

ARRIANUS

FRAGMENTA

SCRIPTORUM DE REBUS ALEXANDRI M.

PSEUDO-CALLISTHENES

7

مكتبة جامعة القاهرة

ARRIATIS

1844

PARISIIS. — EXCUDERANT FIRMIN-DIDOT, VIA JACOB, 56.

ARRIATIS

LOWER LIBRARY
GREEK CLASSICS.

ARRIANI

ANABASIS ET INDICA

EX OPTIMO CODICE PARISINO EMENDAUIT ET VARIETATEM
EJUS LIBRI RETULIT

FR. DÜBNER

RELIQUA ARRIANI

ET SCRIPTORUM DE REBUS ALEXANDRI M.

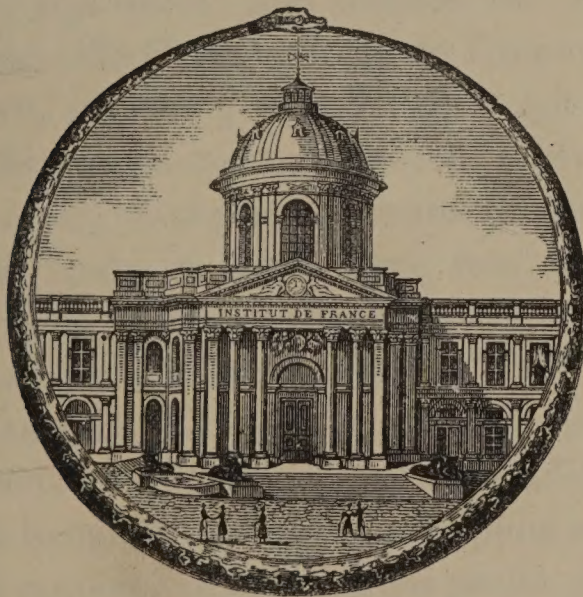
FRAGMENTA COLLEGIT

PSEUDO-CALLISTHENIS HISTORIAM FABULOSAM

EX TRIBUS CODICIBUS NUNC PRIMUM EDIDIT

ITINERARIUM ALEXANDRI ET INDICES ADJECIT

CAROLUS MÜLLER

PARISIIS

EDITORE AMBROSIO FIRMIN-DIDOT

INSTITUTI FRANCIÆ TYPOGRAPHO

VIA JACOB, 56

M DCCC LXXVII

PA3935.

L 4 A 3

PRÆFATIO

In commendatissimo libro Santo-Crucii de scriptoribus rerum Alexandri M. quum hæc legissem de Orosio dicta (p. 122, not. 2) : *la Bibliothèque nationale en possède douze manuscrits, qui serviroient beaucoup à corriger le texte de cet écrivain encore très-corrompu dans l'édition de Havercamp* ; nolebam negligere in scriptore cui multarum rerum notitiam debemus soli. At enim codices illos quos inspexi omnes, non accedere animadverti ad præstantiam Florentini et aliorum quorundam Havercampii, qui rem suam utinam diligentius egisset. Idem Santo-Crucius Arriani codices Regios nusquam commendat : commendandum vero, et de meliore quidem nota, certe unum fuisse docuit me *Ludovicus Dubeux*, cujus amicitia per tria lustra constanti fruor. Is enim, orientalibus literis assiduus æque ac latinarum græcarumque amans atque sciens, etiam si quod contingeret Arriano per Asiaticarum rerum studia explicando seposuerat. Jam codices ubi consulere cœpit, unum invenit unico illi Florentino, quem Gronovius simpliciter *Optimum* appellavit, prorsus geminum. Hunc igitur, ut par erat, ante omnia contulit accuratissime ; deinde alios trivit, hoc quoque (ut postea cognoscetur) haudquaquam inutiliter. Quem apparatus, ne (quod jam per duodecim annos ægre fero) in scriniis lateret diutius, cum Firmino Didot communicavit ad parandam hanc editionem, de qua nunc est narrandum.

Ab *Geiero* Halensi, qui de rebus ad Alexandrum M. pertinentibus multum quæsivit et præclarum eorum studiorum specimen edidit, accepimus Krügerianæ editionis exemplum accurate lectum, hic illic de ipsius sententia mutatum : qui paullo pluribus in locis, quam Krügerus, codicem Florentinum sequendum esse putaverat, et aliquot illius deletis conjecturis, eximia quædam Sintonis inventa et sua nonnulla receperat. Hoc exemplum typhotetis traditum est : typis descripta equidem cum codicis Parisini scriptura contuli et recognovi ; stereotypicis denique formis impressa contuli denuo et annotationem criticam scripsi. Latina Müllerus meus

legit et correxit : idem quæ post Indica leguntur scripta disposuit et recognovit in Tacticis adhibito codice.

Notum est Arriani libros scriptos omnes lacunis plurimis laborare; quas, præter majorem unam, explevit codex Florentinus *Optimus*. Idem codex per totum Arrianum lectiones habet uni sibi proprias, quarum pars longe maxima statim agnoscitur ipsam manum scriptoris referre. Qua re permotus Schmiederus *φύρδην* omnia ejus in suam editionem contulit : sed Ellendtius Krügerusque de nonnullis recte dubitarunt et sanissima crisi naturam cujusque lectionis explorarunt antequam reciperent. In his judicandis nihil magis esse exoptatum poterat quam Florentino codici simile exemplum alterum, quo cognosceretur ac distingueretur quid librario potius quam eximio archetypo esset referendum. Ejusmodi librum Ellendtius non cognoverat; sed cognitum habebat Krügerus, qui collatione nostri codicis ab Schweighæusero (filio opinor) confecta in *Magasin encyclopédique* 1803, vol. 1, p. 447 seqq., est usus. Non quæsivi eum librum, quod tanti non erat, quum ipsum codicem manu tenerem : sed Schweighæuserus si illa sola posuisset quæ Krügerus commemoravit, sex septemve locorum emendationem, jam inde liquidissime apparebat eum codicem Florentino parem auctoritate esse, superiorem esse posse. Nihilominus Krügerus eo *κριτηρίω*, quod facile sibi comparare poterat, carere maluit et dubitare in multis quam certam rem tenere. Quod equidem Arriani causa valde doleo : nam criticus ille egregius, admirabilis, si Parisini codicis varietate integra voluisset ad suam editionem parandam uti, perpauca superessent emendanda : nunc spicilegium vides satis amplum.

De singulis locis quid judicem dixi libere, non obstinate, qui sciam non esse paucorum qui mihi concessi erant mensium proponere sententiam a qua non decedas. Jam vero dilucidius quam ante nos apparet in Florentino codice et librarium quædam vel lapsu vel sponte currente calamo scripsisse aliter atque erant in archetypo, et correctorem de suo non pauca intulisse. Deinde planum fit Gronovium, quanquam pro tempore illo harum rerum incuriosiori sic satis diligentem, multa in suis codicibus neglexisse, præsertim quæ ad *ordinem vocabulorum* pertinent. Ex apparatu autem qui mihi traditus erat quum viderem de multis certum ferri judicium non posse, in eo me continui ut optimi codicis

scripturam integram exhiberem, ne apertissima quidem vitia omittens; duorum aliorum apponerem ubi aliqua de causa necessarium videretur. Collationem ad Raphelii exemplum factam nostro diligenter adaptavi.

Codex optimus, olim Colbertinus 4617, deinde Regius 3050, hodie 1753, chartaceus est, sæculi XIV, non pulchra, sed docti hominis manu scriptus, paucis locis correctus, argumenta et glossas rubrica, eadem ut videtur manu, appictas habens, lectiones quasdam cum γρ. alia manu. Vitiis multis quæ non sunt in Florentino est inquinatus, quia recens est, re ipsa vero cognoscetur æque bonus, sæpe integrior. Hunc, ubi distinguendus ab aliis est, litera A. significo, plerumque sine siglo scripturam ejus apponens.

Præterea collatum habui totum codicem n. 1683, quem dico B.; tertii, C., n. 1755, partem, ab libri II capite 17 usque ad caput 5 libri IV. Præfatio et caput primum collata cum codice non indicato, cui et ipsi literam C. dedi.

Paucissima tantum repetivi ex Krügeri annotatione, quæ conjungi debet cum nostra. Codicis autem A., ut oportebat, DISSENSUM indicavi ab Optimo Florentino: in silentio meo eadem prorsus est utriusque scriptura.

ANNOTATIO CRITICA.

LIBER I.

PROOEM. 3 συνέγρ. tres. — 5 ἐπιλ. tres. — 2, 9 εἰς A. — 11 ξυστρατεῦσαι A. B. — 13 συγγρ. A. Tres habent ὅτε. — 3, 15 δέ. — 18 reduxί τοσοῖσδε ex A. Τοσοῦτοις quis tandem librarius in τοσοῖσδε erat mutaturus?

CAP. I. 1, 22 restituendum puto ex A. δὴ Φίλιππος μὲν τελ. (In δὴ consentit etiam C.) Florentini illud Φίλιππον vehementer redolet correctorem, quem lenis neque alicujus elegantiae expers immutatio structuræ offendisset. — 24 εἰς. — 25 εἴκοσι. — 2, 29 ἔδοσαν. — 30 tres vitiose Λακεδαιμονίοις δέ. — 3, 32 ἅττα. — 34 τοῦ vel delendum cum A. qui ἐφόδω Ἀλεξάνδρου, vel τῆ reducendum. Vide Ellendt. — 35 συγγρ. A. — 1 εἰς. — 4, 4 τε. — 6 οὔτω. — 5, 7 δὲ ἐξ. — 8 εἰς, et om. τήν. — 9 tres Φιλίππους πόλιν. — 10 tres Νέον. — 6, 15 κατελιγφότος A, ut πλείονος

Proœm. 2, 7, vitium frequens in hoc codice, quod propinquam originem ex unciali codice ostendit. — 7, 19 ἐν νῶϊ εἶεν (sic). — 22 πυκνότερα tres. — 23 διασκεδάζουσιν. — 8, 25 Ἀλεξάνδρου, et γίνεται. — 30 ἐκπεσεῖν A., quod conjecerat Schneiderus pro ἐμπ. — 9, 32 εἰς γῆν. — 10, 35 δὴ ἔσχον. — 40 ἐνέβαλλον. — 12, 49 ἀπὸ τοῦ. — 50 προὔχῳρει tres.

II. Hinc præter A. solus B. collatus. 3, 15 non video cur « insulse » legatur προσάγοντος Ἀλεξάνδρου ἐκ πολλοῦ συμπεφευγότες ἦσαν, ut est in A., qui verba olim post ποταμόν posita non agnoscit: ea quare fuerint inserta apparet, non apparet cur ἐκ πολλοῦ quisquam præter scriptorem ipsum illic desideraverit. Vereor igitur ne Florentini librarii lapsus imposuerit criticis. — 4, 23. Omitto quæ ex A., ipsi C., paucissima annotavit Krügerus. — 24 δέ omittunt duo, quo non admodum opus. — 25 τοὺς τοξ. δέ ex A. B.

pro τοὺς δὲ τοξ. — 27 προκαλεσεται egregie A. pro vulg. προκαλέσαιτο. — 5, 32 ἀναβάντα. — 6, 42 ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς ἵπποις ὠθοῦντες A. B., quod receptum a me nolim ante ceteros inspectos codices : edd. ἀλλ' αὐτοῖς ὦθ. τοῖς ἵππ. — 44 εἰς. — 7, 48 τῶν recte omittunt A. B.

III. 1 Τριβαλλῶν pro τριταῖος, lapsu. — 6 Κουάδας a pr. m. Μαρχιμάνους. — 3, 14 alterum οἱ om. A. Ξυμπ. uterque pro συμπ. — 5, 22 ἐπαγαγών, frequens vitium, ut in illo ex quo ductus est α formam ad ε accedentem habuisse videatur : c. 13 legitur ἐναθαρρήσειν, sæpe autem ἐπαγγέλλειν pro ἀπ. — 6, 32 ἀλία. — 34 ληστεύοντες ἐπ' αὐτ.

IV. 1, 40 διέβαλον δὴ τῆς, quod verum esse potest. — 2, 45 μὲν δὴ διά, ut supra § 6, 29 τὰς δὲ δὴ φθέρας. — 48 πλαισίω. — 3, 5 ξύγκλεισις et ἱππέων. — 4, 7 ὅσον. — 5, 16 ὑπελείποντο uterque. — 6, 27 πάντες δὲ φιλίας uterque, vulgato rectius.

V. 1, 41 τε καὶ τὸν β. — 2, 47 ἔτι Sintenis emendatio pro ὅτι. — 3, 4 εἰς χώραν αὐτῶν, omissis ob ὁμοιοτέλ. quæ sequuntur 5-7. — 4, 9 μεγάλως ἐτίμ. — 11 τὴν Ἄλ. — 5, 18 καταστρατ. — 6, 21 δασεῖα. — 23 προσβάλλοιεν uterque. — 8, 34 Γλαυκίας omittit A., haudquaquam temere, puto. Inspiciendus hic Flor. — 9, 40 προσφυλ. — 10, 52 συμμίξ. uterque. — 11, 6 ἤμελλον uterque. — 12, 8 sine γάρ.

VI. 1, 12 ἐς Krügeri est pro ἕως. — 13 τῆς om. — 2, 19 σύγκλισιν. — 3, 22 κατασκομήσας. — 4, 29 πρὸς. Quod Gronovius dicit unum suorum καὶ habere, erravit fortasse in notatione : noster B. § 5, 32 ἰδὼν καὶ πολλοὺς pro οὐ. — 5, 37 ὑπομείνειεν in A. ex ὑπομένειεν potius quam ex ὑπομείνειαν ortum videtur. — 6, 40 τὴν ὄρμην τοῦ Ἀλεξάνδρου ex A., quod hoc loco mihi melius visum est quam τὴν, collatis aliquot locis quos Ellendtius indicavit p. 6. Sed nondum hoc moveri debebat. — 8, 12 antiquum vitium ἐπεσβάντας optime correxit Sintenis. ἀπεσβάντας A. consueto more. — 9, 20 τε pro δέ. — 10, 29 τῆ οmissum ap. Raphel. et Ellendt., habet A. — 31 αἰροῦντες. — 32 ἐγκατελείφθησαν, 34 ἐλείφθησαν.

VII. 4, 9 ποιουμένω. — 5, 13 Ἐλιμίτιν A., Ἐλιμίτιν B., non υ. — 15 Πελίαν uterque. — 16 δὴ pro δέ. — 18 τῆ om. — 6, 21 δυσχυρίζοντο ex A., quod hic imprimis aptum. Ceteri ἴσχ. — 7, 26 τὸ τοῦ Ἰολ. A., τοῦ Ἰολ. B. — 28 τρίβον, non τριβὴν, quod notandum. — 8, 30 ἐδεήθησαν. — 9, 40 αὐτοῖς. — 42 ἀφέλειαν. — 10, 49 πρὸς τὴν Καδμείαν. — 11, 51 γιν., 52 ξυγγν., 53 τὰς φυγάδας. In fine προσέβαλλεν uterque.

VIII. 1, 10 εἰς. — 2, 15 sine καὶ δείσας. Quod

rectissime scripsit Krügerus pro ἀπολειφθέντες, confirmat codex noster, ad alterum, ut vidimus extremo cap. 6, per se proclivior. — 3, 25 παρ' Ἀλεξάνδρου uterque. — 4, 26 πρὸς, non ἐπὶ, ut iterum videndum sit de hoc loco. — 31 ἄγῃμα τῶν. — 5, 34 ἐσβάλλει, 35 ὠθοῦσι. — 37 φοβερὰ ἢ φυγὴ ex A., quod nondum oportuit receptum pro ἢ φυγὴ φοβερὰ. — 38 ἐφθασαν in marg. ab e. qui brevīa argumenta et scholia ascripsit, ejusdem ætatis. — 39 συνεπίπτουσι (sic). — 6, 42 παρελθόντες ἐπὶ τὴν Καδμείαν, ἐξέβαινον εἰς τὴν ἄλλην πόλιν· οἱ μὲν, ἐκεῖθεν κατὰ τὸ Ἀμφεῖον σὺν τοῖς κατέχουσι τὴν Καδμείαν· οἱ δὲ, καὶ τὰ τεῖχη ἐχόμενα ἤδη πρὸς τῶν συνεισπεσόντων τοῖς φεύγουσιν ὑπερβάντες, ἐς τὴν ἀγορὰν δρόμω ἐφέροντό. Dextre sibi visus fuerit ille librarius correxisse aberrationem ad alterum Καδμείαν. — 7, 1 πεδίον. — 8, 5 τοὺς Θ. ἔτι uterque. Sine ἄλλους. — 6 ἐπιπίπτοντες.

IX. 1, 10 οὐχ ἤχιστα δὲ καὶ τῶ ex A.; vulg. sine καί. — 12 ἢ καὶ αὐτ. — 2, 14 συνενεχθ. — 4, 34 κατὰ A. uterque. — 40 τοὺς κινδύνους (sic uterque) αὐτοὺς τῶν (τοὺς ead. m. superscriptum) Λακεδαιμονίους. — 5, 42 Πλαταιῶν uterque. — 44 εἰς, 46 προσέβαλλεν. — 6, 49 τε pro δέ. — 5 ἐς ex A. pro εἰς. — 7, 9 Πλαταιῶν. — 11 αὐτούς in neutro, neque est alioqui cur ea vox servetur. — 15 αὐτῇ τῆ ψ. — 9, 26 ὑπολείποντο.

X. 1, 37 εἰς uterque. — 2, 45 εἰς A., om. B. — 3, 46 Δημάγου. — 47 ἐκ πάντων τῶν Ἀθ. ἐπιλέξ. A., sed delendum τῶν quod aliud agens recepi. — 48 ἐγίν., 50 ἐπαγγ. — 4, 4 et 5 ἐζήτει uterque. — 5, 10 καὶ τὸν Φ., et ἐς inter lin. ead. manu. Ibid. omnes τῆς τε ἀποστ., quod correxit Sintenis.

XI. 2, 26 τοῦ Ὄρφ., superscr. τό. — 30 τε ἐπῶν. — 3, 33 ἐρχομένω. — 36 τῶν habet uterque. — 39 seq. Στρυμῶν. uterque. — 4, 40 Πάλλαιον A. (conf. quæ dixi in *Revue de philologie* vol. 2, p. 28.) Πάγγαρον B. — 5, 1 οἷ om. — 4, 13 et 16 εἰς. — 6, 5 διέβησαν ἐν τριήρεσι ex A.; edd. sine ἐν. — 7 εἰς τῶν Ἀχ. uterque. — 9 διαβάλλειν. — 11 Νηρείσι. — 7, 18 νεῶν A. ναῶν B.

XII. 1, 30 ἄρα delendum nec legitur in A., qui : ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν Ἀχιλλεύς τ. Codices hoc membrum ponunt inter vocabula οἱ δὲ ἐπιχώριοι et Ἡφαιστίωνα, loco haud dubie alieno. Jam ut nunc constitutus est hic locus ab Ellendtio et Krügero, Arrianus dicit ab Hephæstione, non ab Alexandro, coronatum fuisse Achillis quoque tumulum : quod est absurdum. Probabile est autem οἱ δὲ male repetitum esse ex proximis præcedentibus οἱ δὲ ἐπιχώριοι (nam hoc quoque ineptum est : « ab Hephæstione Patrocli, alii ab Alexandro Achillis tumulum coronatum narrant,»

quod dicendum fuisset : « ab Alexandro Achilles tumulum coronatum narrant, alii addunt Patrocli quoque ab Hephæstione ») atque ita hæc esse scribenda : Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσεν, ὅτι καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως τάφον ἐστεφάνωσε, QUIA ipse quoque Alexander Achilles tumulum coronavit. — 31 ὡς λόγος. — 2, 40 γιν. — 3, 45 ἐπιφανερέστερα. — 4, 47 καίτοι uterque, sine γε. — 49 ἐπὶ θάλατταν uterque, sine τήν quod ex Vulcanii codice accesserat. — 5, 5 γιν. — 8 οὐδὲ γένος uterque sine τό quod Gronovius invexit. — 12 τῶν πρώτων τῶν ἐν Gronov. invitis nostris et sine necessitate. — 6, 20 ἀφίκετο om. — 7, 23 ἐξ Ἀπολλωνίου. — 8, 30 Ῥεομίτρης καὶ Πετοίνης, et uterque Πιθριδάτης, ubique. — 33 legendum Ζελεία πόλει, quod est in utroque et haud dubie in ceteris plerisque. — 10, 45 περιίδοι μίαν οἰκίαν. — 46 προθέσθαι, 48 πολεμῖω, 49 uterque οὐνεκα, ut ed. Basil., et hîc restituendum.

XIII. 1 ξὺν τετ. — 2, 8 ἀπεῖχε τοῦ, ut ἀπό in solo sit Flor. et suspectum. — 12 μαχομένους. — 5, 25 ἀτάκτως οὔν, sine τε. Alii inspiciendi. — 26 ξυντ. ex A. — 6, 31 γιν., 32 μικρ., 33 εἴρξει τὸ μὴ οὐ, sed seq. cap. εἴργ. — 7, 36 ἐναθαρρ.

XIV. 1, 41 παρῆγε, sine ν, et ubique in tali fine κομμάτων, quod repræsentare debebam. — 2, 48 Ὀρόντου. — 5, 22 πολλή ἦν. — 6, 27 hîc γίγν. uterque. — 28 ἐς ex utroque pro εἰς. Recipiendum puto quod Sintenis conjecit προεμβάλλει. — 29 Ἀμύντα. — 32 ἐν om. A., et delenda erit præpositio ob consuetudinem Arriani ab Ellentio observatam. ἔχουσαν ἐκ. B.

XV. 2, 44 ἵππων. — 48 οἱ a Sinteni additum. — 49 ἐξ οὐ βεβαίου. Quod præcedit καὶ delendum cum Sinteni. — 3 δ om. uterque. Ibidem ἐκινδύνευε ex A. pro vulg. ἐκινδύνευσε. — 3, 8 ἐκβάλλει. — 5, 20 ῥύμη. — 6, 22 συνετρίβη. — 8, 38 εἰς. Deinde δ πιθριδ., quod O ex C ortum.

XVI. 1, 46 καὶ ἵπποι uterque sine art., et πρὸ τῶν item uterque. — 1 καὶ ἀφ' ἐκάτερα, ut καὶ τὰφ' in prototypo scriptum fuisse suspiceris. — 2, 3 ἐς ex A. pro εἰς. — 3, 11 ἔπεσαν. Deinde καὶ ἡγ. (sine art.) τῶν Π. Νιφάτης μὲν καὶ Πετήνης. — 14 τοῦ om. uterque, et est fortasse delendum. — 15 ὁ ἀδελφ. — 18 ὡς λόγος uterque. — 4, 24 ὥσπερ. — 6, 38 τούτους δήσας, sine δέ interposito, quod nescio an calidius delevi. Ex eodem ἐς pro εἰς. — 7, 44 ἐκέλευε.

XVII. 3, 8 Μιθριδάνης, in marg. γράφεται Μιθρήνης. — 4, 15 Μιθρήνην. — 5, 18 δὲ καὶ αὐτ. A., non B. — 6, 23 τὰς ἄκρας. — 7, 32 hîc Σπιθρ. — 9, 39 ὑπὲρ τῆς. — 44 καὶ αὐτὸς ἀπαξ. — 45 παρ' αὐτοῦ ex A. pro πρὸς αὐτοῦ. — 11, 53 τὴν Φιλ.

XVIII. 1, 15 editur Ἀντίμαχον ex Flor. de Gronovii testimonio : sed credibile est hujus vel calamum aberrasse vel typhotetam. Noster Ἀλκίμαχον, ceteri Ἀλκίμαλον, quam in formam notum nomen *Antimachi* non erat abiturum. — 2, 20 ἐκάστοις. — 21 τοὺς βαρβάρους. — 24 ξυνταγμένοι. — 3, 28 ταύτην. — 29 ἔξωδον A. ἔξωδον B. — 31 εἰσόπολιν uterque. — 4, 32 φρουρὰ Μιλ. — 38 ἢ τῇ Μιλήτῳ τοὺς Πέρσας πρ. — 5, 42 Νικάνωρα, etiam alibi. — 6, 1 ἐλπίζων Flor.; sed restituendum cum Krügero ἐπελπίζων ex ceteris et A. — 7, 9 ξυμβλήσει· ὀλίγαις γάρ, sine τε. — 11 προησχημένον uterque. — 8, 18 ἐξαγγελίαν ex A., quod verum; ceteri omnes ἐπαγγελίαν, a Vulcanio in ἀπαγγ. mutatum. — 9, 21 ἐπὶ γῆ uterque.

XIX. 2, 32 παραγγέλλειν, quod fort. ex sequenti παρασκευάζεσθαι ortum. Sic idem codex c. 20, § 2 extr. ὡς ἐπὶ πολυχρονίῳ πολιορκία pro χρονίῳ. Cap. 25, § 2 συνενδὺς συνηκολούθησεν pro ἐνδύς. B. ἐπαγγ. — 3, 39 οἱ om. — 43 στενότατον B. — 4, 50 κελήτινα. — 1 ἐγκατελείφθ. — 6, 12 ξυνστρατεύειν uterque. — 7, 20 εἰσβολῶν. — 9, 37 ἐς ex A. pro εἰς. — 10, 44 ἄλλο A., non ἄλλον.

XX. 1, 3 οὐκουν ἐθέλων οὐδὲ μέρει uterque, quod notandum, et haud dubie in aliis quoque invenietur. — 8 συμπληρ. et ὅπου τῆς. — 2, 14 neuter habet δέ post ταύτας, quod ex usu quidem Arriani, sed hîc valde tenuis est auctoritatis. — 17 πολυχρονίῳ. — 3, 18 ὅπου. — 22 habet ἐν. — 24 ἐφώρμητο τῷ. — 4, 27 Μύλασσα hîc quidem uterque, ut ceteri; sed infra c. 21 et A. et B. rectam formam præbent. — 5, 36 leg. τὸ πόλεως ἐς τὸ... Præpositio per typographicum sphalma excidit, quam nolui deletam cum Flor. et Ellentio, sed verissimam habeo. Ægre autem manum abstinui ab sequentibus τὸ πρὸς Μύνδου μέρος, sic enim A. et B. (in quo Μύνδρου). Ita enim probabile est locutum esse Arrianum imitatore Herodoti qui vel cum verbo dixit πρὸς τοῦ Τμώλου τετραμμένη. Inspiciendi hîc alii codices. Jam qui paullo post habetur in A. bis, 38 et 41 τὴν Μύνδου, non Μύνδον, errorem fluxisse puto ex illo primo Μύνδου. — 38 τυγχάνει A., quod ex ed. Bas. restituerat Krügerus. — 6, 43 ξυγκ. A. pro σ. — 48 ὑποκηρύττειν, i. e. ὑποκυρίττειν. — 7, 50 οὐ μέντοι γε ἐγύμνωσε γε τὸ τ. πεσόν. — 51 καὶ οἱ ἐκ τῆς Ἄλ. — 52 ἤδη ante κατὰ positum in edd. post πολλοί posui auctoritate meorum codicum, quibus ceteri accedent diligentius excussi. — 8, 6 καὶ πρῶτα, sine τά. — 7 πηχῶν uterque. — 8 omnino restituendum τὸ δὲ βάθος ἐς π. Sic etiam A. — 9, 15 ὄσαι μηχα-

ναί ἄλλοι. — 18 ἐς Α. εἰς edd. — 10, 20 δ ante Νεοπτ. in neutro.

XXI. 1, 27 ξυνοκην., 28 ξυνπίν. — 32 μάλιστα om. — 40 ἐγίν. uterque. ἐγίγν. edd. — 4, 47 ἐς Α. εἰς edd. — 48 χαλεπόν. — 49 uterque ἄπην προσήψατο. — 5, 8 γερωῖν. — 11 ἀπεφάνη. — 6, 17 ἐφ' ἑκατέρωθεν τοῦ ἐρριμμένου, sed η eadem manu inter duo ρρ superne addito.

XXII. 1, 23 αὐτῶ ἐφεστηκότων ex Α., quod in ceteris omnibus, si recte collati sunt, in ἐφεστηκότος male mutatum. Quare ex Facii translatione et Ellendtii conjectura edebatur αὐτοῦ. Ib. γίγν. — 24 ἐρρημιμένον. — 2, 32 ἐπεστρ. — 3, 37 στενοτ. uterque. — 40 Ἀδαῖος ubique. B. autem Πτολομ. ubique. — 5, 49 καί om. — 7, 9 ut editum, non ut Flor., et σὺν Ἀλ. — 12 χιλίαρχος.

XXIII. 1, 19 τὸ δὲ καὶ κατασεσ., 20 τοὺς δὲ ὑπό, sine καί. — 3, 26 ἀπενεχθ. — 29 ἄκραν om. Ib. Ἀλέξανδρος. Restituendum ὡς ἐξηγγέλθη ταῦτα πρὸς τινῶν, quod temere mutatum fuisse in Flor. jam ex nostro apparet. — 31 ἀμυῖ που μέσας. In B. που omisum. — 34 καταλαμβάνοντο. — 6, 42 Τραύλεις ἐπαγαγεῖν. — 7, 48 Ἐκατόμνω ex Α. et ed. Basil., quam formam etiam in aliis scriptoribus præbent codices meliores, cum inscriptionibus, velut Bailiei II, n. 105, p. 79. Vulgo Ἐκατόμνου. — 2 Πιξώδαρος Α. recte, hic et § 8. — 8, 5 πεμφεῖς.

XXIV. 1, 14 στρατιᾶς. — 15 εἶναι οἱ Ἀλ. ex Α. sine δ. — 18 Πτολεμαῖόν τε ex Α. Vulgo τε abest. — 2, 22 μετ' αὐτῶν, ut alibi Flor. in re simili. — 23 ἐπανάγωσι Sintenis, quum legeretur ἐπαναγάγωσι. — 3, 28 δέ om. — 31 προιέναι. — 4, 37 εἰσβάλλων uterque. Ib. Τελμισσεῖς (v. ad c. 27). In B. Τελμισεῖς. — 5, 42 εἰσβ. Α.; εἰσβ. edd. — 6, 3 Ποσειδῶν.

XXV. 2, 13 legendum ἐνδύς cum Ellendtio. — 3, 22 πιστόν ex utroque codice. Vulgo πιστῶν, quod deterius. — 25 δώσαντα. — 26 τῆς om. — 4, 30 ταῦτα παρ' uterque. — 32 προὔτιθει. — 6, 38 Ἀλεξ. delendum censet Sintenis. — 40 ὑπὲρ τῆς κροφ. uterque, quod verum. Vulgo sine articulo. Μεγάλα etiam in B. — 41 ἐπικαθίζειν. — 8, 50 hic etiam Α. Τελμισεῖ. — 2 γάρ om. — 9, 9 καὶ ὡς uterque. — 10, 51 οἶτος om., lapsu facili, quum Ἀλέξανδρος sit ultimum vocabulum paginae.

XXVI. 1, 18 ὁδοποιήκ. uterque. — 19 καὶ οὐ μακρ. — 2, 23 Τῶ δὲ ἐκ ν. σκληρῶς βορραῖαι. — 3, 33 ὑπὲρ τε τοῦ τὰργύριον Sintenis. — 4, 39 γλῶτταν. — 40 καὶ οὐδὲ τῶν, quod notandum. — 42 ἔκτοτε. — 5, 44 τῆ om. uterque et Basil. ed. Deinde Σύλλιον. — 47 ἔπειτ' ἠγγ. uterque, non

ἔπειτα. Luculenter confirmata emendatio Krügeri. — 48 ξυγκ. uterque; συγκ. edd. — 3 ὄποι, superscripto η manu eadem.

XXVII. 1, 7 αὐτοῖς καὶ περὶ τὰ ἄκρα. — 2, 10 εὐθύς. — 3, 20 ὡς in B. est, non in Α. — 4, 25 uterque τῶ σατράπῃ τῶ Ἀλεξάνδρου ταχθέντι, *ei qui constitutus esset satrapa Alexandri*: sic hæc explicari utcumque possint; sed evidenter perit præpositio in loco simili II, c. 2, § 3 (5). — 5, 29 ἐς Α.; εἰς edd. Sic § 7, 44. — 30 Τελμισσόν Α. Τελμισόν Β. — 6, 36 ἄλλο ὄρος uterque. — 40 Τελμισσεῖς constanter. — 8, 48 ἐπὶ τούτοις uterque. Conf. Ellendt. ad 111, 30, § 17. Item Α. πρὸς τούτοις cap. seq. § 1, 9.

XXVIII. 1, 5 Πισῆδαῖ constanter. — 6 αὐτοῖ ante μάχιμοι delevit Krügerus. — 3, 20 scribendum videtur ἐχομένως δὲ τούτων ex edit. Basil.: in Α. quippe ἐχομένω legitur, in Β. ἐχομένων. — 22 ἦ om. uterque. — 4, 27 δυσχερεῖα. — 29 συνετ. Α.; ξ. edd. — 7, 42 μὲν a sec. m. insertum. — 8, 49 εἴκοσι Α.; εἴκοσιν edd.

XXIX. 1, 8 φυλακὴ κατεῖχεν uterque, quæ vera est scriptura. Vulgo φυλακῆ κατεῖχον, ubi offensionis aliquid inesse non fugerat acumen Krügeri. — 2, 11 ξυνέκοιτο (sic). — 3, 18 ξυμμ. ex Α. — 20 αὐτὸς δὲ ἐπὶ, quod notandum. Ib. ἀπέστειλε. — 4, 29 ἠγείτο ἡλεῖος Ἀλκείας. Etiam Β. omittit articulum. — 5, 33 τῶν Θρ. — 34 ἐνταῦθα δὲ καί. — 37 ξυστρατ. uterque.

LIBER II.

I. 1, 3 a pr. m. ἐν Μακεδονίᾳ τε καὶ τῇ Ἑλλάδι. — 5 ἐνθα δὲ ἐπὶ. — 2, 9 θαλασσ. uterque; θαλαττ. edd. Item l. 15 et seqq. ἐς Α. — 13 καὶ ἀπὸ Γερ. — 15 τοῖς addidi ex Α. — 3, 19 ἀπέτρ. — 20 τι. 4, 24 ἐφορμώσαις uterque. — 31 ἐφευγον, quod notandum.

II. 1, p. 35, 1 βασιλέα quod de conjectura sua Krügerus edidit pro βασιλέως, habet Α. Idem om. δέ. — 3, 16 ὑπ' om. uterque. Sed Β. nominativum habet Ἀλέξανδρος, tanquam ὄτω προσετατάχει ὁ Ἀλέξανδρος. — 4, 26 Δαμάτην περὶ Σ Illud postea l. 35 iterum, sed l. 5 et 32 recte. — 33 ἐπ'.

III. 1, 40 τὰ Γορδίου ex Α. Β., pro τοῦ Γ. — 3, 49 seqq. Τελμισσέας, ut supra, constanter. — 4, 7 αὐτόν etiam Α. — 5, 15 βουλομένοις. — 6, 17 δέ et 18 ὄντα omissa. — 19 καταστήσειν, 20 καταπαῦσαι uterque. — 22 ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῆ πομπῆς uterque, quod debebam recipere. — 7, 26 κρανίας uterque, ut κρανείας edendum fuerit. — 27 μὲν a sec. m. insertum. — 33 συνέχ. ex Α. pro ξ.

IV. 1, 4 σὺν Α.; ξ. edd. — 2, 47 τῶ Φρυγίας, recte. In Β. sine articulo. — 48 ἐπὶ Καππ. uter-

que sine τῆς, quod delendum erat. — 1 τὰς Κιλικίας ex A. et edit. Basil., nec apparet cur a consueto hoc omnibus nomine abstinuerit Arrianus. Vulgo τῆς K. — 5, 14 Ἀρσάκης B., et infra l. 20 uterque. — 16 ἐν νῶ ἔχειν τὴν πόλιν, διδιέναι (sic) δὲ τοὺς T., quod valde notandum. — 7, 23 Ἀλέξανδρος μὲν ὡς Ἀριστ. — 26 ἰδρῶντα uterque. Ib. βέει A. βεεῖ B. — 9, 37 δέ om. — 40 δὲ, ἀγνοοῦντα. — 11, 53 τοῖς om.

V. 1, 6 Θεσσ. ex utroque pro Θεττ. — 2, 7 ὕστερος ex iisdem et ed. Basil., de quo rectissime disputavit Ellendt., Vulcanium de suo dedisse suspicatus vulgatum ὕστερον. Ib. et l. 45 ἐς A.; εἰς edd. — 3, 13 τῶν Ἀγχιάλου, recte. — 14 ἐς μάλ. — 5, 25 τοῦ Ἀγγ. — 27 τάλαντα ἀργυρίου διακόσια. — 7, 35 Ὀροβάντου. — 8, 46 Ἀληνίου. — 9, 49 et 50 Μεγ. uterque. — 49 ἐνθεν δέ (v. Ellendt.) ex A., qui ἐνθένδε, atque hoc in Flor. quoque legi probabile est. Vulgo ἐντεῦθεν δέ.

VI. 1, 8 στρατιᾶς τοῦ. — 9 εἶγεν. — 2, 11 uterque τοὺς II. — 3, 21 ξυνεβούλευσεν (sic etiam B.) αὐτῷ μὴ ἀπολιπεῖν ex A., quod et per se bonum est et præferendum ideo quia in codd. λιπεῖν sæpissime in λείπειν, hoc autem rarissime in λιπεῖν abiit. Vulgo ξυνεβούλευεν αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν. Ibidem Krügeri silentium de Gronoviana lectione me fefellit, quem Ἀμύντας ὁ Ἀντιόχου ex codicibus suis duxisse video, quod restituendum. Prudenter hic quoque Ellendtius. — 23 σκευῆς. — 24 ἔμεινε. — 4, 25 ἐγίν. A. ἐγέν. B. — 6, 39 καί τι δαιμ. — 43 ἠδυνήθη A., ut Krügerus pro ἐδ. — 7, 48 ἔτι ἔμπροσθεν ex A. B. pro ἔτι πρόσθεν.

VII. 1 τὸ κατὰ πύλας τὰς Ἀμ. — 2, 8 τόν om. uterque, qui l. 9 et 48 ἐς pro εἰς. — 4, 25 τε γὰρ Πέρσ. ex A. Vulgo τε καὶ Πέρσαις, quod integrum non esse viderat Krügerus. — 30 τῶν om. — 8, 3 κατὰ τὸ πλῆθος ex A. articulum addidi, non necessarium quidem. — 9, 11 ἄλλα nunc video, præterquam quod displicet ob sequens proxime ὅσα ἄλλα de alia re dictum, et debilitare sententiam nec recte opponi præcedenti βασιλεία, ut omnino delendum esse censeam cum A. codicibusque ceteris præter Flor.

VIII. 1, 18 τῶν τε ἰππέων ex utroque. Vulgo abest τε. — 2, 22 μέσας τὰς νύκτας. — 3, 38 in utroque est ἀρξάμενῳ, quod Vulcanius scripsit pro ἀρξομ. — 4, 39 ἢ Ἀμ. ex A. De conjectura articulum addiderat Krügerus. — 5, 47 ὡς ἐς μ. — 48 τοῦ II. uterque. — 49 ψιλῶν A., ut oportebat, non πεζῶν, quem librarii Flor. manifestum lapsum ἰππέας in animo habentis probarunt editores recentiores consensu et in serie posuerunt, Ellendtius quidem non rejiciens ψιλῶν. Omissum vocabulum in B. — 1 συντάξιεν.

— 6, 2 ἐς τρ. — 5 τοῦτους γάρ. — 7, 12 προῖόν ex A., quod scripserat Ellendtius pro προῖόν. In B. προῖέν. — 10 et 15 et 21 εἰς. — 9, 20 ὄντι. — 9, 23 uterque κέρα, sed 10, 30 iidem κέρατι, ut Gronoviani. Falsa tradit Krügerus, quum Ellendtius cujus « curiosam incuriam » notat, vera prævisset. — 10, 26 ἦν ἤδη. — 11, 38 τεταγμένος, sed in marg. γράφεται τετάχθαι.

IX. 1, 46 τῆς τάξεως πάσης. — 2, 48 προσέταξε. — 3, 14 ὑπερφαλαγγίσειν. — 16 Μενευθέως. — 4, 25 ὑπὸ τῆς. — 27 εἰς.

X. 1, 30 γενέσθαι. — 31 πρόσσδος uterque. — 35 ἔμεινε et εὐθύς. — 2, 37 τὰ στρατόπεδα, ἐνταύτη (sic) παριππ. — 41 καὶ τῶν. — 43 ἐγίνετο ex A. B. pro ἐγένετο. — 3, 50 τεταγμένοι. Ibidem ἐνέβαλον ex utroque pro ἐνέβαλλον. — 4, 6 λαμπρῶς ἐνίκα ex utroque pro ἐν. λ. — 7 ζύν iid. pro σ. — 6, 18 εἰς. — 20 φεύγουσι σφῶν A. Αὐτῶν nunquam debet recipi. — 23 ἐς τότε.

XI. 1, 32 ἀπό τε τοῦ ex utroque, vulgo omisso τε. — 34 ὑπερφαλαγγίσαντες. — 2, 35 καὶ ἰππ. — 36 et seqq. Θεσσ. ex A. pro Θεττ. — 39 καρτερὰ uterque, quod Ellendtius posuerat pro κρατ. — 3, 47 πεφοβημένως ζύν ἀτ. ὑποχωροῦντες. — 48 ἀπ' præter A. etiam B., rectissime. Atque dimittendum jam ambitiosius illud ἢ πρὸς τῆς διώξεως τῶν πολεμίων, quod gaudeo non confirmari a codice nostro, cum ceteris exhibente ἢ (sic) πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων, Arriano dignius. — 4, 4 ζύν A. pro σ. Item l. 48 et p. 46, 3. — 5, 5 ἐπετύγγανεν ex A. pro ἐτύγγανον, quod Schneiderus in ἐνετύγγ. mutaverat. — 6 φάραγγι. — 9 ἵππου etiam A. — 10 ἐπιγενομένη ex utroque. Sic Ellendtius pro vulg. ἐπιγινομένη. — 11 πρὸς Ἀλεξάνδρου itidem ex utroque pro vulg. πρὸς Ἀλέξανδρον, quod correxerat Schmiederus. — 6, 13 συνεσκότασε, quod et ipsum dici poterat. Ib. et 18 εἰς. — 14 ἀπετρέπετο uterque. — 15 τοῦ Δ. ἔλαβε. — 8, 22 Ἀρσάμης μὲν ex utroque pro μὲν Ἀρσ. — 9, 34 τῶν II. τῶν.

XII. 1, 47 ἕξει Ἀλέξανδρος uterque, quod mihi quidem præstare videtur. — 49 ὡς λ. ἐς. — 2, 8 Συμμίου A. Συμμαίου B. — 10 τάλαντα ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν. Apertissima hinc interpolatio codicis Flor., facta propter ἄ omissum post τάλαντα. — 4, 18 fort. τίνες αἱ γ. — 19 παρασκηνοῦσι Sintenis pro παρασκηνοῦσαι. — 22 τὸν κ. uterque. — 5, 32 οὐδὲ κ. — 6, 37 τοῦ Δ. pro τήν. — 38 ἀγνοήσασαν. — 7, 44 δὲ οὐδὲ φ. — 45 καὶ γὰρ καὶ ἐκείνον vel κάκεινον? — 8, 46 οὔτε οὐ πάντη. — 48 ἐς A.; εἰς edd. — 49 πιθανῶς et Ἀλέξανδρον, 50 πράξας ἄν.

XIII. 1, 4 ἐς τετρο. — 6 τοῦ om. — 3, 17 ἐπὶ Κύπρον ἔφευγον. — 4, 26 τῶν om. uterque. — 6,

38 τὸν ἀδ. τὸν αὐτοῦ ex B., ut scripserat Krügerus; ceteri om. alterum τόν.— 42 ὑπέμεινεν.— 7, 45 Κερδίμα A. Κερδίμα B. Idem ἐς pro εἰς, 46 ξυμμ. pro σ.— 8, 3 ὤκισμένην ex A. restituendum. Perdito ᾧ post ἠπεύρω ex KICM. factum ΚΕΙΜ., similiter atque c. 12, § 2, 10. Prudenter de hoc loco disseruit Ellendt. — 5 τὰ ἄλλα.

XIV. 2, 11 et 16 ξυμμ. uterque pro σ. In talibus postea dissensum modo codicis A. ab eo quod apud nos legitur annotabo. Ἄρτοξ. uterque pro Ἄρταξ. bis, sed, ut video, l. 10 A. a pr. m. Ἄρταξ. Uterque Ἄρσῆς. — 4, 33 εἶχεν Krügerus. — 34 εἰς om. — 5, 39 ῆς. — 46 διαπέμποντος. — 6, 49 οὐδὲ μιᾶς. — 7, 3 ἐπειδὴ δέ. — 5 νῦν δὲ σέ, sine καί, quod sane melius multo, et delendum καί. Idem dico de ἄλλ' αὐτοί l. 9, quod cessit Florentinæ scripturæ ἀλλὰ καὶ αὐτοί, quæ vim sententiæ debilitat. — 10 ξυστρατ. uterque. — 15 ἔστω. — 9, 17 μηδὲ ἃ ἐξ ἴσου uterque integerime. Pravam interpolationem βούλει delevi. Paulo ante ὡς βασιλ

XV. 1, 27 κατασκευῆ βασιλικῆ. — 2, 31 ἐκέλευεν. — 33 Ἰσμινίου. — 3, 40 περὶ Περσῶν, cum ἐκ inter lineas. — 4, 42 δὲ καὶ Θεσσαλίσκου. — 45 τε καὶ τῆς. — 46 παντός pro πατρ. — 47 κάλλιστα ἐτ. Ib. εἰς. — 5, 1 εἰς. Ib. γε om. uterque, recte, puto: nam alterutrum, aut ὅτι γε λόγου ἄξιον, aut ὅ τι καὶ λόγου ἄξιον, hoc loco dicendum fuisse videtur. — 2 uterque ὕστερον δὲ ὡς ἐπὶ μέγα (μεγάλα B.) εὐτύχει, quod ego verum esse arbitror; minime certe convellitur iis quæ Ellendtius observavit. — 6, 6 κατὰ τὸ ἔχθ. τὸ Π. — 7, 13 B. ut editur. Ἀζεμήλιος A. — 16 ἐθέλει, quod et ipsum dici poterat.

XVI. 1, 16 — 18 ἱερὸν Ἡρακλέους τοῦ Ἄλκμ., mediis omissis. Uterque τοῦ Ἄλκμ., sine τῆς, quo nullo modo opus. — 19 οἱ pro ἡ. — 2, 26 οἱ ἴυρ. — 3, 29 ὁ om. — 4, 36 καὶ αἱ θυσίαι ex utroque. Male omittebatur articulus. — 5, 38 ἀπελάσαι A., ut editores correxerunt pro ἐπελ. Sed supra vidimus in hac re non firmum esse illius codicis testimonium. Idem constanter Γυρηόνης. — 6, 45 uterque ἔτι (non ὅτι) εὐβοτον (sic), ut Gronoviani non possint habere ὅτι εὐβοτον — 50 γινν. ex utroque. — 1 τῆ χ. ταύτη ex utroque pro ταύτη τῆ χ. — 2 τὴν Ἡραν ex utroque. Vulgo articulus desideratur. — 7, 5 τῶ quod addidit Krügerus, est in utroque. — 8 ἐπαγγέλλει ex ed. Basil. repositum, item est in utroque.

XVII. Hinc accedit codex C. (1755). — 1, 20 τῶν addidi ex A. — 2, 25 ὡς ἐπί. — 27 ἐκ τοῦ εὐθέος (εὐθέως A.) ἡμῖν ex tribus pro vulg. ἡμῖν ἐκ τ. εὐθ. — 4, 41 οἰκείας A., quod Sintenis scripserat pro οἰκίας. — 43 εἰς. — 44 τε in tribus.

XVIII. 1, 2 restituendum ex A.: ἴυρω· καὶ τι καὶ θεῖον. B. et C. ut Bas.: ἴυρω· θεῖον. Jam codicis A. et aptior scriptura et major longe auctoritas quam Vulcaniani et Flor. incerti. — 4 et 5 προσάγειν εἰς τὴν πόλιν ἴυρον, mediis omissis. — 7 ἐγένετο ex tribus, quod volebat Ellendtius. Vulgo ἐγένοντο. — 2, 13 περ οὐσῶν. — 3, 21 recipiendum erat ex tribus nostris οὐ χαλεπῶς κατεπήγνοντο ἐν τῶ πῆλω, quæ jam melius excipiuntur his, καὶ αὐτὸς δὲ πηλός. . . — 4, 24 παρόντος τε αὐτοῦ καὶ ἐκ. — 26 χρήμασι (sic A.) enotans ex Flor. Gronovius haud dubie oblitus est sequens τοὺς τι ἐκπρ., quod vel ex conjectura reponi debebat pro τε ab editoribus relicto, qui male distinguunt post χρήμασι. — 5, 29 posueram τῶ τε βαθ. ex A., sed typheta non paruit. B. C. et ed. Basil. τό τε βαθ., « unde colligas scribendum esse τῶ τε βαθυτέρω. » Ellendt. — 6, 40 αὐταῖς.

XIX. 2, 4 παρέτειναν ex A. pro παρέτεινον. Ex B. C. enotatur παρέτεινε, quod fortasse ortum ex παρέτειναι. — 7 ἐμελλον ex A. cum Ellendtio. Ceteri ἔμελλον. — 8 πιεζουμένης. — 3, 11 τε om. — 4, 17 εἰς. — 20 σβεστήριον τι τῆ ex tribus nostris. Vulgo abest τι. — 5, 23 κελήτινα. — 6, 27 ἀρξαμένους præbent A. B.

XX. 1, 37 et 38 ὑπ' Ἀλεξάνδρου ξὺν τῶ, mediis omissis. — 39 καὶ αἱ τῶν Σιδ. τριήρεις σὺν αὐτοῖς ex A. pro καὶ αὐτῶν Σιδ., optime et per se et ad rem, ut apparet ex fine præcedentis cap. — 2, 45 ὁ accessit ex A. — 4, 5 ὡς εἰς ἐπίπλουν τε καὶ ν. — 6 ἔστιν ἄς A. ἐς τινὰς B. C. — 5, 10 ἐν δέκα A., non ἔνδεκα. — 11 om. τὴν. Idem Ἀλέξανδρον pro Κλ. — 13 Ἐλληνας ἐς τετρ. ex A. Omittebatur præpositio. — 6, 18 ζυντεταγμένοι tres. — 7, 22 om. δέ. — 8, 33 βύζην cum gl. ἀθρόως, πυκνῶς. — 9, 40 ἐφορμώσας. — 42 ἐπανήξαντο.

XXI. 3, 12 tres πύργους ξυλίνους, 13 εἴπη. — 14 πυροφόροις. — 4, 16 δὲ καὶ αὐτοῖς τὰ τ. — 6, 30 τριηκοντόρους. — 31 τόπον. — 32 ἀπ' αὐτ. — 35 ἀντὶ σχοίνων εἰς τὰς ἀγκ. — 7, 39 βάρους. — 8, 46 τὸ στ. τοῦ λιμ. — 51 ἀπεχώρει A., quo modo Ellendtius correxit vulg. ἐπεχ. — 9, 52 τετριήρεις. — 9, 3 καὶ ἄμα καὶ εὐθαρσεστάτοις A., postremum etiam in B. C.

XXII. 2, 17 miro consensu tres ἀπὸ τῆ πρώτης ἐμβολῆ. — 4, 35 εἰς. — 5, 38 τετρίρης (sic). 6, 43 habet ἐκ τῶν ν. — 7, 49 ἦνυεν tres consensu, ut ed. Basil., pro ἦνυον. Krügerus de suo adjicere maluit οὐδὲν quam non despiciere quæ Ellendtius monuerat. Deinde A. ἐς τὸ πρὸς νότον αὐτῶν ἀνεμον, quod in B. C., quattuor Gronovii et ed. Basil. abiit in ἦν, deletum est autem a correctore Optimi Flor. — 1 πρώτον κατεσείσθη τε

τὸ τ. ex tribus meis. Vulgo πρῶτόν τε κατ. τὸ τ. ex Basil. — 2 αὐτοῦ om. — ἐρέριπτο A. ἐρέριπτο C. ἐνέριπτο B.

XXIII. 2, 16 ἐπετάχτο (sic). — 17 ἀσθέτεροι B. C. — 3, 24 ὅπη tres. — 4, 31 verba ὅ τε γὰρ. . . ἐγένετο fortasse illata ex c. 24, § 4, ut plures observarunt.

XXIV. 1, 2 τὸν λιμένα τὸν πρὸς Αἰγύπτου ex tribus pro Αἴγυπτον. — 7 οὐδὲ κλειθρον τοῦτόν γε ἔχοντα nostri tres, cum ed. Basil., rectissime. Video jam Borheckium et Schmiederum ita edidisse: eo magis mirum criticos meliores Ellendtium et Krügerum reduxisse quod manifesto falsum est et errori debetur vel lapsui calami: οὐδὲ τοῦτον κλειθρόν γε ἔχοντα. Ægyptum spectans portus habebat κλειθρον: jam quomodo de altero portu scriptor sanus dicere poterat, *ne hunc quidem claustrum septum?* nam hoc sonat scriptura ab illis recepta Vulcanii et Gronovii codices falso testantium. — 2, 13 μαχουμένους. — 3, 14 πολὺς om. — 4, 22 τῶν Μακ. δέ ex tribus pro τῶν δὲ Μακ. — 5, 36 Ἡρακλέους A. hīc et in sequentibus, non Ἡρακλέος. Ib. et l. 29 εἰς. — 28 Ἀζέμικος A. Ἀζέμιλος B. C. — 29 τινα νόμιμον π. nostri quoque tres.

XXV. 1, 46 ξυνεχομένῳ Ἀλεξάνδρῳ. — 3, 13 πρὸς Δαρείου. — 2, 12 ἀποκρίνεσθαι C. — 14 ἀντὶ τῆς πάσης recepi ex B. C. et ed. Basil.: nunc dubito. — 16 ἐθέλοι tres. — 4, 30 τὸν Ἀλέξ.

XXVI. 3, 43 αἰρετέον ἐδόκει εἶναι, ut Augustanus. — 47 δὲ χ. — 4, 50 δέ om. — 1 ἐξῆρσθαι. — 6. ὑπὲρ om. Inspiciendus hīc Flor.

XXVII. 1, 13 ἐγένετο ex tribus meis pro ἐγένετο. — 15 τοῦ om. — 17 ἀπωθεῖ. — 2, 20 τὸ μὴ οὐκ. — 24 τόν addidi ex A. — 4, 34 ἠρείπετο A. ἠρείπτετο C. ἠρίπτετο B. — 5, 44 τὰ ἐρρημένα. — 10, 1 τοῦ om.

LIBER III.

I. 3, 24 τὸν ποτ. τὸν Νεῖλον tres. — 5, 40 ἐπέθηκεν.

II. 1, 2 αὐτὸν καταλείπειν A. Postremum etiam B. C. — 4 τῶν δέ. — 2, 10 hīc Τελμισέα. — 3, 13 δέ tres, quod Ellendtius commendaverat ex ed. Basil. pro δῆ, tacite recepit Krügerus. — 15 προθέσθαι. — 4, 19 ἐγκαταληφθ. ex A., quod Krügerus scripserat pro vulg. ἐγκαταλειφθ. — 23 γνῶντα. — 7, 37 tres ἐν Κῶ. — 39 ἀμφὶ Ἀπ., 40 εἰς.

III. 1, 44 εἶναι om. — 45 Περσέα τε καὶ ex A. Vulgo sine τε. — 47 ὅτι tres, vitiose, item 3 τῆς cum ceteris. Ibid. ἐνέφερε. — 4 καὶ γοῦν. — 3, 10 εἰς. — 11 ἐρήμου τε. — 4, 13 πολὺ Ἀλ. A. πολὺ δὲ οὐρ. B. Tertius ut editum. — 19 σημεῖα de-

lendum cum Krügero. — 6, 29 προπετομένους ex A. Ceteri προπετωμένους. — 33 ὑπὲρ αὐτοῦ A. αὐτό B. C.

IV. 1, 37 ἀνυδρον Ellendt., quem vide, ἀνυδρίαν Krügerus. Codd. ἀνυδρος. — 2, 44 λίαν ψυχρότατον, quod e glossa ortum videtur. — 46 mei quoque μέσας τὰς νύκτας. — 49 delendum δῆ, quod incertæ plane est auctoritatis et minime necessarium. Noster A. τοῦτο, ceteri τοῦτω, quæ est frequens depravatio illius τοῦτο. B. C. omitunt ἐν τάξει, tres habent τῆ. — 4, 5 χόνδρος ἤδη τινὲς αὐτῶν.

V. 1, 19 ὡς πεντακοσίους. — 2, 26 Δολόασπις tres. — 3, 27 φρουράρχης. — 33 Χαλκιδέα Geierus verissime, quem vide Alexandri M. Histor. scriptt. æt. supp. p. 309 seq. Flor. et A. Χαλκιδέως, ceteri Gronovio teste Χαλκιδαίως. B. C. quidem (nam varietas nulla enotatur ad edit. Raphael.) Χαλκηδόνα. Nimirum Χαλκιδέα corrector archetypi codicum Flor. et A. in Χαλκιδέως mutavit, patris esse nomen opinatus ut τὸν Ξενοφάντου, alterum ortum ex frequenti vitio χαλκιδόνα, unde ed. Basil. χαλκιδόνα. — 4, 34 Χαρίνου. — 35 τῆ. — 5, 41 Μακαρτάτου. — 43 τὸν κατηγοραμένους. Deinde om. δέ. — 6, 46 ἀντὶ τοῦ, ἀρχεῖν. Ex B. C. nihil enotatur. Ib. τοῖς τοξόταις. — 47 Ὀμβρίονα, 49 Κόλανον. — 7, 50 ἐλέγετο εἰς. — 3 δοκοῦσί μοι.

VI. 1, 11 εἰς. — 2, 15 Διόφαντον. — 3, 20 ἀπήγγελο. — 21 βοηθεῖν tres. — 4, 26 ἀνω om. — 28 Βεροιαῖον ex A. Vulgo Βερρ. — 5, 35 et 42 Ἐριγίτιος. — 38 ἠτίμησε. — 6, 42 ἱππάρχειν. — 46 ἐχομένης Λυκία χώρας. — 7, 51 Μεγαρίδι ἡ φυγὴ ἦν ex A. Vulgo aberat articulus. — 8, 7 Ἀσκληπιόδοτον. In B. omissæ § 4—8; de C. nihil annotatur.

VII. 1, 14 καὶ γὰρ καὶ M. — 2, 18 ἐξ. ἦν A. ἔστε ἐπὶ tres. — 21 ξὺν στρατ. — 5, 28 ἀπὸ τῆς Εὐφρ. — 4, 34. A. per totum opus Πίγρης. — 5, 37 ἀκούσας Ἀλ. — 39 ἀπολελοῖπει Ellendtius, quod confirmat A. qui ἀπολελείπει. — 41 εἴργοντος. — 7, 49 Ἀσσυρίας A. C. Ἀσυρίας B. — 1 quærendum quid lateat in οὔτοι. — 3 αὐ τῶν A. αὐτῶν B. C. — 5 σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἱππέας ex tribus qui consentiunt. Vulgo σφισι τοὺς ἱππέας οὐ πλείους ἢ χιλίους.

VIII. 3, 22 om. κατά. — 4, 24 Βαρσάρτης A. Βαρσαώτης B. — 26 Ἀρείους ἦγε tres. — 27 Τοπεύρους tres. — 28 Ἀτροβάτης, quod male lectum Ἀτροκάτης produxit. — 5, 31 A. B. Ὀκονδοβάτης, Ὀξίνης, 33 Ὀξάνθην. In his ex C. nihil enotatum. Ὀτάνης in Flor. haud dubie est correctoris. — 33 Βουπάρης. — 34 tres Σιτταχινοί, consentientes in ττ. Ibid. δ' om. A. — 6, 39 στρατιὰ ἢ Δ. ex

tribus, quum vulgo non legatur artic. — 7, 44 Γαθήλοις.

IX. 1, 4 τὸ δὲ στρ. tres. — 3, 20 in A. recte, puto, legitur ξυγκαλέσας τοὺς τε ἐταίρους (ed. Basil. αὐτοὺς τε ἐτ.) καὶ τοὺς στρατ. Illud enim αὐτοὺς τοὺς ἐταίρους in fine enumerationis suam vim habet, in initio inane est. — 4, 24 ἔχειν addidit Krügerus. — 27 εἶη sive ἧ omittunt A. B., nec valde desideratur. Ibidem εἶπη ex A. Legebatur εἶποι, quod non esse integrum observaverat Krügerus. — 5, 37 ἀρετὴν τε τῶν σφῶν. Quod ostendit quam facile in his articuli corrumpantur. — 6, 45 μαχομένους tres. — 7, 47 ἐξόρμησιν. — 49 ἐπιμελήσεται. — 51 ἐκβοῆσαι. — 8, 1 κατακούητε.

X. 1, 7 θαρρεῖν ἐπὶ σφίσι recte A., quod Sintenis commendaverat. Vulgo θαρρῶν. — 9 Παρμενίωνα Krügerus, quod verum videtur. — 3, 25 ἦσσ. ex tribus pro ἦστ. — 26 καὶ om. — 35 εἰς.

XI. 2, 41 tres nostri ut editum ex edd. Ven. et Bas. — 44 τὰς γνώμας, quod jam non est cur mutetur. — 3, 46 αὐτῶ om. — 2 αὐτῶ tres. — 6 Θουσίσις Καθούσις. — 5, 14 οἱ τε συγγενεῖς (A. συγγ.) οἱ βασιλέως ex tribus pro vulg. τοῦ. — 17 Σιττακηνοὶ hic A. — 18 εἰς. — 6, 20 καὶ τῶν Βακτριανῶν tres consensu. Vulgo sine artic. — 8, 34 ἡ Ἄρ. tres, ut ex ed. Basil. edidit Krügerus pro ἡ τοῦ Ἄρ. Ibid. Σιπόλιδος. — 9, 40 ante Ἰῆς in A. posita verba τούτων δὲ. . . τάξις ἦν, l. 43, 44. — 46 Πολυπέρχ. B. C. — 49 ξυλλογὴν. — 10, 53 Ἐρυγίτις hic et in seqq. — 1 Μενέλλου. — 3 Φαρσηλ. — 4 ἀνεστρέφοντο A. ἀνετρέφ. B. C.

XII. 1, 8 πρὸς τοῦ A. Legebatur ὑπὸ του ex uno Flor., qui in tali re nunquam erat sequendus. — 2, 14 et 23 ἡμίσεις, ut et Bas. — 3, 18 ἱππεῖς. — 23 φάλακροι ἀκ. — 24 κατὰ ἄρματα τὰ δρεπ. ex A.; quod sufficit. Vulgo sine articulo, ubi Krügerus: «κατὰ τὰ ἄρμ. τὰ δρεπ. legendum videtur.» — 5, 33 ὧν ἤρχεν Ἄνδρ. ὁ Ἰέρ. — 35 ἡ δὲ π. A. In B. C. et Basil. ed. δέ omissum. Quare deleam equidem, nec jam opus erit verbo quod Krügerus desiderabat. — 36 ἐς om.

XIII. 1, 39 τέ tres; ex suis igitur addiderat Gronov. — 44 tres πολὺ sine ἐς. — 2, 3 ὁδοπεπ. — 3, 10 tres Μενίδας ἡγεῖτο, quod edere debbam. — 12 τρέπουσιν ex A., quod ipsum habere credo Florentinum, non ἐκλίπουσιν quod ibi vidit Gronovius. Nimirum siglum τρε non nitide factum affinitatem aliquam habet cum siglo εκλ, accentum porro pro ι litera acceperit, spiritum et acutum de suo addiderit Gronovius. — 14 τοὺς περὶ Ἀρέτην τε, τοὺς Παίονας ex tribus meis, ut solet Arrianus. Vulgo sine articulo. Ἀρίστωνα, ut oportebat, Schmiederus, cui Ellendtius non

male ἐπιλέγει: «Quanquam nescio an Arrianus ipse inter scribendum nomina ducum confuderit.» — 15 tres ἐγκλίνουσιν. — 4, 17 ἀνέστρεψε ex tribus nostris et ed. Basil. pro ἀνέτρεψαι. Utrumque hic dici poterat: parui igitur cognitæ et certæ auctoritati præ incerta. — 5, 21 ἀφῆκεν.

XIV. 1, 40 ἐμβάλλειν. — 48 ὡς ἐπὶ τὸν αὐτὸ Δαρ., ut ab aliis lectum fuisse videatur ἐπὶ τὸν Δ — 3, 50 ἀμφὶ Ἄλ. — 8 servat τῶν ἀμφὶ Ἀρέτη cum ceteris. — 5, 15 τῆς om. — 19 προσέκειντο — 6, 23 non habet ἐπί. — 25 ἐμβαλλόντες (sic). — 30 περιπτεύοντες. — 31 ἀμφὶ Παρμ. ἐνέβαλλον postremum in tribus.

XV. 1, 33 γιγνομένων ex A., ut sine varietate legitur in eadem re c. 18, § 8. Vulgo γενομένων. — 2, 43 ἰληδόν. — 46 B. δῖαν (sic) pro δίκη. — 48 σφίσιν. — 1 πίπτουσι μὲν ex tribus pro μὲν πίπτ. — 3, 6 sine ἤδη, de quo recte Ellendt. — 4, 14 τὸ καθ' αὐτοὺς ex A. pro τὸ κατ' αὐτ. — 5, 27 ἐλινύσας A. recte uno v. Deinde 28, 29 ipse quoque omittit quæ inter duo ἐγκατελήφθη posita. Ἐγκατελείφθη tres. — 6, 32 ἐς om. — 34 σχεδὸν ἡμίσεις, sine τι. — 36 πολὺ πλ. — 7, 39 τοῦτο τὸ τ. A., quod Ellendtius scripserat pro τοῦτο τέλ.

XVI. 1, 47 ἐφευγον ex A., ἐφυγον Gronov. ex Flor., qui soli codicum hæc habent. — 2, 1 ἐγίγνετο ex tribus nostris pro ἐγένετο. — 4, 17 Βαθυλωνίων. — 6, 30 ἐνεγεργ. A., quod Vulcanius restituerat pro ἀνεργ. — 7, 34 ὄντα A. ὄντα γάρ B. C. — 8, 39 ὀπίσω πέμπει ex tribus pro vulg. πέμπει ὀπίσω. — 41 ἐς τὴν πόλιν ex A. Aberrat articulus. Verba ἧ ἀνιμὲν usque ad ὄντα (44) non sunt in B. C., haud dubie consulto præterita. — 43 ταῖς θεαῖς. — 44 τῶν εὐδανέμων. — 10, 54 εἰς.

XVII omittunt B. C. prope totum. — 1, 16 Πέρσαις. — 24 εἰς pro ἧ. — 3, 28 ἀπέκτεινεν, ex sequenti ἀπέφυγον. — 5, 36 τοῦ Ἄλ. — 6, 44 εὐροντο. — 50 οὐδὲ γῆ οἶα.

XVIII. 1, 4 ἦσαν non est in A. — 2, 6 δὲ τοὺς τε Μακ. τοὺς πεζοὺς ἀναλ., quod notandum. — 11 τὸν Περσῶν A., quod Krügerus dedit pro τῶν. — 14 εἶργειν. — 3, 15 τῇ δὲ ὑστεραία. — 4, 30 αὐτὸς δὲ πρ. A., quod idem Krügerus edidit pro τε. — 6, 37 τὴν ἄλλην τὴν στρ. — 41 πρίν. — 7, 44 alterum τό om. — 45 ὑπὸ τὴν ἔω A., quod de Ellendtii emendatione editum pro ἐπί. — 47 προσέβαλλε ex A. pro πρόσέβαλε. Idem ἄμα δὲ καὶ αἱ σ. ἐσήμαινον. — 8, 49 οἱ πολέμιοι δὲ ex tribus pro vulg. οἱ δὲ πολ. — 9, 4 ἀπολείπει. — 7 καὶ om. — 8 τῶν χρ. ῥίψ. ἀπόλωντο A. ἀπόλλοντο B. ἀπόλοντο C. — 10, 10 αὐθις delendum cum criti-

cis. — 11 ὑπ' αὐτοῦ. — 13 αὔθις σπουδῆ ex ribus meis et editt. Ven., Bas. pro σπ. αὔθ. — 15 Πασαργάδαις. — 11, 19 καί recte abest a tribus meis, et delere potius quam secludere debebam. — 20 ἀπολλύναι scriptum, sed mira cum glossa ἀποδεικνύναι. — 12, 26 κατὰ τούς tres. — 28 νῦν.

XIX. 1, 31 πεποίητο ex tribus pro ἐπ. — 34 δέ τι. — 35 ἄνω δὲ αὐτὸς ἰέναι, quod valde placet et verum puto. — 2, 43 Παριτάκας (sic tres) μὲν εἰς. — 3, 48 Καδδους. — 49 τούτου. — 4, 6 ἦγε. — 7 ἀπῆνται αὐτῷ Βιστάνης. — 5, 13 ἐς Ἐκβ. Idem hīc Θεττ. — 6, 19 ἐπόκιλλον cum glossa ξγγιζον (sic). — 23 ἀφίκωνται ἐπὶ Α. τὴν ἐπὶ Β. τούς ἐπὶ C. Deinde Α. καὶ ἐπιμελ. — 7, 32 παρὰ τὴν χώραν Α. rectissime pro περί. Idem Καδδουσίαν. — 33 Ὑρκανίδα tres. Ib. τῷ om. — 35 κατελέλειπτο. — 36 τῶν χρημάτων.

XX. 1, 41, 42 ὄν Ἐρυγίος σι ταχθέντων, mediis omissis. — 43 ὡς. — 2, 46 ἐν δεκάτῃ. — 49 παρεληλυθώς. — 2 ἕκαστοι ἀπεχώρουν ex Α. pro vulg. ἕκαστος ἀπ. — 3, 8 αὐτῷ. — 4, 9 τῆ πρ. μὲν.

XXI. 2, 23 τῶν πεζῶν. — 26 τοῖς δὲ ὑπολ., 27 προστάττει μὴ μ., sine ἐπεσθαι, quæ haud dubie antiqua est scriptura, cujus vitio aliter mendandum quam a correctore Florentini factum est. — 28 ἄγοντα tres. — 3, 29 τε ὄλην νύκτα. — 31 ἦει. — 32 τὴν om. — 33 ὄθεν ἀφ. — 4, 34 δὲ περί ἐπύθετο Α. cum glossa περισσῶς. — 37 ὠνομάζεσθαι (sic) Α., quod est ὠνομάζεσθαι potius quam ὠνομάσθαι quod in ceteris legitur. Mihi præsens aptius visum est. Iterum hīc inspiciendus Flor. Non satis diligens erat Gronovius qui in omnibus suis esse εἶναι, non γενέσθαι, diceret, quum in duobus nostris B. C. et edd. vett. ut videtur cunctis legatur γενέσθαι, non εἶναι, Florentini autem aliquot cum his semper consentiant. — 38 συνέφυγον. — 41 εἶργειν. — 43 τοῖς Α. τούς Β. C. — 5, 48 στρ. συλλ., sine τε. — 6, 5 ὑπὸ τῆ. — 7 εἰς. — 8, 19 Νικάνωρα (sic et alibi aliquoties) τῶν ἱππασπιστῶν. — 9, 29 εἰς. — 30 ἔφευγον, eadem manu superposito υ, omissis sequentibus καὶ οἱ . . . ἔφυγον. — 10, 33 ἦν ἦδη. — 34 Βαρσαέτης.

XXII. 1, 41 Ἀμμινάπην Β. C.; sed Α. Ἀμμινάσπην. — 2, 49 τἄλλα Α. pro τὰ ἄλλα. — 50 ἀποδέξασθαι. — 3, 6 ξυνηρέθ. Α.; sed Β. C. ξυνέχθησαν (sic). — 4, 12 τὴν om. — 17 παντός. — 5, 19 ἐς τὰ ἔσχ. — 24 παρ' Ἀλεξάνδρου Schmiederus.

XXIII. 1, 31 non habet interpolationem manifestam τῆ δὲ πεδ. — 2, 35 τριχῆ δὴ διελ. ex Α. pro δέ. — 5, 10 ὄριοι tres. — 6, 17 τῆ μὲν. — 18 ἦκεν σὺν τ. — 7, 25 ἐν τῇ τιμῆ. — 8, 29 ποιή-

σεσθαι ex Α. pro ποιήσασθαι. — 31 δόγματα τῶν tres consensu, ut scribendum sit δόγμ. τὰ τῶν. — 33 σφᾶς, hinc aberravit ad l. 35. — 37 ἐλέγοντο.

XXIV. 1, 43 ὑπακ. — 44 τάξις ἦσαν ex tribus pro vulg. ἦσαν τάξις. — 2, 48 χρόνου ex Α., quod de conjectura Krügerus restituerat pro χρόνω. Ante voc. χρόνου autem spatium vacuum relictum erat literarum ferme quinque, deinde atramento eodem linea ducta ut significetur deesse nihil. Habet γῆν. — 3, 5 ἔξοντα. — 4, 10 εἰς. Ib. ἐνθενπερ ὠρμήθη. — 14 Καλλιστρατίδαν. — 15 Δρωπίδην, non Δροπ., ut ceteri. — 5, 23 δ' om. — 24 τῷ αὐτοῦ. — 25 γεγόνει ex Α. Β. pro ἐγεγ.

XXV. 1, 27 Ζαδάκαρτα (sic) Α., ut c. 23, § 6. Ut jam appareat falsum esse Ζευδρ., quod in ceteris omnibus legitur. — 33 ἦκε tres. — 2, 34 μὲν οὖν τ. — 3, 40 ἠγγελλον Β. C. — 43 ἐν (sic) Βάκτρα. — 4, 47 Βάκτρων. — 6, 13 τε om. — 16 ἐς tres. — 17 Ἀρτακόαν ἦλθε (sic) Α. Ἀρτακόανα C. Ἀρτοκόανα Β. — 7, 23 ἀπολελοιπότας ex Α., ut Opt. esse videatur inter duos Flor. ex quibus enotat Gronov. Β. C. ἀπολιπόντας. — 24 τούτους tres.

XXVI. 1, 40 ἔνεκα. — 41 τὸν Φιλ. tres. — 2, 43 εἰς. — 45 ἐπιμην. — 3, 3 κατέσχον. — 7 Παρμ. ἦρχε. — 4, 8 πρὸ τ. — 9 Ἀλέξανδρος ex Flor. et duobus aliis Gron., ex nostris Α. Β. pro Ἀλεξάνδρω. — 11 ἐπιβουλεύματος interpolationem evidentissimam Krügerus non debuit admittere. βουλ. Α. — 12 περιών tres. — 16 τοῦ Ἄλ.

XXVII. 1, 20 τοῖς Ἄμ. ἀδελφούς. — 21 καὶ om. — 2, 30 παρ' Ἄλ., sine art. — 3, 32 ἔτι. — 4, 39 Δρωπίδου, non Δροπ. — 1 αὐτοῖ reduxi ex Α., cum nonnullo sententiæ detrimento ejectum.

XXVIII. 1, 8 Δράγγας τε καὶ Δραγωγούς (sic), non Δραγωγούς. Proxime igitur ad verum accedit, vitiatum per præcedens Δραγ. — 11 τοῖς προσχ. om. — 12 Ἀραχώταις. Ibid. tres habent τὰ suppletum a Krügero. — 2, 18 Κάρωνα, sed recte l. 21. — 3, 23 πρὸς Ἐριγίου πληγέντα ex Α. pro ὡς (sic Β. C.) vel ὑπό. Genitivum autem in antiqua lectione locum habuisse documento sunt etiam varietates πληζαντος (sic C.) et πληγέντος (sic B.). Sed cæcum hīc reddidit eximitium criticum contemptio et despicientia Ellendtii. — 24 εἰς et δὲ ἐγκλ. — 5, 38 ἀπὸ τοῦ Κ. διακεκριμένα ex tribus pro vulg. ordinē διακεκρ. ἀπὸ τ. Κ. — 39 ἦθη τὰ Α. ἦθη τῶν Β. C. — 6, 42 καὶ ὡς. — 7, 5 πελάσαιεν αὐτῷ πρόβατα ex Α. Β., sine articulo τὰ, quo hīc non opus. — 8, 1 Περσῶν τε. — 7 ἀπείργων. — 9, 11 Ὅξος constanter. — 12 κατέπαυσεν. — 10, 14 ἐκ Σογδ.

XXIX. 2, 27 ἀπὸ τοῦ ὄρ. — 28 δὴ καὶ Ἄλ. — 31 ἐξίσει et κατὰ Ὑρχ. A. B. — 3, 32 διαβάλλειν scripsi ex A. B. (et fort. C., nam casu factum puto ut a § 2 ad § 5 nihil prorsus inde enotetur), quod legit Suidas ab Ellendtio appositus. Vulgo διαβαίνειν. Non omissum αὐτῶ. — 34 βαθύς de conjectura scripsi, τὸ εὖρος quippe accusativo casu accipiendum. Gronovius in dubio hoc loco codices suos inspicere neglexit. Nimirum A. B. non βάθος δὲ οὐδὲ πρ. habent, sed βάθος, οὐ πρ., prorsus ut Suidas v. Ὡξος et edit. Bas. Quod haud dubie in aliquot certe Florentinis legitur. — 36 ἔχων ex Suida ascivit Krügerus. Ibid. ὡς καταπ., sine τὰ, uterque meus. — 37 δὲ οὐδὲ β. A. δὴ οὐδὲ βαθέως B., ut ed. Bas. — 38 τῆς om. B. — 4, 40 εἰς. — 45 τὴν στρατιάν servat A., ut jam non sit cur mutetur. — 5, 1 et 3 Ἄρσακ., quod in Flor. male legit Gronov. — 6, 9 πεμφεῖη. — 7, 20 τέτταρσι.

XXX. 1, 28 ἴνα δ. — 3, 39 γυμνῶ A. B. — 4, 44 prius τόν om. Deinde καὶ ἅμα καὶ οἰκ. καὶ εὐεργ. Δαρεῖον γεν. τὰ πρ. μὲν ξ. — 5, 50 ἐκέλευσεν. — 4 ἀνέγραψεν C. ἀνέγραφεν A. B. — 7, 11 ἐνθεν δέ A., non ἐνθένδε. — 15 ἐξίσει. — 8, 17 Ἡρόδοτος tres sine articulo, quem delevi. — 20 ἐς μείζω ἔτι λίμνην ex tribus; vulg. ἐς λίμνην ἔτι μείζω. — 9, 24 τε om. — 25 ἀντιπέρας.

LIBER IV.

I. 1, 1 δὲ ἡμ. — 5 καὶ om. — 2, 12 νομάων (sic). — 3, 16 ἐπὶ μέγα τὴν πόλιν. — 18 ξυμβαίνει A. B. — 4, 24 ἐς (sic) ταῖς. — 5, 29 οὐς σφίσιν.

II. 1, 36 ὅσα tres consensu et ed. Bas. Eodem consensu tres ὀρμηθέντι l. 38 pro ὀρμηθείς, in ceteris nihil quicquam mutant. — 2, 41 Κύρου πόλιν, hic et c. 3. — 42 ἐς αὐτόν. — 1 περιβαλέσθαι ex A. B. pro vulg. περιβάλλεσθαι. — 2 nullus προσῆχον. — 3, 8 οἱ τοξόται τε καὶ ἀκ. ex A. pro οἱ τοξ. καὶ οἱ ἀκ., quod fortasse relinquendum erat dum alia auctoritas accederet. — 4, 15 οὐτως ἐξ Ἄλ. tres consensu, ut erratum esse videatur in Gronovii notatione. — 17 ἐνθένδε (sic). — 18 τῷ αὐτῶ τε τρόπῳ, quod notandum. — 5, 28 τε A., rectissime, et restitui pro vulg. δέ. — 6, 34, εἰς.

III. 1, 40 ἥπερ καὶ ἄλλαι. — 42 συμπεφευγότες. — 2, 47 ἄκρους. — 48 χεῖμάρρους tres. — 3 ὀλιγοῖς τὸ πρ. — 3, 6 ἐντός B. — 4, 14 τὸ τεῖχος πρὸς τῶν μαχομένων αἵρουσιν. — 20 ἡμέραν μίαν Sintenis scripsit pro ἡμέρα μιᾶ. — 5, 25 καταλειφθ. — 27 φυλάσσ. ex tribus pro φυλάττ. — 29 ἀποστασίαν. — 6, 30 δὲ τῶν τε ἐκ. — 36 ἀπηγγέλησαν ὅτι τοῖς. — 7, 38 μὲν om.

IV. 1, 4 ξυνοικήσεως. — 2, 11 ἐθρασύναντο.

Deinde tres τολμήσαντα, ut ed. Basil. — 3, 15 θουμένων et 16 ἐγίγνετο tres. — 18 ἀνείεσαν. — 19 αὐθις ἐς. — 22 Σχύθας cum αἰς inter lin. — 24 τὰ ἐκ τ. 0. σημαίνόμενα A., sed B. C. habent quod Gronov. ex Opt. fortasse errans attulit. — 25 ὁ Ἄλέξ., quod in tali loco valde notandum. — 4, 26 αὐτῶ. — 32 ἐξεπλάγησαν. — 5, 38 καὶ τοὺς σφ. ex A. Vulgo sine artic. — 39 τε om. — 6, 46 αὐτοῖς solum tres, sine καὶ et δέ. — 7, 50 ἐγίγνοντο ex tribus pro ἐγένοντο. — 52 ἐνέβαλλεν. — 1 ὀρθρίαις. — 4 τοῖς ἰππεῦσιν οὐκ εἴων, quod reducendum censeo et ob auctoritatem librorum et quia simplicius ita et rectius dictum. Cum οὐκ ἦν hic ordo exspectabatur: καὶ οὐκ ἦν ἀσφαλεῖς ποιεῖσθαι τὰς ἐπιστροφάς. — 8, 7 εἷς τῶν Σχυθῶν τῶν ἡγεμόνων, lapsu. Atque inspecto codice video ἦν deletum post Σκ. (vide lin. 6), quum tria vocabula delenda essent.

V. 1, 19 verba παρὰ τῶν Σχυθῶν καὶ delenti non esse obsecutos typhothetas video. Nimirum ex Flor. cum Schmiedero scripserat Krügerus παρὰ τῶν Σχυθῶν καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν, quæ est aperta interpolatio. Recte puto quatuor Gronoviani et vett. edd. παρὰ τοῦ βασιλέως Σχυθῶν. In A. παρὰ τοῦ Σχυθῶν βασιλέως. Origo interpolationis in antiqua varietate esse videtur, cujus vestigia in C. qui παρὰ τῶν βασιλέως (sic), et in B. qui παρὰ τῶν βασιλέων. — 22 omnino scribendum cum tribus nostris ἀπὸ κοινοῦ, sine articulo, ab iis illato qui τὸ κοινὸν τῶν Σχυθῶν somniarentur. Hoc dicit, ὅτι οὐκ ἀπὸ κοινοῦ (σταλέντων) τῶν Σχυθῶν ἐπράχθη, ἀλλὰ ληστρικῶν τρόπῳ σταλέντων. — 24 ἐθέλοι, 26 καιροῦ tres. — 2, 31 σύμπ. — 4, 40 προλαβών, ut ex hujus verbi correctione ortum videri possit προσεπήρηθη. — 5, 47 αὐτοῖς. Flor. αὐτῶ vereor ne a correctore sit illatum. — 48 emendavi ex tribus meis, quum legeretur ὠκυτέρων τε αὐτοῖς ἐν τῷ τότε καὶ ἀκμαιότερων ὄντων (hoc om. A.) τῶν ἵππων, subridicule. Hinc nihil amplius enotatum ex codice C. — 7, 12 ἡ ἔσθ. ἡ ἐς τὸν π. ex A. B. et ed. Basil. pro ἡ ἐς τ. π. ἔσθ. — 8, 19 τοῖς ἐκ τι ἐκβαίνουσι ἐπ. — 9, 20 συνεχόμενοι.

VI. 1, 32 τοὺς βαρβάρους. — 2, 37 εἰ δὴ τι πταίσαν (sic). Hic quoque interpolatus Flor. qui πταίσματος. — 41 μὲν μὴ πλ. — 3, 44 δὴ ὡς. — 5, 10 ἐξηγγ. — 6, 14 τῷ ποταμῶ.

VII. 1, 30 Βραζάνην. — 3, 43 αὐτὸς (sic) δὲ ἐς Ἐκθ. — 4, 46 βαρβαρικόν. — 3 χίταριν ex utroque pro κίδ. — 5, 5 ἀλλ' ὑπὲρ τι. — 7 οὔτε. — 13 ὑπάρχει.

VIII. 2, 25 αὐτοῖν. — 3, 29 οἶα δὴ uterque. — 27 ἀξιοῦν. — 4, 35 ἡδῆ. — 39 οὔτε εἰς τὰ τῶν A. οὔτε ἐς τῶν B. — 5, 43 γε om. Ibidem ex utroque

ἀλλὰ τὸ πολὺ γὰρ μέρος pro vulg. ἀλλὰ τὸ γὰρ π.
μ. — 6, 2 ἐν ἑαυτοῦ uterque. Ibid. A. πρεσβεύειν
μέντοι τὰ τοῦ. — 5 ὁπότε ἴππ. — 8, 13 ἐβόα ἄρα
καλῶν. — 16 οὐδὲν ἄλλο. — 21 ταύτη. — 9, 26
ἐγένετο ex A. pro ἐγένετο.

IX. 1, 32 μεγάλως τι (sic). — 34 δὲ καί. — 35
ἤττασθαι. — 2, 40 ἐν οἴνῳ ex utroque pro ἐν τῷ
οἴνῳ. — 3, 41 δέ omisum (in fine paginæ). —
4, 1 οὐδέ τινα ἄλλ. — 5, 5 A. et B. ut editum,
nisi quod B. ἐξαλείφθη. — 6 πῖσθεις (sic). Deinde
κακῶς, quod verum. Maligna et perfunctoria
erat illa prima cura corporis. Delendum potius
adverbium cum Schneidero quam καλῶς ponendu-
m quod non est hujus loci. — 7 ἀπέδωκεν A.,
quod Schneiderus scripserat pro ἐπέδ. — 6, 10
μεγάλως τι. Ib. ἀπαυθαδιάζεσθαι, præsenti. — 7,
20 γρῆναι. — 9, 14 αὐτῷ τοὺς κ. A., quod Wyt-
tenbachius restituerat pro αὐτὸ τ. x.

X. 1, 18 ὑπαγοριστότερον. — 21 ξυγγέγγρ. uter-
que, ut Schneiderus scripserat pro ξυνεγγέγγρ. —
22 legendum ὑφ' αὐτοῦ εἶναι, deleto τε quod in
neutro meorum est nec in ulla vett. edd. — 2,
24 κτησάμενος. — 4, 4 εἰ τῷ τύρ., ut Bas. — 5
ὑπάρχοι et ἐθέλοι, 7 ὑπάρχοι. — 6, 19 Θηβ. μὲν ἦν.
— 7, 23 αὐτὸν σφ. — 24 εἶναι. — 25 δὴ om. —
26 εἶπερ.

XI. 1, 30 καὶ δὴ. — 31 τε τοὺς. — 2, 33 οὐδὲ
μῖξ. — 38 καὶ τεμένη στι τ. uterque. — 3, 43
ἰδρυμένον οὐδὲ ψ., sine καί, quod notandum. — 5,
8 Ἀλεξάνδρου. — 10 ἀριστοστρατηγικώτατον, quod
fort. Flor. quoque habet. Scribatur igitur τὸν
ἀριστοστρατηγώτατον. — 6, 11 ἥπερ. — 13 συνόν-
τα. — 14 ἄρχειν γε ex A. pro σε. B. et ed. Basil.
τε. — 7, 22 ἐπιθεσπ. — 23 præter οἱ λόγοι etiam
γίγνονται recte legitur in A. pro γίγνωνται. — 26
ἐγένετο ex utroque pro vulg. ἐγίγνετο. Ib. προσθη-
ναι, 28 προσαναγκάσης, 30 προσθήσης. — 8, 31 εἰς
ἅπαντας ex A., quod melius quam vulg. εἰς ἅπαν.
B. et ed. Bas. ἐς ἅπαντα. — 9, 34 λέγεται πρῶτον
A., sine articulo, quod probō. τὸ πρ. B. — 40
Ἄρτοξ. hic uterque.

XII. 1, 43 εἰπόντος Καλλισθένους, quod notan-
dum. — 44 μεγάλως sine τι. — 45 γνῶντα. — 2,
49 ἐπειδὴ τι καὶ ἐδ., littera ς pro compendio voc.
καὶ accepto. — 2 ξυναλγῆναι. — 5, 17 παράσχεῖν
αὐτόν, sine φιλησαι. — 6, 19 ὕβριν τε τήν ex utro-
que. Omissa est in editionibus particula. — 23
ἀνοιστόν.

XIII. 1, 32 ὅσα ἐς ἡλ. ἐμειραχιεύοντο. Scriben-
dum igitur ἐμειραχιούοντο, vocabulo Xenophon-
teo, et tollendum fortasse ex Thesaurο verbum
Μειραχιζω, quod ex uno hoc loco affertur. — 39
βασιλεῖ om. — 2, 39 ἦν. — 41 sic distinctum in
A. — 42 ἐν θήρᾳ ex A. pro ἐς θήραν, quod

frustra explicare studet Ellendtius. — 44 ὕστε-
ρήσας. — 3, 49 τὲ ἑαυτοῦ uterque. — 50 οἱ, non
οἱ αὐτοῦ, quæ Flor. scriptura docet omnes illos
locos in quibus αὐτοῖς pro σφίσιν et talia præbet
solus, esse interpolatos. — 4, 5 et seqq. Ἀρσαίου
uterque. — 6 εἰς. — 6, 20 θεῖον εἶναι τι. — 7, 26
τῷ Ἐπιμένους ex A. pro τοῦ. — 37 τήν σκ. τήν
Ἄλ. ex A., quod de conjectura ediderat Ellendt.
Aberat alter articulus, cujus vestigiū etiam in
B. τήν σκ. τοῦ Ἄλ. — 28 Λάγω. — 29 καὶ δ' Ἄλ.
ex utroque. Vulgo sine artic.

XIV. 1, 36 ἐξ om. — 2, 48 ὕπνου τοὺς Ἄλ.
ex utroque, quod volebat Ellendtius pro τοῦ. —
49 ἑαυτόν τε καὶ ex iisdem. Vulgo τε omisum.

XV. 1, 14 ἦκεν αὐθις. — 15 οἷς uterque. — 3,
30 ἀκοῦσαι uterque. — 5, 41 ξύμφορα, 42 δέ. —
46 ἐπετέτακτο. — 47 ζυστήσας. — 48 ἦθη uter-
que sine τά. — 6, 50 πᾶσαν ἂν ἦδη ἔχειν ex A.
pro vulg. πᾶσαν δὴ ἔχειν, quod per se bonum,
sed facilius ex illo oriebatur quam illud ex hoc.
— 1 ἂν om., et seclusi: nam certum erat hoc in
Græciam redeundi consilium quod sæpe profite-
batur Alexander. — 4 ἐς τὸ τότε B. ἐς τότε A. —
7, 7 προχωρεῖν uterque.

XVI. 1, 20 Πολυπέργ. hic uterque. — 23 ἔτι
servat A., et erunt οἱ ἔτι ἀφεστηκότες qui perstant
in defectione, nondum sub dominatum Alexan-
dri redierunt. — 24 ἐξάρειν. — 2, 25 τῶν μὲν
uterque. Ἡφαιστίωνι A. — 3, 31 αὐτῶν pro τῶν.
— 34 ξύμπαντα. — 41 ἐξήει. — 4, 42 τούτοις. —
43 φυγάδες. — 5, 48 διέφθειραν reduxi ex A. —
1 ἐς φυλακὴν. Certissima est Krügeri emendatio,
et annotavi fluctuationem nostri codicis inter
ἐν et ἐς. — 3 Ζαρ. τε τελέσαντες. — 6, 7 τῶν ἐταί-
ρων ἰππέων ex utroque pro vulg. τ. ἴππ. ἐτ. —
10 τήν om. — 13 οἱ ὑπὸ φυλακῆ τῆς Ζαριασπῶν, ut
scribendum sit τῆ pro vulg. τῶν.

XVII. 1, 27 ἡλαυνον. — 2, 32 τε in neutro,
ut de suo fortasse addiderit Gronov. — 3, 42
ὕπακ. — 5, 1 σφιν A. In B. omisum, spatio va-
cuo relicto. — 4 Γαβάς. — 5 Σογδιανῆς. — 5,
13 et seqq. A. Σπιταμένει et Σπιταμένους, quæ
restituenda puto. B. ut editum. — 6, 19 ὑπολει-
πόμενοι ex A., quod scripsit Ellendtius. Vulgo
ὑπολιπ., vitiose. — 20 οἱ πολλοί ex utroque. Vul-
go sine artic. — 21 παρέδοσαν scriptum in A. —
7, 26 ἐξηγγέλλετο, quod servari potest. — 28 ἀπο-
τρέφαντες ἀπὸ σφ. αὐτῶν, eadem m. mutatum in
αὐτόν.

XVIII. 1, 33 πάντα. — 2, 35 non habet ἦν. —
37 Φαδράτην. — 3, 39 hic Στραστάνορα. — 43
πέμπει. — 45 Σπόκιλον. — 4, 1 συμπ. — 3 ἀφει-
στήκει in utroque. — 6, 14 ἐμβεβλ. Et uterque
προκληθέντες. — 15 ὑπάρξει dedi pro ὑπάρχει ex

utroque, quorum A. ὑπάρξειν. — 16 ἀπαλλαγεῖσι δοῦναι τό, confuse.

XIX. 1, 27 δὴ ex A. pro δέ. — 28 αὐτῶ. — 2, 37 δὲ καί. — 3, 44 ἐξ om. — 48 ὑπὸ αὐτῶν uterque. — 4, 6 alterum ἢ om. — 7 καὶ οἱ ex utroque et ed. Basil. pro αἱ. — 5, 7 καὶ ἦν γὰρ Ὁξυάρτη παῖς, quod recipiendum erat. — 11 Δαρφείου γυναῖκα ex utroque, quorum auctoritatem sive potius indiligentiam Gronovii confirmat Suidas. Vulgo γυν. Δαρ. — 6, 15 καίτοι τῆς γε Δαρ., quod et ipsum in aliquo suorum neglexerit Gronov. — 17 εἰς. — 21 ἀφ᾽ ἑσεί.

XX. 1, 22 μετὰ τὴν μάχην τὴν ἐν Ἴσσω, ἢ Δαρ. — 26 οἱ παῖδες A., non αἱ, sed item cum gl. καὶ οἱ υἱοί. — 2, 31 αὐθις ἐρέσθαι. — 33 ἀπέλειπες. — 3, 41 σὺ μηδ., sine δέ. — 4, 44 τὰς παῖδας ἐχομένους Sintenis pro τοὺς π. ἐχομένους.

XXI. 1, 2 et 3 Παρειτάκ. ambo hīc et c. 22. Καί et ὅ τι non omīssa. — 5 αὐτῆ, ut vett. edd. — 2, 11 οὐ (sic) χαλεπῆ εἶναι. Reduxi nominativum quem video etiam Ellendtium tueri. — 12 τε κύκλω περιέρχεται, postremum etiam in B., pro περιέρχεται. Vide Ellendt. Imperfecto περιέρχεται nihil opus. — 3, 19 προὔχωρήκει. Ibidem τέμωνων dedi ex utroque, quod melius rem pingit quam τεμώνων. — 20 ὑπερύψηλαι. — 4, 24 ἐφηστήκει. — 29 ἦνυτον, uno τ. — 6, 43 ἐπεποιήτο uterque. — 44 βέλη, ὡς ὑπ' αὐτοῖς ex A. Nam ed. Bas. et cod. B. βέλη ὑπ' αὐτοῦ, quod ex suo codice correxit Vulcanius, qui ὥστε, de suis autem tacet Gronovius. — 47 οἱ sive αὐτῶ om. A. — 7, 52 μεγάλως τι. — 8, 3 καὶ ἑταίρων ex A. sine τῶν. Ac fuerit in Flor. καὶ non additum, sed loco vulgati τῶν scriptum. — 4 δὲ τῷ Χορ. — 7 ἐνδοῦναι. — 10, 14 δὲ γ. uterque.

XXII. 1, 25 τῶν ἑταίρων ἱππέας, ut dubia fiat scriptura Flor. recepta. — 27 Πολυπέρχ. hīc A. Constante B. — 2, 34 ἐς om. — 4, 45 ὥστε pro ὅτε. — 5, 50 τὴν Ἀλεξάνδρου. — 2 Τυρίεσπιν A. Τυρίασπιν B. — 3 ἐπί, non ἐς. — 6, 5 sine δέ. 8 προχ. uterque. — 10 ἔφασαν. — 7, 13 Πευκαλεῶτιν. Deinde constanter Ἰνδῶν ποταμόν. — 15 καὶ Κλείτου uterque. — 8, 23 Ἄστις constanter in utroque. — 28 ἐτάχθη ἐπιμελεῖσθαι ex A. pro ἐπιμ. ἐτάχθη. Nam in Arriani codicibus ordinem non raro mutatum vidi eo consilio ut substantiva quibus reguntur verbis quamproxima sint. — 30 αὐτοῦ, non male.

XXIII. 1, 33 ἀσθεταίρων uterque. — 35 ἐς τὴν Ἀσπίων uterque, non τῶν. — 2, 38 τῶν μὲν πεζῶν τὸ πλῆθος, ut inspicendus hīc sit Flor. — 3, 45 τούτων. — 47 ὡς εἶχον. — 4, 5 περιεβέβλητο, quod recipere debēbam: non puto in tali composito augmentum abjici. — 11 ἐκ τῆς uterque.

— 5, 19 ἐξάιρειν. — 21 non est cur mutetur scriptura codicis August. et nostri A. συμφορώτατον ἐς τὰ (ἔτασον B. uno σ) παρόντα κοσμεῖν. Eodem ceterorum vestigia ducunt. Ἐς τὰ postquam abierat in ἐστί, corrector codicis Florentini παρόντα κοσμεῖν mutaverit in πάντα διακοσμεῖν. Hoc certum, non intelligi quomodo vulgaris scriptura potuerit nasci ex Florentina, quam critici amplectuntur.

XXIV. 1, 22 ὑπασπιστάς τε καί. — 26 Εὐαπόλεως A. Εὐασπόλεως B. — 3, 35 κατιδὼν ὄντα, quod forsasse recipiendum; v. ad finem c. 22. — 38 ἀναδραμών. — 40 τῶν Ἰνδῶν. — 5, 41 ὁ δὲ ὡς π. ἤδη κατείδε. — 42 ἐς τὸ ἔμπ. uterque. — 6, 6 κατῆλθον. — 7, 11 ὠκίσσθαι. — 9, 23 τῶν πυρσῶν. — 25 εἶχεν ἔστρ. — 27 ἐπηγγ. — 28 τριχῆ B. τριχά A. — 10, 31 τῷ Λάγου ἄγειν A., ut Ellendtius pro τοῦ.

XXV. 1, 39, 40 θαρσήσαντες, ἐς τό, mediis omīssis. In margine γρ. θαρήσαντες (sic). — 41 γίν. — 2, 44 ποιήσας τοὺς λ. Sintenis restituit pro ποιήσαντες τοὺς λ. — 45 ἥπερ ἐπιμαχιμώτατον. Sed B. ἐπιμαχώτατον. — 47 ἐθέλειεν. — 3, 4 ἔπραξεν. — 4, 10 ἐργάσασθαι, male. — 5, 13 τούτους μὲν γάρ. Ib. μαχομ., sed B. μαχομ. — 14 δισχιλίους. — 6, 21, 22 καὶ τὴν K. usque ad τοξότας om. — 23 Ἄσακ. — 7, 28 προσάγοντα τὸν Ἄλ. ἤσθοντο. — 30 reducendum κατὰ πόλεις ex A., cujus scriptura me fugerat. B. x. πόλιν.

XXVI. 1, 35 αὐτοῖς Geierus conjecit pro αὐτοῖ librorum. — 2, 40 ἐς τὴν πόλιν ex A. Vulgo ἐς πόλιν. — 3, 49 ἐς ἑαυτοῦς. — 4, 5 ἐκκλίν. — 8 μὲν ἀπὸ uterque. — 5, 10 τι om. — 14 τῶν τε Μακ. ex A. pro τῶν M. — 15 ἐγίγνετο, quod verum puto. — 16 ἐκτοξεύουσιν οἱ. — 17 ἀνέστελιν. — 7, 26 τε om.

XXVII. 1, 35 ἐπ'. — 2, 40 οἱ δὲ πολλοὶ τρ. — 3, 45 σύν. — 4, 5 Ἀσσακάνου, § 5, 9 Μασσακάνων uterque. — 12 πέμπει. — 7, 24 Ἀβισάρου, uno σ. — 28 χρᾶσθαι. — 8, 32 mire γενομένων ἀνσπισιν ἀξιωμαχούς, et B. ἀξιωμαχου. — 35 ζῶντες δὲ ἐλήφθ. ex utroque pro vulg. ἐλ. δὲ ζ. — 9, 38 ὠρῶν. — 40 prius τοὺς om.

XXVIII. 1, 44 restituendum τὴν πόλιν ἐκλείπουσιν ἔφυγον δ' ἐς τὴν πέτραν. Postrema verba deleta sunt a criticis auctore Gronovio, qui se adversativam particulam in nullo codice conspexisse testabatur. Atqui est in A. sic, δὲ ἐς, in B. δ' ἐς: ut valde vacillet istud testimonium. Jam oratio non nitida et compta: sed alia ex Arriano facile possunt colligi quæ ab hac forma non longe absunt. Ibidem ὡς δὲ quod Schneiderus posuit pro ὡς δέ, liquido scriptum est in A. — 45 ζύμπαντες om. B. ἔφυγον A. — 46 ter-

tium τήν om. — 48 ὑπὲρ αὐτῆς. — 2, 4 καί om. — 5 ὑπὲρ τῆς πέτρας ταύτης ex utroque pro ὑπὲρ ταύτης τῆς π. — 4, 19 ἐτείχισε. — 5, 20 αὐτῶ. — 23 τὸν Ἰνδῶν ποταμὸν Ἄλ., pro ὑπό. — 7, 35 alterum τῆς om. — 40 λειφθεῖη. — 8, 41 ἀναλ. — 44 ἐς om. — 46 δλίγον etiam in B. legitur.

XXIX. 3, 20 διασπᾶσθαι. — 23 ἀπεχώρησαν, quod recipi poterat; conf. locos ap. Ellendt. ad V, 28, 1. — 4, 27 ἐγγράπτο præter Flor. uterque noster. — 5, 34 ξυμμίξει ex utroque pro vulg. ξυμμίξοι. — 6, 43 πᾶσα om. — 44 αὐτῆ, ut ταύτη in mente habuisse videatur. — 7, 1 ἐχώνυον ex utroque pro vulg. ἐχώνυεν. In A. αὐτῶ, quod pluralem confirmat.

XXX. 1, 6 ἐπὶ τὸ σταδ. — 9 ἐφιέμ. — 11 τὸ χωρίον. Bene Ellendt. τὸ χῶμα. — 14 ἐλινύων B. ἐλλινύων A. — 2, 19 ξυναπτὸν A., quod posuit Krügerus pro ξυναπτόν. B. ξυνάπτων. — 27 σφίσι uterque. Ibidem A. δὲ ἐπεποίητο. — 4, 33 ἀποχωροῦντας aberrat ad κατὰ τῶν, l. 35. — 4, 36 σφᾶς αὐτούς Krügerus de auctoritate Gronovii, cui non fiderat Ellendtius. Nec agnoscunt nostri vocem inutilissimam. — 5, 44 ἐς τὴν Ἀσσακηνῶν (sic) uterque. — 45 τὸν Ἀσσακάνου A., ut ed. Basil. τοῦ Ἀσσ. B. — 6, 7 ἐμελλεν uterque. — 7, 14 τοὺς δὲ ἐλ. A. δέ om. B. — 8, 20 κατακρήμνους. — 21 συλλ. — 25 ἐπὶ τὴν γέφ. ex utroque pro ἐπὶ γέφ.

LIBER V.

I. 1, 30 ὠκείσθαι. — 2, 31 ἀφ' οὔ. Idem κτίσαι et 32 ὅστις usque ad ἐστράτευσεν omittit. Scribit Νύσσα, sed B. Νύσα, constanter. Delevi vocabula οὐκ ἔχω φράσαι, quæ sunt in neutro. — 34 codices Διόνύσος ὅς ἐκ. Recte Ellendtius ὅς delendum censuit. Ibidem A. ἢ ἐκ, sine καί. — 37 ἐπελθεῖν, οὐδὲν δὲ ἄλλο αὐτῶν ὅτι μὴ τῶν Ἰνδῶν β. — 40 τὰ γάρ, non τῶ. — 4, 1 παρελθεῖν δὲ ἐς. — 3 ἔτι. — 4 αὐτῶ om., non male. — 8 ὤδε B., omittit A., lapsa librario propter insequens ὤ. — 5, 13 οἱ δὴ καὶ Βάκχοι αὐτῶ. — 14 τὴν πόλιν ταύτην. — 16 τε om. — 17 ἐν τῇ Αἰγύπτῳ sine γῆ. In B. Αἰγύπτων. — 6, 20 ὁ om.

II. 1, 32 τε καὶ ἦκειν. — 3, 45 Ἀλέξανδρος. — 46 ὑποκρίν. — 50 εἰ βούλει. Ibid. ἀντὶ δὲ τῶν ἑκατόν ex A., quum vulgo desideraretur articulus necessarius. — 2 κακῶν. — 5, 12 τοῖς ἐτ. τοῖς ἵππ. uterque. — 6, 19 recte Schneiderus ποιήσασθαι, quod recipere debebam: nimirum ποιήσθαι scripserat antiquus librarius, ας superscripto se corrigens, quod deinde pro omissio vocabulo acceptum protulit nostrorum codicum scripturam (ποιήσθαι) ποιεῖσθαι ὡς καὶ στεφανώσασθαι εἶχον, sic enim illi, nullus ὡς εἶχον, quod Vulcanius et de

Schneideri conjectura Krügerus ediderunt, ὡς transpositum fuisse, ut videtur, opinati. Hoc qui codices novit in tali loco admittet nemo, neque vim suam hinc habent verba ὡς εἶχον. Quare conjeci στεφάνους . . . ποιήσασθαι καὶ στεφανώσασθαι εὔϊον ἐφουμοῦντας καὶ etc. Sed nec sequentia satis sana esse videntur. In A. legitur ἐφουμοῦντες (inter lin. ας ead. m.) τὸν Διόνυσόν τε. — 7, 23 τάδε. — 24 καί om. — 25 ἐστεφανωμένους, de quo nihil Krügerus, secundum Ellendtium conjectura est Raphelii. Nostri B. στεφανομένους cum edd. vetl., A. στεφανωσαμένους. — 26 κατακλήσει Sintenis pro κατακλίσει. Ibidem A. ὑπὸ τοῦ pro πρὸς τοῦ. — 27 ἀνευᾶσαι cum glossa ἀνευφημησαι.

III. 1, 28 ἐθέλει. — 3, 41 Παραπαμισάδων. — 4, 45 ἐν αὐτῇ τῆ, quattuor fere literarum spatio relicto vacuo. — 48 hinc ἔρασαμένης. Et κείσθω. — 5, 4 τρισχιλίας. — 6, 6 αὐτῶ Ἰνδῶν ex utroque pro vulg. αὐτῶν Ἰνδ. — 7 καὶ πόλιν sine τήν, fortasse vere. — 10 ἐν τῶ. — 11 γίγνεται uterque.

IV. 1, 12 Ἰνδός A., qui in dativis tantum et accusativis habet Ἰνδῶν. — 13 καὶ Εὐρ. — 20 τῶ Αἰγύπτων A. τῷ Αἰγύπτῳ B. et edd. vetl., ut Αἰγυπτίῳ potius scribendum sit (ut alibi loquitur, velut VI, 17, § 2) quam cum Flor. Αἰγύπτου, quod non in tot codicibus nec tam varie depravatatum esset. Conf. c. 1, § 5, 17. — 22 μάλιστα καὶ οὐκ. — 2, 26 τοῦ Ἰνδοῦ δὲ μείονες, quod restituendum. — 27 πολλῶ δῆ. Ibid. αὐτὸς ὁ om. — 28 Κτ. μὲν δὴ εἰ δὴ τῳ. — 29 στενότητος uterque. — 30 αὐτοῦ om. — 3, 33 τοῦτον τὸν ποτ. τὸν Ἰνδόν ex utroque. Vulgo sine altero artic. — 38 ἢ οἱ ἄλλοι. — 42 ἐλεγχο. — 4, 46 ὅσους γε δῆ uterque. — 5, 4 Κῦρος ὁ ex utroque pro ὁ Κ. ὁ. — 9 ἐγγυτάτω ex utroque pro ἐγγύτατα. Eandem emendationem ex omnibus suis adhibet alii loco (VI, 23, § 4) Gronovius, hinc nihil notans.

V. 1, 15 γέγραπται. — 18 ἐπεὶ δέ uterque. — 20 ζῶα ἄτοπα. — 2, 22 τά om. — 23 τοσόν μοι. — 26 om. ἐς. — 28 Χορασμ. — 3, 34 τῶ ἄλλῳ τῷ Σκυθικῶ. — 5, 46 Πίγρ., ut semper. — 47 καὶ τὸν Ἀκ. καὶ Ὑδραώτιν. — 1 τενάγη uterque.

VI. 1, 3 πρὸ τοῦ uterque. — 5 ὡς ἐπὶ ἀπληθῶν (recte l. 19). — 8 dedi quod in aliquot codd. se reperisse testatur Gronovius, quibus nostri accedunt. A. ἢ μὲν ὡς (sic) μεσημβρίαν (sic) τε καὶ πρὸς νότον ἄν. B. ἢ μὲν ἐς μεσημβρίην τε καὶ (hinc πρὸς inter lineas ead. m.) νότον ἄν. — 2, 10 τὴν Ἰνδῶν uterque pro τῶν. — 13 ἀνικέσθαι. Uterque Σανδράκοτον. — 14 ἐλαχίστην uterque, quod Ellendtius scripserat πρὸ ἐλάχιστον. Idem ὄσην. — 15 πρὸς τὴν ἐντὸς τὴν ἡμετέραν θάλασσαν ex A.

recipere non dubitavi, qui sibi propria glossarum additamenta nulla usquam habet. — 3, 19 ἀπηλιώτην ex utroque pro ἀφελ. Idem recte ἔστε ἐπὶ μεσημβρίαν, sine articulo τὴν quem delevi. — 20 δέ om. — 22 δὲ ὡς πρὸς. — 25 προκεχ. — 4, — 27 ἐκάστοις. — 28 ὡς δὲ καὶ τῆς. — 31 ἐνδιδοῖ. 32 seq. In loco turbato de conjectura scripsi καὶ ἄλλο Καύστρου πεδῖον Λύδιον καὶ αὐτὸ ποταμοῦ, et ipsum ποταμοῦ scilicet πεδῖον, ut supra Ἐρμου, mox Καΐκου et Μαϊάνδρου. Nimirum ἀπὸ Λυδίου ποταμοῦ in nullo codice legi videtur, quum Basil. edit. et nostri duo consensu præbeant Λύδιον καὶ Λυδίου π. Jam quod posui καὶ αὐτὸ ποταμοῦ frequentissimo corruptionis genere abire poterat in καὶ ΑΥΤΟΥ ποταμοῦ, quod quasi sententia duce librarius mutaverit in Λύδιον καὶ ΑΥΔΙΟΥ ποταμοῦ. — 33 καὶ κοῦ uterque pro καὶ Καΐκου. — 5, 36 ἄλλα. — 40 τυγὸν τοῦ ποταμοῦ ex utroque. Vulgo sine artic., qui necessarius est. — 6, 48 ἀνωθεν. — 7, 7 οὔτε τὸ N. ex utroque, quorum A. τὸ τοῦ N. Vulgo οὔτε N., sed Krügerus « addiderim τό. » — 8, 10 τε καὶ εὐθύς. — 11 mire uterque ποταμοὶ πάντας.

VII. 1, 21 καὶ ὁ Ἴστρος ex utroque accessit articulus. — 24 χρόνῳ om. — 2, 28 ὁ Ἀλικαρνασεύς ex A. addidi, quod glossatorem fuisse adscripturum nemo sibi persuadebit. Idem codex confirmat quod Krügerus restituit, ποιεῖται l. 30, pro ποιεῖσθαι. — 3, 33 καίτοι ταχύτατη γε ὡς, ut idem III, 19, § 6. — 39 ἐπηρὲς, hoc acc. — 40 πλέγμα. — 4, 43 uterque δὲ δὴ μία, quod ex ed. Basil. dedit Krüger. Ibid. A. ἅμα δὲ ἐή. — 5, 4 ὅπως.

VIII. 1, 9 δή. — 2, 19 οἱ τῆδε Ἰνδοί ex utroque pro vulg. ταύτη. — 3, 22 πρέσβεις usque ad τοῦ Ἀβισ. omissa. — 28 τε om. — 5, 41 ξυμπηχθέντα ναυτ.

IX. 1, 1 τε additum ex A. — 2 ἀντιπέρας uterque, ut III, 7, § 2. — 3 ξὺν π. uterque. — 8 ἐπενόει ἀπὸ τοῦ πόρου A. recte, quum ceteri omnes διὰ, quod auctore Gronovio deleverunt editores. — 2, 10 γίν. — 13 ὅπου. — 3, 21 παραπλέοντα. — 22 πᾶσα πλήρης. — 24 ἐπιλεξάμενος. — 4, 26 Ἰνδικοί nostri quoque, quum Ἰνδοί fere dicat Arrianus, unde nemo sanus efficiet eum abstinuisse prorsus a vulgari modo οἱ ποταμοὶ οἱ Ἰνδικοί. — 30 χιόνες ἐκ τοῦ. — 33 ἴσχ. uterque. — 35 ἄλλου του.

X. 1, 38 οὐδὲ (pro ὁ δὲ) οὐδέν. — 39 εἴ πη uterque. — 42 ὑπὸ πλήθους τε τῶν ex A., quod verum puto. B. ὑπὸ τοῦ πλ. τε τ. Editiones ὑπὸ τοῦ πλ. τῶν, sine varietatis notatione. Ibid. A. dativo πολλῆ στρατιᾶ. — 44 ἔμελλεν reduxi ex A. Minus aptum huic loco quod ex Flor. edunt ἔμελλον.

— 2, 47 μᾶλλον pro ἅμα. — 2 καὶ om. — 3, 7 ἀντιπαρεῖη. — 8 ὡς ἔθος. — 4, 10 καὶ βοή μόνον καὶ ἀλαλ. ex utroque, qui recte omittunt articulos ἦ et ὁ vulgo lectos. — 13 καθεστῆεσαν.

XI. 1, 19 εἶδει παντοίων δένδρων uterque noster et ed. Basil., in quibus recte Ellendtius correxit παντοίῳ. Vulgo post Vulcanium παντοίων δένδρων εἶδει, de suis autem Gronovius nihil prodidit. — 3, 33 ὑπολέλειπτο ex A. pro ὑπελέλειπτο, ut omnes c. 12, 1. Quum alibi augmentum addat hic codex, in omisso ei inprimis fidendum putaveram. — 36 καὶ Πολυπέρχ., fort. vere. — 4, 40 ξὺν τῆ δυν. ὡς ἐπὶ σφ. ex utroque. Vulgo ὡς ἐπὶ σφ. ξὺν τῆ δ. — 41 μὲν τι in A. — 49 μενέτω vel εὐπορος omittit B., relicta lacuna.

XII. 1, 4 μισθοπόροις. — 2, 12 ἵππασπ. — 13 τοξότας τε καί. — 16 ἐνθεν. — 4, 24 καὶ τῶν πλοίων δέ ex A., ut Krügerus correxit vulgatum τε. Idem confirmat Ellendtii αὐτῶ pro vulg. αὐτῶν. — 31 ἐκ II.

XIII. 1, 37 ἡμίσιες. — 2, 44 πρῶτοι uterque, quod Krügerus pro πρῶτον restituerat. — 47 αὐτὴν μὲν μεγάλην ex utroque. Vulgo non legitur μὲν. — 48 δέ habet uterque. — 1 ἀποτεμνομένην A., quod Ellendtius posuerat pro nominativo qui legebatur. — 3, 2 λάμβρος. — 5 τοῦ πρώτου.

XIV. 2, 26 δὲ ἐπέπ. — 27 τόν om. — 33 ἔτι om. — 3, 34 δὲ λέγει τὸν II. παῖδα φθ. A. λέγει om. B. — 36 μακρᾶς Sintenis pro μικρᾶς. Ib. περάσαι. — 37 ἀνεῖρξαι. — 42 τούτοις uterque. — 4, 44 ἐκ (sic) τῆ ἐκβάσει. — 45 τοῦ II. — 49 Βουκεφάλα. — 50 τὸν ἵππον uterque. — 6, 10 δέ om. — 13 ἀφικέσθαι τοῦ Πώρου τὸν παῖδα.

XV. 1, 20 πάσῃ δυν. ex utroque pro δυν. πάσῃ. — 21 αὐτῶ πορεύεσθαι A., quod notandum. — 2, 25 ἐπὶ μετώπου ex A. pro vulg. ἐπὶ μετώπῳ — 29 γιγνόμενα. — 4, 37 δ' οὖν ex A., quod pro δὴ οὖν restituerat Krügerus. — 7, 16 ἐκατέρωθε, 17 ἐκατέρωθεν.

XVI. 3, 36 ἀντιπαριππεύωσιν ex utroque pro ἀντιπαριππεύωσιν. — 37 prius καὶ om. — 4, 41 ἀφῆκεν. — 72 ἀφεστ.

XVII. 1, 7 ἐπέστρεφον reduxi ex A. Vide Ellendt. — 3, 20 ἐπιστρέψοιεν. Ibid. τὴν τῶν Μακ. ex utroque, adjecto altero articulo. — 21 alterum οἱ om. — 4, 25 ὡς τούς. — 26 Ἀλεξάνδρου. — 27 ὡς μίαν. — 5, 30 στενήν ἤδη. — 6, 39 φιλίους et πολεμίους, ut ed. Basil. — 41 κατέκαιον.

XVIII. 1, 6 στρατιᾶς τε τῆς. — 8 κατεῖδον Ἄλ. ex utroque pro Ἄλ. κατ. Ibidem A. ἐπέρων (sic) καὶ αὐτοὶ τὸν πόρον. — 17 lacunam indicavit Krüger. — 18 μὴ αὐτοῦ ἀπ. ex utroque pro αὐτοῦ μὴ ἀπ. — 4, 31 τῆς pro τοῖς. — 6, 44 παρ' om. — 7, 46 seq. καὶ ἂν κατέκτανε τυγῶν A. καὶ ἂν καὶ

κατέκαιε (sic) τυγόν B. Nec de altero *án* Gronovii testimonium exstat. — 47 ἀπῆλασεν A. ἀπέλ. B.

XIX. 2, 16 ἀποκρίνασθαι A., quod Krügerus scripsit pro ἀποκρίνεσθαι. — 18 ὃ ex utroque additum, quod volebat Ellendtius. In quibus ἔφη omittit A., B. ponit post σοι, ut delendum videatur. — 19 σοί om. Ibid. ἀνεῖναι. — 3, 22 non habet τῆ ἄλλῃ. — 26 πρὸς τὸν Π. — 5, 40 ἐφ' ὅτω servari poterat. — 41 ἔφερον. — 6, 46 ἀπάξουσιν uterque, quod Ellendtius ediderat pro ἀπάξωσιν. — 50 τιμάσθω.

XX. 1, 4 γυμνικός τε καί. — 5 διέβην. — 2, 9 τῆ Π. ex utroque pro τῆ τοῦ Π. — 3, 13 ἐταίρων ἱππέας uterque, quod notandum. — 4, 21 δέδωκε. — 5 Ἀβισάρης in A. constanter. — 28 τάττεσθαι híc uterque. — 29 τόν om. — 6, 33 ἄλλου τοῦ (sic) ὑπάρχου Ἰνδῶν ex utroque, quod Krügerus conjecerat pro ὑπάρχοντος. — 36 χαιρήσει uterque codex, ut Lobeckius pro χαιρήσῃ. — 7, 39 Σισίλου A. Σισίλου B. — 40 Ἀσσαρακηνῶν híc et deinceps in A. — 41 σφῶν ἀπεκτονότες ex A. Vulgo σφῶν καὶ ἀπεκτ., in quibus importunum καὶ uncis incluserat Krügerus. — 43 Τυρίεσπην A. — 8, 46 ποταμοῦ om. — 49 αὐτὸν Ἄλ. ex utroque pro Ἄλ. αὐτόν. — 49 μέν om. — 52 κογλάζειν. — 9, 1 καὶ om. — 3 ἐπί om. — 4 συναρρ. — 9 στενότατος. — 13 τοῦ Πύρου.

XXI. 1, 18 αὐτοῦ. — 2, 23 ἀναλαβόντας. — 3, 27 ξυνειστήκει ex utroque pro vulg. ξυνειστήκειν. — 28 παρ' Ἄλ. ex utroque pro πρὸς Ἄλ. — 34 τὴν αὐτοῦ. — 35 ἠδυνήθη uterque. — 5, 45 καὶ Δημ.

XXII. 1, 7 τοὺς λεγομένους. — 8 ὡς ἐς μάχην. — 10 reduxi ex A. voc. ὡσαύτως, quod male intellexit Ellendtius. — 2, 14 Ὁξυδράκαι καὶ ἄλλο. — 4, 27 ἵνά (sic) οἱ οἱ (sic) Καθ. — 31 περιβεβλήσθαι B. πρὸ τῶν uterque, cum ed. Basil., ex qua præpositionem primus asciverat Krüger. — 5, 37 ξυνταχθ. — 6, 43 vulgo Περδίκκας τε αὐτῶ. Particulam a Sinteni deletam omittit A. — 44 ἀσθετέρων uterque.

XXIII. 1, 6 ἐφ' ὑψ. uterque. — 2, 12 ἐφεστ. ἔλαττοι (sic) τῶν κύκλω. — 17 πρὸ τῆς A. πρὸς τῆς B. — 3, 18 ἀλλὰ καὶ ὡς. — 4, 27 ἀπολήψουσι. — 5, 28 συνέβη. — 33 ἡ λίμνη A., cum articulo quem addiderat Ellendt. — 6, 36 μὴ εἴργειν. — 39 τῶν ἐκ τῆς uterque. — 7, 44 αὐτῶ. — 46 βιάσασθαι præbet A., quod de conjectura scripserat Krügerus pro βιάζεσθαι. — 1 ἵνά ἄν uterque.

XXIV. 1, 6 τὰ ἄπορα A. — 4, 24 τοὺς τε A., quod posuit Ellendtius, non τοὺς δέ. — 5, 36 καὶ τραυματῖαι δέ, quod ex ultimis præcedentis vocabuli natum, vel corruptum ex οἱ, si quidem recte omittit idem codex verbum ἐγένοντο. — 37 καὶ διακ. — 6, 42 αὐτῶ. — 45 omittit ἐξ, quod

aliquoties factum vidimus ante idem voc. — 7, 3, ὑποχώρησιν. — 4 ἐγκαταλειφθ. uterque.

XXV. 1, 16 ποταμοῦ om. — 17 εἶναι om. — 23 legebatur μεγίστους τε καὶ ἀνδρεία, sed recte omissa particula in utroque. — 2, 25 οἱ Μακ. δέ ex utroque pro οἱ δέ M. — 30 ἀπισχυρ. A. ἐπιχειριζομένων B. — 31 πρὶν καὶ ἐπὶ μείζον προελθεῖν ex utroque nostro pro πρὶν καὶ προελθεῖν ἐπὶ μ. — 4, 41 πρὸς ὑμῶν ex utroque, quod híc magis ad rem facere videtur quam ἡμῶν editum. Conf. § 5 extr. — 43 Παμφλαγ. — 44 Παμφυλία δὲ καὶ Φ. in A. et uno Gronov., nescio an vere. — 5, 50 ὅταν ἐς, et om. ἔτι. — 5, 6 Μακ. τε ἀρχῆ, male. — 6, 7 δέξονται B. — 11 ἐκοῦσι uterque cum ed. Basil.

XXVI. 1, 17 ἡμῖν A. — 2, 25 ταύτη B. ταύτης A. — 4, 37 καὶ ζῆν τε καὶ ξ. — 5, 40 οὐδὲ Ἄργει. — 42 οὐν non habet. Ibid. ἀμφοτέρου pro ἀκρ. — 6, 47 ἐκτμημένοις híc etiam A., sed VII, 1, § 4 κεκτμημένων. — 50 οἰκίαν uterque, quod critici restituerunt pro οἰκίαν. — 1 ἡ Τριβ. — 8, 10 γὰρ omittit uterque; atque ita vi majore procedit oratio. — 10 τὸ πολὺ ex A. Vulgo sine articulo. — 12 ἐπέξ. — 14 ἐλπίζοι.

XXVII. 1, 19 καὶ τὰ τοιαῦτα ex A., quum sine artic. legeretur. — 21 εὐθέως. — 2, 27 καὶ αὐτός. — 28 ἔξειν (sic). — 29 βιάσασθαι uterque et ed. Basil., quod defendi potest. — 3, 34 legebatur ἐρῶ τὰ καθ' ἡδ. ἐκείνοις, quod ex meis mutavi. — 35 εἰς. — 38 οὔσαν καὶ ἐς. — 4, 43 τε om. — 5, 50 πάντες, quod notandum. — 3 ἐκ τραυμάτων uterque, quod melius videtur. — 6, 6 ἔτι. — 7, 15 ἐπέσται. — 16 οἰκίαν. — 8, 26 ἀπειράτον uterque. — 9 neutrum καὶ omittit. — 34 μέν om. uterque.

XXVIII. 1, 38 θόρυβος. — 39 δὴ etiam in B. — 42 ἀποχώρησιν. — 46 βιάσασθαι, male. — 3, 4 ἀπομένοντα. Ibidem reduxi ex A. τροπή. Falsum esse quod ex Flor. legitur προτροπή, liquet ex sequentibus οἷα δὴ ἐν ὄγλῳ στρατιωτῶν φιλεῖ γίνεσθαι. Notæ sunt ex historia bellorum tales militum τροπαί. Προτροπαί vero a singulis existunt, ut, de his si cogitasset Arrianus, non scripsisset ἐν ὄγλῳ στρατιωτῶν. — 4, 8 ἦν om.

XXIX. 1, 23 ἔτι. — 2, 29 Πόρρω. — 3, 35 τά om. — 4, 40 ἄ. — 42 ἀριθμὸν ἐς τριάκοντα, sine artic. — 5, 48 ἐπὶ τῶ.

LIBER VI.

I. 2, 12, καὶ ὁ ἀκούσας, ex quo vitio ortum videtur quod Flor. habet καὶ Ἀλέξανδρος ἀκούσας. — 3, 16 ἀπολύοντα. — 4, 21 πρὸς Ὀλ. ex utroque, quum τὴν additum legatur, quod fortasse nondum oportuit deletum. — 24

τοῦ τηλικούτων. — 5, 30 οὐδέ τι. — 32 τό Krügerus addidit. — 33 ἔγραφεν uterque cum ed. Basil., ac si τοῦτο ὁ præcederet. — 6, 34 ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην uterque.

II. 3, 14 διαλειπόντι (sic). — 4, 24 ἵππαυογοῖς τε καί.

III. 2, 36 ἐπεὶ uterque, quod Sintenis conjece- rat pro ἐπί. Ibid. τε om. A. — 38 κελεύει. — 41 seq. ter ἐφ' ὅσων. — 3, 48 ἀρετῶν. — 4, 6 Διόνυσον. — 9 αὐτῶν om. — 5, 10 ὡς ἴσους. — 14 ἥπερ et φιλοσχήμενες.

IV. 1, 17 γε omittit A.; et delendum erat, quod nunc video jam a Sinteni fuisse postulatum. — 19 ἀντιπέρας. — 2, 28 τύχη. — 3, 32 Μαλῶν, etiam supra semel. Et sic uterque constanter. — 37 καὶ σπουδῆ om. — 4, 40 ἀφίκετο ἡμέρα. — 42 στενότ.

V. 1, 5 δὲ οὐδὲ πόρρω. — 6 βιασιότατη. — 2, 12 ταράξαντα. — 15 ἐπικαχλ. — 3, 19 ἐγκατελείφθ. — 21 δύο δὲ δὴ περιπ. ex A. Vulgo abest δὴ. — 4, 25 ὁ om. — 28 καί pro ἐς. — 5, 39 Πολυπέργ. — 5, 46 καὶ pro ὡς. — 48 ἀλίσκονται. — 50 τὸ ἔμπ. uterque.

VI. 1, 7 τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τοὺς τ. In B. omissum τε, qui ἀσθετέρων, A. ἀσθεταίρων. — 10 ἡμίσειας. — 11 Ἰνδῶν. — 2, 16 ἔροι. Ibid. non puto necessarium esse articulum, qui non est in Vulc. et Gron. codicibus, quum non sit in nostris pariter atque apud ipsos. — 17 τε om. — 3, 22 ταύτην uterque. — 23 αὐτῶ om. — 24 ἐπὶ δὲ τῶδε. — 27 servat κατελιθθέντων, quod satis aptum; nec credibile est κατακλεισθ. quenquam fuisse mutaturum. Conf. locum geminum c. 8, § 8. — 4, 33 ἧ ξυμπ. uterque. — 6, 1 πεφεύγεσαν. — 3 ποδῶν εἶχον.

VII. 1, 7 ἔατε ἐπί. — 11 δὲ διαβ., sine καί. — 2, 15 καὶ om., sed habet l. 16, ubi εἰς τι. — 4, 25 ὡς. — 5, 35 κελεύει πάντοθεν. — 38 ἐπιμαχμιωτέραν. — 6, 44 ἀπέθανον οἱ, sine δέ. — 45 ἀνδρίαν. Omissa in B. a § 4 ad c. 8, § 3 fine.

VIII. 2, 17 τὸν ἱππάρχου, sic. — 3, 12 πολλαί. — 13 ἐθελονταί A., quod Krügerus de conjectura posuit pro ἐθελοντάς. — 5, 27 τεταγμένους κατεῖδε. — 6, 31 ἀπό om. Deinde καὶ Ἄλ. μὲν ξύν. — 37 ὡς χεῖρας. — 7, 42 προτροπάδιν. — 8, 45 οἱ διαφυγόντες ex A., addito articulo qui non poterat abesse. Non habet οὖν. — 48 οἱ pro ὅτι. Πολύ τι Krügerus.

IX. 2, 11 seq. ἡ πόλις, ἐρημούμενα... ὡς κατεῖδον ex utroque pro ἡ π., ὡς ἐρημούμενα... κατεῖδον. Ib. A. προμάχων. — 15 οὐδὲ προσθ. — 3, 23 seq. ἐπὶ δὲ τούτῳ A. ὁ σωματοφύλαξ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀνῆει κλίμακα. — 5, 38 τε pro γε, hinc et l. 49. — 39 προσκεχωρισμένον. — 41 ἔγνω διότι.

X. 1, 9 δέ om. — 2, 18 πρὸ αὐτοῦ εἶχε. — 19

αὐτοὶ τε Krügerus optime pro οὔτοι δέ. Prope accedit A. οὔτοι τε præbens. — 3, 22. γεγένητο uterque. — 4, 32 εὔρα. — 35 οἱ μὲν om. — 36 ἐπ' ὀλίγους παρήεσαν uterque.

XI. 1, 2 τὸ γένος τῶν Ἀσκληπιαδῶν. — 2, 11 ἐφεξῆς. — 12 τὰ ψευδῆ. — 4, 26 γενέσθαι. — 5, 35 πρὸς ποταμῶ Βουκίλῳ. — 7, 46 Ἀλεξάνδρου ex A., quod Ellendtius scripserat pro Ἀλεξάνδρω. — 5 βληθῆναι. — 8, 53 δὴ om.

XII. 2, 25 τότε δὲ ἐδόκουν εἶναι etiam nostri, quæ aliquo modo corrupta sunt. Non apte Krügerus τῆς οἴκαδε ὁδοῦ διειργόντων, quomodo hoc in loco periodi locuturum non fuisse Arrianum manifestum est.

XIII. 1, 36 καὶ πλοίων A. κατὰ πλοίων B. — 3, 10 ἄλλος ἄλλοθεν ex utroque. Vulgo diverso ordine. — 12 ἐπευφημήσαντες A. — 4, 17 κινδυνεύει. — 18 Ἀλέξανδρον. — 22 καθάπερ οἱ ἄλλης τινὸς ἡ δονῆς ἐξηττώμενοι in A., cum eo vocabulo quod in suo codice Suidas invenit, sed qui supersunt codices præter hunc nostrum omittunt. — 5, ὑπειπεῖν uterque.

XIV. 1, 36 αὐτόν. — 2, 43 posterius ἐς om. — 44 εἰ δὲ Ἄλ. ex utroque pro vulg. εἰ δὲ καὶ Ἄλ. — 46 ἀναδέξασθαι uterque, quod defendi potest. — 3, 50 ξυστρατ. uterque. — 5 τε om. — 4, 10 ἐταίρων ἱππέας. — 12 μὲν τι, non τοι. — 14 τοῦ Ἀχεσίνη. — 15 ἐν τῇ. — 5, 17 ναυσιπόροι. — 21 παρέχεται. Nihil omittit. — 24 τῷ αὐτοῦ Sintenis restituit pro τῷ αὐτῷ. Et habet A. τῷ αὐτοῦ. — 25 ἤδη idem Sintenis pro δὴ.

XV. 1, 29 ταῖς ξυμβολαῖς, ut § 2 et § 5. Conf. Ellendt. Ibid. καὶ Ἰνδοῦ, ut § 2, 39; § 5, 8. — 34 ἐν ἐξάθορις A. ἐν ἐνζάθορις B. Uterque καὶ ἄλλο. — 2, 42 αὐτῇ τῇ ξυμβολῇ ex A., cum articulo quem Ellendtius desiderabat. — 3, 47 Τυρούστην B. Τυρούστην et Τυρούστης A. — 49 ἐξηγγέλλετο. — 5, 11 usque ad Ἰνδῶν γῆς l. 14 præterita. — 6, 23 ἄξια ἐν Ἰνδοῖς ex A. Vulgo παρ' Ἰ. Flor. τοῖς Ἰ.

XVI. 1, 36 Ὀξικανός uterque hinc et infra. — 37 παρ' αὐτόν. — 2, 39 τὰς μεγ. πόλεις ex utroque pro πόλ. τὰς μεγ. — 44 ἐτρέπετο. — 3, 47 ὁρείων. — 4, 3 ὄνομα δὲ ἦν ex A., adjecto δέ. — 5 leg. οἰκεῖοι οἱ τοῦ. Excidit οἱ per typ. sphalma.

XVII. 1, 13 ἐξηγγέλλετο uterque, quod Krügerus edidit pro ἐξήγγελετο. Idem ubique Πείθ. — 2, 21 κελεύει Ἄλ. ex utroque pro Ἄλ. κελ. Ut diximus, A. constanter Πάταλα. — 23 τῷ om. — 27 τὴν τε χώραν αὐτῷ recte A., pro vulgato αὐτοῦ. — 4, 41 ἡμελλε A. — 5, 46 ὅτι ὁ τῶν uterque. — 50 τὴν τε χώραν καὶ τὴν πόλιν, quod notandum.

XVIII. 1, 10 δοῦξαντας. — 13 προσπεσόντας. —

2, 19 δύο om. uterque. — 4, 35 ἐπόνησαν. — 37 ἐφθησαν uterque. — 5, 41 τοαποτοῦδε.

XIX. 1, 1 ὄρησ τὸ π. ἐπιγ. — 2 ἀπελήφθ. — 5 παρῆχε cum ἐσχε ead. m. inter lineas. Ibidem in ὅποτε διελθ. de « omnibus » Gronovii fluxa res est : B. servat ἀπό τε, A. ἀπό γε, præbet, omittens τε post προσήει. Uterque μετεωρ., sed l. 8 ἐμ. — 2, 10 γε om. — 12 ἐμπεσοῦσαι, quod reducendum est. — 3, 13 ταύτας. — 17 τὸν ἐς τὴν θάλ. — 18 Κίλλουτα δὲ τὴν νῆσον, inter lin. ῆ — ω eadem m. — 23 παρέχει, recte et ipsum, atque ita mox § 5, 35 ἴσφ. — 4, 33 θύειν etiam nostri, vere. Vulgo θύει. — 5, 36 δοκεῖ om. — 38 λέγοιτο uterque om. — 44 καὶ Πίγρ., sine articulo, ut sæpe alibi Arrianus in tali forma.

XX. 1, 46 τῆ om. — 1 ἐκτειχισμόν τ ε τοῦ ex A., omissa vulgo particula. — 2, 6 ποταμοῦ vocem nescit uterque, et delenda est, ut § 4, l. 23 cum omnibus suis delevit Gronovius, qui nostro loco eos non videtur inspexisse. — 8 ἐς τὸν πόντον ex utroque. Aberat articulus. — 3, 14 κόλπῳ μάλιστα θαλάσσης. — 15 sine altero καί. — 4, 20 ταῖς om. — 26 ὀρύσσ. uterque pro ὀρύττ. — 5, 34 τέτταρας.

XXI. 1, 39 παρ' ἡμῶν. — 2, 43 πλώϊμα. — 3, 48 ὄραν τοῦ πελάγου (sic). — 1 καὶ τοῦ. Et ἀσθεταίρων. A. constanter Ὁρεῖται. Ex B. non enotatur. — 5, 21 ἐτράποντο αὐτῶν ex utroque pro αὐτ. ἐτρ. — 23 πρὸς ὕδατι οὐ πολλῶ. — 26 τῶν Ὁρ., Καμβαχεῖα (sic).

XXII. 1, 32 ὄρεια. — 34 καὶ οἱ Ὁρ. A. Addidi articulum. In B. hic versus deest. — 2, 37 προάγων. — 38 πρὸ τῶν στενῶν. — 3, 45 Ὁροις, σχόντες, superposito ας eadem m. — 46 καὶ τοὺς ἄλλους. — 47 καὶ non habet, et multo melius abest. — 4, 6 ἐμπορείαν. — 9, ζυλλελεγμένον. — 5, 11 εὐδομον ex utroque pro εὔοσμ. — 5, 17 αὐτοῖς. — 6, 20 καὶ omissum a Schweighæusero in his verbis ex nostro codice editis. — 7, 23 δέ om. — 27 ἐκ γῆς uterque, quod Schneiderus restituerat pro ἐκ τῆς γῆς. — 8, 31 et 33 λαγῶν et οἱ λαγῶ (sic, in A. a pr. m. λάγω) ex utroque pro λαγωῶν et οἱ λαγωοί. — 32 εἶχονται (sic) uterque, item l. 33 καὶ ὅτι οὕτως ἠλίσκοντο, ut amplius sit de hoc loco videndum. — 35 ἀνίει A., quod a criticis positum pro ἀνήει.

XXIII. 1, 44 δυνατά. — 2, 48 Μαδροδώρου. — 49 ταῦτα. — 3, 3 ξυθέτας τὰς κόχλας. — 4, 8 ὡς χῶρον. — 5, 18 σύν. — 21 ξυναγαγεῖν. — 23 κομίσαντα.

XXIV. 1, 30 ὡς ἐς τὰ β. — 3, 43 καὶ om. — 47 ἀγγελλόμενα. — 4, 3 μὲν οὖν A. μὲν B., omisso δῆ. — 4 δίψει B. δίψη A. — 6 ἀνενημένης (sic) B., οὐ in ἀ depravato, ut recte monuit Ellendtius.

Ridicula sunt quæ de *junctim scriptis* hic loquuntur Gronovius. — 5, 10 οὐ βεβαίῳ. — 6, 17 ἐγκαταλειφθ. — 19 συνεχόμενοι.

XXV. 1, 20 πολλῶν. — 21 ἐπιλοῖποι, superposito ι, A. ἐπιλείπει B. — 25 ἐξελέγξων B. ἐξελέγγων A. — 2, 29 γιγνωσκομένην. — 3, 39 μένοντες (quod Krügerus restituit) est in A., supercripto ας ead. m. — 40 προθύμῳ καὶ τό. — 43 τὰς πορείας. — 46 uterque ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλλυντο, quod restituendum puto. Ἐν etiam in vett. edd. — 4, 3 ἐκ τοῦ. — 5, 7 γειμάρρους uterque, ut supra. — 9 τοσοῦτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι ex utroque, unde natum τοσοῦτο per frequentissimam et iotacismo similem confusionem, ex hoc autem τοσοῦτον et τοσοῦτος quod legitur. — 6, 15 iterum uterque ἀπώλλυντο, quod aptum huic loco. — 19 καὶ κτήνη iid., sine art.

XXVI. 1, 24 ἔνθα δῆ ex utroque pro vulg. ἔνθεν δῆ, quod non est hujus loci. — 25 ἔδοξά μοι. — 30 οἴψη. — 31 ὡς δέ codices. — 2, 35 συλλεγμένον. — 37 τοῦτο θυλάκῳ ex ingeniosa conjectura Sintenis pro τοῦτο οὐ χαλεπῶς. Ib. συλλέξαντες. — 39 εἰς. — 3, 43 ποτόν. — 4, 1 οὐ om. Ib. πολλή τε. — 2 νενασμένη. In B. § 2 et § 3 usque ad τὴν ὁδόν l. 2. omissæ. — 5, 8 ξυνέντα ex utroque pro vulg. συνιέντα. — 14 non habet καί. — 16 ἐς ἐ. ἡμέρας — 18 γὰρ γιγνώσκειν ex utroque. Vulgo γὰρ τι γιγν. Qui enim duces non *plana* cognitum habuissent iter post dies septem?

XXVII. 1, 21 ἀναπαύειν. — 24 Σιθύρτιος A., integre. — 2, 35 Εὐδαμον ex utroque pro Εὐδημον. Εὐδαμας est etiam Diodoro, Εὐδαιμος in ed. Basil., *Eudæmon* Curtio. — 38 ἐκπέμψη A., quod Ellendtius positum voluit pro ἐκπέμψαι. B. ἐκπέμψει. — 3, 43 καί Krügerus desideravit. Στασάνωρ τε καὶ ὁ Ἄρ. est in A. — 46 alterum τῆς om. — 47 Μηδεία B. — 48 καὶ οὔτοι ἄγοντες ex utroque. Vulgo cum particula inutili καὶ οὔτοι γε ἄγ., quam nunc video jam Sintenin de conjectura voluisse deletam. — 4, 50 τε om. — 2 ἐς om. — 5, 7 ἐξ om. — 7 δοριάλωτα, recte. — 9 ἔτι προῖτι. — 10 ὑπὸ τοῦ Ἄλ. — 6, 14 Στασάνωνι, 15 Φαρταφ. — 18 ἀ δῆ ἔπαθε ex A., quod volebat Krügerus pro vulg. ἤδη. — 16 καὶ reduxi ex A.

XXVIII. 1, 28 καὶ ἄλλα ὄσα. — 30 καὶ ταῦτα μὲν πρὸς. — 3, 40 συγγρ. — 44 καταλέξαι, de quo v. Ellendt. — 4, 2 τόν om. — 3 edendum erat Κρατεύα, cum Ellendtio. Nunc demum in codice video Κρατευᾶ (sic). — 5, 7 ἐκ τῆς. — 6, 18 ταύτη ἄγοι A. ταύτη ἄγει B. (Vulgo ἄγη ταύτη). Legendum puto τυχὸν εἰ ὅ τε θυμός με καὶ ὁ δαίμων ταύτη ἄγει. Nulla frequentior in codicibus Arrianeis fluctuatio quam additi omissive τε.

— 7, 21 τῆς om. uterque. — 24 θαλάσση τῆ II. ex A. pro θαλ. II.

XXIX. 1, 27 ξὺν τῶν ἱππέων τοῖς ἐταίροις, quod verum puto. — 3, 36 Ἀτροβάτης uterque. Μηδείας A. — 39 τε om. — 4, 43 διωρωρυσμένον. — 45 εἶναι δὲ Πασ. — 48 πῶαν βαλλείαν (sic) et λειμένι, superposito ὦ. — 5, 49 αὐτὸν δέ ex A. Vulgo καὶ αὐτὸν δέ, de quo Krügerus : « καὶ de leam. » Ibidem τὰ μὲν κάτω ex eodem codice. Vulgo abest μέν. — 2 ἔσω στενήν, καὶ μόλις. Optime, si quid video, Krügerus εἶναι pro ἐνί. — 3 κακοπαθόντι. — 4 ἐτέθαπτο. — 6, 8 κάνδυας, sed υς inter lin. ead. m. — 10 λέγει. — 7, 20 ἀλεύρων. — 8, 22 καὶ ἐδ. reduxi ex utroque. Incertæ est auctoritatis ἐδ. δέ. — 9, 31 ἐξέβαλον B. — 34 τὰ δὲ ἔξω ὀλῶντες, ex mala divisione vocabulorum ταδεξυθλ. In Flor. igitur καὶ de interpolatione. — 10, 36 πρὸς Ἄλ. uterque. Neque exstare puto varietatem παρ'. Nam nisi attente inspicias, compendium πρὸς pro παρ capias : nimirum πς simillimum est literis πρ, superpositum autem ὀ sæpe prorsus refert literam α. Jam si *apostrophus* non additur, ambiguum illud compendium est πρὸς, non παρ', qua in re, sequente vocali cum leni spiritu, facile falluntur oculi non exercitati. — 37 ἐξαπαρχῆς.

XXX. 1, 1 ἦει τὰ Περσῶν ex utroque pro τῶν. — 2 et 3 ὅτε οὐκ ἐπήνουν τὸ ἔργον ex utroque, quod est integerrimum. Ceteri αὐτό, quod non feliciter tentavit Krügerus. — 5 ἐλέγχισαν. — 2, 7 σεσυλήκει ex utroque pro σεσύληκε.

LIBER VII.

I. 1, 23 πόθος λαμβάνει uterque, ut alii codices sint inspiciendi. — 24 τε om. — 26 ἐς πόντον. — 2, 33 πάσης. Ibidem βασιλεύς καλεῖσθαι ex A. pro βασιλέα, quod nescio quomodo patienter hinc tulerunt critici. — 3, 34 Μήδους. — 37 λέγουσιν om. uterque. — 40 αὐτῶν. — 4, 43 ἔγω ἐγὼ (repetitum) ἀτρ. — 3 ἐπ' οὐδενί A., quod Schneiderus restituerat pro ἐπ' οὐδέν. In B. est ἐς σπουδήν. Deinde A. κερτ., non ἐκτ. — Βρετανῶν. — 6 καὶ om. — 7 αὐτὸν γ' ἑαυτῶ, ut scribere debebam. — 5, 8 ἄτειληφθέντας, cum α inter lin. — 9 ὑπαιθρίας. — 13 ὄτινος, quod propius est vero quam Florentinorum οὔτινος, ex illo ortum. — 6, 14 ὦ om. uterque. ὑποκρίν. A. hinc et infra l. 37.

II. 2, 30 ἦν positum post κρείττω. — 36 παρ' Ἀλεξάνδρου. — 3, 39 ἔχει uterque. — 4, 2 ἀνέγραψεν αὐτοὺς τοὺς σ. ex utroque, melius quam vulg. ἀνέγραψεν αὐτοὺς τε τοὺς σοφ.

III. 1, 9 νοήσαντα. — 13 ἐξαναγκάσει uterque. — 2, 17 ἐπήγγελλεν (ἐπήγγηλεν in A.) ex utroque pro ἀπηγγ. — 3, 27 Ἰνδῶ. — 29 καὶ αὐτῶν ἔπαινοι ex

A., sine articulo οἱ quem delendum significaverat Krügerus. — 4, 31 hinc Νυσαίων, uno σ. B. Νυσσαίων. — 6, 44 ἐπηλάλαξε ex utroque, pro vulg. ἐπηλάλαξε, quod fugerat criticos. — 46 legendum καὶ τὰ τοιαῦτα ex A. — 47 πάντη ex Sintenis correctione pro πάντα. Sic sine cap. 6, ὡς πάντη δὴ βαρβαρίζοντος, ipse A. πάντα.

IV. 1, 1 hinc Ἀτροπ. Om. μέν. — 2, 9 reduxi ἀπονοστήσειν quod habet A., alibi quippe ad aoristos proclivis. — 3, 19 τῆ αὐτοῦ. — 4, 26 ἡ om. — 5, 32 Μηδείας B. — 6, 34 Ἀρτακάμαν uterque (vid. Ellendt.), et hoc certe scribere debebam : nam Ἀρτακαμαῖν intolerabile est. — 36 Σελ. usque ad παιῖδα om. — 38 τὰς δοκιμωτάτους. — 7, 40 μετὰ uterque.

V. 1, 2 ἦν καὶ ἐν κ. — 2, 12 τὸν βασιλέα δοκεῖν. — 5, 29 τε om. Ib. τούτοις. — 6, 34 ἤδη ἀφιγμ. — 36 ἄλλους om.

VI. 1, 38 hinc δορυαλ. — 40 οὐς ἐπιγ. Delevi καί. — 2, 46 μικρόν. — 3, 6 δέ om. — 10 ὑπερφαινόντες uterque. — 4, 14 καταλεγέντες Κωφῆς. — 17 Ἰτάνης. — 5, 19 Αἰγιοβάρης. — 20 Μιθροβαῖος uterque. — 23 πάντα.

VII. 1, 27 κελεύει ex utroque pro ἐκέλευεν. — 3, 42 Ἀσσυρίαν A. Ἀσυρίαν B. — 4, 49 οὐκ ἀναλίσχεται. — 5, 5 πανταγῆ. — 6 ἀέναοι ex A. Vulgo duplici v. Ib. ὑφ' ὧν. — 6, 13 τε om. — 7, 26 τὰ τοιαῦτα.

VIII. 1, 34 codices omnes ἐπιδώσει δὲ μένουσιν, pro quo flagitante sententia Krügerus ἀπιούσιν. Quidni βαίνουσιν? *viam ingredientibus*. — 36 ἐθέλειν A. — 3, 47 τῆς om. — 6 τρισκαίδεκα. — 7 θάνατον B. — 9 ἔλεγεν.

IX. 1, 10 ὦ Μακεδόνες in utroque post ὑμῶν positum, ni fallor, vi majore. — 12 ὄπη. — 13 ἡμᾶς ὄντας A., ut Sintenis pro ὑμ. — 2, 15 εἶπερ. — 18 non habet κατά. — 19 τε om. — 25 νόμοις καὶ ἔθεσι A., ut oportebat. Editiones ἦθεσι. — 3, 29 τῶν ἐπὶ θαλάττῃ χωρίων ex utroque, qui recte omittunt articulum τῆ. — 30 ἐμπορείαν. — 32 ἀδεῆ uterque. ἀνευδεῆ Krüger. ex ed. Basil. — 4, 35 τε om., vere, putem. — 5, 43 στρατείας cum Schmiedero, et cum eodem poni debebat supra I, 1, § 2. — 7, 10 πάντα προσχωρήσαντα λαβὼν ἐκόντα. — 9, 30 ἔχοι. — 23 ὑμῖν om.

X. 1, 30 ἡ πον. etiam nostri, qui l. 32 τὰ ἐμά. — 3, 48 ὑμῶν εἰς μν. τῆς ἀρ. — 4, 2 ἔτοιμοί. — 3 τίς γε. — 5, 5 ὑμῶν. — 7 ἅπαντες. — 6, 14 Ὁζὺν τε ποταμόν uterque, melius quam τὸν π., quod delevi. — 7, 17 εἰ μὴ ὑμεῖς ἀπωκνήσατε uterque, non μὴ καὶ ὑμεῖς, quod hinc minus aptum; neque Flor. habet particulam καί, si recte Krügerus varietatem retulit. — 24 γῆν.

XI. 3, 45 mihi etiam nostri καὶ πεζέταιροι Πέρ-

σαι καὶ ἀσθέτεροι ἄλλοι. — 5, 7 ἰδὼν τε. — 6, 16 γέγυται uterque. — 7, 20 ἠθέλησε. — 9, 31 τε ἄλλα καὶ ἀγαθὰ. — 32 τοῖς τε in utroque deest, recte — 35 παιωνίσαι uterque.

XII. 3, 2 φιλίας τε καὶ π. habet A., om. B. — 5 ἡγεμόνα. — 5, 17 καὶ om. — 20 ἢ τὸ εἰκός τε καὶ ἢ. — 6, 26 οὐδὲ τῶ αὐτῶ. — 7, 35 ἀζιοῦν τὰ πρ. uterque. — 38 οἷα δὴ φανερώτερα. — 39 μὲν τι. 41 ἀντί, deinde finis paginae (quattuor versus) et duae paginae integræ vacuæ relictæ in A. Alter jam in verbis ὄτου ἄν τις finit, ascripto λείπει, et dimidia fere pagina vacua. — 42 Ἡφαιστίῳνι A.

XIII. 1, 43 ὑποπτῆξαντα. — 46 et 47 Νησαῖ. — 3, 8 νεωτερισθείη. — 12 ἄλλος om. — τηλικούτων, quod jam non est cur mutetur. — 4, 15 οὐδέν τι A. οὐδ' ἔτι πρὸς Ἀλ. B. ἢ Ξεν. uterque. Hæc nondum sanata. — 5, 20 μὲν om. — 21 τούτων. — 29 ἤπερ.

XIV. 1, 38 δέ. — 40 ἵππικόν B. pro μουσ. — 41 ἐγένοντο. — 45 ἔχοι. — 46 ὁ δὲ παρελθὼν πρὸς αὐτὸν σπ. — 4, 15 τοῦ Ἀλ. — 16 αὐτῶ ἦν uterque. — 5, 17 ἡνιώχει. — 6, 24 οὐ πάντη. — 25 ἤλαυνεν, non ἦει. — 27 καὶ non habet, et est tollendum. — 28 ἐξ om. — 7, 34 μὲν δὴ πρὸς, quod notandum. — 9, 46 τοῦ Ἀλ. — 9, 2 ἐξηγήετο Ἡφ. Krügerus. — 3 ἀγῶνά τε ποιεῖν γυμν. τε κ. μουσ. ἐπενόει. — 9 σύμπ.

XV. 1, 9 δὲ ἦν. — 11 ἐξέτασιν. — 12 τῶν Οὐξ. — 2, 14 καὶ addidit Sintenis. — 3, 20 sq. ἐμποδὼν ἐγένετο αὐτῶ. — 24 δρμήσειεν. — 4, 30 τῶν ἀπὸ τῆς Εὐρ. — 5, 36 Ἀλέξανδρον. — 41 τῆς ἐς τὸ ἔπειτα ἐσομένης uterque, rectius, quum post ἐσομένης debile sit nec requiratur ἐς τὸ ἔπειτα. Deinde μαντεύεσθαι. — 6, 47 μνήμην τινὰ ἐποιήσατο.

XVI. 1, 6 ἐμπέμπει. — 3, 18 ἐξέυρητο. — 19 ἡὶ πλοῖμ. — 20 αὐτήν· καὶ ἐκ Βάκτρων μὲν Ὀξός, μέγ., ut delenda sit vox ποταμός. — 23 Ἀρμενίων. — 4, 25 δὴ reduxi ex A. — 27 ἐξίασιν. — 29 ἐς τοὺς Σκ., quod item reducendum pro κατά. — 6, 38 τὸν Εὐριπίδ. (sic) bis fine nominis non expresso, ut nescias ou an η voluerit. — 39 Εὐριπίδου B. — 40 εἰκάζειν. — 7, 44 τῶν δέ. — 8, 3 ἢ om. — 5 πειραθῆναι ex A. pro vulg. πειρασθῆναι. — 7 αὐτόν uterque.

XVII. 1, 11 φέρει, cum oi inter lin. — 2, 19 ἐκέλευεν ἐκφέρειν. — 3, 21 ἀνήψατο (sic). Etiam B. singulari ἀνήψατο. — 22 ἀπετ. — 23 ἐπενόει. — 5, 36 τὸν ποτ. uterque. — 6, 39 ἀλλὰ γὰρ οὐ. — 40 ὅτι καὶ τὰ.

XVIII. 1, 2 ἐπεὶ συνέμιζεν A. ἐπεὶ δὴ συνέμ. B. — 3 ὄση. — 4 τεταγμένη. — 6 μαντεύεσθαι, hic et l. 36 — 3, 16 ταύτην. — 21 καὶ ὑπέρ. —

4, 31 νοῖ ex utroque cum Ellendtio. Ceteri νοῖ. — 5, 36 μαντεύεσθαι αὐτῶ. Postremum etiam B. — 38 τε. — 39 alterum τῆ om. — 6, 42 ἐπὶ πυράν. — 43 τότε μὲν τοὺς. — 44 Ἀλεξάνδρῳ.

XIX. 1, 3 πρεσβευσόμενοι. — 4 αὐτῶν. — 5 ταῖς τε ἄλλαις. — 6 χαίρει. — 2, 12 δοῦναι om. — 3, 18 ἀπὸ τῆς θαλ. τῆς. — 5, 35 Μίκαλος uterque. — 37 πείσειν, cum ων inter lin. — 39 κατακομιζεῖν. — 6, 41 αὐτῶ.

XX. 1, 48 scribendum αὐτόν τε cum Krügero. — 1 ἡμεγίστη, quod verum puto. — 2 ἀνθρώπεια uterque, ut hoc in Vulcanii et Gronovii codicibus esse videatur et sit reducendum. — 7 καὶ κατά. — 2, 11 θάμνων servat. — 16 ὄρμον. — 3, 23 δέ om. — 4, 28 ἐπ' αὐτῶν. — 32 ἐπὶ τῆς νήσου τῆς. — 5, 34 πεσεῖν λόγος uterque. — 6, 42, Τύλος uterque. — 7, 46 κατασκοπὴν. — 50 παρέπλευσε. — 8, 3 ἐπιπολύ. — 6 Ἰνδικῆς γῆς. — 11 ταῦτα. — 13 ἔχει. — 10, 18 et 19 sic etiam A., nisi quod ἀγαθούς. — 20 Ἀλεξάνδρῳ.

XXI. 1, 25 Παλακόταν A., constans in hac terminatione, initio varians inter παλα παλλα πολα πολλα. Πολλακόπας B. constanter. — 27 ὅσον σταδίους, quod notandum. Deinde αὐτῆ Sintenis. Libri αὐτῆ. — 3, 35 seq. τῆς Ἀρμενίας. — 37 ὅτι δὲ ἐπιπολῆς ex A., ceteris particulam omittentibus. — 41 τῆ τῶν Ἀρ. ex A., addito altero articulo. — 4, 43 ἐκδιδοῦσι Ellendtius pro ἐκδίδοσι. — 44 Πλειιάδων. — 46 ἀποφράζει uterque. — 48 κατὰ πόρου. — 49 ἐπ' αὐτοῦ. — 5, 3 τε. — 6, 8 ἐπαγγ. — 9 τὴν Ἀσσυρίαν, quod non est cur mutetur. — 13 ἐγένετο. — 7, 18 τῶν Ἀρ.

XXII. 1, 23 τὴν μ. uterque. — 24 πεπόνθοι A., quod non ea certe causa rejiciendum quæ movit Ellendtium. πεπόνθει B. — 2, 34 τά om. — 36 οἷα βαρυτέραν ex A. Ceteri omnes οἷα male omittunt. — 3, 40 αὐτό A., quod Krügerus scripserat pro αὐτός. Deinde συμβῆναι pro σημ. — 4, 47 ἔνεκα. Deinde ὅτι delendum cum utroque nostro. — 1 λέγειν, cetera ut editum. — 5, 8 διαδεξαμένων. — 11 ἀμφίβολον.

XXIII. 1, 15 ταῦτα τὰ ἔθνη A., quod jam mihi aptius esse huic loco videtur quam alterum. — 2, 22 ὡς θεοί. — 3, 25 τε uterque. — 28 δεκαδάρχην. — 4, 36 τρεῖς om. — 6, 1 ἐς om. — 7, 7 edidi ex A. μεγέθει τε (καὶ hic male addit) μέγιστον καὶ πολ. ἐκπρεπέστατον. Quid enim attinebat hoc loco turrim prædicari? Vulgo enim μέγιστος et ἐκπρεπέστατος. — 8 ἐπικαλεῖσθαι. — 9 μεθ' ὅσα. — 8, 12 ἐπί. Deinde ἐσπουδάζετο.

XXIV. 3, 35 ἀναστῆσαι uterque, quod Ellendtius posuerat pro ἀναστῆναι. — 40 ἐθέλοντα uterque, a Krügero editum pro vulg. θέλ. — 41 ἐξειπεῖν. — 4, 46 εὐωχέιτο.

XXV. 2, 9 uterque ut Vulc. — 15 πλεουσומένους, quod notandum. — 3, 16 ἐπὶ τῆς κλίνης ex A. Vulgo abest articulus. — 17 ἐπιβάντα πλοίου. — 4, 29 ἡὶ ἐλινύειν, alibi recte. — 32 ἤδη ἔχειν.

XXVI. 1, 3 ἔτι in utroque. — 4 ἤδη om. — 6 δὲ post πολλούς neuter agnoscit meorum. Quare sic mutanda videatur distinctio, οἱ δὲ, ὅτι τεθνηκέναι ἤδη ἐξηγγέλλετο (ἐπικρύπτεσθαι δὲ αὐτοῦ ἐτόπαζον πρὸς τῶν σ. τὸν θάνατον, ὡς ἔγωγε δοκῶ), τοὺς πολλοὺς ὑπὸ πένθους... βιάσασθαι ἰδεῖν Ἀλέξανδρον, inflexa post parenthesiu structura. — 9 reducendum ex A. δεξιούσθαι δὲ ὡς ἐκάστους. — 2, 11 ἐν τοῦ Σαράπιδος τῷ ἱερῷ ex utroque pro vulg. ἐν τῷ τοῦ Σερ. ἱερῷ. — 18 μένοντος. — 3, 24 ἀποκρίνασθαι A., quod Sintenis restituerat pro ὑποκρ. — 26 ὄρῳ ἐπ' αὐτῷ A. ὄρᾶν B.

XXVII. 2, 34 αὐτῷ. In fine om. τοῦ. — 36 καὶ

τοὶ καὶ λελυπεῖσθαι. — 39 Ἀλεξάνδρου. — 3; 47 τὲ τῆν. — 1 αὐτῷ δόξης ex utroque pro δόξης αὐτῷ.

XXVIII. 1, 9 τούτους μῆνας ex utroque pro μῆνας τούτους. — 11 φιλοπονώτατος iterum. — 2, 13 δὲ τῶν. — 3, 21 seq. καὶ ὅσα τε φθάσας, mediis omissis. — 26 γρημάτων τε.

XXIX. 1, 30 εἰς. — 31 εἰ δὲ τῆν νεότητά τις. — 2, 42 αὐτὸ μεταγιν. — 3, 4 μέγα εἶναι uterque. — 6 ἀφανέστατος. — 8 πρὸς om. — 4, 11 δοκεῖ εἶναι ex utroque pro εἶναι δοκεῖ.

XXX. 1, 23 ξύμπαντα τὸν Ἀλέξανδρον, ut videri possit τὰ Ἀλεξάνδρου male reddidisse. Deinde οὕτω δὲ uterque. — 24 ὅστις. — 25 ἐς ὅσα cum on inter lineas. — 26 τοῖν ἡπείροιον. — 28 αὐτός. Et τε ὦν. — 29 οὐδὲ ἐνταῦθα ἐν. — 2, 35 τοῦ om. — 37 ἄλλα. — 38 καὶ νῦν δὲ διὰ ex A., omissa vulgo particula δέ. — 3, 44 τῆς ἐς τοὺς ἀνθρ.

HISTORIA INDICA.

Codici A. quem contuli inscriptum Ἀρριανῶ ἀνάβασις ἐβ δόμη Ἰνδική. Nimirum librarius per totum opus subscriptiones accepit pro titulis sequentium, secundo libro inscribens Ἀρριανῶ ἀλεξάνδρου ἀναβάσεως πρῶτον, tertio δεύτερον, etc. Initio nihil nisi ἀριανὸς (sic) scriptum. Quæ valde antiquum fuisse archetypum ostendunt, unde hic codex est derivatus, non proxime quidem, ut videtur, sed per successionem aliquot apographorum.

CAP. I. 1, 2 τὸν omittit codex, et hîc ejectum oportuit. — 3, 7 ἐπὶ δὲ Μῆδοισι Περσέων ἤκουον ex codice, recte. Ceteri codices ἐπεὶ δὲ Μῆδοισι, quod Vulcanius in Μῆδοι mutavit, Gronovius autem ἔπειτα Μῆδοισιν · ἐπεὶ δὲ Μῆδοι, male. — 5, 16 Νῦσαν codex hîc, alibi Νύσα. — 8, 23 scribere debebam πόλις Πευκελαεῖτις vel Πευκελαῆτις. Codex Πευκέλλα ἔτι, ceteri Πευκέλα ἔτι. Postremam vocem delevit Schmiederus codicem Florentinum secutus, a quo particula haud dubie per correctorem exulat. — 25 τὸν om.

II. 1, 26 πρὸς ἕω cod., non ὡς ἕω. Idem ἢ Ἰνδῶν γῆ (sine articulo), quod fortasse recipiendum erat ob constantem fere usum Arriani in hac formula. — 2, 29 οὐ Schmiederus pro ὁ. — 30 ἄργεται μὲν ἀπὸ θαλάσσης ὁ Γ. τῆς, ut alii codices inspiciendi sint. — 3, 34 Ἰμαον ex codice. Ce-

teri Ἰμαον, Schmiederus Ἰμαος. — 35 ἔχει om., quod sane videri potest aliena manu insertum. Exquisitior phrasis sine hoc verbo. — 4, 37 τὸν ἐπέχ. — 6, 2 ὑπὸ τῶν τὸ Δ. ex codice, qui ad sequens Δέλτα aberrat. Aberat τό. — 3 τό addidi. — 4 Πάταλα, ut in Anabasi. — 7, 5 γε ex cod. pro τε. Deinde idem μεσημβρίας κατὰ II., mediis omissis.

III. 1, 16 γῆς cum Schmiedero pro τῆς. — 4, 29 ἐπὶ τῆν πόλιν, ex codice adjecto articulo, quod nolim factum. — 6, 37 τῆς πάσης γῆς Geierus pro Ἀσίας. Conf. Schmieder. p. 16. — 38 τεσσάρων ex cod. — 8, 45 στενότατον cod. Scripsi στεινότατον, quod integrum præbet codex c. 4, § 7. et alibi. — 10, 1 δοκεῖ.

IV. 2, 11 habet μεγέθει. — 3, 15 Καῖνᾶν, quod verum esse putem. Deinde καὶ Ἐρανοδόαν (sic etiam c. 10, § 5) καὶ τὸν Κοσόανον. — 16 Σιττόκατιν. Flor. Σιττόκεστιν, si recte legit Gronovius. — 4, 18 Σάμβρον. — 19 Κομμινάσης. — 21 Μαδουανδινῶν. — 5, 23 Παλάζαις et Ἐρέννεσις. — 7, 26 ὦν posui pro vulg. ὦν. Codex Μαϊάνδρος εἶναι. οὗ τὸ εὔρος τὸ Γάγγη, quod fortasse ex οὗν ortum. — 27 ἑαυτοῦ (sic ubique) στεινότατος. Vulgo στενώτ. — 29 πέρην ex codice. — 8, 32 Ἀστρόβαις. Reduxi ἐκ Κηκίων, errorem Gronovii aut typographi suspicatus. Ibidem cod. Σάραγ-

γιν, delete eaa. m. accentu in α posteriore. — 33 τὸν εὐδρον (sic). — 9, 34 ἐν οὐδράκαις. — 10, 37 ἐνδιδοῖ. — 38 ἐκνικήσας. — 11, 40 Πευκελαίτιδι. — 41 Μαλάμαν τόν τε et Γαροίαν. — 12, 42 καθύπερθε, non — θεν. Deinde Πάρεννος. — 44 Σόαμος. Ibidem scripsi τῆς Ἀβισσαρέων. Vulgo τῆς Σαβίσσα βέων, codex τῆς σαβισσαρέων, Flor. depravate τῆς Βησσαρέων. — 14, 49 ἐς μέν γε ex codice pro ἐς μέντοι. — 15, 3 δέ, sine γε. — 16, 8 Νορίκων.

V. 1, 14 seq. ἐμοί. . . ἀναγεγρ. omissa. — 2, 16 πολλῶν. — 3, 23 Σανδρακότω. — 24 Πώρω. — 5, 29 στρατιῇ ex codice. — 7, 34 πρὶν εἰς τέλος, quod videri possit ortum ex πρὶναι i. e. πρὶν ἤ. — 35 ἐς Ἰνδούς, quod vel aptius hīc videtur quam ἐπί. — 8, 36 μέν ex cod. accessit. — 38 Ἡρακλέος ex codice, hīc et § 10, 44. — 9, 39 νύσσα. — 10, 45 ἄοριν (sic). — 47 μοι τὸ κόμπ. Ibidem κατάπερ ὦν. — 11, 1 Παραπαμισάδεσι. — 3 ἐν ᾧ. — 12, 7 σχύταλιν (sic) φορέουσι. Ibid. τοῖσι ex cod. — 13, 10 οὕτως. — 12 ὀκισμένους.

VI. 2, 20 τοῦ ποταμοῦ, ut jam valde dubitandum sit de dativo. — 3, 25 ἐς βυσσὸν recte etiam noster cod. Malé Schmiederus ex Flor. ἐς ἄβυσσον. Deinde οὕτω τι ex cod. pro vulg. τοι. — 4, 29 οἱ ποτ. om. — 7, 38 καὶ οὗτος ῥ. — 41 χιονάβατα. — 8, 42 κατάπερ τῶν Ἰνδ. — 44 Αἰθιοπίης et 45 Αἰθιοπείῳ ex codice.

VII. 1, 6 ἑκατόν τι ἄπ. etiam noster. — 9 ἰκάσαι. — 3, 17 ἀμπίσεσθαι μὲν δορὰς θηρείους codex optime pro vulg. ἀμπέσεσθαι μὲν δορὰς θηρίων, quod ab interpolatore positum propter ὄσων. — 5, 25 πόλησι codex, et c. 8, § 5 πόληες. — 27 διδόντα τὴν γῆν διδόντα, lapsu. — 6, 30 οὗτος om. — 31 ἡμέρου. — 8, 35 μάλιστα. — 36 δὲ ἐνδιδάξαι (non ἐκδ.), ut de ἐνδεῖξαι cogites. — 9, 38 μιτρηφορέειν.

VIII. 1, 45 βασιλήτην hīc et infra ex codice pro βασιλειῆν. Ibid. Βονδύαν. — 3, 2 καὶ ἀπὸ τοῦδε. — 5, 9 πόληες. — 7, 17 εἶναι. — 20 τοῦ παντός ἐς. — 8, 24 καθήραντα ex codice pro καθαρ. Ibid. κίναϊδος. — 9, 28 ὅσοι νῦν. Habet ἔτι et ὦν. — 11, 35 αὐτοῦ τὴν κ. ex codice pro τὴν κ. αὐτοῦ. — 37 κατάπερ ex codice.

IX. 1, 49 et § 3, 8, et § 10, 31, Ἡρακλέος ex codice. — 3, 8 ταῦτόν ex cod. — 4, 11 ἐς ὄρα ἢ μιγῆναι. — 5, 12 γὰρ ἐναυῦθα. — 7, 20 νεηνίσκοι ex codice. — 9, 26 ἐς ἀνδρόκοτον. — 30 εἰκοσίν τε. — 10, 32 γῆν τὴν Ἰνδ. ex codice. Vulgo τῶν.

X. 1, 43 ἐς μνήμην ἰκανὰς τίθ. — 2, 44 δὲ καὶ ἄρ. — 3, 50 ἐμπιπλάσι ex codice. — 5, 4 πόλιν ἐν Ἰνδοῖσιν ex codice. Aberat praepositio. — 5 Γρασίων. — 9 ἐμβάλλη codex recte pro ἐμβάλη.

— 8, 18 οὐδέ τινα εἶναι δοῦλον Ἰνδικόν. — 9, 20 γε εἰλωτες (sic), sine οἱ. — 21 τὰ δοῦλα ἐργάζ. — 22 μήτι γε ex cod. pro μήτοι γε.

XI. 2, 26 τῷ σώματι ἐργάζεσθαι καὶ ἀναγκαίη σφιν τῷ σώματι προσκέαται, postremum etiam in editis. — 28 ἄλλο om. Ib. τοῖς σοφισταῖσιν, quod habet etiam c. 12, § 9, σοφιστοῖσι c. 15, § 12. — 4, 33 μοῦνοι om. — 5, 35 ὠραίων. — 36 δέ et 37 ἢ omittit. — 6, 39 codices τρεῖς. — 8, 50 τὸν φλ. om. Habet οὐ μείον. — 9, 2 οὔτοι πλείστοι τε πλήθει Ἰνδ. ἐόντες. — 11, 14 οὔρεα codex pro ὄρεα. — 15 δὲ καὶ οὔτοι.

XII. 2, 26 χρεόμενον. — 6, 43 κατὰ τὰς πόληας codex. Articulus in editt. desideratur.

XIII. 2, 13 δέ om. — 4, 17 τοῦ ἐπὶ τοῦ χεῖλεος τοῦ, ut dubium sit quod refertur secundum τοῦ abesse ab omnibus libris. Credam scribendum esse ἐπὶ τῷ χώματι τῷ ἐπὶ τοῦ χεῖλεος vel τῷ τοῦ χ. τοῦ ἔξω. — 6, 27 ἔχουσι Raphelius pro εἴουσι. — 28 οἱ δὲ ἄγρ. — 7, 32 ἐπεὰν ὦν. — 34 αἰσθόμενοι cum ceteris, rectissime. Ibid. ἔνται ἐπὶ τ., sine ὡς. — 8, 39 ἀποδραμόντες. — 9, 45 ταλαιπωρηθῆναι. — 10, 1 λιμῶ. — 11, 3 ἦδη om. Deinde legebatur τοῖς τ' ἀγροῖσι, prorsus intolerabili particula τε. Nimirum τοῖστ ortum est ex τοῖσι, estque hoc unum ex vestigiis unde colligitur etiam in ἡ ἐφελκυστικῷ non admittendo Nostrum imitatum esse Ionas. — 6 ταλαιπωρεόμενοι ex codice. — 13, 13 ἐπιστρέφονται, superscripto περι. — 15 οὕτω μὲν ὦν scripsi codice indicante qui μὲν ἂν ἀτρ.

XIV. 4, 28 πεσόντες. — 5, 30 ἐγώ, quod praeferam. — 32 τοῖν σκελοῖν τοῖσιν ἐμπροσθεν, quod notandum. — 7, 40 θηλέησιν ex codice pro θηλέεσιν. — 8, 46 αὐτῶν. — 9, 1 κρέη, et iterum c. 17, § 5, ut non esse videatur fortuita aberratio.

XV. Codex ubique τίγρην, τίγρηος, τίγρηας. — 2, 8 τίγρης γάρ. — 3, 10 ταῦτα δὲ ἄστινας, sic. — 5, 19 ἀλλὰ φύσι γάρ ex egregia emendatione Geieri pro σφίσι. — 20 φωλεύσοιεν, male. — 7, 25 τε addidi ex codice. — 26 ἀπηγέεται ex codice hīc et § 8, 29. — 9, 32 codex mire ἄλλους πεταμένους εἶδεα τὸν ὄρν. — 33 διηγῆσομαι ex codice, quod aptius hīc quam vulg. ἀφηγήσομαι. Ex eodem ὑπὲρ τῶν πιθ., vulgo sine artic. — 10, 38 Πύθωνα codex, qui verum praebebat in Anabasi. — 11, 42 ἐξεύρηται ex codice. Vulgo ἐξεύρητο. — 43 τοὺς δηχθέντας.

XVI. 1, 5 δένδρεων ex codice. — 4, 14 χροίην δὲ ἄλλην posui pro δέ. — 6, 22 οὐκ αὐτὸς τρ., sine εἰς. — 7, 28 ἀντέξει codex optime pro vulg. ἀντέξει. — 29 οὔτε τι sine εἰ. Flor. οὔτε ὁ τι. — 8, 30 τοῖσιν ἀριστεροῖσι et ὁμοβόιαι. — 9, 36 ἀμφοῖν τοῖν χερσῶν, quod non recepi, Ionicorum

scriptorum exempla quia non erant in promptu. — 10, 39 τὰ δαύνια. Τὴν post πέλτην recte deletavit Schmiederus. 11, 47 ὀβολόν, sed recte § 12, 49, ubi ἐπάγωσι, quod verum.

XVII. 1, 4 εἰσὶν οἱ Ἴνδοί ex cod., vulgo sine artic. — 4, 18 καθιστᾶσι codex. Vulgo καθιστῶσι. — 5, 21 εἰσιν. — 22 κρέη. — 7, 25 ἔπει οὐδέ, sine δέ. — 28 ταῦτα δὲ ἐμβολή μοι ἔστω.

XVIII. 4, 43 ἐκ Κρήτης Νεάρχος codices; vid. Schmiederum, qui et Λαομέδων restituit. Codex Λαμπέδων Λαρίχου, sine δ, item omisso ante Ἀλεξάνδρου. — 5, 1 Νεισαίου. — 6, 4 Ἀλεξάνδρου Μιζέος. — 5 Κρατεῦ (editur Κρατεῦ) Ἀλκομένεος vel νεως, quod distingui non potest. — 7 Μυκῆλας Ζωίλου Βεροϊεύς. — 8, 9 δαρεισαῖος pro Λαρισσ., quod valde antiquum archetypum monstrat. — 8, 15 Μαγώας. — 11, 25 ἐκδιδοῖ scripsi pro ἐκδιδοίη quod etiam codex tenet. — 12, 27 ἐποιεῦντο ex codice.

XIX. 1, 31 στρ. πεζῆ ἐκ. πεζ. — 32 δέ et 33 τῷ om. — 2, 35 τοὺς τε ὑπ. ex codice; omissa vulgo particula. — 3, 39 προπορ. — 5, 45 στρατιῆς ex codice. — 7, 50 χίλιαι καὶ Schmiederus addidit ex Anabasi. — 8, 3 διέπλευσεν codex pro vulg. κατέπλευσεν.

XX. 2, 18 ἡ ὄρμων ἀπόρῳ scripsi pro vulg. ὄρμῳ. — 4, 28 δὲ δ et ξυνοῦσθαι. — 5, 34 ut editum. — 35 καὶ τὰ codex, ut votum præmittat Nearchus. Quod mihi melius visum quod vulg. καὶ, εἰ τὰ etc. — 38 ταύτη codex, quod Schmiederus scripserat pro ταύτης. — 8, 46 ἐπὶ τῷ.

XXI. 1, 13 κατέχειν. — 2, 20 καὶ οὗτος γυμνικόν ex cod. pro γυμν. καὶ οὗτος. — 23 Στουῦρα δὲ ἦν ὄν. ex cod. pro Στουρὰ δὲ ὄν. ἦν. — 3, 26 τὴν διῶρ. ταύτην. — 28 πλημμυρίησιν, quod etiam in codice, ortum ex fluctuatione, vel πλημύρησι vel πλημμυρίσι scribendum. Deinde cod. τῆσιν ἀμπώτεσι. — 29 Καύμανα habet ut ceteri. Ex eoque dedi δὲ ἦν οὖνομα pro vulg. δὲ ὄνομα ἦν. — 5, 33 ἐφάνη αὐτοῖσιν ἐφάνη, eraso priore. — 7 39 Κρωκαλα et § 9, 45 Κρωκάλων ex codice. Vulgo Κρωκαλ., Flor. Κρωκελ., sed de α testimonium fert Plinius. — 8, 41 καλεούμενοι, quod de mutatione relictum. — 9, 48 στεινόν ex codice. — 10, 2 ἐπονομάζειν. — 11, 6 ἐποίησεν ex codice pro vulg. ἐποίησεν. — 13, 12 καὶ ὄστρεα δὲ καὶ τοὺς ex codice. Vulgo δὲ τοὺς, Flor. ὄ. καὶ τοὺς.

XXII. 2, 20 τῷ om. — 21 ἐς τήν. — 4, 27 καὶ διεκπλ. Schmiederus pro καὶ δὴ ἐκπλ. — 30 Μορονποδάροις. — 8, 44 στεινήν ex codice. — 10, 2 καὶ παρὰ ταύτην.

XXIII. 1, 6 ἐκ τῶν ἐκβολῶν. — 10 τὰ μὲν οὖν. — 4, 21 ἄ Schmiederus addidit. — 5, 29 συνεπέλαβον. — 7, 38 καὶ ἐμβάλλον τὰ τιτῖα (sic).

XXIV. 2, 4 βραχέα codex, non βράχεια. — 3, 10 τὸ δὲ αὐτῶσι cod., quod melius est si totam phrasin spectas, et veram scripturam habeo. — 4, 12 ἔως. — 16 seq. ἄφροισι δὲ ἐς τὸ ἔσακοντίζεσθαι. — 6, 21 nihil omittit. — 22 codices μηδὲ βάλλειν, quod correxit Schmiederus. — 7, 25 ἐρίπτουν. — 8, 31 ut editur. — 37 διέφευγον.

XXV. 2, 3 οἱ ex cod. accessit. — 4, 10 οὐκ αὐτὸ ἐποίησεν. — 5, 12 αἱ δὲ καὶ αὐται αἱ. — 6, 18 non habet ἔοντες ex uno Flor. additum, et melius abesse puto. — 8, 24 vulgo ὠκισμένοις. Sed codex ὠκισμένοι· εἰ τὰ, i. e. ὠκισμενοὶ τὰ. — 27 ὄχε (sic) ἐχέτω.

XXVI. 3, 38 Πάσιρα ex codice pro Πασιρά. — 4, 40 πρωταίτερον auctore codice qui προίετερον. Vulgo πρωίτερον, quod etiam G. Dindorfius (Thes. v. Πρωί) in illud mutandum esse indicavit. — 5, 43 καίπερ πονηρόν posuit Geierus pro καὶ πον. Delendum videtur οὐκ cum Schmiedero vel scribendum ὑδῶρ καὶ ὀλίγον καὶ πονηρόν. Post φρέατα librarius facile aberrabat ad ὑδῶρ οὐκ ὀλίγον. — 6, 47 Καλίμοισιν. — 51 Καρνίνη. Solus Flor. Κανίνη. — 7, 2 de conjectura scripsi ἴσα τοῖσι τῶν ὀρνίθων. Codices ὡς τοῖς τῶν. Ignoro qua auctoritate vulgo edatur ὡς τὰ τῶν. — 8, 7 Κύσα. — 9, 11 καθορμιζομένους. — 10, 17 Μόσαρνα, sed infra Μοσαρῶν.

XXVII. 1, 18 δέ. Scrib. ἐνθὲνδε. — 19 Γαδρώσιος. — 21 τὸ δὲ. . . γαλεπά. — 2, 28 τοῖσι κωμήτησιν ex codice. Vulgo τῆσι κ., unde Florentinus corrector τῆσι κώμησιν. — 30 codex quoque ut editiones ἐπωκέοντας. — 3, 31 Δενδρόβουσα. — 4, 33 ἀπίκοντο ex codice. — 6, 42 ἵνα καὶ αἰγιαλός τε. — 43 κατα ναῦν τὲ ἐδειπνοποιεῖντο. — 7, 45 συμικρήν ex codice. — 10, 9 ἦει codex, quod Schmiederus edidit pro ἴη.

XXVIII. 1, 12 πρῶτοι Raphelius pro πρώτοισιν. — 3, 20 ὦν om. — 4, 23 ἐξεπιπέδων. — 5, 25 ὁ σὺν Νεάρχῳ omissa, quod notandum: neque ullatenus necessaria sunt. — 26 scrib. ἐθέλουσιν. — 27 προσέβαλλον. — 6, 29 ὅστ' ἔμαθον. — 30 ἀνδραποδισθησομένην. — 33 διαφθεῖραι. — 8, 40 διαχρωόμενοι.

XXIX. 2, 3 ἀπελελοίπει. — 3, 7 ἀπολείπειν ex cod. pro ἀπολίπ. — 5, 11 δέ om., et delendum videtur. — 12 ἐν Ταοῖσιν. — 16 ἐπὶ τούτων. — 7, 20 ἐλινύοντες. — 8, 27 mire codices et primæ editiones πλέονες (noster πλεῦνες) σταδίους μύριοι. Posui στάδιοι καὶ quod compendiose scriptum in σταδίους abire poterat, pro vulgari μύριοι στάδιοι καὶ ὀλίγω πλείους. De quo tentamine ipse dubito, sed nihil egerant Vulcanius et Gronovius. — 9, 31 ἡ ἀνάπαυσις. — 10 οἱ δὲ δικτ. et πεποιήται, μέγαθος. — 12, 42 αὐτῶν. — 43 καταλοῦντες. —

13, 47 πόαν. — 14, 48 ὄστρια. Deinde lacunam indicavit Schmiederus. — 15, 1 εἰσὶν οἱ ἰχθ. — 16, 4 καὶ om.

XXX. 2, 10 ἡὶ Κυζῖδον. — 11 ἀνω ὕδαρ ἀναφυσώμενον, quod recipiendum erat. — 3, 14 τό addidit Geierus. Codex ἀπὸ τούτου τὸ πάθ. Ex quo ἀποκρίνασθαι pro vulg. ὑποκρίν. Ceterum ionicum ὑποκρίνεσθαι alibi fere servat codex noster. — 16 καί τισιν αὐτῆσιν, sed non videtur καί τισι scribendum. — 17 τὰ ἐρέτιμα. — 4, 18 καὶ κατούστινας. — 20 ναυμαχίη ex codice pro ναυμαχίαν. — 8, 35 τὰ δὲ ὑπὸ sine καί. — 36 δὴ καὶ τὰ σηπόμενα, i. e. κατασηπ. — 38 τὰ ὀστέα γρῆσθαι τοῖσιν ἀνθρ. ἐς τὰ οἰκεῖα, ead. m. mutatum in οἰκία.

XXXI. 1, 3 ἐς ἑκατόν. — 3, 8 σφι, non σφιν. — 10 ἡγεμόνας τοῦ πλοίου ἰσχυρίζεσθαι. — 6, 21 οἰκῆσαι τήν, sine μὲν, recte. — 22 οὔνομα ex codice. — 24 ἰχθὺν δὲ αὐτὸν ἐξ ἀνθρώπων ποιέουσιν ἐμβ. — 7, 26 αὐτήν. — 28 παυθῆναι inserui, quod excidere poterat post πάθημα. Facius verit : *sed rogasse ut sibi insitus voluptatis appetitus adimeretur*, quod postremum vocabulum abest a græcis. — 9, 35 ταλαίπωρόν τε ex codice pro vulg. γε.

XXXII. 2, 43 ὠρμίσαντο. — 3, 44 δέ om. — 46 ἐπλων ex codice. — 6, 8 ἀνέχουσιν. — 7, 12 δέ om. — 13 καὶ ἄλλα τοιουτότροπα καὶ τὸ σένε ἐς Ἄσσ., quod botanicæ gnarus facile explicabit. — 8, 15 ἐφεώρων. — 10, 21 ὑποκρίνεται. — 22 εἶναι accessit ex nostro et Bodl. codd.

XXXIII. 3, 47 ἐπαύοντο. — 8, 16 ὕπατον. — 9, 19 ἐνεώλκεε.

XXXIV. 1, 30 ἀν ἔγνω. — 2, 33 οὕτω δὴ τὴν βραχυτάτην, quod non esse hujus loci puto. — 36 ἀλλά. — 3, 39 ἐφαίνετο. — 4, 40 ὡς ex codice accessit. Deinde vera esse videntur hæc codicis : ὀλίγον τῆς ὕδοῦ προσελθόντες καὶ οὐδενὶ ἐγκύρσαντες, κενοὶ ἐπανήσαν. Librarius a καὶ ad κενοὶ aberraverit, deinde addiderit prætermissa. — 42 οἱ δὲ καὶ πορρ. ex codice. Vulgo abest καί. — 44 κενά τε ἀγγ. — 45 πρήγματα ex codice. — 6, 50 καὶ ἀπήνας. — 1 αὐτῶ τε Νεάρχω (sine τῶ) ex nostro codice et Bodl. — 2 καὶ μετὰ τοσ. γάρ. — 7, 3 τόν om. — 4 κομόωντές τε καὶ πόωντες, trium fere literarum spatio relicto vacuo. — 8, 8 ὑποκρίν. — 9, 12 τήν ex codice addidi. — 10, 13 θώματι ex codice. — 14 γάρ τι ex codice pro γάρ τοι. — 15 αὐτοῖσιν ex codice. — 16 ταύτη ἐλ. — 11, 17 ὑποκρίν. — 12, 19 ἐγώ εἰμι N. — 21 στρατιῆς ex codice.

XXXV. 1, 22 codex nec δέ habet nec ὦν. — 23 αὐτῶν τούτων. — 24 προσδραμόντες. — 26 παρὰ σέ. — 2, 27 τοῦτο ἐκεῖνο συνθεῖς Ἄλ. (sine ὁ) aliquo vitio laborare puto. — 31 στρατιή ex cod. — 4, 38 πολλὸν γρ., sine ἐπί. — 5, 39 σύγε ἡμῖν

ὅτι ex codice. Vulgo ὅτι ἀντὶ σύγε. — 6, 43 νῆες τοι σῶαι. Ibid. ἡμεῖς δὲ οὗτοι, ut oportebat pro vulgato αὐτοί. — 8, 49 τὸν Ἑλλήνων et τὸν Λιθύων ex codice pro τῶν. — 1 ἐπομνυσιν scripsi pro ἐπομνύειν. — 3 καὶ γὰρ καὶ τό.

XXXVI. 1, 6 παρόντα. — 7 αὐτοῦ, quod fortasse recipiendum erat. — 3, 12 καὶ Ἄπ. — 13 θαλάσσιοι θεοί. — 4, 18 ἐθέλω ex cod. pro θέλω. Ibidem οὐτ' ἀνακινδυνεύειν de conjectura scripsit Geierus pro vulg. οὐτ' οὖν κινδ. — 5, 23 ἐθέλεις ex cod. pro θέλεις. — 6, 27 ἤδη ἐχόμενα ἐτοίμου. — 9, 37 τῇ αὐτῇ ἡμ. ex codice. Vulgo sine artic. — 40 ἀπεσώθησαν.

XXXVII. 1, 43 δὲ νῆσον, non δῆ. — 2, 1 Ὀργανα ex cod. pro Ὀργάνα. — 2 ἐπ' αὐτῇ ἔπεφ. — 3 ἦν om. codex, ut solet Arrianus in hac phrasi. — 4 συνέπλων, pro vulg. συνέπλει, indicante codice qui συνέπλεον, quod vel illinc ortum vel ex συνέπλεεν. — 3, 6 πρώτου. — 8 ἀπότου codex. Hinc Florentini illud ἀπὸ τούτου. Minus bene noster omittit καί. — 5, 15 οὐπῶτι sic. — 8, 24 seq. καὶ ὀρμίζοντο πρὸς δωδώνη.

XXXVIII. 1, 39 στάδιοι etc., masculino. — 2, 44 ἐρήμης et Καίκανδρος, quod mutari non debebat ex Flor. — 5, 2 τε ex cod. additum. — 7, 9 γῆ om. — 8, 16 ἐς ὀκτ. ex nostro cod. et Bodl. addita præpositione.

XXXIX. 1, 28 Ῥάτεμις. — 2, 30 Πάδαργον. — 3, 35 Ἰράνιδι. — 4, 40 πεντήκοντα, ut Gronoviani. ἐνενήκοντα ex duobus suis Blancardus. — 4, 41 οὕτω τι, de quo hæreo. — 44 ἐν τῇ ἕω θαλ., sic. — 6, 45 ἐς Ῥόγονιν. — 9, 6 Ὀροάτις posuit Geierus, ut est apud Strabonem, Ptolemæum et Plinium. Codices Ἄροι, Ἄροις, Ἄρης, noster Ἄρις.

XL. 1, 10 reducere debebam Σουσίων δὲ ἔθνος αὐτόνομον. . . Nimis apertum quo errore inductus fuerit corrector Florentinus ut fingeret ἄλλο γένος. — 2, 14 τριγᾶ. — 3, 17 ἐπιτηδέως ex optima conjectura Geierus. Codices ἐπιτελέως. — 4, 24, ἔπποισι. In Flor. βουσί, quod correctori deberi videtur. — 5, 27 lacunam notavit Geierus. — 29 κατ' ὀδόν et θῶμα ex codice. — 6, 32 οἱ om. Ibid. Πέρσαισι. — 33 Κησσαῖοι. — 9, 41 οἱ φράσαι. — 10, 43 γώρην γάρ codex; τε γάρ est fortasse sphalma. — 46 γίνεσθαι. Ibid. ὀρμηθ. — 11, 48 οὔροισι, et ἐμβάλλεσθαι καὶ πέντε.

XLI. 2, 4 δέ om. — 5 πετάλοισι codex pro πασσάλοισι, ut sint lamnæ in contis fixæ, quæ conspicuæ magis sunt quam simplices paxilli : res dijudicanda ex σημείοις illis in Græco mari quibuscum comparantur, mihi incognitis. — 3, 10 καὶ delet Schmiederus. — 4, 14 οὔτε γάρ. — 5, 18 ἐς om. — 6, 21 ἐναχοσίους. Ceterum ἤλθον

σταδίους tot nusquam vidi apud Arrianum, ut ἤνυον vel ἤνυτον scribendum esse putem. — 22 ἐπὶ τοῦ στόματος. — 23 οὔνομα ex codice. — 7, 24 τῆς ἐμπορίας γῆς non esse græcum jam dixit in Thesaurο L. Dindorfius: ὑπερορίας vel ejusmodi aliquid lectum hîc olim fuisse. Erat τῆς ἐν περαίῃ γῆς vel τῆς περαίῃς γῆς. Quod per frequentissimum corruptionis genus ubi in ποραίῃς vel πορίῃς abierat, de alio quam ἐμπορίῃς cogitari non poterat. — 8, 27 ἐς om.

XLII. 1, 30 Πασιτίγρην codices. — 34 Τίγρις et Ἀρμενίης. — 5, 43 Πασιτίγρην ἄνω ἀνὰ πλέον, sic. — 45 ὡς πεντ. — 8, 8 ἀνθρ. τῷ σωτήρι, male. — 9, 10 ἐνθα δὲ καί. — 13. Post Ὁρείταις lacuna relicta octo novemve vocabulorum, deinde pergitur ἐκ τοῦ Ἰνδοῦ (15) usque ad στρατός (16). Hinc iterum lacuna decem ferme literarum, et pergitur ἐν δεξιᾷ (17), omissis τὰ δέ.

XLIII. 1, 18 inter voces Βαβυλωνίην et Ἀραβίην lacuna trium quattuorve literarum. — 2, 22 εἰσέχων. — 25 ἐσεχόν vel ἐσέχον ὡς. — 3, 26 οὐδαμῶν ἀνθρ. ex codice pro οὐδαμῶς. — 4, 31 γώρησιν ἰσθμόν. — 5, 34 τέ σφισιν. — 6, 37 δεῖταιί γε ἐπ. Ibidem ἦν τινα ἰσθμόν ex nostro, Bold. et ex ed. princ. pro ὄντινᾶ. — 7, 43 inter ἐκπεριπλώσαντες et ἐς τοσόνδε (44) octo novemve vocabulorum lacuna est. — 45 inter vocabula τῆς et Ἀραβίῃς lacuna sex ferme literarum. Respondent hæ lacunæ illis quas in præcedente capite notavi: priores quidem ortæ sunt per particulam archetypi codicis ablatam, alteræ errori debentur librarii nostri, qui membranæ vitium qualia sæpe reperiuntur pro literatæ particulæ ablatione habuit. — 8, 48 πλώοντας ex codice. — 11, 7 καὶ Ἄνων δὲ ὁ. — 8 Ἡρακλείας. — 12, 12 ἐξετράπετο scripsi pro ἐξετρέπετο. — 13, 16 ἐν τοῖς ἐρημικοῖς τόποις πεπολισμένη. — 18 πάμφορος recto accentu codex. Cujus librarius in sequenti versu post vocabula ὑπὲρ δὲ calamum deposuit.

Vides codicem nostrum ionica multa servasse quæ in editionibus oblitterata sunt; sed in universum non minus ille ποικίλος quam editones vel codices alii, quum nonnulla vulgari modo scribat quorum dialectica forma in aliis videtur conservata. Jam post luculentam commentationem Gulielmi Dindorfii, qua Herodotei leges ionismi humaniorem in modum exposuit, non invitato lectore ut spissas quæstionum ambages et μυρμηκῶν ἀτραποὺς secum pertransiret, facillimum sane erat Arriani librum hunc ad illam normam conformare. Verum non per se modo probabile est, sed rerum documentis extra dubitationem positum Herodoti et Hippocratis

seros imitatores non totum et integrum illorum ionismum expressisse, sed aliqua quemque suo tempori concessisse. Quos autem quisque et cujusmodi sibi limites hac in re posuerit, difficilis et multis modis impedita quæstio est. Qualis dum instituta fuerit, apud Arrianum ego me non solum intra probabiles limites continui, sed ne ea quidem restitui quorum certa vestigia supererant, unica tamen vel perpauca. Semel legitur οὔρεα (in codice c. 11, 11), semel οὔροι pro ὄροι (c. 40, 11), semel εἶνεκα (c. 33, 9), semel μέγθος (in codice c. 29, 10), semel τραποῖατο (c. 21, 12): ad horum normam non sum ausus centena loca refingere, quamquam credo Arrianum his formis esse usum. Verborum in ἑώ formæ ionicæ frequentes sunt in codicibus, atque eas haud cunctanter posui ubique: sed verborum in ἰώ et in ὀώ nullæ usquam præter vulgares formas apparent, exceptis tribus, δρέομεν, κομόωντες (bis) et χρεόμενοι: in his igitur substiti, quum vel in nativis Ionibus horum verborum conjugatio nondum prorsus sit ad liquidum perducta. Infinitivi aoristi duo supersunt distracti, ἰδέειν (c. 15, 4) et συμβαλέειν (c. 21 extr.), ac satis credam sic in omnibus prope versatum esse Arrianum. Plusquamperfecta in εἰ, imp. ἦει, subjunctivi aoristorum pass. semper contracti. In compositis et vocabulis longioribus contractio fere constans. Nusquam σφέων, σφέας. Aspirationem ab Arriano rejectam fuisse certum est; ἀφείναι tamen c. 36, 2, non esse mutandum credo: in ἐφεῖται c. 11, 4, ἐφορῶσι c. 12, 5, ἀφεώρων c. 27, 9, ἀφελεῖν c. 20, 3, paucisque aliis dubius hæsi, et sunt præter aspirationem quæ purum ionismum obscurent. In propriis nominibus Arrianus notissima, velut Σχύθης, Καμβύσης, Γάγγης, ionica declinatione extulit, in reliquis vulgarem atque adeo doricam servat, Σαράγγην, Γαρροῖαν, Σκατέμβαν, et gen. Σκατέμβαν, etc. Sic c. 10, 5: Ἐραννοβόα ποταμοῦ καὶ Γάγγεω· c. 19, 6: τοῦ Ἀκεσίνου τε καὶ τοῦ Ὑδάσπεω. Videndum etiam quid euphoniæ et numero tribuerint hi scriptores (v. c. c. 38, 7: τοῦ ποταμοῦ τοῦ χειμάρρου, ὄνομα δὲ Ἀρεών, ubi ἐπέχω de οὔνομα apud Arrianum certissimo), cujus rei eos in oratione artificiose suscitata inprimis rationem habuisse consentaneum est; sed ejusdem quam incertum hodie sit judicium, apparet. Ab hac parte verendum mihi sit ne plura mutaverim quam quæ debuerim mutare: ab altera parte multo pauciora restituisse inveniar quam quæ dialectus postulabat. Quorum certa et aliquo numero exempla in codicibus exstabant, ionismos fere omnes reduxi: ab iis qui prope

obliterati erant vel penitus oblitterati, prorsus abstinui: nam quia nullo modo mihi constabat quousque esset procedendum, plane non ingredi eam viam malebam. Subjeci elenchum eorum quæ mutavi et in editionibus κοινῶς scripta et in codice meo, de quo hoc adjicio, ne semel quidem legi ἔωυτοῦ, in editionibus prope ubique positum.

I, lin. 4 καθάπερ, 5 τοῖς πολλοῖς, 6 Ἀσσυριοῖς, 8 Καμβύσου, 12 τοῖς πολέμοις, 14 τοῖς, 17 πόλει, (24 μακρῆν?). — II, 28 βορέου. — III, 39 ἀνατολῶν, 5 τριάκοντα. — IV, 14 δέχεσθαι, 23 Παζάλαις καλουμένοισι et Μάθαις, 31 Καμβισθόλοις, 32 Ἀσπρύβαις, 34 Ὄξυδράκαις, 35 Ἀρίσπαις, (36 scrib. Μαλλοῖσι,) 38 ἐπικλήσει, 39 ὀνόματι, 42 καθύπερθεν δὲ τουτέων, 45 τουτέων, 1 ἴσμεν, 3 δέχεται, 4 τοῖς, 5 Γάγγην. — V, 27 Ἀσίας, 2 Προμηθέως, 5 et 9 Ἡρακλέους. — VI, 24 ἐπιπλεῖν (quod in diversa a vulgari significatione non sum ausus scribere ἐπιπλῶειν), 29 τουτέων, 31 αὐτέων, (1 ser. τοῖσιν,) 2 αὐτοῖς. — VII, 18 δεινδρέων, 26 Ἰνδοῖς, 37 καλούμενον, 41 καθίσταντο. — VIII, 2 πολὺ, 4 ἐκδεχόμενον, 5 καθίστασθαι, 6 ἀφικεσθαι, 10 διαρρεῖ, 23 Ἡρακλέους, 41 μηχανιστῶν, 44 χρῆσθαι. — IX, 49 ἐπταετείς (codex ἐπταετείς), 2 ἑαυτοῦ, 9 et 13 δοκεῖ, 29 τριακοσία, 37 τοῖς ὅπλοις, 39 οἰκείης. — X, 41 μνημεῖα, 44 πόλεων, 1 ὑπερδεξίαις et μετεώροις, 11 καθ', 14 πόλει, 20 Λακεδαιμονίοις. — XI, 27 ἀφ', 31 σοφιστῶν, 32 τοῖς θεοῖς, 38 μικρότερα, 50 δένδρων, 5 τοῖς, 6 πόλεσιν, 9 πολεμοῦσι, (11 κλαδούουσιν?) — XII, 27 μόνων, 28 et 30 αὐτοῖς, 29 διακονούσιν, 33 πολεμεῖν δεῖ (sic), πολεμοῦσιν, 39 τοῖς, 46 αὐτοῖς, 3 νομέως. — XIII, 8 θήρα, 10 θηρίοις, 14 γοῦν, 19 αὐτοῖς, (22 et 33 θηλέων?) 25 γοῦν et πόαν, 29 οἰκουμένοις, (49 lege καρτερή.) 1 ταλαιπωρούμενοι, 5 πληγαῖς et πολλαῖς. — XIV, 20 πόας, 38 καθότι, 39 ὄψηγετο, (45 ζώουσι et ζώντες?) 46 νόσῳ, 48 ἰάμα, 49 νόσους, 2 ἰάματα. — XV, 29 θαῦμα, 30 ὁποῖος, ib. et 35 ὅπως, ib. γνώριμα ἐρῶ, 41 ὄφρα, 42 ὄφρα, 47 βασιλέως, 1 μεῖζον. — XVI, 20 περιττῶς et ἴχνη, 34 πλατεῖην, 39 μικροτέρην. — XVII, 6 τοῖς μὲν πολλοῖς, 7 τοῖς, 8 Ἰνδοῖς, 10 ἐφ', 18 καθιστᾶσιν, 20 ἀνδρίαν. — XVIII, 35 οἷς, (39 Ἀγαθοκλέος? sed 1 non puto scriptum fuisse Ἀριστόνοος) 16 νεῶς, 20 ὄκει, 21 τοῖς, (22 Ποσειδέωνι?) 27 ἱερεῖα. — XIX, (43 ser. οἷσιν,) 47 ναυσί (et pro κατέπλει scrib. κατέπλωε), 49 νῆες, 2 et 4 et 6 ὅπως, 3 διέπλευσεν, 5 et 6 Μαλλοῖς, 9 ἀφήγησις, 10 παρέπλευσεν. — XX, 20 bis τοῖς, 22 ἐπιθυμίαν, 23 codex αἰ, 24 ἐπινοούμενα, 33 τοῖς, 41 ἑαυτοῦ, 42 λιπαρεῖν, 50 ἐποῦσα, 4 πολὺ. — XXI, 14 πλοῦν, 16 καθότι, 21 ἡμέρα, 23 ὄνομα,

25 ἔπλεον, 26 τριάκοντα, 32 ἔπλεον, 34 ἐρρόχοι, 35 τραχεῖα, 40 ἡμέραν, 46 δεξιᾶ, 47 ἀριστερᾶ et ἔπλεον, 49 διεκπλεύσαντες, 4 ὄνομα, 9 ἐφ'. — XXII, 23 αὐτοῖς, 27 ἀλλήλοις, 30 βάρους, 35 διεξέπλεον, 38 et 43 ἔπλεον, 44 ῥηχείην, 3 θήρα. — XXIII, 7 παρέπλεον, 9 ῥηχείη, 10 οὔν, 11 ἐφ', 14 ῥηχείη, 15 τραχεῖη, 21 πλέουσιν, 23 νῆες, 28 Ὀρειτῶν, 29 Ὀρειταῖς, 31 ἵππεῖς, 35 ὅπως, 36 χρυσῶ, 43 στρατιωτῶν. — XXIV, 1 ἔπλεον, 3 ὄνομα, 4 ταῖς ἐκβολαῖς, 5 καλύβαις πνιγηραῖς, 6 προσπλέοντας, (8 ἀπομαχόμενοι?) 14 βέλους, 15 ἐξικνεῖσθαι, 18 στρατιωτῶν, 19 νεῖν, 21 ὅπως, 25 ἐρρίπτουν, 30 μηχανῶν, (32 ἐπόδου?) 33 βελῶν, 42 τοῖς. — XXV, 45 νεωλοῦσι, 46 αὐτῶν, 47 ἀρικνέονται, 1 et 7 Ὀρειτῶν, 2 ὄνομα, 8 παραπλέοντων, 11 ὅπου et πολὺ, 13 ὁπότε. — XXVI, 34 οἰκοῦσι et ἔπλεον, 40 ὑστεραῖαν et περιπλεύουσιν, (41 ser. πολλόν,) 47 πλεύσαντες, 51 ὄνομα et ξένια, 4 πόα, 5 πλεύσαντες, 8 ὄνομα, (11 non tetigi καθορμιζόμενας κατιδόντες,) 14 ἀπέπλεον, 17 ὄνομα. — XXVII, 27 μύρριναι et ἀφ', 30 διακοσίους, 36 μικρὰ et ταῖς κώπαις, 39 πολὺ, 42 ῥαχίη, 49 συνέπλει et ὦν, 2 οὐχ, 8 νεῶς. — XXVIII, 10 ξένια, 17 τοξοτῶν, 18 ἐρμηνεύς, 19 τοῖς, 24 τοῖς γινομένοις, 26 σώαν, 27 ἠρνοῦντο, (37 ser. πολλόν,) 40 ὄντα, 41 παρόντων. — XXIX, 4 ἔπλεον, 11 βραχεῖαι, 13 μικραῖ, 14 οἰκεῖα (nisi forte τὰ οἰκία scribendum), 15 βαλάνοις, 16 τούτων, 18 τριακοσίους et καθορμιζονται, 21 ἔπλεον, 31 et 37 πολὺ, 39 τούτοις, 41 ὅπως, 54 χρῶνται, 3 ὄστα, 7 ἀκανθῶν. — XXX, 10 ὁπότε et παρέπλεον, (14 ἀπὸ τέο?) 18 παρακαλεῖν, 19 παραπλέων, 23 πλέειν, 28 βυθὸν (vid. c. 6, § 3), 31 σωτηρία, 35 βράχεσιν, 38 χρῆσθαι. — XXXI, 1 παρέπλεον, 2 καῖται, (7 scribe προσσχῆ,) 14 παραπλέοντας, (15 ὅτεο?) 17 πλεῦσαι, 27 ὁμολογεῖν et δεῖσθαι, 33 ἐπαινοῦ, 35 γε ὄν, 36 ὄντας. — XXXII, 44 τρηχείη, 1 Ὀρειτῶν, 4 οἰκουμένῳ, 8 καθορῶσιν, 15 ἀφεῶρων, 16 δοκεῖ, 17 ἀναχεῖται, 19 πλέειν. — XXXIII, 41 ὄνομα, 50 ὅπως, 4 φορῶν, 9 ὁπόθεν et ὦν, 18 et 28 ὅπως, 20 αὐτῶν et πλοῦν, 23 διπλοῦν, 24 βαθειῆν. — XXXIV, 32 ἀφίξεται, 33 βασιλέως, 47 ὄψει, 7 ἐρομένοις γὰρ αὐτοῖς, 17 ὅποι. — XXXV, 30 Ἀρχίου et ἐλύπει, 34 καθεώρα, 37 μόνον, 38 ὑπασπιστῶν, 45 καθότι, 46 ὅπου, 1 μεῖζον. — XXXVI, 6 παρόντα, 9 ὅπως, 10 δεῖται, 28 ἀφαιρέθέντα, 30 προσωμολόγει, 31 φιλίας, 36 καθεστηκώς, 41 ποιεῖ. — XXXVII, 44 τραχεῖην, 45 οἰκουμένην, 7 et 24 ὄνομα, 10 et 23 ἔπλεον, 12 καθορῶσιν, 27 πονηρὰν, (32 ser. ἀπίεται). — XXXVIII, 42 ἔπλεον, 46 οἰκουμένην, 10 παραπλεύουσι, 11 οἰκουμένην, 17 ὄνομα, 20 πολὺν, 21 βασιλέως, 23 ναῦς. — XXXIX, 25 ἀφίκοντο, 26 οἰκούμενον, 28 et 30 et 49 et 6 ὄνομα, 29 παραπλεύουσιν, 35 Περσῶν, 39 ναυτῶν, 4 νῆες (et ser. τάξι). — XL, 11

καλοῦνται, 21 παραδείσοις, 27 πρέσβεις, 45 ἐγκα-
θορμίζεσθαι, 46 πολὺ, 49.καθηγεμόνες. — XLI, 5
νεώς, 8 σημεῖα, 10 ὄντα, 11 ταχεῖαν, 12 ἐφ', (reli-
qui passiva πλεου. hic et 16,) 15 ἐπωφέλουν, 18
ναῦν, 20 ἔπλεον et ἐφεξῆς, 22 καθορμίσθησαν, (23
et abhinc scr. Εὐφράτew,) 27 πλοῦν, 28 τριακο-

σίους. — XLII, 30 et 32 ἔπλεον et ἀριστερῶν, 33
παραπλέουσι, 43 ἀνέπλεον, 44 οἰκουμένης, 47 θεοῖς
τοῖς, 3 ἔπλεον, 5 ἐφ', 9 ὄποι, 10 χρυσῶν, 13 Ἀρρί-
ταις. — XLIII, 17 et 48 δεξιῶν, 23 σύρρον, 32
ταῖς πάσαις, (37 scr. δέει,) 9 ἀριστερῶν, 16 τοῖς ἐρη-
μοτέροις, 19 ἐκφύσεις.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

[ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.]

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστο-
βούλου ὅσα μὲν ταῦτά ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φι-
λίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀνα-
γράφω, ὅσα δὲ οὐ ταῦτά, τούτων τὰ πιστότερα ἐμοὶ
5 φαινόμενα καὶ ἅμα ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. (2)
Ἄλλοι μὲν δὴ ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ'
ἔστιν ὑπὲρ ὅτου πλείονες ἢ ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους·
ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ Ἀριστόβουλος πιστότεροι
ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὁ μὲν ὅτι συνεστράτευσεν βα-
σιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος· Πτολεμαῖος δὲ πρὸς
τῷ ξυστρατεῦσαι ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι αἰσχροτέρων
ἢ τῷ ἄλλῳ ψεύσασθαι ἦν· ἄμφω δὲ, ὅτι τετελευτηκό-
τος ἤδη Ἀλεξάνδρου ξυγγράφουσιν αὐτοῖς ἢ τε ἀνάγκη
καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς συνηνέχθη ξυγγράφαι
15 ἀπῆν. (3) Ἔστι δὲ ἂ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα,
ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξιαφήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντῃ
ἄπιστα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέ-
γραψα. Ὅστις δὲ θαυμάσεται ἀνθ' ὅτου ἐπὶ τοσοῖσδε
συγγραφεῦσι καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νοῦν ἦλθεν ἡδε ἢ συγγραφῆ,
20 τὰ τ' ἐκείνων πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς
ἡμετέροις ἐντυχὼν οὕτω θαυμαζέτω.

ΚΕΦ. Α΄.

Λέγεται δὴ Φίλιππον τελευτῆσαι ἐπὶ ἄρχοντος Πυ-
θοδήμου Ἀθήνησι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν
Ἀλεξάνδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον
5 παρελθεῖν· εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλεξάν-
δρον. (2) Ἐνταῦθα ξυναγαγόντα τοὺς Ἕλληνας ὅσοι
ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν, αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγε-
μονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατιᾶς, ἣντινα Φιλίππῳ
ἦδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ' ἐκάστων
30 πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δὲ ἀποκρίνασθαι
μὴ εἶναι σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐτοὺς
ἄλλων ἐξηγεῖσθαι. (3) Νεωτερίσαι δὲ ἅττα καὶ τῶν
Ἀθηναίων τὴν πόλιν· ἀλλὰ Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ
ἐφόδῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι
40 τῶν Φιλίππῳ δοθέντων Ἀλεξάνδρῳ εἰς τιμὴν ξυγγω-

ARRIANI

DE EXPEDITIONE ALEXANDRI

LIBER PRIMUS.

[PRÆFATIO.]

Ptolemæus Lagi et Aristobulus Aristobuli filius, quæ-
cunque de Alexandro Philippi filio consentientes inter se
memoriæ prodiderunt, ea tanquam verissima conscribo :
ex iis vero in quibus inter se dissentiunt, quæ mihi fide
pariter et narratione digniora videbantur, selegi. (2) Certe
de Alexandro alii alia memoriæ prodiderunt : neque ullus
est de quo aut plures exsint scriptores, aut magis inter se
dissentientes : sed mihi Ptolemæus et Aristobulus præ car-
teris fide digni visi sunt, hic quidem, quod regi Alexandro
socius expeditionis fuit : Ptolemæus autem, quia præter-
quam quod una militavit, turpius in eo (quippe qui rex
etiam erat) mendacium quam in alio quopiam erat : uterque,
quod post mortem demum Alexandri scribentibus iis neque
necessitas neque merces, qua adducti aliter quidpiam at-
que accidisset scriberent, erat proposita. (3) Sunt porro
nonnulla etiam ab aliis conscripta, quæ quod non indigna
narratu neque prorsus incredibilia judicabam, tamquam
de Alexandro sparsa tantum commemoravi. Quisquis vero
mirabitur, ecquid mihi in mentem venerit ut post tam
multos scriptores, ipse etiam ad hanc historiam conscri-
bendam me contulerim, is, evolutis omnibus illorum
scriptis, quum ad meorum lectionem accesserit, tum demum
miretur.

CAP. I.

Philippum ferunt mortem obiisse archonte Pythodemo
Athenis. Alexandrum autem ejus filium, accepto regno in
Peloponnesum profectum, viginti circiter tunc temporis
annos natum. (2) Ibi, coacto Græcorum quotquot in Pe-
loponneso erant concilio, petiisse ab iis uti imperator exer-
citus adversus Persas crearetur : quod quidem Philippo an-
tea concesserant. Id a singulis impetratum, exceptis
Lacedæmoniis : a quibus responsum fuisse, Lacedæmonios
eam consuetudinem a majoribus non accepisse, ut aliis
parerent, sed ipsi aliis præessent : (3) Athenas quoque
novi aliquid fuisse molitas : sed Athenienses primo statim
Alexandri adventu perculsos, plus etiam quam Philippo

ρῆσαι. Ἐπανελθόντα δὲ εἰς Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν στόλου.

4. Ἄμα δὲ τῷ ἤρι ἐλαύνειν ἐπὶ Θράκης, εἰς Τριβαλλοὺς καὶ Ἰλλυριοὺς, ὅτι τε νεωτερίζειν ἐπύθετο Ἰλλυριοὺς τε καὶ Τριβαλλοὺς, καὶ ἄμα δμοῖους ὄντας οὐκ ἐδόκει ὑπολείπεσθαι ὅτι μὴ πάντη ταπεινωθέντας οὕτω μακρὰν ἀπὸ τῆς οἰκείας στελλόμενον. (5) Ὀρμηθέντα δὴ ἐξ Ἀμφιπόλειως ἐμβαλεῖν εἰς Θράκην τὴν τῶν αὐτονόμων καλουμένων Θρακῶν, Φιλίππους πόλιν ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντα καὶ τὸν Ὀρβηλον τὸ ὄρος. Διαβάς δὲ τὸν Νέσσον ποταμὸν λέγουσιν ὅτι δεκαταῖος ἀφίκετο ἐπὶ τὸ ὄρος τὸν Αἴμου. (6) Καὶ ἐνταῦθα ἀπὴντων αὐτῷ κατὰ τὰ στενά τῆς ἀνόδου τῆς ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν τε ἐμπόρων πολλοὶ ὠπλισμένοι καὶ οἱ Θραῖκες οἱ αὐτόνομοι, παρεσκευασμένοι εἴργειν τοῦ πρόσω κατειληφότες τὴν ἄκραν τοῦ Αἴμου τὸν στόλον, παρ' ὃν ἦν τῷ στρατεύματι ἡ πάροδος. (7) Ξυναγαγόντες δὲ ἀμάξας καὶ προβαλόμενοι πρὸ σφῶν ἄμα μὲν γάρακι ἐχρῶντο ταῖς ἀμάξαις εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι ἀπ' αὐτῶν, εἰ βιάζοντο, ἄμα δὲ ἐν νῷ εἶχον ἐπαφιέναι ἀνιούσιν ἢ ἀπότομώτατον τοῦ ὄρους ἐπὶ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων τὰς ἀμάξας. Γνώμην δὲ πεποιήντο ὅτι ὅσῳ πυκνοτέρᾳ τῇ φάλαγγι καταφερόμεναι συμμίξουσιν αἱ ἀμάξαι, τοσῶδε μᾶλλον τι διασκεδάσουσιν αὐτὴν βία ἐμπεσοῦσαι.

8. Ἀλεξάνδρῳ δὲ βουλή γίγνεται ὅπως ἀσφαλέστατα ὑπερβάλῃ τὸ ὄρος· καὶ ἐπειδὴ ἐδόκει διακινδυνευτέα (οὐ γὰρ εἶναι ἄλλη τὴν πάροδον), παραγγέλλει τοῖς ὀπλίταις, ὅποτε καταφέροιτο κατὰ τοῦ ὄρθιου αἱ ἀμάξαι, ὅσοις μὲν ὁδὸς πλατεῖα οὔσα παρέχοι λῦσαι τὴν τάξιν, τοὺς δὲ διαχωρῆσαι, ὡς δι' αὐτῶν ἐκπεσεῖν τὰς ἀμάξας· (9) ὅσοι δὲ περικαταλαμβάνοιτο, ξυννεύσαντας, τοὺς δὲ καὶ πεσόντας εἰς γῆν συγκλεῖσαι εἰς ἀκριβῆς τὰς ἀσπίδας, τοῦ κατ' αὐτῶν φερομένης τὰς ἀμάξας καὶ τῇ ρύμῃ κατὰ τὸ εἶκος ὑπερπηδῶσας ἀβλαβῶς ἐπελοεῖν. Καὶ οὕτω ξυνέβη ὅπως παρήνεσέ τε Ἀλέξανδρος καὶ εἶχασεν. (10) Οἱ μὲν γὰρ διέσχον τὴν φάλαγγα, αἱ δ' ὑπὲρ τῶν ἀσπίδων ἐπικυλισθεῖσαι ὀλίγα ἔβλαψαν· ἀπέθανε δὲ οὐδεὶς ὑπὸ ταῖς ἀμάξαις. Ἐνθα δὴ οἱ Μακεδόνες θαρσύναντες ὅτι ἀβλαβεῖς αὐτοῖς, ἃς μάλιστα ἐδεδίδεσαν, αἱ ἀμάξαι ἐγένοντο, σὺν βοῇ εἰς τοὺς Θραῖκας ἐνέβαλον. (11) Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς τοξότας μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸ τῆς ἄλλης φάλαγγος, ὅτι ταύτη εὐπορώτερα ἦν, ἐλοεῖν ἐκέλευσε καὶ ἐκτοξεύειν εἰς τοὺς Θραῖκας ὅπῃ προσφέροντο· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὸ ἄγῃμα καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας κατὰ τὸ εὐώνυμον ἤγεν. (12) Ἐνθα δὴ οἱ τοξόται βάλλοντες τοὺς προεκθέντας τῶν Θρακῶν ἀνέστελλον· καὶ ἡ φάλαγξ προσμίξασα οὐ χαλεπῶς ἐξέωσεν ἐκ τῆς χώρας ἀνθρώπους ψιλοὺς καὶ κακῶς ὠπλισμένους βαρβάρους, ὥστε Ἀλέξανδρον ἀπὸ τοῦ εὐώνυμου ἐπάγοντα οὐκέτι ἐδέξαντο, ἀλλὰ ῥίψαντες ὡς ἐκάστοις προὔχῳρει τὰ ὄπλα κατὰ τοῦ ὄρους ἔφυγον. (13) Καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν εἰς χιλίους καὶ πεντακοσίους, ζῶντες δὲ ἄνδρες μὲν ὀλίγοι ἐλήφθησαν δι' ὠκύτητα καὶ τῆς χώρας ἐμ-

Alexandro honoris detulisse. Deinde, in Macedoniam reversum, exercitum quem in Asiam duceret apparasse.

4. Ineunte autem vere statuisse per Thraciam contra Triballos et Illyrios contendere, quos novis rebus studere acceperat, quosque, quum finitimi essent, nonnisi plane domitos relinquendos putabat, quum adeo longinquam atque remotam a domo expeditionem susciperet. (5) Arrepto itaque ex Amphipoli itinere, irrupisse in eam Thraciæ partem, quam Thracæ Autonomi (*liberi suisque legibus utentes*) dicti habitant, Philippos urbem et Orbelum montem a sinistra relinquentem. Trajecto autem Nesso flumine, aiunt eum decimo postquam iter ingressus esset die ad Æmum montem pervenisse. (6) Hic, ad fauces et angustias ascensus, negotiatorum (?) non pauci armati et Thracæ Autonomi occurrerunt, ut vertice montis occupato, exercitum inde arcerent, qua aditus militibus patebat. (7) Congregatis etiam plaustis et ante se dispositis, non pro vallo solum ac propugnaculo iis utebantur, ut ex iis, si premerentur, pugnarent: verum etiam in animo habebant, admittente in adversum hoste, ex editissimo montis precipitio plaustra in Macedonum phalangem deturbare. Ita enim secum statuebant, quanto confertior phalanx esset, in quam plaustra propulsa ferrentur, tanto magis vi sua atque impetu eam dissipatura.

8. Alexander vero consilium in quo pacto quam tutissime montem superaret. Postquam ergo statuit periculum omnino subeundum esse (neque enim alius aditus ostendebatur) milites statarios monet, ut quum plaustra e sublimi delaberentur, ii quibus per viæ latitudinem integrum id esset, soluto ordine cedant, ita ut proruentia plaustra per ipsos perlabantur. (9) Quotquot vero angustias viæ premerentur, ii conferti atque in humum demissi scuta inter se accurate consererent, ut nimirum plaustra in ipsos delapsa, impetu ipso, ut par est, transilientia, nihil damni inferrent. Neque aliter quam jusserat atque animo conceperat Alexander, evenit. (10) Divisa enim phalange, plaustra scutis devoluta parum damni intulerunt; nemo enim eorum ruina interiit. Tum Macedones alacriores facti, quod plaustra quæ præcipue metuerant, nullo ipsis damno fuissent, clamore edito in Thracas feruntur. (11) Alexander vero sagittarios a dextero cornu ante aliam phalangem (quod illac facilius aditus videretur) progredi jubet, utque Thracas, quacunque prouant, telis petant: ipse cohortem prætoriam assumens, scutatos et Agrianos in lævum cornu duxit. (12) Sagittarii, prout quisque Thracum prosiliebat, sagittis ferientes reprimunt. Tum phalanx immissa parvo negotio inermes homines maleque armatos barbaros loco movit: ita ut Alexandrum a læva irruentem sustinere non possent, sed abjectis, prout cuique licebat, armis per montem diffugerent. (13) Cæsi ex iis mille circiter et quingenti. Virorum pauci in potestatem vivi ve-

πειρίαν, γυναῖκες δὲ ὅσαι ξυνείποντο αὐτοῖς ἐάλωσαν πᾶσαι, καὶ τὰ παιδάρια καὶ ἡ λεία πᾶσα ἐάλω.

ΚΕΦ. Β'.

Ἀλέξανδρος δὲ τὴν μὲν λείαν ὀπίσω ἀπέπεμψεν ἐς τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ Θαλάσση, Λυσανίᾳ καὶ Φιλώτᾳ παραδοὺς διατίθεσθαι· αὐτὸς δὲ τὸ ἄκρον ὑπερβαλὼν προῆει διὰ τοῦ Αἴμου ἐς Τριβαλλούς, καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸν Λύγινον ποταμόν· ἀπέχει δὲ οὗτος ἀπὸ τοῦ Ἰστρου ὡς ἐπὶ τὸν Αἴμον ἰόντι σταθμούς τρεῖς. (2) Σύρμος δὲ ὁ τῶν Τριβαλλῶν βασιλεὺς, ἐκ πολλοῦ πυνθανόμενος τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν στόλον, γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας τῶν Τριβαλλῶν προῦπεμψεν ἐπὶ τὸν Ἰστρον, διαβαίνειν κελεύσας τὸν ποταμόν ἐς νῆσον τινα τῶν ἐν τῷ Ἰστρῷ· Πεύκη ὄνομα τῇ νήσῳ ἐστίν. (3) Ἐς ταύτην δὲ τὴν νῆσον καὶ οἱ Θρᾶκες οἱ πρόσχωροι τοῖς Τριβαλλοῖς προσάγοντος Ἀλεξάνδρου συμπεφευγότες ἦσαν, καὶ αὐτὸς ὁ Σύρμος ἐς ταύτην ξυμπεφεύγει ξὺν τοῖς ἀμφ' αὐτόν· τὸ δὲ πολὺ πλῆθος τῶν Τριβαλλῶν ἔφυγεν ὀπίσω ἐπὶ τὸν ποταμόν, ἐνθεν περ τῇ προτεραία ὀρμήθῃ Ἀλέξανδρος.

4. Ὡς δὲ ἔμαθεν αὐτῶν τὴν ὁρμήν, καὶ αὐτὸς ὑποστρέψας τὸ ἔμπαλιν ἐπὶ τοὺς Τριβαλλοὺς ἦγε, καὶ καταλαμβάνει καταστρατοπεδεύοντας ἤδη. Καὶ οἱ μὲν, καταληφθέντες πρὸς τῷ νάπει τῷ παρὰ τὸν ποταμόν παρετάσσοντο· Ἀλέξανδρος δὲ καὶ αὐτὸς τὴν μὲν φάλαγγα ἐς βάθος ἐκτάξας ἐπῆγε, τοὺς τοξότας δὲ καὶ τοὺς σφενδονήτας προεκθέοντας ἐκέλευσεν ἐκτοξεύειν τε καὶ σφενδονᾶν ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴ πως προκαλέσεται αὐτοὺς ἐς τὰ ψιλὰ ἐκ τοῦ νάπου. (5) Οἱ δὲ ὡς ἐντὸς βέλους ἐγένοντο, παιόμενοι ἐξέθειον ἐπὶ τοὺς τοξότας, ὅπως ἐς χεῖρας ξυμμίξειαν γυμνοῖς οὔσι τοῖς τοξόταις. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προῆγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς νάπης ἔξω, Φιλώταν μὲν ἀναλαβόντα τοὺς ἐκ τῆς ἀνωθεν Μακεδονίας ἰππέας προσέταξεν ἐμβάλλειν κατὰ τὸ κέρασ τὸ δεξιόν, ἥπερ μάλιστα προῦκχωρήκεσαν ἐν τῇ ἐκδρομῇ· Ἡρακλείδην δὲ καὶ Σώπολιν τοὺς ἐκ Βοττιαίας τε καὶ Ἀμφιπόλεως ἰππέας κατὰ τὸ εὐώνυμον κέρασ ἐπάγειν ἔταξε. (6) Τὴν δὲ φάλαγγα τῶν πεζῶν καὶ τὴν ἄλλην ἵππον πρὸ τῆς φάλαγγος παρατείνας κατὰ μέσους ἐπῆγε. Καὶ ἔστε μὲν ἀκροβολισμὸς παρ' ἑκατέρων ἦν, οἱ Τριβαλλοὶ οὐ μείον εἶχον· ὡς δὲ ἦ τε φάλαγξ πυκνὴ ἐνέβαλλεν ἐς αὐτοὺς ἐρῶμένως, καὶ οἱ ἵππεῖς οὐκ ἀκοντισμῷ ἔτι, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς ἵπποις ὠθοῦντες ἄλλη καὶ ἄλλη προσέπιπτον, τότε δὴ ἐτράπησαν διὰ τοῦ νάπου ἐς τὸν ποταμόν. (7) Καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν τρισχιλιοὶ ἐν τῇ φυγῇ, ζῶντες δὲ ὀλίγοι καὶ τούτων ἐλήφθησαν, ὅτι ὕλη τε δασεῖα πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἦν καὶ νύξ ἐπιγενομένη τὴν ἀκρίθειαν τῆς διώξεως ἀφείλετο τοὺς Μακεδόνας. Αὐτῶν δὲ [τῶν] Μακεδόνων τελευτῆσαι λέγει Πτολεμαῖος ἰππέας μὲν ἑνδεκα, πεζοὺς δὲ ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα

nerunt, pedum celeritate et loci notitia elapsi : foeminae quotquot eos sectabantur, omnes captae : pueri etiam et praeda omnis abducta.

CAP. II.

Ac praedam quidem Alexander eo unde venerat in maritimis urbes misit, Lysaniae et Philotae ejus administrandae negotio dato : ipse autem superato vertice, per Aemum in Triballos contendit, et ad Lyginum flumen (distat id ab Istro, si quis Aemum versus proficiscatur, itinere tridui) pervenit. (2) Syrmus autem, Triballorum rex, cognita multo ante Alexandri expeditione, foeminas et pueros Triballorum ad Istrum ablegarat, jusseratque, ut transmisso flumine in quandam Istri insulam, cui Peuce nomen est, sese reciperent. (3) In quam etiam insulam Thraces illis finitimi imminente Alexandro jam pridem profugerant : quin etiam Syrmus ipse cum familia eo confugerat. Maxima vero Triballorum multitudo retro ad flumen confugit, unde Alexander pridie profectus erat.

4. Quos ut Alexander eo contendisse intellexit, ipse etiam revocato itinere in Triballos movit, ubi eos jam in castris degentes offendit. Hi vero deprehensi ad silvam flumini vicinam aciem instruebant. Alexander etiam ipse phalangem densius instructam adducit : atque sagittarios ac funditores praemittit, qui sagittis et fundis barbaros lacesant, si forte ea ratione e sylvis in aperta provocari possint. (5) Triballi intra teli jactum constituti et sagittis icti in sagittarios proruunt, ut cum sagittariis qui inermes erant, cominus manu confligerent. Quos ubi Alexander extra silvam produxit, Philotam sumpto equitatu superioris Macedoniae, in dextrum cornu, qua maxime excurrendo processerant : Heraclidem autem et Sopolin cum equitatu, quem ex Bottiaea et Amphipoli adduxerat, in sinistrum cornu impetum facere jubet. (6) Ipse cum peditum phalange, reliquo equitatu fronti praetento, in medios fertur. Jam quam diu telis utrinque certabatur, Triballi haud inferiores erant : simulac vero densa phalanx valido in eos impetu ruit, equitesque non jam hastarum ictu, sed ipsis equis prementes undequaque irruerunt, protinus in fugam conjecti, per silvam flumen repetunt. (7) Caesi in fuga sunt ter mille ; sed pauci tantum ex his quoque vivi capti, quum densa sylvae flumini immineret, et noctis adventus persequendi facultatem Macedonibus praeriperet. Ex Macedonibus Ptolemaeus equites undecim, pedites circiter quadraginta desideratos scribit.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἀπὸ δὲ τῆς μάχης τριταῖος ἀφικνεῖται Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἰστρον, ποταμῶν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μέγιστον ὄντα καὶ πλείστην γῆν ἐπερχόμενον καὶ ἔθνη μαχίμωτατα ἀπείργοντα, τὰ μὲν πολλὰ Κελ-
 5 τικά, ὅθεν γε καὶ αἱ πηγαὶ αὐτῷ ἀνίσχουσιν, ὧν τελευ-
 ταίους Κουάδους καὶ Μαρχομάνους· (2) ἐπὶ δὲ Σαυρο-
 ματῶν μοῖραν, Ἰάζυγας· ἐπὶ δὲ Γέτας τοὺς ἀπαθανα-
 τίζοντας· ἐπὶ δὲ Σαυρομάτας τοὺς πολλούς· ἐπὶ δὲ
 10 Σκύθας ἔστε ἐπὶ τὰς ἐκβολάς, ἵνα ἐκδιδοῖ κατὰ πέντε
 στόματα ἐς τὸν Εὐξείνου πόντον. (3) Ἐνταῦθα καταλαμ-
 θάνει αὐτῷ ἡκούσας ναῦς μακρὰς ἐκ Βυζαντίου διὰ τοῦ
 πόντου τοῦ Εὐξείνου κατὰ τὸν ποταμόν. Ταύτας ἐμ-
 πλήσας τοξοτῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, τῇ νήσῳ ἐπέπλει ἵνα
 15 οἱ Τριβαλλοὶ τε καὶ οἱ Θραῖκες ζυμπεφευγότες ἦσαν,
 καὶ ἐπειρᾶτο βιάζεσθαι τὴν ἀπόδασιν. (4) Οἱ δὲ βάρ-
 θαραὶ ἀπήντων ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὅποι αἱ νῆες προσπί-
 πτοιεν· αἱ δὲ ὀλίγαι τε ἦσαν καὶ ἡ στρατιὰ οὐ πολλή
 ἐπ' αὐτῶν, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἀπότομα ἐς προσ-
 βολήν, καὶ τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ τὸ παρ' αὐτήν, οἷα
 20 δὴ ἐς στενὸν συγκεκλεισμένον, ὄξυ καὶ ἄπορον προσ-
 φέρεσθαι.

5. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος ἀπαγαγὼν τὰς ναῦς ἔγνω
 διαβαίνειν τὸν Ἰστρον ἐπὶ τοὺς Γέτας τοὺς πέραν τοῦ
 25 Ἰστρου ὀκισμένους, ὅτι τε συνειλεγμένους ἐώρα πολ-
 λούς ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰστρου, ὡς εἴρξοντα, εἰ δια-
 βαίνοι (ἦσαν γὰρ ἵππεῖς μὲν ἐς τετρακισχιλίους, πεζοὶ
 δὲ πλείους τῶν μυρίων), καὶ ἅμα πόθος ἔλαβεν αὐτὸν
 ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ἰστρου ἔλθειν. (6) Τῶν μὲν δὴ νεῶν
 ἐπέβη αὐτός· τὰς δὲ διφθέρας ὑφ' αἷς ἐσκήνουν τῆς
 30 κάρφης πληρώσας, καὶ ὅσα μονόξυλα πλοῖα ἐκ τῆς χώ-
 ρας ξυναγαγίων (ἦν δὲ καὶ τούτων εὐπορία πολλή, ὅτι
 τούτοις χρῶνται οἱ πρόσοικοι τῷ Ἰστρῷ ἐφ' ἄλιεία τε
 τῇ ἐκ τοῦ Ἰστρου, καὶ εἴποτε παρ' ἀλλήλους ἀνά τὸν
 ποταμὸν στέλλοιντο, καὶ ληστεύοντες ἀπ' αὐτῶν οἱ
 35 πολλοί) ταῦτα ὡς πλεῖστα ξυναγαγὼν διεβίβαζεν ἐπ'
 αὐτῶν τῆς στρατιᾶς ὅσους δυνατὸν ἦν ἐν τῷ τοιῷδε
 τρόπῳ. Καὶ γίνονται οἱ διαβάντες ἅμα Ἀλεξάνδρῳ
 ἵππεῖς μὲν ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους, πεζοὶ δὲ ἐς τε-
 τρακισχιλίους.

ΚΕΦ. Δ'.

40 Διέβαλον δὲ τῆς νυκτὸς ἧ λήϊον ἦν σίτου βαθύ· καὶ
 ταύτῃ μᾶλλον τι ἔλαθον προσσχόντες τῇ ὄχθῃ. Ὑπὸ δὲ
 τὴν ἑῷ Ἀλέξανδρος διὰ τοῦ λήϊου ἦγε, παραγγείλας
 τοῖς πεζοῖς, πλαγίαις ταῖς σαρίσσαις ἐπικλίνοντας τὸν
 σῆτον οὕτω προάγειν ἐς τὰ οὐκ ἐργάσιμα. (2) Οἱ δὲ
 45 ἵππεῖς, ἔστε μὲν διὰ τοῦ λήϊου προῆει ἡ φάλαγξ, ἐφεί-
 ποντο· ὡς δὲ ἐκ τῶν ἐργασίμων ἐξήλασαν, τὴν μὲν
 ἵππον ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρασ αὐτὸς Ἀλέξανδρος παρήγαγε,
 τὴν φάλαγγα δὲ ἐν πλαίσιῳ Νικάνορα ἄγειν ἐκέλευσεν.
 (3) Καὶ οἱ Γέται οὐδὲ τὴν πρώτην ἐμβολὴν τῶν ἵππέων

CAP. III.

Tertio post hanc pugnam die Alexander ad Istrum flu-
 men pervenit, omnium qui in Europa sunt maximum,
 quodque plurimum terræ alluit et bellicosissimas nationes
 interfluens dirimit, ac quidem præcipue Celticas, a quibus
 etiam fontes ejus oriuntur quarum que extremi sunt Quadi
 et Marcomanni : (2) deinde Iazyges, Sauromatarum pars :
 ulterius Getæ, qui animas immortales esse statuunt : ex-
 inde magna ista Sauromatarum natio : postremo Scythæ,
 ad exitum fluminis usque, ubi per quinque ostia in Euxi-
 num pontum profluit. (3) Hic Alexander naves aliquot
 longas offendit, quæ Byzantio per pontum Euxinum adverso
 flumine venerant. In his tanto numero sagittariorum et
 armatorum, quantum capere poterant, imposito, insulam ad
 quam Triballi et Thraces confugerant, petit. (4) Quum-
 que summa vi in terram exscendere niteretur, barbari ad
 flumen concurrentes, quacunque naves appellebant, exitum
 prohibebant. Porro et naves paucæ erant, et exigua in
 iis militum manus : et insulæ situs maxima ex parte præ-
 ruptus ac præceps, fluminisque ipsius cursus (utpote ar-
 etis spatiis conclusus) rapidus et ad appellendum diffi-
 cilis.

5. Idcirco Alexander, abductis navibus, Istrum traji-
 cere et Getas trans Istrum habitantes petere statuit, quum
 ad ripam Istri multos confluisse videret, si trajicere vel-
 let, prohibuitos : (erant enim equitum quatuor millia,
 peditum plus decem) simul etiam quod illum cupiditas cepe-
 rat trans Istrum eundi. (6) Naves itaque ipse conscendit :
 pelles vero sub quibus in castris degebant paleis impleri
 jubet, et quotquot in ea regione erant lintres, simul con-
 veli. (Erat autem magna earum copia, quum Istri ac-
 colæ iis utantur partim ad piscandum, partim ut inter
 se commeari possint, multi etiam ut prædationes exer-
 ceant.) Iis igitur quæ plurimis collectis, quantam ea ra-
 tione fieri poterat, exercitus partem traducit. Numerus
 eorum qui cum Alexandro trajecerunt, fuit equitum circiter
 mille et quingenti, peditum quatuor millia.

CAP. IV.

Trajecerunt autem noctu ea parte qua densa erat
 frumenti seges. Quo factum est ut ad ripam appellentes
 minus ab hoste cerni possent. Sub auroram Alexander
 manum per segetem ducit, imperans peditibus, ut trans-
 versis sarissis frumentum reclinantes ita progredian-
 tur donec in campum non cultum pervenerint. (2) Equi-
 tes vero, quamdiu phalax per segetem procedebat, se-
 quebantur. Ubi extra culla ventum est, Alexander ipse
 equitatum ad dextrum cornu ducit : Nicanori, ut qua-
 drata acie phalangem ducat, jubet. (3) Getæ ne primum

ἔδῳσαντο· παράδοξος μὲν γὰρ αὐτοῖς ἡ τόλμα ἐφάνη τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτι εὐμαρῶς οὕτω τὸν μέγιστον τῶν ποταμῶν διεβέβηκει ἐν μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἴστρον, οὐ γεφυρώσας τὸν πόρον, φοβερά δὲ καὶ τῆς φάλαγγος ἡ ἐξυγκλεισις, βιαία δὲ ἡ τῶν ἰππέων ἐμβολή. (4) Καὶ τὰ μὲν πρῶτα εἰς τὴν πόλιν καταφεύγουσιν, ἡ δὲ ἀπεῖχεν αὐτοῖς ὅσον παρασάγγην τοῦ Ἴστρου· ὡς δὲ ἐπάγοντα εἶδον σπουδῇ Ἀλέξανδρον τὴν μὲν φάλαγγα παρὰ τὸν ποταμόν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν πῆ οἱ πεζοὶ ἐνεδρευσάντων τῶν Γετῶν, τοὺς ἰππέας δὲ κατὰ μέτωπον, λείπουσιν αὖ καὶ τὴν πόλιν οἱ Γέται κακῶς τετειχισμένην, ἀναλαθόντες τῶν παιδαρίων καὶ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τοὺς ἵππους ὅσα φέρειν οἱ ἵπποι ἠδύναντο· ἦν δὲ αὐτοῖς ἡ ὁρμὴ ὡς πορβρωτάτω ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς τὰ ἔρημα. (5) Ἀλέξανδρος δὲ τὴν τε πόλιν λαμβάνει καὶ τὴν λείαν πᾶσαν ὅσῃν οἱ Γέται ὑπελίποντο. Καὶ τὴν μὲν λείαν Μελεάγρῳ καὶ Φιλίππῳ ἐπαναγαγεῖν δίδωσιν· αὐτὸς δὲ κατασκάψας τὴν πόλιν θύει τε ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἴστρου Διὶ Σωτῆρι καὶ Ἡρακλεῖ καὶ αὐτῷ τῷ Ἴστρῳ, ὅτι οὐκ ἄπορος αὐτῷ ἐγένετο, καὶ ἐπανάγει αὐτῆς ἡμέρας σώους σύμπαντας ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

6. Ἐνταῦθα ἀφίκοντο πρέσβεις ὡς Ἀλέξανδρον παρὰ τε τῶν ἄλλων ὅσα αὐτόνομα ἔθνη προσοικεῖ τῷ Ἴστρῳ, καὶ παρὰ Σύρμου τοῦ Τριβαλλῶν βασιλέως· καὶ παρὰ Κελτῶν δὲ τῶν ἐπὶ τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὄχθισμένων ἦγον· μεγάλοι οἱ Κελτοὶ τὰ σώματα καὶ μέγα ἐπὶ σφίσι φρονούντες· φιλίας δὲ πάντες τῆς Ἀλεξάνδρου ἐφιέμενοι ἦκειν ἔφασαν. (7) Καὶ πᾶσιν ἔδωκε πίστεις Ἀλέξανδρος καὶ ἔλαβε· τοὺς Κελτοὺς δὲ καὶ ἤρετο ὅ τι μάλιστα δεδίττεται αὐτοὺς τῶν ἀνθρωπίνων, ἐλπίσας ὅτι μέγα ὄνομα τὸ αὐτοῦ καὶ εἰς Κελτοὺς καὶ ἔτι προσωτέρω ἦκει, καὶ ὅτι αὐτὸν μάλιστα πάντων δεδιέναι φήσουσι· τῷ δὲ παρ' ἐλπίδα ξυνέβη τῶν Κελτῶν ἡ ἀπόκρισις· (8) οἷα γὰρ πορβρω τε ὄχθισμένοι Ἀλεξάνδρου καὶ χωρία δύσπορα οἰκοῦντες, καὶ Ἀλεξάνδρου εἰς ἄλλα τὴν ὁρμὴν ὀρῶντες, ἔφασαν δεδιέναι μήποτε ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐμπέσοι. Καὶ τούτους φίλους τε ὀνομάσας καὶ συμμαχοὺς ποιησάμενος ὀπίσω ἀπέπεμψε, τοσοῦτον ὑπειπὼν ὅτι ἀλαζόνες Κελτοὶ εἰσιν.

ΚΕΦ. Ε΄.

40 Αὐτὸς δὲ ἐπ' Ἀγριάνων καὶ Παιόνων προὔχρει. Ἐνθα δὲ ἄγγελοι ἀφίκοντο αὐτῷ Κλεῖτόν τε τὸν Βαρδύλευ ἀφεστάναι ἀγγέλλοντες καὶ Γλαυκίαν προσκεχωρηκέναι αὐτῷ τὸν Ταυλαντίων βασιλέα· οἱ δὲ καὶ τοὺς Λυταριάτας ἐπιθήσεσθαι αὐτῷ κατὰ τὴν πορείαν ἐξήγγελλον· ὧν δὲ ἕνεκα κατὰ σπουδὴν ἐδόκει ἀναξυγνύναι. (2) Λάγγαρος δὲ ὁ τῶν Ἀγριάνων βασιλεὺς ἔτι μὲν καὶ Φιλίππου ζῶντος ἀσπαζόμενος Ἀλέξανδρον δῆλος ἦν καὶ ἰδίᾳ ἐπρέσθευσε παρ' αὐτοῦ, τότε δὲ παρῆν αὐτῷ μετὰ τῶν ὑπασπιστῶν, ὅσους τε καὶ μάλιστα καὶ εὐσπλοτάτους ἀμφ' αὐτὸν εἶχε· (3) καὶ

quidem equitatus impetum tulere. Inaudita enim ipsis Alexandri audacia esse videbatur, quod ita facile unica nocte Istrum, omnium Europæ fluminum maximum, nullo per vadum ponte ducto transisset. Terrorem etiam eis incutiebat phalangis densitas, et violentus equitum impetus. (4) Ac primo quidem ad urbem confugiunt, una tantum parasanga ab Istro distantem; verum ubi conspicati sunt Alexandrum summa diligentia phalangem secus flumen ducere, ne pedites circumveniri ex insidiis a Getis possent, equitatum autem a fronte dispositum esse, tum Getæ urbem quoque utpote male munitam deserunt: tantumque puerorum et sæminarum quantum equi ferre poterant abducunt, et quam longissime possunt a flumine in solitudines sese recipiunt. (5) Alexander urbem capit et prædā omnem a Getis relictam, eamque Meleagro et Philippo abducendam tradit. Ipse vero, urbe solo adæquata, in Istri ripa Jovi Servatori atque Herculi ipsique adeo Istro (quod se haud difficilem ipsi in transitu præbuisset) sacrum facit: eodemque die omnes suos incolumes in castra reducit.

6. Ibi legati ad Alexandrum venere cum ab aliis sui juris nationibus, quæ Istrum accolunt, tum a Syrmo Triballorum rege, et a Celtis qui Ionium sinum incolunt. Sunt vero Celtæ et proceræ staturæ et multum sibi ipsis tribuentes. Omnes autem se Alexandri amicitiam petentes venire asserebant. (7) Fides utrinque et data et accepta est. Atque Celtas percunctatus est Alexander, quid in rebus humanis maxime extimescerent: ratus nominis sui splendorem ad Celtas multoque ulterius penetrasse: quodque ipsum præ rebus omnibus timerent responsuros. (8) At a Celtis longe aliter ac sperarat ei responsum est: nimirum quum procul ab Alexandro agerent et loca accessu difficilia habitarent, ipsumque in alios expeditionem moliri viderent, vereri se aiebant ne cælum in ipsos ruat. Alexander eos amicos appellans et in confœderatorum numerum recipiens remisit, hoc unum subdens, Celtas arrogantes esse.

CAP. V.

Inde in Agrianos et Pæonas movit. Ibi nuntium ei allatum est Clitum Bardylis filium ab eo defecisse, Glauciamque Taulantiorum regem se eidem adjunxisse. Alii nuntiabant etiam Autariatam ipsum in itinere adorituros. Quibus de causis celeriter inde movendum censuit. (2) Langarus vero Agrianorum rex, qui etiam Philippo vivo complexus amore Alexandrum palam fuerat et privatim ad eum legatos miserat, tunc temporis cum lectissimis optimeque armatis scutatis militibus ei aderat. (3) Qui quum audiret Alexan-

ἐπειδὴ ἔμαθεν ὑπὲρ τῶν Αὐταριατῶν πυνθανόμενον Ἀλέξανδρον, οἵτινές τε καὶ ὀπόσοι εἶεν, οὐκ ἔφη χρῆναι ἐν λόγῳ τίθεσθαι Αὐταριάτας· εἶναι γὰρ ἀπολεμωτάτους τῶν ταύτη· καὶ αὐτὸς ἐμβαλεῖν ἐς τὴν χώραν αὐτῶν, ὡς ἀμφὶ τὰ σφέτερα μᾶλλον τι ἔχοιεν. Καὶ κελεύσαντος Ἀλεξάνδρου ἐσβάλλει ἐς αὐτούς· καὶ ἐμβαλὼν ἦγε καὶ ἔφερε τὴν χώραν αὐτῶν.

4. Αὐταριαῖται μὲν δὴ ἀμφὶ τὰ αὐτῶν εἶχον· Λάγγαρος δὲ τὰ τε ἄλλα ἐτιμήθη μέγας πρὸς Ἀλεξάνδρου καὶ δῶρα ἔλαβεν ὅσα μέγιστα παρὰ βασιλεῖ τῷ Μακεδόνων νομίζεται· καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν Ἀλεξάνδρου Κύναν καὶ ταύτην ὁμολόγησε δώσειν αὐτῷ ἐς Πέλλαν ἀφικομένῳ Ἀλέξανδρος.

5. Ἀλλὰ Λάγγαρος μὲν ἐπανελθὼν οἴκαδε νόσῳ ἐτελεύτησεν· Ἀλέξανδρος δὲ παρὰ τὸν Ἐριγόνα ποταμὸν πορευόμενος ἐς Πήλιον πόλιν ἐστέλλετο. Ταύτην γὰρ κατειλήφει ὁ Κλεῖτος ὡς ὀχυρωτάτην τῆς χώρας· καὶ πρὸς ταύτην ὡς ἦκεν Ἀλέξανδρος, καταστρατοπεδεύσας πρὸς τῷ Ἐορδαϊκῷ ποταμῷ, τῇ ὑστεραίᾳ ἐγνώκει πρὸςβάλλειν τῷ τείχει. (6) Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Κλεῖτον τὰ κύκλῳ τῆς πόλεως ὄρη, ὑπερδέξιά τε ὄντα καὶ δασέα, κατεῖχον, ὡς πάντοθεν ἐπιτίθεσθαι τοῖς Μακεδόσιν, εἰ τῇ πόλει προσβάλλοιεν· Γλαυκίας δὲ αὐτῷ ὁ τῶν Ταυλαντίων βασιλεὺς οὐπω παρῆν. (7) Ἀλέξανδρος μὲν δὴ τῇ πόλει προσῆγεν· οἱ δὲ πολέμιοι σφραγισάμενοι παῖδας τρεῖς καὶ κόρας ἴσας τὸν ἀριθμὸν καὶ κριὺς μέλανας τρεῖς, ὄρμητο μὲν ὡς δεξόμενοι ἐς χεῖρας τοὺς Μακεδόνας· ὁμοῦ δὲ γενομένων ἐξέλιπον καίτοι καρτερὰ ὄντα τὰ κατειλημμένα πρὸς σφῶν χωρία, ὥστε καὶ τὰ σφάγια αὐτῶν κατελήφθη ἔτι κείμενα.

8. Ταύτη μὲν δὴ τῇ ἡμέρᾳ κατακλείσας αὐτοὺς ἐς τὴν πόλιν καὶ στρατοπεδευσάμενος πρὸς τῷ τείχει ἐγνώκει περιτειγισμῷ ἀποκλεῖσαι αὐτούς· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ παρῆν μετὰ πολλῆς δυνάμειος Γλαυκίας ὁ τῶν Ταυλαντίων βασιλεὺς. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος τὴν μὲν πόλιν ἀπέγνω ἐλεῖν ἂν ζῆν τῇ παρουσίᾳ δυνάμει, πολλῶν μὲν ἐς αὐτὴν καὶ μαχίμων ξυμπεφυγόντων, πολλῶν δὲ ἅμα τῷ Γλαυκία προσκεισομένων, εἰ αὐτὸς τῷ τείχει προσμάχοιτο, (9) Φιλώταν δὲ ἀναλαβόντα τῶν ἰππέων ὅσους ἐς προφυλακὴν καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἐς ἐπισιτισμὸν ἔπεμπεν. Καὶ ὁ Γλαυκίας μαθὼν τὴν ὄρμην τῶν ἀμφὶ Φιλώταν ἐξελαύνει ἐπ' αὐτούς, καὶ καταλαμβάνει τὰ κύκλῳ ὄρη τοῦ πεδίου, ὅθεν οἱ ζῆν Φιλώτα ἐπισιτιεῖσθαι ἔμελλον. (10) Ἀλέξανδρος δὲ, ἐπειδὴ ἀπηγγέθη αὐτῷ ὅτι κινδυνεύουσιν οἱ τε ἰππεῖς καὶ τὰ ὑποζύγια, εἰ νῦξ αὐτοὺς καταλήψεται, αὐτὸς μὲν ἀναλαβὼν τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας καὶ ἰππέας ἐς τετρακοσίους ἐβόηθει σπουδῆ· τὸ δὲ ἄλλο στρατεύμα πρὸς τῇ πόλει ἀπέλιπεν, ὡς μὴ ἀποχωρήσαντος παντὸς τοῦ στρατοῦ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐπιδραμόντες τοῖς ἀμφὶ Γλαυκίαν ξυμμίξαιαν. (11) Ἐνθα δὴ Γλαυκίας προσάγοντα Ἀλέξανδρον αἰσθόμενος ἐκλείπει τὰ ὄρη· οἱ δὲ ζῆν Φιλώτα ἀσφαλῶς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διεσώ-

drum sciscitantem, quinam illi et quot Autariatæ numero essent, monuit, Autariatæ nihili faciendos esse, quod essent omnium illius regionis hominum minime bellicosi: seque ipsum in eorum ditionem irrupturum, ut domi potius haberent quod agerent. Jubente igitur Alexandro populabundus eorum agrum ingreditur et vastat.

4. Ita Autariatæ suis rebus occupantur; Langarus vero amplissimis honoribus ab Alexandro affectus, munera etiam accepit quæ apud Macedonum reges habentur summa. Sororem etiam suam, Cynam nomine, Alexander, ubi Pellam reversus esset, uxorem se illi daturum spondet.

5. Langarus autem domum reversus morbo obiit. Alexander igitur secus Erigonem fluvium iter faciens, Pelium venit: quam urbem Clitus occupat, ut totius regionis munitissimam. Quo simulac venit Alexander, castris ad Eordaicum flumen positis postridie muros adoriri statuit. (6) Clitus cum suis copiis montes urbi circumjectos, qui alti et silvis densi erant, insederat, ut si Macedones urbem adorirentur, omni ex parte irruere in eos possent. Glaucias vero Taulantiorum rex necdum ad ipsum venerat. (7) Quum itaque jam Alexander urbi immineret, hostes, mactatis tribus pueris et totidem puellis tribusque nigris arietibus, erumpunt tanquam cum Macedonibus manus consorturi. Quumque jam propius convenissent, loca illa quæ occupant, quantumvis aspera munitaque essent, deserunt, adeo ut etiam hostiæ ibidem relictæ sint repertæ.

8. Eo ipso die hostibus intra mœnia conclusis castrisque ad muros positis, statuerat Alexander alio in orbem muro ducto ipsos intercludere. Postridie vero quum Glaucias Taulantiorum rex cum ingenti exercitu eo pervenisset, nec speraret Alexander se iis quas adduxerat copiis urbem capere posse, quum et multi bellatores in urbem confugissent multique cum Glaucia irruituri essent, si ipse murum oppugnaret: (9) Philotam, sumpto equitatu qui præsidio sufficeret et jumentis castrensibus, frumentatum mittit. Glaucias, cognito motu Philotæ, in eum movit, et montes campo, in quem Philotas frumentatum iturus erat, circumjectos occupat. (10) Alexander, simulac ei renuntiatum est, equitatum et impedimenta in magno discrimine versari, si nox eos occupet, ipse confestim scutatis et sagittariis atque Agrianis equitibusque quadringentis secum sumptis, auxilio advolat, reliquo exercitu ad urbem relicto: ne, universo exercitu discedente, oppidani excurrentes cum Glaucia conjungerentur. (11) Glaucias, ut sensit Alexandrum adventare, montes deserit, atque ita Philotas tuto se in castra recepit. Existimabant adhæc Clitus et

θησαν. Ἐδόκουν δ' ἔτι τὸν Ἀλέξανδρον ἐν δυσχωρίᾳ ἀπειληφέναι οἱ ἀμφὶ τὸν Κλεῖτον καὶ Γλαυκίαν· τὰ τε γὰρ ὄρη τὰ ὑπερδέξια κατεῖχον πολλοῖς μὲν ἵππεῦσι, πολλοῖς δὲ ἀκοντισταῖς καὶ σφενδονήταις, καὶ ὀπλίταις 5 δὲ οὐκ ὀλίγοις, καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει κατελιγμένοι προσκείσεσθαι ἀπαλλαττομένοις ἔμελλον· (12) τὰ τε χωρία δὲ ὧν ἡ πάροδος ἦν τῷ Ἀλεξάνδρῳ στενὰ καὶ ὑλώδη ἐφαίνετο, τῇ μὲν πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἀπειργόμενα, τῇ δὲ ὄρος ὑπερῦψηλον ἦν καὶ κρημνοὶ πρὸς τοῦ ὄρους, ὥστε οὐδὲ ἐπὶ τεσσάρων ἀσπίδων ἂν τῷ στρατεύματι ἡ πάροδος ἐγένετο.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐνθα δὲ ἐκτάσσει τὸν στρατὸν Ἀλέξανδρος ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τὸ βάθος τῆς φάλαγγος. Ἐπὶ τὸ κέρασ δὲ ἑκατέρωθεν διακοσίους ἵππεάς ἐπιτάξας παρήγγελλε 15 σιγῇ ἔχειν, τὸ παραγγελλόμενον ὀξέως δεχομένους. (2) Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐσήμηνεν ὀρθὰ ἀνατεῖναι τὰ δόρατα τοὺς ὀπλίτας, ἔπειτα ἀπὸ ξυνοήματος ἀποτεῖναι ἐς προβολήν, καὶ νῦν μὲν ἐς τὸ δεξιὸν ἐγκλίνας τῶν δοράτων τὴν σύγκλεισιν, αὖθις δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερά. Καὶ αὐτὴν 20 δὲ τὴν φάλαγγα ἐς τε τὸ πρόσω ὀξέως ἐκίνησε καὶ ἐπὶ τὰ κέρατα ἄλλοτε ἄλλη παρήγαγε. (3) Καὶ οὕτω πολλὰς τάξεις τάξας τε καὶ μετακοσμήσας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, κατὰ τὸ εὐάνυμον οἷον ἔμβολον ποιήσας τῆς φάλαγγος ἐπῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Οἱ δὲ πάλαι μὲν ἐθαύμαζον τὴν τε ὀξύτητα ὀρῶντες καὶ τὸν κόσμον τῶν δρωμένων· τότε δὲ προσάγοντας ἤδη τοὺς ἀμφὶ Ἀλέξανδρον οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λείπουσι τοὺς πρώτους λόφους. (4) Ὁ δὲ καὶ ἐπαλαλάξει ἐκέλευσε τοὺς Μακεδόνας καὶ τοῖς δόρασι δουπήσαι πρὸς τὰς ἀσπίδας· οἱ δὲ Ταυλάντιοι ἔτι μᾶλλον ἐκπλαγέντες πρὸς τῆς βοῆς ὡς πρὸς τὴν πόλιν ἐπανήγαγον σπουδῇ τὸν στρατόν.

5. Ἀλέξανδρος δὲ λόφον τινὰς κατέχοντας ἰδὼν οὐ πολλοὺς τῶν πολεμίων, παρ' ὃν αὐτῷ ἡ πάροδος ἐγίγνετο, παρήγγειλε τοῖς σωματοφύλαξι καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν 35 ἑταίροις, ἀναλαβόντας τὰς ἀσπίδας ἀναβαίνειν ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν γήλοπον· ἐκεῖσε δὲ ἐλθόντας, εἰ ὑπομένοιν οἱ κατελιγφότες τὸ χωρίον, τοὺς ἡμίσεας καταπηδῆσαι ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ ἀναμιχθέντας τοῖς ἵππεῦσι πεζοὺς μάχεσθαι. (6) Οἱ δὲ πολέμιοι 40 τὴν ὀρμὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἰδόντες λείπουσι τὸν γήλοπον καὶ παρεκκλίνουσιν ἐφ' ἑκάτερα τῶν ὀρῶν. Ἐνθα δὲ καταλαβὼν Ἀλέξανδρος τὸν γήλοπον σὺν τοῖς ἑταίροις τοὺς τε Ἀγριαῖνας μεταπέμπεται καὶ τοὺς τοξότας, ὄντας ἐς δισχιλίους· τοὺς δὲ ὑπασπιστὰς διαβαίνειν 45 τὸν ποταμὸν ἐκέλευσε καὶ ἐπὶ τούτοις τὰς τάξεις τῶν Μακεδόνων· ὁπότε δὲ διαβάντες τύχοιεν, ἐπ' ἀσπίδα ἐκτάσσεσθαι, ὡς πυκνὴν εὐθὺς διαβάντων φαίνεσθαι τὴν φάλαγγα· αὐτὸς δὲ ἐν προφυλακῇ ὦν ἀπὸ τοῦ λόφου ἀφεώρα τῶν πολεμίων τὴν ὀρμὴν. (7) Οἱ δέ, 50 ὀρῶντες διαβαίνουσιν τὴν δύναμιν, κατὰ τὰ ὄρη ἀντεπήσαν, ὡς τοῖς μετὰ Ἀλεξάνδρου ἐπιθησόμενοι τελευ-

Glaucias difficultate locorum interceptum esse Alexandrum. Nam et montes opportunos magno equitum, jaculatorum et funditorum numero occupant, et armatis militibus non paucis, et oppidani in urbe conclusi in abeuntes irruturi erant. (12) Præterea loca per quæ Alexandro eundum erat, angusta et silvosa erant: hinc flumine, illinc monte excelso atque prærupto viam adeo coarctantibus, ut ne quatuor quidem scutatatis militibus conjunctim iter esset.

CAP. VI.

Alexander aciem ita instruit, ut centum viginti in spissitudine phalanx habeat: equitesque in utroque cornu ducentos locans, mandat, ut silentio habito mandata celeriter excipiant. (2) Ac primo imperat ut erigerent hastas; mox signo dato versus hostes tanquam impetum facturi, infestas protenderent, modo in dextrum, modo in sinistrum latus flexis hastarum cuspidibus. Ipsam interea phalangem celeriter promovit, et in cornua aliter atque aliter duxit: (3) atque ita immutata in varias formas brevi tempore aciei structura, a læva, tanquam in cuneum redacta phalange, hostes invadit. Hi vero quum jam mirati essent quanta celeritate quoque ordine res gererentur, ubi demum accedunt Macedones, impetum eorum haud sustinentes, primos colles deserunt. (4) Tum Alexander clamores edidit hastisque scuta quati jubet. Quo clamore vehementius adhuc percussi Taulantii exercitum celeriter urbem versus movere.

5. Alexander, animadvertens exiguam quandam hostium manum collem tenere, per quem ipsi transeundum erat, corporis custodibus et amicis, qui circa eum erant, imperat uti assumptis scutis equos conscendant et collem petant. Quo ubi ventum esset, si hostes qui locum illum occupabant eos opperirentur, dimidia pars illorum ex equis desiliat, et equitibus mista pedites configant. (6) Hostes, adventantem Alexandrum conspicati, collem deserunt, et utrinque per montes diffugiunt. Occupato itaque colle, Alexander cum amicis Agrianos atque sagittarios, duo circiter millia, ad se arcessit; scutatos vero flumen trajicere jubet: postque hos, Macedonum cohortes. Ubi vero trajecerint, ad sinistram explicent aciem ut densa statim eorum qui transissent phalanx esse videretur. Ipse in procubiis quum esset, ex colle hostium motus spectabat. (7) Hostes, quum exercitum flumen transeuntem cernerent, montes versus sese contulere, veluti in eos qui postremi cum Alexandro dis-

ταίσις ἀποχωροῦσιν. Ὁ δὲ πελαζόντων ἤδη αὐτὸς ἐκθεῖ
 σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτόν, καὶ ἡ φάλαγξ, ὡς διὰ τοῦ ποτα-
 μοῦ ἐπιούσα, ἐπηλάλαξεν· οἱ δὲ πολέμιοι πάντων
 ἐπὶ σφᾶς ἐλαυνόντων ἐγκλίναντες ἔφρουγον· καὶ ἐν
 5 τούτῳ ἐπῆγεν Ἀλέξανδρος τοὺς τε Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς
 τοξότας ὁρόμῳ ὡς ἐπὶ τὸν ποταμόν. (8) Καὶ πρῶτος
 μὲν αὐτὸς φάσας διαβαίνει· τοῖς τελευταίοις δὲ ὡς
 εἶδεν ἐπικειμένους τοὺς πολέμους, ἐπιστήσας ἐπὶ τῇ
 ὄχθῃ τὰς μηχανὰς ἐξακοντίζει ὡς πορρωτάτῳ ἀπ' αὐ-
 10 τῶν ἐκέλευσεν ὅσα ἀπὸ μηχανῶν βέλη ἐξακοντίζεται·
 καὶ τοὺς τοξότας δὲ ἐκ μέσου τοῦ ποταμοῦ ἐκτοξεύειν
 ἐπιστάντας καὶ τούτους. Καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Γλαυ-
 κίαν εἴσω βέλους παρελθεῖν οὐκ ἐτόλμων· οἱ Μακε-
 δόνες δὲ ἐν τούτῳ ἀσφαλῶς ἐπέρασαν τὸν ποταμόν,
 15 ὥστε οὐδεὶς ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀποχωρήσει αὐτῶν.

9. Τρίτῃ δὲ ἀπ' ἐκείνης ἡμέρα καταμαθὼν Ἀλέξαν-
 δρος κακῶς ἀυλιζομένους τοὺς ἀμφὶ Κλεῖτον καὶ Γλαυ-
 κίαν, καὶ οὔτε φυλακὰς ἐν τῇ τάξει αὐτοῖς φυλαττομέ-
 νας οὔτε χάρακα ἢ τάφρον προβεβλημένους, οἷα δὴ ξὺν
 20 φόβῳ ἀπηλλάχθαι οἰομένων Ἀλέξανδρον, ἐς μῆκος δὲ
 οὐκ ὠφέλιμον ἀποτεταγμένην αὐτοῖς τὴν τάξιν, ὑπὸ
 νύκτα ἔτι λαθῶν διαβαίνει τὸν ποταμόν, τοὺς τε ὑπα-
 σπιστάς ἅμα οἱ ἄγων καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς τοξό-
 τας καὶ τὴν Περδίκκου καὶ Κοίνου τάξιν. (10) Καὶ
 25 προστέτακτο μὲν ἀκολουθεῖν τὴν ἄλλην στρατιάν· ὡς
 δὲ καιρὸν εἶδεν εἰς ἐπίθεσιν, οὐ προσμείνας ὁμοῦ γε-
 νέσθαι πάντας, ἐφῆκε τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶ-
 νας· οἱ δὲ ἀπροσδόκητοί τε ἐπιπεσόντες καὶ φάλαγγι
 κατὰ κέρας, ἥπερ ἀσθενεστάτοις αὐτοῖς καρτερωτάτῃ τῇ
 30 ἐμβολῇ προσμίζειν ἔμελλον, τοὺς μὲν ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς
 κατέκτεινον, τοὺς δὲ φεύγοντας εὐμαρῶς αἰροῦντες, ὥστε
 πολλοὶ μὲν αὐτοῦ ἐγκατελήφθησαν καὶ ἀπέθανον, πολλοὶ
 δὲ ἐν τῇ ἀποχωρήσει ἀτάκτῳ καὶ φοβερᾷ γενομένη·
 οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν. (11) Ἐγένετο δὲ
 35 ἡ δίωξις τοῖς ἀμφὶ Ἀλέξανδρον μέχρι πρὸς τὰ ὄρη τῶν
 Ταυλαντίων· ὅσοι δὲ καὶ ἀπέφυγον αὐτῶν, γυμνοὶ
 τῶν ὄπλων διεσώθησαν. Κλεῖτος δὲ ἐς τὴν πόλιν τὸ
 πρῶτον καταφυγὼν, ἐμπρήσας τὴν πόλιν ἀπηλλάγη
 παρὰ Γλαυκίαν ἐς Ταυλαντίους.

ΚΕΦ. Ζ'.

10 Ἐν τούτῳ δὲ τῶν φυγάδων τινὲς τῶν ἐκ Θηβῶν
 φευγόντων νύκτωρ ἐς τὰς Θήβας, ἐπαγομένων τινῶν
 αὐτοὺς ἐπὶ νεωτερισμῷ ἐκ τῆς πόλεως, Ἀμύνταν μὲν
 καὶ Τιμόλαον τῶν τὴν Καδμείαν ἐχόντων οὐδὲν ὑπο-
 τοπήσαντας πολέμιον ἔξω τῆς Καδμείας ἀπέκτειναν
 45 ξυλλαβόντες· (2) ἐς δὲ τὴν ἐκκλησίαν παρελθόντες
 ἐπῆραν τοὺς Θηβαίους ἀποστῆναι ἀπὸ Ἀλεξάνδρου,
 ἐλευθερίαν τε προῖσχύμενοι, παλαιὰ καὶ καλὰ ὀνό-
 ματα, καὶ τῆς βαρύτητος τῶν Μακεδόνων ἤδη ποτὲ
 ἀπαλλαγῆναι. Πιθανώτεροι δὲ ἐς τὸ πλῆθος ἐφαίνοντο,
 50 τεθηγκέναι Ἀλέξανδρον ἰσχυρίζομενοι ἐν Ἰλλυριοῖς· (3)

cessuri erant impetum facturi. In quos jam appropin-
 quantes ipse rex cum suis excurrit, phalanx vero quasi
 transmissa (iterum) flumine subsidio ventura clamores edit.
 Tum hostes, tota Macedonum vi in eos irruente, in fugam
 vertuntur : interea Alexander Agrianos et sagittarios
 raptim ad flumen mittit : (8) atque ipse quidem primus
 transit, extremos vero quum ab hoste premi cerneret,
 machinis in ripa collocatis, quam longissime in eos tela,
 quaecunque machinis torqueri possunt, emitti jubet. Sa-
 gittariis etiam, ut in medio flumine consistentes hostem
 sagittis petant imperat. Glaucias intra teli jactum pro-
 gredi non audebat. Interea Macedones incolumes traji-
 ciunt, ita ut nemo eorum in discessu desideratus fuerit.

9. Triduo post Alexander, quum audisset Clitum et Glau-
 ciam negligenter in castris degere, et neque excubias
 agere neque vallo aut fossa sese cinxisse (quippe qui Alex-
 andrum metu impulsus discessisse crederent) aciemque
 ipsorum in longum, parum ex eorum commodo, porrectam :
 luce nondum orta clam flumen transit, sumptis secum scu-
 tatis atque Agrianis sagittariisque et Perdicæ ac Cœni co-
 piis. (10) Jusseratque ut reliquus exercitus subsequeretur.
 Ut vero tempus illi commodum irruptioni faciendæ visum
 est, non exspectato reliquorum adventu, sagittarios et
 Agrianos immittit. Qui quum præter omnem exspectatio-
 nem in illos irruerent, et phalanx ad cornu qua debiliores
 erant validiorem acrioremque impetum faceret, alios in le-
 ctis adhuc decumbentes interficiunt, alios fugientes facile
 capiunt, adeo ut multi in ipso illo loco oppressi, multi in
 inordinata trepidaque fuga cæsi sint, nec pauci etiam vivi
 in potestatem venerint. (11) Alexander fugientes ad
 Taulantiorum montes usque persequutus est. Quotquot
 vero tandem effugerunt, abjectis armis evaserunt. Clitus,
 qui in urbem primo confugerat, ea incensa, ad Glauciam
 in Taulantios abiit.

CAP. VII.

Dum hæc geruntur, profugorum qui ex Thebis fugerant
 nonnulli noctu urbem ingressi ac per cives aliquot ad novan-
 das res sollicitati Amyntam et Timolaum, qui erant ex illis
 qui Cadmeam obtinebant, nihil hostile suspicantes, extra
 arcem comprehensos trucidant. (2) Deinde in concionem
 prodeuntes, Thebanos ad defectionem ab Alexandro mo-
 liendam concitarunt, libertatis vetustum speciosumque
 nomen allegantes : utque sese a gravi Macedonum imperio
 tandem aliquando assererent. Quod quidem eo facilius
 multitudini persuaserunt, quum Alexandrum apud Illyrios
 vita functum constanter affirmarent. (3) Nam et frequens

καὶ γὰρ καὶ πολλὸς ὁ λόγος οὗτος καὶ παρὰ πολλῶν ἐφοίτα, ὅτι τε χρόνον ἀπὴν οὐκ ὀλίγον καὶ ὅτι οὐδεμία ἀγγελία παρ' αὐτοῦ ἐφίκτο, ὥστε, ὅπερ φιλεῖ ἐν τοῖς τοιοῖσδε, οὐ γινώσκοντες τὰ ὄντα τὰ μάλιστα καθ' ἡδο-
 5 νην σρισιν εἴκαζον.

4. Πυθομένω δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὰ τῶν Θεβαίων οὐδαμῶς ἐδόκει ἀμελητέα εἶναι, τὴν τε τῶν Ἀθηναίων πόλιν δι' ὑποψίας ἐκ πολλοῦ ἔχοντι καὶ τῶν Θεβαίων τὸ τόλμημα οὐ φαῦλον ποιουμένω, εἰ Λακεδαιμόνιοι τε
 10 πάλαι ἤδη ταῖς γνώμαις ἀφροσύνητες καὶ τινες καὶ ἄλλοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Αἰτωλοῖ οὐ βέβαιοι ὄντες συνεπιλήφοντα τοῦ νεωτερισμοῦ τοῖς Θεβαίοις. (5) Ἄγων δὴ παρὰ τὴν Ἐορδαίαν τε καὶ τὴν Ἐλιμιῶτιν καὶ παρὰ τὰ τῆς Στυμφαίας καὶ Παραυαίας ἄκρα,
 15 ἐβδόμαϊος ἀφικνεῖται ἐς Πελλίαν τῆς Θεσσαλίας. Ἐνθεν δὲ ὀρμηθεὶς ἕκτη ἡμέρᾳ ἐσβάλλει ἐς τὴν Βοιωτίαν, ὥστε οὐ πρόσθεν οἱ Θεβαῖοι ἔμαθον εἰσὼ Πυλῶν παρεληλυθότα αὐτόν, πρὶν ἐν Ὀγχηστῷ γενέσθαι ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. (6) Καὶ τότε δὲ οἱ πράξαντες τὴν
 20 ἀπόστασιν στρατεύμα ἐκ Μακεδονίας Ἀντιπάτρου ἀφῆχθαι ἔφασκον, αὐτόν δὲ Ἀλέξανδρον τεθνάναι δι-σχυρίζοντο, καὶ τοῖς ἀπαγγέλλουσιν ὅτι οὗτος αὐτὸς προσάγει Ἀλέξανδρος χαλεπῶς εἶχον ἄλλον γὰρ τινα ἔχειν Ἀλέξανδρον τὸν Ἀερόπου.

7. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐξ Ὀγχηστοῦ ἄρας τῇ ὑστεραία προσῆγε πρὸς τὴν πόλιν τῶν Θεβαίων κατὰ τὸ τοῦ Ἰολάου τέμενος· οὗ δὴ καὶ ἐστρατοπέδευσε, ἐνδιδοὺς
 25 ἔτι τοῖς Θεβαίοις τριβὴν, εἰ μεταγρόντες ἐπὶ τοῖς κακῶς ἐγνωσμένοις πρὸςθεύσαινο παρ' αὐτόν. (8) Οἱ δὲ τοσοῦτου ἐδέξαντο ἐνδόσιμόν τι παρασχεῖν ἐς ξύμβασιν, ὥστ' ἐκθέοντες ἐκ τῆς πόλεως οἱ τε ἵππεις καὶ τῶν ψιλῶν οὐκ ὀλίγοι ἔστε ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἠκροβολίζοντο ἐς τὰς προφυλακὰς, καὶ τινες καὶ ἀπέκτειναν οὐ πολλοὺς τῶν Μακεδόνων. (9) Καὶ Ἀλέξανδρος ἐκπέμπει
 30 τῶν ψιλῶν καὶ τοξοτῶν, ὥστ' αὐτῶν ἀναστεῖλαι τὴν ἐκδρομὴν· καὶ οὗτοι οὐ χαλεπῶς ἀνέστειλαν, ἤδη τῷ στρατοπέδῳ αὐτῷ προσφερομένους. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀναλαβὼν τὴν στρατιάν πᾶσαν καὶ περιελθὼν κατὰ τὰς πύλας τὰς φερούσας ἐπ' Ἐλευθεράς τε καὶ τὴν
 40 Ἀττικὴν, οὐδὲ τότε προσέμιξε τοῖς τεύχεσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐστρατοπέδευσε οὐ πολὺ ἀπέχων τῆς Καδμείας, ὥστ' ἐγγὺς εἶναι ὠφέλειαν τῶν Μακεδόνων τοῖς τὴν Καδμείαν ἔχουσιν. (10) Οἱ γὰρ Θεβαῖοι τὴν Καδμείαν διπλῆ χάρακι ἐφρούρουσαν ἀποτειχίσαντες, ὡς μήτε
 45 ἔξωθεν τινα τοῖς ἐγκατελιημένοις δύνασθαι ἐπιωφελεῖν, μήτε αὐτοὺς ἐκθέοντας βλάπτειν τί σφᾶς, ὅποτε τοῖς ἔξω πολεμίοις προσφέροιτο. Ἀλέξανδρος δὲ (ἔτι γὰρ τοῖς Θεβαίοις διὰ φιλίας ἐλθεῖν μᾶλλον τι ἢ διὰ κινδύνου ἤθελε) διέτριβε πρὸς τῇ Καδμείᾳ κατεστρατο-
 50 πέδευκώς. (11) Ἐνθα δὴ τῶν Θεβαίων οἱ μὲν τὰ βέλτιστα ἐς τὸ κοινὸν γινώσκοντες ἐξελθεῖν ὠρμηγτο παρ' Ἀλέξανδρον καὶ εὐρέσθαι συγγνώμην τῷ πλήθει τῶν Θεβαίων τῆς ἀποστάσεως· οἱ φυγάδες δὲ καὶ ὅσοι τοὺς φυγάδας ἐπικεκλημένοι ἦσαν, οὐδενὸς φιλανθρώπου τυ-

erat ea de re sermo et late spargebatur, si quidem et multo jam tempore abfuera et nullus nuntius ab eo venerat.

Quapropter, (ut in ejusmodi rebus fere fit) quum nihil certi haberent, id quod gratius ipsis esset, fingeant.

4. Alexander de Thebanorum rebus certior factus, nulla ratione negligendas eas putavit: tum quod Atheniensium urbem a multo tempore suspectam habebat, tum quod Thebanorum audaciam non levis momenti esse judicabat, si Lacedæmonii, quorum animi jam pridem erant alienati, alique nonnulli ex Peloponnesiis atque Ætoli, utpote parum constantes, Thebanorum seditioni sese conjungerent. (5) For-
 10 dæam itaque et Elimiotin rupesque Stymphæas et Parauæas cum exercitu prætergressus, septimo die Pellinam Thessaliæ urbem pervenit. Inde profectus, sexto post die Bœotiam ingressus est. Neque prius Thebani cognovere Alexandrum Pylas transiisse, quam Onchestum cum universo exercitu pervenit. (6) Ac tunc quoque, qui defectionis auctores fuerant, venisse ex Macedonia Antipatri exercitum fingeant: ipsum vero Alexandrum obiisse contendebant. Quumque nonnulli referrent quod idem ipse Alexander adventaret, indigne ferebant, alium quempiam Alexandrum Aeropi filium venire dicentes.

7. Alexander motis ab Onchesto castris, postero die propius ad Thebanam urbem juxta Iolai lucum venit. Eo loci castra fixit, Thebanis mora concessa, si forte facinoris sui pœnitentia ducti legatos ad eum mitterent. (8) Illi vero tantum abfuit ut aliquod compositionis invitamentum præberent, ut ex urbe proruentes equites et velites non pauci in ipsas usque exercitus procubias tela mitterent ac nonnullos Macedonum interficerent. (9) Alexander vicissim sagittarios levisque armaturæ milites emittit, qui illorum excursionem repriment: parvoque negotio eos jam exercitum ipsum lacescentes represserunt. Postero die universum exercitum ad portas, quæ Eleutheras atque Atticam petunt, ducens, ne tum quidem ad muros promovit, sed haud procul a Cadmea arce locat, ut illis Macedonibus, qui Cadmeam tenebant, præsto esset. (10) Thebani enim arcem illam duplici vallo in orbem jacto sepserant ita ut neque extrinsecus quisquam subsidio venire obsessis posset, neque ipsi excurrentes, suos lædere, quando cum hostibus qui foris erant congregarentur. Alexander, qui adhuc amice rem componi, quam in discrimen adduci Thebanos malebat, in castris ad Cadmeam arcem moram trahebat. (11) Tum Thebanorum nonnulli, qui quid maxime e re publica esset norant, ad Alexandrum eundum esse censebant, et veniam defectionis multitudini implorandam. Exules vero quique illos advocarant, Alexandri benignitatem experturos se non putantes, et præ ceteris

χεῖν ἂν παρ' Ἀλεξάνδρου ἀξιοῦντες, ἄλλως τε καὶ βοιω-
ταρχοῦντες ἔστιν οἱ αὐτῶν, παντάπασιν ἐνήγον τὸ πλη-
θος ἐς τὸν πόλεμον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδ' ὡς τῇ πόλει
προσέβαλεν.

ΚΕΦ. Η'.

5 Ἀλλὰ λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι Περδίκκας,
προτεταγμένος τῆς φυλακῆς τοῦ στρατοπέδου σὺν τῇ
αὐτοῦ τάξει καὶ τοῦ χάρακος τῶν πολεμίων οὐ πολὺ
ἀφεστηκώς, οὐ προσμείνας παρ' Ἀλεξάνδρου τὸ ἐς τὴν
μάχην ξύνθημα, αὐτὸς πρῶτος προσέμιξε τῷ χάρακι
10 καὶ διασπάσας αὐτὸν ἐνέβαλεν ἐς τῶν Θηβαίων τὴν
προφυλακὴν. (2) Τούτῳ δὲ ἐπόμενος Ἀμύντας ὁ Ἀν-
δρομέου, ὅτι καὶ ξυντεταγμένος τῷ Περδίκκῃ ἦν, ἐπή-
γαγε καὶ αὐτὸς τὴν αὐτοῦ τάξιν, ὡς εἶδε τὸν Περδίκ-
κην προεληλυθότα εἴσω τοῦ χάρακος. Ταῦτα δὲ ἰδὼν
15 Ἀλέξανδρος, ὡς μὴ μόνον ἀποληφθέντες πρὸς τῶν
Θηβαίων κινδυνεύσειαν, ἐπήγε τὴν ἄλλην στρατιάν, (3)
καὶ τοὺς μὲν τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἐκδραμεῖν
ἐσήμηνεν εἴσω τοῦ χάρακος, τὰ δὲ ἀγήματα καὶ τοὺς
ὑπασπιστάς ἔτι ἔξω κατεῖχεν. Ἐνθα δὲ Περδίκκας
20 μὲν τοῦ δευτέρου χάρακος εἴσω παρελθεῖν βιαζόμενος
αὐτὸς μὲν βληθεὶς πίπτει αὐτοῦ, καὶ ἀποκομίζεται κα-
κῶς ἔχων ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ χαλεπῶς διεσώθη
ἀπὸ τοῦ τραύματος· τοὺς μὲντοι Θηβαίους ἐς τὴν κοί-
λην ὁδὸν τὴν κατὰ τὸ Ἡράκλειον φέρουσαν οἱ ἅμα
25 αὐτῷ εἰσπεσόντες ὁμοῦ τοῖς παρ' Ἀλεξάνδρῳ τοξόταις
συνέκλεισαν. (4) Καὶ ἔστε μὲν ἐπὶ τὸ Ἡράκλειον ἀνα-
χωροῦσιν, εἴποντο τοῖς Θηβαίοις· ἐντεῦθεν δὲ ἐπιστρε-
ψάντων αὐθις σὺν βοῇ τῶν Θηβαίων, φυγὴ τῶν Μακε-
δόνων γίγνεται· καὶ Εὐρυβώτας τε ὁ Κρής πίπτει ὁ
30 τοξάρχης καὶ αὐτῶν τῶν τοξοτῶν ἐς ἑβδομήκοντα· οἱ
δὲ λοιποὶ κατέφυγον πρὸς τὸ ἀγῆμα τὸ τῶν Μακεδόνων
καὶ τοὺς ὑπασπιστάς τοὺς βασιλικούς. (5) Κὰν τούτῳ
Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν αὐτοῦ φεύγοντας κατιδὼν, τοὺς
Θηβαίους δὲ λελυκότας ἐν τῇ διώξει τὴν τάξιν, ἐμβάλ-
35 λει ἐς αὐτοὺς συντεταγμένη τῇ φάλαγγι· οἱ δὲ ὠθοῦσι
τοὺς Θηβαίους εἴσω τῶν πυλῶν· καὶ τοῖς Θηβαίοις ἐς
τοσόνδε φοβερὰ ἡ φυγὴ ἐγένετο, ὥστε διὰ τῶν πυλῶν
ὠθούμενοι ἐς τὴν πόλιν οὐκ ἔφθησαν συγκλεῖσαι τὰς
πύλας· ἀλλὰ συνεισπίπτουσι γὰρ αὐτοῖς εἴσω τοῦ τεί-
40 χους ὅσοι τῶν Μακεδόνων ἐγγὺς φευγόντων εἶχοντο,
ἅτε καὶ τῶν τειχῶν διὰ τὰς προφυλακὰς τὰς πολλὰς
ἐρήμων ὄντων. (6) Καὶ παρελθόντες εἰς τὴν Καδμείαν
οἱ μὲν ἐκεῖθεν κατὰ τὸ Ἀμφεῖον σὺν τοῖς κατέχουσι
τὴν Καδμείαν ἐξέβαινον ἐς τὴν ἄλλην πόλιν, οἱ δὲ κατὰ
45 τὰ τεῖχη, ἐχόμενα ἤδη πρὸς τῶν συνεισπεσόντων τοῖς
φεύγουσιν, ὑπερβάντες ἐς τὴν ἀγορὰν δρόμῳ ἐφέροντο.
(7) Καὶ ὀλίγον μὲν τινα χρόνον ἔμειναν οἱ τεταγμένοι τῶν
Θηβαίων κατὰ τὸ Ἀμφεῖον· ὡς δὲ πανταχόθεν αὐτοῖς
οἱ Μακεδόνες καὶ Ἀλέξανδρος ἄλλοτε ἄλλῃ ἐπιφανό-
50 μενος προσέκειντο, οἱ μὲν ἵππεῖς τῶν Θηβαίων διεκπε-

ii, qui praetores Bœoſorum erant, plebem omnibus ratio-
nibus ad bellum incitabant. Sed ne sic quidem Alexan-
der urbem oppugnare cœpit.

CAP. VIII.

At Ptolemæus Lagi filius scribit, Perdiccam præsidii
castrensis præfectum, quum ab hostium vallo non mul-
tum cum suis copiis abesset, non expectato signo
conflictus, primum in vallum impetum fecisse, eoque
subverso in Thebanorum præsidium irruisse. (2) Hunc
sequutum Amyntam Andromenis filium, qui conjunctas
cum Perdicca copias suas habebat, simulac Perdiccam
intra vallum progressum videret, suam etiam cohortem
immisisse. Alexander id conspicatus, ne sui soli relictus a
Thebanis circumvenirentur, reliquum exercitum invexit :
(3) et sagittariis quidem atque Agrianis intra vallum ire jus-
sis, agema etiamnum et scutatos extra vallum continet.
Ibi Perdiccas, dum interius alterum vallum penetrare
conatur, telo ictus procidit, et graviter saucius in castra
defertur : atque ægre ex eo vulnere curatus est. Ac The-
banos quidem ii qui cum Perdicca vallum perruperant, una
cum Alexandri sagittariis, in cavam viam, quæ ad Hercu-
lis templum fert, concludunt : (4) et quamdiu templum
versus se recipiunt, persequuntur : sed inde conversis rur-
sum cum clamore Thebanis, Macedones se in fugam conji-
ciunt ; atque Eurybotas Cretensis sagittariorum præfectus
cadit, et ipsorum sagittariorum circiter septuaginta ; reli-
qui ad agema Macedonum et scutatos regio confugerunt.
(5) Alexander suos fugientes, Thebanos vero solutis ordini-
bus persequentes videns, instructa phalange in eos fer-
tur, eosque intra portas præcipites agit. Tantus au-
tem fugientium metus ac perturbatio erat, ut quum per
portas in urbem repellerentur, ne de claudendis quidem
portis cogitarent : sed quotquot Macedones fugientibus
imminebant, una cum ipsis intra muros sese conjicerent :
quippe quod muri, ob frequentia præsidia, propugnatori-
bus vacui erant. (6) Quumque ad Cadmeanæ arcem pro-
grederentur, alii quidem inde, secus Amphionis templum,
una cum iis qui Cadmean arcem occupabant, in aliam
urbis partem exierunt ; alii secus moenia quæ jam ab iis qui
una cum fugientibus illapsi in urbem erant, tenebantur,
transcendentes cursim ad forum ferebantur. (7) Ac The-
bani quidem qui ad Amphionis templum in statione erant,
aliquamdiu substitere : postremo quum ex omni parte
Alexander cum Macedonibus superveniens premeret, equi-

σόντες διὰ τῆς πόλεως ἐς τὸ πεδῖον ἐξέπιπτον, οἱ δὲ πεζοὶ ὡς ἐκάστοις προῦχώρει ἐσώζοντο. (8) Ἐνθα δὲ ὄργῃ οὐχ οὕτως τι οἱ Μακεδόνες, ἀλλὰ Φωκεῖς τε καὶ Πλαταιεῖς καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Βοιωτοὶ οὐδὲ ἀμυνομένους
 5 ἔτι τοὺς Θηβαίους οὐδενὶ κόσμῳ ἔχτεινον, τοὺς μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις ἐπεισπίπτοντες, οὓς δὲ καὶ ἐς ἀλκὴν τετραμμένους, τοὺς δὲ καὶ πρὸς ἱεροῖς ἰκετεύοντας, οὔτε γυναικῶν οὔτε παιδῶν φειδόμενοι.

ΚΕΦ. Θ'.

Καὶ πάθος τοῦτο Ἑλληνικὸν μεγέθει τε τῆς ἀλούσης
 10 πόλεως καὶ δξύτητι τοῦ ἔργου, οὐχ ἤχιστα δὲ καὶ τῷ παραλόγῳ ἐς τε τοὺς παθόντας καὶ τοὺς δράσαντας, οὐ μείον τι τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἢ καὶ αὐτοὺς τοὺς μετασχόντας τοῦ ἔργου ἐξέπληξε. (2) Ἐὰ μὲν γὰρ περὶ Σικελίαν Ἀθηναίοις ξυνενεχθέντα, εἰ καὶ πλήθει
 15 τῶν ἀπολομένων οὐ μείονα τὴν ξυμφορὰν τῇ πόλει ἤνεγκεν, ἀλλὰ τῷ τε πόρρω ἀπὸ τῆς οἰκείας διαφθαρῆναι αὐτοῖς τὸν στρατόν, καὶ τὸν πολὺν ξυμμαχικὸν μᾶλλον ἢ οἰκείον ὄντα, καὶ τῷ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλειφθῆναι, ὡς καὶ ἐς ὕστερον ἐπὶ πολὺ τῷ πολέμῳ
 20 ἀντισχεῖν Λακεδαιμονίοις τε καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ πολεμοῦντας, οὔτε αὐτοῖς τοῖς παθοῦσιν ἴσην τὴν αἴσθησιν τῆς ξυμφορᾶς προσέθηκεν, οὔτε τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι τὴν ἐπὶ τῷ πάθει ἐκπληξιν ὁμοίαν παρέσχε. (3) Καὶ τὸ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς αὐθις Ἀθηναίων πταῖσμα ναυτικόν τε ἦν καὶ ἡ πόλις οὐδὲν ἄλλο
 25 ὅτι μὴ τῶν μακρῶν τειχῶν καθαιρέσει καὶ νεῶν τῶν πολλῶν παραδόσει καὶ στερήσει τῆς ἀρχῆς ἐς ταπεινότητα ἀφικομένη, τό τε σχῆμα τὸ πάτριον ὅμως ἐφύλαξε καὶ τὴν δύναμιν οὐ διὰ μακροῦ τὴν πάλαι ἀνέλαβεν,
 30 ὡς τὰ τε μακρὰ τεῖχη ἐκτειχίσαι καὶ τῆς θαλάσσης αὐθις ἐπικρατῆσαι καὶ τοὺς τότε φοβερούς σφισι Λακεδαιμονίους καὶ παρ' ὀλίγον ἐλθόντας ἀφανίσαι τὴν πόλιν αὐτοὺς ἐν τῷ μέρει ἐκ τῶν ἐσχάτων κινδύνων διασώσασθαι. (4) Λακεδαιμονίων τε αὖ τὸ κατὰ Λεῦκτρα καὶ Μαντίνειαν πταῖσμα τῷ παραλόγῳ μᾶλλον τι
 35 τῆς ξυμφορᾶς ἢ τῷ πλήθει τῶν γε ἀπολομένων τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξέπληξεν ἢ τε ξὺν Ἐπαμεινώνδῃ Βοιωτῶν καὶ Ἀρκάδων γενομένη προσβολὴ πρὸς τὴν Σπάρτην καὶ αὐτὴ τῷ ἀήθει τῆς ὀψεως μᾶλλον ἢ τῇ
 40 ἀκριβείᾳ τῶν κινδύνων αὐτοὺς τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμετασχόντας αὐτοῖς τῶν τότε πραγμάτων ἐφόβησεν. (5) Ἡ δὲ δὴ Πλαταιέων ἄλωσις τῆς πόλεως τῇ σμικρότητι τῶν ἐγκαταληφθέντων, ὅτι οἱ πολλοὶ αὐτῶν διαπεφύγεσαν πάλαι ἐς τὰς Ἀθήνας, οὐ
 45 μέγα πάθημα ἐγένετο, καὶ ἡ Μήλου καὶ Σκιώνης ἄλωσις, νησιωτικὰ τε πολίσματα ἦν καὶ τοῖς δράσασιν αἰσχύνην μᾶλλον τι προσέβαλεν ἢ ἐς τὸ ξύμπαν Ἑλληνικὸν μέγαν τὸν παράλογον παρέσχε.

6. Θηβαίοις δὲ τὰ τῆς ἀποστάσεως ὀξεῖα καὶ ξὺν
 50 οὐδενὶ λογισμῷ γενόμενα, καὶ ἡ ἄλωσις δι' ὀλίγου τε

tes Thebani evadentes per urbem in campos procurrerunt : peditum, ut quisque potuit, salutem sibi quæsivit. (8) At vero ira perciti non tam Macedones, quam Phocenses et Plataenses et reliqui Bœoti Thebanos non jam resistentes, nullo modo adhibito, trucidant : alios, irruptione in eorum ædes facta : alios ad vim conversos, alios in locis sacris supplices : neque mulieribus neque pueris parentes.

CAP. IX.

Clades ista Græcanica, cum magnitudine urbis captæ, tum celeritate rei, quodque adeo præter opinionem tam eorum qui passi eam erant quam qui intulerant, accidisset, non minus alios Græcos, quam eos qui rei gestæ interfuerant, percussos tenuit. (2) Namque Atheniensium clades apud Siciliam accepta, tametsi interfectorum numero non minorem calamitatem urbi attulit : tamen quoniam procul a domo exercitus perierat; isque potius ex auxiliariis quam domesticis copiis conscriptus fuerat; quodque urbs illis salva relicta erat, qua in posterum cum Lacedæmoniis eorumque sociis et magno rege bellum gerentes diu resistere poterant : neque ipsis tantum calamitatis sensum infixit, neque reliquis Græcis paræm cladis admirationem consternationemque incussit. (3) Rursus alia Atheniensium ad Ægos potamos clades navalis fuit : at urbs nulla alia calamitate accepta, præterquam quod longi muri diruti pleræque naves traditæ et ademto imperio civitas in humilem statum redacta est, formam tamen reipublicæ patriam retinuit, pristinamque potestatem exiguo tempore post recepit, ita ut et longos muros instaurarit, et maris imperium recuperarit, utque Lacedæmonios, qui tum temporis maxime formidabiles ipsis erant et parum aberat quin urbem everterent, ipsi vicissim e summis periculis conservarint. (4) At Lacedæmoniorum ad Leuctra ac Mantineam clades inopinato potius calamitatis eventu, quam cæsurum multitudine Lacedæmonios perterruit. Sed et Bœotorum et Arcadum sub Epaminonda duce in Spartam urbem impetus insolentia spectaculi potius, quam magnitudine periculi et Lacedæmonios et alios, ad quos infortunium illud communiter pertinebat, percudit. (5) Plataensium denique urbis expugnatio ob paucitatem captorum (plerique enim multo ante Athenas profugerant) minus calamitosa fuit. Porro Melus et Scione insularia oppidula capta dedecus potius victoribus quam Græcis universis magnam admirationem attulere.

6. At Thebanorum repentina atque inconsiderata defectio ejusque adeo brevis ac facilis expugnatio, strages etiam

καὶ οὐ ξὺν πόνῳ τῶν ἐλόντων ξυνενεχθεῖσα, καὶ ὁ φό-
νος πολὺς, οἷα δὴ ἐξ ὁμοφύλων τε καὶ παλαιὰς ἀπε-
χθείας ἐπεξιοόντων, καὶ ὁ τῆς πόλεως παντελῆς ἀνδραπο-
δισμός, δυνάμει τε καὶ δόξῃ ἐς τὰ πολέμια τῶν τότε
προεχούσης ἐν τοῖς Ἑλλησιν, οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος ἐς
μῆνιν τὴν ἀπὸ τοῦ θείου ἀνηνέχθη, (7) ὡς τῆς τε ἐν
τῷ Μηδικῷ πολέμῳ πρόδοσίαις τῶν Ἑλλήνων διὰ μα-
κροῦ ταύτην δίκην ἐκτίσαντας Θηβαίους, καὶ τῆς Πλα-
ταιέων ἐν τε ταῖς σπονδαῖς καταλήψεως καὶ τοῦ παντε-
10 λουῦς ἀνδραποδισμοῦ τῆς πόλεως, καὶ τῆς τῶν παρα-
δόντων σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις οὐχ Ἑλληνικῆς
γενομένης διὰ Θηβαίους σφαγῆς, καὶ τοῦ χωρίου τῆς
ἐρημώσεως ἐν ὅτῳ οἱ Ἕλληες παραταξάμενοι Μήδοις
ἀπώσαντο τῆς Ἑλλάδος τὸν κίνδυνον, καὶ ὅτι Ἀθηναῖους
15 αὐτοὶ τῇ ψήφῳ ἀπόλλυον, ὅτε ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ τῆς
πόλεως γνώμη προυτέθη ἐν τοῖς Λακεδαιμονίων ξυμ-
μάχοις· (8) ἐπεὶ καὶ πρὸ τῆς ξυμφορᾶς πολλὰ ἀπὸ τοῦ
θείου ἐπισημῆναι ἐλέγετο, ἃ δὴ ἐν μὲν τῷ παραυτίκα
ἡμελήθη, ὕστερον δὲ ἡ μνήμη αὐτὰ ἐς λογισμὸν τοῦ ἐκ-
20 πάλοι ἐπὶ τοῖς ξυνενεχθεῖσι προσημανθῆναι ἀνήνεγκε.

9. Τοῖς δὲ μετασχῶσι τοῦ ἔργου ξυμμάχοις, οἷς δὴ
καὶ ἐπέτρεψεν Ἀλέξανδρος τὰ κατὰ τὰς Θήβας διαθεῖ-
ναι, τὴν μὲν Καδμείαν φρουρᾶν κατέχειν ἔδοξε, τὴν πό-
λιν δὲ κατασκάψαι εἰς ἔδαφος, καὶ τὴν χώραν κατανεῖ-
25 μαι τοῖς ξυμμάχοις ὅση μὴ ἱερὰ αὐτῆς· παῖδας δὲ καὶ
γυναῖκας καὶ ὅσοι ὑπελείποντο Θηβαίων, πλὴν τῶν
ἱερέων τε καὶ ἱερείων καὶ ὅσοι ξένοι Φιλίππου ἢ Ἀλε-
ξάνδρου ἢ ὅσοι πρόξενοι Μακεδόνων ἐγένοντο, ἀνδρα-
ποδίσαι. (10) Καὶ τὴν Πινδάρου δὲ τοῦ ποιητοῦ οἰκίαν
30 καὶ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Πινδάρου λέγουσιν ὅτι διεφύ-
λαξεν Ἀλέξανδρος αἰδοῖ τῇ Πινδάρου. Ἐπὶ τούτοις
Ὀρχομενὸν τε καὶ Πλαταιὰς ἀναστῆσαι τε καὶ τειχίσαι
οἱ ξύμμαχοι ἔγνωσαν.

ΚΕΦ. Γ΄.

Ἐς δὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ὡς ἐξηγγέλη τῶν Θη-
35 βαίων τὸ πάθος, Ἀρκάδες μὲν, ὅσοι βοηθήσοντες Θη-
βαίοις ἀπὸ τῆς οἰκείας ὠρμήθησαν, θάνατον κατεψήφι-
σαντο τῶν ἐπαράντων σφᾶς ἐς τὴν βοήθειαν· Ἡλεῖοι δὲ
τοὺς φυγάδας σφῶν κατεδέξαντο, ὅτι ἐπιτήδειοι Ἀλε-
ξάνδρῳ ἦσαν· (2) Αἰτωλοὶ δὲ πρεσβείας σφῶν κατὰ ἔθνη
40 πέμψαντες ξυγγνώμης τυχεῖν ἐδέοντο, ὅτι καὶ αὐτοὶ
τι πρὸς τὰ παρὰ τῶν Θηβαίων ἀπαγγελθέντα ἐνεωτέ-
ρισαν. Ἀθηναῖοι δὲ, μυστηρίων τῶν μεγάλων ἀγο-
μένων ὡς ἤκόν τινες τῶν Θηβαίων ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου,
τὰ μὲν μυστήρια ἐκπλαγέντες ἐξέλιπον, ἐκ δὲ τῶν ἀ-
45 γρῶν ἐσχευαγῶγον ἐς τὴν πόλιν. (3) Ὁ δῆμος δὲ ἐς ἐκ-
κλησίαν συνελθὼν Δημάδου γράψαντος δέκα πρέσβεις ἐκ
πάντων τῶν Ἀθηναίων ἐπιλεξάμενος πέμπει παρὰ Ἀλέ-
ξανδρον οὕστινας ἐπιτηδαιοτάτους Ἀλεξάνδρῳ ἐγίνω-
σκον, ὅτι τε σῶος ἐξ Ἰλλυρίων καὶ Τριβαλλῶν ἐπανῆλθε
50 γαίρειν τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἐν καιρῷ ἀπαγ-

multa, utpote a tribulibus, et quidem iis veteres inimicitias
persequentibus, edita, totius denique urbis direptio, quæ
potentia bellicaque gloria inter Græciæ civitates eminebat,
haud immerito ad divini numinis iram referebatur. (7)
nimirum, sero ta dem pœnas exigentis de Thebanis, quod
Medico bello Græcos prodidissent: quod Plataenses vio-
latis induciis oppressissent urbemque eorum penitus diri-
puissent: quod eos qui se Lacedæmonii dedissent, præter
Græcorum morem trucidassent: quodque eam civitatem
vastassent, ad quam Græci in Medos aciem instruentes, pe-
riculum a Græcia avertissent: quodque Athenienses suo
suffragio perdidissent, quum inter Lacedæmoniorum con-
fœderatos de diripienda urbe consultaretur. (8) Ac sane
etiam ante illam urbis calamitatem multis prodigiis divinitus
editis monitos eos fuisse ferunt, quæ quidem tum temporis
negligebantur: postea vero recordatio ea retulit ad opi-
nionem, illa quæ tunc evenissent, iis prodigiis olim signifi-
cata fuisse.

9. Auxiliariis copiis, quibus Alexander ob præstitam
in ea expugnatione operam, de rebus urbis pro suo arbi-
tratu statuere permiserat, Cadmeam arcem præsidio fir-
mandam et urbem solo æquandam esse visum est; ad
hæc agros, nisi qui sacri essent, inter socios distribuendos;
pueros et sæminas, ac quotquot Thebanorum superstites
essent, exceptis sacerdotibus utriusque sexus, atque
privatis Philippi aut Alexandri et publicis Macedonum
hospitibus, in servitutem redigendos. (10) Pindari vero
poetæ domum ejusque stirpem ab Alexandro, Pindari re-
verentia ducto, conservatam ferunt. Orchomenum et
Platæas socii Alexandri instaurandas et muro cingendas
deereverunt.

CAP. X.

Postquam ad reliquos Græcos Thebanorum clades
perlata est, Arcades, quotquot Thebanis suppetias latu-
ri domo profecti erant, in eos qui subsidii mittendi au-
ctores ipsis fuerant, mortis sententiam ferunt. Elei exu-
les suos, quod Alexandro cari essent, recipiunt. (2)
Ætolorum urbes sigillatim legatos ad Alexandrum mittunt,
veniam deprecantes, quod et ipsi nuntiata Thebanorum
defectione novis rebus studuissent. Athenienses vero quum
per id tempus magna mysteria celebrarent et Thebanorum
nonnulli ex recenti clade eo venissent, attoniti mysteria
intermittunt et sarcinas ex agris in urbem convehunt. (3)
Deinde populo in concionem vocato, Demadis rogatu de-
cem legatos ex omnibus Atheniensibus selectos, quoscu-
que maxime gratos ei fore putabant, ad Alexandrum
mittunt: qui quod ab Illyriis et Triballis incolumis rediis-
set, publicam ei Atheniensium lætitiā quamvis non tem-

γελοῦντας, καὶ ὅτι Θεβαίους τοῦ νεωτερισμοῦ ἐτιμω-
 ρήσατο. (4) Ὁ δὲ τὰ μὲν ἄλλα φιλανθρωπῶς πρὸς τὴν
 πρεσβείαν ἀπεκρίνατο, ἐπιστολὴν δὲ γράψας πρὸς τὸν
 δῆμον ἐξήτει τοὺς ἀμφὶ Δημοσθένην καὶ Λυκοῦργον·
 5 καὶ Ὑπερείδην δὲ ἐξήτει καὶ Πολύευκτον καὶ Χάρητα
 καὶ Χαρίδημον καὶ Ἐφιάλτην καὶ Διότιμον καὶ Μοι-
 ροκλέα· (5) τοὺτους γὰρ αἰτίους εἶναι τῆς τε ἐν Χαι-
 ρωνείᾳ ξυμφορᾶς τῇ πόλει γενομένης καὶ τῶν ὕστερον
 ἐπὶ τῇ Φιλίππου τελευτῇ πλημμεληθέντων ἕς τε αὐτὸν
 10 καὶ ἕς Φίλιππον· καὶ Θεβαίους δὲ τῆς ἀποστάσεως
 ἀπέβαινον αἰτίους οὐ μείον ἢ τοὺς αὐτῶν Θεβαίων
 νεωτερίσαντας. (6) Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς μὲν ἄνδρας οὐκ
 ἐξέδοσαν, πρεσβεύονται δὲ αὖθις παρὰ Ἀλέξανδρον,
 ἀφεῖναι δεόμενοι τὴν ὀργὴν τοῖς ἐξαίτηθεῖσι· καὶ Ἀλέ-
 15 ξάνδρος ἀφῆκε, τυχὸν μὲν αἰδοῖ τῆς πόλεως, τυχὸν δὲ
 σπουδῇ τοῦ ἕς τὴν Ἀσίαν στόλου, οὐκ ἐθέλων οὐδὲν
 ὑποπτον ἐν τοῖς Ἑλλήσιν ὑπολείπεσθαι. Χαρίδημον
 μέντοι, μόνον τῶν ἐξαίτηθέντων τε καὶ οὐ δοθέντων,
 φεύγειν ἐκέλευσε· καὶ φεύγει Χαρίδημος ἕς τὴν Ἀσίαν
 20 παρὰ βασιλέα Δαρεῖον.

ΚΕΦ. ΙΑ΄.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς Μακε-
 δονίαν· καὶ τῷ τε Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ τὴν θυσίαν τὴν ἀπ’
 Ἀρχελάου ἐτι καθεστῶσαν ἔθυσσε καὶ τὸν ἀγῶνα ἐν
 Αἰγαῖς διεθήκε τὰ Ὀλύμπια· οἱ δὲ καὶ ταῖς Μούσαις
 5 λέγουσιν ὅτι ἀγῶνα ἐποίησε. (2) Καὶ ἐν τούτῳ ἀγγέ-
 λεται τὸ Ὀρφείως τοῦ Οἰάγρου τοῦ Θρακῆος ἄγαλμα τὸ
 ἐν Πιερίδι ἰδρῶσαι ξυνεχῶς· καὶ ἄλλοι ἄλλα ἐπεθείαζον
 τῶν μάντεων. Ἀρίστανδρος δὲ, ἀνὴρ Τελμισσεύς,
 μάντις, θαρρῆειν ἐκέλευσεν Ἀλέξανδρον· δηλοῦσθαι γὰρ
 30 ὅτι ποιηταῖς ἐπῶν τε καὶ μελῶν καὶ ὅσοι ἀμφὶ ὤδῃν
 ἔχουσι πολὺς πόνος ἔσται ποιεῖν τε καὶ ἄδειν Ἀλέξαν-
 δρον καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα.

3. Ἄμα δὲ τῷ ἡρι ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ’ Ἑλ-
 λησπόντου, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλ-
 35 ληνας Ἀντιπάτρω ἐπιτρέψας, αὐτὸς δὲ ἄγων πεζοὺς μὲν
 σὺν φιλοῖς τε καὶ τοξόταις οὐ πολλῶν πλείους τῶν τρις-
 μυρίων, ἰππέας δὲ ὑπὲρ τοὺς πενταχισχιλίους. Ἦν δὲ
 αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινίτιν ὡς ἐπ’
 Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ τὰς ἐκβολὰς.
 40 (4) Διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ Πάγγαιον
 ὄρος τὴν ὡς ἐπ’ Ἀβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις Ἑλ-
 ληνίδας ἐπὶ θαλάσῃ ὤκισμένας. Ἴνθεν δὲ ἐπὶ τὸν
 Ἑβρον ποταμὸν ἀφικόμενος, διαβαίνει καὶ τὸν Ἑβρον
 εὐπετῶς. Ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα
 45 ποταμὸν ἔρχεται. (5) Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα ἕς
 Σηστὸν ἀφικνεῖται ἐν εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ
 τῆς οἴκουθεν ἐξορμήσεως. Ἐλθὼν δὲ ἕς Ἐλαιούντα θύει
 Πρωτεσιλάῳ ἐπὶ τῇ τάφῳ τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅτι καὶ
 Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκθῆναι ἕς τὴν Ἀσίαν τῶν
 50 Ἑλλήνων τῶν ἄμα Ἀγαμέμνονι ἕς Ἴλιον στρατευσάν-

pestive significarent : quodque Thebanorum seditionem
 ultus esset. (4) Alexander, quoad cetera humaniter ad eo-
 rum legationem respondens, epistolam ad populum Athe-
 niensem scripsit, qua Demosthenem, Lyeurgum, Hyperide-
 dem, Polyeuctum, Charetem, Charidemum, Ephialtem,
 Diotimum et Mæroclem sibi tradi postulabat. (5) Hos enim
 auctores cladis Chæronensis esse statuebat, omniumque
 facinorum quæ deinceps sub Philippi obitum adversus se
 pariter et illum tentata fuissent : Thebanos denique non
 minus ab hisce, quam ab iis qui in urbe res novas moliti
 essent, ad defectionem sollicitatos esse. (6) Athenienses eos
 quos poscebat non dederunt, sed alios rursum legatos ad
 eum mittunt, iram adversus eos quos ad supplicium depo-
 scebat ut remittat orantes. Quod quidem fecit, sive reve-
 rentia urbis, sive studio trajiciendi in Asiam, nihil suspe-
 ctum in Græcia relinquere volens. Unum Charidemum ex
 omnibus quos poposcerat et qui dediti non erant exulare
 jussit. Charidemus in Asiam ad Darium regem profugit.

CAP. XI.

His rebus gestis in Macedoniam reversus, Jovi Olym-
 pico sacrum fecit jam antea ab Archelao institutum, et
 certamen Olympicum apud Ægas fieri curavit. Sunt qui et
 Musis ludos fecisse dicant. (2) Per id tempus nuntiatum est
 Orphei, Æagri filii, Thracis, statuam in Pieria continue su-
 dasset. Varia fuit vatum de hoc prodigio sententia : Ari-
 stander vero Telmisseeus, vates, Alexandrum bono animo
 esse jubet ; significari enim, poetas epicos et lyricos et quot-
 quot carmina tractent magnopere laboraturos in Alexandro
 ejusque rebus gestis describendis atque decantandis.

3. Dehinc ineunte vere ad Hellespontum movit, Macedo-
 niæ et Græciæ administratione Antipatro commissa. Ipse
 peditum, una cum militibus levis armaturæ et sagittariis
 non multo plures quam triginta millia, equitum ultra quin-
 que millia secum ducit. Iter ei fuit juxta lacum Cercini-
 tem Amphipolin versus, deinde ad Strymonis fluvii ostia. (4)
 Trajecto Strymone, Pangæum montem præteriit via, quæ
 Abderam et Maroneam, Græcas urbes ad mare sitas, ducit.
 Inde ad Hebrum flumen profectus : quo haud difficulter
 transmissio, per Pæticam regionem ad Melana fluvium venit :
 (5) eoque etiam trajecto, vigesimo postquam domo discesserat
 die Sestum attigit. Inde Elæunta profectus, Protesilao super
 ipsius tumulum sacrificat : quod Protesilaus creditur Græco-
 rum, qui cum Agamemnone adversus Ilium militarunt, primus

των· καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἱ γενέσθαι ἢ Πρωτεσίλαω τὴν ἀπόβασιν.

ε. Παρμενίων μὲν δὴ τῶν πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ εἰς Ἄβυδον· καὶ διέβησαν ἐν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δὲ ἐξ Ἐλαιῶντος εἰς τὸν Ἀχαιοῶν λιμένα καταῤραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτὸν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν, καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἐλησπόντου ἐγένετο, σφάζαντα ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηΐσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης εἰς τὸν πόντον. (7) Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεῶς σὺν ταῖς ὄπλοις ἐκβῆναι αὐτὸν εἰς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν, καὶ βωμοὺς ἰδρύσασθαι, ὅθεν τε ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους· ἀνεθόντα δὲ εἰς Ἴλιον τῇ τε Ἀθηνᾷ θῦσαι τῇ Ἰλιάδι, καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι εἰς τὸν νεῶν, καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὄπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ ἔργου σωζόμενα. (8) Καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ εἰς τὰς μάχας. Θῦσαι δὲ αὐτὸν καὶ Πριάμω ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκείου λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ εἰς αὐτὸν καθῆκεν.

ΚΕΦ. ΙΒ΄.

25 Ἀνιόντα δ' αὐτὸν εἰς Ἴλιον Μενoitίος τε ὁ κυβερνήτης χρυσῶ στεφάνω ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἐλθὼν καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνας, οἱ δὲ ἐπιχώριοι. Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσεν· οἱ δὲ, 30 ὅτι καὶ τὸν Ἀχιλλέως [ἄρα] τάφον ἐστεφάνωσεν· καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα, ὡς ὁ λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὀμήρου κήρυκος εἰς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχε. (2) Καὶ μέντοι καὶ ἦν Ἀλεξάνδρῳ οὐχ ἥμισυ τούτου ἕνεκα εὐδαιμονιστέος Ἀχιλλεύς, ὅτι αὐτῷ γε Ἀλεξάνδρῳ, 35 οὐ κατὰ τὴν ἄλλην ἐπιτυχίαν, τὸ χωρίον τοῦτο ἐκλιπές ξυνέβη οὐδὲ ἐξηνέχθη εἰς ἀνθρώπους τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα ἐπαξίως· οὐτ' οὖν καταλογάδην οὔτε τις ἐν μέτρῳ ἐποίησεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐν μέλει ἤσθη Ἀλέξανδρος, ἐν ὧ τῷ Ἰέρων τε καὶ Γέλων καὶ Θήρων καὶ πολλοὶ ἄλλοι οὐ- 40 δέν τι Ἀλεξάνδρῳ ἐπειοκότες, ὥστε πολὺ μείον γινώσκεται τὰ Ἀλεξάνδρου ἢ τὰ φαυλότατα τῶν πάλαι ἔργων. (3) ὁπότε καὶ ἡ τῶν μυρίων σὺν Κύρῳ ἄνοδος ἐπὶ βασιλέα Ἀρταξέρξην καὶ τὰ Κλεάρχου τε καὶ τῶν ἄμα αὐτῷ ἀλότων παθήματα καὶ ἡ κατάβασις αὐτῶν 45 ἐκεῖνων, ἣν Ξενοφῶν αὐτοὺς κατήγαγε, πολὺ τι ἐπιφανέστερα εἰς ἀνθρώπους Ξενοφῶντος ἕνεκά ἐστιν ἢ Ἀλέξανδρος τε καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. (4) Καίτοι Ἀλέξανδρος οὔτε ξὺν ἄλλῳ ἐστράτευσεν, οὔτε φεύγων μέγαν βασιλέα τοὺς τῇ καθόδῳ τῇ ἐπὶ θάλατταν ἐμποδῶν 50 γιγνομένους ἐκράτησεν· ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὅστις ἄλλος εἰς ἀνήρ

in Asiam pedem intulisse. Sacrificii vero sensus hic erat, ut felicior ipsi quam Protesilao descensus in Asiam esset.

6. Parmenioni Alexander peditatus magnam partem et equitatum ex Sesto in Abydum trajiciendi negotium dat : qui quidem triremibus centum et sexaginta, aliisque navibus onerariis quamplurimis transvecti sunt. Alexandrum ex Eleunte in Achæorum portum navigasse plurimi scribunt, et ipsummet navis prætoriae gubernatorem fuisse : quumque in medio Hellesponto versaretur, taurum Neptuno ac Ne-reidibus mactasse, et ex aurea phiala in mare libasse. (7) Ferunt etiam, primum ex nave cum armis in Asiæ terram descendisse, altariaque struxisse ibi unde ex Europa solvit, et in eo Asiæ loco in quem descendit Jovi descensori, Minervæ et Herculi. Quumque in Ilium venisset, Palladi Iliacæ sacrificasse : universisque armis, quibus uti soleret, in ejus templo fixis, sumpsisse eorum loco sacra quædam arma, quæ ex Trojano bello adhuc salva erant : (8) quæ quidem arma scutatos ante ipsum in prælium gestare solitos narrant. Sacrificasse etiam eum Priamo ad Jovis Hercii aram fama est, ut Priami iram adversus Neoptolemi progeniem, quæ ad ipsum pertinebat, deprecaretur.

CAP. XII.

Porro Alexandro Ilium versus adscendenti Menæcius gubernator auream coronam imposuit : post hunc Chares Atheniensis, qui ex Sigeo venerat, atque alii nonnulli, partim Græci, partim indigenæ. Ab Hephæstione vero Patrocli tumulum coronatum esse narrant. Sunt qui Alexandrum etiam Achillis tumulum coronasse dicant : et felicem quidem, ut fama est, nominavit Achillem quod Homerum præconem ad perpetuandam suam memoriam nactus esset. (2) Neque vero immerito hac de causa Alexandro felix censendus Achilles visus est : quum hoc unum ad reliquam Alexandri felicitatem deesse contigerit. Neque enim ejus gesta pro dignitate memoriæ prodita sunt, neque quisquam ea aut soluta oratione aut versu conscripsit, aut lyrico carmine cecinit, quemadmodum Hieronis, Gelonis, Theronis aliorumque multorum qui Alexandro comparandi non sunt. Quo factum est ut minus notæ sint Alexandri res præclare gestæ, quam aliorum veterum vulgaria facta. (3) Siquidem illa decem millium cum Cyro adversus Artaxerxem expeditio, et Clearchi atque eorum qui cum eo capti fuerunt clades, et eorundem Xenophonte duce reditus, illustriora apud homines Xenophontis opera sunt effecta, quam Alexander ejusque res gestæ. (4) Attamen Alexander neque cum altero expeditionem fecit, neque magnum regem fugiens, eos qui descensui ad mare impedimento erant vicit : neque quisquam est mortalium qui solus tam præ-

τοσαῦτα ἢ τηλικαῦτα ἔργα κατὰ πλῆθος ἢ μέγεθος ἐν Ἑλλησιν ἢ βαρβάρους ἀπεδείξατο. Ἐνθεν καὶ αὐτὸς δρ-
μηθῆναι φημι ἐς τήνδε τὴν ξυγγράφην, οὐκ ἀπαξιώσας
ἐμαυτὸν φανερὰ καταστήσειν ἐς ἀνθρώπους τὰ Ἀλεξάν-
δρου ἔργα. (6) Ὅστις δὲ ἂν ταῦτα ὑπὲρ ἐμαυτοῦ γιγνώ-
σκω, τὸ μὲν ὄνομα οὐδὲν δέομαι ἀναγράψαι, οὐδὲ γὰρ
οὐδὲ ἄγνωστον ἐς ἀνθρώπους ἐστίν, οὐδὲ πατρίδα ἥτις μοί
ἐστιν οὐδὲ γένος τὸ ἐμόν, οὐδὲ εἰ δὴ τινα ἀρχὴν ἐν τῇ
ἐμαυτοῦ ἤρξα· ἀλλ' ἐκεῖνο ἀναγράφω, ὅτι ἐμοὶ πατρίς
10 τε καὶ γένος καὶ ἀρχαὶ οἷοι οἱ λόγοι εἰσὶ τε καὶ ἀπὸ νέου
εἶτι ἐγένοντο. Καὶ ἐπὶ τῷδε οὐκ ἀπαξιώω ἐμαυτὸν τῶν
πρώτων ἐν τῇ φωνῇ τῇ Ἑλλάδι, εἴπερ οὖν καὶ Ἀλέ-
ξανδρος τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις.

6. Ἐξ Ἰλίου δὲ ἐς Ἀρίσθην ἦκεν, οὗ πᾶσα ἡ δύναμις
15 αὐτῷ διαβεθηκῆσα τὸν Ἑλλησπόντον ἐστρατοπεδεύκει,
καὶ τῇ ὑστεραία ἐς Περκώτην τῇ δὲ ἄλλῃ Λάμψακον
παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευ-
σεν, ὃς βέων ἐκ τῶν ὄρων Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν
τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλλησπόντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου
20 πόντου. Ἐνθεν δὲ ἐς Ἐρμιωτὸν ἀφίκετο, Κολωνὰς πόλιν
παραμείψας. (7) Σκοποὶ δὲ αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ
στρατεύματος καὶ τούτων ἡγεμῶν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρ-
ράβαίου, ἔχων τῶν τε ἐταίρων τὴν ἴλην τὴν ἐξ Ἀπολ-
λωνίας, ἧς ἰλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν
25 προδρόμων καλουμένων ἴλας τέσσαρας· κατὰ δὲ τὴν
πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούν-
των τοὺς παραληψομένους ἀπέστειλε σὺν Παναγόρῳ
τῷ Λυκαγόρῳ, ἐνὶ τῶν ἐταίρων.

8. Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομί-
30 θρης καὶ Πετίνης καὶ Νιφάτης καὶ ξὺν τούτοις Σπιθρι-
δάτης ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης καὶ Ἀρσίτης ὁ
τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας ὑπαρχος. Οὗτοι δὲ πρὸς
Ζελεῖα τῇ πόλει καταστρατοπεδευκότες ἦσαν ξὺν τῇ
ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς Ἑλλησι τοῖς μισθοφό-
35 ροῖς. (9) Βουλευομένοις δὲ αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων,
ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεθηκῶς ἠγγέλλετο, Μέμνων ὁ
Ῥόδιος παρήνει μὴ διὰ κινδύνου ἰέναι πρὸς τοὺς Μα-
κεδόνας, τῷ τε πεζῷ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ
Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δὲ ἀπόντος Δαρείου·
40 προϊόντας δὲ τὸν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ
ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμπιπράναι, μὴδὲ τῶν
πόλεων αὐτῶν φειδομένους· οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ
Ἀλέξανδρον ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων. (10) Ἀρσίτην δὲ
λέγεται εἰπεῖν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν ὅτι οὐκ ἂν
45 περιδοίκοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑπὸ οἷ τετα-
γμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἀρσίτη προσθέσθαι,
ὅτι καὶ ὑποπτὸν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα, τριβὰς
ἐμποιεῖν ἐκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς
ένεκα.

clara et numero et magnitudine aut inter Græcos aut inter
barbaros facinora ediderit. Atque hac quidem de causa
me ad hanc historiam conscribendam impulsus fuisse
profiteor, non indignum me censens per quem Alexandri
res gestæ apud homines notæ celebresque efficerentur. (5)
Quisquis vero sim qui ita de me sentiam, nomen quidem
adscribere nihil attinet, neque enim obscurum inter mor-
tales est, nec patriam, nec genus meum, neque an aliquem
in civitate mea magistratum gesserim. Illud dixisse satis
fuerit, mihi et patriam et genus et honores esse has lite-
ras atque a pueris jam fuisse. Propterea non indignum me
judicaverim, qui inter primos Græcæ linguæ scriptores, ut
Alexander inter eos qui in re militari præstiterunt, collo-
cer.

6. Ex Ilio Alexander ad Arisben movit, quo in loco
universus exercitus trajecto Hellesponto castra fixerat. Po-
stridie Percoten; deinde Lampsacum prætergressus ad
Practium flumen consedit, qui ex Idæis montibus fluens,
inter Hellespontum et Euxinum pontum in mare fertur.
Inde Hermotum venit, Colonas urbem prætergressus. (7)
Speculatores porro ante exercitum miserat, quorum dux
erat Amyntas Arrhabæi filius, cum turma amicorum ex
Apolloniatis conscripta, cui præfectus erat Socrates Sa-
thonis filius, et cum quatuor turmis præcursorum, quos
vocant. In transitu Panegorum Lycagoræ filium, unum ex
amicis, cum aliquo comitatu mittit, qui Priapum oppidum,
quod incolæ dediderant, recipiat.

8. Persarum autem duces erant Arsames, Rheomithres,
Petines, Niphates, et cum his Spithridates Lydiæ et Ioniæ
satrapa, et Arsites, Phrygiæ quæ ad Hellespontum vergit
præses. Hi omnes ad Zeliæ urbem cum equitatu barba-
rico et Græcis mercenariis constiterant. (9) Consultanti-
bus porro iis de re præsentem, quum Alexander transisse
nuntiaretur, Memnon Rhodius monuit non esse prælio cum
Macedonibus contendendum, qui et peditatu superiores
essent, et præsentem haberent Alexandrum, ipsi vero
Darium absentem. Omne autem frumentum herbidum
equitatu proculcandum destruendumque esse, omnemque
terræ fructum exurendum, ac ne ipsis quidem oppidis
parcendum: ita enim Alexandrum comiteatū destitutum
moram in ea regione non facturum. (10) Ad ea Arsitē in
conventu Persarum dixisse ferunt, se ne unam quidem
eorum qui ipsi subditi essent domum incendi passurum:
atque in ejus sententiam a Persis itum esse, suspicantibus
Memnonem, honoris a rege tributū causa, belli moram
protractionemque quærere.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος προὔχῳρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ζυντεταγμένῳ τῷ στρατῷ, διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάξας, τοὺς δὲ ἰππέας κατὰ τὰ κέρατα ἄγων, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας
 5 ἔπεσθαι· τοὺς δὲ προκατασκεψομένους τὰ τῶν πολεμίων ἦγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἰππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἕς πεντακοσίους. (2) Καὶ Ἀλέξανδρός τε οὐ πολὺ ἀπεῖχεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῆ ἔλαύνοντες
 10 ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἕς μάχην. Ἐνθα δὲ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν συνέταττεν ὡς μαχουμένους. Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλεξάνδρῳ, τάδε·

3. « Ἐμοὶ δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι
 15 καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ ὡς ἔχομεν. Τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῶν πεζῶν λειπομένους πλησίον ἡμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἕωθεν εὐπετῶς τῷ στρατῷ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περάσαντες πρὶν
 20 ἐκείνους ἕς τάξιν καθίστασθαι. (4) Νῦν δὲ οὐκ ἀκινδύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἶόν τε ἐν μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. Πολλὰ μὲν γὰρ αὐτοῦ ὁρᾶται βαθέα, αἱ δὲ ὄχθαι αὐταὶ ὄρῃς ὅτι ὑπερῦψηλοι καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν·
 25 (5) ἀτάκτως τε οὖν καὶ κατὰ κέρασ, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικεῖσονται ἕς φάλαγγα ζυντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἰππεῖς· καὶ τὸ πρῶτον σφάλμα ἕς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἕς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν. »

30 6. Ἀλέξανδρος δὲ, « Ταῦτα μὲν, ἔφη, ὦ Παρμενίων, γινώσκω· αἰσχύνομαι δὲ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐπετῶς, τοῦτο δὲ, σμικρὸν ρεῦμα (οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρανικὸν ἐκφαυλίσας), εἶρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι ὡς ἔχομεν. (7) Καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς ἕς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος ποιούμαι· ἀναθάρρῃσειν δὲ δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιωμαχοὺς Μακεδόσιν ὄντας, ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον. »

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγεν.
 40 Προετάχθησαν δὲ αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος, ἔχων τοὺς ἐταίρους τοὺς ἰππέας καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ἀκοντιστάς· Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀρρᾶβαίου τοὺς τε σαρισσοφόρους ἰππέας ἔχων Φιλώτα
 45 ἐπετάχθη καὶ τοὺς Παίονας καὶ τὴν ἰλην τὴν Σωκράτους. (2) Ἐχόμενοι δὲ τούτων ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ

CAP. XIII.

Interea Alexander ad Granicum flumen instructo exercitu processit, duplicem armatorum phalangem ducens. Equites ad cornua collocat, impedimenta extrema subsequi jubet. Speculatoribus qui hostes observent Hegelochum præficit, sarissatos equites illi adjungens, velitesque circiter quingentos. (2) Jam non procul a Granico aberat Alexander, quum statim nonnulli ex speculatoribus incitatis equis advolantes nuntiant, Persas trans Granicum instructa ad prælium acie consistere. Alexander omnem exercitum ad committendum prælium instruit. Tum accedens Parmenio, his verbis Alexandrum compellat :

3. « Consultum mihi videtur, rex, in præsentia ad fluminis ripam, ut sumus, castra locare. Neque enim judicarem tantum animi hostibus fore, ut, quum peditatu longe inferiores sint, prope nos pernoctent, eamque ob causam facilem exercitui nostro cras sub primam lucem fluminis transitum fore. Citius enim transierimus, quam ab illis acies instrui possit. (4) Nunc vero non absque periculo rem hanc aggressuri videmur, fieri siquidem non potest ut exercitum recta fronte per flumen ducamus : quod et profundum vorticosumque est et contraria ripa alta, ut vides, ac nonnullis locis etiam prærupta. (5) Nam inordinate angustaque acie, quod genus infirmissimum est, exeuntibus nobis, equitatus hostium bene instructus phalangis nostræ incumbet. Fuerit porro primum hoc infortunium, quoad præsentem rerum statum, grave, quoad de toto bello judicium periculosum ».

6. Ad hæc Alexander, « Intelligo quidem, o Parmenio, sed dedecori mihi fuerit, si quum ita parvo negotio Hellespontum trajecerim, rivus hic (Granicum eo nomine extenuans) nobis obstiterit, quo minus, ut sumus, transeamus. (7) Id ego neque pro Macedonum gloria neque pro mea in adeundis periculis alacritate facturus sum : animumque sumtuos arbitror Persas, quasi Macedonibus pares sint, nisi statim initio aliquid dignum suo ipsorum metu passi fuerint. »

CAP. XIV.

His dictis, Parmenionem, ut sinistro cornu præsit mittit, ipse ad dextrum suas copias ducit. Philotam Parmenionis filium cum equitatu amicorum, cumque sagittariis et Agrianis jaculatoribus, priore loco dextrorsum constituit : cui Amyntam Arrhabæi filium cum sarissatis equilibus et Pæonibus et Socratis turma adjunxit. (2) Proximos his collocat scutatos amicorum, quibus præerat Nicanor, Parmenionis filius, tum Perdiccæ Orontis filii

Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένου· ἐπὶ δὲ ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. (3) Τοῦ δὲ εὐωνύμου πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἵππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο

5 Κάλας ὁ Ἀρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἵππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θραῦκες, ὧν ἦρχεν Ἀγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἢ τε Κρατέρου φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως.

10 4. Περσῶν δὲ ἵππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθη ἐπὶ φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἵππέων· καὶ γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ

15 τὴν ὄχθη χωρία. Ἡ δὲ Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθεώρων (ὀΐλος γὰρ ἦν τῶν τε σπλῶν τῇ λαμπρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ σὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ) κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτη πυκνὰς ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ἴλας τῶν ἵππων.

20 5. Χρόνον μὲν δὴ ἀμφοτέρω τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου τοῦ ποταμοῦ ἐφροσῶντες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἡσυχίαν ἦγον καὶ σιγὴ ἦν πολλὴ ἀφ' ἑκατέρων. Οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὁπότε ἐσθῆσονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν.

25 (6) Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἐπεσθαί τε καὶ ἀνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἵππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρῥαβαίου καὶ τῶν πεζῶν μίαν

30 τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἴλην Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἡ δὲ καὶ ἐτύγγανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἵππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· (7) αὐτὸς δὲ ἄγων τὸ δεξιὸν κέρασ ὑπὸ σαλπύγγων τε καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν

35 πόρον, λοξὴν αἰεὶ παρατείνων τὴν τάξιν ἢ παρεῖλκε τὸ βέϋμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρασ προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυστὸν τῇ φάλαγγι προσμίσξῃ αὐτοῖς.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι, ἧ πρῶτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσέσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτη καὶ αὐτοὶ ἀνωθεν ἐβαλλον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς ἔστε ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντες. (2) Καὶ ἦν τῶν τε ἵππέων ὠθισμός, τῶν μὲν ἐκβαίνων

15 ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἴργειν τὴν ἐκβασιν, καὶ παλῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφρασις, οἱ Μακεδόνες δὲ ζῶν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. Ἀλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ, καὶ αὐτοὶ ἐξ ἀβεβαίου τε καὶ ἀμα

20 κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ

phalangem, post hunc Cœni Polemocrātis filii : inde Crateri, Alexandri filii : inde Amyntæ, Andromenis filii : inde copias, quibus Philippus Amyntæ filius præfectus erat. (3) In sinistro cornu primi erant Thessali equites, quorum dux erat Calas Harpali filius. Post hos auxiliariorum equitatus, cui præerat Philippus Menelai filius. Deinde Thraces duce Agathone. Proximi his pedites, Crateri phalanx et Meleagri et Philippi, usque ad medium totius aciei.

4. Persarum equitatus erat viginti fere millium : exter-
norum vero, qui mercede conducti erant, peditatus totidem circiter millium. Equitatum in ripa fluminis in longam phalangem exporrexerant, peditatu pone collocato; erant enim loca supra ripam editiora. At qua parte Alexandrum ipsum sunt conspicati (facile enim dignosebatur cum ex armorum splendore, tum ex eorum quibus stipatus erat reverentia et cultu) ad sinistrum ipsorum cornu sese conferentem, ex ea densiores equitum turmas ad ripam statuunt.

5. Uterque porro exercitus ad oram fluminis aliquandiu substitit, et eventum reformidans quiete sese summoque silentio tenuit. Persæ enim exspectabant dum Macedones flumen ingrederentur, ut in egredientes impetum facerent.

(6) Alexander vero insiliens in equum, iis qui circa erant sequi virosque sese præbere jussis, ante cursores equos in amnem præmittit, cum Pæonibus, et una peditum cohorte, quibus Amyntas Arrhabæi filius præerat, atque ante hos Socratis turmam, et Ptolemæum Philippi filium, cui quidem totius equitatus præfectura eo die contigerat. (7) Ipse dextrum cornu agens, signis canere jussis et faustis clamoribus Marti a milite editis, flumen ingreditur, obliquam semper aciem extendens, qua amnis ferebat, ne videlicet ipsi exeunti hostes in cornu impetum facerent, sed ipse quoque, quoad ejus fieri posset, phalange in hostem invehetur.

CAP. XV.

Persæ, qua Amyntas et Socrates primi ripæ appropinquabant, ex alto tela mittere : alii ex editiore ripa in flumen jaculantes, alii per decliviora planioraque loca usque ad amnem descendentes. (2) Ibi turbulentus equitum conflictus fuit, his flumen exire, illis exitum prohibere nitentibus. Ac Persæ quidem fragulas confertim mittebant, Macedones hastis conflagabant. Sed Macedones, numero longe inferiores, primo statim congressu non parum damni acceperunt : quod ipsi ex lubrico pariter atque humili loco e flumine pugnabant, Persæ vero ex eminentiore ripa di-

ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης, ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτη ἐπετέτακτο, οἱ τε Μέμνωνος παῖδες καὶ αὐτὸς ὁ Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευε. (3) Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ζυμμιζάντες τοῖς Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἅμα οἱ ἄγων τὸ κέρως τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρῶτος ἵνα τὸ πᾶν στίφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἠγεμόνες τῶν Περσῶν τεταγμένοι ἦσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ζυμνιστήκει μάχη καρτερὰ· (4) καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἤδη. Καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχίᾳ δὲ μᾶλλον τι ἐώκει. Συνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἠγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῴσαι εἰς ἅπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, (5) οἱ δὲ εἶρξαι τε αὐτῶν τὴν ἔκβασιν, οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὐθις ἀπώσασθαι. Καὶ ἐκ τούτου ἐπλεονέκτου ἤδη οἱ σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τε ἄλλῃ βίωμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ὅτι ζυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλτὰ ἐμάχοντο.

6. Ἐνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ζυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ μάχῃ· ὁ δὲ Ἄρετιν ἤτει δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν· τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ συντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν, ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δείξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλευε· Δημάρατος δέ, ἀνὴρ Κορινθίος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐταίρων, δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὐτοῦ δόρυ. (7) Καὶ δεῖ ἀναλαβὼν καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην τὸν Δαρείου γαμβρὸν πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προῖππεύοντα καὶ ἐπάγοντα ἅμα οἱ ὡσπερ ἔμβολον τῶν ἵππέων, ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων· καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι καταβάλλει τὸν Μιθριδάτην. Ἐν δὲ τούτῳ Ροισάκης μὲν ἐπελαύνει τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κοπίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δὲ ἔσχε τὸ κράνος. (8) Καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας τῷ ζυστῷ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δὲ ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὅπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δὲ αὐτὸν Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ὤμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὤμον τοῦ Σπιθριδάτου ζὺν τῇ κοπίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες αἰεὶ τῶν ἵππέων ὅσοις προὔχωρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

45 Καὶ οἱ Πέρσαι παϊόμενοι τε πανταχόθεν ἤδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἵπποι τοῖς ζυστοῖς καὶ πρὸς τῶν ἵππέων ἐξωθούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμειγμένων τοῖς ἵππεῦσι βλαπτόμενοι, ἐγκλί-
νουσι ταύτη πρῶτον ἢ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν. (2)
50 Ὡς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρεβῆγγυτο δὴ

micabant, quam præterea lectissimo equitatu cinxerant. Ibi Memnonis filii cumque iis Memnon ipse dimicabant. (3) Et primi quique Macedonum cum Persis confligentes strenueque officium suum facientes caesi sunt, præter eos qui se ad Alexandrum appropinquantem receperunt. Jam enim appropinquabat dextrum cornu ducens, qui quidem ubi maxime confertos equites Persarumque duces videt, primus impetum facit. Acerrimum ibi circa regem prælium excitatur. (4) Interim alii post alios Macedonum ordines facile jam flumen transeunt. Ac tametsi ex equis pugnaretur, pedestre potius prælium videbatur. Ita equi equis, viri viris conserti confligebant, illi quidem penitus a ripa detrudere nitentes Persas et in campum repellere Macedones, Persæ contra Macedonas exitu prohibere, rursusque ad flumen protrudere. (5) Ceterum superiores jam erant qui Alexandrum stipabant. Non solum robore et usu ac peritia rei bellicæ, sed eo etiam quod jaculis corneis adversus fragulas pugnabant.

6. Illic Alexandro hasta in conflictu rumpitur, qui ab Arete regionum equorum stratore aliam petit; cui etiam ipsi strenue rem gerenti sua rupta erat, et reliquo hastæ fragmento non male pugnabat: idque Alexandro ostendens, ab alio hastam petere jubet. Tum Demaratus Corinthius, unus amicorum qui circa eum erant, suam Alexandro hastam porrigit. (7) Qua arrepta, Mithridatem, Darii generum, longe ante alios equo provectum et secum equitum quasi cuneum adducentem conspicatus, ipse etiam alios antevertens equo in eum fertur, atque ora trajectum prosternit. Ibi Roesaces in Alexandrum invectus, gladio caput ejus ferit, a galea aliquid abrumpit, plagamque galea excepit. (8) Hunc etiam Alexander sternit, hasta per thoracem in pectus icta. Jamque Spithridates in Alexandrum alte a tergo gladium sustulerat, quum prior Clitus Dropidis filius gladio ejus in humerum adacto, brachium Spithridatis cum ipso gladio dejecit. Interea dum hæc geruntur, equites, quotquot potuere, flumen transeuntes exercitui sese conjunxerant.

CAP. XVI.

At Persæ, quum et ipsi et equi undequaque hastis petentur et ab equitatu premerentur, multum etiam ab expeditis, qui equitibus intermistis erant, damni acciperent, primum ea parte in fugam vertuntur qua Alexander inter primos dimicabat. Simul ac vero medium agmen cedere cœpit, equitatu in utroque cornu dissipato, ingens fuga

καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἵππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρ-
 τερά. (2) Τῶν μὲν δὲ ἵππέων τῶν Περσῶν ἀπέθανον
 ἐς χιλίους. Οὐ γὰρ πολλὴ ἡ δῖωξις ἐγένετο, ὅτι ἐξε-
 5 τράπη Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους·
 οὐδὲν τὸ στίφος ἦ τὸ πρῶτον ἐτάχθη ἐκπλήξει μᾶλλον τι
 τοῦ παραλόγου ἢ λογισμοῦ βεβαίω ἔμενε. Καὶ τού-
 τοις τὴν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν καὶ τοὺς ἵππέας πάντη
 προσπεσεῖν κελεύσας, ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει
 αὐτούς, ὥστε διέφυγε μὲν οὐδεὶς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν
 10 τοῖς νεκροῖς, ἐξωγρήθησαν δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. (3)
 Ἐπεσον δὲ καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν Νιφάτης τε καὶ
 Πετίνης καὶ Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας σατραπῆς, καὶ ὁ
 τῶν Καππαδόκων ὑπαρχος Μιθροβουζάνης καὶ Μιθρι-
 δάτης ὁ τοῦ Δαρείου γαμβρὸς καὶ Ἀρβουπάλης ὁ Δα-
 15 ρείου τοῦ Ἀρταξέρξου παῖς καὶ Φαρνάκης (ἀδελφὸς
 οὗτος τῆς Δαρείου γυναικός), καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμῶν
 Ὡμάρης. Ἀρσίτης δὲ ἐκ μὲν τῆς μάχης φεύγει ἐς
 Φρυγίαν, ἐκεῖ δὲ ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, ὡς ὁ
 λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῷ
 20 τότε πταίσματος.

4. Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἐταίρων ἀμφὶ τοὺς
 εἴκοσι καὶ πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον·
 καὶ τούτων χαλκαὶ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἐστᾶσιν, Ἀλεξάν-
 25 δρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ Ἀλέ-
 ξανδρον μόνος προκρίθει ἐποίει· τῶν δὲ ἄλλων ἵππέων
 ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα, πεζοὶ δὲ ἐς τοὺς τριάκοντα. (5)
 Καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος ζῆν τοῖς
 ὄπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ· γονεῦσι δὲ αὐτῶν καὶ παισὶ
 30 τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε καὶ ὄσαι ἄλλαι
 ἢ τῷ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων
 εἰσφοραί. Καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν
 ἔσχεν, ἐπελθὼν τε αὐτὸς ἐκάστους καὶ τὰ τραύματα
 ἰδὼν καὶ ὅπως τις ἐτρώθη ἐρόμενος καὶ ὅ τι πράττων
 εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαί οἱ παρασχών. (6) Ὁ δὲ
 35 καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψεν· ἔθαψε δὲ καὶ
 τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας, οἱ ζῆν τοῖς πολεμίοις
 στρατεύοντες ἀπέθανον· ὅσους δὲ αὐτῶν αἰχμαλώ-
 τους ἔλαβε, τούτους δῆσας ἐν πέδαις ἐς Μακεδονίαν
 ἀπέπεμψεν ἐργάζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα
 40 τοῖς Ἕλλησιν Ἕλληνες ὄντες ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ
 τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. (7) Ἀποπέμπει δὲ καὶ εἰς
 Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς ἀνάθημα εἶναι
 τῇ Ἀθηνᾷ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγραφῆναι ἐκέ-
 45 ληυσε τότε· Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλ-
 ληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρ-
 βάρων τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Καταστήσας δὲ Κάλαν σατραπεύειν ἦς Ἀρσίτης
 ἦρχε καὶ τοὺς φόρους τοὺς αὐτοὺς ἀποφέρειν τάξας
 οὗσπερ Δαρείω ἔφερον, ὅσοι μὲν τῶν βαρβάρων κατιόν-
 50 τες ἐκ τῶν ὀρῶν ἐνεχειρίζον σφᾶς, τούτους μὲν ἀπαλ-

fuit. (2) Equitum Persarum mille circiter in ea fuga caesi.
 Neque enim Alexander acriter illos insequutus est : nam ad
 externos mercede conductos se convertit ; quorum agmen
 eodem loci ubi consistere jussum erat, stupore potius ino-
 pinati eventus, quam certa aliqua ratione se continebat :
 immissaque in eos phalange, atque equitatu omni ex parte
 impetum facere jusso, parvo temporis spatio omnes truci-
 dat : adeo ut nemo evaserit, nisi inter cadavera delitescens.
 Vivi circiter bis mille in potestatem venerunt. (3) Ex du-
 cubus Persarum caesi sunt Niphates, Petines, Spithridates
 Lydiae satrapa, Mithrobuzanes Cappadocum praeses, Mithri-
 dates Darii gener, Arbupales Artaxerxis ex Dario nepos,
 Pharnaces uxoris Darii frater, Omares mercenarii militis
 dux. Arsites ex ipsa pugna in Phrygiam se recepit, ibique
 sibi ipse mortem conscisse fertur, quod illius cladis auctor
 Persis fuisse videretur.

4. Ex Macedonibus vero amicis circiter viginti quinque
 in primo conflictu ceciderunt : eorum aeneae statuæ in Dio
 oppido erectae, quas Lysippus Alexandri jussu finxit, ut et
 Alexandrum ipsum, qui Lysippum praere reliquis statuariis
 a quo fingeretur dignum judicavit. Ex reliquo equitatu
 supra sexaginta desiderati sunt, pedites circiter triginta.
 (5) Hos Alexander postridie cum armis et reliquo cultu
 sepeliri jussit : parentibus eorum ac liberis, in sua cuique
 regione, vectigalium immunitatem concessit, omniaque
 quae aut corpore praestantur servitia, aut ex opibus
 penduntur tributa, remisit. Sauciorum etiam magnam
 curam habuit obeundo singulos vulneraque inspiciendo
 et quomodo quisque ea accepisset interrogando, libera
 cuique gestorum suorum narratione praedicationeque per-
 missa. (6) Persarum etiam duces sepeliit : ad haec merce-
 narios Graecos, qui hostibus merentes caesi fuerant. Quot-
 quot vero mercenariorum vivi in potestatem venerunt,
 victos in Macedoniam ad ergastula misit, quod contra com-
 mune Graecorum decretum, Graeci quum essent, in Graecos
 pro barbaris arma gessissent. (7) Athenas porro trecentas
 armaturas Persicas misit, quae Minervae in ea urbe donarii
 loco suspenderentur : hancque iis inscriptionem addi jussit,
 ALEXANDER PHILIPPI FILIUS ET GRAECI, LACE-
 DÆMONIIS EXCEPTIS, HÆC DE BARBARIS ASIAM
 INCOLENTIBUS SPOLIA.

CAP. XVII.

Posthæc Cala ejus provinciae cui Arsites praefuerat
 satrapa constituto, iisdemque tributis quae Dario pendere
 soliti erant imperatis, barbaros quotquot e montibus de-
 scendentes sese dediderunt, ad domos suas reverti jubet. (2)

λάττεσθαι ἐπὶ τὰ αὐτῶν ἐκάστους ἐκέλευε· (2) Ζελεί-
 τας δὲ ἀφῆκε τῆς αἰτίας, ὅτι πρὸς βίαν ἔγνω συστρα-
 τεῦσαι τοῖς βαρβάροις· Δασκύλιον δὲ παραληψόμενον
 Παρμενίωνα ἐκπέμπει· καὶ παραλαμβάνει Δασκύλιον
 5 Παρμενίων ἐκλιπόντων τῶν φρουρῶν.

3. Αὐτὸς δὲ ἐπὶ Σάρδεων προὔχῳρει· καὶ ἀπέχον-
 τος αὐτοῦ ὅσον ἐβδομήκοντα σταδίους Σάρδεων, ἦκον
 παρ' αὐτὸν Μιθρίνης τε ὁ φρούραρχος τῆς ἀκροπόλεως
 τῆς ἐν Σάρδεσι καὶ Σαρδιανῶν οἱ δυνατώτατοι, ἐνδι-
 10 δόντες οἱ μὲν τὴν πόλιν, ὁ δὲ Μιθρίνης τὴν ἄκραν καὶ
 τὰ χρήματα. (4) Ἀλέξανδρος δὲ αὐτὸς μὲν κατεστρα-
 τοπέδευσε ἐπὶ τῷ Ἐρμῷ ποταμῷ· ἀπέχει δὲ ὁ Ἐρ-
 μος ἀπὸ Σάρδεων σταδίους ὅσον εἴκοσιν· Ἀμύνταν δὲ
 τὸν Ἀνδρομένους τὴν ἄκραν παραληψόμενον ἐκπέμπει
 15 ἐς Σάρδεϊς· καὶ Μιθρίνην μὲν ἐν τιμῇ ἅμα οἷ ἦγε,
 Σαρδιανούς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Λυδοὺς τοῖς νόμοις τε
 τοῖς πάλαι Λυδῶν χρῆσθαι ἔδωκε καὶ ἐλευθέρους εἶναι
 ἀφῆκεν. (5) Ἀνῆλθε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἄκραν, ἵνα
 τὸ φρούριον ἦν τῶν Περσῶν· καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὄχυρὸν
 20 τὸ χωρίον· ὑπερῦψηλόν τε γὰρ ἦν καὶ ἀπότομον πάντη
 καὶ τριπλῶ τείχει πεφραγμένον· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῇ ἄκρα
 ναὸν τε οἰκοδομήσαι Διὸς Ὀλυμπίου ἐπενόει καὶ βω-
 μὸν ἰδρύσασθαι. (6) Σκοποῦντι δὲ αὐτῷ τῆς ἄκρας
 ὅπερ ἐπιτηδείστατον χωρίον, ὥρα ἔτους ἐξαίφνης χειμῶν
 25 ἐπιγίγνεται καὶ βρονταὶ σκληραὶ, καὶ ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ
 πίπτει οὗ τὰ τῶν Λυδῶν βασιλεία· Ἀλέξανδρῳ δὲ ἔδο-
 ξεν ἐκ θεοῦ σημανθῆναι ἵνα χρῆ οἰκοδομεῖσθαι τῷ Διὶ
 τὸν νεῶν, καὶ οὕτως ἐκέλευσε. (7) Κατέλιπε δὲ τῆς
 μὲν ἄκρας τῆς Σάρδεων ἐπιμελητὴν Πausανίαν τῶν
 30 ἐταίρων· τῶν δὲ φόρων τῆς συντάξεώς τε καὶ ἀποφο-
 ρᾶς Νικίαν· Ἀσανδρον δὲ τὸν Φιλώτα Λυδίας καὶ τῆς
 ἄλλης τῆς Σπιθριδάτου ἀρχῆς, δούς αὐτῷ ἵππέας τε
 καὶ φιλοὺς ὅσοι ἱκανοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἔδοχουν. (8)
 Κάλαν δὲ καὶ Ἀλέξανδρον τὸν Ἀερόπου ἐπὶ τὴν χώ-
 35 ραν τὴν Μέμνονος ἐκπέμπει, ἄγοντας τοὺς τε Πελο-
 ποννησίους καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τοὺς πολλοὺς
 πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δὲ ἐν Σάρδεσι κατελείφθησαν
 τὴν ἄκραν φυλάττειν.

9. Ἐν τούτῳ δὲ ὡς τὰ ὑπὲρ τῆς ἵππομαχίας ἐξηγ-
 40 γέλθη, οἱ τε τὴν Ἐφεσον φρουροῦντες μισθοφόροι
 ὄχοντο φεύγοντες, δύο τρίτηρις τῶν Ἐφεσίων λαβόντες,
 καὶ ξὺν αὐτοῖς Ἀμύντας ὁ Ἀντιόχου, ὃς ἔφυγεν ἐκ Μακε-
 δονίας Ἀλέξανδρον, παθὼν μὲν οὐδὲν πρὸς Ἀλεξάνδρου,
 δυσνοία δὲ τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς ἀπαξιώ-
 45 σας τι παθεῖν παρ' αὐτοῦ ἄχαρι. (10) Τετάρτη δὲ
 ἡμέρα ἐς Ἐφεσον ἀφικόμενος τοὺς τε φυγάδας ὅσοι δι'
 αὐτὸν ἐξέπεσον τῆς πόλεως κατήγαγε, καὶ τὴν ὀλιγαρ-
 χίαν καταλύσας δημοκρατίαν κατέστησε· τοὺς δὲ φό-
 ρους ὅσους τοῖς βαρβάροις ἀπέφερον τῇ Ἀρτέμιδι ξυ-
 50 τελεῖν ἐκέλευσε. (11) Ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἐφεσίων, ὡς
 ἀφῆρέθη αὐτοῖς ὁ ἀπὸ τῶν ὀλίγων φόβος, τοὺς τε Μέ-
 μνονα ἐπαγαγομένους καὶ τοὺς τὸ ἱερὸν συλήσαντας τῆς
 Ἀρτέμιδος καὶ τοὺς τὴν εἰκόνα τοῦ Φιλίππου τὴν ἐν
 τῷ ἱερῷ καταβαλόντας καὶ τὸν τάφον ἐκ τῆς ἀγορᾶς

Zelitis quoque culpam remisit, quod coactos illos cum bar-
 baris militasse sciebat. Parmenionem ad recipiendum Das-
 scylium mittit: idque recepit praesidio destitutum.

3. Ipse Sardes versus movit: quumque ab oppido se-
 ptuaginta ferme stadiis abesset, obvium habuit Mithrinem,
 praesidii quod in arce erat praefectum, primoribus Sardia-
 norum comitatum: atque hi quidem oppidum, Mithrines
 arcem et pecuniam dedunt. (4) Alexander ad Hermum flu-
 men castra locat. Distat id a Sardibus stadiis viginti. Amyn-
 tam Andromenis filium Sardes mittit, qui arcem recipiat:
 ac Mithrinem honorifice secum ducit. Sardianis autem reli-
 quisque Lydis ut antiquis Lydorum legibus utantur permit-
 tit, liberosque esse sivit. (5) Ipse in arcem conscendit,
 ubi Persarum praesidium erat. Visusque ipsi est locus
 bene munitus. Erat enim arx excelso admodum loco sita
 omnique ex parte praerupta et triplici muro cincta. Ipse
 in arce templum Jovi Olympio exstruere aramque ponere
 in animo habebat. (6) Consideranti vero illi quisnam arcis
 locus maxime eam ad rem commodus esset, aestivo anni
 tempore confestim tempestas ingentiaque tonitrua excitan-
 tur, et vehemens imber e caelo ruit in eam partem ubi
 Lydorum regia fuerat. Alexandro itaque visum est a deo
 significari, quo loco templum Jovi exstruendum esset: at-
 que ita fieri imperat. (7) Arcis curam Pausaniae uni ex
 amicis committit, tributorum descriptionem et collationem
 Niciae. Asandrum autem Philotae filium Lydiae ac reliquae
 Spithridatis provinciae praeficit: equitesque et expeditos,
 qui ad praesentem rerum statum sufficere videbantur, ei
 adjungit. (8) Calan autem et Alexandrum Aeropi filium
 in Memnonis provinciam mittit, qui Peloponnesios ac reli-
 quorum sociorum plerosque ducebant, exceptis Argivis.
 Hi enim Sardibus praesidio arcis relictis erant.

9. Interea, dispersa passim equestris illius praelii fama,
 mercenarii, qui apud Ephesum in praesidio erant, duabus
 Ephesiorum triremibus captis, profugerunt: unaque cum
 iis Amyntas Antiochi filius, qui ex Macedonia ab Alexandro
 se subduxerat, non quod ullam injuriam ab Alexandro ac-
 cepisset, sed odio quodam illius concepto, veritus ne quo
 ab Alexandro incommodo afficeretur. (10) Rex quum
 quarto die Ephesum pervenisset, exules quotquot propter
 ipsum civitate ejecti fuerant reducit, et abolito paucorum
 dominatu, popularem statum constituit. Tributa quae
 barbaris detulerant, Dianae pendi jussit. (11) Ephesiorum
 populus, sublato metu ex paucorum dominatione, eos qui
 Memnonem in urbem advocarant, quique templum Dianae
 spoliaverant et Philippi statuam in eadem aede subverte-

ἀνορύξαντας τὸν Ἡροπύθου τοῦ ἐλευθερώσαντος τὴν πόλιν, ὠρμησαν ἀποκτεῖναι. (12) Καὶ Σύρφακα μὲν καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ Πελάγοντα καὶ τοὺς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Σύρφακος παῖδας ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐξαγαγόντες κατέλευσαν· τοὺς δὲ ἄλλους διεκώλυσεν Ἀλέξανδρος προσωτέρω ἐπιζητεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι, γνούς ὅτι ὁμοῦ τοῖς αἰτίοις καὶ οὐ ξὺν δίκῃ τινάς, τοὺς μὲν κατ' ἔχθραν, τοὺς δὲ κατὰ ἀρπαγὴν χρημάτων ἀποκτενεῖ, ξυγχωρηθὲν αὐτῷ, ὁ δὴμος. (13) Καὶ εἰ δὴ τῷ ἄλλῳ, καὶ τοῖς ἐν

10 Ἐφέσῳ πραχθεῖσιν Ἀλέξανδρος ἐν τῷ τότε εὐδοκίμει.

ΚΕΦ. ΙΙΙ'.

Ἐν τούτῳ δὲ ἐκ Μαγνησίας τε καὶ Τράλλων παρ' αὐτὸν ἦκον ἐνδιδόντες τὰς πόλεις· καὶ δὲ πέμπει Παρμενίωνα, δούς αὐτῷ δισχιλίους καὶ πεντακοσίους πεζοὺς τῶν ξένων καὶ Μακεδόνας παραπλησίους, ἰππέας δὲ τῶν ἐταίρων ἐς διακοσίους. Ἀλκίμαχον δὲ τὸν Ἀγαθοκλέους ἐπὶ τὰς Λιολίδας τε πόλεις ξὺν δυνάμει οὐκ ἐλάττονι ἐξέπεμψε καὶ ὅσαι Ἴωνικαὶ ὑπὸ τοῖς βαρβάροις ἔτι ἦσαν. (2) Καὶ τὰς μὲν ὀλιγαρχίας πανταχοῦ καταλύειν ἐκέλευσε, δημοκρατίας δὲ τε ἐγκαθίστάναι καὶ τοὺς νόμους τοὺς σφῶν ἐκάστοις ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς φόρους ἀνεῖναι ὅσους τοῖς βαρβάροις ἀπέφερον. Αὐτὸς δὲ ὑπομείνας ἐν Ἐφέσῳ θυσίαν τε ἔθυσσε τῇ Ἀρτέμιδι καὶ πομπὴν ἐπέμψε ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ ὀπλισμένη τε καὶ ὡς ἐς μάχην ξυντεταγμένη.

3. Τῇ δ' ὑστεραία ἀναλαβὼν τῶν τε πεζῶν τοὺς λοιποὺς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς Θρακῆς ἰππέας καὶ τῶν ἐταίρων τὴν τε βασιλικὴν ἴλην καὶ πρὸς ταύτη τρεῖς ἄλλας ἐπὶ Μιλήτου ἐπέλλετο· καὶ τὴν μὲν ἔξω καλουμένην πόλιν ἐξ ἐφόδου ἔλαβεν ἐκλιπούσης τῆς φυλακῆς· ἐνταῦθα δὲ καταστρατοπεδεύσας ἔγνω ἀποτειχίζειν τὴν εἴσω πόλιν. (4) Ἡγησίστρατος γάρ, ὅτῳ ἢ φρουρὰ ἢ Μιλησίων ἐκ βασιλείως ἐπετέτραπτο, πρόσθεν γράμματα παρ' Ἀλέξανδρον ἐπέμπευ ἐνδιδοὺς τὴν Μίλητον· τότε δὲ ἀναθάρρησας ἐπὶ τῷ Περσῶν στρατῷ οὐ μακρὰν ὄντι, διασώζειν τοῖς Πέρσαις ἐπενόει τὴν πόλιν. Νικάνωρ δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν ἄγων ὑποφθάνει τοὺς Πέρσας τρισὶν ἡμέραις πρότερος καταπλεύσας ἢ τοὺς Πέρσας Μιλήτῳ προσσχεῖν, καὶ ὀρμίζεται ναυσὶν ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐν τῇ νήσῳ τῇ Λάδῃ· κεῖται δὲ αὕτη ἐπὶ τῇ Μιλήτῳ. (5) Αἱ δὲ τῶν Περσῶν νῆες ὑστερήσασαι, ἐπειδὴ ἔμαθον οἱ ναυαρχοὶ τῶν ἀμφὶ Νικάνωρα τὴν ἐν τῇ Λάδῃ προκαταγωγὴν, πρὸς τῇ Μυκάλῃ τῷ ὄρει ὠρμίσθησαν. Τὴν γὰρ Λάδην τὴν νῆσον προκατειλήφει Ἀλέξανδρος, οὐ τῶν νεῶν μόνον τῇ ἐγκαθορμίζει, ἀλλὰ καὶ τοὺς Θρακῆς καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐς τετραχιλίους διαβιβάσας ἐς αὐτήν. Ἦσαν δὲ τῶν βαρβάρων αἱ νῆες ἀμφὶ τὰς τετρακοσίας.

6. Παρμενίων μὲν δὴ καὶ ὡς παρήνει Ἀλέξανδρον ναυμαχεῖν, τὰ τε ἄλλα κρατήσιν τῷ ναυτικῷ τοὺς Ἑλ-

rant, quique Heropythi sepulcrum, a quo civitas in libertatem reducta fuerat, in foro eruerant, ad necem poscunt. (12) Syrphacem ejusque filium Pelagontem et fratrum Syrphacis liberos e templo protractos lapidibus obruunt. In alios Alexander ulterius inquiri aut de iis supplicium sumi vetuit: intelligens nimirum, populum potestate sibi facta non tantum in sontes, sed in nonnullos etiam eorum qui extra culpam essent, partim odio partim spe praedae saeviturum. (13) Et certe, si quibus unquam, his etiam rebus in Epheso tunc gestis Alexander sibi laudem comparavit.

CAP. XVIII.

Dum haec geruntur, legati ex Magnesia et Tralibus veniunt, qui urbes Alexandro dedant. Ipse Parmenionem mittit cum duobus millibus quingentis peditibus exteris et Macedonibus totidem: equitibus ex amicis ducentis. Alcimachum autem Agathoclis filium ad Aelicas urbes et Ionicas, quae adhuc in barbarorum potestate erant, cum paribus fere copiis emittit. (2) Paucorum dominatum ubique aboleri et popularem statum introduci patriasque leges cunctis restitui jubet, tributa etiam, quae barbaris detulerant, rescindi. Ipse Ephesi commoratus Dianae sacrificavit, eique cum universo exercitu armato ac veluti ad pugnam instructo pompam duxit.

3. Postridie vero cum reliquo peditatu, sagittariis et Agrianis Thracum equitatu et amicorum turma regia aliisque insuper tribus, Miletum profectus est, et exteriorem quidem, quam dicunt, urbem primo adventu, quod praesidio vacua erat, cepit: ibique castra metatus, interiorem urbem muro intercludere statuit. (4) Hegesistratus enim, cui Milesiorum praesidium a rege commissum erat, antea literas ad Alexandrum de Miletu deditioe miserat: sed tum, quod Persarum exercitum non procul abesse sciebat, recepto animo, urbem Persis conservare statuerat. Caeterum Nicanor navales Graecorum copias ducens, Persas antevortens, tri-duo ante appulerat quam illi Miletum venirent, et centum sexaginta navibus ad Laden insulam, quae Mileto proxima est, stationem ceperat. (5) Persarum vero naves quum serius appulissent, et earum ductores Laden a Nicanore praecipue occupatam esse cognoscerent, sub Mycalem montem se cum classe receperunt. Neque enim solum insulam illam navibus in portum ductis Alexander occuparat; verum etiam Thracas aliorumque militum peregrinorum quatuor millia in ipsam transmiserat. Barbarorum classis erat navium circiter quadringentarum.

6. Parmenio nihilo minus ad navale praelium Alexandrum instigat; cum aliis de causis superiores navali pugna Graecos

ληνας ἐλπίζων καὶ τι καὶ θεῖον ἀνέπειθεν αὐτόν, ὅτι
 αἰετὸς ὄφθη καθήμενος ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ πρῦμαν
 τῶν Ἀλεξάνδρου νεῶν. Καὶ γὰρ δὴ νικήσαντας μὲν με-
 γάλα ὠφελήθησθαι ἐς τὰ θλα, νικηθεῖσι δὲ οὐ παρὰ
 5 μέγα ἔσεσθαι τὸ πταῖσμα· καὶ ὡς γὰρ θαλαττοκρατεῖν
 τοὺς Πέρσας. Καὶ αὐτὸς δὲ ἔφη ἐπιβῆναι ἐθέλειν τῶν
 νεῶν καὶ τοῦ κινδύνου μετέχειν. (7) Ἀλέξανδρος δὲ τῇ
 τε γνώμῃ ἀμαρτάνειν ἔφη Παρμενίωνα καὶ τοῦ σημείου
 τῇ οὐ κατὰ τὸ εἰκὸς ζυμβλήσει· ὀλίγαις τε γὰρ ναυσι
 10 πρὸς πολλῶ πλείους ξὺν οὐδενὶ λογισμῶ ναυμαχήσειν
 καὶ οὐ μεμελετηκότι τῶ σφῶν ναυτικῶ πρὸς ἡσκημένον
 τὸ τῶν Κυπρίων τε καὶ Φοινίκων· (8) τὴν τε ἐμπει-
 ρίαν τῶν Μακεδόνων καὶ τὴν τόλμαν ἐν ἀβεβαίῳ χω-
 ρίῳ οὐκ ἐθέλειν παραδοῦναι τοῖς βαρβάροις· καὶ ἡττη-
 15 θεῖσι τῇ ναυμαχίᾳ οὐ μικρὰν τὴν βλάβην ἔσεσθαι ἐς
 τοῦ πολέμου τὴν πρώτην δόξαν, τὰ τε ἄλλα καὶ τοὺς
 Ἑλληνας νεωτεριεῖν πρὸς τοῦ ναυτικοῦ πταίσματος τὴν
 ἐξαγγελίαν ἐπαρθέντας. (9) Ταῦτα μὲν τῶ λογισμῶ
 ζυντιθεὶς οὐκ ἐν καιρῶ ἀπέφαινε ναυμαχεῖν· τὸ θεῖον δὲ
 20 αὐτὸς ἄλλῃ ἐξηγεῖσθαι· εἶναι μὲν γὰρ πρὸς αὐτοῦ τὸν
 αἰετόν, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ γῆς καθήμενος ἐφαίνετο, δοκεῖν οἱ
 μᾶλλον τι σημαίνειν ὅτι ἐκ γῆς κρατήσει τοῦ Περσῶν
 ναυτικοῦ.

 ΚΕΦ. ΙΘ'.

Καὶ ἐν τούτῳ Γλαυκίππος, ἀνὴρ τῶν δοκίμων ἐν
 25 Μιλήτῳ, ἐκπεμφθεὶς παρὰ Ἀλεξάνδρον παρὰ τοῦ δή-
 μου τε καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, οἷς μᾶλλον τι
 ἐπετέτραπτο ἢ πόλις, τὰ τε τεῖχη ἔφη ἐθέλειν τοὺς
 Μιλησίους καὶ τοὺς λιμένας παρέχειν κοινούς Ἀλεξάν-
 δρῳ καὶ Πέρσαις· καὶ τὴν πολιορκίαν ἐπὶ τούτοις λύειν
 30 ἡξίου. (2) Ἀλέξανδρος δὲ Γλαυκίππῳ μὲν προστάσσει
 ἀπαλλάττεσθαι κατὰ τάχος ἐς τὴν πόλιν καὶ Μιλησίοις
 ἐπαγγέλλειν παρασκευάζεσθαι ὡς μαχουμένους ἔωθεν.
 Αὐτὸς δ' ἐπιστήσας τῶ τείχῃ μηχανάς, καὶ τὰ μὲν κα-
 ταβαλῶν δι' ὀλίγου τῶν τειχῶν, τὰ δὲ κατασεισας ἐπὶ
 35 πολὺ προσῆγε τὴν στρατιάν ὡς ἐπιθησομένους ἢ κα-
 τερηρίπτο ἢ ἐσεσάλευτο τὸ τεῖχος, ἐφομαρτούντων καὶ
 μόνον οὐ θεωμένων τῶν Περσῶν ἀπὸ τῆς Μυκάλης πο-
 λιορκουμένους τοὺς φίλους σφῶν καὶ ζυμμάχους.

3. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ οἱ ἀμφὶ Νικάνορα ἀπὸ τῆς Λά-
 40 δης τὴν ὄρμην τῶν ξὺν Ἀλεξάνδρῳ κατιδόντες ἐς τὸν λι-
 μένα ἐπέπλεον τῶν Μιλησίων, παρὰ γῆν τὴν εἰρεσίαν
 ποιούμενοι, καὶ κατὰ τὸ στόμα τοῦ λιμένος ἤπερ τὸ
 στενωτάτον ἦν ἀντιπρόρους βύζην τὰς τριήρεις ὄρμι-
 σαντες ἀποκεκλείεσαν τῶ μὲν Περσικῶ ναυτικῶ τὸν
 45 λιμένα, τοῖς Μιλησίοις δὲ τὴν ἐκ τῶν Περσῶν ὠφέλειαν.
 (4) Ἐνθα οἱ Μιλησίοι τε καὶ οἱ μισθοφόροι, πανταχόθεν
 ἤδη προσκειμένων σφίσι τῶν Μακεδόνων, οἱ μὲν αὐτῶν
 ριπτοῦντες σφᾶς ἐν τῇ θαλάσῃ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων ὑπτίων
 50 χοντο, οἱ δὲ ἐς κελήτια ἐμβαίνοντες καὶ ἐπειγόμενοι

fore spem faciens, tum augurio etiam persuasus, quod
 aquila a puppi classis Alexandri in littore subsistens visa
 esset: quodque, si vincerent, magnum inde ad summam
 belli adjumentum, si vincerentur, non magnum detri-
 mentum percepturus videretur. Namque, ut maxime a
 praelio abstinere, maris imperium penes Persas esse:
 se libenter naves conscensurum, et periculi partem sub-
 iturum. (7) Alexander vero Parmenionem opinione sua
 falli respondit, neque recte augurium interpretari; parum
 enim prudenter facturum se, si cum tam paucis navibus
 adversus multo plures pugnet: cumque parum exercitato
 in re navali milite adversus exercitatissimos Cyprios ac
 Phoenices eat. (8) Neque velle se ut barbari Macedonum
 peritiam atque virtutem loco instabili experiantur: et, si
 navali praelio succumbant, non exiguum damnum inde
 secuturum ad primam de bello opinionem. Præterea
 Græcos navalis cladis nuntio excitatos novas res molituro-
 ros. (9) Quibus rebus cum animo suo perpensis, navalem
 pugnam parum eo tempore consultam fore judicavit. Au-
 gurium vero se aliter exponere: atque aquilam quidem ad se
 pertinere, at quod humi subsidisset, id potius sibi portendi
 videri, se ex terra Persarum classem victurum.

 CAP. XIX.

Inter hæc Glaucippus, unus ex Milesiorum primoribus,
 ad Alexandrum a populo et mercenariis, quibus potissi-
 mum urbs commissa erat, missus, exponit velle Milesios
 muros ac portus Alexandro et Persis communes præbere,
 utque obsidio ea conditione solvatur petit. (2) Alexander
 Glaucippo, ut confestim se in urbem recipiat, jubet, Mile-
 siisque renuntiet uti se in proximam lucem ad pugnam pa-
 rent. Ipse, machinis ad mœnia admotis, et muro brevi
 tempore partim dejecto, partim multum labefactato, exer-
 citum propius adduxit, ut qua aut demolitus aut labefa-
 ctatus murus erat, irrumperet, Persis præsentibus ac tantum
 non ex Mycale amicos suos ac socios obsessos spectantibus.

3. Interea Nicanor ex Lade insula Alexandri motum pro-
 spiciens, juxta littus remigans in Milesiorum portum navi-
 gat, atque in ipsis portus faucibus, ubi quam minimum
 spatii erat, confertos triremium ordines proris (Persarum
 classi sunt obversis collocans, Persicæ classi portus aditum
 Milesiis Persarum subsidium præcludit. (4) Tum Milesii et
 mercenarii, irruentibus jam in eos undequaque Macedo-
 nibus, alii sese in mare projicientes, scutis supinis incum-
 bentes in parvam quandam insulam urbi proximam (nomen
 insulæ obscurum est) trajecerunt: alii inscensis lembis

ὑποφθάσαι τὰς τριήρεις τῶν Μακεδόνων ἐγκατελήφθησαν ἐν τῷ στόματι τοῦ λιμένος πρὸς τῶν τριηρῶν· οἱ δὲ πολλοὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἀπόλλυντο.

5 Ἐλέξανδρος δὲ, ἐχομένης ἤδη τῆς πόλεως, ἐπὶ τοὺς ἐς τὴν νῆσον καταπεφευγότας ἐπέπλει αὐτός, κλίμακας φέρειν ἐπὶ τὰς πρύρας τῶν τριηρῶν κελεύσας, ὡς κατὰ τὰ ἀπότομα τῆς νήσου, καθάπερ πρὸς τεῖχος, ἐκ τῶν νεῶν τὴν ἀπόβασιν ποιησόμενος. (6) Ὡς δὲ διακινδυνεύειν ἐθέλοντας τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἑώρα, οἴκτος
10 λαμβάνει αὐτὸν τῶν ἀνδρῶν, ὅτι γενναῖοί τε καὶ πιστοὶ αὐτῷ ἐφαίνοντο, καὶ σπένδεται πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῷδε ὡς αὐτῷ ξυστρατεύειν· ἦσαν δὲ οὗτοι μισθοφόροι Ἕλληνες ἐς τριακοσίους· αὐτοὺς δὲ Μιλησίους, ὅσοι μὴ ἐν τῇ καταλήψει τῆς πόλεως ἔπεσον, ἀφῆκε καὶ ἐλευθέρους
15 εἶναι ἔδωκεν.

7. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀπὸ τῆς Μυκάλης ὀρμώμενοι ταῖς μὲν ἡμέραις ἐπέπλεον τῷ Ἑλληνικῷ ναυτικῷ, προκαλέσασθαι ἐς ναυμαχίαν ἐλπίζοντες, τὰς δὲ νύκτας πρὸς τῇ Μυκάλῃ· οὐκ ἐν καλῷ ὠρμίζοντο, ὅτι ὑδρεύεσθαι ἀπὸ
20 τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ τῶν ἐκβολῶν διὰ μακροῦ ἠναγκάζοντο. (8) Ἀλέξανδρος δὲ ταῖς μὲν ναυσὶ τὸν λιμένα ἐφύλαττε τῶν Μιλησίων, ὡς μὴ βιάσαιντο οἱ βάρβαροι τὸν ἔσπλον. Ἐκπέμπει δ' ἐς τὴν Μυκάλην Φιλώταν, ἄγοντα τοὺς τε ἵππεάς καὶ τῶν πεζῶν τάξεις τρεῖς, πα
25 ραγγείλας εἶργειν τῆς ἀποβάσεως τοὺς ἀπὸ τῶν νεῶν. Οἱ δὲ, ὕδατός τε σπάνει καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ πολιορκούμενοι ἐν ταῖς ναυσίν, ἐς Σάμον ἀπέπλευσαν· ἐκεῖθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι αὐθις ἐπέπλεον τῇ Μιλήτῳ. (9) Καὶ τὰς μὲν πολλὰς τῶν νεῶν
30 πρὸ τοῦ λιμένος ἐν μετεώρῳ παρέταξαν, εἴ πη ἐκκαλέσαιντο ἐς τὸ πέλαγος τοὺς Μακεδόνας· πέντε δὲ αὐτῶν εἰσέπλευσαν εἰς τὸν μεταξὺ τῆς τε Λαδῆς νήσου καὶ τοῦ στρατοπέδου λιμένα, ἐλπίσαντες κενὰς καταλήψεσθαι τὰς Ἀλεξάνδρου ναῦς, ὅτι τοὺς ναύτας ἀπο
35 σκεδάννυσθαι τὸ πολὺ ἀπὸ τῶν νεῶν τοὺς μὲν ἐπὶ φρυγανισμῷ, τοὺς δὲ ἐπὶ ξυγκομιδῇ τῶν ἐπιτηδείων, τοὺς δὲ καὶ ἐς προνομὰς ταττομένους, πεπυσμένοι ἦσαν. (10) Ἀλλὰ μέρος μὲν τι ἀπῆν τῶν ναυτῶν, ἐκ δὲ τῶν παρόντων συμπληρώσας Ἀλέξανδρος δέκα ναῦς,
40 ὡς προσπλεύσας τὰς πέντε τῶν Περσῶν κατεῖδε, πέμπει ἐπ' αὐτάς κατὰ σπουδὴν, ἐμβάλλειν ἀντιπύρους κελεύσας. Οἱ δὲ ἐν ταῖς πέντε ναυσὶ τῶν Περσῶν, ὡς παρ' ἐλπίδα ἀναγομένους τοὺς Μακεδόνας ἐπὶ σφᾶς εἶδον, ὑποστρέψαντες ἐκ πολλοῦ ἔφευγον πρὸς τὸ ἄλλο
45 ναυτικόν. (11) Καὶ ἡ μὲν Ἰασσέων ναῦς ἀλίσκεται αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐν τῇ φυγῇ, οὐ ταχυναυτοῦσα, αἱ δὲ τέσσαρες ἐφθασαν καταφυγεῖν εἰς τὰς οἰκείας τριήρεις. Οὕτω μὲν δὴ ἀπέπλευσαν ἀπρακτοὶ ἐκ Μιλήτου οἱ Πέρσαι.

quum Macedonum triremes effugere conarentur, ad fauces portus capti fuerunt : plerique autem in ipsa urbe interfecti.

5. Alexander, urbe jam potitus, eos qui in insulam profugerant classe petit, scalis in proras triremium portari jussis, utpote in abrupta insulæ veluti in murum ex navibus conscensurus. (6) Ut vero eos qui in insula erant extrema tentare velle vidit, commiseratione illorum hominum captus est, quod et generosi et fidi esse videbantur. Ea itaque conditione cum iis pactus est, ut secum militarent. Erant autem ii mercenarii Græci circa trecentos. Milosiis, quotquot in expugnatione urbis cæsi non fuerant, vitam et libertatem dedit.

7. At barbari a Mycale moventes interdum quidem in Græcanicæ classis conspectum adnavigabant, sperantes illos ad navalem pugnam provocari posse : noctu ad stationem suam, parum commodam, sese recipiebant, quum a Mæandri fluminis ostiis, procul inde, aquari eos oporteret. (8) Alexander, Mileti portu navibus insesso, ne barbari vi facta in eum irrupere possent, Philotam ad Mycalem mittit cum equitatu et peditum tribus agminibus, ut barbaros descensione in terram prohibeat jubens. Barbari, aquæ ceterarumque rerum necessariorum inopia, tantum non in navibus obsessi, in Samum navigarunt : sumptoque inde comneatu, Miletum redeunt, (9) plurimasque naves ante portum in alto constituunt, ut Macedonas in æquor. provocent : quinque autem earum in portum quendam qui inter Laden insulam et exercitum medius erat, sese injecerunt, ea spe ut vacuas Alexandri naves caperent : quum nautas procul a navibus dispersos esse scirent, alios lignatum, alios ad importanda necessaria, alios prædatum egressos. (10) Et pars quidem navalium sociorum aberat : Alexander, ex iis qui præsto erant, decem naves instruens, ut quinque Persarum naves adnavigantes vidit, confestim obviam iis mittit, utque adversis proris in eas ferantur jubet. Persæ Macedones præter omnem exspectationem in se ferri conspicati, e longinquo conversi ad reliquam classem confugiunt. (11) Ac Iassensium quidem navis remigio tardior in fuga capta est : reliquæ quatuor fuga elapsæ ad suas triremes pervenerunt. Atque ita quidem Persæ re infecta Mileto cum classe discesserunt.

ΚΕΦ. Κ'.

Ἀλέξανδρος δὲ καταλύσαι ἔγνω τὸ ναυτικὸν χρημάτων τε ἐν τῷ τότε ἀπορίᾳ καὶ ἅμα οὐκ ἀξιόμαχον ὄρων τὸ αὐτοῦ ναυτικὸν τῷ Περσικῷ, οὕκουν οὐδ' ἐθέλων μέρει τινὶ τῆς στρατιᾶς κινδυνεύειν. Ἄλλως τε ἐπενόει, κατέχων ἤδη τῷ πεζῷ τὴν Ἀσίαν, ὅτι οὔτε ναυτικοῦ ἔτι δέοιτο, τὰς τε παραλίους πόλεις λαθῶν καταλύσει τὸ Περσῶν ναυτικόν, οὔτε ὁπόθεν τὰς ὑπηρεσίας συμπληρώσουσιν οὔτε ὅπη τῆς Ἀσίας προσέξουσιν ἔχοντας. Καὶ τὸν ἀετὸν ταύτη συνέβαλλεν ὅτι ἐσή-
 10 μνηεν αὐτῷ ἐκ τῆς γῆς κρατήσῃ τῶν νεῶν.

2. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπὶ Καρίας ἐστέλλετο, ὅτι ἐν Ἀλικαρνασσῷ συνεστηκέναι οὐ φαύλην δύναμιν τῶν τε βαρβάρων καὶ ξένων ἐξηγγέλλετο. Ὅσαι δὲ ἐν μέσῳ πόλεις Μιλήτου τε καὶ Ἀλικαρνασσοῦ, ταύτας
 15 ἐξ ἐφόδου λαθῶν καταστρατοπεδεύει πρὸς Ἀλικαρνασσῷ, ἀπέχων τῆς πόλεως ἐς πέντε μάλιστα σταδίους, ὡς ἐπὶ χρονίῳ πολιορκίᾳ. (3) Ἡ τε γὰρ φύσις τοῦ χωρίου ὄχυρον ἐποίει αὐτὸ καὶ ὅπη τι ἐνδεῖν ὡς πρὸς ἀσφάλειαν ἐφαίνετο, ξύμπαντα ταῦτα Μέμνων τε αὐτὸς παρών, ἤδη ἀποδεδειγμένος πρὸς Δαρείου τῆς τε κάτω Ἀσίας καὶ τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἡγεμών, ἐκ πολλοῦ παρεσκευάκει, καὶ στρατιῶται πολλοὶ μὲν ξένοι μισθοφόροι ἐν τῇ πόλει ἐγκατελείφθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ Περσῶν αὐτῶν· αἱ τε τριήρεις ἐφώρμουν τῷ λιμένι, ὡς καὶ ἀπὸ τῶν
 25 ναυτῶν πολλὴν ὠφέλειαν γίνεσθαι ἐς τὰ ἔργα.

4. Τῇ μὲν δὴ πρώτη ἡμέρᾳ προσάγοντος Ἀλεξάνδρου τῷ τεῖχει κυτὰ τὰς ἐπὶ Μύλασα φερούσας πύλας, ἐκδρομὴ τε γίνεται τῶν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἀκροβολισμός· καὶ τούτους οὐ χαλεπῶς ἀνέστειλάν τε οἱ παρ'
 30 Ἀλεξάνδρου ἀντεκδραμόντες καὶ ἐς τὴν πόλιν κατέκλεισαν.

5. Οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἀναλαθῶν τοὺς τε ὑπασπιστὰς καὶ τὴν τῶν ἐταίρων ἵπτον καὶ τὴν Ἀμύντου τε καὶ Περδίκκου καὶ Μελεάγρου τά-
 35 ξιν τὴν πεζικὴν, καὶ πρὸς τούτοις τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, περιῆλθε τῆς πόλεως τὸ πρὸς Μύνδον μέρος, τό τε τεῖχος κατοφόμενος, εἰ ταύτη ἐπιμαχώτερον τυγχάνει ὄν ἐς τὴν προσβολὴν καὶ ἅμα εἰ τὴν Μύνδον ἐξ ἐπιδρομῆς δύναιτο λαθῶν κατασχεῖν· ἔσσεσθαι γὰρ οὐ
 40 σμικρὰν τὴν ὠφέλειαν ἐς τὴν τῆς Ἀλικαρνασσοῦ πολιορκίαν τὴν Μύνδον οἰκείαν γενομένην· καί τι καὶ ἐνεδίδοτο αὐτῷ ἐκ τῶν Μυνδίων, εἰ λάθοι νυκτὸς προσελθόν. (6) Αὐτὸς μὲν δὴ κατὰ τὰ ξυγκείμενα ἀμφὶ μέσας νύκτας προσῆλθε τῷ τεῖχει· ὡς δὲ οὐδὲν ἐνεδίδοτο
 45 ἀπὸ τῶν ἔνδον, αἱ τε μηχαναὶ καὶ αἱ κλίμακες αὐτῷ οὐ παρῆσαν, οἷα δὴ οὐκ ἐπὶ πολιορκίαν σταλέντι, ἀλλ' ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ ἐνδιδομένης τῆς πόλεως, προσήγαγε καὶ ὡς τῶν Μακεδόνων τὴν φάλαγγα, ὑπορύττειν κελεύσας τὸ τεῖχος. (7) Καὶ ἕνα γε πύργον κατέβαλον οἱ
 50 Μακεδόνες· οὐ μέντοι ἐγύμνωσέ γε τὸ τεῖχος πεσόν· καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἅμα εὐρύστως ἀμυνομένοι καὶ ἐκ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ κατὰ θάλασσαν πολλοὶ ἤδη παρα-

CAP. XX.

Alexander classem dissolvere statuit, partim quod pecuniae inopia tum temporis premebatur, partim quod Persicae classis impar erat: neque cum exercitus sui parte aliqua periclitari volebat. Animadvertēbat praeterea, quum jam Asiam terrestribus copiis teneret, se classe non egere, maritimisque oppidis captis, facile ut Persae classem dimitterent esse effecturum. Neque enim unde remiges in supplementum acciperent, neque quo se in Asia reciperent, habere. Aquilam etiam ita interpretatus est, quod significaret ipsum e continente naves victurum.

2. His rebus ita peractis, in Cariam movit, quod apud Halicarnassum non exiguae tum barbarorum tum exterorum copiae esse nuntiabantur. Omnibus porro quae inter Miletum et Halicarnassum sita sunt oppidis primo adventu captis, quinque fere ab urbe stadiis castra locat: quod diuturna obsidio futura videbatur. (3) Nam urbs et natura loci munita erat, et ubi aliquid ad munitionem deesse visum fuerat, hoc omne Memnon, praesens, jam inferioris Asiae totiusque classis praefectus a Dario declaratus, multo antea procurarat. Et quidem milites mercenarii non pauci urbis praesidio impositi erant, multi etiam Persae. Triremes etiam in portum duxerat, quum et nautarum opera magno usui esse posset.

4. Igitur primo statim die Alexandro exercitum ad muros adducente, ad portas quae Mylasa ferunt, magna continuo ex urbe excursio fit, et velitaris pugna excitatur. At Macedones contra in eos excurrentes, parvo negotio represserunt atque in urbem repulerunt.

5. Paucis post diebus Alexander, sumptis scutatis et amicorum equitatu et Amyntae Perdiccaeque et Meleagri pedestribus copiis, ac praeter hos sagittariis et Agrianis, transit ad eam urbis partem qua Myndum spectat, murum exploraturus an ea parte commodius oppugnari, et an Myndo pariter subita atque improvisa excursione potiri posset. Myndi enim accessionem magno sibi adjumento ad Halicarnassi obsidionem fore censebat. Et quidem nonnulli Myndenses deditionem Alexandro polliciti erant, si clam per noctem accessisset. (6) Nocte igitur intempesta, uti convenerat, ad muros venit: quumque oppidanos nihil de deditione agitare videret, neque machinae ac scalae ad manum essent, quod non oppugnaturus, sed proditione urbem recepturus venerat, nihilominus tamen Macedonum phalange propius admota murum suffodi jubet: (7) qui statim unam turrim subvertunt: cujus tamen ruina murum non nudavit. Oppidani summa vi resistentes et multi Halicarnassenses jam mari suppetias ferentes, Alexandri de capienda

θεσηθηκότες ἄπορον ἐποίησαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὴν αὐτοσχέδιόν τε καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς κατάληψιν τῆς Μύνδου. Οὕτω μὲν δὴ ἐπανέρχεται Ἀλέξανδρος οὐδὲν πράξας ὧν ἕνεκα ὠρμήθη, καὶ τῇ πολιορκίᾳ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ αὐθις προσεῖχε.

8. Καὶ τὰ πρῶτα μὲν τὴν τάφρον, ἣ πρὸ τῆς πόλεως ὀρώρυκτο αὐτοῖς, πλάτος μὲν τριάκοντα μάλιστα πήγων, βάθος δὲ ἐς πεντεκαίδεκα, ἐχώννυε, τοῦ βραδῖαν εἶναι τὴν προσαγωγὴν τῶν τε πύργων, ἀφ' ὧν ἔμελλε τοὺς ἀκροβολισμοὺς ἐς τοὺς προμαχομένους τοῦ τεύχους ποιῆσθαι, καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν, αἷς κατασεῖειν ἐπενόει τὸ τεῖχος. Καὶ ἣ τε τάφρος αὐτῷ ἐχώσθη οὐ χαλεπῶς καὶ οἱ πύργοι προσήγοντο ἤδη. (9) Οἱ δὲ ἐκ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ νυκτὸς ἐκδραμόντες, ὡς ἐμπρῆσαι τοὺς τε πύργους καὶ ὅσαι ἄλλαι μηχαναὶ προσηγμέναι ἢ οὐ πόρρω τοῦ προσάγεσθαι ἦσαν, ὑπὸ τῶν φυλακῶν τε τῶν Μακεδόνων καὶ ὅσοι ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ ἐξεγερθέντες παρεβόηθησαν οὐ χαλεπῶς κατεκλείσθησαν ἐς τὰ τεῖχη αὐθις. (10) Καὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἄλλοι τε ἐς ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ Νεοπτόλεμος ὁ Ἀρῥαβαίου, τοῦ Ἀμύντου ἀδελφός, τῶν παρὰ Δαρεῖον αὐτομολησάντων. Τῶν δ' Ἀλεξάνδρου στρατιωτῶν ἀπέθανον μὲν ἐς ἑκκαίδεκα, τραυματία δὲ ἐγένοντο ἐς τριακοσίους, ὅτι ἐν νυκτὶ γενομένης τῆς ἐκδρομῆς ἀφυλακτότεροι ἐς τὸ τιτρώσκεισθαι ἦσαν.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Οὐ πολλαῖς δὲ ἡμέραις ὕστερον δύο τῶν Μακεδόνων δπλίται ἐκ τῆς Περδίκκου τάξεως, ξυσκηνοῦντές τε καὶ ἄμα ξυμπίνοντες, αὐτόν τε καὶ τὰ αὐτοῦ ἑκάτερος ἐπὶ μέγα τῷ λόγῳ ἤγαν. Ἐνθα δὴ φιλοτιμία τε ἐσπίπτει αὐτοῖς, καὶ τι καὶ ὁ οἶνος ὑπεθέρμαινε, ὥστε δπλισάμενοι αὐτοὶ ἐπὶ σφῶν προσβάλλουσι τῷ τεύχει κατὰ τὴν ἄκραν τὴν πρὸς Μύλασα μάλιστα τετραμμένην, ὡς ἐπίδειξιν τῆς σφῶν βύμης μᾶλλον τι ἢ πρὸς πολεμίους μετὰ κινδύνου τὸν ἀγῶνα ποιησόμενοι. (2) Καὶ τούτους κατιδόντες τινὲς τῶν ἐκ τῆς πόλεως δύο τε ὄντας καὶ οὐ ξὺν λογισμῷ προσφερόμενους τῷ τεύχει ἐπεκθέουσιν. Οἱ δὲ τοὺς μὲν ἐγγὺς πελάσαντας ἀπέκτειναν, πρὸς δὲ τοὺς ἀφεστηκότας ἄκροβολίζοντο, πλεονεκτούμενοι τῷ τε πλῆθει καὶ τοῦ χωρίου τῆ χαλεπότητι, ὅτι ἐξ ὑπερδεξίου τοῖς πολεμίσις ἢ ἐπιδρομῆς τε καὶ ὁ ἀκροβολισμὸς ἐγένετο. (3) Καὶ ἐν τούτῳ ἀντεκθέουσι τινες καὶ ἄλλοι τῶν τοῦ Περδίκκου στρατιωτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ ἄλλοι καὶ ξυμπίπτει μάχη καρτερὰ πρὸς τῷ τεύχει. Καὶ κατακλείονται αὐθις πρὸς τῶν Μακεδόνων εἴσω τῶν πυλῶν οἱ ἐπεκδραμόντες. Παρ' ὀλίγον δὲ ἦλθε καὶ ἄλῶναι ἡ πόλις. (4) Ἦ τὰ τε γὰρ τεῖχη ἐν τῷ τότε οὐκ ἐν ἀκριβεῖ φυλακῇ ἦν καὶ δύο πύργοι καὶ μεσοπύργιον ἐς ἕδαφος καταπεπτωκότα οὐ χαλεπὴν ἂν τῷ στρατεύματι, εἰ ἅπαντες προσήψαντο τοῦ ἔργου, τὴν ἐς τὸ τεῖχος πάροδον παρέσχε. Καὶ ὁ τρίτος πύργος κατασεσεισμένος οὐδὲ

facile primo impetu Myndo spem irritam fecerunt. Ita Alexander rebus, quarum causa venerat, infectis revertitur, et ad Halicarnassi obsidionem rursus se confert.

8. Primum omnium fossam quam oppidani ante urbem duxerant, triginta summum cubitorum latitudine, altitudine quindecim, repleri jubet, quo facilius turres e quibus in propugnatores jacularentur adduci, aliaque machinae, quibus murum quatere statuerat, admoveri possent. Fossa haud difficulter repleta, turres jam adduci coeperant, (9) quum Halicarnassii noctu excurrentes, animo incendiendi et turres et reliquas machinas quae jam admotae erant aut parum aberat quin admoverentur, a Macedonibus, quibus custodia machinarum erat commissa, aliisque qui tumultu excitati accurrerunt, parvo negotio intra moenia repulsi sunt. (10) Caesi sunt in hoc conflictu ex Halicarnassiis clxx, in quibus Neoptolemus Arrhabaei filius, Amyntae frater, unus eorum qui ad Darium transfugerant. Ex Alexandri autem militibus xvi desiderati: vulnerati circiter ccc, quod, quum noctu excursio illa facta esset, minus caveri et evitari telorum jactus poterant.

CAP. XXI.

Paucis post diebus duo armigeri conturbemales ex Perdiccae agmine, quum inter pocula suas quisque virtutes et facta magnificis verbis extolleret, contentione de honore inter sese orta animisque vino excandescentibus, privato consilio arma capientes, ad muros juxta arcem quae potissimum Mylasa versus spectat se conferunt, ostentatione potius roboris, quam animo periculosi cum hostibus conflictus adeundi. (2) Hos oppidani quidam conspicati duos modo esse et temere murum petere, excurrunt. Illi incurrentes propius interficiunt, remotiores telis petunt, superati et multitudine et loci difficultate, quum ex editiore loco hostes et impetum facerent et tela mitterent. (3) Multi interea ex Perdiccae militibus, multi ex Halicarnasso occurrebant. Acris inde pugna ad muros fit, et oppidani qui excurrerant, denovo a Macedonibus in urbem aguntur, parumque absuit quin urbs caperetur. (4) Nam et in muris parum diligens tum temporis custodia habebatur, et duae turres una eum muro inter illas medio in solum prostratae facilem in murum ingressum exercitui, si universus eum adortus fuisset, praebant. Tertia quoque turris quum quassata esset, ne ipsa quidem difficulter suffossa everti potuisset. At oppidani pro muro

οὗτος χαλεπῶς ἂν ἠρείφθη ὑπορουσσομένοις· ἀλλὰ ἔφθησαν γὰρ ἀντὶ τοῦ πεπτωκότος τείχους ἕσωθεν πλίνθινον μηχανοειδῆς ἀντοικοδομησάμενοι οὐ χαλεπῶς, ὑπὸ πολυχειρίας.

5 5. Καὶ τούτῳ ἐπῆγε τῇ ὑστεραίᾳ τὰς μηχανὰς Ἀλέξανδρος· καὶ ἐκδρομὴ αὐθις γίνεται τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τῷ ἐμπρῆσαι τὰς μηχανάς. Καὶ μέρος μὲν τι τῶν πλησίον τοῦ τείχους γέβρων καὶ ἑνὸς τῶν πύργων τῶν ξυλίνων κατεκαύθη, τὰ δὲ ἄλλα διεφύλαξαν οἱ περὶ Φιλώ-
10 ταν τε καὶ Ἑλλάνικον, οἷς ἡ φυλακὴ αὐτῶν ἐπετέτραπτο· ὡς δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ἐπεφάνη ἐν τῇ ἐκδρομῇ, τὰς τε δᾶδας ὅσας ἔχοντες ἐκβεδοθηθήκεσαν ἀφέντες καὶ τὰ ὄπλα οἱ πολλοὶ αὐτῶν ῥίψαντες εἴσω τοῦ τείχους ἔφευγον. (σ)
15 Καίτοι τὰ γε πρῶτα τῇ φύσει τε τοῦ χωρίου, ὑπερδεξίου ὄντος, ἐπεκράτουν καὶ οὐ κατὰ μέτωπον μόνον ἠκροβολίζοντο ἐς τοὺς προμαχομένους τῶν μηχανῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πύργων, οἱ δὲ ἑκατέρωθεν τοῦ ἐρημιμμένου τείχους αὐτοὶ ὑπολειμμένοι ἐκ πλαγίου τε καὶ μόνον οὐ
20 κατὰ νότου παρεῖχον ἀκροβολίζεσθαι ἐς τοὺς τῷ ἀντι-
κοδομημένῳ τείχει προσάγοντας.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Οὐ πολλαῖς δὲ ὑστερον ἡμέραις ἐπάγοντος αὐθις Ἀλεξάνδρου τὰς μηχανὰς τῷ πλινθίνῳ τῷ ἐντὸς τείχει καὶ αὐτῷ ἐφρηστηκότων τῷ ἔργῳ, ἐκδρομὴ γίνεται πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως τῶν μὲν κατὰ τὸ ἐρημιμμένον
25 τείχος, ἧ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπετέτακτο, τῶν δὲ κατὰ τὸ Τρίπυλον, ἧ οὐδὲ πάνυ τι προσδεχομένοις τοῖς Μακεδόσιν ἦν. (2) Καὶ οἱ μὲν δᾶδάς τε ταῖς μηχαναῖς ἐνέβαλλον καὶ ὅσα ἄλλα ἐς τὸ ἐξάψαι τε φλόγα καὶ ἐπὶ
30 μέγα προκαλέσασθαι· τῶν δὲ ἀμφ' Ἀλέξανδρον αὐτῶν τε ἐμβαλλόντων ἐς αὐτοὺς ἐβρωμένως καὶ ταῖς μηχαναῖς ἀπὸ τῶν πύργων λίθων τε μεγάλων ἀφιεμένων καὶ βελῶν ἐξακωντιζομένων, οὐ χαλεπῶς ἀπεστράφησάν τε καὶ ἔφυγον ἐς τὴν πόλιν. (3) Καὶ φόνος ταύτῃ οὐκ ὀλίγος ἐγένετο, ὅσω πλείονές τε καὶ ξὺν μείζονι τῇ τόλμῃ ἐξέ-
35 δραμον. Οἱ μὲν γὰρ εἰς χεῖρας ἐλθόντες τοῖς Μακεδόσιν ἀπέθανον, οἱ δὲ ἀμφὶ τῷ τείχει τῷ καταπεπτωκότι, στενωτέρας τε ἢ κατὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν τῆς παρόδου οὔσης καὶ τῶν κατερημιμένων τοῦ τείχους χαλεπὴν τὴν ὑπέρ-
40 βασιν αὐτοῖς παρεχόντων.

4 4. Τοῖς δὲ κατὰ τὸ Τρίπυλον ἐκδραμοῦσιν ἀπῆντα Πτολεμαῖος ὁ σωματοφύλαξ ὁ βασιλικός, τὴν τε Ἀδδαίου καὶ Τιμάνδρου ἅμα οἱ τάξιν ἄγων καὶ ἔστιν οὐς τῶν φιλῶν· καὶ οὗτοι οὐδὲ αὐτοὶ χαλεπῶς ἐτρέψαντο τοὺς ἐκ τῆς πόλεως. (5) Ξυνέβη δὲ καὶ τούτοις ἐν τῇ ἀπο-
45 χωρήσει κατὰ στενὴν γέφυραν τὴν ἐπὶ τῆς τάφρου πεποιημένην φεύγουσι τὴν τε γέφυραν αὐτὴν ὑπὸ πλῆθους ξυντρῖψαι καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐς τὴν τάφρον ἐμπεσόντας τοὺς μὲν ὑπὸ σφῶν καταπατηθέντας διαφραρῆναι, τοὺς δὲ καὶ ἀνωθεν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων βαλλομένους. (6) Ὁ πλείστος δὲ φόμος περὶ ταῖς πύλαις αὐταῖς ξυνέβη, ὅτι

qui corruerat alium lateritium instar nascentis lunæ sinuatim intrinsecus construxerant, neque id difficulter, ob eorum qui operam suam conferebant multitudinem.

5. Huic muro quum postridie Alexander machinas admovisset, oppidani rursus excurrunt, machinis ignem immisuri, ac nonnulla quidem tabernacula muro proxima et pars unius turris lignæ exusta sunt : cætera a Philota et Hellanico, quibus machinarum custodia commissa erat, defensa sunt. Simulac vero Alexandrum ipsum in excursionem illa conspexere, facibus quibus ad vim arcendam excurrerant omissis, multi etiam armis abjectis, intra muros confugerunt. (6) Ac primo quidem, quod locus sua natura commodus atque eminens erat, superiores erant, neque solum ex adverso in machinarum propugnatores tela jaciebant, verum etiam ex turribus, quæ ex utraque muri diruti parte reliquæ erant, eos qui in murum recens exstructum impetum faciebant, ex obliquo et tantum non a tergo feriebant.

CAP. XXII.

Ceterum non multis postea diebus quum Alexander iterum interiori muro lateritio machinas admoveret atque ipsimet operi instaret, universa civitas portis erumpit, alii qua parte murus demolitus erat et Alexander ipse premebat : alii Tripylum versus, qua Macedones eruptionem minime exspectabant. (2) Nonnulli faces machinis immittunt aliaque fomenta quæ incendium augere atque amplificare possint : Macedonibus contra acriter proruentibus atque ex turribus ingentia saxa et tela in eos torquentibus, facile in fugam acti et in urbem repulsi sunt : (3) tantoque major ibi strages edita est, quanto plures majoreque audacia excurrerant. Nam qui manus cum Macedonibus conseruerant, cæsi sunt : alii juxta muri ruinam, quum et transitus angustior esset quam ut tantæ multitudini sufficeret, et strages ipsius muri difficilem ascensum faceret.

4. Iis vero qui Tripylum versus excurrerant obviam ivit Ptolemæus regius corporis custos, Addæi et Timandri simul agmen secum ducens et nonnullos expeditos, qui etiam ipsi facile oppidanos represserunt. (5) Quibus hoc præterea in recessu infortunii accidit, ut iis per angustum pontem, quem supra fossam duxerant, fugientibus, ponte præ multitudine incumbentium rupto, alii in fossam prolapsi, alii a suis proculcati, alii a Macedonibus ex alto telis icti perierint (6) Plurima autem cædes ad portas ipsas edita est, quum præ nimio metu præpropere ac parum tempestive claude-

ἢ ζύγκλεισις τῶν πυλῶν φοβερά τε καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ
 γενομένη, δεισάντων μὴ συνεισπέσειεν τοῖς φεύγουσιν
 ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ Μακεδόνες, πολλοὺς καὶ τῶν φιλίων
 τῆς εἰσόδου ἀπέκλεισεν, οὓς πρὸς αὐτοῖς τοῖς τείχεσιν
 5 οἱ Μακεδόνες διέφθειραν. (7) Καὶ παρ' ὀλίγον ἤχεν
 ἄλῶναι ἡ πόλις, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἀνεκαλέσατο τὸ
 στράτευμα, ἔτι διασῶσαι ἐθέλων τὴν Ἀλικαρνασσόν,
 εἴ τι φίλιον ἐνδοθείη ἐκ τῶν Ἀλικαρνασσέων. Ἀπέθανον
 δὲ τῶν μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐς χιλίους, τῶν δὲ ζῶν Ἀλε-
 10 ξάνδρῳ ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα, καὶ ἐν τούτοις Πτολε-
 μαῖός τε ὁ σωματοφύλαξ καὶ Κλέαρχος ὁ τοξάρχης
 καὶ Ἀδδαῖος χιλιάρχης, οὗτοι καὶ ἄλλοι τῶν οὐκ ἡμε-
 λημένων Μακεδόνων.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἐνθα δὴ ξυνελθόντες οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν,
 15 Ὀροντοβάτης τε καὶ Μέμων, καὶ ἐκ τῶν παρόντων
 γνόντες σφᾶς τε οὐ δυναμένους ἐπὶ πολὺ ἀντέχειν τῇ πο-
 λιορκίᾳ καὶ τοῦ τείχους τὸ μὲν τι καταπεπτωκὸς ἤδη
 ὄρωντες, τὸ δὲ κατασεσεισμένον, πολλοὺς δὲ τῶν στρα-
 τιωτῶν ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς τοὺς μὲν διεφθαρμένους, τοὺς
 20 δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ τετρωσθαι ἀπομάχους ὄντας, (2) ταῦτα
 ἐν νῶ λαβόντες ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς τὸν τε
 ζύλινον πύργον ἐν αὐτοῖς ἀντωχοδόμησαν ταῖς μηχαναῖς
 τῶν πολεμίων ἐμπιπρᾶσι καὶ τὰς στοὰς ἐν αἷς τὰ βέλη
 αὐτοῖς ἀπέκειτο. (3) Ἐνέβαλον δὲ καὶ ταῖς οἰκίαις πῦρ ταῖς
 25 πλησίον τοῦ τείχους· τῶν δὲ καὶ προσήψατο ἡ φλόξ ἀπό-
 τε τῶν στοῶν καὶ τοῦ πύργου πολλὴ ἐπενεχθεῖσα καὶ τι
 καὶ τοῦ ἀνέμου ταύτῃ ἐπιφέροντος· αὐτῶν δὲ οἱ μὲν ἐς
 τὴν Ἀρκόννησον ἀπεχώρησαν, οἱ δὲ ἐς τὴν Σαλμακίδα
 ἄκραν οὕτω καλουμένην. (4) Ἀλεξάνδρῳ δὲ ὡς ἀπηγ-
 30 γέλθη ταῦτα ἐκ τινῶν αὐτομολησάντων ἐκ τοῦ ἔργου,
 καὶ τὸ πῦρ πολὺ καθέωρα αὐτός, κοῖτοι ἀμφὶ μέσας
 που νύκτας ἦν τὸ γιγνόμενον, ὃ δὲ καὶ ὡς ἐξαγαγὼν τοὺς
 Μακεδόνας τοὺς μὲν ἔτι ἐμπιπράντας τὴν πόλιν ἐκτει-
 νεν, ὅσοι δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις καταλαμβάνοντο τῶν Ἀλι-
 35 καρνασσέων, τούτους δὲ σίωζειν παρήγγειλεν.

5. Ἦδη τε εἰς ὑπέβαινε καὶ κατιδὼν τὰς ἄκρας ἃς
 οἱ τε Πέρσαι καὶ οἱ μισθοφόροι κατειλήφουσιν, ταύτας
 μὲν ἀπέγνω πολιορκεῖν, τριβὴν τε ἐπινοῶν οὐκ ὀλίγην
 ἐσεσθαι οἱ ἀμφ' αὐτὰς τῇ φύσει τῶν χωρίων καὶ οὐ παρὰ
 40 μέγα εἶναι ἐξελόντι οἱ τὴν πόλιν ἤδη πᾶσαν. (6) Θάψας
 δὲ τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῇ νυκτί, τὰς μὲν μηχανὰς ἐς
 Τράλλεις ἀπαγαγεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἐπ' αὐταῖς τεταγμέ-
 νους· αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος κατασκάψας, αὐτῆς
 τε ταύτης καὶ τῆς ἄλλης Καρίας φυλακὴν ἐγκαταλιπὼν
 45 ξένους μὲν πεζοὺς τρισχιλίους, ἵππεάς δὲ ἐς διακοσίους
 καὶ Πτολεμαῖον ἡγεμόνα αὐτῶν, ἐπὶ Φρυγίας ἐπέστειλετο.
 (7) Τῆς δὲ Καρίας συμπτώσης σατραπεύειν ἔταξεν Ἄδαν,
 θυγατέρα μὲν Ἐκατόμνω, γυναῖκα δὲ Ἰδριέως, ὃς καὶ
 ἀδελφὸς αὐτῇ ὦν κατὰ νόμον τῶν Καρῶν ξυνώκει. Καὶ
 50 ὁ μὲν Ἰδριεὺς τελευτῶν ταύτῃ ἐπέτρεψε τὰ πράγματα,

rentur. Veriti enim ne fugientibus impliciti Macedones una
 in urbem irruerent, multos ex suis excluserunt, qui a Ma-
 cedonibus ad ipsa moenia caesi sunt. (7) Parumque aberat
 quin urbs ipsa caperetur, nisi Alexander exercitum revo-
 casset, conservandæ adhuc urbis cupidus, si quam Halicar-
 nassii compositionis ansam præbuisent. Ex oppidanis cir-
 citer mille caesi : ex Macedonibus fere quadraginta : atque
 in his Ptolemæus, corporis custos, et Clearchus, sagittario-
 rum dux, et Addæus chiliarcha, aliique non obscuri nomi-
 nis Macedones.

CAP. XXIII.

Posthæc congressi Orontobates et Memnon Persarum
 duces, e re præsentis satis intelligentes se non posse multo
 tempore obsidionem sustinere, et muros partim jam dirutos
 partim labefactatos cernentes, plerosque etiam militum in
 excursionibus aut casos aut vulneribus inutiles ad pugnam
 factos : (2) re accuratius perpensa, sub secundam noctis
 vigiliam turrim ligneam, quam adversus hostium machi-
 nas construxerant, et porticus, in quibus tela eorum repo-
 sita erant, incendunt : (3) ædibus etiam muro proximis
 ignem injiciunt. Quasdam vero etiam comprehendit
 flamma et ex turri plurima illata, vento etiam nonnihil
 huc ferente. Oppidanorum vero alii in Arconnesum, alii
 in Salmacidem arcem quæ vocatur sese receperunt. (4) Quæ-
 cum Alexander ex transfugis qui ex ea clade venerant
 cognovisset, ipseque magnos ignes cerneret, tametsi jam
 intempesta nox esset quum id fieret, nihilominus tamen
 inmissis Macedonibus, eos qui urbem etiamnum incende-
 rent trucidari jubet : iis vero Halicarnassensium qui intra
 domesticos parietes inventi essent parci.

5. Illucescente demum aurora, contemplatus arcem, quas
 Persæ pariter et mercenarii occupant, eas nequaquam
 obsidendas esse statuit : tum quod multum temporis ob-
 locorum naturam sibi perituro esset, quodque non magni
 momenti esset, postquam ipse totam urbem evertisset.
 (6) Mortuis itaque noctu sepultis, machinarum præfectis
 ut eas in Tralles avehant jubet. Ipse urbem solo adæqua-
 vit : eique et reliquæ Cariæ præsidio imposito, exterorum
 peditum trium millium, equitum ducentorum, ac Ptole-
 mæo iis præfecto, in Phrygiam movit. (7) Satrapatum to-
 tius Cariæ Adæ tribuit. Hecatombi filia hæc erat, Hidriei
 uxor : qui quum frater ejus esset, Carum tamen lege can-

νενομισμένον ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔτι ἀπὸ Σεμιράμειος καὶ γυναικας ἀρχεῖν ἀνδρῶν. Πιξωδάρος δὲ τὴν μὲν ἐκβάλλει τῆς ἀρχῆς, αὐτὸς δὲ κατεῖχε τὰ πράγματα. (8) Τελευτήσαντος δὲ Πιξωδάρου, Ὀροντοβάτης τὴν Καρῶν ἀρχὴν ἐκ βασιλείως πεμφθεὶς εἶχε, γαμβρὸς δὲ Πιξωδάρου. Ἄδα δὲ Ἀλινδα μόνον κατεῖχε, χωρίον τῆς Καρίας ἐν τοῖς ὀχυρώτατον, καὶ ἐσβαλόντι Ἀλεξάνδρῳ ἐς Καρίαν ἀπήντα, τὰ τε Ἀλινδα ἐνδιδοῦσα καὶ παῖδά οἱ τιθεμένη Ἀλέξανδρον. Καὶ Ἀλέξανδρος τὰ τε Ἀλινδα αὐτῇ ἐπέ-
 10 τρεψε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ παιδὸς οὐκ ἀπηξίωσε, καὶ ἐπειδὴ Ἀλικαρνασσὸν τε ἐξείλε καὶ τῆς ἄλλης Καρίας ἐπεκράτησεν, αὐτῇ ἀρχεῖν ἀπάσης ἔδωκε.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Τῶν Μακεδόνων δὲ ἔστιν οἱ συνεστρατευμένοι Ἀλεξάνδρῳ ἦσαν νεωστὶ πρὸ τῆς στρατείας γεγαμηκότες·
 15 καὶ τούτων ἔγνω οὐκ ἀμελητέα εἶναί οἱ Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ἐκπέμπει γὰρ αὐτοὺς ἐκ Καρίας διαχειμάσοντας ἐν Μακεδονίᾳ ἅμα ταῖς γυναῖξιν, ἐπιτάξας αὐτοῖς Πτολεμαῖόν τε τὸν Σελεύκου, ἕνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, καὶ τῶν στρατηγῶν Κοῖνόν τε
 20 τὸν Πολεμοκράτους καὶ Μελέαγρον τὸν Νεοπτολέμου, ὅτι καὶ αὐτοὶ τῶν νεογάμων ἦσαν, (2) προστάξας, ἐπειδὴ αὐτοὶ τε ἐπανίστι καὶ τοὺς μετὰ σφῶν ἐκπεμφθέντας ἐπανάγωσι, καταλέξαι ἵππεας τε καὶ πεζοὺς ἐκ τῆς χώρας ὅσους πλείστους. Καὶ τῷ ἔργῳ τῷδε, εἴπερ τινὲ
 25 ἄλλῳ, εὐδοκίμησε παρὰ Μακεδόσιν Ἀλέξανδρος. Ἐπεμφθε δὲ καὶ Κλέανδρον τὸν Πολεμοκράτους ἐπὶ ξυλλογῇ στρατιωτῶν εἰς Πελοπόννησον.

3. Παρμενίωνα δὲ πέμπει ἐπὶ Σάρδεων, δοὺς αὐτῷ τῶν τε ἐταίρων ἵππαρχίαν καὶ τοὺς Θετταλοὺς ἵππεας
 30 καὶ τοὺς ἄλλοὺς ξυμμαχοὺς καὶ τὰς ἀμάξας ἄγειν· καὶ κελεύει προτεῖναι ἀπὸ Σάρδεων ἐπὶ Φρυγίαν. Αὐτὸς δὲ ἐπὶ Λυκίας τε καὶ Παμφυλίας ἦει, ὡς τῆς παραλίου κρατήσας ἀχρεῖον καταστῆσαι τοῖς πολέμοις τὸ ναυτικόν. (4) Καὶ πρῶτον μὲν ἐν παρόδῳ Ὑπάρνα, χω-
 35 ρίον ὀχυρόν, φυλακὴν ἔχον ξένους μισθοφόρους, ἐξ ἐφόδου ἔλαβεν· οἱ δ' ἐκ τῆς ἀκρας ξένοι ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον. Ἐπειτα εἰσβαλὼν ἐς Λυκίαν Τελμισσέας μὲν δημοσίᾳ προσηγάγετο· περάσας δὲ τὸν Ξάνθον ποταμὸν Πίναρα καὶ Ξάνθον τὴν πόλιν καὶ Πάταρα ἐνδοθέντα ἔλαβε
 40 καὶ ἄλλα ἐλάττω πολίσματα ἐς τριάκοντα.

5. Ταῦτα καταπράξας ἐν ἀκμῇ ἦδη τοῦ χειμῶνος ἐς τὴν Μιλυάδα καλουμένην χώραν εἰσβάλλει, ἣ ἔστι μὲν τῆς μεγάλης Φρυγίας, ξυνετέλει δὲ ἐς τὴν Λυκίαν τότε, οὕτως ἐκ βασιλείως μεγάλου τεταγμένον. Καὶ ἐνταῦθα
 45 Φασηλιτῶν πρέσβεις ἦχον περὶ φιλίας τε καὶ χρυσῶν στεφάνῳ στεφανῶσαι Ἀλέξανδρον· καὶ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ἐπικηρυκευόμενοι ἐπρέσβευον Λυκίων τῶν κάτω οἱ πολλοί. (6) Ἀλέξανδρος δὲ Φασηλίτας τε καὶ Λυκίους πα-
 50 ραδοῦναι τὰς πόλεις τοῖς ἐπὶ τούτῳ στελλομένοις ἐκέλευσε· καὶ παρεδόθησαν ζύμπασαι. Αὐτὸς δὲ ὄλιγον

dem et uxorem habuerat. Moriens vero Hidrieus regni administrationem ei reliquerat. Usitatum enim est in Asia jam inde a Semiramide, ut etiam feminæ imperent viris. Adan vero Pixodarus regno ejecerat, summam rerum potestatem usurpans. (8) Defuncto Pixodaro Orontobates Carum regnum a rege missus tenebat, utpote Pixodari gener. Ada vero unicam in Caria eamque munitissimam urbem, Alinda nomine, tenebat. Hæc Alexandro Cariam cum exercitu ingresso obviam profecta, Alinda ei tradit eumque sibi filium adoptat. Alexander Alinda ei custodienda relinquit et filii nomen non aspernatur. Porro deleta Halicarnasso, quum tota Caria potitus esset, totius provinciæ imperium illi detulit.

CAP. XXIV.

Posthæc quum ex Macedonibus qui secum militabant nonnulli paulo ante expeditionem uxores duxissent, etiam horum res Alexander minime negligendas existimavit. Itaque iis ex Caria dimissis, hibernandi in Macedonia cum uxoribus potestatem facit, Ptolemæo Seleuci filio uno ex regis corporis custodibus, iis præfecto, ex ducibus vero copiarum, Cæno, Polemocratis filio, et Meleagro, Neoptolemi filio, (quod etiam hi recens uxores duxerant) adjunctis. (2) Imperatque ut, quum ipsi reverterentur et eos qui una dimissi erant reducerent, equitatum ac peditatum, quam maximum possent, ex ea regione conscriberent. Quo quidem facto, si quo unquam, magnam sibi Alexander apud Macedones laudem comparavit. Cleandrum autem Polemocratis filium ad militem conscribendum in Peloponnesum misit.

3. Parmenionem vero Sardes mittit, data huic amicorum equitum præfectura : utque Thessalos equites aliosque auxiliarios, et plaustra ducat atque Sardibus in Phrygiam procedat, jubet. Ipse in Lyciam et Pamphyliam tendit, ut oris maritimis in potestatem redactis, classem hostium inutilem ipsis efficiat. (4) Ac primo quidem ex itinere Hyparna, oppidum munitum quodque exterum militem mercenarium præsidio habebat, primo accessu cepit. Mercenarii qui arcem tenebant fide data exiere. Deinde Lyciam cum exercitu ingressus Telmissenses pactis sibi conciliavit. Transmisso inde Xantho flumine Pinara et Xanthum urbem et Patara deditio accepit; aliaque minora oppida circiter triginta.

5. Iis rebus gestis media hieme in Milyada regionem ita vocatam movet, quæ quidem majoris Phrygiæ pars, sed magno rege ita jubente, tunc Lyciæ contributaria erat. Eo loci Phaselitarum legati venerunt, amicitiam petentes, aureaque corona Alexandrum coronaturi : et plerique ex inferiori Lycia legatos, qui de iisdem rebus tractarent, miserunt. (6) Alexander Phaselitis et Lyciis, ut urbes iis qui ad hoc missi essent tradant, imperat; quæ quidem omnes traditæ sunt. Ipse paulo post in Phaselitas profectus,

ὑστερον ἐς τὴν Φασηλίδα παραγενόμενος συνεξαίρει
αὐτοῖς φρούριον ὄχυρόν, ἐπιτετειχισμένον τῇ χώρᾳ πρὸς
Πισιδῶν, ὅθεν ὀρμώμενοι οἱ βάρβαροι πολλὰ ἔβλαπτον
τῶν Φασηλίτῶν τοὺς τὴν γῆν ἐργαζομένους.

ΚΕΦ. ΚΕ΄.

Ἔτι δὲ αὐτῷ περὶ τὴν Φασηλίδα ὄντι ἐξαγγέλλεται
Ἀλέξανδρον τὸν Ἀερόπου ἐπιβουλεύειν, τά τε ἄλλα τῶν
ἐταίρων ὄντα καὶ ἐν τῷ τότε Θεσσαλῶν τῆς ἵππου ἄρ-
χοντα. Ἦν μὲν δὴ ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος ἀδελφὸς Ἡρο-
μένους τε καὶ Ἀρράβαίου τῶν ξυνεπιλαβόντων τῆς σφα-
γῆς τῆς Φιλίππου· (2) καὶ τότε αἰτίαν σχόντα αὐτὸν
Ἀλέξανδρος ἀφῆκεν, ὅτι ἐν πρώτοις τε ἀφίκετο τῶν φί-
λων παρ' αὐτόν, ἐπειδὴ Φίλιππος ἐτελεύτησε, καὶ τὸν
θώρακα συνενδὺς συνηκολούθησεν αὐτῷ εἰς τὰ βασίλεια·
ὑστερον δὲ καὶ ἐν τιμῇ ἀμφ' αὐτὸν εἶχε, στρατηγὸν τε
ἐπὶ Θράκης στείλας, καὶ ἐπειδὴ Κάλας ὁ τῶν Θετταλῶν
ἵππαρχος ἐπὶ σατραπείᾳ ἐξεπέμφθη, αὐτὸν ἀπέδειξεν
ἄρχειν τῆς Θεσσαλικῆς ἵππου. Ἐὰ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς
ἐξηγγέλθη ὧδε.

3. Δαρεῖος, ἐπειδὴ Ἀμύντας αὐτομολήσας παρ' αὐ-
τὸν λόγους τέ τινας καὶ γράμματα παρὰ τοῦ Ἀλεξάν-
δρου τούτου ἐκόμισε, καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν Σισί-
νην, ἄνδρα Πέρσην τῶν ἀμφ' αὐτὸν πιστόν, πρόφασιν
μὲν παρὰ Ἀτιζύην, τὸν Φρυγίας σατράπην, τῇ δὲ ἀλη-
θείᾳ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τούτῳ συνεσόμενον καὶ πίστεις δώ-
σοντα, εἰ ἀποκτείνει βασιλέα Ἀλέξανδρον, αὐτὸν βασιλέα
καταστήσειν τῆς Μακεδονίας καὶ χρυσίου τάλαντα πρὸς
εἴη βασιλείᾳ ἐπιδώσειν χίλια. (4) Ὁ δὲ Σισίνης ἀλοῦς
πρὸς Παρμενίωνος λέγει πρὸς Παρμενίωνα ὧν ἕνεκα
ἀπεστάλη· καὶ τοῦτον [αὐτίκα] ἐν φυλακῇ πέμπει Παρ-
μενίων παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ πυνθάνεται ταῦτα παρ'
αὐτοῦ Ἀλέξανδρος. Συναγαγὼν δὲ τοὺς φίλους βουλὴν
προὔτιθη ὅτι χρὴ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου γνῶναι. (5) Καὶ
ἐδόκει τοῖς ἐταίροις μήτε πάλαι εἶ βεβουλεύσθαι τὸ
κράτιστον τοῦ ἵππικου ἀνδρὶ οὐ πιστῷ ἐπιτρέψας, νῦν
τε χρῆναι αὐτὸν κατὰ τάχος ἐκποδὼν ποιεῖσθαι, πρὶν
καὶ ἐπιτηδειότερον γενομένου τοῖς Θετταλοῖς ξὺν αὐτοῖς
τι νειωτερίσαι. (6) Καί τι καὶ θεῖον ἐφόβει αὐτούς.
Ἔτι γὰρ πολιορκουῖντος αὐτοῦ (Ἀλεξάνδρου) Ἀλικαρ-
νασσὸν ἀναπαύεσθαι μὲν ἐν μεσημβρία, χελιδόνα δὲ πε-
ριπέτεσθαι ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τρύζουσαν μέγαρα καὶ τῆς
εὐνῆς ἄλλη καὶ ἄλλη καθίζειν, θορυβωδέστερον ἢ κατὰ
τὸ εἰωθὸς ἄδουσαν. (7) Τὸν δὲ ὑπὸ καμάτου ἐγερωθῆναι
μὲν ἀδυνατῶς ἔχειν ἐκ τοῦ ὕπνου, ἐνοχλούμενον δὲ
πρὸς τῆς φωνῆς τῇ χειρὶ οὐ βαρέως ἀποσοβῆσαι τὴν
χελιδόνα· τὴν δὲ τοσοῦτου ἄρα δεῆσαι ἀποφυγεῖν πλη-
γεῖσαν, ὥστε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου
καθημένην μὴ πρόσθεν ἀνεῖναι, πρὶν παντελῶς ἐξεγερω-
θῆναι Ἀλέξανδρον. (8) Καὶ Ἀλέξανδρος οὐ φαῦλον
ποιησάμενος τὸ τῆς χελιδόνος ἀνεκοίνωσεν Ἀριστάνδρῳ
τῷ Τελμισσεῖ, μάντει· Ἀριστάνδρον δὲ ἐπιβουλὴν μὲν

una cum ipsis castellum quoddam munitum, quod Pisidæ
in eorum regione exstruxerant, expugnat, unde barbari
excurrentes Phaselitas agrum colentes multis damnis aff-
ciebant.

CAP. XXV.

Interea dum apud Phaselitas est Alexander certior fit,
Alexandrum Acropi filium ejus vitæ insidiari, quum alic-
qui ex amicis esset, et tum temporis Thessalico equita-
tui præset. Erat hic Alexander Heromenis et Arrhabæi
frater, qui necis Philippi adjutores fuerant. (2) Et tum qui-
dem in culpa quum esset, Alexander cum dimiserat, quod
inter primos amicorum post Philippi obitum ad se venisset
et thorace indutus eum in regiam comitatus esset. Postea
vero multis honoribus affectum sibi adjunxerat, ducem-
que copiarum in Thraciam miserat, et Cala Thessalici
equitatus præfecto ad satrapatum misso, hunc Thessalis
ducem dederat. Insidiarum vero ratio ita denunciata est.

3. Darius, acceptis per Amyntam transfugam ab hoc
Alexandro mandatis et literis, Sisinem hominem Persam,
cui plurimum fidebat, ad maritimam oram mittit, præ-
textu quidem legationis ad Atizyem, Phrygiæ satrapam : re
vera autem, ut Alexandrum hunc adiret fidemque faceret.
si regem Alexandrum interficeret, Macedoniæ regnum et
mille insuper auri talenta se illi daturum. (4) Sed Sines a
Parmenione comprehensus, causam suæ legationis ei ex-
plicavit. Parmenio statim illum cum custodia ad Alexan-
dram mittit, qui eadem ex illo cognoscit. Convocatis au-
tem amicis, quid de Alexandro statuendum sit, consultat.
(5) Amicis visum est, parum consulte initio factum fuisse,
quod præstantissimum equitatum homini non fido commi-
sisset : nunc vero celeriter illum de medio tollendum,
priusquam conciliatis Thessalorum animis res novas una
cum iis moliretur. (6) Prodigium etiam quoddam timorem
ipsis adjecit. Alexandro enim adhuc Halicarnassum obsi-
dente et sub meridiem quiescente, ferunt hirundinem dor-
mientis caput circumvolitasse, magnos garritus edentem,
et modo in hoc modo in illud lectuli latus insedis-
se, turbulentiùs quam illius avis consuetudo fert canentem.
(7) Ipsum præ defatigatione e sommo excitari non po-
tuisse : sed quum strepitu suo molesta esset, leviter manu
hirundinem repulisse : illam tantum abfuisse ut repulsa
avolarit, ut ipsius capiti insidens non prius cantare desti-
terit, quam Alexander penitus expergefactus fuerit. (8) Is
prodigium illud non levis momenti esse ratus, Aristandrum
Telmissensem vatem consulit : qui insidias Alexandre

ἐκ τοῦ τῶν φίλων σημαίνεσθαι αὐτῷ εἰπεῖν, σημαίνεσθαι δὲ καὶ ὅτι καταφανῆς ἔσται· τὴν γὰρ χελιδόνα σύντροφόν τε εἶναι ὄρνιθα καὶ εὖνουν ἀνθρώποις καὶ λάλον μᾶλλον ἢ ἄλλην ὄρνιθα.

9. Ταῦτά τε οὖν καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Πέρσου ξυνηεῖς πέμπει ὡς Παρμενίωνα Ἀμφοτερόν τὸν Ἀλεξάνδρου μὲν παῖδα, ἀδελφὸν δὲ Κρατέρου· καὶ ξυμπέμπει αὐτῷ τῶν Περγαίων τινὰς τὴν ὁδὸν ἡγησομένους. Καὶ ὁ Ἀμφοτερός στολὴν ἐνδύς ἐπιχώριον, ὡς μὴ γνώριμος εἶναι κατὰ τὴν ὁδὸν, λαυθάνει ἀφικόμενος παρὰ Παρμενίωνα· (10) καὶ γράμματα μὲν οὐ κομίζει παρ' Ἀλεξάνδρου· οὐ γὰρ ἔδοξε γράφειν ὑπὲρ οὐδενὸς τοιούτου ἐς τὸ ἐμφανές· τὰ δὲ ἀπὸ γλώσσης οἱ ἐντεταλμένα ἐξήγγειλε. Καὶ οὕτω ξυλλαμβάνεται ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος καὶ ἐν φυλακῇ ἦν.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἀλέξανδρος δὲ ἄρας ἐκ Φασηλίδος, μέρος μὲν τῆς στρατιᾶς διὰ τῶν ὄρων πέμπει ἐπὶ Πέργης, ἣ ὠδοπεποιήκεσαν αὐτῷ οἱ Θραῖκες χαλεπὴν ἄλλως καὶ μακρὰν οὖσαν τὴν πάροδον· αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ἦγε τοὺς ἄμφ' αὐτόν. Ἔστι δὲ ταύτῃ ἡ ὁδὸς οὐκ ἄλλως ὅτι μὴ τῶν ἀπ' ἄρκτου ἀνέμων πνεόντων· εἰ δὲ νότοι κατέχοιεν, ἀπόρως ἔχει διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ὁδοιπορεῖν. (2) Τότε δ' ἐκ νότων σκληρῶν βορέαι ἐπιπνεύσαντες, οὐκ ἄνευ τοῦ θεοῦ, ὡς αὐτὸς τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν ἐξηγοῦντο, εὐμαρῇ καὶ ταχεῖαν τὴν πάροδον παρέσχον. Ἐκ Πέργης δὲ ὡς προΐει, ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πρέσβεις Ἀσπενδίων αυτοκράτορες, τὴν μὲν πόλιν ἐνδιδόντες, φρουρὰν δὲ μὴ εἰσάγειν δεόμενοι. (3) Καὶ περὶ μὲν τῆς φρουρᾶς πράξαντες ἀπῆλθον ὅσα ἠξίουσαν, πεντήκοντα δὲ τάλαντα κελεύει τῇ στρατιᾷ δοῦναι αὐτοῖς ἐς μισθὸν καὶ τοὺς ἵππους οὓς δασμὸν βασιλεῖ ἔτρεφον. Οἱ δὲ ὑπὲρ τε τοῦ ἀργυρίου καὶ τοὺς ἵππους παραδώσειν ξυνηθέμενοι ἀπῆλθον.

4. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ Σίδης ἦει. Εἰσὶ δὲ οἱ Σιδῆται Κυμαῖοι ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος· καὶ οὗτοι λέγουσιν ὑπὲρ σφῶν τόνδε τὸν λόγον, ὅτι ὡς κατῆράν τε ἐς τὴν γῆν ἐκείνην οἱ πρῶτοι ἐκ Κύμης σταλέντες καὶ ἐπὶ οἰκισμῷ ἐξέβησαν, αὐτίκα τὴν μὲν Ἑλλάδα γλώσσαν ἐξελάθοντο, εὐθὺς δὲ βάρβαρον φωνὴν ἴεσαν, οὐδὲ τῶν προσχώρων βαρβάρων, ἀλλὰ ἰδίαν σφῶν οὕτω πρόσθεν οὖσαν τὴν φωνήν· καὶ ἐκτότε οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους προσχώρους Σιδῆται ἐβαρβάριζον. (5) Καταλιπὼν δὲ φρουρὰν ἐν [τῇ] Σίδῃ, προΐει ἐπὶ Σύλλιον, χωρίον ὄχυρόν καὶ φρουρὰν ἔχον ξένων μισθοφόρων καὶ αὐτῶν τῶν ἐπιχωρίων βαρβάρων. Ἄλλ' οὔτε τὸ Σύλλιον ἐξ ἐφόδου αὐτοσχεδίου ἠδυνήθη λαβεῖν, ἐπεὶ τε ἡγγέλθη αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν τοὺς Ἀσπενδίους ὅτι οὐδὲν τῶν ξυγκειμένων πρᾶξαι ἐθέλοιεν, οὔτε τοὺς ἵππους παραδοῦναι τοῖς πεμφθεῖσιν οὔτε ἀπαριθμῆσαι τὰ χρήματα, καὶ

ab amico quodam strui, portendi respondit, fore tamen ut insidiæ proderentur. Hirundinem enim coalumnnam atque amicam hominibus esse ac præ cæteris avibus garulam.

9. Vatis itaque responsum cum Persæ dictis conferens, Amphoterum Alexandri quidem filium, Crateri autem fratrem, ad Parmenionem mittit, Pergensibus aliquot, qui itineris duces essent, adjunctis. Amphoterus, habitu illius regionis assumpto, ne in itinere agnosceretur, clam ad Parmenionem pervenit : (10) ac nihil quidem ab Alexandro literarum adfert, (nihil enim hac de re aperte literis committendum judicarat) sed verbis mandata exponit. Atque ita Alexander hic capitur, et custodia traditur.

CAP. XXVI.

Alexander ex Phaselide movens, aliquam exercitus partem per montana Pergas mittit, qua Thraces viam patefecerant, arduam alias et longam; ipse secus mare per littus suos ducit. Via autem hæc aliter confici non potest, nisi ventis a septentrione flantibus : austro autem invalescente, ægre per littus iter fit. (2) Tum vero pro vehementibus austris boreales venti exorti, non absque divino quodam numine (ut ipse Alexander, et qui cum eo erant, interpretabantur) facilem ac celerem transitum præbuerunt. Ex Pergis progressus, obvios habuit legatos Aspendiorum liberis mandatis instructos, oppidum dedites quidem illi, at ne præsidia imponeret deprecantes. (3) Ac de præsidio quidem postulata impetrarunt : quinquaginta vero talenta in exercitûs stipendia iis imperat et equos, quos tributî nomine Dario nutriebant. Equos itaque et argenti summam daturos se polliciti, discedunt.

4. Alexander inde in Siden movit : sunt autem Sidetæ Cumæi, ex Cumis Æoliis oriundi; qui quidem de hujusmodi quippiam narrant. Nimirum majores qui e Cumis profecti eo appulerunt atque in eam regionem habitandam descenderunt, repente Græcanicæ linguæ oblitos fuisse, statimque barbaros sonos emisisse : nec tamen illos cum barbaris vicinis communes, sed ipsis proprios ac peculiare, quique antea in usu non fuissent : atque ex eo tempore Sidetes a vicinis barbaris lingua distinctos esse. (5) Alexander, relicto apud Sidem præsidio, Syllium profectus est, oppidum munitum, atque tam externi mercenariique militis quam incolentium barbarorum præsidio firmatum. Neque vero Syllium repentino impetu capi poterat, quod in itinere nunciatum est, Aspendios nihil eorum quæ pacta essent præstare, neque equos tradere iis qui ad eos recipiendos missi erant, neque pecuniam numerare

τὰ ἐκ τῆς χώρας ὅτι ἀνασκευασάμενοι ἐς τὴν πόλιν τὰς τε πύλας ἀποκεκλείκασιν τοῖς παρ' Ἀλεξάνδρου, καὶ τὰ τεῖχη ὅπη πεπονηκότα ἦν ἐπισκευάζουσι, ταῦτα πυθόμενος ἐπὶ Ἀσπένδου ἀνεξεύγνυεν.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ὡκισται δὲ τῆς Ἀσπένδου τὰ μὲν πολλὰ ἐπὶ ἄκρα ὄχυρᾶ καὶ ἀποτόμῳ, καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἄκραν ὁ Εὐρυμέδων ποταμὸς ρεῖ· ἦσαν δὲ αὐτοῖς καὶ περὶ τῆς ἄκρας ἐν τῷ χθαμαλῷ οὐκ ὀλίγαι οἰκῆσεις καὶ τεῖχος περιεβέβλητό αὐταῖς οὐ μέγα. (2) Τὸ μὲν δὲ τείχος εὐθύς, ὡς προσάγοντα Ἀλεξάνδρον ἔγνωσαν, ἐκλείπουσιν ὅσοι ἐπύκουν καὶ τὰς οἰκίας ὅσας ἐν τῷ χθαμαλῷ ὠκισμένους οὐκ ἐδόκουν διαφυλάξαι ἂν δύνασθαι· αὐτοὶ δὲ ἐς τὴν ἄκραν ξυμφεύγουσιν. Ἀλεξάνδρος δὲ ὡς ἀφίκετο ξὺν τῇ δυνάμει, εἴσω τοῦ ἐρήμου τείχους παρελθὼν κατεστρατοπέδευσεν ἐν ταῖς οἰκίαις ταῖς καταλειμμέναις πρὸς τῶν Ἀσπενδίων. (3) Οἱ δὲ Ἀσπενδιοὶ ὡς εἶδον αὐτόν τε Ἀλεξάνδρον παρ' ἐλπίδα ἤκοντα καὶ τὸ στρατόπεδον ἐν κύκλῳ σφῶν πάντη, πέμψαντες πρέσβεις ἐδέοντο ἐφ' οἷσπερ τὸ πρότερον ξυμβῆναι.

Καὶ Ἀλέξανδρος τό τε χωρίον ὄχυρὸν ἰδὼν καὶ αὐτὸς [ὡς] οὐκ ἐπὶ χρόνιον πολιορκίαν παρεσκευασμένος, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς μὲν οὐδὲ ὡς ξυνέβη πρὸς αὐτούς· (4) ἡμέρους δὲ δοῦναι σφῶν τοὺς δυνατωτάτους ἐκέλευσε καὶ τοὺς ἵππους οὓς πρόσθεν ὠμολόγησαν καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀντὶ τῶν πεντήκοντα, καὶ πείθεσθαι τῷ σατράπῃ τῷ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ταχθέντι καὶ φόρους ἀποφέρειν ὅσα ἔτη Μακεδόσι, καὶ ὑπὲρ τῆς χώρας διακριθῆναι, ἣν τῶν προσχώρων οὔσαν βία κατέχειν ἐν αἰτία ἦσαν.

Ὡς δὲ πάντα οἱ ἐπεχώρησαν, ἀνέξευξεν ἐς Πέρην, κακείθεν ἐς Φρυγίαν ὄρημητο· ἦν δὲ αὐτῷ ἡ πορεία παρὰ Τελμισσὸν πόλιν. Οἱ δὲ ἄνθρωποι οὗτοι τὸ μὲν γένος Πισίδαί εἰσι βάρβαροι, χωρίον δὲ οἰκοῦσιν ὑπερύψηλον καὶ πάντη ἀπότομον· καὶ ἡ ὁδὸς παρὰ τὴν πόλιν χαλεπή. (6) Καθήκει γὰρ ἐκ τῆς πόλεως ὄρος ἔστε ἐπὶ τὴν ὁδόν, καὶ τοῦτο μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ἀποπαύεται· ἀντίπορον δὲ αὐτῷ ὄρος ἄλλο ἐστὶν οὐ μείον ἀπότομον. Καὶ ταῦτα τὰ ὄρη ὡσπερ πύλας ποιεῖ ἐπὶ τῇ ὁδῷ, καὶ ἐστὶν ὀλίγη φυλακὴ κατέχοντας τὰ ὄρη ταῦτα ἄπορον ποιεῖν τὴν πάροδον. Καὶ τότε οἱ Τελμισσεῖς πανδημεὶ ἐκβεβοηθηκότες ἀμφοτέρω τὰ ὄρη κατεῖχον. (7) Ταῦτα δὲ ἰδὼν Ἀλέξανδρος στρατοπέδευσθαι αὐτοῦ ὅπως εἶχον ἐκέλευε τοὺς Μακεδόνας, γνοὺς ὅτι οὐ μενοῦσι πανδημεὶ οἱ Τελμισσεῖς ἀυλιζόμενους σφᾶς ἰδόντες, ἀλλ' ἀποχωρήσουσιν ἐς τὴν πόλιν, πλησίον οὔσαν, οἱ πολλοὶ αὐτῶν, ὅσον φυλακὴν καταλιπόντες ἐπὶ τοῖς ὄρεσι. Καὶ ξυνέβη ὅπως εἶκαζεν· οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἀπῆλθον, αἱ φυλακαὶ δὲ ἔγκατέμειναν. (8) Καὶ ἐπὶ τούτους εὐθύς ἀναλαβὼν τοὺς τε τοξότας καὶ τὰς τῶν ἀκοντιστῶν τάξεις καὶ τῶν ὀπλι-

velle, sed rebus suis ex agro in urbem vectis, portas iis qui ab Alexandro venerant præclusisse, et muros sicubi affecti videbantur, instaurasse. Quibus rebus cognitis, Aspendum versus castra movit.

CAP. XXVII.

Sita est ea urbs magna ex parte in aspera præruptaque rupe, quam Eurymedon fluvius alluit. Erant autem iis circum rupem declivioribus ac planioribus in locis ædificia non pauca, modico muro circumjecto. (2) Simulac vero Alexandrum moenibus appropinquantem viderunt, muro ædificiisque, quæ humilioribus in locis inhabitabant, desertis, quod ea tueri se posse diffidebant, in arcem confugiunt. Alexander, ut primum eo cum exercitu pervenit, vacuum murum transgressus, in ædificiis quæ Aspensii deseruerant, castra locat. (3) Qui quum ipsum Alexandrum præter expectationem advenientem ac sese undique ab exercitu circumsessos viderunt, missis legatis orarunt ut prioribus conditionibus pactio fieret. Alexander, quum loci munitionem animadverteret, quumque ipse ad longam obsidionem imparatus esset, nihilominus tamen non iisdem conditionibus cum eis convenit : (4) sed ut principes urbis obsides dent, et equos quos antea promiserant tradant, et talentorum summam duplicent, imperat : utque satrapæ, quem Alexander statuisset, pareant, et tributa annua Macedonibus pendant : ac de agro, cuius possessionem finitimis vi eripuisse accusabantur, iudicio contendant.

5. Omnibus iis conditionibus acceptis Pergen profectus, inde in Phrygiam castra movit. Erat autem illi iter faciendum juxta Telmissum urbem. Homines hi sunt barbari, a Pisidis oriundi : locum autem inhabitant vehementer excelsum omnique ex parte præruptum : viaque ipsa quæ juxta urbem ducit, ardua est ac difficilis. (6) Siquidem mons ab urbe in viam protenditur, cuius radices in ipsam viam desinunt. Huic alter ex adverso mons objectus est, æque abruptus : ita ut portas in via facere videantur, facileque aditus omnis exiguo præsidio montibus illis imposito impediri possit. Utrumque montem Telmissenses omni manu accurrentes insederant. (7) Id conspicatus Alexander, Macedones ibi, ut possent, locare castra jubet : ita secum reputans, Telmissenses non ita cum omni manu eo loci moram facturos, quum Macedonas castra fixisse cernerent, sed maximam eorum partem in urbem, quæ proxima erat, sese recepturam, præsidio aliquo in montibus relicto. Et quidem perinde ac cogitarat evenit ; plerique enim eorum recesserunt, præsidium solum remansit. (8) Alexander, protinus sumptis sagittariis et jaculatorum ordinibus, et ex armigeris qui expeditiores erant, præsidium invadit.

τῶν ὅσοι κουφότεροι, ἐπήγαγεν. Οἱ δὲ οὐκ ἔμειναν βαλ-
λόμενοι, ἀλλὰ ἔλιπον τὸ χωρίον· καὶ Ἀλέξανδρος ὑπερ-
βαλὼν τὰ στενὰ πρὸς τῇ πόλει κατεστρατοπέδευσε.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Καὶ ἐνταῦθα ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν Σελγέων
5 πρῆσβεις. Οἱ δὲ εἰσι καὶ αὐτοὶ Πισίδαι βάρβαροι καὶ
πόλιν μεγάλην οἰκοῦσι καὶ μάχιμοι εἰσιν· ὅτι δὲ πο-
λέμιοι τοῖς Τελμισσεῦσιν ἐκ παλαιοῦ ἐτύγχανον, ὑπὲρ
φιλίας πρὸς Ἀλέξανδρον πεπερσεβευμένοι ἦσαν. Καὶ
πρὸς τούτους σπένδεται Ἀλέξανδρος, καὶ ἐκ τούτου
10 πιστοῖς ἐς ἅπαντα ἐχρήσατο. (2) Τὴν Τελμισσὸν δὲ
ἀπέγνω ἐλεῖν ἂν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἀλλ' ἐπὶ Σαγαλασ-
σοῦ ἐπέλετο. Ἦν δὲ καὶ αὕτη οὐ μικρὰ πόλις·
Πισίδαι καὶ ταύτην ὄκουν, καὶ ἐδόκουν πάντων
Πισιδῶν μαχίμων ὄντων αὐτοὶ εἶναι οἱ μαχιμώτατοι·
15 καὶ τότε τὸν λόφον τὸν πρὸ τῆς πόλεως, ὅτι καὶ οὗτος
οὐ μείον τοῦ τεύχους ὄχυρὸς ἐς τὸ ἀπομάχεσθαι ἦν, κα-
τειληφότες προσέμενον. (3) Ἀλέξανδρος δὲ τὴν μὲν
φάλαγγα τῶν Μακεδόνων τάττει ὡδε. Ἐπὶ μὲν τοῦ
δεξιοῦ κέρως, ἵνα καὶ αὐτὸς ἐπετέτακτο, τοὺς ὑπα-
20 πιστάς εἶχεν, ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς πεζεταίρους
ἔστε ἐπὶ τὸ εὐώνυμον παρατείνας, ὡς ἐκάστοις τῶν
στρατηγῶν ἢ ἡγεμονία τῆς τάξεως ἐν τῇ τότε ἡμέρᾳ
ἦν. (4) Ἐπὶ δὲ τῷ εὐωνύμῳ ἐπέταξεν ἡγεμόνα Ἀμύν-
ταν τὸν Ἀρραβαίου. Προετάχθησαν δὲ αὐτῷ τοῦ μὲν
25 δεξιοῦ κέρως οἱ τε τοξόται καὶ οἱ Ἀγριᾶνες, τοῦ δὲ
εὐωνύμου οἱ ἀκοντισταὶ οἱ Θραῖκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλ-
κης· οἱ γὰρ ἰππεῖς αὐτῷ οὐκ ὠφέλιμοι ἐν τῇ δυσχωρίᾳ
ἦσαν. Τοῖς Πισίδαϊς δὲ καὶ Τελμισσεῖς προσβεβοη-
θηκότες συνετάξαντο.
30 5. Ἦδη δὲ οἱ ἀμφ' Ἀλέξανδρον προσβεβληκότες τῷ
ὄρει ὑπερκατεῖγον οἱ Πισίδαι κατ' αὐτὸ τὸ ἀποτομώτα-
τον τῆς ἀνόδου ἦσαν, καὶ ἐν τούτῳ ἐπιτίθενται αὐτοῖς οἱ
βάρβαροι λόχοις κατὰ κέρας ἐκάτερον, ἧ σφίσι μὲν
εὐπροσοδωτάτον ἦν, τοῖς πολεμίοις δὲ χαλεπωτάτη ἢ
35 πρόσθασις. Καὶ τοὺς μὲν τοξότας, οἷα δὴ οὔτε ἀκρι-
βῶς ὀπλισμένους καὶ πρώτους πελάσαντας, ἐτρέψαντο,
οἱ δὲ Ἀγριᾶνες ἔμειναν. (6) Ἐγγὺς γὰρ ἤδη καὶ ἡ φά-
λαγξ τῶν Μακεδόνων προσῆγε καὶ πρὸ αὐτῆς Ἀλέξαν-
δρος ἐφαίνετο. Ὡς δὲ ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, γυ-
40 μνοὶ τε οἱ βάρβαροι ὄντες ὀπλίταις προσεφέροντο καὶ
πάντη κατατιτρωσκόμενοι ἐπιπτον, ἐνταῦθα δὲ ἐγκλί-
νουςι. (7) Καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν ἐς πεντακοσίους·
κοῦφοι γὰρ ὄντες καὶ ἔμπειροι τῶν χωρίων οὐ χαλεπῶς
ἀπεχώρουν· καὶ οἱ Μακεδόνες διὰ βαρύτητα τῶν ὀπλων
45 καὶ ἀπειρίαν τῶν ὁδῶν οὐ θαρβραλέοι ἐς τὸ διώκειν ἦσαν.
(8) Ἀλέξανδρος δὲ ἐχόμενος τῶν φευγόντων τὴν πόλιν
αὐτῶν αἰρεῖ κατὰ κράτος. Τῶν δὲ ξὺν αὐτῷ Κλέανδρος
τε ὁ στρατηγὸς τῶν τοξοτῶν ἀποθνήσκει καὶ τῶν ἄλλων
ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄλλους

Telmissenses, quum telorum jactus sustinere non possent,
locum deserunt. Alexander, superatis angustiis, ad urbem
castra locat.

CAP. XXVIII.

Eo loci legati a Selgensibus ad eum veniunt. Sunt autem
et hi Pisidæ barbari, magnamque urbem incolunt, belli-
cosi etiam ipsi. Hi quod veteres Telmissensium hostes
erant, legatos ad Alexandrum amicitiam petentes mise-
rant. Fœdere itaque cum iis pacto, deinceps illis ad
omnia fides Alexander est usus. (2) Dehinc, quum Tel-
missi expugnatio non exiguum tempus requirere videretur,
Sagalassum petit. Erat porro etiam hæc non parva urbs,
a Pisidis habitata : quumque omnes Pisidæ bellicosi existi-
marentur, hi tamen ceteris bellica laude superiores habiti
sunt : ac tum temporis collem, qui urbi imminabat, quum
non minus quam muros urbis munitum illum ad propul-
sandum judicarent, occupantes hostem opperiebantur. (3)
Alexander Macedonum phalangem ita instruit. A dextro
cornu, cui ipse præerat, scutatos locat : proximos his pe-
dites amicos usque ad sinistrum cornu explicat, prout sin-
gulis ducibus eo die ordines ducendi contigerant. (4) A
sinistro quidem cornu ducem statuit Amyntam Arrhabæi
filium. A dextro quidem latere sagittarios et Agrianos præ-
tendit, a sinistro jaculatores Thracas, quos ducebat Sital-
ces; equites enim in illa locorum difficultate nulli usui
esse poterant. Porro Pisidis Telmissenses etiam auxilio
venerant unaque in acie stabant.

5. Jamque Alexandri acies montem subiens quem Pi-
sidæ tenebant, ad maxime prærupta ascensus loca perve-
nerat, quum barbari in utrumque cornu ex insidiis pro-
ruunt, qua parte ipsis expeditior via, hostibus vero diffi-
cillimus accessus esset : et sagittarios quidem, utpote leviter
armatos, qui que primi pedem contulerant, in fugam ver-
tunt : Agriani vero subsistunt. (6) Nam et propinqua jam erat
Macedonum phalanx, et Alexander ipsam ducens conspi-
ciebatur. Postquam autem cominus manu res geri cœpit,
barbari nudi cum armatis confligentes omnique ex parte
vulnerati cadunt ac terga vertunt. (7) Cæsi sunt ex iis
circiter quingenti. Multi enim, quod leves expeditique
erant et locorum gnari, facile evaserunt : Macedones ob
gravitatem armorum imperitiamque viarum minus audacter
fugientes insequuti sunt. (8) Alexander vero fugientium
tergis acriter instans, urbem illorum vi capit, Cleandro
uno ex copiarum ducibus, desiderato, aliisque militibus
circiter viginti. Inde in alios Pisidas movit, et nonnulla

Πισίδας ἦγε· καὶ τὰ μὲν τινα τῶν φρουρίων βίᾳ ἐξεῖ-
λε, τὰ δὲ δημολογία προσηγάγετο.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Ἐντεῦθεν δὲ ἦει ἐπὶ Φρυγίας παρὰ τὴν λίμνην
ἣ ὄνομα Ἀσκανία, ἐν ἣ ἄλλες πηγνυται αὐτόματοι, καὶ
5 τούτοις χρωῖνται οἱ ἐπιχώριοι, οὐδὲ θαλάσσης τι ἐπὶ
τούτῳ δεύονται· καὶ ἀφικνεῖται ἐς Κελαινάς πεμπτάτος.
Ἐν δὲ ταῖς Κελαιναῖς ἄκρα ἦν πάντη ἀπότομος, καὶ
ταύτην φυλακὴ κατεῖχεν ἐκ τοῦ σατράπου τῆς Φρυ-
γίας, Κᾶρες μὲν χίλιοι, Ἑλληγες δὲ μισθοφόροι ἑκατόν.
10 (2) Καὶ οὗτοι πρεσβεύονται παρ' Ἀλεξάνδρον, ἐπαγγελ-
λόμενοι, εἰ μὴ ἀφίκοιτό σφισι βοήθεια ἐν ἡμέρᾳ ἣ ξυνέ-
κειτο, φράσαντες τὴν ἡμέραν, ὅτι παραδώσουσι τὸ χω-
ρίον. Καὶ ἔδοξε ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ὠφελιμώτερα ἢ
πολιορκεῖν ἄπορον πάντη προσφέρεισθαι τὴν ἄκραν.
15 (3) Πρὸς μὲν δὴ ταῖς Κελαιναῖς φυλακὴν καταλείπει
στρατιώτας ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους. Μείνας δὲ
αὐτοῦ ἡμέρας δέκα καὶ σατράπην ἀποδείξας Φρυγίας
Ἀντίγονον τὸν Φιλίππου, ἐπὶ δὲ τοὺς ξυμμαχούς ἀντ'
ἐκείνου στρατηγὸν Βάλακρον τὸν Ἀμύντου ἐπιτάξας,
20 αὐτὸς ἐπὶ Γόρδιου ἐστέλλετο. Καὶ Παρμενίῳ ἐπέ-
στειλεν, ἄγοντα ἅμα οἱ τὴν δύναμιν ἐκεῖσε ἀπαντᾶν· καὶ
ἀπήντα ξὺν τῇ δυνάμει Παρμενίων. (4) Καὶ οἱ νεόγα-
μοι δὲ οἱ ἐπὶ Μακεδονίας σταλέντες εἰς Γόρδιον ἦγον
καὶ ξὺν αὐτοῖς ἄλλη στρατιὰ καταλεχθεῖσα, ἣν ἦγε Πτο-
25 λεμαῖός τε ὁ Σελεύκου καὶ Κοῖνος ὁ Πολεμοκράτους καὶ
Μελέαγρος ὁ Νεοπτολέμου, πεζοὶ μὲν Μακεδόνες τρις-
χίλιοι, ἵππεῖς δὲ ἐς τριακοσίους καὶ Θεσσαλῶν ἵππεῖς
διακόσιοι, Ἡλείων δὲ ἑκατόν καὶ πεντήκοντα, ὧν ἡγεῖτο
Ἀλκίας ὁ Ἡλείος.
30 5. Τὸ δὲ Γόρδιον ἔστι μὲν τῆς Φρυγίας τῆς ἐφ' Ἑλ-
λησπόντου, κεῖται δὲ ἐπὶ τῷ Σαγγαρίῳ ποταμῷ· τοῦ
δὲ Σαγγαρίου αἱ μὲν πηγαὶ ἐκ Φρυγίας εἰσὶν· αὐτὸς δὲ
διὰ τῆς Θρακῶν τῶν Βιθυνῶν χώρας ἐξίησιν εἰς τὸν Εὐ-
ξείνον πόντον. Ἐνταῦθα καὶ Ἀθηναίων πρεσβεία παρ'
35 Ἀλεξάνδρον ἀφίκετο, δεόμενοι Ἀλεξάνδρου ἀφεῖναι σφισι
τοὺς αἰχμαλώτους, οἱ ἐπὶ Γρανικῷ ποταμῷ ἐλήφθησαν
Ἀθηναίων ξυστρατευόμενοι τοῖς Πέρσαις καὶ τότε ἐν
Μακεδονίᾳ ξὺν τοῖς δισχιλίοις δεδεμένοι ἦσαν· καὶ ὅπερ
αὐτῶν ἀπρακτοὶ ἐν τῷ τότε ἀπῆλθον. (6) Οὐ γὰρ ἔδοκει
40 ἀσφαλές εἶναι Ἀλεξάνδρῳ, ἔτι συνεστῶτος τοῦ πρὸς
τὸν Πέρσῃν πολέμου, ἀνεῖναι τι τοῦ φόβου τοῖς Ἑλλη-
σιν ὅσοι ἐναντία τῇ Ἑλλάδι στρατεύεσθαι ὑπὲρ τῶν
βαρβάρων οὐκ ἀπηξίωσαν· ἀλλ' ἀποκρίνεται, ἐπειδὴν
τὰ παρόντα καλῶς γένηται, τότε ἦκειν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν
45 πρεσβευομένων.

eorum castella vi cepit, nonnulla pactionibus ad deditio-
nem adduxit.

CAP. XXIX.

Posthæc Phrygiam versus proficiscebatur juxta paludem
cui Ascania nomen est : in qua sal suapte sponte concre-
scit, quo incolæ utuntur, neque mari eam ad rem indigent.
Quintis castris Celænas pervenit. Erat in ea urbe arx omni
ex parte prærupta ac præceps, in qua Phrygiæ satrapa col-
locarat præsidio Carum mille, Græcorum mercenariorum
centum. (2) Hi legatos ad Alexandrum mittunt, nisi subsi-
dium ipsis intra statum diem, quem nominabant, adferretur,
deditioem pollicentes. Quam quidem conditionem
Alexander rebus suis convenientiorem quam obsidionem
esse statuit, quum difficillima omni ex parte arcis oppugnatio
videretur. (3) In ea urbe mille fere et quingentos milites
præsidio relinquit, et dies decem ibi commoratus, Antigoni
Philippi filium Phrygiæ satrapam declarat, et Bala-
crum Amyntæ filium ejus loco auxiliaribus copiis præficit.
Ipse Gordium profectus est, literis ad Parmenionem missis,
uti illuc sibi cum exercitu obviam veniat. Parmenio impe-
rata facit. (4) Porro Macedones qui uxores recens nuptas
visum ierant, Gordium veniunt; et cum iis exercitus recens
conscriptus; quem Ptolemæus Seleuci et Cœnus Polemo-
cratis atque Melcager Neoptolemi filius ducebant: Erat is
exercitus peditum Macedonum mille, equitum trecen-
torum, Thessalorum equitum ducentorum, Eleorum cen-
tum quinquaginta quibus præerat Alcias Eleus.

5. Est vero Gordium in Phrygia Hellesponto proxima,
ad Sangarium amnem sita, cujus fluminis fontes in Phrygia
oriuntur. Ipse per Thracas Bithynos fluens in Euxinum
pontum fertur. Eo loci Atheniensium etiam legati ad Ale-
xandrum veniunt, oratum uti cives suos, qui una cum
Persis militantes, ad Granicum amnem capti fuerant, ac
tum in Macedonia cum aliis bis mille vinceti tenebantur, di-
mittat. Hi re infecta tum domum redeunt. (6) Neque
enim consultum Alexandro videbatur, vigente adhuc Për-
sico bello, Græcorum metum imminuere, qui adversus
Græciam pro barbaris militare veriti non fuissent. Hoc
tantum responsi dedit, ut bello Persico ex animi sui sen-
tentia confecto, legatos de iisdem rebus mittant.

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦ. Α΄.

Ἐκ δὲ τούτου Μένων τοῦ τε ναυτικοῦ παντὸς ἡγε-
 μῶν ἐκ βασιλείως Δαρείου καθεστηκῶς καὶ τῆς παραλίου
 ξυμπάσης, ὡς ἐς Μακεδονίαν τε καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀπο-
 στρέψων τὸν πόλεμον, Χίον μὲν λαμβάνει προδοσίᾳ ἐν-
 5 δοθεῖσαν· ἔνθεν δὲ ἐπὶ Λέσθου πλεύσας, ὡς οὐ προσεῖχον
 αὐτῷ οἱ Μιτυληναῖοι, τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Λέσθου
 προσηγάγετο. (2) Ταύτας δὲ παραστησάμενος καὶ
 προσσχὼν τῇ Μιτυλήνῃ, τὴν μὲν πόλιν χάρακι διπλῶ
 ἐκ θαλάσσης εἰς θάλασσαν ἀπετείχισε, στρατόπεδα δὲ
 10 πέντε ἐποικοδομησάμενος τῆς γῆς ἐκράτει οὐ χαλεπῶς.
 Καὶ μέρος μὲν τι τῶν νεῶν τὸν λιμένα αὐτῶν ἐφύλασσε,
 τὰς δὲ ἐπὶ τὴν ἄκραν τῆς Λέσθου τὸ Σίγριον, ἵνα ἡ
 προσβολὴ μάλιστα ἔστι ταῖς ἀπὸ τε Χίου καὶ Γεραιστοῦ
 καὶ Μαλέας δλκάσι, ἀποστείλας τὸν παράπλου ἐν
 15 φυλακῇ εἶχεν, ὡς μὴ τινα ὠφέλειαν κατὰ θάλασσαν
 γίνεσθαι τοῖς Μιτυληναίοις. (3) Καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸς μὲν
 νόσω τελευτᾷ, καὶ εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐν τῷ τότε
 ἔβλαψε τὰ βασιλείως πράγματα. Αὐτοφραδάτης δὲ καὶ
 20 ὁ Μένων τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν ἔσπε Δαρείον τι ὑπὲρ αὐτῆς
 γνῶναι, ἀδελφιδῶν αὐτοῦ ὄντι, οὗτοι τῇ πολιορκίᾳ οὐκ
 ἀβρώστως προσέκειντο. (4) Καὶ οἱ Μιτυληναῖοι τῆς τε
 γῆς εἰργόμενοι καὶ ἀπὸ θαλάσσης πολλαῖς ναυσὶν ἐφορ-
 μούσαις φρουρούμενοι, πέμψαντες παρὰ τὸν Φαρνάβα-
 25 ζον ὁμολογίας ἐποίησαντο, τοὺς μὲν ξένους τοὺς παρ'
 Ἀλεξάνδρου σφίσι κατὰ συμμαχίαν ἤκοντας ἀπελθεῖν,
 Μιτυληναίους δὲ καθελεῖν μὲν τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον
 σφίσι γενομένας στήλας, ξυμμαχούς δὲ εἶναι Δαρείου
 κατὰ τὴν εἰρήνην τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην πρὸς
 30 βασιλέα Δαρεῖον, τοὺς φυγάδας δὲ αὐτῶν κατιέναι ἐπὶ
 τοῖς ἡμίσεσι τῶν τότε ὄντων ὅτε ἔφυγον. (5) Ἐπὶ τού-
 τοις μὲν δὴ ἡ ξύμβασις τοῖς Μιτυληναίοις πρὸς τοὺς
 Πέρσας ξυνέβη. Φαρνάβαζος δὲ καὶ Αὐτοφραδάτης,
 ὡς παρῆλθον ἅπαξ εἴσω τῆς πόλεως, φρουρὰν τε ἐς αὐ-
 35 τὴν εἰσήγαγον καὶ φρούραρχον ἐπ' αὐτῇ Λυκομήδην
 Ῥόδιον, καὶ τύραννον ἐγκατέστησαν τῇ πόλει Διογένην,
 ἕνα τῶν φυγάδων· χρήματά τε εἰσέπραξαν τοὺς Μιτυ-
 ληναίους τὰ μὲν βίᾳ ἀφελόμενοι τοὺς ἔχοντας, τὰ δὲ ἐς
 τὸ κοινὸν ἐπιβαλόντες.

ΚΕΦ. Β΄.

10 Ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι Φαρνάβαζος μὲν ἔπλει
 ἐπὶ Λυκίας ἄγων τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους, Αὐτο-
 φραδάτης δὲ ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους. Καὶ ἐν τούτῳ κα-
 ταπέμπει Δαρεῖος Θυμόνδαν τὸν Μέντορος, αὐτὸν μὲν
 τοὺς ξένους παρὰ Φαρναβάζου παραληψόμενον καὶ ἀνά-

LIBER SECUNDUS.

CAP. I.

Hæc dum geruntur, Memnon, quem Darius rex universæ
 classis oræque maritimæ præfecerat, de bello in Macedo-
 niam Græciamque transferendo cogitans, proditione Chium
 insulam capit. Inde ad Lesbum navigans, Mitylenæis, qui
 ejus partes sequuti non sunt, exceptis, reliquas Lesbi ur-
 bes in suam potestatem redegit. (2) His itaque deditione
 acceptis, Mitylenen conversus, urbem ipsam a mari ad mare
 duplici vallo interclusit, et quinque castellis exstructis, a
 terra facile superior erat. Præterea parte navium portum
 ipsorum tenebat, partem ad Sigrium, Lesbi promonto-
 rium, ubi appellere solent naves onerariæ ex Chio, Ge-
 ræsto et Malea venientes, misit, ibique ut adnavigantes
 arcerent in custodiis habuit, nequid nimirum subsidii Mity-
 lenæis mari advenire posset. (3) Interea ipse morbo obiit :
 quod quidem, si quid aliud, Darii rebus obfuit. Auto-
 phradates autem et Pharnabazus Artabazi filius, cui Me-
 mnon moriens præfecturam suam commendarat, tantisper
 dum Darius aliquid de ea statuisset (erat enim sororis suæ
 filius) obsidionem acriter urgebant. (4) Mitylenæi et terra
 interclusi et mari ingenti classe obsessi, legatis ad Pharna-
 bazum missis, pactiones ineunt : ut exteri milites qui ab
 Alexandro auxilio missi erant discedant ; ut Mitylenæi co-
 lumnas, quas Alexandro cum fœderis inscriptione erexerant,
 subvertant ; ut ex præscripto pacis per Antalcidam factæ
 Dario confœderati sint : ut exules ipsorum redirent iisque
 restitueretur dimidia pars bonorum quæ tunc erant, quum
 fugerent. (5) Hisce conditionibus Mitylenæi cum Persis
 pacti sunt. Pharnabazus et Autophradates quum semel
 urbem ingressi essent, præsidium introducunt, eique Ly-
 comedem Rhodium præficiunt, ac Diogenem, unum de
 numero exulum, tyrannum urbi imponunt : Mitylenæis
 pecuniam imperant, eamque partim ditioribus eripiunt,
 partim multitudini injungunt.

CAP. II.

His peractis, Pharnabazus in Lyciam navigat, exteros
 mercenarios ducens : Autophradates reliquas insulas petit.
 Inter hæc Darius Thymondam Mentoris filium mittit, qui
 ipse quidem mercenarios a Pharnabazo accipiat et addu-
 cat ad regem Pharnabazum autem præesse jubeat quibus

ζόντα παρὰ βασιλέα, Φαρναβάζω δὲ ἐροῦντα ἄρχειν ὅσων Μέλων ἦρχε. (2) Καὶ παραδοὺς τούτῳ τοὺς ξένους Φαρναβάζος ἐπλεῖ παρ' Αὐτοφραδάτην ἐπὶ τὰς ναῦς. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἐγένοντο, δέκα μὲν ναῦς στέλλουσι ἐπὶ τὰς Κυκλάδας νήσους Δατάμην ἄνδρα Πέρσῃν ἄγοντα, αὐτοὶ δὲ ναυσὶν ἑκατὸν ἐπὶ Τενέδου ἐπλευσαν· κατακομισθέντες δὲ τῆς Τενέδου ἐς τὸν Βόρειον καλούμενον λιμένα πέμπουσι παρὰ τοὺς Τενεδίους καὶ κελεύουσι τὰς στήλας τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς Ἑλληνας γενομένας σφίσι, ταύτας μὲν καθελεῖν, πρὸς Δαρεῖον δὲ ἄγειν τὴν εἰρήνην ἣν ἐπὶ Ἀνταλκίδου Δαρεῖω συνέθεντο. (3) Τενεδίοις δὲ τὰ μὲν τῆς εὐνοίας ἐς Ἀλέξανδρον τε καὶ τοὺς Ἑλληνας ἐποίει μᾶλλον· ἐν δὲ τῷ παρόντι ἄπορον ἄλλως ἐδόκει ὅτι μὴ προσχωρήσαντας τοῖς Πέρσαις σώζεσθαι· ἐπεὶ οὐδὲ Ἠγελόχῳ, ὅτῳ προσετέτακτο ὑπ' Ἀλεξάνδρου αὐθις ξυναγαγεῖν δύναμιν ναυτικὴν, τοσαύτη ξυνηγμένη ἦν ὡς δι' ὀλίγου προσδοκᾶν ἔσεσθαι ἂν σφίσι παρ' αὐτοῦ τινὰ ὠφέλειαν. Οὕτω μὲν δὴ οἱ ἀμφὶ Φαρναβάζον τοὺς Τενεδίους φόβῳ μᾶλλον ἢ ἐθέλοντας παρεστήσαντο.

4. Ἐν δὲ τούτῳ Πρωτέας ὁ Ἀνδρονίκου ἐτύγχανε μὲν ξυναγαγὼν ἐξ Εὐβοίας τε καὶ Πελοποννήσου ναῦς μακράς, ὑπὸ Ἀντιπάτρου τεταγμένος, ὡς εἶναι τινα ταῖς τε νήσοις φυλακὴν καὶ αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι, εἰ, καθάπερ ἐξηγγέλλετο, ἐπιπλείοιεν οἱ βάρβαροι· πυθόμενος δὲ Δατάμην περὶ Σίφνον ὁρμεῖν δέκα ναυσὶν, αὐτὸς ἔχων πεντεκαίδεκα νυκτὸς ἀνάγεται ἐπὶ Χαλκίδος τῆς ἐπὶ τῷ Εὐρίπῳ (5) καὶ προσσχὼν ἔωθεν Κύθῳ τῇ νήσῳ τὴν μὲν ἡμέραν αὐτοῦ αὐλίζεται, ὡς σαφέστερόν τε διαπυθέσθαι τὰ περὶ τῶν δέκα νεῶν καὶ ἅμα ἐν νυκτὶ φοβερώτερον προσπασεῖν τοῖς Φοίνιξιν· ὡς δὲ ἔμαθε σαφῶς τὸν Δατάμην ξὺν ταῖς ναυσὶν ἐν Σίφνῳ ὁρμοῦντα, ἐπιπλεύσας ἔτι νυκτὸς ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔω καὶ ἀπροσδοκῆτοις ἐπιπεσὼν ὁκτὼ μὲν ναῦς αὐτοῖς ἀνδράσιν ἔλαβε· Δατάμης δὲ μετὰ δυοῖν τριηροῖν ἐν τῇ πρώτῃ προσμίζει τῶν ἅμα Πρωτέα νεῶν ὑπεκφυγῶν ἀπεσώθη πρὸς τὸ ἄλλο ναυτικόν.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια ἦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἅμαξαν ἰδεῖν τοῦ Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν. (2) Λόγος δὲ περὶ τῆς ἀμάξης ἐκείνης παρὰ τοῖς προσχώροις πολὺς κατεῖχε, Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα πένητα καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγη βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτριᾶν, τῷ δὲ ἀμαξεύειν τὸν Γόρδιον. (3) Καὶ ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιπτῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν αἶτον καὶ ἐπιμῆναι ἔστε ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλαγέντα τῇ ὄψει ἵναί κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θεοῦ παρὰ τοὺς Τελμισσέας τοὺς μάντις· εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς τὰ θεῖα

Memnon praefuerit. (2) Pharnabazus igitur externo milite Thymondæ tradito, ad Autophradaten, qui apud classem erat, navigat. Hi, quum una essent, Datamen Persam in Cycladas cum navibus decem mittunt. Ipsi centum navium classe Tenedum petunt: ad quam insulam delati, quum in portum qui Borealis dicitur, sese recepissent, ad Tenedios mittunt, imperantes ut columnas quas Alexandro et Græcis posuerant, tollant, et pacem quam cum Dario per Antalcidam inierant, colant. (3) Tenediorum animi magis quidem erga Alexandrum et Græcos erant propensi; sed quo tum in statu res ipsorum erant, de salute sua, nisi se ad Persarum voluntatem aggregarent, desperabant; siquidem Hengelochus, cui Alexander ut navales copias denuo compareret imperarat, nondum tantas coegerat, ut sperarent illas brevi tempore adjumento ipsis esse posse. Ita Pharnabazus Tenedios metu potius quam voluntate ad se pertraxit.

4. Dum hæc aguntur, Proteas Andronici filius naves longas ex Eubœa et Peloponneso Antipatri jussu collegerat, quæ et insulis ipsique adeo Græciæ præsidio alicui essent, si, uti nuntiabatur, barbari classe infestarent. Is quum audisset Datamen cum decem navibus ad Siphnum in statione agere, ipse cum quindecim navibus Chalcidem, ad Euripum sitam, defertur: (5) quumque prima luce ad Cythnum insulam appulisset, totum ibi diem substitit, ut certius exploratiusque aliquid de decem illarum navium statu cognosceret: simul ut impetus per noctem factus plus horrore Phœnicibus incuteret. Postquam vero certior factus est, Datamen cum navibus ad Siphnum in statione esse, luce nondum orta inde movens, et sub ipsam auroram hostes nihil tale exspectantes adortus, octo ex eis naves milite instructas capit. Datames cum duabus triremibus in primo cum Proteæ navibus conflictu clam effugiens, ad reliquam classem se recepit.

CAP. III.

Alexander vero, ut Gordium pervenit, conscensa arce, ubi et Gordii et filii ejus Midæ regia erat, cepit illum cupiditas videndi currum Gordii, et nodum qui in illius currus jugo esse ferebatur. (2) Multus enim erat apud finitimos eo de curru sermo. Gordium fuisse quendam ex veteribus Phrygibus, hominem tenuis fortunæ, exiguum agrum possidentem et juga boum duo, quorum altero ad arationem, altero ad vecturam uteretur. (3) Eo aliquando arante, aquilam in jugo consedissee, ibique in id tempus usque quo bobus juga demuntur constitisse. Gordium spectaculo attonitum, Telmissenses vates communicandæ rei causa adisse: esse enim Telmissenses peritissimos prodigiorum interpretes, et vaticinandi scientiam ipsis pariter atque uxoribus et li-

ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφίσι ἀπὸ γένους δεδῶσθαι αὐτοῖς καὶ
 γυναίξιν καὶ παισὶ τὴν μαντείαν. (4) Προσάγοντα δὲ
 κώμητιν τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρθένῳ ὑδρευο-
 μένῃ, καὶ πρὸς ταύτην εἰπεῖν ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετοῦ ἔσχε-
 5 τὴν δέ (εἶναι γὰρ καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους) θύειν
 κελεύσαι τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ, ἐπανελθόντα εἰς τὸν τόπον
 αὐτόν. Καὶ δεηθῆναι γὰρ αὐτῆς Γόρδιον, τὴν θυσίαν
 ξυνεπισημομένην οἱ αὐτὴν ἐξηγήσασθαι, θῦσαι τε ὅπως
 ἐκείνη ὑπετίθετο τὸν Γόρδιον καὶ ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ
 10 τῇ παιδί καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα Μίδα ὄνομα. (5)
 Ἦδη τε ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδα καλὸν καὶ γενναῖον, καὶ
 ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύγας,
 καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμὸν ὅτι ἄμαξα ἄξει αὐτοῖς βα-
 σιλέα καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. Ἔτι
 15 δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἐλθεῖν τὸν Μίδα
 ὁμοῦ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ
 αὐτῇ ἄμαξῃ. (6) Τοὺς δὲ ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦ-
 τον ἐκείνον γνῶναι ὄντα ὄντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν
 ὅτι ἄξει ἡ ἄμαξα καὶ καταστήσεται μὲν αὐτοὺς βασιλέα
 20 τὸν Μίδα, Μίδα δὲ αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι,
 καὶ τὴν ἄμαξαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀναθεῖναι χαρι-
 στήρια τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τῇ τοῦ ἀετοῦ πομπῇ.
 Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τότε περὶ τῆς ἀμαξῆς ἐμυθεύετο,
 ὅστις λύσει τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμαξῆς τὸν δεσμόν, τοῦτον
 25 χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. (7) Ἦν δὲ ὁ δεσμὸς ἐκ φλοιοῦ
 κρανέας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτε ἀρχὴ ἐφαίνετο.
 Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρων μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ
 δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιδεῖν οὐκ ἤθελε, μὴ τινα καὶ
 τοῦτο εἰς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται, οἱ μὲν λέγου-
 30 σιν ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμόν καὶ λελύσθαι
 ἔφη Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ
 ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμ-
 πᾶξ, συνέχων τὸν δεσμόν, ἐξεκλύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν
 ζυγόν. (8) Ὅπως μὲν δὴ ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ
 35 τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. Ἀπηλλάγη
 δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἀμαξῆς αὐτὸς τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς
 τοῦ λόγιου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ συμβεβηκότος.
 Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταὶ τε καὶ σέλας ἐξ
 οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραία
 40 Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τοῦ δε-
 σμοῦ τὴν λύσιν.

ΚΕΦ. Δ'.

Αὐτὸς δὲ τῇ ὑστεραία ἐπ' Ἀγκύρας τῆς Γαλατι-
 κῆς ἐστέλλετο· καὶ αὐτῷ πρεσβεία ἀφικνεῖται Πα-
 φλαγόνων, τὸ τε ἔθνος ἐνδιδόντων καὶ εἰς ὁμολογίαν ξυμ-
 45 βαινόντων· εἰς δὲ τὴν χώραν σὺν τῇ δυνάμει μὴ ἐσβαλεῖν
 ἐδέοντο. (2) Τούτοις μὲν δὴ προστάσει Ἀλέξανδρος
 ὑπακούειν Κάλᾳ τῷ σατράπῃ τῆς Φρυγίας. Αὐτὸς δὲ
 ἐπὶ τῆς Καππαδοκίας ἐλάσας ξύμπασαν τὴν ἐντὸς Ἄλυος
 ποταμοῦ προσηγάγετο καὶ ἔτι ὑπὲρ τὸν Ἄλυν πολλήν.
 50 Καταστήσας δὲ Καππαδόκων Σαβίχταν σατράπην, αὐτὸς

beris ab ortu insitam esse. (4) Quumque ad eorum vicum
 quendam venisset, virgini cuiquam ad fontem eunti obviam
 venisse, eique, quid sibi evenisset, narrasse. Hanc vero,
 quum et ipsa ex vatum progenie esset, ut locum istum
 repetens Jovi regi sacrificaret jussisse. Gordium contra ut
 ipsum comitaretur et sacrificii modum rationemque doce-
 ret, eam rogasse. Illum sacrificasse a puella edoctum,
 eamque conjugem sibi cepisse, puerumque ex iis procrea-
 tum, Midam nomine. (5) Qui quum jam vir forma virtu-
 teque præstans evasisset, Phrygas interea gravi inter se sedi-
 tione laborasse, eosque oraculo monitos esse, currum iis
 regem allaturum qui seditionem tolleret. His vero adhuc hisce
 de rebus inter se consultantibus, venisse Midam una cum
 patre ac matre, ipsumque currui insidentem concilium
 adisse. (6) Illos vaticinium interpretatos, hunc nimirum
 esse illum quem deus monuerat curru advehendum esse,
 extemplo Midam regem creasse. Hunc itaque seditionem
 sedasse, paternumque currum Jovi regi, pro aquila missa,
 gratiarum loco in arce suspensum consecrasset. Adhæc
 illud etiam de curru ferebatur: quicumque jugi nodum quod
 in curru erat nexum solvisset, illum Asiæ imperio potitu-
 rum. (7) Erat autem is nexus ex corni arboris libro, qui unde
 inciperet, quove se conderet, percipi non poterat. Alexander
 quum nullam plane solvendi nexus rationem inveniret, in-
 solutum tamen prætermittere nollet, ne id motum aliquem
 in multitudinis animis excitaret, sunt qui dicant illum ensis
 ictu vinculum discidisse, et solutum esse dixisse. Aristobulus
 vero auctor est, Alexandrum exemto paxillo temonis (erat
 is clavus ligneus per medium temonem trajectus, cui vincu-
 lum adstrictum erat) jugum temoni detraxisse. (8) Equi-
 dem, quomodo nodus ille ab Alexandro solutus fuerit, af-
 firmare non ausim. Ipse certe et qui cum eo erant ita a
 curru discesserunt, perinde ac si vaticinium de solutione
 nexus impletum esset. Quod quidem et tonitrua et fulgura
 ea nocte excitata satis declararunt: eaque de causa postero
 die diis sacrificavit, tum ob prodigia edita, tum ob ratio-
 nem solvendi nodi ostensam.

CAP. IV.

Alexander postridie Ancyram Galatiæ urbem profectus
 est. Eo loci Paphlagonum legati ad eum venerunt, qui
 provinciam dedant et fœdus ineant: unum hoc orantes ne
 exercitus fines suos intret. (2) His Alexander, ut Calæ Phry-
 giorum satrapæ pareant, jubet. Inde in Cappadociam mo-
 vens, omnem quæ cis Halyn fluvium est regionem et partem
 aliquam multam ejus quæ trans Halyn est, subegit. Sabictam
 Cappadociæ satrapam statuit, ipse ad angustias aditus qui

προηγεν ἐπὶ τὰς πύλας τὰς Κιλικίας. (3) Καὶ ἀφικό-
μενος ἐπὶ τὸ Κύρου τοῦ ξὺν Ξενοφῶντι στρατόπεδον, ὡς
κατεχομένης τὰς πύλας φυλακαῖς ἰσχυραῖς εἶδε, Παρ-
μενίωνα μὲν αὐτοῦ καταλείπει σὺν ταῖς τάξεσι τῶν πε-
5 ζῶν ὅσοι βαρύτερον ὄπλισμένοι ἦσαν· αὐτὸς δὲ ἀμφὶ
πρώτην φυλακὴν ἀναλαβὼν τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τοὺς
Ἀγριαῖνας, προῆγε τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὰς πύλας, ὡς οὐ προσ-
δεχομένοις τοῖς φύλαξιν ἐπιπεσεῖν. (4) Καὶ προσάγων
μὲν οὐκ ἔλαθεν, ἐς ἴσον δὲ αὐτῷ κατέστη ἡ τόλμα. Οἱ
10 γὰρ φύλακες αἰσθόμενοι Ἀλέξανδρον αὐτὸν προσάγοντα,
λιπόντες τὴν φυλακὴν ὄχοντο φεύγοντες. Τῇ δὲ ὑστε-
ραία ἅμα τῇ ἔω ξὺν τῇ δυνάμει πάση ὑπερβαλὼν τὰς
πύλας κατέβαιναν ἐς τὴν Κιλικίαν. (5) Καὶ ἐνταῦθα
ἀγγέλλεται αὐτῷ Ἀρσάμης ὅτι πρόσθεν μὲν ἐπενόει δια-
15 σῶζειν Πέρσαις τὴν Ταρσόν, ὡς δὲ ὑπερβεβληκότα ἤδη
τὰς πύλας ἐπίθετο Ἀλέξανδρον, ἐκλιπεῖν ἐν νῶ εἶχε
τὴν πόλιν· δεδιέναι οὖν τοὺς Ταρσέας μὴ ἐφ' ἀρπαγὴν
τραπεῖς οὕτω τὴν ἀπόλειψιν τῆς Ταρσοῦ ποιήσεται.
(6) Ταῦτα ἀκούσας δρόμῳ ἤγεν ἐπὶ τὴν Ταρσὸν τοὺς τε
20 ἰππέας καὶ τῶν ψιλῶν ὅσοι κουφότατοι, ὥστε δ' Ἀρσά-
μης μαθὼν αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν σπουδῇ φεύγει ἐκ τῆς Ταρ-
σοῦ παρὰ βασιλέα Δαρεῖον, οὐδὲν βλάβας τὴν πόλιν.

7. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς μὲν Ἀριστοβούλω λέλεκται,
ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν· οἱ δὲ εἰς τὸν Κύδνον ποταμὸν
25 λέγουσι ῥίψαντα νήξασθαι, ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὕδατος,
ἰδροῦντα καὶ καύματι ἐχόμενον. Ὁ δὲ Κύδνος ρεῖ διὰ
μέσης τῆς πόλεως· οἷα δὲ ἐκ τοῦ Ταύρου ὄρους τῶν
πηγῶν οἱ ἀνισχουσῶν καὶ διὰ χώρου καθαροῦ ῥέων,
ψυχρὸς τέ ἐστι καὶ τὸ ὕδωρ καθαρὸς. (8) Σπασμῶ τε
30 οὖν ἔχεσθαι Ἀλέξανδρον καὶ θέρμαις ἰσχυραῖς καὶ ἀγρυ-
πνία ξυνεχεῖ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰατροὺς οὐκ οἶεσθαι
εἶναι βιώσιμον, Φίλιππον δὲ Ἀκαρνᾶνα, ἰατρόν, ξυ-
νόησαντα Ἀλέξανδρῳ καὶ τὰ τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μά-
λιστα πιστευόμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ
35 στρατῷ ὄντα, καθῆραι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον φαρμάκῳ·
καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι. (9) Τὸν μὲν δὴ παρασκευά-
ζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ δοθῆναι ἐπι-
στολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλάξασθαι Φίλιππον·
ἀκούειν γὰρ διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρήμασιν, ὥστε
40 φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον. Τὸν δὲ, ἀναγνόντα
τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χεῖρας ἔχοντα, αὐτὸν μὲν
λαβεῖν τὴν κύλικα ἐν ἧ ἦν τὸ φάρμακον· τὴν ἐπιστολὴν
δὲ τῷ Φιλίππῳ δοῦναι ἀναγνῶναι. (10) Καὶ ὁμοῦ τὸν
τε Ἀλέξανδρον πίνειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγινώσκειν
45 τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος. Φίλιππον δὲ εὐθὺς ἐνόη-
λον γενέσθαι ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου· οὐ
γὰρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τοσόνδε
μόνον παρακαλέσαι Ἀλέξανδρον, καὶ ἐς τὰ ἄλλα οἱ
πέθεσθαι ὅσα ἐπαγγέλλοιτο· σωθήσεσθαι γὰρ πειθό-
50 μενον. (11) Καὶ τὸν μὲν καθαρῶναι τε καὶ ράϊσαι
αὐτῷ τὸ νόσημα, Φιλίππῳ δὲ ἐπιδειξάει ὅτι πιστός
ἐστὶν αὐτῷ φίλος, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν
ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος εἰς τὸ ἀνύποπτον
τυγχάνει ὢν καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἐρῶμενος.

Ciliciam aperit contendit. (3) Quamque ad castra Cyri,
qui cum Xenophonte erat, venisset, ut Portas valido præ-
sidio insessas vidit, Parmenionem ibi cum cohortibus pe-
ditum, qui gravioris armaturæ erant, reliquit. Ipse sub
primam noctis vigiliam sumptis secum scutatis et sagittariis
atque Agrianis, noctu ad Portas movit, ut ex improvise
præsidium invadat. (4) Neque tamen ita clam ac putabat,
hostes adoriri potuit : sed æque feliciter ipsi cessit audacia.
Præsidarii enim cognito Alexandri adventu, deserto præsi-
dio in fugam se conjecerunt. Postero die sub auroram Portas
cum universo exercitu transgressus, in Ciliciam descendit.
(5) Hic ei nuntiatum est, Arsamen qui initio Tarsum in Per-
sarum potestate conservare statuerat, postquam audisset
Alexandrum jam Portas transgressum esse, de urbe deserenda
cogitare; Tarsenses autem vereri, ne direpta urbe demum
Tarsum desereret. (6) Quo cognito, Alexander summa
festinatione Tarsum petit, equites et levis expeditæque ar-
maturæ pedites secum ducens. De cujus adventu Arsames
certior factus confestim ex Tarso ad Darium regem fugit,
nullo damno urbi illato.

7. Alexander, ut Aristobulus refert, præ nimio labore in
morbum incidit. Alii tradunt illum, sudantem ac æstuan-
tem, aquæ cupidum natandi caussa sese in Cydnum
flumen, quod mediam urbem secat, conjecisse. Ejus
fontes quum ex Tauro monte orientur et puro solo exci-
pantur, fit ut unda ejus incorruptissima simulque frigidis-
sima sit : (8) atque hinc Alexandrum spasmo acutaque
febri et insomnia correptum fuisse. Ac ceteros quidem
medicos de vita ejus desperasse, Philippum vero Acarna-
nem medicum, Alexandri comitem, cui in re medica
potissimum fidebat, quique in exercitu etiam alioquin magno
in honore habebatur, medicata potionem purgare eum voluis-
se. (9) Atque interea dum hic adhiberi potionem juberet,
ille poculum pararet, literas Alexandro a Parmenione alla-
tas, quibus denuntiabat ut sibi a Philippo caveret. Audisse
enim se, Philippum a Dario pecunia corruptum ut regem
pharmaco interficeret. Alexandrum, perlectis literis, quum
adhuc eas manu teneret, poculum in quo erat potio acce-
pisse; epistolam vero Philippo legendam dedisse : (10)
unoque tempore Alexandrum potionem hausisse, et Philip-
pum Parmenionis literas legisse. Philippum vero vultu
statim declarasse, bene se sibi de pharmaco conscium esse.
Neque enim lectione epistolæ ullam animi perturbationem
præ se tulisse : hortatum solummodo fuisse Alexandrum,
ut in reliquis quoque quæ præscriberet, suo consilio ac-
quiesceret. Salutem enim, si pareret, recuperaturum. (11)
Atque Alexandrum quidem purgatum et vi morbi levatum
esse et Philippo declarasse, quam fidum amicum illum
haberet : ceteris etiam qui ipsi aderant, testatum fuisse
quam constantem de ipsorum amicitia opinionem, omni
suspensione remota, concepisset, simulque quam fortiter
mortem ferret.

ΚΕΦ. Ε΄.

Ἐκ δὲ τούτου Παρμενίωνα μὲν πέμπει ἐπὶ τὰς ἄλλας πύλας, αἱ δὲ δρῖζουσι τὴν Κιλικίων τε καὶ Ἀσσυρίων χώραν, προκαταλαβεῖν καὶ φυλάσσειν τὴν πόροδον, δοὺς αὐτῷ τῶν τε ξυμμαχίων τοὺς πεζοὺς καὶ τοὺς Ἑλληνας τοὺς μισθοφόρους καὶ τοὺς Θρακῆς, ὧν Σιτάλκης ἡγεῖτο, καὶ τοὺς ἰππέας δὲ τοὺς Θεσσαλοὺς. (2) Αὐτὸς δὲ ὕστερος ἄρας ἐκ Ταρσοῦ τῇ μὲν πρώτῃ ἐς Ἀγχιάλον πόλιν ἀφικνεῖται. Ταύτην δὲ Σαρδανάπαλον κτίσαι τὸν Ἀσσύριον λόγος· καὶ τῷ περιβόλῳ δὲ καὶ τοῖς θεμελίοις τῶν τειχῶν δῆλη ἐστὶ μεγάλη τε πόλις κτισθεῖσα καὶ ἐπὶ μέγα ἐλθοῦσα δυνάμει. (3) Καὶ τὸ μνημα τοῦ Σαρδαναπάλου ἐγγὺς ἦν τῶν τειχῶν τῆς Ἀγχιάλου· καὶ αὐτὸς ἐφειστήκει ἐπ' αὐτῷ Σαρδανάπαλος συμβεβληκῶς τὰς χεῖρας ἀλλήλαις ὡς μάλιστα ἐς κρότον συμβάλλονται, καὶ ἐπιγράμμα ἐπεγέγραπτο αὐτῷ Ἀσσύρια γράμματα· οἱ μὲν Ἀσσύριοι καὶ μέτρον ἔφασκον ἐπεῖναι τῷ ἐπιγράμματι, (4) ὁ δὲ νοῦς ἦν αὐτῷ ὃν ἔφραζε τὰ ἔπη, ὅτι Σαρδανάπαλος ὁ Ἀνακυνδάραξου παῖς Ἀγχιάλον καὶ Ταρσὸν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐδείματο. Σὺ δέ, ὦ ξένε, ἔσθιε καὶ πῖνε καὶ παῖζε, ὡς τᾶλλα τὰ ἀνθρώπινα οὐκ ὄντα τούτου ἄξια· τὸν φόρον αἰνισσόμενος ὄνπερ αἱ χεῖρες ἐπὶ τῷ κρότῳ ποιούσι· καὶ τὸ παῖζε ῥαδιουργότερον ἐγγεγράφθαι ἔφασαν τῷ Ἀσσυρίῳ ὀνόματι.

5. Ἐκ δὲ τῆς Ἀγχιάλου ἐς Σόλους ἀφίκετο· καὶ φρουρὰν ἐπήγαγεν ἐς Σόλους καὶ ἐπέβαλεν αὐτοῖς τάλαντα διακόσια ἀργυρίου ζημίαν, ὅτι πρὸς τοὺς Πέρσας μᾶλλον τι τὸν νοῦν εἶχον. (6) Ἐνθεν δὲ ἀναλαβὼν τῶν μὲν πεζῶν τῶν Μακεδόνων τρεῖς τάξεις, τοὺς τοξότας δὲ πάντας καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας ἐξελαύνει ἐπὶ τοὺς τὰ ὄρη κατέχοντας Κιλικίας. Καὶ ἐν ἑπτὰ ταῖς πάσαις ἡμέραις τοὺς μὲν βία ἐξελῶν, τοὺς δὲ δημολογίᾳ παραστησάμενος, ἐπανῆκεν ἐς τοὺς Σόλους. (7) Καὶ ἐνταῦθα μανθάνει Πτολεμαῖον καὶ Ἀσανδρον ὅτι ἐκράτησαν Ὀροντοβάτου τοῦ Πέρσου, ὃς τὴν τε ἄκραν τῆς Ἀλικαρνασσοῦ ἐφύλασσε καὶ Μύνδον καὶ Καῦνον καὶ Θήραν καὶ Καλλιπόλιν κατεῖχε· προσῆκτο δὲ καὶ Κῶ καὶ Τριόπιον. Τοῦτον ἠττησθαι ἔγραφον μάχῃ μεγάλῃ· καὶ ἀποθανεῖν μὲν τῶν ἀμφ' αὐτὸν πεζοὺς ἐς ἑπτακασίους καὶ ἰππέας ἐς πεντήκοντα, ἀλῶναι δὲ οὐκ ἐλάτους τῶν χιλίων. (8) Ἀλέξανδρος δὲ ἐν Σόλοις θύσας τε τῷ Ἀσκληπιῷ καὶ πομπεύσας αὐτὸς τε καὶ ἡ στρατιὰ πᾶσα, καὶ λαμπάδα ἐπιτελέσας καὶ ἀγῶνα διαθεῖς γυμνικὸν καὶ μουσικὸν Σολεῦσι μὲν δημοκρατεῖσθαι ἐδῶκεν· αὐτὸς δὲ ἀναζεύξας ἐς Ταρσὸν τοὺς μὲν ἰππέας ἀπέστειλε Φιλῶτα δοὺς ἄγειν διὰ τοῦ Ἀληίου πεδίου ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πύραμον, (9) αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς πεζοῖς καὶ τῇ ἰλῇ τῇ βασιλικῇ ἐς Μαγαρσὸν ἦκε καὶ τῇ Ἀθηνᾶ τῇ Μαγαρσίδι ἔθυσεν. Ἐνθεν δὲ ἐς Μαλλὸν ἀφίκετο καὶ Ἀμφιλόχῳ ὅσα ἥρωι ἐνήγισε· καὶ στασιάζοντας καταλαβὼν τὴν στάσιν αὐτοῖς κατέπαυσε· καὶ τοὺς φόρους οὓς βασιλεῖ Δαρείῳ ἀπέφερον ἀνῆκεν, ὅτι

CAP. V.

Post hæc Parmenionem ad præoccupandas alias angustias mittit, quæ Ciliciam ab Assyria dividunt, ut transitum tueatur, peditibus auxiliariis ei adjunctis Græcisque mercenariis ac Thracibus, quibus Sitalces præerat, atque equitibus Thessalis. (2) Ipse postea ex Tarso movens, primo die ad Anchialum oppidum pervenit. Hoc ferunt Sardanapalum Assyriorum regem condidisse; ac sane circuitus ipse et murorum fundamenta argumento sunt magnam urbem conditam, et ad summam potentiam pervenisse. (3) Sardanapali sepulcrum ad ipsa Anchiali mœnia exstabat, cui innitebatur Sardanapalus manus (*digitos*) collidens, ut crepitem edituri facere solent. Inscriptio statuæ addita erat Assyriis literis, cui metrum subesse Assyrii dicebant. (4) Versuum sententia hæc erat, SARDANAPALUS ANACYNDARAXÆ F. ANCHIALUM ET TARSUM UNO DIE CONDIDIT. TU VERO HOSPES EDE, BIBE, LUDE, QUUM CETERÆ RES HUMANÆ TANTI NON SINT; crepitem significans quem manus faciunt. Illud vero Lude molliore quodam lascivioque Assyrio vocabulo expressum aiebant.

5. Ex Anchialo ad Solos pervenit, præsidioque urbi imposito, ducenta argenti talenta nomine mulctæ iis imperat, quod propensiore erga Persas animo fuissent. (6) Inde cum tribus Macedonum agminibus, sagittariis omnibus atque Agrianis Cilices qui montes occupaverant adortus, iisque intra septem in universum dies partim vi partim pactionibus in potestatem suam redactis, Solos rediit. (7) Hic Orontobatem Persam qui Halicarnassi arcem et Myndum et Caunum ac Theram et Callipolim tenebat, a Ptolemæo et Asandro victum cognovit. Accesserat ad victoriam et Cos et Triopium. Hunc magno prælio victum perscribebant, cæsis peditum circiter septingentis, equitum quinquaginta, vivis non infra mille captis. (8) Alexander quum apud Solos Æsculapio sacrificasset, ipseque pariter ac totus exercitus pompam facibus circumgestatis peregisset, ludis etiam gymnics ac musicis editis, Solensibus democratiam concessit. Ipse Tarsum versus movens, negotio Philotæ dato ut equitatum per Aleium campum ad Pyramum flumen ducat, (9) cum peditatu et turma regia Magarsum venit, et Minervæ Magarsidi sacrificavit. Inde Mallum profectus: Amphilocho ut heroi parentavit, quumque cives seditione laborantes offendisset, ea sedata, tributa quæ Dario regi pendere soliti erant, iis remisit, quum

Ἀργείων μὲν Μαλλωταὶ ἀποικοὶ ἦσαν, αὐτὸς δὲ ἀπ' Ἀργους τῶν Ἡρακλειδῶν εἶναι ἠξίου.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἔτι δὲ ἐν Μαλλῶ ὄντι αὐτῷ ἀγγέλλεται Δαρεῖον ἐν Σώγοις ζῆν τῇ πάσῃ δυνάμει στρατοπεδεύειν. Ὁ δὲ χώρος οὗτος ἔστι μὲν τῆς Ἀσσυρίας γῆς, ἀπέχει δὲ τῶν πυλῶν τῶν Ἀσσυρίων ἐς δύο μάλιστα σταθμούς. Ἐνθα δὴ ξυναγαγὼν τοὺς ἐταίρους φράζει αὐτοῖς τὰ ἐξηγγελμένα ὑπὲρ Δαρείου τε καὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Δαρείου. Οἱ δὲ αὐτόθεν ὡς εἶχον ἄγειν ἐκέλευον. (2) Ὁ δὲ τότε μὲν ἐπαινέσας αὐτοὺς διέλυσε τὸν ζύλλογον, τῇ δὲ ὑστεραία προῆγεν ὡς ἐπὶ Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς Πέρσας. Δευτεραῖος δὲ ὑπερβαλὼν τὰς πύλας ἐστρατοπέδευσε πρὸς Μυριάνδρῳ πόλει· καὶ τῆς νυκτὸς χειμῶν ἐπιγίγνεται σκληρὸς καὶ ὕδωρ τε ἐξ οὐρανοῦ καὶ πνεῦμα βίαιον· τοῦτο κατέσχευεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ Ἀλέξανδρον.

3. Δαρεῖος δὲ τέως μὲν ζῆν τῇ στρατιᾷ διέτριβεν, ἐπιλεξάμενος τῆς Ἀσσυρίας γῆς πεδίον πάντη ἀναπεπταμένον καὶ τῷ τε πλήθει τῆς στρατιᾶς ἐπιτήδειον καὶ ἐνιππάσασθαι τῇ ἵππῳ ζύμφορον. Καὶ τοῦτο τὸ χωρίον ξυνεβούλευσεν αὐτῷ μὴ ἀπολιπεῖν Ἀμύντας ὁ τοῦ Ἀντιόχου, ὁ παρ' Ἀλεξάνδρου αὐτόμολος· εἶναι γὰρ τὴν εὐρυχωρίαν πρὸς τοῦ πλήθους τε καὶ τῆς σκευῆς τῶν Περσῶν. Καὶ ἔμενε Δαρεῖος. (4) Ὡς δὲ Ἀλεξάνδρῳ πολλὴ μὲν ἐν Ταρσῷ τριβὴ ἐπὶ τῇ νόσῳ ἐγίγνετο, οὐκ ὀλίγη δὲ ἐν Σόλοις, ἵνα ἔθυσέ τε καὶ ἐπόμπευε, καὶ ἐπὶ τοὺς ὄρεινους Κίλικας διέτριψεν ἐξελάσας, τοῦτο ἔσφηλε Δαρεῖον τῆς γνώμης· καὶ αὐτὸς τε ὅ τιπερ ἤδιστον ἦν δοξασθέν, ἐς τοῦτο οὐκ ἀκουσίως ὑπήχθη, καὶ ὑπὸ τῶν καθ' ἡδονὴν ξυνόντων τε καὶ ξυνεσομένων ἐπὶ κακῶ τῶν αἰ βρασιλεύουσιν ἐπαιρόμενος ἔγνω μηκέτι Ἀλέξανδρον ἐθέλειν προτέναι τοῦ πρόσω· (5) ἀλλ' ὄκνεῖν γὰρ πυνθανόμενον ὅτι αὐτὸς προσάγοι· καταπατήσειν τε τῇ ἵππῳ τῶν Μακεδόνων τὴν στρατιάν ἄλλος ἄλλοθεν αὐτῷ ἐπαίροντες ἐπέλεγον· καίτοι γε Ἀμύντας ἤξειν τε Ἀλέξανδρον ἰσχυρίζετο ὅπου ἂν πύθηται Δαρεῖον ὄντα, καὶ αὐτοῦ προσμένειν ἐκέλευεν. (6) Ἀλλὰ τὰ χεῖρω μᾶλλον, ὅτι καὶ ἐν τῷ παρατυίκα ἠδῶ ἀκοῦσαι ἦν, ἔπειθε· καὶ τι καὶ δαιμόνιον τυχὸν ἦγεν αὐτὸν εἰς ἐκεῖνον τὸν χώρον, οὗ μῆτε ἐκ τῆς ἵππου πολλὴ ὠφέλεια αὐτῷ ἐγένετο, μῆτε ἐκ τοῦ πλήθους αὐτοῦ τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀκοντίων τε καὶ τοξευμάτων, μηδὲ τὴν λαμπρότητα αὐτῆν τῆς στρατιᾶς ἐπιδεῖξαι ἠδυνήθη, ἀλλὰ Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν εὐμαρῶς τὴν νίκην παρέδωκεν. (7) Ἐχρῆν γὰρ ἤδη καὶ Πέρσας πρὸς Μακεδόνων ἀφαιρεθῆναι τῆς Ἀσίας τὴν ἀρχήν, καθάπερ οὖν Μῆδοι μὲν πρὸς Περσῶν ἀνηρέθησαν, πρὸς Μήδων δὲ ἔτι ἐμπροσθεν Ἀσσυρίοι.

Malli Argivorum coloni essent, ipseque ab Heraclidis Argivis oriundum se perhiberet.

CAP. VI.

Quum adhuc apud Mallos esset Alexander, nuntii ad eum veniunt, Darium cum universo exercitu ad Sochos castra fixisse. Est is Assyriae locus ab angustiis quae Assyriam aperiunt bidui fere itinere dissitus. Convocatis itaque amicis, quae sibi de Dario ejusque exercitū nuntiata erant exponit : qui quidem confestim in eos duci postulabant. (2) Alexander, collaudata eorum virtute, tum quidem concilium dimisit : postero vero die exercitum in Darium et Persas duxit : quumque secundis castris Pylarum angustias superasset, ad Myriandrum urbem castra posuit : eaque nocte ingens orta tempestas magnaue imbrum ac ventorum vis caelo effusa Alexandrum in castris continuit.

3. Darius interea cum exercitu morabatur et castris locum delegerat Assyriae campum planum omnique ex parte apertum, qui et magnitudini exercitus maxime commodus esset, et ad ducendum equitatum peropportunos visus fuerat. A quo quidem loco ne recederet, Amyntas Antiochi filius, ab Alexandro transfuga, suaserat. Loci enim amplitudinem et multitudini Persarum et impedimentis percommodam esse. Et mansit quidem eo loci Darius. (4) Caeterum quum Alexander longiorem moram Tarsi ob aegritudinem faceret, neque minorem Solis, ubi et sacrificarat et pompam duxerat : multum etiam temporis in expeditione adversus Cilices montanos posuisset : Darium a sententia sua abduxit, neque invitatus ad id quod jucundissimum erat credendum pertractus est. Siquidem ab iis qui ad voluptatem tantum loquentes aderant, semperque aderunt regibus eorum damno, impulsus, Alexandrum ulterius progredi nolle sibi persuaserat, nuntio sui adventus perculsum. (5) Hoc etiam modo ejus animum commoverant, quod Darii equitatum facile universas Macedonum copias proculcaturum dicebant : quantumvis Amyntas Alexandrum, ubicunque is Darium esse audiret, venturum affirmasset, ibique eum opperiri suasisset. (6) Caeterum deterior sententia, quum primo accessu gratior auribus accideret, vicit. Ac fortasse deus illum eo loci adduxit, ubi nec equitatus magno usui esse posset, ut nec infinita hominum pariter et jaculorum ac telorum multitudo, sed ne ipsam quidem exercitus magnificentiam ostendere poterat : Alexandro vero facilem omnino victoriam praebat. (7) Oportebat enim Asiae imperium Persis a Macedonibus adimi, quemadmodum Persae Medis ac prius Medi Assyriis ademerant.

. ΚΕΦ. Ζ'.

Ἵπερβαλὼν δὴ τὸ ὄρος Δαρείου τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἴσσον προῆγε· καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθὼν. Τὴν δὲ Ἴσσον κατασχών, ὅσους διὰ νόσον ὑπολειμμένους αὐτοῦ τῶν
 5 Μακεδόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προὐχώρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. (2) Καὶ Ἀλέξανδρος ὡς ἤκουσεν ἐν τῷ ὀπισθεν αὐτοῦ ὄντα [τὸν] Δαρείον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας ἐς τρια-
 10 κόντορον τῶν ἐταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ Ἴσσον, κατασκευασμένους εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. Οἱ δὲ, ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ, ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτη θάλασσα, μᾶλλον τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν
 15 Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρείον.

3. Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἰλάρχας καὶ τῶν ξυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρβεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη σφίσι καλῶς κεκινδυνευμένων καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ ἀγὼν νενικηχόσιν αὐτοῖς ἔσται καὶ ὅτι
 20 ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρείῳ ἀγαθῶν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν ζύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δὲ ἀχρεῖον τὸ πλῆθος ὅτι ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς
 25 γνώμας παραπλησίους. (4) Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσας καὶ Μήδοις, ἐκ πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολεμικοῖς πάλαι ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους, ἐς χειρὰς ἤξειν· ὅσοι τε Ἑλληνας Ἑλλη-
 30 σιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ξὺν Δαρείῳ ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῶν κινδυνεύοντας, τοὺς δὲ ξὺν σφίσιν, ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους. (5) Βαρβάρων τε αὖ Θρακῆας καὶ Παίονας καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ Ἀγριᾶνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε
 35 τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακιώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξασθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρείῳ. (6) Ταῦτα μὲν οὖν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπεξήει· τὰ δὲ ἄλλα ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου ἐπε-
 40 δείκνυεν. Οὐ γὰρ τοὺς σατράπας τοὺς Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσιν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμυρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε ὁ τιπερ ὄφελος καὶ Μήδων καὶ ὄσα ἄλλα ἔθνη Πέρσας καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποικεῖ τὴν
 45 Ἀσίαν καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολειφθήσεται σφίσιν ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι. (7) Ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τε ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμίμησθε
 50 καὶ εἰ δὴ τῷ ἰδίᾳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολημμένον, ὀνομαστὶ ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. Καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέστατα

CAP. VII.

Darius, superatō monte qui prope Portas Amanicas est, Issum versus movit, Alexandrum imprudens a tergo relinquens. Capta Isso, quotquot Macedones ibi propter invaletudinem relictos comprehendit, crudeliter excruciatos interficit. Postero die ad Pinarum amnem processit. (2) Alexander, simulac audivit Darium a tergo relictum, quoniam illi parum certum hoc nuntium videbatur, quosdam ex amicis navi quæ XXX remis agitur impositos, Issum remittit, exploraturos an quæ nuntiabantur vera essent. Qui triacontoro conscensa, quum mare illud sinuosum sit, facile cognoverunt Persas ibi castra posuisse : atque Alexandro renuntiant, Darium in manibus esse.

3. Ipse, convocatis cohortium turmarumque ductoribus et auxiliariorum præfectis, hortatur bono ut animo sint ob ea quæ præclare antea fortiterque gessissent, et quod victoribus ipsis contra victos pugna immineret. Deum pro ipsis potius pugnare, qui Darium impulerit ut exercitum ex spatiosissimo campo in illas angustias adduceret, ut Macedonibus commodus ad explicandam phalangem locus esset : hostibus vero tanta multitudo ad pugnandum inutilis. Adhæc neque corporum neque animorum viribus pares esse. (4) Macedones enim cum Persis et Medis, qui multo jam tempore otio ac deliciis enervati essent, congressuros : ipsos bellicis laboribus jamdudum ad pericula subeunda exercitatos : præterea liberos homines cum servis conflicturos. Græcos qui in utraque acie essent, non iisdem conditionibus pugnatos. Qui enim a Darii partibus essent, mercede eaque exigua conductos pugnare : eos qui a Macedonibus essent, pro Græcia sponte sua adductos dimicare. (5) Ex barbaris autem Thraces, Pæones, Illyrios et Agrianos, fortissimos totius Europæ et bellicosissimos, adversus molles effœminatasque Asiæ gentes in aciem ire. Denique Alexandrum adversus Darium exercitum ducere. (6) Atque hæc quidem ad prælii prærogativam significandam commemoravit. Adhæc præmiorum quæ huic prælio proposita essent magnitudinem exponit. Neque enim eos satrapas Darii illo prælio victuros, neque equitatum qualis ad Granicum amnem constiterat, neque viginti millia exterorum mercenariorum, sed summam imperii Persici ac Medici, et quotquot usquam nationes Persis ac Medis parentes Asiam inhabitant, ipsumque adeo magnum regem debellaturos, nihilque ex eo prælio reliquum futurum, quam ut universæ Asiæ imperent, ut optatum laboribus suis finem imponant. (7) Adhæc quæ splendide ab iis collatis viribus gesta essent recensebat. Si quis vero audax aliquod et laudabile facinus privatim edidisset, nominatim singulos evocabat. Suum quoque periculorum in præliis contentum, quamminima poterat cum invidia

ἐπεξήει. (8) Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἄμα Ξενοφῶντι μυρίων ἐς μνήμην ἔλθειν, ὡς οὐδέν τι οὔτε κατὰ τὸ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐπεοικότες, οὐδὲ ἱππέων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρακῶν, οὐδ' ὅση ἄλλη σφίσιν ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ Κρητῶν ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ Ξενοφῶντος αὐτοσχεδιασθέντων, (9) οἱ δὲ βασιλέα τε ξὺν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη ὅσα ἄλλα κατιόντων εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καθ' ὁδὸν σφίσιν ἐπεγένετο νικῶντες ἐπῆλθον· ὅσα τε ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινέεισθαι εἰκός. Οἱ δὲ ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοί τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

ΚΕΦ. Η΄.

Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει· προπέμπει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἱππέων ὀλίγους καὶ τῶν τοξοτῶν προκατασκευασμένους τὴν ὁδὸν τὴν ὀπίσω· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ἔχει, ὡς κατασχεῖν αὐθις τὰς πύλας. (2) Ὡς δὲ ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὐθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς καταστησάμενος. Ὑπὸ δὲ τὴν ἑὴν κατῆει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἕως μὲν πάντη στενόπορα ἦν τὰ χώρια, ἐπὶ κέρως ἤγεν· ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν αἰεὶ τὸ κέρασ ἐς εὐάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν. (3) Οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν. Ὡς δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προήεσαν, συνέτασσε ἤδη τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην, πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τό τε ἄγλημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὧν ἠγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐχομένην δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκκου. Οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξάμενοι τεταγμένοι ἦσαν. (4) Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη μὲν ἦ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύτης ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δὲ εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κράτερος ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρμενίων ἠγεῖτο· καὶ παρήγγελλτο αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖσιν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι πάντη ὑπερφαλαγγήσιν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἡμελλον.

5. Δαρεῖος δὲ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλοη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἱππέων διαβιβάσει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισυμρίουσ μάλιστα τὸν ἀριθμόν, καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισυμρίουσ, ὅπως τὴν λοιπὴν δυνάμειν καθ' ἡσυχίαν

memorabat. (8) Fertur autem etiam Xenophontis et decem millium qui cum eo fuerant meminisse, quippe quod ipsis neque numero, neque ulla alia aestimatione comparandi fuerint: quod neque Thessalos equites, neque Bœotios aut Peloponnesios, neque Macedones aut Thraces, neque alium ullum equitatum qui ipsis accensus erat, habuissent, neque sagittarios aut funditores, præter Cretenses et Rhodios nonnullos, quos Xenophon in ipso discrimine festinanter conscripserat: (9) hos tamen regem cum universo exercitu ante Babylonem in fugam vertisse, gentesque omnes, quotquot iis Euxinum pontum petentibus in itinere restiterunt, domuisse. Alia præterea adjecit, quibus bonos imperatores ante prælia ad bonos ac strenuos milites exhortandos uti par est. Illi certatim regem complexi et verbis efferentes e vestigio in aciem duci postulant.

CAP. VIII.

Tum Alexander corpora curare jubet, equitesque nonnullos et sagittarios ad Portas præmittit, qui viam, quam jam transierat, explorent. Ipseque noctu cum universo exercitu movit, ut angustias illas denuo occupare posset. (2) Ut vero sub medium noctis rursus Portas insedit, reliquum noctis exercitui ad quietem ibi in rupibus dedit, excubiis summa diligentia dispositis, sub auroram ex Portis in viam descendit. Et quamdiu magna erat viarum angustia, angustam etiam aciem ducebat: ubi vero laxare se sinus montium cœperunt, explicuit subinde cornu, alium atque alium ordinem armatorum in phalangem adducens, dextra quidem montem versus, læva autem ad mare. (3) equites porro interea peditibus a tergo constituti erant. At postquam in aperta loca ventum est, exercitum statim ad prælium committendum instruit. In dextro cornu montem versus peditum agema locat et scutatos, quibus præerat Nicanor Parmenionis filias: proximum his, Cœni; mox Perdicæ agmen. Hi quidem usque ad medios gravis armaturæ ordines, si quis a dextro aciei latere numerare incipiat, constituti erant. (4) A sinistro vero primæ erant Amyntæ copiæ, inde Ptolemæi: proximæ huic Meleagri. Et quidem ad lævam Craterus peditibus præfectus erat: totum autem sinistrum cornu Parmenio ducebat. Huic imperatum erat ne a mari recederet, ne videlicet a barbaris circum veniretur. Nam alioqui Persæ facile multitudine copiarum phalangem Macedonum omni ex parte cinxissent.

5. Darius, postquam ei nuntiatum est Alexandrum instructa acie adventare, triginta millia equitum, expeditorum viginti millia Pinarum flumen transire jubet, ut reliquum exercitum securius instruat. (6) Ac primos quidem ex ar-

συντάξεις. (6) Καὶ πρώτους μὲν τοῦ ὀπλιτικοῦ τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἑξακισμυρίους· ὀπλιτὰ δὲ ἦσαν καὶ οὗτοι. Τοσοῦτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον ἵνα ἑτάσσοντο. (7) Ἐπέταξε δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἱ κατὰ νότου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γὰρ ὄρος ἵνα ἐπετάχθησαν πῆ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδες τι αὐτοῦ ὡσπερ ἐν θαλάσῃ ἐγίγνετο· ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προῖον τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρεΐαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. (8) Τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ ψιλῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὀπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. Ἐλέγετο γὰρ ἢ πᾶσα ἢ ζὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἑξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.

9. Ἀλέξανδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ χωρίον διέσχεν ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἱππέας, τοὺς τε ἑταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα ἅμα οἱ ἔταξε· τοὺς δὲ ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ συμμάχικόν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.

10. Δαρεῖος δέ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ, τοὺς ἱππέας οὐστinas πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προτετάχει ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἢ ἑκταξίς τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνηθήματος. Καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτη μᾶλλον τι ἱππάσιμα ἦν· μέρος δὲ τι αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. (11) Ὡς δὲ ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρασφῶν ἐκέλευσεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον τῆς πάσης τάξεως ἐπέτρεχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.

ΚΕΦ. Θ'.

10. Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τὸ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἱππέας ταύτη τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἱππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος ἀφανῶς διελθεῖν. (2) Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἱππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὧν ἡγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν

10. migeris Græcos mercede conductos numero triginta millium adversus Macedonum phalangem constituit. Ab utroque horum latere Cardacas, qui et ipsi armigeri erant, ad sexaginta millia collocat. Neque enim plures in simplici phalange constitui, locus in quo exercitus instruebatur, patiebatur. (7) Porro ad montem, qui ipsis ad sinistram erat, adversus Alexandri dextrum cornu viginti millia statuit. Atque horum quidem nonnulli a tergo Alexandri exercitus oppositi erant. Mons enim, in quo acies instructa erat, aliqua ex parte introrsum recedens, sinum quemdam veluti in mari faciebat : deinde in anfractum porrectus efficiebat ut qui ad radicem montis constituti erant, dextrum Alexandri cornu aversum cernerent. (8) Reliqua vero expeditorum atque armigerorum multitudo pro gentium varietate in confertos inutilesque ordines redacta post Græcos mercenarios et barbaros in phalangem compositos stabat. Sexcenta enim bellatorum millia in Darii exercitu esse ferebantur.

9. Alexander vero, postquam progredienti sibi majus spatium aperiri cœperat, equitatum amicorum Thessalosque et Macedonas adducit. Atque hos quidem in dextro cornu juxta se locat. Peloponnesios reliquosque socios ad lævum cornu Parmenioni mittit.

10. Darius postquam aciem instruxit, equites quos ad flumen eam ob causam locarat ut tuto exercitum ordinare posset, dato signo revocat. Horum plerosque ad dextrum cornu mare versus adversus Parmenionem statuit, quod ab ea parte major equorum esset usus : reliquam partem in sinistrum cornu ad montem traducit. (11) Quum vero propter angustiam locorum inutiles eo in loco sibi viderentur, plerosque ut in dextrum ipsorum cornu sese recipiant jubet. Ipse Darius medium aciei tenebat, Persarum regum in exercitus ordinatione veteri more observato ; cuius quidem rei rationem Xenophon Grylli filius conscripsit.

CAP. IX.

Inter hæc Alexander animadvertens universum ferme Persarum equitatum contra lævum suum cornu mare versus tractum, solosque Peloponnesios cum reliquo sociorum equitatu eam ad partem collocatos esse, Thessalos etiam equites confestim eo mittit ; imperans ne ex adverso totius aciei equitent, ne ab hostibus eo se transferentes cernantur, sed a tergo phalangis non conspecti ab hoste transeant. (2) Præstituit autem equitibus ad dextrum cornu antecursores, quibus præfectus erat Protomachus, et Pæo-

ἡγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἤρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δὲ Ἀγριᾶνας, ὧν ἤρχεν Ἀτταλος, καὶ τῶν ἱππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νότου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νότου σφῶν τεταγμένους. (3) Τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρήτες τοξόται καὶ οἱ Θραῖκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης· πρὸ τούτων δὲ ἡ ἱππος ἢ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν. Ἐπεὶ δὲ οὔτε πυκνὴ αὐτῷ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολὺ τε ταύτῃ ὑπερφάλαγγήσιν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἱλας τῶν ἐταίρων, τὴν τε Ἀνθεμουσίαν, ἧς ἱλάρχης ἦν Περοῖδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἧς ἡγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. (4) Καὶ τοὺς τοξότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὐς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγὼν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρασ τὴν φάλαγγα. Ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατήεσαν, ἐκδρομῆς τε ἐπὶ αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενόμενης βραδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸς εἶναι χρῆσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος, ἐκείνοις δὲ ἱππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρχεσεν.

ΚΕΦ. Ι΄.

Οὕτω δὲ τεταγμένους χρόνον μὲν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῷ ἢ πρόσδος. Τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις, πολλαχῆ μὲν ἀποκρήμυνοις οὖσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενε. Καὶ ταύτῃ εὐθύς ὄλλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοις. (2) Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατόπεδα, ἐνταῦθα παριππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος παρεκάλει ἀνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἱλάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστὶ καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῷ πανταχάθεν βοή ἐγένετο μὴ διατρίβειν, ἀλλὰ ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους. (3) Ὁ δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναι τι ἐν τῇ ξυntonωτέρᾳ πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος· ὡς δὲ ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὲ οἱ κατ' Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιῶν τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς

nes, quibus præerat Ariston; peditibus vero sagittarios, quos Antiochus ducebat. Agrianos autem, quorum dux erat Attalus, et nonnullos equitum ac sagittariorum in obliquum ad montem a tergo locat: ita ut ad eam partem quæ ipsi dextra erat, phalanx in duo cornua divisa cerneretur, alterum quidem adversus Darium, eosque qui trans flumen stabant, Persas omnes: alterum adversus eos qui ad montem a tergo imminebant. (3) Ante sinistrum latus ex peditibus Cretenses sagittarios et Thraces, quos ducebat Sitalces, ponit: ante hos equitatum, qui ad sinistrum cornu pertinebat. Exteri vero mercenarii omnibus præstituti erant. Ceterum quum eorum phalanx in dextro cornu non satis conferta videretur, atque ex ea parte potissimum Persas phalangem circumvenire posse judicaret, ex medio agmine duas amicorum turmas, Anthemusiam, cui Perædas Menesthei filius, et Leugæam, cui Pantordanus Cleandri filius præerant, ut ad dextrum latus clam hostibus se recipiant jubet. (4) Sagittariis etiam ac parte Agrianorum et Græcorum mercede conductorum nonnullis ad dextrum suum cornu ad frontem traductis, phalangem ultra Persarum cornu extendit. Quum enim ii qui in monte dispositi erant non descenderent, excursionem Agrianorum ac nonnullorum sagittariorum Alexandri jussu in ipsos facta, facile a radice montis propulsi ad cacumen confugerunt. Visum etiam ipsi est, eos quos illis ea ex parte opposuerat, ad corroborandam phalangem usui esse posse, satisque esse si trecenti equites illis opponerentur.

CAP. X.

Hoc modo dispositis militibus, Alexander aliquamdiu tarde aciem promovebat, ut omnino tardus eorum congressus fore videretur. Neque enim Darius barbaros ut primum eos constituerat jam in adversum ducebat, sed in ripis fluminis, quæ magna ex parte præruptæ erant, et qua facilior in illas conscensus visus fuerat, vallo ducto munitæ, sese continebat. Quod quidem statim Macedonibus argumento fuit, Darium jam servitutem animo concepisse. (2) Postquam vero acies conjunctæ sunt, Alexander in omnem exercitus partem obequitans, ut strenuos fortesque viros sese præbeant, hortatur, neque præcipuos solum copiarum duces suis nominibus, addita ut par erat laude, verum etiam tribunos et manipulares nominatim compellabat, et ex mercenariis qui aut titulo aut rerum gestarum gloria illustriores essent. Hic clamor undique sublatus est, abrumpendam moram, in hostes ruendum. (3) Alexander tametsi jam Darii exercitum in conspectu haberet, sensim tamen initio acies suas duxit, ne nimia contentione festinationeque incessus fluctuans phalanx dissiparetur. Posteaquam vero intra teli jactum ventum est, primi qui circa Alexandrum erant, ipseque Alexander in dextro cornu subsistens, cursu in flumen feruntur: ut et ipsa im-

τῆ τε οἰζύτῃ τῆς ἐφόδου ἐκπλήξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θᾶσσον ἐς χεῖρας ἐλθόντας ὀλίγα πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτεσθαι. (4) Καὶ ξυνέβη ὅπως εἶκασεν Ἀλέξανδρος· εὐθὺς γὰρ ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ

5 Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρα ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτῃ μὲν λαμπρῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν· οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ἧ δίσχε τῶν Μακεδόνων ἡ φάλαγξ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρα παραβραγεῖσα, (5) ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν

10 σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτῃ τεταγμένους τῶν Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὔτε τῇ ἴσῃ σπουδῇ ἤψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὄρθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυ-

15 νατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι, ταύτῃ ἐμβάλλουσιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν ἧ μάλιστα διεσπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον. (6) Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερόν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη

20 φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι· τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τε Ἀλεξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειψῆναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τὸ τότε διαβεβοημένης, μὴ ἀφνίσει. (7) Καὶ τι καὶ τοῖς γένεσι τῷ τε Ἑλληνικῷ καὶ τῷ Μακεδονικῷ φιλο-

25 τιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἡμελημένων Μακεδόνων.

ΚΕΦ. ΙΑ΄.

Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις, τε-

20 τραμμένους ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὄρωντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες, ἀπὸ τε τοῦ ποταμοῦ ἀπώσαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρεβρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια

30 ἐμβεβληκότες ἤδη ἐκοπτον τοὺς ξένους· (2) καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλλον εἰς τὰς ἴλας τῶν Θεσσαλῶν· καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἵππομαχία καρτερά·

40 οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρειὸν τε πεφευγότα ἦσθοντο καὶ πρὶν ἀποβραγεῖν σφῶν τοὺς μισθοφόρους συκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. (3) Τότε δὲ ἤδη λαμπρά τε καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγένετο· καὶ οἱ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἑκακο-

15 πάθουν, βαρέως ὀπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἵππεῖς, κατὰ στενάς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως σὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες, οὐ μείον ἀπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῆς διώξεως τῶν πολεμίων ἐβλάπτοντο. Καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐ-

50 ρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μείον ἢ ὡς πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἵππέων ἐγένετο.

petus celeritate Persas percellerent, et celerius ad manus venientes minus damni a sagittariis acciperent. (4) Quod quidem ita ut Alexander cogitaret evenit. Statim enim atque ad manus ventum est, Persæ qui ad sinistrum cornu collocati erant, terga vertunt. In eo conflictu Alexander cum suo comitatu illustrem minimeque dubiam victoriam est consecutus. Græci vero mercenarii, qui a Darii partibus erant, qua Macedonum phalanx divisa erat, utpote in dextrum cornu flexa (5) (Alexander enim celeriter amnem ingressus et cominus cum hoste congressus facile Persas ex ea parte positos propulsarat; Macedones vero in medio positi non pari diligentia erant usi, sed editis ac præruptis passim ripis impediti, aciei frontem eodem ordine servare non potuerant), ea parte qua maxime convulsam phalangem sunt conspicati, impetum in Macedones faciunt. (6) Acris ibi pugna miscetur, illis quidem Macedones in flumen repellere et victoriam fugientibus jam suis recuperare nitentibus: Macedonibus contra, ne manifestæ Alexandri victoriæ deessent, aut phalangis gloriam, quæ ut invicta tum temporis omnium ore celebrabatur, imminerent. (7) Adhæc æmulatio quædam contentioque de honore Græcanicæ nationi cum Macedonibus intercedebat. In eo conflictu Ptolemæus Seleuci filius re fortiter gesta, aliique non obscuri nominis Macedones centum fere et viginti numero ceciderunt.

CAP. XI.

Dum hæc geruntur, cohortes, quæ ad dextrum cornu erant, quum jam Persas sibi oppositos in fugam versos viderent, in externos Darii mercede conductos et invalidos maleque affectos conversi, eos a flumine propellunt. Atque eam Persici exercitus partem quæ divulsa erat phalange circumvenientes, e transverso in eos feruntur stragemque exterorum edunt. (2) Porro equites Persæ qui Thessalis oppositi erant, nequaquam se in hoc conflictu citra flumen continebant, sed eo fortiter transmissis, in Thessalicas turmas invehuntur. Atrox ibi equestre prælium commissum est. Neque prius Persæ terga vertérunt, quam Darium fugisse cognoscerent, aut antequam mercenarios suos a phalange dissipatos cæsosque esse intelligerent. (3) Tum vero manifesta, et quidem totius exercitus fuga fit. Persarum equi, quum sessores graviter armatos ferrent, in receptu multum incommodi acceperunt: ipsique equites, quum per angusta viarum confertim, metu exagitati, nullo ordine ruerent, non minore damno protriti a suis quam ab hostibus insequentibus sunt affecti. Thessali enim acriter a tergo premebant, adeo ut haud minor equitum quam pedum strages in fuga edita sit.

4. Δαρείος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐφροβήθη τὸ κέρασ τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτη ἀπορρήγνυ-
 μενον κατεῖδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθὺς ὡς εἶχεν
 ἐπὶ τοῦ ἄρματος ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε. (5) Καὶ
 ἔστε μὲν ὀμαλοῖς χωρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἔπετύγγανεν, ἐπὶ
 τοῦ ἄρματος διεσώζετο· ὡς δὲ φάραγγί τε καὶ ἄλλαις
 δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν ἄρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ
 τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κἀνδύς· ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον
 ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἄρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου ἐπιβὰς
 ἔφευγε· καὶ ἡ νύξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγιννομένη ἀφείλετο
 αὐτὸν τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἀλῶναι. (6) Ἀλεξάνδρος
 γὰρ ἔστε μὲν φάος ἦν ἀνὰ κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ συν-
 εσκόταξέ τε ἤδη καὶ τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ
 ἔμπαιιν ἀπετράπετο ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, τὸ μέντοι
 ἄρμα τὸ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ
 τὸν κἀνδύν καὶ τὸ τόξον. (7) Καὶ γὰρ καὶ ἡ δίωξις
 βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραβρήξει
 τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ
 διώκειν ἐτράπετο, πρὶν τοὺς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους
 καὶ τὸ τῶν Περσῶν ἵππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέν-
 τας κατεῖδε.

8. Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεο-
 μίθρης καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἠγησαμένων τοῦ
 ἵππικοῦ· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης ὁ Αἰγύπτου σα-
 τράπης καὶ Βουβάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δὲ
 ἄλλο πλῆθος εἰς δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις
 ἵππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ
 Λάγου, ξυνεπισπόμενος τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ
 σφῶν διώκοντας Δαρείον, ὡς ἐπὶ φάραγγί τι ἐν τῇ
 διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τὴν φάραγγα.
 (9) Τό τε στρατόπεδον τὸ Δαρείου εὐθὺς ἐξ ἐφόδου ἐάλω
 καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνή, αὐτὴ δὲ καὶ ἀδελφὴ Δαρείου,
 καὶ υἱὸς Δαρείου νήπιος· καὶ θυγατέρες δύο ἐάλωσαν
 καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτὰς Περσῶν τῶν δημοτίμων γυναῖκες
 οὐ πολλαί. Οἱ γὰρ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν
 ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δαμασκὸν ἔτυχον ἐσταλκό-
 τες· (10) ἐπεὶ καὶ Δαρείος τῶν τε χρημάτων τὰ πολλὰ
 καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δαίταν καὶ
 στρατευομένῳ ὁμῶς συνέπεται πεπόμεφει ἐς Δαμασκὸν,
 ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τά-
 λαντα ἐάλω. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλί-
 γον ὕστερον ἐάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο στα-
 λέντος. Τοῦτο τὸ τέλος τῆ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ
 ἄρχοντος Ἀθηναίους Νικοκράτους μηνὸς Μαιμακτη-
 ρίωνος.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν Ἀλέ-
 ξάνδρος ξίφει, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς
 νεκροὺς ξυναγαγὼν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ξὺν τῇ δυνά-
 μει πάσῃ ἐκτεταγμένη λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον·
 καὶ λόγῳ τε ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπῆς ἔργον ἐν

4. Darius vero, ubi primum ab Alexandro sinistrum ejus
 cornu fugatum est atque dissipatum ea parte exercitum vi-
 dit, confestim incenso ut potuit curru, cum primariis fu-
 git. (5) Et quamdiu planis atque apertis locis in fuga uti
 licuit, curru sibi salutem quæsit. Ubi autem in prærupta
 loca aliasque viarum difficultates incidit, deserto curru et
 scuto exutoque amiculo, arcu etiam in curru relicto, con-
 scenso equo fugit. Nox non multo post superveniens ob-
 stitit, quominus ab Alexandro caperetur. (6) Alexander
 enim dum adhuc lux esset, acriter persequutus est Darium,
 quum vero tenebris obortis etiam proxima cerni nequirent,
 ad exercitum reversus est, currum tamen Darii ejusque
 scutum et amiculum atque arcum cepit. (7) Paulo enim
 tardius eum insequi cœperat, quod in prima illa phalangis
 dissipatione ipse etiam subsistens non prius ad insequendum
 se convertit, quam externos mercenarios Persicumque equi-
 tatum a flumine repulsos conspexit.

8. E Persis cecidere Arsames, Rheomithres et Atizyes,
 ex iis qui apud Granicum equitatum duxerant; Sabaces
 etiam Ægypti satrapa, et Bubaces, magni inter Persas no-
 minis; præter hos reliqua multitudo ad centum millia,
 atque in his equitum decem millia: adeo ut Ptolemæus
 Lagi filius, qui tum temporis Alexandrum cum suis Darium
 insequentem comitatus erat, auctor sit, quum in perse-
 quendo ad hiatum quendam venissent, super strata hostium
 cadavera sese hiatum istum transiisse. (9) Post hæc castra
 Darii primo impetu capta sunt, atque in iis mater Darii, et
 uxor eademque soror, ac filius adhuc infans; duæ præterea
 ejus filiarum captæ, et circum eas aliarum principum virorum
 uxores non multæ. Plurimi enim Persæ uxores suas cum
 impedimentis Damascum miserant; (10) siquidem et Darius
 majorem pecuniarum partem, et quæcunque ad splendidum
 magnificentumque apparatus pertinentia reges Persarum etiam
 militantes comitari solent, Damascum miserat, adeo ut in
 exercitu ultra tria millia talentorum inventa non fuerint.
 Ceterum omnis ea pecunia paulo post Damasci capta est a
 Parmenione, eam ad rem ab Alexandro misso. Hic prælii
 exitus fuit, archonte Athenis Nicocrate, mense Mæmacte-
 rione.

CAP. XII

Postero die Alexander, quamvis æger adhuc e vul-
 nere quod in femore exceperat, saucios tamen obivit, et
 cæsorum corporibus conquisitis, magnifice ea sepelivit,
 universo exercitu in acie stante, et bellicas uniuscujusque
 laudes, quem vel ipse præclarum aliquod facinus in pugna

τῆ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῆ συμφω-
 νούμενον ἔμαθε· καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστους
 ξὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. (2) Καὶ Κιλικίας μὲν ἀποδει-
 κνύει σατραπὴν Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἓνα τῶν σω-
 5 ματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν· ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς
 σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ
 δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ
 μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς
 ἐκείνου τάξεως. Καὶ Σολεῦσι τὰ τε πεντήκοντα τά-
 10 λαντα ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρη-
 μάτων ἀνῆκε καὶ τοὺς ὁμήρους ἀπέδωκεν.

3. Ὁ δὲ οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναι-
 κὸς ἢ τῶν παιδῶν ἠμέλησεν. Ἀλλὰ λέγουσί τινες τῶν
 τὰ Ἀλεξάνδρου γραφάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς ἢ ἀπὸ
 15 τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν ἐς τὴν σκηνὴν πα-
 ρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἥτις αὐτῷ ἐξηρημένῃ ἦν,
 ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον
 οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς· (4) πυθέσθαι οὖν αἵτινες γυναῖκες
 καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσι· καὶ τινὰ
 20 ἐξαγγεῖλαι, ὅτι, Ὡ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε καὶ ἡ γυνὴ
 Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλθη αὐταῖς ὅτι τὸ τό-
 ξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κἀνδυν τὸν βασιλικὸν
 καὶ ἡ ἀσπίς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ
 τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνοιμύζουσι. (5) Ταῦτα ἀκούσαντα
 25 Ἀλέξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἓνα τῶν
 ἑταίρων, ἐντειλάμενον φράσαι ὅτι ζῆ Δαρείος· τὰ δὲ
 ὄπλα καὶ τὸν κἀνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρ-
 ματι καὶ ταῦτα ὅτι μόνα ἔχει Ἀλέξανδρος. Καὶ Λεον-
 νάτον παρελθόντα ἐς τὴν σκηνὴν τὰ τε περὶ Δαρείου
 30 εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς συγχωρεῖ Ἀλέξαν-
 δρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ καλεῖσθαι
 βασιλίσσας· ἐπεὶ οὐ κατὰ ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πό-
 λεμον πρὸς Δαρείον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας
 διαπεπολεμησθαι ἐνόμωσεν. (6) Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος
 35 καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι· λόγος δὲ ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέ-
 ξανδρον τῇ ὑστεραίᾳ παρελθεῖν εἴσω ξὺν Ἡφαιστίωνι
 μόνῳ τῶν ἑταίρων· καὶ τὴν μητέρα τὴν Δαρείου, ἀμ-
 φιγνωήσασαν ὅστις ὁ βασιλεὺς εἶη αὐτοῖν, ἐστάθαι γὰρ
 ἀμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἡφαιστίῳνι προσελθεῖν
 40 καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μείζων [αὐτῆ] ἐφάνη ἐκεῖνος. (7)
 Ὡς δὲ ὁ Ἡφαιστίων τε ὀπίσω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν
 ἀμφ' αὐτὴν, τὸν Ἀλέξανδρον δεῖξας, ἐκεῖνον ἔφη εἶναι
 Ἀλέξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτίᾳ ὑπο-
 χωρεῖν, Ἀλέξανδρον δὲ οὐ φάναι αὐτὴν ἀμαρτεῖν·
 45 καὶ γὰρ ἐκεῖνον εἶναι Ἀλέξανδρον. (8) Καὶ ταῦτα ἐγὼ
 οὐθ' ὡς ἀληθῆ οὔτε ὡς πάντῃ ἀπίστα ἀνέγραψα. Ἀλλ'
 εἴτε οὕτως ἐπράχθη, ἐπαινωῖ Ἀλέξανδρον τῆς τε ἐς τὰς
 γυναικῶν κατοικτίσεως καὶ τῆς ἐς τὸν ἑταῖρον πίστεως
 καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ τοῖς συγγραψασιν Ἀλέ-
 50 ξανδρος ὡς καὶ ταῦτα ἀν' πράξας καὶ εἰπὼν, καὶ ἐπὶ
 τῷδε ἐπαινωῖ Ἀλέξανδρον.

patrantem viderat, vel patrasse constanti fama acceperat,
 verbis ornavit et pecuniarum largitione singulos pro suo
 merito dignitateque honestavit. (2) Posthæc Balacrum Ni-
 canoris filium Ciliciæ satrapam designat. Is unus ex regiis
 corporis custodibus erat: custodiae autem corporis in ejus
 locum suffecit Menetem Dionysii filium. Polysperchonti,
 Simmiæ filio, agmen Ptolemæi Seleuci filii, qui in prælio
 ceciderat, ducendum dat. Solensibus quinquaginta ta-
 lenta, quæ adhuc reliqua erant ex summa quam iis impe-
 rarat, remittit, et obsides reddit.

3. Neque vero matris Darii neque uxoris et liberorum
 curam omisit. Nonnulli enim qui de rebus gestis Alexandri
 scripserunt, auctores sunt, eadem ipsa nocte qua ab inse-
 quendo Dario redierat, quum in tabernaculum Darii, quod
 ipsi selectum asservatumque erat, intrasset, muliebrem
 ejulatum atque alium quendam tumultum audisse non procul
 a tabernaculo, (4) ac quæsisisse quænam essent hæ mu-
 lieres, et cur in tam vicino tabernaculo? statimque re-
 nuntiasse quempiam: « Mater Darii, o rex, ejusque uxor
 et liberi, ut nuntiatum illis fuit te et arcum et amiculum
 regium habere, posteaque etiam scutum Darii allatum esse,
 tanquam mortuo Dario ejulatus edunt. » (5) Alexandrum ea
 re cognita, Leonnatum, unum ex amicis, ad eas misisse,
 jussum dicere, Darium superstitem esse: arma vero et ami-
 culum ab illo fugiente in curru relicta esse, ea solum penes
 Alexandrum esse. Leonnatum tabernaculum ingressum,
 Darii statum exposuisse, præterea ut regio etiam cultu fa-
 mulatuque illis uti liceret reginæque appellarentur, ab
 Alexandro illis concedi. Neque enim inimicitiarum causa
 sibi adversus Darium bellum susceptum, sed pro imperio
 Asiæ legitime decertasse. (6) Hæc quidem Ptolemæus et
 Aristobulus tradunt. Fama vero tenet Alexandrum ipsum
 postero die tabernaculum, solo eum ex amicis Hephæstione
 comitante, ingressum: et matrem quidem Darii dubitantem
 uter eorum rex esset (pari enim uterque corporis cultu
 erat) ad Hephæstionem accessisse eumque veneratam esse,
 quod ille habitu corporis præstare ei videretur. (7) Qui
 quum retrocessisset, et quidam eorum qui circa eam erant,
 quis esset Alexander, monstrasset, illam errato pudefactam
 recessisse, Alexandrum, nullum erratum esse, respondisse;
 nam et illum Alexandrum esse. (8) Atque hæc quidem
 non ut vera, sed neque ut plane incredibilia adscripsi. Sed
 si ita gesta sunt, Alexandrum tum ob eam qua in sceminās
 usus est commiserationem, tum ob fidem et honorem amico
 præstitum laudo: et si scriptoribus historiarum appositus
 visus est Alexander ad hæc et facienda et dicenda, eo et
 iam nomine illum laudo.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

CAP. XIII.

Δαρείος δὲ τὴν μὲν νύκτα ζῆν ὀλίγοις τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἔφυγε, τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἀναλαμβάνων ἀεὶ τῶν τε Περσῶν τοὺς διασωθέντας ἐκ τῆς μάχης καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ἐς τετρακισχιλίους ἔχων τοὺς πάντας, ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε πόλιν καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν σπουδῇ ἤλαυνεν, ὡς τάχιστα μέσον αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν Εὐφράτην ποιῆσαι. (2) Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀντιόχου καὶ Θυμώνδας ὁ Μέντορος καὶ Ἀριστομήδης ὁ Φεραῖος καὶ Βιάνωρ ὁ Ἀκαρνάν, ζύμπαντες οὗτοι αὐτόμολοι, μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτοὺς στρατιωτῶν ὡς ὀκτακισχιλίων εὐθὺς ὡς τεταγμένοι ἦσαν κατὰ τὰ ὄρη φεύγοντες ἀφίκοντο ἐς Τρίπολιν τῆς Φοινίκης. (3) καὶ ἐνταῦθα καταλαβόντες τὰς ναῦς νενεωλκημένας ἐφ' ὧν πρόσθεν ἐκ Λέσβου διακεκομισμένοι ἦσαν, τούτων ὅσαι μὲν ἱκαναί σφισιν ἐς τὴν κομιδὴν ἐδόκουν, ταύτας καθελκύσαντες, τὰς δὲ ἄλλας αὐτοῦ ἐν τοῖς νεωρίοις κατακαύσαντες, ὡς μὴ παρασχεῖν ταχεῖαν σφῶν τὴν δίωξιν, ἐπὶ Κύπρου ἔφυγον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Αἴγυπτον, ἵνα περ ὀλίγον ὕστερον πολυπραγμονῶν τι Ἀμύντας ἀποθνήσκει ὑπὸ τῶν ἐγ-
20 ζωρίων.

4. Φαρνάβαζος δὲ καὶ Αὐτοφραδάτης τέως μὲν περὶ τὴν Χίον διέτριβον· καταστήσαντες δὲ φρουρὰν τῆς Χίου τὰς μὲν τινὰς τῶν νεῶν ἐς Κῶν καὶ Ἀλικαρνασσὸν ἔστειλαν, αὐτοὶ δὲ ἑκατὸν ναυσὶ ταῖς ἄριστα πλεούσαις ἀναγόμενοι ἐς Σίφνον κατέσχον. Καὶ παρ' αὐτοὺς ἀφικνεῖται Ἄγις ὁ [τῶν] Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐπὶ μιᾶς τριήρους, χρήματά τε αἰτήσων ἐς τὸν πόλεμον καὶ δύναμιν ναυτικὴν τε καὶ πεζικὴν ὅσην πλείστην ἀξιώσων συμπέμψαι οἱ ἐς τὴν Πελοπόννησον. (5) Καὶ ἐν τούτῳ ἀγγελία αὐτοῖς ἔρχεται τῆς μάχης τῆς πρὸς Ἰσσῶ γενομένης. Ἐκπλαγέντες δὲ πρὸς τὰ ἑξαγγελθέντα Φαρνάβαζος μὲν σὺν δώδεκα τριήρεσι καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ζῆν χιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἐπὶ Χίου ἐστάλη, δέισας μὴ τι πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς ἥττης οἱ Χίοι νεωτερίσωσιν, (6) Ἄγις δὲ παρ' Αὐτοφραδάτου τάλαντα ἀργυρίου λαθὼν τριάκοντα καὶ τριήρεις δέκα, ταύτας μὲν Ἰππίαν ἄξοντα ἀποστέλλει παρὰ τὸν ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ Ἀγησίλαον ἐπὶ Ταίναρον· καὶ παραγγέλλειν ἐκέλευσεν Ἀγησίλαῳ, διδόντα τοῖς ναύταις ἐν-
40 τελῆ τὸν μισθὸν πλεῖν τὴν ταχίστην ἐπὶ Κρήτης, ὡς τὰ ἐκεῖ καταστησόμενον. Αὐτὸς δὲ τότε μὲν αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις ὑπέμενεν, ὕστερον δὲ εἰς Ἀλικαρνασσὸν παρ' Αὐτοφραδάτην ἀφίκετο.

7. Ἀλεξάνδρος δὲ σατράπην μὲν Συρίᾳ τῇ κοίλῃ Μένωννα τὸν Κερδίμμα ἐπέταξε, δοὺς αὐτῷ ἐς φυλακὴν τῆς χώρας τοὺς τῶν ζυμμάχων ἱππέας· αὐτὸς δὲ ἐπὶ Φοινίκης ἦει. Καὶ ἀπαντᾷ αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν Στράτων ὁ Γηροστράτου παῖς τοῦ Ἀραδίων τε καὶ τῶν Ἀράδων προσοίκων βασιλέως· ὁ δὲ Γηρόστρατος αὐτὸς μετ' Αὐτοφραδάτου ἔπλει ἐπὶ τῶν νεῶν, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τε τῶν Φοινίκων καὶ οἱ τῶν Κυπρίων βασιλεῖς καὶ αὐτοὶ Αὐτοφραδάτη ζυνέπλεον. (8) Στράτων δὲ Ἀλε-

Darius noctu paucis comitatus fugerat : postridie vero recolligens Persas exterosque, qui ex eo prælio evaserant, quatuor in universum millia habens, ad Thapsacum urbem et Euphratem cum equitatu contendit, ut quam citissime posset, Euphratem inter se atque Alexandrum medium relinqueret. (2) Amyntas porro Antiochi et Thymondas Mentoris filius et Aristomedes Pheræus et Bianor Acarnan, omnes transfugæ, statim ita ut dispositi erant per montes fugientes Tripolim Phœniciaæ pervenerunt, octo circiter militum millia habentes : (3) ibi repertis navibus in navale subductis, quibus antea e Lesbo transvecti fuerant, tot ac sibi ad vecturam sufficere viderentur in mare protractis, reliquisque in navali succensis, ne celeriter eos insequendi facultatem suppeditarent, in Cyprum fugerunt, atque inde in Ægyptum : ubi paulo post Amyntas res novas moliens ab incolis interfectus est.

4. Pharnabazus autem et Autophradates aliquamdiu apud Chium moram fecerunt : præsidioque in insula collocato, nonnullis in Con atque Halicarnassum navibus missis, ipsi centum navibus optime ad navigandum comparatis Siphnum appellunt. Eo loci Agis Lacedæmoniorum rex una triremi ad eos venit, pecuniam in usus belli et copias navales ac pedestres, quammaximas posset, in Peloponnesum ducendas petiturus. (5) Inter hæc nuntius adfertur prælii apud Issum commissi. Quo nuntio perculti, Pharnabazus quidem cum duodecim triremibus atque exterorum mercenariorum mille quingentis Chium repetit, veritus ne audita clade Chii defectionem molirentur. (6) Agis, acceptis ab Autophradate talentis argenti triginta et triremibus decem, has quidem Hippiaæ ad Agesilaum fratrem suum in Tænarum ducendas tradit, mandatis additis, ut persoluto nautis integro stipendio, quam citissime possit in Cretam naviget, ad res illius insulæ constituendas. Ipse ibi in insulis aliquamdiu commoratus, paulo post Halicarnassum ad Autophradatem abiit.

7. Alexander, Syriae, quam Coelen (*cavam*) vocant, Menonem Cerdimmæ filium satrapam constituit, equitatu auxiliariorum ipsi in præsidium provinciæ commisso : ipse in Phœniciam profectus est. Et in itinere obvium habuit Stratonem Gerostrati filium (erat is Gerostratus Aradiorum, et quot quot Arado insulæ finitimi sunt, rex, qui quidem, ut ceteris Phœnicum ac Cypriorum reges, naves suas cum Autophradate conjunxerat), (8) qui, aurea corona Alexandri capit

ξάνδρω έντυχών στεφανοῖ χρυσῷ στεφάνῳ αὐτόν, καὶ τήν τε Ἄραδον αὐτῷ τήν νῆσον καὶ τήν Μάραθον τήν καταντικρῷ τῆς Ἀράδου ἐν τῇ ἠπειρῷ κειμένην πόλιν, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, καὶ Σιγῶνα καὶ Μαριάμην πόλιν καὶ τᾶλλα ὅσα τῆς σφῶν ἐπικρατείας ἐνόιδῶσιν.

ΚΕΦ. ΙΔ΄.

Ἐτι δὲ ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὄντος ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολήν τε κομίζοντες Δαρείου καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρείῳ τήν μητέρα καὶ τήν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. (2) Ἐδήλου δὲ ἡ ἐπιστολή, ὅτι Φιλίππῳ τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία καὶ ξυμμαχία ἐγένετο· καὶ ἐπειδὴ Ἀρσης ὁ υἱὸς Ἀρταξέρξου ἐβασίλευσεν, ὅτι Φίλιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βασιλέα Ἀρσῆν ἤρξεν οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθών. Ἐξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεῦει Περσῶν, οὔτε πέμψαι τινὰ Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς πάλαι οὔσης φιλίας τε καὶ ξυμμαχίας, διαβῆναί τε ξὺν στρατιᾷ ἐς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰ κακὰ ἐργάσασθαι Πέρσας. (3) Τούτου ἔνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῴαν ἀνασώσων. Τὴν μὲν δὴ μάχην ὡς θεῶν τῷ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι· αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναῖκά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἀλόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ ξύμμαχος εἶναι Ἀλεξάνδρῳ· καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἤξιου Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ξὺν Μενίσκῳ τε καὶ Ἀρσίμᾳ τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἤκουσι τοὺς τὰ πιστὰ ληψομένους τε καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

4. Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλέξανδρος καὶ ξυμπέμπει τοῖς παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγέλλας τὴν ἐπιστολήν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. Ἡ δὲ ἐπιστολή Ἀλεξάνδρου ὧδε ἔχει. « Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες εἰς Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμῶν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην ἐς τὴν Ἀσίαν, ὑπαρξάντων ὑμῶν. (5) Καὶ γὰρ Περσῶν ἐβοηθήσατε, οἱ τὸν ἐμὸν πατέρα ἠδίκουν, καὶ εἰς Θράκην, ἧς ἡμεῖς ἤρχομεν, δύναμιν ἐπεμψεν Ὀρχος. Τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων, οὐς ὑμεῖς συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἅπαντας ἐκομπάσατε, καὶ Ἀρσῆν ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγῶου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικῶντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἑλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμποντος, ὅπως πρὸς με πολεμῶσι, (6) καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς

imposita, Aradum ineam et Marathum ex adverso Aradi in continente sitam urbem magnam atque opulentam, et Sigonem et Mariammen, cæteraque omnia quæ ad ipsorum ditionem pertinebant, ei tradit.

CAP. XIV.

Quumque adhuc Marathi esset Alexander, legati ad eum a Dario venerunt, qui et literas adferrent et verbis deprecarentur ut Darii matrem, uxorem et liberos dimitteret. (2) Significabat vero epistola amicitiam ac fœdus quod Philippo cum Artaxerxe intercessisset: quodque quum Arses, Artaxerxis filius, regnum accepisset, Philippus nullo a Persis incommodo affectus, primus Arsen injuria lacesisset. Alexandrum vero, ex eo tempore quo Darius Persis regnare cœpisset, pro confirmanda veteri amicitia ac fœdere nunquam misisse, (3) sed in Asiam profectum cum exercitu multis malis Persas affecisse. Quam ob causam se ut terram defenderet patriumque imperium tueretur expeditionem fecisse, de prælio ita ut alicui deorum visum fuisset decretum esse. Se regem a rege matrem suam, uxorem ac liberos captos petere, amicitiam se cum Alexandro et societatem initurum venire, eaque de re ut Alexander ad se cum Menisco et Arsima, legatis Persarum mitteret qui fidem acciperent, et Alexandri nomine darent, rogabat.

4. Alexander ad hæc respondet, unaque cum legatis, qui a Dario venerant, Thersippum mittit, jubens ut epistolam Dario reddat, ipse vero nulla de re cum Dario sermones conferat. Epistola Alexandri hæc fuit: « Majores vestri, Macedoniam reliquamque Græciam ingressi, damnis nos affecerunt, quum ipsi nulla prius a nobis accessissent. Ego Græcorum imperator creatus, Persarum injuriam vindicare volens, in Asiam trajeci, a vobis lacescitus. (5) Siquidem et Perinthiis opem tulistis, qui patrem meum injuria affecerant; Ochus etiam in Thraciam quæ nostro imperio subest exercitum duxit. Parente autem meo per insidiatores quos ipsi subornatis occiso, quemadmodum vos literis quoquo versum missis gloriati estis, quum tu Arsen cum Bagoa interfici curasses, regnumque injuste et contra Persarum leges atque instituta occupasses, summa Persis injuria illata, literas etiam parum amicas ad Græcos misisti, quibus eos ad bellum contra me suscipiendum incitares. (6) Quumque pecunias ad Lacedæmonios aliosque Græcorum nonnullos miseris, quas tamen quum reliquæ omnes Græciæ civitates contempsissent, soli Lacedæmonii acceperunt, quum denique ii qui abs te emissi fuerunt, amicos sociosque

ἐμοὺς φίλους διαφθειράντων καὶ τὴν εἰρήνην ἦν τοῖς
 Ἕλλησι κατεσκευάσα διαλύειν ἐπιχειρούντων, ἐστρά-
 τευσα ἐπὶ σέ, ὑπάρξαντος σοῦ τῆς ἔχθρας. (7) Ἐπεὶ
 δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγούς
 5 καὶ σατράπας, νῦν δὲ καὶ σέ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύνα-
 μιν, καὶ τὴν χώραν ἔχω, τῶν θεῶν μοι δόντων. Ὅσοι
 τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθα-
 νον, ἀλλὰ παρ' ἐμέ κατέφυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ
 οὐκ ἄκοντες παρ' ἐμοί εἰσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἐκόντες
 10 ξυστρατεύονται μετ' ἐμοῦ. (8) Ὡς οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀσίας
 ἀπάσης κυρίου ὄντος ἤκε πρὸς ἐμέ. Εἰ δὲ φοβῆ μὴ
 ἐλθὼν πάθῃς τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν φίλων
 τὰ πιστὰ ληψομένους. Ἐλθὼν δὲ πρὸς με τὴν μητέρα
 καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι ἐθέλεις
 15 αἶτει καὶ λάμβανε. Ὅ τι γὰρ ἂν πείθῃς ἐμέ ἔσται
 σοι. (9) Καὶ τοῦ λοιποῦ ὅταν πέμπῃς παρ' ἐμέ, ὡς
 πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μηδὲ ἂ ἐξ ἴσου ἐπι-
 στέλλῃς, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζε
 εἰ του δέη· εἰ δὲ μὴ, ἐγὼ βουλεύσομαι περὶ σοῦ ὡς
 20 ἀδικοῦντος. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπο-
 μείνας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῦγε, ὡς ἐγὼ
 ἐπὶ σέ πορεύσομαι οὗ ἂν ᾔς. »

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Πρὸς μὲν Δαρεῖον ταῦτα ἐπέστειλεν. Ἐπεὶ δ' ἔμαθε
 τὰ τε χρήματα ὅσα σὺν Κωφῆνι τῷ Ἀρταβάζου ἀποπε-
 25 πόμφει εἰς Δαμασκὸν Δαρεῖος ὅτι ἐάλωκε, καὶ ὅσοι
 Περσῶν ἀμφ' αὐτὰ ἐγκατελείφθησαν ζῆν τῇ ἄλλῃ βα-
 σιλικῇ κατασκευῇ ὅτι καὶ οὗτοι ἐάλωσαν, ταῦτα μὲν
 ὀπίσω κομίσαντα ἐς Δαμασκὸν Παρμενίωνα φυλάσσειν
 ἐκέλευε. (2) Τοὺς δὲ πρέσβεις τῶν Ἑλλήνων οἱ πρὸς
 30 Δαρεῖον πρὸ τῆς μάχης ἀφιγμένοι ἦσαν, ἐπεὶ καὶ τού-
 τος ἐάλωκεναι ἔμαθε, παρ' αὐτὸν πέμπειν ἐκέλευσεν.
 Ἦσαν δὲ Εὐθυκλῆς μὲν Σπαρτιάτης, Θεσσαλίσκος δὲ
 Ἰσμηνίου καὶ Διονυσόδωρος Ὀλυμπιονίκης, Θηβαῖοι,
 Ἰφικράτης δὲ ὁ Ἰφικράτους τοῦ στρατηγοῦ, Ἀθηναῖος.
 35 (3) Καὶ οὗτοι ὡς ἦκον παρ' Ἀλέξανδρον, Θεσσαλίσκον
 μὲν καὶ Διονυσόδωρον, καίπερ Θηβαίους ὄντας, εὐθὺς
 ἀφῆκε, τὸ μὲν τι κατοικίσει τῶν Θηβῶν, τὸ δὲ ὅτι
 ζυγγωιστὰ δεδρακέναι ἐφαίνοντο, ἠνδραποδισμένης
 40 ὑπὸ Μακεδόνων τῆς πατρίδος σφίσι τε ἦντινα ἠδύναντο
 ὠφέλειαν εὐρισκόμενοι καὶ εἰ δὴ τινα καὶ τῇ πατρίδι ἐκ
 Περσῶν καὶ Δαρείου, (4) ταῦτα μὲν ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐπι-
 εικῆ ἐνθυμηθεῖς, ἰδίᾳ δὲ Θεσσαλίσκον μὲν αἰδοῖ τοῦ γέ-
 νους ἀφιέναι εἶπεν, ὅτι τῶν ἐπιφανῶν Θηβαίων ἦν,
 Διονυσόδωρον δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ τῶν Ὀλυμπίων. Ἰφι-
 45 κράτην δὲ φιλία τε τῆς Ἀθηναίων πόλεως καὶ μνήμη
 τῆς δόξης τοῦ πατρὸς ζῶντ' αὐτὸν ἔχων ἐς τὰ
 μάλιστα ἐτίμησε καὶ νόσῳ τελευτήσαντος τὰ ὀστέα ἐς
 τὰς Ἀθήνας τοῖς πρὸς γένους ἀπέπεμψε. (5) Εὐθυ-
 κλέα δὲ, Λακεδαιμόνιον τε ὄντα, πόλεως περιφανῶς
 ἐχθρᾶς ἐν τῷ τότε, καὶ αὐτὸν οὐδὲν ἰδίᾳ εὐρισκόμενον

« meos corruperint atque abalienarint, et pacem cum Græ-
 « cis constitutam dissolvere omnibus modis conati sint,
 « bellum tibi intuli, quippe qui inimicitiarum auctor fueris.
 « (7) Quum autem primo satrapas tuos bellique duces,
 « nunc vero te tuumque exercitum praelio vicerim, etiam
 « ditiones tuas deorum benignitate in mea potestate teneo.
 « Quotquot tuarum partium milites ex praelio servati ad me
 « confugerunt, horum curam gero, neque inviti apud me
 « sunt, sed sua sponte mecum militant. (8) Ad me igi-
 « tur utpote totius Asiæ dominum veni. At si metuis ne,
 « ubi veneris, aliquid tibi abs me acerbi accidat, mitte
 « amicorum tuorum aliquot, qui fidem accipiant. Quum
 « ad me veneris, matrem et uxorem ac liberos, et si quid
 « præterea voles posce atque accipe. Quicquid enim a
 « me petieris, impetrabis. (9) De reliquo, quando ad me
 « scribes, ad Asiæ regem scribere te memineris : neque
 « tanquam ad parem scribe, sed veluti omnium tuarum
 « rerum domino significa si qua re indiges. Sin aliter fece-
 « ris, ego de te tanquam injuriam inferente decernam. Si
 « vero, quod ad regni possessionem attinet, contradicis,
 « aliud pro eo praelium experiri paratus sis, neque fugias.
 « Ego enim te, quocunque loci fueris, adoriar. »

CAP. XV.

Atque hæc quidem ad Darium scripsit. Postquam
 vero cognovit, omnem pecuniam quam Darius per Cophe-
 nem Artabazi filium Damascum miserat captam esse, Per-
 sas etiam ejus pecuniæ custodes, reliquumque regium appa-
 ratum in potestatem venisse, hæc Parmenioni Dama-
 scum reportanda et custodienda tradidit. (2) Legatos
 autem Græcorum qui ad Darium ante proelium advenerant,
 quum hos quoque captos audiret, ad se mitti jussit. Hi
 erant, Euthycles Lacedæmonius, Thessaliscus Ismenii filius,
 et Dionysodorus Olympionica, Thebani : porro Iphicrates,
 filius Iphicratis copiarum ducis, Atheniensis. (3) Qui
 quum ad Alexandrum adducti essent, Thessaliscum quidem
 et Dionysodorum, quamvis Thebani essent, statim dimisit
 tum commiseratione Thebarum, tum quod venia digni
 viderentur, quippe qui patria ipsorum a Macedonibus di-
 repta eversa que, et sibi et patriæ utilitatem aliquam ad-
 ferre Darii ac Persarum adminiculo conarentur. (4) Hæc
 itaque modeste ac leniter de utroque statuens, Thessali-
 scum præterea reverentia generis adductus (erat enim il-
 lustris apud Thebanos loco), Dionysodorum autem quod
 Olympiis vicisset dimisit : Iphicratem vero, ob amorem
 Atheniensis urbis et paternæ memoriæ gloriam, quum
 in vivis esset, magno semper apud se in honore habuit, et
 mortui ossa Athenas ad propinquos reportari curavit. (5)
 At Euthyclem, quod Lacedæmonius esset, eaque urbs
 tum temporis manifestas cum Alexandro inimicitias ge-
 reret, quodque ipse privatim nihil quod magnopere ve-

ἐς ξυγγνώμην ὅ τι [γε] καὶ λόγου ἄξιον, τὰ μὲν πρῶτα ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν· ὕστερον δὲ, ἐπεὶ μεγάλη εὐτύχει, καὶ τοῦτον ἀφῆκεν.

6. Ἐκ Μαράθου δὲ ὀρμηθεὶς Βύβλον τε λαμβάνει 5 ὁμολογίᾳ ἐνδοθεῖσαν, καὶ Σιδῶνα, αὐτῶν Σιδωνίων ἐπικαλεσαμένων κατὰ ἔχθος τὸ Περσῶν καὶ Δαρείου. Ἐντεῦθεν δὲ προὔχῳρι ὡς ἐπὶ Τύρον· καὶ ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πρέσβεις Τυρίων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐσταλμένοι ὡς ἐγνωκότων Τυρίων πράσσειν ὅ τι 10 ἂν ἐπαγγέλλῃ Ἀλέξανδρος. (7) Ὁ δὲ τὴν τε πόλιν ἐπαινέσας καὶ τοὺς πρέσβεις (καὶ γὰρ ἦσαν τῶν ἐπιφανῶν ἐν Τύρῳ οἳ τε ἄλλοι καὶ ὁ τοῦ βασιλέως τῶν Τυρίων παῖς· αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀζέμιλκος μετ' Αὐτοφραδάτου ἐπλεῖ), ἐκέλευσεν ἐπανελθόντας φράσαι Τυροῖς 15 ὅτι ἐθέλει παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν θῦσαι τῷ Ἡρακλεῖ.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἔστι γὰρ ἐν Τύρῳ ἱερὸν Ἡρακλέους παλαιότατον 5 ὄν μνήμη ἀνθρωπίνη διασώζεται, οὐ τοῦ Ἀργείου Ἡρακλέους τοῦ τῆς Ἀλκμήνης· πολλαῖς γὰρ γενεαῖς πρότερον τιμᾶται ἐν Τύρῳ Ἡρακλῆς, ἢ Κάδμου ἐκ 20 Φοινίκης ὀρμηθέντα Θήβας κατασχεῖν καὶ τὴν παῖδα Κάδμῳ τὴν Σεμέλην γενέσθαι, ἐξ ἧς καὶ ὁ τοῦ Διὸς Διόνυσος γίγνεται. (2) Διόνυσος μὲν δὴ τρίτος ἂν ἀπὸ Κάδμου εἴη, κατὰ Λάβδακον τὸν Πολυδώρου τοῦ Κάδμου παῖδα· Ἡρακλῆς δὲ ὁ Ἀργεῖος κατ' Οἰδίποδα μά- 25 λιστα τὸν Λαίου. Σέβουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι ἄλλον Ἡρακλέα, οὐχ ὄνπερ Τύριοι ἢ Ἕλληνες. (3) Ἀλλὰ λέγει Ἡρόδοτος ὅτι τῶν δώδεκα θεῶν Ἡρακλέα ἄγουσιν Αἰγύπτιοι, καθάπερ καὶ Ἀθηναῖοι Διόνυσον τὸν Διὸς καὶ Κόρης σέβουσι, ἄλλον τοῦτον Διόνυσον· καὶ ὁ 30 Ἰακχος ὁ μυστικὸς τούτῳ τῷ Διονύσῳ, οὐχὶ τῷ Θηβαίῳ, ἐπάδεται. (4) Ὡς τὸν γε ἐν Τάρτησῳ πρὸς Ἰθέρων τιμώμενον Ἡρακλέα, ἵνα καὶ στῆλαί τινες Ἡρακλέους ὀνομασμένοι εἰσί, δοκῶ ἐγὼ τὸν Τύριον εἶναι Ἡρακλέα, ὅτι Φοινίκων κτίσμα ἢ Τάρτησος καὶ 35 τῷ Φοινίκων νόμῳ ὅ τε νεὺς πεποιήται τῷ Ἡρακλεῖ τῷ ἐκεῖ καὶ αἱ θυσίαι θύονται. (5) Γηρυόνην δέ, ἐφ' ὄντινα ὁ Ἀργεῖος Ἡρακλῆς ἐστάλη πρὸς Εὐρυσθέως τὰς βοῦς ἀπελάσαι τὰς Γηρυόνου καὶ ἀγαγεῖν ἐς Μυκήνας, οὐδὲν τι προσήκειν τῇ γῆ τῶν Ἰθέρων Ἐκαταῖος ὁ λο- 40 γοποιὸς λέγει· οὐδὲ ἐπὶ νῆσόν τινα Ἐρύθειαν ἔξω τῆς μεγάλης θαλάσσης σταλῆναι Ἡρακλέα, ἀλλὰ τῆς ἠπείρου τῆς περὶ Ἀμβρακίαν τε καὶ Ἀμφιλόχους βασιλέα γενέσθαι Γηρυόνην καὶ ἐκ τῆς ἠπείρου ταύτης ἀπελάσαι Ἡρακλέα τὰς βοῦς, οὐδὲ τοῦτον φαῦλον ἄλλον τιθέμε- 45 νον. (6) Οἶδα δὲ ἐγὼ καὶ εἰς τοῦτο ἔτι εὐδοτον τὴν ἠπείρον ταύτην καὶ βοῦς πρέφουσαν καλλίστας· καὶ ἐς Εὐρυσθέα τῶν μὲν ἐξ ἠπείρου βοῶν κλέος ἀφῆχθαι καὶ τοῦ βασιλέως τῆς ἠπείρου τὸ ὄνομα τὸν Γηρυόνην οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος τίθεμαι· τῶν δὲ ἐσχάτων τῆς Εὐ- 50 ρώπης Ἰθέρων οὐτ' ἂν τοῦ βασιλέως τὸ ὄνομα γινώ-

nia dignum videretur, inveniret, primum quidem in custodiam (citra vincula tamen) tradidit : postea, ut res magnæ prospere successerunt, etiam hunc dimisit.

6. E Maratho deinde movens, Byblum pactionibus traditam capit ; Sidonem etiam, Sidoniis ipsis odio Persarum et Darii eum accersentibus. Tyrum inde proficiscenti Tyriorum legati obviam venerunt, a communi missi, significantes Tyrios paratos esse, quæ Alexander imperaret, facere. (7) Ipse, laudata et civitate et legatis (erant enim hi ex principibus civitatis cum alii, tum Tyriorum regis filius. nam ipse rex Azemilcus cum Autophradate navigabat), jussit ut reversi Tyrii renuntiarent, velle se urbem intrare, Herculi sacrificaturum.

CAP. XVI.

Est enim in ea urbe templum Herculis vetustissimum ex iis, quorum humana memoria conservatur, non Argivi illius Herculis qui Alcmenæ filius fuit : multis enim ante seculis Tyri colebatur Hercules, quam Cadmus e Phœnicia profectus Thebas obtinisset, multoque ante quam Semele Cadmi filia nata esset, ex qua Bacchus Jovis filius. (2) Bacchus enim tertius a Cadmo foret temporibus vivens Labdaci, qui filius erat Polydori, nepos Cadmi ; Hercules vero Argivus temporibus Œdipi Laii filii vixit. Colunt autem et Ægyptii alium Herculem, diversum ab eo quem Tyrii vel Græci. (3) Nam Herodotus tradit, Ægyptios Herculem in numero duodecim deorum habere, quemadmodum etiam Athenienses Bacchum Jovis et Proserpinæ filium colunt, diversum ab altero Baccho ; et Iacchus mysticus huic Baccho, non Thebano illi, accinitur. (4) Quapropter Herculem illum qui in Tartesso ab Iberis colitur, ubi et columnæ quædam exstant Herculeæ dictæ, Tyrium hunc Herculem esse censuerim. Tartessus enim a Phœnicibus condita est, et Phœnicum more templum eo loci Herculi structum est et sacra fiunt. (5) Geryonem vero, adversus quem Hercules Argivus ab Eurystheo missus, ut boves Geryonis abreptos Mycenæ duceret, nihil ad Iberorum regionem pertinere Hecataeus logographus tradit, neque ad insulam ullam Erythiam in Oceano sitam missum fuisse : sed Geryonem continentis, quæ circa Ambraciam et Amphilochos est, regem fuisse : atque ex hac continente Herculem boves abduxisse, neque parvum hunc etiam laborem judicasse. (6) Neque vero me latet, in hunc usque diem pinguis in illa continente pascua esse, et opimas boves in ea pasci ; ac in notitiam Eurysthei famam de Epiri boum præstantia pervenisse regisque Epiri nomen Geryonis, id minime veri absimile esse mihi videtur : contra extremorum Europæ Iberorum neque regis nomen cognosse

σκαιν Εὐρυσθέα, οὔτε εἰ βοῦς καλαὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ νέμονται, εἰ μὴ τις τὴν Ἥραν τούτοις ἐπάγων, ὡς αὐτὴν ταῦτα Ἡρακλεῖ δι' Εὐρυσθέως ἐπαγγέλλουσαν, τὸ οὐ πιστὸν τοῦ λόγου ἀποκρύπτειν ἐθέλοι τῷ μύθῳ.

7. Τούτῳ τῷ Ἡρακλεῖ τῷ Τυρίῳ ἔφη ἐθέλειν θῦσαι Ἀλέξανδρος. Ὡς δὲ ἀπηγγέλοη ταῦτα πρὸς τῶν πρέσβων εἰς τὴν Τύρον, τὰ μὲν ἄλλα ἔδοξέ σφισι ποιεῖν ὅ τι περ ἐπαγγέλλει Ἀλέξανδρος, ἔς δὲ τὴν πόλιν μῆτε τινὰ Περσῶν μῆτε Μακεδόνων δέχεσθαι, ὡς τοῦτο ἔς τε τὰ παρόντα τῷ λόγῳ εὐπρεπέστατον καὶ ἔς τοῦ πολέμου τὴν κρίσιν, ἄδηλον ἔτι οὔσαν, ἀσφαλέςστατον σφισι γενησόμενον. (8) Ὡς δὲ ἐξηγγέλοη Ἀλεξάνδρῳ τὰ ἐκ τῆς Τύρου, τοὺς μὲν πρέσβεις πρὸς ὄργην ὀπίσω ἀπέπεμψεν, αὐτὸς δὲ συναγαγὼν τοὺς τε ἐταίρους καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιᾶς καὶ ταξιάρχας καὶ ἰλάρχας ἔλεξεν ὧδε.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

« Ἄνδρες φίλοι καὶ ξύμμαχοι, ἡμῖν οὔτε τὴν ἐπ' Αἰγύπτου πορείαν ἀσφαλῆ ὄρω, θαλασσοκρατούντων Περσῶν, Δαρειῖόν τε διώκειν ὑπολιπομένους αὐτὴν τε ὀπίσω τὴν τῶν Τυρίων πόλιν ἀμφίβολον καὶ Αἴγυπτον καὶ Κύπρον ἐχομένας πρὸς Περσῶν, οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλές ἔς τε τὰ ἄλλα καὶ μάλιστα δὴ ἔς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, (2) μή ποτ' ἄρα ἐπικρατήσαντες αὐθις τῶν ἐπὶ θαλάσῃ χωρῶν οἱ Πέρσαι, προχωρησάντων ἡμῶν ξὺν τῇ δυνάμει ὡς ἐπὶ Βαβυλωνίᾳ τε καὶ Δαρειῖον, αὐτοὶ ξὺν πλείονι στόλῳ μεταγάγοιεν τὸν πόλεμον ἔς τὴν Ἑλλάδα, Λακεδαιμονίων μὲν ἐκ τοῦ εὐθέως ἡμῖν πολεμούντων, τῆς δὲ Ἀθηναίων πόλεως φόβῳ μᾶλλον τι ἢ εὐνοίᾳ τῇ πρὸς ἡμᾶς πρὸς τὸ παρὸν κατεχομένης. (3) Ἐξαιρεθείσης δὲ Τύρου ἢ τε Φοινίκη ἔχοιτο ἂν πᾶσα καὶ τὸ ναυτικὸν ὅπερ πλείστον τε καὶ κράτιστον τοῦ Περσικοῦ, τὸ Φοινικίων, παρ' ἡμᾶς μεταχωρήσειν εἰκόσ' οὐ γὰρ ἀνέξονται οὔτε οἱ ἐρέται οὔτε οἱ ἐπιβάται Φοίνικες, ἐχομένων σφισι τῶν πόλεων, αὐτοὶ ὑπὲρ ἄλλων πλεόντες κινδυνεύειν· Κύπρος δὲ ἐπὶ τῷδε ἢ οὐ χαλεπῶς ἡμῖν προσχωρήσει ἢ ἐξ ἐπίπλου εὐμαρῶς ληφθήσεται. (4) Καὶ ταῖς τε ἐκ Μακεδονίας ναυσὶ καὶ ταῖς Φοινίσσαις πλεόντων ἡμῶν τὴν θάλασσαν καὶ Κύπρου ἅμα προσγενομένης, θαλασσοκρατοῦμέν τε ἂν βεβαίως καὶ ὁ ἔς Αἴγυπτον στόλος εὐμαρῶς ἡμῖν ἐν ταῦτῳ γίγνεται. Αἴγυπτον δὲ παραστησαμένοις ὑπὲρ τε τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς οἰκείας οὐδὲν ἔτι ὑποπτον ὑπολείπεται, τὸν τε ἐπὶ Βαβυλωνίᾳ στόλον μετὰ τοῦ ἔς τὰ οἴκοι ἀσφαλοῦς καὶ ξὺν μείζονι ἅμα ἀξιώσει ποιησόμεθα, ἀποτεμνημένοι τὴν τε θάλασσαν Περσῶν ξύμπασαν καὶ τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Εὐφράτου γῆν. »

Eurystheum censeo, neque an opimæ ea in regione boves nascantur, nisi quis Junonem adducens quæ id Herculi per Eurystheum denuntiaret, rem absimilem vero fabulæ involucris tegere velit.

7. Huic Herculi Tyrio Alexander se sacrificare velle dixit. Quæ postquam a legatis Tyrum perlata sunt, visum illis est reliqua omnia quæ Alexander imperasset facere : cæterum neminem vel Græcorum vel Macedonum in urbem admittere, quod illud pro præsentī rerum statu rationi convenientissimum, et quoad eventum belli, qui adhuc incertus erat, tutissimum ipsis videretur. (8) Simulac vero Tyriorum responsum Alexandro renuntiatum fuit, indignatus legatos Tyrum reverti jubet : convocatisque amicis et principibus exercitus, et cohortium turmarumque præfectis, ita eos alloquitus est.

CAP. XVII.

« Expeditionem in Ægyptum facere, o amici ac socii parum tutum nobis fore censeo, Persis imperium maris obtinentibus : et Dariū insequi, Tyriorum urbe dubia relicta, Persisque Ægyptum ac Cyprum in sua potestate habentibus, cum ob alias res, tum ob Græciæ statum, periculosum fore judico, (2) ne fortasse maritimis oppidis recuperatis, interea dum nos exercitum in Babylonem et Dariū ducimus, ipsi majore classe bellum in Græciam transferant : præsertim quum Lacedæmonii apertos sese nobis hostes declararint, Athenienses vero in præsentia metu magis, quam benevolentia erga nos sese contineant. (3) Capta autem Tyro, et Phœnicia tota et navalis apparatus Phœnicum, quo maximo et validissimo Persæ utuntur, nobis, ut verisimile est, accedet. Neque enim remiges neque navium propugnatores Phœnices committent, ut tenentibus nobis ipsorum urbes, ipsi pro aliis navale prælium subeant. Cyprus post hæc vel facile se nobis adjunget, vel classe eo missa parvo negotio capi poterit. (4) Atque ita Macedonum et Phœnicum conjuncta classe mare pernavigantes, Cypro etiam subacta, firmum maris imperium tenebimus, simulque nobis facilis in Ægyptum expeditio fuerit. Ægypto autem nostro imperio adjuncta, nihil erit quod aut de Græcia aut de rebus domesticis simus solliciti. Babyloniam porro expeditionem, præterquam quod cum rerum domesticarum securitate, majore etiam nostra cum dignitate suscipiemus, Persis undique e mari et regione cis Euphratem submotis. »

ΚΕΦ. ΙΗ΄.

Ταῦτα λέγων οὐ χαλεπῶς ἔπειθεν ἐπιχειρεῖν τῇ Τύρῳ· ἀλλὰ καί τι θεῖον ἀνέπειθεν αὐτόν, ὅτι ἐνύπνιον αὐτῆς ἐκείνης τῆς νύκτος ἐδόκει αὐτὸς μὲν τῷ τείχει προσάγειν τῶν Τυρίων· τὸν δὲ Ἡρακλέα δεξιού-
5 σθαί τε αὐτόν καὶ ἀνάγειν ἐς τὴν πόλιν. Καὶ τοῦτο ἐξηγεῖτο Ἀρίστανδρος ὡς ζῦν πόνῳ ἄλωσομένην τὴν Τύρον, ὅτι καὶ τὰ τοῦ Ἡρακλέους ἔργα ζῦν πόνῳ ἐγένετο. (2) Καὶ γὰρ καὶ μέγα ἔργον τῆς Τύρου ἢ πολιορκία ἐφαίνετο. Νῆσός τε γὰρ αὐτοῖς ἢ πόλις ἦν καὶ τείχεσιν ὑψηλοῖς
10 πάντῃ ὠχύρωτο· καὶ τὰ ἀπὸ θαλάσσης πρὸς τῶν Τυρίων μᾶλλον τι ἐν τῷ τότε ἐφαίνετο, τῶν τε Περσῶν ἔτι θαλασσοκρατούντων καὶ αὐτοῖς τοῖς Τυρίοις νεῶν ἔτι πολλῶν περιουσῶν.

3. Ὡς δὲ ταῦτα ὁμῶς ἐκράτησε, χῶμα ἔγνιω χωννύ-
15 ναι ἐκ τῆς ἠπείρου ὡς ἐπὶ τὴν πόλιν. Ἔστι δὲ πορθμὸς τεναχῳδῆς τὸ χωρίον· καὶ τὰ μὲν πρὸς τῇ ἠπείρῳ τῆς θαλάσσης βραχέα καὶ πηλῳδῆ αὐτοῦ, τὰ δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει, ἵνα τὸ βαθύτατον τοῦ διάπλου, τριῶν μάλιστα ὀργυιῶν τὸ βάθος. Ἀλλὰ λίθων τε πολλῶν ἀφθονία ἦν
20 καὶ ὕλης, ἦντινα τοῖς λίθοις ἀνωθεν ἐπεφόρου· χάρακες τε οὐ χαλεπῶς ἐν τῷ πηλῳ καταπήγνυντο καὶ αὐτὸς ὁ πηλὸς ζύνδεσμος τοῖς λίθοις ἐς τὸ ἐπιμένειν ἐγίγνετο. (4) Καὶ προθυμία τῶν Μακεδόνων ἐς τὸ ἔργον καὶ Ἀλεξάνδρου πολλή ἦν, παρόντος τε καὶ αὐτοῦ ἕκαστα ἐξη-
25 γουμένου καὶ τὰ μὲν λόγῳ ἐπαίροντος, τὰ δὲ καὶ χρήμασι τοὺς τι ἐκπρεπέστερον κατ' ἀρετὴν πονουμένου ἐπικουφίζοντος. Ἀλλ' ἔστε μὲν τὸ πρὸς τῇ ἠπείρῳ ἐχώνυτο, οὐ χαλεπῶς προὔχῳρει τὸ ἔργον, ἐπὶ βάθος τε ὀλίγον χωννύμενον καὶ οὐδενὸς ἐξείργοντος. (5) Ὡς δὲ τῷ βα-
30 θυτέρῳ ἤδη ἐπέλαζον καὶ ἅμα τῇ πόλει αὐτῇ ἐγγὺς ἐγίγνοντο, ἀπὸ τε τῶν τειχῶν, ὑψηλῶν ὄντων, βαλλόμενοι ἕκακοπάθουν, ἅτε καὶ ἐπ' ἐργασίᾳ μᾶλλον τι ἢ ὡς ἐς μάχην ἀκριβῶς ἐσταλμένοι, καὶ ταῖς τριήρεσιν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τοῦ χῳματος ἐπιπλέοντες οἱ Τυριοί, ἅτε δὲ θα-
35 λασσοκρατοῦντες ἔτι, ἄπορον πολλαχῇ τὴν πρόσχωσιν τοῖς Μακεδόσιν ἐποίουν. (6) Καὶ οἱ Μακεδόνες πύργους ἐπάνω τοῦ χῳματος, ὅ τιπερ προκεχωρήκει αὐτοῖς ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης, ἐπέστησαν δύο καὶ μηχανὰς ἐπὶ τοῖς πύργοις. Προκαλύμματα δὲ δέβρεις καὶ διφθέραι
40 αὐτοῖς ἦσαν, ὡς μήτε πυρφόροις βέλεσιν ἀπὸ τοῦ τείχους βάλλεσθαι, τοῖς τε ἐργαζομένοις προβολὴν ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι πρὸς τὰ τοξεύματα· ἅμα τε ὅσοι προσπλέοντες τῶν Τυρίων ἐβλαπτον τοὺς χωννύντας, ἀπὸ τῶν πύργων βαλλόμενοι οὐ χαλεπῶς ἀνασταλάσσεσθαι ἔμελλον.

ΚΕΦ. ΙΘ΄.

45 Οἱ δὲ Τυριοί πρὸς ταῦτα ἀντιμηχανῶνται τοῖόνδε. Ναῦν ἱππαγωγὸν κλημάτων τε ξηρῶν καὶ ἄλλης ὕλης εὐφλέκτου ἐμπλήσαντες δύο ἰστούς ἐπὶ τῇ πρῳρά καταπήγνυουσι καὶ ἐν κύκλῳ περιφράσσουσιν ἐς ὅσον

CAP. XVIII.

His dictis facile persuasit, ut Tyri oppugnationem aggredierentur : divinitus vero etiam ipse monitus est, quum ea ipsa nocte per somnum visus sibi esset Tyrionum muros adoriri, Herculisque species se obtulisset dextram ei porrigentis atque in urbem introducentis. Quod quidem Aristander in hunc modum interpretabatur, Tyrum magno cum labore captum iri, quoniam etiam Herculis opera laboriosa fuissent. (2) Et certe Tyri expugnatio laboriosa in primis videbatur. Nam et insula urbs erat altisque moenibus omni ex parte munita; et tum temporis Tyrii mari plurimum pollebant, quod nimirum et Persæ domini maris erant, ipsique præterea Tyrii magnam adhuc navium vim habebant.

3. In his tamen difficultatibus aggerem ex continente ad urbem ducere statuit. Fretum erat limosum alveo, et mare ubi continenti proximum est, vadosum ac cœnosum : ubi urbem ipsam attingit, qua quidem parte profundissimus tractus est, tres summum orgyias altum est. Sed et magna vis saxorum ad manum erat, et lignæ materiæ quam desuper saxis insternebant, neque difficulter tigna in cœno stabiliebantur, ipsumque adeo cœnum compagis loco saxa firmiter inter se committebat. (4) Magna erat Macedonum ad opus alacritas, magna etiam Alexandri, qui et præsens erat et singula ipse designabat, atque alios verbis exstimulabat, alios vero etiam pecunia, eos nempe qui ingenti quadam contentione operi instabant, alacriores reddebat. Et sane quamdiu ad continentem aggerem ducebant, non difficulter processit opus; nam et in exigua maris altitudine et nemine prohibente molem jaciebant. (5) Postquam vero in profundiora loca perventum est atque ad urbem ipsam appropinquarunt, missilibus ab altis muris, non citra damnum, petebantur : quia instructi non tam ad pugnam quam ad opus erant. Tyrii præterea diversis ex partibus triremibus adnavigantes (quippe qui mari potiebantur) difficillimam sæpe aggeris exstructionem Macedonibus reddebat. (6) Macedones duas ligneas turres aggeri, qua plurimum in mare productus erat, imponunt, machinasque in iis disponunt. Tegmina iis erant coria et pelles, ut neque missilibus ignitis a muro peti possent, et iis qui in opere constituti erant propugnaculi loco adversus telorum ictus essent; simul etiam ut quotquot Tyrionum adnavigantes operariis infesti essent, e turribus icti non magno negotio reprimerentur.

CAP. XIX.

Tyrii contra hujuscemodi quid machinati sunt. Navem hippagogam aridis sarmentis aliaque materia quæ facile succendi posset onerant, et malis duobus ad proram erectis, quam latissime possunt eos in orbem circumsepiunt, ut fa-

μακρότατον, ὡς φορυτόν τε ταύτη καὶ δᾶδας ὅσας
 πλείστας δέξασθαι· πρὸς δὲ πίσσαν τε καὶ θεῖον καὶ ὄσα
 ἄλλα ἐς τὸ παρακαλέσαι μεγάλην φλόγα ἐπὶ ταύτη ἐπε-
 σόρησαν. (2) Παρέτειναν δὲ καὶ κεραλαὶν διπλῆν ἐπὶ
 5 ταῖς ἰστοῖς ἀμφοτέροις, καὶ ἀπὸ ταύτης ἐξήρτησαν ἐν
 λέβησιν ὄσα ἐπιγυθέντα ἢ ἐπιβληθέντα ἐπὶ μέγα τὴν
 φλόγα ἐξάψειν ἔμελλον· ἔρματά τε ἐς τὴν πρύμναν ἐνέ-
 θεσαν, τοῦ ἐξᾶραι ἐς ὕψος τὴν πρῶραν πιεζομένης κατὰ
 πρύμναν τῆς νεώς. (3) Ἐπειτα ἄνεμον τηρήσαντες ὡς
 10 ἐπὶ τὸ γῶμα ἐπιφέροντα, ἐξάψαντες τριήρεσι τὴν ναῦν
 κατ' οὐρὰν εἴλκον. Ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη τῷ τε χώματι
 καὶ τοῖς πύργοις, πῦρ ἐμβαλόντες ἐς τὴν ὕλην καὶ ὡς
 θιαϊότατα ἅμα ταῖς τριήρεσιν ἐπανελεύσαντες τὴν ναῦν
 ἐνσείουσιν ἄκρῳ τῷ χώματι· αὐτοὶ δὲ οἱ ἐν τῇ νηὶ καιο-
 15 μένη ἤδη ἐξενήξαντο οὐ χαλεπῶς. (4) Καὶ ἐν τούτῳ ἢ
 τε φλόξ πολλὴ ἐνέπιπτε τοῖς πύργοις καὶ αἱ κεραῖαι πε-
 ρικλασθεῖσαι ἐξέχεαν ἐς τὸ πῦρ ὄσα ἐξάψιν τῆς φλογὸς
 παρεσκευασμένα ἦν. Οἱ δ' ἀπὸ τῶν τριηρῶν πλησίον
 τοῦ χώματος ἀναχωρεῦντες ἐτόξευον ἐς τοὺς πύργους,
 20 ὡς μὴ ἀσφαλὲς εἶναι πελάσαι ὅσοι σβεστήριόν τι τῇ φλογὶ
 ἐπέφερον. (5) Καὶ ἐν τούτῳ κατεχομένων ἤδη ἐκ τοῦ
 πυρὸς τῶν πύργων, ἐκδραμόντες ἐκ τῆς πόλεως πολλοὶ
 καὶ ἐς κελήτια ἐμβάντες ἄλλη καὶ ἄλλη ἐποκείλαντες
 τοῦ χώματος τὸν τε χάρακα οὐ χαλεπῶς διέσπασαν τὸν
 25 πρὸ αὐτοῦ προβεβλημένον καὶ τὰς μηχανὰς ξυμπάσας
 κατέφλεξαν ὄσας μὴ τὸ ἀπὸ τῆς νεώς πῦρ ἐπέσχευεν. (6)
 Ἀλέξανδρος δὲ τό τε γῶμα ἀπὸ τῆς ἠπείρου ἀρξάμενος
 πλατύτερον χωννύναι, ὡς πλέονας δέξασθαι πύργους,
 καὶ τοὺς μηχανοποιούς μηχανὰς ἄλλας κατασκευάζειν
 30 ἐκέλευσεν. Ὡς δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο, αὐτὸς τοὺς τε
 ὑπασπιστάς ἀναλαβὼν καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας ἐπὶ Σιδῶνος
 ἐστάλη, ὡς ἀθροίσων ἐκεῖ ὄσαι ἤδη ἦσαν αὐτῷ τριήρεις,
 ὅτι ἀπορώτερα τὰ τῆς πολιορκίας ἐφαίνετο, θλασσοκρα-
 τούντων τῶν Τυρίων.

ΚΕΦ. Κ'.

Ἐν τούτῳ δὲ Γηρόστρατός τε ὁ Ἀράδου βασιλεὺς
 καὶ Ἐνυλος ὁ Βύβλου ὡς ἔμαθον τὰς πόλεις σφῶν
 ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐχομένας, ἀπολιπόντες Ἀυτοφραδάτην
 τε καὶ τὰς ξὺν αὐτῷ νέας, παρ' Ἀλέξανδρον ξὺν τῷ ναυ-
 5 τικῷ τῷ σφετέρῳ ἀφίκοντο καὶ αἱ τῶν Σιδωνίων τριήρεις
 σὺν αὐτοῖς, ὥστε Φοινίκων μὲν νῆες ὀγδοήκοντα μάλι-
 στα αὐτῷ παρεγένοντο. (2) Ἦκον δὲ ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέ-
 ραις καὶ ἐκ Ῥόδου τριήρεις ἢ τε περίπολος καλουμένη
 καὶ ξὺν ταύτῃ ἄλλαι ἐννέα, καὶ ἐκ Σόλων καὶ Μαλλοῦ
 10 τρεῖς καὶ Λυκίας δέκα, ἐκ Μακεδονίας δὲ πεντηκόντορος,
 ἐφ' ἧς Πρωτέας ὁ Ἀνδρονίκου ἐπέπλει. (3) Οὐ πολλῶν δὲ
 ὕστερον καὶ οἱ τῆς Κύπρου βασιλεῖς ἐς τὴν Σιδῶνα κα-
 τέσχον ναυσὶν ἑκατὸν μάλιστα καὶ εἴκοσιν, ἐπειδὴ τὴν
 τε ἦσαν τὴν κατ' Ἰσὸν Δαρείου ἐπύθοντο καὶ ἡ Φοι-
 15 νικῆ πᾶσα ἐχομένη ἤδη ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐφόβει αὐτούς.

ces fascisque quamplurimos capiant; ad hæc picem et sul-
 phur aliaque ad excitandam ingentem flammam accom-
 moda accumulans. (2) Præterea ad utrumque malum binas
 5 antennas extenderant, atque ex iis in lebetibus suspendunt
 quæcunque aut infusa aut immissa vehementer flammam
 augere possent. Dehinc saburram puppi imponunt, ut
 ejus pondere gravata puppis proram altius erigat. (3)
 Deinde observato vento qui aggerem versus spiraret,
 navim triremibus alligatam in mare protrahunt. Post-
 quam vero moli turribusque appropinquarunt, immisso
 in materiem igne, quanta maxima vi possunt navim trire-
 10 mibus protrahentes ad molis caput impellunt. Ii qui in
 navi jam succensa erant facile enatarunt. (4) Interea
 ingens incendium turres comprehendit, et antennæ con-
 fractæ quæcunque ad augendum incendium præparata
 erant effundunt. Tyrii præterea, triremibus suis propius
 ad molem admotis, in turres ejaculabantur, ut non nisi
 cum periculo ad exstinguendum incendium propius accedi
 posset. (5) Quum itaque jam turres ignem concepissent,
 multi oppidanorum inscensis scaphis, diversis e partibus ad
 molem appulsi, vallo quod ante aggerem Macedones jecerant
 facile subverso, reliquis etiam machinis, quas navis incen-
 15 dium non attigerat, ignem immittunt. (6) Alexander latio-
 rem in continente aggerem, qui plures turres capere posset
 moliri orsus machinarum fabros novas machinas struere ju-
 bet. Dum vero hæc conficiebantur, ipse cum scutatis et
 Agrianis in Sidonios movit, triemes nimirum quotquot jam
 habebat eo contracturus, quum difficilis admodum urbis
 expugnatio videretur, Tyriis mare tenentibus.

CAP. XX

Inter hæc Gerostratus Aradi, et Enylus Bybriorum rex,
 certiores facti urbes suas ab Alexandro captas, deserto
 Autophradate et navibus quas ducebat, ipsi cum sua quisque
 classe ad Alexandrum venerunt, unaque cum iis etiam
 Sidoniorum triemes, adeo ut Phœnicum naves octoginta
 circiter haberet. (2) Per eosdem dies etiam ex Rhodo
 triemes appulere, in quibus una peripolus dicta, et cum
 hac aliæ novem, ex Solis etiam et Mallo tres, ex Lycia
 5 decem, ex Macedonia quoque navis una quinquaginta
 remorum, cui præfectus erat Proteas Andronici filius. (3)
 Neque multo post etiam Cypri reges centum et viginti na-
 vibus Sidonem venerunt, clade quam Darius apud Issum
 acceperat audita, ea etiam re territi quod tota Phœnicie
 in Alexandri potestatem venisset. Iis omnibus Alexander

Καὶ τούτοις πᾶσιν ἔδωκεν Ἀλέξανδρος ἄδειαν τῶν πρόσθεν, ὅτι ὑπ' ἀνάγκης μᾶλλον τι ἢ κατὰ γνώμην τὴν σφῶν ἐδόκουν ξυτχυθῆναι τοῖς Πέρσαις ἐς τὸ ναυτικόν.

4. Ἐν ᾧ δὲ αἱ τε μηχαναὶ αὐτῷ ξυνεπήγνυτο καὶ αἱ νῆες ὡς εἰς ἐπίπλου τε καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν ἐξηρτύοντο, ἐν τούτῳ δὲ ἀναλαβὼν τῶν τε ἰππέων ἴλας ἔστιν ἄς καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς Ἀγριᾶνάς τε καὶ τοὺς τοξότας ἐπ' Ἀραβίας στέλλεται εἰς τὸν Ἀντιλίβανον καλούμενον τὸ ὄρος· (5) καὶ τὰ μὲν βία τῶν ταύτη ἐξελών, τὰ δὲ ὁμολογία παραστησάμενος ἐν δέκα ἡμέραις ἐπανῆγεν εἰς τὴν Σιδῶνα, καὶ καταλαμβάνει Κλέανδρον τὸν Πολεμοκράτους ἐκ Πελοποννήσου ἤκοντα καὶ ξὺν αὐτῷ μισθοφόρους Ἑλληνας ἐς τετρακισχιλίους.

6. Ὡς δὲ συνετέτακτο αὐτῷ τὸ ναυτικόν, ἐπιβιβάσας τοῖς καταστρώμασι τῶν ὑπασπιστῶν ὅσοι ἱκανοὶ ἐδόκουν ἐς τὸ ἔργον, εἰ μὴ διέκπλοις μᾶλλον τι ἢ ἐν χερσὶν ἢ ναυμαχία γίγνοιτο, ἄρας ἐκ τῆς Σιδῶνος ἐπέπλει τῇ Τύρῳ ξυντεταγμέναις ταῖς ναυσὶν αὐτὸς μὲν κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, ὃ δὴ ἐς τὸ πέλαγος αὐτῷ ἀνεῖχε, καὶ ξὺν αὐτῷ οἱ τε Κυπρίων βασιλεῖς καὶ ὅσοι Φοινίκων, πλὴν Πινυταγόρου· οὗτος δὲ καὶ Κράτερος τὸ εὐώνυμον κέρας εἶχον τῆς πάσης τάξεως. (7) Τοῖς δὲ Τυρίοις πρότερον μὲν ναυμαχεῖν ἐγνωσμένον ἦν, εἰ κατὰ θάλασσαν ἐπιπλέοι σφίσιν Ἀλέξανδρος, τότε δὲ πλῆθος νεῶν πολὺ ἀπροσδοκῆτως κατιδόντες (οὐ γὰρ πω πεπυσμένοι ἦσαν τὰς τε Κυπρίων ναῦς καὶ τὰς Φοινίκων ξυμπάσας Ἀλέξανδρον ἔχοντα) (8) καὶ ἅμα ξυντεταγμένως τοῦ ἐπίπλου γιγνομένου (ὀλίγον γὰρ πρὶν προσσχεῖν τῇ πόλει ἀνεκώχευσαν ἔτι πελάγαια αἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ νῆες· ἔπειτα οὕτω ξυτταξάμενοι, ὡς οὐκ ἀντανήγοντο, πολλῶ τῷ βοθίῳ ἐπέπλεον), ταῦτα ὀρῶντες οἱ Τύριοι ναυμαχεῖν μὲν ἀπέγνωσαν· τριήρεσι δὲ ὅσας τῶν λιμένων τὰ στόματα ἐδέχοντο βύζην τὸν ἔσπλου φραξάμενοι ἐφύλασσαν, ὡς μὴ ἐς τῶν λιμένων τινὰ ἐγκαθορμισθῆναι τῶν πολεμίων τὸν στόλον.

9. Ἀλέξανδρος δέ, ὡς οὐκ ἀντανήγοντο οἱ Τύριοι, ἐπέπλει τῇ πόλει· καὶ ἐς μὲν τὸν λιμένα τὸν πρὸς Σιδῶνος βιάζεσθαι ἀπέγνω διὰ στενότητα τοῦ στόματος καὶ ἅμα ἀντιπρώροις τριήρεσι πολλαῖς ὀρῶν πεφραγμένον τὸν ἔσπλου· τρεῖς δὲ τὰς ἐξωτάτω ἐφορμούσας τῷ στόματι τριήρεις προσπεσόντες οἱ Φοίνικες καὶ ἀντιπρώροις ἐμβαλόντες καταδύουσιν· οἱ δὲ ἐν ταῖς ναυσὶν οὐ χαλεπῶς ἀπενήξαντο ἐς τὴν γῆν, φιλίαν οὔσαν. (10) Τότε μὲν δὴ οὐ πόρρω τοῦ ποιητοῦ χώματος κατὰ τὸν αἰγιαλόν, ἵνα σκέπη τῶν ἀνέμων ἐφαίνετο, οἱ σὺν Ἀλεξάνδρῳ ὤρμισαντο. Τῇ δὲ ὑστεραῖά τοὺς μὲν Κυπρίους ξὺν ταῖς σφετέραις ναυσὶ καὶ Ἀνδρομάχῳ τῷ ναυάρχῳ κατὰ τὸν λιμένα τὸν ἐκ Σιδῶνος φέροντα ἐκέλευσεν ἐφορμεῖν τῇ πόλει, τοὺς δὲ Φοίνικας κατὰ τὸν ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ χώματος τὸν πρὸς Αἴγυπτον ἀνέχοντα, ἵνα καὶ αὐτῷ ἢ σκηνὴ ἦν.

praeterita errata ignovit, quod necessitate potius quam sua ipsorum voluntate classem cum Persis junxissent.

4. Interea vero dum et machinae conficiuntur, et naves ad adnavigationem pariter et pugnam instruuntur, Alexander cum aliquot equitum turmis atque scutatis, Agrianis et sagittariis in Arabiam contendit, ad montem cui Antilibano nomen est. (5) Eaque regione partim vi subacta, partim pactionibus in suam potestatem redacta, decem dierum spatium Sidonem reversus est, ubi Cleandrum Polemocratis filium ex Peloponneso venientem, et cum eo Graecorum mercenariorum quatuor millia deprehendit.

6. Parata jam classe dispositisque ad tabulata navium scutatis qui apti ad pugnam viderentur, nisi navium irruptione potius quam manu navale praelium fieret, ex Sidone solvens, Tyrum instructa acie navigat. Ipse quidem ad dextrum cornu quod in mare extendebatur, unaque cum ipso Cypriorum reges, reliquique Phoenices, excepto Pnytagora. Nam hic et Craterus laevum totius aciei cornu tenebant. (7) At Tyrii initio navali proelio decernere statuerant, si Alexander mari in eos classem duceret: postquam vero tantam navium vim praeter omnem expectationem adventare conspicati sunt (nondum enim audierant omnes et Cypriorum et Phoenicum naves ad Alexandrum confluisse), (8) quumque eas instructa acie appellere cernerent, paullo enim ante quam urbi appropinquarent, naves quae circa Alexandrum erant in alto subsistebant, Tyriisque obviam cum classe non prodeuntibus, ita in ordinem redactae magno cum impetu adnavigabant) tum Tyrii navali proelio abstinendum sibi putarunt. Sed triremibus, quotquot portuum fauces capere poterant confertim aditum obstruentes, curabant ne in aliquem portuum classis hostium appellere posset.

9. Alexander, simulac Tyrios obviam ei non venire animadvertit, propius ad urbem navigat. Quumque in eum portum qui Sidonem vergit perrumpere posse diffideret, propter faucium angustias, quodque multis triremibus adversas proras ostendentibus aditus obstructus esset; tres tamen quae ad extremas fauces positae erant triemes, Phoenices occurrentes adversis proris demerserunt. Qui in navibus erant, facile in continentem quam amici tenebant enatarunt. (10) Tum Alexander haud procul ab aggere quem struxerat, classem ad littus, qua tutamen adversus ventos esset, adducit. Postero die Cyprios cum suis navibus et Andromacho iis praefecto ad portum qui Sidone venientes recipit, obsidere urbem jubet; Phoenices locat ad portum qui ultra aggerem erat et Aegyptum respiciebat, ubi et tabernaculum ipsius positum erat.

ΚΕΦ. ΚΑ΄.

CAP. XXI.

Ἴδῃ δὲ καὶ μηχανοποιῶν αὐτῶν πολλῶν ἐκ τε Κύπρου καὶ Φοινίκης ἀπάσης συλλελεγμένων, μηχαναὶ πολλαὶ συμπεπηγμέναι ἦσαν, αἱ μὲν ἐπὶ τοῦ χώματος, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν ἵππαγωγῶν νεῶν, ἃς ἐκ Σιδῶνος ἅμα οἱ ἐκόμισεν, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν τριηρῶν ὅσαι αὐτῶν οὐ ταχυναυτοῦσαι ἦσαν. (2) Ὡς δὲ παρεσκευάστο ἡδὴ ξύμπαντα, προσῆγον τὰς μηχανὰς κατὰ τε τὸ ποιητὸν χώμα καὶ ἀπὸ τῶν νεῶν ἄλλη καὶ ἄλλη τοῦ τείχους προσορμιζομένων τε καὶ ἀποπειρωμένων τοῦ τείχους.

3. Οἱ δὲ Τύριοι ἐπὶ τε τῶν ἐπάλξεων τῶν κατὰ τὸ χώμα πύργους ξυλίλους ἐπέστησαν, ὡς ἀπομάχεσθαι ἀπ' αὐτῶν, καὶ εἴ πῃ ἄλλη αἱ μηχαναὶ προσήγοντο, βέλεσί τε ἠμύνοντο καὶ πυρφόροις οἰστοῖς ἔβαλλον αὐτὰς τὰς ναῦς, ὥστε φόβον παρέχειν τοῖς Μακεδόσι πελάζειν τῷ τείχει. (4) Ἦν δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ τεῖχη κατὰ τὸ χώμα τό τε ὕψος εἰς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν μάλιστα πόδας καὶ ἐς πλάτος ξύμμετρον λίθοις μεγάλοις ἐν γύψῳ κειμένοις ξυμπεπηγότα. Ταῖς δὲ ἵππαγωγῶς τε καὶ ταῖς τριήρεσι τῶν Μακεδόνων, ὅσαι τὰς μηχανὰς προσῆγον τῷ τείχει, καὶ ταύτη οὐκ εὐπορον ἐγίγνετο πελάζειν τῇ πόλει, ὅτι λίθοι πολλοὶ ἐς τὸ πέλαγος προβεβλημένοι ἐξεῖργον αὐτῶν τὴν ἐγγὺς προσβολήν. (5) Καὶ τούτους Ἀλέξανδρος ἐγνω ἐξελεύσαι ἐκ τῆς θαλάσσης ἠνύετο δὲ χαλεπῶς τοῦτο τὸ ἔργον, οἷα δὲ ἀπὸ νεῶν καὶ οὐκ ἀπὸ γῆς βεβαίου γιγνόμενον, ἄλλως τε καὶ οἱ Τύριοι ναῦς καταφράξαντες παρὰ τὰς ἀγκύρας ἐπῆγον τῶν τριηρῶν καὶ ὑποτέμνοντες τὰς σχοίνους τῶν ἀγκυρῶν ἀπορον τὴν προσόρμισιν ταῖς πολεμίαις ναυσὶν ἐποίουν. (6) Ἀλέξανδρος δὲ τριακοντόρους πολλὰς ἐς τὸν αὐτὸν τρόπον φράξας ἐπέστησεν ἐγκαρσίας πρὸ τῶν ἀγκυρῶν, ὡς ὑπ' αὐτῶν ἀναστέλλεσθαι τὸν ἐπίπλουν τῶν νεῶν. Ἀλλὰ καὶ ὡς ὕφαλοι κολυμβηταὶ τὰς σχοίνους αὐτοῖς ὑπέτεμνον. Οἱ δὲ ἀλύσειν εἰς τὰς ἀγκύρας ἀντὶ σχοίνων χρώμενοι, οἱ Μακεδόνες, καθίσταν, ὥστε μηδὲν ἔτι πλέον τοῖς κολυμβηταῖς γίγνεσθαι. (7) Ἐξάπτοντες οὖν βρόχους τῶν λίθων ἀπὸ τοῦ χώματος ἀνέσπων αὐτοὺς ἔξω τῆς θαλάσσης ἐπειτα μηχαναῖς μετεωρίσαντες κατὰ βάθους ἀφίσταν, ἵνα οὐκέτι προβεβλημένοι βλάψιν ἔμελλον. Ὅπου δὲ καθαρὸν πεποίητο τῶν προβόλων τὸ τεῖχος, οὐ χαλεπῶς ἡδὴ ταύτη αἱ νῆες προσεῖχον.

8. Οἱ δὲ Τύριοι, πάντη ἀποροι γιγνόμενοι, ἐγνωσαν ἐπίπλουν ποιήσασθαι ταῖς Κυπρίαις ναυσὶν, αἱ κατὰ τὸν λιμένα ἐφώρμουν τὸν ἐς Σιδῶνα τετραμμένον· ἐκ πολλοῦ δὲ καταπετάσαντες τοῦ λιμένος τὸ στόμα ἰστίοις, τοῦ μὴ καταφανῆ γενέσθαι τῶν τριηρῶν τὴν πλήρωσιν, ἀμφὶ μέσον ἡμέρας, ὅποτε οἱ τε ναῦται ἐπὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐσκεδάσμενοι ἦσαν καὶ Ἀλέξανδρος ἐν τούτῳ μάλιστα ἀπὸ τοῦ ἐπὶ θάτερα τῆς πόλεως ναυτικοῦ ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἀπεχώρει, (9) πληρώσαντες πεντήρεις μὲν τρεῖς καὶ τετρήρεις ἴσας, τριήρεις δὲ

Multis interea ex Cypro totaque Phoenicia fabris collectis, machinae permultae confectae erant, quarum aliae in aggere collocatae, aliae hippagogis navibus quas secum Sidone advexerat, aliae triremibus paullo tardioribus sunt impositae. (2) Rebus omnibus ita praeparatis, machinas adducunt in aggerem quem struxerant et in navibus, hic illic appellentes ad murum eumque explorantes.

3. Tyrii in suprema parte murorum qui aggeri oppositi erant, turres ligneas erexerunt, ut ex iis pugnarent, et si qua parte alia machinae admovebantur, telis sese tuebantur, igniferaeque missilia in ipsas naves conjiciebant, ut Macedonibus metum appropinquandi muris injicerent. (4) Erat autem murus aggeri oppositus et summum pedes altus, latitudine altitudini respondente, et saxis ingentibus gypso inter se commissis. Hippagogae vero naves et Macedonum triemes quae machinas muro admoturae erant, ne ipsae quidem facile urbi appropinquare poterant, quod magna vis saxorum a Tyriis in mare projecta accessum prohibebat. (5) Alexander saxa e mari eximenda curavit. Quod quidem opus difficulter admodum, utpote e navibus, ubi pes firmiter ut in terra figi non poterat, praestabatur. Praeterea Tyrii obtectis navibus ad triremium ancoras adlapsi, praecisis ancorarum funibus, omnem appellendi potestatem hostium navibus praecipiebant. (6) Alexander complures naves triginta remorum eadem ratione obtegens, obliquas ancoris praestituit, ut Tyriarum navium accessum propulsarent. Caeterum nihilo secius urinatores occulto lapsu subeuntes, funes praescindebant. Macedones profanibus ferreis catenis ancoras alligantes jaciunt, ut urinatores non amplius jam officere possent. (7) Saxa itaque laqueis implexa ab aggere e mari protrahunt: deinde ea machinis sublata in altum projiciunt, ubi conjecta non amplius incommodo esse poterant. Sublata hac saxorum strue, facile jam ad murum naves appellebantur.

8. At Tyrii in tanta rerum angustia constituti, Cyprias naves adoriri statuunt, quae portum qui Sidonem spectat obsidebant; quumque multo antea ipsas portus fauces velis passis obtexissent, ne nimirum triemes milite complentes ab hostibus conspicerentur, sub meridiem, quo tempore et Macedonum nautae necessariis rebus occupati dispersi erant, et Alexander ex classe, quae ab altera urbis parte erat, in tabernaculum se contulerat, (9) instructis quinque-remibus tribus, quadriremibus totidem, et triremibus septem, praestantissimis remigibus et militibus delectis,

ἔπα ὡς ἀκριβεστάτοις τε τοῖς πληρώμασι καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων μάχεσθαι μέλλουσιν εὐοπλοτάτοις καὶ ἅμα εὐθαρσεστάτοις ἐς τοὺς ναυτικούς ἀγῶνας, τὰ μὲν πρῶτα ἀτρέμα τῇ εἰρεσίᾳ ἐπὶ μιᾷς νεῶς ἐξέπλεον
 5 ἀνευ κελευστῶν τὰς κώπας παραφέροντες· ὡς δὲ ἐπέστρεφον ἤδη ἐπὶ τοὺς Κυπρίους καὶ ἐγγὺς τοῦ καθορᾶσθαι ἦσαν, τότε δὴ ξὺν βοῇ τε πολλῇ καὶ ἐγκελευσμάτῳ ἐς ἀλλήλους καὶ ἅμα τῇ εἰρεσίᾳ ξυντόνω ἐπεφέροντο.

ΚΕΦ. ΚΒ΄.

10 Ξυνέβη δὲ ἐκείνη μὲν τῇ ἡμέρᾳ Ἀλέξανδρον ἀποχωρῆσαι ἐπὶ τὴν σκηνήν, οὐ διατρίψαντα δὲ κατὰ τὸ εἰωθός, δι' ὀλίγου ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπανελθεῖν. (2) Οἱ δὲ Τύριοι προσπεσόντες ἀπροσδοκῆτως ταῖς ναυσὶν ὀρμούσαις, καὶ ταῖς μὲν πάντῃ κεναῖς ἐπιτυχόντες,
 15 τῶν δ' ὑπ' αὐτὴν τὴν βοήν καὶ τὸν ἐπίπλου χαλεπῶς ἐκ τῶν παρόντων πληρουμένων, τὴν τε Πυυταγόρου τοῦ βασιλέως πεντήρη εὐθὺς ὑπὸ τῇ πρώτῃ ἐμβολῇ κατέδυσαν καὶ τὴν Ἀνδροκλέους τοῦ Ἀμαθουσίου καὶ τὴν Πασικράτους τοῦ Θουριέως, τὰς δὲ ἄλλας ἐς τὸν αἰγιαλὸν
 20 ἐξωθοῦντες ἔκοπτον.

3. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἤσθετο τὸν ἐκπλου τῶν Τυρίων τριηρῶν, τὰς μὲν πολλὰς τῶν ξὺν αὐτῷ νεῶν, ὅπως ἐκάστη πληρωθεῖη, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος ἀναχωρεῖν ἔταξεν, ὡς μὴ καὶ ἄλλαι ἐκπλεύσειαν τῶν
 25 Τυρίων νῆες· αὐτὸς δὲ πεντήρεις τε τὰς ξὺν αὐτῷ ἀναλαβὼν καὶ τῶν τριηρῶν ἐς πέντε μάλιστα, ὅσαι ἔφθησαν αὐτῷ κατὰ τάχος πληρωθεῖσαι, περιέπλει τὴν πόλιν ὡς ἐπὶ τοὺς ἐκπεπλευκότας τῶν Τυρίων. (4) Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, τὸν τε ἐπίπλου τῶν πολεμίων κατι-
 30 δόντες καὶ Ἀλέξανδρον αὐτὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, βοῇ τε ἐπαναγγεῖν ἐνεκελεύοντο τοῖς ἐκ τῶν σφετέρων νεῶν καὶ ὡς οὐκ ἐξακουστὸν ἦν ὑπὸ θορύβου ξυνεχομένων ἐν τῷ ἔργῳ, σημείοις ἄλλοις καὶ ἄλλοις ἐπεκάλουν ἐς τὴν ἀναχώρησιν. Οἱ δὲ ὀψέ ποτε αἰσθόμενοι τὸν ἐπίπλου τῶν ἀμφ' Ἀλέ-
 35 ξανδρον ὑποστρέψαντες ἐς τὸν λιμένα ἔφευγον. (5) Καὶ ὀλίγαι μὲν τῶν νεῶν φθάνουσιν ὑπεκφυγοῦσαι, ταῖς δὲ πλείοσιν ἐμβαλοῦσαι αἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τὰς μὲν αὐτῶν ἀπλους ἐποίησαν, πεντήρης δὲ τις καὶ τετρήρης αὐτῶν ἐπ' αὐτῷ τῷ στόματι τοῦ λιμένος ἐλήφθησαν.
 40 Φόνος δὲ τῶν ἐπιβατῶν οὐ πολλὸς ἐγένετο. Ὡς γὰρ ἤσθηοντο ἐχομένας τὰς ναῦς, ἀπενήξαντο οὐ χαλεπῶς ἐς τὸν λιμένα.

6. Ὡς δὲ οὐδεμία ἔτι τοῖς Τυρίοις ἐκ τῶν νεῶν ὠφέλεια ἦν, ἐπῆγον ἤδη οἱ Μακεδόνες τὰς μηχανὰς τῷ
 45 τείχει αὐτῶν. Κατὰ μὲν δὴ τὸ χῶμα προσαγόμεναι διὰ ἰσχὺν τοῦ τείχους οὐδὲν ἤνυσον ὅ τι καὶ λόγου ἄξιον· οἱ δὲ κατὰ τὸ πρὸς Σιδῶνα τετραμμένον τῆς πόλεως τῶν νεῶν τινὰς τῶν μηχανοφόρων προσῆγον. (7) Ὡς δὲ οὐδὲ ταύτῃ ἤνυσεν, ἐς τὸ πρὸς νότον αὖ ἄνεμον καὶ πρὸς Αἴγυπτον ἀνέχον τεῖχος μετῆει, πάντῃ ἀποπει-

qui ad pugnam ex tabulatis navium conserendam optime armati, et ad navalia certamina adeunda plus animi haberent : primo quidem singulæ lento remigio nulloque ce-
 leusmate edito prolabantur. Postquam vero eo usque proveci sunt, ut jam a Cypriis cerni possent, tum ingenti clamore sublato, mutuoque celeusmate sese incitantes, concitato remigio in eorum naves feruntur.

CAP. XXII.

Accidit porro eo die ut Alexander qui in tabernaculum concesserat, minorem solito ibi moram faceret, cito ad naves reversus. (2) Tyrii, naves in statione agentes ex
 improvise adorti, quum aliæ prorsus vacuæ essent, aliæ in ipso clamore atque impetu non bene instructæ, Pnytagoræ regis quinqueremem et Androclis Amathusii et Pasicratis Thurieinsis primo statim insultu demergunt, reliquas in littus propulsas confregerunt.

3. Alexander cognita Tyriarum triremium excursionē, confestim naves plurimas quæ sibi aderant, prout quæque instructa erat, ad fauces portus stare jubet, ut reliquis Tyriorum navibus prodeundi potestatem præcluderent. Ipse cum quinqueremibus quas habebat, et triremibus summum quinque celeriter instructis, urbem circum navigans, ad Tyrios portu egressos contendit. (4) Oppidani id ex muro conspicati, ipsumque Alexandrum in navibus præsentem esse, clamore redire suos hortabantur, quum clamor ob tumultum eorum qui in illo conflictu versabantur exaudiri non posset, aliis atque aliis indiciis ut sese recipere significabant. Illi Alexandri incursu serius intellecto, velis versis portum petunt. (5) Paucae tamen naves fuga evaserunt; nam Alexandri naves in earum plerasque invectæ, nonnullas ad navigandum inutiles reddidere : quinqueremem vero unam et quadriremem ad ipsa portus ostia ceperunt. Propugnatorum cædes haud magna fuit, quoniam simulac captas naves senserant, facile in portum nando evaserunt.

6. Macedones, quum jam nullus Tyriis navium usus superesset, tormenta muris admovere. Quæ quidem ab aggeris parte admota ob muri firmitatem parum damni inferbant. Alii vero, ea parte urbis quæ Sidonem spectat, nonnullas naves machinas portantes admoverunt. (7) Sed quum ne hic quidem proficeretur, ad murum qui meridiem versus est atque Ægyptum spectat, se contulit, omni

ρώμενος τοῦ ἔργου. Καὶ ἐνταῦθα πρῶτον κατεσεύσθη τε τὸ τεῖχος ἐπὶ μέγα καὶ τι καὶ κατηρέϊφθη αὐτοῦ παραρράγην. Τότε μὲν ὅσον ἐπιβαλὼν γεφύρας ἤ ἐρήριπτο τοῦ τεύχους, ἀπεπειράθη ἐς ὀλίγον τῆς προσβολῆς· καὶ οἱ Τύριοι οὐ χαλεπῶς ἀπεκρούσαντο τοὺς Μακεδόνας.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Τρίτῃ δὲ ἀπὸ ταύτης ἡμέρας νηνεμίαν τε φυλάξας καὶ παρακαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῶν τάξεων ἐς τὸ ἔργον, ἐπῆγε τῇ πόλει ἐπὶ τῶν νεῶν τὰς μηχανάς. Καὶ πρῶτα μὲν κατέσεισε τοῦ τεύχους ἐπὶ μέγα. Ὡς δὲ ἀποχρῶν εἰς πλάτος ἐφάνη τὸ παρερῆρηγμένον, τὰς μὲν μηχανοφόρους ναῦς ἐπανάγειν ἐκέλευσεν. (2) ὁ δὲ δύο ἄλλας ἐπῆγεν, αἱ τὰς γεφύρας αὐτῷ ἔφερον, ἃς δὴ ἐπιβάλλειν ἐπενόει τῷ κατερῆρηγμένῳ τοῦ τεύχους. Καὶ τὴν μὲν μίαν τῶν νεῶν οἱ ὑπασπισταὶ ἔλαβον, ἣ ἐπετέτακτο Ἀδμητος, τὴν ἑτέραν δὲ ἡ Κοίνου τάξις οἱ πεζέταιροι καλούμενοι· καὶ αὐτὸς ξὺν τοῖς ὑπασπισταῖς ἐπιθήσεται τοῦ τεύχους ἢ παρείκοι ἔμελλε. (3) Τὰς τρίρεις δὲ τὰς μὲν ἐπιπλεῖν κατὰ τοὺς λιμένας ἀμφοτέρους ἐκέλευσεν, εἴ πως πρὸς σφᾶς τετραμμένων τῶν Τυρίων βιάσαιντο τὸν ἔσπλον· ὅσαι δὲ αὐτῶν βέλῃ ἀπὸ μηχανῶν βαλλόμενα εἶχον ἢ ὅσαι τοξότας ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων ἔφερον, ταύτας δὲ ἐκέλευσεν ἐν κύκλῳ περιπερούσας τὸ τεῖχος ἐποκέλλειν τε ὅπη παρείκοι καὶ ἀναχωχεύειν ἐντὸς βέλους, ἔστε τὸ ἐποκεῖλαι ἄπορον γίγνοιτο, ὡς πανταχόθεν βαλλομένους τοὺς Τυρίους ἐν τῷ δεινῷ ἀμφιβόλους γίγνεσθαι.

4. Ὡς δὲ αἱ τε νῆες αἱ σὺν Ἀλεξάνδρῳ προσέσχον τῇ πόλει καὶ αἱ γέφυραι ἐπεβλήθησαν τῷ τεύχει ἀπ' αὐτῶν, ἐνταῦθα οἱ ὑπασπισταὶ εὐρώστως κατὰ ταύτας ἀνέβαινον ἐπὶ τὸ τεῖχος· ὁ τε γὰρ Ἀδμητος ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τῷ τότε ἐγένετο, καὶ ἅμα Ἀλέξανδρος εἶπετο αὐτοῖς, τοῦ τε ἔργου αὐτοῦ καρτερῶς ἀπτόμενος καὶ θεατῆς τῶν ἄλλων, ὅτω τι λαμπρὸν κατ' ἀρετὴν ἐν τῷ κινδύνῳ ἐτολμᾶτο. (5) Καὶ ταύτῃ πρῶτον ἣ ἐπετέτακτο Ἀλέξανδρος ἐλήφθη τὸ τεῖχος, οὐ χαλεπῶς ἀποκρούσθέντων ἀπ' αὐτοῦ τῶν Τυρίων, ἐπειδὴ πρῶτον βεβαίῳ τε καὶ ἅμα οὐ πάντῃ ἀποτόμῳ τῇ προσβάσει ἐχρήσαντο οἱ Μακεδόνες. Καὶ Ἀδμητος μὲν, πρῶτος ἐπιβάς τοῦ τεύχους καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευόμενος ἐπιβαίνειν, βληθεὶς λόγχῃ ἀποθνήσκει αὐτοῦ· ἐπὶ δὲ αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἔσχε τὸ τεῖχος ξὺν τοῖς ἐταίροις. (6) Ὡς δὲ εἶχοντο αὐτῷ πύργοι τε ἔστιν οἱ καὶ μεταπύργια, αὐτὸς μὲν παρῆει διὰ τῶν ἐπάλξεων ὡς ἐπὶ τὰ βασίλεια, ὅτι ταύτῃ εὐπωριώτερα ἐφαίνετο ἐς τὴν πόλιν ἢ κάθοδος.

ex parte oppugnationem tentans. Atque hac primum et late quassatus est murus, et aliqua pars etiam perfracta dirutaque est. Tum injectis pontibus ea parte qua murum demolitus erat urbem oppugnare tantisper tentavit; sed Tyrii non magno negotio Macedones repulerunt.

CAP. XXIII.

Tertio ab hoc die, malacia ac tranquillitate exspectata, copiarum duces ad pugnam cohortatus, tormenta navibus imposita urbi admovit; ac primo quidem impetu magnam muri partem labefactat: quumque jam satis amplo spatio murus dirutus videretur, naves quibus tormenta vehebantur retrahi jubet, (2) aliasque duas cum pontibus adduci, quibus murorum strages transcendere statuerat. Atque alteram quidem navium scutati occupant, Admeto duce: alteram Cœni cohors e militibus qui pedites amici dicuntur constans: ipse etiam cum scutatis, quacunque facultas detur, murum conscensurus erat. (3) Triremium vero partem contra utrumque portum adnavigare jubet, si forte conversis in eos Tyriis vi irrumperere possint. Quotquot vero naves tela quæ ex machinis jaciuntur habebant, aut quæ sagittarios in tabulatis dispositos vehebant, jubet ut muros circumnavigantes, quacunque via licuerit applicent, utque intra teli jactum sese sistant, si omnino applicare non possint; eo consilio, ut Tyrii omni ex parte pressi, in tantis difficultatibus quo se verterent nescirent.

4. Ceterum navibus jam cum Alexandro ad urbem impulsis et pontibus muro injectis, scutati strenue per eos murum conscendunt. Admetus enim per id temporis fortiter rem gerebat, subsequeretur et Alexander ipse, qui et periculum fortiter subibat, et alios, prout quisque præclarum aliquod in pugna facinus edidisset, spectabat. (5) Atque ea parte primum qua premebat Alexander, murus captus est, Tyriis ex eo parvo negotio depulsis, quod Macedones firmo et simul non omnino arduo ingressu utebantur. Admetus qui primus murum conscenderat, dum eos qui circa eum erant ut idem faciant cohortatur, lancea trajectus interiit. (6) Post eum Alexander cum amicis murum occupavit. Occupatis itaque turribus nonnullis et interturris, ipse per summa propugnacula murorum ad regiam contendit, quod facilius illa via ad urbem descensus videretur.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Οἱ δὲ ἐπὶ τῶν νεῶν οἱ τε Φοίνικες κατὰ τὸν λιμένα τὸν πρὸς Αἰγύπτου, καθ' ὄνπερ καὶ ἐφορμούντες ἐτύγχανον, βιασάμενοι καὶ τὰ κλεῖθρα διασπάσαντες ἔκοπτον τὰς ναῦς ἐν τῷ λιμένι, ταῖς μὲν μετεώροις ἐμβάλλοντες, τὰς δὲ ἐς τὴν γῆν ἐξωθοῦντες, καὶ οἱ Κύπριοι κατὰ τὸν ἄλλον λιμένα τὸν ἐκ Σιδῶνος φέροντα, οὐδὲ κλεῖθρον τοῦτόν γε ἔχοντα, εἰσπλεύσαντες εἶλον εὐθὺς ταύτη τὴν πόλιν. (2) Τὸ δὲ πλῆθος τῶν Τυρίων τὸ μὲν τεῖχος, ὡς ἐχόμενον εἶδον, ἐκλείπουσιν· ἄθροισθέντες δὲ κατὰ τὸ Ἀγηνόριον καλούμενον ἐπέστρεψαν ταύτη ἐπὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ Ἀλέξανδρος ξὺν τοῖς ὑπασπισταῖς ἐπὶ τούτους χωρήσας τοὺς μὲν αὐτοῦ μαχομένους διέφθειρεν αὐτῶν, τοῖς δὲ φεύγουσιν ἐφείπετο. (3) Καὶ φόνος ἦν πολὺς, τῶν τε ἀπὸ τοῦ λιμένος ἐχόντων ἤδη τὴν πόλιν καὶ τῆς Κοίνου τάξεως παρεληλυθυίας ἐς αὐτήν. Ὀργῇ γὰρ ἐχώρου ἐπὶ πᾶν οἱ Μακεδόνες, τῆς τε πολιορκίας τῆ τριβῆ ἄχθόμενοι καὶ ὅτι λαβόντες τινὰς αὐτῶν οἱ Τύριοι πλέοντας ἐκ Σιδῶνος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβιδάσαντες, ὅπως ἀποπτον εἶη ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, σφάζαντες ἔρριψαν ἐς τὴν θάλασσαν. (4) Ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν Τυρίων ἐς ὀκτακισχιλίους, τῶν Μακεδόνων δὲ ἐν τῇ τότε προσβολῇ Ἀδμητός τε, ὁ πρῶτος ἐλὼν τὸ τεῖχος, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ξὺν αὐτῷ εἴκοσι τῶν ὑπασπιστῶν, ἐν δὲ τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ μάλιστα ἐς τετρακοσίους.

5. Τοῖς δὲ ἐς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους καταφυγοῦσιν (ἦσαν δὲ αὐτῶν τε τῶν Τυρίων οἱ μάλιστα ἐν τέλει καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀζέμιλκος καὶ Καρχηδονίων τινὲς θεωροὶ ἐς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους κατὰ δὴ τινα νόμον παλαιὸν εἰς τὴν μητρόπολιν ἀφικόμενοι) τούτοις ξύμπασιν ἄδειαν δίδωσιν Ἀλέξανδρος· τοὺς δὲ ἄλλους ἠνδραπόδισε, καὶ ἐπράθησαν Τυρίων τε καὶ τῶν ξένων ὅσοι ἐγκατελήφθησαν, μάλιστα εἰς τρισμυρίους. (6) Ἀλέξανδρος δὲ τῷ Ἡρακλεῖ ἔθυσέ τε καὶ πομπὴν ἔστειλε σὺν τῇ δυνάμει ὀπλισμένη· καὶ αἱ νῆες ξυνεπόμπευσαν τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λαμπάδα ἐποίησε· καὶ τὴν μηχανὴν ἣ τὸ τεῖχος κατεσείσθη ἀνέθηκεν ἐς τὸν νεῶν· καὶ τὴν ναῦν τὴν Τυρίαν τὴν ἱεράν τοῦ Ἡρακλέους, ἦντινα ἐν τῷ ἐπίπλω ἔλαβε, καὶ ταύτην τῷ Ἡρακλεῖ ἀνέθηκε καὶ ἐπίγραμμα ἐπ' αὐτῇ, ἣ αὐτὸς ποιήσας ἢ ὅτου δὴ ἄλλου ποιήσαντος, οὐκ ἄξιον μνήμης τὸ ἐπίγραμμα· διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ αὐτὸ ἀναγράψαι ἀπηξίωσα. Τύρος μὲν δὴ οὕτως ἔαλω ἐπὶ ἀρχοντος Ἀνικήτου Ἀθήνησι μηνὸς Ἑκατομ-

45 βαιῶνος.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Ἐτι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ξυνεχομένου Ἀλεξάνδρου ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτόν, ἀπαγγέλλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρὸς τε

CAP. XXIV.

At qui in navibus erant Phœnices in portum qui Ægyptum spectat et quem obsederant, impetu facto, claustrisque revulsis, naves in portu confregerunt, in alias remotiores a terra magna vi delati, alias ad ipsam terram collidentes. Cyprii in alterum portum qui Sidonem respicit, ne claustro quidem septum, irrumpentes, statim ea parte urbem capiunt. (2) Oppidani simulac murum captum conspexerunt, eo deserto, ad Agenorium quod appellant conglobati, inde in Macedones sese convertunt. Alexander cum scutatis in eos progressus, alios pugnantes occidit, alios fugientes insequitur. (3) Magna hic cædes facta est, quum et a portu urbs capta esset, et Cœni copiæ in eam irruissent. Macedones enim ira perciti in Tyrios grassabantur, tum quod obsidionis diuturnitatem molestissime ferebant, tum etiam quod Tyrii quum nonnullos suorum ex Sidone navigantes cepissent, in murum sublato, ut ab exercitu cerni possent, cæsos in mare præcipitarant. (4) Tyriorum circiter octo millia interfecta: ex Macedonibus in illo quidem impetu Admetus, qui primus re fortiter gesta murum ceperat, et cum eo scutati viginti; in universa vero obsidione circiter quadringenti.

5. Qui vero in templum Herculis confugerant (erant autem hi præcipui quique Tyriorum principes et rex Azemilcus et nonnulli Carthaginienses de sacris legati, qui ex veteri consuetudine in honorem Herculis ad metropolin venerant), iis omnibus Alexander veniam concessit, reliquos in servitutum redegit. Tyriorum atque exterorum, qui capti sunt, xxx fere millia sub hastam missa. (6) Post hæc Alexander Herculi sacrificium fecit, et pompam cum exercitu armato misit; naves etiam Herculi pompam peregerunt; ludos quoque gymnicos in æde Herculi sacra et certamina, quibus lampades gestantes cursu certant edidit. Tormentum, quo murum demolitus fuerat, in templo posuit. Navem etiam Tyriam sacram Herculi, quam navali incursione ceperat, Herculi dicat, cum inscriptione, quam sive ipse sive alius quispiam fecerit, quod nihil habeat memoria dignum, commemorandam minime putavi. Atque ita quidem Tyrus capta est, archonte Athenis Aniceto, mense Hecatombæone.

CAP. XXV.

Quum adhuc in obsidione Tyri versaretur Alexander, legati ad eum a Dario venerunt, nuntiantes Darium decem millia talentum daturum, si matrem, uxorem et

καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἐθέλειν Ἀλεξάνδρῳ Δαρεῖον· τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἀλεξάνδρου εἶναι· γῆμαντα δὲ τὴν Δαρείου παῖ-
 5 δα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ ξύμμαχον.
 (2) Καὶ τούτων ἐν τῷ ξυλλόγῳ τῶν ἐταίρων ἀπαγγελθέντων, Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἂν Ἀλέξανδρος ὦν ἐπὶ τούτοις ἠγάπησε καταλύσας τὸν πόλεμον μηκέτι πρόσω κινδυνεύειν· Ἀλέ-
 10 ξάνδρον δὲ Παρμενίῳ ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἴπερ Παρμενίων ᾗ, οὕτως ἔπραξεν, ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρινεῖσθαι Δαρείῳ ἄπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. (3) Ἐφη γὰρ οὔτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος·
 15 εἶναι γὰρ τὰ τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν γῆμαί τε ἂν ἐθέλη τὴν Δαρείου παῖδα, γῆμαι ἂν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἤκειν, εἴ τι εὐρέσθαι ἐθέλοι φιλάνθρωπον παρ' αὐτοῦ. Ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρεῖος, τὰς μὲν ξυμβάσεις ἀπέγνω τὰς
 20 πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὐθις ᾗ.

4. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπ' Αἰγύπτου ἔγνω ποιεῖσθαι τὸν στόλον. Καὶ ᾗν αὐτῷ τὰ μὲν ἄλλα τῆς Παλαιστίνης καλουμένης Συρίας προσκεχωρηκότα ἤδη· εὐνοῦχος δὲ
 25 τις, ᾗ ὄνομα ᾗν Βάτις, κρατῶν τῆς Γαζαίων πόλεως, οὐ προσεῖχεν Ἀλεξάνδρῳ, ἀλλὰ Ἀραβάς τε μισθωτοὺς ἐπαγόμενος καὶ σῖτον ἐκ πολλοῦ παρεσκευακῶς διαρκῆ ἐς χρόνιον πολιορκίαν καὶ τῷ χωρίῳ πιστεύων, μήποτε ἂν βιά ἀλῶναι, ἔγνω μὴ δέχεσθαι τῇ πόλει
 30 Ἀλέξανδρον.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἀπέχει δὲ ἡ Γάζα τῆς μὲν θαλάσσης εἴκοσι μάλιστα σταδίους, καὶ ἔστι ψαμμώδης καὶ βαθεῖα ἐς αὐτὴν ἡ ἀνοδος καὶ ἡ θάλασσα ἡ κατὰ τὴν πόλιν τεναγώδης πᾶσα. Μεγάλη δὲ πόλις ἡ Γάζα ᾗν καὶ ἐπὶ
 35 χώματος ὑψηλοῦ ὄχιστο καὶ τεῖχος περιεβέβλητο αὐτῇ ὄχυρόν. Ἐσχάτη δὲ ὤκειτο ὡς ἐπ' Αἰγύπτον ἐκ Φοινίκης ἰόντι ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τῆς ἐρήμου.

2. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀφίκετο πρὸς τὴν πόλιν, τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατοπέδευσεν ἢ μάλιστα ἐπίμαχον
 40 αὐτῷ ἐφαινετο τὸ τεῖχος, καὶ μηχανὰς συμπηγνύναι ἐκέλευσεν. Οἱ δὲ μηχανοποιοὶ γνώμην ἀπεδείκνυντο ἄπορον εἶναι βιά ἐλεῖν τὸ τεῖχος διὰ ὑψος τοῦ χώματος.
 (3) Ἀλλὰ Ἀλεξάνδρῳ ἐδόκει αἰρετέον εἶναι ὅσω ἀπορώτερον· ἐκπλήξεν γὰρ τοὺς πολεμίους τὸ ἔργον τῷ πα-
 45 ραλόγῳ ἐπὶ μέγα, καὶ τὸ μὴ ἐλεῖν αἰσχρὸν εἶναι οἱ λεγόμενον ἐς τε τοὺς Ἑλληνας καὶ ἐς Δαρεῖον. Ἐδόκει δὴ χῶμα ἐν κύκλῳ τῆς πόλεως χωννύναι, ὡς ἐξ ἴσου ἀπὸ τοῦ χωσθέντος ἐπάγεσθαι τὰς μηχανὰς τοῖς τείχεσι. Καὶ ἐχώννυτο κατὰ τὸ νότιον μάλιστα τῆς πόλεως
 50 τεῖχος, ἵνα ἐπιμαχώτερα ἐφαινετο. (4) Ὡς δὲ ἐδόκει

liberos dimitteret; quicquid præterea terrarum inter Euphratem et mare Græcicum situm esset Alexandro concedere; adhæc, si Darii filiam Alexander conjugem acciperet, amicum ac socium fore. (2) Qua legatione in amicorum conventu explicata, Parmenionem Alexandro dixisse ferunt, se quidem, si Alexander esset, accepturum conditionem, neque se, bello composito, ulterius dimicaturum; Alexandrum contra respondisse, et se quidem, si Parmenio esset, ita facturum: quoniam vero Alexander esset, responsum daturum id quod etiam dedit. (3) Respondit enim, se neque Darii pecuniis egere, neque partem ditionis loco totius accipere velle; omnem enim et pecuniam et regionem suam esse; Darii filiam si uxorem ducere vellet, ducturum vel contra voluntatem Darii; si Alexandri humanitatem experiri vellet, ad se veniret. Hoc responso cognito, Darius de compositione desperans, rursus ad bellum se parat.

4. Alexander expeditionem in Ægyptum facere instituit. Et cetera quidem Syriæ, quæ Palæstina vocatur, oppida in suam potestatem jam adduxerat. Eunuchus vero quidam, nomine Batis, qui Gazæ urbi præerat, solus Alexandro restitit. Mercenariis enim Arabibus conductis, multoque antea frumento collecto, quod diurnæ obsidioni ferendæ sufficeret, fretus etiam munitione oppidi, quippe quod vi capi non posset, Alexandrum urbe nequaquam recipere statuerat.

CAP. XXVI.

Distat Gaza a mari stadiis summum viginti, accessu quidem propter arenæ altitudinem difficillimo: adhæc mare urbi propinquum limosum est. Urbs ipsa ampla et in alto colle sita validoque muro cincta est. Novissima porro incolitur in Ægyptum ex Phœnicia euntibus ad initium solitudinis posita.

2. Alexander statim atque ad urbem pervenit, primo die castra eo loci posuit, quo maxime commodus ad oppugnationem murus videbatur, atque ibi tormenta constitui jubet. Machinarum artifices, murum præ altitudine molis difficulter admodum vi capi posse judicabant. (3) Alexander contra, quo difficilior esset oppugnatio, eo magis suscipiendam censebat; inopinatum enim rei eventum magno terrori hostibus futurum; si vero urbem capere non posset, turpe id sibi, quum ad Græcos et ad Darium perferretur, fore. Molem itaque circum urbem struere instituit tantæ altitudinis, ut machinæ in ea positæ murorum fastigium æquarent. Quam quidem molem ex ea præcipue parte mœnium quæ Austrum versus sunt, extruxit, quoniam inde facillora ad expugnandum videbantur. (4) Quumque jam ad justam

ἐξῆρθαι συμμέτρως τὸ χῶμα, μηχανὰς ἐπιστήσαντες οἱ Μακεδόνες ἐπῆγον ὡς ἐπὶ τὸ τεῖχος τῶν Γαζαίων. Καὶ ἐν τούτῳ θύοντι Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἑστεφανωμένῳ τε καὶ κατάρχεσθαι μέλλοντι τοῦ πρώτου ἱερείου κατὰ νόμον, τῶν τις σαρχοφάγων ὀρνίθων ὑπερπετόμενος ὑπὲρ τοῦ βωμοῦ λίθον ἐμβάλλει ἐς τὴν κεφαλὴν ὄντινα τοῖν ποδοῖν ἔφερε. Καὶ Ἀλέξανδρος ἤρετο Ἀρίστανδρον τὸν μάντιν ὅ τι νοοῖ ὁ οἰωνός. Ὁ δὲ ἀποκρίνεται ὅτι, Ὡ βασιλεῦ, τὴν μὲν πόλιν αἰρήσεις, αὐτῷ δὲ σοι φυλακτεία ἐστὶν ἐπὶ τῆδε τῆ ἡμέρα.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος τέως μὲν πρὸς ταῖς μηχαναῖς ἔξω βέλους αὐτὸν εἶχεν ὡς δὲ ἐκδρομὴ τε ἐκ τῆς πόλεως καρτερὰ ἐγίγνετο καὶ πῦρ τε ἐπέφερον ταῖς μηχαναῖς οἱ Ἄραβες καὶ τοὺς Μακεδόνας ἀμυνομένους κάτωθεν αὐτοὶ ἐξ ὑπερδεξίου τοῦ χωρίου ἔβαλλόν τε καὶ ὄθουν κατὰ τοῦ ποιητοῦ χῶματος, ἐνταῦθα ἡ ἐκὼν ἀπειθεῖ Ἀλέξανδρος τῷ μάντει ἢ ἐκπλαγεῖς ἐν τῷ ἔργῳ οὐκ ἐμνημόνευσε τῆς μαντείας, ἀλλ' ἀναλαβὼν τοὺς ὑπασπιστάς παρεβοήθει ἵνα μάλιστα ἐπιέζοντο οἱ Μακεδόνες. (2) Καὶ τούτους μὲν ἔσχε τοῦ μὴ οὐκ αἰσχυρᾶ φυγῆ ὡσθῆναι κατὰ τοῦ χῶματος, αὐτὸς δὲ βάλλεται καταπέλτη διὰ τῆς ἀσπίδος διαμπὰς καὶ τοῦ θώρακος ἐς τὸν ὄμιον. Ὡς δὲ ἔγνω τὰ ἀμφὶ τὸ τραῦμα ἀληθεύσαντα τὸν Ἀρίστανδρον, ἐχάρη, ὅτι καὶ τὴν πόλιν δὴ αἰρήσειν ἐδόκει Ἀριστάνδρου ἕνεκα.

3. Καὶ αὐτὸς μὲν τὸ τραῦμα ἐθεραπεύετο χαλεπῶς· ἀφικνοῦνται δ' αὐτῷ μετὰπεμπτοὶ ἀπὸ θαλάσσης αἱ μηχαναὶ αἷς Ἰύρον εἶλε· καὶ χῶμα χωννύουσι ἐν κύκλῳ πάντοθεν τῆς πόλεως ἐκέλευσεν, εὖρος μὲν ἐς δύο σταδίου, ὕψος δὲ ἐς πόδας πενήκοντα καὶ διακοσίους. (4) Ὡς δὲ αἶ τε μηχαναὶ αὐτῷ ἐποιήθησαν καὶ ἐπαχθεῖσαι κατὰ τὸ χῶμα κατέσεισαν τοῦ τείχους ἐπὶ πολὺ, ὑπονόμεον τε ἄλλη καὶ ἄλλη ὀρυσομένων καὶ τοῦ χοῦ ἀφανῶς ἐκφερομένου τὸ τεῖχος πολλαχῆ ἠρείπετο ὑφὺς ζάνον κατὰ τὸ κενούμενον, τοῖς τε βέλεσιν ἐπὶ πολὺ κατεῖχον οἱ Μακεδόνες, ἀναστέλλοντες τοὺς προμαχομένους ἐκ τῶν πύργων, ἐς μὲν τρεῖς προσβολὰς οἱ ἐκ τῆς πόλεως, ἀποθνησκόντων τε αὐτοῖς πολλῶν καὶ τιτρωσκομένων, ὅμως ἀντεῖχον· (5) τῆ τετάρτῃ δὲ τῶν Μακεδόνων τὴν φάλαγγα πάντοθεν προσαγαγὼν Ἀλέξανδρος τῆ μὲν ὑπορυσσόμενον τὸ τεῖχος καταβάλλει, τῆ δὲ παιόμενον ταῖς μηχαναῖς κατασειεῖ ἐπὶ πολὺ, ὡς μὴ χαλεπὴν ταῖς κλίμαξι τὴν προσβολὴν κατὰ τὰ ἐρημιμμένα ἐνδοῦναι. (6) Αἶ τε οὖν κλίμακες προσήγοντο τῷ τείχει καὶ ἕρις πολλὴ ἦν τῶν Μακεδόνων ὅσοι τι ἀρετῆς μετεποιοῦντο, ὅστις πρῶτος αἰρήσει τὸ τεῖχος· καὶ αἰρεῖ πρῶτος Νεοπτόλεμος τῶν ἑταίρων τοῦ Αἰακιδῶν γένους· ἐπὶ δὲ αὐτῷ ἄλλαι καὶ ἄλλαι τάξεις ὁμοῦ τοῖς ἡγεμόσιν ἀνέβαινον. (6) Ὡς δὲ ἀπαξ παρήλθον

altitudinem perductum opus videretur, Macedones machinas ei impositas ad muros urbis adducunt. Inter hæc Alexandro, corona capiti imposita, sacrificante, quum ipse patrio more primum sacrificium auspicaturus esset, avis quædam ex eo genere quæ carnibus assuescunt aram supervolans, lapidem quem unguibus gerebat in ejus caput demisit. Alexander Aristandrum vatem consuluit, quid avis illa portenderet: qui respondit, Urbem quidem, o rex, capies: at tu tibi eo die cave.

CAP. XXVII.

Quo audito Alexander se aliquamdiu ad machinas extratei jactum continuit; verum quum Arabes, eruptione ex urbe facta, ignem machinis inferrent, et Macedones ex inferiori loco sese tuentes ex editiore parte ferirent, atque ab aggere quem struxerant repellerent: tum Alexander, sive sponte sua vatis monita negligens, sive stupore rei vaticinii oblitus, sumptis scutatis, qua maxime premebantur Macedones auxilio accurrit. (2) Atque hos quidem, ne turpi fuga ab aggere expellerentur, retinuit: ipse vero scuto ac thorace catapulta trajecto in humero vulnus accepit. quumque vulnere ipso sensisset Aristandri vaticinium verum fuisse, gavisus est, quod ex eodem Aristandri vaticinio urbem capturus esset.

3. Et ipse quidem ab eo vulnere difficulter curatus est. Interea tormenta, quibus Tyrum expugnarat, mari transmissa accipit: totam deinde urbem aggere cingi jubet, latitudine duorum stadiorum, altitudine pedum ccl. (4) Constructis vero et in aggere dispositis machinis, quum muri magna pars quateretur, cuniculisque diversis ex partibus suffossis et terra clam egesta, murus pluribus in locis subsidens propter exinanitiones subterraneas proueret, telisque Macedones longe pertingerent, oppidanos ex turribus propugnantes repellentes: ter quidem oppidani Macedonum impetum, multis suorum interfectis et sauciis, sustinuerunt; (5) at quarto impetu quum Alexander omni ex parte phalangem admoveret, alibi murum suffossimum diruens, alibi tormentis magnam partem labefactans, facilem Macedonibus per murorum ruinas scalarum admotionem fecit. (6) Quæ simulac applicatæ fuerunt, magna statim contentione inter Macedones gloriæ avidos certatum est, quisnam primus murum caperet. Neoptolemus ex Æacidarum gente, unus ex amicis, primus conscendit, post hunc alii atque alii duces cum suis cohortibus. (7) Quumque semel nonnulli Macedo-

τινες ἐντὸς τοῦ τείχους τῶν Μακεδόνων, κατασχίσαντες ἄλλας καὶ ἄλλας πύλας, ὅσαις ἕκαστοι ἐπετύγγανον, δέχονται εἴσω τὴν στρατιὰν πᾶσαν. Οἱ δὲ Γαζαῖοι καὶ τῆς πόλεως σφισιν ἤδη ἐχομένης ξυνεατηκότες ὁμῶς ἐμάχοντο· καὶ ἀπέθανον πάντες αὐτοῦ μαχόμενοι ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν· παῖδας δὲ καὶ γυναικας ἐξηνδραπόδισεν αὐτῶν Ἀλέξανδρος. Τὴν πόλιν δὲ ξυνοικήσας ἐκ τῶν περιούκων ἐχρήτη ὅσα φρουρίῳ ἐς τὸν πόλεμον.

BIBAIION TPITON.

ΚΕΦ. Α΄.

10 Ἀλέξανδρος δὲ ἐπ' Αἰγύπτου, ἵνα περ τὸ πρῶτον ὠρμήθη, ἐστέλλετο, καὶ ἐβδόμη ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύνων ἦκεν εἰς Πηλούσιον τῆς Αἰγύπτου. Ὁ δὲ ναυτικός στρατὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ καταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὀρμύσας. (2) Μαζάκης δὲ ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης Αἰγύπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τὴν τε ἐν Ἰσση μάχῃν ὅπως συνέβη πεπυσμένος καὶ Δαρείῳ ὅτι αἰσχυρᾶ φυγῆ ἔφυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα, αὐτῷ τε οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς πόλεσι φιλίως καὶ τῆς χώρας Ἀλεξάνδρον. (3) Ὁ δὲ εἰς μὲν Πηλούσιον φυλακὴν εἰσήγαγε, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστε ἐπὶ Μέμφιν πόλιν, αὐτὸς ἐπ' Ἡλιουπόλεως ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖλον, καὶ ὅσα καθ' ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων κατασχών, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς Ἡλιούπολιν. (4) Ἐκεῖθεν δὲ διαβάς τὸν πόρον ἦκεν ἐς Μέμφιν. Καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς τε ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἄπιδι καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν· ἦχον δὲ αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι. Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν, τοὺς τε ὑπασπιστάς [ἐπὶ τῶν νεῶν] λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριανας καὶ τῶν ἵππέων τὴν βασιλικὴν ἵλην τὴν τῶν ἑταίρων. (5) Ἐλθὼν δὲ ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν περιπλεύσας ἀποβαίνει ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις ἕκιστα, Ἀλεξάνδρου ἐπωνύμος. Καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ γυῖρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι ἐν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. Πόσιος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῆς πόλει ἔθηκεν, ἵνα τε ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι ἔδει καὶ ἱερὰ ὅσα καὶ θεῶν ὄντων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἰσίδος δὲ Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ἦ περιβεβλησθαι. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο.

num intra muros penetrassent, portis aliis atque aliis, prout quæque sese obtulerunt, reclusis, universum exercitum intromittunt. Gazæi, urbe jam ab hostibus occupata, conglobati nihilominus pugnabant, eoquē ipso loco quo quisquam constiterat, vitam pugnans amisit. Alexander, uxoribus eorum et liberis in servitutem redactis, coloniaque ex finitimis in urbem deducta, ea tanquam præsidio ad bellum est usus.

LIBER TERTIUS.

CAP. I.

Alexander inde in Ægyptum, quo primum iter instituerat, contendit, septimoque postquam Gaza movit die Pelusium Ægypti urbem pervenit: navali interim exercitu ex Phœnice in Ægyptum adnavigante: ac naves quidem Pelusii appulsas offendit. (2) Inter hæc Mazaces Persa, Ægypti satrapa a Dario constitutus, de pugna apud Issum commissa deque turpi fuga Darii certior factus; Phœniciani præterea et Syriam magnamque Arabiæ partem in Alexandri potestatem redactam esse; quumque ipse Persicum exercitum non haberet, Alexandrum in provinciam atque urbes amice recepit. (3) Præsidio itaque Pelusio imposito, navibusque flumine Memphi petere jussis, ipse Heliopolin contendit, Nilum flumen a dextra habens: oppidisque quotquot in itinere erant deditione receptis, Heliopolin per deserta pervenit. (4) Inde, trajecto flumine Memphi venit, ubi cum reliquis diis tum Apidi sacrificium fecit, gymnics ac musicis ludis editis: ad quos præstantissimi quique e Græcia artifices convenere. Ex Memphi deinde secundo flumine ad mare devectus est: ubi scutatos, et sagittarios atque Agrianos et regiam turmam equitum amicorum ejus navibus imponit. (5) Quumque Canopum venisset, Mareotida paludem circumvectus, eo loci appulit, ubi nunc Alexandria ab Alexandri nomine ita dicta, condita est. Ejus loci situs ei maxime opportunus condendæ urbi est visus, et opulentam urbem fore animo præsagebat. Ordiendi igitur operis cupiditate succensus, urbem designare cœpit, et quo loco forum ædificandum esset, quo templa exstruenda, quotquot aut diis Græcis aut Isidi Ægyptiæ sacra esse volebat, postremo qua amplitudine murus circumducendus esset, præscripsit. Quumque ea de re sacrum diis faceret, sacrificia prosperos eventus portenderunt.

ΚΕΦ. Β'.

Λέγεται δέ τις καὶ τοίσοδε λόγος, οὐκ ἄπιστος ἔμοιγε· ἐθέλειν μὲν Ἀλέξανδρον καταλιπεῖν αὐτὸν τὰ σημεῖα τοῦ τειγισμοῦ τοῖς τέκτοσιν, οὐκ εἶναι δὲ ὄτω τὴν γῆν ἐπιγράψουσι· τῶν δὴ τεκτόνων τινὰ ἐπιφρα-
 5 σθέντα, ὅσα ἐν τεύχεσιν ἄλφριτα οἱ στρατιῶται ἐκόμιζον ξυναγαγόντα ἐπιβάλλειν τῇ γῇ ἵνα περ ὁ βασιλεὺς ὑψηγεῖτο, καὶ τὸν κύκλον οὕτω περιγραφῆναι τοῦ πε-
 10 ριτειγισμοῦ ὄντινα τῇ πόλει ἐποίει. (2) Τοῦτο δὲ ἐπι-
 λεξαμένους τοὺς μάντις καὶ μάλιστα δὴ Ἀρίστανδρον τὸν Τελμισσέα, ὃς δὴ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀληθεῦσαι ἐλέγετο Ἀλεξάνδρῳ, φάναι εὐδαίμονα ἔσεσθαι τὴν πό-
 λιν τὰ τε ἄλλα καὶ τῶν ἐκ γῆς καρπῶν εἴνεκα.

3. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ἡγέλοχος κατέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀπαγγέλλει Ἀλεξάνδρῳ Τενεδίου τε
 15 ἀποστάντας Περσῶν σφίσι προσθέσθαι (καὶ γὰρ καὶ ἄκοντας Πέρσαις προσχωρῆσαι) καὶ Χίων ὅτι δὴ ὁ δῆμος ἐπηγάγετο σφᾶς βία τῶν κατεχόντων τὴν πόλιν, οὐς Αὐτοφραδάτης τε καὶ Φαρνάβαζος ἐγκατέστησαν·
 (4) ἀλῶναι δὲ αὐτόθι καὶ Φαρνάβαζον ἐγκαταλη-
 20 φθέντα καὶ Ἀριστόνικον Μηθυμναῖον τὸν τύραννον ἐσ-
 πλεύσαντα ἐς τὸν λιμένα τῆς Χίου ξὺν ἡμιολίαις λη-
 στρικαῖς πέντε, ὑπὸ σφῶν ἐχόμενον τὸν λιμένα οὐ γνόντα, ἀλλ' ἐξαπατηθέντα γὰρ πρὸς τῶν τὰ κλειῖθρα ἐχόντων τοῦ λιμένος, ὅτι τὸ Φαρναβάζου ἄρα ναυτικὸν
 25 ὄρμεϊ ἐν αὐτῷ· (5) καὶ τοὺς μὲν ληστὰς πάντας αὐτοῦ κατακοπῆναι πρὸς σφῶν· Ἀριστόνικον δὲ ἤγε παρ' Ἀλέξανδρον καὶ Ἀπολλωνίδην τὸν Χίον καὶ Φισινὸν καὶ Μεγαρέα καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι τῆς τε ἀποστάσεως τῆς Χίων ξυνεπελάθοντο καὶ ἐν τῇ τότε τὰ πράγματα
 30 τῆς νήσου βία εἶχον· (6) καὶ Μυτιλήνην δὲ Χάρητα ἔχοντα ὅτι ἀφείλετο καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐν Λέσβῳ πό-
 λεις καὶ αὐτὰς ὁμολογία προσηγάγετο, Ἀμφοτερόν δὲ σὺν ἐξήκοντα ναυσὶν ἐπὶ Κῶ ἐπεμφεν· ἐπικαλεῖσθαι γὰρ σφᾶς τοὺς Κῶους· καὶ αὐτὸς καταπλεύσας ὅτι εὔρε τὴν
 35 Κῶ πρὸς Ἀμφοτεροῦ ἤδη ἐχομένην· (7) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ὅσοι αἰχμάλωτοι ἤγεν Ἡγέλοχος, Φαρνάβαζος δὲ ἀπέδρα ἐν Κῶ λαθὼν τοὺς φύλακας. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς τυράννους μὲν τοὺς ἐκ τῶν πόλεων ἐς τὰς πό-
 λεις πέμπει, χρῆσασθαι ὅπως ἐθέλοιεν· τοὺς δὲ ἀμφ'
 40 Ἀπολλωνίδην τοὺς Χίους ἐς Ἐλεφαντίνην πόλιν Αἴ-
 γυπτίαν ξὺν φυλακῇ ἀκριβεῖ ἐπεμφεν.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐπὶ τούτοις δὲ πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἔλθειν παρ' Ἀμμωνα ἐς Λιβύην, τὸ μὲν τι τῷ θεῷ χρησόμενον, ὅτι ἀτρεκέως ἐλέγετο εἶναι τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀμμωνος
 45 καὶ χρῆσασθαι αὐτῷ Περσέα τε καὶ Ἡρακλέα, τὸν μὲν ἐπὶ τὴν Γοργόνα ὅτε πρὸς Πολυδέκτου ἐστέλλετο, τὸν δὲ ὅτε παρ' Ἀνταῖον ἦει εἰς Λιβύην καὶ παρὰ Βού-
 σιριν εἰς Αἴγυπτον. (2) Ἀλεξάνδρῳ δὲ φιλοτιμία ἦν

CAP. II.

Narratur porro hac de re hujusmodi quidpiam; meo quidem iudicio, non indignum fide : voluisse quidem Alexandrum ipsum signa ducendo muro fabris relinquere, quumque nihil ad manum esset, quo terra inscribi posset, quendam ex fabris hoc excogitasse, ut congesta omni farina quam milites in vasis habebant, eam terrae quam rex designabat aspergeret, atque ita in orbem locum muro urbi circumducendo praescriptum esse. (2) Addidisse etiam hoc vates, et quidem praecipue Aristandrum Telmissensem, qui multa etiam alia vera Alexandro praedixisse ferebatur, urbem illam cum aliis rebus tum frugum copia opulentam fore.

3. Inter haec Hegelochus in Aegyptum cum navibus venit, qui Alexandro renuntiat, Tenedios ad se a Persis defecisse, quod inviti Persis sese adjunxissent; Chios quoque ipsos in urbem advocasse, invitatis iis, quos Autophrades et Pharnabazus praesidio reliquerant; (4) captum etiam in ea ipsa urbe esse Pharnabazum unaque comprehensum Aristonicum Methymnaeum tyrannum qui in portum Chii cum quinque piraticis navibus se recepisset, ignarus portum ab ipsis teneri, deceptusque ab iis qui claustra portus tuebantur, Pharnabazi classem in ea statione esse affirmantibus : (5) ac piratas quidem omnes ad internecionem caesos esse : adducere se ad Alexandrum Aristonicum et Apollonidem Chium Phisinumque et Megareum et reliquos, qui defectionis auctores adiutoresque fuerant, ac tum temporis violentam apud Chios rerum omnium administrationem tenebant. (6) Adhaec Mytilenen Chareti, qui eam tenebat, eripuisse, reliquaque Lesbiorum oppida deditione recepta esse. Amphoterum cum LX navibus in Con insulam missum; accersisse enim ipsos Coos, seque quum illac praeternavigaret, intellexisse insulam in Amphoteri potestate esse : (7) et caeteros quidem captivos omnes Hegelochus adduxit : Pharnabazus in Con insulam clam custodibus aufugit. Alexander tyrannos quidem urbium in urbes mittit, ut de iis sicut liberet statuerent. Eos vero qui circa Apollonidem Chium erant, in Elephantinam Aegypti urbem cum accurata custodia misit.

CAP. III.

Post haec cupido Alexandrum cepit adeundi Hammonem Libyae, oraculum consulendi causa, quod certissimum esse ferebatur, Perseusque ipse et Hercules deum consuluisse credebantur : ille quidem quum adversus Gorgonem Polydecte missus esset, hic vero quum in Libyam adversus Antaeum, et in Aegyptum contra Busiriden proficisceretur. (2) Erat porro Alexandro aemulatio quaedam cum

πρὸς Περσέα καὶ Ἡρακλέα, ἀπὸ γένους τε ὄντι τοῦ ἀμφοῖν καὶ τι καὶ αὐτὸς τῆς γενέσεως τῆς ἑαυτοῦ ἐς Ἄμμωνα ἀνέφερε, καθάπερ οἱ μῦθοι τὴν Ἡρακλέους τε καὶ Περσέως ἐς Δία. Καὶ οὖν παρ' Ἄμμωνα ταύτη τῆ γνώμη ἐστέλλετο, ὡς καὶ τὰ αὐτοῦ ἀτρεκέστερον εἰσόμενος ἢ φήσων γε ἐγνωνκέαι.

3. Μέχρι μὲν δὴ Παραιτονίου παρὰ θάλασσαν ἦει δι' ἐρήμου, οὐ μέντοι δι' ἀνύδρου τῆς χώρας, σταδίου ἐς χιλίους καὶ ἑξακοσίους, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. Ἐντεῦθεν δὲ ἐς τὴν μεσόγειαν ἐτράπετο, ἵνα τὸ μαντεῖον ᾗν τοῦ Ἄμμωνος. Ἔστι δὲ ἐρήμη τε ἡ ὁδὸς καὶ ψάμμος ἢ πολλὴ αὐτῆς καὶ ἀνυδρος. (4) Ὑδωρ δὲ ἐξ οὐρανοῦ Ἀλεξάνδρῳ πολὺ ἐγένετο, καὶ τοῦτο ἐς τὸ θεῖον ἀννήχθη. Ἀννήχθη δὲ ἐς τὸ θεῖον καὶ τόδε· ἀνεμος νότος ἐπὰν πνεύσῃ ἐν ἐκείνῳ τῷ χώρῳ, τῆς ψάμμου ἐπιφορεῖ κατὰ τῆς ὁδοῦ ἐπὶ μέγα, καὶ ἀφανίζεται τῆς ὁδοῦ τὰ σημεῖα οὐδὲ ἔστιν εἰδέναι ἵνα χρῆ πορεύεσθαι καθάπερ ἐν πελάγει τῆ ψάμμου, ὅτι σημεῖα οὐκ ἔστι κατὰ τὴν ὁδὸν οὔτε που ὄρος οὔτε δένδρον οὔτε γήλοφοι βέβαιοι ἀνεστηχότες, οἷσιν οἱ ὁδῖται τεκμαίροντο ἂν τὴν πορείαν, καθάπερ οἱ ναῦται τοῖς ἀστροῖς· ἀλλὰ ἐπλανᾶτο γὰρ ἡ στρατιὰ Ἀλεξάνδρῳ καὶ οἱ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ ἀμφίβολοι ἦσαν. (5) Πτολεμαῖος μὲν δὴ ὁ Λάγου λέγει δράκοντας δύο ἵέναι πρὸ τοῦ στρατεύματος φωνὴν ἰέντας, καὶ τούτοις Ἀλεξάνδρον κελεῦσαι ἔπεσθαι τοὺς ἡγεμόνας πιστεύσαντας τῷ θεῷ· τοὺς δὲ ἡγήσασθαι τὴν ὁδὸν τὴν τε ἐς τὸ μαντεῖον καὶ ὀπίσω αὐθις. (6) Ἀριστόβουλος δέ, καὶ ὁ πλείων λόγος ταύτη κατέχει, κόρακας δύο προπετομέ- νους πρὸ τῆς στρατιᾶς, τούτους γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ τοὺς ἡγεμόνας. Καὶ ὅτι μὲν θεῖον τι ξυνεπέλαθεν αὐτῷ ἔχω ἰσχυρίσασθαι, ὅτι καὶ τὸ εἶδος ταύτη ἔχει· τὸ δὲ ἀτρεκές τοῦ λόγου ἀφείλοντο οἱ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐξηγησάμενοι.

ΚΕΦ. Δ'.

35 Ὁ δὲ χώρος ἵναπερ τοῦ Ἄμμωνος τὸ ἱερόν ἐστι, τὰ μὲν κύκλῳ πάντα ἐρημα καὶ ψάμμον τὸ πᾶν ἔχει καὶ ἀνυδρον· αὐτὸς δὲ ἐν μέσῳ ὀλίγος ὢν (ὅσον γὰρ πλείστον αὐτοῦ ἐς πλάτος διέχει, ἐς τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίου ἐρχεται) κατάπλευρώς ἐστιν ἡμέρων δένδρων, ἐλαιῶν καὶ φοινίκων, καὶ ἔνδροσος μόνος τῶν πέριξ. (2) Καὶ πηγὴ ἐξ αὐτοῦ ἀνίσχει οὐδέν τι ἰοικυῖα ταῖς πηγαῖς ὅσαι ἄλλαι ἐκ γῆς ἀνίσχουσιν. Ἐν μὲν γὰρ μεσημβρία ψυχρὸν τὸ ὕδωρ γευσαμένῳ τε καὶ ἔτι μᾶλλον ἀψαμένῳ οἷον ψυχρότατον· ἐγγλίναντος δὲ τοῦ ἡλίου ἐς ἐσπέραν θερμότερον, καὶ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἔτι θερμότερον ἔστε ἐπὶ μέσας νύκτας, μέσων δὲ νυκτῶν ἑαυτοῦ θερμότατον· ἀπὸ δὲ μέσων νυκτῶν ψύχεται ἐν τάξει, καὶ ἔωθεν ψυχρὸν ἤδη ἐστί, ψυχρότατον δὲ μεσημβρίας· καὶ τοῦτο δὴ ἀμείβει ἐν τάξει ἐπὶ ἑκάστη ἡμέρᾳ. 45 (3) Γίγνονται δὲ καὶ ἄλλες αὐτόματοι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ

Perseo et Hercule, quippe qui a genere utriusque descenderet, siquidem et ipse ortus sui initia ex parte (*materna*) ad Ammonem referebat, quemadmodum Persei atque Herculis fabulæ ad Jovem. Hoc itaque consilio ad Ammonem proficiscebatur, ut quæ ad se pertinerent certius cognosceret, aut saltem se novisse jactaret.

3. Ac Parætonium usque secus mare per solitudinem profectus est, sed non omnino per inaquosam regionem, ad mille sexcenta stadia, ut tradit Aristobulus. Inde mediterranea petiit, ubi Ammonis templum est, unde oracula petuntur. Est autem via plane deserta altoque sabulo impedita et aquæ inops. (4) At Alexandro larga e cælo pluvia demissa est, quod quidem prodigio habitum est, sicut etiam hoc: quotiescunque enim Auster ea in regione spirat, magna vi arenæ viam obruit, ita ut omnia viarum vestigia obducantur, et, perinde ut in pelago, qua eundum sit cerni præ arena non possit. Neque enim signa ulla sive notæ ad viam exstant, non collis, non arbor, non firmi et stabiles tumuli, ex quibus viatores itineris rationem colligere, ut nautæ ex astris, possint. Errabat itaque Alexandri exercitus, ejusque ductores de via ambigebant. (5) Ptolemæus Lagi filius auctor est, dracones duos clamorem edentes agmen præcessisse, et Alexandrum ducibus imperasse, ut prodigio acquiescentes dracones sequerentur; ac dracones in oraculi sedem ipsos et duxisse et reduxisse. (6) Aristobuius autem et reliqui plurimi duos corvos ante exercitum volitasse scribit, eosque Alexandro itineris duces exstitisse. Ac sane aliquo prodigio adjutum Alexandrum esse pro certo affirmaverim: verisimile enim omnino hoc est: at veram rei rationem scriptorum dissensus obscuravit.

CAP. IV.

Locus autem in quo Ammonis templum est, omni ex parte solitudines et arenas habet caretque aqua. Medium hujus loci, quod exiguo spatio circumscribitur, (nam ubi latissimum est, ad quadraginta summum stadia extenditur) cultis arboribus est refertum, oleis nimirum et palmis, solumque ex circumjectis locis roscidum. (2) Fons etiam ex eo oritur, nihil cum reliquis fontibus quotquot e terra scaturiunt simile habens. Meridie enim frigidus est gustanti multoque magis attingenti, qualis est frigidissimus; sole ad vespereum vergente, calidior est; qui quidem calor a vespera ad mediam noctem usque incrementa accipit; media nocte calidissimus est; post mediam noctem paulatim refrigescit; et sub auroram jam frigidus est, meridie frigidissimus: atque has quidem vicissitudines singulis diebus subit. (3) Gignit autem etiam hoc solum suapte natura salem fos-

δρυκτοί. Καὶ τούτων ἔστιν οὗς ἐς Αἴγυπτον φέρουσι τῶν ἱερέων τινὲς τοῦ Ἄμμωνος. Ἐπειδὴ γὰρ ἐπ' Αἴγυπτου στέλλονται, ἐς κοιτίδας πλεκτάς ἐκ φοίνικος ἐσβαλόντες δῶρον τῷ βασιλεῖ ἀποφέρουσιν ἢ εἰ τῷ ἄλλῳ.

5 (4) Ἔστι δὲ μακρὸς τε ὁ χόνδρος καὶ ἤδη τινὲς αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τρεῖς δακτύλους, καὶ καθαρὸς ὡσπερ κρύσταλλος· καὶ τούτῳ ἐπὶ ταῖς θυσίαις χρῶνται, ὡς καθαρωτέρῳ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἄλῳν, Αἰγύπτιοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τοῦ θεοῦ οὐκ ἀμελῶς ἔχουσιν. (5) Ἐνταῦθα 10 Ἀλέξανδρος τὸν τε χῶρον ἐθαύμασε καὶ τῷ θεῷ ἐχρήσατο· καὶ ἀκούσας ὅσα αὐτῷ πρὸς θυμοῦ ἦν, ὡς ἔλεγεν, ἀνέξευξεν ἐπ' Αἴγυπτου, ὡς μὲν Ἀριστόβουλος λέγει, τὴν αὐτὴν ὀπίσω δόδον, ὡς δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἄλλην εὐθεῖαν ὡς ἐπὶ Μέμφιν.

ΚΕΦ. Ε΄.

15 Εἰς Μέμφιν δὲ αὐτῷ πρεσβεῖαί τε πολλαὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἦγον, καὶ οὐκ ἔστιν ὄντινα ἀτυχήσαντα ὧν ἐδεῖτο ἀπέπεμψε· καὶ στρατιὰ παραγίγνεται παρὰ μὲν Ἀντιπάτρου μισθοφόροι Ἕλληνες ἐς τετρακοσίους, ὧν ἠγεῖτο Μενίδας ὁ Ἡγησάνδρου, ἐκ Θράκης δὲ ἱππεῖς ἐς 20 πεντακοσίους, ὧν ἤρχεν Ἀσκληπιόδωρος ὁ Εὐνίκου. (2) Ἐνταῦθα θύει τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ καὶ πομπεύει ζῆν τῇ στρατιᾷ ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικὸν καὶ μουσικόν. Καὶ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐνταῦθα ἐχόσμησε· δύο μὲν νομάρχας Αἰγύπτου κατέστησεν Αἰγυπτίους, Δολόασπιν καὶ Πέτισιν, καὶ τούτοις διένειμε τὴν χώραν τὴν Αἰγυπτίαν· Πετίσιος δὲ ἀπειπαμένου τὴν ἀρχὴν Δολόασπις ἐνδέχεται πᾶσαν. (3) Φρουράρχους δὲ τῶν ἐταίρων ἐν Μέμφει μὲν Πανταλέοντα κατέστησε τὸν Πυδναῖον, ἐν Πηλουσίῳ δὲ Πολέμωνα τὸν Μεγακλέους, 30 Πελλαῖον· τῶν ξένων δὲ ἄρχειν Λυκίδαμ Αἰτωλόν, γραμματέα δὲ ἐπὶ τῶν ξένων Εὐγνωστον τὸν Ξενοφάντου τῶν ἐταίρων· ἐπισκόπους δὲ αὐτῶν Αἰσχύλον τε καὶ Ἐφιππον τὸν Χαλκιδέα. (4) Λιβύης δὲ τῆς προσχώρου ἄρχειν δίδωσιν Ἀπολλώνιον Χαρίνου, Ἀραβίας 35 δὲ τῆς πρὸς Ἡρώων πόλει Κλεομένην τὸν ἐκ Ναυκρατίας· καὶ τούτῳ παρηγγέλλετο τοὺς μὲν νομάρχας εἶν ἄρχειν τῶν νομῶν τῶν κατὰ σφᾶς καθάπερ ἐκ παλαιοῦ καθειστήκει, αὐτὸν δὲ ἐκλέγειν παρ' αὐτῶν τοὺς φόρους· οἱ δὲ ἀποφέρειν αὐτῷ ἐτάχθησαν. (5) Στρατηγούς δὲ τῇ στρατιᾷ κατέστησεν ἦντινα ἐν Αἰγύπτῳ ὑπελείπετο Πευκέσταν τε τὸν Μαχαρτάτου καὶ Βάλακρον τὸν Ἀμύντου, ναύαρχον δὲ ἐπὶ τῶν νεῶν Πολέμωνα τὸν Θηραμένους· σωματοφύλακα δὲ ἀντὶ Ἀρρύβου τὸν Λεοννάτον τὸν Ὀνάσου ἔταξεν· Ἀρρύβου γὰρ νόσῳ 45 ἀπέθανεν. (6) Ἀπέθανε δὲ καὶ Ἀντίοχος ὁ ἄρχων τῶν τοξοτῶν, καὶ ἀντὶ τούτου ἄρχειν ἐπέστησε τοῖς τοξόταις Ὀμβρίωνα Κρήτα. Ἐπὶ δὲ τοὺς ζυμμάχους τοὺς πεζοὺς, ὧν Βάλακρος ἠγεῖτο, ἐπεὶ Βάλακρος ἐν Αἰγύπτῳ ὑπελείπετο, Κάλανον κατέστησεν ἡγεμόνα. 50 (7) Κατανεῖμαι δὲ λέγεται ἐς πολλοὺς τὴν ἀρχὴν τῆς

salem; quem quidem nonnulli sacerdotes Ammonis in Ægyptum portant. Quum enim in Ægyptum proficiscuntur, salem in cistulas ex palma contectas conditum, regi aut alteri cuiquam muneri ferunt. (4) Sunt autem frusta oblonga, quaedam enim longitudinem trium digitorum excedunt, puraque instar crystalli. Hoc genere salis et Ægyptii et alii quibus divinus cultus curæ est, in sacrificiis utuntur, quod sale marino sit purior. (5) Alexander loci naturam admiratus, oraculum consuluit: acceptoque responso sibi, ut dicebat, grato, in Ægyptum rediit, eodem, ut Aristobulus auctor est, quo venerat itinere: ut vero Ptolemæus scribit, rectiore via Memphin versus.

CAP. V.

Ad Memphin multæ ad eum ex Græcia legationes venerunt, neque quinquam, qui postulata non impetrasset, dimisit. Novæ etiam copiæ accesserunt, ab Antipatro mercenarii Græci quadringenti, quibus præerat Menidas Hegesandri filius: ex Thracia equites circiter quingenti, quibus præfectus erat Asclepiodorus Eunici filius. (2) Eo loci Jovi regi sacrum fecit, pompam cum exercitu armato duxit: ludos etiam gymnicos et musicos exhibuit. Deinde ad Ægypti administrationem constituendam conversus, duos Ægypto præsidēs Ægyptios præfecit, Doloaspin et Petisin, inter quos universam Ægypti regionem distribuit. Petise vero imperium detrectante, Doloaspis totam provinciam suscepit. (3) Præsidiorum principes ex amicis in Memphi constituit Pantaleontem Pydnaem, Pelusii Polemonem Megaclis filium Pellæum. Exteris militibus Lycidam Ætolium præfecit. Scribam præterea exteris adjunxit, Eognostum Xenophanti filium, ex amicis. Inspectores vero iisdem adjecit Æschylum et Ephippum Chalcidensem. (4) Libyæ vero finitimæ Apollonium Charini filium præfecit: Arabiæ quæ est ad urbem Heroum, Cleomenem Naucraticam, mandatis additis, ut legum imperium juxta veterem consuetudinem penes præsidēs esset: ipse tributa colligeret, quæ illi pendere ei jussi sunt. (5) Copiis quas in Ægypto reliquit, duces præfecit Peucestam Macartati et Balacrum Amyntæ filium, classi vero Polemonem Theramenis filium. Corporis custodem loco Arrhybæ Leonnatum Onasi (Antei?) filium constituit: Arrhybas enim morbo exstinctus erat. (6) Obierat autem etiam Antiochus sagittariorum dux, in cujus locum Ombrionem Cretensem suffecit. Sociorum peditatui cui Balacrus præfuerat (qui in Ægypto relinquebatur), Calanum ducem constituit. (7) Ægypti imperium inter plures præsidēs par-

Αἰγύπτου, τὴν τε φύσιν τῆς χώρας θαυμάσας καὶ τὴν
 ὀχυρότητα, ὅτι οὐκ ἀσφαλές οἱ ἐφαίνετο ἐνὶ ἐπιτρέψαι
 ἀρχεῖν Αἰγύπτου πάσης. Καὶ Ῥωμαῖοί μοι δοκοῦσι
 παρ' Ἀλεξάνδρου μαθόντες ἐν φυλακῇ ἔχειν Αἰγυπτὸν
 καὶ μηδένα τῶν ἀπὸ βουλῆς ἐπὶ τῷδε ἐκπέμπειν ὑπαρ-
 χον Αἰγύπτου, ἀλλὰ τῶν εἰς τοὺς ἵππέας σφίσι ξυντε-
 λούντων.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἀλέξανδρος δὲ ἅμα τῷ ἤρι ὑποφαίνονται ἐκ Μέμ-
 φιος ἦει ἐπὶ Φοινίκης καὶ ἐγεφυρώθη αὐτῷ ὃ τε κατὰ
 10 Μέμφιν πόρος τοῦ Νείλου καὶ αἱ διώρυχες αὐτοῦ πᾶσαι.
 Ὡς δὲ ἀφίκετο εἰς Τύρον, καταλαμβάνει ἐνταῦθα ἤκον
 αὐτῷ ἤδη καὶ τὸ ναυτικόν. Ἐν Τύρῳ δὲ αὐθις θύει τῷ
 Ἡρακλεῖ καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ μουσικόν.
 (2) Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται παρ' αὐτὸν ἐξ Ἀθηνῶν ἡ Πά-
 15 ραλος πρέσβεις ἄγουσα Διόφρατον καὶ Ἀχιλλέα· ξυνε-
 πρέσβευον δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ Πάραλοι ζύμπαντες. Καὶ
 οὔτοι τῶν τε ἄλλων ἔτυχον ὧν ἕνεκα ἐστάλησαν καὶ
 τοὺς αἰγματούτους ἀφῆκεν Ἀθηναίους ὅσοι ἐπὶ Γρανικῷ
 Ἀθηναίων ἐάλωσαν. (3) Τὰ δὲ ἐν Πελοποννήσῳ ὅτι
 20 αὐτῷ νενεωτερίσθαι ἀπήγγελλτο, Ἀμφοτερόν πέμπει
 βοθηεῖν Πελοποννησίων ὅσοι εἰς τε τὸν Περσικὸν πόλε-
 μον βέβαιοι ἦσαν καὶ Λακεδαιμονίων οὐ κατήκουον.
 Φοίνιξι δὲ καὶ Κυπρίοις προσετάχθη ἑκατὸν ναῦς ἄλλας
 πρὸς αἷς ἔχοντα Ἀμφοτερόν ἐπεμπε στέλλειν ἐπὶ Πε-
 25 λοποννήσου.

4. Αὐτὸς δὲ ἤδη ἄνω ὤρματο ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε καὶ
 τὸν Εὐφράτην ποταμόν, ἐν Φοινίκῃ μὲν ἐπὶ τῶν φόρων
 τῆ ξυλλογῇ καταστήσας Κοίρανον Βεροιαῖον, Φιλόξε-
 νον δὲ τῆς Ἀσίας τὰ ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου ἐκλέγειν.
 30 Τῶν ξὺν αὐτῷ δὲ χρημάτων τὴν φυλακὴν ἀντὶ τούτων
 ἐπέτρεψεν Ἀρπάλῳ τῷ Μαχάτα ἄρτι ἐκ τῆς φυγῆς
 ἦκοντι. (5) Ἀρπαλος γὰρ τὰ μὲν πρῶτα ἔφυγε, Φι-
 λίππου ἔτι βασιλεύοντος, ὅτι πιστὸς ἦν, καὶ Πτολεμαῖος
 ὁ Λάγου ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἔφυγε καὶ Νέαρχος ὁ Ἀνδροτίμου
 35 καὶ Ἐρίγιος ὁ Λαρίχου καὶ Λαομέδων ὁ τούτου ἀδελ-
 φός, ὅτι ὑποπτα ἦν Ἀλεξάνδρῳ εἰς Φίλιππον, ἐπειδὴ
 Εὐρυδικὴν γυναῖκα ἠγάγετο Φίλιππος, Ὀλυμπιάδα δὲ
 τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα ἠτίμασε. (6) Τελευτήσαντος
 δὲ Φιλίππου κατελθόντας ἀπὸ τῆς φυγῆς ὅσοι δι' αὐτὸν
 40 ἔφευγον Πτολεμαῖον μὲν σωματοφύλακα κατέστησεν,
 Ἀρπαλον δὲ ἐπὶ τῶν χρημάτων, ὅτι αὐτῷ τὸ σῶμα εἰς
 τὰ πολέμια ἀχρεῖον ἦν, Ἐρίγιον δὲ ἱππάρχην τῶν
 ξυμμάχων, Λαομέδοντα δὲ τὸν τούτου ἀδελφόν, ὅτι δι-
 45 γλωσσος ἦν εἰς τὰ βαρβαρικὰ γράμματα, ἐπὶ τοῖς αἰ-
 γματούτοις βαρβάροις, Νέαρχον δὲ σατραπεύειν Λυκίας
 καὶ τῆς ἐχομένης Λυκίας χώρας ἕσπε ἐπὶ τὸν Ταῦρον τὸ
 ὄρος. (7) Ὀλίγον δὲ πρόσθεν τῆς μάχης τῆς ἐν Ἰσσω
 γενομένης ἀναπεισθεὶς πρὸς Ταυρίσκου, ἀνδρὸς κακοῦ,
 Ἀρπαλος φεύγει ξὺν Ταυρίσκῳ. Καὶ ὁ μὲν Ταυρίσκος
 50 παρ' Ἀλέξανδρον τὸν Ἠπειρώτην εἰς Ἰταλίαν σταλαεὶς
 ἐκεῖ ἐτελεύτησεν· Ἀρπάλῳ δὲ ἐν τῇ Μεγαρίδι ἡ φυγὴ ἦν.

titus esse dicitur, naturam regionis admiratus et muni-
 menta, neque tutum ratus universum Ægypti imperium
 uni committere. Quod quidem Alexandri consilium imitati
 Romani in tuenda Ægypto mihi videntur, neminem sena-
 torii ordinis, sed equestris, proconsulem eo mittere soliti.

CAP. VI.

Alexander incunte vere Memphi in Phœnicen movit,
 Nilo flumine ad Memphin fossisque ejus omnibus ponte
 stratis. Ubi Tyrum pervenit, reperit ibi advectam jam
 etiam classem; et Herculi rursus sacrum fecit, ludosque
 gymnicos et musicos edidit. (2) Eodem loci Paralus, sacra
 Atheniensium navis, ad Alexandrum venit, legatos adve-
 hens Diophantum et Achillem. Conjunxerant sese huic le-
 gationi omnes Parali universi: quibus quidem omnia quæ
 postularunt concessit, et Atheniensibus cives quotquot ad
 Granicum amnem capti fuerant remisit. (3) Quumque in
 Peloponneso tumultus excitati esse nuntiarentur, Ampho-
 terum eo mittit, iis qui constantes ad Persicum usque bel-
 lum manserant, neque Lacedæmoniis morem gesserant,
 subventurum. Phœnicibus autem et Cypriis imperavit, ut
 centum alias naves præter eas, quibus Amphoterum in-
 structum misit, in Peloponnesum destinarent.

4. Ipse vero ulteriora petens ad Thapsacum et Euphra-
 tem fluvium contendit, atque in Phœnice quidem tributis
 cogendis Cœranum Berœæum quæstorem constituit: in
 Asia Philoxenum, qui cis Taurum vectigalia cogat. Pecuni-
 arum autem quas penes se habebat, Harpalo Machatæ,
 qui recens ab exilio redierat, in horum locum suffecto,
 curam dedit. (5) Harpalus enim primum quidem, quod
 fidus (Alexandro) fuisset, Philippo adhuc regnante fuge-
 rat, eademque de causa una cum illo etiam Ptolemæus Lagi,
 et Nearchus Androtimi, atque Erigyus Larichi filius, ejusque
 frater Laomedon. Suspectus enim erat Alexander Philippo,
 postquam Olympiade Alexandri matre repudiata, Eurydicen
 uxorem ceperat. (6) Mortuo autem Philippo quum ii qui sua
 causa fugerant rediissent, Ptolemæum quidem inter corporis
 custodes refulit: Harpalum vero, quum corpore esset ad res
 bellicas subeundas parum firmo, thesauris præfecit: Eri-
 gyium equitui sociorum ducem statuit: Laomedontem ejus
 fratrem, quod duarum linguarum, græcæ et barbaricæ, pe-
 ritus esset, captivis barbaris: Nearchum Lyciæ atque uni-
 versæ regioni quæ Lyciæ finitima est ad Taurum montem
 usque præposuit. (7) Verum paulo ante prælium quod apud
 Issum commissum erat, Harpalus seductus a Taurisco ho-
 mine improbo, una cum eo fugerat. Et Tauriscus quidem ad
 Alexandrum Epirotam in Italiam profectus, ibi vitam finiit.
 Harpalus quum ad Megarenses se recepisset, invitatus ab

Ἄλλ' Ἀλέξανδρος πείθει αὐτὸν καταλθεῖν, πίστεις δούς οὐδέν οἱ μείον ἔσσεσθαι ἐπὶ τῇ φυγῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἐπα- νελθόντι, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρημάτων αὐθις ἐτάχθη Ἄρπα- λος. (8) Ἐς Λυδίαν δὲ σατράπην Μένανδρον ἐκπέμπει 5 τῶν ἐταίρων· ἐπὶ δὲ τοῖς ξένοις, ὧν ἡγεῖτο Μένανδρος, Κλέαρχος αὐτῷ ἐτάχθη· ἀντὶ δὲ Ἀρίμμη σατράπην Συ- ρίας Ἀσκληπιόδωρον τὸν Εὐνίκου ἀπέδειξεν, ὅτι Ἀρίμ- μας βλακεῦσαι ἐδόκει αὐτῷ ἐν τῇ παρασκευῇ ἦντινα ἐτάχθη παρασκευάσαι τῇ στρατιᾷ κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν 10 ἄνω.

ΚΕΦ. Ζ΄.

Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μηνὸς Ἑκα- τομβαιῶνος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησιν Ἀριστοφάνους· καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐξευγμένον τὸν πόρον. Καὶ γὰρ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δα- 15 ρεῖου ἐπετέτραπτο, ἰππέας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίουσ καὶ τούτων Ἑλληνας μισθοφόρους δισχιλίουσ, τέως μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσε, (2) καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνεχῆς ἡ γέφυρα ἦν ἐξευγμένη ἔστε ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην τοῖς Μακεδόσι, δειμαίνουσι μὴ ἐπιθύνοντο οἱ ἀμφὶ 20 Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ ἵνα ἐπαύετο· Μαζαῖος δὲ ὡς ἤκου- σεν ἤδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ὄρχετο φεύγων ζῦν τῇ στρατιᾷ πάσῃ· καὶ εὐθὺς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθη- σαν αἱ γέφυραι τῇ ὄχθῃ τῇ πέραν καὶ διέβη ἐπ' αὐτῶν ζῦν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.

3. Ἐνθεν δὲ ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐ- φράτην ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας καλουμένης χώρας. Οὐκ εὐθεῖαν δὲ ἐπὶ Βαβυλῶνος ἦγεν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ὁρμηθεῖς, ὅτι τὴν 30 ἐτέραν ἰόντι εὐπορώτερα τὰ ξύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὡσαύτως ἐπιφλέγον. (4) Ἀλόντες δὲ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ Δαρεῖου στρατεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσχεδασμένων ἐξήγ- γειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθηται, 35 ἐγνωκῶς εἶργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαῖνοι· καὶ εἶναι αὐ- τῷ στρατιάν πολὺ μείζονα ἢ ζῦν ἢ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. (5) Ταῦτα Ἀλέξανδρος ἀκούσας ἦει σπουδῆ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα. Ὡς δὲ ἀφίκετο, οὔτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμ- βάνει οὔτε τὴν φυλακὴν ἦντινα ἀπολελοίπει Δαρεῖος, 40 ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ, οὐδενὸς δὲ εἶργοντος.

6. Ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατόν· καὶ τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπέσ ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθυε τῇ τε σε- λήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῆ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος 45 εἶναι κατέχει. Καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκεί- νου τοῦ μηνὸς ἔσσεσθαι ἡ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην σημαίνεσθαι Ἀλεξάνδρῳ. (7) Ἄρας δὲ ἀπὸ τοῦ Τίγρη- τος ἦει διὰ τῆς Ἀτουρίας χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων 50 τὰ Ἰορδουαίων ὄρη, ἐν δεξιᾷ δὲ αὐτὸν τὸν Τίγρητα. Τε- τάρτη δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρόδρομοι αὐτῷ

Alexandrō uti ad se reverteretur, accepta fide fugam sibi damno non futuram, rediit. Neque fuit damno; nam re- versus pecuniarum administrationi denuo admotus est. (8) In Lydiam Menandrum, unum ex amicis, satrapam misit, Clearcho exteris, quorum dux erat Menander, suffecto. In Arimmæ locum Asclepiodorum Eunici filium Syriæ sa- trapam constituit, quum Arimmas visus esset in præparandis necessariis exercitui interiora Asiæ petenti segnem se præ- buisse.

CAP. VII.

Alexander Thapsacum pervenit mense Hecatombæone, archonte Athenis Aristophane: ubi duobus pontibus junctum Euphratem fluvium reperit. Mazæus enim, cui Darius amnis tutelam mandaverat, cum tribus fere millibus equi- tum, in quibus duo erant millia Græcorum mercenariorum, hucusque quidem ad flumen consederat; (2) et propterea, pons non continuus usque ad ulteriorem ripam perductus erat a Macedonibus, veritis, ne qui cum Mazæo erant in pontem qua parte imperfectus erat impetum facerent. Ma- zæus autem ubi Alexandrum appropinquare cognovit, cum omnibus copiis inde aufugit. Post ejus fugam, pontibus in ulteriorem ripam jactis, Alexander universum exercitum traduxit.

3. Inde ulterius per regionem, cui Mesopotamia nomen est, ad lævam Euphratem fluvium et Armeniæ montes ha- bens, progressus est. Neque vero recta via ab Euphrate movens Babylonem contendit, quum alia via ad exercitum ducendum commodior plus pabuli equis suppeditaret, alia- que necessaria ex ea regione sumi possent, neque æstus tantopere gradientes torreret. (4) In itinere exploratores nonnulli, longius ab exercitu Darii speculatum digressi, capti significarunt Darium ad Tigrim fluvium consedis- se, Alexandrum transitu prohibiturum, multoque majores co- pias habere, quam quibuscum in Cilicia pugnarat. (5) Quo cognito, Alexander confestim ad Tigrim contendit. Quo postquam venit, neque Darium ipsum offendit, neque præ- sidium ullum a Dario relictum: itaque flumen transit, ægre quidem ob cursus rapiditatem, nemine tamen prohibente.

6. Ibi nomihil quietis exercitui dedit. Per id tempus in- gens lunæ defectio fuit. Alexander lunæ, soli, ac terræ, a quibus eclipses fieri dicuntur, sacrificium fecit. Aristandro visum est, felicem ac faustum successum Alexandro et Ma- cedonibus per lunæ defectum portendi, præliumque eo ipso mense committendum esse; et sacrificia ipsa victoriam Alexandro promittere. (7) Motis itaque castris a Tigri per Aturiam exercitum duxit, a sinistra habens Gordyæorum montes, a dextra Tigrim. Quarto deinde post transitum die antecursores renuntiant, hostilem equitatum in campis cer-

ἐξαγγέλλουσιν ὅτι ἵππεῖς [οὔτοι] πολέμιοι ἀνὰ τὸ πε-
δίον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. Ξυντάξας
οὖν τὴν στρατιὰν προὔχῳρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ
τῶν προδρόμων προσελάσαντες ἀκριθέστερον οὔτοι κα-
6 τιδόντες ἔφασκον δοκεῖν εἶναι σφισιν οὐ πλείους ἢ χι-
λίους τοὺς ἵππέας.

ΚΕΦ. Η΄.

Ἀναλαβὼν οὖν τὴν τε βασιλικὴν ἴλην καὶ τῶν ἐταί-
ρων μίαν καὶ τῶν προδρόμων τοὺς Παίονας ἤλαυνε
σπουδῆ, τὴν δὲ ἄλλην στρατιὰν βιάδην ἐπεσθαι ἐκέλευ-
10 σεν. Οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἵππεῖς, κατιδόντες τοὺς ἀμφ’
Ἀλέξανδρον ὀξέως ἐπάγοντας, ἔφευγον ἀνὰ κράτος. Καὶ
Ἀλέξανδρος διώκων ἐνέκειτο· (2) καὶ οἱ μὲν πολλοὶ
ἀπέφυγον, τοὺς δὲ τινὰς καὶ ἀπέκτειναν, ὅσοις οἱ ἵπποι
ἐν τῇ φυγῇ ἔκαμον, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας αὐτοῖς ἵπποις
15 ἔλαβον· καὶ παρὰ τούτων ἔμαθον ὅτι οὐ πόρρω εἶη Δα-
ρεῖος ξὺν δυνάμει πολλῇ.

3. Βεβοηθῆκεσαν γὰρ Δαρείῳ Ἰνδῶν τε ὅσοι Βακ-
τρίοις ὄμοροι καὶ αὐτοὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοί· τού-
των μὲν πάντων ἡγεῖτο Βῆσσοσ ὁ τῆς Βακτρῶν χώρας
20 σατράπης. Εἶποντο δὲ αὐτοῖς καὶ Σάκαι (Σκυθικὸν τοῦτο
τὸ γένος τῶν τὴν Ἀσίαν ἐποικούντων Σκυθῶν), οὐχ ὑπή-
κοοι οὔτοι Βῆσσοσ, ἀλλὰ κατὰ συμμαχίαν τὴν Δαρείου
ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Μαυάκης· αὐτοὶ δὲ ἵπποτοξόται ἦσαν.
(4) Βαρσαέντης δὲ Ἀραχῶτων σατράπης Ἀραχῶτους
25 τε ἦγε καὶ τοὺς ὄρειους Ἰνδοὺς καλουμένους. Σατιβαρ-
ζάνης δὲ ὁ Ἀρείων σατράπης Ἀρείους ἦγε. Παρθυαῖους
δὲ καὶ Ὑρκανίους καὶ Ταπούρους, τοὺς πάντας ἵππέας,
Φραταφέρνης ἦγεν. Μήδων δὲ ἡγεῖτο Ἀτροπάτης· ξυ-
ετάττοντο δὲ Μήδοις Καδούσιοί τε καὶ Ἄλβανοι καὶ
30 Σαχεσίνοι. (5) Τοὺς δὲ προσοίκους τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσ-
σῃ Ὀκονδοβάτης καὶ Ἀριοθαρζάνης καὶ Ὀρξίνης ἐκό-
σμου. Οὔξιοι δὲ καὶ Σουσιανοὶ ἡγεμόνα παρείχοντο
Ὁξάθρην τὸν Ἀβουλίτου. Βουπάρης δὲ Βαβυλωνίων
ἡγεῖτο. Οἱ δ’ ἀνάσπαστοι Κᾶρες καὶ Σιτακηνοὶ σὺν Βα-
35 βυλωνίοις ἐτετάχατο. Ἀρμενίων δὲ Ὀρόντης καὶ Μι-
θραύστης ἦρχε, καὶ Ἀριάκης Καππαδόκων. (6) Σύ-
ρους δὲ τοὺς τε ἐκ τῆς κοίλης καὶ ὅσοι τῆς μεταξὺ τῶν
ποταμῶν Συρίας Μαζαῖος ἦγεν. Ἐλέγετο δὲ ἡ πᾶσα
στρατιὰ ἢ Δαρείου ἵππεῖς μὲν ἐς τετρακισμυρίουσ, πεζοὶ
40 δὲ ἐς ἑκατὸν μυριάδας, καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα δια-
κόσια, ἐλέφαντες δὲ οὐ πολλοί, ἀλλὰ ἐς πεντεκαίδεκα
μάλιστα Ἰνδοῖς τοῖς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ἰνδοῦ ἦσαν.

7. Ξὺν ταύτῃ τῇ δυνάμει ἐστρατοπεδεύκει Δαρεῖος
ἐν Γαυγαμήλοισι πρὸς ποταμῷ Βουμῳδῳ, ἀπέχων Ἀρ-
45 θῆλων τῆς πόλεως ὅσον ἐξακοσίους σταδίους, ἐν χώρῳ
ὀμαλῷ πάντῃ. Καὶ γὰρ καὶ ὅσα ἀνώμαλα αὐτοῦ ἐς ἵπ-
πασίαν, ταῦτα δὲ ἐκ πολλοῦ οἱ Πέρσαι τοῖς τε ἄρμασιν
ἐπελαύνειν εὐπετῆ πεποιήκεσαν καὶ τῇ ἵππῳ ἵππάσιμα.
Ἦσαν γὰρ οἱ ἀνέπειθον Δαρεῖον ὑπὲρ τῆς πρὸς Ἰσσοῦ γε-
50 νομένης μάχης ὅτι ἄρα ἐμειονέκτησε τῶν χωρίων τῇ
στενότητι· καὶ Δαρεῖος οὐ χαλεπῶς ἐπέιθετο.

ni : quantus autem eorum numerus esset, colligi non posse-
Instructo igitur exercitu ad pugnam procedit : quum alii
rursum ex præcursoribus incitatis equis advolant, qui re-
certius comperta, equites ab se visos non ultra mille esse
affirmabant.

CAP. VIII.

Quo audito, confestim assumpta turma regia, et ami-
corum alia, et antecursoribus Pæonibus, in eos fertur : re-
liquo exercitu lento gradu sequi jusso. Persarum equites
Alexandrum acriter in sese ruentem conspicati, effuso cursu
fugiunt. Alexander fugientium terga premit. (3) Et qui-
dem incolumes evasere, nonnulli occisi sunt : alii, quos
equi in fuga deficiebant, una cum equis vivi in potestatem
venere : ex quibus cognovit, Darium cum ingenti exercitu
non procul inde abesse.

3. Venerant enim auxilio ad Darium Indi quotquot Ba-
ctrianis finitimi sunt, ipsique Bactriani et Sogdiani : quo-
rum omnium dux Bessus erat, Bactrianorum satrapa. Con-
junxerant sese his etiam Sacæ ex Scythiis oriundi, iis qui
Asiam incolunt : hi non imperio Bessi subjecti, sed Dario
confœderati sunt. Ducebat eos Mavaces ; erantque omnes hi
equestres sagittarii. (4) Barsaentes autem Arachotorum sa-
trapa Arachotos et Indos qui montani dicuntur ducebat. Sa-
tibarzanès, Ariorum satrapa, Arios, Phrataphernes Parthos,
Hyrcanos ac Tapuros, omnes equites. Atropates Medorum
dux erat : conjuncti autem erant Medis Cadusii et Albani ac
Sacesinæ. (5) Rubri maris accolæ Ocondobates, Ariobar-
zanes et Orxines ducebant. Uxii vero et Susiani ducem ha-
bebant Oxathrem Abuliti filium, Babylonii Buparem. Cares
autem anaspasti, hoc est, sedibus suis pulsî, et Sitaceni Ba-
byloniis conjuncti erant. Armeniis Orontes et Mithraustes
præerant, Cappadocibus Ariaces. (6) Syros qui ex Cœlesyria
erant, et quotquot in ea Syria, quæ est intra fluvios (in Me-
sopotamia) habitabant, Mazæus regebat. Universus porro
Darii exercitus ferebatur esse equitum quadraginta millia,
peditum circa decies centena millia, currus falcati cc,
elephanti non multi, sed circiter xv cum Indis qui cis In-
dum flumen venerant.

7. Cum his copiis Darius ad Gaugamela prope flumen Bu-
modum castra posuerat, sexcentis circiter ab Arbelo oppido
stadiis, plano undique et patenti campo. Quicquid enim
inæqualis soli erat, quodque curribus ducendis impedimento
esset, id omne Persæ multo ante adæquarant, commodum-
que ad equitandum fecerant. Persuaserant enim nonnulli
Dario, nullam aliam fuisse causam cladis apud Issum ac-
ceptæ, quam angustiam locorum : idque Darius facile cre-
didit.

ΚΕΦ. Θ'.

Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλη Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τῶν κα-
 τασκόπων τῶν Περσῶν ὅσοι ἐάλωσαν, ἔμεινεν αὐτοῦ
 ἵνα ἐξηγγέλη ἡμέρας τέσσαρας· καὶ τὴν τε στρατιάν
 ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνέπαυσε, τὸ δὲ στρατόπεδον τάφρῳ τε καὶ
 5 χάρακι ἐτείχισεν. Ἐγὼ γὰρ τὰ μὲν σκευοφόρα ἀπολεί-
 πειν καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπόμαχοι ἦσαν, αὐτὸς δὲ
 ζῆν τοῖς μαχίμοις οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ ὄπλα φέρουσιν ἰέ-
 ναι ἐς τὸν ἀγῶνα. (2) Ἀναλαβὼν οὖν τὴν δύναμιν νυ-
 κτὸς ἦγεν ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν μάλιστα, ὡς ἅμ'
 10 ἡμέρα προσμῖξαι τοῖς βαρβάροις. Δαρεῖος δέ, ὡς προσ-
 ηγγέλη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος, ἐκτάσσει
 τὴν στρατιάν ὡς ἐς μάχην· καὶ Ἀλέξανδρος ἦγεν ὠσαύ-
 τως τεταγμένους. Καὶ ἀπεῖχε μὲν ἀλλήλων τὰ στρατό-
 πεδα ὅσον ἐξήκοντα σταδίου, οὐ μὴν πω καθέωρων
 15 ἀλλήλους· γήλοφοι γὰρ ἐν μέσῳ ἐπίπροσθεν ἀμφοῖν
 ἦσαν.

3. Ὡς δὲ ἀπεῖχεν Ἀλέξανδρος ὅσον ἐς τριάκοντα
 σταδίου καὶ κατ' αὐτῶν ἤδη τῶν γηλόφων ἦει αὐτῷ ὁ
 στρατὸς, ἐνταῦθα, ὡς εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἔστησε τὴν
 20 αὐτοῦ φάλαγγα· καὶ ξυγκαλέσας αὐτοὺς τε τοὺς ἐταίρους
 καὶ στρατηγούς καὶ ἰλάρχας καὶ τῶν συμμάχων τε καὶ
 τῶν μισθοφόρων ξένων τοὺς ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο εἰ
 αὐτόθεν ἐπάγοι ἤδη τὴν φάλαγγα, ὡς οἱ πλεῖστοι ἄγειν
 ἐκέλευον, (4) ἢ καθάπερ Παρμενίωνι καλῶς [ἔχειν] ἐδό-
 25 κει, τότε μὲν αὐτοῦ καταστρατοπεδεύειν, κατασκέψασθαι
 δὲ τὸν τε χῶρον ζύμπαντα, εἰ δὴ τι ὑποπτον αὐτοῦ ἢ
 ἄπορον [εἶη], ἢ εἰ πη τάφροι ἢ σκόλοπεσκαταπεπηγότες
 ἀφανεῖς, καὶ τὰς τάξεις τῶν πολεμίων ἀκριβέστερον
 30 καταιδεῖν. Καὶ νικᾷ Παρμενίων τῇ γνώμῃ, καὶ κατα-
 στρατοπεδεύουσιν αὐτοῦ ὅπως τεταγμένοι ἔμελλον ἰέναι
 ἐς τὴν μάχην.

5. Ἀλέξανδρος δέ, ἀναλαβὼν τοὺς ψιλοὺς καὶ τῶν
 ἰπέων τοὺς ἐταίρους, περιηεῖ ἐν κύκλῳ σκοπῶν τὴν
 χώραν πᾶσαν ἵνα τὸ ἔργον αὐτῷ ἔσσειται ἔμελλον. Ἐπα-
 35 νελθὼν δὲ καὶ ξυγκαλέσας αὐτῷ τοὺς αὐτοὺς ἡγεμόνας,
 αὐτοὺς μὲν οὐκ ἔφη χρῆναι παρακαλεῖσθαι πρὸς οὐ ἐς
 τὸν ἀγῶνα· πάλαι γὰρ εἶναι δι' ἀρετὴν τε τὴν σφῶν
 παρακεκλημένους καὶ ὑπὸ τῶν πολλάκις ἤδη καλῶν ἔρ-
 γων ἀποδεδειγμένους· (6) τοὺς κατὰ σφᾶς δὲ ἐκάστους
 40 ἐξορμᾶν ἠξίου, λοχαγόν τε λοχίτας καὶ ἰλάρχην τὴν ἰλην
 τὴν αὐτοῦ ἕκαστον καὶ ταξιάρχους τὰς τάξεις, τοὺς τε
 ἡγεμόνας τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα ἕκαστον τὴν οἱ ἐπι-
 τετραμμένην, ὡς ἐν τῇδε τῇ μάχῃ οὐχ ὑπὲρ Κοίλης
 Συρίας ἢ Φοινίκης, οὐδὲ ὑπὲρ Αἰγύπτου, ὡς πρόσθεν,
 45 μαχομένους, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ξυμπάσης Ἀσίας, οὐστι-
 νας χρῆ ἄρχειν, ἐν τῷ τότε κριθησόμενον. (7) Οὐκ οὖν
 τὴν ἐς τὰ καλὰ ἐξόρμησιν διὰ πολλῶν ἀναγκαίαν αὐ-
 τοῖς εἶναι οἴκοθεν τοῦτο ἔχουσιν, ἀλλὰ κόσμου τε ἐν τῷ
 50 κινδύνῳ ὅπως τις καθ' αὐτὸν ἐπιμελήσεται καὶ σιγῆς
 ἀκριβοῦς ὁπότε σιγῶντας ἐπιέναι δεοί, καὶ αὐ λαμπρᾶς
 τῆς βοῆς ἵνα ἐμβοῆσαι καλόν, καὶ ἀλαλαγμοῦ ὡς φοβε-
 ρωτάτου ὁπότε ἐπαλαλάξαι καιρός· (8) αὐτοῖ τε ὅπως

CAP. IX.

Quæ postquam Alexandro a speculatoribus Persarum
 captis relata sunt, quatuor diebus eo in loco ubi hæc nun-
 tiata moratus, exercitui quietem ab itineris labore dedit :
 castra vallo ac fossa munivit. Statuerat enim impedi-
 menta omnia ac militem qui inutilis ad pugnam esset relin-
 quere : ipse vero cum bellatoribus nihil aliud quam arma
 portantibus prælium adire. (2) Noctu itaque copiis edu-
 ctis, circiter secundam vigiliam movit, ut prima statim luce
 manus cum barbaris consereret. Darius, simulac ei nuntia-
 tum est Alexandrum appropinquare, confestim exercitum
 ad committendum prælium instruit. Alexander etiam in-
 structam aciem ducit. Distabat exercitus ab exercitu sexa-
 ginta ferme stadiis. Nondum vero sese conspiciebant; tumuli
 enim medii inter utrumque exercitum erant.

3. Quum vero Alexander triginta ferme stadiis abesset
 jamque ad ipsos prope tumulos exercitus processisset, ibi
 conspectis barbaris phalangem sistit; convocatisque amicis
 et copiarum ductoribus turmarumque præfectis, sociorum
 etiam ac mercenariorum exterorum ducibus, consultat an
 confestim phalanx in hostem agenda esset (quæ plurimorum
 sententia erat), (4) an potius (ut Parmenio recte censebat)
 positis tum ibi castris, omnem illum locum accurate per-
 lustrarent, an quid alicubi suspectum parumque tutum es-
 set, an murices solo suffixi laterent : quem etiam in modum
 acies instructæ essent diligentius certiusque explorarent.
 Vicitque Parmenionis sententia, et castra ibi posita sunt,
 prout ad pugnam ituri erant.

5. Deinde Alexander sumptis expeditis et equitatu ami-
 corum, locum omnem in quo prælium committendum erat,
 in circuitu lustrat. Reversusque, convocatis rursus copia-
 rum ducibus, non oportere eos sua oratione ad pugnam in-
 citari, inquit. Veterem enim ipsorum virtutem multaque
 præclara facinora jam sæpenumero edita magno satis incita-
 mento ipsis esse : (6) id modo rogare, ut prout quisque
 eorum alicui turmæ, alæ, agmini, aut phalangi præfectus
 esset, ita suos milites cohortaretur non jam illos pro Cœle-
 syria, aut Phœnicia, neque pro Ægypto, ut prioribus præ-
 liis, pugnaturos, sed pro universa Asia : illoque conflictu
 decernendum esse quosnam regnare oporteat. (7) Non igitur
 illos multis verbis ad fortitudinem excitandos esse, qui-
 bus virtus illa genuina propriaque sit : monendos tantum,
 ut unusquisque eos quibus præsit inter pugnandum in ordi-
 ne contineat : utque quum silentio opus sit, id accurate
 observent · altiore item voce quum id ex re fuerit, utantur :
 clamores denique quam maxime possint terribiles, quum
 occasio ita postulaverit, edant. (8) Ad hæc, ut ipsam

δξέως κατακούειεν τῶν τε παραγγελλομένων, καὶ παρ' αὐτῶν αὖ ὅπως ἐς τὰς τάξεις δξέως παραδιδύνται τὰ παραγγέλματα· ἐν τε τῷ καθ' αὐτὸν ἕκαστον καὶ τὸ πᾶν μεμνησθαι ξυκινδυνεύόν τε ἀμελουμένῳ καὶ δι' ἐπιμε-
5 λείας ἐκπονουμένῳ ξυνορθούμενον.

ΚΕΦ. Ι΄.

Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄλλα οὐ πολλὰ παρακαλέσας τε καὶ ἀντιπαρὰ κληθεὶς πρὸς τῶν ἡγεμόνων θαρρῆειν ἐπὶ σφίσι, δειπνοποιεῖσθαι τε καὶ ἀναπαύεσθαι ἐκέλευσε τὸν στρατόν. Παρμενίων δὲ λέγουσιν ὅτι ἀφικόμενος
10 παρ' αὐτὸν ἐπὶ τὴν σκηνήν, νύκτωρ παρήνει ἐπιθέσθαι τοῖς Πέρσαις ἀπροσδοκῆτοῖς τε γὰρ καὶ ἀνατεταραγμένοις καὶ ἅμα ἐν νυκτὶ φοβερωτέροις ἐπιθήσεσθαι. (2) Ὁ δὲ ἐκείνῳ μὲν ἀποκρίνεται, ὅτι καὶ ἄλλοι κατήκουον τῶν λόγων, αἰσχρὸν εἶναι κλέ-
15 ψαι τὴν νίκην, ἀλλὰ φανερώς καὶ ἄνευ σοφίσματος χρῆναι νικῆσαι Ἀλέξανδρον. Καὶ τὸ μεγαλήγορον αὐτοῦ τοῦτο οὐχ ὑπέρογκον μᾶλλον τι ἢ εὐθαρσές ἐν τοῖς κινδύνοις ἐφαίνετο· δοκεῖν δ' ἔμοιγε, καὶ λογισμῷ ἀκριβῆι ἐχρήσατο ἐν τῷ τοιῷδε· (3) ἐν νυκτὶ γὰρ τοῖς τε
20 ἀποχρώντοισι καὶ τοῖς ἐνδεῶσι πρὸς τὰς μάχας παρεσκευασμένοις πολλὰ ἐκ τοῦ παραλόγου ξυμβάντα τοὺς μὲν ἔσφηλε, τοὺς κρείσσονας, τοῖς χείροσι δὲ παρὰ τὰ ἐξ ἀμφοῖν ἐλπισθέντα τὴν νίκην παρέδωκεν· αὐτῷ τε
25 κατεφαίνετο, καὶ ἅμα ἡσσηθέντι τε αὖθις Δαρείῳ τὴν ξυγχώρησιν τοῦ χείροσι ὄντι καὶ χείρονον ἡγεῖσθαι ἢ λαθραία τε καὶ νυκτερινὴ ἐκ σφῶν ἐπίθεσις ἀφηρεῖτο, (4) εἴ τε τι ἐκ τοῦ παραλόγου πταῖσμα σφίσι ξυμπέσοι, τοῖς μὲν πολεμίοις τὰ κύκλω φίλια καὶ αὐτοὶ τῆς χώρας
30 ἔμπειροί σφείς δὲ ἄπειροί ἐν πολεμίοις τοῖς πᾶσιν, ὧν οὐ μικρὰ μοῖρα οἱ αἰχμαλώτοι ἦσαν, ξυνεπιθησόμενοι ἐν νυκτὶ μὴ ὅτι πταίσασιν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ παρὰ πολὺ νικῶντες φαίνοντο. Τούτων τε τῶν λογισμῶν ἕνεκα ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον καὶ τοῦ ἐς τὸ φανερὸν ὑπερ-
35 ὄγκου οὐ μείον.

ΚΕΦ. ΙΑ΄.

Δαρείος δὲ καὶ ὁ ξὺν Δαρείῳ στρατὸς οὕτως ὅπως τὴν ἀρχὴν ἐτάξαντο ἔμειναν τῆς νυκτὸς ξυντεταγμένοι, ὅτι οὔτε στρατόπεδον αὐτοῖς περιεβέβλητο ἀκριβές καὶ ἅμα ἐφοβοῦντο μὴ σφίσι νύκτωρ ἐπιθαινοτο οἱ πολέμιοι.
10 (2) Καὶ εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐκάκωσε τοῖς Πέρσαις ἐν τῷ τότε τὰ πράγματα, ἢ στάσις ἢ πολλὴ ἢ ξὺν τοῖς ὄπλοις καὶ τὸ δέος, ὃ τιπερ φιλεῖ πρὸ τῶν μεγάλων κινδύνων γίνεσθαι, οὐκ ἐκ τοῦ παραυτίκα σχεδιασθέν, ἀλλ' ἐν πολλῷ χρόνῳ μελετηθέν τε καὶ τὴν γνώμην
45 αὐτοῖς δουλωσάμενον.

3. Ἐτάχθη δὲ αὐτῷ ἡ στρατιὰ ὧδε· ἕάλω γὰρ ὕστε-

data celeriter auribus excipiant : excepta, accurate in agmina transmittant. Denique meminerint etiam summam rei tum periclitari ex eo, quod circa se quisque negligat, tum conservari eo, quod accurate quisque ex egerit.

CAP. X.

Mis atque hujusmodi alijs verbis non multis cohortatus duces, et vicissim ipse a ducibus animatus, ut confideret eorum virtute, milites corpora curare et quietem capere jubet. Sunt qui dicant Parmenionem postea ad ipsius tabernaculum venisse, utque per noctem in Persas irrueret suasisset. Inopinantibus enim ipsis atque perturbatis impetum noctu factum magis terribilem fore. (2) Alexandrum vero ei respondisse, quod quidem etiam alii ejus verba audiverunt, furtivam victoriam cum turpitudine esse conjunctam : Alexandri esse, aperto Marte non astu victoriam consequi. Atque hæc magnifica ejus vox non tam arrogantiae quam fortitudini in adeundis periculis tributa est. At (mea sententia) summa quoque prudentia hac in re est usus. (3) Noctu enim et iis qui abunde et qui minus parati ad pugnam sunt, multa ex improvise accidere solent, quæ fortioribus cladem, et imbecillioribus inopinatam utrisque victoriam adferant. Ipsi quoque Alexandro plerumque ad prælium incundum audaciori nox periculosa videbatur. Simul vergebatur, ne victo rursus Dario, clancularia nocturnaque a suis irruptio facta, in causa esset quo minus Darius confiteretur, se pariter et milites suos Alexandro et Macedonibus bellica virtute inferiores fuisse. (4) Adhæc si præter expectationem Macedones cladem aliquam accepissent, hostes omnia loca circumjecta amica esse habituros, et peritos locorum fore, sese contra imperitos illorum inter hostes versaturos, quorum non parva pars erant captivi, qui una cum Persis noctu eos invasuri essent, non solum si Macedones semel inferiores esse cœpissent, verumetiam non multo superiores in pugna esse viderentur. Harum itaque cogitationum causa Alexandrum laudandum censeo, nihiloque secius ob tam manifestam animi altitudinem.

CAP. XI.

Darius vero ejusque exercitus, quemadmodum initio aciem instruxerunt, ita totam noctem stetit. Neque enim castra accurate munierat, simulque metuebat ne hostes noctu impetum facerent. (2) Et sane longa illa in armis mora, siquid aliud, Persarum rebus tum temporis damno fuit; et metus qui ante magnum aliquod prælium oriri solet, neque is quidem repentinus, sed qui multo ante tempore animum insedit ac penitus subjugavit.

3. Instruxerat autem exercitum Darius hoc modo : de-

ρον ἢ τάξις ἦντινα ἔταξε Δαρεῖος γεγραμμένη, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. Τὸ μὲν εὐώνυμον αὐτῷ κέρασ οἱ τε Βάκτριοι ἱππεῖς εἶχον καὶ ζὺν ταύτοις Δάαι καὶ Ἀραχωῖτοι· ἐπὶ δὲ τούτοις Πέρσαι ἐτετάχατο, ἱππεῖς τε
 5 ὁμοῦ καὶ πεζοὶ ἀναμειγμένοι, καὶ Σούσιοι ἐπὶ Πέρσαις, ἐπὶ δὲ Σουσίοις Καδούσιοι. (4) Αὕτη μὲν ἡ τοῦ εὐώνυμου κέρως ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος τάξις ἦν· κατὰ δὲ τὸ δεξιὸν οἱ τε ἐκ Κοίλης Συρίας καὶ οἱ ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν ἐτετάχατο, καὶ Μῆδοι
 10 ἔτι κατὰ τὸ δεξιὸν, ἐπὶ δὲ Παρθυαῖοι καὶ Σάκαι, ἐπὶ δὲ Τάπουροι καὶ Ὑρκάνιοι, ἐπὶ δὲ Ἀλβανοὶ καὶ Σακεσίνοι, οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος. (5) Κατὰ τὸ μέσον δέ, ἵνα ἦν βασιλεὺς Δαρεῖος, οἱ τε ξυγγενεῖς οἱ βασιλέως ἐτετάχατο καὶ οἱ
 15 μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καλούμενοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξῆται· Οὕξιοι δὲ καὶ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ πρὸς τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ καὶ Σιτακνηοὶ ἐς βάθος ἐπιτεταγμένοι ἦσαν. (6) Προετετάχατο δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ εὐώνυμου κατὰ τὸ δεξιὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου
 20 οἱ τε Σκύθαι ἱππεῖς καὶ τῶν Βακτριανῶν ἐς χιλίους καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἑκατόν. Οἱ δὲ ἐλέφαντες ἔστησαν κατὰ τὴν Δαρείου ἴλην τὴν βασιλικὴν καὶ ἄρματα ἐς πενήκοντα. (7) Τοῦ δὲ δεξιοῦ οἱ τε Ἀρμενίων καὶ Καππαδόκων ἱππεῖς προετετάχατο καὶ
 25 ἄρματα δρεπανηφόρα πενήκοντα. Οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι παρὰ Δαρεῖόν τε αὐτὸν ἐκατέρωθεν καὶ τοὺς ἄμα αὐτῷ Πέρσας κατὰ τὴν φάλαγγα αὐτῆν τῶν Μακεδόνων, ὡς μόνοι δὴ ἀντίρροποι τῇ φάλαγγι, ἐτάχθησαν.
 30 8. Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἡ στρατιὰ ἐκοσμήθη ὣδε. Τὸ μὲν δεξιὸν αὐτῷ εἶχον τῶν ἱππέων οἱ ἑταῖροι, ὧν προετέτακτο ἡ ἴλη ἢ βασιλική, ἧς Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου ἰλάρχης ἦν, ἐπὶ δὲ ταύτῃ ἡ Γλαυκίου ἴλη, ἐχομένη δὲ αὐτῆς ἡ Ἀρίστωνος, ἐπὶ δὲ ἡ Σωπόλιδος τοῦ Ἐρ-
 35 μοδώρου, ἐπὶ δὲ ἡ Ἡρακλείδου τοῦ Ἀντιόχου, ἐπὶ ταύτῃ δὲ ἡ Δημητρίου τοῦ Ἀλθαιμένου, ταύτης δὲ ἐχομένη ἡ Μελεάγρου, τελευταία δὲ τῶν βασιλικῶν ἰλῶν ἧς Ἡγέλοχος ὁ Ἱπποστράτου ἰλάρχης ἦν. Ξυμπάσης δὲ τῆς ἵππου τῶν ἑταίρων Φιλώτας ἦρχεν ὁ
 40 Παρμενίωνος. (9) Τῆς δὲ φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἐχόμενον τῶν ἱππέων πρῶτον τὸ ἄγημα ἐτέτακτο τῶν ὑπασπιστῶν καὶ ἐπὶ τούτῳ οἱ ἄλλοι ὑπασπισταί· ἠγεῖτο δὲ αὐτῶν Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· τούτων δὲ ἐχομένη ἡ Κοῖνου τοῦ Πολεμοκράτους τάξις ἦν, μετὰ δὲ τού-
 45 τος ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου, ἔπειτα ἡ Μελεάγρου τοῦ Νεοπτολέμου, ἐπὶ δὲ ἡ Πολυσπέρχοντος τοῦ Σιμμίου, ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένου· ταύτης δὲ ἠγεῖτο Σιμμίας, ὅτι Ἀμύντας ἐπὶ Μακεδονίας ἐς ξυλλογὴν στρατιᾶς ἐσταλμένος ἦν. (10) Τὸ δὲ εὐώνυμον
 50 τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου τάξις εἶχε, καὶ αὐτὸς Κράτερος ἐξῆρχε τοῦ εὐώνυμου τῶν πεζῶν· καὶ ἱππεῖς ἐχόμενοι αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι, ὧν ἠγεῖτο Ἐρίγιος ὁ Λαρίχου· τούτων δὲ ἐχόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρασ οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς,

scriptio enim aciei post pugnam reperta est, ut tradit Aristobulus. Sinistrum cornu Bactriani equites tenebant, et cum his Daæ et Arachoti : post hos Persæ equites simul ac pedites permisti : proximi Persis Susii. Susios Cadusii sequebantur. (4) Et hic quidem sinistri cornu ordo erat usque ad medium totius phalangis. Dextrum cornu Cœlesyrii, et qui inter duo flumina incolunt, tuebantur. His Medi adjuncti erant : deinde Parthi ac Sacæ : secundum hos Tapuri atque Hyrcani : his proximj Albani et Sacesinæ : et hi quidem usque ad mediam phalangem pertingebant. (5) Ad medium vero, ubi Darius erat, ejus cognati collocati erant, et Persæ melophori, Indique, et Cares anaspasti vocati, ac Mardi sagittarii. Uxii vero et Babylonii ac rubri maris accolæ et Sitacini post hos constituti erant. (6) Ante sinistrum porro cornu, contra dextrum Alexandri, stabant equites Scythæ, et Bactriani circiter mille, ac currus falcati centum. Elephantum circa regiam Darii turmam, et currus quinquaginta. (7) Ante dextrum cornu Armenii equites et Cappadoces, currusque falcati quinquaginta. Græci autem mercenarii utrinque Darium et Persas ei adstantes cingebant, phalangi Macedonum oppositi, ut qui soli virtute pares illis essent.

8. Alexandri autem acies ita instructa fuit. Dextrum cornu tuebatur equitatus amicorum, ex quo priore loco collocata turma regia, cui Clitus Dropidi filius præerat. Huic adjuncta erat Glauciæ turma : proxima huic Aristonis : inde, Sopolidis Hermodori filii : post hanc Heracliti Antiochi F. ; ab hac Demetrii Althæmenis filii : hanc sequebatur Meleagri : ultima vero regiarum turmarum illa, cui Hegelochus Hippostrati F. præfectus erat. Universo autem equitatu amicorum Philotas Parmenionis F. præerat. (9) At phalangi Macedonicæ, quæ equitibus conjuncta erat, proxime statutum est agema scutorum, et ab hoc alii scutati, quorum dux erat Nicanor Parmenionis F. Huic proximum erat agmen Cœni Polemocratis F. ; deinde Perdices Orontis F. ; mox Meleagri Neoptolemi F. ; deinde Polysperchontis Simmiæ F. ; ab hoc Amyntæ Philippi F. Hujus agminis dux erat Simmias, quod Amyntas in Macedoniam ad conscribendum militem missus erat. (10) Sinistram phalangis Macedonicæ partem tenebat agmen Crateri Alexandri F. Et Craterus quidem universo peditatu ad sinistrum cornu præerat. Huic proximi erant equites sociorum, quibus præfectus erat Erigyus Larichi F. Hos proxime sequebantur versus lævum cornu Thessali equites, quos du-

ὄν ἤρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου. Ξυμπαν δὲ τὸ εὐώνυμον ἤγε Παρμενίων ὁ Φιλώτα, καὶ ἀμφ' αὐτὸν οἱ τῶν Φαρσαλίων ἱππεῖς οἱ κράτιστοί τε καὶ πλεῖστοι τῆς Θεσσαλικῆς ἵππου ἀνεστρέφοντο.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ἡ μὲν ἐπὶ μετώπου τάξις Ἀλεξάνδρῳ ὤδε κεκόσμητο· ἐπέταξε δὲ καὶ δευτέραν τάξιν ὡς εἶναι τὴν φάλαγγα ἀμφίστομον. Καὶ παρήγγελλτο τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἐπιτεταγμένων, εἰ κυκλουμένους τοὺς σφῶν πρὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος κατίδοιεν, ἐπιστρέψαντας ἐς τὸ ἔμπαλιν δέχεσθαι τοὺς βαρβάρους· (2) ἐς ἐπικαμπὴν δέ, εἴ που ἀνάγκη καταλαμβάνοι ἢ ἀναπτύξαι ἢ ξυγχεῖσαι τὴν φάλαγγα, κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἐχόμενοι τῆς βασιλικῆς ἴλης τῶν Ἀγριάνων ἐτάχθησαν οἱ ἡμίσεες, ὧν ἡγεῖτο Ἄτταλος, καὶ μετὰ τούτων οἱ Μακεδόνες τοξόται, ὧν Βρίσων ἤρχεν, ἐχόμενοι δὲ τῶν τοξοτῶν οἱ ἀρχαῖοι καλούμενοι ξένοι καὶ ἀρχῶν τούτων Κλέανδρος. (3) Προετάχθησαν δὲ τῶν τε Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν οἱ τε πρόδρομοι ἱππεῖς καὶ οἱ Παίονες, ὧν Ἀρέτης καὶ Ἀρίστων ἡγούντο. Ξυμπάντων δὲ προτεταγμένοι ἦσαν οἱ μισθοφόροι ἱππεῖς, ὧν Μενίδαε ἤρχε. Τῆς δὲ βασιλικῆς ἴλης καὶ τῶν ἄλλων ἐταίρων προτεταγμένοι ἦσαν τῶν τε Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν οἱ ἡμίσεες, καὶ οἱ Βαλάχρου ἀκοντισταί· οὗτοι κατὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐτετάχθησαν. (4) Μενίδαε δὲ καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν παρήγγελλτο, εἰ περιιπτέουσι οἱ πολέμοιοι τὸ κέρας σφῶν, ἐς πλαγίους ἐμβάλλειν αὐτοὺς ἐπικαμπήσαντας. Τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρας οὕτως ἐτέταχτο Ἀλεξάνδρῳ· κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον ἐς ἐπικαμπὴν οἱ τε Θράκες ἐτετάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης, καὶ ἐπὶ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἱππεῖς, ὧν ἤρχε Κοίρανος, ἐπὶ δὲ οἱ Ὀδρῦσαι ἱππεῖς, ὧν ἡγεῖτο Ἀγάθων ὁ Τυρίμμα. (5) Ξυμπάντων δὲ ταύτη προετάχθη ἡ ξενικὴ ἵππος ἢ τῶν μισθοφόρων, ὧν Ἀνδρόμαχος ὁ Ἰέρωνος ἤρχεν. Ἐπὶ δὲ τοῖς σκευοφόροις οἱ ἀπὸ Θράκης πεζοὶ ἐς φυλακὴν ἐτάχθησαν. Ἡ πᾶσα δὲ στρατιὰ Ἀλεξάνδρου ἱππεῖς μὲν ἐς ἐπτακισχιλίους, πεζοὶ δὲ ἀμφὶ τὰς τέσσαρας μυριάδας.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὤφθη Δαρειός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν, οἱ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἴλην τὴν βασιλικὴν. Ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος μάλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρήγον, ὑπερφαλαγγούντες πολὺ ἐπὶ τῶν σφῶν εὐώνυμῳ. (2) Ἦδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἱππεῖς παριπτέοντες ἤπτοντο τῶν προ-

cebat Philippus Menelai F. Universo autem equitatu sinistri lateris imperabat Parmenio Philotæ F. Circa hunc Pharsaliorum equites stabant, qui et præstantissimi et plurimi ex Thessalico equitatu erant.

CAP. XII.

In hunc modum Alexander aciem a fronte instruxit. Alium vero etiam ordinem a tergo adjecit, ut anceps ac versatilis phalanx esset, traditis mandatis ducibus ejus agminis quod a tergo addiderat, ut si circumveniri suos a Persico exercitu cernerent, retrorsum conversi barbaros exciperent; (2) ad inflexionem autem, sicubi necessitas cogeret vel explicare vel coarctare phalangem, juxta dextrum quidem cornu proxima regiæ turmæ collocata erat Agrianorum pars altera, quos Attalus ducebat; post hos Macedones sagittarii, quibus præerat Briso; sagittariis adjuncti erant ii quos veteranos externos nominant, quorum dux erat Cleander. (3) Ante Agrianos et sagittarios positi erant equites antecursores et Pæones, quos Aretes atque Aristo ducebant. Universis autem præstituti erant equites mercenarii, Menida duce. Regiæ autem turmæ ceterisque amicis præposita erat Agrianorum et sagittariorum pars altera, et jaculatores quibus Balacrus præerat, adversus currus falcatos dispositi. (4) Porro Menidæ et iis quos circa se habebat imperatum est, ut si hostes cornu suum circumequitarent, ex transverso in eos irrumperent in latus se flectentes. Et hæc quidem in dextro cornu ita sunt ab Alexandro constituta. Ad lævum vero cornu reflexa acie Thraces collocati sunt, quos ducebat Sitalces. Post hos equites auxiliares, quibus præerat Coeranus. Ab his Odryse equites, ductore Agathone Tyrimmæ filio. (5) Universis autem hac parte præpositi sunt equites exteri mercenarii, quibus præfectus erat Andromachus Hieronis F. Impedimentis Thracum peditatus præsidio positus est. Erat autem totus Alexandri exercitus, equites ad septem millia, pedites circa quadraginta millia.

CAP. XIII.

Postquam vero jam propiores inter se exercitus facti sunt, videbatur Darius, et qui circa illum erant melophori Persæ, Indi, Albani, Cares anaspasti, et Mardi sagittarii adversus ipsum Alexandrum turmamque regiæ sese opposuisse. Alexander magis versus dextrum suum cornu aciem ducit. Persæ contra procedunt sinistro suo cornu phalangem Macedonum longe excedentes. (2) Jamque fere Scytharum equitatus eos qui Alexandri agmini præstituti

τεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τάξεως καὶ Ἀλέξανδρος
 ἔτι ὄμως ἦγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν
 τὸν ὠδοπεποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. Ἐνθα δὴ
 δείσας Δαρεῖος μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὀμαλὰ
 τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἄρματα,
 κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου περιιπεύειν
 τὸ κέρασ τὸ δεξιόν, ἧ Ἀλέξανδρος ἦγε, τοῦ μηκέτι
 προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρασ. (3) Τοῦτου δὲ
 γενομένου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς αὐτοὺς
 10 τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν ἠγεῖτο Μενίδασ. Ἄντεκ-
 δραμόντες δὲ ἐπ' αὐτοὺς οἱ τε Σχύθαι ἱππεῖσ καὶ τῶν
 Βακτριῶν οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σχύθαισ τρέπουσιν ὀλί-
 γους ὄντας πολλῶ πλείονεσ. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρί-
 στωνα τε, τοὺς Παίονασ, καὶ τοὺς ξένουσ ἐμβάλλειν τοῖσ
 15 Σχύθαισ ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. (4) Βάκ-
 τριοι δὲ οἱ ἄλλοι πελάσαντεσ τοῖσ Παίοσι τε καὶ ξένοισ
 τοὺσ τε σφῶν φεύγοντασ ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην
 καὶ τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν. Καὶ ἐπιπτον
 μὲν πλείονεσ τῶν Ἀλεξάνδρου, τῷ τε πλήθει τῶν βαρ-
 20 θάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ τε οἱ Σχύθαι καὶ οἱ
 ἵπποι αὐτοῖσ ἀκριβέστερον ἐσ φυλακὴν πεφραγμένοι
 ἦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὡσ τάσ τε προσβολὰσ αὐτῶν ἐδέχοντο
 οἱ Μακεδόνεσ καὶ βία κατ' ἴλασ προσπίπτοντεσ ἐξώθουσ
 ἐκ τῆσ τάξεωσ.
 25 5. Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκαν
 οἱ βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡσ ἀναταράξοντεσ
 αὐτῷ τὴν φάλαγγα. Καὶ ταύτη μάλιστα ἐψεύσθησαν
 τὰ μὲν γὰρ εὐθὺσ ὡσ προσεφέρετο κατηκόντισαν οἱ τε
 Ἀγριᾶνεσ καὶ οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτετα-
 30 γμένοι τῆσ ἵππου τῶν ἐταίρων· τὰ δὲ τῶν ρυτήρων
 ἀντιλαμβανόμενοι τοὺσ τε ἀναβάτασ κατέσπων καὶ τοὺσ
 ἵππουσ περιστάμενοι ἔκοπτον. (6) Ἔστι δὲ ἅ καὶ διεξ-
 ἔπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὡσπερ παρήγ-
 γελτο αὐτοῖσ, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτη
 35 μάλιστα ξυνέβη αὐτά τε σῶα καὶ οἷσ ἐπηλάθη ἀβλαβεῖσ
 διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ τε ἵπποκόμοι τῆσ Ἀλε-
 ξάνδρου στρατιᾶσ καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκρά-
 τησαν.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ὡσ δὲ Δαρεῖοσ ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν,
 40 ἐνταῦθα Ἀλέξανδροσ Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβάλλειν τοῖσ
 περιιπεύουσι τὸ κέρασ σφῶν τὸ δεξιὸν ὡσ ἐσ κύκλωσιν·
 αὐτοὺσ δὲ τέωσ μὲν ἐπὶ κέρωσ τοὺσ ἀμφ' αὐτὸν ἦγε· (2)
 τῶν δὲ ἐκβοηθησάντων ἱππέων τοῖσ κυκλουμένοισ τὸ
 κέρασ τὸ δεξιὸν παραβῆξάντων τι τῆσ πρώτησ φάλαγ-
 45 γοσ τῶν βαρθάρων, ἐπιστρέψασ κατὰ τὸ διέχον, καὶ
 ὡσπερ ἐμβολον ποιήσασ· τῆσ τε ἵππου τῆσ ἐταιρικῆσ
 καὶ τῆσ φάλαγγοσ τῆσ ταύτη τεταγμένησ, ἦγε δρό-
 μω τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὡσ ἐπὶ αὐτὸν Δαρεῖον. (3) Καὶ
 χρόνον μὲν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἠ μάχη ἐγένετο· ὡσ
 50 δὲ οἱ τε ἱππεῖσ οἱ ἀμφ' Ἀλέξανδρον καὶ αὐτοὺσ Ἀλέ-

erant attigerat, Alexander tamen nihilominus in dextrum
 cornu ducebat, jamque prope erat ut excederet eum locum
 quem Persæ adæquaverant : quum Darius metuens ne,
 Macedonibus ad loca non plana progressis, currus falcati
 inutiles sibi fierent, jubet ut qui ante sinistrum latus positi
 erant, dextrum cornu circumequent, qua Alexander
 suos ducebat, ne producendi longius cornu Alexandro facul-
 tas esset. (3) Quo facto, Alexander equites mercenarios
 quos Menidas ducebat, invadere eos jubet. Sed quum Scy-
 tharum equites, et qui ex Bactrianis equitibus Scythiis con-
 juncti erant, ex adverso acriter in eos invehentes repelle-
 rent illos paucos ipsi multo plures, Alexander Aristonem
 cum Pæonibus et exteris in Scythas invehi imperat. Et
 barbari quidem pedem retulerunt : (4) Bactriani vero alii
 Pæonibus atque exteris propinqui suos in fugam versos ad
 pugnam retrahunt. Commissoque ibi equestri prælio com-
 plures ab Alexandri partibus cadunt, tum quod multitu-
 dine barbarorum premebantur, tum etiam quod Scythæ
 et eorum equi tutioribus armis muniti erant. Sed vel sic
 Macedones eorum impetum sustinebant, et turmatim magna
 vi invecti eorum ordines turbarunt.

5. Barbari interea currus falcatos adversus Alexandrum
 immittunt, eo consilio ut phalangem disturbarent. Qua in
 re maxime spe sua frustrati sunt. Statim enim atque currus
 emittebantur, partim Agriani eos telis excipiebant, simul-
 que jaculatores quibus Balacrus præerat, amicorum equitatu
 præstituti ; partim loris comprehensis, sessores e curribus
 deturbati, equique circumventi ac cæsi sunt. (6) Nonnulli
 etiam per medios ordines pervaserunt. Laxabant enim se,
 prout imperatum erat, ea parte qua currus impetum face-
 rent : atque ita factum est ut currus salvi per illos etiam
 in quos ferebantur salvos pervaderent. Ceterum etiam hos
 equisones Alexandri et scutati regii in suam potestatem
 redegerunt.

CAP. XIV.

Postquam vero Darius universam phalangem admovit,
 Alexander Aretam in eos immittit qui ad dextrum suum
 cornu equitatum circumvenire studebant : ipse interea suos
 in cornu agebat. (2) Ceterum ut vidit equites, qui contra
 circumvenientes dextrum suorum cornu auxilio iverant,
 priores phalangis barbarorum ordines nonnihil rupisse, eo
 repente conversus qua abruptio patebat, cuneata acie, ex
 equitatu amicorum et phalange quæ eo loco constituta
 erat, facta, concitato cursu ingentique clamore sublato
 in Darium ipsum fertur. (3) Atque exiguo quidem tem-
 pore manu pugnatum est : quum vero equites qui circa
 Alexandrum erant, atque ipse Alexander magna vi

ξανδρος εὐρώστως ἐνέκειντο ὠθισμοῖς τε χρώμενοι καὶ τοῖς ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἢ τε φάλαγξ ἢ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἐμβεβλήκει ἤδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἤδη φοβερῶ ὄντι Δαρείῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν· ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν περὶ Ἀρέτην.

4. Ταύτη μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ Μακεδόνας ἐφεπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. Οἱ δὲ ἀμφὶ Σιμμίαν καὶ ἢ τούτου τάξις οὐκέτι συνεξορμησαὶ Ἀλεξάνδρῳ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν διώξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέλλετο. (5) Καὶ ταύτη παραβραγείσης αὐτοῖς τῆς τάξεως, κατὰ τὸ διερχοῦν διεκπαίουσι τῶν τε Ἰνδῶν τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερόν ἐγίγνετο. Οἱ τε γὰρ Πέρσαι ὕρασεως ἐνέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκῆσασιν ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαι τινὰς διακόψαντας διπλὴν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλλόντων τῶν Περσῶν ξυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῷ ἔργῳ. (6) Τῶν δὲ ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ ἠγεμόνες ὀξέως, μαθόντες τὸ γιγνόμενον, μεταβαλόντες, ἤπερ παρήγγελο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νότου τοῖς Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ξυνεχομένους ἀπέκτειναν· οἱ δὲ αὐτῶν ἐγκλίναντες ἔφευγον. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιῶ κέρως τῶν Περσῶν, οὐπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ἠσθημένοι, περιππεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλον.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γιγνομένων τῶν Μακεδόνων, πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλεξάνδρου σπουδῆ ἀγγελοῦντα ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέθη Ἀλεξάνδρῳ, τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ σὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἐταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἦγε δρόμῳ. Καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολέμιων ἵππεῦσι, τοῖς τε Παρθυαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ κρατίστοις ἐμβάλλει. (2) Καὶ ἵππομαχία αὕτη καρτερωτάτη τοῦ παντὸς ἔργου ξυνέστη. Ἐς βάθος τε γὰρ, οἷα δὴ ἰλαδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλεξάνδρου ξυμπεσόντες οὔτε ἀκοντισμῶ ἔτι οὔτε ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἤπερ ἵππομαχίας δίκην, ἐγρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὔσαν ἐπιειγόμενοι, ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτριᾶς ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνι-

premerent, gravissimisque ictibus atque hastis Persarum ora ferirent, et Macedonum phalanx conferta ac sarissis horrida in eos irrueret, omniaque illa quæ terrorem injiciunt Dario, cujus animum jam multo ante metus insederat, simul apparerent, primus ipse terga vertit. Magno etiam terrore perculti erant Persæ qui cornu circumequitabant, Areta gravem in eos impetum faciente.

4. Ingens hac parte Persarum fuga erat, et Macedones insequentes magnam fugientium stragem fecere. Simmias vero cum suo agmine non amplius Alexandrum Persarum terga prementem sequi poterat, sed phalangem sistens pugnabat, quoniam sinistrum Macedonum cornu laborare nuntiabatur. (5) Ea enim parte, dirupta ipsis acie, qua vacuum spatium ob laxatos ordines erat, Indorum nonnulli Persæque equites ad ipsa Macedonum impedimenta penetrarant: acerrimeque ibi pugnatum fuit. Persæ enim audacter in Macedones ferebantur, inermes plerosque, neque exspectantes fore ut aliqui in se irruerent, duplicata phalange perfracta. Barbari quoque captivi Persarum impetum in Macedones conspicati, in medio pugnae et ipsi in Macedones conversi sunt. (6) Duces vero Macedonum qui post primæ phalangis tergum locati erant, re cognita, conversa, uti imperatum ipsis fuerat, acie, Persas a tergo adorti sunt, multosque eorum circa impedimenta implicitos interficiunt; alii fuga evaserunt. At Persæ qui ad dextrum cornu stabant, nondum intellecta fuga Darii, sinistrum Alexandri cornu obequitantes, ex obliquo in Parmenionis agmen feruntur.

CAP. XV.

Interea, quum dubiæ initio essent Macedonum res, Parmenio confestim nuntium ad Alexandrum mittit, qui agmen suum in discrimine versari significet, auxilioque suo opus esse. Quæ ubi Alexandro nuntiata sunt, a persequendo ulterius hoste desistens et cum equitatu amicorum ad exercitum conversus in dextrum barbarorum cornu magna vi fertur. Ac primum quidem in fugientes hostium equites, Parthos nimirum et Indorum nonnullos, inque Persas plurimos fortissimosque irruit. (2) Ibi acrius quam usquam antea equestre prælium committitur: nam in altitudinem utpote turmatim constituti, se converterunt barbari, et in Alexandri copias ex adverso incidentes, non jam telorum jactu, non equorum evolutionibus equestris prælii more utebantur, sed penetrare suo quisque loco conantes, perinde ac si hac una in re eorum salus versaretur, citra discrimen cædebant simul et cædebantur, quasi jam non de

ζόμενοι. Καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἐξήκοντα τῶν ἑταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τιτρώσκειται Ἑραίστιων τε αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδα· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

3. Καὶ τούτων μὲν ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἔφευγον ἀνὰ κράτος· Ἀλέξανδρος δὲ ἔγγυς ἦν προσμιῖξαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἰππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἀλλὰ γὰρ ἔφευγον ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὁπότε Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμιξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος εἰς τὸ διώκειν αὐτοὺς Δαρεῖον ἐξώρμησε· καὶ ἐδίωξεν ἕστε φάος ἦν· (4) καὶ οἱ ἀμφὶ Παρμενίωνα τὸ κατ' αὐτοὺς διώκοντες εἶποντο· Ἀλλὰ Ἀλέξανδρος μὲν διαβάς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευσε αὐτοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τοὺς τε ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους· Παρμενίων δὲ τὸ τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἶλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

5. Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἰππέας ἕστε ἐπὶ μέσας νύκτας προὔχῳρει αὐτοὺς κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἀρβηλα, ὡς Δαρεῖον τε αἰρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν· καὶ ἀφίκετο εἰς Ἀρβηλα τῇ ὑστεραία, διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίου μάλιστα εἰς ἑξακοσίους. Καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἀρβηλοῖς, ἀλλὰ ἔφευγεν οὐδὲν τι ἐλινύσας Δαρεῖος· τὰ χρήματα δὲ ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου αὐτοῖς ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἀσπίς αὐτοῖς καὶ τὰ τόξα ἕκλω.

6. Ἀπέθανον δὲ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἄνδρες μὲν εἰς ἑκατὸν μάλιστα, ἵπποι δὲ ἕκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς ἑταιρικῆς ἵππου σχεδὸν τι οἱ ἡμίσεες. Τῶν βαρβάρων δὲ νεκρῶν μὲν ἐλέγοντο εἰς τριάκοντα μυριάδας, ἐάλωσαν δὲ πολλῶν πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἄρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

7. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίου Ἀριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιῶνος· καὶ Ἀριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐν ὅτῳ ἡ σελήνη ἐκλιπῆς ἐφάνη, τὴν τε μάχην Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη τὰ Ἀρμενίων ἤλαυεν ἐπὶ Μήδιαι, καὶ ξὺν αὐτῷ οἱ τε Βακτριοὶ ἰππεῖς, ὡς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον καὶ Περσῶν οἱ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων καλουμένων οὐ πολλοί. (2) Προσεγένοντο δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων εἰς δισχιλίους, οὓς Πάρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰ-

aliena victoria, sed de propria quisque salute dimicaret. In hac pugna ex amicis Alexandri circiter LX caesi sunt, Hephæstione et Cæno ac Menida vulneratis. Sed et his Alexander superior evasit.

3. Reliqui enim, qui per eos qui circa Alexandrum erant penetrarunt, effusa fuga salutem sibi quaesierunt: jamque prope eo ventum erat ut Alexander cum dextro hostium cornu congrediretur: at Thessali equites re præclare gesta, nihil Alexandro conficiendum reliqui fecerant. Jam enim terga verterant Barbari qui ad dextrum cornu stabant, quum Alexander illis appropinquaret. Rursus itaque ad insequendum Darium conversus, non prius destitit quam nocte impediretur. (4) Parmenio etiam cum suo comitatu eos qui contra ipsum in acie steterant insequeretur. Alexander Lycum amnem transgressus, ibi castra posuit, ut milites pariter atque equi nonnihil sese relaxarent. Parmenio castris barbarorum potitus, impedimenta omnia et elephantos ac camelos cepit.

5. Alexander, equitibus qui circa ipsum erant quiete data, ad mediam noctem rursus ad Arbela contendit, quod Darium et pecuniam omnemque regium apparatus se ibi capturum sperabat. Postero itaque die eo pervenit insecutus omnino a pugna ad sexcenta stadia. Ac Darium quidem in Arbelis non offendit: fugerat enim nulla usquam intermissione aut mora facta: pecuniam vero nactus est et omnem apparatus; etiam currum et scutum Darii atque arcum denuo cepit.

6. Ab Alexandri partibus centum summum capita in eo praelio sunt desiderata; equi, partim vulneribus acceptis, partim ex nimia in persequendo defatigatione, ultra mille, ex quibus dimidia pars fere ex amicorum equitatu erat. Ex barbaris vero circiter trecenta millia caesa ferebantur, multoque major numerus captorum quam caesorum fuit. Elephantum etiam omnes, et currus quotquot in praelio fracti non fuerant, in potestatem venerunt.

7. Hic fuit pugnae exitus, archonte Athenis Aristophane, mense Pyanepsione. Atque ita Aristandri vaticinium verax fuit, nimirum eodem illo mense quo lunæ defectus visus erat, Alexandrum et praelium commissurum et victoria potiturum.

CAP. XVI.

Darius ex hoc praelio juxta montes Armeniae in Mediam fugit, cumque eo et Bactrii equites, sicuti tunc in acie constiterant, et ex Persis cognati regis melophorique qui vocantur nonnulli. (2) Accesserunt etiam ad eum in fuga mercenariorum exterorum duo millia, quorum duces erant Paron Phocæus et Glaucus Ætolus. Porro hoc consilio in Mediam fugit, quod Alexandrum ex praelio Su-

τωλὸς ἦγον. Ταύτη δὲ αὐτῷ ἢ φυγῇ ἐπὶ Μηδίας ἐγί-
γνετο ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ Βαβυλῶνος ἤξειν
Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμένη τε ἐκείνη πᾶσα
ἦν καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή, καὶ ἅμα τοῦ
5 πολέμου τὸ ἄθλον ἢ Βαβυλῶν καὶ τὰ Σούσα ἐφαίνετα,
ἢ δὲ ἐπὶ Μηδίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὐπορος.

3. Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ
Ἀρβήλων ὀρμηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προύχω-
ρει. Ἦδη τε οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν, καὶ τὴν δύναμιν
10 ξυντεταγμένην ὡς ἐς μάχην ἤγε, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι παν-
δημεὶ ἀπήντων αὐτῷ ξὺν ἱερεῦσί τε σφῶν καὶ ἄρχουσι,
δωρὰ τε ὡς ἕκαστοι φέροντες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες
καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήματα. (4) Ἀλέξανδρος δὲ πα-
ρελθὼν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, τὰ ἱερά ἃ Ξέρξης καθεῖλεν
15 ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίους, τὰ τε ἄλλα καὶ
τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι Βαβυλώ-
νιοι. Σατράπην δὲ κατέστησε Βαβυλῶνος Μαζαῖον,
Ἀπολλόδωρον δὲ τὸν Ἀμφιπολίτην στρατηγὸν τῶν μετὰ
Μαζαίου ὑπολειπομένων στρατιωτῶν, καὶ Ἀσκληπιό-
20 δωρον τὸν Φίλωνος τοὺς φόρους ἐκλέγειν. (5) Κατέ-
πεμψε δὲ καὶ ἐς Ἀρμενίαν Μιθρίνην σατράπην, ὃς τὴν
ἐν Σάρδεσιν ἀκρόπολιν Ἀλεξάνδρῳ ἐνέδωκεν. Ἐνθα δὲ
καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχε, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις
ἀμφὶ τὰ ἱερά τὰ ἐν Βαβυλῶνι ἐπραξε, τὰ τε ἄλλα καὶ
25 τῷ Βήλῳ καθ' ἃ ἐκεῖνοι ἐξηγοῦντο ἔθυσεν.

6. Αὐτὸς δὲ ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχά-
νει αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν ὃ τε παῖς τοῦ Σουσιῶν σατρά-
που καὶ παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεύς. Φιλόξενον γὰρ
εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος.
30 Τῇ δὲ ἐπιστολῇ τῇ παρὰ Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τὴν
τε πόλιν οἱ Σούσιοι παραδεδώκασιν καὶ τὰ χρήματα
πάντα σῶά ἐστιν Ἀλεξάνδρῳ. (7) Ἀφίκετο δὲ ἐς Σούσα
Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσι· καὶ πα-
ρελθὼν εἰς τὴν πόλιν τὰ τε χρήματα παρέλαβεν, ὄντα
35 ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια, καὶ τὴν ἄλλην
κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατε-
λήφθη αὐτοῦ, ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων
ἦλθε, τὰ τε ἄλλα καὶ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος
χαλκαῖ εἰκόνες. (8) Καὶ ταύτας Ἀθηναίοις ὀπίσω
40 πέμπει Ἀλέξανδρος, καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κε-
ραμεικῷ αἱ εἰκόνες, ἧ ἄνιμεν ἐς τὴν πόλιν, καταντικρὺ
μάλιστα τοῦ Μητρώου, οὐ μακρὰν τῶν Εὐδανέμων τοῦ
βωμοῦ· ὅστις δὲ μεμύηται ταῖν θεαῖν ἐν Ἐλευσίνι, οἶδε
τὸν Εὐδανέμου βωμὸν ἐπὶ τοῦ δαπέδου ὄντα.

9. Ἐνταῦθα θύσας τῷ πατρίῳ νόμῳ Ἀλέξανδρος καὶ
λαμπάδα ποιήσας καὶ ἀγῶνα γυμνικόν, καταλιπὼν σα-
τράπην μὲν τῆς Σουσιανῆς Ἀβουλίτην, ἄνδρα Πέρσην,
φρούραρχον δὲ ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Σούσων Μάζαρον τῶν
ἐταίρων καὶ στρατηγὸν Ἀρχέλαον τὸν Θεοδώρου, προῦ-
50 χῶρει ὡς ἐπὶ Πέρσας· ἐπὶ θάλασσαν δὲ κατέπεμψεν
ὑπαρχον Συρίας καὶ Φοινίκης καὶ Κιλικίας Μένητα.
(10) Καὶ τούτῳ ἔδωκεν ἀργυρίου τάλαντα ἐς τρισχίλια.
φέρειν ἐπὶ θάλασσαν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀποστεῖλαι παρ'
Ἀντίπατρον ὅσων ἂν δέηται Ἀντίπατρος ἐς τὸν πρὸς

Susas et Babylonem profecturum existimabat : quia omnis ea
regio cultoribus frequens esset, atque iter impedimentis ve-
hendis non incommodum ; praeterea quod Babylon et Susae
praemia quodammodo belli fore viderentur, iter vero in
Mediam ingenti exercitui ducendo parum commodum.

3. Neque eum sua opinio fefellit. Alexander enim ex Ar-
belis movens, recta Babylonem est profectus. Jamque non
procul Babylone aberat, quum instructa ad pugnandum acie
exercitum duxit. Babyloniolorum universa multitudo portis
effusa, cum sacerdotibus et principibus civitatis Alexandro
obviam ivit, munera certatim offerentes, urbemque et ar-
cem cum pecunia tradentes. (4) Alexander Babylone in-
gressus, templa quae Xerxes subverterat, instaurare Baby-
lonios jussit, et in his templum Beli, quem praecipue deum
Babylonii colunt. Satrapam eis constituit Mazaeum, Apol-
lodorum vero Amphipolitem praetorem eorum militum
qui cum Mazaeo relictis erant, et Asclepiodorum Philonis fi-
lium tributis cogendis praefecit. (5) Mithrinem etiam sa-
trapam in Armeniam misit, qui Sardium arcem Alexandro
tradiderat. Chaldaeos quoque in hac urbe consuluit, et
quaecunque circa templorum instauracionem facienda mo-
nuerunt, peregit, atque inter cetera Belo ex ipsorum con-
silio sacrum fecit.

6. Ipse inde Susas movit : in itinere obvium habuit filium
satrapae Susiorum, et tabellarium cum literis a Philoxeno,
quem Alexander statim ex praelio Susas miserat. Epistolae
sententia haec erat, Susios urbem tradidisse, omnemque pe-
cuniam Alexandro salvam esse. (7) E Babylone Susas vice-
simo die pervenit, urbemque ingressus, pecuniam omnem,
quinquaginta circiter millia talentum argenti, reliquumque
apparatum regium accepit. Multa praeterea alia ibi reperta
sunt, quae Xerxes e Graecia attulerat : inter quae Harmodii
et Aristogitonis aeneae statuae, (8) quas quidem Atheniensis-
bus postea remisit Alexander, et in hunc usque diem Athe-
nis in Ceramico habentur, ea parte qua ad urbem ascendi-
mus, e regione Metroi, non procul ab ara Eudanemi : quam
quisquis Eleusiniis sa ris initiatus est in porticu sitam esse
non ignorat.

9. Eo loco Alexander patrio more lampades gestantium
certamina ludosque gymnicos edidit. Inde Abulite ho-
mine Persa satrapa Susianis relicto, Mazaroque uno ex
amicis praefecto praesidii arcis, et Archelao Theodori filio
praetore constituto, in Persas movit. Ad mare Menetem
misit, Syriae, Phoeniciae et Ciliciae praesidem. (10) Huic
tria millia talentum argenti ad mare vehenda tradit, jubet-
que ut ex iis Antipatro tantum quantum ad bellum cum

Ἀλακεδαιμονίους πόλεμον. Ἐνταῦθα καὶ Ἀμύντας ὁ Ἀνδρομέου ξὺν τῇ δυνάμει ἀφίκετο ἢν ἐκ Μακεδονίας ἦγε. (11) Καὶ τούτων τοὺς μὲν ἰππέας ἐς τὴν ἵππον τὴν ἑταιρικὴν κατέταξεν Ἀλέξανδρος, τοὺς πεζοὺς δὲ προσέθηκε ταῖς τάξεσι ταῖς ἄλλαις, κατὰ ἔθνη ἐκάστους ξυντάξας. Κατέστησε δὲ καὶ λόχους δύο ἐν ἐκάστη ἴλη, οὐ πρόσθεν ὄντας λόχους ἰππικούς, καὶ λοχαγούς ἐπέστησε τοὺς κατ' ἀρετὴν προκριθέντας ἐκ τῶν ἑταίρων.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

10 Ἄρας δὲ ἐκ Σούσων καὶ διαβάς τὸν Πασιτίγρην ποταμὸν ἐμβάλλει εἰς τὴν Οὐξίων γῆν. Οὐξίων δὲ οἱ μὲν τὰ πεδία οἰκοῦντες τοῦ τε σατράπου τῶν Περσῶν ἤκουον καὶ τότε Ἀλεξάνδρῳ σφᾶς ἐνέδοσαν· οἱ δὲ ὄρειοι καλούμενοι Οὐξιοὶ Πέρσας τε οὐχ ὑπήκοοι ἦσαν, 15 καὶ τότε πέμψαντες παρ' Ἀλεξάνδρον οὐκ ἄλλως παρήσειν ἔφασαν τὴν ἐπὶ Πέρσας ἰόντα ξὺν τῇ δυνάμει ἢ λαβεῖν ὅσα καὶ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλείως ἐπὶ τῇ παρόδῳ ἐλάμβανον. (2) Καὶ τούτους ἀποπέμπει Ἀλέξανδρος, ἡκεῖν κελεύσας ἐπὶ τὰ στενά ὧν κρατοῦντες ἐπὶ 20 σφίσι ἐδόκουν τὴν πάροδον εἶναι τὴν ἐς Πέρσας, ἵνα καὶ παρ' αὐτοῦ λάβοιεν τὰ τεταγμένα. Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς σωματοφύλακας τοὺς βασιλικούς καὶ τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἐς ὀκτακισχιλίους τῆς νυκτὸς ἤει ἄλλην ἢ τὴν φανεράν, ἡγησαμένων 25 αὐτῷ τῶν Σουσίων. (3) Καὶ διελθὼν ὁδὸν τραχεῖαν καὶ δύσπορον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐπιπίπτει ταῖς κόμαις τῶν Οὐξίων, καὶ λείαν τε πολλὴν ἔλαβε καὶ αὐτῶν ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς ὄντων πολλοὺς κατέκτεινεν· οἱ δὲ ἀπέφυγον εἰς τὰ ὄρη. Αὐτὸς δὲ ἤει σπουδῇ ἐπὶ τὰ στενά, ἵνα ἀπαντή- 30 σεσθαι οἱ Οὐξιοὶ πανόημει ἐδόκουν, ληψόμενοι τὰ τεταγμένα. (4) Κράτερον δὲ ἔτι πρόσθεν ἀπέστειλε τὰ ἄκρα καταληψόμενον ἔνθα ὄρετο βιαζομένους τοὺς Οὐξίους ἀποχωρήσειν. Αὐτὸς δὲ πολλῶν τάχει ἤει· καὶ φθάνει τε κρατήσας τῶν παρόδων καὶ ξυντεταγμένους τοὺς 35 ἀμφ' αὐτὸν ἔχων ἐς ὑπερδεξίων χωρίων ἐπῆγεν ὡς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. (5) Οἱ δὲ, τῷ τε τάχει τῷ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντες καὶ τοῖς χωρίοις, οἷς μάλιστα δὴ ἐπεποίθεσαν, πλεονεκτούμενοι ἔφυγον οὐδὲ εἰς χεῖρας ἐλθόντες· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀμφ' Ἀλεξάνδρον 40 ἐν τῇ φυγῇ ἀπέθανον, πολλοὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν ὁδόν, κρημνώδη οὖσαν· οἱ πλεῖστοι δὲ ἐπὶ τὰ ὄρη ἀναφεύγοντες ἐμπίπτουσιν ἐς τοὺς ἀμφὶ Κράτερον καὶ ὑπὸ τούτων ἀπόλωντο. (6) Ταῦτα τὰ γέρα παρ' Ἀλεξάνδρου λαβόντες χαλεπῶς εὗροντο δεόμενοι παρ' αὐτοῦ τὴν 45 χώραν τὴν σφῶν ἔχοντες φόρους ὅσα ἔτη Ἀλεξάνδρῳ ἀποφέρειν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου λέγει τὴν Δαρσίου μητέρα δεηθῆναι ὑπὲρ αὐτῶν Ἀλεξάνδρου δοῦναι σφισι τὴν χώραν οἰκεῖν. Ὁ φόρος δὲ ὁ συνταχθεὶς ἦν ἵπποι ἐς ἔτος ἑκατὸν καὶ ὑποζύγια πεντακόσια καὶ πρόβατα 50 τρισμύρια· χρήματα γὰρ οὐκ ἦν Οὐξίοις οὐδὲ ἡ γῆ οἷα ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ νομεῖς αὐτῶν οἱ πολλοὶ ἦσαν.

Lacedæmonii gerendum sufficiat, mittat. Eo loci Amyn-
tas Andromenis F. cum exercitu quem ex Macedonia du-
cebat venit. (11) Atque equites quidem Alexander ad amico-
rum equitatum conjunxit. pedites vero in suæ quosque gen-
tis ordines distribuit. Duas præterea in singulis alis tur-
mas constituit, quum antea equestres turmæ nullæ fuis-
sent: quarum ductores ex amicis eos qui virtute bellica
præstitissent delegit.

CAP. XVII.

Leinde Susis cum exercitu movens, Pasitigrim
annem transgressus, Uxiorum regionem ingreditur. Et
Uxii quidem plana incolentes, quum Persarum satrapæ
parerent, Alexandro deditionem fecerunt: at vero Uxii,
quos montanos vocant, et qui Persis subditi non erant, Alex-
andro nuntiant, se nequaquam passuros ut cum exercitu
in Persas transiret, nisi tantundem daret quantum a Per-
sarum regibus pro transitu accipere soliti essent. (2) Quos
Alexander remittit, utque angustias illas insideant jubet,
quibus occupatis in sua potestate esse transitum in Persiam
crederent, ut ab ipso quoque pecuniam pendi solitam ac-
cipiant. Ipse sumptis secum corporis custodibus regiis, et
scutatis, atque ex reliquo exercitu octo circiter millibus,
aliam quam quæ conspicua erat viam noctu ingressus est,
Susii ductoribus usus. (3) Via itaque difficili atque ardua
superata, uno die in vicos Uxiorum pervenit, ubi et ma-
gna præda potitus est, multosque eorum adhuc somno pres-
sos interfecit: alii in montes diffugiunt. Ipse celeriter ad
eas fauces contendit, ad quas confluros catervatim Uxios
censebat, ad pactam transitus mercedem recipiendam.
(4) At Craterum antea præmiserat ad juga montium occu-
panda, in quæ Uxios pressos sese recepturos existimabat.
Ipse gressum accelerans transitum occupat, iisque qui circa
ipsum erant in ordines redactis, in barbaros ex editiori-
bus maximeque opportunis locis fertur. (5) Barbari cele-
ritate Alexandri consternati, quum eos locos, in quibus
plurimum fiduciæ posuerant, ereptosibi esse cernerent, non
tentato conflictu in fugam vertuntur. Horum multi ab Ale-
xandri comitatu in fuga interficiuntur: multi per abrupta
viarum præcipitia ruunt: plurimi vero ad juga montium
confugientes, in Crateri copias incidunt, et ab iis caduntur.
(6) Hac mercede accepta, ægre multis precibus ab Alexan-
dro impetrarunt, ut agrorum suorum possessione ipsis re-
licta annua tributa penderent. Ptolemæus Lagi filius autor
est, Darii matrem pro iis Alexandro supplicasse, agrumque
ejus rogatu illis incolendum esse datum. Tributum annuum
iis impositum ejusemodi fuit: equi centum, jumenta quin-
genta, pecudum triginta millia. Neque enim moneta Uxii
utebantur, neque agros ad colendum aptos habebant, sed
plerique eorum pecori pascendo vacabant.

ΚΕΦ. ΙΗ΄.

CAP. XVIII.

Ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς ἰππέας καὶ τοὺς ξυμμάχους καὶ τοὺς μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ ὅσοι ἄλλοι τοῦ στρατεύματος βαρύτερον ὀπλισμένοι [ἦσαν] ξὺν Παρμενίῳ ἐκπέμπει, ὡς ἐπὶ

5 Πέρσας ἄγειν κατὰ τὴν ἀμαξιτὸν τὴν ἐς Πέρσας φέρουσιν. (2) Αὐτὸς δὲ τοὺς πεζοὺς τοὺς Μακεδόνας ἀναλαβὼν καὶ τὴν ἵππον τὴν ἐταιρικὴν καὶ τοὺς προδρόμους ἰππέας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς τοξότας ἦει σπουδῆ τὴν διὰ τῶν ὄρων. Ὡς δὲ ἐπὶ τὰς πύλας τὰς

10 Περσίδας ἀφίκετο, καταλαμβάνει αὐτοῦ Ἀριοβαρζάνην τὸν Περσῶν σατράπην, πεζοὺς μὲν ἐς τετρακισμυριοὺς ἔχοντα, ἰππέας δὲ ἐς ἑπτακοσίους, διατετειχικότα τὰς πύλας καὶ αὐτοῦ πρὸς τῷ τείχει ἐστρατοπεδευκότα, ὡς εἶργειν τῆς παρόδου Ἀλέξανδρον.

3. Τότε μὲν δὴ αὐτοῦ κατεστρατοπεδεύσατο· τῇ δὲ ὑστεραία ξυντάξας τὴν στρατιὰν ἐπῆγε τῷ τείχει. Ὡς δὲ ἀπορὸν τε διὰ δυσχωρίαν ἐφαίνετο αἰρεθῆναι καὶ

πολλὰς πληγὰς οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἐλάμβανον ἐξ ὑπερδεξίου τε χωρίου καὶ ἀπὸ μηχανῶν βαλλόμενοι, τότε μὲν

20 ἀποχωρεῖ ἐς τὸ στρατόπεδον· (4) τῶν δὲ αἰχμαλώτων φρασάντων ἄλλην ὁδὸν περιάζειν αὐτόν, ὡς εἴσω παρελθεῖν τῶν πυλῶν, ἐπεὶ τραχεῖαν τὴν ὁδὸν καὶ στενὴν ἐπύθετο, Κράτερον μὲν αὐτοῦ καταλείπει ἐπὶ στρατοπέδου, τὴν τε αὐτοῦ τάξιν ἔχοντα καὶ τὴν Μελεάγρου

25 καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγους καὶ τῶν ἰππέων ἐς πεντακοσίους, (5) καὶ προστάττει αὐτῷ, ἐπειδὴν ἐκπεριεληλυθότα αὐτὸν αἰσθηταὶ καὶ προσάγοντα ἤδη τῷ στρατοπέδῳ τῶν Περσῶν (αἰσθήσασθαι δὲ οὐ χαλεπῶς, σημανεῖν γὰρ αὐτῷ τὰς σάλπιγγας), τότε δὲ προσβαλεῖν τῷ τείχει· αὐτὸς δὲ προὔχῳρει νύκτωρ, καὶ

30 διελθὼν ὅσον ἑκατὸν σταδίους ἀναλαμβάνει τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τὴν Περδίκχου τάξιν καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς κουφοτάτους καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν ἐταίρων τὴν ἴλην τὴν βασιλικὴν καὶ τετραρχίαν πρὸς ταύτη μίαν

35 ἰππικὴν, καὶ ξὺν τούτοις ἦει ἐπικάμψας ὡς ἐπὶ τὰς πύλας ἴν' οἱ αἰχμαλῶτοι ἦγον. (6) Ἀμύνταν δὲ καὶ Φιλώταν καὶ Κοῖνον τὴν ἄλλην στρατιὰν ὡς ἐπὶ τὸ πεδίον ἄγειν καὶ τὸν ποταμὸν ὃν ἐχρῆν περᾶσαι ἰόντι ἐπὶ Πέρσας γεφυροῦν ἐκέλευσεν· αὐτὸς δὲ ἦει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ τραχεῖαν καὶ ταύτην δρόμῳ τὸ πολὺ ἦγε.

40 Τὴν μὲν δὴ πρώτην φυλακὴν τῶν βαρβάρων πρὶν φάους ἐπιπεσῶν διέφθειρε καὶ τῶν δευτέρων τοὺς πολλοὺς· (7) τῆς τρίτης δὲ οἱ πλείους διέφυγον, καὶ οὐδὲ οὔτοι ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Ἀριοβαρζάνου ἔφυγον, ἀλλ' αὐτόθεν

45 ὡς εἶχον ἐς τὰ ὄρη πεφοβημένοι, ὥστε ἐλαθεν ὑπὸ τὴν ἔω ἐπιπεσῶν τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολεμίων. Καὶ ἅμα μὲν προσέβαλλε τῇ τάφρῳ, ἅμα δὲ αἱ σάλπιγγες ἐσήμινον τοῖς ἀμφὶ Κράτερον, καὶ Κράτερος προσῆγε τῷ προτειγίσματι. (8) Οἱ πολέμιοι δὲ πάντοθεν ἀμφί-

50 θολοὶ γιγνόμενοι οὐδὲ ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἔφυγον, ἀλλὰ πανταχόθεν γὰρ εἶργοντο, τῇ μὲν Ἀλεξάνδρου ἐπικειμένου, ἄλλη δὲ τῶν ἀμφὶ Κράτερον παραθεόντων, ὥστε

Posthæc Alexander sarcinas et impedimenta Thessalosque equites ac socios et mercenarios externos reliquumque exercitum gravioris armaturæ cum Parmenione mittit, qui eos in Persas via curribus apta ducat. (2) Ipse peditatu Macedonum secum sumpto equitatuque amicorum atque equitibus antecursoribus simulque Agrianis et sagittariis, per montana citatim iter facit. Postquam vero ad pylas Persidis ventum est, Ariobarzanem ibi reperit Persarum satrapam, cum peditum prope quattuor millibus, equitibus circiter septingentis, ipsasque fauces muro clausisse, et juxta murum castris positis transitu prohibere Alexandrum instituisse.

3. Primo itaque adventu ibi castra locat : postero autem die instructo exercitu muri oppugnationem aggreditur. Cæterum quum ob asperitatem loci difficillima expugnatio fore videretur, quod sui multa vulnera excipiebant, partim ex editioribus locis partim ex machinis icti, tum quidem temporis exercitum ab oppugnatione revocavit. (4) Pollicentibus autem captivorum nonnullis, sese alia via circumducturos, qua juxta pylas introitus pateret, ut audivit tramites illos arduos angustosque esse, Craterum in castris relinquit, ad ejus agmen Meleagri etiam copiis et sagittariorum nonnullis atque equitibus quingentis adjunctis. (5) Huic imperat, ut simul ac se pertransisse senserit et Persarum castris imminere, (quod quidem haud difficulter ex tubarum clangoribus sensurus esset) impetum in murum faciat. Ipse per noctem ad centum stadia progressus, assumptis scutatis et Perdicæ agmine sagittariisque expeditioribus et Agrianis atque ex amicis turma regia, additaque his tetrarchia equestri una, flexo itinere ad pylas contendit, ea qua captivi ducebant via. (6) Amyntam autem, Philotam et Cœnum reliquum exercitum per plana ducere jubet. Flumen præterea, quod in Persiam euntibus transeundum erat, ponte jungi mandat. Ipse viam difficilem asperamque persequitur, eamque magna ex parte cursu peregit. Quumque ad primam barbarorum stationem ante lucem venisset, custodes trucidat. Secundæ deinde stationis custodibus etiam plerisque cæsis, (7) quum ad tertiam venit, complures diffugerunt, sed ne hi quidem in castra Ariobarzanis fugerunt : sed inde in montes, prout quisque potuit, sese metu percussi proripuerunt : adeo ut sub auroram inopinato castra hostium sit adortus. Simulac ad fossam castrorum perventum est, Craterus signo tubæ exaudito, impetum in murum facit. (8) Hostes summa consilii inopia laborantes, ne tentata quidem pugna in fugam vertuntur. Cæterum quum omni ex parte intercluderentur, hac enim Alexander premebat, illac Crateri copiarum infestæ occurre-

ἦναγκάσθησαν οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἐς τὰ τεῖχη ἀποστρέψαντες φεύγειν· εἶχετο δὲ καὶ τὰ τεῖχη πρὸς τῶν Μακεδόνων ἤδη. (9) Ἀλέξανδρος γὰρ τοῦτο αὐτὸ ὅπερ ξυνέβη ὑποτοπήσας Πτολεμαῖον ἀπολελοίπει αὐτοῦ, ἔχοντα τῶν πεζῶν ἐς τρισχιλίους, ὥστε οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν βαρβάρων ἐν χερσὶ πρὸς τῶν Μακεδόνων κατεκόπησαν· οἱ δὲ καὶ ἐν τῇ φυγῇ, φοβερᾶ γενομένη, κατὰ τῶν κρημνῶν ρίψαντες ἀπόλοντο· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀριοβαρζάνης ξὺν ὀλίγοις ἰππεῦσιν ἐς τὰ ὄρη ἀπέφυγεν.

10 10. Ἀλέξανδρος δὲ σπουδῇ αὖθις ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν ποταμόν, καὶ καταλαμβάνει ἤδη πεποιημένην ἐπ' αὐτοῦ γέφυραν, καὶ διαβαίνει ξὺν τῇ στρατιᾷ εὐπετῶς. Ἐντεῦθεν δὲ αὖθις σπουδῇ ἤλαυνεν ἐς Πέρσας, ὥστε ἔφθη ἀφικέσθαι πρὶν τὰ χρήματα διαρπάσασθαι τοὺς φύλακας. Ἐλαβε δὲ καὶ τὰ ἐν Πασαργάδαις χρήματα ἐν τοῖς Κύρου τοῦ πρώτου θησαυροῖς. (11) Σατράπην μὲν δὴ Περσῶν κατέστησε Φρασαόρτην τὸν Ῥεομίθρου παῖδα· τὰ βασιλεία δὲ τὰ Περσικὰ ἐνέπρησε, Παρμενίωνος σώζειν συμβουλευόντος, τὰ τε ἄλλα [καὶ] ὅτι οὐ καλὸν αὐτοῦ κτήματα ἤδη ἀπολλύναι, καὶ ὅτι οὐχ ὡσαύτως προσέξουσιν αὐτῷ οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἄνθρωποι, ὡς οὐδὲ αὐτῷ ἐγνωκότες κατέχειν τῆς Ἀσίας τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ ἐπελθεῖν μόνον νικῶντα. (12) Ὁ δὲ τιμωρησασθαι ἐθέλειν Πέρσας ἔφασκεν ἀνθ' ὧν ἐπὶ τὴν Ἐλλάδα ἐλάσαντες τὰς τε Ἀθήνας κατέσκαψαν καὶ τὰ ἱερὰ ἐνέπρησαν, καὶ ὅσα ἄλλα κακὰ τοὺς Ἕλληνας εἰργάσαντο, ὑπὲρ τούτων δίκας λαθεῖν. Ἄλλ' οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ σὺν νῷ δρᾶσαι τοῦτό γε Ἀλέξανδρος οὐδὲ εἶναι τις αὕτη Περσῶν τῶν πάλαι τιμωρία.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

30 Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος προὔχωρει ἐπὶ Μηδίας· ἐκεῖ γὰρ ἐπυνθάνετο εἶναι Δαρεῖον. Γνώμην δὲ πεποίητο Δαρεῖος, εἰ μὲν ἐπὶ Σούσων καὶ Βαβυλῶνος μένοι Ἀλέξανδρος, αὐτοῦ προσμένειν καὶ αὐτὸς ἐν Μηδοῖς, εἰ δὲ τι νεωτερισθεῖη τῶν ἄμφ' Ἀλέξανδρον· εἰ δ' ἔλαύνει ἐπ' αὐτόν, αὐτὸς δὲ ἄνω ἰέναι τὴν ἐπὶ Παρθυαίου τε καὶ Ὑρκανίαν, ἔστε ἐπὶ Βάκτρα τὴν τε χώραν φθειρῶν πᾶσαν καὶ ἄπορον ποιῶν Ἀλεξάνδρῳ τὴν πρόσω ὁδόν. (2) Τὰς μὲν δὴ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην τὴν ἐτι ἄμφ' αὐτόν κατασκευὴν καὶ τὰς ἀρμαμάξας ἐπὶ τὰς Κασπίας καλουμένας πύλας πέμπει· αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ δυνάμει ἣτις ἐκ τῶν παρόντων ξυνείλεχτο αὐτῷ προσέμενεν ἐν Ἐκβατάνοις. Ταῦτα ἀκούων Ἀλέξανδρος προὔχωρει ἐπὶ Μηδίας. Καὶ Παραιτάκας μὲν ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμβαλὼν κατεστρέψατο καὶ σατραπεύειν ἔταξεν αὐτῶν Ὀξάθρην τὸν Ἀβουλίτου τοῦ [πρῶτερον] Σούσων σατράπου παῖδα· (3) αὐτὸς δὲ ὡς ἠγγέλοη κατὰ τὴν ὁδὸν ὅτι ἐγνωκὼς εἶη Δαρεῖος ἀπαντᾶν τε αὐτῷ ὡς ἐς μάχην καὶ αὖθις διακινδυνεύειν (Σχύθας τε γὰρ αὐτῷ ἤκειν καὶ Καδουσίους συμμαχοῦς), τὰ μὲν ὑποζύγια καὶ τοὺς τούτων φύλακας καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἐπεσθαι ἐκέλευσε· τὴν

bant, plerique eorum muros cursu repetere sunt coacti : et jam Macedones muros occupant. (9) Alexander enim id ipsum quod evenerat ante suspicatus, Ptolemæum eo loci cum peditum tribus millibus reliquerat. Maxima itaque barbarorum pars a Macedonibus trucidata est : alii fuga terroris plena, in præcipitia delapsi, periere. Ariobarzanes cum paucis equitibus in montes effugit.

10. Alexander rursus ad flumen celeriter profectus, ponte jam perfecto facile omnem exercitum transmittit. Inde magnis itineribus in Persas contendit, ut adveniret priusquam regii thesauri ab custodibus diriperentur. Cæpit et apud Pasargadas pecunias, quæ in thesauris Cyri prioris erant. (11) Persis satrapam constituit Phrasaortem Rheomithris filium. Regiam autem Persarum incendit, suadente Parmenione ut intactam eam servaret, tum quod pulchrum non esset possessiones virtute sua partas disperdere, tum alias ob causas, tum quod Asiaticos minus benevolos ob id factum esset habiturus, existimatuos illum Asiam retinere nolle, sed tantum obire eam victorem. (12) Alexander se Persarum facinus ulcisci velle respondit, quod quum in Græciam cum exercitu venissent, Athenas subverterant, templaque incenderant, aliaque multa in Græcos perpetrarant. Cæterum neque mihi prudenter hoc ab Alexandro factum videri potest, neque ulla de veteribus Persis hac ratione ultio sumpta fuisse.

CAP. XIX.

His rebus ita gestis, Alexander in Mediam movit : ibi enim Darium esse acceperat. Darius vero ita apud se staturat, si apud Susas et Babylonem hæreret Alexander, ipsum quoque apud Medos opperiri, num forte novi aliquid accideret in rebus Alexandri : si vero in se exercitum duceret, in Parthiam et Hyrcaniam usque ad Bactra se recipere, totaque regione vastata omnem Alexandro progrediendi potestatem præripere. (2) Et mulieres, reliquumque apparatus universum quem penes se habebat, vehiculaque omnia ad pylas Caspias mittit : ipse cum copiis quas pro tempore collegerat, in Ecbatanis expectabat. Quibus cognitis Alexander in Mediam progreditur : et Parætacas quidem, impetu in eorum regionem facto, subegit, satrapamque iis dedit Oxathrem Abuliti filium, qui [antea] apud Susas satrapatum gesserat. (3) Quumque Alexandro in itinere nuntiaretur Darium ei obviam ire statuisse, denuoque prælii fortunam experiri velle (Seythas enim et Cadusios ei auxilio venire), impedimentis eorumque præsidio et reliquo apparatu subsequi jussis, reliquas copias secum ducens instructa acie ad pugnandum processit, (4) et duodecimis castris in Mediam pervenit,

στρατιάν δὲ τὴν ἄλλην ἀναλαβὼν ἤγειν ἐσταλμένους
ὡς ἐς μάχην. (4) Καὶ ἀφικνεῖται δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐς
Μηδίαν. Ἐνθα ἔμαθεν οὐκ οὔσαν ἀξιόμαχον δύναμιν
Δαρείω οὐδὲ Καδουσίους ἢ Σκύθας αὐτῷ συμμάχους
5 ἤκοντας, ἀλλ' ὅτι φεύγειν ἐγνωνκώς εἶη Δαρεῖος· ὁ δὲ
ἔτι μᾶλλον ἤγε σπουδῆ. Ὡς δὲ ἀπεῖχεν Ἐκβατάνων
ὅσον τριῶν ἡμερῶν ὁδόν, ἐνταῦθα ἀπήντα αὐτῷ Βι-
σθάνης ὁ Ὄγου παῖς, τοῦ πρὸ Δαρείου βασιλεύσαντος
Περσῶν· (5) καὶ οὗτος ἀπήγγειλεν ὅτι Δαρεῖος ἐς πέμ-
10 πτην ἡμέραν εἶη πεφευγώς, ἔχων τὰ τε χρήματα ἐκ
Μήδων ἐς ἑπταχιλίλια τάλαντα καὶ στρατιάν ἱππέας
μὲν ἐς τρισχιλίους, πεζοὺς δὲ ἐς ἑξαχισχιλίους.

Ἐλθὼν δὲ ἐς Ἐκβάτανα Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν Θετ-
ταλοὺς ἱππέας καὶ τοὺς ἄλλους ζυμμάχους ἀποπέμπει
15 ὀπίσω ἐπὶ θάλασσαν, τὸν τε μισθὸν ἀποδοὺς αὐτοῖς ἐν-
τελῆ τὸν ζυντεταγμένον καὶ δισχιλία παρ' αὐτοῦ τάλαντα
ἐπιδούς· (6) ὅστις δὲ ἰδίᾳ βούλοιτο ἔτι μισθοφορεῖν
παρ' αὐτῷ, ἀπογράφεσθαι ἐκέλευσε· καὶ ἐγένοντο οἱ
ἀπογραψάμενοι οὐκ ὀλίγοι. Ἐπόκιλλον δὲ τὸν Πο-
20 λυειδοῦς ἔταξε καταγαγεῖν αὐτοὺς ὡς ἐπὶ θάλασσαν,
ἱππέας ἄλλους ἔχοντα ἐς φυλακὴν αὐτῶν· οἱ γὰρ Θεσ-
σαλοὶ τοὺς ἵππους αὐτοῦ ἀπέδοντο. Ἐπέστειλε δὲ καὶ
Μένητι, ἐπειδὴν ἀφίκωνται ἐπὶ θάλασσαν, ἐπιμεληθῆ-
ναι ὅπως ἐπὶ τριηρῶν κοιμισθῆσονται ἐς Εὐβοίαν. (7)
25 Παρμενίωνα δὲ προσέταξε τὰ χρήματα τὰ ἐκ Περσῶν
κομιζόμενα εἰς τὴν ἄκραν τὴν ἐν Ἐκβατάνοις κατα-
θέσθαι καὶ Ἀρπάλῳ παραδοῦναι. Ἀρπαλον γὰρ ἐπὶ
τῶν χρημάτων ἀπέλιπε καὶ φυλακὴν τῶν χρημάτων
Μακεδόνας ἐς ἑξαχισχιλίους καὶ ἱππέας καὶ ψιλοὺς
30 ὀλίγους· αὐτὸν δὲ Παρμενίωνα τοὺς ξένους ἀναλαβόντα
καὶ τοὺς Θρακῆας καὶ ὅσοι ἄλλοι ἱππεῖς ἔξω τῆς ἵππου
τῆς ἐταιρικῆς παρὰ τὴν χώραν τὴν Καδουσίων ἐλαύνειν
ἐς Ὑρκανίαν. (8) Κλείτῳ δὲ τῷ τῆς βασιλικῆς ἱλῆς
ἡγεμόνι ἐπέστειλεν, ἐπειδὴν ἐκ Σούσων ἐς Ἐκβάτανα
35 ἀφίκηται (καταλείπτο γὰρ ἐν Σούσοις ἀρρωστών),
ἀναλαβόντα τοὺς Μακεδόνας τοὺς ἐπὶ τῶν χρημάτων
τότε ὑπολειφθέντας, ἵνα τὴν ἐπὶ Παρθυαίους, ἵνα καὶ
αὐτὸς ἤξειν ἔμελλεν.

ΚΕΦ. Κ'.

Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν τε ἵππον τῶν ἐταίρων καὶ
40 τοὺς προδρόμους καὶ τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν
Ἐρίγιος ἡγεῖτο, καὶ τὴν φάλαγγα τὴν Μακεδονικὴν
ἔξω τῶν ἐπὶ τοῖς χρήμασι ταχθέντων καὶ τοὺς τοξότας
καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἠλαυνεν ὡς ἐπὶ Δαρεῖον. Καὶ αὐτῷ
κατὰ τὴν ὁδὸν σπουδῆ γιγνομένην τῶν τε στρατιωτῶν
45 πολλοὶ κάμνοντες ὑπελείποντο καὶ ἵπποι ἀπέθνησκον·
(2) ἀλλὰ καὶ ὡς ἤγε, καὶ ἀφικνεῖται ἐς Ῥάγας ἐνδεκάτῃ
ἡμέρᾳ. Διέχει δὲ ὁ χῶρος οὗτος ἀπὸ τῶν Κασπίων
πυλῶν ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς ἐλαύνοντι ὡς Ἀλέξανδρος ἤγε.
Δαρεῖος δὲ ἐφθάκει ἤδη παρεληλυθὼς εἴσω τῶν πυλῶν
50 τῶν Κασπίων. Τῶν δὲ ζυμφευγόντων Δαρείω πολλοὶ

ubi Dario non eas esse copias quibus praelio decernere pos-
set cognovit, et neque Cadusios neque Scythas ei auxilio
venire, et Darium omnem potius in fuga spem collocasse.
Quapropter majore celeritate Alexander in eum contende-
bat. Quumque ab Ecbatanis trium dierum itinere abesset,
Bisthanem Ochi filium, qui ante Darium in Perside regna-
rat, obvium habuit. (5) Is Alexandro nuntjavit, quintum
jam diem esse ex quo Darius fugisset, pecunia ex Media
ad VII. M. talentum secum ablata, cum exercitu equitum
trium millium, peditum sex millium.

Alexander ubi Ecbatana venit, Thessalos equites alios-
que socios in maritimam oram remisit, ac praeter integrum
stipendium duo millia talentum militibus donat. (6) Quicun-
que autem illorum viritim stipendia denuo mereri vellent,
conscribi jussit. Neque pauci nomen dederunt. Reliquos per
Epicillum Polyidis F. ad mare deduci jubet, alio equitum
praesidio adjuncto. Thessali enim equos ibi reddiderunt. Me-
neti etiam per literas mandat, ut quum ad mare pervenerint,
navibus in Euboeam transvehendos curet. (7) Parmenioni quo-
que negotium dat, uti pecuniam omnem ex Persis allatam in
arce quae in Ecbatanis deponat, et Harpalo custodiendam tra-
dat, quem super thesauros ibi cum praesidio sex millium
Macedonum, et equitibus levisque armaturae militibus
nonnullis reliquit. Parmenionem vero ipsum assumptis
exteris et Thracibus reliquoque equitatu praeterquam ami-
corum, secus Cadusiorum fines in Pyrcaniam mittit. (8)
Clito autem regiae turmae duci scribit, ut quum Susis Echa-
tana venisset, (ibi enim valetudinis causa relictus erat)
receptis Macedonibus qui pecuniarum praesidio positi fue-
rant, in Parthos moveat, quo et ipse venturus erat.

CAP. XX.

Alexander assumpto equitatu amicorum et antecur-
soribus equitibusque mercede conductis, quos Erigyus du-
cebat, et phalange Macedonica, iis exceptis qui pecunia-
rum praesidio relictis fuerant, sagittariis etiam et Agrianis
sibi conjunctis, in Darium movit. Quumque summa
festinatione contenderet, multi in itinere milites praes-
titudine relictis, multi etiam equi extincti sunt. (2) Ale-
xander nihilo secius institutum iter urgebat, et undecimis
castris Rhagas pervenit. Distat hic locus unius diei itinere
a Caspiis pylis, equitanti ita ut Alexander ducebat. Da-
rius vero Caspias portas jam intraverat: sed eorum qui

μὲν ἀπολιπόντες αὐτὸν ἐν τῇ φυγῇ ἐπὶ τὰ αὐτῶν ἔκαστοι ἀπεχώρουν, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ σφᾶς ἐνεδίδοσαν. (3) Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπέγνω κατὰ πόδας αἰρήσειν Δαρεῖον, μείνας αὐτοῦ πέντε ἡμέρας καὶ ἀναπαύσας τὸν στρατὸν, Μηδίας μὲν σατράπην ἀπέδειξεν Ὁξοδάτην, Πέρσῃν ἄνδρα, ὃς ἐτύγγανε πρὸς Δαρείου ξυνηληγμένους καὶ ἐν Σούσοις εἰργόμενος· τοῦτο αὐτῷ ἐς πίστιν ἦν πρὸς Ἀλεξάνδρον· (4) αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ Παρθυαίους ἦγε. Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ πρὸς ταῖς Κασπίαις πύλαις ἐστρατοπέδευσε· τῇ δευτέρᾳ δὲ εἴσω παρῆλθε τῶν πυλῶν ἔστε οἰκούμενα ἦν. Ἐπισιτισόμενος δὲ αὐτόθεν, ὅτι ἔρημον τὴν πρόσω χώραν ἤκουεν, ἐς προνομὴν ἐκπέμπει Κοῖνον ξὺν ἱππεῦσιν τε καὶ τῶν πεζῶν ὀλίγοις.

ΚΕΦ. ΚΑ΄.

Καὶ ἐν τούτῳ ἀφικνεῖται παρ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Δαρείου στρατοπέδου Βαγιστάνης, Βαβυλώνιος ἀνὴρ, τῶν γνωρίμων, καὶ ξὺν τούτῳ Ἀντίβηλος τῶν Μαζαίου παίδων· οὗτοι ἀπήγγειλαν ὅτι Ναβαρζάνης τε, γιλιάρχης τῶν ξὺν Δαρείῳ φευγόντων ἱππέων, καὶ Βῆσσοις ὁ Βακτριῶν σατράπης καὶ Βαρσαέντης ὁ Ἀραχῳτῶν καὶ Δράγγων σατράπης ξυνηληγότες εἶεν Δαρεῖον. (2) Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἐτι μᾶλλον ἦγε σπουδῇ, τοὺς ἐταίρους μόνους ἔχων ἀμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς προδρόμους ἱππέας καὶ τῶν πεζῶν τοὺς εὐρωστοτάτους τε καὶ κουφοτάτους ἐπιλεξάμενος, οὐδὲ τοὺς ἀμφὶ Κοῖνον προσμείνας ἐκ τῆς προνομῆς ἐπανελθεῖν. Ἐπὶ δὲ τοῖς ὑπολειπομένοις ἐπιστήσας Κράτερον προστάττει ἐπεσθαι μὴ μακρὰς ὁδοὺς ἄγοντα. (3) Οἱ δὲ ἀμφ' αὐτὸν τὰ ὄπλα εἶχον μόνον καὶ δύο ἡμερῶν σιτία. Ἐλθὼν δὲ τὴν τε νύκτα ὅλην καὶ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας μέχρι μεσημβρίας, ὀλίγον χρόνον ἀναπαύσας τὸν στρατὸν αὐθις ἦει ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἅμα ἡμέρα ὑποφαινούση παρῆν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅθεν ἀφωρμήκει ὀπίσω Βαγιστάνης. (4) Καὶ τοὺς μὲν πολεμίους οὐ κατέλαβε, Δαρείου δὲ πέρι ἐπύθετο, αὐτὸν μὲν συνηληγμένον ἄγεσθαι ἐφ' ἄρμαμάξης, Βῆσσω δὲ ἀντὶ Δαρείου εἶναι τὸ κράτος καὶ ἡγεμόνα ὀνομάζεσθαι Βῆσσον πρὸς τε τῶν Βακτριῶν ἱππέων καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι βάρβαροι ξυνέφευγον Δαρείῳ, πλὴν Ἀρταβάζου καὶ τῶν Ἀρταβάζου παίδων καὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων· τούτους δὲ πιστοὺς εἶναι Δαρείῳ, καὶ εἶργειν μὲν τὰ γιγνόμενα οὐ δυνατοὺς εἶναι, ἐκτραπέντας δὲ ἔξω τῆς λειψόρου ὁδοῦ ὡς ἐπὶ τὰ ὄρη εἶναι κατὰ σφᾶς, οὐ μετέχοντας τοῖς ἀμφὶ Βῆσσον τοῦ ἔργου. (5) Γνώμην δὲ πεποιῆσθαι τοὺς ξυλλαβόντας Δαρεῖον, εἰ μὲν διώκοντα σφᾶς Ἀλεξάνδρον πυνθάνοιντο, παραδοῦναι Δαρεῖον Ἀλεξάνδρῳ καὶ σφίσι τι ἀγαθὸν εὐρίσκεισθαι· εἰ δὲ τὸ ἔμπαλιν ἐπανεληλυθότα μάθοιεν, τοὺς δὲ στρατιᾶν τε ξυλλέγειν ὅσην πλείστην δύναιντο καὶ διασώζειν ἐς τὸ κοινὸν τὴν ἀρχήν. Βῆσσον δὲ ἐν τῷ

fugientem comitabantur, plerique in domos suas sese recipiebant; non pauci etiam sese Alexandro dedebant. (3) Alexander deposita spe Darii ulla celeritate abs se comprehendi posse, quinque diebus ibi substitit, recreatoque exercitu Oxodatem hominem Persam Mediæ satrapam constituit, qui a Dario captus apud Susas in custodia habitus fuerat; hoc ei fidem apud Alexandrum conciliabat. (4) Inde in Parthos exercitum duxit: ac primo quidem die juxta Caspias pylas castra posuit: postridie ipsas pylas ingressus proficiscitur quousque loca cultoribus frequentia erant. Commeatum autem illic paraturus, quod interiorum regionem incultam esse audisset, Cœnum cum equitatu exiguoque peditatu frumentatum mittit.

CAP. XXI.

Inter hæc Bagistanes Babylonius vir illustris, et cum eo Antibelus unus ex Mazæi filii e Darii exercitu ad Alexandrum venerunt, nunciantes Nabarzanem, mille equitum qui cum Dario fugerant præfectum, et Bessum, Bactrianorum satrapam, ac Barsaentem, Arachotorum et Drangorum satrapam, Darii in custodia tenere. (2) Quo audito Alexander majore adhuc celeritate sibi utendum putavit, amicis tantum equitibusque antecursoribus ac peditum fortissimis simul atque expeditissimis delectis, non expectato Cœni, qui frumentatum iverat, reditu. Reliquo exercitui Craterum præficiens, mandat ut itinera moderatius faciat. (3) Qui cum ipso ibant, arma solum et duorum dierum cibaria gerebant. Tota itaque nocte et postero die ad meridiem usque continuato itinere, aliquantulum temporis militi ad quietem dedit. Inde rursus tota nocte progressus, diluculo in ea castra pervenit, unde Bagistanes discesserat. (4) et hostes quidem ibi nactus non est. De Dario autem certior factus est captivum illum in curru portari, Bessum loco Darii imperium obtinere, et a Bactrianis equitibus aliisque barbaris qui cum Dario fugerant, ducem nominari, præterquam ab Artabazo et Artabazi filii Græcisque mercenariis. Hos fidos perpetuo in Darii fuisse, neque tamen ea quæ accidissent impedire potuisse; eosque a publica via deflexos, montes petere, nec cum Besso consilia communicare. (5) Præterea eos qui Darii cepissent ita secum statuissse, ut si audiant Alexandrum se insequi, Darii tradant et rebus suis consulant, sin retrocessisse intelligant, exercitum quam possint maximum conscribant, et communi inter se ope imperium tueantur. Bessum in præsentia exercitus ducem designatum esse ob eam necessitu-

παρόντι ἐξηγεῖσθαι κατ' οἰκειότητά τε τὴν Δαρείου καὶ ὅτι ἐν τῇ αὐτοῦ σατραπειᾷ τὸ ἔργον ἐγίγνετο.

6. Ταῦτα ἀκούσαντι Ἀλεξάνδρῳ ἀνὰ κράτος διωκτέα ἐφαίνετο. Καὶ ἤδη μὲν ἐξέκαμνον οἱ τε ἄνδρες καὶ οἱ ἵπποι ἐπὶ τῇ ταλαιπωρίᾳ τῇ ξυνεχεῖ· ἀλλὰ καὶ ὡς ἦγε, καὶ διελθὼν ὁδὸν πολλὴν τῆς τε νυκτὸς καὶ τῆς ἐπὶ ταύτῃ ἡμέρας ἔστε ἐπὶ μεσημβρίαν ἀφικνεῖται ἐς τινα κόμην, ἵνα τῇ προτεραίᾳ ἐστρατοπεδεύκεσαν οἱ Δαρεῖον ἄγοντες. (7) Ἐνταῦθα ἀκούσας ὅτι νυκτὸς ποιεῖσθαι τὴν πορείαν ἐγνωσμένον εἶη τοῖς βαρβάροις, ἤλεγχε τοὺς προσχώρους εἰ δὴ τινα εἶδεῖεν ἐπιτομωτέραν ὁδὸν ἐπὶ τοὺς φεύγοντας. Οἱ δὲ εἰδέναι μὲν ἔφασαν, ἐρήμην δὲ εἶναι τὴν ὁδὸν δι' ἀνυδρίαν. Ὁ δὲ ταύτην ἄγειν ἐκέλευσε· καὶ γνοὺς ὅτι οὐχ ἔψονται οἱ πεζοὶ αὐτῷ σπουδῇ ἐλαύνοντι, τῶν μὲν ἵππέων ἐς πεντακοσίους κατεβίβασεν ἀπὸ τῶν ἵππων· τοὺς ἡγεμόνας δὲ τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιλεξάμενος τοὺς κρατιστεύοντας ἐπιβῆναι τῶν ἵππων ἐκέλευσεν οὕτως ὅπως οἱ πεζοὶ ὀπισθισμένοι ἦσαν. (8) Νικάνορα δὲ τὸν τῶν ὑπασπιστῶν ἡγεμόνα καὶ Ἄτταλον τὸν τῶν Ἀγριάνων κατὰ τὴν ὁδὸν ἦντινα οἱ ἀμφὶ Βῆσσον προῦκεχωρήκεσαν τοὺς ὑπολειφθέντας ἄγειν ἐκέλευσε, καὶ τούτους ὡς κουφώτατα ἐσταλμένους, τοὺς δὲ ἄλλους πεζοὺς ἐν τάξει ἐπεσθαι. (9) Αὐτὸς δὲ ἀμφὶ δεῖλιν ἄγειν ἀρξάμενος δρόμῳ ἡγεῖτο· διελθὼν δὲ τῆς νυκτὸς σταδίους ἐς τετρακοσίους ὑπὸ τὴν ἑὸν ἐπιτυγχάνει τοῖς βαρβάροις ἀτάκτως ἰούσι καὶ ἀνόπλοις, ὥστε ὀλίγοι μὲν τινες αὐτῶν ὡς ἀμυνόμενοι ὄρμησαν· οἱ δὲ πολλοὶ εὐθὺς ὡς Ἀλέξανδρον αὐτὸν κατεῖδον, οὐδὲ ἐς γέρας ἐλθόντες ἔφυγον· καὶ οἱ τραπέντες ἐς ἀλκὴν ὀλίγων πεσόντων καὶ οὗτοι ἔφυγον. (10) Βῆσσος δὲ καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ τέως μὲν ἐφ' ἀρμαμάξης Δαρεῖον μετὰ σφῶν ἐκόμιζον· ὡς δὲ δημοῦ ἦδη ἦν Ἀλέξανδρος, Δαρεῖον μὲν Ναβαρζάνης καὶ Βαρσαέντης κατατρώσαντες αὐτοῦ ἀπέλιπον· αὐτοὶ δὲ ἔφυγον σὺν ἵππεῦσιν ἐξακοσίοις. Δαρεῖος δὲ ἀποθνήσκει ὀλίγον ὕστερον ἐκ τῶν τραυμάτων πρὶν ὀρθῆναι Ἀλεξάνδρῳ.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἀλέξανδρος δὲ τὸ μὲν σῶμα τοῦ Δαρείου ἐς Πέρσας ἐπέμψε, θάψαι κελεύσας ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις, καὶ ὅτι ἄλλοι οἱ πρὸ Δαρείου βασιλεῖς· σατραπὴν δὲ ἀπέδειξε Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίων Ἀμμινάπην Παρθυαῖον· ἦν δὲ οὗτος τῶν Αἴγυπτον ἐνδόντων Ἀλεξάνδρῳ μετὰ Μαζάκου. Ἐληπόλεμος δὲ Πυθοφάνους τῶν ἐταίρων ξυνετάχθη αὐτῷ σκοπεῖν τὰ ἐν Παρθυαίῳ τε καὶ Ὑρκανίῳ.

2. Τοῦτο τὸ τέλος Δαρείῳ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἀριστοφῶντος μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος, ἀνδρὶ τὰ μὲν πολέμια, εἴπερ τινὲ ἀλλῶ, μαλθακῶ τε καὶ οὐ φρενήρει, εἰς δὲ τὰλλα οὐδὲν ἀνεπιεικὲς ἔργον ἀποδείξαμένου ἢ οὐδὲ ἐγγεγόμενον αὐτῷ ἀποδείξασθαι, ὅτι

dinem quae ipsi cum Dario intercedebat, tum etiam quod in ejus satrapatu id perpetratum erat.

6. Haec quum audisset Alexander, omni studio persequendam rem existimavit. Ac tametsi tam viri quam equi continuato itineris labore defatigati essent, nihilo tamen minus urgebat. Magnoque itinere per noctem et insequentem diem ad meridiem usque confecto, in pagum quendam pervenit, ubi qui Darium ducebant pridie conederant. (7) Ibi certior factus barbaris statutum esse noctu iter ingredi, percontatus est incolas, an aliquod viae compendium nossent, qua fugientes assequi posset. Qui quidem se nosse affirmarunt, caeterum viam illam praee aquarum inopia desertam esse. Ipse nihilominus ut illac ducant imperat: quumque intelligeret non posse pedites se festinanter equitantem sequi, equites circiter quingentos equis desilire jubet, et duces pedatum aliosque praestantissimos quosque; ita ut pedites armati erant, equos conscendere. (8) Nicanori vero, scutatorum praefecto, et Attalo, Agrianorum duci, per viam qua Bessus cum suis processerat, reliquos, qui quidem levissime armati essent, ut ducant injungit; ceteri pedites, ut composito agmine sequantur. (9) Ipse sub vesperum iter ingressus, citato agmine processit. Confectisque per noctem quadringentis stadiis, sub lucem barbaros in composito procedentes atque inermes assecutus est. Pauci admodum ex iis restitere: plurimi statim conspecto Alexandro, antequam proelium experirentur in fugam vertuntur: ex iis vero qui ad arma confugerunt caesis nonnullis, reliqui terga verterunt. (10) Bessus autem ejusque comites interea Darium curru secum ducebant. At quum Alexander eorum tergo instaret, Nabarzanes et Barzaentes Darium ab ipsis vulneratum ibidem relinquunt, et cum de equitibus sese in praecipitem fugam dedunt. Neque multo post Darius ex acceptis vulneribus priusquam ab Alexandro visus esset, interiit.

CAP. XXII.

Alexander Darii corpus ad Persas misit, ut in regis mausoleis, more reliquorum regum qui Darium antecesserant, conderetur. Post haec Amminapem Parthum, unum eorum qui cum Mazace Aegyptum tradiderant, Parthorum et Hyrcanorum satrapam constituit. Adjunxit autem illi Tlepolemum Pythophanis filium, unum ex amicis, qui rerum Parthicarum et Hyrcanicarum simul curam gereret.

2. Atque hic quidem Dario vitae exitus fuit, archonte Athenis Aristophonte, mense Hecatombæone: viro quod ad res bellicas attinet, si quis alius languido parumque prudenti: quod ad cetera, qui nihil iniqui in suos con-

5 δμοῦ μὲν εἰς τὴν βασιλείαν παρελθεῖν, δμοῦ δὲ προσ-
 πολεμῆσθαι πρὸς τε Μακεδόνων καὶ τῶν Ἑλλήνων
 ξυνέβη. Οὐκ οὐκ οὐδὲ θέλοντι ἐξῆν ἔτι ὑβρίζειν ἐς τοὺς
 ὑπηκόους, ἐν μείζονι κινδύνῳ ἤπερ ἐκεῖνοι καθεστηχότι.
 10 (3) Ζῶντι μὲν δὴ ξυμφοραὶ αὐτῶν ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ξυ-
 νήχθησαν, οὐδέ τις ἀνακωχὴ ἐγένετο ἐπειδὴ πρῶτον
 ἐς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν· ἀλλὰ εὐθὺς μὲν τὸ τῶν σα-
 τραπῶν ἐπὶ Γρανικῷ πταῖσμα ξυνέβη τὸ ἱππικόν, εὐ-
 15 θὺς δὲ Ἴωνία τε καὶ Αἰολίς εἶχοντο καὶ Φρύγες ἀμφό-
 10 τεροι καὶ Λυδία καὶ Κᾶρες πλὴν Ἀλικαρνασσέων· (4)
 ὀλίγον δὲ ὕστερον καὶ Ἀλικαρνασσὸς ἐξήρητο, ἐπὶ δὲ ἡ
 παραλία πᾶσα ἔσπε ἐπὶ τὴν Κιλικίαν· ἐνθεν δὲ ἡ αὐ-
 τοῦ ἐπ' Ἰσσοῦ ἦσσα, ἵνα τὴν τε μητέρα αἰχμαλωτισθεῖ-
 15 σαν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας ἐπεῖδεν· ἐπὶ
 αὐτὸς ἐν Ἀρβήλοισι ἐφυγέ τε ἐν πρώτοις αἰσχυρῶς καὶ
 στρατιάν πλειστέην παντὸς τοῦ βαρβαρικοῦ γένους ἀπώ-
 20 λεσε· (5) φυγὰς τε ἐκ τούτου τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς πλανώ-
 20 μενος, καὶ τελευτῶν πρὸς τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐς τὰ ἔσχατα
 προδοθεὶς, βασιλεύς τε ἐν τῷ αὐτῷ καὶ δεσμώτης ξὺν
 ἀτιμίᾳ ἀγόμενος, τέλος δὲ πρὸς τῶν οἰκειοτάτων ἐπι-
 βουλευθεὶς ἀπώλετο. Ζῶντι μὲν Δαρείῳ τοιαῦτα ξυ-
 25 νήχθη· τελευτήσαντι δὲ ταφὴ τε ἡ βασιλικὴ καὶ τῶν
 παίδων ὅποια καὶ βασιλεύοντος αὐτοῦ τροφή τε Ἀλε-
 25 ξάνδρου καὶ παιδείσεις, καὶ γαμβρὸς Ἀλέξανδρος.
 Ὅποτε δὲ ἐτελεύτα ἐγεγόνει ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ὑπολειφθέντας ἐν τῇ διώξει τῆς
 στρατιᾶς ἀναλαβὼν ἐς Ἵρκανίαν προῦχώρει. Κεῖ-
 30 ται δὲ ἡ Ἵρκανία χώρα ἐν ἀριστερᾷ τῆς ὁδοῦ τῆς
 ἐπὶ Βάκτρα φερούσης· καὶ τῇ μὲν ὄρεσιν ἀπείργεται
 δασέσι καὶ ὑψηλοῖς, τὸ πεδῖον δὲ αὐτῆς καθήκει ἔσπε
 ἐπὶ τὴν μεγάλην τὴν ταύτη θάλασσαν. Ταύτην δὲ
 ἦγεν, ὅτι ταύτη τοὺς ξένους τοὺς ἀμφὶ Δαρείῳ διαπε-
 35 φευγῆναι ἐς τὰ τῶν Ταπούρων ὄρη ἐπίθεται καὶ αὐτοὺς
 ἅμα τοὺς Ταπούρους χειρωσόμενος. (2) Τριχῆ δὴ διε-
 λῶν τὸν στρατὸν αὐτὸς μὲν τὴν ἐπιτομωτάτην καὶ χα-
 λεπωτάτην ἠγήσατο, τὸ πλεῖστον καὶ ἅμα τὸ κουφότα-
 40 τον τῆς δυνάμεως ἄγων· Κράτερον δὲ τὴν τε αὐτοῦ τάξιν
 ἔχοντα καὶ τὴν Ἀμύντου καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὗς
 40 καὶ ὀλίγους τῶν ἱππέων ἐπὶ Ταπούρων ἔστειλεν· Ἐρί-
 γυιον δὲ τοὺς τε ξένους καὶ τὴν λοιπὴν ἵππον ἀναλα-
 βόντα τὴν λεωφόρον τε καὶ μακροτέραν ἠγεῖσθαι ἐκέ-
 λευσε, τὰς ἀμάξας καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τὸν ἄλλον
 ὄμιλον ἄγοντα.

45 3. Ὑπερβαλὼν δὲ τὰ πρῶτα ὄρη καὶ καταστρατο-
 πεδεύσας αὐτοῦ, ἀναλαβὼν τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τῆς
 Μακεδονικῆς φάλαγγος τοὺς κουφοτάτους καὶ τῶν τοξο-
 τῶν ἔστιν οὗς, ἦει χαλεπὴν ὁδὸν καὶ δύσπορον, φύλακας
 τῶν ὁδῶν κατάλιπὼν ἵνα σφαλερόν τι αὐτῷ ἐφαίνετο,
 50 ὡς μὴ τοῖς ἐπομένοισι κατ' ἐκεῖνο ἐπίθοντο οἱ τὰ ὄρη

miserit, aut certe potestatem committendi non habuerit.
 Nam simulac regnare cœpit, statim a Macedonibus et
 Græcis bello laccessitus est. Quocirca ne volenti quidem
 integrum erat subditos sibi injuria afficere, quum ipse in
 majore periculo quam ipsi versaretur. (3) Quamdiu in vivis
 fuit, aliæ illum ex aliis calamitates exceperunt, neque ulla
 intermissio aut requies fuit, ex quo primum ad regnandum
 accessit. Nam statim initio equestris illa satraparum ad Grani-
 cum amnem clades accidit : mox Ioniam et Æoliā amisit
 et utramque Phrygiā, Lydiā quoque et Cariā, præter
 Halicarnassenses : (4) sed paulo post ipsa etiam Halicarnas-
 sus erepta est ; deinde universa regio maritima ad Ciliciā
 usque. Post hæc ingentem illam apud Issum cladem ac-
 cepit, in qua mater, uxor ac liberi ejus capti sunt ; deinde
 Phœnicia atque Ægyptus imperio ejus detractæ ; postea
 ipse in Arbelis primus turpiter fugit, et ingentem exer-
 citum ex omni barbarorum gente amisit. (5) Inde profu-
 gus e suo regno errans, et ad postremum ab iis qui circa
 eum erant, pessime proditus, eodemque tempore et rex et
 captivus cum ignominia ductus, tandem ab intimis sibi ex
 insidiis cæsus interiit. (6) Hæc quidem omnia viventi Dario
 acciderunt : ac contra mortuo regia sepultura, liberorum
 perinde atque ipso regnante educatio atque institutio ab
 Alexandro, et Alexander gener contigit. Mortuus est an-
 nos natus circiter quinquaginta.

CAP. XXIII.

Alexander autem, iis quos in persequenda fuga post se
 reliquerat assumptis, in Hyrcaniam movit. Sita porro est
 Hyrcania ad lævam viæ quæ in Bactra ducit : atque ab una
 quidem parte montibus densis ac præcelsis coercetur, ab
 altera vero campus ejus in magnum mare quod illic est por-
 rigitur. Hac Alexander exercitum ducebat, quod acceperat
 externos milites, qui Darii stipendiis meruerant, in Tapu-
 rorum montes confugisse, ipsos etiam Tapuros subjugare
 statuens. (2) Tripartito itaque exercitu, ipse per brevissi-
 mos difficillimosque tramites contendebat, maximam expe-
 ditissimamque copiarum partem ducens ; Craterum autem
 cum suo et Amyntæ agmine cumque equitibus ac sagitta-
 riis nonnullis in Tapuros mittit. Erigyium vero externos reli-
 quumque equitatum via plana ceterum longiore ducere
 jubet, cui currus atque impedimenta ac cæteram turbam
 adjungit.

3. Superatis itaque primis montibus, castrisque ibi posi-
 tis, ipse sumptis scutatis et Macedonicæ phalangis expeditis-
 simis quibusque et sagittariorum nonnullis, viam perdif-
 ficilem atque impeditam ingressus est : dispositis per viam
 præsidiis, ubi quid periculi esse videbatur, ne barbari mon-
 tani in eos qui sequebantur impetum facerent. (4) Ipse cum

ἔχοντες τῶν βαρβάρων. (4) Αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν τοξοτῶν διελθὼν τὰ στενὰ ἐν τῷ πεδίῳ κατεστρατοπέδευσε πρὸς ποταμῷ οὐ μεγάλῳ. Καὶ ἐνταῦθα ὄντος αὐτοῦ Ναβαρζάνης τε ὁ Δαρείου χιλιάρχης καὶ Φραταφέρνης ὁ Ὑρκανίας τε καὶ Παρθυαίων σατράπης καὶ ἄλλοι τῶν ἀμφὶ Δαρεῖον Περσῶν οἱ ἐπιφανέστατοι ἀφικόμενοι παρέδωσαν σφᾶς αὐτούς. (5) Ὑπομείνας δὲ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τέσσαρας ἡμέρας ἀνέλαβε τοὺς ὑπολειφθέντας κατὰ τὴν ὁδόν, τοὺς μὲν ἄλλους ἀσφαλῶς διελθόντας, τοῖς δὲ Ἰαγριᾶσιν ὀπισθοφυλακοῦσιν ἐπέθεντο οἱ ὄρειοι τῶν βαρβάρων, καὶ μεῖον ἔχοντες τῷ ἀκροβολισμῷ ἀπηλλάγησαν.

6. Ἄρας δὲ ἐντεῦθεν προῆει ὡς ἐφ' Ὑρκανίας εἰς Ζαδράκαρτα, πόλιν Ὑρκανίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ περὶ Κράτερων συνείμιξαν αὐτῷ, τοῖς μὲν ξένοις τοῖς Δαρείου οὐκ ἐντετυχησότες, τὴν γῶραν δὲ ὄσπην διαπεπορευμένοι ἦσαν τὴν μὲν βία, τὴν δὲ ἐνδιδόντων τῶν κατοικούντων προσπεποιημένοι. Ἐνταῦθα καὶ Ἐρίγιος ἦκε ξὺν τοῖς σκευοφόροις καὶ ταῖς ἀμάξαις. (7) Ὀλίγον δὲ ὕστερον Ἀρτάβαζος ἀφίκετο παρ' Ἀλέξανδρον καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ Κωφὴν καὶ Ἀριοβαρζάνης καὶ Ἀρσάμης καὶ ξὺν τούτοις παρὰ τῶν ξένων τῶν ξὺν Δαρεῖῳ πρέσβεις καὶ Αὐτοφραδάτης ὁ Ταπούρων σατράπης. Αὐτοφραδάτη μὲν δὴ τὴν σατραπείαν ἀπέδωκεν, Ἀρτάβαζον δὲ καὶ τοὺς παῖδας ἅμα οἱ ἐν τιμῇ ἤγε, τὰ τε ἄλλα ἐν τοῖς πρώτοις Περσῶν ὄντας καὶ τῆς ἐς Δαρεῖον πίστεως ἐνεκα. (8) Τοῖς πρέσβεσι δὲ τῶν Ἑλλήνων δεομένοις σπείσασθαί σφισιν ὑπὲρ τοῦ παντὸς ξενικοῦ ἀπεκρίνατο, ὁμολογίαν μὲν οὐκ ἂν ποιήσεται πρὸς αὐτοὺς οὐδεμίαν· ἀδικεῖν γὰρ μεγάλα τοὺς στρατευομένους ἐναντία τῇ Ἑλλάδι παρὰ τοῖς βαρβάροις παρὰ τὰ δόγματα τὰ Ἑλλήνων· ἐκέλευσε δὲ ἡκεῖν ξύμπαντας καὶ παραδιδόναι σφᾶς αὐτοὺς ἐπιτρέποντας Ἀλεξάνδρῳ χρῆσθαι ὅτι καὶ βούλοιο ἢ σώζεσθαι ὅπῃ δύναιντο. (9) Οἱ δὲ ἐπιτρέπουν ἔφασαν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀλεξάνδρῳ· ξυμπέμπειν τε ἐκέλευον τὸν ἡγησόμενον αὐτοῖς, ὡς ἀσφαλῶς διακομισθεῖεν παρ' αὐτόν· εἶναι δὲ ἐλέγοντο ἐς χιλίους καὶ πενταχοσίους. Καὶ Ἀλέξανδρος πέμπει Ἀνδρόνικον τὸν Ἀγέρρου καὶ Ἀρτάβαζον παρ' αὐτούς.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Αὐτὸς δὲ προῆγεν ὡς ἐπὶ Μάρδους, ἀναλαβὼν τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τοὺς τοξότας καὶ Ἰαγριᾶνας καὶ τὴν Κοῖνου καὶ Ἀμύντου τάξιν καὶ τῶν ἐταίρων ἰππέων τοὺς ἡμίσεας καὶ τοὺς ἰππακοντιστάς· ἥδη γὰρ αὐτῷ καὶ ἰππακοντισταὶ τάξις ἦσαν. (2) Ἐπελθὼν δὲ τὸ πολὺ μέρος τῆς γῶρας τῶν Μάρδων πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινεν αὐτῶν φεύγοντας, οὓς δὲ τινὰς ἐς ἄλκην τετραμμένους, πολλοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβεν. Οὐ γὰρ ἔστιν ὅστις χρόνου ἐμβεβλήκει ἐς τὴν γῆν αὐτῶν ἐπὶ πολέμῳ διὰ τε δυσχωρίαν καὶ ὅτι πένητες οἱ Μάρδοι καὶ μάχιμοι ἐπὶ τῇ πενίᾳ ἦσαν. Οὐκ οὐκ οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἐμ-

sagittariis angustias transgressus, in planitie juxta amnem non magnum castra posuit. Eo loci Nabarzanes, Darii chiliarcha et Phrataphernes, Hyrcanorum ac Parthorum satrapa, et alii quidam Persarum qui apud Darium illustriore loco fuerant, ad Alexandrum accedunt, seque ei dedunt. (5) Quatuor ibi in castris dies moratus, partem copiarum quam in itinere reliquerat, recepit. Et pars quidem tuto transierant: in Agrianos vero novissimi agminis custodiam tenentes barbari montani irruerunt, sed jaculis repulsi sese receperunt.

6. Motis inde castris, in Hyrcaniam progressus, Zadracarta urbem petit. Eodem fere tempore Craterus ad eum venit, non inventis quidem exteris qui Darium secuti fuerant: omnem vero regionem per quam iter fecerat, partim vi partim deditione incolarum receperat. Erigyus quoque cum impedimentis et curribus eodem pervenit. (7) Neque multo post Artabazus cum Cophene, Ariobarzane et Arsame filiis ad Alexandrum accessit, unaque cum iis legati ab exteris Darium secutis, et Autophradates Tapurorum satrapa. Autophradatem quidem in satrapiam suam restituit. Artabazum autem et liberos secum in honore habuit, tum quod ex principibus Persicae nationis erant, tum propter eorum erga Darium fidem. (8) Graecorum vero legatis postulanti- bus ut universos externos in fidem amicitiamque suam reciperet, respondit se nullam cum iis pactiorem initurum. Gravissime enim delinquere, qui adversus Graecos pro barbaris militarent, contra commune Graecorum decretum. Jussit autem ut omnes ad se venirent, seque dederent, ut de ipsis pro suo arbitrio statuere posset, aut sibi quacun- que via possent salutem quaererent. (9) Illi semetipso; atque reliquos Alexandro committunt, petentes ut aliquem ipsis ducem mitteret, quo tuto ad eum venire possint. Esse vero circiter mille quingentos esse ferebant. Alexander Ar- dronicum Agerrum filium et Artabazum ad eos mittit.

CAP. XXIV.

Ipsa in Mardos profectus est, sumptis secum scutatis et sagittariis atque Agrianis, Coeni etiam et Amyntae agminibus ac dimidia equitum amicorum parte et jaculatoribus equestribus. Jam enim etiam agmen jaculatorum equestrium constituerat. (2) Magna itaque Mardorum regionis parte percursa, multos eorum fugientes, nonnullos ad arma conversos interfecit, multos etiam vivos capit. Ante Alexandrum nemo eam regionem hostiliter invaserat, cum ob asperitatem locorum, tum quod pauperes Mardi et bellicosi propter paupertatem erant. Quocirca neque Alexandrum unquam ipsos adoriturum suspicati, quum et ipse

βαλεῖν ἄν ποτε δέισαντες, ἄλλως τε καὶ προεχωρη-
 κότα ἤδη ἐς τὸ πρόσω, ταύτη μᾶλλον τι ἀφύλακτοι
 ἤλίσκοντο. (3) Πολλοὶ δὲ αὐτῶν καὶ ἐς τὰ ὄρη κατέ-
 φυγον, ἃ δὴ ὑπερύψηλά τε καὶ ἀπότομα αὐτοῖς ἐν τῇ
 5 γῶρᾳ ἐστίν, ὡς πρὸς ταῦτά γε οὐχ ἤξοντα Ἀλέξανδρον.
 Ἐπεὶ δὲ καὶ ταύτη προσῆγεν, οἱ δὲ πέμψαντες πρέσβεις
 σφᾶς τε αὐτοὺς ἐνέδοσαν καὶ τὴν γῶραν· καὶ Ἀλέξαν-
 δρος αὐτοὺς μὲν ἀφῆκε, σατράπην δὲ ἀπέδειξεν αὐτῶν
 Λύτοφραδάτην, ὄνπερ καὶ Ταπούρων.
 10 4. Αὐτὸς δὲ ἐπανελθὼν ἐς τὸ στρατόπεδον ἔνθενπερ
 ὠρμήθη ἐς τῶν Μάρδων τὴν γῆν, κατέλαβε τοὺς Ἑλ-
 ληνας τοὺς μισθοφόρους ἦκοντας καὶ τοὺς Λακεδαιμο-
 νίων πρέσβεις οἱ παρὰ βασιλέα Δαρεῖον ἐπρέσβευον,
 Καλλικρατίδαν τε καὶ Παύσιππον καὶ Μόνιμον καὶ
 15 Ὀνόμαντα, καὶ Ἀθηναίων Δρωπίδην. Τούτους μὲν δὴ
 ξυλλαβὼν ἐν φυλακῇ εἶχε. Τοὺς Σινωπέων δὲ ἀφῆκεν,
 ὅτι Σινωπεῖς οὔτε τοῦ κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων μετεῖχον,
 ὑπὸ Πέρσαις τε τεταγμένοι οὐκ ἀπεικότα ποιεῖν ἐδά-
 κουν παρὰ τὸν βασιλέα σφῶν πρεσβεύοντες. (5) Ἀφῆκε
 20 δὲ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὅσοι πρὸ τῆς εἰρήνης τε
 καὶ τῆς ξυμμαχίας τῆς πρὸς Μακεδόνας γενομένης παρὰ
 Πέρσαις ἐμισθοφόρου, καὶ Καλχηδονίων Ἡρακλείδην
 τὸν πρεσβευτὴν ἀφῆκε· τοὺς δ' ἄλλους ξυστρατεύεσθαι
 οἱ ἐπὶ μισθῷ τῷ αὐτῷ ἐκέλευσε· καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς
 25 Ἀνδρόνικον, ὅσπερ ἤγαγέ τε αὐτοὺς καὶ ἐνδηλος γε-
 γόνει οὐ φαῦλον ποιούμενος σῶσαι τοὺς ἄνδρας.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἦγεν ὡς ἐπὶ Ζαδράκαρ-
 τα, τὴν μεγίστην πόλιν τῆς Ὑρκανίας, ἵνα καὶ τὰ βα-
 σίλεια τοῖς Ὑρκανίοις ᾦν. Καὶ ἐνταῦθα διατρίψας ἡμέ-
 30 ρας πεντεκαίδεκα καὶ θύσας τοῖς θεοῖς ὡς νόμος καὶ
 ἀγῶνα γυμνικὸν ποιήσας ὡς ἐπὶ Παρθυαίους ἦγεν· ἐκεῖ-
 θεν δὲ ἐπὶ τὰ τῆς Ἀρείας ὄρια καὶ Σουσίαν, πόλιν τῆς
 Ἀρείας, ἵνα καὶ Σατιβαρζάνης ἦκε παρ' αὐτὸν ὁ τῶν
 Ἀρείων σατράπης· (2) τούτῳ μὲν δὴ τὴν σατραπείαν
 35 ἀποδοὺς ξυμπέμπει αὐτῷ Ἀνάξιππον τῶν ἐταίρων, δοὺς
 αὐτῷ τῶν ἵππακοντιστῶν ἐς τεσσαράκοντα, ὡς ἔχοι φύ-
 λακκας καθιστάναι τῶν τόπων, τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς
 Ἀρείους πρὸς τῆς στρατιᾶς κατὰ τὴν πάροδον.

3. Ἐν τούτῳ δὲ ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν Περσῶν τι-
 40 νές, οἱ ἠγγελλον Βῆσσον τὴν τε τιάραν ὀρθὴν ἔχειν καὶ
 τὴν Περσικὴν στολὴν φοροῦντα Ἀρταξέρξην τε καλεῖ-
 σθαι ἀντὶ Βῆσσου καὶ βασιλέα φάσκειν εἶναι τῆς Ἀσίας·
 ἔχειν τε ἀμφ' αὐτὸν Περσῶν τε τοὺς ἐς Βάκτρα διαφυ-
 γόντας καὶ αὐτῶν Βακτριανῶν πολλοὺς προσδοκᾶσθαι
 45 δὲ ἤξειν αὐτῷ καὶ Σκύθας ξυμμαχοῦς.

4. Ἀλέξανδρος δὲ μοῦ ἤδη ἔχων τὴν πᾶσαν δύναμιν
 ἦει ἐπὶ Βάκτρων, ἵνα καὶ Φίλιππος ὁ Μενελάου παρ'
 αὐτὸν ἀφίκετο ἐκ Μηδίας, ἔχων τοὺς τε μισθοφόρους
 ἱππέας, ὧν ἠγεῖτο αὐτός, καὶ Θεσσαλῶν τοὺς ἐθελοντάς
 50 ὑπομείναντας καὶ τοὺς ξένους τοὺς Ἀνδρομάχου. Νικά-

alioqui jam ulterius progressus esset, eo facilius ex impro-
 viso capti sunt. (3) Complures autem eorum in montes
 confugerunt, qui et vehementer excelsi atque abrupti ea in
 regione erant, existimantes Alexandrum eo nequaquam per-
 vasurum. Postquam vero ea etiam loca adisset, missis legatis
 sese pariter et regionem dederunt. Quibus dimissis Auto-
 phradatem iis satrapam, ut et Tapuris, statuit.

4 Ipse in castra reversus unde in Mardos moverat, Græ-
 cos mercenarios qui ad se venerant, reperit: item Lacedæ-
 moniorum legatos qui ad Darium missi fuerant. Hi erant
 Callicratidas, Pausippus, Monimus, Onomas: ac Dropides
 Atheniensium. Quos comprehensos in custodiam tradit. Sino-
 pensium legatos liberos dimisit, quum Sinopenses, nullam
 cum republica Græcorum societatem habentes, utpote Per-
 sis subditi, non inique facere viderentur, si ad regem suum
 legatos mitterent. (5) Reliquos præterea Græcos, quotquot
 ante pacem et societatem cum Macedonibus initam apud
 Persas mercede militaverant, atque item Heraclidem Chal-
 cedonensium legatum, dimisit. Ceteros secum eadem mer-
 cede, qua sub Dario meruerant, militare jussit, iisque An-
 dronicum præfecit, qui illos adduxerat judicavitque se
 non male fecisse, quod illorum vitæ consulisset.

CAP. XXV.

His rebus peractis ad Zadracarta maximam Hyrcaniæ
 urbem, ubi regia erat, exercitum duxit. Atque ibidem dies
 quindecim commoratus sacrificio diis rite facto, gymnici-
 que ludis editis, in Parthos contendit. Inde in Ariæ
 fines, ad Susiam Ariorum urbem, quo loci Satibarzanes
 Ariorum satrapes ad eum venit. (2) Huic satrapatum red-
 dit, unaque cum eo Anaxippum unum ex amicis mittit,
 quadraginta equestribus jaculatoribus ei adjunctis, quos
 custodes locorum disponderet, ne Arii ab exercitu illac trans-
 eunte damni aliquid acciperent.

3. Per id tempus Persarum nonnulli ad eum venerunt,
 nuntiantes Bessum tiaram rectam Persicamque vestem ge-
 stare, et immutato Bessi nomine Artaxerxem vocari, seque
 Asiæ regem appellare; habere apud se Persas qui in Bactra
 profugerant, et ex Bactrianis complures. Scytharum etiam
 confœderatorum adventum exspectare.

4. Alexander omnes jam copias conjunctas habens in
 Bactra movet. Eo loci Philippus etiam Menelai filius ad eum
 ex Media venit, equites mercenarios habens, quibus ipse
 præerat, et Thessalos qui voluntarii remanserant, ac pere-
 grinos Andromacho duce. Nicanor autem, Parmenionis filius,

νωρ δὲ ὁ Παρμενίωνος ὁ τῶν ὑπασπιστῶν ἄρχων τετε-
 λευτήκει ἤδη νόσῳ. (5) Ἴόντι δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὴν ἐπὶ
 Βάκτρα ἐξηγγέλθη Σατιβαρζάνης ὁ Ἀρείων σατράπης
 Ἀνάξιππον μὲν καὶ ἱππακοντιστὰς τοὺς ξὺν αὐτῷ ἀπε-
 κτονῶς, ὀπλίζων δὲ τοὺς Ἀρείους καὶ ξυνάγων εἰς Ἀρ-
 τακόανα πόλιν, ἵνα τὸ βασίλειον ᾗ τῶν Ἀρείων· ἐκεῖ-
 θεν δὲ ὅτι ἔγνωκεν, ἐπειδὴν προκεχωρηκότα Ἀλέξανδρον
 πύθηται, ἰέναι ξὺν τῇ δυνάμει παρὰ Βῆσσον, ὡς ξὺν
 ἐκείνῳ ἐπιθησόμενος ὅπη ἂν τύχη τοῖς Μακεδόσι. (6)
 Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη αὐτῷ, τὴν μὲν ἐπὶ Βάκτρα ὁδὸν
 οὐκ ᾔγε· ἀναλαβὼν δὲ τοὺς τε ἐταίρους ἱππέας καὶ
 τοὺς ἱππακοντιστὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶ-
 νας καὶ τὴν Ἀμύντου τε καὶ Κοίνου τάξιν, τὴν δὲ ἄλ-
 λην δύναμιν αὐτοῦ καταλιπὼν καὶ ἐπ' αὐτῇ Κράτερον
 ἡγεμόνα, σπουδῆ ᾔγε· ὡς ἐπὶ Σατιβαρζάνην τε καὶ
 τοὺς Ἀρείους, καὶ διελθὼν ἐν δυσὶν ἡμέραις σταδίους ἐς
 ἑξακοσίους πρὸς Ἀρτακόανα ἦκε.

7. Σατιβαρζάνης μὲν οὖν, ὡς ἔγνω ἐγγὺς ὄντα Ἀλέ-
 ξάνδρον, τῇ δόξῃ τῆς ἐφόδου ἐκπλαγεὶς ξὺν ὀλίγοις
 ἱππεῦσι τῶν Ἀρείων ἔφυγε· πρὸς γὰρ τῶν πολλῶν στρα-
 τιωτῶν κατελείφθη ἐν τῇ φυγῇ, ὡς κακεῖνοι ἔμαθον προσ-
 ἄγοντα Ἀλέξανδρον. Ἀλέξανδρος δέ, ὅσους ξυναιτίους
 τῆς ἀποστάσεως κατέμαθε καὶ ἐν τῷ τότε ἀπολελοιπότης
 τὰς κόμας, τούτους δὲ ἄλλη καὶ ἄλλη, ὀξείας τὰς διώ-
 ξεις ποιησάμενος, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἠνδρα-
 πόδισε· σατράπην δὲ Ἀρείων ἀπέδειξεν Ἀρσάμην, ἄν-
 δρα Πέρσην. (8) Αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς ἀμφὶ Κράτερον
 ὑπολειμμένοις, ὁμοῦ οὖσιν ἤδη, ὡς ἐπὶ τὴν Ζαραγ-
 γαίων χώραν ᾔγε· καὶ ἀφικνεῖται ἵνα τὰ βασίλεια τῶν
 Ζαραγγαίων ᾗν. Βαρσαέντης δέ, ὃς τότε κατεῖχε τὴν
 χώραν, εἷς ὢν τῶν ξυνεπιθεμένων Δαρείῳ ἐν τῇ φυγῇ,
 προσιόντα Ἀλέξανδρον μαθὼν ἐς Ἰνδοὺς τοὺς ἐπὶ τὰδε
 τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἔφυγε. Ξυλλαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἰν-
 δοὶ παρ' Ἀλέξανδρον ἀπέστειλαν· καὶ ἀποθνήσκει πρὸς
 Ἀλεξάνδρου τῆς ἐς Δαρεῖον ἀδικίας ἕνεκα.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἐνταῦθα καὶ τὴν Φιλώτα ἐπιβουλὴν τοῦ Παρμε-
 νίωνος ἔμαθεν Ἀλέξανδρος, καὶ λέγει Πτολεμαῖος καὶ
 Ἀριστόβουλος ὅτι προηγγελμένην ἤδη οἱ καὶ πρότε-
 ρον ἐν Αἰγύπτῳ, οὐ μὲντοι πιστὴ γέ ἐφάνη τῆς τε
 φιλίας τῆς πάλαι ἕνεκα καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἐς Παρμε-
 νιώνά τε τὸν πατέρα τὸν Φιλώτα τιμῆς καὶ ἐς αὐτὸν
 Φιλώταν πίστεως. (2) Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου λέγει
 εἰσαχθῆναι ἐς Μακεδόνας Φιλώταν· καὶ κατηγορῆσαι
 μὲν αὐτοῦ ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρον, ἀπολογήσασθαι δὲ αὐ-
 τὸν Φιλώταν· καὶ τοὺς ἐπιμηνυτὰς τοῦ ἔργου παρελ-
 θόντας ἐξελέγξει Φιλώταν τε καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἄλ-
 λους τε ἐλέγχοις οὐκ ἀφανέσι καὶ μάλιστα δὴ ὅτι αὐτὸς
 Φιλώτας πεπύσθαι μὲν ἐπιβουλὴν τινὰ Ἀλεξάνδρῳ
 παρασκευαζομένην συνέφη, ἐξηλέγχετο δὲ κατασιωπή-
 σας ταύτην πρὸς Ἀλέξανδρον, καίτοι δις ἐπὶ τὴν σχη-

scutatorum praefectus, jam morbo sublatus erat. (5) Eunti
 in Bactra Alexandro nuntiatur Satibarzanem Ariorum sa-
 trapam, interfecto Anaxippo, et equitibus jaculatoribus
 qui ei aderant, Arios armare, et ad urbem Artacoana, in qua
 regia Ariorum erat, congregare. Inde vero statuisse, quando
 Alexandrum ulterius progressum audisset, cum exercitu
 ad Bessum ire, ut conjunctis cum illo copiis, quacunque
 via facultas daretur, Macedones adoriretur. (6) His rebus
 nuntiatis, intermisso itinere in Bactra, sumptis secum amicis
 equitibus et jaculatoribus equestribus atque sagittariis et
 Agrianis et Amyntae ac Coeni agminibus, reliquo exercitu
 ibi relicto Crateroque ei praefecto, ipse celeriter adversus
 Satibarzanem et Arios ducit, stadiisque sexcentis biduo
 emensis, ad Artacoana pervenit.

7. Satibarzanes, ut appropinquare Alexandrum sensit,
 celeritate adventus consternatus, cum paucis equitibus Ario-
 rum fugit. Plerique enim milites, quum jam imminere ipsis
 Alexandrum audirent, eum in fuga destituerunt. Alexander
 quotquot conscios defectionis fuisse cognovit desertisque
 tunc pagis abiisse, acriter eos diversis viis insecutus, partim
 interfecit, partim in servitutem redegit. (8) Arsaceque
 Persa satrapa Ariorum constituto, ipse una cum iis qui cum
 Cratero relictis erant in Zarangæos profectus eo pervenit ubi
 gentis illius regia erat. Barsaentes vero, qui tum eam regio-
 nem obtinebat, unus ex iis qui Darium in fuga oppresserant,
 cognito Alexandri adventu, ad Indos qui cis Indum flumen
 incolunt fugit. Quem Indi comprehensum ad Alexandrum
 mittunt. Alexander illum, ob perfidiam qua erga Darium
 usus fuerat, interfici jussit.

CAP. XXVI.

Ibidem Alexander Philotam Parmenionis filium vitae suae
 insidiari cognovit. Ptolemæus et Aristobulus autores sunt,
 quum jam antea in Ægypto sibi de insidiis significatum fuisset,
 veteris amicitiae causa, et honoris quem Parmenioni Philotae
 patri habebat, simul etiam fiducia causa quam de Philota
 conceperat, nequaquam sibi verisimile id visum fuisse. (2)
 At Ptolemæus Lagi filius Philotam ad Macedones adductum
 scribit, graviterque in concione ab Alexandro accusatum
 fuisse: ac Philotam quidem se purgasse: deinde indices ac-
 cessisse et criminationem adversus Philotam atque suos in-
 stituisse, idque cum aliis non obscuris argumentis, tum præ-
 cipue quod Philotas quidem se de quibusdam insidiis Alexan-
 dro paratis audisse confessus esset, quas celasse Alexandrum
 convincebatur, quum alioqui bis per singulos dies Alexandri
 tabernaculum adire solitus esset: (3) ac Philotam ceteros-

νήν ὀσημέραι τὴν Ἀλεξάνδρου φοιτῶν. (3) Καὶ Φιλώ-
 ταν μὲν κατακοντισθῆναι πρὸς τῶν Μακεδόνων καὶ ὅσοι
 ἄλλοι μετέσχον αὐτῷ τῆς ἐπιβουλῆς· ἐπὶ Παρμενίωνα
 δὲ σταλῆναι Πολυδάμαντα, ἓνα τῶν ἐταίρων, γράμματα
 5 φέροντα παρ' Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς στρατηγούς τοὺς
 ἐν Μηδία, Κλέανδρον τε καὶ Σιτάλκην καὶ Μενίδαν·
 οὗτοι γὰρ ἐπὶ τῆς στρατιᾶς ἧς ἤρχε Παρμενίων τετα-
 γμένοι ἦσαν. (4) Καὶ πρὸς τούτων ἀποθανεῖν Παρμε-
 νίωνα, τυχὸν μὲν ὅτι οὐ πιστὸν ἐδόκει εἶναι Ἀλέξανδρος
 10 Φιλώτα ἐπιβουλεύοντος μὴ ζυμμετασχεῖν Παρμενίωνα
 τῷ παιδί τοῦ βουλευάματος, τυχὸν δὲ ὅτι, εἰ καὶ μὴ ζυ-
 μετέσχε, σφαλερὸς ἤδη ἦν περιῶν Παρμενίων, τοῦ παι-
 δὸς αὐτοῦ ἀνηρημένου, ἐν τῷ αὐτῷ ὄν ἀξιώσει παρά τε
 αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐς τὸ ἄλλο στρατεύμα, μὴ ὅτι τὸ
 15 Μακεδονικόν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ξένων, ὧν πολλὰκις
 καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος κατὰ πρόσταξιν τὴν
 Ἀλεξάνδρου ζῆν χάριτι ἐξηγεῖτο.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Λέγουσι δὲ καὶ Ἀμύνταν τὸν Ἀνδρομένους κατὰ τὸν
 αὐτὸν χρόνον ὑπαχθῆναι ἐς κρίσιν, καὶ Πολέμωνα καὶ
 20 Ἀτταλον καὶ Σιμμίαν τοὺς Ἀμύντου ἀδελφούς, ὡς
 ζυμμετασχόντας καὶ αὐτοὺς τῆς ἐπιβουλῆς τῆς κατ'
 Ἀλεξάνδρου κατὰ πίστιν τε καὶ ἐταιρίαν τὴν Φιλώ-
 τα. (2) Καὶ ἐδόκει πιστοτέρα ἢ ἐπιβουλή ἐς τὸ πλῆ-
 ρος, ὅτι Πολέμων, εἷς τῶν ἀδελφῶν τῶν Ἀμύντου, ξυλ-
 25 ληφθέντος Φιλώτα, ἔφυγεν ἐς τοὺς πολεμίους. Ἄλλ'
 Ἀμύντας γε ζῆν τοῖς ἀδελφοῖς ὑπομείνας τὴν δίκην καὶ
 ἀπολογησάμενος ἐν Μακεδόσι καρτερῶς ἀφίεται τῆς αἰ-
 τίας· καὶ εὐθὺς ὡς ἀπέφυγεν, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἠξίωσεν
 ἀφεθῆναι οἱ ἐλθεῖν παρὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐπαναγαγεῖν
 30 αὐτὸν παρὰ τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ οἱ Μακεδόνες ζυγχο-
 ροῦσιν. (3) Ὁ δὲ ἀπελθὼν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τὸν Πολέ-
 μωνα ἐπανήγαγε· καὶ ταύτη πολὺ ἔτι μᾶλλον ἢ πρόσθεν
 ἐξω αἰτίας ἐφάνη Ἀμύντας. Ἀλλὰ ὀλίγον γε ὕστερον
 κώμην τινὰ πολιορκῶν τοξευθεὶς ἐκ τῆς πληγῆς ἐτελεύ-
 35 τησεν, ὥστε οὐδὲν πλέον αὐτῷ γίγνεται τὴν κρίσιν ἀπο-
 φυγόντι ὅτι μὴ ἀγαθῷ νομιζομένῳ ἀποθανεῖν.

4. Ἀλέξανδρος δὲ, καταστήσας ἐπὶ τοὺς ἐταίρους
 ἱππάρχας δύο, Ἡφαιστίνῳ τε τὸν Ἀμύντορος καὶ
 Κλεῖτον τὸν Δρωπίδου, καὶ δίχα διελὼν τὴν τάξιν τῶν
 40 ἐταίρων, ὅτι οὐδὲ φίλων ἂν ἠβούλετο ἓνα τοσοῦτων ἱπ-
 πέων, ἄλλως τε καὶ τῶν κρατίστων τοῦ παντὸς ἱππικοῦ
 κατὰ τε ἀξίωσιν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐξηγεῖσθαι, ἀφι-
 κνεῖται ἐς τοὺς πάλαι μὲν Ἀριάσπας καλουμένους, ὕστε-
 ρον δὲ Εὐεργέτας ἐπονομασθέντας, ὅτι Κύρω τῷ Καμ-
 45 βύσου ζυνεπελάβοντο τῆς ἐς Σκύθας ἐλάσεως. (5) Καὶ
 τούτους Ἀλέξανδρος ὧν τε ἐς Κῦρον ὑπῆρξαν οἱ πρό-
 γονοὶ αὐτῶν τιμήσας καὶ αὐτὸς καταμαθῶν ἄνδρας οὐ
 κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτη βαρβάρους πολιτεύοντας,
 ἀλλὰ τοῦ δικαίου ἴσα καὶ τοῖς κρατίστοις τῶν Ἑλλήνων
 50 μεταποιομένους, ἐλευθέρους τε ἀφῆκε καὶ χώραν τῆς

que omnes insidiarum conscios a Macedonibus jaculis con-
 fossos esse. Ad Parmenionem vero missum Polydamantem,
 unum ex amicis, literas ab Alexandro ad duces exercitus qui
 in Media erant ferentem. Hi erant, Cleander, Sitalces et Me-
 nides, qui quidem in exercitu cui præerat Parmenio duces
 erant constituti, (4) et ab his Parmenionem interfectum :
 sive quod haud verisimile videretur Alexandro, quum Phi-
 lotas sibi insidias struxisset, Parmenionem patrem ejus con-
 siliis ignarum fuisse : sive, ut maxime conscius non esset,
 quod periculosum videretur illum interfecto filio superesse :
 præcipue quum tanta ejus esset auctoritas tum apud Alexan-
 drum, tum apud universum exercitum non solum Macedo-
 num, verum etiam exterorum, quibus sæpenumero sive
 ordine ipsum vocante sive etiam extra ordinem, jussu
 Alexandri, summa cum gratia præfuerat.

CAP. XXVII.

Ferunt quoque eodem tempore etiam Amyntam Andro-
 menis filium in judicium vocatum, et cum eo Polemonem,
 Attalum Simmiamque, Amyntæ fratres, tanquam et ipsi
 insidiarum adversus Alexandrum conscii fuissent, ob fidem
 atque amicitiam quam cum Philota coluerant. (2) Hoc
 etiam insidiarum suspicionem verisimiliorem apud multitu-
 dinem effecit, quod Polemon, unus ex Amyntæ fratribus,
 Philota comprehenso, ad hostes profugerat. At quum Amyn-
 tas cum fratribus actionem publicam sustinisset, causam-
 que suam strenue apud Macedones dixisset, ab ea crimina-
 tione absolutus est : statimque post absolutionem in concilio
 factam, potestatem sibi fieri petiit eundi ad fratrem, ut eum
 ad Alexandrum reduceret. (3) Quod quum a Macedonibus
 illi concessum esset, abiit, eodemque die Polemonem re-
 duxit. Ex eo multo quam antea manifestius apparuit Amyn-
 tam extra culpam fuisse. Ceterum paulo post pagum quen-
 dam oppugnans, sagitta ictus, ex eo vulnere interiit : adeo
 ut nihil illi ex illa absolutione accesserit, præter quam quod
 vir bonus habitus interierit.

4. Post hæc Alexander amicorum equitatuꝝ duces duos He-
 phæstionem Amyntoris filium, et Clitum Dropidis præfecit,
 divisisque in duas partes amicorum copiis (neque enim vel
 amicum volebat unum tot equitibus, qui alioqui præstan-
 tissimi totius equitatus et dignitate et bellica virtute erant,
 solum præfectum esse), ad eos pervenit qui olim quidem
 Ariaspæ, postea vero Euergetæ vocati sunt (hoc est bene-
 fici), quod Cyrum Cambysis filium in expeditione Scythica
 adjuverant. (5) Hos Alexander, quod illorum majores
 de Cyro bene meriti fuissent, honore affecit. Quumque ipse
 intelligeret eos non more reliquorum ejus regionis barbaro-
 rum vivere, sed perinde atque qui apud Græcos optime in-
 stituti sunt, justitiam colere, liberos dimisit, tantumque

ὁμόρου ὅσῃν αὐτοὶ σφίσιν ἤτησαν (οὐ πολλὴν δὲ οὐδ' αὐτοὶ ἤτησαν), προσέθηκεν. Ἐνταῦθα θύσας τῷ Ἀπόλλωνι Δημήτριον μὲν ἓνα τῶν σωματοφυλάκων, ὑποπεύσας μετασχεῖν Φιλώτῃ τῆς ἐπιβουλῆς, ξυνέλαβε· σωματοφύλακα δὲ ἀντὶ Δημητρίου ἀπέδειξε Πτολεμαῖον τὸν Λάγου.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος προῆει ὡς ἐπὶ Βάκτρα τε καὶ Βῆσσον, Δράγγας τε καὶ Γαδρωσοὺς ἐν τῇ παρόδῳ παραστησάμενος. Παρεστήσατο δὲ καὶ τοὺς Ἀραχώτους καὶ σατράπην κατέστησεν ἐπ' αὐτοῖς Μένωνα. Ἐπῆλθε δὲ καὶ τῶν Ἰνδῶν τοὺς προσχώρους Ἀραχώτους. Ξύμπαντα δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη διὰ χιόνος τε πολλῆς καὶ ξὺν ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων καὶ τῶν στρατιωτῶν ταλαιπωρίᾳ ἐπῆλθε. (2) Μαθὼν δὲ τοὺς Ἀρείους αὐθις ἀφεστάναι, Σατιβαρζάνου ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμβαλόντος σὺν ἱππεῦσι δισχιλίαις, οὓς παρὰ Βῆσσου ἔλαβεν, ἀποστέλλει παρ' αὐτοὺς Ἀρτάβαζόν τε τὸν Πέρσην καὶ Ἐρίγιον καὶ Κάρανον τῶν ἐταίρων προσέταξε δὲ καὶ Φραταφέρην, τὸν τῶν Παρθυαίων σατράπην, ξυνεμβαλεῖν αὐτοῖς ἐς τοὺς Ἀρείους. (3) Καὶ γίγνεται μάχῃ τοῖς ἀμφὶ Ἐρίγιον καὶ Κάρανον πρὸς Σατιβαρζάνην καρτερά, οὐδὲ πρόσθεν οἱ βάρβαροι ἐνέκλιναν πρὶν Σατιβαρζάνην ξυμπεσόντα Ἐριγιῶ πρὸς Ἐριγίου πληγέντα δόρατι ἐς τὸ πρόσωπον ἀποθανεῖν. Τότε δὲ ἐγκλίναντες οἱ βάρβαροι προτροπάδῃ ἔφρουγον.

4. Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Καύκασον τὸ ὄρος ἤγεν, ἵνα καὶ πόλιν ἔκτισε καὶ ὠνόμασεν Ἀλεξάνδρειαν· καὶ θύσας ἐνταῦθα τοῖς θεοῖς ὅσοις νόμος αὐτῷ ὑπερέβαλε τὸ ὄρος τὸν Καύκασον, σατράπην μὲν τῇ χώρᾳ ἐπιτάξας Προέξην, ἀνδρᾶ Πέρσην, τῶν δὲ ἐταίρων Νειλόξενον τὸν Σατύρου ἐπίσκοπον ξὺν στρατιᾷ ἀπολιπών.

5. Τὸ δὲ ὄρος δὲ Καύκασος ὑψηλὸν μὲν ἔστιν ὥσπερ τι ἄλλο τῆς Ἀσίας, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ψιλὸν δὲ τὸ πολὺ αὐτοῦ τό γε ταύτη. Μακρὸν γὰρ ὄρος παρατέταται ὁ Καύκασος, ὥστε καὶ τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος, ὃς δὴ τὴν Κιλικίαν τε καὶ Παμφυλίαν ἀπείργει, ἀπὸ τοῦ Καυκάσου εἶναι λέγουσι καὶ ἄλλα ὄρη μεγάλα ἀπὸ τοῦ Καυκάσου διακέκριμένα ἄλλη καὶ ἄλλη ἐπωνυμία κατὰ ἤθη τὰ ἐκάστων. (6) Ἀλλὰ ἐν γε τούτῳ τῷ Καυκάσῳ οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ τέρμινθοι πεφύκασι καὶ σίλφιον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπωχεῖτο πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ πρόβατα πολλὰ καὶ κτήνη ἐνέμοντο, ὅτι καὶ χαίρουσι τῷ σιλφίῳ τὰ πρόβατα, καὶ εἰ ἐκ πολλοῦ πρόβατον σιλφίου αἴσθοιτο, καὶ θεῖ ἐπ' αὐτὸ καὶ τό τε ἄνθος ἐπινέμεται καὶ τὴν ρίζαν ἀνορύττον καὶ ταύτην κατεσθίει. (7) Ἐπὶ τῷδε ἐν Κυρήνῃ ὡς μακροτάτῳ ἀπελαύνουσι τὰς ποίμνας τῶν χωρίων ἵνα αὐτοῖς τὸ σίλφιον φύεται· οἱ δὲ καὶ περιφράσσουσι τὸν χῶρον, τοῦ μὴδ' εἰς πελάσειεν αὐτῷ πρόβατα, δυνατὰ γενέσθαι εἴσω παρελθεῖν, ὅτι πολλοῦ ἄξιον Κυρηναίοις τὸ σίλφιον.

ex finitimis locis agri quantum petiere (exiguum autem petiere) dedit. Eo loci Apollini sacrum fecit : et Demetrium, unum ex corporis custodibus, quem Philotæ consiliorum participem fuisse suspicabatur, comprehendit, et Ptolemæum agi in ejus locum suffecit.

CAP. XXVIII.

His peractis in Bactra et Bessum movit, Drangis Gadrosisque in ipso itinere subactis. Subegit autem etiam Arachotos, et Menonem iis satrapam constituit. Posthæc Indos Arachotis finitimos invadit : omnes has gentes per multas nives, in magna rerum omnium penuria, summis militum laboribus subjugavit. (2) Quumque cognovisset Arios denuo descivisse, Satibarzane cum duobus millibus equitum, quos a Besso acceperat, in eorum agros ingresso, Artabazum Persam et Erigyium Caranumque ex amicis in eos mittit, Phratapherne Parthorum satrapa una cum eis in Arios misso. (3) Atrox ibi Erigyii et Carani adversus Satibarzanem prælium committitur. Neque prius barbari in fugam sese inclinarunt, quam Satibarzanes cum Erigyio congressus ab eoque faciem jaculo transfossus cecidit. Tum effusa barbarorum fuga fit.

4. Inter hæc Alexander ad Caucasum montem profectus, urbem ibi condidit, quam Alexandriam nominavit, et sacrificio diis quibus solebat factis, Caucasum montem superavit. Satrapam illi regioni constituit Proexem Persam ; ex amicis vero Niloxenum Satyri filium inspectorem cum exercitu ibi relinquit.

5. Mons Caucasus nulli montium qui in Asia sunt altitudine secundus est, ut Aristobulus auctor est. Ejus ut plurimum nudum dorsum erat in hac certe parte : in magnam enim longitudinem porrigitur Caucasus ; adeo ut et Taurum montem, qui Ciliciam Pamphyliamque disternit, a Caucaso duci velint, aliosque ingentes montes qui pro varietate gentium, a quibus incoluntur, nomina variant. (6) At in hoc Caucaso nihil præter terebinthum et silphium nascitur, ut auctor est Aristobulus : et nihilominus multos incolas habebat, multæque in eo pecudes atque armenta pascebantur, quod pecudes silphium amant, et si ex longinquiore loco id per odoratum senserint, citatim eo feruntur, depasloque flore radicem etiam suffodiunt atque arrodunt : (7) eamque ob causam Cyrenæi greges ovium quam longissime ab iis locis arcent, quibus silphium nascitur : nonnulli etiam sepem obducunt, ne si pecudes propius accedant, intrare possint. Magno enim apud Cyrenæos in pretio est silphium.

8. Βῆσσοσ δέ, ἔγων ἀμφ' αὐτὸν Περσῶν τε τοὺς μετασχόντας αὐτῷ τῆσ Δαρείου συλλήψεωσ καὶ αὐτῶν Βακτριῶν ἐσ ἑπταχιχιλίουσ καὶ Δάασ τοὺσ ἐπὶ τάδε τοῦ Τανάιδουσ ποταμοῦ ἐποικοῦντας, ἐφθειρε τὴν ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ Καυκάσῳ, ὡσ ἐρημία τε τῆσ γῶρασ τῆσ ἐν μέσῳ αὐτοῦ τε καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων ἀπείρξων Ἀλέξανδρου τοῦ μὴ ἐλαύνειν πρόσω. (9) Ἀλλ' Ἀλέξανδρουσ ἤλαυνεν οὐδὲν μεῖον, χαλεπῶσ μὲν διὰ τε χιόνουσ πολλῆσ καὶ ἐνδεία τῶν ἀναγκαίων, ἤει δέ ὅμωσ. Βῆσσοσ δέ, ἐπεὶ ἐξηγγέλλετο αὐτῷ οὐ πόρρω ἤδη ὢν Ἀλέξανδρουσ, διὰθὰσ τὸν Ὄξον ποταμὸν τὰ μὲν πλοῖα ἐφ' ὧν διέβη κατέκαυσεν, αὐτὸσ δέ ἐσ Ναύτακα τῆσ Σογδιανῆσ γῶρασ ἀπεχώρει. (10) Εἶποντο δέ αὐτῷ οἱ τε ἀμφὶ Σπιταμένην καὶ Ὄξυάρτην, ἔχοντεσ τοὺσ ἐκ τῆσ Σογδιανῆσ ἱππέασ, καὶ Δάαι οἱ ἀπὸ τοῦ Τανάιδουσ. Οἱ δέ τῶν Βακτριῶν ἱππεῖσ ὡσ φεύγειν ἐγνωκότα ἔμαθον Βῆσσον, ἄλλοσ ἄλλη ἐπὶ τὰ σφῶν ἕκαστοὶ ἀπηλλάγησαν.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Ἀλέξανδρουσ δέ ἐσ Δράψακα ἀφικόμενοσ καὶ ἀναπαύσασ τὴν στρατιάν ἐσ Ἀορνόν τε ἤγεσ καὶ Βάκτρα, αἱ δὴ μέγισται εἰσι πόλεις ἐν τῇ Βακτριῶν γῶρα. Καὶ ταύτασ τε ἐξ ἐφόδου ἔλαβε καὶ φυλακὴν ἐν τῇ ἀκρῇ τῆσ Ἀορνουσ ἀπέλιπε καὶ ἐπὶ ταύτησ Ἀρχέλαον τὸν Ἀνδρόκλου τῶν ἐταίρων· τοῖσ δέ ἄλλοισ Βακτρίοισ, οὐ χαλεπῶσ προσχωρήσασι, ἐπέταξε σατράπην Ἀρτάβαζον τὸν Πέρσην.

2. Αὐτὸσ δέ ἤγεν ὡσ ἐπὶ τὸν Ὄξον ποταμὸν· ὁ δέ Ὄξοσ ῥέει μὲν ἐκ τοῦ ὄρουσ τοῦ Καυκάσου, ἔστι δέ ποταμῶν μέγιστοσ τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὅσουσ γε δὴ Ἀλέξανδρουσ καὶ οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐπῆλθον, πλὴν τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν· οἱ δέ Ἰνδοὶ πάντων ποταμῶν μέγιστοὶ εἰσι· ἐξίησι δέ ὁ Ὄξοσ ἐσ τὴν μεγάλην θάλασσαν τὴν καθ' Ὑρκανίαν. (3) Διαβάλλειν δέ ἐπιχειροῦντι αὐτῷ τὸν ποταμὸν πάντη ἀπορον ἐφαίνετο· τὸ μὲν γὰρ εὐροσ ἦν ἐσ ἐξ μάλιστα σταδίουσ, βαθύσ οὐ πρὸσ λόγον τοῦ εὐρουσ, ἀλλὰ πολὺ δὴ τι βαθύτεροσ καὶ ψαμμώδησ, καὶ ῥεῦμα δὲξ [ἔχων], ὡσ τὰ καταπηγνύμενα πρὸσ αὐτοῦ τοῦ ῥοῦ ἐκστρέφεσθαι ἐκ τῆσ γῆσ οὐ χαλεπῶσ, οἷα δὴ οὐ βεβαίωσ κατὰ τῆσ ψάμμου ἰδρυμένα. (4) Ἄλλωσ δέ καὶ ἀπορία ὕλησ ἐν τοῖσ τόποισ ἦν καὶ τριβὴ πολλὴ ἐφαίνετο, εἰ μακρόθεν μετίοιεν ὅσα ἐσ γεφύρωσι τῷ πόρου. Ξυναγαγῶν οὖν τὰσ διφθέρασ ὑφ' αἷσ ἐσκήνουν οἱ στρατιῶται, φορυτοῦ ἐμπλήσαι ἐκέλευσεν ὡσ ξηροτάτου καὶ καταδῆσαι τε καὶ ξυρράψαι ἀκριβῶσ τοῦ μὴ ἐσδύεσθαι ἐσ αὐτάσ τοῦ ὕδατοσ. Ἐμπλησθεῖσαι δέ καὶ ξυρράφεσαι ἱκαναὶ ἐγένοντο διαθιβάσαι τὸν στρατὸν ἐν πέντε ἡμέραισ.

5. Πρὶν δέ διαβαίνειν τὸν ποταμὸν, τῶν τε Μακεδόνων ἐπιλέξασ τοὺσ πρεσβυτάτουσ καὶ ἤδη ἀπολέμουσ καὶ τῶν Θεσσαλῶν τοὺσ ἐθελοντάσ καταμείναντασ, ἐπ' οἴκου ἀπέστειλεν. Ἐκπέμπει δέ καὶ Στασάνορα, ἕνα

8. Bessus autem Persis, qui participes consiliorum in capiendo Dario fuerant, comitatus, Bactrianisque circiter septem millibus, et Dais cis Tanaim fluvium habitantibus, regionem Caucasio adjacentem depopulatus est, ut prae vastitate regionis inter se et Alexandrum interjectae, rerumque necessariarum penuria, Alexandrum quominus progredere-tur impediret. (9) Is vero idcirco nihilominus processit, difficulter quidem ob nivium altitudinem, et commeatus inopiam: processit tamen. Bessus, ut cognovit Alexandrum non procul abesse, Oxo flumine trajecto, navigia quibus copias transvexerat incendit; ipse in Nautaca Sogdianae regionis se recepit. (10) Sequebantur eum Spitamenes et Oxyartes cum equitibus Sogdianis, et Dais a Tanai profectis. Bactriani equites, quum in fuga Bessum salutis suae spem posuisse intellexerunt, alius alio dilapsi domum revertunt.

CAP. XXIX.

Alexander inde Drapsaca profectus, recreato exercitu, in Aornum et Bactra movit, quae quidem maximae sunt in Bactris urbes: quibus primo impetu captis, praesidium in arce Aorni constituit, cui Archelaum Androcli filium, unum ex amicis, praefecit. Reliquis vero Bactriis non difficulter sese deditibus Artabazum Persam satrapam dedit.

2. Ipse ad Oxum flumen exercitum duxit. Oxus fluvius e monte Caucasio fluit, omnium Asiae fluminum, quotquot Alexander cum exercitu adiit, maximum, Indorum fluminibus exceptis. Haec enim omnia flumina magnitudine superant. Oxus porro in mare magnum, juxta Hyrcaniam, influit. (3) Conanti Alexandro flumen transire nulla se facultas offerre videbatur. Namque ejus latitudo ad sex maxime stadia extenditur: altitudo latitudini non respondet, sed profundior et sabulosus est. Cursus fluminis adeo rapidus, ut facile quae vado infixae fuerint subvertat secumque rapiat, utpote quae ob sabulum firmiter stabilita non sint. (4) Ad haec materia etiam in his locis deerat, multum praeterea morae faciendum videbatur, si ex longinquo apportanda essent quaecunque ad flumen ponte jungendum erant necessaria. Collectis itaque pellibus sub quibus milites in tentoriis degebant, sarmentis quam maxime siccis eas impleri, accurateque vinciri et consui jubet, ne aquam aliqua ex parte admittere possent. Quibus ita impletis et consutis, exercitum quinque dierum spatio traduxit.

5. Antequam vero flumen trajiceret, seligens ex Macedonibus qui aut praeeetate aut vulneribus inepti ad pugnam erant, et ex Thessalis qui voluntarii remanserant, domum remisit. Stasanorem quoque, unum ex amicis, in

τῶν ἐταίρων, ἐς Ἀρείους, προστάξας Ἀρσάμην μὲν τὸν σατράπην τῶν Ἀρείων ξυλλαβεῖν, ὅτι ἐθελοκχεῖν αὐτῷ Ἀρσάμης ἔδοξεν, αὐτὸν δὲ σατράπην εἶναι ἀντ' ἐκείνου Ἀρείων.

5 6. Περὰσας δὲ τὸν Ὠξὸν ποταμὸν ἤγε κατὰ σπουδὴν ἵνα Βῆσσον εἶναι ξὺν τῇ δυνάμει ἐπυρθάνετο. Καὶ ἐν τούτῳ ἀφικνοῦνται παρὰ Σπιταμένους καὶ Δαταφέρνου πρὸς αὐτὸν ἀγγέλλοντες ὅτι Σπιταμένης καὶ Δαταφέρ-
10 τῆς, εἰ πεμφθεῖη αὐτοῖς καὶ ὀλίγη στρατιὰ καὶ ἡγεμῶν τῇ στρατιᾷ, ξυλλήψονται Βῆσσον καὶ παραδώσουσιν Ἀλεξάνδρῳ· ἐπεὶ καὶ νῦν ἀδέσμῳ φυλακῇ φυλάσσεσθαι πρὸς αὐτῶν Βῆσσον. (7) Ταῦτα ὡς ἤκουσεν Ἀλέξανδρος, αὐτὸς μὲν ἀναπαύων ἤγε τὴν στρατιάν σχολαίτερον ἢ πρόσθεν· Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου ἀποστέλλει τῶν τε
15 ἐταίρων ἱππαρχίας τρεῖς ἄγοντα καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς ξύμπαντας, πεζῶν δὲ τὴν τε Φιλώτα τάξιν καὶ τῶν ὑπασπιστῶν χιλιαρχίαν μίαν καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας πάντας καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, σπουδῇ ἐλαύνειν κελεύ-
20 σας ὡς Σπιταμένην τε καὶ Δαταφέρνην. Καὶ Πτολε- μαῖος ἦει ὡς ἐτέτακτο, καὶ διελθὼν ἐν ἡμέραις τέσσαρσι σταθμοὺς δέκα ἀφικνεῖται ἐς τὸ στρατόπεδον οὗ τῇ προτεραίᾳ ἠὲλισμένοι ἦσαν οἱ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην βάρβαροι.

ΚΕΦ. Λ΄.

Ἐνταῦθα ἔμαθε Πτολεμαῖος ὅτι οὐ βεβαία τῷ Σπι-
25 ταμένη καὶ Δαταφέρνῃ ἡ γνώμη ἐστὶν ἀμφὶ τῇ παρὰδοσει τοῦ Βῆσσου. Τοὺς μὲν δὴ πεζαὺς κατέλιπε, προστάξας ἐπεσθαι ἐν τάξει, αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς ἱππεῦσιν ἐλάσας ἀφίκετο πρὸς κόμην τινά, ἐν' ἧ Βῆσσος ἦν ξὺν ὀλίγοις στρατιώταις. (2) Οἱ γὰρ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην
30 μετακεχωρήκασαν ἤδη ἐκεῖθεν, καταιδεσθέντες αὐτοὶ παραδοῦναι τὸν Βῆσσον. Πτολεμαῖος δὲ περιστήσας ἐν κύκλῳ τῆς κόμης τοὺς ἱππέας (ἦν γὰρ τι καὶ τεῖχος περιβεβλημένον καὶ πύλαι κατ' αὐτό), ἐπεκηρυκεῖτο τοῖς ἐν τῇ κόμῃ βαρβάροις, ἀπαθείς σφᾶς ἀπαλλάσσε-
35 σθαι παραδόντας Βῆσσον. Οἱ δὲ ἐδέχοντο τοὺς ξὺν Πτολεμαίῳ ἐς τὴν κόμην. (3) Καὶ Πτολεμαῖος ξυλλα- βὼν Βῆσσον ὀπίσω ἐπανήει· προπέμψας δὲ ἤρετο Ἀλέ- ξανδρὸν ὅπως χρῆ ἐς ὅψιν ἄγειν Ἀλεξάνδρου Βῆσσον. Καὶ Ἀλέξανδρος γυμνὸν ἐν κλοιῷ δῆσαντα οὕτως ἄγειν
40 ἐκέλευσε καὶ καταστήσαντα ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ ἧ αὐτὸς τε καὶ ἡ στρατιὰ παρελάσσεσθαι ἔμελλε. Καὶ Πτολε- μαῖος οὕτως ἐποίησεν.

4. Ἀλέξανδρος δὲ ἰδὼν τὸν Βῆσσον ἐπιστήσας τὸ ἄρμα ἤρετο ἀνθ' ὅτου τὸν βασιλέα τὸν αὐτοῦ καὶ ἅμα
45 οἰκεῖον καὶ εὐεργέτην γενόμενον Δαρεῖον τὰ μὲν πρῶτα ξυνέλαβε καὶ δῆσας ἤγεν, ἔπειτα ἀπέχεττεινε. Καὶ ὁ Βῆσσος οὐ μόνῳ οἷ ταῦτα δόξαντα πράξει ἔφη, ἀλλὰ ξὺν τοῖς τότε ἀμφὶ Δαρεῖον οὔσιν, ὡς σωτηρίαν σφίσιν εὐρέσθαι παρ' Ἀλεξάνδρου. (5) Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τοῖσδε
50 μαστιγοῦν ἐκέλευεν αὐτὸν καὶ ἐπιλέγειν τὸν κήρυκα

Arios mittit, qui Arsamen Ariorum satrapam comprehende-
ret, quod mali aliquid moliri videbatur : utque ipse ejus
loco satrapatum obtineat jubet.

6. Trajecto autem amne Oxo, celeriter eo exercitum au-
xit, ubi Bessum cum copiis esse acceperat. Interea nuntii
ad eum a Spitamene et Datapherne veniunt, pollicentes, si
aliquem ex ducibus suis cum aliquantis copiis mitteret, sese
Bessum comprehensum Alexandro tradituros esse. In cu-
stodia enim illum, citra vincula tamen, teneri. (7) Qua re
cognita, Alexander relaxationem dans lentius quam antea
exercitum duxit. Ac Ptolemæum quidem Lagi filium cum
tribus amicorum equitum turmis et hastatis equitibus
omnibus, ex peditibus vero Philotæ agmine et scutatis mille
Agrianisque omnibus ac sagittariorum dimidia parte, ut ad
Spitamenem et Dataphernem celeriter contendat jubet. Pto-
lemæus imperata facit, et decem mansionum iter quadriduo
emensus, eo pervenit ubi pridie barbari cum Spitamene ca-
stra habuerant.

CAP. XXX.

Ibi certior factus est, dubiam esse Spitamenis et
Dataphernis de tradendo Besso sententiam. Peditibus ita-
que relictis, et composito agmine sequi jussis, ipse cum equi-
tatu progressus ad vicum quendam venit, in quo Bessus
cum paucis militibus agebat. (2) Nam qui cum Spitamene
erant jam inde abierant, quod eos Bessum tradere pudebat.
Ptolemæus, pago equitibus circumsesso (erat enim pagus
muro et portis cinctus), barbaris paganis denuntiari jubet,
incolumes eos abituros, si Bessum tradant. Barbari Pto-
lemæum cum suis copiis intromittunt. (3) Ptolemæus
capto Besso ad Alexandrum revertitur : nuntiumque præ-
mittit, qui percontetur quomodo illum in conspectum suum
adduci velit. Alexander nudum capistro alligatum adduci
jubet, et ad dextrum viæ latus, qua sibi cum exercitu
transeundum esset, sisti. Ptolemæus ita ut imperatum ei
est facit.

4. Alexander Bessum conspicatus, currum sistens, ro-
gavit quam ob causam Darium regem suum pariter atque
amicum et optime de se meritum, comprehensum et in
vineulis ductum interfecisset. Cui Bessus, non ex suo
unius consilio id factum fuisse, sed omnium qui tum tem-
poris Dario adfuerant, uti ea ratione salutem sibi apud Ale-
xandrum invenirent. (5) Tum Alexander Bessum flagris
cædi jussit, ac per præconem pronuntiari eadem illa quæ

ταῦτά ἐκεῖνα ὅσα αὐτὸς τῷ Βῆσσω ἐν τῇ πύσσει ὠνεΐ-
 δισε. Βῆσσος μὲν δὴ οὕτως αἰκισθεὶς ἀποπέμπεται ἐς
 Βάκτρα ἀποθανούμενος. Καὶ ταῦτα Πτολεμαῖος ὑπὲρ
 Βῆσσου ἀνέγραψεν· Ἀριστόβουλος δέ, τοὺς ἀμφὶ Σπι-
 5 ταμένην τε καὶ Δαταφέρην Πτολεμαίῳ ἀγαγεῖν Βῆσσον
 καὶ παραδοῦναι Ἀλεξάνδρῳ γυμνὸν ἐν κλοιῷ δήσαντας.

6. Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπληρώσας τὸ ἵππικὸν ἐκ τῶν
 αὐτόθεν ἵππων (πολλοὶ γὰρ αὐτῷ ἵπποι ἐν τε τῇ ὑπερ-
 βολῇ τοῦ Καυκάσου καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τὸν Ὠξόν τε καὶ ἀπὸ
 10 τοῦ Ὠξου πορεῖα ἐξέλιπον) ὡς ἐπὶ Μαράκανδα ἤγε· τὰ
 δὲ ἐστὶ βασιλεία τῆς Σογδιανῶν χώρας. (7) Ἐνθεν δὲ
 ἐπὶ τὸν Τάναϊν ποταμὸν προΐει. Τῷ δὲ Τανάϊδι τούτῳ,
 ὃν δὴ καὶ Ἰαξάρτην ἄλλῳ ὀνόματι πρὸς τῶν ἐπιχωρίων
 βαρβάρων καλεῖσθαι λέγει Ἀριστόβουλος, αἱ πηγαὶ μὲν
 15 ἐκ τοῦ Καυκάσου ὄρους καὶ αὐτῷ εἰσὶν ἐξίησι δὲ καὶ
 οὗτος ὁ ποταμὸς ἐς τὴν Ὑρκανίαν θάλασσαν. (8) Ἄλλος
 δ' ἂν εἴη Τάναϊς ὑπὲρ ὅτου λέγει Ἡρόδοτος ὁ λογοποιὸς
 ὄγδοον εἶναι τῶν ποταμῶν τῶν Σκυθικῶν Τάναϊν, καὶ
 20 ῥέειν μὲν ἐκ λίμνης μεγάλης ἀνίσχοντα, ἐκδιδόναι δὲ
 ἐς μείζω ἐστὶ λίμνην τὴν καλουμένην Μαιῶτιν· καὶ τὸν
 Τάναϊν τοῦτον εἰσὶν οἱ ὄρον ποιοῦσι τῆς Ἀσίας καὶ τῆς
 Εὐρώπης, (9) οἷς δὴ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ πόντου τοῦ Εὐ-
 ξείνου ἡ λίμνη τε ἡ Μαιῶτις καὶ ὁ ἐς ταύτην ἐξιεὶς πο-
 25 ταμὸς ὁ Τάναϊς οὗτος διείργει τὴν Ἀσίαν τε καὶ τὴν Εὐ-
 ρώπην, καθάπερ ἡ κατὰ Γάδειρά τε καὶ τοὺς ἀντιπέραν
 Γαδείρων Λίβυας τοὺς Νομάδας θάλασσα τὴν Λιβύην
 αὖ καὶ τὴν Εὐρώπην διείργει, οἷς γε δὴ ἡ Λιβύη ἀπὸ
 τῆς Ἀσίας τῆς ἄλλης τῷ Νείλῳ ποταμῷ διακέχρται.

10. Ἐνταῦθα ἀποσκευασθέντες τινὲς τῶν Μακεδόνων
 30 ἐς προνομὴν κατακόπτονται πρὸς τῶν βαρβάρων· οἱ δὲ
 δράσαντες τὸ ἔργον ἀπέφυγον ἐς ὄρος τραχύτατον καὶ
 πάντη ἀπότομον· ἦσαν δὲ τὸ πλῆθος ἐς τρισμυρίους.
 Καὶ ἐπὶ τούτους Ἀλέξανδρος τοὺς κουφοτάτους τῆς στρα-
 35 τιᾶς ἀναλαβὼν ἤγεν. (11) Ἐνθα δὴ προσβολαὶ πολλαὶ
 ἐγίνοντο τοῖς Μακεδόσιν ἐς τὸ ὄρος· καὶ τὰ μὲν πρῶτα
 ἀπεκρούοντο βαλλόμενοι ἐκ τῶν βαρβάρων, καὶ ἄλλοι
 τε πολλοὶ τραυματῆται ἐγένοντο καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐς
 τὴν κνήμην τοξεύεται διαμπὰξ καὶ τῆς περόνης τι ἀπο-
 40 θραύεται αὐτῷ ἐκ τοῦ τοξέματος. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἔλαθέ
 τε τὸ χωρίον καὶ τῶν βαρβάρων οἱ μὲν αὐτοῦ κατεκό-
 πησαν πρὸς τῶν Μακεδόνων, πολλοὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν
 πετρῶν βίψαντες σφᾶς ἀπέθανον, ὥστε ἐκ τρισμυρίων
 οὐ πλείους ἀποσωθῆναι ὀκτακισχιλίων.

ipse Besso inquirens exprobrarat. Bessus ita flagellis caesus,
 Bactra poenas capite persoluturus remittitur. Haec Pto-
 lemæus de Besso. Aristobulus vero auctor est, eos qui cum
 Spitamene et Datapherne erant, Bessum Ptolemæo addu-
 xisse, atque ita nudum capistro vinctum Alexandro tradi-
 tum fuisse.

6. Alexander, equis quos ibi nactus est in supplementum
 sui equitatus sumptis (multos enim equos tam in transitu
 Caucasi montis, quam in itinere ad Oxum amnem et dis-
 cesso ab Oxo amiserat) in Maracanda movit, qua in urbe
 Sogdianorum regia est. (7) Inde ad Tanaim fluvium pro-
 fectus est. Hujus quoque fluminis quod et alio nomine
 Iaxartem a finitimis barbaris appellari Aristobulus dicit,
 fontes e Caucaso monte oriuntur, itemque in Hyrcanium
 mare fertur. (8) Alius fuerit Tanais, de quo Herodotus
 historiarum scriptor dicit, octavum esse flumen Scythicum
 Tanaim, ejusque fontes ex magno lacu ortos fluere, et in
 alium majorem lacum, Mæotim dictum, ferri. Atque hunc
 Tanaim sunt qui Asiae atque Europæ terminum statuunt; (9)
 quibus quidem ex intimo sinu Ponti Euxini Mæotis palus
 atque hic Tanais in eam exiens, Asiam ab Europa separat:
 quemadmodum mare quod inter Gades, et inter eos qui
 ex adverso sunt Afros Numidas, Africam ab Europa dividit;
 sicut etiam Africa a reliqua Asia Nilo flumine dirimitur.

10. Eo loco nonnulli ex Macedonibus longius pabulatum
 digressi a barbaris caesi sunt, qui sese post hoc factum in
 montem asperrimum omnique ex parte præruptum recepe-
 runt. Hi ad xxx m. erant: adversus quos Alexander assum-
 ptis expeditioribus totius exercitus celeriter profectus est.
 (11) Macedones frequentes in montem insultus faciunt: ac
 initio quidem icti a barbaris, multis vulneribus acceptis,
 repelluntur. Atque ipse Alexander sagitta medium crus tra-
 jectus est, et fibulae pars sagitta abrumpitur. Collis niki-
 lominus captus est, ac plerique barbarorum a Macedonibus
 caesi, alii e rupibus sese præcipitantes interierunt: adeo
 ut ex triginta millibus non plures octo millibus evaserint.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

LIBER QUARTUS.

ΚΕΦ. Α΄.

CAP. I.

Οὐ πολλαῖς δὲ ἡμέραις ὕστερον ἀφικνοῦνται παρ' Ἀλέξανδρον πρέσβεις ἀπὸ τε Σκυθῶν τῶν Ἀβίων καλουμένων (οὓς καὶ Ὀμηρος δικαιοτάτους ἀνθρώπους εἰπὼν ἐν τῇ ποιήσει ἐπήνεσεν· οἰκοῦσι δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ οὗτοι αὐτόνομοι, οὐχ ἥκιστα διὰ πενίαν τε καὶ δικαιοσύνην), καὶ παρὰ τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης Σκυθῶν, οἳ δὴ τὸ μέγιστον ἔθνος ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐποικοῦσι. (2) Καὶ τούτοις συμπέμπει Ἀλέξανδρος τῶν ἐταίρων, πρόφασιν μὲν κατὰ πρεσβείαν φιλίαν ξυνηθομένους, ὁ δὲ νοῦς τῆς πομπῆς ἐς κατασκοπὴν τι μᾶλλον ἔφερε φύσεως τε τῆς χώρας τῆς Σκυθικῆς καὶ πλήθους αὐτῶν καὶ νομαίων καὶ ὀπλίσεως ἦντινα ἔχοντες στέλλονται ἐς τὰς μάχας.

3. Αὐτὸς δὲ πρὸς τῷ Ταναΐδι ποταμῷ ἐπενόει πόλιν οἰκίσαι, καὶ ταύτην ἑαυτοῦ ἐπώνυμον. Ὅ τε γὰρ χώρος ἐπιτήδειος αὐτῷ ἐφάνετο αὐξῆσαι τὴν πόλιν ἐπὶ μέγα καὶ ἐν καλῷ οἰκισθῆσθαι τῆς ἐπὶ Σκύθας, εἴποτε ξυμβαίνοι, ἐλάσεως καὶ τῆς προφυλακῆς τῆς χώρας πρὸς τὰς καταδρομὰς τῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐποικούντων βαρβάρων. (4) Ἐδόκει δ' ἂν καὶ μεγάλη γενέσθαι ἡ πόλις πλήθει τε τῶν ἐς αὐτὴν ξυνοικιζομένων καὶ τοῦ ὀνόματος τῇ λαμπρότητι. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ πρόσχωροι τῷ ποταμῷ βάρβαροι τοὺς τε τὰ φρούρια ἐν ταῖς πόλεσι σφῶν ἔχοντας στρατιώτας τῶν Μακεδόνων ξυλλαβόντες ἀπέκτειναν καὶ τὰς πόλεις ἐς ἀσφάλειάν τινα μᾶλλον ὠχύρουν. (5) Συνεπελάθοντο δὲ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως καὶ τῶν Σογδιανῶν οἱ πολλοί, ἐπαρθέντες πρὸς τῶν ξυλλαβόντων Βῆσσον, ὥστε καὶ τῶν Βακτριανῶν ἔστιν οὓς σφισιν οὗτοι ξυναπέστησαν, εἴτε δὴ καὶ δείσαντες Ἀλέξανδρον, εἴτε καὶ λόγον ἐπὶ τῇ ἀποστάσει διδόντες, ὅτι ἐς ἓνα ξύλλογον ἐπηγγέλει Ἀλέξανδρος ξυνηλεῖν τοὺς ὑπάρχους τῆς χώρας ἐκείνης εἰς Ζαρίασπα, τὴν μεγίστην πόλιν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ οὐδενὶ τοῦ ξυλλόγου γιγνομένου.

ΚΕΦ. Β΄.

CAP. II.

35 Ταῦτα ὡς ἀπηγγέλη Ἀλεξάνδρῳ, παραγγείλας τοῖς πεζοῖς κατὰ λόγους κλίμακας ποιῆσθαι ὅσαι ἐκάστῳ λόγῳ ἐπηγγέλησαν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ὀρηθεὶς πόλιν προὔχωρει, ἧ ὄνομα ἦν Γάζα· ἐς γὰρ ἑπτὰ πόλεις ξυμπεφυγέναι ἐλέγοντο εἰ ἐκ τῆς χώρας βάρβαροι. (2) Κράτερον δὲ ἐκπέμπει πρὸς τὴν καλουμένην Κυρούπολιν, ἥπερ μεγίστη πασῶν καὶ ἐς αὐτὴν οἱ πλεῖστοι ξυνηλεγμένοι ἦσαν τῶν βαρβάρων. Παρήγγελο δὲ αὐτῷ στρατοπεδεῦσαι πλησίον τῆς πόλεως καὶ τάφρον τε ἐν κύκλῳ αὐτῆς ὀρύξαι

Paucis post diebus legati ad Alexandrum veniunt a Scythis, quos Abios vocant (quos et Homerus justissimos mortalium appellans in suo opere laudat. Hi Asiam incolunt, nullis legibus subjecti, ob paupertatem nimirum cum justitia conjunctam) et a Scythis Europæis, quæ maxima natio Europam colit. (2) Cum his redeuntibus Alexander quosdam ex amicis mittit, prætextu quidem amicitiae per legationem componendæ: re autem vera non alio spectabat hæc missio, quam ut naturam Scythicæ regionis spectarentur, et quanta esset incolarum multitudo, qui mores, quave armatura utentes in pugnam prodirent, cognoscerent.

3. Ipse juxta Tanaim fluvium urbem condere statuerat, eamque suo de nomine vocare. Nam et ipse locus percommodus videbatur ad urbem amplificandam, et opportunam sedem censebat ad expeditionem, siquando id res postularet, in Scythas faciendam; tum etiam propugnaculum fore regionis adversus barbarorum qui ultra flumen degebant incursiones. (4) Magnam autem urbem fore tum ex incolarum frequentia tum ex nominis splendore autumabat. Interea barbari fluvio finitimi Macedonum milites, qui in Scythicis urbibus præsidio constituti erant, comprehenses interficiunt, urbesque suas majoris securitatis causa muniunt. (5) Conjunxerant se illorum defectioni Sogdianorum plerique, sollicitati ab iis qui Bessum ceperant. Qui et Bactrianorum nonnullos ad se pertraxerunt, sive quod Alexandrum timebant, sive rationem defectionis dantes, quod Alexander præsidum illius provinciæ conventum ad Zariaspa urbem maximam indixerat. E quo quidem conventu nihil boni ipsis sperandum videbatur.

Hæc ubi Alexandro nuntiata sunt, ut pedites per singulas cohortes scalas certo numero parent jubet: ipse ad primam ab exercitu urbem (Gazæ nomen erat) cum copiis tendit. Nam in septem oppida barbari ejus regionis confugisse ferbantur. (2) Craterum Cyropolim mittit, quæ omnium istarum urbium maxima erat et in quam plurimi barbarorum se receperant. Huic imperat ut castra prope urbem locet,

καὶ χάρακα περιβαλέσθαι καὶ τὰς μηχανὰς ὅσαις χρῆ-
σθαι [προσηχόν] ξυμπηγνύναι, ὡς πρὸς τοὺς ἀμφὶ Κρά-
τερον τὴν γνώμην τετραμμένοι οἱ ἐκ τῆς πόλεως ταύ-
της ἀδύνατοι ὧσι ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐπωφελεῖν. (3)
5 Αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὴν Γάζαν ἐπεὶ ἀφίκετο, ὡς εἶχεν ἐξ ἐφό-
δου σημαίνει προσβάλλειν τῷ τείχει, γηίνω τε καὶ οὐχ
ὑψηλῷ ὄντι, προσθέντας ἐν κύκλῳ πάντοθεν τὰς κλίμακας·
οἱ δὲ σφενδονῆται αὐτῷ καὶ οἱ τοξόται τε καὶ ἀκοντισταὶ
ὁμοῦ τῇ ἐφόδῳ τῶν πεζῶν ἐσηκόντιζον ἐς τοὺς προμα-
10 χομένους ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ βέλη ἀπὸ μηχανῶν ἤφριετο,
ὥστε δξείως μὲν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν βελῶν ἐγυμνώθη τὸ
τείχος τῶν προμαχομένων, ταχεῖα δὲ ἡ πρόσθεσις τῶν
κλιμάκων καὶ ἡ ἀνάβασις τῶν Μακεδόνων ἡ ἐπὶ τὸ
τείχος ἐγίγνετο. (4) Τοὺς μὲν δὴ ἀνδρας πάντας ἀπέ-
15 κτειναν, οὕτως ἐξ Ἀλεξάνδρου προστεταγμένον· γυ-
ναῖκας δὲ καὶ παῖδας καὶ τὴν ἄλλην λείαν διήρπασαν.
Ἐνθεν δὲ εὐθὺς ἦγεν ἐπὶ τὴν δευτέραν ἀπ' ἐκείνης πόλιν
ὠκισμένην· καὶ ταύτην τῷ αὐτῷ τε τρόπῳ καὶ τῇ
αὐτῇ ἡμέρᾳ λαμβάνει καὶ τοὺς ἀλόντας τὰ αὐτὰ ἐπρα-
20 ξεν. Ὁ δὲ ἦγεν ἐπὶ τὴν τρίτην πόλιν, καὶ ταύτην τῇ
ὑστεραία ἐπὶ τῇ πρώτῃ προσβολῇ εἶλεν.

5. Ἐν ᾧ δὲ αὐτὸς ξὺν τοῖς πεζοῖς ἀμφὶ ταῦτα εἶχε,
τοὺς ἰππέας ἐκπέμπει ἐς τὰς δύο τὰς πλησίον πόλεις,
πρόσταξας παραφυλάττειν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐνδόν,
25 μήποτε τὴν ἄλωσιν αἰσθόμενοι τῶν πλησίον πόλεων καὶ
ἅμα τὴν αὐτοῦ οὐ διὰ μακροῦ ἐφοδόν, οἱ δὲ ἐς φυγὴν
τραπέντες ἀποροὶ αὐτῷ διώκειν γέωνται. Καὶ ξυνέβη
τε οὕτως ὅπως εἶκασε, καὶ ἐν δέοντι ἐγένετο αὐτῷ ἡ
πομπὴ τῶν ἰππέων. (6) Οἱ γὰρ τὰς δύο τὰς οὐπω ἐα-
30 λωκυίας πόλεις ἔχοντες τῶν βαρβάρων, ὡς καπνόν τε
εἶδον ἀπὸ τῆς πρὸ σφῶν πόλεως ἐμπιπραμένης καὶ τι-
νες καὶ ἀπὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ διαφυγόντες αὐτάγγελοι
τῆς ἀλώσεως ἐγένοντο, ὡς τάχους ἕκαστοι εἶχον ἀθροοὶ
ἐκ τῶν πόλεων φεύγοντες ἐμπίπτουσιν ἐς τὸ στίφος
35 τῶν ἰππέων ξυντεταγμένον καὶ κατεκόπησαν οἱ πλεῖστοι
αὐτῶν.

ΚΕΦ. Γ'.

Οὕτω δὴ τὰς πέντε πόλεις ἐν δυσὶν ἡμέραις ἐλών τε
καὶ ἐξανδραποδισάμενος ἦει ἐπὶ τὴν μεγίστην αὐτῶν
τὴν Κυρούπολιν. Ἡ δὲ τετειχισμένη τε ἦν ὑψηλοτέρῳ
40 τείχει ἢ περ αἱ ἄλλαι, οἷα δὴ ὑπὸ Κύρου οἰκισθεῖσα,
καὶ τοῦ πλείστου καὶ μαχιμωτάτου τῶν ταύτῃ βαρβάρων
ἐς ταύτην συμπεφευγότες, οὐχ ὡσαύτως ῥαδίᾳ ἐξ
ἐφόδου ἐλεῖν τοῖς Μακεδόσιν ἐγίγνετο. Ἀλλὰ μηχανὰς
γὰρ προσάγων τῷ τείχει Ἀλέξανδρος ταύτῃ μὲν κατα-
45 σείειν ἐπενόει τὸ τεῖχος καὶ κατὰ τὸ αἰεὶ παραβῆγγνύ-
μενον αὐτοῦ τὰς προσβολὰς ποιεῖσθαι. (2) Αὐτὸς δὲ
ὡς κατεῖδε τοὺς ἔκρους τοῦ ποταμοῦ, ὅς διὰ τῆς πό-
λεως χειμάρρους ὦν διέρχεται, ξηροὺς ἐν τῷ τότε ὕδα-
τος καὶ οὐ ξυνεχεῖς τοῖς τείχεσιν, ἀλλ' οἴους παρασχεῖν
50 πάροδον τοῖς στρατιώταις διαδῦναι ἐς τὴν πόλιν, ἀνα-

fossamque in orbem ducat, et vallo munit, ac machinas
quibus opus sit componat : ut oppidani Cratero propulsando
occupati, aliis urbibus opem ferre non possent. (3) Ipse
vero simulac Gazam pervenit, primo statim impetu murum
terreum alioqui et parum altum invadi jubet, scalis omni
ex parte admotis. Tum funditores et sagittarii ac jacula-
tores simul cum peditibus impetum facientibus murorum
propugnatores missilibus lacessunt, telisque e machinis pe-
tunt : adeo ut prae nimia telorum vi muro confestim pro-
pugnatoribus nudato, scalae celeriter admotae sint, Macedo-
nesque murum conscenderint. (4) Ac viros quidem omnes
interimunt : (ita enim jusserat Alexander) mulieribus ac
pueris reliquaue praeda direpta. Inde ad alteram ab hac
urbem statim movit : quam quum eodem modo eodemque
die cepisset, idem de captivis quod de Gazaeis statuit.
Tertiam deinde urbem adortus, postero die primo impetu
cepit.

5. Interea vero dum ipse has urbes cum peditatu expu-
gnat, equitatum ad alias duas vicinas urbes mittit : jubens
ut caverent ne earum incolae, vicinarum urbium expugna-
tione ipsiusque haud procul inde adventu cognito, in fugam
versi, difficilem sibi insequendi rationem facerent. Et qui-
dem ita ut cogitarat evenit, missioque equitum necessaria
fuit. (6) Barbari enim qui duas alias urbes nondum captas
tenebant, conspecto fumo incensae urbis quae ipsis ex ad-
verso sita erat, (et non nulli etiam qui ex ea calamitate
evaserant captae urbis nuntium attulerant) quammaxima
celeritate poterant confestim ex urbibus diffugientes, in
instructum equitum agmen incidunt, plurimique eorum
interfecti sunt.

CAP. III.

His quinque oppidis biduo captis ac direptis, ad ma-
ximam illorum urbem Cyropolim contendit. Erat haec
editiore muro quam aliae munita, utpote a Cyro condita :
quumque plurimi bellicosissimique ejus regionis barbari in
eam confugissent, non perinde facile primo impetu a Mace-
donibus capi potuit. Porro Alexander tormentis admotis,
murum quatere statuerat, et qua parte perfractus fuisset
impetum facere. (2) Ceterum ut vidit alveum fluminis,
quod urbem perlabitur, quum torrens esset aqua vacuum
temporis siccumque neque contiguum muro esse, sed
transitum militibus ad subeundum in urbem praebere :

λαβῶν τοὺς τε σωματοφύλακας καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, τετραμμένων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς μηχανὰς καὶ τοὺς ταύτη προσμαχομένους λανθάνει κατὰ τοὺς ἔκρους ζῦν ὀλίγοις τὸ πρῶτον παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν. (3) ἀναρρήξας δὲ ἔνδοθεν τῶν πυλῶν αἱ κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον ἦσαν, δέχεται καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας εὐπετῶς. Ἐνθα δὲ οἱ βάρβαροι ἐχομένην ἤδη τὴν πόλιν αἰσθόμενοι ἐπὶ τοὺς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ὁμοῦς ἐτράπησαν. καὶ γίνεται προσβολὴ αὐτῶν καρτερά. καὶ βάλλεται λίθω αὐτὸς Ἀλέξανδρος βιαίως τὴν τε κεφαλὴν καὶ τὸν αὐχένα καὶ Κράτερος τοξεύματι καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν ἡγεμόνων. ἀλλὰ καὶ ὡς ἐξέωσαν ἐκ τῆς ἀγορᾶς τοὺς βαρβάρους. (4) Καὶ ἐν τούτῳ οἱ κατὰ τὸ τεῖχος προσβεβληκότες ἔρημον ἤδη τὸ τεῖχος τῶν προμαχομένων αἰροῦσιν. Ἐν μὲν δὲ τῇ πρώτῃ καταλήψει τῆς πόλεως ἀπέθανον τῶν πολεμίων μάλιστα ἐς ὀκτακισχιλίου. οἱ δὲ λοιποὶ (ἦσαν γὰρ οἱ πάντες ἐς μυρίους καὶ πεντακισχιλίου μαχίμους οἱ ξυνηλυθότες) καταφεύγουσιν ἐς τὴν ἀκρην. Καὶ τούτους περιστρατοπεδεύσας Ἀλέξανδρος ἡμέραν μίαν ἐφρούρησεν. οἱ δὲ ἐνδοεῖα ὕδατος ἐνεχείρισαν σφᾶς Ἀλεξάνδρῳ.

5. Τὴν δὲ ἐβδόμην πόλιν ἐξ ἐφόδου ἔλαβε, Πτολεμαῖος μὲν λέγει ὅτι αὐτοὺς σφᾶς ἐνδόντας. Ἀριστόβουλος δὲ ὅτι βία καὶ ταύτην ἐξείλε καὶ ὅτι πάντας τοὺς καταληφθέντας ἐν αὐτῇ ἀπέκτεινε. Πτολεμαῖος δὲ κατανεῖμαι λέγει αὐτὸν τοὺς ἀνθρώπους τῇ στρατιᾷ καὶ δεδεμένους κελεῦσαι φυλάσσεσθαι ἔστ' ἂν ἐκ τῆς χώρας ἀπαλλάττηται αὐτός, ὡς μηδένα ἀπολείπεσθαι τῶν τὴν ἀπόστασιν πραξάντων.

6. Ἐν τούτῳ δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας Σκυθῶν στρατιὰ ἀφικνεῖται πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τοῦ Τανάϊδος, ἀκούσαντες οἱ πολλοὶ αὐτῶν ὅτι ἔστιν οἱ καὶ τῶν ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ ποταμοῦ βαρβάρων ἀπ' Ἀλεξάνδρου ἀφιστάσιν, ὡς εἰ δὴ τι λόγου ἂν ἄξιον νεωτερίζοιτο, καὶ αὐτοὶ ἐπιθησόμενοι τοῖς Μακεδόσιν. Καὶ οἱ ἀμφὶ Σπιταμένην δὲ ἀπηγγέλη ὅτι τοὺς ἐν Μαρακάνδοις καταλειφθέντας ἐν τῇ ἀκρᾷ πολιορκοῦσιν. (7) Ἐνθα δὲ Ἀλέξανδρος ἐπὶ μὲν τοὺς ἀμφὶ Σπιταμένην Ἀνδρόμαχόν τε ἀποστέλλει καὶ Μενέδημον καὶ Κάρανον, ἵππεας μὲν ἔχοντας τῶν ἑταίρων ἐς ἑξήκοντα καὶ τῶν μισθοφόρων ὀκτακοσίους, ὧν Κάρανος ἡγεῖτο, πεζοὺς δὲ μισθοφόρους ἐς χιλίους πεντακοσίους. ἐπιτάσσει δὲ αὐτοῖς Φαρνούχην τὸν ἑρμηνέα, τὸ μὲν γένος Λύκιον τὸν Φαρνούχην, ἐμπείρως δὲ τῆς τε φωνῆς τῶν ταύτη βαρβάρων ἔχοντα καὶ τὰ ἄλλα ὁμιλῆσαι αὐτοῖς δεξιὸν φαινόμενον.

assumptis corporis custodibus, et scutatis ac sagittariis Agrianisque, dum barbari ad machinas et in oppugnantes ea parte conversierant, clam per alveum cum paucis primum in urbem subit, (3) refractisque interius portis quae ex ea parte erant, facile reliquos milites intromittit. Tum barbari ubi captam jam urbem esse senserunt, nihilominus tamen in Alexandri milites conversi atrocem conflictum edunt. Alexander ipse magnum saxum capite et cervice excepit, Craterus multique alii ex ducibus sagittis icti. Barbari tandem foro pulsi sunt. (4) Interea qui murum oppugnabant, eum jam propugnatoribus vacuum capiunt. Et primo quidem tumultu captæ urbis cæsi sunt ex hostibus circiter octo millia. Reliqui (erant enim in universum octodecim millia eorum qui convenerant) in arcem confugerunt. Quos quum Alexander uno die obsessos tenuisset, aquarum inopia pressi deditionem fecerunt.

5. Septimam urbem primo insultu cepit: deditione quidem, ut Ptolemæus scribit: Aristobulus vero etiam hanc vi captam tradit, omnesque in ea comprehensos interfectos esse. Ptolemæus captivos in exercitum distributos narrat, vinctosque custodiri iussos, donec ipse ex ea regione discederet: ne quis eorum qui defectionem fecerant relinqueretur.

6. Dum hæc geruntur, Scytharum Asiaticorum exercitus ad ripas Tanais fluvii venit, quod audiverant nonnullos barbarorum trans flumen incolentes ab Alexandro defecisse: ut si qua insignis defectio fieret, ipsi quoque in Macedones irruerent. Eodem tempore nuntiatum est, Spitamenem eos qui Maracandis in arce relictis erant obsidere. (7) Itaque Alexander adversus Spitamenem Andromachum mittit, et Menedemum ac Caranum, cumque his equites ex amicis circa sexaginta, ex mercenariis octingentos, quos ducebat Caranus, pedites autem mercenarios mille quingentos. His præponit Pharnuchem interpretem, Lycium genere, qui illius loci barbarorum linguam callebat, et alioqui aptus qui cum iis ageret videbatur.

ΚΕΦ. Δ'.

CAP. IV.

Αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν ἣν ἐπενόει τειχίσας ἐν ἡμέραις εἴκοσι καὶ ξυνοικίσας ἐς αὐτὴν τῶν τε Ἑλλήνων μισοφόρων καὶ ὅστις τῶν προσοικούντων βαρβάρων ἐθελότης μετέσχε τῆς ξυνοικίσεως καὶ τινὰς καὶ τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου Μακεδόνων, ὅσοι ἀπόμαχοι ἤδη ἦσαν, 5 θύσας τοῖς θεοῖς ὡς νόμος αὐτῷ καὶ ἀγῶνα ἵππικόν τε καὶ γυμνικὸν ποιήσας, ὡς οὐκ ἀπαλλασσομένους ἐώρα τοὺς Σχύθας ἀπὸ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, (2) ἀλλ' ἐκτοξεύοντες ἐς τὸν ποταμὸν ἐωρῶντο, οὐ πλατὺν ταύτη 10 ὄντα, καὶ τινὰ καὶ πρὸς ὕβριν τοῦ Ἀλεξάνδρου βαρβαρικῶς ἐθρασύνοντο, ὡς οὐκ ἂν τολμήσαντα Ἀλέξανδρον ἀψασθαι Σχυθῶν ἢ μαθόντα ἂν ὁ τιπερ τὸ διάφορον Σχύθαις τε καὶ τοῖς Ἀσιανοῖς βαρβάροις, ὑπὸ τούτων παροξυνόμενος ἐπενόει διαβαίνειν ἐπ' αὐτοὺς καὶ τὰς 15 διφθέρας παρεσκευάζεν ἐπὶ τῷ πόρῳ. (3) Θυομένῳ δὲ ἐπὶ τῇ διαβάσει τὰ ἱερὰ οὐκ ἐγίγνετο· ὁ δὲ βαρέως μὲν ἔφευγεν οὐ γιγνομένων, ὅμως δὲ ἐκαρτέρει καὶ ἔμμενεν. Ὡς δὲ οὐκ ἀνίσταν οἱ Σχύθαι, αὐτὸς ἐπὶ τῇ διαβάσει ἐθύετο· καὶ αὖ ἐς κίνδυνον αὐτῷ σημαίνεσθαι 20 Ἀρίστανδρος ὁ μάντις ἔφραζεν· ὁ δὲ κρεῖσσον ἔφη ἐς ἔσχατον κινδύνου ἐλθεῖν ἢ κατεστραμμένον ζύμπασαν ὀλίγου δεῖν τὴν Ἀσίαν γέλωτα εἶναι Σχύθαις, καθάπερ Δαρεῖος ὁ Ξέρξου πατὴρ πάλαι ἐγένετο. Ἀρίστανδρος δὲ οὐκ ἔφη παρὰ τὰ ἐκ τοῦ θείου σημαίνόμενα ἄλλα 25 ἀποδείξασθαι, ὅτι ἄλλα ἐθέλει ἀκοῦσαι Ἀλέξανδρος.

4. Ὁ δὲ, ὡς αἶ τε διφθέραι αὐτῷ παρεσκευασμέναι ἦσαν ἐπὶ τῷ πόρῳ καὶ ὁ στρατὸς ἐξωπλισμένος ἐφειστήκει τῷ ποταμῷ, αἶ τε μηχαναὶ ἀπὸ ξυνοικίσεως ἐξηκόντιζον ἐς τοὺς Σχύθας παριππεύοντας ἐπὶ τῇ ὄχθῃ 30 καὶ ἔστιν οἱ αὐτῶν ἐπιτρώσκοντο ἐκ τῶν βελῶν, εἷς δὲ δὴ διὰ τοῦ γέβρου τε καὶ τοῦ θώρακος διαμπαξὲς πληγείς πίπτει ἀπὸ τοῦ ἵππου, οἱ μὲν ἐξεπλάγησαν πρὸς τε τῶν βελῶν τὴν διὰ μακροῦ ἄφειν καὶ ὅτι ἀνὴρ ἀγαθὸς αὐτοῖς τετελευτήκει, καὶ ὀλίγον ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς 35 ὄχθης· (5) Ἀλέξανδρος δὲ τεταραγμένους πρὸς τὰ βέλη ἰδὼν ὑπὸ σαλπύγγων ἐπέρα τὸν ποταμὸν αὐτὸς ἡγούμενος· εἶπετο δὲ αὐτῷ καὶ ἡ ἄλλη στρατιά. Πρῶτον μὲν δὴ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς σφενδονήτας ἀποβιβάσας σφενδονᾶν τε καὶ ἐκτοξεύειν ἐκέλευσεν ἐς τοὺς Σχύθας, ὡς 40 μὴ πελάζειν αὐτοὺς τῇ φάλαγγι τῶν πεζῶν ἐκβαινούσῃ πρὶν τὴν ἵππον αὐτῷ διαβῆναι πᾶσαν. (6) Ὡς δὲ ἀθρόοι ἐπὶ τῇ ὄχθῃ ἐγένοντο, ἀφῆκεν ἐπὶ τοὺς Σχύθας τὸ μὲν πρῶτον μίαν ἵππαρχίαν τῶν ξένων καὶ τῶν σαρισσοφόρων Ἰλας τέσσαρας· καὶ τούτους δεξάμενοι οἱ Σχύ- 45 θαι καὶ ἐς κύκλους περιππεύοντες ἔβαλλον τε πολλοὶ ὀλίγους, αὐτοὶ δὲ οὐ χαλεπῶς διεφύγγανον. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς τε τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας καὶ τοὺς ἄλλους ψιλούς, ὧν Βάλακρος ἦρχεν, ἀναμίξας τοῖς ἵππεῦσιν ἐπῆγεν ἐπὶ τοὺς Σχύθας. (7) Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἐγίγνοντο, ἐλάσαι ἐκέλευσεν ἐς αὐτοὺς τῶν τε ἐταίρων τρεῖς ἵππαρχίας καὶ τοὺς ἵππακοντιστάς ζύμπαντας· καὶ αὐτὸς δὲ τὴν λοιπὴν ἵππον ἄγων σπουδῇ ἐνέβαλεν

Ipsa urbem, quam condere statuerat, viginti dierum spatio muro complexus, eam Græcis mercenariis habitandam dat, et finitimis barbaris quibus sua sponte eo commigrandi voluntas fuit, nonnullis etiam Macedonibus, qui inepti bello erant. Deinde facto diis sacrificio pro more suo, et certamine equestri ac gymnico edito, quum Scythas a ripa fluminis non recedere cerneret, (2) sed trans flumen (cujus exigua erat ea parte latitudo) tela mittere, nonnulla etiam probra in Alexandrum barbarico more jacere: nimirum non audere Alexandrum cum Scythis congre- 5 di, aut, si faciat, experturum quantum inter Scythas et barbaros Asiaticos intersit: his rebus irritatus Alexander, transire in eos statuit, pellesque ad trajiciendum parari jubet. (3) Facto igitur pro transitu sacrificio, exta nihil prosperi portenderunt. Quod quidem graviter tulit, patienter tamen sustinuit, ibique moram fecit. Scythis vero a contumelia non desistentibus, rursus pro transitu sacrificium fecit. Quumque iterum Aristander vates periculum portendi diceret, Alexander respondit, satius esse extremum periculum adire, quam se, tota pæne Asia subacta, Scythis ludibrio esse, quemadmodum Darius Xerxis pater olim fuisset. Aristander contra, non alia quam quæ divinitus portendebantur declaraturum se respondit, tametsi Alexander alia audire mallet.

4. Alexander nihilominus, paratis jam ad transitum pel- libus, exercituque armato ad amnem stante, tormentis tela, signo dato, in Scythas ad ripam obequitantes excuti jubet. Ac nonnulli quidem Scythæ telorum jactu vulnerati sunt: unus scutum et thoracem trajectus ex equo procidit. Tum barbari longinquo telorum jactu et strenui illius viri cæde perterriti, parumper a ripa retrocesserunt. (5) Alexander illos telorum jactu perturbatos conspicatus, tubis clangentibus flumen transit, atque ipsum præeuntem reliquus exercitus subsequutus est. Ac primum quidem sagittariis et funditoribus transmissis, fundis telisque Scythas lacessere jubet, ne in phalangem transeuntem irruerent, priusquam universus equitatus transmissus esset. (6) Quumque jam omnes in ulteriorem ripam evasissent, primum quidem equitum sociorum agmen unum, et eorum qui sarissas gestant cohortes quatuor in Scythas immisit. Quorum impetum sustinentes Scythæ, atque equitatu cingentes, multi paucos premebant, simulque facile se recipiebant. Alexander sagittarios atque Agrianos aliosque expeditos, quibus præerat Balacrus, equitibus permiscens, in Scythas immittit. (7) Iisque inter se congressis, tria equitum amicorum agmina equitesque jaculatores omnes in eos ferri jubet: ipse reliquum equitatum ducens separatis turmis in eos contendit.

δρβίαις ταῖς ἰλαις. Οὐκ οὔν ἐτι οἳοί τε ἦσαν ἐξελίσσειν τὴν ἵππασίαν ἐς κύκλους, ὡς πρόσθεν ἐτι· ὁμοῦ μὲν γὰρ ἡ ἵππος προσέκειτο αὐτοῖς, ὁμοῦ δὲ οἱ ψιλοὶ ἀναμειγμένοι τοῖς ἵππεῦσι, καὶ οὐκ ἦν τὰς ἐπιστροφὰς ἀσφαλεῖς ποιεῖσθαι. (8) Ἐνθα λαμπρὰ ἦδη φυγὴ τῶν Σκυθῶν ἦν· καὶ πίπτουσι μὲν αὐτῶν ἐς χιλίους καὶ εἴς τῶν ἡγεμόνων, Σατράκης, ἐάλωσαν δὲ ἐς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. Ὡς δὲ ἡ δίωξις ὀξεῖα τε καὶ διὰ καύματος πολλοῦ τάλαιπῶρος ἐγίγνετο, δίψει τε ἡ στρατιὰ πᾶσα εἶχετο καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐλαύνων πίνει ὁποῖον ἦν ὕδωρ ἐν τῇ γῆ ἐκείνῃ. (9) Καὶ ἦν γὰρ πονηρὸν τὸ ὕδωρ, βρεῦμα ἀθρόον κατασκήπτει αὐτῷ ἐς τὴν γαστέρα· καὶ ἐπὶ τῷδε ἡ δίωξις οὐκ ἐπὶ πάντων Σκυθῶν ἐγένετο· εἰ δὲ μή, δοκοῦσιν ἂν μοι καὶ πάντες διαφθαρήναι ἐν τῇ φυγῇ, εἰ μὴ Ἀλεξάνδρῳ τὸ σῶμα ἔκαμε. Καὶ αὐτὸς ἐς ἔσχατον κινδύνου ἐλθὼν ἐκομίσθη ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον. Καὶ οὕτω ξυνέβη ἡ μαντεία Ἀριστάνδρῳ.

ΚΕΦ. Ε΄.

Ὀλίγον δὲ ὕστερον παρὰ τῶν Σκυθῶν καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως Σκυθῶν ἀφικνοῦνται παρ' Ἀλεξάνδρον πρόσβεις, ὑπὲρ τῶν παραχθέντων ἐς ἀπολογίαὺν ἐκπεμφθέντες, ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν ἐπράχθη, ἀλλὰ καθ' ἄρπαγὴν ληστικῶν τρόπων σταλέντων, καὶ αὐτὸς ὅτι ἐθέλει ποιεῖν τὰ ἐπαγγελόμενα. Καὶ τούτῳ φιλήνθωπα ἐπιστέλλει Ἀλέξανδρος, ὅτι οὔτε ἀπιστοῦντα μὴ ἐπεξιέναι καλὸν αὐτῷ ἐφαίνετο, οὔτε κατὰ καιρὸν ἦν ἐν τῷ τότε ἐπεξιέναι.

2. Οἱ δὲ ἐν Μαρακάνδοις ἐν τῇ ἄκρᾳ φρουρούμενοι Μακεδόνες, προσβολῆς γενομένης τῇ ἄκρᾳ ἐκ Σπιταμέ-
 30 νους τε καὶ τῶν ἀμφ' αὐτόν, ἐπεκδραμόντες ἀπέκτεινάν τε τῶν πολεμίων ἔστιν οὐς καὶ ἀπόσαντο ζύμπαντας, καὶ αὐτοὶ ἀπαθεῖς ἀπεχώρησαν ἐς τὴν ἄκραν. (3) Ὡς δὲ καὶ οἱ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐσταλμένοι ἐς Μαράκανδα ἦδη προσάγοντες Σπιταμένει ἐξηγγέλλοντο, τὴν μὲν
 35 πολιορκίαν ἐκλείπει τῆς ἄκρας, αὐτὸς δὲ ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῆς Σογδιανῆς ἀνεχώρει. Φαρνούχης δὲ καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ στρατηγοὶ σπεύδοντες ἐξελάσαι αὐτόν παντάπασιν ἐπὶ τε τὰ ὄρια τῆς Σογδιανῆς ξυνείποντο ὑποχωροῦντι καὶ εἰς τοὺς Νομάδας τοὺς Σκύθας οὐδενὶ λογισμῷ
 40 ξυνεσβάλλουσιν. (4) Ἐνθα δὲ προσλαβὼν ὁ Σπιταμένης τῶν Σκυθῶν ἵππεών ἐς ἑξακοσίους προσεπήρθη ὑπὸ τῆς ξυμμαχίας τῆς Σκυθικῆς δέξασθαι ἐπιόντας τοὺς Μακεδόνας· παραταξάμενος δὲ ἐν χωρίῳ ὀμαλῶν πρὸς τῇ ἐρήμῳ τῆς Σκυθικῆς ὑπομεῖναι μὲν τοὺς πολεμίους ἢ αὐτὸς ἐς
 45 αὐτοὺς ἐμβαλεῖν οὐκ ἤθελε, περιπεπέυων δὲ ἐτόξευεν ἐς τὴν φάλαγγα τῶν πεζῶν. (5) Καὶ ἐπελαυνόντων μὲν αὐτοῖς τῶν ἀμφὶ Φαρνούχην, ἐφευγεν εὐπετῶς, οἷα δὲ ὠκυτέρων τε αὐτοῖς καὶ ἐν τῷ τότε ἀχμαιοτέρων ὄντων τῶν ἵππων, τοῖς δὲ ἀμφὶ Ἀνδρόμαχον ὑπὸ τε τῆς ξυνε-
 50 χοῦς πορείας καὶ ἅμα χιλοῦ ἀπορίας κεκάκωτο ἡ ἵππας·

Jamque non amplius equitatum in orbem ut antea ducere poterant. Simul enim et equitatus eos premebat, atque expediti equitibus misti equitatum tuto circumducere non sinebant. (8) Tum manifesta Scytharum fuga fit, cæsis circiter mille et in iis uno ex ducibus Satrace, captis cl. Quumque fugientes Scythas in summo æstu acerrime insequerentur, universus exercitus magna siti laboravit. (9) Ipse etiam Alexander aqua, qualem ea regio fert, vitiosa nimirum, epota, vehementi profluvio alvi correptus est, quæ res Macedones ab insequendis hostibus remorata est. Omnes alioqui, meo judicio, ea in fuga interiissent, nisi Alexander corpore male affecto fuisset. Ipse in summum vitæ discrimen adductus, retro in castra relatus est: atque ita Aristandri vaticinium evenit.

CAP. V.

Haud multo post legati a Scythis et rege Scytharum ad Alexandrum veniunt, factum excusaturi: non esse ei illata arma communi totius gentis Scythicæ consilio, sed ab iis qui latronum more ex rapto viverent; se imperata facere velle. Alexander huic humaniter respondet: quia neque honestum putabat, si excusationem illius suspectam haberet, prælio rem non decernere: neque opportunum sibi videbatur eo tempore prælium committere.

2. At qui Maracandis in arce obsidebantur Macedones, quum Spitamenes cum suis copiis impetum in eos fecisset, excursionem facta, nonnullos hostium interfecerunt, reliquos omnes repulerunt, ipsique incolumes in arcem sese receperunt. (3) Postquam vero Spitameni nuntiatum est eos qui in Maracanda auxilio obsessis missi fuerant appropinquare, relicta obsidione arcis, ad Sogdianæ provinciæ regiam contendit: Pharnuches autem et qui cum eo erant, illum profligare nitentes, ad fines Sogdianæ regionis recedentem insequerentur, et in Nomadum Scytharum terram inconsulto simul cum illo invadunt. (4) Ibi Spitamenes assumptis circiter sexcentis equitibus Scythis, statuit Macedonum insultum, Scythico auxilio fretus, excipere, acieque ad Scythicam solitudinem loco plano instructa, neque sustinere hostem, neque ipse impetum in eum facere volebat: sed circumequitans peditum phalangem sagittis incessebat. (5) Pharnuche autem in ipsos cum equitatu irruente, facile fugiebat: quod equos et velociore et robustiores tum temporis habebat. Aristomachi vero equitatus, cum ob continuata itinera, tum ob pabuli ino-

μένουσι δὲ ἢ ὑποχωροῦσιν ἐπέκειντο εὐρώστως οἱ Σκυ-
θαι. (6) Ἐνθα δὲ πολλῶν μὲν τιτρωσκομένων ἐκ τῶν
τοξευμάτων, ἔστι δ' ὧν καὶ πιπτόντων, ἐς πλαίσιον ἰσό-
πλευρον τάξαντες τοὺς στρατιώτας ἀνεχώρουν ὡς ἐπὶ
5 τὸν ποταμὸν τὸν Πολυτίμητον, ὅτι νάπος ταύτῃ ἦν, ὡς
μήτε τοῖς βαρβάροις εὐπετέες ἔτι εἶναι ἐκτοξεύειν ἐς αὐ-
τούς, σφίσι τε οἱ πεζοὶ ὠφελιμώτεροι ὦσι.

7. Κάρανος δὲ ὁ ἱππάρχης οὐκ ἀνακοινώσας Ἀνδρό-
μάχῳ διαβαίνειν ἐπεχείρησε τὸν ποταμὸν ὡς ἐς ἀσφαλές
10 ταύτῃ καταστήσων τὴν ἱππὸν· καὶ οἱ πεζοὶ αὐτῷ ἐπη-
κολούθησαν, οὐκ ἐκ παραγγέλματος, ἀλλὰ φοβερὰ τε
καὶ οὐδενὶ κόσμῳ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ ἔσθασις ἡ ἐς τὸν ποτα-
μὸν κατὰ κρημνώδεις τὰς ὄχθας. (8) Καὶ οἱ βάρβαροι
αἰσθόμενοι τὴν ἀμαρτίαν τῶν Μακεδόνων, αὐτοῖς ἱπποῖς
15 ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐσθάλλουσιν ἐς τὸν πόρον. Καὶ οἱ μὲν
τῶν ἡδὴ διαβεβηκότων καὶ ἀποχωρούντων εἶχοντο, οἱ
δὲ τοὺς διαβαίνοντας ἀντιμέτωποι ταχθέντες ἀνείλουν
ἐς τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πλαγίων ἐτόξευσον ἐς
αὐτούς, οἱ δὲ τοῖς ἔτι ἐσθαίνουσιν ἐπέκειντο, (9) ὥστε
20 ἀπορία πάντοθεν συνεχόμενοι οἱ Μακεδόνες ἐς νῆσόν τινα
τῶν ἐν τῷ ποταμῷ συμφεύγουσιν οὐ μεγάλην. Καὶ πε-
ριστάντες αὐτοὺς οἱ Σκύθαι τε καὶ οἱ ξὺν Σπιταμένει
ἱππεῖς ἐν κύκλῳ πάντας κατετόξευσαν· ὀλίγους δὲ ἡν-
δραπροΐσαντο αὐτῶν, καὶ τούτους πάντας ἀπέχτειναν.

ΚΕΦ. Γ'.

25 Ἀριστόβουλος δὲ ἐνέδρα τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς δια-
φθαρῆναι λέγει, τῶν Σκυθῶν ἐν παραδείσῳ κρυφθέντων,
οἱ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπεγένοντο τοῖς Μακεδόσιν ἐν αὐτῷ
τῷ ἔργῳ· ἵνα τὸν μὲν Φαρνούχην παραχωρεῖν τῆς ἡγε-
μονίας τοῖς ξυμπεμφθεῖσι Μακεδόσιν, ὡς οὐκ ἐμπίρως
30 ἔχοντα ἔργων πολεμικῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ καθομιλῆσαι τοὺς
βαρβάρους μᾶλλον τι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἢ ἐπὶ τῷ ἐν ταῖς
μάχαις ἐξηγεῖσθαι ἐσταλμένον, τοὺς δὲ Μακεδόνας τε
εἶναι καὶ ἐταίρους βασιλέως. (2) Ἀνδρόμαχον δὲ καὶ
Κάρανον καὶ Μενέδημον οὐ δέξασθαι τὴν ἡγεμονίαν, τὸ
35 μὲν τι ὡς μὴ δοκεῖν παρὰ τὰ ἐπηγγελμένα ὑπὸ Ἀλε-
ξάνδρου αὐτοὺς τι κατὰ σφᾶς νεωτερίζειν, τὸ δὲ καὶ ἐν
αὐτῷ τῷ δεινῷ οὐκ ἐβελήσαντας, εἰ δὴ τι πταισίειαν,
μὴ ὅσον κατ' ἄνδρα μόνον μετέχειν αὐτοῦς, ἀλλὰ καὶ
ὡς τὸ πᾶν αὐτοὺς κακῶς ἐξηγησαμένους. Ἐν τούτῳ δὲ
40 τῷ θορύβῳ τε καὶ τῇ ἀταξίᾳ ἐπιθεμένους αὐτοῖς τοὺς
βαρβάρους κατακόψαι πάντας, ὥστε ἱππέας μὲν οὐ
πλείονας τῶν τεσσαράκοντα ἀποσωθῆναι, πεζοὺς δὲ ἐς
τριακοσίους.

3. Ταῦτα δὲ ὡς ἠγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, ἤλγησέ τε τῷ
45 πάθει τῶν στρατιωτῶν καὶ ἔγνω σπουδῇ ἐλαύνειν ὡς ἐπὶ
Σπιταμένην τε καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν βαρβάρους. Ἀνα-
λαβὼν οὖν τῶν τε ἐταίρων ἱππέων τοὺς ἡμίσεας καὶ τοὺς
ὑπασπιστάς ξύμπαντας καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶ-
νας καὶ τῆς φάλαγγος τοὺς κουφοτάτους ἤει ὡς ἐπὶ Μα-
50 ράκανδα, ἵνα ἐπανήκειν Σπιταμένην ἐπυθάνετο καὶ

piam male affectus erat. Scythæ eos sive resistentes, sive
retrocedentes acriter premunt. (6) Multis itaque sagittarum
ictu vulneratis, nonnullis etiam occisis, quadrato agmine
sese recipiunt ad flumen Polytimetum, quum sylvæ illi
vicinaesset : ut barbari non ita facile eos sagittis peterent et
peditatus Macedonibus usui esse posset.

7. Caranus autem, uni equitum agmini præfectus, non
communicato cum Andromacho consilio, flumen transire
tentabat, quod tutius ibi equitatus locari posse videbatur.
Pedites eum sequuntur, non jussi, sed metu impulsæ : atque
inordinatus plane fuit is in amnem per præruptas ripas in-
gressus. (8) Barbari, cognito Macedonum errato, diversis
e partibus equis vadum ingressi, alii eos qui jam transierant
et retrocedebant premunt, alii in transeuntes ex adverso
delati eos in amnem revolvunt : alii ex obliquo eos sagit-
tis petunt, alii in eos qui jam vadum ingrediebantur irruunt.
(9) Quibus difficultatibus undique circumventi Macedones in
insulam quandam non magnam, eo in flumine sitam, con-
fugiunt. Scythæ et Spitamenis equitatus his circumfusi,
omnes sagittis interfecerunt, præter paucos quos vivos cepe-
runt, sed hos quoque omnes occiderunt.

CAP. VI.

Aristobulus scribit magnam exercitus partem insidiis
oppressam fuisse a Scythis, qui in hortis abditæ Macedonibus
in ipso conflictu ex improvise supervenerunt. Quo quidem
loci Pharnuchem præfecturam suam Macedonibus qui una
cum eo missi erant cedere voluisse, quippe qui rei bellicæ
parum peritus esset, quique potius ad sermones cum bar-
baris conferendos ab Alexandro missus esset, quam ut in
prælio ducem ageret : ipsos vero et Macedones et regis ami-
cos esse. (2) Quumque Andromachus, et Caranus ac Me-
nedemus imperium recusarent, partim ne viderentur ali-
quid novi præter mandata regis suo arbitrio moliti esse, par-
tim quod in ipso periculo id accipere noluisse, non ignari
nimirum, si res male gereretur, non tantum pro se quemque
mali participem futurum, sed tanquam toto exercitu male
administrato culpam in sese redundaturam. In hoc tu-
multu et perturbatione rerum Scythas in eos irruisse,
omnesque interfecisse, ita ut equites XL tantum, pedites CCC
evaserint.

3. Hisce rebus Alexandro nuntiatis, vehementer militum
suorum clade commotus, confestim in Spitamenem ac bar-
baros exercitum ducere statuit. Assumpta itaque amico-
rum equitum parte dimidia, scutatis omnibus et sagittariis
atque Agrianis, et ex phalange expeditioribus, Maracanda
contendit : quo Spitamenem reversum esse acceperat, de-

αἰθίς πολιορκεῖν τοὺς ἐν τῇ ἀρχῇ. (1) Καὶ αὐτὸς μὲν ἐν τρισὶν ἡμέραις διελοῦν χιλίους καὶ πενταχοσίους σταδίους, τῇ τετάρτῃ ὑπὸ τὴν εἰς προσῆγε τῇ πόλει. Σπιταμένης δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν, ὡς ἐξηγγέλη προσάγων Ἄλέξανδρος, οὐκ ἔμειναν, ἀλλ' ἐκλιπόντες τὴν πόλιν φεύγουσιν. (5) Ὁ δὲ ἐχόμενος αὐτῶν ἐδίωκεν ὡς δὲ ἐπὶ τὸν γῶρον ἦκεν οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, θάψας τοὺς στρατιώτας ὡς ἐκ τῶν παρόντων εἶπετο ἔστε ἐπὶ τὴν ἔρημον τοῖς φεύγουσιν. Ἐκεῖθεν δ' ἀναστρέφων ἐπόρθει τὴν γῶραν καὶ τοὺς ἐς τὰ ἐρύματα καταπεφευγότας τῶν βαρβάρων ἔκτεινεν, ὅτι ξυνεπιθέσθαι ἐξηγγέλλοντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσι· καὶ ἐπῆλθε πᾶσαν τὴν γῶραν ὅσῃν ὁ ποταμὸς ὁ Πολυτίμητος ἐπάρδων ἐπέργεται. (6) Ἴνα δὲ ἀφανίζεταί τῷ ποταμῷ τὸ ὕδωρ, ἐντεῦθεν ἤδη τὸ ἐπ' ἐκεῖνα ἔρημος ἡ γῶρα ἐστίν· ἀφανίζεται δέ, καίπερ πολλοῦ ὦν ὕδατος, ἐς τὴν ψάμμον. Καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ὡσαύτως ἐκεῖ ἀφανίζονται μεγάλοι καὶ ἀένναοι, ὃ τε Ἐπαρδός, ὃς ῥέει διὰ Μάρδων τῆς γῶρας, καὶ Ἄρειος, ὅτου ἐπώνυμος ἡ τῶν Ἀρείων γῆ ἐστίν, καὶ Ἐτύμανδρος, ὃς δι' Ἐυεργετῶν ῥέει. (7) Καὶ εἰσὶ ξύμπαντες οὗτοι τηλικούτοι ποταμοὶ ὥστε οὐδεὶς αὐτῶν μείων ἐστὶ τοῦ Πηνειοῦ τοῦ Θεσσαλικοῦ ποταμοῦ, ὃς διὰ τῶν Τεμπῶν ῥέων ἐκδιδῶν ἐς θάλασσαν· ὃ δὲ Πολυτίμητος πολλὸν ἔτι μείζων ἢ κατὰ τὸν Πηνειὸν ποταμὸν ἐστίν.

ΚΕΦ. Ζ'.

25 Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐς Ζαρίασπα ἀφίκετο· καὶ αὐτοῦ κατέμενεν ἔστε παρελθεῖν τὸ ἀκμαῖον τοῦ χειμῶνος. Ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο παρ' αὐτὸν Φραταφέρνης τε ὁ Παρθυαίων σατράπης καὶ Στασάνωρ ὁ ἐς Ἄρειους ἀποπεμφθεὶς ὡς Ἀρσάμην συλληψόμενος, τὸν τε Ἀρσάμην δεδεμένον ἄγοντες καὶ Βαρζάνην, ὄντινα Βῆσσοσ τῆς Παρθυαίων σατράπην κατέστησε, καὶ τινὰς ἄλλους 30 τῶν τότε ξὺν Βῆσσω ἀποστάντων. (2) Ἦκον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ Ἐπόκιλλος καὶ Μελαμνίδας καὶ Πτολεμαῖος ὁ τῶν Θρακῶν στρατηγὸς ἀπὸ θαλάσσης, οἱ τὰ τε γρήματα [τὰ] ξὺν Μένητι πεμφθέντα καὶ τοὺς ξυμμάχους ὡς ἐπὶ θάλασσαν κατήγαγον. Καὶ Ἄσανδρος δὲ ἐν τούτῳ ἦκε καὶ Νέαρχος, στρατιὰν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἄγοντες, καὶ Βῆσσοσ τε ὁ Συρίας σατράπης καὶ Ἀσκληπιόδωρος ὁ ὑπαρχὸς ἀπὸ θαλάσσης, καὶ οὗτοι στρατιὰν ἄγοντες. 40 3. Ἐνθα δὴ ξύλλογον ἐκ τῶν παρόντων ξυναγαγὼν Ἄλέξανδρος παρήγαγεν ἐς αὐτοὺς Βῆσσον καὶ κατηγόρησας τὴν Δαρείου προδοσίαν τὴν τε ῥίνα Βῆσσοσ ἀποτιμηθῆναι καὶ τὰ ὄψα ἀρχα ἐκέλευσεν, αὐτὸν δὲ ἐς Ἐκβάτανα ἄγεσθαι, ὡς ἐκεῖ ἐν τῷ Μήδων τε καὶ Περσῶν 45 ξυλλόγῳ ἀποθανούμενον. (1) Καὶ ἐγὼ οὔτε τὴν ἄγαν ταύτην τιμωρίαν Βῆσσοσ ἐπαινώ, ἀλλὰ βαρβαρικὴν εἶναι τίθεμαι τῶν ἀκρωτηρίων τὴν λῶσιν καὶ ὑπαχθῆναι Ἄλέξανδρον ξύμφημι ἐς ζῆλον τοῦ Μηδικοῦ τε καὶ Περσικοῦ πλοῦτου καὶ τῆς κατὰ τοὺς βαρβάρους βασι- 50 λέας οὐκ ἴσης ἐς τοὺς ὑπηκόους ξυνδαιτήσεως, ἐσθῆτά

nuoque eos qui in arce erant obsidere. (4) Ipse tridui spatio mille quingenta stadia emensus quarto die sub auroram ad urbem venit. Spitamenes cum suis copiis, ut Alexandrum adventare intellexit, non exspectato ejus adventu, relicta obsidione, fugit. (5) Alexander eos acriter insequitur, quumque ad eum locum venit ubi pugna commissa fuerat, militibus, prout tempus ferebat, sepultis, fugientes ad Scythiæ deserta usque insecutus est. Inde conversus eorum agros vastat, et barbaros qui in loca munitiora confugerant interficit, quod et ipsi Macedones oppressisse dicebantur, totamque eam regionem, quam Polytimetus amnis irrigans transit, percurrit. (6) Namque ubi aqua fluminis e conspectu evanescit, omnis ulterior regio deserta est. Evanescit autem etsi multæ aquæ fluvius, in arenas. Alii etiam ingentes ac perpetui amnes eadem ratione ibi se condunt, Epardus nimirum, qui per Mardorum regionem fluit, et Arius, a quo Ariorum regio appellationem accepit; et Etymandrus, qui per Evergetas labitur; (7) suntque omnes hi fluvii tantæ magnitudinis, ut nullus eorum Peneo Thessaliæ amne sit minor, qui per Tempe fluens in mare fertur. Polytimetus autem Peneum amnem magnitudine longe superat.

CAP. VII.

His rebus gestis, ad Zariaspa pervenit, ibique moram fecit brumam quæ tum vigeat transacturus. Interea ad eum venerunt Phrataphernes Parthorum satrapa, et Stasanor ad Arios missus, ut Arsamen comprehenderet. Quem quidem vinetum adduxerunt, et Barzanem, quem Bessus Parthis satrapam dederat, ac nonnullos alios, qui tum temporis una cum Besso defecerant. (2) Per idem quoque tempus accesserunt e maritima ora Epocillus et Melamnidas ac Ptolemæus Thracum dux, qui pecunias cum Menele missas et socios ad mare deduxerant. Venerunt item Asander et Nearchus, exercitum Græcorum mercenariorum adducentes: Bessus etiam Syriæ satrapa, atque Asclepiodorus præfectus ab ora maritima venerunt item copias adducentes.

3. Illic Alexander, conventu omnium quotquot aderant habito, Bessum introducit, accusataque ejus in Darium perfidia, nares ei summasque aures præscindi jubet: deinde Ecbatana mittit, ut ibi in Medorum Persarumque concilio morte mulctetur. (4) Ego vero atrocem hanc de Besso ultionem nequaquam laudaverim, quinimo barbaricam esse duxerim hanc extremarum corporis partium mutilationem; adductum vero regem fuisse judicaverim æmulatione quadam Medicæ Persicæque superbiam atque Barbarorum regum non paris erga subjectos consuetudinis. Neque hoc

τε ὅτι Μηδικὴν ἀντὶ τῆς Μακεδονικῆς τε καὶ πατρίου
 Ἡρακλείδης ὦν μετέλαβεν, οὐδαμῆ ἐπαινῶ, καὶ τὴν
 χίταριν τὴν Περσικὴν τῶν νενικημένων ἀντὶ ὧν αὐτὸς
 ὁ νικῶν πάλαι ἐφόρει ἀμείψαι οὐκ ἐπηδέσθη, οὐδὲν τού-
 5 των ἐπαινῶ, (5) ἀλλ' εἶπερ τι ἄλλο, καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου
 μεγάλα πράγματα ἐς τεκμηρίωσιν τίθεμαι ὡς οὔτε τὸ
 σῶμα ὅτω εἴη καρτερόν, οὔτε ὅστις γένει ἐπιφανής, οὔτε
 κατὰ πόλεμον εἰ δὴ τις διευτυχοῖ ἔτι μᾶλλον ἢ Ἀλέ-
 ξανδρος, οὐδὲ εἰ τὴν Λιβύην τις πρὸς τῇ Ἀσίᾳ, καθάπερ
 10 οὖν ἐπενόει ἐκεῖνος, ἐκπεριπλεύσας κατάσχοι, οὐδὲ εἰ
 τὴν Εὐρώπην ἐπὶ τῇ Ἀσίᾳ τε καὶ Λιβύῃ τρίτην, τούτων
 οὐδὲν τι ὄφελος ἐς εὐδαιμονίαν ἀνθρώπου, εἰ μὴ σωφρονεῖν
 ἐν ταυτῶ ὑπάρχοι τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὰ μεγάλα,
 ὡς δοκεῖ, πράγματα πράξαντι.

ΚΕΦ. Η'.

15 Ἐνθα δὴ καὶ τὸ Κλείτου τοῦ Δρωπίδου πάθημα καὶ
 τὴν Ἀλεξάνδρου ἐπ' αὐτῷ ξυμφορὰν, εἰ καὶ ὀλίγον ὕστε-
 ρον ἐπράχθη, οὐκ ἔξω τοῦ καιροῦ ἀφηγήσομαι. εἶναι
 μὲν γὰρ ἡμέραν ἱερὰν τοῦ Διονύσου Μακεδόσι καὶ θύειν
 Διονύσῳ ὅσα ἔτη ἐν αὐτῇ Ἀλεξάνδρον· (2) τὸν δὲ τοῦ
 20 Διονύσου μὲν ἐν τῷ τότε ἀμελῆσαι λέγουσι, Διοσκούροι
 δὲ θύσαι, ἐξ ὅτου δὴ ἐπιφρασθέντα τοῖν Διοσκούροι τὴν
 θυσίαν· πόρρω δὲ τοῦ πότου προϊόντος (καὶ γὰρ καὶ τὰ
 τῶν πότων ἤδη Ἀλεξάνδρῳ ἐς τὸ βαρβαρικώτερον νε-
 νεωτέριστο), ἀλλ' ἐν γε τῷ πότῳ τότε ὑπὲρ τοῖν Διοσκού-
 25 ροιν λόγους γίγνεσθαι, ὅπως ἐς Δία ἀννήχθη αὐτοῖν ἢ
 γένεσις ἀφαιρεθεῖσα Τυνδάρῳ. (3) Καὶ τινες τῶν πα-
 ρόντων κολακείᾳ τῇ Ἀλεξάνδρου, οἷοι δὴ ἄνδρες διέ-
 φθειράν τε αἰεὶ καὶ οὔποτε παύσσονται ἐπιτρέβοντες τὰ
 τῶν βασιλέων πράγματα, κατ' οὐδὲν ἀξιοῦν συμβάλλειν
 30 Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς Ἀλεξάνδρου ἔργοις τὸν Πολυ-
 δεύκην καὶ τὸν Κάστορα. Οἱ δὲ οὐδὲ τοῦ Ἡρακλέους
 ἀπέιχοντο ἐν τῷ πότῳ· ἀλλὰ τὸν φθόνον γὰρ ἐμποδῶν
 ἴστασθαι τοῖς ζῶσι τὸ μὴ οὐ τὰς δικαίας τιμὰς αὐτοῖς
 ἐκ τῶν ξυνότων γίγνεσθαι.

35 4. Κλείτον δὲ δῆλον μὲν εἶναι πάλαι ἤδη ἀχθόμενον
 τοῦ τε Ἀλεξάνδρου τῇ ἐς τὸ βαρβαρικώτερον μετακινή-
 σει καὶ τῶν κολακευόντων αὐτὸν τοῖς λόγοις· τότε δὲ
 καὶ αὐτὸν πρὸς τοῦ οἴνου παροξυνόμενον οὐκ ἔἴδ' οὔτε ἐς
 τὸ θεῖον ὑβρίζειν, οὔτε τὰ τῶν πάλαι ἡρώων ἔργα ἐκ-
 40 φαυλίζοντας χάριν ταύτην ἄχαριν προστιθέναι Ἀλεξάν-
 δρῳ. (5) εἶναι γὰρ οὖν οὐδὲ τὰ Ἀλεξάνδρου οὔτω τι
 μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ὡς ἐκεῖνοι ἐπαίρουσιν· οὐκ εὖν
 μόνον γε καταπρᾶξαι αὐτὰ, ἀλλὰ τὸ πολὺ γὰρ μέρος
 Μακεδόνων εἶναι τὰ ἔργα. Καὶ τοῦτον τὸν λόγον ἀνιᾶ-
 45 σαι Ἀλεξάνδρον λεχθέντα. Οὐδὲ ἐγὼ ἐπαινῶ τὸν λό-
 γον, ἀλλὰ ἱκανὸν γὰρ εἶναι τίθεμαι ἐν τοιαύτῳ παροινίᾳ
 τὸ κατ' αὐτὸν σιγῶντα ἔχειν μὴδὲ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις
 ἐς κολακείαν πλημμελεῖν. (6) Ὡς δὲ καὶ τῶν Φιλίππου
 50 τινὲς ἔργων, ὅτι οὐ μεγάλα οὐδὲ θαυμαστὰ Φιλίππου
 κατεπράχθη, οὐδεμιᾶ ξὺν δίκῃ ἐπεμνήσθησαν, χαριζό-

ullo modo probaverim, quod vestem Medicam pro Macedo-
 nica ac patria (quum ex Heraclidarum genere esset) assum-
 pserit; ut neque hoc, quod cidarim Persicam eorum quos
 praelio vicerat, cum eo ornatu quem ipse victor olim
 gestare solebat, commutare non erubuerit. (5) Caeterum,
 siquid aliud, Alexandri certe praecelara facinora documento
 esse possunt, sive quis corporis viribus polleat, sive generis
 splendore emineat, sive bellica virtute felicitateque Alexan-
 drum ipsum superet, sive Africam simul atque Asiam (quem-
 admodum ille animo destinarat) circumnavigans subjugarit,
 sive Europam Asiae atque Africae tertiam adjunxerit: nihil
 haec omnia homini ad felicitatem adipiscendam profutura, nisi
 pariter moderatio animi accedat, quantumvis res in speciem
 maximas gerat.

CAP. VIII.

Hoc igitur loco Cliti Dropidis filii casum atque Alexandri
 facinus enarrare, quamvis aliquanto post acciderit, non in-
 tempestivum judicaverim. Diem quendam apud Macedones
 Baccho sacrum esse ferunt, atque Alexandrum quotannis
 eo die Baccho sacrificare solitum, (2) tum temporis negle-
 cto Baccho, Dioscuris sacrum fecisse. Atque ex eo tempore
 sacrificium cum epulo Dioscuris instituisse: quumque jam
 pocula longius processissent (nam et in poculis jam Alexan-
 der barbarorum mores imitabatur), omnibus vino incalescen-
 tibus sermo de Dioscuris incidit, quo pacto illorum origo
 ad Jovem relata esset, Tyndaro ablata. (3) Quosdam etiam
 ex praesentibus adulandi causa (cujusmodi homines regi-
 bus regumque negotiis et perniciosi semper fuerunt, et
 nunquam esse desinent) nulla ratione Castorem et Pollu-
 cem Alexandro ejusque rebus gestis comparandos esse cen-
 suisse. Alii ne ab Hercule quidem inter pocula abstinebant;
 sed invidiam mortalibus obstare, quominus vivis debiti ho-
 nores ab illis quibuscum versentur tribuantur.

4. At Clitus jamdudum et hanc Alexandri in barbaricos
 mores transitionem et adulantium illi sermones palam moleste
 ferebat. Tum vero, exstimulante vino, neque illas in divos
 contumelias ferre potuisse, neque quod veterum heroum
 facta extenuantes, inofficiosum hoc officium Alexandro de-
 ferrent. (5) Neque enim Alexandri res tantas adeoque ad-
 mirandas esse, quantum illi verbis extollerent; neque ipsum
 solum ea praestitisse, sed magnam rerum gestarum partem
 Macedonibus deberi. Atque haec quidem Cliti verba acerbe
 admodum tulisse Alexandrum. Neque vero ego dictum laudo;
 satis enim esse judicaverim, in ejuscemodi vinolentia pro se
 quemque silentium praestare, neque eodem cum aliis adu-
 lationis vitio peccare. (6) Quum vero nonnulli rerum
 ab Philippo gestarum meminissent, et nihil magnum aut
 praecelrarum ab eo factum esse nullo jure contendereut,

μενοι καὶ οὗτοι Ἀλεξάνδρῳ, τὸν Κλεῖτον ἤδη οὐκέτι ἐν
 ἑαυτοῦ ὄντα πρεσβεύειν μὲν τὰ τοῦ Φιλίππου, κατα-
 βάλλειν δὲ Ἀλέξανδρόν τε καὶ τὰ τούτου ἔργα, παροι-
 νοῦντα ἤδη τὸν Κλεῖτον, τὰ τε ἄλλα καὶ πολὺν εἶναι
 5 ἐξονειδίζοντα Ἀλεξάνδρῳ ὅτι πρὸς αὐτοῦ ἄρα ἐσώθη,
 ὁπότε ἡ ἵππομαχία ἢ ἐπὶ Γρανικῷ ξυνειστήκει πρὸς
 Πέρσας· (7) καὶ δὴ καὶ τὴν δεξιὰν τὴν αὐτοῦ σοβαρῶς
 ἀνατείναντα, Αὕτη σε ἡ χεῖρ, φάναι, ὦ Ἀλέξανδρε, ἐν
 τῷ τότε ἔσωσε. Καὶ Ἀλέξανδρον οὐκέτι φέρειν τοῦ
 10 Κλεῖτου τὴν παροιμίαν τε καὶ ὕβριν, ἀλλὰ ἀναπηδᾶν γὰρ
 ζῆν ὀργῇ ἐπ' αὐτόν, κατέχεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ξυμπινόν-
 των. Κλεῖτον δὲ οὐκ ἀνίεναι ὑβρίζοντα. (8) Ἀλέξαν-
 δρος δὲ ἐβόα ἀνακαλῶν τοὺς ὑπασπιστάς· οὐδενὸς δὲ
 ὑπακούοντος, ἐς ταῦτ' ἔφη καθεστηκέναι Δαρείῳ, ὁπότε
 15 πρὸς Βῆσσου τε καὶ τῶν ἀμφὶ Βῆσσον ξυλληφθεῖς ἤγετο
 οὐδέ τι ἄλλο ὅτι μὴ ὄνομα ἦν βασιλέως. Οὐκουν ἔτι
 οἴους τε εἶναι κατέχειν αὐτὸν τοὺς ἐταίρους, ἀλλ' ἀνα-
 πηδήσαντα γὰρ οἱ μὲν λόγχην ἀρπάσαι λέγουσι τῶν
 σωματοφυλάκων τινὸς καὶ ταύτη παίσαντα Κλεῖτον ἀπο-
 20 κτεῖναι· οἱ δὲ σάρισσαν παρὰ τῶν φυλάκων τινὸς καὶ
 ταύτην. (9) Ἀριστόβουλος δὲ ὅθεν μὲν ἡ παροιμία ὠρ-
 μήθη οὐ λέγει· Κλεῖτου δὲ γενέσθαι μόνου τὴν ἀμαρτίαν,
 ὃν γε, ὠργισμένου Ἀλεξάνδρου καὶ ἀναπηδήσαντος ἐπ'
 αὐτόν ὡς διαχρησομένου, ἀπαχθῆναι μὲν διὰ θυρῶν
 25 ἔξω ὑπὲρ τὸ τεῖχος τε καὶ τὴν τάφρον τῆς ἄκρας, ἵνα
 ἐγίνετο πρὸς Πτολεμαίου τοῦ Λάγου τοῦ σωματοφύλα-
 κος· οὐ καρτερήσαντα δὲ ἀναστρέψαι αὐθις καὶ περιπετῆ
 Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι Κλεῖτον ἀνακαλοῦντι, καὶ φάναι
 ὅτι Οὐτός τοι ἐγὼ ὁ Κλεῖτος, ὦ Ἀλέξανδρε· καὶ ἐν τούτῳ
 30 πληγέντα τῇ σαρίσση ἀποθανεῖν.

ΚΕΦ. Θ'.

Καὶ ἐγὼ Κλεῖτον μὲν τῆς ὕβρεως τῆς ἐς τὸν βασιλέα
 τὸν αὐτοῦ μεγαλωστὶ μέμφομαι, Ἀλέξανδρον δὲ τῆς
 συμφορᾶς οἰκτεῖρω, ὅτι δυοῖν κακοῖν ἐν τῷ τότε ἠττη-
 μένον ἐπέδειξεν αὐτόν, ὑφ' ὧν δὴ καὶ τοῦ ἑτέρου οὐκ
 35 ἐπέοικεν ἄνδρα σωφρονοῦντα ἐξηττάσθαι, ὀργῆς τε καὶ
 παροιμίας. (2) Ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τοῖσδε αὖ ἐπαινῷ Ἀλεξάν-
 δρου, ὅτι παραυτίκα ἔγνω σχέτλιον ἔργον ἐργασάμενος.
 Καὶ λέγουσιν εἶσιν οἱ τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι ἐρείσας τὴν
 σάρισσαν πρὸς τὸν τοῖχον ἐπιπίπτειν ἐγνώκει αὐτῇ, ὡς
 40 οὐ καλὸν αὐτῷ ζῆν ἀποκτείναντι φίλον αὐτοῦ ἐν οἴῳ.
 (3) Οἱ πολλοὶ δὲ ξυγγραφεῖς τοῦτο μὲν οὐ λέγουσιν· ἀπελ-
 θόντα δὲ ἐς τὴν εὐνὴν κείσθαι ὀδυρόμενον, αὐτόν τε τὸν
 Κλεῖτον ὀνομαστὶ ἀνακαλοῦντα καὶ τὴν Κλεῖτου μὲν
 ἀδελφήν, αὐτὸν δὲ ἀναθρεψαμένην, Λανίκην τὴν Δρω-
 45 πίδου παιδα, ὡς καλὰ ἄρα αὐτῇ τροφεία ἀποτετικῶς εἶη
 ἀνδρωθεῖς, (4) ἢ γε τοὺς μὲν παῖδας τοὺς ἑαυτῆς ὑπὲρ
 αὐτοῦ μαγομένους ἐπεῖδεν ἀποθανόντας, τὸν ἀδελφὸν
 δὲ αὐτῆς αὐτὸς αὐτοχειρίᾳ ἔκτεινε· φονέα τε τῶν φίλων
 οὐ διαλείπειν αὐτὸν ἀνακαλοῦντα, ἄσιτόν τε καὶ ἄποτον

Alexandro nimirum etiam hi gratificantes, Clitum jam
 extra se positum, Philippi res gestas extollere, Alexan-
 drum autem ejusque facta deprimere corpisse. Clitumque
 in Alexandrum debacchantem inter alia ei exprobrasse,
 quod in equestri apud Granicum amnem prælio a se ser-
 vatus esset. (7) Simulque dextra arroganter expansa, Hæc
 manus (dixisse) te, Alexander, eo in conflictu servavit.
 Alexandrum, quum diutius Clitum linguæ intemperantia
 furentem, ejusque contumelias ferre non posset, inflam-
 matum ira in eum prosiliisse, verum a convivis retentum
 fuisse. Clitum contra nullum convitiis modum fecisse. (8)
 Alexandrum clamore sublato scutatos accersisse. Quumque
 a nemine exaudiretur, exclamasse se in eodem statu esse
 quo Darium, quum a Besso ejusque sociis captus duceretur,
 neque quicquam jam amplius ei quam regium nomen su-
 peresset. Tum amicos diutius illum retinere non potuisse,
 sed exilentem, alii a quodam ex custodibus corporis
 hastam abripuisse aiunt, eaque ictum Clitum interemisse,
 alii sarissam item a custodibus corporis acceptam. (9) Ari-
 stobulus vero unde hæc debacchatio orta sit, non narrat:
 omnem autem culpam in uno Clito fuisse dicit, quippe qui,
 quum jam Alexander ira percitus in eum interfectorus pro-
 siliret, ipse per fores ultra muros et fossam arcs subductus
 a Ptolemæo Lagi filio corporis custode, continere se non
 potuerit quin reverteretur: quumque in Alexandrum Cliti
 nomen inclamantem incidisset, eique respondisset, En tibi
 Clitum, Alexander: tum sarissa ictum interiisse.

CAP. IX.

Ego vero, ut Clitum ob contumelias in regem suum
 vehementer reprehendo, ita Alexandri vicem doleo, quod
 se tum temporis duobus vitiis obnoxium declararit, a quorum
 vel altero virum temperantem nequaquam vinci convenie-
 bat, iræ nimirum et vinolentiæ. (2) Eo vero rursum nomine
 Alexandrum laudo, quod statim maleficii pœnitentia ductus
 fuerit. Nonnulli enim ex iis qui de Alexandri rebus scri-
 bunt, auctores sunt, ipsum in sarissæ ad parietem acclinatæ
 spiculum sese conjicere voluisse, quod vitam sibi turpem
 existimaret amico per temulentiam interfecto. (3) Plerique
 tamen scriptores hoc non tradiderunt. Quum vero cubitum
 concessisset, jacuisse lamentantem et Clitum nomine com-
 pellantem: Lanicenque Dropidis filiam, Cliti sororem, quæ
 Alexandrum educaverat, egregiam scilicet educationis mer-
 cedem ab se jam viro accepisset: (4) quæ et filios suos pro
 Alexandro pugnantes interfectos vidisset, et cujus ipse fra-
 trem sua manu occidisset: amicorum interfectorem identi-

καρτερεῖν ἔστε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, οὐδὲ τὴν ἄλλην θερα-
πειάν θεραπεῦσαι τὸ σῶμα.

5 β. Καὶ ἐπὶ τούτοις τῶν μάντεών τινες μῆνιν ἐκ Διο-
νύσου ἤδον, ὅτι ἡ θυσία ἐξελείφθη Ἀλεξάνδρῳ ἢ τοῦ
5 Διονύσου. Καὶ Ἀλέξανδρος μόγις πρὸς τῶν ἐταίρων
πεισθεὶς σίτου τε ἤψατο καὶ τὸ σῶμα κακῶς ἐθεράπευσε·
καὶ τῷ Διονύσῳ τὴν θυσίαν ἀπέδωκεν, ἐπεὶ οὐδὲ αὐτῷ
ἄκοντι ἦν ἐς μῆνιν τοῦ θεοῦ μᾶλλον τι ἢ τὴν αὐτοῦ
κακότητα ἀναφέρεσθαι τὴν ξυμφοράν. (6) Ταῦτα με-
10 γαλωστὶ ἐπαινω Ἀλεξάνδρου, τὸ μῆτε ἀπαυθαδιάσα-
σθαι ἐπὶ κακῷ, μῆτε προστάτην τε καὶ ξυνήγορον καχίονα
ἔτι γενέσθαι τοῦ ἀμαρτηθέντος, ἀλλὰ συμφῆσαι γὰρ
ἐπταικεναὶ ἀνθρωπὸν γε ὄντα.

7. Εἰσὶ δὲ οἱ λέγουσιν Ἀναξάρχον τὸν σοφιστὴν ἐλ-
15 θεῖν μὲν παρ' Ἀλεξάνδρον κληθέντα, ὡς παραμυθησόμε-
νον· εὐρόντα δὲ κείμενον καὶ ἐπιστένοντα, ἐπιγελά-
σαντα, ἀγνοεῖν, φάναι, διότι ἐπὶ τῷδε οἱ πάλαι σοφοὶ
ἄνδρες τὴν Δίκην πάρεδρον τῷ Διὶ ἐποίησαν, ὡς ὅτι ἂν
πρὸς τοῦ Διὸς κυρωθῆ, τοῦτο ξὺν Δίκῃ πεπραγμένον· καὶ
20 οὖν καὶ τὰ ἐκ βασιλέως μεγάλου γιγνόμενα δίκαια χρῆ-
ναι νομίζεσθαι, πρῶτα μὲν πρὸς αὐτοῦ βασιλέως, ἔπειτα
πρὸς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. (8) Ταῦτα εἰπόντα παρα-
μυθήσασθαι μὲν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ τότε· κακὸν δὲ μέγα,
ὡς ἐγὼ φημι, ἐξεργάσασθαι Ἀλεξάνδρῳ καὶ μεῖζον ἔτι
5 ἢ ὅτῳ τότε ξυνείχετο· εἴπερ οὖν σοφοῦ ἀνδρὸς τήνδε ἔγνω
τὴν δόξαν, ὡς οὐ τὰ δίκαια ἄρα χρῆ σπουδῆ ἐπιλεγόμε-
νον πράττειν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ ὅτι ἂν καὶ ὅπως οὖν
ἐκ βασιλέως πραχθῆ, τοῦτο δίκαιον νομίζειν. (9) Ἐπεὶ
καὶ προσκυνεῖσθαι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον λόγος κατέχει,
10 ὑπόουσης μὲν αὐτῷ καὶ τῆς ἀμφὶ τοῦ Ἀμμωνος πατρὸς
μᾶλλον τι ἢ Φιλίππου δόξης, θαυμάζοντα δὲ ἤδη τὰ
Περσῶν καὶ Μήδων τῆς τε ἐσθῆτος τῆ ἀμείψει καὶ τῆς
ἄλλης θεραπείας τῆ μετακοσμήσει. Οὐκ ἐνδεῆσαι δὲ
οὐδὲ πρὸς τοῦτο αὐτῷ τοὺς κολακεία ἐς αὐτὸ ἐνδιδόντας,
15 ἄλλους τέ τινας καὶ δὴ καὶ τῶν σοφιστῶν τῶν ἀμφ' αὐ-
τὸν Ἀναξάρχον τε καὶ Ἄγιν Ἀργεῖον, ἐποποιῶν.

ΚΕΦ. Ι΄.

Καλλισθένην δὲ τὸν Ὀλύμπιον Ἀριστοτέλους τε τῶν
λόγων διακηκοῦτα καὶ τὸν τρόπον ὄντα ὑπαγοικότερον
οὐκ ἐπαινεῖν ταῦτα. Τούτου μὲν δὴ ἕνεκα καὶ αὐτὸς Καλ-
20 λισθένην ξυμφέρομαι· ἐκεῖνα δὲ οὐκέτι ἐπιεικῆ δοκῶ τοῦ
Καλλισθένους, εἴπερ ἀληθῆ ξυγγέγραπται, ὅτι ὑφ' αὐ-
τῷ [τε] εἶναι ἀπέφαινε καὶ τῆ αὐτοῦ ξυγγραφῇ Ἀλεξάν-
δρον τε καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. (2) Οὐκ οὖν αὐτὸς
ἀφίχθαι ἐξ Ἀλεξάνδρου δόξαν κτησόμενος, ἀλλὰ ἐκεῖνον
25 εὐκλεῖα ἐς ἀνθρώπους ποιήσων. Καὶ οὖν καὶ τοῦ θεοῦ τὴν
μετουσίαν Ἀλεξάνδρῳ οὐκ ἐξ ὧν Ὀλυμπιάς ὑπὲρ τῆς
γενέσεως αὐτοῦ ψεύδεται ἀνηρτηῆσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν
αὐτὸς ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ξυγγράφας ἐξενέγκῃ ἐς ἀνθρώ-
πους. (3) Εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τάδε ἀνεγράψαν, ὡς ἄρα ἤρετό
31 ποτε αὐτὸν Φιλώτας, ὄντινα οἴοιτο μάλιστα τιμηθῆναι

dem se esse clamitantem, ac triduum totum a cibo et potu
abstinuisse, neque aliam ullam corporis curam habuisse.

(5) Quibus e rebus nonnulli vates Liberi patris iram agno-
verunt, quod sacrificium ejus ab Alexandro prætermis-
sum esset. Alexander ægre ab amicis eo adduci potuit, ut cibo
ac potu sumto aliquatenus corpus reficeret. Libero itaque
sacrificium reddidit. Siquidem neque ipsi ingratum erat,
casum illum ad iram numinis potius quam ad suum malefi-
cium referri. (6) Eo vero nomine magnopere laudandum
Alexandrum censuerim, quod non eo facinore insolenter ex-
sultarit, neque, quod deterius fuisset, facto suo patrocina-
tus sit, sed humano more lapsus se agnoverit.

7. Sunt qui scribant, Anaxarchum sophistam consolandi
ejus causa accersitum ad eum venisse. Quumque cubantem
atque suspirantem offendisset, arridentem dixisse, Ignorare
ipsum, cur veteres sapientes Justitiam Jovi assidentem fece-
runt: nimirum quia quicquid a Jove decernatur, id juste
factum esse censi debet. Oportere igitur, quæ a magno
rege fierent, justa existimari, primum quidem ab ipso rege,
deinde a cæteris mortalibus. (8) Atque hoc quidem dicto
nonnihil solatii Alexandro attulisse. Ego vero majoris er-
rati quam prioris auctorem Alexandro Anaxarchum fuisse
censeo, si illam viri sapientis sententiam esse statuit, non
oportere nimirum regem summo studio delectuque ad-
hibito justa agere: sed quidquid aut quaecunque sit quod
rex faciat, justum censi debere. (9) Siquidem et adorari
se voluisse Alexandrum fama est, quum et opinionem con-
cepisset, Hammonem potius sibi quam Philippum patrem
esse et Persas jam ac Medos admiraretur, eosque vestis im-
mutatione totiusque cultus ratione imitaretur. Neque ad hoc
eum caruisse aiunt adulatoribus qui id comprobarent, tum
aliis nonnullis, tum vero sophistis istis, qui circa Anaxar-
chum erant, atque Agide Argivo poeta.

CAP. X.

Callisthenes vero Olynthius, Aristotelis discipulus, mo-
ribus paulo asperioribus præditus, hæc non probabat. Qua
quidem in re etiam ego Callistheni assentior. Illud autem a
Callisthene parum modeste dictum (si vera traduntur)
censeo, quod Alexandrum ejusque facta penes se et hi-
storiam ab ipso scriptam esse prædicabat. (2) Neque enim
se ad Alexandrum venisse, ut sibi ab eo gloriam compa-
raret, sed uti Alexandrum inter mortales illustrem ac glo-
riosum redderet. Præterea divinitatis communicationem
Alexandro non ex iis quæ Olympias de ortu suo mentita es-
set pendere, sed ex iis quæ ipse de Alexandro scribens ad
mortalium notitiam traducturus esset. (3) Sunt etiam
qui scribant, quum aliquando a Philota interrogatus esset,

πρὸς τῆς Ἀθηναίων πόλεως· τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι Ἄρ-
μόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, ὅτι τὸν ἕτερον τοῖν τυράν-
νοι ἐκτειναν καὶ τυραννίδα ὅτι κατέλυσαν. (4) Ἐρέ-
σθαι αὖθις τὸν Φιλώταν εἰ τῷ τυράννον κτείναντι ὑπάρ-
ξει παρ' οὐστinas ἐθέλει τῶν Ἑλλήνων φυγόντα σώζε-
σθαι· καὶ ἀποκρίνασθαι αὖθις Καλλισθένην, εἰ καὶ μὴ
παρ' ἄλλους, παρά γε Ἀθηναίους ὅτι φυγόντι ὑπάρξει
σώζεσθαι· τούτους γὰρ καὶ πρὸς Εὐρυσθέα πολεμῆσαι
ὑπὲρ τῶν παίδων τῶν Ἡρακλέους, τυραννοῦντα ἐν τῷ
10 τότε τῆς Ἑλλάδος.

5. Ὑπὲρ δὲ τῆς προσκυνήσεως ὅπως ἠναντιώθη
Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τοιόσδε κατέχει λόγος. Ξυγχεῖσθαι μὲν
γὰρ τῷ Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τοὺς σοφιστάς τε καὶ τοὺς ἀμφ'
αὐτὸν Περσῶν καὶ Μήδων τοὺς δοκιμωτάτους μνήμην
15 τοῦ λόγου τοῦδε ἐν πότῳ ἐμβαλεῖν· (6) ἄρξαι δὲ τοῦ
λόγου Ἀναξάρχου, ὡς πολλὸν δικαιότερον ἂν θεὸν νομιζό-
μενον Ἀλεξάνδρον Διονύσου τε καὶ Ἡρακλέους, μὴ ὅτι
τῶν ἔργων ἕνεκα ὅσα καὶ ἡλίκα καταπέπρακται Ἀλε-
ξάνδρῳ, ἀλλὰ καὶ ὅτι Διόνυσος μὲν Θεῆβαιος ἦν, οὐδὲν
20 τι προσήκων Μακεδόσι, καὶ Ἡρακλῆς Ἀργεῖος, οὐδὲ
οὗτος προσήκων, ὅτι μὴ κατὰ γένος τὸ Ἀλεξάνδρου·
Ἡρακλείδην γὰρ εἶναι Ἀλεξάνδρον· (7) Μακεδόνας δὲ
αὖ τὸν σφῶν βασιλέα δικαιότερον θεαῖς τιμαῖς κοσμοῦν-
τας. Καὶ γὰρ οὐδὲ ἐκεῖνο εἶναι ἀμφίλογον ὅτι ἀπελθόντα
25 γε ἐξ ἀνθρώπων ὡς θεὸν τιμῆσουσι· πόσω δὲ δικαιότε-
ρον ζῶντα γεραίρειν ἢ περ τελευτήσαντα ἐς οὐδὲν ὄφελος
τῷ τιμωμένῳ.

ΚΕΦ. ΙΑ΄.

Λεγθέντων δὲ τούτων τε καὶ τοιούτων λόγων πρὸς
Ἀναξάρχου, τοὺς μὲν μετεσχηκότας τῆς βουλῆς ἐπαι-
30 νεῖν τὸν λόγον καὶ δὴ θέλειν ἄρχεσθαι τῆς προσκυνή-
σεως· τοὺς Μακεδόνας δὲ τοὺς πολλοὺς μαχομένους τῷ
λόγῳ σιγῇ ἔχειν. (2) Καλλισθένην δὲ ὑπολαβόντα,
Ἀλεξάνδρον μὲν, εἰπεῖν, ὦ Ἀναξάρχε, οὐδεμιᾶς ἀνά-
ξιον ἀποφαίνω τιμῆς ὅσαι ξύμμετροι ἀνθρώπων· ἀλλὰ
35 διακεκρίσθαι γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ὅσαι τε ἀνθρώπινα τι-
μαὶ καὶ ὅσαι θεῖαι πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις, καθάπερ
ναῶν τε οἰκοδομήσει καὶ ἀγαλμάτων ἀναστάσει καὶ τε-
μένη ὅτι τοῖς θεοῖς ἐξαιρεῖται καὶ θύεται ἐκείνοις καὶ
σπένδεται, καὶ ὕμνοι μὲν ἐς τοὺς θεοὺς ποιοῦνται,
40 ἐπαινοὶ δὲ ἐς ἀνθρώπους, ἀτὰρ οὐχ ἥκιστα τῷ τῆς προσ-
κυνήσεως νόμῳ· (3) τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους φιλεῖ-
σθαι πρὸς τῶν ἀσπαζομένων, τὸ θεῖον δέ, ὅτι ἄνω πρὸ
ἰδρυμένον καὶ οὐδὲ ψαῦσαι αὐτοῦ θέμις, ἐπὶ τῷδε ἄρα
τῇ προσκυνήσει γεραίρεται, καὶ χοροὶ τοῖς θεοῖς ἴσταν-
45 ται καὶ παιᾶνες ἐπὶ τοῖς θεοῖς ἄδονται. Καὶ οὐδὲν θαυ-
μαστόν, ὅποτε γε καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν ἄλλοις ἄλλαι τι-
μαὶ πρόσκεινται, καὶ καὶ μὰ Δία ἤρωσιν ἄλλαι, καὶ
αὐταὶ ἀποκεκριμένοι τοῦ θείου. (4) Οὐκ οὐκ εἰκὸς ξύμ-
παντα ταῦτα ἀναταράσσοντας τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἐς
50 σχῆμα ὑπέρογκον καθιστάναι τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβο-

quem putaret ab Atheniensibus in maximo honore haberi,
respondisse Harmodium et Aristogitonem, quod alterum
tyrannorum interfecissent, ac tyrannidem sustulissent. (4)
Philotam rursus interrogasse, si cui contingat tyrannum
occidere, num apud quosquos velit Græcorum profugium illi
tutum foret? Respondisse Callisthenem, si non alibi, certe
apud Athenienses tutum fore. Hos enim pro filiis Herculis
etiam adversus Eurystheum tum temporis Græciam tyran-
nide prementem bellum gessisse.

5. De adoratione vero, quo pacto Alexandro Callisthenes
resisterit, hujuscemodi quippiam narratur. Convenerat inter
Alexandrum et sophistas eosque qui ex Persis et Medis il-
lustriores circa ipsum erant, ut inter pocula in hunc sermo-
nem ex composito venirent. (6) Anaxarchum sermonis
initium fecisse, censentem, Alexandrum majori jure pro
deo habendum, quam Liberum aut Herculem, idque non
modo propter magnitudinem atque præstantiam rerum ab
Alexandro gestarum, verum etiam quod Liber pater The-
banus fuisset, nihil cum Macedonibus commune habens :
Hercules autem Argivus, ne ipse quidem ad Macedones,
spectans, nisi quod ad Alexandri genus attineret. Alexan-
dram enim Heraclidem esse. (7) Macedones vero multo con-
venientius atque æquius suum ipsorum regem divinis ho-
noribus prosequi. Neque enim dubium esse, quin postquam
e vivis excessisset, ut deum culturi essent. Multo igitur sa-
tius esse, vivo illi divinos honores deferre quam mortuo,
quum nulla ad eum cultus utilitas esset perventura.

CAP. XI.

Hæc atque alia in hanc sententiam quum ab Anaxarcho
dicta essent, eos qui participes consilii initi erant, ea lau-
dasse, et initium adorandi facere velle dixisse; plerosque
vero Macedones, qui Anaxarchi orationem improbant,
tacuisse. (2) Callisthenem autem abrupto silentio in hanc
sententiam dixisse : Equidem, Anaxarche, Alexandrum
nullo plane honore, qui quidem hominibus conveniat, in-
dignum esse censeo. Ceterum statuta sunt inter homines
divini et humani honoris discrimina, cum multis aliis rebus,
velut templorum exædificatione et statuarum erectione :
diis enim delubra consecramus iisque sacra facimus et liba-
mus : tum hymnis qui deorum sunt, dum laudationes sunt
hominum, tum vero omnium maxime ritu adorationis :
(3) hominibus siquidem a salutantibus oscula dantur : deos
vero edito loco positos ne contingi quidem fas est, ideoque
adoratione coluntur. Tripudia etiam saltationesque diis
fiunt, et pæanes cantantur. Neque vero mirum id est,
quum ex ipsis diis alii aliis honores tribuantur, et heroibus
quoque alii, etiam ipsi a divinis honoribus diversi. (4)
Non est igitur consentaneum hæc omnia inter se confun-
dere, neque homines nimis honoribus supra humanum
modum extollere, et deos ad statum ab illorum dignitate

λαῖς, τοὺς θεοὺς δὲ τό γε ἐπὶ σφίσιν ἐς ταπεινότητα οὐ
 πρέπουσαν καταβάλλειν τὰ ἴσα ἀνθρώποις τιμῶντας.
 Οὐκ οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἀνασχέσθαι ἄν, εἰ τῶν ἰδιωτῶν
 τις εἰσποιοῖτο ταῖς βασιλικαῖς τιμαῖς χειροτονία ἢ ψή-
 5 φῳ οὐ δικαία. (5) Πολὺ ἄν οὖν δικαιοτέρον τοὺς θεοὺς
 δυσχεραίνειν ὅσοι ἀνθρώποι ἐς τὰς θείας τιμὰς σφᾶς
 εἰσποιοῦσιν ἢ πρὸς τῶν ἄλλων εἰσποιούμενοι ἀνέχονται.
 Ἀλέξανδρον δὲ πόρρω τοῦ ἰκανοῦ ἀνδρῶν ἀγαθῶν τὸν
 ἄριστον εἶναι τε καὶ δοκεῖν, καὶ βασιλέων τὸν βασιλι-
 10 κώτατον καὶ στρατηγῶν τὸν ἀξιοστρατηγώτατον. (6)
 Καὶ σέ, εἴπερ τινὰ ἄλλον, ὢ Ἀνάξαρχε, εἰσηγητὴν τε
 τούτων τῶν λόγων ἐχρῆν γίνεσθαι καὶ κωλυτὴν τῶν
 ἐναντίων, ἐπὶ σοφία τε καὶ παιδεύσει Ἀλεξάνδρω ξυνό-
 15 μεμνησθαι γὰρ οὐ Καμβύση οὐδὲ Ξέρξη ξυνόντα ἢ ξυμ-
 βουλευόντα, ἀλλὰ Φιλίππου μὲν παιδί, Ἡρακλείδῃ δὲ
 ἀπὸ γένους καὶ Λιακίδῃ, ὅτου οἱ πρόγονοι ἐξ Ἄργους
 ἐς Μακεδονίαν ἦλθον, οὐδὲ βία, ἀλλὰ νόμῳ Μακεδόνων
 ἄρχοντες διετέλεσαν. (7) Οὐκ οὐδὲ αὐτῷ τῷ Ἡρα-
 20 κλεῖ ζῶντι ἔτι θεῖαι τιμαὶ παρ' Ἑλλήνων ἐγένοντο,
 ἀλλ' οὐδὲ τελευτήσαντι πρόσθεν ἢ πρὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν
 Δελφοῖς ἐπιθεσπισθῆναι ὡς θεὸν τιμᾶν Ἡρακλέα. Εἰ δέ,
 ὅτι ἐν τῇ βαρβάρῳ γῆ οἱ λόγοι γίνονται, βαρβαρικά
 χρῆ ἔχειν τὰ φρονήματα, καὶ ἐγὼ τῆς Ἑλλάδος με-
 25 μνησθαι σε ἀξιῶ, ὢ Ἀλέξανδρε, ἥς ἕνεκα ὁ πᾶς στόλος
 σοι ἐγένετο, προσθεῖναι τὴν Ἀσίαν τῇ Ἑλλάδι. (8)
 Καὶ οὖν ἐνθυμηθῆτι, ἐκεῖσε ἐπανελθὼν ἄρά γε καὶ τοὺς
 Ἑλληνας τοὺς ἐλευθερωτάτους προσαναγκάσεις ἐς τὴν
 προσκύνησιν, ἢ Ἑλλήνων μὲν ἀφέξη, Μακεδόσι δὲ
 30 προσθήσεις τήνδε τὴν ἀτιμίαν, ἢ διακεκριμένα ἔσται σοι
 οὕτω τὰ τῶν τιμῶν εἰς ἅπαντας, ὡς πρὸς Ἑλλήνων μὲν
 καὶ Μακεδόνων ἀνθρωπίνως τε καὶ Ἑλληνικῶς τιμᾶσθαι,
 πρὸς δὲ τῶν βαρβάρων μόνων βαρβαρικῶς. (9) Εἰ δὲ
 ὑπὲρ Κύρου τοῦ Καμβύσου λέγεται τὸν πρῶτον προσ-
 35 κυνηθῆναι ἀνθρώπων Κύρον καὶ ἐπὶ τῷδε ἐμμεῖναι Πέρ-
 σαις τε καὶ Μήδοις τήνδε τὴν ταπεινότητα, χρῆ ἐνθυ-
 μεῖσθαι, ὅτι τὸν Κύρον ἐκεῖνον Σκύθαι ἐσωφρόνισαν,
 πένητες ἄνδρες καὶ αὐτόνομοι, καὶ Δαρεῖον ἄλλοι αὖ
 Σκύθαι, καὶ Ξέρξην Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ
 40 Ἀρταξέρξην Κλέαρχος καὶ Ξενοφῶν καὶ οἱ ξὺν τούτοις
 μύριοι, καὶ Δαρεῖον τοῦτον Ἀλέξανδρος μὴ προσκυ-
 νούμενος.

ΚΕΦ. ΙΒ΄.

Ταῦτα δὴ καὶ τοιαῦτα εἰπόντα Καλλισθένην ἀνιᾶ-
 45 σαι μὲν μεγαλωστί Ἀλέξανδρον, Μακεδόσι δὲ πρὸς θυ-
 μοῦ εἰπεῖν. Καὶ τοῦτο γνόντα Ἀλέξανδρον πέμψαντα
 κωλύσαι Μακεδόνας μεμνησθαι ἔτι τῆς προσκυνήσεως.
 (2) Ἀλλὰ σιγῆς γὰρ γενομένης ἐπὶ τοῖς λόγοις ἀναστάν-
 τας Περσῶν τοὺς πρεσβυτάτους ἐφεξῆς προσκυνεῖν.
 Λεοννάτον δέ, ἓνα τῶν ἑταίρων, ἐπειδὴ τις ἐδόκει τῶν
 50 Περσῶν αὐτῷ οὐκ ἐν κόσμῳ προσκυνῆσαι, τὸν δὲ ἐπι-

alienum redigere, ut nimirum eodem quo homines cultu
 colantur. Neque enim pateretur Alexander privatum ali-
 quem regios honores electione suffragiisque illegitimis usur-
 pare. (5) Multo itaque justius deos indignaturos, si quis
 mortalium divinos honores sibi arroget aut ab aliis delatos
 sustineat. Atque Alexandrum quidem infinitis partibus for-
 tium virorum fortissimum esse atque haberi, inter reges
 maxime regum, inter imperatores maxime imperio dignum.
 (6) Ac te quidem, Anaxarche, si quem alium, oportebat
 hujusmodi sermonibus Alexandrum instruere atque a con-
 trariis deterrere, cujus ille quotidiana consuetudine propter
 sapientiam et eruditionem utitur. Neque conveniebat hujus
 sermonis auctorem exsistere: at potius meminisse, te non id
 Cambysi aut Xerxi consulere, sed Philippi filio, qui ab
 Hercule atque Achille genus ducat, cujus majores ex Argis
 in Macedoniam venerunt, neque vi sed Macedonum legi-
 bus atque institutis imperium tenuerunt. (7) Sed ne Her-
 culi quidem, quum adhuc in vivis esset, divini honores a
 Græcis delati sunt, imo ne mortuo quidem, donec Delphico
 oraculo ut pro deo coleretur jussum fuit. Si vero, quod in
 barbara regione verba fiunt, barbaricos sensus induere oportet,
 ego te, Alexander, ut Græciæ memineris oro, cujus
 gratia hæc omnis expeditio a te suscepta est, ut Asiam Græ-
 ciæ adjicias. (8) Nunc vero cogita, an quum in Græciam
 redieris, Græcos liberrimos populos ad tui adorationem sis
 compulsurus, aut an, Græcis exemptis, Macedonas tantum
 hoc dedecore sis oneraturus: aut an tibi diversi plane ho-
 nores sint discernendi, Græcis quidem et Macedonibus hu-
 manos honores Græcorum more tibi deferentibus, barbaris
 autem solis barbarice te colentibus? (9) Si vero de Cyro
 Cambysis filio dicitur, primum omnium mortalium Cyrum
 ab hominibus adoratione cultum fuisse, atque ab hoc sum-
 missionem hanc Persis et Medis permansisse, cogitare te
 oportet Scythas populum inopem, liberum tamen, Cyri in-
 solentiam compescuisse. Darium rursus alii Scythæ ad mo-
 destiam redegerunt, Xerxem Athenienses et Lacedæmonii,
 Artaxerxem Clearchus et Xenophon cum decem tantum
 hominum millibus, Darium etiam hunc Alexander, quum
 nulla ei adoratio decreta esset.

CAP. XII.

Hæc aliaque ejuscemodi quum dixisset Callisthenes,
 Alexandrum quidem molestissime tulisse, Macedonibus vero
 gratissima accidisse. Quo cognito, Alexandrum misisse qui
 Macedonas prohiberent, ne adorationis memores essent. (2)
 Silentio ad hunc sermonem facto, qui inter Persas ætate
 dignitateque præstabant consurrexisse, eumque ordine ado-
 rasse. Leonnatum vero, unum ex amicis, quum ex Persis
 quendam indecore adorantem conspexisset, gestum illius

γελάσαι τῷ σχήματι τοῦ Περσοῦ, ὡς ταπεινόν· καὶ τού-
 τῳ χαλεπήναντα τότε Ἀλέξανδρον ξυναλλαγήναι αὐθις.
 Ἀναγέγραπται δὲ δὴ καὶ τοιοῦσδε λόγος. (3) Προπίνειν
 φιάλην χρυσῆν ἐν κύκλῳ Ἀλέξανδρον πρώτοις μὲν τού-
 5 τοις πρὸς οὐστίνας ξυνέκειτο αὐτῷ τὰ τῆς προσκυνή-
 σεως τὸν δὲ πρῶτον ἐκπιόντα τὴν φιάλην προσκυνῆσαι
 τε ἀναστάντα καὶ φιληθῆναι πρὸς αὐτοῦ, καὶ τούτα ἐφε-
 ξῆς διὰ πάντων χωρῆσαι. (4) Ὡς δὲ ἐς Καλλισθένην
 ἦκεν ἢ πρόποσις, ἀναστῆναι μὲν Καλλισθένην καὶ ἐκ-
 10 πιεῖν τὴν φιάλην, καὶ προσελθόντα ἐθέλειν φιλῆσαι οὐ
 προσκυνήσαντα. Τὸν δὲ τυχεῖν μὲν τότε διαλεγόμενον
 Ἰφραιστίωνι· οὐκ οὐκ προσέχειν τὸν νοῦν, εἰ καὶ τὰ τῆς
 προσκυνήσεως ἐπιτελῆ αὐτῷ Καλλισθένει ἐγένετο. (5)
 Ἀλλὰ Δημήτριον γὰρ τὸν Πυθῶνακος, ἓνα τῶν ἐταί-
 15 ρων, ὡς προσῆει αὐτῷ ὁ Καλλισθένης φιλήσων, φάναι
 ὅτι οὐ προσκυνήσας πρόσεισι. Καὶ τὸν Ἀλέξανδρον οὐ
 παρασχεῖν φιλῆσαι ἑαυτόν· τὸν δὲ Καλλισθένην, φιλή-
 ματι, φάναι, ἔλαττον ἔχων ἄπειμι.

6. Καὶ τούτων ἐγὼ ὅσα ἐς ὕβριν τε τὴν Ἀλεξάνδρου
 20 τὴν ἐν τῷ παραυτίκα καὶ ἐς σκαιότητα τὴν Καλλισθέ-
 νους φέροντα, οὐδὲν οὐδαμῆ ἐπαινοῦ· ἀλλὰ τὸ καθ' αὐ-
 τὸν γὰρ κοσμίως τίθεσθαι ἐξαρχεῖν φημί, αὖξοντα ὡς
 ἀνυστὸν τὰ βασιλέως πράγματα ὅτω τις ξυνεῖναι οὐκ
 ἀπηξίωσεν. (7) Οὐκ οὐκ ἀπεικίως δι' ἀπεχθείας γενέ-
 25 σθαι Ἀλεξάνδρῳ Καλλισθένην τίθεμαι ἐπὶ τῇ ἀκαίρῳ
 τε παρῆρσι καὶ ὑπερόγκῳ ἀβελτηρία. Ἐφ' ὅτω τεχμαί-
 ρομαι μὴ χαλεπῶς πιστευθῆναι τοὺς κατειπόντας Καλ-
 λισθένους ὅτι μετέσχε τῆς ἐπιβουλῆς τῆς γενομένης Ἀλε-
 ξάνδρῳ ἐκ τῶν παίδων, τοὺς δὲ ὅτι καὶ ἐπῆρεν αὐτοῦς
 30 ἐς τὸ ἐπιβουλεύσαι. Ξυνέβη δὲ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς ὧδε.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐκ Φιλίππου ἦν ἤδη καθεστηχός, τῶν ἐν τέλει Μα-
 κεδόνων τοὺς παῖδας ὅσοι ἐς ἡλικίαν ἐμειρακίσαντο, κα-
 ταλέγεσθαι ἐς θεραπείαν τοῦ βασιλέως, τὰ τε περὶ τὴν
 35 ἄλλην δίαιταν τοῦ σώματος διακονεῖσθαι βασιλεῖ καὶ
 κοιμώμενον φυλάσσειν τούτοις ἐπετέτραπτο· καὶ ὁπότε
 ἐξελαύνοι βασιλεύς, τοὺς ἵππους παρὰ τῶν ἵπποκόμων
 δεχόμενοι ἐκεῖνοι προσῆγον καὶ ἀνέβαλλον οὗτοι βασι-
 λέα τὸν Περσικὸν τρόπον καὶ τῆς ἐπὶ θήρᾳ φιλοτιμίας
 βασιλεῖ κοιωνοὶ ἦσαν. (2) Τούτων καὶ Ἑρμόλαος ἦν,
 40 Σωπόλιδος μὲν παῖς, φιλοσοφία δὲ ἐδόκει προσέχειν τὸν
 νοῦν καὶ Καλλισθένην θεραπεύειν ἐπὶ τῷδε. Ὑπὲρ τούτου
 λόγος κατέχει ὅτι ἐν θήρᾳ προσφερομένου Ἀλεξάνδρῳ
 σὺς ἐφθῆ βαλὼν τὸν σὺν ὁ Ἑρμόλαος· καὶ ὁ μὲν σὺς
 πίπτει βληθείς, Ἀλέξανδρος δὲ τοῦ καιροῦ ὑστερίσας
 45 ἐχαλέπηνε τῷ Ἑρμόλαῳ καὶ κελεύει αὐτὸν πρὸς ὄργην
 πληγὰς λαβεῖν, ὀρώντων τῶν ἄλλων παίδων, καὶ τὸν
 ἵππον αὐτοῦ ἀφείλετο.

3. Τούτου τὸν Ἑρμόλαον ἀλγήσαντα τῇ ὕβρει φρά-
 σαι πρὸς Σώστρατον τὸν Ἀμύντου, ἡλικιωτὴν τε αὐτοῦ
 50 καὶ ἔραστην ὄντα, ὅτι οὐ βιωτόν οἷ ἔστι μὴ τιμωρησαμέ-

Persæ, ut nimis abjectum, irrisisse. Alexandrum vero tunc
 indignatum, postea conciliatum fuisse. (3) Sunt qui scri-
 bant, Alexandrum phialam auream in corona propinasse,
 iis quidem primum quibuscum de se adorando convenisset :
 cumque qui primus ebibisset, consurrexisse atque adorasse,
 deinde osculatum esse. Idque ordine deinceps a reliquis fa-
 ctitatum. (4) Quumque propinandi ordo ad Callisthenem
 venisset, consurrexisse quidem et phialam ebibisse, propi-
 usque accedentem osculari voluisse, adoratione præter-
 missa. At tum forte Alexandrum sermonem cum Hephæ-
 stione habuisse, eamque ob rem non animadvertisse an in-
 tegram adorationem deferret. (5) Demetrium vero Pytho-
 nactis filium, unum ex amicis, quum Callisthenes Alexan-
 drum osculaturus accederet, dixisse, illum eo non adorato
 accedere. Atque ita Alexandrum ejus osculum non admi-
 sisse. Tum Callisthenem dixisse, se osculi jactura facta dis-
 cedere.

6. Ego vero nihil aut eorum quæ ad præsentem ignomi-
 niam Alexandri pertinent, aut Callisthenis asperitatem
 morum illico laudaverim : sufficere autem existimaverim
 modestiam præ se ferre, eumque qui regi inservire velit, ejus
 negotia, quoad fieri potest, promovere. (7) Non igitur im-
 merito odiosum fuisse Alexandro Callisthenem censeo ob
 intempestivam ejus loquendi libertatem et ineptam arrogan-
 tiam. Quam quidem ob causam crediderim facile fidem
 adhibitam fuisse delatoribus, qui Callisthenem insidiarum,
 quæ Alexandro per pueros structæ erant, conscium fuisse
 accusarant : aliisque, qui illos ab eo incitatos dicebant. In-
 sidia vero hujuscemodi fuerunt.

CAP. XIII.

Erat jam ante a Philippo institutum, uti Macedonum,
 qui in aliqua dignitate constituti essent, filii quum adole-
 vissent, ad regium ministerium deligerentur, et cum ad alia
 quæ ad regii corporis curam pertinerent præsto essent, tum
 eo cubante custodias agerent. Hi equos quum rex ascen-
 surus esset ab agasonibus acceptos ad regem adducebant :
 eum Persico more in equum imponebant, et venationi stu-
 dentem comitabantur. (2) In his erat Hermolaus Sopolidis
 F. qui quidem philosophiæ studiosus esse videbatur, et pro-
 pterea Callisthenem observare. Hunc Hermolaum rumor
 est, quum Alexandro inter venandum aper occurrisset, in
 eo feriendo Alexandrum prævenisse. Atque aprum quidem
 ictum procidisse; regem vero indignatum opportunitatem
 ferendi apri sibi præreptam, adolescentem per iram, cæ-
 teris pueris spectantibus, verberari eique equum adimi
 jussisse.

3. Quam contumeliam ægre ferentem Hermolaum, rem
 cum Sostrato Amyntæ filio, æquali atque amatori suo,
 communicasse, vitam sibi acerbam testatum, nisi Alexan-

νη Ἀλέξανδρον τῆς ὕβρεως, καὶ τὸν Σώστρατον οὐ χα-
λεπῶς συμπεῖσαι μετασχεῖν τοῦ ἔργου, ἅτε ἐρῶντα. (4)
Ἐπὶ τούτων δὲ ἀναπεισθῆναι Ἀντίπατρον τε τὸν Ἀσκλη-
πιοδώρου τοῦ Συρίας σατραπεύσαντος καὶ Ἐπιμένην
5 τὸν Ἀρσέου καὶ Ἀντικλέα τὸν Θεοκρίτου καὶ Φιλώταν
τὸν Κάρσιδος τοῦ Θρακός. Ὡς οὖν περιῆκεν ἐς Ἀντίπα-
τρον ἢ νυκτερινῇ φυλακῇ, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ξυγκείμενον
εἶναι ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον, κοιμωμένῳ ἐπιπεσόντας.

5. Ξυμβῆναι δὲ οἱ μὲν αὐτομάτως λέγουσιν ἔστε
10 ἡμέραν πίνειν Ἀλέξανδρον· Ἀριστόβουλος δὲ ὧδε ἀνέ-
γραψε· Σύραν γυναῖκα ἐφομαρτεῖν Ἀλεξάνδρῳ, κάτο-
χον ἐκ τοῦ θεοῦ γιγνομένην καὶ ταύτην τὸ μὲν πρῶτον
γέλωτα εἶναι Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτόν· ὡς δὲ
15 τὰ πάντα ἐν τῇ κατοχῇ ἀληθεύουσα ἐφαίνετο, οὐκέτι
ἀμελεῖσθαι ὑπ' Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' εἶναι γὰρ τῇ Σύρᾳ
πρόσδοον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέ-
ραν, καὶ καθεύδοντι πολλάκις ἤδη ἐπιστῆναι. (6) Καὶ
δὴ καὶ τότε ἀπαλλασσομένου ἐκ τοῦ πότου, κατεχομένην
20 ὅλην τὴν νύκτα· καὶ Ἀλέξανδρον θεῖόν τι εἶναι νομίσαν-
τα ἐπανελθεῖν τε καὶ πίνειν, καὶ οὕτω τοῖς παισὶ δια-
πεσεῖν τὸ ἔργον.

7. Τῇ δὲ ὑστεραία Ἐπιμένης ὁ Ἀρσέου τῶν μετε-
χόντων τῆς ἐπιβουλῆς φράζει τὴν πρᾶξιν Χαρικλεῖ τῷ
25 Μενάνδρῳ, ἐραστῇ ἑαυτοῦ γεγονότι· Χαρικλῆς δὲ φράζει
Εὐρύλοχῳ τῷ ἀδελφῷ τῷ Ἐπιμένους. Καὶ ὁ Εὐρύλοχος
ἐλθὼν ἐπὶ τὴν σκηνὴν τὴν Ἀλεξάνδρου, Πτολεμαίῳ τῷ
Λάγου τῷ σωματοφύλακι καταλέγει ἅπαν τὸ πρᾶγμα·
ὁ δὲ Ἀλεξάνδρῳ ἔφρασε. Καὶ ὁ Ἀλεξάνδρος ξυλλαβεῖν κε-
20 λεύει ὄν τὰ ὀνόματα εἶπεν ὁ Εὐρύλοχος· καὶ οὗτοι στρε-
βλούμενοι σφῶν τε αὐτῶν κατεῖπον τὴν ἐπιβουλὴν καὶ
τινας καὶ ἄλλους ὀνόμασαν.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ἀριστόβουλος μὲν λέγει ὅτι καὶ Καλλισθένην ἐπαύ-
ραι σφᾶς ἔφρασαν ἐς τὸ τόλμημα· καὶ Πτολεμαῖος ὡσαύ-
35 τως λέγει. Οἱ δὲ πολλοὶ οὐ ταύτῃ λέγουσιν, ἀλλὰ διὰ μῆ-
σος γὰρ τὸ ἤδη ὄν πρὸς Καλλισθένην ἐξ Ἀλεξάνδρου
καὶ ὅτι ὁ Ἑρμόλαος ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτήδειος ἦν τῷ
Καλλισθένει, οὐ χαλεπῶς πιστεῦσαι τὰ χεῖρω ὑπὲρ
Καλλισθένους Ἀλέξανδρον. (2) Ἦδη δὲ τινες καὶ τὰδε
40 ἀνέγραψαν, τὸν Ἑρμόλαον προαχθέντα ἐς τοὺς Μακε-
δόνας ὁμολογεῖν τε ἐπιβουλεύσαι (καὶ γὰρ οὐκ εἶναι ἐτι
ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ φέρειν τὴν ὕβριν τὴν Ἀλεξάνδρου), πάντα
καταλέγοντα, τὴν τε Φιλώτα οὐκ ἔνδικον τελευτήν καὶ
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Παρμενίωνος ἐτι ἐκνομωτέραν καὶ
45 τῶν ἄλλων τῶν τότε ἀποθανόντων, καὶ τὴν Κλείτου ἐν
μέθῃ ἀναίρεσιν, καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν Μηδικήν, καὶ τὴν
προσκύνησιν τὴν βουλευθεῖσαν καὶ οὐπω πεπαυμένην,
καὶ πότους τε καὶ ὑπνους τοὺς Ἀλεξάνδρου· ταῦτα οὐ φέ-
ροντα ἐτι ἐλευθερῶσαι ἐθελῆσαι ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους
50 Μακεδόνας. (3) Τοῦτον μὲν δὴ αὐτόν τε καὶ τοὺς ζῶν

dri injuriam ulcisceretur. Ac Sosfratum quidem non diffi-
culter, utpote amatorem, in societatem facinoris pertractum
esse. (4) Ab his Antipatrum etiam Asclepiodori, qui satra-
patum Syriæ gerebat, filium persuasum, et Epimenem Arsei
filium, atque Anticlem Theocriti, unaque Philotam Carsi-
dis Thracis filium. Quum itaque nocturnæ custodiæ vices
ad Antipatrum revolutæ essent, ea nocte statutum fuisse
Alexandrum dormientem opprimere.

5. Contigisse vero ut sua sponte, quemadmodum non-
nulli scribunt, Alexander in lucem usque potaret. At Ari-
stobulus auctor est, mulierem quandam Syram numine cor-
reptam Alexandrum sequutam. Atque hanc quidem initio et
Alexandro ejusque amicis risui fuisse, quum vero in illa nu-
minis afflacione omnia vera vaticinaretur, non amplius ab
Alexandro contemptui habitam, sed liberum Syræ ad regem
et noctu et interdiu accessum factum fuisse, ac sæpenumero
etiam dormienti adfuisse. (6) Hanc tum forte regi e com-
potatione discedenti numine afflatam occurrisset, atque ut
reversus totam noctem potando traduceret orasse. Alexan-
dram divinos monitus esse suspicatum, ad pocula rediisse,
et sic puerorum conatus irritos fuisse.

7. Postero die Epimenes, Arsei filius, unus ex conjuratis,
Charicli Menandri filio, amatori suo, rem aperit, Charic-
cles Eurylocho Epimenis fratri : Eurylochus Alexandri
tabernaculum ingressus, Ptolemæo Lagi filio corporis cu-
stodi totum negotium declarat : is Alexandro id significat.
Qui statim eos quorum nomina detulerat Eurylochus com-
prehendi jubet. Hi quæstione adhibita, et suum de insidiis
consilium aperuerunt, et alios nonnullos nominarunt.

CAP. XIV.

Aristobulus quidem auctor est, illos hoc etiam dixisse, se
a Callisthene ad facinus adeundum incitatos fuisse. Quod et
Ptolemæus affirmat. Plurimi tamen aliter hac de re scri-
bunt : nimirum Alexandrum quod odio Callisthenis labora-
ret : et quod magna Hermolao cum Callisthene familiaritas
intercederet, facile in sinistram de Callisthene suspicionem
a delatoribus adductum. (2) Nonnulli etiam tradunt, Her-
molaum ad Macedonas productum, insidias abs se structas
confessum (neque enim liberi hominis esse, Alexandri con-
tumelias ferre), omniaque ab Alexandro perpetrata recen-
suisse : nimirum injustam Philotæ necem et patris ejus Par-
menionis atque eorum qui tum temporis interfecti fuerant
multo iniquiorem : Cliti etiam per temulentiam cædem, ha-
bitum quoque Medorum assumptum : adorationem decretam
neque adhuc abolitam : adhuc potationes et somnolentiam
Alexandri : quæ quum diutius ferre non posset, voluisse se
reliquosque Macedonas in libertatem vindicare. (3) Tum
Hermolaum et cæteros comprehensos a circumstantibus la-

αὐτῷ ξυλληφθέντας καταλευσθῆναι πρὸς τῶν παρόντων. Καλλισθένην δὲ Ἀριστόβουλος μὲν λέγει δεδεμένον ἐν πέδαις ξυμπεριάγεσθαι τῇ στρατιᾷ, ἔπειτα νόσω τελευτῆσαι, Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου στρεβλωθέντα καὶ κρεμασθέντα ἀποθανεῖν. Οὕτως οὐδὲ οἱ πάνυ πιστοὶ ἐς τὴν ἀφήγησιν καὶ ξυγγεγόμενοι ἐν τῷ τότε Ἀλεξάνδρῳ ὑπὲρ τῶν γνωρίμων τε καὶ οὐ λαθόντων σφᾶς ὅπως ἐπράχθη ξύμφωνα ἀνέγραψαν. (4) Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὑπὲρ τούτων αὐτῶν ἄλλοι ἄλλως ἀφηγήσαντο· ἀλλ' ἐμοὶ ταῦτα ἀποχρῶντα ἔστω ἀναγεγραμμένα. Ταῦτα μὲν δὴ οὐ πολλῷ ὕστερον πραχθέντα ἐγὼ ἐν τοῖσδε τοῖς ἀμφὶ Κλεῖτον ξυνεγεχθεῖσιν Ἀλεξάνδρῳ ἀνέγραψα, τούτοις μᾶλλον τι οἰκεῖα ὑπολαβῶν ἐς τὴν ἀφήγησιν.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Παρ' Ἀλεξάνδρον δὲ ἦκε καὶ αὐθις Σκυθῶν τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης πρεσβεία ξὺν τοῖς πρέσβεσιν οἷς αὐτὸς ἐς Σκύθας ἔστειλεν. Ὁ μὲν δὴ τότε βασιλευσῶν Σκυθῶν, ὅτε οὗτοι ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐπέμποντο, τετελευτηκῶς ἐτύγγανεν· ἀδελφὸς δὲ ἐκείνου ἐβασίλευεν. (2) Ἦν δὲ ὁ νοῦς τῆς πρεσβείας, ἐθέλειν ποιεῖν πᾶν τὸ ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπαγγελόμενον Σκύθας· καὶ δῶρα ἔφερον Ἀλεξάνδρῳ παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Σκυθῶν, ὅσα μέγιστα νομίζεται ἐν Σκύθαις· καὶ τὴν θυγατέρα, ὅτι ἐθέλει Ἀλεξάνδρῳ δοῦναι γυναῖκα βεβαίωτος οὐνεκα τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον φιλίας τε καὶ ξυμμαχίας. (3) Εἰ δὲ ἀπαξιοῖ τὴν Σκυθῶν βασιλισσαν γῆμαι Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ τῶν γε σατραπῶν τῶν τῆς Σκυθικῆς χώρας καὶ ὅσοι ἄλλοι δυνάσται κατὰ τὴν γῆν τὴν Σκυθίδα, τούτων τὰς παῖδας ἐθέλειν δοῦναι τοῖς πιστοτάτοις τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον· ἤξειν δὲ καὶ αὐτὸς ἔφρασκεν, εἰ κελεύοιτο, ὡς παρ' αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἀκοῦσαι ὅσα ἐπάγγελοι. (4) Ἀφίκετο δ' ἐν τούτῳ παρ' Ἀλέξανδρον καὶ Φαρασμάνης ὁ Χωρασμίων βασιλεὺς ξὺν ἰππεῦσι χιλίοις καὶ πεντακοσίοις. Ἐφρασκε δὲ ὁ Φαρασμάνης ὁμορος οἰκεῖν τῇ τε Κόλχων γένει καὶ ταῖς γυναῖξιν ταῖς Ἀμαζόσι, καὶ εἰ ἐθέλοι Ἀλέξανδρος, ἐπὶ Κόλχους τε καὶ Ἀμαζόνιας ἐλάσας καταστρέψασθαι τὰ ἐπὶ τὸν πόντον τὸν Εὐξείνιον ταύτῃ καθήκοντα γένη, ὁδῶν τε ἡγεμῶν ἔσεσθαι ἐπηγγέλλετο καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ παρασκευάσειν.

5. Τοῖς τε οὖν παρὰ τῶν Σκυθῶν ἤκουσι φιλόφρονος ἀποκρίνεται Ἀλέξανδρος καὶ ἐς τὸν τότε καιρὸν ξύμφορα· γάμου δὲ οὐδὲν δεῖσθαι Σκυθικοῦ· καὶ Φαρασμάνην ἐπαινέσας τε καὶ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτὸν ξυνθέμενος αὐτῷ μὲν τότε οὐκ ἔφη ἐν καιρῷ εἶναι ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν Πόντον· Ἀρταβάζῳ δὲ τῷ Πέρσῃ, ὅτῳ τὰ Βακτριῶν ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπετέτραπτο, καὶ ὅσοι ἄλλοι πρόσχωροι τούτῳ σατράπαι ξυστήσας Φαρασμάνην ἀποπέμπει ἐς τὰ ἦθη τὰ αὐτοῦ. Αὐτῷ δὲ τὰ Ἰνδῶν ἔφη ἐν τῷ τότε μέλειν· (6) τούτους γὰρ καταστρεψάμενος πᾶσαν ἂν ἤδη ἔξειν τὴν Ἀσίαν· ἐχομένης

pidibus obrutos esse. Aristobulus vero Callisthenem com-pedibus vinctum cum exercitu ductum esse ac postea morbo interiisse scribit. Ptolemæus illum tortum ac deinde suspensum vitam finisse ait. Adeo ne ipsi quidem scriptores, quorum maxima est fides, quique tum temporis Alexandro aderant, de rebus manifestis, quæque quo pacto gestæ essent eos nequaquam latebant, inter se consentiunt. (4) Multa vero etiam alia alii de hisce rebus diversaque scripserunt. Sed de his abunde a me jam dictum est. Quæ quidem, quum haud multo post tempore acta sint, iis quæ Clito acciderunt adjeci, quod non aliena ab hac narratione viderentur.

CAP. XV.

Tum legati denuo ad Alexandrum a Scythis Europam incolentibus venerunt, una cum legatis quos ipse ad Scytham miscrat. Rex enim Scytharum, qui tum temporis regnabat quum hi ab Alexandro mitterentur, mortem obierat, ejusque frater regnum tenebat. (2) Summa legationis erat, Scythas quicquid Alexander imperaret facere velle. Dona etiam a Scytharum rege adferebant, quæ apud Scythas censentur amplissima. Ad hæc se filiam suam Alexandro uxorem ad amicitiam societatemque confirmandam dare velle. (3) At si Scytharum reginam uxorem ducere dedignaretur, principum Scythicæ regionis et eorum qui apud sese in dignitate constituti essent filias iis quos Alexander maxime caros ac fidos haberet matrimonio copulaturum. Se quoque, si juberetur, venturum, ut ab ipso Alexandro coram imperata acciperet. (4) Eodem fere tempore Pharasmanes Chorasmiorum rex ad Alexandrum venerat cum equitibus mille, qui se finitimum Colchorum genti et mulieribus Amazonibus esse dicebat. Et si Alexander in Colchos et Amazonas profectus gentes Euxino ponto vicinas subigere in animo haberet, se et ducem itineris fore, omniaque exercitui necessaria suppeditaturum pollicebatur.

5. Alexander primum Scythicis legatis benigne respondet, oratione tempori illi maxime accommodata usus. Se vero Scythicis nuptiis non egere dixit; deinde Pharasmane collaudato, ipsoque in amicitiam ac societatem recepto, sibi quidem tum commodum non esse dixit in Pontum proficisci. Artabazo autem Persæ, cui Bactrianorum regionem reliquosque vicinos satrapatus Alexander commiserat, Pharasmanem commendatum, ad suam gentem dimittit. Sibi vero res Indicas in animo esse dixit. (6) Indis enim subactis, universam Asiam in sua potestate fore. Porro Asia

δὲ τῆς Ἀσίας ἐπανιέναι [ἀν] ἐς τὴν Ἑλλάδα· ἐκεῖθεν δὲ
 ἐφ' Ἑλλησπόντου τε καὶ τῆς Προποντίδος ζὺν τῇ δυ-
 νάμει πάσῃ τῇ τε ναυτικῇ καὶ τῇ πεζικῇ ἐλάσειν εἴσω
 τοῦ Πόντου· καὶ ἐς τὸ τότε ἡξίου ἀποθέσθαι Φαρασμα-
 5 νην ὅσα ἐν τῷ παραυτίκα ἐπηγγέλλετο.

7. Αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν Ὠξὸν τε ποταμὸν ἦει αὖθις καὶ
 ἐς τὴν Σογδιανὴν προχωρεῖν ἐγνώκει, ὅτι πολλοὺς τῶν
 Σογδιανῶν ἐς τὰ ἐρύματα ζυμπεφευγένοι ἡγγέλλετο
 οὐδὲ ἐθέλειν κατακοῦειν τοῦ σατράπου ὅστις αὐτοῖς ἐξ
 10 Ἀλεξάνδρου ἐπετέτακτο. Στρατοπεδεύοντος δὲ αὐτοῦ
 ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ὠξῷ, οὐ μακρὰν τῆς σκηνῆς τῆς
 αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου πηγὴ ὕδατος καὶ ἄλλη ἐλαίου πηγὴ
 πλησίον αὐτῆς ἀνέσχε. (8) Καὶ Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου
 τῷ σωματοφύλακι ἐπειδὴ ἐσηγγέθη τὸ τέρας, Πτο-
 15 λεμαῖος Ἀλεξάνδρῳ ἔφρασεν. Ἀλέξανδρος δὲ ἔθουεν
 ἐπὶ τῷ φάσματι ὅσα οἱ μάντιες ἐξηγοῦντο. Ἀρίστανδρος
 δὲ πόνων εἶναι σημεῖον τοῦ ἐλαίου τὴν πηγὴν ἔφρασεν·
 ἀλλὰ καὶ νίκην ἐπὶ τοῖς πόνοις σημαίνειν.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Διαβάς οὖν ζὺν μέρει τῆς στρατιᾶς ἐς τὴν Σογδια-
 20 νὴν, Πολυσπέρχοντα δὲ καὶ Ἄτταλον καὶ Γοργίαν καὶ
 Μελέαγρον αὐτοῦ ἐν Βάκτροις ὑπολιπόμενος, τούτοις
 μὲν παρήγγειλε τὴν τε χώραν ἐν φυλακῇ ἔχειν, ὡς μή
 τι νεωτερίσωσιν οἱ ταύτῃ βάρβαροι, καὶ τοὺς ἤδη ἀφε-
 στηκότας αὐτῶν ἐξαιρεῖν· (2) αὐτὸς δὲ ἐς πέντε μέρη
 25 διελὼν τὴν ἅμα οἱ στρατιάν, τῶν μὲν Ἡφαιστίωνα
 ἄρχειν ἔταξε, τῶν δὲ Πτολεμαῖον τὸν Λάγου τὸν σω-
 ματοφύλακα· τοῖς τρίτοις δὲ Περδίκκαν ἐπέταξε· τῆς
 δὲ τετάρτης τάξεως Κοῖνος καὶ Ἀρτάβαζος ἡγοῦντο
 αὐτῶν· τὴν δὲ πέμπτην μοῖραν ἀναλαβὼν αὐτὸς ἐπήει
 30 τὴν χώραν ὡς ἐπὶ Μαράκανδα. (3) Καὶ οἱ ἄλλοι ὡς
 ἐκάστοις προὔχωρει ἐπήεσαν, τοὺς μὲν τινὰς τῶν ἐς τὰ
 ἐρύματα ζυμπεφευγόντων βία ἐξαιροῦντες, τοὺς δὲ καὶ
 δημολογίᾳ προσχωροῦντάς σφισιν ἀναλαμβάνοντες. Ὡς
 δὲ ζύμπασα αὐτῷ ἡ δύναμις, ἐπελθοῦσα τῶν Σογδια-
 35 νῶν τῆς χώρας τὴν πολλήν, ἐς Μαράκανδα ἀφίκετο,
 Ἡφαιστίωνα μὲν ἐκπέμπει τὰς ἐν τῇ Σογδιανῇ πόλεις
 συνοικίζειν, Κοῖνον δὲ καὶ Ἀρτάβαζον ὡς ἐς Σκύθας,
 ὅτι ἐς Σκύθας καταπεφευγένοι Σπιταμένης αὐτῷ ἐξηγ-
 40 οῦντο· αὐτὸς δὲ ζὺν τῇ λοιπῇ στρατιᾷ ἐπιὼν τῆς
 Σογδιανῆς ὅσα ἔτι πρὸς τῶν ἀφεστηκότων κατεῖχετο,
 τῶντα οὐ χαλεπῶς ἐξήρει.

4. Ἐν τούτοις δὲ Ἀλεξάνδρου ὄντος, Σπιταμένης τε
 καὶ σὺν αὐτῷ τῶν Σογδιανῶν τινες φυγάδων ἐς τῶν
 Σκυθῶν τῶν Μασσαγετῶν καλουμένων τὴν χώραν
 45 ζυμπεφευγότες, ζυναγαγόντες τῶν Μασσαγετῶν ἱππέας
 ἐξακοσίους, ἀφίκοντο πρὸς τι φρούριον τῶν κατὰ τὴν
 Βακτριανήν. (5) Καὶ τῷ τε φρουράρχῳ οὐδὲν πολέμιον
 προσδεχομένῳ ἐπιπεσόντες καὶ τοῖς ζὺν τούτῳ τὴν φυ-
 λακὴν ἔχουσι τοὺς μὲν στρατιώτας διέφθειραν, τὸν

debellata, in Græciam reversurum; illinc per Hellespon-
 tum et Propontidem cum omnibus copiis tam navalibus
 quam terrestribus pontum Euxinum petiturum: utque in
 id tempus Pharasmanes promissa sua reservaret jussit.

7. Ipse rursus ad Oxum amnem contendit. Decreverat
 enim in Sogdianos proficisci, quod plerosque Sogdianorum
 in arces sese recepisse cognoverat, neque satrapæ quem iis
 Alexander constituerat morem gerere velle. Quumque prope
 Oxum flumen castra posuisset, gemini fontes, alter aquam,
 alter ipsi vicinus oleum fundens, non procul ab ipsius
 Alexandri tabernaculo orti sunt. (8) Quod prodigium ubi
 Ptolemæo Lagi filio nuntiatum fuit, is profinus Alexandre
 significavit. Qui statim ex vatum præscripto sacrificium
 fecit. Aristander fontem oleo manantem labores por-
 tendere respondit, victoriam tamen ex labore consecu-
 turam.

CAP. XVI.

In Sogdianos itaque cum parte exercitus progressus,
 Polysperchonte vero et Attalo et Gorgia atque Meleagro ibi
 apud Bactrianos relictis, ut regionem illam præsidio tene-
 rent, ne barbari ejus loci novi aliquid molirentur, utque
 eos qui jam descivissent ab ipsis expugnarent: (2) ipse copiis
 suis in quinque partes divisus, Hephæstionem aliis, aliis
 Ptolemæum, corporis custodem, tertiæ parti Perdiccam
 præesse jussit; quarto autem agmini Cœnum et Artaba-
 zum præfecit. Ipse quinta parte secum sumpta, regio-
 nem ingreditur Maracanda versus. (3) Reliqui, ut quisque
 potuit, ingressi, alios qui in arces confugerant vi expugna-
 runt, alios deditonem voluntarie facientes receperunt.
 Postquam vero universæ copiæ, majore Sogdianæ provin-
 ciæ parte peragrata, ad Maracanda convenerunt, Hephæ-
 stionem emittit, qui in Sogdianorum urbes colonias dedu-
 cat: Cœnum autem et Artabazum in Scythas, quod nuntia-
 tum fuerat Spitamenem ad eos confugisse: ipse cum reli-
 quo exercitu Sogdianorum ditionem ingressus, cætera op-
 pida, quæ ab iis qui defecerant tenebantur, parvo negotio
 expugnat.

4. Dum hæc aguntur, Spitamenes cum Sogdianorum
 profugorum manu qui ad Scythas Massagetis profugerant,
 collectis Massagetis equitibus sexcentis, ad arcem quandam
 Bactrianæ profectus, (5) et præfectum præsidii nihil hostile
 expectantem adortus, milites qui in præsidio erant inter-

φρούραρχον δὲ ἐλόντες ἐν φυλακῇ εἶχον. Θαρσήσαντες δὲ ἐπὶ τοῦ φρουρίου τῇ καταλήψει ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον Ζαριάσποις πελάσαντες, τῇ μὲν πόλει προσβαλεῖν ἀπέγνωσαν, λείαν δὲ πολλὴν περιβαλλόμενοι ἤλαυνον.

6. Ἦσαν δὲ ἐν τοῖς Ζαριάσποις, νόσω ὑπολελειμμένοι, τῶν ἐταίρων ἰππέων οὐ πολλοὶ καὶ ξυν τούτοις Πείθων τε ὁ Σωσικλέους, ἐπὶ τῆς βασιλικῆς θεραπείας τῆς ἐν Ζαριάσποις τεταγμένος, καὶ Ἀριστόνικος ὁ κιθαρωδός. Καὶ οὗτοι αἰσθόμενοι τῶν Σκυθῶν τὴν καταδρομὴν (ἤδη γὰρ ἐκ τῆς νόσου ἀναρρώσθεντες ὕπλα τε ἔφερον καὶ τῶν ἰππων ἐπέβαινον), ξυναγαγόντες τούς τε μισθοφόρους ἰππέας ἐς ὀγδοήκοντα, οἱ ἐπὶ φυλακῇ τῶν Ζαριάσπων ὑπολελειμμένοι ἦσαν, καὶ τῶν παιδῶν τινὰς τῶν βασιλικῶν ἐκβοηθοῦσιν ἐπὶ τοὺς Μασσαγέτας. (7) Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ προσβολῇ οὐδὲν ὑποτοπήσασι τοῖς Σκύθαις ἐπιπεσόντες τὴν τε λείαν ξύμπασαν ἀφείλοντο αὐτοὺς καὶ τῶν ἀγόντων τὴν λείαν οὐκ ὀλίγους ἀπέκτειναν. Ἐπανιόντες δὲ αὐτοὶ ἀτάκτως, ἄτε οὐδενὸς ἐξηγουμένου, ἐνεδρευθέντες πρὸς Σπιταμένους καὶ τῶν Σκυθῶν τῶν μὲν ἐταίρων ἀποβάλλουσιν ἐπτά, τῶν δὲ μισθοφόρων ἰππέων ἐξήκοντα· καὶ Ἀριστόνικος ὁ κιθαρωδὸς αὐτοῦ ἀποθνήσκει, οὐ κατὰ κιθαρωδὸν ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος. Πείθων δὲ τρωθεὶς ζῶν λαμβάνεται πρὸς τῶν Σκυθῶν.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Καὶ ταῦτα ὡς Κρατέρῳ ἐξηγγέλθη, σπουδῇ ἐπὶ τοὺς Μασσαγέτας ἤλαυνεν. Οἱ δὲ ὡς ἐπύθοντο πλησίον ἐπελαύνοντά σφισι Κράτερον, ἔφευγον ἀνὰ κράτος ὡς ἐς τὴν ἐρήμην. Καὶ Κράτερος ἐχόμενος αὐτῶν αὐτοῖς τε ἐκείνοις περιπίπτει οὐ πόρρω τῆς ἐρήμου καὶ ἄλλοις ἰππεῦσι Μασσαγετῶν ὑπὲρ τοὺς χιλίους. (2) Καὶ μάχη γίγνεται τῶν [τε] Μακεδόνων καὶ τῶν Σκυθῶν καρτερὰ· καὶ ἐνίκων οἱ Μακεδόνες. Τῶν δὲ Σκυθῶν ἀπέθανον μὲν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἰππεῖς· οἱ δὲ ἄλλοι οὐ χαλεπῶς ἐς τὴν ἐρήμην διεσώθησαν, ὅτι ἄπορον ἦν προσωτέρω τοῖς Μακεδόσι διώκειν.

3. Καὶ ἐν τούτῳ Ἀλέξανδρος Ἀρτάβαζον μὲν τῆς σατραπείας τῆς Βακτρῶν ἀπαλλάττει δεηθέντα διὰ γῆρας, Ἀμύνταν δὲ τὸν Νικολάου σατράπην ἀντ' αὐτοῦ καθίστησι. Κοῖνον δὲ ἀπολείπει αὐτοῦ τὴν τε αὐτοῦ τάξιν καὶ τὴν Μελεάγρου ἔχοντα καὶ τῶν ἐταίρων ἰππέων ἐς τετρακοσίους καὶ τοὺς ἰππακοντιστὰς πάντας καὶ τῶν Βακτρῶν τε καὶ Σογδιανῶν καὶ ὅσοι ἄλλοι μετὰ Ἀμύντου ἐτάχθησαν, προστάξας ἅπασιν ἀκούειν Κοίνου καὶ διαχειμαίνειν αὐτοῦ ἐν τῇ Σογδιανῇ, τῆς τε χώρας ἕνεκα τῆς φυλακῆς καὶ εἴ πη ἄρα Σπιταμένην περιφερόμενον κατὰ τὸν χειμῶνα ἐνεδρεύσαστας ξυλλαβεῖν.

5. Σπιταμένης δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς φρουραῖς τε πάντα κατεληγμένα ἐύρων ἐκ τῶν Μακεδόνων καὶ

fecit, praefectum vero in custodia tenuit. Ipsi capta hac arce, animis elati, paucis post diebus Zariaspis appropinquantes urbem oppugnare non statuerunt, sed multam praedam inde abegerunt.

6. Erant in ea urbe equites nunnuli ex amicis, valetudinibus causa ibi relictis, et simul cum his Pithon Socielis filius, iis qui ex regia familia Zariaspis erant praefectus, et Aristonicus citharædus. Hi cognita incursione Scytharum (jam enim convaluerant, armaque ferre et equos conscendere poterant) collectis mercenariis equitibus lxxx, qui praesidio Zariaspis relictis fuerant, et regionum puerorum nonnullis, in Massagetis feruntur. (7) Ac primum quidem, impetu in Scythas nihil tale opinantes facto, omnem praedam illis abripiunt et eorum qui praedam abigebant plerisque interficiunt. Quum vero incomposito agmine solutisque ordinibus, utpote nemine ipsos ducente, redirent, Spitamenes et Scythæ ex insidiis eos adorti, ex amicis quidem septem, ex mercenariis equitibus lx interimunt. Aristonicus quoque citharædus, qui in ea pugna se non ut citharædum sed strenuum militem gesserat, interfectus est; Pithon saucius vivus in hostium potestatem venit.

CAP. XVII.

Hæc ut Cratero nuntiata sunt, confestim in Massagetis contendit. Qui ut illum adventare acceperunt, effusa fuga deserta petierunt. Craterus acriter eos insecutus, illos pariter aliosque Massagetarum equites ultra mille non procul a solitudine consequitur. (2) Acre ibi inter Macedones et Scythas certamen fit: victoria penes Macedones fuit. Ex Scythis quidem cl equites cæsi. Reliqui facile per solitudinem evaserunt, Macedonibus facultate persequendi adempta.

3. Inter hæc Alexander, Artabazo a satrapatu Bactrianorum propter senectutem id precante absoluto, Amyntam Nicolai filium in ejus locum suffecit. Cænoque ibidem relicto cum suis ac Meleagri copiis, equitibusque ex amicis cccc, et omnibus jaculatoribus equestribus, tum Bactrianis Sogdianisque quibus Amyntas præfuerat, eos omnes Cæno parere et in Sogdianis hibernare jussit: partim ut praesidio regioni essent, partim ut Spitamenem, si is forte per hiemem ea loca peragraret, ex insidiis caperent.

4. Spitamenes vero cum suis, ubi agnovit omnia passim loca praesidiis Macedonum teneri fugamque sibi perdifficilem

σφισιν ἄπορα πάντα τὰ τῆς φυγῆς ἐγίγνετο, ὡς ἐπὶ Κοῖνόν τε καὶ τὴν ξὺν τούτῳ στρατιὰν ἐτράποντο, ὡς ταύτῃ μᾶλλον τι ἀξιομαχοὶ ἐσόμενοι. Ἀφικόμενοι δὲ ἐς Βαγὰς, χωρίον τῆς Σογδιανῆς ὀχυρόν, ἐν μεθορίῳ τῆς τε Σογδιανῶν γῆς καὶ τῆς Μασσαγετῶν Σκυθῶν ὀκισμένον, ἀναπειθουσιν οὐ χαλεπῶς τῶν Σκυθῶν ἰππέας ἐς τρισχιλίους συνεμβάλλειν σφισιν ἐς τὴν Σογδιανήν. (5) Οἱ δὲ Σκύθαι οὗτοι ἀπορία τε πολλῇ ἔχονται καὶ ἅμα ὅτι οὔτε πόλεις εἰσὶν αὐτοῖς οὔτε ἰδραῖοι οἰκοῦσιν, ὡς δειμαίνειν ἂν περὶ τῶν φιλάτων, οὐ χαλεποὶ ἀναπεισθῆναί εἰσιν ἐς ἄλλον καὶ ἄλλον πόλεμον. Ὡς δὲ Κοῖνός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἕμαθον προσιόντας τοὺς ξὺν Σπιταμένη ἰππέας, ἀπήντων καὶ αὐτοὶ μετὰ τῆς στρατιᾶς. Καὶ γίγνεται αὐτῶν μάχῃ καρτερά· (6) καὶ νικῶσιν οἱ Μακεδόνες, ὥστε τῶν μὲν βαρβάρων ἰππέων ὑπὲρ τοὺς ὀκτακοσίους πεσεῖν ἐν τῇ μάχῃ, τῶν δὲ ξὺν Κοίνῳ ἰππέας μὲν ἐς εἴκοσι καὶ πέντε, πεζοὺς δὲ δώδεκα. Οἱ τε οὖν Σογδιανοὶ οἱ ἔτι ὑπολειπόμενοι ξὺν Σπιταμένη καὶ τῶν Βακτρίων οἱ πολλοὶ ἀπολείπουσιν ἐν τῇ φυγῇ Σπιταμένην καὶ ἀφικόμενοι παρὰ Κοῖνον παρέδωσαν σφᾶς αὐτοὺς Κοίνῳ, (7) οἱ τε Μασσαγῆται οἱ Σκύθαι κακῶς πεπραγότες τὰ μὲν σκευοφόρα τῶν συμπαραταξαμένων σφίσι Βακτρίων τε καὶ Σογδιανῶν διήρπασαν, αὐτοὶ δὲ ξὺν Σπιταμένη ἐς τὴν ἔρημον ἔφευγον. Ὡς δὲ ἐξήγγελο αὐτοῖς Ἀλέξανδρος ἐν ὄρηϊ ὧν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐλαύνειν, ἀποτεμόντες τοῦ Σπιταμένου τὴν κεφαλὴν παρὰ Ἀλέξανδρον πέμπουσιν, ὡς ἀποστρέψοντες ἀπὸ σφῶν αὐτὸν τούτῳ τῷ ἔργῳ.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Καὶ ἐν τούτῳ Κοῖνός τε ἐς Ναύτακα παρ' Ἀλέξανδρον ἐπανέρχεται καὶ οἱ ἄμφι Κράτερόν τε καὶ Φραταφέρην τὸν τῶν Παρθυαίων σατράπην καὶ Στασάνωρ ὁ Ἀρειῶν, πεπραγμένων σφίσι πάντων ὅσα ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐτέτακτο. (2) Ἀλέξανδρος δέ, περὶ Ναύτακα ἀναπαύων τὴν στρατιὰν ὃ τιπερ ἀχμαῖον ἦν τοῦ χειμῶνος, Φραταφέρην μὲν ἀποστέλλει ἐς Μάρδους καὶ Ταπούρους, Αὐτοφραδάτην ἐπανάξοντα τὸν σατράπην, ὅτι πολλάκις ἤδη μετὰπεμπτος ἐξ Ἀλεξάνδρου γιγνόμενος οὐχ ὑπήκουε καλοῦντι. (3) Στασάνωρα δὲ ἐς Δράγγας σατράπην ἐκπέμπει, ἐς Μήδους δ' Ἀτροπάτην ἐπὶ σατραπείᾳ καὶ τοῦτον τῇ Μήδων, ὅτι Ὁξοδάτης ἐθελοκακεῖν αὐτῷ ἐφαίνετο. Σταμένην δὲ ἐπὶ Βαβυλῶνος στέλλει, ὅτι Μαζαῖος ὁ Βαβυλώνιος ὑπαρχος τετελευτηκέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο. Σώπολιν δὲ καὶ Ἐπόκιλλον καὶ Μενίδαν ἐς Μακεδονίαν ἐκπέμπει, τὴν στρατιὰν τὴν ἐκ Μακεδονίας αὐτῷ ἀνάξοντας.

4. Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ὑποφαίνονται προῦχώρει ὡς ἐπὶ τὴν ἐν τῇ Σογδιανῇ πέτραν, ἐς ἣν πολλοὺς μὲν τῶν Σογδιανῶν συμπεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο· καὶ ἡ Ὁξυάρτου δὲ γυνὴ τοῦ Βακτρίου καὶ αἱ παῖδες αἰ

late, in Cœnum ejusque copias se convertit, quod facilius ea parte conflictus futurus videbatur. Quumque Bagas pervenissent, munitum Sogdianorum oppidum, medium inter Massagetas Scythas et Sogdianos situm, Scytharum equitibus circiter III M facile ut se ipsis conjungant atque in Sogdianos una irrumpant, persuadent. (5) Hi Scythae quum inopes admodum sint, quippe qui neque urbes habeant, neque certas sedes figant, neque metu perdendi res maxime caras occupentur, non difficulter ad alia atque alia bella inducuntur. Cœnus cognito Spitamenis adventu, obviam cum exercitu profectus, acre cum barbaris prælium committit. (6) Macedones superiores evadunt. Ex barbaris DCCC amplius equites cæsi, a Cœni partibus equites XXV, pedites XII Sogdiani qui cum Spitamene pugnae superfuerant, et Bactrianorum plerique, Spitamene in fuga deserto, ad Cœnum venerunt, seque in illius fidem dederunt. (7) Massagetæ vero Scythæ re male gesta, Bactrianorum et Sogdianorum sociorum impedimentis direptis cum Spitamene in solitudinem confugerunt. Cæterum postquam intellexerunt Alexandrum animo penetrandi deserta adventare, interfecto Spitamene, caput ejus ad Alexandrum mittunt, tanquam illum a sese hoc facto aversuri.

CAP. XVIII.

Inter hæc Cœnus et Craterus Nautaca ad Alexandrum reverterunt, et Phrataphernes ac Stasanor, ille Parthorum, hic Areorum satrapa, omnibus iis rebus quas Alexander imperarat confectis. (2) Alexander quiete exercitui ad Nautaca data (vigeat enim tum bruma) Phrataphernem in Mardos ac Tapuros mittit, ut Autophradatem satrapam, qui sæpius accersitus ab Alexandro non parebat, adducat. (3) Stasanorem in Drangas præsidem mittit, in Medos Atropatem: atque hunc quidem in Medos, quod Oxodatem male sibi velle intellexerat. Stamenem vero Babylonem ire jubet, quod Mazæus Babylonis præses mortem obiisse nuntiabatur. Sopolim vero et Epcillum ac Menidam in Macedoniam mittit, exercitum inde ducturos.

4. Posthæc imminente vere ad petram in Sogdianis sitam proficiscitur, in quam multos Sogdianorum confugisse acceperat. Oxyartis quoque Bactriani uxor et filia eo sese recepisse dicebantur. Oxyartes enim eas in hunc locum ut

Ὁξυάρτου ἐς τὴν πέτραν ταύτην ξυμπεφευγέναι ἐλέγοντο, Ὁξυάρτου αὐτὰς ὡς ἐς ἀνάλωτον δῆθεν τὸ χωρίον ἐκεῖνο ὑπεκθεμένου, ὅτι καὶ αὐτὸς ἀφειστήκει ἀπ' Ἀλεξάνδρου. Ταύτης γὰρ ἐξαιρεθείσης οὐκέτι οὐδὲν ὑπολειφθήσεσθαι ἐδόκει τῶν Σογδιανῶν τοῖς νεωτερίζειν ἐθέλουσιν. (5) Ὡς δὲ ἐπέλασαν τῇ πέτρᾳ, καταλαμβάνει πάντη ἀπότομον ἐς τὴν προσβολήν, σιτία τε ξυγκεκομισμένους τοὺς βαρβάρους ὡς ἐς χρόνιον πολιορκίαν· καὶ γῶν πολλὴ ἐπιπεσοῦσα τὴν τε πρόσθασιν ἀπορωτέραν ἐποίει τοῖς Μακεδόσι καὶ ἅμα ἐν ἀφθονίᾳ ὕδατος τοὺς βαρβάρους διῆγεν. Ἀλλὰ καὶ ὡς προσβάλλειν ἐδόκει τῷ χωρίῳ. (6) Καὶ γὰρ τι καὶ ὑπέρογκον ὑπὸ τῶν βαρβάρων λεχθὲν ἐς φιλοτιμίαν ξὺν ὀργῇ ἐμβεβλήκει Ἀλεξάνδρον. Προκληθέντες γὰρ ἐς ξύμβασιν καὶ προτεινομένου σφίσις ὅτι σώοις ὑπάρξει ἐπὶ τὰ σφέτερα ἀπαλλαγῆναι παραδοῦσι τὸ χωρίον, οἳ δὲ σὺν γέλῳτι βαρβαρίζοντες πτηνοὺς ἐκέλευον ζητεῖν στρατιώτας Ἀλεξάνδρον, οἵτινες αὐτῷ ἐξαίρησουσι τὸ ὄρος, ὡς τῶν γε ἄλλων ἀνθρώπων οὐδεμίαν ὄραν σφίσις οὔσαν. (7) Ἐνθα δὲ ἐκήρυξεν Ἀλέξανδρος τῷ μὲν πρώτῳ ἀναβάντι δώδεκα τάλαντα εἶναι τὸ γέρας, δευτέρῳ δὲ ἐπὶ τούτῳ τὰ δεύτερα καὶ τρίτῳ τὰ ἐφεξῆς, ὡς τελευταῖον εἶναι τῷ τελευταίῳ ἀνελθόντι τριακοσίους Δαρεικοὺς τὸ γέρας. Καὶ τοῦτο τὸ κήρυγμα παρώξυνεν ἔτι μᾶλλον καὶ ἄλλως τοὺς Μακεδόνας ὠρμημένους.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Ξυνταξάμενοι δὴ ὅσοι πετροβατεῖν ἐν ταῖς πολιορκίαις αὐτῶν μεμελετήκησαν, ἐς τριακοσίους τὸν ἀριθμόν, καὶ πασσάλους μικροὺς σιδηροῦς, οἷς αἱ σκηναὶ καταπεπήγησαν αὐτοῖς, παρασκευάσαντες, τοῦ καταπηγνύου αὐτοὺς ἐς τε τὴν χιόνα ὅπου πεπηγυῖα φανεῖη καὶ εἴ πού τι τῆς χώρας ἔρημον χιόνος ὑποφαίνοιτο, καὶ τούτους καλωδίους ἐκ λίνου ἰσχυροῖς ἐκδήσαντες, τῆς νυκτὸς προῦχώρουν κατὰ τὸ ἀποτομώτατόν τε τῆς πέτρας καὶ ταύτῃ ἀφυλακτότατον. (2) Καὶ τούτους τοὺς πασσάλους καταπηγνύντες τοὺς μὲν εἰς τὴν γῆν, ὅπου διεφαίνετο, τοὺς δὲ καὶ τῆς χιόνος ἐς τὰ μάλιστα οὐ θρυφθησόμενα, ἀνεῖλκον σφᾶς αὐτοὺς ἄλλοι ἄλλῃ τῆς πέτρας. Καὶ τούτων ἐς τριάκοντα μὲν ἐν τῇ ἀναβάσει διεφθάρησαν, ὥστε οὐδὲ τὰ σώματα αὐτῶν ἐς ταφὴν εὐρέθη, ἐμπεσόντα ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τῆς χιόνος. (3) Οἳ δὲ λοιποὶ ἀναβάντες ὑπὸ τὴν ἑω καὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὄρους καταλαβόντες σινδόνας κατέσειον ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Μακεδόνων, οὕτως αὐτοῖς ἐξ Ἀλεξάνδρου παρηγελεμένον. Πέμψας δὲ κήρυκα ἐμβοῆσαι ἐκέλευσε τοῖς προφυλάσσουσι τῶν βαρβάρων μὴ διατρίβειν ἔτι, ἀλλὰ παραδιδόναι σφᾶς· ἐξευρῆσθαι γὰρ δὴ τοὺς πτηνοὺς ἀνθρώπους καὶ ἔχεσθαι ὑπ' αὐτῶν τοῦ ὄρους τὰ ἄκρα· καὶ ἅμα ἐδείκνυεν τοὺς ὑπὲρ τῆς κορυφῆς στρατιώτας.

inexpugnabilem subduci curarat. Nam et ipse ab Alexandro defecerat. Porro ea petra capta, nihil reliquum Sogdianis fore videbatur, qui ad defectionem inclinarent. (5) Simulac vero ad petram accessit, comperit præruptum undique ejus aditum esse, et barbaros frumentum in diu, turnam obsidionem importasse. Nivium etiam altitudo difficiliorem Macedonibus accessum faciebat, et aquarum copiam barbaris suppetebat. Alexander nihilominus oppugnandam esse petram statuit. (6) Arrogans etiam ac superbum barbarorum responsum ad gloriam simul atque iram Alexandrum excitavit. Quum enim eos ad colloquium evocasset, ac si se dederent, facultatem libere in domos suas redeundi eis proposuisset, ipsi barbare irridentes, ut alatos sibi milites Alexander quæreret, qui petram caperent, jusserunt, quippe qui ab aliis hominibus nihil sibi metuerent. (7) Tum Alexander per præconem edici jubet primo omnium qui in petram conscenderet XII talenta præmii loco se daturum. Secundo deinde secundum, (*undecim talentorum*) præmium ac tertio tertium proponit, et sic porro, ita ut postremum præmium postremo (*duodecimo*) qui in petram evasisset, trecentorum Daricorum (*unius talenti*) esset. Quæ quidem præmii spes Macedones etiam sua sponte concitatos magis accendit.

CAP. XIX.

Collectis itaque ex omni numero eorum qui conscendendis rupibus in obsidionibus assueverant, trecentis, præparatis exiguis paxillis ferreis, quibus tabernacula affixa erant, ita ut in nivem, ubi illa gelu constricta esset, aut iis locis quæ nivem non habebant, defigere possent, validos funes linteos iis alligant, noctuque ad eam rupis partem quæ maxime prærupta ardua que erat, atque ob id præsidio non indigere videbatur, sese conferunt, (2) et paxillis partim in terram nive vacuum, partim in nivem ipsam, quæ maxime congelata esset, defixis, ipsi se alia atque alia via in altum nitentes sublevant. Atque ex his quidem xxx in ascensu perierunt, adeo ut ne corpora quidem, ut sepe liri possent, inventa sint, in nivem scilicet hic illic demersa. (3) Reliqui quum sub lucem in verticem rupis evasisset, linteorum quassatione Macedonum exercitui ascensus significationem dederunt. Ita enim illis ab Alexandro imperatum fuerat. Misso itaque statim caduceatore, Alexander procubitoribus barbaris denunciari jubet, ut nulla interposita mora sese dedant. Inventos enim esse abs se homines alatos et ab iis petrae cacumen teneri: simulque iis milites qui in vertice rupis stabant ostendit.

4. Οἱ δὲ βάρβαροι ἐκπλαγέντες τῷ παραλόγῳ τῆς ὄψεως καὶ πλείονάς τε ὑποτοπήσαντες εἶναι τοὺς κατέχοντας τὰ ἄκρα καὶ ἀκριβῶς ὠπλισμένους, ἐνέδοσαν σφᾶς αὐτούς· οὕτω πρὸς τὴν ὄψιν τῶν ὀλίγων ἐκείνων
 5 Μακεδόνων φοβεροὶ ἐγένοντο. Ἐνθα δὲ ἄλλων τε πολλῶν γυναῖκες καὶ παῖδες ἐλήφθησαν καὶ ἡ γυνὴ ἡ Ὁξυάρτου καὶ οἱ παῖδες. (5) Καὶ γὰρ ἦν Ὁξυάρτου παῖς παρθένος ἐν ὥρᾳ γάμου, Ῥωξάνη ὀνόματι, ἣν δὲ καλλίστην τῶν Ἀσιανῶν γυναικῶν λέγουσιν
 10 ὀφθῆναι οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες μετὰ γὰρ τὴν Δαρείου γυναῖκα. Καὶ ταύτην ἰδόντα Ἀλέξανδρον ἐς ἔρωτα ἐλθεῖν αὐτῆς· ἐρασθέντα δὲ οὐκ ἐθελῆσαι ὑβρίσαι καθάπερ αἰχμάλωτον, ἀλλὰ γῆμαι γὰρ οὐκ ἀπάξιῷσαι. (6) Καὶ τοῦτο ἐγὼ Ἀλεξάνδρου τὸ ἔργον
 15 ἐπαινῶ μᾶλλον τι ἢ μέφομαι. Καίτοιγε τῆς Δαρείου γυναικός, ἡ καλλίστη δὲ ἐλέγετο τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ γυναικῶν, ἡ οὐκ ἦλθεν ἐς ἐπιθυμίαν ἢ καρτερὸς αὐτὸς αὐτοῦ ἐγένετο, νέος τε ὢν καὶ τὰ μάλιστα ἐν ἀκμῇ τῆς εὐτυχίας, ὁπότε ὑβρίζουσιν οἱ ἄνθρωποι· ὁ δὲ κατη-
 20 θέσθη τε καὶ ἐφείσατο, σωφροσύνη τε πολλῇ διαχρώμενος καὶ δόξης ἅμα ἀγαθῆς οὐκ ἀτόπῳ ἐφέσει.

ΚΕΦ. Κ'.

Καὶ τοίνυν καὶ λόγος κατέχει, ὀλίγον μετὰ τὴν μάχην ἢ πρὸς Ἰσοῦν Δαρεῖον τε καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυνέβη, ἀποδράντα ἐλθεῖν παρὰ Δαρεῖον τὸν εὐνοῦχον τὸν φύ-
 25 λακα αὐτῷ τῆς γυναικός. Καὶ τοῦτον ὡς εἶδε Δαρεῖος, πρῶτα μὲν πυθέσθαι εἰ ζῶσιν αὐτῷ οἱ παῖδες καὶ ἡ γυνὴ τε καὶ ἡ μήτηρ. (2) Ὡς δὲ ζώσας τε ἐπύθετο καὶ βασιλίσσαι ὅτι καλοῦνται καὶ ἡ θεραπεία ὅτι ἀμφ' αὐτάς ἐστιν ἦντινα καὶ ἐπὶ Δαρείου ἐθεραπεύοντο, ἐπὶ τῷδε
 30 αὖ πυθέσθαι εἰ σωφρονεῖ αὐτῷ ἡ γυνὴ ἔτι. Ὡς δὲ σωφρονοῦσαν ἐπύθετο, αὐθις ἐρέσθαι μήτι βίαιον ἐξ Ἀλεξάνδρου αὐτῇ ἐς ὕβριν ξυνέβη· καὶ τὸν εὐνοῦχον ἐπομόσαντα φάναι ὅτι, Ὡς βασιλεῦ, οὕτω τοι ὡς ἀπέλιπες ἔχει ἡ σὴ γυνή, καὶ Ἀλέξανδρος ἀνδρῶν ἀριστός τέ
 35 ἐστι καὶ σωφρονέστατος. (3) Ἐπὶ τοῖσδε ἀνατεῖναι Δαρεῖον ἐς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας καὶ εὐξασθαι ὧδε· Ἄλλ', ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, ὕψι ἐπιτέτραπται νέμειν τὰ βασιλείων πράγματα ἐν ἀνθρώποις, σὺ νῦν μάλιστα μὲν ἐμοὶ φύλαξον Περσῶν τε καὶ Μήδων τὴν ἀρχήν, ὡσπερ οὖν
 40 καὶ εἶδωκας· εἰ δὲ δὴ ἐγὼ οὐκέτι σοι βασιλεὺς τῆς Ἀσίας, σὺ δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Ἀλεξάνδρῳ παραδοῦναι τὸ ἐμὸν κράτος. Οὕτως οὐδὲ πρὸς τῶν πολεμίων ἄρα ἀμελεῖται ὅσα σώφρονα ἔργα.

4. Ὁξυάρτης δὲ ἀκούσας τὰς παῖδας ἐχομένας, ἀκού-
 45 σας δὲ καὶ ὑπὲρ Ῥωξάνης τῆς θυγατρὸς ὅτι μέλει αὐτῆς Ἀλεξάνδρῳ, θαρσήςας ἀφίκετο παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ ἦν ἐν τιμῇ παρ' αὐτῷ, ἥπερ εἰκὸς ἐπὶ ξυντυχίᾳ τοιαύτῃ.

4. Barbari Inopinato spectaculo attoniti, plures eos quam erant et bene armatos esse rati, sese dedunt. Tanto terrore iis paucorum Macedonum aspectus fuit. Multæ ibi tum aliorum uxores et liberi capti sunt, tum Oxyartidis uxor et liberi. (5) Erat porro Oxyartidis filia Roxane virgo nubilis, quam omnium Asiaticarum mulierum pulcherri-
 mam fuisse, post Darii uxorem, qui Alexandro milita-
 runt, narrant. Qua visa, Alexandrum ejus amore captum, contumeliam ei tamquam captivæ inferre noluisse, sed vel uxorem eam ducere dedignatum non fuisse. (6) Quod quidem Alexandri factum laude potius quam reprehensione dignum censuerim. Quamquam Darii uxoris (quæ formosissima omnium Asiæ mulierum habita fuit) aut desiderio tactus non fuit, aut cupiditati suæ imperavit, etsi in ipso ætatis flore summæque felicitatis culmine constitutus : quæ duo maxime humanos animos ad contumeliam aliis inferendam provocare solent : sed quædam reverentia ductus ei pepercit : magna profecto continentia usus, et magno quodam gloriæ studio impulsus.

CAP. XX.

Fama etiam tenet, paulo post pugnam apud Issum inter Alexandrum et Darium commissam eunuchum, Darii uxoris custodem, castris elapsam ad Darium confugisse, quem ut conspexit Darius, primum interrogasse an filia ac filii, uxorque et mater viverent? (2) Quas quum vivere et reginas vocari eundemque honorem illis, qui apud Darium habitus fuerat, haberi dixisset, rursus quæsivit an uxor matrimonii fidem servaret. Quod quum eunuchus affirmaret, rursus percontatus est, an Alexander illi vim aliquam quæ ad ejus ludibrium pertineret intulisset : quumque eunuchus jure jurando adhibito testaretur, uxorem Darii in eo statu quo eam reliquerat esse, et Alexandrum omnium mortalium optimum ac temperantissimum esse : (3) tum Darium manus ad cælum tendentem, ita orasse : Jupiter rex, qui regum in terris negotia statusque moderaris, tu mihi Medorum ac Persarum imperium quod dedisti stabilito. Sin vero jam de me actum est, ut rex Asiæ esse desinam, in neminem alium quam in Alexandrum imperium meum transferto. Adeo ne ab hostibus quidem quod honeste quis agit, negligitur.

4. Oxyartes vero ut liberos suos captos audivit, filiamque suam Alexandro curæ esse, erecto in bonam spem animo ad Alexandrum venit, magnoque in honore, ut par erat ob ejusmodi conjunctionem, ab Alexandro habitus est.

ΚΕΦ. ΚΑ΄.

CAP. XXI.

Ἀλέξανδρος δέ, ὡς τὰ ἐν Σογδιανοῖς αὐτῷ διεπέπρακτο, ἐχομένης ἤδη καὶ τῆς πέτρας ἐς Παραϊτάκας προὔχουσι, ὅτι καὶ ἐν Παραϊτάκαις χωρίον τι ὀχυρόν, ἄλλην πέτραν, κατέχειν ἐλέγοντο πολλοὶ τῶν βαρβάρων. Ἐκαλεῖτο δὲ αὕτη Χοριήνου ἡ πέτρα· καὶ ἐς αὐτὴν αὐτός τε ὁ Χοριήνης ξυμπεφύγει καὶ ἄλλοι τῶν ὑπάρχων οὐκ ὀλίγοι. (2) Ἦν δὲ τὸ μὲν ὕψος τῆς πέτρας ἐς σταδίους εἴκοσι, κύκλος δὲ ἐς ἐξήκοντα· αὕτη δὲ ἀπότομος πάντοθεν, ἄνοδος δὲ ἐς αὐτὴν μία καὶ αὕτη στενὴ τε καὶ οὐκ εὐπορος, οἷα δὴ παρὰ τὴν φύσιν τοῦ χωρίου πεποιημένη, ὡς χαλεπὴ εἶναι καὶ μηδενὸς εἰργοντος καὶ καθ' ἓνα ἀνελθεῖν. Φάραγξ δὲ κύκλῳ περιεῖργει τὴν πέτραν βαθεῖα, ὥστε ὅστις προσάξειν στρατιὰν τῇ πέτρᾳ ἐμελλε, πολὺ πρόσθεν αὐτῷ τὴν φάραγγα εἶναι χωστέον, ὡς ἐξ ὀμαλοῦ ὀρμᾶσθαι προσάγοντα ἐς προσβολὴν τὸν στρατόν.

3. Ἀλλὰ καὶ ὡς Ἀλέξανδρος ἤπτετο τοῦ ἔργου· οὕτω πάντα ὄρετο γρῆναι βατὰ τε αὐτῷ καὶ ἐξαιρετέα εἶναι, ἐς τοσόνδε τόλμης τε καὶ εὐτυχίας προκεχωρήκει. Τέμωνων δὴ τὰς ἐλάτας (πολλὰ γὰρ καὶ ὑπερύψηλοι ἐλάται ἦσαν ἐν κύκλῳ τοῦ ὄρους) κλίμακας ἐκ τούτων ἐποίησε, ὡς καθόδοι εἶναι ἐς τὴν φάραγγα τῇ στρατιᾷ· οὐ γὰρ ἦν ἄλλως κατελθεῖν ἐς αὐτήν. (4) Καὶ τὰς μὲν ἡμέρας αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐφειστήκει τῷ ἔργῳ, τὸ ἡμισυ τοῦ στρατοῦ ἔχων ἐργαζόμενον· τὰς δὲ νύκτας ἐν μέρει οἱ σωματοφύλακες αὐτῷ εἰργάζοντο Περδίκκας τε καὶ Λεοννάτους καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου τῷ λοιπῷ μέρει τῆς στρατιᾶς, τριγῆ διανενημεμένῳ ὅπερ αὐτῷ ἐς τὴν νύκτα ἐπετέτακτο. Ἦνυτον δὲ τῆς ἡμέρας οὐ πλέον ἤπερ εἴκοσι πῆχεις καὶ τῆς νυκτὸς ὀλίγον ἀποδέον, καίτοι ξυμπάσης τῆς στρατιᾶς ἐργαζομένης· οὕτω τὸ τε χωρίον ἀπορον ἦν καὶ τὸ ἔργον ἐν αὐτῷ χαλεπόν. (5) Κατιόντες δ' ἐς τὴν φάραγγα πασσάλους κατεπήγνουον ἐς τὸ ὀξύτατον τῆς φάραγγος, διέχοντας ἀλλήλων ὅσον ξύμμετρον πρὸς ἰσχύν τε καὶ ξυνοχὴν τῶν ἐπιβαλλομένων. Ἐπέβαλλον δὲ πλέγματα ἐκ λύγων εἰς γεφύρας μάλιστα ἰδέαν, καὶ ταῦτα ξυνοχῶντες χοῦν ἄνωθεν ἐπεφόρουσαν, ὡς ἐξ ὀμαλοῦ γίνεσθαι τῇ στρατιᾷ τὴν πρόσοδον τὴν πρὸς τὴν πέτραν.

6. Οἱ δὲ βάρβαροι τὰ μὲν πρῶτα κατεφρόνουσαν ὡς ἀπόρου πάντη τοῦ ἐγγχειρήματος· ὡς δὲ τοξεύματα ἤδη ἐς τὴν πέτραν ἐξικνοῦντο καὶ αὐτοὶ ἀδύνατοι ἦσαν ἄνωθεν ἐξείργειν τοὺς Μακεδόνας (πεποίητο γὰρ αὐτοῖς προκαλύμματα πρὸς τὰ βέλη, ὡς ὑπ' αὐτοῖς ἀβλαβῶς ἐργάζεσθαι), ἐκπλαγείς ὁ Χοριήνης πρὸς τὰ γιγνόμενα κήρυκα πέμπει πρὸς Ἀλέξανδρον, δεόμενος Ὁξυάρτην οἱ ἀναπέμψαι· καὶ πέμπει Ὁξυάρτην Ἀλέξανδρος. (7) Ὁ δὲ ἀφικόμενος πείθει Χοριήνην ἐπιτρέψαι Ἀλεξάνδρῳ αὐτόν τε καὶ τὸ χωρίον. Βία μὲν γὰρ οὐδὲν ὅτι οὐχ ἄλωτον εἶναι Ἀλεξάνδρῳ καὶ τῇ στρατιᾷ τῇ ἐκείνου· ἐς πίστιν δὲ ἐλθόντος καὶ φιλίαν, τὴν πίστιν τε καὶ δικαιοσύνην μεγαλωστὶ ἐπήγει τοῦ βασιλέως, τὰ τ' ἄλλα

His apud Sogdianos ita gestis petraque occupata, Alexander in Parætaças movit, quod ibi aliud quoddam oppidum munitum petramque aliam multi barbari in sedisse nuntiabantur. Ea Chorienis petra appellabatur : ipseque Chorienes atque alii principes non pauci in eam confugerant. (2) Erat ejus altitudo stadiorum circiter xx, in ambitu lx, ipsa undique prærupta ; ascensus ad eam unicus, isque angustus et difficilis, utpote præter loci naturam factus, adeo ut singuli, etiam nemine obstante, ægre conscendere possent. Erat porro hæc petra profunda voragine in orbem cincta, adeo ut qui exercitum ad petram adducere vellet, multo antea illi cavernosæ illæ voragines aggere obruendæ essent, ut ex plano exercitus admoveri rupemque oppugnare posset.

3. Alexander nihilominus aggrediendum opus esse statuit, nihil omnino sibi inaccessum aut inexpugnabile censens ; tantum fiducia ex perpetua felicitate conceperat. Cæsis itaque abietibus, quarum celsissimarum magna in ambitu illius montis copia erat, scalas ex iis confici jubet ; ut per eas exercitus (quod aliter ne quidem fieri poterat) in voraginem descenderet. (4) Et interdum quidem Alexander opus urgebat cum dimidia exercitus parte, noctu vero vicissim corporis custodes Perdicas et Leonnatus et Ptolemæus Lagi filius, reliquo exercitu in tres partes distributo, nocturni operis ipsis commissi curam gerebant. Nec per diem plus xx cubitis, noctu paulo minus efficiebant, quantumvis universus exercitus in opere esset : tanta erat et ipsius loci asperitas et operis difficultas. (5) Descendentes itaque in voraginem, paxillos quam firmissime potuerunt in maxime præcipites voraginis partes impeggerunt, tanto spatio inter se distantes, quantum ponderi sustinendo par esset. His crates vimineas instraverunt, quæ pontis similitudinem præ se ferrent, iisque arcte colligatis terram ingesserunt, ut per planitiem exercitus ad petram adduceretur.

6. Barbari initio Macedonum conatus tanquam vanos atque irritos irridebant. Postquam vero sagittis peti cœperunt, neque ipsi ex editiore petra Macedonas propulsare possent, (tegmina enim sibi construxerant, ne telorum jactu ab opere impedirentur) Chorienes molitionum novitate attonitus, caduceatorem ad Alexandrum mittit, rogans ut Oxyartem ad se mittat. (7) Is quum ad eum venisset, Chorieni suadere cœpit, ut se pariter atque petram Alexandro dedat. Nihil enim Alexandro ejusque exercitui impervium esse. Si vero ad ejus fidem amicitiamque se

καὶ τὸ αὐτοῦ ἐν πρώτοις ἐς βεβαίωσιν τοῦ λόγου προφέρων.
 (8) Τοῦτοις πεισθεὶς ὁ Χοριήνης αὐτὸς τε ἦχε παρ' Ἀλέξανδρον καὶ τῶν οἰκείων-τινὲς καὶ ἐταίρων αὐτοῦ.
 Ἐλθόντι δὲ Χοριήνη φιλάνθρωπά τε ἀποκρινάμενος καὶ
 6 πίστιν ἐς φιλίαν δοὺς αὐτὸν μὲν κατέχει, πέμψαι δὲ κελεύει τῶν συγκατελθόντων τινὰς αὐτῷ ἐς τὴν πέτραν τοὺς
 κελεύσοντας ἐνδοῦναι τὸ χωρίον. (9) Καὶ ἐνδοῖδοται ὑπὸ τῶν
 ξυμπεφευγόντων, ὥστε καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν
 τῶν ὑπασπιστῶν ἐς πεντακοσίους ἀνέβη κατὰ θέαν τῆς
 10 πέτρας, καὶ τοσοῦτου ἐδέησεν ἀνεπεικῆς τι ἐς τὸν Χοριήνην ἔργον ἀποδείξασθαι, ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ χωρίον
 ἐκεῖνο ἐπιτρέπει Χοριήνη καὶ ὑπαρχον εἶναι ὅσων περ
 καὶ πρόσθεν ἔδωκε.

10. Εὐνέβη δὲ χειμῶνι τε κακοπαθῆσαι αὐτῷ τὴν
 15 στρατιάν, πολλῆς χιόνος ἐπιπεσοῦσης ἐν τῇ πολιορκίᾳ,
 καὶ ἅμα ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων ἐπέσθησαν. Ἀλλὰ
 Χοριήνης ἐς δίμηνον σιτία ἔφη δώσειν τῇ στρατιᾷ καὶ
 ἔδωκε σῖτόν τε καὶ οἶνον τῶν ἐν τῇ πέτρᾳ ἀποθέτων
 20 κρέα τε ταριχηρὰ κατὰ σκηνήν. Καὶ ταῦτα δοὺς οὐκ
 ἔφασκεν ἀναλῶσαι τῶν παρεσκευασμένων ἐς τὴν πολιορ-
 κίαν οὐδὲ τὴν δεκάτην μοῖραν. Ἐνθεν ἐν τιμῇ μᾶλλον
 τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἦν ὡς οὐ πρὸς βίαν μᾶλλον ἢ κατὰ
 γνώμην ἐνδοὺς τὴν πέτραν.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ταῦτα δὲ καταπραξάμενος Ἀλέξανδρος αὐτὸς μὲν ἐς
 25 Βάκτρα ἦει· Κράτερον δὲ τῶν ἰππέων ἐταίρων ἔχοντα
 ἑξακοσίους καὶ τῶν πεζῶν τὴν τε αὐτοῦ τάξιν καὶ τὴν
 Πολυσπέρχοντος καὶ Ἀττάλου καὶ τὴν Ἀλκέτα ἐπὶ
 Κατάνην τε καὶ Αὐστάνην ἐκπέμπει, οἳ δὴ μόνοι ἔτι
 ὑπελείποντο ἐν τῇ Παραϊτακηνῶν χώρα ἀφροστηχότες.
 30 (2) Καὶ μάχης γενομένης πρὸς αὐτοὺς καρτερᾶς, νικῶσιν
 οἱ ἀμφὶ Κράτερον τῇ μάχῃ· καὶ Κατάνης μὲν ἀποθνή-
 σκει αὐτοῦ μαχόμενος, Αὐστάνης δὲ ξυλληφθεὶς ἀνήχθη
 παρ' Ἀλεξάνδρον· τῶν δὲ ξὺν αὐτοῖς βαρβάρων ἰππεῖς
 μὲν ἀπέθανον ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, πεζοὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς
 35 χιλίους πεντακοσίους. Ταῦτα δὲ ὡς ἐπράχθη τοῖς ἀμφὶ
 Κράτερον, καὶ οὗτοι ἐς Βάκτρα ἦσαν. Καὶ ἐν Βά-
 τροις τὸ ἀμφὶ Καλλισθένην τε καὶ τοὺς παῖδας πάθημα
 Ἀλεξάνδρῳ ξυνηέχθη.

3. Ἐκ Βάκτρων δὲ ἐξήκοντος ἤδη τοῦ ἤρος ἀναλα-
 40 βῶν τὴν στρατιάν προῦχώρει ὡς ἐπ' Ἰνδοὺς, Ἀμύνταν
 ἀπολιπὼν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βακτριῶν καὶ ξὺν αὐτῷ
 ἰππέας μὲν τρισχιλίους καὶ πεντακοσίους, πεζοὺς δὲ
 μυρίους. (4) Ὑπερβαλὼν δὲ τὸν Καύκασον ἐν δέκα
 ἡμέραις ἀφίκετο ἐς Ἀλεξάνδρειαν πόλιν, τὴν κτισθεῖ-
 45 σαν ἐν Παραπαμισάδαις ὅτε τὸ πρῶτον ἐπὶ Βάκτρων
 ἐστέλλετο. Καὶ τὸν μὲν ὑπαρχον, ὅστις αὐτῷ ἐπὶ τῆς
 πόλεως τότε ἐτάχθη, παραλύει τῆς ἀρχῆς, ὅτι οὐ κα-
 λῶς ἐξηγεῖσθαι ἔδοξε. (5) Προσκατοικίσας δὲ καὶ ἄλ-
 λους τῶν περιοίκων τε καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπό-
 50 μαχοὶ ἦσαν ἐς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, Νικάνορα μὲν, ἕνα

contulisset, fidem regis et benignitatem extollebat, tum alia
 tum se ipse maxime in exemplum adducens. (8) Quibus
 rebus persuasus Chorienes, cum consanguineis nonnullis et
 amicis ad Alexandrum venit. Quem Alexander humaniter
 exceptum quum in fidem amicitiamque suam recepisset,
 ipsum quidem penes se retinet: at ex iis qui cum ipso ve-
 nerant nonnullos in petram remittit, qui ut deditionem fa-
 ciant jubeant. (9) Atque ita ab iis qui eo confugerant petra
 tradita est. Quo facto Alexander assumptis scutatis circiter
 quingentis, petram spectandi causa conscendit. Tantum-
 que abstuit ut indignum aliquid in Chorienen statueret,
 ut oppidum ejus fidei rursus commiserit, praesidemque
 omnium locorum quorum antea fuerat, statuerit.

10. Per id tempus accidit ut exercitus, quum per hie-
 mem in ea obsidione nix alte terram operuisset, commeatus
 et rerum necessariorum inopia laboraret: Chorienes
 cibaria quae duobus mensibus sufficerent exercitui submi-
 nistratum se dixit: exque eo commeatu qui in petra erat
 frumentum et vinum dedit; carnes etiam salitas per sin-
 gula tentoria distribuit. Quae omnia quum dedisset, ne
 decimam quidem partem commeatus, quem eo ad obsi-
 dionem sustinendam convexerat, exhaustam esse dicebat.
 Qua de causa majore ab Alexandro in honore est habitus,
 quippe qui non tam vi quam sua sponte deditionem fecisse
 videretur.

CAP. XXII.

His rebus ita gestis Alexander in Bactra movit, Craterum
 autem cum sexcentis amicorum equitibus suoque et Poly-
 sperchontis atque Attali et Alcetae peditatu adversus Cata-
 nem et Austanem, qui in Parætacene soli ex defectoribus
 adhuc reliqui erant, mittit. (2) Acricque inter hos pugna
 commissa, Craterus superior evadit; Catanes inter pugnan-
 dum occisus; Austanes captus ad Alexandrum adductus
 est. Ex barbaris equites cxx caesi: pedites circiter m.
 Quo facto Craterus quoque Bactra est profectus. In Bactris
 Callisthenis et puerorum regionum insidiae Alexandro structae
 sunt.

3. Ex Bactris, adulto jam vere, coactis omnibus copiis
 in Indos movit, Amynta apud Bactrianos relicto cum
 equitibus m, peditibus xm. (4) Decimisque castris trans-
 misso Caucaso pervenit Alexandriam, quae apud Parapa-
 misadas condita fuerat, quum primam expeditionem in
 Bactra faceret: praesidemque illius urbis amovit, quod non
 bene officio suo functus fuisse videbatur: (5) pluribusque
 colonis in Alexandriam ex finitimis et Macedonibus qui
 inutiles bello erant deductis, Nicanora unum ex amicis

τῶν ἐταίρων, τὴν πόλιν αὐτὴν κοσμεῖν ἐκέλευσε· σα-
 τράπην δὲ Τυριάσπην κατέστησε τῆς τε χώρας τῆς
 Παραπαμισαδῶν καὶ τῆς ἄλλης ἔσπε ἐπὶ τὸν Κωφῆνα
 ποταμόν. (6) Ἀφικόμενος δὲ ἐς Νίκαιαν πόλιν καὶ τῆ
 5 Ἀθηνᾶ θύσας προὔχῳρι ὡς ἐπὶ τὸν Κωφῆνα, προπέμ-
 ψας κήρυκα ὡς Ταξίλῃν τε καὶ τοὺς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ἰνδοῦ
 ποταμοῦ, κελεύσας ἀπαντᾶν ὅπως ἂν ἐκάστοις προ-
 χωρῆ. Καὶ Ταξίλῃς τε καὶ οἱ ἄλλοι ὑπαρχοὶ ἀπήντων,
 δῶρα τὰ μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς νομιζόμενα κομίζοντες,
 10 καὶ τοὺς ἐλέφαντας δώσειν ἔφασκον τοὺς παρὰ σφίσι
 ὄντας, ἀριθμὸν ἐς πέντε καὶ εἴκοσιν.

7. Ἐνθα δὴ διελὼν τὴν στρατιάν Ἡφαιστίωνα μὲν
 καὶ Περδίκκην ἐκπέμπει ἐς τὴν Πευκελαῶτιν χώραν ὡς
 ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ἔχοντας τὴν τε Γοργίου τάξιν
 15 καὶ Κλείτου καὶ Μελεάγρου καὶ τῶν ἐταίρων ἱππέων
 τοὺς ἡμίσεας καὶ τοὺς μισθοφόρους ἱππέας ξύμπαντας,
 προστάξας τὰ τε κατὰ τὴν ὁδὸν χωρία ἢ βία ἐξαιρεῖν
 ἢ ὁμολογία παρίστασθαι· καὶ ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν
 ἀφικόμενους παρασκευάζειν ὅσα ἐς τὴν διάβασιν τοῦ
 20 ποταμοῦ ξύμφορα. (8) Σὺν τούτοις δὲ καὶ Ταξίλῃς καὶ
 οἱ ἄλλοι ὑπαρχοὶ στέλλονται. Καὶ οὗτοι ὡς ἀφίκοντο
 πρὸς τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ἔπρασον ὅσα ἐξ Ἀλεξάνδρου
 ἦν τεταγμένα. Ἄστης δὲ ὁ τῆς Πευκελαῶτιδος χώρας
 ὑπαρχος νεωτερίσας αὐτὸς τε ἀπόλλυται καὶ τὴν πόλιν
 25 προσαπόλεσεν ἐς ἦντινα ξυμπεφεύγει. Ἐξεῖλον γὰρ
 αὐτὴν ἐν τριάκοντα ἡμέραις προσκαθήμενοι· οἱ ξὺν
 Ἡφαιστίωνι. Καὶ αὐτὸς μὲν Ἄστης ἀποθνῆσκει, τῆς
 πόλεως δὲ ἐτάχθη ἐπιμελεῖσθαι Σαγγαῖος, ὃς ἔτι πρό-
 σθεν πεφευγὼς Ἄστην παρὰ Ταξίλῃν ἠῦτομολήκει· καὶ
 30 τοῦτο ἦν αὐτῷ τὸ πιστὸν πρὸς Ἀλέξανδρον.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἀλέξανδρος δὲ, ἄγων τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ τῶν ἐταί-
 ρων ἱππέων ὅσοι μὴ σὺν Ἡφαιστίωνι ἐτετάχοντο καὶ
 τῶν πεζεταίρων καλουμένων τὰς τάξεις καὶ τοὺς τοξό-
 τας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς, προὔ-
 35 χῳρι ἐς τὴν Ἀσπασίων τε καὶ Γουραίων χώραν καὶ
 Ἀσσακηνῶν. (2) Πορευθεὶς δὲ παρὰ τὸν Χόην καλού-
 μενον ποταμόν ὀρεινὴν τε ὁδὸν καὶ τραχεῖαν, καὶ τοῦ-
 τον διαβάς χαλεπῶς, τὸ μὲν πεζῶν πλῆθος βάδην
 ἔπεσθαί οἱ ἐκέλευσεν· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς ἱππέας
 40 ξύμπαντας καὶ τῶν πεζῶν τῶν Μακεδόνων ἐς ὀκτακο-
 σίους ἐπιβιβάσας τῶν ἵππων ξὺν ταῖς ἀσπίσι ταῖς πε-
 ζικαῖς σπουδῆ ἦγεν, ὅτι τοὺς ταύτη οἰκοῦντας βαρβάρους
 ξυμπεφευγέναι ἐς τε τὰ ὄρη τὰ κατὰ τὴν χώραν ἐξηγ-
 γέλλετο αὐτῷ καὶ ἐς τὰς πόλεις ὅσαι ὄχυρα αὐτῶν ἐς
 45 τὸ ἀπομάχεσθαι. (3) Καὶ τούτων τῆ πρώτῃ καθ' ὁδὸν πό-
 λει ὠκισμένην προσβαλὼν τοὺς μὲν πρὸ τῆς πόλεως τετα-
 γμένους ὡς εἶχεν ἐξ ἐφόδου ἐτρέψατο καὶ κατέκλεισεν ἐς
 τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ τιτρώσκειται βέλει διὰ τοῦ θώρακος
 ἐς τὸν ὤμον. Τὸ δὲ τραῦμα οὐ χαλεπὸν αὐτῷ ἐγένετο·
 50 ὁ γὰρ θώραξ ἔσχε τὸ μὴ οὐ διαμπαῖξ διὰ τοῦ ὤμου

illius urbis gubernationi præficit. Tyriaspem totius regio-
 nis Parapamisadarum et reliquæ provinciæ ad Cophenem
 amnem usque satrapam constituit. (6) Inde Nicæam pro-
 fectus, sacro Palladi facta, ad Cophenem amnem processit,
 et caduceatore præmisso, Taxilem ac cæteros qui trans
 amnem incolebant obviam sibi progredi jussit. Et Taxiles
 quidem reliquique præsidēs obviam venerunt, dona quæ
 apud Indos censentur amplissima offerentes, elephantos
 etiam, qui apud eos erant, numero viginti quinque se mis-
 suros polliciti.

7. Ibi diviso exercitu, Hephæstionem ac Perdiccam in
 Peucelaotidem regionem mittit Indum amnem versus, una
 cum Gorgiæ et Cliti atque Melegri copiis atque equitum
 amicorum dimidia parte et mercenariis equitibus omnibus :
 mandatis traditis uti oppida omnia quæ in itinere essent aut
 deditione reciperent, aut vi expugnarent, quumque ad
 Indum fluvium pervenissent, omnia quæ ad trajiciendum
 necessaria essent apparent. (8) Cum his et Taxiles reli-
 quique ejus regionis præsidēs missi, ubi ad Indum flumen
 venerunt, quæ Alexander jusserat faciunt. Astes vero
 Peucelaotidis regionis præses, defectione tentata, et se et
 urbem in quam confugit perdidit. Hephæstion enim eam
 xxx dies obsessam expugnavit, Asteque in ea interfecto,
 ejus gubernationem Sangæo tradidit, qui jam antea Astem
 fugiens ad Taxilem se contulerat. Quod quidem illi fidem
 apud Alexandrum fecerat.

CAP. XXIII.

Alexander cum scutatorum manu et equitatu amicorum,
 qui Hephæstionem secuti non erant, et eorum qui pedites
 amici vocantur agmine, cumque sagittariis atque Agrianis
 et hastatis equitibus, in Aspasio Guræos et Assacenos
 movit. (2) Itinereque ad Choen fluvium facto, montane
 magna ex parte atque aspero, eoque amne difficulter
 transmissa, peditatum sensim subsequi jubet. Ipse sumpto
 secum equitatu universo, et Macedonum peditibus dccc
 scuta pedestria gestantibus in equos impositis, summa ce-
 leritate contendit, quod barbari ejus regionis in montes
 confugisse nuntiabantur, et in urbes munitiores ad repu-
 gnandum sese recepisse. (3) Quarum urbium primam in
 ipso itinere sitam adortus, oppidanos pro mœnibus in-
 structa acie stantes primo impetu, uti erat, in fugam vertit
 et intra portas rejecit : ipse vero telo per thoracem ictus
 vulnus in humero accepit. Levius tamen id fuit, quod
 thorax, quominus telum altius in humerum penetraret,

ἐλθεῖν τὸ βέλος· καὶ Πτολεμαῖος δὲ Λάγου ἐτρώθη καὶ Λεοννάτος.

4. Τότε μὲν δὴ ἵνα ἐπιμαχώτατον τοῦ τείχους ἐφαινετο ἐστρατοπεδεύσατο πρὸς τῇ πόλει· τῇ δὲ ὑστεραία ὑπὸ τὴν ἑω, διπλοῦν γὰρ τείχος περιβέβλητο τῇ πόλει, ἐς μὲν τὸ πρῶτον, ἅτε οὐκ ἀκριβῶς τετειχισμένον, οὐ χαλεπῶς ἐβιάσαντο οἱ Μακεδόνες· πρὸς δὲ τῷ δευτέρῳ ὀλίγον ἀντισχόντες οἱ βάρβαροι, ὡς αἴ τε κλίμακες προσέκειντο ἤδη καὶ ὑπὸ τῶν βελῶν πάντοθεν ἐτιρώσκοντο οἱ προμαχόμενοι, οὐκ ἔμειναν, ἀλλὰ κατὰ τὰς πύλας ὡς ἐπὶ τὰ ὄρη ἐκπίπτουσιν ἐκ τῆς πόλεως. (5) Καὶ τούτων οἱ μὲν ἐν τῇ φυγῇ ἀποθνήσκουσιν· ὅσους δὲ ζώντας ἔλαβον αὐτῶν, ζύμπαντας ἀποκτείνουσιν οἱ Μακεδόνες, ὅτι ἐτρώθη ὑπ' αὐτῶν Ἀλέξανδρος ὀργιζόμενοι· οἱ πολλοὶ δὲ ἐς τὰ ὄρη, ὅτι οὐ μακρὰν τῆς πόλεως τὰ ὄρη ἦν, ἀπέφυγον. Τὴν πόλιν δὲ κατασκάψας ἐς Ἄνδακα ἄλλην πόλιν ἤγε. Ταύτην δὲ δημολογίᾳ ἐνδοθεῖσαν κατασχὼν Κράτερον μὲν ξὺν τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι τῶν πεζῶν καταλείπει αὐτοῦ ἐξαιρεῖν ὅσαι ἂν ἄλλαι πόλεις μὴ ἐκοῦσαι προσχωρῶσι καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν ὅπως ζυμφορώτατον ἐς τὰ παρόντα κοσμεῖν.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Αὐτὸς δὲ, ἄγων τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τὴν Κοῖνου τε καὶ Ἀττάλου τάξιν καὶ τῶν ἱππέων τὸ ἄγλημα καὶ τῶν ἄλλων ἐταίρων ἐς τέσσαρας μάλιστα ἱππαρχίας καὶ τῶν ἱπποτοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Εὐάσπλα προῦχώρει, ἵνα δὲ τῶν Ἀσπασίων ἱππαρχος ἦν· καὶ διελθὼν πολλὴν ὁδὸν δευτεραῖος ἀφίκετο πρὸς τὴν πόλιν. (2) Οἱ δὲ βάρβαροι προσάγοντα αἰσθόμενοι Ἀλέξανδρον ἐμπρήσαντες τὴν πόλιν ἐφευγον πρὸς τὰ ὄρη. Οἱ δὲ ἀμφ' Ἀλέξανδρον εἶχοντο τῶν φευγόντων ἔστε ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ φόνος πολὺς γίγνεται τῶν βαρβάρων, πρὶν ἐς τὰς δυσχωρίας φθάσαι ἀπελθόντας.

3. Τὸν δὲ ἡγεμόνα αὐτὸν τῶν ταύτη Ἰνδῶν Πτολεμαῖος δὲ Λάγου πρὸς τινὲς ἤδη γηλόφῳ ὄντα κατιδὼν καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἔστιν οὐς ἀμφ' αὐτὸν ξὺν πολὺ ἐλάττωσιν αὐτὸς ἦν ὁμοῦς ἐδίωκεν ἔτι ἐκ τοῦ ἵππου· ὡς δὲ χαλεπὸς δὲ γήλοφος τῷ ἵππῳ ἀναδραμεῖν ἦν, τοῦτον μὲν αὐτοῦ καταλείπει, παραδούς τινὲς τῶν ὑπασπιστῶν ἄγειν· αὐτὸς δὲ ὡς εἶχε πεζὸς τῷ Ἰνδῷ εἶπετο. (4) Ὁ δὲ ὡς πελάζοντα ἤδη κατεῖδε τὸν Πτολεμαῖον, αὐτὸς τε μεταβάλλει ἐς τοῦμπαλιν καὶ οἱ ὑπασπισταὶ ξὺν αὐτῷ. Καὶ δὲ μὲν Ἰνδὸς τοῦ Πτολεμαίου διὰ τοῦ θώρακος παῖει ἐκ χειρὸς ἐς τὸ στήθος ξυστῶ μακρῷ, καὶ δὲ θώραξ ἔσχε τὴν πληγὴν· Πτολεμαῖος δὲ τὸν μηρὸν διαμπαξ βαλὼν τοῦ Ἰνδοῦ καταβάλλει τε καὶ σκυλεύει αὐτόν. (5) Ὡς δὲ τὸν ἡγεμόνα σφῶν κείμενον οἱ ἀμφ' αὐτὸν εἶδον, οὗτοι μὲν οὐκέτι ἔμεινον· οἱ δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν αἰρόμενον τὸν νεκρὸν τοῦ ὑπάρχου ἰδόντες πρὸς τῶν πολεμίων, ἤλγησαν τε καὶ καταδραμόντες ξυνάπτουσιν ἐπ' αὐτῷ μά-

obstitit. Ptolemæus quoque Lagi filius et Leonnatus vulnerati sunt.

4. Tum Alexander, qua parte commodior ad oppugnandum murus videbatur, ad urbem castra locat. Posteroque die sub lucem (duplici enim muro cincta urbs erat) exteriorem, qui minus firmus erat, Macedones parvo negotio superant. Ad interiorem barbari aliquamdiu restitere. Quum vero scalæ admotæ et propugnatores omni ex parte telis peterentur neque diutius sustinere possent, protinus eruptione per portas facta in montes sese proripiunt. (5) Quos insecuti Macedones, non paucos in fuga cædunt. Quotquot autem vivi in potestatem venerunt, eos quoque animis ob Alexandri vulnus ira inflammatis omnes interficiunt. Plurimi tamen in montes non procul ab urbe dissitos evaserunt. Ea urbe solo adæquata, in Andaca aliam urbem exercitum duxit. Qua urbe deditione recepta, Craterum ibi cum aliis peditum ducibus reliquit, ut reliquas ejus regionis urbes, quæ se sponte non dederent, vi expugnet, et provinciam, prout commodissimum præsentis rerum statui videretur, administraret.

CAP. XXIV.

Ipsæ cum scutatis et sagittariis atque Agrianis Cœnique et Attali copiis et equitum agemate atque reliquorum amicorum equitum quatuor circiter turmis et equestrium sagittariorum dimidia parte ad flumen Euaspla contendit, ubi Aspasiurum præfectus erat. Magnoque itinere confecto secundis castris ad urbem pervenit. (2) Barbari simulac Alexandrum appropinquare senserunt, incensa urbe in montes confugiunt. Macedones eos in montes usque insecuti sunt. Multaque barbarorum cædes edita est, priusquam ad loca ob asperitatem tuta pervenirent.

3. Quorum ducem Ptolemæus Lagi F. jam ad collem quendam progressum conspicatus, scutatorum manu comitatum, tametsi ipse numero militum multo inferior esset, eques in eum fertur. Quumque in collem acclivem nonnisi difficulter subire posset, relicto cuidam ex scutatis equo qui illum duceret pedes Indum insequitur. (4) Quem ut Indus appropinquantem vidit, continuo cum suis occurrens longam hastam in Ptolemæi thoracem vibrat: neque tamen ictus thoracem penetravit. Ptolemæus Indi femore trajecto, illum prosternit armisque exiit. (5) Barbari circumstantes ducem suum prostratum conspicati, in fugam vertuntur. Qui vero jam in montes fuga pervenerant, ducis cadaver ab hostibus ablatum esse indignati decurrentes ad collem, acrem pro ducis corpore recupe-

γην καρτεράν πρὸς τῷ γηλόφῳ. Ἦδη γὰρ καὶ Ἀλέξανδρος ἔχων τοὺς ἀπὸ τῶν ἵππων καταβεβηκότας πεζοὺς πρὸς τῷ γηλόφῳ ἦν. Καὶ οὗτοι ἐπιγενόμενοι μόγις ἐξέωσαν τοὺς Ἰνδοὺς ἐς τὰ ὄρη καὶ τοῦ νεκροῦ ἐκράτησαν.

6 β. Ὑπερβαλῶν δὲ τὰ ὄρη Ἀλέξανδρος ἐς πόλιν κατήλθεν ἣ ὄνομα ἦν Ἀριγαῖον· καὶ ταύτην καταλαμβάνει ἐμπεπρησμένην ὑπὸ τῶν ἐνοικούντων καὶ τοὺς ἀνθρώπους πεφευγότας. Ἐνταῦθα δὲ ἀφίκοντο αὐτῷ καὶ οἱ ἀμφὶ Κράτερον ζῦν τῇ στρατιᾷ, πεπραγμένων σφίσι
10 ζυμπάντων ὅσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτέτακτο. (7) Ταύτην μὲν δὴ τὴν πόλιν, ὅτι ἐν ἐπικαίρῳ χωρίῳ ἐδόκει ὠκίσθαι, ἐκτειχίσαι τε προστάσσει Κρατέρῳ καὶ ζυνοικίσαι ἐς αὐτὴν τοὺς τε προσχώρους ὅσοι ἐθέλονται καὶ εἰ δὴ
16 τινες ἀπόμαχοι τῆς στρατιᾶς. Αὐτὸς δὲ προὔχῳρει ἵνα ζυμπεφευγέναι ἐπυρθάνετο τοὺς πολλοὺς τῶν ταύτη βαρβάρων. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τι ὄρος, κατεστρατοπέδωσεν ὑπὸ ταῖς ὑπωρεῖαις τοῦ ὄρους.

8. Καὶ ἐν τούτῳ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐκπεμφθεὶς μὲν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐς προνομίην, προσελθὼν δὲ προσω-
20 τέρῳ αὐτὸς ζῦν ὀλίγοις ὡς ἐς κατασκοπήν, ἀπαγγέλλει Ἀλεξάνδρῳ πυρὰ κατιδεῖν τῶν βαρβάρων πλείονα ἢ ἐν τῷ Ἀλεξάνδρου στρατοπέδῳ. (9) Καὶ Ἀλέξανδρος τῷ μὲν πλήθει τῶν πυρῶν ἠπίστησεν· εἶναι δὲ τι ζυνεστηκὸς τῶν ταύτη βαρβάρων αἰσθόμενος, μέρος μὲν τῆς στρα-
25 τιᾶς αὐτοῦ καταλείπει πρὸς τῷ ὄρει ὡς εἶχον ἐστρατοπεδευμένους· αὐτὸς δὲ ἀναλαθὼν ὅσοι ἀποχρῶντες ἐς τὰ ἀπηγγελμένα ἐφαίνοντο, ὡς πλησίον ἤδη ἀφείρων τὰ πυρὰ, τριχῇ διανέμει τὴν στρατιάν. (10) Καὶ τῷ μὲν ἐνὶ ἐπέταξε Λεοννάτον τὸν σωματοφύλακα, ζυ-
30 τάξας αὐτῷ τὴν τε Ἀττάλου καὶ τὴν Βαλάκρου τάξιν· τὴν δευτέραν δὲ μοῖραν Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου ἄγειν ἔδωκε, τῶν τε ὑπασπιστῶν τῶν βασιλικῶν τὸ τρίτον μέρος καὶ τὴν Φιλίππου καὶ Φιλώτα τάξιν καὶ δύο χι-
35 λιαρχίας τῶν τοξοτῶν καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας καὶ τῶν ἵππέων τοὺς ἡμίσεας· τὴν δὲ τρίτην μοῖραν αὐτὸς ἤγεν ἵνα οἱ πλεῖστοι τῶν βαρβάρων ἐφαίνοντο.

ΚΕΦ. ΚΕ΄.

Οἱ δὲ ὡς ἤσθοντο προσάγοντας τοὺς Μακεδόνας, κατεῖχον γὰρ χωρία ὑπερδέξια, τῷ τε πλήθει σφῶν θαρσῆσαντες καὶ τῶν Μακεδόνων, ὅτι ὀλίγοι ἐφαίνοντο,
40 καταφρονήσαντες, ἐς τὸ πεδίον ὑποκατέβησαν καὶ μάχῃ γίγνεται καρτερά. Ἀλλὰ τούτους μὲν οὐ ζῦν πόνῳ ἐνίκα Ἀλέξανδρος· (2) οἱ δὲ ἀμφὶ Πτολεμαῖον οὐκ ἐν τῷ ὀμαλῷ παρετάξαντο, ἀλλὰ γήλοπον γὰρ κατεῖχον οἱ βάρβαροι, ὀρθίους ποιήσας τοὺς λόχους Πτολε-
45 μαῖος προσῆγεν ἥπερ ἐπιμαχώτατον τοῦ λόφου ἐφαίνετο, οὐ πάντῃ τὸν λόφον κυκλωσάμενος, ἀλλ' ἀπολιπὼν, εἰ φεύγειν ἐθέλοιεν οἱ βάρβαροι, χώραν αὐτοῖς ἐς τὴν φυγὴν. (3) Καὶ γίγνεται καὶ τούτοις μάχῃ καρτερά, τοῦ χωρίου τῇ χαλεπότητι καὶ ὅτι οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτη

rando pugnam ineunt. Jam vero et Alexander advenerat cum peditibus qui ex equis descenderant : qui quidem in barbaros irruentes, difficulter eos in montes repulerunt et cadavere potiti sunt.

6. Post hæc trajecto monte Alexander quum ad urbem venisset cui Arigæo nomen erat, eam ab incolis incensam ac desertam reperit. Ibi Craterus cum exercitu, peractis iis rebus quas Alexander imperarat, advenit. (7) Et quoniam ejus urbis situs peropportunos videbatur, Cratero ejus instaurandæ negotium dat; utque colonos ex finitimis qui sua sponte accedere vellent, et ex iis qui bello inutiles essent deducat jubet. Ipse eo contendit quo barbarorum plerosque confugisse audierat. Quumque ad montem quendam pervenisset, ad ejus radicem castra posuit.

8. Interea Ptolemæus Lagi F. pabulatum ab Alexandro missus, longius cum exigua manu speculandi causa progressus, Alexandro nuntiat plures in barbarorum quam in Alexandri castris ignes videri. (9) Atque Alexander quidem ignium frequentiæ parum fidei tribuit. Ceterum quum intellexisset barbaros eo confluisse, partem quidem exercitus ad montem ubi castra locarat relinquit : ipse vero assumtis iis quos pares imperatis exsequendis fore censebat, quum ad ignium conspectum venisset, in tres partes copias dividit. (10) Atque uni quidem Leonnatum corporis custodem præficit, adjuncto ei Attali et Balacri agmine; alteram partem Ptolemæo Lagi filio ducendam dat, scutorum scilicet regionum partem tertiam, Philippi et Philotæ agmen sagittariorum duo millia, Agrianos totiusque equitatus dimidium. Tertiam partem ipse ducit qua confertissimam barbarorum aciem videt.

CAP. XXV.

Qui postquam Macedonas appropinquantes sensere, tenebant enim superiora loca, multitudine suorum confisi, et Macedonibus quod pauci viderentur contemptis, in planitiem descendunt. Atrox ibi pugna fit. Ceterum hos non magno cum negotio vicit Alexander. (2) Ptolemæus autem loco non æquo iis oppositus erat; collem enim occuparant barbari; separatis itaque agminibus iis locis, quibus collis facilius oppugnatu videbatur, exercitum admovet, non utique collem omni ex parte cingens, sed locum ad fugam barbaris relinquens. (3) Et cum his quoque acre certamen habitum est, tum propter iniquitatem loci, tum quod longe alia est Indorum quam reliquorum ejus

βαρβάρους οἱ Ἰνδοί, ἀλλὰ πολὺ δὴ τι ἀλκιμώτατοι τῶν
προσχωρῶν εἰσίν. Ἐξώσθησαν δὲ καὶ οὗτοι ἀπὸ τοῦ
ὄρους ὑπὸ τῶν Μακεδόνων· καὶ οἱ ἀμφὶ Λεοννάτον τῇ
τρίτῃ μοίρᾳ τῆς στρατιᾶς ὡσαύτως ἔπραξαν· ἐνίκων
6 γὰρ καὶ οὗτοι τοὺς κατὰ σφᾶς. (4) Καὶ λέγει Πτολε-
μαῖος ἀνθρώπους μὲν ληφθῆναι τοὺς πάντας ὑπὲρ τε-
τρακισμυρίους, βοῶν δὲ ὑπὲρ τὰς τρεῖς καὶ εἴκοσι μυ-
ριάδας· καὶ τούτων τὰς καλλίστας ἐπιλεξάμενον Ἀλέ-
ξανδρον, ὅτι διαφέρουσαι αὐτῷ κάλλει τε καὶ μεγέθει
10 ἐφαίνοντο, πέμψαι ἐθέλειν εἰς Μακεδονίαν ἐργάζεσθαι
τὴν χώραν.

5. Ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν τῶν Ἀσσακηνῶν χώραν ἦγεν·
τούτους γὰρ ἐξηγγέλλετο παρεσκευάσθαι ὡς μαχομέ-
νους, ἰππέας μὲν εἰς δισχιλίους ἔχοντας, πεζοὺς δὲ ὑπὲρ
15 τοὺς τρισμυρίους, τριακόνα δὲ ἐλέφαντας. Κράτε-
ρος μὲν δὴ, ἐκτετειχικῶς ἤδη τὴν πόλιν ἐφ' ἧς τῷ
οἰκισμῷ κατελέλειπτο, τοὺς τε βαρύτερον ὠπλισμένους
τῆς στρατιᾶς Ἀλεξάνδρῳ ἦγε καὶ τὰς μηχανάς, εἴ-
που πολιορκίας δεήσειεν. (6) Αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος,
20 τοὺς τε ἐταίρους ἰππέας ἄγων καὶ τοὺς ἰππακοντιστὰς
καὶ τὴν Κοίνου καὶ Πολυσπέρχοντος τάξιν καὶ τοὺς
Ἀγριαῖνας τοὺς χιλίους καὶ τοὺς τοξότας, ἦει ὡς ἐπὶ
τοὺς Ἀσσακηνούς· ἦγε δὲ διὰ τῆς Γουραίων χώρας.
(7) Καὶ τὸν ποταμὸν τὸν ἐπώνυμον τῆς χώρας τὸν Γου-
25 ραῖον χαλεπῶς διέβη, διὰ βαθύτητά τε καὶ ὅτι ὄξυς ὁ
βρῦς ἦν αὐτῷ καὶ οἱ λίθοι στρογγύλοι ἐν τῷ ποταμῷ
ὄντες σφαλεροὶ τοῖς ἐπιβαίνουσιν ἐγίνοντο. Οἱ δὲ
βάρβαροι ὡς προσάγοντα ἤσθοντο Ἀλέξανδρον, ἀθρόοι
μὲν εἰς μάχην καταστῆναι οὐκ ἐτόλμησαν· διαλυθέν-
30 τες δὲ ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλιν ταύτας ἐπενόουν ἀπομα-
χόμενοι διασώζειν.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Καὶ Ἀλέξανδρος πρῶτα μὲν ἐπὶ Μάσσαγα ἦγε, τὴν
μεγίστην τῶν ταύτῃ πόλεων. Ὡς δὲ προσῆγεν ἤδη
τοῖς τεύχεσι, θαρρήσαντες οἱ βάρβαροι τοῖς μισθοφόροις
35 τοῖς ἐκ τῶν πρόσω Ἰνδῶν, ἦσαν γὰρ οὗτοι εἰς ἑπτακισ-
χιλίους, ὡς στρατοπεδευομένους εἶδον τοὺς Μακεδόνας,
δρόμῳ ἐπ' αὐτοὺς ἦσαν. (2) Καὶ Ἀλέξανδρος ἰδὼν
πλησίον τῆς πόλεως ἐσομένην τὴν μάχην, προσωτέρω
ἐκκαλέσασθαι αὐτοὺς βουλευθεὶς τῶν τειχῶν, ὡς εἰ τροπή
40 γίγνοιτο (ἐγίνωσκε γὰρ ἐσομένην), μὴ δι' ὀλίγου εἰς τὴν
πόλιν καταφυγόντες εὐμαρῶς διασώζονται, ὡς ἐκθέοντας
εἶδε τοὺς βαρβάρους, μεταβαλλομένους κελεύει τοὺς
Μακεδόνας ὀπίσω ἀποχωρεῖν ὡς πρὸς γήλοφόν τινα,
ἀπέχοντα ἀπὸ τοῦ χωρίου ἵνα περ στρατοπεδεύειν
45 ἐγνώκει ἑπτὰ πού μάλιστα σταδίου. (3) Καὶ οἱ πο-
λέμιοι ἀναθαρσῆσαντες, ὡς ἐγκεκλικῶτων ἤδη τῶν
Μακεδόνων, δρόμῳ τε καὶ ζῆν οὐδενὶ κόσμῳ ἐφέροντο
εἰς αὐτούς. Ὡς δὲ ἐξικνεῖτο ἤδη τὰ τοξεύματα, ἐναυῖθα
Ἀλέξανδρος ἀπὸ ξυνηθήματος ἐπιστρέψας εἰς αὐτοὺς τὴν
50 φάλαγγα δρόμῳ ἀντεπῆγε. Πρῶτοι δὲ οἱ ἰππακον-

provinciae barbarorum ratio, quippe qui finitimos omnes
bellica virtute superent. Sed et hi a Macedonibus monte
depulsi sunt. Eodem modo et Leonnatus cum tertia exer-
citus parte rem gessit : nam et hic barbaros quos ador-
tus est vicit. (4) Ac Ptolemæus quidem auctor est hominum
ultra xl m capta esse, boum ultra ccxxx m : e quibus Alexan-
drum præstantissimas quasque delectas, quod eximia
pulchritudine atque magnitudine excellere viderentur, in
Macedoniam, regionis colendæ causa, mittere voluisse.

5. Exinde Alexander in Assacenos movit, qui quidem
equitum duo millia, peditum xxx m, elephantos triginta
ad pugnam instruxisse nuntiabantur. Craterus instaura-
tis mœnibus urbis, ad ejus exædificationem relictus fue-
rat, milites gravioris armaturæ ad Alexandrum adduxit,
machinis etiam tormentisque advectis, sicubi obsidione
opus esset. (6) Alexander cum equitatu amicorum et e-
questribus jaculatoribus, unaque Cœni ac Polysperchontis
agmine atque Agrianis mille et sagittariis, in Assacenos per-
git, per Guræos iter faciens. (7) Et fluvium Guræum,
ejusdem cum regione nominis, difficulter transit cum ob-
amnis profunditatem et cursus rapiditatem, tum quod ro-
tunda ejus fluminis saxa transeuntium vestigia fallebant.
Barbari ut adventare Alexandrum senserunt, conferta acie
subsistere non ausi, dissolutis ordinibus, prout cuique in-
tegrum erat, in oppida sua quique sese recipiunt, ea tueri
propugnando statuentes.

CAP. XXVI.

Atque Alexander quidem primum Massaga cum exercitu
petit, urbem ejus regionis maximam. Admoto itaque urbi
exercitu, barbari Indis mercenariis ex India interiore ad-
ductis freti (erant hi ad septem millia) in Macedones
castra ponentes cursu feruntur. (2) Alexander quum
pugnam sub ipsos urbis muros futuram videret, lon-
gus a mœnibus eos prolicere cupiens, ne si fuga fieret,
(quam futuram omnino cogitabat) e parvo loci intervallo in
urbem confugientes, facile evaderent : statim atque bar-
baros excurrentes est conspicatus, conversos Macedones
in collem quendam, septem circiter stadiis ab eo loco,
ubi castra ponere statuerat, dissitum, retrocedere jubet.
(3) Tum hostes audaciores facti, utpote retrocedentibus
Macedonibus, effuso cursu nulloque ordine in eos feruntur.
Postquam vero intra teli jactum venerunt, Alexander dato
signo in eos conversus phalangem magna vi immisit. Ac
primi quidem jaculatores equites, atque Agriani et sagittarii
excursione facta cum barbaris conflixerunt, ipse vero pha-

τισταί τε αὐτῶ καὶ οἱ Ἀγριαῖνες καὶ οἱ τοξόται ἐκ-
 δραμόντες ξυνέμιζαν τοῖς βαρβάροις· αὐτὸς δὲ τὴν
 φάλαγγα ἐν τάξει ἤγεεν. (4) Οἱ δὲ Ἴνδοὶ τῷ τε παρα-
 λόγῳ ἐκπλαγέντες καὶ ἅμα ἐν χερσὶ γεγενημένης τῆς
 5 μάχης, ἐγκλίναντες ἔφευγον ἐς τὴν πόλιν. Καὶ ἀπέ-
 θανον μὲν αὐτῶν ἀμφὶ τοὺς διακοσίους, οἱ δὲ λοιποὶ ἐς
 τὰ τείχη κατεκλείσθησαν. Καὶ Ἀλέξανδρος προσῆγε
 τῷ τείχει τὴν φάλαγγα, καὶ ἐντεῦθεν τοξεύεται μὲν
 ἀπὸ τοῦ τείχους ἐς τὸ σφυρὸν οὐ χαλεπῶς. (5) Ἐπαγα-
 10 γῶν δὲ τὰς μηχανὰς τῇ ὑστεραίᾳ τῶν μὲν τειχῶν τι
 εὐμαρῶς κατέσεισε· βιαζομένους δὲ ταύτῃ τοὺς Μακε-
 δόνας ἢ παρέρρηκτο τοῦ τείχους οὐκ ἀτόλμως οἱ Ἴνδοὶ
 ἠμύνοντο, ὥστε ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀνεκαλέσατο τὴν
 στρατιάν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τῶν τε Μακεδόνων αὐτῶν ἢ
 15 προσβολῇ καρτερωτέρα ἐγένετο, καὶ πύργος ἐπήχθη
 ξύλινος τοῖς τείχεσιν, ὅθεν ἐκτοξεύσαντες οἱ τοξόται καὶ
 βέλη ἀπὸ μηχανῶν ἀφιέμενα ἀνέστελλον ἐπὶ πολὺ τοὺς
 Ἴνδούς. Ἄλλ' οὐδὲ ὡς βιάσασθαι εἴσω τοῦ τείχους οἳοί
 τε ἐγένοντο.

20 6. Τῇ δὲ τρίτῃ προσαγαγῶν αὖθις τὴν φάλαγγα καὶ
 ἀπὸ μηχανῆς γέφυραν ἐπιβαλὼν τοῦ τείχους ἢ παρέρ-
 ρωγὸς ἦν, ταύτῃ ἐπήγε τοὺς ὑπασπιστάς, οἵπερ αὐτῶ
 καὶ Τύρον ὡσαύτως ἐξεῖλον. Πολλῶν δὲ ὑπὸ προθυμίας
 ὠθουμένων, ἄχθος λαβοῦσα μεῖζον ἢ γέφυρα κατερ-
 25 ράγη καὶ πίπτουσι ξὺν αὐτῇ οἱ Μακεδόνες. (7) Οἱ δὲ
 βάρβαροι ἰδόντες τὸ γιγνόμενον λίθοις τε ξὺν βοῇ ἀπὸ
 τῶν τειχῶν καὶ τοξεύμασι καὶ ἄλλῳ ὄτρως μετὰ χειρας
 ἔχων ἐτύγγανεν ἢ ὄτρως ἐν τῷ τότε ἔλαβεν ἐξηκόντιζον
 ἐς τοὺς Μακεδόνας· οἱ δὲ καὶ κατὰ θύρας, αἵτινες αὐτοῖς
 30 κατὰ τὰ μεσοπύργια μικραὶ ἦσαν, ἐκθέοντες ἐκ χειρὸς
 ἔπειον τεταραγμένους.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἀλέξανδρος δὲ πέμπει Ἀλκέταν ξὺν τῇ αὐτοῦ τάξει
 τοὺς τε κατατετριμένους ἀναλαβεῖν καὶ ὅσοι προσεμά-
 χοντο ἐπανακαλέσασθαι ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Καὶ
 35 τῇ τετάρτῃ ὡσαύτως ἐπ' ἄλλης μηχανῆς ἄλλη ἐπιβά-
 θρα αὐτῷ προσήγετο πρὸς τὸ τεῖχος.

2. Καὶ οἱ Ἴνδοί, ἕως μὲν αὐτοῖς ὁ ἡγεμὼν τοῦ
 χωρίου περιῆν, ἀπεμάχοντο καρτερῶς· ὡς δὲ βέλει
 ἀπὸ μηχανῆς τυπεῖς ἀποθνήσκει ἐκεῖνος, αὐτῶν τε οἱ
 40 μὲν τινες πεπτωκότες ἐν τῇ ξυνεχεῖ πολιορκίᾳ, οἱ πολλοὶ
 δὲ τραυματῖαι τε καὶ ἀπόμαχοι ἦσαν, ἐπεκηρυκεύοντο
 πρὸς Ἀλέξανδρον. (3) Τῷ δὲ ἀσμένῳ γίνεται ἄνδρας
 ἀγαθοὺς διασῶσαι· καὶ ξυμβαίνει ἐπὶ τῷδε Ἀλέξανδρος
 45 τοῖς μισθοφόροις Ἴνδοῖς ὡς καταταχθέντας ἐς τὴν ἄλλην
 στρατιάν ξὺν αὐτῇ στρατεύεσθαι. Οἱ μὲν δὴ ἐξῆλθον
 ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ κατεστρατοπέδευσαν κατὰ σφᾶς
 ἐπὶ γηλόφῳ ὃς ἦν ἀντίπορος τοῦ τῶν Μακεδόνων στρα-
 τοπέδου. Νυκτὸς δὲ ἐπενόουν δρασμῶν διαχρησάμενοι
 ἐς τὰ σφέτερα ἤθη ἀπαναστῆναι, οὐκ ἐθέλοντες ἐναντία
 50 αἰρεσθαι τοῖς ἄλλοις Ἴνδοῖς ὅπλα. (4) Καὶ ταῦτα ὡς

langem instructa acie duxit. (4) Indi celeritate rei inex-
 spectatae percussi, quumque jam ad manus ventum esset,
 fuga sese in urbem receperunt. Ducenti ex iis caesi, re-
 liqui intra muros rejecti. Alexander confestim phalangem
 muris admovet. Atque ibi sagitta malleolum leviter per-
 strictus est. (5) Postero vero die machinis admotis, aliqua
 murorum parte facile dejecta, quum Macedones per ruinas
 impetum facerent, Indi strenue restiterunt, adeo ut
 eo die Alexander receptui cani jusserit. Postridie vero
 Macedones rursus majore conatu urbem aggrediuntur, turri
 lignea moenibus admota, e qua sagittarii magnam sagittarum
 vim torquentes et tela machinis excutientes Indos acriter
 reprimebant. Sed ne sic quidem intra muros irrupere
 potuerunt.

6. Tertio exinde die Macedonum phalange rursus ad
 muros adducta, atque ex lignea turri ponte muris, qua
 parte perfracti erant, superinjecto, scutatos immittit, qui
 quidem Tyrum antea eadem ratione ceperant. Quumque
 magna animorum alacritate pontem subeunt, is nimio pon-
 dere fatiscens ruptus est, unaque cum Macedonibus ruinam
 fecit. (7) Barbari eo casu alacriores facti, saxis omnique
 genere telorum, quæ quisque aut in manibus habebat aut
 tum forte assumpsit, clamore sublato Macedones e muris
 petunt: alii vero per angustas portulas interturriis interjectas
 prosilientes perturbatos cominus feriunt.

CAP. XXVII.

Alexander Alcetam cum suo agmine mittit, qui et sau-
 cios recipiat, et eos qui urbem oppugnabant in castra re-
 vocet. Quarto die aliis operibus alium pontem in murum
 jactat.

2. Atque Indi quidem, quamdiu praefectus loci supererat,
 fortiter Macedonas propulsabant. At quum is telo ex ma-
 chinis ictus occubuit, multique ex suis in continua oppu-
 gnatione caesi, alii saucii pugnæque inutiles essent, caduce-
 atorem ad Alexandrum mittunt. (3) Qui quidem libenter
 fortes strenuosque viros servare statuerat. Paciscitur
 itaque ea cōditione cum mercenariis Indis, ut exercitui
 suo accensi secum militent. Hi cum armis urbe egressi
 seorsim in colle quodam Macedonibus opposito castra fa-
 ciunt, eo consilio ut noctu arrepta fuga domum redirent,
 quum adversus alios Indos arma ferre nollent. (4) Quæ ut

ἐξηγγέλοη Ἀλεξάνδρῳ, περιστήσας τῆς νυκτὸς τῷ γηλόφῳ τὴν στρατιάν πᾶσαν, κατακόπτει τοὺς Ἰνδοὺς ἐν μέσῳ ἀπολαβῶν, τὴν τε πόλιν αἰρεῖ κατὰ κράτος, ἐρημιώθεισαν τῶν προμαχομένων, καὶ τὴν μητέρα τὴν Ἀσσακηνοῦ καὶ τὴν παιῖδα ἔλαβεν. Ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ τῶν ξὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐς πέντε καὶ εἴκοσιν.

5. Ἐνθεν δὲ Κοῖνον μὲν ὡς ἐπὶ Βάζιρα ἐκπέμπει, γνώμην ποιησάμενος ὅτι μαθόντες τῶν Μασσάγων τὴν ἄλωσιν ἐνδώσουσι σφᾶς αὐτοὺς. Ἄτταλον δὲ καὶ Ἀλκέταν καὶ Δημήτριον τὸν ἱππάρχην ἐπὶ Ὄρα στέλλει, ἄλλην πόλιν, παραγγείλας περιτειχίζειν τὴν πόλιν ἔστ' ἂν ἀφίκηται αὐτός. (6) Καὶ γίγνεται ἐκδρομὴ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἀμφὶ Ἀλκέταν. Οὐ χαλεπῶς δὲ τρεψάμενοι αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες εἴσω τοῦ τείχους ἐς τὴν πόλιν ἀποστρέφουσι. Καὶ Κοῖνῳ οὐ προχωρεῖ τὰ ἐν τοῖς Βάζιροις, ἀλλὰ πιστεύοντες γὰρ τοῦ χωρίου τῇ ὀχυρότητι, ὅτι ὑπερύψηλόν τε ἦν καὶ πάντῃ ἀκριβῶς τετειχισμένον, οὐδὲν ξυμβατικὸν ἐνεδί-
20 ὄσαν.

7. Ταῦτα μαθὼν Ἀλέξανδρος ὄρμητο μὲν ὡς ἐπὶ Βάζιρα· γνοὺς δὲ ὅτι τῶν προσοίκων τινὲς βαρβάρων παρίεναι ἐς τὰ Ὄρα τὴν πόλιν λαθόντες μέλλουσι, πρὸς Ἀθισάρου ἐπὶ τῷδε ἐσταλμένοι, ἐπὶ τὰ Ὄρα πρῶτον ἦγε· Κοῖνον δὲ ἐπιτειχίσει τῇ πόλει τῶν Βαζίρων καρτερόν τι χωρίον προσέταξε, καὶ ἐν τούτῳ φυλακὴν καταλιπόντα ἀποχωρῶσαν, ὡς μὴ ἄδεια εἴη τοῖς ἐν τῇ πόλει χρῆσθαι τῇ χώρᾳ, αὐτὸν ἄγοντα τῆς στρατιᾶς τὴν λοιπὴν παρ' αὐτὸν ἰέναι. (8) Οἱ δὲ ἐκ τῶν Βαζίρων ὡς εἶδον ἀπιόντα ξὺν τῷ πλείστῳ τῆς στρατιᾶς τὸν Κοῖνον, καταφρονήσαντες τῶν Μακεδόνων, ὡς οὐ γενομένων ἂν σφισιν ἀξιωμαχῶν, ἐπεκθέουσι ἐς τὸ πεδίον· καὶ γίγνεται αὐτῶν μάχη καρτερά. Καὶ ἐν ταύτῃ πίπτουσι μὲν τῶν βαρβάρων ἐς πεντακοσίους, ζῶντες δὲ ἐλήφθησαν ὑπὲρ τοὺς ἑβδομήκοντα· οἱ δὲ λοιποὶ ἐν τῇ πόλει ξυμφυγόντες βεβαιότερον ἤδη εἰργοντο τῆς χώρας ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ ἐπιτειχίσματος. (9) Καὶ Ἀλεξάνδρῳ δὲ τῶν Ὄρων ἡ πολιορκία οὐ χαλεπὴ ἐγένετο, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἐφόδου προσβαλὼν τοῖς τείχεσι τῆς πόλεως ἐκράτησε, καὶ τοὺς ἐλέφαντας τοὺς ἐγκαταλειφθέντας ἔλαβε.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Καὶ ταῦτα οἱ ἐν τοῖς Βαζίροις ὡς ἔμαθον, ἀπογνόντες τὰ σφέτερα πράγματα ἀμφὶ μέσας νύκτας τὴν πόλιν ἐκλείπουσιν. Ὡς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι ἔπραττον· ἀπολιπόντες τὰς πόλεις ξύμπαντες ἐφευγον ἐς τὴν πέτραν τὴν ἐν τῇ χώρᾳ τὴν Ἄορνον καλουμένην. Μέγα γάρ τι τοῦτο χρῆμα πέτρας ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἐστί, καὶ λόγος ὑπὲρ αὐτῆς κατέχει οὐδὲ Ἡρακλεῖ τῷ Διὸς ἄλωτὸν γενέσθαι τὴν πέτραν. (2) Εἰ μὲν δὴ καὶ ἐς Ἰνδοὺς ἀφίκετο ὁ Ἡρακλῆς ὁ Θεβαῖος ἢ ὁ Τύριος ἢ

Alexandro nuntiata sunt, eadem nocte colle in quo constiterant copiis suis circumcesso, omnes ad internecionem cecidit : urbemque propugnatoribus vacuum prolinus vi capit, in eaque Assaceni matrem et filiam. Ab Alexandri partibus xxv tantum in universa obsidione desiderati.

5. Exinde Cœnum Bazira mittit, ratus oppidanos, Assacenorū expugnatione audita deditionem facturos. Attalum vero et Alctam ac Demetrium equitatus præfectum ad Ora oppidum mittit, utque urbem muro in orbem ducto intercludant, tantisper dum ipse advenerit, jubet. (6) Oppidani in Alctam excursionem faciunt : quos Macedones facile repulsos atque in urbem rejectos muris clauserunt. At Cœno Bazirensium obsidio non statim ex sententia successit. Siquidem oppidani loci munitione freti (erat enim urbs et excelso loco sita, et valido muro omni ex parte cincta) nullam deditionis significationem edebant.

7. Quo cognito, Alexander confestim Bazira versus movere cœpit : quum vero accepisset nonnullos barbarorum finitimorum in Ora urbem clam se immissuros, ab Abisaro ad id missos, primum Ora cum exercitu petit : Cœnum vero apud Bazira munitam arcem exstruere, præsidioque in ea relicto, quod oppidanis agri usum impedire posset, reliquum exercitum ad se ducere jubet. (8) Bazirenses Cœnum cum maxima copiarum parte decessisse conspicati, contempta Macedonum qui relictis erant paucitate, in planitiem excurrunt. Acrisque inter eos conflictus fit : quingentis barbaris ea pugna caesis, vivis supra septuaginta captis : reliqui in urbem repulsi, acrius deinceps ab excursionem in agrum, ab iis qui in arce ex adverso murorum exstructa erant, arcebantur. (9) Neque vero laboriosa Alexandro Ororum obsidio fuit. Primo enim impetu in muros facto urbem expugnavit et elephantos qui ibi relictis erant cepit.

CAP. XXVIII.

Bazirenses Ororum expugnatione audita viribus suis diffisi sub mediam noctem urbem deserunt, Quod et reliqui barbari imitati sunt. Omnes enim desertis oppidis in petram hujus tractus sese receperunt, quam Aornum vocant. Ingens porro erat hæc petra ejus regionis munimentum, fama que est, ne ab ipso quidem Hercule ab Jove sato expugnari eam potuisse. (2) Ego vero an Hercules Thebanus aut Tyrius aut Ægyptius ad Indos penetrarit, nihil

ὁ Αἰγύπτιος, ἐς οὐδέτερα ἔχω ἰσχυρίσασθαι· μᾶλλον δὲ δοκῶ ὅτι οὐκ ἀφίκετο, ἀλλὰ πάντα γὰρ ὅσα χαλεπὰ οἱ ἄνθρωποι ἐς τοσόνδε ἄρα αὐξοῦσιν αὐτῶν τὴν χαλεπότητα ὡς καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἂν ἄπορα γενέσθαι μυθεύειν.

5 **Κ**ἀγὼ ὑπὲρ τῆς πέτρας ταύτης οὕτω γινώσκω, τὸν Ἡρακλέα ἐς κόμπον τοῦ λόγου ἐπιφημίζεσθαι. (3) Τὸν μὲν δὴ κύκλον τῆς πέτρας λέγουσιν ἐς διακοσίους σταδίου μάλιστ' εἶναι, ὕψος δὲ αὐτῆς, ἵνα περ χθαμαλώτατον, σταδίων ἔνδεκα, καὶ ἀνάβασιν χειροποίητον μίαν χαλεπὴν· εἶναι δὲ καὶ ὕδωρ ἐν ἄκρᾳ τῇ πέτρᾳ πολὺ καὶ καθαρὸν, πηγὴν ἀνίσχουσαν, ὡς καὶ ἀποβρεῖν ἀπὸ τῆς πηγῆς ὕδωρ, καὶ ὕλην καὶ γῆν ἀγαθὴν ἐργάσιμον ὅσῃν καὶ χιλίοις ἀνθρώποις ἀποχρῶσαν ἂν εἶναι ἐργάζεσθαι.

15 **4.** Καὶ ταῦτα ἀκούοντα Ἀλέξανδρον πόθος λαμβάνει ἐξελεῖν καὶ τοῦτο τὸ ὄρος, οὐχ ἥκιστα ἐπὶ τῷ ἀμφὶ τὸν Ἡρακλέα μύθῳ πεφημισμένῳ. Τὰ μὲν δὲ Ὄρα καὶ τὰ Μάσσαγα φρούρια ἐποίησεν ἐπὶ τῇ χώρᾳ· τὰ Βάζιρα δὲ πόλιν ἐξέτειχε. (5) Καὶ οἱ ἀμφὶ Ἡρασιώνᾳ τε καὶ Περδίκκῃ αὐτῷ ἄλλην πόλιν ἐκτελείσαντες (Ὀροβάτις ὄνομα τῇ πόλει ἦν), καὶ φρουρὰν καταλιπόντες ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἦσαν· ὡς δὲ ἀφίκοντο, ἔπρασσον ἤδη ὅσα ἐς τὸ ζεῦξαι τὸν Ἰνδὸν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐτέτακτο.

25 **6.** Ἀλέξανδρος δὲ τῆς μὲν χώρας τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ σατράπην κατέστησε Νικάνορα τῶν ἐταίρων. Αὐτὸς δὲ τὰ μὲν πρῶτα ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἦγε, καὶ πόλιν τε Πευκελαῶτιν οὐ πόρρω τοῦ Ἰνδοῦ ὠκισμένην ὁμολογίᾳ παρεστήσατο καὶ ἐν αὐτῇ φρουρὰν καταστήσας τῶν Μακεδόνων καὶ Φίλιππον ἐπὶ τῇ φρουρᾷ ἡγεμόνα, ὃ δὲ καὶ ἄλλα προσηγάγετο μικρὰ πολίσματα πρὸς τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ ὠκισμένα. Ξυνείποντο δὲ αὐτῷ Κωφαιῶς τε καὶ Ἀσσαγέτης οἱ ὑπαρχοὶ τῆς χώρας. (7) Ἀφικόμενος δὲ ἐς Ἐμβόλιμα πόλιν, ἣ
30 ξύνεγγυς τῆς πέτρας τῆς Ἀόρνου ὠκεῖτο, Κράτερον μὲν ξὺν μέρει τῆς στρατιᾶς καταλείπει αὐτοῦ, σιτόν τε ἐς τὴν πόλιν ὡς πλεῖστον ξυνάγειν καὶ ὅσα ἄλλα ἐς χρόνιον τριβὴν, ὡς ἐντεῦθεν δρμωμένους τοὺς Μακεδόνας χρόνιῳ πολιορκίᾳ ἐκτροχῶσαι τοὺς κατέχοντας τὴν πέτραν, εἰ
40 μὴ ἐξ ἐφόδου ληφθεῖη. (8) Αὐτὸς δὲ τοὺς τοξότας τε ἀναλαβὼν καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τὴν Κοίνου τάξιν καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης φάλαγγος ἐπιλέξας τοὺς κουφοτάτους τε καὶ ἅμα εὐοπλοτάτους καὶ τῶν ἐταίρων ἱππέων ἐς διακοσίους καὶ ἱπποτοξότας ἐς ἑκατὸν προσῆγε τῇ πέτρᾳ.
45 Καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ κατεστρατοπεδεύσατο ἵνα ἐπιτήδειον αὐτῷ ἐφαίνετο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὀλίγον προελθὼν ὡς πρὸς τὴν πέτραν αὐθις ἐστρατοπεδεύσατο.

habeo quod affirmare possim : potius tamen non eo penetrasse (omnia enim quæ difficilia sunt homines ut difficiliora esse videantur Herculem ipsum præstare nequivisse comminiscuntur), verum esse crediderim. Equidem de hac petra ita sentio, augendæ rei causa Herculis nomen adhibitum esse. (3) Ambitum hujus petræ cc stadiorum esse aiunt : altitudinem, qua humillima est, stadiorum xi ; uno tantum arduo calle, eoque manu facto, adiri posse. Multam etiam eamque purissimam in vertice petræ aquam e fonte edi indeque defluere : silvam etiam habere tantumque arabilis et fertilis agri, quantum mille homines colere possint.

4. Quibus cognitis Alexandrum magno ejus montis capiendi desiderio captum fuisse. Neque parum fabula illa de Hercule vulgata illum accendit. Itaque Oris et Massagis ad regionis præsidium firmatis, Baziræ muros exstruxit. (5) Pephæstion interea et Perdiccas alia urbe Alexandri jussu instaurata (Orobatis urbi nomen erat) et relicto ibidem præsidio, ad Indum flumen moverunt. Quo ubi venerunt, omnia quæ de ponte jungendo Alexander imperarat faciunt.

6. Regioni cis Indum sitæ Alexander ex amicis Nicanorem satrapam constituit. Ipse primum ad Indum flumen movit, urbemque Peucelaotim haud procul ab amne sitam deditione recepit, præsidioque Macedonum imposito Philippoque ei præfecto multa præterea ignobilia oppida ad Indum amnem sita subegit, comitantibus eum Cophæo et Assagete præsidibus provinciæ. (7) Postquam vero Embolima venit, quæ urbs non procul a petra Aorno sita est, Craterum cum parte exercitus ibi relinquit, utque frumentum quantum posset aliaque necessaria ad longi temporis moram ibi faciendam in urbem convehat jubet, ut inde progressi Macedones, diuturna obsidione eos qui petram tenebant conficerent, si primo impetu capi non posset. (8) Ipse assumptis sagittariis atque Agrianis Cœnique agmine et ex reliqua phalange delectis iis qui et expeditiores et melius armati essent, præterea ex equitatu amicorum ducentis ac sagittariis equestribus centum, exercitum ad petram admovit. Ac primo quidem die castra commodo loco ponit. Postero die propius ad petram rursum castra locat.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Καὶ ἐν τούτῳ ἤκον παρ' αὐτὸν τῶν προσχώρων τινές, σφᾶς τε αὐτοὺς ἐνδιδόντες καὶ ἠγήσασθαι φάσκοντες ἐς τῆς πέτρας τὸ ἐπιμαχώτατον, ὅθεν οὐ χαλεπὸν αὐτῷ ἔσεσθαι ἐλεῖν τὸ χωρίον. Καὶ ζὺν τούτοις πέμπει
 5 Πτολεμαῖον τὸν Λάγου τὸν σωματοφύλακα, τοὺς τε Ἀγριᾶνας ἄγοντα καὶ τοὺς ψιλοὺς τοὺς ἄλλους καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἐπιλέκτους, προστάξας, ἐπειδὴν καταλάβῃ τὸ χωρίον, κατέχειν μὲν αὐτὸ ἰσχυρᾷ φυλακῇ, οἱ δὲ σημαίνειν ὅτι ἔχεται. (2) Καὶ Πτολεμαῖος ἐλθὼν ὁδὸν
 10 τραχεῖάν τε καὶ δύσπορον λαυθάνει τοὺς βαρβάρους κατασχὼν τὸν τόπον· καὶ τοῦτον χάρακι ἐν κύκλῳ καὶ τάφρῳ ὀχυρώσας πυρσὸν αἶρει ἀπὸ τοῦ ὄρους ἔνθεν ὀφθῆσθαι ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐμελλε. Καὶ ὄφθη τε ἅμα ἡ φλόξ καὶ Ἀλεξάνδρος ἐπῆγε τῇ ὑστεραίᾳ τὴν στρα-
 15 τιάν ἀμυνομένων δὲ τῶν βαρβάρων οὐδὲν πλέον αὐτῷ ὑπὸ δυσχωρίας ἐγίγνετο. (3) Ὡς δὲ Ἀλεξάνδρῳ ἄπορον τὴν προσβολὴν κατέμαθον οἱ βάρβαροι, ἀναστρέψαντες τοῖς ἀμφὶ Πτολεμαῖον αὐτοὶ προσέβαλλον· καὶ γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Μακεδόνων μάχῃ καρτερά, τῶν μὲν
 20 διασπάσαι τὸν χάρακα σπουδῆν ποιουμένων, τῶν Ἰνδῶν, Πτολεμαίου δὲ διαφυλάξαι τὸ χωρίον· καὶ μείον σχόντες οἱ βάρβαροι ἐν τῷ ἀκροβολισμῷ νυκτὸς ἐπιγε- νομένης ἀνεχώρησαν.

4. Ἀλεξάνδρος δὲ τῶν Ἰνδῶν τινὰ τῶν αὐτομόλων,
 25 πιστόν τε ἄλλως καὶ τῶν χωρίων δαήμονα, ἐπιλεξάμε- νος πέμπει παρὰ Πτολεμαῖον τῆς νυκτὸς, γράμματα φέροντα τὸν Ἰνδόν, ἵνα ἐγγέγραπτο, ἐπειδὴν αὐτὸς προσβάλλῃ τῇ πέτρᾳ, τὸν δὲ ἐπιέναι τοῖς βαρβάρους κατὰ τὸ ὄρος, μηδὲ ἀγαπᾶν ἐν φυλακῇ ἔχοντα τὸ χωρίον,
 30 ὡς ἀμφοτέρωθεν βαλλομένους τοὺς Ἰνδοὺς ἀμφιβόλους γίγνεσθαι. (5) Καὶ αὐτὸς ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἄρας ἐκ τοῦ στρατοπέδου προσῆγε τὴν στρατιάν κατὰ τὴν πρόσ- βασιν ἣ Πτολεμαῖος λαθῶν ἀνέβη, γνώμην ποιού- μενος ὡς εἰ ταύτῃ βιασάμενος ξυμμίξει τοῖς ἀμφὶ
 35 Πτολεμαῖον, οὐ χαλεπὸν ἔτι ἐσόμενον αὐτῷ τὸ ἔργον. Καὶ ξυνέβη οὕτως. (6) Ἔστε μὲν γὰρ ἐπὶ μεσημβρίαν ξυνειστήκει καρτερά μάχῃ τοῖς τε Ἰνδοῖς καὶ τοῖς Μα- κεδόσι, τῶν μὲν ἐκβιαζομένων ἐς τὴν πρόσβασιν, τῶν δὲ βαλλόντων ἀνιόντας· ὡς δὲ οὐκ ἀνίσταν οἱ Μακε-
 40 δόνες, ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις ἐπιόντες, οἱ δὲ πρόσθεν ἀνα- παύόμενοι, μόγις δὲ ἀμφὶ δειλὴν ἐκράτησαν τῆς παρόδου καὶ ξυνέμιξαν τοῖς ζὺν Πτολεμαίῳ. Ἐκεῖθεν δὲ ὁμοῦ ἤδη γενομένη ἡ στρατιὰ πᾶσα ἐπήγετο αὐθις ὡς ἐπ' αὐτὴν τὴν πέτραν· ἀλλὰ γὰρ ἔτι ἄπορος ἦν αὕτη ἡ
 45 προσβολή. Ταύτῃ μὲν δὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦτο τὸ τέλος γίγνεται.

7. Ὑπὸ δὲ τὴν ἑὼ παραγγέλλει στρατιώτῃ ἐκάστῳ
 κόπτειν χάρακα ἐκατὸν κατ' ἄνδρα. Καὶ οὗτοι κεχομ-
 50 ρυφῆς τοῦ λόφου ἵνα ἐστρατοπεδευκότες ἦσαν ὡς ἐπὶ τὴν πέτραν χῶμα μέγα, ἔνθεν τοξεύματά τε ἂν ἐξικνεῖ- σθαι ἐς τοὺς προμαχομένους δυνατὰ αὐτῷ ἐφαίνετο

CAP. XXIX.

Interea finitimorum nonnulli ad eum venerunt deditionem
 facientes, viamque sese ostensuros dicentes, qua commodior
 petrae oppugnatio futura esset, parvoque negotio capi posset.
 Cum his Ptolemæum Lagi filium corporis custodem mittit,
 Agrianos secum ducentem aliosque levis armaturæ et scu-
 tatorum lectissimos quosque jubens, ut quum oppidum
 occupasset, firmo id præsidio muniret, utque occupati
 loci significationem aliquam ederet. (2) Ptolemæus via
 ardua atque difficili contendens non sentientibus barbaris
 in verticem evadit, et loco in orbem vallo ac fossa commu-
 nito facem accensam ab ea parte montis qua conspici ab
 Alexandro posset tollit. Alexander conspecto flammæ
 splendore postridie exercitum admovit. At Barbaris
 acriter sese tuentibus, nihil tum ob locorum asperitatem
 effecit. (3) Quum vero barbari animadverterent Alexan-
 drum ab ea parte frustra niti, in Ptolemæum conversi fe-
 runtur. Atrox ibi cum Macedonibus pugna miscetur, Indis
 quidem vallum rescindere nitentibus, Ptolemæo omnibus
 viribus locum tutante. Demum barbari Macedonum
 velitari conflictu male excepti nocte interveniente retroce-
 dunt.

4. Alexander interea Indum quendam transfugam, fidum
 et locorum peritum, noctu cum literis ad Ptolemæum
 mittit. Quibus monet, ut quum ipse petram adoriretur,
 Ptolemæus eodem tempore ex monte impetum in hostes fa-
 ceret, neque in præsidio se continere contentus esset, ut
 utrinque petiti barbari in ambiguo versarentur. (5) Ipse
 prima luce castris motis exercitum ad eam partem ducit,
 qua Ptolemæus clam hostibus montem conscenderat, ita
 secum statuens, si impetu facto illac se cum Ptolemæo
 conjungere posset, non ita difficile negotium ei futurum.
 Quod quidem ita evenit. (6) Nam ad meridiem usque acre
 inter Indos et Macedones certamen fuit, his quidem
 conscendere nitentibus, illis subeuntes propulsantibus.
 Quum vero Macedones non desisterent alii aliis succedere,
 prioresque interim a labore reficerentur, vix ante noctem
 transitu potiti sese cum Ptolemæo junxerunt. Exinde
 quum jam omnes copiae una essent, rursus petram ado-
 riuntur. Sed ne hac quidem ratione petra subiri potuit.
 Atque ita dies ille consumptus est.

7. Sub lucem milites singulos centum palos cædere jubet.
 Quibus comportatis ingentem aggerem a summo colle in
 quo castra locarat ad petram molitur, unde et sagittæ et
 tela machinis excussa ad hostes pertingere possent: uni-

καὶ ἀπὸ μηχανῶν βέλη ἀφιέμενα· καὶ ἐχώννουσιν αὐτὸ πᾶς τις ἀντιλαμβάνομενος τοῦ ἔργου· καὶ αὐτὸς ἐφειστήκει θεατῆς καὶ ἐπαινήτης τοῦ ξὺν προθυμίᾳ περαιομένου, κολαστῆς δὲ τοῦ ἐν τῷ παραχρῆμα
 6 ἐκλιποῦς.

ΚΕΦ. Α΄.

Τῇ μὲν δὴ πρώτη ἡμέρᾳ ὡς ἐπὶ στάδιον ἔχουσαν αὐτῷ ὁ στρατός. Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν οἱ τε σφενδονῆται σφενδονῶντες ἐς τοὺς Ἰνδοὺς ἐκ τοῦ ἤδη κεχωσμένου καὶ ἀπὸ τῶν μηχανῶν βέλη ἀφιέμενα ἀνέστειλε τῶν
 10 Ἰνδῶν τὰς ἐκδρομὰς τὰς ἐπὶ τοὺς χωννύοντας. Καὶ ἐχώννυτο αὐτῷ ἐς τρεῖς ἡμέρας ξυνεχῶς τὸ χωρίον. Τῇ τετάρτῃ δὲ βιασάμενοι τῶν Μακεδόνων οὐ πολλοὶ κατέσχον ὀλίγον γήλοπον ἰσόπεδον τῇ πέτρᾳ· καὶ Ἀλέξανδρος οὐδὲν τι ἐλινύων ἐπῆγε τὸ χῶμα, ξυνάψαι
 15 ἐθέλων τὸ χωννύμενον τῷ γηλόφῳ ὄντινα οἱ ὀλίγοι αὐτῷ ἤδη κατεῖχον.

2. Οἱ δὲ Ἰνδοὶ πρὸς τε τὴν ἀδιήγητον τόλμαν τῶν ἐς τὸν γήλοπον βιασαμένων Μακεδόνων ἐκπλαγέντες καὶ τὸ χῶμα ξυνάπτου ἤδη ὄρωντες, τοῦ μὲν ἀποιμά-
 20 χεσθαι ἔτι ἀπέχοντο· πέμψαντες δὲ κήρυκα σφῶν παρ' Ἀλέξανδρον ἐθέλειν ἔφασκον ἐνδοῦναι τὴν πέτραν, εἴ σφισι σπένδοιτο. Ἰνώμην δὲ πεποίησαν ἐν τῷ ἔτι διαμέλλοντι τῶν σπονδῶν διαγαγόντες τὴν ἡμέραν νυκτὸς ὡς ἕκαστοι διασχεδάνυσθαι ἐπὶ τὰ σφέτερα
 25 ἤθη. (3) Καὶ τοῦτο ὡς ἐπύθετο Ἀλέξανδρος, ἐνδίδωσιν αὐτοῖς χρόνον τε ἐς τὴν ἀποχώρησιν καὶ τῆς φυλακῆς τὴν κύκλωσιν τὴν πάντη ἀφελεῖν. Καὶ αὐτὸς ἔμενεν ἔστε ἤρξαντο τῆς ἀποχωρήσεως· καὶ ἐν τούτῳ ἀναλαθῶν τῶν σωματοφυλάκων καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἐς
 30 ἑπτακοσίους κατὰ τὸ ἐκλελειμμένον τῆς πέτρας ἀνέρχεται ἐς αὐτὴν πρῶτος, καὶ οἱ Μακεδόνες ἄλλος ἄλλῃ ἀνιμῶντες ἀλλήλους ἀνήεσαν. (4) Καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς ἀποχωροῦντας τῶν βαρβάρων τραπόμενοι ἀπὸ ξυνημά-
 35 τος, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ ἀπέκτειναν· οἱ δὲ καὶ πεφοβημένως ἀποχωροῦντες κατὰ τῶν κρημνῶν ρίψαντες σφᾶς ἀπέθανον. Εἶχετό τε Ἀλέξανδρῳ ἡ πέτρα ἢ τῷ Ἡρακλεῖ ἄπορος γενομένη, καὶ ἔθουεν ἐπ' αὐτῇ Ἀλέξανδρος καὶ κατεσκεύασε φρούριον, παραδοὺς Σισικόττῳ ἐπιμελεῖσθαι τῆς φρουρᾶς, ὃς ἐξ Ἰνδῶν
 40 μὲν πάλαι ἠύτομολῆκει ἐς Βάκτρα παρὰ Βῆσσον, Ἀλεξάνδρου δὲ κατασχόντος τὴν χώραν τὴν Βακτριάν ξυνεστράτευε τε αὐτῷ καὶ πιστὸς ἐς τὰ μάλιστα ἐφαίνετο.

5. Ἄρας δὲ ἐκ τῆς πέτρας ἐς τὴν τῶν Ἀσσακηῶν
 45 χώραν ἐμβάλλει. Τὸν γὰρ ἀδελφὸν τὸν Ἀσσακηνοῦ ἐξηγγέλλετο τοὺς τε ἐλέφαντας ἔχοντα καὶ τῶν προσχώρων βαρβάρων πολλοὺς ξυμπεφευγέναι ἐς τὰ ταύτη ὄρη. (6) Καὶ ἀφικόμενος ἐς Δύρτα πόλιν, τῶν μὲν ἐνοικούντων οὐδένα καταλαμβάνει οὐδὲ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ
 50 πρὸς τῇ πόλει· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν Νεάρχον τε καὶ

versoque exercitu ad opus intento, ipse et spectator et laudator adstabat, eos quidem qui magna contentione opus promovebant collaudans : segniores vero castigans.

CAP. XXX.

Ac primo quidem die exercitus in stadii longitudinem aggerem perduxit. Postero die funditores per aggeris partem jam perfectam dispositi et tela machinis excussa facile Indorum in eos qui aggerem struebant excursiones reserunt. Atque ita triduum in struendo indesinenter aggere consumpsit. Quarto die quum Macedones aliquot collem quendam petrae oppositum, aequalis cum ea altitudinis, cepissent, Alexander confestim aggerem ad eum collem quem pauci suorum jam tenebant continuare statuit.

2. Barbari ob incredibilem Macedonum qui collem illum superarant audaciam attoniti, aggeremque jam ad collem perductum conspicati, a defensione desistunt, missoque ad Alexandrum caduceatore spondent sese, si pacisci cum iis velit, petrae deditioem facturos. Consilium vero ipsorum erat, ut totum illum diem pactionibus faciendis transigentes, noctu sese quisque in domos suas reciperent.

(3) Quo cognito Alexander tempus satis amplum iis ad discedendum concessit, omni praesidio per circuitum amoto. Ipseque ibi tantisper dum discedere inciperent mansit. Posthæc assumtis ex custodibus corporis et scutatis dcc, primus in desertam ab hostibus petram conscendit. Macedones quoque, alius alia sese mutuo subtrahentes, eodem ascenderunt. (4) Exinde in recedentes barbaros signo dato conversi multos in fuga interfecerunt. Nonnulli eorum trepide fugientes, per praecipitia delapsi perierunt. Alexander potitus petra, quam ne Hercules quidem ipse superare potuerat, sacrificio in ea facto, praesidium imposuit, eique Siscottum praefecit, qui multo ante ex Indis Bactra ad Bessum transfugerat, et postquam Alexander Bactrianorum regionem subjugarat, conjunctis cum eo copiis fidelem imprimis ei operam navarat.

5. Alexander e petra in Assacenorum regionem movit. Assaceni enim fratrem cum elephantis et finitimorum barbarorum non exigua manu in illius regionis montes confugisse acceperat. (6) Quumque ad urbem Dyrtam pervenisset, neminem incolarum aut in ea aut in vicina regione reperit. Postero autem die Nearchum et Antiochum, quorum uterque mille scutatis praefectus erat, emittit. Ac Nearcho

Ἀντίογον τοὺς χιλιάρχους τῶν ὑπασπιστῶν ἐκπέμπει· καὶ Νεάρχῳ μὲν τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς ψιλοὺς ἄγειν ἔδωκεν, Ἀντιόχῳ δὲ τὴν τε αὐτοῦ χιλιarchίαν καὶ δύο ἐπὶ ταύτῃ ἄλλας. Ἐστέλλοντο δὲ τὰ τε χωρία κατο-
5 ψόμενοι καὶ εἴ ποῦ τινὰς τῶν βαρβάρων ξυλλαβεῖν ἐς ἔλεγχον τῶν κατὰ τὴν χώραν, τῶν τε ἄλλων καὶ μάλιστα δὴ τὰ ἀμφὶ τοὺς ἐλέφαντας ἔμελεν αὐτῷ μαθεῖν.

7. Αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἤδη ἦγε, καὶ
10 ἡ στρατιὰ αὐτῷ ὠδοποιεῖτο πρόσω ἰοῦσα ἄπορα ἄλλως ὄντα τὰ ταύτῃ χωρία. Ἐνταῦθα ξυλλαμβάνει ὀλίγους τῶν βαρβάρων, καὶ παρὰ τούτων ἔμαθεν ὅτι οἱ μὲν ἐν τῇ χώρᾳ Ἰνδοὶ παρὰ Ἀβισάρῃ ἀποπεφευγότες εἶεν, τοὺς ἐλέφαντας δὲ ὅτι αὐτοῦ κατέλιπον νέμεσθαι πρὸς
15 τῷ ποταμῷ τῷ Ἰνδῷ· καὶ τούτους ἠγγήσασθαι οἱ τὴν ὁδὸν ἐκέλευσεν ὡς ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας. (8) Εἰσὶ δὲ Ἰνδῶν πολλοὶ κυνηγέται τῶν ἐλεφάντων, καὶ τούτους σπουδῇ ἀμφ' αὐτὸν εἶχεν Ἀλέξανδρος, καὶ τότε ἐθήρα ξὺν τούτοις τοὺς ἐλέφαντας· καὶ δύο μὲν αὐτῶν ἀπόλ-
20 λυνται κατὰ κρημονοῦ σφᾶς ῥίψαντες ἐν τῇ διώξει, οἱ δὲ ἄλλοι ξυλληφθέντες ἔφερόν τε τοὺς ἀμβάτας καὶ τῇ στρατιᾷ ξυνετάσσοντο. (9) Ἐπεὶ δὲ καὶ ὕλη ἐργασίμῳ ἐνέτυχε παρὰ τὸν ποταμὸν, καὶ αὕτη ἐκόπη αὐτῷ ὑπὸ τῆς στρατιᾶς καὶ ναῦς ἐποιήθησαν. Καὶ αὗται κατὰ
25 τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἠγόντο ὡς ἐπὶ τὴν γέφυραν ἦντινα Ἰφαιστίων καὶ Περδίκκας αὐτῷ ἐξωχοδομηκότες πάλαι ἦσαν.

BIBAIION ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α΄.

Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἦντινα μεταξὺ τοῦ τε Κωφῆ-
νος καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐπέγηθεν Ἀλέξανδρος, καὶ
30 Νύσαν πόλιν ὀκίσθαι λέγουσι· τὸ δὲ κτίσμα εἶναι Διονύσου· (2) Διόνυσον δὲ κτίσαι τὴν Νύσαν ἐπεὶ τε Ἰνδοὺς ἐχειρώσατο, ὅστις δὴ οὗτος ὁ Διόνυσος καὶ ὁπότε ἡ θῆεν ἐπ' Ἰνδοὺς ἐστράτευσεν· οὐ γὰρ ἔγω συμβα-
λεῖν εἴ ὁ Θεβαῖος Διόνυσος ἐκ Θεβῶν ἢ καὶ ἐκ Τμώλου
35 τοῦ Λυδίου ὄρμηθεις ἐπ' Ἰνδοὺς ἦχε στρατιὰν ἄγων, τοσαῦτα μὲν ἔθνη μάχιμα καὶ ἄγνωστα τοῖς τότε Ἑλ-
λησιν ἐπελθόν, οὐδὲν δὲ αὐτῶν ἄλλο ὅτι μὴ τὸ Ἰνδῶν βία χειρωσάμενος· πλὴν γε δὴ ὅτι οὐκ ἀκριβῆ ἐξε-
40 θαστὴν γρῆ εἶναι τῶν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ἐκ παλαιοῦ μεμυ-
θευμένον. Τὰ γάρ τοι κατὰ τὸ εἰκὸς ξυντιθέντι οὐ πιστά, ἐπειδὴν τὸ θεῖόν τις προσθῆ τῷ λόγῳ, οὐ πάντῃ ἄπιστα φαίνεται.

3. Ὡς δὲ ἐπέβη τῇ Νύσῃ Ἀλέξανδρος, ἐκπέμπουσι παρ' αὐτὸν οἱ Νυσαῖοι τὸν κρατιστεύοντα σφῶν, ὄνομα δὲ
45 ἦν αὐτῷ Ἀκουφίς, καὶ ξὺν αὐτῷ πρέσβεις τῶν δοκιμω-
τάτων τριάκοντα, δεησομένους Ἀλεξάνδρου ἀφείναι τῷ

quidem Agrianos et alios levis armaturæ, Antiocho ad mille scutatos quos ducebat alia duo milia adjungit. Hos speculatum in illa loca mittit, et an forte nonnullos ex barbaris comprehendere possint, e quibus cum alia ad regionis notitiam pertinentia tum de elephantis cognoscere.

7. Ipse ad Indum flumen pergit : exercitu qui viam faceret præmisso. Neque enim aliter ea loca transiri possunt. Eo loci barbaris nonnullis captis certior factus est Indos ejus regionis ad Abisarem confugisse. Elefantos in paucis apud Indum amnem relictos esse. Quo cognito ut se ad eum locum ubi elephanti erant ducant jubet. (8) Sunt autem Indorum multi elefantorum venatores, et ob id Alexander hos apud se caros habebat. Ac tum quidem cum his elefantos venatus est. Duo inter persequendum e præcipitiis lapsi perierunt : reliqui capti admissis sessoribus exercitui admoti sunt. (9) Silvam quoque cæduam apud flumen nactus ab exercitu cædi navesque ædificari jussit, quibus in Indum flumen subductis, ad pontem quem jam multo ante Hephæstion et Perdicas construxerant, vectus est.

LIBER QUINTUS.

CAP. I.

In hac regione, quam inter Cophenem et Indum fluvios interjacentem Alexander aggressus est, Nysam etiam urbem sitam esse ferunt, a Baccho conditam eo tempore quo Indos domuit. (2) Quisnam vero is Bacchus fuerit et quando aut unde Indis bellum intulerit, conjicere non possum sitne is qui Thebanus ex Thebis, an vero ex Tmolo Lydiæ profectus in Indos exercitum duxerit; qui quum tot bellicosas et tum temporis Græcis ignotas gentes adierit, nullam ex iis præterquam Indorum vi subegit. Ceterum ea quæ de diis veteres fabulis suis conscripsere, non nimium curiose pervestiganda sunt. Scripta enim quibus merito fides derogari posset, quando numinis alicujus mentio accedit, fit ut non omnino incredibilia esse videantur.

3. Alexander itaque simulac Nysam cum exercitu venit, oppidani Acuphim principem civitatis ad eum mittunt, et cum eo legatos xxx ex primoribus, orantes uti numini suo urbem liberam relinquat. (4) Legati ad Alexandri taber-

θεῶ τὴν πόλιν. (4) Παρελθεῖν τε δὴ ἐς τὴν σκηνὴν τὴν Ἀλεξάνδρου τοὺς πρέσβεις καὶ καταλαβεῖν καθήμενον κεκονιμένον ἔτι ἐκ τῆς ὁδοῦ ξὺν τοῖς ὅπλοις τοῖς τε ἄλλοις καὶ τὸ κράνος αὐτῷ περιεκείμενον καὶ τὸ δόρυ ἔχοντα· θαμβῆσαι τε ἰδόντας τὴν ὄψιν καὶ πεσόντας ἐς γῆν ἐπὶ πολὺ σιγὴν ἔχειν. Ὡς δὲ ἐξάνεστησέ τε αὐτοὺς Ἀλέξανδρος καὶ θαρβῆν ἐκέλευσε, τότε δὴ τὸν Ἄκουφιν ἀρξάμενον λέγειν ὄδε·

5. « ὦ βασιλεῦ, δέονταί σου Νυσαῖοι ἔἶσαι σφᾶς ἐλευθέρους τε καὶ αὐτονόμους αἰδοῖ τοῦ Διονύσου. Διόνυσος γὰρ ἐπειδὴ χειρωσάμενος τὸ Ἰνδῶν ἔθνος ἐπὶ Θάλασσαν ὀπίσω κατῆει τὴν Ἑλληνικὴν, ἐκ τῶν ἀπομάχων στρατιωτῶν, οἳ δὴ αὐτῷ καὶ Βάκχοι ἦσαν, κτίζει τὴν πόλιν τήνδε μνημόσυνον τῆς αὐτοῦ πλάνης τε καὶ νίκης τοῖς ἔπειτα ἐσόμενον, καθάπερ οὖν καὶ σὺ αὐτὸς Ἀλεξάνδρειάν τε ἔκτισας τὴν πρὸς Καυκάσῳ ὄρει καὶ ἄλλην Ἀλεξάνδρειαν ἐν τῇ Αἰγυπτίων γῆ, καὶ ἄλλας πολλὰς τὰς μὲν ἔκτισας ἤδη, τὰς δὲ καὶ κτίσεις ἀνά χρόνον, οἷα δὴ πλείονα Διονύσου ἔργα ἀποδειξάμενος. (6) Νύσαν τε οὖν ἐκάλεσε τὴν πόλιν ὁ Διόνυσος ἐπὶ τῆς τροφοῦ τῆς Νύσης καὶ τὴν χώραν Νυσαίαν· τὸ δὲ ὄρος ὃ τιπερ πλησίον ἐστὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦτο Μηρὸν ἐπωνόμασε Διόνυσος, ὅτι δὴ κατὰ τὸν μῦθον ἐν μηρῷ τῷ τοῦ Διὸς ἠβύθη. Καὶ ἐκ τούτου ἐλευθέραν τε οἰκοῦμεν τὴν Νύσαν καὶ αὐτοὶ αὐτόνομοι καὶ ἐν κόσμῳ πολιτεύοντες· τῆς δὲ ἐκ Διονύσου οἰκίσεως καὶ τότε σοι γενέσθω τεκμήριον· κητὸς γὰρ οὐκ ἄλλη τῆς Ἰνδῶν γῆς φυόμενος παρ' ἡμῖν φύεται. »

ΚΕΦ. Β΄.

Καὶ ταῦτα πάντα Ἀλεξάνδρῳ πρὸς θυμοῦ ἐγίγνετο ἀκούειν καὶ ἤθελε πιστὰ εἶναι τὰ ὑπὲρ τοῦ Διονύσου τῆς πλάνης μυθεύμενα· καὶ κτίσμα εἶναι Διονύσου τὴν Νύσαν ἤθελεν, ὡς ἤδη τε ἤκειν αὐτὸς ἐνθα ἦλθε Διόνυσος καὶ ἐπ' ἐκεῖνα ἂν ἐλθεῖν Διονύσου· οὐδ' ἂν Μακεδόνας τὸ πρόσω ἀπαξιῶσαι συμπονεῖν οἳ ἔτι κατὰ ζῆλον τῶν Διονύσου ἔργων. (2) Καὶ δίδωσιν ἐλευθέρους τε εἶναι τοὺς οἰκήτορας τῆς Νύσης καὶ αὐτονόμους. Ὡς δὲ καὶ τοὺς νόμους ἐπίθετο αὐτῶν καὶ ὅτι πρὸς τῶν ἀρίστων τὸ πολίτευμα ἔχεται, ταῦτά τε ἐπῆνεσε καὶ ἠξίωσε τῶν τε ἰππέων οἳ ξυμπέμψαι ἐς τριακασίους καὶ τῶν προεστώτων τοῦ πολιτεύματος, ἦσαν δὲ καὶ αὐτοὶ τριακασίοι, ἑκατὸν τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξαμένους. Ἄκουφιν δὲ εἶναι τὸν ἐπιλεγόμενον, ὅντινα καὶ ὑπαρχον τῆς χώρας τῆς Νυσαίας κατέστησεν αὐτός. (3) Τὸν δὲ Ἄκουφιν ταῦτα ἀκούσαντα ἐπιμειδιάσαι λέγεται τῷ λόγῳ· καὶ Ἀλεξάνδρῳ ἐρέσθαι ἐφ' ὅτῳ ἐγάλασεν· ἀποκρίνασθαι δ' Ἄκουφιν· Καὶ πῶς ἂν, ὦ βασιλεῦ, μία πόλις ἑκατὸν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἐρημωθεῖσα ἔτι καλῶς πολιτεύοιτο; ἀλλὰ σὺ, εἴ σοι μέλει Νυσαίων, τοὺς ἰππέας μὲν ἄγεσθαι τοὺς τριακασίους καὶ εἰ βούλει, ἔτι τούτων πλείονας· ἀντὶ δὲ τῶν ἑκατῶν,

naculum adducti, quum illum sedentem nondum deterso pulvere, omni adhuc armatura indutum; galeaque tectum, et lanceam manu tenentem vidissent, aspectu ejus perterrefacti in terram prociderunt, diuque silentium tenuerunt. Postquam vero Alexander surgere illos bonoque animo esse jussit, Acuphim ita orsum :

5. « Orant te, o rex, Nysæi, uti Liberi patris reverentia adductus civitatem ipsis liberam legibusque suis utentem relinuas. Bacchus enim debellatis Indis quum ad Græcænicum mare reverteretur, ex militibus rude donatis, qui et ipsi Bacchici erant, hanc urbem condidit, quæ perpetuum peregrinationis victoriaeque suæ monumentum posteris exstaret, quemadmodum tu ipse Alexandriam ad Caucasum montem condidisti, aliamque in Ægyptiorum regione, aliasque multas partim jam exædificasti, partim in posterum ædificabis : utpote qui jam plura quam Bacchus præstiteris. (6) Nysam autem vocavit urbem a nutrice Nysa, et provinciam Nysæam; montem vero qui urbi imminet, Meron [*hoc est femur*] vocari voluit, quod secundum fabulas in femore Jovis succrevit. Ex eo tempore liberam Nysam incolimus nostrisque legibus utentes composite vivimus. Eam vero a Libero patre ædificatam esse, hoc etiam tibi documento esse potest, quod nusquam alibi apud Indos hedera nascitur. »

CAP. II.

Grata Alexandro Acuphis oratio accidit. Cupiebat enim fide digna esse quæ de Bacchi peregrinatione fabulæ narrant : facileque credi volebat, Nysam ab eo conditam fuisse, quippe quod jam eo quo Bacchus pervenisset, et ulterius quam Bacchus progressurus esset : et Macedonas non illibenter cum ipso æmulatione quadam rerum a Baccho gestarum posteriores labores adituros putabat. (2) Itaque Nysæis civibus libertatem, utque suis legibus uterentur concessit. Deinde quum leges eorum cognovisset, eosque rempublicam ex optimatibus constitutam habere, illorum institutum collaudavit, et trecentos equites ad se mitti jussit, cum centum præcipuis ex iis qui rempublicam regerent (qui et ipsi trecenti erant) sibi delectis. Acuphis autem voluit eos deligere; quem quidem ipse præsidem Nysææ provinciae constituit. Ad hæc postulata Acuphim subrisisse ferunt, (3) et Alexandro interrogante causam risus, respondisse Acuphim, Quonam pacto, o rex, civitas centum bonis viris privata recte deinceps gubernari queat? At tu, si Nysæorum salus tibi cordi est, equites quidem centum, ~~et~~ si velis plures accipe; sed pro centum quos ex optimis deligi tibi jubes, ducentos ex deterioribus dari patiare, ut si quando huc revertaris, civitatem pristinum statum de-

οὔστινας τοὺς ἀρίστους ἐπιλέξαι σὺ κελεύεις, διπλα-
 σίους τῶν ἄλλων τῶν κακῶν ἀγεσθαι, ἵνα σοι καὶ αὐθις
 ἀφικομένῳ δεῦρο ἐν τῷ αὐτῷ τοῦτω κόσμῳ φανείῃ ἡ πό-
 λις. Ταῦτα λέγοντα, λέγειν γὰρ δόξαι φρόνιμα, πείσαι
 5 Ἀλέξανδρον. (4) Καὶ τοὺς μὲν ἰππέας ξυμπέμπειν
 οἱ ἐκέλευσε, τοὺς δὲ ἑκατὸν τοὺς ἐπιλέκτους μηκέτι αἰ-
 τῆσαι, ἀλλὰ μηδ' ἀντ' αὐτῶν ἄλλους· τὸν δὲ παῖδα
 ἄρα τοῦ Ἀκούφιος καὶ τῆς θυγατρὸς τὸν παῖδα ξυμπέμ-
 ψαι αὐτῷ Ἀκουφιν.
 10 5. Ἀλέξανδρον δὲ πόθος ἔλαβεν ἰδεῖν τὸν χῶρον ὅπου
 τινὰ ὑπομνήματα τοῦ Διονύσου οἱ Νυσαῖοι ἐκόμπαζον.
 Ἐλθεῖν τε ἐς τὸ ὄρος τὸν Μηρὸν ξὺν τοῖς ἐταίροις ἰπ-
 πεῦσι καὶ τῷ περικτῷ ἀγῆματι καὶ ἰδεῖν κισσοῦ τε ἀνά-
 πλεων καὶ δάφνης τὸ ὄρος καὶ ἄλση παντοῖα· καὶ
 15 ἰδεῖν σύσκιον καὶ θήρας ἐν αὐτῷ εἶναι θηρίων παντο-
 दाπῶν. (6) Καὶ τοὺς Μακεδόνας ἠδέως τὸν κισσὸν
 ἰδόντας, οἷα δὴ διὰ μακροῦ ὄφθέντα (οὐ γὰρ εἶναι ἐν
 τῇ Ἰνδῶν χώρα κισσόν, οὐδὲ ἵναπερ αὐτοῖς ἀμπελοι
 ἦσαν), στεφάνους σπουδῆ ἀπ' αὐτοῦ ποιεῖσθαι καὶ στε-
 20 φανώσασθαι ὡς εἶχον ἐφυμνωῦντας καὶ Διονύσον τε καὶ
 τὰς ἐπωνυμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλοῦντας. Θῦσαι τε αὐ-
 τοῦ Ἀλέξανδρον τῷ Διονύσῳ καὶ εὐωχηθῆναι ὁμοῦ τοῖς
 ἐταίροις. (7) Οἱ δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν, εἰ δὴ τῷ
 πιστὰ καὶ ταῦτα, πολλοὺς τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῶν οὐκ
 25 ἡμελημένων Μακεδόνων τῷ τε κισσῷ ἐστεφανωμένους
 καὶ ὑπὸ τῇ κατακλήσει τοῦ θεοῦ κατασχεθῆναι τε πρὸς
 τοῦ Διονύσου καὶ ἀνεύασαι τὸν θεὸν καὶ βακχεῦσαι.

ΚΕΦ. Γ'.

Καὶ ταῦτα ὅπως τις ἐθέλει ὑπολαβὼν ἀπιστεύτω ἢ
 πιστεύτω. Οὐ γὰρ ἔγωγε Ἐρατοσθένη τῷ Κυρηναίῳ
 30 πάντῃ ξυμφέρομαι, ὃς λέγει πάντα ὅσα ἐς τὸ θεῖον ἀνα-
 φέρεται ἐκ Μακεδόνων πρὸς χάριν τὴν Ἀλεξάνδρου ἐς
 τὸ ὑπέρογκον ἐπιφημισθῆναι. (2) Καὶ γὰρ καὶ σπῆλαιον
 λέγει ἰδόντας ἐν Παραπαμισάδαις τοὺς Μακεδόνας καὶ
 τινα μῦθον ἐπιχώριον ἀκούσαντας ἢ καὶ αὐτοὺς ξυθθέντας
 35 φημίσαι ὅτι τοῦτο ἄρα ἦν τοῦ Προμηθεῦς τὸ ἄντρον, ἵνα
 ἐδέδετο, καὶ ὁ αἰετὸς ὅτι ἐκεῖσε ἐφοῖτα δαισόμενος τῶν
 σπλάγγων τοῦ Προμηθεῦς, καὶ ὁ Ἡρακλῆς ὅτι ἐκεῖσε
 ἀφικόμενος τὸν τε αἰετὸν ἀπέχτεινε καὶ τὸν Προμηθεῖα
 τῶν δεσμῶν ἀπέλυσε. (3) Τὸν δὲ Καύκασον τὸ ὄρος
 40 ἐκ τοῦ Πόντου ἐς τὰ πρὸς ἑὼ μέρη τῆς γῆς καὶ τὴν
 Παραπαμισαδῶν χώραν ὡς ἐπὶ Ἰνδοῦς μεταγίειν τῷ
 λόγῳ τοὺς Μακεδόνας, Παραπάμισον ὄντα τὸ ὄρος αὐ-
 τοὺς καλοῦντας Καύκασον τῆς Ἀλεξάνδρου ἕνεκα δόξης,
 ὡς ὑπὲρ τὸν Καύκασον ἄρα ἔλθόντα Ἀλέξανδρον. (4)
 45 Ἐν τε αὐτῇ τῇ Ἰνδῶν γῇ βοῦς ἰδόντας ἐγκεχαυμένους
 ῥόπαλον τεκμηριούσθαι ἐπὶ τῷδε ὅτι Ἡρακλῆς ἐς Ἰν-
 δοῦς ἀφίκετο. Ὅμοια δὲ καὶ ὑπὲρ Διονύσου τῆς πλά-
 νης ἀπιστεῖ Ἐρατοσθένης· ἐμοὶ δὲ ἐν μέσῳ κείσθων
 οἱ ὑπὲρ τούτων λόγοι.
 50 5. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀφίκετο ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν,
 καταλαμβάνει γέφυραν τε ἐπ' αὐτῷ πεποιημένην πρὸς

cusque retinuisse intelligas. (4) His dictis (quod prudenter
 respondisse videretur) Alexandrum persuasum fuisse. atque
 equites quidem ut mitterentur jussisse: centum vero illos
 ex præcipuis delectos neque petiisse, neque eorum loco
 alios. Filium vero Acuphis, ejusque ex filia nepotem una
 ad Alexandrum missum.

5. Posthæc Alexandrum cupido cepit visendi locum in
 quo Nysæi monumenta quædam Bacchi esse gloriabantur:
 venisse igitur narrant in montem Merum cum equitatu ami-
 corum et peditum agemate, montem hedera lauroque refer-
 tum, lucosque opacos omni ferarum genere abundantes vi-
 disse. (6) Macedonibus hederæ conspectum jucundum fuisse,
 quam nimirum a multo tempore non vidissent (neque enim
 Indorum regio hederam fert, ne ibi quidem ubi vites sunt)
 coronasque ex ea fecisse, et capita redimitos Baccho hymnos
 cantasse, variis eum appellationibus invocantes: Alexan-
 drum ibi Baccho sacrificium fecisse, et cum amicis epula-
 tum esse. (7) Tradunt etiam nonnulli (si cui hæc credibilia
 videntur) multos non obscuri nominis Macedones hedera
 coronatos in eo epulo Bacchi numine correptos, bacchan-
 tes discurrisse.

CAP. III.

Cæterum his unicuique per me integrum sit fidem
 prout velit aut tribuere aut derogare. Neque vero Erato-
 stheni Cyrenæo prorsus assentior, qui auctor est, quicquid
 honoris numini a Macedonibus delatum fuit, in gratiam
 Alexandri supra modum exornatum esse. (2) Dicit etiam
 Macedones specum quandam apud Parapamisadas conspicu-
 tos, fabula quadam ab incolis audita aut ab ipsismet con-
 ficta sparsisse specum illam Promethei antrum esse, ubi
 religatus olim is fuit, aquilamque eo venire solitam quæ
 ejus viscera depasceretur: Herculis autem interventu aquilam
 interfectam, et Prometheum vinculis solutum. (3)
 Caucasum montem ex Ponto ad orientales terræ partes et
 Parapamisadarum regionem, ad Indos nimirum ea ratione
 Macedones suis sermonibus transferre, et Parapamisum
 montem Caucasum vocare in Alexandri gloriam, utpote qui
 Caucasum superarit. (4) Quumque in eadem Indorum
 regione boves vidissent, quibus clavæ inustæ essent, ex
 hoc conjectasse Herculem ad Indos pervenisse. Similia de
 Bacchi peregrinatione Eratosthenes improbat. Mihi vero
 hac de re sermo in medio relinquendus videtur.

5. Alexander ubi ad Indum pervenit, pontem jam ab
 Hephæstione perfectum reperit, multaque minora navigia,

Ἡφαιστίωνος καὶ πλοῖα πολλὰ μὲν σμικρότερα, δύο δὲ τριακοντόρους, καὶ παρὰ Ταξίλου τοῦ Ἰνδοῦ δῶρα ἤχοντα ἀργυρίου μὲν τάλαντα ἑς διακόσια, ἱερεῖα δὲ βούς μὲν τρισχιλίους, πρόβατα δὲ ὑπὲρ μύρια, ἐλέφαν-
 5 τας δὲ ἑς τριάκοντα. (6) Καὶ ἰππεῖς δὲ ἑπτακόσιοι αὐ-
 τοῦ Ἰνδῶν ἑς ξυμμαχίαν παρὰ Ταξίλου ἤχον, καὶ τὴν πόλιν Τάξιλα, τὴν μεγίστην μεταξὺ Ἰνδοῦ τε πο-
 ταμοῦ καὶ Ὑδάσπου, ὅτι αὐτῶ Ταξίλης ἐνόδιωσιν. Ἐν-
 ταῦθα οὖαι Ἀλέξανδρος τοῖς θεοῖς ὅσοις αὐτῶ νόμος καὶ
 10 ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικὸν καὶ ἵππικὸν ἐπὶ τῷ ποταμῷ·
 καὶ γίνεταί αὐτῶ ἐπὶ τῇ διαβάσει τὰ ἱερά.

ΚΕΦ. Δ΄.

Ὁ δὲ Ἰνδὸς ποταμὸς ὅτι μέγιστος ποταμῶν ἐστὶ τῶν
 κατὰ τὴν Ἀσίαν τε καὶ τὴν Εὐρώπην, πλὴν Γάγγου,
 καὶ τούτου Ἰνδοῦ ποταμοῦ, καὶ ὅτι αἱ πηγαὶ εἰσὶν αὐτῶ
 15 ἐπὶ τάδε τοῦ ὄρους τοῦ Παραπαμίσου ἢ Καυκάσου, καὶ
 ὅτι ἐκδίδωσιν εἰς τὴν μεγάλην θάλασσαν τὴν κατὰ Ἰν-
 δοῦς ὡς ἐπὶ νότον ἄνεμον, καὶ ὅτι δίστομός ἐστιν ὁ Ἰν-
 δὸς καὶ αἱ ἐκβολαὶ αὐτοῦ ἀμφοτέραι τεναγώδεις, καθά-
 περ αἱ πέντε τοῦ Ἰστροῦ, καὶ ὅτι Δέλτα ποιεῖ καὶ αὐ-
 20 τὸς ἐν τῇ Ἰνδῶν γῆ τῷ Αἰγύπτου Δέλτα παραπλήσιον
 καὶ τούτο Πάτταλα καλεῖται τῇ Ἰνδῶν φωνῇ, ταῦτα
 μὲν ὑπὲρ τοῦ Ἰνδοῦ, τὰ μάλιστα οὐκ ἀμφίλογα, καὶ
 ἐμοὶ ἀναγεγράφω. (2) Ἐπεὶ καὶ ὁ Ὑδάσπης καὶ
 Ἀχεσίνης καὶ Ὑδραώτης καὶ Ὑφασίς, καὶ οὗτοι Ἰνδοὶ
 25 ποταμοὶ ὄντες, τῶν μὲν ἄλλων τῶν Ἀσιανῶν ποταμῶν
 πολὺ τι κατὰ μέγεθος ὑπερφέρουσι· τοῦ δὲ Ἰνδοῦ
 μείονες εἰσὶ καὶ πολὺ δὴ μείονες, ὅπου καὶ αὐτὸς ὁ Ἰν-
 δὸς τοῦ Γάγγου. Κτησίας μὲν, εἰ δὴ τῷ ἰκανὸς καὶ
 Κτησίας εἰς τεκμηρίωσιν, ἵνα μὲν στενώτατος αὐτὸς αὐ-
 30 τοῦ ὁ Ἰνδὸς ἐστὶ, τεσσαράκοντα σταδίου ὅτι διέχουσιν
 αὐτῶ αἱ ὄχθαι· ἵνα δὲ πλατύτατος, καὶ ἑκατόν· τὸ
 πολὺ δὲ εἶναι αὐτοῦ τὸ μέσον τούτοις.

3. Τοῦτον τὸν ποταμὸν τὸν Ἰνδὸν ὑπὸ τὴν εἰς διέβαινε
 1 ξὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος ἑς τῶν Ἰνδῶν τὴν γῆν·
 35 ὑπὲρ ὧν ἐγὼ οὔτε οἵσισι νόμοις διαχωρῶνται ἐν τῇδε τῇ
 συγγραφῇ ἀνεγράψα, οὔτε ζῶα εἰ δὴ τίνα ἄτοπα ἢ χῶρα
 αὐτοῖς ἐκφέρει, οὔτε ἰχθύας ἢ κήτη ὅσα ἢ οἶα ὁ Ἰνδὸς ἢ ὁ
 Ὑδάσπης ἢ ὁ Γάγγης ἢ ἄλλοι Ἰνδῶν ποταμοὶ φέρουσιν,
 οὐδὲ τοὺς μύρμηκας τοὺς τὸν χρυσὸν σφισιν ἐργαζομέ-
 40 νους, οὐδὲ τοὺς γρῦπας τοὺς φύλακας, οὐδὲ ὅσα ἄλλα ἐφ'
 ἡδονῇ μᾶλλον τι πεποιήται ἢ ἑς ἀφήγησιν τῶν ὄντων, ὡς
 τὰ γε κατ' Ἰνδοῦς ὅσα ἂν ἄτοπα ψεύσωνται, οὐκ ἐξελεγ-
 χθησόμενά πρὸς οὐδαμῶν. (4) Ἀλλὰ Ἀλέξανδρος γὰρ
 καὶ οἱ ξὺν τούτῳ στρατεύσαντες τὰ πολλὰ ἐξήλεξαν,
 45 ὅσα γε μὴ καὶ αὐτῶν ἐστὶν οἱ ἐψεύσαντο· ἀχρῦσους τε
 εἶναι Ἰνδοῦς ἐξήλεξαν, ὅσους γε δὴ Ἀλέξανδρος ξὺν
 τῇ στρατιᾷ ἐπῆλθε, πολλοὺς δὲ ἐπῆλθε, καὶ ἤκιστα
 χλιδῶντας κατὰ τὴν δίαίταν· ἀλλὰ μεγάλους μὲν τὰ
 σώματα, οἶους μεγίστους τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, πεντα-
 50 πῆγεις τοὺς πολλοὺς ἢ ὀλίγον ἀποδέοντας· καὶ με-

duas vero naves triginta remorum; adhæc dona a Taxile
 Indo allata, argenti talenta circa cc, boves mmm, oves ultra
 xm, elephantos xxv. (6) Equites etiam dcc Indi a Taxile
 auxilio missi. Urbis quoque Taxilorum, quæ inter Indum
 et Hydaspem fluvios maxima est, Taxiles deditionem fecit.
 Alexander ibi diis quibus consueverat sacrificio facto, ludos
 gymnicos et equestres ad flumen edidit. Exta felicem trans-
 itum portenderunt.

CAP. IV.

Indus porro omnium Asiæ atque Europæ fluviorum
 maximus est, præter Gangem, qui etiam Indiæ fluvius est.
 Fontes ejus ex Parapamiso vel Caucasio monte oriuntur,
 atque in Oceanum Indicum Austrum versus fertur. Duo
 sunt ejus ostia eaque palustria, quemadmodum quinque
 Istri ostia: et delta literæ figuram in regione Indorum cursu
 suo efficit, Ægyptio delta simile, quod Indorum lingua
 Pattala vocatur. Atque hæc quidem de Indo flumine ut
 quæ maxime certa sunt mihi quoque scripta sint. (2) Nam-
 que et Hydaspes et Acesines, itemque Hydraotes et Hy-
 phasis Indiæ flumina quum sint, omnes Asiæ fluvios ma-
 gnitudine superant: sed Indo flumine minora sunt, et
 tanto quidem minora, quanto ipse Indus Gange minor
 est. Ac Ctesias quidem (si cui ejus auctoritas ad proban-
 dum sufficiat) affirmat Indi, qua angustissimus is est, xl
 stadiorum latitudine ripas inter se distare: qua vero latissi-
 mus, etiam centum: maxima vero ex parte mediam inter
 hæc duo ejus latitudinem esse.

3. Hunc amnem Indum Alexander sub lucem cum exer-
 citu trajecit in Indorum regionem. De quibus equidem,
 neque quibus legibus utantur in hoc libro conscripsi, neque
 quæ monstra animalium ea regio ferat, neque pisces aut cete
 quæcunque aut Indus aut Hydaspes, aut Ganges aut alii
 Indorum fluvii gignunt, neque formicas aurum ipsis operan-
 tes, neque gryphes custodes: quæ delectandi causa potius,
 quam quod re vera ita se habeant, scripta sunt; quippe
 quod quantumvis absurda de Indis confingant, neminem
 sint habituri qui eos mendacii arguat. (4) Cæterum Alexan-
 der et qui cum Alexandro militarunt, multa reprobave-
 runt, quanquam ex his quoque nonnulli mentiti sunt. Indos
 enim, quos Alexander cum exercitu adiit (multos autem
 adiit) aurum non habere, neque delicato victu uti compe-
 rerunt. Pæterea grandibus corporibus præditos esse,
 quippe qui maximi sint omnium Asiæ populorum, quin-

λαντέρους τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, πλὴν Αἰθιοπίων, καὶ τὰ πολέμια πολὺ τι γενναιοτάτους τῶν γε δὴ τότε ἐποίκων τῆς Ἀσίας. (5) Τὸ γὰρ Περσῶν τῶν πάλαι, ζῆν οἷς ὀρυμηθεὶς Κῦρος ὁ Καμβύσου Μήδους τε τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας ἀφείλετο καὶ ἄλλα ἔθνη τὰ μὲν κατεστρέψατο, τὰ δὲ προσχωρήσαντά οἱ ἐκόντα κατέσχευεν, οὐκ ἔχω ἀτρεκῶς ὡς γε δὴ πρὸς τὰ Ἰνδῶν ξυμβαλεῖν. Καὶ γὰρ καὶ Πέρσαι τότε πένητές τε ἦσαν καὶ χώρας τραχείας οἰκήτορες, καὶ νόμιμά σφισιν ἦν οἶα ἐγγυτάτω εἶναι τῇ Λακωνικῇ παιδεύσει. Τὸ δὲ τραῦμα τὸ γινόμενον Πέρσαις ἐν τῇ Σκυθικῇ γῆ οὐδὲ τοῦτο ἔχω ἀτρεκῶς ξυμβαλεῖν πότερα δυσχωρίαις ξυνεχθεῖσιν ἢ τινι ἄλλῃ Κύρου ἀμαρτία ξυνέβη ἢ Σκυθῶν γε τῶν ταύτῃ κακίους τὰ πολέμια Πέρσαι ἦσαν.

ΚΕΦ. Ε΄.

15 Ἀλλὰ ὑπὲρ Ἰνδῶν ἰδίᾳ μοι γεγράφεται ὅσα πιστότατα ἐς ἀφήγησιν οἷ τε ζῆν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες καὶ ὁ ἐκπεριπλεύσας τῆς μεγάλης θαλάσσης τὸ κατ' Ἰνδοῦς Νέαρχος, ἐπὶ δὲ ὅσα Μεγασθένης τε καὶ Ἐρατοσθένης, δοκίμῳ ἄνδρῳ, ξυνεγραψάτην, καὶ νόμιμα
20 ἔττα Ἰνδοῖς ἐστὶ καὶ εἰδήτιστα ἀτοπα ζῶα αὐτόθι φύεται καὶ τὸν παράπλουον αὐτὸν τῆς ἕξω θαλάσσης. (2) Νῦν δὲ ὅσον ἐς τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα ἀποχρῶν ἐφαίνετο, τοσόνδε μοι ἀναγεγράφθω τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος ἀπειργεῖν τὴν Ἀσίαν, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ Μυκάλης τοῦ καταντι-
25 κρῦ Σάμου τῆς νήσου ὄρους, ἀποτεμνόμενον δὲ τὴν τε Παμφύλων καὶ Κιλικίων γῆν ἐνθεν μὲν ὡς ἐς Ἀρμενίαν παρήκειν ἀπὸ δ' Ἀρμενίων ὡς ἐπὶ Μηδίαν παρὰ Παρθυαίους τε καὶ Χωρασμίους· (3) κατὰ δὲ Βακτριούς ξυμβάλλειν τῷ Παραπαμίσῳ ὄρει, ὃ δὴ
30 Καύκασον ἐκάλουν οἱ Ἀλεξάνδρῳ ξυστρατεύσαντες Μακεδόνες, ὡς μὲν λέγεται τὰ Ἀλεξάνδρου αὔξοντες, ὅτι δὴ καὶ ἐπ' ἐκεῖνα ἄρα τοῦ Καυκάσου κρατῶν τοῖς ὅπλοις ἦλθεν Ἀλέξανδρος· τυχὸν δὲ καὶ ξυνεχὲς τυγχάνει ὃν τοῦτο τὸ ὄρος τῷ ἄλλῳ τῷ Σκυθικῷ Καυκάσῳ, καθά-
35 περ οὔν αὐτῷ τούτῳ ὁ Ταῦρος· καὶ ἐμοὶ αὐτῷ πρότερόν ποτε ἐπὶ τῷδε λέλεκται Καύκασος τὸ ὄρος τοῦτο καὶ ὕστερον τῷδε τῷ ὀνόματι κληθήσεται. (4) Τὸν δὲ Καύκασον τοῦτον καθήκειν ἔστω ἐπὶ τὴν μεγάλην τὴν πρὸς ἕω τε καὶ Ἰνδοῦς θάλασσαν. Τοὺς οὔν ποτα-
40 μούς ὅσοι κατὰ τὴν Ἀσίαν λόγου ἄξιοι ἐκ τοῦ Ταύρου τε καὶ τοῦ Καυκάσου ἀνίσχοντες τοὺς μὲν ὡς ἐπ' ἄρκτον τετραμμένον ἔχειν τὸ ὕδωρ, καὶ τούτων τοὺς μὲν ἐς τὴν λίμνην ἐνδιδόναι τὴν Μαιῶτιν, τοὺς δὲ ἐς τὴν Ὑρκανίαν καλουμένην θάλασσαν, καὶ ταύτην κόλπον
45 οὔσαν τῆς μεγάλης θαλάσσης· (5) τοὺς δὲ ὡς ἐπὶ νότον ἀνεμον τὸν Εὐφράτην τε εἶναι καὶ τὸν Τίγρητα καὶ τὸν Ἰνδόν τε καὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ Ἀκείνην καὶ Ὑδραώτην καὶ Ὑφασιν καὶ ὅσοι ἐν μέσῳ τούτων τε καὶ τοῦ Γάγγου ποταμοῦ ἐς θάλασσαν καὶ οὗτοι ἐσβάλ-

que cubitos aut paulo minus plerique alti, cæterisque mortalibus, exceptis Æthiopibus, nigriores. Omnium quoque eorum qui tunc Asiam incolebant bellicosissimos dicunt. (5) Nam Persas illos, quorum virtute olim Cyrus Cambysis filius Asiæ imperium Medis abstulit, aliasque gentes partim subegit partim voluntaria deditione recepit, non ausim in universum cum Indis comparare. Nam Persæ iis temporibus et inopes erant, et aspera loca colebant, et leges atque instituta habebant Laconicæ disciplinæ maxime consentanea. Clades vero, quam Persæ in Scythica regione acceperunt, equidem pro certo affirmare non ausim, an iis quod locorum angustiis pressi essent, an alia quapiam Cyri culpa acciderit, an quod Persæ Scythis illis bellica virtute inferiores fuerint.

CAP. V.

Ceterum de Indis seorsim scribam quæ narratu fideque dignissima tum ii qui cum Alexandro militarunt, tum Nearchus qui Oceanum Indicum pernavigavit, deinde quæ Megasthenes et Eratosthenes probatissimi auctores memorie prodiderunt: Indorum etiam leges atque instituta, et si quæ illic monstruosa animalia nascantur, ipsam denique exterioris maris circumnavigationem describam. (2) In præsentia vero tantum quantum ad Alexandri res gestas pertinet, adscribendum mihi putavi. Taurus mons per omnem Asiam porrigitur, initio facto a Mycale monte qui est Samo insulæ oppositus: deinde Pamphyliam ac Ciliciam secans in Armeniam protenditur; ex Armeniis in Mediam trans Parthos et Chorasmios penetrat. (3) Ac circa Bactrianos Parapamiso monti committitur, quem Macedones Alexandro militantes Caucasum appellabant, studio (ut fertur) Alexandri res gestas amplificandi, quasi Caucasum continuata victoria Alexander superasset. Fieri autem potest ut hic ipse mons cum altero Scytharum Caucasu coeat, quemadmodum Taurus cum hoc, atque ego quidem ipse idcirco superius hunc montem Caucasum vocavi, et deinceps hoc nomine appellabo. (4) Porro Caucasus hic Orientem versus ad Oceanum Indicum pertingit. Omnes itaque fluvii quotquot per Asiam celebres sunt ex Tauro et Casca orientes alii quidem in Septentrionem aquas volvunt, eorumque nonnulli in Mæotim paludem feruntur: alii vero in Hyrcanium mare, Oceani sinum, labuntur. (5) Alii Austrum versus fluunt: ii sunt Euphrates, Tigris, Indus, Hydaspes, Acesines, Hydraotes, Hyphasis, denique quotquot medii inter hos et Gangem in mare feruntur; aut in

λουσιν ἢ εἰς τενάγη ἀναχέομενοι ἀφανίζονται, καθάπερ ὁ Εὐφράτης ποταμὸς ἀφανίζεται.

ΚΕΦ. Γ'.

Ὅτω δὲ τὰ τῆς Ἀσίας ὧδε ἔχει ὡς πρὸς τοῦ Ταύρου τε καὶ τοῦ Καυκάσου τέμνεσθαι ἀπ' ἀνέμου ζεφύρου ὡς ἐπ' ἀπηλιώτην ἄνεμον τὴν Ἀσίαν, τούτω δύο μὲν αὐται μέγιστα πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ταύρου τῆς Ἀσίας μοῖραι γίνονται, ἡ μὲν ἐς μεσημβρίαν τε καὶ πρὸς νότον ἄνεμον [τοῦ Ταύρου] κεκλιμένη, ἡ δὲ ἐπ' ἄρκτον τε καὶ ἄνεμον βορρᾶν. (2) Τῆς δὲ ὡς ἐπὶ νότον Ἀσίας τετραχῆ αὐτὴ τεμνομένης μεγίστην μὲν μοῖραν τὴν Ἰνδοῦν γῆν ποιεῖ Ἐρατοσθένους τε καὶ Μεγασθένους, ὃς ξυνην μὲν Σιβυρτίῳ τῷ σατράπῃ τῆς Ἀραχωσίας, πολλάκις δὲ λέγει ἀφικέσθαι παρὰ Σανδράκοτον τὸν Ἰνδοῦν βασιλέα· ἐλαχίστην δὲ ὅσῃν ὁ Εὐφράτης ποταμὸς ἀπείργει ὡς πρὸς τὴν ἐντὸς τὴν ἡμετέραν θάλασσαν. Δύο δὲ αἱ μεταξὺ Εὐφράτου τε ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἀπειργόμεναι αἱ δύο ξυντεθεῖσαι μόλις ἄξιαι τῇ Ἰνδοῦν γῆ ξυμβαλεῖν. (3) Ἀπείργεσθαι δὲ τὴν Ἰνδοῦν χώραν πρὸς μὲν ἕω τε καὶ ἀπηλιώτην ἄνεμον ἔστε ἐπὶ μεσημβρίαν τῇ μεγάλῃ θαλάσῃ· τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ αὐτῆς ἀπείργειν τὸν Καύκασον τὸ ὄρος ἔστε ἐπὶ τοῦ Ταύρου τὴν ξυμβολήν· τὴν δὲ πρὸς ἐσπέραν τε καὶ ἄνεμον Ἰάπυγα ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν ὁ Ἰνδοῦς ποταμὸς ἀποτεμένεται. Καὶ ἔστι πεδίον ἢ πολλὴ αὐτῆς, καὶ τοῦτο, ὡς εἰκάζουσιν, ἐκ τῶν ποταμῶν προσκεχωσμένον. (4) εἶναι γὰρ οὖν καὶ τῆς ἄλλης χώρας ὅσα πεδία οὐ πρόσω θαλάσσης τὰ πολλὰ τῶν ποταμῶν παρ' ἐκάστοις ποιήματα, ὥστε καὶ τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν τοῖς ποταμοῖς ἐκ παλαιοῦ προσκείσθαι, καθάπερ Ἐρμου τέ τι πεδίον λέγεσθαι, ὃς κατὰ τὴν Ἀσίαν γῆν ἀνίσχων ἐξ ὄρους Μητρὸς Δινδομήνης παρὰ πόλιν Σμύρναν Αἰολικὴν ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν· καὶ ἄλλο Καύστρου πεδίον Λύδιον καὶ αὐτὸ ποταμοῦ, καὶ Καΐκου· ἄλλο ἐν Μυσίᾳ καὶ Μαιάνδρου τὸ Καρικὸν ἔστε ἐπὶ Μίλητον πόλιν Ἰωνικήν. (5) Αἴγυπτόν τε Ἡρόδοτός τε καὶ Ἑκαταῖος οἱ λογοποιοί, ἢ εἰ δὴ τοῦ ἄλλου ἢ Ἑκαταίου ἔστι τὰ ἀμφὶ τῇ γῆ τῇ Αἰγυπτίᾳ ποιήματα, δῶρόν τε τοῦ ποταμοῦ ἀμφότεροι ὡσαύτως ὀνομάζουσι καὶ οὐκ ἀμαυροῖς τεκμηρίοις ὅτι ταύτη ἔχει Ἡροδότῳ ἐπιπέδεικται, ὡς καὶ τὴν γῆν αὐτὴν τυχὸν τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἐπωνυμον. Αἴγυπτος γὰρ τὸ παλαιὸν ὁ ποταμὸς ὅτι ἐκαλεῖτο ὄντινα νῦν Νεῖλον Αἰγύπτιοί τε καὶ οἱ ἔξω Αἰγύπτου ἀνθρωποὶ ὀνομάζουσιν, ἱκανὸς τεκμηριῶσαι Ὅμηρος, λέγων ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ τοῦ Αἰγύπτου ποταμοῦ τὸν Μενέλεω στήσαι τὰς νέας. (6) εἰ δὴ οὖν εἷς τε ποταμὸς παρ' ἐκάστοις καὶ οὐ μεγάλοι οὗτοι ποταμοὶ ἱκανοὶ γῆν πολλὴν ποιῆσαι ἐς θάλασσαν προχεόμενοι, ὅποτε ἴδον καταφέροισιν, καὶ πηλὸν ἐκ τῶν ἄνω τόπων ἐνθενπερ αὐτοῖς αἱ πηγαί εἰσιν, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς Ἰνδοῦν ἄρα χώρας εἰς ἀπιστίαν ἰέναι ἄξιον, ὅπως πεδίον τε ἢ πολλή

palustria loca diffusi evanescent, quemadmodum Euphrates fluvius.

CAP. VI.

Cui igitur Asiae situs ita se habet, ut Taurus et Caucasus eam ab Zephyro in Subsolanum scindant, ei duae hae maximae totius Asiae partes a Tauro fiunt, haec quidem meridiem et Notum, altera septentrionem ac Boream spectans. (2) Porro Asiae quae ad Austrum vergit, quae et ipsa in quatuor partes scinditur, maximam partem esse statuunt Indorum regionem Eratosthenes et Megasthenes, qui quidem quum apud Sibyrrium Arachosiorum satrapam degeret, frequenter se ad Sandracottum Indorum regem commeasse scribit: minimam vero, quam Euphrates dirimit, ad nostrum mare conversam: reliquas duas inter Euphratem et Indum positas, si jungantur, vix dignas esse quae Indorum regioni comparentur. (3) Terminari autem Indiam orientem et Subsolanum versus adusque meridiem, Oceano: a septentrione vero, Caucaso monte, ad Tauri usque confinia: ab occidente et Iapyge vento ad Oceanum usque, Indo amne distingui. Magnamque ejus partem planam et campestem esse. Quae quidem planities (ut suspicantur) ab ipsis fluminibus terram sua alluvione accumulantiis fit, (4) quemadmodum reliqua campestia loca non procul a mari sita planitiem suam plerumque fluminum alluvionibus debent, adeo ut regionum ipsarum appellationes fluminibus jam olim inditae sint: quemadmodum Hermi campus dicitur, qui amnis in Asia oriens ex monte matris Dindymenes, ad Smyrnam urbem Aeliam in mare fluit. Item Caystri campus Lydius, et ipse a flumine, et Caici alius in Mysia, et Maendri in Caria Miletum Ionicam urbem usque. (5) Aegyptum quoque Herodotus et Hecataeus historiarum scriptores, (nisi alterius cujuscumque Hecataei sint illa de regione Aegypti scripta) fluminis donum eodem modo appellant. Neque inanibus argumentis Herodotus id ita esse demonstrat, adeo ut et regioni ipsi fortasse fluminis nomen inditum sit. Quod autem amnis hic olim Aegyptus vocatus sit, quem nunc Aegyptii pariter reliquaeque extra Aegyptum gentes Nilum appellant, Homeri autoritas satis probaverit, qui Menelaum ad Aegypti fluminis fauces classem constituisse commemorat. (6) Si igitur singuli amnes, neque ii quidem magni, id praestant ut in mare prolabentes, quum multum luti atque limi secum ex superioribus locis ubi fontes eorum oriuntur trahant, multum terrae sua alluvione regioni addant: certe neque de Indorum regione mirandum est, quomodo factum sit, ut

ἔστι καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν τὸ πεδῖον ἔχει προσκεχυσιμέ-
νον. (7) Ἑρμον μὲν γὰρ καὶ Κάϋστρον καὶ Κάϊκόν τε
καὶ Μαϊάνδρον ἢ ὅσοι ἄλλοι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας ἐς τήνδε
τὴν ἐντὸς θάλασσαν ἐκδιδούσιν οὐδὲ σύμπαντας ζυντε-
5 θέντας ἐνὶ τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν ἄξιον συμβαλεῖν πλή-
θους ἕνεκα τοῦ ὕδατος, μὴ ὅτι τῷ Γάγγῃ τῷ μεγίστῳ,
ὅτῳ οὔτε τὸ Νεῖλου ὕδωρ τοῦ Αἰγυπτίου οὔτε ὁ Ἴστρος
ὁ κατὰ τὴν Εὐρώπην ῥέων ἄξιοι ζυμβαλεῖν, (8) ἀλλ'
οὐδὲ τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ ἐκεῖνοί γε πάντες ζυμμιχθέντες
10 ἐς ἴσον ἔρχονται, ὃς μέγας τε εὐθύς ἀπὸ τῶν πηγῶν
ἀνίσχει καὶ πεντεκαίδεκα ποταμούς, πάντας τῶν Ἀσια-
νῶν μείζοντας, παραλαβὼν καὶ τῇ ἐπωνυμίᾳ κρατήσας
οὕτως ἐκδιδόει ἐς θάλασσαν. Ταῦτά μοι ἐν τῷ πα-
ρόντι περὶ Ἰνδῶν τῆς χώρας λελέχθω· τὰ δὲ ἄλλα
15 ἀποκείσθω ἐς τὴν Ἰνδικὴν συγγραφὴν.

ΚΕΦ. Ζ'.

Τὸ δὲ ζεῦγμα τὸ ἐπὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ὅπως μὲν
ἐποιήθη Ἀλεξάνδρῳ οὔτε Ἀριστόβουλος οὔτε Πτολε-
μαῖος, οἷς μάλιστα ἐγὼ ἔπομαι, λέγουσιν· οὐδὲ αὐτὸς
ἔχω ἀτρεκῶς εἰκάσαι, πότερα πλοίοις ἐξεύχθη ὁ πόρος,
20 καθάπερ οὖν ὁ Ἑλλησποντός τε πρὸς Ξέρξου καὶ ὁ
Βόσπορός τε καὶ ὁ Ἴστρος πρὸς Δαρείου, ἢ γέφυρα
κατὰ τοῦ ποταμοῦ διηνεκῆς ἐποιήθη αὐτῷ· δοκεῖ δὲ
ἔμοιγε πλοίοις μᾶλλον ζευχθῆναι· οὐ γὰρ ἂν δέξασθαι
γέφυραν τὸ βάθος τοῦ ὕδατος, οὐδ' ἂν ἐν τοσῶδε χρόνῳ
25 ἔργον οὕτως ἀτοπον ζυντελεσθῆναι. (2) Εἰ δὲ δὴ πλοίοις
ἐξεύχθη ὁ πόρος, πότερα ζυνδευθεῖσαι αἱ νῆες σχοίνοις
καὶ κατὰ στοῖχον ὀρμισθεῖσαι ἐς τὸ ζεῦγμα ἀπήρκεσαν,
ὡς λέγει Ἡρόδοτος ὁ Ἀλικαρνασεὺς ζευχθῆναι τὸν Ἑλ-
λήσποντον, ἢ ὅτῳ τρόπῳ Ῥωμαίοις ἐπὶ τῷ Ἴστρον πο-
30 ταμῷ ζεῦγμα ποιεῖται καὶ ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ τῷ Κελτικῷ,
καὶ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγρητα, ὅσάκις κατέλαβεν
αὐτοὺς ἀνάγκη, ἐγεφύρωσαν, οὐδὲ τοῦτο ἔχω ζυμβα-
λεῖν. (3) Καίτοι γε ταχυτάτη ὧν ἐγὼ οἶδα Ῥωμαίοις
ἢ γεφύρωσις ἢ διὰ τῶν νεῶν γίγνεται, καὶ ταύτην ἐγὼ
35 ἀφηγήσομαι ἐν τῷ παρόντι, ὅτι λόγου ἄξια. Αἱ νῆες
αὐτοῖς κατὰ τοῦ ῥοῦ ἀφίενται ἀπὸ ζυνθήματος, οὐκ
ἐπ' εὐθύ, ἀλλὰ καθάπερ αἱ πρύμναν χρουόμεναι. Ταύ-
τας ὑποφέρει μὲν, οἷα εἰκός, ὁ ῥοῦς, ἀνέχει δὲ κελή-
τιον ἐπῆρες, ἔστ' ἂν καταστήσῃ ἐς τὸ τεταγμένον
40 χωρίον· καὶ ἐνταῦθα ἤδη καθίεται πλέγματα ἐκ λύγου
πυραμοειδῆ πλήρη λίθων λογάδων ἀπὸ πρῶρας ἐκά-
στης νεώς, τοῦ ἀνέχειν τὴν ναῦν πρὸς τὸν ῥοῦν. (4)
Ὅτε δὲ δὴ μία τις τῶν νεῶν ἅμα δὴ ἐσχέθη, καὶ ἄλ-
λη, ἀπὸ ταύτης διέχουσα ὅσον ζύμμετρον πρὸς ἰσχὺν
45 τῶν ἐπιβάλλομένων, ἀντίπρωρος πρὸς τὸ ῥεῦμα ὀρμι-
ζεται καὶ ἀπ' ἀμφοῖν ξύλα τε ἐς εὐθύ ὀξείως ἐπιβάλ-
λεται καὶ σανίδες ἐγκάρσιαι ἐς τὸ ζυνδεῖν. Καὶ διὰ
πασῶν οὕτω τῶν νεῶν, ὅσαι ἱκαναὶ γεφυρωῦσαι τὸν πό-
ρον, χωρεῖ τὸ ἔργον. (5) Ἐκατέρωθεν δὲ τοῦ ζεῦγμα-
50 τος κλίμακες προβάλλονται καταπηγνύμεναι, τοῦ ἀσφα-

magna ex parte campestris sit, et campos illos fluviorum
alluvione aggestos habeat. (7) Hermum enim et Caystrum
et Caicum ac Mæandrum reliquosque Asiæ fluvios qui in
mare interius feruntur, ne si omnes quidem junxeris,
digni sint qui uni Indorum flumini aquarum copia confe-
rantur : nedum Gangi maximo, cui neque Nili Ægyptii
fluenta, neque Ister per Europam fluens comparari possunt.
(8) Sed ne Indum quidem ii omnes si simul misceantur,
æquant, qui magnus statim ab ipsis fontibus erumpens,
et xv majoribus quam est quod libet ex illis Asiaticis flu-
minibus in se receptis, nomen suum perpetuo retinens in
mare contendit. Atque hæc quidem in præsentia de Indorum
regione dixisse sufficiat. Reliqua in historiam Indicam re-
jiciantur.

CAP. VII.

Quonam autem modo Alexander Indum amnem ponte
junxerit, neque Aristobulus neque Ptolemæus, quos ego
maxime secutus sum, scribunt. Neque ego certi aliquid
affirmare ausim, an navigiis pons junctus fuerit, quemad-
modum Hellespontus a Xerxe, et Bosphorus ac Ister a Dario :
an vero continuus pons flumini impositus fuerit. Mihi
certe probabilius videtur navibus junctum fuisse. Neque
enim pontem jaci pateretur amnis altitudo : neque adeo
brevis temporis spatio tam ingens opus perfici potuisset. (2)
At si omnino navigiis pons junctus fuit, an ea rudentibus col-
ligata atque ita in ordinem ducta ponti jungendo suffecerint,
ut Herodotus Halicarnassensis testatur Hellespontum ponte
stratum fuisse, an vero ea ratione qua Romani Istrum aut
Rhenum Celticum ponte jungunt, et per Euphratem ac Ti-
grim quoties necesse fuit pontem duxerunt, ne hoc quidem
ipsum compertum habeo. (3) Porro celerrima expeditissima-
que est Romanis, quod norim, struendorum pontium in na-
vibus ratio : quam quidem ego, quod commemoratu digna
est, hic recensebo. Naves iis demittuntur lapsu fluminis
dato signo : non quidem recto et libero cursu, sed tanquam
puppibus inhibitæ. Atque has quidem subducit, ut par est,
cursus fluminis : remigiorum vero impulsus retinet, donec
ad statum locum pervenerint. Atque ibi crates vimineas,
in pyramidis formam plexas, selectis ad id saxis oppletas, a
prora cujusque navis demittunt ut sistant eas contra fluminis
cursum ; (4) simul autem una navium ita firmata fuerit,
et alia juxta illam tanto spatio ab ea separata quantum ad
firmitatem insternendorum requiri videtur, pariter prora
obversa in fluminis cursum statuitur. Et in utrisque tigna
statim in directum injiciuntur, tabulæque transversæ qui-
bus tigna jungantur ac colligentur. Ita deinceps per cete-
ras naves opus procedit, quantæ ad jungendum ponte
flumen sufficiant. (5) Ad utrumque vero pontis latus
gradus in terram depacti adjiciuntur, quo tutior equis

λεστέραν τοῖς τε ἵπποις καὶ τοῖς ζεύγεσι τὴν ἔφοδον γίνεσθαι, καὶ ἅμα ὡς σύνδεσμος εἶναι τοῦ ζεύγματος· δι' ὀλίγου τε ξυντελείται ἅπαν καὶ ξὺν πολλῇ θορόδῳ, καὶ τὸ τεταγμένον ἐν τῷ δρωμένῳ ὅμως οὐκ ἄπεστιν· οἱ τε παρακλειυσομοὶ ὡς τύχοιεν κατὰ ναῦν ἐκάστην καὶ αἱ ἐπιτιμήσεις τοῦ ἐκλιποῦς οὔτε τὴν κατάκουσιν τῶν παραγγελεμάτων οὔτε τὴν δξύτητα τοῦ ἔργου ἀφαιροῦνται.

ΚΕΦ. Η'.

Ῥωμαίοις μὲν δὴ οὕτω ταῦτα ἐκ παλαιοῦ ἐπήσκη-
 10 ται· Ἀλεξάνδρῳ δὲ ὅπως ἐξεύχθη ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ὅτι μὴδὲ οἱ συστρατεύσαντες αὐτῷ εἶπον. Ἀλλὰ μοι δοκεῖ ὡς ἐγγυτάτω τούτων ἐξεῦχθαι, ἣ εἰ δὴ τι ἀλλήλη μηχανῇ, ἐκείνη ἐχέτω. (2) Ὡς δὲ διέβη πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐνταῦθα αὐτῷ θύει κατὰ νόμον Ἀλέξανδρος. Ἄρας δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς Τάξιλα ἀφίκετο, πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, τὴν μεγίστην τῶν μεταξὺ Ἰνδοῦ τε ποταμοῦ καὶ Ὑδάσπου. Καὶ ἐδέχετο αὐτὸν Ταξίλης ὁ ὑπαρχος τῆς πόλεως καὶ αὐτοὶ οἱ τῆδε Ἰνδοὶ φιλίως· καὶ Ἀλέξανδρος προστί-
 15 θησιν αὐτοῖς χώραν τῆς δμοῦρου ὄσης ἐδέοντο. (3) Ἦχον δὲ ἐνταῦθα παρ' αὐτὸν καὶ παρὰ Ἀβισάρου πρέσβεις τοῦ τῶν ὀρειῶν Ἰνδῶν βασιλέως ὃ τε ἀδελφὸς τοῦ Ἀβισάρου καὶ ἄλλοι ξὺν αὐτῷ οἱ δοκιμώτατοι, καὶ παρὰ Δοξάρεως νομάρχου ἄλλοι, δῶρα φέροντες. Καὶ ἐνταῦθα αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἐν Ταξίλοις θύει ὅσα οἱ νόμος, καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ ἵππικόν. Καὶ ἀποδείξας σατράπην τῶν ταύτη Ἰνδῶν Φίλιππον τὸν Μαχάτα φρουράν τε ἀπολείπει ἐν Ταξίλοις καὶ τοὺς ἀπομάχους τῶν στρατιωτῶν διὰ νόσον· αὐτὸς δὲ ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν.

4. Ἐπ' ἐκεῖνα γὰρ τοῦ Ὑδάσπου Πῶρος αὐτῷ εἶναι ἐξηγγέλλετο ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ, ἐγνωκὼς εἶργειν τοῦ πόρου αὐτὸν ἢ περῶντι ἐπιτίθεσθαι. Ταῦτα ὡς ἔγνω Ἀλέξανδρος, Κοῖνον μὲν τὸν Πολεμοκράτους πέμψας ὀπίσω
 20 ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, τὰ πλοῖα ὅσα παρεσκευάαστο αὐτῷ ἐπὶ τοῦ πόρου τοῦ Ἰνδοῦ ξυντεμόντα κελεύει φέρειν ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν. (5) Καὶ ξυνετμήθη τε τὰ πλοῖα καὶ ἐκομίσθη αὐτῷ, ὅσα μὲν βραχύτερα διχῆ διατμηθέντα, αἱ τριακόντοροι δὲ τριχῆ ἐτμήθησαν, καὶ
 30 τὰ τμήματα ἐπὶ ζευγῶν διεκομίσθη ἔστε ἐπὶ τὴν ὄχθην τοῦ Ὑδάσπου· κακῆ ξυμπηχθὲν τὸ ναυτικὸν αὐθις δὴ δμοῦ ὤφθη ἐν τῷ Ὑδάσπῃ. Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν ἦν τε δύναμιν ἔχων ἦγεν ἐς Τάξιλα καὶ πεντακισχιλίουσ τῶν Ἰνδῶν οὐς Ταξίλης τε καὶ οἱ ταύτη ὑπαρχοὶ ἦγον
 45 ἦει ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν.

jumentisque sit ingressus, et simul ut veluli vinculum sint totius pontis. Brevi autem tempore totum opus perficitur et cum magno tumultu, nec tamen ordo et decorum abest. Adhortationes etiam per singulas naves, et objurgationes eorum qui segnius munus obeunt, nihil impediunt aut tollunt vel mandatorum auditionem vel operandi celeritatem.

CAP. VIII.

Atque hæc sunt, quæ Romanis jam olim usitata. Quoniam vero pacto Indus amnis ponte junctus fuerit, mihi non constat. Neque enim qui cum Alexandro militarunt, ullam ejus mentionem fecerunt. Putarim tamen eos proxime ad hanc rationem accessisse. Si vero alia quapiam arte usi fuerint, illa valeat. (2) Transmisso itaque Indo Alexander rursus diis patrio more sacrum facit. Atque inde profectus, ad Taxila, urbem populosam atque opulentam pervenit. Est enim hæc omnium quæ inter Indum et Hydaspem sunt oppidorum maxima. Taxiles urbis præses, qui- que in ea urbe erant Indi amice eum exceperunt: Alexander iis tantum finitimæ regionis quantum petierunt adjecit. (3) Eo loci legati ad Alexandrum ab Abisaro montanorum Indorum rege cum ipsius Abisari fratre, aliis aliquot primoribus comitato, venerunt; nonnulli etiam a Doxareo præside, dona adferentes. Taxilis Alexander rursus sacrificia consueta peragit, ludos gymnicos et equestres facit. Et Philippo Machatæ filio præside illius regionis constituto, præsidioque Taxilis imposito, milites valetudinis causa bello inutiles ibi reliquit. Ipse Hydaspem amnem versus movit.

4. Porum enim ultra Hydaspem cum omni exercitu consedissee nuntiabatur, eo animo ut aut Alexandrum transitu amnis prohiberet, aut transgressum adoriretur. Quibus cognitis Alexander Cænum Polemocratis F. retro ad Indum amnem mittit, utque navigiis quæ ad trajiciendum Indum præpararat dissectis, ad Hydaspem fluvium ea transferat jubet. (5) Navigia itaque dissecta allata sunt, brevioribus quidem in duas, quæ vero triginta remis instructa erant, in tres partes dissectis: segmenta curribus in ripam Hydaspis transvecta sunt. Ibi que navigiis rursus compactis atque in amnem subductis, ipse assumptis copiis et quibuscum Taxila venerat quinque Indorum millibus, quos Taxiles ejusque regionis præsides ducebant, ad Hydaspem fluvium contendit.

Καὶ Ἀλέξανδρός τε κατεστρατοπέδευσεν ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου, καὶ Πῶρος κατὰ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ὤφθη ξὺν πάσῃ τῇ στρατιᾷ καὶ τῶν ἐλεφάντων τῷ στίφει. Ταύτῃ μὲν δὴ ἦ κατεστρατοπεδευκότα εἶδεν
 5 Ἀλέξανδρον αὐτὸς μένων ἐφύλαττε τὸν πόρον, ὅσα δὲ ἄλλα τοῦ ποταμοῦ εὐπορώτερα, ἐπὶ ταῦτα φρουρὰς διαπέμψας καὶ ἡγεμόνας ἐπιστήσας ἐκάστοις εἶργειν ἐπενόει ἀπὸ τοῦ πόρου τοὺς Μακεδόνας. (2) Ταῦτα δὲ ὁρῶντι Ἀλεξάνδρῳ κινήτεια καὶ αὐτῷ ἐδόκει ἡ στρατιὰ
 10 πολλαχῆ, ὡς τὸν Πῶρον ἀμφίβολον γίγνεσθαι. Διελὼν δὲ ἐς πολλὰ τὸν στρατόν, τοὺς μὲν αὐτὸς ἄλλη καὶ ἄλλη ἦγε τῆς χώρας, τὰ μὲν πορθῶν ὅσα πολέμια, τὰ δὲ σκοπῶν ὅπῃ εὐπορώτερος αὐτῷ ὁ ποταμὸς φανεῖται, τοὺς δὲ τῶν ἡγεμόνων ἄλλοις καὶ ἄλλοις ἐπιτάξας καὶ
 15 αὐτοὺς πολλαχῆ διέπεμπε. (3) Σίτος δὲ αὐτῷ πάντοθεν ἐκ τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ὑδάσπου χώρας ἐς τὸ στρατόπεδον ξυνεκομίζετο, ὡς δῆλον εἶναι τῷ Πῶρῳ ὅτι ἐγνωκῶς εἶη προσλιπαρεῖν τῇ ὄχθῃ, ἔστε τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ μείον γενόμενον τοῦ χειμῶνος πολλαχῆ παρα-
 20 δοῦναί οἱ τὸν πόρον· τὰ τε πλοῖα αὐτῷ ἄλλη καὶ ἄλλη παραπλέοντα καὶ αἱ διφθέραι τῆς κάρφης ἐμπιπλάμεναι καὶ ἡ ὄχθη πλήρης πᾶσα φαινομένη τῇ μὲν ἰππέων, τῇ δὲ πεζῶν, οὐκ εἶα ἡρεμεῖν τὸν Πῶρον, οὐδὲ ἐν τι ἐπιλεξάμενον ἐς φυλακὴν ξύμφορον, ἐς τοῦτο ἐκ πάντων παρασκευάζεσθαι. (4) Ἄλλως τε ἐν μὲν τῷ τότε οἱ ποταμοὶ πάντες οἱ Ἰνδικοὶ πολλοῦ τε ὕδατος καὶ ὀλε-
 25 ροῦ ἔρρεον καὶ ὀξέος τοῦ ρεύματος· ἦν γὰρ ὥρα ἔτους ἣ μετὰ τροπὰς μάλιστα ἐν θέρει τρέπεται ὁ ἥλιος· ταύτῃ δὲ τῇ ὥρᾳ ὕδατά τε ἐξ οὐρανοῦ ἀθρόα τε καταφέρεται
 30 ἐς τὴν γῆν τὴν Ἰνδικήν, καὶ αἱ χιόνες αἱ τοῦ Καυκάσου, ἐνθεν περ τῶν πολλῶν ποταμῶν αἱ πηγαὶ εἰσι, κατατηκόμεναι ἀψέουσιν αὐτοῖς τὸ ὕδωρ ἐπὶ μέγα χειμῶνος δὲ ἔμπαιβιν ἴσχουσιν, ὀλίγοι τε γίνονται καὶ καθαροὶ ἰδεῖν καὶ ἔστιν ὅπου περάσιμοι, πλήν γε δὴ
 35 τοῦ Ἰνδοῦ καὶ Γάγγου, καὶ τυχὸν καὶ ἄλλου του· ἄλλ' ὁ γ' Ὑδάσπης περατὸς γίγνεται.

ΚΕΦ. Ι΄.

Ταύτην οὖν τὴν ὥραν τοῦ ἔτους προσμένειν ἐς τὸ φανερόν ἔφασκεν, εἰ ἐν τῷ τότε εἴργοιτο· ὁ δὲ οὐδὲν μείον ἐφεδρεῖον ἔμενεν, εἰ πῆ λάθοι ὑφαρπάσας ὀξέως τὸν
 40 πόρον. Ἡ μὲν δὴ αὐτὸς Πῶρος κατεστρατοπεδεύκει πρὸς τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου, ἐγνω ἀδύνατος ὦν περᾶσαι ὑπὸ πλήθους τε τῶν ἐλεφάντων καὶ ὅτι πολλὴ στρατιὰ καὶ αὕτη τεταγμένη τε καὶ ἀκριβῶς ὠπλισμένη ἐκβαίνουσιν αὐτοῖς ἐπιθήσεσθαι ἔμελλεν· (2) οἱ τε ἵπποι οὐκ
 45 ἂν ἐδόκουν αὐτῷ ἐθελῆσαι οὐδὲ ἐπιβῆναι τῆς ὄχθης τῆς πέραν, προσκειμένων σφίσι εὐθὺς τῶν ἐλεφάντων καὶ τῇ τε ὄψει ἅμα καὶ τῇ φωνῇ φοβούντων, οὐδ' ἂν ἔτι πρόσθεν μείναι ἐπὶ τῶν διφθερῶν κατὰ τὸν πόρον, ἀλλ' ἐκ-

Atque Alexander ad ejus ripam castra locavit, Porus in ad-versa ripa cum omni exercitu conspiciebatur, elephantis sti-patus. Qui quidem qua parte Alexandrum castra posuisse videbat, ipsemet transitum tuebatur : ad reliquas vero flu-minis partes qua facilius transiri posse videbatur, praesidia mittebat, ducesque singulis praeficiebat, qui Macedones trans-itu fluminis prohiberent. (2) Haec animadvertens Alexander sibi quoque exercitum in varias partes mittendum esse statuit, ut Pori consilia turbaret dubiaque redderet. Diviso itaque in multas partes exercitu, alios ipse alio atque alio duxit, partim quaecunque hostilia erant vastans, partim contemplans qua commodius transmitti flumen posset : alios vero aliis atque aliis ducibus attributos et ipsos in varias partes dimisit. (3) Multum praeterea frumenti ex omni regione cis Hydaspem sita in castra convehabatur, ut Poro fides fieret Alexandrum ibi ad ripam haesurum, donec aqua fluminis per hiemem subsidente facultas ei diversis parti-bus transeundi fieret. Navigia etiam in aliam atque aliam partem ducta, et pelles tentoriorum stramentis repletae, totaque ripa equitatu pariter ac peditatu obsessa anxium atque sollicitum Porum tenebant, neque, siquid consilii quod ad ripae custodiam expediret cepisset, id omnino exse-qui sinebant. (4) Accedebat huc quod eo tempore omnes Indiae fluvii multam eamque turbulentam aquam trahebant et rapido cursu ferebantur. Erat enim per id anni tempus solstitium aestivum. Quo quidem tempore creberrimi im-bres e caelo in Indorum regionem ruunt, et Caucasi nivibus, quo in monte multi fluviorum fontes oriuntur, aestu solutis amnes summopere augentur. Hieme vero rursum decrescunt amnes et minores purioresque fiunt, ac nonnul-lis in partibus vado transiri possunt, excepto Indo et Gange, et fortassis alio aliquo. Hydaspes certe vado transiri potest.

CAP. X.

Hoc itaque anni tempus exspectaturum se Alexander vulgaverat, si tum temporis transitu prohiberetur. Nihilominus tamen insidias locabat, ea spe ut alicubi clam hosti-bus celeriter flumen transmitteret. Quumque ea quidem parte qua Porus castra posuerat ad ripam Hydaspis transiri posse diffideret, cum ob multitudinem elephantorum, tum quod ingens exercitus bene ad pugnam instructus optime-que armatus in suas copias flumen egredientes impetum fa-cturus esset : (2) praeterea existimabat se equos difficulter in ulteriorem ripam perducturum elephantis occurren-tibus, qui ipso aspectu et clamore equis terrorem incus-suri essent ; sed neque etiam antequam in ulteriorem ripam venirent, in ipso trajectu mansuros in pellibus, verum

πηδᾶν γὰρ ἐς τὸ ὕδωρ ἀφορῶντες πέραν τοὺς ἐλέφαντας
καὶ ἔκφρονες γιγνόμενοι. Κλέψαι οὖν ἐπενόει τὴν διά-
βασιν ἰδεῖν πράττων. (3) Νύκτωρ παραγαγὼν ἄλλη καὶ
ἄλλη τῆς ὄχθης τοὺς πολλοὺς τῶν ἰππέων βοήν τε ἐποίει
5 Καὶ ἠλαλάζετο τῷ Ἐνυαλίῳ, καὶ τᾶλλα ὅσα ἐπὶ δια-
βάσει συσκευαζομένων θόρυβος παντοδαπὸς ἐγίγνετο.
Καὶ ὁ Πῶρος τε ἀντιπαρῆει πρὸς τὴν βοήν ἐπάγων τοὺς
ἐλέφαντας καὶ Ἀλέξανδρος ἐς ἔθος αὐτὸν τῆς ἀντιπαρα-
γωγῆς καθίστη. (4) Ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ τοῦτο ἐγίγνετο καὶ
10 βοή μόνον καὶ ἀλαλαγμὸς ἦν, οὐκέτι ὁ Πῶρος μετε-
κινεῖτο πρὸς τὰς ἐκδρομὰς τῶν ἰππέων, ἀλλ' ἐκείνων
γὰρ γνοὺς τὸν φόβον κατὰ χώραν ἐπὶ στρατοπέδου
ἔμενε· σκοποὶ δὲ αὐτῷ πολλαχοῦ τῆς ὄχθης καθειστή-
κεσαν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐξείργαστο αὐτῷ ἄφοβον τὸ
15 τοῦ Πῶρου εἰς τὰς νυκτερινὰς ἐπιχειρήσεις μηχανᾶται
τι τοιόνδε.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ἄκρα ἦν ἀνέχουσα τῆς ὄχθης τοῦ Ὑδάσπου, ἵνα
ἐπέκαμπτεν ὁ ποταμὸς λόγου ἀξίως, αὐτὴ τε δασεῖα
εἶδει παντοίῳ δένδρων καὶ κατ' αὐτὴν νῆσος ἐν τῷ πο-
20 ταμῷ ὑλώδης τε καὶ ἀστιβῆς ὑπ' ἐρημίας. Ταύτην κα-
ταμαθὼν τὴν νῆσον καταντικρὺ τῆς ἄκρας, ἀμφοτέρα
ὑλώδη τὰ χωρία καὶ οἷα κρύψαι τῆς διαβάσεως τὴν ἐπι-
χείρησιν, ταύτη ἔγνω διαβιάζειν τὸν στρατόν. (2) Ἀπει-
χε δὲ ἢ τε ἄκρα καὶ ἢ νῆσος τοῦ μεγάλου στρατοπέδου
25 ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους. Παρὰ πᾶσαν δὲ τὴν
ὄχθην φυλακαὶ τε αὐτῷ καθεστηκυῖαι ἦσαν, διαλείπου-
σαι ὅσον ξύμμετρον ἐς τὸ ξυνορᾶν τε ἀλλήλους καὶ κα-
τακούειν εὐπετῶς ὀπόθεν τι παραγγέλλοιτο, καὶ παντα-
χόθεν βοαί τε νύκτωρ ἐπὶ πολλὰς νύκτας ἐγίγνοντο καὶ
30 πυρὰ ἔκαίετο.

3. Ἐπειδὴ δὲ ἔγνω ἐπιχειρεῖν τῷ πόρῳ, κατὰ μὲν
τὸ στρατοπέδον φανερωῶς αὐτῷ τὰ τῆς διαβάσεως παρε-
σκευάζετο· καὶ Κράτερος ὑπολείπειτο ἐπὶ στρατοπέδου
τὴν τε αὐτοῦ ἔχων ἰππαρχίαν καὶ τοὺς ἐξ Ἀραχώτων
35 καὶ Παραπαμισαδῶν ἰππέας καὶ τῆς φάλαγγος τῶν
Μακεδόνων τὴν τε Ἀλκέτου καὶ τὴν Πολυσπέρχοντος
τάξιν καὶ τοὺς νομάρχας τῶν ἐπὶ τάδε Ἰνδῶν καὶ τοὺς
ἅμα τούτοις τοὺς πεντακισχιλίους. (4) Παρηγγέλλετο
δὲ Κρατέρῳ μὴ πρὶν διαβαίνειν τὸν πόρον πρὶν ἀπαλ-
40 λαγῆναι Πῶρον ξὺν τῇ δυνάμει ὡς ἐπὶ σφᾶς ἢ φεύγοντα
μαθεῖν, αὐτοὺς δὲ νικῶντας· ἦν δὲ μέρος μὲν τι τῆς
στρατιᾶς ἀναλαβὼν Πῶρος ἐπ' ἐμέ ἄγη, μέρος δὲ τι
ὑπολειφθῆ αὐτῷ ἐπὶ στρατοπέδου καὶ ἐλέφαντες, σὺ δὲ
δὴ καὶ ὡς μένειν κατὰ χώραν· εἰ δὲ τοὺς ἐλέφαντας
45 ξύμπαντας ἅμα οἱ ἄγει Πῶρος ἐπ' ἐμέ, τῆς δὲ ἄλλης
στρατιᾶς ὑπολείποιτό τι ἐπὶ στρατοπέδου, σὺ δὲ δια-
βαίνειν σπουδῆ· οἱ γὰρ ἐλέφαντες μόνοι, ἔφη, ἄποροί
εἰσι πρὸς τοὺς ἐκβαίνοντας ἵππους· ἢ δὲ ἄλλη στρατιὰ
εὐπορος.

statim atque elephantos in adversa ripa positos conspexis-
sent, attonitos in aquam desaltaturos esse suspicabatur.
Furtivo itaque transitu utendum sibi esse ratus, ita rem
instituit. (3) Noctu equitibus plerisque ad diversas ripae
partes adductis, clamorem et classico cani jubebat ceterum-
que, qui in transitu parando fieri solet, varium excitabat
tumultum. Porus contra ad eam partem qua clamor ede-
batur elephantos adducebat, eumque Alexander in consue-
tudinem copias ita contra educendi paulatim conferebat.
(4) Quumque multo tempore hoc fieret, neque aliud praeter
clamores ederetur, Porus ad equitum incursionem moveri
destitit, sed vanum illorum terrorem esse intelligens eo loci
ubi castra fixerat mansit, speculatoribus per varia ripae loca
dispositis. Alexander ut jam Poro metum nocturnarum ex-
cursionum exemerat, hujuscemodi quid molitur.

CAP. XI.

Rupes erat ad ripam Hydaspis sita, ea parte qua amnis
sese magnopere flectit, arboribus varii generis perfrequens.
E regione rupis insula in medio amne erat sylvosa atque ob
solitudinem inaccessa, quam quum animadvertisset ex ad-
verso rupis, et utraque loca silvestria, quaeque Macedonas
transitum tentantes oculere possent; hac parte exercitum
transmittere statuit. (2) Distabat ea rupes atque insula a
magnis castris CL stadiis. Porro per omnem ripam custodiae
dispositae erant, tanto inter se spatio distinctae, ut alii alios
cernere facileque mandata excipere possent. Clamores etiam
noctu variis ex locis, idque multis noctibus edi ignesque ex-
citari jubet.

3. Ubi vero amnem transiri statuit, in castris aperte ad
trajiciendum apparatus fiebat. Craterus apud castra relin-
quebatur, cui ad suam equitum praefecturam Arachoti etiam
et Parapamisadae equites adjungebantur, praeterea Macedo-
num phalanx, et Alcetae ac Polysperchontis agmen, et cite-
rioris Indiae praesides et cum illis quinque Indorum millia.
(4) Imperatum autem erat Cratero, ne prius amnem transi-
ret quam Porus cum exercitu e castris suis egressus contra
Alexandri copias ferretur, aut intellexisset eum in fugam
versum, se autem victores esse. Si vero Porus parte exerci-
tus sumpta in me contendat, partemque aliam cum ele-
phantis apud castra relinquat: tu quidem etiam sic tuo loco
te contine. At si omnes elephantos adversus me ducat, re-
liquo exercitu apud castra relicto, tu celeriter amnem transi-
mitte; soli enim, inquit, elephantis equis difficilem transi-
tum efficiunt, reliquus autem exercitus facile transmittitur.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ταῦτα μὲν Κρατέρῳ ἐνετέλλετο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς νή-
σου τε καὶ τοῦ μεγάλου στρατοπέδου, ἵνα αὐτῷ Κρά-
τερος ὑπολέλειπτο, Μελέαγρός τε καὶ Ἄτταλος καὶ
Γοργίας ξὺν τοῖς μισθοφόροις ἵππεῦσί τε καὶ πεζοῖς ἐτε-
5 τάχατο· καὶ τούτοις διαβαίνειν παρηγγέλλετο κατὰ μέ-
ρος, διελόντας τὸν στρατόν, ὁπότε ξυνεχόμενους ἤδη ἐν
τῇ μάχῃ τοὺς Ἰνδοὺς ἴδοιεν.

2. Αὐτὸς δὲ ἐπιλεξάμενος τῶν τε ἐταίρων τὸ ἄγη-
μα καὶ τὴν Ἡφαιστίωνος ἵππαρχίαν καὶ τὴν Περδίξ-
10 κου τε καὶ Δημητρίου καὶ τοὺς ἐκ Βάκτρων καὶ Σο-
γδιανῶν καὶ τοὺς Σκυθίας ἵππέας καὶ Δάας τοὺς ἵπποτο-
ξότας καὶ τῆς φάλαγγος τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τὴν
Κλείτου τε καὶ Κοίνου τάξιν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς
Ἀγριᾶνας, ἤγεν ἀφανῶς, πολὺ τι ἀπέχων τῆς ὄχθης,
15 τοῦ μὴ καταφανῆς εἶναι ἄγων ἐπὶ τὴν νῆσον καὶ τὴν
ἄκραν ἔνθεν διαβαίνειν αὐτῷ ἦν ἐγνωσμένον. (3) Καὶ
ἐνταῦθα ἐπληροῦντο τῆς νυκτὸς αἱ διφθέραι τῆς κάρφης,
ἐκ πολλοῦ ἤδη παρενηγεμέναι, καὶ κατεβράπτοντο ἐς
ἀκρίθειαν· ὕδωρ τε ἐξ οὐρανοῦ τῆς νυκτὸς λάβρον ἐπι-
20 γίνεται. Ταύτη καὶ μᾶλλον τι ἢ παρασκευὴ τε αὐτῷ καὶ
ἢ ἐπιχείρησις ἢ ἐς τὴν διάβασιν οὐ φανερά κατέστη τῷ
κτύπῳ τῷ ἀπὸ τῶν ὄπλων καὶ τῷ θορύβῳ τῷ ἀπὸ τῶν
παραγγελμάτων τῶν τε βροντῶν καὶ τοῦ ὄμβρου ἀντι-
παταγούντων. (4) Καὶ τῶν πλοίων δὲ τὰ πολλὰ αὐτῷ
25 ξυντεμμημένα παρεκεκόμειστο ἐς τὸν χῶρον τοῦτον καὶ
ἀφανῶς αὐτοῖς ξυμπεπηγμένα ἐν τῇ ὕλῃ ἐκρύπτετο, τὰ
τε ἄλλα καὶ αἱ τριακόντοροι. Ὑπὸ δὲ τὴν ἔω ὅτε ἄνεμος
καὶ ὁ ὄμβρος κεκοίμητο. Καὶ ἡ μὲν ἄλλη στρατιὰ αὐτῷ
ἢ ἵππικῇ τῶν διφθερῶν ἐπιβᾶσα καὶ ὄσους τῶν πεζῶν
30 τὰ πλεία ἐδέχετο ἐπέρα κατὰ τὴν νῆσον, ὡς μὴ πρό-
σθεν ὀφθεῖεν πρὸς τῶν σκοπῶν τῶν ἐκ Πύρου καθεστη-
κότων πρὶν παραλλάξαντας τὴν νῆσον ὀλίγον ἔτι ἀπέ-
χειν τῆς ὄχθης.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Αὐτὸς δὲ ἐπιβὰς τριακοντόρου ἐπέρα καὶ ἅμα αὐτῷ
45 Πτολεμαῖός τε καὶ Περδίχκας καὶ Λυσίμαχος οἱ σωμα-
τοφύλακες καὶ Σέλευκος τῶν ἐταίρων, ὁ βασιλεύσας
ὑστερον, καὶ τῶν ὑπασπιστῶν οἱ ἡμίσεες· τοὺς δὲ ἄλ-
λους ὑπασπιστάς ἄλλαι τριακόντοροι ἔφερον. Ὡς δὲ τὴν
νῆσον παρήλλαξεν ἡ στρατιὰ, φανερώς ἤδη ἐπεῖχον τῇ
40 ὄχθῃ· καὶ οἱ σκοποὶ κατιδόντες αὐτῶν τὴν ὄρμην ὡς ἐκά-
στοις τάχους οἱ ἵπποι εἶχον ἡλαυνον ὡς ἐπὶ τὸν Πῶρον.
(2) Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος πρῶτος αὐτὸς ἐκβάς καὶ τοὺς
ἀπὸ τῶν ἄλλων τριακοντόρων ἀναλαβὼν ξυνέταπτε τοὺς
ἀεὶ ἐκβαίνοντας τῶν ἵππέων· οἱ γὰρ ἵππεῖς πρῶτοι ἐτε-
45 τάχατο αὐτῷ ἐκβαίνειν· καὶ τούτους ἄγων προῆει ἐν
τάξει. Ἐλαθε δὲ οὐκ ἐς βέβαιον χωρίον ἐκβάς ἀγνοῖα
τῶν τόπων, ἀλλὰ ἐς νῆσον γὰρ καὶ αὐτὴν μὲν μεγάλην, ἣ
δὴ καὶ μᾶλλον νῆσος οὕσα ἔλαθεν, οὐ πολλῶν δὲ ὕδατι

CAP. XII.

Atque hæc quidem Cratæro mandata sunt. Medio autem
loco inter insulam et magna castra, apud quæ Craterum
reliquerat, Meleagrum atque Aitalum et Gorgiam cum mer-
cenariis equitibus ac peditibus statuit: mandatis additis,
ut diviso in partes exercitu, quum Indos pugnae implicitos
cernerent, etiam ipsi trajicerent.

2. Ipse delecto amicorum agemate et equitatu Hephæ-
stionis, Perdicæ et Demetrii, Bactrianis etiam et Sogdianis
et Scythis equitibus et Daarum equestribus sagittariis, ex
phalange vero sumptis scutatis, Clitique ac Cœni copiis et
sagittariis atque Agrianis, remotius nonnihil a ripa, ne ab
hostibus cerneretur ad rupem atque insulam, qua trajicere
statuerat, sese conferens, exercitum duxit. (3) Tum per
noctem pelles jam multo ante eo allatæ stramentis impen-
tur, accurateque consuuntur. Largus etiam imber ea nocte
e cælo fusus effecit, ut apparatus qui ad trajiciendum fiebat
eo minus sentiretur, quum et tonitruorum et imbrium so-
nus strepitum armorum et clamores imperantium ducum
interciperet. (4) Pleraque etiam navigia dissecta ad eum
locum advecta et clam compacta in sylva occultabantur,
tum reliqua tum naves triginta remorum. Sub lucem itaque
vento pariter atque imbre sedato, equitatus ac peditatus,
quantum aut pelles aut navigia ferre poterant, juxta insu-
lam trajiciebat ita ut non prius a speculatoribus quos Porus
ad ripam statuerat conspecti sint, quam præterita insula
jam non procul ab ripa abessent.

CAP. XIII.

Ipse conscensa nave xxx remorum trajiciebat, unaque
cum eo Ptolemæus et Perdiccas ac Lysimachus corporis
custodes, ex amicis etiam Seleucus cui postea regnare con-
tigit, et scutatorum dimidia pars; reliquos scutatos aliæ na-
ves triginta remorum vehebant. Simulac vero exercitus in-
sulam prætergressus est conspiciente jam hoste in ripam
contendebat. Speculatores itaque cognito Macedonum ad-
ventu, quanta maxima celeritate potuerunt equis ad Porum
contendunt. (2) Interea Alexander qui primus in terram
exscenderat, eos qui aliis navibus xxx remorum trajiciebant
assumpsit, et subinde escendentes equites in ordinem redi-
gebat. Equites enim primi omnium escendere jussi erant.
Hos ducens acie instructa processit. Ceterum ignoratione
locorum in locum parum firmum descendit. In aliam enim
insulam eamque amplam incidit, unde eo minus insula esse

πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἀποτεμνομένην ἀπὸ τῆς ἄλλης γῆς.
 (3) Καὶ ἄμα ηὐξήκει τὸ ὕδωρ ὁ ὄμβρος λάβρος τε καὶ
 ἐπὶ πολὺ τῆς νυκτὸς κατασχών, ὥστε οὐκ ἐξεύρισκον
 αὐτῷ οἱ ἵππεῖς τὸν πόρον, καὶ δέος ἦν αὐτοῖς ἄλλου δεῖ-
 5 σαι αὐτῷ ἐπὶ τῇ διαβάσει Ἰσού τῷ πρώτῳ πόνου. Ὡς
 δὲ ἐξευρέθη ποτὲ ὁ πόρος, ἤγε κατ' αὐτὸν χαλεπῶς ἦν
 γὰρ τῶν μὲν πεζῶν ὑπὲρ τοὺς μαστοὺς τὸ ὕδωρ ἵνα περ
 τὸ βαθύτατον αὐτοῦ τῶν δὲ ἵππων ὅσον τὰς κεφαλὰς
 ὑπερίσχειν τοῦ ποταμοῦ. (4) Ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἐπερᾶτο
 10 αὐτῷ τὸ ὕδωρ, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρασ παρήγαγε τό τε
 ἄγημα τῶν ἵππέων καὶ τῶν ἄλλων ἵππαρχιῶν τοὺς
 κρατίστους ἐπιλεξάμενος· τοὺς δὲ ἵπποτοξότας τῆς πά-
 σης ἵππου προέταξε· τῶν δὲ πεζῶν πρώτους μὲν τοὺς
 ὑπασπιστάς τοὺς βασιλικούς, ὧν ἡγεῖτο Σέλευκος, ἐπέ-
 15 ταξε τῇ ἵππῳ· ἐπὶ δὲ τούτοις τὸ ἄγημα τὸ βασιλικόν·
 ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς ἄλλους ὑπασπιστάς, ὡς ἐκά-
 στοις αἱ ἡγεμονίαι ἐν τῷ τότε ξυνέβαινον· κατὰ δὲ τὰ
 ἄκρα τῆς φάλαγγος οἱ τοξόται αὐτῷ καὶ οἱ Ἀγριᾶνες
 καὶ οἱ ἀκοντισταὶ ἐκατέρωθεν ἐπέστησαν.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

20 Οὕτως ἐκτάξας τὸν μὲν πεζὸν στρατὸν ἐν κόσμῳ βιά-
 δην ἐπεσθαι ἐκέλευσεν, οὐ πολὺ ἀποδέοντας τῶν ἐξακισ-
 χιλίων· αὐτὸς δέ, ὅτι κρατεῖν ἐδόκει τῇ ἵππῳ, τοὺς
 ἵππεάς μόνους ἀναλαβὼν σπουδῇ ἡγεῖτο, ὄντας ἐς πεν-
 τακισχιλίους. Ταύρωνι δὲ τῷ τοξάρχη προσέταξε τοὺς
 25 τοξότας ἐπάγειν τῇ ἵππῳ καὶ αὐτοὺς σπουδῇ. (2) Γνώ-
 μην δὲ πεποίητο, ὡς εἰ μὲν προσμίξειαν αὐτῷ οἱ ἀμφὶ
 τὸν Πῶρον ξὺν τῇ δυνάμει ἀπάσῃ, ἢ κρατήσῃ αὐτῶν
 οὐ χαλεπῶς τῇ ἵππῳ προσβαλὼν ἢ ἀπομαχεῖσθαι γε
 ἔστω τοὺς πεζοὺς ἐν τῷ ἔργῳ ἐπιγενέσθαι· εἰ δὲ πρὸς
 30 τὴν τόλμαν τῆς διαβάσεως ἄτοπον γενομένην οἱ Ἴνδοι
 ἐκπλαγέντες φεύγοιεν, οὐ πόβρωθεν ἐξεσθαι αὐτῶν κατὰ
 τὴν φυγὴν, ὡς πλείονα ἐν τῇ ἀποχωρήσει τὸν φόνον γε-
 νόμενον ὀλίγον ἔτι ὑπολείπεσθαι αὐτῷ τὸ ἔργον.

3. Ἀριστόβουλος δὲ τὸν Πῶρου παῖδα λέγει φθάσαι
 35 ἀφικόμενον σὺν ἄρμασιν ὡς ἐξήκοντα πρὶν τὸ ὕστερον
 ἐκ τῆς νήσου τῆς μακρᾶς περᾶσαι Ἀλέξανδρον· καὶ
 τοῦτον δυνηθῆναι ἂν εἶρξαι Ἀλέξανδρον τῆς διαβάσεως,
 χαλεπῶς καὶ μηδενὸς εἴργοντος περαιωθέντα, εἴπερ οὖν
 καταπηδήσαντες οἱ Ἴνδοι ἐκ τῶν ἁρμάτων προσέκειντο
 40 τοῖς πρώτοις τῶν ἐκβαιόντων· ἀλλὰ παραλλάξαι γὰρ
 ξὺν τοῖς ἄρμασι καὶ ἀκίνδυνον ποιῆσαι Ἀλεξάνδρῳ τὴν
 διάβασιν· καὶ ἐπὶ τούτους ἀφείναι Ἀλέξανδρον τοὺς ἵπ-
 ποτοξότας, καὶ τραπῆναι αὐτοὺς οὐ χαλεπῶς, πληγὰς
 λαμβάνοντας. (4) Οἱ δὲ καὶ μάχην λέγουσιν ἐν τῇ ἐκ-
 45 θάσει γενέσθαι τῶν Ἰνδῶν τῶν ξὺν τῷ παιδὶ τῷ Πῶρου
 ἀφιγμένων πρὸς Ἀλέξανδρον τε καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ἵπ-
 πέας. Καὶ γὰρ καὶ ἀφικέσθαι ξὺν μείζονι δυνάμει τὸν
 Πῶρου παῖδα, καὶ αὐτὸν τε Ἀλέξανδρον τρωθῆναι πρὸς
 αὐτοῦ καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ ἀποθανεῖν τὸν Βουκεράλαν,
 φίλτατον Ἀλεξάνδρῳ ὄντα τὸν ἵππον, καὶ τοῦτον τρω-

videbatur, quam aqua exiguo spatio a terra sejungebat. (3)
 Accedebat huc quod imber largus et in multam noctem du-
 rans aquam auxerat, ita ut equites vadum reperire non pos-
 sent, metuerentque ne hic trajectus tantum ipsis negotii
 quantum prior faceretur. Tandem reperto vado, ægre per
 eum transitum est. Aqua enim ubi altissima erat peditum
 pectora, equorum cervices æquabat. (4) Postquam vero
 hæc quoque aqua trajecta erat, agema equitum et reliqua-
 rum turmarum optimos quosque selectos, ad dextrum cornu
 traduxit, sagittarios vero equites universo equitatu præpo-
 suit. Peditum autem primos scutatos regios, quos ducebat
 Seleucus, equitatu adjunxit; proxime his agema regium;
 exinde reliquos scutatos, prout singulis præfecturæ conti-
 gerant. Ab utroque phalangis latere sagittarios atque Agria-
 nos et jaculatores constituit.

CAP. XIV.

Acie ita instructa, peditatum sex circiter millium ordine
 et sensim sequi jubet. Ipse quum equitatu superior futurus
 videretur, equitibus, quinquies fere mille, assumtis celeriter
 contendit, Taurone sagittariorum præfecto sagittarios ad
 equitatum festinanter adducere jussu. (2) Ita vero secum sta-
 tuebat, si Porus cum universo exercitu eum adoriretur,
 se vel facile cum equitatu irruentem superiorem fore, vel
 certe tantisper dum peditatus accederet hostilem impetum
 moraturum; sin vero Indi improviso transitu percussi sese
 in fugam verterent, non procul ab ipsis in fuga abfuturum,
 et quo major inter fugiendum cædes edita esset, tanto mi-
 nus negotii sibi reliquum futurum.

3. Aristobulus autem auctor est Pori filium cum XL cur-
 ribus venisse, priusquam ultimum ex longa illa insula
 Alexander exercitum transmisisset. Atque hunc quidem
 Alexandrum transitu prohibere potuisse, quippe qui diffi-
 culter etiam nemine obsistente transisset, si modo Indi e
 curribus desilientes in primos quosque transeuntes impetum
 fecissent. Cæterum illum cum curribus prætergressum, tu-
 tum Alexandro transitum reliquisse. In quos quum Alexan-
 der equestres sagittarios immisisset, in fugam non incruen-
 tam vertisse. (4) Alii Indos qui Pori filium secuti erant cum
 Alexandro ejusque equitatu flumen egrediente confluxisse
 tradunt. Majoribus enim copiis Pori filium instructum ve-
 nisse, ipsumque Alexandrum ab eo vulnus accepisse, Buce-
 phalum vero equum, qui carissimus Alexandro erat, a Pori
 filio vulneratum interiisse. (5) Sed Ptolemæus Lagi filius,

θέντα ὑπὸ τοῦ παιδὸς τοῦ Πύρου. (5) Ἀλλὰ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ὅτι καὶ ἐγὼ ξυμφέρομαι, ἄλλως λέγει. Ἐκπεμφθῆναι μὲν γὰρ τὸν παῖδα ὑπὸ τοῦ Πύρου λέγει καὶ οὗτος, ἀλλ' οὐχ ἐξήκοντα μόνα ἄρματα ἄγοντα.

5 Οὐδὲ γὰρ εἰκὸς Πῶρον ἀκούσαντα ἐκ τῶν σκοπῶν ὅτι δὴ ἢ αὐτὸς Ἀλέξανδρος διαβέβηκε τοῦ Ὑδάσπου τὸν πόρον ἢ μέρος γέ τι τῆς στρατιᾶς, ξὺν ἐξήκοντα ἄρμασι μόνοις ἐκπέμψαι τὸν αὐτοῦ παῖδα. (6) ἃ δὴ ὡς μὲν ἐπὶ κατασκοπὴν ἐκπεμπόμενα πολλὰ τε καὶ οὐκ εὐ-

10 ζῶνα ἐς τὴν ἀποχώρησιν ἦν, ὡς δὲ εἰς τὸ εἶρξαι τε τοὺς οὐπὼ πεπερακότας τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἤδη ἐκβεβηκόσιν ἐπιθέσθαι, οὐδαμῆ ἀξιόμαχα. Ἀλλὰ δισχίλιους γὰρ λέγει ἱππέας ἄγοντα ἀφικέσθαι τὸν Πύρου παῖδα, ἄρματα δὲ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι· φθάσαι δὲ περά-

15 σαντα Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐκ τῆς νήσου τὸν τελευταῖον πόρον.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Καὶ ἐπὶ τούτους τὰ μὲν πρῶτα ἐκπέμψαι Ἀλέξανδρον καὶ οὗτος λέγει τοὺς ἱπποτοξότας, αὐτὸν δὲ ἄγειν τοὺς ἱππέας· προσάγειν γὰρ οἰηθῆναι Πῶρον ξὺν τῇ

20 πάσῃ δυνάμει· τὴν δὲ ἵππον ταύτην προτεταγμένην αὐτῷ προπορεύεσθαι πρὸ τοῦ ἄλλου στρατοῦ. (2) Ὡς δὲ κατέμαθεν ἀτρεκῶς τὸ πλῆθος τὸ τῶν Ἰνδῶν, ἐνταῦθα δὴ ὀξέως ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς ξὺν τῇ ἀμφ' αὐτὸν ἵππῳ· τοὺς δὲ ἐγκλίνας, ὡς Ἀλέξανδρον τε αὐτὸν κατεῖδον καὶ τὸ

25 στίφος ἀμφ' αὐτῶν τῶν ἱππέων, οὐκ ἐπὶ μετώπου, ἀλλὰ κατ' ἴλας ἐμβεβληκός. Καὶ τούτων ἱππέας μὲν πεσεῖν ἐς τετρακοσίους, πεσεῖν δὲ καὶ τοῦ Πύρου τὸν παῖδα· τὰ δὲ ἄρματα αὐτοῖς ἵπποις ἀλῶναι ἔν τε τῇ ἀποχωρήσει βαρέα γενόμενα καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ ὑπὸ πηλοῦ

30 ἀγρεῖα.

3. Πῶρος δέ, ὡς αὐτῷ ὅσοι ἱππεῖς ἐκ τῆς φυγῆς διεσώζοντο, Ἀλέξανδρον τε αὐτὸν πεπερακότα ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐς τὸ καρτερώτατον καὶ τὸν παῖδα ἐν τῇ μάχῃ τετελευτηκότα ἠγγεῖλαν, ἐγίγνετο μὲν καὶ ὡς ἀμφίβολος

35 τῇ γνώμῃ, ὅτι καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ καταντικρῦ τοῦ μεγάλου στρατοπέδου οἱ ξὺν Κρατέρῳ ὑπολειμμένοι ἐπιχειροῦντες τῇ διαβάσει ἐφαίνοντο. (4) εἴλετο δ' οὖν ἐπ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον ἐλάσας ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ πρὸς τὸ καρτερώτατόν τε τῶν Μακεδόνων καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα

40 διαγωνίσασθαι. Ἀλλὰ καὶ ὡς ὀλίγους τῶν ἐλεφάντων σὺν οὐ πολλῇ στρατιᾷ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου ἀπέλιπεν, ὡς φοβεῖν ἀπὸ τῆς ὄχθης τοὺς ξὺν Κρατέρῳ ἱππέας. Αὐτὸς δὲ τὴν τε ἵππον ἀναλαβὼν πᾶσαν, ἐς τετρακισχιλίους ἱππέας, καὶ τὰ ἄρματα πάντα, τρια-

45 κόσια ὄντα, καὶ τῶν ἐλεφάντων διακοσίους καὶ τῶν πεζῶν ὃ τιπερ ὄφελος, ἐς τρισμυρίους, ἤλαυνεν ὡς ἐπ' Ἀλέξανδρον. (5) Ὡς δ' ἐνέτυχε χωρίῳ ἵνα οὐ πηλὸς αὐτῷ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὑπὸ ψάμμου γὰρ ξύμπαν ἦν ἀπεδον καὶ στερεὸν ἐς τὰς ἐφόδους τε καὶ ἀναστροφὰς τῶν

50 ἵππων, ἐνταῦθα ἔτασσε τὴν στρατιάν, πρώτους μὲν τοὺς

cui ego assentior, aliter sentit. Hic quoque filium a Poromissum fuisse scribit, non autem LX solum currus ducentem. Neque enim verisimile est Porum quum jam per speculatores certior factus esset, aut ipsum Alexandrum, aut certe partem exercitus Hydaspem transiisse, filium suum cum LX tantum curribus emisisse. (6) Qui quidem si ad speculandum missi forent, nimis multi, neque ad receptum expediti fuissent : si ad arcendum hostes nondum transgressi et cum transgressis confligendum, nequaquam pares fuissent. Sed duo millia equitum secum duxisse Pori filium scribit, currus vero cxx ; at priusquam eo pervenisset, Alexandrum etiam ultimum ex insula vadum transisse.

CAP. XV.

Idem Ptolemæus narrat Alexandrum primo sagittarios equestres in illos emisisse : ipsum vero equites duxisse, existimantem Porum cum omnibus copiis adventare. Equitatum vero primo loco positum reliquum exercitum præcessisse. (2) Postquam autem ex speculatoribus numerum hostium Indorum certo cognovit, tum acriter cum equitatu quem penes se habebat in eum invectum fuisse : illos in fugam versos, simulac Alexandrum ipsum equitumque qui ei aderant agmen non exporrecta acie sed turmatim in sese ferri vidissent. Ex his equites quidem cccc cæsos esse, atque in iis etiam Pori filium, currusque una cum equis captos, quod et tardiores in fuga essent, et limus cursum impediret.

3. Porus vero, simulac qui fuga evaserant equites nuntiarunt, Alexandrum cum suo exercitu maximis viribus trajecisse, filiumque in pugna cæsum, ancipitis consilii hic quoque factus est, propterea quod milites qui e regione apud magna castra cum Cratero relictis erant transitum item tentare videbantur. (4) Tandem statuit Alexandro cum universo exercitu occurrere, et adversus firmissimam exercitus Macedonici partem regemque ipsum pugnam inire. Quod tamen ita fecit, ut elephantos non nisi paucos et aliquam exercitus partem apud castra relinqueret, qui Crateri equitibus ex ripa terrori essent. Ipse assumpto universo equitatu, qui quatuor millium erat, omnesque curribus ccc, et elephantis cc, peditum vero qui usui esse possent xxx millibus, adversus Alexandrum contendit. (5) Quumque ad campum minime lutosum, sed arena planum firmumque et ducendo circumagendoque equitatu idoneum, venisset, exercitum hoc pacto instruit. Elephantos pri-

ἐλέφαντας ἐπὶ μετώπου, διέχοντα ἐλέφαντα ἐλέφαντος οὐ μείον πλέθρου, ὡς πρὸ πάσης τε τῆς φάλαγγος τῶν πεζῶν παραταθῆναι αὐτῷ τοὺς ἐλέφαντας ἐπὶ μετώπου καὶ φόβον πάντη παρέχειν τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἰπ-
 5 πεύσιν. (6) Ἄλλως τε οὐδὲ ἤξιόν ἐς τὰ διαλείποντα τῶν ἐλεφάντων τολμῆσαι ἂν τινα ὄσασθαι τῶν πολεμίων, οὔτε ξὺν ἵπποις διὰ τὸν φόβον τῶν ἵππων, πεζοὺς τε ἔτι μείον· κατὰ στόμα τε γὰρ ἂν πρὸς τῶν ὀπλιτῶν προσβαλλόντων εἶργεσθαι καὶ καταπατηθῆσεσθαι ἐπι-
 10 στρεψάντων ἐπ' αὐτοὺς τῶν ἐλεφάντων. (7) Ἐπὶ τούτοις δὲ οἱ πεζοὶ αὐτῷ ἐτετάχτο, οὐκ ἴσον τὸ μέτωπον τοῖς θηρίοις ἐπέχοντες, ἀλλ' ἐν δευτέρῳ μετώπῳ μετὰ τοὺς ἐλέφαντας, ὅσον ἐς τὰ διαλείποντα ἐπ' ὀλίγον ἐμβελῆσθαι τοὺς λόχους. Ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ κατὰ τὰ
 15 κέρατα ἔτι ὑπὲρ τοὺς ἐλέφαντας πεζοὶ ἐφρονητότε· ἐκατέρωθεν δὲ τῶν πεζῶν ἡ ἵππος αὐτῷ ἐτέταχτο καὶ πρὸ ταύτης τὰ ἄριματα ἐκατέρωθεν.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Αὕτη μὲν ἡ Πύρου τάξις ἦν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἤδη καθεώρα τοὺς Ἰνδοὺς ἐκτασσομένους, ἐπέστησε τοὺς ἰπ-
 20 πέας τοῦ πρόσω, ὡς ἀναλαμβάνειν τῶν πεζῶν τοὺς ἀεὶ προσάγοντας. Ὡς δὲ καὶ ἡ φάλαγξ αὐτῷ δρόμῳ συναψασα ὁμοῦ ἤδη ἦν, ὁ δὲ οὐκ εὐθὺς ἐκτάξας ἐπήγε, ὡς μὴ καματηροὺς τε καὶ πνευστιῶντας ἀκμῆσι παραδοῦναι τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ ἐς κύκλους παριππεύων ἀνέ-
 25 παυε τοὺς πεζοὺς ἔστε καταστῆναι αὐτοῖς τὸν θυμόν. (2) Ὡς δὲ τὴν τάξιν κατεῖδε τῶν Ἰνδῶν, κατὰ μέσον μὲν, ἵνα οἱ ἐλέφαντες προσέβληντο καὶ πυκνὴ ἡ φάλαγξ κατὰ τὰ διαλείποντα αὐτῶν ἐπετέταχτο, οὐκ ἔγνω προάγειν, αὐτὰ ἐκεῖνα ὀκνήσας ἅπερ ὁ Πῶρος τῷ λογισμῷ
 30 ξυνηθεὶς ταύτη ἔταξεν· ἀλλὰ αὐτὸς μὲν, ἅτε ἱπποκρατῶν, τὴν πολλὴν τῆς ἵππου ἀναλαβῶν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν πολεμίων παρήλαυεν, ὡς ταύτη ἐπιθησόμενος. (3) Κοῖνον δὲ πέμπει ὡς ἐπὶ τὸ δεξιόν, τὴν Δημητρίου καὶ τὴν αὐτοῦ ἔχοντα ἱππαρχίαν, κελεύσας, ἐπειδὴν τὸ
 35 κατὰ σφᾶς στίφος τῶν ἱππέων ἰδόντες οἱ βάρβαροι ἀντιπαριππεύωσιν, αὐτὸν κατόπιν ἔχεσθαι αὐτῶν· τῶν πεζῶν δὲ τὴν φάλαγγα Σελεύκῳ καὶ Ἀντιγένοι καὶ Ταύρωνι προσέταξεν ἄγειν· μὴ πρόσθεν δὲ ἄπτεσθαι τοῦ ἔργου πρὶν ὑπὸ τῆς ἵππου τῆς ἀμφ' αὐτὸν τεταραγμένῃ
 40 τὴν τε φάλαγγα τῶν πεζῶν καὶ τοὺς ἱππέας κατἰδῶσιν. 4. Ἦδη τε ἐντὸς βέλους ἐγίγνετο καὶ ἐφῆκεν ἐπὶ τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον τῶν Ἰνδῶν τοὺς ἱπποτοξότας, ὄντας ἐς χιλίους, ὡς ταράξει τοὺς ταύτη ἐφρονητότας τῶν πολεμίων τῇ πυκνότητι τε τῶν τοξευμάτων καὶ τῶν
 45 ἵππων τῇ ἐπελάσει· καὶ αὐτὸς δὲ τοὺς ἐταίρους ἔχων τοὺς ἱππέας παρήλαυεν ὀξέως ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τῶν βαρβάρων, κατὰ κέρας ἔτι τεταραγμένοις ἐμβλαεῖν σπουδῆν ποιούμενος, πρὶν ἐπὶ φάλαγγος ἐκταθῆναι αὐτοῖς τὴν ἵππον.

mum in fronte collocat, centum pedum spatio inter se distinctos, qui ante universam peditum phalangem exporrecti starent, metumque Alexandri equitibus incuterent. (6) Neque enim putabat quinquam hostium per illa elephantorum interstitia penetrare ausurum, neque equites propter equorum metum, pedites vero multo minus, quod et armati milites eos ex adverso ferientes propulsaturi, et elephantum proculcaturi essent. (7) Post hos collocati erant pedites: non quidem in eadem cum elephantis serie, sed secundo post elephantos ordine, adeo ut fere ipsis interstitiis interjecta essent agmina. Adhæc ad cornua aciei ultra ordinem elephantorum pedites collocarat. Utrumque vero peditum latus equitatu cinxerat, equitatum utrinque curribus muniat.

CAP. XVI.

Atque hæc quidem Pori acies erat. Alexander simulatque Indos acie instructa stantes vidit, equites subsistere jubet, ut paulatim advenientes pedites reciperet. Quumque jam phalanx cursim sese cum reliquis copiis conjunxisset, Alexander non continuo eos in aciem eduxit, ne cursus celeritate defatigatos atque anhelos barbaris recentibus objiceret: sed in orbem equitatum ducens, respirandi locum peditibus dedit, donec animum recollegissent. (2) Itaque Indorum exercitus ordinatione conspecta, non in mediam aciem, qua parte elephantum objecti erant, et densa phalanx per interstitia collocata, impetum facere statuit, id ipsum metuens quod Pori ad ita instruendam aciem induxerat: sed ipse, ut qui equitatu superior erat, assumpta majore equitum parte in sinistram Pori cornu movet, tanquam ea parte irrupturus. (3) Cœnum ad dextrum cornu mittit, suas et Demetrii turmas ducentem, mandatis additis, ut quum barbari suum equitatum adversus agmen equitum quod eos adoriebatur ducerent, eorum terga premerent. Peditum autem phalangem Seleuco, Antigeni et Tauroni ducendam dedit, utque non prius prælium ineant jubet, quam equitatum hostilem et phalangem a suis equitibus perturbatam viderint.

4. Quumque intra teli jactum appropinquasset, confestim sagittarios equestres circiter mille in sinistram Indorum cornu immittit, ut frequentia telorum et equorum irruptione hostes ex ea parte constitutos turbarent. Ipse etiam equitatum amicorum apud se habens ad sinistram barbarorum cornu contendit, eo consilio ut circumagenda acie adhuc perturbatos aggrediat, antequam ipsorum equitatus in phalangem constitueretur.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ἐν τούτῳ δὲ οἱ τε Ἴνδοι τοὺς ἰππέας πάντοθεν ξυ-
 ἀλίσαντες παρίππευον Ἀλεξάνδρῳ ἀντιπαρεξάγοντες τῇ
 ἐλάσει, καὶ οἱ περὶ Κοῖνον, ὡς παρήγγελλτο, κατόπιν
 αὐτοῖς ἐπεφαίνοντο. Ταῦτα ξυνιδόντες οἱ Ἴνδοι ἀμφίστο-
 5 μον ἠναγκάσθησαν ποιῆσαι τὴν τάξιν τῆς ἵππου, τὴν
 μὲν ὡς ἐπ' Ἀλέξανδρον τὴν πολλήν τε καὶ κρατίστην·
 οἱ δὲ ἐπὶ Κοῖνόν τε καὶ τοὺς ἄμα τούτῳ ἐπέστρεφον. (2)
 Τοῦτό τε οὖν εὐθὺς ἐτάραξε τὰς τάξεις τε καὶ τὰς γνώ-
 10 μαις τῶν Ἰνδῶν, καὶ Ἀλέξανδρος ἰδὼν τὸν καιρὸν ἐν αὐτῇ
 τῇ ἐπὶ θάτερα ἐπιστροφῇ τῆς ἵππου ἐπιτίθεται τοῖς
 καθ' αὐτόν, ὥστε οὐδὲ τὴν ἐμβολὴν ἐδέξαντο τῶν ἀμφ'
 Ἀλέξανδρον ἰππέων οἱ Ἴνδοί, ἀλλὰ κατηράχθησαν ὡσπερ
 εἰς τεῖχος τι φίλιον τοὺς ἐλέφαντας. (3) Καὶ ἐν τούτῳ
 οἱ ἐπιστάται τῶν ἐλεφάντων ἀντεπῆγον τῇ ἵππῳ τὰ θη-
 15 ρία, καὶ ἡ φάλαγξ αὐτῆ τῶν Μακεδόνων ἀντεπήγει πρὸς
 τοὺς ἐλέφαντας, ἔς τε τοὺς ἐπιβάτας αὐτῶν ἀκοντίζον-
 τες καὶ αὐτὰ τὰ θηρία περισταδὸν πάντοθεν βάλλοντες.
 Καὶ ἦν τὸ ἔργον οὐδενὶ τῶν πρόσθεν ἀγῶνων ἔοικός· τὰ
 τε γὰρ θηρία ἐπεκθέοντα ἐς τὰς τάξεις τῶν πεζῶν, ὅπη
 20 ἐπιστρέφειεν, ἐκεράιζε καίπερ πυκνήν οὔσαν τὴν τῶν
 Μακεδόνων φάλαγγα, καὶ οἱ ἰππεῖς οἱ τῶν Ἰνδῶν, τοῖς
 πεζοῖς ἰδόντες ξυεστηχὸς τὸ ἔργον, ἐπιστρέφοντες αὐθις
 καὶ αὐτοὶ ἐπήλαυον τῇ ἵππῳ. (4) Ὡς δὲ πάλιν ἐκρά-
 25 ἔμπειρίᾳ πολὺ προσέχοντες, ὡς ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐθις
 κατελιθήσαν. Καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα ἡ ἵππος Ἀλεξάνδρῳ
 ἐς μίαν ἴλην ἤδη ξυνηγμένη, οὐκ ἐκ παραγγέλματος,
 ἀλλὰ ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτῷ ἐς τήνδε τὴν τάξιν καταστᾶσα,
 ὅποι προσπέσοι τῶν Ἰνδῶν ταῖς τάξεσι, ξὺν πολλῷ φόνοῳ
 30 ἀπελύοντο. (5) Καὶ ἐς στενὸν ἤδη κατελιγμένων τῶν
 θηρίων οὐ μείω πρὸς αὐτῶν οἱ φίλοι ἤπερ οἱ πολέμιοι
 ἐβλάπτοντο, ἐν ταῖς ἐπιστροφαῖς τε καὶ τοῖς ὄθισμοῖς
 καταπατούμενοι. Τῶν τε οὖν ἰππέων, οἷα δὴ ἐν στενῷ
 περὶ τοὺς ἐλέφαντας εἰλουμένων, πολλὸς φόνος ἐγίγνετο,
 35 καὶ οἱ ἠγεμόνες τῶν ἐλεφάντων οἱ πολλοὶ κατηκοντισμέ-
 νοι ἦσαν, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐλέφαντες τὰ μὲν τιτρωσκόμενοι,
 τὰ δὲ ὑπὸ τε τῶν πόνων καὶ ἐρημίας ἠγεμόνων οὐκέτι
 διακεκριμένοι ἐν τῇ μάχῃ ἦσαν. (6) ἀλλ' οἷα δὴ ὑπὸ
 τοῦ κακοῦ ἔκφρονες φιλίοις τε ὁμοῦ καὶ πολεμίοις προσ-
 40 φερόμενοι πάντα τρόπον ἐξώθουν τε καὶ κατεπάτουν
 καὶ κατέκαινον. Ἄλλ' οἱ μὲν Μακεδόνες, ἅτε ἐν εὐρυ-
 χωρίᾳ τε καὶ κατὰ γνώμην τὴν σφῶν προσφερόμενοι
 τοῖς θηρίοις ὅπη μὲν ἐπιφέρουντο εἶκον, ἀποστραφέντων
 δὲ εἶχοντο ἐσακοντίζοντες· οἱ δὲ Ἴνδοι ἐν αὐτοῖς ἀνα-
 45 στρέφομενοι τὰ πλείω ἤδη πρὸς ἐκείνων ἐβλάπτοντο. (7)
 Ὡς δὲ καματηρά τε ἦν τὰ θηρία καὶ οὐκέτι αὐτοῖς ἐβ-
 ῤωμέναι αἱ ἐκδρομαὶ ἐγίγνοντο, ἀλλὰ συριγμῷ μόνον
 διαχρῶμενα ὡσπερ αἱ πρύμναν κρουόμεναι νῆες ἐπὶ
 50 πόδα ὑπεχώρουν, αὐτὸς μὲν Ἀλέξανδρος περιβάλλει ἐν
 κύκλῳ τὴν ἵππον τῇ πάσῃ τάξει, τοὺς πεζοὺς δὲ ξυνα-
 στίσαντας ὡς ἐς πυκνοτάτην ξύγκλεισιν ἐπάγειν τὴν
 φάλαγγα ἐσήμνη. Καὶ οὕτως οἱ μὲν ἰππεῖς τῶν Ἰνδῶν

CAP. XVII.

Interea Indi omni ex parte conglomerati equitatum
 contra Alexandrum, impetum ejus propulsaturi, ducunt,
 quum statim Cœnus cum suis copiis, uli ei imperatum erat,
 eorum tergo imminet. Quod conspicati Indi equitatum in
 duas acies diducere sunt coacti, atque eam quidem quæ et
 pluribus et præstantioribus copiis constabat, in Alexan-
 drum, alteram vero in Cœnum ducebant. (2) Quod qui-
 dem statim Indorum ordines pariter atque animos turbavit.
 Alexander opportunitate rei animadversa, interea dum se
 equitatus in duas partes dividit, in eam quæ in se conversa
 erat impetum facit. Quam Alexandri equitatus incursionem
 quum Indi sustinere non possent, ad elephantos tanquam
 ad amicos muros confugiunt. (3) Quorum rectores quum
 belluas in equitatum concitassent, Macedonum phalanx
 invecta telorum jactu tum sessores tum elephantos ipsos
 omni ex parte premebat. Eratque hæc pugna nulli priorum
 certaminum similis. Belluæ enim in peditum agmina
 delatæ, quacunque sese vertebant Macedonum phalangem
 quantumvis densam perfringebant: adhæc Indorum equites
 quum peditatum manum conserere viderent, denuo conversi
 equitatum invadebant. (4) Qui quum iterum ab iis qui
 circa Alexandrum erant victi essent, (quippe qui et robore
 et peritia rei militaris longe erant superiores) ad elephan-
 tos rursus confugiebant. Interea universus Alexandri equi-
 tatus jam in unum agmen conglomeratus, non quidem ipsius
 mandato, sed in ipso certamine in eum ordinem redactus,
 quacunque in agmina Indorum incidebat, cum multa cæde
 discedebat. (5) Belluæ vero quum jam in angustum reda-
 ctæ essent, non minus damni suis quam hostibus inferebant,
 multos dum convertunt se et mutuo trudent, proculcantes.
 Equitibus itaque angusto loco cum elephantis conclusis ma-
 gna strages edebatur. Plerique etiam elephantorum rectores
 telorum jactu interfecti, ipsique elephantum partim vulnerati
 partim defatigati et rectoribus destituti non amplius in pugna
 certum locum tenebant, (6) sed vulnerum impatientia, rabie
 instinctis similes, nullo discrimine suos juxta atque hostes
 impellebant proculcabantque atque interimebant. Macedo-
 nes tamen; quum in loco spatioso et pro lubitu suo impetum
 facerent, irruentibus in se belluis cedebant, contra receden-
 tes jaculis confodiebant; at Indi qui circum ipsos elephantos
 versabantur majore damno afficiebantur. (7) Postquam vero
 belluæ defatigatæ non jam amplius validos impetus face-
 rent, sed stridorem tantum edentes, instar navis puppi in-
 hibita pedem retro ferrent: Alexander repente omni equi-
 tati hostibus circumfuso, signo dato imperat uti pedites
 inter se consertis scutis confertissimaque phalange in eos fe-
 rantur. Atque ita undique circumventi Indorum equite

πλὴν ὀλίγων κατεκόπησαν ἐν τῷ ἔργῳ· ἐκόπτοντο δὲ καὶ οἱ πεζοὶ πανταχόθεν ἤδη προσκειμένων σφίσι τῶν Μακεδόνων. Καὶ ἐν τούτῳ ἵνα διέσχεν ἡ ἵππος ἡ Ἀλεξάνδρου ἐς φυγὴν πάντες ἐπεστράφησαν.

ΚΕΦ. ΙΗ΄.

5 Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Κράτερός τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολειμμένοι ἡγεμόνες ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς κατεῖδον Ἀλεξάνδρον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμὸν. Καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν
10 Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμηῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἀμφ' Ἀλεξάνδρον ἐπιγενομένοι τῇ διώξει.

2. Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδόντες τῶν δισμυρίων, ἵππεις δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἄρματα ξύμπαντα κατεκόπη· καὶ Πύρου δύο παῖδες
15 ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτη Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἄρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἱππάρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς Πύρου ξύμπαντες. * * * Ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον. (3) Τῶν δὲ ἀμφ' Ἀλεξάνδρον πεζοὶ μὲν
20 ἀπὸ ἑξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομένων ἐς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἵππεις δὲ τῶν μὲν ἱπποτοξοτῶν, οἱ δὲ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἦψαντο, δέκα· τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἱππέων ὡς διακόσιοι.

4. Πῶρος δὲ μεγάλα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ ὅτι στρατηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἱππέων τὸν φόνον κατεῖδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἐρήμους τῶν ἡγεμόνων λυπρὸς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ
30 πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἤπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς ἐξάρχων τοῖς ἀμφ' αὐτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, (5) ἀλλὰ ἔστε γὰρ ὑπέμενέ τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος, τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὤμον, ὃν δὲ γυμνὸν μόνον ἔχων ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ
35 βέλη ὁ θώραξ, περιττὸς ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἁρμονίαν, ὡς ὕστερον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν), τότε δὲ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. (6) Καὶ Ἀλεξάνδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα
40 Ἰδῶν ἐν τῇ μάχῃ σῶσαι ἐπεθύμησε. Πέμπει δὲ παρ' αὐτὸν πρῶτα μὲν Ταξίλην τὸν Ἰνδόν· καὶ Ταξίλης προσιπεύσας ἐφ' ὅσον οἱ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο τῷ ἐλέφαντι ὃς ἔφερε τὸν Πῶρον ἐπιστῆσαι τε ἡξίου τὸ θηρίον, οὐ γὰρ εἶναι οἱ ἔτι φεύγειν, καὶ ἀκοῦσαι τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου
45 λόγων. (7) Ὁ δὲ Ἰδῶν ἄνδρα ἐχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν Ταξίλην ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς ἀκοντίσων· καὶ ἂν καὶ κατέκτανεν [ἂν] τυχόν, εἰ μὴ ὑποφθάσας ἐκεῖνος ἀπῆλασεν ἀπὸ τοῦ Πύρου πρόσω τὸν ἵππον. Ἀλεξάνδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πύρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ' ἄλλους τε ἐν
50 μέρει ἐπέμπε καὶ δὴ καὶ Μερῶν ἄνδρα Ἰνδόν, ὅτι φί-

omnes fere ea in pugna caesi sunt. Peditum etiam, irruentibus omni ex parte Macedonibus, magna strages edita est. Tum omnes, qua Alexandri equitatus spatium dabat, in fugam vertuntur.

CAP. XVIII.

Interea Craterus alique duces qui cum eo ad ripam Hydaspis relictis fuerant, manifesta Alexandri victoria conspecta, amnem trajiciunt. Qui quidem non minorem fugientium Indorum caedem ediderunt, quippe qui integris Alexandri militibus in insequendo succederent.

2. Caesi sunt ex Indis pedites paulo minus xx m, equites iii m; currus omnes concisi. Duo Pori filii interfecti et Spitaces Indorum illius regionis praeses omnesque elephantorum et curruum praefecti et equitatus ac peditatus Pori duces * * * Elephantis etiam qui in pugna caesi non erant, capti. (3) Ex peditatu Alexandri, qui vi m numero primum conflictum adierunt, lxxx summum desiderati; ex sagittariis equestribus, qui quidem primi pugnam aggressi sunt, x, ex amicorum equitatu xx, ex reliquo omni equitatu cc.

4. Porus qui in ea pugna rem praecclare gesserat, non ducis solum verum etiam strenui militis officio functus, conspecta equitum caede, quumque elephantorum alios prostratos, alios absque rectoribus tristes errare, peditatus etiam maximam partem interiisse cerneret: non tamen veluti magnus ille rex Darius ex suis fugam primus inivit, sed quamdiu partem aliquam Indorum pugnantem vidit, tamdiu etiam ipse conflixit. (5) Quum vero in dextro humero, quem quidem solum in pugna nudum ferebat, vulnus accepisset (nam lorica et robore et opere praeceteris eximia ut postea intuentibus adparuit, facile a reliquo corpore tela propulsabat) converso elephanto recessit. (6) Alexander, quod magnum ac generosum virum in pugna se praestitisset, salvum cupiebat. Ac primum quidem Taxilem Indum ad eum mittit. Qui quum adequitasset quousque per elephantum qui eum gestabat tutum erat, et Porum rogasset ut sisteret elephantum (neque enim amplius fugere posse) uti Alexandri postulata acciperet: (7) hic viso Taxile veteri hoste, conversus in eum ferebatur, tanquam lancea petiturus; et fortassis interfecisset, nisi ille confestim cum equo e Pori conspectu se proripisset. Alexander ne hanc quidem ob causam Poro succensebat; sed alios nihilominus submittebat, et in iis Meroem hominem Indum,

λον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πώρῳ τὸν Μερόην ἔμαθε.

(8) Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόου ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δῖφους ἅμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐπὶ τε καὶ ἀνέψυξεν, 5 ἄγειν αὐτὸν σπουδῇ ἐκέλευσε παρ' Ἀλέξανδρον.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Καὶ ὁ μὲν ἤγετο· Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα ἐπύθετο, προσιππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν ἐταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πώρῳ· καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον τό τε μέγεθος ἐθαύμαζεν, ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα 10 ξυμβαῖνον, καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πώρου καὶ ὅτι οὐ δεδουλωμένος τῇ γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ πρὸς βασιλέα ἄλλον καλῶς ἠγωνισμένος. (2) Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσιπῶν αὐτὸν λέγειν 15 ἐκέλευσεν ὅ τι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνασθαι λόγος, ὅτι Βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξανδρε. Καὶ Ἀλέξανδρος ἤσθεις τῷ λόγῳ, Τοῦτο μὲν ἔσται σοι, ὦ Πῶρε, ἔφη, ἐμοῦ ἕνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἕνεκα ὅ τι σοὶ φίλον ἀξίου. Ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖ- 20 ναι. (3) Καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἤσθεις τὴν τε ἀρχὴν τῷ Πώρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἔτι χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὐσῇ πλειόνα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως αὐτός τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ ἐκ τούτου 25 ἐς ἀπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. Τοῦτο τὸ τέλος τῆς μάχης τῇ πρὸς Πῶρον τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰνδοῦς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο ἐπ' ἀρχοντος Ἀθηναίοις Ἡγεμόνος μηνὸς Μουνυχιῶνος.

4. Ἴνα δὲ ἡ μάχη ξυνέβη καὶ ἔνθεν ὀρμηθεὶς ἐπέ- 30 ρασε τὸν Ὑδάσπην ποταμόν, πόλεις ἐκτίσεν Ἀλέξανδρος. Καὶ τὴν μὲν Νίκαιαν τῆς νίκης τῆς κατ' Ἰνδῶν ἐπόνυμον ὠνόμασε· τὴν δὲ Βουκεφάλαν ἐς τοῦ ἵππου τοῦ Βουκεφάλαν τὴν μνήμην, ὃς ἀπέθανεν αὐτοῦ, οὐ βληθεὶς πρὸς οὐδενός, ἀλλ' ὑπὸ καμάτου τε καὶ ἡλικίας. 35 (5) Ἦν γὰρ ἀμφὶ τὰ τριάκοντα ἔτη, καματηρὸς γενόμενος, πολλὰ δὲ πρόσθεν ξυγκαμῶν τε καὶ ξυγκινδυνεύσας Ἀλεξάνδρῳ, ἀναβαινόμενος τε πρὸς μόνου Ἀλεξάνδρου ὁ Βουκεφάλαν οὗτος, ὅτι τοὺς ἄλλους πάντας ἀπηξίου ἀμβάτας, καὶ μεγέθει μέγας καὶ τῷ θυμῷ γενναῖος. 40 Σημεῖον δὲ οἱ ἦν βοὸς κεφαλὴ ἐγκεχαραγμένη, ἐφ' ὅτου καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο λέγουσιν ὅτι ἔφερον· οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι λευκὸν σῆμα εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μέγας ὢν αὐτός, εἰς βοὸς κεφαλὴν μάλιστα εἰκασμένον. (6) Οὗτος δ' ἵππος ἐν τῇ Οὐξίῳν χώρᾳ ἀφανῆς ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ, 45 καὶ Ἀλέξανδρος προεκήρυξεν ἀνά τὴν χώραν πάντας ἀποκτενεῖν Οὐξίους, εἰ μὴ ἀπάξουσιν αὐτῷ τὸν ἵππον· καὶ ἀπήχθη εὐθὺς ἐπὶ τῷ κηρύγματι. Τοσῆδε μὲν σπουδῇ Ἀλεξάνδρῳ ἀμρ' αὐτὸν ἦν, τόσος δὲ Ἀλεξάνδρου φόβος τοῖς βαρβάροις. Καὶ ἐμοὶ ἐς τοσόνδε τετι- 50 μῆσθω ὁ Βουκεφάλαν οὗτος Ἀλεξάνδρου ἕνεκα.

quum veterem ei cum Poro amicitiam intercedere accepisset. (8) Porus Merois oratione audita quod vehementi siti premebatur cum elephanto substitit atque ex eo descendit. Quumque bibisset ac nonnihil respirasset, continuo se ad Alexandrum adduci jussit.

CAP. XIX.

Alexander ut eum a Meroe ductum appropinquare intellexit, nonnihil ante aciem progressus, amicis aliquot comitatus Poro obviam ivit. Equumque sistens, magnitudinem Pori (erat enim quinque cubitis procerior) et pulchritudinem simul admiratus est quodque nullum dejecti animi signum præ se ferre videretur, sed ut generosus cum generoso viro congrederetur, pro regno suo adversus alium regem fortiter præliatus. (2) Tum Alexander prior eum compellans, quid sibi fieri cuperet dicere jussit. Cui Porum respondisse ferunt, Ut me regie tractes Alexander. Porro Alexander ea oratione delectatus, Hoc tibi, inquit, Pore, mea causa continget: tu quod tua causa tibi gratum sit postula. Cui Porus, omnia iis quæ dixisset contineri, respondit. (3) Quo responso lætior Alexander Poro regnum Indorum restituit, et ultra pristinum imperium aliam ei regionem vetere ampliorem adjecit. Atque ita et regie hominem generosum tractavit, et fido in posterum amico ad omnia est usus. Hujusmodi exitum habuit pugna Alexandri adversus Porum et Indos trans Hydaspem amnem colentes, archonte Athenis Hegemone, mense Munychione.

4. Porro eo loco quo et pugna commissa fuerat et quo ad trajiciendum Hydaspem moverat, urbes condidit, atque alteram quidem a victoria adversus Indos parta Nicæam appellavit: alteram, Bucephalam in equi sui Bucephali memoriam, qui quidem eo loci interiit, non quidem ab aliquo vulneratus, sed laboribus pariter atque ætate fractus, (5) siquidem trigesimum annum agebat, quum hæc defatigatio ei accideret. Multos vero etiam antea labores, multaque pericula cum Alexandro obierat, solumque Alexandrum sessorem admittebat, reliquos rejiciebat, magnitudine simul corporis eximia atque animo generoso præditus. Nota ei impressa erat bovis caput, cujus etiam causa nomen ei Bucephalo inditum est; vel quod, ut aliis placet, quum ipse nigri coloris esset, albam in capite notam haberet, bovis capiti perquam similem. (6) Hunc ipsum equum quum in Uxiorum regione amisisset Alexander, per universam regionem proclamari jussit, nisi equum ei reducerent, se Uxios omnes ad internecionem interfecturum. Ad hoc edictum equus statim reductus fuit. Adeo hic carus Alexandro, et Alexander terribilis barbaris fuit. Et hæc quidem in laudem Bucephali Alexandri causa dicta sint.

ΚΕΦ. Κ'.

CAP. XX.

Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἐπειδὴ οἱ ἀποθανόντες ἐν τῇ μάχῃ κεχόσμητο τῷ πρέποντι κόσμῳ, ὃ δὲ τοῖς θεοῖς τὰ νομιζόμενα ἐπινίκια ἔθουε, καὶ ἀγῶν ἐποιεῖτο αὐτῷ γυμνικός καὶ ἵππικός αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ἵνα περ τὸ πρῶτον διέβη ἅμα τῷ στρατῷ. (2) Κράτερον μὲν δὴ ξὺν μέρει τῆς στρατιᾶς ὑπελείπετο, τὰς πόλεις ἄστινας ταύτῃ ἐκτιζεν ἀναστήσοντά τε καὶ ἐκτειχιούντα· αὐτὸς δὲ ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ τοὺς προσχώρους τῇ Πύρῳ ἀρχῇ Ἰνδούς. Ὀνομα δὲ ἦν τῷ ἔθνει Γλαυγανῖκαι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ὡς δὲ Πτολεμαῖος, Γλαῦσαι· ὁποτέρως δὲ ἔχει τὸ ὄνομα οὐ μοι μέλει. (3) Ἐπῆει δὲ τὴν χώραν αὐτῶν Ἀλέξανδρος τῶν τε ἐταίρων ἵππέων ἔχων τοὺς ἡμίσεας καὶ τῶν πεζῶν ἀπὸ φάλαγγος ἐκάστης ἐπιλέκτους καὶ τοὺς ἵπποτοξότας ἕμπαντας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς τοξότας· καὶ προσεχώρουσιν αὐτῷ ὁμολογία πάντες. (4) Καὶ ἔλαβε πόλεις μὲν ἐς τριάκοντα καὶ ἑπτὰ, ὧν ἵνα ὀλιγοστοὶ ἦσαν οἰκήτορες πεντακισχιλίων οὐκ ἐλάττους ἦσαν, πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ τοὺς μυρίους· καὶ κώμας πλήθει τε πολλὰς ἔλαβε καὶ πολυανθρώπους οὐ μείον τῶν πόλεων. Καὶ ταύτης τῆς χώρας Πύρῳ ἀρχεῖν ἔδωκε· καὶ Ταξίλῃ δὲ διαλλάττει Πύρον καὶ Ταξίλῃ ἀποπέμπει ὀπίσω ἐς τὰ ἦθη τὰ αὐτοῦ.

5. Ἐν τούτῳ δὲ παρά τε Ἀβισάρου πρέσβεις ἦγον, ἐνδιδόντες αὐτὸν τε Ἀλεξάνδρῳ Ἀβισάρην καὶ τὴν χώραν ὅσης ἦρχε. Καίτοι πρό γε τῆς μάχης τῆς πρὸς Πύρον γενομένης Ἀλεξάνδρῳ ἐπενόει Ἀβισάρης καὶ αὐτὸς ξὺν Πύρῳ τάσσεσθαι· τότε δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ ξὺν τοῖς ἄλλοις πρέσβεσι παρ' Ἀλέξανδρον ἐπεμψε, χρήματά τε κομίζοντα καὶ ἐλέφαντας τεσσαράκοντα δῶρον Ἀλεξάνδρῳ. (6) Ἦκον δὲ καὶ παρά τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν πρέσβεις παρ' Ἀλέξανδρον καὶ παρὰ Πύρου ἄλλου τοῦ ὑπάρχου Ἰνδῶν. Ἀλέξανδρος δὲ διὰ τάχους Ἀβισάρην ἵνα παρ' αὐτὸν κελεύει, ἐπαπειλήσας, εἰ μὴ ἔλθοι, ὅτι αὐτὸν ὄψεται ἦκοντα ξὺν τῇ στρατιᾷ ἵνα οὐ χαιρήσει ἰδῶν.

7. Ἐν τούτῳ δὲ Φραταφέρνης τε ὁ Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίας σατράπης τοὺς καταλειφθέντας παρὰ οἱ Θρακῆς ἀγῶν ἤκεν ὡς Ἀλέξανδρον καὶ παρὰ Σισικόττου τοῦ Ἀσσακηνῶν σατράπου ἀγγελοῖ, ὅτι τὸν τε ὑπάρχον σφῶν ἀπεκτονότες εἶεν οἱ Ἀσσακηνοὶ καὶ ἀπ' Ἀλεξάνδρου ἀφεστηκότες. Καὶ ἐπὶ τούτους Φίλιππον ἐκπέμπει καὶ Τυριάσπην σὺν στρατιᾷ, τὰ περὶ τὴν Ἀσσακηνῶν χώραν καταστησομένους καὶ κοσμήσοντας. 8. Αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Ἀχεσίην ποταμὸν προὐχώρει. Τούτου τοῦ Ἀχεσίην ποταμοῦ τὸ μέγεθος μόνου τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν Πτολεμαῖος ὁ Λάγος ἀνέγραψεν· εἶναι γὰρ ἵνα ἐπέρασεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῶν πλοίων τε καὶ τῶν διφθερῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ τὸ μὲν βεῦμα δξὺ τοῦ Ἀχεσίην πέτραις μεγάλαις καὶ ὀξείαις, καθ' ὧν φερόμενον βία τὸ ὕδωρ κυμαίνεσθαι τε καὶ καχλάζειν· τὸ δὲ εὖρος σταδίου ἐπέχειν πεντεκαίδεκα.

Alexander quum iis qui in pugna cecidissent debitum honorem persolvisset, sacrificiaque consueta diis pro victoria fecisset, ludis etiam gymnics atque equestribus ad Hydaspis ripam habitis, (2) eo loco quo primum cum exercitu trajecit, Craterum cum parte copiarum reliquit, qui urbes quas ibi condere cœperat exædificaret, muroque cingeret. Ipse in Indos Pori regno finitimos movit. Hi Glauganicæ, ut auctor est Aristobulus, dicebantur : ut vero Ptolemæus, Glausæ; quonam nomine rectius appellati fuerint non ego curo. (3) Alexander regionem eorum ingressus est, equitatus amicorum alteram partem apud se habens, et ex singulis peditum phalangibus selectissimos quosque, equestres sagittarios omnes, Agrianos præterea et sagittarios. Nec mora, omnes se ei dederunt. (4) Adhæc urbes xxxvii recepit, quarum quæ minima erat, non minus vii incolarum habebat : multæ vero etiam ultra xii. Pagorum quoque magnum numerum cepit, atque eos quidem non minus quam urbes ipsas incolarum frequentia celebres. Totius vero hujusce regionis imperium Poro dedit. Taxilem etiam Poro conciliatum in suas sedes dimittit.

5. Per id tempus legati ab Abisare venerunt; Abisarem ipsum totamque ejus regionem dedentes. Porro ante pugnam cum Poro commissam statuerat Abisares copias suas cum Poro conjungere. Tum vero fratrem suum aliosque legatos ad Alexandrum cum pecuniis et elephantis xl misit. (6) Venerunt etiam legati ab Indis qui libere suis legibus utentes vivunt, et a Poro alio Indorum præfecto. Alexander confestim Abisarem ad se venire jubet, minatus nisi pareret se cum exercitu magno ejus malo ad ipsum venturum.

7. Dum hæc geruntur, Phrataphernes Parthorum atque Hyrcaniæ satrapa cum Thracibus sibi commissis ad Alexandrum venit; et nuntii a Sisicotto Assacenorum satrapa, Assacenos interfecto præfatore ab Alexandro defecisse nuntiantes. Adversus hos Philippum et Tyriaspem cum exercitu mittit, qui Assacenorum motus compescant, et provinciam regant.

8. Ipse ad Acesinem amnem movit. Hujus amnis solius ex Indiæ fluminibus magnitudinem Ptolemæus Lagi filius descripsit. Esse enim, ea parte qua Alexander eum navigiis et pellibus cum exercitu transmisit, rapidum Acesinis cursum magnis asperisque cautibus interjectis, quibus illis ac repercussæ undæ ingentes aestus strepitusque concitent. Latitudinem vero esse quindecim stadiorum. (9)

(9) Καὶ τοῖς μὲν δὴ ἐπὶ τῶν διφθερῶν περῶσιν εὐμαρῆ γενέσθαι τὸν πόρον· τοὺς δὲ ἐν τοῖς πλοίοις διαβαίνοντας ἐποκειλάντων πολλῶν πλοίων ἐπὶ ταῖς πέτραις καὶ ξυναραχθέντων οὐκ ὀλίγους αὐτοῦ ἐν τῷ ὕδατι διαφθαρήναι. Εἴη ἂν οὖν ἐκ τοῦδε τοῦ λόγου ξυντιθέντι τεκμηριούσθαι ὅτι οὐ πόρρω τοῦ ἀληθοῦς ἀναγγέλλεται τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὸ μέγεθος ὅσοις ἐς τεσσαράκοντα σταδίους δοκεῖ τοῦ Ἰνδοῦ εἶναι τὸ εὖρος ἵνα μέσῳς ἔχει αὐτὸς αὐτοῦ ὁ Ἰνδός· ἵνα δὲ στενωτάτος τε καὶ διὰ στενότητα βαθύτατος, ἐς τοὺς πεντεκαίδεκα συνάγεσθαι· καὶ ταῦτα πολλαχῆ εἶναι τοῦ Ἰνδοῦ. Καὶ γὰρ καὶ τοῦ Ἀκεσίνου τεκμαίρομαι ἐπιλέξασθαι Ἀλέξανδρον ἵνα περ τὸ πλατύτατον ἦν τοῦ πόρου, ὡς σχολαιτέρῳ χρῆσασθαι τῷ βρέματι.

ΚΕΦ. ΚΑ.

15 Πέρασας δὲ τὸν ποταμὸν Κοῖνον μὲν ξὺν τῇ αὐτοῦ τάξει ἀπολείπει αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ, προστάξας ἐπιμελεῖσθαι τῆς ὑπολειμμένης στρατιᾶς τῆς διαβάσεως, οἱ τὸν τε σῆτον αὐτῶ τὸν ἐκ τῆς ἡδὴ ὑπηκούου τῶν Ἰνδῶν χώρας καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρακομίζειν ἕμελλον. (2) Πῶρον δὲ ἐς τὰ αὐτοῦ ἦθη ἀποπέμπει, κελύσας Ἰνδῶν τε τοὺς μαχιμωτάτους ἐπιλεξάμενον καὶ εἴ τινας παρ' αὐτῶ ἔχοι ἐλέφαντας, τούτους δὲ ἀναλαβόντα ἵνα παρ' αὐτόν. Αὐτὸς δὲ Πῶρον τὸν ἕτερον τὸν κακόν, ὅτι ἐξηγγέλητο πεφευγέναι ἀπολιπῶν τὴν 25 χώραν ἧς ἦρχεν, ἐπενόει διώκειν ξὺν τοῖς κουφοτάτοις τῆς στρατιᾶς. (3) Ὁ γὰρ Πῶρος οὗτος, ἔστε μὲν πολέμια ξυνειστήκει Ἀλεξάνδρῳ τὰ πρὸς τὸν ἄλλον Πῶρον, πρέσβεις παρ' Ἀλέξανδρον πέμπων, αὐτόν τε καὶ τὴν ὑπὸ οἱ χώραν ἐνεδίδου Ἀλεξάνδρῳ, κατὰ ἔχθος 30 τὸ Πῶρου μᾶλλον ἢ φιλῖα τῇ Ἀλεξάνδρου· ὡς δὲ ἀφειμένον τε ἐκείνον καὶ πρὸς τῇ αὐτοῦ καὶ ἄλλης πολλῆς ἄρχοντα ἔμαθε, τότε δὴ φοβηθείς, οὐχ οὕτω τι Ἀλέξανδρον, ὡς τὸν Πῶρον ἐκείνον τὸν ὁμώνυμον, φεύγει τὴν ἑαυτοῦ, ἀναλαβὼν ὄσους τῶν μαχίμων 35 ξυμπεῖσαι ἠδυνήθη μετασχεῖν οἱ τῆς φυγῆς.

4. Ἐπὶ τοῦτον ἐλαύνων Ἀλέξανδρος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸν Ὑδραῶτην ποταμὸν, ἄλλον αὖ τοῦτον Ἰνδὸν ποταμὸν, τὸ μὲν εὖρος οὐ μείονα τοῦ Ἀκεσίνου, ὀξύτητι δὲ τοῦ ῥοῦ μείονα. Ὅσῃν δὲ τῆς χώρας ἔστε ἐπὶ τὸν 40 Ὑδραῶτην ἐπῆλθε, φυλακὰς ὑπέλιπεν ἐν τοῖς ἐπικαιροτάτοις χωρίοις, ὅπως οἱ ἀμφὶ Κράτερον τε καὶ Κοῖνον δι' ἀσφαλείας ἐπέρχοιντο τῆς χώρας τὴν πολλὴν προνομεύοντες. (5) Ἐνταῦθα Ἡφαιστίωνα μὲν ἐκπέμπει, δούς αὐτῷ μέρος τῆς στρατιᾶς, πεζῶν μὲν φάλαγγας 45 δύο, ἵππέων δὲ τὴν τε αὐτοῦ καὶ τὴν Δημητρίου ἵππαρχίαν καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, ἐς τὴν Πῶρου τοῦ ἀφεστηκότος χώραν, κελύσας παραδιδόναι ταύτην Πῶρῳ τῷ ἄλλῳ, καὶ εἰ δὴ τινα πρὸς ταῖς ὄχθαις τοῦ Ὑδραῶτου ποταμοῦ αὐτόνομα ἔθνη Ἰνδῶν νέμεται, καὶ 50 ταῦτα προσαγαγόμενον τῷ Πῶρῳ ἄρχειν ἐγχειρίσαι. (6) Αὐτὸς δὲ ἐπέρα τὸν Ὑδραῶτην ποταμὸν, οὐ καθάπερ τὸν

Atque iis quidem qui utribus transportati sunt facilem trajectum fuisse : eorum vero qui navibus transvecti sunt, quum pleræque cautibus illisæ rumperentur, non paucos in amne periisse. Ex quibus verbis facile quis colligere queat, non multum a vero abhorrere quod de Indi annis magnitudine scriptum est ab iis qui latitudinem xl stadiorum esse statuunt ubi latissimus is sit : ubi vero angustissimus et ob angustiam profundissimus, in xv stadia contrahi. Atque hanc quidem mediam fere esse Indi fluminis plerisque in locis latitudinem. Etenim existimaverim Alexandrum ad Acesinem quoque trajiciendum eam partem delegisse qua maxime amplius ejus cursus eaque de causa minus rapidus esset.

CAP. XXI.

Transmisso itaque flumine, Cœnum cum suis copiis ad ripam relinquit, qui reliqui exercitus transitum curaret, qui et frumentum et alia necessaria ex regione Indorum quæ ei jam parebat allaturi erant. (2) Porum in regnum suum remittit, mandatis additis, ut lectissimis Indorum qui bellicosissimi haberentur copiis, et elephantis (si quos haberet) collectis ad se veniret. Ipse vero alium illum Porum hominem malum, qui deserta provincia cui præerat fugisse nuntiabatur, cum expeditissimo milite insequi statuit. (3) Porus enim hic, quamdiu Alexander cum altero Poro bellum gerebat, legationes ad Alexandrum mittens se pariter et regionem cui imperabat Alexandro dedebat, magis odio Pori quam amore Alexandri motus. Quum autem Porum ad Alexandrum venisse, et regnum suum idque multo auctius ei restitutum esse cognovit, non tam Alexandri quam Pori, qui ejusdem cum ipso nominis erat, metu e provincia sua aufugit, omnibus iis qui bello apti essent, (quibus quidem persuadere potuit ut fugæ comites essent) secum sumptis.

4. In hunc profectus Alexander ad Hydraoten alium Indiae fluvium pervenit, latitudine quidem Acesine nihilo minore, cursus vero rapiditate inferiorem. Et per omnem regionem præsidia idoneis locis posuit, ut Craterus et Cœnus tuto ad se pervenirent, frumento per maximam regionis partem direpto. (5) Deinde Hephestioni partem exercitus committens, peditum scilicet phalanges duas, ex equitibus Demetrii agmen et suum ipsius, et sagittariorum dimidiam partem, eum in Pori illius qui aufugerat regionem mittit, eamque ut alteri Poro tradat jubet. Et si quæ aliæ ad ripam Hydraotis fluvii gentes Indorum essent libere suis legibus viventes, earum omnium gubernationem Poro det. (6) Ipse Hydro-

Ἀχεσίηνην χαλεπῶς. Προχωροῦντι δὲ αὐτῶ ἐπ' ἐκεῖνα τῆς ὄχθης τοῦ Ὑδραΐτου τοὺς μὲν πολλοὺς καθ' ὁμολογίαν προσχωρεῖν ξυνέβαινεν, ἤδη δὲ τινὰς ξὺν ὅπλοις ἀπαντήσαντας· τοὺς δὲ καὶ ὑποφεύγοντας ἐλὼν βίᾳ κα-
 5 τεστρέψατο.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἐν τούτῳ δὲ ἐξαγγέλλεται Ἀλεξάνδρῳ τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ἄλλοις τέ τινὰς καὶ τοὺς καλουμένους Καθαίους αὐτοὺς τε παρασκευάζεσθαι ὡς πρὸς μάχην, εἰ προσάγοι τῇ γῶρᾳ αὐτῶν Ἀλέξανδρος, καὶ ὅσα ὁμορά
 10 σφισιν ὡσαύτως αὐτόνομα, καὶ ταῦτα παρακαλεῖν ἐς τὸ ἔργον· (2) εἶναι δὲ τήν τε πόλιν ὄχυρὰν πρὸς ἣν ἐπενόουν ἀγωνίσασθαι· Σάγγαλα ἦν τῇ πόλει ὄνομα, καὶ αὐτοὶ οἱ Καθαῖοι εὐτολμότατοί τε καὶ τὰ πολέμια κράτιστοι ἐνομιζόντο· καὶ τούτοις κατὰ τὰ αὐτὰ Ὁξυδράκαι ἄλλο
 15 Ἰνδῶν ἔθνος, καὶ Μαλλοί, ἄλλο καὶ τοῦτο· ἐπεὶ καὶ ὀλίγῳ πρόσθεν στρατεύσαντας ἐπ' αὐτοὺς Πῶρόν τε καὶ Ἀβισάρην ξὺν τε τῇ σφετέρᾳ δυνάμει καὶ πολλὰ ἄλλα ἔθνη τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ἀναστήσαντας οὐδὲν πράξαντας τῆς παρασκευῆς ἄξιον ξυνέβη ἀπελθεῖν.

3. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλη Ἀλεξάνδρῳ, σπουδῆ ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ τοὺς Καθαίους. Καὶ δευτεραίῳ μὲν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὑδραΐτου πρὸς πόλιν ἦκεν ἡ ὄνομα Πίμπραμα· τὸ δ' ἔθνος τοῦτο τῶν Ἰνδῶν Ἀδραῖσταί ἐκαλοῦντο. Οὗτοι μὲν δὴ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ Ἀλε-
 25 ξάνδρῳ. (4) Καὶ Ἀλέξανδρος ἀναπαύσας τῇ ὑστεραίᾳ τὴν στρατιάν, τῇ τρίτῃ προὐχώρει ἐπὶ τὰ Σάγγαλα, ἵνα οἱ Καθαῖοί τε καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι αὐτοῖς ξυνεληλυθότες πρὸ τῆς πόλεως παρατεταγμένοι ἦσαν ἐπὶ γηλόφου οὐ πάντῃ ἀποτόμου· κύκλῳ δὲ τοῦ γηλόφου
 30 ἀμάξας περιστήσαντες ἐντὸς αὐτῶν ἐστρατοπέδευον, ὡς τριπλοῦν χάρακα προβεβλήσθαι πρὸ τῶν ἀμαξῶν. (5) Ἀλέξανδρος δὲ τό τε πλήθος κατιδῶν τῶν βαρβάρων καὶ τοῦ χωρίου τὴν φύσιν, ὡς μάλιστα πρὸς τὰ παρόντα ἐν καιρῷ οἱ ἐφαίνετο παρετάσσετο· καὶ τοὺς μὲν ἵπποτοξό-
 35 τας εὐθὺς ὡς εἶχεν ἐκπέμπει ἐπ' αὐτοὺς, ἀκροβολίζεσθαι κελεύσας παριπτέοντας, ὡς μῆτε ἐκδρομὴν τινα ποιήσασθαι τοὺς Ἰνδοὺς πρὶν ξυνταχθῆναι αὐτῶ τὴν στρατιάν καὶ ὡς πληγὰς γίνεσθαι αὐτοῖς καὶ πρὸ τῆς μάχης ἐντὸς τοῦ ὄχυρώματος. (6) Αὐτὸς δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ δε-
 40 ξιοῦ κέρως τῶν ἱππέων τὸ ἄγλημα κατέστησε καὶ τὴν Κλείτου ἱππαρχίαν, ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς ὑπασπιστάς, καὶ ἐπὶ τούτοις τοὺς Ἀγριαῖνας· κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον Περδίκκας αὐτῶ ἐτέτακτο, τὴν τε αὐτοῦ ἔχων ἱππαρχίαν καὶ τὰς τῶν πεζεταίρων τάξεις· ἐπὶ κέρως
 45 δὲ ἐκατέρου οἱ τοξόται αὐτῶ διγῆ διακριθέντες ἐτάχθησαν. (7) Ἐκτάσσαντι δὲ αὐτῶ παρεγένοντο καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ὀπισθοφυλακίας πεζοὶ τε καὶ ἱππεῖς. Καὶ τούτων τοὺς μὲν ἱππέας ἐπὶ τὰ κέρατα διελὼν παρήγαγεν· ἀπὸ δὲ τῶν πεζῶν τῶν προσγενομένων πυκνοτέραν τὴν ξύγ-
 50 κλεισιν τῆς φάλαγγος ποιήσας, αὐτὸς ἀναλαβὼν τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένην παρήγαγεν ἐπὶ

ten fluvium non ita difficulter atque Acesinem trajecit. Dehinc ultra ripam Hydraotis progressus, plerosque deditione recepit: nonnullos etiam cum armis occurrentes, alios vero fugientes captos vi subegit.

CAP. XXII.

Inter hæc Alexandro nuntiatum alios quosdam Indos liberos et Cathæos paratos esse, si eo exercitum duceret, pugnam experiri, reliquosque finitimos, qui sicut ipsi libere viverent, ad societatem sollicitare: (2) urbem vero ad quam confligere statuisset, nomine Sangala, munitam esse. Cathæi quoque strenui in primis rei que bellicæ peritissimi habebantur. Cum his conspirasse Oxhydracas aliam Indorum gentem, et Mallos aliam ab his diversam; adversus quos paulo ante et Abisares et Porus conjunctis copiis, ac multis Indorum in societatem adscitis, profecti, quum nihil tanto belli apparatu dignum gessissent, recesserant.

3. Hæc ut Alexandro nuntiata sunt, confestim in Cathæos contendit, et secundis castris ab Hydraote fluvio ad urbem pervenit cui Pimprama nomen est. Ea Indorum gens Adraistæ vocabantur. Ii statim pactionibus deditionem fecerunt. (4) Alexander postero die militibus ad quietem dato, tertio die Sangala profectus est, ubi et Cathæi alii-que his finitimi qui sese iis conjunxerant, ante urbem in colle non omnino arduo instructa acie stabant. Hunc collem velut triplici vallo in orbem curribus dispositis muni-erant, castris in medio locatis. (5) Alexander naturam loci hostiumque multitudinem contemplatus, quomodo commo-dissimum visum est aciem instruxit, et sagittarios equestres, uti erant, continuo qui adequitantes hostem telis lacessant emittit, ne nimirum Indi nondum satis instructa Macedo-num acie excursionem aliquam faciant, utque Indis intra ipsa munimenta consistentibus ante pugnam damnum inferretur. (6) Dehinc equitum agema ad dextrum cornu constituit, quibus Cliti equitum præfecturam adjunxit. Proximos his scutatos locat, deinde Agriaños. Ad sinistrum cornu Perdiccam statuit, sua equestri præfectura et peditum amicorum agminibus instructum; sagittarios in utrum-que cornu divisit. (7) Alexandro ita aciem instruente, pedites atque equites qui novissimo agmini præsidio erant adveniunt. Atque ex his quidem equites cornibus admovit: ex peditibus vero qui accesserant, phalangis structura con-fertiore effecta, ipse assumpto equitatu quem ad dextram

τάς κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἰνδῶν ἀμάξας. Ταύτη γὰρ εὐπροσοδώτερον αὐτῷ ἐφαίνετο τὸ χωρίον καὶ οὐ πυκναὶ ὡσαύτως αἱ ἀμάξαι ἐφειστήχασαν.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ὡς δὲ ἐπὶ τὴν ἵππον προσαγαγοῦσαν οὐκ ἐξέδραμον
 5 οἱ Ἰνδοὶ ἔξω τῶν ἀμαξῶν, ἀλλ' ἐπιβεθηκότες αὐτῶν ἀφ' ὑψηλοῦ ἠκροβολίζοντο, γνοὺς Ἀλέξανδρος ὅτι οὐκ εἶη τῶν ἱππέων τὸ ἔργον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου πεζὸς ἐπῆγε τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα. (2) Καὶ ἀπὸ μὲν τῶν πρώτων ἀμαξῶν οὐ χαλεπῶς ἐβιάσαντο οἱ
 10 Μακεδόνες τοὺς Ἰνδοὺς· πρὸ δὲ τῶν δευτέρων οἱ Ἰνδοὶ παραταξάμενοι βῆρον ἀπεμάχοντο, οἷα δὴ πυκνότεροί τε ἐφεστηκότες ἐν ἐλάττονι τῷ κύκλῳ καὶ τῶν Μακεδόνων οὐ κατ' εὐρυχωρίαν ὡσαύτως προσαγόντων σφί-
 15 διαλείμματα αὐτῶν ὡς ἐκάστοις προὔχῳρει ἀτάκτως προσέβαλλον· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τούτων ὅμως ἐξώσθησαν οἱ Ἰνδοὶ βιασθέντες πρὸς τῆς φάλαγγος. (3) Οἱ δὲ οὐκέτι ἐπὶ τῶν τρίτων ἕμενον, ἀλλ' ὡς τάχους εἶχον φυγῆ εἰς τὴν πόλιν κατεκλείσθησαν. Καὶ Ἀλέξανδρος ταύ-
 20 τὴν μὲν τὴν ἡμέραν περιστρατοπέδευσε τοῖς πεζοῖς τὴν πόλιν ὅσα γε ἠδυνήθη αὐτῷ περιβαλεῖν ἢ φάλαγγι· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐπέχον τὸ τεῖχος τῷ στρατοπέδῳ κυκλώσασθαι οὐ δυνατὸς ἐγένετο· (4) κατὰ δὲ τὰ διαλείποντα αὐτοῦ, ἵνα καὶ λίμνη οὐ μακρὰν τοῦ τείχους ἦν, τοὺς
 25 ἱππέας ἐπέταξεν ἐν κύκλῳ τῆς λίμνης, γνοὺς οὐ βαθεῖαν οὔσαν τὴν λίμνην καὶ ἅμα εἰκάσας ὅτι φοβεροὶ γενόμενοι οἱ Ἰνδοὶ ἀπὸ τῆς προτέρας ἤττης ἀπολείψουσι τῆς νυκτὸς τὴν πόλιν. (5) Καὶ ξυνέβη οὕτως ὅπως εἶκασεν· ἀμφὶ γὰρ δευτέραν φυλακὴν ἐκπίπτοντες ἐκ
 30 τοῦ τείχους οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἐνέκυρσαν ταῖς προφυλακαῖς τῶν ἱππέων, καὶ οἱ μὲν πρώτοι αὐτῶν κατεκόπησαν πρὸς τῶν ἱππέων· οἱ δὲ ἐπὶ τούτοις αἰσθόμενοι ὅτι φυλάσσεται ἐν κύκλῳ ἢ λίμνῃ ἐς τὴν πόλιν αὐθις ἀνεχώρησαν.

35 6. Ἀλέξανδρος δὲ χάρακί τε διπλῷ περιβάλλει ἵνα περ μὴ εἶργεν ἢ λίμνη τὴν πόλιν καὶ φυλακὰς ἐν κύκλῳ τῆς λίμνης ἀκριβεστέρας κατέστησεν. Αὐτὸς δὲ μηχανὰς προσάγειν τῷ τείχει ἐπενόει, ὡς κατασεῖν τὸ τεῖχος. Αὐτομολήσαντες δὲ αὐτῷ τῶν ἐκ τῆς πόλεως
 40 τινες φράζουσιν ὅτι ἐν νῶϊ ἔχιοεν αὐτῆς ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐκπίπτειν ἐκ τῆς πόλεως οἱ Ἰνδοὶ κατὰ τὴν λίμνην ἵνα περ τὸ ἐκλίπες ἦν τοῦ χάρακος. (7) Ὁ δὲ Πτολεμαῖον τὸν Λάγου ἐπιτάττει ἐνταῦθα, τῶν τε ὑπασπιστῶν αὐτῷ δοὺς χιλιαρχίας τρεῖς καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας ξύμπαν-
 45 τας καὶ μίαν τάξιν τῶν τοξοτῶν, ἀποδείξας τὸ χωρίον ἧπερ μάλιστα εἶκαζε βιάσασθαι τοὺς βαρβάρους· Σὺ δὲ ἐπειδὴν αἴσθη, ἔφη, βιαζομένους ταύτη, αὐτὸς μὲν ξὺν τῇ στρατιᾷ εἶργειν τοὺς βαρβάρους τοῦ πρόσω, τὸν δὲ σαλπικτὴν κέλευε σημαίνειν· ὑμεῖς δέ, ἄνδρες ἡγε-
 50 μόνες, ἐπειδὴν σημανθῆ, ξὺν τοῖς καθ' αὐτοὺς ἐκάστοι

statuerat, in currus Indorum ad laevam collocatos duxit. Hac enim facilius ad collem aditus fore videbatur, neque ita densus erat ex hac parte curruum ordo.

CAP. XXIII.

Postquam vero Indi adversus adductum equitatum extra currus non procurrerent, sed conscensis iis tela ex editiore loco torquerent, equitatum parum idoneum ad hanc rem ratus, desiliens ex equo Alexander pedes ipse peditum phalangem in eos duxit. (2) Atqui a prima curruum serie non difficulter Indi a Macedonibus sunt repulsi. Ad secundum vero ordinem conferti facilius sese tuebantur, quippe quod et densiores in minori orbe curribus insisterent, et Macedones non ita spatioso loco in eos ferrentur dum et primos currus submovebant, et per illorum interstilia, prout quisque poterat, inordinate irrumpebant. Ceterum iis etiam curribus Indi a phalange depulsi sunt. (3) Neque in tertio curruum ordine diutius restiterunt, sed fuga quam celerrima potuerunt sese in urbem receperunt: quibus ea conclusis, Alexander eo ipso die peditum copiis, quatenus phalanx sufficiebat, oppidum obsedit. Murus enim in circuitu amplior erat, quam ut ab exercitu totus in orbem cingi posset. (4) Vacuis vero peditatu locis, ubi et stagnum quoddam non procul a muris situm erat, equitatum circa hoc stagnum collocavit, sciens stagnum id parum profundum esse simulque facile conjiciens, Indos cladis acceptæ metu percultos noctu urbem deserturos. (5) Quod quidem ita ut cogitatum evenit. Nam circiter secundam noctis vigiliam plerique eorum urbe elapsi, in equitum procubias inciderunt. Quorum quidem primi ab equitibus caesi sunt: alii hos secuti quum stagnum equitatu circumsessum esse sensissent, rursus in urbem sese receperunt.

6. Alexander urbem, ea parte qua stagnum impediēbat excepta, duplici vallo in orbem cingit, et accuratiores ad circuitum stagni custodias locat. Ipse tormenta muris admovere eosque quatere statuit, quum transfugæ quidam ex urbe ad eum venientes nuntiarunt Indos ea nocte ex urbe sese subducere constituisse circa stagnum ea parte qua val- lum desinebat. (7) Alexander Ptolemæum Lagi f. eo loco statuit, scutatorum tria millia ei adjungens, Agrianos omnes, unumque sagittariorum agmen, ostenso loco qua verisimile erat barbaros erupturos: mandatis additis, ut simulac eos eruptionem tentantes sensisset, ipse cum exercitu transitu prohibeat: tubicini ut signum tuba det jubeat. Ducibus etiam imperat, ut statim audito signo cum suis quisque

ξυντεταγμένοι ἰέναι ἐπὶ τὸν Ὀρύβον ἵν' ἂν ἡ σάλπιγξ παρακαλῆ. Ἀποστατήσω δὲ οὐδὲ ἐγὼ τοῦ ἔργου.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ὁ μὲν ταῦτα παρήγγειλε· Πτολεμαῖος δὲ ἀμάξας τε ἐκ τῶν ἀπολελειμμένων ἐν τῇ πρώτῃ φυγῇ ἀμαξῶν 5 ταύτῃ ξυναγαγὼν ὡς πλείστας κατέστησεν ἐγκαρσίας, ἵνα πολλὰ ἐν νυκτὶ τὰ ἄπορα φαίνηται τοῖς φεύγουσι, καὶ τοῦ χάρακος τοῦ κεκομμένου τε καὶ οὐ καταπηχθέντος συννῆσαι ἄλλη καὶ ἄλλη ἐκέλευσεν ἐν μέσῳ τῆς τε λίμνης καὶ τοῦ τείχους. Καὶ ταῦτα αὐτῷ οἱ στρατιῶται ἐν τῇ νυκτὶ ἐξεργάσαντο. (2) Ἦδη τε ἦν ἀμφὶ 10 τετάρτην φυλακὴν καὶ οἱ βάρβαροι, καθάπερ ἐξήγγελο Ἀλεξάνδρῳ, ἀνοίξαντες τὰς ὡς ἐπὶ τὴν λίμνην πύλας δρόμῳ ἐπ' αὐτὴν ἐφέροντο. Οὐ μὴν ἔλαθον τὰς ταύτη φυλακὰς οὐδὲ Πτολεμαῖον τὸν ἐπ' αὐταῖς τεταγμένον· 15 ἀλλὰ ἐν τούτῳ οἱ τε σαλπικταὶ ἐσήμαινον αὐτῷ καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν ὠπλισμένην τε καὶ ξυντεταγμένην ἔχων ἐχώρει ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. (3) Τοῖς δὲ αἶ τε ἀμαξαὶ ἐμποδῶν ἦσαν καὶ ὁ χάραξ ἐν μέσῳ καταβλημένος. Ὡς δὲ ἦ τε σάλπιγξ ἐφθέγγετο καὶ οἱ ἀμφὶ 20 Πτολεμαῖον προσέκειντο αὐτοῖς, τοὺς αἰεὶ ἐκπίπτοντας διὰ τῶν ἀμαξῶν κατακαίνοντες, ἐνταῦθα δὲ ἀποστρέφονται αὐθις ἐς τὴν πόλιν. Καὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἐν τῇ ἀποχωρήσει ἐς πεντακοσίους.

4. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Πῶρος ἀφίκετο, τοὺς τε ὑπολοῖπους ἐλέφαντας ἅμα οἱ ἄγων καὶ τῶν Ἰνδῶν ἐς πεντακισχιλίους· αἶ τε μηχαναὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυμπεπηγμέναι ἦσαν καὶ προσήγοντο ἤδη τῷ τείχει. Ἀλλὰ οἱ Μακεδόνες, πρὶν καὶ κατασεισθῆναι τι τοῦ τείχους, ὑπορύττοντές τε αὐτοὶ πλίνθινον ὄν τὸ τεῖχος καὶ τὰς κλίμακας 30 ἐν κύκλῳ πάντῃ προσθέντες αἰροῦσι κατὰ κράτος τὴν πόλιν. (5) Καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν ἐν τῇ καταλήψει τῶν Ἰνδῶν ἐς μυρίους καὶ ἑπτακισχιλίους, ἐάλωσαν δὲ ὑπὲρ τὰς ἑπτὰ μυριάδας καὶ ἄρματα τριακόσια καὶ ἵππεῖς πεντακόσιοι. Τῆς δὲ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατιᾶς 35 ἀπέθανον μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν ἑκατὸν ἐν τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ· τραυματῖαι δὲ οὐ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν ἐγένοντο, ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς χιλίους καὶ διακοσίους, καὶ ἐν τούτοις τῶν ἡγεμόνων ἄλλοι τε καὶ Λυσίμαχος ὁ σωματοφύλαξ.

6. Θάψας δὲ ὡς νόμος αὐτῷ τοὺς τελευτήσαντας, Εὐμένην τὸν γραμματέα ἐκπέμπει ἐς τὰς δύο πόλεις τὰς ξυναφεστώσας τοῖς Σαγγάλαις, δοὺς αὐτῷ τῶν ἵππέων ἐς τριακοσίους, φράσσοντας τοῖς ἔχουσι τὰς πόλεις τῶν τε Σαγγάλων τὴν ἄλωσιν καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐδὲν ἔσται 45 χαλεπὸν ἐξ Ἀλεξάνδρου ὑπομένουσιν τε καὶ δεχομένοις φιλίως Ἀλεξάνδρον· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἄλλοις τισὶ γενέσθαι τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ὅσοι ἐκόντες σφᾶς ἐνέδοσαν. (7) Οἱ δὲ (ἦδη γὰρ ἐξήγγελο αὐτοῖς κατὰ κράτος ἐαλωκότα πρὸς Ἀλεξάνδρου τὰ Σάγγαλα) φοβέροι γενόμενοι ἐφευγον ἀπολιπόντες τὰς πόλεις. Καὶ Ἀλέξανδρος,

copiis, quo tuba vocaverit advolent. Se quoque pugnae non defuturum promittit.

CAP. XXIV.

Atque hæc quidem Alexander quum imperasset, Ptolemæus multis curribus qui in prima illa fuga relictis fuerant collectis, transversos eos in via disponit, ut plures fugientibus per noctem difficultates apparerent; præterea quod erat vallorum jam cæsum at nondum in terram depactum connecti inter se hic illic in loco inter stagnum et murum medio jubet. Quod quidem ea nocte a militibus confectum est. (2) Barbari sub quartam noctis vigiliam, quemadmodum Alexandro significatum fuerat, effusi portis quæ ad stagnum vergebant, cursim eo ferebantur, sed neque procubias, neque Ptolemæum post eas constitutum latere potuerunt. In hoc rerum statu tubicines signum dant; ipse cum exercitu armato atque in ordinem redacto in barbaros contendit. (3) At vero currus et vallum loco inter stagnum medio ductum, magno barbaris impedimento erant. Quum vero ad tubæ sonitum Ptolemæi copiæ acriter in eos ferrentur, magnamque eorum qui subinde per currus penetrabant stragem ederent, rursus in urbem confugiunt: quingenti barbari in ea fuga cæsi.

4. Interea Porus advenit reliquos elephantos adducens, et Indorum $\nu\mu$. Jamque et machinæ Alexandro confectæ erant et muris admovebantur. Macedones vero vel antequam ullam mœnium partem quassarent, lateritio muro suffosso scalisque omni ex parte admotis, urbem vi capiunt. (5) In ejus urbis expugnatione $xvii$ millia Indorum trucidata sunt: capti supra Lxx millia, currus ccc , equites d . De Alexandri exercitu circiter centum in universa obsidione desiderati, vulnerati fuerunt non pro numero cæsorum, supra mille et ducentos; $iiii$ enim circiter in his cum alii duces tum Lysimachus corporis custos.

6. Posthæc Alexander, cæsis patrio more sepultis, Eumenem scribam ad duas urbes, quæ una cum Sangalis defecerant, mittit, trecentis equitibus ei adjunctis, qui oppidanis denuntiant, Sangala urbem abs se expugnata esse, nihil vero ipsis sinistri eventurum, si Alexandri imperium non detrectantes amice eum excipiant; ut nec aliis Indis libere viventibus accidisset, qui voluntariam deditionem fecissent. (7) Sed hi jam antea de Sangalorum expugnatione certiores facti, metu percussi desertis urbibus fugerant. Quorum fuga cognita, Alexander acriter eos insecutus est. At multi eorum fuga evaserunt; multo

ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ ἡ φυγή, σπουδῇ ἐδίωκεν· ἀλλὰ οἱ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐφθασαν ἀποφυγόντες, διὰ μακροῦ γὰρ ἡ δίωξις ἐγίγνετο· ὅσοι δὲ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ἀσθενεῖα ὑπελείποντο, οὗτοι ἐγκαταληφθέντες πρὸς τῆς
 5 στρατιᾶς ἀπέθανον ἐς πεντακοσίους μάλιστα. (8) Ὡς δὲ ἀπέγνω διώκειν τοῦ πρόσω τοὺς φεύγοντας, ἐπανελθὼν ἐς τὰ Σάγγαλα, τὴν πόλιν μὲν κατέσκαψε, τὴν χώραν δὲ τῶν Ἰνδῶν τοῖς πάλαι μὲν αὐτονόμοις, τότε δὲ ἐκουσίως προσχωρήσασι προσέθηκε. Καὶ Πῶρον
 10 μὲν ζῆν τῇ δυνάμει τῇ ἀμφ' αὐτὸν ἐκπέμπει ἐπὶ τὰς πόλεις αἱ προσκεχωρήκησαν, φρουρὰς εἰσάξοντα εἰς αὐτάς· αὐτὸς δὲ ζῆν τῇ στρατιᾷ ἐπὶ τὸν Ὑφασιν ποταμὸν προῦχώρει, ὡς καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα Ἰνδοὺς καταστρέψαιτο. Οὐδὲ ἐφαίνετο αὐτῷ πέρασ τι τοῦ πολέμου
 15 ἔστε ὑπελείπετο τι πολέμιον.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Τὰ δὲ δὴ πέραν τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ εὐδαίμονά τε τὴν χώραν εἶναι ἐξηγγέλλετο καὶ ἀνθρώπους ἀγαθούς μὲν γῆς ἐργάτας, γενναίους δὲ τὰ πολέμια καὶ ἐς τὰ ἴδια δὲ σφῶν ἐν κόσμῳ πολιτεύοντας· πρὸς γὰρ τῶν
 20 ἀρίστων ἀρχεσθαι τοὺς πολλούς, τοὺς δὲ οὐδὲν ἔξω τοῦ ἐπιεικοῦς ἐξηγεῖσθαι. Πλήθος τε ἐλεφάντων εἶναι τοῖς ταύτῃ ἀνθρώποις πολὺ τι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἰνδοὺς καὶ μεγέθει μεγίστους καὶ ἀνδρείας. (2) Ταῦτα δὲ ἐξαγγελλόμενα Ἀλέξανδρον μὲν παρῶζυεν ἐς ἐπιθυμίαν
 25 τοῦ πρόσω ἵεσθαι· οἱ Μακεδόνες δὲ ἐξέκαμνον ἤδη ταῖς γνώμαις, πόνους τε ἐκ πόνων καὶ κινδύνους ἐκ κινδύνων ἐπαναιρούμενον δρῶντες τὸν βασιλέα· ζύλλογοί τε ἐγίγνοντο κατὰ τὸ στρατόπεδον τῶν μὲν τὰ σφέτερα ὀδυρομένων, ὅσοι ἐπιεικέστατοι, τῶν δὲ οὐκ ἀκολουθή-
 30 σειν, οὐδ' ἦν ἄγῃ Ἀλέξανδρος, ἐπισχυριζομένων. Ταῦτα ὡς ἐπίυθετο Ἀλέξανδρος, πρὶν καὶ ἐπὶ μεῖζον προελθεῖν τὴν ταραχὴν τοῖς στρατιώταις καὶ τὴν ἀθυμίαν, ζυγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῶν τάξεων ἔλεξεν ὧδε.

3. « Ὅρων ὑμᾶς, ὃ ἄνδρες Μακεδόνες τε καὶ ζύμμαχοι, οὐχ ὁμοῖα ἔτι τῇ γνώμῃ ἐπομένους μοι ἐς τοὺς κινδύνους, ζυνήγαγον ἐς ταυτό, ὡς ἡ πείσας ἄγειν τοῦ πρόσω ἢ πεισθεὶς ὀπίσω ἀποστρέφεσθαι. Εἰ μὲν δὴ μεμπτοὶ εἰσιν ὑμῖν οἱ μέχρι δεῦρο πονηθέντες πόνου καὶ αὐτὸς ἐγὼ
 40 ἡγούμενος, οὐδὲν ἔτι προῦργου λέγειν μοί ἐστιν. (4) Εἰ δὲ Ἰωνία τε πρὸς ὑμῶν διὰ τούσδε τοὺς πόνους ἔχεται καὶ Ἑλλησποντος καὶ Φρύγες ἀμφοτέροι καὶ Καππάδοκες καὶ Παφλαγόνες καὶ Λυδοὶ καὶ Κᾶρες καὶ Λύκιοι καὶ Παμφυλία τε καὶ Φοινίκη καὶ Αἴγυπτος ζῆν τῇ
 45 Λιβύῃ τῇ Ἑλληνικῇ καὶ Ἀραβίας ἔστιν ἃ καὶ Συρία ἢ τε κοίλη καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν, (5) καὶ Βαβυλῶν δὲ ἔχεται καὶ τὸ Σουσίων ἔθνος καὶ Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ ὅσων Πέρσαι καὶ Μῆδοι ἐπῆρχον, καὶ ὅσων δὲ οὐκ ἦρχον, τὰ ὑπὲρ τὰς Κασπίας πύλας, τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ
 50 Καυκάσου, ὃ τι ἂν ἐς τὰ πρόσω ἔτι τοῦ Ταναΐδος,

enim postea quam fugerant tempore insequi coeptum est. Quotquot vero e fuga ob valetudinem relictis sunt, quin-
 genti circiter, ab exercitu comprehensi caesique sunt. (8) Deposita itaque spe assequendi fugientes, Sangala reversus, urbem solo acquavit: regionem autem ipsam Indis, qui antea libere legibus suis vivebant et sponte deditionem fecerant, attribuit. Ac Porum quidem cum copiis suis ad urbes quae deditionem fecerant mittit, praesidia iis impositurum; ipse cum exercitu ad Hyphasin amnem processit, Indos qui trans flumen habitabant, subacturus. Neque enim ullum belli finem cernebat, quamdiu aliquid hostile superesset.

CAP. XXV.

Porro regionem illam trans Hyphasin opulentam esse audierat, incolas et bonos agricolas et strenuos milites esse, privatim etiam composite vivere; plerasque enim civitates ab optimatibus regi nihilque ab iis inique decerni: majorem apud hosce quam apud ullos Indos elephantorum copiam esse et mole corporis roboreque excellere. (2) Quae quidem Alexandro nuntiata, vehementi ejus animum ulterius procedendi studio exstimulabant. Macedonum vero animi jam faticere coeperant, quum regem labores ex laboribus suscipientem, pericula ex periculis adeuntem viderent. Conventus etiam in castris agebant, aliis, qui modestiores erant, fortunam suam deplorantibus: aliis se non secuturos etiam ducente rege affirmantibus. Quae postquam cognovit Alexander, priusquam tumultus militaris simul et animorum abjectio longius serperet viresque acciperet convocatis ordinum ducibus ita disseruit.

3. « Quum intelligam vos, o Macedones et socii, non eadem qua soletis voluntate pericula mecum adire, idcirco hac mihi apud vos concione utendum esse putavi uti aut persuadens ulterius ducam, aut persuasus pedem referam. Porro, si neque labores in hunc usque diem actos, neque me qui ad eos subeundos dux vobis fui, probatis, non est quod pluribus vobiscum agam: (4) sin autem Ionia vobis hisce laboribus, Hellespontus, Phrygia utraque, Cappadocia, Paphlagonia, Lydia, Caria, Lycia, Pamphylia, Phoenice, et Aegyptus cum ea Libyae parte quam Graeci tenent, parta est: si Arabiae etiam aliquam partem, et Syriam quae Coele et eam quae Mesopotamia dicitur, (5) Babylonem praeter ea gentemque Susiorum subegistis: adhuc Persas ac Medos, gentesque omnes quae horum imperio parebant, quaeque non parebant: si regiones etiam trans portas Caspiae, ultraque Caucasum positas, et qui ultra Tanaim habitant,

Βακτριανοί, Ὑρκάνιοι, ἢ θάλασσα ἢ Ὑρκανία, Σκύ-
 5 θας τε ἀνεστείλαμεν ἔστε ἐπὶ τὴν ἔρημον, ἐπὶ τούτοις
 μέντοι καὶ ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς διὰ τῆς ἡμετέρας βεῖ, ὁ
 Ὑδάσπης διὰ τῆς ἡμετέρας, ὁ Ἀκεσίνης, ὁ Ὑδραώτης,
 10 τί ὀκνεῖτε καὶ τὸν Ὑφασιν καὶ τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑφά-
 σιος γένη προσθεῖναι τῇ ὑμετέρᾳ Μακεδόνων ἀρχῇ; (6)
 ἢ δέδιτε μὴ δέξωνται ὑμᾶς ἔτι ἄλλοι βάρβαροι ἐπιόν-
 τας; ὧν γε οἱ μὲν προσχωροῦσιν ἐκόντες, οἱ δὲ φεύ-
 γοντες ἀλίσκονται, οἱ δὲ ἀποφυγόντες τὴν χώραν ἡμῖν
 15 ἔρημον παραδιδόασιν, ἢ δὲ τοῖς ξυμμάχοις τε καὶ τοῖς
 ἔκουσίως προσχωρήσασι προστίθεται.

ΚΕΦ. ΚΖ΄.

Πέρασ δὲ τῶν πόνων γενναίῳ μὲν ἀνδρὶ οὐδὲν δοκῶ
 ἔγωγε ὅτι μὴ αὐτοὺς τοὺς πόνους, ὅσοι αὐτῶν ἐς καλὰ
 5 ἔργα φέρουσιν. Εἰ δέ τις καὶ αὐτῶ τῶν πολεμῶν ποθεῖ
 ἀκοῦσαι ὅ τι περ ἔσται πέρασ, μαθέτω ὅτι οὐ πολλὴ ἔτι
 ἡμῖν ἢ λοιπὴ ἔστιν ἔστε ἐπὶ τὸν ποταμὸν τε Γάγγην
 καὶ τὴν ἐὼαν θάλασσαν· ταύτῃ δὲ λέγω ὑμῖν ξυναφῆς
 φανεῖται ἢ Ὑρκανία θάλασσα· ἐκπεριέρχεται γὰρ γῆν
 20 περὶ πᾶσαν ἢ μεγάλη θάλασσα. (2) Καὶ ἐγὼ ἐπιδείξω
 Μακεδόσι τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις τὸν μὲν Ἰνδικὸν κόλ-
 πον ξυρρῶν ὄντα τῷ Περσικῷ, τὴν δὲ Ὑρκανίαν τῷ
 Ἰνδικῷ, ἀπὸ δὲ τοῦ Περσικοῦ εἰς Λιβύην περιπλευσθή-
 σεται στόλῳ ἡμετέρῳ τὰ μέγρι Ἡρακλέους Στηλῶν·
 25 ἀπὸ δὲ Στηλῶν ἢ ἐντὸς Λιβύῃ πᾶσα ἡμετέρα γίγνεται,
 καὶ ἡ Ἀσία δὴ οὕτω πᾶσα, καὶ ὅροι τῆς ταύτῃ ἀρχῆς
 οὐσπερ καὶ τῆς γῆς ὅρους ὁ θεὸς ἐποίησε. (3) Νῦν δὲ
 δὴ ἀποτρεπομένων πολλὰ μὲν μάχιμα ὑπολείπεται γένη
 ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑφάσιος ἔστε ἐπὶ τὴν ἐὼαν θάλασσαν,
 30 πολλὰ δὲ ἀπὸ τούτων ἔτι ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν ὡς ἐπὶ
 βορρᾶν ἄνεμον, καὶ τὰ Σκυθικὰ γένη οὐ πόρρω τού-
 των, ὥστε δέος μὴ ἀπελθόντων ὀπίσω καὶ τὰ νῦν κατε-
 γόμενα οὐ βέβαια ὄντα ἐπαρθῆ πρὸς ἀπόστασιν πρὸς
 τῶν μῆπω ἔχομένων. (4) Καὶ τότε δὴ ἀνόνητοι ἡμῖν
 35 ἔσονται οἱ πολλοὶ πόνοι ἢ ἄλλων αὔθις ἐξ ἀρχῆς δεήσει
 πόνων τε καὶ κινδύνων. Ἀλλὰ παραμείνατε, ἄνδρες
 Μακεδόνες καὶ ξύμμαχοι. Πονούντων τοι καὶ κινδυ-
 νεούτων τὰ καλὰ ἔργα· καὶ ζῆν τε ζῆν ἀρετῇ ἢ δὴ καὶ
 ἀποθνήσκειν κλέος ἀθάνατον ὑπολειπομένου. (5) Ἡ
 οὐκ ἴστε ὅτι ὁ πρόγονος ὁ ἡμέτερος οὐκ ἐν Τίρυνθι οὐδ'
 40 ἐν Ἀργεῖ, ἀλλ' οὐδὲ ἐν Πελοποννήσῳ ἢ Θήβαις μένων
 ἐς τοσόνδε κλέος ἦλθεν ὡς θεὸς ἐξ ἀνθρώπου γενέσθαι
 ἢ δοκεῖν; οὐ μὲν οὖν δὴ οὐδὲ Διονύσου, ἀκροτέρου
 τούτου θεοῦ ἢ καθ' Ἡρακλέα, ὀλίγοι πόνοι. Ἀλλὰ
 ἡμεῖς γε καὶ ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Νύσης ἀφίγμεθα καὶ ἢ
 45 Ἄορνος πέτρα ἢ τῷ Ἡρακλεῖ ἀνάλωτος πρὸς ἡμῶν
 ἔχεται. (6) Ὑμεῖς δὲ καὶ τὰ ἔτι ὑπόλοιπα τῆς Ἀσίας
 πρόσθετε τοῖς ἤδη κεκτημένοις καὶ τὰ ὀλίγα τοῖς πολ-
 λοῖς. Ἐπεὶ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς τί ἂν μέγα καὶ καλὸν
 50 ἐποιοῦμεθα ἀπόνως τὴν οἰκείαν διασώζειν, Θρακίας

Bactrianos, Hyrcanios mareque Hyrcanium nobis subjeci-
 mus : si Scythas in solitudines repulimus, perfecimusque
 ut Indus amnis, Hydaspes, Acesines et Hydraotes per no-
 stram ditionem fluant : quid cunctamini Hyphasin etiam,
 quæque ultra Hyphasin sunt gentes nostro Macedonum
 imperio adjicere? (6) An veremini ne alii adhuc barbæri
 nos bellum inferentes excipiant? quum alii sua sponte
 deditionem faciant, alii fugientes capiantur, alii fuga elapsi
 regiones nobis ab incolis desertas relinquant, quas sociis
 et iis qui voluntarie sese dediderunt concedimus.

CAP. XXVI.

Ego vero nullum generoso viro laborum finem statuo,
 quam labores ipsos qui ad gloriam ac decus ducunt. Siquis
 tamen cupit cognoscere, quisnam bellandi finis futurus sit,
 is intelligat parum terræ nobis usque ad Gangem fluvium
 et orientalem Oceanum restare. Ibi (inquam) Hyrcanium
 mare huic conjunctum cernetis : ambit enim universum
 terrarum orbem Oceanus. (2) Tum ego vobis, Macedones
 ac socii, commonstrabo, Indicum quidem sinum cum Per-
 sico confluere, Hyrcanium vero cum Indico. A sinu vero
 Persico in Libyam usque ad Herculis columnas navigabimus.
 A columnis universa interior Libya nostra erit, tota etiam
 Asia : iidemque limites qui a deo orbi terrarum positi sunt,
 imperium nostrum terminabunt. (3) At si nunc reverta-
 mur, multæ quidem ultra Hyphasin ad orientalem usque
 oceanum bellicosæ gentes relinquuntur, multæ etiam se-
 ptentrionem versus, ad mare usque Hyrcanium. Scythicæ
 quoque gentes non procul ab his remotæ sunt. Quare ti-
 mendum nobis est ne retrocedentibus nobis ea etiam quæ
 nunc tenemus nondum satis stabilita, ab iis qui nondum
 subacti sunt ad defectionem incitentur. (4) Tum vero
 omnes acti labores nobis perierint, aut certe novi labores
 novaque pericula adeunda erunt. Quamobrem persistite,
 Macedones ac socii. Laborantium enim et periclitantium
 sunt praeclara facinora; et vivere cum virtute jucun-
 dum est et mori immortalem nominis sui gloriam re-
 linquentibus. (5) An ignoratis progenitorem nostrum
 nunquam ad tantam gloriam perventurum fuisse ut ex ho-
 mine deus fieret aut haberetur, si apud Tiryntem aut
 Argos vel Peloponnesum aut Thebas deses mansisset?
 Sed neque Bacchi, cujus quidem sublimius quam Herculis
 numen est, exigui labores memorantur. Nos etiam ultra
 Nysam progressi sumus, et Aornos petra Herculi ipsi inex-
 pugnabilis in nostra potestate est. (6) Vos itaque, quic-
 quid in Asia reliqui est, iis quæ tenemus, pauca nimirum
 multis, adjicite. Siquidem nos etiam quidnam magnum ac
 memorabile in vita egissemus, si desides in Macedonia satis
 habuissemus, laboris expertes domesticam terram tueri,

τοὺς δρόμους ἢ Ἰλλυριοὺς ἢ Τριβαλλοὺς ἢ καὶ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι οὐκ ἐπιτήδειοι ἐς τὰ ἡμέτερα ἀναστέλλοντες;

7. Εἰ μὲν δὴ ὑμᾶς πονοῦντας καὶ κινδυνεύοντας αὐτὸς ἀπόνως καὶ ἀκινδύνως ἐξηγούμενος ἦγον, οὐκ ἀπεικίτως ἂν προεκάμνετε ταῖς γνώμαις, τῶν μὲν πόνων μόνοις ὑμῖν μετόν, τὰ δὲ ἄθλα αὐτῶν ἄλλοις περιποιῶντες· νῦν δὲ κοινοὶ μὲν ἡμῖν οἱ πόνοι, ἴσον δὲ μέτεστι τῶν κινδύνων, τὰ δὲ ἄθλα ἐν μέσῳ κεῖται
 10 ζύμπασιν· (8) ἢ τε [γάρ] χώρα ὑμετέρα καὶ ὑμεῖς αὐτῆς σατραπεύετε· καὶ τῶν χρημάτων τὸ μέρος νῦν τε ἐς ὑμᾶς τὸ πολλὸν ἔρχεται καὶ ἐπειδὴν ἐπεξέλθωμεν τὴν Ἀσίαν, τότε οὐκ ἐμπλήσας μὰ Δί' ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὑπερβαλὼν ὅσα ἕκαστος ἐλπίζει ἀγαθὰ ἔσσεσθαι τοὺς
 15 μὲν ἀπιεῖναι οἴκαδε ἐθέλοντας εἰς τὴν οἰκίαν ἀποπέμψω ἢ ἐπανάξω αὐτὸς· τοὺς δὲ αὐτοῦ μένοντας ζηλωτοὺς τοῖς ἀπερχομένοις ποιήσω. »

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα εἰπόντος Ἀλεξάνδρου πολὺν
 20 μὲν χρόνον σιωπῇ ἦν οὔτε ἀντιλέγειν τολμώντων πρὸς τὸν βασιλέα ἐκ τοῦ εὐθέως οὔτε ζυγχωρεῖν ἐθελόντων. Ἐν δὲ τούτῳ πολλάκις μὲν Ἀλέξανδρος ἐκέλευε λέγειν τὸν βουλόμενον, εἰ δὴ τις τὰ ἐναντία τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεχθεῖσι γιγνώσκει· ἔμενε δὲ καὶ ὡς ἐπὶ πολὺ ἡ σιωπῇ·
 25 ὅψ' δὲ ποτε θαρσήσας Κοῖνος ὁ Πολεμοκράτους ἔλεξε τοιαῦτα.

2. « Ἐπειδὴ αὐτὸς, ὦ βασιλεῦ, οὐ κατὰ πρόσταγμα ἐθέλεις Μακεδόνων ἐξηγεῖσθαι, ἀλλὰ πείσας μὲν ἄξειν φῆς, πείσθεις δὲ οὐ βιάσσεσθαι, οὐχ ὑπὲρ ἡμῶν τῶνδε
 30 ποιήσομαι ἐγὼ τοὺς λόγους, οἳ καὶ προτιμώμενοι τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἄθλα τῶν πόνων οἱ πολλοὶ ἤδη κεκομισμένοι καὶ τῷ κρατιστεύειν παρὰ τοὺς ἄλλους πρόθυμοί σοι ἐς πάντα ἔσμεν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς τῆς πολλῆς. (3) Οὐδὲ ὑπὲρ ταύτης τὰ καθ' ἡδονὴν ἐκεί-
 35 νοις ἐρῶ, ἀλλ' ἂ νομίζω ζύμφορά τέ σοι ἐς τὰ παρόντα καὶ ἐς τὰ μέλλοντα μάλιστα ἀσφαλῆ εἶναι. Δίκαιος δὲ εἰμι καθ' ἡλικίαν τε μὴ ἀποκρύπτεσθαι τὰ δοκοῦντα βέλτεστα καὶ κατὰ τὴν ἐκ σοῦ μοι οὔσαν ἐς τοὺς ἄλλους ἀξίωσιν καὶ κατὰ τὴν ἐν τοῖς πόνοις τε καὶ κινδύνοις ἐς
 40 τὸδε ἀπροφάσιτον τόλμαν. (4) Ὅσω γάρ τοι πλεῖστα καὶ μέγιστα σοὶ τε ἡγουμένῳ καταπέπρακται καὶ τοῖς ἅμα σοὶ οἴκοθεν ὀρμηθεῖσι, τοσῶδε μᾶλλον τι ζύμφορόν μοι δοκεῖ πέρας τι ἐπιθεῖναι τοῖς πόνοις τε καὶ κινδύνοις. Αὐτὸς γάρ τοι ὄρας ὅσοι μὲν Μακεδόνων τε
 45 καὶ Ἑλλήνων ἅμα σοὶ ὀρμήθημεν, ὅσοι δὲ ὑπολελείμεθα· (5) ὧν Θετταλοὺς μὲν ἀπὸ Βάκτρων εὐθύς, οὐ προθύμους ἔτι ἐς τοὺς πόνους αἰσθόμενος, οἴκαδε, καλῶς ποιῶν, ἀπέπεμψας· τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων οἱ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς πρὸς σοῦ οἰκισθείσαις κατωχισμένοι οὐδ' οὔτοι πάντη ἐχόντες μένουσιν· οἱ δέ,

Thracas finitimos aut Illyrios aut Triballos vel eos qui ex Græcis nobis infesti erant propulsantes?

7. Quod si vobis labores et pericula adeuntibus ego dux vester nullam ipse laborum et periculorum partem subirem, non immerito animis caderetis, quippe qui labores vestros esse intelligeretis, præmiis vero laborum alios frui. At labores communes mihi vobiscum sunt, pericula ex æquo vobiscum adeo : præmia in medio proposita sunt omnibus. (8) Nam et regio ipsa vestra est, et vos ei præestis, et pecuniarum maxima pars ad vos pervenit. Quum vero tota Asia subacta fuerit, tum medius fidius spem expectationemque cuiusque vestrum non explebo tantum, verum etiam superabo. Quique in domos suas reverti voluerint dimittam, aut reducam ipse : qui vero permanserint, faxo ut iis qui discesserint invidiosi sint. »

CAP. XXVII.

Hæc aliaque in hanc sententiam quum dixisset Alexander, altum quoddam silentium subsequutum est : quum neque aperte regis voluntati refragari, auderent, neque assentiri vellent. Quumque identidem juberet Alexander, ut si quis rem secus atque ipse dixisset intelligeret, sententiam suam declararet : magnum tamen nihilominus omnes silentium tenuit. Tandem Cœnus Polemocratis F. sumpta audacia hunc in modum orsus est.

2. « Quoniam ipse, o rex, negas te imperiose Macedonibus præfuturum, sed, si persuaseris, ducturum te ulterius dicis : sin ipsi tibi persuaserint, nequaquam coacturum : non pro nobis copiarum ducibus, qui præ cæteris honore abs te affecti sumus et præmia laborum plerique jam accepimus, quique, quod nos præ aliis imperare voluisti, parati ad omnia tibi sumus, sed pro universo exercitu dicam. (3) Sed ne ea quidem quæ militibus cordi sint dicturus sum, sed quæ tibi cum in præsentia salutaria, tum in posterum tutissima fore censeo. Porro et ætas mea id postulat, ut quæ maxime expedire videantur non celem, et dignitas qua me etiam præ aliis ornare voluisti, tot denique a me labores, tot pericula audacter citra ullam tergiversationem adita. (4) Quo enim plura præclarioraque facinora cum abs te duce tum ab iis qui te e domibus suis secuti sunt, gesta fuerunt, eo magis e re esse judico finem aliquem laboribus ac periculis imponere. Vides enim ipse ex tanta Macedonum et Græcorum qui te secuti sumus multitudine, quam pauci reliqui simus. (5) Ex quibus Thessalos quidem statim a Bactris, quum alacritatem ad perferendos labores in eis imminutam sentires, domum, et recte quidem, remisisti; reliquorum vero Græcorum alios in urbibus abs te conditis collocasti, qui nec ipsi quidem libenter ibi

ξυμπονοῦντές τε ἔτι καὶ ξυγκινδυνεύοντες αὐτοὶ τε καὶ
 ἡ Μακεδονικὴ στρατιά, τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀπο-
 λωλέκασιν, οἱ δὲ ἐκ [τῶν] τραυμάτων ἀπόμαχοι γεγενη-
 μένοι ἄλλοι ἄλλη τῆς Ἀσίας ὑπολελειμμένοι εἰσὶν· (6)
 οἱ πλείους δὲ νόσῳ ἀπολώλασιν, ὀλίγοι δὲ ἐκ πολλῶν
 ὑπολείπονται, καὶ οὔτε τοῖς σώμασιν ἔτι ὠσαύτως ἐρ-
 ρωμένοι, ταῖς τε γνώμασι πολὺ ἔτι μᾶλλον προκεκμη-
 χότες. Καὶ τούτοις ξύμπασι πόθος μὲν γονέων ἐστίν,
 ὅσοις ἔτι σώζονται, πόθος δὲ γυναικῶν καὶ παιδῶν,
 πόθος δὲ δὴ τῆς γῆς αὐτῆς τῆς οἰκειάς, ἣν ζῆν τῷ ἐκ
 σοῦ πορισθέντι σφίσι κόσμῳ, μεγάλοι τε ἀντὶ μικρῶν
 καὶ πλούσιοι ἐκ πενήτων ἀναστρέφοντες, ζύγγνωστοὶ
 εἰσιν ἐπιδεινὸν ποθεῦντες. (7) Σὺ δὲ νῦν μὴ ἄγειν ἄκον-
 τας· οὐδὲ γὰρ ὁμοίοις ἔτι χρῆσις ἐς τοὺς κινδύνους, οἷς
 ἐκούσιον ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀπέσται· ἐπανελθὼν δὲ
 αὐτὸς τε, εἰ δοκεῖ, ἐς τὴν οἰκείαν καὶ τὴν μητέρα τὴν
 σαυτοῦ ἰδὼν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καταστησάμενος
 καὶ τὰς νίκας ταύτας τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἐς τὸν
 πατρῶον οἶκον κομίσας, οὕτω δὴ ἐξ ἀρχῆς ἄλλον στόλον
 στέλλεσθαι, εἰ μὲν βούλει, ἐπ' αὐτὰ ταῦτα τὰ πρὸς τὴν
 ἑὼ φικισμένα Ἰνδῶν γένη· εἰ δὲ βούλει, ἐς τὸν Εὐξεί-
 νον πόντον· εἰ δὲ, ἐπὶ Καρχηδόνα καὶ τὰ ἐπ' ἐκεῖνα
 Καρχηδονίων τῆς Λιβύης. (8) Ταῦτα δὲ σὸν ἤδη ἐξη-
 γεῖσθαι. Ἐφρονται δὲ σοι ἄλλοι Μακεδόνες καὶ ἄλλοι
 Ἕλληνες, νέοι τε ἀντὶ γερόντων καὶ ἀκμηῆτες ἀντὶ
 κεκμηχότων, καὶ οἷς τὰ τοῦ πολέμου διὰ τὸ ἀπείρατον
 ἐς τε τὸ παραυτίκα οὐ φοβερά καὶ κατὰ τὴν τοῦ μέλ-
 λοντος ἐλπίδα ἐν σπουδῇ ἔσται· οὗς καὶ ταύτη ἔτι προ-
 θυμότερον ἀκολουθήσειν σοι εἰκός, ὀρῶντας τοὺς πρό-
 τερον ξυμπονήσαντάς τε καὶ ξυγκινδυνεύσαντας ἐς τὰ
 σφέτερα ἤθη ἐπανεληλυθότας, πλουσίους τε ἀντὶ πενή-
 των καὶ ἀντὶ ἀφανῶν τῶν πάλαι εὐκλεεῖς. (9) Καλὸν
 δέ, ὦ βασιλεῦ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, καὶ ἡ ἐν τῷ εὐτυχεῖν
 σωφροσύνη. Σοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ ἡγουμένῳ καὶ στρα-
 τῖαν τοιαύτην ἄγοντι ἐκ μὲν πολεμίων δέος οὐδέν· τὰ
 δὲ ἐκ τοῦ δαιμονίου ἀδόκητά τε καὶ ταύτη καὶ ἀφύλακτα
 τοῖς ἀνθρώποις ἐστί. »

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Κοίνου θόρυβον γενέσθαι ἐκ
 τῶν παρόντων ἐπὶ τοῖς λόγοις· πολλοῖς δὲ δὴ καὶ δά-
 κρυα προχυθέντα ἔτι μᾶλλον δηλωσαὶ τό τε ἀκούσιον
 τῆς γνώμης ἐς τοὺς πρόσω κινδύνους καὶ τὸ καθ' ἡδο-
 νὴν σφίσι εἶναι τὴν ἀναχώρησιν. Ἀλέξανδρος δὲ τότε
 μὲν ἀχθεσθεὶς τοῦ τε Κοίνου τῇ παρῆρησίᾳ καὶ τῷ ὄκνῳ
 τῶν ἄλλων ἡγεμόνων διέλυσε τὸν ζύλλογον· (2) ἐς δὲ
 τὴν ὑστεραίαν ξυγκαλέσας αὐθις ζῆν ὀργῇ τοὺς αὐτοὺς
 αὐτὸς μὲν ἰέναι ἔφη τοῦ πρόσω, βιάσασθαι δὲ οὐδένα
 ἄκοντα Μακεδόνων ξυνέπεσθαι· ἔξειν γὰρ τοὺς ἀκο-
 λουθήσοντάς τῷ βασιλεῖ σφῶν ἐκόντας· τοῖς δὲ καὶ
 ἀπιέναι οἴκαδε ἐθέλουσιν ὑπάρχειν ἀπιέναι καὶ ἐξαγ-
 γέλλειν τοῖς οἰκείοις ὅτι τὸν βασιλέα σφῶν ἐν μέσοις

manent, alii tecum labores ac pericula adeuntes cum Ma-
 cedonico exercitu, partim in praeliis caesi sunt, partim
 vulneribus inutiles ad pugnam effecti, in diversis Asiae
 partibus relictis : (6) maxima vero pars morbo perit : pauci
 denique ex tanta multitudine supersunt, iique nec corpori-
 bus sunt perinde firmis, animis vero multo magis fracti.
 Atque iis quidem omnibus desiderium est parentum quibus
 adhuc supersunt, uxorum, liberorum, patriae et soli na-
 talis. Quorum desiderio si tanguntur, ornati praesertim abs-
 te atque aucti, divitesque ex pauperibus effecti rever-
 tentes, certe veniam merentur. (7) Tu vero ne invites
 ducito. Neque enim eosdem illos in periculis es expertu-
 rus, quum voluntas adeundi certamina in iis non sit futura.
 Quin potius tu quoque, si placet, domum reversus matrem
 invisas, Graecorum simul res compositurus et tot tamque
 ingentes victorias in paternam domum reportaturus. Tum
 licebit tibi denuo novam expeditionem suscipere, sive ad-
 versus istas Indorum gentes quae orientem versus sitae sunt,
 sive malis in pontum Euxinum, sive in Carthaginem et Li-
 byam quae ultra Carthaginem est. (8) Tunc enim tui mune-
 ris erit exercitum quo libuerit ducere. Sequentur autem te
 alii Macedones, juniores pro senioribus, integri pro defes-
 sis, et quibus bellum, utpote inexpertis, non statim tanto
 terrori, et futurorum commodorum spe in votis erit : quos
 etiam tanto alacrius te secuturos esse verisimile est,
 quum eos qui tibi laborum atque periculorum socii existi-
 terunt in suas domos reversos videbunt, ex pauperibus
 opulentos, et ex obscuris claros. (9) Praeclarum etiam
 est, o rex, si quicquam aliud, animo in secundis rebus
 moderari posse. Tibi quidem imperatori atque hujusmodi
 exercitum ducenti nihil ab hoste metuendum est : fortunae
 vero inopinati sunt eventus, atque ideo hominibus inevi-
 tabiles. »

CAP. XXVIII.

Haec Cœni oratio fremitu quodam audientium excepta
 est. Multorum etiam lacrimae subsecutae sunt, quod ipsum
 majori documento erat, invites sese ulteriora pericula
 adituros, reditum vero in patriam perjucundum ipsis fore.
 Alexander, Cœni libertate loquendi et reliquorum ducum
 ignavia offensus, concionem dimisit. (2) Qua postridie
 rursum iracunde convocata, se quidem ulterius perrectu-
 rum dixit; neminem vero Macedonum ad sequendum coac-
 tatum : neque enim defuturos qui regem suum sua sponte
 sequerentur; iis autem qui abire statuissent per se liberum
 esse, utque amicis nuntiarent sese rege suo in mediis ho-
 stibus destituto domum reverti. (3) Haec quum dixisset, in

τοῖς πολεμίοις ἐπανάηουσιν ἀπολιπόντες. (3) Ταῦτα εἰπόντα ἀπελθεῖν ἐς τὴν σκηνὴν, μηδέ τινα τῶν ἐταίρων προσέσθαι αὐτῆς τε ἐκείνης τῆς ἡμέρας καὶ ἐς τὴν τρίτην ἔτι ἀπ' ἐκείνης, ὑπομένοντα εἰ δὴ τις τροπὴ ταῖς γνώμας τῶν Μακεδόνων τε καὶ ξυμμάχων, οἷα δὴ ἐν ὄχλῳ στρατιωτῶν τὰ πολλὰ φιλεῖ γίγνεσθαι, ἐμπεσοῦσα εὐπειθεστέρους παρέξει αὐτούς. (4) Ὡς δὲ σιγῇ αὖ πολλῇ ἦν ἀνὰ τὸ στρατόπεδον καὶ ἀχθόμενοι μὲν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ δῆλοι ἦσαν, οὐ μὴν μεταβαλλόμενοι γε ὑπ' αὐτῆς, ἐνταῦθα δὴ λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι ἐπὶ τῇ διαβάσει οὐδὲν μείον ἐθύετο, θυομένῳ δὲ οὐκ ἐγγυετο αὐτῷ τὰ ἱερά. Τότε δὴ τοὺς πρεσβυτάτους τε τῶν ἐταίρων καὶ μάλιστα τοὺς ἐπιτηδείους αὐτῷ συναγαγὼν, ὡς πάντα ἐς τὴν ὀπίσω ἀναχώρησιν αὐτῷ ἔφερν, ἐκφαίνει ἐς τὴν στρατιάν ὅτι ἔγνωσται ὀπίσω ἀποστρέφειν.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Οἱ δὲ ἐδῶν τε οἷα ἂν ὄχλος ξυμμιγῆς χαίρων βοήσσειε καὶ ἐδάκρυον οἱ πολλοὶ αὐτῶν· οἱ δὲ καὶ τῇ σκηνῇ τῇ βασιλικῇ πελάζοντες εὐχοντο Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ, ὅτι πρὸς σφῶν μόνων νικηθῆναι ἠέσχετο. Ἐνθα δὴ διελὼν κατὰ τάξεις τὴν στρατιάν δώδεκα βωμοὺς κατασκευάζειν προστάττει, ὕψος μὲν κατὰ τοὺς μεγίστους πύργους, εὖρος δὲ μείζονας ἔτι ἢ κατὰ πύργους, χαριστήρια τοῖς θεοῖς τοῖς ἐς τοσόνδε ἀγαθοῦσιν αὐτὸν νικῶντα καὶ μνημεῖα τῶν αὐτοῦ πόνων. (2) Ὡς δὲ κατεσκευασμένοι αὐτῷ οἱ βωμοὶ ἦσαν, θύει δὴ ἐπ' αὐτῶν ὡς νόμος καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ ἵππικόν. Καὶ τὴν μὲν χώραν τὴν μέχρι τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ Πῶρῳ ἄρχειν προσέθηκεν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν Ὑδραῶτην ἀνέστρεψε. Διαβὰς δὲ τὸν Ὑδραῶτην, ἐπὶ τὸν Ἀχεσίνην αὖ ἐπανάηει ὀπίσω. (3) Καὶ ἐνταῦθα καταλαμβάνει τὴν πόλιν ἐξυκοδομημένην ἦντινα Ἡφαισιῶν αὐτῷ ἐκτειχίσαι ἐτάχθη· καὶ ἐς ταύτην ξυνοικίσας τῶν τε προσχώρων ὅσοι ἐθέλονται κατοικίζοντο καὶ τῶν μισθοφόρων ὅτι περ ἀπόμαχον, αὐτὸς τὰ ἐπὶ τῷ κατάπλῳ παρεσκευάζετο τῷ ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν.

4. Ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο πρὸς αὐτὸν Ἀρσάκης τε ὁ τῆς ὀμόρου Ἀβισάρη χώρας ἵπαρχος καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἀβισάρου καὶ οἱ ἄλλοι οἰκεῖοι, δῶρὰ τε κομίζοντες ἂ μάλιστα παρ' Ἰνδοῖς καὶ τοὺς παρ' Ἀβισάρου ἐλέφαντας, ἐς τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν· Ἀβισάρην γὰρ νόσῳ ἀδύνατον γενέσθαι ἐλθεῖν. Συνέβαινον δὲ τούτοις καὶ οἱ παρ' Ἀλεξάνδρου ἐκπεμφθέντες πρέσβεις πρὸς Ἀβισάρην. (5) Καὶ ταῦτα οὐ χαλεπῶς πιστεύσας οὕτως ἔχειν Ἀβισάρη τε τῆς αὐτοῦ χώρας σατραπεύειν ἔδωκε καὶ Ἀρσάκην τῇ Ἀβισάρου ἐπικρατείᾳ προσέθηκε· καὶ φόρους οὐστυνας ἀποίσουσι τάξας θύει αὖ καὶ ἐπὶ τῷ Ἀχεσίνη ποταμῷ. Καὶ τὸν Ἀχεσίνην αὖ διαβὰς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ἦκεν, ἵνα καὶ τῶν πόλεων τῆς τε Ni-

tabernaculum se recepit, neque quemquam amicorum ad tertium ab eo diem in colloquium admisit : exspectans si qua forte animorum mutatio, ut plerunque in turba militari evenire solet, Macedonibus ac sociis incideret, quæ faciliores persuasum eos redderet. (4) Ceterum quum exercitus in eodem silentio persisteret, satisque intelligeretur milites indignatione Alexandri vehementer commotos esse, animis tamen non mutari : tum, ut auctor est Ptolemæus Lagi F., nihilominus pro transitu sacrum fecit. Quumque ex ta infaustos eventus portendissent, convocatis amicis qui et ætate grandiores maximeque familiares ei erant, quoniam omnia illum ab ulteriore profectioe revocarent, exercitui declarasse, statutum sibi esse domum reverti.

CAP. XXIX.

Hanc vocem iamore, qualis a multitudine lætitiæ significante edi solet exceptam fuisse : multis lacrymas erupisse. Alios ad regium tabernaculum accessisse, multa Alexandro fausta precantes, quod ab ipsis solis vinci se passus esset. Eo loci diviso per ordines exercitu, XII aras exstrui jubet, altitudine quidem maximis turribus bellicis pares, latitudine, quam quæ turrium est, majore. Quibus diis gratias agebat quod ipsum eo usque victorem perduxissent, et laborum suorum monumenta consecrabat. (2) Exstructis itaque aris, sacrificium patrio more in aris illis eragit. Ludos etiam gymnicos et equestres facit : totique regioni ad Hyphasin amnem usque Porum præficit. Ipse ad Hydraoten fluvium redit. Quo trajecto ad Acesinem retrocedit. (3) Atque ibi urbem exædificatam reperit, ad quam condendam Hephæstion ab eo relictus fuerat : in quam inductis colonis ex finitimis quicunque in eam commigrare vellent, et mercenariis ad militiam ineptis, ipse quæ ad navigationem Oceani necessaria erant parare cœpit.

4. In hoc rerum statu Arsaces, provinciæ Abisari finitimæ præses, et frater Abisaris aliique amici ad eum venerunt, dona adherentes quæ apud Indos censentur maxima : elephantos etiam ab Abisare missos triginta : Abisarem ipsum morbo impeditum venire non potuisse dicentes. Quod quum et legati qui ab Alexandro ad Abisarem missi fuerant confirmarent, (5) facile persuasus rem ita se habere, Abisarem provinciæ ipsius satrapam constituit atque Arsacem Abisaris imperio adjunxit : et tributis quæ penderent imperatis, ad Acesinem fluvium rursus sacrificium fecit. Quo transmissio, ad Hydaspem venit. Ubi quicquid

καίας καὶ τῶν Βουκεφάλων ὅσα πρὸς τῶν ὄμβρων πε-
πονηκότα ἦν ζῆν τῇ στρατιᾷ ἐπεσκευάσε καὶ τὰ ἄλλα
τὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκόσμηι.

BIBLION EKTON.

ΚΕΦ. Α΄.

Ἀλέξανδρος δέ, ἐπειδὴ παρεσκευάσθησαν αὐτῷ
ἐπὶ τοῦ Ὑδάσπου ταῖς ὄχθαις πολλαὶ μὲν τριακόντοροι
καὶ ἡμιόλιαι, πολλὰ δὲ καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα καὶ ἄλλα
ὅσα ἐς παρακομιδὴν στρατιᾶς ποταμῷ εὐπορα, ἔγνω
καταπλεῖν κατὰ τὸν Ὑδάσπην ὡς ἐπὶ τὴν μεγάλην θά-
λασσαν. (2) Πρῶτερον μὲν γε ἐν τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ
10 χροκοδείλους ἰδὼν, μόνῳ τῶν ἄλλων ποταμῶν πλὴν
Νείλου, πρὸς δὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἀκεσίνου κυάμους πε-
φυκότας ὁποίους ἡ γῆ ἐκφέρει ἢ Αἴγυπτία, καὶ ἀκούσας
ὅτι δὲ Ἀκεσίνης ἐμβάλλει εἰς τὸν Ἰνδόν, ἔδοξεν ἐξευρη-
κέναι τοῦ Νείλου τὰς ἀρχάς, (3) ὡς τὸν Νεῖλον ἐνθένδε
15 ποθὲν ἐξ Ἰνδῶν ἀνίσχοντα καὶ δι' ἐρήμου πολλῆς γῆς
ρέοντα καὶ ταύτη ἀπολλύοντα τὸν Ἰνδόν τὸ ὄνομα,
ἔπειτα ὁπόθεν ἀρχεται διὰ τῆς οἰκουμένης χώρας ρεῖν
Νεῖλον ἤδη πρὸς Αἰθιοπίων τε τῶν ταύτη καὶ Αἴγυπτίων
καλούμενον, ὡς Ὅμηρος ἐποίησεν ἐπώνυμον τῆς Αἰγύ-
20 πτου Αἴγυπτον, οὕτω δὲ ἐκδιδόναι ἐς τὴν ἐντὸς θάλασ-
σαν. (4) Καὶ δὴ καὶ πρὸς Ὀλυμπιάδα γράφοντα
ὑπὲρ τῶν Ἰνδῶν τῆς γῆς ἄλλα τε γράψαι καὶ ὅτι δοκοίη
αὐτῷ ἐξευρηκέναι τοῦ Νείλου τὰς πηγὰς, μικροῖς δὲ
τισι καὶ φαύλοις ὑπὲρ τῶν τηλικούτων τεχμαιρόμενον.
25 (5) Ἐπεὶ μέντοι ἀτρεκέστερον ἐξήλεγξε τὰ ἀμφὶ τῷ πο-
ταμῷ τῷ Ἰνδῷ, οὕτω δὲ μαθεῖν παρὰ τῶν ἐπιχωρίων
τὸν μὲν Ὑδάσπην τῷ Ἀκεσίνῃ, τὸν Ἀκεσίνην δὲ τῷ
Ἰνδῷ τό τε ὕδωρ ξυμβάλλοντας καὶ τῷ ὀνόματι ξυγχω-
ροῦντας, τὸν Ἰνδόν δὲ ἐκδιδόντα ἤδη ἐς τὴν μεγάλην
30 θάλασσαν, δίστομον τὸν Ἰνδόν ὄντα, οὐδέν τι αὐτῷ
προσῆκον τῆς γῆς τῆς Αἴγυπτίας, τηνικαῦτα δὲ τῆς
ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὴν μητέρα τοῦτο τὸ ἀμφὶ τῷ Νεῖλῳ
γραφὴν ἀφελεῖν. (6) Καὶ τὸν κατάπλου τὸν κατὰ
τοὺς ποταμούς ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐπι-
35 νοοῦντα παρασκευασθῆναί οἱ ἐπὶ τῷδε κελεῦσαι τὰς
ναῦς. Αἱ δὲ ὑπηρεσίαι αὐτῷ ἐς τὰς ναῦς ξυνεπληρώ-
θησαν ἐκ τῶν ξυνεπομένων τῇ στρατιᾷ Φοινίκων καὶ
Κυπρίων καὶ Καρῶν καὶ Αἴγυπτίων.

ΚΕΦ. Β΄.

Ἐν δὲ τούτῳ Κοῖνος μὲν, ἐν τοῖς πιστοτάτοις Ἀλε-
10 ξάνδρῳ ὄν τῶν ἐταίρων, νόσω τελευτᾷ· καὶ τοῦτον
θάπτει ἐκ τῶν παρόντων μεγαλοπρεπῶς. Αὐτὸς δὲ ξυ-
αγαγὼν τοὺς τε ἐταίρους καὶ ὅσοι Ἰνδῶν πρέσβεις παρ'

in Nicæa et Bucephalis imbres corruperant, militum opera
instauravit, aliaque ad regionis illius custodiam pertinentia
curavit.

LIBER SEXTUS.

CAP. I.

Alexander quum jam ad Hydaspis ripas multas triginta
remorum naves et biremes paratas haberet; multas etiam
transmittendis equis aptas, cæteraque omnia ad vehendum
exercitum necessaria, per Hydaspem ad Oceanum navigare
statuit. (2) Quumque antea in Indo amne, solo ex reli-
quis fluminibus præter Nilum, crocodilos vidisset, fabas
etiam ad Acesinis ripas, quales Ægyptia tellus fert, audis-
setque Acesinem in Indum fluere: Nili se caput reperisse
arbitrabatur: (3) suspicatus Nilum inde uspiam in India
oriri et per ingentes solitudines fluere, ibique Indum nomen
amittere: deinde unde incipit per cultam regionem labi, et
Nilum jam ab Æthiopicibus ea loca colentibus atque Ægyptiis
vocatam, quemadmodum etiam Homerus Nilum com-
muni cum Ægypti regione nomine Ægyptum nominavit,
atque ita in interius mare fluere. (4) Itaque Alexander ad
Olympiadem de Indorum regione scribens, inter alia hoc
scribebat, existimare se fontes Nili reperisse: parvis qui-
busdam atque inanibus conjecturis in re tanti momenti
usus. (5) Quum vero accuratius de Indo flumine inquisis-
set, ab incolis edoctus est Hydaspem in Acesinem, hunc
autem in Indum, nomina sua amittentes labi, Indum
porro duplici ostio in Oceanum ferri, nec ad eum quicquam
Ægyptum pertinere: ac tum demum id quod ad matrem
suam de Nilo scripserat ex epistola delevisse: (6) navigatio-
neque ad Oceanum per flumina decreta, naves ad hoc pa-
rari jussisse. Ministeria navium ei a Phœnicibus, Cypriis,
Caribus et Ægyptiis exercitum sequutis expleta sunt.

CAP. II.

Per id tempus Cœnus ex intimis fidelissimisque Alexan-
dri amicis, morbo interiit. Quo magnifice pro eo ac tem-
pus ferebat sepulto, ipse convocatis amicis, omnibusque
Indorum legatis ad se profectis, universæ Indicæ regionis

αὐτὸν ἀφιγμένοι ἦσαν, βασιλέα μὲν τῆς ἐαλωκυίας ἤδη Ἰνδῶν γῆς ἀπέδειξε Πῶρον ἑπτὰ μὲν ἔθνῶν τῶν ζυμπάντων, πόλεων δὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τὰς δισχιλίαις. (2) Τὴν στρατιάν δὲ διένειμεν ἴσδε. Αὐτὸς μὲν τοὺς ὑπασπιστάς τε ἅμα οἱ ζύμπαντας ἐπὶ τὰς ναῦς ἀνεβίβασε καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τὸ ἄγλημα τῶν ἰππέων. Κράτερός δὲ αὐτῷ μοῖραν τε τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἰππέων παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Ὑδάσπου τὴν ἐν δεξιᾷ ἤγε· κατὰ δὲ τὴν ἐτέραν ὄχθην τὸ πλεῖστον τε καὶ 10 κράτιστον τῆς στρατιᾶς καὶ τοὺς ἐλέφαντας Ἡφαιστίων προὐχώρει ἄγων, ἤδη ὄντας ἐς διακοσίους· τούτοις δὲ ἦν παρηγγελμένον ὡς τάχιστα ἄγειν ἵνα περ τὰ Σωπείου βασιλεία· (3) Φιλίππῳ δὲ τῷ σατράπῃ τῆς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ἰνδοῦ ὡς ἐπὶ Βακτρίους γῆς διαλιπόντι τρεῖς 15 ἡμέρας παρήγγελο ἐπεσθαι ξὺν τοῖς ἀμφοῖν αὐτόν. Τοὺς ἰππέας δὲ τοὺς Νυσαίους ὀπίσω ἀποπέμπει ἐς τὴν Νύσαν. Τοῦ μὲν δὴ ναυτικοῦ παντὸς Νέαρχος αὐτῷ ἐξηγεῖτο, τῆς δὲ αὐτοῦ νεῶς κυβερνήτης Ὀνησίκριτος, ὃς ἐν τῇ ξυγγραφῇ ἦντινα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ξυνέγραψε καὶ τοῦτο ἐφεύσατο, ναύαρχον ἑαυτὸν εἶναι γράψας, κυβερνήτην ὄντα. (4) Ἦν δὲ τὸ ζύμπαν πλῆθος τῶν νεῶν, ὡς λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἧ μάλιστα ἐγὼ ἔπομαι, τριακόντοροι μὲν ἐς ὀγδοήκοντα· τὰ δὲ πάντα πλοῖα 20 σὺν τοῖς ἰππαγωγοῖς καὶ κερκούροις καὶ ὅσα ἄλλα ποτάμια ἢ τῶν πάλαι πλεόντων κατὰ τοὺς ποταμοὺς ἢ ἐν τῷ τότε ποιηθέντων οὐ πολλὰ ἀποδέοντα τῶν δισχιλίων.

ΚΕΦ. Γ'.

Ὡς δὲ ζύμπαντα αὐτῷ παρεσκευάστο, ὑπὸ τὴν ἑὸν δὲ μὲν στρατὸς ἐπέβαινε τῶν νεῶν, αὐτὸς δὲ ἔθυε τοῖς θεοῖς ὡς νόμος καὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ὑδάσπῃ ὅπως οἱ μάντις 30 ἐξηγοῦντο. Καὶ ἐπιβάς τῆς νεῶς ἀπὸ τῆς πρύρας ἐκ χρυσῆς φιάλης ἔσπενδεν ἐς τὸν ποταμόν, τὸν τε Ἀκείνην ξυνεπικαλούμενος τῷ Ὑδάσπῃ, ὄντινα μέγιστον αὐτῶν ἄλλων ποταμῶν ζυμβάλλειν τῷ Ὑδάσπῃ ἐπέπυστο καὶ οὐ πόρρω αὐτῶν εἶναι τὰς ζυμβολάς, καὶ τὸν 35 Ἰνδόν, ἐς ὄντινα ὁ Ἀκείνης ξὺν τῷ Ὑδάσπῃ ἐμβάλλει. (2) Ἐπεὶ δὲ Ἡρακλεῖ τε τῷ προπάτορι σπείσας καὶ Ἀμμωνί καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ὅσοις αὐτῷ νόμος σημεῖναι ἐς ἀναγωγὴν κελεύει τῇ σάλπιγγι. Ἄμα τε δὴ ἐσημάνθη καὶ ἀνήγοντο ἐν κόσμῳ. Παρήγγελο γὰρ 40 ἐφ' ὅσον τε τὰ σκευοφόρα πλοῖα ἐχρῆν τετάχθαι καὶ ἐφ' ὅσον τὰ ἰππαγωγὰ, ἐφ' ὅσον τε τὰς μαχίμους τῶν νεῶν, ὡς μὴ συμπίπτειν ἀλλήλαις κατὰ τὸν πόρον εἰκῆ πλεούσας· καὶ ταῖς ταχυναυτούσαις φθάνειν οὐκ ἐφίετο ἐξω τῆς τάξεως. (3) Ἦν δὲ ὁ τε κτύπος τῆς εἰρεσίας 45 οὐδενὶ ἄλλῳ εἰοικώς, ἅτε ἀπὸ πολλῶν νεῶν ἐν ταυτῷ ἐρροσομένων, καὶ βοή ἀπὸ τε τῶν κελουστῶν ἐνδιδόντων τὰς ἀρχάς τε καὶ ἀναπαύλας τῆς εἰρεσίας, καὶ τῶν ἐρετῶν ὅποτε ἀθρόοι ἐμπίπτοντες τῷ ῥοθίῳ ἐπαλαλάξειαν· αἱ τε ὄχθαι, ὑψηλότεραι τῶν νεῶν πολλαχῆ 50 οὔσαι, ἐς στενόν τε τὴν βοήν ξυνάγουσαι καὶ τῇ ξυνα-

abs se victæ Porum regem constituit, gentium quidem ormnino septem, urbium autem quas gentes illæ incolebant supra iim. (2) Post hæc exercitum ita dividit. Scutatos omnes et sagittarios atque Agrianos et equitum agema secum navibus imponit : Craterus ei peditum atque equitum partem ad dexteram Hydaspis ripam duxit. Ad sinistram ripam Hephæstionem cum majore melioreque exercitus parte, atque elephantis quorum jam erant circa cc procedere jubet. His imperatum erat ut quam celerrime ad Soppithi regiam contendant. (3) Philippo autem præfecto regionis ultra Indum sitæ quæ ad Bactrianos vergit, jussum erat elapso triduo cum suis copiis sequi. Nysæos vero equites Nysam remittit. Nearchum universæ classi præficit. Onesicritum navis suæ gubernatorem constituit, qui quidem in ea historia quam de Alexandro conscripsit etiam hoc mentitur, quod se classis præfectum fuisse scribit, quum gubernator navis tantum esset. (7) Erat autem navium omnium numerus, ut Ptolemæus Lagi filius tradit, quem ego potissimum sequor, naves triginta remorum circa lxxx, et in univèrsum omnes naves, tam quæ equos vehebant, quam actuarie et fluviales, quæ aut multo ante, aut tum temporis constructæ fuerant, circiter iiii.

CAP. III.

Omnibus itaque rebus ad navigationem præparatis, exercitus sub auroram naves conscendit. Ipse patrio more diis et Hydaspi flumini ex vatum præscripto sacrum fecit : conscensaque nave, ex aurea phiala a prora in flumen libavit, Acesinem simul et Hydaspen invocans, quem quidem Acesinem reliquorum fluviorum maximum in Hydaspen fluere acceperat, et confluentes non procul inde ahesse, Indum etiam invocans, in quem Acesines cum Hydaspe fertur. (2) Deinde quum Herculi progenitori libasset, simulque Ammoni et aliis diis quibus consueverat, signum deducendis navibus tuba dari jubet : quo audito, statim naves ordine deducuntur. Imperatum enim erat quanto spatio onerarias, quanto hippagines, quanto bellicas naves sejunctas inter se esse oporteret : ne temere nulloque ordine navigantes colliderentur, neque iis quæ velociores erant interrupto ordine alias prævertere permittebatur. (3) Miranda res erat, remorum sonitum exaudire, tot navibus uno temporis momento remigantibus, et hortatoribus suo celesmate remigationis initium intermissionemque præscribentibus, tot remigum uno impetu flumen remis verberantium clamoribus sublatis. Ripæ etiam ipsæ navibus multo altiores, clamorem in arctum redigentes multo ve-

γωγῆ αὐτῆ ἐπὶ μέγα ἠϋξημένην ἐς ἀλλήλας ἀντέπεμ-
πον· καὶ που καὶ νάπαι ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ τῆ
τε ἐρημία καὶ τῆ ἀντιπέμφει τοῦ κτύπου καὶ αὐταὶ ξυ-
επελάμβανον· (4) οἱ τε ἵπποι διαφαινόμενοι διὰ τῶν
5 ἵππαγωγῶν πλοίων, οὐ πρόσθεν ἵπποι ἐπὶ νεῶν ὄφθεν-
τες ἐν τῇ Ἰνδῶν γῆ, (καὶ γὰρ καὶ τὸν Διονύσου ἐπ'
Ἰνδοῦς στόλον οὐκ ἐμέμνητο γενέσθαι ναυτικόν,) ἔκ-
πληξιν παρεῖχον τοῖς θεωμένοις τῶν βαρβάρων, ὥστε
οἱ μὲν αὐτῶν αὐτόθεν τῆ ἀναγωγῆ παραγενόμενοι ἐπὶ
10 πολὺ ἐφωμάρτου· (5) ἐς ὅσους δὲ τῶν ἤδη Ἀλεξάνδρῳ
προσκειχωρηκότων Ἰνδῶν ἡ βοή τῶν ἐρετῶν ἢ ὁ κτύπος
τῆς εἰρεσίας ἐξίκετο, καὶ οὗτοι ἐπὶ τῇ ὄχθῃ κατέθεον
καὶ ξυνείποντο ἐπάδοντες βαρβαρικῶς. Φιλιπποὶ γάρ,
εἰπερτινὲς ἄλλοι, Ἰνδοὶ καὶ φιλορχήμονες ἀπὸ Διονύσου
15 ἔτι καὶ τῶν ἄμα Διονύσῳ βαχχευσάντων κατὰ τὴν Ἰν-
δῶν γῆν.

ΚΕΦ. Δ'.

Οὕτω δὴ πλέων τρίτῃ γε ἡμέρᾳ κατέσχευεν ἵναπερ
Ἰφραιστίνῳ τε καὶ Κρατέρῳ κατὰ τὸ αὐτὸ στρατοπε-
δεύειν ἐπὶ ταῖς ἀντιπέραν ὄχθαις παρήγγελο. Μείνας
20 δὲ ἐνταῦθα ἡμέρας δύο, ὡς καὶ Φίλιππος αὐτῷ ξὺν τῇ
λοιπῇ στρατιᾷ ἀφίκετο, τοῦτον μὲν ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην
ποταμὸν ἐκπέμπει ξὺν οἷς ἔχων ἦκε, τάξας παρὰ τοῦ
Ἀκεσίνου ποταμοῦ τὴν ὄχθην πορεύεσθαι· τοὺς δὲ
ἀμφὶ Κρατέρῳ τε καὶ Ἰφραιστίνῳ αὐθις ἐκπέμπει,
25 παραγγείλας ὅπως χρῆ τὴν πορείαν ποιείσθαι. (2)
Αὐτὸς δὲ ἔπλει κατὰ τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν, οὐδαμῶς
μείονα ἐν τῷ κατάπλῳ εἴκοσι σταδίων τὸ εὖρος. Προσ-
ορμιζόμενος δὲ ὅπῃ τύχοι ταῖς ὄχθαις τοὺς προσοικοῦν-
τας τῷ Ὑδάσπῃ Ἰνδῶν τοὺς μὲν ἐνδιδόντας σφᾶς ὁμο-
30 λογίαις κατελάμβανεν· ἤδη δὲ τινὰς καὶ ἐς ἀλλήν γω-
ρήσαντας βία κατεστρέψατο. (3) Αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὴν
Μαλλῶν τε καὶ Ὀξυδρακῶν γῆν σπουδῆ ἔπλει, πλεί-
στους τε καὶ μαχιμωτάτους τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν πυθθα-
νόμενος καὶ ὅτι ἐξηγγέλλοντο αὐτῷ παῖδας μὲν καὶ γυ-
35 ναῖκας ἀποτεθεῖσθαι ἐς τὰς ὀχυρωτάτας τῶν πόλεων,
αὐτοὶ δὲ ἐγνωκέναι διὰ μάχης ἵεσθαι πρὸς αὐτόν· ἐφ'
ὅτῳ δὴ καὶ σπουδῆ πλείονι ἐποιεῖτο τὸν πλοῦν, ὅπως
μὴ καθεστηκόσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐν τῷ ἐνδοεῖ τε ἔτι τῆς
παρασκευῆς καὶ τεταραγμένῳ προσφέρηται. (4) Ἐνθεν
40 δὲ ὠρμήθη τὸ δεύτερον, καὶ πέμπτῃ ἡμέρᾳ ἀφίκετο
ἐπὶ τὴν ξυμβολὴν τοῦ τε Ὑδάσπου καὶ τοῦ Ἀκεσίνου.
Ἰνα δὲ ξυμβάλλουσιν οἱ ποταμοὶ οὗτοι, στενώτατος
εἰς ποταμὸς ἐκ τῶν δυοῖν γίγνεται καὶ τὸ ρεῦμα αὐτῷ
ὄξυ ἐπὶ τῇ στενότητι καὶ δῖναι ἄστοποι ὑποστρέφοντος
45 τοῦ ροῦ, καὶ τὸ ὕδωρ κυμαίνεται τε καὶ καχλάζει ἐπὶ
μέγα, ὡς καὶ πόρρω ἔτι ὄντων ἐξακούεσθαι τὸν κτύπον
τοῦ κύματος. (5) Καὶ ἦν μὲν προεξηγγελεμένα ταῦτα
Ἀλεξάνδρῳ ἐκ τῶν ἐγγυρίων καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῆ στρα-
τιᾷ· ὅμως δὲ ἐπειδὴ ἐπέλαξεν αὐτῷ ταῖς ξυμβολαῖς
50 ὁ στρατός, ἐς τοσόνδε ὁ ἀπὸ τοῦ ροῦ κτύπος κατεῖχεν,

hementiorem illum compressione redditum reperiiebant,
et alicubi etiam nemora utrimque ripis circumjecta sonitum
illum remorum excipientia multo auctiorem sua solitudine
et repercussione efficiebant. (4) Equi etiam in hippaginibus
visi, (neque enim unquam antea Indi equos navibus vehi
viderant, neque Bacchi in Indos expeditionem navalem fuisse
memorabant) magnam barbaris admirationem inferebant,
adeo ut ii qui jam aderant quum classis deduceretur per
longum prosequerentur: (5) quotquot vero Indi Alexandro
amici e remotioribus locis remigiorum sonitum exaudierant,
etiam hi ad ripam accederent et barbarico ritu accinentes
comitarentur. Studiosi enim musices, si qui alii, sunt Indi:
saltationibus quoque addicti jam inde a Baccho eorumque
qui in India simul bacchati sunt tempore.

CAP. IV.

Alexander hoc pacto navigans tertio die eo loci appulit,
quo Craterum et Hephæstionem in utraque ripa castra lo-
care jusserat. Biduum ibi commoratus dum Philippus cum
reliquo exercitu advenisset, hunc quidem cum iis quos ad-
duxit ad Acesinem fluvium mittit, juxta fluminis ripam
iter facere jussit. Craterum etiam et Hephæstionem
rursus emittit, itineris quod tenerent ratione præscripta.
(2) Ipse per Hydaspem fluvium navigationem persequatur,
nusquam xx stadiorum spatio angustiorem. Ubiunque
appellebat, Indos Hydaspis ripam accolentes partim dedi-
tionem facientes in amicitiam ac fidem recipiebat, partim
ad arma confugientes vi subigebat. (3) Porro magna cele-
ritate in Mallos et Oxydracas contendebat, quod et pluri-
mos eos et bellicosissimos illius tractus esse acceperat:
quodque liberis atque uxoribus in munitissima oppida tra-
ductis, ipsi prælio cum Alexandro decernere statuisse nun-
tiarentur: tantoque magis accelerandum sibi putabat, ut
eos nondum constitutos sed apparandis rebus perturbatos
opprimeret. (4) Itaque inde rursus movit, et quinto die
ad confluentem Hydaspis et Acesinis pervenit. Ubi vero hi
duo fluvii confunduntur, unus ex duobus isque angustissi-
mus alveus efficitur, rapidusque ejus ob angustiam cursus
fit, et ingentes vortices ex revertente fluxu: æstuantisque
et magnopere strepentes undæ sonitum in loca longissime
inde remota transmittunt. (5) Quæ quidem multo ante
Alexandro ejusque exercitui ab incolis prædicta fuerant:
postquam tamen confluentibus appropinquavit, tantus flu-

ὥστε ἐπέστησαν τὰς εἰρεσίας οἱ ναῦται, οὐκ ἐκ παραγ-
γέλματος, ἀλλὰ τῶν τε κελυστῶν ὑπὸ θαύματος ἐκσιω-
πησάντων καὶ αὐτοὶ μετέωροι πρὸς τὸν κτύπον γενόμε-
νοι.

ΚΕΦ. Ε΄.

5 Ὡς δὲ οὐ πόρρω τῶν ξυμβολῶν ἦσαν, ἐνταῦθα δὴ
οἱ κυβερνήται παραγγέλλουσιν ὡς βιασιωτάτῃ εἰρεσία
χρωμένους ἐξελαύνειν ἐκ τῶν στενῶν, τοῦ μὴ ἐμπιπτού-
σας τὰς ναῦς ἐς τὰς δίνας ἀναστρέφειν πρὸς αὐτῶν,
ἀλλὰ κρατεῖν γὰρ τῇ εἰρεσίᾳ τῶν ἐπιστροφῶν τοῦ ὕδα-
10 τος. (2) Τὰ μὲν δὴ στρογγύλα πλοῖα ὅσα καὶ ἔτυχεν
αὐτῶν περιστραφέντα πρὸς τοῦ ῥοῦ, οὐδέν τι παθόντα
ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, ὅτι μὴ συνταράξαντα τοὺς ἐμπλέον-
τας, κατέστη ἐς εὐθύ, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ῥοῦ ὀρθωθέντα·
αἱ δὲ μακρὰ νῆες οὐχ ὡσαύτως ἀπαθεῖς ἀπῆλθον ἐν τῇ
15 ἐπιστροφῇ, οὔτε μετέωροι ἐπὶ τοῦ καχλάζοντος κύματος
ὡσαύτως οὔσαι, ὅσαι τε δίκροτοι αὐτῶν τὰς κάτω κώ-
πας οὐκ ἐπὶ πολὺ ἔξω ἔχουσαι τοῦ ὕδατος· (3) καὶ
αἱ κῶπαι δὲ αὐτοῖς, πλαγίως ἐν ταῖς δίναις γενομένοις,
συνετρίβοντο, ὅσων γε ἐγκατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ὕδατος
20 οὐ φθασάντων αὐτὰς μετεωρίσαι, ὡς πολλὰς μὲν πονῆ-
σαι τῶν νεῶν, δύο δὲ δὴ περιπεσοῦσας ἀλλήλαις αὐτὰς
τε διαφθαρήναι καὶ τῶν ἐμπλεόντων ἐν αὐταῖς πολ-
λοῦς. Ὡς δὲ ἐς πλάτος ἤδη ὁ ποταμὸς διέσχεν,
ἐνταῦθα δὴ ὁ τε ῥοῦς οὐκέτι ὡσαύτως χαλεπὸς ἦν καὶ
25 αἱ δῖναι οὐχ ὁμοίᾳ τῇ βίᾳ ἐπέστρεφον. (4) Προσορμί-
σας οὖν τῇ ἐν δεξιᾷ ὄχθῃ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατόν,
ἵνα σκέπη τε ἦν τοῦ ῥοῦ καὶ προσβολὴ ταῖς ναυσὶ καὶ
τις καὶ ἄκρα τοῦ ποταμοῦ ἐπιτηδεῖως ἀνεῖχεν ἐς τῶν
ναυαγίων τε τὴν ξυναγωγὴν καὶ εἴ τινας ἐπ' αὐτῶν ζῶν-
30 τες ἔτι ἐφέροντο, τούτους τε διέσωσε καὶ ἐπισκευάσας
τὰς πεπονηκυίας τῶν νεῶν, Νέαρχον μὲν καταπλεῖν
κελεύει ἔστ' ἂν ἀφίκηται ἐπὶ τὰ ὄρια τοῦ Μαλλῶν ἔ-
θλους· αὐτὸς δὲ τῶν βαρβάρων τῶν οὐ προσχωρούντων
καταδρομὴν τῆς χώρας ποιησάμενος καὶ κωλύσας ἐπι-
35 κουρήσαι αὐτοὺς τοῖς Μαλλοῖς, οὕτω δὴ αὐθις ξυνέμιξε
τῷ ναυτικῷ.

5. Καὶ ἐνταῦθα Ἡφαιστίων τε αὐτῷ καὶ Κράτερος
καὶ Φίλιππος ξὺν τοῖς ἄμφ' αὐτοὺς ἡμῶν ἦδη ἦσαν. Ὁ
δὲ τοὺς μὲν ἐλέφαντας καὶ τὴν Πολυσπέρχοντος τάξιν
40 καὶ τοὺς ἱπποτοξότας καὶ Φίλιππον ξὺν τῇ ἄμφ' αὐτὸν
στρατιᾷ διαβιάσας [τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν] Κρα-
τέρῳ ἄγειν προσέταξε· Νέαρχον δὲ ξὺν τῷ ναυτικῷ
πέμπει, τρισὶν ἡμέραις τὴν στρατιὰν κελεύσας φθάνειν
κατὰ τὸν πλοῦν. (6) Τὸν δὲ ἄλλον στρατόν τριχῇ διέ-
45 νειμε· καὶ Ἡφαιστίωνα μὲν πέντε ἡμέραις προϊέναι
ἔταξεν, ὡσεὶ τινας τοὺς ξὺν αὐτῷ τεταγμένους φεύγοντες
ἐς τὸ πρόσω κατὰ σπουδὴν ἴοιεν, τοῖς ἄμφ' Ἡφαιστίωνα
ἐμπίπταντες ἀλίσκωνται· Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου,
50 ὑπολειπόμενον ἔπεσθαι ἐκέλευσεν, ὡς ὅσοι τοῦμπαλιν

minimum concurrentium sonitus remigum aures pervasit, ut
nautæ remos remitterent, non quod ita eis imperatum esset,
sed quod hortatores admiratione rei percussi conticesce-
rent, et ipsi nautæ soni vehementia attonitis similes redditi
essent.

CAP. V.

Quum vero jam ad confluentes ventum esset, gubernato-
res navium imperant ut summa vi remigantes ex angustiis
naves protrudant, ne a vorticibus correptæ subverteren-
tur, sed remigiorum impulsu fluctuum vim frangant : (2) et
rotundiora quidem navigia, quæ vorticibus circumagi con-
tingit, nihil aliud quam eorum qui in iis navigabant pertur-
bationem passa, in rectum cursum ipso fluxu constituta
sunt. Oblongæ vero naves, quum minus facile quasi sus-
pensæ supra undas æstuant ferrentur, majus a vorticibus
damnum acceperunt : ut et biremes, quarum inferiores
remi parum admodum supra undas eminent. (3) Nam remi
quum transversi in ipsis fluctibus hærent, confringe-
bantur, quotquot eorum aqua occupavit, nec citius nautæ
elevatorunt. Multæ itaque naves quassatæ, duæ inter se col-
lisæ, cum multis qui eis vehebantur, perierunt. At post-
quam fluminis alveus sese aperire cœpit, mitiore jam
cursu, minusque violentis vorticibus redditis, (4) Alexander
classe ad dextram ripam appulsa, quod ibi tutela contra
fluxum erat et appulsus navibus et rupes quoque fluvii
opportune prominebat ad colligenda naufragia et siqui ad-
huc vivi inessent, tum eos recepit. Posthæc reffectis navi-
bus, Nearchum navigationem, donec ad Mallorum fines
perveniat, continuare jubet : ipse vero in barbaros qui de-
ditionem non fecerant excursionem facta, quum ne Mallis
uppétias ferrent impedivisset, ad classem reversus est.

5. Ibi Hephæstionem, Craterum et Philippum cum suis
quemque copiis reperit. Ipse, elephantis et Polysperchon-
tis copiis, et sagittariis equestribus ac Philippo (per Hyda-
spen) transmissis, Cratero eas ducendas dat. Nearchum
vero cum classe mittit, præcipiens uti trium dierum itinere
exercitum prævertat. (6) Reliquas copias in tres partes
divisit : atque Hephæstionem quidem quinque dierum iter
præcedere jubet, ut siqui Alexandri adventum fugientes in
ulteriora sese celeriter proriperent, in Hephæstionem inci-
dentes caperentur. Ptolemæum autem Lagi filium, data
etiam huic exercitus parte, triduo post suum discessum se-

ὑποστρέφειεν αὐτὸν φεύγοντες, οὗτοι δὲ ἐς τοὺς ἀμφὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐμπίπτοιεν. (7) Ἐπὶ δὲ ἀφίκωνται ἐς τὰς ξυμβολὰς τοῦ τε Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ἵδραώτου ποταμοῦ, ἐνταῦθα δὲ τοὺς τε φθάνοντας ὑπομέ-
5 νειν ἐκέλευσεν ἔστ' ἂν ἦκη αὐτὸς καὶ τοὺς ἀμφὶ Κρά-
τερον καὶ Πτολεμαῖον αὐτῷ ξυμβαλεῖν.

ΚΕΦ. Γ'.

Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς ὑπασπιστάς τε καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν πεζεταίρων καλουμένων τὴν Πείθωνος τάξιν καὶ τοὺς ἵπποτοξότας τε πάντας
11 καὶ τῶν ἱππέων τῶν ἐταίρων τοὺς ἡμίσεας διὰ γῆς ἀνύδρου ὡς ἐπὶ Μαλλοὺς ἦγεν, ἔθνος Ἰνδικὸν Ἰνδῶν τῶν αὐτονόμων. (2) Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατοπέδευσε πρὸς ὕδατι οὐ πολλῷ, ὃ δὴ ἀπεῖχε τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ σταδίου εἰς ἑκατόν· δειπνοποιησάμενος δὲ καὶ
15 ἀναπαύσας τὴν στρατιάν οὐ πολὺν χρόνον παραγγέλλει ὅτι τις ἔχει ἄγγος ἐμπληῆσαι [τοῦ] ὕδατος. Διελθὼν δὲ τῆς τε ἡμέρας τὸ ἔτι ὑπολειπόμενον καὶ τὴν νύκτα ὅλην ἐς τετρακοσίους μάλιστα σταδίου ἅμα ἡμέρα πρὸς πόλιν ἀφίκετο εἰς ἣν ξυμπεφεύγεσαν πολλοὶ τῶν Μαλλῶν.
20 (3) Οἱ δὲ οὐποτ' ἂν οἰηθέντες διὰ τῆς ἀνύδρου ἐλθεῖν ἐπὶ σφᾶς Ἀλέξανδρον ἔξω τε τῆς πόλεως οἱ πολλοὶ καὶ ἀνοπλοὶ ἦσαν· ἐφ' ὅτῳ καὶ δῆλος ἐγένετο ταύτην ἀγαγὼν Ἀλέξανδρος, ἦν ὅτι αὐτῷ ἀγαγεῖν χαλεπὸν ἦν, ἐπὶ τῷδε οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ὅτι ἄξει πιστὸν ἐφαίνετο. Τού-
25 τοις μὲν δὴ οὐ προσδοκῆσασιν ἐπιπεσῶν τοὺς μὲν πολλοὺς ἀπέκτεινεν αὐτῶν οὐδὲ εἰς ἀλκῆν, οἷα δὴ ἀνόπλους, τραπέντας· τῶν δὲ ἄλλων ἐς τὴν πόλιν κατακλεισθέντων κύκλῳ περιστήσας τῷ τεῖχει τοὺς ἱππέας, ὅτι μήπω ἢ φάλαγξ τῶν πεζῶν ἠκολουθῆκει αὐτῷ, ἀντὶ
30 χάρακος ἐχρήσατο τῇ ἵππῳ. (4) Ὡς δὲ τάχιστα οἱ πεζοὶ ἀφίκοντο, Περδίκκῃ μὲν τὴν τε αὐτοῦ ἵππαρχίαν ἔχοντα καὶ τὴν Κλείτου καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας πρὸς ἄλλην πόλιν ἐκπέμπει τῶν Μαλλῶν, οἱ ξυμπεφευγότες ἦσαν πολλοὶ τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν, φυλάσσειν τοὺς ἐν τῇ
35 πόλει κελεύσας, ἔργου δὲ μὴ ἔχουσαι ἔστ' ἂν ἀφίκηται αὐτὸς, ὡς μηδὲ ἀπὸ ταύτης τῆς πόλεως διαφυγόντας τινὰς αὐτῶν ἀγγέλους γενέσθαι τοῖς ἄλλοις βαρβάροις ὅτι προσάγει ἤδη Ἀλέξανδρος· αὐτὸς δὲ προσέβαλλε τῷ τεῖχει. (5) Οἱ δὲ βάρβαροι τὸ μὲν τεῖχος ἐκλεί-
40 πουσιν, ὡς οὐκ ἂν διαφυλάξοντες αὐτὸ ἔτι, πολλῶν ἐν τῇ καταλήψει τεθνηκότων, τῶν δὲ καὶ ἀπὸ τραυματίων ἀπομάχων γεγεννημένων· ἐς δὲ τὴν ἄκραν ξυμφυγόντες χρόνον μὲν τινα ἡμύοντο ἐξ ὑπερδεξίου τε χωρίου καὶ χαλεποῦ ἐς προσβολήν· προσκειμένων δὲ πάντο-
45 θεν εὐρώστως τῶν Μακεδόνων καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἄλλοτε ἄλλη ἐπιφαινομένου τῷ ἔργῳ ἢ τε ἄκρα κατὰ κράτος ἐάλω καὶ οἱ ξυμφυγόντες ἐς αὐτὴν πάντες ἀπέθανον· ἦσαν δὲ ἐς δισχιλίους.
7. Περδίκκας δὲ ἐς τὴν πόλιν ἐφ' ἣντινα ἐστάλη ἀ-
50 φικόμενος, τὴν μὲν πόλιν ἐρήμην καταλαμβάνει· μα-

qui jubet : eo consilio ut qui fugientes retrorsum se recipere-
rent, in Ptolemæi copias inciderent. (7) Quum vero ad
confluentes Acesinis et Hydraotis pervenissent, eos qui
prægressi erant exspectare jussit, dum et ipse eo veniat,
et Crateri ac Ptolemæi copiæ ei conjunctæ sint.

CAP. VI.

Ipse, sumptis scutatis et sagittariis atque Agrianis et
Pithonis agmine, quod iis qui pedites amici vocantur con-
stabat, sagittariis etiam equestribus omnibus et ex equi-
tatu amicorum dimidia parte, per siticulosam regionem
contendit in Mallos, Indorum libere suis legibus viventium
gentem. (2) Ac primo quidem die juxta amnem non mag-
num castra locavit, distantem ab Acesine stadiis centum.
Ibi curato corpore, et exigui temporis quiete militibus data,
mandat ut quas quisque lagenas habeat aqua repleat. Pro-
gressusque per id quod supererat diei et per noctem totam
ad XL circiter stadia, sub lucem ad urbem pervenit in
quam multi Mallorum confugerant. (3) Qui quum putas-
sent Alexandrum nunquam per siticulosa illa loca ad sese
venturum, extra urbem inermes vagabantur : quum tan-
dem senserunt Alexandrum illac exercitum duxisse, qua
quia difficulter duci poterat, verisimile hostibus visum
fuerat non ducturum. Quum itaque his ex improvise
supervenisset, plerosque eorum ne ad tutandos quidem sese
utpote inermes, conversos, occidit. Reliquis in urbem re-
pulsis ac conclusis, equitatu loco valli (peditum enim pha-
lanx eum assequuta nondum erat) muros in orbem cinxit.
(4) Sfatim vero ac peditatus advenit, Perdiccam quidem
cum suis et Cliti equestribus copiis cumque Agrianis ad
aliam Mallorum urbem obsidendam mittit, in quam Indo-
rum non parva manus confugerat : mandans ut eos urbe
inclusos teneant, neque oppugnationem aggrediantur do-
nec ipse advenerit, sed hoc tantum curent, nequi urbe elapsi
alios barbaros de Alexandri adventu certiores faciant ; ipse
vero urbem oppugnare cœpit. (5) Barbari murum deserunt,
desperantes nimirum se diu eum tueri posse, quum multi
in expugnatione cæsi, multi vulneribus acceptis inutiles ad
pugnandum effecti essent. Tum in arcem sese recipientes
se aliquandiu ex loco edito adituque difficili tutati sunt.
At quum Macedones omni ex parte fortiter urgerent et
Alexander ipse acriter instaret, arx vi capta est quique in
eam confugerant, (11 M. hi erant) ad unum omnes cæsi.
6. Perdiccas ad urbem quam obsidere jussus fuerat pro-
fectus, eam ab incolis desertam reperit : quos quum non

θῶν δὲ ὅτι οὐ πρὸ πολλοῦ πεφεύγεσαν ἐξ αὐτῆς οἱ ἐνοι-
κοῦντες δρόμῳ ἤλαυνε κατὰ στίβον τῶν φευγόντων· οἱ
δὲ φίλοι ὡς τάχους εἶχον ποδῶν αὐτῶ ἐφείποντο. Κα-
ταλαβῶν δὲ τῶν φευγόντων κατέκοψεν ὅσοι γε μὴ ἐ-
5 φθασαν ἐς τὰ ἔλη ξυμφυγόντες.

ΚΕΦ. Ζ΄.

Ἀλέξανδρος δὲ δειπνοποιησάμενός τε καὶ ἀναπαύσας
τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἔσπε ἐπὶ πρώτῃ φυλακῇ ἤει τοῦ πρόσω·
καὶ τὴν νύκτα διελθὼν πολλὴν ὁδὸν ἅμα ἡμέρᾳ ἀφίκετό
πρὸς τὸν Ὑδραύτην ποταμόν. Ἐνθα δὲ τῶν Μαλ-
10 λῶν τοὺς μὲν πολλοὺς διαθεβηκότας ἤδη ἔμαθε, τοῖς
δὲ καὶ διαβαίνουσιν ἐπιγεγόμενος περὶ αὐτὸν τὸν πόρον
πολλοὺς αὐτῶν διέφθειρε. (2) Καὶ αὐτὸς ὡς εἶχε ξυν-
διαβάς κατὰ τὸν αὐτὸν πόρον διώκων εἶχετο τῶν φθασάν-
των ἐς τὴν ἀποχώρησιν. Καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε
15 αὐτῶν, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἔλαβεν, οἱ πλείους δὲ κατέ-
φυγον ἐς τι χωρίον ὄχυρον καὶ τετειχισμένον. Ἀλέξαν-
δρος δὲ, ὡς οἱ πεζοὶ ἀφίκοντο αὐτῶ, ἀποστέλλει ἐπὶ
τούτους Πείθωνα τὴν τε αὐτοῦ τάξιν ἔχοντα καὶ τῶν
ἰππέων δύο ἰππαρχίας. (3) Καὶ οὗτοι δὲ ἐξ ἐφόδου
20 προσβαλόντες λαμβάνουσι τὸ χωρίον καὶ τοὺς κατα-
πεφευγότας εἰς αὐτὸ ἠνδραπόδισαν, ὅσοι γε μὴ ἐν τῇ
προσβολῇ διεφθάρησαν. Ταῦτα δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν Πεί-
θωνα διαπραξάμενοι ἐπανῆλθον αὐθις ἐς τὸ στρατό-
πεδον.
25 4. Αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ὡς ἐπὶ τῶν Βραχμάνων
τινὰ πόλιν ἤγεν, ὅτι καὶ ἐς ταύτην ξυμπεφευγέναι τι-
νάς τῶν Μαλλῶν ἔμαθεν. Ὡς δὲ ἀφίκετο πρὸς αὐτήν,
ἐπῆγε τῷ τείχει πάντοθεν πυκνὴν τὴν φάλαγγα. Οἱ
δὲ ὑπορυσσόμενα τὰ τείχη ἰδόντες καὶ ἐκ τῶν βελῶν
30 ἀναστελλόμενοι, τὰ μὲν τείχη καὶ οὗτοι ἐκλείπουσιν,
ἐς δὲ τὴν ἄκραν ξυμφυγόντες ἐκεῖθεν ἠμύνοντο· ξυνεισ-
πεσόντων δὲ αὐτοῖς ὀλίγων Μακεδόνων, μεταβαλλό-
μενοι καὶ ξυστραφέντες τοὺς μὲν ἐξέωσαν αὐτῶν, ἀπέ-
κτειναν δὲ ἐν τῇ ὑποστρεφῇ ἐς πέντε καὶ εἴκοσι. (5)
35 Καὶ ἐν τούτῳ Ἀλέξανδρος τὰς τε κλίμακας πάντοθεν
κελεύει προστιθέναι τῇ ἄκρᾳ καὶ ὑπορύττειν τὸ τεῖχος.
Ὡς δὲ πύργος τε ἔπεσεν ὑπορυσσόμενος καὶ τοῦ μετα-
πυργίου τι παραρράγην ἐπιμαχώτεραν ταύτῃ ἐποίησε
τὴν ἄκραν, πρῶτος Ἀλέξανδρος ἐπιβάς τοῦ τείχους
40 ὄφθη ἔχων τὸ τεῖχος. (6) Καὶ τοῦτον ἰδόντες οἱ ἄλλοι
Μακεδόνες αἰσχυνθέντες ἄλλος ἄλλῃ ἀνήεσαν. Εἶχετο
τε ἡδὴ ἡ ἄκρα, καὶ τῶν Ἰνδῶν οἱ μὲν τὰς οἰκίας ἐνε-
πίμπρασαν καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκαταλαμβανόμενοι ἀπέ-
θησκον, οἱ πολλοὶ δὲ μαχόμενοι αὐτῶν. Ἀπέθανον δὲ
45 οἱ πάντες ἐς πενταχισχιλίους, ζῶντες δὲ δι' ἀνδρείαν
ὀλίγοι ἐλήφθησαν.

multo ante tempore effugisse cognovisset, cursim fugientium
vestigia sectatus est. Expediti quanta maxima celeritate
pedum potuerunt eum sequuti sunt. Quosunque in
fuga nactus est, occidit : reliquis palustria loca salutis fue-
runt.

CAP. VII.

Alexander, curato corpore et quiete suis data, ad primam
noctis vigiliam progressus est : magnumque iter ea nocte
emensus, sub diluculum ad Hydraotem fluvium pervenit :
ac multos quidem Mallorum jam amnem transgressos co-
gnovit : alios alveum transeuntes adortus, plerosque in-
terfecit, (2) amnemque uti erat transgressus, tergisque co-
rum qui jam discesserant inhærens, multos ex iis cecidit,
multos cepit. Maxima tamen pars in oppidum natura
atque opere munitum se recepit. Alexander, postquam
peditatus advenit, Pithonem in eos mittit cum suo agmine
et duabus equitum præfecturis. (3) Qui quidem primo im-
petu oppidum capiunt, omnesque qui eo confugerant,
quot eorum in illo impetu interfecti non erant, in servitu-
tem redigunt. Quo facto Pithon in castra rediit.

4. Alexander deinde in quandam Brachmanorum urbem
exercitum duxit, quo aliam Mallorum manum confugisse
audierat. Eo simulac venit, densam phalangem omni ex
parte muro admovit. Oppidani muros suffodi conspicati
et telis repressi, hi quoque desertis mœnibus in arcem con-
fugiunt et ex ea se tuentur. Macedonibus vero aliquot una
cum iis in arcem illapsis, conversi et in unum collecti
nonnullos ex iis extruserunt, occiderunt autem xxv dum
pedem referrent. (5) Inter hæc Alexander scalas unde-
quaque arci admoveri jubet, et murum suffodi. Quo
suffosso quum turris quaedam concidisset et pars aliqua
interturrii perfracta faciliorem arcis oppugnationem fecisset,
ipse primus murum conscendit. (6) Quo viso, alii Mace-
dones pudore suffusi, alius alia in murum adscendunt.
Jamque arx capta erat, quum Indorum alii succensis suis
ædibus ipsi etiam earum incendio perierunt : plerique pu-
gnantes interfecti. Quinque in universum millia cæsa :
pauci (tanta eorum virtus fuit) vivi in potestatem venerunt.

ΚΕΦ. Η'.

CAP. VIII.

Μείνας δὲ αὐτοῦ μίαν ἡμέραν καὶ ἀναπαύσας τὴν στρατιάν, τῇ ὑστεραίᾳ προὔχουρι ὡς ἐπὶ τοὺς ἄλλους Μαλλοῦς. Καὶ τὰς μὲν πόλεις ἐκλελοιπότητας καταλαμβάνει, αὐτοὺς δὲ ἔμαθεν ὅτι πεφευγότες εἶεν εἰς τὴν ἔρημον. (2) Καὶ ἐνταῦθα αὐθις μίαν ἡμέραν ἀναπαύσας τὴν στρατιάν, εἰς τὴν ἐπιούσαν Πείθωνα μὲν καὶ Δημήτριον τὸν ἱππάρχην πρὸς τὸν ποταμὸν ὀπίσω ἀπέπεμψεν ὧν τε αὐτοὶ ἠγοῦντο ἄγοντας καὶ πρὸς τούτοις ψιλῶν τάξεις δούς αὐτοῖς ὅσαι ἱκαναὶ πρὸς τὸ ἔργον. (3) Προσέταξε δὲ παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ἰόντας, εἴ τισι περιτυγχάνοιεν τῶν εἰς τὰς ὕλας συμπεφευγόντων, αἱ δὲ πολλὰ πρὸς τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ἦσαν, τούτους κτείνειν, ὅσοι μὴ ἐθελονταὶ σφᾶς ἐνδοῖεν. Καὶ πολλοὺς καταλαβόντες ἐν ταῖς ὕλαις οἱ ἀμφὶ Πείθωνα τε καὶ Δημήτριον ἀπέκτειναν.

4. Αὐτὸς δὲ ἦγεν ἐπὶ τὴν μερίστην τῶν Μαλλῶν πόλιν, ἵνα καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων πολλοὺς συμπεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο. Ἀλλὰ καὶ ταύτην ἐξέλιπον οἱ Ἰνδοὶ ὡς προσάγοντα Ἀλέξανδρον ἔμαθον· διαβάντες δὲ τὸν Ὑδραώτην ποταμὸν, ἐπὶ ταῖς ὄχθαις αὐτοῦ, ὅτι ὑψηλαὶ αἱ ὄχθαι ἦσαν, παρατεταγμένοι ἔμενον, ὡς εἶρξοντες τοῦ πόρου Ἀλέξανδρον. (5) Καὶ ταῦτα ὡς ἤκουσεν, ἀναλαβὼν τὴν ἵππον τὴν ἅμα αὐτῷ πᾶσαν ἦει ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδραώτην, ἵνα περ παρατετάχθαι τοὺς Μαλλοὺς ἐξηγγέλλετο· οἱ δὲ πεζοὶ ἔπεσθαι αὐτῷ ἐτάχθησαν. Ὡς δὲ ἀφίκετό τε ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐν τῷ πέραν τοὺς πολεμίους κατεῖδε τεταγμένους, ὡς εἶγεν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐμβάλλει εἰς τὸν πόρον ζὺν τῇ ἵππῳ μόνῃ. (6) Οἱ δὲ, ἰδόντες ἐν μέσῳ τοῦ ποταμοῦ ὄντα ἤδη Ἀλέξανδρον, κατὰ σπουδὴν μὲν, ζυντεταγμένοι δὲ ὁμοῦ ἀπεχώρουν ἀπὸ τῆς ὄχθης· καὶ Ἀλέξανδρος ζὺν μόνῃ τῇ ἵππῳ εἶπετο. Ὡς δὲ κατεῖδον ἵππεας μόνους, ἐπιστρέψαντες οἱ Ἰνδοὶ καρτερῶς ἐμάχοντο, πλῆθος ὄντες εἰς πέντε μυριάδας. Καὶ Ἀλέξανδρος ὡς τὴν τε φάλαγγα αὐτῶν πυκνὴν κατεῖδε καὶ αὐτῷ οἱ πεζοὶ ἀπῆσαν, προσβολὰς μὲν ἐποίει εἰς κύκλους παριππεύων· εἰς χεῖρας δὲ οὐκ ἦει τοῖς Ἰνδοῖς. (7) Καὶ ἐν τούτῳ παραγίγνονται αὐτῷ οἱ τε Ἀγριαῖνες καὶ ἄλλαι τάξεις τῶν ψιλῶν, ἃς δὲ ἐπιλέκτους ἅμα οἱ ἦγε, καὶ οἱ τοξόται· οὐ πόρρω δὲ οὐδὲ ἡ φάλαγξ ἐφαίνετο τῶν πεζῶν. Καὶ οἱ Ἰνδοὶ ὁμοῦ σφίσι πάντων τῶν δεινῶν προσκειμένων ἀποστρέψαντες ἤδη προτροπάδην ἐφευγον εἰς πόλιν ὀχυρωτάτην τῶν πλησίον. (8) Καὶ Ἀλέξανδρος ἐπόμενός τε αὐτοῖς πολλοὺς ἔκτεινε καὶ ὡς εἰς τὴν πόλιν οἱ διαφυγόντες κατελιθίσθησαν, πρῶτα μὲν τοῖς ἵππεῦσιν ἐξ ἐφόδου ἐκυκλώσατο τὴν πόλιν· ὡς δὲ οἱ πεζοὶ αὐτῷ παρήσαν, ταύτη μὲν τῇ ἡμέρᾳ περιστρατοπεδεύει ἐν κύκλῳ τοῦ τείχους, ὅτι οὐ πολὺ τε τῆς ἡμέρας ὑπελείπετο εἰς τὴν προσβολήν, καὶ ἡ στρατιὰ αὐτῷ ὑπὸ τε πορείας μακρᾶς οἱ πεζοὶ καὶ ὑπὸ διώξεως συνεχοῦς οἱ ἵπποι καὶ οὐχ ἥμισυ κατὰ τὸν πόρον τοῦ ποταμοῦ τεταλαιπωρήκεσαν.

Alexander unum diem ibi commoratus, quiete exercitui data, postridie in alios Mallos movit, quos quidem urbes deseruisse, et in solitudines sese abdidisse cognovit. (2) Ibi etiam uno die cum exercitu substitit. Postero die Pithonem et Demetrium equestris agminis praefectum retro ad flumen misit, quibus ad copias quas ducebant expeditorum agmina, quae rei gerendae sufficerent, adjunxit : (3) mandatis additis, ut ad ripam fluminis iter facientes, siquos eorum qui in sylvas ripis circumjectas confugerant reperissent, nisi sponte deditionem facerent, interficerent. Multos itaque in sylvis nacti occidere.

4. Ipse in maximam Mallorum urbem exercitum duxit, in quam etiam ex aliis oppidis multi sese recepisse nuntiabantur. Sed et hanc Indi, simulatque Alexandrum adventare intellexerant, deseruerant, transitoque Hydraote fluvio, in ripis ejus, quae altae in primis erant, aciem instruxerant, tanquam transitu prohibitori. (5) Quo cognito, Alexander confestim ad eam fluminis partem ubi consedissee dicebantur, omnem, quem secum habebat equitatum ducit, peditatu sequi jussu. Quumque ad Hydraotem amnem venisset, hostes in adversa ripa instructa acie stantes conspicatus, ita ut ex itinere advenerat amnem cum solo equitatu ingreditur. (6) Indi Alexandrum jam in medio amne conspicati, celeriter, ordinate tamen, a ripa recedunt. Alexander eos cum solo equitatu insequitur. Indi, quum equitatum solum esse sensissent, conversi acriter pugnant. Indorum quinquaginta circiter millia erant. Alexander confertam eorum phalangem videns, quum peditatum secum non haberet, incursiones obequitando faciebat, praelium nequaquam committendum censens. (7) Interea Agriani aliaque expeditorum agmina, quos selectissimos secum ducebat, et sagittarii adveniunt : et peditum phalanx haud procul inde apparebat. Indi tot simul malis pressi concitato cursu in vicinam urbem munitam confugiunt. (8) Quos insequitus Alexander, multos interficit : quumque jam urbe conclusi essent, primo quidem accessu muros equitatu cingit : postquam vero peditatus advenit, eo ipso quidem die urbem circumsidet : quod et parum diei ad impetum faciendum reliquum esset, et pedites longo itinere, equitesque continua hostium ersecutione ipsoque fluminis transitu defatigati erant.

ΚΕΦ. Θ'.

Τῇ δὲ ὑστεραία διχῆ διελὼν τὸν στρατὸν τοῦ μὲν ἑτέρου αὐτὸς ἡγούμενος προσέβαλλε τῷ τείχει, τὸ δ' ἕτερον Περδίκκας προσῆγε. Καὶ ἐν τούτῳ οὐ δεξάμενοι οἱ Ἴνδοι τῶν Μακεδόνων τὴν ὁρμὴν τὰ μὲν τείχη
 5 τῆς πόλεως λείπουσιν, αὐτοὶ δὲ ἐς τὴν ἄκραν ξυνέφευγον. Ἀλέξανδρος μὲν οὖν καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν πυλίδα τινὰ κατασχίσαντες παρήλθον ἐς τὴν πόλιν πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων· (2) οἱ δὲ ὁμοῦ Περδίκκα τεταγμένοι ὑστέρησαν ὑπερβαίνοντες κατὰ τὰ τείχη οὐκ εὐπετῶς, οὐδὲ τὰς
 10 κλίμακας οἱ πολλοὶ αὐτῶν φέροντες, ὅτι ἐαλωμέναι αὐτοῖς ἐδόκει ἢ πόλις, ἐρημούμενα τῶν προμαχομένων τὰ τείχη ὡς κατείδον. Ὡς δὲ ἡ ἄκρα ἐχομένη πρὸς τῶν πολεμίων καὶ πρὸ ταύτης τεταγμένοι εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι πολλοὶ ἐφάνησαν, ἐνταῦθα δὴ οἱ μὲν ὑπο-
 15 ρύσσοντες τὸ τείχος, οἱ δὲ προσθέσει ὅπη παρείκοι τῶν κλιμάκων βιάσασθαι ἐπειρῶντο ἐς τὴν ἄκραν. (3) Ἀλέξανδρος δέ, ὡς βλακεῦειν αὐτῷ ἐδόκουν τῶν Μακεδόνων οἱ φέροντες τὰς κλίμακας, ἀρπάσας κλίμακα ἑνὸς τῶν φερόντων προσέθηκε τῷ τείχει αὐτὸς καὶ εἰλη-
 20 θεις ὑπὸ τῇ ἀσπίδι ἀνέβαινε· ἐπὶ δὲ αὐτῷ Πευκίστας ὁ τὴν ἱερὰν ἀσπίδα φέρων, ἣν ἐκ τοῦ νεῶ τῆς Ἀθηναίας τῆς Ἰλιάδος λαθὼν ἄμα οἱ εἶχεν Ἀλέξανδρος καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐφέρετο ἐν ταῖς μάχαις· ἐπὶ δὲ τούτῳ Λεοννάτος ἀνήγει κατὰ τὴν αὐτὴν κλίμακα ὁ σωματοφύλαξ· κατὰ
 25 δὲ ἄλλην κλίμακα Ἀβρέας τῶν διμοιριτῶν τις στρατευομένων· (4) Ἦδη τε πρὸς τῇ ἐπάλξει τοῦ τείχους ὁ βασιλεὺς ἦν καὶ ἐρείσας ἐπ' αὐτῇ τὴν ἀσπίδα τοὺς μὲν ὠθει εἴσω τοῦ τείχους τῶν Ἰνδῶν, τοὺς δὲ καὶ αὐτοῦ τῷ ξίφει ἀποκτείνας γεγυμνώκει τὸ ταύτη τείχος·
 30 καὶ οἱ ὑπασπισταὶ ὑπέροφοι γενόμενοι ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σπουδῆ ὠθούμενοι κατὰ τὴν αὐτὴν κλίμακα συν-
 τρίβουσιν αὐτῇ, ὥστε οἱ μὲν ἤδη ἀνιόντες αὐτῶν κάτω ἔπεσον, τοῖς δὲ ἄλλοις ἄπορον ἐποίησαν τὴν ἄνοδον.

5. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐπὶ τοῦ τείχους στὰς κύκλω τε ἀπὸ τῶν πλησίον πύργων ἐβάλλετο (οὐ γὰρ πελάσαι γε ἐτόλμα τις αὐτῷ τῶν Ἰνδῶν), καὶ ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς πόλεως, οὐδὲ πόρρω τούτων γε ἑσακοντιζόντων (ἔτυχε γάρ τι καὶ προσκεχρισμένον ταύτη πρὸς τὸ τείχος), δῆ-
 40 λος μὲν ἦν Ἀλέξανδρος ὢν τῶν τε ὅπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῷ ἀτόπῳ τῆς τόλμης, ἔγνω δὲ ὅτι αὐτοῦ μὲν μένων κινδυνεύσει μὴδὲν ὅ τι καὶ λόγου ἄξιον ἀποδεικνύμενος, καταπηδήσας δὲ εἴσω τοῦ τείχους τυχὸν μὲν αὐτῷ τούτῳ ἐκπλήξει τοὺς Ἰνδοὺς, εἰ δὲ μὴ, καὶ κιν-
 45 δυνεύειν δεῖσι, μεγάλα ἔργα καὶ τοῖς ἔπειτα πυθέσθαι ἄξια ἐργασάμενος οὐκ ἀσπουδεὶ ἀποθανεῖται, ταῦτα γνοὺς καταπηδᾷ ἀπὸ τοῦ τείχους ἐς τὴν ἄκραν. (6) Ἐνθα δὴ ἐρείσθεις πρὸς τῷ τείχει τοὺς μὲν τινὰς ἐς χεῖρας ἐλθόντας καὶ τὸν γε ἡγεμόνα τῶν Ἰνδῶν προσ-
 10 φερόμενόν οἱ θρασύτερον παίσας τῷ ξίφει ἀποκτείνει· ἄλλον δὲ πελάζοντα λίθῳ βαλὼν ἔσχε, καὶ ἄλλον λίθῳ, τὸν δὲ ἐγγυτέρω προσάγοντα τῷ ξίφει αὖθις. Οἱ δὲ

CAP. IX.

Postero vero die diviso in duas partes exercitu, ipse alteram earum ducens, Perdiccas alteram, impetum in murum fecit. Quem quum Indi sustinere non possent, desertis mœnibus in arcem se recipiunt. Alexander cum iis qui circa ipsum erant primus perfracta quadam porta in urbem irrupit. (2) Perdiccas et qui cum eo erant milites non ita cito muros transcenderunt. Neque enim scalas plerique eorum admovebant, quod captam esse urbem iudicabant, quum nimirum muros a propugnatoribus destitutos viderent. Occupata vero jam ab hostibus arce, multisque passim ad eam tuendam dispositis, Macedones alii murum suffodientes, alii scalas, quomodocunque liceret, admoventes irrumpere conabantur. (3) Quum autem cunctari Macedones in admotione scalarum viderentur, Alexander ipse scalam cuidam eam gestanti ereptam muro applicat, scutoque tectus conscendit; post hunc Peucestas, sacrum scutum gestans, quod Alexander ex æde Palladis Iliacæ sumptum in omnibus præliis præ se gestari curabat. Post Peucestam Leonnatus corporis custos per eandem scalam subit: per aliam scalam Abreas unus ex duplariorum ordine. (4) Jamque Alexander in summum muri fastigium evaserat, quum obfirmato scuto aliis introrsum depulsis, aliis gladio interfectis, murum ea parte propugnatoribus nudaverat. Tum scutati de rege solliciti, quum et ipsi celeriter scalam conscendunt, fracta scala præcipientes in terram corruerunt, aliisque simul conscendendi facultatem sustulerunt.

5. Alexander vero, quum in muro stans e vicinis circumquaque turribus peteretur, (neque enim quisquam Indorum cominus eum ferire audebat) atque adeo ab iis etiam qui in urbe erant, qui nec ipsi longe ab eo disjuncti tela torquebant, (erat enim ea parte agger quidam muro propinquus, et Alexandrum cum armorum splendor tum insignis audacia notum faciebat) statuit tandem, si diutius in muro persisteret, periclitaturum se, neque quicquam operæ pretium facturum: at si intra arcem se conjiceret, fortassis eo ipso facto hostes territurum. Sin minus et utique periclitandum sit ipsi, saltem egregium facinus editurum, et laude admirationeque apud posteros parta moriturum. Ita secum statuens e mœnibus in arcem desilit. (6) Ad cujus murum obfirmatus, nonnullos cominus eum lacescentes atque adeo ipsum Indorum ducem audacius irruentem gladio interficit. Alium appropinquantem lapide coniecto reprimat, alium quoque lapide, propius autem ac-

βάρβαροι πελάζειν μὲν αὐτῷ οὐκέτι ἤθελον, ἔβαλλον δὲ πάντοθεν περιστηχότες ὅ τι τις ἔχων βέλος ἐτύγχανεν ἢ ἐν τῷ τότε ἔλαβεν.

ΚΕΦ. Γ΄.

Ἐν τούτῳ δὲ Πευκέστας τε καὶ ὁ διμοιρίτης Ἀθρέας καὶ ἐπ' αὐτοῖς Λεοννάτος, οἱ δὴ μόνοι ἔτυγον πρὶν ξυντριβῆναι τὰς κλίμακας ἀναβεβηκότες ἐπὶ τὸ τεῖχος, καταπηδήσαντες καὶ αὐτοὶ πρὸ τοῦ βασιλέως ἐμάχοντο. Καὶ Ἀθρέας μὲν ὁ διμοιρίτης πίπτει αὐτοῦ, τοξευθεὶς ἐς τὸ πρόσωπον· Ἀλέξανδρος δὲ βάλλεται καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στήθος τοξεύματι ὑπὲρ τὸν μαστόν, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὅτι καὶ πνεῦμα ὁμοῦ τῷ αἵματι ἐκ τοῦ τραύματος ἐξεπνεῖτο. (2) Ὁ δέ, ἔσπε μὲν ἔτι θερμὸν ἦν αὐτῷ τὸ αἷμα, καίπερ κακῶς ἔχων, ἠμύνητο· πολλοῦ δὲ δὴ τοῦ αἵματος καὶ ἀθρόου, οἷα δὴ ξὺν πνεύματι, ἐκρύντος, ἱλιγγός τε αὐτὸν καὶ λειποψυχία κατέσχε καὶ πίπτει αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἀσπίδα ξυννεύσας. Πευκέστας δὲ περιβάς πεπτωκῶτι καὶ ὑπερσχὸν τὴν ἱερὰν τὴν ἐξ Ἰλίου ἀσπίδα πρὸ αὐτοῦ καὶ Λεοννάτος ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα αὐτοῖ τε βάλλονται ἀμφοτέρω καὶ Ἀλέξανδρος ἐγγύς ἦν ἤδη ὑπὸ τοῦ αἵματος ἐκλιπεῖν. (3) Τοῖς γὰρ Μακεδόσι καὶ ταύτῃ ἐν ἀπόρῳ γεγένητο τὰ τῆς προσβολῆς, ὅτι οἱ τὸν Ἀλέξανδρον βαλλόμενόν τε ἐπὶ τῷ τείχει ἰδόντες καὶ πηδῶντα εἴσω ἐς τὴν ἄκραν, ὑπὸ σπουδῆς τε καὶ φόβου μή τι αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς πάθῃ οὐ ξὺν νῶν κινδυνεύων, τὰς κλίμακας ξυντετριφότες ἄλλοι ἄλλας μηχανὰς ἐς τὸ ἀνελθεῖν ἐπὶ τὸ τεῖχος ὡς ἐν ἀπόροις ἐμηχανῶντο, οἱ μὲν πασσάλους ἐμπηγνύοντες ἐς τὸ τεῖχος, γήινον ὄν, καὶ κατὰ τούτους ἐκκρεμαννύμενοι χαλεπῶς ἀνεῖρπον, οἱ δέ, ἄλλοι ἐπ' ἄλλους ἐπιβαίνοντες. (4) Ὁ δὲ πρῶτος ἀνελθὼν ἐνρίπτει ἑαυτὸν κατὰ τοῦ τείχους ἐς τὴν πόλιν, ἵναπερ τὸν βασιλέα ἐώρων κείμενον, ξὺν οἰμωγῇ καὶ ἀλαλαγμῶ πάντες. Ἦδη τε ἀμφ' αὐτῷ πεπτωκῶτι καρτερὰ μάχη ξυνειστήκει ἄλλου ἐπ' ἄλλῳ τῶν Μακεδόσων προασπίζοντος, καὶ ἐν τούτῳ οἱ μὲν τὸν μοχλὸν ὅτῳ εἴχετο ἢ κατὰ τὸ μεταπύργιον πύλη κατασχίσαντες, ἐπ' ὀλίγους παρήεσαν· οἱ δὲ καθ' ὅ τι ἢ πύλη διέσχε τοὺς ὄμους ὑποθέντες καὶ ὤσαντες ἐς τὸ εἴσω τοῦ τείχους, ἀνεπέτασαν ταύτῃ τὴν ἄκραν.

ΚΕΦ. ΙΑ΄.

Ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ἔκτεινον τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ ἀπέκτεινάν γε πάντας οὐδὲ γυναῖκα ἢ παῖδα ὑπελείποντο· οἱ δὲ ἐξέφερον τὸν βασιλέα ἐπὶ τῆς ἀσπίδος κακῶς ἔχοντα, οὐπω γινώσκοντες βιώσιμον ὄντα. Τὸ δὲ βέλος ἐξελκύσαι ἐκ τοῦ τραύματος ἐπιτεμόντα τὴν πλη-

cedentem rursus gladio ferit. Nec jam amplius barbari propius pedem ferre audebant, sed circumfusi, telis quæ aut habebant aut sors offerebat eminus eum petebant.

CAP. X.

Interea Peucestas et Abreas duplarius, ac Leonnatus, qui quidem soli antequam scalæ rumperentur in murum evaserant, desiliunt, acriterque pro rege pugnant. Atque Abreas quidem faciem sagitta trajectory cecidit. Alexander etiam ipse thorace sagitta discusso supra mammam in pectore vulnus accipit; quod quidem (ut auctor est Ptolemæus) ejusmodi fuit, ut una cum sanguine spiritum etiam ex vulnere sufflaret. (2) Qui quidem, quamdiu illi sanguis fervebat, tametsi graviter saucius, acriter se nihilominus tuebatur. At quum multus sanguis simul et spiritus continuo erumperet, vertigine oculorum animique defectione correptus, pronus in scutum collapsus est. Peucestas sacro Palladis Iliacæ scuto obtento regem a fronte protegēbat: Leonnatus ex altera parte. Sed et hi quoque graviter vulnerantur: parumque aberat quin vita Alexandrum simul cum sanguine deficeret. (3) Macedones enim vel idcirco in arcem conscendere non poterant, quod quum Alexandrum in muro telis peti atque ex eo in arcem interiore desiliisse vidissent, studio pariter et metu ne rex qui se temerario periculo objecerat, male exciperetur, ruptis scalis, alii alia instrumenta ad conscendendum murum apta excogitabant, uti fieri solet in ejusmodi rerum difficultate: nonnulli palis in murum terreum infixis pendencia corpora sublevantes difficulter in altum nitēbantur, nonnulli vero, alii supra alios adscendentes. (4) Qui primus conscenderat, sese e muro in urbem conjiciebat, qua regem prostratum cernebat: moxque alii cum clamore atque ejulatu accurrentes pugnam atrocem ineunt, Macedonibus, aliis post alios, regem suum prætensis scutis acriter tuentibus. Interea alii pauci, portæ quæ inter duas turres sita erat vectibus revulsis, introierunt, alii qua parte nonnihil patebat porta humeris interjectis introrsum eam deturbarunt aditumque in arcem aperuerunt.

CAP. XI.

Magna tum Indorum strages fit, omnibus ad unum cæsis, ne mulieribus quidem aut infantibus exceptis. Dehinc regem pessime affectum scuto efferunt, vitam num servaturus esset, necne incerti. Sunt qui scribant Critodemum medicum Coum, ex Æsculapii stirpe, resoluta plaga sa-

γῆν οἱ μὲν Κριτόδημον ἀνέγραψαν, ἰατρὸν Κῶιον, τὸ
 γένος Ἀσκληπιάδην· οἱ δὲ, Περδίκκην τὸν σωματοφύ-
 λακα, οὐ παρόντος ἐν τῷ δεινῷ ἰατροῦ, ἐγκελευσαμέ-
 5 νοῦ Ἀλεξάνδρου τῷ ξίφει ἐπιτεμεῖν τὴν πληγὴν καὶ
 κομίσασθαι τὸ βέλος. (2) Ἐν δὲ τῇ κομιδῇ φορὰ αἵμα-
 τος πολλοῦ γίγνεται, ὥστε λειποψυχῆσαι αὖθις Ἀλέ-
 ξάνδρον καὶ οὕτω σχεθῆναι αὐτῷ τὸ αἷμα ὑπὸ τῇ λει-
 ποψυχίᾳ. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀναγέγραπται τοῖς ξυγ-
 γραφεῦσιν ὑπὲρ τοῦ παθήματος, καὶ ἡ φήμη παραδε-
 10 ξαμένη αὐτὰ κατὰ τοὺς πρώτους ψευσαμένους ἔτι καὶ εἰς
 ἡμᾶς διασώζει, οὐδὲ ἀφήσει παραδιδοῦσα καὶ ἐφεξῆς
 ἄλλοις τὰ ψεύδη, εἰ μὴ ὑπὸ τῆσδε τῆς ξυγγραφῆς
 παύσεται.

3. Αὐτίκα ἐν Ὀξυδράκαις τὸ πάθημα τοῦτο γενέ-
 15 σθαι Ἀλεξάνδρῳ ὁ πᾶς λόγος κατέχει· τὸ δὲ ἐν Μαλλοῖς,
 ἔθνεϊ αὐτονόμῳ Ἰνδικῷ, ξυνέβη, καὶ ἡ τε πόλις Μαλ-
 λῶν ἦν καὶ οἱ βαλόντες Ἀλέξανδρον Μαλλοί· οἱ δὲ ἐ-
 γνωκῆσαν μὲν ξυμμίξαντες τοῖς Ὀξυδράκαις οὕτω δια-
 γωνίζεσθαι, ἔφθη δὲ διὰ τῆς ἀνύδρου ἐπ' αὐτοῦς ἐλά-
 20 σας πρὶν τινα ὠφέλειαν αὐτοῖς παρὰ τῶν Ὀξυδρακῶν
 γενέσθαι ἢ αὐτοῦς ἐκείνοις τι ἐπωφελεῖν. (4) Ἐπεὶ
 καὶ τὴν τελευταίαν μάχην τὴν πρὸς Δαρεῖον γενομένην,
 καθ' ἣντινα ἔφυγε Δαρεῖος οὐδὲ πρόσθεν ἔληξε τῆς φυ-
 γῆς πρὶν ξυλληφθῆναι ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Βῆσσον καὶ προσ-
 25 ἀγοντος ἤδη Ἀλεξάνδρου ἀποθανεῖν, πρὸς Ἀρβήλοις
 γενέσθαι ὁ πᾶς λόγος κατέχει, καθάπερ οὖν καὶ τὴν
 πρὸ ταύτης ἐν Ἰσσοῦ, καὶ τὴν πρώτην ἵππομαχίαν πρὸς
 Γρανικῷ. (5) Ἀλλὰ πρὸς Γρανικῷ μὲν ξυνέβη μάχη
 ἵππικὴ καὶ πρὸς Ἰσσοῦ ἡ αὖθις πρὸς Δαρεῖον μάχη·
 30 Ἀρβηλα δὲ τοῦ χώρου ἐν ᾧ τὴν ἐσχάτην μάχην Δα-
 ρεῖός τε καὶ Ἀλέξανδρος ἐμαχέσαντο οἱ μὲν τὰ πλεῖ-
 στα ξυγγράψαντες λέγουσιν ὅτι ἑξακοσίους σταδίους
 ἀπέχει, οἱ δὲ τὰ ἐλάχιστα, ὅτι ἑς πεντακοσίους.
 Ἀλλὰ ἐν Γαυγαμήλοις γὰρ γενέσθαι τὴν μάχην πρὸς
 35 τῷ ποταμῷ Βουμῶδι λέγει Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστό-
 βουλος. (6) Πόλις δὲ οὐκ ἦν τὰ Γαυγάμηλα, ἀλλὰ
 κώμη μεγάλη, οὐδὲ ὀνομαστός ὁ χώρος οὐδὲ ἐς ἀκοὴν
 ἠδὲ τὸ ὄνομα· ἔνθεν δέ μοι δοκεῖ πόλις οὖσα τὰ Ἀρ-
 βηλα ἀπηνέγκατο τὴν δόξαν τῆς μεγάλης μάχης.
 40 Εἰ δὲ πρὸς Ἀρβήλοις χρὴ οἶεσθαι γενέσθαι τὸ ἔργον
 ἐκεῖνο, ἑς τοσόνδε Ἀρβήλων ἀπέχον, καὶ τὴν ἐν Σα-
 λαμῖνι γενομένην ναυμαχίαν πρὸς ἰσθμῷ τῷ Κοριν-
 θίῳ ἐξεσι λέγειν ὅτι ἐγένετο, καὶ τὴν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ
 τῆς Εὐβοίας πρὸς Αἰγίνῃ ἢ Σουνίῳ.

7. Καὶ μὴν ὑπὲρ τῶν ὑπερασπισάντων ἐν τῷ κιν-
 45 δύνῳ Ἀλεξάνδρου, Πευκίσταν μὲν γενέσθαι ξύμπαντες
 ὁμολογοῦσιν, ὑπὲρ Λεοννάτου δὲ οὐκέτι ξυμφέρονται
 οὐδὲ ὑπὲρ Ἀβρέου τοῦ διμοιρίτου. Καὶ οἱ μὲν ξύλω
 πληγέντα κατὰ τοῦ κράνουσ' Ἀλέξανδρον καὶ ἰλιγγιά-
 50 σαντα πεσεῖν, αὖθις δὲ ἀναστάντα βληθῆναι βέλει
 διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στῆθος· Πτολεμαῖος δ' ὁ Λάγου
 ταύτην μόνην τὴν πληγὴν πληγῆναι λέγει τὴν ἐς τὸ
 στῆθος. (8) Τὸ δὲ δὴ μέγιστον πλημμέλημα τῶν ξυγ-
 γραφάντων τὰ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον ἐκεῖνο τίθεμαι ἔγωγε.

gittam evulsisse : alii Perdiccam, corporis custodem, quum
 medicus urgente necessitate non adesset, jubente Alexan-
 dro ense vulnus rescidisse, telumque excemisse : (2) inque
 evulsione magnam sanguinis vim erupisse. Quumque Ale-
 xander rursus animo linqueretur, syncopen ipsam sistendo
 sanguini remedio fuisse. Multa præterea alia de hoc Ale-
 xandri casu ab historicis scripta sunt, quæ fama a primis
 mendacii auctoribus sparsa in hunc usque diem transmi-
 sit : neque desinet mendacii fides etiam in posteros propa-
 gari, nisi hoc scripto finis ei imponatur.

3. Ac primum quidem infortunium hoc in Oxydracis
 Alexandro obtigisse communis opinio est : quod tamen apud
 Mallos, liberam Indorum gentem, accidit. Nam et urbs
 Mallorum erat, et a Mallis ictus fuit Alexander. Porro
 statuerant quidem Malli Oxydracis sese conjungere, atque
 ita prælium inire, sed Alexander itinere per arida et siticu-
 losa loca facto eos præverterat, priusquam aut Malli Oxy-
 dracis aut Oxydraci Mallis adjumento esse possent. (4) Sed
 et ultimam pugnam cum Dario commissam, in qua fugit
 Darius, neque prius destitit a fuga quam a Besso caperetur,
 atque adventante Alexandro interficeretur, apud Arbela
 accidisse publica opinio est, quemadmodum illam quæ ante
 hanc fuit, ad Issum, et primum equestre prælium ad Grani-
 cum commissum esse. (5) Contigit enim quidem equestris
 pugna ad Granicum et apud Issum altera cum Dario; Arbela
 vero ab eo loco, in quo Darius et Alexander postremo dimi-
 carunt, qui plurimum prodidere, dicunt abesse sexcentis
 stadiis : qui minimum, quingentis. Sed apud Gaugamela ad
 flumen Bumodum pugnam eam fuisse commissam Ptole-
 mæus et Aristobulus tradunt. (6) Atqui Gaugamela non
 oppidum est, sed vicus non magnus, neque locus celebris
 aut gratum auribus nomen præ se ferens. Quo factum
 puto ut Arbelis, utpote urbi celebri, gloria pugnae apud
 illam commissæ adscripta fuerit. Si vero apud Arbela
 prælium hoc contigisse dicendum est, quum tanto spatio
 ab Arbelis distet : eodem modo et navale prælium apud
 Salamina gestum Isthmo Corinthio adscribere licebit : et
 id quod ad Artemisium Eubææ, apud Æginam vel Sunium
 gestum fuisse dicetur.

7. Porro in iis qui Alexandrum in eo periculo scutis suis
 protexerunt Peucestam fuisse omnes profitentur : de Leon-
 nato non omnes consentiunt, ut nec de Abrea duplario.
 Rursus alii Alexandrum fuste ad galeam ictum, caligine
 oculis oborta procidisse scribunt. Quumque se denuo
 erexisset, thorace trajectum sagittam pectore excepisse.
 Ptolemæus Lagi filius in pectore solum vulneratum fuisse
 tradit. (8) In eo autem præcipue mihi errasse videntur qui
 Alexandri res conscripserunt, quod Ptolemæum Lagi fi-

Πτολεμαῖον γὰρ τὸν Λάγου ἔστιν οἱ ἀνέγραψαν ξυνα-
βῆναί τε Ἀλεξάνδρῳ κατὰ τὴν κλίμακα ὁμοῦ Πευκέστα
καὶ ὑπερασπίσαι κειμένους, καὶ ἐπὶ τῷδε Σωτήρᾳ ἐπι-
κληθῆναι τὸν Πτολεμαῖον· καίτοι αὐτὸς Πτολεμαῖος
ἀναγέγραφεν οὐδὲ παραγενέσθαι τούτῳ τῷ ἔργῳ· ἀλλὰ
στρατιᾶς γὰρ αὐτὸς ἡγούμενος ἄλλας μάχεσθαι μάχας
καὶ πρὸς ἄλλους βαρβάρους. Ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἐκβολῇ
τοῦ λόγου ἀναγεγράφω μοι, ὡς μὴ ἀταλαίπωρον γί-
γνεσθαι τοῖς ἔπειτα ἀνθρώποις τὴν ὑπὲρ τῶν τηλικούτων
ἔργων τε καὶ παθημάτων ἀφήγησιν.

ΚΕΦ. ΙΒ΄.

Ἐν δὲ Ἰβὲ Ἀλέξανδρος αὐτοῦ μένων τὸ τραῦμα ἐθε-
ραπέυετο, ἔς τὸ στρατόπεδον ἐνθενπερ ὠρμήθη ἐπὶ τοὺς
Μαλλοὺς ὃ μὲν πρῶτος λόγος ἦκεν ὅτι τεθνηκῶς εἶη ἐκ
τοῦ τραύματος. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα οἰμωγὴ ἦν τῆς
στρατιᾶς ξυμπάσης, ἄλλου ἄλλῳ παραδιδόντος τὴν φή-
μην· παυσάμενοι δὲ τῆς οἰμωγῆς ἄθυμοί τε καὶ ἄποροι
ἦσαν ὅστις μὲν ἐξηγούμενος ἔσται τῆς στρατιᾶς· (2)
(πολλοῖς γὰρ δὴ ἐν ἴσῳ τὰ τῆς ἀξιώσεως ἐδόκει πρὸς τε
αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πρὸς Μακεδόνων καθεστηκέναι·)
ὅπως δὲ ἀποσωθῆσονται εἰς τὴν οἰκείαν, τοσούτων μὲν
ἔθνῶν μαχίμων περιειργόντων σφᾶς ἐν κύκλῳ, τῶν μὲν
οὐπω προσκεχωρηκότων, ἃ δὴ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας εἴ-
καζον ἀγωνιεῖσθαι καρτερώς, τῶν δὲ ἀποστησομένων,
ἀφαιρεθέντος αὐτοῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου φόβου· ποταμῶν τε
ἐν μέσῳ ἀδιαβάτων τότε δ' ἐδόκουν εἶναι, καὶ πάντα
σφίσι δ' ἄπορα καὶ ἀμήχανα ἐρήμοις Ἀλεξάνδρου ἐφαί-
νετο. (3) Ὡς δὲ ἦκε ποτε λόγος ὅτι ζῆ Ἀλέξανδρος,
τούτῳ μὲν μόγις ξυνεχώρησαν· εἰ δὲ καὶ βιώσιμός ἐστιν,
οὐπω ἐπιστεύετο. Ὡς δὲ καὶ γράμματα παρ' αὐτοῦ
ἦκεν ὅτι ὅσον οὐπω κατελεύσεται ἐπὶ τὸ στρατόπεδον,
οὐδὲ ταῦτα τοῖς πολλοῖς ὑπὸ τοῦ ἄγαν δέους πιστὰ ἐφαί-
νετο, ἀλλὰ πλάττεσθαι γὰρ πρὸς τῶν ἀμφ' αὐτὸν σω-
ματοφυλάκων τε καὶ στρατηγῶν εἰκάζετο.

ΚΕΦ. ΙΓ΄.

Καὶ ταῦτα ἐννοήσας Ἀλέξανδρος, μὴ τι νεωτερισθεῖη
ἐν τῇ στρατιᾷ, ὅτε πρῶτον ἠδυνήθη κομίζεσθαι ἐπὶ τοῦ
ποταμοῦ τοῦ Ὑδραώτου τὰς ὄχθας· καὶ πλείων κατὰ τὸν
ποταμόν (ἦν γὰρ τὸ στρατόπεδον ἐπὶ ταῖς ξυμβολαῖς
τοῦ τε Ὑδραώτου καὶ τοῦ Ἀκεσίνου, ἵνα Ἐφαιστιῶν
τε ἐπὶ τῆς στρατιᾶς ἦν καὶ Νέαρχος τὸ ναυτικὸν αὐτῶν
εἶχεν), ὡς ἐπέλαζεν ἡ ναῦς ἤδη τῷ στρατοπέδῳ τὸν βα-
σιλέα φέρουσα, κελεύει δὴ ἀφελεῖν τὴν σκηνὴν ἀπὸ τῆς
πρύμνης, ὡς καταφανὴς εἶναι πᾶσιν. (2) Οἱ δὲ ἔτι
ἠπίστουν, ὡς νεκρῶν δῆθεν κομιζομένου Ἀλεξάνδρου,
πρὶν γε δὴ προσσχούσης τῆς νεῦς τῆ ὄχθῃ ὃ μὲν τὴν
χεῖρα ἀνέτεινεν ἐς τὸ πλῆθος· οἱ δὲ ἀνεβόησαν, ἐς τὸν

lium una cum Alexandro et Peucesta scalam conscendisse
scribant, jacentemque objecto scuto protexisse, ideoque
Ptolemæum Soterem *id est servatorem* a militibus appel-
latum fuisse, quum tamen Ptolemæus ipse scribat se
huic pugnae non interfuisse : sed eo tempore copiarum du-
cem adversus alios barbaros pugnasse. Haec mihi per di-
gressionem dicta sint, ut in tantorum facinorum et casuum
expositione posterius plus diligentiae adhibeant.

CAP. XII.

Porro quum Alexander ibi ad curandum vulnus commo-
raretur, primo statim rumore perlatum est in castra, unde is
in Mallos profectus fuerat, eum ex vulnere interiisse. Ac pri-
mo quidem ejulatus totis castris auditus est, quum ex aliis
in alios fama spargeretur. Quum vero jam lamentis modum
fecissent, vehementer animis consternati dubiique erant,
quis exercitui praefuturus esset, (2) (multos enim ex aequo
hujus dignitatis videri capaces, cum ipsius Alexandri tum
Macedonum judicio) quo pacto etiam salvi domum rever-
suri essent tot undique bellicosae gentibus cincti : quarum
quidem alias nondum domitas verisimile ipsis fiebat acriter
pro libertate pugnaturas, alias defectionem facturas, sub-
lato Alexandri metu, quumque flumina, quae nulla tunc
ratione transiri poterant, interjecta esse cogitarent, despe-
ratione quadam acti quid consilii caperent Alexandro desti-
tuti nesciebant. (3) Postquam vero nuntiatum est Alexan-
dri vivere, fides nuntio aegre habita est, neque vero ad-
duci poterant ut crederent aliquam de vita ejus servanda
spem superesse. Quumque literae ab eo adferrentur, quibus
significabat se brevi in castra venturum, ne id quidem ple-
risque praee ingenti metu credibile videbatur. Confingi enim
id a custodibus corporis ducibusque credebant.

CAP. XIII.

Hac trepidatione cognita Alexander, ne qui in exercitu
motus fierent, quam potuit celerrime ad Hydraotis fluvii
ripas se deferri curavit, secundo amne navigaturus ad castra,
quae circa confluentes Hydraotis et Acesinis subsistebant :
ubi Hephæstion exercitui, et Nearchus classi praerant. Mox
ubi navis quae regem vehebat castris appropinquare coepit,
tentorium e navis suae puppi auferri jussit, ut ab omnibus
conspici posset. (2) At ne tum quidem credidere, corpus
Alexandri exanime adferri existimantes, donec navi ad ri-
pam appulsa dextram multitudini porrexerit. Tum ingenti
clamore sublato, alii in caelum, alii in Alexandrum manus

οὐρανὸν ἀνασχόντες τὰς χεῖρας, οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρον πολλοῖς δὲ καὶ δάκρυα ἐπὶ τῷ ἀνελπίστῳ προεχύθη ἀκούσια. Καὶ οἱ μὲν τῶν ὑπασπιστῶν κλίνην προσέφερον αὐτῷ ἐκκομιζομένῳ ἐκ τῆς νεώς· ὁ δὲ τὸν ἵππον προσαγαγεῖν ἐκέλευσεν. (3) Ὡς δὲ ἐπιβάς τοῦ ἵππου ὄφθη αὐθις, κρότῳ δὴ πολλῷ ἐπεκτύπησεν ἡ στρατιὰ πᾶσα· ἐπήχησαν δὲ αἱ τε ὄχθαι καὶ αἱ πλησίον αὐτῶν νάπαι. Προσάγων δὲ ἤδη τῇ σκηνῇ καταβαίνει ἀπὸ τοῦ ἵππου, ὥστε καὶ βαδίζων ὄφθηται. Οἱ δὲ ἐπέλαχον ἄλλος ἄλλοθεν, οἱ μὲν χειρῶν, οἱ δὲ γονάτων, οἱ δὲ τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς ἀπτόμενοι· οἱ δὲ καὶ ἰδεῖν ἐγγύθεν καὶ τι καὶ ἐπευφημήσαντες ἀπελθεῖν· οἱ δὲ ταινίαις ἔβαλλον, οἱ δὲ ἄνθεσιν, ὅσα ἐν τῷ τότε ἡ Ἰνδῶν γῆ παρείχε.

4. Νέαρχος δὲ λέγει ὅτι χαλεποὶ αὐτῷ τῶν φίλων ἐγένοντο ὅσοι ἐκάκιζον ὅτι αὐτὸς πρὸ τῆς στρατιᾶς κινδυνεύει· οὐ γὰρ στρατηγοῦ ταῦτα, ἀλλὰ στρατιώτου εἶναι. Καὶ μοι δοκεῖ ἄχθεσθαι Ἀλέξανδρος τοῖσδε τοῖς λόγοις, ὅτι ἀληθεῖς τε ὄντας ἐγίνωσκε καὶ αὐτὸν ὑπαίτιον τῇ ἐπιτιμῇσει. Καὶ ὁμῶς ὑπὸ μένους τε τοῦ ἐν ταῖς μάχαις καὶ τοῦ ἔρωτος τῆς δόξης, καθάπερ οἱ ἄλλης τινὸς ἡδονῆς ἐξηττώμενοι, οὐ καρτερὸς ἦν ἀπέχεσθαι τῶν κινδύνων. (5) Ἄνθρωπον δὲ τινα πρεσβύτερον λέγει Βοιωτίον, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου οὐ λέγει, ὡς ἀχθόμενόν τε πρὸς τὰς ἐπιτιμῆσεις τῶν φίλων κατέμαθεν Ἀλέξανδρον καὶ ἐσχυρωπακότα, προσελθόντα τοῦτον βοιωτιάζοντα ἅμα τῇ φωνῇ ταῦτα φάσαι· Ὡς Ἀλέξανδρε, ἀνδρῶν τὰ ἔργα· καὶ τι καὶ ἰαμβεῖον ἐπιπεῖν, τὸν δὲ νοῦν εἶναι τοῦ ἰαμβεῖου ὅτι τῷ τι ὀρῶντι καὶ παθεῖν ἐστὶν ὀφειλόμενον. Καὶ τοῦτον ἐν τε τῷ παραυτίκα εὐδοκιμῆσαι καὶ ἐπιτηδειότερον εἰς τὸ ἔπειτα Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο παρ' Ἀλέξανδρον τῶν Μαλλιῶν τῶν ὑπολειπομένων πρέσβεις, ἐνδιδόντες τὸ ἔθνος, καὶ παρὰ Ὀξυδρακῶν οἱ τε ἡγεμόνες τῶν πόλεων καὶ οἱ νομάρχαι αὐτοὶ καὶ ἄλλοι ἅμα τούτοις ἑκατὸν καὶ πενήκοντα οἱ γνωριμώτατοι αὐτοκράτορες περὶ σπονδῶν δῶρά τε ὅσα μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς κομίζοντες καὶ τὸ ἔθνος καὶ οὗτοι ἐνδιδόντες. (2) Συγγνωστὰ δὲ ἄμαρτεῖν ἔφασαν οὐ πάλα παρ' αὐτὸν πρεσβευσάμενοι· ἐπιθυμεῖν γάρ, ὥσπερ τινὲς ἄλλοι, ἔτι μᾶλλον αὐτοὶ ἐλευθερίας τε καὶ αὐτόνομοι εἶναι, ἤντινα ἐλευθερίαν ἐξ ὅτου Διόνυσος ἐς Ἰνδοὺς ἤχε σῶαν σφίσι εἶναι ἐς Ἀλέξανδρον· εἰ δὲ Ἀλεξάνδρῳ δοκοῦν ἐστίν, ὅτι καὶ Ἀλέξανδρον ἀπὸ θεῶν γενέσθαι λόγος κατέχει, σατραπὴν τε ἀναδέξασθαι ὄντινα τάττοι Ἀλέξανδρος καὶ φόρους ἀποίσειν τοὺς Ἀλεξάνδρῳ δόξαντας· διδόναι δὲ καὶ δμήρους ἐθελειν ὅσους ἂν αἰτῇ Ἀλέξανδρος. (3) Ὁ δὲ χιλίουσ ἤτησε τοὺς κρατιστεύοντας τοῦ ἔθνους, οὓς, εἰ μὲν βούλοιο, ἀντὶ δμηρῶν καθέξειν, εἰ δὲ μή, ξυστρατεύ-

tendant : multis præ insperato gaudio lacrymæ sponta obortæ sunt. Quumque scutati ei navem egresso lecticam adferrent, ipse equum adduci jussit. (3) Quem ut inscendit, ab universo rursus exercitu applausum est, ripis ac silvis circumvicinis clamore resonantibus. Tabernaculo autem appropinquans ex equo desiliit, ut et pedibus incedens conspici posset. Tum certatim alii atque alii accurrebant, alii manus, alii genua, alii vestem ipsius contigisse, alii vel vidisse tantum contenti, et salutem felicitatemque ei precantes : alii corollas, alii flores quoscunque tunc ferebat Indorum regio inspergere.

4. Nearchus vero auctor est regem moleste tulisse eos amicorum qui reprehendebant, quod ipse se tanto discrimini pro exercitu objecisset : neque enim id ducis sed militis officium esse. Qua quidem oratione offensus mihi fuisse Alexander videtur, quod vera esset, seque merito reprehendi sentiret. Cæterum insigne Alexandri in pugnando robur et immensa gloriæ cupiditas sicut alios alia quædam voluptas transversum illum ad pericula abripiabat. (5) Narrat idem Nearchus seniore quendam Bœotum, cujus nomen non adscribit, quum Alexandrum reprehensiones amicorum ægre ferre intelligeret, et indignationem vultu præ se ferre videret, Bœotica lingua eum compellasse, ac dixisse, O Alexander, virorum est præclara facinora aggredi : simulque iambicum versum subdidisse, cujus hæc erat sententia, Qui magnum aliquid faciat, æquum esse et pati. Ac senem et tunc statim ab Alexandro laudatum, et cariores ei deinceps fuisse.

CAP. XIV.

Inter hæc legati a Mallis, qui reliqui erant, ad Alexandrum venerunt, deditionem totius gentis facientes. Itemque ab Oxdracis urbium præfecti ac præsides ipsi et cum his alii CL principes illius gentis, qui pro fœdere ineundo dona quæ apud Indos censentur amplissima adferebant, etiam ipsi gentem dedentes. (2) Veniam autem deprecabantur, quod non antea legatos misissent. Quam vel ideo mereri se dicebant, quod, quemadmodum quidam alii, majore adhuc jure ipsi liberi suis legibus vivere cupiissent, quam quidem libertatem jam inde ab eo tempore quo Liber pater in Indiam venisset ad Alexandrum usque salvam tenuissent. Quod si vero ita Alexandro visum esset, quoniam et ipsum ex deorum genere ortum fama esset, satrapam quem daret accepturos, tributa quæ imperaret pensuros, obsides quot peteret daturus. (3) Alexander mille ex primoribus gentis sibi mitti jubet, quos vel pro obsidibus, si vellet, teneret, vel quibus militibus uteretur, donec reliquos Indos debel-

οντας ἔξιν ἔστ' ἂν διαπολεμηθῆ αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλους Ἰνδοῦς. Οἱ δὲ τοὺς τε χιλίους ἔπεμψαν, τοὺς κρατίστους καὶ μεγίστους σφῶν ἐπιλεξάμενοι, καὶ ἄρματα πεντακόσια οὐκ αἰτηθέντες καὶ τοὺς ἀμβάτας τῶν ἀρμάτων.

Ἄλέξανδρος δὲ σατράπην μὲν τούτοις τε καὶ τῶν Μαλλῶν τοῖς ἔτι σωζομένοις ἐπέταξε Φίλιππον· τοὺς ὁμήρους δὲ αὐτοῖς ἀφῆκε, τὰ δὲ ἄρματα ἔλαβεν.

4. Ὡς δὲ ταῦτα αὐτῷ κεκόσμητο καὶ πλοῖα ἐπὶ τῇ διατριβῇ τῇ ἐκ τοῦ τραύματος πολλὰ προσεναυπήγητο, ἀναβιβάσας ἐς τὰς ναῦς τῶν μὲν ἑταίρων ἰππέας ἑπτακοσίους καὶ χιλίους, τῶν ψιλῶν δὲ ὄσουςπερ καὶ πρότερον, πεζοὺς δὲ ἐς μυρίους, ὀλίγον μὲν τι τῷ Ὑδραώτῃ ποταμῷ κατέπλευσεν· ὡς δὲ συνέμιξεν ὁ Ὑδραώτης τῷ Ἀκεσίῃ, ὅτι ὁ Ἀκεσίῃης κρατεῖ τοῦ Ὑδραώτου τῇ ἐπωνυμίᾳ, κατὰ τὸν Ἀκεσίῃην αὖ ἔπλει, ἔστε ἐπὶ τὴν ξυμβολὴν τοῦ Ἀκεσίῃου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἦκε.

(5) Τέσσαρες γὰρ οὗτοι μεγάλοι ποταμοὶ καὶ ναυσίποροι οἱ τέσσαρες εἰς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν τὸ ὕδωρ ξυμβάλλουσιν, οὐ ξὺν τῇ σφετέρᾳ ἕκαστος ἐπωνυμίᾳ, ἀλλὰ ὁ Ὑδάσπης μὲν ἐς τὸν Ἀκεσίῃην ἐμβάλλει, ἐμβαλὼν δὲ τὸ πᾶν ὕδωρ Ἀκεσίῃην παρέχεται καλούμενον· αὐθις δὲ ὁ Ἀκεσίῃης οὗτος ξυμβάλλει τῷ Ὑδραώτῃ, καὶ παραλαβὼν τοῦτον ἔτι Ἀκεσίῃης ἐστί· καὶ τὸν Ὑφασιν ἐπὶ τούτῳ ὁ Ἀκεσίῃης παραλαβὼν τῷ αὐτοῦ δὴ ὀνόματι ἐς τὸν Ἰνδὸν ἐμβάλλει· ξυμβαλὼν δὲ ξυγχωρεῖ ἤδη τῷ Ἰνδοῦ. Ἐνθεν δὴ ὁ Ἰνδὸς πρὶν ἐς τὸ Δέλτα σχισθῆναι οὐκ ἀπιστῶ ὅτι καὶ ἐς ἑκατὸν σταδίους ἔρχεται καὶ ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν τυχὸν ἵναπερ λιμνάζει μᾶλλον.

ΚΕΦ. ΙΕ΄.

Ἐνταῦθα ἐπὶ τῇ ξυμβολῇ τοῦ Ἀκεσίῃου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ προσέμενεν ἔστε ἀφίκετο αὐτῷ ξὺν τῇ στρατιᾷ Περδικκας, καταστρεψάμενος ἐν παράδῳ τὸ Ἀβαστανῶν ἔθνος αὐτόνομον. Ἐν τούτῳ δὲ ἄλλαι τε προσγίγνονται Ἀλεξάνδρῳ τριακόντοροι καὶ πλοῖα στρογγύλα ἄλλα, ἃ δὴ ἐν Ξάθροις ἐναυπηγήθη αὐτῷ, οἱ δὲ ἄλλο ἔθνος Ἰνδοῶν αὐτόνομον προσεχώρησαν. Καὶ παρὰ Ὀσσαδίῳ, καὶ τούτου γένους αὐτονόμου Ἰνδικῷ, πρέσβεις ἦγον, ἐνδιδόντες καὶ οὗτοι τοὺς Ὀσσαδίους. (2) Φιλίππῳ μὲν δὴ τῆς σατραπείας ὄρους ἔταξε τὰς συμβολὰς τοῦ τε Ἀκεσίῃου καὶ Ἰνδοῦ, καὶ ἀπολείπει ξὺν αὐτῷ τοὺς τε Θραῖκας πάντας καὶ ἐκ τῶν τάξεων ὅσοι ἐς φυλακὴν τῆς χώρας ἱκανοὶ ἐφαίνοντο. Πόλιν τε ἐνταῦθα κτίσαι ἐκέλευσεν ἐπ' αὐτῇ τῇ ξυμβολῇ τοῖν ποταμοῖν, ἐλπίσας μεγάλην τε ἔσεσθαι καὶ ἐπιφανῆ ἐς ἀνθρώπους, καὶ νεωσοίκους ποιηθῆναι. (3) Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ὀξυάρτης ὁ Βάκτριος, ὁ Ῥωξάνης τῆς γυναικὸς Ἀλεξάνδρου πατήρ, ἦκε παρ' Ἀλεξάνδρον· καὶ προστίθησιν αὐτῷ Παραπαμισαδῶν σατραπεύειν, ἀπαλλάξας Τιρούασπην τὸν πρόσθεν σατράπην, ὅτι οὐκ ἐν κόσμῳ ἐξηγεῖσθαι αὐτῷ ὁ Τιρούασπης ἐξήγγελλτο.

4. Ἐνθα δὴ διαβιβάσας Κράτερόν τε καὶ τῆς στρα-

lasset. Atque hi quidem mille viros, quos et praestantissimos et maximosselegerant, miserunt: quingentis etiam curribus eorumque propugnatoribus, quos Alexander ne petierat quidem, adjectis. His itaque reliquisque Mallis qui servati erant, Philippo satrapa constituto, obsides remittit, currus accipit.

4. His rebus ita gestis, navibusque compluribus dum vulnus curatur constructis, militeque iis imposito, equitibus ex amicis mccc expeditis totidem quot antea, peditibus xii, non multum spatii per Hydraotem emensus, ad confluentes Hydraotis et Acesinis pervenit. Ibi Hydraotes in Acesinem fluens nomen amittit. Per Acesinem itaque navigans ad confluentem Acesinis atque Indi venit. (5) Si quidem quattuor hi magni et navigabiles fluvii in Indum amnem labuntur, non quidem sua singuli nomina servantes, sed Hydaspes in Acesinem fertur, nomen suum amittens; Acesines vero cum Hydraote in unum alveum coit, eoque assumpto, nomen tamen suum Acesines retinet. Hyphasi etiam in se recepto, veterique Acesinis nomine servato in Indum amnem fertur, cujus alveo immissus appellationem suam Indo cedit. Inde, priusquam in Δ literæ figuram scindatur, centum stadia patere Indum crediderim, et fortasse eo amplius iis locis ubi stagnum efficit.

CAP. XV.

Eo igitur loci ubi Acesinis et Indi confluentes sunt Alexander cum exercitu advenit, Abastanis, libera Indorum gente, ex ipso itinere subactis. Inter hæc aliæ triginta remorum naves aliæque onerariæ, quæ in Xathris, quæ et ipsa libera Indorum gens se dederat, constructæ fuerant, advenerunt. Præterea legati ab Ossadiis, libero quoque Indorum populo, Alexandrum adierunt deditionem facientes. (2) Dehinc Alexander Philippo satrapatus sui limites Acesinis et Indi confluentibus terminat, universo Thracum equitatu ei relicto, aliisque agminibus, quæ provinciæ custodiendæ sufficere viderentur. Ad hæc urbem ad confluentes fluminum condidit, arbitratus populosam et claram fore. Navaliam etiam ibi exstrui curavit. (3) Per eosdem dies Oxyartes Bactrianus, Roxanes Alexandri uxoris pater, ad Alexandrum venit. Huic Parapamisadarum satrapatum dedit, submoto Tiryaspe priore satrapa, quod non bene officio suo functus fuisse nuntiaretur.

4. Deinde Cratero cum majore exercitus parte et elephan-

τιᾶς τὴν πολλὴν καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ὅτι εὐπορώτερά τε ταύτη τὰ παρὰ τὸν ποταμὸν στρατιᾷ βαρεῖα ἐφαίνετο καὶ τὰ ἔθνη τὰ προσοικοῦντα οὐ πάντῃ φίλια ἦν, αὐτὸς κατέπλει ἐς τῶν
5 Σόγδων τὸ βασιλείον. Καὶ ἐνταῦθα πόλιν τε ἐτείχιζεν ἄλλην καὶ νεωσοίκους ἐποίει ἄλλους καὶ τὰ πλοῖα αὐτῶν τὰ πεπονηκότα ἐπεσκευάσθη. Τῆς δὲ ἀπὸ τῶν ξυμβολῶν τοῦ τε Ἰνδοῦ καὶ Ἀχεσίνου χώρας ἔστε ἐπὶ θάλασσαν σατράπην ἀπέδειξεν Ὁξυάρτην καὶ Πείθωνα ζῦν
10 τῇ παραλίᾳ πάσῃ τῆς Ἰνδῶν γῆς.

5. Καὶ Κράτερον μὲν ἐκπέμπει αὖθις ζῦν τῇ στρατιᾷ [διὰ τῆς Ἀραχωίων καὶ Δραγγῶν γῆς]· αὐτὸς δὲ κατέπλει ἐς τὴν Μουσικανοῦ ἐπικράτειαν, ἦντινα εὐδαιμονεστάτην τῆς Ἰνδῶν γῆς εἶναι ἐξηγγέλλετο, ὅτι οὐπω
15 οὔτε ἀπηντήκει αὐτῷ Μουσικανὸς ἐνδιδοὺς αὐτόν τε καὶ τὴν χώραν οὔτε πρέσβεις ἐπὶ φιλίᾳ ἐκπέμπει, οὐδέ τι οὔτε αὐτὸς ἐπεπόμφει ἅ δὲ μέγαλω βασιλεῖ εἰκός, οὔτε τι ἠτήκει ἐξ Ἀλεξάνδρου. (6) Καὶ γίνεταί αὐτῷ ὁ πλοῦς κατὰ τὸν ποταμὸν ἐς τοσόνδε ἐσπουδασμένος ὥστε ἔφθη
20 ἐπὶ τοῖς ὄρειοις γενέσθαι τῆς Μουσικανοῦ χώρας πρὶν πυθέσθαι Μουσικανὸν ὅτι ὤρμηται ὡς ἐπ' αὐτόν Ἀλέξανδρος. Οὕτω δὲ ἐκπλαγεὶς κατὰ τάχος ἀπῆντα Ἀλέξανδρῳ, δῶρά τε τὰ πλείστου ἄξια ἐν Ἰνδοῖς κομίζων καὶ τοὺς ἐλέφαντας ξύμπαντας ἄγων καὶ τὸ ἔθνος τε
25 καὶ αὐτόν ἐνδιδοὺς καὶ ὁμολογῶν ἀδικεῖν, ὅπερ μέγιστον παρ' Ἀλεξάνδρῳ ἦν ἐς τὸ τυχεῖν ὧν τις δέοιτο. (7) Καὶ οὖν καὶ Μουσικανῷ ἐπὶ τοῖσδε ἄδεια ἐδόθη ἐξ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὴν πόλιν ἐθαύμασεν Ἀλέξανδρος καὶ τὴν χώραν, καὶ ἄρχειν αὐτῆς Μουσικανῷ ἔδωκε. Κράτερος δὲ ἐν τῇ πόλει ἐτάχθη τὴν ἄκραν ἐκτειχίσαι· καὶ παρόντος ἔτι ἐτειχίσθη Ἀλεξάνδρου καὶ φυλακὴν κατεστάθη, ὅτι ἐπιτήδειον αὐτῷ ἐφάνη τὸ χωρίον ἐς τὸ κατέχεσθαι τὰ κύκλω ἔθνη φυλαττόμενα.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐνθεν δὲ ἀναλαβὼν τοὺς τε τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶ-
35 νας καὶ τὴν ἵππον τὴν ἅμα οἱ πλέουσιν ἐξελαύνει ἐπὶ τὸν νομάρχην τῆς ταύτης γῆς, ὄνομα δὲ ἦν Ὁξυκανός, ὅτι μήτε αὐτὸς ἀφῆκτο μήτε πρέσβεις παρ' αὐτοῦ ἤκον ἐνδιδόντες αὐτόν τε καὶ τὴν χώραν. (2) Δύο μὲν δὲ τὰς μεγίστας πόλεις τῶν ὑπὸ τῶν Ὁξυκανῶν ἐξ ἐφόδου
40 κατὰ κράτος ἔλαβεν· ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ τούτων καὶ αὐτὸς Ὁξυκανὸς ἔαλω. Ὁ δὲ τὴν μὲν λείαν τῇ στρατιᾷ δίδωσι, τοὺς ἐλέφαντας δὲ ἅμα οἱ ἤγε. Καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις αὐτῷ αἰ ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἐνεοίδοντο ἐπιόντι οὐδέ τις ἐτράπετο ἐς ἀλκήν· οὕτω καὶ Ἰνδοὶ πάντες ἐδεδού-
45 λωντο ἤδη τῇ γνώμῃ πρὸς Ἀλεξάνδρου τε καὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης.

3. Ὁ δὲ ἐπὶ Σάμβον αὖ ἤγε, τῶν ὄρειων Ἰνδῶν σατράπην ὑπ' αὐτοῦ κατασταθέντα, ὃς πεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο ὅτι Μουσικανὸν ἀφειμένον πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐπύθετο καὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ ἄρχοντα· τὰ

tis ad sinistram Indi fluminis ripam traducto, quum ab ea parte exercitui gravioris armaturæ commodior via futura videretur et gentes finitimæ non omnino amicæ essent : ipse secundo amne in Sogdorum regiam navigavit. Ibiq̄ue aliam urbem condidit et alia navalia exstruxit : navesque quassatas reparari jussit. Totius vero regionis quæ a confluentibus Acesinis atque Indi ad mare usque pertinet Oxyartem et Pithonem satrapas constituit, universa etiam Indorum maritima ora illis adjuncta.

5. Cratero deinde rursus cum exercitu (per fines Arachotorum et Drangorum) emisso, ipse secundo amne in Musicani regnum venit, quod quidem opulentissimum totius Indorum regionis esse audierat, commotus, quod Musicanus nondum sibi obviam processerat se pariter et regionem dediturus, neque per legatos amicitiam petierat, neque dona, ut magnum regem decebat, miserat, neque quicquam omnino ab Alexandro postularat. (6) Tantaque celeritate per flumen contendit, ut prius in Musicani fines irrumperet, quam is quidquam de Alexandri expeditione audisset. Inopinato itaque ejus adventu percussus Musicanus confestim Alexandro obviam processit, dona quæ apud Indos censentur amplissima adferens, universos etiam quos habebat elephantos ducens, gentemque pariter et se dedens, ac culpam suam agnoscens, quod quidem ad ea quæ quis petiisset impetranda summam apud Alexandrum vim habebat. (7) Alexander itaque Musicano venia culpæ data, urbem simul regionemque admiratus, pristinum imperium ei reliquit. Cratero ut arcem in urbe exstruat jubet : quæ quidem præsentē adhuc Alexandro exædificata est, præsidiumque ei impositum, quum peridoneus is locus videretur ad finitimas gentes in fide atque officio continendas.

CAP. XVI.

Inde assumtis sagittariis atque Agrianis omnique equitatu quem in navibus vehebat, in ejus regionis præsidem, Oxycanum nomine, movet, quod nec ipse obviam processerat, nec legatos ipsum et regionem dedituros miserat. (2) Ac duas quidem urbes maximas quæ Oxycano parebant primo impetu cepit. In altera harum etiam ipse Oxycanus captus. Alexander prædam militi dat et elephantos secum abducit : reliquæ urbes adventante Alexandro deditionem faciunt, nulla earum ad arma conversa. Ita omnium Indorum animos Alexandri virtus et fortuna subjugat.

3. Posthæc adversus Sambum rursus copias ducit, quem montanis Indis satrapam constituerat, fugisseque acceperat, quum Musicanum ab Alexandro dimissum suæque regioni præfectum audisset. Nam cum Musicano graves inimicitias

γὰρ πρὸς Μουσικανὸν αὐτῷ πολέμια ἦν. (4) Ὡς δὲ ἐπέλαζεν ἤδη τῇ πόλει Ἀλέξανδρος ἦντινα μητρόπολιν εἶχεν ἢ τοῦ Σάμβου χώρα, ὄνομα δὲ ἦν τῇ πόλει Σινδιμανα, αἱ τε πύλαι αὐτῷ ἀνοίγονται προσάγοντι καὶ οἱ οἰκεῖοι τοῦ Σάμβου τὰ τε χρήματα ἀπηρίθμησαν καὶ τοὺς ἐλέφαντας μετὰ σφῶν ἄγοντες ἀπῆντων· οὐ γὰρ ὁτὶ Ἀλεξάνδρῳ γε πολεμῶς ἔχοντα Σάμβον φυγεῖν, ἀλλὰ Μουσικανοῦ τὴν ἄφρσιν δεῖσαντα. (5) Ὁ δὲ καὶ ἄλλην πόλιν ἐν τούτῳ ἀποστᾶσαν εἶλε, καὶ τῶν Βραχμάνων, οἳ δὴ σοφισταὶ τοῖς Ἰνδοῖς εἰσίν, ὅσοι αἴτιοι τῆς ἀποστάσεως ἐγένοντο ἀπέκτεινεν· ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τῆς σοφίας, εἰ δὴ τίς ἐστίν, ἐν τῇ Ἰνδικῇ ξυγγραφεῖ δηλώσω.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Καὶ ἐν τούτῳ Μουσικανὸς αὐτῷ ἀφεστάναι ἐξηγγέλλετο. Καὶ ἐπὶ τούτον μὲν ἐκπέμπει Πείθωνα τὸν Ἀγήνορος σατράπην ξὺν στρατιᾷ ἀποχρώσει. Αὐτὸς δὲ τὰς πόλεις τὰς ὑπὸ Μουσικανῷ τεταγμένας ἐπελθὼν τὰς μὲν ἐξανδραποδίσας αὐτῶν κατέσκαψεν, εἰς ἃς δὲ φρουρὰς εἰσήγαγε καὶ ἄκρας ἐξετείχισε. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπὶ τὸ στρατόπεδόν τε ἐπανῆκε καὶ τὸν στόλον. (2) Ἐνθα δὲ Μουσικανὸς τε ξυλληφθεὶς ἄγεται πρὸς Πείθωνος, καὶ τοῦτον κρεμάσαι κελεύει Ἀλέξανδρος ἐν τῇ αὐτοῦ γῇ καὶ τῶν Βραχμάνων ὅσοι αἴτιοι τῆς ἀποστάσεως τῷ Μουσικανῷ κατέστησαν· ἀφίκετο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ τῶν Παττάλων τῆς χώρας ἄρχων, ὃ δὴ τὸ Δέλτα ἔφην εἶναι τὸ πρὸς τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ποιούμενον, μεῖζον ἔτι τοῦ Δέλτα τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ οὗτος τὴν τε χώραν αὐτῷ ἐνεδίδου πᾶσαν καὶ αὐτόν τε καὶ τὰ αὐτοῦ ἐπέτρεψε. (3) Τοῦτον μὲν δὲ ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ ἐκπέμπει αὐθις, παραγγείλας παρασκευάζειν ὅσα ἐς ὑποδοχὴν τῇ στρατιᾷ· αὐτὸς δὲ Κράτερον μὲν τὴν τε Ἀττάλου τάξιν ἄγοντα καὶ τὴν Μελεάγρου καὶ Ἀντιγένους καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὗς καὶ τῶν ἐταίρων τε καὶ ἄλλων Μακεδόνων ὅσους ἐς Μακεδονίαν ἀπομάχους ὄντας ἤδη ἔστειλε, τὴν ἐπ' Ἀραχώτων καὶ Ζαράγγων ἐπεμπεν ἐς Καρμανίαν, καὶ τοὺς ἐλέφαντας τούτῳ ἄγειν ἔδωκε· (4) τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιᾷ, ὅση γε μὴ ξὺν αὐτῷ κατέπλει ὡς ἐπὶ θάλασσαν, Ἡφαιστίων ἐπετάθη· Πείθωνα δὲ τοὺς τε ἱππακοντιστὰς ἄγοντα καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἐς τὴν ἐπ' ἐκεῖνα ὄχθην τοῦ Ἰνδοῦ διαβιάσας, οὐχ ἤπερ Ἡφαιστίων τὴν στρατιάν ἄγειν ἤμελλε, τὰς τε ἐκτετελισμένας ἤδη πόλεις ξυνοικίσαι ἐκέλευσε καὶ εἰ δὴ τίνα νεωτερίζοιτο πρὸς τῶν ταύτην Ἰνδῶν καὶ ταῦτα ἐς κόσμον καταστήσαντα ξυμβάλλειν οἱ ἐς τὰ Πάτταλα.

5. Ἦδη δὲ τρίτην ἡμέραν αὐτῷ τοῦ πλοῦ ἔχοντι ἐξαγγέλλεται ὅτι ὁ τῶν Παττάλων ὑπαρχος ξυλλαβὼν τῶν Πατταλέων τοὺς πολλοὺς ἀποδεδρακῶς οἴχοιτο, ἀπολιπὼν τὴν χώραν ἔρημον· καὶ ἐπὶ τούτῳ πλείονι ἢ πρόσθεν σπουδῇ κατέπλει Ἀλέξανδρος. Ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τὰ Πάτταλα, τὴν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν ἔρημον

gerebat. (4) Postquam vero urbi quæ illius imperii caput est, (Sindimana ei nomen erat) appropinquavit, portæ urbis ei apertæ sunt, quique Sambo familiares ac domestici erant cum numerata pecunia et elephantis occurrerunt, declarantes Sambum non hostili animo in Alexandrum fugisse, sed Musicani dimissi metu. (5) Quibus in fidem receptis, aliam quandam urbem quæ defecerat cepit, et Brachmanorum nonnullos, qui quidem sophistæ sive sapientes apud Indos habentur, quos defectionis auctores fuisse constabat, interfecit: de quorum sapientia, si modo ulla est, in Indica historia tractabimus.

CAP. XVII.

Dum hæc geruntur, Musicani defectio nuntiatur. Quapropter Pithone Agenoris filio, satrapa, cum idoneo exercitu in eum misso, ipse urbes Musicano subditas adortus, alias direptas subvertit, aliis præsidia imposuit, arcesque in his extruxit. (2) His gestis, ad castra et classem rediit, quo Musicanus a Pithone captus adducitur. Hunc Alexander crucifigi in sua regione jubet, unaque cum eo quotquot Brachmani Musicanum ad defectionem instigant. Eodem tempore ad eum venit Pattalorum regulus, quam regionem Indum annem in literæ Δ figuram secare dixi, majoremque quam est Ægyptium delta efficere, se suasque ditiones Alexandri fidei committens. (3) Atque hunc quidem imperio suo restitutum omnia quæ ad excipiendum exercitum necessaria essent parare jussit. Ipse Craterum Attali agmen ducentem et Meleagri atque Antigene nonnullosque ex sagittariis, ex amicis etiam et aliis Macedonibus quos inutiles bello factos in Macedoniam missurus erat, in Carmaniam per Arachotos et Zarangos proficisci, elephantosque ducere jubet. (4) Reliquo exercitui, præter eas copias quæ secum in maritimam oram navigabant, Hephæstionem præfecit. Pithonem vero, qui equestres jaculatores et Agrianos ducebat, in ulteriorem Indi ripam traductum, non eam qua Hephæstion exercitum ducturus erat, ut colonos in urbes abs se conditas ducat imperat, et siquid apud finitimos Indos novatum esset, rebus compositis ad Pattala se cum reliquis copiis conjungat.

5. Quumque jam triduo navigasset, nuntiatum ei est Pattalorum regulum, cum majore Pattalensium parte urbe destituta aufugisse. Quo nuntio accepto Alexander properantius classem agit. Quumque Pattala pervenit, urbem incolis, agrum agricolis vacuum reperit. (6) Inde expeditissimis

καταλαμβάνει τῶν ἐνοικούντων τε καὶ ἐπεργαζομένων.
 (6) Ὁ δὲ κατὰ διώξιν τῶν φευγόντων ἐκπέμψας τῆς
 στρατιᾶς τοὺς κουφοτάτους, ἐπεὶ τινες αὐτῶν ξυνηλ-
 φθησαν, ἀποπέμπει τούτους παρὰ τοὺς ἄλλους, ἐντει-
 νάμενος ἐπανιέναι ὑαβρόυντας· εἶναι γὰρ αὐτοῖς τὴν τε
 πόλιν οἰκεῖν ὡς πρόσθεν καὶ τὴν χώραν ἐργάζεσθαι. Καὶ
 ἐπανῆλθον οἱ πολλοὶ αὐτῶν.

ΚΕΦ. ΙΗ΄.

Αὐτὸς δὲ Ἡφαιστίῳνι προστάξας τειχίζειν ἐν τοῖς
 Παττάλοις ἄκραν ἀποπέμπει ἐς τὴν ἀνυδρον τῆς πλη-
 10 σίον γῆς φρέατά τε δρύζοντας καὶ οἰκήσιμον τὴν χώραν
 κατασκευάσοντας. Καὶ τούτοις ἐπέθεντο τῶν προσχώ-
 ρων τινὲς βαρβάρων. Καὶ ἔστι μὲν οὗς διέφθειραν αὐ-
 τῶν ἄφνω προσπεσόντες, πολλοὺς δὲ καὶ σφῶν ἀποβα-
 λόντες ἐφυγον ἐς τὴν ἔρημον, ὥστε ἐπιτελεσθῆναι τοῖς
 15 ἐκπεμφθεῖσι τὰ ἔργα, προσγενομένης αὐτοῖς καὶ ἄλλης
 στρατιᾶς, ἣν Ἀλέξανδρος πυθόμενος τῶν βαρβάρων τὴν
 ἐπίθεσιν ἐστάλκει μεθέξοντας τοῦ ἔργου.

2. Περὶ δὲ τοῖς Παττάλοις σχίζεται τοῦ Ἰνδοῦ τὸ
 ὕδωρ ἐς δύο ποταμοὺς μεγάλους, καὶ οὗτοι ἀμφοτέρω
 20 σώζουσι τοῦ Ἰνδοῦ τὸ ὄνομα ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν.
 Ἐνταῦθα ναύσταθμόν τε καὶ νεωσοίκους ἐποίει Ἀλέξαν-
 δρος. Ὡς δὲ προὔκεχωρήκει αὐτῷ τὰ ἔργα, ὁ δὲ κατα-
 πλεῖν ἐπενόει ἔστε ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ ἐν δεξιᾷ ῥέοντος
 ποταμοῦ ἐς τὴν θάλασσαν. (3) Λεοννάτον μὲν δὴ,
 25 δοὺς αὐτῷ τῶν τε ἰππέων ἐς χιλίους καὶ τῶν ὀπλιτῶν
 τε καὶ ψιλῶν ἐς ὀκτακισχιλίους, κατὰ τὴν νῆσον τὰ
 Πάτταλα ἐκπέμπει ἀντιπαραγείν τῷ στόλῳ· αὐτὸς δὲ
 τὰς μάλιστα τῶν νεῶν ταχυναυτούσας ἀναλαβὼν ὅσαι
 τε ἡμιόλιαι καὶ τὰς τριακοντόρους πάσας καὶ τῶν κερ-
 30 κούρων ἔστιν οὗς ἔπλει κατὰ τὸν ποταμὸν τὸν ἐν δεξιᾷ.
 (4) Οὐκ ἔχοντι δὲ αὐτῷ ἡγεμόνα τοῦ πλοῦ, ὅτι πεφεύ-
 γεσαν οἱ ταύτη Ἰνδοί, ἀπορώτερα τὰ τοῦ κατάπλου ἦν
 χειμῶν τε ἐπιγίγνεται ἐς τὴν ὑστεραίαν ἀπὸ τῆς ἀνα-
 γωγῆς καὶ ὁ ἄνεμος τῷ ῥόῳ πνέων ὑπεναντίος κοῖλόν
 35 τε ἐποίει τὸν ποταμὸν καὶ τὰ σκάφη διέσειεν, ὥστε ἐπό-
 νησαν αὐτῷ αἱ πλεῖστα τῶν νεῶν· τῶν δὲ τριακοντό-
 ρων ἔστιν αἱ καὶ πάντῃ διελύθησαν. Ἐφθασαν δὲ
 ἐποκειλαντες αὐτὰς πρὶν παντάπασι διαπεσεῖν ἐν τῷ
 ὕδατι. Ἐτεροι οὖν ξυνεπήγνυτο. (5) Καὶ τῶν ψιλῶν
 40 τοὺς κουφοτάτους ἐκπέμψας ἐς τὴν προσωτέρω τῆς ὄχθης
 χώραν ξυλλαμβάνει τινὰς τῶν Ἰνδῶν, καὶ οὗτοι τὸ ἀπὸ
 τοῦδε ἐξηγοῦντο αὐτῷ τὸν πόρον. Ὡς δὲ ἤκον ἵνα περ
 ἀναχεῖται ἐς εὖρος ὁ ποταμός, ὡς καὶ διακοσίους ταύτη
 σταδίους ἐπέχειν ἤπερ εὐρύτατος αὐτὸς αὐτοῦ ἦν, τό τε
 45 πνεῦμα κατῆι μέγα ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάσσης καὶ αἱ
 κῶπαι ἐν κλύδωνι χαλεπῶς ἀνεφέροντο, ξυμφεύουσιν
 αὖ ἐς διώρυχα ἐς ἦντινα οἱ ἡγεμόνες αὐτῷ καθηγῆσαντο.

quibusque e toto exercitu qui fugientes insequerentur mis-
 sis, quum nonnulli eorum capti essent, confestim eos ad
 alios adhuc fugientes misit, qui illos ut fidenti animo redi-
 rent hortarentur; liberam enim illis fore ut antea et urbis
 habitationem et agri culturam. Ac plurimi eorum rediere.

CAP. XVIII.

Deinde H. phæstione in Pattalis arcem ædificare jusso,
 alios in vicinam regionem quæ aquarum inopia laborabat mit-
 tit qui puteos foderent, regionemque habitabilem facerent.
 Hos barbarorum finitimorum nonnulli ex improvise adorti,
 quum aliquot interfecissent, multis etiam suorum desidera-
 tis, in solitudinem sese receperunt. Alexander, cognito bar-
 barorum insultu, alias copias mittit quæ se prioribus ad-
 jungant, quo tutius opera jam incepta absolvant.

2. Porro apud Pattala Indus amnis in duos ingentes flu-
 vios scinditur, quorum uterque Indi appellationem ad mare
 usque retinet. Hoc loco etiam Alexander portum et navalia
 exstrui jussit. Quumque res omnes ex animi sententia suc-
 cessissent, statuit usque ad ostium fluminis quod dextrorsum
 in mare ferebatur navigare. (3) Itaque Leonnatum emitti
 cum mille equitibus et peditibus graviter leviterque armatis
 circiter VIIII, qui ad Pattala insulam e regione classis pro-
 cedat. Ipse delectis navibus quæ velociore erant, ut bire-
 mibus et omnibus triginta remorum navibus actuariisque
 nonnullis, per dexterem amnem veli cœpit. (4) Cæte-
 rum quum ipse neminem navigationis ducem haberet, Indi
 enim qui ea loca habitabant, profugerant, difficilis ea in
 primis fuit. Postridie enim quam solverant orta tempestas
 ventusque fluminis cursui contrarius cavas undas ciebat
 navesque disjiciebat: adeo ut pleræque quassatæ, nonnullæ
 vero ex triginta remorum navibus prorsus dissolutæ fuerint,
 ægreque ad ripam, priusquam a vorticibus plane absorbe-
 rentur, appulsæ sint. (5) Aliis igitur navibus fabricatis, et
 nonnullis qui inter levis armaturæ milites expeditissimi
 essent in remotiora a ripa emissis, Indos aliquot cepit,
 quibus deinceps in eo flumine navigationis ducibus est usus.
 Postquam vero eo perventum est ubi amnis latitudo in cc
 stadia extenditur, qua nimirum parte amplissimus est,
 quum ventus a mari vehementior incubisset remique ægre
 inter fluctus attollerentur, rursus in sinum quendam quem
 duces navigationis iis monstrarunt se recipiunt.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

CAP. XIX.

Ἐνταῦθα ὄρμισάντων τὸ πάθημα ἐπιγίγνεται τῆς μεγάλης θαλάσσης ἡ ἄμπωτις, ὥστε ἐπὶ ξηροῦ ἀπελείφθησαν αὐτοῖς αἱ νῆες. Καὶ τοῦτο οὐπω πρότερον ἐγνωκόσι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐκπληξιν μὲν καὶ αὐτὸ οὐ μικρὰν παρέσχε· πολὺ δὲ δὴ ἔτι μείζονα ὁπότε διελευθούσης τῆς ὥρας προσήει τε τὸ ὕδωρ καὶ τὰ σκάφη ἐμετεωρίζοντο. (2) Ὅσας μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐν τῇ πηλῇ ἐδραίας κατέλαβεν, αὗται δὲ ἀβλαβῶς τε ἐμετεωρίσθησαν καὶ οὐδὲν χαλεπὸν παθοῦσαι ἔπλεον αὐθις· ὅσαι δὲ ἐν ξηροτέρῃ τε τῇ γῆ καὶ οὐ βεβαίως γε τὴν στάσιν ἔχουσαι ὑπελείφθησαν, αὗται δὲ ἀθρόου ἐπελθόντος τοῦ κύματος αἱ μὲν αὐτῶν ξυμπεσοῦσαι ἐς ἀλλήλας, αἱ δὲ πρὸς τῇ γῆ ἀραχθεῖσαι ξυνετρίβησαν. (3) Ταῦτά τε οὖν ἐπεσχεύασεν Ἀλέξανδρος ἐκ τῶν παρόντων καὶ ἐν κερκούροις δυοῖν προπέμπει κατὰ τὸν ποταμὸν τοὺς κατασκευομένους τὴν νῆσον ἐς ἤντινα οἱ ἐπιχώριοι ἔφασκον ὄρμιστέα εἶναι αὐτῷ κατὰ τὸν πλοῦν τὸν ἐπὶ θάλασσαν· Κιλλουτὰ δὲ τῇ νήσῳ τὸ ὄνομα ἔλεγον. Ὡς δὲ ἐξηγγέλθη ὅτι ὄρμοι τε ἐν τῇ νήσῳ εἰσὶ καὶ αὐτὴ μεγάλη καὶ ὕδωρ ἔχουσα, ὁ μὲν ἄλλος αὐτῷ στόλος ἐς τὴν γῆσον κατέσχευεν· αὐτὸς δὲ ταῖς ἀριστα πλεούσαις τῶν νεῶν ἐπ' ἐκεῖνα προὔχωρει, ὡς ἀπιδεῖν τοῦ ποταμοῦ τὴν ἐκβολὴν τὴν ἐς τὴν θάλασσαν, εἰ παρέχοι τὸν ἐκπλοῦν εὐπόρον. (4) Προελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς νήσου σταδίου ὅσον διακοσίου ἀφορῶσιν ἄλλην νῆσον, ταύτην ἤδη ἐν τῇ θαλάσῃ. Τότε μὲν δὴ ἐπανῆλθον ἐς τὴν ἐν τῷ ποταμῷ νῆσον, καὶ πρὸς τοῖς ἄκροις αὐτῆς καθορμισθεὶς θύει τοῖς θεοῖς Ἀλέξανδρος ὅσοις ἔφασκεν ὅτι παρὰ τοῦ Ἀμμωνος ἐπηγγελμένον ἦν θῦσαι αὐτῷ. Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν κατέπλει ὡς ἐπὶ τὴν ἄλλην τὴν ἐν τῷ πόντῳ νῆσον· καὶ προσσχὼν καὶ ταύτῃ ἔθουε καὶ ἐνταῦθα ἄλλας αὐθυσίας ἄλλοις τε θεοῖς καὶ ἄλλῳ τρόπῳ· καὶ ταύτας δὲ κατ' ἐπιθεσπισμὸν θύειν τοῦ Ἀμμωνος. (5) Αὐτὸς δὲ ὑπερθαλὼν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὰς ἐκβολὰς ἐς τὸ πέλαγος ἀνέπλει, ὡς μὲν ἔλεγεν, ἀπιδεῖν εἰ ποῦ τις χώρα πλησίον ἀνίσχει ἐν τῷ πόντῳ· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, οὐχ ἥμιστος ὡς πεπλευκέναι τὴν μεγάλην τὴν ἔξω Ἰνδοῦν θάλασσαν. Ἐνταῦθα ταύρους τε σφάξας τῷ Ποσειδῶνι ἀφῆκεν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ σπείσας ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τὴν τε φιάλην, χρυσῆν οὔσαν, καὶ κρατῆρας χρυσοῦς ἐνέβαλλεν ἐς τὸν πόντον χαριστήρια, εὐχόμενος σῶδόν οἱ παραπέμψαι τὸν στρατὸν τὸν ναυτικόν, ὄντινα ξὺν Νεάρχῳ ἐπενόει στέλλειν ὡς ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περσικὸν καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος.

ΚΕΦ. Κ'.

CAP. XX.

Ἐπανελθὼν δὲ ὀπίσω ἐς τὰ Πάτταλα τὴν τε ἄκραν τετειχισμένην καταλαμβάνει καὶ Πείθωνα ξὺν τῇ στρατιᾷ ἀφιγμένον καὶ τούτῳ ξύμπαντα καταπεπραγμένα ἐφ' οἷσπερ ἐστάλη. Ἠφαιστίων μὲν δὴ ἐτάχθη παρα-

Ibi quum in statione essent, accidit quod in Magno mari accidere solet; recedente enim aestu navessiccae in limo haerebant. quod quum Graeci antea ignorassent, tanto majori illis admirationi fuit: multo tamen majori, quum stato tempore recurrens aestus naves sublevavit: (2) et quidem quae limo firmiter insederant naves, citra ullum detrimentum sublatae rursus navigarunt; quae vero in sicciore terra parum firmiter haeserant, earum aliae recurrentis aestus impetu invicem illisae, aliae in ripam propulsae dissilierunt. (3) His omnibus pro eo ac tempore ferebat reparatis, Alexander duabus actuariis navibus secundo flumine praemittit qui insulam explorent, in quam indigenae aiebant ipsi descendendum esse ad Oceanum naviganti. Eam insulam Cillutam vocabant. Qui postquam renuntiaverunt ipsam insulam magnam esse, portusque commodos et aquam habere, reliquam classem eo agi jubet. Ipse cum lectioribus navibus ulterius progreditur, exploraturus an ea parte qua flumei in mare exit facilis classi transitus futurus esset: (4) progressusque ab insula cc circiter stadia, aliam insulam prospicit jam in mari sitam. Tum ad priorem fluminis insulam redit, atque ad ejus promontorium appulsus diis quibus ab Ammone se sacrificare jussus esse dicebat sacrum facit. Postero die ad insulam in Oceano sitam navigat. Quo ubi venit, aliis hostiis, aliis etiam diis, alio quoque modo sacrificat, id quoque ex Ammonis oraculo facere se praedicans. (5) Ipse Indi amnis ostia praetergressus in vasto pelago navigavit, exploraturus ut ipse quidem dicebat, an aliqua regio vicina in mari appareret: meo vero judicio, praecipue ut in Oceano qui ultra Indos est navigasse diceretur. Ibi tauros Neptuno caesos in mare projecit, libationeque sacrificio superaddita, phialam auream et crateras aureas gratias agens in undas immisit, precatus ut exercitum navalem, quem cum Nearchos in sinum Persicum atque ostia Euphratis et Tigris mittere statuerat, salvum et incolumem traducat.

Post haec Pattala reversus arcem exaedificatam reperit, et Pythonem cum copiis rediisse, omnibus iis rebus ad quas missus fuerat peractis. Igitur Hephæstioni portus et nava-

σχευάζειν τὰ πρὸς τὸν ἐκτειχισμὸν τε τοῦ ναυστάθμου καὶ τῶν νεωσοίκων τὴν κατασκευὴν· καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα ἐπενόει στόλον ὑπολείπεσθαι νεῶν οὐκ ὀλίγων πρὸς τῆ πόλει τοῖς Παττάλοις, ἵνα περ ἐσχίζετο ὁ ποταμὸς ὁ Ἰν-
5 δός.

2. Αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ ἕτερον στόμα τοῦ Ἰνδοῦ [ποτα-
μοῦ] κατέπλει αὐθις ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν, ὡς κατα-
μαθεῖν ὅπη εὐπορωτέρα ἢ ἐκβολὴ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς τὸν πόν-
τον γίγνεται· ἀπέχει δὲ ἀλλήλων τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ
10 τοῦ Ἰνδοῦ ἐς σταδίους μάλιστα ὀκτακοσίους καὶ χιλίους.
(3) Ἐν δὲ τῷ κατάπλω ἀφίκετο τῆς ἐκβολῆς τοῦ ποταμοῦ
ἐς λίμνην μεγάλην, ἣν τινα ἀναχεόμενος ὁ ποταμὸς, τυ-
χὸν δὲ καὶ ἐκ τῶν περίξ ὑδάτων ἐμβαλόντων ἐς αὐτήν,
μεγάλην τε ποιεῖ καὶ κόλπῳ θαλάσσης μάλιστα εἰοικυῖαν·
15 καὶ γὰρ καὶ ἰχθύες ἤδη ἐν αὐτῇ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἐφαί-
νοντο μείζονες τῶν ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρᾳ θαλάσσει. Προσο-
ρμισθεὶς οὖν κατὰ τὴν λίμνην ἵνα περ οἱ καθηγεμόνες
ἐξηγοῦντο, τῶν μὲν στρατιωτῶν τοὺς πολλοὺς καταλεί-
πει σὺν Λεοννάτῳ αὐτοῦ καὶ τοὺς κερκούρους ζύμπαντας.
20 (4) Αὐτὸς δὲ ταῖς τριακοντόροις τε καὶ ἡμιολίαις ὑπερ-
βαλὼν τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἰνδοῦ καὶ προελθὼν καὶ ταύτη
ἐς τὴν θάλασσαν, εὐπορωτέραν τε κατέμαθε τὴν ἐπὶ
τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ἐκβολὴν, καὶ αὐτὸς προσορμισθεὶς τῷ
αἰγιαλῷ καὶ τῶν ἰπέων τινὰς ἄμα οἷ ἔχων παρὰ θάλασ-
25 σαν ἦει σταθμοὺς τρεῖς, τὴν τε χώραν ὁποῖα τίς ἐστίν
ἢ ἐν τῷ παράπλω ἐπισκεπτόμενος καὶ φρέατα δρύσσει-
σθαι κελεύων, ὅπως ἔχοιεν ὑδρεύεσθαι οἱ πλείοντες. (5)
Αὐτὸς μὲν δὴ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὰς ναῦς ἀνέπλει ἐς τὰ
Πάτταλα· μέρος δὲ τι τῆς στρατιᾶς τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐρ-
30 γασομένους κατὰ τὴν παραλίαν ἐπεμψεν, ἐπανιέναι καὶ
τούτοις προστάξας ἐς τὰ Πάτταλα. Αὐθις δὲ ὡς ἐπὶ
τὴν λίμνην καταπλεύσας ἄλλον ναύσταθμον καὶ ἄλλους
νεωσοίκους ἐνταῦθα κατεσκεύασε, καὶ φυλακὴν κατα-
λιπὼν τῷ χωρίῳ σῆτόν τε ὄσον καὶ ἐς τέσσαρας μῆνας
35 ἐξαρκέσαι τῇ στρατιᾷ ἐπηγάγετο καὶ τᾶλλα ὅσα ἐν τῷ
παράπλω παρεσκεύασεν.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ἦν δὲ ἐν μὲν τῷ τότε ἄπορος ἡ ὕρα ἐς τὸν πλοῦν·
οἱ γὰρ ἐτήσιοι ἄνεμοι κατεῖχον, οἱ δὲ τῇ ὕρᾳ ἐκείνῃ οὐ
καθάπερ παρ' ἡμῖν ἀπ' ἄρκτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς μεγάλης
40 θαλάσσης κατὰ νότον μάλιστα ἄνεμον ἴστανται. (2)
Ἄπο δὲ τοῦ χειμῶνος τῆς ἀρχῆς τὸ ἀπὸ Πλειάδων δύ-
σεως ἔστε ἐπὶ τροπὰς ἅς ἐν χειμῶνι ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει
πλόημα εἶναι ταύτῃ ἐξηγγέλλετο· τότε γὰρ κατὰ γῆν
μᾶλλον, οἷα δὲ πολλῶ ὑδάτι ἐξ οὐρανοῦ βεβρεγμένην,
45 αὔρας ἴστασθαι μαλθακὰς καὶ ἐς τὸν παράπλου ταῖς τε
κώπαις καὶ τοῖς ἰστίοις ζυμμέτρους.

3. Νεάρχος μὲν δὴ ἐπιταχθεὶς τῷ ναυτικῷ προσέμενε
τὴν ὕραν τοῦ παράπλου· αὐτὸς δὲ ἄρας ἐκ Παττάλων ἔστε
μὲν ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἀράβιον ζῦν τῇ στρατιᾷ πάση
51 προῦχώρει. Ἐκεῖθεν δέ, ἀναλαθὼν τῶν ὑπασπιστῶν τε

lium struendorum negotium dat. Statuerat enim partem
classis ad urbem Pattala, ubi Indus amnis dividitur, relin-
quere.

2. Ipse per alterum Indi ostium rursus in Oceanum navi-
gat, ut qua parte facilius minusque vehemens ejus in mare ir-
ruptio sit cognoscat. Distant autem inter se duo hæc Indi
amnis ostia stadiis mccc. (3) Quumque jam non procul ab
ostiis fluminis abesset, ad magnum quendam lacum
pervenit, qui aut ab ipso flumine late diffuso efficitur aut
ab aquis ex circumvicinis locis influentibus flumenque au-
ctius et marino sinui perquam simile reddentibus. Nam et
pisces marini jam in eo conspiciebantur majores quam no-
strum mare fert. Ad eam itaque lacus partem quam duces
navigationis monstrabant appulsus plerosque militum cum
Leonnato ibi relinquit actuariasque naves omnes : (4) ipse
cum aliquot navibus triginta remorum et biremibus supe-
rato fluminis ostio, ea quoque parte in Oceanum excurrit,
faciliusque ea parte classem in mare subduci posse cognovit.
Deinde in littus cum equitibus aliquot egressus ad maris
oram tridui iter fecit, et regionis quam adnavigabat ratione
explorata puteos complures effodi jubet, unde aqua classi
suppetere posset. (5) Hinc ipse conscensis rursus navibus
Pattala remeat : partem vero exercitus ad puteos illos effo-
diendos in maritimam oram mittit, mandatis additis ut ab-
soluto opere Pattala redeant. Ipse denuo in lacum navigans
alium ibi portum aliaque navalia exstruxit : præsidioque
ibidem relicto frumentum in quattuor menses convexit,
aliaque ad navigationem necessaria paravit.

CAP. XXI.

Erat vero id anni tempus ad navigandum ineptum. Ete-
siae enim spirabant, qui quidem ea anni parte non a septen-
trione ut apud nos, sed ab Oceano ex austro potissimum
exsurgunt. (2) Verum ab initio hiemis, quæ simul cum
occasu Pleiadum incipit, ad solstitium hibernum usque
navigabilem iis in locis Oceanum esse narrabant. Tum enim
temporis in terra multis pluviis madida lenes auras exci-
tari, et ad navigationem tam velis quam remis faciendam
accommodatas.

3. Nearchus itaque classis præfectus tempus ad navigan-
dum opportunum exspectabat. Ipse ex Pattalis solvens,
ad Arabium amnem cum exercitu processit. Inde assumpta
scutatorum et sagittariorum dimidia parte, agminibusque

καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας καὶ τῶν πεζεταίρων κα-
 λουμένων τὰς τάξεις καὶ τῆς ἵππου τῆς ἐταιρικῆς τό τε
 ἄγημα καὶ ἴλην ἀφ' ἐκάστης ἵππαρχίας καὶ τοὺς ἵππο-
 τοξότας σύμπαντας, ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐν ἀριστερᾷ
 5 ἐτρέπετο, ὕδατά τε ὀρύσσειν, ὡς κατὰ τὸν παράπλου
 ἀφθονα εἶναι τῇ στρατιᾷ τῇ παραπλευοσῆ καὶ ἅμα ὡς
 τοῖς Ὀρειταῖς τοῖς ταύτῃ Ἰνδοῖς, αὐτονόμοις ἐκ πολλοῦ
 οὔσιν, ἀφνω ἐπιπεσεῖν, ὅτι μηδὲν φίλιον αὐτοῖς ἐς αὐτόν
 τε καὶ τὴν στρατιάν ἐπέπρακτο. Τῆς δὲ ὑπολειφθεί-
 10 σης δυνάμεως Ἰφαιστίων αὐτῷ ἀφηγεῖτο. (4) Ἀρα-
 βῖται μὲν δὴ, ἔθνος καὶ τοῦτο αὐτόνομον τῶν περὶ τὸν
 Ἀράβιον ποταμὸν νεμομένων, οὔτε ἀξιόμαχοι δόξαντες
 εἶναι Ἀλεξάνδρῳ οὔτε ὑποδῦναι ἐθελήσαντες, ὡς προσ-
 ἄγοντα ἐπέθοντο Ἀλεξάνδρον, φεύγουσιν ἐς τὴν ἔρημον.
 15 Ἀλέξανδρος δὲ διαβάς τὸν Ἀράβιον ποταμὸν, στενὸν
 τε καὶ ὀλίγου ὕδατος, καὶ διελθὼν ἐν νυκτὶ τῆς ἐρήμου
 τὴν πολλήν, ὑπὸ τὴν ἑω πρὸς τῇ οἰκουμένη ἦν· καὶ τοὺς
 μὲν πεζοὺς ἐν τάξει ἐκέλευσεν ἐπεσθαι, τοὺς δὲ ἵππεάς
 ἀναλαβὼν αὐτὸς καὶ ἐς Ἴλας καταναίμας, ὅπως ἐπὶ πλεῖ-
 20 στον τοῦ πεδίου ἐπέχοιεν, ἐπήει τὴν χώραν τῶν Ὀρει-
 τῶν. (5) Ὅσοι μὲν δὴ ἐς ἀλκὴν ἐτρέποντο αὐτῶν κατεκό-
 πησαν πρὸς τῶν ἵππέων· πολλοὶ δὲ καὶ ζῶντες ἐάλωσαν.
 Ὁ δὲ τότε μὲν κατεστρατοπέδευσε πρὸς οὐ πολλῷ ὕδατι·
 ὡς δὲ καὶ οἱ περὶ Ἰφαιστίωνα αὐτῷ ἁμοῦ ἤδη ἦσαν,
 25 προὔχωρει ἐς τὸ πρόσω. Ἀφικόμενος δὲ ἐς κώμην ἥπερ
 ἦν μεγίστη τοῦ ἔθνους τοῦ Ὀρειτῶν, Ῥαμβακία ἐκα-
 λεῖτο ἢ κώμη, τὸν τε χῶρον ἐπήνεσε καὶ ἐδόκει ἂν αὐτῷ
 πόλις ξυνοικισθεῖσα μεγάλη καὶ εὐδαίμων γενέσθαι.
 Ἰφαιστίωνα μὲν δὴ ἐπὶ τούτοις ὑπελείπετο.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

30 Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν αὖθις τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν
 Ἀγριάνων τοὺς ἡμίσεας καὶ τὸ ἄγημα τῶν ἵππέων καὶ
 τοὺς ἵπποτοξότας προῆει ὡς ἐπὶ τὰ ὄρια τῶν τε Γαδρωσῶν
 καὶ Ὀρειτῶν, ἵνα περ στενὴ τε ἢ ἀρόδος αὐτῷ εἶναι
 ἐξηγγέλλετο καὶ οἱ Ὀρειταὶ τοῖς Γαδρωσοῖς ξυντεταγμένοι
 35 πρὸ τῶν στενῶν στρατοπεδεύειν, ὡς εἴρξοντες τῆς παρό-
 δου Ἀλεξάνδρον. (2) Καὶ ἦσαν μὲν ταύτῃ τεταγμένοι·
 ὡς δὲ προσάγων ἤδη ἐξηγγέλλετο, οἱ μὲν πολλοὶ ἔφυγον
 ἐκ τῶν στενῶν λιπόντες τὴν φυλακὴν· οἱ δὲ ἡγεμόνες
 τῶν Ὀρειτῶν ἀφίκοντο παρ' αὐτὸν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ
 40 τὸ ἔθνος ἐνδιδόντες. Τούτοις μὲν δὴ προστάττει, ξυγ-
 καλέσαντας τὸ πλῆθος τῶν Ὀρειτῶν πέμπειν ἐπὶ τὰ
 σφέτερα ἦθη, ὡς δεινὸν οὐδὲν πεισομένους· σατράπην δὲ
 καὶ τούτοις ἐπιτάσσει Ἀπολλοφάνην. (3) Καὶ ξὺν
 τούτῳ ἀπολείπει Λεοννάτον τὸν σωματοφύλακα ἐν Ὀροις,
 45 ἔχοντα τοὺς τε Ἀγριᾶνας ξύμπαντας καὶ τῶν τοξοτῶν
 ἔστιν οὐς καὶ τῶν ἵππέων καὶ ἄλλους πεζοὺς τε καὶ ἵππεάς
 Ἑλληνας μισθοφόρους, καὶ τό τε ναυτικὸν ὑπομένειν
 ἔστ' ἂν περιπλεύσῃ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ξυνοικίζειν
 50 προσέχοιεν τῷ σατράπῃ τὸν νοῦν. Αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ

eorum qui pedites amici vocantur, agemate etiam equitatus
 ex amicis et ex singulis praefecturis equitum turma una
 equestribusque sagittariis omnibus, ad Oceanum laevam
 versus convertitur: puteosque fodi jussit, ut exercitui praeter-
 naviganti aqua abunde suppeteret, simulque ut Oritas
 Indorum gentem jam inde a multo tempore liberam, inspe-
 rato adoriretur: quod nullam amicitiae erga se aut exerci-
 tum significationem edidissent. Reliquas copias Hephæ-
 stioni ducendas tradit. (4) Ceterum Arabitae, ipsi quoque
 liberi, Arabium flumen accolentes, quum neque satis virium
 haberent ut cum Alexandro confligerent, neque tamen sese
 subjicere ei vellent, simulatque eum cum exercitu adven-
 tare senserunt, in solitudines aufugerunt. Alexander transi-
 to amne, qui et angustus et modicæ altitudinis erat, ma-
 gnam solitudinis partem ea nocte transgressus, sub auroram
 cultæ habitataeque regioni appropinquavit. Tum peditibus
 instructa acie sequi jussis, ipse sumtis equitibus, iisque per
 turmas distributis atque expansis, ut magnam campi partem
 occuparent, Oritarum fines invadit. (5) Quotquot eorum
 ad arma confugerant ab equitatu cæsi: non pauci etiam
 vivi in potestatem venerunt. Post hæc modico fluvio re-
 perto, juxta eum castra locat. Deinde ubi Hephæstion
 cum reliquis copiis advenit, ulterius progressus est. Quum-
 que ad pagum quendam venisset, qui erat ejus gentis maxi-
 mus, Rambacia ei nomen erat, situm loci laudavit, urbemque
 magnam et opulentam colonia in eam deducta fore judica-
 bat. Atque Hephæstioni quidem id negotii dat.

CAP. XXII.

Ipse sumpta rursus secum scutorum atque Agrianorum
 dimidia parte equitumque agemate et sagittariis equestri-
 bus, ad fines Gadrosorum atque Oritarum contendit, qua
 angustus ad eos aditus patere nuntiabatur, ad quem Oritæ
 Gadrosis conjuncti castra locassent, Alexandrum transitu
 prohibitori. (2) Atque ii quidem acie instructa stantes si-
 mulac adventare Alexandrum audierunt, deserto præsidio
 ex angustiis profugerunt. At vero duces Oritarum ad eum
 profecti et se et gentem in ejus potestatem dederunt. His
 imperat ut convocata Oritarum multitudine, domum eos
 remittant: nihil incommodi, si id faciant, accepturos. (3)
 Satrapam iis constituit Apollophanem, Leonnato corporis
 custode illi adjuncto, qui in Oris Agrianos omnes, et sagit-
 tatorum equitumque nonnullos aliosque pedites et equites
 Græcos mercenarios apud se habeat, et classem exspectans
 dum illa regionem circumnavigarit, urbem inhabitandam
 curet et Oritarum res componat, ut satrapæ magis dicto

στρατιᾷ τῇ πολλῇ (καὶ γὰρ καὶ Ἡφαιστίων ἀφίκετο ἄγων αὐτῷ τοὺς ὑπολειφθέντας) προὐχώρει ὡς ἐπὶ Γαδρωσοὺς ἔρημον τὴν πολλήν.

4. Καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ λέγει Ἀριστόβουλος συμύρνης πολλὰ δένδρα πεφυκέναι μείζονα ἢ κατὰ τὴν ἄλλην συμύρναν· καὶ τοὺς Φοίνικας τοὺς κατ' ἐμπορίαν τῇ στρατιᾷ ξυνεπομένους ξυλλέγοντας τὸ δάκρυον τῆς συμύρνης (πολὺ γὰρ εἶναι, οἷα δὴ ἐκ μεγάλων τε τῶν πρέμνων καὶ οὐπω πρόσθεν ξυλλελεγμένον) ἐμπλήσαντας τὰ ὑποζύγια ἄγειν. (5) Ἐχειν δὲ τὴν ἔρημον ταύτην καὶ νάρδου ρίζαν πολλήν τε καὶ εὐδομον· καὶ ταύτην ξυλλέγειν τοὺς Φοίνικας· πολὺ δὲ εἶναι αὐτῆς τὸ καταπατούμενον πρὸς τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀπὸ τοῦ πατουμένου ὄδμην ἠδεΐαν κατέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· τοσόνδε εἶναι τὸ πλῆθος. (6) Εἶναι δὲ καὶ ἄλλα δένδρα ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸ μὲν τι δάφνη εἰκοὸς τὸ φύλλον, καὶ τοῦτο ἐν τοῖς προσκλυζομένοις τῇ θαλάσῃ χωρίοις πεφυκέναι καὶ ἀπολείπεσθαι μὲν τὰ δένδρα πρὸς τῆς ἀμπώτεως ἐπὶ ξηροῦ, ἐπελθόντος δὲ τοῦ ὕδατος ἐν τῇ θαλάσῃ πεφυκότεα φαίνεσθαι· τῶν δὲ καὶ αἰεὶ τὰς ρίζας τῇ θαλάσῃ ἐπικλύζεσθαι, ὅσα ἐν κοίλοις χωρίοις ἐπεφύκει, ἔνθεν περ οὐχ ὑπενόσται τὸ ὕδωρ, καὶ ὅμως οὐ διαφθείρεσθαι τὸ δένδρον πρὸς τῆς θαλάσσης. (7) Εἶναι δὲ τὰ δένδρα ταύτη πῆχων καὶ τριάκοντα ἔστιν ἂ αὐτῶν, τυχεῖν τε ἀνθοῦντα ἐκεῖνη τῇ ὥρᾳ, καὶ τὸ ἄνθος εἶναι τῷ λευκῷ μάλιστα ἴω προσφερές, τὴν ὄδμην δὲ πολὺ τι ὑπερφέρον. Καὶ ἄλλον εἶναι καυλὸν ἐκ γῆς πεφυκότεα ἀκάνθης, καὶ τούτῳ ἐπεῖναι ἰσχυρὰν τὴν ἀκανθάν, ὥστε ἤδη τινῶν καὶ παριππευόντων ἐμπλακεῖσαν τῇ ἐσθῆτι κατασπάσαι ἀπὸ τοῦ ἵππου μᾶλλον τι τὸν ἵππεά ἢ αὐτὴν ἀποσχισθῆναι ἀπὸ τοῦ καυλοῦ. (8) Καὶ τῶν λαγῶν λέγεται ὅτι παραθεόντων ἔχονται ἐν ταῖς θριξίν αἱ ἀκανθαί, καὶ οὕτω τοὶ ἠλίσκοντο οἱ λαγῶ, καθάπερ ὑπὸ ἰξοῦ αἱ ὄρνιθες ἢ τοῖς ἀγκίστροις οἱ ἰχθύες· σιδήρῳ δὲ ὅτι διακοπῆναι οὐ χαλεπὴ ἦν· καὶ ὁπὸν ὅτι ἀνίει πολὺν ὁ καυλὸς τῆς ἀκάνθης τεμνομένης, ἔτι πλείονα ἢ αἱ συκαὶ τοῦ ἥρος καὶ ὀριμύτερον.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἐνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἄπορον τῶν ἐπιτηδέων, τῶν τε ἄλλων καὶ ὕδωρ πολλοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο γῆν πολλήν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γε ἐν σπουδῇ ἦν ἐπελθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τε ἰδεῖν τοὺς ὄντας καὶ ὅσα γε ἐν παράδῳ δυνατὰ γένοιτο τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς που ἢ ὄρμου ἐπιμεληθέντας. (2) Ἀλλὰ ἦν γὰρ ἔρημα παντάπασιν τὰ πρὸς τῇ θαλάσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἵππεῦσι, κατασκευόμενον εἶ πού τις ὄρμος ὦν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο τῶν ἐπιτη-

audientes sint. Ipse cum magna exercitus parte (jam enim Hephæstion advenerat reliquas copias adducens) in Gadrosorum regionem via maxima ex parte deserta contendit.

4. In hac solitudine tradit Aristobulus multas myrrhæ arbores nasci, vulgari myrrha majores. Phœnices autem qui mercimoniorum causa exercitum comitabantur, collecta lacrima myrrhæ (ingens enim ejus copia erat, quippe quod et rami magni erant et nunquam antea quicquam ex iis collectum fuerat) jumenta onerasse. (5) Habere præterea eam solitudinem magnam nardi odoratæ radicum copiam, et Phœnices magnam quoque ejus vim legisse. Multum etiam ab exercitu proculcatum fuisse, atque ex ea protritione suavissimum odorem late diffusum. Tantam ibi ejus esse copiam. (6) Alia præterea ibi nasci arborum genera, quarum folia lauri foliis sint similia. Atque eas quidem iis locis quos mare alluit nasci, et recedente æstu in sicco destitui: accedente vero æstu mari nata videri. Aliarum vero radices semper mari allui, quotquot scilicet in concavis atque sinuosis locis nascantur, ubi mare non recedat; sed ne sic quidem arbores a mari corrumpi. (7) Harum arborum nonnullas altitudine ibi esse triginta cubitorum: ac tum quidem temporis floruisse: florem albæ violæ persimilem esse, odoris tamen suavitate longe superare. Alium quoque spinæ esse caulem e terra ortum eique adeo validam spinam adnasci, ut si cujus adequitantis vesti implicata fuerit, eques citius equo detrahatur quam ipsa a caule avellatur. (8) Leporum etiam prætercurrentium pilis ita adhærescere spinæ dicuntur, ut perinde ac visco aves aut hamis pisces, ita lepores spinis istis capiantur. Ferro tamen non difficulter incidi, spinaque dissecta multum succi e caule emitti, multoque uberiores quam ex ficibus verno tempore, ac magis austerum.

CAP. XXIII

Exinde Alexander per Gadrosorum regionem profectus est via difficili et rerum necessariorum indiga. Atque inter alia, magna sæpe aquæ penuria exercitus laborabat, noctuque multum itineris conficere longèque a mari discedere cogebatur. Cupiebat ipse quidem Alexander regionem mari vicinam obire et quinam portus propinqui essent perlustrare, simulque per transitum quæ classi necessaria essent præparare et puteos effodere, foraque et portus præbere: (2) verum Gadrosorum regio mare versus deserta penitus erat. Thoantem tamen Mandrodori filium cum modico equitatu ad mare speculatum mittit, visurum an ullus uspiam portus, aut aqua non procul a mari aut aliud quicquam necessariorum reperiat. (3) Qui reversus nuntiavit, pesca-

δείων. (3) Καὶ οὗτος ἐπανεληθὼν ἀπήγγειλεν ἀλιέας
 τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πνιγη-
 ραῖς· πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύβας ξυθέντας τὰς κόγχας·
 στέγην δὲ εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ
 5 τούτους τοὺς ἀλιέας ὕδατι ὀλίγω διαχρῆσθαι, χαλεπῶς
 διαμωμένους τὸν κάλληκα, καὶ οὐδὲ τούτῳ πάντῃ γλυ-
 κεῖ τῷ ὕδατι.

4. Ὡς δὲ ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χῶρόν τινα τῆς Γα-
 δρωσίας ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σίτος, διανέμει ἐς τὰ ὑπο-
 10 ζύγια τὸν καταληφθέντα· καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ
 ἑαυτοῦ σφραγιδι, κατακομίζεσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασ-
 σαν. Ἐν ᾧ δὲ ἦει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμὸν ἐνθενπερ ἐγγυ-
 τάτω ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ
 στρατιῶται τῆς σφραγίδος αὐτοῖ τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ
 15 ἐχρήσαντο καὶ ὅσοι μάλιστα λιμῶν ἐπιέζοντο καὶ τούτοις
 μετέδωκαν. (5) Ἐς τοσόνδε πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο
 ὡς τὸν πρόδῃλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον τοῦ ἀφανοῦς
 τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου ξὺν
 λογισμῶν ἔδοξε σφίσιν ἔμπροσθεν ποιήσασθαι. Καὶ
 20 Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην συνέγνω τοῖς πρά-
 ξασιν. Αὐτὸς δὲ ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπιδραμῶν ξυνα-
 γαγεῖν ἠδυνήθη εἰς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ περι-
 πλεοῦση σὺν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίζοντα πέμπει Κρηθέα
 τὸν Καλλatianόν. (6) Καὶ τοῖς ἐγχωρίοις προσετάχθη
 25 ἐκ τῶν ἄνω τόπων σίτον τε ὅσον δυνατοὶ ἦσαν κατακο-
 μίσαι ἀλέσαντας καὶ τὰς βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων
 καὶ πρόβατα ἐς ἀγορὰν τῷ στρατῷ. Καὶ ἐς ἄλλον αὖ
 τόπον Τήλεφον κατέπεμψε τῶν ἐταίρων σὺν σίτῳ οὐ
 πολλῶ ἀηλεσεμένῳ.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

30 Αὐτὸς δὲ προὔχωρει ὡς ἐπὶ τὰ βασίλεια τῶν Γαδρω-
 σῶν, ὃ δὲ χῶρος Ποῦρα ὀνομάζεται, ἵνα περ ἀφίκετο
 ἐξ Ὠρων ὄρμηθεις ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήχοντα.
 Καὶ λέγουσιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ'
 Ἀλέξανδρον οὐδὲ τὰ ξυμπαντα ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ
 35 κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ στρατιὰ ξυμβληθῆναι ἀξία εἶναι τοῖς
 τῆδε πονηθεῖσι πόνοις. (2) Οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέ-
 ξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα, ταύτῃ ἐλθεῖν (τοῦτο
 μὲν μόνος Νέαρχος λέγει ὧδε), ἀλλὰ ἀκούσαντα γὰρ ὅτι
 οὕτω τις πρόσθεν διελθὼν ταύτῃ ξὺν στρατιᾷ ἀπεσώθη
 40 ὅτι μὴ Σεμίραμις ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγε· καὶ ταύτην δὲ ἔλε-
 γον οἱ ἐπιχώριοι ξὺν εἴκοσι μόνοις τῆς στρατιᾶς ἀποσω-
 θῆναι· Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου σὺν ἑπτὰ μόνοις καὶ
 τοῦτον. (3) Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους
 τούτους ὡς ἐσβαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ
 45 ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέ-
 σαντα τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς. Καὶ ταῦτα Ἀλεξάν-
 δρῳ ἐξαγγελόμενα ἔριν ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σε-
 μίραμιν. Τούτων τε οὖν ἕνεκα καὶ ἅμα ὡς τῷ ναυτικῷ
 ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύ-
 50 τὴν τραπῆναι Ἀλέξανδρον. (4) Τό τε οὖν καῦμα

tores quosdam abs se in littore inventos sub angustis tuguriis
 degentes. Ea tuguria ex conchis congestis facta esse, tecta
 ex piscium spinis. Eos vero ipsos piscatores modica aqua
 uti quam magna cum difficultate e sabulo effodissent, ac
 ne illa quidem omnino dulci.

4. Posteaquam vero Alexander in locum quendam Ga-
 drosiae venit, ubi copiosius erat frumentum, id acceptum et
 sigillo suo obsignatum jumentisque impositum ad mare vehi
 jussit. Interea vero dum in portum mari proximum it,
 milites neglecto sigillo atque ipsi adeo custodes frumento
 usi sunt, iisque qui maxime fame premebantur partiti.

(5) Quæ quidem adeo ingens erat, ut manifestæ ac præsentis
 jam mortis potius quam incerti et procul remoti periculi
 ab rege ipsis timendi rationem habendam sibi putarent.
 Alexander cognita necessitate qua adacti id fecissent iis
 ignovit. Ipse quicquid frumenti peragrata ea regione con-
 quiri potuit Cretheum Callatianum mittit qui ad classem
 cum exercitu navigantem adducat. (6) Indigenis etiam
 imperat ut ex superioribus locis quantum possent frumenti
 moliti, palmarum etiam fructus et pecudes ad mercatum
 adferant. Telephum quoque, unum ex amicis, in alium
 locum cum frumento molito non multo misit.

CAP. XXIV.

Ipsæ ad Gadrosorum regiam contendit (locus is Pura
 dicebatur), ad quam sexagesimo postquam ex Oris dis-
 cessit die pervenit. At vero plurimi eorum qui Alexandri
 res gestas conscripserunt, tradunt, labores quoscunque
 exercitus per Asiam perpessus esset iis quos in hac regione
 pertulit comparandos non fuisse. (2) Alexandrum vero non
 ignorata ejus itineris difficultate, illac proficisci voluisse
 (hoc autem unus Nearchus scribit) quum videlicet audisset
 neminem adhuc ducem exercitum per ea loca salvum tra-
 duxisse, excepta Semiramide ex Indis fugiente: quam qui-
 dem indigenæ narrabant cum viginti solis ex toto exercitu
 evasisse: Cyrum vero Cambysis filium cum vii solis. (3)
 Venisse enim etiam in hæc loca Cyrum, ut Indorum regio-
 nem invaderet; priusquam vero eam attingeret magnam
 exercitus sui partem per solitudines difficillimaque itinera
 amisisset. Atque hæc quidem Alexandro nuntiata æmu-
 lationem quandam Cyri et Semiramidis in ejus animo exci-
 tasse. His igitur de causis, simulque ut classi non procul
 remotæ necessaria subministraret, tradit Nearchus Alexan-
 drum hac via rediisse. (4) Ingenti vero solis ardore aqua-

ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν πολλὴν τῆς
στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα
μὲν δὴ πρὸς τοῦ βάρους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θερμῆς,
ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι·
5 καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου
βαθείας, οὐ νεναγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς
πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας.
(5) Καὶ ἅμα ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαίνοντας
τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν
10 τῶ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἅμα οὐ βεβαίῳ. Τῶν δὲ
σταθμῶν τὰ μήκη πείσαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν·
ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ξύμμετρος οὔσα μᾶλλον τι ἦγε
πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι. (6) Ὅποτε μὲν
δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν ἤντινα ἀνῦσαι ἐχρῆν
15 ἔωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντη ἑταλαιπώρουντο·
προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ
ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἑταλαι-
πώρουν πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἅμα δίψει ἀπαύστῳ
συνεχόμενοι.

ΚΕΦ. ΚΕ΄.

20 Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολλὸς ὁ φθόρος καὶ ἐκούσιος τῆ
στρατιᾶς ἐγένετο· ξυσιόντες γὰρ, ὅποτε ἐπιλείποι σφᾶς τὰ
σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν
ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο, καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθανεῖν
αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέκειαν
25 τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν καὶ ὅτι
ξύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. (2) Καὶ Ἀλέξανδρον
μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γινόμενα, ἴασιν δὲ τῶν παρόντων
ἑώρα τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν, μᾶλλον τι ἢ τὴν ὡς
γινωσκομένων ἐπιχώρησιν. Οὐκ οὐδὲ τοὺς νόσω
30 κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ τοὺς διὰ κάματος ὑπολει-
πομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι ἦν εὐμαρῶς ἀπορία
τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον,
ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς ὑπὸ βάρους τῆς ψάμμου ἄγεσθαι,
καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκά-
35 ζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἵεναί τῶν ὁδῶν, ἀλλὰ τὰς εὐ-
πορωτάτας τοῖς ζεύγεσι. (3) Καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσω κατὰ
τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος
ἢ τῶ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν
οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῆ γὰρ πολλῇ ἐγί-
40 γνετο ὁ στόλος, καὶ ἐν τῶ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ τὸ
καθ' ἐκάστους ξὺν ἀνάγκῃ ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὑπὸ
κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτὸς τὸ
πολὺ τὰς πορείας ποιοῦμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς
μὲν δύναμις ἔτι ἦν κατὰ τὰ ἴχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρ-
45 τήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ
ὡσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες τῇ ψάμμῳ ἀπώλοντο.

4. Ξυνηνέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ
δὴ οὐχ ἥκιστα ἐπίσεν αὐτοὺς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ
τὰ ὑποζύγια. Ἦεται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ' ἀνέ-

rum que inopia magnam exercitus partem, ac præcipue
jumenta extincta esse. Hæc enim ob altitudinem arenæ
et calorem (ardenti enim similis erat); plurima vero etiam
siti interiisse. Incidisse enim in altos colles quos arena ac-
cumulata effecerat, in quibus alia atque alia supergradien-
tia, perinde ac cæno aut potius nivî nondum calcatæ infixæ
hærebant. (5) Simul etiam in ascensu ac descensu equi pari-
ter et muli ob inæqualitatem viæ, et quidem illius non firmæ,
vehementer affligebantur. Longa etiam stationum intervalla
exercitum magnopere angebant, siquidem summa aquæ
inopia iter accelerare cogebat. (6) Ac noctu quidem viæ,
quam confici oportebat, peragrata, si mane ad aliquam
aquam venirent, non usque adeo vehementer gravabantur.
Procedente vero die si adhuc præ longitudine viæ in itinere
hærebant, tum ingenti æstu et immensa siti conficiebantur.

CAP. XXV.

Multa etiam jumenta milites ipsi sua sponte interficie-
bant. Quum enim frumentum ipsos deficeret, concursu
facto equos plerosque trucidantes et mulorum carnibus ve-
scentes æstu atque labore defecisse vel siti extinctos esse
dicebant. Neque quisquam erat qui de rei veritate serio
inquireret, quum et molestum esset et omnes in eadem culpa
versarentur. (2) Et Alexander quidem factum non ignorabat,
sed præsentis rerum status remedium potius in simulatione
ignorationis, quam facti abs se cogniti permissione consistere
judicabat. Jamque ne ægri quidem nec qui præ defati-
gatione in viâ relictî erant vehi amplius poterant, partim
jumentorum inopia, partim quod currus confregissent ipsi:
quippe qui ob altitudinem arenæ duci non possent, quodque
propter currus in primis stationibus non brevissima itinera,
sed quæ curribus ducendis erant accommodatiora perse-
qui coacti fuissent. (3) Atque ita alii præ morbo, alii præ
nimia defatigatione, æstu ac siti in itinere relictî sunt. Neque
qui eos veherent, aut remanentes curare ægros vellent,
ulli erant: quippe agmen raptim agebatur, et præ commu-
nis salutis studio singulorum cura necessario negligebatur.
Si quos autem nocturni itineris longitudine defatigatos som-
nus oppresserat, ii postea excitati, si modo vires suppete-
bant, per vestigia agmen sequentes pauci e multis incolu-
mes pervenerunt. Plerique in arenas tanquam vastum pe-
lagus delati perierunt.

4. Accessit et alia exercitui calamitas, quæ vel præcipue
ipsos pariter atque equos et jumenta afflixit. Gadrosorum
enim regio, flantibus Etesiiis, imbribus obnoxia est, quem-

μων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵναπερ προσφέρονται τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὄρων τὰς κορυφάς. (5) Ὡς δὲ ἠύλισθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὲ ἔνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρος ὁ ταύτην ῥέων, ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὄμβρων, τοσοῦτω ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὡς γύναια καὶ παιδιάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξὺν τοῖς ὄπλοις οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι. (6) Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὁπότε ἐκ καύματος τε καὶ δίψους ὕδατι ἀθρόω ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπύλοντο, καὶ τούτων ἔνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασι αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποίειτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ ἀθρόους ἐμπιπτοντας τῷ ὕδατι αὐτούς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ῥέυματα διαφθεῖρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἐνθα δὲ ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδοξε μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἔτι ἐμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὡς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. Ἴέναι μὲν τὴν στρατιάν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἐξανύσαι· τὸ δὲ ἦν πρόσω τῆς ὁδοῦ καὶ αὐτόν τε Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμως ἠγεῖσθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. (2) Ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινὰς κατὰ ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὐρεῖν ὕδωρ συλλελεγμένον ἐν τινὶ χαράδρῳ οὐ βαθεῖα, ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα καὶ τοῦτο θυλάκῳ συλλέξαντας σπουδῇ ἵέναι παρ' Ἀλεξάνδρου, ὡς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσενεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. (3) Τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς κομίσαντας· λαβόντα δὲ ἐν ὄψει πάντων ἐκχέαι· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιβῆρωσθῆναι τὴν στρατιάν ξύμπασαν ὥστε εἰκάσαι ἂν τινὰ πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐχχυθέν. Τοῦτο ἐγώ, εἶπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον εἰς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν ἐπαινωῦ Ἀλεξάνδρου.

4. Ξυνηνέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκεῖνη. Οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευταῖοντες οὐκέτι μεμνήσθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ

admodum et Indorum regio, non quidem in planis Gadosorum locis, sed montanis, ubi nubes a ventis coguntur ac refunduntur, montium cacumina non excedentes. (5) Quumque exercitus prope torrentem quendam aquæ causa consedisset, circiter vigiliam noctis secundam torrens imbribus improvisis auctus (neque enim exercitus pluviam senserat) tanto impetu exundavit, ut plerasque fœminas et pueros agmen sequentes omnemque apparatus regium et jumenta quæ reliqua erant secum rapuerit, atque ipsi milites ægre cum armis, ac ne iis quidem omnibus, evaserint. (6) Multi ardore sitique pressi, aquarum copiam nacti immodico potu interierunt. Qua de causa Alexander deinceps nequaquam castra prope torrentem locavit, sed xx minimum stadiis remota, ne confertim ad aquam proruentes ipsi simul et jumenta exstinguerentur, neve qui vehementiore siti premebantur fontes aut rivos pedibus ingressi aquam reliquo exercitui turbidam inutilemque efficerent.

CAP. XXVI.

Eo loci egregium quoddam facinus, si quod aliud, ab Alexandro editum nequaquam silentio prætereundum putavi, sive id in hac solitudine sive antea apud Parapamisadas, ut alii scribunt, factum fuerit. Id hujusmodi fuit: quum exercitus per arenas solis ardore jam flagrantes iter faceret, quod quidem ad aquæ locum, qui longe aberat, conficiendum erat, Alexandrum ipsum siti pressum, quamvis ægre atque difficulter, peditum agmen duxisse, ut reliqui milites, quemadmodum in ejusmodi rerum statu fieri solet, obæqualitatem ærumnarum labores facilius ferrent. (2) Interea nonnullos levis armaturæ milites ad aquam quærendum ab exercitu digressos, in torrentis cujusdam alveo non profundo exiguum quendam fontem neque purum illum invenisse, collectaque folliculo aqua confestim ad Alexandrum accurrisse, veluti magnum aliquod bonum regi adferentes. Quumque propius ad Alexandrum venissent, aquam galeæ infusam regi obtulisse. (3) Atque illum quidem accepisse, laudatis qui attulerant, eam vero protinus in conspectu omnium in terram profudisse. Eoque facto ita militum animos confirmatos fuisse, perinde ac si illius aquæ ab Alexandro effusæ potu totus exercitus refocillatus fuisset. Quod certe Alexandri factum, si quod aliud, cum ob tolerantiam, tum ob præclarum boni imperatoris exemplum laudo.

4. Ad hæc mala hoc etiam exercitui accidit: duces, delictis a vento viæ vestigiis, postremo viæ sese non amplius meminisse dicebant. Neque enim in arena quæ densa æquaque omni ex parte viam obduxerat eam cognosci posse,

οὐ γὰρ εἶναι ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντῃ
 νενημένη ὅτῳ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὐτ' οὖν
 δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πεφυκότα, οὔτε τινὰ γήλο-
 5 ῖον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ
 ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετηῆσθαι σφισι τὰς
 πορείας, καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν
 μὲν Φοίνιξι, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις,
 τὴν μείζονα. (5) Ἐνθα δὲ Ἀλέξανδρον ξυνέντα ὅτι
 ἐν ἀριστερᾷ [δεῖ] ἀποκλίναντα ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλί-
 10 γους ἅμα οἱ ἵππεας [προκεχωρηθέναι]· ὡς δὲ καὶ τούτων
 οἱ ἵπποι ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ
 τούτων τοὺς πολλοὺς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν
 ἀφιππάσασθαι, καὶ εὔρειν τὴν θάλασσαν· διαμησάμε-
 νὸν τε αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν κάλχηα ἐπιτυχεῖν
 15 ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ, καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρα-
 τιάν πᾶσαν· καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας ἰέναι παρὰ τὴν θά-
 λασσαν, ὑδρευομένους ἐκ τῆς ἡϊόνας. Ἐνθεν δέ,
 ἤδη γὰρ γινώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς
 μεσογαίας ποιῆσθαι τὸν στόλον.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

20 Ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τῶν Γαδρωσίων τὰ βασιλεία, ἀνα-
 παύει ἐνταῦθα τὴν στρατιάν. Καὶ Ἀπολλοφάνην μὲν
 παύει τῆς σατραπείας, ὅτι οὐδενὸς ἔγνω ἐπιμεληθέντα
 τῶν προεπηγγελμένων· Θόαντα δὲ σατραπεύειν τῶν
 ταύτη ἔταξε· τούτου δὲ νόσω τελευτήσαντος Σιδύρτιος
 25 τὴν σατραπείαν ἐκδέχεται· ὁ αὐτὸς δὲ καὶ Καρμανίας
 σατράπης ἦν νεωστὶ ἐξ Ἀλεξάνδρου ταχθείς· τότε δὲ
 τούτῳ μὲν Ἀραχωτῶν τε καὶ τῶν Γαδρωσίων ἄρχειν
 ἐδόθη· Καρμανίαν δὲ ἔσχε Ἰγλήπολεμος ὁ Πυθοφάνους.
 (2) Ἦδη τε ἐπὶ Καρμανίας προὐχώρει ὁ βασιλεὺς καὶ
 30 ἀγγέλλεται αὐτῷ Φιλίππον τὸν σατράπην τῆς Ἰνδῶν
 γῆς ἐπιβουλευθέντα πρὸς τῶν μισθοφόρων δόλῳ ἀπο-
 θανεῖν, τοὺς δὲ ἀποκτείναντας ὅτι οἱ σωματοφύλακες
 τοῦ Φιλίππου οἱ Μακεδόνες τοὺς μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ,
 τοὺς δὲ καὶ ὕστερον λαβόντες ἀπέκτειναν. Ταῦτα δὲ
 35 ὡς ἔγνω, ἐκπέμπει γράμματα ἐς Ἰνδοὺς παρὰ Εὐδαμόν
 τε καὶ Ταξίλῃν ἐπιμελεῖσθαι τῆς χώρας τῆς πρόσθεν
 ὑπὸ Φιλίππῳ τεταγμένης ἔστ' ἂν αὐτὸς σατράπην ἐκ-
 πέμψῃ ἐπ' αὐτῆς.

3. Ἦδη δ' ἐς Καρμανίαν ἦκοντος Ἀλεξάνδρου Κρά-
 40 τέρος ἀφικνεῖται, τὴν τε ἄλλην στρατιάν ἅμα οἱ ἄγων
 καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ Ὀρδάνην τὸν ἀποστάντα καὶ νεω-
 τερίσαντα συνειληφώς. Ἐνταῦθα δὲ [καὶ] Στασάνωρ τε ὁ
 Ἀρείων καὶ ὁ Ζαράγγων σατράπης ἦκε καὶ ξὺν αὐτοῖς
 Φαρισμάνης ὁ Φραταφέρνου τοῦ Παρθυαίων καὶ Ὑρ-
 45 κανίων σατράπου παῖς. Ἦκον δὲ καὶ οἱ στρατηγοὶ οἱ
 ὑπολειφθέντες ἅμα Παρμενίωνι ἐπὶ τῆς στρατιᾶς τῆς ἐν
 Μηδίξ, Κλέανδρος τε καὶ Σιτάλκης καὶ Ἡράκων, τὴν
 πολλὴν τῆς στρατιᾶς καὶ οὗτοι ἄγοντες. (4) Τοὺς μὲν δὲ
 50 ἀμφὶ Κλέανδρον τε καὶ Σιτάλκην πολλὰ ἐπικαλούντων

quod neque arbores juxta viam positæ essent, neque fir-
 mus aliquis certusque collis exstaret : neque ex astris no-
 ctu, aut ex sole interdiu itineris rationem observare soliti
 essent : quemadmodum nautæ ex Ursis, Phœnices quidem
 ex minore, reliqui vero mortales ex majore. (5) Ibi Alexan-
 drum conjectura assequutum, ad sinistram deflectendum
 esse, paucis equitibus assumptis processisse. Quorum equis
 nimio æstu defatigatis, multos in itinere relictos : ipsum cum
 quinque in universum equis evasisse et mare invenisse sa-
 buloque in littore effosso aquam dulcem ac puram, atque ita
 universum exercitum eo traductum, eumque septem ferme
 dies propter mare ivisse aquam petentes ex litore. Tum
 duces itineris viam agnovisse, et ad interiorē regionem
 duxisse.

CAP. XXVII.

Postquam vero in Gadrosorum regiam pervenit, militibus
 ibi quietem dedit. Apollophanem, quod nihil eorum quæ
 imperata ei fuerant perfecisset, satrapatu deponit, Thoante
 in ejus locum suffecto : qui quum ex morbo decessisset, Si-
 byrtius ei successor est datus. Hic ipse Carmanis satrapa
 erat, nuper admodum id muneris ab Alexandro consequu-
 tus : tum vero Arachotorum et Gadrosorum imperium illi
 collatum est. Carmaniam vero Tlepolenus Pythophanis filius
 tenuit. (2) Jamque Carmaniam versus processerat rex, quum
 ei nuntiatur Philippum Indorum satrapam mercenariorum
 fraude ex insidiis interentum. Ac percussores quidem a Ma-
 cedonibus, qui Philippo corporis custodes erant, partim in
 ipsa cæde, partim post perpetratum facinus captos, interfe-
 ctos esse. Quo cognito, Eudemo et Taxili per literas jubet, ut
 regionis quæ antea Philippo subdita fuerat curam admini-
 strationemque suscipiant, tantisper dum ipse satrapam ali-
 quem eo mittat.

3. Alexandro jam Carmaniam ingresso, Craterus ad eum
 venit, reliquum exercitum et elephantos secum ducens
 unaque Ordanem, quem quod defectionem molitus esset
 ceperat. Eodem etiam Stasanor Ariorum et Zarangum
 satrapes venit et cum his Pharismanes Phrataphernis Par-
 thorum et Hyrcanorum satrapæ filius. Venerunt etiam
 duces copiarum, quas cum Parmenione in Media relique-
 rat, Cleander, Sitalces et Heracon, magnam et ipsi exercitus
 partem ducentes. (4) E quibus Cleander et Sitalces ac-
 cusati sunt ab indigenis pariter atque exercitu ipso, quod
 templa spoliassent, veteraque monimenta movissent mul-

ἱερά τε πρὸς αὐτῶν σεσυλημένα καὶ θήκας παλαιᾶς κει-
 κινήμενας καὶ ἄλλα ἄδικα ἔργα ἐς τοὺς ὑπηκόους τετολ-
 μημένα καὶ ἀτάσθαλα, ταῦτα ὡς ἐξηγγέλη, τοὺς μὲν
 ἀπέκτεινεν, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις δέος εἶναι ὅσοι σατρά-
 5 παι ἢ ὑπαρχοὶ ἢ νομάρχαι ἀπολείποντο, τὰ ἴσα ἐκεί-
 νοις πλημμελοῦντας πείσεσθαι. (5) (Καὶ τοῦτο, εἶπερ
 τι ἄλλο, κατέσχευεν ἐν κόσμῳ τὰ ἔθνη τὰ ἐξ Ἀλεξάνδρου
 δορυάλωτα ἢ ἐκόντα προσχωρήσαντα, τσαῦτα μὲν
 πλήθει ὄντα, τόσον δὲ ἀλλήλων ἀφεστηκότα, ὅτι οὐκ
 10 ἐξῆν ὑπὸ τῆ Ἀλεξάνδρου βασιλείᾳ ἀδικεῖσθαι τοὺς
 ἀρχομένους ὑπὸ τῶν ἀρχόντων.) Ἡράκων δὲ τότε
 μὲν ἀφείθη τῆς αἰτίας· ὀλίγον δὲ ὕστερον ἐξελεγχθεὶς
 πρὸς ἀνδρῶν Σουσίων σεσυληκέναι τὸ ἐν Σούσοις ἱερόν
 καὶ οὗτος ἔδωκε δίκην. (6) Οἱ δὲ ξὺν Στασάνορι καὶ
 15 Φραταφέρνῃ πληθὸς τε ὑποζυγίων παρ' Ἀλεξάνδρον
 ἄγοντες ἦλθον καὶ καμήλους πολλὰς, ὡς ἔμαθον ὅτι τὴν
 ἐπὶ Γαδρωσίῳ ἄγει, εἰκάσαντες ὅτι (τὰ) αὐτὰ ἐκεῖνα
 πείσεται αὐτῷ ἢ στρατιᾷ ἃ δὴ ἔπαθε. Καὶ οὖν καὶ ἐν
 20 καίρῳ μὲν καὶ οὗτοι ἀφίκοντο, ἐν καίρῳ δὲ οἱ κάμηλοι
 τε καὶ τὰ ὑποζύγια· διένειμε γὰρ ξύμπαντα Ἀλέξανδρος
 τοῖς μὲν ἡγεμόσι κατ' ἄνδρα, τοῖς δὲ κατ' ἴλας τε καὶ
 ἑκατοστύας, τοῖς δὲ κατὰ λόχους, ὅπως τὸ πλῆθος τῶν
 ὑποζυγίων τε καὶ καμήλων αὐτῷ ξυνέβαιεν.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ἦδη δὲ τινες καὶ τοιαύδε ἀνέγραψαν, οὐ πιστὰ ἐμοὶ
 25 λέγοντες, ὡς συζεύξας δύο ἄρμαμάξας κατακείμενος
 ξὺν τοῖς ἐταίροις καταλούμενος τὴν διὰ Καρμανίας
 ἦγεν, ἢ στρατιᾷ δὲ αὐτῷ ἐστεφανωμένη τε καὶ παίζουσα
 εἶπετο, προὔκειτο δὲ αὐτῇ σιτά τε καὶ ὄσα ἄλλα ἐς
 τρυφὴν παρὰ τὰς ὁδοὺς συγκεκομισμένα πρὸς τῶν Καρ-
 30 μανίων, καὶ ταῦτα πρὸς μίμησιν τῆς Διονύσου Βακχείας
 ἀπεικάζουσα Ἀλεξάνδρῳ, (2) ὅτι καὶ ὑπὲρ ἐκείνου
 λόγος ἐλέγετο καταστρεψάμενον Ἰνδοῦς Διόνυσον οὕτω
 τὴν πολλὴν τῆς Ἀσίας ἐπελθεῖν, καὶ Θρίαμβόν τε αὐ-
 τὸν ἐπικληθῆναι τὸν Διόνυσον καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς νίκαις
 35 ταῖς ἐκ πολέμου πομπὰς ἐπὶ τῷ αὐτῷ, τοῦτω θριαμβο-
 υσῶν. Ταῦτα δὲ οὔτε Πτολεμαῖος ὁ Λάγου οὔτε Ἀρι-
 στόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου ἀνέγραψαν οὐδέ τις ἄλλος
 ὄντινα ἱκανὸν ἂν τις ποιήσαιο τεκμηριῶσαι ὑπὲρ τῶν
 τοιῶνδε. Καὶ μοι ὡς οὐ πιστὰ ἀναγεγράφθαι ἐξήρκε-
 40 σαν. (3) Ἄλλ' ἐκεῖνα ἤδη Ἀριστοβούλῳ ἐπόμενος ξυγ-
 γράφῳ, θῦσαι ἐν Καρμανίᾳ Ἀλέξανδρον χαριστήρια
 τῆς κατ' Ἰνδοῦν νίκης καὶ ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς, ὅτι
 ἀπεσώθη ἐκ Γαδρωσίῳ, καὶ ἀγῶνα διαθεῖναι μουσι-
 κόν τε καὶ γυμνικόν· κατατάξαι δὲ καὶ Πευκέστην ἐς
 45 τοὺς σωματοφύλακας, ἤδη μὲν ἐγνωκότα σατράπην
 καταστῆσαι τῆς Περσίδος, ἐθέλοντα δὲ πρὸ τῆς σατρα-
 πείας μηδὲ ταύτης τῆς τιμῆς καὶ πίστεως ἀπείρατον εἶ-
 ναι, ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ· (4) εἶναι δὲ αὐτῷ ἑπτὰ
 εἰς τότε σωματοφύλακας, Λεονάτον Ἀντέου, Ἡφαι-
 50 στίωνα τὸν Ἀμύντορος, Λυσίμαχον Ἀγαθοκλέους, Ἀρι-

taque alia in subditos improbe atque avare perpetrassent.
 Quæ ut nuntiata sunt, necari eos jussit, ut et reliqui satra-
 pæ aut principes qui iis locis constituerentur, metuerent
 si officium non fecissent sese eodem supplicio affectum iri.
 (5) Quod certe, si quid aliud, gentes quæ ab Alexandro
 vi subactæ erant, vel sua sponte deditionem fecerant, qua-
 rum tanta erat multitudo, quique tanto locorum intervallo
 inter se disjungebantur, in officio continuit. Neque enim
 licebat sub Alexandri imperio cuiquam præfecto subditos
 injuria afficere. Heracon quidem tum temporis criminatio-
 nem subterfugerat: cæterum paulo post a Susiis convictus,
 quod eorum templum diripuisset, etiam ipse pœnas dedit.
 (6) Stasanor vero et Phrataphernes magnam jumentorum
 atque camelorum copiam ad Alexandrum duxerunt, simul-
 ac eum in Gadrosios exercitum ducere intellexerunt, exi-
 stimantes exercitum eadem illa incommoda quæ passus fue-
 rat subiturum. Et quidem peropportune cum ipsi, tum cameli
 et jumenta advenerunt: omniaque partim in singulos præ-
 fectos, partim per turmas et centurias et cohortes pro
 numero jumentorum et camelorum partitus est.

CAP. XXVIII.

Sunt etiam nonnulli qui scribant, quod quidem mihi
 verisimile non videtur, Alexandrum duobus curribus jun-
 ctis, inter amicos musicis modulationibus aures ejus demul-
 centes stratum per Carmaniam exercitum duxisse: milites
 coronatos ludentesque sequutos, frumentum aliasque res
 quæ ad voluptatem pertinent ad viam Carmaniis apponen-
 tibus. Atque hæc quidem æmulatione quadam Dionysiæ
 bacchationis ab Alexandro facta esse. (2) Fama enim tenebat
 Bacchum, Indis devictis, hoc etiam pacto magnam Asiæ
 partem peragrasse: et Bacchum ipsum Triumphum voca-
 tum esse, et pompas quæ ob bellicas victorias fiunt ea de
 causa triumphos dici. Cæterum hæc neque Ptolemæus
 Lâgi neque Aristobulus Aristobuli filius neque alius quis-
 piam auctor, cui hac in parte fides haberi possit, memoriæ
 prodidit: suffeceritque hæc a me tanquam indigna fide rela-
 ta esse. (3) Illa vero Aristobulum sequutus scribo, nempe
 Alexandrum in Carmania gratias diis agentem sacrum fecisse
 ob victoriam de Indis partam et ob exercitum ex Gadrosiis
 servatum: ludos etiam musicos et gymnicos edidisse: præ-
 terea Peucestam in corporis sui custodes adscripsisse,
 quem quidem jam Persidis satrapam constituere decreverat,
 sed antequam illi satrapatum deferret, ne hoc quidem ho-
 nore fideique testimonio carere eum voluit, ob eximiam
 ejus operam apud Mallos præstitam. (4) Fuisse autem illi
 tum temporis septem corporis custodes Leonnatum Antei,
 Hephæstionem Amyntoris, Lysimachum Agathioclis, Aristo-

στόνουν Πεισαίου, τούτους μὲν Πελλαίους, Περδίκχαν δὲ Ὀρόντου ἐκ τῆς Ὀρεστίδος, Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου καὶ Πείθωνα Κρατεᾶ Ἐορδαίου· ὄγδοον δὲ προσγενέσθαι αὐτοῖς Πευκίσταν τὸν Ἀλεξάνδρου ὑπερασπίσαντα.

5. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Νεάρχος περιπλεύσας τὴν Ὠρων τε καὶ Γαδρωσίων γῆν καὶ τὴν Ἰχθυοφάγον κατῆρεν ἐς τῆς Καρμανίας τὰ πρὸς θάλασσαν ὠκισμένα· ἔνθεν δὲ ἀνελθὼν σὺν ὀλίγοις Ἀλεξάνδρῳ ἀπήγειλε τὰ ἀμφὶ τὸν περίπλου τὸν γενόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν ἔξω θάλασσαν. (6) Τοῦτον μὲν δὴ καταπέμπει αὐθις, ἐκπεριπλεύσοντα ἔστε ἐπὶ τὴν Σουσιανῶν τε γῆν καὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ τὰς ἐκβολὰς· ὅπως δὲ ἐπλεύσθη αὐτῷ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Περσικὴν καὶ τὸ στόμα τοῦ Τίγρητος, ταῦτα ἰδίᾳ ἀναγράψω αὐτῷ Νεάρχῳ ἐπόμενος, ὡς καὶ τήνδε εἶναι ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου Ἑλληνικὴν ξυγγραφὴν. Ταῦτα μὲν δὴ ἐν ὑστέρω ἔσται τυχὸν εἰσότε θυμὸς τέ με καὶ ὁ δαίμων ταύτῃ ἄγῃ.

7. Ἀλέξανδρος δὲ Ἡφαιστίωνα μὲν σὺν τε τῇ πλείστῃ μοίρᾳ τῆς στρατιᾶς καὶ τοῖς ὑποζυγίοις, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἅμα οἱ ἔχοντα τὴν παρὰ θάλασσαν ἀπὸ [τῆς] Καρμανίας ὡς ἐπὶ τὴν Περσίδα ἄγειν ἐκέλευσεν, ὅτι χειμῶνος ὥρα γιγνομένου αὐτῷ τοῦ στόλου τὰ πρὸς τῇ θαλάσῃ τῇ Περσίδος ἀλεινὰ τε ἦν, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀφθόνωσ ἔχοντα.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς κουφοτάτοις τῶν πεζῶν καὶ ξὺν τοῖς ἐταίροις τῶν ἵππέων καὶ μέρει τινὶ τῶν τοξοτῶν ἦει τὴν ἐπὶ Πασαργάδας τῆς Περσίδος· Στασανόρα δὲ καταπέμπει ἐπὶ τὴν χώραν τὴν ἑαυτοῦ. (2) Ὡς δὲ ἐπὶ τοῖς ὄροις ἦν τῆς Περσίδος, Φρασαόρτην μὲν οὐ κατέλαβε σατραπεύοντα ἔτι (νόσω γὰρ τετελευτηκὸς ἐτύγγανεν ἐν Ἰνδοῖς ἔτι Ἀλεξάνδρου ὄντος), Ὀρξίνης δὲ ἐπεμέλετο τῆς Περσίδος, οὐ πρὸς Ἀλεξάνδρου κατασταθείς, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀπηξίωσεν αὐτὸν ἐν κόσμῳ Πέρσας διαφυλάξαι Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ὄντος ἄλλου ἄρχοντος. (3) Ἦλθε δὲ ἐς Πασαργάδας καὶ Ἀτροπάτης ὁ Μηδίας σατράπης, ἄγων Βαρυάξην ἄνδρα Μηδὸν συνειλημμένον, ὅτι ὀρθὴν τὴν κίδαριν περιθέμενος βασιλέα προσεῖπεν αὐτὸν Περσῶν τε καὶ Μηδῶν, καὶ ξὺν τούτῳ τοὺς μετασχόντας αὐτῷ τοῦ νεωτερισμοῦ τε καὶ τῆς ἀποστάσεως. Τούτους μὲν δὴ ἀπέκτεινεν Ἀλέξανδρος.

4. Ἐλύπησε δὲ αὐτὸν ἡ παρανομία ἣ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἄριστοβούλος. Εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκεῖνου τάφον, καὶ περὶ αὐτὸν ἄσος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων, καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ πόαν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λιμῶνι· (5) αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ μὲν κάτω λίθου τετραπέδου ἐς τετράγωνον σχῆμα πεποιῆσθαι· ἄνωθεν δὲ οἶκημα

num Pisæi filium : et hos quidem Pellæos : porro Perdicam Orontis ex Orestide, Ptolemæum Lagi et Pithonem Cratææ filium. Eordenses : octavum vero iis accessisse Peucestam qui Alexandrum scuto suo protexerat.

5. Inter hæc Nearchus, quum jam Oreorum et Gadrosorum atque Ichthyophagorum regionem circumnavigasset, ad maritimam Carmaniae oram appulit. Inde cum paucis ad Alexandrum profectus, omnia quæ per navigationem suam in maris extero viderat ei refert. (6) Hunc mox ad classem remittit, ut ad Susianorum regionem et Tigridis fluminis ostia naviget. Quomodo autem ab Indo flumine ad mare Persicum et Tigridis ostia enavigarit, seorsim con cribam, Nearchum sequens, ut etiam hæc Græca existet de rebus Alexandri historia. Quod quidem fortassis posthac a me præstabitur, si me animus et deus eo ducat.

7. Alexander Hephæstionem cum majore exercitus parte cumque jumentis et elephantis secus mare ex Carmania in Persidem mittit; quod quum per hiemis tempus expeditionem faceret, maritima Persidis essent calida et omnium rerum copia abundarent.

CAP. XXIX.

Ipse cum expeditissimis peditum cumque amicorum equitatu et aliqua sagittariorum parte versus Pasargadas Persidis profectus est : Stasanorem vero in suam provinciam mittit. (2) Quumque ad Persidis fines venisset, Phrasaortem ibi satrapatu fungentem non reperit (qui, Alexandro adhuc apud Indos res gerente, morbo decesserat), Orxines vero præsidem agebat, non quidem ab Alexandro constitutus, sed quod non indignum censuerat Persas Alexandro in officio continere, quamdiu nemo esset qui ejus provinciae curam gereret. (3) Accessit quoque ad eum in Pasargadas Atropates Mediae satrapa, isque Baryaxem Medum captum adducebat, quod recta cidari capiti imposita Persarum ac Medorum regem se appellasset, et cum eo omnes novarum rerum et defectionis socios : quos Alexander necari jussit.

4. Ægerrime vero ferebat scelus in Cyri Cambysis filii sepulcrum admissum. Quod quidem perfractum spoliatumque reperit, ut auctor est Aristobulus. Esse enim apud Pasargadas in hortis regis Cyri illius sepulcrum, et circum id lucum omnis generis arboribus consitum aquisque irriguum atque alto gramine hortum ipsum refertum esse : (5) sepulcrum ipsum ab ima parte saxo quadrato structum quadrangularem formam præ se ferre. In editiore parte aediculam esse lapideo fornice contectam, portulamque habere

ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἴσω στενήν, ὡς μόλις ἂν ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. Ἐν δὲ τῷ οἰκῆματι πύελον χρυσῆν κείσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαιτο, καὶ κλίνην παρὰ τῆς πυέλου πόδας δὲ εἶναι τῆς κλίνης χρυσῶς σφυρηλάτους, καὶ τάπητα ἐπιβλημάτων Βαβυλωνίων, καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα. (6) Ἐπεῖναι δὲ καὶ κἀνδύς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς Βαβυλωνίου ἐργασίας. Καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ βακινθινοβαφεῖς λέγει ὅτι ἔκειντο, αἱ δὲ πορφυράς, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χροῆς, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητὰ, καὶ τράπεζα ἔκειτο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος ἔκειτο ἡ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα. (7) εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῆς ἀναβάσει τῆς ἐπὶ τὸν τάφον φερούσης οἰκῆμα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἳ δὴ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον, ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενοι τὴν φυλακὴν. Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλείως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν τῷ Κύρῳ. Ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι· (8) καὶ ἐδήλου Περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρος εἰμι ὁ Καμβύσου ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσας καταστήσάμενος καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας. Μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνημάτος.

9. Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε εἴλοι Πέρσας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἳ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωθήσαντο, ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου, καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντων εὐογκόν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτη εὐφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυνηλῶντες αὐτῆς. Ὡς δὲ οὐ προὔχώρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον. (10) Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμηῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον· καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσα περ ἔτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι· ὅσα δὲ λελώθητο αὐτῆς κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τὰλλα ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο κατ' ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι, καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα· καὶ ἐπιβαλεῖν τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. (11) Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβῶν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὡς κατεῖπειν τοὺς ὀράσαντας· οἳ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλῃ πῆ ξυνηλέγχοντο ξυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

quæ in eam ducat, ita angustam ut ægerrime unus aliquis, neque is magnæ staturæ, ingredi possit. In ædicula solium aureum esse positum, in quo Cyri corpus conditum servatur : lecticam solio adstare, cujus pedes ex solido auro fabricati sint. (6) Hanc tapetis Babylonii stratam, stragulis purpureis substratis : lecticæ candyn regiam aliasque vestes Babylonii operis impositas esse. Femoralia etiam Medica ; stolas quoque hyacinthino colore tinctas ibi positas fuisse ; atque has quidem purpurei, alias varii coloris ; torques quoque ac gladios et in aures auro et gemmis ligatos ; mensa præterea ibi posita erat. In media vero lectica solium corpus Cyri continens. (7) Esse præterea intra ambitum in ipso ad sepulcrum ascensu exiguam quandam ædiculam, Magis exstructam, qui quidem sepulcrum custodiebant, jam inde a Cambyse Cyri filio custodiae munere a patribus in filios transmissio. Atque his quidem ovis in singulos dies ab rege dabatur, vini que et farinae certus modus : singulis etiam mensibus equus unus quem Cyro sacrificarent. (8) Titulus sepulcri Persicis literis inscriptus, hoc significabat, O MORTALIS, CYRUS EGO SUM CAMBYSES F. QUI PERSIS REGNUM CONSTITUI ASIÆQUE IMPERAVI. ITAQUE NE MEO MONUMENTO INVIDEAS.

9. Alexander (incesserat enim eum cupido, quando Persas vicisset, adeundi istius sepulcri) reliqua omnia furto sublata præter solium et lectum reperit. Nonnulli ne ipsius quidem corpori pepercerant. Sublato enim solii operculo corpus eiecerant : ipsum vero solium imminuere conati fuerant, ut commodius auferri posset : partim præscindentes, partim contudentes atque confringentes : quumque opus non succederet ex sententia, relicto tandem solio abierunt. (10) Aristobulus ab Alexandro designatum se fuisse ait, qui sepulcrum de integro instauraret corporisque partes quæ superarent in solio conderet, operculoque tegeret : quæque rupta essent reficeret, lectum taniis intenderet pristinoque ornatu restitueret, et alia quæcunque ad ornatum posita fuerant, secundum numerum pristinis paria reponeret. Ad hæc ædiculæ portam lapide et calce obstrueret, regio signo illi impresso. (11) Post hæc Alexander Magos sepulcri custodes comprehensos in quæstionem dari jubet, uti auctores facinoris indicent. Qui quidem torti neque de se neque de aliis quicquam confessi sunt, neque alio ullo modo rei conscii esse sunt deprehensi. Quapropter ab Alexandro dimissi.

ΚΕΦ. Α΄.

Ἐνθεν δὲ ἐς τὰ βασίλεια ἦει τὰ Περσῶν, ἃ δὴ πρόσθεν κατέφλεξεν αὐτός, ὡς μοι λέλεκται ὅτε οὐκ ἐπήνουν τὸ ἔργον· ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπα-
 νελθὼν ἐπήνει. Καὶ μὲν δὴ καὶ κατὰ Ὀρξίνου
 5 πολλοὶ λόγοι ἐλέχθησαν πρὸς Περσῶν, ὃς ἦρξε Περ-
 σῶν ἐπειδὴ Φρασαόρτης ἐτελεύτησε. (2) Καὶ ἐξη-
 λέγχθη Ὀρξίνης ἱερά τε ὅτι σεσυλήκει καὶ τάφους βα-
 σιλικούς, καὶ Περσῶν πολλοὺς ὅτι οὐ ξὺν δίκῃ ἀπέ-
 κτεινε. Τοῦτον μὲν δὴ οἷς ἐτάχθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου
 10 ἐκρέμασαν. Σατράπην δὲ Πέρσαις ἔταξε Πευκέσταν
 τὸν σωματοφύλακα, πιστόν τε οἱ ἐς τὰ μάλιστα τιθέ-
 μενος, τὰ τε ἄλλα καὶ ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ, ἵνα
 προεκινδύνευσέ τε καὶ συνεξέσωσεν Ἀλέξανδρον, καὶ
 ἄλλως τῷ βαρβαρικῷ τρόπῳ τῆς διαίτης οὐκ ἀξύμφο-
 15 ρον· (3) ἐδήλωσε δὲ ἐσθῆτά τε εὐθὺς ὡς κατεστάθη σα-
 τραπεύειν Περσῶν μόνος τῶν ἄλλων Μακεδόνων μετα-
 λαβὼν τὴν Μηδικὴν καὶ φωνὴν τὴν Περσικὴν ἐκμαθὼν
 καὶ τᾶλλα ξύμπαντα ἐς τρόπον τὸν Περσικὸν κατα-
 σκευασάμενος. Ἐφ' οἷς Ἀλέξανδρός γε ἐπήνει αὐτὸν
 20 καὶ οἱ Πέρσαι ὡς τὰ παρὰ σφίσι πρὸ τῶν πατριῶν
 πρεσβεύοντι ἔχαιρον.

BIBAION EBΔOMON.

ΚΕΦ. Α΄.

Ὡς δὲ ἐς Πασαργάδας τε καὶ ἐς Περσέπολιν ἀφίκετο
 Ἀλέξανδρος, πόθος καταλαμβάνει αὐτὸν καταπλεῦσαι
 κατὰ τὸν Εὐφράτην τε καὶ κατὰ τὸν Τίγρητα ἐπὶ τὴν
 25 θάλασσαν τὴν Περσικὴν καὶ τῶν τε ποταμῶν ἰδεῖν τὰς
 ἐκβολὰς τὰς ἐς τὸν πόντον, καθάπερ τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ
 τὴν ταύτη θάλασσαν. (2) Οἱ δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν,
 ὅτι ἐπενόει Ἀλέξανδρος περιπλεῦσαι τὴν τε Ἀραβίαν
 τὴν πολλὴν καὶ τὴν Αἰθιοπῶν γῆν καὶ τὴν Λιβύην τε
 30 καὶ τοὺς Νομάδας τοὺς ὑπὲρ τὸν Ἄτλαντα τὸ ὄρος ὡς
 ἐπὶ Γάδειρα εἶσω ἐς τὴν ἡμετέραν θάλασσαν· καὶ τὴν
 Λιβύην τε καταστρεφάμενος καὶ Καρχηδόνα οὕτω δὴ
 τῆς Ἀσίας πάσης δικαίως ἂν βασιλεὺς καλεῖσθαι·
 (3) τοὺς γὰρ τοὶ Περσῶν καὶ Μήδων βασιλεῖς, οὐδὲ
 35 τοῦ πολλοστοῦ μέρους τῆς Ἀσίας ἐπάρχοντας, οὐ σὺν
 δίκῃ καλεῖν σφᾶς μεγάλους βασιλεῖς. Ἐνθεν δὲ οἱ
 μὲν [λέγουσιν] ὅτι ἐς τὸν πόντον τὸν Εὐξείνιον ἐσπλεῖν
 ἐπενόει ἐς Σκύθας τε καὶ τὴν Μαῖωτιν λίμνην, οἱ δέ,
 ὅτι ἐς Σικελίαν τε καὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν· ἤδη γὰρ καὶ
 40 ὑποκινεῖν αὐτὸν τὸ Ῥωμαίων ὄνομα προχωροῦν ἐπὶ
 μέγα.

4. Ἐγὼ δὲ ὅποια μὲν ἦν Ἀλεξάνδρου τὰ ἐνθυμήμα-
 τα οὔτε ἔχω ἀτρεκῶς ξυμβαλεῖν οὔτε μέλει ἔμοιγε εἶ-

CAP. XXX.

Inde in regiam Persarum profectus est, quam ipse antea
 concremarat. Quod quidem factum neque ego probavi,
 neque Alexander ipse reversus laudavit. Ibi multa Orxini
 (qui Persas post Phrasaortis obitum rexerat) crimina ob-
 jecta sunt : (2) quod templa et sepulcra regia spoliasset,
 multosque Persarum injuste peremisisset. Atque hunc qui-
 dem jussu Alexandri in crucem sustulerunt. Dehinc Peu-
 cesten corporis custodem, quod fidem ejus egregiam cum
 aliis in rebus tum apud Mallos expertus esset, ubi magno
 suo periculo Alexandrum servarat, Persis satrapam consti-
 tuit, qui quidem barbarica morum ratione ab illorum in-
 geniis minime alienus erat. (3) Quod quidem declaravit,
 quum statim atque satrapatum apud Persas gerere cœpit,
 solus ex omnibus Macedonibus veste Medica recepta, lin-
 guam Persicam didicit, reliquaque omnia ad Persicum
 modum accommodavit. Quo quidem nomine Alexander
 cum collaudavit : et Persæ, quod Persicum cultum patrio
 prætulisset, gavisii sunt.

LIBER SEPTIMUS.

CAP. I.

Postquam Alexander Pasargadas ac Persepolim venit,
 cupido eum cepit navigandi per Euphratem ac Tigrim in
 Persicum mare, fluminumque in mare exitus visendi,
 quemadmodum Indi ostia et quod ex ea parte est viderat
 mare. (2) Sunt etiam qui tradant Alexandrum in animo
 habuisse magnam Arabiæ partem circumnavigare et Æthio-
 pum regionem Libyamque et Numidas, atque ita superato
 Atlante monte ad Gades in nostrum mare, Africa Cartha-
 gineque subacta, penetrare. Ita enim merito totius Asiæ [?]
 regem vocari posse. (3) Persarum enim ac Medorum re-
 ges, quum ne millesimam quidem Asiæ partem tenerent,
 inique sese magnos reges vocasse. (4) Hinc sunt qui di-
 cant eum per Euxinum pontum navigare voluisse in Scythas
 et Mæotim paludem : alii, in Siciliam et Iapygium pro-
 montorium. Jam tum enim Romanorum nomen late dif-
 fusum animum ejus commovisse.

4. Ego vero quid in animo suo agitarit neque certo affir-
 mare possum, neque curæ mihi est id conjecturis assequi.

κάζειν· ἐκεῖνο δὲ καὶ αὐτὸς ἂν μοι δοκῶ ἰσχυρίσασθαι, οὔτε μικρόν τι καὶ φαῦλον ἐπινοεῖν Ἀλέξανδρον οὔτε μείναι ἂν ἀτρεμοῦντα ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἤδη κεκτημένων, οὐδὲ εἰ τὴν Εὐρώπην τῇ Ἀσίᾳ προσέθηκεν, οὐδ' εἰ τὰς
 5 Βρεττανῶν νήσους τῇ Εὐρώπῃ, ἀλλὰ ἔτι ἂν ἐπ' ἐκεῖνα ζητεῖν τι τῶν ἠγνοημένων, εἰ καὶ μὴ ἄλλω τῷ, ἀλλὰ αὐτόν γε αὐτῷ ἐρίζοντα. (5) Καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινω τοὺς σοφιστὰς τῶν Ἰνδῶν, ὧν λέγουσιν ἔστιν οὗς κατα-
 ληφθέντας ὑπ' Ἀλεξάνδρου ὑπαιθρίους ἐν λειμῶνι,
 10 ἵνα περ αὐτοῖς διατριβαὶ ἦσαν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ποιῆσαι πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ τε καὶ τῆς στρατιᾶς, κρούειν δὲ τοῖς ποσὶ τὴν γῆν ἐφ' ἧς βεβηχότες ἦσαν. Ὡς δὲ ἤρετο Ἀλέξανδρος δι' ἐρμηνέων ὅ τι νοοῖ αὐτοῖς τὸ ἔργον, τοὺς δὲ ἀποκρίνασθαι ὧδε· (6) Ὡ βασιλεῦ Ἀλέξαν-
 15 δρε, ἄνθρωπος μὲν ἕκαστος τοσόνδε τῆς γῆς κατέχει ὅσον περ τοῦτό ἐστιν ἐφ' ὅτῳ βεβήκαμεν· σὺ δὲ ἄνθρωπος ὧν παραπλήσιος τοῖς ἄλλοις, πλήν γε δὴ ὅτι πολυπράγμων καὶ ἀτάσθαλος, ἀπὸ τῆς οἰκειᾶς τοσαύτην γῆν ἐπεξέρχῃ πράγματα ἔχων τε καὶ παρέχων ἄλλοις.
 20 Καὶ οὖν καὶ ὀλίγον ὕστερον ἀποθανὼν τοσοῦτον καθέ-
 ζεις τῆς γῆς ὅσον ἐξαρκεῖ ἐντεθάφθαι τῷ σώματι.

ΚΕΦ. Β'.

Κάνταῦθα ἐπήνεσε μὲν Ἀλέξανδρος τοὺς τε λόγους αὐτοὺς καὶ τοὺς εἰπόντας, ἔπρασσε δὲ ὅμως ἄλλα καὶ τάναντία οἷς ἐπήνεσεν. Ἐπεὶ καὶ Διογένην τὸν ἐκ
 25 Σινώπης θαυμάσαι λέγεται, ἐν Ἰσθμῷ ἐντυχὼν τῷ Διογένηι κατακειμένῳ ἐν ἡλίῳ, ἐπιστὰς ζῆν τοῖς ὑπασπισταῖς καὶ τοῖς πεζεταίροις καὶ ἐρόμενος εἶ του δέοιτο· ὁ δὲ Διογένης ἄλλου μὲν ἔφη δεῖσθαι οὐδενός, ἀπὸ τοῦ ἡλίου δὲ ἀπελθεῖν ἐκέλευσεν αὐτόν τε καὶ τοὺς σὺν
 30 αὐτῷ. (2) Οὕτω τοι οὐ πάντῃ ἔξω ἦν τοῦ ἐπινοεῖν τὰ κρείττω Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ἐκ δόξης γὰρ δεινῶς ἐκρατεῖτο. Ἐπεὶ καὶ ἐς Τάξιλα αὐτῷ ἀφικομένῳ καὶ ἰδόντι τῶν σοφιστῶν Ἰνδῶν τοὺς γυμνοὺς πόθος ἐγένετο ξυνεῖ-
 ναί τινά οἱ τῶν ἀνδρῶν τούτων, ὅτι τὴν καρτερίαν αὐτῶν ἐθαύμασε· καὶ ὁ μὲν πρεσβύτατος τῶν σοφιστῶν,
 35 ὅτου ὁμιλεῖται οἱ ἄλλοι ἦσαν, Δάνδαμις ὄνομα, οὔτε αὐτὸς ἔφη παρ' Ἀλεξάνδρον ἤξειν οὔτε τοὺς ἄλλους εἶα. (3) Ἀλλ' ἀποκρίνασθαι γὰρ λέγεται ὡς Διὸς υἱὸς καὶ αὐτὸς εἶη, εἴπερ οὖν καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ ὅτι οὔτε δέοιτό του τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου, ἔχειν γὰρ οἱ εὖ τὰ
 40 παρόντα, καὶ ἅμα ὄραν τοὺς ζῆν αὐτῷ πλανωμένους τοσαύτην γῆν καὶ θάλασσαν ἐπ' ἀγαθῷ οὐδενί, μηδὲ πέρας τι αὐτοῖς γινόμενον τῶν πολλῶν πλανῶν, οὔτ' οὖν ποθεῖν τι αὐτὸς ὅτου κύριος ἦν Ἀλέξανδρος δοῦναι, οὔτ' αὖ δεδιέναι, ὅτου κρατοῖη ἐκεῖνος, ἔστιν οὖν εἴργε-
 45 σθαι· (4) ζῶντι μὲν γὰρ οἱ τὴν Ἰνδῶν γῆν ἐξαρκεῖν, φέρουσαν τὰ ὠραῖα· ἀποθανόντα δὲ ἀπαλλαγῆσεσθαι οὐκ ἐπιεικοῦς ξυνοίκου τοῦ σώματος. Οὐχ οὖν οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἐπιχειρῆσαι βιάσασθαι, γνόντα ἐλεύθερον ὄντα τὸν ἄνδρα· ἀλλὰ Κάλανον γὰρ ἀναπεισθῆναι τῶν

Illud certe mihi asseverare posse videor, illum nihil humile aut exigui momenti animo volvisse, neque quantumlibet terrarum suo imperio adjecisset, conquieturum fuisse : non si Europam Asiæ aut Britannicas insulas Europæ conjunxisset, sed ulterius semper aliquid a notitia hominum remotum quæsiturum : et si cum alio nemine, cum suo ipsius animo perpetuam ei contentionem futuram fuisse. (5) Quo quidem nomine Indorum sapientes laudo, quorum nonnullos quum aliquando in horto, in quem commentandi causa convenire solent, sub dio ambulantes offendisset, eos ad Alexandri atque exercitus conspectum nihil aliud fecisse, quam pedibus terram quam calcabant pulsasse. Alexandro autem causam ejus facti per interpretes interrogante, ita responderunt, (6) Quoniam, o rex Alexander, unusquisque mortalium tantum terræ possidet, quantum hoc est quod calcamus : tu vero homo reliquis similis es, præterquam quod curiosus atque iniquus tam procul a domo tua discesseris, tibi pariter atque aliis negotium facessens. Quum alioqui exiguo ab hinc tempore moriturus, non plus terræ sis possessurus, quam corpori tuo sepeliendo sufficiat.

CAP. II.

Atque Alexander quidem sapientum sententiam laudavit : non destitit tamen alia, et quidem iis quæ laudarat contraria, persequi. Siquidem et Diogenem Sinopensem in Isthmo admiratus fuisse dicitur, quum illum ad solem stratum apricantemque offendisset, cum scutorum et peditum amicorum manu propius accessisse, rogasseque num aliqua re indigeret : cui Diogenes nulla se re egere respondit, simulque Alexandrum cum suo comitatu recedere jussit, ne objectu corporum solis calorem interciperent. (2) Ita non plane alienus erat ab optimarum rerum consideratione, sed gloriæ cupiditas transversum eum rapiabat. Nam et quum ad Taxila urbem venisset, Indorum sapientes nudos conspicatus, aliquem eorum sibi adjungi optabat, incredibilem in eis laborum tolerantiam admiratus. At qui inter illos sapientes erat natu maximus, cujus reliqui sectatores erant, Dandamis nomine, respondit, neque se ad Alexandrum venturum, neque aliis ut irent permissurum. Se enim etiam Jovis filium esse, perinde atque Alexandrum, neque ulla re ab Alexandro egere : iis enim quæ haberet contentum esse. Addidit præterea videre se, iis qui una cum eo tantum terrarum ac maris pervagati essent, nihil boni propositum esse, neque ullum erroribus eorum finem statui. Nihil itaque se expetere eorum quæ Alexander largiri posset : neque contra quidquam timere cujus ille potestatem habeat impediendi. (4) Quamdiu enim viveret, Indorum regionem tempestivos statis anni partibus fructus ferentem ipsi sufficere : quum vero mori contingeret, se a corpore ut socio non satis æquo discessurum. Quæ quum audisset Alexander, noluit invidium cogere, quod liberum hominem esse intelligeret

ταύτη σοφιστῶν, ὅτινα μάλιστα δὴ αὐτοῦ ἀκράτορα Μεγασθένης ἀνέγραψεν αὐτοὺς τοὺς σοφιστὰς λέγειν, κακίζοντας τὸν Κάλανον ὅτι ἀπολιπὼν τὴν παρὰ σφίσιν εὐδαιμονίαν, ὁ δὲ δεσπότην ἄλλον ἢ τὸν θεόν
 Εἴθεράπτειε.

ΚΕΦ. Γ'.

Ταῦτα ἐγὼ ἀνέγραψα, ὅτι καὶ ὑπὲρ Καλάνου ἐχρῆν εἰπεῖν ἐν τῇ περὶ Ἀλεξάνδρου συγγραφῇ· μαλακισθῆναι γάρ τι τῷ σώματι τὸν Κάλανον ἐν τῇ Περσίδι γῆ, οὐπω πρόσθεν νοσήσαντα· οὐκ οὐδὲ δίκαιαν διαιτᾶ-
 10 σθαι ἐθέλειν ἀβρίωστου ἀνδρός, ἀλλὰ εἰπεῖν γὰρ πρὸς Ἀλέξανδρον, καλῶς αὐτῷ ἔχειν ἐν τῷ τοιῷδε καταστρέφαι, πρὶν τινος ἐς πεῖραν ἔλθεῖν παθήματος ὅτιπερ ἐξαναγκάσει αὐτὸν μεταβάλλειν τὴν πρόσθεν δίκαιαν. (2) Καὶ Ἀλέξανδρον ἀντειπεῖν μὲν αὐτῷ
 15 ἐπὶ πολὺ· ὡς δ' οὐχ ἠττησόμενον ἑώρα, ἀλλὰ ἄλλως ἂν ἀπαλλαγέμεντα, εἰ μὴ τις ταύτῃ ὑπεικᾶτο, οὕτω δὴ ὅπῃ ἐπήγγελλεν αὐτός, κελεῦσαι νησθῆναι αὐτῷ πυρᾶν, καὶ ταύτης ἐπιμεληθῆναι Πτολεμαῖον τὸν Λάγου τὸν σωματοφύλακα. Οἱ δὲ καὶ πομπήν τινα προπομπεῦ-
 20 σαι αὐτοῦ λέγουσιν ἵππους τε καὶ ἀνδρας, τοὺς μὲν ὀπλισμένους, τοὺς δὲ θυμιάματα παντοῖα τῇ πυρᾷ ἐπιφέροντας· οἱ δὲ καὶ ἐκπώματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἐσοῆτα βασιλικὴν λέγουσιν ὅτι ἔφερον. (3) Αὐτῷ δὲ παρασκευασθῆναι μὲν ἵππον, ὅτι βαδίσει ἀδυνάτως
 25 εἶχεν ὑπὸ τῆς νόσου· οὐ μὴν δυνηθῆναι γε οὐδὲ τοῦ ἵππου ἐπιβῆναι, ἀλλὰ ἐπὶ κλίνης γὰρ κομισθῆναι φερόμενον, ἐστεφανωμένον τε τῷ Ἰνδῶν νόμῳ καὶ ἄδοντα τῇ Ἰνδῶν γλώσσῃ. Οἱ δὲ Ἰνδοὶ λέγουσιν ὅτι ὕμνοι θεῶν ἦσαν καὶ αὐτῶν ἔπαινοι. (4) Καὶ τὸν μὲν ἵπ-
 30 πον τοῦτον ὅτου ἐπιβήσεσθαι ἐμελλε, βασιλικὸν ὄντα τῶν Νυσαίων, πρὶν ἀναβῆναι ἐπὶ τὴν πυρᾶν Λυσιμάχῳ χαρίσασθαι, τῶν τινι θεραπευόντων αὐτὸν ἐπὶ σοφίᾳ· τῶν δὲ δὴ ἐκπωμάτων ἢ στρωμάτων ὅσα ἐμβληθῆναι ἐς τὴν πυρᾶν κόσμον αὐτῷ τετάχει Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ
 35 ἄλλοις δοῦναι τῶν ἀμφ' αὐτόν. (5) Οὕτω δὲ ἐπιβάντα τῇ πυρᾷ κατακλιθῆναι μὲν ἐν κόσμῳ, ὄρασθαι δὲ πρὸς τῆς στρατιᾶς συμπάσης. Ἀλεξάνδρῳ δὲ οὐκ ἐπιεικὲς φανῆναι τὸ θέαμα ἐπὶ φίλῳ ἀνδρὶ γιγνόμενον· ἀλλὰ τοῖς γὰρ ἄλλοις θαῦμα παρασχέσθαι οὐδὲν τι παρακινῆσαντα ἐν τῷ πυρὶ τοῦ σώματος. (6) Ὡς δὲ τὸ πῦρ ἐς τὴν πυρᾶν ἐνέβαλον οἷς προστεταγμένον ἦν, τὰς τε σάλπιγγας φθέγξασθαι λέγει Νέαρχος, οὕτως ἐξ Ἀλεξάνδρου προστεταγμένον, καὶ τὴν στρατιάν ἐπαλαλάξαι πᾶσαν ὁποῖόν τι καὶ ἐς τὰς μάχας ἰοῦσα ἐπηλάλαξε,
 40 καὶ τοὺς ἐλέφαντας συνεπηχῆσαι τὸ ὄξυ καὶ πολεμικόν, τιμῶντας Κάλανον. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ὑπὲρ Καλάνου τοῦ Ἰνδοῦ ἱκανοὶ ἀναγεγράφασιν, οὐκ ἀχρεῖα πάντα ἐς ἀνθρώπους, ὅτω γινῶναι ἐπιμελὲς, ὅτι ὡς καρτερόν τε ἐστι καὶ ἀνίκητον γνώμη ἀνθρωπίνη ὅτιπερ ἐθέλει
 45 ἐξεργάσασθαι.

Calano tamen persuasisse, uni ex sapientum numero : quem quidem incontinentem fuisse Megasthenes scribit : reliquosque sapientes judicasse perperam id a Calano factum fuisse, quod relicta felicitate quam sese consecutos censebant, alium dominum quam deum coleret.

CAP. III.

Atque hæc quidem commemoravi, quoniam et Calani mentionem fieri oportebat in historia Alexandri. Is namque quum in Perside corpore esset imbecillo, qui nunquam antea æger fuerat, non patiebatur se ad ægrotantium regulam ac diætam curari : quin potius Alexandro dicebat, præclare secum agi, quod in eo statu mori sibi contingeret, priusquam aliquod incommodum experiretur, quod pristinam vivendi rationem immutare cogeret : (2) Alexander contra ejus sententiæ acriter reluctabatur. Quum vero ab instituto deduci eum non posse cerneret, sed aliud genus mortis quæsiturum, nisi istud ei concederetur, crederet, rogum ei, ut petierat, accendi jussit : ejusque rei negotium dat Ptolemæo Lagi F. corporis custodi. Sunt qui asserant pompam etiam ab Alexandro præmissam fuisse, equosque et viros, alios quidem armatos, alios varii generis odora-
 50 menta ad rogum afferentes : alii etiam pocula aurea et argentea, atque adeo vestem regiam illatam aiunt. (3) Ipsi vero, quum præ morbo incedere non posset, equum adductum fuisse. Quumque ne equum quidem conscendere posset, lectica vectum atque Indico more coronatum fuisse, hymnos patria lingua canentem : quos quidem Indi laudes deorum et ipsorum continere dicebant. (4) Porro equum quem fuerat inscensurus (erat autem regius, ex genere Nysæorum) priusquam in rogum se immitteret, Lysimacho, uni ex iis qui eum sapientiæ nomine observant ac coluerant, dedit. Pocula vero et stragula quæ Alexander ornandi ejus causa in rogum conjici jusserat, aliis atque aliis qui ei aderant distributa sunt. (5) Dehinc conscenso rogo decore se reclinasse in conspectu totius exercitus. Alexander indecorum censuit spectaculo interesse, quod amicus esset : reliquis summæ admirationi fuit, in mediis flammis corpus non movens. (6) Simulac vero ii quibus id negotii datum erat ignem rogo immiserunt, tubas claxisse Nearchus tradit, (ita enim ab Alexandro imperatum erat) universumque exercitum clamores sustulisse, perinde atque quum prælium inire consuevit : elephantos etiam ingentem quandam bellicumque fremitum edidisse, Calanum cohonestantes. Hæc aliaque hujusmodi auctores fide digni de Calano conscribere, non inutilia prorsus hominibus quibus curæ est intelligere, quam fortis atque invictus sit humanus animus, si aliquid sibi firmiter proponat.

ΚΕΦ. Δ'.

CAP. IV.

Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος Ἀτροπάτην μὲν ἐπὶ τὴν αὐτοῦ σατραπείαν ἐκπέμπει παρελθὼν εἰς Σοῦσα· Ἀβουλίτην δὲ καὶ τὸν τούτου παῖδα Ὁξάρην, ὅτι κακῶς ἐπεμελεῖτο τῶν Σουσιῶν, συλλαβῶν ἀπέκτεινε.

(2) Πολλὰ μὲν δὴ πεπλημμέλητο ἐκ τῶν κατεχόντων τὰς χώρας ὅσαι δορυκῆτοι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐγένοντο εἰς τε τὰ ἱερά καὶ τάφους καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑπηκόους, ὅτι χρόνιος ὁ εἰς Ἰνδοὺς στόλος ἐγεγένητο τῷ βασιλεῖ καὶ οὐ πιστὸν ἐφαίνετο ἀπονοστήσειν αὐτὸν ἐκ τοσῶνδε ἐθνῶν καὶ τοσῶνδε ἐλεφάντων, ὑπὲρ τὸν Ἰνδὸν τε καὶ Ὑδάσπην καὶ τὸν Ἀκεσίνην καὶ Ὑφασιν φθειρόμενον. (3) Καὶ αἱ ἐν Γαδρωσίοις δὲ αὐτῷ ξυμφοραὶ ξυνεγχεῖσαι ἔτι μᾶλλον ἐπῆραν τοὺς ταύτη σατραπεύοντας καταφρονῆσαι αὐτοῦ τῆς οἴκοι ἀπονοστήσεως. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ὀξύτερος λέγεται γενέσθαι ἐν τῷ τότε εἰς τὸ πιστεῦσαι τε τοῖς ἐπικαλουμένοις, ὡς πιθανοῖς δὴ ἐν παντὶ οὔσι, καὶ ἐπὶ τὸ τιμωρῆσασθαι μεγάλως τοὺς καὶ ἐπὶ μικροῖς ἐξελεγχθέντας, ὅτι καὶ τὰ μεγάλα ἂν ἐδόκουν αὐτῷ τῇ αὐτῇ γνώμῃ ἐξεργάσασθαι.

4. Ὁ δὲ καὶ γάμους ἐποίησεν ἐν Σούσοις αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐταίρων· αὐτὸς μὲν τῶν Δαρείου θυγατέρων τὴν πρεσβυτάτην Βαρσίνην ἠγάγετο, ὡς δὲ λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτην, τῶν Ὠχοῦ θυγατέρων τὴν νεωτάτην Παρύσατιν. Ἦδη δὲ ἦν αὐτῷ ἠγμένη καὶ ἡ Ὁξάρτου τοῦ Βακτρίου παῖς Ῥωξάνη. (5) Δρύπετιν δὲ Ἡφαιστίῳ δίδωσι, Δαρείου παῖδα καὶ ταύτην, ἀδελφὴν τῆς αὐτοῦ γυναικός, ἐθέλειν γάρ οἱ ἀνεψίους τῶν παίδων γενέσθαι τοὺς Ἡφαιστίῳ παῖδας· Κρατέρῳ δὲ Ἀμαστρίνην τὴν Ὁξάρτου τοῦ Δαρείου ἀδελφοῦ παῖδα· Περδίκα δὲ τὴν Ἀτροπάτου τοῦ Μηδίας σατράπου παῖδα ἔδωκε· (6) Πτολεμαίῳ δὲ τῷ σωματοφύλακι καὶ Εὐμένει τῷ γραμματεῖ τῷ βασιλικῷ τὰς Ἀρταβάζου παῖδας τῷ μὲν Ἀρτακαμᾶν, τῷ δὲ Ἄρτωνιν· Νεάρχῳ δὲ τὴν Βαρσίνης τε καὶ Μέντορος παῖδα· Σελεύκῳ δὲ τὴν Σπιταμένους τοῦ Βακτρίου παῖδα· ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐταίροις τὰς δοκιμωτάτας Περσῶν τε καὶ Μήδων παῖδας εἰς ὀγδοήκοντα. (7) Οἱ γάμοι δὲ ἐποιήθησαν νόμῳ τῷ Περσικῷ· θρόνοι ἐτέθησαν τοῖς νυμφίοις ἐφεξῆς καὶ μετὰ τὸν πότον ἦκον αἱ γαμούμεναι καὶ παρεκαθέζοντο ἐκάστη τῷ ἑαυτῆς· οἱ δὲ ἐδεξιώσαντό τε αὐτὰς καὶ ἐφίλησαν· πρῶτος δὲ ὁ βασιλεὺς ἤρξεν· ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ πάντων ἐγίνοντο οἱ γάμοι. Καὶ τοῦτο, εἴπερ τι ἄλλο, ἔδοξε δημοτικόν τε καὶ φιλέταιρον πρᾶξαι Ἀλέξανδρον. (8) Οἱ δὲ παραλαβόντες ἀπῆγον τὴν ἑαυτοῦ ἕκαστος· προίκας δὲ ξυμπάσαις ἐπέδωκεν Ἀλέξανδρος. Καὶ ὅσοι δὲ ἄλλοι ἠγμένοι ἦσαν Μακεδόνες τῶν Ἀσιανῶν τινὰς γυναικῶν, ἀπογραφῆναι ἐκέλευσε καὶ τούτων τὰ ὀνόματα, καὶ ἐγένοντο ὑπὲρ τοὺς μυρίους, καὶ τούτοις δωρεαὶ Ἀλεξάνδρου ἐδόθησαν ἐπὶ τοῖς γάμοις.

Post hæc Alexander Atropatem in satrapatum suum mittit, ipse Susa proficiscitur. Abulitem ejusque filium Oxathrem, quod res Susiorum non recte administrarant, comprehensos necavit. (2) Multa porro flagitia admissa erant ab iis, qui regiones ab Alexandro debellatas administrabant, cum in templa et sepulera, tum in subditos ipsos. Diuturna enim regis in Indos expeditio fuerat, neque verisimile eis fiebat eum ex tot gentibus totque elephantis sospitem rediturum, sed trans Indum, Hydaspem, Acesinem atque Hyphasim interiturum. (3) Calamitas etiam illa quæ exercitui apud Gadrosios acciderat, satrapas illius regionis magis exstimularat, ut de ipsius reditu omnem cogitationem deponerent. Porro Alexander pronior jam ad fidem delationibus adhibendam factus erat atrocibusque suppliciis leviter etiam delinquentes afficiebat, quippe quos item majora delicta animo agitare cogitabat.

4. Posthæc ad nuptias et suas et amicorum Susis celebrandas animum convertit : atque ipse quidem Barsinem ex Darii filiabus natu maximam uxorem duxit, et præter hanc aliam, ut Aristobulus tradit, Parysatim, ex filiabus Ochi natu minimam : sed et antea Roxanem Oxyartis Bactrii filiam duxerat. (5) Drypetim, Darii filiam, uxorisque suæ sororem Hephæstioni dat. Volebat enim Hephæstionis liberos suis consobrinos esse. Cratero Amastrienen Oxyartis Darii fratris filiam : Perdicæ Atropatis Medorum satrapæ filiam : (6) Ptolemæo corporis custodi atque Eumeni scribæ regio Artabazi filias : illi quidem Artacamam, huic vero Artonim : Nearcho Spitamenis Bactrii filiam dedit, atque ita reliquis etiam amicis Persarum ac Medorum illustrium filias lxxx. matrimonio copulavit. (7) Nuptiæ Persico more celebratæ sunt. Sedilia ex ordine iis posita erant qui uxores ducturi erant, et post convivium sponsæ adductæ singulæ suis sponsis assederunt, qui mox dextris datis osculo eas exceperunt, initio a rege facto. Cunctorum enim nuptiæ simul agebantur. Quod quidem, siquid aliud, populariter atque amice ab Alexandro factum esse judicabatur. (8) Sponsi sua quisque sponsa accepta recesserunt : Alexander dotes omnibus contulit. Nomina præterea reliquorum Macedonum qui Asiaticas uxores duxissent conscribi jussit. Numerus supra decem millia fuit : et his etiam sponsalia munera ab Alexandro data sunt.

ΚΕΦ. Ε΄.

Καὶ τὰ χρέα ἐπιλύσασθαι τῆς στρατιᾶς ὅσοις χρέα ἦν ἐν καιρῷ οἱ ἔδοξε, καὶ κελεύει ἀπογράφεσθαι ὅσον οὐκ ὀφείλει ἕκαστος, ὡς ληψομένους. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ὀλίγοι ἀπέγραψαν σφῶν τὰ ὀνόματα, δεδιότες ἕξ Ἀλεξάνδρου μὴ πείρα αὐτῆ εἶη καθειμένη, ὅτι οὐκ ἀποχρῶσα ἢ μισθοφορὰ τῶν στρατιωτῶν ἐστι καὶ ὅτι πολυτελής ἢ δίκαια. (2) Ὡς δὲ ἐξήγγελοτο ὅτι οὐκ ἀπογράφουσι σφᾶς οἱ πολλοί, ἀλλ' ἐπικρύπτουσιν ὅτι τι εἶη συμβόλαιον, τὴν μὲν ἀπιστίαν τῶν στρατιωτῶν ἐκάκισεν· οὐ γὰρ χρῆναι οὐτ' οὖν τὸν βασιλέα ἄλλο τι ἢ ἀληθεύειν πρὸς τοὺς ὑπηκόους, οὔτε τῶν ἀρχομένων τινὰ ἄλλο τι ἢ ἀληθεύειν δοκεῖν τὸν βασιλέα. (3) Καταθείς δὲ τραπέζας ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ ἐπὶ τούτων χρυσίον, (καὶ) τοὺς ἐπιμελησομένους τῆς δόσεως ἕκαστοις ὅστις συμβόλαιον ἐπεδείκνυτο ἐπιλύεσθαι τὰ χρέα ἐκέλευεν οὐκ ἀπογραφομένους εἶναι τὰ ὀνόματα. Καὶ οὕτω δὴ ἐπίστευσάν τε ἀληθεύειν Ἀλέξανδρον καὶ σὺν χάριτι μείζονι ἐγίνετο αὐτοῖς τὸ μὴ γνωσθῆναι μᾶλλον τι ἢ τὸ παύσασθαι ὀφείλοντας. Λέγεται δὲ γενέσθαι ἢ δόσις αὐτῆ τῆ στρατιᾶ ἕξ τάλαντα δισμύρια.

4. Ἐδῶκε δὲ καὶ δῶρα ἄλλοις ἄλλα, ὅπως τις κατ' ἀξίωσιν ἐτιμᾶτο ἢ κατ' ἀρετὴν εἴ τις ἐπιφανῆς ἐγεγόνει ἐν τοῖς κινδύνοις. Καὶ ἐστεφάνωσε χρυσοῖς στεφάνοις τοὺς ἀνδραγαθία διαπρέποντας, (5) πρῶτον μὲν Πευκέστην τὸν ὑπερασπίσαντα, ἔπειτα Λεοννάτον, καὶ τοῦτον ὑπερασπίσαντα, καὶ διὰ τοὺς ἐν Ἰνδοῖς κινδύνους καὶ τὴν ἐν Ὄροις νίκην γενομένην, ὅτι παραταξάμενος σὺν τῇ ὑπολειφθείσῃ δυνάμει πρὸς τοὺς νεωτερίζοντας τῶν τε Ὀρειτῶν καὶ τῶν πλησίον τούτων ὠκισμένων τῆ τε μάχῃ ἐκράτησε καὶ τᾶλλα καλῶς ἔδοξε τὰ ἐν Ὄροις κοσμηῆσαι. (6) Ἐπὶ τούτοις δὲ Νέαρχον ἐπὶ τῷ περίπλῳ τῷ ἐκ τῆς Ἰνδῶν γῆς κατὰ τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐστεφάνωσε· καὶ γὰρ καὶ οὗτος ἀφιγμένος ἤδη ἐς Σοῦτα ἦν· ἐπὶ τούτοις δὲ Ὀνησίκριτον τὸν κυβερνήτην τῆς νεῶς τῆς βασιλικῆς· εἶτι δὲ Ἡφαιστίωνα καὶ τοὺς ἄλλους σωματοφύλακας.

ΚΕΦ. ς΄.

Ἦκον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ σατράπαι οἱ ἐκ τῶν πόλεων τε τῶν νεοκτίστων καὶ τῆς ἄλλης γῆς τῆς δορυαλώτου, παῖδας ἠβάσκοντας ἤδη ἐς τρισμυρίους ἄγοντες, τὴν αὐτὴν ἡλικίαν γεγονότας, οὓς ἐπιγόνους ἕκαλει Ἀλέξανδρος, κεκοσμημένους Μακεδονικοῖς ὅπλοις καὶ τὰ πολέμια ἐς τὸν τρόπον τὸν Μακεδονικὸν ἠσκημένους. (2) Καὶ οὗτοι ἀφικόμενοι λέγονται ἀνιᾶσαι Μακεδόνας, ὡς πάντα δὴ μηχανωμένου Ἀλεξάνδρου ὑπὲρ τοῦ μηκέτι ὡσαύτως δεῖσθαι Μακεδόνων· εἶναι γὰρ οὖν καὶ τὴν Μηδικὴν τὴν Ἀλεξάνδρου στολὴν ἄλγος οὐ μικρὸν Μακεδόσιν ὀρωμένην, καὶ τοὺς γάμους ἐν τῷ νόμῳ τῶν Περσικῶν ποιηθέντας οὐ πρὸς θυμοῦ γενέσθαι τοῖς πολ-

CAP. V.

Ad hæc opportunum ei visum est quidquid æris alieni milites conflaverant dissolvere. Quumque quantum quisque deberet ad se referri jussisset, ut pecuniam acciperent, initio quidem pauci nomina sua conscribi passi sunt, veritine Alexander id eo consilii faceret, ut exploraret quibus militibus ob immoderatos sumptus quos facerent stipendium non sufficeret : (2) posteaquam verò renunciatum ei est plerosque nomina dare nolle, sed suas unumquemque rationes et contractus occultare, militum diffidentiam reprehendit dicens non debere regem erga subditos suos alium quam veracem esse, neque quenquam subditorum aliter affectum esse debere, quam ut regem veracem esse credat. (3) Deinde mensis per castra dispositis pecuniaque iis imposita, et constitutis qui largitionem illam administrarent, omnium qui rationes contractusque suos adferrent nomina dissolvi jussit, ne nominibus quidem debitorum conscriptis : ac tum demum veracem Alexandrum crediderunt, gratiusque eis accidit ignorari nomina, quam debito liberari. Ea largitio exercitui facta xx m talentum fuisse dicitur.

4. Ad hæc alia aliis pro uniuscujusque dignitate dona dedit aut pro virtute qua quis in proeliis eminuisset. Eos vero qui præclarum aliquod facinus edidissent aureis coronis donavit. (5) Ac primum quidem Peucestam qui scuto eum protexerat : deinde Leonnatum, qui etiam eum propugnarat, et ob pericula apud Indos adita et ob victoriam apud Oros partam, quodque cum copiis suis in aciem progressus Oritarum iisque finitimorum populorum motus defectio-nemque compescuisset et prælio superasset, multaque alia apud Oros præclare gessisset. (6) Dehinc Nearchum, quod classem ex Indorum regione per Oceanum duxisset, coronavit. Nam et hic jam Susa pervenerat. Post hunc Onesicritum gubernatorem navis regis : deinde Hephæstionem aliosque corporis custodes.

CAP. VI.

Post hæc satrapæ novarum urbium abs se conditarum aliarumque provinciarum quas debellarat ad Alexandrum venerunt, xxx m. adolescentum pubescentium et æqualium ducentes, quos Alexander Epigonos, sive posteros suos, vocabat, omnes Macedonicis armis instructos et ad militiam Macedonico more exercitatos. (2) Horum adventum Macedones ægre tulisse dicuntur, utpote machinante omnibus modis Alexandro, ne in posterum perinde Macedonibus egeret. Improbatur etiam eis vehementer, quod stola Medica Alexandrum indutum cernerent : quodque nuptiæ Persico more celebratæ essent, multis etiam eorum qui uxores duxerant displicuisse. tamesti æqualitate ac societate

λοῖς αὐτῶν, οὐδὲ τῶν γημάντων ἔστιν οἷς, καίτοι τῇ ἰσότητι τῇ ἐς τὸν βασιλέα μεγάλως τετιμημένοι. (3) Πευκέστας τε ὁ Περσῶν σατράπης τῇ τε σκευῇ καὶ τῇ φωνῇ περισίων ἐλύπει αὐτούς, ὅτι τῷ βαρβαρισμῷ αὐτοῦ ἔχαιρεν Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ Βακτρίων δὲ καὶ οἱ Σογδιανῶν καὶ Ἀραχώτων ἵππεις, καὶ Ζαράγγων δὲ καὶ Ἀρειῶν καὶ Παρθυαίων καὶ ἐκ Περσῶν οἱ Εὐάκαι καλούμενοι ἵππεις καταλοχισθέντες ἐς τὴν ἵππον τὴν ἑταιρικὴν ὅσοι αὐτῶν κατ' ἀξίωσιν καὶ κάλλει τοῦ σώματος ἢ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ὑπερφέροντες ἐφαίνοντο, (4) καὶ πέμπτη ἐπὶ τούτοις ἵππαρχία προσγενομένη, οὐ βαρβαρική ἢ πᾶσα, ἀλλὰ ἐπαυξηθέντος γὰρ τοῦ παντός ἵππικῶς κατελέγησαν ἐς αὐτὸ τῶν βαρβάρων, τῷ τε ἀγῆματι προσκαταλεγέντες Κωφὴν τε ὁ Ἀρταβάζου καὶ Ὑδάρνης καὶ Ἀρτιβόλης οἱ Μαζαίου, καὶ Σισίνης καὶ Φραδάσμενης οἱ Φραταφέρνου τοῦ Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίας σατράπου παῖδες, καὶ Ἰστανῆς Ὁξυάρτου μὲν παῖς, Ῥωξάνης δὲ τῆς γυναικὸς Ἀλεξάνδρου ἀδελφός. (5) Καὶ Αὐταβάρης καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Μιθροβασίος, καὶ ἡγεμῶν ἐπὶ τούτοις ἐπισταθεῖς Ἰστάσπης ὁ Βάκτριος, καὶ τούτοις δόρατα Μακεδονικὰ ἀντὶ τῶν βαρβαρικῶν μεσαγκύλων δοθέντα, ταῦτα πάντα ἐλύπει τοὺς Μακεδόνας, ὡς πάντῃ δὴ βαρβαρίζοντος τῇ γνώμῃ Ἀλεξάνδρου, τὰ δὲ Μακεδονικὰ νόμιμά τε καὶ αὐτοῦς Μακεδόνας ἐν ἀτίμῳ χώρᾳ ἄγοντος.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ἀλέξανδρος δὲ τῆς μὲν πεζῆς στρατιᾶς τὴν πολλὴν Ἡφαιστίωνα ἄγειν κέλευει ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Περσικήν. Αὐτὸς δὲ ἀναπλεύσαντος αὐτῷ τοῦ ναυτικῶς ἐς τὴν Σουσίαν γῆν ἐπιβάς τῶν νεῶν ξὺν τοῖς ὑπασπισταῖς τε καὶ τῷ ἀγῆματι καὶ τῶν ἵππέων τῶν ἑταίρων ἀναβιβάσάμενος οὐ πολλοὺς κατέπλει κατὰ τὸν Εὐλαῖον ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν. (2) Ἦδη δὲ πλησίον ὦν τῆς ἐκβολῆς τῆς ἐς τὸν πόντον τὰς μὲν πλείονας τε καὶ πεπονηκυίας τῶν νεῶν καταλείπει αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ ταῖς μάλιστα ταχυναυτούσαις παρέπλει ἀπὸ τοῦ Εὐλαίου ποταμοῦ κατὰ τὴν θάλασσαν ὡς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγρητος· αἱ δὲ ἄλλαι αὐτῷ νῆες ἀνακομισθεῖσαι κατὰ τὸν Εὐλαῖον ἔστε ἐπὶ τὴν διώρυχα ἢ τέτμηται ἐκ τοῦ Τίγρητος ἐς τὸν Εὐλαῖον, ταύτη διεκομίσθησαν ἐς τὸν Τίγρητα.

2. Τῶν γὰρ δὴ ποταμῶν τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, οἱ τὴν μέσην σφῶν Συρίαν ἀπείργουσιν, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα Μεσοποταμία πρὸς τῶν ἐπιχωρίων κληρίζεται, ὁ μὲν Τίγρης πολὺ τι ταπεινότερος ῥέων τοῦ Εὐφράτου διώρυχάς τε πολλὰς ἐκ τοῦ Εὐφράτου ἐς αὐτὸν δέχεται καὶ πολλοὺς ἄλλους ποταμοὺς παραλαβὼν καὶ ἐξ αὐτῶν ἀυξηθεὶς ἐσβάλλει ἐς τὸν πόντον τὸν Περσικόν, (4) μέγας τε καὶ οὐδαμοῦ διαβατὸς ἔστε ἐπὶ τὴν ἐκβολήν, καθότι οὐ καταναλίσκεται αὐτοῦ οὐδὲν ἐς τὴν γῆραν. Ἔστι γὰρ μετεωροτέρα ἢ ταύτη γῆ τοῦ

regiarum nuptiarum vehementer cohonestati fuissent. (3) Male etiam eos habebat, quod Peucestas Persarum satrapa cultu ipso atque sermone persizaret, quodque Alexander barbarica illa affectatione delectaretur. Præterea quod Bactriani, Sogdiani, Arachoti, Zarangi, Arii, Parthi, et qui ex Persis Euacæ vocantur equites, amicorum equitatu accensi permistiquæ essent, quotquot dignitate aut corporis præstantia aut virtute aliqua præditi judicarentur. (4) Adhæc quod quinta equitum præfectura accessisset, non quidem tota solis barbaris constans, sed quod universo equitatu aucto nonnulli barbari in eam admissi essent, atque agemati quidem accensi fuissent Cophen Artabazi F., Hydarnes et Artiboles, Mazæi filii : et Sisines et Phradasmenes, Phrataphernis Parthorum atque Hyrcaniæ satrapæ filii : Histanes Oxyartis filius, et Roxanes Alexandri uxoris frater : (5) Autobares ejusque frater Mithrobæus : quodque horum dux esset Hystaspes Bactrianus, et quod his Macedonicæ hastæ loco barbaricorum jaculorum datæ essent : hæc omnia Macedones periniquo animo ferebant, quod Alexander in barbaricos plane mores abire videretur, Macedonum vero instituta ipsosque adeo Macedones despectui haberet.

CAP. VII.

Post hæc Alexander pedestris exercitus majorem partem Hephæstioni ad Persicum mare ducendam committit. Ipse vero classe in Susiorum regionem appulsa, conscensis navibus cum scutatis et agemate ac parte equitum amicorum, per Eulæum amnem ad mare navigavit. (2) Quumque jam non procul ab ostio quo in mare fertur abesset, plerisque navibus atque iis quæ quassatæ erant ibi relictis, ipse cum velocioribus ab Eulæo amne per mare ad Tigridis ostia contendit. Reliquæ naves per Eulæum revectæ in alveum qui ex Tigride in Eulæum amnem ducitur, in Tigrim transvectæ sunt.

3. Nam ex duobus fluviis, Euphrate nimirum et Tigri, qui Assyriam interjectam terminant, unde et Mesopotamia ab indigenis vocata est, Tigris quidem Euphrate multo humilior multos alveos ex Euphrate in se recipit : multos etiam alios fluvios admittens et ex eis auctus in pontum Persicum fertur : (4) magnus ipse, neque usquam ad ostium maris usque vado transmeabilis, quandoquidem nihil ex eo flumine in terram diffunditur quod ejus profunditatem imminuat. Est enim ea parte terra altior quam aqua. Neque hic fluvijs in alios alveos aut alia flumina diffunditur,

ὕδατος, οὐδὲ ἐκδίδωσιν οὗτος κατὰ τὰς διώρυγας οὐδὲ ἐς ἄλλων ποταμόν, ἀλλὰ δέχεται γὰρ ἐκείνους μᾶλλον ἄρδεσθαι τε ἀπὸ οὗ τὴν χώραν οὐδαμῆ παρέχει. (5) Ὁ δὲ Εὐφράτης μετέωρός τε βεῖ καὶ ἰσοχειλῆς πανταχοῦ τῆ γῆ, καὶ διώρυχές τε πολλὰ ἀπ' αὐτοῦ πεποιήνται, αἱ μὲν ἀέναοι, ἀφ' ὧν ὑδρεύονται οἱ παρ' ἐκάτερα ὠκισμένοι· τὰς δὲ καὶ πρὸς καιρὸν ποιοῦνται, ὅποτε σφίσιν ὕδατος ἐνδεῶς ἔχοι, ἐς τὸ ἐπάρδειν τὴν χώραν· οὐ γὰρ ἔεται τὸ πολὺ ἡ γῆ αὕτη ἐξ οὐρανοῦ· καὶ οὕτως ἐς οὐ πολὺ ὕδωρ ὁ Εὐφράτης τελευτοῖν καὶ τεναγῶδες τοῦτο, οὕτως ἀποπαύεται.

6. Ἀλέξανδρος δὲ περιπλεύσας κατὰ τὴν θάλασσαν ὅσον μεταξὺ τοῦ τε Εὐλαίου ποταμοῦ καὶ τοῦ Τίγρητος ἐπεῖχεν ὁ αἰγιαλὸς τοῦ κόλπου τοῦ Περσικοῦ, ἀνέπλει κατὰ τὸν Τίγρητα ἔστε ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἵνα Ἡφαιστίων αὐτῷ τὴν δύναμιν πᾶσαν ἔχων ἐστρατοπεδεύει. Ἐκεῖθεν δὲ αὐθις ἔπλει ἐς Ὡπιν, πόλιν ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ὠκισμένην. (7) Ἐν δὲ τῷ ἀνάπλω τοὺς καταρβράκτας τοὺς κατὰ τὸν ποταμόν ἀφανίζων ὁμαλὸν πάντη ἐποίει τὸν ῥοῦν, οἱ δὲ ἐκ Περσῶν πεπονημένοι ἦσαν, τοῦ μὴ τινα ἀπὸ θαλάσσης ἀναπλεῦσαι εἰς τὴν χώραν αὐτῶν νηίτη στόλῳ κρατήσαντα. Ταῦτα δὲ μεμηχάνητο ἄτε δὴ οὐ ναυτικοῖς τοῖς Πέρσαις· οὕτω δὲ συνεχεῖς οἱ καταρβράκται πεπονημένοι ἄπορον τὸν ἀνάπλου ἐποίουν τὸν κατὰ τὸν Τίγρητα. Ἀλέξανδρος δὲ οὐκ ἔφη τῶν κρατούντων τοῖς ὅπλοις εἶναι τὰ τοιαῦτα σοφίσματα· οὐκ οὐκ πρὸς αὐτοῦ ἐποιεῖτο ταύτην τὴν ἀσφάλειαν, ἥντινα ἔργῳ οὐδὲ λόγῳ ἀξίαν ἀπέφηνεν, οὐ χαλεπῶς διακόψας τῶν Περσῶν τὰ σπουδάσματα.

ΚΕΦ. Η΄.

Ἦς δὲ ἐς τὴν Ὡπιν ἀφίκετο, ξυναγαγὼν τοὺς Μακεδόνας προεῖπεν ὅτι τοὺς ὑπὸ γῆρις ἢ πηρώσεως τοῦ σώματος ἀχρεῖους ἐς τὰ πολέμια ὄντας παραλῦει μὲν τῆς στρατιᾶς, ἀποπέμψει δὲ ἐς τὰ σφέτερα ἡθῆ· ἐπιδώσει δὲ ἀπιούσιν ὅσα αὐτοῦς τε ζηλωτοτέρους ποιήσει τοῖς οἴκοι καὶ τοὺς ἄλλους Μακεδόνας ἐξορμήσει ἐς τὸ ἐθέλειν τῶν αὐτῶν κινδύνων τε καὶ πόνων μετέχειν. (2) Ἀλέξανδρος μὲν ὡς χαριούμενος δῆθεν τοῖς Μακεδόσι ταῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ ὡς ὑπερορώμενοί τε ἡδὴ πρὸς Ἀλεξάνδρου καὶ ἀχρεῖοι πάντη ἐς τὰ πολέμια νομιζόμενοι οὐκ ἀλόγως αὐτῷ λόγῳ ἠχθέσθησαν τῷ πρὸς Ἀλεξάνδρου λεχθέντι, κατὰ τὴν στρατιὰν ταύτην πᾶσαν πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀχθεσθέντες, ὅτι πολλάκις ἡδὴ ἐλύπει αὐτοὺς ἢ τε ἐσθῆς ἢ Περσικῆ ἐς τοῦτο φέρουσα καὶ τῶν Ἐπιγόνων τῶν βαρβάρων ἢ ἐς τὰ Μακεδονικὰ ἡθῆ κόσμησις καὶ ἀνάμιξις τῶν ἀλλοφύλων ἱπέων ἐς τὰς τῶν ἑταίρων τάξεις. (3) Οὐκ οὐκ σιγῇ ἔχοντες ἐκαρτέρησαν, ἀλλὰ πάντας γὰρ ἀπαλλάττειν τῆς στρατιᾶς ἐκέλευον, αὐτὸν δὲ μετὰ τοῦ πατρὸς στρατεύεσθαι, τὸν Ἄμμωνα δὲ τῷ λόγῳ ἐπικερτομοῦντες. Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος (ἦν γὰρ δὴ ὀξύτερός τε ἐν τῷ τότε

sed potius in se recipit : terram vero ipse non irrigat. (5) At Euphrates altus fluit, et passim suis aquis terræ quam alluit altitudinem exæquat, multique ex eo alvei derivantur : alii quidem perennes, ex quibus utriusque ripæ accolæ aquam petunt, alii certo tempore fiunt, quum aquæ ad irrigandam terram inopia premuntur; raro enim iis in locis imbres e cælo cadunt : quo fit ut in aquam non omnino magnam et vadosam alioqui Euphrates desinat.

6. Alexander circumvectus mari, quidquid spatii inter Eulæum amnem et Tigrim Persici sinus littus continet, per Tigrim ad castra navigavit, ubi Hephæstion cum omnibus copiis consederat. Inde rursus Opim, urbem ad Tigrim sitam profectus est, (7) atque inter navigandum cataractas omnes tolli amnemque exæquari jubet. Quas quidem cataractas Persæ confecerant, ne quis e mari navali classe in eorum regionem penetraret. Atque ita confectæ erant a Persis, quod rei nauticæ periti non erant, et cataractarum frequentia difficilem admodum per Tigrim navigationem faciebat. Alexander hujusmodi inventa esse dicebat hominum qui armis parum valerent. Neque igitur sibi utilem futuram eam munitionem putavit, quam revera nullius momenti esse ostendit, quum Persarum molitiones parvo negotio deleret.

CAP. VIII.

Opim quum venit, convocatis Macedonibus pronunciauit, se omnes eos qui vel ætate vel membrorum mutilatione inutiles ad pugnam facti essent missos ab exercitu facere, et in domos suas redeundi potestatem dare : qui vero abirent, tantum se largiturum, ut merito iis qui domi desideant, invidiosi sint futuri aliosque Macedonas excitaturi ut libenter eadem pericula ac labores subeant. (2) Atque hæc quidem Alexander animo gratificandi Macedonibus dicebat : ipsi, ita interpretati ac si ab Alexandro despicerentur inutilesque ad res bellicas judicarentur, vehementer ea oratione commoti sunt, qua Alexander usus fuerat, postquam per totam hanc expeditionem aliæ indignationis causæ accesserunt, quod jam sæpenumero eos offenderat Persica vestis eodem pertinens, et ornatus Macedonicus barbaris adolescentibus, quos Posteris suos vocabat, concessus, deinde peregrini equites amicorum cohortibus accensi et permisti. (3) Non igitur jam amplius silentium tenuerunt, sed omnes militiæ sacramento absolvi petierunt, adjicientes, ut cum patre suo bellum gereret, Ammonem iis verbis sugillantes. Quæ quum audisset Alexander (erat enim jam magis solito ad iram

καὶ ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς θεραπείας οὐκέτι ὡς πάλαι ἐπιεικῆς ἐς τοὺς Μακεδόνας), καταπηδήσας σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἡγεμόσιν ἀπὸ τοῦ βήματος ξυλλαβεῖν τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ταραξάντων τὸ πλῆθος κελεύει, αὐτὸς τῇ χειρὶ ἐπιδεικνύων τοῖς ὑπασπισταῖς οὐστίνας γρῆ συλλαμβάνειν· καὶ ἐγένοντο οὗτοι ἐς τρεῖς καὶ ὀκτα. Τούτους μὲν δὴ ἀπάγειν κελεύει τὴν ἐπὶ θανάτῳ. Ὡς δὲ κατεσιώπησαν οἱ ἄλλοι ἐκπλαγέντες, ἀναβάς αὐθις ἐπὶ τὸ βῆμα ἔλεξεν ὧδε.

ΚΕΦ. Θ'.

10 « Οὐχ ὑπὲρ τοῦ καταπαῦσαι ὑμῶν τὴν οἴκαδε δρμῆν, ὧ Μακεδόνες, λεχθήσεται μοι ὅδε ὁ λόγος, ἕξεστι γὰρ ὑμῖν ἀπιέναι ὅποι βούλεσθε ἐμοῦ γε ἕνεκα, ἀλλ' ὡς γινῶναι ὑμᾶς πρὸς ὁποίους τινὰς ἡμᾶς ὄντας ὁποῖοι τινες αὐτοὶ γενόμενοι ἀπαλλάσσεσθε. (2) Καὶ πρῶτά γε
15 ἀπὸ Φιλίππου τοῦ πατρὸς, ἧπερ καὶ εἰκός, τοῦ λόγου ἄρξομαι. Φίλιππος γὰρ παραλαβὼν ὑμᾶς πλανήτας καὶ ἀπόρους, ἐν διφθέραις τοὺς πολλοὺς νέμοντας ἀνὰ τὰ ὄρη πρόβατα ὀλίγα καὶ ὑπὲρ τούτων κακῶς μαχο-
20 θραξί, χλαμύδας μὲν ὑμῖν ἀντὶ τῶν διφθερῶν φορεῖν ἔδωκε, κατήγαγε δὲ ἐκ τῶν ὄρων ἐς τὰ πεδία, ἀξιομά-
χους καταστήσας τοῖς προσχώροις τῶν βαρβάρων, ὡς μὴ χωρίων ἔτι ὀχυρότητι πιστεύοντας μᾶλλον ἢ τῇ οἰκείᾳ ἀρετῇ σώζεσθαι· πόλεόν τε οἰκήτορας ἀπέφηνε
25 καὶ νόμοις καὶ ἔθεσι χρηστοῖς ἐκόσμησεν. (3) Αὐτῶν δὲ ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ὑφ' ὧν πρόσθεν ἤγεσθε καὶ ἐφέρεσθε αὐτοὶ τε καὶ τὰ ὑμέτερα, ἡγεμόνας κατέστη-
σεν ἐκ δούλων καὶ ὑπηκόων, καὶ τῆς Θράκης τὰ πολλὰ τῇ Μακεδονίᾳ προσέθηκε, καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ χω-
30 ρίων τὰ ἐπικαιρότατα καταλαβόμενος τὴν ἐμπορίαν τῇ γῶρᾳ ἀνεπέτασε, καὶ τῶν μετάλλων τὴν ἐργασίαν ἀδεῆ παρέσχε· (4) Θεσσαλῶν δὲ ἄρχοντας, οὓς πάλαι ἔτεθνήκετε τῷ δέει, ἀπέφηνε, καὶ τὸ Φωκίων ἔθνος ταπεινώσας τὴν ἐς τὴν Ἑλλάδα πάροδον πλατεῖαν
35 καὶ εὐπορον ἀντὶ στενῆς τε καὶ ἀπόρου ὑμῖν ἐποίησεν· Ἀθηναίους τε καὶ Θηβαίους, ἐφεδρεύοντας αἰεὶ τῇ Μα-
κεδονίᾳ, ἐς τοσόνδε ἐταπείνωσεν, ἥδη ταῦτά γε καὶ ἡμῶν αὐτῶν ξυμπονούντων, ὡς ἀντὶ τοῦ φόρους τελεῖν Ἀθηναίοις καὶ ὑπακούειν Θηβαίων, παρ' ἡμῶν ἐν τῷ
40 μέρει ἐκείνους τὴν ἀσφάλειάν σφισι πορίζεσθαι. (5) Ἐς Πελοπόννησον δὲ παρελθὼν τὰ ἐκεῖ αὖ ἐκόσμησε· καὶ ἡγεμὼν αὐτοκράτῳ συμπάσης τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀποδειχθεὶς τῆς ἐπὶ τὸν Πέρσῃ στρατείας οὐχ ἑαυτῷ μᾶλλον τι τὴν δόξαν τήνδε ἢ τῷ κοινῷ τῶν Μακεδόνων
45 προσέθηκε.

6. Ταῦτα μὲν τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐς ὑμᾶς ὑπεργμένα, ὡς μὲν αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν σκέψασθαι με-
γάλα, μικρὰ δὲ ὡς γε δὴ πρὸς τὰ ὑμέτερα ξυμβαλεῖν· ὅς παραλαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς χρυσᾶ μὲν καὶ ἀργυρᾶ
50 ἐκπύματα ὀλίγα, τάλαντα δὲ οὐδὲ ἐξήκοντα ἐν τοῖς Θη-

proclivus, atque ob barbaricum comitatum non ita atque olim erga Macedones facilis atque humanus) confestim cum ducibus qui eum circumstabant de tribunali desiliens, praecipuos eorum qui multitudinem ad seditionem concitabant comprehendi jubet, scutatis manu designans quosnam capi vellet : tredecim hi fuere. Quos statim ad supplicium rapi jubet. Quo facto quum reliqui attoniti silentium fecissent, conscenso rursus tribunali, in hunc modum disseruit.

CAP. IX.

« Non sum facturus verba, Macedones, ut vos ab ista domum redeundi cupiditate demoveam, siquidem per me integrum vobis est quo libuerit abire, sed ut intelligatis, quid ego vobis praestiterim, et qualem vos mihi vicem rependentes discedatis. (2) Ac primum a Philippo patre, ut par est, ordiar. Philippus enim vos incertis sedibus errantes atque inopes, et plerosque sub pellibus degentes exiguosque ovium greges in montibus pascentes ac pro iis parum feliciter adversus Illyrios, Triballos et finitimos Thracas bellum gerentes accipiens, pro pellibus chlamydes gestandas dedit, ex montibus in planitiem deduxit, paresque hostibus ad pugnandum effecit, ut non tam in locorum munitione deinceps, quam in vestra virtute salutem collocaretis : urbes vobis habitandas dedit, optimisque legibus atque institutis ornavit. (3) Idem vobis in eos ipsos barbaros qui vos assiduis populationibus lacossebant, imperium acquisivit, et dominos e servis effecit : magnam Thraciae partem Macedoniae adjecit, oppidisque ad maritimam oram peropportunis in potestatem suam redactis, commerciorum facultatem aperuit, et tutas metallorum fodinas suppeditavit. (4) Thessalos praeterea, quorum metu olim exanimati eratis, vestro imperio subjecit : gente Phocensium afflicta aditum in Graeciam amplum et expeditum pro angusto et difficili vobis patefecit. Athenienses vero et Thebanos, qui vobis insidiabantur, sic affixit, nobis jam una cum eo militantibus, ut quum antea vectigal Atheniensibus penderemus, Thebanis pareremus, jam vice versa utramque illam civitatem in fide ac tutela nostra habeamus. (5) In Peloponnesum etiam ingressus, res illic constituit. Imperator denique totius Graeciae designatus, ut bellum adversus Persas susciperet, gloriam ejus rei non sibi magis quam genti et nomini Macedonum adjecit.

6. Atque haec sunt patris mei erga vos beneficia, magna illa quidem, si cum aliis non comparentur : parva, si cum nostris conferantur. Nam ego patri succedens, aurea quaedam pauca argenteaque pocula nactus in patriis thesauris, talenta vero ne sexaginta quidem : quanquam aere alieno

σαυροῖς, χρεῶν δὲ ὀφειλόμενα ὑπὸ Φιλίππου ἐς πεντα-
 χόσια τάλαντα, δανεισάμενος ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ἄλλα
 ὀκταχόσια ὀρηκθεὶς ἐκ τῆς χώρας τῆς γε οὐδὲ ὑμᾶς
 αὐτοὺς βοσκοῦσης καλῶς εὐθὺς μὲν τοῦ Ἑλλησπόντου
 5 ὑμῖν τὸν πόρον θαλασσοκρατούντων ἐν τῷ τότε Περσῶν
 ἀνεπέτασα· (7) κρατήσας δὲ τῆ ἵππῳ τοὺς σατράπας
 τοῦ Δαρείου τὴν τε Ἰωνίαν πᾶσαν τῆ ὑμετέρᾳ ἀρχῇ
 προσέθηκα καὶ τὴν Αἰολίδα πᾶσαν καὶ Φρύγας ἀμφο-
 τέρους καὶ Λυδοὺς, καὶ Μίλητον εἶλον πολιορκία· τὰ
 10 δὲ ἄλλα πάντα ἐκόντα προσχωρήσαντα λαβὼν ὑμῖν
 καρποῦσθαι ἔδωκα· (8) καὶ τὰ ἐξ Αἰγύπτου καὶ Κυρή-
 νης ἀγαθὰ, ὅσα ἀμαχεὶ ἐκτησάμην, ὑμῖν ἔρχεται· ἢ
 τε κοίλη Συρία καὶ ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ μέση τῶν
 ποταμῶν ὑμέτερον κτῆμά εἰσι· καὶ Βαβυλῶν καὶ
 15 Βάκτρα καὶ Σοῦσα ὑμέτερα· καὶ ὁ Λυδῶν πλοῦτος καὶ
 οἱ Περσῶν θησαυροὶ καὶ τὰ Ἰνδῶν ἀγαθὰ καὶ ἡ ἐξω
 θάλασσα ὑμέτερα· ὑμεῖς σατράπαι, ὑμεῖς στρατηγοί,
 ὑμεῖς ταξιάρχαι. (9) Ὡς ἔμοιγε αὐτῷ τί περίεστιν ἀπὸ
 τούτων τῶν πόνων ὅτι μὴ αὕτη ἡ πορφύρα καὶ τὸ διά-
 20 δημα τοῦτο; κέκτημαι δὲ ἰδίᾳ οὐδέν, οὐδὲ ἔχει τις ἀπο-
 δεῖξαι θησαυροὺς ἐμοὺς ὅτι μὴ ταῦτα ὑμέτερα κτῆματα
 ἢ ὅσα ἔνεκα ὑμῶν φυλάττεται. Ἐπεὶ οὐδὲ ἔστιν ἰδίᾳ
 μοι ἐς ὃ τι φυλάξω αὐτούς, σιτουμένῳ τε τὰ αὐτὰ ὑμῖν
 σιτία καὶ ὑπνον τὸν αὐτὸν αἰρουμένῳ· καίτοι οὐδὲ
 25 σιτία ἐμοὶ δοκῶ τὰ αὐτὰ τοῖς τρυφῶσιν ὑμῶν σιτεῖ-
 σθαι· προαγρυπνῶν δὲ ὑμῶν οἶδα, ὡς καθεύδειν ἔχητε
 ὑμεῖς.

ΚΕΦ. Ι΄.

« Ἀλλὰ ταῦτα γὰρ ὑμῶν πονούντων καὶ ταλαιπωρου-
 μένων ἐκτησάμην αὐτὸς ἀπόνως καὶ ἀταλαιπώρως ἐξη-
 30 γούμενος. Καὶ τίς ὑμῶν πονήσας οἶδεν ἐμοῦ μᾶλλον ἢ
 ἐγὼ ὑπὲρ ἐκείνου; ἄγε δὴ καὶ ὅτω τραύματα ὑμῶν ἐστὶ
 γυμνώσας αὐτὰ ἐπιδειξάτω καὶ ἐγὼ τὰ ἐμὰ ἐπιδείξω ἐν
 μέρει· (2) ὡς ἔμοιγε οὐκ ἔστιν ὃ τι τοῦ σώματος τῶν
 γε δὴ ἔμπροσθεν μερῶν ἄτρωτον ὑπολέλειπται, οὐδὲ
 35 ὄπλον τι ἔστιν ἢ ἐκ χειρὸς ἢ τῶν ἀφιεμένων οὗ γε οὐκ
 ἔχνη ἐν ἑμαυτῷ φέρω· ἀλλὰ καὶ ξίφει ἐκ χειρὸς τέ-
 τρωμαι καὶ τετόξευμαι ἤδη καὶ ἀπὸ μηχανῆς βέβλη-
 μαί καὶ λίθοις πολλαχῇ καὶ ξύλοις παιόμενος ὑπὲρ
 ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας δόξης καὶ τοῦ ὑμετέρου πλοῦτου,
 40 νικῶντας ὑμᾶς ἄγω διὰ πάσης γῆς καὶ θαλάσσης καὶ
 πάντων ποταμῶν καὶ ὄρων καὶ πεδίων πάντων. (3)
 Γάμους τε ὑμῖν τοὺς αὐτοὺς γεγάμηκα καὶ πολλῶν
 ὑμῶν οἱ παῖδες συγγενεῖς ἔσονται τοῖς παισὶ τοῖς ἐμοῖς.
 Ἐτι δὲ ὅτι χρέα ἦν, οὐ πολυπραγμονήσας ἐφ' ὅτω ἐγέ-
 45 νετο, τσαῦτα μὲν μισθοφορούντων, τσαῦτα δὲ ἀρπα-
 ζόντων, ὁπότε ἐκ πολιορκίας ἀρπαγὴ γίγνοιτο, διαλελυ-
 μαί ταῦτα. Στέφανοί τε χρυσοὶ τοῖς πλείστοις ὑμῶν
 εἰσὶ μνημεῖα τῆς τε ἀρετῆς τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἐξ
 ἐμοῦ τιμῆς ἀθάνατα. (4) Ὅστις δὲ δὴ καὶ ἀπέθανεν,
 50 εὐκλεῆς μὲν αὐτῷ ἢ τελευτῇ ἐγένετο, περιφανῆς δὲ ὁ

pressus, quod mihi pater ad quingenta circiter talenta re-
 liquerat, tamen contracto novo ære alieno talentum octin-
 gentorum, ex Macedonia, quæ vos vix alere poterat, castra
 movi: ac protinus fretum Hellesponti vobis patefeci, Per-
 sis, qui tum imperium maris tenebant, superatis: (7) de-
 victis deinde Darii ducibus equestri prælio totam Ioniam,
 Æoliam, utramque Phrygiam, Lydiam quoque imperio
 Macedonum adjeci, Miletum obsidione cepi: ceteras gentes
 et nationes, quæ voluntariam fecerunt deditionem, vobis
 subjeci, stipendiaris que feci. (8) Ægypti Cyrenesque opes,
 quibus potiti sumus sine vi, eæ quoque ad vos accesserunt:
 Cœlesyria, Palæstina, Mesopotamia possessiones vestræ
 sunt: Babylon, Bactra, Susa, in vestra potestate sunt:
 opes Lydorum vestræ sunt, thesauri Persarum, opes Indo-
 rum, vester denique Oceanus est: vos satrapæ, vos duces,
 vos ordinum principes et ductores. (9) Nam mihi ipsi
 ex tot laboribus quid aliud superest quam ista purpura, et
 istud diadema? privatim enim nihil habeo: neque est qui
 meos demonstrare possit thesauros, præter ea quæ vos te-
 netis, vel quæ servantur vestri causa. Quandoquidem
 non habeo ad quid eos reservem in privatum usum, quippe
 qui iisdem utar cibis atque vos, et æque somnum capiam
 atque vos. Quin vilioribus etiam cibis utor quam vos,
 quicumque vivitis deliciosius: ac ante vos vigilare me certo
 scio, ut ipsi nimirum placide quieteque dormiatis.

CAP. X.

« Sed fortasse hæc omnia, vobis labores et pericula sub-
 euntibus, ipse vester imperator laborum et periculorum
 omnium immunis adeptus sum. Et quisnam vestrum ausit
 dicere se plures labores quam me pro ipso subisse? Age
 etiam quicumque vestrum habet vulnera, denudet corpus,
 ostendat cicatrices: ostendam ipse quoque vicissim meas.
 (2) Nam nulla est adversa corporis pars quæ cicatrice ca-
 reat: neque ullum sane teli genus est, quod cominus tra-
 ctetur, vel eminus jaciatur, cujus in meo corpore aliqua
 vestigia non exstent: sed et gladio cominus sauciatus sum,
 et sagittis vulneratus, et catapultis male habitus et lapidi-
 bus et lignis passim pro vobis vestraque gloria et opibus
 appetitus vos duco victores per omnes terras, omniaque
 maria, per flumina, per montes, per loca plana. (3) Nu-
 ptias etiam perinde atque vos celebravi, ut liberi bonæ partis
 vestrum futuri sint cognati meis liberis. Præterea æs alie-
 num, quo quis vestrum premebatur, non curiosius exqui-
 rens qua de re fuerit contractum, ipse dissolvi: quamvis
 et stipendium militare ingens persolverem, et vos ex urbium
 direptione quæstus ingentes faceretis. Adde quod pleros-
 que vestrum coronis aureis donavi, quæ vestræ virtutis et
 honorum quos vobis tribui æterna monumenta futuræ es-
 sent. (4) Quod si cui fortiter pugnantem contigit occumbere,
 is præter mortis honestatem et gloriam quam adeptus est,

τάφος· χαλκαῖ δὲ αἱ εἰκόνες τῶν πλείστων οἴκοι ἐστᾶσιν, οἱ γονεῖς δ' ἔντιμοι εἰσι, λειτουργίας τε ξυμπάσης καὶ εἰσφορᾶς ἀπηλλαγμένοι· οὐ γὰρ τίς γε φεύγων ὑμῶν ἐτελεύτα ἐμοῦ ἄγοντος.

5 5. « Καὶ νῦν τοὺς ἀπολέμους ὑμῶν ζηλωτοὺς τοῖς οἴκοι ἀποπέμψειν ἔμελλον· ἀλλ' ἐπειδὴ πάντες ἀπιέναι βούλεσθε, ἄπιτε πάντες, καὶ ἀπελθόντες οἴκοι ἀπαγγεῖλατε ὅτι τὸν βασιλέα ὑμῶν Ἀλέξανδρον, νικῶντα μὲν Πέρσας καὶ Μήδους καὶ Βακτρίους καὶ Σάκας, 10 (6) καταστρεψάμενον δὲ Οὐξίους τε καὶ Ἀραχώτους καὶ Δράγγας, κεκτημένον δὲ καὶ Παρθυαίους καὶ Χωρασμίους καὶ Ὑρκανίους ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Κασπίαν, ὑπερβάντα δὲ τὸν Καύκασον ὑπὲρ τὰς Κασπίας πύλας, καὶ περάσαντα Ὡξὸν τε ποταμὸν καὶ Γάναϊν, 15 ἔτι δὲ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, οὐδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Διονύσῳ περαθέντα, καὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ τὸν Ἀκισίνην καὶ τὸν Ὑδραώτην, (7) καὶ τὸν Ὑφασιν διαπεράσαντα ἄν, εἰ μὴ ὑμεῖς ἀπωκνήσατε, καὶ εἰς τὴν μεγάλην θάλασσαν κατ' ἀμφοτέρα τοῦ Ἰνδοῦ τὰ στόματα ἐμβαλόντα, καὶ διὰ τῆς Γαδρωσίας τῆς ἐρήμου 20 ἐλθόντα, ἧ οὐδεὶς πω πρόσθεν ξὺν στρατιᾷ ἦλθε, καὶ Καρμανίαν ἐν παρόδῳ προσκτησάμενον καὶ τὴν Ὀρειτῶν γῆν, περιπεπλευκότος δὲ ἤδη αὐτῷ τοῦ ναυτικῶ τὴν ἀπ' Ἰνδῶν γῆς εἰς Πέρσας θάλασσαν, ὡς εἰς Σούσα 25 ἐπανηγάγετε, ἀπολιπόντες οἴχεσθε, παραδόντες φυλάσσειν τοῖς νενικημένοις βαρβάροις. Ταῦτα ὑμῖν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἴσως εὐκλεᾶ καὶ πρὸς θεῶν ὅσια δῆπου ἔσται ἀπαγγελθέντα. Ἄπιτε.»

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ταῦτα εἰπὼν κατεπήδησέ τε ἀπὸ τοῦ βήματος ὀξέως 30 καὶ ἐς τὰ βασιλεία παρελθὼν οὔτε ἐθεράπευσε τὸ σῶμα οὔτε τῷ ὄφθῃ τῶν ἐταίρων· ἀλλ' οὐδὲ ἐς τὴν ὑστεραίαν ὄφθη. Τῇ τρίτῃ δὲ καλέσας εἴσω τῶν Περσῶν τοὺς ἐπιλέκτους, τάς τε ἡγεμονίας αὐτοῖς τῶν τάξεων διένειμε καὶ ὄσους συγγενεῖς ἀπέφηνε, τούτοις δὲ νόμιμον ἐποίησε φιλεῖν αὐτὸν μόνοις. (2) Οἱ δὲ Μακεδόνες ἐν τε 35 τῷ παραυτίκα ἀκούσαντες τῶν λόγων ἐκπεπληγμένοι σιγῇ ἔμενον αὐτοῦ πρὸς τῷ βήματι, οὐδέ τις ἠκολούθησε τῷ βασιλεῖ ἀπαλλαττομένῳ ὅτι μὴ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἐταῖροί τε καὶ οἱ σωματοφύλακες· οἱ δὲ πολλοὶ οὔτε μένοντες ὅ τι πράττουσιν ἢ λέγουσιν εἶχον, οὔτε ἀπαλλάσσεσθαι ἤθελον. (3) Ὡς δὲ τὰ Περσῶν τε καὶ Μήδων αὐτοῖς ἐξηγγέλλετο, αἶ τε ἡγεμονίαι Πέρσαις διδόμεναι καὶ ἡ στρατιὰ ἢ βαρβαρική ἐς λόχους τε καταλεγομένη καὶ τὰ Μακεδονικὰ ὀνόματα ἄγημά τι Περσικὸν καλούμε- 45 νον, καὶ πεζέταιροι Πέρσαι καὶ πεζέταιροι ἄλλοι καὶ ἀργυρασπίδων τάξις Περσική καὶ ἡ τῶν ἐταίρων ἵππος, καὶ ταύτης ἄλλο ἄγημα βασιλικόν, οὐκέτι καρτεροὶ σφῶν ἦσαν. (4) ἀλλὰ ξυνοραμόντες ὡς πρὸς τὰ βασιλεία τὰ μὲν ὅπλα αὐτοῦ πρὸ τῶν θυρῶν ἐρρίπτουν, ἰκε- 50 τηρίας ταύτας τῷ βασιλεῖ· αὐτοὶ δ' ἐβῶον πρὸ τῶν

monumento insigni decoratus est. Plerisque domi aeneae statuæ sunt erectæ : parentibus eorum honores tributis sunt et immunitas a publicis muneribus atque tributis concessa. Nam nemo adhuc vestrum sub meis auspiciis fugiens cecidit.

5. Jamque mecum constitueram domum remittere quicunque vestrum militiae oneribus sustinendis pares non sunt, honoribus et præmiis ita decoratos ut sui cives eos fortunatos et beatos essent existimaturi. Sed posteaquam idem abundi animus omnibus est, abite omnes, ac domum renuntiate vos regem vestrum Alexandrum, qui Persas, Medos, Bactrianos, Sacas vicit, (6) qui Uxios, Arachotos et Drangas subegit, qui tenet Parthos, Chorasmios, Hyrcanos, ad mare usque Caspium : qui Caucasum montem superavit portasque Caspiae, qui Oxum flumen Tanainque transmisit, Indum etiam a nullo antea nisi a Baccho superatum : qui etiam Hydaspem, Acesinem et Hydraoten transmisit, (7) Hyphasinque trajecisset, ni per vos stetisset, qui eum sequi nolulistis : qui denique in Oceanum per utrumque Indi ostium ingressus, per solitudines et fines Gadrosiorum, quo nemo ante eum cum exercitu venit, iter habuit, et Carmaniam ex itinere atque Oritas subegit : quem, classe jam ejus circumvecta ex finibus Indorum in mare Persicum, victorem Susa reduxistis : eum (inquam) civibus vestris renuntiate vos deseruisse, atque discessisse, et fidei barbarorum qui ab eo sunt devicti, commisisse. Hæc scilicet renuntiata gloriam apud homines, opinionem pietatis apud deos sunt vobis adjunctura. Jam itaque abite.»

CAP. XI.

Hæc loquutus desiliit celeriter de tribunali, regiamque ingressus neque corpus curavit, neque amicorum quenquam eo die admisit; sed ne postridie quidem. Tertio autem die vocatis ad se Persarum principibus ducatus agminum inter eos partitus est, et quotquot cognatos effecerat, iis solis ut deosculari ipsum liceret sanxit. (2) At Macedones regis oratione commoti, attonitis similes apud tribunal ta- oiti consistebant. Neque quisquam regem discedentem comitatus est, præterquam qui circa eum erant amici et custodes corporis. Plerique vero neque manentes quid dicerent, neque quid facerent sciebant : neque discedere volebant. (3) Postquam vero quid de Medis ac Persis statuisset cognoverunt, ducatus nimirum Persis datos esse, barbarosque per varios ordines distributos, et Macedonico nomine Persicum agema vocari, et peditum amicorum agmen ex Persis constitutum, aliosque pedites amicos, argyraspidum etiam agmen Persicum et amicorum equitatum, aliudque agema regium, non amplius sese continere potuerunt : (4) sed concursu ad regiam facto, arma ante januam projecerunt, quæ regi supplicationis loco

θυρῶν ἐστηκότες δεόμενοι παρελθεῖν εἴσω· τοὺς τε αἰτίους τῆς ἐν τῷ τότε ταραχῆς καὶ τοὺς ἄρξαντας τῆς βοῆς ἐκδιδόναι ἐθέλειν· οὐκ οὖν ἀπαλλαγῆσθαι τῶν θυρῶν οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτός, εἰ μὴ τινα οἶκτον σφῶν
 5 ἔξει Ἀλέξανδρος.

5. Ταῦτα ὡς ἀπηγγέλλετο αὐτῷ, ὁ δὲ σπουδῇ ἐξέρχεται, καὶ ἰδὼν τε ταπεινῶς διαχειμένους καὶ ἀκούσας σὺν οἰμωγῇ τῶν πολλῶν βοῶντων, καὶ αὐτῷ προχεῖται δάκρυα. Καὶ ὁ μὲν ἀνήγετο ὡς τι ἐρῶν· οἱ δὲ ἔμεινον λιπαροῦντες. (6) Καὶ τις αὐτῶν καθ' ἡλικίαν τε καὶ ἵππαρχίαν τῆς ἵππου τῆς ἐταιρικῆς οὐκ ἀφανῆς, Καλλίνης ὄνομα, τοιαῦτα εἶπεν· ὦ βασιλεῦ, τὰ λυποῦντά ἐστι Μακεδόνας ὅτι σὺ Περσῶν μὲν τινὰς ἤδη πεποιήσαι σαυτῷ συγγενεῖς, καὶ καλοῦνται Πέρσαι συγγενεῖς Ἀλεξάνδρου καὶ φιλοῦσί σε· Μακεδόνων δὲ οὐπω
 15 τις γέγευται ταύτης τῆς τιμῆς. (7) Ἐνθα δὲ ὑπολαβὼν Ἀλέξανδρος, Ἄλλ' ὑμᾶς γε, ἔφη, ξύμπαντας ἐμαυτῷ τίθειμαι συγγενεῖς καὶ τό γε ἀπὸ τούτου οὕτω καλέσω. Ταῦτα εἰπόντα προσελθὼν ὁ Καλλίνης τε ἐφίλησεν καὶ ὅστις ἄλλος φιλήσαι ἤθελε. Καὶ οὕτω δὴ ἀναλαβόντες τὰ ὄπλα βοῶντές τε καὶ παιανίζοντες ἐς τὸ στρατόπεδον ἀπήεσαν. (8) Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τούτοις θυσίαν τε θύει τοῖς θεοῖς οἷς αὐτῷ νόμος καὶ θοίνην δημοτελῆ ἐποίησε, καθήμενός τε αὐτὸς καὶ πάντων καθημένων ἀμφ' αὐτὸν μὲν Μακεδόνων, ἐν δὲ τῷ ἐφεξῆς
 25 τούτων Περσῶν, ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἄλλην ἀρετὴν πρεσβευόμενοι, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κρατῆρος αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἀρούμενοι ἔσπενδον τὰς αὐτὰς σπονδάς, καταρχομένῳ τῶν τε Ἑλλήνων μάντεων καὶ τῶν Μάγων. (9) Εὐχέτο δὲ τὰ τε ἄλλα ἀγαθὰ καὶ ὁμόνοιαν τε καὶ κοινωνίαν τῆς ἀρχῆς [τοῖς τε] Μακεδόσι καὶ Πέρσαις. Ἕναι δὲ κατέχει λόγος τοὺς μετασχόντας τῆς θοίνης ἐς ἐννακισχιλίους, καὶ τούτους πάντας μίαν τε σπονδὴν σπεῖσαι
 35 καὶ ἐπ' αὐτῇ παιανίσαι.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ἐνθα δὲ ἐθελονταὶ ἤδη αὐτῷ ἀπήεσαν τῶν Μακεδόνων ὅσοι διὰ γῆρας ἢ τινα ἄλλην ξυμφορὰν ἀπόλεμοι ἦσαν· καὶ οὗτοι αὐτῷ ἐγένοντο ἐς τοὺς μυρίους. Τούτοις δὲ τὴν τε μισθοφορὰν οὐ τοῦ ἐξήκοντος ἤδη χρόνου
 40 ἔδωκεν Ἀλέξανδρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐς τὴν ἀπονόστησιν τὴν οἰκαδε ξυμβαίνοντος. (2) Ἐπέδωκε δὲ καὶ τάλαντον ἐκάστῳ ὑπὲρ τὴν μισθοφορὰν· παῖδες δὲ εἰ τῶ ἦσαν ἐκ τῶν Ἀσιανῶν γυναικῶν, παρὰ οἷς καταλιπεῖν ἐκέλευσε μηδὲ στάσιν καταγείν ἐς Μακεδονίαν
 45 ἄλλοφύλους τε καὶ ἐκ τῶν βαρβάρων γυναικῶν παῖδας τοῖς οἴκοι ὑπολειμμένοις παισὶ τε καὶ μητράσιν αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἐπιμελήσεσθαι ὡς ἐκτρέφοιντο Μακεδονικῶς, τὰ τε ἄλλα καὶ ἐς τὰ πολέμια κοσμούμενοι· γενομένους δὲ ἀνδρας ἄξειν αὐτὸς ἐς Μακεδονίαν καὶ
 50 παραδώσειν τοῖς πατράσι. (3) Ταῦτά τε ἀπαλλαττο-

essent. Ipsi pro foribus stantes clamorem tollebant, intronmitti postulantes, auctores tumultus quique clamandi initium fecerant dedituri: neque a janua interdium vel noctu discessuri, nisi Alexander eorum commiseratione tangeretur.

5. Quae ut Alexandro nuntiata sunt, confestim ad eos egreditur, humilesque ac demissos conspicatus, et communi omnium mœrore atque eculatu commotus collacrimatus est. Quumque aliquantum veluti aliquid dicturus constisset, ipsi supplices permanserunt. (6) Tum Callines quidam et ætate et præfectura in amicorum equitatu non obscurus, ita loquutus est: Hoc est, o rex, quod Macedonum animos male habet, quod jam nonnullos Persarum tibi cognatos effecisti, quodque Persæ cognati Alexandri appellantur. Hos te deosculari sinis, Macedonibus ab hujusmodi honore exclusis. (7) Tum Alexander ejus orationem interrumpens, Omnes vos, inquit, cognatos mihi facio, ac deinceps ita vocabo. His dictis Callines progressus eum deosculatus est, alique quibus id cordi fuit. Atque ita receptis armis clamantes et pæana canentes ad castra redierunt. (8) Post hæc Alexander sacrificium diis quibus consueverat fecit, epulumque publicum curavit, ac cumbente ipso pariter, omnibusque circa eum Macedonibus, deinde Persis ac deinceps reliquis gentibus, prout quisque aut dignitate aut virtute bellica illustris esset. Tum ex eodem cratere et rex et qui una accumbebant libarunt, Græcis vatibus et Magis vota nuncupantibus: (9) et Macedonibus Persisque cum alia fausta ac prospera, tum concordiam imperii que societatem precatus est. Novem millia conviviarum huic epulo adfuisse memorant, eosque omnes eandem libationem fecisse, et post hoc pæanem cecinisse.

CAP. XII.

Dehinc Macedones voluntarii ab eo dimissi sunt, qui aut per ætatem aut aliquam membrorum mutilationem inutiles bello erant: decem circiter millia fuere. Quibus quidem non exacti tantum temporis stipendia persolvit, sed etiam temporis in reditionem domum incidentis. (2) Singulis etiam talentum ultra stipendium numeravit. Si quibus autem filii ex Asiaticis mulieribus essent, apud se relinqui jussit, ne seditionem aliquam in Macedonia excitarent barbararum mulierum liberi pueris domi relictis matribusque permisti: Macedonicis eos moribus imbui bellicaque disciplina instrui curaturus: quumque jam viri facti essent, parentibus redditurus. (3) Atque hæc qui-

μένους ἀστάθμητα καὶ ἀτέκμηρτα ἀπηγγέλλετο καὶ ὅπως ἔχει φιλίας τε καὶ πόθου ἐς αὐτοὺς τὸ ἀτρεκέστατον τεκμήριον ἐκεῖνο ποιεῖσθαι ἤξιου, ὅτι τὸν πιστότατόν τε αὐτῶν καὶ ὄντινα ἴσον τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ ἄγει, Κράτερον ζυμπέμπει αὐτοῖς φύλακά τε καὶ ἡγούμενον τοῦ στόλου. Οὕτω δὴ ἀσπασάμενος ζύμπαντας αὐτὸς τε δακρύων καὶ δακρύνοντας ἐκείνους ἀπὸ οὗ ἀπήλλαξε.

(4) Κρατέρῳ δὲ τούτους τε ἄγειν ἐκέλευε καὶ ἀπαγαγόντι Μακεδονίας τε καὶ Θράκης καὶ Θεσσαλιῶν ἐξηγεῖσθαι καὶ τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐλευθερίας. Ἀντίπατρον δὲ διαδόχους τοῖς ἀποπεμπόμενοις ἄγειν Μακεδόνας τῶν ἀκμαζόντων ἐκέλευσεν. Ἔστειλε δὲ καὶ Πολυσπέρχοντα ἑμοῦ τῷ Κρατέρῳ, δεύτερον δὲ ἀπὸ Κρατέρου ἡγεμόνα, ὡς εἶ τι κατὰ τὴν πορείαν Κρατέρῳ ζυμπίπτοι, ὅτι καὶ μαλακῶς τὸ σῶμα ἔχοντα ἀπέπεμπεν αὐτόν, μὴ πολῆσαι στρατηγὸν τοὺς ἰόντας.

5. Λόγος δὲ τις καὶ οὗτος ἐφοῖτα ἀφανῆς παρὰ τοῖς τὰ βασιλικὰ πράγματα, ὅσω ἐπικρύπτεται, τοσῶδε φιλοτιμότερον ἐξηγουμένοις, καὶ τὸ πιστόν ἐς τὸ χεῖρον μᾶλλον, ἢ τὸ εἰκός τε καὶ ἡ αὐτῶν μοχθηρία ἄγει, ἢ πρὸς τὸ ἀληθές ἐκτρέπουσιν, ἐξηττώμενον Ἀλέξανδρον ἤδη τῆς μητρὸς τῶν διαβολῶν τῶν ἐς Ἀντίπατρον, ἀπαλλάξαι ἐθέλειν ἐκ Μακεδονίας Ἀντίπατρον. (6) Καὶ τυχὸν οὐκ ἐς ἀτιμίαν τὴν Ἀντιπάτρου ἢ μετὰπεμψίς αὐτοῦ ἔφε-
25 ρεν, ἀλλ' ὡς μὴ τι ἐκ τῆς διαφορᾶς αὐτοῖς γένοιτο ἄχαρι ἐς ἀλλήλους καὶ οὐδὲ αὐτῶν ἰάσιμον. Ἐπεὶ οὐδὲν ἐπαύοντο Ἀλεξάνδρῳ γράφοντες ὁ μὲν τὴν αὐθάδειάν τε τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ δεύτητα καὶ πολυπραγμοσύνην, ἥκιστα δὲ τῇ Ἀλεξάνδρου μητρὶ εὐσχήμονα, ὥστε καὶ
30 λόγος τις τοιῶσδε ἐφέρετο Ἀλεξάνδρου ἐφ' οἷς ὑπὲρ τῆς μητρὸς αὐτῷ ἐξηγγέλλετο, βαρὺ δὲ τὸ ἐνοίκιον τῶν δέκα μηνῶν εἰσπράττεσθαι αὐτόν τὴν μητέρα. (7) ἢ δέ, ὑπέρογκον εἶναι τῇ τε ἀξιώσει καὶ τῇ ἄλλῃ θεραπείᾳ Ἀντίπατρον οὐδὲ μεμνήσθαι τοῦ καταστήσαντος
35 ἔτι, ἀλλ' αὐτόν γὰρ ἀξιοῦν τὰ πρῶτα φέρεσθαι ἐν τοῖς ἄλλοις Μακεδόσι τε καὶ Ἑλλησι. Καὶ ταῦτα μᾶλλον τι ἰσχύειν παρ' Ἀλεξάνδρῳ ἐφαίνετο, ὅσα ἐς τοῦ Ἀντιπάτρου τὴν διαβολὴν φέροντα ἦν, ὅσα δὲ καὶ φοβερώτερα ἐν βασιλείᾳ ὄντα. Οὐ μέντοι καταφανές γέ τι ἢ
40 ἔργον ἢ λόγος ἐξηγγέλλετο Ἀλεξάνδρου ἐφ' ὅτου ἂν τις συνέθηκεν οὐχ ὡσαύτως εἶναι αὐτῷ πρὸς θυμοῦ Ἀντιπάτρον. * * * * Ἡφαιστίων.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Τούτῳ τῷ λόγῳ ὑπεῖξαντα Ἡφαιστίωνα συναλλαγῆναι Εὐμένει, οὐκ ἐκόντα ἐκόντι. Ἐν ταύτῃ τῇ ὁδῷ
45 καὶ τὸ πεδίον λέγεται ἰδεῖν Ἀλέξανδρον τὸ ἀνειμένον ταῖς ἵπποις ταῖς βασιλικαῖς, αὐτό τε πεδίον Νυσαῖον καλούμενον καὶ αἱ ἵπποι ὅτι Νυσαῖαι κληίζονται λέγει Ἡρόδοτος εἶναι δὲ πάλαι μὲν ἐς πεντεκαίδεκα μυριάδας τῶν ἵππων· τότε δὲ Ἀλέξανδρον οὐ πολὺ πλείονας
50 τῶν πέντε καταλαβεῖν· πρὸς ληστῶν γὰρ διαρπαγῆναι τὰς πολλὰς αὐτῶν.

dem discedentibus incerta inexplorataque promisit : illud vero certissimum amoris benevolentiaequae erga eos suae documentum edere voluit, quod Craterum, quem fidelissimum sibi habebat, et aequae ac caput suum amabat, custodem et ducem itineris eis adjunxit. Ita tandem salutatos omnes, lacrimans lacrimantes etiam ipsos dimisit, Craterumque eos ducere, deinde Macedoniae, Thraciae et Thessaliae ac libertati Graecorum praesesse jubet. Antipatrum vero in eorum qui dimissi essent locum alios Macedones aetate ac viribus florentes adducere jubet. Polysperchontem etiam cum Cratero misit, qui secundus a Cratero dux esset, ne, siquid humani Cratero in itinere accideret, quippe qui quum mitteretur corpore erat parum firmo, ducem itineris desiderarent.

5. Porro obscurus quidam rumor spargebatur ab iis qui regum negotia, quo magis occultantur, eo magis evulgare concupiscunt, fidemque semper in deteriorem partem potius quam in sanioerem scelerate inclinant, Alexandrum jam tum matris suae calumniis quibus Antipatrum onerarat victum, Antipatrum e Macedonia amovere voluisse. (6) Sed fortasse haec Antipatri evocatio nequaquam ad ejus ignominiam spectabat, sed potius ne quid ex illorum dissensione mali oriretur, cui ne ipse quidem mederi posset. Frequentes enim literae ad Alexandrum adferebantur, quibus hic Olympiadis arrogantiam, acerbiteriam curiositatemque incusabat, quae Alexandri matrem farum decerent : adeo ut hujusmodi quid ab Alexandro dictum fuisse narrent, Grave decem mensium habitationis pretium a matre exigi. (7) Olympias vero Antipatrum ut insolentem ex imperio et popularium observantia, neque jam amplius meminisse ejus a quo tantam potestatem accepisset : sed dignum se judicare qui inter Macedones et Graecos primas obtineat. Atqui Alexandri fides magis in eam partem inclinabat quae ad Antipatri calumniam pertinebat, utpote quod regno magis extimescendum erat. Nullum tamen Alexander vel dictum vel factum edidit, e quo quispiam suspicari posset, eum alieniore ab Antipatro animo esse. **** Hephæstio.

CAP. XIII.

Hoc sermone deferitum Hephæstionem non libenter Eumeni, ejus rei cupido, reconciliatum fuisse. In hoc ipso itinere fertur Alexander vidisse campum in quo equae regiae pasci solent, quem quidem campum Herodotus Nysæum, equasque Nysæas vocatas fuisse ait : fuisseque olim in his campis equarum circiter c l millia : tunc vero Alexandrum non multo plures quinquaginta millibus reperisse : plerasque enim a praedonibus furto sublatas.

2. Ἐνταῦθα λέγουσιν ὅτι Ἀτροπάτης ὁ τῆς Μηδίας
 σατράπης γυναῖκας ἑκατὸν αὐτῷ ἔδωκε, ταύτας φάσκων
 εἶναι τῶν Ἀμαζόνων, καὶ ταύτας σκευῆ ἀνδρῶν ἰππέων
 ἐσταλμένας, πλὴν γε δὴ ὅτι πελέκεις ἀντὶ δοράτων ἐφό-
 5 ρουν καὶ ἀντὶ ἀσπίδων πέλτας· οἱ δὲ καὶ τὸν μαστὸν
 λέγουσιν ὅτι μείονα εἶχον τὸν δεξιόν, ὃν δὴ καὶ ἔξω
 εἶχον ἐν ταῖς μάχαις. (3) Ταύτας μὲν δὴ ἀπαλλάξαι
 τῆς στρατιᾶς Ἀλέξανδρον, μὴ τι νεωτερισθεῖν κατ' αὐτάς
 ἐς ὕβριν πρὸς τῶν Μακεδόνων ἢ βαρβάρων· κελεῦσαι
 10 δὲ ἀπαγγεῖλαι πρὸς τὴν βασιλίσσαν σφῶν ὅτι αὐτὸς
 ἤξει πρὸς αὐτὴν παιδοποιησόμενος. Ταῦτα δὲ οὔτε
 Ἀριστόβουλος οὔτε Πτολεμαῖος οὔτε τις ἄλλος ἀνέγρα-
 ψεν ὅστις ἱκανὸς ὑπὲρ τῶν τοιούτων τεκμηριώσαι. (4)
 Οὐδὲ δοκεῖ μοι ἐν τῷ τότε σώζεσθαι τὸ γένος τῶν Ἀ-
 15 μαζόνων, οὐδ' ἔτι πρὸ Ἀλεξάνδρου Ξενοφῶν ἀνεμνήσθη
 αὐτῶν, Φασιανῶν τε μνησθεῖς καὶ Κόλχων καὶ ὅσα
 ἄλλα ἀπὸ Τραπεζοῦντος ὀρμώμενοι ἢ πρὶν ἐς Τραπε-
 ζοῦντα κατελθεῖν οἱ Ἕλληνες ἐπῆλθον ἔθνη βαρβα-
 20 ρικά, ἵνα περ καὶ ταῖς Ἀμαζόσιν ἂν ἐντετυχήκεσαν, εἴπερ
 οὐκ ἔτι ἦσαν Ἀμαζόνες. (5) Μὴ γενέσθαι μὲν γὰρ παν-
 τελῶς τὸ γένος τούτων τῶν γυναικῶν οὐ πιστὸν δο-
 κεῖ ἔμοιγε, πρὸς τοσούτων καὶ τοιούτων ὑμνηθέν. Ὡς
 Ἡρακλέα τε ἐπ' αὐτάς λόγος κατέχει ὅτι ἐστάλη καὶ
 25 τὴν Ἑλλάδα ἐκόμισε, καὶ οἱ ξὺν Θησεῖ Ἀθηναῖοι ὅτι
 ἐπιούσας τὰς γυναῖκας ταύτας τὴν Εὐρώπην πρῶτοι
 μάχῃ νικήσαντες ἀνέστειλαν· καὶ γέγραπται ἢ Ἀθη-
 ναίων καὶ Ἀμαζόνων μάχῃ πρὸς Κίμωνος οὐ μείον
 ἢ περ ἢ Ἀθηναίων καὶ Περσῶν. (6) Καὶ Ἡροδότῳ
 30 πολλάκις περὶ τῶν γυναικῶν τούτων πεποιήται, καὶ
 ὅσοι Ἀθηναίων τοὺς ἐν πολέμῳ τελευτήσαντας λόγῳ
 ἐκόσμησαν, καὶ τοῦ πρὸς Ἀμαζόνας ἔργου Ἀθηναίων
 ἐν τοῖς μάλιστα μνήμην ἐποιήσαντο. Εἰ δὲ ἰππικὰς δὴ
 35 τινὰς γυναῖκας Ἀτροπάτης ἔδειξεν Ἀλεξάνδρῳ, βαρβά-
 ρους τινὰς ἄλλας γυναῖκας ἰππεύειν ἠσκημένας δοκῶ
 ὅτι ἔδειξεν ἐς τὸν λεγόμενον δὴ τῶν Ἀμαζόνων κόσμον
 ἐσταλμένας.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ἐν Ἐκβατάνοις δὲ θυσίαν τε ἔθυσεν Ἀλέξανδρος,
 ὥσπερ αὐτῷ ἐπὶ ξυμφοραῖς ἀγαθαῖς νόμος καὶ ἀγῶνα
 40 ἐπετέλει γυμνικόν τε καὶ μουσικόν, καὶ πότοι αὐτῷ
 ἐγίνοντο παρὰ τοῖς ἐταίροις. Καὶ ἐν τούτῳ Ἡφαιστίων
 ἔκαμε τὸ σῶμα· ἐβδόμη τε ἡμέρα ἤδη ἦν αὐτῷ τῆς νό-
 σου καὶ λέγουσι τὸ μὲν στάδιον πλήρες εἶναι· παίδων
 γὰρ ἀγῶν ἦν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γυμνικός· ἐπεὶ δὲ ἐξηγ-
 45 γέλλετο Ἀλεξάνδρῳ ὅτι κακῶς ἔχει Ἡφαιστίων, ὁ δὲ
 παρ' αὐτὸν ἔλθων σπουδῆ οὐκέτι ζῶντα κατέλαθεν.

2. Ἐνθα δὴ καὶ ἄλλοι ἄλλα ἀνέγραψαν ὑπὲρ τοῦ πέν-
 θους τοῦ Ἀλεξάνδρου· μέγα μὲν γενέσθαι αὐτῷ τὸ πένθος,
 πάντες τοῦτο ἀνέγραψαν, τὰ δὲ πραχθέντα ἐπ' αὐτῷ ἄλ-
 50 λοι ἄλλα, ὡς ἕκαστος ἢ εὐνοίας πρὸς Ἡφαιστίωνα ἢ

2. *Eo loci Atropates Mediæ satrapa centum ei mulieres de-*
dit, quas Amazones esse dicebat, habitu virorum equitum or-
natas, præterquam quod secures pro lanceis gestabant, et
peltas pro scutis. Sunt qui dicant eas etiam dextrasmam-
mas minores habuisse, easque in præliis exseruisse. (3)
Has Alexander ab exercitu remisit, nequid a Macedonibus
aut barbaris probri paterentur. Jussit autem ut reginæ
nuntiarent, se ad eam generandæ prolis causa profecturum.
Verum hæc neque Aristobulus neque alius quispiam fide
dignus auctor tradidit. (4) Mihi vero non videtur Amazo-
num gens ea tempestate superfuisse, nec ante Alexandri
tempora Xenophon earum meminit, qui tamen et Colcho-
rum et Phasiorum mentionem fecit, cæterarumque barba-
rarum gentium, quas Græci Trapezunte profecti, aut etiam
priusquam Trapezunta venirent, percurrerunt, quibus in
locis etiam in Amazones incidissent, siqua adhuc iis tem-
poribus earum soboles exstitisset. (5) Neque enim mihi
credibile videtur, hoc mulierum genus nunquam exstitisse:
quum sint a tam multis et claris autoribus celebratæ.
Quandoquidem et Herculem in eas missum fuisse fama est
atque Hippolytes reginæ balteum in Græciam reportasse,
et Athenienses primo Theseo duce has mulieres Europam
invadentes prælio superatas repulisse. Picta etiam
est a Cimone Atheniensium cum Amazonibus pugna, non
minus accurate quam Atheniensium et Persarum. (6)
Præterea et Herodotus frequenter harum mulierum men-
tionem facit, et quotquot Athenienses scriptores eos qui in
bello mortui sunt scriptis ornarunt, bellum ab Athenien-
sibus adversus Amazonas gestum in primis celebrarunt.
Si vero equestres quasdam mulieres Atropates Alexandro
exhibuit, aliud quoddam barbararum mulierum genus
fuisse crediderim, quæ equitandi peritæ, et eo quem dixi-
mus Amazonum more armatæ fuerint.

CAP. XIV.

Ecbatanis Alexander, ut in felici successu rerum ei mo-
 ris erat, sacrificium fecit, ludosque gymnicos et musicos
 edidit, conviviaque cum amicis curavit. Inter hæc Hephæ-
 stion in morbum incidit: eratque is dies ab initio morbi se-
 ptimus. Atque Alexander quidem statim ac nuntiatum es-
 set pessime jam habere Hephæstionem, stadio (habeban-
 tur enim eo die a pueris certamina gymnica) excessisse
 dicitur. quumque magna celeritate ad eum se contulisset,
 jamjam mortuum reperit.

2. Hic alii alia de Alexandri luctu scripserunt: omnes
 tamen in eo consentiunt, incredibili eum mœrore affectum
 fuisse. Quibus autem rebus dolorem suum testatus sit, alii
 aliter narrant, prout cujusque animus aut benevolentia aut

φρόνου εἶχεν ἢ καὶ πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρον. (3) Ὡς οἱ τὰ ἀτάσθαλα ἀναγράφοντες οἱ μὲν ἐς κόσμον φέρειν μοι δοκοῦσιν οἰηθῆναι Ἀλεξάνδρῳ ὅσα ὑπεραλγῆσας ἔδρασεν ἢ εἶπεν ἐπὶ τῷ πάντων δὴ ἀνθρώπων φιλτάτῳ· οἱ δὲ ἐς αἰσχύνην μᾶλλον τι ὡς οὐ πρόποντα οὔτ' οὖν βασιλεῖ οὔτε Ἀλεξάνδρῳ, οἱ μὲν, τὸ πολὺ μέρος τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐβρίμμενον ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἐταίρου ὀδύρεσθαι οὐδ' ἐθέλειν ἀπαλλαγῆναι, πρὶν γε δὴ πρὸς βίαν ἀπηνέχθη πρὸς τῶν ἐταίρων· (4) οἱ δὲ, τὴν τε ἡμέραν ὅλην καὶ τὴν νύκτα ὅλην ἐβρίθθαι ἐπὶ τῷ σώματι· οἱ δὲ καί, τὸν ἱατρὸν Γλαυκίαν ὅτι ἐκρέμασε, καὶ τοῦτον ὡς ἐπὶ φαρμάκῳ κακῶς δοθέντι, οἱ δὲ, ὅτι οἴνου περιεῖδεν ἐμπλησθέντα θεωρῶν αὐτός· καὶ κείρασθαι Ἀλέξανδρον ἐπὶ τῷ νεκρῷ τὴν κόμην, τὰ τε ἄλλα οὐκ ἀπεικότα τίθεμαι καὶ κατὰ ζῆλον τὸν Ἀχιλλέως, πρὸς ὄντινα ἐκ παιδὸς φιλοτιμία ἦν αὐτῷ· (5) οἱ δὲ καί, τὸ ἄρμα ἐφ' ὅτῳ τὸ σῶμα ἐφέρετο αὐτὸς ἔστιν ὅτε ἠνιόχει, τοῦτο οὐδαμῆ πιστὸν ἔμοιγε λέγοντες· ἄλλοι δὲ, ὅτι καὶ τοῦ Ἀσκληπιῦ τὸ ἔδος ἐν Ἐκβατάνοις κατασκάψαι ἐκέλευσε, βαρβαρικὸν τοῦτό γε, καὶ οὐδαμῆ Ἀλεξάνδρῳ πρόσφορον, ἀλλὰ τῇ Ξέρξου μᾶλλον τι ἀτασθαλίᾳ τῇ ἐς τὸ θεῖον καὶ ταῖς πέδαις ἃς λέγουσιν ἐς τὸν Ἑλλησπόντον χαθεῖναι Ξέρξην, τιμωρούμενον δῆθεν τὸν Ἑλλησπόντον· (6) Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο οὐ πάντῃ ἔξω τοῦ εἰκότος ἀναγεγράφθαι μοι δοκεῖ, ὡς ἐπὶ Βαβυλῶνος ἦει Ἀλέξανδρος, ἐντυχεῖν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πολλὰς πρεσβείας ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, εἶναι δὲ δὴ ἐν τούτοις καὶ Ἐπιδαυρίων πρέσβεις· καὶ τούτους ὧν τε ἐδέοντο ἐξ Ἀλεξάνδρου τυχεῖν καὶ ἀνάθημα δοῦναι αὐτοῖς Ἀλέξανδρον κομίζειν τῷ Ἀσκληπιῷ, ἐπειπόντα ὅτι Καίπερ οὐκ ἐπιεικῶς κέχρηται μοι δ' Ἀσκληπιός, οὐ σώσας μοι τὸν ἐταῖρον ὄντινα ἴσον τῇ ἐμαυτοῦ κεφαλῇ ἦγον· (7) Ἐναγίζεω τε ὅτι αἰεὶ ὡς ἡρώϊ ἐκέλευεν Ἡφαιστίῳ, τοῦτο μὲν πρὸς τῶν πλείστων ἀναγέγραπται· οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι καὶ εἰς Ἀμμωνος ἔπεμψεν ἐρησομένους τὸν θεὸν εἰ καὶ ὡς θεῶν ὕειν συγχωρεῖ Ἡφαιστίῳ· τὸν δὲ οὐ συγχωρῆσαι.

8. Ἐκεῖνα δὲ πρὸς πάντων συμφωνούμενα, ἐς τρίτην ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἡφαιστίνως ἡμέραν μῆτε σίτου γεύσασθαι Ἀλέξανδρον μῆτε τινὰ θεραπείαν ἄλλην θεραπεῦσαι τὸ σῶμα, ἀλλὰ κεῖσθαι γὰρ ἢ ὀδυρόμενον ἢ πενθικῶς σιγῶντα· καὶ πυρὰν κελεῦσαι αὐτῷ ἐτοιμάζεσθαι ἐν Βαβυλῶνι ἀπὸ ταλάντων μυρίων, οἱ δὲ καὶ πλείονων ἀνέγραψαν· (9) καὶ ὅτι πένθος ποιεῖσθαι περιηγγέλη κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν τὴν βάρβαρον· καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν ἐταίρων τῶν Ἀλεξάνδρου ἐς θεραπείαν τὴν ἐκεῖνου σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὄπλα Ἡφαιστίῳ ἀνέθεσαν ἀποθανόντι· πρῶτον δὲ Εὐμένη ἄρξαι τοῦ σοφίσματος, ὄντινα ὀλίγῳ πρόσθεν ἔφαμεν ὅτι διηνήχθη πρὸς Ἡφαιστίωνα· καὶ τοῦτο δὲ δρᾶσαι, τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὡς μὴ ἐφήδεσθαι δοκοῖν τελευτήσαντι Ἡφαιστίῳ· (10) Οὐχ οὐδὲ ἄλλον τινὰ ἔταξεν ἀντὶ Ἡφαιστίνως χιλιάρχον ἐπὶ τῇ ἵππῳ τῇ ἐταιρικῇ Ἀλεξάνδρος, ὡς μὴ ἀπόλοιτο τὸ ὄνομα τοῦ Ἡφαιστίνως ἐκ

invidia erga Hephæstionem, aut erga Alexandrum ipsum occupatus erat : (3) quorum qui indecentiora scripserunt, alii videntur mihi censuisse ad Alexandri laudem referenda esse. quæcunque ex ingenti mœrore ob amici, quem præ reliquis mortalibus carum habebat, mortem vel dixerit vel fecerit : alii potius vitio vertebant immoderatum luctum tanquam et regi et Alexandro parum decorum. Alii Alexandrum magna diei parte ejulantem super amici corpus procubuisse narrant, neque recedere voluisse, donec ab amicis avelletur : (4) alii diem integrum noctemque integram corpori exanimi incubuisse aiunt : alii Glauciam medicum ob potionem non recte datam in crucem tolli jussisse ; alii quod quum eum immoderatus bibisset, curam ejus omisisset. Præcidisse autem Alexandrum in mortui honorem comam, cum ob alias causas non incredibile judico, tum propter studium Achillis, quem a puero æmulabatur. (5) Alii currus quo corpus Hephæstionis vehebatur ipsummet rectorem aurigamque fuisse : quod quidem mihi nequaquam verisimile videtur : alii eum Ecbanis ædem Æsculapio sacræ subverti jussisse. Sed et hoc barbarum est, neque Alexandro ulla ratione conveniens : sed Xerxis potius in deos impietate dignum, et compedibus quas illum in Hellespontum vindictæ causa demisisse ferunt.

(6) Cæterum hoc non dissentaneum vero judicaverim, quod a nonnullis memoriæ traditum est : eunti versus Babylonem Alexandro multas Græcorum legationes in itinere obviam venisse, inter quos etiam Epidauriorum legati erant. Quibus quum postulata concessisset, donarium dedisse quod Æsculapio suffigerent, his verbis adjectis : « Quamquam Æsculapius parum mihi æquus fuit, qui amicum, quem ego tanquam caput meum amabam, non servavit. » (7) Hephæstioni etiam semper ut heroi parentari jussisse a plerisque scriptum est. Alii addunt misisse illum ad Ammonis templum qui deum consulerent, an Hephæstioni ut deo sacrificari permetteret. Idque Jovem negasse.

8. In his vero scriptores omnes inter se conveniunt, Alexandrum totum triduum ab Hephæstionis obitu neque cibum degustasse, neque ullam aliam corporis curam tenuisse, sed aut lamentantem, aut tacite dolorem prementem jacuisse, mandasseque illi rogum parari Babylone x. m talentum : alii plura adscribunt. (9) Eumque per universam barbarorum regionem publicum luctum indixisse ; ad hæc multos ex amicis Alexandri ad levandum dolorem et se et arma Hephæstioni devovisse : ac primum quidem omnium Eumenem illius consilii auctorem fuisse, quem paulo ante simultatem cum Hephæstione gessisse diximus. Is id officii mortuo præstabat, ne Alexander illum lætitiā ex Hephæstionis obitu percepisse suspicaretur. (10) Præter hæc Alexander neminem chiliarcham in Hephæstionis locum, qui equitatu amicorum præesset, suffecit, ne Hephæstionis nomen ex agmine interiret, sed Hephæstionis chiliarchiam vocari vo-

τῆς τάξεως· ἀλλὰ Ἡφαιστίωνός τε ἡ χιλιαρχία ἐκα-
 λείτο καὶ τὸ σημεῖον αὐτῆς ἠγεῖτο ἐξ Ἡφαιστίωνος
 πεπονημένον. Ἀγωνά τε ἐπενόει ποιῆσαι γυμνικόν τε
 καὶ μουσικὸν πλήθει τε τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τῇ εἰς
 5 αὐτὸν χορηγία πολὺ τι τῶν ἄλλων τῶν πρόσθεν ἀριδη-
 λότερον· τρισχιλίους γὰρ ἀγωνιστὰς τοὺς ξύμπαντας
 παρεσκεύασε. Καὶ οὗτοι ὀλίγον ὕστερον ἐπ' Ἀλεξάν-
 δρου τῷ τάφῳ λέγουσιν ὅτι ἠγωνίσαντο.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Χρόνος τε ἦν συχνὸς τῷ πένθει καὶ αὐτός τε αὐτὸν
 10 ἤδη μετεκάλει ἀπ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἐταῖροι μᾶλλον τι ἐν τῷ
 τοιῷδε ἤνυτον. Ἐνθα δὴ ἐξέλασιν ποιεῖται ἐπὶ Κοσ-
 σαίους, ἔθνος πολεμικόν, ὄμορον τῷ Οὐξίῳν. (2) Εἰσὶ
 δὲ ὄρειοι οἱ Κοσσαῖοι καὶ χωρία ὄχυρά κατὰ κόμης νέ-
 μονται, καὶ ὁπότε προσάγοι δύνამις ἐς τὰ ἄκρα τῶν
 15 ὄρων, ἀποχωροῦντες ἀθρόοι ἢ ὅπως ἂν προχωρῇ ἐκά-
 στοῖς οὕτω διαφεύγουσιν, ἐς ἀπορίαν βάλλοντες τοὺς ζῦν
 δυνάμει σφίσιν ἐπιχειροῦντας· ἀπελθόντων δὲ αὐθις εἰς
 τὸ ληστεύειν τρεπόμενοι ἀπὸ τούτου τὸν βίον ποιοῦν-
 ται. (3) Ἀλεξάνδρος δὲ ἐξεῖλεν αὐτῶν τὸ ἔθνος, καί-
 20 περ χειμῶνος στρατεύσας. Ἄλλ' οὔτε χειμῶν ἐγένετο
 ἐμποδῶν αὐτῷ οὔτε αἱ δυσχωρία, οὔτε αὐτῷ οὔτε Πτο-
 λεμαίῳ τῷ Λάγῳ, ὃς μέρος τῆς στρατιᾶς ἐπ' αὐτοῦς
 ἤγεν. Οὕτως οὐδὲν ἄπορον Ἀλεξάνδρῳ τῶν πολεμικῶν
 ἦν ἐς ὃ τι ὀρμήσειε.
 25 4. Κατιόντι δὲ αὐτῷ εἰς Βαβυλῶνα Λιθύων τε πρε-
 σβεῖαι ἐνετύγχανον ἐπαινούτων τε καὶ στεφανούντων
 ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ τῆς Ἀσίας, καὶ ἐξ Ἰταλίας Βρέττιοί τε
 καὶ Λευκανοὶ καὶ Τυρρῆνοὶ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπρέσβευον.
 Καὶ Καρχηδονίους τότε πρεσβεῦσαι λέγεται καὶ ἀπὸ
 30 Αἰθιοπῶν πρέσβεις ἔλθειν καὶ Σκυθῶν τῶν ἐκ τῆς Εὐ-
 ρώπης, καὶ Κελτοὺς καὶ Ἰθῆρας, ὑπὲρ φιλίας δεησο-
 μένους· ὧν τὰ τε ὀνόματα καὶ τὰς σκευὰς τότε πρῶτον
 ὄφθῆναι πρὸς Ἑλλήνων τε καὶ Μακεδόνων. (5) Τοὺς
 δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν εἰς ἀλλήλους διαφορῶν λέγουσιν ὅτι
 35 Ἀλεξάνδρῳ διακρίναι ἐπέτρεπον· καὶ τότε μάλιστα
 αὐτὸν τε αὐτῷ Ἀλεξάνδρον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν φα-
 νῆναι γῆς τε ἀπάσης καὶ θαλάσσης κύριον. Ἀριστος
 δὲ καὶ Ἀσκληπιάδης τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου ἀναγραφάν-
 των καὶ Ῥωμαίους λέγουσιν ὅτι ἐπρέσβευσαν· καὶ
 40 ἐντυχόντα ταῖς πρεσβεῖαις Ἀλεξάνδρον ὑπὲρ Ῥωμαίων
 τι τῆς ἐσομένης ἐς τὸ ἔπειτα δυνάμειος μαντεύσα-
 σθαι, τὸν τε κόσμον τῶν ἀνδρῶν ἰδόντα καὶ τὸ φιλό-
 πονόν τε καὶ ἐλευθέριον καὶ περὶ τοῦ πολιτεύματος ἅμα
 διαπυθνανόμενον. (6) Καὶ τοῦτο οὔτε ὡς ἀτρεκέως οὔτε
 45 ὡς ἄπιστον πάντῃ ἀνέγραψα· πλὴν γε δὴ οὔτε τις Ῥω-
 μαίων ὑπὲρ τῆς πρεσβεῖας ταύτης ὡς παρὰ Ἀλεξάν-
 δρον σταλείσης μνήμην ἐποιήσατό τινα, οὐδὲ τῶν τὰ
 Ἀλεξάνδρου γραφάντων οἷσισι μᾶλλον ἐγὼ ξυμφέρο-
 μαι, Πτολεμαῖος δὲ Λάγῳ καὶ Ἀριστόβουλος· οὐδὲ τῷ
 50 Ῥωμαίων πολιτεύματι ἐπεικὸς ἦν, ἐλευθέρῳ δὴ τότε

luit : signumque ei præferri in agmine et prælio quod He-
 phæstion confecerat. Ludos præterea gymnicos et musicos,
 cum certantium multitudine, tum sumptuum præmioi um-
 que magnitudine longe prioribus omnibus illustriores insti-
 tuit. Tria namque certantium millia in id præparaverat,
 quos quidem non multo post ad ipsius tumultum certasse
 ferunt.

CAP. XV.

Et jam multo tempore luctus continuatus erat, ipseque
 se a mærore revocare cœperat, multumque eam ad rem ami-
 corum consolationes juvabant : quum rursus expeditionem
 in Cossæos gentem bellicosam, Uxiis finitimam, suscipit.
 (2) Sunt hi montani populi, oppidaque munita inhabitant :
 ubi se valido aliquo exercitu peti vident in montium cacu-
 mina confertim sese recipiunt, aut qua cuique integrum
 est diffugiunt in loca quæ ab exercitu adiri non possint :
 deinde discedentibus hostibus rursus ad latrocinia conversi,
 vitam hoc pacto tuentur. (3) Alexander nihilominus illos,
 quantumvis hiems esset, sedibus suis eiecit. Cæterum ne-
 que bruma, neque difficultas locorum aut ipsi aut Ptolemæo
 Lagi, qui partem exercitus ducebat, impedimento fuit :
 adeo nihil ejus virtuti bellicæ inaccessum erat.

4. Dehinc Babyloniam petenti Alexandro Afrorum legati
 occurrerunt gratulantes, Asiæ coronam illi deferentes. Ex
 Italia quoque Brutii, Lucani ac Tusci eadem de causa lega-
 tos miserunt. Idem et Carthaginenses fecisse dicuntur : ab
 Æthiopicis quoque venerunt, et a Scythis Europam inco-
 lentibus : a Celtis etiam et Iberis, omnes amicitiam peten-
 tes : quorum nomina ac cultum tum primum Græci et Ma-
 cedones cognoverunt. (5) Nonnullos etiam ut controver-
 sias quæ inter eos incidissent dirimeret, venisse ferunt. Ad
 tum maxime Alexandrum sibi ipsi et iis qui cum eo erant
 universæ terræ ac maris dominum visum esse. Aristus autem
 et Asclepiades, ex iis qui de Alexandri rebus gestis scripse-
 runt, dicunt Romanos etiam legatos misisse : et Alexan-
 drum, audita eorum legatione, jam tum de futura Roma-
 norum potentia aliquid auguratum esse, quum et illorum
 modestiam et diligentiam ac generositatem animadvertisset,
 eorumque mores atque instituta cognovisset. (6) Ceterum
 hoc, ut neque omnino certum, neque prorsus incredibile,
 commemoravi : tametsi nullus Romanarum rerum scriptor
 hujus legationis ad Alexandrum missæ mentionem fecit :
 neque ex iis qui Alexandri res gestas conscripserunt, quos
 quidem eo præcipue sequor, Ptolemæus Lagi et Aristobulus.
 Neque vero Romanæ reipublicæ conveniens videtur, quæ

ἐς τὰ μάλιστα ὄντι, παρὰ βασιλέα ἀλλόφυλον, ἄλλως
 τε καὶ ἐς τοσόνδε ἀπὸ τῆς οἰκείας πρεσβεῦσαι, οὔτε φό-
 βου ἐξαναγκάζοντος οὔτε κατ' ἐλπίδα ὠφελείας, μίσει
 τε, εἴπερ τινὰς ἄλλους, τοῦ τυραννικοῦ γένους τε καὶ
 5 ὀνόματος κατεχομένου.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐκ τούτου δὴ Ἡρακλείδην τὸν Ἀργαίου ἐκπέμπει
 ἐς Ὑρκανίαν ναυπηγούς ἅμα οἱ ἄγοντα, κελεύσας ὕλην
 τεμόντα ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ὑρκανίων ναυπηγεῖσθαι ναῦς
 μακρὰς ἀφράκτους τε καὶ πεφραγμένας ἐς τὸν κόσμον
 10 τὸν Ἑλληνικόν. (2) Πόθος γὰρ εἶχεν αὐτὸν καὶ ταύτην
 ἐκμαθεῖν τὴν θάλασσαν τὴν Κασπίαν τε καὶ Ὑρκανίαν
 καλουμένην ποία τινὶ ξυμβάλλει θάλασση, πότερα τῇ
 τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου ἢ ἀπὸ τῆς ἐώας τῆς κατ' Ἰν-
 δοὺς ἐκπεριερχομένη ἢ μεγάλη θάλασσα ἀναχεῖται εἰς
 15 κόλπον τὸν Ὑρκανίον, καθάπερ οὖν καὶ τὸν Περσικὸν
 ἐξεῦρε, τὴν Ἐρυθρὰν δὴ καλουμένην θάλασσαν, κόλπον
 οὔσαν τῆς μεγάλης θάλασσης. (3) Οὐ γὰρ πω ἐξεύ-
 ρηντο αἱ ἀρχαὶ τῆς Κασπίας θάλασσης, καίτοι ἔθνῶν
 τε αὐτὴν περιοικούντων οὐκ ὀλίγων καὶ ποταμῶν πλοί-
 20 μων ἐμβαλλόντων ἐς αὐτήν· ἐκ Βάκτρων μὲν Ὠξὸς
 ποταμός, μέγιστος τῶν Ἀσιανῶν ποταμῶν, πλήν γε δὴ
 τῶν Ἰνδῶν, ἐξίησιν ἐς ταύτην τὴν θάλασσαν, διὰ Σκυ-
 θῶν δὲ Ἰαξάρτης καὶ τὸν Ἀράξην δὲ τὸν ἐξ Ἀρμενίας
 ῥέοντα ἐς ταύτην ἐσβάλλειν ὁ πλείων λόγος κατέχει. (4)
 25 Μέγιστοι μὲν οὗτοι· πολλοὶ δὲ δὴ καὶ ἄλλοι ἐς τε τούτους
 ἐμβαλλόντες καὶ αὐτοὶ ἐπὶ σφῶν ἐς τὴν θάλασσαν ταύ-
 την ἐξίησιν, οἱ μὲν καὶ γινωσκόμενοι πρὸς τῶν ἀμφ' Ἀλέ-
 ξανδρον ἐπελθόντων τὰ ἔθνη ταῦτα, οἱ δὲ κατὰ τὰ ἐπ'
 30 ἐκεῖνα τοῦ κόλπου, ὡς εἰκός, κατὰ τοὺς Σχύθας τοὺς
 Νομάδας, ὃ δὴ ἄγνωστον πάντη ἐστί.

5. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς τὸν Τίγρητα ποταμὸν ξὺν τῇ
 στρατιᾷ διέβη ἐλαύνων ἐπὶ Βαβυλωνίος, ἐνταῦθα ἐντυγ-
 χάνουσιν αὐτῷ Χαλδαίων οἱ λόγοι, καὶ ἀπαγαγόντες
 ἀπὸ τῶν ἐταίρων ἐδέοντο ἐπισχεῖν τὴν ἐπὶ Βαβυλωνίος
 35 ἔλασιν· λόγιον γὰρ γεγονέναι σφίσι ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ
 Βήλου μὴ πρὸς ἀγαθοῦ οἱ εἶναι τὴν πάροδον τὴν ἐς Βα-
 βυλωνίαν ἐν τῷ τότε. (6) Τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι αὐτοῖς
 λόγον τοῦ Εὐριπίδου τοῦ ποιητοῦ ἔπος, ἔχει δὲ τὸ ἔπος
 Εὐριπίδῃ ὧδε·

40 Μάντις δ' ἄριστος ὅστις εἰκάζει καλῶς.

Σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι, μὴ πρὸς δυ-
 σμας ἀφορῶν αὐτὸς μηδὲ τὴν στρατιάν ταύτην ἐπέχου-
 σαν ἄγων παρελθεῖν, ἀλλὰ ἐκπεριελθὼν πρὸς ἑὸν μᾶλ-
 λον. (7) Γῶν δὲ οὐδὲ τοῦτο εὐμαρὲς διὰ δυσχωρίαν ξυνέδη·
 45 ἀλλὰ ἦγε γὰρ αὐτὸν ταύτην τὸ δαιμόνιον ἢ παρελθόντα
 ἐγρῆν ἤδη τελευτῆσαι. Καί που τυχὸν καὶ ἄμεινον αὐτῷ
 ἦν ἐν ἀκμῇ τῆς τε ἄλλης δόξης καὶ τοῦ πόθου τοῦ παρ'
 ἀνθρώπων ἀπηλλάχθαι, πρὶν τινα ξυμβῆναι αὐτῷ ξυμ-
 φορὰν ἀνθρωπίνην, ἧς ἕνεκα καὶ Σόλωνα Κροίσῳ πα-

liberrima tum temporis erat, ad regem exterum, qui que
 alioqui tam procul domo aberat, legatos misisse, praesertim
 quum neque ulla utilitatis spes eos moveret, quumque,
 si qui alii, odio tyrannicum et genus et nomen prosequeren-
 tur.

CAP. XVI.

Post haec Alexander Heraclidem Argæi filium cum navium
 architectis in Hyrcaniam mittit, qui excisa e montibus Hyr-
 caniae materia naves oblongas conficiat : partim tectas, par-
 tim apertas, Græcarum navium instar. (2) Cupiebat enim
 etiam illud mare, quod Caspium simul et Hyrcanium ap-
 pellatur, cui mari committatur cognoscere : utrum ponto
 Euxino an ab oriente Indicus Oceanus circumductus in
 sinum Hyrcanium refundatur, quemadmodum etiam Per-
 sicum, rubrum mare alii vocant, sinum Oceani esse com-
 pererat. (3) Neque enim adhuc inventa erant Caspii maris
 initia, quamvis multae gentes circum ipsum incolerent,
 multique amnes navigabiles in illud mare ferrentur. Nam ex
 Bactris Oxus maximus Asiae fluminum, Indicis exceptis, in
 Caspium mare fluit : per Scythas Iaxartes. Araxem quo-
 que, qui ab Armeniis fluit, in hoc mare ferri plerique tra-
 dunt : (4) atque hi quidem maximi amnes sunt ; multi vero
 praeterea alii in hos fluvios illabentes et ipsi seorsum in istud
 mare exeunt : partim ab iis qui cum Alexandro gentes illas
 obierunt cogniti, partim ultra sinum, ut verisimile est, in
 Scytharum Nomadum regionibus labentes ; quae quidem
 prorsus incognita sunt.

5. Alexander quum per Tigrim flumen exercitum traje-
 cisset, Babylonem proficiscens Chaldaeos vates obvios ha-
 buit, qui eum ab amicis sevocatum rogarunt ut profectioe
 Babylonica supersederet. Oraculo enim sese Beli dei moni-
 tos, ingressum in Babylonem nequaquam ei tum temporis
 faustum ac felicem fore. (6) Ipse Euripidis versum eis ob-
 jiciebat, qui ita habet :

Qui conjicit bene, augur est is optimus.

Tum illi : Atqui, o rex, ne occidentem versus respicias,
 neque exercitum hac ducens ingrediare, sed potius circum-
 actum agmen in orientem ducito. (7) Sed ob difficultatem
 viae id praestare non potuit : fortuna sive fato eum in viam
 propellente, cujus transitus ipsi exitio futurus erat. Et for-
 tasse satius ei fuit, in summo felicitatis fastigio summoque
 hominum desiderio vitam cum morte commutare, praesquam
 ei calamitas aliqua humano more accideret. Cujus rei causa
 Solonem Croeso suasisse verisimile est ut longae vitae exitum

ραίνεσαι εἰκὸς τέλος ὄραν μακροῦ βίου μηδὲ πρόσθεν
τινὰ ἀνθρώπων ἀποφαίνειν εὐδαίμονα. (8) Ἐπεὶ καὶ
αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἡ Ἡφαιστίωνος τελευτὴ οὐ σμικρὰ
ξυμφορὰ γεγένητο, ἧς καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος προαπελ-
εθεῖν ἂν δοκεῖ μοι ἐθελῆσαι μᾶλλον ἢ ζῶν πειραθῆναι,
οὐ μείον ἢ καὶ Ἀχιλλεῖα δοκῶ ἂν ἐλέσθαι προαποθανεῖν
Πατρόκλου μᾶλλον ἢ τοῦ θανάτου αὐτοῦ τιμωρὸν γε-
νέσθαι.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ἦν δέ τι καὶ ὑποπτον αὐτῷ ἐς τοὺς Χαλδαίους, ὡς
10 οὐ κατὰ μαντείαν τι μᾶλλον ἢ ἐς ὠφέλειαν τὴν αὐτῶν
φέροι αὐτοῖς ἢ κώλυσις τῆς Ἀλεξάνδρου ἐς Βαβυλῶνα ἐν
τῷ τότε ἐλάσεως. Ὁ γὰρ τοῦ Βήλου νεὸς ἐν μέσῃ τῇ
πόλει ἦν τῶν Βαβυλωνίων, μεγέθει τε μέγιστος καὶ ἐκ
πλίνθου ὀπτῆς ἐν ἀσφάλτῳ ἡρμοσμένης. (2) Τοῦτον
15 τὸν νεὸν, ὡσπερ καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ τὰ Βαβυλωνίων,
Ξέρξης κατέσκαψεν, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ὀπίσω ἀπε-
νόστησεν· Ἀλέξανδρος δὲ ἐν νῶ εἶχεν ἀνοικοδομεῖν, οἱ
μὲν λέγουσιν ὅτι ἐπὶ τοῖς θεμελίοις τοῖς πρόσθεν, καὶ
τούτου ἕνεκα τὸν γοῦν ἐκφέρειν ἐκέλευε τοὺς Βαβυλω-
20 νίους· οἱ δὲ, ὅτι καὶ μείζονα ἔτι τοῦ πάλαι ὄντος. (3)
Ἐπεὶ δὲ ἀποστάντος αὐτοῦ μαλθακῶς ἀνθήψαντο τοῦ
ἔργου οἷς ταῦτα ἐπετέτραπτο, ὁ δὲ τῇ στρατιᾷ πάσῃ
ἐπενόει τὸ ἔργον ἐργάσασθαι. εἶναι δὲ τῷ θεῷ τῷ Βήλῳ
πολλὴν μὲν τὴν γῶραν ἀνειμένῃν ἐκ τῶν Ἀσσυρίων
25 βασιλείων, πολὺν δὲ χρυσόν. (4) Καὶ ἀπὸ τοῦ πάλαι
μὲν τὸν νεὸν ἐπισκευάζεσθαι καὶ τὰς θυσίας τῷ θεῷ
θύεσθαι· τότε δὲ τοὺς Χαλδαίους τὰ τοῦ θεοῦ νέμεσθαι,
οὐκ ὄντος ἐς ὃ τι ἀναλωθήσεται τὰ περιγιγνόμενα. Τού-
των δὲ εἵνεκα ὑποπτοὶ Ἀλεξάνδρῳ ἦσαν οὐκ ἐθέλειν πα-
30 ρελθεῖν εἴσω Βαβυλῶνος Ἀλέξανδρον, ὡς μὴ δι' ὀλίγου
τὸν νεὸν ἐπιτελεσθέντα ἀφελέσθαι αὐτοὺς τὰς ἐκ τῶν
χρημάτων ὠφελείας. (5) Ὅμως δὲ τὰ γε τῆς ἐπιστροφῆς
τῆς κατὰ τὴν εἴσοδον τὴν ἐς τὴν πόλιν ἐθελῆσαι αὐτοῖς
πεισθῆναι λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τῇ πρώτῃ μὲν παρὰ
35 τὸν ποταμὸν τὸν Εὐφράτην καταστρατοπεδεῦσαι, ἐς δὲ
τὴν ὑστεραίαν ἐν δεξιᾷ ἔχοντα τὸν ποταμὸν παρ' αὐ-
τὸν πορεύεσθαι, ἐθέλοντα ὑπερβάλλειν τῆς πόλεως τὸ
μέρος τὸ ἐς δυσμὰς τετραμμένον, ὡς ταύτῃ ἐπιστρέ-
ψαντα πρὸς ἑὸν ἄγειν. (6) Ἄλλὰ οὐ γὰρ δυναθῆναι ὑπὸ
40 δυσχωρίας οὕτως ἐλάσαι ξὺν τῇ στρατιᾷ, ὅτι τὰ ἀπὸ
δυσμῶν τῆς πόλεως εἰσιόντι, εἰ ταύτῃ πρὸς ἑὸν ἐπέστρε-
φεν, ἐλώδη τε καὶ τεναγώδη ἦν. Καὶ οὕτω καὶ ἐκόντα
καὶ ἄκοντα ἀπειθῆσαι τῷ θεῷ.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Ἐπεὶ καὶ τοιόνδε τινὰ λόγον Ἀριστόβουλος ἀναγέ-
45 γραφεν· Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀμφιπολίτην τῶν ἐταίρων
τῶν Ἀλεξάνδρου, στρατηγὸν τῆς στρατιᾶς ἦν παρὰ

spectaret, neque prius quemquam mortalium felicem judi-
caret. (8) Quandoquidem et Hephæstionis obitus non exigui
infortunii loco Alexandro accidisse videtur, quem mea sen-
tentia prævenire ipse quam vivus experiri maluisset : non
secus atque Achilli jucundius fuisset Patrocli mortem sua
ipsius morte antevertisse, quam necis ejus ultor relinqui.

CAP. XVII.

Inciderat autem Alexandro suspicio quædam de Chal-
dæis, quod se non tam oraculi quam privatæ ipsorum uti-
lilitatis causa per id tempus ab ingressu Babylonis deterre-
rent. Nam Beli templum in media Babyloniorum urbe situm
erat, magnitudine præclarum, atque ex laterculo coclili,
bitumine interlito, coagmentatum. (2) Quod templum, quem
admodum et cætera Babyloniorum loca sacra Xerxes sub-
verterat, quum ex Græcia reverteretur. Alexander vero
in animo habebat templum instaurare, atque, ut quidam
scribunt; e veteribus fundamentis exædificare : eamque ob
causam rudera exportare Babylonios jusserat : ut vero alii,
augustius quam antea fuerat efficere statuerat. (3) Quum-
que ipso absente segnius quam vellet operi instarent, ipse
cum universo exercitu opus aggredi cogitabat. Erat autem
Belo multum agri ab Assyriis regibus consecratum, multum
etiam aurum : (4) Et ex eo olim quidem templum reficie-
batur et sacrificia deo offerenda comparabantur; tunc vero
quum in nullos usus conferrentur annui reditus, Chaldæis
id omne quod Belo sacrum erat cedebat. Quamobrem sus-
picari cœpit Alexander nolle eos ipsum Babylonem ingredi,
ne parvo temporis spatio exædificato templo ipsi tantis pecu-
niarum commodis privarentur. (5) Aristobulus tamen auctor
est, Alexandrum Chaldæorum consilio de circumagendo
itinere in urbem acquiescere voluisse, ac primo quidem die
ad Euphratem fluvium castra posuisse : postridie vero quum
flumen ei ad dextram esset, juxta ipsum processisse, cupien-
tem prætergredi eam urbis partem quæ occasum spectabat.
ut inde orientem versus se converteret : (6) sed ob diffi-
cultatem locorum ita cum exercitu ingredi non potuisse :
quod nimirum quum ab occidentali urbis parte in orienta-
lem sese convertere vellet, paludosis limosisque locis impe-
diretur : atque ita partim volentem partim nolentem Beli
oraculo non paruisse.

CAP. XVIII.

Porro Aristobulus aliud quippiam hujuscemodi narrat :
Apollodorum Amphipolitam, ex amicis Alexandri, præ-
torem exercitus quem Alexander Mazæo Babyloniorum sa-

Μαζαίῳ τῷ Βαβυλῶνος σατράπῃ ἀπέλιπεν Ἀλέξαν-
 δρος, ἐπειδὴ συνέμιξεν ἐπανιόντι αὐτῷ ἐξ Ἰνδῶν, ὄρωντα
 πικρῶς τιμωρούμενον τοὺς σατράπας ὅσοι ἐπ' ἄλλῃ καὶ
 ἄλλῃ χώρῃ τεταγμένοι ἦσαν, ἐπιστεῖλαι Πειθαγόρα τῷ
 5 ἀδελφῷ, μάντιν γὰρ εἶναι τὸν Πειθαγόραν τῆς ἀπὸ
 σπλάγγων μαντείας, μαντεύσασθαι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ
 τῆς σωτηρίας. (2) Ἀντεπιστεῖλαι δὲ αὐτῷ Πειθαγό-
 ραν πυνθανόμενον τίνα μάλιστα φοβούμενος χρήσασθαι
 ἐθέλοι τῇ μαντείᾳ. Ἐὸν δὲ γράψαι αὐτῷ ὅτι τὸν τε
 10 βασιλέα αὐτὸν καὶ Ἡφαιστίωνα. Θύεσθαι δὲ τὸν Πει-
 θαγόραν πρῶτα μὲν ἐπὶ τῷ Ἡφαιστίῳ· ὡς δὲ
 ἐπὶ τοῦ ἥπατος τοῦ ἱερείου ὁ λοβὸς ἀφανῆς ἦν, οὕτω δὲ
 ἐγγράψαντα καὶ κατασημηνάμενον τὸ γραμματίον
 πέμψαι παρὰ τὸν Ἀπολλόδωρον ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἐκ-
 15 βάτανα, δηλοῦντα μηδὲν τι δεδιέναι Ἡφαιστίωνα· ἔσε-
 σθαι γὰρ αὐτοῖς ὀλίγου χρόνου ἐκποδῶν. (3) Καὶ ταύ-
 τὴν τὴν ἐπιστολὴν λέγει Ἀριστόβουλος κομίσασθαι
 Ἀπολλόδωρον μιᾶ πρόσθεν ἡμέρᾳ ἢ τελευτῆσαι Ἡφαι-
 στίωνα. Αὐτῷ δὲ θύεσθαι τὸν Πειθαγόραν ἐπὶ τῷ
 20 Ἀλεξάνδρῳ καὶ γενέσθαι καὶ ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ ἄλοβον τὸ
 ἦπαρ τοῦ ἱερείου. Καὶ Πειθαγόραν τὰ αὐτὰ καὶ ὑπὲρ
 Ἀλεξάνδρου γράψαι Ἀπολλοδώρῳ. Ἀπολλόδωρον δὲ
 οὐ κατασιωπῆσαι, ἀλλὰ φράσαι γὰρ πρὸς Ἀλέξαν-
 δρον τὰ ἐπεσταλμένα, ὡς εὖνοιαν μᾶλλον τι ἐπιδειξό-
 25 μενον τῷ βασιλεῖ, εἰ φυλάττεσθαι παραίνεσαι μὴ τις
 αὐτῷ κίνδυνος ἐν τῷ τότε ξυμπέσοι. (4) Καὶ Ἀπολλό-
 δωρόν τε λέγει ὅτι Ἀλέξανδρος ἐπήνεσε καὶ τὸν Πειθα-
 γόραν, ἐπειδὴ παρῆλθεν εἰς Βαβυλῶνα, ἤρετο ὅτου γε-
 νομένου αὐτῷ σημείου ταῦτα ἐπέστειλε πρὸς τὸν ἀδελ-
 30 φόν· τὸν δὲ εἰπεῖν ὅτι ἄλοβόν οἱ τὸ ἦπαρ ἐγένετο τοῦ
 ἱερείου· ἐραμένου δὲ ὅ τι νοῦι τὸ σημεῖον μέγα εἰπεῖν
 εἶναι χαλεπὸν. Ἀλέξανδρον δὲ τοσοῦτου δεῆσαι χα-
 λεπῆναι τῷ Πειθαγόρᾳ, ὡς καὶ δι' ἐπιμελείας ἔχειν
 αὐτὸν πλείονος, ὅτι ἀδόλως τὴν ἀλήθειάν οἱ ἔφρασε.
 35 (5) Ταῦτα αὐτὸς Ἀριστόβουλος λέγει παρὰ Πειθαγόρου
 πυθέσθαι· καὶ Περδίκκᾳ δὲ μαντεύσασθαι αὐτὸν λέγει
 καὶ Ἀντιγόνῳ χρόνῳ ὕστερον· καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου
 ἀμφοῖν γενομένου Περδίκχαν τε ἐπὶ Πτολεμαῖον στρα-
 τεύσαντα ἀποθανεῖν καὶ Ἀντίγονον ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς
 40 Σέλευκον καὶ Λυσίμαχον τῇ ἐν Ἰψῷ γενομένη. (6) Καὶ
 μὲν δὴ καὶ ὑπὲρ Καλάνου τοῦ σοφιστοῦ τοῦ Ἰνδοῦ
 τοιοῦδε τις ἀναγέγραπται λόγος, ὁπότε ἐπὶ τὴν πυρὰν
 ἤει ἀποθανόμενος, τότε τοὺς μὲν ἄλλους ἐταίρους ἀσπά-
 ζεσθαι αὐτόν, Ἀλεξάνδρῳ δὲ οὐκ ἐθέλῃσαι προσελθεῖν
 45 ἀσπασόμενον, ἀλλὰ φάναι γὰρ ὅτι ἐν Βαβυλῶνι αὐτῷ
 ἐντυχῶν ἀσπάσεται. Καὶ τοῦτον τὸν λόγον ἐν μὲν
 τῷ τότε ἀμεληθῆναι· ὕστερον δὲ, ἐπειδὴ ἐτελεύτησεν ἐν
 Βαβυλῶνι Ἀλέξανδρος, ἐς μνήμην ἐλθεῖν τῶν ἀκουσάν-
 των, ὅτι ἐπὶ τῇ τελευτῇ ἄρα τῇ Ἀλεξάνδρου ἐθειάσθη.

trapa reliquerat, quum ad Alexandrum ex Indis reversum
 convenisset, vidissetque eum in satrapas qui aliis atque
 aliis provinciis praefuerant, severius animadvertentem,
 Pithagorae fratri suo scripsisse (vatem enim fuisse Pithago-
 ram ex eorum genere qui exta consulunt) et de salute sua
 eum consuluisse : (2) Pithagoram ejus literis respondisse,
 rogasseque cujus potissimum metu vaticinio uti vellet : qui
 quum respondisset, se ab Alexandro et Hephæstione sibi
 metuere, Pithagoram primum pro Hephæstione exta is-
 spexisse. Quumque jecinori fibrae deessent, literas rursum
 scripsisse, easque obsignatas ad Apollodorum ex Babylone
 in Ecbatana misisse, quibus monebat ne quicquam ab He-
 phæstione metueret. Propediem enim e vivis sublatum
 iri. (3) Quam quidem epistolam ait Aristobulus Apollodo-
 rum accepisse pridie quam Hephæstio exiret e vita. Tum
 Pithagoram quum rursus pro Alexandro exta consulisset,
 fibrasque etiam pro Alexandro jecinori deesse reperisset,
 idem fratri suo de Alexandro scripsisse. Apollodorum vero
 id non subticuisse, sed Alexandro quæ acceperat indicasse,
 ut benevolo erga regem animo esse videretur, monens ut
 imminens periculum caveret. (4) Atque Alexandrum qui-
 dem Apollodorum collaudasse narrat : quumque Babylo-
 nem venisset, percontatum esse Pithagoram quo signo edo-
 ctus fratri suo talia de se scripsisset : qui quum respondis-
 set, quod hostiae jecinora absque fibris inventa essent,
 Alexandrum rursus interrogasse quid hoc portenderet : et
 Pithagoram, magnum malum portendi dixisse. Alexan-
 drum vero tantum abfuisse ut Pithagorae succensuerit, ut
 eum deinceps cariorem habuerit, quod citra dolum simpli-
 citer ei rem ipsam dixisset. (5) Haec Aristobulus se a Pitha-
 gora audisse testatur : ac postea Perdiccae atque Antigono
 eundem vaticinatum esse. Eodemque utriusque prodigio
 edito Perdiccam adversus Ptolemæum bellantem mortuum
 esse : Antigonum vero in pugna adversus Seleucum et Ly-
 simachum ad Ipsum commissa. (6) Atqui de Calano so-
 phista Indo etiam hujuscemodi quiippiam scriptum est.
 Quum moriturus ad rogam iret, reliquos quidem amicos
 osculatum fuisse : ad Alexandrum vero deosculandi illum
 causa accedere noluisse, sed dixisse Babylone se illum reper-
 turum ibique osculum daturum esse. Quæ quidem verba
 tum temporis neglecta parumque animadversa fuisse : post-
 ea vero mortuo Babylone Alexandro memoria repetita
 Alexandri mortem vaticinatum fuisse compererunt.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Παρελθόντι δ' αὐτῷ ἐς Βαβυλῶνα πρεσβεῖαι παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐνέτυχον, ὑπὲρ ὧν μὲν ἕκαστοι πρεσβευόμενοι οὐκ ἀναγέγραπται· δοκεῖν δ' ἔμοιγε αἱ πολλὰ στεφανούντων τε αὐτὸν ἦσαν καὶ ἐπαινούντων
 5 ἐπὶ ταῖς νίκαις ταῖς τε ἄλλαις καὶ μάλιστα ταῖς Ἰνδικαῖς, καὶ ὅτι σῶος ἐξ Ἰνδῶν ἐπανήκει χαίρειν φασκόντων. Καὶ τοῦτους δεξιωσάμενός τε καὶ τὰ εἰκότα τιμήσας ἀποπέμψαι ὀπίσω λέγεται. (2) Ὅσους δὲ ἀνδριάντας ἢ ὅσα ἀγάλματα ἢ εἰ δὴ τι ἄλλο ἀνάθημα ἐκ
 10 τῆς Ἑλλάδος Ξέρξης ἀνεκόμισεν ἐς Βαβυλῶνα ἢ ἐς Πασαργάδας ἢ ἐς Σοῦσα ἢ ὅπη ἄλλη τῆς Ἀσίας, ταῦτα δοῦναι ἄγειν τοῖς πρέσβεσι, καὶ τὰς Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνας τὰς χαλκᾶς οὕτω λέγεται ἀπενεχθῆναι ὀπίσω ἐς Ἀθήνας καὶ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Κελκιάας
 15 τὸ ἔδος.

3. Κατέλαθε δὲ ἐν Βαβυλῶνι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τὸ ναυτικόν, τὸ μὲν κατὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἀναπεπλευκὸς ἀπὸ θαλάσσης τῆς Περσικῆς, ὃ τι περ σὺν Νεάρχῳ ἦν· τὸ δὲ ἐκ Φοινίκης ἀνακεκομι-
 20 σμένον, πεντήρεις μὲν δύο τῶν ἐκ Φοινίκων, τετρήρεις δὲ τρεῖς, τριήρεις δὲ δώδεκα, τριακοντόρους δὲ ἐς τριάκοντα· ταύτας ξυνηχθεῖσας κομισθῆναι ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐκ Φοινίκης ἐς Θάψακον πόλιν, ἐκεῖ δὲ ξυμνηχθεῖσας αὐθις καταπλεῦσαι ἐς Βαβυλῶνα. (4)
 25 Λέγει δὲ ὅτι καὶ ἄλλος αὐτῷ ἐναυπηγεῖτο στόλος τέμνοντι τὰς κυπαρίσσους τὰς ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ· τούτων γὰρ μόνων τῶν δένδρων εὐπορίαν εἶναι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀσσυρίων, τῶν δὲ ἄλλων ὅσα ἐς ναυπηγίαν ἀπόρως ἔχειν τὴν γῆν ταύτην· πληρώματα δὲ ἐς τὰς ναῦς
 30 καὶ τὰς ἄλλας ὑπηρεσίας πορφυρέων τε πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ἐργάται τῆς θαλάσσης ἀφῖχθαι αὐτῷ ἐκ Φοινίκης τε καὶ τῆς ἄλλης παραλίας· λιμένα τε ὅτι πρὸς Βαβυλῶνι ἐποίει ὄρυκτὸν ὅσον χιλίαις ναυσὶ μακραις ὄρμον εἶναι καὶ νεωσοίκους ἐπὶ τοῦ λιμένος. (5) Καὶ
 35 Μίκαλος δὲ Κλαζομένιος μετὰ πεντακοσίων ταλάντων ἐπὶ Φοινίκης τε καὶ Συρίας ἐπέλλετο, τοὺς μὲν μισθῶ πείσων, τοὺς δὲ καὶ ὠνησόμενος ὅσοι θαλάττιοι ἄνθρωποι. Τὴν τε γὰρ παραλίαν τὴν πρὸς τῷ κόλπῳ τῷ Περσικῷ κατοικίξειν ἐπενόει καὶ τὰς νήσους τὰς
 40 ταύτης. Ἐδόκει γὰρ αὐτῷ οὐ μείον ἢ Φοινίκης εὐδαίμων ἢ χώρα αὕτη γενέσθαι. (6) Ἦν δὲ αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ ἢ παρασκευῆ ὡς ἐπὶ Ἀραβας τοὺς πολλούς, πρόφασιν μὲν, ὅτι μόνοι τῶν ταύτης βαρβάρων οὔτε πρεσβείαν ἀπέστειλαν οὔτε τι ἄλλο ἐπιεικὲς ἢ ἐπὶ τιμῇ
 45 ἐπέπρακτο Ἀραψιν ἐς αὐτόν· τὸ δὲ ἀληθές, ὡς γέ μοι δοκεῖ, ἀπληστος ἦν τοῦ κτᾶσθαι τι αἰεὶ Ἀλέξανδρος.

ΚΕΦ. Κ'.

Λόγος δὲ κατέχει ὅτι ἤκουεν Ἀραβας δύο μόνων τιμᾶν θεούς, τὸν Οὐρανόν τε καὶ τὸν Διόνυσον, τὸν μὲν Οὐρανόν τε αὐτὸν δρώμενον καὶ τὰ ἄστρα ἐν οἷ

CAP. XIX.

Alexandro Babylonem ingresso legationes Græcorum obviam venerunt. Quibus vero de rebus singulæ missæ fuerint non constat. Mea vero sententia, pleræque eo spectabant ut eum coronarent, utque cum ob alias victorias, tum ob Indicas ei congratularentur, lætitiâque publicam ob felicem ex Indis reditum testarentur. Quos quidem humaniter exceptos debitisque honoribus ornatos domum remisisse dicitur. (2) Quotquot autem clarorum virorum statuas aut deorum simulacra aut aliud quidvis deis consecratum Xerxes Babylonem vel Pasargadas vel Susas aut in quamvis aliam Asiæ partem ex Græcia deportaverat, ea legatis reportanda dedit. Atque ita Harmodii et Aristogitonis æneas statuas Athenas remisisse dicitur, simulque Dianæ Celcææ simulacrum.

3. Recepit autem apud Babylonios, ut Aristobulus ait, classem navalem, quæ partim per Euphratem fluvium e Persico mari subvecta erat, Nearchō duce, partim ex Phœnicia appulerat; Phœnicum quidem quinqueremes duas, quadriremes tres, triremes XII, triginta remorum naves xxx. Hæ in partes dissectæ ex Phœnicia ad Euphratem in Thapsacum urbem vectæ sunt, ibique rursus compaginatæ Babylonem navigarunt. (4) Dicit idem Alexandrum aliam quoque classem construxisse cæsis in Babylonia cupressis. Harum enim arborum tantummodo in Assyria copiam esse, reliquarum quæ conficiendis navibus aptæ sint inopia laborare. Supplementa etiam in naves aliaque ministeria, et purpuras piscantium aliorumque marinorum operariorum multitudinem ex Phœnicia atque universa maritima ora ad eum venisse. Portum præterea apud Babylonios effodi curavit, qui mille naves oblongas caperet: navalia etiam portui adjunxit. (5) Misitque Miccalum Clazomenium cum quingentis talentis in Phœniciam et Syriam, qui quoscunque maritimos posset mercede conduceret, alios vero etiam emeret. Siquidem in maritimam Persici sinus oram ejusque insulas colonias deducere statuerat. Æque enim opulenta sibi ea regio atque Phœnicia fore videbatur. (6) Classem vero in Arabas populosam gentem parabat, ea de causa quod soli ex barbaris illius regionis neque legationes ad eum misissent, neque quidquam officii aut honoris sibi detulissent: sed revera, ut mihi quidem videtur, quod nulla eum conquirendi ditones satietas capiebat.

CAP. XX.

Fama autem tenuit, id causæ fuisse quod audisset Arabas duos tantum deos colere, Cœlum scilicet et Bacchum. Cœlum quidem, quod et ipsum conspiceretur et in

ἔχοντα τὰ τε ἄλλα καὶ τὸν ἥλιον, ἅφ' ὅτου μεγίστη καὶ φανωτάτη ὠφέλεια ἐς πάντα ἦκει τὰ ἀνθρώπινα· Διό-
 νυσον δὲ κατὰ δόξαν τῆς ἐς Ἰνδοῦς στρατιᾶς. Οὐκ-
 ουν ἀπαξιοῦν καὶ αὐτὸν τρίτον ἂν νομισθῆναι πρὸς
 5 Ἀράβων θεόν, οὐ φαυλότερα ἔργα Διονύσου ἀποδειξά-
 μενον, εἴπερ οὖν καὶ Ἀράβων κρατήσας, ἐπιτρέψειεν
 αὐτοῖς, καθάπερ Ἰνδοῖς, πολιτεύειν κατὰ τὰ σφῶν νό-
 μιμα. (2) Τῆς τε χώρας ἡ εὐδαιμονία ὑπεκίνει αὐτόν,
 ὅτι ἤκουεν ἐκ μὲν τῶν λιμνῶν τὴν κασίαν γίνεσθαι
 10 αὐτοῖς, ἀπὸ δὲ τῶν δένδρων τὴν σμύρναν τε καὶ τὸν λι-
 θανωτόν, ἐκ δὲ τῶν θαμνίσκων τὸ κινάμωμον τέμνεσθαι,
 οἱ λειμῶνες δὲ ὅτι νάρδον αὐτόματοι ἐκφέρουσι· τό τε
 μέγεθος τῆς χώρας, ὅτι οὐκ ἐλάττων ἢ παράλιος τῆς
 Ἀραβίας ἤπερ ἢ τῆς Ἰνδικῆς αὐτῇ ἐξηγγέλλετο, καὶ
 15 νῆσοι αὐτῇ προσκειῖσθαι πολλαί, καὶ λιμένες πανταχοῦ
 τῆς χώρας ἐνεῖναι, οἷοι παρασχεῖν μὲν ὄρμους τῶν ναυ-
 τικῶν, παρασχεῖν δὲ καὶ πόλεις ἐνοικισθῆναι καὶ ταύτας
 γενέσθαι εὐδαιμόνας.

3. Δύς δὲ νῆσοι κατὰ τὸ στόμα τοῦ Εὐφράτου πε-
 20 λάγια ἐξηγγέλλοντο αὐτῶν, ἡ μὲν πρώτη οὐ πρόσω τῶν
 ἐκβολῶν τοῦ Εὐφράτου, ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίους
 ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ τε καὶ τοῦ στόματος τοῦ
 ποταμοῦ, μικροτέρα δὲ αὕτη καὶ δασεῖα ὕλη πάντοια·
 εἶναι δὲ ἐν αὐτῇ καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος, καὶ τοὺς οἰκή-
 25 τoras αὐτοὺς ἀμφὶ τὸ ἱερὸν τὰ τῆς διαίτης ποιῆσθαι·
 (4) νέμεσθαι τε αὐτὴν αἰετὶ τε ἀγρίαις καὶ ἐλάφοις, καὶ
 ταύτας ἀνεῖσθαι ἀφέτους τῇ Ἀρτέμιδι, οὐδὲ εἶναι θέ-
 μεις θῆραν ποιῆσθαι ἀπ' αὐτῶν ὅτι μὴ θῦσαι τινα τῇ
 θεῷ ἐθέλοντα· ἐπὶ τῷδε θηρᾶν μόνον· ἐπὶ τῷδε γὰρ
 30 οὐκ εἶναι ἀθέμιτον. Καὶ ταύτην τὴν νῆσον λέγει Ἀρι-
 στόβουλος ὅτι Ἰκαρον ἐκέλευσε καλεῖσθαι Ἀλέξανδρος
 ἐπὶ τῆς νήσου τῆς Ἰκάρου τῆς ἐν τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ, (5)
 ἐς ἣντινα Ἰκαρον τὸν Δαιδάλου τακέντος τοῦ κηροῦ ὅτῳ
 προσήρτητο τὰ πτερὰ πεσεῖν ὁ λόγος κατέχει, ὅτι οὐ
 35 κατὰ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς πρὸς τῇ γῆ ἐφέρειτο, ἀλλὰ
 μετέωρος γὰρ ὑπὸ ἀνοίας πετόμενος παρέσχε τῷ ἡλίῳ
 θάλασσαν τε καὶ ἀνεῖναι τὸν κηρόν, καὶ ἀπὸ ἑαυτοῦ τὸν
 Ἰκαρον τῇ τε νήσῳ καὶ τῷ πελάγει τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκα-
 ταλιπεῖν τὴν μὲν Ἰκαρον καλεῖσθαι, τὸ δὲ Ἰκάριον. (6)

40 Ἡ δὲ ἑτέρα νῆσος ἀπέχει μὲν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Εὐ-
 φράτου ἐλέγετο ὅσον πλοῦν ἡμέρας καὶ νυκτὸς κατ' οὖρον
 θεοῦση νηί· Τύλος δὲ αὐτῇ εἶναι ὄνομα· μεγάλη δὲ εἶναι
 καὶ οὔτε τραχεῖα ἢ πολλή οὔτε ἰλώδης, ἀλλ' οἷα καρ-
 45 πούς τε ἡμέρους ἐκφέρειν καὶ πάντα ὄραϊα.
 7. Ταῦτι ἀπηγγέλη Ἀλεξάνδρῳ τὰ μὲν πρὸς Ἀρ-
 γίου, ὃς ζῆν τριακοντόρῳ ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ κατασκοπῇ
 τοῦ παράπλου τοῦ ὡς ἐπὶ τοὺς Ἀραβας μέχρι μὲν τῆς
 νήσου τῆς Τύλου ἦλθεν, τὸ πρόσω δὲ οὐκέτι περαιωθῆ-
 ναι ἐτόλμησεν· Ἀνδροσθένης δὲ ζῆν ἄλλῃ τριακοντόρῳ
 50 σταλαῖς καὶ τῆς γεβρόνησου τι τῶν Ἀράβων παρέ-
 πλευσε· μακροτάτω δὲ τῶν ἐκπεμφθέντων προὔχωρη-
 σεν Ἰέρων ὁ Σολεὺς ὁ κυβερνήτης, λαβὼν καὶ οὗτος
 παρ' Ἀλεξάνδρου τριακόντορον. (8) Ἦν μὲν γὰρ αὐτῶν
 προστεταγμένον περιπλεῦσαι τὴν γεβρόνησον τὴν Ἀρά-

se contineret sidera tum alia tum solem, a quo quamplu-
 rima manifestissimaque ad omnes humanos usus commoda
 manarent : Bacchum vero ob famam ducti in Indos exer-
 citus. Quapropter non indignum censebat se, qui pro
 tertio deo apud Arabes haberetur (quippe qui rebus gestis
 Baccho nequaquam inferior esset), siquidem devictis Ara-
 bibus suis legibus vivendi potestatem, ut Indis, faceret.
 (2) Invitabat eum præterea opulentia regionis, quum au-
 disset casiam palustribus locis apud eos nasci, ex arboribus
 myrrham et thura legi : ex fruticibus cinamomum rescindi :
 prata sua sponte nardum gignere. Quodque ad magnitu-
 dinem regionis attinet, Arabiam maritimam India minorem
 non esse acceperat, multasque ei insulas adjacere : frequen-
 tes præterea portus esse, qui et stationes receptui classis
 idoneas præbeant et urbes ad habitandum commodas opu-
 lentasque.

3. Duæ vero insulæ in mari sitæ ad Euphratis ostia nun-
 tiabantur : quarum altera non procul inde ubi Euphrates in
 mare exit, cxx stadiis a littore fluvii que faucibus distabat.
 Atque hanc quidem minorem et sylvis densam esse, ac
 Dianæ templum habere : atque ipsos indigenas templi mi-
 nisteriis fungi : (4) et capras feras et cervos eam pascere, ea-
 que animalia Dianæ sacra relinqui, neque fas esse ea ca-
 pere, nisi ad sacrificium deæ faciendum. In hunc enim
 usum occidi nefas non esse. Hanc insulam ait Aristobulus
 Icarum ab Alexandro vocari jussam, ab insula Icaro in
 Ægæo mari sita, (5) in quam Icarum, Dædali filium, li-
 quata cera qua alas sibi affixerat procidisse aiunt, quod
 non, prout pater ei imperarat, vicinus terræ volasset, sed
 stolide sublimem aeris regionem petens, liquata a solis ra-
 diis cera, nomen insulæ et mari a suo nomine dedisset ;
 illam enim Icarum, mare vero Icarium dictum fuisse. (6)
 Altera insula ab Euphratis ostio unius diei ac noctis navi-
 gatione distare dicitur, secundo vento puppim afflante. Ty-
 lus insulæ nomen est. Quæ et magna, neque omnino
 aspera silvosaque est, sed mitibus maturisque fructibus
 gignendis idonea.

7. Hæc per Arabiam Alexandro nuntiata sunt : qui cum
 nave triginta remorum ad explorandam navigationem in
 Arabiam emissus ad Tylum insulam usque pervenit : ulte-
 rius procedere non ausus. Androstheneis vero cum alia
 nave xxx remorum missus, etiam aliquam chersonesi Ara-
 bum partem præterlegit. Omnium autem qui emissi sunt
 longissime processit Hieron Solensis, gubernator, (8) cui data
 nave xxx remorum mandarat Alexander ut universam
 Arabiæ chersonesum circumnavigaret, donec ad Arabicum

βων πᾶσαν ἔστε ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν πρὸς Λιγύπτῳ τὸν Ἀράβιον τὸν καθ' Ἡρώων πόλιν· οὐ μὴν ἐτόλμησέ γε τὸ πρόσω ἐλθεῖν, καίτοι ἐπὶ τὸ πολὺ παραπλεύσας τὴν Ἀράβων γῆν· ἀλλ' ἀναστρέψας γὰρ παρ' Ἀλέξανδρον ἐξήγγειλε τὸ μέγεθός τε τῆς χερσβρονήσου θαυμαστόν τι εἶναι καὶ ὅσον οὐ πολὺ ἀποδέον τῆς Ἰνδῶν γῆς, ἄκραν τε ἀνέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς μεγάλης θαλάσσης· (9) ἦν δὲ καὶ τοὺς ξὺν Νεάρχῳ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς πλέοντας, πρὶν ἐπι- κάμψαι ἐς τὸν κόλπον τὸν Περσικόν, οὐ πόρρω ἀνατεί-

10 νουσαν ἰδεῖν τε καὶ παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν διαβαλεῖν ἐς αὐ- τήν, καὶ Ὀνησικρίτῳ τῷ κυβερνήτῃ ταύτῃ δοκοῦν· ἀλλὰ Νεάρχος λέγει ὅτι αὐτὸς διεκώλυσεν, ὡς ἐκπερι- πλεύσας τὸν κόλπον τὸν Περσικὸν ἔχοι ἀπαγγεῖλαι Ἀλεξάνδρῳ ἐφ' ὅστισι πρὸς αὐτοῦ ἐστάλη· (10) οὐ γὰρ

15 ἐπὶ τῷ πλεῦσαι τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐστάθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ καταμαθεῖν τὴν χώραν τὴν προσεχῆ τῇ θα- λάσσῃ καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν ἀνθρώπους, ὄρμους τε ἐν αὐτῇ καὶ ὕδατα καὶ τὰ νόμια τῶν ἀνδρῶν καὶ εἴ- τις ἀγαθὴ καρποὺς ἐκφέρειν ἢ εἴ τις κακὴ· καὶ οὖν καὶ

20 τοῦτο αἴτιον γενέσθαι ἀποσωθῆναι Ἀλεξάνδρου τὸν στρα- τόν· οὐ γὰρ ἂν σωθῆναι πλεύσαντας ὑπὲρ τῆς Ἀραβίας τὰ ἔρημα, ἐφ' ὅτῳ ὁ Ἰέρων ἐπιστρέψαι ὀπίσω λέγεται.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ἐν δὲ αὐτῷ ἐναυπηγοῦντο μὲν αἱ τριήρεις, ὁ λι- μὴν δὲ πρὸς Βαβυλῶνι ὠρύσσετο, ἐκπλεῖ ἐκ Βαβυ-

25 λῶνος κατὰ τὸν Εὐφράτην ὡς ἐπὶ τὸν Παλλακόπαν [κα- λούμενον] ποταμόν. Ἀπέχει δὲ οὗτος τῆς Βαβυλῶνος σταδίου ὅσον ὀκτακοσίους, καὶ ἔστι διώρυξ αὕτη ὁ Παλλακόπας ἐκ τοῦ Εὐφράτου, οὐχὶ δὲ ἐκ πηγῶν τις ἀνίσχων ποταμός. (2) Ὁ γὰρ Εὐφράτης ποταμὸς ῥέων.

30 ἐκ τῶν Ἀρμενίων ὄρων χειμῶνος μὲν ὥρα προχωρεῖ κατὰ τὰς ὄχθας, οἷα δὲ οὐ πολλοῦ ὄντος αὐτῷ τοῦ ὕδατος· ἦρος δὲ ὑποφαίνοντος καὶ πολὺ δὲ μάλιστα ὑπὸ τροπὰς ἄστινας τοῦ θέρους ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει μέγας τε ἐπέρχε-

35 ταὶ καὶ ὑπερβάλλει ὑπὲρ τὰς ὄχθας ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσ- συρίαν. (3) Τηνικαῦτα γὰρ αἱ χιόνες αἱ ἐπὶ τοῖς ὄρεσι τοῖς Ἀρμενίοις κατατηκόμεναι αὔξουσιν αὐτῷ τὸ ὕδωρ ἐπὶ μέγα, ὅτι δὲ ἐπιπολῆς ἔστιν αὐτῷ καὶ ὑψηλὸς ὁ ῥοῦς, ὑπερβάλλει ἐς τὴν χώραν, εἰ μὴ τις ἀναστομώσας αὐτὸν

40 κατὰ τὸν Παλλακόπαν ἐς τὰ ἔλη τε ἐκτρέψει καὶ τὰς λί- μνας, αἱ δὲ ἀρχόμεναι ἀπὸ ταύτης τῆς διώρυχος ἔστε ἐπὶ τὴν ξυνεχῆ τῇ τῶν Ἀράβων γῆ καὶ ἔνθεν μὲν ἐς τέναγος ἐπὶ πολὺ, ἐκ δὲ τοῦ ἐς θάλασσαν κατὰ πολλὰ τε καὶ ἀφα- νῆ στόματα ἐκδιδούσι. (4) Τετηκυίας δὲ τῆς χιόνος ἀμφὶ Πλειάδων μάλιστα δύσιν ὀλίγος τε ὁ Εὐφράτης ῥέει καὶ

45 οὐδὲν μείον τὸ πολὺ αὐτοῦ κατὰ τὸν Παλλακόπαν ἐκδι- δοῖ ἐς τὰς λίμνας. Εἰ δὲ τις μὴ ἀποφράξει τὸν Παλ- λακόπαν αὐθις, ὡς κατὰ τὰς ὄχθας ἐκτραπὲν φέρεσθαι τὸ ὕδωρ κατὰ τὸν πόρον, ἐκένωσεν ἂν τὸν Εὐφράτην ἐς αὐτόν, ὡς μὴδ' ἐπάρδεσθαι ἀπ' αὐτοῦ τὴν Ἀσσυρίαν

50 γῆν. (5) Ἀλλ' ἀπεφράσσοντο γὰρ αἱ ἐς τὸν Παλλα-

sinum Ægypto vicinum ad urbem Hieroum pervenisset. Sed neque is ulterius progredi ausus est, quum alioqui multam fere Arabum regionem præternavigasset. Nam ad Alexandrum reversus, ingentem chersonesi magnitudinem esse nuntiavit, neque India multo minorem : ejusque promontorium esse longe in Oceanum porrectum. (9) Quod et ii qui cum Nearcho ex India navigabant, priusquam in sinum Persicum flecterent, non procul abs se remotum viderant : parumque abfuerat quin eo appellerent. Ita enim Onesicrito gubernatori visum fuerat. At Nearchus scribit se id prohibuisse, ut enavigato per circuitum sinu Persico, ea quorum gratia ab Alexandro missus erat renuntiare posset. (10) Neque enim ad navigandum Oceanum missum esse, sed ut regionem mari adjacentem cognosceret, et qui homines ea loca inhabitarent, quique in ea portus et aquæ essent, utque incolarum mores atque instituta exploraret : et quæ terra bonos, quæ malos fructus gignat. Quam quidem rem exercitui salutis fuisse asserit. Neque enim incolumes fuisse reversuros, si ultra desertam Arabiæ oram navigassent. Qua de causa Hieron quoque retro cursum flexisse fertur.

CAP. XXI.

Interea vero dum triremes parantur portusque apud Babylonem effoditur, Alexander ad Pallacopam amnem per Euphratem devectus est. Distat is a Babylone stadiis ferme dccc. Est vero canalis hic Pallacopas ex Euphrate fossus, nec vero ex fonte oriens fluvius. (2) Euphrates enim ex montibus Armeniis oriens hiberno tempore intra ripas labitur, utpote non multum aquæ trahens : ineunte autem vere, multoque magis sub solstitium æstivum grandis exit, ripisque superatis Assyriorum campos inundat. (3) Tunc enim nives in Armeniis montibus liquatæ aquas ejus mirum in modum augent. Atque ita in magnam altitudinem elatus circumjectam regionem obruat, nisi quis nonnihil diducens per Pallacopam in paludes ac stagna eum exoneret. Quæ quidem paludes ab hoc alveo initio factæ usque ad regionem Arabiæ proximam et inde quidem longe per vadosa loca ac tandem per multos et occultos meatus in mare feruntur. (4) Resolutis vero nivibus, præcipue circa Vergiliarum occasum, Euphrates minor labitur : at nihilominus magna ejus pars per Pallacopam in lacus derivatur. Nisi vero quis rursus Pallacopæ alveum obstruat, ita ut juxta ripas repulsa manet aqua per alveum, Euphratem sane in eum evacuet, adeo ut Assyriorum campi ab eo irrigari nequeant. (5) Quapropter Babyloniorum satrapa magno labore Euphratis in Palla-

κόπαν τοῦ Εὐφράτου ἐκβολαὶ πρὸς τοῦ σατράπου τῆς Βαβυλωνίας πολλῶ πόνῳ, καίπερ οὐ χαλεπῶς ἀναστομούμεναι, ὅτι ἰλυώδης τε ἡ ταύτη γῆ καὶ πηλὸς ἡ πολλῆ αὐτῆς, οἷα δεχομένη τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ μὴ εὐμαρῆ τὴν ἀποστροφὴν αὐτοῦ παρέχειν· ἀλλὰ καὶ ἐς τρίτον μῆνα Ἀσσυρίων ἄνδρες ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἐν τῷδε τῷ πόνῳ ξυνείχοντο.

6. Ταῦτα ἀπαγγελλθέντα ἐπήγαγεν Ἀλέξανδρον ὠφελῆσαι τι τὴν χώραν τῶν Ἀσσυρίων. Ἐνθεν μὲν δὴ ἐς τὸν Παλλακόπαν ἐτρέπετο τοῦ Εὐφράτου ὁ ῥοῦς, ταύτη δὲ ἔγνω βεβαίως ἀποκλείσαι τὴν ἐκβολήν· προελθόντι δὲ ὅσον σταδίους τριάκοντα ὑπόπετρος ἡ γῆ ἐφαίνετο, οἷα διακοπεῖσα, εἰ ξυναφῆς γένοιτο τῇ πάλαι διώρυχι τῇ κατὰ τὸν Παλλακόπαν, οὐτ' ἂν διαχειῖσθαι παρέχειν τὸ ὕδωρ ὑπὸ στερρότητος τῆς γῆς, τὴν τε ἀποστροφὴν αὐτοῦ τῇ τεταγμένῃ ὥρα μὴ χαλεπῶς γίνεσθαι. (7) Τούτων ἕνεκα ἐπὶ τε τὸν Παλλακόπαν ἔπλευσε καὶ κατ' αὐτὸν καταπλεῖ ἐς τὰς λίμνας ὡς ἐπὶ τὴν Ἀράβων γῆν. Ἐνθα χωρὸν τινα ἐν καλῷ ἰδῶν πόλιν ἐξωκοδόμησέ τε καὶ ἐτείχισε, καὶ ἐν ταύτῃ κατόκησε τῶν Ἑλλήνων τινὰς τῶν μισθοφόρων, ὅσοι τε ἐκόντες καὶ ὅσοι ὑπὸ γήρωσ ἢ κατὰ πῆρωσιν ἀπόλεμοι ἦσαν.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Αὐτὸς δὲ ὡς ἐξελέγξας δὴ τῶν Χαλδαίων τὴν μαντείαν, ὅτι οὐδὲν πεπονθὸς εἶη ἐν Βαβυλῶνι ἄχαρι, κα-
25 θάπερ ἐκεῖνοι ἐμαντεύσαντο, ἀλλ' ἔφθη γὰρ ἐλάσας ἔξω Βαβυλῶνος πρὶν τι παθεῖν, ἀνέπλει αὐθις κατὰ τὰ ἔλη θαρρόων, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὴν Βαβυλῶνα· ἵνα δὴ καὶ ἐπλανήθη αὐτῷ μέρος τοῦ ναυτικοῦ κατὰ τὰ στενὰ ἀπορία ἡγεμόνος, πρὶν γε δὴ αὐτὸς πέμψας τὸν ἡγησόμενον ἐπανήγαγεν αὐτοὺς ἐς τὸν πόρον. (2) Λόγος δὲ λέγεται τοιοῦσδε. Τῶν βασιλέων τῶν Ἀσσυρίων τοὺς τάφους ἐν ταῖς λίμναις τε εἶναι τοὺς πολλοὺς καὶ ἐν τοῖς ἔλεσι δεδομημένους. Ὡς δὲ ἔπλει Ἀλέξανδρος κατὰ τὰ ἔλη, κυβερνᾶν γὰρ αὐτὸν λόγος τὴν τρίτην, 35 πνεύματος μεγάλου ἐμπεσόντος αὐτῷ ἐς τὴν καυσίαν καὶ τὸ διάδημα αὐτῇ συνεχόμενον, τὴν μὲν δὴ οἷα βαρυτέραν πεσεῖν ἐς τὸ ὕδωρ, τὸ διάδημα δὲ ἀπενεχθὲν πρὸς τῆς πνοῆς σχεθῆναι ἐν καλάμῳ· τὸν κάλαμον δὲ τῶν ἐπιπεφυκότων εἶναι τάφῳ τινὶ τῶν πάλαι βασιλέων. (3) Τοῦτό τε οὖν αὐτὸ πρὸ τῶν μελλόντων σημεῖναι καὶ ὅτι τῶν τις ναυτῶν ἐκνηξάμενος ὡς ἐπὶ τὸ διάδημα ἀφελὼν τοῦ καλάμου αὐτὸ μετὰ χειρᾶς μὲν οὐκ ἤνεγκεν, ὅτι νηχομένου ἂν αὐτοῦ ἐβρέχετο, περιθεὶς δὲ τῇ κεφαλῇ τῇ αὐτοῦ οὕτω διήνεγκε. (4) Καὶ οἱ μὲν πολλοὶ 45 τῶν ἀναγραψάντων τὰ Ἀλεξάνδρου λέγουσιν ὅτι τάλαντον μὲν ἐδωρήσατο αὐτῷ Ἀλέξανδρος τῆς προθυμίας ἕνεκα, ἀποτεμεῖν δὲ [ὅτι] ἐκέλευσε τὴν κεφαλὴν, τῶν μάντεων ταύτη ἐξηγησαμένων, μὴ περιδεῖν σῶαν ἐκείνην τὴν κεφαλὴν ἥτις τὸ διάδημα ἐφόρησε τὸ βα-

copam exitus obstruit (quamvis non magna cum difficultate aperiantur), quod limosa iis in partibus terra et pleraque sit coenum, quippe quæ quum fluminis aqua perluatur, minime facilem aquæ reforsionem admittat : adeo ut ultra decem millia Assyriorum tres integros menses in hoc opere consumpserint.

6. Quæ Alexandro enarrata incitarunt eum ut aliquid in utilitatem Assyriæ medicaretur. Itaque qua in Pallacopam Euphratis fluxus derivatur, ejus exitum firmitus obstruere instituit. Quumque ad stadia triginta progressus esset, petrosam terram reperit, quæ discissa si committeretur veteri fossæ Pallacopæ, non concessura esset diffundi aquam propter firmitatem soli, atque aversionem ejus certo tempore non difficulter fieri. (7) Idcirco Alexander per Pallacopam vectus, navigando per lacus descendit in Arabum regionem : ibi commodum quendam locum contemplatus, urbem ædificavit mœnibusque cinxit, et coloniam eo deduxit ex Græcis mercenariis voluntariis et qui aut senectute aut casu aliquo inepti bello facti erant.

CAP. XXII.

Ipse, quasi refutato sibi Chaldæorum oraculo, quod nihil adversi, quemadmodum vaticinati erant, evenisset; jam enim Babylone excesserat nullo infortunio accepto : fiducia plenus rursus per paludes navigat, Babylonem a sinistra habens. Quumque in iis angustiis pars classis inopia ducis erraret, misso duce qui viam monstraret, in alveum eos reduxit. (2) Hujuscemodi vero quiddam narrant : Multa esse Assyriorum regum sepulcra in iis paludibus ac stagnis exstructa. Quumque Alexander navigando pergeret (ipsum enim suæ triremis gubernatorem fuisse aiunt) obortum ingentem ventum causiam et diadema ei alligatum abripuisse, atque illud quidem utpote gravius, in aquam procidisse : istud vero vento abreptum arundini ad monumentum quoddam veterum regum natæ adhæsisse. (3) Idque et ipsum futuri casus prodigium habitum, et nautam quendam enatasse, qui diadema ab arundine avelleret, idque receptum non manu gestasse, ne natans madefaceret, sed capiti impositum attulisse. (4) Atqui plerique eorum qui res Alexandri scripserunt eum diligentia suæ causa talento donatum ab Alexandro : deinde capite plecti jussum aiunt : vatibus monentibus, ne caput illud quod diadema regum gestasset, salvum relinqui

σίλειον· Ἀριστόβουλος δὲ τάλαντον μὲν ὅτι ἔλαβε λέγει αὐτόν, ἀλλὰ πληγὰς λαβεῖν τῆς περιθέσεως ἕνεκα τοῦ διαδήματος. (5) Ἀριστόβουλος μὲν δὴ τῶν τινα Φοινίκων τῶν ναυτῶν λέγει ὅτι τὸ διάδημα τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐκόμισεν· εἰσὶ δὲ οἱ Σέλευκον λέγουσι. Καὶ τοῦτο τῷ τε Ἀλεξάνδρῳ σημεῖναι τὴν τελευτὴν καὶ τῷ Σελεύκῳ τὴν βασιλείαν τὴν μεγάλην. Σέλευκον γὰρ μέγιστον τῶν μετὰ Ἀλέξανδρον διαδεξαμένων τὴν ἀρχὴν βασιλεία γενέσθαι τὴν τε γνώμην βασιλικώτατον καὶ πλείστης γῆς ἐπάρξει μετὰ γε αὐτὸν Ἀλέξανδρον οὐ μοι δοκεῖ ἰέναι ἐς ἀμφίλογον.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἐπανεθῶν δὲ ἐς Βαβυλῶνα καταλαμβάνει Πευκέσταν ἦγοντα ἐκ Περσῶν, ἄγοντα στρατιὰν Περσῶν ἐς δισμουρίου· ἦγε δὲ καὶ Κοσσαίων καὶ Ταπούρων οὐκ ὀλίγους, ὅτι καὶ ταῦτα ἔθνη τῶν προσχώρων τῇ Περσίδι μαχιμώτατα εἶναι ἐξηγγέλλετο. Ἦκε δὲ αὐτῷ καὶ Φιλόξενος στρατιὰν ἄγων ἀπὸ Καρίας καὶ Μένανδρος ἐκ Λυδίας ἄλλους καὶ Μενίδαο τοὺς ἰππέας ἄγων τοὺς αὐτῷ ξυνταχέντας. (2) Καὶ πρεσβεῖαι δὲ ἐν τούτῳ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἦκον, καὶ τούτων οἱ πρέσβεις αὐτοῖ τε ἐστεφανωμένοι Ἀλεξάνδρῳ προσῆλθον καὶ ἐστεφάνουν αὐτὸν στεφάνοις χρυσοῖς, ὡς θεωροὶ δῆθεν ἐς τιμὴν θεοῦ ἀφιγμένοι. Τῷ δὲ οὐ πόρρω ἄρα ἡ τελευτὴ ἦν.

3. Ἐνθα δὴ τοὺς τε Πέρσας ἐπαινέσας τῆς προθυμίας, ὅτι πάντα Πευκέστα ἐπέειθοντο, καὶ αὐτὸν Πευκέσταν τῆς ἐν κόσμῳ αὐτῶν ἐξηγήσεως, κατέλεγεν αὐτοὺς ἐς τὰς Μακεδονικὰς τάξεις, δεκαδάρχη μὲν τῆς δεκάδος ἡγεῖσθαι Μακεδόνα καὶ ἐπὶ τούτῳ διμοιρίτην Μακεδόνα καὶ δεκαστάτηρον, οὕτως ὀνομαζόμενον ἀπὸ τῆς μισθοφορίας, ἦντινα μείονα μὲν τοῦ διμοιρίτου, πλείονα δὲ τῶν οὐκ ἐν τιμῇ στρατευομένων ἔφερον. (4) ἐπὶ τούτοις δὲ δώδεκα Πέρσας καὶ τελευταῖον τῆς δεκάδος Μακεδόνα, δεκαστάτηρον καὶ τοῦτον· ὥστε ἐν τῇ δεκάδι τέσσαρας μὲν εἶναι Μακεδόνας, τοὺς μὲν τρεῖς τῇ μισθοφορίᾳ προύχοντας, τὸν δὲ τῇ ἀρχῇ τῆς δεκάδος, δώδεκα δὲ Πέρσας, τοὺς μὲν Μακεδόνας τὴν πάτριον ὄπλισιν ὀπλισμένους, τοὺς δὲ Πέρσας τοὺς μὲν τοξότας, τοὺς δὲ καὶ μεσάγκυλα ἔχοντας.

5. Ἐν τούτῳ δὲ πολλάκις μὲν τοῦ ναυτικοῦ ἀπειραῖτο, πολλάκι δὲ ἔριδες αὐτῷ τῶν τριηρῶν καὶ ὄσαι τετρήρεις κατὰ τὸν ποταμὸν ἐγίγοντο, καὶ ἀγῶνες τῶν τε ἑρετῶν καὶ τῶν κυβερνητῶν καὶ στέφανοι τῶν νικούντων.

6. Ἦκον δὲ καὶ παρὰ Ἀμμωνος οἱ θεωροὶ οὐστinas ἐστάλκει ἐρησομένους ὅπως θέμις αὐτῷ τιμᾶν Ἰφαιστῖωνα· οἱ δὲ ὡς ἦρωϊ ἔφησαν ὅτι θύειν θέμις δ' Ἀμμων λέγει. Ὁ δὲ ἔχαιρέ τε τῇ μαντείᾳ καὶ ἀπὸ τοῦδε ὡς ἦρωα ἐγέραρει. Καὶ Κλεομένει, ἀνδρὶ κακῷ καὶ πολλὰ ἀδικήματα ἀδικήσαντι ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπιστέλλει

sineret. Aristobulus vero refert quidem eum talentum accepisse, sed plagis affectum, quod diadema capiti imposuisset. (5) Eum autem quendam ex Phœnicibus nautis fuisse ait, qui Alexandro diadema retulit : nonnulli Seleucum fuisse affirmant : idque Alexandro interitum, Seleuco magnum imperium portendisse. Seleucum enim maximum post Alexandrum suscepto imperio regem fuisse, animoque maxime regio præditum, et plurimis regionibus post ipsum Alexandrum imperasse, minime dubium mihi videtur.

CAP. XXIII.

Alexander Babylonem reversus Peucestam cum xx. m Persarum reversum e Perside reperit. Is magnam quoque Cossæorum manum et Tapurorum non paucos adduxerat : quod et hæc gentes Persidi finitimæ in primis bellicosæ esse dicebantur. Venerat item Philoxenus, e Caria exercitum ducens, et Menander e Lydia, Menidas quoque cum equestribus copiis. (2) Inter hæc legati e Græcia venerunt, iique ipsi coronati Alexandrum accesserunt eumque coronis aureis coronavere, qui nimirum ut eum tanquam deum colerent venerant. Non longe interim ipse ab interitu aberat.

3. Tum Persarum studio collaudato, quod Peucestæ per omnia paruissent, simulque Peucesta ipso qui moderate sapienterque gubernasset, Macedonicis ordinibus eos accensuit. Decurionem quidem Macedonem singulis decuriis præfecit, adhæc duplarium Macedonem et decastaterem, ita vocatum a stipendio, quod quidem minus accipiebat quam duplarius, majus vero quam gregarii milites; (4) secundum hos duodecim Persas, ita tamen ut extremus decastater Macedo etiam esset. Singulæ itaque decuriæ quatuor Macedones habebant, e quibus tres ampliora quam reliqui stipendia accipiebant : quartus vero imperio reliquis præstaret; Persæ vero xii erant. Et Macedones quidem patria armatura utebantur : Persæ partim sagittis, partim amentatis jaculis.

5. Interea Alexander classem crebro ad remum exercebat. Magna erat inter frirèmes et quadrirèmes, quæ in fluvio erant, contentio, acre remigum et gubernatorum certamen. Victoribus coronæ dabantur.

6. Per hos dies venerunt etiam ab Ammone ii quos sciscitatum miserat, quosnam honores Hephæstioni tribuere fas esset. Qui quidem Ammonem respondisse nuntiabant, fas esse ut heroi sacrificare. Quo oraculo lætatus, deinceps eum ut heroem coluit. Post hæc Cleomeni homini improbo, qui Ægyptios multis injuriis affecerat, epistolam

ἐπιστολήν· καὶ ταύτην τῆς μὲν ἐς Ἡφαιστίωνα καὶ ἀποθανόντα φιλίας ἔνεκα καὶ μνήμης οὐ μέμφομαι ἔγωγε· ἄλλων δὲ πολλῶν ἔνεκα μέμφομαι. (7) Ἐλεγε γὰρ ἡ ἐπιστολὴ κατασκευασθῆναι Ἡφαιστίῳνι ἡρώϊον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ Αἰγυπτίᾳ, ἐν τε τῇ πόλει αὐτῇ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῇ Φάρῳ, ἵνα ὁ πύργος ἐστὶν ὁ ἐν τῇ νήσῳ, μέγθει τε μέγιστον καὶ πολυτελεῖα ἐκπρεπέστατον· καὶ ὅπως ἐπικρατήσῃ καλεῖσθαι ἀπὸ Ἡφαιστίωνος, καὶ τοῖς συμβολαίοις καθ' ὅσα οἱ ἔμποροι ἀλλήλοις συμβάλλουσιν ἐγγράφεσθαι τὸ ὄνομα Ἡφαιστίωνος. (8) Ταῦτα μὲν οὐκ ἔχω μέμψασθαι, πλήν γε δὴ ὅτι οὐκ ἐπὶ μεγάλοις μεγάλως διεσπουδάζετο· ἐκεῖνα δὲ καὶ πάνυ μέμφομαι. « Ἦν γὰρ καταλάβω ἐγώ, ἔλεγε τὰ γράμματα, τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καλῶς κατασκευασμένα καὶ τὰ ἡρώα τὰ Ἡφαιστίωνος, εἴ τε τι πρότερον ἡμάρτηκας, ἀφήσω σε τούτων, καὶ τὸ λοιπόν, ὀπηλίκον ἂν ἀμάρτης, οὐδὲν πείσῃ ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι. » Τοῦτο ἀνδρὶ ἄρχοντι πολλῆς μὲν χώρας, πολλῶν δὲ ἀνθρώπων ἐκ βασιλείως μεγάλου ἐπεσταλμένον, ἄλλως τε καὶ κακῶ ἀνδρὶ, οὐκ ἔγω ἐπαινέσαι.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ἀλλὰ γὰρ αὐτῷ ἦδη Ἀλεξάνδρῳ ἐγγὺς ἦν τὸ τέλος. Καί τι καὶ τοιόνδε πρὸ τῶν μελλόντων σημεῖναι λέγει Ἀριστόβουλος· καταλογίζειν μὲν αὐτὸν τὴν στρατιὰν τὴν ξὺν Πευκέστᾳ τε ἐκ Περσῶν καὶ ἀπὸ θαλάσσης ξὺν Φιλοξένῳ καὶ Μενάνδρῳ ἤκουσαν ἐς τὰς Μακεδονικὰς τάξεις· διψήσαντα δὲ ἀποχωρῆσαι ἐκ τῆς ἑδρας καταλιπόντα ἔρημον τὸν θρόνον τὸν βασιλείον. (2) εἶναι δὲ κλίνας ἐκατέρωθεν τοῦ θρόνου ἀργυρόποδας, ἐφ' ὧν οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι ἐκάθηντο. Τῶν τινα οὖν ἡμελιμένων ἀνθρώπων, οἱ δὲ καὶ τῶν ἐν φυλακῇ ἀδέσμων ὄντα λέγουσιν, ἔρημον ἰδόντα τὸν θρόνον καὶ τὰς κλίνας, περὶ τῷ θρόνῳ δὲ ἐστηκότας τοὺς εὐνούχους, καὶ γὰρ καὶ οἱ ἑταῖροι ξυνανέστησαν τῷ βασιλεῖ ἀποχωροῦντι, διελθόντα διὰ τῶν εὐνούχων ἀναβῆναι τε ἐπὶ τὸν θρόνον καὶ καθέζεσθαι. (3) Τοὺς δὲ οὐκ ἀναστῆσαι μὲν αὐτὸν ἐκ τοῦ θρόνου κατὰ δὴ τινα νόμον Περσικόν, περιβρῆξάμενους δὲ τύπτεσθαι τὰ τε στήθη καὶ τὰ πρόσωπα ὡς ἐπὶ μεγάλῳ κακῷ. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, κελεῦσαι στρεβλωθῆναι τὸν καθίσαντα, μήποτε ἐξ ἐπιβουλῆς ξυντεταγμένον τοῦτο ἑδρασε γινῶναι ἐθέλοντα. Τὸν δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐξείπειν ὅτι μὴ ἐπὶ νοῦν οἱ ἐλθὼν οὕτω πράξαι· ἧ δὴ καὶ μάλλον ἐπ' οὐδενὶ ἀγαθῷ συμβῆναι αὐτῷ οἱ μάντιες ἐξηγοῦντο.

4. Ἡμέρι τε οὐ πολλὰ ἐπὶ τούτῳ ἐγένοντο καὶ τεθυκὸς τοῖς θεοῖς τὰς τε νομιζομένας θυσίας ἐπὶ ξυμφοραῖς ἀγαθαῖς καὶ τινὰς καὶ ἐκ μαντείας εὐωχεῖτο ἅμα τοῖς φίλοις καὶ ἔπινε πόρρω τῶν νυκτῶν. Δοῦναι δὲ λέγεται καὶ τῇ στρατιᾷ ἱερεῖα καὶ οἶνον κατὰ λόχους καὶ ἑκατοστύας. Ἀπὸ δὲ τοῦ πότου αὐτὸν μὲν ἀπαλβῶ λάττεσθαι ἐθέλειν ἐπὶ κοιτῶνι εἰσὶν οἱ ἀνέγνωσαν

scripsit. Quam quidem, memoriæ benevolentiaeque erga Hephæstionem mortuum causa haud reprehenderim : multis vero aliis de causis non probo. (7) Jubebat enim ea epistola templum Hephæstioni exædificari in Alexandria Ægyptiaca, cum in ipsa urbe, tum in insula Pharo, ubi turris erat, et magnitudine et sumptu operis excellens : et hoc juris obtineret ut insula de Hephæstionis nomine appellaretur ; adhæc tabulis contractuum, quoscunque negotiatores inter se conficerent, Hephæstionis nomen inscriberetur. (8) Atque hæc quidem eo tantum nomine reprehendo, quod in rebus non magnis nimis magnam operam posuit : illa vero quam maxime damno : « Si enim ego (ita scribebat) in Ægyptum veniens templa et fana rite abs te Hephæstioni exstructa invenero, non solum si quid antehac commisisti, ignoscam, sed quantumcunque deinceps deliqueris, nihil incommodi tibi a me accidet. » Hoc certe ad hominem improbum, multis et ferris et viris imperantem, a magno rege scriptum nulla ratione probare possum.

CAP. XXIV.

Sed jam Alexandri interitus imminabat, quem vel hoc maxime prodigio significatum fuisse Aristobulus scribit, Copias enim quæ cum Peucesta ex Perside, et a mari cum Philoxeno et Menandro venerant, in Macedonicos ordines distribuisse, quumque sitim sentiret, nonnihil a sella recessisse, regiumque solium vacuum reliquisse. (2) Fuisse porro ab utraque solii parte lectos argenteis pedibus innixos, quibus amici circa eum insidebant. Quendam vero obscurum hominem (sunt qui aliquem qui in custodia citra vincula habebatur, fuisse dicant) quum regiam sellam lectosque vacuos videret, et eunuchos utrinque thronum circumstantes (nam et amici regem discedentem comitati erant), per medios eunuchos transisse, soliumque conscendisse et in eo consedissee. (3) Eos vero e solio eum detrahere non ausos, Persica quadam lege prohibitos : sed laceratis vestibus pectora faciemque contudisse, magnum aliquod malum ominatos. Quæ ubi Alexandro nuntiata sunt, eum qui solio insederat in quæstionem dari jussisse, num forte ex compositis insidiis id fecisset exploraturum : nihil vero confessum, præterquam quod levitate quadam animi impulsus id fecisset : tantoque majus malum yates inde portendisse.

4. Paucis post diebus quum diis consuetas sibi pro felicitibus successibus hostias sacrificasset, nonnullasque ex vatium monitu adjecisset, cum amicis epulatus est, conviviumque in multam noctem produxit. Hostias etiam exercitui dedisse, vinumque per decurias et centurias distribuisse dicitur. A convivio sunt qui scribant eum in cubiculum concedere voluisse : sed Medium, unum ex amicis

Μηδίον δὲ αὐτῷ ἐντυχόντα, τῶν ἐταίρων ἐν τῷ τότε τὸν πιθανώτατον, δεηθῆναι κωμάσαι παρὰ οἷ· γενέσθαι γὰρ ἂν ἡδὺν τὸν κῶμον.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Καὶ αἱ βασιλικοὶ ἐφημερίδες ὧδε ἔχουσι· πίνειν παρὰ
 5 Μηδίῳ αὐτὸν κωμάσαντα· ἔπειτα ἔξαναστάντα καὶ λου-
 σάμενον καθεύδειν τε καὶ αὔθις δειπνεῖν παρὰ Μηδίῳ καὶ
 αὔθις πίνειν πόρρω τῶν νυκτῶν· ἀπαλλαχθέντα δὲ τοῦ
 πότου λούσασθαι· καὶ λουσάμενον ὀλίγον τι ἐμφαγεῖν καὶ
 καθεύδειν αὐτοῦ, ὅτι ἤδη ἐπύρεσσαν. (2) Ἐκκομισθέντα
 10 δὲ ἐπὶ κλίνης πρὸς τὰ ἱερά θῦσαι ὡς νόμος ἐφ' ἐκάστη
 ἡμέρᾳ, καὶ τὰ ἱερά ἐπιθέντα κατακεῖσθαι ἐν τῷ ἀνδρῶνι
 ἔστε ἐπὶ κνέφας. Ἐν τούτῳ δὲ τοῖς ἡγεμόσι παραγγέλλειν
 ὑπὲρ τῆς πορείας καὶ τοῦ πλοῦ, τοὺς μὲν ὡς πεζῆ
 ἰόντας παρασκευάζεσθαι ἐς τετάρτην ἡμέραν, τοὺς δὲ
 15 ἅμα οἷ πλέοντας ὡς εἰς πέμπτην πλευσομένους. (3)
 Ἐκεῖθεν δὲ κατακομισθῆναι ἐπὶ τῆς κλίνης ὡς ἐπὶ τὸν
 ποταμόν, καὶ πλοίου ἐπιβάντα διαπλεῦσαι πέραν τοῦ πο-
 ταμοῦ ἐς τὸν παράδεισον, καὶ αὔθις λουσάμενον ἀνα-
 παύεσθαι. Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν λούσασθαι τε αὔθις
 20 καὶ θῦσαι τὰ νομιζόμενα· καὶ εἰς τὴν καμάραν εἰσελ-
 θόντα κατακεῖσθαι διαμυθολογοῦντα πρὸς Μηδίον· πα-
 ραγγεῖλαι δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἀπαντῆσαι ἕωθεν. (4)
 Ταῦτα πράξαντα δειπνήσαι ὀλίγον· κομισθέντα δὲ
 αὔθις ἐς τὴν καμάραν πυρέσσειν ἤδη ξυνεχῶς τὴν νυ-
 25 κτα ὄλην· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ λούσασθαι καὶ λουσάμενον
 θῦσαι. Νεάρχῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι παραγ-
 γεῖλαι τὰ ἀμφὶ τὸν πλοῦν ὅπως ἔσται ἐς τρίτην ἡμέραν.
 Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ λούσασθαι αὔθις καὶ θῦσαι τὰ τετα-
 γμένα, καὶ τὰ ἱερά ἐπιθέντα οὐκέτι ἔλινύειν πυρέσσοντα.
 30 Ἀλλὰ καὶ ὡς τοὺς ἡγεμόνας εἰσκαλέσαντα παραγγέλλειν
 τὰ πρὸς τὸν ἔκπλουν ὅπως αὐτῷ ἔσται ἔτοιμα· λού-
 σασθαι τε ἐπὶ τῇ ἑσπέρᾳ, καὶ λουσάμενον ἔχειν ἤδη
 κακῶς. (5) Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μετακομισθῆναι ἐς τὴν οἰκίαν
 τὴν πρὸς τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ θῦσαι μὲν τὰ τεταγμένα,
 35 ἔχοντα δὲ πονήρως ὁμῶς ἐσκαλέσαι τῶν ἡγεμόνων τοὺς
 ἐπικαιροτάτους καὶ ὑπὲρ τοῦ πλοῦ αὔθις παραγγέλλειν.
 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ μόγις ἐκκομισθῆναι πρὸς τὰ ἱερά καὶ
 θῦσαι, καὶ μηδὲν μείον ἔτι παραγγέλλειν ὑπὲρ τοῦ
 πλοῦ τοῖς ἡγεμόσιν. (6) Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν κακῶς
 40 ἤδη ἔχοντα ὁμῶς θῦσαι τὰ τεταγμένα. Παραγγεῖλαι
 δὲ τοὺς μὲν στρατηγούς διατρέβειν κατὰ τὴν αὐλήν,
 χιλιάρχας δὲ καὶ πεντακοσιάρχας πρὸ τῶν θυρῶν.
 Ἡδὴ δὲ παντάπασι πονήρως ἔχοντα διακομισθῆναι ἐκ
 τοῦ παραδείσου ἐς τὰ βασιλεια. Εἰσελθόντων δὲ τῶν
 45 ἡγεμόνων γνῶναι μὲν αὐτούς, φωνῆσαι δὲ μηδὲν ἔτι,
 ἀλλ' εἶναι ἀναυδόν· καὶ τὴν νύκτα πυρέσσειν κακῶς
 καὶ τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν ἄλλην νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν.

tum temporis ei maxime carum, obviam factum rogasse ut secum comessatum veniret : fore enim jucundam comessionem.

CAP. XXV.

Et quidem diaria regis ita habent : ipsum apud Medium comessatum bibisse : deinde quum surrexisset seque abluiset, dormisse : rursumque edisse apud Medium et in multam noctem bibisse, quumque e convivio discessisset, lavisse, lotum nonnihil mandisse, ibique cubuisse, quod jam febricitaret : (2) deinde lectica ad sacrificia delatum sacrificasse uti consueverat per singulos dies. Sacrificiisque peractis in androne jacuisse in vesperum usque. Inter hæc iter navigationemque ducibus pronuntiasse, et quidem eos qui pedites profecturi erant, in quartum diem : qui vero secum navigaturi essent, ut in quintum diem parati essent jussisse. (3) Post hæc lectica delatum flumen versus, conscensaque nave flumen trajecisse in hortum amœnissimum : ibique rursus lotum requievisse. Postridie denuo lotum consueta sacrificia diis fecisse. Ingressumque cubiculum jacuisse cum Medio colloquentem, imperasseque ducibus ut mane adessent. (4) His peractis cœnasse modice, rursusque in cubiculum delatum continue per totam noctem febricitasse : postridie lavisse, lotumque sacrificasse, et Nearcho reliquisque ducibus navigationem in tertium diem indixisse : postero quoque die lotum consueta sacrificia diis fecisse. Sacrificiisque factis febrim non cessasse. Nihilominus tamen convocatis ducibus præcepisse ut omnia ad navigationem parata essent. Lotumque sub vesperum pejus habuisse. (5) Sequenti luce in ædes balneis vicinas translatum esse, consuetaque sacrificia peregisse. Quumque jam vis morbi invaluisset, primarios tamen duces evocasse, deque navigatione rursus mandata dedisse. Altero die difficulter admodum ad sacrificia delatum sacrificasse, nihiloque secius navigationem imperasse. (6) Postridie, quum jam pessime haberet, tamen a consuetis sacrificiis non destitisse. Jussisse vero ut duces circa aulam versarentur : et eos qui mille, quique quingentis militibus præfecti essent pro foribus custodiam agerent. Quumque jam plane langueret, ex horto in regiam translatum. Ingressisque ad eum ducibus, agnovisse quidem eos, alloqui tamen non potuisse, nullamque vocem edidisse, et tota illa nocte ac sequenti die gravissima febris correptum fuisse.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Οὕτως ἐν ταῖς ἡμερίσιν αἱ βασιλείαι ἀναγράφονται, καὶ ἐπὶ τούτοις ὅτι οἱ στρατιῶται ἐπόθησαν ἰδεῖν αὐτόν, οἱ μὲν, ὡς ζῶντα ἔτι ἴδοιεν· οἱ δέ, ὅτι τεθνηκέναι ἤδη ἐξηγγέλλετο, ἐπικρύπτεσθαι δὲ αὐτοῦ ἐτόπαζον πρὸς τῶν σωματοφυλάκων τὸν θάνατον, ὡς ἔγωγε δοκῶ· τοὺς πολλοὺς δὲ ὑπὸ πένθους καὶ πόθου τοῦ βασιλέως βιάσασθαι ἰδεῖν Ἀλέξανδρον. Τὸν δὲ ἄφωνον μὲν εἶναι λέγουσι παραπορευομένης τῆς στρατιᾶς· δεξιούσθαι δὲ καὶ ὡς ἐκάστους τὴν τε κεφαλὴν ἐπαίροντα μόγις καὶ τοῖν ὀφθαλμοῖν ἐπισημαίνοντα. (2) Λέγουσι δὲ αἱ ἡμερίδες αἱ βασιλικοὶ ἐν τοῦ Σαρπίδος τῆς ἱερᾶς Πειθωνᾶς τε ἐγκοιμηθέντα καὶ Ἀτταλον καὶ Δημοφῶντα καὶ Πευκέσταν, πρὸς δὲ Κλεομένην τε καὶ Μενίδα καὶ Σέλευκον, ἐπερωτᾶν τὸν θεὸν εἰ λῶν καὶ ἄμεινον Ἀλεξάνδρῳ εἰς τὸ ἱερόν τοῦ θεοῦ κοιμηθέντα καὶ ἰκετεύσαντα θεραπεύεσθαι πρὸς τοῦ θεοῦ· καὶ γενέσθαι φήμην τινὰ ἐκ τοῦ θεοῦ μὴ κοιμίζεσθαι εἰς τὸ ἱερόν, ἀλλ' αὐτοῦ μένοντι ἔσεσθαι ἄμεινον. (3) Ταῦτά τε ἀπαγγεῖλαι τοὺς ἐταίρους καὶ Ἀλέξανδρον οὐ πολὺ ὕστερον ἀποθανεῖν, ὡς τοῦτο ἄρα ἤδη ὄν τὸ ἄμεινον. Οὐ πόρρω δὲ τούτων οὔτε Ἀριστοβούλῳ οὔτε Πτολεμαίῳ ἀναγράφονται. Οἱ δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν, ἐρέσθαι μὲν τοὺς ἐταίρους αὐτὸν ὅτῳ τὴν βασιλείαν ἀπολείπει, τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι ὅτι τῷ κρατίστῳ· οἱ δέ, προσθεῖναι πρὸς τούτῳ τῷ λόγῳ ὅτι μέγαν ἐπιτάφιον ἀγῶνα ὄρᾳ ἐφ' αὐτῷ ἐσόμενον.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα οἶδα ἀναγεγραμμένα ὑπὲρ τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς, καὶ φάρμακον ὅτι ἐπέμφθη παρὰ Ἀντιπάτρου Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐκ τοῦ φαρμάκου ὅτι ἀπέθανε· καὶ τὸ φάρμακον ὅτι Ἀριστοτέλης μὲν Ἀντιπάτρῳ ἐξεῦρε, δεδοικῶς ἤδη Ἀλέξανδρον Καλλισθέ-
 30 νους ἕνεκα, Κάσανδρος δὲ ὁ Ἀντιπάτρου ἐκόμισεν· οἱ δὲ καὶ ὅτι ἐν ἡμιόνου ὄπλῃ ἐκόμισε καὶ τοῦτο ἀνέγραψαν. (2) Δοῦναι δὲ αὐτὸ Ἰόλλαν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κασάνδρου τὸν νεώτερον· εἶναι γὰρ οἰνοχόον βασιλικὸν τὸν Ἰόλλαν καὶ τι καὶ λελυπῆσθαι πρὸς Ἀλεξάνδρου ὀλίγῳ πρόσθεν τῆς τελευτῆς· οἱ δὲ καὶ Μήδιον μετασχεῖν τοῦ ἔργου, ἐραστὴν ὄντα τοῦ Ἰόλλα· καὶ αὐτὸν γὰρ εἶναι τὸν εἰσηγητὴν γενόμενον Ἀλεξάνδρῳ τοῦ
 35 κώμου· ὀδύνην τε αὐτῷ ἐπὶ τῇ κύλικι γενέσθαι ὀξεῖαν, καὶ ἐπὶ τῇ ὀδύνῃ ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοῦ πότου. (3) Ἦδη δὲ τις οὐκ ἠσχύνθη ἀναγράψαι ὅτι αἰσθόμενος οὐ βιώσιμον ὄντα αὐτόν· Ἀλέξανδρος ἐς τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἦει ἐμβαλῶν, ὡς ἀφανῆς ἐξ ἀνθρώπων γενόμενος πιστοτέραν τὴν δόξαν παρὰ τοῖς ἔπειτα ἐγκαταλείπει ὅτι ἐκ θεοῦ τε αὐτῷ ἢ γένεσις ζυνέβη καὶ παρὰ θεοὺς ἢ ἀποχώρησις. Ῥωξάνην δὲ τὴν γυναῖκα οὐ λαθεῖν ἐξιόντα, ἀλλὰ εἰργόμενον γὰρ πρὸς αὐτῆς ἐποιμύζαντα

CAP. XXVI.

Ita in diariis regis scriptum legitur, dein vero milites desiderio ejus videndi captos esse. Et nonnullis vivum cer-
 nere cupientibus : nonnullis, quod jam mortuus esse dice-
 retur, mortemque ejus a custodibus corporis celari, (mea
 sententia) suspicantibus, plerosque præ dolore ac desiderio
 regis, vi ad illum videndum irrupisse. Sed jam regem
 ingrediente exercitu vocem defecisse : capite tantum ægre
 sublevato atque oculis indicium aliquod animi facientibus,
 singulis dextram præbuisse. (2) Iisdem diariis regis con-
 tinetur, in Serapidis æde pernoctasse Pithonem, Attalum,
 Demophontem et Peucestam; et præter hos Cleomenem et
 Menidam ac Seleucum. Et percontantibus deum, an melius
 satiusque esset Alexandrum in templum suum, ut a se
 curaretur, deferri, oraculum redditum, Non oportere ec-
 deferri : sed melius ei si ibi maneat fore. (3) Idque amicos
 Alexandro renuntiasset, neque multo post Alexandrum de-
 cessisse quasi id magis in rem ipsius esset. Ptolemæus et
 Aristobulus præterea nihil asserunt. Sunt autem qui hoc
 etiam addant : interrogatum ab amicis, cuinam regnum
 relinqueret, respondisse, Optimo. Alii adjecisse eum ad
 hæc verba aiunt, ingens certamen inter eos de se futurum.

CAP. XXVII.

Neque vero me præterit multa alia præter hæc de
 Alexandri obitu scripta esse : veluti venenum ei ab Anti-
 patro missum esse, quo interiit. Aristotelemque id Anti-
 patro confecisse, Alexandrum ob Callisthenis necem me-
 tuentem : idque a Casandro Antipatri filio allatum. Alii in
 mulæ ungula allatum scribunt : (2) et per Iollam minorem
 Casandri fratrem regi traditum. Fuisse enim Iollam regi a
 poculis, eique ab Alexandro paulo ante ejus mortem acerbi
 aliquid accidisse. Alii Medium, quod Iollæ amator esset,
 sceleris conscium fuisse scribunt. Nam et hunc Alexandro
 auctorem comessionis fuisse, statimque post haustum po-
 culum vehementem dolorem sensisse, ita ut convivio exce-
 dere sit coactus. (3) Quidam etiam scribere non erubuit,
 Alexandrum quum jam de salute desperaret, ad Euphratem
 se contulisse conjiciendi se in flumen animo, uti sublatus
 ex hominum oculis, certiorum apud posteros fidem faceret,
 se ex deorum genere ortum ad deos rediisse. Roxanem
 vero conjugem, consilio ejus intellecto, inhibuisse, plo-

εἰπεῖν ὅτι ἐφθόνησεν ἄρα αὐτῷ δόξης τῆς ἐς ἅπαν, ὡς θεῶ δὴ γεγενημένῳ. Καὶ ταῦτα ἐμοὶ ὡς μὴ ἀγνοεῖν δόξαίμι μᾶλλον ὅτι λεγόμενά ἐστιν ἢ ὡς πιστὰ ἐς ἀφήγησιν ἀναγεγράφω.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐπὶ Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθῆνῃσιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαθεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας, τό
 10 τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονιάτατος καὶ δξύτατος τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρειότατος καὶ φιλοτιμότατος καὶ φιλοκινδυνότατος καὶ τοῦ θεοῦ ἐπιμελέστατος· (2) ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἐπαίνου μόνου ἀπληστότατος· ζυνοδεῖν
 15 δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν δεινότατος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἶκος ζυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιάν καὶ ὀπλίσαι τε καὶ κοσμηῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι καὶ τὸ δεῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῷ ἀδεεῖ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ζύμπαντα ταῦτα
 20 γενναιότατος. (3) Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἀφανεῖ πρᾶξαι, ζὺν μεγίστῳ θάρσει ἐπραξεν· ὅσα τε φθιάσας ὑφάρπασαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσαι τίνα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότατος· καὶ τὰ μὲν ζυντε-
 25 θέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλάξαι βεβαιότατος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἀλῶναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων δὲ ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δὲ εὐπορίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Εἰ δὲ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ' ὀργῆς, ἢ εἴ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβα-
 30 ρίσαι, οὐ μεγάλα τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθεῖη καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ τοὺς πρὸς ἡδονὴν οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ τοῖς βασιλεῦσι ζυνοῦντας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ζυ-
 35 εσομένους· ἀλλὰ μεταγνῶναί γε ἐφ' οἷς ἐπλημμελήσει μόνῳ οἷδα τῶν πάλαι βασιλείων Ἀλεξάνδρῳ ὑπάρξαι ὑπὸ γενναιότητος. (2) Οἱ δὲ πολλοί, εἰ καὶ τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς δὴ πραχθέντος, ἐπικρύφειν οἴονται τὴν ἀμαρτίαν, κακῶς γιγνώσκοντες. Μόνῃ γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴασις ἀμαρτίας ὁμολογεῖν τε ἀμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγνῶσκοντα, ὡς τοῖς παθοῦσί τι ἄχαρι οὐ πάντῃ χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμενα, εἰ δ' ὀράσας αὐτὰ ζυγχωροῖη ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ τέ τι ἐς
 45 τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μὴ

rantemque ipsum dixisse : invidere illam sibi divinitatis partæ gloriam. Quæ quidem ideo potius a me commemorantur, ne ignorasse videar ea tum sparsa fuisse, quam quod fide digna existimem.

CAP. XXVIII.

Decessit autem Alexander Olympiade cxxiii, archonte Athenis Hegesia. Vixit annos xxxii, menses viii, ut autor est Aristobulus. Regnavit annos xii, menses viii. Statura corporis pulcherrima fuit, laboris summa patientia, summo mentis acumine, magna animi fortitudine præditus, honoris et gloriæ appetentissimus, periculorum amantissimus, divini cultus observantissimus : (2) corporis voluptatum moderatissimus : quæ ad animum pertinent, sola laude inexplebilis, summa consilii dexteritate quid in rebus obscuris facto esset opus cernebat : et ex verisimilibus felicissime eventus rerum conjectabat : ordinandi exercitus, armandi gubernandique peritissimus. Idem ad militum animos excitandos et bona spe replendos, et metum periculorum privati periculi contemptione profligandum eximius. (3) Res dubias summa audacia aggrediebatur : ad anticipandos hostes eosque corripiendos, priusquam quod eventurum erat timerent, solertissimus, promissi pactique religiosissimus observator : neve aliorum fraudibus caperetur, instructissimus : pecunias in privatas voluptates parcissime convertebat : in amicos summa cum liberalitate erogabat.

CAP. XXIX.

Si quid vero ab Alexandro iræ vehementia rapiditateque commissum est, aut si insolentius barbarorum fastum imitatus est, equidem non tanti faciendum censuerim, si quis juvenilem Alexandri ætatem non inique æstimet, si perpetuum felicitatis cursum, si assentatores, qui voluptatis causa cum regibus magno eorum malo versantur et versabuntur, animadvertat. Cæterum delicti pœnitentia duci, id ego soli ipsi inter veteres reges tanquam eximium ac genuinum quiddam adscribo. (2) Plerique enim, tametsi alicujus delicti conscii sibi sint, tuentes id ut recte factum obtegere se culpam suam putant, inique statuentes. Unicam enim peccati medicinam esse censeo peccati agnitionem et confessionem, manifestumque pœnitentiæ documentum edere. Nam qui injuriam accepit, non ita graviter læsum sese judicat, si is qui læsit perperam sese fecisse fateatur : et bona alicui spes fit, se non amplius

ποτε ἂν παραπλήσιόν τι ἁμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμεληθεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο. (3) Ὅτι δὲ ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερον, οὐδὲ τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα. Οὐκ οὖν δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνως γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστερος ἢ Αἰακοῦ ἢ Ῥαδαμάνθυος· οἷς δὴ ἐς Δία ἀνερχομένη ἢ γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται· οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἴωνος τοῦ Ἀπόλλωνος. (4) Ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ εἶναι πρὸς τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντῃ ἀλλότριον αὐτῶν φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀποστροφὴν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὀξύτητός τε καὶ ὕβρεως τῆς Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμιξαί μοι δοκεῖ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγῆμασι τοὺς ὁμοτίμους. Καὶ οἱ πότοι δέ, ὡς λέγει Ἀριστοβούλος, οὐ τοῦ οἴνου ἔνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίνοντο, οὐ γὰρ πίνειν πολλὸν οἶνον Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἐταίρους.

ΚΕΦ. Α΄.

Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον ὅσα ἄξια κακίσεσθαι ἐστὶ προσφερόμενος κακίζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα Ἀλεξάνδρου εἰς ἓν χωρίον ξυναγαγόν, οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τε ὢν αὐτὸς καὶ ὁποῖα τύχη κεχρημέ-
 25 μένος ὄντινα γενόμενον ἐκεῖνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας τῆς ἀνθρωπίνης ἔλθοντα, βασιλέα τε ἀμφοῖν ταῖν ἡπείροισιν ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὀνόματι, κακίζει σμικρότερός γε ὢν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ
 30 τίθεμενος. (2) Ὡς ἔγωγε δοκῶ ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἰς ἀνθρώπος, εἰς ὃν οὐ πεφοιτῆται τὸ Ἀλεξάνδρου ὄνομα. Οὐκ οὖν οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θεοῦ φῦναι ἂν δοκεῖ ἀνήρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἰσοκῶς. Καὶ ταῦτα χρησμοί
 35 τε ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ Ἀλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις, καὶ ἡ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμὴ τε αὐτοῦ καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνῃ οὔσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσούτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῶν Μακε-
 40 δόνων χρησθέντες. (3) Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμφάμην ἔστιν ἂν ἐν τῇ συγγραφῇ τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων, ἀλλ' αὐτόν γε Ἀλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζων· τὰ δὲ ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκισα ἀληθείας τε ἔνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὠρμήθη οὐδὲ
 45 αὐτὸς ἀνεὺ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν συγγραφὴν.

Τέλος τῆς συγγραφῆς τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων.

injuria affectum iri, si is qui affecti-pœnitentiam facti sui præ se ferat. (3) Quod vero ad deum generis sui originem referebat, ne hoc quidem atrox delictum fuisse censuerim: quippe qui nihil aliud fortassis sibi propositum habuerit quam ut eo figmento majorem auctoritatem apud subditos sibi conciliaret. Neque vero mihi videtur Alexander fuisse Minoe aut Æaco aut Rhadamantho inferior, quorum genus ad Jovem a veteribus relatam nulli ipsis vitio aut contumeliæ versum fuit: quemadmodum nec Thesei ortus ad Neptunum, neque Ionis ad Apollinem relatus. (4) Verum et Persicus habitus arte quadam mihi a rege assumtus videtur, ne prorsus alienus ab eis rex esse videretur: utque refugium quoddam adversus Macedonum insolentiam superbiamque haberet. Qua etiam de causa eum Macedonum ordinibus Persas melophoros immiscuisse arbitror, et agematis, qui pari cum eis honore essent, accensuisse. Longas etiam potationes, ut ait Aristobulus, non vini causa amabat; neque enim multum vini potabat, sed ut benevolentiam cum amicis fovaret.

CAP. XXX.

Quapropter quisquis Alexandrum incusat ac vituperat, is non ea solum quæ vituperatione digna sunt afferens vituperet, sed omnia ejus facta in unum cumulum congerens, ita demum secum reputet, quis ipse et quali fortuna usus ad cujus ac quanti principis accusationem accedat, qui ad tantum humanæ felicitatis fastigium evasit, ut utriusque continentis rex citra ullam controversiam fuerit nomenque suum per universum terrarum orbem propagarit: cogitetque iste quisquis est accusator, quam exilis ipse sit, quamque in exilibus parvique momenti rebus laboret, ac ne illas quidem ipsas decore conficiat. (2) Ita enim sentio, nullam ea tempestate gentem, nullam urbem, nullam denique hominem fuisse, ad quem non Alexandri nomen pervenerit. Quo circa non absque numine ejusmodi hominem terris datum existimaverim, cui nemo omnium mortalium par fuit. Quod quidem etiam oracula in Alexandri morte testata sunt, diversaque aliis atque aliis hominibus spectra et insomnia oblata, et continuata in hunc usque diem inter homines memoria et gloria, major quam quæ in hominem cadat, tum denique alia post tantum temporis spatium oracula Macedonum genti de ejus honore edita. (3) Ego vero, tametsi nonnulla Alexandri facta in historia rerum ab ipso gestarum reprehendi, Alexandri tamen ipsius admiratorem esse meipsum citra pudorem profiteor. Facta vero nonnulla improbavi, et veritatis meæ et publicæ utilitatis causa: in cujus gratiam hujus historiæ scriptionem non absque numine etiam aggressus sum.

FINIS OPERIS, QUOD EST DE ALEXANDRI REBUS GESTIS.

ΚΕΦ. Α'.

Τὰ ἔξω Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὰ πρὸς ἐσπέρην ἔστε ἐπὶ τὸν ποταμὸν Κωφῆνα Ἀστακηνοὶ καὶ Ἀσσακηνοὶ, ἔθνεα Ἰνδικὰ, ἐποικέουσιν. (2) Ἄλλ' οὔτε μεγάλοι τὰ σώματα, κατὰπερ οἱ ἐντὸς τοῦ Ἰνδοῦ ὄχισμένοι, οὔτε ἀγαθοὶ ὡσαύτως τὸν θυμὸν, οὐδὲ μέλανες ὡσαύτως τοῖσι πολλοῖσιν Ἰνδοῖσιν. (3) Οὗτοι πάλαι μὲν Ἀσσυρίοισιν ὑπήκοοι ἦσαν· ἐπὶ δὲ Μήδοισι Περσέων ἤκουον, καὶ φόρους ἀπέφερον Κύρω τῷ Καμβύσειω ἐκ τῆς γῆς σφῶν, οὓς ἔταξε Κῦρος. (4) Νυσαῖοι δὲ οὐκ Ἰνδικὸν γένος ἐστίν, ἀλλὰ τῶν ἅμα Διονύσῳ ἐλθόντων ἐς τὴν γῆν τῶν Ἰνδῶν· τυχὸν μὲν καὶ Ἑλλήνων, ὅσοι ἀπόμαχοι αὐτῶν ἐγένοντο ἐν τοῖσι πολέμοισιν· εὐστυνας πρὸς Ἰνδοῦς Διόνυσος ἐπολέμησε· (5) τυχὸν δὲ καὶ τῶν ἐπιχωρίων τοὺς ἐθέλοντας τοῖσιν Ἑλλήσι συνώκισε τὴν τε χῶρην Νυσαῖαν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Νύσης Διόνυσος, καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν Νῦσαν. (6) Καὶ τὸ ὄρος τὸ πρὸς τῇ πόλι, ὅτου ἐν τῆσιν ὑπηρεῖησιν ὄχισται ἡ Νῦσα, Μηρὸς κληίζεται ἐπὶ τῇ συμφορῇ ἣτινι ἐχρήσατο εὐθύς γενόμενος. (7) Ταῦτα μὲν οἱ ποιηταὶ ἐπὶ Διονύσῳ ἐποίησαν· καὶ ἐξηγείσθων αὐτὰ ὅσοι λόγιοι Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων. (8) Ἐν Ἀσσακηνοῖσι δὲ Μάσσακα, πόλις μεγάλη, ἵναπερ καὶ τὸ κράτος τῆς γῆς ἐστὶ τῆς Ἀσσηκίης· καὶ ἄλλη πόλις Πευκέλα, μεγάλη καὶ αὐτὴ, οὐ μακρὰν τοῦ Ἰνδοῦ. Ταῦτα μὲν ἔξω τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ὄχισται πρὸς ἐσπέρην ἔστε ἐπὶ τὸν Κωφῆνα.

ΚΕΦ. Β'.

Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ πρὸς ἔω, τοῦτό μοι ἔστω ἡ τῶν Ἰνδῶν γῆ, καὶ Ἰνδοὶ οὗτοι ἔστωσαν. Ὅροι δὲ τῆς Ἰνδῶν γῆς πρὸς μὲν βορέεω ἀνέμου ὁ Ταῦρος τὸ ὄρος. (2) Καλέεται δὲ οὗ Ταῦρος ἔτι ἐν τῇ γῇ ταύτῃ· ἀλλ' ἄρχεται ὁ Ταῦρος ἀπὸ θαλάσσης τῆς κατὰ Παμφύλους τε καὶ Λυκίην καὶ Κίλικας· παρατείνει τε ἔστε τὴν πρὸς ἔω θάλασσαν, τέμνων τὴν Ἀσίην πᾶσαν. (3) ἄλλη δὲ ἄλλο καλέεται τὸ ὄρος, τῇ μὲν Παραπαμισὸς, τῇ δὲ Ἡμωδός· ἄλλη δὲ Ἰμαὸν κληίζεται, καὶ τυχὸν ἄλλα καὶ ἄλλα ἔχει οὐνόματα. (4) Μακεδόνες δὲ οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες Καύκασον αὐτὸ ἐκάλεον· ἄλλον τοῦτον Καύκασον, οὐ τὸν Σκυθικόν· ὡς καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Καύκασου λόγον κατέχειν ὅτι ἤλθεν Ἀλέξανδρος. (5) Τὰ πρὸς ἐσπέρην δὲ τῆς Ἰνδῶν γῆς ὁ ποταμὸς ὁ Ἰνδὸς ἀπείργει ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν, ἵναπερ αὐτὸς κατὰ δύο στόματα ἐκδιδῶι, οὐ συνεχῆ ἀλλήλοισι τὰ στόματα,

CAP. I.

Quæ extra Indum amnem Occidentem versus sunt regiones ad Cophenem fluvium usque Astaceni atque Assaceni, Indicæ gentes, incolunt. (2) Sunt vero hi Indis intra Indum amnem habitantibus et corporum magnitudine et animorum præstantia inferiores: neque tam nigri quam plerique Indi. (3) Hi olim Assyriis parebant; deinde Medis subjecti in Persarum potestatem venerunt et tributa Cyro, Cambysis filio, ex suis regionibus pependerunt, quæ Cyrus imperavit. (4) Nysæi vero Indorum gens non sunt, sed ex iis originem ducunt, qui olim cum Libero patre in Indiam venerant e Græcis fortasse, qui in bellis, quæ Liber cum Indis gessit, inutiles bello facti fuerant; (5) fortassis autem etiam indigenas voluntarios in eandem cum Græcis coloniam deduxit, regionemque Nysæam a monte Nysa vocavit Liber, urbemque ipsam Nysam. (6) Mons vero urbi vicinus, ad cuius radices sita est Nysa, Merus (i. e. femur) vocatus est propter casum illum, quo usus fuit Bacchus simul ac natus erat. Atque hæc quidem poetæ de Libero finxerunt: eadem que quotquot vel apud Græcos vel apud barbaros fabulorum historiarum scriptores sunt, narrent. (8) Apud Assacenos est Massaca, magna urbs, ubi et summa potestas est regionis Assaciæ; et alia urbs Peucela; magna etiam hæc, non procul ab Indo. Hæc extra Indum amnem habitantur Occidentem versus usque ad Cophenem fluvium.

CAP. II.

Quæ vero regio ab Indo orientem versus est, eam ego Indiam appello, quique eas partes incolunt, Indos. Terminatur autem India a septentrione Tauro monte: (2) qui quidem non amplius in ea regione nomen hoc retinet. Incipit vero Taurus a mari circa Pamphyliam et Lyciam ac Ciliciam, tenditque perpetuo dorso ad orientalem oceanum, totam Asiam intersecans. (3) Alibi vero aliam appellationem accipit hic mons. Quibusdam enim in locis Parapamisus, aliis Emodus, aliis Imaus dicitur. Fieri autem potest, ut alias etiam alias appellationes habeat. (4) Macedones vero, qui cum Alexandro militarunt, Caucasum eum vocarunt, diversum ab eo qui in Scythia est: ut fama obtineret, Alexandrum etiam Caucasum transcendisse. (5) Occidentem versus Indiæ terminus est Indus amnis ad magnum oceanum usque, ubi ipse per duo ostia in eum fertur, neque ea quidem inter se propinqua, quemadmodum quinque Istri

κατάπερ τὰ πέντε τοῦ Ἰστροῦ ἐστὶ συνεχέα· (6) ἀλλ' ὡς τὰ τοῦ Νείλου, ὑπὸ τῶν τὸ Δέλτα ποιεῖται τὸ Αἰγύπτιον, ὧδέ τι καὶ [τὸ] τῆς Ἰνδῶν γῆς Δέλτα ποιεῖ δ' Ἰνδὸς ποταμὸς, οὐ μείον τοῦ Αἰγυπτίου· καὶ τοῦτο Πάτταλα τῆς Ἰνδῶν γλώσσης καλεῖται. (7) Τὸ δὲ πρὸς νότου γε ἀνέμου καὶ μεσημβρίας αὐτῆ ἡ μεγάλη θάλασσα ἀπείργει τὴν Ἰνδῶν γῆν, καὶ τὰ πρὸς ἕω αὐτῆ ἡ θάλασσα ἀπείργει. (8) Τὰ μὲν πρὸς μεσημβρίας κατὰ Πάτταλά τε καὶ τοῦ Ἰνδοῦ τὰς ἐκβολὰς ὤφθη πρὸς τε Ἀλεξάνδρου καὶ Μακεδόνων καὶ πολλῶν Ἑλλήνων· τὰ δὲ πρὸς ἕω, Ἀλέξανδρος μὲν οὐκ ἐπῆλθε τάδε πρόσω ποταμοῦ Ὑφάσιος. (9) Ὀλίγοι δὲ ἀνέγραψαν τὰ μέχρι ποταμοῦ Γάγγεω καὶ ἵνα τοῦ Γάγγεω αἱ ἐκβολαὶ καὶ πόλις Παλίμθορα μεγίστη Ἰνδῶν πρὸς τῷ Γάγγη.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐμοὶ δὲ Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος πιστότερος ἄλλου ἔστω, ὅτι γῆς περιόδου περὶ ἔμελεν Ἐρατοσθέней. (2) Οὗτος ἀπὸ τοῦ ὄρεος τοῦ Ταύρου, ἵνα τοῦ Ἰνδοῦ αἱ πηγαὶ, παρ' αὐτὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἰόντι ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν καὶ τοῦ Ἰνδοῦ τὰς ἐκβολὰς μυρίους σταδίους καὶ τρισχιλίους τὴν πλευρὴν λέγει ἐπέχειν τῆς γῆς τῆς Ἰνδῶν. (3) Ταυτησί δὲ ἀντίπορον πλευρὴν ποιεῖ τὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὄρεος παρὰ τὴν ἑώην θάλασσαν, οὐκ εἶ ταύτη τῆ πλευρῆ ἴσην, ἀλλὰ ἄκρην γὰρ ἀνέχειν ἐπὶ μέγα εἴσω εἰς τὸ πέλαγος, ἔς τρισχιλίους σταδίους μάλιστα ἀνατείνουσιν τὴν ἄκρην· εἴη ἂν ὦν αὐτῷ ἡ πλευρὴ τῆς Ἰνδῶν γῆς πρὸς ἕω μυρίους καὶ ἑξακισχιλίους σταδίους ἐπέχουσα· τοῦτο μὲν αὐτῷ πλάτος τῆς Ἰνδῶν γῆς συμβαίνει. (4) Μῆκος δὲ τὸ ἀφ' ἐσπέρας ἐπὶ ἕω ἔστε μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν Παλίμθορα, μεμετρημένον σχοίνοισι λέγει ἀναγράφειν· καὶ εἶναι γὰρ ὁδὸν βασιλιτῆν· τοῦτο ἐπέχειν ἔς μυρίους σταδίους· τὰ δὲ ἐπέκεινα οὐκέτι ὡσαύτως ἀτρεκέα. (5) Φήμας δὲ ὅσοι ἀνέγραψαν, ξὺν τῇ ἄκρῃ τῇ ἀνεχούσῃ ἔς τὸ πέλαγος ἔς μυρίους σταδίους μάλιστα ἐπέχειν λέγουσιν· εἶναι δὲ ἄνω τὸ μῆκος τῆς Ἰνδῶν γῆς σταδίων μάλιστα δισμυρίων. (6) Κτησίης δὲ ὁ Κνίδιος τὴν Ἰνδῶν γῆν ἴσην τῇ ἄλλῃ Ἀσίῃ λέγει, οὐδὲν λέγων, οὐδὲ Ὀνησίκριτος, τρίτην μοῖραν τῆς πάσης γῆς· Νέαρχος δὲ μηνῶν τεσσάρων ὁδὸν τὴν δι' αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς Ἰνδῶν γῆς. (7) Μεγασθέней δὲ τὸ ἀπὸ ἀνατολέων ἔς ἐσπέραν πλάτος ἐστὶ τῆς Ἰνδῶν γῆς, ὅ, τι περ οἱ ἄλλοι μῆκος ποιοῦσιν· καὶ λέγει Μεγασθένης, μυρίων καὶ ἑξακισχιλίων σταδίων εἶναι, ἵνα περ τὸ βραχύτατον αὐτοῦ. (8) Τὸ δὲ ἀπὸ ἀρκτου πρὸς μεσημβρίην, τοῦτο δὲ αὐτῷ μῆκος γίνεται, καὶ ἐπέχει τριηκοσίους καὶ δισχιλίους καὶ δισμυρίους, ἵνα περ τὸ στεινότατον αὐτοῦ. (9) Ποταμοὶ δὲ τοσοῖδε εἰσὶν ἐν τῇ Ἰνδῶν γῆ, ὅσοι οὐδὲ ἐν τῇ πάσῃ Ἀσίῃ· μέγιστοι μὲν ὁ Γάγγης τε καὶ ὁ Ἰνδὸς, ὅτου καὶ ἡ γῆ ἐπώνυμος· ἄμφω τοῦ τε Νείλου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ τοῦ Ἰστροῦ τοῦ Σχυθ κού, καὶ εἰ ἐς ταυτὸ

ostia; (6) sed sicut ista Nili, a quibus Delta Ægyptium efficitur: hoc pacto etiam Indus amnis partem Indiæ Delta facit, neque id minus Ægyptio, quod quidem Indorum lingua Pattala vocatur. (7) Qua vero ad austrum et meridiem vergit India, ipso magno oceano clauditur: orientales etiam ejus partes idem oceanus terminat. (8) Atque in meridionali quidem tractu quæ sunt circa Pattala Indique fluminis ostia, ab Alexandro et Macedonibus ac multis Græcis perlustrata sunt: partes autem versus Orientem non adiit Alexander eas, quæ sunt ultra Hyphasin amnem. (9) Pauci vero scripserunt de iis quæ usque ad Gangem sunt; aut ubi Gangis ostia, maximaque ad Gangem Indorum urbs Palimbothra.

CAP. III.

Mihi Eratosthenes Cyrenæus majore fide dignus esto, quoniam illi geographia curæ erat. (2) Is a monte Tauro, ubi Indi fontes sunt, secus Indum amnem usque ad magnum oceanum et Indi ostia Indiæ latus stadia XIII M continere ait. (3) Latus vero huic oppositum statuit ab eodem monte præter mare orientale, non amplius huic lateri æquale, sed longo tractu promontorium circiter ad III M stadiorum in mare protendi: ut igitur ei æstimetur hoc Indiæ latus orientale obtinere XVI M stadiorum. Atque hæc quidem est illi Indiæ latitudo. (4) Longitudinem vero ab occidente in orientem usque ad urbem Palimbothra, dicit schoënis dimensam se scribere, esse enim viam regiam eamque esse stadiorum X M. Ulteriora non amplius æque certa esse. (5) Quotquot vero famam in scribendo secuti sunt, cum promontorio in mare porrecto, (Indiam) circiter X M stadiorum continere dicunt: superius, esse longitudinem stadiorum circiter XX M. (6) Ctesias Cnidius Indiam reliquæ Asiæ æqualem esse magnitudine affirmat, sed errat, sicut etiam Onesicritus, qui eam tertiam partem terrarum esse perhibet. Nearchus quattuor mensium iter per ipsum campum Indiæ esse dicit. (7) Megasthenes vero ab oriente in occidentem latitudinem Indiæ esse vult, quam alii longitudinem faciunt, eamque Megasthenes auctor est, ubi brevissimum ejus spatium sit, XVI M stadiorum continere. (8) A septentrione autem versus meridiem, ea illi quidem est longitudo, et extenditur ad XXII M et CCC stadia, ubi angustissima est. (9) Flumina sunt in India tantæ magnitudinis, quantæ nullum est in universa Asia; maxima sunt Ganges et Indus, a quo et regio nomen accepit: uterque et Nilo Ægyptio et Istro Scy-

συνέλθοι αὐτοῖσι τὸ ὕδωρ, μέζονες· (10) δοκέειν δ' ἕμοιγε, καὶ δ' Ἀκεσίνης μέζων ἐστὶ τοῦ τε Ἰστρου καὶ τοῦ Νείλου, ἵναπερ παραλαβὼν ἅμα τὸν τε Ὑδάσπεα καὶ τὸν Ὑδραώτεια καὶ τὸν Ὑφασιν ἐμβάλλει ἐς τὸν Ἰνδόν, ὡς καὶ τριήκοντα αὐτῷ στάδια τὸ πλάτος ταύτη εἶναι· καὶ τυχόν καὶ ἄλλοι πολλοὶ μέζονες ποταμοὶ ἐν τῇ Ἰνδῶν γῆ βέουσι.

ΚΕΦ. Δ'.

Ἀλλὰ οὐ μοι ἀτρεκέες ὑπὲρ τῶν ἐπέκεινα Ὑφάσιος ποταμοῦ ἰσχυρίσασθαι, ὅτι οὐ πρόσω τοῦ Ὑφάσιος ἤλθεν Ἀλέξανδρος. (2) Αὐτοῖν δὲ τοῖν μεγίστοις ποταμοῖν τοῦ τε Γάγγεω καὶ τοῦ Ἰνδοῦ τὸν Γάγγεα μεγέθει πολὺ τι ὑπερφέρειν Μεγασθένης ἀνέγραψε, καὶ ὅσοι ἄλλοι μνήμην τοῦ Γάγγεω ἔχουσιν· (3) αὐτὸν τε γὰρ μέγαν ἀνίσχειν ἐκ τῶν πηγέων, δέκεσθαι τε ἐς αὐτὸν τὸν τε Καϊνὴν ποταμὸν καὶ τὸν Ἐραννοβοῶν καὶ τὸν Κοσσόανον, πάντας πλωτούς· ἐτι δὲ Σῶνόν τε ποταμὸν καὶ Σιττόκατιν καὶ Σολόματιν, καὶ τούτους πλωτούς. (4) Ἐπὶ δὲ Κονδοχάτην τε καὶ Σάμβον καὶ Μάγωνα καὶ Ἀγόρανιν καὶ Ὠμαλιν· ἐμβάλλουσι δὲ ἐς αὐτὸν Κομμενάσης τε μέγας ποταμὸς καὶ Κάκουθις καὶ Ἀνδώματις ἐξ ἔθνεος Ἰνδικοῦ τοῦ Μανδιαδινῶν βέων· (5) καὶ ἐπὶ τούτοις Ἄμυστις παρὰ πόλιν Καταδοῦπην, καὶ Ὀξύμαγισ ἐπὶ Παζάλαισι καλεομένοις, καὶ Ἐρβένυσις ἐν Μάθαισι, ἔθνεϊ Ἰνδικῷ, ξυμβάλλει τῷ Γάγγη. (6) Τούτων λέγει Μεγασθένης οὐδένα εἶναι τοῦ Μαϊάνδρου ἀποδέοντα, ἵναπερ ναυσίπορος ὁ Μαϊάνδρος. (7) Εἶναι ὡν τὸ εὖρος τῷ Γάγγη, ἔνθα περ αὐτὸς ἐωυτοῦ στεινότατος, εἰς ἑκατὸν σταδίους· πολλαχῆ δὲ καὶ λιμνάζειν, ὡς μὴ ἀποπτον εἶναι τὴν πέρην χώρην, ἵναπερ γθαμαχλή τέ ἐστι καὶ οὐδαμῆ γηλόφοισιν ἀνεστηκυῖα. (8) Τῷ δὲ Ἰνδῷ ἐς ταῦτὸν ἔρχεται. Ὑδραώτης μὲν ἐν Καμβισθόλοις παρειληφώς τὸν τε Ὑφασιν ἐν Ἀστρύβαισι καὶ τὸν Σαράγγην ἐκ Κηκίων καὶ τὸν Νεῦδρον ἐξ Ἀττακηνῶν, ἐς Ἀκεσίνην ἐμβάλλουσιν. (9) Ὑδάσπεος δὲ ἐν Ὀξυδράκαισις ἄγων ἅμα οἱ τὸν Σίναρόν ἐν Ἀρίσπαισις ἐς τὸν Ἀκεσίνην ἐκδιδοῖ καὶ οὗτος. (10) Ὁ δὲ Ἀκεσίνης ἐν Μαλλοῖς ξυμβάλλει τῷ Ἰνδῷ· καὶ τούταπος δὲ μέγας ποταμὸς ἐς τὸν Ἀκεσίνην ἐκδιδοῖ. Τούτων ὁ Ἀκεσίνης ἐμπλησθεὶς καὶ τῇ ἐπικλήσει ἐκνικήσας αὐτὸς τῷ ἐωυτοῦ ἤδη οὐνόματι ἐσβάλλει ἐς τὸν Ἰνδόν· (11) Κωφὴν δὲ ἐν Πευκελαιήτιδι, ἅμα οἱ ἄγων Μάλαντόν τε καὶ Σόαστον καὶ Γαρρόϊαν, ἐκδιδοῖ ἐς τὸν Ἰνδόν. (12) Κατύπερθε δὲ τούτων Πάρενος καὶ Σάπαρνος, οὐ πολὺ διέχοντες, ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν Ἰνδόν. Σόανος δὲ, ἐκ τῆς ὀρεινῆς τῆς Ἀβισσαρέων, ἔρημος ἄλλου ποταμοῦ, ἐκδιδοῖ ἐς αὐτόν. Καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς Μεγασθένης λέγει, ὅτι πλωτοὶ εἰσιν. (13) Οὐκ οὐκ ἀπιστήν χρῆ ἔχειν ὑπὲρ τε τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγεω, μηδὲ συμβλητοὺς εἶναι αὐτοῖσι τὸν τε Ἰστρον καὶ τοῦ Νείλου τὸ ὕδωρ. (14) Ἐς μὲν γε τὸν Νεῖλον οὐδένα

thico, etiamsi in unum alveum confluerent, major est : (10) at mea sententia vel Acesines Nilum et Istrum magnitudine superat, ubi Hydaspes, Hydraote et Hyphasi in suum alveum receptis in Indum fertur tantus, ut ejus latitudo ibi triginta stadia efficiat. Fortassis autem etiam alia multa majora flumina Indiam secant.

CAP. IV.

Sed ultra Hyphasin amnem nihil explorati habeo, quod affirmare possim; quia ultra Hyphasin progressus non est Alexander. (2) Ex his vero duobus maximis fluviiis Gange atque Indo, Megasthenes Gangem Indo longe majorem esse scribit, et alii omnes qui Gangis mentionem faciunt. (3) Nam et grandem jam inde ab ipsis fontibus oriri, atque in se recipere Cainan, Erannoboam, Cossoanum, omnes navigabiles, deinde Sonum, Sittocatim et Solomatim, et hos navigabiles. (4) Post hos Condochatem, Sambum, Magonem, Agoranim et Omalim. Feruntur etiam in eum Commenases grandis fluvius et Cacuthis atque Andomatis ex Mandiadinis Indica gente fluens : (5) ad hæc, Amystis juxta urbem Catadupam, et Oxymagis apud Pazalas, quos vocant, et Errhenynsis apud Mathas, Indiæ gentem, in Gangem fluunt. (6) Horum omnium fluviorum Megasthenes nullum Mæandro minorem, qua navigabilis Mæander est, esse asseverat. (7) Jam Gangem patere, qua maxime angustus est, ad centum stadia; multis vero in locis stagnare, ita ut ulterior terra conspici non possit, qua parte humilis est nullosque colles habet. (8) Indo autem idem accidit. Hydraotes quidem in Cambistholis, receptis in se et Hyphasi in Astrybis, et Sarange ex Cecis, et Neudro ex Attacenis, in Acesinem fluit. (9) Hydaspes vero in Oxydracis Sinarum in se recipiens in Arispis etiam in Acesinem fertur. (10) Acesines apud Mallos cum Indo committitur : etiam Tutapus magnus fluvius in Acesinem exit. Quibus amnibus Acesines grandior factus suumque victor nomen retinens in Indum fertur. (11) Cophen in Peucelæetide, ducens secum Malantum, Soastum et Garræam amnes, Indo se miscet. (12) Supra hos Parenus et Saparnus, non multum inter se distantes, in Indum fluunt. Soanus ex montanis Abissareensium absque alterius fluvii societate in eundem se ingerit. Horum quoque plerosque Megasthenes navigabiles esse affirmat. (13) Non igitur incredibile esse debet, Istrum et Nilum ratione aquarum cum Indo et Gange ne comparari quidem posse. (14) Nam in

ποταμὸν ἐκδιδόντα ἴδμεν, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ διώρυχας τε-
 τμημένας κατὰ τὴν χώραν τὴν Αἰγυπτίην. (15) Ὁ
 δέ γε Ἴστρος ὀλίγος μὲν ἀνίσχει ἀπὸ τῶν πηγέων, δέκε-
 ται δὲ πολλοὺς ποταμοὺς, ἀλλ' οὔτε πλήθει ἴσους τοῖσιν
 5 Ἰνδῶν ποταμοῖσιν, οἱ ἐς τὸν Ἰνδὸν καὶ τὸν Γάγγεα ἐκ-
 διδοῦσι· πλωτοὺς δὲ δὴ καὶ κάρτα ὀλίγους, ὧν τοὺς μὲν
 αὐτὸς ἴδων οἶδα, τὸν Ἐνον τε καὶ τὸν Σάον. (16) Ἐνος
 μὲν ἐν μεθορίῳ τῆς Νωρικῶν καὶ Ῥαιτῶν γῆς μίγνυται
 τῷ Ἴστρῳ, ὃ δὲ Σάος κατὰ Παίονας. Ὁ δὲ χῶρος,
 10 ἵνα περ συμβάλλουσιν οἱ ποταμοί, Ταυροῦνος καλεῖται.
 Ὅστις δὲ καὶ ἄλλον οἶδε ναυσίπορον τῶν ἐς τὸν Ἴστρον
 ἐκδιδόντων, ἀλλὰ οὐ πολλοὺς που οἶδε.

ΚΕΦ. Ε΄.

Τὸ δὲ αἴτιον ὅστις ἐθέλει φράζειν τοῦ πλήθεός τε καὶ
 μεγέθους τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν, φραζέτω· ἐμοὶ δὲ καὶ
 15 ταῦτα ὡς ἀκοῆ ἀναγεγράφθω. (2) Ἐπεὶ καὶ ἄλλων
 πολλῶν ποταμῶν οὐνόματα Μεγασθένης ἀνέγραψεν, οἱ
 ἔξω τοῦ Γάγγεω τε καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἐκδιδοῦσιν ἐς τὸν
 ἑβρῶν τε καὶ μεσημβρινὸν τὸν ἕξω πόντον· ὥστε τοὺς
 πάντας ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα λέγει ὅτι εἰσὶν Ἰνδοὶ πο-
 20 ταμοί, ναυσίποροι πάντες. (3) Ἄλλ' οὐδὲ Μεγασθένης
 πολλὴν δοκεῖ μοι ἐπελθεῖν τῆς Ἰνδῶν χώρας, πλήν γε
 ὅτι πλεῦνα ἢ οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου ἐπελθόν-
 τες. Συγγενέσθαι γὰρ Σανδρακόττῳ λέγει, τῷ μεγίστῳ
 βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν καὶ Πώρῳ, ἔτι τούτου μέζονι. (4)
 25 Οὔτος ὧν ὁ Μεγασθένης λέγει, οὔτε Ἰνδοὺς ἐπιστρατεῦσαι
 οὐδαμοῖσιν ἀνθρώποισιν, οὔτε Ἰνδοῖσιν ἄλλους ἀνθρώ-
 πους· (5) ἀλλὰ Σέσωστριν μὲν τὸν Αἰγύπτιον, τῆς Ἀσίας
 καταστρεψάμενον τὴν πολλήν, ἔστε ἐπὶ τὴν Εὐρώπην
 σὺν στρατιῇ ἐλάσαντα, ὀπίσω ἀπονοστήσαι· (6) Ἰνδάθυρ-
 30 σιν δὲ τὸν Σκύθεα ἐκ Σκυθίας ὀρηθέντα πολλὰ μὲν τῆς
 Ἀσίας ἔθνεα καταστρέψασθαι, ἐπελθεῖν δὲ καὶ τὴν Αἰ-
 γυπτίων γῆν κρατέοντα· (7) Σεμίραμιν δὲ τὴν Ἀσσυρίην
 ἐπιχειρεῖν μὲν στέλλεσθαι ἐς Ἰνδοὺς, ἀποθανεῖν δὲ
 πρὶν τέλος ἐπιθεῖναι τοῖσι βουλευμασιν· ἀλλὰ Ἀλέξαν-
 35 δρον γὰρ στρατεῦσαι ἐπὶ Ἰνδοὺς μῶνον. (8) Καὶ πρὸ
 Ἀλεξάνδρου Διονύσου μὲν περὶ πολλὸς λόγος κατέχει, ὡς
 καὶ τούτου στρατεύσαντος ἐς Ἰνδοὺς, καὶ καταστρεψα-
 μένου Ἰνδοῦς· Ἡρακλέος δὲ περὶ οὐ πολλός. (9)
 Διονύσου μὲν γε καὶ Νῦσα πόλις μνήμα οὐ φαῦλον τῆς
 40 στρατηλασίας καὶ ὁ Μηρὸς τὸ ὄρος, καὶ ὁ κισσὸς ὅτι
 ἐν τῷ ὄρει τούτῳ φύεται· καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰνδοὶ ὑπὸ τυμ-
 πάνων τε καὶ κυμβάλων στελλόμενοι ἐς τὰς μάχας· καὶ
 ἕσθης αὐτοῖσι κατάστικτος ἐοῦσα, καθάπερ τοῦ Διονύσου
 τοῖσι βάρχοισιν· (10) Ἡρακλέος δὲ οὐ πολλὰ ὑπομνήμα-
 45 τα. Ἀλλὰ τὴν Ἀορνὸν γὰρ πέτρην, ἣν τινα Ἀλέξανδρος
 βίη ἐχειρώσατο, ὅτι Ἡρακλέης οὐ δυνατὸς ἐγένετο ἐξε-
 λεῖν, Μακεδονικὸν δοκεῖ μοί τι κόμπασμα, καθάπερ ὧν
 καὶ τὸν Παραπάμισον Καύκασον ἐκάλεον Μακεδόνες, οὐ-
 δέν τι προσήκοντα τοῦτον τῷ Καυκάσῳ. (11) Καὶ τι καὶ

Nilum nullum flumen illabi scimus, sed ex ipso fossas per
 Ægyptum duci. (15) Ister vero exiguus a fontibus oritur·
 et multos quidem fluvios in se recipit, sed et multitudine
 Indicis fluminibus, quæ in Indum et Gangem feruntur, non
 pares; et navigabiles modo perpauca, ex quibus ipse Enum
 vidi ac Saum. (16) Atque Enus quidem in confinio No-
 ricorum et Rhæforum Istro se immiscet: Saus autem apud
 Pæonas. Locus vero ubi hæc flumina inter se committun-
 tur Taurunus vocatur. (17) Si quis vero et alium fluvium
 navigabilem fluentem in Istrum norit, multos tamen eos
 non esse novit.

CAP. V.

Quisquis autem causam multitudinis et magnitudinis In-
 diae fluminum explicare velit, illi per me hoc integrum sit.
 Ego enim ea quoque quæ de his rebus scripsi majorem fidem
 non habere censeo, quam quæ fama sparsa sunt. (2) Præ-
 terea etiam aliorum multorum fluminum nomina Megasthe-
 nes commemorat, quæ extra Gangem atque Indum feruntur
 in orientale et meridiale externum mare; ita ut LVIII in uni-
 versum sint Indiae fluvii, omnes navigabiles. (3) Sed nec
 ipse Megasthenes mihi videtur multum Indiae peragrasse:
 plus tamen certe quam qui cum Alexandro Philippi F. mi-
 litarunt. Sandracotto enim se adfuisse scribit, maximo
 Indorum regi, et Poro, qui vel Sandracotto potentior fuit.
 (4) Scribit itaque hic Megasthenes, neque Indos cum ullis
 hominibus bellum gessisse, neque ullos externos Indis bel-
 lum intulisse. (5) Sesostrim enim Ægyptium, magna Asiae
 parte subacta, postquam in Europam usque cum exercitu
 processerat, retrocessisse; (6) Indathyrsim autem Scytham
 ex Scythia profectum multas Asiae gentes debellasse: Ægy-
 ptum etiam victorem adisse; (7) ac Semiramidem quidem
 Assyriam tentasse exercitum in Indos ducere, sed mortem
 ejus consilia conatusque fregisse. Solum vero Alexandrum
 in Indos expeditionem fecisse. (8) Atqui ante Alexandrum
 fama tenet Liberum contra Indos expeditionem suscepisse,
 eosque subegisse: de Hercule infirmior fama est. (9) At vero
 expeditionis a Libero factae non leve documentum est Nyssa
 urbs et Meros mons, quodque hedera in hoc monte nasci-
 tur: quod præterea Indi ipsi tympana ac cymbala pulsantes
 pugnas adeunt, itemque veste distincta maculis, Libero
 patri bacchantium more, utuntur. (10) Herculis autem non
 multa monimenta exstant. Quod enim Aornum petram,
 quam Alexander vi cepit, Hercules expugnare non potuerit,
 Macedonia quaedam jactantia mihi videtur: quemadmo-
 dum et Parapamisum montem Causasum vocarunt Mace-
 dones, nihil ad Caucasum pertinentem. (11) Antrum

άντρον ἐπιφρασθέντες ἐν Παραπαμισάδαισι, τοῦτο ἔφρασαν ἐκεῖνο εἶναι τοῦ Προμηθέος τοῦ Τιτῆνος τὸ άντρον, ἐν ὅτῳ ἐκρέματο ἐπὶ τῇ κλοπῇ τοῦ πυρός. (12) Καὶ δὴ καὶ ἐν Σίβαισιν, Ἰνδικῶ γενεῖ, ὅτι δορὰς ἀμπεχομένους
 5 εἶδον τοὺς Σίβας, ἀπὸ τῆς Ἡρακλέος στρατηλασίας ἔφασκον τοὺς ὑπολειφθέντας εἶναι τοὺς Σίβας· καὶ γὰρ καὶ σκυτάλην φορέουσί τε οἱ Σίβαι, καὶ τοῖσι βουσίαν αὐτῶν ῥοπάλον ἐπικέκαυται· καὶ τοῦτο ἐς μνήμην ἀνέφερον τοῦ ῥοπάλου τοῦ Ἡρακλέος. (13) Εἰ δέ τῳ πιστὰ
 10 ταῦτα, ἄλλος ἂν οὗτος Ἡρακλῆς εἴη, οὐχ ὁ Θεβαῖος, ἢ ὁ Τύριος οὗτος, ἢ ὁ Αἰγύπτιος, ἢ τις καὶ κατὰ τὴν ἄνω χώραν οὐ πόρρω τῆς Ἰνδῶν γῆς ὤκισμένην μέγας βασιλεύς.

ΚΕΦ. 7'.

Ταῦτα μὲν μοι ἐκβολὴ ἔστω τοῦ λόγου εἰς τὸ μὴ πιστὰ
 15 φαίνεσθαι ὅσα ὑπὲρ τῶν ἐπέκεινα τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ Ἰνδῶν μετεξέτεροι ἀνέγραψαν· ἔστε γὰρ ἐπὶ τὸν Ὑφασιν οἱ τῆς Ἀλεξάνδρου στρατηλασίας μετασχόντες οὐ πάντῃ ἀπιστοὶ εἰσιν. (2) Ἐπεὶ καὶ τότε λέγει Μεγασθένης ὑπὲρ ποταμοῦ Ἰνδικοῦ, Σίλαν μὲν εἶναι οἱ
 20 οὔνομα, ῥέειν δὲ ἀπὸ κρήνης ἐπωνύμου τῷ ποταμῶϊ διὰ τῆς χώρας τῆς Σιλέων, καὶ τούτων ἐπωνύμων τοῦ ποταμοῦ τε καὶ τῆς κρήνης· (3) τὸ δὲ ὕδωρ παρέχεσθαι τοιόνδε· οὐδὲν εἶναι ὅτῳ ἀντέχει τὸ ὕδωρ, οὔτε τι νήχεσθαι ἐπ' αὐτοῦ οὔτε τι ἐπιπλέειν, ἀλλὰ πάντα γὰρ
 25 ἐς βυσσὸν δύνειν· οὕτω τι ἀμνηνότερον πάντων εἶναι τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο καὶ ἡεροειδέστερον. (4) Ὑεται δὲ ἡ Ἰνδῶν γῆ τὸ θέρος, μάλιστα μὲν τὰ ὄρεα, Παραπαμισός τε καὶ ὁ Ἡμωδὸς καὶ τὸ Ἰμαϊκὸν ὄρος, καὶ ἀπὸ τούτων μεγάλοι καὶ θολεροὶ οἱ ποταμοὶ ῥέουσιν. (5)
 30 Ὑεται δὲ τοῦ θέρους καὶ τὰ πεδία τῶν Ἰνδῶν, ὥστε λιμνάζειν τὰ πολλὰ αὐτῶν· καὶ ἔφυγεν ἡ Ἀλεξάνδρου στρατιὴ ἀπὸ τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ μέσου θέρους, ὑπερβαλόντος τοῦ ὕδατος ἐς τὰ πεδία· (6) ὥστε ἀπὸ τῶνδε ἔξεστι τεκμηριῶσθαι καὶ τοῦ Νείλου τὸ πάθημα τοῦ-
 35 το ὅτι εἰκόδῃ εἶναι ἕσθαι τὰ Αἰθιοπῶν ὄρεα τοῦ θέρους, καὶ ἀπ' ἐκεῖνων ἐμπιπλάμενον τὸν Νεῖλον ὑπερβάλλειν ὑπὲρ τὰς ὄχθας ἐς τὴν γῆν τὴν Αἰγυπτίην· (7) θολερὸς ὢν καὶ οὗτος ῥέει ἐν τῇδε τῇ ὄρῃ, ὡς οὔτε ἂν ἀπὸ χιόνος τηχομένης ἔρρεεν, οὔτε εἰ πρὸς τῶν ὄρη θέρους
 40 πνεόντων ἐτησίαν ἀνέμων ἀνεκόπτετό οἱ τὸ ὕδωρ· ἄλλως τε οὐδὲ χιονόβατα εἴη ἂν τὰ Αἰθιοπῶν ὄρεα ὑπὸ καύματος· (8) Ὑεσθαι δὲ κατάπερ τὰ Ἰνδῶν οὐκ ἔξω ἐστὶ τοῦ εἰκότος, ἐπεὶ καὶ τὰλλα ἡ Ἰνδῶν γῆ οὐκ ἀπέοικε τῆς Αἰθιοπίας, καὶ οἱ ποταμοὶ οἱ Ἰνδοὶ ὁμοίως
 45 τῷ Νείλῳ τῷ Αἰθιοπειῶ τε καὶ Αἰγυπτίῳ κροκοδείλους τε φέρουσιν, ἔστιν δὲ οἱ αὐτῶν καὶ ἰχθύας καὶ ἄλλα κήτεια ὅσα ὁ Νεῖλος, πλὴν ἵππου τοῦ ποταμίου· Ὁνησίκριτος δὲ καὶ τοὺς ἵππους τοὺς ποταμίους λέγει ὅτι φέρουσι. (9) Τῶν τε ἀνθρώπων αἱ ἰδέαι οὐ πάντῃ
 50 ἀπάδουσιν αἱ Ἰνδῶν τε καὶ Αἰθιοπῶν· οἱ μὲν πρὸς

quoque aliquod quum apud Parapamisadas esse accepissent, Promethei Titanis esse dixerunt, in quo ille ob ignem furto sublatum in crucem actus fuerit. (12) Apud Sibas quoque, Indicam gentem, quod eos pellibus amictos conspexerant, ab Herculis expeditione relictos esse Sibas disserebant. Siquidem et clavam gestant Sibæ, et hubus clavæ notam inurunt: quod item ad memoriam clavæ Herculis retulerunt. (13) Si cui vero hæc credibilia videntur, alius certe hic Hercules fuerit, non Thebanus, sed aut Tyrius, aut Ægyptius, aut aliquis etiam ex superiori regione non procul ab India habitata magnus rex.

CAP. VI.

Atque hæc quidem per digressionem dicta sint, ne fide digna videantur, quæ de iis qui ultra Hyphasin degunt Indis nonnulli conscripserunt: nam ad Hyphasin amnem usque non sunt prorsus indigni fide, qui expeditioni Alexandri interfuerunt. (2) Siquidem etiam hoc Megasthenes de flumine quodam Indico commemorat: Silam ei nomen esse, fluere ex fonte ejusdem cum flumine nominis per regionem Sileorum, qui etiam eandem, quam fons et fluvius, appellationem habeant. (3) Ejus aquam ejusmodi esse, ut nihil omnino sustinere possit, neque quicquam ei innatare neque supernavigare, sed omnia in fundum demergi. Ita præ reliquis omnibus hanc aquam tenuem atque magis aeriam esse. (4) India autem per æstatem pluvia madet: præcipue vero Parapamisus et Emodus atque Imaus montes, et ab his magni ac turbulenti amnes fluunt. (5) Perfunduntur æstate pluvia etiam campi Indicæ, ita ut plerique stagnent; fugitque aliquando Alexandri exercitus ab Acesine fluvio, quum media æstate ejus aqua campos obrueret. (6) Ex quibus licet certa conjectura etiam Nili inundationem explicare, quum verisimile sit Æthiopum montes æstate complui, atque iis pluviis impletum Nilum superatis ripis Ægyptum inundare: (7) turbidus igitur etiam hic fluvius hac anni parte fluit, sicut neque a nive liquata fluere potest, neque si ab etesiis æstate spirantibus inhiberetur ipsi aqua: præsertim quum ne nive quidem tecti sint fortasse Æthiopum montes præ calore. (8) Pluvias vero pati quemadmodum India, nequaquam dissentaneum rationi existimaverim: nam et ceteris in rebus India haud dissimilis Æthiopiæ est et fluvii Indici perinde ac Nilus Æthiopicus et Ægyptius crocodilos alunt, nonnulli et pisces ac balænas ejusdem generis ut Nilus, excepto equo fluviatili: sed hos quoque in iis esse Onesicritus tradit. (9) At ne facie quidem ac vultu multum inter se differunt Indi et Æthiopes. Certe qui ad austrum

νότου ἀνέμου Ἰνδοὶ τοῖς Αἰθίοφι μᾶλλον τι εἰκόασι, μέλανές τε ἰδέσθαι εἰσὶ, καὶ ἡ κόμη αὐτοῖσι μέλαινα· πλὴν γε δὴ ὅτι σιμοὶ οὐχ ὡσαύτως οὐδὲ οὐλόκρανοι ὡς Αἰθίοπες· οἱ δὲ βορειότεροι τούτων κατ' Αἰγυπτίους
5 μάλιστα ἂν εἶεν τὰ σώματα.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ἔθνεα δὲ Ἰνδικὰ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τὰ ἅπαντα λέγει Μεγασθένης, δυοῖν δέοντα. Καὶ πολλὰ μὲν εἶναι ἔθνεα Ἰνδικὰ καὶ αὐτὸς συμμέρομαι Μεγασθένει, τὸ δὲ ἀτρεχὲς οὐκ ἔχω εἰκόασαι ὅπως ἐκμαθῶν ἀνέγραψεν, οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τῆς Ἰνδῶν γῆς ἐπελθῶν, οὐδὲ ἐπιμιξίης πᾶσι τοῖς γένεσιν εἰσῆς ἐς ἀλλήλους. (2) Πάλαι μὲν δὴ νομάδας εἶναι Ἰνδοὺς, κατὰπερ Σκυθῶν τοὺς οὐκ ἀροτῆρας, οἱ ἐπὶ τῆσιν ἀμάξησι πλανώμενοι ἄλλοτε ἄλλην τῆς Σκυθίης ἀμείβουσιν, οὔτε
15 πόλιας οἰκέοντες οὔτε ἱερὰ θεῶν σέβοντες· (3) οὕτω μὴδὲ Ἰνδοῖσι πόλιας εἶναι μὴδὲ ἱερὰ θεῶν δεδομημένα· ἀλλ' ἀμπίσχεσθαι μὲν δορὰς θηρείους ὅσων κατακτάνοινεν, σιτέεσθαι δὲ τῶν δένδρων τὸν φλοιόν· καλέεσθαι δὲ τὰ δένδρεα ταῦτα τῇ Ἰνδῶν φωνῇ Τάλα, καὶ
20 φύεσθαι ἐπ' αὐτῶν, κατὰπερ τῶν φοινίκων ἐπὶ τῆσι κορυφῆσιν, οἷά περ τολύπας. (4) Σιτέεσθαι δὲ καὶ τῶν θηρίων ὅσα ἐλοιεν ὠμοφαγέοντας, πρὶν δὴ Διόνυσον ἐλθεῖν ἐς τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν. (5) Διόνυσον δὲ ἐλθόντα, ὡς καρτερὸς ἐγένετο Ἰνδῶν, πόλιάς τε οἰκίσαι καὶ νόμους θέσθαι τῆσι πόλισιν, οἴνου τε δοτῆρα Ἰνδοῖσι γενέσθαι, κατὰπερ Ἑλλησι, καὶ σπείρειν διδάξαι τὴν γῆν, διδόντα αὐτὸν σπέρματα, (6) ἣ οὐκ ἐλάσαντος ταύτῃ Τριπτολέμου, ὅτε περ ἐκ Δήμητρος ἐστάλη σπείρειν τὴν γῆν πᾶσαν, ἣ πρὸ Τριπτολέμου
30 τις οὗτος Διόνυσος ἐπελθῶν τὴν Ἰνδῶν γῆν σπέρματα σφίσι εἶδωκε καρποῦ τοῦ ἡμέρου· (7) βόας τε ὑπ' ἀρότρῳ ζευῆσαι Διόνυσον πρῶτον, καὶ ἀροτῆρας ἀντὶ νομάδων ποιῆσαι Ἰνδῶν τοὺς πολλοὺς, καὶ ὀπλίσαι ὅπλοισι τοῖσιν ἀρτίοισι. (8) Καὶ θεοὺς σέβειν ὅτι ἐδίδαξε Διόνυσος ἄλλους τε καὶ μάλιστα δὴ ἑωυτὸν κυμβαλίζοντας καὶ τυμπανίζοντας· καὶ ὄρχησιν δὲ διδάξαι τὴν σατυρικὴν, τὸν κόρδακα παρ' Ἑλλησι καλεόμενον· (9) καὶ κομᾶν Ἰνδοὺς τῷ θεῷ, μιτρηφορέειν τε ἀναδειῆσαι, καὶ μύρων ἀλοιφὰς ἐκδιδάξαι, ὥστε καὶ εἰς Ἀλέξανδρον ἔτι
40 ὑπὸ κυμβάλων τε καὶ τυμπάνων ἐς τὰς μάχας Ἰνδοὶ κατίσταντο.

ΚΕΦ. Η'.

Ἀπίοντα δὲ ἐκ τῆς Ἰνδῶν γῆς, ὡς οἱ ταῦτα κεκοσμέατο, καταστῆσαι βασιλέα τῆς χώρας Σπατέμβαν, τῶν ἐταίρων ἕνα, τὸν βακχωδέστατον· τελευτήσαντος δὲ
10 Σπατέμβαν τὴν βασιλείην ἐκδέξασθαι Βουδύαν τὸν τούτου παῖδα· (2) καὶ τὸν μὲν πεντήκοντα καὶ δύο ἔτεα βασιλεύσαι Ἰνδῶν, τὸν πατέρα, τὸν δὲ παῖδα,

ventum vergunt Indi Æthiopicibus magis similes sunt, nigra facie et nigra coma, sed non æque simi neque ita crispo capillitio ut Æthiopes : qui vero magis ad septentrionem incolunt, Ægyptios potius corporis forma referunt.

CAP. VII.

Gentes Indicas centum duodeviginti in universum statuit Megasthenes. Ego vero multas quidem Indiæ gentes esse, cum Megasthene senserim : unde autem certi aliquid cognoverit, conjectura assequi non possum, quum exiguam quandam Indiæ partem peragravit, neque omnes ejus gentes commercia inter se agitent. (2) Olim quidem Indos nomades fuisse (dicit Megasthenes), quemadmodum et Scythas, qui arationem non exercent, sed in plaustis degentes incertis sedibus vagantur, neque urbes incolunt, neque templa deorum colunt : (3) ita neque Indis urbes fuisse neque templa diis exstructa, sed ferarum quas occiderint exuviis se vestivisse : arborum corticibus vesci solitos fuisse ; vocari autem eorum lingua eas arbores Tala et innasci iis, quemadmodum in verticibus palmarum, veluti glomos lanarum carptarum. (4) Vesci etiam solitos fuisse feris quas venatu ceperint crudis, priusquam Liber ad Indos venisset. (5) Quem postquam venisset eosque devicisset, urbes Indorum condidisse, iisque leges sanxisset : vini etiam usum Indis dedisse, ut et Græcis, dato etiam semine rationem serendi eos docuisse : (6) sive quod Triptolemus, quum a Cerere ad conserendam universam terram missus fuisset, ad eam regionem non pervenerit ; sive quod ante Triptolemum hic Liber, quisquis sit, ad Indos profectus frugum miltium semina iis dederit. (7) Primum etiam Liberum boves aratro junxisse, et plerosque Indorum ex erroneis aratores fecisse, martiisque armis armavisse : (8) et cultum cum aliorum deorum tum sui maxime ipsius docuisse, quem cymbalorum et tympanorum pulsu fieri jusserit. Satationem etiam satyricam induxisse, quam Græci cordaca vocant. (9) Ad hæc comam deo nutrire, mitram gerere unguentisque ostendisse Bacchum : adeo ut ad Alexandri usque tempora cum cymbalis et tympanis prælia Indi inierint.

CAP. VIII.

Discedentem vero ex India Liberum rebus ita constitutis regem Indis præfecisse Spatembam, unum ex amicis, rerum Bacchicarum peritissimum. Quo mortuo ad Budyam ejus filium regnum transiisse. (2) Et Spatembam quidem annos LII Indis regnavisse : Budyam ejus filium xx. Hujus

εἴκοσιν ἔτεα· καὶ τούτου παῖδα ἐκδέξασθαι τὴν βασι-
 λήτην Κραδεύαν· (3) καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε τὸ πολλὸν μὲν
 κατὰ γένος ἀμείβειν τὴν βασιλήτην, παῖδα παρὰ πα-
 τρὸς ἐκδεκόμενον· εἰ δὲ ἐκλείποι τὸ γένος, οὕτω δὲ
 5 ἀριστίνδην κατίστασθαι· Ἰνδοῖσι βασιλέας· (4) Ἡρα-
 κλέα δὲ, ὄντινα ἐς Ἰνδοὺς ἀπικέσθαι λόγος κατέχει,
 παρ' αὐτοῖσιν Ἰνδοῖσι γηγενέα λέγεσθαι· (5) Τοῦτον
 τὸν Ἡρακλέα μάλιστα πρὸς Σουρασηνῶν γεραίρεσθαι,
 Ἰνδικοῦ ἔθνεος, ἵνα δύο πόλιες μεγάλαι, Μέθορά τε
 10 καὶ Κλεισόδορα, καὶ ποταμὸς Ἰωθάρης πλωτὸς διαρρέει
 τὴν χώραν αὐτῶν· (6) Τὴν σκευὴν δὲ οὗτος ὁ Ἡρα-
 κλέης ἦντινα ἐφόρει Μεγασθένης λέγει ὅτι ὁμοίη τῷ
 Θεβαίῳ Ἡρακλέῃ, ὡς αὐτοὶ Ἰνδοὶ ἀπηγέονται· καὶ
 τούτῳ ἄρσενας μὲν παῖδας πολλοὺς κάρτα γενέσθαι ἐν
 15 τῇ Ἰνδῶν γῆ· πολλῆσι γὰρ δὴ γυναῖξιν ἐς γάμον ἐλθεῖν
 καὶ τοῦτον τὸν Ἡρακλέα· θυγατέρα δὲ μουνογενέην· (7)
 οὖνομα δὲ εἶναι τῇ παιδὶ Πανδαίην καὶ τὴν χώραν ἵνα τε
 ἐγένετο καὶ ἤστινος ἐπέτρεψεν αὐτὴν ἄρχειν Ἡρακλέης
 Πανδαίην, τῆς παιδὸς ἐπίνομον· καὶ ταύτη ἐλέφαν-
 20 τας μὲν γενέσθαι ἐκ τοῦ πατρὸς ἐς πεντακοσίου, ἵππων
 δὲ ἐς τετρακισχιλίην, πεζῶν δὲ ἐς τὰς τρεῖς καὶ δέκα
 μυριάδας· (8) Καὶ τὰδε μετεξέτεροι Ἰνδῶν περὶ Ἡρα-
 κλέος λέγουσιν· ἐπελθόντα αὐτὸν πᾶσαν γῆν καὶ
 θάλασσκν, καὶ καθήραντα ὃ, τι περ κακὸν κίναδος,
 25 ἐξευρεῖν ἐν τῇ θαλάσση κόσμον γυναικῆϊον· (9) ὄντινα
 καὶ εἰς τοῦτο ἔτι οἱ τε ἐξ Ἰνδῶν τῆς χώρας τὰ ἀγώγιμα
 παρ' ἡμέας ἀγινέοντες σπουδῆ ὠνεόμενοι ἐκκομίζουσι,
 καὶ Ἑλλήνων δὲ πάλαι καὶ Ῥωμαίων νῦν ὅσοι πολυ-
 κτέανοι καὶ εὐδαίμονες, μέζονι ἔτι σπουδῆ ὠνεύονται
 30 τὸν μαργαρίτην δὴ τὸν θαλάσσιον, οὕτω τῇ Ἰνδῶν
 γλώσση καλεόμενον· (10) τὸν γὰρ Ἡρακλέα, ὡς κα-
 λὸν οἱ ἐφάνη τὸ φόρημα, ἐκ πάσης τῆς θαλάσσης
 ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν συναγινέειν τὸν μαργαρίτην δὴ τοῦ-
 τον, τῇ θυγατρὶ τῇ ἑωυτοῦ εἶναι κόσμον· (11) Καὶ
 35 λέγει Μεγασθένης, θηρεύεσθαι αὐτοῦ τὴν κόγχην δι-
 κτύοισι, νέμεσθαι δ' ἐν τῇ θαλάσση κατ' αὐτὸ πολλὰς
 κόγχας, κατὰπερ τὰς μελίσσας· καὶ εἶναι γὰρ καὶ
 τοῖσι μαργαρίτησι βασιλέα ἢ βασίλισσαν, ὡς τῆσι με-
 λισσίησι· (12) Καὶ ὅστις μὲν ἐκεῖνον κατ' ἐπιτυχίην
 40 συλλάβοι, τοῦτον δὲ εὐπετέως περιβάλλειν καὶ τὸ ἄλλο
 σμῆνος τῶν μαργαριτέων· εἰ δὲ διαφύγοι σφᾶς ὁ βασιλεὺς,
 τούτῳ δὲ οὐκέτι θηρατοὺς εἶναι τοὺς ἄλλους· τοὺς ἀλόν-
 τας δὲ περιορᾶν κατασαπῆναι σφίσι τὴν σάρκα, τῷ δὲ
 ὀστέῳ ἐς κόσμον χρᾶσθαι· (13) Καὶ εἶναι γὰρ καὶ
 45 παρ' Ἰνδοῖσι τὸν μαργαρίτην τριστάσιον κατὰ τιμὴν
 πρὸς χρυσίον τὸ ἀπεφθον, καὶ τοῦτο ἐν τῇ Ἰνδῶν γῆ
 ὄρουσόμενον.

ΚΕΦ. Θ'.

Ἐν δὲ τῇ χώρῃ ταύτῃ, ἵνα ἐβασίλευσεν ἡ θυγάτηρ
 τοῦ Ἡρακλέος, τὰς μὲν γυναῖκας ἐπταέτεας εἰσάσας ἐς
 50 ὄρην γάμου ἵέναι, τοὺς δὲ ἄνδρας τεσσαράκοντα ἔτεα
 τὰ πλεῖστα βιώσκεσθαι· (2) Καὶ ὑπὲρ τούτου λεγόμε-

filium Cradeuam in regnum successisse; (3) atque exinde
 plerumque successione regnum a patribus in filios per
 manus esse traditum. Si vero regem absque liberis dece-
 dere contingeret, optimos quosque ab Indis reges creatos
 esse. (4) Herculem porro, quem ad Indos pervenisse fama
 est, terrigenam ipsos Indos vocasse. (5) Atque hunc a
 Surasenis Indica genta præcipue coli, qui quidem duas ma-
 gnas urbes habent, Methora et Clisoboram. Iobares fluvius
 navigabilis per eorum regionem fluit. (6) Hic Hercules;
 ut auctor est Megasthenes, eodem cultu corporis quo The-
 banus Hercules utebatur, quod Indi ipsi narrant; multos-
 que admodum ei liberos mares in India fuisse dicit: multas
 enim uxores habuisse etiam hunc Herculem: filiam vero uni-
 cam, nomine Pandæam: (7) regionem quoque in qua nata
 est, et cujus imperio eam præfecit Hercules, Pandæam a
 filia nomine appellatam: eamque possedisse ab patre ele-
 phantos D, equites ad III M, pedites circiter C XXX M. (8)
 Sunt et Indi, qui hoc etiam de Hercule narrent. Quum
 universam terram ac mare peragrasset, et quidquid erat
 malarum bestiarum sustulisset, ornatum quendam mulie-
 brem, (*margaritam*) in mari reperisse. (9) Quem etiam
 in hunc diem qui merces ex India ad nos adferunt, magno
 studio ementes exportant: atque quotquot apud Græcos olim
 apud Romanos ditiores sunt, majore adhuc studio emunt
 et nunc margaritam marinam, ita Indorum lingua dictam.
 (10) Herculem enim, quum hic ornatus pulche rei videretur,
 margaritas hujus generis ex universo mari in Indiam col-
 legisse, quibus, filia ejus ornaretur. (11) Megasthenes
 concham hujus margaritæ retibus capi scribit; versari
 autem in mari eodem loco agmen multarum concharum,
 veluti apum examen. Regem enim suum etiam aut reginam
 margaritas habere, ut apes: (12) ac si forte contingat
 regem capi, reliquum etiam margaritarum examen facile
 ab eodem circumcingi: si vero rex piscatores evadat, ne
 reliquas quidem conchas capi posse. Earum carnes Indos
 ubi eas ceperint putrescere sinere: osse ad ornatum uti.
 (13) Esse autem etiam apud Indos margaritas ter tanto auri
 solidi, quod etiam in India effoditur, pondere æstimatas.

CAP. IX.

Ad hæc in his regionibus quibus Herculis filia imperita-
 vit, feminas ubi ad septimum ætatis annum pervenerint
 viro maturas nubere: viros XL summum annos vivere. (2)
 Atque hac de re hujuscemodi sermonem apud Indos jacta-

νον λόγον εἶναι παρ' Ἰνδοῖσιν Ἡρακλέα, ὀψιγόνου οἱ
γενομένης τῆς παιδός, ἐπεῖτε δὴ ἐγγὺς ἔμαθεν ἐωυτῶ
ἐοῦσαν τὴν τελευτήν, οὐκ ἔχοντα ὅτω ἀνδρὶ ἐκδῶ τὴν
παῖδα ἐωυτοῦ ἐπαζίω, αὐτὸν μιγῆναι τῇ παιδί ἐπταέ-
5 τεῖ ἐούσῃ, ὡς γένος ἐξ οὗ τε κακείνης ὑπολείπεσθαι Ἰν-
δῶν βασιλέας. (3) Ποιῆσαι ὦν αὐτὴν Ἡρακλέα ὠραίην
γάμου· καὶ ἐκ τοῦδε ἅπαν τὸ γένος τοῦτο ὅτω ἡ Παν-
δαίη ἐπῆρξε, ταῦτὸν τοῦτο γέρας ἔχειν παρὰ Ἡρακλέος.
(4) Ἐμοὶ δὲ δοκέει, εἴπερ ὦν τὰ ἐς τοσόνδε ἄτοπα Ἡρα-
10 κλέης οἶός τε ἦν ἐξεργάζεσθαι, καὶ αὐτὸν ἀποφῆναι μα-
χροβιώτερον, ὡς ὠραίη μιγῆναι τῇ παιδί. (5) Ἄλλὰ
γὰρ εἰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς ὥρης τῶν ταύτη, παίδων ἀτρεκέα
ἐστίν, ἐς ταῦτὸν φέρειν δοκέει ἔμοιγε ἐς ὃ, τι περ καὶ
ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν τῆς ἡλικίης ὅτι τεσσαρακοντούτεες
15 ἀποθνήσκουσιν οἱ πρεσβύτατοι αὐτῶν. (6) Οἷς γὰρ τό-
τε γῆρας τοσῶδε ταχύτερον ἐπέρχεται καὶ ὁ θάνατος
ὁμοῦ τῷ γῆραϊ, πάντως που καὶ ἡ ἀκμὴ πρὸς λόγον τοῦ
τέλεος ταχύτερη ἐπανθῆει· (7) ὥστε τριακοντούτεες μὲν
ὠμογέροντες ἂν που εἶεν αὐτοῖσιν οἱ ἄνδρες, εἴκοσι δὲ
20 ἔτεα γεγονότες οἱ ἔξω ἤβης νεγνίσκοι· ἡ δὲ ἀκροτάτη
ἤβη ἀμφὶ τὰ πεντεκαίδεκα ἔτεα· καὶ τῆσι γυναῖξιν ὠρη
τοῦ γάμου κατὰ λόγον ἂν οὕτω ἐς τὰ ἐπτὰ ἔτεα συμ-
βαίνοι. (8) Καὶ γὰρ τοὺς καρπούς ἐν ταύτῃ τῇ χώρῃ
πεπαίνεσθαί τε ταχύτερον μὲν τῆς ἄλλης, αὐτὸς οὗτος
25 Μεγασθένης ἀνέγραψε, καὶ φθίνειν ταχύτερον. (9) Ἀπὸ
μὲν δὴ Διονύσου βασιλέας ἠρίθμεον Ἰνδοὶ ἐς Σανδρά-
κοττον τρεῖς καὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ἔτεα δὲ, δύο
καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑξακισχίλια· ἐν δὲ τούτοισι τρεῖς
τὸ πᾶν εἰς ἐλευθερίην * * τὴν δὲ καὶ ἐς τριηκόσια· τὴν δὲ
30 εἴκοσι τε ἔτέων καὶ ἑκατόν· (10) πρεσβύτερόν τε Διό-
νυσον Ἡρακλέος δέκα καὶ πέντε γενεῆσιν Ἰνδοὶ λέ-
γουσιν· ἄλλον δὲ οὐδένα ἐμβαλεῖν ἐς γῆν τὴν Ἰνδῶν ἐπὶ
πολέμῳ, οὐδὲ Κῦρον τὸν Καμβύσειω, καίτοι ἐπὶ Σχύ-
θας ἐλάσαντα καὶ τᾶλλα πολυπραγμονέστατον δὴ τῶν
35 κατὰ τὴν Ἀσίην βασιλείων γενομένων τὸν Κῦρον· (11)
ἀλλὰ Ἀλέξανδρον γὰρ ἐλθεῖν τε καὶ κρατῆσαι πάντων
τοῖσιν ὅπλοισιν, ὅσους γε δὴ ἐπῆλθε· καὶ ἂν καὶ πάν-
των κρατῆσαι, εἰ ἡ στρατιὴ ἤθελεν. (12) Οὐ μὲν δὴ
οὐδὲ Ἰνδῶν τινα ἔξω τῆς οἰ. γῆς σταλῆναι ἐπὶ πολέμῳ
40 διὰ δικαιοσύνην.

ΚΕΦ. Γ΄.

Λέγεται δὲ καὶ τάδε, μνημῆια ὅτι Ἰνδοὶ τοῖς τελευ-
τήσασιν οὐ ποιεοῦσιν, ἀλλὰ τὰς ἀρετὰς γὰρ τῶν ἀνδρῶν
ικανὰς ἐς μνήμην τίθενται τοῖσιν ἀποθανοῦσι, καὶ τὰς
ὑδάς αἱ αὐτοῖσιν ἐπάδονται. (2) Πολίων δὲ ἀριθμὸν
45 οὐκ εἶναι ἂν ἀτρεκέες ἀναγράψαι τῶν Ἰνδικῶν ὑπὸ πλή-
θους· ἀλλὰ γὰρ ὅσαι παραποτάμια αὐτέων ἢ παραθα-
λάσσιαι, ταύτας μὲν ξυλίνας ποιεῖσθαι· (3) οὐ γὰρ εἶναι
ἐκ πλίνθου ποιεομένης διαρκέσαι ἐπὶ χρόνον τοῦ τε ὕδα-
τος ἐνεκα τοῦ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ὅτι οἱ ποταμοὶ αὐτοῖσιν
ὑπερβάλλοντες ὑπὲρ τὰς ὄχθας ἐμπιπλάσι τοῦ ὕδατος

ri : Quum Herculi jam seni hæc filia nata esset, neque pro-
cul abesse vitæ suæ finem suspicaretur, nec inveniret virum
tali sponsa dignum, ipsum cum filia septem annos nata
coiisse, ut sobolem ex se et illa relinqueret reges Indiæ.
(3) Herculem itaque illam nubilem fecisse. Atque exinde uni-
versam eam gentem cui Pandæa imperavit idipsum bene-
ficii ab Hercule accepisse. (4) Mea vero sententia est : si
Hercules par erat rei adeo absurdæ perpetrandæ, diutur-
nioris etiam se ipsum vitæ facere potuisset, ut cum filia
matura rem habere posset. (5) Quod si tamen hæc de puel-
larum istius loci maturitate vera sunt, eodem mihi spectare
videntur, quo etiam spectat illud de virorum ætate, quod
qui quam longissime vivant quadragesimum annum non
excedant. (6) Quibus enim senectus tanto celerius adve-
nit atque simul cum senectute mors, iis omnino et vigor
ætatis, proportionem quadam ad finem vitæ habita, citius
accedat necesse est, (7) ita ut viri triginta annos nati jam ad
primam illam viridem senectam pervenisse dicendi sint : et
qui xx, juvenes quidem sint, sed qui pubertatis ætatem
excesserint : qui circiter xv, summis pubertatis viribus flo-
reant; et fœminis eadem ratione maturitas ad nuptias se-
ptimo anno contingat : (8) quippe et fructus in ea regione
citius quam in alia ulla maturescere, citiusque interire idem
Megasthenes scribit. (9) A Baccho quidem ad Sandracottum
Indi reges numerabant CLIII, annos vero VI M XLII. In his
vero ter summam rerum in libertatem * deinde adeo per an-
nos ccc, denique per annos cxx. (10) Bacchum etiam Indi
Hercule antiquiorem esse dicunt xv ætatibus : nullumque
alium belli inferendi causa fines suos ingressum : neque Cy-
rum Cambysis filium, quamvis is adversus Scythas exer-
citurum duxerit et alioqui plurima molitus sit inter reges
Asiæ. (11) Alexandrum vero in eas regiones venisse,
omnesque armis subegisse ad quas pervenerit : ac ceteros
omnes subacturum fuisse, nisi exercitus ulterius progredi
recusasset. Sed neque Indorum quemquam extra patriam
profectum esse ad bellum, propter justitiam.

CAP. X.

Feruntur etiam hæc : non condere Indos mōnimenta
mortuis; virtutes enim virorum ad perpetuandam post
mortem memoriam sufficere existimant, et carmina quæ
in eorum honorem canuntur. (2) Urbium vero Indi-
carum numerum præ multitudine compertum non esse :
eas vero quæ juxta flumina aut mare sitæ sint, ex lignea
materia constructas esse; (3) neque enim, si ex latere con-
fectæ essent, longo tempore duraturas, tum propter imbres,
tum quod amnes superatis ripis plana loca aqua repleat. (4)

τὰ πεδία. (4) Ὅσοι δὲ ἐν ὑπερδεξιοσί τε καὶ μετεώ-
 ροισι τόποισι, καὶ τούτοισιν ὑψηλοῖσιν, ὤχισμένοι εἰσὶ,
 ταύτας δὲ ἐκ πλίνθου τε καὶ πηλοῦ ποιεῖσθαι. (5) με-
 γίστην δὲ πόλιν ἐν Ἰνδοῖσιν εἶναι Παλίμβοθρα καλεομέ-
 5 νην, ἐν τῇ Πρασίῳ γῆ, ἵνα αἱ συμβολαὶ εἰσι τοῦ τε
 Ἐραννοβοᾶ ποταμοῦ καὶ τοῦ Γάγγεω· τοῦ μὲν Γάγγεω,
 τοῦ μεγίστου ποταμῶν· ὁ δὲ Ἐραννοβοᾶς τρίτος μὲν ἂν
 εἴη τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν, μέζων δὲ τῶν ἄλλῃ καὶ οὗτος·
 ἀλλὰ ξυγχωρεῖ αὐτὸς τῷ Γάγγῃ, ἐπειδὴν ἐμβάλλῃ ἐς
 10 αὐτὸν τὸ ὕδωρ. (6) Καὶ λέγει Μεγασθένης, μῆκος μὲν
 ἐπέχειν τὴν πόλιν κατ' ἑκατέρην τὴν πλευρὴν ἵνα περ μα-
 κροτάτῃ αὐτῇ ἑωυτῆς ὤχισται ἐς ὀγδοήκοντα σταδίους·
 τὸ δὲ πλάτος ἐς πεντεκαίδεκα· (7) τάφρον δὲ περιθε-
 βῆσθαι τῇ πόλι τὸ εὖρος ἐξάπλεθρον, τὸ δὲ βάθος τριή-
 15 κοντα πήχεων· πύργους δὲ ἑβδομήκοντα καὶ πεντακο-
 σίους ἐπέχειν τὸ τεῖχος καὶ πύλας τέσσαρας καὶ ἐξή-
 κοντα. (8) Εἶναι δὲ καὶ τὸδε μέγα ἐν τῇ Ἰνδῶν γῆ,
 πάντας Ἰνδοὺς εἶναι ἔλευθέρους, οὐδέ τινα δοῦλον εἶναι
 Ἰνδόν· τοῦτο μὲν Λακεδαιμονίοισιν ἐς ταῦτο συμβαίνει
 20 καὶ Ἰνδοῖσι· (9) Λακεδαιμονίοισι μὲν γε οἱ εἴλωτες
 δοῦλοι εἰσι καὶ τὰ δούλων ἐργάζονται· Ἰνδοῖσι δὲ οὐδὲ
 ἄλλος δοῦλός ἐστι, μήτι γε Ἰνδῶν τις.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Νενέμηνται δὲ οἱ πάντες Ἰνδοὶ ἐς ἑπτὰ μάλιστα γε-
 νεάς· ἐν μὲν αὐτοῖσιν οἱ σοφισταὶ εἰσι, πλήθει μὲν μείους
 25 τῶν ἄλλων, δόξῃ δὲ καὶ τιμῇ γεραρώτατοι. (2) Οὔτε
 γάρ τι τῷ σώματι ἐργάζεσθαι ἀναγκαίη σφιν προσκέ-
 ται, οὔτε τι ἀποφέρειν ἀπ' ὅτου πονέουσιν ἐς τὸ κοινόν·
 οὐδέ τι ἄλλο ἀνάγκης ἀπλῶς ἐπιῆναι τοῖσι σοφιστῆσιν,
 30 ὅτι μὴ θύειν τὰς θυσίας τοῖσι θεοῖσιν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ
 τῶν Ἰνδῶν· (3) καὶ ὅστις δὲ ἰδίᾳ θύει, ἐξηγητῆς αὐτῷ
 τῆς θυσίης τῶν τις σοφιστέων τούτων γίνεται, ὡς οὐκ ἂν
 ἄλλως κεχαρισμένα τοῖσι θεοῖσι θύσαντας. (4) Εἰσὶ δὲ καὶ
 μαντικῆς οὗτοι μῶνοι Ἰνδῶν δαήμονες, οὐδὲ ἐφεῖται
 35 δὲ ὅσα ὑπὲρ τῶν ὠρέων τοῦ ἔτεος καὶ εἴ τις ἐς τὸ κοινόν
 συμφορὴ καταλαμβάνει· τὰ δὲ ἴδια ἑκάστοισιν οὐ σφιν
 μέλει μαντεύεσθαι, ἢ ὡς οὐκ ἐξικνεομένης τῆς μαντικῆς
 ἐς τὰ σμικρότερα, ἢ ὡς οὐκ ἄξιον ἐπὶ τούτοισι πονέεσθαι.
 (6) Ὅστις δὲ ἁμάρτοι ἐς τρίς μαντευσάμενος, τούτῳ δὲ
 40 ἄλλο μὲν κακὸν γίνεσθαι οὐδέν, σιωπᾶν δὲ εἶναι ἐπά-
 ναγκες τοῦ λοιποῦ· καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις ἐξαναγκάσει τὸν
 ἄνδρα τοῦτον φωνῆσαι, ὅτου ἢ σιωπῆ κατακέχριται.
 (7) Οὔτοι γυμνοὶ διαιτῶνται οἱ σοφισταί, τοῦ μὲν χει-
 μῶνος ὑπαίθριοι ἐν τῷ ἡλίῳ, τοῦ δὲ θέρεος ἐπὴν ὁ ἥλιος
 45 κατέχῃ, ἐν τοῖσι λειμῶσι καὶ τοῖσιν ἔλῃσιν ὑπὸ δένδροισι
 μέγαλοισιν· ὧν τὴν σκιὴν Νεάρχος λέγει ἐς πέντε πλέ-
 θρα ἐν κύκλῳ ἐξικνεῖσθαι, καὶ ἂν καὶ μυρίουσιν ἀνθρώ-
 πους ὑπὸ ἐνὶ δένδρῳ σκιάζεσθαι· τηλικαῦτα εἶναι ταῦτα
 τὰ δένδρα. (8) Σιτέονται δὲ ὠραῖα καὶ τὸν φλοιὸν τῶν
 50 δένδρων, γλυκύν τε ὄντα τὸν φλοιὸν καὶ τρόφιμον οὐ

Quæ vero in superioribus et sublimioribus altisque locis
 positæ sint, ex lateribus et cæmento factas esse. (5) Maxi-
 mam autem apud Indos urbem esse Palimbothra in Prasio-
 rum finibus, ad Erannoboæ et Gangis fluminum confluen-
 tem: ac Gangis quidem maximi omnium fluminum. Eran-
 noboas autem tertius fortasse fuerit Indiæ fluminum, major
 tamen hic quoque aliarum terrarum fluviis, sed Gangi cedit,
 quum in eum aquam suam immisit. (6) Ait porro Mega-
 sthenes longitudinem urbis esse ab utroque latere, qua lon-
 gissime habitat, stadiorum LXXX, latitudinem xv; (7) fos-
 samque urbi circumductam, latitudine sex iugerum, alti-
 tudine cubitorum xxx, murum turres habere DLXX, portas
 LXIV. (8) Hoc etiam esse memorabile in India, omnes In-
 dos liberos esse, neque ullum omnino Indum servum esse.
 Qua quidem in re Indis cum Lacedæmoniis convenit. (9)
 Lacedæmoniis tamen Helotes servi sunt, serviliaque munia
 obeunt; Indis vero neque alius servus est, nedum Indorum
 quisquam.

CAP. XI.

Distinguuntur autem Indi omnes in septem potissimum
 genera hominum: quorum qui sophistæ sive sapientes ap-
 pellantur, numero quidem reliquis inferiores sunt, sed honore
 et gloria præstantissimi. (2) Neque enim ad ulla opera quæ
 corpore præstantur adigi possunt: neque quicquam confe-
 runt ad publicum usum ex iis quæ labore parant; neque,
 ut summatim dicam, ullius plane operis necessitas sophi-
 stis imposita est, nisi ut diis pro communi salute sacrificia
 faciant. (3) Et si quis privatim sacrificat, aliquis ex his so-
 phistis interpres sacrificiorum ei adjungitur; tanquam aliter
 accepta diis sacrificia futura non sint. (4) Sunt vero etiam
 hi soli inter Indos divinandi periti: neque cuiquam divina-
 tio permittitur nisi sapienti viro. (5) Vaticinantur autem de
 temporibus anni, aut si quæ publica calamitas immineat.
 De rebus privatis non vaticinantur, sive quod divinandi ra-
 tionem ad res minores pertinere non putant: sive quod
 indignum credunt circa minutiora hæc laborare. (6) Qui-
 cunque autem ter divinando a vero aberrarit, huic nihil
 aliud pœnæ loco infligitur, quam quod ei deinceps silentium
 agere necesse est: neque est, qui cogat virum hunc, vocem
 mittere, cui silentium imperatum fuerit. (7) Hi sophistæ
 nudi degunt. Heime sub dio apricantur: æstate quum sol
 fervet in pratis et palustribus locis sub ingentibus arboribus.
 Quarum umbram Nearchus scribit ad quinque jugera in
 circuitu extendi, facileque dena hominum millia sub unius
 arboris umbra delitescere; tantæ magnitudinis esse eas ar-
 bores. (8) Fructibus vero maturis vescuntur corticibusque
 arborum, quæ et dulces sunt et multi nutrimenti, perinde

μεῖον ἢ περ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων. (9) Δεύτεροι δ' ἐπὶ τούτοις οἱ γεωργοὶ εἰσιν, οὗτοι πλήθει πλεῖστοι Ἰνδῶν ἐόντες· καὶ τούτοις οὔτε ὄπλα ἐστὶν ἀρήϊα οὔτε μέλει τὰ πολέμια ἔργα; ἀλλὰ τὴν χώραν οὗτοι ἐργάζονται· καὶ τοὺς φόρους τοῖσι τε βασιλεῦσι καὶ τῆσι πό-
 5 λισιν, ὅσαι αὐτόνομοι, οὗτοι ἀποφέρουσι· (10) καὶ εἰ πόλεμος ἐς ἀλλήλους τοῖσιν Ἰνδοῖσι τύχοι, τῶν ἐργαζομένων τὴν γῆν οὐ θέμις σφὶν ἀπτεσθαι, οὐδὲ αὐτὴν τὴν γῆν τέμνειν· ἀλλὰ οἱ μὲν πολεμέουσι καὶ κατακαίνουσι
 10 ἀλλήλους ὅπως τύχοιεν, οἱ δὲ πλησίον αὐτῶν κατ' ἄσυχίην ἀροῦσιν ἢ τρυγῶσιν ἢ κλαδοῦσιν ἢ θερίζουσι. (11) Τρίτοι δὲ εἰσιν Ἰνδοῖσιν οἱ νομέες, οἱ ποιμένες τε καὶ βουκόλοι, καὶ οὗτοι οὔτε κατὰ πόλιας οὔτε ἐν τῆσι κώμησιν οἰκέουσι. Νομάδες τέ εἰσι καὶ ἀνὰ τὰ οὐρεα βιο-
 15 τεύουσι· φόρον δὲ καὶ οὗτοι ἀπὸ τῶν κτηνῶν ἀποφέρουσι· καὶ θηρεύουσιν οὗτοι ἀνὰ τὴν χώραν ὄρνιθας τε καὶ ἄγρια θηρία.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Τέταρτον δὲ ἐστὶ τὸ δημιουργικὸν τε καὶ καπηλικὸν γένος. Καὶ οὗτοι λειτουργοὶ εἰσι, καὶ φόρον ἀποφέρου-
 20 σιν ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν σφετέρων, πλήν γε δὴ ὅσοι τὰ ἀρήϊα ὄπλα ποιέουσιν· οὗτοι δὲ καὶ μισθὸν ἐκ τοῦ κοινοῦ προσλαμβάνουσιν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ γένει οἱ τε ναυπηγοὶ καὶ οἱ ναῦται εἰσιν, ὅσοι κατὰ τοὺς ποταμοὺς πλώουσι. (2) Πέμπτον δὲ γένος ἐστὶν Ἰνδοῖσιν οἱ πο-
 25 λεμισταί, πλήθει μὲν δεύτερον μετὰ τοὺς γεωργούς, πλείστη δὲ ἐλευθερίῃ τε καὶ εὐθυμίῃ ἐπιχρεόμενον· καὶ οὗτοι ἀσκηταὶ μόνων τῶν πολεμικῶν ἔργων εἰσὶ. (3) Τὰ δὲ ὄπλα ἄλλοι αὐτοῖσι ποιέουσι, καὶ ἵππους ἄλλοι παρέχουσι· καὶ διακονέουσιν ἐπὶ στρατοπέδῳ ἄλλοι, οἱ
 30 τοὺς τε ἵππους αὐτοῖσι θεραπεύουσι καὶ τὰ ὄπλα ἐκκαθαίρουσι καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἄγουσι καὶ τὰ ἄρματα κοσμέουσι τε καὶ ἡνιοχεύουσιν. (4) Αὐτοὶ δὲ, ἔστ' ἂν μὲν πολεμέειν δέη, πολεμέουσιν, εἰρήνης δὲ γενομένης εὐθυμέονται· καὶ σφὶν μισθὸς ἐκ τοῦ κοινοῦ τοσούδε ἔρχε-
 35 ται, ὡς καὶ ἄλλους τρέφειν ἀπ' αὐτοῦ εὐμαρέως. (5) Ἐκτοὶ δὲ εἰσιν Ἰνδοῖσιν οἱ ἐπίσκοποι καλεόμενοι. Οὗτοι ἐφορῶσι τὰ γινόμενα κατὰ τε τὴν χώραν καὶ κατὰ τὰς πόλιας· καὶ ταῦτα ἀναγγέλλουσι τῷ βασιλεῖ, ἵνα περ βασιλεύονται Ἰνδοί, ἢ τοῖσι τέλεσιν, ἵνα περ αὐτόνομοι
 40 εἰσὶ· καὶ τούτοις οὐ θέμις ψεῦδος ἀγγεῖλαι οὐδέν· οὐδέ τις Ἰνδῶν αἰτίην ἔσχε ψεύσασθαι. (6) Ἑβδομοὶ δὲ εἰσιν οἱ ἐπὲρ τῶν κοινῶν βουλευόμενοι ὁμοῦ τῷ βασιλεῖ, ἢ κατὰ τὰς πόλιας ὅσαι αὐτόνομοι σὺν τῆσιν ἀρχῆσι. (7) Πλήθει μὲν ὀλίγον τὸ γένος τοῦτο ἐστὶ, σοφίη δὲ καὶ
 45 δικαιοσύνη ἐκ πάντων προκεκριμένον· ἔνθεν οἱ τε ἀρχόντες αὐτοῖσιν ἐπιλέγονται καὶ ὅσοι νομάρχαι καὶ ὑπαρχοὶ καὶ θησαυροφύλακες τε καὶ στρατοφύλακες, ναύαρχοὶ τε καὶ ταμίαι, καὶ τῶν κατὰ γεωργίην ἔργων ἐπιστάται. (8) Γαμέειν δὲ ἐξ ἑτέρου γένους οὐ θέμις, ὅσον
 50 τοῖσι γεωργοῖσιν ἐκ τοῦ δημιουργικοῦ, ἢ ἔμπαλιν· οὐδὲ

atque palmarum fructus. (9) Secundum genus hominum post sophistas sunt agricolæ, qui quidem numero reliquas Indorum tribus longe superant. Hi neque arma habent, quibus in bello utantur, neque bellicas res curant: sed agros colunt, et regibus liberisque urbibus tributa pendunt; (10) et si intestina inter Indos bella incidant, nec licet militibus manus injicere agricolis, neque ipsum agrum vastare; sed dum alii inter se bellum gerunt seseque mutuo interficiunt prout res dat, hi juxta illos tranquille aut arant, aut fruges colligunt, aut poma ab arboribus decutiunt, aut messi vacant. (11) Tertium genus Indorum sunt pastores, sive opilio-
 nes sive bubulci, et hi neque urbes neque pagos inhabitant, sed vagabundi in montibus degunt, tributum vero et hi ex armentis et pecore pendunt, avesque et agrestes feras venantur.

CAP. XII.

Quartum genus est opificum et negotiatorum. Et hi corpore laborant, atque ex operibus suis tributa persolvunt, iis exceptis qui arma bellica fabricantur. Hi enim etiam ex publico mercedem accipiunt. In hoc genere sunt fabri navales et nautæ quotquot flumina navigant. (2) Quintum genus est militantium: multitudine quidem secundum post agricolas, sed maxime liberum atque alacre. Hi solas bellicas res exercent. (3) Arma alii ipsis conficiunt, et equos alii suppeditant, serviuntque his apud castra alii, qui et equos curant atque arma extergent, et elephantos ducunt, et currus instruunt ac gubernant. (4) Ipsi vero, quum bellandum est, bellant: constituta autem pace jucundam atque alacrem vitam degunt, tantumque stipendii eis ex publico datur, ut ex eo etiam alios commode alere possint. (5) Sextum genus est episcoporum sive inquisitorum, ut vocantur. Hi quid in urbibus, quid in agris agatur inquirunt, eaque regibus, si per reges gubernantur, aut magistratibus, si liberæ civitates sunt, denuntiant. His fas non est falsa pro veris denuntiare: neque Indorum quisquam mendacii unquam accusatus est. (6) Septimum genus est eorum qui de rebus ad commune pertinentibus consultant: idque vel cum rege, vel per urbes quæ liberæ imperium tenent cum magistratibus. (7) Atque hi quidem numero pauci sunt: sed sapientia ac justitia reliquis præstant. Ex hoc genere magistratus et regionum præsides et præfecti et quæstores ac copiarum et classium duces, ac dispensatores et rerum rusticarum exactores deliguntur. (8) Conjugia inter hos ordines promiscua fieri nefas est. Neque enim licet exem-

δύο τέχνας ἐπιτηδεύειν τὸν αὐτὸν, οὐδὲ τοῦτο θέμις· οὐδὲ ἀμείβειν ἐξ ἑτέρου γένεος εἰς ἕτερον, ὡς γεωργικὸν ἐκ νομέος γενέσθαι, ἢ νομέα ἐκ δημιουργικοῦ. (9) Μοῦνον σφίσιν ἀνεῖται σοφιστὴν ἐκ παντὸς γένεος γενέσθαι· ὅτι οὐ μαλθακὰ τοῖσι σοφιστῆσιν εἰσὶ τὰ πρήγματα, ἀλλὰ πάντων ταλαιπωρότατα.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Θηρῶσι δὲ Ἴνδοι τὰ μὲν ἄλλα ἄγρια θηρία, κατὰ περ καὶ Ἕλληνες· ἢ δὲ τῶν ἐλεφάντων σφιν θήρη οὐδὲν τι ἄλλη ἔοικεν, ὅτι καὶ ταῦτα τὰ θηρία οὐδαμοῖσιν ἄλλοισι θηρίοισιν ἐπέοικεν. (2) Ἀλλὰ τόπον γὰρ ἐπιλεξάμενοι ἄπεδον καὶ καυματώδεα ἐν κύκλῳ τάφρον ὀρύσσουσιν, ὅσον μεγάλῳ στρατοπέδῳ ἐπαυλίσασθαι. Τῆς δὲ τάφρου τὸ εὖρος ἐς πέντε ὀργυίας ποιοῦνται, βᾶθος τε ἐς τέσσαρας. (3) Τὸν δὲ χόον ὄντινα ἐκβάλλουσιν ἐκ τοῦ ὀρύγματος, ἐπὶ τὰ χεῖλα ἐκάτερα τῆς τάφρου ἐπιφορήσαντες, ἀντὶ τείχεος διαχρέονται· (4) αὐτοὶ δὲ ἐπὶ τῷ χώματι τοῦ ἐπιχειλέος τοῦ ἔξω τῆς τάφρου σκηνάς σφιν ὀρυκτὰς ποιοῦνται, καὶ διὰ τουτέων ὀπὰς ὑπολείπονται· δι' ὧν φῶς τε αὐτοῖσι συνεισέρχεται καὶ τὰ θηρία προσάγοντα καὶ ἐσελεύοντα ἐς τὸ ἔρκος σκέπτονται. (5) Ἐνταῦθα ἐντὸς τοῦ ἔρκους καταστήσαντες τῶν τινος θηλέων τρεῖς ἢ τέσσαρας, ὅσαι μάλιστα τὸν θυμὸν χειροθήεες, μίαν εἴσοδον ἀπολιμπάνουσι κατὰ τὴν τάφρον, γεφυρώσαντες τὴν τάφρον· καὶ ταύτην χόον τε καὶ ποίην πολλὴν ἐπιφέρουσι τοῦ μὴ ἀρίδηλον εἶναι τοῖσι θηρίοισι τὴν γέφυραν, μὴ τινα δόλον οἰσθῶσιν. (6) Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκποδὸν σφᾶς ἔχουσι κατὰ τῶν σκηνέων τῶν ὑπὸ τῇ τάφρῳ δευχοῦτες. Οἱ δὲ ἄγριοι ἐλέφαντες ἡμέρης μὲν οὐ πελάζουσι τοῖσιν οἰκομένοισι, νύκτωρ δὲ πλανῶνται τε πάντα καὶ ἀγεληδὸν νέμονται τῷ μεγίστῳ καὶ γενναιοτάτῳ σφῶν ἐπόμενοι, κατὰ περ αἰβόες τοῖσι ταύροισιν. (7) Ἐπεὶ ἂν ὧν τῷ ἔρκει πελάσῃσι, τὴν τε φωνὴν ἀκούοντες τῶν θηλέων καὶ τῇ ὀδμῇ αἰσθανόμενοι, δρόμῳ ἵενται ὡς ἐπὶ τὸν χῶρον τὸν πεφραγμένον· ἐκπεριελθόντες δὲ τῆς τάφρου τὰ χεῖλα εὐτ' ἂν τῇ γεφύρῃ ἐπιτύχῃσι, κατὰ ταύτην ἐς τὸ ἔρκος ὠθέονται. (8) Οἱ δὲ ἀνθρωποὶ αἰσθόμενοι τὴν εἴσοδον τῶν ἐλεφάντων τῶν ἄγρίων, οἱ μὲν αὐτῶν τὴν γέφυραν ὀξέως ἀφείλον, οἱ δὲ ἐπὶ τὰς πέλας κώμας ἀποδραμόντες ἀγγέλλουσι τοὺς ἐλέφαντας ὅτι ἐν τῷ ἔρκει ἔχονται· (9) οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπιβαίνουσι τῶν κρατίστων τε τὸν θυμὸν καὶ τῶν χειροθεστάτων ἐλεφάντων, ἐπιβάντες δὲ ἐλαύνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ ἔρκος, ἐλάσαντες δὲ οὐκ αὐτίκα μάχης ἄπτονται, ἀλλ' εἴωσι γὰρ λιμῷ τε ταλαιπωρηθῆναι τοὺς ἄγριους ἐλέφαντας καὶ ὑπὸ τῷ δίψῃ δουλωθῆναι. (10) Εὐτ' ἂν δὲ σφίσι κακῶς ἔχειν δοκέωσι, τῆνικαῦτα ἐπιστήσαντες αὐθις τὴν γέφυραν ἐλαύνουσί τε ὡς ἐς τὸ ἔρκος, καὶ τὰ μὲν πρῶτα μάχῃ ἴσταται κρατερῇ τοῖσιν ἡμέροισι τῶν ἐλεφάντων πρὸς τοὺς ἐαλωκότας· ἔπειτα κρατεῖονται μὲν κατὰ τὸ εἶκος

pli causa agricolæ ex opificum ordine uxorem ducere : nec contra. Neque uni duas artes exercere fas est, neque ex uno genere in aliud transire : veluti agricolam ex pastore, aut pastorem ex opifice fieri. (9) Hoc tantum permittitur, sophistam ex quocunque genere fieri. Neque enim mollis est sophistarum vita, sed omnium laboriosissima.

CAP. XIII.

Venantur autem Indi reliquas feras ut Græci : at elephantorum apud eos venatio nihil prorsus alii venandi modo similis est, siquidem et hæ feræ nullis similes sunt. (2) Deligunt venatores locum planum et apricum, magni exercitus capacem, in cujus circuitu fossam ducunt. Fossæ latitudo ad quinque orgyias habet, altitudo circiter quatuor. (3) Terram, quam sodiando eruunt, utrimque ad labra fossæ congerunt, eaque pro muro utuntur. (4) Ipsi autem in exterioris labri aggere tentoria sibi fossilia faciunt ; et foramina in iis, per quæ lucem admittant, relinquunt : ipsique ex iis feras appropinquantes atque in septum ingredientes prospectant. (5) Tunc tres aut quatuor elephantos fœminei sexus ex mansuetissimis septo includentes, unum per fossam aditum relinquunt, fossa ponte juncta, quem multa terra et multo cespite sternunt, ne conspici a feris pons, et dolus sentiri possit. (6) Venatores autem remoti sese in cavernis pone fossam continent. Nam feri elephanti loca habitata interdum non adeunt : noctu vero passim errantes gregatim pascuntur, eumque ducem sequuntur qui et maximus est et generosissimus : non aliter ac tauros vaccæ sequi cernuntur. (7) Postquam septis propiores facti fœminarum vocem audierunt, easque per odoratum cognovere, cursu feruntur ad septa, et fossæ labra circumeuntes quum ad pontem pervenerint, per eum in septa ruunt. (8) Venatores ubi ingressos feros elephantos sentiunt, alii continuo pontem subtrahunt, alii proximos pagos petentes elephantos septo inclusos esse nuntiant. (9) Quo cognito populares confestim elephantos animosissimos ac mansuetissimos conscendunt, atque ad septum accedunt. Nec tamen primo statim adventu cum agrestibus elephantis pugnam aggrediuntur, sed illos aliquamdiu fame macerari ac siti domari sinunt : (10) quumque jam languidiores factos vident, rursus immisso ponte septa ingrediuntur. Et primo quidem acre certamen fit inter domitos elephantos et feros captos : tandem superantur,

οἱ ἄγριοι ὑπὸ τε τῇ ἀθυμίῃ καὶ τῷ λιμῷ ταλαιπωρεύ-
 μενοι. (11) Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἐλεφάντων καταβάντες
 παρειμένοισιν ἤδη τοῖσιν ἀγρίοισι τοὺς πόδας ἄκρους
 συνδούσιν· ἔπειτα ἐγχελεύονται τοῖσιν ἡμέροισι πλη-
 5 γῆσι σφᾶς κολάζειν πολλῶσιν, ἔστ' ἂν ἐκεῖνοι ταλαιπω-
 ρεύμενοι ἐς γῆν πέσωσι· παραστάντες δὲ βρόχους πε-
 ριβάλλουσιν αὐτοῖσι κατὰ τοὺς αὐχένας, καὶ αὐτοὶ
 ἐπιβαίνουσι κειμένοισι. (12) Τοῦ δὲ μὴ ἀποσεῖσθαι
 τοὺς ἀμβάτας μηδέ τι ἄλλο ἀτάσθαλον ἐργάζεσθαι, τὸν
 10 τράχηλον αὐτοῖσιν ἐν κύκλῳ μαχαίρῳ ὀξείῳ ἐπιτέμνουσι,
 καὶ τὸν βρόχον κατὰ τὴν τομὴν περιδούουσιν, ὡς
 ἀτρέμα ἔχειν τὴν κεφαλὴν τε καὶ τὸν τράχηλον ὑπὸ τοῦ
 ἔλκεος. (13) Εἰ γὰρ περιστρέφονται ὑπὸ ἀτασθαλίας,
 τρίβεται αὐτοῖσι τὸ ἔλκος ὑπὸ τῷ κάλῳ. Οὕτω μὲν
 15 ὡν ἀτρέμα ἴσχουσι, καὶ αὐτοὶ γνωσιμαχέοντες ἤδη ἄγον-
 ται κατὰ τὸν δεσμὸν πρὸς τῶν ἡμέρων.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ὅσοι δὲ νήπιοι αὐτῶν ἢ διὰ κακότητα οὐκ ἄξιοι
 ἐκτῆσθαι, τούτους ἐῷσιν ἀπαλλάττεσθαι ἐς τὰ σφέτερα
 ἦθεα. (2) Ἄγοντες δὲ εἰς τὰς κώμας τοὺς ἀλόντας
 20 τοῦ τε χλωροῦ καλάμου καὶ τῆς ποίης τὰ πρῶτα ἐμφα-
 γεῖν ἔδοσαν· (3) οἱ δὲ ὑπὸ ἀθυμίας οὐκ ἐθέλουσιν οὐδὲν
 σιτέεσθαι, τοὺς δὲ περιῖσταμνοι οἱ Ἴνδοι ὠδαῖσί τε
 καὶ τυμπάνοισι καὶ κυμβάλοισιν ἐν κύκλῳ κρούοντές
 τε καὶ ἐπέδοντες κατευνάζουσι. (4) Θυμώσορον γὰρ
 25 εἶπερ τι ἄλλο θηρίον ὁ ἐλέφας· καὶ τινες ἤδη αὐτῶν
 τοὺς ἀμβάτας σφῶν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντας ἄραντες
 αὐτοὶ ἐξήνεγκαν ἐς ταφὴν, οἱ δὲ καὶ ὑπερήσπισαν κει-
 μένους, οἱ δὲ καὶ πεσόντων προεκινδύνευσαν· ὁ δὲ τις
 πρὸς ὄργην ἀποκτείνας τὸν ἀμβάτην ὑπὸ μετανοίης τε
 30 καὶ ἀθυμίας ἀπέθανεν. (5) Εἶδον δὲ ἔγωγε καὶ κυμ-
 βαλίζοντα ἤδη ἐλεφάντα καὶ ἄλλους ὄρχεομένους, κυμ-
 βάλοισιν τῷ κυμβαλίζοντι πρὸς τοῖν σκελοῖν τοῖν ἔμπρο-
 σθεν προσσηρημένοι, καὶ πρὸς τῇ προβοσκίδι καλεο-
 μένη ἄλλο κύμβαλον· (6) ὁ δὲ ἐν μέρεϊ τῇ προβοσκίδι
 35 ἔκρουε τὸ κύμβαλον ἐν ῥυθμῷ πρὸς ἑκατέρω τῶν
 σκελοῖν· οἱ δὲ ὄρχεομένοι ἐν κύκλῳ τε ἐχόρευον, καὶ
 ἐπαίροντές τε καὶ ἐπικάμπτοντες τὰ ἔμπροσθεν σκέλεα
 ἐν τῷ μέρεϊ ἐν ῥυθμῷ καὶ οὗτοι ἔβαινον, κατότι ὁ κυμ-
 βαλίζων σφίσις ὑπηγέετο. (7) Βαίνεται δὲ ἐλέφας,
 40 ἦρος ὥρη, κατάπερ βροῦς ἢ ἵππος, ἐπεὰν τῆσι θηλήσιν
 αἱ παρὰ τοῖσι κροτάφοισιν ἀναπνοαὶ ἀνοιχθεῖσαι ἐκ-
 πνέωσι· κύει δὲ τοὺς ἐλαχίστους μὲν ἑκκαίδεκα μῆνας,
 τοὺς πλείστους δὲ ὀκτωκαίδεκα· τίκτει δὲ ἐν, κατάπερ
 ἵππος· καὶ τοῦτο ἐκτρέφει τῷ γάλακτι ἐς ἔτος ὄγδοον.
 45 (8) Ζῶσι δὲ ἐλεφάντων οἱ πλείστα ἔτεα ζῶντες ἐς διηκό-
 σια· πολλοὶ δὲ νούσῳ προτελευτῶσιν αὐτῶν· γῆραϊ δὲ
 ἐς τόσον ἔρχονται. (9) Καὶ ἔστιν αὐτοῖσι τῶν μὲν ὀφθαλ-
 μῶν ἴημα τὸ βόειον γάλα ἐγγεόμενον, πρὸς δὲ τὰς ἄλλας
 νούσους ὁ μέλας οἶνος πινόμενος, ἐπὶ δὲ τοῖσιν ἔλκεσι τὰ

ut par est, feri, languore et fame pressi. (11) Tum ses-
 sores ex elephantis in terram demissi languidis jam feris
 elephantis summos pedes colligant; dehinc domitis elephan-
 tis imperant, ut feros multis plagis castigant, donec ver-
 beribus defatigati in terram procidant. Tunc adstantes cer-
 vicibus eorum laqueos aptant, et ipsi prostratos inscen-
 dunt. (12) Ne vero sessores excutiant, neve aliud damni
 inferant, colla acuto gladiolo in circuitum proscindunt,
 vulnusque laqueo circumligant, ut præ ulcere et collum et
 caput immotum teneant. (13) Si enim pervicaciter relucten-
 tur, fune ulcus teritur. Atque ita tandem quiete se habent,
 et victos sese agnoscentes ex vinculo ab domitis ducunt.

CAP. XIV.

Qui vero eorum immaturæ ætatis aut propter malam
 corporis constitutionem digni non sunt, qui possideantur,
 eos abire in loca ipsis consueta permittunt. (2) Cæteros
 captos in pagos ducunt, ac primum eos gramine et viridi-
 bus culmis pascunt. (3) Illi vero præ mœrore prorsus
 vesci nolunt. Indi autem circumstantes tympanorum ac
 cymbalorum pulsu cantuque eos exhilarant ac demulcent.
 (4) Intelligens enim, si quæ alia fera, est elephas. Et
 quidem nonnulli rectores suos in bello cæsos sublato ad
 sepulturam detulerunt; alii jacentes propugnarunt; alii
 pro sessoribus lapsis neci sese objecerunt; quidam quum
 per iram rectorem suum occidisset, pœnitentia et mœrore
 se confecit. (5) Vidi ego aliquando elephantum cymbalum
 pulsantem aliis saltantibus, duobus cymbalis ad anteriora
 crura appensis, alioque ad proboscidem alligato. (6) Ipse al-
 ternatim proboscide cymbalum in numerum ad utrumque
 crus pulsabat: reliqui in gyrum choreas ducebant, et subla-
 tis flexisque prioribus cruribus vicissim in numerum etiam
 procedebant, prout si, qui cymbalum pulsabat, sono præibat.
 (7) Elephas venerem appetit verno tempore, quemadmo-
 dum bos aut equa, quum fœminis spiracula quædam circa
 tempora adaperta expirant; fertque in utero fœtum mini-
 mum xvi menses, summum xviii. Parit autem elephas
 unicum, sicut equa: atque hunc lacte suo in octavum us-
 que annum nutrit. (8) Vivunt elephantī, qui plurimum,
 annos cc; multi vero ante hoc tempus morbo intereunt.
 Senectute vero ad hanc ætatem pertingunt. (9) Oculorum
 aegritudini remedium iis est lac bubulum infusum: reliquis
 morbis vinum nigrum epotum prodest, ulceribus autem

ῥεῖα κρέα ὀπτώμενα καὶ καταπασσόμενα. Ταῦτα παρ' Ἰνδοῖσιν ἔστιν αὐτοῖσιν ἰήματα.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Τοῦ δὲ ἐλέφαντος τὸν τίγριν πολλὸν τι ἀλκιμώτερον Ἰνδοὶ ἄγουσι. Τίγριος δὲ δορὴν μὲν ἰδεῖν λέγει Νέαρ-
 5 χος, αὐτὸν δὲ τίγριν, οὐκ ἰδεῖν· ἀλλὰ τοὺς Ἰνδοὺς γὰρ ἀπηγέεσθαι, τίγριν εἶναι μέγεθος μὲν ἡλίχον τὸν μέγιστον ἵππον, τὴν δὲ ὠκύτητα καὶ ἀλκὴν οἴην οὐδενὶ ἄλλῳ εἰκάσαι· (2) τίγριν γὰρ, ἐπεὰν δμοῦ ἔλθῃ ἐλέφαντι, ἐπιπηδᾶν τε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐλέφαντος καὶ ἄγ-
 10 χεῖν εὐπετέως. (3) Ταύτας δὲ ἄστυνας καὶ ἡμεῖς ὀρέομεν καὶ τίγριας καλούμεν, θῶας εἶναι αἰόλους καὶ μέζονας ἤπερ τοὺς ἄλλους θῶας. (4) Ἐπεὶ καὶ ὑπὲρ τῶν μυρμηκῶν λέγει Νέαρχος μύρμηκα μὲν αὐτὸς οὐκ ἰδέειν, ὁποῖον δὲ τινὰ μετεξέτεροι διέγραψαν γίνεσθαι
 15 ἐν τῇ Ἰνδῶν γῆ, δορὰς δὲ καὶ τούτων ἰδεῖν πολλὰς ἐς τὸ στρατόπεδον κατακομισθείσας τὸ Μακεδονικόν. (5) Μεγασθένης δὲ καὶ ἀτρεκέα εἶναι ὑπὲρ τῶν μυρμηκῶν τὸν λόγον ἱστορεῖ, τούτους εἶναι τοὺς τὸν χρυσὸν ὀρύσσοντας, οὐκ αὐτοῦ τοῦ χρυσοῦ ἕνεκα, ἀλλὰ φύσι
 20 γὰρ κατὰ τῆς γῆς ὀρύσσουσιν, ἵνα φιωλεύοιεν, κατὰπερ οἱ ἡμέτεροι οἱ σμικροὶ μύρμηκες ὀλίγον τῆς γῆς ὀρύσσουσιν· (6) ἐκείνους δὲ, εἶναι γὰρ ἀλωπέκων μέζονας, πρὸς λόγον τοῦ μεγέθους σφῶν καὶ τὴν γῆν ὀρύσσειν· τὴν δὲ γῆν χρυσῆν εἶναι, καὶ ἀπὸ ταύτης γί-
 25 νεσθαι Ἰνδοῖσι τὸν χρυσόν. (7) Ἀλλὰ Μεγασθένης τε ἀκοὴν ἀπηγέεται, καὶ ἐγὼ ὅτι οὐδὲν τούτου ἀτρεκέστερον ἀναγράψαι ἔχω, ἀπίημι ἐκὼν τὸν ὑπὲρ τῶν μυρμηκῶν λόγον. (8) Σιττακοῦς δὲ Νέαρχος μὲν ὡς δὴ τι θῶμα ἀπηγέεται ὅτι γίνονται ἐν τῇ Ἰνδῶν γῆ, καὶ
 30 ὀκοῖος ὄρνις ἔστιν ὁ σιττακός, καὶ ὅπως φωνὴν ἴει ἀνθρωπίνην. (9) Ἐγὼ δὲ ὅτι αὐτὸς τε πολλοὺς ὀπώπεα καὶ ἄλλους ἐπισταμένους οἶδα τὸν ὄρνιθα, οὐδὲν ὡς ἀτόπου δῆθεν διηγήσομαι· οὐδὲ ὑπὲρ τῶν πιθήκων τοῦ μεγέθους, ἧ ὅτι καλοὶ παρ' Ἰνδοῖς πίθηκοί εἰσιν, οὐδὲ
 35 ὅπως θηρῶνται ἔρῃω. Καὶ γὰρ ταῦτα γνώριμα ἔρῃω, πλὴν γε δὴ, ὅτι καλοὶ που πίθηκοί εἰσι. (10) Καὶ ὄφιας δὲ λέγει Νέαρχος θηρευθῆναι αἰόλους μὲν καὶ ταχέας· μέγεθος δὲ, ὃν μὲν λέγει ἐλεῖν Πείθωνα τὸν Ἀντιγένεος, πήχεων ὡς ἑκκαίδεκα· αὐτοὺς δὲ τοὺς
 40 Ἰνδοὺς πολὺ μέζονας τούτων λέγειν εἶναι τοὺς μεγίστους ὄφιας. (11) Ὅσοι δὲ ἰητροὶ Ἑλληνες, τούτοισιν οὐδὲν ἄκος ἐξεύρηται ὅστις ὑπὸ ὄφιος δηχθεῖη Ἰνδικοῦ· ἀλλ' αὐτοὶ γὰρ οἱ Ἰνδοὶ ἰῶντο τοὺς πληγέντας· καὶ ἐπὶ τῶνδὲ Νέαρχος λέγει· συλληλεγμένους ἀμφ' αὐτὸν
 45 εἶχεν Ἀλέξανδρος Ἰνδῶν ὅσοι ἰητρικὴν σοφώτατοι, καὶ κεκήρυκτο ἀνὰ τὸ στρατόπεδον, ὅστις δηχθεῖη, ἐπὶ τὴν σκηνὴν φοιτᾶν τὴν βασιλέως. (12) Οἱ δὲ αὐτοὶ οὔτοι καὶ τῶν ἄλλων νούσων τε καὶ παθῶν ἰητροὶ ἦσαν. Οὐ πολλὰ δὲ ἐν Ἰνδοῖσι πάθηα γίνεται, ὅτι αἱ

carnes suillæ tostæ atque intritæ vulneribus. Hæc apud Indos morbis eorum remedia sunt.

CAP. XV.

Tigrim vero Indi elephanto multo fortiolem esse censent. Ejus pellem se vidisse scribit Nearchus, feram ipsam nequaquam : Indos tamen narrare magnitudine esse maximi equi ; tanta vero velocitate et robore, ut nulli alii feræ comparari possit. (2) Quando cum elephanto congrediatur, in caput ejus insilire, facileque strangulare. (3) Cæterum eas quas nos videmus et tigres vocamus, thoes esse maculosas, majores quam sint reliquæ thoes. (4) De formicis etiam scribit Nearchus, se quidem eas non vidisse, cujusmodi nonnulli tradant in India nasci ; pelles tamen earum non paucas abs se visas, in castra Macedonum allatas. (5) Megasthenes certa veraque esse quæ de formicis scribuntur dicit : eas nimirum esse quæ aurum e terra effodiant, non quidem auri ipsius causa, sed ut sibi antra in quibus delitescant parent : quemadmodum nostræ etiam formicæ exiguæ quum sint, nonnihil terræ eruant ; (6) illas vero, quippe quæ sint vulpibus majores, pro ratione magnitudinis quoque terram fodere, quæ aurum mistum habeat, et ex ea Indis aurum fieri. (7) Sed Megasthenes auditum narrat, ego vero quum nihil habeam certius quod ea de re scribere possim, libenter hunc de formicis sermonem missum faciam. (8) Psittacos autem Nearchus narrat, tanquam rem miram, apud Indos nasci : et cujusmodi avis sit psittacus describit, ac vocem humanam exprimere ait. (9) Ego quoniam multas ipse ejus generis aves vidi et alios scio nosse hanc avem, nihil de ea tanquam mirum narrabo, neque de simiarum magnitudine, vel quod pulchræ apud Indos simiæ sint, vel quomodo capiantur, dicam. Nota enim omnibus dixerim : præterquam fortasse quod pulchræ sint. (10) Scribit etiam Nearchus serpentes ibidem capi maculosos magnæque velocitatis, et eum quem Pithon Antigenis F. cepit, fuisse cubitorum circiter xvi : Indos vero affirmare, multo majores his apud se nasci eos qui maximi sint. (11) Neminem autem Græcorum medicorum remedium adversus morsum Indici serpentis invenisse : ipsos tamen Indos eos qui morsi essent curasse. Addit Nearchus Alexandrum Indos quotquot medicinæ peritissimi erant apud se habuisse, et per præconem in castris edictum fuisse, ut quisquis a serpente ictus esset, ad regis tabernaculum veniret. (12) Hi ipsi medici etiam reliquis morbis medebantur. At non multi in India morbi grassantur, quod tempora anni bene temperata iis locis sunt. Si qua vero major vis ingrueret, sophistas

ὄφρα σύμμετροί εἰσιν αὐτόθι· εἰ δέ τι μέζον καταλαμ-
βάνοι, τοῖσι σοφιστῆσιν ἀνεχοινοῦντο· καὶ ἐκεῖνοι οὐκ
ἀνευ θεοῦ ἐδόχεον ἰῆσθαι ὅ, τι περ ἰήσιμον.

ΚΕΦ. ΙΓ΄.

Ἐσθῆτι δὲ Ἴνδοι λινέη χρέονται, κατὰπερ λέγει
5 Νέαρχος, λίνου τοῦ ἀπὸ τῶν δένδρων, ὑπὲρ ὅτων μοι
ἤδη λέλεκται. Τὸ δὲ λίνον τοῦτο ἢ λαμπρότερον τὴν
χροιὴν ἐστὶν ἄλλου λίνου παντός, ἢ μέλανες αὐτοὶ
ἑόντες λαμπρότερον τὸ λίνον φαίνεσθαι ποιέουσιν. (2)
Ἔστι δὲ κιθῶν λίνεος αὐτοῖς ἔσπε ἐπὶ μέσην τὴν κνή-
10 μην, εἷμα δὲ τὸ μὲν περὶ τοῖσιν ὁμοίσι περιβεβλημένον,
τὸ δὲ περὶ τῆσι κεφαλῆσιν εἰλιγμένον. (3) Καὶ ἐνώτια
Ἴνδοι φορέουσιν ἐλέφαντος, ὅσοι κάρτα εὐδαίμονες· οὐ
γὰρ πάντες Ἴνδοι φορέουσι. (4) Τοὺς δὲ πώγωνας
λέγει Νέαρχος ὅτι βάπτονται Ἴνδοι, χροιὴν δὲ ἄλλην
15 καὶ ἄλλην· οἱ μὲν, ὡς λευκοὺς φαίνεσθαι, οἴους λευκο-
τάτους, οἱ δὲ κυανέους· τοὺς δὲ φοινικέους εἶναι, τοὺς δὲ
καὶ πορφυρέους, ἄλλους πρασοειδέας. (5) Καὶ σκιάδια
ὅτι προβάλλονται τοῦ θέρους ὅσοι οὐκ ἡμελημένοι Ἴν-
20 δῶν. Ὑποδήματα δὲ λευκοῦ δέρματος φορέουσι, πε-
ρισσῶς καὶ ταῦτα ἡσκημένα· καὶ τὰ ἵχνεα τῶν ὑποδή-
μάτων αὐτοῖσι ποικίλα καὶ ὑψηλά, τοῦ μέζονας φαίνε-
σθαι. (6) Ὀπλίσιος δὲ τῆς Ἰνδῶν οὐκ ὠυτὸς εἷς τρό-
πος, ἀλλ' οἱ μὲν πεζοὶ αὐτοῖσι τόξον τε ἔχουσιν, ἰσόμη-
κες τῷ φορέοντι τὸ τόξον, καὶ τοῦτο κάτω ἐπὶ τὴν γῆν
25 θέντες καὶ τῷ ποδὶ τῷ ἀριστερῷ ἀντιβάντες, οὕτως ἐκ-
τοξεύουσι, τὴν νευρὴν ἐπὶ μέγα ὀπίσω ἀπαγαγόντες·
(7) ὁ γὰρ ὀίστος αὐτοῖσιν ὀλίγον ἀποδέων τριπλήχεος,
οὐδέ τι ἀντέξει τοξευθὲν πρὸς Ἰνδοῦ ἀνδρὸς τοξικοῦ,
οὔτε ἀσπίς οὔτε θώρηξ οὔτε εἴ τι καρτερόν ἐγένετο. (8)
30 Ἐν δὲ τῆσιν ἀριστερῆσι πέλται εἰσὶν αὐτοῖσιν ὁμο-
θόοι, στεινότεραι μὲν ἢ κατὰ τοὺς φορέοντας, μήκει
δὲ οὐ πολλὸν ἀποδέουσαι. Τοῖσι δὲ ἄκοντες ἀντὶ τό-
ξων εἰσὶ. (9) Μάχαιραν δὲ πάντες φορέουσι, πλα-
τέην δὲ καὶ τὸ μῆκος οὐ μέζω τριπλήχεος· καὶ ταύτην,
35 ἐπεὰν συστάδην καταστῆ αὐτοῖσιν ἢ μάχη (τὸ δὲ οὐκ
εὐμαρέως Ἰνδοῖσιν ἐς ἀλλήλους γίνεται) ἀμφοῖν ταῖν
χεροῖν καταφέρουσιν ἐς τὴν πληγὴν, τοῦ καρτερὴν τὴν
πληγὴν γενέσθαι. (10) Οἱ δὲ ἰππέες ἀκόντια δύο αὐ-
τοῖσιν ἔχουσιν, οἷα τὰ σαῦνια ἀκόντια, καὶ πέλτην σμι-
40 κροτέρην τῶν πεζῶν. Οἱ δὲ ἵπποι αὐτοῖσιν οὐ σεσα-
γμένοι εἰσὶν, οὐδὲ χαλινοῦνται τοῖσιν Ἑλληνικοῖσι χαλι-
νοῖσιν ἢ τοῖσι Κελτικοῖσιν ἐμφερέως, (11) ἀλλὰ περὶ ἄκρω
τῷ στόματι τοῦ ἵππου ἐν κύκλῳ ἔχουσι δέρμα ὁμοθόοι-
νον ῥαπτὸν περιηρημένον· καὶ ἐν τούτῳ χάλκεα κέντρα
45 ἢ σιδήρεα, οὐ κάρτα ὀξέα, ἔσω ἔστραμμένα· τοῖσι
δὲ πλουσίοισιν ἐλεφάντινα κέντρα ἐστὶν· ἐν δὲ τῷ στό-
ματι σιδήρον αὐτοῖσιν οἱ ἵπποι ἔχουσιν, οἷόν περ ὄβε-
λόν, ἐνθεν ἐξηρημένοι εἰσὶν αὐτοῖσιν οἱ ῥυτῆρες·
(12) ἐπεὰν ὦν ἐπαγάγωσι τὸν ῥυτῆρα, ὃ τε ὄβελός

consulebant, iique non sine numine, quicquid medicabile
esset, curare videbantur.

CAP. XVI.

Linea veste utuntur Indi, ut ait Nearchus, lino ex ar-
boribus facto, de quibus mihi jam dictum est : et hoc qui-
dem linum aut reliquis omnibus linis candidius est, aut
nigri ipsi quum sint, faciunt ut candidius id quam est esse
videatur. (2) Est autem ipsis subucula linea crure medio
tenuis : amiculum autem partim humeris circumjectum,
partim capiti involutum. (3) Inaures etiam Indi gestant ex
ebore, qui admodum locupletes sunt ; neque enim vulgus
iis utitur. (4) Barbas quoque variis coloribus fucare In-
dos Nearchus scribit : ut aliis quam maxime alba appa-
reat, aliis fusca, aliis purpurea, aliis viridis. (5) Umbra-
cula quoque prae se gestare aestate eos qui alicujus nominis
sint. Calceos ex corio albo gestant, eosque accurate atque
elegantè confectos ; soleæ calceorum apud eos variis colo-
ribus distinctæ sunt, et calcibus altioribus, quo proceriores
esse videantur. (6) Armaturæ autem Indicæ non unus
atque idem est modus. Pedites enim Indi arcum habent,
ejusdem cum eo qui eum gestat longitudinis : atque hunc
quidem ad terram obfirmantes sinistroque pede contrani-
tentes, nervum longe retro adducunt, et sic sagittant. (7)
Sagittis enim utuntur trium paulo minus cubitorum : ni-
hilque est quod Indici sagittarii telum non penetret : non
scutum, non thorax, aut aliud armaturæ genus quantumvis
validum. (8) In sinistra peltas ex crudo corio bubulo, angu-
stiores quam ii qui eas gestant, longitudine propemodum
æquales. Quibusdam vero jacula sunt loco arcuum. (9) En-
sem omnes gestant, et latum, et trium cubitorum, non ultra,
longitudine. Hunc, quum cominus pugna miscetur, (quam
quidem non facile Indi inter se ineunt) utraque manu de-
mittunt, quo majorem plagam inferant. (10) Equites duo-
bus jaculis utuntur, quæ verutis sunt similia : pelta minore
quam pedites. Equi neque sellis insternuntur, neque fræ-
nis quæ Græcanicis aut Celticis similia sint cohibentur :
(11) sed extremam faucium equi partem loro, quod ex
crudo corio bubulo consutum est, circumvinciunt : ad hu-
jus lori interiorem partem claviculos æneos aut ferreos non
admodum acutos affigunt : locupletiores eburneis utun-
tur. In ipsis equorum faucibus ferrum est, instar veru,
cui habenæ alligantur. (12) Quando igitur adducunt ha-

κρατέει τὸν ἵππον, καὶ τὰ κέντρα, οἷα δὴ ἐξ αὐτοῦ ἠρτημένα, κεντέοντα οὐκ ἔῃ ἄλλο τι ἢ πείθεσθαι τῷ ῥυτῆρι.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Τὰ δὲ σώματα ἰσχυροὶ τε εἰσὶν οἱ Ἴνδοὶ καὶ εὐμήχεες, καὶ κοῦφοι πολλόν τι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ὅχηματα δὲ τοῖσι μὲν πολλοῖσιν Ἴνδῶν κάμηλοι εἰσι καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι, τοῖσι δὲ εὐδαίμοσιν ἐλέφαντες. (2) Βασιλικὸν γὰρ ὄχημα ὁ ἐλέφας παρ' Ἴνδοῖσιν ἐστὶ· δευτέρου δὲ τιμῆ ἐπὶ τούτῳ τὰ τέθριππα, τρίτον δὲ αἱ κάμηλοι· τὸ δὲ ἐπ' ἐνὸς ἵππου ὀχέεσθαι ἄτιμον. (3) Αἱ γυναῖκες δὲ αὐτοῖσιν, ὅσαι κάρτα σώφρονες, ἐπὶ μὲν ἄλλῳ μισθῷ οὐκ ἂν τι διαμάρτοιεν, ἐλέφαντα δὲ λαβοῦσα γυνὴ μίσγεται τῷ δόντι· οὐδὲ αἰσχρὸν Ἴνδοὶ ἄγουσι τὸ ἐπὶ ἐλέφαντι μιγῆναι, ἀλλὰ καὶ σεμνὸν δοκέει τῆσι γυναιξίν, ἀξίην τὸ κάλλος φανῆναι ἐλέφαντος. (4) Γαμέουσι δὲ οὔτε τι διδόντες οὔτε λαμβάνοντες, ἀλλὰ ὅσαι ἤδη ὠραῖαι γάμου, ταῦτα οἱ πατέρες προάγοντες ἐς τὸ ἐμφανὲς κατιστᾶσιν ἐκλέξασθαι τῷ νικήσαντι πάλην ἢ πύξ ἢ δρόμον, ἢ κατ' ἄλλην τινὰ ἀνδρίην προκριθέντι. (5) Σιτοφάγοι δὲ καὶ ἀροτῆρες Ἴνδοὶ εἰσιν, ὅσοι γε μὴ ὄρειοι αὐτῶν· οἷτοι δὲ τὰ θήρεια κρέα σιτέονται. (6) Ταῦτά μοι ἀπόρη δεδηλώσθαι ὑπὲρ Ἴνδῶν, ὅσα γνωριμώτατα Νέαρχος τε καὶ Μεγασθένης, δοκίμῳ ἄνδρει, ἀνεγραψάτην· (7) ἐπεὶ δὲ οὐδὲ ἡ ὑπόθεσις μοι τῆσδε τῆς συγγραφῆς τὰ Ἴνδῶν νόμιμα ἀναγράψαι ἦν, ἀλλ' ὅπως γὰρ παρεκομίσθη Ἀλεξάνδρῳ ἐς Πέρσας ἐξ Ἴνδῶν ὁ στόλος, ταῦτα δὴ μοι ἐκβολὴ ἔστω τοῦ λόγου.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Ἀλέξανδρος γὰρ, ἐπειδὴ οἱ παρεσκευάστο τὸ ναυτικὸν ἐπὶ τοῦ Ὑδάσπεω τῆσιν ὄχθησιν, ἐπιλεγόμενος ὅσοι τε Φοινίκων καὶ ὅσοι Κύπριοι ἢ Αἰγύπτιοι εἶποντο ἐν τῇ ἄνω στρατηλασίῃ, ἐκ τούτων ἐπλήρου τὰς νέας, ὑπηρεσίας τε αὐτῆσι καὶ ἐρέτας ἐπιλεγόμενος, ὅσοι τῶν θαλασσιῶν ἔργων δαήμενες. (2) Ἦσαν δὲ καὶ νησιῶται ἄνδρες οὐκ ὀλίγοι ἐν τῇ στρατιῇ, οἷσι ταῦτα ἔμελε, καὶ Ἴωνες καὶ Ἑλλησπόντιοι. (3) Τριήραρχοι δὲ αὐτῶν ἐπεστάθησαν, ἐκ Μακεδόνων μὲν Ἡφαιστίων τε Ἀμύντορος, καὶ Λεοννάτος ὁ Εὐνού, καὶ Λυσίμαχος ὁ Ἀγαθοκλέους, καὶ Ἀσκληπιόδαμος ὁ Τιμάνδρου, καὶ Ἀρχῶν ὁ Κλεινίου, καὶ Δημόνικος ὁ Ἀθηναίου, καὶ Ἀρχίας ὁ Ἀναξιδότου, καὶ Ὀφέλλας Σειληνοῦ, καὶ Τιμάνθης Παντιάδου· οἷτοι μὲν Πελλαῖοι. (4) Ἐκ δὲ Ἀμφιπόλεως ἦγον οἶδε· Νέαρχος Ἀνδροτίμου, ὃς τὰ ἀμφὶ τῷ παράπλῳ ἀνέγραψε· καὶ Λαομέδων ὁ Λαρίχου, καὶ Ἀνδροσθένης Καλλιστράτου. (5) Ἐκ δὲ Ὀρεστίδος Κράτερός τε ὁ Ἀλεξάνδρου, καὶ Περδίκκας ὁ Ὀρώντειο. Ἐορδαῖοι τε

benas, veru equum colibet, claviculique illi appensi pun- gentes habenis morem gerere cogunt.

CAP. XVII.

Indi corporibus sunt graciles, proceri, multoque caeteris mortalibus leviores atque expeditiores. Vehuntur plerique camelis, equis et asinis : ditiores, elephantis. (2) Regium enim apud Indos est elephanto vehi : proximus huic honor, quadrigis : tertius, camelis vehi. Uno equo vehi, vile est. (3) Mulieres apud eos, quæ castæ admodum sunt, non sane ulla mercede alia, quam elephantis, corrumpi se patiuntur. Elephantum danti copiam sui faciunt. Nequæ hoc turpitudini vertitur, si elephantis mercede adducta mulier consuetudinem cum quoquam habeat : quin potius honorificum sibi ducunt, formæ suæ pulchritudinem elephantis dignam haberi. (4) Uxores ducunt nihil vel dantes vel accipientes : sed quotquot jam maturæ viro fuerint, adducuntur a parentibus in publicum, ut is qui lucta vicerit aut pugillatu aut cursu, vel alia quapiam virtute reliquis antecelluerit, eam sibi quam volet deligat. (5) Plerique vero Indi arationem exercent et frumento vescuntur, exceptis montanis qui ferinas carnes edunt. (6) Atque hæc quidem mihi de Indis exposuisse sufficiat, quamquam præcipua Nearchus et Megasthenes viri graves de iis conscripserunt. (7) Quum enim mihi hoc opere propositum non fuerit Indorum mores atque instituta describere, sed quo pacto Alexandro ex Indis in Persas classis prætervexerit, hæc mihi sint loco excursus in narrando.

CAP. XVIII.

Alexander enim parata jam ad Hydaspis ripas classe, collectis omnibus Phœnicibus et Cypriis aut Ægyptiis qui in expeditione versus orientem secuti fuerant, ex iis naves implevit; delectis ministris ac remigibus, qui rerum navium peritissimi essent. (2) Erant vero etiam in exercitu insulares non pauci iis in rebus bene versati, Ionesque ac Hellespontii. (3) Trierarchos vero constituit : ex Macedonibus quidem Hephæstionem Amyntoris filium, Leonnatum Eunoi, Lysimachum Agathoclis, Asclepiodorum Timandri, Archontem Cliniae, Demonicum Athenæi, Archiam Anaxidoti, Ophellam Sileni, Timanthem Pantiadæ; hi Pellæi erant. (4) Ex Amphipoli hi duces fuerunt : Nearchus Androtimi filius, qui Páraplum conscripsit, Laomedon Larichi F., Androsthenes Callistrati. F. (5) Ex Orestide Craterus Alexandri filius, et Perdiccas Orontis. Eordæi Ptolemæus Lagi F. et Aristonus Pisææ. Ex Pydna Metron Epicharmi F.

Πτολεμαῖός τε ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόνους ὁ Πεισαίου.
 Ἐκ Πύδνης τε Μήτρων τε ὁ Ἐπιχάρμου, καὶ Νικαρχίδης ὁ Σίμου. (6) Ἐπὶ δὲ Ἀτταλός τε ὁ Ἀνδρομέ-
 νου, Στυμφαῖος, καὶ Πευκέστας Ἀλεξάνδρου, Μιεζεύς,
 5 καὶ Πείθων Κρατεύα, Ἀλκομενεύς, καὶ Λεοννάτος Ἀν-
 τιπάτρου, Αἰγαῖος, καὶ Πάνταυχος Νικολάου, Ἀλω-
 ρίτης, καὶ Μυλλέας Ζωίλου, Βεροιαῖος· οὗτοι μὲν οἱ
 ξύμπαντες Μακεδόνες. (7) Ἑλλήνων δὲ Μήδιος μὲν
 Ὄξυνθέμιδος, Λαρισσαῖος, Εὐμένης δὲ Ἱερωνύμου, ἐκ
 10 Καρδίας, Κριτόβουλος δὲ Πλάτωνος, Κῶος, καὶ Θόας
 Μηνοδώρου, καὶ Μαλιάνδρος Μανδρογένεος, Μάγνητες.
 (8) Ἄνδρων δὲ Καβήλειω, Γήϊος, Κυπρίων δὲ Νικο-
 κλῆς Πασικράτης, Σόλιος, καὶ Νιθάφων Πνυταγόρειω,
 Σαλαμίνιος. Ἦν δὲ δὴ καὶ Πέρσης αὐτῶν τριήραρχος,
 15 Βαγιῶας ὁ Φαρνουχέως· (9) τῆς δὲ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου
 νεὸς κυβερνήτης ἦν Ὀνησίκριτος Ἀστυπαλαιεύς·
 γραμματεὺς δὲ τοῦ στόλου παντὸς Εὐαγόρας Εὐκλέω-
 νος, Κορίνθιος. (10) Ναύαρχος δὲ αὐτοῖσιν ἐπεστάθη
 Νέαρχος Ἀνδροτίμου, τὸ γένος μὲν Κρής ὁ Νέαρχ-
 20 χος, ὄκει δὲ ἐν Ἀμφιπόλει τῇ ἐπὶ Στρυμόνι. (11) Ὡς
 δὲ ταῦτα ἐκεκόσμητο Ἀλεξάνδρῳ, ἔθουε τοῖσι θεοῖσιν
 ἔσοι τε πάτριοι ἢ μαντευτοὶ αὐτῶν, καὶ Ποσειδῶνι καὶ
 Ἀμφιτρίτῃ καὶ Νηρηΐσι καὶ αὐτῶν τῶν Ὠκεανῶν, καὶ
 τῶν Ἰθάσπῃ ποταμῶν, ἀπὸ τοῦ ὠρμαῖο, καὶ τῶν Ἀκε-
 25 σίνῃ, ἐς ὄντινα ἐκδιδοῖ Ἰθάσπης, καὶ τῶν Ἰνδῶν, ἐς
 ὄντινα ἄμφω ἐκδιδοῦσιν· (12) ἀγῶνές τε αὐτῶν μουσικοὶ
 καὶ γυμνικοὶ ἐποιεῦντο, καὶ ἱερῆια τῇ στρατιῇ πάσῃ
 κατὰ τέλεα ἐδίδοτο.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Ὡς δὲ πάντα ἐξήρτυτο αὐτῶν εἰς ἀναγωγὴν, Κράτε-
 30 ρον μὲν τὰ ἐπὶ θάτερα τοῦ Ἰθάσπεω ἰέναι σὺν τῇ
 στρατιῇ ἐκέλευσε πεζικῇ τε καὶ ἵππικῇ· ἐς τὸ ἐπὶ θά-
 τερα δὲ Ἡφαιστίων αὐτῶν παρεπορεύετο, σὺν ἄλλῃ
 στρατιῇ πλείονι ἔτι τῆς τῶν Κρατέρῳ συντεταγμένης.
 Καὶ τοὺς ἐλέφαντας Ἡφαιστίων αὐτῶν ἤγεν, ὄντας ἐς
 35 διηκοσίους. (2) Αὐτὸς δὲ τοὺς τε ὑπασπιστάς καλεο-
 μένους ἅμα οἱ ἤγε, καὶ τοὺς τοξότας πάντας, καὶ τῶν
 ἵππέων τοὺς ἐταίρους καλεομένους· τοὺς πάντας ἐς
 ὀκτακισχιλίους. (3) Τοῖσι μὲν δὴ ἄμφι Κράτερον καὶ
 Ἡφαιστίωνα ἐτέτακτο, ἵνα προπορευθέντες ὑπομένοιεν
 40 τὸν στόλον. (4) Φίλιππον δὲ, ὃς αὐτῶν σατράπης τῆς
 χώρας ταύτης ἦν, ἐπὶ τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ τὰς ὄχθας
 πέμπει, ἅμα στρατιῇ πολλῇ καὶ τοῦτον· (5) ἤδη γὰρ
 καὶ δώδεκα μυριάδες αὐτῶν μάχιμοι εἶποντο σὺν οἷς
 ἀπὸ θαλάσσης τε αὐτὸς ἀνήγαγε καὶ αὖθις οἱ ἐπὶ συλλο-
 45 γῇν αὐτῶν στρατιῆς πεμφθέντες ἤχον ἔχοντες, παντοῖα
 ἔθνεα βαρβαρικὰ ἅμα οἱ ἄγοντι, καὶ πᾶσαν ἰδέην ὀπλι-
 σμένα. (6) Αὐτὸς δὲ ἄρας ταῖσι νηυσὶ κατέπλει κατὰ
 τὸν Ἰθάσπεα ἔστε ἐπὶ τοῦ Ἀκεσίνου τε καὶ τοῦ
 Ἰθάσπεω τὰς συμβολάς. (7) Νέες δὲ αἱ σύμπασαι
 50 αὐτῶν χίλια καὶ ὀκτακόσται ἦσαν, αἳ τε μακρὰ καὶ

et Nicarchides Simi. (6) Præterea Attalus Andromenis F.
 Stymphæus : et Pœucestas Alexandri, Miezeus : Pithon
 Crateuæ, Alcomeneus : et Leonnatus Antipatri, Ægæus :
 et Pantauchus Nicolai, Alorites : et Myllesas Zoili, Beroen-
 sis : hi quidem omnes Macedones. (7) Ex Græcis vero Medius
 Oxynthemidis F. Larissæus : Eumenes Hieronymi, Cardia-
 nus : Critobulus Platonis, Cœus : Thoas Menodori F. et Mæ-
 ander Mandrogenis, Magnesii : (8) Andron Cabelci, Teius :
 ex Cypriis, Nicocles Pasieratis F. Solius : et Nithaphon
 Pnytagoræ, Salaminius. Erat autem etiam Persa quidam
 triremi præfectus Bagoas Pharnuchæ F. (9) Ipsius vero
 Alexandri triremis gubernator erat Onesicritus Astypalæen-
 sis. Scriba totius classis Euagoras Eucleonis F., Corin-
 thius. (10) Navarchum eis constituit Nearchum Androtimi
 F. Erat hic Nearchus Cresgenere : habitabat autem Amphipoli
 quæ ad Strymonem fluvium sita est. (11) His rebus ita
 constitutis Alexander diis patriis, et quibus vates mone-
 bant, sacrum fecit : Neptuno etiam, et Amphitritæ, ac
 Nereidibus, ipsique Oceano; Hydaspis quoque, unde sol-
 vebat : Acesini præterea, in quem Hydaspes influit : Indo,
 in quem uterque fertur. (12) Certamina quoque musica
 et gymnica agebantur, et victimæ per singula agmina et
 turmas distribuebantur.

CAP. XIX.

Omnibus itaque rebus ad navigandum paratis, Craterum
 ad alteram Hydaspis ripam cum exercitu equestri ac pe-
 destri iter facere jubet; ab altera vero parte Hephæstion
 cum alio majore adhuc quam Craterus exercitu procede-
 bat. Elefantos etiam ducebat Hephæstion, numero cc.
 (2) Ipse scutatos dictos secum ducebat, et sagittarios
 omnes et equites, quos amicos vocant; omnes erant ad viii
 millia. (3) Atqui Cratero et Hephæstioni assignatum erat,
 ubi profecti classem præstolarentur. (4) Philippum vero,
 quem in ea regione præsidem constituerat, ad Acesinis
 fluvii ripas mittit, magnas etiam hunc copias ducentem. (5)
 Jam enim cxx m. militum eum sequebantur cum iis quos
 ex maritimis oris ipse adduxerat, et quod ii adduxerant,
 qui ad colligendum exercitum missi fuerant, barbaras omnis
 generis nationes secum ducentem, casque cujusvis generis
 armis instructas. (6) Ipse navibus solvens per Hydaspem ad
 Acesinis et Hydaspis confluentes navigavit. (7) Erant ei in
 universum naves mccc, simul longæ, simul onerariæ;

8σα στρογγύλα πλοῖα καὶ ἄλλα ἱππαγωγὰ καὶ σιτία
 ἅμα τῇ στρατιῇ ἄγουσαι. (8) Ὅπως μὲν δὴ κατὰ
 τοὺς ποταμοὺς διέπλωσεν αὐτῷ ὁ στόλος, καὶ ὅσα ἐν
 τῷ παράπλῳ ἔθνεα κατεστρέψατο, καὶ ὅπως διὰ κιν-
 5 δύνου αὐτὸς ἐν Μαλλοῖσιν ἦκε, καὶ τὸ τρῶμα ὃ ἐτρώθη
 ἐν Μαλλοῖσι, καὶ Πευκέστας τε καὶ Λεοννάτος ὅπως
 ὑπερήσπισαν αὐτὸν πεσόντα, πάντα ταῦτα λέλεκται
 μοι ἤδη ἐν τῇ ἄλλῃ τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ. (9) Ὁ δὲ
 λόγος ὅδε τοῦ παράπλου μοι ἀπήγησας ἔστιν, ὃν Νέαρχ-
 10 χος σὺν τῷ στόλῳ παρέπλωσεν ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ τῶν
 ἐκβολέων ὀρμηθεὶς κατὰ τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην
 ἔστε ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περσικόν, ἣν δὴ Ἐρυθρὴν
 θάλασσαν μετεξέτεροι καλέουσι.

ΚΕΦ. Κ'.

Νεάρχῳ δὲ λέλεκται ὑπὲρ τούτων ὅδε ὁ λόγος·
 15 πόθον μὲν εἶναι Ἀλεξάνδρῳ ἐκπεριπλῶσαι τὴν θάλασ-
 σαν τὴν ἀπὸ Ἰνδῶν ἔστε ἐπὶ τὴν Περσικὴν, (2) ὀκνέειν
 δὲ αὐτὸν τοῦ τε πλοῦ τοῦ μήκος καὶ μή τινα ἄρα χώρῃ
 ἐρήμῳ ἐγκύρσαντες ἢ ὀρμῶν ἀπόρῳ ἢ οὐ ξυμμέτρως
 ἐχούσῃ τῶν ὠραίων, οὕτω δὴ διαφθαρῇ αὐτῷ ὁ στόλος,
 20 καὶ οὐ φαύλῃ κηλὶς αὐτῇ τοῖσιν ἔργοισιν αὐτοῦ τοῖσι με-
 γάλοισιν ἐπιγενομένη τὴν πᾶσαν εὐτυχίην αὐτῷ ἀφανί-
 σοι· ἀλλὰ ἐκνικῆσαι γὰρ αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίην τοῦ και-
 νόν τι αἰεὶ καὶ ἄτοπον ἐργάζεσθαι. (3) Ἀπόρως δὲ
 ἔχειν, ὄντινα οὐκ ἀδύνατόν τε ἐς τὰ ἐπινοούμενα ἐπιλέ-
 25 ξαιτο, καὶ ἅμα τῶν ἐν νητὶ ἀνδρῶν, ὡς καὶ τῶν τοιοῦτον
 στόλον στελλομένων ἀφελεῖν τὸ δεῖμα τοῦ δὴ ἡμελημέ-
 νως αὐτοὺς ἐς προὔπτον κίνδυνον ἐκπέμπεσθαι. (4)
 Λέγει δὴ ὁ Νεάρχος, ἐνωτῷ ξυνοῦσθαι τὸν Ἀλέξανδρον,
 ὄντινα προχειρίσῃται ἐξηγέσθαι τοῦ στόλου· ὡς δὲ
 30 ἄλλου καὶ ἄλλου εἰς μνήμην ἰόντα τοὺς μὲν ὡς οὐκ ἐθέ-
 λοντας κίνδυνεύειν ὑπὲρ οὗ ἀπολέγειν, τοὺς δὲ ὡς μα-
 λακούς τὸν θυμὸν, τοὺς δὲ ὡς πόθῳ τῆς οἰκῆς κατε-
 χομένους, τοῖσι δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο ἐπικαλέοντα· (5)
 τότε δὴ αὐτὸν ὑποστάντα εἰπεῖν, ὅτι Ὡ βασιλεῦ,
 35 ἐγὼ τοι ὑποδέχομαι ἐξηγήσασθαι τοῦ στόλου, καὶ
 τὰ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ξυνεπιλαμβάνοι· περιάζω τοι σώας
 τὰς νέας καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἔστε ἐπὶ τὴν Περσίδα γῆν,
 εἰ δὴ πλωτός τε ἐστὶν ὁ ταύτῃ πόντος καὶ τὸ ἔργον οὐκ
 ἄπορον γνώμῃ ἀνθρωπίνῃ. (6) Ἀλέξανδρον δὲ λόγῳ
 40 μὲν οὐ φάναί ἐθέλειν ἐς τοσὴνδε ταλαιπωρίην καὶ τοσόνδε
 κίνδυνον τῶν τινα ἐνωτοῦ φίλων ἐμβάλλειν, αὐτὸν δὲ
 ταύτῃ δὴ καὶ μᾶλλον οὐκ ἀνιέναι, ἀλλὰ λιπαρέειν.
 (7) Οὕτω δὴ ἀγαπήσασί τε Ἀλέξανδρον τοῦ Νεάρχου τὴν
 προθυμίην, καὶ ἐπιστῆσαι αὐτὸν ἄρχειν τοῦ στόλου
 45 παντός· (8) καὶ τότε δὴ ἔτι μᾶλλον τῆς στρατιῆς ὃ, τι
 περ ἐπὶ τῷ παράπλῳ τῷδὲ ἐτάσσετο καὶ τὰς ὑπηρεσίας
 ἴλεω ἔχειν τὴν γνώμην, ὅτι δὴ Νεάρχον γε οὐποτε ἂν
 Ἀλέξανδρος προήκατο ἐς κίνδυνον καταφανεά, εἰ μὴ
 σφι σωθῆσθαι ἐμελλον· (9) λαμπρότης τε πολλῇ τῇ
 50 παρασκευῇ ἐπεοῦσα καὶ κόσμος τῶν νεῶν, καὶ σπουδαί

aliaeque vehendis equis et commeatui exercitus idoneae.

(8) Quonam vero pacto per flumina navigarit, et quot in ea
 navigatione gentes subjugarit, quodque periculum in Mal-
 lis incurrerit, et quomodo ibidem vulnus acceperit, quo-
 modo etiam Peucestas et Leonnatus eum prostratum scutis
 suis protexerint : omnia haec a nobis in alia historia, quam
 Attica lingua conscripsimus, commemorata sunt. (9) In hoc
 autem libro id tantum narro, quomodo Nearchus ab Indi
 ostiis solvens per oceanum magnum in sinum Persicum
 navigarit, quem quidem nonnulli mare Rubrum appellant.

CAP. XX.

Nearchus de hac re ita scribit : Alexandro desiderium
 fuisse mare, quod ab Indis in Persiam usque patet, enavi-
 gare : (2) ceterum illum navigationis longinquitate deter-
 ritum fuisse, simulque veritum, ne in aliquam desertam
 regionem aut portus difficiles frugibusque carentes delatam
 classem amitteret, ingensque haec macula rebus praecclare
 abs se gestis offusa omnem felicitatis gloriam obliteraret :
 vicisse tamen inusitatae alicujus ac magnae rei gerendae cu-
 piditatem. (3) Dubitasse autem quem perficiendis consilii
 suis parem deligeret : simulque classiariorum causa, ut iis
 tam longinquam expeditionem facturis metum adimeret,
 sese neglectos in manifestum periculum mitti. (4) Nearchus
 auctor est Alexandrum secum communicasse, quem potis-
 simum classis ducem ac praefectum designaret : quumque
 diversorum meminisset, alios tanquam pro se periclitari
 nolentes, alios praemollitiae animi, alios tanquam patriae
 desiderio occupatos recusasse, in aliis vero aliud repre-
 hendisse. (5) Tum se operam suam pollicitum dixisse : Ego,
 O rex, classis gubernationem suscipiam, et deus coepta
 secundet ! classem simul et militem sospites in Persidem
 ducam, si omnino ea regione mare navigabile fuerit, aut
 si id ulla ratione ab humano ingenio praestari possit. (6)
 Alexandrum vero verbo negasse velle se in tantos labores
 tantaque pericula aliquem amicorum suorum conjicere :
 se vero eo etiam magis non remisisse, sed obnixè orasse ; (7)
 ac tum demum Alexandrum Nearchi animum adeo prom-
 ptum atque alacrem libenter amplexum esse, eumque uni-
 versae classi praefecisse : (8) ac tunc quidem magis jam exer-
 citum qui ad hanc navigationem destinatus erat et nautas
 quieto animo fuisse, quod persuasum haberent Alexandrum
 nulla ratione ad manifesta pericula Nearchum missurum,
 nisi ipsi servandi essent. (9) Summa vero apparatus ma-
 gnificentia, et navium ornatus studiaque trierarchorum

τῶν τριηράρχων ἀμφὶ τὰς ὑπηρεσίας τε καὶ τὰ πλη-
 ρώματα ἐκπρεπέες καὶ τοὺς πάντη δὴ πάλαι κατο-
 κνέοντας ἐς ῥώμην ἅμα καὶ ἐλπίδας χρηστοτέρας ὑπὲρ
 τοῦ παντὸς ἔργου ἐπηρκότα ἦν· (10) πολλὸν δὲ δὴ συνε-
 5 πιαθέσθαι ἐς εὐθυμίην τῇ στρατιῇ τὸ δὴ αὐτὸν Ἀλέ-
 ξανδρον ὀρμηθέντα κατὰ τοῦ Ἰνδοῦ τὰ στόματα ἀμφο-
 τερα ἐκπλῶσαι ἐς τὸν πόντον, σφάγια τε τῷ Ποσειδῶνι
 ἐντεμεῖν καὶ ὅσοι ἄλλοι θεοὶ θαλάσσιοι, καὶ δῶρα με-
 γαλοπρεπέα τῇ θαλάσῃ χαρίσασθαι· (11) τῇ τε ἄλλῃ
 10 τῇ Ἀλεξάνδρου παραλόγῳ εὐτυχίῃ πεποιοῦντας οὐδὲν
 ὄ, τι οὐ τολμητόν τε ἐκείνῳ καὶ ἔρκτον ἐξηγέσθαι.

ΚΕΦ. ΚΑ΄.

Ὡς δὲ τὰ ἐτήσια πνεύματα ἐκοιμήθη, ἃ δὴ τοῦ
 ὕερος τὴν ὥρην πᾶσαν κατέχει ἐκ τοῦ πελάγους ἐπι-
 πνέοντα ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ταύτῃ ἄπορον τὸν πλόον ποιέ-
 15 οντα, τότε δὴ ὥρμητο ἐπὶ ἀρχοντος Ἀθήνησι Κηφι-
 σοδώρου, εἰκάδι τοῦ Βοηδρομιῶνος μηνός, κατότι
 Ἀθηναῖοι ἄγουσιν· ὡς δὲ Μακεδόνες τε καὶ Ἀσιανοὶ
 ἦγον, ** τὸ ἐνδέκατον βασιλεύοντος Ἀλεξάνδρου. (2)
 Θύει δὲ καὶ Νέαρχος πρὸ τῆς ἀναγωγῆς Διὶ Σωτῆρι,
 20 καὶ ἀγῶνα ποιεῖ καὶ οὗτος γυμνικόν. Ἄραντες δὲ
 ἀπὸ τοῦ ναυστάθμου τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ κατὰ τὸν Ἰνδὸν
 ὀρμίζονται ποταμὸν πρὸς διώρυχιν μεγάλην, καὶ μένου-
 σιν αὐτοῦ δύο ἡμέρας· Στοῦρα δὲ ἦν οὖνομα τῷ χώρῳ·
 στάδιοι ἀπὸ τοῦ ναυστάθμου ἐς ἑκατόν. (3) Τῇ τρίτῃ
 25 δὲ ἄραντες ἐπλῶον ἔστε ἐπὶ διώρυχα ἄλλην σταδίου
 τριήκοντα, ἀλμυρὴν ἤδη ταύτην τὴν διώρυχα· ἀνήει
 γὰρ ἡ θάλασσα ἐς αὐτήν, μάλιστα μὲν ἐν τῆσι πλημ-
 μυρίῃσιν, ὑπέμενε δὲ καὶ ἐν τῆσιν ἀμπτώεσι τὸ ὕδωρ
 μειμιγμένον τῇ ποταμῷ· Καύμαρα δὲ ἦν οὖνομα τῷ
 30 χώρῳ. (4) Ἐνθεν δὲ εἴκοσι σταδίου καταπλώσαντες
 ἐς Κορέεστιν ὀρμίζονται ἔτι κατὰ τὸν ποταμὸν. (5)
 Ἐνθεν δὲ ὀρμηθέντες ἐπλῶον οὐκ ἐπὶ πολλόν· ἔρμα γὰρ
 ἐφάνη αὐτοῖσι κατὰ τὴν ἐκβολὴν τὴν ταύτην τοῦ Ἰνδοῦ,
 καὶ τὰ κύματα ἐβρόχθεε πρὸς τῇ ἡϊόνι, καὶ ἡ ἡϊὸν
 35 αὕτη τραχέα ἦν. (6) Ἀλλὰ ἵναπερ μαλθακὸν ἦν τοῦ
 ἔρματος, ταύτην διώρυχα ποιήσαντες ἐπὶ σταδίου
 πέντε, διῆγον τὰς νέας, ἐπειδὴ ἡ πλήμμουρα ἐπῆλθεν ἡ
 ἐκ τοῦ πόντου. (7) Ἐκπεριπλώσαντες δὲ σταδίου πεν-
 τήκοντα καὶ ἑκατόν ὀρμίζονται ἐς Κρώκαλα νῆσον ἀμ-
 40 μώδεα, καὶ μένουσιν αὐτοῦ τὴν ἄλλην ἡμέρην· (8)
 προσοικεῖ δὲ ταύτῃ ἔθνος Ἰνδικόν, οἱ Ἀράβιες καλεό-
 μενοι, ὧν καὶ ἐν τῇ μέζονι ξυγγραφή μνήμην ἔσχον·
 καὶ ὅτι εἰσὶν ἐπώνυμοι ποταμοῦ Ἀράβιος, ὃς διὰ τῆς
 γῆς αὐτῶν βέειν ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν, ὀρίζων τούτων τε
 45 τὴν γῶρην καὶ τῶν Ὠρειτέων. (9) Ἐκ δὲ Κρωκάλων
 ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες ὄρος τὸ καλεόμενον αὐτοῖσιν Εἴ-
 ρρον, ἐν ἀριστερῇ δὲ νῆσον ἀλιτενέα ἐπλῶον· ἡ δὲ νῆσος
 παρατεταμένη τῇ ἡϊόνι κόλπον στεῖνον ποιεῖ. (10)
 Διακπλώσαντες δὲ ταύτην ὀρμίζονται ἐν λιμένι εὐόρ-

egregia circa ministeria et socios navales vel eorum qui antea
 præ metu quam maxime cunctati erant, animos ad robur
 melioremque spem de omni conatu attollebant. (10) Mul-
 tum præterea de metu ipsorum adimebat, quod Alexander
 ipse per utraque Indi ostia in mare navigasset: quod Neptuno
 cæterisque diis marinis hostias mactasset, eximiaque dona
 mari dedisset. (11) Cetera quoque et inusitata Alexandri
 felicitate confisi nihil esse dicebant, quod illi non sit auden-
 dum et perficiendum.

CAP. XXI.

Quo igitur tempore etesiae spirare desierant, qui quidem
 per integram æstatem ex mari in terram flantes navigatio-
 nem impediunt, naves solverunt, archonte Athenis Ceph-
 sodoro, xx die Boedromionis, quemadmodum Athenienses
 computant: ut vero Macedones et Asiani **, undecimo ex
 quo Alexander regnabat anno. (2) Sacrificavit autem et
 Nearchus antequam navigationem susciperet Jovi Serva-
 tori, ludosque gymnicos etiam is edidit. Primo itaque die
 quum e statione solvissent, in Indo fluvio ad amplum
 quendam alveum appulerunt, loco Stura nomen est, distan-
 tem a statione stadiis circiter c, biduoque ibi commorati
 sunt. (3) Tertio die inde moventes ad alium alveum xxx
 stadiis inderemotum pervenerunt, cujus aqua jam salsedinem
 maris referebat: mare enim in eam accedente æstu se inge-
 rit, aquaque flumini permista etiam recedente æstu mane-
 bat. Caumara is locus dicitur. (4) Inde xx stadia pro-
 vecti ad Coreestim etiamnum in flumine pervenerunt. (5)
 Hinc rursus moventes non multum navigarunt, scopulum
 conspicati ea parte qua Indus illic in mare fertur, et fluctus
 littori illidebantur cum truci et immani strepitu, litusque
 ipsum asperum erat. (6) Cæterum qua scopulus mollior
 videbatur, fossa quinque stadiorum perducta, naves tra-
 duxerunt æstumarino accedente. (7) Inde stadia cl circum-
 navigando emensi in Crocala arenosam insulam pervene-
 runt, ibique alterum diem commorati sunt. (8) Vicina huic
 insulæ loca incolunt Arabes Indica gens, quorum etiam
 in majori opere mentionem feci: eosque id nominis a
 fluvio Arabi accepisse, qui per ipsorum regionem fluens
 in mare fertur, eorumque fines ab Oritarum finibus divi-
 dit. (9) Ex Crocalis, ad dextram habentes montem Irum
 ab ii vocatum; ad sinistram vero insulam vadosam, ulte-
 rius navigarunt: hæc insula ad litus extenta angustum
 sinum efficit. (10) Hunc emensi in portu commodam na-
 vibus stationem præbentem appellant. Qui quod amplus

μῶ· ὅτι δὲ μέγας τε καὶ καλὸς ὁ λιμὴν Νεάρχῳ ἔδοξεν, ἐπονομάζει αὐτὸν Ἀλεξάνδρου λιμένα. (11) Νῆσος δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος ὅσον σταδίους δύο ἀπέχουσα· Βίβακτα οὖνομα τῆς νήσου· ὁ δὲ χῶρος ἅπας
 5 Σάγγαδα· ἡ δὲ νῆσος καὶ τὸν λιμένα, προκειμένη πρὸ τοῦ πελάγεος, αὐτῇ ἐποίησεν. (12) Ἐνταῦθα πνεύματα μεγάλα ἐκ τοῦ πόντου ἔπνεε καὶ συνεχέα, καὶ Νεάρχος δείσας τῶν βαρβάρων μή τινες συνταχθέντες ἐπ' ἀρπαγὴν τοῦ στρατοπέδου τραποίατο, ἐκτειχίζει τὸν
 10 χῶρον λιθίνῳ τείχεϊ. (13) Τέσσαρες δὲ καὶ εἴκοσιν ἡμέραι τῇ μονῇ ἐγένοντο· καὶ λέγει ὅτι μύας τε ἐθήρων τοὺς θαλασσίους οἱ στρατιῶται, καὶ ὄστρεα δὲ καὶ τοὺς σωλήνας καλεομένους, ἄτοπα τὸ μέγεθος, ὡς τοῖσιν ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρῃ θαλάσσει συμβαλέειν· καὶ ὕδωρ ὅτι
 15 ἀλμυρὸν ἐπίνετο.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἄμα τε ὁ ἄνεμος ἐπαύσατο καὶ οἱ ἀνήγοντο· καὶ περαιωθέντες σταδίους ἑς ἑξήκοντα ὁρμίζονται πρὸς αἰγιαλῷ ψαμμύδεϊ· νῆσος δὲ ἐπὶ τῷ αἰγιαλῷ ἐρήμη.
 (2) Ταύτην δὲ πρόβλημα ποιησάμενοι ὠρμίσθησαν· Δό-
 20 μαι οὖνομα τῆς νήσου· ὕδωρ δὲ οὐκ ἦν ἐν τῷ αἰγιαλῷ, ἀλλὰ προσελθόντες ἐς τὴν μεσογαίην ὅσον εἴκοσι σταδίους ἐπιτυγχάνουσιν ὕδατι καλῷ. (3) Τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐς νύκτα αὐτοῖσιν ὁ πλόος ἐγένετο ἐς Σάραγγα σταδίους τριηκοσίους, καὶ ὁρμίζονται πρὸς αἰγιαλῷ, καὶ ὕδωρ
 25 ἦν ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ὅσον ὀκτῶ σταδίους. (4) Ἐνθεν δὲ πλώσαντες ὁρμίζονται ἐν Σακάλοισι, τόπων ἐρήμῳ· καὶ διεκπλώσαντες σκοπέλους δύο, οὕτω τι ἀλλήλοισι πελάζοντας, ὥστε τοὺς ταρσοὺς τῶν νεῶν ἄπτεσθαι ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν πετρώων, καθορμίζονται ἐν Μοροντο-
 30 βάροισι, σταδίους διεληθόντες ἐς τριηκοσίους· (5) ὁ δὲ λιμὴν μέγας καὶ εὐκυκλὸς καὶ βαθὺς καὶ ἄκλυστος· ὁ δὲ ἔσπλους ἐς αὐτὸν στεινός· τοῦτον τῇ γλώσσει τῇ ἐπιχωρίῃ Γυναικῶν λιμένα ἐκάλεον, ὅτι γυνὴ τοῦ χῶρου τούτου πρώτη ἐπῆρξεν. (6) Ὡς δὲ διὰ τῶν σκοπέλων
 35 διεξέπλων, κύμασι τε μεγάλοισιν ἐνέκυρσαν καὶ τῇ θαλάσσει βρώδει· ἀλλὰ ἐκπεριπλώσαι γὰρ ὑπὲρ τοὺς σκοπέλους μέγα ἔργον ἐφαίνετο. (7) Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίην ἐπλων νῆσον ἐς ἀριστερὰ ἔχοντες πρὸ τοῦ πελάγεος, οὕτω τι τῷ αἰγιαλῷ συναφέα, ὥστε εἰκάσαι ἂν
 40 διώρυχα εἶναι τὸ μέσον τοῦ τε αἰγιαλοῦ καὶ τῆς νήσου· στάδιοι οἱ πάντες ἐβδομήκοντα τοῦ διεκπλου· καὶ ἐπὶ τε τοῦ αἰγιαλοῦ δένδρεα ἦν πολλὰ καὶ δασέα, καὶ ἡ νῆσος ὕλη παντοίη σύσκιος. (8) Ὑπὸ δὲ τὴν ἑῷ ἐπλων ἔξω τῆς νήσου κατὰ ῥηχίην στεινήν· ἔτι γὰρ ἀνάπτωτις
 45 κατεῖχε. Πλώσαντες δὲ ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίους ὁρμίζονται ἐν τῷ στόματι τοῦ Ἀράβιος ποταμοῦ· καὶ λιμὴν μέγας καὶ καλὸς πρὸς τῷ στόματι· ὕδωρ δὲ οὐκ ἦν πότιμον· τοῦ γὰρ Ἀράβιος αἱ ἐκβολαὶ ἀναμιγμέναι τῷ πόντῳ ἦσαν· (9) ἀλλὰ τεσσαράκοντα σταδίους
 50 ἐς τὸ ἄνω προχωρήσαντες λάκκῳ ἐπιτυγχάνουσι, καὶ

simul et pulcher Nearchus videbatur, Alexandri portum eum appellavit. (11) In portus fauceibus insula adjacet, circiter duo inde stadia distans, cui Bibacta nomen est : omnis vero adjacens regio Sangada dicitur. Hæc insula mari opposita suapte natura portum efficit. (12) Illic ingentes continuique venti a mari spirabant. Nearchus veritus ne qua barbarorum manus collecta castra diriperet, lapideo muro locum cingit ; (13) xxiiii dies ibi moratus est : dicitque milites per id tempus myes marinos cepisse et ostrea et solenes, qui vocantur, inusitatae magnitudinis, si cum nostri maris testaceis conferantur. Aquam etiam salsam potasse narrat.

CAP. XXII.

Sedato autem vento, vela fecerunt, ac stadia circiter LX progressi in sabulosum littus appulerunt. Insula adiacebat littori deserta. (2) Hac autem pro monumento usi substituerunt. Domæ nomen insulæ erat. Quumque in littore aquam non haberent, loca mediterranea versus ad viginti circiter stadia progressi dulcem aquam repperunt. (3) Postridie quum ad noctem usque navigassent, Sarangis, ccc inde stadia, ad littus appulerunt. Ibi aqua octo ferme a littore stadia aberat. (4) Illinc repetita navigatione ad Sagala locum desertum appulsi sunt. Inde superatis duobus scopulis adeo inter se propinquis ut palmulæ remorum utrinque cautes stringerent, emensi stadia ccc in Morontobaris constiterunt. (5) Ibi portus est amplissimus, undique septus ac profundus minimeque procellosus. Ceterum fauces ejus angustæ ; hunc patria lingua Portum foeminarum vocabant : quod mulier quædam prima illi loco imperarit. (6) Trajectis scopulis magnis fluctibus inciderunt et mari fluctuoso, et scopulos transisse res magna videbatur. (7) Postero vero die navigarunt, insulam quandam a sinistra pelago objectam habentes, quæ quidem ita propinqua littori erat, ut medius alveus inter insulam et littus esse effossus videretur ; LXX in universum stadiorum ea navigatio fuerat. Multæ erant densæque in littore arbores, insulaque ipsa variis silvis umbrosa. (8) Sub lucem per angustum et æstuosum locum extra insulam navigarunt ; adhuc enim recessus maris obtinebat : continuataque navigatione ad cxx stadia, apud fauces Arabis amnis constiterunt : et portum quidem ibi amplum et commodum nacti sunt : aquam vero potui ineptam, quod per Arabis ostia mare se ingerit. (9) Itaque xl stadia adverso amne profecti ad lacum devenerunt : atque inde assumpta aqua re-

ἐνθεν ὑδρευσάμενοι ὀπίσω ἀπενόστησαν. (10) Νῆσος δὲ ἐπὶ τῷ λιμένι ὑψηλὴ καὶ ἔρημος· καὶ περὶ ταύτην ὄστρεών τε καὶ ἰχθύων παντοδαπῶν θήρη. Μέχρι μὲν τοῦδε Ἀράβιες, ἔσχατοι Ἰνδῶν ταύτην ὠκισμένοι, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε Ὀρειῖται ἐπιείχον.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ὀρμηθέντες δὲ ἐκ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ἀράβιος παρέπλων ὧν Ὀρειτέων τὴν χώραν· καὶ ὀρμίζονται ἐν Παγάλοισι, πλώσαντες σταδίους ἑς διηκοσίους, πρὸς ῥηχίην· ἀλλὰ ἀγκύρησι γὰρ ἐπίβολος ἦν ὁ χῶρος. Τὰ μὲν ὧν πληρώματα ἀπεσάλευον ἐν τῆσι νηυσίν· οἱ δὲ ἐπ' ὕδωρ ἐκβάντες ὑδρεύοντο. (2) Τῇ δ' ὑστεραίῃ ἀναχθέντες ἅμα ἡμέρη καὶ πλώσαντες σταδίους ἑς τριήκοντα καὶ τετρακοσίους κατάγονται ἐσπέριοι ἑς Κάβανα, καὶ ὀρμίζονται πρὸς αἰγιαλῷ ἐρήμῳ· καὶ ἐνταῦθα ῥηχίη τραχέα ἦν, καὶ ἐπὶ τῷδε μετεώρους τὰς νέας ὀρμίσαντο. (3) Κατὰ τοῦτον τὸν πλόον πνεῦμα ὑπολαμβάνει τὰς νέας μέγα ἐκ πόντου, καὶ νέες δύο μακρὰ διαφθείρονται ἐν τῷ πλόῳ, καὶ κέρκυρος· οἱ δὲ ἀνθρωποι σώζονται ἀπονηξάμενοι, ὅτι οὐ πόρρω τῆς γῆς ὁ πλόος ἐγένετο. (4) Ἀμφὶ δὲ μέσας νύκτας ἀναχθέντες πλώουσι ἔστε ἐπὶ Κώκαλα, ἃ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἐνθεν ὀρμήθησαν, ἀπέιχε σταδίους διηκοσίους· καὶ αἱ μὲν νέες σαλεύουσαι ὀρμεον, τὰ πληρώματα δὲ ἐκβιβάσας Νεάρχος πρὸς τῇ γῇ ἠύλισθη, ὅτι ἐπὶ πολλὸν τεταλαιπωρηκότες ἐν τῇ θαλάσῃ ἀναπαύσασθαι ἐπόθειον· στρατόπεδον δὲ περιεβάλλετο τῶν βαρβάρων τῆς φυλακῆς ἕνεκα. (5) Ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ Λεοννάτος, ὅτι τὰ Ὀρειτέων ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπετέτραπτο, μάχη μεγάλη νικᾷ Ὀρείτας τε καὶ ὅσοι Ὀρείτησι συνεπέλαθον τοῦ ἔργου· καὶ κτείνει αὐτῶν ἑξακισχιλίους, καὶ τοὺς ἡγεμόνας πάντας· τῶν δὲ σὺν Λεοννάτῳ ἱππέες μὲν ἀπονήσκουσι πεντεκαίδεκα, τῶν δὲ πεζῶν ἄλλοι τε οὐ πολλοὶ καὶ Ἀπολλοφάνης ὁ Γαδρωσίων σατράπης. (6) Ταῦτα μὲν δὴ ἐν τῇ ἄλλῃ ζυγγραφή ἀναγέγραπται, καὶ ὅπως Λεοννάτος ἐπὶ τῷδε ἐστεφανώθη πρὸς Ἀλεξάνδρου χρυσεῖν στεφάνῳ ἐν Μακεδόσιν. (7) Ἐνταῦθα σίτος ἦν νεμεμημένος κατὰ πρόσταγμα Ἀλεξάνδρου ἑς ἐπισιτισμὸν τῷ στρατῷ· καὶ ἐμβάλλονται σιτία ἡμερέων δέκα ἑς τὰς νέας· (8) καὶ τῶν νεῶν ὅσαι πεπονήκεσαν κατὰ τὸν πλόον μέχρι τοῦδε ἐπεσκεύασαν· καὶ τῶν ναυτέων ὅσοι ἐν τῷ ἔργῳ βλακεύειν ἐφαίνοντο Νεάρχῳ, τούτους μὲν πεζῇ ἄγειν Λεοννάτῳ ἔδωκεν· αὐτὸς δὲ ἀπὸ τῶν σὺν Λεοννάτῳ στρατιωτέων συμπληροῖ τὸ ναυτικόν.

versi sunt. (10) Insula apud portum est eminentis ac deserta; circa hanc ostreorum atque omnis generis piscium piscatus erat. Huc usque pertinent Arabies, ultimi Indorum hac in parte habitantium; ulteriora Oritae tenent.

CAP. XXIII.

Ab ostio itaque Arabis digressi, Oritarum regionem praeternavigantes, ad Pagala cc circiter stadia emensi stationem habuere, ad locum aestuosum quidem, sed ancoris jaciendis idoneum. Remiges igitur in navibus manebant; quidam vero aqutum egressi aquam attulerunt. (2) Postridie inde cum luce digressi, et circiter ccccxxx stadia emensi sub vesperum in Cabana perveniunt, classemque ad littus desertum locant; ibi aestus maris violentus erat, quam ob rem in alto naves stationem tenuerunt. (3) In hac navigatione quum ingens ventorum vis classi a mari incumberet, duae naves longae et cercurus perierunt: viri natatu evaserunt; quia navigatio non procul a terra fiebat. (4) Sub mediam vero noctem proVecti navigant usque ad Cocala, quae a litore, unde digressi erant, ducentis stadiis aberant; ac naves quidem in salo ancoris nitebantur. Nearchus autem sociis navalibus in terram expositis ibi castra posuit: siquidem multo navigationis labore defatigati refici desiderabant. Castra vallo adversus barbarorum incursum munit. (5) Hoc in loco Leonnatus, cui Oritarum res Alexander commiserat, magno praelio Oritas vicit, et quotquot sese Oritis conjunxerant: caesis vi m, ducibusque eorum omnibus; a Leonnati partibus, equitibus xv, peditibus non nullis, et Apollophane Gadrosiorum satrapa desideratis. (6) Sed haec in altera historia a nobis conscripta sunt; eaque de causa Leonnatum aurea corona ab Alexandro inter Macedones coronatum fuisse. (7) Eo etiam loci frumentum ab Alexandro in comteatum exercitus procuratum erat. In decem itaque dies frumentum in naves invehunt. (8) Naves in navigatione huc usque quassatas reficiunt; ex nautis qui segniores Nearchi in opere esse videbantur; hos quidem terrestri itinere ducendos Leonnato dedit; ipse vero milites in nautarum supplementum ex Leonnati copiis delegit.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ἐνθὲνδε ὀρμηθέντες ἔπλων ἀκραί· καὶ διελθόντες
σταδίους ἕς πεντακοσίους ὠρμίζοντο πρὸς ποταμῶν χει-
μάρρῳ· Ἰόμηρος οὖνομα ἦν τῷ ποταμῶ. (2) Καὶ λίμνη
ἦν ἐπὶ τῆσιν ἐκβολῆσι τοῦ ποταμοῦ· τὰ δὲ βραχέα τὰ
5 πρὸς τῷ αἰγιαλῶ ἐπώκειον ἄνθρωποι ἐν καλύβησι πνι-
γηρῆσι· καὶ οὗτοι ὡς προσπλῶντας εἶδον, ἐθάμβησάν
τε καὶ παρατείναντες σφᾶς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἐτά-
χθησαν ὡς ἀπομαχοῦμενοι πρὸς τοὺς ἐκβαίνοντας· (3)
λόγγας δὲ ἐφόρεον παχέας, μέγεθος ὡς ἐξαπήχεας·
10 ἀκωκὴ δὲ οὐκ ἐπῆν σιδηρῆ, ἀλλὰ τὸ δξύ αὐτῆσι πε-
πυρακτώμενον τὸ αὐτὸ ἐποίηε· πλήθος δὲ ἦσαν ὡς ἐξα-
κόσιοι· (4) καὶ τούτους Νέαρχος ὡς ὑπομένοντάς τε
καὶ παρατεταγμένους κατεῖδε, τὰς μὲν νέας ἀνακω-
χεύειν κελεύει ἐντὸς βέλεος, ὡς τὰ τοξεύματα ἕς τὴν
15 γῆν ἀπ' αὐτῶν ἐξικνέεσθαι· αἱ γὰρ τῶν βαρβάρων
λάγχαι παχέαι φαινόμεναι ἀγγέμαχοι μὲν, ἀφοβοὶ δὲ
ἐς τὸ ἀκοντίζεσθαι ἦσαν. (5) Αὐτὸς δὲ τῶν στρατιω-
τέων ὅσοι αὐτοὶ τε κουφότατοι καὶ κουφότατα ὄπλι-
σμένοι τοῦ τε νέειν δαημονέστατοι, τούτους δὲ ἐκνήξα-
20 σθαι κελεύει ἀπὸ ξυνημάτος· (6) πρόσταγμα δὲ σφίσιν
ἦν, ὅπως τις ἐκνήξάμενος σταίη ἐν τῷ ὕδατι, προσμέ-
νειν τὸν παραστάτην οἱ ἐσόμενον· μηδ' ἐμβάλλειν πρό-
σθεν πρὸς τοὺς βαρβάρους, πρὶν ἐπὶ τριῶν ἕς βάθος
ταχθῆναι τὴν φάλαγγα· τότε δὲ δρόμῳ ἤδη ἰέναι ἐπα-
25 λαλάξαντας. (7) Ἄμα δὲ ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς οἱ ἐπὶ τῷδε
τεταγμένοι ἐκ τῶν νεῶν ἕς τὸν πόντον, καὶ ἐνήγοντο
ὀξέως, καὶ ἴσταντο ἐν κόσμῳ, καὶ φάλαγγα ἐκ σφῶν
ποιησάμενοι δρόμῳ ἐπήεσαν αὐτοὶ τε ἀλαλάζοντες τῷ
Ἐνουαλίῳ, καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν ξυνεπηχέοντες, τοξεύ-
30 ματά τε καὶ ἀπὸ μηχανέων βέλεα ἐφέροντο ἕς τοὺς βαρ-
βάρους· (8) οἱ δὲ τὴν τε λαμπρότητα τῶν ὄπλων ἐκπλα-
γύντες καὶ τῆς ἐφόδου τὴν δξύτητα, καὶ πρὸς τῶν
τοξευμάτων τε καὶ τῶν ἄλλων βελέων βαλλόμενοι οἷα
δὴ ἡμίγυμνοι ἄνθρωποι, οὐδὲ ὀλίγον ἕς ἀλκὴν τρα-
35 πέντες ἐγκλίνουσι· καὶ οἱ μὲν αὐτοῦ φεύγοντες ἀπο-
θνήσκουσιν, οἱ δὲ καὶ ἀλίσκονται· ἔστι δὲ οἱ καὶ
διέφυγον ἕς τὰ ὄρεα. (9) Ἦσαν δὲ οἱ ἀλόντες τὰ τε
ἀλλὰ σώματα δασέες καὶ τὰς κεφαλὰς, καὶ τοὺς ὄνυχας
θηριώδεις· τοῖς γὰρ δὴ ὄνυξιν ὅσα σιδήρῳ διαχρᾶσθαι
40 ἐλέγοντο, καὶ τοὺς ἰχθύας τούτοις παρασχίζοντες κα-
τεργάζεσθαι, καὶ τῶν ξύλων ὅσα μαλακώτερα· τὰ δὲ
ἀλλὰ τοῖσι λίθοις τοῖσιν ὀξέσιν ἔκοπτον· σιδήρος γὰρ
αὐτοῖσιν οὐκ ἦν. Ἐσθῆτα δὲ ἐφόρεον δέρματα θήρεια·
οἱ δὲ καὶ ἰχθύων τῶν μεγάλων τὰ παχέα.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

45 Ἐνταῦθα νεωλικέουσι τὰς νέας, καὶ ὅσαι πεπονηχυῖαι
αὐτέων ἐπισκευάζουσι. Τῆ δὲ ἕκτη ἡμέρῃ ἐστέλλοντο,
καὶ πλώσαντες σταδίους ἕς τριηκοσίους ἀπικνέονται ἕς

CAP. XXIV.

Inde secundo vento delati per quingenta stadia ad fluvium
quendam torrentem pervenerunt : Tomerus fluvio nomen
est. (2) Ad ejus exitum stagnum erat , et circa vada littori
propinqua homines angusta quaedam tuguria incolebant ;
qui ut classem appellentem viderunt , attoniti sese ad littus
extenderunt , et aciem instruebant , veluti pugnam cum
excensuris commissuri. (3) Lanceas gerebant crassas , vi
cubitos longas. Cuspis ferrea non erat , sed igne tosta
atque acuta eandem vim et efficaciam exserebat. Erant
lii circiter DC : (4) quos ut Nearchus subsistere instructa
acie vidit , classem intra teli jactum in alto stare imperat ,
ita ut tela e navibus in terram pervenire possent. Crassæ
enim barbarorum lanceæ ad pugnam cominus conserendam
aptæ erant , eminus vero parum metuendæ videbantur.
(5) Tum ex militibus qui expeditissimi levissimeque armati
essent et nandi peritissimi , signo dato enatare jubet : man-
datis additis , ut , prout quisque enatarit , in aqua subsistens
socium exspectet : neque prius in hostem impetum faciant ,
quam triplici ordine acies instructa sit ; tum cursim , cla-
moreque sublato in eos ferantur. (7) Confestim itaque qui
ad hoc designati erant , sese e navibus in mare conjiciunt ,
celeriterque enant. Deinde in ordinem redacti , instructa
phalange , magnis clamoribus editis cursim barbaros petunt ,
et qui in navibus erant etiam acclamabant , telaque et e
machinis jacula mittebant. (8) Barbari armorum splendore
et insultus celeritate attoniti quum sagittis aliisque telis
undique peterentur , utpote seminudi , confestim non
expectato conflictu in fugam vertuntur. Alii in ea fuga
cæsi , alii capti : nonnulli in montes fugerunt. (9) Erant
vero captivi tum reliquo corpore , tum etiam capite hirti ;
unguibus autem quasi ferinis : siquidem unguibus loco ferri
uti dicebantur , piscesque iis discidentes interficere ; ligna
etiam molliora iis secabant : ad duriora saxis acutis ute-
bantur : ferrum enim apud eos non erat. Ferarum , et
quidam etiam crassioribus grandium piscium pellibus sese
vestiebant.

CAP. XXV.

Nearchus hic naves in littus subduci , quassatasque refici
jubet. Sexto die navigationem repetunt : trecentisque
stadiis emensis in locum quendam perveniunt , qui Oritarusa

χωρον, ὃς δὴ ἔσχατος ἦν τῆς Ὠρειτέων γῆς· Μάλανα τῷ
 χώρῳ οὖνομα. (2) Ὠρεῖται δὲ ὅσοι ἄνω ἀπὸ θαλάσσης
 οἰκέουσιν, ἐσταλμένοι μὲν κατάπερ οἱ Ἴνδοί εἰσι, καὶ
 τὰ ἐς πόλεμον ὡσαύτως παραρτέονται· γλῶσσα δὲ ἄλλη
 5 αὐτοῖσι καὶ ἄλλα νόμια. (3) Μῆκος τοῦ παράπλου
 παρὰ μὲν χώραν τὴν Ἀραβίων ἐς χιλίους μάλιστα
 σταδίου, ἐνθενπερ ὠρμήθησαν, παρὰ δὲ τὴν Ὠρειτέων
 γῆν ἑξακόσιοι καὶ χίλιοι. (4) Παραπλωόντων δὲ τὴν
 Ἰνδῶν γῆν (τὸ ἐντεῦθεν γὰρ οὐκέτι Ἴνδοί εἰσι) λέγει
 10 Νεάρχος ὅτι αἱ σκιαὶ αὐτοῖσιν οὐ ταῦτ' ἐποίεον· (5) ἀλλὰ
 ὄκου μὲν ἐπὶ πολλὸν τοῦ πόντου ὡς πρὸς μεσημβρίην
 προχωρήσειαν, αἶδε καὶ αὐταὶ αἱ σκιαὶ πρὸς μεσημβρίην
 τετραμμένοι ἐφαίνοντο, ὁκότε δὲ τὸ μέσον τῆς ἡμέρης
 ἐπέχοι ὁ ἥλιος, ἤδη δὲ καὶ ἔρημα σκιῆς πάντα ὤφθη
 15 αὐτοῖσι, (6) τῶν τε ἀστέρων ὅσους πρόσθεν μετεώρους
 κατεώρων, οἱ μὲν ἀφανέες πάντῃ ἦσαν, οἱ δὲ πρὸς αὐτῇ
 τῇ γῆ ἐφαίνοντο, καταδύνοντές τε καὶ αὐτίκα ἀνατέλ-
 λοντες οἱ πάλοι ἀφανέες ἐόντες. (7) Καὶ ταῦτα οὐκ
 ἀπεικότα δοκεῖ μοι ἀναγράψαι Νεάρχος, ἐπεὶ καὶ ἐν
 20 Συήνῃ τῇ Αἰγυπτίῃ, ἐπεὶ τροπὰς ἄγῃ· θέρους ὥρης ὁ
 ἥλιος, φρέαρ ἀποδεδειγμένον ἐστὶ, καὶ τοῦτο ἄσκιον ἐν
 μεσημβρίῃ φαίνεται· ἐν Μερῳῇ δὲ πάντα ἄσκια τῇ
 αὐτῇ ὥρῃ· (8) εἰκὸς ὦν καὶ ἐν Ἰνδοῖσιν, ἅτε πρὸς με-
 σημβρίην ὠκισμένοι, τὰ αὐτὰ δὴ πάθεα ἐπέχειν, καὶ
 25 μάλιστα δὴ κατὰ τὸν πόντον τὸν Ἰνδικόν, ὅσω μᾶλλον
 αὐτοῖσιν ἢ θάλασσα πρὸς μεσημβρίην κέκλιται. Ταῦτα
 μὲν δὴ ὧδε ἔχέτω.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἐπὶ δὲ Ὠρεῖτῃσι κατὰ μὲν μεσογαίην Γαδρώσιοι
 ἐπεῖχον· ὦν τὴν χώραν χαλεπῶς διεξῆλθεν ἅμα τῇ
 30 στρατῇ Ἀλέξανδρος, καὶ κακὰ τοσαῦτα ἔπαθεν, ὅσα
 οὐδὲ τὰ ζύμπαντα τῆς συμπάσης στρατηλασίης· ταῦτά
 μοι ἐν τῇ μέζονι ξυγγραφή ἀναγέγραπται. (2) Κάτω δὲ
 Γαδρωσίων παρὰ τὴν θάλασσαν αὐτὴν οἱ Ἰχθυοφάγοι
 καλούμενοι οἰκέουσι· παρὰ τούτων τὴν γῆν ἐπλῶον· τῇ
 35 μὲν πρώτῃ ἡμέρῃ περὶ τὴν δευτέραν φυλακὴν ἀναχθέντες
 καταίρουσιν εἰς Βαγίσαρα· στάδιοι τοῦ παράπλου ἑξα-
 κόσιοι. (3) Λιμὴν τε ἐνὶ αὐτοῖσι εὖορμος, καὶ κώμη
 Πάσιρα, ἀπέχουσα ἀπὸ θαλάσσης ἑξήκοντα σταδίου·
 καὶ οἱ πρόσκοικοι αὐτῆς Πασιρέες. (4) Ἐς δὲ τὴν ὑστε-
 40 ραίην πρωϊαίτερον τῆς ὥρης ἀναχθέντες περιπλώουσιν
 ἄκρην ἐπὶ πολὺ τε ἀνέχουσαν ἐς τὸν πόντον καὶ αὐτὴν
 ὑψηλὴν καὶ κρημνώδεα· (5) φρέατα δὲ ὀρύξαντες,
 ὕδωρ οὐκ ὀλίγον καίπερ πονηρὸν ἀρυσάμενοι ταύτῃ μὲν
 τῇ ἡμέρῃ ἐπὶ ἀγκυρέων ὤρμων, ὅτι ῥηχίη κατὰ τὸν
 45 αἰγιαλὸν ἀνεῖχεν. (6) Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίην καταίρουσιν
 ἐς Κόλτα, σταδίου ἐλθόντες διηκοσίους. Ἐνθεν δὲ
 ἔωθεν πλώσαντες σταδίου ἑξακοσίους ἐν Καλύβοισιν
 ὀρμίζονται· κώμη πρὸς τῷ αἰγιαλῷ, φοίνικες δὲ περὶ
 αὐτὴν ὀλίγοι πεφύκεσαν, καὶ βάλανοι ἐπ' αὐτοῖσι χλωραὶ
 50 ἐπῆσαν· καὶ νῆσος ὡς ἑκατὸν σταδίου ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ
 ἀπέχουσα, Καρνίνη οὖνομα. (7) Ἐνταῦθα ξείνισιν Νεάρχου

regionis est ultimus : Malana eum locum vocant. (2) Atqui
 Oritæ qui mediterranea loca incolunt, eodem habitu quo
 Indi utuntur, eodemque modo armantur : lingua tamen
 atque institutis differunt. (3) Longitudo hujus navigationis
 præter Arabium oram est stadiorum mille ab eo loco unde
 solverant : secus Oritarum regionem mdc. (4) Præterna-
 viganibus iis Indorum regionem (ab hoc enim loco non
 amplius Indisunt) Nearcho auctore umbræ non eodem modo
 fiebant : (5) sed ubi longe in mare meridiem versus proce-
 debant, ibi ipsæ etiam umbræ in meridiem vergebant :
 quum vero sol medium diei spatium occupabat, nullæ iis in
 locis umbræ conspiciabantur. (6) Astra quoque, quæ antea
 sublimia cernebantur, aut jam plane non apparebant ; aut
 depressa ad terram conspiciabantur ; occidebant et rursus
 oriebantur, quæ antea semper conspicua fuerant. (7) Et
 quidem hæc non dissentanea verò mihi videntur, quæ
 Nearchus scripsit. Siquidem in Syene Aegyptia tempore
 solstitii æstivi puteus quidam ostenditur, qui meridie nul-
 lam umbram facit. In Meroe autem eodem anni tempore
 nullæ omnino umbræ fiunt. (8) Consentaneum igitur est,
 etiam Indis quia meridianam partem habitabant idem ac-
 cidere : præcipue vero in mari Indico, quo magis id mare
 ad meridiem vergit. Atque hæc quidem hactenus.

CAP. XXVI.

Post Oritas versus mediterraneam regionem Gadrosii
 habitant : quorum fines difficulter cum exercitu Alexander
 transiit, pluraque incommoda et damna accepit, quam in
 tota reliqua expeditione. Ea in majori opere a me con-
 scripta sunt. (2) Infra Gadrosios loca maritima accolunt ii
 quos Ichthyophagos vocant ; eorum oras præternavigarunt ;
 quumque primo die ad secundam vigiliam solvissent, de
 inde stadiis ad Bagisara delati sunt. (3) Portus iis in locis
 erat ad receptum classis commodus, pagusque Pasira, lx
 stadiis a mari distans : accolæ ejus Pasireenses. (4) Po-
 stridie quum maturius solvissent, promontorium aliquod
 longe in mare prominens altumque ac præruptum cir-
 cumnavigant : (5) defossisque puteis aquam quidem multam
 sed pravam nacti illum quidem diem in ancoris substiterunt,
 quod littus æstuosum erat. (6) Postridie vero in Colta ve-
 nerunt, cc stadiis emensis. Inde rursus sub lucem mota
 classe dc stadia progressi ad Calyba appellunt : pagus in
 littore erat, et circa eum paucæ palmæ, in quibus fructus
 erant virides. Erat ibi etiam insula centum a littore stadiis
 distans, Carnine dicta. (7) Ibi Nearcho pagi illius incolæ

προσφέρουσιν οἱ κωμῆται πρόβατα καὶ ἰχθύας· καὶ τῶν
 προβάτων τὰ κρέα λέγει ὅτι ἦν ἰχθυώδεα, ἴσα τοῖσι τῶν
 ὀρνίθων τῶν πελαγίων, ὅτι καὶ αὐτὰ ἰχθύων σιτέεται·
 ποίη γὰρ οὐκ ἔνι ἐν τῇ χώρῃ. (8) Ἀλλὰ τῇ ὑστεραίῃ
 5 πλώσαντες ἐς σταδίους διηκοσίους ὀρμίζονται πρὸς αἰ-
 γιαλῶν καὶ κώμη ἀπὸ θαλάσσης ἐς σταδίους τριήκοντα
 ἀπεχούση· ἡ μὲν κώμη Κίσσα ἐκαλέετο· Καρβίς δὲ τῷ
 αἰγιαλῷ οὖνομα ἦν. (9) Ἐνταῦθα πλοίοισιν ἐπιτυγχά-
 νουσι σμικροῖσιν, οἷα ἀλιέων εἶναι πλοῖα οὐκ εὐδαι-
 10 μόνων· αὐτοὺς δὲ οὐ καταλαμβάνουσιν· ἀλλ' ἔφυγον
 γὰρ καθορμιζομένας κατιδόντες τὰς νέας. Σίτος τε
 αὐτόθι οὐκ ἔνῃν, καὶ ὑπολελοίπει τὴν στρατιὴν ὁ πολλός·
 ἀλλὰ αἶγας ἐμβαλλόμενοι ἐς τὰς νέας, οὕτω δὴ ἀπέ-
 πλων. (10) Καὶ περιπλώσαντες ἄκρην ὑψηλὴν ὅσον
 15 πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους ἀνέχουσαν ἐς τὸν
 πόντον, κατάγονται ἐν λιμένι ἀκλύστῳ· καὶ ὕδωρ αὐτόθι
 ἦν, καὶ ἀλιέες ὄκειον· Μοσαρνὰ οὖνομα ἦν τῷ λιμένι.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἐνθεν δὲ καὶ ἡγεμῶν τοῦ πλοῦ λέγει Νεάρχος ὅτι
 συνέπλωσεν αὐτοῖσιν, Ὑδράκης οὖνομα, Γαδρώσιος·
 20 ὑπέστη δὲ Ὑδράκης καταστήσειν αὐτοὺς μέχρι Καρ-
 μανίης. Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε οὐκέτι χαλεπὰ ἦν, ἀλλὰ
 μᾶλλον τι ὀνομαζόμενα, ἔστε ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περ-
 σικόν. (2) Ἐκ δὲ Μοσαρνῶν νυκτὸς ἐπάραντες πλώουσι
 σταδίους ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα ἐς Βάλωμον αἰ-
 25 γιαλόν· ἔνθεν δὲ ἐς Βάρνα κώμην σταδίους τετρακοσίους,
 ἵνα φοινικῆς τε πολλοὶ ἐνήσαν καὶ κῆπος· καὶ ἐν τῷ κήπῳ
 μύρσιναι ἐπεφύκεσαν, καὶ ἄλλα ἄνθηα, ἀπ' ὅτων στε-
 φανώματα τοῖσι κωμῆτησιν ἐπλέκοντο· ἔνταῦθα πρῶτον
 δένδρεά τε εἶδον ἡμέρα, καὶ ἀνθρώπους οὐ πάντη θη-
 30 ριώδεας ἐποικέοντας. (3) Ἐνθένδε ἐς διηκοσίους στα-
 δίους περιπλώσαντες καταίρουσιν ἐς Δενδρώδοσα, καὶ
 αἱ νέες ἐπ' ἀγκυρέων ἐσάλευσαν. (4) Ἐνθένδε ἀμφὶ
 μέσας νύκτας ἄραντες ἐς Κώφαντα λιμένα ἀπί-
 κόντο, τετρακοσίους μάλιστα σταδίους διεκπλώσαντες·
 35 (5) ἔνταῦθα ἀλιέες τε ὄκειον, καὶ πλοῖα αὐτοῖσιν ἦν
 σμικρὰ καὶ πονηρά· καὶ τῆσι κώπησιν οὐ κατὰ σκαλὸν
 ἤρεσσον ὡς ὁ Ἑλλήνων νόμος, ἀλλ' ὡσπερ ἐν ποταμῶν
 τὸ ὕδωρ ἐπιβάλλοντες ἔνθεν καὶ ἔνθεν, κατάπερ οἱ
 σκάπτοντες τὴν γῆν· ὕδωρ δὲ πολλόν τε ἦν ἐν τῷ λι-
 40 μένι καὶ καθαρόν. (6) Περὶ δὲ πρώτην φυλακὴν
 ἄραντες καταίρουσιν ἐς Κύϊζα, ἐς ὀκτακοσίους σταδίους
 διεκπλώσαντες· ἵνα αἰγιαλός τε ἔρημος ἦν καὶ ῥηχίη.
 Αὐτοὶ δὲ ἐπ' ἀγκυρέων ὤρμεον, κατὰ νέα τε δεῖπνον
 ἐποίηοντο. (7) Ἐνθένδε διεκπλώσαντες σταδίους πεν-
 45 τακοσίους ἀπίκοντο ἐς τινὰ πόλιν σμικρὴν, οἰκομένην
 ἐπὶ γηλόφου οὐ πόρρω τοῦ αἰγιαλοῦ. (8) Καὶ Νεάρχος
 ἐπιφρασθεὶς ὅτι σπειρεσθαι τὴν χώραν εἰκός, λέγει
 πρὸς Ἀρχίην (ὅς ἦν Ἀναξιδότου μὲν παῖς, Πελλαῖος,
 συνέπλωε δὲ Νεάρχῳ, τῶν ἐν αἰνῇ ἐὼν Μακεδόνων) πρὸς
 50 τοῦτον λέγει, ὅτι καταληπτέον σφίσις εἶη τὸ χωρίον·

hospitalitia munera offerunt oves et pisces. Ovium illarum
 carnes ait piscosas fuisse, quemadmodum sunt avium ma-
 rinarum, quum et ipsae oves piscibus alerentur. Gramen
 enim ea regio non habet. (8) At postridie cc stadia emensi
 ad littus appulerunt, pagumque repererunt xxx stadiis a
 mari distantem; pago Cissa nomen erat: littori Carbis. (9)
 Hoc loco parvulae quaedam cymbae repertae sunt, quales esse
 solent piscatorum minime opulentorum; piscatores ipsos
 non repererunt; fugerant enim simulac naves appellen-
 tes viderant. Frumentum ibi nullum erat, et jam de-
 ficere exercitum coepit annonae copia. Igitur capris in
 naves abductis recesserunt. (10) Inde promontorium
 quoddam altum ad cl stadia in mare porrectum circumvecti
 in portum minime procellosum venerunt. Ibi et aqua erat,
 et piscatores habitabant: Mosarna portui nomen erat.

CAP. XXVII.

Hinc scribit Nearchus ducem navigationis, Hydracem
 nomine, Gadrosium, una cum ipsis navigasse: pollicitumque
 esse se illos usque ad Carmaniam delaturum. Omnis
 abhinc ad sinum Persicum tractus non ita difficilis navigatu
 est: sed multo priore celebrior. (2) Mota ex Mosarnis per
 noctem classe, dccl stadia emensi ad Balomum littus de-
 lati sunt: atque inde in Barna vicum, stadiis abinde cccc,
 in quo frequentes palmæ erant, et hortus. In horto myrti
 nascebantur, variique flores, e quibus corollas texebant
 pagani. Hoc primum in loco arbores cultas, hominesque
 non omnino feros repererunt. (3) Inde cc stadia pro-
 vecti ad Dendrobosa appulerunt; naves ibi in salo substi-
 terunt. (4) Hinc sub mediam noctem solventes in Co-
 phanta portum pervenerunt, cccc circiter stadia emensi.
 (5) Hic et piscatores degebant, parvisque et vilibus navigiis
 utebantur, et remis non per scalmos dispositis, ut Græcorum
 mos est, remigabant: sed hinc atque hinc, sicut in flu-
 mine, aquam undis injicientes, sicut qui terram fodiunt.
 In hoc portu aquam et multam et puram invenerunt.
 (6) Inde ad primam noctis vigiliam solventes ad Cyiza per-
 nerunt, dccc stadia emensi: quumque littus desertum ac
 æstuosum esset, jactis in salo ancoris substiterunt, atque
 in navibus corpora curarunt. (7) Inde proVecti ad quin-
 genta stadia, in parvum quoddam oppidum venerunt, in
 colle non procul a littore situm. (8) Nearchus verisi-
 mile ratus eam regionem cultam esse, Archiæ Anaxidoti
 filio, Pellæo, qui inter Macedones celebris cum Nearcho
 navigabat, ait, videri sibi oppidum occupandum esse.

(9) ἐκόντας τε γὰρ οὐκ ἂν οἴεσθαι δοῦναι τῇ στρατιῇ σιτία, βίη τε οὐκ οἷόν τε εἶναι ἐξαιρέειν, πολιορκίης δὲ καὶ τριβῆς δεήσειν· σφᾶς δὲ ἐπιλελοιπένας τὰ σιτία· ὅτι δὲ ἡ γῆ σιτοφόρος, τῇ καλάμῃ τεκμηριοῦσθαι, ἦντινα οὐ πόρρω τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφείρων βαθέην. (10) Ταῦτα ἐπεὶ σφίσι ἐδόκεε, τὰς μὲν ἄλλας νέας κελεύει παραρτέεσθαι ὡς ἐς πλόον· καὶ ὁ Ἀρχίης αὐτῷ ἐξήρτυε τὰ ἐς τὸν πλόον· αὐτὸς δὲ ὑπολειφθεὶς μετὰ μιῆς νεὸς ἐπὶ θεᾶν δῆθεν τῆς πόλιος ἦει.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

10 Προσάγοντι δὲ αὐτῷ πρὸς τὰ τείχεα φίλιως ξείνια ἔφερον ἐκ τῆς πόλιος θύννους τε ἐν κριβάνοισιν ὀπτούς (οὔτοι γὰρ ἔσχατοι τῶν Ἰχθυοφάγων οἰκόντες πρῶτοι αὐτοῖσιν ὤφθησαν οὐκ ὠμοφαγέοντες) καὶ πέμματα ὀλίγα καὶ βαλάνους τῶν φοινίκων. (2) Ὁ δὲ ταῦτα
15 μὲν ἀσμένως δέχεσθαι ἔφη, ἐθέλειν δὲ θεήσασθαι τὴν πόλιν· οἱ δὲ εἴων παρελθεῖν. (3) Ὡς δὲ εἴσω πυλῶν παρῆλθε, δύο μὲν τῶν τοξοτέων κατέχειν κελεύει τὴν πυλίδα, αὐτὸς δὲ μετὰ δύο ἄλλων καὶ τοῦ ἐρμηνέως ἐπὶ τὸ τεῖχος τὸ ταύτη ἀνελθὼν ἐσήμηνε τοῖσιν ἀμφὶ τὸν
20 Ἀρχίην ὅπως συνέκειτο, τὸν μὲν ὦν σημήναι, τὸν δὲ συμβαλόντα ποιέειν τὸ τεταγμένον. (4) Ἰδόντες δὲ τὸ σημήιον οἱ Μακεδόνες ἐπώκελλον τε κατὰ τάχος τὰς νέας καὶ ἐξεπέδων σπουδῇ ἐς τὴν θάλασσαν· οἱ δὲ βάρβαροι ἐκπλαγέντες τοῖσι γινομένοισιν ἐπὶ τὰ ὄπλα ἔθειον. (5) Ὁ
25 δὲ ἐρμηνεύς ὁ σὺν Νεάρχῳ ἐκήρυσσε σῆτον διδόναι τῇ στρατιῇ, εἰ σώην ἐθέλωσιν ἔχειν τὴν πόλιν· οἱ δὲ ἠρνεόντο εἶναι σφίσι, καὶ ἅμα προσέβαλον τῷ τείχεϊ· ἀλλὰ ἀνέστελλον αὐτοὺς οἱ τοξῶται οἱ ἀμφὶ τὸν Νεάρχον, ἐξ ὑπερδεξίου τοξεύοντες. (6) Ὡς δὲ ἔμαθον ἐχομένην
30 τε ἤδη καὶ ὅσον οὐπω ἀνδραποδισησομένην σφίσι τὴν πόλιν, τότε δὲ δὴ ἐδέοντο τοῦ Νεάρχου, τὸν μὲν σῆτον ὅσπερ ἦν αὐτοῖσι λαβόντα ἀπάγειν, τὴν πόλιν δὲ μὴ διαφθεῖραι. (7) Νεάρχος δὲ τὸν μὲν Ἀρχίην κελεύει καταλαβεῖν τὰς πύλας καὶ τὸ κατ' αὐτὰς τεῖχος· αὐτὸς
35 δὲ συμπέμπει τοὺς κατοφομένους τὸν σῆτον, εἰ ἀδόλως δεικνύουσιν. (8) Οἱ δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῶν ἰχθύων τῶν ὀπτῶν ἀηλεσμένον ἄλευρον πολὺ ἐδείκνυσαν, πυροὺς δὲ καὶ κριθὰς ὀλίγας· καὶ γὰρ καὶ ἐτύγγανον σίτῳ μὲν τῷ ἀπὸ τῶν ἰχθύων, τοῖσι δὲ ἄρτοισιν ὅσα ὄψῳ δια-
40 χρεόμενοι. (9) Ὡς δὲ τὰ ἐόντα ἐπεδείκνυον, οὕτω δὴ ἐκ τῶν παρεόντων ἐπισιτισάμενοι ἀνήγοντο, καὶ δρμίζονται πρὸς ἄκρην, ἦντινα οἱ ἐπιχώριοι ἱρὴν ἡλίου ἦγον· οὖνομα τῇ ἄκρῃ Βάγεια.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Ἐνθένδε ἀμφὶ μέσας νύκτας ἄραντες διεκπλώουσι
25 σταδίους ἐς χιλίους ἐς Τάλμενα λιμένα εὐορμον· ἐνθένδε ἐς Κανασίδα πόλιν ἐρήμην σταδίους ἐς τετρακοσίους,

(9) Oppidanos enim sua sponte frumenta exercitui daturus se non putare : vi autem capi non posse, sed diuturna obsidione opus fore. Se vero jam frumentis destitui. Frugiferam autem regionem esse inde colligi, quod densos culmos non procul a littore vidissent. (10) Quum itaque id consilium eis probaretur, reliquas quidem naves veluti ad navigationem instrui jubet, et Archiæ ejus rei negotio dato ipse cum una nave ad speculandum oppidum processit.

CAP. XXVIII.

Quumque ad muros appelleret, amice oppidani hospitalitatis ipsi dona, thynnos nimirum in clibanis tostos (hi enim extremi Ichthyophagorum prini visi sunt, qui crudis piscibus non vescerentur) atque placentulas paucas et palmarum caricas adferebant. (2) Quæ quidem Nearchus se libenter accipere dixit; cupere vero urbem visere : quod quum illi non recusarent, quum jam portas ingressus esset, duos sagittarios ut occupatam teneant portulam, jubet. Ipse cum aliis duobus et interprete in murum qui ab ea parte erat conscendens Archiæ signum dat, quemadmodum inter eos convenerat : et simulac hic quidem signum ederet, ille statim intellecta re id quod statutum erat faciebat. (4) Macedones conspecto signo confestim naves applicant, summaque celeritate in mare prosiliunt. Barbari hisce rebus percussi ad arma confugiunt. (5) Interpres vero, qui Nearcho aderat, proclamabat, ut frumentum exercitui darent, si salvam urbem vellent. Negabant illi primo sibi frumentum esse, simulque in murum impetum faciebant. At a sagittariis, qui Nearcho aderant, telis ex edito loco in eos missis facile repulsi sunt. (6) Postquam vero captam jam esse urbem senserunt, ac direptioni proximam, tum demum Nearcho supplices facti, ut frumento quod in urbe esset accepto discedat oppidoque parcat, orant. (7) Nearchus Archiam portas et murum circa eas occupare jubet : ipse alios per urbem una cum incolis mittit qui explorent, an citra fraudem quicquid frumenti haberent ostenderent. (8) Atque illi quidem multam farinam ex tostis piscibus molitam ostenderunt : frumenti vero atque hordei parum. Siquidem farina piscium pro frumento, panibus vero pro opsonio utebantur. (9) Postquam vero omne frumentum ostenderunt, ex præsentia quantum poterant frumento convecto solvebant, et ad promontarium appelabant, quod indigenæ Soli sacram opinabantur. Nomen ei erat Bagia.

CAP. XXIX.

Inde sub mediam noctem solventes mille stadia emensi in Talmena tutum a ventis portum venerunt. Hinc in Canasida urbem desertam cccc stadiis inde distantem; ubi

ἵνα τινὲ φρέατι ὀρυκτῶ ἐπιτυγχάνουσι, καὶ φοίνικες ἄγριοι ἐπεφύκεσαν· τούτων τοὺς ἐγκεφάλους κόπτοντες ἐσιτέοντο· (2) σίτος γὰρ ἐπιλελοίπει τὴν στρατιήν· καὶ κακῶς ἤδη ὑπὸ λιμοῦ ἔχοντες ἔπλων τὴν τε ἡμέρην
 5 καὶ τὴν νύκτα, καὶ ὀρμίζονται πρὸς αἰγιαλῶ ἑρήμῳ.
 (3) Νέαρχος δὲ καταδείσας μὴ ἄρα ἐς τὴν γῆν ἐκβάντες ἀπολείπειν τὰς νέας ὑπὸ ἀθυμίας, ἐπὶ τῶδε μετεώρους ἔσχε τὰς νέας ἐπ' ἀγκυρέων. (4) Ἐνθενδὲ ἀναχθέντες ἐς Κανάτην ὀρμίζονται, σταδίους ὡς ἑπτακοσίους καὶ
 10 πενήκοντα διεκπλώσαντες. Ἔστι δὲ καὶ αἰγιαλὸς ἐν αὐτῶ καὶ διώρυχες βραχεαί. (5) Ἐνθενδὲ σταδίους ὀκτακοσίους πλώσαντες ἐν Τροΐσιν ὀρμίζονται· κῶμαι δὲ σμικραὶ καὶ πονηραὶ ἐπῆσαν· καὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι ἐκλείπουσι τὰ οἰκῆτα, αὐτοὶ δὲ σίτω τινὲ ὀλίγῳ ἐπιτυγ-
 15 χάνουσι, καὶ βαλάνοισιν ἐκ φοινίκων· καὶ καμήλους ἑπτὰ ὄσαι ἐγκατελείφθησαν κατακόψαντες, ἀπὸ τουτέων τὰ κρέα ἐσιτέοντο. (6) Ἰπὸ δὲ τὴν ἔω ἀναχθέντες σταδίους τριηκοσίους πλώουσι, καὶ κατορμίζονται ἐς Δαγάσειρα· ἐνθα νομάδες τινὲς ἄνθρωποι ὄκειον. (7) Ἐνθεν δὲ
 20 ἄραντες τὴν τε νύκτα καὶ τὴν ἡμέρην οὐδὲν τι ἐλι-
 νύοντες ἔπλων· ἀλλὰ διελθόντες γὰρ σταδίους χιλίους τε καὶ ἑκατὸν ἐξέπλωσαν τὸ ἔθνος τῶν Ἰχθυοφάγων, πολλὰ κακὰ ταύτῃ παθόντες ἀπορίῃ τῶν ἀναγκαίων. (8) Ὀρμίζονται δὲ οὐ πρὸς τῇ γῆ· ῥηλίη γὰρ ἦν ἐπὶ
 25 πολλὸν ἀνέχουσα, ἀλλὰ μετέωροι ἐπ' ἀγκυρέων· μῆκος τοῦ παράπλου τῶν Ἰχθυοφάγων τῆς χώρας ὀλίγῳ πλεῦνες στάδιοι καὶ μύριοι. (9) Οὗτοι δὲ οἱ Ἰχθυοφάγοι σιτέονται, κατότι περ καὶ κληίζονται, ἰχθύας· ὀλίγοι μὲν αὐτῶν ἀλιεύοντες τοὺς ἰχθύας· ὀλίγοισι γὰρ καὶ πλοῖα
 30 ἐπὶ τῶδε πεποιήται καὶ τέχνη ἐξεύρηται ἐπὶ τῇ θήρῃ τῶν ἰχθύων, τὸ πολλὸν δὲ ἡ ἀνάπτωτις αὐτοῖσι παρέχει. (10) Οἱ δὲ καὶ δίκτυα ἐπὶ τῶδε πεποιήνται, μέγεθος καὶ ἐς δύο σταδίους τὰ πολλὰ αὐτῶν· πλέκουσι δὲ αὐτὰ ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῶν φοινίκων, στρέφοντες τὸν φλοιὸν ὡσπερ
 35 λίνον· (11) ἐπεὰν δὲ ἡ θάλασσα ὑπονοστήσῃ, καὶ γῆ ὑπολειφθῇ, ἵνα μὲν ξηρὴ ἡ γῆ ὑπολείπεται, ἑρήμη τὸ πολλὸν ἐστὶν ἰχθύων· ἐνθα δὲ βαθεὰ ἐστὶν, ὑπολείπεται τι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐν τῶδε κάρτα πολλοὶ ἰχθύες· οἱ μὲν πολλοὶ σμικροὶ αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ μέζονες· τούτοισι περι-
 40 βάλλοντες τὰ δίκτυα αἰρέουσι. (12) Σιτέονται δὲ ὠμοὺς μὲν, ὅκως ἀνειρούουσιν ἐκ τοῦ ὕδατος, τοὺς ἀπα-
 λωτάτους αὐτῶν· τοὺς δὲ μέζονας τε καὶ σκληροτέρους ὑπὸ ἡλίῳ αὐαίνογτες, εὐτ' ἀν' ἀφραυανθῶσι, καταλοῦντες ἄλευρα ἀπ' αὐτῶν ποιεῖνται καὶ ἄρτους· οἱ δὲ μάζας
 45 ἐκ τούτων τῶν ἀλεύρων πέσσουσι. (13) Καὶ τὰ βο-
 σκήματα αὐτοῖσι τοὺς ἰχθύας ξηροὺς σιτέονται· ἡ γὰρ χώρα ἑρήμος λειμώνων, οὐδὲ ποίην φέρει. (14) Θη-
 ρεύουσι δὲ καὶ καράβους πολλαχῆ καὶ ὄστρεα καὶ τὰ κογγύλια· ἄλλες δὲ αὐτόματοι γίνονται ἐν τῇ χώρῃ· **
 50 ἀπὸ τούτων ἔλαιον ποιεῖουσιν. (15) Οἱ μὲν δὲ αὐτῶν ἑρήμους τόπους οἰκέουσιν, ἄδενδρόν τε τὴν χώραν καὶ ἄφορον καρπῶν ἡμέρων, τούτοισιν ἀπὸ τῶν ἰχθύων ἢ πᾶσα δίαίτα πεποιήται· ὀλίγοι δὲ αὐτῶν σπείρουσιν ὄσον τῆς χώρας, καὶ τούτῳ κατὰπερ ὄψῳ χρέονται

puteum quendam effossum repererunt, cui palmæ agrestes adnatæ erant; harum capita præcisa ederunt: (2) jam enim frumentum exercitui deerat. Urgente itaque fame totum illum diem et noctem navigarunt, et ad littus desertum appelluntur. (3) Nearchus veritus ne si in terram descenderent, præ desperatione naves desererent, eam ob rem in salo ancoras jaci jubet. (4) Inde solventes in Canaten venerunt, stadia DCCCL emensi. Est ibi et littus vadosum, et fossæ exiguæ. (5) Inde digressi DCCC stadiis confectis ad Troæ appulerunt. Ad littus pagi quidam erant exigui atque inopes. Incolæ domos suas deseruerant. Pauoulum ibi frumenti et caricarum ex palmis nacti sunt. Camelis septem qui relictæ fuerant cæsis, carnes eorum vorarunt. (6) Sub lucem repetita navigatione, stadia CCC emensi in Dagasira pervenerunt; quem locum quidam vagi homines incolebant. (7) Inde solventes integram noctem et diem nulla interposita mora navigarunt: stadiisque mperactis fines Ichthyophagorum enavigarunt, magna rerum necessariorum penuria pressi. (8) Neque vero ad terram appulerunt; erant enim longo spatio æstus, sed jactis in salo ancoris substiterunt. Longitudo oræ Ichthyophagorum hac navigatione prætervecta, est paulo plus stadiorum χμ. (9) Ichthyophagi vero hi piscibus vescuntur, unde etiam nomen traxerunt. Pauci vero ex iis piscatui student; pauci enim navigia ad eam rem habent, aut artem piscandi norunt: sed maximam partem recedente æstu marino captant. (10) Nonnulli etiam retia ad eam rem confecerunt, plurima tantæ magnitudinis ut ad duo stadia pertineant. Ea ex palmarum libris texunt, torquentes librum instar lini. (11) Quum vero mare recedit, terramque deserit, ubi illa sicca relinquitur, vacua plerumque piscibus est: sed ubi terra profundiori aliquo sinu aquam retinet, ibi magnam piscium copiam reperiunt. Ex his plerique parvi, alii etiam majores sunt: hos circumjectis retibus capiunt. (12) Et quidem teneriores, ut protrahunt eos ex aqua, crudos edunt: majores vero durioresque ad solem torrentes, simulac penitus tosti fuerint molentes in farinam redigunt, panemque ex ea conficiunt. Sunt qui polentam ex hisce farinis coquant. (13) Pecori etiam piscium farinam pabuli loco dant. Omnis enim illa regio pratis carens nullam herbam gignit. (14) Magnam etiam in his locis cancrorum, ostreorum et conchyliorum vim capiunt. Gignit quoque ea regio suapte natura salem, ** ex quibus oleum conficiunt. (15) Qui vero eorum loca deserta incolunt, et regionem nec arborum nec fructuum feracem, hi ex piscibus tantum vivunt; pauci serunt aliquantulum agri, atque ii panem opsonii

πρὸς τοὺς ἰχθύας· ὁ γὰρ σῖτος αὐτοῖσιν εἰσὶν ἰχθύες. (16) Οἰκία δὲ πεποιήνται οἱ μὲν εὐδαιμονέστατοι αὐτῶν, ὅσα κήτεια ἐκβάλλει ἡ θάλασσα, τούτων τὰ ὀστέα ἐπι-
 λεγόμενοι, καὶ τούτοισιν ἀντὶ ξύλων χρεόμενοι· καὶ
 5 θύρας τὰ ὀστέα ὅσα πλατέα αὐτῶν ἀλίσκεται ἀπὸ
 τούτων ποιέονται· τοῖσι δὲ πολλοῖσι καὶ πενεστέροισιν
 ἀπὸ τῶν ἀκανθέων τῶν ἰχθύων τὰ οἰκία ποιέεται.

ΚΕΦ. Α΄.

Κήτεια δὲ μεγάλα ἐν τῇ ἔξω θαλάσῃ βόσκεται, καὶ
 ἰχθύες πολλῶν μέζονες ἢ ἐν τῇδε τῇ εἴσω· (2) καὶ λέγει
 10 Νέαρχος, ὁκότε ἀπὸ Κυΐζων παρέπλων, ὑπὸ τὴν ἔσω
 ὄρθῃναι ὕδωρ ἄνω ἀναφυσώμενον τῆς θαλάσσης, οἷά
 περ ἐκ πρηστήρων βία ἀναφερόμενον· (3) ἐκπλαγέντας
 δὲ σφᾶς πυνθάνεσθαι τῶν κατηγεομένων τοῦ πλόου ὅ
 τι εἶη καὶ ἀπὸ τοῦ τοῦτο τὸ πάθημα· τοὺς δὲ ἀποκρί-
 15 νασθαι ὅτι κήτεια ταῦτα φερόμενα κατὰ τὸν πόντον
 ἀναφυσᾷ ἐς τὸ ἄνω τὸ ὕδωρ· καὶ τοῖσι ναύτησιν ἐκπλα-
 γεῖσιν ἐκ τῶν χειρῶν τὰ ἐρετμὰ ἐκπεσεῖν· (4) αὐτὸς δὲ
 ἐπιὼν παρακαλέειν τε καὶ θαρσύνειν, καὶ κατ' οὔστινας
 παραπλώων ἐγένετο, ἐς μέτωπόν τε κελεῦσαι καταστῆ-
 20 σαι ὡς ἐπὶ ναυμαχίῃ τὰς νέας, καὶ ἐπαλαλάζοντας
 ὁμοῦ τῷ ῥοθίῳ πυκνήν τε καὶ ξὺν κτύπῳ πολλῶν τὴν
 εἰρεσίην ποιέεσθαι· (5) οὕτως ἀναθαρσήσαντας ὁμοῦ δὴ
 πλώειν ἀπὸ ξυνηθήματος· ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη τοῖσι θη-
 ρίοισιν, ἐνταῦθα αὐτοὺς μὲν ὅσον αἱ κεφαλαὶ αὐτοῖσιν
 25 ἐχώρειον ἐπαλαλάξαι· τὰς δὲ σάλπιγγας σημήναι, καὶ
 τὸν κτύπον ἀπὸ τῆς εἰρεσίης ὡς ἐπὶ μήκιστον κατα-
 σχεῖν· (6) οὕτω δὴ ὁρώμενα ἤδη κατὰ τὰς πρύρας τῶν
 νεῶν τὰ κήτεια ἐς βυσσὸν δύναι ἐκπλαγέντα, καὶ οὐ πολ-
 λῶ ὕστερον κατὰ τὰς πρύμνας ἀναδύντα ἀνασχεῖν, (7)
 30 καὶ τῆς θαλάσσης αὐθις ἀναφυσῆσαι ἐπὶ μέγα· ἐνθεν
 κρότους τε ἐπὶ τῇ παραλόγῳ σωτηρίῃ γενέσθαι τῶν
 ναυτῶν, καὶ αἶνον ἐς τὸν Νέαρχον τῆς τε τόλμης καὶ
 τῆς σοφίης. (8) Τούτων μεταξέτερα τῶν κητέων ἐπο-
 κέλλειν πολλαχοῦ τῆς χώρας, ἐπειδὴν ἀνάπωτις κατὰ-
 35 σχῆ ἐν τοῖσι βραχέσιν ἐχόμενα, τὰ δὲ καὶ ὑπὸ χειμῶ-
 νων σκληρῶν ἐς τὴν γέρσον ἐξωθέεσθαι καὶ οὕτω δὴ κα-
 ταστηπόμενα ἀπόλλυσθαι τε καὶ τὰς σάρκας αὐτοῖσι
 περιρρεούσας ὑπολείπειν τὰ ὀστέα χρᾶσθαι τοῖσιν ἀν-
 θρώποισιν ἐς τὰ οἰκία· (9) εἶναι ὦν τὰ μὲν ἐν τῇσι
 40 πλευρῆσιν αὐτῶν ὀστέα δοκοὺς τοῖσιν οἰκήμασιν ὅσα
 μεγάλα, τὰ δὲ σμικρότερα, στρωτῆρας· τὰ δὲ ἐν τῇσι
 σιαγόσι, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ θύρετρα, οἷα δὴ πολλῶν
 καὶ εἰς εἴκοσι καὶ πέντε ὀργυιάς ἀνηκόντων τὸ μέγε-
 θος.

loco cum piscibus edunt; pisces enim ipsis loco frumenti
 sunt. (16) Domos in hunc modum ædificant. Qui ditis-
 simi eorum sunt, balænarum quotquot mare eicit ossa
 sumentes, iis loco tignorū utuntur: et ex grandioribus
 ossibus portas conficiunt. Plerique vero tenuioris fortunæ
 ex spinis piscium domos construunt.

CAP. XXX.

Cete vero ingentis magnitudinis in exteriori mari na-
 scuntur, piscesque multo majores quam in hoc interiore.
 (2) Scribit etiam Nearchus quum ex Cyzidis navigarent, sub
 auroram vidisse se aquam sursum e mari efflari, et tanquam
 turbinibus violenter in altum efferri, (3) percussosque
 nautas percontatos esse ex ducibus navigationis quidnam
 esset et a quo fieret hæc res, eosque respondisse, cete esse,
 quæ in mari voluntantia aquam sursum efflent: nautisque
 attonitis remos e manibus excidisse. (4) Se vero adeuntem
 eos hortatum esse atque animasse, et ad quoscunque præ-
 ternavigans accessisset jussisse, ut naves adversis proris
 veluti ad navalem pugnam instructis in eas dirigerent:
 utque denso agmine et magno strepitu remigantes una cum
 ipso remorum sonitu ingentes etiam clamores ederent. (5)
 Ita revocatis animis simul omnes signo dato remigationi in-
 cubuisse; quumque jam propiores belluis facti essent,
 quantum capita ferre poterant, acclamasse, tubasque
 clanxisse, et remorum pulsum latissime sonitum edidisse;
 (6) atque ita cete, quæ jam ad proras navium videbantur,
 exterrita in profundum sese abdidisse: neque multo post
 ad puppes emersisse, (7) rursumque magnam undarum vim
 sursum efflasse. Tum incredibilem nautarum ob inopi-
 natam salutem applausum factum fuisse, Nearchi audaciam
 et prudentiam laudantium. (8) Nonnullæ vero harum balæ-
 narum interdum variis locis ad littus appelluntur, quæ re-
 cedente æstu in vadis hærent; aliæ a vehementibus tem-
 pestatibus in terram ejiciuntur, et sic putrefactæ ipsæ
 pereunt, et carnes earum decedentes ossa relinquunt homi-
 nibus ad domos extruendas adhibenda. (9) Et laterum
 quidem ossa quæcunque majora in trabes ædium deli-
 guntur; minora vero in tabulas: quæ in maxillis sunt
 ad januas accipiuntur; multæ siquidem balænae magni-
 tudine sunt circiter centum cubitorum.

ΚΕΦ. ΛΑ΄.

Εὖτ' ἂν δὲ παρέπλων τὴν χώραν τῶν Ἰχθυοφάγων, λόγον ἀκούουσι περὶ νήσου τινός, ἣ κέεται μὲν ἀπέχουσα τῆς ταύτης ἠπείρου σταδίους ἐς ἑκατὸν, ἐρήμη δὲ ἐστὶν οἰκητόρων. (2) Ταύτην ἱρὴν ἡλίου ἔλεγον εἶναι οἱ ἐπιχώριοι καὶ Νόσαλα καλέεσθαι, οὐδὲ τινὰ ἀνθρώπων καταίρειν ἐθέλειν ἐς αὐτήν· ὅστις δ' ἂν ἀπειρήη προσχῆ, γίνεσθαι ἀφανέα. (3) Ἄλλὰ λέγει Νέαρχος, κέρκουρόν σφιν ἓνα πλήρωμα ἔχοντα Αἰγυπτίων οὐ πόρρω τῆς νήσου ταύτης γενέσθαι ἀφανέα, καὶ ὑπὲρ τούτου τοὺς ἡγεμόνας τοῦ πλοοῦ δισχυρίζεσθαι, ὅτι ἄρα κἀραντες ὑπ' ἀγνοίης εἰς τὴν νῆσον γένοιτο ἀφανέες. (4) Νέαρχος δὲ πέμπει κύκλω περὶ τὴν νῆσον τριηκόντορον, κελεύσας μὴ κατασχεῖν μὲν ἐς τὴν νῆσον, ἐμβοῶν δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς μάλιστα ἐν χρῶι παραπλώοντας, καὶ τὸν κυβερνήτην ὀνομάζοντας καὶ ὅτου ἄλλου οὐκ ἀφανές τὸ οὖνομα. (5) ὣς δὲ οὐδένα ὑπακούειν, τότε δὲ αὐτὸς λέγει πλῶσαι ἐς τὴν νῆσον, καὶ κατασχεῖν δὴ προσαναγκάσαι τοὺς ναύτας οὐκ ἐθέλοντας· καὶ ἐκβῆναι αὐτὸς καὶ ἐλέγξει κενὸν μῦθον εἶντα τὸν περὶ τῆς νήσου λόγον. (6) ἀκοῦσαι δὲ καὶ ἄλλον λόγον ὑπὲρ τῆς νήσου ταύτης λεγόμενον, οἰκῆσαι τὴν νῆσον ταύτην μίαν τῶν Νηρηίδων· τὸ δὲ οὖνομα οὐ λέγεσθαι τῆς Νηρηίδος· ταύτη δὲ ὅστις πελάσειε τῆς νήσου, τούτῳ συγγίνεσθαι μὲν, ἰχθὺν δὲ ἐξ ἀνθρώπου ποιούσαν αὐτὸν ἐμβάλλειν ἐς τὸν πόντον. (7) Ἡλιον δὲ ἀχθεσθέντα τῆς Νηρηίδι, κελεύειν μετοικίζεσθαι αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου· τὴν δὲ ὁμολογέειν μὲν ὅτι ἐξοικισθήσεται, δέεσθαι δὲ οἱ τὸ πάθημα [παυθῆναι]· καὶ τὸν Ἡλιον ὑποδέξασθαι. (8) τοὺς δὲ δὴ ἀνθρώπους οὐστίνας ἂν ἰχθύας ἐξ ἀνθρώπων πεποίηκε κατελήσαντα, ἀνθρώπους αὖθις ἐξ ἰχθύων ποιῆσαι· καὶ ἀπὸ τούτων τῶν Ἰχθυοφάγων τὸ γένος καὶ εἰς Ἀλέξανδρον κατελεθεῖν. (9) Καὶ ταῦτα ὅτι ψευδέα ἐξελέγχει Νέαρχος, οὐκ ἐπαινέω αὐτὸν ἔγωγε τῆς σχολῆς τε καὶ σοφίης, οὔτε κάρτα χαλεπὰ ἐξελεγχθῆναι εἶντα, ταλαίπωρόν τ' εἶν ἰγνώσκων τοὺς παλαιούς λόγους ἐπιλεγόμενον ἐξελέγχειν εἶντας ψευδέας.

ΚΕΦ. ΛΒ΄.

Ἐπὲρ τοὺς Ἰχθυοφάγους Γαδρώσιοι ἐς τὸ ἄνω οἰκέουσι γῆν πονηρὴν καὶ ψαμμώδεα· ἐνθεν καὶ τὰ πολλὰ κακὰ ἢ στρατιῆ τε Ἀλεξάνδρω ἐπαθε καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος, ὡς μοι ἤδη ἐν τῷ ἄλλῳ λόγῳ ἀπήγηται. (2) Ὡς δὲ ἐς τὴν Καρμανίην ἀπὸ τῶν Ἰχθυοφάγων κατῆρεν ὁ στρατὸς, ἐνταῦθα ἵνα πρῶτον τῆς Καρμανίης ὠρμίσαντο, ἐπ' ἀγκυρέων ἐσάλευσαν, ὅτι ῥηχίη παρετέτατο ἐς τὸ πέλαγος τρηχέα. (3) Ἐνθένδε δὲ ὡσαύτως οὐκέτι πρὸς ἡλίου δουμένου ἔπλων, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ δύσιός τε ἡλίου καὶ τῆς ἄρκτου οὕτω μᾶλλον τι αἰ πρῶραι αὐτοῖσιν ἐπεῖχον. (4) καὶ οὕτω ἡ Καρ-

CAP. XXXI.

Quum Nearchus Ichthyophagorum regionem præternavigaret, cognovit insulam quandam in eo mari esse centum fere stadiis a continente remotam, quæ habitatoribus vacua esset. (2) Hanc indigenæ Soli sacram esse dicebant, Nosalaque vocari, neque quemquam mortalium ad eam appellere velle. Si quis vero imprudens eo deferatur, eum non amplius cerni. (3) Nearchus cercurum unum Ægyptiis nautis instructum non procul ab hac insula evanuisse scribit, navigationisque duces ea de re affirmasse ignorantes in eam insulam delatos ex oculis hominum sublato esse. (4) Idem navim triginta remorum in circuitum insulæ mittit, mandatis additis ut descensu quidem in insulam abstinerent: sed proxime ad insulæ oram adnavigantes hominibus acclamarent, et gubernatorem nominarent, aut cujuscunque alius non obscurum nomen. (5) Quumque nemo audiret, tum semet eo navigasse dicit, ac nautas compulisse vel invitos navem appellere; quumque in insulam descendisset, vanam atque inanem fabulam docuisse quæ de insula illa spargebatur. (6) Audiisse vero se etiam alium de hac insula sermonem ait: habitasse hanc insulam unam Nereidum, nomen vero Nereidis non dici; eam cum omnibus qui eo appellerent commisceri solitam, eosque in pisces conversos in mare projicere. (7) Qua de causa iratum Nereidi Solem jussisse ut ex ea insula migraret; atque hanc quidem pollicitam esse se migraturam: rogasse autem ut sibi malum sanetur. (8) Et solem pollicitum esse; hominum autem quoscunque pisces ex hominibus fecerat illa, misertum homines rursus ex piscibus fecisse. Ex iis Ichthyophagorum genus ad Alexandrum usque pervenisse. (9) Ego vero Nearchum eo nomine non laudo, quod otio et sapientia in re non admodum difficili refellenda abusus fuerit; miserabile censens veteres mendacesque fabulas recensentem refutare.

CAP. XXXII.

Supra Ichthyophagos Gadrosii in mediterraneis locis terram sterilem atque arenosam colunt: ubi et Alexandri exercitus et Alexander ipse multa incommoda perpeusus est; quemadmodum jam in altero opere narravi. (2) Postquam vero ex Ichthyophagis in Carmaniam perventum est a classe, eo loco, ubi primum ad Carmaniam mansionem habuit, ancoris in salo jactis constiterunt, quod longe in mare æstus violentus porrectus erat. (3) Exinde non amplius ita directe ad occasum navigarunt, sed inter occidentem et septentrionem magis cursum tenuerunt; (4) atque

μανίη τῶν Ἰχθυοφάγων τῆς γῆς καὶ τῶν Ὠρειτέων εὐ-
 δενδροτέρη τε καὶ εὐκαρποτέρη ἐστὶ, καὶ ποιωδῆς
 μᾶλλον τι καὶ ἔνυδρος. (5) Ὀρμίζονται δὲ ἐν Βάδει
 χώρῳ τῆς Καρμανίης οἰκεομένοι, δένδρεά τε πολλὰ
 5 ἡμέρα πεφυκότα ἔχοντι πλὴν ἐλαίης, καὶ ἀμπέλους
 ἀγαθὰς, καὶ σιτοφόρῳ. (6) Ἐνθενδὲ δρμηθέντες καὶ διεκ-
 πλώσαντες σταδίους ὀκτακοσίους, πρὸς αἰγιαλῷ δρμίζον-
 ται ἐρήμῳ, καὶ κατορῶσιν ἄκρην μακρὴν ἐξάνέχουσαν
 ἐπὶ πολλὸν ἐς τὸ πέλαγος· ἀπέχειν δὲ ἐφαίνετο ἡ ἄκρη
 10 πλόον ὡς ἡμέρης. (7) Καὶ οἱ τῶν χώρων ἐκείνων
 δαήμονες τῆς Ἀραβίης ἔλεγον τὴν ἀνίσχουσαν ταύτην
 ἄκρην, καλέεσθαι δὲ Μάκετα· ἔνθεν τὰ κινάμωμά τε
 καὶ ἄλλα τοιοῦτότροπα ἐς Ἀσσυρίους ἀγινέσθαι· (8)
 καὶ ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου, ἵναπερ ὁ στόλος ἐσάλευε,
 15 καὶ τῆς ἄκρης, ἦντινα καταντικρὺ ἀπεῶρων ἀνέχου-
 σαν ἐς τὸ πέλαγος, ὁ κόλπος (ἐμοὶ τε δοκεῖ καὶ
 Νεάρχῳ ὡσαύτως ἐδόκεεν) ἐς τὸ εἶσω ἀναχέεται, ὅπερ
 εἰκὸς ἢ Ἐρυθρῆ θάλασσα. (9) Ταύτην τὴν ἄκρην ὡς
 κατεῖδον, Ὀνησίκριτος μὲν ἐπέχοντας ἐπ' αὐτὴν πλώειν
 20 ἐκέλευεν, ὡς μὴ κατὰ τὸν κόλπον ἐλαστρεύοντας τα-
 λαιπωρέεσθαι. (10) Νεάρχος δὲ ἀποκρίνεται νῆπιον
 εἶναι Ὀνησίκριτον, εἰ ἀγνοεῖ ἐπ' ὅτῳ ἐστάλη πρὸς
 Ἀλεξάνδρου ὁ στόλος· (11) οὐ γὰρ ὅτι ἀπορίη ἦν πεζῆ
 διασωθῆναι πάντα αὐτῷ τὸν στρατὸν, ἐπὶ τῷδε ἄρα
 25 ἐκπέμψαι τὰς νέας, ἀλλὰ ἐθέλοντα αἰγιαλοὺς τε τοὺς
 κατὰ τὸν παράπλου κατασκέψασθαι καὶ ὄρους καὶ
 νησιῶδας, καὶ ὅστις κόλπος ἐσέχοι, ἐκπεριπλῶσαι τοῦ-
 τον, καὶ πόλιας ὅσαι ἐπιθαλάσσιαι, καὶ εἴ τις ἔγκαρ-
 πος γῆ, καὶ εἴ τις ἐρήμη. (12) Σφᾶς ὦν οὐ χρῆναι
 30 ἀφανίσαι τὸ ἔργον, πρὸς τέρματι ἤδη ἑόντας τῶν πό-
 νων, ἄλλως τε οὐδὲ ἀπόρως ἐτι τῶν ἀναγκαίων ἐν τῷ
 παράπλῳ ἔχοντα· δεδιέναι τε, ὅτι ἡ ἄκρη ἐς μεσημ-
 βρινὴν ἀνέχει, μὴ ἐρήμῳ τε τῇ ταύτῃ γῆ καὶ ἀνδρῶ
 καὶ φλογώδεϊ ἐγκύρσειαν. (13) Ταῦτα ἐνίκα, καὶ μοι
 35 δοκεῖ περιφανέως σῶσαι τὴν στρατιὴν τῆδε τῇ βουλῇ
 Νεάρχος· τὴν γὰρ δὴ ἄκρην ἐκείνην καὶ τὴν πρὸς αὐτῇ
 χώρην πᾶσαν ἐρήμην τε εἶναι λόγος κατέχει, καὶ ὕδα-
 τος ἀπορίη ἔχεσθαι.

ΚΕΦ. ΛΓ'.

Ἀλλὰ ἐπλῶον γὰρ ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἄραντες τῇ γῆ
 10 προσεχέες· καὶ πλώσαντες σταδίους ὡς ἑπτακοσίους ἐν
 ἄλλῳ αἰγιαλῷ ὄρμισαντο· Νεόπτανα οὖνομα τῷ αἰγιαλῷ.
 (2) Καὶ αὐθις ὑπὸ τὴν ἑὼ ἀνήγοντο, καὶ πλώσαντες
 σταδίους ἑκατὸν δρμίζονται κατὰ τὸν ποταμὸν Ἀναμιν·
 ὁ δὲ χώρος Ἀρμόζεια ἐκαλέσθη. Φίλια δὲ ἤδη καὶ πάμ-
 45 φορα ταύτῃ ἦν, πλὴν ἐλαίαι οὐ πεφύκεσαν. (3) Ἐν-
 ταῦθα ἐκβαίνουσί τε ἐκ τῶν νεῶν καὶ ἀπὸ τῶν πολλῶν
 πόνων ἄσμενοι ἀνεπαύοντο, μεμνημένοι ὅσα κακὰ
 κατὰ τὴν θάλασσαν πεπονθότες ἦσαν, καὶ πρὸς τῇ γῆ
 τῶν Ἰχθυοφάγων, τὴν τε ἐρημίην τῆς χώρας, καὶ
 50 τοὺς ἀνθρώπους ὅκως θηριώδεις, καὶ τὰς σφῶν ἀπο-

ita Carmania arboribus fecundior magisque frugifera est
 quam Ichthyophagorum aut Oritarum regio, magis etiam
 herbosa aquisque abundans. (5) Quum in Badin cultum
 Carmaniae locum appulissent, multas arbores pomiferas
 exceptis oleis repererunt. Erat et ea regio vitium et fru-
 menti ferax. (6) Inde ad mccc stadia progressi ad littus
 desertum appellunt. Ex eo loco promontorium ingens
 longe in mare porrectum conspiciunt, quod unius diei na-
 vigatione inde abesse videbatur. (7) Periti locorum Arabiae
 promontorium id esse dicebant, vocarique Maceta. Inde
 cinnamomum et alia ejusmodi aromata in Assyrios vehi.
 (8) Ab eo littore ubi classis ancoris in salo jactis constiterat,
 et promontorio, quod ex adverso in mare porrectum con-
 spexerant, sinus meo judicio, ut et Nearchus visum est, in-
 trorsum refunditur, sicut probabile est, mare Rubrum.
 (9) Id promontorium ubi conspicati sunt, Onesicritus clas-
 sem eo dirigi jubebat, ne per sinum navigantes calamita-
 tibus adficerentur. (10) Nearchus parum prudentem esse
 Onesicritum respondit, si nesciret quam ad rem Alexander
 classem misisset. (11) Neque enim quia pedestri itinere
 totum exercitum traducere salvum non posset, eam ob
 causam naves emissas: sed quod vellet omnia littora por-
 tusque et insulas in praeternavigatione perlustrari, omnes
 etiam sinus pernavigari, et urbes quae ad mare sitae essent:
 quaeve regio fertilis, quae deserta sit inquiri. (12) Non
 debere itaque sese totum negotium pervertere, quum jam
 ad finem laborum pervenissent, praecipue quum res omnes
 ad navigationem necessariae non deficerent: vereri etiam
 se, quod promontorium illud in meridiem vergeret, ne in
 desertam et siticulosam torridamque regionem inciderent.
 (13) Nearchi sententia vicit: et mihi quidem Nearchus
 manifesto hoc consilio classem universam servasse videtur.
 Promontorium enim illud omnemque regionem illi cir-
 cumjectam desertam esse fama est, summaque aquarum
 penuria laborare.

CAP. XXIII.

Mota igitur classe proximè terram navigantes, dcc stadia
 emensi ad aliud littus, cui Neoptana nomen erat, appellunt;
 rursusque sub auroram inde solvunt, et centum stadiis
 enavigatis ad fluvium Anamin perveniunt. (2) Locus ipse
 Harmozia vocabatur. Amicam jam ibi omniumque rerum
 feracem regionem nacti sunt: oleas tantum non ferebat.
 (3) Hic navibus egressi, cupide a tot tantisque laboribus
 conquerunt cum jucunda tot malorum, quae mari perpessi
 fuerant, et apud regionem Ichthyophagorum, recordatione;
 desertas regiones, efferatos homines, summam rerum

ρίας επιλεγόμενοι. (4) Καί τινες αὐτῶν ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸ πρόσω ἀνήλθον, ἀποσκεδασθέντες τῆς στρατιῆς κατὰ ζήτησιν ἄλλος ἄλλου. (5) Ἐνταῦθα ἄνθρωπος σφίσιν ὤφθη χλαμύδα τε φορέων Ἑλληνικὴν καὶ τὰ
 5 ἄλλα ὡς Ἑλλήν ἐσκευασμένους, καὶ φωνὴν Ἑλλάδα ἐφώνεε. Τοῦτον οἱ πρῶτοι ἰδόντες δακρυῦσαι ἔλεγον· οὕτω τι παράλογον σφίσι φανῆναι ἐκ τῶν τοσῶνδε κακῶν Ἑλλήνα μὲν ἄνθρωπον ἰδεῖν, Ἑλλάδος δὲ φωνῆς ἀκοῦσαι· (6) ἐπηρώτων τε ὁκόθεν ἦκοι, καὶ ὅστις ἐὼν·
 10 ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀποσκεδασθῆναι ἔλεγε, καὶ εἶναι οὐ πόρρω τὸ στρατόπεδον καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον· τοῦτον τὸν ἄνθρωπον βοῶντές τε καὶ κροτέοντες ἀνάγουσι παρὰ τὸν Νέαρχον· καὶ Νεάρχῳ πάντα ἔφρασε, καὶ ὅτι πέντε ἡμερέων ὁδὸν ἀπέχει
 15 τὸ στρατόπεδον καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης· (8) τὸν τε ὑπαρχον τῆς χώρας ταύτης δεῖξειν ἔφη Νεάρχῳ, καὶ ἔδειξε· καὶ μετὰ τούτου Νεάρχος γνώμην ποιέεται, ὅπως ἀναθήσεται πρὸς βασιλέα. (9) Τότε μὲν δὴ ἐπὶ τὰς νέας ἀπῆλθον· ὑπὸ δὲ τὴν ἐὼ τὰς νέας ἐνεώλκεεν,
 20 ἐπισκευῆς τε εἵνεκα, ὅσαι αὐτέων κατὰ τὸν πλῆθον πεπονθήκεσαν, καὶ ἅμα ὅτι ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ὑπολείπεσθαι οἱ ἐδόκεε τὸν πολλὸν στρατόν· (10) χάρακά τε ὧν περιβάλλεται διπλὸν ἐπὶ τῷ ναυστάθμῳ, καὶ τεῖχος γήινον καὶ τάφρον βαθῆν, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῆς
 25 ὄχθης ἀρξάμενος, ἔστε ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, ἵνα αἱ νέες αὐτῷ ἀνειρυσμέναι ἦσαν.

ΚΕΦ. ΛΔ'.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Νεάρχος ταῦτα ἐκόσμεε, τῆς χώρας ὁ ὑπαρχος πεπυσμένος ὅπως ἐν μεγάλῃ φροντίδι ἔχοι Ἀλέξανδρος τὰ ἀμφὶ τὸν στόλον τοῦτον, μέγα δὴ τί ἐξ
 30 Ἀλεξάνδρου ἀγαθὸν ἂν ἔγνω πείσεσθαι, εἰ πρῶτος οἱ ἀπαγγεῖλει τοῦ στρατοῦ τὴν σωτηρίην καὶ τοῦ Νεάρχου, ὅτι οὐ πολλῷ ὕστερον ἀπίξεται ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος. (2) Οὕτω δὴ τὴν βραχυτάτην ἐλάσας ἀπαγγέλλει Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι· Νεάρχος οὗτος προσάγει ἀπὸ τῶν
 35 νεῶν. Τότε μὲν δὴ καίπερ ἀπιστέων τῷ λόγῳ Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ ἐχάρη γε κατὰ τὸ εἶκος τῆ ἀγγελίῃ. (3) Ὡς δὲ ἡμέρη τε ἄλλη ἐξ ἄλλης ἐγένετο, καὶ ξυντιθέντι αὐτῷ τῆς ἀγγελίης τὸν χρόνον οὐκέτι πιστὰ τὰ ἐξηγγελμένα ἐφαίνετο, (4) πεμπόμενοι τε ἄλλοι ἐπ' ἄλ-
 40 λοισιν ὡς ἐπὶ κομιδῇ τοῦ Νεάρχου, οἱ μὲν τινες ὀλίγον τῆς ὁδοῦ προελθόντες κενοὶ ἐπανήεσαν οὐδενὶ ἐγκύρσαντες· οἱ δὲ καὶ πόρρωτέρω ἐλθόντες, καὶ διαμαρτόντες τῶν ἀμφὶ τὸν Νεάρχον, οὐδὲ αὐτοὶ ἐπανήεσαν, ἐνταῦθα δὴ τὸν μὲν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὡς κενὰ τε ἀγγείλαντα
 45 καὶ λυπηρότερα οἱ τὰ πρήγματα ποιήσαντα τῇ ματαίῃ εὐφροσύνῃ, συλλαβεῖν κελεύει Ἀλέξανδρος· αὐτὸς δὲ τῇ τε ὄψι καὶ τῇ γνώμῃ ὀηλος ἦν μεγάλῳ ἄχει βεβλημένος. (6) Ἐν τούτῳ δὲ τῶν τινες κατὰ ζήτησιν τοῦ Νεάρχου ἐσταλμένων ἵππους τε ἐπὶ κομιδῇ αὐτῶν
 50 καὶ ἀπήνας δὲ ἄγοντες ἐντυγχάνουσι κατὰ τὴν ὁδὸν

omnium inopiam memoria recolentes. (4) Quidam vero interius remotiusque a mari progressi et ab exercitu sejuncti sunt; alius aliud quærentes. (5) Repertus hic est ab eis quidam Græcica chlamyde reliquoque habitu Græco indutus, linguam etiam Græcam sonans, ad cujus primum conspectum collacrimatos ferunt: adeo novum atque insolens iis videbatur post tot mala hominem Græcum cernere et Græcam vocem audire. (6) Interrogarunt itaque, unde veniret, et quis esset. Ille se ab exercitu Alexandri sejunctum esse respondit, castraque atque adeo ipsum Alexandrum non procul abesse. (7) Hunc hominem ipsi confestim gaudio exultantes ad Nearchum adducunt: qui rem omnem ei retulit, castraque et regem quinque dierum itinere a mari abesse. (8) Præsidem etiam illius regionis Nearchi ostensurum se dixit et ostendit; tum Nearchus cum eo consilium capit, quo pacto ad regem ascendere possit. (9) Tunc quidem ad classem sese recipiunt. Postridie vero sub lucem subduci naves jubet, partim ut quæ ista navigatione quassatæ erant, reficerentur: partim quod magnam exercitus partem ibi relinquere statuerat. (10) Duplici itaque vallo et aggere terreo navale cingit, fossamque profundam a ripa fluminis ad eam littoris partem, in quam naves subductæ erant, ducit.

CAP. XXXIV.

Interea dum hæc a Nearchi parantur, præses regionis, quum audisset Alexandrum vehementer de classe hac sollicitum esse, magnum aliquod munus se ab Alexandro accepturum arbitratus, si primus nuntiaret exercitum salvum esse, et Nearchum propediem in conspectum regis venturum: (2) compendio viæ inito, renuntiabat Alexandro, Nearchum a navibus venire. Alexander tametsi fidem ejus verbis non haberet, magnam tamen, ut par est, ex eo nuncio lætitiâ cepit. (3) Quum vero alius ex alio dies traheretur, et tempus, ex quo nuncium allatum fuerat, conferenti non jam amplius credibilia viderentur nunciata; (4) quumque alii atque alii, qui Nearchum adveherent, missi, partim quidem paululum viæ progressi vacui redirent, quum nulli occurrissent; partim vero progressi ulterius et Nearchum non offendentes, ne ipsi quidem reverterentur, (5) tum Alexander hominem illum tanquam mendacis nuntii auctorem, quique suum mœrorem vano illo gaudii duplicarat, comprehendere jubet: ingentemque dolorem et vultu et animo præ se ferebat. (6) Interea nonnulli qui cum equis et vehiculis ad quærendum adducendumque Nearchum missi fuerant, in ipso itinere Nearchi et Archiæ

αὐτῷ τε Νεάρχῳ καὶ τῷ Ἀρχίῃ, καὶ πέντε ἢ ἕξ
 ἅμα αὐτοῖσι μετὰ τοσοῦτων γὰρ ἀνήει. (7) Καὶ ἐν-
 τυχόντες οὔτε αὐτὸν ἐγνώρισαν οὔτε τὸν Ἀρχίην· οὕτω
 5 τοὶ κάρτα ἄλλοιοι ἐφάνησαν, κομῶντές τε καὶ ρυπόων-
 τες καὶ μεστοὶ ἄλμης, καὶ ρικνοὶ τὰ σώματα, καὶ
 ὠχροὶ ὑπὸ ἀγρυπνίης τε καὶ τῆς ἄλλης ταλαιπωρίας.
 (8) Ἀλλὰ ἐρομένοισι γὰρ αὐτοῖσιν ἵνα περ εἴη Ἀλέξανδρος,
 ἀποκρινάμενοι τὸν χῶρον οἷδε παρήλαυον. (9) Ἀρ-
 10 χίης δὲ ἐπιφρασθεὶς λέγει πρὸς Νεάρχον, ὦ Νεάρχε,
 τούτους τοὺς ἀνθρώπους δι' ἐρημίας ἐλαύνειν τὴν αὐ-
 τὴν ἡμῖν ὁδὸν οὐκ ἐπ' ἄλλῳ τινὶ συντίθημι, ἢ ὅτι μὴ
 κατὰ ζήτησιν τὴν ἡμετέραν ἀπεσταλμένους· (10) ὅτι δὲ
 οὐ γινώσκουσιν ἡμέας, οὐκ ἐν θώματι ποιέομαι· οὕτω
 γὰρ τι ἔχομεν κακῶς, ὡς ἀγνωστοὶ εἶναι φράσωμεν
 15 αὐτοῖσιν οἵτινες εἴμεν· καὶ τοὺς ἐρώμεθα καθ' ὃ τι
 ταύτην ἐλαύνουσιν. (11) Ἐδοξε τῷ Νεάρχῳ ἐναίσιμα
 λέγειν· καὶ ἤροντο, ὅκοι ἐλαύνουσιν· οἱ δὲ ἀποκρίνον-
 ται, ὅτι κατὰ ζήτησιν Νεάρχου τε καὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ
 ναυτικοῦ. (12) Ὁ δὲ, Οὔτος, ἔφη, ἐγὼ Νεάρχος, καὶ
 20 Ἀρχίης οὗτος· ἀλλ' ἄγετε ἡμέας· ἡμεῖς δὲ τὰ ὑπὲρ τῆς
 στρατιῆς Ἀλεξάνδρῳ ἀπηγησόμεθα.

ΚΕΦ. ΛΕ΄.

Ἀναλαβόντες δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τὰς ἀπήνας, ὀπίσω ἤλαυ-
 νον· καὶ τινες αὐτῶν τούτων ὑποφθάσαι ἐθελήσαντες τὴν
 ἀγγελίην, προδραμόντες λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι Οὔτος
 25 τοὶ Νεάρχος, καὶ σὺν αὐτῷ Ἀρχίης καὶ πέντε ἄλλοι κο-
 μίζονται παρὰ σέ· ὑπὲρ δὲ τοῦ στρατοῦ παντὸς οὐδὲν
 εἶχον ὑποκρίνασθαι. (2) Τοῦτο ἐκεῖνο συνθεὶς ὁ Ἀλέ-
 ξανδρος τοὺς μὲν παραλόγως ἀποσωθῆναι, τὴν στρατιὴν
 δὲ πᾶσαν διεφθάρθαι αὐτῷ, οὐ τοσόνδε τοῦ Νεάρχου τε
 30 καὶ τοῦ Ἀρχίῃ τῆ σωτηρίῃ ἔχαιρεν, ὅσον ἐλύπεεν αὐτὸν
 ἀπολομένη ἢ στρατιῇ πᾶσα. (3) Οὔπω πάντα ταῦτα
 εἶρητο, καὶ ὁ Νεάρχος τε καὶ ὁ Ἀρχίης προσῆγον. Τοὺς
 δὲ μόγις καὶ χαλεπῶς ἐπέγνω Ἀλέξανδρος· ὅτι τε κο-
 μῶντας καὶ κακῶς ἐσταλμένους κατεώρα, ταύτη μάλ-
 35 λόν τι βεβαιότερον αὐτῷ τὸ ἄχος ὑπὲρ τῆς στρατιῆς τῆς
 ναυτικῆς ἐγίνετο. (4) Ὁ δὲ τὴν δεξιὴν τῷ Νεάρχῳ ἐμβα-
 λὼν καὶ ἀπαγαγὼν μῦνον αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἐταίρων τε καὶ
 τῶν ὑπασπιστέων, πολλὸν ἐπὶ χρόνον ἐδάκρυν· (5) ὁψὲ
 δὲ ἀνενεγκὼν, Ἀλλὰ σύγε ἡμῖν ὅτι ἐπανήκεις σῶος, ἔφη,
 40 καὶ Ἀρχίης οὔτος, ἔχοι ἂν ἔμοιγε ὡς ἐπὶ συμφορῇ τῇ
 ἀπάσῃ μετρίως· αἱ δέ τοι νέες καὶ ἡ στρατιῇ κοίῳ τινὶ
 τρόπῳ διεφθάρθασαν; (6) Ὁ δὲ ὑπολαβὼν, ὦ βασιλεῦ, ἔφη,
 καὶ αἱ νέες τοι σῶαι εἰσὶ καὶ ὁ στρατός· ἡμεῖς δὲ οὔτοι
 ἄγγελοι τῆς σωτηρίας αὐτῶν ἤχομεν. (7) Ἐτι μᾶλλον
 45 ἐδάκρυν Ἀλέξανδρος, κατότι ἀνέλπιστός οἱ ἡ σωτηρίῃ
 τοῦ στρατοῦ ἐφαίνετο· καὶ ὅκου ὀρμεύουσιν αἱ νέες ἀνη-
 ρῶτα· ὁ δὲ, Αὐταί, ἔφη, ἐν τῷ στόματι τοῦ Ἀνάμιδος
 ποταμοῦ ἀνευρισμέναι ἐπισκευάζονται. (8) Ἀλέξανδρος
 δὲ τὸν τε Δία τὸν Ἑλλήγων καὶ τὸν Ἀμμωνα τὸν Λιβύων

obvii facti sunt : qui quidem aliis quinque aut sex viris co-
 mitati veniebant. (7) Neque tamen vel Nearchum vel Ar-
 chiam agnoverunt : adeo immutati atque ab se ipsis diversi
 erant, hirsuti et sordidi, salsugineque repleti, atque maci-
 lenti, et ex multis vigiliis laboribusque pallidi. (8) Inter-
 rogantibus enim illis, ubinam esset Alexander, significato
 loco, iter suum persecuti sunt. (9) Tum Archias animad-
 versa re ad Nearchum conversus ait, *Homines istos, Near-
 che, eadem qua nos via per deserta contendere non
 aliam ob causam judico, quam quod nos quæsitum
 missi sint.* (10) *Quod vero nos non agnoscunt, equidem
 non miror : ita enim male comparati sumus, ut agnoscere
 non possimus. Significemus igitur eis, quinam simus,
 eosque percontemur, quam ad rem hoc itinere profici-
 scantur.* (11) Nearchus Archias consilium perquam oppor-
 tunum est visum. Rogarunt itaque, quonam proficiscen-
 tur? qui respondent Nearchum se et navalem exercitum
 quæsitum ire : (12) statimque Nearchum respondisse, *Hic
 ego sum Nearchus, et hic Archias : at vos nobis duces
 itineris estote, nos Alexandro de classe referemus.*

CAP. XXXV.

Illis itaque in vehicula exceptis, ad regem revertuntur.
 Nonnulli horum, nuntium celeritate prævertere cupientes,
 præcurrentes Alexandro nuntiarunt Nearchum ipsum et
 cum eo Archiam ac quinque alios adventare : de exercitu
 vero universo nihil poterant respondere. (2) Ex hoc ipso
 nuntio colligebat Alexander, Nearchum quidem et Archiam
 præter opinionem et fortuito servatos esse, exercitum vero
 universum periisse. Neque tantum gaudii ex Nearchi et Ar-
 chias salute percepit, quantum ex amissa classe mœroris. (3)
 Ne dum hæc omnia dicta erant, quum Nearchus et Archias
 adveniunt, quos Alexander difficulter admodum agnoscere
 potuit; quodque ita hirsutos maleque comparatos cernebat :
 tanto magis ejus dolor ob amissum exercitum navalem con-
 firmabatur. Injecta tamen Nearchus dextra, eoque seorsum
 ab amicis et scutatis abducto, multo tempore collacrimatus
 est. (5) Tandem quum se collegisset ex lacrimis, Enim-
 vero, quod tu, inquit, Nearchus et Archias, sospites ac salvi
 redieritis, moderatius universæ classis jacturam fero : at
 vero naves et exercitus quonam pacto perierunt? (6) Tum
 Nearchus regis sermonem excipiens, *Salvæ sunt,* inquit, *tibi,
 rex, et naves et exercitus : nos vero ipsi hujus salutis
 nuntii venimus.* (7) Tum uberiores Alexandro lacrimæ
 manarunt, quod præter omnem expectationem ei exercitus
 salvus esset : simulque ubi portum ceperint rogat. Near-
 chus eas ad fauces Anamidis fluvii consistere ait, atque in
 terram subductas refici. (8) Post hæc Alexander per Jovem
 Græcorum et Ammonem Lybicum jurans affirmavit,

ἐπόμνυσιν, ἧ μὴν μέζον ὡς ἐπὶ τῆδε τῇ ἀγγελίῃ χαίρειν, ἧ ὅτι τὴν Ἀσίην πᾶσαν ἐκτημένους ἔρχεται· καὶ γὰρ καὶ τὸ ἄγος οἱ ἐπὶ τῇ ἀπωλείῃ τῆς στρατιῆς ἀντίρροπον γενέσθαι τῇ ἄλλῃ πάσῃ εὐτυχίῃ.

ΚΕΦ. ΛΓ'.

5 Ὁ δὲ ὑπαρχος τῆς χώρας, ὄντινα συνειλήφει Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῆς ἀγγελίης τῇ ματαιότητι, παρεόντα κατιδὼν τὸν Νέαρχον, πίπτει τε αὐτῷ πρὸς τὰ γόνατα, (2) καὶ, Οὐτός τοι, ἔφη, ἐγὼ εἶμι, ὃς ἀπήγγειλα Ἀλεξάνδρῳ ὅτι σῶσι ἤκετε· ὄρᾳς ὅπως διάκειμαι. Οὕτω δὲ
10 δέεται Ἀλεξάνδρου Νέαρχος ἀφείναι τὸν ἄνδρα, καὶ ἀφίεται. (3) Ἀλέξανδρος δὲ σωτήρια τοῦ στρατοῦ ἔθηκε Διὶ Σωτήρι καὶ Ἡρακλεῖ καὶ Ἀπόλλωνι Ἀλεξικάκῳ καὶ Ποσειδῶνι τε καὶ ὅσοι ἄλλοι θεοὶ θαλάσσιοι· καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν, καὶ πομπὴν ἔπεμπε·
15 καὶ Νέαρχος ἐν πρώτοισιν ἐπόμπευε, ταινίησί τε καὶ ἄνθεσι πρὸς τῆς στρατιῆς βαλλόμενος. (4) Ὡς δὲ ταῦτά οἱ τέλος εἶχε, λέγει πρὸς Νέαρχον, Ἐγὼ σε, ὦ Νέαρχε, οὐκέτι ἐθέλω τὸ πρόσω οὐτ' ἀνακινδυνεύειν, οὔτε ταλαιπωρέεσθαι· ἀλλὰ ἄλλος γὰρ τοῦ ναυτικοῦ ἐξηγήσεται
20 τὸ ἀπὸ τοῦδε, ἔστε καταστῆσαι αὐτὸ ἐς Σοῦσα. (5) Νέαρχος δὲ ὑπολαβὼν λέγει, ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ μέντοι πάντα πείθεσθαι ἐθέλω τε καὶ ἀναγκαίη μοι ἐστίν· ἀλλὰ εἰ δὴ τι καὶ σὺ ἐμοὶ χαρίζεσθαι ἐθέλεις, μὴ ποιήσης ὧδε· ἀλλὰ με ἕασον ἐξηγήσασθαι ἐς ἅπαν τοῦ στρατοῦ, ἔστε σοι
25 σῶας καταστήσω ἐς Σοῦσα τὰς νέας. (6) μὴ δὲ τὰ μὲν χαλεπά τε αὐτοῦ καὶ ἄπορα ἐμοὶ ἐπιτετραμμένα ἐκ σοῦ ἔστω, τὰ δὲ εὐπετέα τε καὶ κλέους ἤδη ἐτοίμου ἐχόμενα, ταῦτα δὲ ἀπαιρεθέντα ἄλλῳ ἐς χεῖρας διδώσω. (7) Ἐτι λέγοντα παύει αὐτὸν Ἀλέξανδρος, καὶ χάριν προσ-
30 ωμολόγηεν εἰδέναι· οὕτω δὲ καταπέμπει αὐτὸν, στρατιὴν δοὺς ἐς παραπομπὴν ὡς διὰ φιλίας ἰόντι ὀλίγην. (8) Τῷ δὲ οὐδὲ τὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ θάλασσαν ἔξω πόνου ἐγένετο· ἀλλὰ συλλελεγμένοι γὰρ οἱ κύκλῳ βάρβαροι τὰ ἐρυμνὰ τῆς χώρας τῆς Καρμανίης κατεῖχον, ὅτι καὶ ὁ
35 σατράπης αὐτοῖσι τε τελευταίη κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου· ὁ δὲ νειωστὶ κατεστηκὼς Τληπόλεμος οὐπω βέβαιον τὸ κράτος εἶχε. (9) Καὶ δις ὧν καὶ τρις τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ ἄλλοισι καὶ ἄλλοισι τῶν βαρβάρων ἐπιφαινομένοις ἐς χεῖρας ἤεσαν· καὶ οὕτως οὐδὲν τι ἐλινύσαντες μόλις
40 καὶ χαλεπῶς ἐπὶ θάλασσαν ἀπεσώθησαν. Ἐνταῦθα θύει Νέαρχος Διὶ Σωτήρι καὶ ἀγῶνα ποιέει γυμνικόν.

ΚΕΦ. ΛΖ'.

Ὡς δὲ αὐτῷ τὰ θεῖα ἐν κόσμῳ πεποίητο, οὕτω δὲ ἀνήγοντο. Παραπλώσαντες δὲ νῆσον ἐρήμην τε καὶ τρηχέην ἐν ἄλλῃ νήσῳ ὀρμίζονται, μεγάλη ταύτη καὶ
45 οἰκησμένη, πλώσαντες σταδίους τριηκοσίους, ἐνθεν περ

gratius sibi jucundiusque id nuntii accidisse, quam quod universam Asiam subjugasset : dolorem enim ob amissum exercitum universæ felicitati suæ parem fuisse.

CAP. XXXVI.

Præses vero provinciæ, quem ob nuntii vanitatem Alexander comprehendi jusserat, Nearchum præsentem conspicatus, ei ad genua provolutus, (2) Ego, inquit, is sum qui Alexandro nuntiavi vos salvos rediisse. Vides quo pacto exceptus sim. Tum rogatu Nearchi Alexander eum dimitti jubet. (3) Alexander ob servatum exercitum Jovi Servatori atque Herculi et Apollini Alexicaco (*sive infortuniorum propulsatori*), et Neptuno reliquisque diis marinis sacrum fecit, ludos etiam gymnicos et musicos edidit, pompamque induxit : inter pompæ duces Nearchus erat, sertis ac floribus ab omni exercitu petitus. (4) His rebus peractis Alexander ita Nearchum alloquitur, *Ego te, Nearché, nulla posthac pericula aut labores iterum adire volo. Sed alius posthac classi præfectus eam in Susa ducet.* (5) Nearchus regis sermonem excipiens, *Equidem, o rex, inquit, tibi per omnia morem gerere et cupio et debeo. Cæterum si qua in re mihi gratificari volueris, hoc ne feceris : quin potius me in universum classi præfectum esse patiare, donec tibi naves salvas in Susa perduxerim ;* (6) *neve quum res arduæ atque difficiles mihi abs te commissæ fuerint, faciles, quarum gloria jam in promptu est, mihi ademptas aliis in manus dederis.* (7) Adhuc loquentem interpellat Alexander, gratiam se illi habere insuper professus : atque ita eum dimittit, exiguo exercitu comitatum, quippe cui per amicam regionem eundem esset. (8) Cæterum neque ipsa ad mare projectio Nearchi expers laboris fuit. Collecti enim undequaque barbari tuta munitaque Carmanix loca occupant. Nam satrapa eorum jussu Alexandri curam muneris sui finierat. Tlepolemus autem, qui recens satrapatum inierat, nondum firmum imperium nactus erat. (9) Bis itaque ac ter uno atque eodem die diversis in eum barbaris irruentibus pugnandum fuit. Atque ita nihil morantes ægre tandem ac difficulter ad mare salvi pervenerunt. Ibi Nearchus Jovi Servatori sacrum facit gymnicosque ludos edidit.

CAP. XXXVII.

Rebus itaque divinis rite peractis, oram solvit : hinc insulam desertam atque asperam præter vecti ad aliam insulam, grandem atque habitatam, appellant, ccc stadia emensi ab ioco, unde digressi erant. (2) Deserta illa insula Organa

ὠρμήθησαν. (2) Καὶ ἡ μὲν ἐρήμη νῆσος Ὀργανα ἐκα-
λέετο, ἐς ἣν δὲ ὠρμήθησαν Ὀάρακτα· ἄμπελοι τε ἐν
αὐτῇ ἐπεφύκεσαν καὶ φοίνικες, καὶ σιτοφόρος· τὸ δὲ μῆ-
κος [ἦν] τῆς νήσου, στάδιοι ὀκτακόσιοι. Καὶ ὁ ὑπαρχος
τῆς νήσου Μαζήνης συνέπλωνεν αὐτοῖσι μέχρι Σούσων,
15 ἐβελοντῆς ἡγεμῶν τοῦ πλόου. (3) Ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ
ἔλεγον καὶ τοῦ πρώτως δυναστεύσαντος τῆς χώρας ταύ-
της δεῖκνυσθαι τὸν τάφον· οὐνομα δὲ αὐτῷ Ἐρυθρὴν εἶναι,
ἀπ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίην τῇ θαλάσῃ ταύτῃ εἶναι,
Ἐρυθρὴν καλέεσθαι. (4) Ἐνθενδε ἐκ τῆς νήσου ἄραν-
10 τες ἐπλῶον· καὶ τῆς νήσου αὐτῆς παραπλώσαντες ὅσον
διηκοσίους σταδίους, ὀρμίζονται ἐν αὐτῇ αὐθις, καὶ κα-
τορῶσιν ἄλλην νῆσον, ἀπέχουσαν τῆς μεγάλης ταύτης
τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους· Ποσειδῶνος ἱρὴ ἐλέ-
γετο εἶναι, καὶ ἄβατος. (5) Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω ἀνήγοντο,
15 καὶ καταλαμβάνει αὐτοὺς ἀνάπτως οὕτω τι καρτερῆ,
ὥστε τρεῖς τῶν νεῶν ἐποκειλάσαι ἐν τῷ ξηρῷ ἐσχέθη-
σαν· αἱ δὲ ἄλλαι χαλεπῶς διεκπλῶουσαι τὰς ρηχίας ἐς
τὰ βάθεα διαπεσώθησαν· (6) αἱ δὲ ἐποκειλάσαι τῆς πλημ-
μυρίδος ἐπιγενομένης αὐθις ἐξέπλωσαν τε καὶ δευτεραῖαι
20 κατήγοντο ἵναπερ ὁ πᾶς στόλος. (7) Ὀρμίζονται δὲ
ἐς νῆσον ἄλλην, διέχουσαν τῆς ἡπείρου ὅσον τριηκοσίους
σταδίους, πλώσαντες τετρακοσίους. (8) Ἐντεῦθεν ὑπὸ
τὴν ἕω ἐπλῶον, νῆσον ἐρήμην ἐν ἀριστερᾷ παραμει-
βοντες· οὐνομα δὲ τῇ νήσῳ Πύλωρα· καὶ ὀρμίζονται
25 πρὸς Σισιδῶνῃ, πολιχνίῳ σμικρῷ καὶ πάντων ἀπόρῳ,
ὅτι μὴ ὕδατος καὶ ἰχθύων· ἰχθυοφάγοι γὰρ καὶ οὗτοι
ὑπ' ἀναγκαίης ἦσαν, ὅτι πονηρὴν γῆν νέμονται. (9) Ἐν-
θενδε ὑδρευσάμενοι καταίρουσιν ἐς Ταρσίην ἄκρην ἀνα-
τείνουσαν ἐς τὸ πέλαγος, πλώσαντες σταδίους τριηκο-
30 σίους. (10) Ἐνθεν ἐς Καταίην, νῆσον ἐρήμην, ἀλιτενεά·
αὕτη ἱρὴ Ἐρμῆος καὶ Ἀφροδίτης ἐλέγετο· στάδιοι τοῦ
πλόου τριηκοσίοι· (11) ἐς ταύτην ὅσα ἔτη ἀφίεται ἐκ τῶν
περιοίκων πρόβατα καὶ αἶγες, ἱρὰ τῷ Ἐρμῆϊ καὶ τῇ
Ἀφροδίτῃ· καὶ ταῦτα ἀπηγοιωμένα ἦν ὄρν' ὑπὸ χρόνου
35 τε καὶ ἐρημίας.

ΚΕΦ. ΛΗ'.

Μέχρι τοῦδε Καρμανίη· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε Πέρσαι
ἔχουσι· μῆκος τοῦ πλόου παρὰ τὴν Καρμανίην χώραν
στάδιοι τρισχίλιοι καὶ ἐπτακόσιοι· ζώουσι δὲ κατάπερ
40 Πέρσαι, ὅτι καὶ ὄμοροι εἰσι Πέρσησι· καὶ τὰ ἐς τὸν
πόλεμον ὡσαύτως κοσμέονται. (2) Ἐνθενδε ἄραντες
ἐκ τῆς νήσου τῆς ἱρῆς παρὰ τὴν Περσίδα ἤδη ἐπλῶον·
καὶ κατάγονται ἐς Ἰλαν γῶρον, ἵνα λιμὴν πρὸς νήσου
σμικρῆς καὶ ἐρημῆς γίνεταί· οὐνομα τῇ νήσῳ Κέκανδρος·
45 ὁ δὲ πλόος στάδια τετρακόσια. (3) Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω ἐς
ἄλλην νῆσον πλώσαντες ὀρμίζονται οἰκεομένην· ἵνα καὶ
μαργαρίτην θηρᾶσθαι λέγει Νέαρχος, κατάπερ ἐν τῇ
Ἰνδῶν θαλάσῃ. Ταύτης τῆς νήσου τὴν ἄκρην παραπλώ-
σαντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα, ἐνταῦθα ὠρμίσθη-
50 σαν· (4) ἐνθενδε πρὸς ὄρει ὀρμίζονται ὑψηλῷ (Ἔωχος

vocabatur : ubi vero constiterunt Oaracta. Erat hæc vitium,
palmarum et frumenti ferax. Longitudo insulæ dccc stadia
efficiebat. Præses ejus loci Mazenes sua sponte se Nearcho
et comitem et ducem navigationis Susa usque adjunxit. (3)
In hac insula aiebant sepulcrum ejus extare qui primus im-
perium regionis tenuisset, nomenque ei fuisse Erythræ,
atque inde mare illud Erythræum appellatum. (4) Ex eo
loco ad cc stadia Nearchus cum classe profectus, rursus in
eadem insula portum cepit. Inde aliam insulam prospiciunt,
xl circiter stadiis a magna illa distantem, quæ Neptuno
sacra et inaccessa esse dicebatur. (5) Sub auroram solvunt,
et tam vehemens maris recessus eos occupat, ut tres naves
impactæ in vado sicco hæerent, et reliquæ difficulter e
brevibus enavigantes in altum evadere potuerint. (6) At
vero, quæ impactæ erant accedente rursus æstu et ipsæ
deductæ postero die ad reliquam classem appulerunt. (7)
Hinc simul cccc stadia emensi ad aliam insulam, ccc stadiis
a continente distantem, stationem ceperunt. (8) Inde sub
auroram solventes, insula quadam deserta, quæ ad lævam
erat, (Pylora ei nomen erat) præterita, ad Sisidonem urbem
exiguam omniumque rerum inopem, præterquam aquæ et
piscium, pervenerunt. Nam hos quoque ichthyophagos
esse, necessitas facit; sterilem enim terram incolunt. (9)
Aqua inde tantum sumta in Tarsian promontorium longe
in mare porrectum deferuntur, ccc stadia emensi. (10)
Inde in Cataean, insulam desertam ac vadosam. Ea Mer-
curio et Veneri sacra esse dicebatur. Navigatio ccc stadio-
rum fuerat. (11) In hanc insulam singulis annis a finitimis
oves et capræ mittuntur, Mercurio et Veneri sacræ. Has
temporis longinquitate ac solitudine efferatas videre erat.

CAP. XXXVIII.

Ad hunc usque locum Carmania pertinet : citeriora Persæ
tenent. Longitudo navigationis ad Carmaniæ oram est
stadiorum lll m. et dcc. Vivunt Carmani Persarum more;
nam et Persis finitimi sunt : eodem etiam armorum et bel-
landi genere utuntur. (2) Soluta inde classe, Persidis oram
circumvecti in locum quendam Ilan dictum appulerunt, ubi
portus ab insula parva ac deserta efficitur. Nomen insulæ
Cecandrus est. Navigatio est stadiorum cccc. (3) Sub
auroram in aliam insulam habitatam delati sunt, in qua
perinde atque in mari Indico margaritam capi Nearchus
scribit. Hujus insulæ promontorio præternavigato, stadia
xl emensi, constiterunt. (4) Inde ad montem excelsum,
Ochum dictum, appulerunt in portu a ventis tuto, et pi-

οὔνομα τῷ ὄρει) ἐν λιμένι εὐόρμῳ· καὶ ἀλιέες αὐτοῦ ὄκειον. (5) Καὶ ἔνθεν πλώσαντες σταδίους τετρακοσίους τε καὶ πεντήκοντα, ὀρμίζονται ἐν Ἀποστάνοισι· καὶ πλοῖα πολλὰ αὐτόθι ὄρμεε, κώμη τε ἐπὶν ἀπέχουσα ἀπὸ θαλάσσης σταδίους ἐξήκοντα. (6) Νυκτὸς δὲ ἐπάραντες ἔνθεν ἔσπλουσιν ἐς κόλπον συνοικεόμενον πολλῆσι κώμησι· στάδιοι τοῦ πλοῦ τετρακοῖοι· ὀρμίζονται δὲ πρὸς ὑπωρεῖν· ταύτη φοινικὴς τε πολλοὶ ἐπεφύκεσαν καὶ ὅσα ἄλλα ἀκρόδρυα ἐν τῇ Ἑλλάδι γῆ φύεται. (7) Ἐνθεν ἄραντες ἐς Γώγανα παραπλώουσι σταδίους μάλιστα ἐς ἐξακοσίους, ἐς χώρην οἰκεομένην· ὀρμίζονται δὲ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χειμάβρου, ὄνομα δὲ Ἀρεῶν, ἐν τῆσιν ἐκβολῆσιν· ἐνταῦθα χαλεπῶς ὀρμίζονται· στεῖνός γάρ ἦν ὁ ἔσπλους κατὰ τὸ στόμα, ὅτι βραχέα τὰ κύκλω αὐτοῦ ἢ ἀνάπτως ἐποίηε. (8) Καὶ ἔνθεν αὖ ἐν στόματι ἄλλου ποταμοῦ ὀρμίζονται, διεκπλώσαντες σταδίους ἐς ὀκτακοσίους· Σιτακὸς οὔνομα τῷ ποταμῷ ἦν· οὐδὲ ἐν τούτῳ εὐμαρέως ὀρμίζονται· καὶ ὁ πλὸς ἅπας οὗτος ὁ παρά τὴν Περσίδα βραχέα τε ἦσαν καὶ ῥηχία καὶ τενάγεια. (9) Ἐνταῦθα σῖτον καταλαμβάνουσι πολλὸν ζυγχεομισμέμον κατὰ πρόσταξιν βασιλέος, ὡς σφίσις εἶναι ἐπισιτίσασθαι· ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τὰς πάσας μίαν καὶ εἴκοσι, καὶ τὰς νέας ἀνειρυσάμενοι ὅσαι μὲν πεπονήχεσαν, ἐπεσκεύαζον· τὰς δὲ ἄλλας ἐθεράπευον.

ΚΕΦ. ΛΘ'.

Ἐνθένδε ὀρμηθέντες εἰς Ἱέρατιν πόλιν ἀπίκοντο, ἐς χῶρον οἰκεόμενον· ἐπτακοῖοι καὶ πεντήκοντα στάδιοι ὁ πλὸς· ὀρμίσθησαν δὲ ἐν διώρυγι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐμβεβλημένη ἐς θάλασσαν, ἣ οὔνομα ἦν Ἡράτεμις. (2) Ἄμα δὲ ἠλίῳ ἀνίσγοντι παραπλώουσιν ἐς ποταμὸν χειμάβρου, οὔνομα Πάδαγρον, ὁ δὲ χῶρος χερρρόνησος ἅπας· καὶ ἐν αὐτῷ κῆποι τε πολλοὶ καὶ ἀκρόδρυα παντοῖα ἐφύετο· οὔνομα τῷ χώρῳ Μεσαμβρία. (3) Ἐκ Μεσαμβρίας δὲ ὀρμηθέντες, καὶ διεκπλώσαντες σταδίους μάλιστα ἐς διηκοσίους, ἐς Ταόκην ὀρμίζονται ἐπὶ ποταμῷ Γράνιδι· καὶ ἀπὸ τούτου ἐς τὸ ἄνω Περσέων βασιλεία ἦν, ἀπέχοντα τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολέων σταδίους ἐς διηκοσίους. (4) Κατὰ τοῦτον τὸν παράπλου λόγει Νέαρχος ὀφθῆναι κῆτος ἐκβεβλημένον εἰς τὴν ἡϊόνα· καὶ τοῦτο προσπλώσαντας τινὰς τῶν ναυτέων ἐκμετρῆσαι καὶ φάσαι εἶναι πῆχεων ἑνενηκόντα· δέρμα δὲ αὐτῷ εἶναι φολιδωτὸν, οὕτω τε ἐς βάθος ἦκον, ὡς καὶ ἐπὶ πῆχυν ἐπέχειν, ὄστρεά τε καὶ λοπάδας καὶ φυκία πολλὰ ἔχειν ἐπιπεφυκότα· καὶ δελφίνας λέγει ὅτι καθορᾶν ἦν πολλοὺς ἀμφὶ τῷ κῆτει, καὶ τοὺς δελφίνας τῶν ἐν τῇ εἴσω θαλάσσει μέζονας. (6) Ἐνθεν δὲ ὀρμηθέντες κατάγονται ἐς Ῥώγωνιν ποταμὸν χειμάβρου ἐν λιμένι εὐόρμῳ· μῆκος τοῦ παράπλου στάδιοι διηκοῖοι. (7) Ἐνθένδε τετρακοσίους σταδίους διεκπλώσαντες αὐλίζονται ἐν ποταμῷ χειμάβρου· Βρίζανα τῷ ποταμῷ οὔνομα· ἐνταῦθα χαλεπῶς

scatores ea loca habitantes repererunt. (5) Inde rursum solventes, ccccl stadiis peractis, ad Apostana appulerunt. Complura ibi navigia in statione erant : et pagus adjacebat lx stadiis a mari remotus. (6) Hinc repetita per noctem navigatione in sinum quendam frequentibus pagis celebrem delatisunt, cccc stadia emensi : ibi classe ad radicem montis collocata substiterunt. Loca illa palmas aliasque pomiferas arbores quotquot in Græcia nascuntur ferebant. (7) Inde solventes in Gogana, regionem habitatam, dc circiter stadia emensi, navigant ; classemque ad fauces fluvii cujusdam qui torrens erat (Areon ei erat nomen) collocavit, idque iniquo satis loco : quod aditus faucium angustus erat ob vada quæ æstus marini recessus in orbem fecerat. (8) Inde rursus ad alterius fluminis, cui Sitaco nomen est, fauces appulerunt, dccc stadia emensi. Sed ne ibi quidem commodam stationem nacti sunt : universa hæc ad Persidis oram navigatio plurima vadosa et petricosa palustriæque loca habet. (9) Eo loci Nearchus multum frumenti quod rex ad frumentandum exercitum conveyi curarat, accepit. Ibi xxi dies in univrsam commorati naves quæ salo quassatæ erant in terram subductas refecerunt : reliquas autem curando renovarunt.

CAP. XXXIX.

Inde rursum solventes ad Hieratin oppidum habitatum, dccc stadia emensi, appulsi sunt, classemque in fossa ex flumine illac in mare deducta, cui nomen Heratemis erat, collocarunt. (2) Postero die sub auroram ad torrentem amnem, Padagrum nomine, appellunt. Totus is tractus peninsula est. In eo hortos quamplurimos arboresque pomiferas omnis generis repererunt. (3) Nomen illi tractui est Mesambria. Ex Mesambria digressi, et stadia circiter cc emensi in Taocen ad Granidem fluvium pervenerunt. Ab huius fluminis ostio cc fere introrsum stadia Persarum regia est. (4) In hac navigatione Nearchus balænam abs se visam esse scribit, quæ in littus ejecta erat : nautasque nonnullos isthuc adnavigantes eam mensos retulisse nonaginta cubitorum esse. (5) Pellem ejus corticatam fuisse, adeoque altam, ut quibusdam locis cubiti unius crassitudine, multa etiam ostrea et lopades multaue alga annata ei esset : delphines quoque circa belluam visos multos, majores quam internum mare ferat. (6) Inde profecti ad Rhogonim fluvium torrentem, in tutum portum se recipiunt, cc stadia emensi. Ab hoc flumine cccc stadia progressi ad alium similem amnem, Brizana dictum, devenerunt. (7) Ibi

ὠρμίσαντο, ὅτι ῥηχίη ἦν καὶ βραχέα, καὶ χοιράδες ἐκ τοῦ πόντου ἀνεΐχον· (8) ἀλλ' ὅτε ἡ πλήμμυρα ἐπήγει, τότε ὠρμίσαντο· ὑπονοστήσαντος δὲ τοῦ ὕδατος, ἐπὶ ξηρῶν ὑπελείφθησαν αἱ νέες· ἐπεὶ δὲ ἡ πλημμυρίς ἐν τάξει ἀμείβουσα ἐπῆλθε, τότε δὴ ἐκπλώσαντες ὀρμίζονται ἐπὶ ποταμῶ· (9) οὐνομα δὲ τῶ ποταμῶ Ὀροάτις, μέγιστος τῶν ποταμῶν, ὡς λέγει Νέαρχος, ὅσοι ἐν τῷ παράπλω τῷδε ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν ἕξω πόντον.

ΚΕΦ. Μ'.

Μέχρι τοῦδε Πέρσαι οἰκέουσι, τὰ δὲ ἀπὸ τούτων Σούσιοι. Σουσίων δὲ ἄλλο γένος αὐτόνομον κατύπερθε προσοικεῖ· Οὐξιοὶ καλέονται· ὑπὲρ ὅτων λέλεκται μοι ἐν τῇ ἄλλῃ συγγραφῇ, ὅτι λησταὶ εἰσι. Μῆκος τοῦ παράπλου τῆς Περσίδος χώρας, στάδιοι τετρακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι. (2) Τὴν δὲ Περσίδα γῆν τριχῆ νενεμῆσθαι τῶν ὠρέων λόγος κατέχει. Τὸ μὲν αὐτῆς πρὸς τῇ Ερυορῇ θαλάσση οἰκούμενον ἀμμῶδες τε εἶναι καὶ ἄκαρπον ὑπὸ καύματος· (3) τὸ δὲ ἐπιτηδέως πρὸς ἄρκτον τε καὶ Βορέην ἀνεμον ἰόντων καλῶς κεκρᾶσθαι τῶν ὠρέων· καὶ τὴν γῶρην ποιῶδεά τε εἶναι, καὶ λειμῶνας ὑδρηλοὺς καὶ ἀμπελον πολλὴν φέρειν, καὶ ὅσοι ἄλλοι καρποὶ, πλὴν ἐλαίης· (4) παραδείσοισί τε παντοίοισι τεθηλέναι, καὶ ποταμοῖσι καθαροῖσι διαρρέεσθαι, καὶ λίμνησι, καὶ ὄρνεσιν ὀκόσοισιν ἀμφὶ ποταμούς τε καὶ λίμνας ἐστὶ τὰ ἕθρα, ἵπποισί τε ἀγαθὴν εἶναι, καὶ τοῖσιν ἄλλοισιν ὑποζυγίοισι νέμεσθαι, καὶ ὑλώδεά τε πολλαχῆ καὶ πολυθηρον· (5) τὴν δὲ πρόσω ἐτι ἐπ' ἄρκτον ἰόντων χειμερῖν τε καὶ νιφετώδεα· ** ὥστε πρέσβεας τινὰς ἐκ τοῦ Εὐξείνου πόντου λέγει Νέαρχος κάρτα ὀλίγην ὁδὸν διελθόντας ἐντυχεῖν κατ' ὁδὸν ἰόντι τῆς Περσίδος καὶ θῶμα γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ, καὶ εἰπεῖν Ἀλεξάνδρῳ τῆς ὁδοῦ τὴν βραχύτητα. (6) Σουσίοις δὲ πρόσοικοι ὅτι εἰσὶν οἱ Οὐξιοὶ, λέλεκται μοι· κατάπερ Μάρδοι μὲν Πέρσησι προσεχέες οἰκέουσι, λησταὶ καὶ οὗτοι, Κοσσαῖοι δὲ Μῆδοισι. (7) Καὶ ταῦτα πάντα τὰ ἔθρα ἡμέρωσεν Ἀλέξανδρος, χειμῶνος ὥρη ἐπιπεσὼν αὐτοῖσιν, ὅτε ἄβατον σφῶν τὴν γῶρην ἦγον· (8) καὶ πόλιας ἐπέκτισε τοῦ μὴ νομάδας ἐτι εἶναι, ἀλλ' ἀροτῆρας καὶ γῆς ἐργάτας, καὶ ἔχειν ὑπὲρ ὅτων δειμαίνοντες μὴ κακὰ ἀλλήλους ἐργάσωνται. Ἐνθὲνδε τὴν Σουσίων γῆν παρῆμειθεν ὁ στρατός. (9) Καὶ ταῦτα οὐκέτι ὡσαύτως ἀτρεκέως λέγει Νέαρχος ὅτι ἐστὶν οἱ ἐκφράσαι, πλὴν γε δὴ τοὺς ὄρμους τε καὶ τὸ μῆκος τοῦ πλόου· (10) τὴν γῶρην γὰρ τεναγῶδεά τε εἶναι τὴν πολλὴν καὶ ῥηχίησιν ἐπὶ μέγα ἐς τὸν πόντον ἐπέχουσιν, καὶ ταύτην σφραλερῆν ἐγκατορμίζεσθαι· πελαγίοισιν ὦν σφίσι τὴν κομιδὴν τὸ πολλὸν γενέσθαι· (11) ὀρμηθῆναι μὲν δὴ ἐκ τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολέων, ἵνα περ ἠύλισθησαν, ἐπὶ τοῖσιν οὖροισι τῆς Περσίδος ὕδωρ δὲ ἐμβάλλεσθαι πέντε ἡμερέων· οὐκ ἔφασκον γὰρ εἶναι ὕδωρ οἱ κατηγεμόνες τοῦ πλόου.

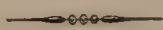
difficili statione sunt usi, quum mare aestuosum et frequentia vada et scopuli ad mare essent. (8) Accedente itaque aestu portum ceperunt : recedente, in vado hærebant. Mox reciprocante aestu statis vicibus enavigantes ad Oroatin fluvium constiterunt. (9) Maximum hunc fluvium Nearchus esse scribit omnium, qui per hanc navigationem in exterius mare influunt.

CAP. XL.

Ad hunc annum usque Persæ habitant : ulterius Susii incolunt. Supra Susios autem gens alia libera habitat, Uxii, quos in superiori opere latrocinia exercere diximus. Univerſa Persidis ora stadia m m, cccc efficit. (3) Porro totius Persicæ regionis temperaturam tripliciter dividi fama est. Nam quæ pars ejus ad mare rubrum sita est, arenosam ac sterilem ob aestum esse. (2) Quæ vero aliquatenus ad septentrionem et borealem plagam jacet, constitutionem cæli temperatam habere, regionemque ipsam herbosam, multa irrigua præta multasque vites habere, atque adeo omne genus fructuum, excepta olea. (4) Hortis enim amœnissimis florere, fluviisque limpidissimis irrigari, ac lacubus omnique genere avium, quæ circa flumina aut lacus versari solent, abundare : equis etiam aliisque jumentis pascendis idoneam esse, silvosam præterea multis locis esse venatuique aptissimam. (5) Eam autem, quæ adhuc magis in septentrionem vergit, frigidam ac nivalem esse : ** Nearchus legatos quosdam ab Euxino ponto brevissimo itinere profectos Alexandro Persidem transeunti obviam venisse scribit. Idque Alexandro permirum visum fuisse, brevitate viæ ex ipsis cognita. (6) Quod vero Susiis finitimi sint Uxii, antea a nobis dictum est. Quemadmodum et Mardi latrones etiam ipsi Persas, Cossæi Medos accolunt. (7) Quas quidem gentes omnes Alexander domuit, hyeme eas adortus, quando regionem suam adiri nulla ratione posse putabant. Urbes quoque iis condidit, ne jam amplius vagarentur, sed aratores agricolæque essent, utque quum pro quibus metuerent haberent, ab injuria ac vi alter alteri inferenda absterent. Inde Susiorum regionem prætervectus est exercitus. (9) De hac navigatione Nearchus se non ita certa narrare posse scribit, præterquam portus, et longitudinem navigationis. (10) Nam illum maris tractum maximam partem esse vadum et brevia longe in mare pertinere : neque citra periculum portum e mari capi posse. Quare ipsis cursum in alto ut plurimum fuisse. (11) Solvisse vero se ex faucibus amnis, ubi ad fines Persidis consederant, et aquam in quinque dies recepisse, quia duces navigationis monuerant, aquam in iis partibus non reperiri.

ΚΕΦ. ΜΑ'.

Σταδίους δὲ πεντακοσίους κομισθέντες ὀρμίζονται ἐπὶ στόματι λίμνης ἰχθυώδους, ἣ οὖνομα Κατάδερβις· καὶ νησὶς ἐπὶ τῷ στόματι· Μαργάστανα τῆς νησίδι οὖνομα. (2) Ἐνθεν δὲ ὑπὸ τὴν ἑὼ ἐκπλώσαντες κατὰ βραχέα ἐκομίζοντο ἐπὶ μιῆς νεός· πασσάλιοι δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν πεπηγόσιν ἀπεδηλοῦτο τὰ βραχέα, κατὰπερ ἐν τῷ μεσσηγύς Λευκάδος τε νήσου ἰσθμῷ καὶ Ἀκαρνανίης ἀποδέδεικται σημεῖα τοῖσι ναυτιλλομένοισι τοῦ μὴ ἐποκέλλειν ἐν τοῖσι βραχέσι τὰς νέας· (3) ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Λευκάδα, ψαμμώδεα ἔόντα, καὶ τοῖσιν ἐποκείλασι ταχέην τὴν ὑπονόστησιν ἐνδίδου· κείθι δὲ πηλός ἐστιν ἐπ' ἐκάτερα τοῦ πλεομένου βαθύς καὶ ἰλυώδης, ὥστε οὐδεμιῇ μηχανῇ ἐποκείλασιν ἦν ἀποσωθῆναι. (4) Οἱ τε γὰρ κοντοὶ κατὰ τοῦ πηλοῦ δύνοντες αὐτοὶ οὐδὲν τι ἐπωφέλεον, ἀνθρώπων τε ἐκβῆναι τοῦ ἀπῶσαι τὰς νέας ἐς τὰ πλεόμενα ἄπορον ἐγένετο· ἔδυνον γὰρ κατὰ τοῦ πηλοῦ ἔστε ἐπὶ τὰ στήθεα. (5) Οὕτω δὲ χαλεπῶς διεκπλώσαντες ἐς σταδίους ἑξακοσίους κατὰ νέα ἕκαστοι ὀρμισθέντες, ἐνταῦθα δείπνου ἐμνήσθησαν· (6) τὴν νύκτα δὲ ἤδη κατὰ βάθρα ἐπλωον, καὶ τὴν ἐπεξῆς ἡμέρην ἔστε ἐπὶ βουλυτόν· καὶ ἦλθον σταδίους ἑννακοσίους· καὶ κατωρμισθησαν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Εὐφράτου πρὸς κώμη τινὴ τῆς Βαβυλωνίης χώρας· οὖνομα δὲ αὐτῆς Διρίδωτις· (7) ἵνα λιθανωτόν τε ἀπὸ τῆς ἐμπορίας γῆς οἱ ἔμποροι ἀγίνουσι, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα θυμιάματα ἢ Ἀράβων γῆ φέρει. (8) Ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τοῦ Εὐφράτου ἔστε ἐς Βαβυλῶνα πλόον λέγει Νέαρχος σταδίους εἶναι ἐς τρισχιλίους καὶ τριηκοσίους.

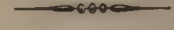

ΚΕΦ. ΜΒ'.

Ἐνταῦθα ἀγγέλλεται Ἀλέξανδρον ἐπὶ Σούσων στέλλεσθαι· ἔνθεν καὶ αὐτοὶ τὸ ὀπίσω ἐπλωον, ὡς κατὰ τὸν Πασιτίγριν ποταμὸν ἀναπλώσαντες συμμίξαι Ἀλεξάνδρῳ. (2) Ἐπλωον δὲ τὸ ἔμπαλιν ἐν ἀριστερῇ τὴν γῆν τὴν Σουσίδα ἔχοντες· καὶ παραπλώουσι λίμνην, ἐς ἣν ὁ Τίγρης ἐσβάλλει ποταμός· (3) ὃς ῥέων ἐξ Ἀρμενίων παρὰ πόλιν Νίνον, πάλαι ποτὲ μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, τὴν μέσην ἑωυτοῦ τε καὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ, ἣν Μεσοποταμίην ἐπὶ τῷδε κληρίζεσθαι, ποιεῖ· (4) ἀπὸ δὲ τῆς λίμνης ἐς αὐτὸν τὸν ποταμὸν ἀνάπλους στάδιοι ἑξακόσιοι, ἵνα καὶ κώμη τῆς Σουσίδος, ἣν καλέουσιν Ἄγινιν· αὕτη δὲ ἀπέχει Σούσων σταδίους ἐς πεντακοσίους· μῆκος τοῦ παράπλου τῆς Σουσίων γῆς ἔστε ἐπὶ στόμα τοῦ Πασιτίγριδος ποταμοῦ στάδιοι δισχίλιοι. (5) Ἐνθεν δὲ κατὰ τὸν Πασιτίγριν ἄνω ἀνέπλωον διὰ χώρας οἰκεομένης καὶ εὐδαίμονος. Ἀναπλώσαντες δὲ σταδίους ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν αὐτοῦ ὀρμίζονται, προσμένοντες οὐστῖνας ἐστάλκει Νέαρχος σκεφομένους ἵνα ὁ βασιλεὺς εἴη. (6) Αὐτὸς δὲ ἔθου θεοῖσι τοῖσι σω-

CAP. XLI.

Quumque ad quingenta stadia provecti essent, ad fauces piscosi cujusdam lacus, qui Cataderbis dicebatur, constituerunt. Exigua ad hujus lacus fauces insula adiacebat, quam Margastanam vocant. (2) Inde sub auroram solvantes, per vada navigarunt singulis navibus. Pali hinc inde fixi vada ostendebant, perinde atque apud isthmum inter Leucadem insulam atque Acarnaniam signa quaedam navigantibus exposita sunt, ne naves in vada impingant. (3) Ceterum vada apud Leucadem sabulosa sunt, ideoque etiam impactis facilem recessum concedunt. Verum hic limus est ab utraque parte loci, in quo navigatur, profundus et tenax, adeo ut naves impactæ nullo artificio evelli possint. (4) Contis enim in limo subsidentibus nihil proficiebatur. Neque nautæ navibus egredi ad eas vadis evellendas poterant, quod limus vestigiis cedens eos pectore tenuis absorbebat. (5) Atque ita difficillima navigatione per dec stadia usi, singulis subsistentes navibus, corpora curarunt. (6) Noctu vero per profundum jam navigarunt, totum etiam diem posterum in vesperum usque, et decccc stadiis confectis, ad Euphratis ostia appulerunt, et ad pagum quendam Babylonicæ regionis, cui Diridotis nomen est, pervererunt: (7) quo mercatores et thus ex mercatorum terra et alia aromata, quæ fert Arabia, adferunt. (8) Ab ostiis Euphratis Babylonem usque Nearchus stadiorum III M CCC statuit.

CAP. XLII.

Eo loci de Alexandri ad Susa profectioe nuntium acceperunt. Quare ipsi etiam inde retrorsum navigarunt, ut per Pasitigrim fluvium mediterranea petentes cum Alexandro jungerentur. (2) Retro igitur navigantes a læva Susios habebant, lacumque prætervehuntur, in quem Tigris fluvius decurrit: (3) qui ex Armenia fluens juxta Ninum, magnam olim et opulentam urbem, regionem efficit quæ inter se et Euphratem media est, ideoque Mesopotamia dicitur. (4) A lacu in ipsum flumen navigatio est stadiorum dec, ubi et pagus quidam Susiorum est, quem Aginim vocant. Is a Susis distat stadiis quingentis. Longitudo navigationis præter regionem Susiorum usque ad Pasitigris ostium II M stadiorum erat. (5) Inde per Pasitigrim adverso flumine per regionem bene habitata atque opulentam vecti sunt: confectisque stadiis CL ibi constiterunt, exspectantes reditum eorum quos Nearchus miserat sciscitatu ubinam locorum rex esset. Ipse diis servatoribus

τῆρσι, καὶ ἀγῶνα ἐποίηε, καὶ ἡ στρατιῇ ἢ ναυτικῇ
 πᾶσα ἐν εὐθυμίῃσιν ἦν. (7) Ὡς δὲ προσάγων ἤδη
 Ἀλέξανδρος ἠγγέλλετο, ἐπλων ἤδη αὐθις ἐς τὸ ἄνω
 κατὰ τὸν ποταμόν· καὶ πρὸς τῇ σχεδὴν ὀρμίζονται,
 5 ἐπ' ἣ τὸ στράτευμα διαβιβάσειν ἐμελλεν Ἀλέξανδρος
 ἐς Σοῦσα. (8) Ἐνταῦθα ἀνεμίχθη ὁ στρατός, καὶ
 θυσαίαι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐθύοντο ἐπὶ τῶν νεῶν τε καὶ
 τῶν ἀνθρώπων τῇ σωτηρίῃ, καὶ ἀγῶνες ἐποιέοντο· καὶ
 Νέαρχος ὄκoi παραφανείη τῆς στρατιῆς, ἀνθεσί τε καὶ
 10 ταινίησιν ἐβάλλετο· (9) ἔνθα καὶ χρυσεῖω στεφάνῳ στε-
 φανοῦνται ἐξ Ἀλεξάνδρου Νέαρχος τε καὶ Λεοννάτος,
 Νέαρχος μὲν ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ τῇ σωτηρίῃ, Λεοννάτος δὲ
 ἐπὶ τῇ νίκῃ, ἣν Ὀρείτας τε ἐνίκησε καὶ τοὺς Ὀρείτησι
 προσοικέοντας βαρβάρους. (10) Οὕτω μὲν ἀπεσώθη
 15 Ἀλεξάνδρῳ ἐκ τοῦ Ἰνδοῦ τῶν ἐκβολέων ὀρμηθεὶς ὁ
 στρατός.

ΚΕΦ. ΜΓ'.

Τὰ δὲ ἐν δεξιῇ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ὑπὲρ τὴν
 Βαβυλωνίην Ἀραβίην ἡ πολλή ἐστι, καὶ ταύτης τὰ μὲν
 κατήκει ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν κατὰ Φοινίκην τε
 20 καὶ τὴν Παλαιστίνην Συρίην· πρὸς δυομένου δὲ ἡλίου
 ὡς ἐπὶ τὴν εἴσω θάλασσαν Αἰγύπτου τῇ Ἀραβίῃ ὁμο-
 ρέουσι. (2) Κατὰ δὲ Αἰγύπτου ἐσέχων ἐκ τῆς μεγάλης
 θαλάσσης κόλπος δῆλον ποιεῖ ὅτι ἐνεκά γε τοῦ σύρροον
 εἶναι τὴν ἕξω θάλασσαν περίπλους ἂν ἦν ἐκ Βαβυλώνας
 25 ἐς τὸν κόλπον τοῦτον ἐσέχοντα ὡς ἐπ' Αἰγύπτου. (3)
 Ἀλλὰ γὰρ οὐ τις παρέπλωσε ταύτη οὐδαμῶν ἀνθρώπων
 ὑπὸ καύματος καὶ ἐρημίας, εἰ μὴ τινές γε πελάγιοι
 κοιμιζόμενοι. (4) Ἀλλὰ οἱ ἀπ' Αἰγύπτου γὰρ ἐς Σοῦσα
 ἀποσωθέντες τῆς στρατιῆς τῆς Καμβύσειω καὶ οἱ παρὰ
 30 Πτολεμαίου τοῦ Λάγου παρὰ Σέλευκον τὸν Νικάτορα
 σταλέντες ἐς Βαβυλώνα διὰ τῆς Ἀραβίης χώρας (5) ἰσ-
 θμόν τινα διαπορευθέντες ἐν ἡμέρησιν ὀκτώ τῆσι πάση-
 σιν ἀνδρῶν καὶ ἐρήμην χώραν ἐπῆλθον ἐπὶ καμῆλων
 σπουδῇ ἐλαύνοντες, ὕδωρ τέ σφιν ἐπὶ τῶν καμῆλων
 35 φέροντες, καὶ νυκτοπορέοντες· τὰς γὰρ ἡμέρας ὑπαί-
 θριοι ἀνέχεσθαι διὰ καῦμα ἀδύνατοι ἦσαν. (6) Τοσοῦ-
 του δεῖ τά γε ἐπέκεινα ταύτης τῆς χώρας, ἦντινα ἰσθμόν
 ἀποφαίνομεν ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀραβίου κατήκοντα
 ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν, οἰκεόμενα εἶναι, ὁκότε τὰ
 40 πρὸς ἄρκτον μᾶλλον αὐτῶν ἀνέχοντα ἐρημὰ τέ ἐστι
 καὶ ψαμμώδεα. (7) Ἀλλὰ γὰρ ἀπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλ-
 που τοῦ κατ' Αἰγύπτου ὀρμηθέντες ἄνθρωποι, ἐκπερι-
 πλώσαντες τὴν πολλὴν Ἀραβίην ἐλθεῖν ἐς τὴν κατὰ
 Σοῦσά τε καὶ Πέρσας θάλασσαν, ἐς τοσόνδε ἄρα παρα-
 45 πλώσαντες τῆς Ἀραβίης, ἐς ὅσον σφίσι τὸ ὕδωρ ἐπήρ-
 κесе τὸ ἐμβληθὲν ἐς τὰς νέας, ἔπειτα ὀπίσω ἀπενό-
 στησαν. (8) Ἐκ Βαβυλώνας τε οὐστιας ἔστειλεν Ἀλέ-
 ξανδρος, ὡς ἐπὶ μάλιστα πλώοντας ἐν δεξιῇ τῆς Ἐρυθρῆς
 θαλάσσης γινῶναι τοὺς ταύτη χώρας, οὔτοι νήσους μὲν
 50 τινὰς κατεσκεψάντο ἐν τῷ παράπλω κειμένας, καὶ που

sacrum fecit, ludosque edidit, universo exercitu navali in
 lætitiā effuso. (7) Postquam vero nuntiatum est Alexan-
 drum appropinquare, rursus adverso flumine nitentes ad
 pontem recens factum, per quem Alexander exercitum in
 Susa traducturus erat, consistunt. (8) Eo loci exercitus
 conjuncti sunt : Alexander pro navibus simul et milite
 salvis sacrificia fecit, ludosque edidit. Nearchus quoquo-
 versus per castra ibat, floribus ac sertis petebatur. (9)
 Post hæc Alexander Nearchum et Leonnatum aureis coro-
 nis donavit : Nearchum, ob classem servatam : Leonnatum,
 ob victoriam, quam de Oritis aliisque barbaris Oritarum
 vicinis reportarat. (10) In hunc modum exercitus ex Indi
 amnis ostiis profectus salvus Alexandro reductus est.

CAP. XLIII.

Quæ vero ad dextram maris rubri partem ultra Babylo-
 niam sita est regio, Arabia magna est : atque hujus quidem
 pars quædam pertinet ad mare Phœnicia ac Syriae Palæ-
 stinae ; ad occidentem vero usque ad mare Mediterraneum
 Ægyptii Arabiae contermini sunt. (2) Sinus autem, qui
 ad Ægyptum ex Oceano magno infunditur, manifesto in-
 dicat, ratione concursus cum exteriori mari, navigari posse
 ex Babylone in eum sinum, qui ad Ægyptum pertendit.
 (3) Cæterum nemo mortalium ea loca præternavigavit
 propter ardorem solis et solitudines, nisi quidam in alto
 vecti. (4) Nam qui de exercitu Cambysis ex Ægypto in Susa
 salvi pervenerunt, quique a Ptolemæo Lagi filio ad Se-
 leucum Nicatorem Babyloniam missi fuerunt per Arabiam,
 (5) isthmum quendam transgressi per octo integros dies per
 regionem desertam et aquarum inopem iter fecerunt : idque
 camelis celeriter vecti aquamque super iis portantes et
 noctu proficiscentes. Interdium enim sub dio esse ob ardo-
 rem solis non poterant. (6) Tantum abest ut regio sita
 ultra isthmum illum, quem diximus, ex sinu Arabico in
 mare Rubrum pertinens habitabilis sit : quum ea quæ ma-
 gis ad septentrionem vergit, deserta sit atque arenosa. (7)
 Nam nonnulli ex Arabico sinu, qui ad Ægyptum spectat, pro-
 fecti, ut magnam Arabiam circumnavigantes ad mare quod
 ad Susa et Persiam pertinet pervenirent, tam diu præter
 Arabiam navigarunt, quam aqua navibus imposita eos non
 deficeret. Postea retro conversi sunt. (8) Ii vero, quos
 Alexander ex Babylone misit, ut longissima ad dextram
 maris Rubri partem navigatione facta loca illius regionis
 explorarent ; insulas quidem nonnullas viderunt, in quibus
 navigarunt locis sitas, et interdum ad Arabiae continentem

καὶ τῆς ἠπείρου τῆς Ἀραβίης προσέσχον· (9) τὴν δὲ ἄκρην, ἣντινα καταντικρὺ τῆς Καρμανίης ἀνέχουσιν λέγει φανῆναι σφίσι Νέαρχος, οὐκ ἔστιν ὅστις ὑπερβαλὼν ἐπικάμψαι ἐς τὸ ἐπὶ θάτερα δυνατὸς ἐγένετο.

6 (10) Δοκέω δὲ ὡς εἶπερ πλωτὰ τε ἦν καὶ βαδιστὰ ταύτη, ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἂν τῆς πολυπραγμοσύνης ἐξελήλεγκτο πλωτὰ τε καὶ βαδιστὰ ἐόντα. (11) Ἄνων δὲ ὁ Λίβυς ἐκ Καρχηδόνας ὀρμηθεὶς ὑπὲρ μὲν Ἡρακλείας στήλας ἐξέπλωσεν ἕξω ἐς τὸν πόντον, ἐν ἀριστερῇ τὴν Λιβύην

10 γῆν ἔχων· καὶ ἔστε μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ὁ πλόος αὐτῷ ἐγένετο τὰς πάσας πέντε καὶ τριήκοντα ἡμέρας· (12) ὡς δὲ δὴ ἐς μεσημβρίην ἐξετράπετο, πολλῆσιν ἀμνηχανίησιν ἐνετύγχανεν ὕδατός τε ἀπορίη καὶ καύματι ἐπιφλέγοντι καὶ ρύαξι πυρὸς ἐς τὸν πόντον ἐμ-

15 βάλλουσιν. (13) Ἄλλ' ἢ Κυρήνη γὰρ τῆς Λιβύης ἐν τοῖσι ἐρημοτέροισιν πεπολισμένη ποιῶδης τέ ἐστι καὶ μαλθακὴ καὶ εὐυδρος, καὶ ἄλσεα καὶ λειμῶνες καὶ καρπῶν παντοίων καὶ κτηνέων πάμφορος ἔστε ἐπὶ τοῦ σιλφίου τὰς ἐκφύσιας· ὑπὲρ δὲ τὸ σίλφιον τὰ ἄνω αὐτῆς

Ξ) ἔρημα καὶ ψαμμῶδεα.

14. Οὗτός μοι ὁ λόγος ἀναγεγράφθω, φέρων καὶ αὐτὸς ἐς Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου, τὸν Μακεδόνα.

appulerunt : (9) at promontorium illud, quod ex adverso Carmaniae oppositum visum ab se fuisse Nearchus scribit, nemo unquam navigatione in alteram ejus partem superare potuit. (10) Et mea quidem sententia, si navigabilis is tractus esset, aut adiri ulla ratione posset, Alexandri certe curiositas comprobasset utrumque. (11) Hanno autem Afer Carthagine profectus trans Herculeas columnas in Oceanum enavigavit, Libyam ad laevam relinquens, et navigavit quidem, quam diu navigationis suae cursum orientem versus tenuit, in universum per xxxv dies. (12) Postquam vero ad meridiem conversus est, in multas difficultates incidit, cum in summam aquarum inopiam summamque aestus flagrantiam, tum in rivos igneos in mare effluentes. (13) Cyrenae, Libyae urbs, quanquam desertioribus in locis sitae sunt, herbosae fertilesque et irriguae sunt: saltus etiam frequentiaque prata habent, omnique generis fructus et jumenta ferunt, ad ea loca usque, quibus silphium gignitur. Ulteriora vero eius loca deserta altisque arenis obruta sunt.

14. Atque hic quidem liber a me conscriptus sit, etiam ipse ad Alexandrum Philippi filium Macedonem pertinens.

ΤΑ
ΜΕΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ

ΕΝ ΛΟΓΟΙΣ ΔΕΚΑ.

BIBL. Α'—Ε'.

Photius Bibl. cod. 92 : Συνεγράφη δὲ αὐτῷ (Ἀρ-
ριανῷ) καὶ τὰ μετὰ Ἀλέξανδρον ἐν λόγοις δέκα, ἐν οἷς
διαλαμβάνει τὴν τε στάσιν τῆς στρατιᾶς καὶ τὴν ἀνάρ-
ρησιν Ἀρρίδαίου, ὃς ἐκ Φιλίνης τῆς Θεσσαλῆς Φι-
λίππῳ τῷ Ἀλεξάνδρου πατρὶ ἐγεγέννητο, ἐφ' ᾧ καὶ
Ἀλέξανδρον, ὃν ἐμελλεν ἐξ Ἀλεξάνδρου γίγτειν Ῥω-
ξάνη, συμβασιλεύειν αὐτῷ· ὃ καὶ γέγονεν εἰς φῶς
ἀχθέντος τοῦ παιδός. Τὸν Ἀρρίδαϊον δὲ ἀνειπόντες με-
τωνόμασαν Φίλιππον. (2) Διεφέρετο δὲ ἐς ἀλλήλους
τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἵππικόν, ὧν οἱ μέγιστοι τῶν ἵππέων
καὶ τῶν ἡγεμόνων Περδίκκας ὁ Ὀρόντου καὶ Λεοννάτος
ὁ Ἄντους (Ἄντέου) καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, τῶν δὲ
μετ' ἐκείνους Λυσίμαχος τε ὁ Ἀγαθοκλέους καὶ Ἀριστό-
νους ὁ Πεισαίου καὶ Πίθων ὁ τοῦ Κρατεῦα καὶ Σέλευ-
κος ὁ Ἀντιόχου καὶ Εὐμένης ὁ Καρδιανός. Οὗτοι
μὲν ἡγεμόνες τῶν ἵππέων, Μελέαγρος δὲ τῶν πεζῶν. (3)
Εἶτα διαπρεσβεύονται πρὸς ἀλλήλους πολλάκις, καὶ
τέλος συμβαίνουσιν οἱ τε τὸν βασιλέα ἀνειπόντες πεζοὶ
καὶ οἱ τῶν ἵππέων ἡγεμόνες, ἐφ' ᾧ Ἀντίπατρον μὲν
στρατηγὸν εἶναι τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην, Κρατερὸν δὲ
προστάτην τῆς Ἀρρίδαίου βασιλείας, Περδίκκην δὲ
χιλιαρχεῖν χιλιαρχίας ἧς ἦρχεν Ἡφαιστίων (τὸ δὲ ἦν
ἐπιτροπὴ τῆς ξυμπάσης βασιλείας), Μελέαγρον δὲ
ὑπαρχὸν Περδίκκου. (4) Περδίκκας δὲ τὸν στρατὸν
καθάραι σκηψάμενος τοὺς ἐπιφανεστάτους τῆς γενομέ-
νης συνέλαβε στάσεως, καὶ συλλαβὼν ὡς ἐκ προστά-
ξεως Ἀρρίδαίου αὐτοῦ παρόντος ἀνείλε, δέος ἐμποιήσας
τῷ λοιπῷ πλήθει. Ἄναιρεῖ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ
Μελέαγρον. (5) Ἐξ ὧν Περδίκκας ὑποπτος ἐς πάντας
ἦν καὶ αὐτὸς ὑπόπτειεν. Ὅμως ἐς σατραπείας ἀνει-
πεῖν οὐς ὑπόπτειεν, ὡς Ἀρρίδαίου κελεύοντος, ἔγνω.
Καὶ δὴ Πτολεμαῖος μὲν ὁ Λάγου Αἰγύπτου καὶ Λι-
θύης, καὶ ὅσα τῆς Ἀράβων γῆς ξύνορα Αἰγύπτῳ, ἄρ-
χειν ἐπετάχθη, Κλεομένης δὲ ὁ ἐξ Ἀλεξάνδρου τῆς
σατραπείας ταύτης ἄρχειν τεταγμένος Πτολεμαίῳ
ὑπαρχος εἶναι· τῆς δὲ ἐπὶ ταύτῃ Συρίας Λαομέδων,
Φιλώτας δὲ Κιλικίας καὶ Πίθων Μηδίας, Εὐμένης δὲ
ὁ Καρδιανός Καππαδοκίας καὶ Παφλαγονίας, καὶ ὅσα
τοῦ Πόντου τοῦ Εὐξείνου σύνορα ἔστε ἐπὶ πόλιν Ἑλλάδα
Ἰσθμίου, Σινωπέων ἄποικον· (6) Παμφύλων δὲ
καὶ Λυκίων καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης Ἀντίγονος, Κα-
ρῶν δὲ Κάσανδρος, Λυδῶν δὲ Μένανδρος, τῆς δὲ ἐφ'
Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας Λεοννάτος, ἣν ἐξ Ἀλεξάνδρου
μὲν Κάλας ὄνομα κατέχει, ἔπειτα Δήμαρχος ἐπετέ-

DE REBUS
SUCCESSORUM ALEXANDRI

LIBRI DECEM.

LIB. I—V.

Scripsit idem (Arrianus) Res post Alexandrum gestas li-
bris decem, quibus militarem exercitus seditionem com-
plectitur, electionemque ea conditione factam Arridæi
(quem Philippo patri Alexandri peperit Philine mulier
Thessala) ut simul etiam Alexander, quem Roxane Ale-
xandro paritura erat, regnaret : quod etiam evenit, edito
in lucem infante. Igitur Arridæum regem renunciantes,
Philippum cognominarunt. (2) Tumultuati vero sunt, et
invicem dissenserunt pedites equitesque. In quibus et equi-
tum et ducum principes erant, Perdiccas Oronti filius et
Leonnatus Antææ et Ptolemæus Lagi filius; post hos Lysi-
machus Agathoclis filius et Aristonus Pisæi filius et Pithon
Crateuæ filius et Seleucus Antiochi filius et Eumenes
Cardianus, qui quidem equitum ductores fuere : peditum
vero Meleager. (3) Missæ dehinc variæ utrimque legatio-
nes : tandemque convenit inter pedites, qui jam antea
regem nominarant, et equitum duces, ut Antipater in
Europa belli imperator esset, Craterus regni Arridæi præ-
fectus, Perdiccas vero legionis, quam Hephæstion duxerat,
chiliarchus (quod quidem regni totius erat procurationem
illi tutelamque committere), Meleager denique Perdiccæ
vicarium præfectum ageret. (4) Deinde exercitum lustrare
Perdiccas simulans, seditionis auctores præcipuos com-
prehendit, comprehensosque, tanquam jubente Arridæo,
qui ipse præsens aderat, occidit. Quo ex facto terror reli-
quos pervasit. Paulo post Meleagram quoque interfecit.
(5) Hinc suspectus omnibus Perdiccas, ceteros quoque
ipse suspectos habere cœpit : quos tamen ad præfecturas
nihil secius, tanquam Arridæo jubente, provehere statuit.
Et Ptolemæus quidem Lagi filius Ægypto et Libyæ omnique
illi Arabiæ parti quæ Ægypto adjacet, imperare jussus est;
Cleomenes autem, qui ab Alexandro satrapa ibi constitutus
fuerat, Ptolemæi vicarius præfectus sit; Syriæ deinde quæ
huic satrapæ subjacet, Laomedon impositus; Philotas Cili-
ciæ præfectus est, ut Pithon Mediæ; Eumenes vero Car-
dianus Cappadociam et Paphlagoniam quæque Ponto ad-
jacent Euxino suscepit adusque Trapezuntem Græcam Si-
nopensium coloniam; (6) Pamphylis et Lyciis magnæque
Phrygiæ Antigonus datus; Cares Cassandro obvenerunt;
Lydi Menandro; Leonnato illa Phrygia, quæ pertinet ad
Hellespontum, quam ab ipso Alexandro Calas quidam no-
mine obtinuerat, post quem Demarcho commissa erat.

τραπτο. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὧδε ἐνεμήθη. (7) Τῶν δὲ κατὰ τὴν Εὐρώπην, Θράκης μὲν καὶ Χερ-
 5 βρόνησου, καὶ ὅσα Θραξί σύνορα ἔθνη, ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν ἐπὶ Σαλμυδησσὸν τοῦ Εὐξείνου Πόντου καθή-
 10 κοντα, Λυσιμάχῳ ἡ ἀρχὴ ἐπετρέπη· τὰ δὲ ἐπέκεινα τῆς Θράκης ὡς ἐπὶ Ἰλλυριοῦς καὶ Τριβαλλοῦς καὶ Ἄγρι-
 15 ἄνας καὶ αὐτὴ Μακεδονία καὶ ἡ Ἡπειρος ὡς ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ Κεραύνια ἀνήκουσα καὶ οἱ Ἕλληνας σύμπαν-
 20 τες Κρατερῶ καὶ Ἀντιπάτρῳ ἐνεμήθη. (8) Καὶ ἡ μὲν νέμησις οὕτως· πολλὰ δὲ καὶ ἀδιανέμητα ἔμεινεν ὑπὸ τῶν ἐγγωρίων ἀρχόντων, ὡς ἐτάχθησαν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα. (9) Ἐν τούτῳ Ῥωξάνη κύει καὶ τίχτει, καὶ εἰς βασιλέα τὸ τεχθὲν ἀνειῖπε τὸ πλῆθος. Στάσεων δὲ μετὰ τὸν Ἀλεξάνδρου θάνατον πάντα ἐπληροῦτο.
 25 Καὶ πολεμεῖ Ἀντίπατρος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, Λεωσθένους αὐτοῖς στρατηγούντος. Καὶ τὰ πρῶτα ἠττώμενος καὶ εἰς ἀπορίαν συγχλειόμενος, ὕστερον ἐκράτει. Ἀλλὰ πίπτει καὶ Λεοννάτος ἐπιβοηθεῖν δοκῶν Ἀντιπάτρῳ. (10) Καὶ Λυσιμάχος δὲ Σεύθη τῷ Θραξί πολεμῶν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς παραβόλως (σὺν ὀλίγοις γάρ) καὶ εὐδοκιμῶν ὁμῶς ἀνῆρέθη. (11) Πολεμεῖ δὲ καὶ Περδίκκας Ἀριαράθῃ τῷ Καππαδοκίᾳ, ὅτι Εὐμένει ἀρχεῖν ἐπιτετραμμένῳ τῆς ἀρχῆς οὐκ ἐξίστατο· καὶ δυσὶ νικήσας μάχαις καὶ συλλαβῶν ἐκρέ-
 30 μασεν, Εὐμένει τὴν ἀρχὴν ἀποκαταστήσας. (12) Κρατερὸς δὲ συμμαχῶν Ἀντιπάτρῳ κατὰ τῶν Ἑλλήνων αἴτιος τῆς νίκης, ἧς ἐνίκησαν αὐτοὺς, γέγονεν· ἐξ ὧ καὶ ἅπαντα, ἅπερ ἂν αὐτοῖς Κρατερὸς ἐπέταττε καὶ Ἀντίπατρος, ἀπροφασίστως ἐπράττετο. Καὶ ταῦτα
 35 μέχρι τοῦ πέμπτου βιβλίου.

BIBL. Γ'—Θ'.

13. Ἐν δὲ τῷ ἕκτῳ διαλαμβάνει ὅπως ἐξ Ἀθηνῶν οἱ ἀμφὶ Δημοσθένην καὶ Ὑπερείδην ἔφυγον, Ἀριστόνικός τε ὁ Μαραθῶνιος καὶ Ἱμεραῖος ὁ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως ἀδελφός, τὰ μὲν πρῶτα εἰς Αἴγιαν· ἐκεῖ δὲ δια-
 35 γόντων θάνατον αὐτῶν κατέγνω τὸ Ἀθηναίων πλῆθος, εἰπόντος Δημάδου, καὶ Ἀντίπατρος εἰς ἔργον ἤγαγε τὸ ψήφισμα. (14) Καὶ ὡς Ἀρχίας ὁ Θούριος εἰς τὸν θάνατον αὐτῶν ὑπουργήσας, ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ καὶ ἀτιμίᾳ κατατρίψας ἐτελεύτησε τὸν βίον. Καὶ ὡς Δημάδης
 40 οὐ πολλῶν ὕστερον ἐς Μακεδονίαν ἀχθεῖς ὑπὸ Κασάνδρου ἐσφάγη, τοῦ παιδὸς ἐν τοῖς κόλποις προαποσφαγέντος· αἰτίαν δ' ἐπῆγε Κασάνδρος, ὅτι τὸν αὐτοῦ πατέρα ἐξυβρίσειεν ἐν οἷς ἔγραψε Περδίκκᾳ σώζειν τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ σαπροῦ καὶ παλαιοῦ στήμονος ἠρτημένους,
 45 οὕτω τὸν Ἀντίπατρον ἐπιχλευάζων. (15) Δείναρχος δὲ ὁ Κορίνθιος ὁ κατήγορος ἦν. Ἄλλ' ὅ γε Δημάδης τῆς αὐτοῦ δωροδοκίας καὶ προδοσίας καὶ ἐς πάντα ἀπιστίας τὴν ἀξίαν ἀπέτισε δίκην.

16. Διαλαμβάνει δὲ καὶ ὡς Θίβρων ὁ Λακεδαιμόνιος
 50 Ἄπραλον τὸν τὰ Ἀλεξάνδρου χρήματα ζῶντος ἐκείνου

Atque Asia quidem hocce modo est distributa. (7) Per Europam vero, Thraciæ quidem et Cherroneso gentibus- que Thraciæ finitimis usque ad mare quod Salmydessum Ponti Euxini urbem attingit, Lysimachus præfectus datus. At quæ ultra Thraciam usque ad Illyrios et Triballos et Agrianos pertinent, ipsaque Macedonia et Epirus ad Ceraunios usque montes pertingens cum Græcia universa Cratero et Antipatro obvenerunt. (8) Ita hæc divisio facta : permulta autem loca, ut ab Alexandro constitutum erat, indigenis parentia præfectis indivisa permanserunt. (9) Interea Roxane prægnans parit filium, quem mox regem militaris turba renunciavit. Seditionibus post Alexandri mortem omnia replebantur. Etenim Antipafer cum Atheniensibus ceteraque Græcia, quam Leosthenes imperator defendebat, bellum gessit : primumque victus et in angustias adductus, superior tandem evasit, amisso tamen Leonnato, qui suppetias Antipatro attulerat. (10) Lysimachus quoque cum Seutha Thrace nimis audacter conflixit pro imperio. Cum paucis enim pugnans, etsi strenue se gerebat, tamen confectus est. (11) Perdiccas item cum Ariarathe Cappadociæ præfecto bellum conseruit, quod Eumeni ibi imperare jusso non cessisset. Uno itaque hic et altero prælio superior, captum illum suspendit, Eumenemque in regnum restituit. (12) Craterus vero Antipatro portans adversus Græciam auxiliares copias, victoriæ illius auctor, qua victi Græci, exstitit. Quamobrem utrique dicto audientes, imperata deinceps absque tergiversatione fecerunt. Et hæc quidem libris quinque comprehenduntur.

LIB. VI—IX.

13. Sextus refert Demosthenem et Hyperidem Athenis aufugisse, Aristonicum item Marathonium et Himeræum Demetrii Phalerei fratrem, Æginamque primum venisse, ubi dum versarentur, accusante Demade, capitis sententia ab Atheniensibus esse damnatos; quòd decretum Antipater perficiendum curarit. (14) Deinde ut Archias Thurius, qui eorum necem perpetrarat, ad extremam redactus inopiam atque infamiam, vita decesserit : utque Demades non ita multo post in Macedoniam delatus, a Casandro interfectus sit, primum filio ejus in sinu et oculis parentis jugulato. Causam vero cædis Casandrum allegasse, quòd parentem suum Demades olim injuria affecisset, quum Perdiccæ scripsisset, ut Græcos e putri ac vetere filo pendentes servare vellet, Antipatrum nimirum his verbis irridendo. (15) Dinarehum Corinthium horum indicium fecisse, atque ita Demadem aliquando corruptionis ac prodicionis et in re quaque perfidiæ meritas dedisse pœnas.

16. Refert etiam hæc. Thibro Lacedæmonius Harpalum (qui superstite etiamnum Alexandro opes ejus furatus,

ἀρπάσαντα καὶ φυγόντα πρὸς τὰς Ἀθήνας, τοῦτον ἐκεῖνος ἀποκτείνας, καὶ ὅσα ὑπελείπετο λαβὼν χρήματα, πρῶτα μὲν ἐπὶ Κυδωνίας τῆς ἐς Κρήτην ἐστάλη, ἐνθεν δὲ ἐς Κυρήνην διέβαλε μετὰ στρατιᾶς εἰς ἑξακισχιλίουσιν συντελούσης· ἐπῆγον δὲ αὐτὸν τῶν ἐκ Κυρήνης καὶ Βαρκεῶν οἱ φυγάδες. (17) Ἐν οἷς πολλαῖς μὲν μάχαις· πολλαῖς δὲ ἐπιβουλαῖς ἄλλοτε μὲν κρατῶν ἐνίοτε δὲ ἠττώμενος, τέλος φεύγων ὑπὸ Λιθύων τινῶν συνωρίδας ἀγόντων συνελήφθη, καὶ παρ' Ἐπικύδην ἄγεται τὸν Ὀλύθιον εἰς Τεύχειρα, ᾧ τὴν πόλιν ἐκείνην Ὀφελλᾶς ἐπετετρόφει, ἀνὴρ Μακεδόν, δὲ ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου ἐπὶ βοήθειά τῶν Κυρηναίων ἐτύγχανε σταλείς. (18) Οἱ δὲ Τευχειρίται, Ὀφελλᾶ τὴν ἐξουσίαν δόντος, ἤκισαντό τε τὸν Θίβρωνα καὶ εἰς τὸν τῶν Κυρηναίων ἔπεμψαν κρεμασθῆναι λιμένα. (19) Ἐτι δὲ τῶν περὶ Κυρήνην στασιαζόντων, Πτολεμαῖος ἐπελθὼν καὶ πάντα καταστησάμενος ὀπίσω ἀπέπλευσε.

20. Περδίκκας δὲ Ἀντιγόνῳ ἐπιβουλεύων εἰς δικαστήριον ἐκάλει· ὁ δὲ εἰδὼς ἐπιβουλεύεσθαι οὔτε ὑπήκουσε, καὶ εἰς ἔχθραν ἀλλήλοις κατέστησαν. (21) Ἐν τούτῳ δὲ παρὰ τὸν Περδίκκαν ἐκ Μακεδονίας ἦκον Ἰόλλας τε καὶ Ἀρχίας, ἄγοντες αὐτῷ τὴν Ἀντιπάτρου παῖδα Νίκαιαν εἰς γυναῖκα. Ἀλλά γε καὶ Ὀλυμπιάς ἢ Ἀλεξάνδρου μήτηρ ἔπεμπε παρ' αὐτὸν κατεγγυωμένη τὴν θυγατέρα Κλεοπάτραν. Καὶ ὁ μὲν Εὐμένης ὁ Καρδιανὸς συνεβούλευεν ἄγειν Κλεοπάτραν, Ἀλκέτα δὲ τῷ ἀδελφῷ εἰς Νίκαιαν ἔτεινεν ἢ συμβουλή· καὶ νικᾷ τὸ Νίκαιαν μᾶλλον ἀγαγεῖν. (22) Οὐ πολὺ δὲ ὕστερον καὶ τὸ περὶ Κυνάνην πάθος συνηέχθη, ὃ Περδίκκας τε καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἀλκέτας διεπράξαντο. Ἡ δὲ Κυνάνη Φίλιππον μὲν εἶχε πατέρα, ὃν καὶ Ἀλέξανδρος, ἐκ δὲ μητρὸς Εὐρυδικῆς ἦν, γυνὴ δὲ Ἀμύντου, ὃν ἔφθη Ἀλέξανδρος κτεῖναι, ὁπότε εἰς τὴν Ἀσίαν διέβαιναν. Οὗτος δὲ Περδίκκου παῖς ἦν, ἀδελφὸς δὲ Φιλίππου Περδίκκας· ὡς εἶναι Ἀμύνταν τὸν ἀνηρημένον Ἀλεξάνδρου ἀνεψιόν. (23) Ἦγε δὲ ἡ Κυνάνη Ἀδέαν τὴν αὐτῆς θυγατέρα, ἣτις ὕστερον Εὐρυδικῆ μετωνομάσθη, τῷ Ἀρρίδαίῳ εἰς γυναῖκα· ἦν καὶ ὕστερον ἡγάγετο Περδίκκα διαπραξαμένου, ἐφ' ᾧ παῦσαι τὴν Μακεδόνων στάσιν, ἣτις ἐπὶ τῷ Κυνάνης πάθει ἀναφθεῖσα ἐπὶ μέγα κακὸν προεχώρει. (24) Ἀντίγονος δὲ ἐς Μακεδονίαν παρὰ Ἀντίπατρον καὶ Κρατερόν ἐφυγε, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν ἐπιβουλὴν, ἣν Περδίκκας ἐβούλευε, διηγῆσατο, καὶ ὡς κατὰ πάντων ἢ αὐτῆ αὐτῷ μελέτη σπουδάζεται· ἀνεδίδαξέ τε καὶ τὸ τῆς Κυνάνης ἐκτραγυδήσας πάθος. Καὶ ταῦτα διαθέμενος, εἰς πόλεμον αὐτῷ τούτους κατέστησε.

25. Καὶ Ἀρρίδαῖος δὲ ὁ τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου σῶμα φυλάσσειν, παρὰ γνώμην αὐτὸ Περδίκκου λαβὼν, πρὸς Πτολεμαῖον παραγίνεται τὸν Λάγου, ἀπὸ Βαβυλώνος διὰ Δαμασκοῦ ἐπ' Αἴγυπτον ἐλαύνων· δὲ πολλὰ μὲν ὑπὸ Πολέμωνος τοῦ προσοικειουμένου Περδίκκα κωλυθεῖς, ἐνίκησεν ὁμῶς εἰς τὸ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἔργῳ ἐξενεγκεῖν.

Athenas se receperat) interemit, et sublato quidquid illi pecuniarum reliquum erat, primum quidem in Cydoniam Cretæ urbem venit : sed deinde in Cyrenen cum exercitu sex millium trajecit, accersitus a Cyrenæorum Barcensiumque exsulibus. (17) Apud quos dum variis pugnis variisque insidiis interdum vincit interdum vincitur, in fuga tandem ab Afris quibusdam bigas agentibus comprehensus, ad Epicudem Olynthium Teuchiram adducitur. Huic enim urbem illam curandam commiserat Ophellas, vir Macedo, qui a Ptolemæo Lagi filio Cyrenæis auxilio missus fuerat. (18) Teuchiritæ ergo, Ophella illis permittente, Thibronem flagellis cæsum, in Cyrenæorum portum de cruce suspendendum mittunt. (19) At quum Cyrenæi nihilominus in rebellionē perstarent, ipse denique Ptolemæus accessit, rebusque omnibus compositis, domum renavigavit.

20. Perdiccas insuper Antigonum insidiosè in jus vocabat; verum ille, ut peti se insidiis cognovit, parere recusavit : atque hinc ortæ invicem inimicitiae. (21) Hoc item tempore e Macedonia Iollas et Archias ad Perdiccam venerunt, adducentes ad matrimonium illi Nicæam Antipatri filiam. Verum Olympias quoque Magni Alexandri mater mittit ad eundem despondetque Cleopatram filiam. Ibi Eumenes Cardianus Cleopatram ducere suadebat : Alcetæ vero fratris consilium ad Nicæam magis nuptias inclinabat, ejusque sententia pervicit. (22) Non multo post Cynanes cædes accidit, quam Perdiccas ejusque frater Alcetas intulerunt. Hæc Cynane eundem cum Alexandro patrem Philippum habuit, sed matrem Eurydicen, atque Amyntæ illius uxor fuit, quem Alexander e medio sustulit, quum in Asiam expeditionem facturus erat. Interemptus ille Amyntas, Perdiccæ Philippi fratris filius, Alexandri patruelis erat. (23) Nunc itaque Cynane filiam suam Adeam, quæ post Eurydices cognomen tulit, Arridæo uxorem adducebat, quam revera ille postea duxit, ipso transigente Perdicca, quo per illas nuptias Macedonum sedaretur seditio, quæ ob sublata Cynanen accensa abibat in deterius. (24) Antigonus interim in Macedoniam ad Antipatrum et Craterum profugit, sibi que a Perdicca structas insidias exponit, ac tantumdem eum in omnes summo studio meditari affirmat. Similiter Cynanes quoque infortunium tragice exaggerat. Quibus ita expositis, ab bellum ipsos contra Perdiccam gerendum adduxit.

25. Porro Arridæus Alexandri apud se corpus servans, contra sententiam Perdiccæ, cum eo ad Ptolemæum Lagi filium se confert, a Babylone per Damascum in Ægyptum proficiscens; ac sæpenumero a Polemone Perdiccæ familiari impeditus, pervicit tamen, ut rem ex animi sui sententia gereret.

26. Ἐν τούτῳ καὶ Εὐμένης παρὰ Περδίκκου δῶρα πρὸς Κλεοπάτραν ἐς Σάρδεις ἐκόμισε, καὶ ὅτι ἐγνωσμένον εἶη Περδίκκα Νίκαιαν μὲν ἐκπέμπειν, ἀντ' ἐκείνης δὲ ταύτην ἄγεσθαι. Οὗ μηνυθέντος (Μένανδρος δὲ ὁ Λυδίας σατράπης ἐμήνυσε Ἀντιγόνῳ) καὶ δι' αὐτοῦ τοῖς περὶ Ἀντίπατρον καὶ Κρατερόν δημοσιωθέντος, ἐπὶ μᾶλλον αὐτοῖς τὰ πρὸς Περδίκκην ἐξεπεπολέμωτο. Περαιοῦται δὴ Ἀντίπατρος καὶ Κρατερός ἀπὸ τῆς Χερσονήσου τὸν Ἑλλήσποντον, τοὺς τὸν πόρον φυλάσσοντας διὰ πρεσβείας ὑπαγόμενοι. Πρεσβεύονται δὲ καὶ πρὸς Εὐμένη καὶ πρὸς Νεοπτόλεμον, τοὺς ὑπὸ Περδίκκα· καὶ Νεοπτόλεμος μὲν πείθεται, Εὐμένης δὲ οὐκ ἀνέχεται.

27. Ὑποπτεύεται Εὐμένει Νεοπτόλεμος, καὶ συγκροτεῖται πρὸς ἀλλήλους πόλεμος, καὶ νικᾷ κατὰ κράτος Εὐμένης. Φεύγει δὲ Νεοπτόλεμος παρὰ Ἀντίπατρον καὶ Κρατερόν σὺν ὀλίγοις, καὶ πείθει τούτους ἐπὶ συμμαχίαν κατὰ Εὐμένους ἐλθεῖν αὐτῷ Κρατερόν· καὶ πολεμοῦσιν ἄμφω Εὐμένη. Καὶ πάντα ποιήσας Εὐμένης ὥστε λαθεῖν τοὺς σὺν αὐτῷ Κρατερόν αὐτῷ πολεμεῖν, ἵνα μὴ τῇ περὶ αὐτὸν ἀλόγους φήμῃ ἢ προσχωρήσωσιν αὐτῷ ἢ καὶ μένοντες ἀτολμότεροι εἶεν, καὶ κρατήσας τοῖς τεχνάσμασι, κρατεῖ καὶ τῷ πολέμῳ· καὶ πίπτει μὲν Νεοπτόλεμος τῇ αὐτοῦ Εὐμένους τοῦ γραμματέως δεξιᾷ, ἀνὴρ στρατιωτικὸς καὶ πολέμοις ἤριστευκός, Κρατερός δὲ ὑπὸ τινων Παφλαγόνων, ἀφειδῶς πρὸς πάντα μαχόμενος καὶ χωρῶν ὥστε γνωσθῆναι· ἀλλ' ἔφθη πεσὼν μὴ γνωσθεὶς, καίτοι καὶ τὴν καυσίαν τῆς κεφαλῆς ἀφελών. Ἡ μέντοι πεζὴ στρατιὰ σώα πρὸς Ἀντίπατρον ἐκ τοῦ πολέμου παρεγένετο, ὃ καὶ τὸ πολὺ τῆς ἀθυμίας ἐπεκούφισε.

28. Παραγίνεται ἀπὸ Δαμασκοῦ Περδίκκας ἐπ' Αἴγυπτον σὺν τοῖς βασιλεῦσι καὶ τῇ δυνάμει Πτολεμαίῳ πολεμῆσαι. Κατηγορήσας δὲ Πτολεμαίου κάκεινου ἐπὶ τοῦ πλήθους ἀπολουμένου τὰς αἰτίας, καὶ δόξας μὴ δίκαια ἐπικαλεῖν, ὅμως καὶ τοῦ πλήθους οὐχ ἐκόντος πολεμεῖ. Καὶ δις ἠτήθηθαι, καὶ τραχὺς πρὸς τοὺς παρὰ Πτολεμαῖον ἐθέλοντας χωρῆσαι λίαν καταστάς, καὶ τᾶλλα τῇ στρατιᾷ ὑπερογκότερον ἢ κατὰ στρατηγὸν προσφερόμενος, ὑπὸ τοῦ οἰκείου πλήθους τῶν ἱππέων ἀναιρεῖται, μαχόμενος καὶ αὐτός. (29) Πτολεμαῖος δὲ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Περδίκκου πρὸς τε τοὺς βασιλεῖς ἐπεραιώθη τὸν Νεῖλον, καὶ δύροισ φιλοφρονησάμενος καὶ τῇ ἄλλῃ θεραπείᾳ, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τοὺς ὅσοι ἐν τέλει Μακεδόνων. Ὁ δὲ καὶ τοῖς Περδίκκου φίλοις συναχθόμενός τε δῆλος ἐγένετο, καὶ ὅσοις τι κινδύνου ἔτι ἐκ Μακεδόνων ὑπελείπετο, καὶ τούτους ἀπαλλάξαι τοῦ δέους παντὶ τρόπῳ διεσπούδασεν· ἐφ' οἷς παραυτίκα τε καὶ ἐς τὸ ἔπειτα εὐδοκιμῶν ἐγινώσκετο.

30. Συνεδρίου δὲ κροτηθέντος ἄρχοντες μὲν τῆς πάσης δυνάμειος ἀντὶ Περδίκκου Πίθων καὶ Ἀρβίδαῖος ἐν τῷ τέως ἀνερρήθησαν, τῶν δὲ περὶ Εὐμένη τε καὶ Ἀλκέταν ἐς πενήτηντα κατεγνώσθησαν, μάλιστα ἐπὶ τῇ Κρατεροῦ ἀναίρεσει τῶν Μακεδόνων πρὸς αὐτοὺς ἐκ-

26. Interea Eumenes Perdiccae munera Sardes ad Cleopatram attulit, nuntians decretum jam esse Perdiccae, Nicæa repudiata, ejus in locum Cleopatram ducere. Quod ubi innotuit (Menander Lydiæ satrapa Antigono significavit, et per eum Antipatro quoque et Cratero res publicata), eo etiam vehementius illi ad Perdiccam bello persequendum incitati sunt. Antipater itaque et Craterus e Chersoneso Hellespontum trajiciunt, trajectus custodibus clam per legatos subactis. Mittuntur ab iisdem etiam ad Eumenem ac Neoptolemum, Perdiccae obnoxios, legati: quibus Neoptolemus quidem assentitur, Eumenes vero minime.

27. Hinc Eumeni suspectus esse cepit Neoptolemus, et bellum inter eos conflatum est, in quo viribus superante Eumene, fugit cum paucis Neoptolemus ad Antipatrum Craterumque, quibus persuadet, ut sibi in bello adversus Eumenem socius Craterus daretur. Ambo igitur bellum Eumeni inferunt. Dedit vero operam omnem Eumenes, ut ignorarent sui Craterum adversus se belligerare: ne fama adducti vel castris suis desertis ad illum transirent, vel etiamsi manerent, minus tamen audaces essent; qui quum illi dolus atque astus processisset, prælio quoque victor evasit. Atque Neoptolemus ipsius Eumenis scribæ manu cæsus cecidit, vir militaris et bello strenuus: Craterus autem in obvium quemque intrepide pugnans, atque ita incedens ut cognosci potuerit, nihilo tamen secius a Paphlagonibus quibusdam incognitus occiditur, tametsi ille etiam causiam capite dejecisset. Attamen pedestres copiae salvæ ad Antipatrum e prælio redierunt; quæ res ad sublevandam animi ægritudinem multum contulit.

28. Perdiccas Damasco profectus, adversus Ptolemæum Lagi filium dimicaturus in Ægyptum cum regibus et copiis venit. Etenim Ptolemæum quum accusasset, atque ille objecta crimina coram multitudine ita purgasset, ut injuste accusatus videretur, bellum tamen, repugnante licet militum vulgo, Perdiccas infert. Quo in bello bis victus, iisque asperior factus qui ad Ptolemæum transire volebant, cetera etiam in castris superior quam imperatorem decebat, a suis ipse equitibus inter pugnandum occiditur. (29) Ptolemæus vero, sublato Perdicca, Nilum transgressus ad reges proficiscitur, donisque allatis, et variis obsequiis tam eos quam ceteros Macedonum proceres amanter complexus est. Immo et ipsorum Perdiccae amicorum vicem dolere se palam ostendit: et quibuscumque ex Macedonibus periculum adhuc aliquod imminere videretur, eos ille omni ope ac ratione metu liberare studuit. Quo factum est ut jam tum atque in posterum omnium ore laudaretur.

30. Habito dein conventu, Pithon et Arridaeus copiis universis Perdiccae loco præfecti renunciati in præsens sunt, et ex Eumenis atque Alcetæ sectatoribus ad quinquaginta damnati, idque maxime ob Craterum interfectum, quum Macedones inter se mutuis proeliis dissiderent. Antigonus

πολεμωθέντων. Μετεκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀντίγονος ἐκ Κύ-
 πρου, καὶ Ἀντίπατρος δὲ, ἐπιταχῦναι πρὸς τοὺς βασι-
 λέας. (31) Οὐπω δὲ καταλαβόντων, ἡ Εὐρυδίκη Πί-
 θωνα καὶ Ἀρριδαῖον μηδὲν ἄνευ αὐτῆς ἡξίου πράττειν.
 5 Οἱ δὲ τὰ πρῶτα μὲν οὐκ ἀντεῖπον, ἔπειτα δὲ μηδὲν αὐ-
 τῆν ἐπικοινωνεῖν τοῖς δημοσίοις ἀντέλεγον πράγμασιν·
 αὐτοῖς γὰρ, ἕως Ἀντίγονος καὶ Ἀντίπατρος παραγένων-
 ται, μελήσειν περὶ πάντων. (32) Ὡν παραγεγονότων,
 εἰς Ἀντίπατρον ἡ δυναστεία περισταται. Καὶ ὁ στρα-
 10 τὸς αἰτεῖ τὰ παρὰ Ἀλεξάνδρου ὑποσχεθέντα αὐτοῖς ἐπὶ
 τῇ συστρατείᾳ χρήματα, καὶ Ἀντίπατρος παραυτίκα
 μὲν μηδὲν ἔχειν ἀποκρίνεται φράζειν ἀκριβές, ἐξετάσας
 δὲ τοὺς τε βασιλείους θησαυροὺς καὶ τοὺς ὅσοι ἀλλαχόθι
 15 πού κείμενοι ὄσι, τήνικαῦτα τὸν δυνατὸν τρόπον μὴ
 ἂν αὐτοῖς ἐπίμεμπτος νομισθῆναι· ἐφ' ὧν οὐκ ἡδέως ἡ
 στρατιὰ ἤκουσεν. (33) Εὐρυδικῆς δὲ συλλαμβανούσης
 ταῖς κατὰ Ἀντιπάτρου διαβολαῖς, τῷ ἀπὸ τοῦ πλήθους
 ἄχθει στάσις γίνεται. Καὶ δημηγορεῖ Εὐρυδικὴ κατ'
 20 αὐτοῦ, τοῦ γραμματέως Ἀσκληπιοδώρου ὑπηρετησα-
 μένου τῷ λόγῳ· καὶ Ἄτταλος δέ. Καὶ ῥύεται μόλις
 Ἀντίπατρος τῆς σφαγῆς, Ἀντιγόνου καὶ Σελεύκου τῇ
 παρακλήσει Ἀντιπάτρου ἀντιδημηγορησάντων ἐν τῷ
 πλήθει· οἱ καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦτο ἐγγὺς ἐγένοντο τοῦ κιν-
 25 δύνου. Ῥυσθεὶς δὲ Ἀντίπατρος τοῦ θανάτου πρὸς τὸ
 οἰκεῖον ὑπεχώρησε στρατόπεδον. Καὶ οἱ ἵππαρχοι,
 Ἀντιπάτρου καλοῦντος, πρὸς αὐτὸν ἦγον, καὶ μόλις τῆς
 στάσεως πεπαυμένης, Ἀντίπατρον πάλιν, ὡς καὶ πρό-
 σθεν, ἄρχειν εἶλοντο.

31. Καὶ ποιεῖται νέμησιν καὶ αὐτὸς τῆς Ἀσίας, τὰ
 30 μὲν τῆς προτέρας νεμήσεως ἐπικυρῶν, τὰ δὲ, τοῦ καιροῦ
 βιαζομένου, νεωτερίζων. Αἴγυπτον μὲν γὰρ καὶ Λι-
 βύην καὶ τὴν ἐπέκεινα ταύτης τὴν πολλήν, καὶ ὅτι περ
 ἂν πρὸς τούτοις δόριον ἐπικτήσῃται πρὸς δυομένου ἡλίου,
 Πτολεμαίου εἶναι· Λαομέδοντι δὲ τῷ Μυτιληναίῳ Συ-
 35 ρίαν ἐπιτετράφθαι. Φιλόξενον δὲ ἐπὶ Κιλικίας ἔταξεν,
 ἦν καὶ πρῶτον εἶχεν. (35) Τῶν δὲ ἄνω σατραπειῶν
 τὴν μὲν μέσσην τῶν ποταμῶν γῆν καὶ τὴν Ἀρβηλῆτιν
 Ἀμφιμάχῳ τῷ τοῦ βασιλέως ἀδελφῷ ἔνειμε· Σελεύκῳ
 δὲ τὴν Βαβυλωνίαν προσέθηκεν. Ἀντιγένει δὲ τῷ πρώτῳ
 40 μὲν ἐπιθεμένῳ Περδίκκᾳ, τῶν δὲ ἀργυρασπίδων Μα-
 κεδόνων ἡγουμένῳ, τῆς Σουσιανῆς συμπάσης ἄρχειν·
 Πευκέστᾳ δὲ ἔβεδαίου τὴν Περσίδα. Καρμανίαν δὲ Τλη-
 πολέμῳ ἔνειμε, καὶ Μηδίαν Πίθωνι, ἔστ' ἐπὶ πύλας τὰς
 Κασπίους, Φιλίππῳ δὲ τὴν Παρθυαίων γῆν· (36) Ἀρείων
 45 δὲ καὶ τῆς Δραγγηνῶν χώρας Στάσανδρον καθίστη
 ἡγεμόνα, τῆς δὲ Βακτριανῆς καὶ Σογδιανῆς Στασά-
 νορα τὸν Σόλιον, Ἀραχῳτίων δὲ Σιβύρτιον· καὶ Παρα-
 παμισάδας Ὁξυάρτη τῷ Ῥοξάνης πατρί· τῆς δὲ Ἰνδῶν
 γῆς τὰ μὲν σύνορα Παραπαμισάδαις Πίθωνι τῷ Ἀγή-
 50 νορος, τὰς δὲ ἔχομένας σατραπειάς, τὴν μὲν παρὰ τὸν
 Ἰνδὸν ποταμὸν καὶ Πάταλα τῶν ἐκείνη Ἰνδῶν πόλεων
 τὴν μεγίστην Πύρω τῷ βασιλεῖ ἐπεχώρησε· τὴν δὲ
 παρὰ τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν Ταξίλῃ, καὶ τούτῳ Ἰνδῷ,
 ἐπεὶ μηδὲ ῥάδιον μετακινήσαι αὐτοὺς ἐξ Ἀλεξάνδρου

ad hæc e Cypro evocatus, et Antipater ad reges festinare
 jubentur. (31) Nondum vero adventantibus illis, Eurydice
 Pithonem et Arrhidæum nihil se inconsulta volebat agere.
 Qui primo quidem non repugnarunt; post tamen, nihil
 illi commune cum rerum publicarum administratione esse
 responderunt: sibi, dum Antigonus et Antipater veniant,
 summam rerum curæ fore cordique. (32) Illi igitur quum
 accessissent, Antipatro summum imperium commissum:
 exercitusque ab Alexandro promissa militiæ præmia poscit.
 Antipater in præsentia quidem se non posse respondit diser-
 tius aliquid de his pronuntiare, verum post exploratos re-
 gios thesauros atque reliquos, qui alibi reconditi essent,
 tum se, quoad ejus fieri posset, curaturum ne reprehen-
 dendus ipsis videretur. Quæ quidem oratio parum jucunda
 fuit exercitui. (33) Quare quum Eurydice quoque crimi-
 nationes adversus Antipatrum foveret, plebe indignante,
 seditio cooritur. Quo tempore et ipsa in eum concionatur,
 Asclepiodoro scriba sermonem ei suppeditante, et præter
 eam item Attalus. Ac vix cædi ereptus Antipater est; pa-
 trocinatis apud plebem Antigono et Seleuco, quorum advo-
 cationem Antipater postularat, quique etiam ipsi propterea
 non parum periclitati sunt. Morti ergo ereptus Antipater,
 ad suum se recepit exercitum, et equitum præfecti dein
 evocati eum convenerunt, vixque tandem seditioni fine
 dato, Antipatrum rursus, ut antea, summæ præesse rei
 jubent.

34. Ibi ab ipso quoque Asiæ facta divisio est, qua prio-
 rem illam partim ratam habuit, partim, ubi temporum
 necessitas exigeret, innovavit. Nam Ægyptum quidem et
 Libyam vastamque ultra Africam, et quidquid præterea bello
 partum ad occidentem solem jacet, Ptolemæi esse pronun-
 ciat; Laomedonti vero Mytilenæo Syriam assignat. Philo-
 xenus Ciliciam, quam antea provinciam sortitus erat, retinuit.
 (35) Inter superiores satrapias, Mesopotamiam et
 Arbeli in Amphimacho regis fratri attribuit; Seleucus vero
 Babyloniam præficitur; Antigeni, qui primus Perdiccam in-
 vaserat, et Macedonum argyraspidarum ductor erat, præ-
 fectura totius Susianæ data; in Perside Peucestes confirma-
 tur; Carmaniam Tlepolemus præponitur, ut Mediæ usque ad
 Caspias portas Pithon; Philippus Parthis; (36) Ariis vero
 et Drangenorum regioni Stasander præfectus venit; Ba-
 ctriæ et Sogdianæ Stasanor Soliensis, Arachotarum vero
 Sibyrtilius venit; Oxyartæ, Rhoxanes patri, Parapamisadæ
 dantur; Indorum autem ea regio, quæ Parapamisadis ad-
 jacet, Pithoni Agenoris filio tributa; de proximis deinde
 satrapiis ea quæ ad Indum flumen est, et Patala urbs, quæ
 in illa India est maxima, Poro regi cessit: at quæ ad Hy-
 daspen flumen pertinet, Taxilæ item Indo attribuitur, quan-
 doquidem non facile esset ipsos dimovere, qui ab Alexandro

τε ἐπιτετραμμένους τὴν ἀρχὴν καὶ δύναμιν ἰκανὴν ἔχον-
 τας. (37) Τῶν δὲ ἀπὸ τοῦ Ταύρου ὄρους ὡς ἐπὶ τὴν
 ἄρκτον φερόντων Καππαδόκας μὲν Νικάνορι ἐπέτρεψεν,
 ἐπὶ δὲ Φρυγίας τῆς μεγάλης καὶ ἐπὶ Λυκάοσι τε καὶ
 5 Παμφύλοις καὶ Λυκίοις, ὡς καὶ πρόσθεν, Ἀντίγονον.
 Καρίαν δὲ Ἀσάνδρῳ ἔνειμε, Λυδία δὲ Κλείτῳ ἐδόθη,
 καὶ Ἀρρίδαίῳ Φρυγία ἢ πρὸς Ἑλλησπόντῳ. (38) Τῇ
 δὲ κατακομιδῇ τῶν ἐν Σούσοις χρημάτων Ἀντιγένην
 ἔταξε, καὶ τούτῳ τῶν στασιασάντων Μακεδόνων τοὺς
 10 μάλιστα τρισχιλίους παρέδωκε· σωματοφύλακας δὲ τοῦ
 βασιλέως, Αὐτόλυκόν τε τὸν Ἀγαθοκλέους παῖδα καὶ
 Ἀμύνταν τὸν Ἀλεξάνδρου παῖδα, Πευκέστου δὲ ἀδελ-
 φόν, καὶ Πτολεμαῖον τὸν Πτολεμαίου καὶ Ἀλέξανδρον
 τὸν Πολυσπέρχοντος, Κάσανδρον δὲ τὸν ἑαυτοῦ παῖδα
 15 χιλιάρχην τῆς ἵππου, τῆς δυνάμεως δὲ τῆς πρόσθεν ὑπὸ
 Περδίκκᾳ τεταγμένης Ἀντίγονον ἡγεμόνα ἀπέφηνε,
 καὶ τούτῳ τοὺς βασιλέας φρουρεῖν τε καὶ θεραπεύειν
 προστάξας, τὸν πόλεμον ἅμα τὸν πρὸς Εὐμένη διαπο-
 λεμηῆσαι αὐτῷ αἰρουμένῳ ἐπέτρεπεν. Ἀντίπατρος δὲ
 20 αὐτὸς πολλὰ ὑπὸ πάντων ἕνεκα πάντων ἐπαινούμενος
 ἐπ' οἴκου ἀνεχώρει. Ἐν οἷς καὶ ὁ ὕ' λόγος.

BIB. I'.

39. Ὁ δὲ δέκατος διαλαμβάνει, ὡς Εὐμένης τὰ περὶ
 Περδίκκᾳ μαθὼν, ὅτι καὶ πολέμιος ἐψηφίσθη Μακεδό-
 σιν, ἐπὶ πόλεμον παρεσκευάζετο. Καὶ ὡς Ἀλκέτας ὁ
 25 Περδίκκου ἀδελφὸς διὰ ταῦτα ἔφυγε. Καὶ Ἀτταλὸς ὁ
 τῆς κατὰ Ἀντιπάτρου στάσεως οὐδενὸς φέρων τὰ δεύ-
 τερα, καὶ αὐτὸς φυγὼν συνέμιξε τοῖς ἄλλοις φυγάσι.
 Καὶ συνήχθη Ἀττάλῳ στρατὸς, πεζοὶ μὲν μύριοι, ἵπ-
 πεις δὲ ὀκτακόσιοι. Καὶ ὡς Ἀτταλὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ,
 30 ἐπιθέσθαι Κνίδῳ καὶ Καύνῳ καὶ Ῥοδίοις ἐπιχειρήσαν-
 τες, ὑπὸ Ῥοδίων καρτερώς ἀπεκρούσθησαν, Δημαράτου
 ναυαρχοῦντος αὐτοῖς. (40) Διαλαμβάνει δὲ καὶ ὡς Εὐ-
 μένης, Ἀντιπάτρου ἐς Σάρδεϊς ἰόντος, εἰς χεῖρας ἔλθεῖν
 ἐγγὺς ἦν, Κλεοπάτρα δὲ ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀδελφή, ἵνα
 35 μὴ ἐς τὸ τῶν Μακεδόνων πλῆθος ἐν διαβολῇ γένηται ὡς
 αὐτὴ τὸν πόλεμον αὐτοῖς ἐπάγουσα, παραινεῖ καὶ πεί-
 θει Εὐμένη ἀποχωρῆσαι τῶν Σάρδεων. Ἄλλ' ὅμως
 οὐδὲν ἤττον ὁ Ἀντίπατρος παραγενόμενος αὐτὴν ἐπω-
 γείδιζε τῆς ἐς Εὐμένη καὶ Περδίκκᾳ φιλίας. Ἡ δὲ
 40 πρὸς τε ταῦτα κρεῖσσον ἢ κατὰ γυναῖκα ἀπελογεῖτο,
 καὶ πολλὰ ἄλλα ἀντεπεκάλει· τέλος δὲ εἰρηνικῶς ἀλλή-
 λων ἀπηλλάγησαν.

41. Ὅτι Εὐμένης ἐπελθὼν ἀπροσδοκῆτως τοῖς οὐχ
 ὑπ' αὐτῷ προσχώροις, καὶ λείαν πολλὴν καὶ χρήματα
 45 συλλαβὼν, τὸν οἰκεῖον στρατὸν κατεπλούτει. Διαπρε-
 σθεύεται δὲ καὶ πρὸς Ἀλκέταν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐς
 ταῦτον τὰς δυνάμεις ἀναγαγεῖν ἀξιῶν, καὶ οὕτω τοῖς κοι-
 νοῖς ἐχθροῖς μάχεσθαι· οἱ δὲ, ἄλλων ἄλλα συμβουλευ-
 σαμένων, τέλος οὐ πείθονται. Ὅτι Ἀντίπατρος Εὐμέ-
 50 νει μὲν πολεμεῖν τέως οὐκ ἐθάρρει, κατὰ δὲ Ἀττάλου

in imperio constituti, magnam satis potentiam nacti essent.

(37) Ad hæc qui a Tauro monte ad Boream vergebant, Cap-
 padoces Nicanori attribuit; Magnam vero Phrygiam, Lycao-
 niam, Pamphyliam et Lyciam, ut antea, Antigonus retinuit;
 Cariam Asander accepit; Lydia Clito data, ut Arrhidæo ea quæ
 ad Hellespontum jacet Phrygia. (38) Pecuniæ Susis colligen-
 dæ Antigenes præficetur; eidem e Macedonibus, qui maxime
 tumultuati fuerant, ad tria millia traditi. Corporis præter-
 ea regis custodes ac stipatores nominavit Autolycum Aga-
 thoelis, Amyntam Alexandri filium et Peucestæ fratrem,
 Ptolemæum item Ptolemæi filium et Alexandrum Polysper-
 chontis filium; Casandrum vero suum filium, equitum ehi-
 liarcham; iisdemque copiis, quibus antea Perdiceas præ-
 fuerat, Antigonum præfectum constituit, cui etiam regum
 curam custodiamque mandans, bellum cum Eumene ge-
 rendum atque conficiendum volenti commisit. Antipater
 ipse, valde ab omnibus ob res bene gestas laudatus, domum
 revertit. Atque in his nonus clauditur liber.

LIB. X.

39. Decimus porro narrat Eumenem, cognito quæ Per-
 diccæ accidissent, seque hostem a Macedonibus iudicatum,
 quæ ad bellum essent necessaria, comparasse, et Alcetam
 Perdiccæ fratrem, fuga salutem ob hæc ipsa quæsiisse. At-
 tatum quoque, qui in civili ab Antipatro defectione nemini
 secundus fuerat, fugientem pariter ceteris sese exulibus
 miscuisse, exercitumque tandem conflasse peditum decem
 millium, equitum octingentorum; ac cum his Cnidum,
 Caunum et Rhodum invadere conantem, a Rhodiis fortiter,
 Demarato apud eos classis præfecto, repulsum fuisse. (40)
 Refert etiam parum abfuisse, quum Sardes peteret Antipa-
 ter, quin ad manus cum eo Eumenes venerit. At Cleopa-
 tram Alexandri sororem (ne apud Macedonum vulgus, quasi
 belli ipsis causa foret, in crimen illa vocaretur) suasisse
 ac persuasisse Eumeni, Sardibus ut discederet. Antipatrum
 tamen eam nihilominus, quum advenisset, ob amicitiam
 societatemque cum Eumene atque Perdicca increpuisse:
 illamque supra quam ab muliere exspectari poterat, sese de-
 fendisse, aliaque plurima vicissim objecisse; ac tandem pa-
 catos eos discessisse.

41. Eumenem necopinato in vicinorum eorum agrum,
 qui ei non parerent, irrumpentem præda multa et pecunia
 politum esse, quibus exercitum suum ditavit. Nuncios in-
 super ad Alcetam ejusque socios misisse, qui copias omnes
 in unum adducere, atque ita junctis viribus communem
 hostem oppugnare rogarent. Illos vero, aliis aliud suaden-
 tibus, tandem minime esse assensos. Antipatrum cum Eu-
 mene pugnare tum non ausum, misisse tamen Asandrum, qui

καὶ Ἀλκῆτα πέμπει πολεμήσοντα Ἀσάνδρον· καὶ ἀγ-
χωμάλου τῆς μάχης γεγενημένης, ἡττᾶται Ἀσάνδρος.

42. Ὅτι διαφέρεται Κάσανδρος πρὸς Ἀντίγονον,
καὶ παύεται Κάσανδρος τῆς κατὰ Ἀντιγόνου ἀταξίας,
5 Ἀντιπάτρου τοῦ πατρὸς διακωλύσαντος. Ὅμως οὖν
ὁ Κάσανδρος περὶ Φρυγίαν συμβαλὼν τῷ πατρὶ, ἀνα-
παύεται μῆτε πόρρω τῶν βασιλείων ἀποχωρεῖν καὶ Ἀντι-
γονον δι' ὑπονοίας ἔχειν. Ὁ δὲ τῇ τε μετριοφροσύνη
καὶ τῇ ἄλλῃ θεραπείᾳ καὶ ἀρετῇ τὸν δυνατὸν τρόπον
10 διέλυε τὴν ὑπόνοιαν. (43) Καὶ Ἀντίπατρος ἐπιπλα-
σθεὶς τῆς τε ξυνδιαβάσεως αὐτῷ ἐς τὴν Ἀσίαν δυνάμειος
πεζοῦς μὲν ἐπιτρέπει αὐτῷ Μακεδόνας ὀκτακισχιλίους
καὶ πενταχοσίους, καὶ ἱππέας τῶν ἐτέρων ἴσους, ἐλέ-
φαντας δὲ τῶν πάντων τοὺς ἡμίσεας ὅ, ὡς ῥᾶον δια-
15 πολεμήσειεν τὸν πρὸς Εὐμένη πόλεμον. (44) Καὶ Ἀν-
τίγονος μὲν τοῦ πολέμου ἤπτετο, Ἀντίπατρος δὲ ἀνα-
λαβὼν τοὺς βασιλεῖς καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν ἤει ὡς πε-
ραιωσόμενος ἐπὶ Μακεδονίαν. Καὶ στῆσιάζει πάλιν ὁ
στρατὸς, αἰτῶν τὰ χρήματα. Ἀντίπατρος δὲ, ἐπει-
20 δὴν ἔλθῃ εἰς Ἀβυδὸν, ὁμολόγησε ποριεῖν αὐτὰ, καὶ
δώσειν τυχὸν μὲν πάντα, ὅση ἢ δωρεὰ, εἰ δὲ μὴ, τὴν
γε πλείστην. (45) Καὶ ταύταις αὐτοὺς ταῖς ἐλπίσιν
ἀναρτήσας, ἀστασιάζων τὸ λοιπὸν καταλαμβάνει τὴν
Ἀβυδὸν. Ἐκεῖ δὲ τέχνη τούτους παρακρουσάμενος, νυ-
25 κτὸς ἅμα τοῖς βασιλεῦσι περαιουῖται τὸν Ἑλλησπόντον
παρὰ Λυσιμάχον. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ καὶ αὐτοὶ ἐπεραιώ-
θησαν, ὑπὲρ τῆς ἀπαιτήσεως τῶν χρημάτων παραυ-
τίκα ἡσυχάσαντες. Ἐν οἷς καὶ τοῦ δεκάτου λόγου τὸ
τέλος.

30 46. Ἐστὶ μὲν οὖν ὁ ἀνὴρ οὐδενὸς τῶν ἀριστα συντα-
ξαμένων ἱστορίας δεύτερος. Ἀπαγγεῖλαι τε γὰρ καὶ
μετὰ συντομίας κράτιστος, καὶ παρεκτροπαῖς ἀκαίροις
οὐδὲ παρενθήκαις τὸ συνεχές τῆς ἱστορίας οὐδαμοῦ λυ-
μαινόμενος, καινοπρεπῆς δὲ συνθήκη λόγου μᾶλλον ἢ
35 λέξει, καὶ οὕτως ὥστε μὴ ἂν ἄλλως μῆτε σαφέστερον
μῆτε ἐναργέστερον τὸ διήγημα δηλωθῆναι. Εὐσῆμω δὲ
καὶ εὐήχῳ καὶ τῷ τῶν λέξεων ἀποκεχρημένος στρογγύλῳ,
καὶ τὸ λεῖον ἔχει τῷ μεγέθει συγκιρνάμενον. Καὶ ἡ και-
νότης τῶν λέξεων οὐχὶ εἰς τὸ πόρρω νεωτερίζεται, ἀλλ'
40 ἔγγιστά τε καὶ εἰς τὸ ἐμφατικώτατον, ὡς σχηματισμὸν
εἶναι λέξεως, ἀλλ' οὐχὶ ἐναλλαγὴν συνήθους ὀνόματος.
Διὸ καὶ τὸ σαφές συνεφέλκεται οὐκ ἐν τούτῳ μόνον,
ἀλλὰ καὶ τῇ διασκευῇ καὶ τάξει καὶ καταστάσει μάλ-
ιστα τοῦ διηγήματος· ὅπερ ἐστὶ καὶ τῆς σαφηνείας
45 τὸ ἐντεχνον· ἢ γὰρ τοι χρῆσις ἢ κατὰ τὰς εὐθείας τῶν
περιόδων καὶ τοῖς ἰδιώταις πρόσεστι μάλιστα, καὶ εἰς
ὑπτιότητα καὶ ταπεινότητα λίαν καταβιβάζει τὸν λόγον,
ἄκρατος μάλιστα γινομένη. Ὅπερ οὗτος, εἰ καὶ τοῦ
σαφοῦς εἶναι δοκεῖ, οὐ προσήκατο. Καὶ τῷ ἐλλεί-
50 ποντι δὲ τῶν τρόπων οὕτω κέχρηται, οὐ κατὰ τὰς πε-
ριοδικὰς ἐλλείψεις τοῦτο ποιῶν, ἀλλὰ κατὰ γε τὰς τῶν
λέξεων, ὥστε μὴδ' ἐλλείπειν διδόναι συναίσθησιν· καὶ

cum Attalo atque Alceta dimicaret; certatum esse proelio
ambiguo, ita tamen, ut inferior Asander discesserit.

42. Casandrum ab Antigono dissensisse, verum destitisse
a seditione, Antipatro patre filium inhihente. In Phrygia
tamen Casandrum cum parente congressum, ne a regi-
bus longius discederet, sed Antigonom suspectum habe-
ret, hortatum esse. Illum vero quum temperata sua pru-
dentia, tum variis obsequiis atque virtute sua suspicio-
nem pro viribus sustulisse. (43) Mitigatum itaque Anti-
patrum, de illis copiis, quas in Asiam secum transvexerat,
peditum Macedonum Antigono octo millia et quingentos
tradidisse, equitum vero externorum parem numerum,
elephantorum quoque dimidiam partem, id est septuaginta,
quo facilius bellum cum Eumene conficeret. (44) Ita An-
tigonum bellum hoc administrare exorsum esse; Antipa-
trum vero, acceptis regibus ceterisque copiis, in Macedo-
niam trajecturum abiisse. Tum iterum tumultuantes mi-
lites pecuniam postulasse, Antipatrumque promississe, ubi
Abydum pervenisset, illam sese curaturum, præbitu-
rumque fortasse donativum universum; sin minus, maio-
rem certe partem accepturos. (45) Hac ergo spe lactatos,
absque seditione deinceps Abydum pervenisse; unde ipse
noctu, deceptis astu militibus, una cum regibus Helles-
pontum trajecerit ad Lysimachum se conferens: postri-
die vero ipsos quoque transiisse, de pecunia poscenda in
præsens quiescentes. Atque hoc libri decimi extremum est.

46. Est sane scriptor hic nemini eorum qui historiam o-
ptime contexuerunt postponendus. Nam et narrationum
brevitate præstat, et importunis digressionibus aut crebra
parenthesi continentem historiæ tenorem minime lædit.
Novitatem habet orationis compositione potius quam verbis,
idque ita, ut nullo modo neque clarior neque dilucidior
fieri narratio possit. Dum vero significantes sonantesque
ac teretes adhibet dictiones, æqualitate non minus quam
granditate orationem temperat. Verborum item innovatio
non est illi longe, sed e propinquo petita, et quæ lumen
orationi vel maximum addat, ut sit dictionis quasi habitus
quidam ac gestus potius quam mutatio consuetorum ver-
borum. Quo fit ut et perspicuitas exoriat, non in hac
solum parte, sed etiam in apparatu, ordine et narrationis
maxime compositione: quod ipsum est totum perspicui-
tatis artificium. Nam usus tractatioque simplicium ac
rectarum periodorum vel apud indoctos plerumque re-
peritur, et ad supinum atque humile dicendi genus ora-
tionem nimium demittit, si merus ille atque impermistus
usus. Quod hic noster (etsi ad perspicuitatem illud fa-
cere videatur) non admisit unquam. Tropis item elli-
pseos non ambitum ipsum verborum concidendo, sed voces
singulas supprimendo ita utitur, ut ne percipiendi quidem

εἴ τις τὸ λείπον ἐπιχειροῖη προσθεῖναι, εἰς τὸ παρέλκον
 ἂν ἐπιτεῖναι δόξαι, ἀλλὰ μὴ τοῦ ἑλλιποῦς ἐξευρεῖν τὴν
 ἀναπλήρωσιν. Ἄριστα δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ πολυσχημά-
 5 τιστον ἔχει, οὐκ ἄθροον μεταβαλλόμενον ἀπὸ τῆς αὐ-
 τωσχηματίστου χρήσεως, ἀλλ' ἡρέμα καὶ ἐξ ἀρχῆς
 συμπλεκόμενον, ὡς μῆτε τῷ προσκορεῖ ἀνιᾶν, μῆτε τῷ
 ἀθροῦ ποιεῖν ἐκταράττεσθαι. Καὶ ἀπλῶς, εἴ τις κατ'
 αὐτὸν ἐπὶ τοὺς ἱστορικοὺς ἀναχθεῖ λόγους, πολλοὺς καὶ
 10 τῶν ἀρχαίων ἴδοι τῆς αὐτοῦ τάξεως ἱσταμένους ταπει-
 νότερον.

ΠΑΡΘΙΚΑ

EN BIBL. IZ'.

Photius Bibl. cod. 58 : Ἀνεγνώσθη Ἀρρίανου
 Παρθικὰ ἐν βιβλίοις ιζ'. Οὗτος δὲ συντάττει πάντων
 ἁμεινον καὶ τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα, ἔτι δὲ
 καὶ ἄλλην πραγματείαν, τὰ πάτρια τῆς Βιθυνίας, ἐξ
 15 ἧς καὶ αὐτὸς ἔφυ, ἐπιγράψας τὸ βιβλίον Βιθυνιακά·
 συγγράφεται δὲ καὶ τὰ κατὰ Ἀλανοὺς, ἣν ἐπέγραψεν
 Ἀλανικήν.

2. Διέρχεται δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ τοὺς πολέ-
 μους, οὓς ἐπολέμησαν Ῥωμαῖοι καὶ Πάρθοι, Ῥωμαίων
 20 αὐτοκράτορος ὄντος Τραϊανου. Φησὶ δὲ τὸ Πάρθων
 γένος Σκυθικόν, ἀποστῆναι δὲ τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπι-
 κρατείας, ἅμα Περσῶν καταστραφέντων, πάλαι δου-
 λωθὲν, δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἀρσάκης καὶ Τηριδάτης
 ἦσθη ἀδελφῶ Ἀρσακίδαί, τοῦ υἱοῦ Ἀρσάκου τοῦ Φρια-
 25 πίτου ἀπόγονοι. Οὗτοι Φερεκλέα τὸν ὑπὸ Ἀντιόχου
 τοῦ βασιλέως (θεὸν αὐτὸν ἐπὶ κλην ὠνόμαζον) σατρά-
 πην αὐτῶν τῆς χώρας καταστάντα, ἐπεὶ τὸν ἕτερον τῶν
 ἀδελφῶν αἰσχυρῶς ἐπέειρασε βιασάμενος, οὐκ ἐνεγκόντες
 τὴν ὕβριν, ἀνεῖλόν τε τὸν ὕβρισαντα, καὶ ἑτέροις πέντε
 30 τὴν πρᾶξιν ἀνακοινωσάμενοι· καὶ τὸ ἔθνος Μακεδό-
 νων ἀπέστησαν, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἤρξαν, καὶ ἐπὶ μέγα
 δυνάμειος ἤλασαν, ὡς καὶ Ῥωμαίοις ἀντιρρόπους μά-
 χας θέσθαι, ἐνίοτε δὲ καὶ μεθ' ἑαυτῶν τὴν νίκην ἔχον-
 τας τοῦ πολέμου ἀπελθεῖν. (3) Πάρθους δὲ φησιν ἐπὶ
 35 Σεσώστριδος τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως καὶ Ἰανδύσου
 τοῦ Σκυθῶν ἀπὸ τῆς σφῶν χώρας Σκυθίας εἰς τὴν νῦν
 μετοικῆσαι. Οὗς δ' Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς
 κατὰ κράτος ταπεινώσας ὑποσπόνδους ἀφῆκεν, αὐτὸς
 αὐτοῖς τὸν βασιλέα καταστησάμενος.

4. Οὗτος δ' Ἀρρίανος φιλόσοφος μὲν ἦν τὴν ἐπιστήμην,
 εἰς τῶν δμιλητῶν Ἐπικτήτου, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους
 Ἀδριανου καὶ Ἀντωνίνου τοῦ Πίου καὶ Μάρκου τοῦ Ἀν-
 τωνίνου ἐγνωρίζετο. Ἐπωνόμαζον δὲ αὐτὸν Ξενοφῶντα
 νέον. Διὰ δὲ τὸ τῆς παιδείας ἐπίσημον ἄλλας τε πολιτικὰς
 45 ἀρχὰς ἐπιστεύθη, καὶ εἰς τὸ τῶν ὑπάτων ἀνέβη τέλος.
 (5) Ἐγράψε δὲ βιβλία καὶ ἕτερα, τῶν μὲν Διατριβῶν
 Ἐπικτήτου τοῦ διδασκάλου ὅσα ἴσμεν βιβλία ὀκτὼ,

defectus vestigium ullum relinquat : idque adeo, ut si quis
 quod deest addere tentet, supervacaneum potius addidisse,
 quam defectum supplevisse merito censeatur. Schematum
 etiam copia optime orationem suam adornat; non enim re-
 pente et simul omnium obvium ac nativum usum immu-
 tat, sed sensim atque ab initio statim hæc commiscet. Ita
 neque satietate molestiam affert, neque repentina mutatio-
 ne turbat. Denique ut semel dicam, si quis ad ceteros
 historicos accedens Arrianum comparaverit, multos etiam
 antiquorum humiliores eo deprehendat.

PARTHICA

LIBRIS XVII.

Lecti sunt Arriani *Parthicorum libri septemdecim*. Hic
 item omnium optime *res gestas Alexandri regis Macedo-*
num conscripsit. Aliud item opus de Bithynia patria (hinc
 enim oriundus est) composuit, *Bithynicorum* titulo. Scri-
 psit etiam *res ab Alanis gestas*, quem librum *Alanicam*
 inscripsit.

2. In primo illo opere bella a Parthis et Romanis gesta
 refert, ductu atque auspiciis Trajani imperatoris. Parthos
 ait a Scythis originem ducere, Macedonum autem impe-
 rium excussisse, Persis una rebellantibus, quum pridem
 servitutem servissent, hac de causa. Arsaces et Teridates
 fratres erant, Arsacidae, filii Arsacis, Phriapitæ nepotes.
 Hi Phereclum ab Antiocho rege (quem Deum cognomento
 appellabant) terræ eorum satrapam constitutum, quod
 altero fratre abuti per vim fœde conaretur, contume-
 liam non ferentes necarunt, consciis etiam aliis quinque.
 Gentem itaque Macedonum pellentes, imperium ipsi arri-
 puerunt, magnamque sunt potentiam consecuti, adeo ut
 vel cum Romanis æquo sæpe Marte contenderint, interdum
 etiam victoria potiti superiores discesserint. (3) Narrat ad
 hæc Parthos Sesostridis Ægyptiorum regis tempore, et Ian-
 dysi Scytharum, ex Scythia in eum, quem nunc tenent,
 locum demigrasse. Quibus Trajanus Romanorum impe-
 rator per vim fractis, fœdere icto, libertatem reliquit regem-
 que ipse constituit.

4. Hic Arrianus professione philosophus, unus ex Epicteti
 familiaribus, Adriani et Antonini Pii et Marci Antonini Imp-
 peratoribus vixit. Novi Xenophontis tulit cognomen. Ob
 singularem doctrinam quum alios magistratus gessit, tum
 ad ipsum quoque consulatum pervenit. (5) Scripsit et alia
 volumina : *Dissertationum Epicteti præceptoris*, quos
 novimus, *libros octo* : *Sermonum vero ejusdem Epicteti li-*

τῶν δὲ Ὀμιλιῶν τοῦ αὐτοῦ Ἐπικτήτου βιβλία δώδεκα. Ἰσχνὸς δὲ τὴν φράσιν ἐστὶ, καὶ μιμητὴς ὡς ἀληθῶς Ξενοφῶντος. Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ ἕτερα γράψαι, ἃ οὐπω εἰς ἡμετέραν ἀφίκετο γνῶσιν. Δῆλον δὲ ὡς οὐδὲ ῥη-
5 τορικῆς σοφίας τε καὶ δυνάμεως ἀπελείπετο.

BITHYNICA

EN BIBLIOIS. II'.

Photius Bibl. cod. 93 : Ἀνεγνώσθη τοῦ αὐτοῦ τὰ Βιθυνιακὰ, ἐν βιβλίοις ὀκτὼ, ἐν οἷς τὰ τε μυθικὰ τὰ περὶ Βιθυνίας καὶ τᾶλλα, ὅσα συνέστη περὶ αὐτὴν, εἰς λεπτὸν ἀναγράφει, τῇ πατρίδι δῶρον ἀναφέρων
10 τὰ πάτρια. Νικομήδειον γάρ τι τὸ γένος αὐτοῦ ἐν ταύτῃ τῇ συγγραφῇ διορίζει, ἐν αὐτῇ τε γεννηθῆναι καὶ τραφῆναι καὶ παιδευθῆναι, καὶ ἱερέα τῆς Δήμητρος καὶ τῆς παιδὸς αὐτῆς, αἷς καὶ τὴν πόλιν ἀνακείσθαι φησι, χρηματίσαι. (2) Μέννηται δὲ ἐν ταύτῃ
15 τῇ συγγραφῇ καὶ ἐτέρων πραγματειῶν. Ὡν ἡ μὲν, ὅσα Τιμολέοντι τῷ Κορινθίῳ κατὰ Σικελίαν ἐπράχθη, διαλαμβάνει· ἡ δὲ τὰ Δίῳ-νι τῷ Συρακουσίῳ ὅσα ἀξιοφήγητα ἔργα ἐπετελέσθη, ἠνίκα τὰς Συρακούσας καὶ πᾶσαν Σι-
20 κελίαν ἀπὸ τοῦ δευτέρου Διονυσίου, ὃς ἦν παῖς τοῦ προτέρου, ἡλευθέρου, καὶ τῶν βαρβάρων, οὓς ὑπὲρ τοῦ βεβαίως τυραννεῖν Διονύσιος ἐπηγάγετο. (3) Φαίνεται δὲ τετάρτην γράφων τὴν τῆς πατρίδος ἀφήγησιν· μετὰ γὰρ τὰ περὶ Ἀλέξανδρον καὶ Τιμολέοντα, καὶ
25 Δίῳνα [μετὰ τὰς περὶ αὐτοὺς ἱστορίας] ἦδε αὐτῷ ἡ συγγραφὴ ἐξεπονήθη, ἐξ ἀρχῆς μὲν, ἀφ' οὗ γράφειν ἴσχυσε; ταύτην ἐνστήσασθαι καὶ συντάξαι τὴν ὑπόθεσιν βουλευθέντι, τῆς δὲ παρασκευῆς τῷ ἐνδεῶς αὐτὸν ἔχειν παρατεινάσης τὸν χρόνον· ταύτην γὰρ αὐτὸς τῆς ἐπὶ
30 τούτῳ βραδυτῆτος ἀποδίδωσιν αἰτίαν. (4) Ἀρχεται μὲν οὖν, ὡσπερ εἴρηται, ἀπὸ τῶν μυθικῶν τῆς ἱστορίας, κάτεισι δὲ μέχρι τελευτῆς τοῦ ἐσχάτου Νικομήδους, ὃς τελευτῶν τὴν βασιλείαν Ῥωμαίοις κατὰ διαθήκας ἀπέλιπεν, οὐπω βασιλευομένοις μετὰ τὴν
35 τοῦ Ταρκυνίου ἐξέλασιν.

bros duodecim. Ex illis illi dicendi character, et vere Xenophontis imitator est. Alia item scripsisse ferunt, quae tamen in cognitionem nostram nondum pervenerunt. Certum sane illud, rhetoricae nequaquam sapientiae ac facultatis imperitum fuisse.

BITHYNICA

LIBRIS VIII.

Legi *Bithynica* ejusdem *libris octo*, quibus de Bithynia fabulosas narrationes ceteraque ad eam pertinentia accurate perscribit : patriae nimirum patriam historiam offerens. Nicomedia enim genus se ducere hoc opere ostendit ; eaque in urbe natum, educatum et tum litteris imbutum, sacerdotium Cereris ejusque filiae Proserpinae (quibus sacram esse urbem scribit) gessisse. (2) Meminit vero hoc ipso in libro et aliorum operum : quorum alterum quidem *Timoleontis Corinthii res in Sicilia gestas* continet ; alterum vero *res Dionis Syracusani* memoratu dignas refert, quum Syracusas hic omnemque adeo Siciliam a Dionysii secundi, qui primi filius fuit, tyrannide liberavit, insuperque a barbaris, quos ut tyrannidem firmaret, Dionysius eo adduxerat. (3) Apparet vero hoc opus, quo patriam descripsit, post Alexandri Magni, Timoleontis et Dionis rerum gestarum historias, quarto loco confectum esse. Quamquam enim quum primum vires ad scribendum nactus esset, hoc argumentum tractandum sibi proposuisset, serius tamen id absolvisse, quoniam materia necessaria tum nondum congesta esset. Hanc enim ipsemet cessationis causam affert. (4) Incipit igitur, uti jam diximus, a mythicae historiae temporibus, descendit vero usque ad finem Nicomedis ultimi, qui moriens Romanis regnum testamento reliquit, qui quidem Romani jam inde a Tarquinii expulsionem regibus parere desiderant.

Ἠγεῖσθαι μὲν τῆς πάσης στρατιᾶς τοὺς κατασκό-
 πους ἰππέας ἐπὶ δυοῖν τεταγμένους σὺν τῷ οἰκείῳ ἡγε-
 μόνῳ. Ἐπὶ τούτοις δὲ τοὺς ἰπποτοξότας τοὺς Πετραίους,
 καὶ τούτους ἐπὶ δυοῖν. Ἀγόντων δὲ αὐτοὺς οἱ δεκαδάρ-
 5 χαι. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπιτετάχθων οἱ ἀπὸ τῆς εἵλης ἡ-
 τινι Ἰσαυριανοὶ ὄνομα. Συντετάχθων δὲ αὐτοῖς οἱ τῆς
 σπείρης τῆς τετάρτης τῶν Ῥαίων [Ῥαιτῶν?] ἥς ἄρχων
 Δάφνης Κορίνθιος. Ἐπὶ τούτοις δὲ οἱ ἀπὸ τῆς εἵλης,
 ἥ ὄνομα Κολῶνες [Κολωνεῖς?]. Συντετάχθων δὲ
 10 αὐτοῖς Ἰτουραῖοι καὶ Κυρηναῖοι καὶ οἱ ἀπὸ τῆς πρώτης
 Ῥαιτικῆς. Συμπάντων δὲ τούτων ἀρχέτω Δημήτριος.
 (2) Ἐπὶ τούτοις δὲ οἱ Κελτοὶ ἰππεῖς, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δυοῖν,
 καὶ τούτων ἡγεῖσθω ἑκατόνταρχος, ὡσπερ ἐπὶ στρατο-
 πέδου.

3. Πεζοὶ δὲ ἐπὶ τούτοις τετάχθων, τὰ σημεῖα ἀνα-
 τεταμένα πρὸ σφῶν ἔχοντες, οἳ τε Ἴταλοὶ καὶ Κυρηναῖων
 οἱ παρόντες. Πάντων δὲ ἡγεῖσθω Πούλχερ, ὅσπερ
 ἀρχει τοῖς Ἴταλοῖς. Βοσπορανοὶ δὲ ἐπὶ τούτοις πεζοὶ
 20 ἰόντων, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Λαμπροκλέα, καὶ οἱ Νο-
 μάδες ἐπὶ τούτοις ὑποτεταγμένοι Βήρω τῷ σφετέρῳ ἀρ-
 χοντι. (4) Ἡ τάξις δὲ ἔστω εἰς ὀπλίτας τέσσαρας. Αὐ-
 τῶν δὲ τούτων ὅσοι τοξόται ἡγεῖσθων. Τὰς δὲ πλευρὰς
 τῆς τάξεως φυλαττόντων ἑκατέρωθεν οἱ ἰππεῖς οἱ Ἀ-
 κεῖοι [Ἀκαῖοι? Ἀχαιοί?]. Ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ἐπιλεκτοὶ
 25 ἰππεῖς ἴτωσαν, καὶ ἐπὶ τούτοις οἱ ἀπὸ τῆς φάλαγγος
 ἰππεῖς. Ἐπειτα οἱ καταπέλται. (5) Ἐπειτα τὸ ση-
 μεῖον τῆς πεντεκαίδεκάτης φάλαγγος, καὶ ἀμφ' αὐτῷ
 δὲ ὁ ἡγεμὼν τῆς φάλαγγος Οὐάλης, καὶ ὁ ὑπαρχος καὶ
 οἱ χιλιάρχει οἷς τέτακται καὶ ἑκατόνταρχοι [καὶ] οἱ τῆς
 30 πρώτης σπείρης ἐπιστάται. Πρὸς δὲ τοῦ σημείου τοῦ
 τῶν πεζῶν οἱ ἀκοντίσται τετάχθων. Αὐτοὺς δὲ τοὺς
 πεζοὺς ἐπὶ δ' τεταγμένους εἶναι. (6) Ἐπὶ δὲ τῇ ἐφ' ἀ-
 λαγγι τετάχθω τὸ σημεῖον τῆς δωδεκάτης φάλαγγος,
 καὶ χιλιάρχει ἀμφ' αὐτῷ καὶ ἑκατοντάρχει. Ἐπὶ δ'
 35 ὡσαύτως καὶ ἡδε ἡ φάλαγγ' ἴτω τεταγμένη.

7. Ἐπὶ δὲ τῷ ὀπλιτικῷ τετάχθω τὸ συμμαχικόν,
 οἳ τε ἀπὸ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας καὶ Τραπεζουντίων οἱ ὀ-
 πλίται καὶ Κόλχοι καὶ Ῥιζιανοὶ οἱ λογχοφόροι. Ἐπι-
 τετάχθων δὲ αὐτοῖς οἱ Ἀπλανοὶ [Ἀλβανοί?] πεζοί.
 40 Παντὸς δὲ τοῦ συμμαχικοῦ ἡγεμὼν ἔστω Σεκουλῖνος,
 ὅσπερ τῶν Ἀπλανῶν ἡγεῖται. (8) Ἐπὶ τούτοις δὲ τὰ
 σκευοφόρα ἐπέσθω. Οὐραγέιτω δὲ ἡ εἵλη τῶν Γετῶν καὶ
 ὁ ταύτης εἰλάρχης. (9) Τὰς πλευρὰς δὲ τοῦ πεζικοῦ κο-
 σμοῦντων μὲν καὶ ἑκατοντάρχει καὶ [οἱ] ἐπὶ τῷδε τετα-
 45 γμένοι, φυλακῆς δὲ ἕνεκα, εἵλη ἡ Ἀλλακτικῆ [Καλακτι-
 κή?] περιπαιεῖτω ἐπὶ ἑνὰ στοῖχον ἑκατέρωθεν τεταγμέ-
 νη, καὶ οἱ τῶν Ἰταλῶν ἰππεῖς. Ὁ δὲ εἰλάρχης αὐτῶν ἐπι-
 φοιτάτω ταῖς πλευραῖς. (10) Ὁ δὲ ἡγεμὼν τῆς πάσης

Præcant universum exercitum equites speculatores, qui
 bini collocentur suo sub duce. Post hos ponantur sagit-
 tarii equites Petræi, bini item, quos ducant decuriones.
 His subjungatur turma Isaurianorum. Componatur iis ma-
 nipulus quartus *Rhætorum*, cujus dux Daphnes Corinthius.
 Post hos turma Colonensium. Adjungantur iis Ituræi et Cy-
 renæi et primus manipulus Rhæticus. Hisce omnibus im-
 peret Demetrius. (2) Post eos collocentur Celtæ equites,
 ipsi quoque bini, quos ducat centurio, sicuti in castris.

3. Sequantur pedites, erectis ante se signis, Itali et Cy-
 renæi, quotquot adsunt. Eos omnes ducat Pulcher, Italarum
 præfectus. Post hos incedant Bosporiani pedites sub Lam-
 procle duce et juncti iis Numidæ sub Vero præfecto suo.
 (4) Acies sit hoplitarum quaternorum. Hos ipsos præcedant
 quotquot sunt sagittariorum. Latera aciei utrimque tue-
 antur equites Acæi, Post hos selecti equites legionis.
 Deinde catapultæ. (5) Deinde signum legionis decimæ
 quintæ, et juxta id dux legionis Valens et legatus et chi-
 liarchæ, quibus jussum est, et centuriones et primæ co-
 hortis epistatæ. Ante signum vero peditum jaculatores
 collocentur. Ipsi pedites ponantur per ordines quaterno-
 rum. (6) Post decimam quintam legionem collocetur si-
 gnum legionis duodecimæ, et juxta id chiliarchæ et centu-
 riones. Quaterni item hujus quoque legionis milites in-
 cedant ordinati.

7. Post hunc gravis armaturæ exercitum collocentur so-
 cii ex Armenia minori et Trapezuntiorum graviter armati
 et Colchi et Rhiziani lancearii. Subjungantur iis Aplani (?)
 pedites. Totius autem sociorum exercitus dux sit Seculi-
 nus, qui est Aplanorum præfectus. (8) Deinde sequantur
 impedimenta. Agmen claudat turma Getarum sub duce
 suo. (9) Latera exercitus pedestris ordinent centuriones et
 qui ad hoc constituti. Præsidii gratia turma *Calactica* ad
 utrumque latus equitet uno versu ordinata, nec non Itali
 equites. Præfectus eorum lateribus adequitet. (10) Dux vero

στρατιᾶς Ξενοφῶν τὸ πολὺ μὲν πρὸ τῶν σημείων τῶν πεζικῶν ἠγείσθω, ἐπιφοιτάτω δὲ πάσῃ τῇ τάξει, καὶ ἐπισκοπεῖτω ὅπως τεταγμένοι ἴωσι, καὶ τοὺς μὲν ἀτακτοῦντας εἰς τάξιν ἐπαναγέτω, τοὺς δὲ ἐν κόσμῳ ἰόντας ἐπαινείτω.

11. Οὕτω μὲν τεταγμένους ἵεναί. Ἐλθόντας δὲ εἰς τὸ ἀποδεδειγμένον χωρίον, τὴν μὲν ἵππον πᾶσαν περιστῆναι ἐν κύκλῳ εἰς τετράγωνον τάξιν, τοὺς κατασκόπους δὲ πέμψαι εἰς τὰ ὑπερδέξια χωρία, ἀποσκοπῆς ἕνεκα τῶν πολεμίων. Ἐνταῦθα δὲ ἀπὸ σημείου ὀπλιζέσθαι σιγῇ, ὀπλισαμένους δὲ εἰς τάξιν καθίστασθαι. (12) Ἡ τάξις δὲ ἔστω ἡδε. Τὸ μὲν κέρας ἐκάτερον τῶν πεζῶν τὰ ὑπερδέξια ἐχέτω τῶν χωρίων, ὅτι ἐν τοιῷδε ἢ ἑκταξίς ἔσται. Ἐπετετάχθων δὲ τῷ κέρατι τῷ μὲν δεξιῷ οἱ ἀμφὶ Οὐασάκην καὶ Ἄρβηλον Ἀρμένιοι, τὸ ὑπερδεξιώτατον τοῦ κέρως ἔχοντες, ὅτι τοξόται εἰσὶν οἱ σύμπαντες. (13) Προτετάχθων δὲ αὐτῶν οἱ τῆς σπείρης τῆς Ἰταλικῆς πεζοί. Πάντων δὲ ἠγείσθω Πούλχερ, ὅστις καὶ τῆς σπείρης τῆς Ἰταλικῆς ἄρχει. Καὶ τούτῳ ἐπιτετράφθω αὐτὸς τε καὶ ὁ Οὐασάκης καὶ Ἄρβηλος καὶ τὸ ἐκείνων ἵππικόν τε καὶ πεζικόν.

14. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ τετάχθων καὶ οὗτοι τὸ ὑπερδεξιώτατον τοῦ κέρως ἔχοντες οἱ τε ἀπὸ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας σύμμαχοι καὶ οἱ Τραπεζουντίων γυμνήτες καὶ οἱ Ριζιανοὶ λογχοφόροι. (14) Προτετάχθων δὲ καὶ τούτων οἱ Ἀπλανοὶ οἱ διακόσιοι, καὶ Κυρηναῖοι οἱ ἑκατὸν, ὡς προβολὴν μὲν εἶναι πρὸ τῶν ἀκοντιστῶν τοὺς ὀπλίτας, τοὺς δὲ ὑπερακοντίζειν ἐκ τοῦ ὑπερδεξιῶ. (15) Τὸ δὲ ἐν μέσῳ σύμπαν τὸ μὲν δεξιὸν ἐχέτω ἢ πεζικὴ φάλαγξ ἢ πεντεκαίδεκάτη ὑπὲρ τὸ μέσον τοῦ παντὸς χωρίου, ὅτι πολὺ πλείονες πλήθει οὗτοί εἰσι. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ ἀριστεροῦ ἐκπληροῦντων οἱ τῆς δωδεκάτης φάλαγγος πεζοὶ ἔστω ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ κέρως τοῦ ἀριστεροῦ τετάχθων δὲ ἐπὶ ὀκτῶ, καὶ πυκνὴ αὐτοῖς ἔστω ἢ σύγκλεισις. (16) Καὶ αἱ μὲν πρῶται τέσσαρες τάξεις ἔστωσαν κοντοφόρων, ὧν δὴ κοντοῖς μακρὰ καὶ ἐπιλεπτά τὰ σιδήρια προῆπται. Καὶ τούτους οἱ μὲν πρωτοστάται εἰς προβολὴν ἐχόντων, ὡς εἰ πελάζοιεν αὐτοῖς οἱ πολέμιοι, κατὰ τὰ στήθη μάλιστα τῶν ἵππων τίθεσθαι τῶν κόντων τὸν σίδηρον. (17) Οἱ δευτεροστάται δὲ καὶ οἱ τῆς τρίτης καὶ τετάρτης τάξεως, εἰς ἀκοντισμὸν προβεβλήσθων τοὺς κόντους, ὅπου ἂν τύχοιεν καὶ ἵππους τρώσοντες, καὶ ἵππότην κατακανοῦντες, καὶ θυρεῶν καὶ καταφράκτων θώρακι ἐμπαγέντος τοῦ κόντου, καὶ διὰ μαλακότητα τοῦ σιδήρου ἐπικαμφθέντος, ἀχρεῖον τὴν ἀναβάτην ποιήσοντες. (18) Αἱ δὲ ἐφεξῆς τάξεις τῶν λογχοφόρων ἔστωσαν. Ἐνάτη δὲ ἐπὶ τούτοις ἔστω τάξις οἱ πεζοὶ τοξόται, οἱ τῶν Νομάδων καὶ Κυρηναίων καὶ Βοσποριανῶν τε καὶ Ἰτουραίων. (19) Μηχαναὶ δὲ ἐφεστηκέτωσαν τῷ κέρατι ἐκατέρῳ, ὡς πορρωτάτω προσιόντων τῶν πολεμίων ἐξακοντίζειν, καὶ κατόπιν τῆς πάσης φάλαγγος.

20. Τὸ δὲ ἵππικόν ζύμπαν κατὰ εἶλας καὶ λόχους ὀκτῶ ζυντεταγμένον ἐφεστάτω τοῖς πεζοῖς, τὸ μὲν τοῖς

universi exercitus Xenophon ut plurimum antesigna peditum se teneat, interdum vero totam aciem percurrens videat ut bene ordinati procedant : qui locum suum deseruerint, eos in ordinem reducat ; ordinem uti decet servantes colaudet.

11. Hunc in modum dispositi progrediantur. Quum autem venerint in locum designatum, equitatus universus circumcirca collocetur acie quadrata. Speculatores vero in loca editiora mittantur, qui hostem observent. Tum dato signo arment se silentio, armatique suum quisque locum obtineant. (12) Ordinatio autem aciei hæc sit. Cornu utrumque peditum editiora loca occupet, quandoquidem in ejusmodi regione erit aciei instructio. Ad dextrum cornu collocentur qui sub Vasace et Arbelo sunt Armenii, summamque hujus cornu partem teneant, quum omnes sint sagittarii. (13) Ante eos collocentur pedites cohortis Italicae. Omnes hos ducat Pulcher, cohortis Italicae praefectus, eique committantur et sua ipsius manus et qui cum Vasace et Arbelo sunt equites peditesque.

14. In sinistro cornu item summam ejus partem tenentes collocentur ex Armenia minori socii et Trapezuntiorum levis armaturæ milites et Riziani lancearii. Ante hos quoque ponantur Aplani ducenti et Cyrenæi centum, qui gravis armaturæ milites propugnaculi loco sint jaculatoribus supra capita eorum ex editiore tela emittentibus. (15) Spatii intermedii dextrum latus universum obtineat pedestris legio decima quinta, supra medium totius loci se extendens, quippe quæ numero longe superior sit. Quod restat spatium sinistri lateris expleant duodecimæ legionis pedites usque ad extremum cornu sinistrum. Ordines sint octo, iique densi collocentur. Ac priores quidem ordines quattuor contos gestantium sunt, qui longa et tenuia contis ferramenta præfixa habent. (16) Contos protostatæ ante se teneant projectos ita, ut si appropinquarint iis hostes, contra pectora maxime equorum ferrum dirigatur. (17) Qui vero secundi stant et tertii quartique, ad ejaculationem contos paratos teneant, ut, ubicumque possint, et equos vulnerent et equites vel occidant vel in clypeum et loriatum thoracem conto impacto, ubi ferrum propter mollitiem se inflexerit, ad pugnam inutilem sesso-rem reddant. (18) Sequentes ordines (quattuor) hastatorum sunt. Nonus vero post hos ordo sit peditum sagittariorum, Nomadum scilicet et Cyrenæorum et Ituræorum. (19) Porro machinæ ponantur et in cornu utroque, unde quam longissime in hostem accedentem missilia janciant, et pone omnem phalangem.

20. Equitatus universus in turmas et lochos octo distributus post pedites locum obtineat : atque in cornubus qui-

κέρασιν ἑκατέροις προβολὴν ἔχον τοὺς ὀπίστας πρὸ σφῶν καὶ τοὺς τοξότας, λόχοι δύο· τὸ δὲ τῆ μέσῃ φάλαγγι, λόχοι ἕξ * μημῶν [ἐπιστήτω? ἐπιστήτωσαν?]. (21) Τούτων δὲ ὅσοι μὲν ἵπποτοξόται πλησίον τῆς φάλαγγος ἔφρεστηκέτωσαν, ὡς ὑπερτοξεύειν ὑπὲρ αὐτῆς· ὅσοι δὲ 5 λογχοφόροι ἢ κοντοφόροι ἢ μαχαιροφόροι ἢ πελεκοφόροι εἰς τὰ πλάγια τε ἑκατέρωθεν ὀρώντων (ἢ) καὶ τὸ ξύνημα προσμενόντων. (22) Οἱ δὲ ἐπιλέκτοι ἵππεῖς ἀμφ' αὐτὸν Ξενοφῶντα ἕστωσαν, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς 10 φάλαγγος τῶν πεζῶν ὅσον εἰς διακοσίους, οἱ σωματοφύλακες, καὶ ἑκατοντάρχαι, ὅσοι τοῖς ἐπιλέκτοις ζυνταγαμένοι ἢ τῶν σωματοφυλάκων ἡγεμόνες, καὶ δεκάρχαι οἱ τῶν ἐπιλέκτων. (23) Ἐστωσαν δὲ ἀμφ' αὐτὸν * 15 ἐπιφοιτῶν τὴν φάλαγγα ὅπου τι ἐνδεὲς καταμανθάνοι, ἐκεῖνο ἴδοι καὶ θεραπεύοι. (24) Ἡγείσθω δὲ τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως παντὸς ζὺν τῷ ἵππικῷ Οὐάλης, ὅσπερ καὶ τῆς πεντεκαίδεκάτης φάλαγγος ἡγεμῶν ἐστίν· τοῦ δὲ ἀριστεροῦ οἱ χιλιάρχαι τῆς δωδεκάτης.

20 25. Οὕτω δὲ ταχθέντων, σιγῇ ἕστω ἕστ' ἂν πελάζωσιν ἐντὸς βέλους οἱ πολέμιοι· πελαζόντων δὲ ἤδη, ὡς μέγιστον καὶ φοβερώτατον ἀλαλάξειν ζύμπαντας τῷ ἐνυαλίῳ. Καὶ βέλη τε ἀπὸ μηχανῶν καὶ λίθους ἀφίσσθαι, καὶ βέλη ἀπὸ τόξων, καὶ λόγχας οἱ λογχοφόροι ἀκοντιζέτωσαν, οἳ τε ψιλοὶ καὶ οἱ θειρασταὶ [θυραφόροι?]. Φερέσθωσαν δὲ καὶ λίθοι εἰς τοὺς πολεμίους ἀπὸ τοῦ ζυμμαχικοῦ ἐκ τῶν ὑπερδεξίων· καὶ τὸ πᾶν ἀκροβολισμὸς ἕστω πανταχόθεν ὡς ἐνὶ πυκνότητας εἰς τάραξιν τε τῶν ἵππων καὶ ὄλεθρον τῶν πολεμίων ἵππέων. (26) Καὶ ἔλπις μὲν ὑπὸ τοῦ ἀδιηγῆτου πλήθους τῶν βελῶν μὴ ἐπὶ πλεῖον πελάσειν τῆ πεζικῇ φάλαγγι ἐπελαύνοντας τοὺς Σχύθας· εἰ δὲ 30 δὴ πελάζοιεν, ἐγχερίψαντας ταῖς ἀσπίσι καὶ τοῖς ὤμοις ἀντερείσαντας δέχεσθαι τὴν προσβολὴν ὡς καρτερώτατα καὶ τῆ συγκλείσει πυκνοτάτῃ τὰς πρώτας τρεῖς τάξεις ζυνερείδουσας σφίσις ὡς βιαιότατον οἷόν τε· τὴν τετάρτην δὲ ὑπερακοντίζειν τὰς λόγχας· καὶ τὴν τρίτην (?) παίειν ἢ ἀκοντίζειν τοῖς κόντοις ἀφειδῶς, ἕς τε ἵππους καὶ αὐτούς. (27) Ἀπωσθέντων δὲ, εἰ μὲν 40 φυγὴ λαμπρὰ γένηται, διαχωρεῖν δεῖ τὰς πεζικὰς τάξεις καὶ ἐπελαύνειν τοὺς ἵππεάς, μὴ πάντας τοὺς λόγχους, ἀλλὰ τοὺς ἡμίσεας. Τετάρχθαι δὲ πρώτους, οἵτινες καὶ πρῶτοι ἐπελάσουσιν. (28) Τοὺς δὲ ἄλλους ἡμίσεας ἔπεσθαι μὲν τοῖς ἐπελαύνουσιν, ἐν τάξει δὲ καὶ 45 μὴ παντελεῖ τῆ διώξει χρωμένους, ὡς εἰ μὲν φυγὴ καρτερὰ κατέχοι, ἐκδέξασθαι τὴν πρώτην δίωξιν ἀκμήτοις τοῖς ἵπποις, εἰ δὲ τις ἐπιστροφὴ καταλαμβάνοι, ἐπιτίθεσθαι τοῖς ἐπιστρέφουσιν· (29) ὁμοῦ δὲ οἳ τε Ἀρμένιοι τοξόται ἐπελαύνοντες τοξευόντων, ὡς μὴ παρασχεῖν 50 ἀναστροφὴν τοῖς φεύγουσι, καὶ οἱ λογχοφόροι οἱ γυμνήτες δρόμῳ ἐπέσθωσαν· μένειν δὲ μὴδὲ τὴν πεζικὴν τάξιν ἐν χώρᾳ ἔτι, ἀλλὰ προχωρεῖν θάττον ἢ βάδην, ὡς εἴ τι καρτερώτερον ἀπαντοίη ἀπὸ τῶν πολεμίων, αὐθις εἶναι προβολὴν πρὸ τῶν ἵππέων.

dem utrisque propugnaculi loco graviter armatos et sagittarios ante se habentes lochi duo, in media autem phalango lochi sex collocentur. (21) Ex his equitibus quicumque sagittarii sunt proxime adstent phalangi, ut supra eam sagittas transmittant; quotquot vero hastas vel contos vel gladios vel secures gestant, in transversum utrimque vultus obvertant signumque exspectent. (22) Selecti autem equites circa ipsum Xenophontem sunt, et ex peditibus phalangis circiter ducenti corporis custodes, atque centuriones qui vel selectis vel corporis custodibus praepositi sunt, nec non decuriones selectorum. (23) Praeterea Xenophonti adjungantur etiam centum circiter leves lancearii, ut omnem obiens aciem, ubi quid deficere compererit, id inspicere possit et curare. (24) Dextrum cornu totum cum equitatu ducat Valens legioni decimae quintae praefectus; sinistrum ducant chiliarchae legionis duodecimae.

25. Ordinato hunc in modum exercitu, silentium sit usque dum intra teli jactum hostes accesserint. Ubi vero jamjam in propinquo sunt, tum summum maximeque horrendum cuncti edant clamorem; telaque e machinis lapidesque et ex arcubus sagittae immittantur, lanceasque jaculentur lancearii atque velites simul et scutigeri. Lapides quoque de locis editioribus in hostes sociorum manu conijciantur; ac omnino undique sit telorum emissio quam potest creberrima in terrorem equorum atque perniciem equitum adversariorum. (26) Ita spes est fore ut propter immanem telorum multitudinem propius accedere ad pedestrem phalangem irruentes Seythae non audeant. Sin nihilominus hostis appropinquet, tum priores tres ordines objectis clypeis et humeris se fulciantes impetum fortissime, et dense admodum se constipantes summa qua fieri potest vi sustineant; quartus autem supra priores jacula transmittat. Etiam tertius sine intermissione feriat et jaculetur contis in equos ipsosque equites. (27) Repulsus hostis si aperte fugam capessat, tum equites per peditum ordines digressi insequantur, non omnes tamen lochi, sed dimidia tantum pars. Primumque eorum ponantur qui primi etiam impetum facturi sunt. (28) Altera pars dimidia sequatur quidem, sed agmine composito et ab insecutione prorsus abstinens, ut, si longior fuga fiat, priorem partem in negotio excipere possit equis integris; sin vertant se hostes, in vertentes impetum faciat. (29) Simul vero Armenii sagittarii incurrentes sagittis hostes appetant, ut nulla fugientibus convertendi se detur potestas. Porro lancearii quoque leves cursu sequantur. Neque ipsa jam pedestris phalanx diutius in loco suo maneat, sed accelerato gressu procedat, ut si fortius aliquid ab hoste agatur, iterum praesidio esse equitibus possit.

30. Τάδε μὲν γίνεσθαι, εἰ ἀπὸ τῆς πρώτης προσβο-
 λῆς φυγὴ κατὰσχοι τοὺς ἐναντίους· εἰ δὲ ἐπιστραφέντες
 εἰς κύκλους ὑπὲρ τὰ κέρατα παρελαύνειν ἐθέλοιεν, ἀνα-
 τείνεσθαι μὲν [εἰς] τὰ ὑπερδεξιώτερα ἔτι τὰ κέρατα
 αὐτῆς τῆς ψιλῆς τοξείας· ὡς οὐ δοκιμάζω μήποτε ἀ-
 σθενῆ τῇ ἀνατάσει τὰ κέρατα γινόμενα ἰδόντες δι' αὐτῶν
 ὄσαιντο καὶ διακόψαιεν τὸ πεζικόν. (31) Ὑπερβαλ-
 λόντων δὲ τὰ κέρατα ἑκάτερα, ἢ τὸ ἕτερον οὖν, πᾶσα
 ἡδὴ ἀνάγκη πλαγίους μὲν αὐτοῖς γίνεσθαι τοὺς ἵππους,
 πλαγίους δὲ τοὺς κόντους. Ἐνταῦθα δὲ ἐμβαλλόντων
 εἰς αὐτοὺς οἱ ἵππεῖς, μὴ ἀκοντισμῷ ἔτι, ἀλλὰ ταῖς σπά-
 θαις αὐτῶν συμφερόμενοι, οἱ δὲ ταῖς πελέκεσιν. Οἱ
 δὲ Σκύθαι γυμνοὶ τε ὄντες καὶ τοὺς ἵππους γυμνοὺς
 ἔχοντες * * *

30. Atque hæc quidem fiant, si post primum statim im-
 petum in fugam se hostis dederit. Sin conversione facta
 circumire cornua tentet, in ulterius adhuc cornua leviter
 armorum extendantur. Neque enim probabile mihi vi-
 detur hostes cornua extensione ista rare facta videntes
 perrupturos per ea adeoque discissuros esse exercitum pe-
 destrem. Sin vero superant cornu vel utrumque vel alter-
 utrum, necesse prorsus est ut transversi iis statuantur
 equites contique. Tum autem irrumpentes equites non
 jaculis jam, sed gladiis vel etiam securibus eos adorian-
 tur. Scythæ quum corpora nullis tecta armis præbeant, neque
 equos munitos habeant, ***

ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΤΡΑΙΑΝΟΝ [ΑΔΡΙΑΝΟΝ]

ΕΝ Η ΚΑΙ

ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ ΚΑΙΣΑΡΙ ΤΡΑΙΑΝΩ: ΑΔΡΙΑΝΩ: ΣΕΒΑΣΤΩ: ΑΡΡΙΑΝΟΣ ΧΑΙΡΕΙΝ.

I. Εἰς Τραπεζοῦντα ἤκομεν, πόλιν Ἑλληνίδα, ὡς λέγει ὁ Ξενοφῶν ἐκεῖνος, ἐπὶ θαλάττῃ ὠκισμένην, Σινωπέων ἀποικον. Καὶ τὴν μὲν θάλασσαν τὴν τοῦ Εὐξεινου ἄσμενοι κατείδομεν, ὅθεν περ καὶ Ξενοφῶν ἐκεῖνος καὶ σύ. (2) Καὶ οἱ βωμοὶ ἀνεστᾶσιν ἤδη, λίθου μέντοι γέ τοῦ τραχέος, καὶ τὰ γράμματα διὰ τοῦτο οὐκ εὐδῆλα κεχάρακται· τὸ δὲ Ἑλληνικὸν ἐπιγράμμα καὶ ἡμαρτημένως γέγραπται, οἷα δὲ ὑπὸ βαρβάρων γραφέν. Ἐγνωκα οὖν τοὺς τε βωμοὺς λίθου λευκοῦ ἀναθεῖναι, καὶ τὰ ἐπιγράμματα ἐγχαράξαι εὐσήμοις τοῖς γράμμασιν. (3) Ὁ μὲν γὰρ ἀνδριάς ἐστηκεν ὁ σὸς τῷ μὲν σχήματι ἡδέως· ἀποδείκνυσι γὰρ τὴν θαλάτταν· τὴν δὲ ἐργασίαν οὔτε ὁμοίος σοι οὔτε ἄλλως καλός· (4) ὥστε πέμψον ἀνδριάντα ἄξιον ἐπονομάζεσθαι σὸν ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ σχήματι· τὸ γὰρ χωρίον ἐπιτηδειότατον εἰς μνήμην αἰώνιον.

II. Πεποιήται δὲ καὶ ὁ νεὸς λίθου τετραγώνου, οὗ φαῦλος· ἀλλὰ τὸ τοῦ Ἑρμοῦ ἀγάλμα οὔτε τοῦ νεὸ ἀξίον ἐστίν οὔτε αὐτοῦ τοῦ χωρίου. Εἰ δέ σοι δοκεῖ, πέμψον μοι πεντάπουον μάλιστα Ἑρμοῦ ἀγάλμα· τηλικούτον γὰρ μοι δοκεῖ ἔσεσθαι ὡς γε πρὸς τὸν νεὸν σύμμετρον· καὶ ἄλλο τοῦ Φιλησίου τετράπουον. (2) Οὗ γὰρ ἀπὸ τρόπου δοκεῖ μοι σύνναος καὶ σύμβωμος ἔσεσθαι τῷ προπάτορι. Καὶ ὁ μὲν τις τῷ Ἑρμῇ, ὁ δὲ τῷ Φιλησίῳ, ὁ δὲ καὶ ἀμφοῖν θύσει παριών. Χαρισθῆναι δὲ καὶ οὗτοι κακεῖνοι τῷ τε Ἑρμῇ καὶ τῷ Φιλησίῳ· τῷ μὲν Ἑρμῇ, ὅτι τὸν ἐγγονον αὐτοῦ τιμῶσιν· τῷ δὲ Φιλησίῳ, ὅτι τὸν αὐτοῦ προπάτορα· (3) ὡς ἔγωγε καὶ ἐβουθύτησα ἐνταῦθα, οὐχ ὡς περ ὁ Ξενοφῶν ἐν Κάλπης λιμένι ὑφ' ἀμάξης βοῦν λαβὼν δι' ἀπορίαν ἱερείων, ἀλλὰ τῶν Τραπεζοῦντίων αὐτῶν παρασκευασάντων ἱερεῖον οὐκ ἀγεννές· καὶ ἐσπλαγχνευσάμεθα αὐτόθι καὶ ἐπὶ τοῖς σπλάγχθοις ἐπεσπείσαμεν. (4) Ὅτι δὲ πρώτῳ τὰγαθὰ ἠυχόμεθα, οὐ λανθάνομέν σε τὸν τε τρόπον τὸν ἡμέτερον οὐκ ἀγνωοῦντα καὶ σαυτῷ συνειδόντα, ὅτι ἄξιος εἶ ὑπὲρ ὅτου πάντες εὐζαιντο τὰγαθὰ, καὶ ὅσοι ἡμῶν ἐλαττον ὑπὸ σοῦ εὖ πεπόνθασιν.

III. Ἐκ Τραπεζοῦντος δὲ ὀρμηθέντες τῇ μὲν πρώτῃ εἰς Ὑσσοῦ λιμένα κατήραμεν καὶ τοὺς πεζοὺς τοὺς

ARRIANI EPISTOLA

AD TRAJANUM [ADRIANUM]

IN QUA ETIAM

PERIPLUS PONTI EUXINI.

IMPERATORI CÆSARI TRAJANO ADRIANO AUGUSTO
ARRIANUS S.

I. Trapezuntem pervenimus, urbem, ut Xenophon noster inquit (*Anab.* 7, 8, 22.), Græcam, maris in ora sitam, Sinopensium coloniam. Atque mare Euxinum summa cum voluptate conspeximus eodem ex loco, unde Xenophon quoque et tu (illud olim fuistis contemplati). (2) Stantque ibi jam aræ erectæ, ex aspero tamen lapide, quo fit ut literæ illis incisæ minus appareant; præterea Græca inscriptio vitiose exarata est, utpote a barbaris delineata. Statui igitur et aras albo lapide dedicare, et inscriptiones perspicuis literis insculpere. (3) Porro signum tuum habitu quidem est jucundo; mare enim monstrat; sed opere neque similis tui neque alias elegans. (4) Quare mittas statuam dignam quæ tuo nomine appelletur, hoc eodem corporis habitu: locus enim ad memoriæ æternitatem valde accommodatus.

II. Templum quoque ibi exstructum est ex quadrato lapide, haud contemnendum opus: at Mercurii statua neque fanum neque locum illum decet. Quocirca, si ita tibi videatur, aliud mihi Mercurii simulacrum mittas, quod quidem quinque fere sit pedum: hujusmodi enim magnitudo mihi videtur templo conveniens fore: atque aliud Philesii, quod quattuor sit pedum. (2) Haud enim mihi a ratione videtur alienum, hunc ejusdem cum progenitore suo templi et aræ esse participem. Sic alius Mercurio, alius Philesio, alius etiam utrique sacra præteriens offeret. Pergrati autem erunt et hi et illi Mercurio simul et Philesio: Mercurio, dum ejus nepotem honore prosequuntur; Philesio, dum progenitorem ejus colunt. (3) Quamobrem ipse etiam bovem illic immolavi, non quidem, ut Xenophon olim ad Calpes portum fecit, bove ex plaustro abrepto ob hostiarum penuriam, sed ipsis Trapezuntiis splendidam hostiam præbentibus. Extis ibidem inspectis, et fuis super exta libaminibus, (4) pro quonam primum vota nuncupaverimus, non te fugit, utpote mores nostros pernoscens, et tibi met ipsi conscium, te dignum esse pro cujus salute omnes, etiam qui minoribus quam ego a te beneficiis affecti sunt, vota faciant.

III. Ex Trapezunte autem quum solvissemus, primo quidem die in Hyssi portum appulimus, ac pedites, qui ibi

ταύτη ἐγυμνάσαμεν· ἡ γὰρ τάξις αὕτη, ὡς οἶσθα, πεζῶν ἐστὶ καὶ ἰππέας εἴκοσιν ὅσον εἰς διακονίαν ἔχει· ἀλλὰ καὶ τούτους τὰς λόγχας ἀκοντίσαι ἐδέησεν. (2) Ἐνθὲνδε ἐπλέομεν, τὰ μὲν πρῶτα ταῖς αὐραῖς ταῖς ἐκ τῶν ποταμῶν πνεούσαις ἔωθεν καὶ ἅμα ταῖς κώπαις διαχρώμενοι· ψυχραὶ μὲν γὰρ ἦσαν αἱ αὖραι, ὡς λέγει καὶ Ὀμηρος, οὐχ ἱκαναὶ δὲ τοῖς ταχυναυτεῖν βουλομένοις. Εἶτα γαλήνη ἐπέλαθεν, ὥστε καὶ ἡμεῖς τῇ εἰρεσίᾳ μόνῃ ἐχρώμεθα. (3) Ἐπειτα δὲ ἄφνω νεφέλη ἐπαναστάσα ἐξεβράγη κατ' εὖρον μάλιστα, καὶ ἐπήνεγκεν πνεῦμα ἐξάισιον καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐναντίον, ὅπερ καὶ μόνον οὐκ ὄλεσεν ἡμᾶς. Κοίλην μὲν γὰρ δι' ὀλίγου τὴν θάλατταν ἐποίησεν, ὡς μὴ κατὰ τὰς κώπας μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τὰς παρεξαιρεσίας ἐπεισεῖν ἡμῖν ἐκατέρωθεν ἀφθόνως τοῦ ὕδατος. (4) Τοῦτο δὲ τὸ τραγικόν·

Καὶ τὸν μὲν ἐξηγτοῦμεν, ἡ δ' ἐπεισεῖε·

ἀλλ' οὐ πλάγιόν γε ἦν τὸ κλυδώνιον· ταύτη καὶ ἡνύτομεν μόγις καὶ χαλεπῶς τῇ εἰρεσίᾳ, καὶ μέντοι πολλὰ παθόντες ἤκομεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

IV. Ἔστι γάρ τοι καὶ ἐν Πόντῳ τῷ Εὐξείνῳ χωρίον οὕτω καλούμενον· καὶ τι καὶ Ἀθηναῖς ἱερόν ἐστιν αὐτόθι Ἑλληνικόν, ὅθεν μοι δοκεῖ καὶ τὸ ὄνομα εἶναι τοῦτο τῷ χωρίῳ· καὶ φρούριόν τι ἐστὶν ἡμελημένον. (2) Ὁ δὲ ὄρμος, οἷος ὥρα ἔτους δέχεσθαι οὐ πολλὰς ναῦς καὶ σκέπην ταύταις παρέχειν ἀπὸ νότου ἀνέμου καὶ αὐτοῦ τοῦ εὖρου· σῴζοιτο δ' ἂν καὶ ἀπὸ τοῦ βορρᾶ τὰ ὁμοῦντα πλοῖα, ἀλλὰ οὐ τοῦ γε ἀπαρκτίου, οὐδὲ τοῦ θρασκίου μὲν ἐν τῷ Πόντῳ, σκίρωνος δὲ ἐν τῇ Ἑλλάδι καλουμένου. (3) Εἰς δὲ τὴν νύκτα βρονταὶ τε σκληραὶ καὶ ἀστραπαὶ κατεῖχον· καὶ πνεῦμα οὐ τὸ αὐτὸ ἔτι, ἀλλὰ εἰς νότον μεθειστήκει, καὶ δι' ὀλίγου ἀπὸ τοῦ νότου εἰς λίβα ἀνεμον, καὶ ταῖς ναυσὶν οὐκ ἔτι ἀσφαλῆς ὁ ὄρμος ἦν. Πρὶν οὖν παντάπασιν ἀγριωθῆναι τὴν θάλασσαν, ὅσας μὲν αὐτὸ τὸ χωρίον, αἱ Ἀθηναῖαι, δέξασθαι ἠδύναντο, ταύτας αὐτοῦ ἐνεωλκήσαμεν, πλὴν τῆς τριήρους· αὕτη γὰρ πέτρα τινὲ ὑφορμῶσα ἀσφαλῶς ἐσάλευσεν.

V. Τὰς δὲ πολλὰς ἐδόκει πέμπειν εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τοὺς πλησίον νεωλκηθισομένας. Καὶ ἐνεωλκήθησαν ὥστε ἀπαθεῖς διαγενέσθαι πάσας πλὴν μιᾶς, ἥντινα ἐν τῷ ὁρμίζεσθαι πρὸ τοῦ καιροῦ ἐπιστρέψασαν πλαγίαν ὑπολαβὸν τὸ κῦμα ἐξήνεγκεν εἰς τὴν ἡϊόνα καὶ συνέτριψεν. (2) Ἀπεσώθη μέντοι πάντα, οὐ τὰ ἰστία μόνον καὶ τὰ σκεύη τὰ ναυτικὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἦλοι, καὶ ὁ κηρὸς ἀπεξύσθη, ὡς μηδενοὺς ἄλλου ἢ ξύλων δεῖσθαι ναυπηγησίμων εἰς τὴν κατασκευὴν· ὧν παμπόλλη, ὡς οἶσθα, ἀφθονία ἐστὶ κατὰ τὸν Πόντον. (3) Οὗτος δὲ χειμῶν ἐπὶ δύο ἡμέρας κατεῖχεν, καὶ ἦν ἀνάγκη μένειν. Ἐχρῆν γὰρ ἄρα μηδὲ τὰς ἐν τῷ Πόντῳ Ἀθήνας παραπλεῦσαι ἡμᾶς, ὥσπερ τινὰ ὄρμον ἔρημον καὶ ἀνώνυμον.

VI. Ἐνθὲνδε ἄραντες ὑπὸ μὲν τὴν εἰς πλάγιον τοῦ

sunt, exercendos curavimus. Cohors enim ista, ut scis, est peditum, et habet equites viginti ministerii tantum causa: veruntamen hos quoque oportuit hastas jaculari. (2) Inde navigavimus primo quidem auris, quæ matutino tempore e fluminibus spirant, et simul remigio utentes; nam frigidaë quidem erant auræ, ut Homerus (*Od.* 5, 469) quoque ait, sed celeriter navigare volentibus haud sufficiebant. Deinde tranquillitas est subsecuta; ita ut remigio tantum usi simus. (3) Hinc nubes derepente exorta ab Euro potissimum erupit, ventumque violentum et nobis plane adversum exeitavit, qui tantum non nos perdidit. Mare siquidem tumidum brevi reddidit, ita ut magna vis aquarum, non per eam tantum partem ubi remi sunt, verum etiam super partes extremas (*circa proram et puppim*) quæ sunt extra remos, in naves utrimque irrumperet. (4) Res plane tragica:

Hanc antlabamus, illa irrumperet denuo.

Quum tamen non transversi essent fluctus, vix tandem atque ægre remigio nos expeditivimus, et multa quamvis perpessi Athenas pervenimus.

IV. Est enim in Ponto quoque Euxino locus sic dictus, nec non Minervæ fanum ibi Græcanicum, a quo locus ille nomen suum videtur accepisse; castellum quoque est illic derelictum; (2) porro statio æstiva, haud multarum navium capax, et per fugium eis præbens a Noto et ab ipso Euro tutum; fuerintque naves eo appellentes etiam a Borea tutæ, at non ab Aparctia, neque ab eo vento, qui in Ponto Thracias, in Græcia Sciron appellatur. (3) Sub noctem tonitrua dira atque fulgura mari incubuere: nec ventus amplius idem, sed in Notum ac paulatim ex Noto in Africum conversus est; nec amplius navibus statio tuta exstitit. Itaque priusquam mare prorsus exasperaretur, quæcumque naves loco ipso, Athenis, excipi poterant, illas eo in aridum traximus, præter triremem: hæc enim postquam scopulum quendam subierat, tuto in ancoris fluctuabat.

V. Plerasque vero naves in vicina litora misimus in arenam trahendas, quæ quidem omnes salvæ permanserunt, una excepta, quam inter appellendum intempestive latus præbentem fluctus abripuit in oram et perfregit. (2) Omnia tamen servata sunt, non vela tantum et armamenta nautica atque homines, verum etiam clavi; ceram quoque abrasimus, ita ut ad constructionem nulla re alia quam lignis ad naves ædificandas aptis opus sit, quorum ingens, uti nosti, in Ponto copia est. (3) Hæc tempestas per biduum duravit, ita ut necessario nobis illic esset manendum. Neque enim videbatur esse conveniens, Athenas in Ponto Euxino sitas, ceu stationem quendam desertam et ignobilem, præternavigare.

VI. Inde quum sub auroram solvissemus, transversis

κλύδωνος ἐπειρώμεθα. Προϊούσης δὲ τῆς ἡμέρας, βορρῆας ἐπιπνεύσας ὀλίγος κατέστησε τὴν θάλατταν καὶ διατρεμῆσαι ἐποίησεν. Καὶ ἤλθομεν πρὸ τῆς μεσημβρίας σταδίους πλείονας ἢ πεντακοσίους εἰς Ἄψαρρον, ἵνα περ αἱ πέντε σπεῖραι εἰσιν ἰδρυμέναι. (2) Καὶ τὴν μισθοφορὰν τῆ στρατιᾷ ἔδωκα καὶ τὰ ὄπλα εἶδον καὶ τὸ τεῖχος καὶ τὴν τάφρον καὶ τοὺς κάμοντας καὶ τοῦ σίτου τὴν παρασκευὴν τὴν ἐνοῦσαν. Ἦντινα δὲ ὑπὲρ αὐτῶν τὴν γνώμην ἔσχον, ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς γράμμασιν γέγραπται. (3) Ὁ δὲ Ἄψαρρος τὸ χωρίον λέγουσιν ὅτι Ἄψυρτος ἐκαλεῖτο πάλαι ποτέ· ἐνταῦθα γὰρ τὸν Ἄψυρτον ὑπὸ τῆς Μηδείας ἀποθανεῖν· καὶ τάφος Ἄψυρτου δεῖκνυται. Ἐπειτα διαφθαρῆναι τὸ ὄνομα ὑπὸ τῶν περιόικων βαρβάρων, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ διέφθαρται. (4) ὁπότε καὶ τὰ Τύανα τὰ ἐν τοῖς Καππαδόκαις Θόανα λέγουσιν, ὅτι οὕτως ὠνομάζετο ἐπὶ Θόαντι, τῷ βασιλεῖ τῶν Ταύρων, ὃς τοὺς ἀμφὶ Ὀρέστην καὶ Πυλάδην διώκων ἄχρι τῆσδε τῆς χώρας ἐλθεῖν φημίζεται καὶ ἐνταῦθα νόσω ἀποθανεῖν.

VII. Ποταμοὺς δὲ παρημεΐψαμεν ἐν τῷ παράπλῳ τῷ ἀπὸ Τραπεζοῦντος τόν τε Ὑσσον, ὅτου ἐπώνυμος Ὑσσοῦ λιμὴν, ὃς ἀπέχει Τραπεζοῦντος σταδίους ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ τὸν Ὀφιν, ὃς ἀπέχει Ὑσσοῦ λιμένος ἐς ἐνενήκοντα σταδίους μάλιστα, καὶ δρίζει τὴν Κόλχων χώραν ἀπὸ τῆς Θιαννικῆς. (2) ἔπειτα τὸν Ψυχρὸν καλούμενον ποταμὸν διέχοντα ὅσον τριάκοντα σταδίους ἀπὸ τοῦ Ὀφειος· ἔπειτα τὸν Καλὸν ποταμόν· καὶ οὗτος τριάκοντα διέχει ἀπὸ τοῦ Ψυχροῦ. Ἐχόμενος δὲ ἐστὶν ὁ Ρίζιος ποταμός, ἑκατόν εἴκοσι στάδια διέχων ἀπὸ τοῦ Καλοῦ. (3) Καὶ ἀπὸ τούτου τριάκοντα Ἀσκουρος ἄλλος ποταμός· καὶ Ἀδιηνός τις ἀπὸ τοῦ Ἀσκούρου ἐξήκοντα· ἐνθὲνδε εἰς Ἀθήνας ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ταῖς δὲ Ἀθήναις Ζάγατις ποταμός ἐπτὰ μάλιστα στάδια ἀπ' αὐτῶν διέχων πρόσκειται. Ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηνῶν ὄρηθέντες τὸν Πρύτανιν παρημεΐψαμεν, ἵνα περ καὶ τὰ τοῦ Ἀγχιάλου βασιλεία ἐστίν. Καὶ οὗτος ἀπέχει τεσσαράκοντα στάδια ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν. (4) Τοῦ Πρυτάνειος δὲ ἔχεται ὁ Πυξίτης ποταμός· στάδιοι ἐνενήκοντα ἐν μέσῳ ἀμφοῖν. Καὶ ἀπὸ τοῦ Πυξίτου ἐς Ἀρχαβιν ἄλλοι ἐνενήκοντα· ἀπὸ δὲ Ἀρχάβιος εἰς Ἄψαρρον ἐξήκοντα. Ἀπὸ δὲ Ἀψάρου ἄραντες τὸν Ἀκαμψιν παρημεΐψαμεν νύκτωρ, ἐπὶ πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπέχοντα τοῦ Ἀψάρου. (5) Ὁ δὲ Βαθὺς ποταμός ἐβδομήκοντα καὶ πέντε ἀπέχει τούτου· καὶ ὁ Ἀκινάσης ἀπὸ τοῦ Βαθῆος ἐνενήκοντα· ἐνενήκοντα δὲ καὶ ἀπὸ Ἀκινάσου ὁ Ἴσις. Ναυσίποροι δὲ εἰσὶν ὃ τε Ἀκαμψις καὶ ὁ Ἴσις, καὶ αὐρας τὰς ἐωθινὰς ἰσχυρὰς ἐκπέμπουσιν. Ἀπὸ δὲ Ἴσιος τὸν Μῶγρον παρημεΐψαμεν. Ἐνενήκοντα στάδιοι μεταξὺ τοῦ Μῶγρου εἰσὶ καὶ τοῦ Ἴσιος· καὶ οὗτος ναυσίπορος.

VIII. Ἐνθὲνδε εἰς τὸν Φᾶσιν εἰσεπλεύσαμεν ἐνενήκοντα τοῦ Μῶγρου διέχοντα, ποταμῶν ὧν ἐγὼ ἔγνωιν κρυφτότατον ὕδωρ παρεχόμενον καὶ τὴν χροιάν μάλιστα

usi fluctibus mare tentavimus. Procedente aulem die, Boreas leniter spirans mare stravit et sedavit; et pervenimus ante meridiem plus quam quingenta stadia emensi Apsarum, ubi quinque cohortes collocatas habemus. (2) Stipendium militibus persolvi, et arma inspexi, propugnaculum, fossam, ægrotos et rei frumentariæ apparatus suppetentem. De quibus omnibus quæ mea sit sententia, Latinis literis perscriptum est. (3) Apsarum autem locum ferunt olim Apsyrum appellatum; ibi enim Apsyrum a Medea occisum; et Apsyrti sepulcrum monstratur: nomen illud postea a barbaris accolis vitiatum esse, sicuti etiam alia permulta vitata sunt, (4) quandoquidem Tyana quoque in Cappadocia olim Thoana appellata fuisse dicunt de Thoante, Taurorum rege, qui Orestem atque Pyladem persequens ad illum usque locum pervenisse ibique morbo interiisse fertur.

VII. Fluvios præteriimus in præternavigatione a Trapezunte hosce: Hyssum, unde cognominis Hyssi portus, qui a Trapezunte stadia distat centum et octoginta; et Ophim, qui ab Hyssu portu abest nonaginta circiter stadia, Colchorumque regionem a Thiannica separat; (2) deinde Psychrum (*Frigidum*) fluvium ab Ophi distantem triginta circiter stadia; postea Calum (*Pulchrum*) fluvium, qui triginta item stadiis a Psychro separatur. Vicinus est Rizius fluvius, a Calo centum et viginti stadia distans. (3) Ab hoc triginta stadia Ascurus alius fluvius; deinde Adienus quidam ab Ascuro distans stadia sexaginta. Inde Athenas usque sunt centum et octoginta stadia. Athenis fluvius Zagatis vicinus est, ab eis septem maxime stadiorum intervallo distans. Athenis autem quum solvissemus, Prynanim præterveci sumus, ubi Anchiali est regia. Fluvius hic ab Athenis quadraginta stadia abest. (4) Prynani vicinus est Pyxites, nonaginta stadiorum spatio interposito. A Pyxite ad Archabin item sunt nonaginta; ab Archabi ad Apsarum sexaginta stadia. Ab Apsaro quum solvissemus, Acampsin quindecim circiter stadia ab Apsaro distantem noctu præterivimus. (5) Ab Acampsi Bathys (*Profundus*) fluvius abest septuaginta quinque, a Bathy Acinases nonaginta; ab Acinase Isis item nonaginta stadia. Acampsis autem et Isis fluvii sunt navigabiles, qui matulino tempore validas admodum auras emittunt. Ab Isi Mogrum præteriimus. Nonaginta stadia Mogrum inter et Isin sunt. Mogrus quoque navigabilis est.

VIII. Inde in Phasim navigavimus, nonaginta stadia a Mogro distantem et inter fluvios mihi cognitos levissimam aquam præbentem et colore maxime singularem. (5) Ac le-

ἐξηλλαγμένον· (2) τὴν μὲν γὰρ κουφότητα τῷ τε στα-
θμῷ τεκμαιρότο ἂν τις καὶ πρὸ τούτου, ὅτι ἐπέπλει τῇ
θαλάσσει, οὐχὶ δὲ συμμίγνυται· καθάπερ τῷ Πηνειῷ
τὸν Τιταρήσιον λέγει ἐπιρῥεῖν Ὅμηρος·

καθύπερθεν ἐπιρῥεεὶ ἤυτ' ἔλαιον.

(3) Καὶ ἦν κατὰ μὲν τοῦ ἐπιρῥέοντος βάψαντα γλυκὺ
τὸ ὕδωρ ἀνιμήσασθαι· εἰ δὲ εἰς βάθος τις καθῆκεν
τὴν κάλπιν, ἄλμυρόν. Καίτοι ὁ πᾶς Πόντος πολὺ τι
γλυκυτέρου τοῦ ὕδατός ἐστιν ἢ περὶ ἡ ἕξω θάλασσα· καὶ
τούτου τὸ αἴτιον οἱ ποταμοὶ εἰσιν, οὔτε πλῆθος οὔτε
μέγεθος σταθμητοὶ ὄντες. (4) Τεκμήριον δὲ τῆς γλυ-
κύτητος, εἰ τεκμηρίων δεῖ ἐπὶ τοῖς αἰσθήσει φαινομέ-
νοις, ὅτι πάντα τὰ βοσκήματα [οἱ] προσοικοῦντες τῇ
θαλάσσει ἐπὶ τὴν θάλασσαν κατάγουσιν καὶ ἀπ' αὐτῆς
ποτίζουσιν· τὰ δὲ πίνοντά τε ἡδέως δρᾶται, καὶ λόγος
κατέχει ὅτι καὶ ὠφέλιμον αὐτοῖς τοῦτο τὸ ποτόν ἐστι
τοῦ γλυκέος μᾶλλον. (5) Ἡ δὲ χροὰ τῷ Φάσιδι οἶα
ἀπὸ μολίβδου ἢ καττιτέρου βεβαμμένου τοῦ ὕδατος·
καταστὰν δὲ καθαρῶτατον γίγνεται. Οὐ τοίνυν νερό-
μισται εἰσχομίσαι ὕδωρ εἰς τὸν Φᾶσιν τοὺς εἰσπλέοντας·
ἀλλ' ἐπειδὴν εἰσβαίνουσιν ἤδη εἰς τὸν ῥοῦν, παραγγέλ-
λεται πᾶν ἐκχεῖν τὸ ἐνὸν ὕδωρ ἐν ταῖς ναυσίν· εἰ δὲ
μὴ, λόγος κατέχει ὅτι οἱ τούτου ἀμελήσαντες οὐκ εὐ-
πλοοῦσιν. Τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ Φάσιδος οὐ σήπεται, ἀλλὰ
μένει ἀκραιβνὲς καὶ ὑπὲρ δέκατον ἔτος, πλὴν γε δὴ ὅτι
εἰς τὸ γλυκύτερον μεταβάλλει.

IX. Εἰσβαλλόντων δὲ εἰς τὸν Φᾶσιν, ἐν ἀριστερᾷ
ἴδρυται ἡ Φασιανὴ θεός. Εἴη δ' ἂν ἀπὸ γε τοῦ σχή-
ματός τεκμαιρομένῳ ἢ Ῥέα· καὶ γὰρ κύμβαλον μετὰ
χρῆρας ἔχει, καὶ λέοντας ὑπὸ τῷ θρόνῳ, καὶ κάθηται
ὡσπερ ἐν τῷ Μητρῶν Ἀθήνησιν ἢ τοῦ Φειδίου. (2)
Ἐνταῦθα καὶ ἡ ἀγκυρα δεικνύται τῆς Ἀργοῦς· καὶ ἡ
μὲν σιδηρᾷ οὐκ ἔδοξέ μοι εἶναι παλαιά· καίτοι τὸ μέ-
γεθος οὐ κατὰ τὰς νῦν ἀγκύρας ἐστίν, καὶ τὸ σχῆμα
ἀμηγέπη ἐξηλλαγμένη· ἀλλὰ νεωτέρα μοι ἐφάνη εἶ-
ναι τοῦ χρόνου. Λιθίνης δὲ τινος ἄλλης θραύσματα
ἐδείκνυτο παλαιά, ὡς ταῦτα μᾶλλον εἰκάσαι ἐκεῖνα εἶ-
ναι τὰ λείψανα τῆς ἀγκύρας τῆς Ἀργοῦς. Ἄλλο δὲ
οὐδὲν ὑπόμνημα ἦν ἐνταῦθα τῶν μύθων τῶν ἀμφὶ τὸν
Ἰάσονα. (3) Τὸ μέντοι φρούριον αὐτὸ, ἵνα περ κάθηται
τετρακόσιοι στρατιῶται ἐπίλεκτοι, τῇ τε φύσει τοῦ χω-
ρίου ὀχυρώτατον εἶναι μοι ἔδοξεν, καὶ ἐν ἐπιτηδειοτάτῳ
κεῖσθαι πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ταύτῃ πλεόντων. Καὶ τά-
φος διπλῆ περιβέβληται τῷ τεῖχει, εὐρεῖα ἑκατέρω.
(4) Πάλαι μὲν οὖν γῆινον τὸ τεῖχος ἦν, καὶ οἱ πύργοι
ξύλινοι ἐφεστήκεσαν· νῦν δὲ ἐκ πλίνθου ὀπτῆς πεποίη-
ται καὶ αὐτὸ καὶ οἱ πύργοι· καὶ τεθεμελίωται ἀσφα-
λῶς, καὶ μηχαναὶ ἐφεστᾶσιν, καὶ ἐν ὀλίγῳ, πᾶσιν ἐξήρ-
τυται πρὸς τὸ μηδὲ πελάσαι ἂν τινα αὐτῷ τῶν βαρβά-
ρων, μήτιγε δὴ εἰς κίνδυνον καταστῆσαι πολιορκίας
τοὺς ἐν αὐτῷ φρουροῦντας. (5) Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸν
ὄρμον ἐχρῆν ἀσφαλῆ εἶναι ταῖς ναυσὶ, καὶ ὅσα ἔξω τοῦ
φρουρίου κατωκείτο ὑπὸ τε τῶν πεπαυμένων τῆς στρα-

vitatem quidem tum statera aliquis probaverit, tum facilius
etiam inde, quod mari innatat, nec cum eo commiscetur;
sicuti Titaresium Peneo innatare Homerus (*Il.* 2, 754)
dicit his verbis :

Super innatat instar olei.

(3) Porro si quis in summum fluctum urnam immergeret,
aquam hauriebat dulcem; si contra in profundum demitteret,
salsam. Quanquam universus Pontus longe dulcioris est aquæ
quam mare externum, propter immensam scilicet fluminum
multitudinem magnitudinemque. (4) Dulcedinis autem
argumentum (si modo argumentis opus est in iis quæ sensu
percipiuntur), quod maris accolæ pecora omnia ad mare
ducunt et ex illo aquantur. Illa vero cernuntur lubenter
bibere, et fama obtinet dulci salubriorem eis hunc potum
esse. (5) Color autem Phasidis similis aquæ plumbo vel
stanno infectæ, quæ tamen ubi subsedit, purissima fit.
Quamobrem mos obtinuit, ne ingredientes Phasim quicquam
aquæ invehant; sed simul ac flumen ingressi fuerint, præ-
cipitur, ut quicquid in navibus sit aquæ, effundatur: sin-
minus, fama invaluit inobedientibus hæud felicem fore na-
vigationem. Aqua Phasidis a putredine est immunis, ac
plus quam decem annis incorrupta manet, nisi quod in
dulciorem abit.

IX. Intransibus Phasim a sinistra positum est signum deæ
Phasianæ, quam ex forma et habitu argumentum petens
Rheam esse dixeris: nam et cymbalum manibus tenet,
et leones habet in ima throni parte, sedetque eodem modo
atque illa in Metroo Atheniensi, Phidiæ opus. (2) Ibidem
etiam ancora Argus navis ostenditur: quæ tamen quum
ferrea sit, non mihi visa est antiqua: quamquam magnitu-
dine recedit ab hodiernis ancoris, et forma aliquid habet
singulare: sed nihilominus istis Argonautarum temporibus
recentior esse mihi visa est. At alterius cujusdam lapideæ
ancoræ fragmenta vetusta ibidem monstrabant, ut hæc potius
conjicias Argus ancoræ reliquias esse. Nullum præterea
ibi eorum, quæ de Iasone fabulis produntur, monumen-
tum exstabat. (3) Ipsum vero castellum, in quo quadrin-
genti electi milites sunt collocati, et loci natura munitissi-
mum mihi visum est, et peropportune situm ad securita-
tem eo appellentium. Fossa murus cinctus est duplici la-
taque. (4) Olim terrenus fuit murus, ligneæque stabant
turres; at nunc ille pariter atque turres ex latere coctili
sunt exstructa: ipse murus probe fundatus est et machinas
impositas habet atque uno verbo omnibus rebus ita est in-
structus, ut nullus barbaris aditus pateat, illiusque custo-
des ab omni sint oppugnationis periculo tuti. (5) Quoniam
autem ipsum quoque portum oportuit navibus tutum esse,
et quidquid locorum extra castrum incolitur ab iis qui mi-

τιὰς καὶ τινῶν καὶ ἄλλων ἐμπορικῶν ἀνθρώπων, ἔδοξε μοι ἀπὸ τῆς διπλῆς τάφρου, ἣ περιβέβληται τῷ τείχει, ἄλλην τάφρον ἐκβαλεῖν ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ἣ τὸ τε ναύσταθμον περιέξει καὶ τὰς ἔξω τοῦ τείχους οἰκίας.

5 X. Ἀπὸ δὲ τοῦ Φάσιδος Χαρίεντα ποταμὸν παρῆ-
μείψαμεν ναυσίπορον· στάδιοι μεταξὺ ἀμφοῖν ἐνενή-
κοντα· καὶ ἀπὸ τοῦ Χαρίεντος εἰς Χῳβὸν ποταμὸν εἰσε-
πλεύσαμεν, ἄλλους ἐνενήκοντα, ἵνα περ καὶ ὠρμίσθη-
μεν. Ὡν δὲ ἐνεκα καὶ ὅσα ἐνταῦθα ἐπράξαμεν, δη-
10 λώσει σοι τὰ Ῥωμαϊκὰ γράμματα. (2) Ἀπὸ δὲ Χῳ-
βου Σιγγάμην ποταμὸν παρῆμείψαμεν ναυσίπορον
διέχει δὲ τοῦ Χῳβου σταδίου εἰς δέκα καὶ διακοσίους·
μάλιστα. Ἔχεται δὲ τοῦ Σιγγάμου Ταρσούρας πο-
ταμὸς· στάδιοι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μεταξὺ ἀμφοῖν. Ὁ
15 δὲ Ἴππος ποταμὸς τοῦ Ταρσούρου πενήκοντα στα-
δίους καὶ ἑκατὸν διέχει· καὶ τοῦ Ἴππου ὁ Ἀστέλεφος
τριάκοντα. (3) Παραμείψαντες δὲ τὸν Ἀστέλεφον εἰς
Σεβαστόπολιν ἤκομεν πρὸ μεσημβρίας, ἀπὸ Χῳβου
ὀρμηθέντες, σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τοὺς ἀπὸ Ἀστε-
20 λέφου· ὡς καὶ τὴν μισθοφορὰν τοῖς στρατιώταις δοῦναι
τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ τοὺς Ἴππους καὶ τὰ ὄπλα ἰδεῖν
καὶ τοὺς ἰππέας ἀναπηδῶντας ἐπὶ τοὺς Ἴππους καὶ τοὺς
κάμνοντας καὶ τὸν σῆτον, καὶ τὸ τεῖχος περιελθεῖν καὶ
τὴν τάφρον. (4) Στάδιοι ἀπὸ μὲν Χῳβου εἰς Σεβαστόπο-
25 λιν τριάκοντα καὶ ἑξακόσιοι· ἀπὸ Τραπεζοῦντος δὲ
εἰς Σεβαστόπολιν, ἑξήκοντα καὶ διακόσιοι καὶ δισχιλιοί.
Ἡ δὲ Σεβαστόπολις πάλαι Διοσκουριάς ἑκαλεῖτο, ἀποικ-
ος Μιλησίων.

XI. Ἔθνη δὲ παρῆμείψαμεν τὰδε. Τραπεζούντιοις
30 μὲν, καθάπερ καὶ Ξενοφῶν λέγει, Κόλχοι ὄμοροι.
Καὶ οὗς λέγει τοὺς μαχιμωτάτους καὶ ἐχθροτάτους εἶ-
ναι τοῖς Τραπεζούντιοις, ἐκεῖνος μὲν Δρίλλας ὀνομάζει,
ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν οἱ Σάννοι οὗτοι εἶναι. Καὶ γὰρ μα-
χιμώτατοί εἰσιν εἰς τοῦτο ἔτι καὶ τοῖς Τραπεζούντιοις
35 ἐχθρότατοι, καὶ χωρὶα ὄχυρά οἰκοῦσιν, καὶ ἔθνος ἀβα-
σίλευτον. (2) Πάλαι μὲν καὶ φόρου ὑποτελεῖς Ῥω-
μαίοις, ὑπὸ δὲ τοῦ ληστεύειν οὐκ ἀκριβοῦσι τὴν φορὰν·
ἀλλὰ νῦν γε δίδοντας θεοῦ ἀκριβώσουσιν, ἣ ἐξελοῦμεν
αὐτούς. Τούτων δὲ ἔχονται Μαχέλωνες καὶ Ἡνίοχοι·
40 βασιλεὺς δ' αὐτῶν Ἀγχίαλος. Μαχελόνων δὲ καὶ Ἡνιό-
χων ἐχόμενοι Ζυδρεῖται· Φαρασμάνου οὗτοι ὑπήκοοι·
Ζυδρεϊτῶν δὲ Λάζαι· βασιλεὺς δὲ Λαζῶν Μαλάσσας,
ὃς τὴν βασιλείαν παρὰ σοῦ ἔχει. (3) Λαζῶν δὲ Ἀψί-
λαι ἔχονται· βασιλεὺς δὲ αὐτῶν Ἰουλιανός· οὗτος ἐκ
45 τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ τὴν βασιλείαν ἔχει. Ἀψίλαις δὲ
ὄμοροι Ἀβασκοί· καὶ Ἀβασκῶν βασιλεὺς Ῥησμάγας·
καὶ οὗτος παρὰ σοῦ τὴν βασιλείαν ἔχει. Ἀβασκῶν δὲ
ἐχόμενοι Σανίγαι, ἵνα περ καὶ ἡ Σεβαστόπολις ὄχι-
σται· Σανίγων βασιλεὺς Σπαδάγας ἐκ σοῦ τὴν βασι-
50 λείαν ἔχει. (4) Μέχρι μὲν δὴ Ἀψάρου ὡς πρὸς ἡῶν
ἐπλέομεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Εὐξεινοῦ. Ὁ δὲ Ἀψαρὸς πέρ-
ρας ἐφάνη μοι εἶναι κατὰ μῆκος τοῦ Πόντου· ἐνθεν
γὰρ ἤδη πρὸς ἄρκτον ὁ πλοῦς ἡμῖν ἐγένετο ἔστε ἐπὶ
Χῳβὸν ποταμὸν, καὶ ὑπὲρ τὸν Χῳβὸν ἐπὶ τὸν Σιγα-

litia sunt immunes, et ab aliis quibusdam mercaturam exer-
centibus, decrevi a duplici illa fossa murum cingente alte-
ram ad flumen usque deducere, quæ et ipsam stationem et
cetera, quæ sunt extra murum, ædificia complectatur.

X. A Phaside autem Charientem (*Jucundum*) fluvium
navigabilem prætervecti sumus : stadia inter utrumque no-
naginta : et a Chariente ad Chobum navigavimus, nonaginta
pariter stadiis distantem, ubi etiam appulimus : qua auteni
de causa, quidque illic egerimus, ex Latinis literis cognosces.

(2) A Chobo Singamem fluvium navigabilem prætervecti
sumus, qui a Chobo ducentis circiter et decem stadiis abest.
Singami vicinus est Tarsuras fluvius : stadia inter utrumque
centum et viginti. Hippus fluvius a Tarsura centum et
quingenta stadiis distat; ab Hippo Astelephus triginta
stadiis. (3) Astelephum vero prætervecti, Sebastopolim
pervenimus ante meridiem, postquam a Chobo solvimus,
peractis centum et viginti stadiis ab Astelepho : quamobrem
eodem die et militibus stipendia persolvimus, et equos,
arma, equites equis insilientes, ægros, annonam visimus,
et murum circumivimus fossamque. (4) Stadia a Chobo
ad Sebastopolim sexcenta et triginta; a Trapezunte ad Se-
bastopolim duo millia ducenta et sexaginta. Sebastopolis
autem Dioseurias olim fuit nominata, Milesiorum colonia.

XI. Gentes autem præternavigavimus hasce. Trapezun-
tiis, ut Xenophon quoque scribit, finitimi sunt Colchi.
Atque quos ille bellicosissimos esse et Trapezuntiis infestis-
simos ait, ipse quidem Drillas vocat, mihi vero iidem esse
Sanni videntur. Hi enim ad hoc usque temporis bellicosis-
simi ac Trapezuntiis inimicissimi sunt, et loca incolunt mu-
nita, regumque imperio gens caret. (2) Tributarii olim
fuerunt Romanis, at nunc latrocinii dediti tributorum so-
lutionem negligunt : quæ quidem posthac, deo juvante,
accurate persolvent, aut eos exterminabimus. Hos attin-
gunt Machelones et Heniochi, quorum rex est Anchialus.
Machelonibus et Heniochis vicini Zydrisæ, Pharasmano
subjecti. Zydrisæ vicini Lazæ; rex Lazarum Malassas,
qui a te regnum tenet. (3) Lazis finitimi Apsilæ, quibus
Julianus imperat : hic a patre tuo regnum accepit. Apsi-
las excipiunt Abasci : Abascorum rex Rheshmagas; is quoque
a te regnum obtinet. Abascis contermini Sanigæ, ubi Se-
bastopolis sita : Sanigarum rex Spadagas a te regnum habet.
(4) Ad Apsarum usque orientem versus navigavimus in dex-
tra parte maris Euxini. Apsarum autem agnovi terminum
esse Ponti secundum ejus longitudinem. Illinc enim jam
ad septentrionem fuit nostra navigatio ad Chobum usque

μην. Ἀπὸ δὲ Σιγάμου ἐκάμπτομεν εἰς τὴν λαϊὰν πλευρὰν τοῦ Πόντου ἔστε ἐπὶ τὸν Ἴππον ποταμὸν. (5) Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴππου ὡς ἐπ' Ἀστελέφον καὶ Διοσκουριάδα κατείδομεν τὸν Καύκασον τὸ ὄρος, τὸ ὕψος μάλιστα κατὰ τὰς Ἀλπείας τὰς Κελτικὰς. Καὶ τοῦ Καυκάσου κορυφὴ τις ἐδείκνυτο, Στρόβιλος τῇ κορυφῇ ὄνομα, ἵνα περὶ ὁ Προμηθεὺς κρεμασθῆναι ὑπὸ Ἡφαίστου κατὰ πρόσταξιν Διὸς μυθεύεται.

XII. Τὰ δὲ ἀπὸ Βοσπόρου τοῦ Θρακίου ἔστε ἐπὶ Τραπεζοῦντα πόλιν ὧδε ἔχει. Κατὰ τὸν Θράκιον Βόσπορον καὶ τὸ στόμα τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐν τοῖς δεξιούσι τῆς Ἀσίας μέρεσιν, ἅπερ ἐστὶ τοῦ Βιθυνῶν ἔθνος, κεῖται χωρίον λεγόμενον Ἱερὸν, ἐν ᾧ ναὸς ἐστὶ Διὸς Οὐρίου οὕτω προσαγορευόμενον. Τοῦτο δὲ τὸ χωρίον ἀφετήριον ἐστὶ τοῖς εἰς τὸν Πόντον πλεύουσιν. (2) Τοῖς πλεύουσι δὲ εἰς τὸν Πόντον [ἐν] δεξιᾷ εἰς [ἔχουσι?] τὴν Ἀσίαν, τὸ λεγόμενον μέρος τοῦ Βιθυνῶν ἔθνος τὸ πρὸς Πόντον κείμενον, ὁ περίπλους οὕτως ἔχει. Τὸ Ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Οὐρίου διέχει ἀπὸ Βυζαντίου σταδίου εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Καὶ ἐστὶ στενότατον ταύτη τὸ στόμα τοῦ Πόντου καλούμενον, καθότι εἰσβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα. Ταῦτα μὲν εἰδοῦσι σοὶ λέγω. (3) Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἱεροῦ πλέοντι ἐν δεξιᾷ Ῥήβας ποταμὸς· σταδίους διέχει τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Διὸς ἑννεήκοντα. Ἐπειτα Μελαινα ἄκρα ὧδε καλουμένη, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἀπὸ Μελαινῆς ἄκρας εἰς Ἀρτάνην ποταμὸν, ἵνα καὶ ὄρμος ναυσὶ μικραῖς πρὸς Ἱερῷ Ἀφροδίτης, πεντήκοντα ἄλλοι καὶ ἑκατόν. (4) Ἀπὸ δὲ Ἀρτάνης εἰς Ψίλιν ποταμὸν πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ πλοῖα μικρὰ ὁρμίζοιτο ἂν πρὸς τῇ πέτρᾳ τῇ ἀνεχούσῃ οὐ πόρρω ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολῶν. Ἐνθενδε εἰς Κάλπη λιμένα δέκα καὶ διακόσιοι στάδιοι. (5) Ὁ δὲ Κάλπης λιμὴν ὁποῖόν τι χωρίον ἐστίν, καὶ ὁποῖος ὄρμος, καὶ ὅτι πηγὴ ἐν αὐτῷ ψυχροῦ καὶ καθαροῦ ὕδατος, καὶ ὅτι ὕλαι πρὸς τῇ θαλάσῃ ξύλων ναυπηγησίμων, καὶ αὐταὶ ἐνθηροὶ, ταῦτα Ξενοφῶντι τῷ πρεσβυτέρῳ λέλεκται.

XIII. Ἀπὸ Κάλπης λιμένος εἰς Ῥόνην στάδιοι εἴκοσι· ὄρμος ναυσὶ μικραῖς. Ἀπὸ Ῥόνης εἰς Ἀπολλωνίαν νῆσον μικρὰν, ὀλίγον διέχουσαν τῆς ἠπείρου, ἄλλοι εἴκοσι. Λιμὴν ὑπὸ τῇ νησίδι. Καὶ ἐνθεν εἰς Χηλὰς στάδιοι εἴκοσιν. Ἀπὸ Χηλῶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν, ἵνα περὶ Σαγγάριος ποταμὸς εἰσβάλλει εἰς τὸν Πόντον. (2) Ἐνθενδε εἰς τοῦ Ἰππίου τὰς ἐκβολὰς ἄλλοι ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Εἰς δὲ Λίλλιον ἐμπόριον ἀπὸ τοῦ Ἰππίου στάδιοι ἑκατόν· καὶ ἀπὸ τοῦ Λιλλίου εἰς Ἐλαῖον ἑξήκοντα. Ἐνθενδε εἰς Κάλπητα, ἄλλο ἐμπόριον, εἴκοσι καὶ ἑκατόν. (3) Ἀπὸ Κάλπητος εἰς Λύκον ποταμὸν, ὀγδοήκοντα· ἀπὸ δὲ Λύκου εἰς Ἡρακλείαν πόλιν Ἑλληνίδα Δωρικὴν, Μεγαρέων ἄποικον, στάδιοι εἴκοσι· ἐν Ἡρακλείᾳ ὄρμος ναυσίν. Ἀπὸ δὲ Ἡρακλείας ἐπὶ μὲν τὸ Μητρώον καλούμενον, στάδιοι ὀγδοήκοντα. (4) Ἐνθεν δὲ εἰς τὸ Ποσίδειον, τεσσαράκοντα· καὶ ἐνθεν εἰς Τυνδαρίδας, πέντε καὶ

fluvium, indeque ad Sigamen. A Sigame autem defleximus ad sinistrum Ponti latus ad Hippum usque fluvium; (5) ab Hippo ad Astelephum et Dioscuriadem usque vidimus Caucasum montem, altitudine prorsus Alpibus Celticis comparandum; et Caucasi jugum quoddam monstrabatur; Strobilus ei nomen; in quo Prometheus a Vulcano Jovis jussu suspensum fuisse fabulantur.

XII. Locorum autem atque itinerum a Bosporo Thracio usque ad Trapezuntem ratio sic se habet. Ad Thracium Bosporum atque os Euxini Ponti, in dextro latere Asiam adluente, ubi regio est Bithynorum, situs est locus Hieron dictus, ubi templum est Jovis Urii quem vocant. Hic locus est unde solvunt in Pontum navigaturi. (2) Ingressis autem Pontum, ita ut ad dextram habeant Asiae partem, quae est Bithynorum gentis Ponto adjacens, navigatio se habet hunc in modum. Hieron Jovis Urii a Byzantio distat centum et viginti stadia; atque est ibi os Ponti angustissimum, per quod in Propontidem labitur. At haec quidem noscenti tibi dico. (3) Ab Hiero autem navigantibus a dextra occurrit Rhebas fluvius: nonaginta stadia ab Hiero Jovis distat. Ab hoc Acra Melæna (*Promontorium atrum*) quam vocant abest centum et quinquaginta stadia. Ab Acra Melæna ad Artanem fluvium, ubi et statio parvis navibus juxta fanum Veneris, centum pariter et quinquaginta stadia. (4) Ab Artane ad Psilim (*Psillim*) fluvium centum et quinquaginta; et navigia exigua commode appellere possint ad petram haud procul ab istius fluminis ostio imminentem. Inde ad portum Calpes ducenta et decem stadia. (5) Qualis autem locus sit portus Calpes, qualisque statio, et ibi fontem esse frigidæ ac limpidæ aquæ et silvas mari vicinas lignorum ad naves conficiendas illasque feris abundare, haec Xenophon senior narravit.

XIII. A Calpes portu ad Rhoen, stationem parvis aptam navigiis, sunt viginti stadia. A Rhoe ad Apolloniam, insulam exiguam, non procul a continente remotam, alia viginti. Est portus in hac insula. Hinc ad Chelas viginti stadia. A Chelis usque ad id loci, ubi Sangarius fluvius in Pontum influit, centum et octoginta. (2) Inde ad Hyppii ostia, alia centum et octoginta. Ab Hyppio ad Lillium emporium, centum stadia, et a Lillio ad Elæum, sexaginta. Inde ad Caletem, aliud emporium, centum et viginti. (3) A Calete ad Lycum fluvium, octoginta. A Lyco ad Heracleam, urbem Græcam Doricam, Megarensium coloniam, viginti stadia: in Heraclæa statio navium. Ab Heraclea ad Metroum, octoginta stadia. (4) Inde ad Posidium, quadraginta. Inde ad Tyndaridas, quadraginta

τεσσαράκοντα. Πέντε δὲ καὶ δέκα ἔνθεν ἐπὶ τὸ Νυμφαίον· καὶ ἀπὸ τοῦ Νυμφαίου ἐπὶ τὸν Ὀξειναν ποταμόν, τριάκοντα. Καὶ ἀπὸ Ὀξεινου εἰς Σανδαράκην, ἐνενήκοντα. Σανδαράκη ὄρμος ναυσὶ μικραῖς. (5) Ἐνθὲνδε εἰς Κρηνίδας, ἐξήκοντα. Καὶ ἀπὸ Κρηνίδων εἰς Ψύλλαν ἐμπόριον, τριάκοντα. Ἐνθὲνδε εἰς Τίον, πόλιν Ἑλληνίδα Ἰωνικὴν, ἐπὶ θαλάττῃ οἰκουμένην, Μιλησίων καὶ ταύτην ἄποικον, ἐνενήκοντα. Ἀπὸ δὲ Τίου εἰς Βιλλαῖον ποταμόν, στάδιοι εἴκοσι. Ἀπὸ δὲ Βιλλαίου ἐπὶ τὸν Παρθέριον ποταμόν, στάδιοι ἑκατόν. (6) Μέχρι τοῦδε Θραῖκες οἱ Βιθυνοὶ νέμονται. ὧν καὶ Ξενοφῶν ἐν τῇ συγγραφῇ μνήμην ἐποίησατο, ὅτι μαχιμώτατοι εἶεν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ τὰ πολλὰ κακὰ ἢ στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ὅτι ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἔπαθεν, ἐπειδὴ ἀπεχωρίσθησαν οἱ Ἀρκάδες ἀπὸ τε τῆς Χειρισόφου καὶ τῆς Ξενοφῶντος μερίδος.

XIV. Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε ἤδη Παρλαγονία. Ἀπὸ Παρθερίου εἰς Ἀμαστριν πόλιν Ἑλληνίδα, στάδιοι ἐνενήκοντα· ὄρμος ναυσίν. Ἐνθεν εἰς Ἐρυθίνους, ἐξήκοντα. Καὶ ἀπὸ Ἐρυθίνων εἰς Κρῶμναν, ἄλλοι ἐξήκοντα. (2) Ἐνθὲνδε εἰς Κύτωρον ἐνενήκοντα· ὄρμος ναυσίν ἐν Κυτώρῳ. Καὶ ἀπὸ Κυτώρου εἰς Αἰγιαλοὺς, ἐξήκοντα. Ἐς δὲ Θύμηνα, ἐνενήκοντα. Καὶ εἰς Κάραμβιν, εἴκοσι καὶ ἑκατόν. (3) Ἐνθὲνδε εἰς Ζεφυρίον, ἐξήκοντα. Ἀπὸ δὲ Ζεφυρίου εἰς Ἀβώνου τεῖχος, πόλιν σμικρὰν, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ὅρμος ναυσίν οὐκ ἀσφαλῆς· ἀλλ' εὐδοίεν [σαλεύοιεν?] ἂν ἀπαθεῖς, εἰ μὴ μέγας χειμῶν κατέχοι. Ἀπὸ δὲ Ἀβώνου τείχους εἰς Αἰγινήτην, ἄλλοι πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνθὲνδε εἰς Κινώλιον ἐμπόριον, ἄλλοι ἐξήκοντα· καὶ ἐν Κινώλει σαλεύοιεν ἂν νῆες ὄρα ἔτους. (4) Ἀπὸ δὲ Κινώλιος εἰς Στεφάνην, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· ὄρμος ναυσίν ἀσφαλῆς. Ἀπὸ δὲ Στεφάνης εἰς Ποταμοὺς, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνθὲνδε εἰς Λεπτὴν ἄκραν, ἑκατόν καὶ εἴκοσι. Ἀπὸ δὲ Λεπτῆς ἄκρας εἰς Ἀρμένην, ἐξήκοντα· λιμὴν αὐτόθι. Καὶ Ξενοφῶν τῆς Ἀρμένης ἐμνημόνευσεν. (5) Καὶ ἔνθεν εἰς Σινώπην, στάδιοι τεσσαράκοντα· Σινωπεῖς, Μιλησίων ἄποικοι. Ἀπὸ δὲ Σινώπης εἰς Κάρουσαν, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· σάλος ναυσίν. Ἐνθὲνδε εἰς Ζάγωρα, ἄλλοι αὖ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνθὲνδε εἰς τὸν Ἄλυν ποταμόν, τριακόσιοι.

XV. Οὗτος ὁ ποταμὸς πάλαι μὲν ὄρος ἦν τῆς Κροίσου βασιλείας καὶ τῆς Περσῶν· νῦν δὲ ὑπὸ τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας βρέει, οὐκ ἀπὸ μεσημβρίας, ὡς λέγει Ἡρόδοτος, ἀλλὰ ἀπὸ ἀνίσχοντος ἡλίου. Καθότι δὲ εἰσβάλλει εἰς τὸν Πόντον, ὀρίζει τὰ Σινωπέων καὶ Ἀμισσηῶν ἔργα. (2) Ἀπὸ δὲ Ἄλυος ποταμοῦ εἰς Ναύσταθμον, στάδιοι ἐνενήκοντα· ἵνα περ καὶ λίμνη ἐστίν. Ἐνθὲνδε εἰς Κωνωπεῖον, ἄλλην λίμνην, ἄλλοι αὖ πεντήκοντα. Ἀπὸ δὲ Κωνωπείου εἰς Εὐσὴνην, ἑκατόν καὶ εἴκοσι. (3) Ἐνθὲνδε εἰς Ἀμισὸν ἑκατόν καὶ ἐξήκοντα. Ἀμισός, πόλις Ἑλληνίς, Ἀθηναίων ἄποικος, ἐπὶ θαλάττῃ οἰκεῖται. Ἀπὸ δὲ Ἀμισοῦ εἰς Ἀγκῶνα λιμένα, ἵνα-

quinque. Inde ad Nymphæum, quindecim; et a Nymphæo ad Oxinam fluvium, triginta. Ab Oxina ad Sandaracam nonaginta stadia: Sandaraca statio est parvis navibus. (5) Inde ad Crenidas saxaginta; et a Crenidibus ad Psyllam emporium, triginta. Inde ad Tium, urbem Græcam Ionicam, in maris ora sitam, Milesiorum coloniam, nonaginta. A Tio ad Billæum fluvium, viginti stadia. A Billæo ad Parthenium fluvium; centum stadia. (6) Hucusque Thracæ Bithyni sedem tenent. Quorum Xenophon in sua historia (*Anab.* 6, 3) mentionem fecit, quos omnium Asiæ populorum bellicosissimos esse ait, quorumque in terra exercitum Græcorum multa mala perpessum esse testatur, postquam Arcades a Chirisophi atque Xenophontis partibus defecerant.

XIV. Hinc Paphlagoniæ est initium. A Parthenio ad Amastrim urbem Græcam, ubi navibus statio, nonaginta stadia. Inde ad Erythinos, sexaginta; et ab Erythinis ad Cromnam, sexaginta alia. (2) Hinc ad Cytorum, ubi statio navibus, nonaginta. A Cytoro ad Ægialos, sexaginta. Ad Thymena, nonaginta. Ad Carambin, centum et viginti. (3) Inde ad Zephyrium, sexaginta. A Zephyrio ad Aboni mœnia, urbem exiguam, centum et quinquaginta: statio illic navibus non admodum tuta; ubi tamen, si non magna sit tempestas, a damno immunes commorari queant. Ab Aboni mœnibus ad Æginetam, centum et quinquaginta. Inde ad Cinolim emporium, alia sexaginta, et in Cinoli naves æstate commorari possint. (4) A Cinoli ad Stephanen, ubi statio navibus tuta, centum et octoginta. A Stephane ad Potamos, centum et quinquaginta. Hinc ad Leptem Acram, centum et viginti. A Lepte Acra ad Harmenen, sexaginta: portus illic; Harmenæ Xenophon (*An.* 6, 1, 9) quoque mentionem facit. (5) Inde ad Sinopen, stadia quadraginta: Sinopenses Milesiorum coloni. A Sinope ad Carusam, ubi salum navibus, centum et quinquaginta. Hinc item ad Zagora, centum et quinquaginta. Inde ad Halym fluvium, trecenta.

XV. Hic fluvius olim regni Croesi et Persarum terminus fuit, nunc sub Romanorum imperio fluit; haud a meridie, ut Herodotus (I, 72) ait, sed ab ortu solis: ubi autem se exonerat in Pontum, Sinopensium et Amisenorum agros separat. (2) Ab Haly fluvio ad Naustathmum, ubi palus, nonaginta stadia. Hinc ad Conopeum, aliam paludem, item quinquaginta. A Conopeo ad Eusenen, centum et viginti. (3) Inde ad Amisum, centum et sexaginta: Amisus autem, urbs Græca, Atheniensium colonia, mari adjacet. Ab Amiso ad Anconem portum, ubi Iris in Pontum exonera-

περ καὶ ὁ Ἴρις εἰσβάλλει εἰς τὸν Πόντον, στάδιοι ἐξήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴριος τῶν ἐχθολῶν εἰς Ἡράκλειον, ἐξήκοντα καὶ τριακόσιοι ὄρμος ναυσίν. Ἐνθενδε ἐπὶ τὸν Θερμώδοντα ποταμὸν, τεσσαράκοντα. Οὗτος ὁ Θερμώδων ἐστίν, ἵνα περ αἱ Ἀμαζόνες οἰκῆσαι λέγονται.

XVI. Ἀπὸ δὲ Θερμώδοντος εἰς Βῆριν ποταμὸν, στάδιοι ἐνεήκοντα. Ἐνθενδε εἰς Θόαριν ποταμὸν, ἐξήκοντα. Ἀπὸ δὲ Θόαριος εἰς Οἰνόην, τριάκοντα. Ἀπὸ Οἰνόης εἰς Φιγαμούντα ποταμὸν, τεσσαράκοντα. Ἐνθενδε εἰς Φαδισάνην φρούριον, πενήκοντα καὶ ἑκατόν. (2) Ἐνθενδε εἰς Πολεμώνιον πόλιν, στάδιοι δέκα. Ἀπὸ Πολεμωνίου εἰς ἄκραν Ἰασόνιον καλουμένην, στάδιοι τριάκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνθενδε εἰς Κιλίκων νήσον, πεντεκαίδεκα στάδιοι. (3) Ἀπὸ δὲ Κιλίκων νήσου εἰς Βοῶνα, πέντε καὶ ἐβδομήκοντα ἐν Βοῶνι ὄρμος ναυσίν. Ἐνθενδε εἰς Κοτύωρα, ἐνεήκοντα. Ταύτης, ὡς πόλεως, Ξενοφῶν ἐμνημόνευσεν, καὶ λέγει Σινωπέων ἀποικὸν εἶναι· νῦν δὲ κόμη ἐστὶ, καὶ οὐδὲ αὐτὴ μεγάλη. Ἀπὸ Κοτυώρων εἰς Μελάνθιον ποταμὸν, στάδιοι μάλιστα ἐξήκοντα. Ἐνθενδε εἰς Φαρματηνὸν, ἄλλον ποταμὸν, πενήκοντα καὶ ἑκατόν. Καὶ ἔνθεν εἰς Φαρνακείαν, εἴκοσι καὶ ἑκατόν. (4) Αὕτη ἡ Φαρνακεία πάλαι Κερασσοῦς ἐκαλεῖτο, Σινωπέων καὶ αὕτη ἀποικος. Ἐνθενδε εἰς τὴν Ἀρητιάδα νήσον, τριάκοντα. Καὶ ἔνθεν εἰς Ζεφυρίον, εἴκοσι καὶ ἑκατόν ὄρμος ναυσίν. Ἀπὸ δὲ Ζεφυρίου εἰς Τρίπολιν, στάδιοι ἐνεήκοντα. Ἐνθενδε εἰς τὰ Ἀργύρια, στάδιοι εἴκοσι. (5) Ἐκ δὲ τῶν Ἀργυρίων εἰς Φιλοκάλειαν, ἐνεήκοντα. Ἐνθενδε εἰς Κόραλλα, ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ Κοράλλων εἰς Ἱερὸν ὄρος, πενήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ Ἱεροῦ ὄρους εἰς Κορδύλην, τεσσαράκοντα ὄρμος ναυσίν. (6) Ἀπὸ δὲ Κορδύλης εἰς Ἐρμώνασσαν, πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ δεῦρο ὄρμος. Ἀπὸ δὲ Ἐρμωνάσσης εἰς Τραπεζοῦντα, στάδιοι ἐξήκοντα· ἐνταῦθα σὺ ποιεῖς λιμένα. Πάλαι γάρ, ὅσον ἀποσαλεύειν ὥρα ἔτους, ὄρμος ἦν.

XVII. Τὰ δὲ ἀπὸ Τραπεζοῦντος διαστήματα μέχρι Διοσκουριάδος, προεῖρηται διὰ τῶν ποταμῶν ἀναμετρηθέντα. Ἀθροίζοντες δὲ ἀπὸ Τραπεζοῦντος εἰς Διοσκουριάδα, τὴν νῦν Σεβαστόπολιν καλουμένην, στάδιοι δισχίλιοι διακόσιοι ἐξήκοντα. (2) Τὰδε μὲν τὰ ἀπὸ Βυζαντίου πλεόντων ἐν δεξιᾷ ὡς ἐπὶ Διοσκουριάδα, εἰς ὅπερ στρατόπεδον τελευτᾷ Ῥωμαίοις ἢ ἐπικράτεια (ἐν δεξιᾷ ἐσπλεόντων εἰς τὸν Πόντον). (3) Ἐπεὶ δὲ ἐπιθυμῆν Κότυν τετελευτηκέναι, τὸν βασιλέα τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου καλουμένου, ἐπιμελὲς ἐποιήσαμην καὶ τὸν μέχρι τοῦ Βοσπόρου πλοῦν δηλώσαι σοι ὡς, εἴ τι βουλευοιο περὶ τοῦ Βοσπόρου, ὑπάρχοι σοι καὶ τόνδε τὸν πλοῦν μὴ ἀγνοοῦντι βουλευέσθαι.

XVIII. Ὁρμηθεῖσιν οὖν ἐκ Διοσκουριάδας, πρῶτος ἂν εἴη ὄρμος ἐν Πιτυοῦντι· στάδιοι τριακόσιοι πενήκοντα. Ἐνθενδε εἰς τὴν Νιτικὴν, στάδιοι πενήκοντα καὶ ἑκατόν· ἵνα περ πάλαι ὄκει ἔθνος Σκυθικόν, οὗ μνή-

tur, centum et sexaginta stadia. Ab Iris ostio ad Heracleum portum, trecenta et sexaginta, ubi statio navibus. Hinc ad Thermodontem fluvium, quadraginta : hic est ille fluvius, ubi Amazones sedem habuisse dicuntur.

XVI. A Thermodonte ad Berin fluvium, nonaginta stadia. Inde ad Thoarin fluvium, sexaginta. A Thoari ad CEnoen, triginta. Ab CEnoe ad Phigamuntem fluvium, quadraginta : inde ad Phadisanen castellum, centum et quinquaginta. (2) Inde ad Polemonium 'urbem, decem stadia. A Polemonio ad promontorium Jasonium vocatum, centum et triginta stadia. Hinc ad Cilicum insulam, quindecim stadia. (3) A Cilicum insula ad Boonem, ubi statio navibus, septuaginta quinque. Inde ad Cotyora, nonaginta : hujus tanquam urbis a Xenophonte (*An.* 5, 5, 3) fit mentio, eamque Sinopensium coloniam dicit; hodie vero pagus est, neque ille quidem magnus. A Cotyoris ad Melanthium fluvium stadia circa sexaginta. Inde ad Pharnatenum, alium fluvium, centum et quinquaginta, et inde ad Pharnaceam centum et viginti. (4) Hæc Pharnacea fuit olim Cerasus dicta, ipsa quoque Sinopensium colonia. Hinc ad Aretiadem insulam, triginta; et inde ad Zephyrium, centum et viginti : ibi statio navibus. A Zephyrio ad Tripolim, stadia nonaginta. Inde ad Argyria, stadia viginti. (5) Ab Argyriis ad Philocaleam, nonaginta. Hinc ad Coralla, centum. A Corallis ad Sacrum montem, centum et quinquaginta. A Sacro monte ad Cordylam, ubi statio navibus, quadraginta. A Cordyla vero ad Hermonassam, quadraginta quinque : et ibi statio. Ab Hermonassa Trapezuntem usque, sexaginta stadia. Hic tu portum curas fieri : nam olim erat statio, in qua æstivo tantum tempore naves in ancoris stare poterant.

XVII. Locorum autem intervalla, a Trapezunte usque ad Dioscuriadem, fluminum intervallis dimensa supra jam attulimus : quæ si colligamus, erunt a Trapezunte ad Dioscuriadem, nunc Sebastopolim dictam, stadia bis mille ducenta et sexaginta. (2) Atque hæc quidem itineris dextri a Byzantio Dioscuriadem usque, quod castrum imperii Romani terminus est (a dextris Pontum ingredientibus), sese offert ratio. (3) Quum vero Cotym, regem Bospori Cimmerici, defunctum cognovissem, operam dedi sedulam, ut hanc tibi etiam ad Bosporum navigationem apertam redderem : ut, si quid forte de Bosporo capere velis consilii, hac tibi navigatione cognita, id agere possis.

XVIII. Solventibus itaque a Dioscuriade prima sese offert statio in Pityunte, trecentis et quinquaginta stadiis distans. Inde ad Niticam, centum et quinquaginta stadia, ubi olim gens Scythica habitabat, cujus Herodotus (4, 109)

μην ποιεῖται ὁ λογοποιὸς Ἰπρόδοτος. (2) Καὶ λέγει τούτους εἶναι τοὺς φθειροτροικτέοντας· καὶ γὰρ εἰς τοῦτο ἔτι ἡ δόξα ἢ αὐτὴ ὑπὲρ αὐτῶν κατέχει. Ἐκ δὲ Νιτικῆς εἰς Ἀβασκον ποταμὸν, στάδιοι ἐνενήκοντα. Ὁ δὲ Βόργυς τοῦ Ἀβάσκου διέχει σταδίου ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν· καὶ ὁ Νῆσις τοῦ Βόργυος, ἵνα περ καὶ ἡ Ἡράκλειος ἄκρα ἀνέχει, σταδίου ἐξήκοντα. (3) Ἀπὸ δὲ Νήσιος εἰς Μασαϊτικὴν, στάδιοι ἐνενήκοντα. Ἐνθενδε εἰς Ἀχαιοῦντα, στάδιοι ἐξήκοντα· ὅσπερ ποταμὸς διορίζει Ζιλχούσιν καὶ Σάνιχας. Ζιλχῶν βασιλεὺς Σταχέμφαξ· καὶ οὗτος παρὰ σοῦ τὴν βασιλείαν ἔσχεν. Ἀπὸ Ἀχαιοῦντος εἰς Ἡράκλειαν ἄκραν, πενήκοντα καὶ ἑκατὸν στάδιοι. Ἐνθενδε εἰς ἄκραν, ἵνα περ σκέπη ἐστὶν ἀνέμου Θρασκίου καὶ βορῆρα, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. (4) Ἐνθενδε εἰς τὴν καλουμένην Παλαιὰν Λαζικὴν, εἴκοσιν καὶ ἑκατὸν στάδιοι. Ἐνθενδε εἰς τὴν παλαιὰν Ἀχαιάν, πενήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ ἔνθεν εἰς Πάγρας λιμένα, πενήκοντα καὶ τριακόσιοι. Ἀπὸ δὲ Πάγρας λιμένος εἰς Ἱερὸν λιμένα, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνθενδε εἰς Σινδικὴν, τριακόσιοι.

XIX. Ἀπὸ δὲ Σινδικῆς εἰς Βόσπορον τὸν Κιμμέριον καλούμενον, καὶ πόλιν τοῦ Βοσπόρου Παντικαπαῖον, τεσσαράκοντα καὶ πεντακόσιοι. Ἐνθενδε ἐπὶ Τάναϊν ποταμὸν, ἐξήκοντα· ὃς λέγεται ὀρίζειν ἀπὸ τῆς Ἀσίας τὴν Εὐρώπην· καὶ ὀρμάται μὲν ἀπὸ λίμνης τῆς Μαιώτιδος, ἐσβάλλει δὲ εἰς θάλασσαν τὴν τοῦ Εὐξείνου Πόντου· (2) καίτοι Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ Λυομένῳ τὸν Φᾶσιν ὄρον τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας ποιεῖ. Λέγουσι γοῦν αὐτῷ οἱ Τίτανες πρὸς τὸν Προμηθεά ὅτι

30 "Ἰχομεν
τοὺς σοὺς ἄλλους τούσδε, Προμηθεῦ,
δεσμοῦ τε πάθος τόδ' ἐσοφόμενοι.

Ἐπειτα καταλέγουσιν, ὅσην χώραν ἐπῆλθον·

35 Τῆ μὲν δίδυμον χθονὸς Εὐρώπης
μέγαν ἢ δ' Ἀσίας τέρμονα Φᾶσιν.

(3) Τῆς δὲ λίμνης τῆς Μαιώτιδος περίπλους ἐν κύκλῳ λέγεται σταδίων ἀμφὶ τοὺς ἑνακισχιλίους. Ἀπὸ δὲ Παντικαπαίου εἰς κόμην Καζέκα ἐπὶ θαλάττῃ ὤκισμένην, στάδιοι εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι. Ἐνθενδε εἰς Θεοδοσίαν, πόλιν ἔρημην, στάδιοι ὀγδοήκοντα καὶ διακόσιοι. (4) Καὶ αὕτη παλαιὰ ἦν Ἑλλάς πόλις, Ἴωνικὴ, Μιλησίων ἀποικος· καὶ μνήμη ἐστὶν αὐτῆς ἐν πολλοῖς γράμμασιν. Ἐνθενδε εἰς λιμένα Σκυθοταύρων ἔρημον, στάδιοι διακόσιοι· καὶ ἔνθεν εἰς Λαμπάδα τῆς Ταυρικῆς, στάδιοι ἐξακόσιοι. (5) Ἀπὸ δὲ Λαμπάδος εἰς Συμβόλου λιμένα, Ταυρικὸν καὶ τοῦτον, στάδιοι εἴκοσι καὶ πεντακόσιοι. Καὶ ἔνθεν εἰς Χερρόνησον τῆς Ταυρικῆς, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ Χερρόνησου εἰς Κερκινίτιν, στάδιοι ἐξακόσιοι, καὶ ἀπὸ Κερκινίτιδος εἰς Καλὸν λιμένα, Σκυθικὸν καὶ τοῦτον, ἄλλοι ἑπτακόσιοι.

XX. Ἐκ δὲ Καλοῦ λιμένος εἰς Ταμυράκην, τριακόσιοι· ἔσω δὲ τῆς Ταμυράκης λίμνη ἐστὶν οὐ μεγάλη. Καὶ

quoque historicus meminit : (2) illos autem tradit pediculis vesi solitos; quæ quidem fama de iis etiamnum obtinet. A Nitica ad Abasum fluvium, nonaginta stadia. Ab Abasco distat Borgys centum et viginti stadia, et a Borgy Nesis, ubi Herculeum promontorium eminet, stadia sexaginta. (3) A Nesi ad Masaiticam stadia nonaginta. Inde ad Achæunta fluvium, qui Zilchos atque Sanichas separat, stadia sexaginta. Zilchorum rex est Stachemphax, qui a te regnum obtinuit. Ab Achæunte ad Herculeum promontorium, stadia centum et quinquaginta. Inde ad promontorium quoddam, ubi tuta adversus Thrasciam et Boream ventos statio, centum et octoginta. (4) Inde ad Veterem Lazicam, quæ vocatur, stadia centum et viginti. Hinc ad Achaiam antiquam, centum et quinquaginta, et inde ad Pagræ portum, trecenta et quinquaginta. A Pagræ portu ad Sacrum portum, centum et octoginta. Inde ad Sindicam, trecenta.

XIX. A Sindica ad Bosporum Cimmerium et Panticapæum urbem Bospori, quingenta et quadraginta. Inde ad Tanaïm fluvium, qui Europam ab Asia dicitur disternere, sexaginta. Hic erumpit ex Mæotide palude, atque influit in mare Ponti Euxini : (2) quamquam Æschylus in Prometheus Solutus Phasim Europæ atque Asiæ terminum facit. Sic enim apud illum Titanes alloquuntur Prometheus :

Venimus
has tuas ærumnas, Prometheus,
vinculorumque hanc calamitatem visuri.

Deinde recensent, quot regiones peragraverint :

Hic quidem duplicem Europæ
et Asiæ magnum terminum, Phasin.

(3) Ipsius vero paludis Mæotidis ambitus fertur esse circiter stadiorum novem millium. A Panticapæo ad vicum Cazeca, mari adjacentem, stadia quadringenta et viginti. Inde ad Theodosiam, urbem desertam, stadia ducenta et octoginta : (4) hæc olim urbs Græcanica fuit, Ionica, Milesiorum colonia, et illius memoria multis literarum monumentis celebratur. Inde ad portum Scythotaurorum desertum, stadia ducenta. Hinc ad Lampada Tauricæ civitatem, stadia ducenta. (5) A Lampade ad Symboli portum item Tauricum, stadia quingenta et viginti, et inde ad Chersonesum Tauricæ, centum et octoginta. A Chersoneso ad Cercinitim, stadia sexcenta, et a Cernitide ad Calum (Pulchrum) portum item Scythicum, alia septingenta.

XX. A Calo portu ad Tamyracam, trecenta. Infra Tamyracam palus est non admodum magna; et inde ad ostia pa-

ένθεν εἰς τὰς ἑκροὰς τῆς λίμνης, ἄλλοι τριακόσιοι. Ἐκ δὲ τῶν ἑκροῶν τῆς λίμνης εἰς Ἡόναν, στάδιοι ὀγδοήκοντα καὶ τριακόσιοι· καὶ ένθεν εἰς ποταμὸν Βορυσθένην, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. (2) Κατὰ δὲ τὸν Βορυσθένην ἄνω πλέοντι πόλις Ἑλληνίς, ὄνομα Ὀλβία, πεπόλισται. Ἀπὸ δὲ Βορυσθένους ἐπὶ νῆσον σμικρὰν, ἐρήμην καὶ ἀνώνυμον, στάδιοι ἐξήκοντα· καὶ ένθεν εἰς Ὀδησσόν, ὀγδοήκοντα· ἐν Ὀδησσῷ ὄρμος ναυσίν. Ἀπὸ δὲ Ὀδησσῷ ἔχεται Ἰστριανῶν λιμὴν· στάδιοι εἰς αὐτὸν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι. (3) Ἐνθένδε ἔχεται Ἰσιακῶν λιμὴν· στάδιοι εἰς αὐτὸν πεντήκοντα. Καὶ ένθεν εἰς τὸ Ψιλὸν καλούμενον στόμα τοῦ Ἰστρου, διακόσιοι καὶ χίλιοι· τὰ δὲ ἐν μέσῳ ἔρημα καὶ ἀνώνυμα.

XXI. Κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸ στόμα, ἐπ' εὐθὺς πλέοντι ἀνέμῳ ἀπαρκτῖα ἰδίως [ὡς?] τὸ πέλαγος, νῆσος πρόσκειται, ἦντινα οἱ μὲν Ἀχιλλέως νῆσον, οἱ δὲ Δρόμον Ἀχιλλέως, οἱ δὲ Λευκὴν ἐπὶ τῆς χροιάς ὀνομάζουσιν. Ταύτην λέγεται Θετίς ἀνεῖναι τῷ παιδί· καὶ ταύτην οἰκεῖν τὸν Ἀχιλλέα. Καὶ νεὼς ἐστὶν ἐν αὐτῇ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ἕσσανον τῆς παλαιᾶς ἐργασίας. (2) Ἡ δὲ νῆσος ἀνθρώπων μὲν ἐρήμη ἐστίν, νέμεται δὲ αἰξίν οὐ πολλαῖς· καὶ ταύτας ἀνατιθέναι λέγονται τῷ Ἀχιλλεῖ ὅσοι προσίσχουσιν. Καὶ ἄλλα πολλὰ ἀναθήματα ἀνάκειται ἐν τῷ νεῷ, φιάλαι καὶ δακτύλιοι καὶ λίθοι τῶν πολυτελεστέρων. Ταῦτα σύμπαντα χαριστήρια τῷ Ἀχιλλεῖ ἀνάκειται, καὶ ἐπιγράμματα, τὰ μὲν ῥωμαϊκῶς, τὰ δὲ ἐλληνικῶς πεποιημένα ἐν ἄλλῳ καὶ ἐν ἄλλῳ μέτρῳ, ἔπαινοι τοῦ Ἀχιλλέως. Ἔστι δὲ ἅ καὶ τοῦ Πατρόκλου· (3) καὶ γὰρ καὶ τὸν Πάτροκλον τιμῶσι σὺν τῷ Ἀχιλλεῖ, ὅσοι τῷ Ἀχιλλεῖ χαρίζεσθαι ἐθέλουσιν. Ὀρνίθες δὲ πολλοὶ αὐλίζονται ἐν τῇ νήσῳ, λάροι καὶ αἰθυσιαὶ καὶ κορῶναι αἱ θαλάσσιοι τὸ πλῆθος οὐ σταθμητοί. (4) Οὗτοι οἱ ὄρνιθες θεραπεύουσι τοῦ Ἀχιλλέως τὸν νεῶν. Ἐωθεν ὁσημέραι καταπέτονται εἰς τὴν θάλασσαν· ἔπειτα ἀπὸ τῆς θαλάσσης βεβρεγμένοι τὰ πτερὰ, σπουδῆ αὐτῶν εἰσπέτονται εἰς τὸν νεῶν, καὶ ραίνουσι τὸν νεῶν. Ἐπειδὴν δὲ καλῶς ἔχη, οἷδε ἐκκαλύνουσιν αὐτὸν τὸ ἔδαφος τοῖς πτεροῖς.

XXII. Οἱ δὲ καὶ τάδε ἱστοροῦσιν· τῶν προσεσχηκότων τῇ νήσῳ, ἱερεῖα τοὺς μὲν ἐξεπίτηδες πλέοντας εἰς αὐτὴν ἐπὶ ταῖς ναυσὶ κομίζουσιν, καὶ τούτων τὰ μὲν καταθύειν, τὰ δὲ ἀφιέναι τῷ Ἀχιλλεῖ· (2) τοὺς δὲ τινὰς ὑπὸ χειμῶνος ἐξαναγκασθέντας προσέχειν· καὶ τούτους παρ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ αἰτεῖν ἱερεῖον, χρωμένους ἐπὶ τῶν ἱερείων, εἰ λῶιον σφίσι καὶ ἄμεινον θῦσαι, ὅ τι περ αὐτοὶ τῇ γνώμῃ ἐπιλέξαιτο νεμόμενον, τιμὴν ἅμα καταβάλλοντες τὴν ἀξίαν σφίσι δοκοῦσαν. (4) Εἰ δὲ ἀπαγορεύουσι δὲ χρησμός (εἶναι γὰρ χρησμούς ἐν τῷ νεῷ), προσβάλλειν τῇ τιμῇ· εἰ δὲ ἔτι ἀπαγορεύουσι, ἔτι προσβάλλουσιν· συγχωρήσαντος δὲ, γινώσκειν ὅτι ἀποχρῶσα ἡ τιμὴ ἐστίν. (4) Τὸ δὲ ἱερεῖον ἴστασθαι ἐπὶ τῷδε αὐτόματον, μηδὲ ἀποφεύγειν ἔτι. Καὶ τοῦτο δὴ πολὺ ἀνακεῖσθαι τὸ ἀργύριον τῷ ἥρω τὰς τιμὰς τῶν ἱερείων.

XXIII. Φαίνεσθαι δὲ ἐνύπνιον τὸν Ἀχιλλέα τοῖς

ludis, trecenta alia. Ab ostiis paludis ad Eonas, stadia trecenta et octoginta; atque inde ad Borysthenem fluvium, centum et quinquaginta. (2) Per Borysthenem sursum naviganti urbs Græca, Olbia dicta, condita est. A Borysthene ad parvam quandam, desertam nomineque carentem insulam, stadia sexaginta; et inde ad Odessum, ubi statio navibus, octoginta. Odesso proximus, stadiorum ducentorum et quinquaginta intervallo distans, Istriorum portus. (3) Huic proximus Isiacorum portus, stadiis quinquaginta distans. - Inde ad Psilum (*tenue*) quod vocant os Istri, mille et ducenta. Loca in medio deserta sunt et nomine carent.

XXI. E regione fere omnino hujus ostii, si recta navigaveris versus altum mare secundum aparctiam maxime ventum, sita est insula, quam alii Achillis insulam, alii Dromon (*Cursum*) Achillis, alii Leucam (*Albam*) a colore appellant. Hanc Thetis filio suo e mari excitasse, eamque Achilles inhabitare fertur; in qua templum est Achillis simulacrumque antiquo opere. (2) Deserta est ab hominibus insula, eamque capræ non admodum multæ depascuntur; quas qui illuc appellant, Achilli offerre dicuntur. Multa præterea alia sacra dona in templo illo reposita cernuntur, ut phialæ, annuli, lapides pretiosiores. Hæc omnia donaria gratias agendi causa Achilli consecrata sunt; et inscriptiones leguntur Græcæ et Latinæ variis metris conceptæ, quæ laudes celebrant Achillis: sunt etiam nonnullæ in Patroclum. (3) Nam Patroclum quoque simul cum Achille colunt qui Achilli placere cupiunt. Porro aves innumera-biles, ut lari, fulicæ, coturnices marinæ, in insula illa degunt. (4) Hæc aves templum Achillis curant: mane singulis diebus ad mare volitant, indeque, alis aqua madefactis, ad templum iterum properantes volant, illudque aspergunt. Ubi autem id satis peractum fuerit, illæ rursus alis pavementum mundant.

XXII. A nonnullis etiam hæc traduntur: eorum qui ad insulam appellant, alios ex proposito ad illam navigantes secum victimas immolandas in navibus portare, quarum alias mactent, alias vivas in Achillis honorem dimittant: (2) alios autem quosdam tempestate coactos appellere; eosque ab ipso deo victimam petere, oraculum illius interrogantes de victimis, expediatne meliusque sit eam hostiam immolare, quam pascentem ipsi pro arbitrium sua delegerint; simulque eos pretium, quod illis justum videatur, deponere. (3) Quod si oraculum renuat (esse enim oracula in templo), pretio aliquid adjicere: si rursus abnuerit, insuper addere, donec, annuente illo, cognoscant sufficiens pretium esse. (4) Tum vero stare sua sponte victimam, neque amplius aufugere. Atque sic magnam argenti copiam heroi, victimarum pretium, esse consecratam.

XXIII. Apparere autem in somnis Achillem aliis dum ad

μὲν προσσχοῦσι τῇ νήσῳ, τοῖς δὲ καὶ πλεύουσιν, ἐπειδὴν οὐ πόρρω αὐτῆς ἀπόσχωσιν, καὶ φράζειν ὅπου προσσχεῖν τῆς νήσου ἄμεινον, καὶ ὅπου ὀρμίσασθαι. Οἱ δὲ καὶ ὑπαρ λέγουσιν φανῆναί σφισιν ἐπὶ τοῦ ἴστου ἢ ἐπ' ἄκρω
 5 τοῦ κέρως τὸν Ἀχιλλέα, καθάπερ τοὺς Διοσκούρους· (2) τοσόνδε μόνον τῶν Διοσκούρων μείον ἔχειν τὸν Ἀχιλλέα, ὅσον οἱ μὲν Διόσκουροι τοῖς πανταχοῦ πλωτίζομένοις ἐναργεῖς φαίνονται, καὶ φανέντες σωτῆρες γίνονται· ὁ δὲ τοῖς πελάζουσιν ἤδη τῇ νήσῳ. Οἱ δὲ καὶ τὸν Πάτρο-
 10 κλόν σφισιν ὀφθῆναι ἐνύπνιον λέγουσιν. (3) Τάδε μὲν ὑπὲρ τῆς νήσου τῆς τοῦ Ἀχιλλέως ἀκοὴν ἀνέγραψα τῶν ἢ αὐτῶν προσσχόντων, ἢ ἄλλων πεπυσμένων· καὶ μοι δοκεῖ οὐκ ἄπιστα εἶναι. (4) Ἀχιλλέα γὰρ ἐγὼ πείθομαι εἴπερ τινὰ καὶ ἄλλον ἥρωα εἶναι, τῇ τε εὐγενείᾳ
 15 τεχμαιρόμενος, καὶ τῷ κάλλει καὶ τῇ ῥώμῃ τῆς ψυχῆς καὶ τῷ νέον μεταλλάξαι ἐξ ἀνθρώπων καὶ τῇ Ὀμήρου ἐπ' αὐτῷ ποιήσει καὶ τῷ ἐρωτικὸν γενέσθαι καὶ φίλειταιρον, ὡς καὶ ἐπαποθανεῖν ἐλέσθαι τοῖς παιδικοῖς.

XXIV. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ψιλοῦ καλουμένου στόματος
 20 τοῦ Ἰστρου εἰς τὸ δεύτερον στόμα, στάδιοι ἐξήκοντα. Ἐνθένδε ἐπὶ τὸ Καλὸν καλούμενον στόμα, στάδιοι τεσσαράκοντα· καὶ ἀπὸ τοῦ Καλοῦ ἐπὶ τὸ Νάρακον, ὅδε ὀνομαζόμενον, στόμα τέταρτον τοῦ Ἰστρου, στάδιοι ἐξήκοντα. (2) Ἐνθένδε ἐπὶ τὸ πέμπτον, εἴκοσι καὶ
 25 ἑκατόν· καὶ ἐνθεν εἰς Ἰστρίαν πόλιν, στάδιοι πεντακόσιοι. Ἐνθένδε εἰς Τομέας πόλιν, στάδιοι τριακόσιοι. (3) Ἀπὸ δὲ Τομέων εἰς Καλλαντίαν πόλιν, ἄλλοι τριακόσιοι ὄρμος ναυσίν. Ἐνθένδε εἰς Καρῶν λιμένα, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ ἡ γῆ ἐν κύκλῳ τοῦ λιμένος
 30 Καρία κληῖται. Ἀπὸ δὲ Καρῶν λιμένος εἰς Τετρισιάδα, στάδιοι εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ἐνθένδε εἰς Βίζον, χυῖρον ἔρημον, στάδιοι ἐξήκοντα. (4) Ἀπὸ δὲ Βίζου εἰς Διονυσόπολιν, στάδιοι ὀγδοήκοντα. Ἐνθένδε εἰς Ὀδησσόν, διακόσιοι ὄρμος ναυσίν. Ἐκ δὲ Ὀδησσοῦ εἰς τοῦ
 35 Αἴμου τὰς ὑπερείας, αἱ δὴ εἰς τὸν Πόντον καθήκουσιν, στάδιοι τριακόσιοι ἐξήκοντα· καὶ δεῦρο ὄρμος ναυσίν. (5) Ἐκ δὲ τοῦ Αἴμου εἰς Μεσημβρίαν πόλιν, ἐνενηκόντα ὄρμος ναυσίν. Καὶ ἐκ Μεσημβρίας εἰς Ἀγχιάλον πόλιν, στάδιοι ἑβδομήκοντα, καὶ ἐξ Ἀγχιάλου εἰς Ἀπολλωνίαν, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. (6) Αὐταὶ πᾶσαι αἱ πόλεις Ἑλληνίδες εἰσίν, ὥκισμένοι ἐν τῇ Σκυθίᾳ, ἐν ἀριστερᾷ ἐσπλέοντι εἰς τὸν Πόντον. Ἐκ δὲ Ἀπολλωνίας εἰς Χερβ-
 40 ρόνησον στάδιοι ἐξήκοντα· ὄρμος ναυσίν. Καὶ ἐκ Χερβρόνησου εἰς Αὐλαίου τεῖχος πενήκοντα καὶ διακόσιοι. Ἐνθένδε εἰς Θυνιάδα ἀκτὴν, εἴκοσι καὶ ἑκατόν.

XXV. Ἀπὸ δὲ Θυνιάδος εἰς Σαλμυδησσόν, στάδιοι διακόσιοι. Τούτου τοῦ χωρίου μνήμην πεποιήται Ξε-
 45 νοφῶν ὁ πρεσβύτερος, καὶ μέχρι τούτου λέγει τὴν στρατιαν ἐλθεῖν τῶν Ἑλλήνων, ἧς αὐτὸς ἠγήσατο, ὅτε τὰ τελευταῖα σὺν Σεύθῃ τῷ Θρακί ἐστράτευσεν. (2) Καὶ περὶ τῆς ἀλιμενότητος τοῦ χωρίου πολλὰ ἀνέγραψεν, ὅτι ἐνταῦθα ἐκπίπτει τὰ πλοῖα χειμῶνι βιαζόμενα,
 50 καὶ οἱ Θρακῆες οἱ πρόσχωροι ὅτι ὑπὲρ τῶν ναυαγίων ἐν σφισιν διαμάχονται. (3) Ἀπὸ δὲ Σαλμυδησσοῦ εἰς Φρυ-

insulam appellant, aliis vero etiam in ipsa navigatione, si haud procul ab illa absint, iisque significare in quamnam insulae partem appellere navesque sistere praestet. Nonnulli etiam vigilantibus dicunt sibi apparuisse Achillem, eodem modo quo Dioscuros, in malo vel in summa antenna. (2) Hoc solo volunt eum Dioscuris cedere, quod Dioscuri ubique navigantibus perspicui appareant, et visi salutem afferrant; Achilles vero iis tantum, qui ad insulam ejus propius jam accedant. Nonnulli ipsum quoque Patroclum sibi in somnis visum esse aiunt. (3) Atque haec quidem de Achillis insula refero audita ab iis, qui vel ipsi illuc appulerunt, vel ab aliis rem compererunt: quae mihi quidem fide haud indigna videntur. (4) Achillem enim, si quem alium, heroem esse credo ob nobilitatem et pulcritudinem animique robur et propterea quod juvenis e vita decesserit, et ab Homero celebratus sit, denique quod in amoribus atque amicitiiis colendis ita fuerit constans, ut post amores suos et ipse mortem oppetere voluerit.

XXIV. Ab ostio Istri Psilo vocato ad secundum ejusdem ostium, stadia sexaginta. Hinc ad Calum appellatum ostium, stadia quadraginta; et a Calo ad Naracum, quartum Istri ostium, stadia sexaginta. (2) Inde ad quintum, centum et viginti, et inde ad Istriam urbem, stadia quingenta. Hinc ad Tomes urbem stadia trecenta. (3) A Tomibus ad Callantiam urbem, ubi statio navibus, alia trecenta. Hinc ad Carum portum, centum et octoginta; et ipsa regio quae est circum portum illum, Caria appellatur. A Carum portu ad Tetrisiada, stadia centum et viginti. Inde ad Bizum, locum desertum, stadia sexaginta. (4) A Bizo ad Dionysopolim, stadia octoginta. Hinc ad Odessum, ubi statio navibus, ducenta. Ab Odesso usque ad radices Haemi montis, quae ad Pontum usque protenduntur, stadia trecenta et sexaginta: ibi etiam statio navibus. (5) Ab Haemo ad Mesembriam urbem, ubi statio navibus, nonaginta. A Mesembria ad Anchialum urbem, stadia septuaginta, et ab Anchialo ad Apolloniam, centum et octoginta. (6) Haec omnes sunt urbes Graecae, in Scythia sitae, quae occurrunt a sinistra in Pontum naviganti. Ab Apollonia ad Chersonesum, ubi statio navibus, stadia sexaginta. A Chersoneso ad Aulaei murum, ducenta et quinquaginta. Hinc ad Thyniada litus, centum et viginti.

XXV. A Thyniade ad Salmydessum, stadia ducenta. Hujus regionis Xenophon senior (*Anab.* 7, 5, 7) meminit, et hucusque Graecorum exercitum penetrasse scribit, cui ipse praefuit, quum postremo cum Seutha Thrace militiam egit. (2) Multis quoque idem exponit, quam importuosa sit haec regio, navesque vi tempestatis eo ejici; atque Thraces accolae de naufragiorum reliquiis inter se digladiari. (3) A Salmydesse ad Phrygiam, stadia trecenta et triginta; inde

γίαν στάδιοι τριάκοντα καὶ τριακόσιοι. Ἐνθὲνδε ἐπὶ
Κυανέας, εἶκοσι καὶ τριακόσιοι. Αὗται δὲ αἱ Κυανεαί
εἰσὶν, ἃς λέγουσιν οἱ ποιηταὶ πλάγκτας πάλαι εἶναι· καὶ
διὰ τούτων πρώτην ναῦν περάσαι τὴν Ἀργῶν, ἣτις ἐς
5 Κόλχους Ἰάσονα ἤγαγεν. (4) Ἐκ δὲ Κυανέων ἐπὶ τὸ Ἱερὸν
τοῦ Διὸς τοῦ Οὐρίου, ἵνα περὶ τὸ στόμα τοῦ Πόντου, στά-
διοι τεσσαράκοντα. Ἐνθὲνδε εἰς λιμένα Δάφνης τῆς Μαι-
νομένης καλουμένης, στάδιοι τεσσαράκοντα. Ἀπὸ δὲ
Δάφνης εἰς Βυζάντιον ὀγδοήκοντα. Τάδε μὲν καὶ τὰ
10 ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου ἐπὶ Βόσπορον τὸν
Θράκιον καὶ πόλιν Βυζάντιον.

ΤΕΧΝΗ ΤΑΚΤΙΚΗ.

I. Ὁ Πύρρου παῖς καὶ Κλέαρχος, οὐχ ὁ τῶν μυ-
ρίων Ἑλλήνων ἐπὶ βασιλέα ἠγησάμενος, ἀλλὰ ἄλλος
15 οὗτος Κλέαρχος, καὶ μὴν καὶ Πausανίου ἐστὶ συγγράμ-
ματα ὑπὲρ τούτων· εὐροὶς δ' ἂν καὶ Εὐαγγέλου,
ἀλλὰ καὶ Πολυβίου τοῦ Ἀρκάδος, ὃς καὶ Σκιπίωνι τῷ
Ῥωμαίῳ ξυνεγένετο, πολλοὺς καὶ μεγάλους πολέμους
διαπολεμοῦντι ἄλλους τε καὶ ἐν ᾧ καὶ Καρχηδόνα τὴν
20 ἐν Λιβύῃ εἶλεν τε καὶ ἠνδραπόδισεν. Συγγέγραπται
ἄλλα ὑπὲρ τούτων καὶ Εὐπολέμῳ καὶ Ἰφικράτει, οὗ τῷ
Ἀθηναίων στρατηγῷ, ἀλλὰ ἄλλῳ τούτῳ. Ποσειδῶ-
νιος δὲ ὁ Ῥόδιος καὶ τέχνην τινὰ τακτικὴν συγγράψας
κατέλιπεν. (2) Ἔστι δὲ ξύμπαντα ταῦτα τὰ συγγράμ-
25 ματα ἐκείνη μάλιστα οὐκ ὠφέλιμα, ὅτι ὡς πρὸς εἰδότας
συγγέγραπται. Καὶ τοίνυν τὰ ὀνόματα τῆς τε ὀπλίσεως
ἐκάστης καὶ τῆς τάξεως οἱ μὲν γὰρ ὡς γνώριμα ἀνέγρα-
ψαν, τὰ δὲ ἐστὶν εἰ μὴ ἐξηγήσαιο πάντῃ ἀγνωστα. (3)
Τοῦτο δὲ αὐτὸ ἔδοξέ μοι πρῶτον ἰάσασθαι αὐτῶν τὴν
30 ἀσάφειαν. Ὡς οὖν εὐγνωστότατα ἔσται τοῖς ἐντυχά-
νουσι τὰ τε πράγματα καὶ τὰ ὀνόματα, ἐνθὲνδε τοῦ λό-
γου ἄρξουαι.

II. Ὅτι δὴ τῶν παρασκευῶν τῶν εἰς τὸν πόλεμον
ἢ μὲν τις κατὰ γῆν τυγχάνει οὕσα, ἢ δὲ διὰ θαλάττης·
35 καὶ γὰρ οἱ πολέμιοι πολεμοῦνται οἱ μὲν ἐν γῆ, οἱ δ'
ἐν θαλάττῃ. Τῶν δὲ ὀπισσοῦν πολεμοῦντων, τὸ μὲν
τί ἐστὶ μάχιμον, αὐτοὶ οἱ στρατιῶται, τὸ δὲ τοῦ μαχί-
μου εἵνεκα ἠθροισμένον, ὅσον θητικὸν ἢ ἱατρικὸν ἢ ἐμ-
πορικὸν ἢ καπηλικόν. (2) Τοῦ δὲ αὖ ἐν γῆ μαχίμου
40 ** τὸ δ' ἐπὶ σχήματι ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ· καὶ τῆς δευτέρας
ιδέας τὸ μὲν ἵππικόν, ὅπερ ἵπποις χρῆται, τὸ δ' ἐπὶ
ἐλεφάντων, καθάπερ τὰ Ἰνδῶν στρατόπεδα καὶ τὰ Αἰ-
θιοπικὰ, χρόνῳ δ' ὕστερον καὶ Μακεδόνες καὶ Καρχη-
δόνιοι καὶ πού καὶ Ῥωμαῖοι. (3) Τοῦ δὲ ἀφ' ἵππων
45 μαχητικοῦ τὸ μὲν ἰδίᾳ λεχθεῖν ἂν ἵππικόν, τὸ δὲ ἐφ'
ἀρμάτων. Καὶ τοῦ ἵππικοῦ οἱ μὲν ἵππεῖς, οἱ δὲ ἀμ-
φιπποὶ ἵππεῖς μὲν οἱ ἐφ' ἐνὸς ἵππου ὀχοῦμενοι, ἀμ-
φιπποὶ δὲ οἱ ἐπὶ δυοῖν ἀστρώτοις ξυνοδευμένοι, ὡς
μεταπήδῃν ἀπ' ἄλλου ἐπ' ἄλλον. (4) Ἡ μὲν δὴ ἀπὸ

ad Cyaneas, trecenta et viginti. Hæ sunt Cyaneæ illæ,
quas poetæ olim tradunt vagas fuisse, per easque primam
transiisse Argo navem, quæ Jasonem in Colchos perduxerit.

(4) A Cyaneis ad Hieron (*templum*) Jovis Urii (*Propitii
navigantibus*), ubi os Ponti, stadia quadraginta. Inde
ad portum Daphnes, quæ Mænomena (*Furens*) dicitur,
stadia quadraginta : a Daphne Byzantium usque, octoginta.
Atque hæc quidem sunt a Bosphoro Cimmerio ad Bosporum
Thracium urbemque Byzantium.

ARS TACTICA.

I. Pyrrhi filius (*Alexander*), et Clearchus, non ille, qui
decem Græcorum millia duxit contra regem Persarum,
verum alius Clearchus *de arte tactica scripserunt*; porro
Pausaniæ quoque scripta de hac materia exstant. Repe-
rias etiam scripta Euangeli, itemque Polybii Arcadis, qui
Scipionis Romani fuit comes bella multa maximaque ge-
rentis quum alia tum illud, in quo Carthaginem Libyæ ur-
bem cepit et in servitutem redegit. Alia de hoc argumento
conscripterunt Eupolemus et Iphicrates, non ille Athenien-
sium dux, verum alius. Porro Posidonius Rhodius inter
alia etiam Artem quandam tacticam ab ipso conditam reli-
quit. (2) Sunt autem omnia illa scripta eatenus maxime
minus utilia, quatenus in eorum facta sunt usum, qui
jam tenent artem; atque ideo vocabula quæ ad singula
armaturæ et acierum genera pertinent, velut vulgo nota,
commemorare omiserunt, quæ tamen, nisi exponantur,
omnino non intelliguntur. (3) Hoc ipsum vero ante omnia
necessum esse mihi videbatur, ut obscuritati eorum affer-
retur remedium. Ergo ut cuilibet in hæc incidenti cognita
sint et res et vocabula, inde orationis meæ faciam initium.

II. Omnia quæ ad bellum parantur, vel ad terram per-
tinent, vel ad mare. Bellantes enim bella gerunt alii
terra, alii mari. Eorum autem qui alterutra ratione
ad bellum proficiscuntur, alii sunt destinati ad pugnan-
dum, milites scilicet ipsi, alii vero horum causa comparan-
tur, ut operariorum genus, medicorum, mercatorum, cau-
ponum. (2) Eorum autem qui terra militant ** alia aliaque
species est. Ac alterius quidem speciei sunt equites, qui utun-
tur equis, et qui elephantis insident, ut in Indorum exer-
citiis et Æthiopum, itemque postea apud Macedones et
Carthaginenses et interdum etiam apud Romanos. (3) Porro
equestrium copiarum genus unum proprie equestre dicitur,
alterum vero quod pugnat ex vehiculis. Atque equitum
quidem alii equites sunt simpliciter sic dicti, alii amphippi.
Simpliciter sic dicti, qui equo utuntur unico; amphippi
vero, qui binis non stratis, conjunctis, ut ab altero tran-
siliant in alterum. (4) Pugna vero ex elephantis simplex

τῶν ἐλεφάντων ἀπλῆ ἔστι, πλήν γε δὴ ὅτι καὶ πύργους ἔφερον ἔστιν ὅτε οἱ ἐλέφαντες τῶν δὲ καὶ οἱ δδόντες σιδήρῳ ὀξεῖ ὠπλισμένοι ἦσαν, τοῦ τε τομώτεροι εἶναι καὶ τοῦ μὴ ἀποθραύεσθαι εὐπετώς. (5) Ἢ δὲ ἀπὸ τῶν ἀρμάτων μάχη πολυειδεστέρα ταύτης· ἡ γὰρ ψιλὰ ἦν τὰ ἄρματα, καθάπερ τὰ Τρωϊκὰ ἦν, ἡ ὄρεπανηφόρα, ὡς ὕστερον τὰ Περσικὰ, καὶ ἡ πεφραγμένων τῶν ἵππων ἡ ἀφράκτων, καὶ ἡ ἀπλοῦ τοῦ ῥυμοῦ ἡ διπλοῦ· τὰ δὲ καὶ πολὺῖ ῥυμα.

III. Αἱ δὲ πεζικαὶ τε καὶ ἵππικαὶ τάξεις καὶ ὀπλίσεις πολυειδεῖς τε καὶ πολύτροποι εἰσιν. Αὐτίκα τῶν πεζῶν ἡ ὀπλισις, ὡς γε δὴ ἐς τὰ ἀνωτάτω τεμεῖν, τριχῆ νενέμηται, ἔς τε τὸ ὀπλιτικὸν καὶ ἐς τὸ ψιλὸν καὶ ἐς τὸ πέλταστικόν. (2) Τὸ μὲν δὴ βαρύτερον ὀπλιτικὸν θώρακος ἔχει καὶ ἀσπίδας ἢ θυρεοὺς παραμήχεις καὶ μαχαίρας καὶ δόρατα, ὡς Ἕλληνες, καὶ σαρρίσας, ὡς οἱ Μακεδόνες. (3) Τὸ δὲ ψιλὸν ἐναντιώτατα ἔχει τῷ ὀπλιτικῷ πᾶν, ὅτι περ ἄνευ θώρακος καὶ ἀσπίδος καὶ κνημίδος καὶ κράνους ἐκηθόλοις τοῖς ὀπλοῖς διαχρῶμενον τοξεύμασιν ἢ ἀκοντίοις ἢ σφενδόναϊς ἢ λίθοις ἐκ χειρός. (4) Τὸ πέλταστικὸν δὲ κουφότερον μὲν τυγχάνει ὄν τοῦ ὀπλιτικοῦ· ἡ γὰρ πέλτη σμικρότερον τῆς ἀσπίδος καὶ ἐλαφρότερον, καὶ τὰ ἀκόντια τῶν δοράτων καὶ σαρισῶν λειπόμενα· βαρύτερον δὲ τοῦ ψιλοῦ. (5) Τῷ δὲ ἀκριθεῖ καὶ βαρεῖ ὀπλιτικῷ καὶ κράνη πρόσκειται, ἡ πῖλοι Λακωνικοὶ ἢ Ἀρκαδικοὶ καὶ κνημίδες, ὡς τοῖς πάλαι Ἕλλησιν, ἢ ὡς Ῥωμαίοις κνημὶς μία πρὸ τῆς κνήμης τῆς ἐν ταῖς μάχαις προβαλλομένης, καὶ θώρακες, οἱ μὲν φολιδῶτοι, οἱ δὲ ἀλύσει λεπταῖς ἐπηλλαγμένοι.

IV. Τῆς δὲ ἵππικῆς ὀπλίσεως ἡ μὲν κατάφρακτος τυγχάνει οὔσα, ἡ δὲ ἀφρακτος. Καὶ κατάφρακτος μὲν τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ἵππέας πεφραγμένους παρεχομένη, τοὺς μὲν θώραξι φολιδῶτοις ἢ λινοῖς ἢ ἐκ κέρατων καὶ περιμηριδίοις, τοὺς ἵππους δὲ παραπλευριδίοις καὶ προμετωπιδίοις. (2) Ἀφρακτος δὲ ἡ ἐναντία· τούτων δὲ οἱ μὲν δορατοφόροι εἰσιν, ἢ κοντοφόροι ἢ λογχοφόροι, οἱ δὲ ἀκροβολισταὶ μόνον. (3) Δορατοφόροι μὲν οἱ πελάζοντες ταῖς τάξεσι τῶν πολεμίων καὶ δόρασιν ἀπομαχόμενοι ἢ κοντοῖς ἐν τῇ ἐπελάσει ἐξωθοῦντες, ὡς Ἄλανοὶ καὶ Σαυρομάται· ἀκροβολισταὶ δὲ οἱ πόρρωθεν ἀκροβολισμοῖς διαχρῶμενοι, καθάπερ Ἀρμένιοι, καὶ Παρθυαῖων ὅσοι μὴ κοντοφόροι. (4) Τῆς προτέρας δὲ ἰδέας οἱ μὲν καὶ θυρεοὺς φέρουσιν καὶ καλοῦνται θυρεαφόροι, οἱ δὲ ἄνευ τούτων αὐτὸ μόνον δόρασι καὶ κόντοις μάχονται· οἱ δὲ καὶ δορατοφόροι ἢ κοντοφόροι ὀνομάζονται, ἔστιν δὲ ὑφ' ὧν ξυστοφόροι. (5) Ἀκροβολισταὶ δὲ λεχθεῖεν ἂν οἱ μὴ ἐς χεῖρας ἰόντες, ἀλλὰ πόρρωθεν ἐξακοντίζοντες. Καὶ τούτων οἱ μὲν δορατίοις διαχρῶνται ἐς τὸν ἀκροβολισμὸν, οἱ δὲ τόξοις. Οἱ μὲν δὲ δορατίοις ἀκροβολιζόμενοι Ταραντινοὶ ὀνομάζονται, οἱ δὲ ἕτεροι ἵπποτοξόται. (6) Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν Ταραντινῶν οἱ μὲν αὐτὸ μόνον πόρρωθεν ἐφιστάμενοι ἢ ἐς κύκλους παριππεύοντες δια-

est, nisi quod eis turres interdum imponantur, dentes quoque eorum ferro armentur præacuto, quo et vulnera facilius inferre possint, nec ipsi tam prompte præfringantur. (5) At vero pugna, quæ ex vehiculis instituitur, plures habet species. Aut enim nuda erant vehicula, sicut illa ad Trojam, aut falcata, ut postea apud Persas; eaque iterum vel equis cataphractariis, vel nudis, qui rursus vel ad lentonem unum sunt juncti, vel ad duos vel etiam ad plures.

III. Exercituum pedestrium equestriumque ordinationes armaque genere et specie multiplicia sunt. Ac pedatum quidem armatura, si generatim dividenda, distingui potest in tria genera: in gravis armorum unum, et aliud levis armorum, et rursus aliud, quod peltistarum est. (2) Gravissimæ armorum genus thoracibus instructum est et clypeis sive scutis prælongis, item gladiis et hastis, sicut Græci, et sarissis, sicut Macedones. (3) At vero levis armorum genus omnia habet contraria: nam et thorace clypeoque et ocreis et galea destitutum, armis utitur quæ procul jaciuntur, sagittis, jaculis, lapidibus vel funda vel e manu projiciendis. (4) Illud vero quod peltis utitur, levius quidem est quam gravis armorum genus; pelta namque levior minorque clypeo, et veruta hastis sarissisque breviora sunt; gravius tamen quam levis armorum genus. (5) Militibus autem plane gravis armorum sunt etiam galeæ, vel pilei Laconici Arcadicive, et ocreæ, ut apud veteres Græcos, aut, sicuti apud Romanos, ocrea una ad eam scilicet tibiam, quæ in conflictu præponitur; item thoraces e squamis aut annulis parvis consertis.

IV. Equestris autem exercitus aut cataphractis munitus; aut caret cataphractis. Qui cataphractis est munitus, equos pariter ac viros tectos habet armis; hos quidem thoracibus squamatis aut linteis aut ex cornibus, et femoralibus, equos vero munimentis lateralibus et frontalibus. (2) Qui vero nullis cataphractis utitur, aphractus dicitur; ejusque alii hastis utuntur vel contis lanceisve, alii acrobolista solummodo sunt. (3) Ac contati quidem acies hostium invadunt, hastisque præliantur, aut contis, porrigen-tes eos in incursione, sicut Alani et Sauromatæ; acrobolista vero eminus utuntur jaculis, quemadmodum Armenii et Parthorum quotquot non utuntur contis. (4) Prioris autem generis alii etiam scutis utuntur, appellanturque thyreophori (scutati); alii absque iis, hastis solis contisve præliantur, qui propterea doratophori aut contophori (hastati), a quibusdam etiam xystophori nuncupantur. (5) Acrobolista vero dicuntur, qui haud veniunt ad manus, verum eminus missilia emittunt. Atque horum quidem alii utuntur jaculis, alii sagittis; illi Tarentini, hi hippotoxotæ vocantur. (6) Porro ex ipsis Tarentinis alii stantes eminus, aut circumequitantes jacula emittunt,

χρῶνται τῷ ἀκροβολισμῷ, οἱ δὲ καὶ εἰλικρινεῖς Τα-
ραντινοὶ εἰσιν, οἱ δὲ τὰ πρῶτα ἐξακοντίζοντες, ἔπειτα
συμπλέκονται τοῖς πολεμίοις, ἢ δόρυ ἐν ὧν ἔσχον ὑπο-
λειπόμενοι ἢ καὶ σπάθη διαχρῶμενοι· καὶ οὗτοι κα-
5 λοῦνται ἑλαφροί. (7) Ῥωμαίοις δὲ οἱ ἵππεῖς οἱ μὲν
κοντοὺς φέρουσιν, καὶ ἐπελαύνουσιν εἰς τὸν τρόπον τὸν
Ἰλλανικὸν καὶ τῶν Σαυροματῶν, οἱ δὲ λόγχας ἔχουσι.
(8) Σπάθη δὲ μακρὰ καὶ πλατεῖα ἀπῆρτηται αὐτοῖς
ἀπὸ τῶν ὤμων, καὶ θυρεοὺς πλατεῖς παραμήχεις φέ-
10 ρουσιν, καὶ κράνος σιδηροῦν καὶ θώρακα τὸν πεπλε-
γμένον καὶ κνημίδας μικράς. (9) Λόγχας δὲ ἐς ἀμφο-
τερα φέρουσι, καὶ ἀκοντίσαι μακρόθεν, ὅποτε τούτου
δέοι, καὶ ἐγγύθεν ἐκ χειρὸς ἀπομάχεσθαι· συμπλακῆ-
ναι δὲ εἰ δεήσει εἰς χειρὰς ἐλθόντας, ταῖς σπάθαις μά-
15 χονται. Οἱ δὲ καὶ πελέχεις μικροὺς φέρουσι, πάντο-
θεν ἐν κύκλῳ ἀκωκὰς ἔχοντας.

V. Ἐκάστης δὲ τάξεως πεζικῆς τε καὶ ἵππικῆς συ-
στήματά τ' ἔστι καὶ ἡγεμόνες καὶ ἀριθμὸς καὶ ὀνόμα-
τα, ὡς δέχεσθαι ὀξέως τὰ παραγγελόμενα, ὑπὲρ ὧν
20 ἤδη λεκτέον. (2) Πρῶτον μὲν δὴ καὶ μέγιστον τῶν
ἐν στρατηγίᾳ ἔργον παραλαβόντα πλήθος ἀνθρώπων
ἀθρόον καὶ ἄτακτον εἰς τάξιν καὶ κόσμον καταστῆσαι·
τὸ δ' ἔστιν καταλοχίσαι τε καὶ ξυλλοχίσαι, ἀριθμὸν τε
ἐπιθεῖναι τῷ πλήθει παντὶ ζύμμετρον καὶ ἐπιτηδεῖον εἰς
25 τὰς μάχας. (3) Τὸ γὰρ συντεταγμένον στρατεύμα ἐν τε
τῇ πορείᾳ κούφοτερον καὶ ἐν στρατοπεδείᾳ ἀσφαλέστερον
καὶ εἰς τὰς μάχας ὠφελιμώτερον, ὥστε ἤδη καὶ μεγάλα
στρατόπεδα καὶ εὐπολοῦντα δι' ἀταξίαν διαφθαρέντα
ἴσμεν ὑπὸ ἐλάττονός τε στρατιᾶς καὶ οὐκ ἀκριβῶς ὠπλι-
30 σμένης, τὰ δὲ ἀσθενέστερα καὶ οὐκ εὐπολοῦντα κρατή-
σαντα τοῦ πλήθους τῆς εὐταξίας. (4) Τὸ μὲν δὴ καταλο-
χίσαι ἔστιν εἰς λόχους συντάξαι. Ὁ δὲ λόχος ὀνομάζε-
ται ἀριθμὸς ἀνδρῶν ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν μετὰ
τούτου κατόπιν τεταγμένων ἔστ' ἐπὶ τὸν τελευταῖον κατὰ
35 τὸ βᾶθος, δε δὴ οὐραγὸς καλεῖται. (5) Ἀριθμὸν δὲ τοῦ
λόχου οἱ μὲν ὀκτῶ ἀνδρῶν ἐποίησαν, οἱ δὲ δέκα, οἱ δὲ
δύο ἐπὶ τοὺς δέκα, οἱ δὲ καὶ ἑκκαίδεκα. Ἐκκείσθω δὲ
ἡμῖν τὸ βαθύτατον αὐτοῦ εἰς ἑκκαίδεκα. Σύμμετρον γὰρ
τοῦτο πρὸς τε τὴν ἐπὶ μῆκος τάξιν καὶ πρὸς τὴν εἰς βᾶ-
40 θος τῆς φάλαγγος καὶ πρὸς τὸ ὑπεροξεύεσθαι τε καὶ
ὑπερακοντίζεσθαι πρὸς τῶν ψιλῶν τῶν ἐφεισθηκότων.
(6) Καὶ εἴ τε διπλασιάσαι δεήσειεν τὸ βᾶθος ἐπὶ τριά-
κοντα δύο ἀνδρας, ἢ τάξις σύμμετρος ἔσται· εἴ τε αὖ
μηκῦναι τὸ μέτωπον εἰς ὀκτῶ, ἔσται οὐ πάντῃ ἀβαθῆς ἢ
45 φάλαγξ· τὴν δὲ εἰς ὀκτῶ εἰ ἔκτειναι ἐθελήσειας ἐπὶ
τέσσαρας, ἀβαθῆς γίνεται. Χρὴ οὖν τὸν λοχαγὸν ἢ πρῶ-
τον τοῦ λόχου ταττόμενον, τὸν κράτιστον ἐπιλέγεσθαι·
ὁ δὲ αὐτὸς καὶ πρωτοστάτης καὶ ἡγεμὼν καλεῖται.

VI. Τὸν δὲ λόχον καὶ στίχον ἤδη τινὲς ὀνομάζουσιν,
50 οἱ δὲ δεκανίαν, τυχὸν οἷς ἐκ δέκα ὁ λόχος ἦν. (2) Ὑ-
πὲρ δὲ τῆς ἐνωμοτίας ἀμφιγνοούμενόν ἔστιν· οἱ μὲν γὰρ
ἄλλο ὄνομα τῷ λόχῳ εἶναι τοῦτο, οἱ δὲ τὸ τέταρτον τοῦ
λόχου ἐνωμοτίαν καλοῦσιν, καὶ ἐνωμοτάρχην τὸν τού-
του ἡγούμενον, τὰς δὲ δύο ἐνωμοτίας διμοίριαν καὶ τὸν

quales specialiori sensu dicuntur Tarentini, alii primo
quidem jacula emittunt, deinde vero cominus congregiuntur
cum hoste, vel jaculum unum ex iis, quæ habebant, ad hoc
sibi reliquum facientes vel etiam gladio utentes; atque hi
quidem appellantur leves. (7) Equitum vero Romanorum
alii gestant contos, irruuntque more Alanorum aut Sauroma-
tarum: alii vero habent lanceas. (8) Gladius vero magnus
latusque dependet ab ipsorum humeris, et scuta gestant
lata et oblonga, et galeam ferream et thoracem sutilem et
ocreas parvas. (9) Lanceas autem gestant duplici fine, et ut
emittant eminus, si videatur utile, et e propinquo cominus
cum eis certent manu; sin propius etiam congressis ipsa ma-
nus conserenda est, tum vero gladiis pugnant. Alii et se-
cures parvas gestant undique cuspidibus armatas.

V. Cujuslibet autem exercitus sive pedestris sive eque-
stris certa quædam sunt corpora certique duces ac numeri,
eorumque vocabula certa, quo celerius mandata expedire
valeant, de quibus nunc dicendum. (2) Primum igitur
maximumque omnium in arte militari opus est, multitudi-
nem hominum collectam temere promiscuamque ubi ceperis,
eam bene decenterque distribuere in suos ordines, et or-
dines eos inter se sociare, et singulorum definire numerum,
convenientem toti multitudini, et idoneum ad conflictum.
(3) Exercitus enim bene ordinatus et in itinere est expedi-
tior et in castris tutior et in præliis utilior, adeo ut magnos
etiam exercitus beneque armatos propterea, quod essent
negligentioris ordinis, sciamus profligatos a paucioribus nec
bene armatis, et contra viribus inferiores maleque armatos eo
quod bene ordinati essent vicisse magnum numerum. (4) Ce-
terum distribuere in ordines, est conjungere certos quosdam
in unum ordinem. Ordo autem nominatur certus numerus
virovum a præfecto suo iisque, qui sequuntur ipsum, a tergo
constitutorum usque ad postremum, secundum latitudinem,
qui uragus dicitur. (5) Numerum autem ordinis alii de-
finiverunt viris octo, alii decem, alii duodecim, alii etiam
sedecim. Nobis autem summus latitudinis illius numerus sit
virovum sedecim; convenientem enim habet magnitudinem
et ad longitudinem et ad latitudinem phalangis, et trans-
mittere jacula velites a tergo stantes poterunt. (6) Et sive
duplicetur latitudo, fiatque virovum octo, non tamen lati-
tudine omni phalanx erit destituta; si vero numerus
ejus octonarius dividatur in quaternarium, plane latitudo
omnis amittetur. Oportet autem præfectum primumve or-
dinis cujuslibet eligere sibi optimum, qui protostata vel du-
ctor vocatur.

VI. Ordinem autem aliqui et versum vocant, aliqui etiam
decuriam, forsitan quod ex decem apud eos viris constaret.
(2) De Enomotia autem vocabulo alia aliaque est senten-
tia. Quidam enim putant aliud hoc ordinis nomen esse, alii
quartam partem ordinis enomotiam et præfectum ejus enomo-
tarcham dicunt; duas autem enomotias, dimœriam, eum-

ἡγούμενον τούτου διμοιρίτην. (3) Ξενοφῶν δὲ πόστον μὲν μέρος τοῦ λόχου ἢ ἐνωμοτία ἐστίν, οὐ διασαφεῖ· ὅτι δὲ μείον καὶ πάντως γε τῷ ἡμίσει, δηλοῖ ἐν ᾧ λέγει, ὅτι οἱ λοχαγοὶ κατ' ἐνωμοτίας ἕκαστος ἐποίησαντο τὸν αὐτοῦ λόχον. (4) Ὁ μὲν δὲ τοῦ λοχαγοῦ κατόπιν ἐστὼς ἐπιστάτης καλεῖται· ὁ δὲ αὖ κατόπιν τούτου, πρωτοστάτης· ὁ δ' ἐπὶ τούτου, ἐπιστάτης· ὡς τὸν πάντα τοῦ λόχου στίχον ἐκ πρωτοστατῶν καὶ ἐπιστατῶν τετάχθαι παραλλὰξ ἴσταμένων. (5) Χρὴ δὲ μὴ μόνον τὸν λοχαγὸν τὸν κράτιστον τοῦ λόχου εἶναι, ἀλλὰ καὶ οὐραγὸν οὐ πολὺ τι ἀποδέοντα ἐπιλέγεσθαι· πολλὰ γὰρ καὶ τούτῳ καὶ οὐ τὰ φαυλότατα ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἐπιτέτραπται. (6) Εἴη ἂν οὖν ὁ λόχος, στίχος ἐξ ἐπιστατῶν καὶ πρωτοστατῶν, ἐν μέσῳ λοχαγοῦ τε καὶ οὐραγοῦ συντεταγμένος.

VII. Συλλοχισμὸς δ' ἐστὶ παράθεσις λόχου ἐτέρῳ λόχῳ. Γίνεται δὲ εἰ τῷ τοῦ πρώτου στίχου λοχαγῷ ὁ τοῦ δευτέρου λοχαγὸς ἐπισταθείη, τῷ δὲ τούτου ἐπιστάτῃ ὁ τοῦ δευτέρου λόχου ἐπιστάτης, καὶ ἐφεξῆς οὕτως. (2) Παραστατής δὲ πᾶς ὁ συζυγῶν ὀνομάζεται, λοχαγὸς μὲν ὁ πρῶτος τῷ δευτέρῳ λοχαγῷ, ἐπιστάτης δὲ ὁ πρῶτος τῷ δευτέρῳ ἐπιστάτῃ, καὶ τοῦτο ἐφεξῆς ἔστ' ἐπὶ τοὺς οὐραγοὺς τῶν λόχων. Ἐπειδὴν οὖν πολλοὶ ἐφεξῆς λόχοι ταχθῶσι, συλλοχισμὸς τὸ τοιόνδε καλεῖται.

VIII. Τὸ δὲ σύμπαν σύνταγμα τοῦ πλήθους φάλαγξ ὀνομάζεται· ἥς μῆκος μὲν τὸ πρῶτον ἂν εἴη ἐκ τῶν λοχαγῶν σύνταγμα, ὅπερ καὶ μέτωπον ἤδη τινὲς ὀνομάζουσιν· ἔστιν δὲ οἱ πρόσωπον καὶ ζυγόν, καὶ στόμα δὲ οἱ ἄλλοι ταῦτον τοῦτο, καὶ πρωτολοχίαν ἄλλοι. (2) Τὸ δὲ κατόπιν τοῦ μετώπου ἅπαν, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τοὺς οὐραγοὺς, βάθος ὀνομάζεται. Καὶ τὸ μὲν κατὰ μῆκος ἐπ' εὐθείας εἶναι τοῖς πρωτοσταταῖς ἢ τοῖς ἐπισταταῖς συζυγεῖν καλοῦσι, στοιχεῖν δὲ τὸ κατὰ βάθος τῷ ἐπ' εὐθείας εἶναι τοῖς οὐραγοῖς καὶ λοχαγοῖς. (3) Τέμνεται δὲ ἡ φάλαγξ εἰς μέρη· τὰ μέγιστα δύο, δίχα διαιρουμένου τοῦ παντὸς μετώπου ἔστ' ἐπὶ τὸ πᾶν βάθος. Καὶ τούτου τὸ μὲν ἡμισυ τὸ ἐν δεξιᾷ, δεξιὸν καλεῖται κέρασ καὶ κεφαλή· τὸ δ' ἐν ἀριστερᾷ, εὐώνυμον κέρασ καὶ οὐρά. (4) Ἴνα δὲ (ἴπου) ἡ διχοτομία γίνεται τοῦ μῆκους, ὀμφαλὸς ὀνομάζεται καὶ στόμα καὶ ἀρᾶρος.

IX. Ἐπὶ δὲ τοῖς ὀπλίταις τὸ πολὺ οἱ ψιλοὶ τάττονται, ὡς αὐτοῖς μὲν τὴν σκέπην ἐκ τῶν ὀπλων εἶναι, τοῖς δὲ ὀπλίταις αὖ τὴν ὠφέλειαν ἐκ τῶν κατόπιν ἀκοντισμάτων. (2) Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλῃ χώρᾳ ἤδη ψιλοὶ ἐτάχθησαν, ὁπότε οὕτω δέοι, ἢ ἐπὶ κέρως ἑκατέρου, ἢ εἰ πρόβλημα εἴη τοῦ ἐτέρου κέρως ποταμὸς ἢ τάφρος ἢ θάλασσα, ἐπὶ τοῦ ἐτέρου μόνον ὑπερδεξιῶς τοῦ χωρίου τοῦ ἀποκρούεσθαι τῶν πολεμίων τὴν ταύτην ἐφοδόν, ἢ εἰς κώλυσιν κυκλώσεως· καὶ γὰρ αἱ τῶν ἱππέων τάξεις ἄλλοτε ἄλλῃ καθίστανται, ὅπως ἂν μέλλωσι ταχθέντες ὠφέλιμοι ἔσεσθαι. (3) Τὸ μὲν οὖν ἅπαν πλήθος τῆς στρατιᾶς ὁπόσον χρὴ εἶναι, οὐκ ἐπὶ τῷ στρατηγῷ ἐλέσθαι τὸ δέον· ὅπως δὲ συντάξῃ τε καὶ ἀσκήσῃ καὶ ἐκ τά-

que qui ipsi praest, dimœritam. (3) Xenophôn, quanta pars sit ordinis enomotia, non declarat, sed minorem locho esse saltem parte dimidia, apparet ex eo loco, ubi lochagos per enomotias dicit constituisse suum quemque ordinem. (4) Ceterum qui locum suum habet statim post lochagum, epistates dicitur; qui vero post hunc, protostates; et qui post ipsum, iterum epistates, ut totus ordinis versus sit compositus ex protostatis et epistatis per vices. (5) Oportet autem non lochagum solum optimum ordinis totius, sed uragum quoque non multo deteriorem eligi. Multa enim huic quoque, eaque non levia, in praeliis committuntur. (6) Est igitur ordo, versus ex epistatis protostatisque in medio lochagi et uragi constitutus.

VII. Syllochismus vero est conjunctio lochi seu ordinis unius cum altero, fitque quum primi ordinis lochagus lochago secundi adjungitur, ejusdem epistatæ epistates ordinis secundi, atque sic deinceps. (2) Parastates autem appellatur, qui in jugo alii associatur, ut lochagus primus lochago secundo, epistates primus epistatæ secundo, atque sic deinceps usque ad uragos ordinum. Quumque multi ordines sic inter se sunt sociati, syllochismus id vocatur.

VIII. Tota autem omnis multitudinis conjunctio phalanx appellatur. Cujus longitudo est consociatio prima ex lochagis constans, quæ frons a quibusdam dicitur. Sunt qui et faciem et jugum et os hoc ipsum, itemque qui protolochiam seu primum ordinem appellent. (2) Quicquid autem est post frontem ad uragos usque, latitudo dicitur. Qui vero in longitudinem directe inter se sunt conjuncti protostatæ aut epistatæ, dicuntur jugare; qui autem secundum latitudinem directe inter se sunt conjuncti cum uragis et lochagis, versare. (3) Dividitur autem phalanx in partes duas maximas, divisione frontis per totam latitudinem. Et harum quidem partium una dimidia, quæ a dextra est, dextrum appellatur cornu sive caput; quæ vero a sinistra, sinistrum cornu sive cauda. (4) Ubi autem est divisio illa longitudinis, ibi dicitur esse umbilicus et os et compago.

IX. Post graviter armatos plerumque collocantur leves, ut ipsi quidem habeant munimentum ab illorum armis; graviter armati autem commodum ex missilium jaculatione, facta ab iis, qui post ipsos collocati sunt. (2) Quanquam etiam alio in loco, si opus fuerit leviter armati sint collocati, vel ad utrumque cornu, vel si alterum ex his munitum fuit flumine aut fossa aut mari, tantum ad alterum idque ad reprimendum ex superiori loco hostium incursum in illud, aut ad prohibendam ejus circumventionem. Equestres quoque copiae alias aliter ordinantur, prouti vel hac vel illa ordinatione utiliores sunt futuræ. (3) Jam ut universam exercitus multitudinem tantam habeat, quantam habere debet, imperator, non est penes ipsum: verum ut bene com-

ξείως ἐς τάξιν ἄλλην εὐπετῶς μετακινήσει, τοῦτο ἐπα-
σκητέον. (4) Τότον δὲ μέντοι συμβουλεύσαιμ' ἂν τῷ
στρατηγῷ, ἐκ τοῦ παντὸς πλήθους τῆς στρατιᾶς τοσοῦ-
τους ἐς τὰς μάχας ἐξαγαγεῖν, ὅποσοι ἐπιτήδευοι ἔσονται
πρὸς τὰς μεταβολὰς τε τῶν τάξεων καὶ τὰς μετακινή-
σεις, ὅσιν τοὺς διπλασιασμοὺς καὶ πολυπλασιασμοὺς
καὶ ὅσας πτύξεις ἢ ἐξελιγμοὺς ἢ εἰ δὴ τινες ἄλλαι με-
ταβολαὶ τάξεων. (5) Ἐνθεν δὴ τούτους μάλιστα τοὺς
ἀριθμοὺς ἐπελέξαντο οἱ δεινοὶ ἀμφὶ ταῦτα, ὅσοι ἀριθμοὶ
μέχρι μονάδος οἷοι τε δίχα διαιρεῖσθαι, ὅποια ἐστὶν ἡ
τῶν μυρίων καὶ ἐξακισχιλίων καὶ τριακοσίων καὶ ἐπὶ
τούτοις τεσσάρων καὶ ὀγδοήκοντα τάξεις εἰ τύχοι οὔσα
ὀπλιτικῆ· ταύτης δὲ ἡμίσειαν τὴν τῶν ψιλῶν, καὶ ταύ-
της ἔτι ἡμίσειαν τὴν τῶν ἵππέων. Οὗτος γὰρ τοῖς ἀρι-
θμοὺς μέχρι μονάδος δίχα τέμνεται, ὥστε διπλασιάζειν
αὐτὸν ἐς τὸ βάθος ξυνάγοντα, καὶ αὖ ἐκτείνειν ἀνα-
πτύσσοντα εὐμαρες καθίστασθαι, ὁπότε τούτου δεήσειεν.
(6) Αὐτίκα ἐπεὶ τῷ λόχῳ ἐκκαίδεκα ἀνδρῶν τὸ βάθος
ὑπεθέμεθα, τέσσαρες καὶ εἴκοσι ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἔσονται
οἱ λόχοι ἐν τῷδε τῷ ἀριθμῷ· καὶ οὗτοι μεμερισμένοι ἐς
τάγματα, ὧν ἐκάστῳ καὶ ὄνομα οἰκεῖον πρόκειται.

X. Οἱ μὲν γε δύο λόχοι διλοχία καλεῖται, ἐξ ἀνδρῶν
δύο καὶ τριάκοντα, καὶ διλοχίτης δὲ τούτου ἡγούμενος· **
τετράρχης τεσσάρων καὶ ἐξήκοντα ἀνδρῶν ἑξαρχος. (2)
Αἱ δὲ δύο τετραρχίαι τάξεις λόχων μὲν ὀκτῶ, ἀνδρῶν δὲ
ὀκτῶ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, καὶ ὁ τούτων ἡγούμενος
ταξιάρχης. (3) Ὅπου δὲ ἐξ ἑκατὸν γίνεται τι σύνταγμα,
ἑκατοντάρχης δὲ τούτου αὖ ἡγεμῶν ὀνομάζεται· ** λόχων
μὲν ἐκκαίδεκα, ἀνδρῶν δὲ ἐξ καὶ πεντήκοντα καὶ δια-
κοσίων, καὶ ὁ τούτου αὖ ἡγούμενος, συνταγματάρχης.
Οἱ δὲ ξεναγίαν τοῦτο ὀνομάζουσι, καὶ ξεναγὸν τὸν τού-
του ἡγούμενον. (4) Καθ' ἐκάστην δὲ σύνταξιν τῶν ἐξ
καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίων ἐπίλεκτοὶ εἰσι σημειο-
φόρος, οὐραγὸς, σαλπικτής, ὑπηρέτης, στρατοκέρυξ·
καὶ τὸ πᾶν σύνταγμα ἐς τετράγωνον σχῆμα ταχθὲν ἐς
ἐκκαίδεκα ἔχει τὸ μῆκος καὶ τὸ βάθος. (5) Τὰ δὲ δύο
συντάγματα γίνεται ἀνδρῶν δώδεκα καὶ πεντακοσίων,
λόχων δύο καὶ τριάκοντα, καὶ τούτων δὲ ἡγούμενος πεντα-
κοσιάρχης· ** Αἱ δὲ δύο χιλιαρχίαι μεραρχία, δισχιλίων
ἀνδρῶν καὶ ὀκτῶ καὶ τεσσαράκοντα, καὶ ὁ τούτου ἑξαρχ-
ος μεράρχης, λόχων ὀκτῶ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν. Οἱ
δὲ καὶ τέλος τοῦτο ὀνομάζουσιν. (6) Αἱ δὲ δύο μεραρχίαι
φαλαγγαρχία, τετρακισχιλίων ἀνδρῶν καὶ ἐξ καὶ
ἐνενήκοντα, λόχων ἐξ καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίων·
καὶ ὁ τούτου αὖ ἡγούμενος, φαλαγγάρχης. Οἱ δὲ στρα-
τηγίαν τοῦτο ὀνομάζουσιν, καὶ τὸν ἡγούμενον στρατηγόν.
(7) Αἱ δὲ δύο φαλαγγαρχίαι διφαλαγγαρχία, δύο ἀνδρῶν
καὶ ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ ὀκτακισχιλίων, λόχων
δώδεκα καὶ πεντακοσίων. Ἔστι δὲ τὸ τάγμα τοῦτο καὶ
μέρος, καὶ κέρασ. (8) Αἱ γὰρ τοῖς δύο διφαλαγγαρχίαι
τετραφαλαγγαρχία τε καλεῖται καὶ λόχων γίνεται χι-
λίων καὶ εἴκοσι καὶ τεττάρων, ἀνδρῶν μυρίων ἑξακισ-
χιλίων τριακοσίων ὀγδοήκοντα ἐπόντων τεσσάρων· (9)
ὄντινα τὸν πάντα ἀριθμὸν τῇ περικτῇ τάξει ὑπεθέμεθα,

ponat eam et exerceat et ex alio in alium ordinem facile
transducere possit, hoc ei curandum est. (4) Atque suaserim
ego imperatori, ut ex omni exercitûs multitudine tot tantum
in pugnam educat, quot idonei futuri sint ad transmu-
tationes acierum variationesque, quales sunt duplicationes
et multiplicationes vel coarctationes et dilatationes et si
quæ aliæ mutationes acierum. (5) Hinc etiam eos maxime
numeros elegerunt viri harum rerum periti, quos ad unitatem
usque licet in duo dividere, uti verbi causa sedecim millium et
trecentorum, et præterea octoginta quattuor virorum aciem
gravis armaturæ; hujus autem dimidium levis armaturæ, et
hujus rursus dimidium equitum aciem. Hic enim numerus
usque ad unitatem dividi potest, adeo ut duplicare eum in
latitudinem coactum et rursus explicare res sit facilis ef-
fectu, quando usus ejus veniat. (6) Et quia ordinis ver-
susve cujuslibet latitudinem virorum sedecim constituimus,
quattuor et viginti supra mille ordines erunt dicti numeri
totius. Hi autem dividuntur in tagmata sua, quorum quod-
libet deinde suum proprium habet nomen.

X. Nam ordines duo juncti inter se vocantur dilochia,
constans viris triginta duobus, quique præest eis, dilochi-
ta; ** tetrarcha vero, qui viris sexaginta quattuor præest.
(2) Duæ autem tetrarchiæ appellantur taxis, ordinum qui-
dem octo, virorum vero centum viginti octo, quique præest
eis, taxiarcha. (3) Sin ex viris centum corpus fit, is
qui præest ei, hecatontarcha nominatur. (*Duæ taxes vo-
cantur syntagma,*) ordinum quidem sedecim, virorum
autem ducentorum quinquaginta sex, quique ei præest,
syntagmatarcha. Quidam vero corpus hoc xenagiam
nominant, quique præest ei, xenagum. (4) In quolibet
autem corpore virorum ducentorum quinquaginta sex se-
lecti sunt viri, signifer, uragus, tubicen, minister, præco;
totumque quadrata figura dispositum sedecim viros habet in
longitudinem, et sedecim in latitudinem. (5) Duo autem
syntagmata continent viros quingentos et duodecim, ordi-
nes duos et triginta, quique his præest, pentacosiarcha dici-
tur. * Duæ autem chiliarchiæ, merarchia, quæ continet viros
bis mille quadraginta octo, quique præest eis, merarcha dici-
tur, ordines autem sunt centum viginti octo. Quidam corpus
hoc appellant telos. (6) Duæ porro merarchiæ phalangar-
chia dicuntur, quæ continet viros quater mille nonaginta
sex, ordines ducentos quinquaginta sex, quique præest ei,
phalangarcha nominatur. Aliqui hoc corpus vocant strate-
giam, quique præest ei, strategum. (7) Duæ autem pha-
langarchiæ diphalangarchia, quæ continet viros octies mille
centum nonaginta duos, ordines quingentos et duodecim.
Dicitur autem hoc corpus a quibusdam etiam pars et cor-
nu. (8) Duæ autem diphalangarchiæ dicuntur tetraphalan-
garchia, quæ habet ordines mille viginti quattuor, viros de-
cies sexies mille trecentos octoginta quattuor: (9) quem
numerum tanquam totius exercitus pedestris posuimus.

καὶ εἶεν ἐν τούτῳ κέρατα μὲν δύο, φαλαγγαρχίαι δὲ τέσσαρες, καὶ μεραρχίαι δὲ ὀκτῶ, χιλιαρχίαι δὲ ἑκαίδεκα, πεντακοσιαρχίαι δὲ δύο καὶ τριάκοντα, συνταγματάρχαι δὲ τέσσαρες καὶ ἐξήκοντα, ταξιάρχαι δὲ 5 [ὀκτῶ] καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, τετραρχίαι δὲ ἕξ καὶ πενήκοντα καὶ διακόσιαι, διλοχίαι δὲ πεντακόσιαι καὶ δέκα δύο, λόχοι δὲ εἴκοσι καὶ χίλιοι τεσσάρων ἐπόντων.

XI. Τάττεται δὲ ἡ φάλαγξ ἐπὶ μῆκος ὅπου μὲν ἀραιότερα, εἰ ἢ τε χώρα παρέχοι καὶ ὠφελιμώτερον εἶη, 10 ὅπου δὲ πυκνότερα, εἰ αὐτῇ τῇ πυκνότητι καὶ τῇ ῥύμῃ τοὺς πολεμίους ἐξῶσαι δεοί· (2) καθάπερ Ἐπαμινώνδας ἐν τε Λεύκτροις αὐτοὺς τοὺς Θηβαίους ἔταξε καὶ πρὸς Μαντινείας τοὺς πάντας Βοιωτοὺς, ὡςπερ ἔμβολον ποιήσας, καὶ ἐπάγων τῇ τάξει τῶν Λακεδαιμονίων· ἡ αὖ εἰ δεοί τοὺς ἐπελαύνοντας ἀποκρούσασθαι, καθάπερ πρὸς τοὺς Σαυρομάτας τε καὶ τοὺς Σκύθας χρῆ τάττειν. (3) Καὶ ἔστι πύκνωσις μὲν ἢ ἐκ τοῦ ἀραιότερου ἐς τὸ πυκνότερον συναγωγή κατὰ παραστάτην τε καὶ ἐπιστάτην, ὅπερ ἔστι κατὰ μῆκος τε 20 καὶ βάθος. (4) Συνασπισμὸς δὲ ἐπειδὴν εἰς τοσόνδε πυκνώσης τὴν φάλαγγα, ὡς διὰ τὴν συνέχειαν μὴδὲ κλίσιν τὴν ἐφ' ἑκάτερα ἔτ' ἐγχωρεῖν τὴν τάξιν. Καὶ ἀπὸ τοῦδε τοῦ συνασπισμοῦ τὴν χελώνην Ῥωμαῖοι ποιοῦνται, τὸ πολὺ μὲν τετράγωνον, ἔστιν δὲ ὅπου καὶ στρογγύλην ἢ ἑτερομήκη ἢ ὅπως ἂν προχωρῇ. (5) Οἱ μὲν ἐν κύκλῳ τοῦ πλινθίου ἢ τοῦ κύκλου ἐστηκότες τοὺς θυρεοὺς προπέβληνται πρὸ σφῶν, οἱ δ' ἐφεστηκότες αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν κεφαλῶν ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ἄλλου ὑπεραιρήσας προβάλλεται· (6) καὶ τὸ πᾶν οὕτως ἀκριβῶς φράττεται, ὥστε καὶ ἀκοντιστὰς ἄνωθεν καθάπερ ἐπὶ στέγης διαθέοντας δέχεσθαι, καὶ λίθους ἀμαξιαίους μὴ διαλύειν τὴν σύγκλεισιν, ἀλλὰ κατακυλιόμενους τῇ ῥύμῃ ὑπερπίπτειν εἰς τὸ δάπεδον.

XII. Ἀγαθὸν δὲ εἴπερ τι ἄλλο καὶ τὸ τοὺς λοχαγοὺς 35 τοὺς μεγίστους τε καὶ κρατίστους εἶναι, καὶ τῶν κατὰ πόλεμον δαημονεστάτους. (2) Τοῦτο γάρ τοι τὸ ζυγὸν ξυνέχει τὴν πᾶσαν φάλαγγα, καὶ τὸ ἴσον παρέχεται ἐν ταῖς μάχαις ὅτιπερ τὸ στόμιωμα τῷ σιδήρῳ· ὁποῖον γὰρ ἢ τοῦτο ἐν ᾧ ἢ τομὴ τοῦ σιδήρου, οὕτω καὶ ὁ πᾶς σίδηρος τὸ αὐτὸ ἐργάζεται· ἢ μὲν γε τομὴ αὐτῷ κατὰ τὸ στόμιωμα γίγνεται, τὸ δὲ ὑπόλοιπον, καὶ εἰ μαλακὸν τύχοι ὄν, τῷ βάρει ὅμως ξυνεπερείδει τῷ τέμνοντι· οὕτω καὶ τῆς φάλαγγος στόμιωμα μὲν θείη τις ἂν τὸ ἐκ τῶν λοχαγῶν σύνταγμα, ὄγκον δὲ καὶ βᾶρος τὸ κατόπιν τούτων πλήθος. (3) Δευτέρους δ' ἐπὶ τούτοις κατ' ἀρετὴν 45 χρῆ εἶναι τοὺς τῶν λοχαγῶν ἐπιστάτας· καὶ γὰρ τὸ τούτων δόρυ ἐξικνεῖται ἔστε ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὠθισμοὺς τοῖς προτεταγμένοις σφῶν ἐγγύθεν συνερείδουσιν. (4) Ἦδη δὲ τις καὶ μαχαίρα τοῦ ἐναντίου ἐφικέσθαι ἠδυνήθη, ὑπερενεγκῶν ὑπὲρ τὸν ἔμπροσθεν τεταγμένον τὴν πληγὴν, καὶ πεσόντος ἡγεμόνος ἢ καὶ τρωθέντος ὡς ἀπόμαχον γενέσθαι, προπηδήσας ὁ πρῶτος ἐπιστάτης ἐς λοχαγοῦ τάξιν τε καὶ ἀξίωσιν κατέστη, καὶ ἀβραγῆ τὴν πᾶσαν φάλαγγα παρέσχετο. (5) Τὸ δὲ γ' καὶ δ'

Fuerint ergo in eo cornua quidem duo, phalangarchiæ vero quattuor, merarchiæ octo, chiliarchiæ sedecim, pentacosiarchiæ duæ et triginta, syntagmatarchiæ quattuor et sexaginta, taxiarchiæ centum viginti (*octo*), tetrarchiæ ducentæ quinquaginta sex, dilochiæ quingentæ duodecim, lochi sive ordines mille viginti quattuor.

XI. Collocatur autem phalanx in longitudine quidem aliquando largius, si permittit locus et utile est; aliquando vero densius, quo condensatione tali et robore tutius hostes possint invadi: (2) quemadmodum Epaminondas in pugna Leuctrica ordinavit Thebanos, et ad Mantineam omnes Bœotios, velut cuneum constituens, et ita irruens in aciem Lacedæmoniorum; vel etiam, quo incurrentes possint submoveri; quemadmodum contra Sauromatas et Scythas hoc est utile. (3) Est autem condensatio, aciei largius stantis in angustius coarctatio secundum parastatam et epistatam, hoc est, in longitudinem pariter ac latitudinem. (4) Synaspismus vero, quum phalanx condensatur in tantum, ut propter continuitatem in latus nullum amplius vergere ordines possint. Et per huiusmodi synaspismum Romanorum fit testudo, plerumque quadrata, aliquando tamen etiam ovali figura, vel altera parte longior, vel si quam aliam formam res suppeditaverint. (5) Quique in ea vel oblonga vel rotunda circumquaque stant primi, scuta ante se protendant, qui vero constituti sunt post ipsos, tendunt ea super istorum capita, et alii super horum, (6) atque ita totum corpus undiquaque tegitur, adeo, ut et jaculatores superne velut in tecto percurrentes sustinere queat nec saxa ingentia compagem istam dissolvant, sed super eam devolvantur et sic in humum decidunt.

XII. Utile vero, si quid aliud, ut lochagi sint maximi et fortissimi et rerum bellicarum peritissimi. (2) Horum enim jugum continet phalangem totam, idemque in præliis est quod ferro est acies. Nam qualis est ea ferri pars quæ scindit, tale se totum præbet ferrum: scindendi autem facultas ferro est secundum robur aciei, reliqua vero pars, etiamsi mollis fuerit, tamen pondere suo etiam ipsa vim aciei adauget. Ad eundem plane modum acies quasi phalangis corpus est ex lochagis constans, moles vero ac pondus, multitudo cetera post ipsos collocata. (3) Proximos a lochagis virtute esse oportet lochagorum epistatas. Nam horum quoque hastæ se extendunt usque ad hostes, ipsique simul cum stantibus ante se ex propinquo impressionem faciunt. (4) Interdum etiam gladio hostem attingere possint ictum inferentes supra protostatam. Porro cadente duce vel etiam vulnerato et inutili facto ad pugnam, procurrens epistata primus in lochagi locum ac munus succedere, atque ita phalangem integram imperturbatamque conservare solet. (5) Tertium

ζυγὸν κατὰ λόγον ἤδη τῆς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀποστάσεως ἐπιλεγομένους τακτέον. (6) Ταύτη τοι ἡ Μακεδονικὴ φοβερὰ τοῖς πολεμίοις οὐκ ἐν τῷ ἔργῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ὄψει ἐφαίνετο. Ἄνηρ γὰρ ὀπλίτης εἰστήκει αὐτοῖς
 5 κατὰ πύκνωσιν ἐν δύο πήχεσι μάλιστα· (7) τὸ δὲ μέγεθος τῶν σαρισσῶν πήχεις ἐπεῖχεν ἑκκαίδεκα, καὶ τούτων οἱ μὲν τέσσαρες τὴν χειρὰ τε τοῦ κατέχοντος καὶ τὸ ἄλλο σῶμα ἀπετείνοντο, οἱ δώδεκα δὲ προεῖχον πρὸ τῶν σωμάτων ἐκάστου τῶν πρωτοστατῶν· (8) οἱ δ' ἐν τῷ β' ζυγῷ ὑποβεθηκότες ἐκείνων πήχεσι δυοὶ τὴν σαρίσσαν αὐτοῖς εἶχον προβεβλημένην ὑπὲρ τοὺς πρωτοστάτας ἐς δέκα πήχεις· (9) οἱ δ' ἐν τῷ γ' ἔτι καὶ οὗτοι ὑπεραίρουσαν ὑπὲρ τοὺς πρωτοστάτας πήχεις ὀκτώ· καὶ ἔτι οἱ ἐν τῷ τετάρτῳ ἐς ἕξ· καὶ ἔτι οἱ ἐν τῷ πέμπτῳ ἐς τέσσα-
 15 ρας· οἱ δ' ἐν τῷ ἕκτῳ ἐς δύο. (10) Καθ' ἕκαστον οὖν τῶν πρωτοστατῶν ἐξ σαρίσσαι προβεβλημένοι ἦσαν, ἐν κύκλῳ ἐφεξῆς ὑποβαίνουσαι, ὥστε ἕκαστον ὀπλίτην ἐξ σαρίσσαις πεφράχθαι, καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπερείδειν ὅποι ἐπιθρίσειαν. Καὶ οἱ τῷ ἕκτῳ δὲ ἐφεστηκότες, εἰ μὴ
 20 καὶ αὐταῖς ταῖς σαρίσσαις, τῷ δὲ βάρει τῶν σωμάτων ζυγεπέριδον τοῖς πρὸ σφῶν τεταγμένοις, ὡς τὴν τε ἐμβολὴν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους τῆς φάλαγγος οὐ φορητὴν γίνεσθαι, καὶ τοῖς πρωτοστάταις αὐτῶν ἀπορον τὴν φυγὴν. (11) Τοὺς δὲ οὐραγοὺς οὐ κατ' ἄλλην, ὡς κατὰ
 25 σύνεσιν καὶ ἐμπειρίαν τῶν πολεμικῶν ἐπιλέκτους χρῆεῖναι, ὡς ἐπιμελεῖσθαι τοῦ στοιχεῖν τὰ ζυγὰ, καὶ τοῖς ἐθελοχακοῦσι μὴ ἐπιέναι ἀποδιδράσκειν ἐξω τῆς τάξεως· ὅπου τε συνασπισμοῦ δεήσειεν, οὗτός ἐστιν ὁ μάλιστα ἐς πυκνότητα τοὺς πρὸ ἑαυτοῦ τεταγμένους ζυγά-
 30 γων, ὃς τὴν πᾶσαν ἰσχὺν τῷ συντάγματι τούτῳ παρέχεται.

XIII. Τοὺς γε μὴν ψιλοὺς ἄλλους ἄλλη τακτέον· ἄλλοτε γὰρ ἄλλη καὶ ὠφέλιμοι γίνονται τεταγμένοι, ὅπως ἂν ἡ τὰ τῆς χώρας ἔχη, ἵνα ἡ παράταξις γίνεταί, ἡ
 35 τῶν πολεμίων ἡ παρασκευὴ πρὸς οὐστίνας ἀντιταττόμεθα· (2) ποτὲ μὲν γὰρ προτετάχθαι δεήσει τῆς φάλαγγος, ἄλλοτε δὲ ἐν τοῖς δεξιοῖς, νῦν δὲ ἐν τοῖς εὐωνύμοις τετάχθαι· τὸ πολὺ δὲ καὶ κατόπιν τῶν ὀπλιτῶν ἱστάμενοι ὠφελουσίν· ἤδη δὲ καὶ ἐς λόγους καταχωρή-
 40 σθέντων τῶν πεζῶν, λόγοι ἐνεβλήθησαν ἐναλλάξ τῶν ψιλῶν.

XIV. Τὸν δὲ ἀριθμὸν τάξεώς τε ἐκάστης καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῆς τε καὶ τῶν ἡγουμένων ἤδη λεκτέον. (2) Πρῶτα μὲν δὲ ἐπὶ τῶν πεζῶν ἡμίσεας τοὺς ψιλοὺς φα-
 45 μὲν χρῆναι ἔχειν, εἰ σύμμετροι ἔσονται πρὸς τὸ ἔργον, καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν οὐχὶ ἑκκαίδεκα ἀνδρῶν χρῆεῖναι, ἀλλὰ ὀκτώ, ὥστε τοὺς χιλίους καὶ τέσσαρας καὶ εἴκοσι λόγους τὸν ἡμισὶν ἀριθμὸν ἐκπιμπλάναι τῆς πεζικῆς φάλαγγος, καὶ εἶναι ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων καὶ
 50 ἑκατὸν καὶ δύο ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα. (3) Ὄνόματα δὲ αὐτῶν καὶ τάξεις αἵδε εἰσιν. Οἱ τέσσαρες λόγοι τῶν ψιλῶν καλοῦνται σύστασις, καὶ εἰσιν ἐξ ἀνδρῶν δύο καὶ τριάκοντα· αἱ δὲ δύο συστάσεις πεντηκονταρχία, τεσσάρων καὶ ἐξήκοντα ἀνδρῶν· αἱ δὲ δύο πεντηκονταρχία

autem et quartum jugum pro ratione qua a primo distant electi viri obtinere debent. (6) Hac ratione phalanx Macedonica terribilis hostibus non opere solum, verum etiam aspectu fuit. Vir enim armatus stabat in condensatione spatium duorum cubitorum summum occupans. (7) Sarissarum autem longitudo cubitorum erat sedecim, quorum quattuor quidem cedunt manibus tenentis corporique, duodecim autem prominent ante corpus cujuslibet ex protostatis. (8) Qui autem substituti sunt in jugo secundo, eorum sarissæ subtractis cubitis duobus ultra protostatas prominent ad cubitos decem; (9) qui vero in tertio, eorum ultra protostatas prominent ad cubitos octo; qui in quarto, ad cubitos sex; qui in quinto, ad cubitos quattuor; qui in sexto denique, ad cubitos duos. (10) Ad quem libet igitur protostatam prominebant sarissæ sex, undiquaque alia post aliam provenientes, ut armatum unumquemque sex tuerentur sarissæ, viribusque suis impetum promoverent ejus. Quique in sexto stabant jugo, si non sarissis, pondere saltem corporum juvabant eos, qui stabant ante ipsos, ut impetum phalangis hostes sustinere non possent, atque protostatis nulla esset fugiendi facultas. (11) Uragos autem non tam ex promptitudine animi, quam usu et experientia rerum bellicarum eligi oportet, ut sciant, quomodo ordines jugare debeant, iisque, qui flagitium aliquod volent committere, obstant, nec concedant suum ordinem deserere. Porro si quando synaspismo opus est, hic est potissimum, qui in arctum constitutos ante se compellit, unde robur omne agmen nanciscitur.

XIII. At vero levis armaturæ milites alii aliter sunt ordinandi: alias enim aliter ordinati usui sunt futuri, prout sese habet regio, ubi acies est instruenda, vel apparatus hostium, adversus quem instruuntur. (2) Aliquando enim necesse est ut collocentur ante phalangem, aliquando vero a latere dextro, aliquando a sinistro statuuntur. Ut plurimum autem prodest ut a tergo gravis armaturæ militum collocentur. Interdum etiam in ordines peditum divisos, alternatim ordines leviter armatorum interponuntur.

XIV. Numerus autem ordinis cujusque et nomina eorum, illorumque qui ipsis præsent, nunc sunt indicanda. (2) Primum ergo dimidios respectu peditum leves dicimus adhiberi oportere, ut sint idonei negotio, versusque eorum non virorum sedecim, verum octo fieri, ut mille viginti quattuor versus expleant numerum dimidium phalangis pedestris, contineantque viros octies mille centum et nonaginta duos. (3) Nomina vero ipsorum corporaque hæc sunt. Levis armaturæ militum quattuor ordines nominantur systasis, quæ habet viros triginta duos; duæ autem systases, pentecontarchia, virorum quattuor et sexaginta; duæ autem pentecontarchiæ, hecatontarchia, virorum centum viginti

ἑκατονταρχία ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἀνδρῶν καὶ ἑκατόν. (1) Καθ' ἑκάστην δὲ ἑκατονταρχίαν ἕκτακτοι ἄνδρες τέσσαρες ἕστωσαν, σημειοφόρος καὶ σαλπικτής καὶ ὑπηρέτης καὶ στρατοκέρυξ. Αἱ δὲ δύο ἑκατονταρχίαι εἰσὶ
 5 μὲν ἀνδρῶν ἕξ καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίων, καλεῖται δὲ τὸ σύνταγμα ψιλαγία· αἱ δὲ δύο ψιλαγίαι ξεναγία, δώδεκα ἀνδρῶν καὶ πεντακοσίων. (5) αἱ δὲ δύο ξεναγίαι, ἀνδρῶν τεσσαρῶν καὶ εἴκοσι καὶ χιλίων, σύστρεμμα καλεῖται· τὰ δὲ δύο συστρέμματα ἐπιξεναγία ὀνομάζονται, ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν καὶ δισχιλίων· αἱ δὲ δύο ἐπιξεναγίαι στίφος, ἕξ καὶ ἐνενηκόντα ἀνδρῶν καὶ τετρακισχιλίων· τὰ δὲ δὴ δύο στίφη ἐπίταγμα ὀνομάζουσι, λόχων μὲν τεσσαρῶν καὶ εἴκοσι καὶ χιλίων, ἀνδρῶν δὲ ὀκτακισχιλίων ἑκατόν ἐνενηκόντα
 10 δύο ἐπόντων. (6) Δεῖ δὲ καὶ τούτοις συντετάχθαι ἀνδρας ὀκτὼ ἐπιλέκτους, ὧν τέσσαρες μὲν ἔσονται ἐπιξεναγοὶ, τέσσαρες δὲ συστρεμματάρχαι.

XV. Ὀφέλιμοι δ' ἐν μάχῃ τοξόται τε καὶ ἀκοντισταὶ καὶ σφενδονῆται καὶ πάντες ὅσοι ἐκηκόλοισι
 20 ὄπλοις διαχρῶνται πολλαχῆ· (2) καὶ γὰρ ὄπλα συντρίψαι τῶν πολεμίων ἱκανοὶ, μάλιστα δὲ οἱ τοῖς λίθοις ἀκροβολιζόμενοι, καὶ τραύματα ἐκ μακροῦ ἐμβαλεῖν, εἰ δὲ βιαιότερα πληγὴ γένοιτο, καὶ κατακτανεῖν. (3) Χρήσιμοι δ' ἐκκαλέσασθαι ἐκ χωρίου ὄχυροῦ πολεμίους,
 25 τῷ διὰ μακροῦ τὰ βέλη ἐφιέντες ἐλπίδα παρέχειν, ὅτι ἐπιόντας οὐκ ἂν δέξαιτο. (4) Χρήσιμοι δὲ καὶ φάλαγγα τεταγμένην διαλύσαι καὶ ἵππον ἐπιφερομένην ἀναστεῖλαι καὶ χωρία ὑπερδέξια καταλαβέσθαι τῷ τε ταχῆς εἶναι διὰ κουφότητα, καὶ τῷ εἰ καταλάβοιεν, τῇ συνε-
 30 χεῖα τοῦ ἀκροβολισμοῦ μηδένα πελάσαι αὐτοῖς ἀνευ πολλῶν τραυμάτων. (5) Χρήσιμοι δὲ καὶ ἀποκρούσασθαι ἀπὸ χωρίου τοὺς κατειληφότας, οὐχ ὑπομένοντας τὰ τραύματα· ἐπιτήδειοι δὲ καὶ τὰ ὑποπτα χωρία διερευνήσασθαι· ὠφέλιμοι δὲ καὶ ἐς ἐνέδραν ἐγκαθεζε-
 35 σθαι, ἐνὶ τελόγῳ καὶ προαγωνίζεσθαι τῶν πεζῶν ἀγαθοὶ, καὶ συναγωνίζεσθαι ὠφέλιμοι, καὶ ἐπιμαχόμενοι ἱκανοὶ τελέαν τὴν ἥτταν τοῖς πρὸς τοὺς βαρβάρους τῶν πεζῶν τραπέισι καταστήσαι.

XVI. Τῶν δὲ δὴ ἵππέων ποικίλαι καὶ πολυειδεῖς
 40 αἱ τάξεις· αἱ μὲν τεγράγωνοι, αἱ δὲ ἑτερομήχεις, αἱ δὲ ῥομβοειδεῖς, αἱ δὲ ἐς ἐμβολὴν ξυνηγμέναι. (2) Ἀγαθοὶ δὲ ξύμπασαι αὐταὶ αἱ τάξεις ἐν καιρῷ ταττόμεναι, καὶ μίαν οὐκ ἂν τις ἐπιλεξάμενος αὐτῶν προκρίνειεν τῶν ἄλλων, ὅτι ἐν ἄλλῳ χωρίῳ καὶ πρὸς ἄλλους πολε-
 45 μίους καὶ ἐν καιρῷ ἄλλῳ εὖροι ἂν τῆς προκριθείσης ἄλλην ὠφελιμωτέραν. (3) Τῆ μὲν δὴ ῥομβοειδεῖ τάξει τὸ πολὺ Θεσσαλοὶ ἐχρήσαντο, καὶ Εἰλεῶν, ὡς λόγος, ὁ Θετταλὸς τὸ σχῆμα τοῦτο πρῶτος ἐξεῦρεν· ἐμοὶ δὲ δοκεῖν, προεξευρημένῳ πολλῷ χρησάμενος ἀπ' αὐτοῦ εὐδοκίμησεν. (4) Καὶ ἔστιν ἐς πᾶσάν τε μετα-
 50 βολὴν ἀρμодиώτατον καὶ πρὸς τὸ ἥμισυ κατὰ νότου ἢ πλαγίων ἀλίσχεσθαι ἀσφαλέστερον. (5) Κατὰ μὲν γὰρ τὰς γωνίας τοῦ ῥόμβου τοὺς ἡγεμόνας τεταγμένους ἔχει, ἐπὶ μὲν τῆς ἔμπροσθεν τὸν ἰλάρχην, ἐπὶ δὲ τῆς

octo. (4) In qualibet autem hecatontarchia viri extraordinarii sunt quattuor, signifer et tubicen et minister et praeco. Duæ autem hecatontarchiæ sunt virorum quidem ducentorum quinquaginta sex, corpus autem totum psilagia nominatur; duæ autem psilagiæ sunt xenagia, virorum quingentorum et duodecim; (5) xenagiæ vero duæ virorum mille viginti quattuor, quod vocatur systemma; duo vero systemmata epixenagia nominantur, virorum bis mille quadraginta octo; duæ autem epixenagiæ stiphos, virorum quater mille nonaginta sex; duo vero stiphe epitagma vocantur, ordines quidem habens mille viginti quattuor, viros vero octies mille centum nonaginta duos. (6) Oportet autem hos quoque habere viros selectos octo, quorum quattuor sint epixenagi, et quattuor systemmatarchæ.

XV. Jaculatores autem et sagittarii et funditores omnesque qui missilibus pugnant, in præliis multipliciter sunt utiles. (2) Nam et arma hostium possunt confringere, ii præcipue, qui lapidibus pugnant, et vulnera e longinquo inferre, vel si ictus fuerit validior, etiam occidere. (3) Sunt quoque utiles ad eliciendos ex munitiore loco hostes: quoniam eo quod tela emittunt e longinquo, spem faciunt fore ut si impetus in eos fiat, ipsum minime sustinere valeant. (4) Sunt etiam ad dissolvendum ordinem phalangis idonei, et ad repellendum irruentem equitatum et ad occupandos locos editiores, quum propter celeritatem, quia leves sunt, tum quia si quem locum occupaverint, propter densas jaculationes nemo appropinquare iis possit qui non plurimis vulneribus affligatur. (5) Idonei quoque sunt ad repellendos loco quopiam potitos, quia vulnera sustinere nequeunt, item ad exploranda loca suspecta, et ad subsidendum in insidiis, et ut uno verbo dicam, et ad pugnandum ante pedites, et ut una cum eis præliantur pugnantes post eos, denique etiam ad consummandam cladem apti sunt peditibus contra hostem conversis.

XVI. Equitum autem varii diversique generis sunt acies. Quædam enim sunt quadratæ, quædam oblongæ, aliæ rhombi figura, aliæ in cuneum formatæ. (2) Omnes autem hæ utiles sunt suo tempore, neque unam earum quis dicere possit esse meliorem altera, quoniam alio in loco et adversus alios hostes alioque tempore alia intelligitur utilior aliis, quæ antelatae fuerunt. (3) Ac acie quidem rhombi figura formata Thessali plerumque usi sunt, quam Ileon Thessalus, uti fama est, primus invenit; ex mea autem sententia longe prius inventam frequentius adhibuit et ex eo nactus est famam. (4) Et est illa ad mutationem omnem valde idonea, difficillimeque vel a tergo vel a lateribus invadi potest. (5) Nam ad angulos quidem rhombi collocatos habet duces, in primo quidem ilarcham, in dextro ac sinistro eos, qui dicuntur plagiophylaces, in postremo

δεξιᾶς καὶ εὐωνύμου τοὺς καλουμένους πλαγιοφύλακας, ἐπὶ δὲ τῆς ὑπολοίπου τὸν οὐραγὸν, κατὰ δὲ τὰς πλευρὰς τοῦ ῥόμβου τοὺς ἀρίστους τῶν ἵππέων, ὡς καὶ τούτους ἐν ταῖς μάχαις μεγάλα ἐπωφελεῖν. (6) Ταῖς δὲ δὴ ἐμβολοειδέσι τάξεσι Σκύθας κεχρῆσθαι μάλιστα ἀκούομεν, καὶ Θράκας, ἀπὸ Σκυθῶν μαθόντας. Φίλιππος δὲ ὁ Μακεδὼν καὶ Μακεδόνας ταύτῃ τῇ τάξει χρῆσθαι ἐπήσκησεν. (7) Ὠφέλιμος δὲ καὶ αὕτη δοκεῖ ἡ τάξις, ὅτι ἐν κύκλῳ οἱ ἡγεμόνες τεταγμένοι εἰσι, καὶ τὸ μέτωπον ἐς ὃν ἀπολήγον εὐπετῶς πᾶσαν τάξιν πολεμίαν διακόπτειν παρέχει, καὶ τὰς ἐπιστροφὰς τε καὶ ἀναστροφὰς ὀξείας ποιῆσθαι δίδωσιν. (8) Αἱ γὰρ τετραγώνοι τάξεις δυσπεριάγωγοί εἰσιν· ἢ δ' εἰς ὃν προηγμένη, εἰ καὶ προϊούσα ἐς βάθος προχωρεῖ, ἀλλ' αὐτῇ γε τῇ ἀρχῇ δι' ὀλίγου επιστρέφουσα τὴν πᾶσαν τάξιν εὐμαρῶς ἐξελισσομένην παρέχεται. (9) Ταῖς δὲ δὴ τετραγώνοις τάξεσι Πέρσαι μάλιστα ἐχρήσαντο, καὶ οἱ ἐν Σικελίᾳ βάρβαροι καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ πλεῖστοι καὶ ἱππικώτατοι. (10) Εὐσύντακτός τε γὰρ ἦδε ἡ τάξις ἄλλης μᾶλλον, ἅτε καὶ κατὰ στοῖχον καὶ κατὰ ζυγὸν τεταγμένων, καὶ τὰς ἐπελάσεις καὶ ἀπελάσεις εὐμαρῶστερας παρέχεται, καὶ μόνων τούτων πάντων οἱ ἡγεμόνες ἀθρόοι ἐμπίπτουσι τοῖς πολεμίσι. (11) Ἄρισται δὲ εἰσι διπλάσινα τὸν ἀριθμὸν ἐν τῷ μήκει ἤπερ ἐν τῷ βάθει ἔχουσαι· οἷον εἰ ἐπὶ δέκα κατὰ μέτωπον τεταγμένοι εἶεν, καὶ ἐπὶ πέντε εἰς τὸ βάθος· ἢ ἐπὶ εἴκοσι μὲν κατὰ μέτωπον, ἐπὶ δέκα δ' ἐς βάθος. (12) Αἱ γὰρ τοιαῦται τάξεις τῷ μὲν ἀριθμῷ ἑτερομήκει· εἰσι, τῷ δὲ σχήματι ἐς τετραγώνον καθίστανται. Τὸ γὰρ τοῦ ἵππου μήκος ἀπὸ κεφαλῆς ἐπ' οὐρὰν ἐκπίμπλησι τοῦ τετραγώνου ὅ τι περ ἐς βάθος τῷ ἀριθμῷ ἐνδέον· ὥστε ἤδη τινὲς καὶ τριπλάσινα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τῷ μήκει ταττομένων ἐποίησαν πρὸς τὸ βάθος, οὕτως οἰόμενοι ἐς ἀκριβῆς τετραγώνον καταστήσειν τὸ σχῆμα, ὡς τριπλάσιον τὸ μήκος τοῦ ἵππου ὑπὲρ τὸ πλάτος τοῦ ἀνθρώπου τὸ κατὰ τοὺς ὤμους ἐπέχον, ὥστε ἐννέα κατὰ μήκος ἐν τῷ μετώπῳ τάττοντες τρεῖς ἐν τῷ βάθει ἐπέταττον. (13) Ἐπεὶ οὐδ' ἐκεῖνο χρὴ ἀγνοεῖν, ὅτι οἱ ἐς βάθος ἐπιτεταγμένοι ἵππεῖς οὐ τὴν ἴσην ὠφέλειαν παρέχουσιν, ἢ περ τὸ ἐπὶ τῶν πεζῶν βάθος· οὔτε γὰρ ἐπωθοῦσι τοὺς πρὸ σφῶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἐπερείδειν ἵππῳ, καθάπερ ἐκεῖ κατὰ τοὺς ὤμους καὶ τὰς πλευρὰς αἱ ἐνερείσεις γίνονται τῶν πεζῶν, (14) οὔτε συνεχεῖς γινόμενοι τοῖς πρὸ σφῶν τεταγμένοις; ἐν τι βάρους τοῦ παντὸς πλήθους ἀποτελοῦσιν, ἀλλ' εἰ ξυνερείδοιεν καὶ πυκνοῖντο, ἐκταράσσουσι μᾶλλον ἵππους.

XVII. Ὁ δὲ ῥόμβος ὧδε ἔχει· ὁ μὲν ἰλάρχης πρῶτος τάττεται, οἱ δ' ἐφ' ἐκάτερα αὐτοῦ ἵππεῖς οὐκ ἐξ ἴσου αὐτῷ στοιχοῦσιν, ἀλλὰ ἐς τοσόνδε ὑποβεβληκότες, ὡς τὰς κεφαλὰς κατὰ τοὺς ὤμους μάλιστα τοῦ ἵππου τετάχθαι, ἐφ' ᾧ ἰλάρχης ἐποχεῖται. (2) Καὶ οὕτω τοὺς ἐφεξῆς στίγους πλατύνοντες ἔστε ἐπὶ τὸ ἡμισυ τοῦ παντὸς, ἐνθὲνδε αὖ κατὰ ταῦτα ἐς στενὸν

denique uragum; a lateribus vero rhombi validissimos equitum, quoniam et hi plurimum in praeliis conducunt.

(6) Acie autem cunei forma instructa Scythas potissimum usos accepimus, atque Thracas, qui eam a Scythiis didicerunt. Philippus autem Macedo etiam Macedonas ea acie uti assuefecit. (7) Videtur autem hæc acies utilis esse, propterea quod duces collocantur circumquaque, et frons in acutum desinens totam hostium aciem facile potest perumpere, conversionesque ac reversiones ut celeriter efficiantur permittit. (8) Acies quadratæ enim difficiliter circumaguntur; at quæ formata est in acutum, etsi versus mediam partem sensim in latum progreditur, tamen vel leviter ab initio flexa, reliquam aciem facile habet subsequentem. (9) Ceterum quadratis aciebus Persæ maxime utebantur, Siculique barbari, atque Græcorum plurimi et equitatu præstantissimi. (10) Est enim hæc acies præ aliis bene ordinata propterea, quod per versus jugaque equites dispositos habet, et irruptiones retrocessionisque faciliores præbet, et quod hac tantum ratione dispositorum duces omnes junctim irruunt in hostes. (11) Optimæ vero hujusmodi acies eæ sunt, quæ alterum tantum habent numerum in longitudine; ut si decem collocati sint in fronte, quinque stent in latitudine; aut viginti in fronte, decem vero in latitudine. (12) Tales enim acies numero quidem sunt oblongæ, figura vero quadratæ. Nam longitudo equi a capite ad caudam explet quod in latitudine ad efficiendum quadratum deest numero: adeo ut nonnulli triplum numerum fecerint longitudinis ad latitudinem, quod putarent, ita se consecuturos accurate figuram quadratam, quod sit tripla longitudo equi ad latitudinem viri juxta humeros ejus: itaque novem in longitudine per frontem constitutis, tres collocarunt in latitudine. (13) Sed nec hoc est ignorandum, quod equi collocati in latitudinem non æqualem præstent utilitatem atque pedites sic dispositi. Non enim impellunt eos qui sunt ante ipsos, quia non potest equis equo incumbere, sicut in humeros laterave aliorum pedites incumbere solent. (14) Neque si conjungantur iis qui sunt ante ipsos collocati in latitudine, pondus unum efficit omnis multitudo, verum potius, si constipantur conjungunturque equi, turbas cient.

XVII. Ceterum rhombi ratio est talis. Primus collocatur ilarcha, equites autem qui utrimque consistunt, non æquale cum eo faciunt jugum, verum distant tanto intervallo, ut capita equorum juxta armos equi, quo ilarcha velitur, habeant. (2) Atque sic deinceps latiora latioraque faciunt juga, usque ad dimidium totius aciei: inde vero

ξυνάγοντες τὸν ῥόμβον ἐκπληροῦσι. (3) Τὸ δὲ ἥμισυ τοῦ ῥόμβου ἑμβολόν ἐστιν, ὡστ' ἐν ταύτῳ δεδήλωται μοι καὶ τοῦ ἐμβόλου τὸ σχῆμα. Ἐτερομήκης δ' ἐστὶ τάξις ἢ τὸ βάθος τοῦ μετώπου μειζον ἔχουσα, ἢ τοῦ βάρους τὸ μέτωπον, ἢ περ ἀμείνων τῆς προτέρας εἰς τοὺς ἀγῶνας, εἰ μήπου ἐκπεσεῖν διὰ πολεμίας τάξεως ἐθέλομεν. (4) τότε γὰρ ἢ βαθυτάτη καὶ κατὰ μέτωπον στενοτάτη τάξις αὕτη ἂν εἴη ὠφελιμωτάτη· ἢ εἰ ποτε ἀποκρύψαι δέοι τῶν ἰππέων τὸ πλῆθος, ὡς προκαλέσασθαι τοὺς πολεμίους εἰς θάρσος ἀξύμφορον. (5) Ἡ δ' ἐφ' ἑνα ἐπὶ μετώπου ἀβαθῆς τάξις εἰς λεηλασίας ἀνυπόπτους ἐπιτήδειος, ἢ ὅπου καταπατῆσαι τι ἢ ἀφανίσαι ἐθέλομεν· εἰς δὲ τοὺς ἀγῶνας τὸ πολὺ ἀξύμφορος.

XVIII. Εἰ τοίνυν ἀριθμὸς εἴη τῶν ἰππέων, εἰς ὅσον ὑπέθεμεθα, ἀποδεόντων τῶν τε ὀπλιτῶν καὶ τῶν ψιλῶν, πλῆθους εἴη ἂν εἰς τετρακισχιλίου καὶ ἑξ καὶ ἐνενηκοντα ἰππέας. (2) Ἴλην δὲ ἐκάστην ἐποίουν ἐκ τοσοῦδε ἀριθμοῦ, ἑξήκοντα καὶ τεσσαρῶν ἰππέων, καὶ ἰλάρχας τοὺς ἐφ' ἐκάστη ἴλη τεταγμένους· αἱ δὲ δύο ἴλαι ἐπιλαρχία αὐτοῖς ὠνομάζετο, καὶ ἦν ὀκτώ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἰππέων. (3) αἱ δὲ δύο ἐπιλαρχίαι ταραντιναρχία, ἑξ καὶ πενήκοντα ἰππέων ἐπὶ τοῖς διακοσίοις· αἱ δὲ δύο ταραντιναρχίαι ἰππαρχία, δώδεκα καὶ πεντακοσίων ἰππέων, ἦντινα Ῥωμαῖοι ἴλην καλοῦσιν. (4) αἱ δὲ δύο ἰππαρχίαι ἐφιππαρχία, τεσσαρῶν καὶ εἴκοσι ἀνδρῶν καὶ χιλίων· τέλος δὲ αἱ δύο ἐφιππαρχίαι, ὀκτώ καὶ τεσσαράκοντα καὶ δισχιλίων· τὰ δὲ δύο τέλη ἐπίταγμα ἤδη ὠνομάζον, ἑξ καὶ ἐνενηκοντα καὶ τετρακισχιλίων.

XIX. Τὸ δὲ τῶν ἀρμάτων καὶ ἐλεφάντων τάς τε τάξεις καὶ τὰ ὀνόματα τῶν τάξεων καὶ τὰς ἡγεμονίας καὶ τὰ τούτων αὐτῶν ὀνόματα ἐπεξίεναι ματαίου πόνου εἶναι μοι ἔδοξεν, ὅτι ἐκλειμμένας ἐκ παλαιοῦ ἤδη λέξεν ἑμελλον. (2) Ῥωμαῖοι μὲν γὰρ οὐδὲ ἐπήσκησάν ποτε τὴν ἀπὸ τῶν ἀρμάτων μάχην, οἱ βάρβαροι δὲ οἱ μὲν Εὐρωπαῖοι οὐδὲ αὐτοὶ διεχρήσαντο ἄρμασιν, πλὴν γε δὴ οἱ ἐν ταῖς Βρεττανικαῖς καλουμέναις ἔξω τῆς μεγάλῃς θαλάσσης. (3) Οὗτοι γὰρ συνωρίσιν τὸ πολὺ ἐχρῶντο ἵππων καὶ σμικρῶν καὶ πονηρῶν. Οἱ δὲ ἄλλοι δὲ αὐτοῖς ἐπιτήδειοι εἰσιν εἰς τὸ ἐλαύνεσθαι κατὰ χωρίων παντοίων, καὶ τὰ ἰππάρια εἰς τὸ ταλαιπωρεῖσθαι. (4) Τῶν δὲ Ἀσιανῶν πάσαι μὲν Πέρσαι ἐπήσκησάν τὴν τῶν δρεπανηφόρων τε ἀρμάτων καὶ καταφράκτων ἵππων διφρεῖαν, ἀπὸ Κύρου ἀρξάμενοι. (5) Ἐπι δὲ πρὸ τούτων οἱ σὺν Ἀγαμέμνονι Ἕλληνες καὶ οἱ σὺν Πριάμῳ Τρῶες τὴν τῶν ἀφράκτων, καὶ Κυρηναῖοι δ' ἐπὶ πολὺ ἀπὸ ἀρμάτων ἐμάχοντο. (6) Ἀλλὰ ξύμπαντα ταῦτα τὰ ἀσκήματα ἐκλείπεται, καὶ ἡ τῶν ἐλεφάντων δὲ χρεῖα εἰς τοὺς πολέμους, ὅτι μὴ παρ' Ἰνδοῖς τυχὸν ἢ τοῖς ἄνω Αἰθίοψιν, καὶ αὕτη ἐκλείπεται.

XX. Νυνὶ δὲ τὰ ὀνόματα ἐπέξιμεν τῶν κινήσεων κατ' ἰδέαν ἄλλου καὶ ἄλλου στρατοπέδου, καὶ τὸν νοῦν ἐκάστου τοῦ ὀνόματος. (2) Καλεῖται δὲ τὸ μὲν τι

rursum eodem modo coarctantes ea, rhombum absolvunt. (3) At vero dimidium rhombi est cuneus, ut hoc ipso explicata sit et cunei figura. Acies autem oblonga est, cujus vel latitudo major quam frons, vel frons major quam latitudo. Atque hæc quidem melior est priore ad prælia, nisi forte perrumpere hostes voluerimus: (4) tunc enim ea quæ est latior et in fronte arctior, altera utilior: vel etiam si forte occultari velis multitudinem equitum, ut hostes ad audaciam haud profuturam ipsis provocentur. (5) Acies autem quæ constituitur fronte simplici absque latitudine, ad depredationes subitaneas est idonea, aut quando proculcare ac vastare quidpiam cupimus; ad certamina vero ut plurimum inutilis.

XVIII. Si igitur numerus sit equitum, quantum supposuimus absque gravis itemque levis armaturæ militibus, equites erunt quattuor millia et nonaginta sex. (2) Quamlibet autem ilam faciunt equitum sexaginta quattuor, et ilarchas, qui singulis illis præsent; duæ autem ilæ epilarchia eis dicitur, continetque equites centum viginti octo; (3) duæ autem epilarchiæ Tarantinarchia, equitum ducentorum quinquaginta sex; duæ vero Tarantinarchiæ hipparchia, equitum quingentorum duodecim, qualem Romani ilam (*alam?*) appellant; (4) duæ autem hipparchiæ ephipparchia, equitum mille viginti quattuor; telos autem duæ ephipparchiæ, equitum bis mille quadraginta octo; tele autem duo, epitagma, equitum quater mille nonaginta sex.

XIX. Curruum autem ac elephantorum ordines ordinumque vocabula et præfecturas earumque nomina explicare frustranei esse laboris mihi videtur, quod quæ usurpari dudum desita sunt nobis dicenda forent. (2) Nam Romani quidem pugnam ex vehiculis non usurparunt, barbari vero Europæi ne ipsi quidem adhibere vehicula, nisi qui insulas Britannicas habitant, positas extra Magnum mare. (3) Ii enim ut plurimum bigis utebantur, quibus equi juncti parvi et miselli. Habent autem currus aptos ad incursiones per regiones quaslibet, et equulos ad sustinendas quasvis molestias. (4) Ex Asiaticis vero quondam Persæ in usu habuerunt currus falcatos equosque cataphractarios, Cyro ejus rei auctore. (5) Quanquam et ante id tempus Græci sub Agamemnone, et Trojani sub Priamo, curribus, quibus nudos equos jungebant, utebantur; Cyrenæi quoque ut plurimum ex curribus pugnant. (6) Verum totum genus hoc nunc exolevit, sicuti etiam elephantorum usus ad prælia, nisi forte apud Indos aut superiores Æthiopes adhuc sint in usu.

XX. Nunc igitur vocabula commemorabimus motionum, secundum alias aliasque species exercitus, nominisque cujuslibet significationem. (2) Vocatur autem una quidem

κλίσις, καὶ ταύτης ἰδέαι διτταί, ἡ μὲν ἐπὶ δόρυ, ἡ δ' ἐπ' ἀσπίδα· τὸ δὲ μεταβολή, τὸ δὲ τι ἐπιστροφή, καὶ ἀναστροφή ἄλλο. Καὶ περισπασμὸς δὲ τι ὠνομάζετο, καὶ ἐκπερισπασμὸς ἄλλο, καὶ στοιχεῖν, καὶ ζυγεῖν, καὶ ἐς ὀρθὸν ἀποδοῦναι, καὶ διπλασιάζειν. (3) Λέγεται δὲ τις καὶ ἐπαγωγή, καὶ δεξιὰ παραγωγή, καὶ ἄλλη εὐώνυμος παραγωγή, καὶ πλαγία δὲ φάλαγξ ἐστὶ τις, καὶ ὀρθία φάλαγξ ἄλλη, καὶ λοξή φάλαγξ, καὶ παρεμβολή, ἔτι μὲν προστάξεις καὶ ὑποτάξεις.

XXI. Κλίσις μὲν δὴ ἐστὶν ἡ κατ' ἄνδρα κίνησις, καὶ τῆς κλίσεως ἐπὶ δόρυ μὲν καλεῖται ἡ ἐς δεξιὰ, ἵνα περ τὸ δόρυ ἐστὶ τῷ ὀπλίτῃ· ἐπ' ἀσπίδα δὲ, ἡ ἐπὶ τὰ λαιὰ, ἵνα φέρει τὴν ἀσπίδα. (2) Καὶ εἰ μὲν ἀπλή κλίσις, ἐς τὰ πλαγία μόνον παράγει τὴν ὄψιν· εἰ δὲ διπλή γίνοιτο, ἀποστρέφει τὴν ὄψιν ἐς τὸ κατόπιν τοῦ ὀπλίτου. Τοῦτο δὲ ἤδη ἡ μεταβολή καλεῖται. (3) Ἐπιστροφή δὲ ἐστὶν, ἐπειδὴν τὸ πᾶν σύνταγμα πυκνώσαντες κατὰ παραστάτην καὶ ἐπιπτάτην, καθάπερ ἑνὸς ἀνδρὸς σῶμα ἐπὶ δόρυ ἢ ἐπ' ἀσπίδα ἐγκλίνωμεν, καθάπερ ἐπὶ κέντρῳ τῷ λοχαγῷ παντὸς τοῦ τάγματος περιελιχθέντος, καὶ μεταλαβόντος τόπον μὲν τὸν ἔμπροσθεν, ἐπιφάνειαν δὲ τὴν ἐκ δεξιῶν, διαμενοντίων ἐκάστω τῶν τε ἐπιστατῶν καὶ παραστατῶν. (4) Ἀναστροφή δὲ ἐστὶν ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐπιστροφῆς ἐς τὴν προτέραν χώραν. Περισπασμὸς δὲ καλεῖται ἡ ἐκ δυοῖν ἐπιστροφῶν τοῦ τάγματος κίνησις, ὡς μεταλαβεῖν τὸν ὀπίσω τόπον. (5) Ἐκπερισπασμὸς δὲ, ἡ ἐκ τριῶν ἐπιστροφῶν συνεχῶν τοῦ παντὸς κίνησις, ὥστε μεταλαμβάνειν, εἰ μὲν ἐπὶ δόρυ γίνοιτο, τὴν ἐξ ἀριστερῶν ἐπιφάνειαν, εἰ δὲ ἐπ' ἀσπίδα, τὴν ἐκ δεξιῶν.

XXII. Στοιχεῖν δὲ λέγεται τὸ ἐπὶ εὐθείας ἰεῖναι τῷ λοχαγῷ καὶ τῷ οὐραγῷ, σῶζοντα τὰ ἴδια διαστήματα· ζυγεῖν δὲ τὸ ἐπ' εὐθείας ἰεῖναι κατὰ μῆκος ἕκαστον τῶν ἐν τῷ λόχῳ τῷ ζυγοῦντι. (2) Συζυγοῦσι δὲ τῷ μὲν λοχαγῷ οἱ λοχαγοὶ πάντες, τῷ δὲ τούτου ἐπιστάτῃ οἱ τῶν ἄλλων λοχαγῶν ἐπιστάται, καὶ ἐφεξῆς ὡσαύτως. (3) Καὶ μὲν ἐς ὀρθὴν ἀποδοῦναι λέγεται, τὸ εἰς τὴν καθεστῶσαν ἐξ ἀρχῆς ἐπιφάνειαν καταστῆσαι τοὺς ὀπλίτας τὴν ὄψιν, οἷον εἰ τις ἐπὶ τοὺς πολεμίους τετραμμένος κελευσθεῖν ἐπὶ δόρυ κλῖναι, ἔπειτα αὖ παραγγελθεῖν αὐτῷ, ἐς ὀρθὸν ἀποκαταστῆσαι, δεήσει πάλιν αὐτὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους τετράφθαι.

XXIII. Ἐξελιγμῶν δὲ διτταὶ ἰδέαι, ἡ μὲν κατὰ λόγους, ἡ δὲ κατὰ ζυγά· τούτων δὲ αὖ ἑκατέρω τριχῇ νενέμηται. Ὁ μὲν γάρ τις ἐξελιγμὸς Μακεδόνων, ὁ δὲ Λάκων, ὁ δὲ Κρητικὸς ὀνομάζεται· τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον καλούμενον εὐρίσκω καὶ Περσικὸν καὶ Χόριον. (2) Μακεδόνων μὲν οὖν ἐστὶν ὁ μεταλαμβάνων τῆς φάλαγγος τὸν ἔμπροσθεν τόπον, ἀντὶ δὲ τῆς κατὰ πρόσωπον ἐπιφανείας τὴν κατόπιν· (3) Λάκων δὲ ὁ καταλαμβάνων τῆς φάλαγγος τὸν ὀπίσω τόπον, καὶ ὡσαύτως ἀντὶ τῆς πρόσθεν ἐπιφανείας τὴν κατόπιν. (4) Ὁ δὲ Κρητικὸς τε καὶ Περσικὸς ὀνομαζόμενος τὸν αὐτὸν μὲν ἐπέχειν πρὸς τὸν τόπον τῆς φάλαγγος τὸ πᾶν σύνταγμα, τῶν δ'

clisis, id est inclinatio; ejusque species sunt duæ, una in hastam, altera in clypeum; alia vero metabole, id est transmutatio; ac rursus alia epistrophe, id est conversio, et anastrophe, id est reversio; aliaque perispasmus, id est circumflexio, et eperispasmus, id est reflexio, et versatio, et jugatio, et in rectum restitutio, et duplicatio; (3) vocatur quoque una epagoge, et paragoge dextra ac paragoge sinistra, et phalanx transversa; est autem et alia recta, et alia obliqua phalanx; parembole quoque, et prostaxis, et hypotaxis.

XXI. Ceterum clisis est motus qui fit a viris singulis, eaque quæ in hastam dicitur fit in dextrum latus, quippe ubi miles hastam tenet; quæ vero in clypeum, fit in sinistrum, ubi gestat clypeum. (2) Ac simplex quando fit clisis, vultus convertitur in latus; quando duplex, vultus militis convertitur ad tergum. Hæc vero species jam vocatur metabole. (3) Epistrophe autem est, quum syntagma totum ad parastatam simul et epistatam condensatum velut unius viri corpus in hastam vel clypeum inclinamus, stante lochago velut centro, totoque agmine circumactō, et capiente locum anteriorem, conspectum vero ad dextram, manente cuilibet epistata suo et parastata. (4) Anastrophe autem est restitutio epistrophes in locum priorem. Perispasmus autem appellatur motus agminis ex duabus epistrophis constans, ita ut priorem locum posteriore permutent. (5) Eperispasmus vero, ex tribus epistrophis constans motus continuus totius agminis, ita ut si commutatio fiat in hastam, aspectus vertatur in sinistram; si vero in clypeum, vertatur in dextram.

XXII. Versare dicitur, quum recta serie incedunt cum lochago et urago, sua inter se spatia servantes; jugare, quum recto ordine incedit quilibet secundum longitudinem ex iis, qui sunt in versu jugante. (2) Jugant autem cum lochago lochagi omnes, cumque epistata ejus lochagorum reliquorum epistatæ, et sic deinceps ceteri. (3) In rectum dare, est vultum militum in priorem locum vertere, ut si quis in hostes conversus jubeatur inclinare in hastam, deinde dare se in rectum, debet is rursus convertere se in hostem.

XXIII. Evolutionum autem species sunt duæ, una per versus, alia per juga; utraque iterum in tres species dividitur. Est enim una evolutio exeligmus quæ Macedonica, et alia quæ Laconica, et alia quæ Cretica vocatur, quam ipsam etiam Persicam et Chorium invenio dictam. (2) Macedonica est, quæ (per ordines) anteriorem phalangis locum facta mutatione accipit, et a fronte vertitur in tergum; (3) Laconica vero, quæ posteriorem phalangis locum capit, et similiter a fronte vertitur in tergum; (4) Cretica autem, quæ et Persica vocatur, eundem quidem phalangis retinere locum facit agmen totum, singulos autem armatos

ἐν τῷ μέρει ὀπλιτῶν ἕκαστον ἀνθ' οὗ πρότερον ἐπεΐχεν τόπου ἕτερον μεταλαμβάνειν, τὸν μὲν λοχαγὸν τὸν τοῦ οὐραγοῦ, τὸν δὲ οὐραγὸν τὸν τοῦ λοχαγοῦ, καὶ ἀντὶ τῆς κατὰ πρόσωπον ἐπιφανείας τὴν κατόπιν. (5) Οἱ δὲ δὴ κατὰ ζυγὰ ἐξελιγμοὶ γίνονται, ἐπειδὴν ἐπὶ τῶν ἀποτομῶν βουλευθῆ τις τὰ κέρατα καθιστάναι· τὰς δὲ ἀποτομὰς ἐπὶ τῶν κεράτων, καὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος ἀποτελέσει καρτερόν· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ δεξιὰ ἐν τοῖς εὐωνύμοις καθίστησι, καὶ τὰ εὐώνυμα ἐν τοῖς δεξιοῖς. (6) Εἰ δὲ μὴ παρέχοι κατὰ μείζονα μέρη τῆς φάλαγγος ἐξελιγμοὺς ποιήσασθαι, πελαζόντων ἤδη τῶν πολεμίων, δεοὶ δὲ ἐξελίξαι τὴν τάξιν, τότε δὴ καὶ τὰ συντάγματα ἐξελίττουσι.

XXIV. Καὶ ὁ μὲν κατὰ στίχους ἐξελιγμὸς Μακεδῶν αὖ καλεῖται, ἐπειδὴν ὁ λοχαγὸς μὲν μεταβάλλεται, οἱ δὲ ὀπίσω ἐκ δόρατος παραπορευόμενοι ἐφεξῆς ἀλλήλων ἰστώνται. (2) Λάκων δ' ἐξελιγμὸς ὀνομάζεται, ἐπειδὴν ὁ λοχαγὸς μεταβαλλόμενος ἐκ δόρατος ὄλον τὸν λόχον μεταλλάξῃ ἐς ἄλλον ἴσον τῷ πρόσθεν τόπῳ, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπόμενοι ἐφεξῆς αὐτῷ τάττονται· * ὅπότ' ἂν ὁ μὲν οὐραγὸς μεταβάλλεται, ὁ δὲ ὀπίσω αὐτοῦ τεταγμένος ἐκ δόρατος τοῦ οὐραγοῦ παραπορευόμενος ἔμπροσθεν αὐτοῦ τάττηται, καὶ οἱ λοιποὶ ὡσαύτως, ἄλλος πρὸς ἄλλον ἐπιταχθεὶς τὸν λοχαγὸν αὖ πρωτοστάτην ποιήσονται. (3) Χόριος δ' ἐξελιγμὸς γίνεται, ἐπειδὴν ὁ λοχαγὸς μεταβαλλόμενος ἐπὶ δόρυ προΐη ἐπὶ τοῦ λόχου, ἔστ' ἂν κατάσχη τὸν τοῦ οὐραγοῦ τόπον, ὁ δὲ οὐραγὸς τὸν τοῦ λοχαγοῦ. (4) Οὗτοι μὲν οὖν κατὰ λόχους γίνονται· ὡσαύτως δὲ καὶ κατὰ ζυγὰ συντελούμενοι, οὐ χαλεπὸν γνωσθῆναι.

XXV. Διπλασιασμῶν δὲ διττὰ γένη τυγχάνει ὄντα, ἧτοι κατὰ ζυγὰ ἢ κατὰ βάθος. (2) Καὶ τούτων ἕκαστον ἢ τῷ ἀριθμῷ διπλασιάζεται, ἢ τῷ τόπῳ. Ἀριθμῷ μὲν, εἰ ἀντὶ χιλίων εἴκοσι τεσσάρων τὸ μῆκος διαχιλίων τεσσαράκοντα ὀκτὼ ποιήσαιμεν, τὸν τόπον τὸν αὐτὸν ἐπεχούσης τῆς πάσης φάλαγγος. (3) Γίνεται δὲ τοῦτο, παρεμβαλλόντων ἐς τὰ μεταξὺ τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἐν τῷ βάλει ἐπιστάτας. Καὶ οὕτω πυκνοῦται ἡμῖν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος. (4) Ἀποκαταστήσαι δὲ ἐπειδὴν βουλευθῶμεν, παραγγελοῦμεν ἴδε· ὁ ἐς τὸ μῆκος ἐπιτεταγμένος, ἐπάνηθι ἐς τάξιν. (5) Εἰ δὲ καὶ τῷ τόπῳ διπλασιάσαι ἐθέλοιμεν τὸ μῆκος, ὡς ἀντὶ σταδίων πέντε ἐς δέκα ἐκτεῖναι τὴν τάξιν, τοὺς ἐκ τοῦ βάλους παρεμβληθέντας ἐς τὸ κατὰ μῆκος μέσον τῶν ὀπλιτῶν διάστημα ἐπὶ τὰ δεξιὰ κελεύσομεν ἐξελίσσεσθαι, τοὺς δὲ λοιποὺς καὶ ἡμίσεας αὐτῶν ἐπὶ τὰ εὐώνυμα, ἔπο τῶν πρὸς τοῖς κέρασι δευτέρων λόχων ἀρχόμενοι, καὶ οὕτω διπλάσιον ἐφῆξει χωρίον ἢ πᾶσα τάξις. (6) Ἀποκαταστήσαι δὲ ἐπειδὴν βουλευθῶμεν, * αὖ ἐξελίσειν τοὺς κατὰ τὰ κέρατα τεταγμένους ἐς οὐστῖνας πρότερον εἶχεν τόπους. (7) Οὐ πάνυ δὲ ὠφέλιμοι οἱ διπλασιασμοὶ ἐγγὺς ὄντων πολεμίων, ὅτι ταραχῆς τε τοῦ ἡμετέρου στρατεύματος δόξαν παρέξουσιν ἐκείνοις, καὶ αὐτὸ τὸ στρατεύμα ἐν τῇ μετακινήσει ἀσθενέστερον ἅμα καὶ

locum, quem antea tenebant, cum alio ita commutare, ut lochagus uragi, uragus lochagi locum et relicta fronte tergum occupet. (5) Evolutiones autem per juga fiunt, quum quis ad sectiones statuere vult cornua, ad cornua vero sectiones, et hoc modo medium totius phalangis firmare, et similiter ad dextra ponere sinistra, et ad sinistra dextra. (6) Sin per majores phalangis partes evolutiones facere non licet, hoste jam appropinquante, et nihilominus mutari acies debet, tum per singula syntagmata eas faciunt.

XXIV. Evolutio autem quæ fit per versus Macedonia vocatur, quum mutatur lochagus, quique sequuntur, ab hasta se vertentes alii post alios collocantur. (2) Evolutio autem Laconica vocatur, quando lochago vertente se ab hasta versum totum in alium æqualem priori vertit locum, ceteri autem sequentes ordine post eum similiter statuuntur; vel, quando uragus immutatur, ac qui post eum constitutus uragum ab hasta præcedens ante eum collocatur, ceterique similiter alius ante alium statuitur, donec lochagus fiat protostata. (3) Chorus autem exeligmus fit, quum lochagus conversus in hastam procedit in versu, donec venerit ad locum uragi, uragus autem, donec ad lochagi. (4) Atque ita quidem fiunt per versus; ad eundem vero modum et per juga quomodo fiant, non difficile est intelligere.

XXV. Duplicationum vero genera sunt duo; alterum per juga fit, alterum in latitudinem. (2) Atque horum quodlibet aut numero fit, aut loco. Numero quidem, si pro mille viginti quattuor in longitudine faciamus bis mille quadraginta octo, eundemque locum phalanx tota retineat. (3) Fit hoc autem insertis in medio armatorum epistatis, qui sunt in latitudine, atque ita densatur frons phalangis. (4) Quodsi hos restituere volumus figuræ priori, exclamamus hoc: *Qui in longitudine sunt inserti, revertantur in ordinem.* (5) Sin vero duplicare in eodem loco volumus longitudinem, ut exempli gratia stadiorum quinque aciem extendere in decem, ex latitudine insertos in longitudinem, medium inter armatos intervallum obtinentem jubebimus ad dextram explicari, reliquos vero sive dimidiam partem ad sinistram, a versibus secundis ad cornua incipientes, atque ita duplex obtinebit spatium universa acies. (6) Quodsi restituere hos volumus priori formæ, explicare eos, qui sunt ad cornua collocati, jubebimus ad loca, quæ prius habebant. (7) Non autem valde utiles sunt hæc duplicationes, si hostes in propinquo sunt, quod tumultus quandam speciem in exercitu nostro præbeant, exercitusque ipse in transmutatione minus ordinate firmiterque collocetur.

ἀτακτότερον καθιστᾶσιν. (8) Ἄλλα τοὺς ψιλοὺς ἐπεκ-
 τείνειν ἄμεινον, καὶ τοὺς ἰππέας, ὡς τὴν ἐκ τοῦ διπλα-
 σιασμοῦ ἐκπληξιν ἄνευ κινήσεως τῆς πεζικῆς φάλαγγος
 τοῖς πολεμίοις ἐμποιῆσαι. (9) Γίνεται δὲ τὸ διπλα-
 5 σιάζειν ἀναγκαῖον, ἢ ὑπερφαλαγγῆσαι ἡμῶν θελησάντων
 ὑπὲρ τὸ τῶν πολεμίων κέρασ, ἢ κωλύσαι ὑπερφαλαγγῆ-
 σαι ἐκείνους. (10) Τὸ βάθος δὲ διπλασιάζεται, εἰ ὁ
 δεῦτερος λόχος τῶ πρώτῳ ἐπιταχθεῖη, ὥστε τὸν τοῦ
 δευτέρου λόχου λοχαγὸν ἐπιστάτην τοῦ πρώτου λοχα-
 10 γοῦ γενέσθαι, τὸν δ' ἐπιστάτην τὸν πρώτον τοῦ μὲν
 ἐκείνου ἐπιστάτου ἐπιστάτην γενέσθαι. (11) Οὕτω
 γὰρ ὁ μὲν πρόσθεν πρώτος ἂν τοῦ β' λόχου δευτέρος
 ἔστι τοῦ πρώτου λόχου, ὁ δὲ δεῦτερος ἐν τῷ δευτέρῳ
 τέταρτος τοῦ α', καὶ ὡσαύτως ἐφεξῆς, ἔστ' ἂν ἅπας ὁ
 15 δεῦτερος λόχος κατὰ τὸν πρώτον ἐπ' εὐθείας ἐναλλάξ
 ἐνταχθῆ ἕς βάθος. Οὕτω γὰρ τοι καὶ ὁ τέταρτος λόχος
 τὸν τρίτον βαθυνεῖ, συνταχθεὶς αὐτῷ, καὶ ἀπλῶς οἱ
 ἄρτιοι εἰς τοὺς περιττοὺς ἐνταχθήσονται. (12) Οὐ χα-
 λεπὸν δὲ γινῶναι, ὅπως καὶ αὐτοῦ τοῦ κατὰ βάθος
 20 χωρίου διπλασιασμός ἔσται, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦδε ἀποκα-
 τάστασις.

XXVI. Καὶ μὴν πλαγία μὲν φάλαγξ ἔστιν ἡ τὸ
 μῆκος τοῦ βάθους πολλαπλάσιον ἔχουσα· ὀρθία δὲ,
 ὅταν ἐπὶ κέρασ πορεύηται. Οὕτω δὲ αὖ τὸ βάθος τοῦ
 25 μῆκους πολλαπλάσιον παρέχεται· (2) ὅλως τε παρά-
 μηκες μὲν τάγμα ὀνομάζεται, ὅ τι περ ἂν τὸ μῆκος
 ἔχῃ ἐπιπλεῖον τοῦ βάθους· ὀρθιον δὲ, ὅ τι περ ἂν τὸ
 βάθος τοῦ μῆκους. (3) Λοξὴ δὲ ὀνομάζεται φάλαγξ,
 ἢ τὸ μὲν ἕτερον κέρασ, ὀπότερον ἂν ὁ στρατηγὸς βού-
 30 ληται, τοῖς πολεμίοις πελάζον ἔχουσα, καὶ αὐτῷ μόνῳ
 ἀγωνιζομένη, τὸ ἕτερον δὲ δι' ὑποστολῆς σώζουσα. (4)
 Παρεμβολὴν δὲ ὀνομάζουσιν, ἐπειδὴν προτεταγμένων
 τινῶν κατὰ διαστήματα ἐκ τῶν ἐπιτεταγμένων ἐγκα-
 θιστῶνται αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐπ' εὐθείας, ὡς ἀναπληρῶσαι
 35 τὸ πρόσθεν ἀπολειπόμενον κενὸν τῆς φάλαγγος. (5)
 Ἡρόσταξιν δὲ, ὅταν ἢ ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τῆς
 τάξεως ἢ ἐκ θατέρου κατὰ τὸ κέρασ αὐτὸ προστεθῆ τι
 στίφος τῆ πάσῃ φάλαγγι κατ' εὐθὺ τοῦ μετώπου τῆς
 τάξεως. (6) Ἐνταξιν δὲ ὀνομάζουσιν, ἐπειδὴν τοὺς
 40 ψιλοὺς ἐς τὰ διαστήματα τῶν πεζῶν ἐντάξουσιν, ἄνδρα
 παρ' ἄνδρα ἰστάντες· (7) ὑπόταξιν δὲ, ἐπειδὴν τοὺς ψι-
 λοὺς ἐπὶ τὰ πέρατα τῆς φάλαγγος ὑποτάξῃ τις ὡς ἐς
 ἐπικάμπιον.

XXVII. Χρὴ δὲ τὰ παραγγέλματα ἐθίξεσθαι τὴν
 45 στρατιὰν ὀξέως δέχεσθαι, τὰ μὲν φωνῆ, τὰ δὲ δρατοῖς
 σημείοις, τὰ δὲ τῆ σάλπιγγι. (2) Καὶ σαφέστερα μὲν
 τυγχάνει ὄντα τὰ λέξει δηλούμενα, ὅτι καὶ πάντος τοῦ
 νοῦ ἢ δῆλωσις οὕτω γίγνεται, οὐχὶ δὲ σύμβολόν τι αὐτοῦ
 μόνον δρᾶται ἢ ἀκούεται. (3) Ἄλλ' ἐπειδὴ πολλὰ τὰ
 50 ἐξείργοντά ἔστιν ἐν ταῖς μάχαις πρὸς τὰς διὰ φωνῆς δη-
 λώσεις, ὁ κτύπος τε ὁ ἐκ τῶν ὄπλων καὶ αἱ παρακελεύσεις
 ἀλλήλοισ καὶ οἰμωγαὶ τιτρωσκομένων καὶ παριππασία
 δυνάμεισ ἰππικῆς, φόφος τε τῶν ὄπλων καὶ χρεμετι-
 σμός τῶν ἰππων καὶ σκευοφόρων παριόντων, προσεπι-

(8) Verum longe melius, extendere levis armaturæ milites
 atque equites, ut ex duplicatione absque mutatione pha-
 langis pedestris terror hostibus injiciatur. (9) Est autem
 duplicatio necessaria, quando circuire cupimus cornu ad-
 versariorum, aut cavere, ne ipsi circumeant. (10) Latitudo
 autem duplicatur, si secundus versus primo adjungitur, ita
 ut secundi versus lochagus epistata fiat lochagi in primo
 versu, epistata primi versus, epistatae secundi versus epi-
 stata. (11) Ita namque qui primus erat versus secundi, se-
 cundus fiet versus primi, secundus vero versus secundi,
 quartus primi versus. Atque sic deinceps, donec totus
 versus secundus recta linea alternatim primo in latitudi-
 nem insertus erit. Ita namque et versus quartus tertium
 dilatatur, si ei addatur, et in universum omnes pares si im-
 paribus inserantur. (12) Nec vero, quomodo secundum
 latitudinem locus duplicari debeat, intellectu est difficile,
 itemque quomodo acies ex eo restituatur in priorum for-
 mam.

XXVI. Transversa phalanx est, quæ longitudinem lati-
 tudine multo habet majorem; recta vero, quum fit pro-
 cessus in cornu. Sic vero etiam latitudo major fit longi-
 tudine. (2) In universum vero oblongum agmen dicitur,
 cujus longitudo major est latitudine; rectum autem, cujus
 latitudo major longitudine. (3) Obliqua phalanx est, quæ
 cornu alterutrum, quodcumque visum fuerit imperatori,
 hostibus habet proxime objectum, eoque solo proeliat, al-
 terum vero servat velut in subsidium. (4) Parembolam sive
 insertionem vero nominant, quum in spatiis quorundam,
 qui priori positi sunt loco, intermediis, qui stant in poste-
 riori loco collocantur recta cum eis linea, ut sic impleatur
 spatium vacuum ante in phalange relictum. (5) Adpositio-
 nem dicunt, quum ab utraque agminis parte, vel tantum
 alterutra ad cornu ponitur globus, qui phalangis fronti
 recta linea respondeat. (6) Injunctionem vocant, quando
 leviter armatos in intervalla peditum inserunt, virum viro
 adjunctentes; (7) subjunctionem vero, quando leviter arma-
 tos ad extremitates phalangis subjungit aliquis figura in-
 flexa.

XXVII. Oportet autem exercitum assuefieri ad perci-
 pienda mandata confestim, quum ea quæ significantur voce,
 tum ea quæ percipiuntur visu, tum quæ dantur tuba. (2)
 Videntur autem evidentiora, quæ voce dantur, quando-
 quidem sic tota declaratur sententia, non vero signum
 modo ejus editur vel oculis vel auribus percipiendum. (3)
 Verum quoniam plurima impediunt in pugnis ea quæ fiunt
 declaratione vocis; velut fragor armorum et adhortatio-
 nes mutuae et ejulationes vulneratorum, et pratervectio-
 nes copiarum equestrium et armorum strepitus et equorum
 hinnitus et lixarum turba, idcirco exercitum assuefacere

στέον τὴν στρατιάν καὶ τοῖς δρατοῖς σημεῖοις. (4) Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς ταῦτα ἤδη ἄπορά ἐστιν ἃ γίνεται, ὡς ὅταν οὐρανὸς πολὺς ἀνω αἰρόμενος ἢ ἥλιος κατὰ προσώπου ἀντιλάμπων ἢ νιφετὸς ξυνεχὴς ἢ ὕδωρ λάβρον ἐξ οὐρανοῦ ἢ τόποι σύνδενδροὶ ἢ γήλοφοι ἀνεστηχότες, ὡς μὴ πάση τῇ φάλαγγι δρατὰ γίνεσθαι τὰ σημεῖα. (5) Ὅποτε μὲν δὴ γήλοφοι διακρίνοιν τὴν ὄψιν, πλεῖω τὰ δρατὰ σημεῖα ποιητέον· πρὸς δὲ τὰ ἐκ τοῦ ἀέρος ἐμπόδια, ἢ σάλπιγξ ὠφέλιμος.

10 XXVIII. Ὑπὲρ δὲ τῶν πορειῶν, ὅσας ποιεῖται τὰ στρατόπεδα, ἐκεῖνα χρὴ ἐνθυμεῖσθαι, ὅτι ἢ μὲν τις ἐπαγωγὴ ἐν ταῖς πορείαις, ἢ δὲ παραγωγὴ καλεῖται. (2) Καὶ ἐπαγωγὴ μὲν ἐστίν, ἐπειδὴν τάγμα τάγματι ἐπ' εὐθὺ ἐπεται, ὡς ἡγουμένης τετραρχίας αἱ λοιπαὶ

15 τετραρχίαι ταύτη ἐπιτεταγμέναι πορεύονται, ἢ αὖ ξεναγίας ἡγουμένης αἱ λοιπαὶ ξεναγίαι ἔπονται, ἐνί τε λόγῳ, ἐπειδὴν τοῦ προηγουμένου τάγματος τοῖς οὐραγοῖς οἱ τοῦ ἐφεξῆς τάγματος ἡγεμόνες συνάπτωσιν. (3) Παραγωγὴ δ' ἐστίν, ἐπειδὴν ἢ φάλαγξ πᾶσα πορεύεται,

20 τοὺς ἡγεμόνας ἢτοι ἐκ τῶν εὐωνύμων ἢ ἐκ τῶν δεξιῶν ποιησαμένη· καὶ μὲν ἐκ τῶν εὐωνύμων ποιήσεται, εὐώνυμος παραγωγὴ καλεῖται· ἐὰν δὲ ἐκ τῶν δεξιῶν, δεξιὰ. (4) Ὅπως δ' ἂν ἡ πορεία γίγνηται, εἴτε κατ' ἐπαγωγὴν εἴτ' ἐν παραγωγῇ, ἢτοι ἐν μονοπλεύρῳ τῷ

25 τάγματι ἢ στρατιᾷ βαδιεῖται, ἢ ἐν διπλεύρῳ ἢ ἐν τριπλεύρῳ ἢ ἐν τετραπλεύρῳ. (5) Μονοπλεύρῳ μὲν, ἐπειδὴν ἓνα τόπον ὑποπτον ἔχῃ ὁ στρατηγός· διπλεύρῳ δὲ, ἐπειδὴν δύο· τριπλεύρῳ δὲ, ἐπειδὴν τρεῖς· τετραπλεύρῳ δὲ, ἐπειδὴν πάντοθεν οἱ πολέμιοι ἐπιστήσεσθαι

30 πιθανοὶ δοκῶσι. (6) Καὶ μὴν ποτὲ μὲν μονοφαλαγγία ἢ πορεία γίγνεται, ποτὲ δὲ διφαλαγγία, καὶ οὕτως τριφαλαγγία τε καὶ τετραφαλαγγία. Καὶ ταῦτα οὐ χαλεπὸν ξυμβάλλειν ὑπὸ τῶν πρόσθεν τάξεων.

XXIX. Ἐτι δὲ ἀμφίστομος μὲν φάλαγξ καλεῖται,

35 ἢ τοὺς ἡμίσεας τῶν ἐν τοῖς λόχοις ἀνδρῶν ἀπεστραμμένους ἀπὸ σφῶν ἔχουσα, ὡς ἀντινώτους εἶναι. (2) Διφαλαγγία δὲ ἀμφίστομος, ἣτις ἐν τῇ πορείᾳ τοὺς ἡγεμόνας ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν ἐν παραγωγαῖς τεταγμένους, τοὺς μὲν ἐν δεξιᾷ, τοὺς δὲ ἐν εὐωνύμῳ,

40 *** τοὺς δὲ οὐραγοὺς ἐξω ἐστραμμένους ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν ἐν παραγωγαῖς. (3) Ἐτερόστομος δὲ φάλαγξ ἐστίν, ἢ τὸ μὲν ἡγούμενον ἡμισυ ἐν τῇ πορείᾳ ἔχουσα ἐν εὐωνύμῳ παραγωγῇ, τουτέστι τοὺς ἡγεμόνας ἐξ εὐωνύμου, τοῦ δὲ λοιποῦ ἡμίσεος τῆς φάλαγγος τοὺς

45 ἡγεμόνας ἐν δεξιᾷ παραγωγῇ. (4) Ὅμοιόστομος δ' ἐν πορείᾳ διφαλαγγία ἐστίν, ἣτις τοὺς ἡγεμόνας ἐκατέρας τῆς φάλαγγος ἐκ τῶν αὐτῶν μερῶν ἔχει τεταγμένους, ἢ ἐκ δεξιῶν ἢ ἐκ τῶν εὐωνύμων ἐκατέρας τῆς φάλαγγος.

(5) Ὅταν δὲ ἢ ἀμφίστομος διφαλαγγία τὰ μὲν ἡγούμενα πέρατα ἀλλήλοις συνάψῃ, τὰ δὲ ἐπόμενα διαστήσῃ, τὸ τοιοῦτον ἔμβολον καλεῖται. (6) Ἐπειδὴν δὲ ἀντίστομος διφαλαγγία τὰ μὲν ἐπόμενα πέρατα συνάψῃ, τὰ δὲ ἡγούμενα διαστήσῃ, τὸ τοιόνδε κοιλέμβολον καλεῖται. (7) Πλαίσιον δὲ ὀνομάζεται ὁπότεν πρὸς

portet etiam ad ea signa observanda, quæ percipiuntur visu. (4) Quamquam et ea interdum observari difficulter possint, ut quum oritur caligo, aut pulvis excitatur, aut sol ferit oculos, aut nix densa aut pluvia vehemens cælo delabitur, aut loci arboribus sint consiti aut collibus distincti, ut a phalange universa signa nequeant conspici. (5) Ac ubi quidem colles visum impediunt, plura signa proponenda, quæ possint conspici. Quæ autem ex aere existunt impedimenta, adversus ea tuba est idonea.

XXVIII. De itineribus autem, quæ facit exercitus, hoc notari debet, quod eorum aliquod dicatur epagoge, aliquod paragoge. (2) Ac epagoge quidem est, quando tagma unum statim alterum subsequitur, ut quum præcedit tetrarchia una, reliquæ tetrarchiæ similiter ordinatæ sequuntur, vel quando xenagia præcedit, sequuntur ceteræ xenagiæ: uno verbo, quando uragis tagmatis præcedentis junguntur subsequentis tagmatis duces. (3) Paragoge autem est, quando tota incedit phalanx, duces autem habet vel a dextris vel a sinistris. Et quando a sinistris, paragoge sinistra dicitur, quando vero a dextris, dextra. (4) Quoquo autem modo fiat iter, aut in epagoge aut paragoge, fit aut unilatero tagmate aut bilatero aut trilatero aut quadrilatero. (5) Unilatero quidem, si duci ab uno latere suspicio est hostis; bilatero, si a lateribus duobus; trilatero, si a tribus; quadrilatero vero, si ab omni latere irrupturi hostes videntur. (6) Sed et monophalangia quando iter instituitur, aliquando diphalangia, et triphalangia, et tetraphalangia. Atque hoc quid sit haud difficile est conjicere ex antecedentibus agminis speciebus.

XXIX. Deinde vero et amphistomos phalanx vocatur, quæ dimidiam partem virorum in versibus aversam habet a se mutuo, sic ut terga sibi obvertant. (2) Diphalangia vero amphistomos, quæ in itinere duces habet ab utraque parte in paragogis constitutos, alios in dextra, alios in sinistra, [uragos vero intus collocatos. Antistomus autem diphalangia duces in medio habet] uragos autem extra collocatos utrinque in paragogis. (3) Phalanx autem heterostomos est, quæ præfecturam habet dimidiam in itinere in sinistra paragoge, hoc est, præfectos ex sinistra parte, dimidiæ autem partis reliquæ præfectos phalangis in dextra paragoge. (4) Homœostomos autem diphalangia in itinere est, quæ duces alterutrius phalangis ab iisdem partibus habet collocatos, vel a dextris, vel a sinistris alterutrius phalangis. (5) Quando vero phalanx amphistomos duces primores inter se jungit, eos vero, qui sequuntur, disjungit, cuneus id dicitur. (6) Quando autem antistomos diphalangia eos qui sequuntur jungit, primos vero disjungit, cœlembolum id appellatur. (7) Plæsium vero di-

πάσας τὰς πλευρὰς παρατάξεται τις ἐν ἑτερομήκει σχήματι. (8) Πλινθίον δὲ, ὅταν ἐν τετραγώνῳ σχήματι αὐτὸ τοῦτο πράξῃ, ὅπερ Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου πλαίσιον ἰσόπλευρον καλεῖ. (9) ὃ καὶ ὑπερφάλαγγισιν μὲν ὀνομάζουσιν τὴν καθ' ἑκάτερον τὸ πέρασ τῆς φάλαγγος ὑπεροχὴν ὑπὲρ τοὺς πολεμίους· ὑπερκέρασιν δὲ, τὴν καθ' ἐν ὁπότερον οὖν κέρασ. Καὶ τῇ μὲν ὑπερφάλαγγήσει ὑπερκέρασιν ἐπόμενόν ἐστιν, ἀνάπαλιν δὲ οὐ. (10) Οὕτω τοὶ κέρατι μὲν ὁποτέρῳ οὖν ὑπερέχειν καὶ ἐλάττονας κατὰ πλῆθος δυνατὸν, καὶ ἐν ἴσῳ βάθει φυλάττοντας τὴν πᾶσαν τάξιν· ὑπερφάλαγγῆσαι δὲ ἐν ἴσῳ τῷ πλήθει ἢ καὶ μείονι, μὴ ἐπὶ λεπτὸν ἐπεκτείνοντα, οὐχ οἷόν τε.

XXX. Τῶν δὲ σκευοφόρων ἀγωγαὶ ξὺν ἡγεμόνι γιγνέσθωσαν. Τρόποι δὲ αὐτῶν πέντε· ἢ γὰρ ἡγεῖσθαι αὐτὰ χρὴ τῆς στρατιᾶς, σὺν οἰκείᾳ φυλακῇ, ἢ ἔπεσθαι, ἢ ἐκ πλαγίου ἰέναι· καὶ τοῦτο διττόν· ἢ γὰρ ἐκ δεξιῶν, ἢ ἐξ ἀριστερῶν· ἢ ἐντὸς τῶν ὅπλων ἄγεσθαι. (2) Πρὸ μὲν δὴ τῆς φάλαγγος χρὴ ἄγειν τὰ σκευοφόρα, ἐπειδὴν ἐκ πολεμίας ἀπάγῃ· ἐπόμενα δὲ τῇ φάλαγγι, ἐπειδὴν εἰς πολεμίαν ἐμβάλλῃ· παράγειν δὲ ὁποτέρᾳ οὖν, ἐπειδὴν τὰ πλάγια φοβώμεθα· ἐντὸς δὲ τῆς φάλαγγος, ἐὰν τὰ πανταχόθεν ὑποπτα ᾖ.

XXXI. Τὰ δὲ παραγγέλματα χρὴ συντομώτατά τε ὡς οἷόν τε καὶ σαφέστατα ποιεῖσθαι. Ἔσται δὲ τοῦτο, εἴ ὅσα ἀναμφιβόλως δεῖξασθαι δυνατοὶ εἶεν οἱ στρατιῶται, ταῦτα φυλακτοῖμεθα. (2) Αὐτίκα εἰ κλῖνον λέγοις, ἐφ' ὃ προστιθεῖς, τὸ ἐπὶ δόρυ ἢ ἐπ' ἀσπίδα, οἱ ὀξέως κατακούειν εἰθισμένοι τῶν παραγγελεμάτων, ἄλλοι ἄλλο δεξάμενοι ἔπραξαν. Οὐχ οὖν ὧδε χρὴ λέγειν, κλῖνον ἐπὶ δόρυ, ἢ κλῖνον ἐπ' ἀσπίδα· ἀλλ' ἀναστρέψαντα, ἐπὶ δόρυ κλῖνον, ἢ ἐπ' ἀσπίδα κλῖνον. Οὕτω γὰρ ζύμπαντες τὸ αὐτὸ ἀκούσονται τε καὶ δράσουσιν. (3) Οὐχ οὖν οὐδὲ μεταβαλοῦ, ἢ ἐξέλιξον χρὴ παραγγέλλειν. Ταῦτα γὰρ τοῦ γένους τὴν πράξιν δηλοῦντα, ἐπὶ διάφορα ἔργα ἄξει τοὺς ἀκούοντας. Ἀλλὰ τὰ εἶδη γὰρ προτακτέον πρὸ τῶν γενῶν, οἷον, ἐπὶ δόρυ μεταβαλοῦ, ἢ ἐπ' ἀσπίδα. (4) Καὶ αὖ ὧδε ἐρῶμεν, τὸν Λάκωνα ἐξέλιξε, ἢ τὸν Χόριον, ἢ τὸν Μακεδόνα· εἰ δὲ μὴ προσθῆις ὄντινα, αὐτὸ μόνον ἐξέλιξε φαίης, ἄλλοι ἐπ' ἄλλον ἐξελιγμὸν ἤξουσιν. (5) Οὐδὲν δὲ ὡσαύτως ἀγαθὸν ἐν τε πορείαις καὶ ἐν μάχαις, ὡς σιγῇ τοῦ παντὸς στρατεύματος. Καὶ τοῦτό γε καὶ Ὀμηρὸς ἐν τῇ ποιήσει ἐδήλωσεν. Περὶ μὲν γὰρ τῶν ἡγεμόνων τῶν Ἑλλήνων φησὶν ὅτι

Κέλευε δὲ οἷσιν ἕκαστος

ἡγεμόνων·

περὶ δὲ τῆς στρατιᾶς ὅτι

οἱ δ' ἄλλοι ἀκὴν ἴσαν (οὐδὲ κε φαίης

τόσσον λαὸν ἔπεσθαι ἔχοντ' ἐν στήθεσιν αὐδῆν)

σιγῇ δευδιότες σημάντορας·

τῶν δὲ δὴ βαρβάρων τὴν ἀταξίαν δηλοῦσαι θελήσας, κλαγγῇ καὶ ἐνοπῇ φησὶν ἰέναι τοὺς Τρῶας ἴσα καὶ ὄρνιθας. (6) Καὶ αὖ ἐν ἄλλοις ἔπεσι·

citur, quum ab omnibus lateribus acies instruitur figura oblonga. (8) Plinthium vero, si figura quadrata fiat illud ipsum, quod Xenophon Grylli filius plæsium æquilaterum appellat. (9) Hyperphalangesin vero appellant, si ab extremitate phalangis utraque hostes circumdamus; hypercerasin vero, si ab uno tartum, quocumque tandem, cornu: et hyperphalangesin quidem subsequitur hypercerasis, at non vice versa. (10) Atque ita quidem cornu alterutrum superare etiam qui copiis minus sunt instructi possunt, et in eadem latitudine conservare totam aciem. Hyperphalangesin autem adhibere in æquali multitudine vel etiam minore, nisi extenuare nimis aciem velis, haud potes.

XXX. Impedimenta vero duci sub præfecto debent. Sunt autem modi ducendi ea quinque. Vel enim antecedere debent exercitum cum præsidio proprio, vel sequi, vel a latere ire; quod ipsum quoque duplicis est generis, a dextro videlicet, vel a sinistro; vel denique in medio exercitus concludi. (2) Ante phalangem quidem ducere oportet impedimenta, quando abducis ex regione hostili; phalangem vero debent sequi, quando in hostilem regionem irumpis; a latere alterutro incedere, si ab alterutro est metus; in ipsa autem phalange, quando ubique omnia sunt suspecta.

XXXI. Mandata vero brevissima quam maxime potest via perspicuaque dari oportet. Fit hoc autem, quando, uti absque ambiguitate intelligere possint milites, operam damus. (2) Ut si dicas, *inclina*, addasque *in hastam clypeumve*, qui sueti sunt celeriter obtemperare mandatis, aliter aliterque id accipientes, diversimode facient. Non igitur dicendum *inclina in hastam*, vel *inclina in clypeum*, sed inverse, *in hastam inclina*, *in clypeum inclina*. Sic enim universi idem intelligent exsequenturque. (3) Ad eundem ergo modum neque *immuta*, neque *explica* dicendum, quum mandatum datur. Hæc enim generis actionem innuentia, audientes inducunt ad actiones alias aliasque, sed species præponendæ sunt generi, ut, *ad hastam immuta*, vel *ad clypeum*. (4) Exinde quoque potius dicimus, *Laconicam explica*, aut *Choriam*, aut *Macedonicam*. Si vero non præponas qualem, et simpliciter dicas, *explica*, alii aliam explicationem explicabunt. (5) Nihil autem æque utile in itineribus pugnisque, ac silentium exercitus totius. Id quod et Homerus ostendit in poesi sua. Nam de ducibus Græcorum ait (Il. 4, 428):

Imperabat suis unusquisque

ducum;

de exercitu vero:

ceteri taciti ibant (neque dixisses

tantas copias sequi habentes in pectoribus vocem)

silentio reveriti ductores.

Barbarorum vero confusionem ostendere cupiens, *cum clangore sonituque*, ait, *ivisse Trojanos, sicut aves*. (6) Et rursum in alio carmine (Il. 2, 459):

Τῶν δ' ὡστ' ὀρνίθων πετεηνῶν (φησί) ἔθνεα πολλὰ,
 γηνῶν ἢ γεράνων ἢ κύκνων δουλιχοδείρων

καὶ ἐπεξελοῦν τῶν ὀρνίθων τὸν θόρυβον·

Ὡς Τρώων ἀλαλητὸς (φησὶν) ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν ὀρώρει,
 οὐ γὰρ πάντων ἦεν ὁμὸς θρόος οὐδ' ἴα γῆρυς·

ὑπὲρ δὲ τῶν Ἑλλήνων·

Οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ, φησὶν, μένεα πνεῖοντες Ἀχαιοί,
 ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξέμεν ἀλλήλοισιν·

οὕτω γὰρ οἱ μὲν ἡγεμόνες ὀξέως παραγγελοῦσιν αὐτὰ,
 10 ἢ δὲ στρατιὰ ὀξέως δέξεται τὰ ἐνδιδόμενα.

XXXII. Τὰ παραγγέλματα δὲ ἔστω τοιάδε· Ἄγε εἰς
 τὰ ὄπλα. Ὀπλοφόρος ἀπίτω ἀπὸ τῆς φάλαγγος. Σίγα,
 καὶ πρόσεχε τῷ παραγγελλομένῳ. Ἄνω τὰ δόρατα.
 Κάθεσ τὰ δόρατα. Ὁ οὐραγὸς τὸν λόχον ἀπευθυνέτω.
 15 Τῆρει τὰ διαστήματα. Ἐπὶ δόρυ κλῖνον. Ἐπ' ἀσπίδα
 κλῖνον. Πρόραγε. Ἐχέτω οὕτως. Ἐς ὄρθον ἀπόδος.
 Τὸ βάθος διπλασίαζε, ἀποκατάστησον. Τὸν Λάκωνα
 ἐξέλιττε; ἀποκατάστησον· ἐπὶ δόρυ ἐκπερίσπα, ἀπο-
 20 ἐκδηλώσαι ἱκανὰ, ὑπὲρ τε τῶν πάλαι Ἑλληνικῶν καὶ
 τῶν Μακεδονικῶν τάξεων, ὅστις μὴδὲ τούτων ἀπείριος
 ἐθέλοι ἔχειν. (2) Ἐγὼ δὲ τὰ ἱππικὰ γυμνάσια, ὅσα
 Ῥωμαῖοι ἱππεῖς γυμνάζονται, ἐν τῷ παρόντι ἐπεξελο-
 25 γραφῇ, ἦντινα ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως συνέγραψα,
 τότε μοι ἔσται τέλος τοῦ λόγου τοῦ τακτικοῦ.

XXXIII. Καίτοι οὐκ ἄγνωῶ, χαλεπὴν ἐσομένην τὴν
 δῆλωσιν τῶν ὀνομάτων ἐκάστων, ὅτι οὐδὲ αὐτοῖς Ῥω-
 30 μαίοις τὰ πολλὰ τῆς πατρῴου φωνῆς ἔχεται, ἀλλὰ ἔστιν ἃ
 τῆς Ἰβήρων ἢ Κελτῶν, ἐπεὶ τὰ πράγματα αὐτὰ Κελτικὰ
 ὄντα προσέλαβον, εὐδοκίμησαντος αὐτοῖς ἐν ταῖς μάχαις
 τοῦ Κελτῶν ἱππικοῦ. (2) Εἰ γὰρ τοι ἐπ' ἄλλω τῷ, καὶ
 ἐπὶ τῷδε ἄξιοι ἐπαινέσθαι Ῥωμαῖοι, ὅτι οὐ τὰ οἰκεῖα
 καὶ τὰ πάτρια οὕτως τι ἠγάπησαν, ὡς τὰ πανταχόθεν
 35 καλὰ ἐπιλεξάμενοι, οἰκεῖα σφίσι ἐποίησαντο. (3)
 Οὕτω τοι εὐροῖς ἂν καὶ ὀπλίσεις τινὰς παρ' ἄλλων λα-
 βόντας· καὶ ἤδη Ῥωμαῖκα ὀνομάζονται, ὅτι κράτιστα
 Ῥωμαῖοι αὐταῖς ἐχρήσαντο· καὶ γυμνάσια στρατιωτικὰ
 παρ' ἄλλων, καὶ θρόνους τῶν ἀρχόντων, καὶ ἐσθῆτα τὴν
 40 περιπόρφυρον. (4) Οἱ δὲ καὶ θεοὺς αὐτοὺς ἄλλους
 παρ' ἄλλων λαβόντες, ὡς οἰκείους σέβουσιν. Τὰ γοῦν
 ἐπ' αὐτοῖς δρώμενα εἰς τοῦτο ἔτι, τὰ μὲν Ἀχαιῶν νόμῳ
 δρᾶσθαι λέγεται, τὰ δὲ κοινῶς Ἑλλήνων δρᾶται δὲ
 45 τιμᾶται ἐκ Πεσσινοῦντος ἐλθοῦσα, καὶ τὸ πένθος τὸ
 ἀμφὶ τῷ Ἀττη Φρύγιον ἐν Ῥώμῃ πενθεῖται, καὶ τὸ
 λουτρὸν δὲ ἢ Ῥέα, ἐφ' οὗ τοῦ πένθους λήγει, τῷ Φρυ-
 γῶν νόμῳ λούται. (5) Καὶ μὴν τῶν νόμων, ὅς ἐν
 ταῖς δωδέκα δέλτοις τὰ πρῶτα ἐγράψαντο, τοὺς πολ-
 50 λούς εὐροῖς ἂν παρ' Ἀθηναίων λαβόντας. (6) Καὶ
 πᾶντα πολὺ ἂν ἔργον εἶη ἐπεξιέναι, ὅπως τε ἕκαστα
 ἔχη καὶ παρὰ τίνων προσποιηθέντα. Ἐμοὶ δὲ ὑπὲρ
 τῶν γυμνασίων τῶν ἱππικῶν ὥρα ἤδη λέγειν.

Horum autem sicut avium volatilium gentes multæ,
 anserum vel gruum vel cygnorum longa colla habentium;

et persequens avium tumultum :

Sic Trojanorum clamor per exercitum latum exortus est :
 non enim omnium erat una vociferatio, neque una vox.

At vero de Græcis ait

Hi vero ibant tacite, Martem spirantes Achivi,
 mutuum in auxilium discrimen adire parati.

Sic enim et duces celeriter imperia proponunt, et propo-
 sita exercitus celeriter intelliget.

XXXII. Imperia vero ista sunt. Age ad arma. Lixa
 discedat a phalange. Tace, et attende jussis. Sursum hastas.
 Deorsum hastas. Uragus versum dirigat. Serva intervalla.
 Ad hastam inclina. Ad clypeum inclina. Procede. Sic con-
 siste. In rectum restitue. Latitudinem duplica; restitue.
 Laconicam explica; restitue. In hastam converte; restitue.

(2) Atque ista quidem, ceu in arte compendiosa, sufficere
 videntur, de veteribus Græcorum ac Macedonum aciebus
 ei, qui ne harum quidem imperitus esse volet. (3) Ego
 vero exercitationes equestres, quibus equites Romani exer-
 centur, in præsens persecutus (nam de Græcorum exer-
 citationibus equestribus jam dixi in scripto, quod pro Im-
 peratore ipso composui), hic finem faciam libri tactici.

XXXIII. Non ignoro autem, fore difficilem omnium vo-
 cabulorum explicationem, quod ne Romani quidem ipsi
 multa eorum habeant ex sermone proprio, sed ex Iberico
 aut Celtico, quoniam res ipsas, quæ Celticæ sunt, assum-
 pserunt quum eis in præliis Celtarum equitatus maxime
 placeret. (2) Si enim ob alia, etiam ob hoc laudandi Ro-
 mani, quod non sic amarint patria et sua, ut non undique,
 quæ essent utilia, seligerent, inque suos usus converterent.
 (3) Sic invenias arma accepisse quædam ab aliis, quæ nunc
 appellantur Romana, quia iis optime Romani usi sunt; ab
 aliis etiam exercitationes militares, et sellas magistratum,
 et vestem purpura prætextam. (4) Quin et deos ipsos aliunde
 acceptos colunt, velut suos. Quare multa faciunt in cultu
 isto, ad hunc diem, quæ dicuntur fieri vel ex instituto
 Achæorum, vel communi Græcorum omnium. Observant
 quoque Phrygia instituta nonnulla. Nam et Rheam colunt
 Phrygiam ex Pessinunte advectam, et luctum ob Attin
 Phrygium Romæ lugent. Lavacrum quoque, quo lota Rhea
 a luctu desinit, Phrygio more instituitur. (5) Sed et legum,
 quas primum in tabulis duodecim habebant conscriptas,
 plerasque invenies ab Atheniensibus accepisse. (6) Et
 hæc quidem quomodo se habeant singula, et quæ a quoque
 ipsis vindicentur, non parvi laboris esset explicare. At
 nunc tempus est ut de exercitationibus equestribus loquar.

XXXIV. Τὸ μὲν χωρίον, ἵνα περ τὰ γυμνάσια αὐτοῖς τελεῖται, οὐχ ὁμαλὸν ἐπιλέγονται μόνον, ἀλλ' ἐς τοσόνδε προσεξεργάζονται, ὡς σκάπτειν τε τὸ μέσον αὐτοῦ ἐς βάθος ξύμμετρον, καὶ τὰς βύλους ξυγρό-
 5 πτειν ἐς λεπτότητά τε καὶ μαλακότητα, ἀποτεμνόμενοι τοῦ παντός πεδίου τὸ πρὸ τοῦ βήματος ἐς πλαι-
 σίου ἰσοπλεύρου σχῆμα. (2) Αὐτοὶ δὲ ὠπλισμένοι παριᾶσι κράνεσι μὲν σιδηροῖς ἢ χαλκοῖς κεχρυσω-
 μένοις, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν αὐτῶν διαπρεπεῖς, ἢ καθ' ἵππικὴν διαφέροντες, ὡς καὶ αὐτῷ τούτῳ ἐπάγειν
 10 ἐπὶ σφᾶς τῶν θεωμένων τὰς ὄψεις. (3) Τὰ κράνη δὲ ταῦτα, οὐ καθάπερ τὰ εἰς μάχην πεποιημένα, πρὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν παρεῖων προβέβληται μόνον, ἀλλὰ ἴσα πάντῃ τοῖς προσώποις ποιεῖται τῶν ἵππέων, ἀνεω-
 15 γότα κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὅσον μὴ ἐπίπροσθεν τῶν ὄραν τὰ γιγνόμενα σκέπη ὁμοῦ παρέχειν τῇ ὄψει. (4) Χαίται δὲ ἀπῆρτηνται αὐτῶν ξανθαί, οὐκ ἐπὶ χρεῖα μᾶλλον τι ἢ ἐς κάλλος τοῦ ἔργου· καὶ αὐταὶ ἐν ταῖς ἐπελάσεσιν τῶν ἵππων, εἰ καὶ ὀλίγη πνοὴ τύχοι, καὶ ὑπὸ τῆς ὀλί-
 20 γης ἠδίου φαίνονται ἀπαιωρούμεναι. (5) Καὶ θυρεοὺς δὲ φέρουσιν, οὐχ ὡς περ εἰς τὰς μάχας, ἀλλὰ τῷ βάρει κουφοτέρους, ἅτε ἐπ' ὀξύτητι καὶ κάλλει τὰς μελέτας ποιούμενοι, καὶ ἐς ἡδονὴν πεποικιλμένους. (6) Ἄντι δὲ τῶν θωράκων, Κιμμερικὰ χιτῶνια, ἴσα καὶ ὅμοια τοῖς θώραξιν, τὴν δὲ χροῖαν οἱ μὲν κόκκω, οἱ δὲ ὑακίνθω, οἱ δὲ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ πεποικιλμένα. (7) Ἀναξυρίδας δὲ περὶ τοῖν σκελοῖν, οὐ καθάπερ Παρθυαῖοι καὶ Ἀρμένιοι κεχαλασμένας, ἀλλὰ προσσφιγγομένας τοῖν σκελοῖν. (8) Ἴπποι δὲ αὐτοῖς προμετωπιδίοις μὲν εἰς ἀκρίθειαν πε-
 30 φραγμένοι εἰσι, παραπλευριδίων δὲ οὐδὲ δέονται. Ἀσιδηρα γὰρ ὄντα τὰ ἐπὶ τῇ μελέτῃ ἀκόντια, τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς τῶν ἵππων καὶ [ὡς] κακόν τι ἂν ἀπεργά-
 σαιντο· ταῖς πλευραῖς δὲ αὐτῶν, ἄλλως τε καὶ τοῖς ἐριπίοις τὸ πολὺ μέρος σχέπομέναις, ἀβλαβῶς προσ-
 35 πίπτει.

XXXV. Πρῶτον μὲν δὴ ἔλασις αὐτοῖς ἐς τὸ ἀποδε-
 δειγμένον πεδίον γίνεται, ὡς διαπρεπέστατα ἐς κάλλος καὶ λαμπρότητα ἡσκημένα, ὁπόθεν ἂν μάλιστα ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐξελαύνειν δόξειαν, καὶ μὴ ἀπλήν, ἀλλ' ὡς
 40 ἐνὶ ποικίλῃ τὴν ἐκδρομὴν ποιῆσθαι. (2) Σημεῖοις δὲ διακεκριμένοις ἀπελαύνουσιν, οὐ τοῖς Ῥωμαῖκοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς Σκυθικοῖς, τοῦ ποικιλωτέραν τε καὶ ἄμα φοβερωτέραν γίνεσθαι τὴν ἔλασιν. (3) Τὰ Σκυθικὰ δὲ σημεῖα ἐστὶν ἐπὶ κοντῶν ἐν μήκει ξυμμέτρῳ
 45 ὀράχοντες ἀπαιωρούμενοι. Ποιοῦνται δὲ ξυρραπτοὶ ἐκ ῥαχῶν βεθαμμένων, τὰς τε κεφαλὰς καὶ τὸ σῶμα πᾶν ἔστε ἐπὶ τὰς οὐράς εἰκασμένοι ὄφεισιν, ὡς φοβερῶτατα οἷόν τε εἰκασθῆναι καὶ τὰ σοφίσματα ταῦτα. (4) Ἄτρεμούντων μὲν τῶν ἵππων, οὐδὲν πλέον τῆς ῥάχης ἂν ἴδοις πεποικιλμένα ἐς τὸ κάτω ἀποκρεμάμενα· ἔλαυνο-
 50 μένων δὲ ἐμπνεόμενα ἐξογκοῦνται, ὥστε μάλιστα τοῖς θηρίοις ἐπειοκέναι, καὶ τι καὶ ἐπισυρίζειν πρὸς τὴν ἄγαν κίνησιν ὑπὸ τῆς πνοῆς βιαίᾳ διερχομένη. (5) Καὶ ταῦτα τὰ σημεῖα οὐ τῇ ὄψει μόνον ἡδονὴν ἢ ἐκπλη-

XXXIV. Atque campum quidem, in quo exercitatio-
 nes istas peragant, non aequalem eligunt modo, sed insu-
 per ita præparant, ut medium ejus justa altitudine suffo-
 dian, egestasque glebas discutiant, quo sint omnia mitia
 molliaque, resecantes ab omni campo locum ante sugge-
 stum situm In figuram æquilateram quadratam. (2) Ipsi
 vero armati instruuntur galeis ferreis aut æreis inaura-
 tis, quotquot vel ratione dignitatis eminent, vel rei equestris
 arte excellunt, ut et hoc ipso in se convertant oculos
 spectatorum. (3) Eæ galeæ autem, non ut illæ, quæ ad
 bella parantur, caput solum atque genas protegunt, verum
 similiter toti equitum faciei obtenduntur, circa oculos tan-
 tum apertæ ita, ut visum non impediunt, simul tamen
 ipsis etiam oculis præbeant tutamen. (4) Setæ vero ab
 ipsis dependent flavæ, non tam ad usum aliquem quam ad
 pulchritudinem; quæ in cursu equorum vel a levissima,
 quæ forte spiret, aura agitatæ jucundum præbent specta-
 culum. (5) Gestant et scuta, non qualia usitata sunt in
 bello, sed pondere leviora, quandoquidem in celeritate ac
 venustate omne studium ponunt, et ad voluptatem varie-
 gata. (6) Pro thoracibus vero sagula Cimbrica, æqualia
 similiaque thoracibus, quantum autem ad colorem, coc-
 cinea quædam, quædam hyacinthina, alia variis distincta
 coloribus. (7) Tibialia vero circa crura non Parthorum
 vel Armeniorum modo larga, sed ad crura adstricta. (8)
 Equi vero eorum frontalibus probe sunt muniti, sed late-
 rum munimentis haud indigent. Etsi enim ferreis cuspi-
 dibus in hoc ludo careant jacula, oculos tamen equorum
 vel sic lædere possint; sed latera eorum, præsertim quum
 ephippiis maximam partem tegantur, absque damno ferire
 licet.

XXXV. Primum autem decursionem instituunt in de-
 monstratum campum, magnificentissime ad pulchritudinem
 dignitatemque instructam, unde ex improviso maxime
 procedere videantur, neque simplicem sed variam quam-
 maxime profectionem facere. (2) Signis autem distinctis
 procedunt, non Romanis solum, verum etiam Scythicis, ut
 et varia magis et simul formidabilior fiat ista decursio.
 (3) Scythica autem signa sunt dracones convenienti lon-
 gitudine pendentes ex contis. Fiunt autem ex pannis in-
 ter se consutis diversicoloribus, qui capita et reliqua cor-
 pora tota ad caudam usque repræsentant serpentum; adeo
 ut speciem quammaxime formidabilem etiam commenta
 hæc præ se ferant. (4) Sane, quando quieti stant equi, nihil
 amplius quam pannos videas diversicolores ad inferiora
 dependentes: quando vero currunt, inflati turgescunt, ut
 ipsas feras specie referant, quendam etiam sibilum edant
 per vehementem agitationem vento violentiore eos per-
 flante. (5) Atque istæ quidem signa non modo visu sunt ju-

ξιν παρέχει, ἀλλὰ καὶ ἐς διάκρισιν τῆς ἐπελάσεως καὶ τὸ μὴ ἐμπίπτειν ἀλλήλαις τὰς τάξεις ὠφέλιμα γίνονται. (6) Οἱ μὲν γὰρ φέροντες αὐτὰ, οἱ δαημονέστατοι τῶν ἐξελιγμῶν τε καὶ ἐπιστροφῶν εἰς ἄλλους καὶ ἄλλους 5 κύκλους ἢ ἄλλας καὶ ἄλλας ἐπ' εὐθὺ ἐκδρομὰς ἐπιλέγονται, τὸ δὲ πλῆθος οὐδὲν ἄλλο μεμελέληκεν, ὅτι μὴ ἔπεσθαι τῷ οἰκειῷ ἐκάστοις σημείῳ. (7) Καὶ οὕτως ποικίλαι μὲν αἱ ἐπιστροφαι, πολυειδεῖς δὲ οἱ ἔμπαλιν ἐξελιγμοί, πολύτροποι δὲ ἄλλη καὶ ἄλλη αἱ ἐπελάσεις γιγνόμεναι, 10 ἀσυγχύτους ὅμως τὰς τάξεις παρέχονται. Συνεχθὲν σημείῳ σημείον ἢ ἵππος ἵππῳ ἐμπεσῶν ἀναταράξαι ἀν τὴν πᾶσαν τάξιν, καὶ οὐ τὸ κάλλος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν χρεῖαν διαφθεῖραι τοῦ ἔργου.

XXXVI. Ὅμοῦ δὲ ἢ τε ἐπέλασις αὐτοῖς ἀποπαύεται καὶ κατὰ τὰ ἀριστερὰ τοῦ βήματος ὑπομένουσιν 15 ἐπάλληλοι ἵππεῖς, τὰς μὲν κεφαλὰς τῶν ἵππων εἰς τοῦπίσω ἀποστρέψαντες, τοὺς θυρεοὺς δὲ πρὸ τῶν νότων τῶν σφετέρων καὶ πρὸ τῶν ἵππειῶν οὕτω προβεβλημένοι. Καὶ ἡ τάξις αὕτη, καθάπερ ὁ ζυνασπισμὸς 20 τῶν πεζῶν, χελώνη ὀνομάζεται. (2) Δύο δὲ ἵππεῖς τοῦδε τοῦ στοίχου διέχοντες, ὅσον ἐκδρομὰς παρέχουν τοῖς φίλοις ἵππεῦσι, προβέβληνται πρὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῆς χελώνης, τοῦ ἐκδέχεσθαι τοὺς ἐξακοντισμοὺς τῶν ἐς εὐθὺ ἐπελαυνόντων. (3) Οὕτω μὲν οἱ ἡμίσεις 25 τῶν ἵππέων πεφραγμένοι ἴστανται ἐς προβολήν· ἐπὶ δὲ σημήνη τῇ σάλπιγγι, οἱ ἡμίσεις αὖ ἐπελαύνουσιν, ὡς πλεῖστα καὶ συνεχέστατα ἀκόντια ἐξακοντίζοντες, πρῶτος ὁ πρῶτος κατ' ἀρετὴν (?), καὶ ἐπὶ τούτῳ ὁ δεύτερος, καὶ ἐφεξῆς ὡσαύτως. (4) Τὸ δὲ κάλλος τοῦ δρωμένου ἐν τῷδε ἐστίν, ὅστις ὅτι πλεῖστα καὶ 30 ζυνεχέστατα ἀκόντια, ὀρθῶς ἐπελαύνοντος ἵππου, ἐς τοὺς δύο τοὺς προβεβλημένους πρὸ τοῦ ἀριστεροῦ κέρως τῆς χελώνης, κατὰ αὐτῶν τῶν ὅπλων, ὡς μάλιστα τύχοι, ἀκοντίσαι. (5) Ἐπελάσαντες δὲ ἐπ' εὐθὺ, 35 ἐγκλίνουσιν αὖ ἐς τὰ πλάγια, ὡς ἐς κύκλον ἐπιστρέφοντες. Ἡ κλίσις δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τὰ δεξιὰ σφῶν γίγνεται ἐπὶ δόρυ. (6) Οὕτως γὰρ τῷ τε ἀκοντίζ[οντι] οὐδὲν ἐμποδῶν ἴσταται, καὶ οἱ θυρεοὶ προβέβληνται πρὸ τῶν ἀκοντιζόντων ἐν τῇ ἐπελάσει.

XXXVII. Καὶ χρῆ τσαῦτα φέρειν ἀκόντια, ὡς διὰ 40 πάσης τῆς προβολῆς ἐξακοντίζειν παριππεύοντα. Καὶ τοῦτε ἀκροβολισμοῦ τὸ συνεχές καὶ τοῦ κτύπου τὸ ἀνεκλείπον ὡσπερ τι ἄλλο ἐκπληκτικὸν φαίνεται. (2) Μεταξὺ δὲ δὴ τοῦ τε δεξιοῦ κέρως τῆς τάξεως καὶ τῆς προβολῆς τοῖν δυοῖν ἵππεῶν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἵππεῖς ἐκθέουσι, 45 προῖππεύοντες μὲν αὐτοῖ τῆς οἰκειᾶς τάξεως, ἀκοντίζοντες δὲ ἐς τοὺς παριππεύοντας· καὶ τούτοις ἐπ' ἀσπίδα ἢ ἐπίκλισις γίγνεται, καὶ ταῦτη ἀφρακτότεροι παριππεύουσιν. (3) Ἐνθα δὲ καὶ μάλιστα ἀγαθοῦ δεῖ τοῦ ἵππέως, 50 ὡς ὁμοῦ μὲν ἐξακοντίζειν δυνατός τε γίγνηται ἐς τοὺς ἐπελαύνοντας, ὁμοῦ δὲ σκέπειν τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῇ προβολῇ τοῦ ὅπλου. (4) Καὶ ἐν μὲν τῇ παρελάσει ὁ κατὰ δεξιὰν ἐπιστροφῆν ἀκοντισμὸς ἀναγκαῖος αὐτῷ γίγνεται· ἐν δὲ τῇ παντελεῖ ἐπιστροφῇ ὁ πέτρινος δὴ

cunda vel terribilia, sed etiam ad decurrentium distinctio-
nem faciunt, neve ordines in se mutuo incurrant. (6) Nam
qui ea gestent, peritissimi evolutionum et conversionum
in varios circulos variasque in directum decursiones in-
stituendarum eliguntur; cetera vero multitudo nihil curat
aliud, quam ut suum quisque sequatur signum. (7) Atque
ita quidem variæ conversiones, multiplicesque in contra-
rium evolutiones, diversæque aliæ ac aliæ decursiones fiunt,
et nihilominus non confunduntur ordines. Quod si con-
tingat ut signum unum in alterum, equus in equum incur-
rat; totus ordo dissolvitur; neque decus modo, sed et
usus totius negotii perit.

XXXVI. Simul autem ac finiunt decursionem eam, ad
lævam curricula alii post alios equites consistunt, equorum
quidem capita flectentes retro, clypeos autem tergis et ipso-
rum et equorum projicientes. Eaque acies, quemadmodum
quum clypeos inter se jungunt pedites, testudo appellatur.
(6) Duo vero equites a versu hoc tantum distantes, quantum
sufficiat excursionibus equitum amicorum, collocantur ante
cornu dextrum testudinis, ut excipiant ictus eorum, qui
recto cursu invehuntur. (3) Atque ita quidem pars dimidia
equitum nuniti stant ad protegendos sese clypeis parati.
Quam primum vero signum datur tuba, altera invehitur et
quam plurima creberrima tela emittit, primum qui primus
est virtute (*ad lævam?*), post eum secundus, ac deinde
ceteri. (4) Ars autem rei consistit in eo, ut plurima et cre-
berrima tela, recto cursu pergente equo, in duos ante sini-
strum cornu testudinis collocatos conjiciens, ipsa maxime
arma eorum feriat. (5) Recta autem sic procurrentes incli-
nant se deinde in transversum, et in orbem sese convertunt.
Faciunt autem inclinationem in dextram suam versus ha-
stam. (6) Ita namque jaculantibus nullum impedimentum
offertur, clypeosque projiciunt adversus eos, qui emittunt
tela in decursione.

XXXVII. Oportet autem quemlibet ex præterequitantibus
tot gestare tela, ut per totam illam clypeorum protensionem
possit emittere. Eaque continua telorum emissio, fragor;
que iste indesinens, si quid aliud, horribilis est aspectu
(2) In medio vero inter cornu dextrum aciei et ante id col-
locatos duos equites ex improvise excurrunt equites, qui
ante aciem suam proequitantes, tela emittunt in præter-
equitantes, inclinant vero in clypeum, quo ipso minus
tuta iis prætervectio est. (3) Ac sane equite ad hoc
opus est quammaxime exercitato, qui simul tela emittere
in incurrentes possit simulque dextrum objecto scuto tegere
latus. (4) Et in prætervectione quidem ad dextram se con-
vertens telum emittat necesse habet; in integra autem con-
versione, ea jaculatione utendum, quæ *Petrina* dicitur

ὀνομαζόμενος τῇ Κελτῶν φωνῇ, ὅς ἐστι πάντων χαλεπώτατος. (5) Χρῆ γὰρ ἐπιστραφέντα, ὡς ἡ δύναμις μαλακαῖν ταῖν πλευραῖν, ἐς τὸ κατ' οὐρὰν τοῦ ἵππου ὡς ἐνὶ μάλιστα εὐθὺ ἐς τοῦπίσω ἀκοντίσαι, καὶ τοῦτο δράσαντα δξέως αὐτῶν ἐπιστρέψαντα κατὰ νότου λαβεῖν τὸ ὄπλον, ὅτι τὰ γυμνά οὕτω γε παραδίδοται τοῖς πολεμίοις, εἰ ἄνευ προβολῆς ἐπιστρέψειεν.

XXXVIII. Ὁμοῦ δὲ ἢ τε ἐπέλασις ἢ δὴ ἀποπαύεται καὶ οἱ πρόσθεν ἐπελάσαντες ἐν τάξει αὐτῶν ἵστανται ἐπὶ δεξιᾷ τοῦ βήματος, καθάπερ οἱ ἄλλοι ἐν ἀριστερᾷ, καὶ οἱ δύο ἵππεῖς διέχοντες ἀπὸ τοῦ κέρως τῆς προβολῆς τὸ ἴσον ἵστανται, καὶ αὐτοὶ οἱ μεταξὺ αὐτοῖν τε τούτοις καὶ τῆς πάσης τάξεως ἐκθέοντες ἐς τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξακοντίζουσιν ἐς τοὺς παριππεύοντας. * Ἐνθα δὲ ὅτι περ κράτιστον τῶν ἵππέων ἐς τὸν ἀκροβολισμόν ἐπιλέγονται. (2) Οἱ μὲν γε ἀπὸ τῶν δεξιῶν τοῦ βήματος ἀρχόμενοι οὐδὲν ἄλλο ἢ * συνεχεῖς τῆς ἀκροβολίσεως, καὶ ἐπ' ἀλλήλου τοῦ κτύπου προσδέχονται *. Οὐδὲ γὰρ ἄλλου τινὸς θέαν παρέχουσι τοῖς ἐπὶ τοῦ βήματος ἑρῶσιν, ἅτε ἀποστρόφου ἀπ' αὐτῶν τῆς δεξιᾶς τῶν ἵππέων ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐπέλασει γιγνομένης. (3) Ὅποτε δὲ ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἐπελαύνουσιν, τότε δὴ πᾶς ὁ ἀκροβολισμὸς ἀρίδης γίνεται, καὶ τῶν θυρεῶν ἢ προβολῆ, καὶ ἢ ἐκ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἐς τὴν δεξιάν ὑφείσιν τῶν ἀκοντίων δξεία, καὶ ἢ δεξιὰ ὅπως αὐτὰ ὑπολαβοῦσα καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς περινεγκοῦσα, ὡς περ ἐν τροχοῦ περιδινήσει, ὁμοῦ μὲν, τὸ ληφθὲν ἐξηκόντισεν, ὁμοῦ δὲ [ὑπέλαβεν τὸ ληφθὲν, καὶ τοῦτο ἂν ὑπερευεγκοῦσα ἐξηκόντισεν ψ] ἢ καθέδρα ἢ ἐπὶ τοῦ ἵππου αὐτοῦ τοῦ ἵππέως αἰεὶ εὐσχημῶν καὶ ὀρθῆ ἐκεῖ τῷ ἀκροβολισμῷ σώζεται, ταύτη μᾶλλον, ὅτι ἐπελαυνόντων ὀραταὶ καὶ τῶν ὀπλων ἢ λαμπρότης, καὶ τῶν ἵππων ἢ ὠκύτης τε καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐπιστροφαῖς εὐκαμπές, καὶ ὅπως ἐν ἴσοις τοῖς διαστήμασιν αἱ ἐπέλασεις γίνονται τῶν ἵππέων. (4) Αἱ μὲν γε ἐπὶ μέγα διαλιποῦσαι αὐτῶν τούτων τὸ ξυνεχὲς τοῦ ἀκροβολισμοῦ ἀφανίζουσιν, αἱ δὲ ἅπαν ἐπάλληλοι τῇ ἀκριθείᾳ τῆς θεωρίας ἐμποδῶν ἵστανται τὸ δίκαιον αὐτῆς ἀφαιρούμεναι· τὸν τε γὰρ ἀγαθὸν ἵππεά ἐγγὺς αὐτῶν ἐπελαύνων ὁ κακὸς ἤδη ἠφάνισεν, καὶ τοῦ κακοῦ ἄλλος αὐτῶν ἀγαθὸς εὐσχημόνως ἐπιφερόμενος τὴν ἀπρέπειαν συνεχίσκασιν. (5) Ἀλλὰ χρῆ τοῦ ξυνεχοῦς σωζομένου τὸν τε ἔπαινον τῷ ἀγαθῷ σῶν εἶναι καὶ πρέποντα, καὶ τῷ κακῷ τὸ ὀφειλόμενον ὄνειδος ἀποδίδοσθαι.

XXXIX. Δὶς δὲ ἀμείψαντες τὰς τάξεις τε καὶ τὰς προβολὰς καὶ τοὺς ἀκροβολισμούς τε καὶ ἐπιστροφὰς, ἐπειδὴν τὴν δευτέραν τε καὶ ἀριστερὰν ἐπέλασιν ποιῶνται, οὐκ ἀπλῶς ἐγκλίναντες ἐπὶ δόρυ, καὶ παρὰ τὸ βῆμα παρελάσαντες, τοὺς ἵππους ἀπαλλάττονται, ἀλλὰ οἱ ἕξυτατοι αὐτῶν ἐς τὸ ἔργον ὑπολείπονται σφίσιν ἐν ἑκάστῳ ἀκόντιον, οἱ δὲ ἄκροι καὶ δύο. (2) Καὶ ἐπειδὴν πελάσωσι τῷ βήματι παριππεύοντες, ἐς κύκλον μὲν ἐπέστρεψαν τὸν ἵππον, ἔτι δὲ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτῶν ἔχοντες, ἐπὶ τὸ πέρασ τοῦ πεδίου λοξὸν ἠκόντισαν, καὶ τοῦτοῦς ἐπὶ μήχιστόν τε καὶ ὡς μάλιστα κραδαίνόμενον

lingua Celtarum, omniumque est difficillima. (5) Oportet enim convertentem sese, quantum ferre mollia latera possunt, versus caudam equi rectā quam maxime jaculum emittere retrorsum, eoque facto, confestim iterum se vertere et tergum clypeo tegere, quoniam se alioquin nudum praeberet hostibus, si absque scuti objectione se converteret.

XXXVIII. Quamprimum autem haec decursio finita est, ii qui priores incursionem fecerunt, sua vice ex ordine collocantur ad dextram bematis, quemadmodum reliqui in sinistra, equitesque duo progressi a cornu aequaliter constituerunt, atque ii qui in medio horum et totius aciei procurunt, ad eundem modum tela sua emittunt in praetervehentes. Ad quam jaculationem optimi equites seliguntur. (2) Ceterum qui a dextra bematis, quod vocant, parte incipiunt, nihil praeter continuæ jaculationis strepitum indesinenter a spectatoribus exhibent (οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀκοὴν συνεχοῦς τῆς ἀκρ. καὶ ἀνεπαλλάκτου τοῦ κτ. παρέχονται). Neque enim aliud spectaculum iis, qui in bemate adspiciunt, praebent propterea, quod dextra pars equitum ab iis aversa est. (3) Quando vero a sinistra incurrunt, tunc et telorum emissio manifesto conspici potest, et scutorum objectio, et telorum ex sinistra manu in dextram translatio celerrima; dextraque quomodo ea arripiat et super caput circumagens perinde ac in rotæ circumactione, arrepta simul emittat simulque eques in equo suo habitum decentem rectumque etiam in jaculatione festina conservet, ideo praecipue, quod procurrentium spectatur et armorum splendor, et equorum pernicitas, et in conversionibus flexionum elegantia et quomodo aequalibus intervallis equitum incursiones fiant. (4) Quaedam quidem multum distantes propter hoc ipsum continuitatem jaculationis tollunt; contra aliae quum ex nimis propinquo sibi succedant, ne accurate ludus fiat impedimento sunt, justamque ejus rationem pessumdant. Bonum namque equitem malus prope eum incursionem faciens non animadverti interdum efficit; contra si malum sequitur bonus uti decet procurrens, is illius ruditatem obtegit. (5) Oportet vero servatae continuitatis laudem integram justamque esse bono, malum autem eo quod meruit probro affici.

XXXIX. Bis autem mutatis ordinibus scutorumque projectionibus et jaculationibus, et conversionibus, quando secundam sinistramque incursionem faciunt, non simpliciter inclinantes versus hastam, et ad bema flectentes, equos dimittunt, verum qui promptissimi sunt unum quilibet jaculum sibi reliquum faciunt, nonnulli strenuissimi etiam duo. (2) Jam ubi adequitantes bemati appropinquant, in gyrum equum circumagunt, et in ipsa hac conversione versus campi extremitatem obliquo jaculum emittunt, annitentes ut vehementissime vibratum in longissimum projiciatur. (3) Qui vero etiam duo jacula

χρῆ ἐξικέσθαι. (3) Οἱ δὲ καὶ δύο ὑπολειπόμενοι ἐπειδὴν ἐπελαύνουσιν ἤδη τὸ ὑποληφθὲν ὑπὸ τὸν θυρεὸν ἐγκλίναντες ὀλίγον τὴν κεφαλὴν, καὶ τὴν δεξιὰν πλευρὰν, ὡς ἀνυστὸν, περιελίξαντες ἐς τοῦπίσω σφῶν ἐξηκόντισαν.

- 5 XL. Ἐν (ἐπί?) τούτῳ δὲ Κανταβρική τις καλουμένη ἐπέλασις γίνεται, ὡς δοκεῖν ἐμοί γε ἀπὸ Καντάβρων Ἰβηρικοῦ γένους ταύτη ὀνομασθεῖσα, ὅτι ἐκεῖθεν αὐτὴν προσεποίησαν σφίσι Ῥωμαῖοι. (2) Ἐχει δὲ ὧδε. Ἡ προβολὴ μὲν ἢ τῶν ἰππέων, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς, ἐν ἀρι-
- 10 στερεῶ τῷ βήματος πεφραγμένη ἐκτέτακται, πλήν γε δὴ τῶν δύο ἰππέων τῶν ἐκδεχομένων τὰ ἐπ' εὐθὺ ἀκόντια. (3) Ἐπελαύνουσι δὲ ἀπὸ τῶν δεξιῶν ὡσπερ καὶ τὸ πρόσθεν ἐκκλίνοντες ἐπὶ δόρυ. Ἐπελαυνόντων δὲ αὐτῶν, ἐν ἀριστερεῶ τῷ βήματος ἀρξάμενη ἄλλη ἐπέλασις γίνε-
- 15 ται ἐς κύκλον ἐπιστρέφουσα. (4) Οἱ δὲ ἰππεῖς οὗτοι οὐκ ἀκοντίοις κούφοις διαχρῶνται ἔτι, ἀλλὰ ξυστοῖς δόρασιν, ἀσιδήροις μὲν, τῷ βάρει δὲ οὔτε τοῖς ἐξακοντίζουσιν εὐφόροις, οὔτε ἐφ' οὓς ἐκπέμπεται ἀκινδύοις. (5) Καὶ ἐπὶ τῷδε παραγγέλλεται, μήτε τοῦ κράνουσιν
- 20 χάζεσθαι τῶν παριππευόντων, μήτε ἐς τὸν ἵππον τὸ δόρυ μεθίεναι, ἀλλὰ γὰρ πρὶν ἐγκλίνας τὸν ἵππεα καὶ παραγυμνώσαι τι τῆς πλευρᾶς ἢ ἐκφῆσαι τοῦ νότου ἐπιστραφέντα, αὐτοῦ δὴ τοῦ θυρεοῦ στοχαζόμενον ὡς βιαιώτατα ἐναράξει τὸ δόρυ. (6) Καὶ τὸ ἀκριβὲς τοῦδε τοῦ
- 25 ἔργου ἐν τοῖσδ' ἐστίν, εἰ ὡς ἐγγυτάτω τοῖς παριππεύουσι πελάσας ὁ ἐς τὸν Κανταβρικὸν τοῦτον κύκλον καθεστηκώς, ὡς μάλιστα κατὰ μέσου τοῦ θυρεοῦ τὸ δόρυ ἐξακοντίσειεν, τὸ δ' ἐμπροσθεν τῷ θυρεῷ κτυπήσειεν ἢ καὶ διέλθοι δι' αὐτοῦ διαμπαξ, καὶ ὁ δεύτερος ἐπὶ τούτῳ τοῦ δευτέρου
- 30 ἐξίκοιτο, καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως τοῦ τρίτου, καὶ οἱ ἐφεξῆς τῶν ἐφεξῆς ἐν στοίχῳ κατὰ τὰ αὐτά. (7) Ὁ τε γὰρ κτύπος ἀμελεῖ ἐκπληκτικὸς, καὶ ὁ ἐξελιγμὸς ἐν τῷ τοῖῳδε εὐσχήμων φαίνεται, καὶ τοῖς μὲν εὐστοχίας τε καὶ σφοδρότητος ἐν τῷ ἀκοντισμῷ μελέτη γίνεταί, τοῖς δὲ
- 35 ἀσφαλείας τε καὶ φυλακῆς πρὸς τοὺς ἐπιόντας. (8) Ἐπὶ τούτοις δὲ τῆς συνεχείας τοῦ ἐξακοντισμοῦ μελέτη τε καὶ ἐπίδειξις ποιεῖται ἐκ τῶν ἰππέων οὐ πάντων, οὐ γὰρ πάντες ἐπιτήδαιοι ἐς τήνδε τὴν ὀξύτητα, ἀλλὰ γὰρ ὅσοι αὐτῶν ἄκροι ἐς ἰππικὴν. (9) Οὗτοι καθιστᾶσι μὲν τοὺς
- 40 ἵππους, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες ἄκρον τὸ βῆμα· ἐκεῖθεν δὲ ἀτρέμα προϊόντος τοῦ ἵππου ἔστ' ἐπὶ τὴν ὀφρῦν τοῦ ἐσκαμμένου χωρίου, χρῆ ὡς πλείστα, καὶ ὡς συνεχέστατα καὶ ὡς ἐπὶ μήκιστόν τε, καὶ ἐς τὸ ἀνώμαλον καὶ ἅμα κραδαινόμενα μεθίεναι τὰ ἀκόντια. (10) Καὶ ἀγα-
- 45 θὸς μὲν, ὅστις πεντεκαίδεκα ἀκόντια μεθίεναι ὡς χρῆ πρὶν ἐκβῆσαι τοῦδε τοῦ χωρίου τὸν ἵππον ἐξήνυσεν. (11) Πολὺ δὲ τούτου ἐνδικώτερον ἐπαινοῖτο ἂν, ὅστις καὶ ἐς τὰ εἴκοσι προῦθῃ ὡς τόγε ὑπὲρ ταῦτα οὐκ ἔτι τῆς ἀκριβείας ἐχομένων γίνεταί, ἀλλὰ κλεπτόντων τὸ πολὺ
- 50 κατὰ τὴν στάσιν τοῦ ἵππου ἐπιπλεῖον γιγνομένην, ὡς ἔτι ἐστηκότος φθάσαι δύο ἢ τρία ἀκοντίσαι, ἢ υπερβάντος τὴν ὀφρῦν τοῦ ἐσκαμμένου. (12) Ἄλλ' ἔγωγε πολὺ μᾶλλον ἐπαινοῦ τὸ ἐννόμως δρώμενον ἢ περὶ τὸ ἐς ἐκπληξιν τῶν δρώντων σοφίζόμενον.

sibi reliqua fecerunt, ii quando ad bema advehuntur, caput sub clypeum paullulum inclinantes, et dextrum latus quantum ejus fieri potest circumflectentes, retro jaculum, quod superest, emittunt.

XL. Præterea fit cursus aliquis, qui dicitur Cantabricus, sicut mihi quidem videtur, sic a Cantabris, gente Iberica, vocatus, quod hinc eum suum fecerint Romani. (2) Habet autem is se ad hunc modum. Testudo quidem equitum, quem admodum ab initio, a sinistra parte bematis condensata collocatur, exceptis equitibus duobus, qui jacula ab incurrentibus recta in ipsos conjecta excipere debent. (3) Procurrunnt vero et a dextris ut antea inclinantes in hastam. Quumque hi procurrunnt, in sinistra parte curriculi fit alia procursio, in circulum flexa. (4) Equites autem hi non pugnant telis levibus, verum hastis politis, ferro quidem nullo munitis, propter pondus autem minime facilibus iis qui debent emittere, neque iis in quos emittuntur, plane innoxiiis. (5) Quamobrem etiam præcipitur, ne quis præterequitantium galeam petat, aut hastam in equum dirigat, sed priusquam eques se inclinet, et latus suum aperiat, aut tergum nudet convertens sese, in ipsum clypeum dirigat ictum, et hastam quanta potest vi emittat. (6) Summaque hujus rei cura consistit in eo, ut quamproxime ad prætervehentes accedens is, qui in Cantabrico hoc circulo est constitutus, medium maxime clypei feriat emissa hasta, illaque clypeo incidens emittat sonum, vel per eum prorsus penetret, et post eum secundus eodem modo aggrediatur secundum, et tertius similiter tertium, et qui sequuntur deinde ordine reliquos. (7) Fragor namque oritur horribilis ex eo, et conversio in negotio isto pulchram habet speciem. Atque una quidem pars dexteritatem celeritatemque suam exercent in emittendis jaculis, altera vero circumspeditionem cautionemque contra ingruentes. (8) Ad hæc operam et ostentationem in eo ponunt, ut continua sit jaculatio, non quidem omnes, neque enim omnes ad celeritatem istam sunt idonei, verum qui sunt summi in arte equestri. Atque hi quidem equos statuunt, ut in dextra parte habeant bematis extremitatem. (9) Hinc lente procedente equo usque ad extremum campi subfossi oportet equitem plurima sine ulla intermissione quam longissime in regionem non complanatum, jacula fortiter vibrata emittere. (10) Proque bono is habetur, qui observatis legibus tela quindecim emisit, antequam equus campum egrediatur. (11) Multo vero justius laudatur is, qui ad viginti pervenerit, quod supra hunc numerum nemo facile eorum qui observant quod oportet, ascendere valeat, verum dolo, qui fit, quum equus sæpius sistitur, ut inter standum duo triave jacula emittantur, vel quum exceditur extremum campi subfossi. (12) Ego vero multo potius commendo rem legitime institutam, quam quæ ad admirationem spectatorum fraudulenter adornatur.

XLI. Ἐνθένδε ἤδη ὡς ἐς μάχην δὲ τλίζονται θώραξι τε σιδηροῖς καὶ κράνεσι καὶ θυρεοῖς οὐ τοῖς κούφοις ἔτι.

(2) Καὶ πρῶτα μὲν αἱ τάξεις σπουδῇ ἐπελαύνουσι τοὺς ἵππους· μίαν δὲ λόγχην φέροντας, τήνδε πρὶν πελάσαι τῷ βήματι χρῆσι ὡς οἷόν τε κραδαιομένην τε καὶ ἅμα ἐπανακτυποῦσαν ἐξακοντίσαι τοῦ σκοποῦ στοχαζομένους, ὅς δὴ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ βήματος ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τῷ ἔργῳ πέπηγεν. (3) Καὶ ὅσοι γε ἀγαθοὶ αὐτῶν καὶ δευτέρον ἐπελαύνουσι, οὗτοι καὶ τρίτον, οὐ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλ' αὐτῷ τῷ τε ἔργῳ καὶ τῷ ἐξ αὐτοῦ ἐπαίῳ ἀγαλλόμενοι. (4) Ἡ δευτέρα δὲ ἐπέλασις ξὺν δυοῖν λόγχαιν γίνεται, καὶ ταύτας χρῆσι ἐξακοντίσαι ὀρθῶς ἐπελαύνοντα τῷ ἵππῳ ὡς μάλιστα οἷόν τε ἐπίσκοπα.

LXII. Ἐπὶ δὲ ἐκπεριέλθῃ καὶ τοῦδε τοῦ ἀκοντισμοῦ τὸ ἐκούσιον, ἐνταῦθα δὴ ἔσοι ἀγαθοὶ στρατιᾶς ἡγεμόνες ὀνομαστί ἀνακαλεῖσθαι κελεύουσι πάντας ἐφεξῆς τοὺς ἵππέας, δεκαδάρχην πρῶτον, καὶ διμοιρίτην ἐπὶ τούτῳ, καὶ ὅστις ἐν ἡμιολίῳ μισθοφορᾷ· ἔπειτα τοὺς ἐφεξῆς τῆς δεκαδαρχίας. Καὶ οὕτως διὰ πασῶν τῶν

δεκαδარχῶν ἢ κληθῆναι γίνεται. (2) Τὸν κληθέντα δὲ χρῆσι ὁμοῦ μὲν ὑπακοῦσαι τῷ καλοῦντι μεγάλη τῇ βοῇ, ὅτι πάρεμι, ὁμοῦ δ' ἐξελαύνειν τὸν ἵππον τρεῖς λόγχας φέροντα· καὶ τὴν μὲν πρώτην ἀπὸ ἄκρου τοῦ χωρίου τοῦ ἐσκαμμένου ἐξακοντίζειν ὡς ἐπὶ τὸν σκοπὸν· τὴν δευ-

τέραν δὲ ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ βήματος, καὶ ταύτην ἔτι ὀρθῶ τῷ ἵππῳ· τὴν τρίτην δὲ, εἰ τὰ ἔννομα καὶ πρὸς βασιλέως τεταγμένα ὀρθῶ, ἐγκλίνεντος ἐπὶ δεξιᾶν τοῦ ἵππου, ἐς τὸν ἄλλον σκοπὸν, ὃν ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ κατὰ πρόστα-

ξιν βασιλέως ἐς ἐκδοχὴν τῆς τρίτης λόγχης ἰσταῖσι. (3) Ἡ δ' ἔστιν ἡ βολὴ πασῶν χαλεπωτάτη, ὅπως πρὶν πάντῃ ἀποστραφῆναι τὸν ἵππον, ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ ἐπικαμπῇ γίγνοιτο. (4) Ἡ γὰρ δὴ ξύνημα τῇ Κελτῶν φωνῇ καλουμένη, τούτῳ δὴ ἄφεις γίνεται, ἥπερ οὐδὲ ἀσιδήρῳ ἀκοντίῳ εὐμαρῆς ἀκοντίζεσθαι. Ἡδὲ δὲ τις ὑπὸ ὀξύ-

τητός τε καὶ φιλοτιμίας καὶ τέσσαρας λόγχας ὀρθῶ τῷ ἵππῳ ἐπὶ τὸν πρῶτον σκοπὸν ἐξακοντίσαι ἤνυσεν, τὰς τρεῖς μὲν ὀρθῶ τῷ ἵππῳ, τὴν τετάρτην δὲ ἐπιστρέφοντι, ὡς βασιλεὺς ἔταξεν. (5) Ἐνθα δὲ ὅτε ἀγαθὸς ἀκοντιστὴς καὶ ὁ κακὸς μάλιστα πάντων διαφαίνεται, ἅτε οὐκ ἐν στοίχῳ ἀδιακρίτῳ, οὐδὲ ἐν θορύβῳ δρωμένου τοῦ ἔργου. Καὶ ἦτις * [ἄσκησις?] τοὺς πλείστους παράσχοιτο ἐν τῶν λογχῶν τῇ βολῇ διαπρέποντας, ταύτην ἐγὼ μᾶλλον ἢ τινα ἄλλην ἐπήνεσα, ὡς πρὸς ἀλήθειαν τῶν πολεμικῶν ἔργων ἡσκημένην.

XLIII. Ἐπὶ τούτῳ μέντοι ἤδη πολύτροποι ἐξακοντισμοὶ γίνονται ἢ κούφων πελτῶν ἢ καὶ βελῶν, οὐκ ἀπὸ τόξου τούτων γε, ἀλλ' ἀπὸ μηχανῆς ἀφιεμένων, ἢ λίθων ἐκ χειρὸς ἢ ἐκ σφενδόνης ἐπὶ τὸν σκοπὸν, ὃς μέσος τοῖν δυοῖν, ὧν ἤδη μνήμην ἐποιήσαμεν, ἴσταται. Καὶ ἐνταῦθα αὖ καλὸν, εἰ συντρίψειαν τοῖς λίθοις τὸν σκοπὸν, ἢ δὲ τύχοι οὐκ εὐμαρῆς ξυντριβῆναι. (2) Οὐ μὲν οὐδὲ ἐπὶ τοῖσδε λήγει αὐτοῖς τὰ γυμνάσια, ἀλλὰ κοντοὺς γὰρ τὰ μὲν πρῶτα ὀρθοὺς ὡς εἰς προβολὴν φέροντες ἐπελαύνουσι, ἔπειτα ὡς πολεμίου φεύγοντος ἐξικόμενοι· οἱ

XLI. Hinc vero tandem velut ad proelium armantur thoracibus ferreis et galeis, et clypeis non amplius levibus illis.

(2) Et primum quidem ordines studiose concitant equos; unam vero gestans hastam quisvis priusquam ad bema veniat, vibratam et cum sono commotam ejaculari debet recta dirigens eam in scopum, qui quidem in sinistra bematis parte ad hanc ipsam rem est defixus. (3) Quique ex ipsis sunt praestantes, cursum hunc etiam altera vice conficiunt, aliqui et tertia vice, non quod necesse sit, sed quod ipsa re hoc, et obtenta ex eo laude gaudent. (4) Secundus autem cursus fit cum duabus lanceis, quas recta equum agendo quam maxime fieri potest scopum versus emittere oportet.

XLII. Quando autem finitum etiam id, quod in jaculatione hac sponte aliqui praestare voluerunt, tum duces qui probe munere suo funguntur, jubent nominatim proclamari singulos ex ordine equites, primum decurionem, deinde eum qui duplex stipendium atque eum qui simplex cum dimidio meretur, postremo reliquos decuriae milites; ac sic omnes deinceps decuriae recensentur. (2) Is qui proclamatur, debet simul vocanti respondere magna voce, ADSUM, simul vero procurrere equo, ac tres ferre lanceas, primamque ab initio campi effossi emittere ad scopum, secundam ab ipso bemate, eamque recto cursu pergente equo; tertiam autem, si ex lege ab imperatore constituta egerit, quando equus sese flectit in dextrum, in scopum alium, qui ad hoc ipsum ex mandato Imperatoris, ut lanceam tertiam excipiat, stat erectus. (3) Atque hic quidem jactus omnium est difficillimus, ut qui, priusquam penitus vertatur equus, in illa ipsa inflectione debet fieri. (4) Xynema enim Celtarum voce dictus, nunc quidem omittitur, ut qui neque telo absque ferro facile instituitur. Interdum vero fit, ut quis per celeritatem et gloriae studium quattuor lanceas recto equo ad scopum primum jaculando emisit, vel tres quidem equo recto, quartam vero in conversione, prout statuit Imperator. (5) In his qui sit jaculator bonus malusve maxime apparet, quum agat nec in versu indistincto, nec tumultuarie procedente negotio. Atque eam exercitacionem, quae plurimos exhibeat lancearum jactu praestantes, ego praeter ceteris laudo, utpote quae seria negotiorum bellicorum accedens instituitur.

XLIII. Praeter ista fiunt etiam diversae jaculationes aut levium peltarum aut telorum non arcu, verum machina emissorum, item lapidum e manu aut funda jactorum ad scopum, qui medius inter duos, quos ante memoravimus, statuitur. In quo rursum egregium, si quis lapidibus scopum confringat, quanquam non facile confringi possit. (2) Sed nec in his exercitatio subsistit, verum contos primo quidem rectos velut in hostium aciem munitam ferentes procurrunt, mox velut hostes fugientes persequerentur, quidam

δὲ, ὡς ἐπ' ἄλλον πολέμιον, ἐν τῇ ἐπιστροφῇ τοῦ ἵππου, τοὺς τε θυρεοὺς ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αἰωρήσαντες, ἐς τὸ κατόπιον σφῶν μετήνεγκαν, καὶ τοὺς κοντοὺς ὑπερελίξαντες, ὡς ἐπελαύνοντος ἄλλου πολεμίου ἐξίκοντο. Καὶ
 5 τὸ ἔργον τοῦτο Κελτιστὶ τολούτεγον καλεῖται. (3) Καὶ ἐπὶ τῷδε αὖ τὰς σπάθας σπασάμενοι, ἄλλοτε ἐς ἄλλην πληγὴν παραφέρουσιν, ὅπως μάλιστα οἶόντες, ἢ φεύγοντος πολεμίου ἐξικέσθαι, ἢ πεσόντα κατακτανεῖν, ἢ καὶ πρᾶξαι τι ἐκ πλαγίων παραθέοντες. Ἐπὶ τούτοις
 10 μέντοι πηδήσεις ἐπὶ τοὺς ἵππους ὡς ἐνὶ ποικιλωτάτας ποιῶνται, ὅσαις ἰδέαις καὶ ὅσοις σχήμασιν ἀναβαίνεται ἵππος ὑπὸ ἱππέως· (4) καὶ τελευταίαν δὲ τὴν ἐνόπλιον πηδήσιν ἐπίδεικνύουσι θέοντος τοῦ ἵππου, ἣν τινες ὁδοιπορικὴν ὀνομάζουσιν.

15 XLIV. Ταῦτα μὲν τοῖς Ῥωμαίων ἱππεῦσιν τὰ ξυνηθῆ τε καὶ ἐκ παλαιοῦ ἀσκούμενα. Βασιλεὺς δὲ προσεξεῦρεν καὶ τὰ βαρβαρικὰ ἐκμελετᾶν αὐτοὺς, ὅσα τε ἢ Παρθυαίων ἢ Ἀρμενίων ἱπποτοξόται ἐπασχοῦσι, καὶ ὅσας οἱ Σαυροματῶν ἢ Κελτῶν κοντοφόροι ἐπιστροφάς
 20 τε καὶ ἀποστροφάς τῶν ἱππέων ἐν μέρει ἐπελαυνόντων, καὶ ἀκροβολισμοὺς ἐν τούτῳ πολυειδεῖς καὶ πολυτρόπους ἐς τὰς μάχας ὠφελίμους, καὶ ἀλαλαγμοὺς πατρίους ἐκάστῳ γένει, Κελτικούς μὲν τοῖς Κελτοῖς ἱππεῦσι, Γετικούς δὲ τοῖς Γέταις, Ῥαιτικούς δὲ ὅσοι ἐκ Ῥαιτῶν. (2)
 25 Καὶ τάφρον δὲ ἀναπηδᾶν μελετῶσιν αὐτοῖς οἱ ἵπποι, καὶ τείχιον ὑπεράλλεσθαι· καὶ ἐνὶ λόγῳ, οὐκ ἔστιν ὅτι Ῥωμαίοις τῶν τε παλαιῶν ἐπιτηδευμάτων, ὃ τι περ ἐκλειμμένον, οὐκ ἐξ ὑπαρχῆς ἐπασχεῖται, καὶ ὅσα ἤδη
 30 ὀξύτητα, τὰ δὲ ἐς ἐκπληξιν, τὰ δὲ ἐς χρεῖαν τὴν ἐπὶ τῷ ἔργῳ· (3) ὥστε ἐς τήνδε τὴν παροῦσαν βασιλείαν, ἣν Ἀδριανὸς εἰκοστὸν τοῦτ' ἔτος βασιλεύει, πολὺ μᾶλλον ζυμβαίνειν μοι δοκεῖ τὰ ἔπη ταῦτα, ἢ περ ἐς τὴν πάλαι Λακεδαίμονα,

35 Ἐνθ' αἰχμὰ τε νέων θάλλει καὶ μῶσα λίγεια,
 καὶ δίκαια εὐρυάγεια καλῶν ἐπιτάβροθος ἔργων.

vero velut contra alium hostem, in conversione equi scuta efferente super capita, post se protendunt, contosque supra rotantes, velut hostis alius persequeretur ipsos, emittunt. Vocaturque opus hoc Celtice, *Tolulegrum* (*Stolulegrum* unus cod.). (3) Deinde stringunt gladium, et aliter aliterque ad plagam circumagunt, prout fieri maxime potest, vel ut fugientem adversarium assequantur, vel cadentem interficiant, vel a latere aggrediantur. Ad hæc saltus in equos faciunt quam maxime varios, quotquot modis rationibusque equus ab equite conscenditur. (4) Postremam exhibent conscensionem armatam, currente equo, quam viatoriam aliqui appellant.

XLIV. Atque istæ quidem Romanorum equitum et ab antiquo usurpatæ sunt exercitationes. Imperator vero adinvenit, ut etiam barbarice se exercerent, prout vel Parthorum vel Armeniorum equites jaculatores se exercent, itemque prout varie Sarmatarum aut Celtarum contati equites per vices incurrentes convertunt avertuntque equos, itemque ut discerent jaculationes, quibus in hoc negotio variis diversisque utuntur idoneis ad pugnam, et clamores patrios cuique genti, Celticos Celtis equitibus receptos, Geticos Getis, Rhæticos iis qui sui sunt ex Rhætia. (2) Etiam fossam aut maceriam transilire equi ipsorum discunt; Atque uno verbo, nihil est apud Romanos studiorum veterum et dudum derelictorum, in quo non, novo capto initio, denuo exerceantur, itemque eorum omnium, quæ excogitata sunt ab Imperatore, alia ad venustatem, alia ad celeritatem, quædam ad usum ipsum in negotio: (3) adeo ut ad præsens imperium, quod Hadrianus vigesimum nunc regit annum, multo magis videantur mihi convenire versus illi, quam ad veteres Lacedæmonios:

Ubi ensis juvenum valet, et musa stridula, [operum. et justitia latam obtinens viam, pulchrorum auxiliatrix

APPIANOY

ΗΤΟΙ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ.

ΚΕΦ. Α΄.

Προοίμιον, ἐν ᾧ καὶ τὰ Ξενοφῶντι παραλειφθέντα εἰπεῖν οὗτος ἐπαγγέλλεται.

Ξενοφῶντι τῷ Γρύλλου λέλεκται ὅσα ἀγαθὰ ἀνθρώποις ἀπὸ κυνηγεσίων γίγνεται, καὶ οἱ παιδευθέντες ὑπὸ Χείρωνι τὴν παιδείουσιν ταύτην ὅπως θεοφιλεῖς τε ἦσαν καὶ ἔντιμοι ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα· λέλεκται δὲ καὶ καθ' ὅ, τι ἔοικε τῇ πολεμικῇ ἐπιστήμῃ ἢ κυνηγετικῇ, καὶ ἦντινα ἡλικίαν ἔχοντα χρὴ ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ ἔργον, καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὴν γνώμην ποῖον τινὰ· καὶ περὶ ἀρκύων δὲ καὶ δικτύων καὶ ἐνοδίων, ὁποῖα χρὴ παρασκευάσασθαι, καὶ πάγας ὅπως ἰσάναται τοῖς θηρίοις, ὅσα πάγῃ ἀλωτὰ· (2) καὶ περὶ λαγωῶν δὲ λέλεκται, ἥτις ἡ φύσις αὐτῶν, καὶ ὅπως νέμονται, καὶ ὅπου εὐνάζονται, καὶ ὅπως χρὴ μαστεύειν αὐτούς· καὶ περὶ κυνῶν, ὅσαι ἰγνεύειν σοφαί, καὶ ὅσαι πονηραί· καὶ ὅπως ἀπὸ τε τοῦ εἶδους καὶ τῶν ἔργων τεκμαίρεσθαι χρὴ ἑκατέρας. (3) Ἔστι δὲ ἅ καὶ περὶ συῶν θήρας λέλεκται καὶ ἐλάφων καὶ ἀρκυῶν καὶ λεόντων, ὅπως σοφία καὶ δόλῳ ἀλωτὰ. (4) Ὅσα δὲ ἐλλείπειν μοι δοκεῖ ἐν τῷ λόγῳ, οὐχὶ ἀμελεία, ἀλλ' ἀγνοία τοῦ γένους τῶν κυνῶν τοῦ Κελτικοῦ, καὶ τοῦ γένους τῶν ἵππων τοῦ Σκυθικοῦ τε καὶ Λιθυκοῦ, ταῦτα λέξω, ὁμώνυμός τε ὢν αὐτῶν, καὶ πόλεως τῆς αὐτῆς, καὶ ἀμφὶ ταῦτα ἀπὸ νέου ἐσπουδακῶς, κυνηγέσια καὶ στρατηγίαν καὶ σοφίαν· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος, ἀ Σίμωνι περὶ ἵππικῆς ἐνδεῶς λελεγμένα ἦν, ᾧ ἦθη δεῖν ἀναγράψαι, οὐχὶ ἔριδι τῇ πρὸς Σίμωνα, ἀλλ' ὅτι ὠφέλιμα ἐπ' ἀνθρώπους ἐγίγνωσκεν.

ΚΕΦ. Β΄.

Ὅτι Ξενοφῶν οὐκ ἤδει τὰς Κελτικὰς κύνας οὐδὲ τὰς ταύταις ὁμοίας.

Ὅτι μὲν δὴ οὐκ ἠπίστατο τὸ γένος τῶν κυνῶν τὸ Κελτικόν, δοκῶ ἐγῶγε ὡς οὐδὲ τεκμηρίων δεῖ πρὸς αὐτό· ἀγνωστα γὰρ ἦν τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης, ὅσα ταύτη ὄχισται, ὅτι μὴ τῆς Ἰταλίας ὅσα Ἕλληνες κατέσχον, ἢ ὅσοις κατ' ἐμπορίαν διὰ θαλάσσης ἐπεμίγνυον. (2)

ARRIANI

SIVE

XENOPHONTIS

ATHENIENSIS MINORIS

DE VENATIONE LIBELLUS.

CAP. I.

Prooemium quo prætermissa a Xenophonte se dicturum promittit.

Quæ commoda hominibus ex venatione proveniant, Xenophon Grylli filius exposuit, et quam cari diis immortalibus, quamque celebres per omnem Græciam fuerint, qui eam artem a Chirone didicerant. Dictum quoque ab eodem, quæ venationi cum re bellica convenient, et qua ætate, quo corporis habitu, quoque ingenio ad hoc studium accedendum; tum etiam quomodo retia et plagæ et casses paranda sint, qua ratione tendiculæ ponendæ feris quæ tendiculis capi queant. (2) De leporibus quoque eorumque natura dixit; uti pascantur, ubi cubilia sua habeant et quomodo sint pervestigandi: tum de canibus, quinam vestigiis perscrutandis apti, qui inepti sint; et quibus signis, quum ex forma tum ex operibus utriusque dignoscendi. (3) Nonnulla etiam de aprorum et cervorum, item de ursorum et leonum venatione attigit, quomodo astu doloque capiantur. (4) Verum quæcumque omisisse mihi videtur, non incuria ille quidem, sed quod Gallicos canes et Scythicum Libycumque equorum genus ignoraret: ea ego persequar, qui et nomen et civitatem cum ipso communem habeo, iisdemque venationum, disciplinæ militaris et sapientiæ studiis a puero incubui; præsertim quum et ipse sibi perscribendum existimavit, quæ minus perfecte a Simone de re equestri fuerant exposita, non contendendi studio adversus Simonem, sed quod hominibus ea usui futura cognosceret.

CAP. II.

Xenophontem canes Gallicos eorumque similes ignorasse.

Et quod Gallicos canes ignoraverit, id nulla probatione indigere existimo: necdum enim cognitæ erant gentes, quæ eam Europæ partem incolunt, præter Italiæ oram quam obtinebant Græci, eosque, quibuscum commercia maritima exercebant. (2) Nec ullum aliud genus canum

Ὡς δὲ οὐδὲ ἄλλο γένος κυνῶν ἐγίγνωσκεν, δ' ἂν κατὰ
 ὠκύτητα εἴοικε τῷ Κελτικῷ, τεκμαίρεσθαι ὑπάρχει
 ἀπὸ τῶνδε· λέγει γὰρ ὡς ὅσοι ἀλίσκονται λαγωοὶ ὑπὸ
 κυνῶν, παρὰ φύσιν σώματος ἀλίσκονται, ἢ τύχῃ χρη-
 5 σάμενοι. (3) Ἐὶ δὲ γε ἠπίστατο τὰς κύνας τὰς Κελ-
 τικὰς, ταῦτόν τοῦτο δοκεῖ ἂν μοι ἀποφήσασθαι περὶ
 τῶν κυνῶν, ὡς ὀπόσους λαγωοὺς οὐχ αἰροῦσι κύνες κατὰ
 πόδας, παρὰ φύσιν σώματος οὐχ αἰροῦσιν, ἢ τύχῃ
 χρησάμεναι· ὡς ὅσαι γε ἀγαθαὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν θυμὸν
 10 γενναῖαι, ταύτας δὴ οὐκ ἂν ποτε διαφύγοι λαγῶς, εἰ
 μὴ τις δυσχωρία ἐμποδῶν γένοιτο, ἢ ὕλη ἀποκρύψασα,
 ἢ κατάδυσσις τῆς γῆς κοίλη καὶ βαθεῖα ἀφελομένη, ἢ
 τάφρος διαδραμεῖν ἐν τῷ ἀφανεῖ παρασχοῦσα. (4)
 Ἐνθεν δὲ, οἶμαι, ὅπως μὲν ἐπὶ τὰς ἄρκυς χρὴ ἐπε-
 15 λαύνειν τὸν λαγῶν, ἐπεξέρχεται τῷ λόγῳ· καί, εἰ πα-
 ραδράμοι τὰς ἄρκυς, ὅπως χρὴ μεταθεῖν αὐτὸν, καὶ
 ἀνευρίσκειν κατὰ τὸ ἴχνος, ἔστε ἀλῶναι ἀπαγορευ-
 σαντα ὑπὸ καμάτου. (5) Ὅτι δὲ οὐδὲν οὔτε ἀρκύων
 δεῖ τῷ κύνας ἀγαθὰς κεκτημένῳ, οὔτε τοῦ μαστεύειν
 20 διαφυγόντα, οὐδαμοῦ τοῦτο ἐδήλωσεν, ἀλλ' ἢ τὴν θή-
 ραν ταύτην μόνην ἐξηγεῖται, ἣν Κάρεις τε καὶ Κρηῖτες
 θηροῦσιν.

ΚΕΦ. Γ'.

Περὶ Κελτικῶν κυνῶν, καὶ οἵαι τὴν ιδέαν αὐταί.

Θηροῦσι δὲ καὶ Κελτοὶ ἀφαιροῦντες ἄρκυς, ὅσοι οὐκ
 25 ἀπὸ κύνηγεσίων βιοτεύουσιν, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ ἐν θήρᾳ
 καλοῦ ἕνεκα· ἔστι γὰρ καὶ ταύτη κυνῶν γένος ἴχνεῦσαι
 μὲν οὐ μείον σοφόν, ἢ τὸ Καρικὸν καὶ Κρητικόν, τὴν
 δὲ ιδέαν ἀνιαρόν καὶ θηριῶδες. (2) Καὶ αὐταὶ ἴχνεύουσι
 ζῦν κλαγγῇ καὶ ὑλαγμῷ, ὅπως αἱ Καρικαὶ ἐπικλάζου-
 30 σαι· ἀλλ' αὐταὶ γε ἔτι μᾶλλον ἔκφρονες γίνονται,
 ἐπειδὴν αἰσθῶνται ἴχνους. (3) Καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ἐφ'
 ἐώλοις ὑπερλαμπρύνονται, ὥστε ἐμειψάμην ἔγωγε
 αὐτῶν τὸ πολὺ τῆς κλαγγῆς, καὶ τὸ ὅμοιον ἐπὶ παντὶ
 ἴχνει καὶ τῷ ὄρομαίῳ οὐ μείον ἢ τῷ εὐναίῳ. (4) Με-
 35 ταθεῖν δὲ καὶ ἀνευρίσκειν τὸν ὑποκινήσαντα οὔτε τῶν
 Καρικῶν φαυλοτέραί εἰσιν, οὔτε τῶν Κρητικῶν, ὅτι μὴ
 κατὰ ὠκύτητα. Ἀγαπητὸν γοῦν εἰ καὶ ἓνα λαγῶν
 γειμῶνος ὥρα κατακαίνοισεν· τσαύτην διατριβὴν ἐς τὸ
 ἀναπαύεσθαι αὐτῷ παρέχουσιν, εἰ μὴ τι ἄρα ὑπὸ θο-
 40 ρυβούτων κυνῶν ἀλώῃ ἔκφρων γενόμενος. Καλοῦνται
 δὲ Ἐγούσαι αἶδε αἱ κύνες, ἀπὸ ἔθνους Κελτικοῦ τὴν
 ἐπωνυμίαν ἔχουσαι· οὗ πρῶτον, ὡς γέ μοι δοκεῖ, ἔφυσάν
 τε καὶ εὐδοκίμησαν. (5) Ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τούτων, ὅσα
 45 φῶντος τοῦ πάλαι· οὐδὲν γὰρ ἰδίον οὐδὲ διάφορον ἐν τῷ
 μαστεύειν ἢ μεταθεῖν ἐπιδεικνύουσι, πλὴν γε δὴ εἰ τις
 ἐθέλοι περὶ τῆς ιδέας αὐτῶν λέγειν, ὡς ἔμοιγε οὐ δοκεῖ
 ἄξιον, ὅτι μὴ αὐτὸ τοῦτο εἰπεῖν μόνον, ὡς εἰσι δασεῖται
 50 αἱ πονηρόταται· ὥστε εὐδοκίμει ἐν Κελτοῖς ὁ ἀπεικίασας

quod Gallicos velocitate æquaret, ipsum cognovissè, id ex
 eo conjicere licet, quod ait (5, 29) : « Quotquot lepores a
 canibus capiuntur, præter corporis naturam aut casu for-
 tuito capiuntur. » (3) Nam si Gallicos canes novisset, idem
 puto affirmasset de his canibus : « Quotquot lepores e vesti-
 gio non capiunt canes, eos præter naturam et constitutionem
 corporis non capiunt, aut casu quodam fortuito : nam qui
 corpore sunt bene composito animoque generoso, eos nullus
 unquam lepus effugiat, nisi locorum difficultas sit impedi-
 mento, aut silvarum latebræ tegant, vel cava ac profunda
 terræ caverna oculis subducat, aut fossa occultum refugium
 præbeat. (4) Qua re factum existimo, ut tam prolixè dis-
 serat quomodo in retia lepus compellendus, et si retia tran-
 silierit, quomodo persequendus cursu, pressoque vestigio
 iterum perquirendus, donec fessus victusque labore capia-
 tur. (5) At si quis bonos habeat canes, ei nec retibus
 esse opus, nec effugientem pervestigandum, id vero
 nusquam indicavit, sed eum dumtaxat exponit venandi
 modum, quo Cares et Cretenses utuntur.

CAP. III.

De Gallicis canibus et quali corporis specie sint.

Ceterum Galli etiam absque retium usu venantur, quot-
 quot quidem non victum venando quærent, sed ipsam
 honestam voluptatem quam venatio habet conjunctam.
 Nam et istuc genus canum est vestigiis odorandis non minus
 aptum quam Caricum et Creticum, sed specie turpe et
 brutum. (2) Vestigant autem et ipsi cum clangore et la-
 tratu, ut Carici, qui clangendo feram insequuntur : sed isti
 multo vehementiores sunt et minus sui compotes, ubi ve-
 stigium suboluerint. (3) Quin etiam pridianis nonnunquam
 nimis acriter excitantur, adeo ut nimium illorum clangorem,
 eumque similem ex omni vestigio non minus cursu quam
 cubitu impresso, aversarer. (4) Verum in persequendo re-
 periendoque, ubi lepus se loco moverit, nec Caricis nec
 Creticis sunt inferiores, nisi quod celeritate cedunt. Quo-
 circa boni consulendum, si vel unum leporem hiberno
 tempore capiant : tantum ipsi spatii relinquunt ad inter-
 quiescendum, nisi forte canum tumultu perturbatus oppri-
 matur. Canes illi Segusii appellantur : quod nomen a
 gente quadam Gallica obtinent, ubi mea quidem opinione
 provenerunt principio et in pretio esse cœperunt. (5)
 At de his nihil dici poterit, quod non a Xenophonte seniore
 dictum sit prius : nihil enim peculiare aut diversum ab aliis
 in indagando vel persequendo præ se ferunt, nisi quis de
 forma eorum loqui velit, quod mihi vix operæ pretium
 esse videtur ; ni forte id unum dicat, eos hirsutos et aspectu
 turpes esse, et generosissimos quosque turpissimos : adeo
 ut celebris cujusdam inter Gallos sententia feratur, qui men-

αὐτὰς τοῖς ἀνὰ τὰς ὁδοὺς πτωχεύουσι. Καὶ γὰρ φωνῆ
 αὐταῖς γοερά τε καὶ ἔλεεινή ἐστι, καὶ οὐχ ὡς θυμού-
 μεναι ἄρα πρὸς τὸ θηρίον ἐπικράζουσιν ἐν τῇ ἰγνείᾳ,
 ἀλλὰ ὡς οἰκτιζόμεναι καὶ λιπαροῦσαι. (6) Περὶ μὲν
 5 δὴ τούτων οὐκ ἂν τις ἀναγράψαι μοι δοκεῖ ὅτι καὶ λόγου
 ἄξιον. Αἱ δὲ ποδώκεις κύνες αἱ Κελτικαὶ καλοῦνται
 μὲν οὐέρτραγοι κύνες φωνῇ τῇ Κελτῶν, οὐκ ἀπὸ ἔθνους
 οὐδενός, καθάπερ αἱ Κρητικαὶ ἢ Καρικαὶ ἢ Λάκαιναι,
 ἀλλ' ὡς τῶν Κρητικῶν αἱ διάπονοι ἀπὸ τοῦ φιλοπονεῖν,
 10 καὶ αἱ ἰταμαὶ ἀπὸ τοῦ ὀξείως, καὶ αἱ μικταὶ ἀπ' ἀμφοῖν·
 οὕτω δὴ καὶ αὐταὶ ἀπὸ τῆς ὠκύτητος. (7) Τὴν δὲ
 ἰδέαν, καλὸν τι χρῆμά εἰσι, κατὰ τε τοὺς ὀφθαλμοὺς αἱ
 γενναιοτάται αὐτῶν καὶ κατὰ τὸ σῶμα ἅπαν καὶ τὴν
 τρίχα καὶ τὴν χροάν· οὕτω ταῖς τε ποικίλαις ἐπανθεῖ
 15 τὸ ποικίλον, καὶ ὅσαις ἀπλῆ ἢ χροά ἐστίν, ἀποστίλβει
 καὶ αὐτῇ, καὶ ἐστὶν ἡδιστον θέαμα ἀνδρὶ θηρευτικῷ.

ΚΕΦ. Δ'.

Περὶ σημείων, ἀφ' ὧν δεῖ τὰς ταχείας τεκμαίρεσθαι κύνας,
 καὶ τὸ ἐναντίον.

Λέξω δὲ καὶ αὐτὸς, ἀφ' οἷων τινῶν χρῆ τεκμαίρε-
 20 σθαι τὰς ὠκείας τε καὶ γενναίας, καὶ τίσιν αὖ προσέχων
 τις τὸν νοῦν τὰς ἀγενεῖς τε καὶ βραδείας ἀποκρίνοι
 αὐτῶν. (2) Πρῶτα μὲν δὴ μακρὰ ἐστῶσαν ἀπὸ κε-
 φαλῆς ἐπ' οὐρὰν· ἐν γὰρ οὐδὲν οὕτω τεκμήριον ἐς ὠκύ-
 τητά τε καὶ γενναιοτήτητα εὐροῖς ἂν ἐπιλεγόμενος ταῦτόν
 25 ἐπὶ πάσῃ ἰδέᾳ κυνός, ὡς τὸ μῆκος· καὶ τούναντίον, τὴν
 βραχύτητα, ἐς τὸ βραδὺ καὶ ἀγενές· ὥστε ἤδη ἔγωγε
 ἰδὼν πολλὰ ἄλλα κακὰ ἐχούσας κύνας, ὅτι δὲ μακρὰ
 ἐτύγγανον, ὠκεῖται ἦσαν καὶ θυμοειδεῖς. (3) Καὶ μὴν
 καὶ αἱ μείζονες, εἰ τὰ ἄλλα ὅμοιαι τύχοιεν, κατ' αὐτὸ
 30 τὸ μέγεθος εὐφύστεραι τῶν σμικρῶν. Φαῦλαι δὲ τῶν
 μεγάλων, ὅσαι τὰ μέλη ἀπαγεῖς καὶ ἀξύμμετροι· ὥστε
 φαυλότεραι ἂν εἶεν οὕτω γε ἔχουσαι τῶν σμικρῶν, εἰ
 τὰ ἄλλα κακὰ ἴσα προσείη αὐταῖς. (4) Ἐχέτωσαν δὲ
 τὰς κεφαλὰς ἑλαφράς καὶ ἀθρόωδεις· εἰ δὲ γρυπαὶ ἢ
 35 σιμαὶ εἶεν, οὐ παρὰ μέγα διοίσει τούτο· οὐδ' εἰ τὰ ὑπὸ
 τοῖς μετώποις ἰνώδη ἔχοιεν, οὐδὲ τούτο ἐν μεγάλῳ
 ποιητέον· ἀλλ' αἱ βαρυκέφαλοι μόνον πονηροὶ, καὶ ὅσαι
 παχέα τὰ ρύγχη, καὶ μὴ ἐς ὄξυ ἀλλὰ ἀθρόως ἀπολή-
 γοντα. Καὶ αὐταὶ οὖν εὐκέφαλοι. (5) Ἦ δὲ ὄμματα
 40 ἔστω μεγάλα, μετέωρα, καθαρὰ, λαμπρὰ, ἐκπλήτ-
 τοντα τὸν θεώμενον· καὶ κράτιστα μὲν τὰ πυρωπὰ καὶ
 ὑπεραστράπτοντα, οἷα παρδάλεων ἢ λεόντων ἢ λυγκῶν·
 δεύτερα ἐπὶ τούτοις τὰ μέλανα, εἰ τύχοι ἀναπεπταμένα
 τε καὶ γοργὰ ἰδεῖν· τρίτα δὲ τὰ χαροπὰ· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ
 45 τὰ χαροπὰ φαῦλά ἐστίν, οὐδὲ φαύλων κυνῶν ξύμβολα,
 εἰ καὶ ταῦτα τύχοι καθαρὰ καὶ γοργὰ ἰδεῖν.

dicis stipem per vicos mendicantibus illos comparabat : nam
 vocem flebilem miserabilemque edunt, et vestigia feri non
 acri et animoso, sed misero et quasi dolore expresso latratu
 premunt. (6) Atqui de his nemo quidem quidquam relatu
 dignum scripturus mihi videtur. Ceterum Gallici canes
 maxima pedum celeritate pollentes, Gallorum lingua *ver-*
tragi vocantur; non ab aliqua gente, uti Cretici, Carici,
 vel Laconici, sed ut inter Creticos quidam *διάπονοι*, hoc
 est *industrii*, a studio laboris et industria; et *ιταμαί*, sive
 praecipites, a subita vehementia, et mixti ab utroque ge-
 nere; itidem isti a celeritate appellantur. (7) Generosissi-
 mis autem nihil specie visuque pulchrius est, sive oculos
 sive corpus univsum sive etiam pilum atque colorem
 spectes : ita in maculosis mira conspicitur varietas, et
 quibus simplex color est, in iis et ipse enitet, ac jucundis-
 simum venatori spectaculum praebet.

CAP. IV.

De signis, quibus canes veloces dignoscendi et e contra.

Ceterum et ego dicam quibus signis veloces et generosi
 canes dignoscendi; tum quorum observatione degeneres
 tardique discernantur. (2) Primum igitur longi sint a capite
 ad caudam; neque enim ullum aliud velocitatis et generosi-
 tatis signum aequè certum in omni canum genere reperiri
 potest atque longitudo : ut vice versa brevitudo tarditatem
 et degenerem animum arguit. Equidem canes vidi quibus
 plurima inerant vitia; verum quod longo essent corpore,
 veloces erant et animi pleni. (3) Atque majores, ubi ce-
 tera paria sint, ab solam magnitudinem minoribus praes-
 tant. Ceterum inter magnos canes vitiosi sunt, qui
 membra male compacta et incongrua inter se habent : iique
 multo deteriores sunt parvis, si cetera vitia paria iis adsint.
 (4) Capita habeant levia et nervosa : sed adunci an simi
 fuerint parum interest; nec id magni faciendum, si fibrae
 sub vultu emineant : ii dumtaxat mali sunt, quibus caput
 ponderosum est, et nares obesae atque illae non in acumen
 desinentes, sed obtusae. Atque haec quidem capitis species
 optima. (5) Oculi autem magni sint, clari, puri, lucidi
 et qui intuentis aciem praestringant; ac potissimi quidem
 sunt ignei, quique fulguris instar, ut pardorum, leonum
 vel lyncum oculi, coruscant. Proximi sunt nigri, si quidem
 aperti fuerint visuque torvi : tertio deinde loco sequuntur
 caesii; nam nec caesii oculi mali sunt, nec malorum canum
 indicia, modo et ipsi purique torvique aspectu fue-
 rint.

ΚΕΦ. Ε΄.

Περὶ τῆς τοῦ συγγραφέως κυνὸς, ὅποια ποτ' ἦν.

Ἐπεὶ τοὶ ἀνέθραψα ἐγὼ κύνᾳ χαροπὴν, οἷαν χαρο-
 πωτάτην, καὶ αὕτη ὠκεῖά τε ἦν καὶ φιλόπονος καὶ εὐ-
 ψυχος καὶ εὖπους, ὥστε καὶ τέτταρσιν ἤδη ποτὲ λα-
 5 γωῶς ἐφ' ἡλικίας ἀντήρησεν. (2) Καὶ τὰ ἄλλα δὲ
 πρωτότα τε ἔστιν (ἔτι γὰρ μοι ἦν, ὁπότε ταῦτα ἐγρα-
 φον) καὶ φιλανθρωποτάτη· καὶ οὐπω πρόσθεν ἄλλη
 κύνων, ὡς αὕτη, οὔτε ἐμὲ ἐπόθησεν, οὔτε τὸν ἑταῖρον
 10 τὸν ἐμὸν καὶ σύνθηρον τὸν Μέγιλλον· ἐπειδὴ γὰρ τοῦ
 ὁρόμου ἀπέπαύσατο, οὐκ ἔτι ἡμῶν γε, ἢ θατέρου
 ἀπαλλάττεται. (3) Ἄλλὰ εἰ μὲν ἐγὼ ἐνδον εἶην, ἅμα
 ἐμοὶ διατρίβει, καὶ προϊόντα ποι παραπέμπει, καὶ
 ἐπὶ γυμνάσιον ἰόντι ἐφομαρτεῖ, καὶ γυμναζομένῳ
 15 παρακάθηται, καὶ ἐπανιόντος πρόεισι, θαμινὰ ἐπι-
 στρεφομένη, ὡς καταμανθάνειν, μή πη ἄρα ἐξετράπην
 τῆς ὁδοῦ· ἰδοῦσα δὲ καὶ ἐπιμειδιάσασα, αὔθις αὐ
 πρόεισιν. (4) Εἰ δὲ ἐπὶ τι ἔργον πολιτικὸν ἴοιμι,
 ἥδε τῷ ἑταίρῳ τῷ ἐμῷ ξύνεστι, καὶ πρὸς ἐκεῖνον τὰ
 αὐτὰ ταῦτα ὀρθῶ· ὁπότερος δὲ ἡμῶν κάμνοι τὸ σῶμα,
 20 ἐκεῖνου αὖ οὐκ ἀπαλλάττεται· εἰ δὲ καὶ δι' ὀλίγου
 χρόνου ἴδοι, ἐπιπηδᾷ ἀτρέμα, ὥσπερ ἀσπαζομένη, καὶ
 τῷ ἀσπασμῷ ἐπιφθέγγεται, οἷα φιλοφρονουμένη· καὶ
 δειπνοῦντι ξυνοῦσα συνάπτεται ἄλλοτε ἄλλῳ τοῖν πο-
 δοῖν, ὑπομιμνήσκουσα ὅτι καὶ αὕτῃ ἄρα μεταδοτέον
 25 εἶη τῶν σιτίων· καὶ μὴν πολύφθογγός ἐστιν, ὡς οὐπω
 ἐγὼ ἰδεῖν μοι δοκῶ ἄλλην κύνᾳ· καὶ ὅσων δεῖται, τῇ
 φωνῇ σημαίνει. (5) Καὶ ὅτι σκυλακευομένη μάλιστα
 ἐχολάζετο, εἰ τις εἰς τοῦτο ἔτι μάλιστα ὀνομάσειε,
 πρόσσεισι τῷ ὀνομάσαντι, καὶ ὑποπτῆξασα λιπαρεῖ, καὶ
 30 τὸ στόμα ἐφαρμόζει τῷ στόματι ὡς φιλοῦσα, καὶ ἐπι-
 πηδῆσασα ἐκκρέμαται τοῦ ἀχέρος, καὶ οὐ πρόσθεν
 ἀνίσει, πρὶν τῆς ἀπειλῆς ἀποπαῦσαι τὸν θυμούμενον.
 (6) Ὅστε οὐκ ἂν ὀκνήσαι μοι δοκῶ καὶ τὸ ὄνομα ἀνα-
 γράψαι τῆς κυνὸς, ὡς καὶ ἐς ὕστερον ἀπολελεῖσθαι
 35 αὐτῆς, ὅτι ἦν ἄρα Ξενοφῶντι τῷ Ἀθηναίῳ κύνων, Ὀρμή
 ὄνομα, ὠκυτάτη καὶ σοφωτάτη καὶ ἱεροτάτη. (7) Ὅτα
 δὲ μεγάλα ἔστω ταῖς κυσὶ καὶ μαλθακά, ὥστε ὑπὸ με-
 γέθους καὶ μαλακότητος ἐπικεκλασμένα φαίνοιτο·
 οὕτως ἂν εἶη κράτιστα. Οὐ μέντοι ἄλλα καὶ εἰ ὀρθὰ
 40 φαίνοιτο, οὐ πονηρὸν, εἰ μὴ σμικρὰ τε εἶη καὶ σκληρά.
 (8) Τράχηλος δὲ μακρός τε ἔστω, καὶ περιφερῆς, καὶ
 ὑγρός· ὥστε, εἰ ἀντιτείνουσ ἀπὸ τῶν δεραίων τὰς κύνᾳς
 ἐς τοῦπίσω, ἐπικλᾶσθαι δοκεῖν τὸν τράχηλον δι' ὑγρό-
 τητα καὶ μαλακότητα· στήθη τε πλατεῖα ἀμείνω τῶν
 45 στενωῶν. (9) Καὶ τὰς ὠμοπλάτας διεστῶσας ἐχέτωσαν,
 καὶ μὴ ξυμπεπηγυίας, ἀλλ' ὡς οἶόντε λελυμένας ἀπ'
 ἀλλήλων· σκέλη στοργύλα, ὀρθὰ, εὐπαγῆ· πλευρὰς
 γενναίας· ὀσφῦν πλατεῖαν, ἰσχυράν, μὴ σαρκώδη, ἀλλὰ
 νεύροις πεπηγυῖαν· λαγόνᾳς ἀνειμένᾳς· ἰσχία μὴ συν-
 50 δεδεμένα· κενεῶνας λαγαρούς· οὐρὰς λεπτάς, μακράς,
 δασείας τὴν τρίχα, ὑγράς, εὐκαμπεῖς, τὸ ἄκρον τῆς
 οὐρᾶς δασύτερον· ὑποκώλια μακρὰ, εὐπαγῆ. (10)

CAP. V.

De auctoris cane et qualis ille fuerit.

Nam et ipse canem educavi caesium quantum fieri potest
 maxime : atque is et velox et industrius et animosus pedi-
 busque optimus erat, adeo ut dum aetas esset integra, solus
 quattuor leporibus sufficeret. (2) Ceterum mansuetissimus
 est (supererat enim adhuc quum haec scriberem) et heri
 amantissimus; neque ullus mihi antehac canis fuit, qui
 me et amicum meum et venationis socium Megillum tanto
 amore prosequeretur : nam dum cursu intermisso quiescit,
 nusquam a nobis aut saltem alterutro nostrum divellitur.
 (3) Sed si ego domi sim, ipse mecum commoratur, et
 prodeuntem aliquo comitatur, et gymnasium adeuntem
 assectatur, corpusque exercenti assidet : et redeuntem
 praecedit subinde respiciens, ut sciat num forte de via
 deflexerim, et simulac me conspexerit, adblanditus non-
 nihil rursus praecedit. (4) Ac si publici negotii causa
 prodeam, adest amico meo, idemque erga eum facit.
 Sin alteruter nostrum corporis morbo detineatur, nusquam
 ab eo discedit; et si vel exiguo temporis intervallo vi-
 deat, libere assilit quasi salutans, et laetabundus saluta-
 tioni testandae voce blanda oggannit : quumque coenanti
 adest, nunc uno nunc altero pede contingens, sibi quoque
 aliquid cibi tradendum monet : tum vocalis admodum
 est, ut vix credam me alium unquam vidisse vocaliorem :
 et quacumque re indigeat, voce significat. (5) Quumque
 tenellus adhuc flagro subinde caesus esset, si quis jam eo
 sine flagrum dumtaxat nominet, illi obviam procedit,
 precesque submissus admovet, atque os ori tanquam de-
 osculaturus applicat, et subsiliens inhaeret collo, nec ante
 discedit, quam is qui irascitur, minas ponat : (6) adeo ut
 nec nomen istius canis prodere me pigeat, quo in posterum
 exstet fuisse aliquando Xenophonti Atheniensi canem no-
 mine Hormen, velocissimum, sapientissimum atque sacer-
 rimum (?) (7) Aures vero magnae mollesque sint canibus, ut
 praemagnitudine et mollitie fractae videantur; illae enim
 praestantissimae sunt : sed nec id malum, si arrectae appa-
 reant, modo ne breves et durae sint. (8) Sit collum lon-
 gum, rotundum et flexibile : adeo ut si canes collo ligatos
 validiori nisu retrahas, id praemnimia flexibilitate et mollitie
 infractum videatur. Pectora lata angustis praestant. (9)
 Scapulas disjunctas habeant, non connexas, sed quam-
 maxime a se invicem dissolutas. Crura longa, recta, bene
 compacta. Latera valida; dorsum latum, firmum, non
 carnosum, sed nervis innexum. Ventres demissos; coxas
 non commissas invicem; ilia vacua; caudas exiles, longas.
 hirsutas, molles et flexibiles : caudam extremam pilis
 spissioribus obsitam : internodia longa et bene compacta.

Σκέλη δὲ εἰ μὲν τὰ ὀπίσθια ἔχοι μείζω τῶν ἔμπροσθεν, τὰ ὀρθία ἂν μεταθείοι ἄμεινον· εἰ δὲ τὰ ἔμπροσθεν τῶν ὀπισθίων, τὰ κατάντη· εἰ δ' ἴσα εἴη ἄμφω, τὰ πεδία. Ἐπεὶ δὲ χαλεπώτερον ἐν ὀρθίῳ μὴ ἠττηθῆναι λαγῶ, ὅτι καὶ ὁ λαγῶς τὰ ὀρθία θεῖ ἄμεινον, ἐκεῖναι δοκοῦσι γενναιότεραι αἱ κύνες, ὅσαι τὰ ὀπισθεν μείζονα ἔχουσι τῶν ἔμπροσθεν· πόδες δὲ οἱ περιφερεῖς καὶ στερεοὶ κράτιστοι.

ΚΕΦ. Γ'.

Περὶ χρωμάτων, καὶ, ὡς ἂν ἔχωσι ταῦτα, ὅτι ἀδιάφορον.

Τὰ δὲ χρώματα οὐδὲν διοίσει ὅποια ἂν ἔχωσιν, οὐδ' εἰ παντελῶς εἶεν μέλαινα ἢ πυρρὰ ἢ λευκαῖ· καὶ οὐδὲ τὸ ἀπλοῦν χρῆ ὑποπτεύειν τῆς χροῆς ὡς θηριῶδες· ἀλλὰ τὰ ὄντα ἔστω στιλπνὰ καὶ καθαρά· καὶ ἡ θριξ, εἴτε οὖν τοῦ δασέος γένους, εἴτε τοῦ ψιλοῦ τύχοιεν οἱ κύνες, λεπτή ἔστω καὶ πυκνή καὶ μαλθακή. (2) Κράτιστοι δὲ ἄρρενες μὲν, ὅσοι μεγάλοι τε καὶ εὐπαγεῖς ὄντες, ὑπὸ ὑγρότητος θηλείαις εἰκόασιν· θήλειαι δὲ, ὅσαι διὰ τὸ γενναῖον καὶ μυῶδες τοῦ σώματος ἄρρεσι. (3) Τοῦ μὲν δὲ σώματος ταῦτά τις ἂν δοκεῖ μοι ἐπισκοπῶν δὴ ἀποχωρῶντα τεκμήρια ποιεῖσθαι εἰς γενναιότητα, καὶ τὰ ἐναντία τοῦ ἐνχτύου.

ΚΕΦ. Ζ'.

Περὶ τῆς γνώμης τῶν κυνῶν, ὅποια ταύτης τὰ σημεῖα.

Οὐ μείονα δὲ καὶ ἡ γνώμη τῶν κυνῶν ἐς ἑκάτερα τεκμηριοῦσθαι παρέξει τῶ ὡς χρῆ ὀρῶντι. Αὐτίκα ὅσαι σκυθρωπαὶ κύνες πρὸς ἅπαντας, οὐ γενναῖαι, εἰ δὲ ἔστιν ἄς εὖροις (ἂν) πρὸς μὲν τοὺς ἀγνώτους χαλεπὰς, τῶ δὲ ἀνατρέφοντι προσφιλεῖς, καὶ τοῦτο ἀγαθὸν μᾶλλον ἢ καχόν. (2) Ἦδη δὲ ἔγνω κύνα, ἥτις οἴκοι μὲν κατηφῆς ἦν, καὶ οὐδενὶ τῶν πλησιαζόντων ἔχαιρεν· ἐπὶ θήραν δὲ ἐξαγομένη ὑπερευφραίνετο, καὶ παντὶ τῶ προσελθόντι προσμειδιῶσα καὶ προσσαίνουσα διεδήλου, ὅτι ἀνιάται οἴκοι μένουσα. Καὶ τοῦτο ἀγαθόν. (3) Κράτισται δὲ αἱ φιλανθρωπόταται, καὶ ὅσαις οὐκ ἔστι ξένον ὄψις ἀνθρώπου οὐδενός· ὅσαι δὲ ἀνθρώπους δεῖασι, καὶ ὑπὸ φόφου ἐκπλήττονται, καὶ θορυβώδεις εἰσι, καὶ ἐπὶ πολλὰ καὶ εἰκῆ κινοῦνται, καὶ ταῦτα ἀλόγιστά ἐστι καὶ οὐκ ἔμφρονα· καθάπερ ἀνθρωποὶ, εἰ δειλοὶ καὶ ἔκφρονες, οὕτω δὲ καὶ αἱ κύνες αἱ τοιαῦται οὐποτε ἂν εἶεν γενναῖαι. (4) Κακαὶ δὲ καὶ ὅσαι λυθεῖσαι τοῦ δεσμοῦ ἐν χωρίῳ οὐκ ἐπανίσταν ἐπὶ τὸν ἄγοντα καλούμεναι, ἀλλ' ἀποσκιρτῶσι· καὶ ἦν μὲν πράως μετακαλῆς, καταφρονοῦσιν· ἦν δὲ σὺν ἀπειλῇ, δεμναίνουσαι οὐ προσίασιν. (5) Ἀλλὰ χρῆ ἀποσκιρτήσασαν τὴν κύνα καὶ περιδραμοῦσαν ἐπανίσταν ἐπὶ τὸν κυναγωγόν, εἰ καὶ μὴ καλοῖη αὐτὸς, σημαίνουσαν ὅτι οἶα τε ὑπακούειν, εἰ ἤδη ἐθέλει· ἔτι δὲ, εἰ μὴ λαμβάνοιτο, πάλιν αὖ ἀποσκιρτάτω, καὶ πάλιν ἐπανίσταν.

(10) Si crura posteriora anterioribus longiora habeat, melius acclivia percurret; sin anteriora posterioribus, melius declivia; si utrimque aequalia fuerint, melius planitiem. Verum quum difficilium sit in loco acclivi a lepore non superari, eo quod lepus longe melius per acclivia currit, illi mihi canes praestantiores esse videntur, quibus posteriora crura longiora sunt anterioribus. Pedes autem rotundi et firmi, omnium optimi.

CAP. VI.

De coloribus : nec referre qualescumque habeant.

Colores quoscumque tandem obtineant, parum refert, etiam si omnino nigri aut rufi vel albi fuerint. Nec simplicem colorem ut feritatis signum suspectum habeas : sed quicumque demum fuerit color, nitidus purusque esto. Pilus autem canibus, sive hirsuti generis fuerint, sive glabri, tenuis, densus et mollis sit. (2) Omnium vero praestantissimi sunt masculi, qui in magno et bene compacto corporis habitu flexibili quadam mollitie feminis similes videntur : feminae autem, quae generoso animo et toroso corpore masculos aequant. (3) Atque haec quidem corporis signa si quis observet, meo iudicio satis superque ex iis animi praestantiam, ex contrariis autem contraria colligere poterit.

CAP. VII.

De ingenio canum ejusque signis.

Neque minus ex indole canum in utramque partem poterit conjectare, quisquis recte eam inspexerit : nam qui promiscue in omnes saeviunt, degeneres sunt : si quos acres et vehementiores erga ignotos, erga nutricium blandos deprehenderis, id quoque bonum potius quam malum signum. (2) Ipse tamen canem novi, domi quidem tristem nec ulli adblandientem, qui ad venandum eductus maxima gestiebat alacritate, atque omnes blandissime adulando se invitum domi delitescere testabatur. Et hoc quidem bonum est. (3) Sed omnium praestantissimi sunt, quibus plurimum adest humanitatis, et quibus nullius hominis conspectus novus atque insolens accidit. At illi qui homines metuunt et strepitu terrentur et tumultus excitant et saepius nulla de causa commoventur, bruti sunt parumque animosi : nam ut homines timidi degeneri sunt animo, ita hujusmodi canes nequaquam sunt animosi. (4) Mali quoque sunt qui vinculo soluto in aperto campo vocati non revertuntur ad ductorem, sed resiliunt ; et qui blande revocantis vocem contemnunt, minitantem vero praemetu accedere non audent. (5) Sed canem libere vagantem ex cursu ad venatorem etiam non vocantem reverti oportet, ut ostendat sibi non deesse animum obtemperandi : et si venator non comprehendat, tum rursus curriculo abeat, rursusque

(6) Πεπαιδευμένοι δὲ, ὅσαι φβεγξαμένοι τοῦ κυναγωγῶ ὑποκατακλίνονται, μὴ ὑπὸ δέους, ἀλλὰ φιλοφρονούμεναι τὸν τροφέα καὶ τιμῶσαι, καθάπερ οἱ προσκυνοῦντες **Μέγαν Βασιλέα**· οὐδὲ τὸ ἴστασθαι δὲ ἐν πεδίῳ λυθεῖσαν
 5 κύνα ἀγαθὸν, εἰ μὴ πρεσβυτέρα τύχοι· ὄκνον γὰρ σημαίνει. (7) Ταῖς δὲ γενναιοτάταις καὶ ἐπισκύνιον πρόσσεσι, καὶ σοβαρὰ φαινόνται, καὶ τὸ βάδισμα κοῦφον καὶ πυκνὸν καὶ ἄβρόν· καὶ μεταβάλλουσι τὰς πλευρὰς, καὶ τὸν τράχηλον ἀνατείνουσι, καθάπερ οἱ
 10 ἵπποι, ἐπειδὴν λαμπρύνωσιν.

ΚΕΦ. Η΄.

Περὶ τοῦ, πῶς διαγνωστέον ἀπὸ τοῦ ἐσθίειν τὴν ποιότητα τῶν κυνῶν.

Ἐσθίουσι δὲ αἱ μὲν λάβρως, αἱ δὲ κοσμίως· καὶ τὸ κόσμιον γενναιότερον τοῦ ἀκόσμου. (2) Ἄγαθαὶ δὲ,
 15 ὅσαι μὴ κακόσιτοι, ἀλλ’ ἄρτω ἢ μάζῃ χαίρουσι· κράτιστον γὰρ κυσὶ τοῦτο σιτίον· καὶ οὐ δέος, μὴ ὑπερεμπλήσθειεν ὑπ’ αὐτοῦ. Ἄμεινον δὲ εἰ καὶ ξηρᾷ τῇ τροφῇ χαίροιεν· εἰ δὲ καὶ ὕδατι καταβρέχοις, καὶ τούτῳ χαίροιεν, οὐ κακόν. (3) Καμούση δὲ ἐμβάλλειν ἢ ὕδωρ
 20 ἀπὸ κρέως λιπαροῦ, ἢ βοδὸς ἢ παρ ἐν σποδιᾷ θερμῇ φρύξαντα, ἔπειτα τρίψαντα καθάπερ ἄλφιτα ἐπιπάττειν. (4) Καὶ ταῖς γε σκυλακευομέναις ἀγαθὸν τοῦτο ἐς τὸ πῆξαι τὰ μέλη, ἐπειδὴν ἀποπαύσωνται τοῦ γάλακτος· τὸ γάλα δὲ σκυλακεῦσαι κράτιστον ἐς ἔννατον
 25 μῆνα καὶ πορρωτέρω· καὶ καμούση δὲ καὶ μαλακίζομένη ἀγαθὸν καὶ πόμα καὶ σιτίον· ἀγαθὸν δὲ καὶ ἡ ἀσιτία καμνοῦση.

ΚΕΦ. Θ΄.

Περὶ τοῦ, μετὰ τίνων καὶ πῶς κοιταστέον τὰς κύνας.

Οὐδὲν δὲ οἷον εὐνῇ μαλθακῇ καὶ ἀλεινῇ· κρατίστη
 30 δὲ ἡ μετ’ ἀνθρώπου, ὅτι καὶ φιλάνθρωποι ἀποτελοῦνται, καὶ τῷ χρωτὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ χαίρουσι, καὶ φιλοῦσιν οὐ μείον τὸν συγκαθεύδοντα ἢ τὸν τρέφοντα. Καὶ τῶν λυπούντων τὴν κύνα τις αἰσθάνοιτο, ὡς διψῶση τε ἐν νυκτὶ ἐπικουρῆσαι, καὶ ἐπείγομένη ὑπὸ τοῦ τῶν ἀναγ-
 35 καίων· γνοίη δ’ ἂν καὶ ὅπως ἀνεπαύσατο. Εἰ γὰρ ἀγρυπνήσειεν, ἐξάγειν ἐπὶ θήραν οὐκ ἀσφαλές, οὐδ’ εἰ ἐπιστάξειε θαμινὰ ἐν τῷ ὕπνῳ, οὐδ’ εἰ τι ἀπεμέσειε τῶν σιτίων· ταῦτα δὲ γνοίη ἂν ὁ συναναπαυόμενος. (2) Κακίστη δὲ κοίτη κυνῶν μετὰ κυνῶν· πολὺ πλεόν,
 40 εἰ καὶ ἐπιψάουσαι ἀλλήλων ἀναπαύοιντο· ὡς ἀνθρώπος μὲν συγκαθεύδων κυσὶν ἀφαιροῖτο χρωτὸς τὸ ἀνιαρόν· κύνες δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναπαύομεναι, ὅτι περ πονηρὸν τοῦ χρωτὸς, τῷ πλησιάζειν τε καὶ ἐκθερμαίνειν ἐπάξουσιν· ὥστε ψώρας ἐμπίπλασθαι τὸ πολὺ, ὁπότε
 45 ἐν ταῦτ’ ἀναπαύωνται. (3) Τούτου δὲ τὸ αἴτιον καὶ ἡ

redeat. (6) Illi vero bene edocti sunt, qui ad venatoris vocem non metu, sed prae amore atque honore nutricii sui se submittunt, instar illorum qui Magnum Regem adorant. Neque id bonum est canem vinculo exsolutum in campo quietum sistere, nisi senio fuerit confectus: id enim ignaviam ostendit. (7) Ceterum generosis canibus hispidum supercilium est vultuque terribili apparent: incessus quoque levis et creber et mollis; quin et transversis incedunt lateribus, et cervicem ut equi luxuriantes altius erigunt.

CAP. VIII.

Quomodo ex comestione qualitas canum dignoscenda.

Canum alii avidè vorant, alii modeste comedunt: sed modestia generosiorè canem arguit quam aviditas. (2) Sunt et illi boni qui malis spurcisque cibis abstinent et pane et maza gaudent: nam hic cibus omnium maxime canibus conducit, nec metuendum ne nimium illo se ingurgitent. Optimum autem signum est, si cibo sicco delectentur; neque id malum, si aqua perfusa gaudeant. (3) Cani ægrotanti jus carnis pinguioris exhibendum, vel jecur bubulum sub cinere calido tostum, tritumque farinae instar aquae inspergatur. (4) Idem quoque catulis inprimis prodest ad corroborandos artus, ubi a lacte depelluntur. Sed lac catulis enutriendis omnium optimum est in nonum usque mensem et amplius; ægrotis quoque et infirmioribus in potu ac cibo exhibitum prodest; conducit ægrotis etiam jejunium.

CAP. IX.

Cum quibus et quomodo canes cubare debeant.

Sed nihil æque juvat atque stratum molle et calidum. Optimum tamen si cum homine cubent, quod et humaniores evadant, et hominum cute gaudeant: nec minus ament eum quocum cubent quam qui cibum præbet: sentiet quoque si male habeant, ut sitiendi noctu potum præbeat, et si quid necessarium desit, curam gerat: sciet etiam quomodo requiescant; nam si noctem exegerint in somnem, non tutum est eos venatum educere: nec si frequenter inter dormiendum excitentur, vel si quid ciborum evomuerint: quæ omnia facile sciri poterunt, si quis cum iis cubet. (2) Pessimum id est si canes cum canibus cubent: at multo pejus, si inter cubandum se invicem contingant: nam ubi homo cum canibus cubat, tollit vitia cutis: sed quum canes simul cubant, quibuscumque tandem cutis vitiis mutuo contactu et calore se inficiunt, adeo ut scabie ferme semper referti sint, ubi in eodem loco cubant. (3) Rei argumentum vel foetor est, quem graveim atque acrem sen-

ὀδμή, ἐπειδὴν εἰσελθῆς, οὗ κύνες πολλαὶ ἀναπαύονται· οὕτως γαλεπή τέ ἐστὶ καὶ δριμεῖα.

ΚΕΦ. Ι΄.

Ὅτι ἡ τρίψις τοῖς κυσίν ὠφέλιμος, καὶ πῶς δεῖ ταύτας ἀποτρίβειν.

Μέγα δὲ ὄφελος κυνὶ καὶ τρίψις τοῦ σώματος παντὸς, οὐ μείον ἢ ἵππῳ· τὰ τε γὰρ μέλη πῆξαι καὶ βῶσαι ἀγαθὴ, καὶ τὴν τρίχα μαλθακὴν ἐργάζεται καὶ τὴν χροῖαν στιλπνὴν, καὶ τοῦ χρωτὸς ἀποκαθαίρει ὅ τι περ πονηρόν. (2) Τρίβειν δὲ τὰ μὲν νῶτα καὶ τὴν ὀσφύν τῆ δεξιᾷ, ὑποθέντα τὴν ἀριστερὰν τῆ λαγόνι, ὡς μὴ ἐπιθλιβομένην ἀνωθεν τὴν κύνα ὀκλάζουσαν κακοπαθεῖν. (3) Τὰς δὲ πλευρὰς ἑκατέρᾳ τῆ χειρὶ, καὶ τοὺς γλουτοὺς μέχρῃς ἄκρων ποδῶν, καὶ ὠμοπλάτας ὡσαύτως. (4) Ἐπεὶ δ' ἂν ἰκανῶς φαίνωνται ἔχειν, ἐπαίρειν τῆς οὐρᾶς λαβύμενον, καὶ ἀνατείναντα ἀφιέναι· ἡ δὲ διασεισεταιί τε ἀφεθεῖσα, καὶ δῆλη ἔσται, ὅτι ἠγάπησε τὸ πραχθέν.

ΚΕΦ. ΙΑ΄.

Ὅτι ἄμεινον δεδέσθαι τὰς κύνας, ἢ λελυμένας εἶναι.

Δεδέσθαι δὲ κύνα γενναίαν δι' ἡμέρας, ὡσπερ τι ἄλλο, ἀγαθόν· εἰ δὲ μὴ, ἀναγώγους ἀποτελεῖσθαι ἀνάγκη· καὶ εἴ ποτε ἄρα δεσμοῦ δεηθεῖεν, ἀσχάλλουσι, καὶ κλαυθμυρίζονται, καὶ ἀπεσθίουσι τοὺς ἱμάντας· ὥστε σιδήρου δεῖν ἐπ' αὐταῖς, καθάπερ ἐπὶ ἀνθρώποις τοῖς κακούργοις. (2) Καὶ ἐσθίειν δὲ ἀνάγκη λελυμένην κύνα πᾶν τὸ ἐμπεσόν· καὶ τὸ ἀκμαῖον τοῦ δρόμου ἀφαιρεῖται αὐτῶν ὁ δι' ἡμέρας περίπατος· ἀλλὰ χρὴ τεταγμένα μὲν περιπατεῖν, τὸ πολὺ δὲ ἀναπαύεσθαι.

ΚΕΦ. ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ, ἐπὶ πόσον τῆς ἡμέρας προακτέον τὰς κύνας· καὶ πόσας, καὶ ποίας ἐν ταύτῳ λυτέον.

Προάγειν δὲ τὰς κύνας τοῦλάχιστον τετράκις (ἐπὶ) τῆ ἡμέρας ἐς δμαλὸν χωρίον καὶ καθαρὸν· ἐνταῦθα ἀφιέναι τοῦ δεσμοῦ, τῶν τε ἀναγκαίων ἕνεκα, καὶ ἐς τὸ ἀποσκιρτᾶν καὶ διαθεῖν. (2) Εἰ δὲ ἀργοῦσαι ἀπὸ θήρας τύχοιεν, καὶ πλεονάκις ταῦτο τοῦτο ὄραν· καὶ δύο ἐπὶ δυοῖν ἐν τῷ αὐτῷ, ὥστε ἀμιλλωμένας καὶ παιζούσας δημοῦ μὲν εὐφραίνεσθαι, δημοῦ δὲ γυμνάζεσθαι. (3) Πολλὰς δὲ μὴ λύειν ἐν ταύτῳ· ἐμπίπτουσαι γὰρ ἀλλήλαις ἔστιν ὅτε μεγάλα κακὰ ἐργάζονται. (4) Ἀλλὰ μὴδὲ σκληρὰν κύνα καὶ πεπηγυῖαν ἅμα τῆ σκυλακευομένην λυτέω· βαρεῖα γὰρ αὕτη καὶ ἀνιαρὰ συμφέρεσθαι· καὶ διώκουσά τε αἰρεῖ, καὶ ἀποφεύγουσα ἀπολείπει εὐμαρῶς· ὥστε ἀθυμεῖν ἀνάγκη τὸ σκυλάκιον ἐν ἑκατέρῳ μείον φερόμενον. (5) Ἀλλὰ μὴδὲ ὅσαι

ties, si locum aliquem ingrediaris, ubi multi canes simul quiescunt.

CAP. X.

Frictionem canibus prodesse, et quomodo institui debeat.

Multum quoque canibus frictio totius corporis prodest, non minus quam equo : utilis est enim ad confirmandos et corroborandos artus ; tum pilum mollem cutemque nitidam reddit, atque omnia ejus vitia expurgat. (2) Perfri-candum autem dorsum et lumbi manu dextra, sinistra interim ventri supposita : ne pressus desuper canis labantibus genubus aliquid mali patiat. (3) Latera autem et clunes utraque manu ad extremos pedes perducendi ; eodem modo et scapulæ. (4) Ubi satis superque perfriectus videbitur, apprehensa cauda tollendus, eaque extensa dimittendus : at ille dimissus concutiet corpus et aperte se ea re delectatum ostendet.

CAP. XI.

Præstare vinctos potius canes esse quam solutos.

Inprimis autem conducit canem generosum interdium vinctum esse : sin minus, necessum est eos feros indomitosque evadere ; et si quando vinculis alligentur, tum ægre ferentes ululant, et numellas corrodunt, adeo ut ferreis vinculis improborum hominum instar coercendi sint. (2) Tum canem solutum omni cibo promiscue vesci necessum est ; et diem totum obambulanti currendi vigor perit : sed moderata quidem ambulatio illis permittenda, ut plurimum tamen quiescant.

CAP. XII.

Quoties producendi canes singulis diebus, et quot qualesque simul solvendi.

Singulis autem diebus quater ut minimum in locum platum liberumque producendi sunt ; et vinculo exsoluti ibidem dimittendi, quum ad necessitatem naturæ, tum ut saltu cursuque se recreent. (2) Si pigriores post venationem fuerint, sæpius id faciendum ; et bini ac bini simul educendi, ut mutuo certamine atque lusu simul sese et oblectent et exercent. (3) Plures una eademque vice ne solvas ; sæpius enim in se invicem irruentes plurimum damni inferunt. (4) Nec robustum et confirmatæ ætatis canem una cum catulo emittas : gravis enim nec sine noxa ejus concursus : nam ubi insequitur, facile præcedentem occupat, et dum fugit, nullo negotio insequentem a tergo relinquit ; adeo ut catulo necessario excidat animus, quum utrobique minus valeat. (5) Sed nec infensi sibi invicem

διεχθρεύουσιν ἀλλήλαις, μηδὲ ταύτας λύειν δοῦν, ὡς μὴ λυμαινόντο ἀλλήλας· εἰσὶ γὰρ τοὶ κύνες ἐχθραὶ ἀλλήλαις, καὶ ἄλλαι φίλαι, καθάπερ ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα δὴ οἱ τε ἄρβενες τοῖς ἄρβεσι, καὶ αἱ θήλειαι ταῖς θηλείαις, τὸ πολὺ ὑπὸ φθόνου· καὶ οὐδὲ τούτων ἀμελῶς χρῆ ἔχειν.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Περὶ τοῦ, ποσάκις δεῖ ἐν χειμῶνι ἢ θέρει σιτεῖσθαι τὰς κύνας.

Καὶ δὴ χειμῶνος μὲν ὄρα ἅπαξ σιτεῖσθαι τὰς κύνας ὀλίγον πρὸ τῆς ἐσπέρας· ἢ τε γὰρ ἡμέρα βραχεῖα, καὶ 10 χρῆ γεγυμνάσθαι αὐτάς, ὥστε, εἰ δέοι πόρρω τῆς ἡμέρας διαπονεῖσθαι ἐν θήρᾳ, τοῦ λιμοῦ ἀνέχεσθαι. (2) Θέρους δὲ ἀγαθὸν καὶ ἄρτου ὀλίγον δοῦναι ἐμφαγεῖν, ὡς μὴ ἀποκναίεσθαι ὑπὸ μήκους· καὶ γὰρ, εἰ διψήσειαν, ἀλυπότερον ἂν πίνοιεν ἐμφαγοῦσαι. Εἰ δὲ καὶ στέαρ 15 ταριχευόμενον καθείης τῆς κυνός, ἀγαθὸν καὶ τοῦτο. (3) Εἰ δὲ μέγα τὸ καῦμα ἐπιφλέγοι, ὦδὸν ἐμβαλόντα εἰς τὴν χεῖρα, καὶ ἀνατείνοντα τῆς κυνός τὸ στόμα καθιέναι, ὡς ἀθρόον καταπιεῖν· καὶ τοῦτο σιτίον τε ἰκανὸν ἔσται αὐτῇ, καὶ ἀναψύξει τὸ ἄσθμα, καὶ ἀναπαύσει τὸ 20 δίψος.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Περὶ τοῦ, ποῖω χρόνῳ ἐξακτέον τὰς κύνας ἐπὶ θήρᾳ.

Ἐξάγειν δὲ ἐπὶ θήρᾳ ἦρος μὲν καὶ φθινοπώρου θαμινά· ἀσφαλέσταται γὰρ αἱ ὄραι αὗται ταῖς κυσίν· (2) θέρους δὲ ὀλιγάκις, καὶ τὸ πολὺ διαλείποντα, εἰ 25 πνίγος εἴη· οὐ γὰρ ἀνέχονται καύματος αἱ κύνες, ἀλλὰ πολλαὶ ἤδη διώξασαι ἀνὰ κράτος, ἀπεπνίγησαν ὑπὸ τοῦ ἄσθματος. (3) Τούτου δὴ ἕνεκα φέρειν χρῆ ὡς τὸν κυνηγέτην, ὥστε, εἰ ὑπερασθμαῖνοι ἢ κύων, καθιέναι ἀθρόα· οὐ γὰρ ἔστιν ὅ τι μᾶλλον ἀναψύχει τε αὐταῖς 30 τὸ καῦμα, καὶ τὸ ἄσθμα ἀναπαύει. (4) Εἰ δὲ πίοι ἀθρόον ὑπερασθμαίνουσα, καὶ τοῦτο οὐκ ἀσφαλές. Τούτων δὴ ἕνεκα χρῆ φυλάττεσθαι ἐν καύματι ἐξάγειν. (5) Καὶ χειμῶνος δὲ μὴ ἐξάγειν, εἰ τὸ κρύος τύχοι χαλεπὸν, καὶ πολὺ δὴ μάλιστα, εἰ πεπηγυῖα ἢ γῆ τύχοι· 35 ἀποκαίονται γὰρ ἐν τῷ κρυστάλλῳ αἱ κύνες, καὶ τοὺς ὄνυχάς ἐστιν αἱ ἀπολλύουσι, καὶ τὰ νέρθεν τῶν ποδῶν αὐταῖς ῥήγνυνται. (6) Εἰ δὲ εὐψυχότεραι εἶεν, καὶ θραύοιεν ἂν περὶ τῷ κρυστάλλῳ τὰ ὀστᾶ τῶν ποδῶν, ἀφειδῶς θέουσαι· ὁ δὲ λαγῶς κοῦφός τε ἔστι, καὶ δασεῖς 40 ἔχει τοὺς πόδας καὶ μαλθακοὺς, ὥστε ἀλύπως θεῖν ἐν τῷ πάγῳ.

simul solvendi, ne malo se vicissim afficiant : nam canes quoque mutuas inimicitias et amicitias exercent, sicuti homines, praesertim masculi cum masculis et feminæ cum feminis; quod invidia plerumque laborent; neque id susque deque habendum.

CAP. XIII.

Quoties hieme vel æstate canibus præbendus sit cibus.

Hiberno tempore semel canibus cibus præbeat, idque paullo ante vesperam : nam et dies contractior est, et exercitio assuefaciendi sunt, ut si per diem fere integrum venationi foret incumbendum, famem perferre valeant. (2) Æstate præstat iis nonnihil panis præberi, ne diei longitudine segniores fiant; tum si sitiunt, minori cum damno post sumptum cibum hibunt : sed et illud bonum est, si adipem sale conditum cani immittas. (3) Verum ubi intensior æstus fuerit, præstat ovum manu capere, et diducto canis rictu ita immittere, ut una vice deglutiat; quod et in victum illi sufficiet et halitum refrigerabit et sitim restinguet.

CAP. XIV.

Quo tempore canes ad venationem educendi.

Ad venationem frequentius producendi sunt vere et autumnis : quæ anni tempestates canibus omnium sunt tutissimæ : (2) rarius autem æstate, et satis magno temporis spatium interposito, si æstus fuerit : nam canes nullo modo sunt ferendo calori, sed multi dum intentissimis viribus feram persequuntur, suppressa respiratione suffocantur. (3) Quam ob causam venator ova secum deferat, ut si forte respirandi difficultas cani oboriatur, solida immittat : nihil enim æque nimium æstum in canibus refrigerando exstinguit, et respirandi difficultatem sedat. (4) Neque id periculo caret, si dum respiratio difficilior trahitur, nimis avidè bibant. Quapropter cavendum ne nimio calore educantur. (5) Nec hiberno tempore producendi, si frigus vehementius fuerit, multo autem maxime, si terra fuerit congelata : nam membra canibus in glacie aduruntur; nonnullis quoque ungues pereunt, et pedum plantæ læduntur. (6) Quodsi animi vehementiores sint, nimio cursu ipsa quoque pedum ossa glacie vulnerantur; sed lepus et levis est et pedes villosos mollesque habet, ut sine ulla noxa per glaciem currat.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Περὶ δικαστήματος, ἀφ' ὅτου δεῖ τῷ λαγῶ ἐπιλύειν τὰς κύνας,
καὶ πόσας ταύτας.

Χρὴ δὲ, ὅστις κύνας ἀγαθὰς ἔχει, μὴτε ἐγγύθεν ἐπι-
λύειν τῷ λαγῶ, μὴτε πλείους δυοῖν· καὶ γὰρ, εἰ πάνυ
5 ὠκὺς τύχοι καὶ πολλὰς πολλακίς κύνας διαπεφευγὼς,
ἀλλὰ γε ἐξ εὐνῆς ἀνιστάμενον, καὶ ξὺν βοῇ καὶ κυνῶν
ἐπικειμένων ἐκπλαγῆναι ἀνάγκη, καὶ πατάσσειν αὐτῷ
τὴν καρδίαν. Καὶ ἐν τούτῳ πολλακίς γενναῖοι λαγῶι
ἀκλεῶς ἀπώλοντο, μὴδὲν μὴτε δράσαντες μὴτε ἐπι-
10 δεϊζάμενοι μνήμης ἄξιον. (2) Ἐὰν δὲ ὑπεκφυγεῖν ἀπὸ
τῆς εὐνῆς, καὶ ἀναθάρρησαι. Ὁ δὲ, εἰ τύχοι δρομι-
κός, ἐπαρεῖ εὐθύς τὰ ὦτα, καὶ μεγάλα ἀπὸ τῆς εὐνῆς
πηδήσεται· οἱ δὲ καὶ διαβρίψαντες τὰ μέλη, καθάπερ
οἱ σκιρτῶντες, τότε ἀπειθυνοῦσι τὸν δρόμον. Καὶ τότε
15 ἄρα ἐστὶ τὸ θέαμα ἄξιον τῶν πόνων, ὅσους ἐπὶ ταῖς κυσὶ
πονεῖν ἀνάγκη.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Περὶ λαγῶν, καὶ τίς ἡ τούτων ἀρετή.

Κράτιστοι δὲ τῶν λαγῶν οἱ ἐν τοῖς περιφανέσι καὶ
ἀναπεπταμένοις τὰς εὐνάς ἔχοντες· ὑπὸ θάρρους γὰρ
20 οὐκ ἀποκρύπτουσι σφᾶς, ἀλλὰ προκαλοῦνται, ἔμοι
δοκεῖν, τὰς κύνας. (2) Οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι, ἐπειδὴν
διώκονται, οὐκ ἐπὶ τὰς νάπας φεύγουσιν, οὐδὲ ἐπὶ τὰ
ἄλση, εἰ καὶ πάνυ πλησίον τύχοι ὄντα, ὥστε εὐμαρῶς
ἀφελέσθαι αὐτοὺς τοῦ κινδύνου· ἀλλὰ ἐς τὰ πεδία βιά-
25 ζονται, ἐρίζοντες πρὸς τὰς κύνας, καὶ, εἰ μὲν βραδεῖαι
κύνες ἔποιντο αὐτοῖς, τοσοῦτον ὅσον διώκονται, θέουσιν·
εἰ δὲ ὠκεῖαι, ὅση δύναμις. (3) Πολλακίς δὲ ἤδη ἐς τὰ
πεδία ἐκτραπέντες, εἰ αἰσθινοῦσι ἐφομαρτοῦσαν κύνα
ἀγαθὴν, ὡς ἐπισκιαζέσθαι ὑπ' αὐτῆς, θαμινὰ ἐν τοῖς
30 ἐξελιγμοῖς διαβρίψαντες αὐτήν, οἷδε τρίτονται αὖ ἐπὶ
τὰς νάπας, ἢ εἰ που κατάδυσιν γιγνώσκοιεν. (4) Καὶ
τοῦτο τεκμήριον ποιητέον, ὅτι ἐκράτησεν ἡ κύων τοῦ
λαγῶ· οὐ γὰρ τοι ἐπὶ τῷ ἄλῳναι τὸ θηρίον ἐξάγουσι
τὰς κύνας, ἀλλὰ ἐς ἀγῶνα δρόμου καὶ ἀμιλλαν οἱ γε
35 τῇ ἀληθείᾳ κυνηγετικοί· καὶ ἀγαπῶσιν εἰ ἐπιτύχοι ὁ
λαγῶς τοῦ διασώσοντος. (5) Καὶ καταφυγόντα ἐς
ἀκάνθας ἔστιν ὅτε ὀλίγας οἶδε καὶ ἰδόντες ἐπτηχότα καὶ
ἀπαγορεύοντα, ἀνακαλοῦσι τὰς κύνας· μάλιστα δὲ,
εἰ καλῶς διαγωνίσαιντο· ὥστε πολλακίς ἤδη ἔγωγε ἐφ'
40 ἵππου ἐφομαρτῶν τῷ δρόμῳ, καὶ ἀλόντα ἐπελθῶν
ζῶντα ἀφειλόμην· καὶ ἀφελόμενος καὶ δήσας τὴν κύνα,
ἀφῆκα διαφυγεῖν τὸν λαγῶν· καὶ εἰ ὕστερος ἀφικόμην,
ἢ ὥστε διασῶσαι, ἔπαισα τὴν κεφαλὴν, ὅτι ἀνταγωνι-
στην ἄρα ἀγαθὸν ἀπώλεσαν αἱ κύνες. (6) Καὶ τούτου
45 μόνου ἔνεκα οὐ ξύμφημι τῷ ἑμαυτοῦ ὁμωνύμῳ, ἀλλὰ
εὐρισκόμενον μὲν ὅστις ἴδοι τὸ θηρίον καὶ διωκόμενον
καὶ μεταθεόμενον, συγχωρῶ, διότι ἐπιλάθοιτο ἂν εἴ του
ἐρώη· ἀλίσκόμενον δὲ ἰδεῖν, οὔτε ἡδὺ τὸ θέαμα ἀπο-

CAP. XV.

Ex quo intervallo et quot canes simul in leporem immittendi.

Sed quicumque canes egregios habuerit, ne de proximo
eos in leporem immittat, neu plures quam duos : nam etiam
si velocissimus sit et multos saepenumero canes effugerit
nihilominus ubi cum clamore e cubili excitatur, canesque
de proximo imminent, exterreri eum necesse est et cum
metu percelli : atque in huiusmodi tumultu haud raro ge-
nerosi lepores sine ullo memorabili facinore inglorii pereunt.
(2) Quare permittendum est ut profugiat e cubili et animum
recolligat. Ibi ille, si cursu valeat, statim arrigit aures,
et magnis passibus sese e cubili proripit : nonnulli etiam
magna membrorum volubilitate exsiliunt, quasi saltabundi,
et deinde recto et intento cursu pergunt : ibi demum specta-
culum dignum tantis laboribus, qui canibus impendendi
sunt, exhibetur.

CAP. XVI.

De leporibus eorumque praestantia.

Præstantissimi autem lepores sunt ii, qui in apertis ac pa-
tentibus locis cubilia sua habent : nam præ virium fiducia se-
metipsos non abscondunt, sed, ut mihi videtur, provocant
canes. (2) Atque hi, ubi canes persequendo instant, non ad
saltus silvasque confugiunt, etiamsi in proximo sint, ut nullo
negotio se periculo subducere queant; sed vi summa per cam-
porum planitiem cursum intendunt, contententes cum cani-
bus, et si quidem canes tardiores insequantur, tantum eur-
runt, quantum premuntur : sin velociores instent, fugiunt
quantum possunt. (3) Saepenumero ubi in apertos campos
excurrunt, quum canem insequentem cursu prævalere vi-
dent, adeo ut umbra ejus jam tegantur, frequentibus conver-
sionibus gyrisque illum eludunt, et cursum iterum ad saltus
convertunt, vel si qua forte latibulum aliquod noverint.
(4) Atque ex hoc argumento colligendum est canem lepori
prævaluisse : nam veri venatores non eo fine canes educunt,
ut feram capiant, sed ut cursu cum ea contendant : quin
imo gaudent, si quod perfugium lepori obtingat. (5) Et
ubi eum ad rubetum aliquod satis rarum et tenue confugisse
ibique delitescere et certamen jam detrectare vident, re-
vocant canes, præsertim si egregie certaverint : adeo quidem
ut ego ipse eques non semel currentes assecutus, et capto
superveniens, vivum leporem subtraxerim, et retracto liga-
toque cane effugere illum siverim ; et si accederem tardius,
quam ut servari jam amplius posset, percussi caput, quod
tam egregium et gnavum adversarium interemissent. (6)
Et hac una in re nequaquam cognomini Xenophonti (5, 33)
assentior : sed id quidem concedo, quisquis hoc animal vi-
deat, dum invenitur et cursu a persequentibus premitur,
eum cujusvis rei caræ posse oblivisci : ubi autem capitur,
id ego spectaculum nec visu jucundum nec admiratione di-

φαίνω οὔτε ἐκπληκτικόν, ἀλλ' ἀνιαρὸν μᾶλλον, καὶ οὐκ ἂν ἐπὶ γε τούτῳ ἐπιλαθῆσθαι ἂν τινα, εἴ του ἐρώγη (7) Ἄλλ' ἐκείνῳ γε τῷ Ξενοφῶντι, οὐκ ἐγνωκότι ὠκείας κύνας, συγγνωστὸν εἶ καὶ ἀλισκόμενος λαγῶς μέγα θέαμα ἐφαίνετο. (8) Ἐφομαρτοῦντα δὲ τῷ δρόμῳ ἐπικλάζειν, εἰ καὶ μὴ παρακελευσαίμην, οἶδα ὅτι πολλῆ ἀνάγκη· ὥστε καὶ ἀναυδόν τινα [ἂν] ῥῆξαι φωνὴν οὐ μείον, ἢ, ὡς λόγος, τὸν Κροίσου υἱέα.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ἵτι τὸ ἀνακαλεῖν ἐν ταῖς θήραις τὰς κύνας, ἀγαθὸν ταύταις.

- 10 Καὶ τὴν κύναν δὲ ἀνακαλεῖν ἀγαθόν· χαίρουσι γὰρ τὴν φωνὴν τοῦ δεσπότου γνωρίζουσαι, καὶ παραμυθίαν ἴσχυουσι τῶν πόνων τὸ γινώσκειν ὅτι θεατῆς αὐταῖς πάρεστι, καὶ ὅτι οὐ λανθάνουσιν ἀγωνιζόμεναι καλῶς. (2) Καὶ δὴ τὸ ἐν πρώτῳ μὲν δρόμῳ, δσάκις φίλον, 15 ἀνακαλεῖν οὐ κωλύω· ἐν δευτέρῳ δὲ ἢ τρίτῳ, ὁπότε εἰκὸς διαπεπονῆσθαι τὴν κύναν, κωλύσαι ἂν μοι δοκῶ θαμινὰ ἀνακαλεῖν αὐτὴν ὀνομαστί, μὴ ποτε ἄρα ὑπὸ μένους καὶ προθυμίας, χαρίζεσθαι τῷ δεσπότῃ θέλουσα, ἐπὶ τὰ παρὰ δύναμιν ἐνταθεῖσα ῥήξειέ τι τῶν ἐντός· 20 πολλαὶ γὰρ ἤδη οὔτῳ γε κύνες καὶ αἱ γενναϊόταται διαφθείρονται· (3) ἀλλὰ τήνικαῦτα ἀφιέναι διαγωνίζεσθαι, ὅπως ἐθέλουσιν· οὐ γὰρ τοι οὐδ' ἴσος ὁ ἀγὼν λαγῶν καὶ κυνῶν· ἀλλ' ὁ μὲν, ὅποι βούλεται, θεῖ, ἢ δὲ ἄλλῳ ἐφομαρτεῖ· καὶ ὁ μὲν ἐξελίξας τὸν δρόμον καὶ 25 διαβρίψας τὴν κύναν ἔεται τοῦ πρόσω, ἢ δὲ, εἰ διαβρίφθει, πλάζεται· καὶ ἀνάγκη φθάσαντα αὐτὴ μεταθεῖν καὶ ἀναλαθεῖν, ὅσον ἐξηνέχθη τοῦ δρόμου. (4) Καὶ αἱ δυσχωρίαὶ πρὸς τοῦ λαγῶ μᾶλλον τί εἰσιν ἢ τῆς κυνὸς, οἷα τὰ τραχέα καὶ οἱ φελλεῶνες καὶ τὰ σιμὰ καὶ τὰ 30 ἀνώμαλα· ὅτι καὶ κοῦφός τέ ἐστι, καὶ οἱ πόδες αὐτῶν ὑπὸ δασύτητος οὐ ῥήγγυνται ἐν τοῖς τραχεῖσι, καὶ τὸ περὶ ψυχῆς δὲ θεῖν ἀφαιρεῖται τὴν αἴσθησιν τῶν δυσκόλων.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Ἵτι δεῖ τὴν κύναν καλῶς ἠγωνισμένην καταψῶντα ἐπευφημεῖν.

- 35 Ἐχουσαν δὲ τὴν κύναν ἢ καὶ ἄλλως κρατήσασαν τῷ δρόμῳ, καταπηδήσαντα ἀπὸ τοῦ ἵππου καταψᾶν χρὴ ἐπευφημοῦντα, καὶ τὴν κεφαλὴν φιλεῖν, καὶ τὰ ὦτα ἀποτείνειν, καὶ ὀνομαστί ἐπιλέγειν, εὔγε ὦ Κιβρά, εὔγε ὦ Βάννα, καλῶς γε ὦ Ὀρμή, καὶ, ὅ τι περ ἄλλο ἐκάστη ὄνομα, αὐτὸ τοῦτο ἀνακαλοῦντα· χαίρουσι γὰρ ἐπαινούμεναι, καθάπερ τῶν ἀνθρώπων οἱ γενναῖοι. (2) Ἢ δὲ, εἰ μὴ τύχοι ἀπηγορευκυῖα, πρόσσεισιν ἐπιμειδιῶσα καὶ φιλοφρονουμένη. Ἀγαθὸν δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ καλινδεῖσθαι τὴν κύναν, καθάπερ τοὺς ἵππους δρῶμεν· δῆλον 40 γὰρ ὅτι μὴ ἀπηγόρευσεν ὑπὸ τοῦ δρόμου, καὶ ἅμα τὸν κάματον παύει αὐτῶν.

gnum esse affirmo, quin potius ingratum, neque tanti, ut 'cujuscunque tandem rei caræ oblivionem inducat. (7) Verum Xenophonti, qui veloces canes prorsus ignoraverit, ignoscendum si ipsam leporis capturam spectaculum egregium esse duxerit. (8) Id vero maxime necessarium esse scio, ut is qui cursu insequitur, etiam me non cohortante, clamorem edat, adeo ut vel mutus aliquis non secus in vocem prorumperet, quam Cræsi filium fecisse ferunt.

CAP. XVII.

Conducere canibus, ut inter venandum inclamando excitentur.

Expedit etiam canem subinde nomine inclamare; gaudent enim ubi domini vocem agnoscunt, atque id laboris solatium habent, ubi norunt spectatorem sibi adesse, ac conspici se dum strenue gnauiterque certamen cernunt. (2) Nec improbo quin in primo cursu quotiescumque placuerit, voce incites; sed in secundo aut tertio canem jam labore exhaustum eo minus frequenter suo nomine inclamandum existimo, ne dum animi ardore et propensa domino obsequendi voluntate nimium vires intendit, ramices rumpat; quod multis jam et generosissimis canibus exitio fuit: (3) sed permittendum, tum ut pro suo libito laboret: neque enim æquale certamen est lepori et cani; nam ille quocumque velit cursum dirigit; hic vero aliena vestigia insequitur: ille cursum varians et canem eludens præcedit; hic variato cursu decipitur; et tantum rursus prævertat, reprehendatque necessum est, quantum cursu exerrarat. (4) Ad hæc locorum difficultates multo magis lepori prosunt quam cani: tesqua, inquam, aspera et salebrosa, tum clivosa et iniqua loca, quum et levior sit, nec pedes ob villorum densitatem locorum asperitæ lædantur, illud vero omnem ei difficultatum sensum tollat, quod de vita servanda cursu contendit.

CAP. XVIII.

Canem certamine bene peracto, manu verbisque blandioribus demulcendum.

Si canis præda potiatur vel alia ratione cursu prævaluerit, oportet ut ab equo descendens manu eum permulceas verbisque blandiaris, caput deosculeris auresque diducas et proprio nomine appelles: Recte o Cirra! recte o Bonna! pulchre o Horme! atque ita suo quemque nomine: nam hominum generosorum instar laudibus delectantur. (2) Ille vero nisi forte nimis defatigatus sit, adulando atque adblandiendo accedit. Sed bonum est canem sese humi tum volutare, sic uti equos facere videmus: ita enim nec cursu eum defecisse apparet, eademque opera fessas vires instaurat.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

[Πῶς Κελτοὶ θηρῶσι, καὶ πότε.]

Θηρῶσι δὲ Κελτοί, ὅσοι μὲν πλουτοῦσιν αὐτῶν καὶ
 τρυφῶσιν· ἔωθεν ἐκπέμπουσιν ἐς τὰ χωρία τὰ ὑποπτα
 τοὺς κατόπτευσοντας, ὅπου τυγχάνει ἀναπαυόμενος
 5 λαγῶς· καὶ ἔστιν ὁ ἀγγέλλων, εἰ τύχοι ὄφθεις, ἢ ὀπόσοι
 ἂν τύχωσιν. (2) Ἐπειτα ἀφικόμενοι μεθιᾶσι τὰς
 κύνας, ἐξεγεύραντες τὸ θηρίον· αὐτοὶ δὲ ἐφ' ἵππων
 ἔπονται.

ΚΕΦ. Κ'.

[Ὅπως εἰς κυνηγέσιον ἐξιέναι χρὴ τοὺς μὴ τὸ θήραμα οὐ
 10 ἔστιν ἐγνωκότας.]

Ὅσοις δὲ οὐκ εἰσὶν οἱ κατοπτεύσοντες, οἱ μὲν αὐτῶν
 πλείονας συνθήρους συνάγοντες ἐξίσαι ἐφ' ἵππων, καὶ
 τὰ ὑποπτα ἐπερχόμενοι, ὅπου ἂν τύχη ἐξεγευθεὶς λαγῶς,
 μεθιᾶσι τὰς κύνας· ὅσοι δὲ ἔτι μᾶλλον αὐτουργοὶ εἰσι
 15 κυνηγέσιων, πεζοὶ ἐξίσαι· εἷς δὲ τις αὐτοῖς ἐφ' ἵππου
 ἐφομαρτεῖ, καὶ οὗτος διώκειν τέταχται ἅμα ταῖς κυσί.
 (2) Ἐκπερίαισι δὲ ἐπὶ μετώπου ταχθέντες· ἔπειτα ἐπ'
 εὐθείας προελθόντες, ὅσον ξύμμετρον διανῦσαι, ἐπι-
 στρέψαντες· αὐτὰ κάμπτουσι παρὰ τὰ αὐτὰ διὰ τῶν
 20 αὐτῶν, μὴδὲν εἰς δύναμιν παραλείποντες τῶν ὑπόπτων.
 (3) Χρὴ δὲ, εἰ πλείους κύνας ἐπάγοιντο, μὴ εἰκῆ τε-
 ταγμένους ἵνα· εἰ γὰρ τοι ἐξεγευθεῖ τῆς εὐνῆς λαγῶς,
 οὐκ ἔστιν ὅστις ἀπόσχοιτο μὴ οὐκ ἐφεῖναι τὴν ἑαυτοῦ
 25 κύναν· ὁ μὲν ἐπιθυμία τοῦ θεούσαν ἰδεῖν τὴν αὐτοῦ ἕκα-
 στος, ὁ δὲ τις ἐκπλαγεὶς πρὸς τὴν βοὴν καὶ ἔκφρων
 γενόμενος· ἀλίσκοιτό τε ἄνευ ἀγῶνος ὁ λαγῶς ὑπὸ θο-
 ρύβου τῶν κυνῶν, καὶ τοῦ θεάματος ὃ τι περ ὄφελος
 ἀπολλύοιτο. (4) Ἄλλ' ἄρχοντα χρὴ ἐπιτετάχθαι τῇ
 30 θήρᾳ, καὶ οὗτος συνδουάζετω τὰς κύνας, καὶ ταττέτω,
 ὡς, εἰ ταύτη πηδήσειε, σὺ καὶ σὺ ἐπιλύειν· ἄλλος δὲ
 μὴ λυέτω· εἰ δὲ ταύτη, αὐτὸ καὶ σὺ· οἱ δὲ ἐμπεδούντων
 τὸ ταχθέν.

ΚΕΦ. ΚΑ.

[Περὶ τοῦ, πῶς θηρῶσι Κελτοί.]

Θηρῶσι δὲ Κελτοὶ καὶ ἀναμιγνύοντες τοῖς ἰχνευταῖς
 35 κυσὶ τὰς ὀκείας· καὶ οἱ μὲν μαστεύουσιν, αὐτοὶ δὲ διί-
 στανται, μετὰ χεῖρας ἄγοντες τὰς κύνας τὰς ἀγαθὰς,
 οὐδὲρ μάλιστα εἰκὸς τὸν λαγῶ ἀπευθῆναι τὸν δρόμον,
 ὅσπερ ἐφιέναι τῶν κυνῶν, ὅπως ἂν τοι προχωρῇ. (2)
 Καὶ εἰσὶν αἱ κύνες αὗται, ὃ τι περ αἱ ἄρχυς Ξενοφῶντι
 40 ἔκειντο· ἀλλ' ἄτακτοί γε οὕτως γίνονται οἱ δρόμοι· καὶ
 ὁ λαγῶς, εἰ καὶ πάνυ ἀγαθὸς ὢν τύχοι, τὸ πολὺ ὑπὸ
 τῆς κλαγγῆς τῶν κυνῶν ἐκπλήττεται, καὶ, εἰ μὴ πρὸ
 πολλοῦ τύχοι προπηδήσας, ὡς καταστῆσαι αὐτῷ τὴν
 γνώμην, ἀλίσκεται εὐμαρῶς, ἔκφρων γενόμενος. (3)
 45 Χρὴ οὖν ὅστις ἐπιλύσαι κύναν ἀγαθὸς, μὴ ἐφιέναι τι

CAP. XIX.

[Quomodo et quo tempore Galli venentur.]

Gallorum opulentissimi quique et voluptatum harum stu-
 diosi ita venantur : emittunt primo mane ad loca suspecta
 qui explorent, ubi lepus delitescat : inde aliquis nuntiat, si
 forte lepus conspectus fuerit, et quot numero fuerint. (2)
 Deinde ipsi eo progressi excitant feram et canes in eam im-
 mittunt : quos ipsi in equis sequuntur.

CAP. XX.

[Quomodo ii venatum prodire debeant, qui nesciunt quo loco
 præda commoretur.]

At quibus exploratores desunt, ii plures simul congregati
 in equis prodeunt : atque ubi loca suspecta peragant, si-
 mul atque lepus excitatur, ibi canes immittunt : sed qui
 magis etiam venationis studio incumbunt, illi pedites exeunt,
 uno equite comitante, cui simul cum canibus feræ inse-
 quendæ negotium datur. (2) Circumeunt autem fronte sibi
 invicem obversi : deinde recta ad justum aliquod spatium
 progressi rursus per eadem loca eodemque tramite iter fle-
 ctunt, nullum suspectum locum, quoad fieri potest, inex-
 cussum relinquentes. (3) Quodsi plures canes eduxerint,
 non incedant promiscue ; nam ubi lepus ex latebris excita-
 tur, nemo est qui non suum canem emittere gestiat, dum
 vel suum quisque currentem videre cupit, vel clamore per-
 turbatus sui non satis est compos : atque ita lepus absque
 ullo certamine solo canum tumultu capitur, et spectaculum,
 maximum operæ pretium, perit. (4) Sed unus aliquis
 venationi princeps præficiendus, qui canes binos et binos
 conjungat, imperetque : Si hac lepus se proripiat, tu et ille
 canes immittite ; ceteri ne solvant : quodsi illac, tu et iste.
 At illi jussis obtemperant.

CAP. XXI.

[Quomodo Galli venentur.]

Ceterum Galli dum venantur, canes sagaces velocibus
 permiscunt : et illi quidem pervestigant ; ipsi vero aliquan-
 tum remoti canes cursu præstantes manu ducunt, quo po-
 tissimum lepus cursus directurus videtur, ut canes ad eum
 prævertendum immittant. (2) Idemque canes isti præstant
 quod Xenophonti retia : sed hac ratione cursus admodum
 sunt confusi, et lepus quamvis præstantissimus ut plurimum
 canum clangore percellitur ; et nisi longo intervallo præver-
 terit, ut recolligat animum, nullo negotio ita sui parum
 compos capitur. (3) Quicumque igitur recte voluerit canem
 exsolvere, non immittat eum lepori perturbato, sed per-

θορυβουμένω, ἀλλὰ ἐάσαντα ἐξελιχθῆναι τοὺς ἐλιγμοὺς τοὺς πρώτους, οὕτω μεθεῖναι τὴν κύνα, εἰ μὴ διαφθεῖραι θέλει τὴν θέαν.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἵτι οὐ χρὴ ἐπιλύειν κύνας νεογνῶ θηράματι.

Νεογνῶ δὲ ἐπιλύειν μὴ θέμις ἔστω· ἀλλὰ χρὴ πειθομένους τῶν ἐμῶν δμωνύμων ἀφιέναι τούτους τῇ θεῷ. (2) Ὡστε καὶ τὰς ἰχνευούσας, εἰ οἶόντες, πειρατέον ἀνακλαεῖν· κακαὶ δὲ ἀνακληθῆναι αὐταί, καὶ δυσπειθεῖς ὑπὸ λιμοῦ, δειναὶ δὲ καὶ καταφαγεῖν τὸν ἀλόντα παντελῶς· ὥστε μόλις ἂν ξύλω παίων ἀπαλλάξειας αὐτάς.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Πῶς θηρατέον ἐλάφους, ἢ ἄλλο τι μέγιστον.

Χρὴ δὲ ἔλαφον, ἢ τι ἄλλο ἐς μέγεθος πρὸς τοσόνδε, τόνδε τὸν τρόπον θηρᾶν, ἐφιέντα τὰς κύνας τὰς γενναίας· μέγα τε γὰρ τὸ θηρίον, καὶ θεῖ ἐπὶ πολὺ, καὶ διαγωνίσασθαι οὐκ ἀσφαλές· καὶ ὁ κίνδυνος οὐ σμικρὸς, κύνα ἀγαθὴν ἐλάφου ἕνεκα διαφθαρῆναι. (2) Ἀλλὰ τὰς ἐλάφους, ἔνθα τὰ πεδία εὐήλατα, ἐν μὲν Μυσοῖς καὶ ἐν Γέταις καὶ ἐν Σκυθίᾳ καὶ ἀνά τὴν Ἰλλυρίδα, ἀφ' ἵππων τῶν Σκυθικῶν καὶ Ἰλλυριῶν διώκουσιν· αὐτοὶ γὰρ ἐλαύνεσθαι μὲν τὰ πρῶτα οὐκ ἀγαθοί· ἀλλὰ κἂν πάνυ καταφρονήσεως ἰδὼν παραβάλλοντας ἵππων Θεταλῶν ἢ Σικελῶν ἢ Πελοποννησίων· διαπονούμενοι δὲ ἐπίπαν ἀντέχουσι. (3) Καὶ τότε ἂν ἰδοὺς τὸν μὲν ὠκὺν ἐκείνον ἵππον καὶ μέγαν καὶ σοβαρὸν ἀπαγορεύοντα, τὸν δὲ λεπτόν καὶ ψώραλέον πρῶτα μὲν παραμείβοντα, ἔπειτα ἀπολείποντα, ἔπειτα ἀπελαύνοντα τὸ θηρίον. (4) Ὁ δὲ ἐς τοσοῦτον ἄρα ἀντέχει, ὥστε ἀπαγορεῦσαι τὴν ἔλαφον, ἀπαγορεύσασα δὲ καὶ χανοῦσα ὑπὸ ἀπορίας ἴσταται· καὶ ἕξεστιν ἤδη, εἰ μὲν βούλοιο, ἀκοντίσαι ἐγγύθεν ὡς πεπεδημένην· εἰ δὲ ἐθέλοισι, καὶ ζώσῃ βρόχον περιβαλόντα ἄγειν.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ὅπως Λίβυες μεθ' ἵππων αἰροῦσι μεγάλα θηράματα.

Ἐν δὲ Λιβύῃ ἀφ' ἵππων Λιβυκῶν, οἳ δὴ Νομάδες καλοῦνται, οἳ τε ἄνδρες αὐτοὶ καὶ οἳ ἵπποι ἀπὸ τούτων τῶν ἵππων μὴ ὅτι ἐλάφους αἰροῦσιν ἢ δορκάδας (ταῦτα μὲν γὰρ οὐδὲ διὰ πολλοῦ ἀγῶνος, οὐδὲ ἀγαθοὶ ἵπποι δοκοῦσιν οἳ τοιοῦτόν τι ἐλόντες), ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄνους τοὺς ἀγρίους, οἳ δὴ ὠκύτητι διαφέροντές εἰσι, καὶ τῶν ἐπὶ μῆκιστον ἀντέχειν θέοντες. (2) Ὅποτε γοῦν ἐπὶ μέγαν βασιλέα ἤλαυνον οἳ ἅμα Κύρω τῷ Δαρείου Ἐλληνες, οἳς καὶ Ξενοφῶν συνεστράτευσε, λέγει Ξενοφῶν,

mittat ut primos gyros explicet, et tunc canes immittat; nisi spectaculum corrumpere velit.

CAP. XXII.

Canes in tenellæ ætatis prædam non immittendos.

Verum ne fas esto canes immittere in tenellæ ætatis prædam, quæ ex consilio cognominis mihi auctoris in gratiam Dianæ dimittenda. (2) Adeoque ipsi canes sagaces, si fieri potest, revocentur: quamvis difficiles sint revocatu ob famem qua impelluntur: quin imo prædam integram tanta aviditate devorant, ut vix fustibus cæsos abstrahas.

CAP. XXIII.

Quomodo cervos aliasque permagnas feras venari oporteat.

At cervum similisve magnitudinis feram hoc modo venari oportet canibus immissis generosissimis: nam fera magna est et diu multumque currit, nec satis tuto certamine petitur; et haud leve periculum est ne egregius canis cervi causa pereat. (2) Sed in campestribus locis apud Mysos et Getas, tum in Scythia et Illyria, Scythicis et Illyricis equis cervos insequuntur. Equi enim illi principio quidem haud ita facile ad cursum concitantur: quos licet primo aspectu contemnas, si cum Thessalo aut Siculo aut Peloponnesio equo compares; resistunt tamen quibusvis laboribus. (3) Atque tum mihi celerem aliquem et magnum equum, qui maximo impetu primum ferebatur, deficere videbis: tenuem vero et strigosum principio quidem videas alterum antevertere, mox longe a tergo relinquere, tandem feram ipsam assequi: (4) qui usque adeo laborem sustinet, donec cervus deficiat; ille autem cursum remittens, et ore hiante præ languore spiritum trahens tandem restat: ut vel de proximo, si velis, sagitta conficere queas veluti pedibus irretitum; vel vivum etiam, si id malis, injecto laqueo abducas.

CAP. XXIV.

Quomodo Afri equites majores feras capiant.

Ceterum in Africa equorum genus est, quos Numidas vocant, quod nomen ipsi quoque homines obtinent. Hi in equis hisee non cervos modo vel capreolos (eos enim absque magno labore capiunt, nec præstantes equi habentur, qui hujuscemodi animaliaprehendunt), sed asinos quoque silvestres capiunt, qui et velocitate pollent summa, et currendi laborem diutissime ferunt. (2) Quum enim Græci, qui Cyrum Darii filium sequebantur, adversus Magnum regem proficiscerentur, cum quibus et Xenophon militabat,

οὗ τὰ πεδία τὰ Ἀραβίων ἐξήνυον, ἀγέλας προφαίνεσθαι τῶν ὄνων τῶν ἀγρίων, καὶ ὑπὸ ἐνὸς μὲν ἵππέων μήποτε ἀλῶναι ὄνον ἀγρίου· δισταμένους δὲ ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ἐλαύνειν· τοὺς δὲ πολλοῖς ἀντίσχοιτας· τελευτῶντας ἤδη ἀπαγορεύειν ὑπὸ καμάτου· οὕτως ἄρα καὶ Κύρω τῷ μεγάλου μὲν βασιλέως παιδί, μεγάλου δὲ βασιλέως ἀδελφῷ, οὐκ ἀγαθοὶ διώκειν ἵπποι ἦσαν. (3) Λιθύων δὲ παῖδες, ὀκταετείς εἰσιν οἱ μὲν αὐτῶν, οἱ δὲ οὐ πολλῶν πρεσβύτεροι, ἐπὶ γυμνῶν τῶν ἵππων ἐλαύνουσι, ῥάβδῳ χρώμενοι ἐπ' αὐτοῖς, ὅσα Ἕλληνες χαλινῶν, καὶ ἐς τοσοῦτον ἄρα ἐφομαρτοῦσι τοῖς ὄνοις τοῖς ἀγρίοις, ὥστε τελευτῶντες βρόχον περιβάλλοντες τῷ θηρίῳ ἄγουσιν αὐτόν· ὁ δὲ ἐπιεται ἡττημένος. (4) Οὕτω τοι θηρῶσιν, ὅσοις κύνες τε ἀγαθαὶ καὶ ἵπποι, οὐ πάγαις, οὐδὲ ἄρκυσιν, οὐδὲ βρόχοις, οὐδὲ ἀπλῶς δόλοις καὶ σοφίσμασιν ἐξαπατῶντες τὰ θηρία, ἀλλὰ ἐκ τοῦ εὐθέως διαγωνιζόμενοι. (5) Καὶ ἔστι τὰ θεάματα, ἐμοὶ δοκεῖν, οὐδὲν τι ἐκείνοις παραπλήσια· ἀλλὰ τὰ μὲν ληστεία ἢ κλοπῇ ἔοικε, τὰ δὲ πολέμῳ τῷ ἀνὰ κράτος διαπολεμουμένῳ· καὶ οἱ μὲν ὡς πειραταὶ λάθρα ἐπιπλέοντες προσφέρονται πρὸς τὰ θηρία· οἱ δὲ, καθάπερ Ἀθηναῖοι Μήδων ἐκράτησαν ναυμαχίᾳ περὶ Ἀρτεμισίον ἢ περὶ Σαλαμίνα καὶ Ψυτταλίαν, ἢ αὖθις περὶ Κύπρον, οὕτω δὲ καὶ οὗτοι τῶν θηρίων ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς κρατοῦσιν.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

25 Περὶ τοῦ, ἀφ' οἷας ἡλικίας δεῖ ἐξάγειν εἰς θήραν τὰς θήλειας κύνεας.

(Κυνὸς ἡλικία ἐς τὸ θεῖν) θήλειαν μὲν μετὰ μῆνα ἐνδέκατον ἐξάγειν ἐπὶ θήραν· πρόσθεν δὲ ἔτι ἀπὸ δεκάτου μηνός, εἰ εὐπαγῆς τύχοι καὶ μὴ ὑγρομελής, λαγὺ ἀπὸ χειρὸς ἀφιέναι ἐν χωρίῳ περιφανεῖ, καὶ τὴν μὲν ἐγγύθεν ἐφιέναι τῷ λαγῷ, ὥστε τὴν τε ὄψιν αὐτὴν ἐμπίπλασθαι, καὶ ἐγγὺς ὀρώσαν μετ' ἐλπίδος ἀγαθῆς πονεῖν. (2) Κύνεα δὲ ἄλλην γενναίαν ἐφιέναι ὕστερον, ὡς μὴ ἐπὶ πολὺ κακοπαῆσαι τὴν σκύλακα, μηδὲ ἀπαγορεύσαι ὑπὸ καμάτου· ἢ δὲ θαμινὰ καὶ εὐμαρῶς ἐξελίσσοσα τὸν λαγὺ παραδώσει τῇ σκύλακι· ἐλοῦσαν δὲ εἶν σπαράξαι τοῖς ὀδοῦσιν, ἔστε κατακανεῖν. (3) Ἐπειδὴν δὲ ἐξάγεσθαι ἤδη ὥραν ἔχη, πρῶτα μὲν τὰς ὁδοὺς βαδίζειν, ὅσαι τραχεῖαι αὐτῶν· ἀγαθὸν γὰρ τὸ μελέτημα ἐς τὸ πῆξαι τοὺς πόδας ταῖς κύσιν. (4) Ἐπειτα ἴστασθαι τὸν ἔχοντα αὐτὰς ἐν χωρίῳ περιφανεῖ καὶ ὑπερδεξίῳ, καὶ φθάσαντι μὲν τῷ λαγῷ καὶ προλαθόντι οὐχ ὀρώσαν μὴ ἐφιέναι· τοῦτο γάρ τοι περὶ τῶν εἰς ἰχνεῖαν ἀσκουμένων κυνῶν παραινεῖ ὁ Ξενοφῶν ἐκεῖνος. (5) Κύνεα δὲ ὠκεῖαν εἰ μὴ ὀρώσαν ἐπιλύσειας, πλάζεται καὶ σκιρτᾷ καὶ ἔκφρων γίγνεται καὶ ἀνασθεῖται. (6) Καὶ τοίνυν εἰ ποτε διαφύγοι αὐτὴν τελεωθεῖσαν ἤδη ὁ λαγὺς, οὐκ ἀτρέμα ἔχει ἑαυτὴν, οὐδὲ ἐπὶ τὸν κυναγωγὸν ἐπάνεισιν, οὐδὲ ἀνακαλοῦντος ὑπακούει, ἀλλ' ὑπὸ μελέτης τοῦ θεῖν ἐπὶ μηδενὶ εἰκῇ πλά-

refert idem Xenophon (*Anab.* 1, 5, 2), dum Arabiae planitiem transirent, apparuisse greges asinorum silvestrium, neque ullum ex iis ab uno equite solo capi potuisse: verum dispositos ex intervallo equites eos excepisse invicem. Asinos autem quum multis diu restitissent, tandem nimio cursu defatigatos succubuisse: adeo scilicet nec ipse Cyrus Magni regis filius et Magni regis frater equos habuit, qui eos insequi valerent. (3) Sed Afrorum pueri quandoque octennes, quandoque paullo majores natu equis non stratis, quos virga non secus ut Graeci freno regunt, asinos illos silvestres venantur, atque adeo fuga premunt, ut tandem injecto laqueo feram abducant: quae victa ductorem sequitur. (4) Atque ita quidem ii venantur, quibus canes et equi boni sunt, ut nec reti nec plagis nec laqueis neque ullis aliis dolis fraudibusque feras decipiant, sed directo certamine adversus eas contendant. (5) Neque ista spectacula mea quidem sententia cum hisce ullo modo comparari possunt: nam illa latrocinio vel furto, haec bello virium robore depugnato similia videntur; atque illi quidem ut piratae clanculum adnavigantes feras adoriuntur: hi vero quemadmodum Athenienses Medos pugna navali ad Artemisium vel Salaminem vel Psyttaliam ac deinde rursus ad Cyprum superarunt; sic et ipsi feras aperto Marte vincunt.

CAP. XXV.

Qua aetate canes feminae venatum educendae.

Justa canis aetas ad cursum ea est, ut femina quidem post undecimum mensem ad venandum producat. Sed jam antea a decimo aetatis mense, si corpore sit bene compacto, nec membris nimium teneris, lepus in loco aperto manu dimittatur, et ipsa de proximo immittatur lepori, ut et visum ipsum pascat, et leporem vicinum conspiciens spe bona laborem perferat. (2) Mox vero alius praestantior canis immittendus est, ne catulus nimio affligatur labore, vel fessus deficiat: sed alter ille leporem crebro et facili cursu assecutus catulo tradet: quem quum ceperit, permittendum est ut dentibus discerptum interficiat. (3) Verum quum educendi tempus aderit, primum per vias asperas decurrat: conducit enim hoc exercitium, ut canibus pedes firmi solidique fiant. (4) Deinde is qui canem ducit, in aperto et eminentiore loco consistat, nec immittat lepori longiori intervallo jam elapso, quem ipsa canis non viderit: hoc enim Xenophon ille senior (7, 7) monet de canibus, qui ad pervestigandum exercentur: (5) sed si canem velocem lepori non viso immittas, vagus oberrat, exsilit atque amens irritato discursu turbatur. (6) Et si quando lepus canem aetatis jam integræ effugiat, nunquam ille quiescit, nec ad venatorem redit, nec audit revocantem, sed currendi studio nulla

ζεται, καὶ μαινομένη ἔοικεν. (7) Ἄλλὰ ἵστασθαι μὲν τὸν ἔχοντα τὴν σκύλακα ἐν χωρίῳ, ὁποῖον ἤδη μοι λέλεκται, χρυπτόμενον οὐ μάλιστα τεκμηρίαιτο ἂν τις, ὅτι πονούμενος ὁ λαγὼς ὑποκάμψας ἤξει. (8) Ἴδόντα δὲ διαπεπονημένον ἐγγύθεν ἐφιέναι, μὴ κατὰ στόμα, μηδὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου· ἢ μὲν γὰρ κύων ἐξορμήσασα εὐθὺ ἐξενεχθήσεται, ὁ δὲ λαγὼς ἐξελίξας εὐμαρῶς παραμείψει· τὴν δὲ πολὺ ἀπολειφθῆναι ἀνάγκη, καὶ χαλεπῶς ὑποκάμψαι· καθάπερ αἱ τριήρεις εὐθυπλοοῦσαι οὐκ εὐμαρῶς ἐπικάμπουσιν, εἰ μὴ ἀνεθείη τὸ πολὺ τῆς εἰσελάσας αὐταῖς, πρὶν ἐπιστρέφουσαι. (9) Ἄλλὰ ἐάσαντα παραμείψαι τὸν λαγὼν, ἐκ τοῦ πλαγίου χρὴ ἐφεῖναι· ἀλόγος δὲ, ἐφομαρτεῖται τις σπουδῆ, πρὶν ἐμφορηθῆναι τοῦ αἵματος τὰς κύνας· οὐκ ἐπειδὴ τὰ κρέα ἄρα περὶ πολλοῦ ποιητέον ἀνδρὶ ἐς κάλλος κυνηγετοῦντι· ἀλλ' ὅτι πονηρὸν μάθημα κυνὶ γενναίᾳ λαγωῦ ἔσθιεν· καὶ ἤδη πολλὰς κύνας οὕτω διεφθάρησαν, ἐπὶ μακρῶι δρόμῳ ἀσθμαίνουσαι ἐνεπλήσθησαν, ἔπειτα πνιγεῖσαι ἀπόλωλοντο.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

20 Περὶ ἀρρένων κυνῶν, ἐφ' οἷας ἡλικίας χρῆναι αὐτοὺς ἐπὶ θήραν ἐξάγειν.

Ἄρρνενα δὲ μὴ πρόσθεν ἢ διετῆ γενόμενον ἐξάγειν ἐπὶ θήραν· πολὺ γὰρ τοι ὕστερον τοῖς ἄρρεσι πῆγνυται τὰ μέλη. (2) Καὶ ὁ κίνδυνος οὐ μικρὸς, ἀλλὰ πολλοὶ ἤδη, πρὶν τελειωθῆναι, ἀγωνισάμενοι πρὸ ὥρας ἀπόλωλοντο, καὶ μάλιστα δὲ ὅσοι γενναϊότατοι· ὑπὸ γὰρ μένους τοσοῦτον, ὅσον δύνανται, θέουσι. (3) Τὰ δὲ ἄλλα ὡσαύτως παραφυλάττειν, ὅσα ἐπὶ ταῖς θηλείαις ἤδη μοι λέλεκται, ὅπως πρακτέον. (4) Φυλάττειν δὲ καὶ ἀπὸ ὀχλείας ἐντὸς τῆσδε τῆς ἡλικίας· οὔτε γὰρ ἡ γονὴ πω αὐτοῖς πέπηγεν, ἀλλὰ ἔστιν ἐξίτηλος τὸ πολὺ καὶ ἀμαυρὰ, καθάπερ ἢ τῶν παιδῶν· αὐτοὶ δὲ διαφθείρονται πάμπαν, ὡς μηδὲν ἔτι πράττοντα ὕστερον ὀρθῶσαι τὴν ἀμαρτίαν· ἀλλ' ἀπὸ τρίτου μὲν ἔτους ἐφίεσθαι ἐν ὥρᾳ ἂν εἴη τῆ ζυμμέτρῳ.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Πῶς ἐπὶ ὀχλείαν ἀκτέον τὰς κύνας.

Ἐφίεσθωσαν δὲ ὧδε· φυλάξαι χρὴ τὴν κύνα, ἐπειδὴν ἀποκαθαρῆ ἀπὸ τοῦ αἵματος· πρόσθεν δὲ εἰ παραλάβοιεν τὴν γονὴν, τὸ πολὺ οὐ κρατοῦσιν, ἀλλὰ ἐκκλύζεται ὑπὸ τοῦ αἵματος, καθάπερ ταῖς γυναῖξί. (2) Προσέχειν δὲ τὸν νοῦν ἐνταῦθα· βραχὺς γὰρ χρόνος διαγίγνεται, ἐν ᾧ οὐκ ἔτι μὲν φέρεται αὐτῇ τὸ αἷμα, ἔτι δὲ φυλάττει τὴν ἐπιθυμίαν· ἀγαθὴ δὲ τῆ θηλείᾳ ἡλικία ἢ ἀπὸ διετοῦς ἐς ἑβδομον ἔτος.

de re furenti similis temere vagatur. (7) Verum is qui catulum ducit, in loco, qualem jam diximus, consistat absconsus, quo potissimum lepus defessus converso cursu perventurus videbitur. (8) Quem ut oppido fessum viderit, immittat canem de proximo, non fronte adversa neque ex opposito: nam canis directo impetu nimium prouet, et lepus cursum detorquens facile praeteribit: ibi necessum est canem longius a tergo relinqui et difficulter cursum flectere: quemadmodum triremes recto cursu provectae haud facile eum convertunt, nisi ante, quam circumflectant, remigum operae multum intermittantur. (9) Sed ubi leporem praeterire siverit, canis ex transverso immittendus, quem capta praeda celeriter aliquis insequatur, antequam canes sese sanguine ingurgitent; non quod cuiquam honesti oblectamenti causa venanti caro illa magni facienda; sed quod egregio cani assuetudo sit pessima, ubi leporem devorare didicerit; et quod multis jam canibus id exitio fuerit, qui quum longo cursu anhelis sese implevissent, mox suffocati interierunt.

CAP. XXVI.

Canes masculi qua aetate ad venandum educendi.

Canis autem masculus non ante expletum biennium ad venationem producat: masculis enim membra multo tardius solidescunt. (2) Nec parvum periculum est: nam multi aetate nondum completa laboribus attriti ante tempus perierunt, maxime autem generosissimi quique: hi enim praee animi ardore quantum possunt cursum intendunt. (3) Reliqua vero eodem modo atque in feminis facienda jam diximus, observanda sunt. (4) Coitu quoque intra eam aetatem prohibendi sunt, quum nec semen in iis maturum sit, sed tenue ut plurimum et evanidum, quale puerorum esse solet. Ipsi vero prorsus corrumpuntur, ut vitium illud nullo deinceps pacto emendari queat. Verum exacto triennio justa admittendi aetas aderit.

CAP. XXVII.

De admissione canum.

Admittantur autem hoc modo: observandum quando canis menstruo fluore expurgata fuerit: nam semen ante hoc tempus conceptum vix unquam retinent; sanguinis enim eluvio, sicuti in mulieribus, expellitur. (2) Ad hoc quoque animum advertere oportet, quod quum sanguis defluere desierit, exiguum adhuc temporis spatium coitus desiderium servent: feminis autem aetas integra est a biennio usque in annum septimum.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ὅτι, εἰ τις ὀρέῃ τὴν μίξιν τῶν κυνῶν, οὐκ ἐπιτελεῖται γόνιμος.

Κράτιστον δὲ καθεῖρξαι ἐν ταύτῳ τὸν ἄρβρενα ἅμα τῇ θηλείᾳ, αὐτὸν δὲ ἀφανῆ εἶναι ἅμα ταῖς κυσίν· αἱ γὰρ ἐν τῷ ἐμφανεῖ δμιλίαι οὐ γόνιμοι, εἰ γρὴ πείθεσθαι ἀνδράσι κυνηγετικοῖς· ὅσα δὲ τοιαῦτα λάθρα ὑπὸ κυνῶν ἐσπουδάσθη, ἐπιτυχῆ γίνεσθαι λόγος. (2) Μετὰ ταῦτα δὲ ἐξάγειν μὲν ἐπὶ θήραν· ὁ γὰρ περίπατος ἀγαθὸν ἐς βώμην ταῖς κυσίν. Ἐφείναι δὲ αὐτὰς λαγωῶν μηκέτι κίνδυνος γὰρ διαφθεῖραι ὑπερκαμοῦσαν ἢ υπερταθεῖσαν. (3) Καὶ τὸν ἄρβρενα δὲ μὴ ἐφείναι ἐπὶ λαγῶν ὡσαύτως, ἀπὸ τοῦ καμάτου ἀναπαύσασθαι καὶ βωσθῆναι, ἐξήκοντα ἡμερῶν οὐ μείον· ἔπειτα ἐφείναι ἐς ἀγῶνα οὐδὲν κώλύσει.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Περὶ καιροῦ πρὸς σκυλακείαν ἐπιτηδεῖον.

Κρατίστη δὲ ὥρα ἐς σκυλακείαν ἡ τοῦ ἥρος· εὐκράτως γὰρ αὕτη μάλιστα ἔχει κρύους τε καὶ θάλπους· ὡς τὸ μὲν κρύος τοῖς σκυλακίοις οὐκ ἀγαθὸν ἐς ἀνατροφήν, ἄλλως τε καὶ ἀπορία γάλακτος· τὸ δὲ καῦμα ταῖς μη-
20 τράσι χαλεπὸν ἐν τῇ ἀνατροφῇ· τὸ φθινόπωρον δὲ ταύτη χειρὸν τοῦ ἥρος, ὅτι χειμῶν ἐπιλαμβάνει τὰ σκυλάκια πρὶν παγῆναι.

ΚΕΦ. Λ'.

Πῶς μετὰ τὸ τεκεῖν ἐπαναληπτέον εἰς τὸ ἐξ ἀρχῆς τὸν δρόμον τῶν κυνῶν.

Τεκοῦσαν δὲ εἰ μὲν ἔτι θέλοις ἐπαναλαβεῖν τὴν πρό-
σθεν ὠκύτητα, μὴ ἔαν ἐκτρέφειν αὐτήν, ὅτι μὴ ἐς ὅσον ἀποκουφίσαι τὸ πολὺ τοῦ γάλακτος· εἴτα δὲ ἀφελόντα ἄλλαις παραδιδόναι κυσίν ἐπιλεγόμενον γενναίαις· τὸ γὰρ τῶν ἀγεννῶν γάλα οὐ ζύμφυλον ταῖς γενναίαις. (2)
30 Εἰ δὲ μηκέτι ἐς δρόμον ἐπιτηδεῖως ἔχουσα φαίνοιτο ἡ κύων, κράτιστον ἔαν ὑπὸ τῇ τεκούσῃ, καὶ μὴ ὑποβάλλειν ὑφ' ἑτέραν κύνα· αἱ γὰρ θεραπεῖαι αἱ ἀλλότριαι, ἥπερ καὶ Ξενοφῶν ἐκεῖνος ἀποφαίνει, οὐκ εἰσὶν αὐξίμοι· τὸ δὲ τῶν μητέρων καὶ τὸ γάλα ἀγαθὸν καὶ τὸ
35 πνεῦμα.

ΚΕΦ. ΛΑ'.

Περὶ ὧν Ξενοφῶν ὑπὲρ ἀνατροφῆς κυνῶν διατάττεται.

Καὶ ὁπόταν δὲ ἤδη πλανᾶται τὰ σκυλάκια, ὀρθῶς ζυμβουλεύει, ὅτι γρὴ γάλακτι ἀνατρέφειν αὐτά· καὶ ὅτι αἱ βαρεῖαι πλησμοναὶ τὰ τε σκέλη αὐτοῖς διαστρέ-
40 φουσι, καὶ τοῖς σώμασι νόσους ἐμβάλλουσι. (2) Καὶ τὰ ὀνόματα δὲ ὅτι βραχέα καὶ εὐανάκλητα θετέον ταῖς κυσί, καὶ τοῦτο γρὴ πείθεσθαι αὐτῷ· καὶ ὅσα ἀνα-

CAP. XXVIII.

Coitum canum infecundum esse si a quoquam spectetur.

Omnium autem optimum est, masculum cum femina solum includi nec conspici a quoquam, dum cum feminis rem habet : nam coitus qui in propatulo fiunt infecundi sunt, si peritis venatoribus credendum. Contra quæ secreto a canibus patrantur, ea feliciter evenire aiunt. (2) Postea producendæ quidem ad venationem ; decursio enim vires canibus auget : sed in leporem non amplius immit- tendæ ; periculum enim est, ne nimis intenso labore cor- rumpantur. (3) Pari ratione neque masculus lepori im- mittatur, donec a labore interquieverit, viresque recupe- raverit, ut minimum per sexaginta dierum spatium. Deinde nihil vetat quominus ad certamen admittatur.

CAP. XXIX.

De tempore catulis educandis commodo.

Anni tempestatum educandis catulis aptissima est verna, optimo inter frigus caloremque temperamento : nam frigus catulorum nutritioni incommodum tum propter alia tum ob inopiam lactis ; æstus vero matribus in nutriendo mole- stus. Autumnus autem ideo deterior est vere, quod hiema catulis adhuc infirmis supervenit.

CAP. XXX.

Quomodo canes post partum fovendæ ut pristinam velocita- tem recuperent.

Si autem canem post partum pristinam velocitatem re- cuperare cupias, ne suos ipsam catulos enutrire permittas, nisi quatenus lactis onere levetur : sed matri subtractos ; aliis et quidem maxime generosis canibus alendos subjicias : nam lac canum degenerum generosis inimicum est. (2) Si vero canis ipsa in posterum ad cursum minus apta vide- bitur, præstat eos matri relinqui, nec alteri subrumari. Nam, quod et Xenophon ille affirmat, aliena educatio parum auget vires, sed matrum et lac et spiritus plurimum juvat.

CAP. XXXI.

De iis quæ Xenophon de canum educatione præcipiat.

Atqui quum catuli jam ipsi oberrare incipiunt, recte eos lacte nutriendos præcipit (7,3). Illud quoque bene monet, nimia ventris repletione crura eorum distorqueri et corpora infestari morbis. (2) Tum quod nomina brevia et prolata facilia canibus imponenda esse ait, ea quoque in re ipsi fides habenda ; uti etiam ubi nomina partim ab aliis inventa

γέγραφεν ὀνόματα, τὰ μὲν εὐρών, τὰ δὲ καὶ αὐτὸς ποιήσας δεξιῶς ἀναγέγραφεν. (3) Εἰ δὲ μήπω ἐθέλοις σκυλακεῦσαι, φυλάττειν ὡς ἀνυτὸν ἐπιμελέστατα τὰς κύνας, ἐπειδὴν τῇ ἀνάγκῃ ταύτῃ ἔχωνται· ἀποπαυσα-
 5 μέναις δὲ οἱ μασθοὶ σφριγῶσι, καὶ υποπίμπλονται γάλακτος, καὶ τείνεται τὰ ὑπὸ τῆ γαστρῆ. (4) Καὶ ἔστι τηνικαῦτα οὐκ ἀσφαλὲς ἐπιλύειν κύνα ἐπὶ λαγῶν· ῥήγνυται γὰρ αὐταῖς αἱ λαγόνες· ὥστε οὐδὲ ἐς τὸ σκιρτῆσαι χρὴ λύειν αὐτάς ἅμα ἑτέρα κυνί· ἀμιλλώ-
 10 μεναι γὰρ ἔστιν ὅτε καὶ ὑπὲρ δύναμιν ζυνταθεῖσαι ἐς ἴσον κίνδυνον καθίστανται. (5) Ἀλλὰ κράτιστον περιμεῖναι, ἔστε χαλάσαι αὐταῖς τοὺς μασθοὺς. Τεχμήριον δὲ ὅτι ἤδη ἀσφαλὲς, ἐπειδὴν αἱ τρίχες ἀποβρέωσιν ἀθροαὶ ἐπαφωμένῳ· τότε γὰρ λύνονται, ἔμοι δοκεῖν, ἀπὸ
 15 τῆς ἀνάγκης τῆς πρόσθεν.

ΚΕΦ. ΑΒ΄.

Διαφοραὶ ἄρρηνος καὶ θηλείας κυνός.

Καὶ παρίστανται ἤδη ἐς δρόμον, κύων θήλεια μὲν ὠκυτέρα ἄρρηνος, ἄρρην δὲ θηλείας διαπονεῖσθαι ἀμείνων καὶ ὅτι δι' ἔτους θεῖ, πολλῶ τινι ἐντιμότερον
 20 τὸ κτῆμα· καὶ ὅτι θήλεια μὲν πολλὰ ἀγαθαὶ, ἄρρηνος δὲ γενναίου ἐπιτυχεῖν οὐκ εὐμαρὲς, καὶ ταύτῃ ἐντιμότερον· (2) καὶ ὅτι αἱ θήλεια μὲν ἀγαπητόν, εἰ καὶ ἐς πέμπτον ἔτος διαφυλάττειαν τὸ ὠκύ· ἄρρηνες δὲ καὶ ἐς δέκατον διαφυλάττουσιν. Ὡστε μέγα μοι δοκεῖ τὸ
 25 κτῆμα ἄρρην κύων τῇ ἀληθείᾳ γενναίος, καὶ οὐκ ἄνευ θεῶν του εὐμενεῖας παραγίγνεσθαι ἀνδρὶ κυνηγετικῷ· ἀλλὰ χρὴ θύειν Ἀρτέμιδι Ἀγροτέρᾳ ἐπὶ τῷδε τῷ κτῆματι. (3) Θύειν δὲ χρὴ καὶ ἐπὶ θήρα εὖ πράξαντα, καὶ ἀνατιθέναι ἀπαρχὰς τῶν ἀλισκομένων τῇ θεῇ,
 30 ὅ γε ἀποκαθαίρει τοὺς κύνας καὶ τοὺς κυνηγέτας, κατὰ τὰ πάτρια ὡς νόμος.

ΚΕΦ. ΑΓ΄.

Περὶ τῶν Κελτῶν νόμου, καὶ τοῦ ὑπ' αὐτῶν γινομένου ἐράνου τῇ Ἀρτέμιδι.

Κελτῶν δὲ ἔστιν οἷς νόμος, καὶ ἐνιαύσια θύειν τῇ
 35 Ἀρτέμιδι· οἱ δὲ καὶ θησαυρὸν ἀποδεικνύουσι τῇ θεῇ· καὶ ἐπὶ μὲν λαγῶ ἀλόντι δύο ὀβολῶ ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν θησαυρὸν· ἐπὶ δὲ ἀλώπεκι δραχμὴν, ὅτι ἐπίβουλον τὸ χρῆμα, καὶ τοὺς λαγῶς διαφθεῖρει· τοῦτου ἕνεκα πλεῖον ἐμβάλλουσιν, ὡς ἐπὶ πολεμίῳ ἀλόντι· ἐπὶ δὲ δορκάδι
 40 τέσσαρας δραχμάς, ὅτι μέγα τὸ ζῷον, καὶ ἡ θήρα ἐντιμότερα. (2) Περιελθόντος δὲ τοῦ ἔτους ὀπόταν γενέθλια ἦκη τῆς Ἀρτέμιδος, ἀνοίγνυται μὲν ὁ θησαυρὸς, ἀπὸ δὲ τοῦ συλλεχθέντος ἱερεῖον ὠνοῦνται, οἱ μὲν οἶν, οἱ δὲ αἶγα, οἱ δὲ μόσχον, εἰ οὕτω προχωρεῖ. (3) Θύ-
 45 σαντες δὲ καὶ τῶν ἱερείων ἀπαρξάμενοι τῇ Ἀγροτέρᾳ, ὡς ἐκάστοις νόμος, εὐχοῦνται αὐτοῖ τε καὶ οἱ κύνες.

partim suapte ingenio apte efficta recenset. (3) Catulas vero, quas ad foeturam admittere nondum volueris, observa quam fieri potest diligentissime, quando ea necessitate urgeantur: scilicet quum remisit ardor libidinis, turgent iis mammæ et lacte implentur partesque sub ventre distenduntur. (4) Nec tutum est eas tum in leporem immitti: rumpuntur enim iis ilia, adeo ut ne ad ludendum quidem cum alio cane exsolvi debeant, quia nonnunquam mutua contentione præter vires annexæ in æquale incidunt periculum. (5) Sed expectandum potius donec mammæ deturgescant: argumentum autem hoc jam erit sine periculo eas produci posse, quum pili ad contactum confertim defluunt: tunc enim meo quidem iudicio priori illa necessitate exsolvuntur.

CAP. XXXII.

Differentiæ canis masculi et feminae.

Siquidem cursu inter se committantur, canis femina multo velocior est masculo: sed masculus longe rectius labori sufficit quam femina; eoque majori in pretio habendus, quod quovis anni tempore currit. Præterea quum multæ feminae bonæ sint, masculum vero generosum reperire difficile sit, hoc quoque nomine præstat. (2) Ad hæc boni consulendum, si feminae in quintum annum velocitatem conservent, quam masculi etiam ad decimum usque integram retinent: adeo ut mea sententia canis masculus vere generosus res sit longe pretiosissima, neque sine propitio deorum numine venatori obtingit: sed pro adepto hoc munere Dianæ venatrici sacra debentur. (3) Cui etiam post venationem ex voto peractam sacrificandum, et primitiæ prædarum offerendæ; quo a cæde commissa canes et venatores purgantur, ex more patrio.

CAP. XXIII.

De Gallorum instituto et ære in honorem Dianæ collato.

Quibusdam Gallis mos est quotannis Dianæ sacra facere, alii stipem collatitiam deæ afferunt: et pro lepore quidem duos obolos inferunt thesauro; pro vulpe drachmam, quia animal est insidiosum et leporum perniciosus; idcirco pro eo ut pro hoste capto plus conferunt; pro capreolo drachmas quattuor, quia et animal majus est, et captum plus laudis habet. (2) Inde quum absoluto anni cursu Dianæ natalis venerit, thesauro aperto de collata pecunia victimam emunt, alii quidem ovem, alii capram, nonnulli etiam vitulum, si ad eam summam pecunia ascendat. (3) Tum sacris peractis et victimarum primitiis Dianæ venatrici oblatis, ipsi una cum canibus genio indulgent. Canes au-

Τὰς κύνας δὲ καὶ στεφανοῦσιν ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ· ὡς ὄγλον εἶναι, διότι ἐπ' αὐταῖς ἐορτάζουσιν.

ΚΕΦ. ΛΔ'.

Παραίνεσις πρὸς τὸ θύειν τοῖς Ἐφόροις τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐπιτηδευμάτων.

Καὶ ἐγὼ ἅμα τοῖς συνθήροις ἔπομαι τῷ Κελτῶν νόμῳ, καὶ ἀπορραίνω, ὡς οὐδὲν ἄνευ θεῶν γιγνόμενον ἀνθρώποις ἐς ἀγαθὸν ἀποτελεῦται. (2) Ἀλλὰ καὶ ὅσοι ναυτίλλονται, ἀπὸ θεῶν ἄρχονται, ὅσοις γε τοῦ σώζεσθαι μέλει, καὶ ἀνασωθέντες χαριστήρια θύουσι τοῖς θεοῖς τοῖς θαλαττίοις, Ποσειδῶνι καὶ Ἀμφιτρίτῃ καὶ Νηρηΐσι· καὶ ὅσοι τὴν γῆν ἐργάζονται, Δήμητρι καὶ τῇ παιδί αὐτῆς καὶ Διονύσῳ· οἱ δὲ ἅμφι τὰς τέχνας πονοῦμενοι, Ἀθηναῖ καὶ Ἡφαίστῳ· καὶ οἱ ἅμφι παιδεύουσιν, Μούσαις καὶ Ἀπόλλωνι Μουσηγέτῃ καὶ Μνημοσύνῃ καὶ Ἑρμῇ· οἱ δὲ ἅμφι τὰ ἐρωτικά, Ἀφροδίτῃ καὶ Ἑρωτι καὶ Πειθοῖ καὶ Χάρισιν. (3) Οὕτω τοὶ καὶ τοὺς ἐπὶ θήρᾳ ἐσπουδακότας οὐ χρὴ ἀμελεῖν τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἀγροτέρας οὐδὲ Ἀπόλλωνος οὐδὲ Πανός οὐδὲ Νυμφῶν οὐδὲ Ἑρμοῦ Ἐνοδίου καὶ Ἡγεμονίου, οὐδὲ ὅσοι ἄλλοι ὄρειοι θεοί. (4) εἰ δὲ μὴ, ἡμιτελῆ ἀποθαίνειν ἀνάγκη τὰ σπουδάσματα· καὶ γὰρ καὶ οἱ κύνες βλάπτονται, καὶ οἱ ἵπποι χωλεύονται, καὶ οἱ ἄνθρωποι σφάλλονται.

ΚΕΦ. ΛΕ'.

Ἐξ Ὁμήρου μαρτύρια, ὅτι χρὴ θύειν τοῖς τῶν πραγμάτων εὐρεταῖς ἐν τῇ τῶνδε μεταχειρίσει.

Καὶ τοῦτό γε δηλοῖ καὶ Ὁμήρος ἐν τῇ ποιήσει. Τεῦκρον μὲν γε τὸν τοξικότατον Ἑλλήνων ἐν τῷ ἀγῶνι οὐ φησι τυχεῖν ὅτι μὴ τῆς μηρίνου, καὶ ταύτην διακόψαι, ἐπειδὴ μὴ ἐπηύξατο τῷ Ἀπόλλωνι· Μηριόνην δὲ, ἄνδρα οὐ τοξικόν, ἐπευξάμενον τῷ Ἀπόλλωνι, ἀποπετομένης ἤδη τῆς ὄρνιθος τυχεῖν. (2) Καὶ τοὺς ἐκγόνους δὲ τῶν ἐπὶ Θήβας σὺν Πολυδαίῳ στρατευσάντων ἐλεῖν τὰς Θήβας,

πειθομένους τεράσσει θεῶν καὶ Ζηνός ἀρωγῇ·

τοὺς δὲ πατέρας αὐτῶν, οὐδὲν τι χείρους ἐκείνων ἐς ἀλκὴν γενόμενους, διαφθαρῆναι ἐν Θήβαις, ὅτι μὴ ἐπέθοντο τοῖς σημαινομένοις ἀπὸ θεῶν. (3) Καὶ τὸν Ἴκτορα οὐ πεισθέντα Πολυδάμαντι οὐκ εἶναι ἐπελαύειν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων, ἐπὶ τῷ δράκοντι καταβληθέντι πρὸς τοῦ ἀετοῦ, ὡς οὐ ζῆν κόσμῳ ἐπανελευσομένους, ὀλίγον ὕστερον ἔργῳ ἀναδιδαχθῆναι, ὡς οὐκ ἀγαθὸν ἀπειθεῖν τῷ θεῷ. (4) Τούτοις χρὴ πειθομένους, καθάπερ ἐπ' ἄλλῳ τῷ ἔργῳ, οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ θήρᾳ ἄρχεσθαι τε ἀπὸ θεῶν, καὶ χαριστήρια θύειν εὖ πράξαντα καὶ σπένδειν καὶ εὐφημεῖν καὶ στεφανοῦν καὶ ὑμεῖν καὶ ἀπαρχὰς τῶν ἀλισκομένων ἀνατιθέναι, οὐ μεῖον ἢ ἐπὶ νίκῃ πολέμου ἀκροθίνια.

tem illo die sertis coronant, ut manifestum sit illorum causa festum celebrari.

CAP. XXXIV.

Admonitio de sacris faciendis diis artium et professionum humanarum praesidibus.

Atque ego quidem cum sociis venatoribus sequor Gallo- rum legem, nihilque sine divum ope mortalibus bene succedere pronuntio. (2) Nam et rem nauticam exercentes a diis faciunt principium quocumque suam sibi salutem cordi habent, et si salvi evaserunt, diis marinis, Neptuno, Amphitritae et Nereidibus gratias referendis sacra faciunt, ut Cereri ejusque filiae et Baccho quicumque agriculturae operam navant; artiumque cultores Minervae et Vulcano; qui studiis incumbunt, Musis Musarumque principi Apollini, itemque Mnemosynae et Mercurio; qui amori operam dant, Veneri et Cupidini, tum etiam Suadae et Gratiae. (3) Ita qui venationi student, Dianam Venatricem minime negligere debent; uti nec Apollinem nec Pana atque Nymphas et viarum praesidem ducemque Mercurium, tum quaevis alia montium numina: (4) secus enim studia ista non satis feliciter succedere necessum est: laeduntur enim canes, claudicant equi, et homines ipsi spe frustrantur.

CAP. XXXV.

Homeri testimonia, quod diis rerum inventoribus sacrificandum, dum quis easdem aggreditur.

Atque hoc ipsum Homerus (Il. 23,879) in sua poesi significat, dum Teucrum inter omnes Graecos sagittandi peritissimum in certamine funiculum dumtaxat tetigisse eumque praecidisse refert, quod nullum Apollini votum fecisset; Merionen vero sagittandi haud peritum, votis Apollini susceptis, avem jam avolantem percussisse. (2) Item posteros eorum qui cum Polynice ad Thebas militarunt, Thebas expugnasse

fretos auxilio Jovis auspiciisque deorum,

quum patres eorum virtute neutiquam inferiores ob neglecta deorum auspicia ad Thebas occubuissent. (3) Hectorem quoque, quum fidem denegasset Polydamenti irruptionem in Graecorum naves dissuadenti, quod ex dracone ab aquila projecto nulla cum laude Trojanos reversuros videret, paullo post re ipsa comprobasse, malum esse numini non obtemperare. (4) Hisce exemplis persuasos, ut omni alio in opere, ita etiam in venatione a diis incipere, et re bene gesta iisdem gratitudinis ergo sacra facere oportet: his libandum; hi praedicandi; his coronae, hymni et praedarum primitiae offerendae, non minus quam adepta victoria belli manubiae iisdem consecrantur.

INDEX NOMINUM ET RERUM.

Numeri quibus operis nota non præfixa est pertinent ad Expeditionem Alexandri M. Reliquos Arriani libros notavimus hunc in modum : *C. Alan.*, Acies contra Alanos; *Cyn.*, Cynegeticus; *Ind.*, Historia Indica; *Parth.*, Parthica; *Per.*, Periplus Ponti Euxini; *Succ. Al.*, Historia Successorum Alexandri; *Tact.*, *Tactica.*

A.

- Abasorum rex Rhesmages, *Per.* 11, 3.
 Abascus, *Per.* 18, 2.
 Abastani Indi, VI, 15, 1.
 Abdera, I, 11, 4.
 Abii Scythæ, IV, 1, 1.
 Abisares rex, IV, 27, 7. Pori socius, V, 20, 5; 22, 2. ad Alexandrum legatos mittit, V, 20, 5; 29, 4 s.
 Aboni moenia, *Per.* 14.
 Abreas, VI, 9, 3; 10, 1; 11, 7.
 Abulites Susianorum satrapes, III, 16, 9; 19, 2. supplicio affectus, VII, 4, 1.
 Abydus, I, 11, 6. *Succ. Al.* 44.
 Acampsis fluv., *Per.* 7, 5.
 Acarnan Philippus, II, 4, 8. Bianor, 13, 2. Acarnania, *Ind.* 41, 2.
 Acataphracta equitum armatura, *Tact.* 4, 1.
 Acesines amnis, V, 4, 2; 5, 5. 25, 5. 29, 2. VI, 4, 1. VII, 10, 6. ejus magnitudo et natura, V, 20, 8. *Ind.* 3, 10. 6, 5. cum Indo confluit, VI, 1, 2. 5, 3, 1; VI, 15, 1. 4. cum Hydaspes, VI, 4, 4. *Ind.* 18, 11. cum Hydraote, VI, 13, 1. *Ind.* 4, 8. et Hyphasi, VI, 14, 5.
 Achæorum portus, I, 11, 6.
 Achæus fluvius, *Per.* 18, 3.
 Achaia antiqua Ponti, *Per.* 18, 4.
 Achilles, VII, 16, 8. ejus sepulcrum, I, 12, 1. eum æmuletur Alexander, VII, 14, 4. cl. I, 12, 1 s. Achillis Dromos; quomodo in Leuce insula Achilles colatur, *Per.* 21 sq.
 Achilles Atheniensis, III, 6, 2.
 Acies cuneata, *Tact.* 16, 6 sq.; rhombi figurâ formata, *ib.* 16, 3; quadrata, *ib.* 16, 8; oblonga, *ib.* 17, 3.
 Acinases fluvius, *Per.* 7, 5.
 Acra Melæna, *Per.* 12, 3.
 Ἀκροβολισταί, *Tact.* 4, 3, 5.
 Acuphis Nysæorum princeps, V, 1, 3 ss.; terræ præfectus, V, 2, 3 ss.
 Ada Hecatombi filia Cariæ præfecta, I, 23, 7 s. Alexandrum adoptat, I, 23, 8.
 Addæus χιλιάρχης, I, 22; ejus τάξις, I, 22, 4. occisus, I, 22, 7.
 Adea, Amyntæ et Cynanes filia, Arrhidæo nubit; Eurydices nomen assumit, *Succ. Al.* 23.
 Adienus fluv., *Per.* 7, 3.
 Admetus τοῖς ὑπασπισταῖς præest, II, 23, 2. 4. 5. occisus *ib.* et II, 24, 4.
 Adraistæ Indi 5, 22, 3.
 Æacidæ II, 27, 6; IV, 11, 6.
 Æacus, VII, 29, 3.
 Ægæ Macedonia, I, 11, 1.
 Ægæus (Leonnatus), *Ind.* 18, 6.
 Ægæum mare, VII, 20, 4.
 Ægiali in Ponto, *Per.* 14, 2.
 Ægina, VI, 11, 6. in Æginam fugit Demosthenes, *Succ. Al.* 13.
 Ægineta, urbs Pontica, *Per.* 14, 3.
 Ægobares legebatur, VII, 6, 5.
 Ægos flumen, I, 9, 3.
 Ægyptus amnis, V, 6, 5; VI, 1, 3.
 Ægyptus terra, II, 13, 3; 17, 1; 25, 4; V, 25, 4; VII, 9, 8. *Ind.* 5, 6. ab Alexandro occupata, III, 1, 1 ss. Amminape cum Mazaco dedente, III, 22, 1. composita, III, 5, 1 ss. terræ præstantia a Romanis agnita, III, 5, 7. Nili donum, V, 6, 5. Indiæ similis, VI, 1, 2. cl. 5. Arabiæ contermina, *Ind.* 43, 1 sqq. Ægyptum vexat Cleomenes, VII, 23, 6, 8.
 Ægyptii Herculem colunt, II, 16, 3; IV, 28, 2. Alexandri comites, *Ind.* 18, 1.
 Æolis, III, 22, 6; VII, 9, 11. Æolicæ civitates, I, 18, 1. Smyrna, V, 6, 4.
 Æmus. v. Hæmus.
 Aeropus, I, 7, 6.
 Æschylus poeta laudatur, *Per.* 19, 2.
 Æschylus in Ægypto ἐπίσκοπος, III, 5, 3.
 Æsculapius, II, 5, 8; VII, 14, 6.
 Æthiopes nigri, V, 4, 4. Nili accolæ, VI, 1, 3. *Ind.* 6, 6. Alexander, VII, 1, 2. legatos ad eum mittunt, VI, 15, 4. elephantis ad bella utuntur, *Tact.* 2, 2. 19.
 Ætolus Glaucus, III, 16, 2; Lycidas, III, 6, 3.
 Ætoli res novas moliantur, I, 7, 4. veniam rogant, I, 10, 2.
 Afri venatores, *Cyn.* 24.
 Agamemnon, I, 11, 5. *Tact.* 19, 4.
 Agathocles, I, 18, 1; VI, 28, 4. Agathocles, pater Lysimachi, *Succ. Al.* 2. Agathocles, pater Autolyçi, *ib.* 38.
 Agathon Thracum præfectus, I, 14, 3. Tyrimmæ filius equitum Odrysarum præfectus, III, 12, 4.
 Agenor, VI, 17, 1.
 Agenorium Tyri, II, 24, 2.
 Agerrus, III, 23, 9.
 Agesilaus Laco, II, 13, 6.
 Aginis pagus Susianæ, *Ind.*, XLII, 4.
 Agis Spartanorum rex pecuniam et naves a Persis accipit, II, 13, 4, 6.

- Agis Argivus, poeta, IV, 9, 9.
 Agoranis fluv. Ind., *Ind.*, IV, 4.
 Agrianes, I, 5, 1 s. copiae apud Alexandrum stipendia faciunt, saepe memoratae, v. c. ad I, 1, 11.
 Agrianorum regio, *Succ. Al.* 7.
 Agriaspae legebantur, III, 27, 4.
 Alanica Arriani historia, p. 248.
 Alanorum pugnandi mos, *Tact.* 4, 3.
 Albani, III, 8, 4; XI, 4, 13; I.
 Alcetas τάξι: praefectus, IV, 22, 1; 27, 1, 5 ss.; V, 11, 3.
 Alcetas Perdiccae fratri persuadet ut Nicæam ducat, *Succ. Al.* 21; Cynanem interficit, *ib.* 22; condemnatur, *ib.* 30; fugit, *ib.* 39; contra eum Asander mittitur, *ib.* 41.
 Alcias Eleus, I, 29, 4.
 Alcimalus legebatur, I, 18, 1. *Vid.* Antimachus.
 Alcmena, II, 16, 1.
 Alcomeneus, *Ind.*, 18, 6.
 Aleius campus, II, 5, 8.
 Alexander Peucestae pater, *Ind.* 18, 6. Amyntae pater, *Succ. Al.* 38.
 Alexander Crateri pater, *Ind.* 18, 5.
 Alexander Aeropi filius, I, 7, 6; 17, 8. Alexandro M. insidiatur, I, 25, 6 ss.
 Alexander Amphoteri pater, I, 25, 9.
 Alexander Epirota, III, 1, 7.
 Alexander, Pyrrhi filius, *Tactica* scripsit, *Tact.* 1, 1.
 Alexander, Polysperchontis filius, custodibus regii corporis ab Antipatro adscribitur, *Succ. Al.* 38.
 Alexander Philippi filius, Argivus, ab Heraclidis oriundus, II, 5, 9; III, 3, 2; IV, 7, 4; VI, 3, 2; ab Ada adoptatus, I, 23, 8; Ammonis soboles, III, 3, 2; IV, 9, 9; VII, 8, 3. deus videri vult, VII, 20, 1; quo consilio, VII, 29, 3; viginti annos natus dux adversus Persas creatus, I, 1, 1 s.; Persea et Herculem aemulatur, III, 3, 2; *Ind.* 5, 9; Achillem, I, 12, 1, 2; Dionysum, V, 1, 5; II, 1, 26, 5; VII, 10, 6. cf. IV, 8, 2 ss.; V, 26, 5; VII, 20, 1. mortem contemnit, II, 4, 11; felix, IV, 19, 6; 21, 3; VII, 29, 1; ejus audacia, I, 13, 6; IV, 21, 3; VI, 9, 5 ss.; ab amicis castigata, VI, 13, 4 s. nihil desperat, IV, 21, 3 cl. 30, 3. fortitudo, I, 15, 6 ss. vulneratur, II, 12, 1; 27, 2; III, 30, 11; IV, 3, 3; 23, 3; 26, 3, 4; VI, 10, 1; omnino v. VII, 10, 2; strenuitas, II, 18, 4; 23, 4; VII, 15, 3. de ejus moribus, VII, 28, 1 ss.; milites excitat, IV, 29, 7, cl. 21, 4; I, 22, 1; severitate terret, I, 16, 6; 29, 6; III, 28, 8; satrapas, VI, 15, 3; 27, 1, 4; 30, 2; VII, 4, 1 ss.; 18, 1; hostes, IV, 27, 4, milites seditiosos, VII, 8, 4, crudelior in Bessum, IV, 7, 3 s., amicis fedit, II, 4, 9 ss., ignoscit, III, 6, 7; non succenset mala vaticinato, VII, 18, 4; amicissimus Cratero, VII, 12, 3, Hephæstioni, VII, 14, 1 ss.; bene meritos praemiis ornat, I, 5, 4; VI, 28, 4; VII, 4, 4 ss.; V, 4 ss. militum fortitudinem remuneratur, I, 16, 4 ss.; II, 12, 1. item exauctoratos, III, 19, 5; VII, 12, 2; aes alienum solvit, VII, 5, 1 ss.; νεογάμους in Macedoniam remittit, I, 24, 1 s.; ignoscit inimicis, I, 10, 4 ss.; II, 15, 3 ss.; III, 17, 6; 24, 4 s.; cohibet plebis iram, I, 17, 12; clemens in captivas, II, 12, 5; non mulierosus, IV, 19, 6 ss.; aquam sibi oblatam effundit, VI, 26, 2; non vinosus, VII, 29, 4; gloriae cupidior, VI, 13, 4 cl. V, 2, 1; a solo Lysippo se fingi voluit, I, 16, 4; Atheniensibus trecentas πανοπλίας mittit, I, 16, 7; Harmodii et Aristogitonis statuas, III, 16, 8, cf. VII, 19, 2; alia iis grata facit, II, 15, 4; III, 6, 2. monumentorum verecundia, VI, 29, 10 s. cl. 27, 5; 30, 2. Pindari domo et posteris parcat, I, 9, 10; aras ad Hyphasin exstruit, V, 29, 1; adulatione corrumpitur, IV, 8, 1 ss.; Clitum caedit, IV, 8, 4 ss.; poenitentia, IV, 9, 2 ss.; luctus de Hephæstionis morte, VII, 14, 2 ss.; cultu armisque insignis, I, 14, 4; VI, 9, 5.
 Indorum sophistas convenit, VII, 1, 5 s.; II, 2 ss.; sermo ejus cum Diogene, VII, 2, 1; cum Celtis, I, 4, 7 s.; cum Besso, III, 30, 40; cum Poro, V, 19, 2 s.; dictum de proelio nocturno, III, 10, 2; de imperio, II, 25, 2; de Olympiade, VII, 12, 6; epistola ad Athenienses, I, 10, 4; ad Darium, II, 14, 4 ss.; 25, 3; ad Olympiadem, VI, 1, 4 ss.; ad Cleomenem, VII, 23, 7; deliberat cum Parmenione, I, 13, 3 ss.; 18, 6 ss.; III, 10, 1 ss.; cum amicis, II, 25, 2; cum ducibus, III, 9, 3 ss.; duces exhortatur, II, 7, 3 ss.; 17, 1 ss.; III, 9, 5 ss.; orationem ad eos habet, V, 25, 3 ss.; VII, 9, 1 ss. Macedonum opes auxit, VII, 9, 6 ss. cl. V, 25, 4 ss.; apud Græcos statum popularem instituit, I, 18, 2; ejus Μηδισμός, IV, 7, 4; 9, 9; VII, 6, 1 ss.; 8, 2; in matrimonium duxit Roxanen, IV, 19, 5, Barsinen et Parysatin, VI, 4, 4; milites e barbaris parat, VII, 6, 1 ss.; 8, 2; barbaros cum suis conciliat, VII, 11, 8 ss.
 Urbes condidit, V, 27, 5; Alexandriam in Ægypto, III, 1, 5 ss.; ad Caucasum, III, 28, 4; ad Tanaim, IV, 1, 3 s.; Nicæam et Bucephala, V, 19, 4; 29, 5; alia oppida in India, V, 29, 3; VI, 15, 7; (navalia, VI, 18, 2) ad Pallocopam, VII, 21, 7; ejus classis, I, 18, 4; 20, 1 ss.; V, 8, 5; 26, 1 s.; VII, 19, 3; 21, 7; *Ind.* 18 sqq., cf. Nearchus. ipse navigat, VI, 14, 4 ss.; VII, 7, 1 s., 6 ss.; 22, 1.
 Coronatur, I, 12, 1; 24, 5, 2; 13, 8; VII, 15, 4; 23, 2; sacra facit, I, 4, 5; 11, 6 ss.; Dianæ, I, 18, 2; Æsculapio, Minervæ, Amphilocho, II, 5, 8 s.; Herculi Tyrio, II, 24, 6; Apidi, III, 1, 4; amibus Indicis, V, 29, 5; VI, 3, 1; diis ab Ammone dictis, VI, 19, 4 s.; nodum Gordium solvit, II, 3, 7 s.; omen interpretatur, I, 18, 9; non curat exta; II, 27, 1; IV, 4, 3, vaticinia, VII, 16, 5 ss.; 22, 1.
 Quæ consilia agitaverit, IV, 15, 5 s.; V, 26, 5 ss.; VI, 1, 2 ss.; μέγας βασιλεύς, IV, 9, 7; V, 15, 5; VII, 1, 2 s. cl. 30, 1. βασιλεύς τῆς Ἀσίας, *ib.* et II, 14, 9; insidiæ ei structæ, I, 25, 1 ss.; III, 26, 1 ss.; IV, 13, 3 ss. occidisse fertur, I, 7, 2, 6. ejus morbus, II, 4, 7 ss.; mors, VII, 24, 1 ss.
 Alexandri portus, *Ind.* 21, 10.
 Alexandria in Ægypto, III, 1, 5 ss.; V, 1, 5; VII, 23, 7; ad Caucasum, III, 28, 4; V, 1, 5 s.; in Parapamisadis IV, 22, 4; ad Tanaim, IV, 1, 3 s.; 4, 1 ss.
 Alinda Cariae, I, 23, 8.
 Alorites (Pantauchus), *Ind.* 18, 4.
 Alpes Celticæ, *Per.* 11, 5.
 Athemenes, III, 11, 8.
 Amanicæ portæ, II, 7, 1.
 Amastrine, VII, 4, 5.
 Amastris urbs, *Per.* 14, 1.
 Amathusius Androcles, II, 22, 2.
 Amazones, IV, 15, 4; VII, 2 ss.; *Per.* 15.
 Ambisares legebatur, V, 8, 3.
 Ambracia Epiri, II, 16, 5.
 Amisenorum ager, *Per.* 15, 1.
 Amisus, Atheniensium colonia, *Per.* 15, 3.
 Amminapes Ægyptiorum praefectus ab Alexandro Parthorum et Hyrcaniorum satrapes factus, III, 22, 1.
 Ammon. ejus oraculum, III, 3, 1 ss.; III, 4, 1 ss.; Alexandri parens, *ib.*, IV, 9, 9; VII, 8, 3; qui ei sacra facit, VI, 3, 2; ejus oracula, VI, 19, 4; VII, 14, 7; 23, 6; *Ind.* 35, 8.
 Amphilocho heros, II, 5, 9.

- Amphilochi Ambraciae vicini, II, 16, 5.
 Amphimachus Mesopotamiam et Arbelitin satrapias ab Antipatro accipit, *Succ. Al.* 35.
 Amphipolis, I, 1, 5; 2, 5; ad Strymonis ostium, I, 11, 3; *Ind.* 18, 10.
 Amphipolites, III, 16, 4; VII, 18, 1.
 Amphippi, *Tact.* 2, 3.
 Ἀμφίπολις φάλαγξ, *Tact.* 29, 1.
 Amphitrite, *Ind.* 18, 11.
 Amphium Thebarum, I, 8, 6 s.
 Amphoterus Alexandri filius, legatus, I, 25, 9 s.; eum classe Con occupat, III, 2, 6; Peloponnesiis auxilio missus, III, 6, 3.
 Amyntas a Thebanis occisus, I, 7, 1.
 Amyntas Balacri pater, I, 29, 3; III, 5, 5.
 Amyntas Sostrati pater, IV, 13, 3.
 Amyntas Andromenis filius. ejus τάξις, I, 8, 2; III, 11, 9; φάλαγξ, I, 14, 2; Sardium arcem recipit, I, 17, 4; milites e Macedonia adducit, III, 11, 9; 16, 10; accusatus et absolutus, sed paulo post occisus, III, 27, 1 ss.; sine dubio idem cujus τάξις commemoratur, I, 20, 5; II, 8, 4; III, 18, 6; 23, 2; 25, 6.
 Amyntas Antiochi filius, transfuga, I, 17, 9; 25, 3; Dario salutaria suadet, II, 6, 3; in Ægypto occisus, II, 13, 4.
 Amyntas Arrabæi filius, speculatoribus præfectus, I, 12, 7; σαρισσοφόροις (προδρόμοις) equitibus, Pæonibus et Socratis turmæ præfectus, I, 14, 1; VI, 15, 1. cornu sinistro præest, I, 28, 4.
 Amyntas Nicolai filius Bactriorum satrapes, IV, 17, 3; 22, 3.
 Amyntas Philippi filius legebatur, III, 11, 9.
 Amyntas, Perdiccæ ejus qui Philippi regis frater erat, filius, Cyanes maritus, pater Adææ, ab Alexandro M. interficitur, *Succ. Al.* 22.
 Amyntas, Alexandri f., Peucestæ frater, unus e regii corporis custodibus, *Succ. Al.* 38.
 Amyntis fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 5.
 Amyntor Hephæstionis pater, *Ind.* 18, 3.
 Anamis fluv. Carman., *Ind.* 33, 2; 35, 7.
 Ἀναστροφή, *Tact.* 20, 2; 21, 4.
 Anaxarchus sophista Alexandrum consolatur, IV, 9, 7 ss. προσκυνήσεως auctor, IV, 10, 6 ss.; a Callisthene confutatus, IV, 11, 1 ss.
 Anaxidotus Archiæ pater, *Ind.* 18, 3; 27, 8.
 Anaxippus ἑταῖρος, III, 25, 2; occisus, III, 25.
 Anchialus, urbs Pontica, *Per.* 24, 5. Anchiali regia, *ib.* 7, 3.
 Anchialus, Ciliciæ, II, 5, 2 ss.
 Ancone, urbs Pontica, *Per.* 15, 3.
 Ancyra Galatiæ, II, 4, 1.
 Andaca Indiæ, IV, 23, 5.
 Andomatis fluv. *Ind.*, *Ind.* 4, 4.
 Androcies Amathusius, II, 22, 2.
 Androclus ἑταῖρος, III, 29, 1.
 Andromachus ναύαρχος, III, 20, 10.
 Andromachus Hieronis filius equitibus peregrinis præfectus, III, 12, 5; 25, 4; contra Spitamenem missus, IV, 3, 7; IV, 5, 7; 6, 2.
 Andromenes pater Amyntæ, Attali Simmiæque, quos v.
 Andron Cabelæ fil. Tejus, *Ind.* 18, 7.
 Andronicus Agerri filius mercenariis Græcis qui apud Darium meruerant præfectus, III, 23, 9; 24, 5, Proteeæ pater, II, 2, 3; 20, 2.
 Androsthene Callistrati fil. Amphipolites chersonnesum Arabicam legit, VII, 20, 7; ex trierarchis, *Ind.* 18, 7.
 Androtimus Nearchi pater, *Ind.* 18, 4.
 Anicetus Ol. CXII, 1 archon, II, 24, 6.
 Annubas legebatur III, 5, 5.
 Anomas Laco, legatus ad Darium, III, 24, 4.
 Antæus, III, 3, 1.
 Antalcidæ pax, II, 1, 4; 2, 2.
 Antæas, VI, 28, 4 cl. III, 5, 5; *Succ. Al.* 2.
 Anthemusia turma, II, 9, 3.
 Antibelus Mazæi filius, III, 21, 21. cf. Artiboles.
 Anticles Theocriti filius Alexandro insidias struit, IV, 13, 4; interfectus, IV, 14, 3.
 Antigènes, phalangi præfectus, V, 16, 3; ejus τάξις, VI, 17, 3. Pithonis pater, *Ind.*, V, 10. Argyraspidum dux, Susianam ab Antipatro accipit, *Succ. Al.* 35; pecuniæ Suis colligendæ ab Antipatro præficitur, *ib.* 38.
 Antigonus Philippi filius, sociorum dux, Phrygiæ satrapes, I, 29, 3. Antigonus a Perdiccæ et deinde ab Antipatro provincias accipit Pamphyliam, Lyciam, Lycæoniam, Phrygiam magnam, *Succ. Al.* 6, 37; ad Antipatrum et Craterum profugit, quos ad bellum Perdiccæ inferendum adducit, *ib.* 24; Antipatro nuntiat Perdiccæm Cleopatras nuptias ambire, repudiata Nicæa, *ib.* 26; in Cypro versatur, quo tempore Perdiccæ interficitur, *ib.* 30; Antigono regum cura et custodia ab Antipatro demandatur, *ib.* 38; ei bellum contra Eumenem gerendum ab Antipatro committitur, *ib.* 43. Antigonus ad Ipsum occisus est, III, 18, 5.
 Antilibanus mons, II, 20, 4.
 Antimachus Agathoclis filius in Æolidem et Ioniam missus, I, 18, 1 s. *Legendum* Aleimachus.
 Antiochus, Seleuci pater, *Succ. Al.* 2.
 Antiochus sagittariorum dux, II, 9, 2; occisus, III, 5, 6.
 Antiochus, χιλιάρχος τῶν ὑπασπιστῶν, 4, 30, 6.
 Antiochus Amyntæ pater, I, 17, 9; II, 6, 3.
 Antiochus Heraclidis pater, III, 11, 8.
 Antipater Leonnati Ægæi pater, *Ind.*, 18, 6.
 Antipater Asclepiodori filius Alexandro insidias struit, IV, 13, 4; interfectus, IV, 14, 3.
 Antipater Casandri et Iollæ pater, VII, 27, 1 s.; Macedoniae præfectus, I, 7, 6; 11, 3; classem cogit insulis præsidio futuram, II, 2, 4; mercenarios Græcos Alexandro mittit, III, 5, 1; contra Lacedæmonios bellum gerenti Alexander pecunias mittit, III, 16, 10; eum in Asiam arcessit, VII, 12, 4; Antipatri et Olympiadis inimicitia, VII, 12, 5 ss.; Alexandrum veneno necasse insimulabatur, VII, 27, 1.
 Antipater in Europa belli imperator, *Succ. Al.* 3. Antipatro et Cratero quasnam provincias Perdiccæ assignaverit, *ib.* 7. Ejus bellum contra Athenienses ceterosque Græcos, *ib.* 9. Ei auxilia adducit Craterus, *ib.* 12. Antipater oratores ab Atheniensibus capitis damnatos interficiendos curat, *ib.* 13. Eum ridet Demades in literis ad Perdiccæm, datis, *ib.* 14. Antipatri filiam Nicæam Perdiccæ ducit, *ib.* 21 sq. Antipater ab Antigono persuadetur ut bellum Perdiccæ inferat, *ib.* 24; magis etiam in Perdiccæm excitatur propter Nicæam repudiatam; in Asiam transjicit, 26. Neoptolemum, antea Perdiccæ addictum, sibi adjungit, *ib.* 26. Ei post mortem Perdiccæ summum imperium traditur. Ægre comprimit seditionem militum, 32 sq. Provincias distribuit, 34 sq. Sardes petens parum abfuit quin ad manus cum Eumene veniret, 39. Cleopatram increpat ob societatem, quam cum Eumene inierat, 40. Asandrum contra Eumenem et Alcetam mittit, 41. Quo victo, bellum Antigono committit, 43; militum seditionem quomodo eluserit, 44 sq.
 Ἀντίστομος διαφαγγία, *Tact.* 29, 2.
 Aornus Bactriæ, III, 29, 1.
 Aornus petra Indiæ, IV, 28, 1—3, 4, 5; 29, 5; *Ind.*, 5, 10.

- Aphrodite, *Ind.* 37, 10.
 Apis Ægyptiorum deus, III, 1, 4.
 Ἀποκαταστήσαι ἐς ὄρθον, *Tact.* 22, 3; 24, 4.
 Apollo, III, 27, 5. Ionis pater, VII, 29, 3; ἀλεξίκακος, *Ind.*, 36, 3.
 Apollodorus Amphipolites, ἑταῖρος, prætor Babylonice, III, 16, 4; VII, 18, 1; vaticinia Alexandro prodit, VII, 18, 2 ss.
 Apollonia Mygdonice, I, 12, 7.
 Apollonia Pontica, *Per.* 13, 1; 24, 5.
 Apollonides Chius captus, III, 2, 5, 7.
 Apollonius Charini filius Libyæ Ægypto vicinæ præfectus, III, 5, 4.
 Apollophanes Oritarum satrapes, VI, 22, 2; provincia privatus, VI, 27, 1; *Ind.* 23, 5.
 Apostana loc. Persidis, *Ind.*, 34, 5.
 Apsarus, olim Apsyrus, urbs Ponti, *Per.* 6, 3. Apsarus fluvius, 7, 4; 11, 4.
 Apsyrus, postea Apsarus, urbs Ponti, *Per.* 6, 3.
 Apsilarum rex Julianus, *Per.* 11, 3.
 Arabes. eorum dii, VII, 20, 1; legatos ad Alexandrum non mittunt, VII, 19, 6; mercenarii, II, 25, 4; 27, 1.
 Arabia ad Antilibanum, II, 20, 4; Syriæ vicina, III, 1, 2; ad Heroum oppidum, III, 5, 4; Ἀραβίας ἔστιν ἄ, V, 25, 4; Ἀραβία ἡ πολλή, VII, 1, 2; 19, 6. magnitudo et natura, VII, 20, 2 ss.; Assyriæ confinis, VII, 21, 3; chersonnesus, VII, 20, 7 s.; deserta, VII, 20, 10; *Ind.* 41, 7; 32, 7; 43, 1.
 Arabitæ (Arbitæ) pop., VI, 21, 4; *Ind.* 21, 8; 25, 3.
 Arabius sinus, VII, 20, 8.
 Arabius (Arbis) amnis, VI, 21, 3 s.; *Ind.* 21, 8; 22, 8; 23, 1.
 Arachosia Sibirto satrapæ paret, V, 6, 2.
 Arachotæ, III, 11, 3; [VI, 15, 5.] VI, 17, 3. Indis vicini, III, 28, 1 cl. 8, 4; cum (Indis montanis et) Drangis satrapam habebant Barsaentem, III, 8, 4; XXI, 1; ab Alexandro domiti, VII, 10, 5; equites, V, 11, 3; VII, 6, 3. Arachotarum satrapa Sibirtius, *Succ. Al.* 36.
 Aradus insula contra Marathum, II, 13, 3; ejus rex, II, 20, 1.
 Arasaci legebantur IV, 23, 1.
 Araxes annis ex Armenia in Caspium mare influit, VII, 16, 3.
 Arbela Assyriæ, III, 16, 3; 22, 4; situs, III, 8, 7; XV 5; VI, 11, 4 ss.
 Arbelitis ab Antipatro datur Amphimacho, *Succ. Alex.* 35.
 Arbelus, Armenius, *C. Alan.* 12.
 Arbupales Darii filius, Artaxerxis nepos ad Granicum cecidit, I, 16, 3.
 Arcades Epaminondæ socii, I, 9, 4; res novas moliantur, I, 10, 1.
 Arcadici pilei, *Tact.* 3, 5.
 Archabis fluv., *Per.* 7, 4.
 Archelaus Macedoniae rex, I, 11, 1.
 Archelaus Androcli filius Aorni præsidii præfectus, III, 29, 1.
 Archelaus Theodori filius prætor Susianæ, III, 16, 9.
 Archias Thurius oratorum ab Atheniensibus damnatorum cædem perpetravit; scelerisque pœnas luit, *Succ. Al.* 14.
 Archias usque ad Tylum insulam navigat, VII, 20, 7; *Ind.* 18, 3; 27, 8 sqq.; 28, 3; 34, 6.
 Archias cum Iolla ad Perdiccam adduxit Nicæam, Antipatri f., *Succ. Al.* 21.
 Archon Cliniae fil., Pellæus, ex trierarchis; *Ind.*, 18, 3.
 Arctoana. v. Artacoana.
 Areon fluv. Pers., *Ind.*, 38, 7.
 Aretes τοῖς προδρόμοις ἱππεῦσι præfectus, III, 12, 3; 14, 1, 3; legebatur III, 13, 3.
 Aretias ins., *Per.* 16, 4.
 Aretis (an Aretes?) strator regius, I, 15, 6.
 Argæus Heraclidis pater, VII, 16, 1.
 Argo navis, *Per.* 25, 3. Ancoræ ejus reliquiæ, *ib.* 9, 2.
 Argos, II, 5, 9.
 Argyria, urbs Ponti, *Per.* 16, 5.
 Aria Parthis vicina, III, 25, 1.
 Ariaces (Ariarathes) Cappadocum rex, III, 8, 5.
 Ariarathes, Cappadocice præfectus, a Perdicca debellatur et interficitur, *Succ. Al.* 11.
 Ariaspæ s. Evergetæ, III, 27, 4.
 Aribarzanes legebatur III, 23, 7.
 Arigæum Indiæ, IV, 24, 6.
 Arii Satibarzani satrapæ parent, III, 8, 4; 25, 1 s.; deficiunt, III, 28, 2 ss.; iterum, III, 28, 2 s.; satrapes eorum Arsames, III, 25, 7; Stasanor, III, 29, 5; Stasander, *Succ. Al.* 36.
 Arimmas Syriæ satrapes remotus, III, 6, 8.
 Ariobarzanes Artabazi filius, III, 23, 7. Erythræi maris accolis præfectus, III, 8, 5. Persidis portas defendit, III, 18, 2 ss.; ab Alexandro honoratus, III, 23, 7.
 Arisbe Phrygiæ ad Hellespontum, I, 12, 6.
 Arispæ gens, *Ind.* 4, 9.
 Aristander Telmissensis Alexandri vates, I, 11, 2; 25, 8; II, 18, 1; II, 26, 4; 27, 2; certus, III, 2, 2; 7, 6; 15, 7; IV, 4, 3, 9; 15, 8.
 Aristobulus Cyri sepulcrum restaurare jussus, VI, 29, 10. cum Alexandro militavit et ejus res conscripsit, Procœm.; hunc et Ptolemæum maxime sequitur Arrianus, V, 7, 1; VII, 1, 7; 15, 6; consentiebant cum ephemeridibus regis, VII, 26, 3; eorum auctoritate aliorum fides infringitur, VI, 28, 2; VII, 13, 3; consentiebant de ratione qua Alexander in Darii matrem et uxorem egerit, II, 12, 6; de Philotæ insidiis in Ægypto proditis, III, 26, 1; de Callisthene insidiarum auctore, IV, 14, 1; de pugna ad Gaugamela loco, VI, 11, 5; dissentiebant de draconibus aut corvis Alexandro viam monstrantibus, III, 3, 5 s.; de ejus via ab Ammone redeuntis, III, 4, 5.; de Besso capto, III, 30, 5; de Callisthenis morte, IV, 14, 3; de Pori filio, V, 14, 3, 5; de nomine aliquo, V, 20, 2.
 Aristobulus testem nominat, VII, 18, 5; scriptam aciem, III, 11, 3; ejus auctoritas de via maritima, III, 3, 3; de Caucaso, III, 23, 5 ss.; de Iaxarte, III, 30, 7; de Gedrosiæ natura et plantis, VI, 22, 4 ss.; de Icaro insula, VII, 20, 4; de nodo Gordio, II, 3, 7; de Cyri sepulcro, VI, 29, 4; de Syra vaticinante, IV, 13, 5; de Alexandro sacra faciente, VI, 28, 3; Chaldæis morem gesturo, VII, 17, 5; de extis consultis, VII, 18, 1 ss., 5; de diademate Alexandro reportato, VII, 22, 5 s.; de solio regio a vili homine occupato, VII, 24, 1; de Alexandri temperantia, VII, 29, 4; de ejus in Cilicia morbo, II, 4, 7; de ejus temporibus, VII, 28, 1; de ejus uxore Barsine, VII, 4, 4; de Cliti morte, IV, 8, 9; de Macedonum clade, IV, 6, 1; de Darii acie, III, 11, 3 ss.; de Alexandri classe, VII, 19, 3.
 Aristogiton tyrannicida, IV, 10, 3; ejus et Harmodii statuæ æneæ Athenas reportatæ ubi sitæ, III, 16, 7 s. cl. VII, 19, 2.
 Aristomachus legebatur IV, 5, 5.
 Aristomedes Pheræus transfuga, II, 13, 2.
 Ariston equitum Pæonum præfectus, II, 9, 2; III, 12, 3.
 Ariston alius turmæ præfectus, III, 11, 8.
 Aristonicus Marathonius cum Demosthene aliisque capitis damnatur, *Succ. Al.* 13.
 Aristonicus Methymnæorum tyrannus, III, 2, 4 s.

- Aristonicus citharædus fortiter pugnans occisus, IV, 16, 6 s.
- Aristonus Pisæi filius Pellæus (Eordæus) σωματοφύλαξ, VI, 28, 4; coronatus, VII, 5, 6; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 3; *Succ. Al.* 2.
- Aristophanes Ol. CXII, 2 archon, III, 7, 1; 15, 7.
- Aristophon Ol. CXII, 3 archon, III, 22, 2.
- Aristoteles Callisthenis magister, IV, 10, 1; venenum Antipatro invenisse insimulatur, VII, 27, 1.
- Aristus Alexandri res conscripsit, VII, 15, 5.
- Arius Ariæ amnis, IV, 6, 6.
- Armatura peditum gravis et levis, *Tact.* 3; equitum, *ib.* 4.
- Armenia. montes, III, 7, 3; VII, 21, 3. Taurus, V, 5, 2; ex ejus montibus oritur Euphrates, VII, 21, 1; *Ind.*, 42, 3.
- Armenii equites, III, 11, 7; sub Oronte et Mithrauste, III, 8, 5. Armeniorum pugnandi mos, *Tact.* 4, 3; eorum equites, *ib.* 44, 1; tibialia, *ib.* 34, 6.
- Arrabæus Aeropi filius, I, 25, 1. cf. Amyntas, VI.
- Arridæus, Philippi et Phylines f., rex creatur, Philippus nominatur, *Succ. Al.* 1; ducit Adeam, quæ Eurydice cognominata est, *ib.* 23; ad Ptolemæum in Ægyptum se confert, *ib.* 25.
- Arrhidæus et Pithon post necem Perdicæ exercitui præficiuntur, *Succ. Al.* 30. Mox imperium Antipatro tradunt, 31. Arrhidæus Phrygiæ Hellesponticæ ab Antipatro præficitur, *Succ. Al.* 57.
- Arrybas σωματοφύλαξ moritur, III, 5, 5.
- Arsaces Indiæ partis præfectus, V, 29, 4 s.; legebatur III, 25, 7.
- Arsaces cum Teridate fratre Phereclæm satrapam occidit, et Macedones expellit, *Parth.* 2. p. 248.
- Arsames Persarum ad Granicum dux, I, 12, 8; Tarso fugit, II, 4, 5 s.; ad Issum occisus, II, 11, 8.
- Arsames Artabazi filius, III, 23, 7.
- Arsames Persa Ariis præfectus, III, 25, 7; comprehensus, III, 29, 5; IV, 7, 1.
- Arseas Epimenis pater, IV, 13, 4; Eurylochi pater, IV, 13, 7.
- Arses rex Persarum, II, 14, 2; interfectus, II, 14, 5.
- Arsimas Darii ad Alexandrum legatus, II, 14, 3.
- Arsites Phrygiæ ad Hellespontum satrapes, I, 12, 8. Memnoni adversatur, I, 12, 10; mortem sibi consciscit, I, 16, 3.
- Artabazus Persa nobilissimus Dario fidelis, III, 21, 4; propterea ab Alexandro honoratus, III, 23, 7 s.; in Arios missus, III, 28, 2; Bactriorum satrapes, III, 29, 1; IV, 15, 5; exercitus parti præfectus, IV, 16, 2; munere solvitur ob senectutem, IV, 17, 3; ejus filii Cophen, Ariobarzanes, Arsames, Pharnabazus; filia Artacama, Artanis.
- Artacama Ptolemæi uxor, VII, 4, 6.
- Artacoana Ariorum caput, III, 25, 5 s.
- Artanes fluv., *Per.* 12, 3.
- Artaxerxes II. I, 12, 3.
- Artaxerxes III. II, 14, 2. Arbupalis avus, I, 16, 3.
- Artaxerxes Bessus, III, 25, 3.
- Artemisium Eubœæ, VI, 11, 6.
- Artiboles Mazæi filius, VII, 6, 4. cf. Antibelus.
- Artonis Eumenis uxor, VII, 4, 6.
- Asander Philotæ filius Lydiæ satrapes, I, 17, 7; vincit Orontobatem, II, 5, 7; mercenarios Græcos adducit, IV, 7, 2; Cariæ præfectus, *Succ. Al.* 37; ab Eumene vincitur, *ib.* 41.
- Asclepiades Alexandri res conscripsit, VII, 15, 5.
- Asclepiadarum Critodemus, VI, 11, 1.
- Asclepiodorus, Timandri filius, Pellæus, ex trierarch., *Ind.*, 18, 3.
- Asclepiodorus Eunici filius equites Thracæ adducit, III, 5, 1; Syriæ satrapes, III, 6, 8; milites adducit, IV, 7, 2. Συρίας σατραπεύσας, IV, 13, 4.
- Asclepiodorus Philonis filius redivitibus ex Babylonia præfectus, III, 16, 4. Idem, puto, est Asclepiodorus scriba Eurydices, *Succ. Al.* 33.
- Ascania lacus, I, 29, 1.
- Ascurus fluvius, *Per.* 11, 4.
- Asia, II, 7, 5; IV, 11, 7; *Ind.*, 5, 5 sqq. termini, III, 30, 9. Libyam a cetera Asia dividit Nilus, III, 30, 9.
- Asiæ montes, amnes, partes, V, 5, 2 ss.; V, 6, 1 ss.
- Asia tota cum Libya, V, 26, 2; VI, 1, 3 cl. VII, 30, 1; distinctæ, IV, 7, 5; Persarum, I, 16, 7; III, 9, 6; 18, 11; 25, 3; ἡ κάτω Ἀσία, I, 20, 3.
- Asiaticus, IV, 4, 2; 19, 5; V, 4, 2; 6, 8; *Ind.* 21, 1.
- Asisines legebatur I, 25, 2, 4.
- Aspasi pop., IV, 23, 1; eorum urbs et præfectus, IV, 24, 1.
- Aspendii pactione facta, I, 26, 2; promissis non stant, I, 26, 5; et se dedere coguntur, I, 27, 1 ss.
- Aspendus quo situ, I, 27, 1, 3.
- Aspii legebantur IV, 23, 1.
- Assacanus et Assacani legebantur IV, 30, 5.
- Assaceni. copiæ eorum, IV, 25, 5; Guræis vicini, IV, 25, 6; montes, IV, 30, 5. eorum præfectus Assacenus, IV, 30, 5; satrapes Sisicottus, V, 20, 5; deficient et pacantur, V, 20, 5; *Ind.* 1, 1, 8.
- Assagetes præfectus Indorum, IV, 28, 6.
- Assyria. ab Euphrate inundata, VII, 21, 2. arborum cupressis solis abundat, VII, 19, 4. codices habent, III, 7, 7.
- Assyria (Syria) II, 6, 1, 3. portis a Cilicia divisa, II, 5, 1.
- Assyrii imperio a Medis privati, II, 6, 7; *Ind.*, 1, 3; 32, 7.
- Assyrii reges, VII, 17, 3; eorum sepulera, VII, 22, 2. Assyriæ litteræ, II, 5, 3.
- Astelephus, *Per.* 11, 4.
- Astes Peucelaotidis præfectus deficit peritque, IV, 22, 8.
- Astrybæ gens Indica, *Ind.* 4, 8.
- Astypalæensis Onesicritus, *Ind.* 18, 9.
- Athenæ, I, 10, 5; earum incendium ulciscitur Alexander, III, 18, 12; eo confugiunt Plataenses, I, 9, 5; trecentas πανοπλίας mittit Al., I, 16, 7, Harmodii et Aristogitonis statuæ remissæ ubi sitæ, III, 16, 8 s.; VII, 19, 2; item Dianæ signum remissum, VII, 19, 2; πόλις (αρχ.) I, 16, 7; III, 16, 8.
- Athenæ Ponticæ, *Per.* 3, 4; 5, 3; 7, 3.
- Athenæus Demonici pater, *Ind.* 18, 3.
- Ἀθηναίων, I, 1, 1; III, 16, 8; VII, 28, 1; *Ind.* 21, 1.
- Athenienses contra Amazonas pugnant, VII, 13, 5 s.; tyrannos oderunt, IV, 10, 4; ideo contra Eurystheum pugnant, IV, 10, 4; Harmodium et Aristogitonem in honore habent, IV, 10, 4; Macedones premunt, VII, 9, 4; Melum et Scionem expugnant, I, 9, 5; eorum clades in Sicilia quanta, I, 9, 2; ad Ægos flumen, I, 9, 3; exstirpatos volunt Thebani, I, 9, 7; viribus reparatis et muris longis restitutis Lacedæmoniis auxilio sunt, I, 9, 3; Chæronea, I, 10, 5; res novas molientes ab Alexandro territi plura ei quam Philippo concedunt, I, 1, 3; Alexandro dudum suspecti, I, 7, 4; rursus res novas moliti veniam impetrant, I, 10, 2 ss.; tamen Alexander eos metu magis quam benivolentia quiescere dicit, II, 17, 2; ipse eorum amicus, II, 17, 4; captivos ad Granicum frustra ut red-

- dat rogatur, I, 29, 5; post Issicam pugnam iis reddit, III, 6, 2; Dionysium Jovis et Proserpinæ filium colunt, II, 16, 3; de Amazonibus et de Persis victorias Cimon pinxit, VII, 13, 5 s. Atheniensium colonia Amisus, *Per.* 15, 3. Athenienses Romanis dederunt leges tabularum XII, *Tact.* 33, 5. Athenienses Demosthenem, Hyperidem, Aristonicum et Himeræum capitis damnant, *Succ. Al.* 13. Eorum contra Antipatrum bellum, *Succ. Al.* 9.
- Atheniensis Iphicrates, II, 15, 2.
- Atheniensis Dropides ad Darium legatus, III, 24, 4.
- Atheniensium archontes, I, 1, 1; II, 11, 10; 24, 6; III, 7, 1; 15, 7; 22, 2; V, 19, 3; VII, 28, 1.
- Atizyes Phrygiæ satrapes, I, 25, 3; ad Granicum prætor, ad Issum occisus, II, 11, 8.
- Atlas mons, VII, 1, 2.
- Atropates Medis ad Gaugamela præest, III, 8, 4; Medorum satrapes mittitur, IV, 18, 3. Pasargadas res novas molitus adduxit, VI, 29, 3; remissus, VII, 4, 1; Amazonas centum dat Alexandro, VII, 13, 2, 6; ejus filia Perdicæ nubit, VII, 4, 5.
- Attaceni gens Indica, *Ind.* 4, 8.
- Attalus præest Agrianibus, II, 9, 2; III, 12, 2; III, 21, 8.
- Attalus Andromenis filius accusatus, III, 27, 1 s.; ejus τάρξις, IV, 22, 1; 24, 1, 10; VI, 17, 3. Attalus in Bactriana remanet, IV, 16, 1; in Oritas missus, IV, 27, 5; ad Hydaspem, V, 12, 1; Serapidem consulit, VII, 26, 2; ex trierarchis, *Ind.* 18, 6.
- Attalus Eurydices familiaris, *Succ. Alex.* 33. Antipatri inimicus, Caunum et Rhodum invadit; a Rhodiis repellitur, *Succ. Al.* 39.
- Attica, I, 7, 9.
- Attis Phrygum ap. Romanos cultus, *Tact.* 33, 4.
- Aturia, III, 7, 7.
- Aulæi murus, *Per.* 24, 6.
- Austanes Parætacenus captus, IV, 22, 1 s.
- Autariatæ imbelles, I, 5, 1 ss.
- Autobares agemati adscriptus, VII, 6, 5.
- Autolyeus, Agathoclis f., regis corporis custodibus ab Antipatro adscribitur, *Succ. Al.* 38.
- Autophradates Persarum classi præfectus Mitylenam obsidet, II, 1, 3; ad alias insulas navigat, II, 2, 1 s.; ad Chium, II, 13, 4. Agidi pecunias et naves suppeditat, II, 13, 4, 6; ad Halicarnassum, II, 13, 6 cl. 4; cum eo Tyrii, II, 15, 7; ab Aradiis et Bybliis relictus, II, 20, 1; Chium optimatibus tradit, III, 2, 3.
- Autophradates Tapurorum satrapes ad Alexandrum venit et provinciam suam recipit, III, 23, 7; attribuuntur ei Uxii, III, 24, 3.
- Azemilcus (olim Azelmicus) Tyrionum rex, II, 15, 7; captus et servatus, II, 24, 5.
- B.
- Babylon urbs, II, 17, 2; VII, 14, 8; 15, 4; 16, 5; 23, 1; *Ind.* 41, 8; 43, 4; *Succ. Al.* 35; in vicinia victus Darius, II, 2, 7, 9; belli præmium, III, 16, 2. Alexander intrat et templa restituit, III, 16, 3 s.; VII, 17, 2 ss.; opera eo a Xerxe asportata in Græciam remittit, VII, 19, 2; portum facit, VII, 19, 4; 21, 1.
- Babylon provincia, V, 25, 5; VII, 9, 8; quos Alexander ei præfecerit, III, 16, 4; ejus præfectus Seleucus, *Succ. Al.* 35.
- Babylonii, III, 11, 5; præest iis Bupares, III, 8, 5; eorum templa diruerat Xerxes, restitui jussit Alexander, III, 16, 4; VII, 17, 1 ss.
- Babylonia, VII, 21, 5; *Ind.* 41, 6; 43, 1; cupressuum ferax, VII, 19, 4.
- Βαβυλωνίως ἐργασία, VI, 29, 6.
- Bacchus, V, 1, 5; VI, 3, 5; 28, 1; *Ind.* 1, 4; 5, 8, 9; 7, 4; 8, 1; 9, 9 sq.
- Bactra urbs, III, 19, 1; 23, 1; 25, 3 s.; VI, 28, 1. maxima Bactriorum ab Alexandro occupata, III, 29, 1; qui ibi hiemat, 4, 22, 1 ss. cf. V, 27, 5.
- Bactra provincia, VII, 9, 8; inde Oxus amnis, VII, 16, 3.
- Bactria terra, IV, 30, 4.
- Bactriana, IV, 16, 4.
- Bactriani, III, 25, 3; V, 25, 5; deficiunt, IV, 1, 5; equites, III, 11, 6.
- Bactrii Indis vicini, III, 8, 3; ad Parapamisum, V, 5, 2; equites, III, 11, 3; 13, 3 s.; 16, 1; 21, 4; VII, 6, 3; a Massagetis relictus, IV, 17, 6; satrapes eorum Bessus, III, 8, 3; 21, 1. Artabazus, III, 29, 1; Amyntas, IV, 17, 3; Stasanor, *Succ. Al.* 36.
- Bactrius Hystaspes, VII, 6, 5.
- Badis locus Carmaniæ, *Ind.* 32, 5.
- Bagæ Sogdianæ, IV, 17, 4.
- Bagia rupes, *Ind.*, 28, 9.
- Bagisara locus Ichthyoph., *Ind.*, 26, 2.
- Bagoas Persa, II, 14, 5; *Ind.* 18, 8.
- Bagistanes Babylonius, III, 21, 1, 3.
- Balacrus Amyntæ filius prætor sociorum, I, 29, 3; *Ægypti*, III, 5, 5 s.
- Balacrus Nicanoris filius, σωματοφύλαξ, Ciliciæ satrapos, II, 12, 2.
- Balacrus jaculatoribus præfectus, III, 12, 3; 13, 5. ψιλῶν ἦρχεν, IV, 4, 6; ejus τάρξις, IV, 24, 10; legebatur III, 5, 5.
- Balomum locus Ichthyoph., *Ind.* 27.
- Barcensium exules Thibronem ex Creta arcessunt, *Succ. Al.* 16.
- Bardyles Illyrius, I, 5, 1.
- Barna pagus Ichthyoph., *Ind.* 27, 2.
- Barsæntes Arachotorum satrapes, III, 8, 4; et Drangum, III, 21, 1. Arachotis et Indis montanis præest, III, 8, 4; cum Besso Darium comprehensum vulnerat, III, 21, 1, 10; cum in Indiam fugisset, ad Alexandrum remissus et interfectus, III, 25, 8.
- Barsine Darii filii natu maxima ab Alexandro in matrimonium ducta, VII, 4, 6.
- Barsine Mentoris filia Nearcho nupta, VII, 4, 6.
- Baryaxes Medus regnum affectat et interficitur, 6, 29, 3.
- Barzanes a Besso Parthyæorum satrapes factus comprehensus, IV, 7, 1.
- Bathys fluvius Ponticus, *Per.* 7, 5.
- Batis eunuchus Gazam defendit, II, 25, 4.
- Bazira Indiæ, IV, 27, 5 ss.; 28, 1.
- Belus deus Babyloniorum maximus, III, 16, 4. sacrificia docent Chaldæi, III, 16, 4; ejus oraculum, VII, 16, 5; ejus templum a Xerxe dirutum Alexander restitui jussit, III, 16, 4; VII, 17, 1 s.; dives, VII, 17, 3 s.
- Beris Ponti fluvius, *Per.* 16, 1.
- Berrææi, III, 6, 4; *Ind.* 18, 6.
- Bessareenses, *Ind.*, 4, 12.
- Bessus Syriæ satrapes corrupte, IV, 7, 2.
- Bessus Bactriorum satrapes, III, 8, 3; præest Bactriis, Sogdianis Indisque vicinis, III, 8, 3; Dario comprehenso ipse dux, III, 21, 1, 4, s. cl. IV, 8, 8; rex Artaxerxes, III, 25, 3. Parthyæorum satrapem facit Barzanem, IV, 7, 1. socium ei se adjungit Sartibarzanes, III, 25, 5; 28, 2; eum persequitur Alexander, III, 28, 1; 29,

- 1, 6. capit, III, 30, 1 ss. accusatus et mutilatus Ecbatana missus, IV, 7, 3 s. ad eum fugerat Sisicottus, IV, 30, 4.
- Bianor Aearnan transfuga, II, 13, 2.
- Bibacta insula. *Ind.*, XXI, 11.
- Billaeus, Ponti fluvius, *Per.* 13, 5.
- Bisthanes Ochi regis filius, III, 19, 4 s.
- Bithyni Thraces, I, 29, 5. *Per.* 12, 1; 13, 6. Bithynica Arriani, *pag.* 249.
- Bizus, *Per.* 24, 3.
- Bœoti sæviunt in Thebanos, I, 8, 8. Alexandri socii, II, 7, 8.
- Bœotia, I, 7, 5.
- Bœotius homo, VI, 13, 5.
- Boon urbs, *Per.* 16, 3.
- Boreas, *Ind.*, XL, 3.
- Borgys, *Per.* 18, 2.
- Borealis portus Tenedi, II, 2, 2.
- Borysthenes fluv., *Per.* 20, 2.
- Bosporus, V, 7, 1. Bosporus Thracius, *Per.* 12, 1; 25, 4. Cimmerius, *ib.* 25, 4. Bospori Cimmerii rex Cotys, *ib.* 17, 3. Bosporiani, *C. Alan* 3.
- Bottiaea. equites, I, 2, 5.
- Brachmanes sophistæ Indorum, VI, 16, 5. eorum oppidum, VI, 7, 4. supplicio affecti, VI, 16, 5.
- Brettii. Italiæ pop., VII, 15, 4.
- Brison sagittariis Macedonicis præfectus, III, 12, 2.
- Brittanorum insulae, VII, 1, 4. e curribus pugnant; eorum equi quales, *Tact.* 19, 1 *sq.*
- Brirana fluvius *Ind.*, XXXIX, 7.
- Bruttii. v. Brettii.
- Bubaces Persa occidit, II, 11, 8.
- Bucephala ab Alexandro condita, V, 19, 4. refecta, V, 29, 5.
- Bucephalus equus, V, 14, 4; *Ind.* XIX, 4 ss.
- Budyas rex *Ind.*, *Ind.*, VIII, 1.
- Bumodus amnis, III, 8, 7; VI, 11, 5. ubi olim Bumelus.
- Bupares Babylonis præest, III, 8, 5.
- Busiris, III, 3, 1.
- Byblus Phœnicæ, II, 15, 6. ejus rex Enylus, II, 20, 1.
- Byzantium, I, 3, 3. *Per.* 25, 4.

C

- Cabana locus Oritarum, *Ind.*, 23, 2.
- Cabeles Andronis pater, *Ind.*, 18, 7.
- Cacuthis fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 4.
- Cadmea Thebarum arx a Macedonibus occupata, I, 7, 1; 9; obsessa et defensa, I, 7, 10 s.; præsidio retenta, I, 9, 9.
- Cadmus quando fuerit, II, 16, 2. Thebas venit, II, 16, 1.
- Cadusii, III, 11, 3; cum Medis conjuncti, III, 8, 5. Darii auxilio venisse dicebantur, III, 19, 3 cl. 4; Hyrcaniæ vicini, III, 19, 7.
- Caicandrus insula, *Ind.*, 38, 2.
- Caici campus, V, 6, 4.
- Caicus amnis, V, 6, 7.
- Cainas fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 3.
- Calanus sociis peditibus præfectus, III, 5, 6.
- Calanus Indus, sophista, Alexandrum comitalus, VII, 2, 4; ejus mors, VII, 3, 1 ss.; vaticinium in Alexandrum, VII, 18, 6 s.
- Calas Harpali filius Thessalis equitibus præfectus, I, 14, 3; XXV, 2. Phrygiæ ad Hellespontum satrapes, I, 17, 1; II, 4, 2; *Succ. Al.*, 6. contra Memnonis terram missus, I, 17, 8.
- Calchedoniorum legati, III, 24, 5.
- Cales, *Per.* 13, 3.
- Callantia, *Per.* 24, 3.
- Callatianus Cretheus, VI, 23, 5.
- Callicratidas Laco ad Darium legatus, III, 24, 4.
- Callinus τῆ ἱπποῦ τῆ ἐταιρικῆς præfectus, VII, 11, 6.
- Callipolis opp., II, 5, 7.
- Callisthenes Olynthius, Aristotelis discipulus, IV, 10, 1; adulationi adversatur, IV, 10, 1 ss.; adorationi, IV, 11, 1 ss.; IV, 12, 3 ss.; suspectus, IV, 12, 7; 14, 1.; de ejus morte, IV, 14, 3 s.; 22, 2, 7; 27, 1; de ejus moribus, IV, 10, 1 ss.; 12, 4 ss.
- Callistratus Androstenis pater, *Ind.*, 18, 4.
- Καλὸς λιμὴν, Ponti, *Per.*, 19, 5; 20, 1; 24, 1.
- Calpes portus, *Per.*, 12, 4; 13, 1.
- Calus fluvius, *Per.* 7, 2.
- Calyba locus Ichthyoph., *Ind.*, 26, 6.
- Cambistholi gens *Ind.*, *Ind.*, 4, 8.
- Cambyses Cyri pater, III, 27, 4; IV, 11, 9; V, 4, 5; VI, 24, 2; 29, 4, 7; *Ind.*, 43, 4; 1, 3; 9, 10.
- Canasida urbs Ichthyoph., *Ind.*, 29, 1.
- Canate locus Ichthyoph., *Ind.*, 26, 8.
- Canes Gallici, *Cyn.*, 1, 4; 2, 1 *sqq.*; 3, 1 *sqq.*; Carici, Cre- tici, Laconici, *Cyn.*, 3; Arriani de canibus doctrina, *ib.* 3 *sqq.*; cui intertexta descriptio canis, quem ipse Arri- anus possidebat, c. 5.
- Canopus Ægypti, III, 1, 5.
- Canopeus lacus Ponticus, *Per.*, 15, 2.
- Κανταβρικὴ ἐπέλασις, *Tact.*, 40, 1 *sqq.*
- Cappadoces, V, 25, 4; equites, III, 11, 7; eorum præfe- ctus Mithrobuzanes, I, 16, 3; Ariaces, III, 8, 5.
- Cappadocia cis et trans Halyn, II, 4, 2.
- Cappadocia Eumeni assignatur, *Succ. Al.*, 5; ejus præfectus Ariarathes provinciam tradere non vult Eumeni, qui eam post devictum demum a Perdicca Ariarathem obtinet, *Succ. Al.*, 11; Cappadocia ab Antipatro assignatur Nicanori, *ibid.*, 37.
- Carambis, *Per.*, 14, 2.
- Caranus ἑταῖρος, III, 28, 2; missus adversus Satibarza- nem, III, 28, 2 s.; adversus Spitamenem, IV, 3, 7; equitibus præfectus, IV, 5, 7. Cf. IV, 6, 2.
- Carbis, *Ind.* 26, 8.
- Cardaces Persarum gravis armaturæ milites, II, 8, 6.
- Cardia, *Ind.* 18, 7.
- Cares, III, 22, 3; V, 25, 4; nautæ, VI, 1, 6; Carum por- tus in Ponto, *Per.*, 24, 3.
- Cares ἀνάσπαστοι, III, 8, 5; 11, 5; 13, 1.
- Caria, I, 20, 2; VII, 23, 1; de ejus regulis, I, 23, 7 s.; ab Alexandro occupata et præsidio firmata, I, 23, 6; Ada ei præfecta, I, 23, 8; Casandro a Perdicca assignatur, *Succ. Al.*, 6; ejus præfectus Asander, *Succ. Al.* 37; Ca- rum venandi ratio, *Cyn.*, 2, 5; Carici canes, *Cyn.*, 3, 1.
- Caria Pontica, *Per.* 24, 3.
- Caricus, V, 6, 4.
- Carmania, VI, 17, 3; 27, 2 s.; ejus satrapæ, VI, 27, 1; Alexandri per eam iter, VI, 28, 1 ss. 7; maritima, VI, 28, 5; *Ind.*, 27, 1; 32, 4; 36, 8; 38, 1; Carmaniæ præfectus Tlepolemus, *Succ. Al.* 35.
- Carmanii, VI, 28, 1.
- Carmine ins., *Ind.*, 26, 6.
- Carthaginiensium legati Tyri, II, 24, 5; ad Alexandrum, VII, 15, 4. elephantis ad bella utuntur, *Tact.*, 2, 2.
- Carthago Tyrriorum colonia, II, 24, 5; Libyæ, V, 27, 7; VII, 1, 2; *Ind.* 43, 11. a Scipione eversa, *Tact.* 1, 1.
- Carusa, urbs Ponti, *Per.*, 14, 5.
- Casander Antipatri filius, VII, 27, 1; Cariam provinciam a Perdicca accipit, *Succ. Al.*, 6. Demadem ejusque filium occidit, *Succ. Al.*, 14; ab Antipatro patre equi-

- tum chiliarcha creatur, *ibid.*, 38; ab Antigono dissentit; ne quid hostile contra eum suscipiat a patre prohibetur, 42.
- Caspiae portae, III, 19, 2; 20, 2, 4; VII, 10, 6; *Succ. Al.*, 35.
- Caspium mare, VII, 16, 1; ejus principium nondum repertum, VII, 16, 2; qui amnes influant, VII, 16, 3. Cf. Hyrcanium mare.
- Castor, IV, 8, 3.
- Cataderbis lacus, *Ind.*, 41, 1.
- Catadupa urbs Indiae, *Ind.*, 4, 5.
- Cataea insula, *Ind.*, 37, 10.
- Καταλοχίζειν quid, *Tact.*, 5, 4.
- Catanes Parætacenorum regulus occisus, IV, 22, 1 s.
- Cataphracta equitum armatura, *Tact.*, 4, 2; cataphractarii equi, *Tact.*, 2, 5.
- Caucasus describitur ex Aristobulo, III, 58, 5 ss.; ejus tractus, V, 6, 1 ss.; ibi Oxi fontes, III, 29, 2; aliorum amnium et quæ maria influant, V, 5, 4; 9, 4; Alexander transit, III, 30, 6; IV, 22, 4; ultra eum pertinet Alexandri imperium, V, 25, 5; idem qui Parapamisus, V, 3, 3; *Ind.*, 2, 4; 5, 10; Scythicus Caucasus, V, 5, 3; Caucasi jugum Strobilus, *Per.*, 11, 5.
- Caumana locus Indiae, *Ind.*, 21, 3.
- Caunus Cariae, II, 5, 7; Caunum hostiliter aggreditur Atalalus, *Succ. Al.* 39.
- Caystri campus, V, 6, 4.
- Caystrus amnis, V, 6, 7.
- Cazeca vicus, *Per.*, 19, 3.
- Celænæ Phrygiae, I, 29, 1 ss.
- Celcaea Diana, VII, 19, 2.
- Celti (Celtæ), I, 3, 1 s.; *Ind.*, 16, 10; legatos ad Alexandrum mittunt, I, 4, 6 ss.; VII, 15, 4; quomodo Dianam venatricem colant, *Cyn.*, 23; equites Celtici, *Tact.*, 44, 1; canes, *Cyn.*, 4, 2 *sqq.*; Celtica vocabula in iis quæ ad rem equestrem pertinent, multa Romani adoptarunt, *Tact.*, 33, 1; sic voces Celticae sunt: *vertragi*, *Cyn.*, 3, 6; *petrina*, *Tact.*, 37, 4; *xynema*, *ib.*, 42, 4; *totulegum*, *Tact.*, 43, 3.
- Celticus, I, 3, 1.
- Cenei gens Indica, *Ind.*, 4, 8.
- Κεφαλή φάλαγγος, *Tact.*, 8, 3.
- Cephisodorus archon Athen., *Ind.*, 21, 1.
- Ceramicus Athenis prope arcem, III, 16, 8.
- Κέρας sive μέρος sive διφαλαγγία, *Tact.*, 10, 7.
- Cerasus urbs, *Per.*, 16, 4.
- Ceraunii montes, *Succ. Al.*, 7.
- Cercinitis, *Per.*, 19, 5.
- Cercinitis lacus, I, 11, 3.
- Cerdimmas, II, 13, 7.
- Ceres, *Ind.*, 7, 6.
- Cervorum venatio, *Cyn.*, 23.
- Chalcis ad Euripum, II, 2, 4.
- Chaldaei. Alexander cum iis colloquitur, III, 16, 5; oraculum se accepisse dicunt οἱ λόγιοι eorum, VII, 16, 5; 22, 1; ei suspecti, VII, 17, 1 ss.
- Chares Atheniensis exposcitur ab Alexandro, I, 10, 4; eum coronat, I, 12, 1; nisi forte alius est.
- Chares Mitylena privatur, III, 2, 6.
- Charicles e pueris Alexandro insidiantibus, IV, 13, 7 cl. 14, 3.
- Charidemus Atheniensis exposcitur, I, 10, 4; in exilium missus, I, 10, 6.
- Charies fluvius, *Per.*, 10, 1.
- Charinus, III, 5, 4.
- Chelæ, *Per.*, 13, 1.
- Chersonesus Thracia Lysimacho assignatur, *Succ. Al.*, 7.
- Chersonesus, Ponti urbs, *Per.*, 24, 6.
- Chios, II, 1, 2. Persarum praesidio firmata, II, 13, 4.
- Chii deficiunt ad Persas, III, 2, 5; populares Macedones arcessunt, III, 3, 3 s.; optimates capti, III, 2, 5, 7.
- Chiriosphus, *Per.*, 13, 6.
- Chiron, *Cyn.*, I, 1.
- Chobus fluv., *Per.*, 10, 2; 11, 4.
- Choes amnis, IV, 23, 2.
- Chorasmii, V, 5, 2; VII, 10, 6; rex eorum Pharasmanes vicinas dicit esse Amazonas, IV, 15, 4. Cf. V, 5, 2.
- Chorienes. ejus petra, IV, 21, 1; dedit se, IV, 21, 6 ss.
- Χόριος ἐξελιγμός, *Tact.*, 23, 1; 24, 3.
- Cidaris Persica, IV, 7, 4; ὄρθή, VI, 29, 3.
- Cilices. portis ab Assyriis divisi, II, 5, 1; VI, 1; montani, II, 5, 6; VI, 4.
- Cilicia, III, 7, 4; 22, 4; *Ind.*, 2, 2. Tauro a Pamphylia divisa, III, 28, 5; V, 5, 2; Alexander invadit, II, 4, 2 ss.; satrapes Balacrus, II, 12, 2; Menes, III, 16, 9. Philotas, *Succ.*, *Al.* 5; Philoxenus, *ib.*, 34.
- Ciliciae portae, II, 4, 2, 4.
- Cilicum insula, *Per.*, 16, 3.
- Cilluta insula, VI, 19, 3.
- Cimbrica sagula, *Tact.*, 34, 6.
- Cimmerius Bosphorus, *Per.*, 19, 1; ejus rex Cotys, *ib.*, 17, 3.
- Cimon pictor, VII, 13, 6.
- Cinædos, *Ind.*, 8, 8.
- Cinolis Ponti emporium, *Per.*, 14, 3.
- Clazomenius Miccalus, VII, 19, 5.
- Cleander sagittariorum στρατηγός caesus, I, 28, 8.
- Cleander Polemocratis filius ad milites conducendos in Peloponnesum missus, I, 24, 2; redit cum iis, II, 20, 5; fortassè idem τοῖς ἀρχαίοις ξένοις praest, III, 12, 2; in Media praetor, III, 26, 3; ob delicta interfectus, VI, 27, 4.
- Cleander Pantordani pater, II, 9, 3.
- Clearchus ὁ τοξάρχης caesus, I, 22, 7.
- Clearchus peregrino militi praefectus, III, 6, 8.
- Clearchus Xenophonteus, I, 12, 3; IV, 11, 9.
- Clearchus, Τακτικῶν auctor, *Tact.*, 1, 1.
- Cleomenes, VII, 26, 2.
- Cleomenes Naucratis Arabiae parti praefectus, III, 5, 4; postea Ptolemæi vicarius, *Succ. Al.*, 5; fortasse idem est qui Ægyptios vexasse dicitur, VII, 23, 6 ss.
- Cleopatra, Olympiadis f., quam mater Perdiccae in matrimonium dare voluit, *Succ. Al.*, 21, 26; propter societatem cum Eumene initam ab Antipatro vituperatur, *ib.* 40.
- Clinias Archontis pater, *Ind.*, 18, 3.
- Κλίσιας ἐπὶ δόρυ et ἐπ' ἀσπίδα, *Tact.*, 20, 2.
- Clisobora urbs Indiae, *Ind.*, 8, 5.
- Clitus Bardilis filius deficit, I, 5, 1, 5 ss.; 6, 9 ss.
- Clitus Dropidæ filius servat Alexandrum, I, 15, 8; IV, 8, 6 s. τῆς βασιλικῆς ἱλῆς ἡγεμῶν, III, 11, 8; 19, 8. alter ἱππάρχης τῶν ἐταίρων, III, 27, 4.; ab Alexandro caesus, IV, 8, 1 ss.; 14, 2; iudicium de hac re, IV, 9, 1 s.
- Cliti τάξις, IV, 22, 7; V, 12, 2.; ἱππαρχία, V, 22, 6; VI, 6, 4.
- Clitus Lydiae ab Antipatro praefectus, *Succ. Al.*, 37.
- Cocala locus Oritarum, *Ind.*, 24, 4.
- Coenus Polemocratis filius. ejus aetas et virtus, V, 27, 3. ἐν τοῖς πιστοτάτοις τῶν ἐταίρων, VI, 2, 1; ejus φάλαγξ, I, 14, 2; τάξις, I, 6, 9; II, 8, 3; 24, 3; III, 11, 9; 25, 6, IV, 24, 1; 25, 6; 28, 8; V, 12, 2; 21, 1; ἡ Κοίνου τάξις οἱ πεζέταιροι καλούμενοι, II, 23, 2; ejus ἱππαρχία, V, 16, 3; τοὺς νεογάμους in Macedoniam reducit, I, 24, 1; rursus in Asiam venit, I, 29, 4. praefectus parti exercitus, III, 18, 6; IV, 16, 2 s.; 17, 3 ss.; 18, 1; 27, 5 ss.; V, 21, 1, 4; cornu, V, 16, 3; 17, 1: frumentatum

- missus, III, 20, 4; ad naves, V, 8, 4; ejus ad Alexandrum oratio, V, 27, 1 ss.; moritur, VI, 2, 1.
- Cœranus Berœæus in Phœnicia tributis cogendis præpositus, III, 6, 4.
- Cœranus equitibus sociis præfectus, III, 12, 4.
- Κοιλέμβολον, *Tact.*, 29, 6.
- Colchi, IV, 15, 4; VII, 13, 4; *Per.*, 7, 1; 11, 1; 25, 3.
- Colonæ opp., I, 12, 6.
- Colta locus Ichthyoph., *Ind.*, 26, 6.
- Commenases fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 4.
- Condochates fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 4.
- Κοντοφόροι, *Tact.*, 4, 3.
- Cophæus regulus, IV, 28, 6.
- Cophanta, *Ind.*, 27, 4.
- Cophen Artabazi filius, II, 15, 1; ad Alexandrum venit, III, 23, 7; agemati adscriptus, VII, 6, 4.
- Cophen amnis, IV, 22, 5; V, 1, 1; *Ind.*, 1, 1, 8; 4, 11.
- Coralla, *Per.*, 16, 5.
- Cordax saltationis genus, *Ind.*, 7, 8.
- Cordyla, *Per.*, 16, 5.
- Coreestis locus Indiæ, *Ind.*, 21, 4.
- Cos insula, II, 5, 7; 13, 4; ab Amphotero recepta, III, 2, 6 s.
- Cous Critodemus medicus, VI, 11, 1.
- Cossæi, populus montanus, præda victum quærens, subacti, VII, 15, 1 ss.; bellicosi, VII, 23, 1; *Ind.*, 40, 6.
- Cossoanus fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 3.
- Cotyora urbs, *Per.*, 16, 3.
- Cotys, Bospori Cimmerici rex, *Per.*, 17, 3.
- Cradevas rex Indiæ, *Ind.*, 8, 2.
- Crateas, VI, 28, 4; *Ind.*, 18, 6.
- Craterus Alexandri filius. Alexandro M. carissimus, VII, 12, 3; ejus φάλαγξ, I, 14, 2; τάξεις, III, 11, 10; 23, II, 4, 22, 1; cornu præfectus, II, 8, 4; 20, 6; exercitui, III, 25, 6, 8; IV, 28, 7; V, 11, 3 ss.; 12, 1; 15, 3 ss.; contra Uxios, III, 17, 4 ss.; Persas, III, 18, 4, 8 s.; Tapuros, III, 23, 2, 6; Cyropolin, IV, 2, 2; 3, 3; Massagetas, IV, 17, 1; 18, 1; Parætacenos, IV, 22, 1 s.; oppida quædam, IV, 23, 5; 24, 6; 25, 5; Hydaspem trajicit, V, 18, 1; oppida condit, IV, 24, 7; 25, 5; V, 20, 2; VI, 15, 7; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 5; 19, 1, 3; cum exercitu in India, V, 20, 2; 21, 4; VI, 2, 2; 4, 1; 5, 5; 15, 4 s.; partem per Carmaniam ducit, VI, 17, 3; 27, 3; Amastrinen uxorem ducit, VII, 4, 5; remissus et Macedonia Græciæque præfectus, VII, 12, 3 ss. Cratero et Antipatro quasnam provincias Perdiccas assignaverit, *Succ. Al.*, 7; Craterus Antipatro contra Græcos bellum gerenti copias adducit, victoriæque auctor ei fit, *ib.*, 12; cum Antipatro et Antigono bellum Perdiccæ inferendum decernit, *ib.*, 24; in Asiam transiit, *ib.*, 26; præliis occiditur, *ib.*, 27.
- Cratæus, pater Pithonis, *Succ. Al.*, 2.
- Crenidæ, *Per.*, 13, 5.
- Creta, II, 13, 6. Cretam adit Thibro, *Succ. Al.*, 16;
- Cretenses sagittarii, II, 7, 8; 9, 3; τοξάρχαι, I, 8, 4; III, 5, 6; Cretensium venandi ratio, *Cyn.*, 2, 5; canes, *Cyn.*, 3, 1; Κρητικὸς ἐξελιγμός, *Tact.*, 23, 1, 4.
- Cretheus, VI, 23, 5.
- Critobulus Cous ex trierarch., *Ind.*, 18, 7.
- Critodemus Cous medicus, VI, 11, 1.
- Crocala insula, *Ind.*, 21, 7.
- Crœsus, VII, 16, 7; *Per.*, 15, 1.
- Cromna, *Per.*, 14, 1.
- Ctesias, V, 4, 2; *Ind.*, 3, 6.
- Cunei figura, *Tact.*, 17, 3; 29, 5; cuneata acies equitum, 16, 6 sq.
- Curruum usus in præliis, *Tact.*, 2, 5; curruum falcati Persarum, *ib.*, 19, 3; curruum ordines, *ib.*, 19, 1.
- Cyanæ, *Per.*, 25, 3.
- Cydnus amnis, II, 4, 7.
- Cyclades, II, 2, 2.
- Cydonia, Cretæ urbs, *Succ. Al.*, 16.
- Cyza locus Asiæ, *Ind.*, 27, 6; 30, 2.
- Cymæ Æolidis Sidetarum patria major, I, 26, 4.
- Cyna Alexandri soror, I, 5, 4.
- Cynane, Philippi et Eurydices filia, uxor Amyntæ, quem Alexander interfecit, Adeam filiam Arrhidæo uxorem adduxit; a Perdicca ejusque fratre occiditur, *Succ. Al.*, 23.
- Cyprii nautæ, VI, 1, 6; classis egregia, I, 18, 7; naves, II, 20, 7; X, 24, 1; imperatæ, III, 6, 3; μηχανοποιοί, II, 21, 1; reges, II, 13, 7; 20, 3, 6; *Ind.*, 18, 1.
- Cyprus, II, 13, 3; 17, 4; Persarum, II, 17, 1.
- Cyrenæi, III, 28, 7. Eratosthenes, V, 3, 1. Cyrenæorum exules Thibronem arcessunt; Cyrenarum civibus a Ptolemæo Lagi auxilio mittitur Ophellas. Thibro in portu Cyrenæorum suspenditur, *Succ. Al.*, 16 sqq. ipse Ptolemæus Cyrenas venit, civitatisque res componit, *ib.*, 69; Cyrenæi e curribus pugnabant, *Tact.*, 19, 4; Cyrenæi milites, *C. Alan.*, 18.
- Cyrene: ejus bona, VII, 9, 8; silphium, III, 28, 7; *Ind.*, 43, 13.
- Cyropolis urbs magna, IV, 2, 2; III, 1 ss.
- Cyrus Cambysis filius, ὁ πρῶτος, III, 18, 10; Asiæ imperio Medos spoliatur, V, 4, 5; ex India fugit, VI, 24, 2 s.; in Scythas expeditio, III, 27, 4 s. cl. IV, 11, 9; V, 4, 5; primus adoratur, IV, 11, 9; ejus thesauri, III, 18, 10; sepulcrum, VI, 29, 4 ss.; *Ind.*, 1, 3; 9, 10. Cyrus curruum falcatorum et equorum cataphractariorum usum apud Persas introduxit, *Tact.*, 19, 3.
- Cyrus minor, I, 12, 3; Κύρου τοῦ ἑνὸς Ξενοφῶντι στρατόπεδον, II, 4, 3; *Cyn.*, 24, 2.
- Cysa locus Asiæ, *Ind.*, 26, 8.
- Cythinus insula, II, 2, 5.
- Cyturus, *Per.*, 14, 2.

D

- Daæ, III, 11, 3; cis Tanaim, III, 28, 8, 10; ἱπποτοξόται, V, 12, 2.
- Dædalus, VII, 20, 5.
- Dagasira locus Asiæ, *Ind.*, 29, 6.
- Damascus, II, 11, 9 s., 15, 1; *Succ. Al.*, 25, 28.
- Dandamis Indorum sophista, VII, 2, 2 s.
- Daphnes Corinthius, *C. Alan.*, 1.
- Daphnes Mænomenæ portus, *Per.*, 25, 4.
- Darius moneta, IV, 18, 7.
- Darius pro Artaxerxe II. legitur II, 1, 4; 2, 2.
- Darius Xerxis pater a Scythis contemptus, IV, 4, 3; 11, 9.
- Darius Artaxerxis filius, I, 16, 3.
- Darius Codomannus Asiæ rex, I, 12, 9; ὁ μέγας βασιλεὺς, V, 18, 4; τῇ κάτω Ἀσίᾳ et classi Memnonem præficit, I, 20, 3; II, 1, 1; socii ejus Mytilenæi, II, 1, 4; Tenedii, II, 2, 2; peregrinos milites arcessit, II, 2, 1. Sochis Alexandrum exspectanti ab assentatoribus suadet ut ei occurrat, II, 6, 1 ss.; Ciliciam intrat, II, 7, 1 s.; aciem instruit, II, 8, 5 ss.; 10, s.; pugnat, II, 10, 1 ss.; fugit, II, 11, 4 ss.; 13, 1 s.; capta ejus arma, II, 12, 4; uxor, mater, liberi, impedimenta, II, 11, 8 ss. cl. XV, 1; ejus ad Alexandrum epistola, II, 14, 1 ss.; Mazæo Euphratis trajectum tuendum tradit, III, 7, 1; quibus condicio-nibus ab Alexandro pacem impetrare studuerit, II, 25, 1 ss.; copias rursus collegit, III, 8, 2 ss.; ad Gaugamela castra ponit, III, 8, 7; ejus acies, III, 11, 1 ss.; prælium, III, 13, 1 ss.; aggressus mox fugit, III, 14, 1 ss.; 15, 3, 5; cf. V, 18, 4; in Mediam, III, 16, 1 s.; 19, 4, 5;

- cf. VI, 11, 4; a Besso vinctus, III, 21, 4 s.; occisus, III, 21, 10; sepultus, III, 22, 1; de moribus et fortuna ejus, III, 22, 2 ss.; uxor, IV, 19, 6; 20, 1 ss.
- Dascylium, I, 17, 2.
- Datames, II, 2, 2; 5.
- Dataphernes Bessum prodit, III, 29, 6 s.; 30, 1 s.
- Δεκανία quid? *Tact.*, 6, 1.
- Delphi oraculum, IV, 11, 7.
- Delta Indi, VI, 14, 5; simile Ægyptio, V, 4, 1; sed majus, VI, 17, 2; *Ind.*, 2, 6.
- Demades Atheniensis, I, 10, 3; Demosthenem, Hyperidem aliosque oratores accusat, *Succ. Al.*, 13; in Macedonia a Cassandro interficitur, *ib.* 14.
- Demaratus Corinthius, ἑταῖρος, I, 15, 6.
- Demarchus, post Calam præfectus Phrygiæ Hellesponticæ, *Succ. Al.* 66.
- Demetrii Phalerei frater Himeræus, *Succ. Al.*, 13.
- Demetrius, *C. Alan.*, 1.
- Demetrius Althæmenis filius, ejus ἰλη, III, 11, 8; ἱππάρχης IV, 27, 5; VI, 8, 2; ejus ἱππαρχία, V, 16, 3; 21, 5.
- Demetrius σωματοφύλαξ, III, 27, 5.
- Demetrius Pythonactis filius, ἑταῖρος, IV, 12, 5.
- Demonicus Pellæus, *Ind.*, 18, 3.
- Demophon, VII, 26, 2.
- Demosthenes exposcitur, I, 10, 4; fugit, capitis condemnatur, necatur, *Succ. Al.*, 13.
- Dendrobosa loc. Ichthyoph., *Ind.*, 27, 4.
- Diana Ephesia, I, 17, 9 ss.; 18, 2; ejus templum spoliatum, I, 17, 11; Ephesiorum tributa ei donat Alexander, I, 17, 10. Celcæa, VII, 19, 2. Diana venatrix, *Cyn.*, 32, 2; quomodo apud Gallos colatur., *Cyn.*, 35.
- Δίκη Διὸς πάρεδρος, IV, 9, 7.
- Dii venatoribus, uti ceteris hominibus religiose colendi, *Cyn.*, 34 sq.
- Διλοχία, διλοχίτης, *Tact.*, 10, 1.
- Διμοιρία et διμοιρίτης quid? *Tact.*, 6, 2.
- Dinarchus Corinthius quid Demades ad Perdiceam scripserit, prodit Cassandro, *Succ. Al.*, 15.
- Dindymene mater, V, 6, 4.
- Diogenes Lesbi tyrannus, II, 1, 5.
- Diogenes Sinopensis. ejus cum Alexandro colloquium, VII, 2, 1.
- Dionis Syracusani res Arrianus scripsit, p. 249.
- Dionysius, II, 12, 2.
- Dionysodorus Olympionices, II, 15, 2, 4.
- Dionysopolis, *Per.*, 24, 4.
- Dionysus. plures, II, 16, 3; V, 1, 1 s.; ejus res gestæ, V, 1 ss.; VI, 3, 4; XIV, 2; 28, 2; VII, 10, 6; monumenta, V, 2, 5. Nysam condidit, V, 1, 1; II, 1; 26, 5; fabulosa, V, 3, 4; οἱ βακχεύσαντες, V, 1, 5; VI, 3, 5; eum colunt Arabes, VII, 20, 1.
- Diophantus Atheniensis, III, 6, 2.
- Dioscuri, IV, 8, 2 s.; *Per.*, 23, 1.
- Dioscurias, postea Sebastopolis, *Per.*, 10, 4; 11, 4; 17, 1; 18, 1.
- Diotimus Atheniensis exposcitur, I, 10, 4.
- Διφαλαγγαρχία s. μέρος s. κέρασ, *Tact.*, 10, 7.
- Διφαλαγγία ὁμοῖστομος, *Tact.*, 29, 4; ἀμίστομος, 29, 2; ἀντίστομος, *ib.*
- Διπλασιάζειν, *Tact.*, 20, 2; 25, 1 sqq.
- Diridotis pagus Babyl., *Ind.* 41, 6.
- Dium Macedoniæ, I, 16, 4.
- Doloaspis Ægyptiorum νομάρχης, III, 5, 2.
- Domæ insula, *Ind.*, 22, 2.
- Δορατοφόροι, *Tact.*, 4, 3.
- Doxares Indus, νομάρχης, V, 8, 3.
- Dracones, signa Scythica, *Tact.*, 35, 3 sqq.
- Dranges v. Drangæ [VI, 15, 5]. Barsaentæ subjecti, III, 21, 1; ab Alexandro domiti, III, 28, 1; VII, 10, 5; equites, VII, 6, 3; cf. Zarangæi. Drangenorum præfectus, *Succ. Al.*, 36.
- Drapsaca opp., III, 29, 1.
- Drillæ, *Per.*; 11, 1.
- Dropides Atheniensis, III, 24, 4.
- Dropides Cliti pater, I, 15, 8; III, 11, 8; 27, 4; IV, 8, 1; Lanicæ, IV, 9, 3.
- Drypetis Darii filia, Hephæstioni nupta, VII, 4, 5.
- Dyrta Assacenorum oppidum, IV, 30, 5.

E

- Ecbatana Mediæ, III, 19, 2, 5; IV, 7, 3; VII, 14, 1; arx, III, 19, 7. Æsculapii templum, VII, 14, 5.
- Ἐκπερισπασμός, *Tact.* 20, 2; 21, 5.
- Ἐκτακτοί, *Tact.*, 14, 4.
- Elæus Chersonnesi, I, 11, 5. 6; *Per.*, 13, 2.
- Elei exsules revocant, I, 10, 1; equites, I, 29, 4.
- Elephantine Ægypti, III, 2, 7; *Ind.*, 41, 6. 8; 42, 3.
- Elephantorum usus in bellis, *Tact.* 2, 2. 4; 19, 1.
- Eleusis, III, 16, 8.
- Eleutheræ Atticæ, I, 7, 9.
- Elimiotis, I, 7, 5.
- Embolima Indiæ, IV, 28, 7.
- Ἐμβολον, *Tact.*, 29, 5.
- Emodus pars Tauri, *Ind.*, 2, 3; 6, 4.
- Ἐνωμοτία, quid sit, et quot virorum; *Tact.*, 6, 2.
- Ἐνταξίς, *Tact.*, 26, 6.
- Enus fluvius Norici Rhæt., *Ind.*, 4, 15.
- Enyalius, I, 14, 7; V, 10, 3; *Ind.*, 24, 7.
- Enylus Bybli rex, II, 20, 1.
- Eonæ, *Per.*, 20, 1.
- Eordæa, I, 7, 5.
- Eordæi, VI, 28, 4.
- Eordaicus amnis, I, 5, 5.
- Ἐπαγωγή, *Tact.* 20, 3; 28, 1 et 2.
- Epaminondas dux, I, 9, 4; in pugna Leuctrica quomodo phalangem ordinaverit, *Tact.*, 11, 2.
- Epardus amnis, IV, 6, 6.
- Ephesus, I, 17, 9 ss.
- Ephesii turbatæ res, I, 17, 10 ss.
- Ephialtes Atheniensis exposcitur, I, 10, 4.
- Ἐπιπαρχία, *Tact.*, 18, 4.
- Ephippus Chalcidei filius, Ægypti ἐπίσκοπος, III, 5, 3.
- Epicharmus Metronis pater, *Ind.*, 18, 5.
- Epicydes Olynthius Teuchiræ urbi ab Ophella præficitur; ad eum captus Thibro adducitur, *Succ. Al.*, 17.
- Epidaurii legati, VII, 14, 6.
- Epigoni, VII, 6, 1; 8, 2.
- Ἐπιλαρχία, *Tact.* 18, 2.
- Ἐπίλεκτοι qui; *Tact.*, 10, 4; 14, 6.
- Epimenes Arseæ filius Alexandro insidiatur, IV, 13, 4; VII, 14, 3.
- Ἐπιστάτης, *Tact.*, 6, 4; 12, 3.
- Ἐπιστροφή, *Tact.*, 20, 2; 21, 3.
- Ἐπίταγμα, *Tact.*, 18, 4; 14, 5.
- Ἐπιξαναγία, *Tact.*, 14, 5.
- Epocillus Polyidis filius exauctoratos reducit, III, 19, 6; revertitur, IV, 7, 2; in Macedoniam missus, IV, 18, 3.
- Equi Celtici, Scythici, Libyci, *Cyn.*, 1, 4; 24; Thessali, Siculi, Peloponnesii, *Cyn.*, 23, 2; equorum frontalia ceteraque munimenta, *Tact.*, 34, 7; equitum acies variæ, *ib.*, 16, 1; equestrium copiarum genera, 2, 3; equites Romani quomodo armati, 4, 3; eorum ludi equestres, 33 sqq.
- Erannoboas fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 3; 10, 5.

Eratosthenes Cyrenæus laudatus, V, 3, 1; IV, 6, 2; δόκιμος ἀγῆρ, V, 5, 1; *Ind.*, 3, 1.

Erigon amnis, I, 5, 5.

Erigyus Larichi filius Philippo regnante fugit, III, 6, 5; ab Alexandro revocatus et ἱππάρχης sociorum factus, III, 6, 6; 11, 10; τῶν μισθοφόρων ἱππέων, III, 20, 1. cl. 23, 2; impedimentis præest, III, 23, 6; præfectus τῶν ἐταίρων in Arios missus, III, 28, 2.

Errhenesis fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 5.

Erythia insula, II, 16, 5.

Erythini, *Per.* 14, 1.

Ἐρυθρὰ θάλασσα, III, 8, 5; 11, 5; VII, 16, 2; *Ind.*, 37, 3.

Etesiae, VI, 21, 1.

Etymandrus amnis, IV, 6, 6.

Euacæ, VII, 6, 3.

Euagoras Corinthius ex trierarchis, *Ind.*, 18, 9.

Euangelus. Tacticorum auctor, *Tact.*, 1, 1.

Euaspla amnis, IV, 24, 1.

Eubœa, II, 2, 4; III, 19, 6.

Eudanemi ara, III, 16, 8.

Eudemus Indiæ parti præfectus, VI, 27, 2.

Euergetæ sive Ariaspæ, III, 27, 4 s.; IV, 6, 6.

Eugnostus ἐταῖρος, γραμματεὺς ἐπὶ τῶν ξένων in Ægypto, III, 5, 3.

Eulæus amnis, VII, 7, 2, ss.

Eumenes γραμματεὺς βασιλικός, VII, 4, 6 cl. V, 24, 6; uxorem ducit, VII, 4, 6; cum Hephæstione rixatur, VII, 13, 1; 14, 9; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 7. Cardianus, equitum dux, *Succ. Al.*, 2; a Perdicca provinciam accipit Cappadociam Paphlagoniam et quæ Ponto adjacent usque ad Trapezuntem urbem, *ib.* 5; Cappadociam post devictum demum a Perdicca Ariarathen obtinet, *ib.*, 11; Perdiccæ suadet, at non persuadet, ut Cleopatram ducat potius quam Nicæam, *ib.*, 21; Perdiccæ munera ad Cleopatram affert, *ib.*, 26; eum Antipater a Perdiccæ partibus detrahere studet frustra, 26; Neoptolemo, qui ad Antipatrum defecerat bellum infert, 27; ejus strategema, *ib.*; Neoptolemum interficit, *ib.*; post mortem Perdiccæ condemnatur, 30; bellum contra Antipatrum ejusque socios parat, 39. 40; Asandrum proelio vincit, 41; bellum contra Eumenem gerendum Antigono ab Antipatro committitur, 43, 44.

Eunicus, III, 5, 1; VI, 8.

Euphrates, II, 13, 1; III, 6, 4; 1 ss.; VI, 19, 5; VII, 1, 1; 17, 5; 19, 3; *Ind.*, 41, 6, 8; 42, 3; ejus cursus, VII, 7, 3 ss.; 21, 1 ss.; 20, 3, 6; V, 5, 5; terra cis Euphratem, II, 17, 4; 22, 1; V, 6, 2.

Eupolemus, Tacticôn auctor, *Tact.*, 1, 1.

Euripides. versus ejus, VII, 16, 6.

Euripus, II, 2, 4.

Europa, II, 7, 5; VII, 1, 4; *Ind.*, 5, 5; ejus termini, III, 30, 8 s.; amnes, I, 3, 1.

Eurybotas Cretensis, τοξάρχης, occisus, I, 8, 4.

Eurydices uxorem duxit Philippus, III, 6, 5; e Philippo mater Cynanes, *Succ. Al.*, 22.

Eurydices nomen assumpsit Adea, Cynanes filia, Arrhidæi uxor, *Succ. Al.*, 23; post mortem Perdiccæ non obtemperat imperatoribus Pithoni et Arrhidæo, neque Antipatro, quem perdere studet, 31 sq.

Eurylochus, Arseæ filius, IV, 13, 7.

Eurymedon amnis, I, 27, 1.

Eurystheus et Hercules II, 16, 5 s. cum eo bellum gerunt Athenienses, IV, 16, 4.

Euthycles Spartanus, II, 15, 2. 5.

Euxinus pontus, I, 3, 2 s.; III, 30, 9; IV, 15, 4; V, 27, 7; VII, 1, 3; *Ind.*, 40, 5.

Evolutiones; ἐξελίγμοι, *Tact.*, 23.

F

Feminarum portus, *Ind.*, 22, 5.

Frontalia equitum, *Tact.*, 34, 7.

Funditorum usus, *Tact.*, 15, 1.

G

Gabæ legebatur IV, 17, 4.

Gades, III, 30, 9; VII, 1, 2.

Gadrosi Oritarum finitimi, VI, 22, 1; *Ind.* 22, 1; 23, 5; 26, 1; 27, 1; 32, 1; terra, VI, 23, 1 s.; regia, VI, 24, 1; 27, 1; domiti, III, 28, 1; VI, 27, 1.

Gadrosia, VI, 23, 4; deserta, VII, 10, 7.

Gadrosii, VI, 25, 4; 27; 1, 6; 28, 3, 5.

Galatia, II, 4, 2.

Galæ equitum, *Tact.*, 34, 2.

Galli. v. Celtæ.

Ganges, V, 4, 1 ss.; V, 5; 26, 1; maximus Indiæ amnium. V, 4, 1; 6, 7; 9; 4; *Ind.* 2, 9; 3, 9; 4, 28; 10, 5.

Garceas fluvius Indiæ, *Ind.*, 4, 11.

Gaugamela, III, 8, 7; VI, 11, 5 s.

Gaza, III, 1, 1; situs, II, 26, 1; oppugnata, II, 26, 2 ss.; expugnata, II, 27, 6 s.; Gazæi, II, 26, 4; 27, 7.

Gaza Sogdianæ, IV, 2, 1, 3.

Gelon Syracusanorum tyrannus, I, 12, 2.

Geræstus Eubœæ, II, 1, 2.

Germanorum frena græcis similia, *Ind.* 16, 10.

Gerostratus Aradiorum regulus, II, 13, 7; 20, 1.

Geryones, II, 16, 5 s.

Getæ οἱ ἀπαθανάτιζοντες, I, 3, 2; trans Istrum, I, 3, 5; victi ab Alexandro, I, 4, 3; *Tact.*, 44, 1; *Cyn.*, 23, 1; *C. Alan*, 7.

Glaucias Taulantiorum rex, I, 5, 1; 6, 8 ss.

Glaucias turmæ præfectus, III, 11, 8.

Glaucias medicus, VII, 14, 4.

Glaucippus Milesius, I, 19, 1.

Glaucus Ætolus, III, 16, 2.

Glauganicæ s. Glausæ Indi, V, 20, 2.

Gogana locus Persidis, *Ind.*, 38, 7.

Gordius, II, 3, 1 ss.

Gordium Phrygiæ minoris, I, 29, 3 ss.; II, 3, 1 ss.; situs, I, 29, 5.

Gorgias, IV, 16, 1; V, 12, 1; ejus τάξις, IV, 22, 7.

Gorgo, III, 3, 1.

Græci Alexandrum ducem creant, I, 1, 2 cl. 16, 6, s.; eos ulciscitur Alexander, III, 18, 12; legati ad Alexandrum, III, 5, 1; VII, 14, 6; 23, 2; iis præficitur Craterus, VII, 12, 4. Græcorum contra Antipatrum bellum sub Leosthene duce, *Succ. Al.*, 9, 12; Græcorum plurimi quadrata equitum acie utuntur, *Tact.*, 16, 9.

Granicus amnis, I, 13, 1, 5 s.; pugna *ib.* VI, 11, 5 s.; VII, 9, 7.

Granis fluv. Pers., *Ind.* 39, 3.

Gryllus, II, 8, 11.

Guræi Inzi, IV, 23, 1; 25, 6 s.

Guræus amnis, IV, 25, 7.

H

Hæmus mons, I, 1, 6; II, 1; *Per.*, 24, 4.

Halicarnassus, ejus situs, I, 20, 3; expugnata ab Alexandro, I, 20, 2 — 23, 4; arcem retinent Persæ, I, 23, 3; II, 5, 7 cl. II, 13, 4, 6; expugnata, III, 22, 4.

Halys amnis II, 4, 2; *Per.*, 14, 5.

Hanno Africanus, *Ind.*, 43, 11.

Harmene, Ponti urbs, *Per.*, 14, 4.

- Harmodius τυραννοκτόνος, IV, 10, 3; ejus statua, III, 16, 7 s.; VII, 19, 2.
 Harmoria regio Asiae, *Ind.*, 33, 2.
 Harpalus Machatae filius ab Alexandro revocatus et pecuniis praefectus aufugit et iterum revertitur, III, 6, 4 ss. 19, 7; a Thibrone occiditur, *Succ. Al.*, 16.
 Hebrus amnis, I, 11, 4.
 Hecataeus ὁ λογοποιός de Geryone, II, 16, 5; de Aegypto, V, 6, 5.
 Hecatombæon mænsis, II, 24, 6; III, 7, 1.
 Hecatomnus Car, I, 23, 7.
 Ἐκατονταρχία, ἑκατοντάρχης, *Tact.*, 10, 3; 14, 3.
 Hector Trojanus, *Cyn.*, 35, 3.
 Hegelochus speculatoribus praefectus, I, 13, 1; classem cogere jussus, II, 2, 3; quas res gesserit, III, 2, 3 ss.; Hippostrati filius Ἰλάρχης, III, 11, 8.
 Hegemon Ol. CXIII, 2 archon, V, 19, 3.
 Hegesander, III, 5, 1.
 Hegesias Ol. CXIV, 1 archon, VII, 28, 1.
 Hegesistratus a Dario Mileti praesidio praefectus, I, 18, 4.
 Heliopolis Aegypti, III, 1, 3.
 Hellanicus miles, I, 21, 5.
 Hellespontus, I, 11, 6; 13, 6; IV, 15, 6; VII, 9, 6; ponte junctus, V, 7, 1 s.; punitus, VII, 14, 5; orae, V, 25, 4.
 Hellespontii, *Ind.*, 18, 2.
 Helotes, *Ind.*, 10, 9.
 Heniochi, *Per.*, 11, 2.
 Heordæa. v. Eordæa.
 Hephæstion, IV, 12, 4; Pellæus, σωματοφύλαξ, VI, 28, 4. Patrocli tumulus coronat, I, 12, 1; εταῖρος pro Alexandro habitus, II, 12, 6 s.; vulneratus, III, 15, 2; ἱππάρχης, III, 27, 4; ejus ἱππάρχια, V, 12, 2; χιλίαρχα, VII, 14, 10; parti exercitus praefectus, IV, 16, 2; 22, 7 s.; 23, 1; V, 21, 5; VI, 2, 2; 4, 1; 5, 5 s.; 13, 1; 17, 4; 21, 3, 5; 22, 3; 28, 7; oppida condit, IV, 16, 3; 28, 5; V, 29, 3; VI, 18, 1; 20, 1; ex trierarchis, *Ind.* 18, 3, 19, 1, 3. Indum ponte jungit, IV, 30, 9; V, 3, 5; uxorem ducit Darii filiam, VII, 4, 5; coronatur, VII, 5, 6; Eumeni reconciliatur, VII, 13, 1; 14, 9; ejus mors, VII, 14, 1; 18, 3; Alexandri de ea luctus, VII, 14, 2 ss.; 16, 8; heros, VII, 14, 7; 23, 6 s.
 Hephæstionis legionis praefectus Perdicas, *Succ. Al.*, 3.
 Heraclea Pontica, Megarensium colonia, *Per.*, 13, 3.
 Heracleus portus, *Per.*, 15 *extr.*
 Herculeum promontorium, *Per.*, 18, 2, 3.
 Heracleum Thebarum, I, 8, 3 s.
 Heraclidæ ab Atheniensibus defensi, IV, 10, 4; cf. Alexander.
 Heraclides Calchedoniorum legatus, III, 24, 5,
 Heraclides Antiochi filius equitum praefectus, I, 2, 5; III, 11, 8.
 Heraclides Argæi filius, VII, 16, 1.
 Heraclitus legebatur, III, 11, 8.
 Heracon in Media praetor punitus, VI, 27, 3 ss.
 Heratemis fossa Persidis, *Ind.*, 28, 1.
 Hercules. Jove natus, III, 3, 1; IV, 28, 1; ætas, II, 16, 2; posteri, IV, 10, 4; III, 3, 2; VI, 3, 2; inter deos receptus, IV, 11, 6; Dionyso minor, V, 96, 5; *Ind.* 5, 8; 8, 4; ejus filia, *Ind.*, 9, 1; ejus labores, II, 16, 5 s.; 18, 1; III, 3, 1 cl. IV, 28, 2; expeditiones, IV, 28, 1—4; 30, 4; V, 3, 4; VII, 13, 5; ei sacra facit Alexander, I, 4, 5; II, 24, 6; III, 6, 1; *Ind.* 36, 3; arma, I, 11, 7; eum æmulatur Alex., III, 3, 2; IV, 28, 4; plures, II, 16, 1 ss.; IV, 28, 2; Tyri templum, II, 16, 1; 24, 5.
 Herculis columnæ, II, 16, 4; V, 26, 2; *Ind.* 43, 11.
 Hermodorus, III, 11, 8,
 Hermolaus Sopolidis filius Alexandro insidiatur, IV, 13, 2 ss.; interfectus, IV, 14, 1 ss.
 Hermonassa urbs, *Per.*, 16, 5.
 Hermotum urbs, I, 12, 6.
 Hermi campus, V, 6, 4.
 Hermus amnis viginti stadiis a Sardibus, I, 17, 4; cf. V, 6, 7.
 Herodotus ὁ λογοποιός, V, 6, 5; de Hercule, II, 16, 3; de Tanai, III, 30, 8; de Nilo, V, 6, 4; de Hellesponto ponte juncto, V, 7, 2; de equis Nysæis, VII, 13, 1; de Amazonibus, VII, 13, 6. Adde *Per.*, 15, 1; 18, 1.
 Ἡρώων πόλις Aegypti, III, 5, 4; VII, 20, 8.
 Heromenes, I, 25, 1.
 Heropythus Ephesios liberat, I, 17, 11.
 ἑτερόστομος φάλαγξ, *Tact.*, 29, 3.
 Hidrieus Cariæ regulus, I, 23, 7.
 Hieratis urbs Persidis, *Ind.*, 29, 1.
 Hieron Syracusanorum tyrannus, I, 12, 2.
 Hieron Solensis gubernator, VII, 20, 7.
 Ἱερὸν Διὸς Οὐρίου, *Per.*, 25, 4; 12, 1.
 Ἱερὸς λιμὴν, *Per.*, 18, 4.
 Himeræus, Demetrii Phalerei frater, una cum Demosthene aliisque capitis damnatur, *Succ.*, *Al.* 13.
 Ἱππάρχια, *Tact.*, 18, 3,
 Hippias, II, 13, 6.
 Hippolyte Amazonum regina, VII, 13, 5.
 Hippostratus, III, 11, 8.
 Ἱπποτοξόται, *Tact.* 4, 5.
 Hippius fluv., *Per.*, 10, 2; 11, 4.
 Histanes Oxyartæ filius, VII, 6, 4.
 Homerus Achillem canit, I, 12, 1; de Abiis, IV, 1, 1; de Aegypto amne, V, 6, 5; VI, 1, 3. Citatur *Per.*, 3, 2; *Cyn.* 35, 1; *Tact.*, 31, 5 et 6.
 Ὁμοιοστόμος διφάλαγγια, *Tact.*, 29, 4.
 Homotimi Persarum, II, 11, 9; VII, 29, 4.
 Horme, nomen canis, quem Arrianus possidebat, *Cyn.*, 5, 6.
 Hydarnes, VII, 6, 4.
 Hydaspes, V, 3, 6; 8, 2; quantus, V, 4, 2; 9, 4; VI, 4, 2; unde ortus, V, 5, 5; 9, 4; in Acesinem influit, VI, 1, 5; 3, 1; 4, 4, 5; *Ind.*, 3, 10; 4, 9; ad eum venit Alexander, V, 8, 4 ss.; tramittit, V, 11, 1 ss.; 20, 1; VII, 10, 6; ei sacra facit, *Ind.*, 18, 11; insula, V, 11, 1 s.; 14, 3; oppida ibi condita, V, 19, 4; 29, 5; navigatur, VI, 1, 1 ss.; *Ind.* 19, 6; *Succ.*, *Al.* 36.
 Hydraes Sadrosius, classis dux, *Ind.*, 27, 1.
 Hydraotes amnis, V, 21, 5 s.; 25, 5; 29, 2; VI, 7, 1; 8, 4 s.; 13, 1; VII, 10, 6; quantus, V, 4, 2; unde ortus, V, 5, 5; in Acesinem influit, VI, 5, 7; 13, 1; 14, 4 s., *Ind.* 3, 10; 4, 9.
 Hyparna Cariæ castellum, I, 24, 4.
 Ὑπερκέρασις, *Tact.*, 29, 9.
 Hyperides Atheniensis, I, 10, 4; capitis damnatur, *Succ. Al.*, 13.
 Ὑπερφαλάγγισις, *Tact.*, 29, 9.
 Hyphasis amnis, V, 24, 8; 25, 5; 26, 3; VII, 10, 6; *Ind.* 2, 8; 3, 10; 4, 1, 8; 6, 1; quantus, V, 4, 2; unde ortus, V, 5, 5; in Acesinem influit, VI, 14, 4; accolaë V, 25, 1; 29, 2.
 Ὑπόταξις, *Tact.* 20, 3; 26, 6.
 Hyppius fluv., *Per.*, 13, 2.
 Hyrcania, III, 19, 1, 7; situs, III, 23, 1; oppidum ejus, III, 23, 6.
 Hyrcanii in Darii exercitu Phratapherne duce, III, 8, 4; 11, 4 cl. 23, 4; ab Alexandro Amminapi satrapæ attributi, III, 22, 1. cf. VII, 10, 6.
 Hyrcanium mare, III, 29, 2; 30, 7; V, 5, 4; 25, 5; 26, 1, 3; VII, 16, 1, 3.
 Hyssus fluv., *Per.*, 7, 1.

Hyssi portus, *Per.*, 3, 1.

Hystaspes agemati praefectus, VII, 6, 5.

I

Jacchus mysticus, II, 16, 3.

Jaculatorum usus, *Tact.*, 15, 1; jaculationum genera, *ib.*, 37 sqq.

Jandysus, Scytharum rex, *Parth.*, 3.

Japygia promontorium, VII, 1, 3.

Japyx ventus, V, 6, 3.

Jason Argonauta, *Per.*, 9, 2; 25, 3.

Jasonium promontorium, *Per.*, 16, 2.

Jassus, I, 19, 10.

Jaxartes amnis, III, 30, 7; VII, 16, 3.

Jazyges Sauromatae, I, 3, 2.

Iberes, II, 16, 4 ss.; VII, 15, 4.

Iberica vocabula ad rem equestrem pertinentia usu receperunt Romani, *Tact.*, 33, 1; 44, 1.

Icarium mare, VII, 20, 5.

Icarus Dædali filius, VII, 20, 5.

Icarus insula, VII, 20, 5.

Ichthyophagi, VI, 28, 5; *Ind.*, 26, 2; 27, 3; 29, 7, 31 18; 22, 1.

Idæi montes, I, 12, 6.

Ila portus, *Ind.*, 38, 2.

Ila, *Tact.*, 18, 1.

Ilyria, *Tact.*, 16, 5; 18, 1.

Ileonis Thessali inventum, *Tact.*, 16, 3.

Iliensis Minerva, I, 11, 7.

Ilium, I, 11, 8 s.; 12, 1, 6.

Ilyria; *Succ. Al.*, 7.

Ilyrii res novas moliantur, I, 1, 4; V, 1 ss.; Macedonum hostes, V, 26, 6; VII, 9, 2.

Imaus mons, *Ind.*, 2, 3; Imaicus, *Ind.*, 6, 4.

Impedimenta exercitus quomodo ducenda, *Tact.*, 30.

Imperia militibus danda quomodo, *Tact.*, 31.

Indathysis Scythia, *Ind.*, 5, 6.

Indi, III, 8, 6; 11, 5; 13, 1; 14, 5; 15, 1; eorum adumbratio, *Ind.*, I — 17; Bactriis vicini Besso duce, III, 8, 3; montani Barsaenta duce, III, 8, 4; 15, 1; alii, VI, 16, 3; qui cis Indum, III, 8, 6; 25, 8; quanta terra, V, 6, 2; VII, 20, 9. Caucasus, V, 3, 3; 5, 3 s.; amnes maximi, III, 29, 2; V, 4, 1 s.; 6, 7 s.; quales, V, 4, 3; 5, 4, 5; saltandi amantes, VI, 3, 4; bona, VII, 9, 8; elephantos venantur, IV, 30, 8; boves, V, 3, 3; quidam equis carent, VI, 3, 4; eorum sophistæ, VI, 16, 5; VII, 1, 5 ss.; 2, 2 ss. cf. Dionysus. Alexander in eos expeditionem facere meditatur, IV, 15, 5; quas res ibi gesserit, IV, 22, 3 — VI, 22, 1; VII, 19, 1; 20, 1; Indi elephantis utuntur ad praelia etiamnum, *Tact.*, 19, 5 *coll.* 2, 2.

Indiæ Parapamisadis proximæ praefectus Pithon, *Succ. Al.* 36.

Indica scriptio, V, 6, 8; VI, 16, 5; natio, VI, 6, 1; 11, 3; 15, 1. Indicus sinus, V, 26, 2; terra, VII, 20, 2.

Indicum mare, V, 26, 2.

Indus amnis, IV, 22, 7; 28, 6; 30, 7; V, 1, 1; 3, 6; 4, 2, 3; 8, 2, 4; 25, 5; *Ind.*, 2, 5; 3, 2, 9; 4, 2; 21, 2; unde ortus, V, 5, 5; quantus, V, 4, 1 s.; 6, 7 s.; 20, 9 cl. 9, 4, 6; 18, 5, cum Acesine confluit, VI, 1, 2; V, 14, 4 s.; crocodilos habet, VI, 1, 2 cl. IV, 3, δίστομος, V, 4, 1; 20, 1 s.; a Pattalis, VI, 18, 2; 20, 1; ἡ ἐπὶ τᾷδε ἐκβολή, VI, 20, 2 s. cl. 18, 2; ponte junctus, IV, 22, 7; 30, 9; V, 3, 5; VII, 1; 8, 1; navigatus, VI, 15, 4; 17, 5 — 20, 5. cf. Delta.

Jobares fluvius Indicus, *Ind.*, 8, 5.

Jolai τέμενος, I, 7, 7.

Jollas Antipatri filius Alexandro a poculis, VII, 27, 2.

Jollas Nicæm, Antipatri filiam, ad Perdiccam ducit, *Succ. Al.*, 21.

Jon Apollinis filius, VII, 29, 3.

Jones, *Ind.*, 18, 2.

Jonia. ejus satrapes Arsites, I, 12, 8; expugnata, III, 22, 3; V, 25, 4; VII, 9, 7.

Jonicae civitates, I, 18, 1.

Jonius sinus, I, 4, 6.

Iphicrates praetor, II, 15, 2, 4.

Iphicrates Iphicratis filius, II, 15, 2, 4.

Iphicrates, Tacticôn auctor, *Tact.*, 1, 1.

Ipsus. proelium, VII, 18, 5.

Iris Ponti fluv., *Per.*, 15, 3.

Irus mons *Ind.*, 2, 7, 9.

Isiacorum portus, *Per.*, 20, 3.

Isis. ejus templum, III, 1, 5.

Isis Ponti fluv., *Per.*, 7, 5.

Ismenias, II, 15, 2.

Issus, II, 7, 1 s.; proelium, II, 20, 3; III, 1, 2; 8, 7; 22, 4; VI, 11, 4.

Ister, I, 2, 1 s.; maximus, unde ortus, I, 3, 1 s. cl. V, 6, 7; accolæ, I, 3, 2 ss.; 4, 6. quinque ostia, V, 4, 1; *Per.*, 20, 3; 24, 1; ponte junctus, V, 7, 6 s.; *Ind.*, 2, 5; 3, 9; 4, 13.

Isthmus Corinthius, VI, 11, 6; VII, 2, 1.

Istrianorum portus, *Per.*, 20, 2.

Italia, III, 6, 7; VII, 15, 4.

Itycæi, *C. Alan.* I, 13.

Julianus, rex Apsilarum, *Per.* 11, 3.

Jupiter Olympius, I, 11, 1; ejus templum, I, 17, 5; βασιλεύς, II, 3, 4, 6; III, 5, 2; IV, 20, 3; σωτήρ, I, 4, 5. (cf. Ammon, Dionysus, Hercules.) *Ind.*, 21, 2; 36, 3, 9; 35, 8. Διὸς οὐροῦ ἱερόν, locus Ponticus, *Per.*, 25, 4; 12, 1 et 2.

L

Labdacus quando fuerit, II, 16, 2.

Lacedæmonii. eorum bellum adversus Athenienses, I, 9, 2; clades a Thebanis illatae, I, 9, 4; a Dario pecuniam accipiunt, II, 14, 6; Alexandro adversantur, I, 1, 2; suspecti I, 7, 4; bellum, III, 6, 3; 16, 10. cf. Agis. *Ind.* 10, 8.

Lacedæmonii legati ad Darium, II, 15, 2, 5; III, 24, 4.

Laconica educatio, V, 4, 5; canes, *Cyn.* III, 6, pilei, *Tact.* III, 5; Λακῶν ἐξελιγμός, *ib.*, 23, 1 et 3; 24, 2.

Lade insula. situs, I, 18, 4 s.; 19, 3, 9.

Lagus. v. Ptolemæus.

Laius, II, 16, 2.

Lampas, Tauricæ urbs, *Per.*, 19, 4.

Lampedon Larichi filius; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 4.

Lampsacus, I, 12, 6.

Langarus Agrianum rex, I, 5, 2 ss.

Lanice Dropidæ filia, IV, 9, 3.

Laomedon Larichi filius ab Alexandro revocatus, III, 6, 5 s. Mytilenæus, Syriam provinciam obtinet a Perdicca et Antipatro, *Succ. Al.* 5, 34.

Larichus, III, 5, 5; cf. Erigyus.

Lazarum rex Malasses, *Per.*, 11, 2.

Lazica vetus, *Per.*, 18, 4.

Leonnatus Antææ filius, Pellæus, III, 5, 5; VI, 28, 4; ἐταῖρος, II, 12, 4; IV, 12, 2; σωματοφύλαξ, IV, 21, 4; VI, 28, 4; cum imperio, IV, 24, 10; 25, 3; VI, 18, 3; 20, 3; 22, 3; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 3, 15; Alexandrum servat, VI, 9, 3; 10, 1 ss.; 11, 7; Oritas vincit, *Ind.*, 23, 5 sqq.; coronatus, VII, 5, 5; *Ind.*, 42, 9; vulneratus, IV, 23, 3; a Perdicca provinciam accipit Phrygiam Hel-

- Iesponticam, *Succ. Al.*, 6; Antipatro auxilia adducens perit, *ib.* 9.
 Leonnatus Antipatri fil., Ægeus ex trierarchis, *Ind.*, 18, 6.
 Leosthenes, Græcorum imperator contra Antipatrum bellum gerit, *Succ. Al.*, 9.
 Lepores, *Cyn.*, 16.
 Lepte Acra, Ponti urbs, *Per.*, 14, 4.
 Lesbus, II, 1, 1 ss.; 13, 3; recepta, III, 2, 6.
 Leucani Itali, VII, 15, 4.
 Leucas insula, *Ind.*, 41, 2.
 Leuce ins., Achillis cultu clara, *Per.*, 21, 1.
 Leuctra, I, 9, 4.
 Leuctrica pugna, *Tact.*, 11, 2.
 Leugæa turma, II, 9, 3.
 Levis armaturæ milites quomodo ordinandi, *Tact.* 13 sq. leves milites ubi collocandi, *Tact.*, 9, 1.
 Libya, III, 3, 1; V, 26, 2; VII, 1, 2; *Ind.*, 35, 8; 43, 13; terminus, III, 30, 9; quæ Ægypto vicina Apollonio traditur, III, 5, 4; Ptolemæo a Perdicca assignatur, *Succ. Al.* 55.
 Libyci equi, *Cyn.*, 1, 4; 24.
 Libyes, III, 30, 9; legati, VII, 15, 4.
 Lillium emporium, *Per.*, 13, 2.
 Λοχαγός qualis esse debeat, *Tact.*, 5, 6; 12, 1.
 Λόχος quid, *Tact.*, 5, 4; ejus numeri varii, *ib.*
 Λογχοφόροι, *Tact.*, 4, 3.
 Λοξή φάλαγξ, *Tact.*, 20, 3; 26, 2.
 Lucani. v. Leucani.
 Lycagoras, I, 12, 7.
 Lycæonia, Antigoni provincia, *Succ. Al.*, 37.
 Lycia, I, 24, 5; II, 2, 1; *Ind.* 2, 2; ei præficitur Nearchus, III, 6, 6; Antigoni provincia, *Succ. Al.*, VI, 37.
 Lycii, V, 25, 4; οἱ κάτω, I, 34, 5 s.; naves, II, 20, 2.
 Lycidas Ætolus, γραμματεὺς ἐπὶ τῶν ξένων, III, 5, 3.
 Lycomedes Rhodius, II, 1, 5.
 Lycurgus Atheniensis, I, 10, 4.
 Lycus amnis, III, 15, 4; *Per.*, 13, 3.
 Lydi recepti, I, 17, 4 s.; V, 25, 4; VII, 9, 7.
 Lydia recepta, III, 22, 3; ejus satrapes Arsites, I, 12, 8; Calas I, 17, 1; Menander, III, 6, 8; *Succ. Al.*, 6; Clitus, *ib.*, 37.
 Lydius amnis, V, 6, 4.
 Lyginus amnis, I, 2, 1.
 Lysanias, I, 2, 1.
 Lysimachus Agathoclis filius, Pellæus, VI, 28, 4; *Succ. Al.* 22; σωματοφύλαξ, V, 13, 1; VI, 28, 4; vulneratur, V, 24, 5; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 3; coronatur, VII, 5, 6; Calanum colit, VII, 3, 4; ad Ipsum cadit, VII, 18, 5.
 Thraciam, Chersonesum et finitima a Perdicca accipit, *Succ. Al.*, 7; ejus contra Seuthen bellum, *ib.*, 10.
 Lysippus: solus Alexandrum finxit, I, 16, 4.
- M**
- Mabaces legebatur III, 8, 3.
 Macartatus, III, 5, 5.
 Macedones quantum Philippo et Alexandro debuerint, VII, 9, 1 ss.; 10, 1 ss.; fortes, I, 18, 8; II, 7, 4; Græcis graves, I, 7, 2; Cadmea potiti, I, 7, 1; 9. Parapamisum appellarunt Caucasum, *Ind.*, 2, 4; alia eorum jactantia, *Ind.*, 5, 10; mensium computatio, *Ind.* 21, 1; eorum phalanx, *Tact.*, 12, 6; Μακεδὼν ἐξελιγμός, *ib.*, 23, 1; 24, 1.
 Macedonia superior, I, 2, 5; Macedoniae præfectus Antipater, I, 7, 6; Craterus, VII, 12, 4.
 Maceta promontorium Arab., *Ind.*, 32, 7; 43, 3.
 Machatas, III, 6, 4.
 Machelones, *Per.*, 11, 2.
 Mæander amnis, I, 19, 7.
 Mæandri campus, V, 6, 4.
 Mæmacterion mensis, II, 11, 10.
 Mæotis, III, 30, 9; V, 5, 4; VII, 1, 3; *Per.*, 19, 1 et 3.
 Magarsia Minerva, II, 5, 9.
 Magarsus Ciliciæ, II, 5, 9.
 Magi, VI, 29, 7, 11; VII, 11, 8.
 Magnesia Lydiæ, I, 18, 1.
 Magon fluv. *Ind.*, *Ind.* 4, 4.
 Malana promontorium, *Ind.*, 25, 1.
 Malantus fluvius Indicus, *Ind.*, 4, 11.
 Malassus, rex Lazarum, *Per.*, 11, 2.
 Malea Laconicæ, II, 1, 2.
 Malli Indi, V, 22, 2; VI, 4, 3; 5, 4; *Ind.*, 4, 10; 19, 8; liberi, VI, 6, 1; 11, 3; 14, 1 s.; oppida, VI, 6, 2, 4; res contra eos gestæ, VI, 6, 1—11, 1; 14, 1 ss.; satrapes Philippus, VI, 14, 2.
 Mallotæ, II, 5, 9.
 Mallus Ciliciæ, II, 5, 9; VI, 1; 20, 2.
 Mandata qualia et quomodo edi in exercitu debeant, *Tact.*, 27, 31, 32.
 Mandiadini gens Indica, *Ind.* 4, 4.
 Mandrodorus, VI, 23, 2.
 Mantinea, I, 9, 4.
 Mantinensis pugna, *Tact.*, 11, 2.
 Maracanda regia Sogdianæ, III, 30, 6; IV, 3, 6; 5, 2 s.; 6, 3; 16, 2 s.
 Marathus, II, 14, 1; 15, 6; contra Aradum, II, 13, 8.
 Marcatatus legebatur III, 5, 5.
 Marcomani, I, 3, 2.
 Mardi, III, 24, 4; IV, 18, 2; de terra et moribus eorum III, 24, 1 ss.; amnis Epardus, IV, 6, 9; sagittarii, III, 11, 5; 13, 1; *Ind.* 40, 6.
 Margastana insula, *Ind.* 41, 1.
 Maria lacus, III, 1, 5.
 Mariamme Phœnicæ, II, 13, 8.
 Maronea Thraciæ, I, 11, 4.
 Mars (Enyalios) I, 14, 7; V, 10, 3.
 Massaga Indiæ, IV, 26, 1 ss.; 27, 5; 28, 4; (Massaca) *Ind.*, 1, 8.
 Massagetæ Scythæ, IV, 16, 4 ss.; 17, 1 ss.
 Mathæ gens Indica, *Ind.* 4, 6.
 Mauaces, III, 8, 3.
 Mazaces Ægypti satrapes, III, 1, 2; 22, 1.
 Mazæus, III, 21, 1; VII, 6, 4; Syriis præfectus, III, 8, 6; cum exercitu ad Euphratem relictus, III, 7, 1 s.; Babylonix satrapes, III, 16, 4; VII, 18, 1; moritur, IV, 98, 3.
 Mazarus ἑταῖρος, III, 16, 9.
 Mazenes præfectus Oaractæ ins., *Ind.*, 37, 2.
 Medi, III, 11, 4; 19, 1; *Ind.*, I, 3; 40, 6; imperio a Persis spoliati, II, 6, 7; V, 4, 5. Græcia repulsi, I, 9, 7. iis præest Atropates, III, 8, 4. Medi et Persæ, II, 7, 4; IV, 7, 3; V, 25, 5; VI, 29, 3; VII, 1, 3; 4, 6; 10, 5; 11, 3.
 Media, III, 16, 1 s.; V, 5, 2; VII, 5, 2; VII, 13, 2; satrapes Oxodates, III, 20, 3; cf. Atropates. prætores, III, 26, 3; VI, 27, 3; Media Pithoni assignatur, *Succ. Al.*, 5, 35.
 Medicum bellum, I, 9, 7; vestes, VI, 29, 6.
 Medius, VII, 24, 4; 25, 1 ss. 27, 2; *Ind.*, 18, 7.
 Megacles, III, 5, 3.
 Megarensium colonia Heraclea, *Per.*, 13, 3.
 Megareus, III, 2, 5.
 Megaris, III, 6, 7.
 Megasthenes auctor fide dignus. V, 5, 1; de India, V, 6, 2; de Calano, VII, 2, 4; *Ind.*, 3, 7; 4, 2.
 Megillus, Arriani familiaris, *Cyn.*, 5, 2.
 Melæna Acra, *Per.*, 12, 3.
 Melamnidas, IV, 7, 2.
 Melanthius fluv., *Per.*, 16, 3.

Melas amnis, I, 11, 4 s.
 Meleager, I, 4, 5; V, 12, 1. Neoptolemi filius I, 24, 1; 29, 4; ejus φάλαγξ, I, 14, 3; τάξις, II, 8, 4; III, 11, 8; 18, 4; IV, 17, 3; 22, 7; VI, 17, 3; ἡ πεζικὴ, I, 20, 5; in Macedoniam missus, I, 24, 1 s.; revertitur, I, 29, 4; in Bactris relictus, IV, 16, 1; Perdiccae vicarius, a Perdicca e medio tollitur, *Succ. Al.*, 2, 3, 4.
 Meleagri ὄλη, III, 11, 8.
 Melus expugnata, I, 9, 5.
 Memnon Rhodius ad Granicum, I, 12, 9 s.; 15, 2. Ephesum accessit, I, 17, 11; inferiori Asiae et classi praefectus, I, 20, 3; 23, 1; II, 1, 1. Lesbi oppidis receptis moritur, II, 1, 1 ss.; Memnonis terra, I, 17, 8.
 Memphis, III, 1, 4 s.; 4, 5; 5, 1 s.; 6, 1.
 Menander, IV, 13, 7; ἑταῖρος peregrino militi praefectus, deinde Lydiae satrapes, III, 6, 8; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 7; milites Babylonem deducit, VII, 23, 1; 34, 1. Cf. *Succ. Al.*, 6, 26.
 Menedemus dux, IV, 3, 7; VI, 2.
 Menelaus Atrides, V, 6, 5.
 Menelaus, I, 14, 3; III, 11, 10; 25, 4.
 Menes Dionysii filius, II, 12, 2; σωματοφύλαξ fit, ib.; satrapes Syriae, Phoenices Ciliciaeque, III, 16, 9 cl. 19, 6.
 Menestheus, II, 9, 3.
 Menidas Hegesandri filius, III, 5, 1; mercenarios adducit, III, 5, 1; mercenariis equitibus praefectus, III, 12, 3; IV, 13, 3; vulneratus, III, 15, 2; praetor in Media, III, 26, 3; in Macedoniam missus, IV, 18, 3; Babylonem venit, VII, 23, 1; 26, 2.
 Meniscus legatus, II, 14, 3.
 Menoetius gubernator, I, 12, 1.
 Menon Cerdimae filius Coesylriae satrapes, II, 13, 7.
 Menon Arachosiae satrapes, III, 28, 1.
 Mentor, II, 2, 1; 13, 2; VII, 4, 6.
 Μεραρχία, *Tact.*, 10, 5.
 Mercurius, *Ind.*, 37, 10; ejus et Philesii filii statuæ, *Per.*, 2, 1.
 Meriones, *Cyn.*, 35, 1.
 Meroe locus Afric., *Ind.*, 25, 8.
 Meroes, V, 18, 7.
 Μέρος sive διφάλαγγαρχία, *Tact.*, 10, 7.
 Merus mons, V, 1, 6; 2, 5; *Ind.*, 1, 6.
 Mesambria regio Pers., *Ind.*, 39, 2.
 Mesembria, *Per.*, 24, 5.
 Mesopotamia, III, 7, 3; ab incolis dicta, VII, 7, 3. (Συρία) ἡ μέση τῶν ποταμῶν, III, 11, 4; V, 25, 4; VII, 9, 8; *Ind.*, 42, 3; ejus satrapa Amphimachus, *Succ. Al.*, 35.
 Μεταβολή, *Tact.*, 20, 2; 21, 1.
 Methora urbs Indiae, *Ind.*, 8, 5.
 Metron Pydnaeus ex trierarchis, *Ind.*, 18, 15.
 Methymnaei tyrannus eorum, III, 2, 4.
 Metroum Athenis, III, 16, 8; *Per.*, 9, 1.
 Metroum Ponticum, *Per.*, 13, 3.
 Miccalus Clazomenius, VII, 19, 5.
 Midas, II, 3, 1 ss.
 Miletus urbs Ionica, V, 6, 4; expugnata, I, 18, 3 — 19, 11; VII, 9, 7; Milesiorum coloniae, *Per.*, 10, 4; 14, 5; 19, 4.
 Militum ordines eorumque nomina, *Tact.*, 5 sqq. 10; evolutiones, 20 sq.
 Milyas terra, I, 24, 5.
 Minerva, IV, 22, 6; Atheniensium, I, 16, 7; Iliensis, I, 11, 7; VI, 9, 4; Margarsia, II, 5, 9; fanum Athenis Ponticis, *Per.*, 4, 1.
 Minos Jovis filius, VII, 29, 3.
 Mithraustes Armeniis praefectus, III, 8, 5.
 Mithrines Sardium arci praefectus, I, 17, 3 s.; Armeniae satrapes, III, 16, 5.

Mithridates Darii gener, I, 15, 7; 16, 3.
 Mithrobuzanes Cappadocibus praefectus occisus, I, 16, 3.
 Mithrobæus agemati adscriptus, VII, 6, 5.
 Mitylenæi obsessi pacis cum Alexandro factae columnas dejicere coacti Persas recipiunt, II, 1, 1 ss.
 Mitylene a Macedonibus recepta, III, 2, 6.
 Mærocles Atheniensis, I, 10, 4.
 Mogrus fluv., *Per.*, 7, 5; 8, 1.
 Monimus Laco, III, 24, 4.
 Morontobarbara locus Assyr., *Ind.*, 22, 4.
 Mosaitica, *Per.*, 18, 3.
 Mosarna portus Asiae, *Ind.*, 26, 10; 27, 2.
 Munychion mensis, V, 19, 3. cc.
 Musæ, I, 11, 1.
 Musicanus Indorum rex se dedit, VI, 15, 5 ss.; 16, 3 ss. deficit, VI, 17, 1 ss.
 Mycale mons, I, 18, 5; 19, 2, 7; contra Samum, V, 5, 2.
 Mycene, II, 16, 5.
 Mylassa Cariae, I, 20, 4; 21, 1.
 Mylleus Berœensis e trierarchis, *Ind.*, 18, 6.
 Myndus Cariae, I, 20, 5 ss.; II, 5, 7.
 Myriandrus Syriae, II, 6, 1.
 Mysia, V, 6, 4; Mysorum venatores, *Cyn.*, 23, 1.
 Mytilene. v. Mitylene.

N

Nabarzanes χιλίαρχος Darium comprehendit, III, 21, 1; Alexandro se dedit, III, 23, 4.
 Naracum, os Istri, *Per.*, 24, 1.
 Naustathmus, *Per.*, 15, 1.
 Nautaca Sogdianae, III, 28, 9; IV, 18, 1 s.
 Nearchus Androtimi filius Philippo regnante exsul revocatus et Lyciae cis Taurum praefectus, III, 6, 5 s.; Græcos mercenarios adducit, V, 7, 2; χιλίαρχος τῶν ὑπασπιστῶν, IV, 30, 6; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 4; classi praefectus, VI, 2, 3; 5, 5; 13, 1; *Ind.*, 18, 10; ad Persicum sinum navigaturus, VI, 19, 5; 21, 3; ad Carmaniam appellit et rursus navigat, VI, 28, 5 s.; VII, 20, 9. coronatur, *Ind.*, 42, 9; uxorem ducit, VII, 4, 6; classi praefectus, VII, 19, 3; 25, 4; auctor, VI, 13, 4; VII, 3, 6; 20, 9 cl. 6; 28, 6.
 Neoptana locus Asiae, *Ind.*, 33, 1.
 Neoptolemus Achillis filius, I, 11, 8.
 Neoptolemus, I, 4, 1; 29, 3.
 Neoptolemus ex Æacidarum genere, ἑταῖρος, II, 27, 6.
 Neoptolemus a Perdicca ad Antipatrum deficit, *Succ. Al.*, 26; ab Eumene bello petitus Craterum socium sibi adiungit; commisso praelio occiditur, 27.
 Neoptolemus Arrabæi filius, transfuga, I, 20, 10.
 Neptunus, I, 11, 6; VI, 19, 5. Thesei pater, VII, 29, 3; *Ind.*, 18, 11; 19, 10; 36, 3; 37, 4.
 Nereides, I, 11, 6; *Ind.*, 18, 11; 31, 6.
 Nescis, *Per.*, 18, 2.
 Nessus amnis, I, 1, 5.
 Neudrus fluvius Indiae, *Ind.*, 4, 8.
 Nicæa in Parapamisadis, IV, 22, 6.
 Nicæa ad Hydaspem, V, 19, 4; 29, 5.
 Nicæa, Antipatri f., a Perdicca ducitur, *Succ. Alex.*, 21 sq. ab eo repudiatur, ib. 26.
 Nicanor, II, 12, 2.
 Nicanor Parmenionis filius τοῖς ὑπασπισταῖς τῶν ἑταίρων praefectus, I, 14, 2. cf. II, 8, 3; III, 11, 9; 21, 8; moritur, III, 25, 4.
 Nicanor classi praefectus, I, 18, 4 s.; 19, 3. ἑταῖρος Alexandriae in Parapamisadis relictus, IV, 22, 5; satrapes cis Indum, IV, 28, 6; ab Antipatro Cappadociam provinciam obtinet, *Succ. Al.*, 37.

Nicarchides Pydnæus ex trierarchis, *Ind.*, 18, 5.
 Nicias tributis in Lydia præfectus, I, 17, 7.
 Nicocles Solius, ex trierarch., *Ind.*, 18, 8.
 Nicocrates, Ol. 111, 4 archon, II, 11, 10.
 Nicolaus, IV, 17, 3.
 Nicomedes, ultimus Bithyniæ rex, qui regnum Romanis testamento reliquit, p. 249.
 Nicostratus legebatur, II, 11, 10.
 Niloxenus Satyri filius, ἑταῖρος, ἐπίσκοπος ad Causasum relictus, III, 28, 4.
 Nilus, III, 1, 3; V, 6, 7; *Ind.*, 2, 6; 3, 9; 4, 13; 6, 6. Libyam a reliqua Asia dividit, III, 30, 9; διώρυγες, III, 6, 1; olim Ægyptus, V, 6, 5; Alexandri de eo conjectura, VI, 1, 2 ss. cf. Delta.
 Ninus urbs Asiæ, *Ind.*, 42, 3.
 Niphates ad Granicum dux, I, 12, 8; occisus, I, 16, 3.
 Nithadon Salamin. ex trierarch., *Ind.* 18, 8.
 Nitica pediculis clara, *Per.*, 18.
 Nomades Libyes, III, 30, 9. cf. VII, 1, 2; Scythæ, IV, 5, 3; VII, 16, 4.
 Noricum, *Ind.*, 4, 16.
 Nosala, *Ind.*, 31, 2.
 Numidarum equi, *Cyn.*, 24.
 Nymphæum, urbs Pontica, *Per.*, 13, 4.
 Nysa Indiæ, V, 1, 1 ss.; 2, 1 ss.; V, 26, 5; VI, 2, 4; *Ind.*, 1, 4; 5, 9.
 Nysæi, V, 1, 3 ss.; eorum respublica, V, 2, 2 ss.; equites, V, 2, 2 ss.; VI, 2, 3.
 Nysæi equi, VII, 13, 1.
 Nysæus campus, VII, 13, 1.

O

Oaracta insula, *Ind.*, 34, 2.
 Oblonga acies, *Tact.* 17, 3.
 Oceanus, *Ind.*, 18, 11.
 Ochus, VII, 4, 4; ante Darium rex, III, 19, 4. cf. II, 14, 5.
 Ochus mons Persiæ, *Ind.*, 38, 4.
 Ocondobates maris Erythræi accolis præfectus, III, 8, 5.
 Ocreæ, *Tact.*, 3, 5.
 Odessus, *Per.*, 20, 2; 24, 4.
 Odrysæ equites, III, 12, 4.
 Œdipus, II, 16, 2.
 Œagrus, I, 11, 2.
 Œnoe Pontica, *Per.*, 16, 1.
 Olbia, *Per.*, 20, 2.
 Olympia, I, 11, 1; victoria, II, 15, 4.
 Olympias Alexandri mater a Philippo repudiata, III, 6, 5; de Alexandri origine mentita, IV, 10, 2; ejus ad eam epistola, VI, 1, 4; Antipatro inimica, VII, 12, 5 ss.; Cleopatram filiam Perdicæ in matrimonium dare voluit, *Succ. Al.*, 22.
 Olympias, VII, 28, 1.
 Olympionices, II, 15, 2.
 Olynthius Callisthenes, IV, 10, 1.
 Omalis fluvius Ind., *Ind.* 44, 4.
 Omares ad Granicum dux, I, 16, 3.
 Ombrion Cretensis, sagittariis præfectus, III, 5, 6.
 Ὀμφαλὸς φάλαγγος, *Tact.*, 8, 5.
 Onasus legebatur, III, 5, 5.
 Onchestus Bœotiæ, I, 7, 5.
 Onesicritus gubernator et scriptor mendax, VI, 2, 3. cf. VII, 20, 9; coronatur, VII, 5, 6; *Ind.*, 18, 9; 32, 19.
 Ophellas Pellæus ex trierarchis, *Ind.*, 18, 3; a Ptolemæo Cyrenæis auxilio mittitur, *Succ. Al.*, 17.
 Ophis fluvius, *Per.*, 8, 1.
 Opis ad Tigrim, VII, 7, 6; 8, 1.

Ora urbs Indorum recepta, IV, 27, 5 ss.; præsidio firmata, IV, 28, 4.
 Orbelus mons, I, 1, 5.
 Orchomenus Bœotiæ restituta, I, 9, 10.
 Ordanes, VI, 27, 3.
 Ordines militum, *Tact.*, 5 sqq., 10, 14.
 Orestis, VI, 28, 4; *Per.*, 6, 4.
 Organa insula sinus Persici, *Ind.*, 37, 2.
 Oritæ Gadrosis vicini, VI, 22, 1; liberi, VI, 21, 3; oppidum maximum, VI, 21, 5; recepti, VI, 22, 2 s.; VII, 5, 5; 10, 7; ἐν Ὠροῖς, VI, 22, 3; VII, 5, 5; ἡ Ὠρων γῆ, VI, 28, 5; *Ind.* 26, 1; 22, 10; 23, 15; 25, 1; 32, 4; 42, 9.
 Oroatis (Ares, Arosis) fluv. Pers., *Ind.*, 39, 9.
 Orobatis Indiæ, IV, 28, 5.
 Orontes, I, 14, 2; *Succ. Al.*, 2.
 Orontes Armeniis præfectus, III, 8, 5.
 Orontobates Persa Cariæ præfectus, I, 23, 8; Halicarnassi, I, 23, 1; victus, II, 5, 7.
 Orpheus, I, 11, 2.
 Orxantes legebatur, III, 30, 7.
 Orxines Persidem procurat, VI, 29, 2; punitus, VI, 30, 1 s.
 Ossadii Indi, VI, 15, 1.
 Otanes maris Erythræi accolis præfectus, III, 8, 5.
 Oxathres Abulitæ filius Uxiis et Susianis præfectus, III, 8, 5; Parætacenorum satrapes, III, 19, 2; punitus, VII, 4, 1.
 Oxinas fluvius, *Per.*, 13, 4.
 Oxodates Persa Mediæ satrapes, III, 20, 3; punitus; IV, 18, 3.
 Oxus amnis, III, 28, 9; IV, 15, 7; VII, 10, 6. unde ortus et quantus, III, 29, 2 s.; VII, 16, 3.
 Oxyartes legebatur VII, 16, 3.
 Oxyartes, III, 28, 10; Darii frater, VII, 4, 5.
 Oxyartes Bactrius. ejus petra, IV, 18, 4. Alexandri socer, IV, 19, 5; 20, 4; VII, 4, 4; 6, 4; satrapes Parapamisadum et Indorum, VI, 15, 3 s.; *Succ. Al.*, 36.
 Oxycanus νομάρχης, VI, 16, 1.
 Oxydates. v. Oxodates.
 Oxhydracæ Indi, V, 22, 2; VI, 11, 3; multi et fortes, VI, 4, 3; recepti, VI, 14, 1; *Ind.*, 4, 9.
 Oxymagis fluvius Ind., *Ind.*, 4, 4.

P

Padagrum fluvius Persidis, *Ind.* 39, 2.
 Pæones, I, 5, 1; Alexandri milites, II, 7, 5; 9, 2; Pæonia, *Ind.*, 4, 16.
 Pætica terra, I, 11, 4.
 Pagala locus Asiæ, *Ind.*, 23, 1.
 Pagræ, portus, *Per.*, 18, 4.
 Pagri, legebantur III, 23, 1.
 Palæstine Syria, II, 25, 4; cf. VII, 9, 8.
 Palimbothra urbs Indiæ, *Ind.*, 2, 9; 3, 4; 10, 5.
 Pallopcas amnis, VII, 21, 1 ss.
 Pamphylia, I, 24, 3; V, 25, 4; Tauro a Sicilia divisa, III, 28, 5; V, 5, 2; Antigoni provincia, *Succ. Al.*, 6, 37.
 Pamphylii, V, 5, 2; *Ind.*, 2, 2.
 Pandæa Herculis filia, *Ind.*, 8, 7; 9, 3.
 Panegorus ἑταῖρος, I, 12, 7.
 Pangæus mons, I, 11, 4.
 Pantaleon præsidiiis Memphidis præfectus, III, 5, 3.
 Pantauchus Alorites ex trierarchis, *Ind.*, 18, 6.
 Panticapæum, *Per.*, 19, 1, 3.
 Pantordanus Cleandri filius turmæ Leugææ præfectus, II, 9, 3.
 Paphlagonæ recepti, II, 4, 1; V, 25, 4.
 Paphlagonia, *Per.*, 14, 1; Eumeni assignatur, *Succ. Al.*, 5.

- Paracada, IV, 3, 6.
 Parætacæ recepti, III, 19, 2; IV, 21, 1.
 Parætacenorum terra, IV, 22, 1.
 Parætonium Libyæ, III, 3, 3.
 Παραγωγή, *Tact.*, 20, 3; 28, 1 et 3.
 Parali nautæ, III, 6, 2.
 Paralos navis, III, 6, 2.
 Παράμηκες τάγμα, *Tact.* 26, 1
 Parapamisadæ, IV, 22, 4; V, 3, 2 s.; *Ind.* 5, 11; VI, 26, 1;
 equites, V, 11, 3; satrapæ Tyriaspes, IV, 22, 5; Oxyartes,
 VI, 15, 3. *Succ. Al.* 36.
 Parapamisus, V, 3, 3; 5, 3. *Ind.*, 2, 3; 5, 10; 6, 4.
 Παραστάτης, *Tact.*, 7, 1.
 Parauææ juga, I, 7, 5.
 Παρεμβολή, *Tact.* 20, 3; 23, 4.
 Parenus fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 12.
 Parmenion Philotæ filius, III, 11, 10; exercitum in Asiam
 trajicit, I, 11, 6; cum imperio, I, 14, 1; 17, 2; 18, 1;
 24, 3; 29, 3; II, 4, 3; 5, 1; 8, 4, 9 s.; III, 11, 10; 14, 6;
 15, 1; 18, 1; 19, 7. Damascum et Darii apparatus reg-
 ium capit, II, 11, 10; 15, 1; conjurationem detegit, I,
 25, 4 ss.; ejus ad Alexandrum epistola, II, 4, 9 s. ejus
 consilia, I, 13, 3 ss.; 18, 6; II, 25, 2; III, 10, 1; 18, 11;
 occisus, III, 26, 4; IV, 14, 2; VI, 27, 3. cf. Nicanor et
 Philotas.
 Parthenius fluv., *Per.*, 13, 5; 14, 1.
 Paron Phocensis mercenariorum dux, III, 16, 2.
 Parthyæi, III, 11, 4; 19, 1, 8; 20, 3; 25, 1; quando e Scy-
 thia in Parthiam migraverint, *Parth.* 3; ad Taurum, V,
 5, 2; equites, VII, 6, 3; *Tact.*, 44, 1; præest iis Phrata-
 phernes, III, 8, 4; satrapes, III, 33, 4; Barzanes a Besso
 factus, IV, 7, 1; recepti, VII, 10, 6; satrapes Amminapes,
 ἐπίσκοπος Tlepolemus, III, 22, 1. præfectus Philippus,
Succ. Al., 35; tibialia, *Tact.*, 34, 1; pugnandi mos,
ib. 4, 3.
 Pasargadæ, III, 18, 10; VII, 19, 2; Persidis, VI, 29, 1; re-
 gia, III, 18, 11; VI, 30, 1; et Persepolis, VII, 1, 1.
 Pasicrates, II, 22, 2.
 Pasira locus Asiae, *Ind.*, 26, 3; Pasirees, *ib.*
 Pasitigris, III, 17, 1; *Ind.*, 42, 14.
 Patala urbs, *Succ. Al.*, 36.
 Patara Lyciæ, I, 24, 4.
 Patroclus, VII, 16, 8; ejus tumulus coronatus, I, 12, 1.
 in Leuce Insula cum Achille colitur, *Per.*, 21, 3.
 Pattala Indi Delta, V, 4, 1; *Ind.* 22, 6 sqq.; majus Ægyptio,
 VI, 17, 2. insula, VI, 18, 3; terra, VI, 17, 2, 5; et oppi-
 dum, VI, 17, 5; 21, 3; arx munitur, VI, 18, 1; 20, 1.
 Pattalenses, VI, 17, 5 et fortasse 2.
 Pausanias ἐπαῖρος Sardium arci præfectus, I, 17, 7.
 Pausanias, Tacticorum auctor, *Tact.*, 1, 1.
 Pausippus Laco, III, 24, 4.
 Pazalæ urbs *Ind.*, *Ind.*, 4, 5.
 Pelagon Ephesius, I, 17, 12.
 Pelium, I, 5, 5.
 Pellæus Polemon, III, 5, 3; σωματοφύλαξ, VI, 28, 4.
 Pellina Thessaliæ, I, 7, 5.
 Peloponnesii, I, 17, 8.
 Peloponnesus, I, 7, 4. composita a Philippo, VII, 9, 5 cl.
 I, 1, 1 s.; milites ex ea conducuntur, I, 24, 2; cf. I, 17,
 8; II, 2, 4; 20, 5; res novæ, III, 6, 3.
 Peloponnesius equus, *Cyn.*, 23, 2.
 Peltastæ quomodo armati, *Tact.*, 3, 4.
 Pelusium Ægypti, III, 1, 1, 3; III, 5, 3.
 Peneus, IV, 6, 7.
 Peneo innata Titaresius, *Per.*, 8, 3.
 Πεντακονταρχία, *Tact.*, 14, 3. πεντακισιάρχης, *Tact.*,
 10, 5.
 Percote Phrygiæ ad Hellespontum, I, 12, 6.
 Perdiccas frater Philippi regis, pater Amyntæ ejus, quem
 Alexander occidit, *Succ. Al.*, 22.
 Perdiccas ex Orestide, VI, 28, 4; Orontæ filius, I, 14, 2;
 Thebanos aggreditur, I, 8, 1 ss.; ejus φάλαγξ, I, 14, 2;
 τάξις, I, 6, 9; 20, 5; 21, 1 cl. 3; II, 8, 3; III, 11, 9;
 ἵππαρχία, V, 12, 2; 22, 6; VI, 6, 4, 6; cum im-
 perio, IV, 16, 2; 22, 7; 30, 9; VI, 9, 1; 15, 1; op-
 pidum condit, IV, 28, 5; σωματοφύλαξ, IV, 21, 4; V, 13,
 1; VI, 11, 1; 28, 4; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 5; uxorem
 ducit, VII, 4, 5; coronatur, VII, 5, 6; mors, VII, 18, 5.
 Perdiccas, Orontæ f., equitum dux, *Succ. Al.* 2; legionis,
 quam Hephæstion duxerat, chiliarchus, regniq̄ue procu-
 rator sub Arrhidæo rege, *ib.* 3; seditiosos occidit, *ib.* 4;
 item Meleagrum tollit, *ib.*; provincias distribuit, 5 sqq.;
 cum Ariathe Cappadoce bellum gerit, 11; Antigonum in
 jus vocat; non paret ille; inde inimicitiae. Ad matrimo-
 nium ei adducuntur Nicæa Antipatri f. et Cleopatra Olym-
 piadis filia. Ducit Nicæam, suadente Alceta fratre, 20.
 21; Cynanen interficit, 22; Arridæo persuasit ut Adæam,
 filiam Cynanes duceret, 23; ei bellum parant Antigo-
 nus, Antipater, Craterus, 24; repudiata Nicæa, Cleo-
 patram ducere vult; inde major in eum ira Antipatri
 exarsit, 26; Perdiccas contra Ptolemæum proficiscitur;
 a suis equitibus inter proeliandum occiditur, 28.
 Pergæi, I, 25, 9.
 Perge Pamphyliae, I, 26, 1 s.; 27, 5.
 Perinthii, II, 14, 5.
 Περιπασμός, *Tact.* 20, 2; 21, 4.
 Perœdas Menesthei filius turmæ præfectus, II, 9, 3.
 Persæ, I, 1, 2 cl. VII, 9, 5. Reges et res gestæ, II, 14, 4 ss.;
 quales olim, V, 4, 5; imperium, V, 25, 5; VII, 10, 5;
 munimenta, VII, 7, 7; cum Macedonibus juncti, VII, 11,
 9; milites, VII, 23, 1 ss.; Persæ e curribus pugnant,
Tact., 2, 5, 19, 3; quadrata equitum acie utuntur, *ib.*,
 16, 9; Περσικός ἐξελιγμός, *Tact.*, 23, 1, 4. aliqui Alexan-
 dri συγγενεῖς facti, VII, 11, 1, 6; divitiæ, III, 18, 10;
 19, 7; VII, 9, 8; satrapes Ariobarzanes, III, 18, 2. Phra-
 saortes, III, 18, 11. Orxines, VI, 29, 2; 30, 1. Peucestas,
 VI, 30, 2; VII, 23, 1, 3; 24, 1; *Succ. Al.*, 35.
 Persepolis, VII, 1, 1.
 Perseus, III, 3, 1 ss.
 Persicus sinus, VI, 19, 5; mare, V, 26, 2; VII, 1, 1, 3; 16, 2;
 19, 3; *Ind.*, 19, 9; regia, III, 18, 11; victus et cultus,
 VI, 30, 3; vestitus, *ib.* VII, 8, 2. στολή, III, 25, 3. σκευή,
 VII, 29, 4. cl. VII, 6, 3; cidaris, IV, 7, 4; νόμος, VII, 6,
 2; 24, 3; agema, VII, 11, 3.
 Persis, VI, 29, 1; VII, 23, 1; *Ind.*, 38, 1; 40, 1 sqq.; mari-
 tima, VI, 28, 7; ἡ Περσὶς γῆ, VII, 3, 1. αἱ Περσίδες πύ-
 λαι, III, 18, 2.
 Pertines Persarum dux ad Granicum, I, 12, 8; occisus,
 I, 16, 3.
 Pessinuntia Rhea Romam translata, *Tact.*, 33, 4.
 Petisis Ægyptius νόμαρχος, III, 5, 2.
 Petrina (vox Celtica), jaculationis genus, *Tact.*, 37, 4.
 Peuce Istri insula, I, 2, 2; 3, 3.
 Peucelaotis Indiæ terra, IV, 22, 7; 28, 6; *Ind.*, 1, 8; 4, 11.
 Peucestas Macartati filius, Ægypti prætor, III, 5, 5.
 Peucestas ὁ τὴν ἱερὰν ἀσπίδα φέρων, VI, 9, 3; ex trierarchis,
Ind., 18, 6; 19, 8; Alexandrum servat, VI, 10, 1 s.
 11, 7; σωματοφύλαξ, VI, 28, 3 s.; Persarum satrapes,
 VI, 30, 2 s.; VII, 6, 3; 23, 1 ss.; 24, 2; *Succ. Al.*, 35;
 coronatus, VII, 5, 4; Serapidem consulit, VII, 26, 2.
 Phadisane castellum, *Per.*, 16, 1.
 Φαλαγγαρχία, φαλαγγάρχης, *Tact.*, 10, 6.
 Φάλαγξ quid, et quæ ejus partes, *Tact.*, 8; varie ordinatur,
ib., 11; πλαγία φάλαγξ, 20, 3; 26, 1; λοξή, 20, 3; 26, 2.
 ἀμφίστομος, 29, 1; ἐτερόστομος, 29, 3.
 Pharasmanes Chorasmiorum rex, IV, 15, 4 s.

- Pharasmanus Zydritarum rex, *Per.*, 11, 2.
 Pharismanes Phrataphernis filius, VI, 27, 3. cf. VII, 6, 4.
 Pharmatenus fl., *Per.*, 16, 3.
 Pharnabazus Artabazi filius classi Persarum praefectus, II, 1, 3 ss.; 2, 1 s. 3, 4 s.; III, 2, 3 s., 7.
 Pharnacea urbs, olim Cerasus, Sinopensium colonia, *Per.*, 16, 4.
 Pharnaces, I, 16, 3.
 Pharnuches Lycius ab Alexandro exercitui praefectus, IV, 3, 7; 5, 3 ss.; 6, 1.
 Pharsalii equites, III, 11, 10.
 Pharus insula cum turri, VII, 23, 7.
 Phaselis et Phaselitæ, I, 24, 5 s.
 Phasiani, VII, 13, 4. Phasiana dea, *Per.*, 9, 1.
 Phasis fluv., *Per.*, 19, 2; ejus aqua levissima, *ib.*, 8, 1 sqq.
 Phasis, *Per.*, 19, 2.
 Phidias Rheæ statuam in Metroo Athen. fecit, *Per.*, 9, 1.
 Phigamus fl., *Per.*, 16, 1
 Philesius, Mercurii f., *Per.*, 2, 1 sq.
 Philine Thessala Philippo parit Arridæum, *Succ. Al.*, 1.
 Philippi aut Philippopolis, I, 1, 5.
 Philippus Alexandri M. pater. ejus merita et res gestæ, VII, 9, 2 ss.; equites suos cuneata pugna praeliari docet, *Tact.*, 16, 6. cum Persis foedus facit, II, 14, 2; suspectus ei Alexander, III, 6, 5; moritur, I, 1, 1; II, 14, 5; ejus percussores, I, 25, 1 s.; statua Ephesi, I, 17, 11. e Philine pater Arridæi, *Succ. Al.*, 1.
 Philippus Amyntæ filius, I, 14, 2.
 Philippi nomen assumit rex Arridæus, *Succ. Al.*, 1.
 Philippus Acarnan medicus, II, 4, 8 ss.
 Philippus Machatæ filius, Indorum satrapes, V, 8, 3; *Ind.*, 19, 4. Schmiederus eundem esse suspicatur cujus commemoratur φάλαγξ, I, 14, 3 (item cum Meleagro conjunctus, I, 4, 5). τάξις, IV, 24, 10; praesidio in Peucelaotide praefectus, IV, 28, 6; in Assacenos missus, V, 20, 7; Indiae partis satrapes, VI, 2, 3; cum imperio, VI, 4, 1; 5, 5. Indorum et Mallorum satrapes, VI, 14, 3; usque ad confluentem Indi et Acesinis, VI, 15, 2; interemptus, VI, 27, 2; aliquis Antigoni pater, I, 29, 3; Ptolemæi, I, 14, 6.
 Philippus Menelai filius sociis equitibus praefectus, I, 14, 3; Thessalis, III, 11, 10. cf. III, 25, 4.
 Philippus Parthis praeficitur, *Succ. Al.*, 35.
 Philocalea urbs, *Per.*, 16, 5.
 Philotas Asandri et Parmenionis pater, quos v.
 Philotas Carsidis filius conjurationis particeps, IV, 13, 4; interfectus, IV, 14, 3.
 Philotas, I, 2, 1, 5; 5, 9 ss.; 21, 5; III, 18, 6; Parmenionis filius, I, 14, 1. τοῖς ἑταίροις ἱππεῦσι praefectus, I, 14, 1; III, 11, 8 cl. III, 27, 4; cum imperio, I, 18, 9; ejus cum Callisthene sermo, IV, 10, 3 s.; interfectus, III, 26, 1 ss.; 27, 1 s.; IV, 14, 2.
 Philotas, ejus τάξις, III, 29, 7; IV, 24, 10.
 Philotas Ciliciam provinciam a Perdicca accipit, *Succ. Alex.*, 5.
 Philoxenus in Asia cis Taurum tributis cogendis praefectus, III, 6, 4; ex Caria exercitum Alexandro adducit, VII, 23, 1; 24, 1; Ciliciam provinciam etiam ab Antipatro obtinet, *Succ. Al.*, 34.
 Philoxenus Susa occupat, III, 16, 6.
 Phisinus Chius, III, 2, 5.
 Phocenses pacati, VII, 9, 4; Thebanis infesti, I, 8, 8.
 Phoenice, II, 13, 7; 16, 1; 21, 3; VII, 19, 4; *Ind.*, 43, 1; beata, VII, 19, 5; recepta ab Alexandro, III, 1, 2; 22, 4; V, 25, 4 cl. II, 13, 7; tributis cogendis Cœranus praefectus, III, 6, 4; Menes ἑπαρχος, III, 16, 9; Cadmus inde proficiscitur, II, 16, 1.
 Phoenices, mercatores, VI, 22, 4 s.; nautæ, VI, 1, 6; VII, 22, 5; *Ind.*, 28, 1. ex sideribus cursum tenent, VI, 26, 4; classes, I, 18, 7; II, 2, 5; 20, 7; 24, 1; III, 6, 3; VII, 19, 3; reguli eorum, II, 13, 7; 20, 6. cf. Tartessus et Carthago.
 Phradasmenes, VII, 6, 4.
 Phradates legebatur, IV, 18, 2.
 Phrasaortes Rheomithræ filius, Persarum satrapes, III, 18, 11; moritur, VI, 29, 2; 30, 1.
 Phrataphernes Parthis, Hyrcaniis Tapurisque praest, III, 8, 4; satrapes Hyrcaniæ et Parthorum, III, 23, 4; sub Alexandro, V, 20, 7; VI, 27, 3; VII, 6, 4. in Arios missus, III, 28, 2; IV, 7, 1; cum Cratero, IV, 18, 1. Sisinis et Phradasmenis pater, VII, 6, 4 cl. VI, 27, 3.
 Phriapites, *Parth.*, 2.
 Phryges ἀμφοτέρω, III, 22, 3; V, 25, 4; VII, 9, 7; olim rex eorum Midas, II, 3, 2 ss.
 Phrygia, urbs Ponti, *Per.*, 25, 3.
 Phrygia, I, 16, 3; 27, 5; 29, 1; ἡ μεγάλη, I, 24, 5; ἡ πρὸς Ἑλλησπόντῳ, I, 12, 8; ἡ ἐφ' Ἑλλησπόντῳ, I, 29, 5; ejus satrapæ Arsites et Calas, I, 12, 8; 17, 1.
 Phrygia magna Antigono assignatur, *Succ. Al.* 6, 37; Phrygiæ Hellesponticæ Alexandri tempore praefectus erat Calas, deinde Demarchus; postea Leonnatus eam a Perdicca accepit, *ib.*, 6; ei ab Antipatro Arridæus praeficitur, *ib.* 37; Phrygia instituta nonnulla in deorum cultu Romani adoptarunt, *Tact.*, 33, 4.
 Pieris Macedonica, I, 11, 2.
 Pimprama Indiae, V, 22, 3.
 Pinara Lyciæ, I, 24, 4.
 Pinarus amnis, II, 7, 1; 8, 5; 10, 1.
 Pindarus. ejus domus et posterus, I, 9, 10.
 Pisæus, VI, 28, 4; *Succ. Al.*, 2.
 Pisidæ, I, 24, 6; 27, 5; 28, 1 ss.
 Pithagoras vates, VII, 18, 1 ss.
 Pithon Agenoris filius Indiae partis satrapes (an praetor?) VI, 15, 4; contra Musicanum missus, VI, 17, 1 ss.; hujus τάξις Schmiedero esse videtur, VI, 6, 1; 7, 2 s.; 8, 2 s. Indiae Paropamisadis proximæ ab Antipatro praeficitur, *Succ. Al.*, 36.
 Pithon Crateæ filius σωματοφύλαξ, VI, 28, 4; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 6; coronatus, VII, 5, 6; Serapidem consulit, VII, 26, 2. *Succ. Al.*, 2; ei Media a Perdicca assignatur, *Succ. Al.*, 5; Pithon et Arrhidæus in Perdicca occisi locum suffecti, *ib.*, 30; Pithon Mediae usque ad portas Caspiae ab Antipatro praeficitur, *ib.*, 35.
 Pithon Socielis filius, IV, 16, 6 s.
 Pithon (Python), Antigenis filius, *Ind.*, 15, 10.
 Pityus, *Per.*, 18, 1.
 Pixodarus Car, I, 23, 7 s.
 Πλαγία φάλαγξ, *Tact.*, 20, 2; 26, 1.
 Πλαγιοφύλακες, *Tact.*, 66, 5.
 Πλαίσιον, *Tact.*, 29, 8.
 Plataeæ restitutæ, I, 9, 10.
 Plataensium clades, I, 9, 5, 7; sævitia, I, 8, 8.
 Pleiades, VI, 21, 2; VII, 21, 4.
 Πλειθίον, *Tact.*, 29, 8.
 Pnytagoras, II, 20, 6; 22, 2.
 Polemocrates Cleandri et Cœni pater, quos v.
 Polemon Andromenis filius accusatus, III, 57, 1 ss.
 Polemon Megaclis filius, ἑταῖρος, φρουράρχος, III, 5, 3.
 Polemon Theramenis filius ναύαρχος, III, 5, 5.
 Polemo, Perdiccae familiaris, *Succ. Al.*, 25.
 Polemonium, urbs Ponti, *Per.*, 16, 2.
 Pollux, IV, 8, 3.
 Polybius Arcas, Tacticôn auctor, *Tact.*, 1, 1.
 Polydamas heros, *Cyn.*, 35, 3.
 Polydamas ἑταῖρος, III, 26, 3.
 Polydectes, III, 3, 1.
 Polydorus Labdaci pater, II, 16, 2

- Polyenctus Atheniensis, I, 10, 4.
 Polyides, III, 19, 6.
 Polynices Thebanus, *Cyn.*, 35, 1.
 Polysperchon Simmiæ filius. ejus τάξις, II, 12, 2; III, 11, 9; IV, 22, 1; 25, 6; V, 11, 3; VI, 5, 5; Bactris relictus, IV, 16, 1; in Macedoniam missus VII, 12, 4; pater Alexandri, *Succ. Al.*, 38.
 Polytimetus amnis, IV, 5, 6; VI, 5, 7.
 Porus Indiæ rex, V, 8, 4; 20, 2, 5 s.; 21, 3; 22, 2; *Ind.*, 5, 3; vincitur, V, 9, 1—19, 3; Alexandri socius, V, 21, 2; 24, 4; donatur, V, 20, 4; 21, 5; VI, 2, 1; in Indiæ regno suo ab Antipatro confirmatur, *Succ. Al.*, 36.
 Porus ὁ κακός, V, 21, 2 ss. cl. 20, 6.
 Posidium, *Per.*, 13, 3.
 Posidonius Rhodius Tacticam scripsit, *Tact.*, 1, 1.
 Potami, Ponti urbs, *Per.*, 14, 4.
 Practius amnis, I, 12, 6.
 Prasii gens Indiæ, *Ind.*, 10, 5.
 Priamus, I, 11, 8; *Tact.*, 19, 4.
 Priapus (vulgo Priamus), I, 12, 7.
 Prodigia, I, 11, 2; 18, 6 ss.; 20, 1; 25, 6 s.; II, 3, 3 ss.; 8, 18, 1; 26, 4. cf. Alexander M. et Aristander.
 Præxes Persa satrapes ad Caucasum, III, 28, 4.
 Promethei antrum, V, 3, 2; *Ind.*, 5, 11; *Per.*, 11, 5; 19, 2.
 Propontis, IV, 15, 6; *Per.*, 12, 2.
 Prosactius legebatur I, 12, 6.
 Proserpina, II, 16, 3.
 Πρόσταξις, *Tact.*, 20, 3; 26, 5.
 Proteas Andronici filius classi præfectus, II, 2, 4 s.; ad Alexandrum venit, II, 20, 2.
 Protesilaus, I, 11, 5.
 Protomachus τοῖς προδρόμοις præfectus, II, 9, 2.
 Πρωτοστάτης quid, *Tact.*, 6, 4.
 Prytanis fluv., *Per.*, 7, 3.
 Psilis fluv., *Per.*, 12, 4.
 Psilum os Istri, *Per.*, 20, 3; 24, 1.
 Psychrus fluv., *Per.*, 7, 2.
 Psylla emporium, *Per.*, 13, 5.
 Psyttaia, *Cyn.*, 24, 5.
 Ptolemæus Lagi filius, Eordæus, VI, 28, 4; Philippo regnante exsul, III, 6, 5; revocatus fit σωματοφύλαξ, III, 6, 6; IV, 8, 9; 15, 8; VI, 28, 4; Alexandrum comitatur, II, 11, 8; V, 13, 1; ex trierarchis, *Ind.*, 18, 5; falso a quibusdam tradi hunc ab eo servatum esse, VI, 11, 8; conjurationem detegit, IV, 13, 7; cum imperio, III, 18, 9; 29, 7; IV, 16, 2; 21, 4; 24, 8, 10; 25, 2 ss.; V, 23, 7; 24, 1 ss.; VI, 5, 6 s.; VII, 15, 3; Aornum expugnat, IV, 29, 1 ss.; 30, 1 ss.; Indorum ducem cædit, IV, 24, 3 s.; Bessum persequitur, III, 29, 7, et capit, III, 30, 1 ss.; vulneratur, IV, 23, 3; coronatur, VII, 4, 6; uxorem ducit, VII, 4, 6; postea rex, procem. II; cum Perdicca bellum gerit, VII, 18, 5; Ægypti rex, *Ind.*, 43, 4; Ophellam Cyrenæis auxilio mittit, *Succ. Al.* 17; res Cýrenæorum componit, *ib.*, 19; ad eum venit Arrhidæus, *ib.*, 25; ejus bellum contra Perdiccam, *ib.* 28; quas provincias ei Antipater assignavit, *ib.*, 34; cf. *ib.*, 5.
 Alexandri res gestas conscripsit, procem. 1 s.; ab Aristobulo discrepabat, IV, 3, 5; neuter de Indo ponte juncto quidquam prodiderat, V, 7, 1; eum maxime sequutus est Arrianus, VI, 2, 4. cf. Aristobulus. ejus auctoritas de re militari, V, 14, 5; de Thebis expugnatis, I, 8, 1; de cæsis, I, 2, 7; II, 11, 8; de captivis, IV, 3, 5; 25, 4; de Uxiis receptis, III, 17, 6; de Philotæ supplicio, III, 26, 2; de Alexandri vulnere, VI, 10, 1; 11, 8; de sacris ab eo factis, V, 28, 4; solius Acesinis magnitudinem commemoravit, V, 20, 8. cf. Aristobulus.
 Ptolemæus Philippi filius turmæ præfectus, I, 14, 6.
 Ptolemæus Seleuci filius σωματοφύλαξ βασιλικός, I, 24, 1; exercitum adducit, I, 29, 4; ad Issum cecidit, II, 10, 7.
 Ptolemæus ὁ σωματοφύλαξ (ὁ βασιλικός) cecidit, I, 22, 4, 7.
 Ptolemæus Thracum prætor, IV, 7, 2.
 Ptolemæus Ptolemæi f., unus ex regii corporis custodibus, *Succ. Al.*, 38.
 Ptolemæus incertum quis (secundum Gronovium ad I, 23, (22) Philippi filius) Cariæ præfectus, I, 23, 6; Oronotobatem vincit, II, 5, 7. Ptolemæi incertum cujus τάξις, II, 8, 4.
 Pulcher, Itolorum præfectus, *C. Alan.*, 1. 13.
 Pura Gedrosiæ, VI, 24, 1.
 Πύκνωσις phalangis, *Tact.*, 11, 3.
 Pydnæus Pantaleon, III, 5, 3.
 Pylades, *Per.*, 6, 4.
 Pylæ s. Thermopylæ, I, 7, 5. cf. Amanicæ, Cilicia, Persis, Caspius.
 Pylora insula, *Ind.*, 37, 8.
 Pyramus amnis, II, 5, 8.
 Pyrrhus, Alexandri pater, *Tact.*, 1, 1.
 Pythodemos Ol., 111, 1 archon, I, 1, 1.
 Python. v. Pithon.
 Pyxites fluv., *Per.*, 7, 4.

Q

Quadi, I, 3, 2.

R

Rhadamanthus, VII, 29, 3.
 Rhagæ opp., III, 20, 2.
 Rhæti, *Ind.*, 4, 16; *Tact.*, 44, 1.
 Rhambacia Oritarum, VI, 21, 5.
 Rhea dea, *Per.*, 9, 1; ejus statua, Phidiæ opus, *ib.* Rhea Phrygia ap. Romanos, *Tact.*, 33, 4.
 Rhebas fluv., *Per.*, 12, 3.
 Rhenus Celticus, V, 7, 2.
 Rheomithres Persarum ad Granicum dux, I, 12, 8; ad Issum occisus, II, 11, 8; Phrasaortæ pater, III, 18, 11.
 Rhesmagas, Abasorum rex, *Per.*, 11, 3.
 Rhizius fluv., *Per.*, 7, 2.
 Rhodii sagittarii, II, 7, 8; naves, II, 20, 2; Rhodii Attalum repellunt, *Succ. Al.*, 39.
 Rhoe, *Per.*, 13, 1.
 Rhœsaces vulneratur, I, 15, 7.
 Rhombi ratio, *Tact.*, 7, 1.
 Romani. eorum fama, VII, 1, 3; num legatos ad Alexandrum miserint, VII, 15, 5 s.; quomodo Ægyptum administrent, III, 5, 7; quomodo pontes faciant, V, 7, 2 s.; margaritam marinam ementes, *Ind.*, 8, 9; Romanorum cum Parthis bella, *Parth.* 2; Romani interdum elephantos in proeliis adhibuerunt, *Tact.*, 2, 2; eorum testudo, *ib.*, 11, 4; curribus ad pugnam non utuntur, *ib.*, 19, 1; eorum exercitationes equestres, *ib.*, *sqq.*; Celtica et Iberica vocabula usurpantes, aliaque plura instituta moresque aliunde assumentes, *Tact.*, 33, 1 *sqq.*, 44, 1.
 Roxane Oxyartæ filia, Alexandri uxor, IV, 19, 5; 20, 4; VI, 15, 3; VII, 4, 4; *Succ. Al.*, 36; filium parit, *Succ. Al.*, 8.

S

Sabaces Ægypti satrapes ad Issum occisus, II, 11, 8.
 Sabictas Cappadocum satrapes, II, 4, 2.
 Sacæ Scythæ, III, 8, 3·11, 4; VII, 10, 5.

- Sacala locus Asiae, *Ind.*, 22, 4.
 Sacer mons Ponti, *Per.*, 16, 5.
 Sacer portus, Ἰερὸς λιμὴν, *Per.*, 18, 4.
 Sacresinae, III, 8, 4; 11, 4.
 Sagalassus vel Salagassus, I, 28, 2.
 Sagittariorum usus, *Tact.*, 15, 1.
 Salamis, VI, 11, 6.
 Salmacis Halicarnassi arx, I, 23, 3.
 Salmydessus urbs, *Succ. Al.*, 7; *Per.*, 25, 1.
 Sambus Indorum montanorum satrapes, VI, 16, 3 ss.; fluvius *Ind. Ind.*, 4, 4.
 Samus, I, 19, 8; contra Mycalen, V, 5, 2.
 Sandaracas, *Per.*, 13, 4.
 Sandracottus rex Indorum, V, 6, 2; *Ind.*, 5, 3; 9, 9.
 Sangada regio Asiae, *Ind.*, 21, 11.
 Sangæus oppido praefectus, IV, 22, 8.
 Sangala Cathæorum oppidum, V, 22, 4 — 24, 8.
 Sangarius amnis. de ejus fontibus et cursu, I, 29, 5; *Per.*, 13, 1.
 Sanigæ, *Per.*, 18, 3; eorum rex Spadagas, *Per.*, 11, 3.
 Sanni, *Per.*, 11, 1.
 Saparnus fluvius Indiae *Ind.*, 4, 12.
 Saranga regio Asiae *Ind.*, 22, 3.
 Saranges fluvius Indiae, *Ind.*, 4, 8.
 Sardanapalus, II, 5, 3 s.
 Sardes, I, 17, 3 ss.; 24, 3; arx, III, 16, 5; ejus situs, I, 17, 5; *Succ. Al.*, 26, 40.
 Sardiani, I, 17, 3.
 Sarissarum longitudo, *Tact.*, 12, 7.
 Sarmatarum equites, *Tact.*, 44, 1.
 Sathon, I, 12, 7.
 Satibarzanes Ariorum satrapes, III, 8, 4; ab Alexandro receptus, III, 25, 1 s.; deficit, III, 25, 5 ss.; occisus, III, 28, 2.
 Satraces Scytharum dux, IV, 4, 8.
 Satrapæ vel praefecti Darii commemorantur.
 Ægyptiorum Sabaces et Mazaces.
 Arachotorum Barsaentes.
 Ariorum Satibarzanes.
 Armeniorum Orontes et Mithraustes.
 Babyloniorum Bupares.
 Bactrianorum Bessus.
 Cappadocum Mithrobuzanes et Ariaces.
 Cariæ Orontobates.
 Drangum Barsaentes.
 Hyrcaniorum Phrataphernes.
 Indorum montanorum Barsaentes.
 Joniæ et Lydiæ Spithridates.
 Medorum Atropates.
 Parthyæorum Phrataphernes (et a Besso factus Barzanes).
 Persarum Ariobarzanes.
 Phrygiæ ad Hellespontum Arsites.
 Phrygiæ majoris Atizyes.
 Sogdianorum Bessus.
 Susiorum, III, 16, 6.
 Syriæ Mazæus.
 Omnino cf. III, 8, 3 ss. Memnon et singula nomina.
 Satrapæ vel praefecti Alexandri commemorantur.
 Ægypti Doloaspis aliique, III, 5, 2 ss., Cleomenes.
 Arabum Ægyptofinitimorum Cleomenes.
 Arachotorum Menon et Sibyrtius.
 Ariorum Arsames, Satibarzanes, Stasanor.
 Armeniorum Mithrines.
 Assacenorum Sisicottus.
 Babyloniorum Mazæus, Stamenes, alii, III, 16, 4.
 Bactrianorum Artabazus, Amyntas.
 Cappadocum Sabictas.
 Cariæ Ada, Ptolemæus.
 Carmaniciæ Sibyrtius, Tlepolemus.
 Caucasi Proexes.
 Ciliciæ Balacrus, Menes.
 Cœlesyriæ Menon.
 Drangum Stasanor.
 Gadrosorum Apollophanes, Thoas, Sibyrtius.
 Hyrcaniorum Amminapes, Phrataphernes.
 Indorum diversis plerique locis Abisares, Eudemus, Musicanus, Nicanor, Oxyartes, Philippus, Pithon, Sambus, Taxiles.
 Libyæ Apollonius.
 Lyciæ Nearchus.
 Lydiæ Menander.
 Macedoniæ Antipater.
 Mardorum Autophradates.
 Medorum Atropates, Oxodates.
 Oritarum Apollophanes, Sibyrtius.
 Paphlagonum Calas.
 Perætacarum Oxathres.
 Parapamisadarum Tyriaspes, Oxyartes.
 Parthyæorum Amminapes, Phrataphernes.
 Persarum Phrasaortes, Orxines, Peucestas.
 Phœnicæ Cœranus, Menes.
 Phrygiæ ad Hellespontum Calas.
 Phrygiæ majoris Antigonus.
 Syriæ Arimmas, Asclepiodorus, [Bessus.] Menon.
 Susianorum Abulites.
 Tapurorum Autophradates.
 Thracum v. Thracia. ceterum cf. hæc nomina.
 Satyrus, III, 28, 4.
 Saunia jacula, *Ind.*, 16, 10.
 Sauromatæ, I, 3, 2; *Tact.*, 4, 3.
 Saus fluvius ap. Pæones, *Ind.*, 4, 16.
 Scione expugnata, I, 9, 5.
 Scipio Africanus Polybium secum habuit, *Tact.* 1, 1.
 Scuta equitum, *Tact.*, 45, 4.
 Scythæ Istri accolæ, I, 3, 2; maxima Europæ natio, IV, 1, 1; legati ad Alexandrum, VII, 15, 4; Asiani, III, 8, 3; Cyri in eos expeditio, III, 27, 4; IV, 11, 9; V, 4, 5; Darii, IV, 11, 9; equites Darii socii, III, 8, 6; 11, 6; 13, 3 s.; 19, 3 s.; Spitamenis, IV, 5, 4 ss.; 6, 1; Alexandri hostes, IV, 3, 6 ss.; 4, 1 ss.; IV, 5, 3 ss.; 6, 1; legati ad eum, IV, 5, 1; 15, 1 ss.; in deserta rejecti, V, 25, 5; ἡ ἔρημος τῆς Σκυθικῆς, IV, 5, 4; rex, IV, 5, 1; 15, 1; οἱ σατράπαι οἱ τῆς Σκυθικῆς χώρας καὶ ὅσοι ἄλλοι δυνάσται κατὰ τὴν γῆν τὴν Σκυθίδα, IV, 15, 3; eorum κοινόν, IV, 5, 1; expeditionem in eos meditatur Alexander, IV, 1, 2 s.; VII, 1, 3. cf. Abii.
 Scytharum acies cuneata, *Tact.*, 16, 5; eorum rex, Iandysus, *Parth.*, 3; Scythici equi, *Cyn.*, 1, 4; Scythica signa, dracones, *Tact.*, 35.
 Scythica terra et Σκυθίς γῆ, IV, 15, 3; *Ind.*, 2, 4; 3, 9; 5, 6; 7, 2. Scythica natio Sacarum, III, 8, 3.
 Scythotaurorum portus, *Per.*, 19, 4.
 Sebastopolis, *Per.*, 11, 3; 10, 3 et 4; 17, 1.
 Seculinus, *C. Alan.*, 7.
 Seleucus Ptolemæi pater, I, 24, 1; 29, 4; II, 10, 7.
 Seleucus, Antiochi f., *Succ. Al.*, 2; ἑταῖρος, V, 13, 1; τοῦ ἡγεμονιστοῦ τοῦ βασιλικοῦ praefectus, V, 13, 4; phalangis, V, 16, 3; uxorem ducit, VII, 4, 6; Serapidem consulit, VII, 26, 2. Babylonici praeficitur, *Succ. Al.*, 35; rex potentissimus, VII, 22, 5. cf. V, 13, 1; ad Ipsum, VII, 18, 5; Nicator, *Ind.*, 43, 4.
 Selge et Selgenses, I, 28, 1.
 Semele, II, 16, 1.
 Semiramis, I, 23, 7; ejus in Indiam expeditio, VI, 24, 2 s.

- Serapis Babylone cultus, VII, 26, 2.
 Sesostrius Ægyptius, *Ind.*, 5, 6; *Parth.*, 3.
 Sestus, I, 11, 5, 6.
 Seuthes Thracum rex, *Per.*, 25, 1; ejus contra Lysimachum bellum, *Succ. Al.*, 10.
 Sibæ gens Indiæ, *Ind.*, 5, 12.
 Sibyrtius Carmaniæ, postea Arachosiae et Gadrosiae satrapes, VI, 27, 1 cl. V, 6, 1; *Succ. Al.*, 36.
 Sicilia, VII, 1, 3.
 Siculi equi, *Cyn.*, 23, 2; Siculi quadrata equitum acie utuntur, *Tact.*, 16, 9.
 Side, I, 26, 4 s.
 Sidetæ unde oriundi, I, 26, 4.
 Sidon, II, 20, 3, 5, 6, 9 s.; 21, 1, 8; 22, 6; 24, 1; 3; ab Alexandro recepta, II, 15, 6; naves, II, 19, 6.
 Sidonii, II, 15, 6; triremes, II, 20, 1.
 Sigames fluv., *Per.*, 11, 4.
 Sigeum, I, 12, 1.
 Sigon Phoenices, II, 13, 8.
 Sigrium Lesbi promontorium, II, 1, 2.
 Silas fluvius Indiæ, *Ind.*, 6, 2.
 Silphium herba, III, 28, 6 s.; *Ind.*, 43, 13.
 Simmias Polysperchontis pater, quem v.
 Simmias Amyntæ τάξει præfectus, III, 11, 9; 14, 4.
 Simmias Andromenis filius accusatus et absolutus, III, 27.
 Simon, qui de re equestri scripsit; *Cyn.* 1, 4.
 Sinarus fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 9.
 Sindica, *Per.*, 18, 4; 19, 1.
 Sindimana Indiæ, VI, 16, 4.
 Singamus fluv., *Per.*, 10, 2.
 Sinope, VII, 2, 1; colonia Milesiorum, *Per.*, 14, 5; Sinopensium coloniae, *Per.*, 16, 3 et 4; *Succ. Al.*, 5.
 Sinopensium legati, III, 24, 4.
 Siphnus insula, II, 2, 4; 13, 4.
 Siscottus Assacenorum satrapes, dubia scriptura, V, 20, 7.
 Sisidona urbs Asiae, *Ind.*, 37, 8.
 Sisines I, 25, 3 s.
 Sisines Phrataphernis filius, VII, 6, 4.
 Sitaceni III, 8, 5; 11, 5.
 Sitacus fluvius Persidis, *Ind.*, 38, 8.
 Sitalces Thracum dux, I, 28, 4; II, 5, 1, 9, 3; III, 12, 4. in Media relictus, III, 26, 3.; supplicio affectus, VI, 27, 4.
 Sittocatis fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 4.
 Soamus fluvius Indiæ, *Ind.*, 4, 12.
 Soastus fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 11.
 Socrates Sathonis filius, ἰλάρχης I, 12, 7; 14, 1; VI, 15, 1.
 Sochi (an Socha?) Assyriæ urbs, II, 6, 1.
 Sogdi Indi. eorum βασιλείον, VI, 15, 4.
 Sogdiana, III, 28, 9; IV, 16, 1, 3; Massagetis confinis, IV, 17, 4; regia, III, 30, 6; IV, 5, 3; petra, IV, 18, 4; oppida constituta, IV, 16, 3.
 Sogdiani Besso parent, III, 8, 3; contra Alexandrum, IV, 1, 5; satrapæ ejus non parent, IV, 15, 7; equites, III, 28, 10; Alexandri, V, 12, 2; VII, 6, 3. legebantur III, 7, 7. Sogdianorum præfectus Stasanor, *Succ. Al.*, 36.
 Soli, II, 5, 6; 8, 6, 4; 20, 2; puniti, II, 5, 5; pars poenæ remittitur, II, 12, 2.
 Solomatis fluv. Indiæ, *Ind.*, 4, 3.
 Solon, VII, 16, 7.
 Σωματοφύλακες Alexandri Aristonus, Balacri duo, Demetrius, Hephæstion, Leonnatus, Lysimachus, Menes, Perdiccas, Peucestas, Pithon, Ptolemæi tres.
 Sonus fluv. *Ind.*, *Ind.*, 4, 3.
 Sophithes rex Indorum, VI, 2, 2.
 Sopolis equitibus præfectus, I, 2, 5; Hermodori filii ὄλη, III, 11, 8; in Macedoniam missus, IV, 18, 3; Hermolai pater, IV, 13, 2.
 Sosicles, IV, 16, 6
 Sostratus Amyntæ filius Alexandro insidiatur, IV, 13, 3 s.; punitus, IV, 14, 3.
 Spadagas Sanigarum rex, *Per.*, 11, 4.
 Sparta ab Epaminonda territa, I, 9, 4.
 Spartiates Euthycles, II, 15, 2.
 Spatembas rex Ind., *Ind.*, 8, 1.
 Spitaces Indorum νομάρχης, V, 18, 2,
 Spitamenes equitibus Sogdianis præfectus, III, 28, 10; Bessum prodit, III, 29, 6 s.; 30, 1 s.; Maracanda oppugnat, IV, 3, 6 s.; vincit excurrentes, IV, 5, 2 ss.; eum persequitur Alexander, IV, 6, 3 ss.; rursus Macedonas aggreditur, IV, 16, 4 ss.; 17, 4 ss.
 Spitamenes Bactrius, VII, 4, 6.
 Spithridates Ioniae et Lydiae satrapes, I, 12, 8; ad Granicum occisus; I, 15, 8, 16, 3.
 Stachemphax, Zilcharum rex, *Per.*, 18, 3.
 Stamenes Babylonis satrapes, IV, 12, 3.
 Stasanor ἑταῖρος, Ariorum satrapes, III, 29, 5; IV, 7, 1; 18, 1; Drangum, IV, 18, 3; Ariorum et Zarangum, VI, 27, 3; VI, 29, 1; *Succ. Al.*, 36.
 Stephane, Ponti urbs, *Per.*, 14, 4.
 Στίφος, *Tact.*, 14, 5.
 Στοιχεῖν quid? *Tact.* 8, 2; 20, 2; 22, 1.
 Στόμα φάλαγγος, *Tact.*, 8, 5.
 Στρατηγία idem quod φαλαγγαρχία, *Tact.*, 10, 6.
 Straton, II, 13, 7 s.
 Strobilus, Caucasi jugum; *Per.*, 11, 5.
 Strymon, I, 11, 3; *Ind.*, 18, 10.
 Stura locus Indiæ, *Ind.*, 21, 1.
 Stymphæa, I, 7, 5.
 Sunium, VI, 11, 6.
 Suraseni gens Indiæ, *Ind.*, 8, 5.
 Susa, III, 17, 1; 19, 8; VII, 10, 7; *Succ. Al.*, 38; monumentis ornata, III, 16, 7 s.; VII, 19, 2; præmium belli, III, 16, 2; fanum spoliatum, VI, 37, 5; nuptiæ ibi factæ, VII, 4, 4.
 Susia Ariæ, III, 25, 1.
 Susia terra, VII, 7, 1.
 Susiana terra, III, 16, 9.
 Susiani, III, 8, 5; eorum terra, VI, 28, 6; præfectus Antigenes, *Succ. Al.*, 35.
 Susii, III, 11, 3; recepti, III, 16, 6 s.; V, 25, 5; VII, 9, 8; eorum satrapes, III, 16, 6, 9; 19, 2; *Ind.*, 40, 16; 42, 2 s.
 Syene urbs Ægypti, *Ind.*, 25, 7.
 Syllium, I, 26, 5.
 Symboli portus, *Per.*, 19, 5.
 Συλλογισμός quid, *Tact.*, 7, 1.
 Συνασπισμός, *Tact.*, 11, 3.
 Σύνταγμα, συνταγματάρχης, *Tact.*, 10, 3.
 Syra, IV, 13, 5.
 Syri, οἱ ἐκ τῆς κοίτης καὶ ὅσοι τῆς μεταξύ τῶν ποταμῶν Συρίας, III, 8, 6.
 Syria et Phoenice, III, 1, 2; ἡ κοίλη, II, 13, 7; ἡ τε κοίλη καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν, V, 25, 4; VII, 9, 8; οἱ τε ἐκ κοίτης Συρίας καὶ οἱ ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν, III, 11, 4. satrapes Mazæus, III, 8, 6; Arihmas, III, 6, 8; Asclepiodorus, IV, 13, 4. cf. IV, 7, 2; Menes, III, 16, 9; ἡ Παλαιστίνη καλουμένη Συρία, II, 25, 4. cf. VII, 9, 8; *Ind.*, 43, 1; Lao-medonti assignatur, *Succ. Al.*, 5 et 34.
 Syrmus rex Triballorum, I, 2, 2 s.; 4, 6.
 Syrphax, I, 17, 12.
 Σύστασις, *Tact.*, 14, 3.
 Σύστρεμμα, *Tact.*, 14, 5.
 Συστρεμματάρχαι, *Tact.*, 14, 6.
 Συζυγεῖν quid, *Tact.*, 8, 2.

- T**
- Tabularum duodecim leges Romani ab Atheniensibus mutuati sunt, *Tact.*, 33, 5.
- Tacticôn auctores, *Tact.*, 1, 1.
- Tænarum promontorium, II, 13, 6.
- Tala vox Indica, *Ind.*, 7, 3.
- Talmena portus, *Ind.*, 29, 1.
- Tamyraca, *Per.*, 20, 1.
- Tanais s. Iaxartes amnis, III, 28, 8; 30, 8 s.; IV, 1, 3; 3, 6; V, 25; 5, VII, 10, 6; quomodo ab Alexandro trajectus, IV, 4, 1 ss.
- Tanais amnis qui Europam et Asiam dividit, III, 30, 8 s.; *Per.*, 19, 1.
- Taoce locus Persidis, *Ind.*, 39, 3.
- Tapuri, III, 11, 4; 23, 1; Persidi vicini, VII, 23, 1; equites Phratapherne duce, III, 8, 4; satrapes Autophradates, III, 23, 7; 24, 3.
- Ταραντιναρχία, *Tact.*, 18, 3.
- Tarentini quinam dicantur, *Tact.*, 4, 4.
- Tarquinius superbus, p. 249. § 4.
- Tarsenses, II, 4, 5.
- Tarsias promontorium Asiæ, *Ind.*, 37, 9.
- Tarsuras fluv., *Per.*, 10, 2.
- Tarsus II, 4, 5 s.; 5, 2, 8; 6, 4.
- Tartessus Phœnicum colonia, II, 16, 4.
- Taulantii et rex eorum Glaucias, I, 5, 1 ss.; 6, 8 ss.
- Taurica, *Per.*, 19, 4; Taurica Chersonesus, *ib.*, 19, 5.
- Tauriscus, III, 6, 7.
- Tauron sagittariis præfectus, V, 14, 1; phalangi, V, 16, 3.
- Taurunos urbs Pæoniæ, *Ind.*, 4, 16.
- Taurus mons, II, 4, 7. v. imprimis, V, 5, 2 ss.; 6, 1 ss.; Asiæcis Taurum, III, 6, 4 cl. 6; *Ind.*, 2, 2; 3, 2.
- Taxila, VII, 2, 2; urbs maxima inter Indum et Hydaspem V, 3, 6; 8, 2 ss.
- Taxiles Indiæ partis regulus, IV, 22, 6 ss.; V, 3, 5; donatus, V, 8, 2; ad Porum missus, V, 18, 6 s.; cum eo reconciliatus, V, 20, 4; Indiæ partem administrandam accipit, VI, 27, 2; *Succ. Al.*, 36.
- Telephus ἑταῖρος, VI, 23, 6.
- Τέλος idem quod μεραρχία, *Tact.*, 10, 5; τέλος equitum, *Tact.*, 18, 4.
- Telmissenses recepti, I, 24, 4; σοφοὶ τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι; II, 3, 3 s. cf. Aristander.
- Telmissenses Pisidarum I, 27, 5 ss.; 28, 1.
- Telmissus Pisidarum, I, 27, 5; 28, 2.
- Tonedii a Persis subacti, II, 2, 2 s.; deficient, III, 2, 3.
- Teridates, Arsacæ frater. *Parth.* 22.
- Testudo Romanorum, *Tact.*, 11, 4.
- Τετραφαλαγγαρχία, *Tact.*, 10, 8.
- Τετραρχία τετράρχης, *Tact.*, 10, 2.
- Tetrisias, *Per.*, 24, 3.
- Teucer Salaminius, *Cyn.*, 35, 1.
- Teuchira, urbs Libyæ, *Succ. Al.*, 17.
- Tenedus a Persis recepta, II, 2, 2 s.
- Thapsacus, II, 13, 1; III, 6, 4; 7, 1; VII, 19, 3.
- Thebæ, I, 7, 1; a Cadmo occupatæ, II, 16, 1; dirutæ, I, 9, 9 s.
- Thebani, eorum perfidia et sævitia, I, 9, 7; victoriæ, I, 9, 4; Macedonibus semper infesti, VII, 9, 4; ab iis deficient, I, 7, 1 ss.; expugnantur, I, 8, 1 ss.; cladis magnitudo, I, 9, 1 ss. legati ad Darium, II, 15, 2 ss. cf. Dionysus et Hercules.
- Theocritus, IV, 13, 4.
- Theodorus, III, 16, 9.
- Theodosia urbs deserta, *Per.*, 19, 3.
- Thera insula, II, 5, 7.
- Theramenes, III, 5, 5.
- Thermodon fluv., *Per.*, 15 *extr.*, 16, 1.
- Theron tyrannus Agrigentinarum, I, 12, 2.
- Thersippus Alexandri ad Darium legatus, II, 14, 4.
- Theseus Neptuni filius, VII, 29; 3; ejus cum Amazonibus bellum, VII, 13, 5.
- Thessalos, quos olim metuerant Macedones, subegit Philippus, VII, 9, 4; equites Alexandri, I, 14, 3; 25, 1 s.; II, 7, 8; 8, 9; 9, 1; 11, 2 s.; III, 11, 10; remissi, 3, 19, 6; V, 27, 5; Thessali equites quamvis acie uti soleant, *Tact.* 16, 3; Thessali equi, *Cyn.* 23, 2.
- Thessalia, I, 7, 5.
- Thessaliscus Thebanus ad Darium legatus, II, 15, 2 s.
- Thetis Leucen ins. filio excitat., *Per.*, 21, 1.
- Thiannica regio, *Per.*, 7, 1.
- Thibro Lacedæmonius Harpalum interimit, in Cretam trajicit, Cyrenas proficiscitur, ubi post varia fata suspenditur, *Succ. Al.*, 16 sq.
- Thoana, postea Tyana, *Per.*, 6, 4.
- Thoaris fluv., *Per.*, 16, 1.
- Thoas, Taurorum rex, *Per.*, 6, 4.
- Thoas Mandrodiri filius, VI, 23, 2; *Ind.*, 18, 7; Gadrosiorum satrapes moritur, VI, 27, 1.
- Thoraces equitum, *Tact.* 34, 6.
- Thracæ, fortes, II, 7, 5; Macedonibus infesti, VII, 9, 2, cf. V, 26, 6; οἱ ἀπτόνομοι (καὶ οἱ ὄρειοι) I, 1, 5 s.; ab Alexandro victi, I, 1, 8 ss.; item qui Triballis vicini, I, 2, 3; 3, 3 s.; Alexandri milites, I, 14, 3; 28, 4; II, 5, 1; 9, 3; III, 12, 4; equites, II, 7, 8; Bithyni, I, 29, 5; *Per.*, 13, 6; a Scythis cuneatam aciem acceperunt, *Tact.*, 16, 6; eorum rex Seuthes, *Per.*, 25, 1.
- Thracia, I, 1, 4; maxima pars a Philippo Macedoniæ adjuncta, VII, 9, 3. cf. II, 14, 5; στρατηγὸς ἐπὶ Θράκης Alexander, Aeropi filius, I, 25, 1; Ptolemæus, IV, 7, 2; præfectus Craterus, VII, 12, 4. Lysimacho assignatur, *Succ. Al.*, 7.
- Thriambus Dionysi cognomen; VI, 28, 2.
- Thurinus Pasicrates, II, 22, 2; nisi forte Κουριεύς legendum. Thymena, *Per.*, 14, 2.
- Thymondas Mentoris filius, transfuga, militi peregrino præest, II, 2, 1; 13, 2.
- Thynias litus, *Per.*, 24, 6.
- Θυρεοφόροι, *Tact.*, 4, 4.
- Thyræi legebantur IV, 23, 1.
- Tibialia equitum, *Tact.*, 34, 6.
- Tigris amnis, III, 7, 4 s. 15; V, 7, 2; VII, 7, 6 s.; 16, 5; *Ind.*, 42, 2; ostium, VI, 19, 5; 28, 6; VII, 1, 1; Euphrate humilior fluit, VII, 7, 3 s.
- Timander, ejus τάξις, I, 22, 4.
- Timanthes Pellæus ex trierarchis, *Ind.*, 18, 3.
- Timolaus, I, 7, 1.
- Timoleontis historiam Arrianus scripsit, p. 249.
- Tiryus Argolidis, V, 26, 5.
- Titan, *Ind.*, 5, 11; *Per.*, 19, 2.
- Titaresius Thessaliæ fluv. aquam levissimam habet, *Per.*, 8, 3.
- Tius urbs, Milesiorum colonia, *Per.*, 13, 5.
- Tlepolemus Pythophanis filius. ἑταῖρος, in Parthyaïs et Hyrcaniis ἐπίσκοπος, III, 22, 1; Carmaniæ satrapes, VI, 22, 7; *Ind.* 36, 8; *Succ. Al.* 35.
- Tmolus mons Lydius, V, 1, 2.
- Totulegum, vox celtica, quid, *Tact.*, 43, 3.
- Tomea (Tomi), urbs Ponti, *Per.*, 24, 2.
- Tomerus fluv. As., *Ind.*, 24, 1.
- Topiri. v. Tapuri.
- Trajanus, imperator, *Per.*, 1, 3; 16; *Parth.* 3.
- Tralles opp., I, 18, 1; 23, 6.
- Trapezus, VII, 13, 4. *Per.* 1, 1; 16, 5; *Succ. Al.* 5.
- Trapezuntii, *C. Alan.* 7; *Per.* 11, 1.
- Triballi Macedonibus infesti, V, 26, 6; VII, 6, 2, res novas moliantur, I, 1, 4; rex eorum Syrmus, I, 2, 2; 4, 6; vincantur, I, 2, 4 ss.; frustra impugnantur, I, 3, 3 s.; dedunt se, I, 4, 6.

Triopium Cariæ, II, 5, 7.
 Triopolis Phœnicæ, II, 13, 2. *Per.* 16, 4.
 Triptolemus, *Ind.*, 7, 6.
 Tripylum Halicarnassi, I, 22, 1, 4.
 Troca locus Ichthyoph., *Ind.* 29, 5.
 Trojanum bellum, I, 11, 7; Trojani de curribus pugnant, *Tact.* 2, 5.
 Tutapus fluv. *Ind.*, *Ind.* 4, 10.
 Thyana Cappadociæ, olim Thoana, *Per.* 6, 4.
 Tylus insula, VII, 20, 6 s.
 Tymphæa vel Stymphæa, I, 7, 5.
 Tyndareus, IV, 8, 2.
 Tyndaridæ, urbs Pontica, *Per.* 13, 4.
 Tyriaspes cum imperio, V, 20, 7; satrapes Parapamisadarum, IV, 22, 5; remotus, VI, 15, 3.
 Tyrii. eorum rex Azemilcus, II, 15, 7. cf. Hercules et Carthago.
 Tyrus aditu Alexandro negato oppugnatur et expugnatur, II, 15, 6 — 24, 6; ab ὑπασπιστοῦς, IV, 26, 6.
 Tyrrheni legatos mittunt ad Alexandrum, VII, 15, 4.

U

Οὐρά φάλαγγος, *Tact.*, 8, 4.
 Uragus qualis esse debeat, *Tact.*, 6, 4; 12, 11.
 Uranus, VII, 20, 1.
 Urii Jovis fanum, *Per.*, 12, 1, 2.
 Uxii Cossæis finitimi, VII, 15, 1; Darii socii, III, 8, 5; 11, 5; ab Alexandro victi, III, 17, 1 ss.; VII, 10, 5; *Ind.*, 40, 16.

V

Valens, legionis dux, *C. Alan.*, 3; 24.
 Vasaces Armenius, *C. Alan.*, 12.
 Veneris fanum ad Artanen fluv., *Per.*, 12.

Vertragi, canes Gallici, *Cyn.*, 3; 6.
 Verus, equitum Numidarum præfectus, *C. Alan.*, 3.

X

Xanthus amnis et oppidum, I, 24, 4.
 Xathri Indi αὐτόνομοι, VI, 15, 1.
 Ξεναγία, ξεναγος, *Tact.*, 10, 3; 14, 4.
 Xenophantus, III, 5, 3.
 Xenophon Grilli filius miles, II, 4, 3; 7; 8 s.; scriptor, I, 12, 3; II, 8, 11; VII, 13, 4; citatur, *Per.*, 1, I; II, 3; 11, 1; 12, 5; 13, 6; 14, 4; 16, 3; 25, 1; *Tact.*, 6; 3; 29, 8; *Cyn.*, 1, 1; 2, 1 *sqq.*; 3, 1 *sqq.*; 5, 6; 16, 6; 24, 2; 30, 2.
 Xenophon, militum dux in prælio contra Alanos ab Arriano commisso, *C. Alan.* 10. 22.
 Xerxes superbus, VII, 14, 5; monumenta e Græcia asportavit, III, 16, 7; VII, 19, 2; victus, IV, 11, 9; templa Babyloniorum diruit, III, 16, 4; VII, 17, 2.
 Xynema, Celticum jaculationis genus, *Tact.* 42, 4.
 Χυστοφόροι, *Tact.* 4, 4.

Z

Zadracarta Hyrcaniæ, III, 23, 6.
 Zagatis fluv., *Per.*, 7, 3.
 Zagora, urbs Ponti, *Per.*, 14, 5.
 Zarangæi, III, 25, 8; Zarangi, VI, 17, 3. cf. Dranges.
 Zariaspa urbs maxima, IV, 1, 5; VII, 1, 16, 6.
 Zelea, I, 12, 8.
 Zelitæ, I, 17, 2.
 Zephyrium, *Per.*, 14, 3; 16, 4.
 Zeudracarta, III, 25, 1.
 Zilchi, *Per.* 18, 3; eorum rex, *ib.*
 Zydritæ, *Per.* 11, 2. eorum rex, Pharasmanus, *ib.*
 Ζυγείν, *Tact.*, 20, 2; 22, 1.

SCRIPTORES
RERUM ALEXANDRI MAGNI.

CALLISTHENES.
ANAXIMENES.
MARSYAS.
ONESICRITUS.
NEARCHUS.
ANDROSTHENES.
CLITARCHUS.
PTOLEMÆUS.
ARISTOBULUS.
CHARES.
EUMENES.

DIODOTUS.
EPHIPPIUS.
MEDIUS.
CYRSILUS.
POLYCLETUS.
BÆTON.
DIOGNETUS.
AMYNTAS.
ARCHELAUS.
HEGESIAS.
MENÆCHMUS.

ANTICLIDES.
NICANOR.
ARISTUS.
ASCLEPIADES.
ANTIGENES.
NICOBULE.
DOROTHEUS.
IASON.
AMYNTIANUS.
PRAXAGORAS.
ANTIDAMAS.

FRAGMENTA COLLEGIT, DISPOSUIT, VERTIT, ANNOTATIONE INSTRUXIT,

DE VITIS SCRIPTISQUE AUCTORUM DISSERUIT,

INDICEM PLENISSIMUM ADJECIT

CAROLUS MULLERUS.

PRÆFATIO.

Nemo unquam rerum suarum tot nactus scriptores est, quot in Alexandri vita gestisque narrandis elaborasse comperimus. Quodsi ne unus quidem in tanto numero exstitisse videtur, qui nobilitatem argumenti gravitatemque vi ingenii exæquaverit, id quidem ex studiorum perversitate, qua scribendæ ars historiæ inde ab Alexandri ævo depravari cœperat, explicationem facile admittit. Sed demirere Fortunam, quæ juveni suo dilectissimo ægre concesserit, ut ex uberissima ista copia monumentorum vix paucissima quædam neque ea præ ceteris conspicua ad longinquiorem ætatem perdurarent. Nam quas per literatissima sæcula quattuor Græcia tulit historias Alexandri, eas omnes nescio quæ invidia pessumdedit; neque integrum quidquam nobis jam relictum est præter ea, quæ Hadriani demum temporibus Arrianus et Plutarchus conscripserunt. Etenim subsequentis etiam ætatis auctores una omnes obruit oblivio. Quamquam horum jacturam ferre licet levius, quum in diem magis tunc degenerasse historiam consentaneum sit. Jam enim adolescit historiæ proles quædam spuria, quæ orbem terrarum perambulans tantopere suis illecebris homines irretivit, ut ipsa historia, contemtam sese videns ac proculcatam, e conspectu se subduceret errorisque poenas penderet exilio. Fabulosas illas narrationes dico, quæ etsi neque ad literarum historiam parvi sint momenti, neque etiam ab Alexandri rerum scrutatore impune negligentur, hoc tamen loco tanto tutius missas facere licet, quum separatim de iis disserere sit propositum. Verum percurramus nomina scriptorum, quæ vel fama nobis tradidit, vel sparsis hic illic ruinis inscriptæ legimus.

Ipse Alexander historiæ suæ scribendæ munus demandasse videtur Anaximeni et Callistheni, quorum ille aliis operibus jam inclaruerat, hic vero, etiamsi scriptis nondum notus fuisset, tamen verbis magistri et suoapte ingenio regi condiscipulo commendabatur. Præter hos Ephorus quoque, eodem, opinor, consilio, advocatus esse ab Alexandro, sed non obsecundasse invitanti perhibetur (Plutarch. De stoic. rep. c. 20). Reliquos autem comites neque

muneris professio neque regis exhortatio, sed rerum, quibus spectatores vel actores intererant, novitas et magnitudo ad scribendum abripuisse videtur. Eorum tamen numerus, qui omnem Alexandri historiam complexi sint, haud ita magnus est. Etenim Callisthenes quominus opus suum absolveret fato impeditus præmaturus; Marsyas Pellæus non ultra annum 331 a. C. narrationem deduxit; Nearchus non nisi navigationem suam et quæ conjuncta cum ea erant, memoriæ prodidit. Quod idem statuendum est de Thasio Androsthene. Arctioribus etiam finibus circumscriptum argumentum tractavit Ephippus Olynthius, qui ea tantum quæ ad mortem et sepulturam Hephæstionis et Alexandri pertinent, persecutus esse videtur. Similiter non tam justas historias quam quæ subsidia historico forent, elaborarunt auctores Diariorum, Eumenes et Diodotus. Inferioris denique loci sunt Bæton et Diognetus, itinerum mensores, quibus similes addere licet Archelaum et fortasse Amyntam. Ex reliquis Chares Mytilenæus majorem operæ partem in vita regis privata enarranda posuisse videtur. Cyrili autem et Medii et Polycleti et Leontis Byzantini historiarum quæ fuerit indoles et ambitus, dici jam nequit. Itaque inter æquales Alexandri historicorum nomine præ ceteris dignos præter Anaximenem et Callisthenem novimus Onesicritum, Ptolemæum, Aristobulum, Clitarchum. Quorum postremus, quamvis comitibus regis probabiliter accensendus non sit, eademque qua Onesicritus malæ fidei infamia premeretur, nihilominus propter orationis jucunditatem et spiritum quendam poeticum reliquis omnibus palmam præripuit, nec minorem in seriores rerum Alexandri scriptores quam Ctesias in Assyriacôn narratores vim exercuit. Quemadmodum vero contra Ctesiae fabulas Dinon, pater Clitarchi, exstitit, sic Clitarchi similiumque levitas et auctoritas immerita haud minimum contulisse videtur, ut senes jam duumviri, Ptolemæus et Aristobulus, scribendi provinciam susciperent, ad fidem severitatemque historiam revocaturi.

Proximis dehinc temporibus insigniores scriptores misso Alexandro ad successorum historiam se converterunt, quam postea unus Nymphis, quantum scio, cum Alexandri historia conjunxit. Ii autem, qui denuo Macedonis res tractarunt, inferioris notæ fuisse omnes videntur. Agmen ducit Hegesias rhetor, qui Asiaticæ dictionis adipe Clitarcheam lævitatem superare studebat. Alexandri-

norum eruditionem curiosam ad narrationes suas attulerunt Menæchmus Sicyonius et Anticlides Atheniensis, antiquarii potius illi quam historici. Similes iis ex parte fuerint Nicanor, Aselepiades, Dorotheus, Nicobule, Antigènes, quorum nonnisi tenuissima notitia ad nos pervenit.

Nova deinde vi ex lege quadam historiæ reviviscere Alexandri memoria illis debuit temporibus, quibus arma Romana orientem sibi aperuerunt, et cuique fere bello Parthico vanitas hominum vel adulatio suum vindicabat æmulum Alexandri. Eodem vero tempore quo rex Indorum ad Augustum legatos misit alterque Calanus Athenis imperatore coram flagrasse dicitur, etiam historiæ scribendæ genus, quod inde a Clitarcho diu neglectum jacuerat, nova laude reparavit Timagenes. Huic suppar Strabo de rege nostro commentatus est. Strabonem excipit Tiberii familiaris Potamo Mytilenæus. Mox sub Claudio Clitarchus toga Romana donatur. Hadriani ævo, historiographiæ luce ultima, quem cecinit imperator, ejus gesta oratione soluta narravit præter Arrianum et Plutarchum Cephalio, cui adjungitur quodammodo potest Iason Argivus. Denique sub Marco Antonino Amyntianum, sub Constantino Magno Praxagoram Atheniensem res Alexandri scripsisse accepimus.

Horum igitur auctorum quasi ossilegium pie institui reliquiasque in eundem omnes loculum componi jussit Musarum græcarum apud Gallos antistes, FIRMINUS DIDOT. Itaque quum jam ante annos aliquot demandasset mihi vir celeberrimus, ut colligerem quidquid superesset historicorum græcorum qui inde a Cadmo Milesio ad Byzantina usque tempora floruisent, ex ampla hac auctorum legione cohortem evocavi eorum, qui expeditiones Alexandri peculiaribus scriptis prosecuti sunt. Eximiam, uti constat, iis operam olim navavit Sancto-Crucius, cujus viri clarissimi de Alexandro opus, quamquam habet sat multa, quæ elegantius quam verius dicta esse hodie censentur, insuperatum tamen hucusque inter omnes eminet. Verum faustius etiam evenit, ut viri doctissimi data opera fragmenta præcipuorum Alexandri rerum scriptorum colligerent illustrarentque. Inter quos quam egregie Westermannus de Callisthene, de Marsya Ritschelius meruerint nemo est qui nesciat. Quorum vestigia legentes eandem nuperrime laudem æmulati sunt Hullemanus et Geierus. Ac Hullemanus quidem, quem jam nosti Duridis Samii reliquiarum editorem, nunc dedit fragmenta Ptole-

mæi, Aristobuli et Charetis. Geierus vero pari cum diligentia sed molimine multo majori in unum corpus redegit fragmenta Ptolemæi, Aristobuli, Onesicriti, Nearchi, Clitarchi, Callisthenis, Anaximenis, Charetis, Ephippi, Marsyæ, Androsthene, Medii, Cyrilli, Eumenis, Bætonis, Diogneti.

His igitur subsidiis, quibus addenda est censura libri Geieriani, quam summus Creuzerus in Annalibus Viennensibus instituit et deinde libro egregio De arte historica inseruit, pro consilio nostræ editionis ita sumus usi, ut quæ ad indolem scriptorum recte dijudicandam apposite dicta viderentur, diligenter consignaremus, præterea enotaremus etiam, si in commentariis nova quædam et notatu digna deprehenderemus. Reliqua rerum congeries, qua ex more vetere sed præsentis literarum statui parum accommodato amplificari volumina facili negotio nulloque merito solent, a nobis aliena erat. Multo magis referebat, ne quid reliquiarum omitteretur. Quod quum in Callisthenis, Onesicriti et Clitarchi fragmentis haud semel prioribus editoribus acciderit, tantum tamen abest, ut crimini id vertam, ut ipse potius, si simile quid peccaverim, veniæ petitionem hic anticipem. Ceterum ex fragmentis nostris quadringentis fere numero, vix tertia pars ad Alexandri historias pertinet; reliqua ex aliis eorundem auctorum operibus petita sunt. Quæ segregare in aliud volumen vel propterea nolimus, quod sæpius fit, ut de ipsis Alexandri historiis non tam ex fragmentis earum quam ex indole reliquorum operum, quæ ab iisdem scriptoribus profecta sunt, judicari debeat. Porro ubi cognomines auctores existerent, quibus suum cuique tribuere res esset lubrica, ita fecimus, ut nulla adhibita nostra auctoritate iudicium lectorum relinqueretur integrum ac liberum. Sunt denique qui tum alia opera composuisse ferantur, tum etiam Alexandri historiam, cujus vero ne levissimum quidem vestigium indagare potui. De his igitur auctoribus quum alias aptior disserendi occasio offeratur, hoc loco satis habemus nomina eorum recensuisse, verbo denique etiam de iis monuisse, qui inter Alexandri rerum scriptores absque causa idonea referuntur.

Aristotelis liber quintus Περὶ Ἀλεξάνδρου laudatur apud Eustathium ad Dionys. Per. 440, ubi hæc : Κώφης Ἰνδικός ἐστι ποταμός... Ἀριστοτέλης δὲ, ὡς φασιν, ἐν πέμπτῳ Περὶ Ἀλεξάνδρου τὸν Κωφῆνά φησι, ὡς τὸν σωλῆνα. Sed jam Holstenius monuit nomen auctoris corruptum esse ex Ἀρριανός. Ipso initio libri quinti Arrianus Cophe-nis fluvii mentionem facit. Neque tamen apud Eustathium quidquam mutandum : nam reperisse eum nomen Aristotelis arguunt verba ὡς φασιν, quæ de Arriano lo-quens non usurpasset. Ceterum quod auctor anonymus Vitæ Aristotelis ap. Menag. inter scripta philosophi recenset opus Περὶ Ἀλεξάνδρου ἢ περὶ ῥήτορος ἢ πολιτικοῦ, id ad nos nihil pertinere sponte intelligitur. Titulus quidem ita comparatus est, ut duo distinguenda putare possis opera, alterum Περὶ Ἀλεξάνδρου βιβλ. γ', alterum Περὶ ῥήτορος ἢ πολιτικοῦ. Verum quemadmodum Diodorus Περὶ βιβλιοθηκῶν, Dionysius Περὶ κύκλων ac simili negligentia aliorum scripta passim laudantur, sic etiam quæ apud Anonymum leguntur ita sunt intelligenda, ut operis sive genuini sive suppo-siticii sincerus titulus fuerit : Ἀλέξανδρος ἢ περὶ ῥήτ. κτλ., quocum conferatur Ἀλέ-ξανδρος ἢ περὶ ἐποικιῶν ap. eundem Anonymum.

Hecatæum Abderitam rerum Alexandri scriptoribus annumerandum esse adeo de-stituta omni præsidio est nonnullorum opinio, ut eam refellere non sit operæ pretium.

Leon, Leontis filius, Byzantinus, Platonis vel secundum alios Aristotelis discipu-lus, præter Philippi et belli sacri historias aliaque nonnulla etiam Alexandri res conscripsit. Testatur Suidas v. Λέων, addens, uti solet, ineptias. Scilicet historicum hunc putat eundem cum Leonte rhetore Byzantino esse, quem ipse vivente adhuc Philippo vitam suspendio finiisse refert. Ex historiis illis nihil superstes. Ceterum quum Leonti eadem plane atque Callistheni historiæ tribuantur, nescio an suspicari liceat, Leontem Aristotelicum fuisse, qui Callisthenis scripta in publicum ediderit.

Lycum Rheginum, Lycophronis fratrem, de rebus Alexandri Magni scripsisse censet summus Creuzerus in libro De arte historica p. 364 ed. noviss., allato loco Stephani Byzantii, ubi hæc : Σχίδρος, πόλις Ἰταλίας· τὸ ἐθνικὸν Σκιδριανός, ὡς Λύκος (Λίκιος cod. Rhed.) ἐν τῷ Περὶ Ἀλεξάνδρου. Quæras tamen quomodo in Macedonias historia Lycus Scidri mentionem fecerit. Ad aliena auctorem aberrasse di-cerem, nisi alia suaderet Scholiasta ad Aristoph. Pac. 925, qui ita habet : Περὶ δὲ τῶν λαρινῶν βοῶν Λύκος μὲν ὁ Ῥηγίνος ἐπὶ ταῖς (ἐν τοῖς? ἐν ἐπιστολαῖς?) Πρὸς Ἀλέξαν-δρόν φησιν ἀπὸ Λαρίνου τινὸς βουκόλου ταύτην αὐτοῦς προσηγορίαν ἐσχηκέναι... Τοὺς δὲ Ἰππειρωτικοὺς βοῦς οὕτω λέγουσιν ἀπὸ τινος Λαρίνου βουκόλου, παραλαβόντος παρὰ Ἡρα-κλέους τὰς Γηρυόνου βοῦς. Dubium vix est quin Stephanus et scholiasta idem respe-xerint opus, adeo ut alter ex altero corrigendus sit. Quodsi vero etiam concesserim apud schol. Arist. reponendum esse, ἐν τῷ Περὶ Ἀλεξάνδρου, tamen mentio urbis Italicæ bovumque Epiroticorum eo nos ducit, ut non de Macedone Alexandro, sed de Epirota et de expeditione ejus Italica auctorem egisse censeamus.

Hieronymus Cardianus apud Suidam scripsisse dicitur τὰ ἐπ' Ἀλεξανδρείᾳ πρα-χθέντα. Corrupta hæc Vossius, Fabricius, Mannertus, Kiesslingius emendari volue-runt in τὰ ἐπ' vel τὰ ὑπ' Ἀλεξάνδρου πραχθέντα. At quæ de Hieronymi historiis com-perta habemus, flagitant τὰ ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ πραχθέντα, uti sæpius viri docti monue-runt. Quamquam hæc tituli ratio insoliti quiddam habet.

Eratosthenem peculiare de rebus Alexandri opus scripsisse ex iis quæ leguntur apud Plutarch. Alex. c. 3, 31, De Alex. fortun. c. 3, Arrian. Exp. V, 3, colligi vo-luerunt Schmiederus, Heerenius, Santo-Crucius. Cujus decreti rationes idoneas desiderari, præeunte Bernhardyo, dixi in Eratosthenis Fragm. Chronol. (N° 16-19 ibiq. not.). Stat sententia.

Philoni Thebano et *Philippo Chalcidensi* si quis inter scriptores rerum Alexandri locum assignari velit, neque refelli sententia neque comprobari potest, quum omnis eorum memoria uno Plutarchi loco contineatur (V. Onesicrit. Fragm. 5, p. 48 ibique not.).

Nymphis Heracleota secundum Suidam posteritati mandavit Περὶ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων βιβλία κδ'. Ex quo opere præter unum locum (ap. Ælian. H. A. XVII. 3) e libro nono Περὶ Πτολεμαίων (i. e. περὶ διαδόχων) nihil superest.

Farroni epitomen historiæ Alexandri tribui Suidas Βάρων (Βάρων ed. Med.) ait,

ιστορικός. Ἐπιτομὴν τῶν κατ' Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα. Eundem auctorem citare Küstero videtur v. ἐγκατέσκηψαν, ubi: «Τὰ Αἰγυπτίων κακὰ τὰ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πόλει ἐγκατέσκηψε καὶ τῇ Ῥώμῃ.» Οὐάρων φησίν. Ceterum Terentius Varro si rerum Alexandri compendium græce scripsisset, haud dubie mentionem ejus fecisset auctor Itinerarii Alexandri cap. 6, ubi se Varronis Ephemeridem Pompejo scriptam imitari dicit. Quare si recte nomen historici se habet, de alio quodam Varrone cogitare malim. Sin corruptum est, fortasse latet mentio Batonis, quem Περσικὰ aliaque composuisse novimus.

Timagenem non solum dicendi genere sed argumento etiam historias Clitarchi imitatum esse collegeris ex Curtio IX, 5, 21 (V. Clitarchi fr. 11, p. 79). Porro Schwabius (*De Livio et Timagene historiarum æmulis*. Program. Stuttg. 1834) probabiliter admodum suspicatur Timagenem notari Livianis istis (IX, 18): *Id vero periculum erat quod levissimi ex Græcis, qui Parthorum quoque contra nomen Romanum gloriæ favent, dictitare solent, ne majestatem nominis Alexandri, quem ne fama quidem illis notum arbitror fuisse, sustinere potuerit populus Romanus, etc.* Quæ ipsa quidem de Alexandro loquens auctor protulisse videatur. Ceterum num peculiare de Alexandro opus justamque regis historiam elaboraverit nec ne, in medio relinquendum est. Quamquam proclivior in eam sum sententiam, de Alexandro Timagenem dixisse in libris Περὶ βασιλέων (V. Steph. Byz. v. Μιλούαι). De quo opere si Bonamyus (*Mém. de l'Ac.*, XIII, p. 50), quem Santo-Crucius (p. 55) sequitur, dicit: *C'était une histoire d'Alexandre et des rois qui divisèrent sa monarchie*, huic judicii confidentiæ haud patrocinator species verisimilitudinis; nam titulus libri ex Græcorum loquendi usu in ejusmodi argumentum minime cadit, id quod Ebertus (in Diss. Sicul. p. 135) pluribus exposuit. Ego quidem Περὶ βασιλέων opus fuisse tale fere cogitarim, qualis umbram ostendit Cornelii Nepotis libellus *De regibus*. Sermo ibi fit de regibus Persarum, Lacedæmoniorum, Sicularum, Macedonum, deque ipso Alexandro nostro ejusque successoribus, non ita tamen ut continuam scriptor historiam contexat, sed eo potius consilio, ut personarum rebus gestis, animi dotibus, factorum vicissitudine conspicuarum adumbret imagines. Ejusmodi vero argumentum Timagenis studiis rhetoricis per erat accommodatum.

Strabo (II, p. 70) postquam Indicorum scriptores Daimachum, Megasthenem et Onesicritum, Nearchum, alios, ψευδολόγους dixit, subjicit: Καὶ ἡμῖν δ' ὑπῆρξεν ἐπιπλεον κατιδεῖν ταῦτα ὑπομνηματιζομένοις τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις. Quibus item non peculiare opus indicari videtur, sed pars τῶν ὑπομνημάτων ιστορικῶν, quæ ipse memorat lib. I, p. 13.

Potamo Mytilenæus præter alia etiam Alexandri historiam condidit, referente Suida. In ea narraverit quod audiisse se ex Potamone tradit Sotion ap. Plutarchum (Alex. c. 61), qui de urbe in Bucephali honorem condita locutus addit hæc: Λέγεται δὲ καὶ κύνα, Περὶ ταν ὄνομα, τεθραμμένον ὑπ' αὐτοῦ καὶ στεργόμενον ἀποβαλὼν, κτίσαι πόλιν ἐπόνυμον. Τοῦτο δὲ Σωτίων φησὶ Ποταμῶνος ἀκοῦσαι τοῦ Λεσβίου.

Cephalion Musarum libro nono, *Urania* inscripto, narravit καὶ τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον. Adhibuit vero ad contexendum hunc librum scripta συγγραφῶν τριάκοντα, ἐν οἷς καὶ ἡ Κεφαλίωνος ἱστορία (Photius Bibl. cod. 68, p. 34 ed. Bekk.). Quæ ita intelligenda esse videntur, ut ipsum Musarum auctorem peculiari scripto de Alexandro exposuisse statuamus.

Hactenus de iis, qui data opera seorsim Alexandri res gestas tractarunt. Jam quod attinet historias sive universales sive miscellaneas atque opera geographica, quibus passim Alexander memoratur, porro scripta philosophica, quibus præcepta exemplis ex historia petitis illustrabantur, declamationes denique rhetorum, quibus Alexandri persona et fortuna argumentum erat, necnon collectiones epistolarum, quæ Alexandri vel de Alexandro circumferbantur, poetarumque deliramenta, iis omnibus locum in hoc volumine ratio instituti nostri denegavit. Vale, lector, faveque.

CAROLUS MÜLLER.

Parisiis, mense decembri MDCCCXLVI.

CALLISTHENES OLYNTHIUS.

Callisthenes Olynthius patrem habuit aut Demotimum aut Callisthenem (1), matrem Hero, quæ consobrina erat Aristotelis (2). Natales ejus quamquam certius constitui non possunt, probabiliter tamen ad Olymp. 103 (368-365) eos refert Sevinus (3). Educatus puer est (ἐτέθραπτο) apud Aristotelem, quem ne tunc quidem juvenis reliquisset videtur, quum ad Alexandrum instituendum Pellam philosophus se contulit (Ol. 709, 2. 343). Nam *condiscipulatu apud Aristotelem Alexandro familiaris* Callisthenes fuisse dicitur apud Justinum XII, 6 (4). Jam Aristotelem scimus Alexandri magi-

(1) Suidas : Καλλισθένης, Δημοτίμου, οἱ δὲ Καλλισθέ-
νους, Ὀλύνθιος, μαθητῆς Ἀριστοτέλους καὶ ἀνεψιῶδους· ὃν
ἔδωκεν ἔπεσθαι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι· ὁ δ' ἐν γαλαῶν
σιδηρᾷ βαλὼν ἀνέβλεν ἅμα Νεάρχῳ (debebat Νεόφρονι) τῷ
τραγικῷ, διότι συνεβούλευε μὴ ἐπιζητεῖν ὑπὸ Ἀθηναίων κα-
λεῖσθαι δεσπότης· τινὲς δὲ αὐτὸν ὡς ἐπιβουλεύοντα Ἀλεξάνδρῳ
ἀνηρῆσθαι φασιν ἅμα Νεάρχῳ (Νεόφρονι. cf. Suid. s. h. v.).
Εὐφυῆς πρὸς τὸ αὐτοσχεδιάζειν καὶ ῥύμη πολλῇ φέρεσθαι. Καὶ
φέρεται λόγος, ὡς ὁ Καλλισθένης ὑπὸ φθειρῶν ὑπερβλύσεως
καὶ ἐκβράσεως τὸν βίον καταστρέφει· καὶ μαρτυρεῖ ὁ ἴαμβος
οὗτος·

Καὶ φθειριῶσαν, ὡς ὁ πρὶν Καλλισθένης
περὶ τῆς ἰατρικῆς τέχνης λέγων, ὡς ἡμέλητο πάνυ.

(2) Plutarch. Alex. c. 55 : Καὶ γὰρ ἐτέθραπτο Καλλισθέ-
νης παρ' αὐτῷ (τῷ Ἀριστοτέλει) διὰ τὴν συγγένειαν, ἐξ Ἡροῦς
γεγονῶς, ἀνεψιᾶς Ἀριστοτέλους. WESTERMANNUS (*De Cal-
listhene Olynthio et Pseudo-Callisthene qui dicitur
Commentationes quattuor*. Pars I, Lips. 1838. Pars II,
1841 et 1842.) I, p. 3 : « Ipsum ἀνεψιᾶς vocabulum quo
sensu intelligi voluerit Plutarchus paullulum dubitari po-
test, quoniam eo Græci, sicut v. *consobrinæ* Romani, et
fratris sive sororis filiam et quamlibet affinem (cf. Plut.
Solon. c. 1) significare solent. Prius si hoc loco præfers,
Hero fuerit filia Arimnestæ, sororis Aristotelis, fratre
unico Arimnesto sine liberis mortuo. Jam Aristoteles ipse
natus est demum Ol. 99, 1. 384 a. C.; cujus etiamsi sorō-
rem natu majorem fuisse concedamus, tamen ex lege na-
turæ nepotem ante Ol. 107 ex ea nasci potuisse vix est
credibile : hoc autem tempore Callisthenem jam aliquatenus
adolevisse ex eis apparebit, quæ deinde disputabimus. Ita-
que veri similis est alterum, Hero fuisse quovis alio affi-
nitate gradu cum Aristotele conjunctam. »

(3) SEVIN. *Recherches sur la vie et les ouvrages de
Callisthène in Mém. de l'Acad. des I. et belles L.* tom. IX,
p. 198 sqq. Cf. GEIER. Alex. Histor. Script. p. 192, ubi dis-
putat contra Westermannum, qui natales C. referri malebat
ad Ol. 104 vel 105.

(4) Contra Seneca Suasor. I, p. 6 Bip. et Solinus c. 9,
p. 29 Salm. Callisthenem Alexandri *præceptorem et rectorem*

strum egisse usque ad Olymp. 110, 1. 340, deinde
munere hoc perfunctum quattuor adhuc annos in
Macedonia degisse, atque eo demum anno, quo
expeditionem Asiaticam Alexander parabat (Ol.
111, 2. 335), Athenas esse reversum (v. Stahr.
Aristot. I, p. 101 sqq.). Cum Aristotele Callisthe-
nes quoque in Græciam profectus esse videtur We-
stermanno, propterea quod una cum Theophrasto
operam philosopho dedisse perhibetur (Diog. L.
V, 39. Cic. Tuscul. III, 10, 21) (5). « Etenim Theo-
phrastus, ait, primum Leucippi auditor fuit, tum
Platonem audivit, denique ad Aristotelem se con-
tulit (Diog. L. V, 36). Ex quo consequitur ut
puer non ab Aristotele una cum Alexandro et
Callisthene institutus esse possit, sed ut aliquanto
post ad eum accesserit; neque aliud restat huic ac-
cessioni accommodatum tempus quam quo relictis
Stagiris Aristoteles iterum Athenas redux factus
docuit (Ol. 111, 2 sqq). Cujus rei quum Theophra-
stus socium Callisthenem haberet, efficitur ut hic
quoque, antequam in Asiam ad Alexandrum acce-
deret, Athenas aliquando rediisse ibique amicitiam
cum Theophrasto junxisse putandus sit (6). » Quod
uti fieri potuisse non nego, sic nihil est quod ita
statuere nos cogat. Quidni Theophrastus postremis
annis, quos in Macedonia Aristoteles degit, ad eum
accesserit? Num probabile est intimam amicitiam
appellant. Cogitaverint illi de auctoritate, qua per aliquan-
tum temporis Callisthenes apud Alexandrum valuit, vel
potius sua hauserunt ex declamationibus istis et ῥητορικῶν
de nefando scelere; quod in philosophum rex juvenis per-
petraverit. Nihilominus in errorem se induci passus est
Sevinus l. I, ubi hæc : *Après un séjour de quelques an-
nées Aristote obtint la permission de se retirer. Callis-
thène qui l'avait accompagné, prit sa place, il fut
déclaré précepteur du fils de Philippe.* Scilicet hoc
inesse opinatus est verbis Diogenis Laert. V, 4 : Ἐπειδὴ δὲ
ἔδωκε (Ἀριστοτέλης) ἐπιεικῶς αὐτῷ συγγενῆσθαι Ἀλεξάν-
δρῳ, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας, συστήσας αὐτῷ τὸν συγγενῆ Καλ-
λισθένη τὸν Ὀλύνθιον.

(5) Mutuæ amicitiae et amoris testis luculentissimus est
liber Καλλισθένης ἡ περὶ πένθους inscriptus, in quo sortem
Callisthenis tristissimam Theophrastus ploravit.

(6) Idem Westermannus p. 4 not. errorem notat Stahrii
(l. l. p. 121), qui cum nostro Callisthene male confudit
eum Callisthenem, quem inter bonorum suorum heredes
et ipsius testamenti curatores Theophrastus esse voluit
(Diog. L. V, 53. 56).

virorum ex consuetudine derivare, cui jungendæ colendæque ex Westermanni rationibus tempus brevissimum, fortasse paucorum tantum mensium spatium concedi posset? Ac remansisse in Macedonia Callisthenem haud obscure innuunt verba Diogenis (V, 4; cf. not. 4): Ἀπῆρεν (Ἀριστοτέλης) εἰς Ἀθήνας, συστήσας αὐτῷ (τῷ Ἀλεξάνδρῳ) τὸν συγγενῆ Καλλισθένη τὸν Ὀλύμπιον, *commendans illi cognatum suum Callisthenem*. Quibus Diogenes idem procul dubio significari voluit, quod disertius eloquitur Suidas (not. 1) verbis: ὃν ἔδωκεν ἔπεσθαι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι. Contra si Justinum audias, non una cum Alexandro Callisthenes in Asiam trajecit, sed aliquanto post, quum de celebritate expeditionis e primis victoriis augurari liceret, hunc sibi gloriæ suæ præconem rex arcessivisse videtur. Scilicet Justinus XII, 6, quo loco de Alexandro agit propter Cliti cædem ingenti luctui indulgente, ad consolandum regem *multum profuere*, inquit, *et Callisthenis philosophi preces, condiscipulatu apud Aristotelem familiaris illi, et tunc ab ipso rege ad prodenda memoriæ acta ejus acciti*. (Particula *tunc* non premenda, sed ad prima expeditionis tempora referenda est.) Cum his fortasse conjungenda sunt quæ nescio quam recte tradit Plutarchus Alex. 53: Τοὺς πολίτας καταγαγεῖν καὶ κατοικήσαι πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος (Καλλισθένης) ἀνέβη πρὸς Ἀλέξανδρον. Id. De Stoic. repugn. c. 20: Καλλισθένη τινὲς ἐγκαλοῦσιν ὅτι πρὸς Ἀλέξανδρον ἔπλευσεν, ἐλπίζων ἀναστήσειν Ὀλυμπον, ὡς Στάγειρα Ἀριστοτέλης (7).

Callisthenem quæ manserit sors, inter omnes constat. Cujus gloriam posteritati tradere venerat, ab eo mox in vincula coniectus, secundum nonnullos etiam affectus est supplicio. Cecidit vero non scelere oppressus, quippe quod nullum commisisse videatur, sed propterea quod ingenium domare moresque conditioni rerum attemperare non didicerat. « Quæ indole Callisthenes fuerit (Westermanni p. 5 verbis utor) intelligetur maxime ex dicto Aristotelis ap. Diog. L. V; 2, 39: Λέγεται δ' ἐπ' αὐτοῦ (Θεοφράστου) τε καὶ Καλλισθένους τὸ

(7) « Quæ a diversis scriptoribus ejus rei causæ proferruntur diversissimæ, eæ omnes fortasse aliquid veri in se habent, ut facile inter se conciliari possint... Igitur Alexander quum bellum contra Persas pararet sive in Asiam jam trajecisset [hoc probat Geierus] — quod in controversia relinquendum — accessit ad eum Callisthenes, amore patriæ et miseratione commotus ut Olynthum in pristinum honorem restitueret petiturus. Commendavit eum ut socium atque comitem Aristoteles, quippe ipse quoque haud leve in eo habiturus rerum suarum adjumentum et subsidium. Alexander autem benigne exceptum condiscipulum, precibus ejus, ut videtur, neque exauditis neque plane spreitis, ut rerum gerendarum optatissimum præconem retinuit et in Asiam secum duxit. » WESTERMANN, p. 7.

ὄμοιον εἰπεῖν Ἀριστοτέλην, ὅπερ Πλάτωνα, καθὰ προσήρηται, φασὶν εἰπεῖν ἐπὶ τε Ξενοκράτους καὶ αὐτοῦ τούτου· φάναι γὰρ τοῦ μὲν Θεοφράστου καθ' ὑπερβολὴν ὀξύτητος πᾶν τὸ νοηθὲν ἐξεριμηνεύοντος, τοῦ δὲ νοηροῦ τὴν φύσιν ὑπάρχοντος, ὡς τῷ μὲν χαλινῷ δέοι, τῷ δὲ κέντρον. In quibus νοηρὸν τὴν φύσιν, i. e. tardum ingenio et obtusum, erraret qui sic dictum acciperet, quasi omnem in eo animi alacritatem prorsus magister desiderasset. Scilicet nihil aliud sibi voluit Aristoteles quam Callisthenem, si compararetur cum Theophrasto, qui pro excellenti ingenii acumine cuncta facillime assequeretur et egregie exponeret, in ediscenda atque aliis tradenda philosophia longe fuisse inferiorem. Neque alia fuit sententia Platonis et Isocratis, quorum idem dictum traditur de Aristotele et Xenocrate (Diog. L. IV, 2, 6) ac de Theopompo et Ephoro (Cic. Brut. 56; Epist. ad Attic. VI, 1, 12); quippe Xenocrates et Ephorus per se quidem minime spernendi erant, immo suo uterque genere eruditionis aliis multis longe excellebat; sed præ divino Aristotelis ingenio acerrimoque animi ardore Theopompi, tardi tamen, hebetes et obtusi videbantur. Ac de Ephoro quidem non satis liquet, licet haud inepte illud Marxius (Fragm. Ephor. p. 12) ex communi Cumanorum stupore ingeniique tarditate, quæ pæne in proverbium abiit (cf. Strabo XIII, p. 622; Steph. Byz. v. Κύμη) explicet. Verum Xenocrates quo animo fuerit penitus perspectum habemus cum multis aliis ex locis veterum scriptorum, tum ex ejus vita, quæ legitur apud Diogenem L. IV, 2, isque eo rectius ad judicium de Callisthene ferendum a nobis adhibetur, quia iisdem verbis Xenocratis quoque animum describit § 6: Ἦν δὲ τὴν φύσιν ὥστε φασὶν λέγειν τὸν Πλάτωνα συγχρίνοντα αὐτὸν Ἀριστοτέλει, τῷ μὲν μύωπος δεῖ, τῷ δὲ χαλινῷ, καὶ, ἐφ' οἷον ἵππον οἷον ὄνον ἀλείφω. Scilicet vir erat probus atque sanctus; quum testimonium aliquando publice dixisset et jurandi causa ad aram accederet, una voce omnes judices, ne juraret, reclamaverunt; integer atque incorruptus; contempsit dona a Philippo, Alexandro, Antipatro oblata; purus atque continens; gravis atque severus; virtutem summopere exaggeravit; cetera extenuavit et abjecit; dictione simplex atque invenustus; ore denique adeo tristi semper atque serio, ut sæpenumero Plato eum increparet, Ξενοκράτης, θύε ταῖς Χάρσι. Ex quo consequitur νοηρότητα illam non tam ingenii hebetudinem significare quam animi atque morum rigorem atque severitatem, quam qui habent (suntque ii homines sane plerumque ingenio aliquantum tardiores), quoniam probitate nititur, nihil extimescere, vitæ dulcedinem contemnere, recta via ad

finem tendere, libere omnia eloqui, itaque hominibus mollioribus, potentibus inprimis, majori offensioni quam delectationi esse solent. Jam eandem fere Callisthenis quoque fuisse indolem, eandem animi fortitudinem, eandem in dicendo audaciam, eandem rerum mortalium contemtionem, ex iis intelligitur quæ de ejus vita memoriæ tradita accepimus. »

Atque minime aptum regum commercio fuisse Callisthenem ob linguam immodice et intempestive liberam Aristoteles bene perspexit. Etenim narrat Diogenes (V, 1, 5): Παρρησιαστικώτερον λαλοῦντα Καλλισθένη τῷ βασιλεῖ καὶ μὴ πειθόμενον αὐτῷ ἐπιπλήξαντα (Ἀριστοτέλη) εἰπεῖν·

Ὠκύμορος δὴ μοι, τέκος, ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις.

Porro Valerius Max. VII, 2, 11: *Aristoteles*, inquit, *Callisthenem auditorem suum ad Alexandrum dimittens monuit ut cum eo aut rarissime aut quam jucundissime loqueretur: quo scilicet apud regias aures vel silentio tutior, vel sermone esset acceptior.* (Addit: *At ille, dum Alexandrum Persica Macedonum salutatione gaudentem objurgat, et ad Macedonicos mores invitum revocare perseverat, spiritu carere jussus seram neglecti consilii poenitentiam egit.* Cf. Ammian. Marcell. XVIII, 3, 7.)

Talis igitur Callisthenes ad Alexandrum accessit, a quo tum propter Aristotelis affinitatem tum propter doctrinæ et eloquentiæ laudem benigne acceptus est. Otium impendit et aliis studiis (*) et conscribendis rebus Alexandri, cujus tam studiosum se ostendit laudatorem, ut ne ea quidem, quibus vulgi credulitas vel servile obsequium vel admiratio supra humanam imbecillitatem regem evexit, facundissimus narrator in historias suas recipere spreverit. Verum si Alexandrum rerum gestarum magnitudine omnes mortales superantem ad deos usque efferre historicus haud verebatur, mox ubi supra hominem etiam superbire rex cœpit, philosophus noster ejusdem acerbissimus exstitit adversarius vel certe vituperator molestissimus. Jam evenerunt quæ eventura esse Aristoteles præviderat. Ac primum quidem opera Anaxarchi, aulici potius quam philosophi, factum esse dicitur, ut Alexandri animus a Callisthene abalienaretur. Scilicet post eandem Cliti quum regem ad vitam et ingenium revocare studerent amici, Καλλισθένη τε τὸν φιλόσοφον (Plutarchus ait Alex. c. 52) παρεισήγαγον Ἀριστοτέλους οἰκεῖον ὄντα, καὶ τὸν Ἀβδηρίτην Ἀνάξαρχον. Ὡν Καλλισθένης μὲν ἠθικῶς ἐπειρᾶτο καὶ πράως, ὑπο-

δουόμενος τῷ λόγῳ καὶ περιῶν ἀλύπτως, λαβέσθαι τοῦ πάθους· ὁ δ' Ἀνάξαρχος (1), ἰδίαν τινὰ πορευόμενος ἐξ ἀρχῆς ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ δόξαν εἰληφῶς ὑπεροφίας καὶ ὀλιγωρίας τῶν συνήθων, εὐθὺς εἰσελθὼν ἀνεβόησεν· « Οὗτός ἐστιν Ἀλέξανδρος, εἰς ὃν ἡ οἰκουμένη νῦν ἀποβλέπει; κτλ... Τοιούτοις τισὶ λόγοις χρησάμενος ὁ Ἀνάξαρχος τὸ μὲν πάθος ἐκούφισε τοῦ βασιλέως, τὸ δ' ἦθος εἰς πολλὰ χαινότερον καὶ παρανομώτερον ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ δαιμονίως ἐνήρμοσε, καὶ τοῦ Καλλισθένους τὴν δμιλίαν, οὐδ' ἄλλως ἐπίχαριν διὰ τὸ αὐστηρὸν οὔσαν, προσδιέβαλε.

Pergit Plutarchus: Λέγεται δέ ποτε παρὰ δεῖπνον ὑπὲρ ὠρῶν καὶ κράσεως τοῦ περιέχοντος λόγων ὄντων, τὸν Καλλισθένη, μετέχοντα δόξης τοῖς λέγουσι, τάκεῖ μᾶλλον εἶναι ψυχρὰ καὶ δυσχέιμερα τῶν Ἑλληνικῶν, ἐναντιουμένου τοῦ Ἀναξάρχου καὶ φιλονεικούντος, εἰπεῖν· « Ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη σοι ταῦτ' ἐκείνων ὁμολογεῖν ψυχρότερα· σὺ γὰρ ἐκεῖ μὲν ἐν τρίθωνι διεχέιμαζες, ἐνταῦθα δὲ τρεῖς ἐπιβεβλημένος δάπιδας κατάκεισαι. (2) « Τὸν μὲν οὖν Ἀνάξαρχον καὶ τοῦτο προσπαρώξυσε.

Cap. 53. Τοὺς δ' ἄλλους σοφιστὰς καὶ κόλακας ὁ Καλλισθένης ἐλύπει, σπουδαζόμενος μὲν ὑπὸ τῶν νέων διὰ τὸν λόγον, οὐχ ἦττον δὲ τοῖς πρεσβυτέροις ἀρέσκων διὰ τὸν βίον, εὐτακτον ὄντα καὶ σεμνὸν καὶ αὐτάρκη (3), καὶ βεβαιούντα τὴν λεγομένην τῆς ἀποδημίας πρόφασιν, ὅτι τοὺς πόλιτας καταγαγεῖν καὶ κατοικίσει πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος ἀνέβη πρὸς Ἀλέξανδρον. Φθονούμενος δὲ διὰ τὴν δόξαν, ἔστιν ἂ καὶ καθ' αὐτοῦ τοῖς διαβάλλουσι παρεῖχε, τὰς τε κλήσεις τὰ πολλὰ διωθόμενος ἐν τε τῷ συνεῖναι βαρύτητι καὶ σιωπῇ δοκῶν οὐκ

(1) De Anaxarchi declamatione cf. Arrian. Exp. IV, 9, 9; Plutarch. Ad princip. inerud. c. 4; p. 954 Didot.; Athenæus VI, p. 250 F. Arrianus l. 1. de *Callisthenis* consolatione tacet, sed in eodem capite Anaxarcho oratione regis adorationem suadenti opponit Callisthenem τὸν τρόπον ὄντα ὑπαρχοικότερον. Justinus locum (XII, 6) huc pertinentem supra jam adscripsimus. Propter Arriani de Callisthene regis consolatore silentium, non multum ponderis Plutarchi narrationi tribuendum esse putat Geier. l. 1. p. 200.

(2) « Quibus verbis mollitiem et avaritiam notavit miseri hominis et liberalitate Alexandri impudenter abutentis (v. Plutarch. in Apophthegmat. in Alex. § 7), dum ipse paucis contentus viveret: ita ut in eum non quadrarit, quod, quum Callisthenem aliquis felicem prædicaret, quod magnificis ab Alexandro apparatibus exciperetur, Diogenes Sinopensis respondit, Κακοδαίμων μὲν οὖν ἐστίν, ὅς καὶ ἀριστᾶ καὶ δειπνεῖ ὅταν Ἀλεξάνδρῳ δοκῇ (Eadem Plutarch. De exil. c. 12). » WESTERMANN. p. 10.

(3) De Callisthenis sobrietate curaque sanitatis cf. Chares (fr. 7) ap. Athenæum p. 434, D, ubi poculo per orbem eunte Callisthenes bibere noluisse narratur eamque ob rem interpellatus respondisse: οὐδὲν δεόμεναι Ἀλεξάνδρου πίων τοῦ Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι. Ejusmodi prudentia invisæ turbæ potatorum. Plutarch. Sympos. I, 6, 1: Δοκεῖ δὲ καὶ Καλλισθένης ἐν διαβολῇ γενέσθαι πρὸς αὐτὸν ὡς δυσχεραίνων δειπνεῖν διὰ τὸν πότον. Vide Krügerum in Censura libri Droyse-niani (ALEXANDER) in *Jahn. Jahrb.* 1835, tom. XV, p. 189 sq.

(*) Homeri Iliadem una cum Alexandro et Anaxarcho correxit; Hellenicorum suorum libros absolvit (v. infra); Babylone ad Aristotelem misit Chaldæorum observationes astronomicas, teste Simplicio ad Arist. De cælo 2, p. 123. Cf. Ideler. *Handb. d. Chronol.* I, p. 21.

ἐπαινείν οὐδ' ἀρέσκεσθαι τοῖς γινομένοις, ὥστε καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ·

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός (4).

Λέγεται δέ ποτε, πολλῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἐπαινέσαι κελευσθεὶς ἐπὶ τοῦ ποτηρίου Μακεδόνας ὁ Καλλισθένης, οὕτως εὐροῆσαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ὥστ' ἀνισταμένους χροτεῖν καὶ βάλλειν τοὺς στεφάνους ἐπ' αὐτόν· εἰπεῖν οὖν τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι, κατ' Εὐριπίδην, τὸν λαβόντα τῶν λόγων

Καλὰς ἀφορμὰς, οὐ μέγ' ἔργον εὖ λέγειν·

« Ἄλλ' ἔνδειξαι (φάναι) τὴν σαυτοῦ δύναμιν ἡμῖν, κατηγορήσας Μακεδόνων, ἵνα καὶ βελτίους γένωνται μαθόντες ἃ πλημμελοῦσιν. » Οὕτω δὴ τὸν ἄνδρα, πρὸς τὴν παλινοῦσαν τραπόμενον, πολλὰ παβῆσαι σασθαι κατὰ τῶν Μακεδόνων, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν στάσιν αἰτίαν ἀποφῆναντα τῆς γενομένης περὶ Φίλιππον αὐξήσεως καὶ δυνάμεως, εἰπεῖν·

Ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ ὁ πάγκακος ἔλλαχε τιμῆς.

Ἐφ' ᾧ πικρὸν καὶ βαρὺ ἐγγενέσθαι μῖσος τοῖς Μακεδόσι· καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν, ὡς οὐ τῆς δεινότητος ὁ Καλλισθένης, ἀλλὰ τῆς δυσμενείας Μακεδόσιν ἀποδείξιν δέδωκε.

Cap. 54. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἑρμιππός φησι τὸν ἀναγνώστην τοῦ Καλλισθένους Στροῖθον Ἀριστοτέλει διηγῆσθαι· τὸν δὲ Καλλισθένη, συνέντα τὴν ἀλλοτριότητα τοῦ βασιλέως, δις ἢ τρίς ἐπανιώντα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν·

Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.

Οὐ φαύλως οὖν εἰπεῖν ἔοικεν ὁ Ἀριστοτέλης, ἔτι Καλλισθένους λόγῳ μὲν ἦν δυνατὸς καὶ μέγας, νοῦν δ' οὐκ εἶχεν (5). Ἀλλὰ τὴν γε προσκύνησιν ἰσχυρῶς ἀπωσάμενος καὶ φιλοσόφως, καὶ μόνος ἐν φανερῷ διελθὼν, ἃ κρύφα πάντες οἱ βέλτιστοι καὶ πρεσβύτατοι τῶν Μακεδόνων ἠγανάκτουν, τοὺς μὲν Ἑλληνας αἰσχύνης ἀπήλλαξε μεγάλης (6), καὶ μεῖζονος Ἀλέξανδρον, ἀποτρέψας τὴν προσκύνησιν, αὐτὸν δ' ἀπώλεσεν, ἐκβιά-

(4) « *Qui ipse sibi sapiens prodesse non quit, nequidquam sapit.* » Ennius ap. Cic. Ep. ad fam. VII, 6. Cf. ibid. XIII, 15; De off. III, 15; Plutarch. De occult. viv. c. 1.

(5) Cf. Joh. Lydus De mens. III, 36, p. 45 ed. Ræth. (et Cram. An. Paris. I, pag. 329) : Ἀριστοτέλης τὸν Καλλισθένην ἀπέσκαψε τὸν μὲν περιττὸν νοῦν ἔχειν, τὸν δὲ ἀνθρώπινον ἀποθεβληκέναι. Ubi νοῦς ἀνθρώπινος dicitur ista ingenii dexteritas, qua suis quisque commodis præ ceteris consulit; virtus in aulicis maxime conspicua. Cf. Krüger. l. l. p. 195.

(6) Cf. Curt. VIII, 5, 20 : *Æquis auribus Callisthenes veluti vindex publicæ libertatis audiebatur.* Ibid. § 13 : *Gravitas viri et prompta libertas invisâ erat regi, quasi solus Macedonas paratos ad tale obsequium moraretur.* Cf. Arrian. IV, 10, 7 sqq.; Justin. XII, 7; Itinerar. Alex. c. 92. Ceterum miror summopere istam προσκύνησιν suum apud Germanos invenisse defensorem, qui itaque vanæ stupiditatis crimine Callisthenem onerat. Vide Krüger. l. l.

σασθαι δοκῶν μᾶλλον ἢ πείσαι τὸν βασιλέα. Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος φησί, τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῇ συμποσίῳ πίνοντα φιάλην προτείνειν τινι τῶν φίλων, τὸν δὲ δεξάμενον πρὸς ἐστίαν ἀναστῆναι, καὶ πίνοντα προσκυνῆσαι πρῶτον, εἶτα φιλήσαι τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῇ συμποσίῳ, καὶ κατακλιθῆναι. Πάντων δὲ τούτων ποιούντων ἐφεξῆς, τὸν Καλλισθένη λαβόντα τὴν φιάλην, οὐ προσέχοντος τοῦ βασιλέως, ἀλλ' Ἡφαιστίωνι προσδιαλεγομένου, πίνοντα προσίεναι φιλήσοντα. Δημητρίου δὲ, τοῦ προσονομαζομένου Φεΐδωνος, εἰπόντος· « Ὡ βασιλεῦ, μὴ φιλήσης· οὗτος γὰρ σε μόνος οὐ προσκεκύνηκε » διακλῖναι τὸ φίλημα τὸν Ἀλέξανδρον τὸν δὲ Καλλισθένη μέγα φθεγγάμενον εἰπεῖν· « Φιλήματι τοίνυν ἔλασσον ἔχων ἄπειμι. »

Cap. 55. Τοιαύτης ὑπογενομένης ἀλλοτριότητος, πρῶτον μὲν Ἡφαιστίων ἐπιστεύετο, λέγων ὅτι συνθέμενος πρὸς αὐτὸν ὁ Καλλισθένης προσκυνῆσαι, ψεύσασαι τὴν ὁμολογίαν· ἔπειτα Λυσίμαχοι καὶ Ἀγνώωνες ἐπεφύοντο, φάσκοντες περιεῖναι τὸν σοφιστὴν, ὡς ἐπὶ καταλύσει τυραννίδος μέγα φρονούντα, καὶ συντρέχειν πρὸς αὐτὸν τὰ μειράκια, καὶ περιεῖπειν, ὡς μόνον ἐλεύθερον ἐν τῶν ταῦτα μυριάσι. Διὸ καὶ τῶν περὶ Ἑρμόλαον ἐπιβουλεύσαντων τῷ Ἀλέξανδρῳ, καὶ φανερωῖν γενομένων, ἔδοξαν ἀληθέειν ὅμοια κατηγορεῖν οἱ διαβάλλοντες, ὡς τῷ μὲν προβαλόντι, πῶς ἂν ἐνδοξότατος γένοιτο ἄνθρωπος, εἶπεν, « Ἄν ἀποκτείνῃ τὸν ἐνδοξότατον » τὸν δ' Ἑρμόλαον ἐπὶ τὴν πρᾶξιν παροξύνων, ἐκέλευε μὴ δεδιέναι τὴν χρυσῆν κλίνην, ἀλλὰ μνημονεύειν ὅτι καὶ νοσοῦντι καὶ τιτρωσκόμενῳ πρόσεισιν ἀνθρώπῳ (7). Καίτοι τῶν περὶ Ἑρμόλαον οὐδεὶς, οὐδὲ διὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης, τοῦ Καλλισθένους κατεῖπεν (8).

(7) Hæc dicta Callisthene plane indigna inter mera commenta recte refert Westermannus p. 9. Plutarcheis adde locum Arriani in Exr. IV, 10, 4 : Εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τὰδε ἀνεγράψαν, ὡς ἄρα ἤρετό ποτε αὐτὸν Φιλώτας, ὅτινα οἰοίτο μάλιστα τιμηθῆναι πρὸς τῆς Ἀθηναίων πόλεως· τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, ὅτι τὸν ἕτερον τοῖν τυράννοιον ἔκτειναν καὶ τυραννίδα ὅτι κατέλυσαν· ἐρέσθαι αὐτὸν τὸν Φιλώταν εἰ τῷ τυράννον κτείναντι ὑπάρχει παρ' οὐστίνας ἔθελαι τῶν Ἑλλήνων φυγόντα σώζεσθαι· καὶ ἀποκρίνασθαι αὐτὸς Καλλισθένην, εἰ καὶ μὴ παρ' ἄλλους, παρά γε Ἀθηναίους ὅτι φυγόντι ὑπάρχει σώζεσθαι· τούτους γὰρ καὶ πρὸς Εὐρυσθέα πολεμῆσαι ὑπὲρ τῶν παιδῶν τῶν Ἡρακλέους, τυραννοῦντα ἐν τῷ τότε τῆς Ἑλλάδος. De Philotæ perduellione cf. Arrian. III, 56.

(8) Contrarium affirmant Aristobulus et Ptolemæus (fr. 13) ap. Arrian. IV, 14, 1 : Ἀριστόβουλος μὲν λέγει ὅτι καὶ Καλλισθένην ἐπᾶραι σφᾶς ἔρασαν (sc. Hermolaus et Sostratus) ἐς τὸ τὸλμημα, καὶ Πτολεμαῖος ὡσαύτως λέγει. Οἱ δὲ οὐ ταύτη λέγουσιν, ἀλλὰ διὰ μῖσος γὰρ τὸ ἦδη ὄν πρὸς Καλλισθένην ἐξ Ἀλέξανδρου καὶ ὅτι ὁ Ἑρμόλαος ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτήδειος ἦν τῷ Καλλισθένει, οὐ χαλεπῶς πιστεῦσαι τὰ χεῖρω ὑπὲρ Καλλισθένους Ἀλέξανδρον. Curtius VIII, 6, 24 : *Callisthenem non ut participem facinoris nominatum esse constabat, sed solitum esse puerorum sermonibus vituperantium criminantiumque faciles aures præbere. Quidam adjiciunt, quum Hermolaus apud eum quoque verberatum se a rege quereretur, dixisse Callisthenem,*

Ἀλλὰ καὶ Ἀλέξανδρος αὐτὸς εὐθὺς Κρατερῶν γράφων καὶ Ἀττάλων καὶ Ἀλκέτα, φησὶ, τοὺς παῖδας βασιζομένους ὁμολογεῖν, ὡς αὐτοὶ ταῦτα πράξειαν, ἄλλος δ' οὐδεὶς συνειδείη. Ὑστερον δὲ γράφων πρὸς Ἀντίπατρον, καὶ τὸν Καλλισθένη συνεπαιτιασάμενος: « Οἱ μὲν παῖδες (φησὶν) ὑπὸ τῶν Μακεδόνων κατελεύθησαν (9)· τὸν δὲ σοφιστὴν ἐγὼ κολάσω, καὶ τοὺς ἐκπέμψαντας αὐτὸν, καὶ τοὺς ὑποδεχομένους ταῖς πόλεσι τοὺς ἔμοι ἐπιβουλεύοντας », ἀντικρυς ἐν γε τούτοις ἀποκαλυπτόμενος πρὸς Ἀριστοτέλη· καὶ γὰρ ἐτέθραπτο Καλλισθένης παρ' αὐτῶν διὰ τὴν συγγένειαν, ἐξ Ἡροῦς γεγονῶς, ἀνεψιᾶς Ἀριστοτέλους. Ἀποθανεῖν δ' αὐτὸν οἱ μὲν ὑπ' Ἀλεξάνδρου κρεμασθέντα λέγουσιν, οἱ δ' ἐν πέδαις δεδεμένον καὶ νοσήσαντα· Χάρης δὲ, μετὰ τὴν σύλληψιν ἐπτὰ μῆνας φυλάττεσθαι δεδεμένον, ὡς ἐν τῷ συνεδρίῳ κριθεῖη, παρόντος Ἀριστοτέλους· ἐν αἷς δ' ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἐν Μαλλοῖς Ὄξυδράχαις ἐτρώθη, περὶ τὴν Ἰνδίαν ἀποθανεῖν ὑπέρπαχυν γενόμενον καὶ φθειρίασαντα (10).

meminisse debere eos jam viros esse; idque an ad consolandam patientiam verberum, an ad incitandum juvenum dolorem dictum esset, in ambiguo fuisse. Ab imprudentiæ crimine philosophum haud absolveris, verum scelesto eum consilio se conjuratoribus adjunxisse, recte, uti censeo, negatur. Aristobulo et Ptolemæo refragatur ipsius testimonium Alexandri. Neque post Hermolai et Sostrati silentium, alia indicia sese obtulisse videntur, quæ nullam de Callisthene sceleris participie dubitationem relinquere. Quod si aliter res se habuisset, non is fuit Alexander, qui servaret Callisthenem ut coram Aristotele iudicium subiret. In vincula coniecit non sicariorum socium, at virum, qui inopportuna sua se gerendi et loquendi ratione animos Macedonum a rege abalienaret, atque impia in aliis consilia evocare posset etiam nescius. Ceterum cf. Krüger l. 1.

(9) « Quod accidit non multo post Cliti cædem, Cariatis, Bactrianæ oppido, Olymp. 113; 2. 327. Cf. Strabo XI, p. 517; Arrian. Exp. IV, 14, 7; Plutarch. De adulator. et amic. c. 24; Itinerar. Alex. c. 93 et 103; Orosius Hist. III, 8. » GEIER. p. 208.

(10) Cf. Plutarch. Syll. c. 36; Diog. L. V, 1, 5, Suidas v. Καλλισθένης et Νεόφρων (v. not. 1); morbo Callisthenem in vinculis obiisse etiam Aristobulus dicit ap. Arrian. IV, 14, 5. Idque omnino pro vero habendum est. Contra Ptolemæus (fr. 14) tortum et suspensum esse tradit. Aliorum ineptias servavit Justin. XV, 3: *Quum Alexander M. Callisthenem philosophum propter salutationis Persicæ interpellatum morem, insidiarum, quæ sibi parata fuissent, conscium fuisse iratus finxisset, eumque truncatis crudeliter omnibus membris abscissisque auribus ac naso labiisque deforme ac miserandum spectaculum reddidisset; insuper cum cane in cavea clausum ad metum ceterorum circumferret: tunc Lysimachum, audire Callisthenem et præcepta ab eo virtutis accipere solitum, misertum tanti viri, non culpæ sed libertatis pænas pendentis, venenum ei in remedium calamitatum dedisse.* » Cf. Ovid. Ib. 519. Tatian. Or. adv. Gr. c. 2 [διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτὸν προσκυνεῖν, καθείρξας ὡσπερ ἄρκτον ἢ πάρδαλιν περιέφερε]; Diog. L. I. 1.; schol. Lucian. Dial. mort. XIII, 6, ubi leoni objectus esse narratur. Quæ apud Justinum leguntur Westermannus conjicit ad Callisthenem translata esse per rerum memorabilium au-

Ex allatis luculenter, puto, apparet quantopere variis scriptorum studiis historia Callisthenis sit obscurata. Testimoniorum auctoritate in his ponderare licet perpauca, adeo ut certiores iudicii duces sequamur ea quæ de indole ejus et moribus ex Aristotele tradita accepimus. Iis innitentes quid statui velimus, supra jam significavimus. Scilicet

cupes a Telesphoro Rhodio, quem crudelissimo hoc supplicio affectum esse a Lysimacho auctores sunt Plutarch. De exil. c. 16 et Seneca De ira III, 17. Equidem propter Lysimachi mentionem hanc narrationem fictam esse suspicor ab Onesicrito philosopho, qui in aula Lysimachi commentarios suos composuit. Narrare hæc debuit fere libro quarto, quem ipsum auctorem coram Lysimacho recitasse scimus. Ceterum bene Westermannus p. 14: « Quoniam philosophus fuit Callisthenes, haud improbabilis est suspicio a philosophis sodalem lugentibus, peripateticis imprimis, cui scholæ addictus ille fuerat, quæque permagnam Vitarum scriptorum copiam progenuit, Alexandri in illo occidendo supra modum exaggeratam esse crudelitatem. Cf. Ste-Croix. Exam. crit. p. 362 sq. Itaque Callisthenis obitum deploravit Theophrastus, dicens eum incidisse in hominem summa potentia summaque fortuna, sed ignarum quemadmodum rebus secundis uti conveniret (Cic. Tusc. III, 10, 21), ac libro singulari Καλλισθένης ἢ περὶ πένθους inscripto sodalis memoriam celebravit (vid. Diog. L. V, 44; Cic. Tusc. V, 9, 25; coll. Alex. Aphrod. in Arist. De an. 2 extr.) [Themist. ait Theophrastem in Callisthene suo docuisse idem esse *fatum et naturam*. Ex hoc libro Th. petitum dictum, quod refellit Plutarch. De fort. 97: Τύχη τὰ θνητῶν πράγματ', οὐκ εὐβουλία, *Vitam regit fortuna, non sapientia*. Hæc Fabric. B. G. II, 249]; deploraverunt item Seneca et Themistius. Et ille quidem in Quæst. nat. VI, 23 hoc modo de eo scribit: *Hanc* (terræ concussionis caussam) *etiam Callisthenes probat, non contemptus vir. Fuit enim illi nobile ingenium et furibundi regis impatiens. Hoc est Alexandri crimen æternum, quod nulla virtus, nulla bellorum felicitas redimet. Nam quotiens quis dixerit, Occidit Persarum multa millia, opponetur, Et Callisthenem; quotiens dictum erit, Omnia oceano tenuis vicit, ipsum quoque tentavit novis classibus et imperium ex angulo Thraciæ usque ad orientis terminos protulit, dicetur, Sed Callisthenem occidit. Omnia licet antiqua ducum regumque exempla transierit, ex his quæ fecit nihil tam magnum erit quam scelus Callisthenis.* Adde Themistii Orat. VII, p. 94; X, p. 129 sq.; XIII, p. 176 ed. Hard. coll. Dion. Chrysost. Or. LXIV, p. 597 sq.; Cic. pr. Rabir. Post. c. 9, 23. Neque rhetorum hallucinationes effugere potuit Callisthenes. Quippe M. Seneca Suasor. I, p. 6 Bip. singularia hæc et inaudita profert: *Orbis illum (Alexandrum) suus non capit; itaque nihil dicendum aiebat nisi cum summa veneratione regis, ne accideret idem quod præceptorum ejus Callistheni accidit, quem occidit propter intempestive liberos sales. Nam quum deus vellet videri et vulneratus esset, viso sanguine ejus philosophus mirari se dixerat, quod non esset ἰχώροϊός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι* (v. Il. V, 340), *ille se ab hac urbanitate lancea vindicavit.* (Anaxarchum hoc dixisse in Alexandrum refert Diog. IX, 60, Dioxippum atletam Aristobul. ap. Athen. p. 251, A; Alexandrum in se ipsum Plutarch. Alex. c. 28). » — Adde Lucian. Alex. et Diog. in Orco (p. 101 Didot.), ubi Diogenes ait Κλεῖτον ὄρω καὶ Καλλισθένην καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐπὶ σε ὀρμώντας, ὡς διασπᾶσαιντο καὶ ἀμύναιντο ὧν ἔδρασας αὐτούς.

virum agnoscere nobis videmur probum; ob probitatis rigorem ceteramque consuetudinis injucunditatem multis infensum scopumque calumniarum; nimia virtutis conscientia in tanta plurimorum depravatione vanum interdum et superbiorem; socium eorum, quibus Alexander de recta via in diem magis deflectere videbatur, sed qui scelere se contaminari numquam sustinuerit.

DE SCRIPTIS CALLISTHENIS.

Opera quæ sine ulla controversia ad Callisthenem Olynthium referuntur, tria sunt hæc:

1. Ἑλληνικὰ ἐν βίβλοις δέκα. fr. 1-17.
(Ol. 98, 2-105, 4. 387-357 a. C.)
2. Περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου. fr. 18.
(Ol. 105, 4-108, 3. 357-346 a. C.)
3. [Τὰ κατ' Ἀλέξανδρον]. fr. 19-38.
(Ol. 111, 2-112, 3. 335-330 a. C.?)

De *Hellenicis* Diodor. XIV, 117 (ad Ol. 98, 2) : Καλλισθένης δ' ὁ ἱστοριογράφος [κατὰ] τὴν τῶν Ἑλληνικῶν σύνταξιν ἀπὸ τῆς κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν γενομένης εἰρήνης τοῖς Ἑλλησι πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα (inde a pace, quam Antalcidæ vulgo dicimus) τὴν ἱστορίαν ἤρκαται γράφειν· διελθὼν δὲ τριακονταετῆ χρόνον ἔγραψε μὲν βίβλους δέκα, τὴν δὲ τελευταίαν κατέπαυσε τῆς συντάξεως εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλομήλου τοῦ Φωκέως κατάληψιν τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ (*). — Idem XVI, 14, 4 (ad Ol. 105, 4) : Καλλισθένης δὲ τὴν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἱστορίαν γέγραφε ἐν βίβλοις δέκα, καὶ κατέστροφεν εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ ἱεροῦ καὶ παρανομίαν Φιλομήλου τοῦ Φωκέως.

Opus hoc Callisthenem in Asia absolvisse colligitur ex fr. 6 libri quarti. Totum componere inter expeditionum molestias a Græcia longe remotus vix potuit. Quare statuerim historiam jam antea elaboratam, nondum vero foras editam, in iis maxime rebus, quæ ad Asiam et Ægyptum spectant, ab auctore, dum versaretur in his terris, esse re tractatam. (**)

(*) « Suspicio deesse quidpiam inter βασιλέα et τὴν ἱστορίαν. Nam alioqui ex his duobus accusativis σύνταξιν et ἱστορίαν vacaret alter. » STEPHANUS. Creuzerus (*Histor. Kunst.* ed. sec. Lips. 1845; p. 380) legendum censet διηνεκὴ ἱστορίαν, *perpetuas historias*, quas Cicero ait loco mox laudando. Vel sic tamen laborat ratio verborum grammatica. Ejicere incommoda possis. Ego inserui voculam κατὰ ante σύνταξιν. Etenim quemadmodum Dinonis, Timæi, aliorum historiæ in plures συντάξεις erant distributæ, similiter Callisthenis opera historica in unum corpus ab editoribus conjungi poterant, cujus prima pars erat ἡ τῶν Ἑλληνικῶν σύνταξις. Certe Hellenica et Alex. Historiam simul post mortem auctoris in publicum prodidisse consentaneum est, quoniam Hellenica in Asia demum absoluta esse liquet.

(**) Simul hinc intelligitur vana esse, quæ de Ephoro ex Callisthenis scriptis in sua multa transferente hariolatur Porphyrius ap. Euseb. P. E. p. 464 (v. Vit. Ephori p. LXIV). Neque de belli sacri historia cogitari potest quippe

De *historia belli sacri* cf. Cicero Ep. ad div. V, 12, 1 : *Sed quia videbam Italici belli et civilis historiam jam a te pæne esse perfectam, dixerat autem mihi, te reliquas res ordiri, deesse mihi nolui quin te admonerem, ut cogitares, conjunctenem malle cum reliquis rebus nostra contexere, an, ut multi Græci fecerunt, Callisthenes Troicum (Foicum v. l.; Phocicum Westerm.) bellum, Timæus Pyrrhi, Polybius Numantinum, qui omnes a perpetuis suis historiis ea quæ dixi bella separaverunt, tu quoque item civilem conjurationem ab hostilibus externisque bellis sejungere.* Pro *Troicum* (*) Orellius voluit *Crissaicum*; sed unica vera emendatio Westermanni, qui « de Troico bello, ait, cogitari nequit, siquidem separari non possunt quæ jam sunt alienissima et separatissima... Hunc librum quo tempore conscripserit non liquet; sed fortasse juvenis conscripsit eoque Alexandro ita se commendavit, ut ille suas quoque res gerendas ab eo describi concupisceret; nam si nihil dum scripsisset, non fuisset cur ille hanc ei provinciam demandaret. »

Tertium opus, quod est *de rebus Alexandri*, Περσικά inscriptum fuisse vel a primis editoribus vel postea a grammaticis, statuunt Sevinus, Sancto-Crucius, Westermannus, Geierus. Scilicet Callisthenis Περσικῶν liber secundus a Suida laudatur de duobus Sardanapallis deque monumento alterius Anchiolensi. De his vero in Alexandri historia Callisthenem dixisse tum per se probabile est, tum spondent exempla Clitarchi (fr. 2), Aristobuli (fr. 6), Arriani (II, 5). « Neque in ipsa inscriptione; Westermannus inquit, est quod offendat; nam descripsit auctor res in Asia ab Alexandro gestas et imperii Persarum eversionem. » Quod parum mihi probatur. Facilis quidem conjectura est ex argumento fragmenti Περσικῶν opus quempiam nobis finxisse; sed quæritur an omnino Callisthenis fragmentum sit. Dubia enim res est, quum narrata ita se habeant, ut, confitente Westermanno, a comico Alexandri proficisci vix potuerint. Jam quum de duobus Sardanapallis et monumenti inscriptione eadem afferantur ap. Schol. Aristoph. Av. 1022 ex Περσικοῖς Hellanici (fr. 150), nullus dubito

quam non Ephorus, sed Demophilus filius scripsit. Sin hunc fortasse Callisthenis opere abusum esse credis, Demophilum moneo uno libro et historiam belli sacri, et qui deinceps sequuntur annorum quinque res gestas comprehendisse.

(*) Nullo peculiari opere de mythicis temporibus Callisthenem egisse liquet etiam ex Diodoro (IV, 1), ubi postquam de Ephoro dixerat : τὰς παλαιὰς μυθολογίας ὑπερέβητο κτλ., perguit ita : Ὁμοίως δὲ τούτῳ Καλλισθένης καὶ Θεόπομπος, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν γεγονότες, ἀπέστησαν τῶν παλαιῶν μύθων· ἡμεῖς δὲ τὴν ἐναντίαν τούτοις κρίσιν ἔχοντες καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀναγραφῆς τὸν ὑποστάντες τὴν πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἐποιήσαμεθα τῆς ἀρχαιολογίας. Sed hæc non impediunt quin data occasione uti Theopompus sic Callisthenes ad mythica adscenderit.

quin aut totum fragmentum Hellenico tribuendum sit, aut grammaticus quidam in fonte suo et Callisthenem et Persica Hellenici laudatos reperiens, confusa utriusque scriptoris memoria Callisthenis Περσικά creaverit. Igitur de titulo operis Callisthenis non constat.

Fragmentum 37 pertinet ad descriptionem proœlii ad Arbelam s. Gaugamela commissi (Ol. 112, 2, 331). His auctor sequentia subjunxit usque ad mortem Darii (330). Ulterius progressus esse non videtur. « Etenim Plutarchus (Alex. 46. V. Onesicrit. fr. 5) ubi de Amazonis ad Alexandrum egit adventu ab aliis auctoribus inter vera relato, ab aliis in commentis habito, quum præter unum Callisthenem, ad cujus Persica sæpius provocavit in antecedentibus, omnes diligentissime recensuerit Alexandri rerum auctores, quorum quidem ipse libris usus est, haud vana profecto hinc emergit suspicio, non perducta fuisse Callisthenis Persica usque ad πολυθρόλλητον istum Amazonis adventum, quippe qui inter Sogdianam Alexandri expeditionem (Ol. 112, 4. 329 a. C.) vulgo ponatur. Atqui prælium ad Gaugamela factum scriptis attigisse scimus Callisthenem. Ergo quis dubitaverit; quin eodem anno, in quem Darii cædes incidit, substiterit Olynthius in Alexandri rebus conscribendis, id quod egregie quadrat ad ea, quæ de viri vita supra commentati sumus, ubi eodem fere tempore Callisthenis animum magis magisque ab Alexandro abalienatum esse vidimus. » Hæc Geierus p. 220. — Jam quis scripta post mortem auctoris collegerit et primus ediderit, quærere inutile est, quum de hac re altum sit silentium. Eorum vero sententia, qui historias has a calumniatoribus deformatas esse suspicantur, omni caret fundamento, uti recte monent Westermannus et Geierus.

Accedo ad ea opera Callisthenis, quæ utrum Olynthii fuerint an alius ejusdem nominis viri, veterum auctoritate comprobari nequit. Ecce titulorum laterculum :

1. Περίπλους (fr. 39. 40). Sch. Apoll. Rh.
2. Ἀποφθέγματα (fr. 41). Photius.
3. Μακεδονικά (fr. 42). Plut. Par.; Stobæus.
4. Θρακικά (fr. 44). Plut. Par.
5. Μεταμορφώσεις (fr. 45). Idem et Stobæus.
6. Κυνηγετικά (fr. 46). Plut. De fluv.

Hæc omnia a Nostro aliena esse puto. Ac Μεταμορφώσεις quidem et Κυνηγετικά non esse C. Olynthii, ex ipsis librorum argumentis collegeris. Iisdem accenseas collectionem Ἀποφθεγμάτων. Verum sane est Lynceum quoque peripateticum Ἀποφθέγματα scripsisse (Athen. p. 245 a, 248 d, 337 d); sed præter peripatetici titulum hic Theophrasti di-

scipulus et poeta comicus et ἐπιστολῶν δειπνητικῶν et τέχνης ὀφωνητικῆς auctor, cum Callisthene Olynthio nihil habet commune: alia ætas, diversi plane mores et ingenium.

Major dubitatio esse possit de scriptore Μακεδονικῶν et Θρακικῶν. Sed quæ ex Θρακικῶν libri narrantur fabulosa atque si spectes antiquissimam imperii Atheniensium famam inepte composita et Olynthio plane indigna esse bene monet Westermannus. Ejusdem farinae fragmentum est ex Mædonica historia petitum (v. not. ad fr. 42). Huc accedit quod et Θρακικά et Μακεδονικά et Μεταμορφώσεις ex iisdem Plutarchi et Stobæi libris in notitiam nostram venere. Unde vero fit simillimum ab eodem auctore profecta esse. Et quoniam alio ejusdem Stobæi loco laudatur CALLISTHENES ΣΥΒΑΡΙΤΑ (*) Γαλατικῶν scriptor (fr. 47), cujus de ea-

(*) C. Sybarita vixit ante Timagenem Syrum, qui opere ejus usus est. Timagenes Syrus non diversus ab T. Alexandrino, Pompeii et Cæsaris æquali. Porro si vera est uti veri simillima est Galei conjectura, Callisthenis nomen ap. Stephanum abiisse in illud *Eratosthenis*, item Galaticorum auctoris, ex Stephan. Byz. v. Βοδὸς κεφαλαί (v. not. ad fr. 47) sequitur Callisthenem vixisse post Prusiam II, qui bellum gessit contra Attalum (II Philadelphum, circa 156 a. C. Vid. Clinton. F. H. tom. III, p. 407, coll. p. 415 not., ubi Clinton. ut Eratostheni Galatica vindicari possint, fortasse de Prusia I cogitandum esse dicit parum probabiliter). Hinc ætas Callisthenis terminis sat angustis circumscribitur. « Præter auctorem rerum Gallicarum ejusdem nominis, ut mittam olympionicam Laconem Ol. 26 apud Euseb. Chr. p. 40, duo tantum, quod sciam, aliqua cum laude a veteribus scriptoribus nominantur, uterque Atheniensis, Olynthii æquales: unus prætor Atheniensium, quem sunt qui cum Olynthio confundant. In his Sevinius est, qui p. 135 ad Olynthium refert locum Aristotelis Rhetor. II, 3, 13: Πρῶτοι γὰρ γίνονται, ὅταν εἰς ἄλλον τὴν ὀργὴν ἀναλώσωσιν οἶον συνέβη ἐπὶ Ἐργοφίλου· μᾶλλον γὰρ χαλεπαίνοντες ἢ Καλλισθένει ἀφῆσαν διὰ τὸ Καλλισθένους τῆ προτεραίας καταγνώσαι θάνατον, id quod in concione Macedonum accidisse asseverat. Verum apparet Atheniensium judicium significari; Ergophilus enim στρατηγὸς Ἀθηναίων, ut ait Harpocration, Callisthenes autem item prætor, is quem propter res in Macedonia infeliciter gestas ad mortem condemnatum esse dicit Æschines Or. de fals. leg. § 30. Alter Callisthenes orator atque demagogus fuit, Philippi adversarius, cujus decretum recitari jubet Demosth. Or. de cor. p. 238, § 37, quem comici traducunt apud Athen. VIII, p. 338, F; 341, F, quem Alexander cum aliis tradi sibi iussit, Plutarch. Dem. c. 23, adversus quem per εἰσαγγελίαν accusatum orationem scripsit Dinarchus sec. Dionys. Halic. Din. c. 10 (cf. Dem. Lept. § 33), ubi Κλεισθένους in Καλλισθένους corrigendum est; cf. nostr. Hist. eloq. gr. p. 313. Hujus etiam fortasse dictum est quod affert Lucian. Encom. Dem. c. 15 (p. 750 Didot.), τὸν Αἰσχύλον τὰς τραγῳδίας ἐν οἴνῳ γράφειν ἐξορμῶντα καὶ ἀναθερμαίνοντα τὴν ψυχὴν, quo poterat suam aut alius vinolentiam per jocum velle excusare; quanquam non primus dixit Callisthenes: eodem enim nomine jam olim Sophocles Æschylum reprehendisse dicitur; vid. Athen. I, p. 22, A; X, p. 428, F; Eustath. ad Odys. X, 298, p. 1598, coll. Plut. Sympos. quæst. VII, 10, 2. Memoratur præterea Callisthenes quidam Atheniensis apud Xenoph. Hellen. IV, 8, 13. Callisthenes

dem re meminit etiam Plutarchus in libro De fluviis, nescio an verum tetigerim, si omnia hæc opera Sybaritæ assignanda esse statuam. — Quod *Periplum* attinet, Callisthenes cum Callistrato confusus esse mihi videtur (vide not. ad fr. 40). Ea nomina permutantur sæpius (vide fr. 48. 49).

Præter historias Callisthenem Olynthium DE NATURA OCULI et DE PLANTIS libros scripsisse statuit Westermannus. Etenim Chalcidius ad Platon. Tim. p. 340 Meurs. : *Demonstranda igitur oculi natura est, de qua cum plerique alii tum Alcimæo Crotoniensis in physicis exercitatus quique primus executionem aggredi est ausus, et Callisthenes, Aristotelis auditor, et Herophilus multa et præclara in lucem protulerunt.* « Quæ tam sunt plana atque aperta (Westerm. ait), ut nullam admittant dubitationem; certe nimis esset suspicax, qui Chalcidium, hominem quarto ineunte p. Ch. n. sæculo viventem, verba illa *Aristotelis auditor* de suo addidisse putaret. Nam qui reputet, quam diversa sint in quibus Aristoteles excellit genera litterarum, concedet discipulum ejus quoque præter historiam etiam physicam imprimis tractare potuisse; id quod in Callisthene clarius etiam infra apparebit. Itaque nec absurdum est eundem credere significari ab Epiphanio Adv. hæres. 1, 3, qui inter scriptores *De natura atque vi plantarum* Callisthenem quoque nominat, id quod Plinius confirmat, qui quæ de plantis Asiæ habet Hist. nat. lib. XII, c. 5 sqq. et lib. XIII, in horum librorum indice ipse partim ex Callisthene hausta esse confitetur; quæ omnia ex Persicis deprompta esse ad suspicandum facilius est quam ad probandum. Accedit quod vix aliunde quam ex libro De plantis petita esse possunt, quæ habet Aristoteles De mir. ausc. c. 132 (fr. 34); quem librum etsi Aristoteles ipse non scripsit, ta-

Haliartius ap. Plutarch. Narrat. amat. c. 1 [p. 943 Didot.], Callisthenes, *Luculli libertus*, ap. Eund. An sen. ger. s. resp. c. 16 [p. 967 Didot.], Vit. Lucull. c. 43, Harpocrat. v. Στεφανῶν; alii ejusdem cognominis in inscriptionibus ap. Bœckh. Corp. Inscr. I, nr. 214, 115, 168 b, (343 b, 3664, 2077 b; Add. tom. 2). Cf. Droysen *Ztschft. f. Alterthumsw.* 1839 n. 114, p. 920, Bœhnecke *Forsch.* I, p. 618 sqq. » — « Callisthenis nomen in libris manu scriptis nonnunquam corruptum et cum aliis ejusdem aut initii aut exitus confusum est, uti cum *Eratosthene* ap. Phavorin. [fr. 4], atque in versione latina ap. Strabon. XVII, p. 790 [fr. 6], item cum *Demosthene*, ut conjicio, ap. Steph. Byz. v. Χαλκεία [v. not. ad fr. 35], cum *Clisthene* ap. Dion. Hal. Dinarch. c. 10 [v. supra], cum *Antisthene* in libris manuscr., ut videtur, historiæ Pseudo-Callisthenæ; cum *Callixeno* ap. Plin. H. N. XXXVI, 9, 67 [ubi *Callisthenes* Harduinus in suis libris se reperisse dicit; Siebelis in var. lect. affert : *Calisthenus*, *Callischnus*, *Calixemis*. Sermo est de obelisco sub regno Ptolemæi II in altum erecto], tum aliquoties cum Callistrato [fr. 48. 49]. » Hæc WESTERMANNUS.

men si verum est, quod opinantur, jam tertio eum ante Chr. n. sæculo in hominum manibus fuisse, de alio Callisthene quam de Aristotelis discipulo prorsus non licet cogitare. » — Quod Chalcidii locum attinet, unus sum eorum, quos nimis suspicaces Westermannus dicit. Locus vero Aristotelis ad Alexandri historiam refertur commodissime; nec quidquam probat Plinius una cum Callisthene recensens Clitarchum, Anaximenem, Nearchum, Onesicritum, alios rerum Alexandri scriptores, quos in plantis Asiæ describendis sat multos fuisse compertum habemus.

His absolutis revertentes ad Olynthium, quæ ejus commentariorum fuerit indoles paucis exponamus. Ac primum quidem summopere Callisthenem studuisse narrationis ubertati varietatique fragmenta perlustrans facile intelliges. Quæ ex Hellenicis servata habemus, eorum magna pars ab ipsa historia, quam tractandam sibi sumpserat, aliena est (v. fr. 3. 4. 6. 7. 8. 10. 11. 15. 16). Inter hæc disputationes de incrementis Nili fluvii (fr. 6) et de causis, quæ Helicen et Burin urbes in mare demerserint (fr. 8), rerum naturalium scrutatorem Aristotelis disciplina formatum ostendunt luculenter. In describendis oraculis rebusque sacris valde placuisse sibi videtur (fr. 3. 4); neque a portentorum expositione abhorruit, sive talia religiositate motus, sive, quod probabilius, ornandæ narrationis causa adsciverit. — Eandem rerum copiam in Alexandri historia deprehendimus, ubi permultus fuit de regionibus Asiæ minoris deque populis, qui pridem eas incoluerint (*). Scilicet summo studio tractare solebat carmina Homérica. « Id quod, ut Westermannus ait, non solum in colloquiis recitandis sæpenumero versibus Homericis, verum etiam eo probavit, quod Iliadem jussu Alexandri eoque ipso præeunte una cum Anaxarcho correxit itaque novam ejus recensionem paravit, quæ quoniam in capsula pretiosissima in Persico thesauro reperta ab Alexandro circumferebatur, ἡ ἐκ τοῦ γάρθηκος vocata est; vid. Strabo XIII, p. 594, quamquam ab Aristotele eam profectam dicit Plutarch. Alex. c. 8; cf. Wolf. Prolegg. p. 183 sqq. Has autem correctiones vel maxime pertinuisse ad res geographicas eosque Asiæ populos, quos Trojanis auxilio venisse Homerus tradidisset, quorumque sedes atque nomina nunc Alexander sociique aliquatenus ab Homericis discrepare intelligerent, recte demonstravit C. Lehrs De Aristarchi stud. Homer. p. 245 sq. » Hæc igitur cu-

(*) Callisthenem inter fontes suos numerat Scymnus Chius v. 124, ubi nomen Nostri ex superstitionum litterarum vestigiis (Καλλισθένης) bene elicuit Miller. in ed. Marciani Heracleot. p. 296.

rosam viri eruditionem, atque merito *doctum* a Cicerone (Or. pro Rabir. Post. c. 9) Callisthenem appellari coarguunt. Verum quemadmodum antiquariis istis studiis supersedere poterat expeditionum praeliorumque narrator, sic peritiam quandam rerum militarium jure nobis postulamus. At rudem prorsus earum Callisthenem fuisse ideoque in pugnarum descriptione sæpenumero ineptire uno sed præclaro exemplo Polybius nescio an paullo acerbius exponit (fr. 33). Nihilò secius ab eodem Polybio (fr. 17) Callisthenes una cum Xenophonte, Ephoro, Platone inter τὸς λογιωτάτους τῶν ἀρχαίων συγγραφέων recensetur. Et quanta ejus apud Alexandrinos grammaticos existimatio fuerit inde patet, quod cum Ephoro, Anaximene, Clitarcho in Canonem historicorum receptus est (Montef. Bibl. Coisl. p. 597). Quam quidem laudem non tam propter eruditionem, qua scripta ejus excellunt, quam propter orationis ornatum ceteraque narrationis lenocinia adeptus esse videtur. Etenim λόγῳ ἦν δυνατὸς καὶ μέγας, uti Aristoteles dicit (Plut. Alex. 53), atque specimen eloquentiæ, quæ in admirationem Macedones abripuit supra jam commemoravimus (ex Plut. Alex. 54). Hanc igitur facundiam Callisthenem etiam ad historias transtulisse testis est Cicero (De orat. II, 14, 58), qui eum *pæne rhetoris more* scripsisse affirmat. Simile quid Cicero significare voluerit in Ep. ad Quint. frat. II, 13: *Ad Callisthenem, ait, et Philistum redeo, in quibus video te volutatum. Callisthenes quidem vulgare et notum negotium, quemadmodum Græci aliquot locuti sunt; Siculus ille, capitalis, creber, acutus, brevis, pæne pusillus Thucydides.* Ubi illud *vulgare et notum negotium* recte, puto, Geierus intelligit de rhetorico dicendi genere, quod ea ætate ab omnibus fere historicis tritum sit et usurpatum, dum alia plane sectaretur Philistus (*). Apud Longinum (De

(*) *Westermannus*: « Muretus Var. lectt. II, 5, ita explicat, quasi Cicero Callisthenem infimi ordinis scriptorem ac nullius pretii esse dicat; contra Sevinus p. 142 sqq., quoniam tum sibi ipse repugnaret Cicero et dicto loco opponatur Philistus, capitalis, creber, acutus, brevis, pæne pusillus Thucydides, cujus concisas sententias interdum etiam non satis apertas dicat idem Cic. Brut. c. 17, sic interpretatur, ut clara, aperta, dilucida Callisthenis oratio indicetur, quæ item Manutii fuit opinio ita explicantis, ut in historia ille non exquisite loquutus esse videretur, sed *sicuti vulgo loqueretur*. Neutri assentior. Haberet quidem utraque sententia quo commendaretur, si suum hoc loco Cicero judicium faceret; nam et vocabulo *negotii* in malam partem uti solet (cf. Epp. ad Attic. I, 12, Or. ad sen. post red. c. 6), neque in infimum locum deprimeré potest quem alibi cum optimis conjungit. Verum enim vero non satis viri docti attenderunt adjecta a Cicerone verba: *quemadmodum Græci aliquot loquuti sunt*. Non suum igitur judicium interponit, sed quid Græci de Callisthene dixerint refert. Jam quod ex Græcorum sententia fuit ille

subl. III, 2); severum sane judicem, vituperatur Callisthenes quod oratio ejus interdum non vere sublimis, sed inani potius tumore sit elata. Verba sunt: Ταύτη καὶ τὰ τοῦ Λεοντίνου Γοργίου γελάται, γράφοντος, « Ξέρξης ὁ τῶν Περσῶν Ζεὺς », καὶ « Γῦπες, ἔμφυχοι τάφοι » καὶ τινὰ τῶν Καλλισθένους, ὄντα οὐχ ὑψηλὰ, ἀλλὰ μετέωρα. Tale vero scribendi genus perniciosam sæpenumero vim in fidem et auctoritatem scriptoris exercere satis constat. Quod quatenus in Callisthenem cadat, fragmentis non demonstratur quidem certissime, subindicatur tamen, veluti iis quæ de Alexandri per Pamphyliam itinere juxta maris oram instituto servavit Eustathius (fr. 25), ubi mare dicitur ἐξυπαναστῆναι αἰσθόμενον οἶον τῆς ἐκείνου πορείας καὶ οὐδ' αὐτὸ ἀγνοῆσαν τὸν ἄνακτα, ἵνα ἐν τῷ ὑποκυρτοῦσθαι πως δοκῆ προσκυνεῖν. Simillima leguntur fr. 36 de itinere ad Ammonem non sine numine facto deque oraculo Branchidarum. Ejusmodi vel κολακείας dixeris vel δεισιδαιμονίας exempla quamquam ne ab optimis quidem scriptoribus prorsus absunt, in Callisthene tamen nimis crebra fuisse videntur, quam ut sinceram nudæ veritatis tradendæ voluntatem ei tribuamus. Etenim Polybius (XII, 12 c. Exc. Vatican.) de Timæo refert hæc: * * κατηγορεῖν καὶ διασύρειν τῶν ὀνειρωττότων καὶ δαιμονώωντων ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν· ὅσοι γε μὴν αὐτοὶ πολλὴν τῆς τοιαύτης ἐμπεποίηται φλυαρίας, τοὺς τοιοῦτους ἀγαπᾶν ἂν δέοι μὴ τυγχάνοντας κατηγορίας, μηδέ τι καὶ τῶν ἄλλων αὐτοὺς κατατρέχειν, ὃ συμβέβηκε περὶ Τίμαιον. Ἐκεῖνος γὰρ κόλακα μὲν εἶναι φησὶ τὸν Καλλισθένην τὰ τοιαῦτα γράφοντα, καὶ πλεῖστον ἀπέχειν φιλοσοφίας, κόραξι δὲ προσέχοντα καὶ κορυβαντιώσας γυναῖξί· δικαίως δ' αὐτὸν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τετευχέναι τιμωρίας διεφθαρκότα τὴν ἐκείνου ψυχὴν καθόσον οἶός τε ἦν· Δημοσθένην μὲν καὶ τοὺς ἄλλους ῥήτορας τοὺς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀκμάσαντας ἐπαινεῖ καὶ φησὶ τῆς Ἑλλάδος ἀξίους γεγονέναι, διότι ταῖς Ἀλεξάνδρου τιμαῖς ταῖς ἰσοθείαις ἀντέλεγον· τὸν δὲ φιλόσοφον, αἰγίδα καὶ κεραυτὸν προσθέντα θνητῇ φύσει, δικαίως αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τετευχέναι ὧν ἔτυχεν (*). Deinde Polybius (c. 23 ex Exc. Vales.) pergit: Εἰ τὸν Καλλισθένην θετέον εἰκότως κολασθέντα μεταλλάξαι τὸν βίον, τί χρὴ πᾶσχειν τὸν Τίμαιον; πολὺ γὰρ ἂν δικαιότερον τούτου

vulgare et notum negotium — κοινόν τε καὶ γνώριμον χρῆμα (cf. intpp. ad Ant. Lib. 12, Fisch. Prol. ad Palæph. 2, 3, p. 25 sqq.) s. πρᾶγμα, non uti Muretus interpretatur, εὐκαταφρόνητον πρᾶγμα καὶ οὐ πολλοῦ ἀξίον, — non aliter potest accipi (?) quam de homine docto ab Alexandro crudeliter interfecto, in scholis tam rhetorum quam philosophorum argumento sermone trito atque celebrato. Itaque nihil aliud sibi vult Cicero quam de Callisthene omnibus notissimo non esse cur accuratius exponatur. » Quæ propter Philisti oppositionem vix probanda sunt.

(*) Hic locus ante caput 23 ponendus erat.

νεμεσήσαι τὸ δαιμόνιον ἢ Καλλισθένει. Ἐκεῖνος μὲν οὖν ἀποθεοῦν Ἀλέξανδρον ἐβουλήθη (*). Τίμαιος δὲ μείζω ποιεῖ τὸν Τιμολέοντα τῶν ἐπιφανεστάτων θεῶν. Καὶ Καλλισθένης μὲν ἄνδρα τοιοῦτον, ὃν πάντες μεγαλοφύστερον ἢ κατ' ἀνθρώπων γεγονέναι τῆς ψυχῆς συγχωροῦσιν· οὗτος δὲ τὸν Τιμολέοντα τὸν οὐχ οἶον δόξαντά τι πεπραχέναι κτλ.

Timæi verba quamvis non majoris facienda sint atque convicia ista quæ in Aristotelem spurcissime jacit, hoc tamen cum Polybio concedendum est Alexandrum in panegyricis Callisthenis sui historiis ad deos usque evectum esse : ut mireris sane quomodo suum auctor de historici officio præceptum observasse sibi visus sit. Nam τὸν γράφειν τι πειρώμενον, Callisthenes jubet, δεῖν μὴ ἀστοχεῖν τοῦ προσώπου, ἀλλὰ οἰκείως αὐτῷ καὶ τοῖς πράγμασι ταῦς λόγους θεῖναι (fr. 19). Neque minus hæc librorum indoles cum ingenio philosophi pugnare videtur. Sed aliud, dixeris, est vita hominis moresque, aliud est scriptis historiis eloquentiæ sibi erigere monumentum. Quod etsi in universum parum recte dictum est, in Callisthene tamen non possumus quin distinguamus inter rhetorem atque philosophum. Quanta hujus esse potuit severitas, tantam ille in-

(*) Codex οὐκ ἐβουλήθη; quam particulam asterisco notavit Valesius; omittit Suidas v. Τίμαιος, ubi eadem leguntur; ejiciendam censuerunt Reiskius, Santo-Crucius l. l. p. 37; 3, Polybii editor Parisiensis, Geier. p. 223 sq. Dubius hæsit Schweighæuserus. Vulgatam tuetur Westermannus l. l., quod non fecisset si memor fuisset loci Excerptor. Vatican.; qui etsi Geierum quoque fugit, is recte tamen vel propter verba τούτω νεμεσήσαι τὸ δαιμόνιον particulam οὐχ ineptam esse perspexit. Quam cur addendam sciolus quidam censuerit, ex iis quæ de vita Callisthenis diximus, facile intelligitur.

terdum ostenderit vanitatem, cujus testimonium haberemus luculentissimum, si vera essent, quæ dubitanter refert Arrianus (IV, 10, 1). Ait : Τούτου μὲν ἕνεκα (sc. quod adorationem regi recusavit) καὶ αὐτὸς Καλλισθένει ξυμφέρομαι· ἐκεῖνα δὲ οὐκ ἐπιεικῆ δοκῶ τοῦ Καλλισθένους (εἴπερ ἀληθῆς συγγράπται), ὅτι ὑφ' αὐτῷ τε εἶναι ἀπέφαινε καὶ τῆς αὐτοῦ συγγραφῆς Ἀλέξανδρον τε καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. Οὐκ οὖν αὐτὸς ἀφῆχθαι ἐξ Ἀλεξάνδρου δόξαν κτησόμενος, ἀλλὰ εὐκλεῖα ἐς ἀνθρώπους ποιήσων· καὶ οὖν καὶ τοῦ θεοῦ τὴν μετουσίαν Ἀλεξάνδρω οὐκ ἐξ ὧν Ὀλυμπιάς ὑπὲρ τῆς γενέσεως αὐτοῦ ψεύδεται ἀνηρτῆσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου συγγράψας ἐξενέγκη ἐς ἀνθρώπους. Verum hæc absurda esse calumniatorum commenta Westermanno lubenter concedimus.

Statuam Callisthenis *historiarum scriptoris* Plinius (H. N. VI, 5, 36) vidit in hortis Servilianis. Opus fuit Amphistrati, quem Alexandri ætate vixisse statuit Sillig. in Artiff. Catalog. p. 12.

Fabulosæ Pseudo-Callisthenis historiæ (*), infimæ ætatis foetus, ad nos nihil pertinent, eatenus tamen commemorandæ, quatenus celebritatem auctoris nostri testantur.

(*) Singulari libro de iis dicit Westermannus, qui ex hoc fonte impurissimo fluxisse recte statuit, quæ leguntur ap. Tzetzen Chil. I, 325; III, 110. 349. 386. 885. Eodem refert Chil. III, 83, de quo tamen possis dubitare: locum exscriptum habes in Ctesiaæ fragm. 3. Ceterum vide Fabric. B. Gr. III, p. 36 Harl.; Ste-Croix p. 166; Ang. Mai in Præfat. ad J. Valer. c. VIII, Berkel. ad Stephan. Byz. p. 237. 238, ubi fragm. ex cod. Bibl. Lugdun.; Berger de Xivrey. in *Extraits des manuscrits de la Bibl. R. tom. XIII*, p. 161 — 306; Westermann. in Pauly's *Realencyclop. v. Callisthenes*; Creuzer. *Histor. Kunst* p. 383.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

E LIBRO PRIMO.

1.

Plutarchus Cimon. c. 12 de pugna ad Eurymedontem (466 a. C.) : Ἐφορος (fr. 116) μὲν οὖν Τιθραύστην φησὶ τῶν βασιλικῶν νεῶν ἄρχειν καὶ τοῦ πεζοῦ Φερενδάτην, Καλλισθένης δὲ Ἀριομάνδην τὸν Γωβρύου κυριώτατον ὄντα τῆς δυνάμεως παρὰ τὸν Εὐρυμέδοντα ταῖς ναυσὶ παρορμεῖν, οὐκ ὄντα μάχεσθαι τοῖς Ἑλλησι πρόθυμον, ἀλλὰ προσδεχόμενον ὀγδοήκοντα ναῦς Φοινίσσας ἀπὸ Κύπρου προσπλεύσας. Cf. Diodor. XI, 60.

Id. ibid. c. 13 : Τοῦτο τὸ ἔργον οὕτως ἐταπείνωσε τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως, ὥστε συνθέσθαι τὴν περιβόητον εἰρήνην ἐκείνην, ἵππου μὲν δρόμον αἰεὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀπέχειν θαλάσσης, ἔνδον δὲ Κυανέων καὶ Χελιδονίων μακρᾶ νηὶ καὶ χαλκεμβόλῳ μὴ πλέειν. Καίτοι Καλλισθένης οὐ φησι ταῦτα συνθέσθαι τὸν βαρβάρων, ἔργῳ δὲ ποιεῖν διὰ φόβον τῆς ἡττης ἐκείνης, καὶ μακρὰν οὕτως ἀποστῆναι τῆς Ἑλλάδος, ὥστε πενήκοντα ναυσὶ Περικλέα καὶ τριάκοντα μόναις Ἐφιάλτην ἐπέκεινα πλεῦσαι Χελιδονίων καὶ μηδὲν αὐτοῖς ναυτικὸν ἀπαντῆσαι τῶν βαρβάρων.

Hæc ex operis introitu. — Ceterum quod ad pacem istam, quam Cimonis vulgo dicimus, rectissime sensit Callisthenes. V. Dahlmann. *Forschung.* tom. I, 1-148; Krüger. *Histor. philolog. Studien*, p. 74-143.

Fragmentum per errorem, ut videtur, libro primo adscriptum vide infra, fr. 12.

E LIBRO SECUNDO.

2.

Harpocratio : Σφοδρίας. Ἰσαῖος ἐν τῷ κατὰ Μεγαρέων, εἰ γνήσιος. Στρατηγὸς Λακεδαιμονίων ὁ

HELLENICA.

E LIBRO PRIMO.

1.

Ephorus Tithrausten classi regiæ tradit præfuisse, ter-
retribus copiis Pherendaten, Callisthenes vero ait Arioman-
den, Gobriæ filium, qui summo imperio exercitui præfue-
rit, classem ad Eurymedontem in statione habuisse prælii
cum Græcis ineundi minime cupidum, quum Phœnices na-
ves octoginta a Cypro advehentes expectasset.

Hæcce (Cimonis ad Eurymedontem) victoria regis animum
adeo depressit, ut famigeratam istam pacem componeret,
secundum quam semper a mari Græco ad curriculum equi
abstineret, neque intra insulas Cyaneas et Chelidonias lon-
gam navem vel rostratam haberet. Callisthenes vero negat
ita fœdere pactum barbarum : sed re ipsa ita fecissè metu,

Σφοδρίας. Φησὶ δ' αὐτὸν ὁ Καλλισθένης ἐν β' Ἑλλη-
νικῶν εὐχέθη τε εἶναι λίαν καὶ κοῦφον πρὸς τὰς ἐλπίδας.

Cf. Diodor. XV, 29, 5 : Σφοδριάδου τοῦ Σπαρ-
τιάτου τεταγμένου μὲν ἐφ' ἡγεμονίας, φύσει δ' ὄν-
τος μετεώρου καὶ προπετοῦς, ἐπεισεν αὐτὸν
Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακ. ἄνευ τῆς γνώμης τῶν
ἐφόρων καταλαβέσθαι τὸν Πειραιέα κτλ. Xenophon
Hell. V, 4, 20, τὸν ἐν Θεσπιαῖς [Θεράπναις Plutarch.
Ages. 24] ἄρμωσθην Σφοδρίαν dicit. Plutarcho in Pe-
lop. c. 14 Sphodrias est αἰεὶ ἐλπίδων μᾶλλον ἢ φρενῶν
ἀγαθῶν μεστός, coll. Ages. c. 24, ubi : ὑπόκουφος
τὴν γνώμην καὶ κενῶν ἐλπίδων καὶ φιλοτιμίας ἀνοή-
του μεστός. Hæc sicuti illa Diodori ex Callisthene
fluxisse suspicatur Schneider. ad Xen. 1. 1. Res
pertinet ad Ol. 100', 3 (378).

E LIBRO TERTIO.

3.

Stephan. Byz. : Τεγύρα, πόλις Βοιωτίας, ἐν ἧ
Ἀπόλλωνά φασι γεννηθῆναι (sequitur fragm. Semi
Delli)... Καλλισθένης ἐν τρίτῳ τῶν Ἑλληνικῶν εἶναι
μαντεῖα φησὶ τὸ μὲν Ἰσμήνιον ἐν Θήβαις, τὸ δὲ Ἴτρο-
φώνιον ἐν Λεβαδείᾳ, τὸ δὲ ἐν Ἀβαῖς λεγόμενον ἐν
Φωκεῦσι, τὸ δὲ κυριώτερον ἐν Δελφοῖς, ὃ καὶ μά-
λιστά φασι (φησὶ;) μεμαρτυρηκέναι τὴν ἐν Τεγύρᾳ
(sc. τοῦ θεοῦ γένεσιν).

Pertinere hæc ad locum, quo pugna ad Tegy-
ram commissa (Ol. 101, 1. 376. Diodor. XV, 37,
1; 81, 2) describatur, jam Schneiderus monuit ad
Xenoph. Hell. præf. p. XIV. De oraculo Tegyrao
cf. Plutarch. Pelop. 16 : Τὴν γὰρ διὰ μέσου πᾶ-
σαν ὁ Μέλας ποταμὸς, εὐθὺς ἐκ πηγῶν εἰς ἔλη πλωτὰ
καὶ λίμνας διασπειρόμενος, ἄπορον ἐποίει, μικρὸν δὲ

quem clades illa ei injecerat, ac tam procul a Græcia eum
se removisse, ut quinquaginta navibus Pericles, et triginta
tantum Ephialtes ultra Chelidonias prænavigantes nihil vi-
dissent classis barbaricæ.

2.

E LIBRO SECUNDO.

Sphodriam, Lacedæmoniorum ducem, Callisthenes Hel-
lenicorum libro secundo, simplicem fuisse admodum et in
spe vana concipienda levissimum.

3.

E LIBRO TERTIO.

Tegyra, urbs Bœotiæ, in qua natum dicunt Apollinem. Cal-
listhenes Hellenicorum libro tertio oracula Apollinis recenset
Ismenium Thebarum, Trophonium Lebadeæ, illud quod
Abis est in Phocide, et celebrius reliquis Delphicum, quod
etiam disertissime deum Tegyrae natum esse testatum dicit.

ὑπὸ τὰ ἔλη νεώς ἔστιν Ἀπόλλωνος Τεγυραίου καὶ μαντεῖον ἐκλειμμένον οὐ πάνυ πολὺν χρόνον, ἀλλ' ἄχρι τῶν Μηδικῶν ἤχημαζε, τὴν προφητείαν Ἐχεκράτους ἔχοντας. Ἐνταῦθα μυθολογοῦσι τὸν θεὸν γενέσθαι. Καὶ τὸ μὲν πλησίον ὄρος Δῆλος καλεῖται καὶ πρὸς αὐτὸ καταλήγουσιν αἱ τοῦ Μέλανος διαχύσεις. Ὅπισω δὲ τοῦ ναοῦ δύο ῥήγγυνται πηγαὶ γλυκύτητι καὶ πλήθει καὶ ψυχρότητι θαυμαστοῦνάματος, ὧν τὸ μὲν Φοίνικα, τὸ δὲ Ἐλαίαν ἄχρι νῦν ὀνομάζομεν, οὐ φυτῶν μεταξὺ δοεῖν, ἀλλὰ βρείθρων τῆς θεοῦ λοχευθείσης. Plura de eodem oraculo narrata habes ap. eundem De defect. orac. c. 5 et 8 (p. 502 et 504 ed. Didot.). Cf. Müller. *Minyer* p. 147, 3; 150, 1, et quem Westermannus affert, Ulrichs. *Reisen u. Forschungen in Griech.* I, p. 196.

4.

Plutarch. Qu. gr. c. 9 (p. 360 Didot) : Τίς δὲ παρὰ Δελφοῖς Ὀσιωτῆρ, καὶ διὰ τί Βύσιον ἓνα τῶν μνηῶν καλοῦσιν; Ὀσιωτῆρα μὲν καλοῦσι τὸ θυόμενον ἱερεῖον, ὅταν Ὀσιος ἀποδειχθῆ. Πέντε δὲ εἰσιν Ὀσιοὶ διὰ βίου, καὶ τὰ πολλὰ μετὰ τῶν προφητῶν δρῶσιν οὗτοι, καὶ συνιερουργοῦσιν, ἅτε γεγονέναι δοκοῦντες ἀπὸ Δευκαλίωνος. Ὁ δὲ Βύσιος μὴν, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ νομίζουσι, φύσιός ἐστιν ἕαρος γὰρ ἄρχει, καὶ τὰ πολλὰ φύεται τμηκαῦτα καὶ διαβλαστάνει τὸ δ' ἀληθές οὐκ ἔχει οὕτως. Οὐ γὰρ ἀντὶ τοῦ φ τῶ β χρῶνται Δελφοὶ, καθάπερ Μακεδόνες, Βίλιππον καὶ Βαλακρὸν καὶ Βερωνίην λέγοντες· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ π· καὶ γὰρ τὸ πατεῖν, βατεῖν, καὶ τὸ πικρὸν, βικρὸν ἐπιεικῶς καλοῦσιν. Ἔστιν οὖν Πύσιος ὁ Βύσιος, ἐν ᾧ πυστιῶνται καὶ πυνθάνονται τοῦ θεοῦ. Τὸ γὰρ ἐννοεῖν καὶ πάτριον. Ἐν τῷ μηνὶ γὰρ τούτῳ χρηστήριον ἐγίγνετο, καὶ ἐβδόμην ταύτην νομίζουσι τοῦ θεοῦ γενέθλιον, καὶ πολυφθοον ὀνομάζουσιν, οὐ διὰ τὸ πέττεσθαι φθόγς, ἀλλὰ πολυπευθῆ καὶ πολυμάντευτον οὔσαν. Ὅψὲ γὰρ ἀνείθησαν αἱ κατὰ μῆνα μαντεῖαι τοῖς δεομένοις· πρότερον δὲ ἅπαξ ἐθε-

4.

Quis est apud Delphos Hosioter, et cur unum de mensibus appellant Bysium? Hosioter est victima quæ immolatur quum creatur Hosius (vox sanctum notat). Quinque autem sunt Hosii per omnem vitam, multisque in rebus adsunt vatibus, atque una etiam sacrificant: quippe a Deucalione genus crediti trahere. Bysius mensis, ut plerique putant, Physius est, a nascendo sic dictus: est enim veris initio, quo tempore pleraque nascuntur et germinant: sed res ita non habet. Non enim Delphi B littera pro Ph utuntur, ut Macedones, qui Bilippum, Balacrurn, Beronicam dicunt (quæ sunt Philippus, Phalacrurus, Pheronice), sed loco litteræ P, soliti batein dicere et bicron, quæ sunt patein et picron. Est ergo Bysius dictum pro Pysius, quod eo mense deum seicantur. Atque hæc sententia convenit cum antiquis Delphorum observationibus. Mense enim isto oraculum primo exstitit, et septimanam istam deo natalitiam putant, polyphthoumque nominant, non a coquen-

μιστευεν ἢ Πυθία τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς Καλλισθένης καὶ Ἀναξανδρίδης ἱστορήκασιν.

Hæc propter argumentum antecedentibus junxi, quamquam etiam ad libros de bello Phocico referre potes. De Bysio mense cf. Ideler. *Handb. d. Chron.* I, 367; Bæckh. C. I. I, 814; Müller. *Dor.* I, p. 212, 2; 329, 3; C. F. Hermann. De anno Delphico p. 26; Idem *Ueber griech. Monatskunde* p. 51 (Gotting. 1844); F. G. Schwartz. De antiquissima Apollinis natura p. 25 (Berolin. 1843).

Uti septima Apollo, sic tertia mensis die nata Minerva: Tzetzes ad Lyc. 519: Τριγέννητος ἡ Ἀθηναῖα ὅτι ἐν Τρίτωνι ποταμῷ Λιβύης ἐγεννήθη... ἢ ὅτι, κατὰ Καλλισθένην, τρίτη τοῦ μηνὸς ἐγεννήθη· διὸ παρ' Ἀθηναίοις ἡ τρίτη ἱερὰ τῆς Ἀθηναῖας. Pro Καλλισθένης Phavorinus v. Τριγέννητος habet Ἐρατοσοθένης (cf. not. ad fr. 47). De re cum Callisthene facit schol. Hom. II. VIII, 39. Hinc supplenda glossa Suidæ et Photii s. h. v., ubi: ἢ ὅτι παρὰ Τρίτωνι τῷ ποταμῷ Λιβύης ἐγεννήθη [ἢ ὅτι τρίτη] φθίνοντος, ὡς καὶ Ἀθηναῖοι ἄγουσιν. Cf. Mullach. ad fragm. Democriti p. 120, ubi scribendum proponit: ἢ ὅτι ἐγεννήθη τρίτη Ἐκατομβαιῶνος φθίνοντος, ὡς καὶ τῇ τρίτῃ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μικρὰ Παναθήναια ἄγουσιν.

5.

Plutarch. Pelop. 17: Ἦσαν δὲ δύο μόραι Λακεδαιμονίων (sc. in prælio ad Tegyram commisso). Τὴν δὲ μόραν Ἐφορος (fr. 140) μὲν ἄνδρας εἶναι πεντακοσίους φησὶ, Καλλισθένης δ' ἑπτακοσίους, ἄλλοι δὲ τινες ἑννακοσίους, ὧν Πολύβιος (fragm. hist. 25, p. 156 ed. Did.) ἔστιν.

E LIBRO QUARTO.

6.

Joh. Laurentius De Mensib. IV, 68, p. 264 ed. Roeth.: Ἀλλὰ καὶ Θρασυάλκης ὁ Θάσιος τοὺς ἔτη-

dis *phthoibus*, quod est placentæ genus, sed quod multa tum responsa deus edat. Sero enim cœpit singulis mensibus oracula requirentibus respondere: antiquitus semel duntaxat in anno vaticinabatur Pythia, idque ista die, ut *Callisthenes* et *Anaxandridas* tradiderunt.

Τριγέννητος Minerva nominatur vel quod ad Tritonem fluvium Libyæ nata est, vel secundum Callisthenem, quod tertia mensis die in lucem edita. Quapropter apud Athenienses dies tertia sacra est Minervæ.

5.

Duæ erant (in prælio ad Tegyram commisso) Moræ Lacedæmoniorum. Moram vero Ephorus quinquaginta, Callisthenes septingentorum, alii, inter eosque Polybius, non-gentorum virorum esse dicunt.

6.

E LIBRO QUARTO.

Thrasyalces quosue Thasius ab Etesis ait Nilum extrudi:

σίους φησὶν ἐξωθεῖν τὸν Νεῖλον· τῆς γὰρ Αἰθιοπίας ὑψηλοῖς παρὰ τὸ καθ' ἡμᾶς ὄρεσι διεζωσμένης, ὑποδεχομένης τε τὰς νεφέλας πρὸς τῶν ἐτησίων ὠθουμένας, ἐκδιδόναι τὸν Νεῖλον, ὡς καὶ Καλλισθένης ὁ περιπατητικὸς ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῶν Ἑλληνικῶν φησὶν, ἑαυτὸν συστρατεύσασθαι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, καὶ γενόμενον ἐπὶ τῆς Αἰθιοπίας εὔρειν τὸν Νεῖλον ἐξ ἀπείρων ὄμβρων κατ' ἐκείνην γενομένων καταφερόμενον. Ἀλλὰ καὶ Δικαίταρχος ἐν Περιόδῳ γῆς ἐκ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης τὸν Νεῖλον ἀναχεῖσθαι βούλεται. Cf. fragm. Ephori 108 et 109.

Anonymus Περὶ τῆς τοῦ Νεῖλου ἀναβάσεως ap. Schweighæuser. in Athenæo II, c. 87 (et ap. Stephan. in Collect. scriptt. quorund. Aristot. et Theophr. Par. 1557, p. 145) : Καλλισθένης δ' ὁ ἱστοριογράφος πρὸς τὰ μικρῶ πρότερον εἰρημένα ὑπ' Ἀναξαγόρου τε καὶ Εὐριπίδου ἀντίειπεν· αὐτὸς δὲ τὴν αὐτοῦ γνώμην (τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ χρώμενος Steph.) φησὶν, ὑδάτων πολλῶν καὶ λαμπρῶν γινομένων κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν κατὰ τὰς τοῦ Κυνὸς ἀνατολὰς ἕως τῆς ἐπιτολῆς ἀρκτούρου, καθ' οὗς χρόνους καὶ οἱ ἐτησῖαι πνέουσιν ἀνεμοὶ τούτους γὰρ φησὶ τοὺς ἀνέμους μάλιστα τὰ νέφη φέρειν πρὸς τὴν Αἰθιοπίαν· ὧν καὶ προσπιπτόντων πρὸς τὰ ὄρη καταβῆγνυσθαι πολὺ πλῆθος ὑδάτος, ἀφ' οὗ τὸν Νεῖλον ἀναβαίνειν.

Strabo XVII, p. 790 : Φησὶ γὰρ (sc. Ποσειδώνιος) Καλλισθένη (Eratosthenem vet. Interpr.) λέγειν τὴν ἐκ τῶν ὄμβρων αἰτίαν τῶν θερινῶν παρὰ Ἀριστοτέλους λάβόντα, ἐκεῖνον δὲ παρὰ Θρασυάλκου τοῦ Θασίου (τῶν ἀρχαίων δὲ φυσικῶν εἰς οὗτος), ἐκεῖνον δὲ παρ' ἄλλου [παρὰ Θαλοῦ?], τὸν δὲ παρ' Ὀμήρου διῆπετέα φάσκοντος τὸν Νεῖλον.

De his disserendi occasionem præbuit, uti bene monet Westermannus, expeditio Ægyptiaca Græcorum, qui, Iphicrate duce, Pharnabazo in auxilium missi sunt Ol. 101, 3. 374 a. C. Vide Diodor. XV, 41 sqq. « Scilicet appulsa classe ad Mendesium Nili ostium, expugnatoque quod ibi conditum erat castello, Iphicrates vehementer ut continuo Memphin aggredierentur institit, Pharnabazus autem copiis suis, ut aiebat, sed revera socio imperii diffusus cunctando tempus perdidit : χρονιζού-

σης δὲ τῆς περὶ τὸ πολισμάτιον τοῦτο στρατείας καὶ τῶν ἐτησίων ἤδη γενομένων, ὁ Νεῖλος πληρούμενος καὶ πάντα τόπον ἐπέγων τῷ πλήθει τοῦ βεύματος ἀεὶ μᾶλλον ὠχύρου τὴν Αἴγυπτον (Diod. 43, 4). Ceterum ista Callisthenem non ante Ol. 112, 1, quo anno in eas regiones Alexander penetravit, scripsisse sponte intelligitur. Neque omittendum est, quod suam ipsius de ea re sententiam aperuisse eum dicit auctor lib. De Nili increm., Aristotelis vero Posidonius : quod si verum, vix liberandus est a crimine jactantiæ aliena pro suis venditantis. » WESTERM. Cf. Ephori fr. 142.

7.

Proclus in Platon. Tim. p. 30 ed. Basil. : Τοὺς δὲ Ἀθηναίους Καλλισθένης μὲν καὶ Φανόδημος πατέρας τῶν Σαίτων ἱστοροῦσι γενέσθαι· Θεόπομπος δὲ (fr. 172) κτλ. Cf. Müller. Min. p. 107.

8.

Seneca Qu. Nat. VI, 23 : *Rara terræ natura est multumque habens vacui. Per has raritates spiritus fertur, qui ubi major influxit nec emittitur, concutit terram. Hæc placet et aliis, ut paullo ante rettuli, causa; si quid apud te profectura testium turba est. Hanc etiam Callisthenes probat, non contemptus vir. ... Hic Callisthenes in libris, quibus describit quemadmodum Helice Burisque mersæ sint (Ol. 101, 4. a. C. 374), quis illas casus in mare vel in illas mare immiserit, dicit id quod in priore parte dictum est : spiritus intrat terram per occulta foramina, quemadmodum ubique, ita et sub mari. Deinde quum est obstructus ille trames, per quem descenderat, reditum autem illi a tergo resistens aqua abstulit, huc et illuc fertur et sibi ipse occurrens terram labefactat. Ideo frequentissime mari opposita vexantur et inde Neptuno hæc assignata est movendi potentia.*

Idem ibid. c. 26 : *Hanc (Delum) philosophi quoque, credula natio, dixerunt non moveri auctore Pindaro; Thucydides (II, 8) ait, antea quidem immotam fuisse, sed circa Peloponnesiacum bellum tremuisse. Callisthenes et alio tempore ait hoc accidisse. Inter multa, inquit, prodigia, quibus de-*

Æthiopia enim quum altioribus quam qui apud nos sunt montibus circumdetur, atque excipiat nubes, quæ ab Etesis protruduntur, Nilum ab ea inundari : quemadmodum etiam Callisthenes Peripateticus quarto libro Hellenicorum ait, se una cum Alexandro Macedone expeditionem fecisse, et quum in Æthiopia fuisset, invenisse Nilum ex infinitis imbribus ibi ortis deferri. Verum etiam Dicæarchus in Periodo Terræ ex mari Atlantico Nilum vult effundi.

Callisthenes historiarum scriptor his quæ paullo ante ab Anaxagora et Euripide dicta retulimus, contradicit, suamque sententiam exponit : Quum sint in Æthiopia imbres multi validique circa Canis ortum usque ad ortum Arcturi,

quo ipso etiam tempore venti flant Etesis; eosdem hos ventos ait maxime nubes in Æthiopiam deferre, adlisisque nubibus ad montes magnam erumpere aquæ vim; quæ causa sit cur intumescat Nilus.

Posidonius ait Callisthenem tradere æstivos imbres causam esse; idque hunc ab Aristotele sumpsisse, Aristotelem vero a Thrasyalce Thasio, qui unus fuit ex antiquis physicis; Thrasyalcem autem ab alio (a Thalete?), atque illum ab Homero, qui διῆπετέα, i. e. cœlitus delabentem, Nilum dicit.

7.

Callisthenes et Phanodemus Athenienses patres Saitarum esse tradunt.

nuntiata est duarum urbium, Helices et Buris, ever-
sio, fuere maxime notabilia columna ignis immensi
et Delos agitata. Quam ideo stabilem videri vult,
quia mari imposita habeat concavas rupes et saxa
pervia, quæ dent deprehensæ aeri reditum. Ob hoc
etiam insulas esse certioris soli urbesque eo tutio-
res, quo propius ad mare accesserunt.

Idem ibid. VII, 5 : Charimander quoque in eo li-
bro, quem de cometis composuit, ait, Anaxagoræ
visum grande insolitumque cælo lumen magnitudine
amplæ trabis, et id per multos dies fulsisse. Talem
effigiem ignis longi fuisse Callisthenes tradit ante-
quam Burin et Helicen mare absconderet. Aristote-
les ait, non trabem illam, sed cometam fuisse;
ceterum ob nimium ardorem non apparuisse spar-
sum ignem, sed procedente tempore cum jam minus
flagraret, redditam suam cometæ faciem. In quo
igne multa quidem fuerunt digna quæ notarentur,
nihil tamen magis quam quod, ut ille fulsit in cælo,
statim supra Burin et Helicen mare fuit. Numquid
ergo Aristoteles non illam tantum, sed omnes tra-
bes cometas esse credebat? Hanc habet is differen-
tiam, quod iis continuus ignis est, ceteris sparsus.
Trabes enim flammam æqualem habent nec ullo
loco intermissam aut languidam, in ultimis vero
partibus coactam, qualem fuisse illam, quam modo
rettuli, Callisthenes tradit.

Hæc placet... causa] « Imprimis Aristoteli (vid.
ibid. c. 13), cui sua rursus debet Callisthenes,
quique sententiam suam exposuit breviter in libro
De mundo c. 4, copiose accurateque in Meteorolog.
II, 6 et 8. Cf. præter ipsum Senecam Plin. H. N.
II, 79—82, Plutarch. De placit. phil. III, 15,
Ammian. Marcell. XVII, 7, 9—14, et qui nostra
ætate veterum de terræ motu ejusque causis placita
diligenter composuit J. L. Ideler in ed. Arist. Me-
teorol. I, p. 582 sqq. » WESTERMANN. — De ruina
Buræ et Helices cf. præter Aristotelem (De mund.
c. 4, Meteorol. I, 6, 8 sqq.; II, 8, 9. 43) Polyb.
II, 41, 7; Diodor. XV, 48; Strabo I, p. 54, 59.
VIII, p. 384; Pausan. VII, 25, 4, 8; Ælian. H.
An. XI, 19.

9.

Cicero De divin. I, 34 : Quid? Lacedæmoniis
paullo ante Leutricam calamitatem quæ significatio
facta est, quum in Herculis fano arma sonuerunt,
Herculisque simulacrum multo sudore manavit? At
eodem tempore Thebis, ut ait Callisthenes, in tem-
plo Herculis valvæ clausæ repagulis subito se ipsæ
aperuerunt, armaque, quæ fixa in parietibus fue-

rant, ea sunt humi inventa. Quumque eodem tem-
pore apud Lebadiam Trophonio res divina fieret
gallos gallinaceos in eo loco sic assidue canere cœ-
pisse, ut nihil intermitterent. Tum augures dixisse
Bæotios, Thebanorum esse victoriam propterea
quod avis illa victa silere soleret, canere si vicisset.
Eademque tempestate multis signis Lacedæmoniis
Leutricæ pugnæ (Ol. 102, 2. 371) calamitas de-
nuntiabatur. Namque et Lysandri, qui Lacedæmo-
niorum clarissimus fuerat, statuæ quæ Delphis,
stabat in capite corona subito exstitit ex asperis
herbis et agrestibus, stellæque aureæ, quæ Delphis
erant a Lacedæmoniis positæ post navalem illam
victoriam Lysandri, quo Athenienses conciderunt
(qua in pugna quia Castor et Pollux cum Lacedæ-
moniorum classe visi esse dicebantur, eorum insignia
deorum, stellæ aureæ, quas dixi, Delphis positæ),
paullo ante Leutricam pugnam deciderunt neque
repertæ sunt. Maximum vero illud portentum iis-
dem Spartanis fuit, quod, quum oraculum a Jove
Dodonæo petivissent de victoria sciscitantes, legati-
que illud in quo inerant sortes collocavissent, simia,
quam rex Molossorum in deliciis habebat, et sortes
ipsas et cetera quæ erant ad sortem parata distur-
bavit et aliud alio dissipavit. Tum ea quæ proposita
erat oraculo sacerdos dixisse dicitur, de salute La-
cedæmoniorum esse, non de victoria cogitandum.

Cf. Idem ib. II, 25 et 26; Xenoph. Hell. VI,
4, 7; Diodor. XV, 53, quem sua ex Callisthene
sumpsisse videri monet Wesseling.; Polyæn. Strat-
teg. II, 3, 8; Plutarch. De Pyth. orac. c. 8.

10.

Strabo VIII, p. 362, postquam dixit Tyrtaeum
in Eünomia dicere se Erineo profectum esse in Pe-
loponnesum, ita pergat : ὥστε ἡ ταῦτα ἠκύρωται τὰ
ἐλεγεία ἢ Φιλοχόρου ἀπιστητέον τῷ φήσαντι Ἀθηναῖόν
τε καὶ Ἀφιδναῖον, καὶ Καλλισθένει καὶ ἄλλοις πλείοσι
τοῖς εἰποῦσιν ἐξ Ἀθηνῶν ἀφικέσθαι δεηθέντων Λακε-
δαιμονίων κατὰ χρησμόν, ὃς ἐπέταττε παρ' Ἀθηναίων
λαβεῖν ἡγεμόνα.

Ita hunc locum e codd. constituit Cramer. Com-
ment. crit. de codd. Strab. p. 40. Vulgatam vide
in Philoch. fr. 55. « Messeniaci belli, ut mihi qui-
dem videtur, Callisthenes memoriam redintegravit
ad Ol. 102, 3. 370, quo anno Messenii restituti
sunt. Diodor. XV, 66; Pausan. IV, 27, 5. Strabo
autem quum dicit, errare aut Tyrtaeum aut quos
laudat historiæ scriptores, nec ipsa verba Tyrtaei
recte intelligit, et miscet quæ diversa sunt. Tyr-
tæus enim dicit, sese Erineo in Peloponnesum ve-

10.

Igitur aut his versibus elegiacis auctoritas derogatur, aut
fides habenda non est Philochoro, qui Tyrtaeum Athe-

niensem vel Aphidnaeum dicit, et Callistheni aliisque pluri-
bus, qui produnt Athenis eum venisse Lacedæmoniorum
rogatu oraculo jussorum ducem ab Atheniensibus sumere.

nisse; sed aliud est quod hinc Strabo colligit, εἶναι ἐκείθεν. Deinde Erineum sine dubio Strabo intelligit eam, quæ una fuit ex quattuor Doriensium urbibus (de qua IX, p. 427; X, p. 475); sed in Attica quoque fuisse locum eodem nomine appellatum testis est Pausan. I, 38, 5. » *Westermann*. Hariolatur Franck. in Callino p. 294. Ex eadem Callisthenis narratione sumpta quæ sequuntur.

11.

Polybius IV, 33 init. : Οἱ γὰρ Μεσσήνιοι, πρὸς ἄλλοις πολλοῖς, καὶ παρὰ τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Λυκαίου βωμὸν ἀνέθεσαν στήλην ἐν τοῖς κατ' Ἀριστομένην καιροῖς, καθάπερ καὶ Καλλισθένης φησὶ, γράψαντες τὸ γράμμα τοῦτο·

Πάντως ὁ χρόνος εὔρε δίκην ἀδίκῃ βασιλεῖ
εὔρε δὲ Μεσσήνη σὺν Διὶ τὸν προδότην
ῥηϊδίως. Χαλεπὸν δὲ λαθεῖν θεὸν ἀνδρ' ἐπίορκον.
Χαῖρε Ζεῦ βασιλεῦ, καὶ σάω Ἀρκαδίαν.

Cf. Pausan. IV, 22, 4. Müller. Dor. I, p. 150, 151.

E LIBRO QUINTO.

12.

Eustratius ad Aristotel. Ethic. IV, 8, p. 54 b : Ἱστορεῖ Καλλισθένης ἐν τῇ πρώτῃ (?) τῶν Ἑλληνικῶν, ὅτι, Θηβαίων εἰς τὴν Λακωνικὴν εἰσβαλλόντων, ἐπεμψαν Λακεδαιμόνιοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους συμμαχίας δεόμενοι, λέγοντες ἐπ' Ἀθηναίων, ὅσα μὲν τοὺς Ἀθηναίους οἱ Λακεδαιμόνιοι πεποιήκασιν εὔ, τούτων ἐπελάθοντο ἐκόντες, ἃ δ' αὐτοὶ χρηστὰ πρὸς Ἀθηναίων ἐπεπόνθεσαν, τούτων ἐμέμνηντο, ὡς διὰ τούτων αὐτοὺς ἐπαξίόμενοι πρὸς τὴν συμμαχίαν μάλλον.

Res fragmento nostro (quod fugit Westermanum et Geierum) memoratas ad Ol. 102, 4 (369) retissime refert Clinton. in F. H. III, p. 294 Cf.

11.

Messenii enim, ut alia omittam, etiam ad Jovis Lycæi aram, temporibus Aristomenis, columnam dedicarunt, in qua, teste Callisthene, hujusmodi epigramma fuit in sculptum :

Injustum regem tempus non sivit inultum :
Messenæ inventus cum Jove proditor est
perfacile : haud poterat perjurus fallere numen
Juppiter, o salve, protege et Arcadium.

12.

E LIBRO QUINTO.

Callisthenes Hellenicorum libro primo (quinto) narrat Lacedæmonios, Thebanis Laconiam invadentibus, ad Athenienses societatis ineundæ causa legatos misisse, qui coram populo dixissent, quæcunque Lacedæmonii in Athenienses bona contulissent, eorum oblivisci se lubentes, verum quæ ipsi ab Atheniensibus commoda experti essent eorum

etiam Schneider. ad Xenoph. Hell. VI, 5, 33. Igitur nisi forte data occasione præter ordinem chronologicum mentionem ejus Callisthenes injecerit (quod parum probabile), non video quomodo tueri possis verba ἐν τῇ πρώτῃ Ἑλληνικῶν. Scripserim ἐν τῇ πέμπτῃ.

13.

Athenæus X, 452, A : Τοιοῦτόν τι καὶ Καλλισθένης ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς φησιν, ὡς Ἀρκαδῶν πολιορκούντων Κρῶμον, (πολίχνιον δ' ἐστὶν ἰδρυμένον πλησίον Μεγάλῃς πόλεως), Ἰππόδαμος ὁ Λάκων, εἷς ὢν τῶν πολιορκουμένων, διεκελεύετο τῇ παρὰ Λακεδαιμονίων πρὸς αὐτοὺς ἤκοντι κήρυκι, δηλῶν ἐν αἰνιγμῷ τὴν περὶ αὐτοὺς κατάστασιν, ἀπαγγέλλειν τῇ μητρὶ λύεσθαι τὸ γύναιον δέχ' ἡμερῶν τὸ ἐν Ἀπολλωνίῳ δεδεμένον· ὡς οὐκ ἔτι λύσιμον ἐσόμενον, εἰν αὐτὰς παρέλθωσι. Καὶ διὰ ταύτης τῆς γνώμης ἐμήνυε σαφῶς τὸ μήνυμα. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἐν τῷ Ἀπολλωνίῳ παρὰ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος θρόνον διὰ γραφῆς ἀπομειμημένος Λιμὸς, ἔχων γυναικὸς μορφὴν. Φανερόν οὖν ἐγένετο πᾶσιν, ὅτι δέκα ἡμέρας ἔτι καρτερῆσαι δύνανται οἱ πολιορκούμενοι διὰ τὸν λιμὸν. Συνέντες οὖν οἱ Λάκωνες τὸ λεχθὲν ἐβοήθησαν κατὰ τάχος τοῖς ἐν τῇ Κρῶμῳ.

« Idem narrat Polyæn. Strateg. II, 15, sed oppidum ab Arcadibus obsessum Prusias vocat, quod erat τῆς Λακωνικῆς πόλις ἐπιθαλάσσιον, ut ait Thucyd. II, 56, aliisque dicitur Brasizæ. Cromna ut Peloponnesi urbs a Stephano Byz. memoratur, sed Κρῶμοι dicitur Pausan. VIII, 3, 4 et 27, 4 [adde 34, 6]. Verum Tzetzes ad Lyc. 522, ubi legitur : Κρῶμα δὲ χωρίον Κορίνθου, ἐξ οὗ οἱ στρατεύσαντες, φησιν, οἱ περὶ Ἰδαν; aperte Cromyonem cum Cromna commutavit. Cf. Pausan. II, 1, 3. De ipsa hujus urbis obsidione nihil compertum habeo; sed licet tamen suspicari, eam aut ex rebus Messeniorum, quibuscum conjunctissimi semper Arcades fue-

meminisse, ut ita eos tanto facilius ad contrahendum societatis fœdus adducerent.

13.

Callisthenes in Historiis Græcis narrat, Arcadibus Cromnum (sive Cromnam) obsidentibus (quod est oppidulum haud procul a Megalopoli situm) Hippodamum Lacedæmonium, unum ex his, qui in oppido inclusi erant, præconi qui ad illos a Lacedæmoniis venerat, statum in quo essent res oppidi ænigmatè significantem mandasse, nuntiaret matri, ut solveret intra decem dies mulierculam in Apollinis templo vinctam : nec enim amplius fieri posse ut solvatur, si illos prætermisissent. Quo dicto perspicue declaravit id quod illis nuntiari voluerat. Est enim muliercula illa Fames, cujus imago in Apollinis templo muliebri forma picta juxta dei solium suspensa erat. Quare perspicuum erat omnibus, per decem adhuc dies famem tolerare posse oppidanos. Quod quum Spartani intellexissent, auxilium ferre Cromniis festinarunt.

runt (cf. Pausan. IV, II, 1, 14, 8. VIII, 5, 10. 6, 1), aut ex ipsorum Arcadum, quas cum Lacedæmoniis inprimis Ol. 102, 2 sq. habuerunt, simultatibus esse repetendam. » WESTERM. Verba Stephani Byz. l. l. sunt : Κρώμνα Πελοποννήσου πόλις, ἀρσενικῶς καὶ θηλυκῶς καὶ πληθυντικῶς, ἀπὸ Κρώμνου τοῦ Λυκάονος. Formam Κρωῖνος habes apud Xenophont. Hell. VII, 4, 21, quo loco de hac urbe ab Archidamo rege capta et Lacedæmoniorum præsidio firmata, deinde vero ab Arcadibus obsessa fuisse admodum exponit (c. 4; 19—26); de iis tamèn quæ ex Callisthene afferuntur, nihil ap. Xenophontem legitur. Secundum Plutarch. De vitioso pud. c. 16, p. 648 Didot., Archidamus Nicostratum Argivum ad prodendam *Cromnum* urbem adducere studuit. Res pertinet ad Ol. 104, 1. 364.

14.

Plutarchus Agesil. 34 : Ἐπεὶ γὰρ οἱ Μαντινεῖς αὖθις ἀπέστησαν τῶν Θηβαίων καὶ μετεπέμποντο τοὺς Λακεδαιμονίους, αἰσθόμενος δ' Ἐπαμινώνδας τὸν Ἀγησίλαον ἐξεστρατευμένον μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ προσιόντα, λαθὼν τοὺς Μαντινεῖς ἀνέζευξε νυκτὸς ἐκ Τεγέας ἄγων ἐπ' αὐτὴν Λακεδαίμονα τὸ στράτευμα, καὶ μικρὸν ἐδέησε παραλλάξας τὸν Ἀγησίλαον ἔρημον ἐξαίφνης καταλαβεῖν τὴν πόλιν. Εὐθύνου δὲ Θεσπιέως, ὡς Καλλισθένης φησὶν, ὡς δὲ Ξενοφῶν (Hell. VII, 5, 10), Κρήτος τινος ἐξαγγελίαντος τῷ Ἀγησίλαῳ, ταχὺ προπέμψας ἰππέα τοῖς ἐν τῇ πόλει φράσσοντα, μετ' οὐ πολὺ καὶ αὐτὸς παρήλθεν εἰς τὴν Σπάρτην.

Cf. Diodor. XV, 82 (362 a. C.).

E LIBRO NONO.

15.

Schol. Eur. Hec. 892 : Καλλισθένης ἐν θ' τῶν Ἑλληνικῶν οὕτω γράφει· Ἐάλω μὲν ἡ Τροία Θαρρηλιῶ-

14.

Postquam Mantinenses iterum a Thebanis defecerunt, et acciverunt Lacedæmonios, Epaminondas, ubi Agesilaum rescivit cum exercitu ab urbe profectum accedere, clam Mantinensibus noctu ex Tegea vasis conclamatis in ipsam movit Lacedæmonem; ac nihil propius factum est, quam ut prætervectus alia via Agesilaum vacuum caperet urbem. Verum quum Euthynus Thespiensis, ut Callisthenes tradit (ut Xenophon Cretensis quidam), Agesilao rem nuntiasset, præmisso equite significavit rem civibus, nec multo post ipse est urbem ingressus.

15.

E LIBRO NONO.

Callisthenes libro nono Hellenicorum scribit ita : « Capta Troja est, ut nonnulli historicorum tradunt, die octavo Thargelionis incipientis, secundum auctorem vero Iliadis

νος μηνὸς ὡς μὲν τινες τῶν ἱστορικῶν ἱσταμένου, ὡς δὲ ὁ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα (πεποικηκῶς) ὀγδόῃ φθίνοντος· διορίζει γὰρ αὐτὸς τὴν ἄλωσιν φάσκων συμβῆναι τότε τὴν κατάληψιν, ἡνίκα

Νῦξ μὲν ἔην μέσση, λαμπρὰ δ' ἐπέτελλε σελήνη·

μεσονύκτιος δὲ μόνον τῇ ὀγδόῃ φθίνοντος ἀνατείλειεν.

Plutarch. Camill. 19 : Ἐνήνοχε δὲ καὶ ὁ Θαρρηλιῶν μὴν τοῖς βαρβάρους ἐπιδήλως ἀτυχίας· καὶ γὰρ Ἀλέξανδρος ἐπὶ Γρανικῷ τοὺς βασιλέως στρατηγούς Θαρρηλιῶνος ἐνίκησε καὶ Καρχηδόνιοι περὶ Σικελίαν ὑπὸ Τιμολέοντος ἠττῶντο τῇ ἐβδόμῃ φθίνοντος, περὶ ἣν δοκεῖ καὶ τὸ Ἰλιον ἀλῶναι, ὡς Ἐφορος καὶ Καλλισθένης καὶ Δαμάστης (fr. 4) καὶ Φύλαρχος (fr. 66) ἱστορήκασιν.

Duodecimo Thargelionis die Trojam captam statuerunt Hellanicus, Duris, Dionysius (vel Dinias) Argivus, Lysimachus. Vide Bœckh. ad M. Par. ep. 25; Fischer. Tabb. chron. p. 16 sq. Alii Trojam *Scirophorione* mense eversam dixerunt. Jam Plutarchus De glor. Athen. c. 7 : Τὴν δὲ δωδεκάτην τοῦ Σχιροφοριῶνος ἱερωτέραν ἐποίησεν ὁ Μαντινιακὸς ἀγών. — Hinc profectus Callisthenes de die excidii Trojani dixisse videtur, uti monet Westermannus, addens tamen, « Nisi mavis, quemadmodum Plutarchum in Vita Camilli ab Alliensis, sic et olim Callisthenem a Mantineensi prælio ad recensendas gravissimas quasque quas Græci retulissent victorias earumque dies indicandas digressum esse. » Ceterum pro libro *nono*, Scaliger in Synagog. p. 376 exhibet librum *secundum*.

Sequuntur fragmenta sedis incertioris.

16.

Plutarch. Aristid. c. 27 : Λυσιμάχου θυγατέρα Πολυκρίτην ἀπολιπόντος, ὡς Καλλισθένης φησὶ, καὶ ταύτῃ σίτησιν, ὄσσην καὶ τοῖς Ὀλυμπιονίκαις, ὁ δῆμος ἐψηφίσατο· Δημήτριος δ' ὁ Φαληρεὺς καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος καὶ Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς καὶ Ἀριστοτέλης

parvæ die octavo ante finem ejus mensis. Ipse enim poeta excidium urbis definit verbis illis, quibus accidisse rem dicit quo tempore :

Nox erat media splendensque oriebatur luna.

Media autem nocte lunam non nisi octavo ante finem mensis die oriri potuerit. »

Mensis Thargelion manifeste erat barbaris infaustus. Nam Alexander Persarum regis præfectos hoc mense superavit ad Granicum. Ejusdem mensis ante finem die septimo Carthaginienses in Sicilia a Timoleonte cladem passi sunt; eodem fere die Ilium quoque captum videtur, uti Ephorus, Callisthenes, Damastes et Phylarchus tradiderunt.

16.

Lysimacho Polyeriten filiam relincente, huic quoque ut Callisthenes tradit, victum e publico præbendum, quemadmodum Olympionicis, populus decrevit. Demetrius vero Phalereus et Hieronymus Rhodius et Aristoxenus mu-

(εἰ δὴ τὸ Περὶ εὐγενείας βιβλίον ἐν τοῖς γνησίοις Ἀριστοτέλους θετέον) ἱστοροῦσι, Μυρτῶ θυγατριδῆν Ἀριστείδου Σωκράτει τῇ σοφῇ συνοικῆσαι, γυναῖκα μὲν ἑτέραν ἔχοντι, ταύτην δ' ἀναλαβόντι χηρεύουσαν διὰ πενίαν καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεομένην. Πρὸς μὲν οὖν τούτους ἱκανῶς ὁ Παναίτιος ἐν τοῖς περὶ Σωκράτους ἀντεῖρηκεν.

⊛ Athenæus XIII, p. 555, F : Ἐκ τούτων οὖν τις δρμῶμενος μέμφαιτ' ἂν τοὺς περιτιθέντας Σωκράτει δύο γαμετὰς γυναῖκας, Ξανθίππην καὶ τὴν Ἀριστείδου Μυρτῶ, οὐ τοῦ δικαίου καλουμένου (οἱ χρόνοι γὰρ οὐ συγχωροῦσιν), ἀλλὰ τοῦ τρίτου ἀπ' ἐκείνου· εἰσὶ δὲ Καλλισθένης, Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, Σάτυρος ὁ περιπατητικὸς, Ἀριστόξενος, οἷς τὸ ἐνδόσιμον Ἀριστοτέλης ἔδωκεν ἱστοροῦν τοῦτο ἐν τῇ Περὶ εὐγενείας. ... Ἀντεῖπε δὲ τοῖς λέγουσι περὶ τῶν Σωκράτους γυναικῶν Παναίτιος ὁ Ῥόδιος.

« Plutarchus quo jure Callisthenem eximat ex numero eorum, qui duas Socratem uxores habuisse tradidissent, obscurum est. Sed Myrto eidem recte, ut videtur, Aristidis non est filia, sed neptis (θυγατριδῆ); quamquam filiam ejus fuisse alii crediderunt, temporum illi plane incuriosi, — Socrates enim natus est demum anno proximo post mortem Aristidis [?] — in quibus est Diogenes L. II, 56; qua ex difficultate Athenæus sive is quem sequitur sic sese expedire tentavit, ut poneret Myrto filiam fuisse non Aristidis, cui Justi cognomen erat; sed ejus nepotis demum, cui item fuit nomen Aristidis (Plat. Lach. p. 179, A.). » Hæc Westermannus, qui ibidem pluribus exponit de stemmate Aristidis. De Bigamia Socratis cf. Luzac. p. 54 sqq. Ceterum Mahnius in notis ad Aristoxenum censet Athenæum ante oculos habuisse locum Plutarchi, quem festinantius excerpens aliena miscuerit.

sicus, et Aristoteles (si modo liber De nobilitate inter germanos est Aristotelis libros recensendus) Myrto tradunt Aristidis e filia neptem a Socrate illo sapiente domum acceptam; habuisse quidem eum aliam uxorem, verum hanc recepisse utpote propter paupertatem viduam omniumque rerum egenam. Ceterum refellit hæc abunde Panætius in libris, quos de Socrate scripsit.

Non injuria quispiam arguat eos, qui duas uxores Socratem habuisse prodiderunt, Xanthippen nimirum et Myrto, Aristidis filiam, non Justi illius, quem dicunt (tempora enim repugnant), sed tertii ab illo. Auctores autem ejus rei sunt Callisthenes, Demetrius Phalereus, Satyrus Peripateticus, Aristoxenus: præivit iis Aristoteles, qui in libro De nobilitate id narravit... Contradixit iis, qui de duabus Socratis uxoribus locuti sunt, Panætius.

17.

Nunc ad Cretensium rempublicam conversa oratione, duo circa illam considerare nos operæ pretium fuerit, quæ

SCRIPTORES RER. ALEX.

17.

Polybius VI, 45 : Ἐπὶ δὲ τὴν τῶν Κρήτων μεταβάντες (πολιτεῖαν) ἄξιον ἐπιστῆσαι κατὰ δύο τρόπους, πῶς οἱ λογιώτατοι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, Ἐφορος, Ξενοφῶν, Καλλισθένης, Πλάτων, πρῶτον μὲν ὁμοίαν εἶναι φασὶ καὶ τὴν αὐτὴν τῇ Λακεδαιμονίων, δεύτερον δ' ἐπαινετὴν ὑπάρχουσαν ἀποφαίνουσιν. Ὡν οὐδέτερον ἀληθὲς εἶναι ἐμοὶ δοκεῖ. *Sequentia et quæ reliqua huc pertinent, vide in Ephori fr. 64.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

18.

Athenæus XIII, 560, B, C : Καὶ ὁ Κρισαῖκος δὲ πόλεμος ὀνομαζόμενος, ὡς φησὶ Καλλισθένης ἐν τῇ Περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου, ὅτε Κιβραῖοι πρὸς Φωκεῖς ἐπολέμησαν, δεκαετὴς ἦν, ἀρπασάντων Κιβραίων τὴν Πελάγοντος τοῦ Φωκέως θυγατέρα Μεγιστῶ καὶ τὰς Ἀργείων θυγατέρας ἐπανιούσας ἐκ τοῦ Πυθικοῦ ἱεροῦ. Δεκάτω δὲ ἔτει ἐάλω καὶ ἡ Κιβρα.

Scilicet ut Phocicum bellum, quod Callisthenes enarrandum sibi sumpsit, per decem annos gestum est, sic etiam vetus istud bellum Crissaicum decennale fuisse statuerunt; quod quam verum sit, nos in medio relinquimus.

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

19.

Athenæus Mechan. p. 2 ed. Mathem. Paris. : Ὁ μὲν ἱστοριογράφος Καλλισθένης φησὶ, δεῖν τὸν γράφειν τι πειρώμενον μὴ ἀστοχεῖν τοῦ προσώπου, ἀλλὰ οἰκείως αὐτῷ τε καὶ τοῖς πράγμασι τοὺς λόγους θεῖναι.

Ex proœmio aliquo sive hujus sive alius operis.

sunt ab eruditissimis scriptoribus antiquis prodita, Ephoro, Xenophonte, Callisthene, Platone: qui illud primo dixerunt, similem hanc esse atque adeo eandem cum Spartana; deinde laude dignam pronuntiarunt. Quorum neutrum mihi quidem videtur esse verum.

DE BELLO SACRO.

18.

Crissæum bellum quod vocatur, quod Cirrhæi adversus Phocenses gesserunt, ut ait Callisthenes in libro De bello sacro, decennale fuit: inde ortum, quod Cirrhæi Pelagontis Phocensis filiam Megisto et Argivorum filias, ex Pythico templo redeuntibus, rapuissent. Decimo vero anno capta etiam Cirrha est.

DE REBUS ALEXANDRI.

19.

Callisthenes historicus dicit scribere aliquid tentantem debere non aberrare a persona sua, sed ratione quæ conveniat ei rebusque gestis sermonem componere.

20.

Strabo XIII, p. 588 : Ἐκαλεῖτο δ' ἡ χώρα αὕτη Ἀδράστεια καὶ Ἀδραστείας πεδῖον, κατὰ ἔθος τι οὕτω λεγόντων τὸ αὐτὸ χωρίον διττῶς, ὡς καὶ Θήβην καὶ Θήβης πεδῖον καὶ Μυγδονίαν καὶ Μυγδονίας πεδῖον. Φησὶ δὲ καὶ Καλλισθένης ἀπὸ Ἀδράστου βασιλείως, ὃς πρῶτος Νεμέσεως ἱερὸν ἰδρύσατο, καλεῖσθαι Ἀδράστειαν.

Cf. Steph. Byz. v. Ἀδραστεία, Eustath. ad. II. II, 828; schol. Ap. Rh. I, 1116; Marquardt. *Cyzicus u. sein Gebiet* p. 103 sqq. Westermannus fragmentum ad Periplum pertinere putavit. Geiero Callisthenes de Adrastea regione egisse videtur eo loco ubi de pugna ad Granicum, qui Adrasteam regionem alluit, sermo erat.

21.

Strabo XIII, p. 627 : Φησὶ δὲ Καλλισθένης ἀλῶναι τὰς Σάρδεις ὑπὸ Κιμμερίων πρῶτον, εἴθ' ὑπὸ Τρηρῶν καὶ Λυκίων, ὅπερ καὶ Καλλῖνον δηλοῦν τὸν τῆς ἐλεγεΐας ποιητὴν, ὕστατα δὲ τὴν ἐπὶ Κύρου καὶ Κροίσου γενέσθαι ἄλωσιν.

De prioribus Sardium expugnationibus Westermannus laudat J. C. Caesar. in Diss. de carm. Gr. eleg. orig. et nat. (Marb. 1837, c. add. 1841) p. 59 sqq., quibus adde quæ ipse Westerm. ad h. l. disputat. De tertia urbis expugnatione v. id. in Epimetr. ad ed. Plut. vit. Solon. p. 80 sqq. et Voemel. Exercit. chron. de ætate Solonis (Frankf. 1832). Multum tamen abest ut ad liquidum res perducta sit. Alexandro urbs se dedit Ol. 111, 3. 334. Hinc profectus, monente Geiero, Callisthenes ad remota ascendit. Cf. Arrian. Exp. Al. I, 17, 3; Plut. Alex. 17; Diodor. XVII, 21 sqq. Callisthenem sapere Geiero videntur maxime verba Arriani l. 1. : αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῇ ἄκρα ναὸν... καὶ οὕτως ἐκέλευσεν.

22.

Strabo XIV, p. 645 : Ἠτύχησε δ' ἡ πόλις (Μί-

20.

Regio hæc (*Troadis*) vocabatur Adrastea et Campus Adrasteæ, more quodam recepto, ut duplex eidem loco nomen esset, sicuti etiam Theben et Thebes Campum, Mygdoniam et Mygdoniæ Campum dicunt. Callisthenes Adrasteam ab Adrasto rege denominatam ait, qui primus Nemesi templum dedicavit.

21.

Callisthenes Sardes captas ait primum a Cimmericis; deinde a Tretribus et Lyciis, idque Callinum quoque elegiacum poetam declarare; postremo autem Cyri Cræsi que temporibus.

22.

Infortunium habuit Miletus urbs, quum Alexandrum exclusit et vi capta est, sicuti Halicarnassus quoque. Eadem antea etiam a Persis capta. Atque narrat Callisthenes Phrynichum tragicum mille drachmis esse ab Athenien-

λητος) ἀποκλείσασα Ἀλέξανδρον καὶ βία ληφθεῖσα, καθάπερ καὶ Ἀλικαρνασσός, ἔτι δὲ πρότερον ὑπὸ Περσῶν, καὶ φησὶ γε Καλλισθένης ὑπ' Ἀθηναίων χιλίαις ζημιωθῆναι Φρύνιχον τὸν τραγικόν, διότι δρᾶμα ἐποίησε Μιλήτου ἄλωσιν ὑπὸ Δαρείου.

De Miletu a Persis capta v. Herodot. VI, 6, ab Alexandro v. Arrian. Exp. I, 18; Plut. Alex. c. 17; Diodor. XVII, 22, ibiq. interpr.

23.

Strabo XIII, p. 611 : Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τῶν Ἀλικαρνασσέων τὰ Πήδασα ὑπ' αὐτῶν (sc. τῶν Λελέγων) ὀνομασθέντα ἦν πόλις, καὶ ἡ νῦν χώρα Πηδασίς λέγεται. Φησὶ δ' ἐν αὐτῇ καὶ ὀκτὼ πόλεις ᾠκῆσθαι ὑπὸ τῶν Λελέγων πρότερον εὐανδρησάντων, ὥστε καὶ τῆς Καρίας κατασχέειν τῆς μέχρι Μύνδου καὶ Βαργυλίων, καὶ τῆς Πισιδίας ἀποτεμεῖσθαι πολλήν. Ὑστερον δ' ἅμα τοῖς Καρσὶ στρατευόμενοι κατεμερίσθησαν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ἠφανίσθη τὸ γένος. Τῶν δ' ὀκτὼ πόλεων τὰς ἕξ Μαύσωλος εἰς μίαν τὴν Ἀλικαρνασσὸν συνήγαγεν, ὡς Καλλισθένης ἱστορεῖ, Σουάγελα δὲ καὶ Μύνδον διεφύλαξε.

Cf. St. Byz. : Σουάγελα, πόλις Καρίας, ἐνθα ὁ τάφος ἦν τοῦ Καρός, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ ὄνομα· καλοῦσι γὰρ οἱ Κᾶρες σοῦαν τὸν τάφον, γέλαν δὲ τὸν βασιλέα. « Hæc eo Callisthenis commentariorum loco fuisse lectitata consentaneum est, quo de Halicarnasso ab Alexandro capta egerat, qua de re cf. Strabo XIV, p. 656; Arrianus Exp. Alex. I, 20—23; Diod. XVII, 24—25; Plutarch. Alex. c. 17; Curtius V, 2 (7), 5; Freinshem. Supplem. ad Curt. II, c. 8—9; Santo-Cruc. *Ex. crit.* p. 242; Tzschuck. ad Pomp. Mel. I, 16, 3; Droysen. *Gesch. Alex.* p. 127 sqq. » GEIER.

24.

Ælianus. H. An. XVI, 30 : Ἐν Λυκίᾳ λέγει Καλλισθένης ὁ Ὀλύνθιος κείρεσθαι καὶ τὰς αἴγας, ὥσπερ

sibus mulctatum, quod captam a Dario Miletum fabulæ argumentum fecisset.

23.

In mediterraneis autem Halicarnassensium ditionis Pedasa urbs fuit a Lelegibus nominata, et quæ nunc regio Pedasis dicitur. In ea octo urbes frequentatas dicunt a Lelegibus, qui hominum multitudine olim polluerint, adeo ut etiam Cariæ partem tenerent, quæ Myndum usque et Bargyliz porrigitur, bonamque etiam Pisidiæ partem occuparent. Postea cum Caribus in bellum profecti divisi sunt per totam Græciam et gens ipsa deleta est. De octo autem urbibus sex Mausolus in unam Halicarnassum conduxit, ut Callisthenes refert : Suagela et Myndum (*hodie Mendes*) integras reliquit.

24.

Callisthenes Olynthius capras in Lycia, ut alibi oves, dicit tonderi : esse enim densissimo et prolixissimo hirsutas

οὖν πανταχῇ τὰ πρόβατα· γίνεσθαι γὰρ δασυτάτα καὶ εὐτριχας δεινῶς τὰς αἴγας, ὡς εἶπειν βοστρύχους ἢ τινας ἑλικας κόμης ἐξηρητῆσθαι αὐτῶν· καὶ μέντοι καὶ τοὺς τεχνίτας τῆς τῶν νεῶν ἐργασίας καταχρησθαι αὐταῖς τὰς σειρὰς συμπλέκοντας, ὡς καὶ τοὺς κάλους ἄλλοι.

« Idem de Lyciæ capris tradit Aristot. H. An. VIII, 27, 3. Schneider comparat Plin. VIII, 50, 76. Varro R. R. II, 11, de capris Ciliciæ, quas descripsit Busbeck. in Epist. fol. 31. Linnæo capra dicitur Angorica. Cf. etiam Pallas in Zool. Ross. I, p. 128 sq. » JACOBS.

25.

Eustath. in Il. XIII, 29 : Καλλισθένης τὸ Παμφύλιον πέλαγος Ἀλεξάνδρου παριόντος... ἐξυπαναστῆναι λέγει αἰσθόμενον οἶον τῆς ἐκείνου πορείας καὶ οὐδ' αὐτὸ ἀγνοῆσαν τὸν ἄνακτα, ἵνα ἐν τῷ ὑποκύρτοῦσθαι πως δοκῇ προσκυνεῖν.

Cf. Schol. Victor ad h. l. p. 355 Bekk. : Ἀλεξάνδρῳ φησὶ τὸ κατὰ Παμφυλίαν πέλαγος [διαστῆναι] Καλλισθένης. De eadem re Plutarch. Alex. 17 : Ἡ δὲ τῆς Παμφυλίας παραδρομὴ πολλοῖς γέγονε τῶν ἱστορικῶν ὑπόθεσις γραφικὴ πρὸς ἐκπληξιν καὶ ὄγκον, ὡς θεία τινὶ τύχῃ παραχωρήσασαν Ἀλεξάνδρῳ τὴν ὀάλασσαν, ἄλλως αἰεὶ τραχεῖαν ἐκ πελάγους προσφερομένην, σπανίως δὲ ποτε λεπτοὺς καὶ προσεχειῖς ὑπὸ τὰ κρημνώδη καὶ παρεβρωγότα τῆς ὀρεινῆς πάγους διακαλύπτουσιν. Δηλοῖ δὲ καὶ Μένανδρος (fr. 39, p. 60 ed. Dübn.) ἐν κωμῳδίᾳ παίζων πρὸς τὸ παράδοξον.... Αὐτὸς δ' Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς οὐδὲν τοιοῦτον τερατευσάμενος ὀδοποιῆσαι φησὶ λεγομένην Κλίμακα καὶ διελθεῖν δρυήσας ἐκ Φασηλίδος.

Cf. Arrian. Exp. I, 26, 1; Strabo XIV, p. 666; Joseph. Antiq. II, 7; Appian. Bell. civ. II, 149; Seneca Suas. I, 8; Ste-Croix, Exam. crit. p. 243; Droysen. Alex. p. 140.

26.

Strabo XIV, p. 667 : Φασὶ δ' ἐν τῷ μεταξὺ Φασηλίδος καὶ Ἀτταλείας δεῖκνυσθαι Θήβην τε καὶ Λυρ-

νησσὸν, ἐκπεσόντων ἐκ τοῦ Θήβης πεδίου τῶν Τρωικῶν Κιλικῶν εἰς τὴν Παμφυλίαν ἐκ μέρους, ὡς εἶρηκε Καλλισθένης.

27.

Schol. Apoll. Rh. II, 936, de Parthenio fl. Parphlagoniæ : Παρθένιον δὲ φησὶν αὐτὸν ὀνομάσθαι Καλλισθένης διὰ τὸ τὴν Ἄρτεμιν ἐν αὐτῷ λούεσθαι. Ἐνιοὶ δὲ διὰ τὸ στάσιμον τοῦ βρέματος καὶ ἤρεμον φασὶν οὕτω προσαγορεύεσθαι. Quæ hunc in modum contracta sunt in cod. Par. : Κληθῆναι δὲ φησι Κ. οὕτω διὰ τὸ στάδιον καὶ ἤσυχον τοῦ βρέματος. Cf. Steph. Byz. : Παρθένιος ἐκλήθη δ' ἐκ τοῦ συνεχῶς περὶ αὐτὸν τὴν παρθένον Ἄρτεμιν κυνηγετεῖν ἢ διὰ τὸ ἡρεμαῖον καὶ παρθενῶδες τοῦ βρέματος κτλ. Schol. Hom. Il. II, 855, ubi eadem, quæ Callisthenes posuit; Scymnus Chius v. 974 ed. Letronn. : Ὁ Παρθένιος... καταφέρων βρεῖθρον ἡσυχώτατον... ἐν αὐτῷ δὲ λόγος Ἀρτέμιδος εἶναι λουτρὸν ἐπιφανέστατον. (Scymnus inter auctores suos recensuit etiam Callisthenem, uti patet ex Manuser. Regio, ubi v. 124 supersunt literæ Καλλισθεν... V. Miller. Marcién de Héracl. p. 293. Letronne Scymnus p. 342.) Strabo XII, p. 543; Forbiger. Alte Geogr. II, p. 100, et qui ibi laudantur. Fragmentum ex eodem loco petitum videtur ad quem sequentia pertinent

28

Strabo XII, p. 542 : Τοὺς δὲ Καύκωνας, οὓς ἱστοροῦσι τὴν ἐφεξῆς οἰκῆσαι παραλίαν τοῖς Μαρριανδωνοῖς μέχρι τοῦ Παρθενίου ποταμοῦ, πόλιν ἔχοντας τὸ Τίειον, οἱ μὲν Σκύθας φασὶν, οἱ δὲ τῶν Μακεδόνων τινὰς, οἱ δὲ τῶν Πελασγῶν.... Καλλισθένης δὲ καὶ ἔγραψε τὰ ἔπη ταῦτα εἰς τὸν διάκοσμον, μετὰ τὸ (Il. II, 855)

Κρωῖμάν τ' Αἰγιαλὸν τε καὶ ὕψηλους Ἐρυθίνους, τιθεῖς

Καύκωνας αὐτ' ἤγε Πολυκλῆος υἱὸς ἀμύμων, οἱ περὶ Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δῶματ' ἔναιον.

Παρήκειν γὰρ ἄφ' Ἡρακλείας καὶ Μαρριανδυνῶν μέχρι Λευκοσύρων, οὓς καὶ ἡμεῖς Καππάδοκας προσαγορεύο-

capillo, ut eincinnos et capillorum quasi capreolos implexos ab iis dependere diceret; navium quoque fabros ex iis funes contexere, sicuti rudentes alii.

25.

Narrat Callisthenes mare Pamphylium prætereunti Alexandro exsurrexisse, quasi viam illius sentiens neque ipsum regem ignorans, ut obliquando se adorare eum quodammodo videretur.

26.

Inter Phaselidem et Attaleam monstrari aiunt Theben et Lyrnessum : nimirum Cilices Trojani Thebes Campo ejecti ex parte in Pamphyliam venerunt, uti tradit Callisthenes.

27.

Parthenium (i. e. Virginalem; nunc : Partine vel Bar-

tansu) fluvium inde nomen habere Callisthenes dicit, quod Diana (virgo) in eo lavaretur.

28.

Caucones, quos narrant accolere oram deinceps a Mariandynis maritimam usque ad Parthenium fluvium, urbemque habere Tieum, alii Scythas faciunt, alii Macedonum quosdam, nonnulli etiam Pelasgorum... Callisthenes vero etiam in recensionem Homericam post versum :

Cromnamque Ægialumque et sublimes Erithynos, ista posuit :

Caucones duxit proles generosa Polyclus, circa Parthenium sedes quibus obtigit annem :

nam ab Heraclea et Mariandynis juxta oram porrigi usque ad Lewosyros, quos etiam nos Cappadoces vocamus : Cauconum autem gentem circa Tieum usque ad Parthenium flumen :

μεν· τὸ δὲ τῶν Καυκίωνων γένος τὸ περὶ τὸ Τίειον μέχρι Παρθενίου καὶ τὸ τῶν Ἐνετῶν τὸ συνεχές μετὰ τὸν Παρθένιον τῶν ἐχόντων τὸ Κύτωρον· καὶ νῦν δ' ἔτι Καυκωνίτας εἶναι τινὰς περὶ τὸν Παρθένιον.

« Repetit versus a Callisthene insertos Eustath. ad. II. XX, 329, p. 1288, qui et in var. lect. ponit Ἄμειβος pro ἀμύμων et κατὰ pro κλυτά. Sed male invexit Callisthenes, si suo loco reliquit ver-sum plane geminum 854 : ἀμφὶ τε Παρθένιον ποταμὸν κλυτά δώματ' ἔναιον. Ut credam hunc eum ejecisse. Caucones autem Trojanorum sociis adjecit maxime, ut videtur, propter Iliad. XX, 329, horumque causa Heracleam Mariandynosque nominavit; hinc enim Caucones habitabant usque ad Parthenium. » WESTERM. Ceterum cf. Wolf. Proll. p. 261.

29.

Strabo XIV, p. 680 : Φήσας δὲ (Ἀπολλόδωρος) ἀγνώτων τινῶν μεμνήσθαι τὸν ποιητὴν, Καύκωνας μὲν ὀρθῶς λέγει καὶ Σολύμους καὶ Κητείους καὶ Λέλεγας καὶ Κίλικας τοὺς ἐκ Θήβης πεδίου· τοὺς δ' Ἄλιζῶνας αὐτὸς πλάττει, μᾶλλον δ' οἱ πρῶτοι τοὺς Ἄλιζῶνας ἀγνοήσαντες τίνες εἰσὶ, καὶ μεταγράφοντες πλεοναχῶς καὶ πλάττοντες τὴν τοῦ ἀργύρου γενέθλην καὶ ἄλλα πολλὰ μεγάλα, ἐκκελυμένα ἅπαντα. Πρὸς ταύτην δὲ τὴν φιλοτιμίαν κάκεινας συνήγαγον τὰς ἱστορίας, ἃς ὁ Σκήψιος τίθησι παρὰ Καλλισθένους λαβὼν καὶ ἄλλων τινῶν οὐ καθαρευόντων τῆς περὶ τῶν Ἄλιζῶνων ψευδοδοξίας, ὡς ὁ μὲν Ταντάλου πλοῦτος καὶ τῶν Πελοπιδῶν ἀπὸ τῶν περὶ Φρυγίαν καὶ Σίπυλον μετάλλων ἐγένετο, ὁ δὲ Κάδμου [ἐκ τῶν] περὶ Θράκην καὶ τὸ Παγγαῖον ὄρος, ὁ δὲ Πριάμου ἐκ τῶν ἐν Ἀστυροῖς περὶ Ἄβυδον χρυσείων, ὧν καὶ νῦν ἔτι μικρὰ λείπεται (πολλὴ δ' ἡ ἐκβολὴ καὶ τὰ ὀρύγματα σημεῖα τῆς πάλαι μεταλλείας), ὁ δὲ Μίδου ἐκ τῶν περὶ τὸ Βέρμιον ὄρος, ὁ δὲ Γύγου καὶ Ἀλυάττου καὶ Κροίσου ἀπὸ τῶν ἐν Λυδίᾳ τῆς μεταξὺ Ἀταρνέως τε καὶ Περγάμου πολίχνης ἐρήμης ἐκμεταλλεούμενα ἐχούσης τὰ χωρία.

« Gravissima est ac lectu dignissima Strabonis de Homeri Halizonibus disputatio 12, p. 549 sqq. et 14, p. 677 sqq. Scilicet Homerus Iliad. 2, 856 sq. de eis hæc habet :

Αὐτὰρ Ἄλιζῶνων Ὀδῖος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
τηλόθεν ἔξ Ἀλύθης; ὅθεν ἀργύρου ἐστὶ γενέθλη.

cui contigua est Henetorum, qui post Parthenium sunt, et Cytorum tenent; atque etiam nunc esse Cauconitas quosdam apud Parthenium.

29.

Fatus deinde (Apollodorus) Homerum ignotos quosdam nominasse, recte profert Caucones, Solymos, Ceteos, Lelages ac Cilices e Thebes Campo : ipse autem Halizones fingit, aut potius ii, qui primi, Halizones ignorant, varie mutarunt scripturam, et commenti sunt argenti proventum, multaque alia magna quæ futilia sunt omnia. Atque ad hoc studium contulerunt etiam narrationes illas, quas a

Ac Strabo quidem Halizones istos eosdem esse putat qui suo tempore Chaldæi, antiquo Chalybes vocabantur, in Ponto circa Pharnaciam habitantes, quorum in regione etiam tum erant non argenti, sed ferri fodinæ. Jam vero ante eum qui de hoc loco explicarunt, in alia omnia abierunt. Omnium longissime modum excessit Ephorus, qui correxit sic (fr. 87) :

Αὐτὰρ Ἀμαζόνων Ὀδῖος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
ἐλθόντ' ἔξ Ἀλόπης, ὅθ' Ἀμαζονίδων γένος ἐστὶ,

Amazones ponens in locis inter Mysiam, Cariam et Lydiam. Alii Ἀλαζῶνων dederunt pro Ἄλιζῶνων (Alazones Scythiæ populus, Herodot. 4, 17), Ἀλόθης pro Ἀλύθης. Demetrius Scepsius autem usus maxime est testibus Hecataeo, Menecrate atque Palæphato, quorum primus (fr. 202) Alazones posuit in Bithynia circa Alaziam urbem, alter ibidem juxta Myrleam, tertius in Troade circa Zeleam, ipse denique Demetrius item in Troade circa Scepsin vicinosque pagos Argyriam atque Alaziam. Quos omnes bene refutat Strabo, eo maxime quod τηλόθεν illi venisse dicuntur ab Homero, ac nihili esse demonstrat argumentum quo plurimi usi sint, præ ceteris Apollodorus, in eo positum, ut Trojanis auxilia ex regionibus trans Halyn fluvium venisse non esset consentaneum. Ipse autem Strabo Halizones persuasum habens ponendos esse in eo quo diximus loco, facere non potuit quin hoc qui ignorarent errare diceret omnes, eosdemque male aut Homerum corrigere aut fingere nescio quem Halizonum populum, argenti proventum, alia, et ad hoc commonstrandum ex variis scriptoribus historiolas congerere, quippe ex celeberrimis thesauris, ut videtur, de Halizonum regione conjecturam facientes. Horum hominum non immunium falsarum de Halizonibus opinionum unum Strabo nostro loco nominat quasi omnium ducem auctoremque Callisthenem. Cujus quæ sententia de Halizonibus fuerit quod incertum hoc loco reliquit Strabo valde dolendum est. Sed opportune cecidit, quod alium ejusdem locum (fr. 28) servavit, ex quo conjiciat aliquis propius quam reliquorum Callisthenis sententiam a sententia Strabonis ab-

Callisthene sumptas et quibusdam aliis (Demetrius) Scepsius posuit, non immunibus falsarum de Halizonibus opinionum : scilicet Tantalum et Pelopidarum divitias e Phrygiæ metallis et Sipylo fuisse haustas; Cadmi e Thracia et Pangæo monte; Priami ex auri fodinis, quæ apud Abydum sunt in Astyris quorumque exiguæ etiamnum supersunt reliquix (multum ibi terræ egestum ac fossæ signa sunt sectorarum antiquarum); Midæ e metallis Bermiæ montis; Gygis, Alyattis et Cræsi e Lydiæ metallis apud oppidulum quoddam desertum inter Atarneum et Pergamum, ubi metalla effoderentur.

fuisse. Etenim Strabo p. 542 Callisthenem ait in Iliadis lib. II post v. 855 duos versus addidisse, quibus in copiis a Trojanorum parte stantibus Caucones etiam numerarentur: *παρήκειν γὰρ etc...* τὸ Κύτωρον (v. fr. 28). Offendit in his maxime Politus ad Eustath. tom. 2, p. 787: quippe Strabonem neutiquam dicere posse, Caucones ad Cappadoces usque permitti, quum interpositi sint Paphlagonες: quam ob causam verbum *παρήκειν* in *πρόκειν* mutandum et ad ipsum Homerum referendum esse. Sensus probe perspexit Politus, verum mutandum nihil, quum idem significet *παρήκειν*, i. e. *ire oram legentem*. Itaque procedit Homerus in sociis Trojanorum recensendis secundum litus Pontus Euxini ab Heraclea et Mariandynis usque ad Leucosyros. At nec Heracleam nominat Homerus nec Mariandynos usquam nec Leucosyros, qui et ipsi ad oram usque minime pertinebant. De Heraclea Mariandynisque v. not. ad fr. 28. Leucosyros autem ponit Callisthenes ad sententiam suam accuratius explicandam. Hoc enim vult, procedere Homerum ad eum usque locum, qui fines Leucosyrorum contingat. Sed unde hoc habet Callisthenes? Ex ipsis Homerici verbis sine dubio quæ sequuntur v. 856, αὐτὰρ Ἀλιζώνων etc. Ex quo efficitur, ut Halizones sedes suas habere voluerit inter Paphlagonες (nam et hos appellat) et Leucosyros, i. e. in regione fere inter Halyn et Thermodontem sita. Nam si aliis in locis eos collocasset, prorsus non fuisset cur Leucosyrorum mentionem faceret. Quæ quum ita sint, apparet quam prope absit Callisthenes ab ipsa sententia Strabonis. — Sed parum abest quin verear ne frustra hucusque omnia disputata sint. Namque hæ Halizonum sedes mirum quam conveniunt cum ipsis sedibus Amazonum. Quid ergo? Nonne videtur Callisthenes quoque in iis fuisse, qui Amazones pro Halizonibus Homero existimarent esse restituendos? Quam quæstionem licet dirimere non audeam, tamen sic demum intelligo, quomodo Strabo cum reliquis damnarit Callisthenem. Id unum obstat, quod dixit ille de variis thesauris eorumque fontibus; nam cum Halizonibus necesse erat caderet etiam ἀργύρου γενέθλη. Certe non is

sum qui credam, metalla circa Cabira prope Thermodontem a Strabone (XII, p. 566) memorata jam Homero nota fuisse et ab Amazonibus exercita. Nisi vis hunc ipsum metallorum indicem eo factum esse consilio, ut appareret in illis regionibus argentum non reperiri, et hinc Halizones, si qui fuissent, alibi quærendos esse. » WESTERM. « Ceterum si quæris hæc quomodo cum Alexandri rebus a Callisthene conscriptis cohæreant, eo fortasse loco fuisse commemorata, ubi de Gordii urbis rebus commentatus esset, *Μιδæ* certe mentione videtur indicari. Cf. Arrian. Exp. Alex. II, 3. Aristobul. fr. 4. » GEIER.

30.

Strabo XIII, p. 627: Καλλισθένης δ' ἐγγὺς τοῦ Καλυκάδου καὶ τῆς Σαρπηδόνης ἄκρας παρ' αὐτὸ τὸ Κωρύχιον ἄντρον εἶναι τοὺς Ἀρίμους, ἀφ' ὧν τὰ ἐγγὺς ὄρη λέγεσθαι Ἄριμα. Cf. Pindar. Pyth. I, 32. Æschyl. Prom. 351 de Arimis in Cilicia.

31.

Schol. Apollon. Rh. I, 212: Τὴν δὲ Ὀρειθυίαν Σιμωνίδης ἀπὸ Βριλησσοῦ φησὶν ἀρπαγεῖσαν ἐπὶ τὴν Σαρπηδοῖαν πέτραν τῆς Θράκης ἐνεχθῆναι· ἐστὶ γὰρ καὶ τῆς Κιλικίας ὀμώνυμος [ταύτη πέτρα cod. Par.], ὡς Καλλισθένης. V. Forbiger. Geogr. II, p. 274.

(E LIBRO SECUNDO.)

32.

Suidas v. Σαρδανάπαλλος: Καλλισθένης ἐν δευτέρῳ τῶν Περσικῶν δύο φησὶ γεγονέναι Σαρδανάπαλλους, ἓνα μὲν δραστήριον καὶ γενναῖον, ἄλλον δὲ μαλακόν. Ἐν Νίνῳ δ' ἐπὶ τοῦ μνήματος αὐτοῦ τοῦτο ἐπιγέγραπται· « Σαρδανάπαλλος δ' Ἀνακυνδαράξω παῖς Ταρσόν τε καὶ Ἀγχιάλην ἔδειμεν ἡμέρη μιῇ. Ἔσθιε, πῖνε, ὄχευε, ὡς τὰ γε ἄλλα οὐδὲ τούτου ἐστὶν ἄξια, » τουτέστι τοῦ τῶν δακτύλων ἀποκροτήματος· τὸ γὰρ ἐφεστὸς τῷ μνήματι ἀγάλμα ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἔχον τὰς χεῖρας πεποιήται ὡς ἂν ἀποληκοῦν τοῖς δακτύλοις. Ταῦτό καὶ ἐν Ἀγχιάλῳ τῇ πρὸς Ταρσοῦ ἐπιγέγραπται, ἥτις νῦν καλεῖται Ζεφύριον.

30.

Callisthenes prope Calycadnum et Sarpedonium promontorium ad ipsum Corycium antrum Arimos ponit, a quibus et vicini montes Arimi dicantur.

31.

Orithyiam Simonides e Brilessio raptam in Sarpedoniam petram Thraciæ translata esse dicit. Etiam in Cilicia ejusdem nominis petra est, auctore Callisthene.

32.

Callisthenes secundo (Persicorum) libro duos fuisse dicit

Sardanapallos, alterum strenuum virum fortemque, alterum mollem. In monumento ejus, quod Nini (s. Ninive) est, hæc legitur inscriptio: « Sardanapallus, Anacyndaraxei filius, uno die ædificavit Tarsum et Anchialum. Ede, bibe, coi; nam reliqua facienda sunt ne tantilli quidem; » id est: ne crepitus quidem digitorum. Etenim signum, quod impositum monumento, ita factum est, ut manus supra caput erectas habeat, et concrepare digitis videatur. Idem inscriptum est monumento, quod est in Anchiale urbe, prope Tarsum sita, quæ nunc vocatur Zephyrium.

Persica Callisthenis grammatici aliena confundentis esse signum dixi in Introductione. Ex Callisthene neque Nili fluxerit mentio, neque Sardanapallorum duorum: hæc potius Hellanici fuerint. — WESTERMANNUS: « Totum locum ex Callisthene expressum esse nego ac pernego; falsa sunt enim quæ his verbis de Sardanapali monumento traduntur ac talia quæ ab ipso Alexandri comite proficisci nullo modo potuerunt. Qua in re non multum profecerunt Ste Croix *Exam. crit.* p. 247 et 854, quosque ibi laudat et qui de sepulchrali Sardanapali inscriptione disputavit I. G. Hubmanus in Jahnii *Archiv.* III, 1. p. 126 sqq. Cf. etiam Schneidewin. *Fragm. griech. Dichter aus einem Papyrus* p. 13 sq. Nobis vero paucis rem transigendi potestatem fecit Nækius egregia disputatione in Choerili fragm. p. 196—256. Scilicet falsum est et quod ad Ninum urbem refertur inscriptio quæ erat Anchialæ, et quod eadem utroque loco fuisse dicitur. Nam quæ Nini erat, alteri aliquatenus sane gemina, Sardanapali sepulcro imposita erat, scripta literis Chaldaicis: sensum ejus prosa oratione græce expressit Amyntas in Stationum libro tertio ap. Athen. XII, p. 529, F, in versus transtulit Græcus aliquis (Diodor., II, 23), Amynta teste Choerilus (Iasensis, unus ex comitibus Alexandri), et quidem, uti Nækius docet p. 510, ita ut duos ignoti auctoris jam ante ex eodem fonte vulgatos versus (seorsim adhibitos a Polybio VIII, 12; Plutarch. De Alex. fort. 1, 9, De sui laude c. 17; Strabon. XIV, p. 672, — cf. Kramerii Diss. crit. de Strabon. codd. p. 47, — Steph. Byz. v. Ἀγχιάλη, Suida, aliis, et latine expressos a Cicer. Tusc. V, 35.) paullulum immutatos in suum epigramma reciperet. Hoc integrum præbent ex Chrysippo Athenæus VIII, p. 336, A, Schol. Arist. Av. v. 1022, Eudocia p. 372, omisso versu septimo Strabo l. 1. et Anthol. Pal. I, p. 399, sexto quoque Diodorus l. 1. et Tzetzes Chil. III, 453 sqq. Ab hac inscriptione diversa erat altera eaque brevior, Assyricis litteris scripta atque imposita monumento ad Anchialen erecto cum simulacro Sardanapali. De hac Aristobulus egit testis gravissimus, ap. Athen. XII, p. 530, B (Aristob. fr. 6). Quocum in inscriptionis forma ad verbum conspirant Strabo et Stephanus ll. ll., præterquam quod prior rectius Σ. ὁ Ἀνακυνδάρῳ, alter male Σ. ὁ Κυन्दάρῳ, et deinde ἔδειμεν ἐν ἡμέρᾳ μιῇ. Atque universim quidem reliqui quoque, qui inscriptionem illam protulerunt, consentiunt; in singulis autem item discrepant, adeo ut ejusdem diversas quasi recensiones fuisse appareat. Scilicet, ut leviora mittam, σὺ δ' ante ἔσθιε inserunt Apostolius et Arsenius, ὄχουε habent pro

παῖζε iidem; Suid. s. v. Σαρδ. et Ὀχέω, Schol. Aristophanis, Photius, Append. proverbiorum, extrema verba sic repræsentant, ὡς τὰ γε ἄλλα οὐδὲ (ὁ Suid. s. v. Ὀχέω) τοῦτου ἐστὶν ἄξια (Apost. Phot. Arsen. Append.), aut ὡς τὰ ἄλλα οὐδενός ἐστιν ἄξια (Schol. Arist.), aut ὡς τὰ γε ἄλλα οὐδενός ἐστιν ἄξια (Suid. s. v. Ὀχ.). Omnium maxime vero interpolatoris manum experta est inscriptio apud Arrianum (ex quo correctus Suidæ cod. E. et edd. s. v. Σαρδ. ante Gaisford.) Exp. Alex. II, 5, 4 (Aristob. fr. 6). In his aperte falsa sunt, ut Nækius docet p. 249 sqq., quæ scripsit Arrianus de manibus complosis. Ambas Sardanapali manus erectas fuisse asseverant Suidas, Photius, Apostolius, Arsenius, Auctor appendicis proverbiorum; verum eosdem non de plausu manuum, sed de digitorum crepitu cogitavisse intelligitur ex vocabulo ἀποληκοῦν, quod explicandi causa usurpant Suidas, Photius atque Paræmiographus, quodque interpretatur rursus Suidas s. v. Ἀναποληκοῦν, τὸ εἶδωλον κροτοῦν τοῖς δακτύλοις. Rem conficit Aristobulus, qui dicit repræsentatum esse hominem συμβεβηκότα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοὺς δακτύλους ὡς ἂν ἐπικροτοῦντα. Sed quid læva faciamus? Recte Nækius (p. 251), Sardanapali statua, inquit, utramque manum erectam habuit, dextram eo modo compositam, ut digitis concrepare videretur, sinistram extensam, quo monstraret quasi, quod inscriptio dicebat, τὰ ἄλλα. His adde Suid. s. v. Ὀχέω... τὸ γὰρ ἐφεστὸς τῷ μνήματι ἀγαλαμα... ἀνεζωσμένον Λυδιστί, μαρμάρειον τὴν ὕλην. — Vides jam, quo jure antea negaverim, ex ipsis Callisthenis libris deprompta esse, quæ de ista inscriptione memoriæ tradidissent Suidas atque reliqui. Callisthenem secundo Persicorum libro de illo monumento verba fecisse, quo ducit injecta Sardanapali mentio, persuasum quidem est; sed qui ipse viderat monumentum Anchialeum, nullo modo potuit tam turpiter errare, ut id non Anchialæ, sed Nini esse diceret. Quamobrem confusio ista sine dubio ipsis grammaticis debetur; in quem errorem homines incautos incidisse non mirabere, si memineris, ab eodem non cavisse auctorem longe graviorem, Strabonem, et qui ab eo, ut videtur, pendet, Stephanum Byzantium. » De duobus Sardanapallis cf. Hellanicus fr. 158; Fragm. Chronol. p. 167. Ctesias fr. 20 not.; O. Müller. *Rhein. Mus.* III, 1, p. 29; Hupfeld. *Exercit. Herodot. De Regno Assyri.* p. 29 sqq. Præ ceteris tamen de toto hoc loco jam adeundus est Movers. *Phœnizien*, tom. 1, p. 464 sqq. — Ζεφύριον. Hanc urbem a Tarso recte distinguit Steph. Byz. v. Ἀγχιάλη. De situ urbis v. Forbiger. *Geogr.* II, p. 288 sq. et quos laudat.

33.

Polybius XII, c. 17 : ** Ἴνα δὲ μὴ δόξωμεν τῶν τηλικούτων ἀνδρῶν καταξιοπιστεῦσθαι, μνησθησόμεθα μιᾶς παρατάξεως, ἣν ἅμα μὲν μίαν ἐπιφανεστάτην εἶναι συμβέβηκεν, ἅμα δὲ τοῖς καιροῖς οὐ μακρὰν ἀπηρτῆσθαι, τὸ δὲ μέγιστον παρατετευχέναι τὸν Καλλισθένη. Λέγω δὲ περὶ τῆς ἐν Κιλικίᾳ γενομένης Ἀλέξανδρῳ πρὸς Δαρεῖον· ἐν ἣ φησὶ μὲν Ἀλέξανδρον ἤδη διαπεπορευῆσθαι τὰ στενὰ καὶ τὰς λεγομένας ἐν τῇ Κιλικίᾳ Πύλας, Δαρεῖον δὲ χρῆσάμενον τῇ διὰ τῶν Ἀμανίδων λεγομένων Πυλῶν πορείᾳ κατᾶραι μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Κιλικίαν. Πυθόμενον δὲ παρὰ τῶν ἐγγυρῶν, προάγειν τὸν Ἀλέξανδρον ὡς ἐπὶ Συρίαν, ἀκολουθεῖν καὶ συνεγγίσαντα τοῖς στενοῖς στρατοπεδεῦσαι παρὰ τὸν Πίναρον ποταμόν. Εἶναι δὲ τοῦ μὲν τόπου τὸ διάστημα οὐ πλείω τῶν τετάρων καὶ δέκα σταδίων ἀπὸ θαλάττης ἕως πρὸς τὴν παρῶρειαν. Διὰ δὲ τούτου φέρεσθαι τὸν προειρημένον ποταμὸν ἐπικάρσιον, ἀπὸ μὲν τῶν ὄρων εὐθέως ἐκρήγματα [πολλὰ ποιῶντα] τῶν πλευρῶν, διὰ δὲ τῶν ἐπιπέδων ἕως εἰς θάλασσαν ἀποτόμους ἔχοντα καὶ δυσβάτους λόφους. Ταῦτα δ' ὑποθέμενος, ἐπεὶ συνεγγίζοιεν οἱ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐξ ὑποστρωφῆς ἐπ' αὐτοὺς ἀναχωροῦντες, κριναὶ φησι Δαρεῖον καὶ τοὺς ἡγεμόνας τὴν μὲν φάλαγγα τάξει πᾶσαν ἐν αὐτῇ τῇ στρατοπεδείᾳ, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς εἶχε, χρῆσασθαι δὲ τῷ ποταμῷ προβλήματι διὰ τὸ παρ' αὐτὴν εἶναι τὴν στρατοπεδείαν. Μετὰ δὲ ταῦτα φησι τοὺς μὲν ἵππεῖς τάξει παρὰ θάλατταν, τοὺς δὲ μισθοφόρους ἐξῆς τούτοις παρ' αὐτὸν τὸν ποτα-

μὸν ἐχομένους τούτων, τοὺς δὲ πελταστὰς συναπτοντας τοῖς ὄρεσι.

(Cap 18.) Πῶς δὲ προέταξε τούτους πρὸ τῆς φάλαγγος τοῦ ποταμοῦ ῥέοντος παρ' αὐτὴν τὴν στρατοπεδείαν, δυσχερὲς κατανοῆσαι, καὶ ταῦτα τῷ πλήθει τοσούτων ὑπαρχόντων. Τρισμῦριοι μὲν γὰρ ἵππεῖς ὑπῆρχον, ὡς αὐτὸς ὁ Καλλισθένης φησὶ, τρισμῦριοι δὲ μισθοφόροι. Πόσου δ' εἶχον οὗτοι τόπου χρεῖαν εὐχερὲς καταμαθεῖν. Πλείστον μὲν γὰρ ἵππέων τάττεται βάθος ἐπ' ὀκτῶ πρὸς ἀληθινὴν χρεῖαν, καὶ μετὰ τῶν ἰλῶν ἐκάστης συνυπάρχειν δεῖ διάστημα τοῖς μετώποις πρὸς τὸ ταῖς ἐπιστροφαῖς δύνασθαι καὶ τοῖς περισπασμοῖς εὐχρηστεῖν. Ἐξ ὧν τὸ στάδιον ὀκτακοσίου λαμβάνει, τὰ δὲ δέκα τοὺς ὀκτακισχιλίους, τὰ δὲ τέταρα τρισχιλίους διακοσίου· ὥστ' ἀπὸ τῶν μυρίων χιλίων διακοσίων πεπληρῶσθαι τὸν τῶν τεσσαρεσκαίδεκα σταδίων τόπον. Ἐὰν δὲ πάντας ἐκτάτῃ τοὺς τρισμυρίους, βραχὺ λείπει τοῦ τριφαλαγγίαν ἐπάλληλον εἶναι τῶν ἵππέων αὐτῶν. Εἰς ποῖον οὖν τόπον ἐτάττετο τὸ τῶν μισθοφόρων πλήθος, εἰ μὴ νῆ Δία κατόπιν τῶν ἵππέων; Ἄλλ' οὐ φησιν, ἀλλὰ συμπεπτωκέναι τούτους τοῖς Μακεδόσι κατὰ τὴν ἐπαγωγὴν. Ἐξ ὧν ἀνάγκη ποιεῖσθαι τὴν ἐκδοχὴν, διότι τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ τόπου, τὸ παρὰ θάλατταν, ἢ τῶν ἵππέων ἐπέιχε τάξις, τὸ δ' ἥμισυ, τὸ πρὸς τοῖς ὄρεσι, ἢ τῶν μισθοφόρων. Ἐκ δὲ τούτων εὐσυλλόγιστον, πόσον ὑπῆρχε τὸ βάθος τῶν ἵππέων καὶ ποῖον ἔδει τόπον ἀπέχειν τὸν ποταμὸν ἀπὸ τῆς στρατοπεδείας. Μετὰ δὲ ταῦτα συνεγγιζόντων τῶν πολεμίων φησὶ τὸν Δαρεῖον αὐτὸν κατὰ μέσσην ὑπάρχοντα τὴν τάξιν καλεῖν τοὺς μισθοφό-

33.

Ne autem videamur temere tantorum virorum auctoritati velle derogare, mentionem hoc loco faciemus unius duntaxat pugnae, acie instructa pugnatae, quae et nobilissima fuit, neque tempore admodum remota, cui denique, quod est omnium maximum, Callisthenes ipse interfuit. Eam dico pugnam quam in Cilicia Alexander cum Dario commisit. Jam Alexander, inquit Callisthenes, fauces superaverat, et quas Cilicias Pylas vocant: Darius vero per Amanicas Pylas ducto agmine, in Ciliciam cum copiis jam descenderat. Ubi certior factus ab indigenis, progressum esse Alexandrum Syriam petentem, sequi illum institit. Ad fauces ut ventum, prope amnem Pinarum castris locum cepit. Patet autem eo loci, ut hic ait, intervallum a mari ad montis radices stadia non amplius quattuordecim. Per hoc spatium, inquit, ex transverso labitur praedictus amnis; qui quidem, ubi e montibus erupit, statim latera passim exedit atque excavat; deinde vero, per planitiem ad mare decurrens, altas habet ripas atque abruptas superatuque difficiles. His ita positis, addit Callisthenes: Alexandrum conversa signa versus hostem reduxisse; eoque jam appropinquante, consilium cepisse Darium et ejus duces, universam phalangem eo ipso in loco, ubi tendebant, ordinandi, sicut a principio fecerant, flumine, quod castra ipsa praeterfluebat, pro munitione hosti objecto: deinde vero, ait, secundum mare equites constituisse, proximos his in flu-

minis ripa mercenarios, tum cetratos, ita ut montes contingerent.

Sed quoniam modo ante phalangis aciem hos Darius locaverit, quum propter ipsa castra fluvius laberetur, completi mente difficile est, in tanta praesertim hominum multitudine. Nam Callisthenes ipso teste, equites erant tricies mille, et mercenarii pari numero. Quae multitudo armorum quantum requirat spatii, in promptu est intelligere. Maxima enim altitudo, qua ordinatur equitum acies ad verum justumque proelium, octonum equitum est: et inter turmas interstitium sit oportet pro cujusque fronte, quo possit commode vel in latus vel retrorsum conversio turmarum institui. Igitur stadium equites octingentos capit; stadia decem, equitum octo millia; stadia quattuor ter mille ducentos: atque ita fit, ut locum illum, quem diximus stadiorum quattuordecim, equitum millia undecim et ducenti fuerint impleturi. Quod si igitur omnia triginta millia in aciem eo loci instruxit, parum abest quin ex solis equitibus triplicem aciem effecerit, quarum secunda primam subsequebatur, tertia secundam. Cedo igitur locum, ubi mercenariorum manus esset posita? Nisi forte dicat aliquis, pone equites eam stesisse. At non hoc dicit Callisthenes, qui scribit, quum committeretur pugna, conductitium militem concurrisse cum Macedonibus. Qua ex re necessario intelligendum, praedicti loci partem dimidiam, versus mare, ab equitibus fui se occupatam; dimidium alterum

ρους ἀπὸ τοῦ κέρατος πρὸς αὐτόν. Πῶς δὲ λέγεται τοῦτο διαπορεῖν ἐστὶ. Τῶν γὰρ μισθοφόρων ἀνάγκη καὶ τῶν ἰππέων τὴν συναφὴν κατὰ μέσον ὑπάρχειν τὸν τόπον, ὥστ' ἐν αὐτοῖς ὄν τοῖς μισθοφόροις ὁ Δαρεῖος ποῦ καὶ πρὸς τί καὶ πῶς ἐκάλει τοὺς μισθοφόρους; Τὸ δὲ τελευταῖόν φησι τοὺς ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἰππεῖς ἐπαγαγόντας ἐμβαλεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀλέξανδρον, τοὺς δὲ γενναίως δεξαμένους ἀντεπάγειν καὶ ποιεῖν μάχην ἰσχυράν. Ὅτι δὲ ποταμὸς ἦν ἐν μέσῳ, καὶ ποταμὸς οἶον ἀρτίως εἶπεν, ἐπελάθετο.

(Cap. 19.) Τούτοις δ' ἐστὶ παραπλήσια τὰ κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον. Φησὶ γὰρ αὐτὸν ποιήσασθαι τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν πεζῶν μὲν ἔχοντα τέτταρας μυριάδας, ἰππεῖς δὲ τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους· μέλλοντι δ' εἰς Κιλικίαν ἐμβάλλειν ἄλλους ἑλθεῖν ἐκ Μακεδονίας, πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους, ἰππεῖς δὲ ὀκτακοσίους. Ἄφ' ὧν εἴ τις ἀφέλοι τρισχιλίους μὲν πεζοὺς, τριακοσίους δ' ἰππεῖς, ἐπὶ τὸ πλεῖον ποιῶν τὴν ἀπουσίαν πρὸς τὰς γεγενημένας χρείας, ὅμως πεζοὶ μὲν ἀπολειφθήσονται τετρακισμύριοι δισχίλιοι, [ἰππεῖς δὲ πεντακισχίλιοι]. Τούτων οὖν ὑποκειμένων φησὶ τὸν Ἀλέξανδρον πυθέσθαι τὴν Δαρείου παρουσίαν εἰς Κιλικίαν ἑκατὸν ἀπέχοντα σταδίου ἀπ' αὐτοῦ, διαπεπορευμένον ἤδη τὰ στενά. Διόπερ ἐξ ὑποστροφῆς πάλιν ποιεῖσθαι τὴν πορείαν διὰ τῶν στενῶν, ἄγοντα πρῶτον μὲν τὴν φάλαγγα, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ἰππεῖς, ἐπὶ

πᾶσι τὸ σκευοφόρον. Ἄμα δὲ τῷ πρῶτον εἰς τὰς εὐρυχωρίας ἐκπεσεῖν διασκευάζεσθαι παραγγείλαντα πᾶσιν ἐπιπαρεμβαλεῖν τὴν φάλαγγα καὶ ποιήσασθαι τὸ βάθος αὐτῆς ἐπὶ τριάκοντα καὶ δύο, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν εἰς ἑκκαίδεκα, τὸ δὲ τελευταῖον εἰσεγγίζοντα τοῖς πολεμίοις, εἰς ὀκτώ. Ταῦτα δ' ἐστὶ μείζω τῶν προειρημένων ἀλογήματα· τοῦ γὰρ σταδίου λαμβάνοντος ἄνδρας ἐν τοῖς πορευτικοῖς διαστήμασιν, ὅταν εἰς ἑκκαίδεκα τὸ βάθος ὦσι, χιλίους ἑξακοσίους, ἐκάστου τῶν ἀνδρῶν ἐξ πόδας ἐπέχοντος· φανερόν ὅτι τὰ δέκα στάδια λήψεται μυρίου ἐξακισχιλίους, τὰ δὲ εἴκοσι τοὺς διπλασίους. Ἐκ δὲ τούτων εὐθεώρητον ὅτι, καθ' ὃν καιρὸν ἐποίησε τὴν δύναμιν Ἀλέξανδρος ἑκκαίδεκα τὸ βάθος, ἀναγκαῖον ἦν εἴκοσι σταδίων ὑπάρχειν τὸ τοῦ τόπου διάστημα, καὶ περιττεύειν ἔτι τοὺς μὲν ἰππεῖς πάντας, τῶν δὲ πεζῶν μυρίους.

(Cap. 20.) Μετὰ δὲ ταῦτά φησι μετωπηδὸν ἄγειν τὴν δύναμιν ἀπέχοντα τῶν πολεμίων περὶ τετταράκοντα σταδίου. Τούτου δε μείζον ἀλόγημα δυσχερὲς ἐπινοῆσαι. Ποῦ γὰρ ἂν εὔροι τις τοιοῦτους τόπους, ἄλλως τε καὶ κατὰ Κιλικίαν, ὥστε ἐπὶ σταδίου εἴκοσι μὲν τὸ πλάτος, τετταράκοντα δὲ τὸ μῆκος μετωπηδὸν ἄγειν φάλαγγα σαρισσοφόρον; Ἰσοῦτα γὰρ ἐστὶν ἐμπόδια πρὸς τὴν τοιαύτην τάξιν καὶ χρεῖαν, ἃ τις οὐδ' ἐξαρθμήσαιτο βραδίως· ἐκ δὲ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Καλλιस्थένους λεγομένων ἱκανὸν ὑπάρχει πρὸς πίστιν· τοὺς γὰρ

montes versus, cepisse mercenarios. Quæ quum ita sint facile iniri ratio potest, quanta fuerit equitum altitudo, et quam longo intervallo fluvius a Darii castris distiterit. Ait deinde, ubi jam hostes appropinquabant, Darium, qui in media versabatur acie, mercenarios e cornu ad se vocasse. Quod qua ratione sit dictum, dubitare licet. Nam mercenarios et equites sese invicem contigisse in medio illo spatio, prorsus est necesse: Darius igitur qui jam inter mercenarios esset, ubi, et quorsum, et quomodo mercenarios vocavit? Postremo ait, equites, qui in dextro stabant cornu, in hostem invehentes, Alexandrum esse aggressos: illum cum suis horum impetum forti animo excepisse, et vice versa in ipsos invecum atrocem pugnam accendisse. At enim inter duas acies medium fuisse fluvium, et quidem ejusmodi fluvium, qualem paulo ante descripsit, hoc vero Callisthenes erat oblitus.

Similia his sunt, quæ de Alexandro scribit, quem ait in Asiam trajecisse cum peditum quadraginta, equitum quatuor millibus et quingentis. Deinde quum inibi esset, ut in Ciliciam intraret, supplementum advenisse ei e Macedonia, quinque millia peditum, equites octingentos. Qua ex multitudine si quis tollat pedites ter mille, equites vero trecentos, ita ut numerum quam maxime augeat eorum, qui propter varios usus potuerunt abesse; relinquuntur famen peditum duo et quadraginta millia, [equitum quinque millia]. His ita positis, narrat Callisthenes, Alexandrum de adventu Darii in Ciliciam certiore esse factum quum ab ipso stadia centum distaret, postquam fauces ipse jam superasset. Propterea converso itinere iterum per fauces reduxisse: et in primo quidem agmine habuisse phalangem;

proximum huic equitatum, in ultimo agmine impedimenta. Simul ventum in campos patentes, edixisse omnibus Alexandrum; ut in legitimum phalangis ordinem instruerentur, seque manipulis applicarent; altitudinemque aciei instituisse, armatorum binum et tricenum, postea vero senum denum, postremo, ubi jam propius hostem venerunt, octonum. Sed hæc quidem deliria sunt, prioribus etiam majora. Enimvero stadium unum capit homines mille sexcentos, quoties intervallorum rationes ad faciendum iter sunt accommodatæ, senis denis altitudinem agminis constituentibus, et viro quoque pedes senos occupante. Quod quum ita sit, perspicuum est, decem stadia pedites captura esse sexies mille, viginti stadia, alterum tantum. Ex quibus facile intelligitur, quando Alexander aciem suam ita ordinavit, ut ejus profunditas esset militum senum denum, campos illum nancisci oportuisse viginti stadia patentes; quamquam etiam sic superfuerint, quos locus non capiebat, equites omnes, cum peditum decem millibus.

Deinde vero ait: Alexandrum, ubi ab hoste stadia circiter quadraginta absuit, copias suas porrecta et æquata fronte in eum duxisse. Quo delirio vix quidem majus aliud queat excogitari. Nam ubi terrarum ejusmodi loca invenias, maxime autem in Cilicia, per quæ loca phalangem, sarissis armatam, stadia viginti in latitudinem porrectam, quadraginta in longitudinem stadia, fronte recta et æquata ducas? Nam si quis acie sic ordinata procedere decreverit, tot se illi impedimenta offerent, ut ne percensere quidem illa facile aliquis valeat. Ad cujus rei faciendam fidem vel illa suffecerint, quæ ab ipso Callisthene dicuntur. Qui quidem ait: torrentes fluvios, qui e montibus cadunt, tot locis hia-

ἀπὸ τῶν ὄρων χειμάρρους καταφερομένους τοσαῦτά φησι ποιεῖν ἐκρήγματα κατὰ τὸ πεδίον, ὥστε καὶ τῶν Περσῶν κατὰ τὴν φυγὴν διαφθαρήναι λέγουσι τοὺς πλείστους ἐν τοῖς τοιοῦτοις κοιλώμασι. Νῆ Δί', ἀλλ' ἔτοιμος ἔβούλετ' εἶναι πρὸς τὴν τῶν πολεμίων ἐπιφάνειαν. Τί δ' ἀνετοιμότερον φάλαγγος ἐν μετώπῳ διαλελυμένης καὶ διεστραμμένης; πόσω γὰρ ἐκ πορευτικῆς ἀγωγῆς ἀρμοζούσης παρατάξει ῥάδιον ἢ διαλελυμένην ἐν μετώπῳ καὶ διεσπασμένην δύναμιν ἐπὶ τὴν αὐτὴν εὐθεΐαν ἀναγαγεῖν καὶ συστῆσαι πρὸς μάχην ἐν τόποις ὑλώδεσι καὶ περικεκλασμένοις; Διόπερ οὐδὲ παρὰ μικρὸν ἦν κρεῖττον ἄγειν διφάλαγγιαν ἢ τετραφάλαγγιαν ἀρμόζουσαν, εἰ καὶ τόπον πρὸς πορείαν εὐρεῖν οὐκ ἀδύνατον, καὶ τὸ παρατάξει ταχέως ῥάδιόν γε δυνάμενον διὰ τῶν προδρόμων ἐκ πολλοῦ γινώσκειν τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν. Ὁ δὲ χωρὶς τῶν ἄλλων οὐδὲ τοὺς ἰππεῖς προσέθετο μετωπηδὸν ἄγων τὴν δύναμιν ἐν τόποις ἐπιπέδοις, ἀλλ' ἐξ ἴσου ποιεῖ τοῖς πεζοῖς.

(Cap. 21.) Τὸ δὲ δὴ πάντων μέγιστον ἤδη γὰρ συνέγγυς ὄντα τοῖς πολεμίοις αὐτὸν εἰς ὀκτὼ ποιῆσαι φησι τὸ βάθος. Ἐξ οὗ δὴλον ὅτι κατ' ἀνάγκην ἐπὶ τετταράκοντα σταδίου εἶδει γενέσθαι τὸ μῆκος τῆς φάλαγγος. Εἰ δ' ὄλως συνήσπισαν κατὰ τὸν ποιητὴν οὕτως ὥστε συνερεῖσαι πρὸς ἀλλήλους, ὅμως εἴκοσι σταδίων εἶδει τὸν τόπον ὑπάρχειν. Αὐτὸς δὲ φησι λείπειν τῶν δεκατεσσάρων σταδίων. Καὶ τούτου μέρος μὲν τι πρὸς θαλάττῃ** τοὺς ἡμίσεας ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ· ἔτι δὲ τὴν

ὄλην τάξιν ἀπὸ τῶν ὄρων ἱκανὸν τόπον ἀφεστάναι πρὸς τὸ μὴ τοῖς πολεμίοις ὑποπεπτωκέναι τοῖς κατέχουσι τὰς παρωρείας. Ἴσμεν γὰρ ὁ ποιεῖ πρὸς τούτους ἐπικάμπιον. Ὑπολειπόμεθα καὶ νῦν ἡμεῖς τοὺς μυρίους πεζοὺς πλείους ὄντας τῆς ἐκείνου προθέσεως. Ὡστ' ἐκ τούτων ἔνδεκα σταδίου ἐπὶ τὸ πλεῖον ἀπολείπεσθαι τὸ τῆς φάλαγγος μῆκος κατ' αὐτὸν τὸν Καλλισθένην, ἐν οἷς ἀνάγκη τοὺς τρισμυρίους καὶ δισχιλίους ἐπὶ τριάκοντα τὸ βάθος ὑπάρχειν συνησπικότητας. Ὁ δὲ φησιν εἰς ὀκτὼ τεταγμένων γενέσθαι τὴν μάχην. Τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν ἀμαρτημάτων οὐδ' ἀπολογίαν ἐπιδέχεται· τὸ γὰρ ἀδύνατον ἐν πράγμασιν** αὐτόθεν ἔχει τὴν πίστιν. Διόπερ ὅταν καὶ τὰ κατ' ἄνδρα διαστήματα καὶ τὸ πᾶν τοῦ τόπου μέγεθος ὀρισμένον ὑποθῶσι καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν, ἀναπολόγητον γίγνεται τὸ ψεῦδος.

(Cap. 22.) Τὰ μὲν γὰρ ἅμα τούτοις ἀλογήματα μακρὸν ἂν εἶη λέγειν πάντα πλὴν τελείως ὀλίγων. Φησὶ γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον σπουδάζειν κατὰ τὴν τάξιν, ἵνα κατὰ τὸν Δαρεῖον αὐτὸν ποιήσῃται τὴν μάχην. Ὁμοίως δὲ κατὰ μὲν ἀρχὰς καὶ τὸν Δαρεῖον αὐτὸν βαύλεσθαι κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον, ὕστερον δὲ μετανοῆσαι. Πῶς δ' ἐπέγνωσαν ἀλλήλους οὗτοι, ποῦ τῆς ἰδίας δυνάμειος ἔχουσι τὴν τάξιν, ἢ ποῦ μετέβη πάλιν ὁ Δαρεῖος, ἀπλῶς οὐδὲν λέγεται. Πῶς δὲ προσανέβη πρὸς τὴν ὄφρυν τοῦ ποταμοῦ φαλαγγιτῶν τάξις ἀπότομον οὔσαν καὶ βατώδη; Καὶ γὰρ τοῦτο παρὰ λόγον. Ἀλεξάνδρῳ μὲν οὖν οὐκ ἐπιστέον τὴν τοιαύτην ἀτοπίαν ὁμολο-

tus aperire in subjecta planitie, ut pars maxima Persarum fugientium in cavis illis perierit. At, hercules, voluit Alexander, parata suorum ut acies in conspectum hostium veniret. Quasi vero potuerit quidquam esse imparatius ea phalange, cujus frons esset dissoluta et divulsa. Quanto namque facilius erat futurum, ex agmine ad iter composito aciem phalangis instruere, quam interruptas in fronte et divulsas copias ad priorem figuram lineamque rectam revocare, atque in locis silvosis et anfractis apte ad pugnam eos dirigere? Erat igitur profecto longe satius, divisas copias ducere, in duo vel etiam quattuor agmina partitas, quæ se aliud post aliud sequerentur; quandoquidem et viæ ad ita faciendum iter aptæ poterant inveniri, et legitimam repente instruere aciem facile erat futurum; quum præsertim per præcursores sciri multo ante hostis adventus posset. At hic, ut alia faceam absurda, quum per loca plana exercitum fronte æquata duceret, ne equites quidem præeuntes fecit, sed peditibus eos exæquavit.

Omnium vero absurdissimum est, quod ait, Macedonem, quum proxime ab hostibus abesset, altitudinem aciei fecisse octonum militum. Ex quo consequitur, phalangem illam stadia quadraginta necessario in longitudinem patuisse. Sed demus sic constipatam fuisse aciem, quod ait poeta, ut conferti invicem hærent, omnino tamen stadiorum viginti locum illum esse oportuit. At ipse ait minorem fuisse stadiis quattuordecim. Et hujus quidem partem aliquam propter mare*** dimidium hujus numeri in dextro cornu: quin etiam scribit idem aciem universam a montibus idoneo spatio fuisse distantem, ne hosti, qui ra-

dices montis obtinebat, subjiceretur. Scimus sane dicere illum partem aciei Alexandri retrorsum ad latus fuisse inflexam. Idcirco etiam nos hic relinquimus in eum usum decem peditum millia, qui major est numerus quam ipsius ratio desiderat. Ex istis tandem sequitur, vel ipso auctore Callisthene, pro phalangis longitudine stadia ad summum undecim relinqui: intra quod intervallum necesse est aciem duorum et triginta millium hominum tricenos milites consertis clypeis constipatos in altitudine habuisse. At ille ait altitudinem aciei octonum fuisse hominum, quum est pugnatum. Sunt vero hoc genus peccata ejusmodi, ut excusationem nullam prorsus admittant. Nam quod per rerum naturam fieri non potest, ** ipsum per se fidem invenit. Quoties igitur aliquis viritim ponit intervallum, et certam loci mensuram designat, numerum item hominum: hic si mentiatur, nulla ratione potest excusari.

Jam quæ his subjecit absurda alia, commemorare longum sit: pauca tantum afferemus. Ait Alexandrum in ordinanda acie summo studio id operam dedisse, ut cum ea parte hostilis aciei pugnam capesseret, in qua Darius ipse staret: et similiter Darii quoque initio ex adverso Alexandri pugnare voluisse, mox vero sententiam mutasse. At quomodo dignoscere sese invicem reges potuerint, et rescire, in qua parte exercitus sui uterque stationem cepisset, et quo tandem post mutatam sententiam Darius transierit, nihil plane horum dicitur. Præterea, qui potuit phalanx ordinata amnis supercilium præruptum et spinis obsitum ascendere et superare? Nam et hoc quis credat? Hujusmodi igitur manifestæ absurditatis Alexandrum damnare, nefas

γουμενήν, παραλαμβάνοντας περί αὐτοῦ τὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἐμπειρίαν καὶ τριβὴν ἐκ παιδός, τῷ δὲ συγγραφεῖ μᾶλλον, ὃς διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐδὲ τὸ δυνατὸν ἐν τοῖς τοιοῦτοις δύναται διευκρινεῖν. Περὶ μὲν οὖν Ἐφόρου καὶ Καλλισθένου ταῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω.

34.

Aristotel. Mirab. 132 : Ἐν μιᾷ τῶν Αἰόλου προσ-αγορευομένων νήσων πλήθος τί φασὶ γενέσθαι φοινίκων, ὅθεν καὶ Φοινικώδη καλεῖσθαι. Οὐκ ἂν οὖν εἴη τὸ λεγόμενον ὑπὸ Καλλισθένου ἀληθές, ὅτι ἀπὸ Φοινίκων τῆς Συρίας τῶν τὴν παραλίαν οἰκούντων τὸ φυτὸν ἔλαβε τὴν προσηγορίαν.

Laudatur praeterea Callisthenes cum reliquis rerum Alexandri scriptoribus in Elencho auctorum ad Plin. H. N. lib. XII et XIII, ubi de arboribus sermo est. Porro apud Epiphanium Adv. haeres. I, 3, nominatur inter eos, qui de natura atque vi plantarum verba fecerint. Quare singularem quendam Περὶ φυτῶν librum a Callisthene scriptum putat Westermannus, praeter necessitatem.

(35.)

Steph. Byz : Χαλκεία, πόλις Λιθύης · ὁ Πολυῖστωρ ἐν Λιθυκῶν τρίτῳ, ὡς Δημοσθένης (καὶ Καλλισθένης conj. Westerm.), ᾧ μεμφόμενος Πολύβιος ἐν τῷ δωδεκάτῳ, ἴδε γράφει · Ἄγνοεὶ δὲ μεγάλως καὶ περὶ τῶν Χαλκείων. Οὐτε γὰρ πόλις ἐστίν, ἀλλὰ χαλκουργεῖα.

De Demosthene, κτίσεων scriptore et Βιθυνιακῶν, cogitavit Schweighauser.; notio-rem historicum sibi postulans sua invexit Westermannus; de Timosthene Rhodio cogitavit Geier.; possis etiam Demostheni substituere Democharem (in Agathoclis historia), de quo dixisse Polybium libro duodecimo constat. Sed haec omnia arbitraria sunt. Χαλ-

profecto fuerit; quem et disciplina et usu rerum bellicarum a puero imbutum fuisse accepimus: sed scriptorem potius hominem adeo imperitum, ut ne quidem, quid fieri in talibus queat aut nequeat, internoscere potuerit. Ac de Ephoro quidem et Callisthene haec a nobis dicta sufficiant.

34.

In una ex insulis, quas Aëoli nominant, multas nasci palmas, indeque eam Phœnicoden appellari tradunt. Falsum igitur esse videtur quod Callisthenes dicit, a Phœnicibus, qui Syriæ oram incolant, arborem istam nomen habere.

35.

Chalcea, urbs Libyæ; (Alexander) Polyhistor Libycorum tertio, uti etiam Demosthenes (?), quem reprehendens Polybius libro duodecimo sic scribit: De Chalceis quoque errat vehementer; neque enim urbs est Chalcea, sed æris officinæ.

36.

Quas in illo (ad Ammonem) itinere difficultatibus ejus dii opes attulerunt, hæc quam insecuta oracula fidem invenerunt majorem: immo oraculis hæc quodammodo fidem

hec ista intelligenda esse τὰ χαλκωρύχια Mauritaniæ quorum Strabo XVII, p. 830 et Ptolemæus IV, 14 meminerunt, censet Schweighauser.

36.

Plutarch. Alex. c. 27 : Ἐν γοῦν τῇ τότε (εἰς Ἄμμωνος) πορείᾳ τὰ συντυχόντα ταῖς ἀπορίαις παρὰ τοῦ θεοῦ βοηθήματα τῶν ὑστέρων χρησμῶν ἐπιστεύθη μᾶλλον· τρόπον δὲ τινα καὶ τοῖς χρησμοῖς ἢ πίστις ἐκ τούτων ὑπῆρξε. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ Διὸς ὕδωρ πολλὸν καὶ διαρκεῖς ὑετοὶ γενόμενοι τὸν τε τῆς δίψης φόβον ἔλυσαν καὶ τὴν ξηρότητα κατασβέσαντες τῆς ἄμμου, νοτερᾶς γενομένης καὶ πρὸς αὐτὴν ξυμπεσούσης, εὐπνουν τὸν ἀέρα καὶ καθαρώτερον παρέσχον. Ἐπειτα τῶν ὄρων, οἵπερ ἦσαν τοῖς ὁδηγοῖς, συγχυθέντων καὶ πλάνης οὐσης καὶ διασπασμοῦ τῶν βαδιζόντων διὰ τὴν ἄγνοίαν, κόρακες ἐκφανέντες ὑπελάμβανον τὴν ἡγεμονίαν τῆς πορείας, ἐπομένων μὲν ἔμπροσθεν πετόμενοι καὶ σπεύδοντες, ὑστεροῦντας δὲ καὶ βραδύνοντας ἀναμένοντες· ὁ δὲ ἦν θαυμασιώτατος, ὡς Καλλισθένης φησὶ, ταῖς φωναῖς ἀνακαλούμενοι τοὺς πλανωμένους νύκτωρ καὶ κλάζοντες εἰς ἴχνος καθίστασαν τῆς πορείας. Ἐπεὶ δὲ διεξελθὼν τὴν ἐρήμον ἤκεν εἰς τὸν τόπον, ὁ μὲν προφήτης αὐτὸν ὁ Ἄμμωνος ἀπὸ τοῦ θεοῦ χαίρειν, ὡς ἀπὸ πατρὸς, προσεῖπεν· ὁ δὲ ἐπήρετο, μὴ τις αὐτὸν εἴη διαπεφευγὼς τῶν τοῦ πατρὸς φονέων. Εὐφημεῖν δὲ τοῦ προφήτου κελεύσαντος, οὐ γὰρ εἶναι πατέρα θνητὸν αὐτῷ, μεταβαλὼν ἐπυρθάνετο, τοὺς Φιλίππου φονεῖς εἰ πάντας εἴη τετιμωρημένος· εἶτα περὶ τῆς ἀρχῆς, εἰ πάντων αὐτῷ δίδωσιν ἀνθρώπων κυρίῳ γενέσθαι. Χρήσαντος δὲ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦτο δίδοναι καὶ Φίλιππον ἀπέχειν ἐκπλεω τὴν δίχην, ἔδωρεῖτο τὸν θεὸν ἀναθήμασι λαμπροῖς καὶ χρήμασι τοὺς ἀνθρώπους. Ταῦτα περὶ τῶν χρησμῶν οἱ πλείστοι γράφουσιν.

Strabo XVII, p. 813 : Τὸ ἐν Ἄμμωνι σχεδὸν τι

astruxere. Primum enim cœlestes aquæ et largi excussi imbres sitis timorem discusserunt, ariditateque extincta sabuli irrigati et jam compactiores liquidum aerem reddiderunt et puriorem. Deinde confusis, quibus duces itineris utebantur, notis quum erraret agmen per ignorantiam atque ab itinere deflecteret: corvi oblatis duces præbuerunt se. Si agmen sequebatur, incitatis antecede- bant pennis: sin incederet lentius et tardius, opperiebantur. Quod vero miraculum superabat omne, ut auctor est Callisthenes, vocibus et crocitu, si qui nocte aberrarent, hos revocabant atque ad vestigium viæ reducebant. Ut emensus solitudinem quo tendebat venit, vates Ammonis eum dei nomine ut parentis salutavit. Ille quæsit an interfectores parentis sui omnes pœnas dedissent. Cui vates: Dii meliora, respondit, neque enim tuus mortalis parens est. Ita variis rex rogavit, omnesne Philippi punivisset percussores? hinc de imperio, an dominatum sibi omnium gentium concederet. Quum deus ostendisset et hoc annuere se et Philippi peractam plene ultionem: deum magnificis donis, et sacerdotes honoravit pecunia. Hæc de oraculis tradunt plerique.

ἐκλείπεται χρηστήριον, πρότερον δὲ ἐτετίμητο. Δηλοῦσι δὲ μάλιστα τοῦτο οἱ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις ἀναγράφαντες, προστιθέντες μὲν πολὺ καὶ τὸ τῆς κολακείας εἶδος, ἐμφαίνοντες δ' ὅτι καὶ πίστεως ἄξιον. Ὁ γοῦν Καλλισθένης φησὶ τὸν Ἀλέξανδρον φιλοδοξῆσαι μάλιστα, ἀνελεῖν δὲ ἐπὶ τὸ χρηστήριον, ἐπειδὴ καὶ Περσέα ἤκουσε πρότερον ἀναβῆναι καὶ Ἡρακλέα· ὀρμήσαντα δ' ἐκ Παραιτονίου καίπερ νότων ἐμπεσόντων βιάσασθαι, πλανώμενον δ' ἀπὸ τοῦ κονιορτοῦ σωθῆναι γενομένων ὄμβρων καὶ δυοῖν κοράκων ἠγησαμένων τὴν ὁδόν, ἤδη τούτων κολακευτικῶς λεγομένων. Τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ ἐξῆς· μόνῳ γὰρ δὴ τῷ βασιλεῖ τὸν ἱερέα ἐπιτρέψαι παρελθεῖν εἰς τὸν νεὼν μετὰ τῆς συνήθους στολῆς, τοὺς δ' ἄλλους μετενδύναι τὴν ἐσθῆτα, ἔξωθέν τε τῆς θεμιστείας ἀκροάσασθαι πάντας πλὴν Ἀλεξάνδρου, τοῦτον δ' ἔνδοθεν εἶναι, οὐχ ὡς περ ἐν Δελφοῖς καὶ Βραγχίδαις τὰς ἀποθεσπίσεις διὰ λόγων, ἀλλὰ νεύμασι καὶ συμβόλοις τὸ πλὴν, ὡς καὶ παρ' Ὀμήρῳ (Il. I, 528)

ἦ καὶ κυανέησιν ἐπ' ὄφρυσιν νεῦσε Κρονίων,
τοῦ προφήτου τὸν Δία ὑποκρινομένου· τοῦτο μέντοι ῥητῶς εἰπεῖν τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι εἴη Διὸς υἱός. Προστραγῶδει δὲ τούτοις ὁ Καλλισθένης, ὅτι τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ ἐν Βραγχίδαις μαντεῖον ἐκλελοιπός, ἐξ ὅτου τὸ ἱερὸν ὑπὸ τῶν Βραγχίδων σεσύλητο ἐπὶ Ξέρξου περσισάντων, ἐκλελοιπυίας δὲ καὶ τῆς κρήνης, τότε ἢ τε κρήνη ἀνάσχοι καὶ μαντεῖα πολλὰ οἱ Μιλησίων πρέσβεις κομισθέντες * εἰς Μέμφιν περὶ τῆς ἐκ Διὸς γενέσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς ἐσομένης περὶ Ἀρβηλα νίκης καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου καὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι νεωτερισμῶν. Περὶ δὲ τῆς εὐγενείας καὶ τὴν Ἐρυθραίαν Ἀθηναίδα φησὶν ἀνειπεῖν· καὶ γὰρ ταύτην ὁμοίαν γενέσθαι τῇ παλαιᾷ Σιβύλλῃ τῇ Ἐρυθραίᾳ. Τὰ μὲν δὴ τῶν συγγραφέων τοιαῦτα.

Ammonis oraculum fere desertum est, prius autem in honore fuit. Id inprimis declarant rerum Alexandri scriptores, qui quamquam adulandi gratia non pauca adjecerunt, indicant tamen etiam quæ credenda sint. Callisthenes igitur narrat, Alexandrum ambitione quadam inductum ad id oraculum contendisse, quod audisset Perseum quoque et Herculem prius eo ascendisse; atque e Parætonio profectum, quamquam austrinis incidentibus flatibus, pertendisse, et quum per pulverem vagaretur, imbrium superventu et duorum corvorum, qui iter commonstrassent, servatum esse: quæ ipsa jam adulatorie dicuntur. Similia sunt quæ sequuntur. Soli scilicet regi a sacerdote concessum, ut in templum ingrederetur habitu consueto: ceteros vestem mutare iussos, et foris oraculum audivisse omnes præter Alexandrum, qui ingressus intro fuerit. Responsa non, ut apud Delphos et Branchidas, verbis, sed magna ex parte nutu et signis, quemadmodum apud Homerum

Dixit cæruleisque superciliis pater almus Annuit,
a vate data Jovem imitante. Hoc tamen expresse eum regi dixisse, esse ipsum Jovis filium. His Callisthenes tragice rem exaggerans addit, quum Apollo Branchidarum oraculum deseruisset inde ab eo tempore, quo templum a Bran-

De corvis cf. Ptolemæi Lag. fr. 7. De Branchidarum oraculo vide Soldau (*Das Orakel der Branchiden*) in *Zeitschrift. f. Alterthwss.* 1841, nr. 66-67. — ἐπὶ Ξέρξου περσ.] Cf. Strabo XI, p. 518; XIV, p. 634; Plutarch. De ser. num. vindict. c. 12; Suidas v. Βραγχίδαί; Curtius VII, 5. Ceterum pro Xerxe dicendus fuit Darius (v. Herodot. VI, 19).

37.

Plutarch. Alex. 33 de pugna ad Arbela: Τότε δὲ τοῖς Θετταλοῖς πλεῖστα διαλεχθεῖς καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν, ὡς ἐπέβρωσαν αὐτὸν βοῶντες ἄγειν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, τὸ ζυστὸν εἰς τὴν ἀριστερὰν μεταβαλὼν τῇ δεξιᾷ παρεκάλει τοὺς θεοὺς, ὡς Καλλισθένης φησὶν, ἐπευχόμενος, εἴπερ ὄντως Διόθεν ἐστὶ γεγονώς, ἀμῦναι καὶ συνεπιβρῶσαι τοὺς Ἑλληνας.

Id. ibid.: Non evasurus fuisset Darius, nisi Parmenio Alexandrum retraxisset: Ὅλως γὰρ αἰτιῶνται Παρμενίωνα κατ' ἐκείνην τὴν μάχην νωθρὸν γενέσθαι καὶ δύσεργον, εἴτε τοῦ γήρωος ἤδη τι παραλύοντος τῆς τόλμης, εἴτε τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸν ὄγκον, ὡς Καλλισθένης φησὶ, τῆς Ἀλεξάνδρου δυνάμεως βαρυνόμενον καὶ προσφθοροῦντα.

« Ex priore loco, Geierus ait, satis apparet, data opera Callisthenem ad divinam Alexandri originem respexisse. Etenim revera talia ab Alexandro dicta esse quis crediderit! »

38.

Strabo XI, p. 531: Οὔτος μὲν οὖν ὁ λόγος περὶ τοῦ Ἀράξου ποταμοῦ ἔχει τι πιθανόν, ὁ δὲ Ἡροδότειος (lib I, c. 202) οὐ πάνυ. Φησὶ γὰρ ἐκ Ματινηῶν αὐτὸν ῥέοντα εἰς τετταράκοντα ποταμοὺς σχίεσθαι,

chidis Xerxem (Darium) sequentibus spoliatum fuit, quumque fons defecisset: et hunc tum denuo scaturisse, et Milesiorum legatos Memphim profectos multa responsa attulisse de nato e Jove Alexandro, de futura apud Arbela victoria, de Darii morte, de rebus Lacedæmone novatis. De generis vero nobilitate etiam Erythræam Athenaidem effatam, quæ antiquæ illi Erythrææ Sibyllæ similis fuisset. Talia sunt quæ a scriptoribus traduntur.

37.

Ibi Thessalos longa oratione adhortatus atque reliquos Græcos, ubi alacres se ostenderunt conclamantes, duceret in Barbaros: trajecta in sinistram lancea deorum opem invocavit, ut auctor est Callisthenes, precatus: si vere satus Jove esset, ut Græcis adessent dexteri et propitii.

Omnino enim Parmenionem insimulant in prælio isto ad Arbelam segnem se præbuisse et difficilem, sive quod senium jam cœperit audaciam ejus resolvere, sive quod, ut Callisthenes dicit, magnificentiam et tumorem Alexandri potentiæ ægre tulerit et invidiose.

38.

Hæc de Araxe narratio habet aliquid probabilitatis, Herodoti non item. Is enim dicit eum a Matianis fluentem in

μερίζειν δὲ Σκύθας καὶ Βακτριανούς. Καὶ Καλλισθένης δὲ ἠκολούθησεν αὐτῷ.

Hæc ad Periplum refert Westermannus, ad Alexandri historiam Geierus, Callistheni statuens pro more suo digrediendi occasionem Araxis fluvii describendi dedisse ejusdem nominis flumen, quod apud Persepolin vidisset. « Attigit vero Araxem, pergit, etiam Medius Thessalus (fr. 1) et Curtius IV, 5, 4 : transeundum esse Alexandro Euphraten Tigrimque et Araxen et Hydaspem, magna munimenta regni sui (cf. V, 4, 7; 7, 9; VII, 3, 19). Qui locus sive cum Mützellio de Persico sive cum Cellario de Armenico, sive, id quod nobis quidem maxime probabile videtur, de ipso hoc Bactriano Araxe vel potius Iaxarte intelligitur, satis docet, quam facile Callisthenes in Alexandri rebus conscribendis, etiamsi prius substiterit quam ad illum Bactrianum flumen perventum est, mentionem ejus facere potuerit. Ceterum et Herodotum l. l. c. 202 et Callisthenem, qui eum secutus est, Araxen cum Iaxarte male confudisse, recte animadvertit Bæhrius ad Herodot. l. l. » Plura de Iaxarte variis nominibus appellato et cum aliis fluviis confuso vide ap. Forbiger. Geogr. II, p. 77 et ap. eos qui ibi laudantur.

ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ.

39.

Schol. Apoll. Rh. II, 672 : Περὶ τῆς Θυνιάδος νήσου προείρηται, ἧς μέμνηται Νύμφης ὁ Ἡρακλεώτης. Φησὶ δὲ αὐτὴν ἑπτὰ σταδίου εἶχειν τὴν περίμετρον. Καλλισθένης δὲ ἐν τῷ Περίπλῳ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων φησὶ προσαγορεύεσθαι τὴν τε χώραν καὶ τὴν νῆσον Θυνιάδα, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων Θυνίαν (Βιθυνίαν Unger. in Zeitschrift f. Alterthwiss. 1844, nr. 30, p. 236.)

40.

Id. ibid. I, 1037, postquam de pugna nocturna, quam Cyziceni cum Argonautis commiserunt, secundum Deiochi (fr. 6) narrationem exposuerat, addit : Καλλισθένης δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ Περίπλου κατ' ἔχθραν φησὶ τοὺς οἰκοῦντας τὴν Κύζικον ἐπιθέσθαι νυκτὸς τοῖς Ἀργοναύταις.

Duobus his scholiastæ locis fisis Westermannus tantum non omnia quæ de rebus geographicis ex Callisthene traduntur, ad Peripli libros retulit

quadraginta scindi fluvios, et Scythas a Bactrianis dividere : Herodotum tamen etiam Callisthenes secutus est.

39.

Nymphis Heracleota Thyniadem insulam, septem stadiorum circuitu esse dicit. Callisthenes vero in Periplot

(fr. 30-43 ap. Westerm.), atque hunc in modum disposuit : Pontus : fr. 38, 29 ex nostra dispositione; Paphlagonia : fr. 26; Bithynia : fr. 28, 39; Mysia : fr. 40, 20; Lydia : fr. 21; Ionia : fr. 25; Caria : fr. 23; Lycia : fr. 24; Pamphylia : fr. 26; Cilicia : fr. 30, 31.

Itaque quinque tantum vel sex fragmenta Commentariis de rebus Alexandri relinquuntur. Contra hæc Geierus p. 215 : « Miramur quod Westermannus quæcunque vel apud Strabonem vel apud alium veterem auctorem de Asiæ regionibus, quas Alexander peragravit, ex Callisthene afferuntur, libro quidem unde hæc deprompserint non indicato, ad Periplum istum, si diis placet, Callisthenis Olynthii referenda opinatus est id genus omnia, quamquam addit : « nonnulla eorum si quis ad Persica (i. e. Historiam Alexandri) potius trahere mallet, fortasse non repugnarem. » At nos quidem ne illud quidem largiri possumus viro eruditissimo, quod dicit admodum difficile esse definitu, ad Periplum an ad Persica pertineant, quæ pro natura sua ad utrumque librum putat posse pertinere. Quid multa? Periplum istum neque ab Olynthio neque ab Sybarita Callisthene proditum esse arbitramur, sed iis adnumerandum esse scriptionibus persuasum habemus, quæ multo post Alexandrum M. Ptolemæorum potissimum posteriorum ætate de insulis et oppidis ad oram maritimam sitis aliisque id genus rebus geographicis concinnatæ celebrioris cujusdam auctoris nomine et Periplotum et Paraplorum titulo inscriptæ pervulgari solebant, qualis erat Jubæ Mauritani (v. fr. 26 Onesicriti) et quales aliæ haud paucæ, de quibus uberius commentatus est Dodwellus (Geogr. Min. tom. 1, De Arriani Nearchi p. 140). Callisthenis autem nomine præ ceteris fictitio abusos esse posterioris ævi scriptores comprobatur etiam fabulis istis de Alexandro M. eundem Pseudo-Callisthenis titulum in fronte gerentibus. A Callisthene autem Olynthio Periplum conscriptum esse negamus atque pernegamus, primum quod ante expeditionem Indicam nulla ab Alexandro, qui ne classe quidem tunc temporis uteretur, navigatio est instituta, quæ a quoquam ejus comitum potuisset enarrari; dein quod etiamsi et ab Alexandro instituta et ab Olynthio enarrata esset ejusmodi navigatio, vix ac ne vix quidem esset credibile eam ab reliquis Alexandri rerum commentariis ab eodem Callisthene con-

gionem illam atque insulam a Græcis quidem dici Thyniadem, a Barbaris vero Thyniam (Bithyniam?).

40.

Callisthenes Periplot libro primo dicit Cyzici incolas hostili animo nocturnas Argonautis struxisse insidias.

scriptis separatim esse editam; denique quod ipsis temporis angustiis prohibitus erat Olynthius, quominus præter Hellenica, quod opus dum Alexandrum comitaretur eum composuisse recte vidit Westermannus, et præter Persica aliud literarum monumentum, nedum geographicum susciperet elaborandum. » Hæc Geierus. Mihi quoque Periplus a nostro Callisthene alienus esse videtur. Nisi fallor, Callisthenes qui a schol. ad Apoll. II, 672 cum Nymphide componitur, idem est atque Callistratus, quem cum eodem Nymphide idem componit schol. ad II, 780 (ὡς Νύμφης καὶ Καλλίστρατος), ac præterea Stephan. Byz. de Hypio fluvio Pontico (v. Nymphid. fr. 4). Utrumque, et Nymphidem et Callistratum, Περὶ Ἡρακλείας scripsisse constat; Nymphidi etiam periplus Ἀσίας tribuitur ab Athenæo XIII, p. 596, si genuina lectio est; de Callistrato, Nymphidis imitatore, id non habemus testatum, etsi ex iis, quæ de regionibus et urbibus Ponticis ex eo traduntur, Ponti periplum aliquis elicere conetur. — Ceterum Callisthenis et Callistrati (Aristophanei) nomina etiam ap. Suidam v. Ἀναρᾶσθαι et ap. Harpocration. v. ἀναγκαῖον confusa esse recte procul dubio statuit Reinesius, probante etiam Westermanno. Vide quæ ad calcem fragmentorum Callisthenis adscripsimus pag. 32.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ.

41.

Pollux Onom. IX, 6, 93: Ἦν δέ τι καὶ νομίσματος εἶδος οὕτως (sc. Φωκαίδες) ὀνομαζόμενον. Φησὶ γοῦν ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι Καλλισθένης, ὑπ' Εὐβούλου τοῦ Ἀταρνίτου τὸν ποιητὴν Περσίον ἀμελούμενον εἰς Μυτιλήνην ἀπελθόντα θαυμάζοντι (sic Kühn.; θαυμάζοντα libri) γράψαι, διότι τὰς Φωκαίδας, [ἄς interpos. Hemsterh.] ἔχων ἦλθεν, ἥδιον ἐν Μυτιλήνῃ μᾶλλον ἢ ἐν Ἀτάρνῃ καταλλάττει.

Περσίον] in aliis libris Πέρσιον, Γέρσιον. Persinum quendam, Milesium poetam, inter Orphicos recenset Suidas v. Ὀρφεύς e lectione codd. A et E.

DICTERIA.

41.

Phocaides etiam numerum species appellatur. Narratque Callisthenes in Dicteriis, Persinum poetam, quum se ab Eubulo Atarnensi neglectum videret, Mytilenas abiisse, idque mirato Eubulo scripsisse Phocaides, quibus ipse instructus venisset, suavius Mytilenis quam Atarnæ permulari.

Hesych.: Φωκαῖς... τὸ κάκιστον χρυσίον. Cf. Bœckh. *Staatshaush.* I, p. 24 sq. — Hemsterhus.: « Videtur Persinus ille invitatus Atarnam ab Eubulo, apud quem dum moratur, de suis sibi divitiis vivendum esse quum videret, Mytilenas Eubulo relicto concessisse; neque injuria, siquidem evocatis a regibus eruditus viris omni modo honorem haberi mos obtinuerit. » — Ceterum Callisthenem Pollucis Olynthium esse placuit Westermanno: « Ἀποφθέγματα ab Olynthio scripta esse posse, ait, non est quod dubitemus, quum paullo post Lynceus Samius, item Peripateticus, ejusdem argumenti librum composuerit... Imo hunc potius quam Sybaritam sive alium auctorem credere malit aliquis propterea, quod quæ hinc affert Pollux spectant ad Eubulum, Atarnei tyrannum, cui Hermias postquam, ut ait Strabo XIII, p. 611, per aliquod tempus socius imperii fuerat, deinde solus imperavit atque Aristotelem Athenis accivit, eique filiam fratris in matrimonium dedit: ab hoc autem dictum poetæ ceterum ignoti Callisthenem accepisse admodum verisimile est, imo ipse fortasse ibi certior factus, si verum est, quod suspicati sumus, Aristotelem discipulum secum Atarneum duxisse. »

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ.

42.

E LIBRO TERTIO.

Stobæus Florileg. VII, 65: Καλλισθένης ἐν τρίτῳ Μακεδονικῶν. Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς δύο καὶ τριάκοντα Χαλκιδικὰς πόλεις τοῖς ἰδίοις ὑποτάξας σκήπτροις Μεθωναίους καὶ Ὀλυνθίους λεηλατεῖν ἤρξατο. Γεόμενος δὲ κατὰ γέφυραν ποταμοῦ Σάρδωνος καὶ εἰς τὸ πέραν διαβῆναι βιαζόμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Ὀλυνθίων ἐπασχέθη. Τόξότης δὲ τις Ἀστὴρ τοῦνομα τόξον ἐντείνας ἐτύφλωσε τὸν Φίλιππον, εἰπὼν Ἀστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον πέμπει βέλος. Ἀποβαλὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν ὀφθαλμὸν εἰς τὸν ποταμὸν ἑαυτὸν ἔρ-

MACEDONICA.

42.

E LIBRO TERTIO.

Callisthenes in Macedonicorum libro tertio: Philippus Macedonum rex quum duas et triginta urbes Chalcidicas in suam redegisset potestatem, Methonæos et Olynthios prædari instituit. Jam quum ad pontem Sardonis fluvii esset et in oppositam ripam vi trajicere tentaret, a multitudine Olynthiorum inhibitus est. Atque sagittarius quidam Aster nomine missa sagitta oculum Philippo excussit dicens: « Aster Philippo letiferum mittit telum. » Amisso rex oculo

ριψε καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους διανηξάμενος τὸν κίνδυνον ἐξέφυγεν.

Plutarchus Parall. min. c. 8 (p. 378 Didot) : Φίλιππος Μεθώνην καὶ Ὀλυνθον βουλόμενος πορθῆσαι καὶ βιαζόμενος ἐπὶ τῷ Σανδάνῳ (sic) ποταμῷ διαβῆναι πέραν, ὑπὸ τινος τῶν Ὀλυνθίων, Ἀστέρος ὀνόματι, ἐτοξεύθη τὸν ὀφθαλμὸν, εἰπόντος·

Ἀστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον πέμπει βέλος.

Ὁ δ' ὀπίσω διανηξάμενος πρὸς τοὺς οἰκείους σώζεται ἀπολέσας τὸν ὀφθαλμὸν· ὡς Καλλισθένης ἐν τρίτῳ Μακεδονικῶν.

« Certatim historiolum referunt veteres scriptores, sed breviter plerique, velut Demosth. De coron. p. 247, § 67; Strabo VII, p. 330; VIII, 374; Diodor. XVI, 34; Lucian. De hist. scrib. 38; The- mist. p. 284; Ptolem. Heph. ap. Phot. cod. 190, p. 149, a; Harpocrat. v. Μεθώνη; Eustath. ad II. II, p. 248; Suidas v. Κάρανος; Justin. VII, 6; Plin. H. N. VII, 37; Solin. c. 8, 5; cf. Palmer. Exercit. p. 557 sqq. Stobæus unde sua habeat dici nequit; certe si Olynthius auctor est, neque ipsa ejus verba, neque veram ex omni parte et integram historiam habemus. Integram ac veriorum adponam ex Suida: Μεθωναίους δὲ τοῖς ἐπὶ Θράκης πολεμῶν τὸν ὀφθαλμὸν ἐπηρώθη, Ἀστέρος τινὸς ὄνομα βαλόντος αὐτὸν βέλει, ἐπιγράψαντός τε τῷ βέλει « Ἀστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον πέμπει βέλος. » Πρὸς δὲ ἀντιγράψας ἔπεμψε βέλος ὁ Φίλιππος « Ἀστέρα Φίλιππος ἦν λάβη κρεμῆσεται. » Καὶ ὑποσχόμενος εἰρήνην ἐξήτησε καὶ λαβῶν ἐκρέμασεν. » *Westerm.* Hic Callisthenes Stobæi et Pseudo-Plutarchi, ex mea sententia idem est atque ille cujus Θρακικά et Galatica et Cynegetica et Metamorphoses ex iisdem novimus auctoribus.

43.

Tertullian. De anim. c. 46 : *Et Bardylidem Illyricum a Molossis usque Macedoniam ex somnio dominatum de Callisthene disco.*

« *Bardylidem scripsi ex conjectura pro eo quod in editionibus inveni, Baralirem s. Balaridem. Scilicet Bardylis rex erat Illyriorum, quem vicit*

in fluvium se conjecit et ad suos transnans periculum effugit.

Philippus Methonen et Olynthum eversurus quum Sandanum (?) fluvium vi trajicere vellet, Olynthius quidam, cui Asteri nomen, sagitta oculum ejus percussit, dicens :

Aster Philippo letiferum mittit telum.

Tum rex natando ad suos reversus, amisso oculo, feliciter evasit. Narrat rem Callisthenes libro tertio De rebus Macedonum.

THRACICA.

44.

E LIBRO TERTIO.

Bello Atheniensium contra Eumolpum, quum non sufficeret comteatus, Pyrandar publicus quæstor, parce anno-

Philippus Ol. 105, 2. 359. V. Diodor. XVI, 4. Neque ab eo diversus videtur Bardylis Illyrius latro, de quo Theopompum (fr. 35) egisse dicit Cicero De off. II, 11, quemque inter eos, qui infimo loco nati ad summas dignitates pervenerant, Helladius ap. Phot. cod. 279, p. 530 recenset sic: Βράδουλλις δὲ τις Ἰλλυριῶν ἀνθρακεὺς γεγονώς. » *Westermann.*

ΘΡΑΚΙΚΑ.

44.

E LIBRO TERTIO.

Plutarchus Parall. min. c. 31 (p. 385 Didot) : Ἀθηναίων πόλεμον ἔχόντων πρὸς Εὐμόλπον, καὶ τῆς εὐθηνίας μὴ ἐπαρκούσης, Πύρανδρος ταμίας τῶν δημοσίων ὑπεσπάσατο τὸ μέτρον, φειδωλῶς χρώμενος· οἱ δ' ἐγχώριοι; ὡς προδότην ὑποπτεύσαντες, λιθόλευστον ἐποίησαν· ὡς Καλλισθένης ἐν τρίτῳ Θρακικῶν.

« Res fabulosa atque si spectes antiquissimam formam imperii Atheniensium, inepte composita. Pro Πύρανδρος Harl. exhibere Χρῦσανδρος annotat Wytttenbachius. De bello autem, si tanti est, cf. Strabo VII, p. 321; Pausan. I, 38, 2; Apollodor. III, 15, 4, quem sua partim ex Callisthenis Thracicis hausisse suspicatur Galeus. » *WESTERM.*

METAMORΦΩΣΕΙΣ.

45.

E LIBRO SECUNDO.

Stobæus Floril. VII, 69 : Καλλισθένης ἐν δευτέρῳ Μεταμορφώσεων. Κατὰ Κελαινὰς, πόλιν τῆς Φρυγίας, διὰ μῆνιν Ἰδαίου Διὸς χάσμα μεθ' ὕδατος γενομένου πολλὰς οἰκίας αὐτάνδρους εἰς τὸν βυθὸν καθείλκυσε. Τοῦ δὲ δήμου κινδυνεύοντος Μίδας ὁ βασιλεὺς χρησμὸν ἔλαβε, συνελεύσεσθαι τὴν γῆν, ἐὰν εἰς τὸ βάραθρον βάλη τὸ τιμιώτατον ἐν ἀνθρωπίνῳ βίῳ. Τῶν δὲ Κελαι-

nam subministrans, aliquid de mensura deminuit. Cives eum proditionis ideo insimulantes lapidibus obruerunt. Callisthenes tertio Thracicorum.

METAMORPHOSES.

45.

E LIBRO SECUNDO.

Callisthenes in libro secundo Metamorphosēōn narrat Celænis in Phrygia propter iram Jovis Idæi terræ hiatum aqua plenum multas domos cum incolis earum in profundum tractas absorpsisse. Populo itaque in summo discrimine versante, Midas rex oraculum accepit, fore ut coiret rursum terra, si in faucem dejiceret quod pretiosissimum

νιτῶν χρυσόν τε καὶ ἄργυρον καὶ τὸν κόσμον τῶν γυναικῶν εἰς τὸ χάσμα ριψάντων καὶ μηδ' οὕτω τοῦ κακοῦ λήξαντος, Ἀγχοῦρος (Λιγίστεος Apost. et Arsen. υἱὸς Μίδα, λογισάμενος μηδὲν εἶναι τιμιώτερον ἐν βίῳ ψυχῆς ἀνθρωπίνης, ἀναπηδήσας καὶ δούς περιπλοκὰς τῷ γεννήσαντι καὶ ἀποταξάμενος τῇ γυναικὶ Τιμοθέᾳ, μεθ' ὁρμῆς ἔριππος εἰς τὸν τόπον τοῦ χάσματος ἠνέχθη. Τῆς δὲ γῆς εἰς τὴν φυσικὴν ἁρμονίαν συνελθούσης, Μίδας βωμὸν ἰδρύσατο Διὸς Ἰδαίου, ὃν χρύσειον ἐποίησε χερσὶν ἀψάμενος. Οὗτος ὁ βωμὸς περὶ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τὸ χάσμα συνέβη γενέσθαι, λίθινος γίνεται, τῆς δ' ὠρισμένης προθεσμίας παρελθούσης χρύσειος ὁράται.

Eadem Plutarch. Parall. min. c. 5, p. 377 Didot., Apostol. Prov. I, 79, Arsen. Viol. p. 25. Quis sit hic Callisthenes non constat; Sybaritam esse suspicor, quem ex eodem Stobæo et Plutarcho novimus.

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΑ.

46.

E LIBRO TERTIO.

Plutarch. De fluv. 4, 2 de Gange : Γεννᾶται δὲ παρ' αὐτῷ βοτάνη παραπλησία βουγλώσσω, ἣν λειοτριβοῦντες τὸν χυλὸν αὐτῆς τηροῦσιν καὶ νυκτὸς βαθείας τοὺς φωλεοὺς τῶν τίγρεων περιβραίνουσιν, αἱ δὲ διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἐκχυθείσης ὑγρασίας προχωρῆσαι μὴ δυνάμεναι θνήσκουσιν, καθὼς ἱστορεῖ Καλλισθένης ἐν γ' τῶν Κυνηγετικῶν.

Callisthenem h. l. eundem habeo cum C. Sybarita, cujus Galatica Plutarchus laudat l. l. c. 6, 3 (v. fr. 47).

in humana vita sit. Celænitæ igitur aurum et argentum et mundum mulierum in hiatus dejecerunt. Verum quum ne sic quidem malum cessaret, Anchurus, Midæ filius, reputans secum nihil majoris pretii apud mortales esse vita humana, repente exsiliit, et postquam parentem amplexus et Timotheæ uxori valedixit, concitato equi cursu in hiatus se dejecit. Jam quum coiisset terra et ad naturalem statum rediisset, Midas aram consecrari jussit Jovi Idæo, quam manu tangens auream fecit. Hæc ara eo tempore, quo liare terram accidit, lapidea, præstituto tempore elapso aurea conspicitur.

DE VENATIONE.

46.

E LIBRO TERTIO.

Nascitur ad Gangen herba, buglosso similis, quam conferunt, et ex succo expresso, quem sedulo servant, profunda nocte tigris latibula circumlinunt, quæ quum

ΓΑΛΑΤΙΚΑ.

47.

E LIBRO DECIMO TERTIO.

Plutarch. De fluv. c. 6 : Ἄραρ ποταμὸς ἐστὶ τῆς Κελτικῆς, τὴν προσηγορίαν εἰληφὼς παρὰ τῷ ἡρμόσθαι τῷ Ῥοδανῷ· καταφέρεται γὰρ εἰς τοῦτον κατὰ τὴν χώραν τῶν Ἀλλοβρόγων. Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Βρίγουλός· μετωνομάσθη δὲ διὰ αἰτίαν τοιαύτην. Ἄραρ κυνηγεσίας χάριν εἰς ὕλην προχωρήσας καὶ εὐρὼν τὸν ἀδελφὸν Κελτίβηρον ὑπὸ θηρίων ἀνηλωμένον, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἑαυτὸν καιρίως πλήξας ἔβαλεν εἰς τὸν ποταμὸν Βρίγουλόν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ μετωνομάσθη Ἄραρ. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ μέγας ἰχθὺς, Σκολόπιδος (? Κλουπαῖα Stob.) προσαγορευόμενος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. Οὗτος αὐξανομένης τῆς σελήνης, λευκὸς ἐστὶ· μειωμένης δὲ, μέλας γίνεται παντελῶς· ὑπεραυξήσας δ' ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀκανθῶν. Εὐρίσκειται δ' ἐν αὐτῷ λίθος ἐν τῇ κεφαλῇ (ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ λίθος Stob.) χόνδρω παρόμοιος ἄλλος, ὃς κάλλιστα ποιεῖ πρὸς τετραταίους νόσους, τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι τοῦ σώματος προσδεδεμένος τῆς σελήνης μειουμένης, καθὼς ἱστορεῖ Καλλισθένης ὁ Συβαρίτης ἐν γ' Γαλατικῶν, παρ' οὗ τὴν ὑπόθεσιν εἴληφε Τιμαγένης ὁ Σύρος.

Eadem, omissis nonnullis, Stobæus in Florileg. 100, 4, et in Boissonad. An. gr. I, p. 417.

Hunc Callisthenem eundem esse cum eo Galaticorum auctore, quem Stephanus Byz. *Eratosthenem* [cf. not. ad fr. 4] dicit, conjecit Galeus, uti disco ex Bernhardyo *Fragm. Eratosth.* p. 109, ubi hæc : « Præter solitum perspicax opus Callistheni Galeus attribuit; non enim pervixisse Eratosthenem ad tempora Prusiæ, cujus illic (s. v. Βοὸς κεφαλαί) mentio fiat. Callisthenem unde arripuerit, dicere

egredi nequeant ob vim effusi humoris, intus moriuntur, ut refert Callisthenes libro tertio De venatione.

47.

E LIBRO DECIMO TERTIO.

Arar fluvius est Galliæ Celticæ, qui denominationem accepit ex eo, quod immisceatur Rhodano; in eum enim labitur juxta regionem Allobrogum. Primum Brigulus dictus est; mutavit vero postea nomen ob hanc causam : Arar venationis causa silvam ingressus, quum fratrem Celtiberum a feris dilaniatum offendisset, ob extremum dolorem postquam letale sibi vulnus inflixerat, in Brigulum se præcipitavit fluvium, qui ab eo Araris nomen sumpsit. Nascitur in eo magnus piscis, ab indigenis clupæa vocatus, qui crescente luna albus est, decrescente vero prorsus niger est. Idem quum in extremam crevit magnitudinem, a propriis spinis interlicitur. Porro reperitur in ejus capite lapis grumo salis similis, qui decrescente luna, sinistris corporis partibus applicatus, febres quartanas sanat, uti narrat Callisthenes libro tredecimo *Rerum Gallicarum*, a quo sumpsit argumentum *Timogenes Syrus*.

neglexit. « Quare ipse Bernhardyus, Plutarchei loci haud memor, alteri cuidam Eratostheni Galatica tribuit. Quamquam vel propterea Galei sententiam addubitare licet, quod quæ Stephanus ex Eratosthene affert, omnia pertinent, non ad Europæ Galliam, sed ad Asiaticam, — Laudatur Eratosthenes ille hisce locis :

Τολιστόβιοι, ἔθνος Γαλατῶν ἐσπερίων μετοικησάντων ἐκ τῆς Κελτογαλατίας ἐς Βιθυνίαν. Ἐρατοσθένης ἐν πρώτῳ Γαλατικῶν Τολιστοβογίους αὐτοῦς φησι.

Σπάρτακος, πόλις Θράκης. Ἐρ. ἐν Γαλατικῶν δευτέρῳ.

Διανεῖς, ἔθνος Γαλατικόν. Ἐρ. ἐν δ' Γαλατικῶν.

Ἐρκανία... Ἔστι καὶ Ἐρκάνιον πεδίον τῆς Λυδίας, ὡς Ἐρ. ἐν πέμπτῳ Γαλ.

Βοὸς κεφαλαί, τόπος καθ' ὃν ἐπολέμησε Προυσίας πρὸς Ἀτταλον, ὡς Ἐρ. ἐν ἐβδόμῳ Γαλ.

Ἐδρηλα, πόλις Καρίας. Ἐρ. τριακοστῷ τρίτῳ (?) Γαλ.

DUBIA.

48.

Suidas v. Ἀναγκαῖον : Ἰσαῖος [ἐν τῷ πρὸς Ἐρμωνα καὶ Ξενοφῶν Ἑλληνικοῖς (V, 4, 8) addit Harpocrat.] ἀναγκαῖον τὸ δεσμωτήριον καλεῖ. Καλλισθένης δὲ [Καλλίστρατος δὲ Reinesius V. L. III, 366] ἀνώγεων εἶπε, καὶ οὕτω δεῖ μᾶλλον λέγεσθαι.

48.

Isæus in oratione contra Hermonem et Xenophon in Hellenicis carcerem dicit ἀναγκαῖον, Callisthenes vero ἀνώγεων, idque rectius.

49.

Ἀναρᾶσθαι, resecreare, exsecrationes revocare. Sic Callisthenes.

« Eadem Harpocratio vulgaris, Palat. tamen Ἰσαῖος καὶ Καλλισθ. οὕτω λέγει τὸ δεσμ., qui jure potiore hic audiendus videtur, quum ab eodem Suida v. Βόθυνος iterum copulentur Ἰσ. καὶ Καλλ. » Bernhardy. Cf. Suidas v. Ἀνώγεων. Schœmanni. in Isæum p. 493.

49.

Suidas : Ἀναρᾶσθαι· ἀντὶ τοῦ καταλύειν τὴν γενομένην ἀράν· οὕτω Καλλισθένης [Καλλίστρατος Vales.].

Eadem Phavorin. p. 175. Cf. Valesius in Ammian. M. 24, 6, p. 292. Valckenaer. in Herodot. VIII, 63.

50.

Harpocratio : Βόθυνος, τόπος τις ἰδίως οὕτω καλούμενος ἐν τῇ ἱερᾷ ὁδῷ, οὗ μνήμην Ἰσαῖος καὶ Καλλισθένης ποιεῖται. Sic codd. D. et E; vulgo : Ἰσαῖος ἐν τῷ πρὸς Ἐρμωνα περὶ ἐγγύης μνημονεύει τοῦ τόπου. Eadem Suidas. Cf. Zonaras p. 395, et locum Isæi in Bekker. An. p. 173, 26.

51.

Harpocratio : Μυλωθρός, ὁ μύλωνά κεκτημένος καὶ ἐργαζόμενος αὐτῷ· Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Δημοσθένους πολλάκις. Ἔστι καὶ τοῦνομα παρὰ Καλλισθένη καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς πολλάκις. Sic codd. B. C. G. Bekkeri; reliqui : ἔστι καὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς πολὺ τοῦνομα.

50.

Βόθυνος, locus quidam proprie sic dictus in via sacra : meminerunt ejus Isæus et Callisthenes.

51.

Μυλωθρός, qui pistrinum possidet et in eo opus facit. Verbum hoc etiam apud Callisthenem et apud Ἀττικούς sæpius.

ANAXIMENES LAMPSACENUS.

Quæ de vita Anaximenis veteres tradiderunt hæc sunt :

Strabo XIII, p. 589 : Ἐκ Λαμψάκου δὲ... Ἀναξιμένης ὁ ῥήτωρ.

Diodorus XV, 76, 4 ad Olymp. 103, 3. 366 a. C. : Ὑπῆρξαν δὲ κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἄνδρες κατὰ παιδείαν ἄξιοι μνήμης Ἰσοκράτης τε ὁ ῥήτωρ καὶ οἱ τούτου γενόμενοι μαθηταὶ καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος· ἔτι δὲ Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς καὶ Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος· ἔτι δὲ τῶν Πυθαγορικῶν φιλοσόφων οἱ τελευταῖοι, Ξενοφῶν τε ὁ τὰς ἱστορίας συγγραψάμενος, ἔσχατόγηρος ὢν· Ἀρίστιππος τε καὶ Ἀντισθένης· πρὸς δὲ τούτοις Αἰσχίνης ὁ Σφήττιος ὁ Σωκρατικός.

Aristoteles Olymp. 103, 3 vitæ annum egit duodevicesimum. Similiter Anaximenem quoque tum juvenem adhuc fuisse Aristotele paullo vel antiquiorem vel juniorem verisimillimum est. Diodori testimonio adde Pausaniæ VI, 18, 2, ubi Anaximenem dicit Ἀλεξάνδρῳ τε αὐτῷ καὶ ἔτι Φιλίππῳ πρότερον γεγονότα ἐν γνώσει. Eusebius Chron. ad Olymp. 112, 4. 329 : *Anaximenes et Epicurus agnoscebantur*. Cf. Syncell. p. 275, A.

Suidas: Ἀναξιμένης, Ἀριστοκλέους, Λαμψακηνός, ῥήτωρ, μαθητὴς Διογένους τοῦ Κυνός καὶ Ζωίλου τοῦ Ἀμφιπολίτου γραμματικοῦ, τοῦ καχίζοντος Ὅμηρον, διδάσκαλος δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα. Εἶπετο δὲ αὐτῷ ἐν τοῖς πολέμοις (*). Postrema εἶπετο δὲ κτλ.

(*) Distinguendus a Nostro est Anaximenes Lampsacenus alter, ejus qui res Alexandri scripsit nepos ex sorore. Diogen. L. II, 3 de Anaximene Milesio philosopho locutus : Γεγόνασι καὶ ἄλλοι δύο, Λαμψακηνοὶ, ῥήτωρ, καὶ ἱστορικός, οἱ ἀδελφῆς υἱὸς ἦν τοῦ ῥήτορος τοῦ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις γεγραφότος. De hoc certioris nihil constat. — Lucianus in Herodot. c. 3 (p. 243 ed. Didot.) inter eos qui orationibus Olympiæ habitis brevi gloriam sibi paraverint, nominat Hippiam Eleum, Prodicum Ceum, *Anaximenem Chium*, Polum Agrigentinum. Chium istum Nitzschius Hist. Homer. II, p. 88 eundem habet cum Lampsaceno nostro. Argumentum sententiæ me fugit, nisi fortasse inde, quod Anaximeni cum Theopompo Chio inimicitiae erant, et quod ejusdem vestitum Chius Theocritus risisse narratur, aliquis colligi voluerit, eum per aliquod tempus in insula hac versatum atque propterea Chium a Luciano nominatum esse. Ego puto apud Lucian. reponendum esse *Xenomedem Chium*. Hunc enim tamquam æqualem eorum, cum quibus ap. Lucianum componitur, novimus e. Dionysio Halic. Fusius de hoc Xenomede suo dicemus loco. — *Anaximenem* nescio quem *De picturis antiquis* citat Fulgentius Myth. III, 3 : *Anaximenes, qui de picturis antiquis disseruit, in libro secundo ait venationem Actæonem dilexisse : qui quum ad maturam pervenisset ætatem, consideratis venationum periculis, id est quasi nudam*

omittit Eudocia p. 51. Quæ apud Suidam sequuntur petita sunt e Pausania (VI, 18).

De magistris Anaximenis præter Suidam nemo quidquam tradidit; attamen familiaritatem aliquam etiam postea Anaximeni cum Cynico intercessisse ex dicteriis colligi possit, quæ Diogenes in Anaximenem jactasse fertur (*). Etenim narrat Diog. L. VI, 57 : Ἀναξιμένει τῷ ῥήτορι παχεῖ ὄντι προσελθὼν (Διογένης), « Ἐπίδος καὶ ἡμῖν, ἔφη, τοῖς πτωχοῖς τῆς γαστροῦ· καὶ γὰρ αὐτὸς κουφισθήσῃ καὶ ἡμᾶς ὠφελήσεις. » Διαλεγομένου ποτὲ αὐτοῦ, τάριχον προτείνας περιέσπασε τοὺς ἀχροατάς· ἀγανακτοῦντος δὲ, « Τὴν Ἀναξιμένους, ἔφη, διάλεξιν ὀβολοῦ τάριχος διαλέλυκεν. » Ceterum ut pinguis Anaximenes, sic in vestitu negligens fuisse videtur, perstringente Theocrito Chio ap. Athenæum I, p. 21, C : Ἐρμιππος δὲ φησι Θεόκριτον τὸν Χίον ὡς ἀπαίδευτον μέμφεσθαι τὴν Ἀναξιμένους περιβολὴν (**).

Anaximenem magistrum fuisse Alexandri præter Suidam dicit Valerius Maximus (VII, 3, 4) et Cedrenus p. 130, 53, ubi postquam de Anaximenis *philosophi placitis* locutus est, diversa plane confundens addit : οὗτος ἤκμασε κατὰ τοὺς χρόνους Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, οὗτινος καὶ διδάσκαλος γέγονεν. At recte, opinor, Geierus « Cave, ait, ne proprio id sensu de ipsa Alexandri pueri educatione vel institutione accipias, in qua non magis occupatum fuisse Anaximenem quam Callisthenem, cui item Alexandri præceptoris vel rectoris a nonnullis titulum tributum esse videmus, non est operæ pretium pluribus demonstrare. Neque id, quod

*artis suæ rationem videns, timidus factus est : unde et cor cervi habere dicitur : unde et Homerus ait, οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, id est : « Ebriose, oculus canis habens et cor cervi. » Sed dum periculum venandi fugeret, affectum tamen canum non dimisit, quos immaniter pascendo pæne omnem substantiam perdidit : ob hanc rem a canibus suis dilaceratus dicitur esse. — Apud eundem Fulgentium II, 14 memoratur Anaximander Lampsacenus de interpretatione allegorica Musarum numeri nonarii; ubi aut *Anaximander Milesius* (junior), aut *Anaximenes Lampsacenus*, restituendus esse videtur; atque hoc quidem probabilius. Quæritur an noster An. an alius sit intelligendus.*

(*) Diogenes Onesicriti quoque magister fuit. Quo condiscipulatu usum quendam familiarem inter utrumque Alexandri comitem fuisse suspicatur Geierus p. 274.

(**) Vocem περιβολὴν Geierus p. 283 interpretatur *circumjectam orationem*. De amictu cogitandum esse recte monet Creuzerus (*Hist. Kunst* p. 386). Similiter Callistratus Aristophaneus Aristarchum perstrinxit ἐπὶ τῷ μὴ εὐρύθμως ἀμπέχεσθαι, φέροντός τι καὶ τοῦ τοιοῦτου πρὸς παιδείας ἐξέτασιν (Athen. p. 21, C.).

facile cuiquam in mentem venire possit, Rhetoricam ad Alexandrum ab eo scriptam huc valuisse existimamus. Debuisse potius videtur Anaximenes similiter atque Callisthenes hujus tituli honorem familiari consuetudini, quæ erat aliquamdiu inter senem philosophum et regem juvenem. » — Præter Alexandrum discipulus Anaximenes fuisse dicitur Timolaus. Suidas : Τιμόλαος Λαρισσαῖος ἐκ Μακεδονίας, ῥήτωρ, Ἀναξιμένους τοῦ Λαμψακηνοῦ μαθητής· ὃς καὶ ποιητικῶς ἔχων παρενέβαλε τῇ Ἰλιάδι στίχον πρὸς στίχον καὶ ἐπέγραψε τὸ σύνταγμα Τρωϊκόν... ἔγραψε καὶ ἄλλα τινὰ (*). — Porro νεανίσκον τινὰ τῶν Ἀναξιμένους τοῦ ῥήτορος μαθητῶν, coram Antigono rege orationem recitantem memorat Plutarchus in Imper. Apophthegm. p. 182, E.

Restat ut apponamus quæ de Anaximene patriæ servatore, deque indole viri tradit Pausanias VI, 18, 2 : Ἐνταῦθα (in Olympiâ) καὶ Ἀναξιμένους οἶδα εἰκόνα ἀνευρόν, ὃς τὰ ἐν Ἑλληνισι ἀρχαῖα, καὶ ὅσα Φίλιππος ὁ Ἀμύντου καὶ ὕστερον Ἀλέξανδρος εἰργάσατο, συνέγραψεν ὁμοίως ἅπαντα· ἡ δὲ οἱ τιμὴ γέγονεν ἐν Ὀλυμπίᾳ παρὰ τῶν Λαμψακηνῶν τοῦ δήμου. Ὑπελίπετο δὲ Ἀναξιμένης τσοσάδε ἐς μνήμην. Βασιλέα γὰρ οὐ τὰ πάντα ἤπιον, ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα θυμῷ χρώμενον, Ἀλεξάνδρον τὸν Φιλίππου, τέχνη περιῆλθε τοιαῦδε. Λαμψακηνῶν τὰ βασιλείως τοῦ Περσῶν φρονησάντων ἢ καὶ αἰτίαν φρονησῶν λαβόντων, ὁ Ἀλέξανδρος, ἅτε ὑπερζέων ἐς αὐτοὺς τῇ ὀργῇ, κακῶν ἠπέλει τὰ μέγιστα ἐργάσασθαι. Οἱ δὲ ἅτε θεόντες περὶ γυναικῶν τε καὶ παιδῶν καὶ αὐτῆς πατρίδος, ἀποστέλλουσιν Ἀναξιμένην ἰκετεῦσιν, Ἀλεξάνδρῳ τε αὐτῷ καὶ ἔτι Φιλίππῳ πρότερον γεγονότα ἐν γνώσει. Προσῆει τε ὁ Ἀναξιμένης, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον πεπυσμένον, καθ' ἡντινα αἰτίαν ἦκοι, κατομόσασθαι φασιν ἐπονομάζοντα θεοὺς τοὺς Ἑλλήνων, ἧ μὴν αὐτοῦ ταῖς δεήσεσιν ὁπόσα ἐστὶν ἐναντία ἐργάσασθαι. Ἐνθα δὲ εἶπεν Ἀναξιμένης· Χάρισαί μοι τήνδε, ὦ βασιλεῦ, τὴν χάριν, ἔξανδραποδίσασθαι μὲν γυναῖκας καὶ τέκνα Λαμψακηνῶν, καταβαλεῖν δὲ καὶ ἐς ἔδαφος τὴν πόλιν πᾶσαν, τὰ δὲ ἱερὰ τῶν θεῶν σφισιν ἐμπρῆσαι. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν. Ἀλέξανδρος δὲ οὔτε πρὸς τὸ σόφισμα ἀντιμηχανήσασθαι τι εὐρίσκων, καὶ ἐνεχόμενος τῇ ἀνάγκῃ τοῦ ὄρκου, συγγνώμην ἔνεμεν οὐκ ἐθέλων Λαμψακηνοῖς (*).

Ib. 5. Φαίνεται δὲ καὶ ἄνδρα ὁ Ἀναξιμένης ἐχθρὸν οὐκ ἀμαθέστατα, ἀλλὰ καὶ ἐπιφθονώτατα ἀμυνάμενος. Ἐπεφύκει μὲν αὐτὸς σοφιστῆς καὶ σοφιστῶν λόγους μιμεῖσθαι· ὡς δὲ οἱ διαφορὰ ἐς Θεόπομπον ἐγεγονέει τὸν Δαμασιστράτου, γράφει βιβλίον ἐς Ἀθηναίους καὶ

(* Cf. Hesych. Miles. p. 54 Orelli. Eustath. Proæm. in Odyss. et p. 1379, 48; 1697, 57, schol. ad Od. 3, 267. Timolai nescio cujus Φρυγιάκᾳ laudantur ap. Plutarch. De flux. c. 9. Errat procul dubio Roulez ad Ptol. Heph. p. 153, qui historiunculam ap. Plutarch. l. I. narratam esse opinatur Timolai Cyziceni, Platonis discipuli, cujus mentionem injicit Diog. L. III, 46.

ἐπὶ Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ καὶ Θηβαίοις συγγραφὴν λοιδόρον. Ὡς δὲ ἦν ἐς τὸ ἀκριβέστατον αὐτῷ μεμιμημένα, ἐπιγράψας τοῦ Θεόπομπον τὸ ὄνομα τῷ βιβλίῳ, διέπεμπεν ἐς τὰς πόλεις. Καὶ αὐτὸς τε συγγεγραφῶς ἦν, καὶ τὸ ἔχθος τὸ ἐς Θεόπομπον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἐπηύξητο (**). Οὐ μὴν οὐδὲ εἶπεῖν τις αὐτοσχεδίως Ἀναξιμένους πρότερός ἐστιν εὐρηκῶς. Γὰρ ἔπη δὲ τὰ ἐς Ἀλέξανδρον οὐ μοι πιστὰ ἐστὶν Ἀναξιμένην τὸν ποιήσαντα εἶναι (***)).

De Anaximene Alexandri comite Diog. L. V, 10 : Λέγεται δὲ (Ἀριστοτέλης) διὰ τὴν Καλλισθένους πρὸς Ἀλέξανδρον σύστασιν προσκροῦσαι τῷ βασιλεῖ· κάκεινον ἐπὶ τῷ τοῦτον λυπῆσαι, Ἀναξιμένη μὲν αὐξῆσαι, πέμψαι δὲ καὶ Ξενοκράτει δῶρα. Cujus rei fides penes auctorem esto.

OPERA ANAXIMENIS.

1. Ἱστορία.

a. Ἑλληνικά. Πρῶται ἱστορία (fr. 1—6).

b. Φιλιππικά [Δεύτεραι ἱστορ.] (fr. 7—14).

c. Τὰ περὶ Ἀλέξανδρον [Τρίται ἱστορ.] (fr. 15—17).

2. Βασιλέων μεταλλαγαί (fr. 18—19).

3. Περὶ Ὀμήρου (fr. 20).

4. Τριπολιτικός.

5. Λόγοι συμβουλευτικοὶ καὶ δικανικοί.

6. Ῥητορικὴ πρὸς Ἀλέξανδρον.

[7. Ἐπηεῖς Ἀλέξανδρον.] Opus spurium. V. Pausan. l. I.

De Hellenicis, quæ κατ' ἐξοχὴν sic dicere licet, Diodorus, XV, 89 ad Ol. 104, 3 : Ἀναξιμένης δὲ ὁ Λαμψακηνὸς τὴν πρώτην (sc. σύνταξιν) τῶν Ἑλληνικῶν ἀνέγραψεν, ἀρξάμενος ἀπὸ θεογονίας καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου γένους τῶν ἀνθρώπων, κατέστροφε δ' εἰς τὴν ἐν Μαντινεῖᾳ μάχην καὶ τὴν Ἐπαμινώνδου τελευτήν· περιέλαβε δὲ πάσας σχεδὸν τὰς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Βαρβάρων πράξεις ἐν βίβλοις δώδεκα. — Hæc Pausa-

(*) Eadem ex Pausania Suidas l. I. Cf. Valerius Maximus VII, 3, 4 : *Lampsacenæ urbis salus unius vafamenti beneficio constitit. Nam quum ad excidium ejus summo studio Alexander ferretur, progressumque extra mœnia Anaximenes præceptorem suum vidisset, quia manifestum erat, futurum ut preces suas iræ ejus opponeret, non facturum se quod petiisset, juravit. Tunc Anaximenes, « Peto, inquit, ut Lampsacum diruas. » Hæc velocitas sagacitatis oppidum vetusta nobilitate inclutum exilio, cui destinatum erat, subtraxit. Pro Anaximene et Lampsaco Aristotelem et Stagira ponit ceterum eadem narrans vetus auctor Gallicus in cod. Bibl. Gothanæ. V. Jacobs *Beitræge z. all. Lit. d. Bibl. zu Gotha*, I, p. 375, citante Geiero.*

(**) Nomen maledici hujus auctoris reponendum esse duco ap. Dionys. II. A. R. I, 2, ubi hæc : οὐτε διαβολὰς καθ' ἐτέρων ἐγνωκῶς ποιῆσθαι συγγραφέων, ὡς περ Ἀναξίλαος (sc. Ἀναξιμένης) καὶ Θεόπομπος ἐν τοῖς προοιμίοις τῶν ἱστοριῶν ἐποίησαν.

(***) « Sollte sich in diesem Poem, frage ich, nicht schon einer der Keime der nachher so üppig fortwuchernden Romanenliteratur über diesen Kœnig finden? » CREUZER *Hist. Kunst.* p. 387.

nias I. I. significat verbis τὰ ἐν Ἑλλησιν ἀρχαῖα. Sin-
cera inscriptio fuit Πρῶται ἱστορίαι (fr. 1). Altera
pars, de rebus Philippi exponens, libros comple-
tebatur minimum octo (fr. 12); tertiæ laudatur
liber secundus. Reliquiæ tam tenues sunt, ut ac-
curatius de indole totius operis iudicium ferri haud
possit. — De libro Βασιλέων μεταλλαγᾷ in-
scripto vide notam ad fr. 19. — De Homero pecu-
liarem librum Anaximenem scripsisse docemur a
Dionysio Hal. De Is. 19 (v. infra). — Τριπολιτι-
κὸς vel Τρικάρανος inscripta erat λοιδορος ista
συγγραφῇ, de qua verba facit Pausanias I. I. Rem
præterea testantur Josephus C. Apion. 1, 24, p.
459; Euseb. P. E. p. 491; Syncell. p. 121 ed.
Bonn. coll. Lucian. Pseudol. c. 29. Vide quæ dixi-
mus in Vit. Theopompi p. LXXIV. — Inter ora-
tores Anaximenes recensetur a Dionysio H. I. I. et
in Epist. ad Amm. c. 2. Perduravit memoria ora-
tionis, quam Euthiæ scripsit contra Phrynen. Har-
pocrat. v. Εὐθείας : Ὑπερίδης ὑπὲρ Φρύνης, τῶν ἐπὶ
συκαφαντία διαβεβλημένων ἦν ὁ Εὐθείας. Τὸν μέντοι λό-
γον αὐτῷ τὸν κατὰ Φρύνης Ἀναξιμένην πεποιηκέναι φη-
σὶν Ἑρμιππος. Athenæus XIII, p. 591, E : Οὐκ ἀγνοῶ
δὲ, ὅτι τὸν ἐπιγραφόμενον κατ' αὐτῆς (Φρύνης) Εὐθείου
λόγον Διόδωρος ὁ Περιηγητὴς Ἀναξιμένους φησὶν εἶναι.
Cf. Ruhnken. Hist. crit. orat. p. 51 ed. Frotscher.
1831. — Artem rhetoricam ad Alexandrum scri-
ptam, quam vulgo Aristoteli tribuebant, Anaxime-
nis nostri esse, hodie communis est fere omnium
consensus. Vide Spengel. Συναγ. τεχν. p. 182,
Westermann. Gesch. d. gr. Bereds. § 68, 69, et
qui ibi laudantur, et præ ceteris Spengel. in Pro-
legg. ad librum : « Anaximenes Ars rhetorica quæ
vulgo fertur Aristotelis ad Alexandrum. » 1844.

Anaximenem etiam in historia scribenda rheto-
rem egisse vel non moniti ex ingenio istorum tem-
porum colligeremus. Testimonia veterum hæc sunt :
Plutarch. De ger. rep. c. 6 : Ἐπὶ δὲ τῶν Ἐφόρου
καὶ Θεοπόμπου ρητορειῶν καὶ περιόδων, ἃς περαίνου-
σιν ἐξοπλίσαντες τὰ στρατεύματα καὶ παρατάξαντες,
ἔστιν εἰπεῖν.

Οὐδεὶς σιδήρου ταῦτα μωραίνει πέλας.

Stobæus Flor. XXXVI, p. 217, 44 ed. Gesn. :
Θεόκριτος (sc. ὁ Χῖος) Ἀναξιμένους λέγειν μέλλοντος,
« Ἀρχεται, εἶπε, λέξεων μὲν ποταμὸς, νοῦ δὲ στα-
λαγμός. »

PRIMÆ HISTORIÆ. HELLENICÆ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Anaximenes Lampsacenus in Primis, quæ inscribuntur,
Historiis monile Eriphytes famigeratum fuisse (dicit) pro-

Dionysius Hal. De Is. jud. 19 (vol. V, p. 626
R.) : Ἀναξιμένην δὲ τὸν Λαμψακητὸν ἐν ἀπάσαις μὲν
ταῖς ἰδέαις τῶν λόγων τετράγωνόν τινα εἶναι βουλόμε-
νον· καὶ γὰρ ἱστορίας γέγραφε καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ
συντάξεις καταλέλοιπε καὶ τέχνας ἐξενήνοχεν, ἥπται
δὲ καὶ συμβουλευτικῶν καὶ δικανικῶν ἀγώνων· οὐ μέν-
τοι τέλειόν γε ἐν οὐδεμιᾷ τούτων τῶν ἰδεῶν, ἀλλ'
ἀσθενῆ καὶ ἀπίθανον ὄντα ἐν ἀπάσαις θεωρῶν. Cf. id.
De vi Demosth. c. 8. — Ceterum minus severos se
præbuerunt Alexandrini grammatici, qui Anaxi-
menem cum Clitarcho in Canonem historicorum
receperunt (Bibl. Coislin. p. 597).

De opinione Porphyrii ap. Euseb. P. E. p. 464,
qui Ephorum multa ex Daimachi, Callisthenis, Ana-
ximenes historiis furatum esse et verbotenus trans-
cripsisse putat, diximus in Vit. Ephori p. LXIV.
Fieri sane potuit ut Anaximenes Hellenica sua jam
ediderit, quo tempore Ephorus in scribendo adhuc
occupatus erat. At quum Anaximeni jungantur Cal-
listhenes et Daimachus, et similes ineptiæ ap. Por-
phyrium et Clementem permultæ legantur, fides
hiscæ omnino deneganda est. Similiter Anaxime-
nes cum Hellenico et Hecateo inter eos recense-
tur, qui Amelesagoræ scripta expilaverint (Clem.
Alex. Strom. VI, p. 279, 9 Sylb.). Quod quo-
modo de Anaximene Milesio philosopho dictum
voluerit Brandis (Gesch. d. Phil. I, p. 148), haud
assequor.

ΠΡΩΤΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Athenæus VI, 231 C : Ἀναξιμένης δ' ὁ Λαμψακη-
τὸς ἐν ταῖς Πρώταις ἐπιγραφομέναις Ἱστορίαις τὸν
Ἐριφύλης ὄρμον διαβόητον γενέσθαι διὰ τὸ σπάνιον
εἶναι τότε χρυσίον παρὰ τοῖς Ἑλλησι.

2.

Harpocr. s. v. Ἀμφικτύονες· συνέδριόν τί ἐστιν
Ἑλληνικόν· ὀνομάσθη... ἀπὸ τοῦ περιοίκους εἶναι τῶν
Δελφῶν τοὺς συναχθέντας, ὡς Ἀναξιμένης ἐν α' Ἑλ-
ληνικῶν. Eadem Apostolius III, 4.

pterea, quod aurum tunc temporis perrarum fuerit apud
Græcos.

2.

Amphictyonum (*Amphictionum*) Græcorum syne-
drium, inde nomen habet, quod populi fœderi adscripti
circa Delphos circumhabitabant, ut Anaximenes ait libro
primo Hellenicorum.

Cf. Androtion. fr. 33; Marm. Par. epoch. 5 ibique laudati p. 558; Theopompus fr. 80.

3.

Strabo XIII, p. 589 : Μιλησίων δ' εἰσὶν καὶ αἱ Κολωναὶ αἱ ὑπὲρ Λαμψάκου ἐν τῇ μεσογαίᾳ τῆς Λαμψακηνῆς· ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐπὶ τῇ ἐκτὸς Ἑλλησποντίας θαλάττῃ, Ἰλίου διέχουσαι σταδίου τετραράκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν· ἐξ ὧν τὸν Κύκνον φασὶν. Ἀναξιμένης δὲ καὶ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ φησὶ λέγεσθαι Κολωνὰς καὶ ἐν τῇ Φωκίδι καὶ ἐν Θετταλίᾳ.

4.

Idem XIV, p. 635 : Ἀναξιμένης γοῦν ὁ Λαμψακηνὸς οὕτω φησὶν, ὅτι καὶ Ἰκαρον τὴν νῆσον καὶ Λέρον Μιλήσιοι συνόρισαν, καὶ περὶ Ἑλλησποντον ἐν μὲν τῇ χερρβρονήσῳ Λίμνας, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ Ἄβυδον, Ἄρισθαν, Παισόν· ἐν δὲ τῇ Κυζικηνῶν νήσῳ Ἀρτάκην, Κύζικον· ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τῆς Τρωάδος Σκῆψιν. Non omnes tamen Milesiorum colonias Anaximenes recensuit, nam addit Strabo : Ἡμεῖς δ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα λεγόμεναι καὶ τὰς ἄλλας τὰς ὑπὸ τούτου παραλελειμμένας. Cf. Müller *Min.* p. 292.

5.

Plutarch. Poplicol. c. 9, de laudatione funebri Junii Bruti : Λέγεται δὲ καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιταφίων ἐκεῖνος γενέσθαι πρεσβύτερος· εἶγε μὴ καὶ τοῦτο Σόλωνός ἐστιν, ὡς Ἀναξιμένης ὁ ῥήτωρ ἰστόρηκεν. Sec. Diodorum XI, 33, 3 post pugnam Plataicam ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος τὸν ἀγῶνα τὸν ἐπιτάφιον τότε πρῶτον ἐποίησε, καὶ νόμον ἔθηκεν λέγειν ἐγκώμιον τοῖς δημοσίᾳ θαπτομένοις τοὺς προαιρεθέντας τῶν ῥητόρων. Cf. Dionys. Hal. V, 3.

6.

Harpocrat. Ἀρχιδάμιος πόλεμος. Ἐὰν πρῶτα ἑ' ἔτη

τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου Ἀρχιδάμιος ἐκλήθη πόλεμος, ὡς εἴκειν, ἀπὸ τοῦ τὸν Ἀρχίδαμον εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐμβαλεῖν, καθὰ Θουκυδίδης καὶ Ἐφορος (fr. 120) καὶ Ἀναξιμένης φασὶν. Eadem Apostol. IV, 30.

ΔΕΥΤΕΡΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

ΦΙΛΙΠΠΙΚΑ.

7.

E LIBRO PRIMO.

Harpocrat. Πεζέταιρος· Δημοσθένης Φιλιππικοῖς (Olynth. 2, 17). Ἀναξιμένης ἐν Ἀ' Φιλιππικῶν περὶ Ἀλεξάνδρου λέγων φησὶν, « Ἐπειτα τοὺς μὲν ἐνδοξοτάτους ἰππεύειν συνεθίσας ἑταίρους προσηγόρευσε, τοὺς δὲ πλείστους καὶ τοὺς πεζοὺς ἐς λόγους καὶ δεκάδας καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς διελὼν πεζεταίρους ὠνόμασεν, ὅπως ἐκάτεροι μετέχοντες τῆς βασιλικῆς ἑταιρίας προθυμότατοι διατελώσιν ὄντες. »

Eadem Photius et Suidas s. v. Institutum ad Philippum pertinet, sec. Lex. Rhet. p. 289. Ad Alexandrum, Amyntæ filium, rem retulisse videtur An. De nomine πεζεταίροι variaque ejus scriptura (πεζαίτεροι, πεζέτεροι) vide Ulpian. ad Demosthen. Olynth. II, § 17, p. 29, Etym. M. s. v. et plura apud Meurs. Lectt. Att. II, c. 11.

8.

Athenæus V, 217, D. E : Περδίκκας τοίνυν πρὸ Ἀρχελάου βασιλεύει, ὡς μὲν ὁ Ἀκάνθιος φησὶ Νικομήδης, ἔτη τεσσαράκοντα ἐν Θεόπομπος (fr. 31) δὲ τριάκοντα πέντε, Ἀναξιμένης τεσσαράκοντα, Ἰερώνυμος εἴκοσιν ὀκτώ, Μαρσύας δὲ καὶ Φιλόχορος, εἴκοσι τρία.

3.

Milesiorum colonia etiam sunt Colonæ supra Lampsacum in Lampsaceni agri mediterraneis. Aliæ sunt ad exterum Hellesponti mare, ab Ilio distantes stadia centum et quadraginta. Hinc Cyenum fuisse tradunt. Anaximenes etiam in Erythræa haberi Colonas perhibet, et in Phocide et in Thessalia.

4.

Anaximenes Lampsacenus ait Icarum quoque insulam et Lerum Milesiorum esse colonias; et juxta Hellespontum in Chersoneso Limnas; in Asia Abydum, Arisbam, Pæsum; in Cyzicena insula Artacen et Cyzicum, in mediterraneis Troadis Scepsin.

5.

Ea laudatio funebris Græcis antiquior esse dicitur, nisi forte hoc quoque orationum funebrium institutum a Solone profectum est, uti tradit rhetor Anaximenes.

6.

Priores decem belli Peloponesiaci anni dicebantur bellum

Archidamicum, ab Archidami, ut videtur, in Atticam invasionibus, uti tradunt Thucydides, Ephorus, Anaximenes.

SECUNDÆ HISTORIÆ.

PHILIPPICA.

7.

E LIBRO PRIMO.

Anaximenes libro primo Philippicorum de Alexandro (Amyntæ filio) loquens dicit : Deinde eos, qui in exercitu illustriores erant, equitare assuefecit et ἑταίρους (socios, commilitones) appellavit, reliquos vero (ignobiliores) pedestri exercitui adscriptos in cohortes, decurias aliosque ordines distribuens πεζεταίρους nominavit, ut nominis honore, quo utrosque esse socios regis indigaret, promptiores et alacriores efficeret.

8.

Perdiccas ante Archelaum regnavit, uti Anaximenes ait, annis quadraginta.

Vide Clinton. in Fastis Hellen. II, p. 221 sqq. Ad Anaximenis calculos præter Nicomedem proxime accedit Auctor Marmoris Par. ep. 58, ex cujus rationibus 41 anni regno Perdicæ assignandi. Numerorum varietas non miranda, quum explicari facile possit. Ceterum vides Anaximenem in Philippicorum libro primo de antiquiore Macedonia historia (breuiter) exposuisse.

9.

E LIBRO QUARTO.

Eustratius ad Aristot. Ethic. III, 8 p. 46, b, de pugna quam in Coronea urbe (Ol. 106, 4) Bæoti contra Onomarchum commiserunt: Ἱστοροῦσι περὶ τῆς μάχης ταύτης Κηρισόδωρος ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν Περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου καὶ Ἀναξιμένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν περὶ Φίλιππον καὶ Ἐφορος ἐν τῇ τριακοστῇ (fr. 153, ubi vide).

Harpocratio: Ἀλόννησος, νησὺδριον ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει. Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφώντος, ὡς καὶ Ἀργέλαος ἐν ὄ' Εὐβοϊκῶν. Μνημονεύει δὲ τῆς ἀμφισβητήσεως τῆς περὶ Ἀλόννησου καὶ Θεόπομπος ἐν ὄ' (fr. 56) καὶ Ἀναξιμένης ἐν ὄ' Φιλιππικῶν.

II.

E LIBRO SEPTIMO.

Idem Μάστειρα: Μήποτε γραπτέον (apud Demosthen. p. 100, 22) Βάστειραν ἢ Πίστειραν (Πίστυραν cod. B.) ἢ Ἐπίμαστον, ἐπεὶ ταύτας τὰς πόλεις εὐρίσκομεν παρ' Ἀναξιμένει ἐν ζ' τῶν περὶ Φίλιππον, τὴν δὲ Μάστειραν οὐδαμοῦ μνήμης τυχοῦσαν. Eadem leguntur apud Photium et Suidam. Verba Demosthenis Orat. περὶ τῶν ἐν Χερσονήσῳ p. 100, 22: Οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδείς, ὥστε

ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν (τί γὰρ ἄλλο ἂν τις εἴποι Δρογγίλον καὶ Καβύλην καὶ Μάστειραν;) καὶ ἂ νῦν ἐξαιρεῖ καὶ κατασκευάζεται, τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν κτλ.

12.

E LIBRO OCTAVO.

Idem v. Καβύλη: Χωρίον ἐστὶ τῆς Θράκης, ὡς φησι Θεόπομπός τε ἐν μζ' (fr. 246) καὶ Ἀναξιμένης ἐν η' Φιλιππικῶν. Οἷτος δὲ φησιν αὐτὸ ἰδρῦσθαι πρὸς Τάξῳ (Ἄξιῳ em. Meursius) ποταμῷ κατὰ μέσον τῆς Θράκης. Cf. fr. 11. Steph. Byz.: Καβύλη, πόλις Θρακίας οὐ πόρρω τῆς τῶν Ἀστών χώρας. Πολύβιος τρισκαίδεκάτῃ (cap. 10, 9).

13.

Idem v. Μύρτανον: Φρούριον ἦν ἐν Θράκῃ, ὡς Μαρσύας ὁ πρεσβύτερος ἐν ζ' Μακεδονικῶν καὶ Ἀναξιμένης ἐν Φιλιππικῶ (Φιλιππικοῖς aut Φιλιππικῶν βίβλ. **).

14.

Idem v. Ὁ κάτωθεν νόμος, aliis ejus dictionis rationibus allatis, ita pergīt: ἢ ἐπεὶ, φησὶ (Δίδυμος), τοὺς ἄξονας καὶ τοὺς κύρβεις ἀνωθεν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως εἰς τὸ βουλευτήριον καὶ τὴν ἀγορὰν μετέστησεν Ἐφιάλης, ὡς φησι Ἀναξιμένης ἐν Φιλιππικοῖς (sic cod. D., vulgo Φιλιππικῶ, ut fr. 13).

Cf. Aristoteles ap. Harpocrat. p. 117. Bekk.: Ἀναγράφαντες δὲ τοὺς νόμους εἰς τοὺς κύρβεις ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ τῇ βασιλείᾳ. Polemonis et Plutarchi ætate reliquiæ jacebant in prytaneo. V. Preller. ad Polemon. p. 90 sq.

9.

E LIBRO QUARTO.

De pugna ista exponunt Cephisodorus duodecimo libro De bello sacro, Anaximenes De rebus Philippi libro quarto, Ephorus libro tricesimo.

10.

Controversiæ de Halonnese meminit etiam Theopompus libro quarto et Anaximenes quarto Philippicorum.

11.

E LIBRO SEPTIMO.

Fortasse (apud Demosthenem) pro Μάστειραν scribendum est Βάστειραν vel Πίστειραν vel Ἐπίμαστον; has enim urbes reperimus apud Anaximenem in libro De rebus Philippi septimo, nusquam vero Mastiram commemorari.

12.

E LIBRO OCTAVO.

Cabyle, locus munitus Thraciæ, ut Theopompus ait libro 47, et Anaximenes Philippicorum libro octavo, ubi situm dicit ad Axium fluvium in media Thracia.

13.

Myrtanum, Thraciæ castellum, ut Marsyas senior libro septimo De rebus Macedonum, et Anaximenes in Philippicis.

14.

Axes et cyrbes ex superiore loco, ex acropoli scilicet, in curiam et forum transtulit Ephialtes, uti ait Anaximenes in Philippicis.

[ΤΡΙΤΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΙ.]

ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

E LIBRO PRIMO.

15.

Plutarchus De fort. Alex. or. I, c. 3 : Ὡς δὲ Ἀναξιμένης, τετραχισμύριοι πεζοὶ καὶ τρισχίλιοι, πενταχιχίλιοι δὲ καὶ πενταχόσιοι ἵππεῖς (sc. Alexandro duce bellum Persis movere conati sunt). V. Ptolemæi Lag. fr. 4.

16.

Harpocrat. : Ἀκινάκης· Δημοσθένης... Περσικὸν ξίφος ἐστὶ· καὶ Ἀναξιμένης ἐν α' τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον.

Καὶ Ἀν. sqq. in uno codice D leguntur.

17.

E LIBRO SECUNDO.

Harpocratio : Ἀλκίμαχος· Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Εὐέργου καὶ Μνησιβούλου. Στρατηγὸς οὗτός ἐστιν, Ἀναγυράσιος τὸν δῆμον, στρατηγήσας ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ. Ἄλλος δὲ ἐστὶν Ἀλκίμαχος Μακεδῶν· οὗ μνημονεύει Ὑπερίδης ἐν τῷ κατὰ Δημάδου οὕτως· « Ἀλκίμαχον καὶ Ἀντίπατρον Ἀθηναίους καὶ προξένους ἐποίησάμεθα. » Ἀναξιμένης δὲ ἐν τῇ β' τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον ἀνέγραψεν αὐτοῦ δημηγορίαν, πρὸς ἣν ἀντιπεῖν φησὶ Δημοσθένην. Fragmentum ad res ante Thebarum excidium Athenis factas pertinere suspicatur Geierus.

Plinius in Elench. auct. ad lib. XII et XIII cum aliis Alexandri rerum scriptoribus etiam Anaximenem laudat. Sermo in libris illis est de arboribus Asiæ.

18.

ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΜΕΤΑΛΛΑΓΑΙ.

Stephan. Byz. : Πασσαργάδαι, πόλις, θηλυκῶς. Διότιμος ἐν ἐξηχοστῷ πέμπτῳ Παντοδαπῶν ἀναγνωσμάτων παρατιθέμενος Ἀναξιμένην ἐν Μεταλλαγαῖς

βασιλέων οὕτω γράφοντα· « Τὰς δὲ Πασσαργάδας ἔκτισεν ὁ Κύρος ἐφ' οὗ τόπου παραταξάμενος Ἀστυάγην ἐνίκησεν. Ὀνομάζεται δὲ ἡ πόλις διερμηνευθεῖσα Περσῶν στρατόπεδον. »

19.

Athenæus XII, p. 531, D, postquam ex Theopompo (fr. 126) verba fecit de Stratonis, Sidoniorum regis, et Nicoclis, Salaminis in Cypro reguli, luxu nefario tristisque vitæ fine, addit : Ἀναξιμένης δ' ἐν τῷ ἐπιγραφόμενῳ Βασιλέων μεταλλαγαὶ περὶ τοῦ Στράτωνος τὰ αὐτὰ ἱστορήσας διημιλλῆσθαι φησιν αὐτὸν Νικοκλεῖ τῷ τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος βασιλεύσαντι, ἐσπουδακότη περὶ τρυφῆν καὶ ἀσέλγειαν, ἀποθανεῖν τ' ἀμφοτέρους βιαίως.

Nicocles ille est Evagoræ filius, Philippi æqualis. V. not. ad Theopomp. l. 1, Perizon. ad Ælian. V. H. VII, 2. Alius est Nicocles, Paphi tyrannus, qui jussu Ptolemæi Soteris se ipse occidit (310 a. C.). V. Diodor. XX, 21; Plutarch. Alex. 29; Ælian. V. H. VIII, 48; Droysen. *Hellenism.* I, p. 404, 12; Geier. De Ptolem. Lag. p. 36 sqq. « Ex Athenæi verbis recte Schweighæuserus auctorem varia mortis genera spectasse colligit, ita ut liber latine *Regum mortes*, sive cum Lactantio *De mortibus regum* inscribi possit. Eandem eo stabiliri vides opinionem, quod non dissimilis admodum Phaniæ liber olim exstitit, dico Τυράννων ἀναίρεσιν ἐκ τιμωρίας. Anaximenes generaliter narravit, nihil curans, utrum de regibus aliquis propria manu mortem invenisset, an foris inter cædendum pugnantemque, an domi globo conjuratorum : Phaniæ ille de *mille modis leti* (Stat. Theb. IX, 280), quibus regiæ dignitatis homines *fatigari* vidisset, unum sibi persequendum sumserit. Verum an prorsus rejectanea sit Dalecampii interpretatio : *Regum mutationes*, non licet per infrequentiam fragmentorum affirmare. Certe Stephani locus, sive in Cyri μεταλλαγῇ legeretur, sive Astyagis, satis videtur probare, libri auctorem retulisse etiam, qui mutata

HISTORIARUM PARS TERTIA.

DE REBUS ALEXANDRI.

E LIBRO PRIMO.

15.

Secundum Anaximenem (Alexander in Asiam duxit) peditum millia quadraginta tria, equites vero quinquies mille et quingentos.

16.

Acinaces, gladius Persicus. Anaximenes libro primo De rebus Alexandri.

17.

E LIBRO SECUNDO.

Anaximenes libro secundo De rebus Alexandri comme-

moravit orationem Alcimachi Macedonis, ad quam respondisse Demosthenem dicit.

18.

DE MORTIBUS REGUM.

Diotimus libro sexagesimo quinto Variarum lectionum testimonium apponit Anaximenis, qui in libro De mortibus regum scripserit ita : « Pasargadas condidit Cyrus eo loco, ubi prælio vicerat Astyagen. Nomen urbis si interpreteris, *Persarum Castra* significat. »

19.

Anaximenes in libro « *Regum Mortes* » inscripto de Straton eadem (atque Theopompus) narrans decertasse eum dicit cum Nicocle, Salaminis in Cypro regulo, qui in luxu fastuque summum studium posuerit : utrumque autem vitam finisse morte violenta.

imperia sint : ubi sæpissime, non semper tamen, in regum decessus inciderit. » EBERT. in Diss. Sic. p. 201.

20.

ΠΕΡΙ ΟΜΗΡΟΥ.

Vit. Homer. cod. Matrit. ed. Iriarte p. 323 : Ἀναξιμένης καὶ Δαμάστῃς (fr. 8) καὶ Πίνδαρος Χίον τὸν Ὀμηρον ἀποφαίνονται. V. Welcker *Cycl.* p. 176; Nitzsch. *Hist. Homeri II*, p. 88.

20 a.

ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

Quintilian. III, 4, 9 : *Anaximenes judiciale et concionalem generales partes esse voluit; septem autem species : hortandi, dehortandi; laudandi, vituperandi, accusandi, defendendi, exquirendi quod εξεταστικὸν dicit : quarum duæ primi deliberativi, duæ sequentes demonstrativi, tres ultimæ judicialis generis sunt partes.*

Cf. Ῥητορικὴ πρ. Ἀλεξ., quæ sub Aristotelis nomine circumfertur, cap. 1, 1 : Εἶδη δὲ τούτων ἑπτὰ, προτρεπτικόν, ἀποτρεπτικόν, ἐγκωμιαστικόν, ψεκτικόν, κατηγορικόν, ἀπολογητικόν, καὶ εξεταστικόν. Hanc vero Rhetoricen non esse Aristotelis sed Anaximenes opus, a Quintiliani loco proficiscens primus statuit P. Victorius in præf. ad Aristot. *Rhet.*; deinde *Maiorag.* pr. ad *Rhet.* ed. Venet. 1591, A. Schott. Vit. Arist. p. 164, *Voss.* De rhet. nat. p. 63, *Gesner.* ad Quintil. l. 1., alii; Spengel. *Συναγ. τεχν.* p. 182 sqq. Hæc enotavi ex Westermanni *Hist. Eloq. gr.* § 69, 4; plura dabit Spengel. in edit. *Rhetorices*, quæ Aristotelis fertur.

21.

LOCI COMMUNES.

Stob. *Florileg.* 38, 44 : Ἀναξιμένους. Οἱ γὰρ

20.

DE HOMERO.

Anaximenes, Damastes et Pindarus Chium fuisse Homerum declarant.

21.

LOCI COMMUNES.

Qui cum invidia judicant, primas tribuunt non optimis, sed pessimis.

22.

Qui pulcre vel dicta vel facta propter invidiam non colaudant, quomodo hi rebus profuturi sint?

23.

Anaximenes Lampsacenus rhetor a (Philippo) rege interrogatus, quidnam cum alio communicari non posset, Tyrannidem respondit.

μετὰ φθόνου κρίνοντες τὸ πρωτεῖον ἀπονέμουσι τοῖς χειρίστοις, οὐ τοῖς βελτίστοις.

22.

Id. *ibid.* 45 : Τοῦ αὐτοῦ. Ὅσοι γὰρ τὰ καλῶς ῥηθέντα ἢ πραχθέντα διὰ φθόνον οὐκ ἐπαινοῦσι, πῶς οὗτοι ἂν τοῖς ἔργοις ὠφελήσειαν;

23.

Id. *ibid.* 49, 17 : Ἀναξιμένους. Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς ῥήτωρ ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φαίδρου (Φιλίππου?), τί ἀκοινώνητόν ἐστιν, εἶπε, Τυραννίς.

24.

Id. *ibid.* 79, 37 : Ἀναξιμένους. Οὗτος γὰρ μάλιστα πάντων φιλοπάτωρ ἐστίν, ὅστις ζητεῖ δι' οὐ μὴδὲν λυπήσας τὸν πατέρα πλεῖστ' αὐτὸν εὐφραίνειν ἄν. Τί γὰρ ἐστὶ δικαιοτέρον ἢ τοὺς γενέσεως καὶ παιδείας αἰτίους ὄντας ἀντευεργετῆν;

25.

Id. *ibid.* 97, 21 : Ἀναξιμένους. Οὐ γὰρ οὕτως οἱ πλουτοῦντες ὡς οἱ πένητες τοὺς ἀτυχοῦντας οἰκτείρειν εἰθώσασιν· δεδιότες γὰρ περὶ αὐτῶν τὰς τῶν ἄλλων συμφορὰς ἐλεοῦσιν.

26.

Id. *ibid.* 117, 5 : Ἀναξιμένους. Τοῖς γὰρ ἀστείοις πρεσβύταις ὅσον αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται, τοσοῦτον αἱ περὶ τοὺς λόγους ἐπιθυμαὶ πάλιν αὐξοῦνται· καὶ τοσοῦτω βεβαιότερον αὐτοῖς παρέχει τὸ λέγειν τὴν χρησίμω τοῖς ἄλλοις καὶ παρ' ἑτέρων αὐτοὺς ἀκούειν, ὥστε τὰς μὲν ἀπὸ τῶν βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ ἀφροδισίων ἡδονὰς γινομένης ἰδεῖν ἐστὶν οὐχ οὕτως εἰς τὸ παραχρῆμα εὐφραίνουσας, ὡς ὕστερον λυπούσας· ἢ δὲ περὶ τοὺς λόγους ἡδονὴ καὶ μάθησις ἐν τε τῷ παραυτίκῳ εὐφραίνει καὶ πρὸς τὸν ἄλλον βίον τοὺς μανθάνοντας διάγειν ἡδέως παρασκευάζει.

24.

Is enim omnium maxime patris amantissimus est, qui patrem nunquam offensum rebus quamplurimis oblectare studeat. Quid enim justius quam vitæ institutionisque auctores vicissim beneficiis afficere?

25.

Divites non eodem quo pauperes modo infeliciam casus commiserari solent; metuentes enim de ipsorum sorte infortunia aliorum miserantur.

26.

Cultis senibus quantum quæ circa corpus sunt voluptates marcescunt, tantum circa orationes studium et deliciae augentur; ac tanto firmiter iis gaudium præbet utile aliquid aliis dicere et ab aliis discere, quum voluptas quæ in cibo et potu et venere posita est, non tam in præsentia delectet, quam postea dolore afficiat; contra quæ ex orationibus percipitur voluptas et in præsentia delectet et ad reliquam vitam suaviter peragendam discentes instruat.

MARSYAS PELLÆUS

ET

MARSYAS PHILIPPENSIS.

Suidas : Μαρσύας, Περιάνδρου, Πελλαῖος, ιστορικός. Οὗτος δὲ ἦν πρότερον γραμματοδιδάσκαλος, καὶ ἀδελφὸς Ἀντιγόνου τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, σύντροφος δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. Ἐγράψε Μακεδονικὰ ἐν βιβλίοις δέκα ἠρξάτο δὲ ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Μακεδόνων, καὶ (adde προῆλθε vel tale quid) μέχρι τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ἐπὶ τὴν Συρίαν ἐφόδου μετὰ τὴν Ἀλεξανδρείας κτίσιν [Ἀττικὰ ἐν βιβλίοις ιβ'] καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἀγωγὴν.

Μαρσύας, Κριτοφήμου, Φιλιππεύς, ιστορικός ὁ νεώτερος.

[Μαρσύας, Μάρσου, Ταβηνός, ιστορικός] ἔγραψεν Ἀρχαιολογίαν ἐν βιβλίοις ιβ' (ιη' unus cod.), Μυθικὰ ἐν βιβλίοις ζ', καὶ ἕτερα ἅπαντα περὶ τῆς ἰδίας πατρίδος. Cf. Eudocia p. 298.

Veteres nonnisi duos Marsyas historicos agnoscunt, τὸν πρεσβύτερον et τὸν νεώτερον. Tertius, quem Suidæ locus exhibet, vel ex margine vel ex glossa ipsius grammatici loco suo mota huc irrepsit. Vox ιστορικός, quæ post Ταβηνός legitur, deinceps ex antecedentibus male repetita est. Qui sit Tabenus iste, docet Stephan. Byz. : Τάβαι, πόλις Λυδίας... ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Τάβου· ὁ δὲ Τάβος ἦρω· οἱ δὲ φασὶ τὸν Κιθύραν καὶ Μαρσύαν ἀδελφοὺς τὸν μὲν κτίσαι Κιθύραν πόλιν, τὸν δὲ Τάβας... Ὁ πολίτης Ταβηνός. V. Ritschl. in Indice lectt. Univers. Vratislav. semestr. æstiv., 1836; Droysen. *Hellenism*. I, p. 679.

Marsyas igitur Pellæus eodem fere quo Alexander tempore natus (c. Ol. 106) atque una cum futuro rege educatus, Suida teste patrem habuit Periandrum, fratrem Antigonum, qui viginti circiter annis natu major postmodum in Syria regnavit. At Antigoni pater non Periander fuisse sed Philippus dicitur apud Arrianum (Exp. Al. I, 29, 5) et Lucianum (Macrob. 11). Aut igitur Suidas erravit, aut cum Schweighæusero (ad Ind. auctor. Athen. v. Marsyas) statuendum est Marsyam uterinum Antigoni fratrem fuisse; Schweighæuseri sententiam viri docti probarunt longe plurimi. Quod deinde Alexandri infantiae socius γραμματοδιδασκάλου munus obiisse narratur, id ne

falsum sit veremur magnopere. Atque ipso verborum tenore turbatum aliquid apud Suidam esse videtur indicari (*). Fortasse Pellæo tribuitur quodtribuendum erat Philippensi.

Num ejus pueri in ludis, ejusdem etiam regis in expeditionibus commilito Marsyas fuit? Affirmare rem ausim, etsi veterum testimoniis destitui-mur. Quum vero Antigonus jam Ol. 111, 3 (334) Phrygiæ satrapa ab Alexandro constitutus sit (Arrian. I, 29, 5), Marsyas autem historias suas non deduxerit ultra Ol. 112, 2 (331), quo anno post Alexandriam conditam denuo rex per Syriam profectus est, admodum probabiliter Geierus statuit, primæ tantum huic expeditionis parti Marsyam interfuisse, deinde vero in Phrygia remansisse apud fratrem Antigonum. Anno secundo Olymp. 118 (307 a. C.) Marsyas, quinquaginta tum annos natus, cum Demetrio in Cypro insula versatus est, atque in prælio navali prope insulam contra Ptolemæum Lagidam commisso mediæ aciei dux pugnavit. Diodor. XX, 50, 4 : Κατὰ μέσην δὲ τὴν τάξιν τὰ ἐλάχιστα τῶν σκαφῶν ἔστησεν (Δημήτριος); ὧν ἠγοῦντο Θεμισίων τε ὁ Σάμιος καὶ Μαρσύας ὁ τὰς Μακεδονικὰς πράξεις συνταξάμενος. In eodem prælio a Demetrii partibus stetit Medius Thessalus (Diodor. l. l.) « Quare inter Marsyam et Thessalum (Geierus ait) si non familiaritas quædam, consuetudo tamen videtur intercessisse. » — Hæc sunt quæ de vita Pellæi innotuerunt. De vita et temporibus Marsyæ junioris, item Macedonis, ex Philippis oriundo, nihil constat nisi quod Herculis sacerdotio functus sit, teste Athenæo XI, p. 467 (fr. 7).

Marsyas Pellæus præter ea, quæ ad regum Macedonum historiam pertinent, apud Suidam dicitur scripsisse Ἀττικὰ ἐν βιβλίοις ιβ'. De his ita Bernhardus ad Suid. l. l. : « Atticorum libros amplissimos opinor a vita hominis militaris prorsus abhorrere : quid quod αὐτοῦ ita mihi videtur esse

(*) Bernhardt ad Suidam l. l. : « Si verum est quod Suidas ipsum Marsyam, non Periandrum narrat literaturam factitasse, ordo verborum sic debuit procedere : ιστορικός καὶ ἀδελφὸν... βασιλέως, οὗτος δὲ κτλ. »

comparatum, ut accuratissima junctura debuerit cum Alexandri historiis continuari. Rursus quæ sequuntur Ἀρχαιολογίαν ἐν βιβλίοις ιβ', indigent diserto civitatis indicio, cujus antiquitates fuerint enarratæ. Jam duplex incommodum ea ratione solabimur, ut ad Marsyam juniorem, virum eruditionis studiosissimum, traducamus Ἀττικὴν ἀρχαιολογίαν, quam Suidas per dicendi compendium laudatam deprehendit Ἀττικά: velut Istri Ἄθθις nunc Ἀττικῶν συναγωγῶν nunc Ἀττικῶν nomine fertur, item Atthidem Phanodemi Dionysius appellat Ἀττικὴν ἀρχαιολογίαν. Quam medelam Ritschellius p. 8 admissurus erat, motus ipsa librorum duodenorum æquabilitate, nisi veterum scriptorum de Atticis et Archæologia silentium obstaret. Verum ut exigua fuit Marsyæ laus et celebritas, ita licet quædam fragmenta ad antiquitatum fines revocare: velut quæ prodidit libro XI (v. M. Philip. fr. 4) Athenæus. » — Sane, Ἀττικά aliena esse a Pellæo quisque largietur, sed locum Athenæi cur ex Attica hac archæologia fluxisse putemus, causam non video. Neque reliquis fragmentis quidquam inest, unde tale opus sacerdotis Philippensis jure elicias. Reliquias omnes, præter duos locos, qui ex *Mythicis* depromti videntur (fr. 9 et 10), commodissime referre licet ad Μακεδονικά, cujus operis laudatur liber primus (fr. 1), quintus (fr. 2), sextus (fr. 3), undecimus (? fr. 4). Indoles vero fragmentorum satis luculenter auctorem ostendit non tam in civili quam in antiquaria historia exponenda versatum, adeoque non tam historicis quam periegetis annumerandum. Hinc igitur maxime probabile fit Μακεδονικά non diversa esse ab libris Ἀρχαιολογίας, quibus primum locum in operum recensu Suidas assignat. Neque jam accusandus erit grammaticus, quippe qui disertam ejus operis mentionem facere omiserit, quod unicum expressis verbis apud veteres auctores laudari reperimus; neque denique cogimur, ut Μακεδονικά nostra latere putemus in verbis: καὶ ἕτερα τινὰ περὶ τῆς ἰδίας πατρίδος, quæ quidem simplicissime referuntur ad minora quædam scripta de Philipporum,

patriæ urbis fati institutisque (*). Jam si recte Archæologiæ libri duodecim conjungendi sunt cum Ἀττικῶν libris item duodecim Pellæo Marsyæ temere tributis, pro Ἀττικά vel Ἀτακτα reponendum, vel Μακεδονικά.

Quod *Marsyæ Pellæi* historias attinet, laudatur Μακεδονικῶν liber *septimus* (fr. 6) de urbe Thracica, cujus mentio pertinet ad res Philippi, deinde vero liber *quintus* τῶν περὶ Ἀλέξανδρον. Hinc igitur discimus duas certe fuisse historiarum partes seriesque librorum, quarum altera Philippi superiorumque regum res complexa sit, altera egerit de Alexandro. Ac quum ea, quæ ex quinto libro τῶν περὶ Ἀλέξανδρον afferuntur, ad secundum regis annuum spectent, minimeque probabile sit, unius anni superioris res gestas per quattuor tractatas esse libros: facilis conjectura est regis historiæ Marsyam præmississe ea, quæ de educatione Alexandri (tribus, puto, vel quattuor libris) ab eo exposita esse scimus. Apud Suidam τὰ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου ἀγωγῆς ita collocantur, ut peculiare opus a reliquo historiarum corpore sejunctum fuisse videantur. Ac reverà fuisse qui eo modo distinguerent, inde colligimus, quod apud eundem Suidam Marsyas *decem* tantum libris res inde a Carano usque ad Alexandri expeditionem Syriacam gestas enarrasse dicitur, sejunctis scilicet libris περὶ Ἀλ. ἀγωγῆς. Ne accuratiora de operis œconomia dicamus, impedimur fragmentorum infrequentia et tenuitate. Quo accedit, quod de plurimis fragmentis (1. 2. 3. 5. 7) ne hoc quidem constat, utrum ad Pellæum an Philippensem Marsyam sint referenda. Quæ denique fides Pellæi et auctoritas fuerit, quid ei debeant sequioris ævi scriptores, si lubet, tu quæras.

(*) Varia fuisse urbis fata vel ipsa nomina indignant. Primum appellata est *Datus*, deinde *Crenidæ*, quas colonis frequentarunt Thasii (Ol. 105, 1. 360 a. C. Diodor. XVI, 3, 7); tertium nomen accepit a Philippo, qui urbem auri fodinis celebratissimam novis copiis auxit (Ol. 105, 3. a. C. 358. Diodor. XVI, 8, 6). V. Herodot. IX, 74, ibique Bæhr.; Ephor. fr. 75; Theopomp. fr. 48; Philochor. fr. 127; Strabo VII, p. 511 Alm.; Appian. Bell. civ. IV, 103; Apostol. Prov. VI, 74.

MARSYAS PELLÆUS.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Constantin. Porphyrog. De Them. II, p. 48, 9 ed. Bonn. (p. 22 Par.) : Λέγεται δὲ καὶ Μακεδονίας μοῖρα Μάκετα, ὡς Μαρσύας ἐν πρώτῳ Μακεδονικῶν. « Καὶ τὴν Ὀρεστίαν Μάκεταν λέγουσιν. » Ἄλλὰ καὶ τὴν ὄλην Μακετίαν οἶδεν ὀνομαζομένην Κλειδήμους (fr. 6).

Μάκεταν] Μακετίαν voluit Ritschl., quod quidem non necessarium. Steph. B. v. Μακεδονία : λέγεται... καὶ Μάκεττα διὰ δύο τ καὶ δι' ἑνός. — Ὀρεστίαν] codd. Ἡρεστίαν, Ἡριστείαν; em. O. Müller. Dor. I, p. 34, 1. Cf. idem Ueber d. Wohnsitze d. Maced. Volks p. 42, not. 37.

2.

Schol. Hom. II. XIV, 226 : Μακεδὼν δὲ Διὸς καὶ Αἰθρίας κατασχὼν τὴν χώραν οὔσαν τῆς Θράκης ἀφ' ἑαυτοῦ Μακεδονίαν προσηγόρευεν γήμας δὲ μίαν τῶν ἐγγωρίων τεκνοῦται δύο παῖδας Πίερον καὶ Ἀμαθον, ἀφ' ὧν δύο πόλεις Πιερία καὶ Ἀμαθία ἐν Μακεδονίᾳ. Ἡ ἱστορία παρὰ Μαρσύα.

Καὶ Αἰθρίας] fortasse corruptum ex καὶ Θυίας. Steph. Byz. : Μακεδονία ἀπὸ Μακεδόνοιο τοῦ Διὸς καὶ Θυίας τῆς Δευκαλίωνοιο. Idem (ex Stephano integro) habet Constantin. Porph. I. I. p. 48. Cf. Müller. Wohnsitze d. Mac. V. p. 26 sq., 38, 40.

3.

Etym. M. p. 523, 29 et Gudian. p. 332, 41 : Μαρσύας ἱστορεῖ ὅτι Κνωπὶς τὸ γένος Κόλχος εἰς Μακεδονίαν ἔλθων διέτριβε παρὰ Καρανῶν· υἱοῦ δὲ γενομένου τῷ Καρανῶ [καὶ] βουλευθέντι τὸν παῖδα ἀπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ὀνομάζειν Κιράρονα (Καράρονα Et. Gud.,

Λάκωνος Et. Havn.) ἀντίστατο ἢ μήτηρ καὶ αὐτὴ ἀπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ὀνομασθῆναι τὸν παῖδα βουλομένη. Κνωπὶς δ' ἐρωτηθεὶς εἶπε μηδετέρου ὀνομαζέσθαι αὐτὸν· διόπερ Κοῖνος ἐκλήθη.

« Aristodamidam autem ab Diodoro Theopompoque (fr. 30), ab aliis Pœantem perhiberi Carani patrem Syncellus testatur p. 262 C ed. Paris. : ut de Κιράρονα (Καράρονα?) parum liqueat. Nani in Λάκωνος ut lateat, quod non est veri simillimum, Φεῖδωνος : qui Phido etsi non fuit, videri certe pater significari facile potuit hac quidem apud Syncellum verborum conformatione : Κάρανος Φεῖδωνος (h. e. ἀδελφός) τοῦ Ἀριστοδαμίδα τοῦ Μέρποιοιο e. q. s. : nihilo tamen magis quicquam cum eo nomine potest vulgatæ in Etymologicis scripturæ commune esse. » RITSCHL. Num forte fuit Κυλλάρων vel Κυλλάβρων? Argivum heroem novimus Κυλλαράβην ex Pausan. II, 22, 8; et in fabula de Phaselide ab Argivis vatibus condita mentio fit herois Κυλαβρᾶ (Καλαβροῦ, Κολαβροῦ Suid. et Phot. v. Φάσηλις) ap. Athen. p. 297. Ceterum cf. Müller. I. I. p. 24; Flathe Gesch. Macedon. p. 17 sq.

4.

E LIBRO TERTIO

Athenæus XIV, p. 629, D : Τελεσιᾶς· Μακεδονικὴ δ' ἐστὶν αὕτη ὄρχησις, ἣ χρησάμενοι οἱ περὶ Πτολεμαῖον Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου ἀδελφὸν ἀνεῖλον, ὡς ἱστορεῖ Μαρσύας ἐν τρίτῳ Μακεδονικῶν.

« Vix dignus est cujus vel error notetur Santocrucius de Philippo Aridæo somnians Exam. crit. p. 45 ed. II. : tanta ejus in hac caussa levitas fuit. Loquitur Athenæus de Alexandro II, Amyntæ filio, Philippi autem celeberrimi fratre, quem a Ptolemæo Alorita interemptum archonte Nausigene, h. e. Ol. 103, 1 (368), Diodorus XV, 71,

DE REBUS MACEDONUM.

1.

E LIBRO PRIMO.

Dicitur etiam pars Macedoniæ Maceta (Macetia), ut Marsyas libro primo Macedonicorum.

2.

Macedo, Jovis et Æthriæ (Thyriæ) filius, Thraciæ regionem, quam tenuit, de suo nomine Macedoniam appellavit, ductaque una ex indigenis duos genuit filios, Pierum et Amathum, a quibus duæ urbes Macedoniæ Pieria et Amathia nominatæ sunt. Hæc narrat Marsyas.

3.

Cnopis, uti Marsyas tradit, Colchus genere in Macedoniam veniens degebat apud Caranum. Huic, quum natum ipsi filium de patre suo Ciraronem (?) appellare vellet, obstitit mater ipsa quoque de suo patre nominari filium volens. Cnopis igitur interrogatus de neutro nomen puero dandum esse respondit. Itaque Cœnus appellatus est.

4.

E LIBRO TERTIO.

Telesias est saltatio Macedonica, qua utentes Ptolemæi (Aloritæ) socii Alexandrum, Philippi fratrem, interfecerunt, uti narrat Marsyas libro tertio Macedonicorum.

prodidit. Paucissimi inter hoc tempus et ipsius Philippi, patris Alexandri M., regnum anni interjecti sunt : e quo consequitur in quarto libro Marsyam jam esse in Philippi rebus gestis versatum. Earum autem enarrationem, si non ulterius, certe ad librum septimum pertinuisse, tum numerus denarius commentariorum Macedonicorum, quibus rerum ab Alexandro M. gestarum minimam partem scriptor attigit, facit ut libenter credamus, tum suadere Harpocratio (fr. 5) videtur compositis Marsyæ et *Philippicorum* scriptoris testimoniis. » RITSCHL.

Ceterum quæritur num recte hæc ad Marsyam *Pellæum* referantur. Equidem referri malim ad Philippensem, ad quem reliqua quæ de Macedonicis institutis ex Marsya Athenæus adducit, pertinent omnia. De Telesia saltatione vide plura ap. Athen. p. 630, A, ex Hippagora.

5.

E LIBRO SEPTIMO.

Harpocratio : Μύρτανον· Δημοσθένης ὑπὲρ Κτησιφῶντος (p. 135, 13)· φρούριον ἦν ἐν Θράκῃ, ὡς Μαρσύας ὁ πρεσβύτερος ἐν ζ' Μακεδονικῶν καὶ Ἀναξιμένης (fr. 12) ἐν Φιλιππικῶν [Φιλιππικῶν **].

Quæ Demosthenis loco tractantur ad Ol. 108, 2 (357 a. C.) rettulit Winiewskius Comm. hist. et chronol. p. 124 sqq., notante Ritschl.

6.

Stephan. Byz. : Αἰθικία, ὡς Κιλικία. Θεόπομπος (fr. 239) τριακοστῇ ἐνάτῃ Φιλιππικῶν. Τὸ ἔθνος Αἰθικες, ὡς Κίλικες. Ἐν Θετταλία δ' ὄκουν ἐν τῷ Πίνδῳ ὄρει. Μαρσύας δὲ μέσον τῆς Τυμφαίας καὶ Ἀθαμανίας καῖσθαί φησι τὴν χώραν. Τὸ δὲ ἔθνος ἐπιεικῶς παράβολόν τε καὶ βάρβαρον καὶ ληστείας ἐπιεικῶς προσκείμενον.

Theopompus libro laudato versatur in narratione rerum quæ gestæ sunt Ol. 108, 3—109, 2. De iisdem temporibus loquens Marsyas Æthiciæ mentionem facere potuit; res tamen incertissima, quum ne hoc quidem constet num ad seniore an ad juniorem Marsyam fragmentum pertineat.

5.

E LIBRO SEPTIMO.

Myrtanum, Thraciæ castellum, ut Marsyas senior libro septimo De rebus Macedonum, et Anaximenes in Philippicis.

6.

Æthiciam regionem Marsyas mediam inter Tymphaeam et Athamaniam sitam esse dicit.

7.

Misit Philippus, uti Marsyas tradit, Amyntam et Clear-

7.

Plutarch. Demosth. 18 de Philippi ad Thebanos legatione (Ol. 110, 3) : Ἐπεμψε δὲ καὶ Φίλιππος, ὡς Μαρσύας φησὶν, Ἀμύνταν μὲν καὶ Κλέαρχον Μακεδόνων, Δάοχον δὲ καὶ Θρασυδαῖον Θεσσαλοὺς ἀντεροῦντας.

TA ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

8.

E LIBRO QUINTO.

Harpocrat. : Ἀριστίων. Ὑπερίδης κατὰ Δημοσθένους. Οὗτος Σάμιος μὲν ἐστὶν ἢ Πλαταιεύς, ὡς Δίυλλός (fr. 2) φησὶν, ἐκ μειρακίου δ' ἑταῖρος Δημοσθένους· ἐπέμφθη δ' ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Ἡφαιστίωνα ἕνεκα διαλλαγῶν, ὡς φησι Μαρσύας ἐν πέμπτῳ τῶν Περὶ Ἀλέξανδρου.

Idem v. Μαργίτης... καὶ Μαρσύας ἐν πέμπτῳ τῶν Περὶ Ἀλεξάνδρου ἱστορεῖ λέγων Μαργίτην ὑπὸ Δημοσθένους καλεῖσθαι τὸν Ἀλέξανδρον.

« Rem per partes utrobique eandem narrari facile persuadet historiæ fides. Spectant enim illa ad Ol., 111, 2. 335 a. C., quo anno ab Atheniensibus sibi tradi Alexander cum aliis oratoribus Demosthenem jussit, qui mortuo Philippo insultans defectionem suasisset hujusque in adolescentem successorem quum alia convicia conjecisset, tum contemptim eum Μαργίτης nomine notasset : testibus quidem Plutarcho Dem. 23 et Æschin. Adv. Ctesiph. p. 86 St. § 160. Reconciliatum Alexandrum Plutarchus et Diodorus XVII, 16, a Demade tradiderunt, tacentes illi de Aristione; sed hujus ipsius cum his negotiis societatem, quamquam silentio Hephæstionem prætermittens, copiose Æschines § 162 persecutus est. » RITSCHL. — Mirum vero videri possit rem ad initium regni Alexandri pertinentem in quinto demum libro esse narratam. Quod ita expediendum esse putat Geierus, ut Philippi historiam septimo fortasse τῶν Μακεδονικῶν libro absolutam, tribus sequentibus libris res Alexandri usque ad expeditionem Syriacam expo-

chum Macedones, et Daochum et Thrasydæum Thessalos, qui contra (*Atheniensium legatos*) dicerent.

DE REBUS ALEXANDRI.

8.

E LIBRO QUINTO.

Aristion, Samius vel Plataensis secundum Diylum, a puero familiaris fuit Demosthenis, a quo reconciliationis causa ad Hephæstionem missus est, ut Marsyas ait libro quinto De rebus Alexandri.

sitas esse statuat, deinde vero uno vel duobus vel pluribus libris adjunctam esse de Alexandri educatione commentationem (αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀγωγὴν), quæ quum pro parte tantummodo τῶν περὶ Ἀλεξάνδρον habenda esset, mirum videri non posse, quod hoc titulo ab Harpocrate excitaretur. At tamen rem ab Harpocrate allatam in libro de educatione Alexandri memoratam esse haud vero simile est. Meam sententiam in Introductione si-

gnificavi. Vide etiam quæ opinatur Droysenius *Hellenism.* I, p. 681. In eo omnes consentiunt, quod fragmentum nostrum a Marsya Philippensi, qui libro primo Macedonicôn rem ad tertium quartumve Alexandri regis annum spectantem affert, alienum esse putent.

Recensetur Marsyas (Pellæus, uti videtur,) inter auctores Plinii in elench. ad H. N. lib. XII et XIII.

MARSYAS PHILIPPENSIS.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Schol. Eur. Hippol. 666 : Τοῖς Φρυξὶ λόγος ἐδόθη ἐκεῖνον βασιλεῦσαι τῆς Ἀσίας, ὃς ἂν τῆς ἀπήνης λῦσαι τὸν δεσμὸν δυνηθεῖη τῆς κομισάσης Μίδα ἐν Φρυγίαν, ὃς ἦν ἀμπέλινος, ὃ συνεδέδετο ὁ ζυγὸς καὶ ὁ ῥυμός... Μαρσύας δὲ ὁ νεώτερος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Μακεδόνων (scr. Μακεδονικῶν) ἱστοριῶν φησὶν οὕτως· « Τῆς δὲ ἀμάξης λέγεται τὸν ζυγὸν τῶ ῥυμῶ προσδεδέσθαι κλήματι ἀμπελίνῳ· ἔστι δὲ λόγιον, ὃς ἂν τὸν δεσμὸν τοῦτον λύσει βασιλεύσει τῆς Ἀσίας. Ἀλεξάνδρον δὲ φασὶν τὸν Μακεδόνων βασιλεῖα λῦσαι αὐτόν.

Midas, ὡς Μακεδόνες λέγουσι (Herodot. VII, 73), in Phrygiam venit ex Macedonia, ubi Brigum rex in antiquissimis Macedonum sedibus imperavit. De his in primo Macedonicorum libro Marsyas exponens historiam de nodo a Mida Macedone nexo, quem Alexander Macedo ferro solverit, commemorasse mihi videtur. Contra Ritschl., Droysen. et Geierus ex loco colligi volunt Marsyam Philippensem ab ipsis Alexandri M. rebus gestis, quarum partem tantum Pellæus perscripserit, narrationem exorsum esse. Cujus rei disertiora indicia desidero. Reliquiæ arguunt Marsyam fuisse non tam

historicum, quam periegetam, archæologum, mythologum.

2.

E LIBRO QUINTO.

Harpocratio : Γαληψὸς, πόλις Θράκης· ὠνομάσθη δὲ ἀπὸ Γαλήψου τοῦ Θάσου καὶ τῆς Τηλέφης, ὡς Μαρσύας ὁ νεώτερος ἐν πέμπτῳ Μακεδονικῶν. Cf. Philochorus fr. 128.

3.

E LIBRO SEXTO.

Harpocratio : Λήτη. Ὑπερίδης κατὰ Δημάδου. Λήτη πόλις ἐστὶ τῆς Μακεδονίας, μνημονεύει δὲ αὐτῆς πολλάκις Μαρσύας ὁ νεώτερος ἐν ἑκτῷ Μακεδονικῶν.

Cf. Stephan. Byz. s. h. v.; Ptolem. III, 18; Zonaras p. 1304; numi ap. Mionnet *Supplem.* vol. III, p. 81. Theognost. Can. p. 117, 15.

4.

(E LIBRO UNDECIMO.)

Hesych. : Σκότιος... τοὺς γὰρ μὴ ἐκ φανεῶς, λαοθραίας δὲ μίξεως γεγονότας σκοτίους ἐκάλουν, ἔνιοι παρθενίους, ἄλλοι κοριναίους, καθάπερ Μαρσύας ἐν τῇ ἰά. Κοτοδινιά. Sic codex; hinc Schowius : ἐν τῇ α' [malim τῇ ια']. Σκοτοδινιά (incipit nova glossa). Vulgo editur : ἐν τῇ ἰάδι. Quare grammati-

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Phrygibus oraculo responsum est eum imperaturum Asiæ, qui currus, quo Midas in Phrygiam transvectus, solvere posset vinculum viteum, quo jugum jungeretur limoni... Marsyas junior libro primo Macedonicorum dicit ita : Jugum currus temoni annexum fertur sarmento viteo. Est vero oraculum, eum qui vinculum hoc solverit, imperaturum esse Asiæ.

Solvisse autem dicunt Alexandrum, regem Macedonum.

2.

E LIBRO QUINTO.

Galepsus, urbs Thraciæ, nomen habet a Galepso, Thasi et Telephæ filio, ut Marsyas junior quinto Macedonicorum.

3.

E LIBRO SEXTO.

Lete, urbs Macedoniæ, cujus sæpe meminit Marsyas junior libro sexto Macedonicorum.

cum hunc Marsyam habuit Fabric. B. Gr. IV, p. 372. Κορευναῖοι veram vocis formam esse suspicantur Ritschl. Apud eundem Hesychium II, p. 1445 leguntur hæc : Ὑετής, ὁ αὐτοετής· Μαρσύας.

5.

Harprocrat. v. Ἀμφίπολις... Μαρσύας δ' ἐν Μακεδονικαῖς (sc. ἱστορίαις, aut scrib. cum Salmasio Μακεδονικοῖς) διὰ τὸ περιρικεῖσθαι τὸν τόπον Ἀμφίπολιν ὀνομάσθαι πρότερον Ἀκραν καλουμένην, οἱ δὲ Ἄρεος καλουμένη πόλις [sic. ἢ δὲ Ἄρεος καλουμένη πόλις cod. Cantab.].

Μαρσύας] unus cod. C.; reliqui μαροῦσα. — Μοχ περιρικεῖσθαι Hemsterhus. ad Dobræum p. 71. Coniiciat περιρικεῖσθαι. Nam Thuc. 4, 102 : Ἀμφίπολιν Ἀγων ὀνόμασεν, ὅτι ἐπ' ἀμφοτέρω περιρικεῖσθαι τοῦ Στρυμόνος κτλ. Postrema glossema esse videntur.

6.

Schol. Vatican. Eurip. Rhes. 346 : Κλειοῦς μέντοι λέγουσιν αὐτὸν (τὸν Ῥῆσον) εἶναι, καθάπερ Μαρσύας ὁ νεώτερος ἐν τ... οἰκοδομ... περὶ τῶν κακοβορῶν γράφων οὕτως· « Εἰσὶ δὲ οἱ καὶ περὶ τούτου εἶπον τοῦτο· Κλειῶ τὴν θεὸν ὑπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν Μουσῶν νυμφεῦθηται, τεκνωσάσθαι δὲ τὸν Ῥῆσον. » Καὶ μετ' ὀλίγον· « Ἔστιν ἱερὸν τῆς Κλειοῦς ἐν Ἀμφίπολει ἰδρυθὲν ἀπέναντι τοῦ Ῥήσου μνημείου ἐπὶ λόφου τινός. »

G. Hermann. Opusc. V, p. 191 correxit ἐν τοῖς Μακεδονικοῖς, et deinde περὶ τῶν κακοβορῶν, quod haud placet; scripserim π. τῶν κατὰ τὸν Ῥῆσον vel περὶ τῶν τοκέων Ῥήσου. De Strymonis filiis Branga, Rheso, Olyntho, v. Conon. Narrat. 4.

6 a.

Schol. in Platon. Conviv. p. 373 Bekk., de Agathone tragico : Καὶ πρὸς Ἀρχέλαον τὸν βασιλέα ἔρχετο, ὡς Μαρσύας [ὁ] νεώτερος.

Schol. ad Lucian. Rhet. Præc. § 11 in Cramerii Anecd. IV, p. 269 : Ἦν δὲ Τισαμενοῦ τοῦ Ἀθηναίου υἱός (sc. Agatho), παιδικὰ γεγονώς Πausανίου [καὶ

Εὐριπίδου addit Cramer.] τοῦ τραγικοῦ, μεθ' οὗ πρὸς Ἀρχέλαον τὸν βασιλέα ἔρχετο, ὡς Μαρσύας ὁ νεώτερος. (Cf. Leutsch. Paræmiogr. p. 537.)

Ritschl. et Geier. quum persuasum sibi habeant Marsyam historias suas ab Alexandri demum temporibus exorsum esse, hæc in libris de Archæologia Attica, dubiæ memoriæ opere, narrata esse suspicantur. Nobis quin ex *Macedonicis* ea fluxisse putemus nulla est dubitatio.

6 b.

Athenæus V, p. 217, D : Περδίκκας τοίνυν πρὸ Ἀρχελάου βασιλεύει, ὡς μὲν ὁ Ἀκάνθιος φησι Νικομήδης ἔτη μα' Θεόπομπος (fr. 31) δὲ λε', Ἀναξιμένης μ' (fr. 8), Ἰερώνυμος κη', Μαρσύας δὲ καὶ Φιλόχορος (fr. 103) εἴκοσι τρία.

« Horum numerorum omnium nullum ad veritatem propius accedere quam quem cum Marsya haud multo minor natu Philochorus (fr. 103) posuit, videmur Agathonicorum cap. V. demonstrasse, et videmur etiam nunc post ea quæ in alia omnia discedentes disseruerunt Clintonus Fast. Hellen. p. 238 Kr., Krebsius Lection. Diodor. p. 159. sqq., ex parte etiam Bæckhius Corp. Inscr. II, p. 351. » RITSCHL.

Priores editores fragmentum tribuerunt M. Pelæo. Tribuendum esse Philippensi eo veri similis est, quum apud Athenæum l. l. sermo sit de temporibus Agathonis, de quo v. fr. antecedens.

7.

Athenæus XI, 467, E : Πάρθενιος ὁ τοῦ Διονυσίου ἐν πρώτῳ Περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς λέξεων ζητουμένων φησὶν· γυάλας, ποτηρίου εἶδος, ὡς Μαρσύας γράφει ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἡρακλέους, οὕτως· « Ὅταν εἰσὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν πόλιν, συναντᾶν οἴνου πλήρη γυάλαν ἔχοντά τινα, τὸν δὲ λαβόντα σπένδειν. »

« De Macedonia urbe hæc narrari non temere conijcitur ex Etymol. M. p. 243, 13 : γυάλος, εἶδος ποτηρίου παρὰ Μακεδόσιν, pro quibus Hesychius I, p. 865 : γυάλας (cod. γυλλάς), εἶδος ποτηρίου παρὰ Μακεδόσιν (Μακεδόνων cod.). Ac sacerdotes

4.

E LIBRO UNDECIMO.

Liberos non aperto, sed clandestino connubio natos, σκοτίους appellabant, nonnulli παρθενίους, alii κορινναίους, uti Marsyas ait libro undecimo.

5.

M. in Macedonicis inde quod circumflueretur locus dictam esse tradit Amphipolim, quæ olim Acra sit vocata.

6.

Nonnulli Rhesum Cliûs filium esse dicunt, ut Marsyas junior in Macedonicis, (de Rheso) scribens ita : Sunt qui de eo tradiderint hoc : Clio deam e Musarum choro a

Strymone uxorem ductam, peperisse Rhesum. » Et paulo post : « Fanum Cliûs Amphipoli est e regione monimenti Rhesi in colle quodam exstructum. »

6 a.

Agatho tragicus etiam ad Archelaum regem venit, uti Marsyas junior tradit. Agatho, Tisamenis Atheniensis filius, amasius erat Pausaniæ et Euripidis tragici, quocum ad Archelaum regem profectus est, teste Marsya juniore.

6 b.

Ante Archelaum regnavit Perdicas... annis viginti tribus, ut Marsyas et Philochorus tradunt.

7.

Gyalas, poculi species, uti Marsyas, Herculis sacerdos,

quidem novimus complures scriptores Græcos. Pellæum autem Marsyam, ludi magistrum eundemque ducem navalem, vix erit qui etiam sacerdotio augere animum inducat. Ceterum Parthenii magister ille Dionysius Suidæ quartus est inter cognomines, Alexandrinus quidem, a Nerone ad Trajanum clarus : vid. Fabric. Bibl. Gr. IV, p. 309 Harl. » RITSCHL. Hæc sicut sequens fragmentum ex libris de Attica Archæologia sumpta esse putavit Geier., præeunte Bernhardyo ad Suid. v. Μαρσύας.

8.

Athenæus XI, p. 477, A : Μαρσύας δὲ (τὸ κισσύβιον εἶναι λέγει) κύπελλον καὶ τὸ ξύλινον ποτήριον.

Idem XI, p. 479, A, postquam de *cotyle*, poculi genere, egerat, addit : Κοτύλη δὲ καλεῖται καὶ ἡ τοῦ ἰσχύου κοιλότης... Μαρσύας δὲ φησι τὸ ἐν τῷ ἰσχύῳ ὄστοῦν καλεῖσθαι ἄλεισον καὶ κύλικα.

« Ipsius tum argumenti tum loci affinitate tum conjuncta cum γυάλου (fr. 7) commemoratione adducimur ut vereamur ne de grammatico Marsya inconsideratius Schweighæuserus cogitaverit. Quis enim quæso ex Macedonicis ipsum illud de γυάλας testimonium repetiturus esset, nisi fortuito servata grammaticorum notatiuncula ejus cum Macedonicis antiquitatibus necessitudo demonstraretur? Sed tamen ut ex his largiamur sua non hausisse Athenæum, Marsyam memento ἑτέρα τινὰ περὶ τῆς ἰδίας πατρίας edidisse, in iisque forte de moribus et institutis quibusdam Macedonum miscellaneo illo commentando genere quamquam non grammaticum exposuisse, cujus scriptores plurimi ex Peripateticorum scholis prodierunt. » RITSCHL. Ex fr. 7 probabile fit sacerdotem nostrum pluribus egisse de rebus ad cultum (Herculis maximi puto) pertinentibus, v. c. περὶ θυσίων καὶ σπονδῶν. Neque tamen est cur de alio opere atque de Μακεδονικοῖς cogitemus. Quod ad κισσύβιον attinet, cf. Nicander Ætolicor. lib. I : Ἐν τῇ ἱεροποιᾷ τοῦ Διδυμαίου Διὸς

scribit hisce : Quando urbem rex ingrediatur, obvium ire aliquem manu tenentem gyalam vino plenam, eamque sumere regem atque libare.

8

Marsyas pocillum et ligneum poculum cissybium vocari dicit. — *Cotyle* vocatur etiam cavitas coxendicis... Marsyas autem ait os coxendicis *aleison* vocari et calycem.

9.

Cratinus dicit Venerem Phaonis amore captam in pulcris lactucis eum abdidisse : Marsyas vero junior in segete virentis hordei.

κισσοῦ σπονδοποιεῖνται πετάλοισιν· ὄθεν τὰ ἀρχαῖα ἐκπόματα κισσύβια φωνέεται.

[ΜΥΘΙΚΑ.]

9.

Athen. p. 69, D : Κρατῖνος δὲ φησι Φάωνος ἐρασθεῖσαν τὴν Ἀφροδίτην ἐν καλαῖς θριδακίαις αὐτὸν ἀποκρύψαι, Μαρσύας δὲ ὁ νεώτερος ἐν χλόῃ κριθῶν.

« Ad *Mythica* merito hæc retulisse Schweighæuserum existimamus, quamquam immerito hunc scriptorem ab eo, qui Harpocratiōni et Suidæ ὁ νεώτερος dicitur, distinguit. » RITSCHL. De re cf. Ælian. V. H. XII, 18; Palæphat. c. 49; Lucian. D. M. 9.

10.

Schol. in Odyss. XVIII, 85 : Ἐχέτος ἦν μὲν υἱὸς Βουχέτου, ἀφ' οὗ καὶ ἐν Σικελίᾳ πόλις Βούχετος καλεῖται· Σικελῶν δὲ τύραννος λέγεται. Τοῦτον τοὺς μὲν ἐγγυωρίου κατὰ πάντα τρόπον σίνεσθαι, τοὺς δὲ ξένους ἀναιρεῖν λωβώμενον· τσοαύτην δὲ κακίαν ἔχειν, ὡς καὶ τοὺς μακρὰν οἰκοῦντας, ὅτε θέλοιεν σφόδρα τινὰ τιμωρῆσαι καὶ ξένῳ περιβαλεῖν θανάτῳ, ἐκπέμπειν αὐτῷ· πολλὰς γὰρ μηχανὰς ἐξευρεῖν τοῦτον κακίας. Ὅθεν τὸν λαὸν οὐχ ὑπομένειν τὴν πικρὰν ταύτην τυραννίδα, λίθοις δὲ αὐτὸν ἀνελεῖν. Ἡ ἱστορία παρὰ Μνασέα καὶ Μαρσύα.

Cf. quæ sequuntur ap. schol. l. l.; Eustath. p. 1839. Apoll. Rh. I, 1093, ubi schol. laudat Lyssippi Epirotæ Ἀσεβῶν κατάλογον.

« E Mnasea potissimum an Marsya hæc narrentur ambiguum est. Quamquam habemus cur a Mnasea potius profectam singularem illam fabulæ formam credamus, quæ cernitur in Sicilia mentione, quum consentiens vox antiquitatis sit de Epiri rege Echeto et urbe Βούκετος vel Βούχετος vel Βουχέτιον (quod Straboni VII, p. 498 reddendum pro Βουχάιτιον) vel Βουκέτα. » Ritschl. Quæritur an non fuerit : Μνασέα ἢ Μαρσύα.

10.

Echetus, Bucheti filius, a quo Buchetus urbs in Sicilia nominatur, Siculorum tyrannus fuisse dicitur, qui indigenas omni modo læserit, peregrinos vero cruciatibus affectos occiderit. Tantæque fuisse sævitix narrant, ut etiam procul habitantes, si eximie aliquem punire et novo supplicii genere plectere vellent, mitterent eum ad Echetur, quippe qui multa crudelitatis instrumenta invenisset. Quare populum sævæ hujus tyrannidis impatientem lapidibus obrutum interfecisse. Historia legitur apud Mnaseam et Marsyam.

ONESICRITUS

ASTYPALÆENSIS VEL ÆGINETA.

Diogenes Laert. VI, 84 : Ὀνησίκριτος. Τοῦτον οἱ μὲν Αἰγινήτην, Δημήτριος δὲ ὁ Μάγνης Ἀστυπαλαίεα (*) φησί. Καὶ οὗτος τῶν ἐλλογίμων Διογένους μαθητῶν. (Ἀστυπαλαίεος etiam Æliano est (v. fr. 7) et Arriano in Ind. c. 18, 9.) Altera Onesicrito naturæ, altera civitatis patria fuerit.

Idem VI, 75 : Θαυμαστὴ δὲ τις ἦν περὶ τὸν ἄνδρα (Διογένη) πειθῶ, ὥστε πάνθ' ὄντινον βραδύως αἰρεῖν τοῖς λόγοις. Λέγεται γοῦν Ὀνησίκριτόν τινα Αἰγινήτην πέμψαι εἰς Ἀθήνας δυοῖν ὄντων υἱῶν τὸν ἕτερον Ἀνδροσθένην· ὃν ἀκούσαντα τοῦ Διογένους, αὐτόθι προσμεῖναι. Τὸν δ' ἐπ' αὐτὸν καὶ τὸν ἕτερον ἀποστεῖλαι τὸν πρεσβύτερον, Φιλίσκον τὸν προειρημένον. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Φιλίσκον κατασχέθηναι. Τὸ τρίτον αὐτὸν ἀφικόμενον, μηδὲν ἤττον συνεῖναι τοῖς παισὶ φιλοσοφοῦντα. Eadem paullulum immutata Suidas s. v. Φιλίσκος Αἰγινήτης.

Plutarch. Alex. 65 (fr. 10) : Ὁ δὲ Ὀνησίκριτος ἦν φιλόσοφος τῶν Διογένει τῷ Κυνηκῷ συνεσχολακῶτων. Idem De fortun. Alex. or. 1, c. 10, p. 331, E (p. 407 Didot.) : Ὀνησίκριτον, τὸν Διογένους τοῦ κυνὸς μαθητήν.

Igitur provecior jam ætate Onesicritus cum Alexandro in Asiam trajecit. Mandavit ei rex legationem ad Gymnosophistas Indiæ (fr. 10). Classe ad ripas Hydaspis parata, eundem navis regiæ gubernatorem constituit. Arrian. Ind. 18, 9; Exped. Al. VII, 5, 9 et VI, 2, 6 (fr. 23), ubi simul notatur vanitas viri et jactantia, quippe qui navarchi titulum sibi in scriptis suis vindicaverit. Cf. Plin. in fr. 22. — Quum ad mare usque Alexander devenisset, τὰς μὲν ναῦς ἐκέλευσε περιπλεῖν ἐν δεξιᾷ τὴν Ἰνδικὴν ἐχούσας, ἡγεμόνα μὲν Νέαρχον ἀποδείξας, ἀρχικυβερνήτην δ' Ὀνησίκριτον. Plutarch. Alex. 66. Idem in Moral. p. 331 : Ὀνησίκριτον... ὅτι ἄρχοντα τῶν κυβερνητῶν κατέστησε, ὑπὸ πλειόνων ἰστώρηται (**). At non

(*) Stephan. Byz. v. Ἀστυπάλαια, νῆσος μία τῶν Κυκλάδων, δευτέρα πόλις ἐν Κῶ, τρίτη νῆσος πόλις ἐχούσα μεταξὺ Ῥόδου καὶ Κρήτης, τετάρτη πόλις ἐν Σάμῳ. Quamnam horum intelligi voluerit Diogenes vel Demetrius, parum liquet. De insula maris Carpathii cogitat Schmiedler. ad Arrian. Ind. p. 101.

(**) Apud Marcianum in Periplo p. 157 ed. Hoffm. inter geographos recensetur Σώσανδρος ὁ κυβερνήτης, τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν γράψας. Is aliunde non notus. Fortasse nomen corruptum est.

philosopho rex hunc honorem tribuit, uti Plutarcho videtur, sed Æginetæ homini rerum nauticarum haud imperito. Neque tamen cum peritia Onesicritus etiam prudentiam ubique conjunxit. Nam temeritatem ejus notat Nearchus (fr. 28); qui Onesicriti consiliis haud obtemperando impedisse sibi videtur, ne in summum classis adduceretur discrimen. Peracta feliciter navigatione Susa profecti et Nearchus et Onesicritus corona a rege ornati sunt. (Arrian. VII, 5, 9).

Commentarios suos componere Onesicritus jam cœperat vivente adhuc Alexandro, si quidem fidem mereri censueris narratiunculam, quam servavit Lucianus Quom. Hist. Scr. c. 40, p. 268 Didot : Εἰ δὲ τὸ παραυτίκα τις θεραπεύοι, τῆς τῶν κολακευόντων μερίδος εἰκότως ἂν νομισθεῖη, οὐς πάλαι ἡ ἱστορία καὶ ἐξ ἀρχῆς εὐθύς ἀπέστραπτο, οὐ μείον ἢ κομμωτικὴν ἢ γυμναστικὴν. Ἀλεξάνδρου γοῦν καὶ τοῦτο ἀπομνημονεύουσιν, ὃς, Ἠδέως ἂν, ἔφη, πρὸς ὀλίγον ἀνεβίουν, ὡς Ὀνησίκριτε, ἀποθανῶν, ὡς μάθοιμι, ὅπως ταῦτα οἱ ἄνθρωποι τότε ἀναγιγνώσκουσιν. Εἰ δὲ νῦν αὐτὰ ἐπαινοῦσι καὶ ἀσπάζονται, μὴ θαυμάσης· οἶονται γὰρ οὐ μικρῶ τινι τῷ δελέατι τούτῳ ἀνασπάσειν ἕκαστος τὴν παρ' ἡμῶν εὐνοίαν. Ὁμήρω γοῦν, καίτοι πρὸς τὸ μυθῶδες τὰ πλεῖστα συγγεγραφότι ὑπὲρ τοῦ Ἀχιλλέως, ἤδη καὶ πιστεύειν τινὲς ὑπάγονται, μόνον τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας μέγα τεκμήριον τιθέμενοι, ὅτι μὴ περὶ ζῶντος ἔγραφεν· οὐ γὰρ εὐρίσκουσιν οὐτινος ἕνεκα ἐψεύδεται ἄν.

Verum absolvit opus diu post mortem Alexandri, in Thracia degens apud regem Lysimachum. Id enim colligitur ex Plutarcho in Vit. Alex. c. 46 (vide fr. 5). — Præter expeditiones Alexandri etiam ea quæ ad educationem regis pertinent, commentariis suis exposuit, teste Diogene L. VI, 84, ubi hæc : Ἔοικε δὲ τι ὅμοιον πεπονθέναι (Ὀνησίκριτος) πρὸς Ξενοφῶντα· ἐκεῖνος μὲν γὰρ Κύρω συνεστράτευσεν, οὗτος δὲ Ἀλεξάνδρω· καὶ κεῖνος μὲν Παιδείαν Κύρου, ὁ δὲ Πῶς Ἀλέξανδρος ἤχθη γέγραφε· καὶ ὁ μὲν ἐγκώμιον Κύρου, ὁ δὲ Ἀλεξάνδρου πεποίηκε· καὶ τῆ ἐρμηνεία δὲ παραπλήσιος, πλὴν ὅτι ὡς ἀπόγραφος ἐξ ἀρχετύπου δευτερεύει. Ad quæ Geierus : « Variis de causis hanc vehementer, quod dicunt, claudicare comparationem rectissime Meierus (in Erschu. Gruber Encyclop. s. v. Onesicritus) animadvertit;

quod vero Anabasis Xenophontæ et Onesicriti de Alexandri expeditione commentariorum similitudo prorsus hoc loco videatur esse prætermittenda, ejus rei vir eruditissimus unice veram hanc posuit causam, quod Alexandri et educatio et expeditio et laudatio eodem Onesicriti opere fuerint comprehensæ. Etenim hoc opus per multos digestum fuisse libros, inde colligitur, quod fabula de Amazonis adventu quarto demum libro (fr. 5) erat consignata, et ex ipsa argumenti comprobatur copia ac varietate, quandoquidem etiam commentariorum evincitur fragmentis, non solum et bellicas et privatas Alexandri res data opera tractasse Onesicritum, sed copiosissime etiam de iis egisse, quæcunque in singulis terris et populis memoratu digna sibi viderentur. Imprimis vero, id quod nemo mirabitur, Indiæ regiones, tum primum Græcis accuratius cognitæ, huic scriptori, sponte jam fabularum et miraculorum studiosissimo, tanquam amplissimus nova quæque et inaudita comminiscendi campus patebant, in quo quemadmodum ille versatus fuerit, optime declaratur, ejus narrationes si comparaveris cum iis, quæ iisdem de rebus ab Aristobulo, Megasthene aliisque auctoribus fide dignis tradita sunt. Cf. v. c. Onesicrit. fr. 15 cum Aristobuli fr. 30 et Nearchi fr. 11; Onesicriti fr. 19 cum Aristobul. fr. 31. » — De mala ejus fide omniaque exaggerandi libidine, de qua sæpe numero queruntur, vide Plutarchum in fr. 5, Arrianum in fr. 23, Strabonem in fr. 7 (coll. Megasthenis fr. 10). Adde Gellium (N. A. IX, 4), qui Onesicritum cum Aristea Proconnesio, Isigono, Ctesia (vid. ej. fragm. p. 105), Philostephano, Hegesia, rerum inauditarum scriptoribus, componit. — De Paraplo, qui Onesicriti nomine inscriptus ex commentariis tum Onesicriti tum aliorum a Juba rege conflatus est, vide not. ad fragm. 26.

1.

Plutarch. Alex. c. 9 : Ἦν δὲ (ὁ Ἀλέξανδρος) καὶ φύσει φιλόλογος [καὶ φιλομαθῆς] καὶ φιλιαναγνώστης. Καὶ τὴν Ἰλιάδα τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον καὶ νομίζων καὶ ὀνομάζων ἔλαβε μὲν Ἀριστοτέλους διορθώ-

1.

Alexander literarum studiosus et lectionis amantissimus fuit. Iliadem, virtutis bellicæ et credens et appellans institutionem, accepit ab Aristotele correctam, quam *ex narthecio* vocant. Eam semper cum pugione, uti tradit Onesicritus, repositam habebat sub pulvino.

2.

Viaticum Alexander non habuit plus quam septuaginta talenta, ut Aristobulus narrat. Onesicritus insuper talenta ducenta eum habuisse dicit æris alieni.

σαντος ἦν ἐκ τοῦ νάρθηκος καλοῦσιν, εἶχε δὲ ἀεὶ μετὰ τοῦ ἐγχειριδίου κειμένην ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, ὡς Ὀνησίκριτος ἰστοροῖ.

« Primo loco hoc posuimus fragmentum, quia pertinere videbatur ad primam Onesicriti commentariorum partem de Alexandri M. educatione (πῶς Ἀλέξανδρος ἤχθη). » GEIER. — Καὶ φιλομαθῆς, « *ex vetustis codicibus Stephani addita, sed in nullo adhuc libro reperta, non requiro.* » SINTENIS.

2.

Plutarch. Alex. 15 de Alexandro in Asiam trajectante : Ἐφόδιον... οὐ πλέον ἑβδομήκοντα ταλάντων ἔχειν αὐτὸν Ἀριστόβουλος (fr. 1) ἰστορεῖ... Ὀνησίκριτος δὲ καὶ διακόσια τάλαντα προσοφείλειν. Cf. Duris fr. 10.

3.

Plinius H. N. XII, 18, p. 265 Techn. : *Onesicritus auctor est in Hyrcaniæ convallibus ficis similes esse arbores, quæ vocentur occhi, ex quibus defluat mel horis matutinis duabus.*

4.

Idem ibid. XVIII, 19, p. 47 Techn. : *Onesicritus tradit in Hyrcania multum nostris esse dulciores (ficus) fertilioresque, ut quæ modios CCLXX singulæ ferant.*

Cf. Dalecampius ad h. 1. et Salmasius Exerc. Plin. p. 658 sqq., 716, C.

5.

E LIBRO QUARTO.

Plutarch. Alex. c. 46 : Ἐνταῦθα δὲ πρὸς αὐτὸν (Ἀλέξανδρον) ἀφικέσθαι τὴν Ἀμαζόνα οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὧν καὶ Κλείταρχός ἐστι καὶ Πολύκλειτος καὶ Ὀνησίκριτος καὶ Ἀντιγένης καὶ Ἴστρος (fr. 64). Ἀριστόβουλος δὲ καὶ Χάρης δὲ εἰσαγγελεύς καὶ Πτολεμαῖος καὶ Ἀντικλείδης καὶ Φίλων δὲ Θεβαῖος καὶ Φίλιππος δὲ Θεαγγελεύς, πρὸς δὲ τούτοις Ἐκαταῖος δὲ Ἐρετριεύς καὶ Φίλιππος δὲ Χαλκιδεύς καὶ Δοῦρις δὲ Σάμιος (fr. 18) πλάσμα φασὶ γεγονέναι τοῦτο. Καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς ἔοικεν Ἀλέξανδρος. Ἀντιπάτρῳ γὰρ ἅπαντα γράφων ἀκριβῶς, τὸν μὲν Σκύθη αὐτῷ φησὶ δίδόναι τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον, Ἀμαζόνος δὲ οὐ μνημονεύει. Λέγεται δὲ πολλοῖς χρόνοις Ὀνησίκριτος ὕστερον ἤδη βασιλεύοντι

5.

Eo venisse ad Alexandrum Amazonem perhibent multi, inter quos Clitarchus, Polycritus, Onesicritus, Antigenes, Ister. Aristobulus vero, Chares introductor, Ptolemæus, Anticlides, Philon Thebanus, Philippus Theangelensis, insuper Hecataeus Eretriensis, Philippus Chalcidensis, Duris Samius esse hoc asserunt commentum, quibus adstipulari apparet Alexandrum, siquidem Antipater omnia exacte scribens, Scytham ait filia sibi nuptias obtulisse, Amazonis nusquam meminit. Fama est multis annis post Lysimacho jam regnanti

Λυσιμάχῳ τῶν βιβλίων τὸ τέταρτον ἀναγινώσκειν, ἐν ᾧ γέγραπται περὶ τῆς Ἀμαζόνος· τὸν οὖν Λυσίμαχον ἀτρέμα μειδιάσαντα, « Καὶ ποῦ » φάναι « τότε ἤμην ἐγώ; »

Cf. Arrian. VII, 13, 6 (3) : Ταῦτα δὲ οὔτε Ἀριστόβουλος οὔτε Πτολεμαῖος οὔτε τις ἄλλος ἀνέγραψεν ὅστις ἱκανὸς ὑπὲρ τῶν τριούτων τεκμηριῶσαι. Cf. Strabo XI, p. 505 in Clitarchi fr. 9. Cum Onesicrito et Clitarcho faciunt Diodor. XVII, 77; Justin. XII, 3; Curtius VI, 5. Adde quæ narrat Jul. Valer. III, 69. Cf. Ste-Croix l. l. p. 332; Droysen. l. l. p. 280, 328, 554.

Quod auctores h. l. recensitos attinet, eorum, quos peculiariter de Alexandro opera scripsisse scimus, suo cujusque loco mentionem faciemus. *Duris* (fr. 18) rem allatam narravit libro *Hellenicorum* nono, ubi ad Alexandri tempora devenerat. *Ister* (fr. 64) et in Athide et aliis in libris, quos de antiquitatibus scripsit permultos, de Amazonibus sermonem instituere ibique ea, quæ Plutarchus affert, commemorare potuit. Temere agunt, qui cum inter scriptores rerum Alexandri recensent. — De *Philippo Chalcidensi* aliunde non constat. — Pro *Φίλιππος ὁ Θεαγγελεύς* codices exhibent ὁ εἰσαγγελεύς, quod ex antecedentibus male repetitum esse jam monuerunt Reinesius Var. lectt. I, 25 et Holstenius ad Steph. Byz. v. Θεάγγελα, alii. Noli vero cum Creuzero (*Hist. Kunst* p. 388) vocem Θεαγγελεύς intelligere de Philippo *solennitatum promulgatore* (Θεαγγελεῖς οἱ τὰς πανηγύρεις ἐπαγγέλλοντες, Hesych.; quos nunc *Imam* orientales vocant). Nam Theangela (Suagela nomine Carico, uti videtur) est urbs Carica (St. Byz. l. l. Plinius V, 29); ex eaque oriundus Philippus scripsit *Περὶ Καρῶν καὶ Ἀελέγων* (Athenæus p. 271, B). Amazonum mentio in Caricis deesse vix potuit. Nihil itaque cogit, ut ex Plutarchi loco opus de Alexandro colligamus. Ætas scriptoris ignota. Fragmenta alio loco dabimus. — *Philippus Thebanus* qui fuerit difficile dictu. Apud Plutarchum in Regg. Apophthegm. p. 178, C (p. 212 Didot.) invenio hæc : Πρὸς δὲ Φίλιωνα τὸν Θηβαῖον εὐεργέτην αὐτοῦ (sc. Φιλίππου) γενόμενον καὶ ξένον, ὀπηνίκα διῆγεν ἐν Θήβαις ὀμηρεῦσιν, ὕστερον δὲ μηδεμίαν παρ' αὐτοῦ δωρεάν προσδεχόμενον, Μὴ με, εἶπεν, ἀφαιροῦ τὸ ἀνίκητον, εὐεργεσίας καὶ χάριτος ἠττώμενον. Hic Philo, si Philippo non multo antiquior fuit, sicuti Anaximenes Alexandrum comitari et res gestas ejus narrare potuit. Sin

alium quemvis intelligi malis, nihil refragor. Philo quidam, Alexandri temporibus proximus, ille est qui sub Ptolemæo I vel II scripsit *Αἰθιοπικά* vel τὸν εἰς Αἰθιοπίαν πλοῦν, ut referunt Antigonus Mir. c. 160 (145 ed. Westerm.) et Strabo II, p. 77.

Hecatæi Eretriensis mentionem disertam olim unus Plutarchi locus l. exhibebat, usque dum Buttmannus egregia conjectura apud Scymnum Chium versu 870 ed. Letronn. emendandum esse censeret hunc in modum :

Ἀπὸ τῶν δὲ Μαιωτῶν λαβοῦσα τὸννομα
Μαιωτὶς ἐξῆς ἐστὶ λίμνη κειμένη·
εἰς ἣν ὁ Τάναϊς.
ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ λαβὼν τὸ ῥεῦμα Ἀράξεως,
ἐπιμίσθη, ὡς Ἑκαταῖος εἶφ' ὀυρετριεύς.

Codex præbet : ἐπιμισγεθῶ, Ἑκαταεως ἐφρτιεις. Cf. Niebuhr. *Kleine Schriften* I, p. 397; Letronne *Fragments des poèmes géogr. de Scymnus* p. 118. Procul dubio hæc ex periegesi geographica desumpta sunt, recteque Schweighæuserus (ad Athen. tom. I, p. 468) statuit H. Eretriensem eundem esse cum H. τῷ νησιώτῃ, ad quem Callimachus τὴν Ἀσίας περιήγησιν, ab aliis tributam Hecatæo Milesio, referendam esse dixerat (Athenæus II, p. 70; Hecat. fr. 172). Hinc igitur nanciscimur scriptorem, qui vel æqualis Alexandri fuit, vel certe Ptolemæi primi temporibus vixisse debet. Res vero ap. Plutarchum commemorata quam commode potuerit in Ponti periplo narrari sponte intelligitur. Itaque, ut nunc res est, nihil cogit cur (cum Schweigh. l. l. et Creuzero l. l.) Alexandri scriptoribus Eretriensis annumeretur. Quod denique de Hecatæo Abderita Alexandri comite et rerum ejus scriptore apud multos legere est, id scito mera niti conjectura.

6.

Strabo XI, p. 517 : Τὸ μὲν οὖν παλαιὸν οὐ πολὺ διέφερον τοῖς βίοις καὶ τοῖς ἡθεσι τῶν Νομάδων οἱ τε Σογδιανοὶ καὶ οἱ Βακτριανοί· μικρὸν δ' ὅμως ἡμερώτερα ἦν τὰ τῶν Βακτριανῶν· ἀλλὰ καὶ περὶ τούτων οὐ τὰ βέλτιστα λέγουσιν οἱ περὶ Ὀνησίκριτον· τοὺς γὰρ ἀπειρηκότας διὰ νόσον ἢ γῆρας ζῶντας παραβάλλεσθαι τρεφομένοις κύσιν ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο, οὗς ἐνταφιαστὰς καλεῖσθαι τῇ πατρῴᾳ γλώττῃ· καὶ ὄρασθαι τὰ μὲν ἔξω τείχους τῆς μητροπόλεως τῶν Βακτρῶν καθάρ· τῶν δ' ἐντὸς τὸ πλεον ὀστέων πλήρες ἀνθρωπίνων· καταλῦσαι δὲ τὸν νόμον Ἀλέξανδρον. Τοιαῦτα δὲ

Onesicritum quartum librum suum recitavisse, in quo meminit Amazonis : ac Lysimachum subridentem dixisse : Et ubi tum ego eram?

6.

Antiquitus Sogdiani et Bactriani moribus non multum fuerunt absimiles Nomadum : paullo tamen mansuetiores fue-

SCRIPTORES RER. ALEX.

runt Bactriani. Onesicritus vero de his quoque narrat minime laudanda : eos enim qui senio confecti sint aut morbo, vivos ait projici canibus dedita opera ad hoc nutritis, quos sua lingua entaphiastas, quasi vespillones, vocant : ac videri quidem, quæ extra murum primariæ Bactriorum urbis sunt, pura : intus autem pleraque humanis plena ossibus : morem

πως καὶ τὰ περὶ τοὺς Κασπίους ἱστοροῦσι· τοὺς γὰρ γονέας, ἐπειδὴν ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονότες τυγγάνωσιν, ἐγκλεισθέντας λιμοκτονεῖσθαι... Φασὶ δ' οὖν ὀκτὼ πόλεις τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τε Βακτριανῇ καὶ τῇ Σογδιανῇ κτίσαι κτλ., quæ num sint tōn perī 'Ονησίκριτον an aliorum, haud liquet.

Καταλῦσαι δὲ τὸν ν. Ἀλ.] Hunc locum ad eam Onesicriti commentariorum partem, quæ ἐγκώμιον Ἀλεξάνδρου inscripta erat, referendum esse opinatur Geierus.

7.

Strabo XV, p. 698 : Ὑπὲρ δὲ ταύτης (sc. τῆς Ταξιλου χώρας) ἐν ταῖς ὄρεσιν ἢ τοῦ Ἀβισάρου χώρα, παρ' ἧς δύο δράκοντας ἀπήγγελλον οἱ παρ' αὐτοῦ πρόσθεις τρέφεσθαι, τὸν μὲν ὀγδοήκοντα πηχῶν, τὸν δὲ τετταράκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν, ὡς εἶρηκεν Ὀνησίκριτος· ὃν οὐκ Ἀλεξάνδρου μᾶλλον ἢ τῶν παραδόξων ἀρχικυβερνήτην προσείποι τις ἄν.

Ælian. H. An. XVI, 39 : Ὀνησίκριτος δ' Ἀστυपालαιεὺς λέγει ἐν Ἰνδοῖς κατὰ τὴν [ἀνάθασιν] Ἀλεξάνδρου τοῦ παιδὸς· Φιλίππου γενέσθαι δράκοντας δύο, οὓς Ἀποσεισάρης δ' Ἰνδὸς ἔτρεφεν, ὧν δὲ μὲν ἦν πηχῶν τετταράκοντα καὶ ἑκατόν, ὃ δὲ ὀγδοήκοντα, καὶ φησιν ἐπιθυμῆσαι δεινῶς Ἀλέξανδρον θεάσασθαι αὐτούς.

Eadem ex Æliano Tzetzes Hist. III, 940, nisi quod aliunde addit :

Τὴν στρατιὰν ἡρέμα δὲ διέρχεσθαι κελεύσας (Ἀλέξανδρος), ὡς ὁ Ἰνδὸς ἐδίδαξεν ἐκείνῳ καὶ προεῖπε, μή πως ἐκθριώσωσιν ἐκείνους τῇ βαδίσει, εἶδεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰσομεγέθεις ὄντας ἀσπίδι Μακεδονικῇ στρογγύλῃ τῶν εὐκύκλων.

De his commentis cf. Aristobuli fr. 32. Similia lege ap. Diodor. XVII, 90, qui Clitarchum expresse- rit. — « De nominis Ἀβισάρου varia scriptura cf. Schmieder. ad Arrian. IV, 27, 10; Freinsh. ad Curt. VIII, 13, 1; Jacobs. ad Ælian. I. 1.; Ellendt.

eum ab Alexandro fuisse sublatum. Similia horum etiam de Caspiis tradunt : ab iis parentes, ubi septuagesimum ætatis annum implerunt, inclusos fame necari... Alexandrum perhibent octo urbes in Bactriana condidisse etc.

7.

Supra hanc (Taxilæ regis terram) in montibus est Abisari regio, apud quem legati ab eo missi nuntiaverunt duos dracones nutrirī, alterum octoginta cubitorum longitudine, alterum centum et quadraginta, ut Onesicritus refert, quem meliore jure fabulosarum et incredibilium de Alexandro narrationum, quam gubernatorum navalium ejusdem rectorem dicere possis.

Onesicritus Astypalæensis dicit apud Indos quo tempore expeditionem fecerit Alexander Philippi filius, duos fuisse serpentes, quos Aposisares Indus nutriverit. Eorum alterum centum et quadraginta, alterum octoginta fuisse cubitorum. Addit Alexandrum spectare eos vehementer cupisse.

ad Arrian. V, 8, 4. » GEBIER. Ceterum de terra Abisari vid. Bohlen. De vet. Ind. I, 20; Mützell. ad Curt. VIII, 12.

8.

Plutarch. Alex. 60 de Alexandro cum magno vitæ periculo Hydaspin fluvium trajiciente : Ἐνταῦθα δὲ εἰπεῖν φασὶν αὐτόν· « ὦ Ἀθηναῖοι, ἄρα γε πιστεύετε ἂν, ἡλίους ὑπομένω κινδύνους ἕνεκα τῆς παρ' ὑμῖν εὐδοξίας; » Ἀλλὰ τοῦτο μὲν Ὀνησίκριτος εἶρηκεν, αὐτὸς δὲ (sc. Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς) φησι κτλ.

9.

Plutarch. Alex. 61 : Ἐκ δὲ τῆς πρὸς Πῶρον μάχης καὶ ὁ Βουκεφάλας ἐτελεύτησεν, οὐκ εὐθὺς, ἀλλ' ὕστερον, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσιν, ὑπὸ τραυμάτων θεραπευόμενος, ὡς δὲ Ὀνησίκριτος, διὰ γῆρας ὑπέροπος γενόμενος· τριάκοντα γὰρ ἐτῶν ἀποθανεῖν αὐτόν.

Cf. Arrian. V, 19, 4 : Bucephala urbem ad Hydaspin Alex. condidit ἐς τοῦ ἵππου τοῦ Βουκεφάλου τὴν μνήμην, ὃς ἀπέθανεν αὐτοῦ, οὐ βληθεὶς πρὸς οὐδενός, ἀλλ' ὑπὸ καμάτου τε καὶ ἡλικίας· ἦν γὰρ ἀμφὶ τὰ τριάκοντα ἔτη, καματηρὸς γενόμενος κτλ. Cf. Diodor. XVIII, 95; Strabo XV, p. 698; Curtius IX, 4; Justin. XII, 8; Chares fr. 14. Ste-Croix. p. 215.

10.

Strabo XV, p. 715 : Ὀνησίκριτος δὲ φησιν αὐτὸς πεμφθῆναι διαλεξόμενος τοῖς σοφισταῖς τούτοις (Gymnosophistis Indorum)· ἀκούειν γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς γυμνοὶ διατελοῖεν καὶ καρτερίας ἐπιμελοῖντο οἱ ἄνθρωποι, ἐν τιμῇ τε ἄγοιντο πλείστη, παρ' ἄλλους δὲ μὴ βαδίζοιεν κληθέντες, ἀλλὰ κελεύοιεν αὐτοὺς φοιτᾶν παρ' αὐτούς, εἴ του μετασχεῖν ἐθέλοιν τῶν πραττομένων ἢ λεγομένων ὑπ' αὐτῶν· τοιούτων δὲ ὄντων, ἐπειδὴ οὔτε αὐτῷ πρόκειται ἐδόκει παρ' ἐκείνους φοιτᾶν, οὔτε

8.

Ibi dixisse dicunt eum : « Quis credat, Athenienses, quanta pericula vestri præconii causa subeam? » Ceterum hoc prodidit Onesicritus.

9.

Ex prælio cum Poro commisso Bucephalus mortuus est, non extemplo, sed post, ut plerique produnt, sub vulnerum curatione : ut vero Onesicritus auctor est, ob senium labore confectus; nam triginta annorum ætate eum decessisse dicit.

10.

Onesicritus missum se scribit, ut cum sophistis illis colloqueretur. Etenim Alexandrum audivisse nudos eos incedere, et tolerantiam exercentes in honore maximo haberi, ad alios autem si vocarentur, non ire, sed jubere ut ad ipsos venirent, si quid assequi vellent, quod ab iis ageretur vel diceretur : proinde quum essent tales, neque sibi decorum rutaret Alexander, ad illos accedere nec vellet invitos co-

ἐκείνους βιάζεσθαι παρὰ τὰ πάτρια ποιεῖν τι ἄκοντας, αὐτὸς ἔφη πεμφθῆναι. Καταλαβεῖν δὲ ἄνδρας πεντεκαίδεκα ἀπὸ σταδίων εἴκοσι τῆς πόλεως, ἄλλον ἐν ἄλλῳ σχήματι ἐστῶτα ἢ καθήμενον ἢ κείμενον γυμνόν, ἀκίνητον ἕως ἑσπέρας, εἴτ' ἀπερχόμενον εἰς τὴν πόλιν· χαλεπώτατον δ' εἶναι τὸ τὸν ἥλιον ὑπομεῖναι οὕτω θερμόν, ὥστε τῶν ἄλλων μηδένα ὑπομένειν γυμνοῖς ἐπιθῆναι τοῖς ποσὶ τῆς γῆς βραδίως κατὰ μεσημβρίαν. Διαλεχθῆναι δ' ἐνὶ τούτων Καλάνῳ, ὃν καὶ συνακολουθῆσαι τῷ βασιλεῖ μέχρι Περσίδος, καὶ ἀποθανεῖν τῷ πατρίῳ νόμῳ τεθέντα ἐπὶ πυρκαϊάν· τότε δ' ἐπὶ λίθων τυχεῖν κείμενον. Προσιῶν οὖν καὶ προσαγορεύσας εἶπεῖν ἔφη, διότι πεμφθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀχροασόμενος τῆς σοφίας αὐτῶν καὶ ἀπαγγελῶν πρὸς αὐτόν· εἰ οὖν μηδεὶς εἴη φθόνος, ἔτοιμος εἴη μετασχεῖν τῆς ἀκροάσεως. Ἰδόντα δ' ἐκεῖνον γλαμῦδα καὶ καυσίαν φοροῦντα καὶ κρηπίδα, καταγελάσαντα, « Τὸ παλαιόν », φάναι, « πάντ' ἦν ἀλφίτων καὶ ἀλεύρων πλήρη καθάπερ νῦν κόνεως· καὶ κρηῖναι δ' ἔρρεον αἱ μὲν ὕδατος, γάλακτος δ' ἄλλαι, καὶ ὁμοίως μέλιτος, αἱ δ' οἴνου, τινὲς δ' ἐλαίου. Ὑπὸ πλησμονῆς δ' οἱ ἄνθρωποι καὶ τρυφῆς εἰς ὕβριν ἐξέπεσον· Ζεὺς δὲ μισήσας τὴν κατάστασιν ἠφάνισε πάντα καὶ διὰ πόνου τὸν βίον ἀπέδειξε· σωφροσύνης δὲ καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς παρελθούσης εἰς μέσον, πάλιν εὐπορία τῶν ἀγαθῶν ὑπῆρξεν· ἐγγὺς δ' ἐστὶν ἤδη κόρου νυνὶ καὶ ὕβρεως τὸ πρᾶγμα, κινδυνεύει τε ἀφανισμὸς τῶν ὄντων γενέσθαι. » Ταῦτα εἰπόντα κελεύειν, εἰ βούλοιο ἀκροάσασθαι, καταθέμενον τὴν σκευὴν γυμνὸν ἐπὶ τῶν αὐτῶν λίθων κείμενον μετέχειν τῶν

λόγων. Ἀπορουμένου δὲ αὐτοῦ Μάνδανιν, ὅσπερ ἦν πρεσβύτατος καὶ σοφώτατος αὐτῶν, τῷ μὲν ἐπιπλήξαι ὡς ὕβριστῆ, καὶ ταῦτα ὕβρεως κατηγορήσαντι· αὐτὸν δὲ προσκαλέσασθαι καὶ εἶπεῖν, ὡς τὸν μὲν βασιλέα ἐπαινοῖ, διότι ἀρχὴν τοσαύτην διοικῶν ἐπιθυμοῖ σοφίας· μόνον γὰρ ἴδοι αὐτὸν ἐν ὄπλοις φιλοσοφοῦντα· ὠφελιμώτατον δ' εἴη τῶν ἀπάντων, εἰ οἱ τοιοῦτοι φρονοῖεν, οἷς πάρεστι δύναμις τοὺς μὲν ἐκουσίους πείθειν σωφρονεῖν, τοὺς δ' ἀκουσίους ἀναγκάζειν· αὐτῷ δὲ συγγνώμη εἴη, εἰ δι' ἔρμηγιῶν τριῶν διαλεγόμενος, πλὴν φωνῆς μηδὲν πλεον συνιέντων ἢ οἱ πολλοὶ, μηδὲν ἰσχύσει τῆς ὠφελείας ἐπίδειξιν ποιήσασθαι· ὅμοιον γὰρ, ὡς ἂν εἰ διὰ βορβόρου καθαρὸν ἀξιοῖ τις ὕδωρ ρεῖν. Τὰ γοῦν λεχθέντα εἰς τοῦτ' ἔφη συντείνειν, ὡς εἴη λόγος ἄριστος, ὃς ἡδονὴν καὶ λύπην ψυχῆς ἀφαιρήσεται, καὶ ὅτι λύπη καὶ πόνος διαφέρει· τὸ μὲν γὰρ πολέμιον, τὸ δὲ φίλον αὐτῆς· τὰ δὲ σώματα ἀσχοῦσι πρὸς πόνον, ἵν' αἱ γνῶμαι ῥωννύοντο, ἀφ' ὧν καὶ στάσεις παύοιεν καὶ σύμβουλοι πᾶσιν ἀγαθῶν παρεῖεν καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· καὶ δὴ καὶ Ταξίλῃ νῦν συμβουλεύσειεν δέχεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον· κρεῖττω μὲν γὰρ αὐτοῦ δεξάμενον εὖ πείσεσθαι, χεῖρω δὲ εὖ διαθήσειν. Ταῦτ' εἰπόντα ἐξέρεσθαι, εἰ καὶ ἐν τοῖς Ἑλλησι λόγοι τοιοῦτοι λέγοντο; Εἰπόντος δ', ὅτι καὶ Πυθαγόρας τοιαῦτα λέγοι, κελεύει τε ἐμφύχων ἀπέχεσθαι, καὶ Σωκράτης, καὶ Διογένης, οὗ καὶ αὐτὸς ἀκροάσαιτο, ἀποκρίνασθαι, ὅτι τᾶλλα μὲν νομίζοι φρονίμως αὐτοῖς δοκεῖν, ἐν δ' ἁμαρτάνειν, νόμον πρὸ τῆς φύσεως τιθεμένους· οὐ γὰρ ἂν αἰσχύνεσθαι γυμνοῦς, ὅσπερ αὐτὸν, διάγειν ἀπὸ λιτῶν ζώντας·

gere ut quidquam facerent præter patria instituta, se missum ait. Invenisse autem se quindecim homines viginti stadiis ab urbe, alium in alio gestu, vel stantem vel sedentem vel jacentem nudum et usque ad vesperam immotum, postea in urbem discedentem. Omnium vero difficillimum esse solem perpeti adeo calidum, ut nemo alius nudis pedibus in meridie terram calcare sustineret. Collocutum se cum uno eorum, nomine Calano, qui postea usque in Persiam Alexandrum secutus, secundum patriam legem mortuus est, in rogum impositus: tunc autem forte lapidibus incubabat: itaque accessisse, et eum appellasse et dixisse: missum se ab Alexandro eorum sapientiam auditum et regi renunciatum: quare se paratum audire, nisi quid obstaret. At Calanum, quum chlamydem et causiam ac crepidas indutum conspexisset, risu sublato ita fatum: Olim omnia plena erant triticeæ et hordeaceæ farinæ, ut nunc pulveris: fontes alii lacte, alii aqua fluebant, nonnulli melle, alii vino, quidam oleo. Homines autem ob satietatem ac luxuriam ad contumeliam se transdiderunt. Juppiter itaque præsentem statum exosus, omnia abolevit, et vitam per laborem degendam instituit. Tunc temperantia et virtutibus ceteris in medium prodeuntibus, rursum bonorum copia facta est. Nunc jam res pæne ad saturitatem contumeliamque rediit, ac periculum est ne rerum omnium interitus impendat. Quæ quum dixisset, jussisse si quid vellet audire, ut, veste deposita, super iisdem lapidibus nudus jaceret. Se autem animi dubio, Mandanum, qui ceteros anteibat ætate pariter

atque sapientia, Calanum objurgasse, qui contumeliam culpans ipse contumeliose ageret: sibi vero ad se vocato dixisse: summopere quidem Alexandrum laudo, quod in tanta administrandi imperii mole sapientiam expetit, quem solum ego in armis philosophantem vidi. Longe utilissimum fuerit, si ii sapiant, quibus potestas est volentibus continentiam persuadendi, invitos autem ad eam cogendi. Mihi autem, aiebat, venia debetur, si per tres interpretes colloquens, qui præter vocem plebeio quovis nihil amplius intelligunt, non possum nostræ sapientiæ vim ei demonstrare: nam perinde res habet, ac si quis postularet limpidam aquam per cœnum delabi. Omnia itaque dicta Mandanis eo pertinuisse: eam esse optimam doctrinam, quæ voluptatem molestiamque animo eximeret: molestiam a labore differre, quod illa ei esset inimica, alter vero amicissimus. Ipsos corporea ad laborem exercere, ut mentes confirmentur, quibus motus sedentur, et bona omnibus consulendi publice privatimque facultas adesset: Taxili se etiam suasurum nunc esse, ut Alexandrum reciperet: si fuerit melior, recte illi obtemperaturum, sin deterior, reddere meliorem posse. Post hæc interrogasse num talia etiam apud Græcos dicerentur. Quumque respondisset ipse, eadem Pythagoram docere, ac jubere ab animalibus abstinere, tum Socratem et Diogenem, quem ipse audiisset, intulisse Mandanum: Sane prudenter eos de ceteris rebus sentire existimo, in uno autem errare, quod legem anteponunt naturæ: alias enim non puderet eos nostro more nudos degere et tenui victu esse con-

καὶ γὰρ οἰκίαν ἀρίστην εἶναι, ἥτις ἂν ἐπισκευῆς ἐλαχίστης δέηται. Ἐφη δ' αὐτοὺς καὶ τῶν περὶ φύσιν πολλὰ ἐξετάσαι, καὶ προσημασιῶν, ὄμβρων, αὐχμῶν, νόσων· ἀπιόντας δ' εἰς τὴν πόλιν κατὰ τὰς ἀγορὰς σχεδάννυσθαι· ὅτω δ' ἂν κομίζοντι σῦκα ἢ βότρυς περιτύχῃσι, λαμβάνειν δωρεὰν παρέχοντος· εἰ δ' ἔλαιον εἶη, καταχεισθαι αὐτῶν καὶ ἀλείφασθαι· ἅπασαν δὲ πλουσίαν οἰκίαν ἀνεῖσθαι αὐτοῖς μέχρι γυναικωνίτιδος· εἰσιόντας δὲ δειπνοῦ κοινωνεῖν καὶ λόγων. Αἰσχιστον δ' αὐτοῖς νομίζεσθαι νόσον σωματικὴν· τὸν δ' ὑπονοήσαντα καὶ αὐτοῦ τοῦτο ἐξάγειν ἑαυτὸν διὰ πυρὸς νήσαντα πυρὰν ὑπαλειψάμενον δὲ καὶ καθίσαντα ἐπὶ τὴν πυρὰν, ὑφάψαι κελεύειν, ἀκίνητον δὲ καίεσθαι.

Plutarch. Alex. 65 : Πρὸς δὲ τοὺς ἐν δόξῃ μάλιστα καὶ καὶ αὐτοὺς ἐν ἡσυχίᾳ ζῶντας (Γυμνοσοφιστὰς) ἐπεμψεν (ὁ Ἀλέξανδρος) Ὀνησίκριτον ἀφικέσθαι δεόμενος πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ Ὀνησίκριτος ἦν φιλόσοφος τῶν Διογένηι τῷ Κυνικῷ συνεσχολακῶτων. Καὶ φησὶ τὸν μὲν Καλανὸν ὑβριστικῶς πάνυ καὶ τραχέως κελεύειν ἀποδύντα τὸν χιτῶνα γυμνὸν ἀκροᾶσθαι τῶν λόγων· ἄλλως δὲ οὐ διαλέξεσθαι πρὸς αὐτόν, οὐδ' εἰ παρὰ τοῦ Διὸς ἀφίχται· τὸν δὲ Δάνδαμιν πρῶτον εἶναι καὶ διακούσαντα περὶ Σωκράτους καὶ Πυθαγόρου καὶ Διογένηος εἰπεῖν, ὡς εὐφυεῖς μὲν αὐτῷ γεγονέναι δοκοῦσιν οἱ ἄνδρες, λίαν δὲ τοὺς νόμους αἰσχυρόμενοι βεβιωκέναι.

Cf. Aristobuli fr. 34; de morte Calani v. infra fr. 33.

II.

Strabo XV, p. 689 : Ἐκ δὲ τούτων πάρεστιν ὄραν, ὅσον διαφέρουσιν αἱ τῶν ἄλλων ἀποφάσεις, Κτησίου μὲν οὐκ ἐλάττω τῆς ἄλλης Ἀσίας τὴν Ἰνδικὴν λέγοντος, Ὀνησίκριτου δὲ τρίτον μέρος τῆς οἰκουμένης, Νεάρχου δὲ μηνῶν ὁδὸν τεττάρων τὴν δι' αὐτοῦ τοῦ

tentos, quum ea optima domus sit, quæ minimo apparatu indigeat. Addidit multa eos etiam de natura, de signis, de imbribus, de siccitatibus, de morbis denique inquirere. Abeuntes vero in urbem per fora dispergi; et quemcunque offenderent ficus vel uvas ferentem, ab eo gratis capere; si oleum fuerit, eo perfundi et inungi; omnem domum divitum ipsis patere usque in mulierum conclavia, ingressos autem in cenæ et sermonum communicationem adhiberi. Turpe apud eos putari corporis morbum, quem si quis veretur, se ipsum igni e vita educit: nam, constructo rogo, super eum perunctus sedet, et accendi iubens, immotus comburitur.

Ad eos vero qui erant clarissimi (solitariam autem quietamque vitam agebant), Onesicritum misit petitum, ad se ut venirent. Fuit Onesicritus philosophus ex Diogenis Cynici contubernio. Calanum sanequam superbe et aspere jussisse ipsi, ut posita veste audiret se nudus: alioqui non congressurum se cum eo, ne si a Jove missus esset quidem. Dandanum egisse placidius: ac de Socrate, Pythagora, Diogene quum audivisset, dixisse magno ingenio sibi videri eos viros fuisse, sed nimium reverentes legum.

11.

Hinc perspicitur, quantum reliquorum sententiæ dis-

πεδίου, Μεγασθένους δὲ καὶ Δηϊμάχου μετριάσαντων μάλλον.

Arrian. Indic. c. 3, 6 : Κτησίης δὲ ὁ Κνίδιος τὴν Ἰνδῶν γῆν ἴσθη τῇ ἄλλῃ Ἀσίῃ λέγει, οὐδὲν λέγων, οὐδὲ Ὀνησίκριτος τρίτην μοῖραν πάσης τῆς γῆς (sic Casaub. pro vulg. Ἀσίας). Νεάρχος δὲ μηνῶν τεττάρων ὁδὸν τὴν δι' αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς Ἰνδῶν γῆς.

Cf. Plinius VI, 21 : *Alexandri Magni comites in eo tractu Indiae, quem armis subegerant, scripserunt quinque millia oppidorum fuisse, nullum Co minus, gentes novem, Indiamque tertiam partem esse terrarum omnium, multitudinem populorum innumeram, probabili sane ratione.* Ctesias fr. 59. Bohlen. l. l. I, p. 14.

12.

Strabo XV, p. 690 : Σχεδὸν δὲ τι τοῖς ἐν Αἰθιοπία καὶ κατ' Αἴγυπτον τὰ αὐτὰ φύεται καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ· καὶ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς πλὴν ἵππου ποταμίου τὰ ἄλλα φέρουσι καὶ οἱ Ἰνδικοί. Ὀνησίκριτος δὲ καὶ τοὺς ἵππους γίνεσθαι φησι.

Arrian. Ind. 6, 8 : Καὶ οἱ ποταμοὶ οἱ Ἰνδοὶ, ὁμοίως τῷ Νεῖλῳ τῷ Αἰθιοπίῳ τε καὶ Αἴγυπτίῳ, κροκοδείλους τε φέρουσιν, ἔστιν δὲ οἱ αὐτῶν καὶ ἰχθύας καὶ ἄλλα κήτεα ὅσα ὁ Νεῖλος πλὴν ἵππου τοῦ ποταμίου· Ὀνησίκριτος δὲ καὶ τοὺς ἵππους τοὺς ποταμίους λέγει ὅτι φέρουσι.

Eadem iterum affert Strabo XV, p. 707. Vide Aristobuli fr. 32. Cf. Nearch. fr. 5.

13.

Strabo XV, p. 691 : Περὶ τῆς Ταπροβάνης Ὀνησίκριτός φησι, μέγεθος μὲν εἶναι πεντακισχιλίων στα-

crepent. Ctesias dicit Indiam non esse minorem reliqua Asia: Onesicritus eam esse trientem orbis habitati: Nearchus, quattuor mensium iter per ipsum campum: Megasthenes et Daimachus moderatius.

Ctesias Cnidius Indiam reliquæ Asiæ parem magnitudine esse dicit, nihil dicens; nihil etiam est quod Onesicritus ait eam esse orbis terrarum partem tertiam. Nearchus quattuor mensium iter esse per planitiem regionis Indiæ.

12.

Quæ in Æthiopia et Ægypto nascuntur animalia, eadem fere India producit; eorumque quæ in fluviis degunt, Indici eadem habent omnia præter hippopotamum, quamvis Onesicritus dicat hunc quoque in iis nasci.

Fluvii Indici perinde ac Nilus Æthiopiæ et Ægypti crocodilos gignunt, nonnulli etiam pisces aliaque cete ejusdem generis ut Nilus, excepto equo fluviatili; Onesicritus tamen hos quoque gignere affirmat.

13.

Taprobanae Onesicritus magnitudinem facit stadiorum quinquies mille, longitudinem vero et latitudinem non distinguens, distare eam dicit a continenti viginti dierum

δίων, οὐ διορίσας μῆκος οὐδὲ πλάτος, διέχειν δὲ τῆς ἡπείρου πλοῦν ἡμερῶν εἴκοσι, ἀλλὰ κακοπλοεῖν τὰς ναῦς φαύλως μὲν ἰστιροπεποιημένας, κατεσκευασμένων δὲ ἀμφοτέρωθεν ἐγκοιλίων μητρῶν χωρὶς· εἶναι δὲ καὶ ἄλλας νήσους αὐτῆς μεταξύ καὶ τῆς Ἰνδικῆς, νοτιωτάτην δ' ἐκείνην. Κήτη δ' ἀμφίβια περὶ αὐτὴν γίνεσθαι, τὰ μὲν βουσί, τὰ δ' ἵπποις, τὰ δ' ἄλλοις χερσαίοις εοικότα. De Taprobane v. Bohlen. l. l. p. 29 sqq.

14.

Strabo XV, p. 692 : Περὶ δὲ τοῦ βοσμόρου, ὃν φησιν Ὀνησίκριτος ὅτι σῖτος ἐστὶ μικρότερος τοῦ πυροῦ, γεννᾶται δ' ἐν ταῖς μεσοποταμίαις, φρύγεται δ' ἐπὶ ἀλοηθῆ, προομύντων μὴ ἀποίσειν ἄπυρον ἐκ τῆς ἄλω, τοῦ μὴ ἐξάγεσθαι σπέρμα.

Cf. Diodor. II, 36, ubi βόσπορον libri exhibent. Vide Steph. Thes. v. βόσμορον. — σῖτος] ita auctor Epitomes; codd. Strabon. σεπτός.

15.

Strabo XV, p. 694 : Πολλὰ γὰρ δὴ καὶ δένδρα παράδοξα ἢ Ἰνδικῆ τρέφει, ὧν ἐστὶ καὶ τὸ κάτω νεύοντας ἔχον τοὺς κλάδους, τὰ δὲ φύλλα ἀσπίδος οὐκ ἐλάττω. Ὀνησίκριτος δὲ καὶ περιεργότερον τὰ ἐν τῇ Μουσικανοῦ διεξιῶν, ἃ φησὶ νοτιώτατα εἶναι τῆς Ἰνδικῆς, διηγείται μεγάλα δένδρα εἶναι τινα, ὧν τοὺς κλάδους αὐξηθέντας ἐπὶ πήχεις καὶ δώδεκα· ἔπειτα τὴν λοιπὴν αὐξήσιν κατωφερῆ λαμβάνειν, ὡς ἂν κατακαμπτομένους, ἕως ἂν ἀψωνται τῆς γῆς· ἔπειτα κατὰ γῆς διαδοθέντας ριζοῦσθαι ὁμοίως ταῖς κατώρουξιν, εἴτ' ἀναδοθέντας στελεχοῦσθαι· ἐξ οὗ πάλιν ὁμοίως τῇ αὐξήσει κατακαμπθέντας ἄλλην κατώρυγα ποιεῖν εἴτ' ἄλλην, καὶ οὕτως ἐφεξῆς, ὥστ' ἀφ' ἐνὸς δένδρου σκιάδιον γί-

navigazione; sed malum navium cursum, quæ velis non bene instructæ sint, et ita fabricatæ ut utrinque costæ matricibus eas recipientibus destituantur. Inter hanc atque Indiam alias insulas esse, ipsam vero omnium maxime meridiem versus sitam : circa eam gigni cete vitæ ancipitis, alia bobus, alia equis, alia aliis terrestribus animalibus similia.

14.

Bosmorum Onesicritus ait frumenti genus esse minus tritico, et inter amnes nasci : torreri autem, quum in area excutitur, atque jurare istos non prius ex area se elaturos quam igni frixerint : id eo faciunt, ne semen exportetur.

15.

India multas sane admirabiles arbores fert, e quibus est, cujus rami ad terram perpendiculariter, foliis non minoribus clypeo. Onesicritus curiosius ea persequens, quæ sunt in Musicani terra, Indiæ australissima, refert arbores quasdam ingentes esse, quarum rami quum ad duodenos cubitos creverint, reliquum incrementum primum faciunt, deflexi quo usque terram contingant : deinde terram subcant, ac radices agant, veluti traduces : mox rursus in

vesbhai μακρὸν, πολυστύλω σκηνῆ ὅμοιον. Λέγει δὲ καὶ μεγέθη δένδρων, ὥστε πέντε ἀνθρώποις δυσπερίληπτα εἶναι τὰ στελέχη.

Cf. Aristobul. fr. 30, ubi quum Aristobulus nar-rasse dicatur tantæ magnitudinis arbores esse, ut sub unius umbra quiescere possint equites 50, addit Strabo : οὗτος δὲ (sc. Onesicritus, de quo in antecedentibus sermo) τετρακοσίους (λέγει). Nearch. fr. 40 ; Diodor. XVII, 90.

16.

Strabo XV, p. 693 : Ταῖς δὲ τῶν ποταμῶν πληρώσει καὶ τῷ τοὺς ἀπογαίους μὴ πνεῖν ὁμολογεῖ καὶ τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Ὀνησίκριτου. Τεναγώδη γὰρ φησὶ εἶναι τὴν παραλίαν (Indiæ), καὶ μάλιστα κατὰ τὰ στόματα τῶν ποταμῶν, διὰ τε τὴν χοῦν καὶ τὰς πλημμυρίδας καὶ τὴν τῶν πελαγίων ἀνέμων ἐπιχράτειαν.

« Comprobantur hujus fragmenti argumento quæ ab Aristobulo de Indicorum fluminum inundationibus narrata sunt fr. 29. » GEIER. Cf. infra fr. 20.

17.

Strabo XV, p. 695 : Τοῦτο δ' (i. e. ἐκ τῶν νεφῶν ἐφθὸν ἤδη χεισθαι τὸ ὕδωρ) οἱ μὲν περὶ Ἀριστόβουλον (fr. 29) οὐκ ἂν συγχωροῖεν, οἱ φάσκοντες, μὴ ἕσθαι τὰ πεδία. Ὀνησίκριτῳ δὲ δοκεῖ τότε τὸ ὕδωρ αἴτιον εἶναι τῶν ἐν τοῖς ζώοις ἰδιωμάτων, καὶ φέρει σημεῖον τὸ καὶ τὰς χροὰς τῶν πινόντων βοσκημάτων ξενικῶν ἀλλάττεσθαι πρὸς τὸ ἐπιχώριον. Τοῦτο μὲν οὖν εὔ· οὐκέτι δὲ καὶ τοῦ μέλανος εἶναι καὶ οὐλότριγας τοὺς Αἰθίοπας, ἐν ψιλοῖς τοῖς ὕδασι τὴν αἰτίαν τι-

truncum exeant, a quo postquam aucli fuerint, in eodem modo flectantur, et aliam propaginem efficiant, rursusque aliam ac sic deinceps, ut ab una arbore longum umbraculum fiat, tabernaculo multis columnis innitenti simile. Refert ad hæc miras arborum magnitudines, quarum stipitem vix quinque homines complecti queant.

16.

Flumina exundare et ventos a terra non spirare, id comprobatur verbis Onesicriti. Is enim maritimam oram dicit palustrem undosamque esse, præsertim ad fluminum ostia propter limum et maris efluxum, et propterea quod marini venti prævaleant.

17.

(Aquam jam decoctam e nubibus in India effundi) id Aristobulus non concesserit, qui negat campos complui; Onesicrito autem videtur aqua hæc causa esse proprietatum in animalibus : cujus signum affert, quod peregrina pecora eam potentia colores suos in regioni ei familiarem mutant colorem : atque hoc profecto bene dictum est. Quod autem Æthiopes nigri sunt et crispi, ejus rei

θέναι, μέμφεσθαι δὲ τὸν Θεοδέκτην εἰς αὐτὸν τὸν ἥλιον ἀναφέροντα τὸ αἷτιον, ὡς φησιν οὗτος·

Οἷς ἀγγιτέρμων ἥλιος διφρηλατῶν
σκοτεινὸν ἄνθος ἐξέχρωσε λιγνύος
εἰς σώματ' ἀνδρῶν καὶ συνέστρεψεν κόμας
μορφαῖς ἀναυξήτησι συντήξας πυρός.

Ἔχει δ' ἂν τινα λόγον· φησὶ γὰρ, μήτε ἐγγυτέρω τοῖς Λιθίοφιν εἶναι τὸν ἥλιον· ἢ τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ μάλλον κατὰ κάθετον εἶναι καὶ διὰ τοῦτο ἐπικαίεσθαι πλέον, ὥστ' οὐκ εὔ λέγεσθαι ἀγγιτέρμονα αὐτοῖς τὸν ἥλιον, ἴσον πάντων διέχοντα. Μῆτε τὸ θάλπος εἶναι τοῦ τοιοῦτου πάθους αἷτιον· μηδὲ γὰρ τοῖς ἐν γαστρὶ, ὧν οὐχ ἄπτεται ἥλιος.

18.

Strabo XV, p. 699, de Cathæis, gente Indica :

Ἐν δὲ τῇ Καθαίᾳ καινότατον ἱστορεῖται τὸ περὶ τοῦ κάλλους ὅτι τιμᾶται διαφερόντως, ὡς ἵππων καὶ κυνῶν· βασιλέα τε γὰρ τὸν κάλλιστον αἰρεῖσθαι φησιν Ὀνησίκριτος, γενόμενόν τε παιδίον μετὰ δέμηνον κρίνεσθαι δημοσίᾳ, πότερον ἔχει τὴν ἔννομον μορφήν καὶ τοῦ ζῆν ἀξίαν ἢ οὐ· κριθέντα δ' ὑπὸ τοῦ ἀποδειχθέντος ἀρχοντος ζῆν ἢ θανατοῦσθαι· βᾶπτεσθαι τε πολλοῖς εὐανθεστάτοις χρώμασι τοὺς πώγωνας αὐτοῦ, τούτου χάριν καλλωπιζομένους· τοῦτο δὲ καὶ ἄλλους ποιεῖν ἐπιμελῶς συχνοὺς τῶν Ἰνδῶν (καὶ γὰρ δὴ φέρειν τὴν χώραν χροῶς θαυμαστάς) καὶ θριξὶ καὶ ἐσθῆσι, τοὺς δ' ἀνθρώπους τὰ ἄλλα μὲν εὐτελεῖς εἶναι, φιλοκόσμους δέ.

« Similia de Sopithæ terræ incolis tradit Diodorus XVII, 91. De Cathæis autem apud eundem in antecedentibus hæc leguntur : παρὰ δὲ τούτοις νόμι-

non recte in meris aquis causam ponit, ac Theodectem reprehendit, qui causam referat ad solem, quum sic ait :

Quorum propinqua sol adurens orbita
fuliginoso tinctu corpora imbuat,
æstuque tostas sicco crispavit comas;
materiemque adolescendi consumptam abstulit.

Quamquam hoc quidem rationem aliquam habet : dicit enim solem non esse viciniorem Æthiopicis quam aliis, sed magis perpendicularē, et propterea magis adurere; ut non recte dicat ille solem propinquum ab omnibus æqualiter distantem. Tum calorem quoque non esse nigredinis causam, quum qui in utero sunt matris, quos nondum sol attingit, tamen nigrescant.

18.

Mirum maxime est quod de honore pulcritudini tanto habito in Cathæa narrant ut equorum et canum. Onesicritus auctor est apud eos regem pulcerrimum eligi, puerum vero post duos a partu menses publice judicari, utrum legitimam formam habeat et vita dignam, necne; eumque, quum ab eo iudicatus fuerit, qui rei præest, vel vivere vel interimi : tingi etiam barbas ibi multis variisque coloribus

mon ἦν τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσι συγκατακαίεσθαι· κτλ. Atque eadem fere ex eodem fonte (Clitarcho) tradidit Curtius IX, I, 24 sqq. » GEIER.

19.

Strabo XV, 701 : Ὀνησίκριτος δὲ τὴν πλευρὰν ἐκάστην τῆς ἀπολαμβανομένης νήσου (Πατταληνῆς) τριγώνου τὸ σχῆμα δισχιλίων, τοῦ δὲ ποταμοῦ τὸ πλάτος, καθ' ὃ σχιζεται εἰς τὰ στόματα, ὅσον διακοσίων (σταδίων)· καλεῖ δὲ τὴν νῆσον Δέλτα, καὶ φησιν ἴσην εἶναι τῷ κατ' Αἴγυπτον Δέλτα, οὐκ ἀληθές τοῦτο λέγων. Τὸ γὰρ κατ' Αἴγυπτον Δέλτα χιλίων καὶ τριακοσίων σταδίων ἔχειν λέγεται τὴν βάσιν, τὰς δὲ πλευρὰς ἐκατέραν ἐλάττω τῆς βάσεως.

Cf. Aristobul. fr. 31. Vincentius *The voyage of Nearchus* p. 143.

20.

Strabo XV, p. 701, de ora Pattalorum insulæ finitima : Φησὶ δ' Ὀνησίκριτος, τὴν πλείστην παραλίαν τὴν ταύτη πολὺ τὸ τεναγῶδες ἔχειν, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ στόματα τῶν ποταμῶν, διὰ τε τὴν χοῦν καὶ τὰς πλημμυρίδας καὶ τὸ μὴ πνεῖν ἀπογαίους, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πελαγίων ἀνέμων κατέχεσθαι τούτους τοὺς τόπους τὸ πλέον. Λέγει δὲ καὶ περὶ τῆς Μουσικανοῦ χώρας ἐπὶ πλέον ἐγκωμιάζων αὐτὴν, ὧν τινα καὶ ἄλλοις Ἰνδοῖς κοινὰ ἱστόρηται, ὡς τὸ μακρόβιον, ὥστε καὶ τριάκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν προσλαμβάνειν.

Idem p. 710 : Δούλοις δὲ οὗτος (ὁ Μεγασθένης) μὲν φησι μηδένα Ἰνδῶν χρῆσθαι. Ὀνησίκριτος δὲ τῶν ἐν τῇ Μουσικανοῦ τοῦτ' ἴδιον ἀποφαίνει, καὶ ὡς κατόρ-

ornatus gratia : multos id alios quoque ex Indis impense facere : regionem enim colores admirabiles et capillis et vestibis tingendis ferre, homines vero, cetera frugales, ornatui nimiam operam dare.

19.

Onesicritus ait unum quodque latius (Indi alveis) comprehensæ insulæ (Pattalenes), quæ figuram triangulam habet, bis mille stadiorum dicit; fluminis latitudinem, ubi in alveos scinditur, ad stadia ducenta; et eam insulam Delta nominat, Ægyptioque asserit Delta æqualem, quod verum non est. Nam Ægyptium Delta mille et trecentorum stadiorum basin habere dicitur, laterum utrumque minus basi.

20.

Onesicritus dicit finitimam oram magna ex parte palustrem esse, præsertim circa fluminum ostia, propter lutum quod affertur, et maris affluxum, et quia a terra venti non spirant, sed loca hæc a marinis flatibus occupantur. Multus est etiam in Musicani terra commendanda, nonnulla incolis ejus cum aliis Indis communia memorans, ut de longitudine vitæ, quod centum et triginta vivant annos.

Megasthenes dicit neminem Indorum servis uti. Onesicritus id proprium eorum ait, qui sub Musicano sunt, et

θωμά γε· καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ λέγει τῆς χώρας ταύτης κατορθώματα ὡς εὐνομιωτάτης.

21.

Strabo XV, p. 705 : Ὀνησίκριτος δὲ καὶ ἕως τριακοσίων ἐτῶν ζῆν φησὶ (τοὺς ἐλέφαντας), σπάνιον δὲ καὶ ἕως πεντακοσίων· κρατίστους δ' εἶναι περὶ τὰ διακόσια ἔτη, κυτσεσθαι δὲ δεκαετίαν. Μείζους δὲ τῶν Λιθυκῶν καὶ ἑρβρωμενεστέρους ἐκεῖνός τε εἶρηκε καὶ ἄλλοι· ταῖς οὖν προβοσκίσιν ἐπάλξεις καθαιρεῖν καὶ δένδρα ἀνασπᾶν πρόρριζα, διανισταμένους εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας.

22.

Plinius H. N. VI, 24 : *Taprobanen alterum orbem terrarum esse, diu existimatum est Antichthonum appellatione; ut liqueret insulam esse, Alexandri Magni ætas resque præstitere. Onesicritus, classis ejus præfectus, elephantos ibi majores bellicosioresque quam in India gigni scripsit.* Cf. Ctesias fr. 60 sq. et fragmenta Megasthenis.

22 a.

Servius ad Virg. Æn. I, 653 : *Onesicritus ait in India esse arbores, quæ lanam ferant.*

Tonesicritus codex Fuld.; vulgo *Ctesias*. Vide præf. ad Ctesias fr. p. II. De re cf. Nearch. fr. 9.

23.

Arrian. Exp. Al. VI, 2, 3 : Τοῦ μὲν δὴ ναυτικοῦ παντὸς Νέαρχος αὐτῷ ἐξηγεῖτο· τῆς δὲ αὐτοῦ (Ἀλεξάνδρου) νεὺς κυβερνήτης Ὀνησίκριτος, ὃς ἐν τῇ ξυγγραφῇ ἦντινα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ξυνέγραψε καὶ τοῦτο ἐψεύσατο, ναύαρχον ἑαυτὸν εἶναι γράψας, κυβερνήτην ὄντα.

Perperam Suidas v. Νέαρχος : ἐψεύσατο δὲ (sc. Νέαρχος) ναύαρχον ἑαυτὸν ἀναγράψας εἶναι, κυβερνήτης ὄν.

24.

Plinius H. N. VIII, 75 : *Tradunt in Syene oppido, quod est supra Alexandriam quinque milibus stadiūm, solstitii die medio nullam umbram jaci puteumque ejus experimenti gratia factum totum illuminari. Ex quo apparere, tum solem illi loco supra verticem esse, quod et in India supra flumen Hyphasin fieri tempore eodem Onesicritus scripsit.*

quidem ea re aliis præstare : quemadmodum et alia per multa ejus nationis laudem primariam merentia commemorat, utpote quæ optimis utatur legibus.

21.

Onesicritus dicit elephantos Indiæ ad trecentimum annum vivere, raro ad quingentesimum : circiter ducentimum robustissimos esse, in utero gestare ad dœcennium. Majores Libycis ac validiores quàm hic τῶν ἄλλῃ perli-

De puteo Syenes cf. Eustath. ad Dion. 222; Arrian. Ind. 25, 7; Strabo II, p. 164; Pausan. VIII, 38, 6; Lucan. II, 687; Salmasius Plin. Exercit. p. 298 sqq.

24 a.

Idem ibid. : *In Indiæ gente Oretum, mons est Maleus nomine, juxta quem umbræ æstate in austrum, hieme in septemtrionem jaciuntur. Quindecim tantum noctibus ibi apparet septemtrio. In eadem India Patalis celeberrimo portu sol dexter oritur, umbræ in meridiem cadunt. Septemtrionem, ibi Alexandro morante, annotatum prima tantum noctis parte aspici. Onesicritus dux ejus scripsit, quibus in locis Indiæ umbræ non sint, septemtrionem non conspici, et ea loca appellari Ascia : nec horas dinumerari ibi.*

25.

Plinius H. N. VII, 2, 28 : *Onesicritus, quibus in locis Indiæ umbræ non sint, corpora hominum cubitorum quinūm et binorum palmorum existere et vivere annos centum triginta, nec senescere sed ut medio ævo mori.* Cf. Ctesias fr. 57, § 15; Clitarch. fr. 12

26.

Plinius H. N. VI, 26, p. 367 Techn. : *Sed priusquam hæc (de Carmania ac Perside atque Arabia) generatim persequamur, indicare convenit, quæ prodit Onesicritus, classe Alexandri circumvectus in mediterranea Persidis ex India, narrata proxime a Juba : dein eam navigationem, quæ his annis comperta servatur hodie. Onesicriti et Nearchi navigatio nec [omnia] nomina habet mansionum, nec spatia : primumque Xylenepolis ab Alexandro condita, unde ceperunt exordium, juxta quod flumen, aut ubi fuerit, non satis explanatur. Hæc tamen digna memoratu produntur : Arbis oppidum a Nearcho conditum in navigatione ea. Flumen Nabrum (Arbius s. Arabius Arriani ?) navium capax, contra insulam distans LXX stad., Alexandria condita a Leonnato jussu Alexandri in finibus gentis, Argenti portu salubri. Flumen Tuberum (Tomerus ap. Ar.) navigabile, circa quod Pasiræ. Deinde Ichthyophagi tam longo tractu, ut XX dierum spatio prænavigaverint. Insula, quæ Solis appel-*

bent, quum proboscibus propugnacula dejiciant, et arbores radicitus evellant in posteriores pedes erecti.

23.

Nearchum Alexander universæ classis præfecit ; Onesicritum navis suæ gubernatorem constituit, qui quidem in ea historia, quam de Alexandro conscripsit, etiam hoc mentitur, quod se classis præfectum fuisse scribit, quum gubernator navis tantum esset.

latur et eadem cubile Nympharum, rubens, in qua nullum non animal absumitur, incertis causis. Ori gens, flumen Carmaniæ Hytanis portuosum et auro fertile. Ab eo primum septemtriones apparuisse adnotavere. Arcturum nec omnibus cerni noctibus, nec totis unquam. Achæmenidas usque illo tenuisse. Æris et ferri metalla et arsenici et minii exerceri. Inde promontorium Carmaniæ est, ex quo in ad-versa ora ad gentem Arabiæ Macas trajectus distat L M. passuum. Insulæ tres, quarum Oracla (Oaracta ap. Arr.) tantum habitatur aquosa, a continenti XXV M. passuum. Insulæ IV jam in sinu ante Persida. Circa has hydri marini vicenâm cubitorum adnatantes terruere classem. Insula Acrotadus (Athothadrus, Athithadrus, Athrotradus v. lect.; Caicandrus ap. Arr.?), item Gauratæ, in quibus Chiani gens. Flumen Hyperis in medio sinu Persico, onerariarum navium capax. Flumen Sitiogagus (Sitioganus, Sitiogradus v. lect. Sitacus ap. Arr.), quo Pasargadas septimo die navigatur. Flumen navigabile Heratemis (ita ex Arr. Har-duinus. Codd. Phrystimus; Phrytimas, etc.), in-sula sine nomine. Flumen Granis modicarum na-vium capax per Susianen fluit; dextra ejus accolunt Deximontani, qui bitumen perficiunt. Flumen Za-rotis ostio difficili nisi peritis, insulæ duæ parvæ, inde vadosa navigatio palustri similis; per euripos tamen quosdam peragitur. Ostium Euphratis. Lacus quem faciunt Eulæus et Tigris juxta Characem. Inde Tigri Susa. Festos dies ibi agentem Alexan-drum invenerunt septimo mense postquam digressus ab iis fuerat Patalis, tertio navigationis. Sic Alexan-dri classis navigavit.

*Nec [omnia nomina] Voculam omnia interposuit Geier. optimè; non continua nomina conjecerat Dodwell. De Arriani Nearcho p. 241 Geier. p. 81: « Quod autem viri docti, inter quos Dodwellus, vehementer sunt mirati, nihil fere similitudinis intercedere inter hoc Plinii breviarium et Nearchi paraplum ab Arriano magnam partem exscriptum; breviarium istud plurimis locis cum hoc paraplo egregie posse conciliari doctissime comprobavit Vincentius [The voyage of Nearchus, London. 1797, a Schmiedero inserta editioni Arrian. Indic.]. — Pag. 103: « De singulis autem nominibus apud Plinium et Arrianum inter se discrepantibus Vin-centius p. 259 sqq. Schmiedero interprete hæc ad-notat: « Sed sive Onesicritus sit causa ejus diffe-rentiæ, sive Juba, non prorsus insociabilis est « cum Nearcho; nam, Salmasio juvante, lego *Arbis* « pro *Nabrus*; *Tomerus* pro *Tuberus*, *Oritæ* pro *Pa-**

ritæ, *Ori gens* pro *Origens*; *Andanis* pro *Hytanis*; « *Achæmenidas* pro *Achæmedinas*; *Aradus* pro « *Acrodatus*; et fortasse *Arbis* pro *ab eis*. » Plurimas harum emendationum cum Harduino in textum recepimus, de reliquis cf. Harduini annot. ad h. l. Solita doctrinæ copia hunc locum tractavit Salma-sius Exercitt. Plin. p. 829 sqq. Ceterum satis constat, quantum in Indicis aliisque nominibus barbaris et Græcis auribus insuetis vel ipsi auctores vel librarii peccaverint, ut nemini mirum videri debeat, si eadem nomina ab Onesicrito longe aliter atque a Nearcho auribus concepta ac literis consignata fuerint. » — Pag. 81: « Utut vero toto cœlo Plinius ab Arriano differat, cauto quidem judici vix mirum id videatur, quippe qui probe teneat, apud Arrianum quidem unius Nearchi nar-rationem exhiberi, apud Plinium mansionum no-mina ac spatia tum ex Nearchi tum ex Onesicriti navigationis descriptione hausta esse. Accedit, id quod gravissimum est, Plinium breviario isto non ipsius Onesicriti commentarios, sed eam descriptio-nem ante oculos habuisse, quam Juba sub Onesicriti nomine edidisset [*narrata proxime a Juba Plin.*]... Jubam Mauritaniam regem a Cæsare Ro-mam in triumphum ductum, Romanis literis institutum *studiorum claritate mirabiliorem etiam quam regno factum* et aliarum scriptionum et libri de expeditione Arabica, C. Cæsari Augusti filio de-dicati, auctorem fuisse constat. Inprimis igitur ille quum rerum geographicarum studiosus esset, Romanos harum rerum etiam tum satis imperitos de oræ maritimæ et maris Erythræi parte Euphrati et Indo interjecta melius edocturus celeberrimam Onesicriti et Nearchi navigationem in suum usum convertit, eorumque commentariis ita usus est, ut, quæ apud utrumque memoratu digna viderentur, mixta fortasse doctioribus sequiorum Alex-andrinorum de his locis narrationibus, scriptis mandarèt eamque scriptionem ex more hujus ætatis Onesicriti Paraplum appellaret. Itaque nec mili-laria Romana in Plinii breviario adhibita cum Dodwello nos offendent neque illud cum eodem mirabimur, quod unius Onesicriti navigatione in antecedentibus allata, Plinius paullo post Nearchum juxta Onesicritum appellavit. »

27.

Strabo XV, p. 726: Ὀνησίκριτος δὲ λέγει ποταμὸν ἐν τῇ Καρμανίᾳ καταφέροντα ψήγματα χρυσοῦ καὶ ὀρυκτοῦ τε εἶναι μέταλλον, καὶ ἀργύρου καὶ γαλκοῦ καὶ μίλτου· ὄρη δὲ εἶναι δύο, τὸ μὲν ἀρσενικοῦ, τὸ δ' ἄλός. Cf. Curtius VIII, 9, 18.

27.

Onesicritus tradit flumen esse in Carmania quod auri

ramenta ferat: tum argenti fossilis et æris et minii venas, et montes duos, alterum arsenici, alterum salis.

28.

Strabo XV, p. 729, de Euphratis et Tigridis ostiis : Ὀνησίκριτος δὲ πάντας (τοὺς ποταμούς) φησὶν ἐκβάλλειν εἰς τὴν λίμνην, τὸν τε Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγριν· ἐκπεσόντα δὲ πάλιν τὸν Εὐφράτην ἐκ τῆς λίμνης ἰδίῳ στόματι πρὸς τὴν θάλατταν συνάπτειν. Cf. Nearch. fr. 35.

29.

Plinius H. N. VI, 29 : *Euphrate navigari Babylonem e Persico mari CCCCXII. mill. passuum tradunt Nearchus et Onesicritus. Qui vero postea scripsere, a Seleucia CCCCXL. mill., Juba a Babylone Characem CLXXV. mill. pass.*

Cf. Nearch. fr. 35. « E Plinii loco constat Nearchi sententiam atque Onesicriti a Juba fuisse explicatam : ita scilicet, ut a sui regni scriptoribus atque lectoribus intelligeretur Romanis. » DODWELL. l. l.

30.

Ælian. H. A. XVII, 6 : Περὶ δὲ τὴν Γεδρωσίαν χώραν (ἔστι δὲ μοῖρα τῆς γῆς τῆς Ἰνδικῆς οὐκ ἄδελφος) Ὀνησίκριτος λέγει καὶ Ὀρθαγόρας γίνεσθαι κήτη ἡμισυ ἔχοντα σταδίου τὸ μῆκος, πλάτος δὲ κατὰ λόγον τοῦ μήκους καὶ τοῦτο δηλονότι· τοσαύτην δὲ φασιν ἔχειν δύναμιν αὐτὰ, ὡς πολλάκις, ὅταν ἀναφυσήσῃ τοῖς μυχτῆρσιν, ἐς τοσοῦτον ἀναβρίπτειν τῆς θαλάττης τὸ κλυδώνιον, ὡς δοκεῖν τοῖς ἀμαθέσι καὶ ἀπείροις πρηστῆρας εἶναι ταῦτα. Cf. Nearch. fr. 25.

31.

Strabo XV, p. 730, de Cyri sepulcro : Ὀνησίκριτος δὲ τὸν μὲν πύργον δεκάστεγον εἶρηκε· καὶ ἐν μὲν τῇ ἀνωτάτῳ στέγῃ κεῖσθαι τὸν Κύρον· ἐπίγραμμα δ' εἶναι Ἑλληνικὸν, Περσικοῖς κεχαραγμένον γράμμασιν· Ἐνθάδ' ἐγὼ κεῖμαι Κύρος, βασιλεὺς βασιλῶν· καὶ ἄλλο Περσίζον πρὸς τὸν αὐτὸν νοῦν. Μέμνηται δ'

Ὀνησίκριτος καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ Δαρείου τάφῳ γράμμα τόδε· Φίλος ἦν τοῖς φίλοις· ἵππεὺς καὶ τοξότης ἄριστος ἐγενόμην· κυνηγῶν ἐκράτουν· πάντα ποιεῖν ἠδυνάμην. Sequitur locus Aristi Salaminii.

32.

Lucian. Macrob. c. 14, p. 641 Didot. : Κύρος δὲ ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ὁ παλαιός, ὡς δηλοῦσιν οἱ Περσῶν καὶ Ἀσσυρίων ὄροι, οἷς καὶ Ὀνησίκριτος ὁ τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου συγγράφας συμφωνεῖν δοκεῖ, ἑκατοντούτης γενόμενος ἐζήτει μὲν ἕνα ἕκαστον τῶν φίλων, μαθὼν δὲ τοὺς πλείστους διεφθαρμένους ὑπὸ Καμβύσου τοῦ υἱέος, καὶ φάσκοντος Καμβύσου κατὰ πρόσταγμα τὸ ἐκείνου ταῦτα πεποιηθέναι, τὸ μὲν τι πρὸς τὴν ὁμότητα τοῦ υἱοῦ διαβληθεῖς, τὸ δὲ τι ὡς παρανομοῦντα αὐτὸν αἰτιασάμενος ἀθυμήσας ἐτελεύτα τὸν βίον.

« Fortasse eodem hæc loco Onesicritus attigit, quo de Cyri egit sepulcro (fr. 31). Neque enim cum Meiero (in Erschii et Gruberi Encycl. sect. III, P. III, p. 457) equidem contenderim, ex hoc loco esse consentaneum, Onesicriti commentariis antiquiorem Persici regni historiam tractatam esse. » GEIER. Cf. Ctesiae fr. p. 63.

33.

Lucian. De morte Peregrini c. 25, p. 694 Didot. : Ἐκεῖνοι γὰρ (οἱ Βραχμᾶνες) οὐκ ἐμπηδῶσιν εἰς τὸ πῦρ, ὡς Ὀνησίκριτος ὁ Ἀλεξάνδρου κυβερνήτης ἰδὼν Κάλανον καόμενον φησὶν, ἀλλ' ἐπειδὴν νήσωσι, πλησίον παραστάντες ἀκίνητοι ἀνέχονται παροπτώμενοι, εἴτ' ἐπιβάντες κατὰ σχῆμα κáονται, οὐδ' ὅσον ὀλίγον ἐκτρέψαντες τῆς κατακλίσεως.

Cf. Nearch. fr. 37. Diodor. XVII, 107; Plutarch. Alex. 69; Arrian. Exp. Alex. c. 69; Ælian. V. H. II, 41; V, 6; Droysen. l. l. p. 503. Bohlen. l. l. p. 287 sqq.

28.

Onesicritus ait omnes fluvios, Euphratem Tigrimque, in lacum influere : rursumque Euphratem e lacu egressum proprio ostio cum mari jungi.

30.

Circa Gedrosiam (quæ pars est Indiæ haud ignobilis) Onesicritus et Orthagoras cete gigni dicunt dimidiati stadii habentia longitudinem et pro longitudinis ratione latitudinem quoque. Eaque tanti dicunt esse roboris, ut sæpenu-mero, quando fistulis respirarint, tantopere in sublime ejectione fluctus marinos, ut nescientes et imperiti typhones spectare videantur.

31.

Onesicritus ait turrim decem tabulata habuisse, et in supremo Cyrum jacere. Inscriptionem esse Græcam Persicis exaratam literis :

Cyrus ego, rex olim regum, conditus hic sum. Aliamque esse Persicam, quæ eandem sententiam ex-

primat. Onesicritus illius quoque meminit, quæ in Darii sepulcro erat hoc sensu : Amicus fui amicis, et eques et sagittator optimus, venatores superavi et omnia facere potui.

32.

Cyrus, Persarum rex, antiquus ille, ut indicant Persarum et Assyriorum annales, quibus etiam Onesicritus vitæ Alexandri scriptor, consentire videtur, centum annorum quum esset, amicorum unumquemque requisivit : comperito autem plerosque interfectos a Cambyse filio suo, qui ipsius se imperio hoc fecisse diceret, contristatus partim quod male audiret propter crudelitatem filii, partim quod facinora ipsius coarguisset, vitam finiit.

33.

Brachmanes enim non insiliunt in ignem, ut Onesicritus narrat Alexandri gubernator, qui ardentem vidit Calanum, sed rogo exstructo prope astantes immoti ustulari se patiuntur; tum consensu rogo, servato eodem habitu, cremantur, ne paullum quidem immutantes de suo concubitu.

NEARCHUS CRETENSIS.

Νέαρχος, Ἀνδροτίμου (Ἀνδροτίμου libri Arrian. Exp. III. 6, 8), τὸ γένος μὲν Κρής· ὄκει δὲ ἐν Ἀμφιπόλει τῇ ἐπὶ Στρώμονι, Arrian. Hist. Ind. 18, 10, cl. 38, 4. Aliter Stephanus Byz.: Ἀήτη (*), πόλις Μακεδονίας, ἀπὸ τοῦ πλησίον ἰδρυμένου Λητοῦς ἱεροῦ, ὡς Θεαγένης Μακεδονικοῖς. Τὸ ἔθνικόν Ληταῖος· οὗτω γὰρ ἱστορεῖται Νέαρχος (libri Νίκαρχος) Ληταῖος, τῶν Ἀλεξάνδρῳ τῷ μεγάλῳ συστρατευσαμένων ὁ διασημότητος. Cujus discrepantiæ origo me fugit; nihil se commendat sententia Berkelii, qui Stephanum censet in vitiatō Theagenis codice (?) Ληταῖος legisse pro Κρηταῖος. Κρής Nearchus dicitur etiam ap. Diodor. XIX, 69, 1.

Vivente adhuc Philippo Nearchus inter familiares erat Alexandri. Quare Philippus quum, repudiata Olympiade, Alexandrum haud immerito suspectum haberet, cum reliquis filii amicis consiliorumque sociis etiam Nearchum in exilium eiecit. Quos omnes post obitum patris Alexander revocavit, summisque deinde affecit honoribus (Plutarch. Alex. 10; Arrian. Exp. III, 6, 8). Et Nearchum quidem Lyciæ finitimisque ad Taurum usque regionibus præfecit (Arrian. I. l. Ol. 111, 3. a. C. 334). Eo satrapæ munere functus Nearchus est usque ad an. Ol. 113, 1, a. C. 328, quo tempore, ut mercenarios regi adduceret, una cum Asandro Ioniæ satrapa profectus est in Bactriam (Arrian. Exp. IV, 7, 4), ubi mox eum memorari videmus inter chiliarchos scutorum (τῶν ὑπασπιστῶν). Arrian. Exp. IV, 30, 11. Deinde decreta ad Oceanum per flumina navigatione, dux classis universæ constitutus est (Arrian. Exp. VI, 2, 6; Ind. 18, 10). Postquam ad mare feliciter perventum erat, nova regi consilia volventi atque idoneum navigationis ab Indi ostiis ad Euphratem instituendæ ducem quærenti sponte sua sese obtulit Nearchus, faustum spondens conaminis successum (lege fr. 18, ex Arrian. Ind. 20). Neque virum fortem prudentemque (vid. fr. 28) non juvit fortuna. In ipso itinere Nearchus Alexandrum convenit in Salmunte (**), urbe Carmaniæ (Vide Arrian. Ind. 32 sqq., qui fusius et optime hæc ex Nearchi commentariis narrat). Exantlatis

(*) Ita pro vulg. Ἀήτη posui jubente Theognost. Can. p. 617, 15. Ceterum de Lete urbe cf. Marsyas ap. Harpocrat. s. v.; Ptolem. III, 13; Zonaras p. 1304; nummi ap. Mionnet. Supplem. vol. III, p. 31.

(**) Si quidem fides habenda Diodoro XVII, 106, 4. V. Droysen. *Alexand.* p. 481 not. 13; Ritter. *Erdkunde.* tom. X, p. 27 sqq.

tandem ærumnis, Pasitigrim ingressus servatam classem regi tradidit. Læta illa dies sacrificiis ludisque. Quoquo versus Nearchus per castra ibat, petebatur floribus ac sertis (Arr. Ind. 42). Mox Susis ex manu Alexandri et uxorem accepit Mentoris Rhodii Barsinesque filiam, et coronam auream, præmia meritorum (Arr. Exp. VII, 4 sq. Ind. 42). Prope Babylonem ad Nearchum accedunt Chaldæi, orantes ut de oraculis Alexandrum certiores faceret atque dehortaretur, ne urbem rex intrare sustineret (Diodor. XVII, 112, 3. Plutarch. Alex. 73.). Jam correptus morbo fatali Alexander ex ore pependit Nearchi, ἀκρωόμενος τὰ περὶ τὸν πλοῦν καὶ τὴν μεγάλην θάλατταν (Plutarch. Al. 76, cl. Arrian. Exp. VII, 25). — Rege vix defuncto, Perdiccas, *Sextus mensis est*, inquit, *ex quo Rhoxane prægnans est: optamus ut marem enitatur: ejus regnum diis approbantibus futurum. Interim a quibus regi velitis, destinate.* Tum Nearchus, *Alexandri modo sanguinem ac stirpem regiæ majestati convenire, neminem, ait, posse mirari. Ceterum expectari nondum ortum regem, et qui jam sit præteriri, nec animis Macedonum convenire, nec tempori rerum. Esse e Barsine filium regis: huic diadema dandum* (Curtius X, 6). Hæc Nearchus, qui filiam Barsines uxorem habebat. — Perdicca provincias distribuentem, Nearchus Lyciam et Pamphyliam obtinuit; testante Justino (XIII, 3). Contra Diodorus (XVIII) 3, 1 et Curtius (X, 10, 2) eas regiones Antigono assignatas esse tradunt. Igitur erravit Justinus tempora confundens, aut cum Droysenio (*Hellen.* I, p. 42) statuendum est Nearchum præferentem munus navarchi regii, tributis sibi provinciis cessisse Antigono. Utut est, ab Antigoni partibus stesisse Nearchum scimus ex Diodoro. Scilicet lib. XIX, 19, 4 (Ol. 116, 1, a. C. 316) memoratur inter duces Antigoni contra Eumenem proficiscentis, atque lib. XIX, 69, 1 (314 a. C.) inter consiliarios, quos Demetrio filio Antigonus adjunxit. Hactenus de vita Nearchi.

Commentarii Nearchi descriptionem navigationis continebant, quam ab Indi capitibus usque ad Pasitigrin oras maritimas legens instituerat. Ex iis sua tantum non omnia excerpsit Arrianus (*) in

(*) « Erant qui hunc (Arriani) Nearchum falsarium, ejusque itinerarium Ptolemæorum demum tempore compositum esse crederent, in quibus nominandi Harduinus ad Plin. II, N. p. 326 et H. Dodwellus Dissert. de Nearch. Parapl. in Hudson Geogr. Min. tom. I. [adde Bohlen. *Das*

Hist. Indica inde a cap. 20. Jam vero quum multa (v. c. fr. 17, 33, 34. 37 ex. Arr. et Strabon.) ex Nearchō afferantur, quæ ad ipsam navigationem nihil pertineant, nonnulli (***) censuerunt aut Paraplum partem fuisse majoris operis, aut præter Paraplum singulare de Alexandri expeditione opus a Nearchō conscriptum esse. Eamque sententiam confirmari dixit loco Suidæ s. v. Νέαρχος, ubi hæc: Οὗτος συνεστράτευσε Νέαρχῳ καὶ ξυγγραφὴν συνεγράψατο ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου· ἐψεύσατο δὲ ναύαρχον ἑαυτὸν ἀναγράψας εἶναι κυβερνήτης ὄν. At quum pateat in postremis temere misceri Nearchi et Onesicriti memoriam, etiam ista ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου συγγραφὴ rectius ad Onesicritum referetur. Certe nihil hoc loco potest probari. De reliquis audiamus Geierum nostrum: « Quoniam constat, Arrianum Strabonemque et de ipsa navigationis descriptione et aliis de rebus, quæ ad navigationem nihil viderentur pertinere, iisdem haud raro locis eodem usos esse Nearchi testimonio, neque alia alio tractata esse libro uspiam indicasse: consentaneum profecto videtur, eodem Nearchi libro simul navigationis aliarumque rerum descriptionem fuisse comprehensam. Etenim siquidem revera Nearchus præter navigationis descriptionem singularem quandam de Alexandri rebus librum edidisset, primum illud maximopere unicuique mirum videretur, Arrianus quod in Historia quidem Indica alterius libri ubique fere sequutus auctoritatem, in Expeditione Alexandri ne verbo quidem alterum attigisset. Neque Arrianus solum et Strabo, sed etiam Plutarchus, Diodorus et quotquot sequioris ævi auctores Alexandri res conscripserunt, Nearchi librum iisdem de rebus compositum prorsus ignorant... Satis jam apparebit, non duos singulares libros, sed unum tantummodo opus Nearchō esse tribuendum, cujus de argumento quæstio restat haud ita difficilis. Primum enim inter omnia hujus libri fragmenta ne unum quidem reperitur, quod ad Alexandri res ante expeditionem Indicam gestas jure queat referri. Immo quæcunque de Alexandri rebus a Nearchō sunt prodita, ad unum temporis pertinent spatium, quod inter reditum ex India et regis mortem erat interjectum. Huc ista spectant de Alexandro apud Mallos vulnerato (fr. 17), de itinere per Gedrosiam suscepto, (fr. 23) de Calani Gymnosophistæ

all. Ind. I, p. 68]. Jure vero ab his auctorem criminationibus defendere conati sunt D'Anville, Rennel, Robertson, Vincent, alii, de quorum sententia exponit Ste-Croix, *Exam. critiq.* p. 745 sqq. » Westermann, ad Voss. p. 95. Adde quæ ex Geiero notavimus ad Onesicriti fr. 26.

(**) Uti Dodwell. l. l. p. 140 § 10, et Schmieder Præfat. ad Arrian. Exp. Al. p. 33.

interitu (fr 37), de Cossæis ab Alexandro per hiemem devictis atque oppressis (fr. 34); huc denique sunt referenda, quæ de terrarum situ et magnitudine, de populorum moribus, de plantarum, animalium natura aliisque id genus ille persequutus est. Hæc vero omnia quum navigationem ab Hyphasi usque ad Pasitigrin Nearchō duce peractam aliquatenus certe attingant, totius libri primum quidem argumentum in hac navigationis descriptione (τοῖς ἀμφὶ τῷ παράπλῳ cf. Arr. Hist. Ind. c. 18. et Exp. Alex. VI. c. 28) versatum fuisse existimamus, cui secundaria accederet earum quoque rerum narratio, quæ ad navigationem illam plus minus viderentur pertinere. Quare quoniam Indicæ res et per se memoratu dignæ et cum ipsa navigatione arctius videbantur cohærere, earum descriptione noluit supersedere auctor diligentissimus, eademque de causa non prætermittenda putavit, quæ intra ipsum navigationis tempus exercitui pedestri juxta oram maritimam proficiscenti accidissent. Hinc sponte consequitur, in Arriani Historia Indica inde a capite XX. usque ad caput XLIII non integrum Nearchi opus, sed primum modo ejus argumentum esse conservatum; reliqua vero ejus parte Arrianus ita videtur usus esse, ut quæ memoratu digna ab hoc auctore prodita essent, passim cum aliorum narrationibus mixta vel Historiæ Indicæ vel Expeditioni Alexandri intexeret. Ita in Historia Indica c. 19, § 8, ipse Arrianus, ubi exposuit quomodo in Hyphasi et Indo classis regia instructa fuisset, de reliqua hujus navigationis narratione lectores ad Expeditionem Alexandri a se scriptam ablegavit; unde etiam quid causæ fuerit apparet, uno quod sexto hujus operis libro, quippe quo hujus navigationis descriptio contineretur, bis Arrianus ad Nearchi auctoritatem provocaverit, neque dubium potest esse quin maxima hujus libri pars ex Nearchi fluxerit commentariis.

« Denique ad Nearchi fidem quod attinet, haud multum sane in Indicarum certe rerum descriptione ei esset tribuendum, si judicium sequeremur Strabonis (p. 70), qui, Ἄπαντες, inquit, οἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς γράψαντες, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολόγοι γέγονασιν, καθ' ὑπερβολὴν δὲ Δημάχος· τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης (fr. 10), Ὀνησίκριτος τε καὶ Νέαρχος καὶ ἄλλοι παραψέλλιζοντες ἤδη. Contra quam severiorem auctoris gravissimi censuram verissime jam Vincentius animadvertit, quæ Straboni vix credibilia Nearchus narrasse visus esset, ea maximam partem recentiorum geographorum et physicorum observationibus ita esse confirmata, ut viri diligentiam admirari potius quam fidem infamare deberemus. Quantopere vero Nearchus veræ

ac sinceræ rerum narrationi ubique studuerit, etiam eo comprobatur; quod, ubicunque quidpiam non satis certo ipsi fuit exploratum, non solum ingenue hoc professus est (fr. 12. 35), sed etiam in refutandis fabularum ineptiis plurimum operæ posuit (fr. 25). Ceterum ut concedamus, rerum novitate deceptum Nearchum hoc illud minus vere tradidisse, a fabulis fictis atque commentis certe eum abhorruisse, strenua etiam spondet viri probitas atque integritas, quam vita et factis affatim ille comprobavit. »

ΠΑΡΑΠΛΟΥΣ.

1.

Strabo XV, p. 689; Arrian. Ind. c. 3, de Indiæ magnitudine. Vide Onesicriti fr. 11.

2.

Strabo II, p. 77 : Αἱ ἄρκτοι ἐκεῖ (sc. ἐν τοῖς ἄκροις τῆς Ἰνδικῆς) ἀμφοτέραι, ὡς οἴονται, ἀποκρύπτονται, πιστεύοντες τοῖς περὶ Νέαρχον.

Idem contendit Megasthenes (fr. 3), contradicente Daimacho.

3.

Strabo XV, p. 691 : Νέαρχος δὲ περὶ τῆς ἐκ τῶν ποταμῶν ἐπιχοῆς παραδείγματα φέρει τὰ τοιαῦτα, ὅτι καὶ τὸ Ἐρμου καὶ Καύστρου πεδῖον καὶ Μαιάνδρου καὶ Καΐκου παραπλησίως εἴρηται, διὰ τὴν ἐπιφορουμένην τοῖς πεδίοις χοῦν αὐξῆν αὐτὰ, μᾶλλον δὲ γεννᾶν ἐκ τῶν ὀρῶν καταφερομένην, ὅση εὐγεως καὶ μαλακῆ· καταφέρειν δὲ τοὺς ποταμοὺς, ὥστε τούτων ὡς ἂν γεννήματα ὑπάρχειν τὰ πεδία, καὶ εὖ λέγεσθαι ὅτι τούτων ἐστὶ τὰ πεδία. Τοῦτο δὲ ταυτὸν ἐστὶ τῷ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου λεχθέντι ἐπὶ τοῦ Νείλου καὶ τῆς ὑπ' αὐτῷ γῆς, ὅτι ἐκεῖνου ὀϊρόν ἐστι· διὰ τοῦτο δ'

2.

(In India extrema) Ursa utraque occultatur, uti opinantur fidem habentes Nearchi.

3.

Nearchus de terra illuvie fluviorum solo aggesta hæc affert exempla : Hermi et Caistri et Mæandri et Caici campos ita appellatos esse ob limum, qui e montibus a fluvii delatus campos auget, atque adeo facit, si quis defertur, qui mollior sit et pinguior. Ideoque recte dici, campos hos a fluvii effici. Hoc idem est atque id quod Herodotus de Nilo dicit, terram, quæ circa eum est, donum ipsius esse. Et propterea Nearchus putat, Nilum recte eodem nomine vocatum esse, quo ipsa Ægyptus.

5.

Nearchus antiquam de Nili incrementis quæstionem sic explicari ait, quod Indica flumina edoceant ex æstivis im-

ὀρθῶς καὶ ὁμώνυμον τῇ Αἰγύπτῳ φησὶ λεγθῆναι τὸν Νεῖλον ὁ Νέαρχος.

Eadem Arrian. Exp. Al. VI, 6, 5, ex eodem, ut videtur, Nearchi. Cf. Bohlen. *Das alte Indien* I, p. 15.

4.

Strabo XV, p. 692 de imbris Indiæ fluviorumque inundationibus. Vide Aristobuli fr. 29.

5.

Strabo XV, p. 696 : Νέαρχος δὲ τὸ ζητούμενον πρῶτον ἐπὶ τοῦ Νείλου, πόθεν ἢ πλήρωσις αὐτοῦ, διδάσκειν ἔφη τοὺς Ἰνδικούς ποταμοὺς, ὅτι ἐκ τῶν θερῶν ὀμβρῶν συμβαίνει. Ἀλέξανδρον δ' ἐν μὲν τῷ Ὑδάσπῃ κροκοδείλους ἰδόντα, ἐν δὲ τῷ Ἀχεσίῃ κυάμους Αἰγυπτίους, εὐρηχέναι δόξαι τὰς τοῦ Νείλου πηγὰς, καὶ παρασκευάζεσθαι στόλον εἰς τὴν Αἰγύπτον, ὡς τῷ ποταμῷ τούτῳ μέχρι ἐκεῖσε πλευσόμενον· μικρὸν δ' ὕστερον γινῶναι, διότι οὐ δύναται ὁ ἥλιος.

De iisdem adi Arrian. Ind. c. 6. Cf. Onesicrit. fr. 12, Aristobul. fr. 29. 32. Bohlen. l. l.

6.

Strabo XV, p. 701, de Pattalene insula. Vide Aristobul. fr. 31.

7.

Strabo XV, p. 716 sq : Νέαρχος δὲ περὶ τῶν σοφιστῶν οὕτω λέγει· τοὺς μὲν Βραχυμάνας πολιτεύεσθαι καὶ παρακολουθεῖν τοῖς βασιλεῦσι συμβούλους, τοὺς δ' ἄλλους σκοπεῖν τὰ περὶ τὴν φύσιν· τούτων δ' εἶναι καὶ Κάλανον· συμφιλοσοφεῖν δ' αὐτοῖς καὶ γυναῖκας, τὰς δὲ διαίτας ἀπάντων σκληράς. Περὶ δὲ τῶν κατὰ τοὺς ἄλλους νομίμων τοιαῦτα ἀποφαίνεται· τοὺς μὲν νόμους ἀγράφους εἶναι, τοὺς μὲν κοινούς, τοὺς δ' ἰδίους, ἀθήειαν ἔχοντας πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων· οἷον τὸ τὰς παρθένους ἄθλον παρά τισι κείσθαι τῷ πυγμῆν νικήσαντι, ὥστ' ἀπρόικους συνεῖναι· παρ' ἄλλοις δὲ κατὰ συγγένειαν κοινῇ τοὺς καρπούς ἐργασαμένους, ἐπὶν συγχο-

bribus id contingere. Alexandrum quidem, quum crocodilos in Hydaspe vidisset, et Ægyptiacas fabas in Acesine, putasse Nili initium se invenisse : et propterea classem in Ægyptum parasse, tamquam per hoc flumen eo navigaturum : at paullo post intellexisse, quod sperabat, effici non posse.

7.

Nearchus de sophistis ita loquitur : Brachmanum nonnullos rem publicam gerere et reges sequi et eorum consiliarios esse ; ceteros vero, quæ ad naturam pertinent contemplari : et ex his Calanum fuisse : cum iis etiam mulieres philosophari, et omnium vitam durissimam esse. De institutis vero aliorum hæc prodit : Leges esse non scriptas, alias communes, alias proprias, quæ ab aliorum legibus valde sint alienæ : ut quod apud nonnullos virgines præmium proponantur pugillatione vincenti, et sine dote nubant, et quod alii quidam per cognationes communiter agros colant : et quum

μίσωσιν, αἴρεσθαι φορτίον ἕκαστον εἰς διατροφήν τοῦ ἔτους· τὸν δ' ἄλλον ἐμπιπράναι τοῦ ἔχειν εἰσαυθις ἐργάζεσθαι καὶ μὴ ἄργον εἶναι. Ὀπλισμὸν δ' εἶναι τόξον καὶ οἰστοὺς τριπήχεις, ἢ σαύνιον καὶ πέλτην καὶ μάχαιραν πλατεῖαν τρίπηχυν· ἀντὶ δὲ χαλινῶν φιμοῖς χρῆσθαι, κημῶν μικρὸν διαφέρουσιν· ἤλοις δὲ τὰ χεῖλη διαπεπάρθαι. Τὴν δὲ φιλοτεχνίαν τῶν Ἰνδῶν ἐμφανίζων, σπόγγους φησὶν ἰδόντας παρὰ τοῖς Μακεδόσι μιμήσασθαι, τρίχας καὶ σχοινία λεπτὰ καὶ ἀρπεδόνας διαρράψαντας εἰς ἔρια, καὶ μετὰ τὸ πιλῆσαι τὰ μὲν ἐξεκλύσαντας, τὰ δὲ βάψαντας χροιαῖς· στλεγγιδοποιούς τε καὶ ληχυθοποιούς ταχὺ γενέσθαι πολλούς· ἐπιστολάς δὲ γράφειν ἐν σινδόσι λίαν κεκροτημέναις, τῶν ἄλλων γράμμασιν αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι φαμένων, χαλκῷ δὲ χρῆσθαι χυτῷ, τῷ δ' ἑλατῷ μὴ· τὴν δ' αἰτίαν οὐκ εἶπε, καίτοι τὴν ἀτοπίαν εἰπὼν τὴν παρακολουθοῦσαν, ὅτι θραύεται κεράμου δίκην τὰ σκεύη πετόντα.

Cf. Aristobul. fr. 44, Onesicrit. fr. 10, fragmenta Megasthenis. De re ipsa uberrime exponit Bohlen. I. I. tom. II passim.

8.

Strabo XV, p. 693 : Ἐκ τούτου δὲ (sc. τοῦ ἔριου ὃ δένδροις ἐπανθεῖ) Νέαρχος φησὶ τὰς εὐητρίους ὑφαίνεσθαι σινδόνας· τοὺς δὲ Μακεδόνας ἀντὶ κναφάλων αὐτοῖς χρῆσθαι καὶ τοῖς σάγμασι σάγης· τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ σηρικὰ ἔκ τινων φλοιῶν ξαινομένης βύσσου. Εἶρηκε δὲ καὶ περὶ τῶν καλάμων ὅτι ποιοῦσι μέλι μελισσῶν μὴ οὐσῶν· καὶ δένδρον εἶναι καρποφόρον· ἔκ δὲ τοῦ καρποῦ μεθύειν.

9.

Arrian. Ind. 16, 1 : Ἐσθῆτι δὲ Ἰνδοὶ λινῆν χρέον-

ται, κατάπερ λέγει Νέαρχος, λίνου τοῦ ἀπὸ τῶν δένδρων, ὑπὲρ ὧν μοι ἤδη λέλεκται. Τὸ δὲ λίνον τοῦτο ἢ λαμπρότερον τὴν χροίην ἔστιν ἄλλου λίνου παντός, ἢ μέλανες αὐτοὶ ἔόντες λαμπρότερον τὸ λίνον φαίνεσθαι ποιέουσιν, κτλ. Cf. Onesicriti fr. 22 a. Bohlen. II, p. 168.

10.

Arrian. Ind. 16, 4 : Τοὺς δὲ πώγωνας λέγει Νέαρχος ὅτι βάπτονται Ἰνδοὶ, χροίην δὲ ἄλλην καὶ ἄλλην, οἱ μὲν ὡς λευκοὺς φαίνεσθαι, οἷους λευκοτάτους, οἱ δὲ κυανέους· τοὺς δὲ φοινικέους εἶναι, τοὺς δὲ καὶ πορφυρέους, ἄλλους πρασοειδέας. Καὶ σκιαδία ὅτι προβάλλονται τοῦ θέρους ὅσοι οὐκ ἡμελημένοι Ἰνδῶν.

Cf. Onesicrit. fr. 18; Bohlen. II, 171; Sprengel. *Gesch. der wichtigsten geograph. Entdeckungen*, p. 101.

11.

Arrian. Ind. c. 11, 7 : Ὡν (δένδρων) τὴν σικτὴν Νέαρχος λέγει ἔς πέντε πλέθρα ἐν κύκλῳ ἐξικνέεσθαι καὶ ἂν καὶ μυρίους ἀνθρώπους ὑπὸ ἐνὶ δένδρῳ σκιαζέσθαι· τηλικαῦτα εἶναι ταῦτα τὰ δένδρα.

Cf. Aristobul. fr. 30; Onesicrit. fr. 15.

12.

Arrian. Ind. c. 15, 1 : Τίγριος δὲ δορὴν μὲν ἰδεῖν λέγει Νέαρχος, αὐτὸν δὲ τίγριν οὐκ ἰδεῖν· ἀλλὰ τοὺς Ἰνδοὺς γὰρ ἀπηγέεσθαι, τίγριν εἶναι μέγεθος μὲν ἤλικον τὸν μέγιστον ἵππον, τὴν δὲ οὐκύτητα καὶ ἀλκὴν, οἶη οὐδενὶ ἄλλῳ εἰκάσαι· τίγριν γὰρ, ἐπεὶ δμοῦ ἔλθη ἐλέφαντι, ἐπιπηδᾶν τε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐλεφάντος καὶ ἄγγχειν εὐπετέως. Ταύτας δὲ ἄστινας καὶ ἡμεῖς δρέομεν καὶ τίγριος καλέομεν, ὅσας εἶναι αἰόλους καὶ μέζονας

9.

Linea veste utuntur Indi, ut ait Nearchus, lino ex arboribus facto, qua de re jam diximus: et hoc quidem linum aut reliquis omnibus lino candidius est, aut nigri ipsi quum sint, faciunt ut candidius id quam est esse videatur.

10.

Barbas quoque variis coloribus fucare Indos Nearchus scribit: ut aliis quam maxime alba appareat, aliis fusca, aliis rubea, aliis purpurea, aliis viridis. Umbracula prae se gestare aestate eos qui alicujus nominis sint.

11.

Arborum (sub quibus aestate sophistae degunt) umbram Nearchus scribit ad quinque jugera in circuitu extendi, facileque decem millia sub unius arboris umbra delitescere: tantae magnitudinis esse eas arbores.

12.

Pellem tigris se vidisse scribit Nearchus, feram ipsam nequaquam: Indos tamen narrare magnitudine esse maximi equi, tanta vero velocitate et robore, ut nulli alteri feræ comparari possit. Quando cum elephanto congregiatur, in caput ejus insilire, facileque strangulare. Ceterum eas quas nos videmus et tigres vocamus, thoes esse maculosas,

fructus colligunt, quisque onus suum tollat in anni alimentis; reliquum vero cremant, ne otiosi sint, sed habeant laborandi causam. Armaturam esse arcum et sagittas tribubiales vel tragulam, et peltam et gladium latum tricubitale: capistris pro frenis uti, quæ a camis non multum differant: item labia clavis perforari. Monstraturus porro Indes valde studiosos esse artium, dicit eos, spongia apud Macedones visa, statim eam imitatos fuisse, pilos et funiculos subtiles et licia in lanæ speciem consuentes: tum carminatam partim traxisse, partim coloribus tinxisse: item subito multos strigilum et lecythorum opifices exstitisse; epistolas in sindonibus scribere coactis, quum alii negent ullis eos uti literis. Ære fuso uti, ductili nequaquam, causam non dicens, quum tamen absurditatem consequentem dixisset, quod vasa decidentia fitilium more frangantur.

8.

Ex lana hac (quæ arboribus innascitur) Nearchus ait sindones subtiles et reticulati operis texti, et Macedones ea pro tomento ac clitellarum stratis usos esse: serica etiam ejusdem generis esse, bysso scilicet ex corticibus quibusdam excarinata. Tradit idem arundinem mel sine apibus gignere, et esse arborem fructiferam, cujus fructus ebrios faciat.

ἤπερ τοὺς ἄλλους θῶας. Ἐπεὶ καὶ ὑπὲρ τῶν μυρμηκῶν λέγει Νέαρχος, μύρμηκα μὲν αὐτὸς οὐκ ἰδέειν, ὅποιον δὴ τινα μετεξέτεροι διέγραψαν γίνεσθαι ἐν τῇ Ἰνδῶν γῆ· δορὰς δὲ καὶ τούτων ἰδέειν πολλὰς, ἐς τὸ στρατόπεδον κατακομισθείσας τὸ Μακεδονικόν.

Strabo XV, p. 705 : Τῶν δὲ μυρμηκῶν τῶν χρυσωρύχων δέρματα ἰδεῖν φησιν οὗτος (Νέαρχος) παραδολαίαις ὅμοια.

Vide Schmieder. ad Arrian. l. I. et quos laudat; Wiese *Indien oder die Hindus* tom. II, p. 294, citante Geiero. Cf. Megasthenis fr. 10.

13.

Arrian. Ind. c. 15, 8 : Σιττακοὺς δὲ Νέαρχος μὲν ὡς δὴ τι θαῦμα ἀπηγέεται, ὅτι γίνονται ἐν τῇ τῶν Ἰνδῶν γῆ, καὶ ὅποιος ὄρνις ἐστὶν ὁ σιττακὸς καὶ ὅπως φωνὴν ἔει ἀνθρωπίνην. Cf. Ctesias. p. 80; Mützell. ad Curt. III, 9.

14.

Idem ib. 15, 10 : Καὶ ὄφεις δὲ λέγει Νέαρχος θηρευθῆναι αἰόλους μὲν καὶ ταχέας· μέγεθος δὲ, ὃν μὲν λέγει ἐλεῖν Πείθωνα τὸν Ἀντιγένεος, πήχειων ὡς ἑκακίδεκα· αὐτοὺς δὲ τοὺς Ἰνδοὺς πολὺ μέζοντας τούτων λέγειν εἶναι τοὺς μεγίστους ὄφεις. Ὅσοι δὲ ἰητροὶ Ἕλληνες, τούτοισιν οὐδὲν ἄκος ἐξεύρητο, ὅστις ὑπὸ ὄφιος δηχθείη Ἰνδικῶ· ἀλλ' αὐτοὶ γὰρ οἱ Ἰνδοὶ ἰῶντο τοὺς πληγέντας· καὶ ἐπὶ τῷδε Νέαρχος λέγει· συλλελεγμένους ἀμφ' αὐτὸν εἶχεν Ἀλέξανδρος Ἰνδῶν ὅσοι ἰητρικὴν σοφώτατοι· καὶ κεκήρυκτο ἀνὰ τὸ στρατόπεδον, ὅστις δηχθείη, ἐπὶ σκηνὴν φοιτᾶν τὴν βασιλείως. Οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι καὶ τῶν ἄλλων νούσων τε καὶ παθέων ἰητροὶ ἦσαν. Οὐ πολλὰ δὲ ἐν Ἰνδοῖσι πάθεα γίνεται,

majores quam sint aliae thoes. De formicis etiam scribit Nearchus se quidem eas non vidisse, cujusmodi nonnulli tradunt in India nasci; pelles tamen earum non paucas ab se visas, in castra Macedonum allatas.

Fornicarum aurum effodientium pelles Nearchus se vidisse ait pardali pelli persimiles.

13.

Psittacos Nearchus narrat, tanquam rem miram apud Indos nasci; et cujusmodi avis sit psittacus describit, ac vocem humanam exprimere ait.

14.

Scribit Nearchus serpentes capi maculosos magnæque velocitatis, et eum quem Pithon Antigenis filius cepit, fuisse cubitorum circiter sedecim. Indos vero affirmare, multo majores his apud se nasci eos qui maximi sint. Neminem autem Græcorum medicorum remedium adversus morsum Indici serpentis invenisse; ipsos tamen qui morsi essent curasse. Addit Nearchus Alexandrum Indos quotquot medicinæ peritissimi erant apud se habuisse, et per præconem in castris edictum fuisse, ut quisquis a serpente ictus esset, ad regis tabernaculum veniret. Porro hi ipsi medici etiam aliis morbis medebantur. Ceterum non multos in India morbos grassari, quod tempora anni tempera-

ἵτι αἱ ὄφραι σύμμετροί εἰσιν αὐτόθι· εἰ δέ τι μέζον καταλαμβάνοι, τοῖσι σοφιστῆσιν ἀνεκοινοῦντο· καὶ ἐκεῖνοι οὐκ ἄνευ θεοῦ ἐδόχεον ἰῆσθαι ὅ τι περ ἰήσιμον.

15.

Strabo XV, p. 706 : Ὁ μὲν γὰρ Νέαρχος τὸ τῶν ἐρπετῶν θαυμάζει πλῆθος καὶ τὴν κακίαν· ἀναφεύγειν γὰρ ἐκ τῶν πεδίων εἰς τὰς κατοικίας τὰς διαλανθανούσας ἐν ταῖς ἐπικλύσεσι καὶ πληροῦν τοὺς οἴκους· διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὑψηλὰς ποιῆσθαι τὰς κλίνας, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐξοικίζεσθαι πλεονασάντων, εἰ δὲ μὴ τὸ πολὺ τοῦ πλῆθους ὑπὸ τῶν ὑδάτων διεφθείρετο, καὶ ἐρημωθῆναι τὴν χώραν. Καὶ τὴν σμικρότητα δ' αὐτῶν εἶναι χαλεπὴν, καὶ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους, τὴν μὲν διὰ τὸ δυσφύλακτον, τὴν δὲ δι' ἰσχὺν, ὅπου καὶ ἑκακίδεκαπήχεις ἐχίδνας ὄρασθαι· ἐπιδοῦς δὲ περιφοιτᾶν ἰᾶσθαι πεπιστευμένους, καὶ εἶναι σχεδόν τι μόνην ταύτην ἰατρικὴν· μηδὲ γὰρ νόσους εἶναι πολλὰς διὰ τὴν λιτότητα τῆς διαίτης καὶ τὴν αἰοινίαν, εἰ δὲ γίνοντο, ἰᾶσθαι τοὺς σοφιστάς.

Cf. Aristobul. fr. 32; Onesicrit. fr. 7; Clitarch. fr. 15; Megasthenis fr.

16.

Strabo XV, p. 705, de elephantis : Νέαρχος δὲ καὶ ποδάγρας ἐν ταῖς θήραις τίθεσθαι κατὰ τινὰς συνδρόμους φησὶ· συναλάνεσθαι δ' ὑπὸ τῶν τιθασῶν τοὺς ἀγρίους (sc. ἐλέφαντας) εἰς ταύτας κρειπτόνων ὄντων καὶ ἡνιοχουμένων. Οὕτως δ' εὐτιχασεύτους εἶναι, ὥστε καὶ λιθάζειν ἐπὶ σκοπὸν μανθάνειν, καὶ ὅπλοις χρῆσθαι, νεῖν τε κάλλιστα, μέγιστόν τε νομίζεσθαι κτῆμα ἐλεφάντων ἄρμα· ἄγεσθαι δ' ὑπὸ ζυγῶν [ὡς] καὶ καμήλους· γυναῖκα δ' εὐδοκιμεῖν, εἰ λάβοι παρὰ

tiora iis in locis sint: Si qua vero major vis ingruat, sophistas consulere, eosque non sine divina quadam virtute quidquid medicabile sit curare:

15.

Nearchus multitudinem et malitiam reptilium miram prædicat, quæ e campis in domicilia fugiant, si qua fluminum exundationibus non operiuntur, atque eas impleant, et propterea cubilia hominum alta esse dicit; nonnunquam etiam emigrare eos, nimis exerescente reptilium numero, ac nisi multitudo maxima ab aquis exstingeretur, regio deserta esset. Addit et parvitatem eorum periculosam et nimiam magnitudinem: alteram quia non facile possint evitari; alteram, quia sint violenta, quum quidam conspecti sint serpentes sedecim cubitorum. Circumvagari incantatores, qui medicari putentur: et solam fere hanc medicinam esse. Nam propter vitæ frugalitatem et vini abstinentiam aut morbi non sunt; aut, si qui sunt, eos sophistæ curant.

16.

Nearchus scribit compedes in trinitum concursu a quibusdam venatoribus disponi, et (elephantos) indomitos in eos agi a mansuetis, qui præsent, et ab auriga ducantur. Adeo autem mansuescere, ut lapidem ad scopum jacere, et armis uti et optime natare ediscant, ut maxima possessio

εραστοῦ δῶρον ἐλέφαντα. Οὗτος δὲ λόγος οὐχ ὁμολογεῖ τῷ φήσαντι μόνον βασιλείων κτήμα εἶναι ἵππον καὶ ἐλέφαντα. Postrema spectant Megasthenem, ex quo hæc narrat Strabo p. 704. Ceterum cf. Onesicrit. fr. 21; Arrian. Ind. c. 17. Plura vid. ap. Bohlen I, p. 40 sq.; II, 175; Ritter. *Erdkunde* tom. V, p. 903 sqq.

17.

Arrian. Exp. Al. VI, 13, 4 : Νεάρχος δὲ λέγει ὅτι χαλεποὶ αὐτῷ τῶν φίλων ἐγένοντο ὅσοι ἐκάκιζον, ὅτι αὐτὸς πρὸ τῆς στρατιᾶς κινδυνεύει· οὐ γὰρ στρατηγοῦ ταῦτα, ἀλλὰ στρατιώτου εἶναι.

« Exposuit in antecedentibus Arrianus, quanta fuerit Macedonum lætitia, quum primum certiores essent facti, Alexandri vulnus apud Mallos acceptum feliciter esse sanatum. Quæ vero hoc loco Nearchus de justa amicorum reprehensione breviter attigit, rhetorice exornata leguntur apud Curtium IX, c. 6 (24), Nearchi autem verba paucissimis mutatis affert etiam Suidas s. v. Ἀλέξανδρος. » GEIER.

18.

Arrian. Ind. 20 : Νεάρχῳ δὲ λέλεκται ὑπὲρ τούτων ὅδε ὁ λόγος· πόθον μὲν εἶναι Ἀλεξάνδρῳ ἐκπεριπλῶσαι τὴν θάλασσαν τὴν ἀπὸ Ἰνδῶν ἔστε ἐπὶ τὴν Περσικὴν· ὀκνέειν δὲ αὐτὸν τοῦ τε πλόου τὸ μῆκος, καὶ μὴ τινι ἄρα χώρῃ ἐρήμῳ ἐγκύρσαντες ἡ ὄρμων ἀπόρῳ, ἢ οὐ ξυμμέτρως ἐχούσῃ τῶν ὠραίων, οὕτω δὲ διαφθαρεῖ αὐτῷ ὁ στόλος, καὶ οὐ φαύλη κηλὶς αὕτη τοῖσιν ἔργοισιν αὐτοῦ τοῖσι μεγάλοισιν ἐπιγενομένη τὴν πᾶσαν εὐτυχίην αὐτῷ ἀφανίσοι· ἀλλὰ ἐκνικῆσαι γὰρ αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ καινόν τι αἰεὶ καὶ ἄτοπον ἐργάζεσθαι. Ἀπόρως δὲ ἔχειν, ὄντινα οὐκ ἀδύνατόν τε ἐς τὰ ἐπινοούμενα ἐπι-

λέξαιτο, καὶ ἅμα τῶν ἐν νηὶ ἀνδρῶν, ὡς καὶ τῶν τοιοῦτον στόλον στελλομένων ἀφελεῖν τὸ δεῖμα, τοῦ δὲ ἡμελημένως αὐτοὺς ἐς προὔπτον κίνδυνον ἐκπέμπεσθαι. Λέγει δὲ ὁ Νεάρχος, ἐωυτῷ κοινοῦσθαι τὸν Ἀλέξανδρον, ὄντινα προχειρίσῃται ἐξηγέεσθαι τοῦ στόλου· ὡς δὲ ἄλλου καὶ ἄλλου ἐς μνήμην ἰόντα, τοὺς μὲν ὡς οὐκ ἐθέλοντας κινδυνεύειν ὑπὲρ οὗ ἀπολέγειν, τοὺς δὲ ὡς μαλακοὺς τὸν θυμὸν, τοὺς δὲ ὡς πόθῳ τῆς οἰκῆτης κατεχομένους, τοῖς δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο ἐπικαλέοντα, τότε δὲ αὐτὸν ὑποστάντα εἰπεῖν, ὅτι Ὁ βασιλεῦ, ἐγὼ τοι ὑποδέχομαι ἐξηγήσασθαι τοῦ στόλου, καὶ (εἰ τὰ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ξυνεπιλαμβάνοι) περιάξω τοι σώας τὰς νέας καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἔστε ἐπὶ τὴν Περσίδα γῆν, εἰ δὲ πλωτός τε ἔστιν ὁ ταύτη πόντος καὶ τὸ ἔργον οὐκ ἄπορον γνώμη ἀνθρωπίνῃ. Ἀλέξανδρον δὲ λόγῳ μὲν οὐ φάναι ἐθέλειν ἐς τοσῆδε ταλαιπωρίην καὶ τοσόνδε κίνδυνον τῶν τινα ἐωυτοῦ φίλων ἐμβάλλειν, αὐτὸν δὲ ταύτῃ δὴ καὶ μᾶλλον οὐκ ἀνιέναι, ἀλλὰ λιπαρέειν· οὕτω δὲ ἀγαπήσαι τε Ἀλέξανδρον τοῦ Νεάρχου τὴν προθυμίην καὶ ἐπιστῆσαι αὐτὸν ἄρχειν τοῦ στόλου παντός· καὶ τότε δὲ ἔτι μᾶλλον τῆς στρατιᾶς ὅ, τι περ ἐν τῷ παράπλῳ τῷδε ἐτάσσετο, καὶ τὰς ὑπηρεσίας ἴλεω ἔχειν τὴν γνώμην, ὅτι δὴ Νεάρχόν γε οὐποτε ἂν Ἀλέξανδρος προήκατο ἐς κίνδυνον καταφανέα, εἰ μὴ σφι σωθήσεσθαι ἐμελλεν.

« De ipso hujus navigationis consilio et emolumento cf. Plutarch. Vit. Alex. c. 63; Diodor. XVII, 96; Curt. IX, 9, 3 et Mützell. ad h. l.; Vincent *The Voyage of Nearchus, book I. C. II*, quod inscribitur : « *Character and Designs of Alexander* »; Sainte-Croix *Exam. Crit.* p. 749; qui affert locum huc spectantem ex Robertson. *Hist. de l'Amérique* tom. I, p. 32—33; *Rech. sur l'Inde* p. 28; Droysen. *Gesch. Alex.* p. 424 et 428; Ritter *Erdk.* tom. X, p. 24 sqq. Ceterum in iis, quæ jam sequuntur, Nearchi fragmentis tenendum

existimetur elephantis bigæ; duci enim sub jugo, ut camelos; atque mulierem eam præstare, quæ munus ab amante elephantem accipiat. Ab hoc dicto dissentit is, qui a solo rege equum et elephantem possideri dixit.

17.

Nearchus dicit molestos Alexandro fuisse amicos, quot quot reprehenderint, quod se tanto discrimini pro exercitu objecisset; neque enim id ducis, sed militis officium esse.

18.

Nearchus de hac re ita scribit : Alexandri desiderium fuisse universum mare, quod ab Indis in Persiam usque patet, enavigare. Ceterum illum navigationis longinquitate deterritum fuisse simulque veritum, ne in aliquam desertam regionem aut portibus vel frugibus carentem delatus classem amitteret, ingensque aliqua macula rebus præclare ab se gestis offusa omnem felicitatis gloriam oblitteraret : vicisse tamen ingentem quandam ipsi innatam inusitata alicujus ac magnæ rei gerendæ cupiditatem. Dubitasse autem quemnam perficiendis cogitationibus suis parem deligeret, simulque iis qui tam longinquam expeditionem

adirent, metum adimeret, sese neglectos in manifestum periculum mitti. Tum Nearchus dicit Alexandrum secum communicasse, quem potius classis ducem ac præfectum designaret : quumque diversorum meminisset, alios dixisse nolle periclitari pro se, alios molli esse animo, alios patriæ desiderio retineri, et sic porro aliis objecisse aliud. Tum se operam suam pollicitum dixisse : Ego, o rex, classis gubernationem suscipiam, et, si deus cœpta secundarit, classem simul et milites sospites in Persidem ducam, si omnino ejus regionis mare navigabile fuerit, aut si id ulla ratione ab humano ingenio præstari possit. Alexandrum autem verbo negasse velle se in tantos labores tantaque pericula aliquem amicorum suorum conjicere : se vero propterea etiam magis non destitisse, sed obnixe orasse : ac tum demum Alexandrum voluntatem Nearchi adeo promptam atque alacrem collaudasse, eumque universæ classi præfecisse : et exercitum, qui ad hanc navigationem destinatus erat et naufragi quietiore animo fuisse, quod persuasum haberent Alexandrum nulla ratione ad manifesta pericula Nearchum missurum fuisse, nisi et ipsis quoque certa esset servatio.

est, ex proposito nostro ea tantum a nobis adscripta esse, quæ disertis verbis ipse Arrianus ex Nearchi sese commentariis hausisse testatus sit, pleaque autem, quæ ab Arriano in Historia Indica inde a cap. 21 usque ad finem sint consignata, etiamsi in fragmentorum numero a nobis non habita, ad eundem tamen Nearchum auctorem esse referenda.» GEIER.

19.

Strabo XV, p. 721 : Καὶ δὴ καὶ φησιν ὁ Νέαρχος, ἤδη τοῦ βασιλέως τελοῦντος τὴν ὁδὸν, αὐτὸς μετοπώρου κατὰ Πλειάδος ἐπιτολὴν ἐσπερίαν ἄρξασθαι τοῦ πλοῦ, μήπω μὲν τῶν πνευμάτων οἰκείων ὄντων, τῶν δὲ βαρβάρων ἐπιχειρούντων αὐτοῖς καὶ ἐξελαυνόντων· καταθάρρῆσαι γὰρ ἀπελθόντος τοῦ βασιλέως καὶ ἐλευθεριάσαι.

Cf. Arrian. Ind. c. 21; Exp. Al. VI, 21; Ste-Croix l. l. p. 627 sqq.; Droysen. l. l. p. 478. Geier : « Ceterum apud Arrianum quidem temporis ratio accuratius exposita est, in universum autem ex utriusque loci comparatione satis apparet, neque Arrianum neque Strabonem integros Nearchi commentarios reddidisse, sed alterum hoc alterum illud omisisse; quare quæ apud alterum leguntur alterius sæpissime argumentis egregie suppleri possunt. »

20.

Strabo XV, p. 720 : Οἰκοῦσι δὲ Ἄρβιες πρῶτον, δμῶνυμοι ποταμῶ Ἄρβει, τῷ ὀρίζοντι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐξῆς Ὀριτῶν, ὅσον χιλίων σταδίων ἔχοντες παραλίαν, ὡς φησι Νέαρχος. Ἰνδῶν δ' ἐστὶ μερὶς καὶ αὕτη. Εἴτ' Ὀρίται ἔθνος αὐτόνομον· τούτων δ' ὁ παράπλους χιλίων ὀκτακοσίων· ὁ δὲ τῶν ἐξῆς Ἰχθυοφάγων, ἐπτακισχίλιοι τετρακόσιοι· ὁ δὲ τῶν Καρμανίων, τρισχίλιοι ἐπτακόσιοι μέχρι Περσίδος· ὥσθ' οἱ σύμπαντες μύριοι δισχίλιοι ἐννακόσιοι.

19.

Nearchus refert, Alexandro iter pergente, ipsum auctumno sub vespertinum exortum Vergiliarum navigationem incepisse, quum nondum apti venti spirarent, barbaris ipsos adorientibus atque expellentibus : jam enim abeunte rege animos recepisse ac libertatem affectasse.

20.

Primum habitant Arbies, eodem nomine quo Arbis fluvius appellati, qui eos a sequentibus Oritis disjungit, mille fere stadiorum oram habentes, ut Nearchus ait, quæ et ipsa Indorum pars est. Postea sunt Oritæ, gens liberæ conditionis, quorum præternavigatio mille octingentorum stadiorum est. Inde Ichthyophagorum ora septem millium et quadringentorum stadiorum. Hinc Carmaniorum, ter mille et septingentorum usque in Persidem : ut in universum stadia sint duodecim millia et nongenta.

Cf. Clitarch. fr. 20 a; Arrian. Ind. 21, 8 et 25, 3 (ubi Ἄρβιες nominantur Ἀράβιες), et Expedit. Al. VI, 21 (ubi Ἀραβῖται); de mensurarum ap. Arrian. discrepantia v. Schmieder. et Ellendt. ad Arr. II. II., Mützell. ad Curt. IX, 39, p. 874.

21.

Arrian. Ind. 21, 13 : Τέσσαρες δὲ καὶ εἴκοσιν ἡμέραι τῇ μονῇ (in portu Sangadæ terræ ad Bibactam insulam) ἐγένοντο· καὶ λέγει (ὁ Νέαρχος), ὅτι μύας τε ἐθήρων θαλασσίους οἱ στρατιῶται καὶ ὄστρεα καὶ τοὺς σωλῆνας καλεομένους, ἄτοπα τὸ μέγεθος, ὡς τοῖσιν ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρῃ θαλάσσει συμβαλέειν· καὶ ὕδωρ ὅτι ἀλμυρὸν ἐπίνετο.

22.

Arrian. Ind. 25, 4 : Παραπλωόντων δὲ τὴν Ἰνδῶν γῆν (τὸ ἐντεῦθεν γὰρ οὐκέτι Ἰνδοὶ εἰσι) λέγει Νέαρχος ὅτι αἱ σκιαὶ αὐτοῖσιν οὐ ταῦτὸ ἐποίησαν· ἀλλὰ ὅπου μὲν ἐπὶ πολὺ τοῦ πόντου ὡς πρὸς μεσημβρίην προχωρήσειαν, αἶδε καὶ αὐταὶ αἱ σκιαὶ πρὸς μεσημβρίην τετραμμέναι ἐφαίνοντο· ὁπότε δὲ τὸ μέσον τῆς ἡμέρης ἐπέχοι ὁ ἥλιος, ἤδη δὲ καὶ ἔρημα σκιῆς πάντα ὄφθη αὐτοῖσι· τῶν τε ἀστέρων ὅσους πρόσθεν μετεώρους κατεώρων, οἱ μὲν ἀφανέες πάντῃ ἦσαν, οἱ δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ γῇ ἐφαίνοντο, καταδύοντές τε καὶ αὐτίκα ἀνατέλλοντες οἱ πάλα ἀειφανέες ἐόντες. Καὶ ταῦτα οὐκ ἀπεικότα δοκέει μοι ἀναγράψαι Νέαρχος κτλ. Cf. Onesicrit. fr. 24. « Vera sunt, quæ dicit Arrianus, nisi ea de litore Arabitarum et Oritarum intellexisset. Male vero intellexit interdum Arrianus auctores suos, ut jam ad Exp. Alex. I, c. 14, § 5 notavi. Sic etiam hoc loco quæ Nearchus in genere de India dixerat, ab Arriano de Arabitis et Oritis intelligebantur, et inde omnia falsa fiunt. Si ejicis parentheses : τὸ ἐντεῦθεν sqq., quam Arrianus addidit verbis Nearchi, et si constructionem ita mutas, ut forte fuerit Nearchi, reliqua sic interpre-

21.

Nearchus dies viginti tres ibi moratus est; dicitque milites per id tempus myes marinos cepisse, et ostrea quæ solenes vocantur, inusitatæ magnitudinis, si cum nostri maris ostreis conferantur. Aquam etiam salsam potasse narrat.

22.

Indorum regione circumnavigata (ab hoc enim loco non amplius Indi sunt), Nearchus auctore umbræ non eodem modo quo antea fiebant : sed ubi introrsus in mare meridiem versus processerint, ibi ipsas etiam umbras in meridiem vertisse : quum vero sol medium diei spatium occuparit, omnino nullas iis in locis umbras conspici. Astra quoque, quæ antea sublimia visa sint, aut jam plane non apparuisse, aut depressa ad terram conspecta esse; et jam occidere et oriri visa, quæ antea semper conspicua fuerint. Et hæc quidem non dissentanea vero mihi videntur quæ Nearchus scribit.

tanda sunt, ut dixerit Nearchus : *Iis* sc. Indorum, qui *præter littora Indiæ* (intelligas Chersonesum cis Gangem, non littora præter quæ navigavit Nearchus. Nam verba τὴν Ἰνδῶν γῆν male intellexit Arrianus, atque ut lector eadem cum Arriano intelligeret, addidit verba : τὸ ἐντεῦθεν γὰρ οὐκέτι Ἰνδοί εἰσι, quibus Ichthyophagos dicit et reliquos) *navigarent, umbras non eodem modo fieri; sed quo magis meridiem versus in mari progredierentur*, (sc. æstate, quum sol cis lineam æquinoctialem versatur. Hieme enim si ibi navigatur, præter omnia Indiæ littora umbra septemtrionem versus conspicitur) *eo magis etiam umbras meridiem versus conspici*, sc. si proximus est sol tropico cancri. *Meridie vero interdum nullam umbram conspici posse*. Hæc forte ab Indis relata referebat Nearchus. Stupidissimus vero fuisset, si hæc omnia de sua navigatione dixisset, quum cum plura millia commilitonum suorum falsitatis arguere potuissent. Primum enim navigabat hieme, ubi in omni India umbra septemtrionem versus est, deinde vero si etiam æstate navigasset, ne venit quidem intra tropicum cancri, ita ut nunquam umbram meridiem versus conspici potuerit, nunquam umbram deficientem. Neque de astris, arctis et arcturo verum hoc est in his regionibus, quas vidit Nearchus, sed multo longius meridiem versus, prope et trans æquatorem. Hæc vero de umbra adnotasse videtur, quum de Malanis scripsisset. Hinc error Arriani. Melius jam Plinius II, 73 Nearchum intellexit : *In Indiæ gente* etc. (v. Onesicriti fr. 24 a). » SCHMIEDER.

23.

Strabo XV, p. 686 : Φησὶ γοῦν Νέαρχος, φιλονεικῆσαι αὐτὸν (Ἀλέξανδρον) διὰ τῆς Γεδρωσίας ἀγαγεῖν τὴν στρατιάν, πεπυσμένον διότι καὶ Σεμίραμις ἐστράτευσεν ἐπὶ Ἰνδοῦς καὶ Κῦρος· (ἀλλὰ ἡ μὲν

23.

Nearchus refert ambitione quadam incitatum Alexandrum voluisse per Gedrosiam ducere exercitum, quum audito accepisset Semiramidem quoque et Cyrum hac in Indiam fecisse expeditionem (sed illam fuga salutem consecutam evasisse cum viginti hominibus, hunc cum septem); quod gloriosum sibi fore putaret, si, istis tanta passis, ipse, parta victoria, salvum exercitum per eadem loca easdemque traderet gentes.

Ipsæ Alexander ad Cadrosorum regiam contendit (locus is Pura dicebatur), ad quam sexagesimo postquam ex Oris discessit die pervenit. At vero multi ex iis qui res Alexandri conscripserunt, tradunt, labores quoscunque exercitus per Asiam peressus esset, iis quos in hac regione pertulit comparandos non fuisse. Alexandrum vero non ignorata huius itineris difficultate illac proficisci voluisse (hoc autem unus Nearchus scribit), quum audiisset neminem adhuc ducem exercitum per ea loca salvum traduxisse, exce-

ἀνέστρεψε φεύγουσα μετὰ εἴκοσιν ἀνθρώπων, ἐκεῖνος δὲ μεθ' ἑπτὰ·) ὡς σεμνὸν τὸ, ἐκεῖνων τοσαῦτα παθάντων, αὐτὸν τὸ στρατόπεδον διασωῆσαι μετὰ νίκης διὰ τῶν αὐτῶν ἐθνῶν τε καὶ τόπων.

Arrian. Exp. Al. VI, 24 : Αὐτὸς δὲ (Ἀλέξανδρος) προὔχῳρει ὡς ἐπὶ τὰ βασιλεία τῶν Γαδρωσῶν, ἃ δὲ χῳρος Ποῦρα ὀνομάζεται, ἵνα περ ἀφίκετο ἐξ Ὠρων ὀρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα. Καὶ λέγουσιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ τὰ ζῦμπαντα ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ στρατιὰ ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῆδε πονηθεῖσι πόνοις· οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα ταύτη ἐλθεῖν, τοῦτο μὲν μόνος Νέαρχος λέγει ὧδε, ἀλλὰ ἀκούσαντα γὰρ ὅτι οὐπω τις πρόσθεν διελθὼν ταύτη ξῦν στρατιᾷ ἀπεσώθη ὅτι μὴ Σεμίραμις [ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγε]· καὶ ταύτην δὲ ἐλεγον οἱ ἐπιχώριοι ξῦν εἴκοσι μόνους τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι· Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ξῦν ἑπτὰ μόνους καὶ τοῦτον. Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους τούτους ὡς ἐσβαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς· καὶ ταῦτα Ἀλέξανδρον ἐξαγγελλόμενα ἔριν ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. Τούτων τε οὖν ἕνεκα καὶ ἅμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπῆναι Ἀλέξανδρον· τό τε οὖν καὶ ἅμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζῦγια· ταῦτα μὲν δὴ πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θερμῆς, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψῃ ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου βαθείας, οὐ νευαγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνια ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας· καὶ ἅμα ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαίνοντας τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἅμα οὐ βεβαίῳ· τῶν δὲ σταθμῶν τὰ μῆκη πῖεσαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν·

pta Semiramide ex India fugiente : quam quidem indigenæ narrant cum viginti solis ex toto exercitu evasisse : Cyrum vero Cambysis filium cum septem solis. Venisse enim etiam Cyrum in hæc loca, ut Indorum regionem invaderet, prius autem magnam exercitus sui partem per solitudines difficultimaque itinera amisisse; atque hæc quidem Alexandro nuntiata æmulationem quandam Cyri et Semiramidis in animo excitasse. Hæc igitur propter causas, simulque ut classi non procul remotæ necessaria subministraret, tradit Nearchus Alexandrum hac via rediisse. Ingenti vero solis ardore æquarumque inopia magnam exercitus partem, ac præcipue jumenta extincta esse. Hæc enim ob altitudinem arenæ et calorem (ardenti enim similis erat) et magis etiam ob sitim interiisse. Incidisse enim in altos colles, quos arena accumulata necdum compressa effecerat, in quibus gradientia perinde ac cæno aut potius nivi nondum calcata infixa hærebant. Simul etiam in ascensu ac descensu equi pariter et muli ob inæqualitatem viæ, ejusque non firmæ, vehe-

ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ξύμμετρος οὔσα μᾶλλον τι ἤγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι.

Eadem narrat Strabo p. 722, quo loco Geier. pro φασὶ δὲ φιλονεικῆσαι scribendum suspicatur φησὶ δὲ φ., ut Nearchus intelligatur p. 721 (v. fr. 19) a Strabone citatus.

24

Arrian. Ind. 27, i : Ἐνθεν (a Mosarnis portu) καὶ ἡγεμῶν τοῦ πλοοῦ λέγει Νέαρχος ὅτι συνέπλωσαν αὐτοῖσιν Ὑδράκης ὄνομα, Γαδρώσιος· ὑπέστη δὲ Ὑδράκης καταστήσειν αὐτοὺς μέχρι Καρμανίης.

« Erat Hydraces iste forte incola urbis Hydraci prope sinum Churbar aut Chewabad. » VINCENT. ap. Schmieder ad h. l.

25.

Strabo XV, p. 725 : Εἰκὸς μὲν οὖν πρὸς ὑπερβολὴν ἠδολεσχικένοι πολλὰ τοὺς πλεύσαντας, ὅμως δ' οὖν εἰρήκασι παραδηλοῦντες ἅμα καὶ τὸ παραστὰν αὐτοῖς πάθος, διότι προσδοκία μᾶλλον ἢ κίνδυνος ὑπῆρχε τοῖς ἀληθεσί. Τὸ δὲ μάλιστα ταραττον, φουσητήρων μεγέθη, ῥοῦν ἀπεργαζομένων μέγαν ἀθρόον, καὶ ἀχλὺν ἐκ τῶν ἀναφυσμάτων, ὥστε τὰ πρὸ ποδῶν μέρη μὴ ὄρασθαι· ἐπεὶ δ' οἱ καθηγεμόνες τοῦ πλοῦ, δεδιότων ταῦτα τῶν ἀνθρώπων, τὴν δ' αἰτίαν οὐχ ὀρώντων, ἐμήνυσαν, ὅτι θηρία εἶη, τάχα δ' ἀπαλλάττοιο σάλπιγγος ἀκούσαντα καὶ κρότου, ἐκ τούτου Νέαρχος ταῖς ναυσὶν ἐπῆγε μὲν τὸ ῥόθιον, καθ' ἅπερ ἐκώλυον, καὶ ἅμα ταῖς σάλπιγγιν ἐφόβει· τὰ δὲ θηρία ἔδυνεν, εἴτ' ἀνεφαίνετο κατὰ πρύμναν, ὥστε ναυμαχίας ἀγωνίαν παρεῖχεν· ἀλλ' αὐτίκα ἀφίστατο.

menter affligebantur. Longa enim stationum intervalla exercitum magnopere angebant, siquidem summa aquae inopia iter accelerare cogebat.

24.

Hinc scribit Nearchus ducem navigationis, Hydracem nomine, Gadrosium, una cum ipsis navigasse : pollicitumque esse se illos in Carmaniam delaturum.

25:

Quamquam verisimile est qui tunc (cum Nearcho) navigarunt, multa inflatus garrivisse, simul tamen ostenderunt id quod ipsis contigerit, magis metum quam verum periculum fuisse. Plurimum eos turbarunt phlyseterum (qui sic ab efflenda aqua dicuntur) magnitudines, fluctum maximum confertim cum caligine tanta ex sufflationibus suis excitantium, ut proxima etiam quæque conspici non possent. Sed quum navigationis duces, illis timentibus et causam ignorantibus, indicassent, belluas esse, quæ facile tubarum sonitu et strepitu exaudito discederent, Nearchus naves cum impetu eo compulit, ubi maxime arcebatur, ac tubis belluas exterruit. Illæ undas subeuntes, deinde rursus apparuerunt a puppi pugnæque navalis speciem præbuerunt : verum subito cessavere.

Etiam ii, qui hodie in Indiam navigant, belluas ingentes narrant, et earum apparitiones, sed quæ neque confertim neque crebro se offerant, et discedant clamore ac tubis re-

λέγουσι μὲν οὖν καὶ οἱ νῦν πλείοντες εἰς Ἰνδοὺς μεγέθη θηρίων καὶ ἐπιφανείας, ἀλλ' οὔτε ἀθρόων, οὔτ' ἐπιφερομένων πολλάκις, ἀλλ' ἀποσοβηθέντα τῇ κραυγῇ καὶ τῇ σάλπιγγι ἀπαλλάττεσθαι. Φασὶ δ' αὐτὰ μὲν μὴ πλησιάζειν τῇ γῆ, τὰ δ' ὁστᾶ διαλυθέντων ψιλωθέντα ἐκκυμαίνεσθαι ῥαδίως, καὶ χορηγεῖν τὴν λεχθεῖσαν ὕλην τοῖς Ἴχθυοφάγοις περὶ τὰς καλυβοποιίας. Μέγεθος δὲ τῶν κητῶν φησιν ὁ Νέαρχος τριῶν καὶ εἴκοσιν ὀργυιῶν. Πιστευθέν τι δὲ ἱκανῶς ὑπὸ τῶν ἐν τῷ στόλῳ φησιν ὁ Νέαρχος ἐξελέγξει ψεῦδος ὄν, ὡς εἶη τις ἐν τῇ πόρῳ νῆσος, ἢ ἀφανίζοι τοὺς προσορμισθέντας· κέρκουρον γὰρ τινα πλέοντα, ἐπειδὴ κατὰ τὴν νῆσον ταύτην ἐγεγόνει, μηκέτι ὄραθῆναι· πεμφθέντας δὲ τινὰς ἐπὶ τὴν ζήτησιν, ἐκβῆναι μὲν μὴ θαρρῆειν εἰς τὴν νῆσον ἐκπλέοντας, ἀνακαλεῖν δὲ κραυγῇ τοὺς ἀνθρώπους, μηδενὸς δ' ὑπακούοντος ἐπανελθεῖν. Ἀπάντων δ' αἰτιωμένων τὴν νῆσον, αὐτὸς ἔφη πλεῦσαι καὶ προσορμισθεῖς ἐκβῆναι μετὰ μέρους τῶν συμπλευσάντων, καὶ περιελθεῖν τὴν νῆσον· ὡς δ' οὐδὲν εὔρισκεν ἴχνος τῶν ζητουμένων, ἀπογνόντα ἐπανελθεῖν καὶ διδάξει τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἡ μὲν νῆσος ψευδῆ τὴν αἰτίαν ἔχοι (καὶ γὰρ αὐτῷ καὶ τοῖς συνεκβάσειν ὁ αὐτὸς ὑπάρξει ἀν φθόρος), ἄλλος δὲ τις τρόπος τῷ κερκούρω τοῦ ἀφανισμοῦ συμβαίη, μυρίων ὄντων δυνατῶν.

Arrian. Ind. 30 sq. : Καὶ λέγει Νέαρχος, ὁκότε ἀπὸ Κυζῖων παρέπλωον, ὑπὸ τὴν ἕω ἀφθῆναι ὕδωρ ἄνω ἀναφυσώμενον τῆς θαλάσσης, οἷά περ ἐκ πρηστήρων βία ἀναφερόμενον· ἐκπλαγέντας δὲ σφᾶς πυνθάνεσθαι τῶν κατηγεομένων τοῦ πλοοῦ, ὅ τι εἶη καὶ ἀπὸ τοῦ τοῦτο τὸ πάθημα· τοὺς δὲ ἀποκρίνασθαι ὅτι κήτεια ταῦτα φερόμενα κατὰ τὸν πόντον ἀναφυσᾷ ἐς τὸ ἄνω

pulsæ; eas terræ nequaquam appropinquare, ossa vero jam dissolutarum a fluctibus facile ejici, et materiam faciendorum tuguriorum Ichthyophagis suppeditare. Nearchus cetorum magnitudinem ulnarum viginti trium refert. Quod autem pro vero plane ab iis habebatur, qui in classe erant, insulam quandam esse in transitu, quæ accedentes perderet, id se falsum demonstrasse. Lembum quendam, qui prope insulam navigarat, nunquam amplius postea visum : homines ad inquirendum missos, quum in insulam exire non auderent, sed præternavigantes clamore amissos revocarent, nemine exaudiente reversos. Ex eo omnibus crimen in insulam confertibus, sese inquit navigasse, et appulsa nave cum parte navigantium egressum insulam omnem ambivisse, quumque nullum quæditorum vestigium invenisset, re desperata rediisse, atque docuisse falso insulam culpari (nam et sibi et sociis eodem fuisse pereundum modo), sed aliam haud dubie exitii causam lembo fuisse, quum infinita accidere possint.

Scribit Nearchus, quum ex Cyzidis navigarent, sub auroram vidisse se aquam sursum e mari efflari, et tanquam violento quodam turbine in altum efferrī, percussosque spectaculo rei nautas percontatos esse ex ducibus navigationis quidnam hoc sibi vellet, eosque respondisse, cete esse, quæ in mari volutantia aquam sursum efflent : nautisque attonitis remos e manibus excidisse. Ipsum vero adeuntem eos hortatum esse atque animos relevasse, ac prout ad sin-

τὸ ὕδωρ· καὶ τοῖσι ναύτησιν ἐκπλαγαῖσιν ἐκ τῶν χειρῶν τὰ ἔρετμὰ ἐκπεσεῖν, αὐτὸς δὲ ἐπιὼν παρακαλεῖν τε καὶ θαρσύνειν, καὶ καθ' οὔστινας παραπλώων ἐγένετο, ἐς μέτωπόν τε κελεῦσαι καταστῆσαι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν τὰς νέας καὶ ἐπαλαλάζοντας ὁμοῦ τῷ βροθίῳ πυκνήν τε καὶ ξὺν κτύπῳ πολλῷ τὴν εἰρεσίην ποιέεσθαι· οὕτως ἀναθαρσῆσαντας ὁμοῦ δὴ πλώειν ἀπὸ ξυνοθήματος· ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη τοῖσι θηρίοισιν, ἐνταῦθα αὐτοὺς μὲν ὅσον αἱ κεφαλαὶ αὐτοῖσιν ἐχώρουν ἐπαλαλάξαι, τὰς δὲ σάλπιγγας σημηῖναι καὶ τὸν κτύπον ἀπὸ τῆς εἰρεσίας ὡς ἐπὶ μήχιστον κατασχεῖν· οὕτω δὴ ὀρώμενα ἤδη κατὰ τὰς πρῶρας τῶν νεῶν τὰ κήτεα ἐς βυσσὸν δῦναι ἐκπλαγέντα, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον κατὰ τὰς πρύμνας ἀναδύντα ἀνασχεῖν καὶ τῆς θαλάσσης αὔθις ἀναφυσῆσαι ἐπὶ μέγα· ἐνθὲν κρότους τε ἐπὶ τῇ παραλόγῳ σωτηρίῃ γενέσθαι τῶν ναυτέων καὶ αἶνον ἐς τὸν Νέαρχον τῆς τε τόλμης καὶ τῆς σοφίης. Τούτων μετεξέτερα τῶν κητέων ἐποκέλλειν πολλαχοῦ τῆς γῶρης, ἐπειδὴν ἀνάπτως κατὰσχῆ ἐν τοῖσι βραχέσιν ἐχόμενα, τὰ δὲ καὶ ὑπὸ χειμῶνων σκληρῶν ἐς τὴν χέρσον ἐξωθέεσθαι· καὶ οὕτω δὴ κατασηπόμενα ἀπόλλυσθαί τε καὶ τὰς σάρκας αὐτοῖσι περιβρέουσας ὑπολείπειν τὰ ὀστέα χρῆσθαι τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἐς τὰ οἰκία· εἶναι ὦν τὰ μὲν ἐν τῆσι πλευρῆσιν αὐτῶν ὀστέα δοκοὺς τοῖσιν οἰκῆμασιν ὅσα μεγάλα, τὰ δὲ σμικρότερα, στρωτῆρας, τὰ δὲ ἐν τῆσι σιαγῶσι, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ θύρετρα, οἷα δὴ πολλῶν καὶ εἰς εἴκοσι καὶ πέντε ὀργυιάς ἀνηκόντων τὸ μέγεθος.

Cap. 31 : Εὐτ' ἂν δὲ παρέπλωον τὴν γῶρην τῶν Ἰχθυοφάγων, λόγον ἀκούουσι περὶ νήσου τινός, ἢ κεῖται μὲν ἀπέχουσα τῆς ταύτης ἡπέριου σταδίου ἑκατὸν,

ἐρήμη δὲ ἐστὶν οἰκητόρων. Ταύτην ἱρὴν ἡλίου ἔλεγον εἶναι οἱ ἐπιχώριοι καὶ Νόσαλα καλέεσθαι, οὐδέ τινα ἀνθρώπων καταίρειν ἐθέλειν ἐς αὐτὴν, ὅστις δὲ ἂν ἀπειρήνῃ προσσχῆ, γίνεσθαι ἀφανέα. Ἄλλὰ λέγει Νέαρχος, κέρκουρον σφιν ἕνα, πλήρωμα ἔχοντα Αἰγυπτίων, οὐ πόρρω τῆς νήσου ταύτης γενέσθαι ἀφανέα, καὶ ὑπὲρ τούτου τοὺς ἡγεμόνας τοῦ πλόου διισχυρίζεσθαι, ὅτι ἄρα κατάραντες ὑπ' ἀγνοίας εἰς τὴν νῆσον γένοιτο ἀφανέες. Νέαρχος δὲ πέμπει κύκλῳ περὶ τὴν νῆσον τριηκόντορον, κελεύσας μὴ κατασχεῖν μὲν ἐς τὴν νῆσον, ἐμβοᾶν δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς μάλιστα ἐν χερῶν παραπλώοντας καὶ τὸν κυβερνήτην ὀνομάζοντας καὶ ὅτου ἄλλου οὐκ ἀφανές τὸ οὔνομα· ὡς δὲ οὐδένα ὑπακούειν, τότε δὲ αὐτὸς λέγει πλώσαι ἐς τὴν νῆσον καὶ κατασχεῖν δὴ προσαναγκάσαι τοὺς ναύτας οὐκ ἐθέλοντας· καὶ ἐκβῆναι αὐτὸς καὶ ἐλέγξει κενὸν μῦθον ἐόντα τὸν περὶ τῆς νήσου λόγον. Ἀκοῦσαι δὲ καὶ ἄλλον λόγον ὑπὲρ τῆς νήσου ταύτης λεγόμενον, οἰκῆσαι μὲν τὴν νῆσον ταύτην μίαν τῶν Νηρητίδων, τὸ δὲ οὔνομα οὐ λέγεσθαι τῆς Νηρητίδος. Ταύτη δὲ ὅστις πελάσειε τῇ νήσῳ, τούτῳ συγγίνεσθαι μὲν, ἰχθὺν δὲ ἐξ ἀνθρώπου ποιέουσαν αὐτὸν ἐμβάλλειν ἐς τὸν πόντον· Ἥλιον δὲ ἀχθεσθέντα τῇ Νηρητίδι κελεύειν μετοικίσεσθαι αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου, τὴν δὲ ὁμολογέειν μὲν ὅτι ἐξοικισθήσεται, δέεσθαι δὲ * οἱ τὸ πάθημα καὶ τὸν Ἥλιον ὑποδέξασθαι· τοὺς δὲ δὴ ἀνθρώπους οὔστινας ἂν ἰχθύας ἐξ ἀνθρώπων πεποίηκε κατελεῆσαντα ἀνθρώπους αὔθις ἐξ ἰχθύων ποιῆσαι, καὶ ἀπὸ τούτων τῶν Ἰχθυοφάγων τὸ γένος καὶ εἰς Ἀλέξανδρον κατελθεῖν.

De belluis istis marinis cf. Onesicrit. fr. 26 et 30; Diodor. XVII, 106; Plinius IX, 2 : *Gedrosos, qui Arbin fluvium accolunt, Alexandri Magni*

gulas naves præternavigans accesserit, jussisse ut naves adversis proris veluti ad navalem pugnam instructis in eas dirigerent; utque assidue valideque remigantes una cum ipso remorum strepitu ingentes clamores ederent. Ita revocatis animis simul omnes dato signo remigationi incubuisse; quumque jam propiores belluis facti essent; quantum capita ferre potuissent acclamasse, tubasque claxisse, et remorum pulsum latissime sonitum edidisse: atque ita cete quæ jam proris navium appropinquare viderentur, exterrita in profundum sese abdidisse: neque inulto post ad puppes emersisse, rursusque magnam undarum vim sursum efflasse. Tum incredibilem nautarum ob inopinatam salutem applausum factum esse, Nearchi audaciam pariter et prudentiam laudantium. Nonnulla cete interdum variis locis ad littus appelli, siquidem recedente æstu in vadis hæreant; alia tempestatibus in terram ejici; quibus putrefactis et carnibus colliquatis, ossa remanere, quæ ab hominibus ad domos ædificandas adhibeantur. Et laterum quidem ossa quotquot majora in trabes deligi, minores vero in tabulas; ex iis denique, quæ in maxillis sint fieri januas; siquidem multæ ex balænis ad viginti quinque orgyiarum longitudinem excrecant.

Nearchus Ichthyophagorum regionem prætervectus cognovit insulam quandam in eo mari esse centum fere stadiis a continente remotam, quæ habitatoribus vacua esset.

Hanc indigenæ Soli sacram esse dicebant, Nosalaque vocari, neque a quoquam mortalium adiri. Si quis vera imprudens eo deferatur, eum non amplius cerni. Nearchus cercurum unum Ægyptiis nautis instructum non procul ab hac insula evanuisse scribit, navigationisque duces affirmasse, quod imprudentes in eam insulam delati ex oculis hominum sublatis fuerint. Idem navem triginta remorum in circuitum insulæ mittit, mandatis additis ut descensu quidem in insulam abstinerent, sed proxime ad insulæ oram adnavigantes hominibus acclamarent, et gubernatorem nominarent, aut alius cujuscunque non obscurum nomen. Quumque nemo illos inclamantes audiisset, tum semet eo navigasse dicit, ac nautas compulsisse vel invitos navem appellere; quumque in insulam descendisset, vanam atque inanem fabulam comperisse quæ de insula illa spargebatur. Audivisse vero se etiam alium de hac insula sermonem ait: scilicet habitasse eam unam ex Nereidibus; nomen ejus non dici; hanc cum quocunque insulam appellente misceri, deinde in piscem conversum in mare projicere solitam. Quæ de causa iratum Nereidi Solem jussisse ut ex insula emigraret; hanc convenisse quidem, ut ex insula emigret, rogasse autem ut malum ** atque Solem suscepisse; quoscunque autem pisces ex hominibus illa fecerat, misertum homines rursus ex piscibus fecisse. Ex iis Ichthyophagorum genus usque ad Alexandri tempora perdurasse.

classium præfecti prodidere, in domibus fores maxillis belluarum facere, ossibus tecta contignare, ex quibus multa quadragenum cubitorum longitudinis reperta etc.; Solinus c. 55; Curtius X, 1, 10.

De Nereidis insula præter Onesicrit. fr. 26 et Solin. c. 57 et Melam III, 7 cf. Curtius l. 1., ubi hæc: *Multo post Nearchus et Onesicritus, quos longius in Oceanum procedere jusserat, superveniunt. Nuntiant autem quædam audita, alia comperta: insulam ostio amnis subjectam auro abundare, inopem equorum esse: singulos eos ab iis, qui ex continenti trajicere auderent, singulis talentis emi. Plenum esse beluarum mare: æstu secundo eas ferri magnarum navium corpora æquant, truci cantu territas sequi classem, cum magno æquoris strepitu, velut demersa navigia, subisse aquas. Cetera incolis crediderant, inter quæ, Rubrum mare non a colore undarum, ut plerique crederent, sed ab Erythro rege appellari: esse haud procul a continenti insulam palmis frequentibus consitam, et in medio fere nemore columnam eminere, Erythri regis monumentum, litteris gentis ejus scriptam (cf. fr. 29). Adjiciebant, navigia, quæ lixas mercatoresque vexissent, famam auri sequutis gubernatoribus, in insulam esse transmissa, nec deinde ab his postea visa. Rex cognoscendi plura cupidine accensus, rursus eos terram legere jubet, donec ad Euphratis ostia appellerent classem; inde adverso amne Babylona subituros.*

Apud Arrianum c. 31 in postremis verba deīsthai δέ οί aperte corrupta sunt. Priorum interpretum conatus vide apud Schmiederum. Geierus ex codice Bodlejano scribi vult ἐξοικισθήσεσθαι pro ὅτι ἐξοικισθήσεται, deinde vero conjicit ἀκεῖσθαι δέ οί τὸ πάθημα κτλ., hac sententia: *Et hanc quidem concessisse, ut migret ex insula, malum vero, quo labore sibi sanetur, atque hoc (i. e. malum sanandum) Solem suscepisse.* Præstaret certe deīsthai δέ ἀκεῖσθαι, quod jam vetus interpret expressit versione.

26.

Strabo XV, p. 727: Νέαρχος δὲ τὰ πλείστα ἔθη

26.

Nearchus mores plurimos atque linguam Carmaniorum Persica et Medica esse refert.

28.

Hieron Solensis gubernator (ad explorandam Arabiæ chersonesum ab Alexandro emissus) ad Alexandrum reversus, ingentem chersonesi magnitudinem esse nuntiavit, neque India multo minorem, ejusque promontorium esse longe in Oceanum porrectum. Hoc et ii qui cum Nearchō ex India navigabant, priusquam in sinum Persicum flecterent, non procul a se remotum viderant; parumque abfuerat

καὶ τὴν διάλεκτον τῶν Καρμανιτῶν Περσικά τε καὶ Μηδικὰ εἶρηκε.

Cf. Arrian. Ind. 38, 1: Ζώουσι δὲ κατάπερ Πέρσαι, ὅτι καὶ ἄμοροί εἰσι Πέρσησι· καὶ τὰ ἐς τὸν πόλεμον ὡσαύτως κοσμεύονται.

27.

Plinius H. N. VI, 27: *Carmanicæ oram patere duodecies centena L. M. passuum Nearchus scripsit. Ab initio ejus ad flumen Sabin centum M. passuum. Inde vineas coli et arva ad flumen Andanin XXV M. spatio. Regio vocatur Armuzia. Oppida Carmanicæ, Zethis et Alexandria.*

Aliter Arrianus Ind. c. 38: Μῆχος τοῦ πλόου παρὰ τὴν Καρμανίην χώραν στάδια τρισχίλια καὶ ἑπτακόσια (= 463, 000 pass.). Cum Geiero reputemus Plinium sua non ex Nearchō, sed ex Juba hausisse. Vide Onesicrit. fr. 26.

28.

Arrian. Exp. Al. VII, 20: Ἄλλ' ἀναστρέφας γὰρ παρ' Ἀλεξάνδρον (Ἰέρων ὁ Σολεὺς ὁ κυβερνήτης) ἐξήγειλα τὸ μέγεθος τε τῆς χερσονήσου (Arabiciæ) θαυμαστόν τι εἶναι καὶ ὅσον οὐ πολὺ ἀποδέον τῆς Ἰνδοῦ γῆς, ἄκραν τε ἀνέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς μεγάλης θαλάσσης· ἦν δὴ καὶ τοὺς ξὺν Νεάρχῳ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς πλέοντας, πρὶν ἐπικάμψαι ἐς τὸν κόλπον τὸν Περσικόν, οὐ πόρρω ἀνατείνουσαν ἰδεῖν τε καὶ παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν διαβαλεῖν ἐς αὐτὴν, καὶ Ὀνησικρίτῳ τῷ κυβερνήτῃ ταύτῃ δοκοῦν· ἀλλὰ Νεάρχος λέγει ὅτι αὐτὸς διεκώλυσεν, ὡς ἐκπεριπλεύσας τὸν κόλπον τὸν Περσικόν ἔχοι ἀπαγγεῖλαι Ἀλεξάνδρῳ ἐφ' οἷς τισι πρὸς αὐτοῦ ἐστάλη· οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ πλεῦσαι τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐστάλθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ καταμαθεῖν τὴν χώραν τὴν προσεχῆ τῇ θαλάσσει καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν ἀνθρώπους, ὄρμους τε ἐν αὐτῇ καὶ ὕδατα καὶ τὰ νόμια τῶν ἀνδρῶν καὶ εἴ τις ἀγαθὴ καρποὺς ἐκφέρειν ἢ εἴ τις κακὴ. Καὶ οὖν καὶ τοῦτο αἴτιον γενέσθαι ἀποσωθῆναι Ἀλεξάνδρου τὸν στρατὸν· οὐ γὰρ ἂν σωθῆναι πλεύσαντας ὑπὲρ τῆς Ἀραβίας τὰ ἔρημα, ἐφ' ὅτῳ καὶ ὁ Ἰέρων ἐπιστρέψαι ὀπίσω λέγεται.

De eadem re vide Arrian. in Indic. c. 32, 9, ibique Schmieder. Cf. Ritter. *Erdk.* X, p. 39.

quin eo appellerent. Ita enim Onesicrito gubernatori visum fuerat. At Nearchus scribit se id prohibuisse, ut enavigato per circuitum sinu Persico, ea quorum gratia ab Alexandro missus erat, renuntiare posset. Neque enim ad navigandum Oceanum missum esse, sed ut regionem mari adjacentem cognosceret, et qui homines ea loca inhabitarent, quique in ea portus et aquæ essent, utque incolarum mores et instituta exploraret: et quæ terra bonos, quæ malos fructus gignat. Atque hoc exercitui saluti fuisse asserit. Neque enim incolumes fuisse reversuros, si ultra desertam Arabiæ oram navigassent. Qua de causa Hieron quoque retro cursum flexisse fertur.

29.

Strabo XVI, p. 766 sq. : Ἀπὸ δὲ τῆς Καρμανίας εἰρήκασι καὶ Νέαρχος καὶ Ὀρθαγόρας (Πυθαγόρας Bernhardy. et Geier.), νῆσον Τυρρίνην (ᾠγυριν, uti vid.) κείσθαι πρὸς νότον πελαγίαν ἐν δισχιλίαις σταδίοις· ἐν ἧ τάφος Ἐρύθρα δείκνυται, χῶμα μέγα, ἀγρίοις φοίνιξι κατάφυτον· τοῦτον δὲ βασιλεῦσαι τῶν τόπων καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν θάλατταν ἐπώνυμον καταλιπεῖν· δηλῶσαι δὲ ταῦτά φησιν αὐτοῖς Μιθροπάστην τὸν Ἀρηίνου τοῦ Φρυγίας σατράπου, φυγόντα μὲν Δαρεῖον, διατρίψαντα δ' ἐν τῇ νήσῳ, συμμίζαντα δὲ αὐτοῖς καταχθεῖσιν εἰς Περσικὸν κόλπον καὶ ζητοῦντα κάθοδον δι' αὐτῶν εἰς τὴν οἰκείαν.

Φησὶ δ' ὁ Νέαρχος τὸν Μιθροπάστην ἐντυχεῖν αὐτοῖς μετὰ Μαζήνου· τὸν δὲ Μαζήνην ἐπάρχειν νήσου τινὸς τῶν ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ, καλεῖσθαι δὲ τὴν νῆσον Δοράκτα (scr. Ὀάρακτα)· εἰς ταύτην δὲ τὸν Μιθροπάστην καταφυγόντα ξενίας τυχεῖν κατὰ τὴν Ἐξωγύρου (ἐξ ᾠγύριος scr.) γενομένην ἀφοδὸν· καὶ δὴ καὶ συνελθεῖν τῷ Μαζήνῃ συσταθησόμενον τοῖς ἐν τῷ στόλῳ Μακεδόσι, τὸν δὲ Μαζήνην καὶ καθηγεμόνα τοῦ πλοῦ γενέσθαι· λέγει δὲ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ Περσικοῦ παράπλου νῆσον, ἐν ἧ μαργαρίτης πολὺς καὶ πολυτίμητός ἐστιν (cf. fr. 30)· ἐν ἄλλαις δὲ ψῆφοι τῶν διαυγῶν καὶ λαμπρῶν· ἐν δὲ ταῖς πρὸ τοῦ Εὐφράτου νήσοις δένδρα φύεσθαι λιθάνου πνέοντα, ὧν τὰς ρίζας κλωμένων ὅπῃον βεῖν παγούρων τε καὶ ἐχίνων μεγέθη, ὅπερ κοινὸν ἐν πάσῃ τῇ ἔξω θαλάσῃ, τοὺς μὲν γὰρ εἶναι μείζους καυσίων, τοὺς δὲ καὶ δικοτύλους· ἐποκεῖλαν δὲ κῆτος ἰδεῖν πεντήκοντα πηγῶν (cf. fr. 31).

Cf. Arrian. Ind. c. 37 : Παραπλώσαντες δὴ νῆσον ἐρήμην τε καὶ τρηχέην ἐν ἄλλῃ νήσῳ ὀρμίζονται, μεγάλη ταύτη καὶ οἰκειομένη, πλώσαντες σταδίους τριηκοσίου, ἐνθενπερ ὀρμήθησαν. Καὶ ἡ μὲν ἐρήμη νῆσος Ὀργάνα ἐκαλεέτο, ἐς ἣν δὲ ὀρμήθησαν Ὀάρακτα, ἀμπελοῖ τε ἐν αὐτῇ ἐπεφύκεσαν καὶ φοίνικες, καὶ σιτοφόρος· τὸ δὲ μῆκος ἦν τῆς νήσου στάδιοι ὀκτακόσιοι. Καὶ ὁ ὑπαρχος τῆς νήσου Μαζήνης συνέπλωεν αὐτοῖσι μέχρι Σούσιων, ἐθελοντῆς ἡγεμῶν τοῦ πλοῦ. Ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ ἔλεγον καὶ τοῦ πρώτως δυναστεύσαντος τῆς γῶρης

ταύτης δείκνυσθαι τὸν τάφον· ὄνομα δὲ αὐτῷ Ἐρύθρην εἶναι, ἀπὸ τούτου καὶ τὴν ἐπωνυμίην τῇ θαλάσῃ ταύτῃ εἶναι, Ἐρυθρὴν καλεέσθαι.

GEIER. : « Erythræ regis sepulcrum ex loco Straboniano in insula Τυρρίνη, ex Arrianeo in Ὀάρακτα insula fuisse perhibetur, et quæ apud Strabonem Τυρρίνη insula appellatur, ea apud Arrianum Ὀργάνα nuncupatur. Quodsi persistimus in scriptura vulgata, discrepantiæ istius haud temere id causæ afferri posse putamus, quod Strabo in hac quidem re Pythagoræ potius quam Nearchi auctoritatem sequutus sit, præsertim quum hoc uno loco Pythagoram juxta Nearchum ille appellaverit, quanquam in seqq. φησίν, non φασίν legatur. Sin vero nihilominus discrepantiæ istam tollendam existimaveris, ita fortasse facillime locum emendaveris et Arrianeo adaptaveris : Ἀπὸ δὲ τῆς Καρμανίας εἰρήκασι καὶ Νέαρχος καὶ Πυθαγόρας, Ὀργάνα νῆσον ἐρήμην κείσθαι πρὸς νότον δ' ἀπειναι ἄλλην δισχιλίαις σταδίοις ἐν ἧ sqq. Jam vero eam insulam Organam alio nomine Ogyrin vocant Mela III, 8, Plin. N. H. VI, 23, 26, Dion. Perieg. v. 606; cf. intpp. ad lih. II. Quare Salmasius (ad Solin. p. 831) l. c. nostro quoque loco quod paulo post vulgo legebatur Ἐξωγύρου mutandum censuit in : ἐξ ᾠγύριος, quod Tzschuckius etiam in textum recepit. Atque profecto hæc unice vera habenda est emendatio, si quidem in antecedentibus vel Salmasii vel Vossii (ad Melam l. 1.) emendationem (ᾠγυρίδα νῆσον ἐρήμην vel νῆσον ᾠγυρίνην, Γυρίνην pro vulg. Τυρρίνην vel Τυρίνην) comprobaveris. Sin vero nobiscum locum ita mutaveris, ut cum Arrianeo profusus consentiat, pro vulgata codd. scriptura Ἐξωγύρου scribendum videatur : ἐκ Φρυγίας. Namque ipso Nearchi (ap. Strab. l. c.) teste Mithropastam Areini, Phrygiæ satrapæ, filium fuisse constat; quare vv. κατὰ τὴν ἐκ Φρυγίας γενομένην ἀφοδὸν egregie ad tempus fuerint referenda, quæ eodem Nearchi teste (φυγόντα μὲν Δαρεῖον) Darii iram effugit atque hospitio exceptus est (ξενίας τυχεῖν) a Mazena, qui Oaractæ insulæ præfectus erat. Atque ad hanc etiam insulam, non ad Ogyrin s. Organam,

29.

Nearchus et Orthagoras perhibent Orgyrim insulam in alto mari versus austrum jacere, duobus millibus stadiorum a Carmania distantem, in qua Erythræ sepulcrum ostenditur, ingens sane tumulus, et silvestribus palmis consitus; atque hunc in iis locis regnasse, et de se mari nomen reliquisse. Atque hæc sibi a Mithropasta, Areini filio, satrapæ Phrygiæ, patefacta, qui Darium fugiens in ea insula degisset, et cum iis congressus in Persicum sinum delatis, reditum in patriam opera eorum ambivisset.

Nearchus ait Mithropasten iis cum Mazena occurrisse : hunc insulæ cuidam in Persico sinu præfuisse, nomine Oa-

racta : ac Mithropasten, quum in hanc confugeret, hospitio acceptum fuisse sub adventum ex Ogyri : et Mazenam convenisse, ut ab eo commendaretur Macedonicæ classi. Mazenam vero navigationis ducem fuisse. Dicit etiam in Persicæ oræ initio insulam esse in qua multi et pretiosi uniones gignantur : in aliis vero clari et pellucidi lapilli. In insulis quoque ante Euphratem arbores thus redolentes nasci, quarum radices fractæ succum effundant : item miras pagurorum atque echinorum magnitudines, quod omni exteriori mari commune est : quorum alii pileis majores sint, alii acetabula duo impleant : vidisse etiam cetum in terram ejectum quinquaginta cubitorum.

referenda jam essent verba : διατρίψαντα δ' ἐν τῇ νήσῳ. De recentioribus harum insularum nomini- bus Ormus, Kismis, uberius commentatus est Vincent I. c. p. 318 sqq.; de Erythro rege et mari Curtius VIII, 9 (30), 14 : « *Mare certe, ait, quo alluitur (India), ne colore quidem abhorret a ceteris. Ab Erythra rege inditum est nomen : propter quod ignari rubere aquas credunt.* » Cf. Groskurd. ad versionem suam Strabonis, tom. III, p. 281; Forbiger. *Geogr.* tom. II, p. 554.

30.

Arrian. Ind. 38, 3 : Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω ἐς ἄλλην νῆσον πλώσαντες ὀρμίζονται οἰκεομένην, ἵνα καὶ μαργαρίτην θηρᾶσθαι λέγει Νέαρχος, κατὰπερ ἐν τῇ Ἰνδῶν θαλάσῃ. Cf. fr. 29. De re v. Schmiieder. ad h. l. et Ritter. l. l. X, p. 40.

31.

Arrian. Ind. 39, 4 : Κατὰ τοῦτον τὸν παράπλου λέγει Νέαρχος ὀφθῆναι κῆτος ἐκβεβλημένον εἰς τὴν ἡϊόνα, καὶ τοῦτο προσπλώσαντάς τινας τῶν ναυτέων ἐκμετρήσαι καὶ φάναι εἶναι πῆχεων πεντήκοντα, δέρμα δὲ αὐτῷ εἶναι φολιδῶτον, οὕτω τι ἐς βάθος ἦκον, ὡς καὶ ἐπὶ πῆχυν ἐπέχειν· ὄστρεά τε καὶ λοπάδας καὶ φυκία πολλὰ ἔχειν ἐπιπεφυκότα, καὶ δελφίνας λέγει ὅτι καθορᾶν ἦν πολλοὺς ἀμφὶ τῷ κήτει, καὶ τοὺς δελφίνας τῶν ἐν τῇ εἴσω θαλάσῃ μεζύνας.

32.

Arrian. Ind. 39, 8 : Ἄροσις, μέγιστος τῶν ποταμῶν, ὡς λέγει Νέαρχος, ὅσοι ἐν τῷ παράπλω τῷδε ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν ἕξω πόντον.

Ἄροσις] var. lect. Ἄρης, Ἄροις; Strabo XV, p. 727 Ὀροάτις (Ὀροάτης v.g.), et sic etiam Plinius VI, 28; Ptolemæus VI, 4; Ammianus XXIII, 6; Marcianus p. 29 ed. Mill. ὀρωύσιος, p. 31 et 33 cod. δρατίου (pro ὀροάτιδος). Cf. Forbiger. II, p. 574.

30.

Sub auroram in aliam insulam (sinus Persici) habitatam delati sunt, ubi etiam margaritam capi sicuti in Indico mari tradit Nearchus.

31.

In hac navigatione (a Mesambria ad Granidem fluvium) Nearchus balænam abs se visam esse scribit, quæ in litus ejecta fuerit : nautasque nonnullos istuc adnavigantes, eam mensos, retulisse quinquaginta cubitorum esse; pellem ejus squamosam cubiti unius crassitudine fuisse; multa etiam ostrea et lopades multamque algam annatam ei fuisse; delphinos quoque circa belluam visos multos, majores quam Internum mare fert.

32.

Arosin (Oroatin, *nunc Tab*) fluvium Nearchus maximum esse scribit omnium, qui per hanc, quam præternavigaverit, oram in Exterius mare influant.

33.

Arrian. Ind. 40, 5 : Τὴν δὲ πρόσω ἔτι ἐπ' ἄρκτον ἰόντων (Περσίδα γῆν) χειμερίην τε καὶ νιφετώδεα (εἶναι λόγος κατέχει), ὥστε πρέσβεις τινὰς ἐκ τοῦ Εὐξείνου πόντου λέγει Νέαρχος κάρτα ὀλίγην ὁδὸν διελθόντας ἐντυχεῖν κατ' ὁδὸν ἰόντι τῆς Περσίδος καὶ θῶμα γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ, καὶ εἰπεῖν Ἀλεξάνδρῳ τῆς ὁδοῦ τὴν βραχύτητα.

« *Mihi hæc de legatis fabulosa videntur.* » SCHMIEDER. Ad priorem Alexandri expeditionem in has regiones susceptam referenda esse Geierus suspicatur.

34.

Strabo XI, p. 524 : Νέαρχος δὲ φησι, τεττάρων ὄντων ληστρικῶν ἐθνῶν, ὧν Μάρδοι μὲν Πέρσαις προσεχεῖς ἦσαν, Οὐξιοὶ δὲ καὶ Ἐλυμαῖοι τούτοις τε καὶ Σουσίοις, Κοσσαῖοι δὲ Μήδοις, πάντας μὲν φόρους πράττεσθαι τοὺς βασιλέας, Κοσσαίους δὲ καὶ δῶρα λαμβάνειν, ἡνίκα ὁ βασιλεὺς θερίσας ἐν Ἐκβατάνοις εἰς τὴν Βαβυλωνίαν καταβαίνει· καταλῦσαι δ' αὐτῶν τὴν πολλὴν τόλμαν Ἀλέξανδρον, ἐπιθέμενον χειμῶνος.

Cf. Arrian. Ind. 40, 6 : Σουσίοις δὲ πρόσσοικοι ὅτι εἰσὶν οἱ Οὐξιοὶ, λέλεκται μοι, κατὰπερ Μάρδοι μὲν Πέρσησι προσεχέες οἰκέουσι, λησταὶ καὶ οὗτοι, Κοσσαῖοι δὲ Μήδοισι. Καὶ ταῦτα πάντα τὰ ἔθνεα ἡμέρωσεν Ἀλέξανδρος, χειμῶνος ὥρη ἐπιπεσὼν αὐτοῖσιν, ὅτε ἄβατον σφῶν τὴν χώραν ἦγον, καὶ πόλιας ἐπέκτισε, τοῦ μηνομάδας ἔτι εἶναι, ἀλλ' ἀροτῆρας καὶ γῆς ἐργάτας καὶ ἔχειν ὑπὲρ ὅτων δειμαίνοντες μὴ κακὰ ἀλλήλους ἐργάσσονται. Idem in Exp. Al. VII, 15; Diodor. XVII, 67, 112; XIX, 20.

35.

Strabo XV, p. 729 : Νέαρχος δὲ τὸν παράπλου τῆς Σουσίδος τεναγώδη φήσας, πέρας αὐτοῦ λέγει τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, πρὸς δὲ τῷ στόματι κώμην οἰκεῖσθαι τὴν ὑποδεχομένην τὰ ἐκ τῆς Ἀραβίας φορτία· συν-

33.

Ea Persidis pars, quæ magis adhuc in septemtrionem vergit, frigida et nivalis esse dicitur, adeoque esse septemtrionalis, ut legati quidam, referente Nearcho, ex Ponto Euxino brevissimo itinere pervenerint ad Alexandrum Persidem adeuntem. Mirato hoc Alexandro illos quæ sit via brevitas exposuisse.

34.

Nearchus ait, quum quattuor sint populi prædando violentes, de quibus Mardi Persis contigui erant, Uxii et Elymæi iisdem atque Susiis, Cossæi Medis : omnes eos tributa a regibus exegisse : Cossæos autem munera etiam accipere, quum rex æstate Ecbatanis transacta in Babylo-niam descendit : nimiam tamen eorum audaciam ab Alexandro fuisse compressam, quum eos hieme adortus esset.

35.

Nearchus Susiæ oram palustrem dicit, et terminum ejus

ἀπτειν γὰρ ἐφεξῆς τὴν τῶν Ἀράβων παραλίαν τῷ στόματι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Πασιτίγριος, τὸ δὲ μεταξὺ πᾶν ἐπέχειν λίμνην τὴν ὑποδεχομένην τὸν Τίγριν. Ἀναπλεύσαντι δὲ τῷ Πασιτίγρει σταδίους πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν τὴν σχεδίαν εἶναι τὴν ἄγουσαν ἐπὶ Σούσων ἐκ τῆς Περσίδος, ἀπέχουσαν Σούσων σταδίους ἐξήκοντα, τὸν δὲ Πασιτίγριν ἀπὸ τοῦ Ὀροάτιδος διέχειν περὶ δισχιλίους σταδίους, διὰ δὲ τῆς λίμνης ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ Τίγριος τὸν ἀνάπλου εἶναι σταδίων ἑξακοσίων, πλησίον δὲ τοῦ στόματος κώμην οἰκεῖσθαι τὴν Σουσιανὴν, διέχουσαν τῶν Σούσων σταδίους πεντακοσίους, ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τοῦ Εὐφράτου μέχρι Βαβυλώνος τὸν ἀνάπλου εἶναι διὰ γῆς οἰκουμένης καλῶς σταδίων πλειόνων ἢ τρισχιλίω.

Arrian. Ind. 40, 9 : Ἐνθένδε τὴν Σουσίω γῆν παρήμειβεν ὁ στρατός. Καὶ ταῦτα οὐκέτι ὡσαύτως ἀτρεκέως λέγει Νέαρχος ὅτι ἐστὶν οἱ ἐκφράσαι, πλὴν γε δὴ τοὺς ὄρους τε καὶ τὸ μῆκος τοῦ πλοῦ τὴν χώραν τε γὰρ τεναγώδεά τε εἶναι τὴν πολλήν, καὶ ῥηχίησιν ἐπὶ μέγα ἐς τὸν πόντον ἐπέχουσαν καὶ ταύτην σφαιερὴν ἐγκαθορμίζεσθαι· πελαγίοισιν ὧν σφίσι τὴν κομιδὴν τὸ πολὺ γενέσθαι. Ὀρμηθῆναι μὲν δὲ ἐκ τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολέων, ἵνα περὶ ἠὺλίσθησαν ἐπὶ τοῖσιν οὖροι τῆς Περσίδος, ὕδωρ δὲ ἐμβάλλεσθαι πέντε ἡμερῶν· οὐκ ἔφρασκον γὰρ εἶναι ὕδωρ οἱ καθηγεμόνες τοῦ πλοῦ. Id. 41, 8 : Ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τοῦ Εὐφράτου

ἔστε ἐς Βαβυλώνα πλοῦν λέγει Νέαρχος σταδίους εἶναι ἐς τρισχιλίους καὶ τριηκοσίους.

Plinius H. N. VI, 30 : *Euphrate navigari Babylonem e Persico mari CCCCXII mill. passuum tradunt Nearchus et Onesicritus (fr. 30)*. Cf. Ritter. l. I. X, p. 27.

Plinius ib. sect. 28 : *Onesicritus et Nearchus ab Indo amne ad sinum Persicum atque illinc Babylonem Euphratis paludibus scripserunt vicies et quinque centena M. passuum esse.*

36.

Strabo XV, p. 732 : Καὶ φησὶν ὁ Νέαρχος, μηδὲ καθοδηγῶν ἐπιχωρίων (sc. Susianorum) τυγχάνειν, ἥνικα τῷ στόλῳ παρέπλει πρὸς τὴν Βαβυλωνίαν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, ὅτι προσόρμους οὐκ ἔχειν οὐδ' ἀνθρώπων εὐπορεῖν οἷόςτ' ἦν τῶν ἡγησομένων κατ' ἐμπειρίαν.

37

Arrian. Exp. Al. VII, 3, 8, de morte Calani : Ὡς δὲ τὸ πῦρ ἐς τὴν πυρὰν ἐνέβαλον οἷς προστεταγμένον ἦν, τὰς τε σάλπιγγας φθέγγασθαι λέγει Νέαρχος (οὕτως ἐξ Ἀλεξάνδρου προστεταγμένον) καὶ τὴν στρατιὰν ἐπαλάλασαι πᾶσαν, ὁποῖόν τι καὶ ἐς τὰς μάχας ἰοῦσα ἐπηλάλαξε· καὶ τοὺς ἐλέφαντας συνεπηχῆσαι τὸ ὄξυ καὶ πολεμικόν, τιμῶντας Κάλανον. Cf. Onesicrit. fr. 33.

Euphratem : in ore ejus pagum habitari, qui merces ex Arabia suscipiat : succedere enim deinceps ori Euphratis et Pasitigris oram Arabum : loca media omnia a lacu quodam occupari, qui Tigrim in se recipiat. Centum et quinquaginta stadiis adverso subvectos Pasitigri ad ratem venire, quæ Susa e Perside ducit, eamque a Susis abesse stadiis sexaginta. Pasitigrin vero ab Oroatide duobus milibus fere stadiorum : navigationem per lacum in os Tigridis stadiorum sexaginta esse. Prope hoc pagum Susianum habitari, quingentis stadiis a Susis distantem. Ab ore Euphratis Babylonem usque navigationem esse per loca bene habitata, supra tria millia stadiorum.

Inde Susiorum regionem prætervectus est exercitus. Ab hoc loco Nearchus se non ita certa narrare posse scribit, præterquam portus et longitudinem navigationis. Omnem enim illum maris tractum longe lateque vadosum ac scopulosum esse : neque citra periculum portum e mari capi posse. Idcirco hanc præcipuam eorum curam fuisse, ut ex

faucibus amnis, ubi ad fines Persidis consederant, solverent, et de aqua in quinque dies classi prospicerent. Duces enim navigationis monuerant, aquam in iis partibus non reperiri.

Ab ostiis Euphratis Babylonem usque Nearchus dicit navigationem esse stadiorum trium millium et trecentorum.

36.

Nearchus narrat se ne viæ quidem duces indigenas habuisse, quum ex India in Babyloniam, classe pedestres copias comitans, navigaret, quod nec stationes habere, nec homines adipisci posset, qui perite ducerent.

37.

Simulac ii, quibus id negotii datum erat, ignem rogi Calani immisere, tubas clamasse Nearchus tradit (ita enim jussisse Alexandrum) et universum exercitum clamorem edidisse, qualem in prælium proficiscens edere solet; elephants quoque acutos et bellicos sonos in honorem Calani admiscuisse.

ANDROSTHENES THASIVS.

GEIER. : « *Androstenes* Callistrati filius, nunc Amphipolitanus (Arrian. Ind. 18, 4), nunc Thasius (Straboni, v. fr. 2) appellatur, quod ad eandem causam videtur esse referendum, qua et Onesicritum et Nearchum duplici patriæ vidimus adscriptos fuisse. Nempe in Thaso fortasse insula natus, Amphipoli autem diutius postea commoratus est. Una autem cum Nearcho et Onesicrito celeberrimæ navigationis pericula fortiter expertus (fr. 2), ipso Nearcho fortasse, cujus erat popularis, auctore et suasore, ab Alexandro expeditionem Arabicam parante ad hujus terræ oram maritimam cognoscendam cum nave triginta remorum missus strenue hoc mandato defunctus est. Superato enim Archia, qui eandem expeditionem facere jussus non ultra Tylum insulam pervenerat, Chersonesi Arabicæ partem præternavigavit (*). Harum igitur navigationum descriptionem τῆς Ἰνδικῆς παράπλου titulo inscriptam (**) non multo post Alexandri mortem (***) *Androstenes* edidit, cujus libri paucissima tantummodo exstant fragmenta. Ceterum haud secus quam Onesicriti et Nearchi commentarios *Androstenis* quoque periplum suum in usum convertisse videtur *Juba Mauritanus* (v. fr. 1). Cavendum denique ne confundatur hic *Androstenes Thasius* cum juniore ejusdem nominis *Cyziceno*, memorato a Polybio (****). Idem vero An-

(*) Arrian. Exp. Alex. VII, 20, 11 : Ταυτὶ ἀπηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ τὰ μὲν πρὸς Ἀρχίου, ὅς ξὺν τριακοντόρῳ ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ κατασκοπῇ τοῦ παράπλου τοῦ ὡς ἐπὶ τοὺς Ἀραβίας μέχρι μὲν τῆς νήσου τῆς Τύλου ἦλθεν, τὸ πρόσω δὲ οὐκέτι περαιωθῆναι ἐτόλμησεν. Ἀνδροσθένης δὲ ξὺν ἄλλῃ τριακοντόρῳ σταλείς καὶ τῆς χερσονήσου τι τῶν Ἀράβων παρέπλευσε. Cf. Ritter. *Erdkunde*, tom. X, p. 39 sqq.

(**) « Ita enim recte olim legebatur ap. Athen. III, p. 93, B (v. fr. 1) pro περίπλου, quod dedit G. Dindorfius ».

(***) « Hoc enim eo probabile fit, quod ejus libro usus est Theophrastus De caus. plant. II, 5, 5 (fr. 3). »

(****) Polyb. XI, 34, 12, ubi narrat *Androstenem* Antiocho Magno gazam ex India devexisse. — Alium *Androstenem* Larissæum, Thessalorum prætorem, memorat Euseb. in Chron. p. 181 ed. Mai.

drosthenes Thasius intelligendus est in Marciani *Heracleotæ Periplo* (Geogr. Vet. Scriptt. Gr. min. vol. I, p. 63, ed. Huds.), ubi quod legitur Ἰάσιος in Θάσιος emendandum esse recte jam vidit *Vossius* (Hist. Gr. p. 98). »

ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΗΣ ΠΑΡΑΠΛΟΥΣ.

I.

Athenæus III, p. 93, B : Ἀνδροσθένης δ' ἐν τῷ τῆς Ἰνδικῆς Παράπλου γράφει οὕτως « Τῶν δὲ στρόμβων καὶ χοιρίων καὶ τῶν λοιπῶν κογχυλίων ποικίλαι αἱ ιδέαι καὶ πολλὸν διάφοροι τῶν παρ' ἡμῖν. Γίνονται δὲ πορφύραι καὶ ὄστρεων πολλὸν πλῆθος τῶν λοιπῶν· ἐν δὲ ἴδιον, ὃ καλοῦσιν ἐκεῖνοι βέρβερι, ἐξ οὗ ἡ μαργαρίτις λίθος γίνεται· αὕτη δ' ἐστὶ πολυτελής κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ πωλεῖται περὶ Πέρσας τε καὶ τοὺς ἄνω τόπους πρὸς χρυσίον. Ἔστι δ' ἡ μὲν τοῦ ὄστρεου ὄψις παραπλησία τῷ κτενί, οὐ διεγλυπταὶ δὲ, ἀλλὰ λείον τὸ ὄστρακον ἔχει καὶ δασύ· οὐδὲ ὧτα ἔχει δύο ὡσπερ ὁ κτεῖς, ἀλλὰ ἐν· ἡ δὲ λίθος γίνεται ἐν τῇ σαρκὶ τοῦ ὄστρεου, ὡσπερ ἐν τοῖς ὑέοις ἡ χάλαζα· καὶ ἔστιν ἡ μὲν χρυσοειδῆς σφόδρα, ὥστε μὴ βραδίως διαγνῶναι, ὅταν παρατεθῆ παρὰ τὸ χρυσίον, ἡ δὲ ἀργυροειδῆς, ἡ δὲ τελείως λευκὴ, ὁμοία τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ἰχθύων. »

Παραπλησία τῷ κτενί κτλ.] Cf. IX *Plinium*, 5, 56 : *Juba tradit Arabicis concham esse similem pectini insecto, hirsutam echinorum modo*. De re cf. interpr. Athen. et Geier ad h. 1.

2.

Strabo XVI, p. 765 : Ὁ μὲν οὖν Περσικὸς κόλπος λέγεται καὶ ἡ κατὰ Πέρσας θάλαττα. Φησὶ δὲ περὶ αὐτῆς Ἐρατοσθένης (p. 100 ed. Bernhardy.) οὕτως, ὅτι τὸ μὲν στόμα φασὶν εἶναι στενὸν οὕτως, ὥστ' ἐξ Ἀρμόζοντος, τοῦ τῆς Καρμανίας ἀκρωτηρίου, τῆς Ἀραβίας ἀφορᾶται τὸ ἐν Μάκαις· ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος ἡ ἐν δεξιᾷ παραλία περιφερῆς οὔσα κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπὸ τῆς Καρμανίας πρὸς ἕω μικρὸν, εἴτα πρὸς ἄρκτον νεύει,

1.

Androstenes in navigatione præter *Indiæ* oras sic scribit : « Turbinum et chœrinarum aliorumque conchyliorum variæ sunt formæ et multum diversæ a nostris. Nascuntur vero ibi etiam purpuræ, et ostreorum ceterorum magna multitudo; sed unum singulare, quod berberi illi vocant, ex quo margarita gemma gignitur. Est autem hæc magni in Asia pretii, et apud Persas in aliisque superioris *Asiæ* regionibus auro contra venditur. Adspectu ostreum illud simile pectini, testam tamen non strigis incisam habet, sed lævis est concha et densa (densa spinarum lanugine ob-

ducta) : neque aures duas habet, ut pecten, sed unam. Nascitur vero gemma in carne ostrei, quemadmodum in suisibus grando. Suntque aliæ aurei coloris, ut non facile dignoscas si auro admoveas; aliæ vero argentei coloris; aliæ prorsus albæ, similes piscium oculis. »

2.

Persicus sinus Persicum mare appellatur : de quo *Eratosthenes* ait, os ejus adeo angustum esse, ut ex *Harmozonte* *Carmanie* promontorio *Arabie* pars conspiciatur, quæ est *Macis* proxima. A faucibus autem, ora, quæ a dextris est, quum curva sit, a principio quidem a *Carmania*

καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τὴν ἑσπέραν, μέχρι Ἐρηθόνοιο καὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Εὐφράτου· περιέχει δὲ τὴν τε Καρμανίων παραλίαν καὶ τὴν Περσῶν καὶ Σουσίων καὶ Βαβυλωνίων ἀπὸ μέρους, ὅσον μυρίων οὖσαν σταδίων· περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς εἰρήκαμεν· τὸ δ' ἐντεῦθεν ἐξῆς ἐπὶ τὸ στόμα πάλιν ἄλλοι τοσοῦτοι, καθάπερ καὶ Ἀνδροσθένης λέγειν φησὶ (ita Bernh. pro vg. φασί) τὸν Θάσιον, τὸν καὶ Νεάρχῳ συμπλεύσαντα καθ' αὐτόν· ὥστε δῆλον ἐκ τούτων εἶναι, διότι μικρὸν ἀπολείπεται τῷ μεγέθει τῆς κατὰ τὸν Εὐξείνου θαλάττης αὐτῆς ἢ θάλαττα· λέγειν δὲ φησιν (ita Geier. pro φασί) ἐκεῖνον περιπεπλευκότα στόλῳ τὸν κόλπον, ὅτι ἀπὸ Ἐρηθόνοιο, ἐξῆς ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὴν ἡπειρον, ὃ παράπλους ἔχει προκειμένην νῆσον Ἰκάριον, καὶ ἱερὸν Ἀπόλλωνος ἅγιον ἐν αὐτῇ, καὶ μαντεῖον Ταυροπόλου. Παραπλεύσαντι δὲ τῆς Ἀραβίας εἰς δισχίλιους καὶ τετραραχοσίους σταδίους ἐν βαθεῖ κόλπῳ κεῖται πόλις Γεῤῥα, Χαλδαίων φυγάδων ἐκ Βαβυλωνίου οἰκούντων τὴν ἀλμυρίδα καὶ ἐχόντων ἀλίνας τὰς οἰκίας, ἅς, ἐπειδὴ λεπίδες τῶν ἄλῶν ἀφιστάμεναι κατὰ τὴν ἐπίκαισιν τὴν ἐκ τῶν ἡλίων συνεχεῖς ἀποτίπτουσι, καταβράινοντες ὕδασι πυκνὰ τοὺς τοίχους συνέχουσι· διέχει δὲ τῆς θαλάττης διαχοσίους σταδίους ἢ πόλις· πεζέμποροι δ' εἰσὶν οἱ Γεῤῥαῖοι τὸ πλεόν τῶν Ἀραβίων φορτίων καὶ ἀρωματικῶν.

Cf. Aristobul. fr. 40 sqq. Quæ sequuntur ap. Athen. lege in fragm. Charetis. « Quod Androstenes Νεάρχῳ συμπλεύσας καθ' αὐτόν dicitur, indicare

videtur, navem, quacum Nearchi expeditioni se adjunxerat, suis opibus instruxisse Androstenem, id quod eundem fecisse in Hydaspiis navigatione docemur loco Arriani Ind. 18, 4. » GEIER. De Apollinis et Tauropoli in his regionibus cultu cf. Bernhardy ad Dion. Perieg. v. 609.

3.

Theophrast. De caus. plant. II, 5, 5 : Εἰ δ' ἀληθὲς ὃ ἔλεγεν Ἀνδροσθένης ὑπὲρ τῶν ἐν Ἰύλῳ τῇ νήσῳ τῇ περὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν, ὅτι τὰ ναματιαῖα μᾶλλον συμφέρει τῶν οὐρανίων, ἄλυκά ὄντα, τοῖς δένδροις καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, (διὸ καὶ ὅταν ὕση, τῷ σίτῳ ἐπαφιέντας τοὺς ἐγχωρίους ἀποθρέχειν,) αἰτιάσαιτ' ἂν τις τὴν συνήθειαν· τὸ γὰρ ἔθος ὡςπερ φύσις γέγονε· συμβαίνει δὲ τὰ μὲν οὐράνια σπάνια γίνεσθαι, τούτοις δ' ἐκτρέφεσθαι καὶ τὰ δένδρα καὶ τὸν σῖτον καὶ τᾶλλα· διὸ καὶ πᾶσαν ὄραν σπεύρουσι.

« Androstenes igitur auctor est narrationis de insulæ Tyli arboribus, quæ exstat in Hist. plant. IV, 9, ubi res eadem traditur his verbis : Ὅδωρ δὲ οὐράνιον γίνεσθαι μὲν, οὐ μὴν χρῆσθαι γε πρὸς τοὺς καρποὺς, ἀλλ' εἶναι κρήνας μὲν ἐν τῇ νήσῳ πολλὰς, ἀφ' ὧν πάντα βρέχειν, ἃ καὶ συμφέρει μᾶλλον τῷ σίτῳ καὶ τοῖς δένδροις· διὸ καὶ ὅταν ὕση, τῷ σίτῳ ἐπαφιέντας τοὺς ἐγχωρίους ἀποθρέχειν. Unde patet e vestigiis vitiosæ scripturæ [τούτοις εἰωθότας ἐγχωρίους] h. l. corrigendum esse : ὕση, τῷ σίτῳ ἐπαφιέντας τοὺς ἐγχ. ἀποθρέχειν. » SCHNEIDER.

paullulum orientem versus, postea ad septemtrionem vergit, hinc ad occidentem usque ad Euphratis ostia, et Teredonem; complectitur autem et Carmaniorum oram, et Persarum et Susianorum et Babylonice ex parte, quæ quinque millium fere stadiorum est, de quibus jam antea diximus. Hinc protinus usque ad os alia totidem stadia sunt, ut traditum dicunt ab Androsthenes Thasio, qui cum Nearcho seorsum navigavit, ut perspicuum ex his sit, mare hoc paullo minus esse mari Euxino. Tradunt etiam illum dicere, qui sinum cum classe circumvectus sit, quod a Teredone naviganti ac deinceps continentem a dextra habenti, insula Icarium proposita appareat, et Apollinis Tauropoli templum in ea sanctum et oraculum. Prætervecto Arabici litoris stadia ad bis mille quadringenta in sinu profundo sita est Gerrha urbs Chaldæorum e Babylonia fugitivorum, qui quum salsuginis plenam regionem inco-

lant, domos e sale confectas habent, quas, quum squamulæ salis solis ardore tosti continuo decidant, aqua frequenter conspergunt atque sic parietes earum firmant. Distat a mari urbs stadia ducenta. Ceterum Gerrhæi ut plurimum per terram mercaturam faciunt aromatum aliarumque mercium Arabicarum.

3.

Quodsi Androstenes vera de Tylo insula Rubri maris narravit, aquas fluentes, quæ salsæ sunt, plus quam cælestes juvare tam arbores quam reliquum omne genus plantarum, et hinc agricolas loci illius statim post imbrem rivis inductis abludere sata solere : causam in consuetudine quærendam esse dixerim : hæc enim illis velut in naturam transiit. Accidit vero ut cælestes aquæ ibi raræ sint, illis vero nutriri et arbores et sata reliqua omnia. Quare etiam quavis tempestate serunt.

CLITARCHUS.

Clitarchus, filius Dinonis historici (*Dino, Clitarchi celebrati auctoris pater*, Plin. II. N. X, 70. Dinon. fr. 2) Santo-Crucio (quem sequuntur Geirus aliique) dicitur *Æolensis* (*), laudato loco Diogenes Laertii (II, 113), ubi hæc: Ἵοσοῦτον δ' εὐρεσιλογία καὶ σοφιστεία (Στίλπων δ' Μεγαρεύς) προῆγε τοὺς ἄλλους, ὥστε μικροῦ δεῆσαι, πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἀφοροῦσαν εἰς αὐτὸν μεγαρίσαι. Περὶ τούτου φησὶ

(*) *Exam. critiq.* p. 41: « Clitarque d'Éolie, philosophe de l'école Cyrénaïque (Philipp. Meg. ap. Diog. L. II, 113): il se rendit célèbre par son histoire d'Alexandre (Plin. X, 70). On ignore s'il accompagna ce prince, ou s'il écrivit sur les mémoires de son père. Quoi qu'il en soit, il n'est pas moins vrai que Clitarque était contemporain d'Alexandre. » In his illa quoque *on ignore etc.*, et *il n'est pas moins vrai etc.* dormitans scripsisse vir doctissimus videtur.

Ab historico Clitarcho distinguendus est quem multi non distinxerunt Clitarchus γλωσσογράφος (Harpocrat. v. ὀμηρεύοντες), Ægineta lexicographus Epaphrodito gramm. junior (Harpocrat. v. γάρφαρος. V. Nymphidis fr. 10). Tribus locis (Athen. p. 468 a, 475 d; 478 e) laudantur Σίληνος καὶ Κλείταρχος, ut Cl. Sileno junior fuisse videatur. At quando vixerit Silenus ille non constat; nisi forte putes eundem esse cum Calatiano historico, qui vixit bello Punico secundo. Lexicon Clitarchi sive ἡ περὶ γλωσσῶν πραγματεία in libros distinctum, quorum laudatur *quintus* (Harpocrat. v. ὀμηρεύοντες) et *septimus* (de πομπήῳ piscis ap. Athen. p. 284, Κλειτ. ἐν ἐβδόμῃ γλωσσῶν). Ad posteriorem locum non attendit Meierus in Commentat. VI de Andocidis orat. c. Alcib. (in Indice lectt. univ. Halens. 1832—33) p. 10, ubi hæc: « Harpocraton quum v. ἐπιβλήτας commemoret Κλείταρχον τὸν γλωσσογράφον, v. ὀμηρεύοντες autem solum habeat Κλ. ἐν τῇ ε', grammaticum videtur ab rerum scriptore distinguere voluisse. » Quod falsum est. Glossæ ordine alphabetico dispositæ fuisse videntur. — Citatur hic Clitarchus ap. Athenæum p. 69 d, 267 d, 284 d, 300 f, 468 a, 473 b, 475 d, 476 f, 478 d. e, 479 e, 495 e. e, 666 e, 701 a. (Etiam p. 486 a Clitarchus pro Clearcho reponendus esse mihi videtur.) Etym. M. ἀνόστος, βροῦχος, γάρφαρος; Schol. Hesiod. Op. 522; Hesych. v. μητέρα; Schol. Theocrit. II, 59 (Θρόνα... Αἰτωλοὶ φάρμακα, ὡς φησι Κλ., quem locum Geirus etsi dubitans inter historici fragmenta posuit); Photium et Suidam v. Σαρδώνιος γέλως, ubi post expositas Timæi (fr. 29) et Demonis sententias, pergunt: καὶ φασιν ἄλλοι τε καὶ Κλείταρχος ἐν Καρχηδόνι ἐν ταῖς μεγάλαις εὐχαῖς παῖδα ταῖς χερσὶ τοῦ Κρόνου ἐπιτιθέναι (ἴδρυται δὲ χαλκοῦς προσβεβλημένας ἔχων τὰς χεῖρας, ὑφ' ᾧ κρίβανος), ἔπειτα ὑποκαίειν. Quæ probabiliter sunt glossographi, etsi ejusdem rei mentionem data occasione injicere potuit historicus. — Ceterum quum Athenæus 475 d. dicat: Σείληνος καὶ Κλείταρχος τοὺς Αἰολεῖς φασιν οὕτω (sc. κελέθην) καλεῖν τὸ ποτήριον; p. 477 a: Κλ. φησιν Αἰολεῖς τὸν σκύφον κισσύθειον καλεῖν; p. 495 e: Κλ. ἐν ταῖς γλώσσαις πελλητῆρα μὲν καλεῖν Θεσσαλοῦς καὶ Αἰολεῖς τὸν ἀμολγέα · hinc, suspicor, ortus est Clitarchus iste *Æolensis*, quem nescio ubi repererit Ste-Croix. Idem tamen glossographus laudat etiam vocabula Clitoriorum, Ionum, Phrygum, Rhodiorum, Thesalorum, Cyrenæorum, Corinthiorum, Cypriorum, Byzantinorum, Ætolorum.

Φίλιππος δ' Μεγαρικὸς κατὰ λέξιν οὕτω « Παρὰ μὲν γὰρ Θεοφράστου Μητρόδωρον τὸν θεωρηματικὸν καὶ Τιμαγόραν τὸν Ἑλλῶον ἀπέσπασε, παρὰ δὲ Ἀριστοτέλους τοῦ Κυρηναῖου (*) Κλείταρχον καὶ Σιμίαν. Hæc igitur de magistris Clitarchi, non item de patria, quam nemo veterum nobis prodidit. Quodsi conjectura uti licet, equidem Clitarchum in Ægypto vel natum vel certe vitæ partem majorem degisse statuerim. Nam a Ptolemæi partibus eum stetisse, immo adulatorem regis egisse colligas ex fr. 11, ubi Ptolemæus præter veritatem servator Alexandri exstitisse dicitur. Cum his jungendum est alterum mendacium, scilicet Ptolemæum ad Harmateliā vulneratum miraculoso plane modo ab Alexandro sanitati esse restitutum. Quæ quamvis haud nominato auctore Diodorus (**) narret, nihilominus e Clitarchi historiis fluxisse nemo dubitabit (v. fr. 12). Idem Clitarchus (fr. 5) a Thaide, Ptolemæi regis postea amica, arcem Persepolitānam, splendidissimum istud Persarum potentiae monimentum, ad tibiārum fistularumque cantum flammis traditam esse narravit.

Hinc igitur probabile fit Clitarchum versatum esse in aula Ptolemæi. Ut ulterius progrediar atque etiam natum in Ægypto (Naucrati?) esse suspicer, movet me Dinonis (fr. 11) locus, quem Athenæus ex Lyceæ Naucratitæ historiis sumsisse videtur. Etenim quæ ibi narrantur, aperte in gratiam Ægyptiorum excogitata sunt, ideoque Græcum Ægypti urbem incolentem sapiunt quammaxime. Sed hoc utcumque se habet, non prætermittendus est Dino, Dinonis filius, qui apud Ptolemæum Philopatorem degit, deinde vero, quod cædem Arsinoes non impediverat, quum impedire potuisset, ab Agathocle, Pt. Epiphanis tutore, supplicio affectus est

(*) De hoc Aristotele Diog. Laert. V, 35: Ἐκτος (Ἀριστοτέλης) Κυρηναῖος, γεγραφὸς περὶ παιητικῆς. Dicta ejus nonnulla habes ap. Ælian. V. II. X, 8; Stobæum in Serm. 183. Num idem intelligendus sit ap. Clem. Alex. Strom. III, p. 234 Pott., dubium est.

(**) Diodor. XVII, 103, 7: Ἀγαπώμενος γὰρ (Πτολεμαῖος) ὑφ' ἀπάντων διὰ τε τὴν ἀρετὴν καὶ ὑπερβολὴν τῆς εἰς πάντας ἐργασίας, οἰκείας τοῦ φιλανθρώπου βοηθείας ἔτυχεν. Ὁ γὰρ βασιλεὺς εἶδεν ὄψιν κατὰ τὸν ὕπνον, καθ' ἣν ἔδοξε ὄραν δράκοντα βοτάνην ἐν τῷ στόματι κρατεῖν καὶ δεῖξαι ταύτης τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ φύεται. Ἐγερθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ τὴν βοτάνην ἀναζητήσας καὶ τρίψας, τό τε σῶμα τοῦ Πτολεμαίου κατέπλασε, καὶ πεινὴν δούς ὑγιᾶ κατέστησε. Eadem Cic. De divinat. II, 66, Strabo XV, p. 1052 Amst., addens τὸ δὲ μυθῶδες προσετέθη κολακείας χάριν. Hac fortasse occasione Clitarchus (fr. 25) narravit fabulam de draconibus Tiresiæ.

(c. Ol. 144, 2. a. C. 203. Vide Polyb. Exc. Vat. XV, 25 a. ed. Didot.). Is fortasse nepos fuit Clitarchi.

Quod ætatem scriptoris attinet, Alexandri temporibus eum vixisse, demonstratione non eget (*). Inter comites regis nusquam memoratur, immo eximi ex eorum numero videtur ap. Diodorum II, 7, 3, ubi : ὡς Κλείταρχος (fr. 4) καὶ τῶν ὕστερον (sc. post Ctesiam) μετ' Ἀλεξάνδρου διαβάντων εἰς τὴν Ἀσίαν τινές. Sed hæc non premo, quam negligentius enuntiata esse appareant. Verum quum Stilpo, quo tempore Megara a Demetrio Poliorcete capta sunt, adhuc floreret (a. C. 308; vid. Clinton ad h. a.), minime probabile est eundem jam ante expeditionem Alexandri tam celebrem fuisse, ut undique discipuli, relictis prioribus magistris, ad eum confluerent. Quapropter Clitarchum paullo juniorem Alexandri comitibus, nec interfuisse expeditioni Asiaticæ, sed ejus tempore ex disciplina Stilponis εὐρεσιλόγου καὶ σοφιστοῦ quam plurimum profecisse verosimillimum est.

Commentarios de rebus Alexandri Clitarchus absolvit antequam suos edidisset Ptolemæus. Si aliter res se haberet, haud scripsisset noster quæ leguntur in fr. 11. Libri laudantur primus, quartus, quintus, decimus, duodecimus. Quæ ex quarto afferuntur de Sardanapalli monumento ad Anchialen in Cilicia (fr. 2), pertinent ad ann. 333. Narratio hoc libro deducta fuerit usque ad prælium Ipsense. E libro quinto de Byblo quædam afferuntur (fr. 3); majorem partem narratio de Tyri obsidione absumserit (332. Diodor. XVII, 40 — 46). Quæ e libris decimo et duodecimo citantur (fr. 9 a. 22 a.), ea referenda probabiliter sunt ad ann. 329 et 327. Quod restat spatium annorum duorum (326—324), in tanta narrationis prolixitate alios duos libros occupaverit.

Fragmenta supersunt circa triginta, quorum tertia pars (10. 14 — 22 a) versatur in describendis Indorum terris, populis, animalibus, fabulis. Hæc indole nihil differunt ab narrationibus Onesicriti. Reliquorum quoque bona pars (fr. 8 de tenthredone, fr. 4 de muris Babyloniis, fr. 9 a. de Persarum vestitu, fr. 2 de monumento Sardanap., fr. 3 a. de Myrrha Adonidis matre, fr. 24 de Themistocle) cum Alexandri historia arctius conjuncta non sunt, atque hoc tantum probant, quantopere rerum varietate placere lectoribus Clitarchus studuerit. Quæ ad historiam Macedonis spectant fragmenta numero sunt sex : fr. 1 a. de Thebis expugnatis; fr. 21 de Harpalo ejusque amica; fr. 12 de Samb

(*) Clitarchus ab eo (a Theopompo) proximus, Plin. III, 9 (fr. 23). Sic Clitarchus, sic Stratocles de Themistocle finxit, Cic. Brut. 11. Stratocles Alexandri et subsequenti temporibus floruit.

regione, in qua octoginta millia a Macedonibus cæsa narrantur sueta rerum exaggeratione; fr. 5 de Thaide; fr. 9 de Thalestri Amazone; fr. 11 de Ptolemæo servatore Alexandri. Ex his tria postrema mera scriptoris inventa sunt; iis accenseo fr. 23 de legatione Romanorum. Arguunt hæc virum historici munere abutentem, ut vel fautorum captaret benevolentiam, vel lectorum inserviret voluptati. — Numquam ejusmodi scriptores admiratorum caruerunt multitudine, minime vero illis temporibus, quibus intermissum hoc historiam scribendi genus Timagenes nova laude reparavit (Quintil. X, 1, 75). Atque ipsum Timagenem diligenter lectitasse Clitarchum, et in iis quæ de Alexandro tradidit presse secutum esse, colligimus ex fr. 11. Sisenæna vero historicus totum se ad Clitarchi exemplum conformavit (Cicero De legg. I, 2); in deliciis nostrum habuit Cælius Rufus, Ciceronis amicus (fr. 3); celebratum auctorem dicit Plinius l. l.; probari ejus ingenium affirmat Quintilianus l. l., etsi fides infametur. Porro si fragmenta nostra comparaveris cum iis, quæ de iisdem rebus produnt Trogus Pompeius et Diodorus et Curtius, vix ulla esse potest dubitatio, quin Clitarchum in plurimis duces habuerint; idque de iis maxime narrationibus valet, quæ quum a probatæ fidei scriptoribus ignorentur, aperte eum in finem adornatæ sunt, ut vel atrocitate sua tragicam quandam sensibus commotionem incutiant; vel animos demulceant festiva jucunditate, vel novitate fabulosa in admirationem audientes abripiant. Hinc, ut alia mittam, evasit Curtianus iste Alexander, modo nulla non virtute ornatus, modo fœdissimis inquinatus vitiis, prouti rhetoris consilia rem flagitare videbantur (*).

Sed quantacunque apud vulgus Clitarchi fuerit celebritas, exstiteri viri sobrii, quos vitia ejus haud latuerunt. Quintilianum illud, Clitarchi probatur in-

(*) Unum exemplum laudasse sufficiat ex Curtio IV, 6 de Beti, Darii eunucho, qui post Gazæ expugnationem captivus ad Alexandrum adducitur : Adducto, insolenti gaudio juvenis elatus, alias virtutis etiam in hoste mirator, Non ut voluisti, inquit, morieris, Beti : sed quidquid tormentorum in captivum inveniri potest, passurum esse te cogita. Ille non interrito modo, sed contumaci quoque vultu intuens regem, nullam ad minas ejus reddidit vocem. Tum Alexander, Videtisne obstinatum ad tacendum? inquit; num genu posuit? num supplicem vocem misit? Vincam tamen silentium, et, si nihil aliud, certe gemitu interpellabo. Ira deinde vertit in rabiem, jam tum peregrinos ritus nova subeunte fortuna. Per talos enim spirantis lora trajecta sunt; religatumque ad currum traxere circa urbem equi : gloriantem rege, Achillem, a quo genus ipse deduceret, imitatum se esse pœna in hostem capiendam. Cf. Hegesias apud Dionys. Hal. De verb. comp. 18. — Aliud exemplum Clitarchi ingenii habes in libro V, 5 : Miserabile agmen, inter pauca fortunæ exempla memorandum etc. etc.

genium, fides infamatur jam attigi. Mala fides vero unde derivanda sit, bene perspexit Cicero in Bruto c. 11, ubi hæc : Uterque (et Coriolanus et Themistocles), quum civis egregius fuisset, populi ingrati pulsus injuria, se ad hostes contulit, conatumque iracundiæ suæ morte sedavit. Nam etsi aliter est apud te, Attice, de Coriolano, concede tamen ut huic generi mortis potius assentiar. At ille ridens, Tuo vero, inquit, arbitrato; quoniam quidem concessum est rhetoribus mentiri in historia, ut aliquid dicere possint argutius: ut enim tu nunc de Coriolano, sic Clitarchus, sic Stratocles de Themistocle finxit. Nam quem Thucydides, qui et Atheniensis erat et summo loco natus summusque vir et paullo ætate posterior, tantum mortuum scripsit et in Attica clam humatum; addidit fuisse suspicionem, veneno sibi conscivisse mortem: hunc isti aiunt, quum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patera, et eo potu mortuum concidisse. Hanc enim mortem rhetorice et tragice ornare potuerunt: illa mors vulgaris nullam præbebat materiem ad ornatum. Inanem orationis tumorem, ut videtur, idem Cicero notat alio loco (De Legib. I, 2). Sisenna, inquit, omnes adhuc nostros scriptores... facile superavit. Is tamen neque orator in numero vestro unquam est habitus, et in historia puerile quiddam consecratur: ut unum Clitarchum neque præterea quemquam de Græcis legisse videatur, eum tamen velle duntaxat imitari; quem si assequi posset, aliquantum tamen ab optimo abesset. Etiam Demetrius (De elocut. § 304; vide fr. 8) Clitarchum reprehendit, quippe qui verbis maximis loquatur de rebus minimis, atque insectum describens de apro Erymanthio dicere videatur. Porro Longinus § 3, postquam Gorgiæ et Callisthenis ampullas perstrinxerat, addit: καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ Κλειτάρχου (γελαῖται)... φλοιοῦδης γὰρ ὁ ἀνὴρ καὶ φυσῶν κατὰ τὸν Σοφοκλέα οὐ μικροῖς μὲν αὐλίσχοις, φορβειᾶς δ' ἄτερ. Ita factum ut loqui Κλειταρχικῶς idem esset atque loqui ὑπερβολικῶς (vid. not. ad fr. 8). Quam orationis indolem Ælianus quoque innuit verbis: γενέσθαι καὶ ἄλλο τι γένος ὄψεων (Κλειτάρχος) ὑμνεῖ (fr. 15). Idem Clitarchæ dictionis vestigia servasse videtur in illis: ἵνα ἐστὶ ἄν τὴν ὄψιν δύνωνται (fr. 15), et paullo post de ave quadam loquens: ὡς εἶναι, εἰ μὴ πη

παχύτερόν ἐστιν εἰπεῖν, Σειρῆνάς τινὰς (fr. 18). — Ceterum Clitarchus ex numero est eorum, quos in Canonem historicorum grammatici Alexandrini receperunt (Bibl. Coislin. p. 597).

TA KAT' ALLEXANΔPON.

1.

E LIBRO PRIMO.

Clemens Al. Strom. I, 21, p. 145, 45 Syll.: A reditu Heraclidarum usque ad Alexandri εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν... Τίμαιος καὶ Κλειτάρχος ὀκτακόσια εἴκοσι ἔτη colligi dicunt.

820+334=1154=378 sive 5×63 ante 776 sive Ol. 1. Vide Fragm. Chronol. p. 123. Fragmentum fugit Geierum.

1 a.

Athenæus IV, p. 148, D: Περὶ ὧν (sc. περὶ τῶν παρὰ Θηβαίοις δεῖπνων) Κλειτάρχος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν διηγούμενος, καὶ ὅτι ὁ πᾶς αὐτῶν πλοῦτος ἠύρεθη μετὰ τὴν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τῆς πόλεως κατασκαφὴν ἐν ταλάντοις τετρακοσίοις τεσσαράκοντά φησιν, ὅτι τε μικροψυχοὶ ἦσαν καὶ τὰ περὶ τὴν τροφὴν λίχνοι, παρασκευάζοντες ἐν τοῖς δεῖπνοις θρία καὶ ἐψητοὺς καὶ ἀφύας καὶ ἐγκρασιχολοὺς καὶ ἀλλάντας καὶ σχελίδας καὶ ἔτνος.

ἽΟ πᾶς αὐτ. πλοῦτος κτλ.] Quod quomodo intelligendum sit docemur a Diodoro Clitarchi sectatore (XVII, 14, 4): Τοὺς δ' αἰχμαλώτους λαφυροπωλήσας ἤθροισεν (Ἀλέξανδρος) ἀργυρίου τάλαντα τετρακόσια καὶ τετραράκοντα. Cf. Ptolem. fr. 3.

2.

E LIBRO QUARTO.

Athenæus XII, p. 530, A: Κλειτάρχος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον γήρα τελευτήσαι φησι Σαρδανάπαλλον μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν τῆς Σύρων ἀρχῆς.

Cf. Aristobul. fr. 6; Callisthen. fr. 12. Quonam loco hæc de Sardanapallo sive Sardanapallis disputatio instituta a scriptoribus sit, patet ex Arriano Exp. II, 5, 2.

1.

E LIBRO PRIMO.

A reditu Heraclidarum usque ad Alexandrum in Asiam trajicientem secundum Timæum et Clitarchum colliguntur anni octingenti viginti.

1 a.

De Thebanorum cœnis verba faciens Clitarchus libro primo Historiarum Alexandri ait omnes eorum divitias

post urbem ab Alexandro eversam intra quadringenta et quadraginta talenta esse repertas; tum adjicit, fuisse pusilli animi, et in victu catillones, ut qui in cœnis apponerent thria et elixós pisciculos et frifax apuas et encrasicholos et hillas et pernas et ex legumine pultem.

2.

Clitarchus libro quarto De rebus Alexandri senio vita decessisse ait Sardanapallum, postquam Assyriæ regno excidisset.

3.

Cicero Ep. ad fam. II, 10 : *Victoria justa imperator appellatus apud Issum (quo in loco, sæpe ut ex eo (Cælio Rufo) audiui, Clitarchus tibi narravit Darium ab Alexandro esse superatum) adduxi exercitum.*

« De loco pugnae vide quæ congegit Mützell, ad Curt. p. 100 sqq. Ceterum Diodoream prælii descriptionem rhetoricam Clitarcho deberi, nemo dubitabit. Cf. Callisthenes fr. 13. » GEIER.

3 a.

E LIBRO QUINTO.

Stobæus Floril. 64, 36 (tom. II, p. 487 Gaisf.) : Κλείταρχος ἐν ε' Περὶ Ἀλεξάνδρου. « Θε... βυβλι..., οὐπὲρ κάλλει τὴν ἀνθρωπίνην διενεγκόντος φύσιν, τὴν ἰδίαν ἐρασθῆναι θυγατέρα Μύρραν ὀνόματι. »

« Dedi hunc locum utcumque mutilum ex A. Plura ibi legere non potui. In principio legendum fortasse : Θείας... βύβλου vel simile quid. » GAISF. Scribe Θεϊαντος Βυβλίου. Historiam de Myrrha sive Smyrna ex patre matre Adonidis sec. Panyasim lege apud Apollodor. III, 14, 4. ibique v. Heyne. Reliquos auctores vide in Lexicis Mythol. v. Adonis. Clitarchus ubi de Byblos urbe Alexandro se dedente egit, de Bybliorum Adoniis, festo celeberrimo (cf. Lucian. De dea Syr. c. 6 sqq. p. 733 ed. Didot.), sermonem instituit.

4.

Diodor. II, 7, 3 : Ambitus murorum Babylonis urbis secundum Ctesiam erat stadiorum 360, ὡς δὲ Κλείταρχος καὶ τῶν ὕστερον μετ' Ἀλεξάνδρου διαβάντων εἰς τὴν Ἀσίαν τινὲς ἀνέγραψαν, τριακοσίων ἐξήκοντα καὶ πέντε σταδίων· καὶ προστιθέασιν ὅτι τῶν ἴσων ἡμερῶν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν οὐσῶν ἐφιλοτιμήθη τὸν ἴσον ἀριθμὸν τῶν σταδίων ὑποστήσασθαι· ὅπτας δὲ πλίνθους εἰς ἀσφαλτον ἐνδησαμένη τείχος κατεσκεύασε τὸ μὲν ὕψος, ὡς μὲν Κτησίας φησὶ, πεντήκοντα ὀργυίων, ὡς δ' ἐνιοὶ τῶν νεωτέρων ἔγραψαν, πηγῶν πεντήκοντα, τὸ δὲ πλάτος πλεῖον ἢ δυσὶν ἄρμασιν

3 a.

E LIBRO QUINTO.

Clitarchus libro quinto De rebus Alexandri tradit Thianthem Byblium formæ pulchritudine naturam humanam superasse, ipsiusque filiam, Myrrham nomine, amore ejus correptam esse.

4.

Ut Clitarchus et qui postea cum Alexandro in Asiam trajecerunt, literis prodiderunt, murorum ambitus erat trecentorum et sexaginta quinque stadiorum; quod anni dies, addunt, stadiorum numero (Semiramis) exæquare studisset. Murum coctis lateribus et bitumine conglutinatis

ἰππάσιμον· πύργους δὲ τὸν μὲν ἀριθμὸν διακοσίους καὶ πεντήκοντα, τὸ δ' ὕψος καὶ πλάτος ἐξ ἀναλόγου τῷ βάρει τῶν κατὰ τὸ τείχος ἔργων.... Ἀνὰ μέσον δὲ τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν τειχῶν ὁδὸς πάντη κατελέλειπτο δίπλορος.

Eadem ex Diodoro suis verbis narrat Tzetzes Hist. IX, v. 567 sqq., quem locum exscripsi in Ctesiae fr. 9, ubi vide. Pro verbis Diodoreis ἐνιοὶ τῶν νεωτέρων Tzetzes ponit ὕστερον ὁ Κλείταρχος καὶ πᾶς μετ' Ἀλεξάνδρου, suopte ingenio, quamvis de Clitarcho potissimum Diodorum cogitasse recte divinaverit. Clitarchi descriptionem, uti solet, reddit Curtius V, 1, 24 : *Semiramis eam condiderat, non, ut plerique credidere, Belus, cujus regia ostenditur. Murus instructus laterculo coctili, bitumine interlitus, spatium XXX et duorum pedum in latitudinem amplectitur : quadrigæ inter se occurrentes sine periculo commeari dicuntur. Altitudo muri L cubitorum eminent spatium : turres denis pedibus quam murus altiores sunt. Totius operis ambitus CCCLXVIII (debebat CCCLXV, τζή pro τξε) stadia complectitur : singulorum stadiorum structuram singulis diebus perfectam esse memoriæ proditum est, etc.*

5.

Athenæus XIII, 576 E : Ὁ δὲ μέγας Ἀλέξανδρος οὐ Θαΐδα εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, τὴν Ἀττικὴν ἐταίραν; περὶ ἧς φησὶ Κλείταρχος, ὡς αἰτίας γενομένης τοῦ ἐμπρησθῆναι τὰ ἐν Περσεπόλει βασιλεια.

Fabulam hanc, præclarum declamationis argumentum, (ex Clitarcho) narrant Diodorus XVII, 72; Curtius V, 7; Plutarch. Alex. 38, addens : Οἱ μὲν οὕτω ταῦτα γενέσθαι φασίν, οἱ δ' ἀπὸ γνώμης. Nihil de muliercula ista Arrian. Exp. Al. III, 18; Strabo XV, p. 730 init., Auctor Itiner. Al. c. 67. Ceterum de Alexandro regiam incendente adi Ste-Croix l. 1. p. 311, Droysen. *Alexandr.* p. 247 sqq.; de Thaide, τῇ Πτολεμαίου τοῦ βασιλεύσαντος ὕστερον ἐταίρᾳ, vide Athenæum l. 1. et Geierum in Comment. De vit. Ptolem. Lag. p. 47.

6.

Plinius H. N. VI, 13, 15, de mari Caspio : *Ir-*

coagmentavit, quinquaginta orgyias altum, teste Ctesia, vel, ut recentiorum nonnulli referunt, quinquaginta cubitos tantum; latitudo vero major quam quæ duobus curribus juxta vehentibus sufficeret; turres fuisse dicunt numero ducentas et quinquaginta, quarum altitudo latitudoque amplitudini operum muri responderet... Inter murum et domorum aedificia via duorum plethrorum circumquaque relicta erat.

5.

Alexander Magnus nonne Thaidem, Atticam istam meretricem secum habuit? quam Clitarchus auctorem fuisse dicit incendii regiae Persepolitanae.

rumpit Scythico oceano in aversa Asiae, pluribus nominibus accolarum appellatum, celeberrimis duobus, Caspio et Hyrcanio. Non minus hoc esse quam Pontum Euxinum, Clitarchus putat.

7.

Strabo XI, p. 491 : Οἱ δ' ἐπὶ τοσοῦτον συναγαγόντες τὸν ἰσθμὸν, ἐφ' ὅσον Κλείταρχος, ἐπίκλυστον φήσας ἐξ ἑκατέρου τοῦ πελάγους, οὐδ' ἂν λόγου ἀξιόητο. De isthmo loquitur, quem formari opinabantur terra inter Caspium mare et Pontum Euxinum porrecta. Ex Clitarcho procul dubio fluxerunt quæ de mari Caspio leguntur ap. Plutarch. Alex. c. 44, Curtium VI, 4, 18, Diodor. XVII, 75, 3. Vide Ste-Croix l. l. p. 711 sqq. et Mützell. ad Curt. l. l.

8.

Demetrius De eloc. § 304 : Τῆς ὀνομασίας πολλάκις χαριστέρων πραγμάτων ὄντων ἀτερπέστερα φαίνεται. Καθάπερ δὲ Κλείταρχος περὶ τῆς τεθρηθόνης λέγων ζῆλον μελίση ἐοικότες. « Κατανέμεται μὲν, φησὶ, τὴν ὄρεινὴν, εἰσίπταται δὲ εἰς τὰς κοίλας ὄρεως » ὡς περὶ βοῶς ἀγρίου ἢ τοῦ Ἑρμανθίου κάπρου λέγων, ἀλλ' οὐχὶ περὶ μελίσης τινός, ὥστε καὶ ἀχαρὶν τὸν λόγον ἅμα καὶ ψυχρὸν γενέσθαι. Παράκειται δὲ πῶς ἀλλήλοις ταῦτα ἀμφοτέρω.

Χαριστ. πρ. ὄντ.] Ita Goeller. ex marg. Vict. Ald. pro vulgatis χαρίεντα πράγματα ὄντα. — Rem ex Demetrio repetit Tzetzes in Histor. VII, 50, iterumque tangit XI, 831. Clitarchum manifesto deprehendimus ap. Diodor. XVII, 75, 7 : Ἔστι δὲ καὶ ζῆλον κατὰ τὴν χώραν (Ἑρμανθίαν) ἐπτερωμένον, δὲ καλεῖται μὲν ἀνθηθῶν, λειπόμενον δὲ μεγέθει μελίτης μεγίστην ** ἔχει τὴν ἐπιφάνειαν· ἐπινημόμενον γὰρ τὴν ὄρεινὴν ἀνθη παντοῖα δρέπεται, καὶ ταῖς κοιλῶσι πέτραις καὶ τοῖς κεραυνοβόλοις τῶν δένδρων ἐνδιατρίβον κηροπλαστεῖ, καὶ κατασκευάζει χύμα διάφορον τῆ γλυκύτητι, τοῦ παρ' ἡμῶν μέλιτος οὐ πολὺ λειπόμενον.

Supplendus locus Diodori ex schol. vet. ad Nicand. Alexiph. 185, ubi sic : Περὶ τῶν δὲ ζῶν

7.

Nulla ratio habenda est eorum, qui isthmum (*inter Caspium mare et Pontum Euxinum interjectum*) cum Clitarcho adeo in arctum cogunt, ut eluvione utriusque maris perfundi dicant.

8.

Clitarchus de tenthredone insecto ap. simili : « Depascitur montana, involatque in quercus concavas. »

9.

Ubi nunc sint (Amazones), id perpauci absque demonstratione cui fides habenda, demonstrare conantur. Quale

ἔστι τῶν σφηκωδῶν, μείζον μὲν μύρμηκος, μελίσης δ' ἔλασσον· ἐπτερωται δὲ καὶ ποικίλην ἔχει λευκῶν καὶ μέλανι τὴν ἐπιφάνειαν. Τοῦτο κατὰ τὴν ὄρεινὴν νεμόμενον δρέπεται ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἀγκυσι θάμωνων παντοῖα ἀνθη, καὶ φερόμενον ἐς τὰς κοίλας πέτρας καθίπταται. Præterea Schneider. : « Notabilem Tzetze locum ex epistola nescio an non edita [Est Tzetze. Epist. 13 in cod. Reg. 2644 fol. 74 a, a Millero propediem edenda] reperio in Commentario Victorii ad Demetrium p. 267 : Σὺ δὲ Κλειταρχικῶς ἡμᾶς ἐπαινεῖς [πρὸς τοὺς νῦν ἀπαράμιλλον]. Κλείταρχος γὰρ ἐκεῖνος δὲ συγγραφεὺς περὶ τῆς τεθρηθόνης φησὶν (ἢ δὲ ἔστι μελίτη παρόμοιον)· Κατανέμεται τὴν ὄρεινὴν, εἰσίπταται δὲ τῶν δρυῶν τὰς κοιλῶδας. » Ad vocem Κλειταρχικῶς in margine annotatur : Σημαίνει ὑπερβολικὸν λόγον Κλειτάρχου. Vide Steph. Thes. s. h. v. Ceterum de anthredone s. tenthredone s. pemphredone insecto v. Aristot. H. A. IX, 43 ; Ælian. XV, 1 (ubi libri ἀνθηθῶν); Hesych. s. v.

9.

Strabo XI, p. 505 : Ὅπου δὲ νῦν εἰσιν (αἱ Ἄμαζόνες), ὀλίγοι τε καὶ ἀναποδείκτως καὶ ἀπίστως ἀποφαίνονται· καθάπερ καὶ περὶ Θαλαστρίας, ἣν Ἀλεξάνδρῳ συμμαίξει φασὶν ἐν τῇ Ἑρμανθίᾳ καὶ συγγενέσθαι τεκνοποιίας χάριν, δυναστεύουσιν τῶν Ἄμαζόνων· οὐ γὰρ ὁμολογεῖται τοῦτο, ἀλλὰ, τῶν συγγραφέων τοσοῦτων ὄντων, οἱ μάλιστα τῆς ἀληθείας φροντίσαντες οὐκ εἰρήκασιν, οὐδ' οἱ πιστευόμενοι μάλιστα οὐδενὸς μέμνηται τοιούτου, οὐδ' οἱ εἰπόντες τὰ αὐτὰ εἰρήκασιν. Κλείταρχος μὲν φησὶ τὴν Θαλαστρίαν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν καὶ Θερμῶδοντος ὄρηθῆσαι εἰς τὴν πρὸς Ἀλέξανδρον. Εἰσὶ δ' ἀπὸ Κασπίων εἰς Θερμῶδοντα στάδιοι πλείους ἑξακισχιλίων, καὶ τὰ πρὸς τὸ ἐνδοξὸν θρυληθέντα κἂν ὁμολογῆται παρὰ πάντων, οἱ δὲ πλάσαντες ἦσαν οἱ κολακείας μᾶλλον ἢ ἀληθείας φροντίζοντες.

Clitarchi de eadem re mentionem injicit Plutarchus in Alex. c. 46, quem locum vide in Onesicriti fr. 5. Quomodo historiam Noster narraverit, lege apud Diodor. XVII, 77, Justin. XII, 3, Curtium VI, 5, 24 sqq., quos omnes ex eodem auctore hausisse patet.

est etiam illud de Thalestria, quam Amazonum reginam Alexandrum in Hyrcania convenisse et proles suscipiendæ causa coivisse cum eo ferunt. Neque enim hoc in confesso est; sed e tanto scriptorum numero qui maxime veritatis habent rationem, nihil de ea re dicunt, nullaque fit mentio ejus ab iis, quibus plurimum fidei habetur; qui vero tradiderunt non consentiunt. Clitarchus ait Thalestriam a Caspiis portis et Thermodonte profectam ad Alexandrum venisse. Sunt autem a Caspiis portis ad Thermodontem stadia amplius sex millibus. Quæ autem augendæ gloriæ causa vulgata sunt, etsi in iis consentiant omnes, tamen qui confinxerunt, adulandi quam veritatis fuerunt studiosiores.

9 a.

E LIBRO DECIMO.

Schol. Aristophan. Av. 487 : Πᾶσι γὰρ Πέρσαις ἐξῆν τὴν τιάραν φορεῖν, ἀλλ' οὐκ ὀρθήν, ὡς Κλείταρχος ἐν τῇ δεκάτῃ· μόνοι δὲ οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς ὀρθαῖς ἐχρῶντο... Τοῖς μὲν ἄλλοις ἔθος καὶ ἐπτυγμένην καὶ προβάλλουσαν εἰς τὸ μέτωπον ἔχειν, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὀρθήν.

Post narrationem de Thalestri Diodorus XVII, 77, 4 (Ol. 112, 4. 329) exponit, quomodo mores et vestitum regum Asiaticorum Alexander æmulari cœperit. Ex hoc loco, opinor, fluxit fragmentum nostrum. Geierus petitem putavit ex narratione de diademate inter navigationem in Euphrate flumine brevi ante mortem institutam infausto casu regi ablato et a nauta quodam sive a Seleuco reddito (v. Aristobul. fr. 41, 42). Quod ferri nequit, quum libro demum *duodecimo* (fr. 22 a.) Clitarchus de Indorum gymnosophistis egerit. — Ceterum tiaram et candyn et anaxyrides Alexander non assumpsit, sec. Diodor. l. l. et Eratosthenem ap. Plut. Mor. p. 329, F. Vide Brissonium De regio Persar. princ. p. 57 sqq. (ed. Argentor. 1710).

10.

Schol. Apoll. Rh. II, 404 : Ὅτι δὲ Διόνυσος ἐπολέμησεν Ἰνδοῖς, Διονύσιός φησι καὶ Ἀριστόδημος ἐν ἁ' Ἐθναῖκῶν ἐπιγραμμάτων, καὶ Κλείταρχος ἐν ταῖς Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστορίαις, προσιστορῶν, ὅτι καὶ Νύσα ὄρος ἐστὶν ἐκεῖ, καὶ κισσῶ ὄμοιον φυτὸν, ὃ καλεῖται σκινδαψός. Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ Χαμαιλέων ἱστορήσεν ἐν τῷ Περὶ Ἰλιάδος.

Diodorum in Alexandri historia h. l. conferri non licet propter lacunam quæ est in libro XVII post cap. 83. Quæ leguntur lib. II, 38 de Bacchi in Indiam expeditione, de dei inventis, de Mero monte etc, ea non ex Clitarcho, sed ex Megasthene (cujus cf. fr. 20) derivanda videntur. Clitarchum expresserit Curtius VII, 10, 7 et qui eodem duce utitur Trogus ap. Justin. XII, 7. Alium auctorem ante oculos habuisse Arrianum in iis quæ tradit V, 1—3 et VI, 28 recte statuit Geierus, num vero de Onesicrito an de alio quovis cogitandum sit, in medio relinquo. De origine harum fabularum ex mythologia Indica repetenda v. Bohlen. *Alt. Ind.* I, p. 143 et passim. Cf. Droysen. *Alex.* p. 370.

9 a.

E LIBRO DECIMO.

Omnibus Persis tiaram, non rectam tamen, gestare licebat, uti Clitarchus ait libro decimo; soli enim reges rectis utebantur. Reliqui tiaram involutam et in frontem demissam gestare solebant.

11.

Curtius IX, 5, 21 : Ptolemæum, qui postea regnavit, huic pugnae (Mallensi) adfuisse, auctor est Clitarchus et Timagenes. Sed ipse, scilicet gloriae suæ non refragatus, afuisse, missum in expeditionem, memoriae tradidit. Tanta componentium vetusta rerum monumenta vel securitas vel, par huic vitium, credulitas fuit!

Clitarchi-commentum repetunt Pausan. I, 6, 2; Auctor Itiner. Alex. c. 115; Stephan. Byz. v. Ὀξοδράκαι; Plutarch. De fort. Alex. Or. I, c. 2, quamquam idem in Alex. 63 non nisi Peucestæ recte mentionem facit. Diodorus XVII, 99 item unum Peucesten memorat. Reliqui auctores, qui de vulnere Alex. agunt, nomina omittunt. Ceterum cf. Ptolemæi fr. 20; Aristobul. fr. 28; Ste-Croix l. l. p. 407; Droysen. l. l. p. 440.

12.

Curtius IX, 8, 13 : Diruta igitur arce (Porticani) et omnibus captivis venundatis, Sambi regis fines ingressus est (Alexander); multisque oppidis in fidem acceptis, validissimam gentis urbem cuniculo cepit. Barbaris simile monstri visum est, radiibus militarium operum, quippe in media ferme urbe armati terra cæsistebant, nullo suffossi specus ante vestigio facto. Octoginta millia Indorum in ea regione cæsa, Clitarchus est auctor, multosque captivos sub corona venisse.

Octoginta millia] κατέκοψε τῶν βαρβάρων ὑπὲρ τὰς ὀκτὼ μυριάδας Diodor. XVII, 102, ex Clitarcho scilicet. — « Quæ in sequentibus et apud Diodorum (c. 103, 7) et apud Curtium de Ptolemæo narrantur apud Harmateliæ urbem vulnerato, dein autem non sine nunine mire sanato, item ex Clitarcho videntur esse delibata, qua de re cf. Comment. nostr. De Ptolem. Lag. vit. p. 14 et 15. » GEIER.

13.

Quod h. l. Geierus posuit, apud nos legitur fragm. 22 a.

14.

Plinius H. N. VII, 2, p. 8 Techn. : Ctesias gentem ex his, quæ appelletur Pandore, in convallibus sitam annos duceños vivere, in juvena candido

10.

Bacchum bellum contra Indos gessisse narrant Dionysius (*Mytilenæus vel Samius*), Aristodemus libro primo Inscriptionum Thebanarum et Clitarchus in Alexandri historia, addens esse in India etiam Nysam montem, et plantam ibi nasci hederæ similem, quæ scindapsus nominetur.

capillo, qui in senectute nigrescat. Contra alios quadragenos non excedere annos, junctos Macrobiis, quorum feminae semel pariant, idque et Agatharchides tradit: praeterea locustis eos ali et esse pernices. Mandorum nomen iis dedit Clitarchus et Megasthenes, trecentosque eorum vicos annumerat. Feminas septimo aetatis anno parere, senectam quadragesimo accidere.

Mandorum] Pandarum probiliter conj. Pin-tianus, quia Megasthenes ap. Arrian. terram istam appellat Pandæam.

15.

*Ælian. N. A. XVII, 2: Κλείταρχος ἐν τῇ * περὶ τὴν Ἰνδικὴν φησι γίνεσθαι ὄφιν πηχῶν ἑκκαίδεκα. Γίνεσθαι δὲ καὶ ἄλλο τι γένος ὄφειων ὑμεῖ, οὐ κατὰ τοὺς ἑτέρους τὸ εἶδος· βραχυτέρους μὲν γὰρ εἶναι τῷ μεγέθει πολλῶ, ποικίλους γε μὴν τὴν χροῶν δρᾶσθαι, ὡσπερ οὖν φαρμάκοις καταγραφέντας· τοὺς μὲν γὰρ χαλκοειδεῖς ταινίας ἔχειν ἀπὸ κεφαλῆς ἕς τὴν οὐρὰν καθερπούσας, τοὺς δὲ ἀργυρίῳ προσεικασμένας, πεφοινιγμένας ἄλλους, καὶ μέντοι καὶ χρυσοφανεῖς (χρυσοφαεῖς cod. Vat.) τινας· δακεῖν δὲ ἄρα καὶ ἀποκτεῖναι ὡκίστα δεινούς λέγει οὗτος.*

Ἐν τῇ] excidisse videtur numerus libri (ἐν τῇ ι'?). Verba hæc omisit cod. Monac. E Clitarcho sua habet Diodor. XVII, 90. Ceterum de serpentibus Indicis cf. Nearch. fr. 14 et 15; Aristobul. fr. 32, 33; Onesicrit. fr. 7.

16.

Ælian. N. A. XVII, 25: Λέγει δὲ Κλείταρχος πιθήκων ἐν Ἰνδοῖς εἶναι γένη ποικίλα τὴν χροῶν, μεγέθει δὲ μέγιστα· ἐν δὲ τοῖς χωρίοις τοῖς ὀρείοις τοσοῦτον αὐτῶν τὸ μέγεθος εἶναι, ὡς Ἀλέξανδρον, φησὶ, τὸν Φιλίππου καὶ πάνυ καταπλαγῆναι σὺν καὶ τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, οἰόμενον ἀθρόους ἰδόντα στρατιὰν δρᾶν συνειλεγμένην καὶ ἔλλοχῶσαν αὐτόν. Ὀρθοὶ δὲ ἦσαν οἱ πίθηκοι κατὰ τύχην ἠνίκα ἐφάνησαν. Θηρῶνται δὲ οὗτοι οὔτε δικτύοις, οὔτε κυνῶν ῥινηλατούντων σοφία καὶ μάλα ἀγρευτικῇ. Ἔστι δὲ τὸ ζῷον ὀρχηστικόν, εἰ θεῶντο ὀρχούμενον· καὶ θέλει γε αὐλεῖν, εἰ καταπνεῖν μάθοι εἰδέναι [μαθόντα εἶδεν vel μάθοι εἰδόντα

Jac. εἰ δ' ἴδοι αὐλοῦντα, θέλει γ' ἰδεῖν εἰ κ. μ. ε. ?]. Πρὸς τούτοις εἰ θεάσαιτό τινα ὑποδήματα τοῖς ποσὶ περιτιθέντα, μιμεῖται τὴν ὑπόδεσιν, καὶ ὑπογράφοντα τῷ ὀφθαλμῷ μίλτῳ [μέλος. τι cod. Par. μέλιτι Diodor.], καὶ τοῦτο δρᾶσαι θέλει. Οὐκοῦν ὑπὲρ τῶν εἰρημένων μολίβου πεποιημένα κοῖλα καὶ βαρέα ὑποδήματα προτιθέασι, καὶ βρόχους αὐτοῖς ὑποβαλόντες, ὡς εἰσβαλεῖν μὲν τῷ πόδε, ἔγχεσθαι δὲ τῇ πάγῃ καὶ μάλα ἀφύκτω. Δέλεαρ δὲ αὐτοῖς ὀφθαλμῶν πρόκειται ὑπὲρ τοῦ [supple μίλτου] ἰξός. Κατόπτρῳ δὲ γρησάμενος ὁ Ἰνδὸς ὀρώντων ἐκείνων, οὐκ εἰσὶ δ' ἔτι τὰ [ἔτι τὰ αὐτὰ vel ἔτυμα Jac.] κάτοπτρα, ἀλλὰ ἕτερα προστιθέντες [προτιθ. Jac.]· εἶτα καὶ τούτοις ἔρματα ἰσχυρὰ ὑποπλέκουσιν· καὶ μέντοι καὶ [καὶ μὴν τὰ σκευή J. καὶ μὴν ταῦτα?] τοιαῦτά ἐστιν. Οἱ μὲν [οἱ μὲν οὖν J.] ἔργονται, καὶ ἀγεννώως ὀρῶσι [κ. ἀτενώως ὀρ. Gron. καὶ οὐκ ἀγεννώως ὀρῶσι Jac.] κατὰ τὴν μίμησιν ἣν [ὦν J.] εἶδον· ἐκπηδᾷ δὲ ἰσχύς τις κολλητικὴ βλεφάρων ἐκ τῆς πρὸς τὴν αὐγὴν ἀντιτυπίας, ὅταν ἰδῶσιν ἀτενές· εἶτα οὐχ ὀρῶντες αἰροῦνται βᾶστα· φυγεῖν γὰρ ἔτι εἰσὶν ἥκιστοι.

Cf. Diodor. XVII, 90: Ἰδιὸν δέ τι καὶ κατὰ τὴν ὀρεινὴν τὴν πλησίον ὑπῆρχε· χωρὶς γὰρ τῆς πρὸς ναυπηγίαν ὕλης εἶχεν ἡ χώρα πολλοὺς καὶ παρηλλαγμένους τοῖς μεγέθεσιν ὄφεις, ὄντας ἑκκαίδεκαπήχεις, πιθήκων τε γένη πολλὰ καὶ τοῖς μεγέθεσι διαλλάττοντα, ὧν τὴν τέχνην τῆς θήρας αὐτὸ τὸ ζῷον ὑφηγεῖτο· μιμητικὸν γὰρ ὑπάρχον πάσης πράξεως βία μὲν οὐ βᾶδῶως χειροῦται, διὰ τε τὴν ἰσχύν τῶν σωματῶν καὶ διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀγγίνοιαν· τῶν δὲ κυνηγῶν οἱ μὲν μέλιτι (scr. μίλτῳ) τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλείφονται, οἱ δὲ βλεπόντων τῶν θηρίων ὑποδοῦνται, τινὲς δὲ ταῖς κεφαλαῖς κάτοπτρα περιτιθέασι· καὶ τοῖς μὲν ὑποδήμασι παραθέντες δεσμοὺς ἀπολείπουσιν, ἀντὶ δὲ τοῦ μέλιτος (μίλτου) ἰξὸν ὑποβάλλουσι, τοῖς δὲ κατόπτροις ἐπίσπαστρα καθάπτουσι· διόπερ ὅταν βούλωνται τὰ ζῷα τὰς πράξεις τῶν ὀραθέντων ἐπιτελεῖν, ἀδυνατεῖ, τῶν μὲν βλεφάρων κεκολλημένων, τῶν δὲ ποδῶν δεδεμένων, τῶν δὲ σωματῶν κατεχομένων· ὅθεν εὐχέριωτα πρὸς τὴν θήραν γίνεται.

Cf. Strabo XV, p. 699: Ἐν δὲ τῇ λεγθεῖσῃ ὕλῃ καὶ τὸ τῶν κερκοπιθήκων διηγοῦνται πλῆθος ὑπερβάλ-

15.

Clitarchus in India serpentes nasci ait cubitorum sedecim. Nasci etiam aliud quoddam serpentum genus canit, forma ab altero illo diversum; nam magnitudine multo inferiores esse, variisque spectari coloribus quasi pigmentis pellem distinctam habentes; aliis enim æris colorem referentes esse vitas, quæ a capite ad caudam pertineant, aliis argento similes, aliis purpureas, nonnullis etiam auri splendorem præ se ferentes. Morsu eos celeriter interficere idem narrat Clitarchus.

16.

Clitarchus tradit simiarum in India genera esse colore

varia, magnitudine autem præstantia. In montanis regionibus tantam eorum magnitudinem esse, ut etiam Alexander, Philippi filius, vel cum copiis suis magno percussus sit terrore; frequentes enim conspiciens collectum et insidiantem ipsi exercitum cernere opinabatur. Casu enim factum est ut, quando apparuerunt, simiæ starent erectis corporibus. Capiuntur neque retibus neque ulla canum sagacium sollertia venatoria. Sed saltare animal hoc cupit si quem viderit saltantem, et si tibiis canentem conspexerit, videre vult num ipsum quoque tibiis scienter inflare discere possit. Porro si quem spectaverit calceos induentem, rem imitatur, et si quem rubrica oculos pingentem, hoc quoque

λον καὶ τὸ μέγεθος ὁμοίως· ὥστε τοὺς Μακεδόνας ποτὲ ἰδόντας ἐν τισιν ἀκρολοφίαις ψιλαῖς ἐστῶτας ἐν τάξει κατὰ μέτωπον πολλοὺς (καὶ γὰρ ἀνθρωπονοῦστατον εἶναι τὸ ζῆον, οὐχ ἤττον τῶν ἐλεφάντων) στρατοπέδου λαβεῖν φαντασίαν, καὶ ὀρμηῆσαι μὲν ἐπ' αὐτοὺς, ὡς πολεμίους· μαθόντας δὲ παρὰ Ταξίλου συνόντος τότε τῷ βασιλεῖ τὴν ἀλήθειαν, παύσασθαι. Ἡ δὲ θήρα τοῦ ζώου διττὴ· μιμητικὸν δὲ καὶ ἐπὶ τὰ δένδρα ἀναφρευκτικόν· οἱ οὖν θηρεύοντες, ἐπὶ ἰδῶσιν ἐπὶ δένδρων ἰδρυμένον, ἐν ᾧ φει θέντες τρυβλίον ὑδωρ ἔχον, τοὺς ἑαυτῶν ὀφθαλμοὺς ἐναλείφουσιν ἐξ αὐτοῦ· εἴτ', ἀντὶ τοῦ ὑδατος ἰξοῦ τρυβλίον θέντες, ἀπίασιν καὶ λοχῶσι πὸ ῥίωθεν· ἐπὶ δὲ καταπηδήσαν τὸ θηρίον ἐγχρίσθηται τοῦ ἰξοῦ, καταμύσαντος δ' ἀλειφθῆ τὰ βλέφαρα, ἐπιόντες ζωγροῦσιν· εἷς μὲν οὖν τρόπος οὗτος. Ἄλλος δὲ, ὑποδυσάμενοι θυλάκουσιν ὡς ἀναξυρίδας, ἀπίασιν, ἄλλους καταλιπόντες δασεῖς, τὰ ἐντὸς κεχρισμένους ἰξῶ· ἐνδύντας δὲ εἰς αὐτοὺς βραδίως αἰροῦσιν.

Ad locum Æliani : ἐκπηδᾷ κτλ.] « Locum vitiosum esse puto. Quid significat ἀντιτυπία πρὸς τὴν αὐγὴν? quomodo visci vis dici potest ἐκπηδᾶν? Gesnerus vertit : *radiis e speculo reflexis ita (simia) afficitur oculis, ut hebetati illi palpebris tamquam adglutinatis conniveant*. Conjicio fuisse scriptum : βλεφάρων ὑπὲρ τῆς... ἀντιτυπίας, i. e. pro imagine a speculo ad lucem repercussa prosilit vis visci tenax oblitque faciem simiæ. » SCHNEIDER. « Locum mutilus et confusus, ad quem restituendum lenis correctio non sufficit. Quanto hæc omnia disertiora apud Diodorum, cujus et Strabonis narrationem h. l. pro Ælianeis expressit Gillius. Codices in depravatissimis verbis nihil præsidii offerunt, nisi quod *m.* vitium addit αὐτὴν pro αὐγὴν exhibens. » JACOBS. Verti quasi hunc fere in modum scriptum fuisset : ἐκπηροῖ δὲ ἡ ἰξοῦ ἰσχύς κολλητικὴ βλεφάρων ἢ καὶ τὸ κάτωπτρον ἐκ τῆς πρὸς τὴν αὐγὴν (ad oculos) ἀντιτυπίας vel ἐκ τῆς τῶν ἀκτίνων ἀντιτυπίας. Sin ἐκπηδᾷ recte se habet (quod Clitarchi

facere vult. Itaque pro his ex plumbo factos graves calceos proponunt, et laqueos subjiciunt, ut inseri quidem pes possit, sed firmo vinculo etiam retineatur. Oculorum esca pro rubrica ponitur viscus. Speculo etiam Indus venator in simiarum conspectu utitur, non vero idem sed aliud simiis apponit, atque huic quoque firma vincula subnectit. Hæc igitur sunt hujusmodi. Jam accedunt simiæ et inconsulto agentes imitantur quæ viderunt. [Itaque excæcat eas vel vis visci palpebras conglutinans, vel, si speculum fixis oculis intuentur, solis radiorum repercussio.] Visu his modis orbata capiuntur facillime, quippe quæ fuga sibi consulere jam nequeant.

17.

In solemnibus (Indorum) pompis muti ducuntur elephantibus auro et argento ornati, multæque quadrigæ jugaque boum. Deinde instructus sequitur exercitus, et auramenta ingentium lebetum craterumque qui orgyiam altitudine

dicendi genus reputans minime negaverim), sensum recte ceperit Gesnerus. Diodorus non nisi ad vincula speculis annexa respexit verbis : τῶν δὲ σωματίων κατεχομένων.

17.

Strabo XV, p. 718 : Ἐν δὲ ταῖς κατὰ τὰς ἐορτάς πομπαῖς πολλοὶ μὲν ἐλέφαντες πέμπονται χρυσῶ κεκοσμημένοι καὶ ἀργύρῳ, πολλὰ δὲ τέθριππα καὶ βοῖκὰ ζεύγη· εἴθ' ἡ στρατιὰ κεκοσμημένη· καὶ χρυσώματα δὲ τῶν μεγάλων λεβήτων καὶ κρατήρων ὀργυιαίων· καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ χαλκοῦ τράπεζαι τε καὶ θρόνοι καὶ ἐκπώματα καὶ λουτήρες, λιθοκόλλητα τὰ πλεῖστα σμαράγδαίς καὶ βηρύλλοις καὶ ἀνθραξίν Ἰνδικοῖς, καὶ ἐσθῆς δὲ ποικίλῃ χρυσόπαστος, καὶ θηρία * ασοί (ἄρκοι Cor.) καὶ παρδάλεις καὶ λέοντες τιθασοὶ καὶ τῶν ποικίλων ὀρνέων καὶ εὐφθόγγων πλήθος. Ὁ δὲ Κλείταρχος φησιν ἀμάξας τετρακύκλους δένδρα κομιζούσας τῶν μεγαλοφύλων, ἐξ ὧν ἀπείργεται (ἀπήρτηται em. Schneider. ad Ælian. 17, 22) γένη τιθασευσόμενων ὀρνέων, ὧν εὐφωνότατον μὲν εἶρηκε τὸν ὠρίωνα, λαμπρότατον δὲ κατὰ τὴν ὄψιν καὶ πλείστην ἔχοντα ποικιλίαν τὸν καλούμενον κατρέα· τὴν γὰρ ἰδέαν ταῦ μάλιστα ἐγγίξειν, τὴν δὲ λοιπὴν εἰκονογραφίαν παρ' ἐκείνου ληπτέον.

Cf. Curtius VIII, 9 : *Quum rex se in publico conspici patitur, thuribula argentea ministri ferunt, totumque iter, per quod ferri destinavit, odoribus complent. Aurea lectica margaritis circumpendentibus recubat; distincta sunt auro et purpura carbasa, qua indutus est : lecticam sequuntur armati corporisque custodes : inter quos ramis aves pendent, quas cantu seriis rebus obstrepere docuerunt, etc.*

18.

Ælian. H. A. XVII, 22 : Καὶ Κλείταρχῳ χῶρον δῶμεν. Λέγει δὲ Κλείταρχος ἐν Ἰνδοῖς γίνεσθαι ὄρνιν, καὶ εἶναι σφόδρα ἐρωτικόν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ λέγει ὠρίωνα εἶναι. Φέρε δὲ καὶ γράψωμεν αὐτὸν τῷ λόγῳ,

æquant; porro ex ære Indico factæ mensæ, sellæ, pocula, labra, quorum plurima gemmis distincta, ut smaragdis, beryllis, carbunculis Indicis; præterea vestes colore variæ auroque intertextæ, nec non animalia, ** (ursi?) atque pardales et leones mansueti, præterea avium variarum dulcè que canentium multitudo. Clitarchus vero plaustra narrat quaternarum rotarum, quibus vehantur magnis foliis instructæ arbores, ex iisque pendere varias species avium mansuetarum, quarum canorissimum esse dicit orionem, aspectu vero pulcherrimum et colorum varietate præ ceteris insignem appellari tradit catreum; qui forma ad pavonem proxime accedat. Reliquam imaginis descriptionem ex ipso pete Clitarcho.

18.

Clitarcho quoque locum demus. Is igitur in India nasci refert avem valde amatoriam, cui orioni nomen esse dicit. Age describamus eam verbis, quibus ipse utitur Clitarchus :

ὡς ἐκεῖνος διδάσκει· τοῖς μὲν καλοῦσιν ἐρωδιὸν [τοῖς μεγάλοις τῶν ἐρωδιῶν em. Jac.] ὅμοιος τὸ μέγεθος ὄδε ὠρίων ἐστίν. Ἔστι δὲ καὶ τὰ σκέλη ὡς ἐκεῖνοι φοῖνιξ· ὀφθαλμοὺς δὲ κυανοῦς ἔχει· τοῦτο μὲν οὐχ ὡς ἐκεῖνοι· μέλος δὲ μουσουργεῖν ὑπὸ τῆς φύσεως πεπαίδευται, οἷα δῆπου μέλη ὑμνεῖται ταῦτα γλυκέα καὶ (παγγλυκερὰ ἃ J.) πρὸς ἀδόμενον ὑμέναιον βλέπει, θέλγοντα γονὴν ὑπὼ τινὶ γαμικῷ, προσείοντα Σειρῆνας [θέλγων τὴν ἀκοὴν ὑμνω τινὶ γαμικῷ προσείοντι Σ. Tourp., Jacobs., Ruhnk.]. Cf. Nonnus Dion. XXVI, 201 sqq.

18 a.

Ælian. ibid. c. 23 : Κατρία ὄνομα, Ἰνδὸν γένος τῆ φύσει ὄρνιν, λέγει Κλείταρχος εἶναι τι κάλλος ὑπερήφανον· τὸ μέγεθος γὰρ εἶη ἂν πρὸς τὸν ταῶν, τὰ δὲ ἄκρα τῶν πτερῶν ἔοικε σμαράγδῳ. Καὶ ὄρνων μὲν ἄλλουσι, οὐκ οἶδας, οἶους ὀφθαλμοὺς ἔχει, εἰ δὲ εἰς σὲ ἀπίδοι, ἔρεῖς κιννάβαριν εἶναι τὸ ὄμμα πλὴν τῆς κόρης· ἐκεῖνη δὲ μήλω τῆ χροῶ παρείκασται καὶ βλέπει ὄξυ· τό γε μὴν τοῖς ἀπάντων ὀφθαλμοῖς λευκὸν, ἀλλὰ τοῖς τοῦ κατρίως τοῦδε ὠχρόν ἐστι· τὰ τῆς κεφαλῆς πτίλα γλαυκωπά, καὶ ἔχει βανίδας οἰονεὶ κρόκῳ παρεικασμένας, εἶτα ἄλλην ἄλλην διεσπαρμένας· πόδες δὲ αὐτῶν σανδαράκινοι· ἔχει δὲ καὶ φώνημα εὐμουσον καὶ κατὰ τὴν ἀηδόνα τορόν· Ἰνδοὶ δὲ ἄρα καὶ τὴν ἐξ ὄρνιθων τροφήν εἶχον*, ἵνα καὶ οἱ ὄρνιθες ἐστίαν τὴν ὄσιν δύνωνται. Ἰδεῖν γοῦν αὐτοῖς πάρεστι καὶ ὄλους πορφυροῦς καὶ τῆ καθαρωτάτῃ φλογὶ προσεικίοντας· καὶ τούτων αἱ πτήσεις κατὰ πλῆθος εἰσιν, ὡς νομίζειν νέφη. Καὶ ἄλλα μὴν ποικίλα καὶ οὐ πάντῃ τὸ εἶδος εὐρητα, μελωδίαν τε καὶ εὐστομίαν καὶ εὐγλωττίαν ἄμαχα, ὡς εἶναι, εἰ μὴ πη καὶ παχύτερόν ἐστιν εἰπεῖν, Σειρῆνας τινὰς, ἧ καὶ τοῦτό γε ἐγγύθεν. Κατάπτεροι γὰρ ὡς ἦσαν καὶ [αἱ] τοῦ μύθου κόραι, καὶ τοὺς πόδας ὄρνιθες ἐδόκουν, ποιηταὶ τε ἄδουσιν καὶ ζωγράφοι δεκνύουσιν.

Τροφήν] τρυφήν scr. Triller. et Bernardus, quod recepit Schneider.; Jacobsio excidisse aliquid ante

Magnitudine orion æquat ardearum genus maximum; crura quoque sicut illæ habet rubra; oculos vero cæruleos; his igitur differt ab ardeis. Cantum vero musicatum a natura edoctus est, quales canunt suavissimas istas cantilenas, quæ ad hymenæum spectant; sic orion aures demulcet hymno quodam nuptiali, qui quasi Sirenum vi audientes pellicit.

18 a.

Catreum, avem Indicam, Clitarchus eximie pulchritudinis esse dicit; magnitudine fere pavonis; pennarum extremitates smaragum referunt. Si alios intueatur, ejus oculi nescias quo colore sint; sin te aspiciat, cinnabarin esse oculum diceret, excepta pupilla, cui color melinus est aciesque acuta. Quod in aliorum oculis album, in his est pallidum; capitis pennæ cæruleæ, guttis quasi croceis passim sparsis distinctæ; pedibus color sandaracæ; vox sonora et sicuti lusciniæ acuta. Indi eos in aviariis habere

v. ἵνα videtur. Gillius tρυφήν legens vertit: *Æam in deliciis habent, ut aspectu illius expleri non possint.* Τροφήν φανεράν εἶχον suspicatur Geier. — Dixit, puto, Ælianus Indos in domibus suis pulcherrimas istas aves alere, ut satiare possint aspectum. Itaque scripserim Ἰνδοὶ δ. ἃ. αὐτὸν ἐν ὄρνιθοτροφείοις εἶχον, vel Ἰνδῶν δὲ ἄρα καὶ τινες ὄρνιθοτροφεία (αὐτῶν) εἶχον. Possis etiam Ἰνδοὶ δ' ἄρα καὶ τὴν ἐξ ὄρνιθοτροφείων τρυφήν εἶχον. Curtius VIII, 9 de Indis dicit: *Inclusa vivario animalia inter vota cantusque pellicum figere.* — Ceterum avem hanc describit Nonnus in Dion. XXVI, 207 sqq., ubi inter alia: Κατρίως. ξανθοφυῆς λιγύφωνος, ἀπὸ βλεφάρων δὲ οἱ αἴγλη πέμπεται, ὄρνιθῆσι βολαῖς ἀντίτροπος ἡοῦς.. φοινικίαις πτερύγεσσι κεκασμένος etc. — « *Pennant eandem esse putat cum gallo lib. XVI, 2 commemorato, de cantu vero fabulam esse. Igitur pavonem bicalcaratum Linn. interpretatur.* » SCHNEIDER, « *Varias vv. dd. de hac ave conjecturas protulit Coraes ad Strabonem gallicum tom. V, p 89.* » JACOBS. Nisi fallor hæc sunt Sirenes Indicæ, de quibus Dinon (fragm. 3) loquitur.

19.

Strabo VII, p. 223 : Τοῦτο δὲ δὴ παράδοξον ἢ νῆσος (Λιθαλία) ἔχει, καὶ τὸ τὰ ὄρυγμα ἀναπληροῦσθαι πάλιν τῷ χρόνῳ τὰ μεταλλευθέντα, καθάπερ τοὺς πλαταμῶνας φασὶ τοὺς ἐν Ῥόδῳ, καὶ τὴν ἐν Πάρῳ πέτραν τὴν μάρμαρον, καὶ τοὺς ἐν Ἰνδοῖς ἄλας, οὓς φησὶ Κλείταρχος.

20.

Strabo VII, p. 293 : Οὐδὲ Κλείταρχος εὔ· φησὶ γὰρ τοὺς ἱππέας ἰδόντας τὴν ἔφοδον τοῦ πελάγους ἀφιππάσασθαι, καὶ φεύγοντας ἐγγὺς γενέσθαι τοῦ περικαταληφθῆναι.

Cf. Curtius IX, 9 : *Tertia ferme hora erat, quum stata vice oceanus exæstians invahi cœpit et retro*

solebant, ut aspectu satiare oculos possent. Cernere apud eos est etiam aves undiquaque purpureas et purissimæ flammæ assimilés: quæ gregatim tanta multitudine volant, ut nubes esse videantur. Porro alia sunt avium genera varia, quarum species haud facile describi potest, cantu orisque linguæque suavitate insuperabiles, ut Sirenas esse (nisi forte hoc verbum pinguius est) vel simile quiddam videantur: nam Sirenes quoque virgines alatas et pedibus aves fuisse poetarum fabulæ canunt et pictores ostendunt.

19.

Exhaustas salis fodinas in India repleti denuo temporis decursu tradit Clitarchus.

20.

Haud recte Clitarchus tradit equites maris accessum videntes equis aufugisse, et vel sic haud multum abfuisse quin fluctus eos assequeretur.

flumen urgere. Quod primo coercitum, deinde vehementius pulsum, majore impetu adversum agebatur, quam torrentia præcipiti alveo incurrunt. Ignota vulgo freti natura erat, monstraque et iræ deum indicia cernere videbantur. Identidem intumescens mare et in campos paullo ante siccos descendere superfusum. Jamque levatis navigiis et tota classe dispersa, qui expositi erant, undique ad naves trepidi et improvise malo attoniti recurrunt. Sed in tumultu festinatio quoque tarda est. Hi contis navigia appellabant, hi dum remos aptari prohibebant, conserderant. Quidam enavigare properantes, sed non exspectatis qui simul esse debebant, clauda et inhabilia navigia languide moliebantur; aliæ navium inconsulte ruentes receperant, pariterque et multitudo et paucitas festinantes morabatur. Clamor hinc exspectare, hinc ire jubentium, dissonæque voces nunquam idem atque unum tendentium non oculorum modo usum, sed etiam aurium abstulerant, etc.

21.

Athenæus XIII, p. 586, C : Φησὶ Θεόπομπος ἐν τοῖς περὶ τῆς Χίας ἐπιστολῆς, ὅτι μετὰ τὸν τῆς Πυθιονίκης θάνατον ὁ Ἄρπαλος μετεπέμψατο τὴν Γλυκέραν Ἀθήνηθεν· ἦν καὶ ἐλθοῦσαν οἰκεῖν ἐν τοῖς βασιλείοις τοῖς ἐν Ταρσῶ, καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τοῦ πλήθους, βασίλισσαν προσαγορευομένην· ἀπειρῆσθαι τε ἐπὶ πᾶσι μὴ στεφανοῦν Ἄρπαλον, ἐὰν μὴ καὶ Γλυκέραν στεφανώσιν· ἐν Ῥωσσῶ δὲ καὶ εἰκόνα χαλκῆν αὐτῆς ἰστάναι τολμῆσαι παρὰ τὴν ἑαυτοῦ. Τὰ ὅμοια δὲ εἶρηκε καὶ Κλείταρχος ἐν ταῖς Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστορίαις.

[Περὶ τῆς Χίας] quasi de Chia quadam pellice Theopompus scripsisset. In latinis verti περὶ Χίων. Plura v. in Fr. Hist. Introd. p. LXXIII. De re cf. Diodorus XVII, 108, 6 : Μετὰ δὲ ταῦτα ἄλλην ἑταίραν Ἀττικὴν ὄνομα Γλυκέραν μεταπεμφάμενος ἐν ὑπερβαλλούσῃ τρυφῇ καὶ πολυδαπάνῳ διατήματι διεξῆγεν.

21 a.

Plinius H. N. VII, 2, p. 8. Techn. : *Oritas ab Indis Arbis fluvius disternat. Hi nullum alium cibum novere quam piscium, quos unguibus dissectos sole torreant : atque ita panem ex his faciant, ut refert Clitarchus. Quæ fugerunt Geierum. Cf. Nearch. fr. 20, Onesicrit. fr. 26, Diodor. XVII, 101.*

21.

Theopompus in Epistola de Chiis scripta, post Pythonices obitum Harpalum ait Athenis accessivisse Glyceram : quæ quum venisset, in regia habitasse Tarsi, et a populo adoratum esse et reginam appellatam : vetitumque fuisse, ait, ne quis Harpalum corona donaret, quin simul coronaret

22.

Idem VI, 36. p. 392 : *Insulas toto eo mari (sc. Æthiopico) et Ephorus complures esse tradidit, et Eudoxus, et Timosthenes : Clitarchus vero Alexandro regi renuntiatam adeo divitem, ut equos incolæ talentis auri permutarent. Alteram, ubi sacer mons opacus silva repertus esset, distillantibus arboribus odore miræ suavitatis.*

« Pertinere videtur hæc Clitarchi narratio ad illud tempus, quo Alexander ex India reversus et expeditionis Arabicæ consilium animo molitus viros rerum nauticarum peritos ad maria ista et terras adjacentes cognoscendas miserat. » GEIER. Locum unde desumpta hæc sint, accuratius indicat Curtius X, 1, 10 : *Nuntiabant autem (sc. Nearchus et Onesicritus)... insulam ostiis amnis subjectam auro abundare, inopem equorum esse : singulos equos ab iis, qui ex continenti trajicere auderent, singulis talentis emi, etc. Vide Nearch. fr. 25.*

22 a.

E LIBRO DUODECIMO.

Diog. L. Proæm. § 6 : *Τὸς γοῦν γυμνοσοφιστὰς καὶ θανάτου καταφρονεῖν φησὶ Κλείταρχος ἐν τῇ δωδέκατῃ.*

An potius Κλέαρχος? mox Laertius : *Κλέαρχος δὲ ὁ Σολεὺς ἐν τῷ Περὶ Παιδείας καὶ τοὺς γυμνοσοφιστὰς ἀπογόνους εἶναι τῶν μάγων φησίν. Nihil tamen mutuo.* » MENAG. Neque est cur mutetur. Eodem capite etiam Dinonem Diogenes citat. Ceterum hic posui fragmentum, existimans petitum esse ex narratione de morte Calani. V. Diodor. XVIII, 107.

23.

Plinius H. N. III, 9 : *Theophrastus.. primus externorum aliqua de Romanis diligentius scripsit : nam Theopompus, ante quem nemo mentionem habuit, Urbem dumtaxat a Gallis captam dixit ; Clitarchus ab eo proximus, legationem tantum ad Alexandrum missam.*

Clitarchum sequuntur Diodor. XVII, 113, 9, Curtius VII, 95, Memnon in Hist. Heracleæ. Famam tueri studet Niebuhr. (*Ræm. Gesch.* III, p. 191), vereor ne frustra.

24.

Plutarch. Themist. c. 27 Dinonem et Clitarchum,

Glyceram. Eundem in Rosso oppido etiam statuam illius æneam ponere juxta suam conatum. Similia tradidit Clitarchus in Historia Alexandri.

22 a.

Gymnosopistas etiam mortem contemnere Clitarchus ait libro duodecimo.

inter eos recenset, qui Themistoclem ad Xerxem, non ad Artaxerxem regem venisse dixerint; falso quidem. Vide Dinonis fr. 20. HEEREN (De font. Plut. p. 31): « Fortasse in ipsa Alexandri historia Persici regni fata episodio interjecto enarravit; adeoque de Themistoclis fuga ibi locutus est. » Ejus suspicionis causam idoneam loco nostro non inesse recte monēt Geier. Sedes fragmenti incerta.

Cicero, Brut. c. 11: *Hunc Themistoclem isti (sc. Clitarchus et Stratocles) aiunt, quum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patera, et eo voto mortuum concidisse.*

Vide Introductionem. De Stratocle oratore, turpi Antigoni et Demetrii adulate, exponit Ruhnken. ad Rutil. Lup. I, 9. — Clitarchi commentum, non nominato auctore, memorant Diodor. XI, 58 3; Plut. Themist. 30; Schol. ad Thuc. I, 138; Valer. Max. V, 6: *Themistocles, quem virtus sua victorem, injuria patriæ imperatorem Persarum fecerat, ut se ab ea oppugnanda abstineret, instituto sacrificio exceptum patera tauri sanguinem hausit, et ante ipsam aram quasi quædam pietatis præclara victima concidit.* Cf. Cornel. Nep. Themist. c. 10.

(25.)

Phlegon Mirab. c. 4: Ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἡσίοδος καὶ Δικαίταρχος καὶ Κλείταρχος καὶ Καλλίμαχος καὶ ἄλλοι τινὲς περὶ Τειρησίου τάδε. Sequitur historia de Tiresia ex viro in feminam mutato (cf. Apollodor. III, 6, 7). Deinde c. 5 ex iisdem auctoribus narratur similis historia de Cænide genus mutante. Verum egregie fallor aut pro Κλείταρχος scribendum est Κλέαρχος. Gellius N. A. IV, 11: *Clearchus et Diocæarchus memoriæ tradiderunt fuisse eum (Pythagoram) postea Pyrandrum, deinde Callicleam, deinde feminam pulchra facie meretricem, cui nomen fuerat Alce.* Ea occasione veteres istas fabulas ex Hesiodo Clearchus (ἐν Βίοις) narraverit.

26.

Stob. Floril. 53, 13 (t. II, p. 381 Gaisf.): Κλεί-

26.

Clitarchus historicus ait: Omnis audacia virium modum transgreditur.

Quæ injuste fecisti defendens bis peccabis.

Dos multa haud meliores reddit liberos.

27.

Paucis vivere debemus nos assuefacere, ne turpe quid divitiarum gratia committere discamus.

In colloquio primus dicere ne studeas; post complures loquens quæ profutura sint videbis melius.

28.

Animæ tamquam ducis curam habet, corporis tamquam militis.

ταρχος ὁ ἱστοριογράφος εἶπε, πᾶσα τόλμη καὶ τὰ τῆς δυνάμεως ὑπερβαίνει μέτρα.

Anton. Melissa I, 13: Ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ οὗ ἀδίκως ἔπραξας, δις ἀδικήσεις.

Ibid. I, 31 (et ap. S. Maxim. 12, p. 177): Προῦξ πολλὰ τέκνα βελτίονα οὐ ποιεῖ.

27.

Ibid. I, 36: Ὁφειλομένον ἑαυτοῦς ἐθίζειν ἀπὸ τῶν ὀλίγων ζῆν, ἵνα μηδὲν αἰσχροὺς ἐνεκεν χρημάτων μάθωμεν. Eadem S. Maximus II, p. 574 ed. Combef.

Ibid. I, 48: Ἐν συλλόγῳ πρώτος λέγειν μὴ ἐπιτήδευε· μετὰ γὰρ πλείονας λέγων, ὄψει μᾶλλον τὰ συμφέροντα.

28.

Ibid. I, 55: Τῆς ψυχῆς ὡς ἡγεμόνος ἐπιμελοῦ, τοῦ δὲ σώματος ὡς στρατιώτου προνοεῖ.

Ibid. I, 58: Κρεῖττον ἀποθανεῖν ἢ δι' ἀκρασίας τὴν ψυχὴν ἀμαυρῶσαι. « Cette pensée était vraisemblablement à l'endroit où Clitarque entrait dans quelques détails sur les débauches d'Alexandre. » Ste-Croix p. 376.

29.

Ibid. II, 1 (et Boisson. An. I, p. 118): Ἄρχων μὲν ἐπιτήδευε πρῶτος εἶναι, ἀρχόμενος δὲ μεγαλόφρων. Βασιλέα φρόνιμον τὸ διάδημα οὐ ποιεῖ, νοῦς γὰρ ἐστὶν ὁ ἄρχων. Ἄρχεσθαι μὴ μαθῶν, ἄρχειν μὴ ἐπιχειρεῖ. Cf. Stobæus l. I. 41, 35, Æschin. In Ctesiph. p. 208.

30.

Ibid. II, 70: Ὁ μὴ θέλεις ἀκούειν, μηδὲ εἶπης· ὁ μὴ θέλεις λέγειν, μηδὲ ἀκούε· ὠτων καὶ γλώσσης μέγας ὁ κίνδυνος. Κρεῖττόν ἐστι τῷ ποδὶ ὀλισθαίνειν ἢ τῇ γλώσσῃ. Ead. Maxim. p. 647.

31.

S. Maximus I, p. 164: Μὴ τὸ ἔχειν ἀρετὴν καλὸν νόμιζε, ἀλλὰ τὸ ὡς δεῖ καὶ ὑπὲρ ὧν δεῖ. Ἀρετὴν μὲν ἔχων πάντα ἔξεις, κακίαν δὲ, οὐδὲ σεαυτόν.

Ibid. II, p. 165: Ἡ ἰσχὺς τοῦ σώματος μὴ γενέσθω τῆς ψυχῆς ἀσθένεια, ἰσχὺν δὲ ψυχῆς φρόνησιν νόμιζε.

Præstat mori quam intemperantia obscurare animam.

29.

Imperans stude mitis esse, aliorum imperio obediens excelso sis animo. — Regem prudentem diadema non reddidit, mens enim rector est. Imperata facere si non didiceris, ne tenta imperare.

30.

Quod audire non vis, id ne dicas; quod dicere non vis, id ne audias: aurium et linguæ magnum periculum; pede labi quam lingua præstat.

31.

Non habere virtutem duc pulcrum, sed habere quomodo

32.

Ibid. III, p. 167 et Apostol. Prov. XX, 22 :
 Φιλῶν ἅ μὴ δεῖ, οὐ φιλήσεις ἅ δεῖ· ἀπλήρωτον γὰρ ἡ
 ἐπιθυμία καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἄπορον.

33.

Ibid. VI, p. 171 : Σεαυτοῦ τὰ ἀτυχήματα τῶν φί-
 λων ἡγοῦ, τῶν δὲ ἰδίων εὐτυχημάτων κοινῶναι.

Τελευτησάντων τῶν φίλων θρηνεῖν μὲν οὐκ εὐγενές,
 προνοεῖν δὲ τῶν οἰκείων ἐπιμελές.

34.

Ibid. XII, p. 177 : Ἐγκράτεια, κρηπὶς εὐσεβείας·
 ὄρεξις κτήσεως, ἀρχὴ πλεονεξίας· ἐκ γὰρ φιλαργυρίας
 ἀδικία φύεται.

35.

Ibid. LIV, p. 204 (quæ alii Plutarcho tribuunt) :
 Ὡςπερ ὑπὸ τοῦ ἰοῦ τὸν σίδηρον, οὕτω τοὺς φθονεροὺς
 ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἡθους κατεσθίεσθαι.

Ibid. 13 : Κρεῖττον ἄρχεσθαι τοῖσι ἀνοήτοις ἢ ἄρ-
 χεῖν. Hoc fugit Geierum.

et pro quibus oportet. Virtutem habens habebis omnia; sin
 pravitatem, ne te ipsum quidem.

Robur corporis ne sit animi imbecillitas, robur vero ani-
 mi prudentiam existima.

32.

Amans quæ non debes, non amabis quæ debes; inex-
 debile cupiditas proptereaque etiam molestum.

33.

Amicorum infortunia tui ipsius esse puta, tuam vero
 prosperitatem cum iis communica.

Defunctos amicos lugere non dedecet, prospiciendum
 vero est rebus suorum.

34.

Continentia fundamentum pietatis : possidendi cupiditas,
 initium avaritiæ, et ex argenti amore nascitur injustitia.

35.

Uti ærugine ferrum, sic invidos sua ipsorum indole
 comedi.

Satius est stultis parere quam imperare.

PTOLEMÆUS LAGIDA.

R. Geierus (*Alexandri M. Histor. scriptores*, Lips. 1844. p. 1) (*) : « Ptolemæum Alexandri res memoriæ prodidisse, postquam regiam dignitatem adeptus sit, et certo Arriani constat testimonio (v. infra) et ipso fragmentorum argumento comprobatur (v. not. ad fr. 7). Neque si animum intenderis ad ea, quæ de Lagidæ vita cognita habeamus, ullum reperias temporis spatium ad commentarios illos conscribendos magis idoneum, quam postremos regni annos, quibus externorum hostium impetu propulso quietam et tutam regni possessionem nactus est; id quod post pugnam demum Ipsensem (Ol. 119, 4. 301 a. C.) ei contigit, ubi et otio fruebatur satis largo et virorum doctissimorum quotidiana utebatur consuetudine ac familiaritate.

Ptolemæi commentariorum argumentum, non ultra Alexandri mortem perductum (**), quamquam ex veterum scriptorum, qui quidem illos attigerunt, auctoritate accuratius nequit definiri, tamen quod et per se consentaneum est et fragmentorum indicii declaratur, quum auctor ipse rex bellatorque esset, in iis quæ ad regias Alexandri bellicasque virtutes pertinerent, singulari cum diligentia videtur versatum esse, posthabitis geographicis aliisque id genus rebus secundariis. Etenim quum reliqui Alexandri rerum scriptores maxime delectarentur Indicis rebus adumbrandis, Ptolemæum earum expositione omnino fere videmus supersedisisse (***). Namque ut alios taceam, ne

(*) Idem Geierus peculiarem librum de Ptolemæo conscripsit (*De Ptolemæi Lagidæ vita et Commentariorum fragmentis*, Halis Sax. 1838), ad quem lectorem relegamus. Præter Geierum de vita Ptolemæi diligenter agit HULLEMAN. (*Ptolemæi, Aristobuli et Charetis Reliquiæ. Traj. ad Rhen. 1844*). Cf. Ste-Croix, *Examen critique des hist. d'Alex.* p. 44. Epistolas Ptolemæi collegit Dionysodorus (Trœzenius?), v. Lucian. p. 206 Did.

(**) Arrianus. Exp. Alex. VII, 26, 5 : ... Ἀλέξανδρον ἀποθανεῖν. Οὐ πόρρω δὲ τούτων οὔτε Ἀριστοβούλῳ οὔτε Πτολεμαίῳ ἀναγέγραπται.

(***) Attamen de Indiæ arboribus quædam Ptolemæum memoriæ prodidisse colligitur ex Plinio, qui eum recenset inter auctores, ex quibus librum duodecimum consarcinaverit. Nihil vero tribuendum Geographo Ravennat. p. 55 ed. Gronov., ubi : « De patria Amazonum subtilius agunt Penthesileus ac Marpesius ac Ptolemæus rex. » Quæ nomina ficta sunt, et priora quidem ex nominibus Amazonum. Cf. idem p. 14 et 60. — « Atque hæc singularis, sed aridior, ut ita dicam, historiæ tractandæ ratio jam olim parum placuisse et primaria existisse causa videtur, cur Ptolemæi commentarii, paucis lecti, oblivione mature fuerint oblitterati. » HULLEMAN. p. 19.

Arrianus quidem in Historia Indica ullo loco ad Ptolemæi auctoritatem provocavit, quam in Expeditione Alexandri ceteris tantum non omnibus Alexandri rerum scriptoribus præferendam existimavit. Accedit id quod idem testatur Arrianus, ὅτι Ἀχεσίνου ποταμοῦ τὸ μέγεθος μόνου τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἀνέγραψεν (fr 18). Quod si ne flavios quidem memoravit, nonne aliarum rerum geographicarum mentione multo magis abstinuerit? »

De fide Ptolemæi Arrianus Exp. Alex. præcem. : Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου ὅσα μὲν ταῦτα ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀναγράφω· ὅσα δὲ οὐ ταῦτα, τούτων τὰ πιστότερα ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα ἀξιοσημητότερα ἐπιλεξάμενος. Ἄλλοι μὲν δὴ ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ ὅτου πλείονες ἢ ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ Ἀριστόβουλος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν· ὁ μὲν ὅτι συνεστράτευσε βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος, Πτολεμαῖος δὲ, πρὸς τῶν συστρατεῦσαι ὅτι καὶ αὐτῶν βασιλεῖ ὄντι αἰσχροτέρων ἢ τῶν ἄλλων ψεύσασθαι ἦν· ἄμφω δὲ, ὅτι τετελευτηκότος ἤδη Ἀλεξάνδρου συγγράφουσιν αὐτοῖς ἢ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς συνηνέχθη συγγράψαι ἀπῆν.

Hæc quamvis per se non multum probent (*), nihilominus recte ab Arriano primum Ptolemæo inter Alexandri rerum scriptores locum assignari facile concedimus. Nam præterquam quod vera tradere Ptolemæus si quis alius potuit, amorem veritatis spondent quæ de moribus et ingenio regis humanissimi generosissimique comperta habemus. Nec fragmentis quidquam inest quod ejusmodi sententiæ adeo repugnet, modo unum excipias locum (fr. 7), ita illum comparatum, ut non ubivis Ptolemæus se eum quem dicit auctor Itinerarii Alex. c. 30 *fabularum inimicum* præstitisse videatur.

(*) Sainte-Croix. l. 1 : « Les rois sont-ils donc exempts de préjugés? L'amour et la haine n'agitent-ils pas leur cœur, et l'orgueil ne dirige-t-il pas souvent leur plume? Ptolémée avait eu des rivaux et des ennemis, et il fallait en parler. Alexandre était mort; mais il lui importait de ne pas affaiblir la gloire de ce conquérant : aussi paraît-il l'avoir beaucoup ménagée [Cogitaverit de iis, quæ fr. 13 Ptol. narrat de Callisthène conjuratorum instigatore.] A l'égard des autres, Ptolémée dut être d'autant plus impartial, que la générosité et l'amour de la vérité sont mises au nombre des vertus qu'il manifesta pendant son règne, à jamais mémorable dans les fastes des sciences et des lettres par l'établissement de l'école d'Alexandrie. »

TA KAT' ALEXANDRON.

1.

Arrianus Expr. Alex. I, 2, 7 de proelio contra Triballos commisso : Αὐτῶν δὲ τῶν Μακεδόνων τελευτῆσαι λέγει Πτολεμαῖος ἰππέας μὲν ἑνδεκα, πεζοὺς δὲ ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα.

« Ex omnibus Alexandri rerum scriptoribus quum unum Ptolemæum iis, quæ ante Persicam expeditionem gesta sint, interfuisse sciamus, non solum quæ hoc loco ipsis Arriani verbis huic auctori vindicantur, sed longe plurima, quæ primo Anabasis libro etiam non citato auctore apud Arrianum exstant, illius fidei deberi videntur, id quod magis etiam apparebit, si comparaveris fragm. 2. »
GEIER.

2.

Strabo VII, p. 301 extr. (Pergit Alexander contra Thracas supra Hæmum habitantes, pervenitque ad Istrum fluvium) : Φησὶ δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, κατὰ ταύτην τὴν στρατείαν συμμίξει τῷ Ἀλεξάνδρῳ Κελτοὺς τοὺς περὶ τὸν Ἀδρίαν, φιλίας καὶ ξενίας χάριν· δεξάμενον δὲ αὐτοὺς φιλοφρόνως τὸν βασιλέα, ἐρέσθαι παρὰ τὸν πότον, τί μάλιστα εἶη ὃ φοβοῖντο, νομίζοντα αὐτὸν ἐρεῖν· αὐτοὺς δ' ἀποκρίνασθαι, ὅτι οὐδένα, πλὴν εἰ ἄρα μὴ ὁ οὐρανόσδεστος ἐπιπέσοι· ωλίαν γε μὴν ἀνδρὸς τοιοῦτου περὶ παντος τιθέσθαι.

Eadem fusius, sed non nominato Ptolemæo, narrat Arrian. I, 4 extr. Fidem narrationis in dubium vocat Sainte-Croix (*Exam. critique* p. 221), tumentur Droysen. (*Alex.* p. 73) et Geier. ad h. l.

3.

Arrianus, I, 8, 1, de Thebarum expugnatione : Ἀλλὰ λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι Περδίκκας προτεταγμένος τῆς φυλακῆς τοῦ στρατοπέδου σὺν τῇ αὐτοῦ τάξει, καὶ τοῦ χάρακος τῶν πολεμίων οὐ πολὺ ἀφεστηκῶς, οὐ προσμείνας παρ' Ἀλεξάνδρου τὸ ἐς τὴν μάχην

ξύνθημα, αὐτὸς πρῶτος προσέμιξε τῷ χάρακι καὶ διασπάσας αὐτὸν ἐνέβαλεν εἰς τῶν Θηβαίων τὴν προφυλακὴν.

Hæc sicuti reliqua, quæ de urbis oppugnatione apud Arrianum (ex eodem Ptolemæo) leguntur, quam maxime discrepant ab narratione Diodori (XVII, 10 sqq.) et Polyæni (Strateg. IV, 3). « Ista quidem, Geierus inquit, rhetoricas Clitarchi allucinationes, hæc futilem ipsius auctoris strategici sapere inventionem luculenter apparet. »

4.

Plutarch. De fortun. Al. or. I, c. 3 : Alexander Persarum regnum evertere aggressus est τοῖς τρισμυρίοις πεζοῖς καὶ τετρακισχιλίοις ἰππεῦσι πιστεύσας· τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν, ὡς Ἀριστόβουλος φησιν· ὡς δὲ Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς, τρισμῦριοι πεζοὶ, πεντακισχιλίοι δὲ ἰππεῖς· ὡς δὲ Ἀναξιμένης, τετρακισμῦριοι πεζοὶ καὶ τρισχιλίοι, πεντακισχιλίοι δὲ καὶ πεντακόσιοι ἰππεῖς.

Idem Vit. Alex. c. 15 : Τῆς δὲ στρατιᾶς τὸ πλῆθος οἱ μὲν ἐλάχιστον λέγοντες τρισμυρίους πεζοὺς καὶ πεντακισχιλίους ἰππεῖς, οἱ δὲ πλεῖστον, πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους καὶ τρισμυρίους, ἰππέας δὲ τετρακισχιλίους ἀναγράφουσιν. Quæ mutando cum prioribus conciliare tentavit Geier. Cum Ptolemæo facit Arrianus I, 11, 3 Auctor Itiner. Al. c. 18 : *peditum* X (XXX scribi vult Geier.) *equitum* V *milibus*. Callisthenes (fr. 36) ap. Polyb. XII, 19 : 40,000 *pedit.*, 4,500 *equit.*; Diodor. XVII, 17 : 30,000 *ped.*, 4,500 *equit.*; Justin. XI, 6 : 32,000 *ped.*, 4,500 *equit.* Alii aliter.

(4 a.)

Stephan. Byz. : Ἀγγιάλη, πόλις Κιλικίας παραθαλασσία τῇ Ταρσῶ καὶ Ζεφυρίῳ. Ἔστι δὲ κτίσμα Ἀγγιᾶλης τῆς Ἰαπετοῦ θυγατρὸς, ὡς Ἀθηνόδωρος περὶ τῆς αὐτοῦ πατρίδος γράφων, καὶ παρατιθεὶς Διόδωρον τὸν γραμματικὸν συμφωνοῦντα Πτολεμαίῳ βασιλεῖ.

Ptolemæus rex num Lagi filius an Physcon

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Proelio contra Triballos commisso ex ipsis Macedonibus, secundum Ptolemæum, cæsi equites 11, pedites circa 40.

2.

Tradit Ptolemæus Lagi in hac expeditione (contra Thracas suscepta) Alexandrum convenisse Celtos, Adriæ accolas, hospitii et amicitiae jungendæ causa. Excepisse eos regem comiter atque interrogasse ad pocula quidnam maxime timerent, ratum scilicet ipsum responsuros esse Alexandrum : illos vero respondisse nihil se vereri nisi ne cælum in ipsos ruat; ceterum se tanti viri amicitiam summo ponere loco.

3.

Ptolemæus Lagi filius scribit Perdiccam præsidii castren-

sis præfectum, quum ab hostium vallo non multum cum suis copiis abesset, non exspectato signo conflictus, primum in vallum impetum fecisse, eoque subverso in Thebanorum præsidium irruisse.

4.

Alexander Persarum regnum evertere aggressus est fisis triginta *peditum* millibus et quater mille *equitibus*. Tot enim erant, ut Aristobulus dicit; secundum Ptolemæum vero *peditum* erant triginta, *equitum* quinque millia...

(4 a.)

Anchiale, urbs Ciliciæ maritima prope Tarsum et Zephyrium. Condita est ab Anchiale Iapeti filia, ut Athenodorus (Tarsensis) in libro de patria sua scribit, testimonium apponens Diodori grammatici, qui suffragetur Ptolemæo regi.

(Ὑπομνημάτων auctor) sit, dubitari potest. De Physcone cogitare malim. Vulgo Anchialen a Sardanapallo conditam dici constat.

5.

Arrian. II, 11, 8, de pugna ad Issum : Ἰῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον μὲν Ἀρσάκης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Ἀτιζύης etc... τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος εἰς δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἵππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, συνεπισπόμενος τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τὴν φάραγγα.

Alii aliter. Vide interpr. ad Curt. III, 11, 27, et Justin. XI, 1, 90.

6

Idem II, 12, 3 : Ὁ δὲ (Alex. post prælium Issicum) οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς ἢ τῶν παίδων ἠμέλησεν. Ἀλλὰ λέγουσι τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραψάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἣ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἣτις αὐτῷ ἐξηρημένῃ ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγῆν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς· πυθέσθαι οὖν, αἴτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσι; καὶ τίνα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι, Ὡ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλθη αὐταῖς ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κίνδυνον τὸν βασιλικόν, καὶ ἡ ἀσπίς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνομιώζουσι. Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλεξάνδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἕνα τῶν ἐταίρων, ἐντειλάμενον φράσαι ὅτι ζῆ Δαρεῖος· τὰ δὲ ὅπλα καὶ τὸν κίνδυνον ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἀρ-

ματι, καὶ ταῦτα ὅτι μονα ἔχει Ἀλεξάνδρος. Καὶ Λεοννάτον παρελθόντα ἐς τὴν σκηνὴν, τά τε περὶ Δαρείου εἰπεῖν, καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς συγχωρεῖ Ἀλεξάνδρος τὴν βασιλικὴν, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐ κατὰ ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας διαπεπολεμῆσθαι ἐνόμω. Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι.

Isdem auctoribus eadem de re videtur. usus esse Plutarchus Alex. c. 11 (cf. Aristob. fr. 7). Aliter res adornata ap. Diodor. XVII, 37 et Curtium III, 12, 6.

7.

Idem III, 3, 5, de Alexandro ad Ammonis oraculum proficiscente : Ἀλλ' ἐπλανᾶτο γὰρ ἡ στρατιὰ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ οἱ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ ἀμφίβολοι ἦσαν. Πτολεμαῖος μὲν δὴ ὁ Λάγου λέγει δράκοντας δύο ἰέναι πρὸ τοῦ στρατεύματος φωνὴν ἰέντας, καὶ τούτοις Ἀλεξάνδρον κελεῦσαι ἐπεσθαι τοὺς ἡγεμόνας πιστεύσαντας τῷ θεῷ· τοὺς δὲ ἠγήσασθαι τὴν ὁδὸν τὴν τε ἐς τὸ μαντεῖον, καὶ ὀπίσω αὐθις. Ἀριστόβουλος δὲ (καὶ ὁ πλείων λόγος ταύτῃ κατέχει) κόρακας δύο προπετομένους πρὸ τῆς στρατιᾶς, τούτους γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ τοὺς ἡγεμόνας. Καὶ ὅτι μὲν θεῖόν τι ξυνεπέλαθεν αὐτῷ, ἔχω ἰσχυρίσασθαι, ὅτι καὶ τὸ εἶκος ταύτῃ ἔχει· τὸ δὲ ἀτρεκέες τοῦ λόγου ἀφείλοντο οἱ ἄλλη καὶ ἄλλη ὑπὲρ αὐτοῦ ἐξηγησάμενοι.

Corvos et dracones commemorat Auct. Itin. Alex. c. 50; ceteri non nisi corvos itineris comites agnoscunt. V. Callisthenes ap. Strabon. p. 813. (fr. 39.), Plutarch. Alex. c. 26 sq., Diodor. XVII, 49., Curt. IV, 8, Justin. XI, 11, Eustath. ad Dion. Per. 212.

5.

E Persis (in prælio Issico) cecidere Arsaces. Rheomithres et Atizyes etc... reliqua autem multitudo ad centum millia, et in his equitum decem millia : adeo ut Ptolemæus Lagi filius, qui tum temporis Alexandrum cum suis Darium insequentem comitatus erat, auctor sit, quum in persequendo ad hiatum quendam venissent, super strata hostium cadavera sese hiatum istum transiisse.

6.

Neque matris Darii neque uxoris et liberorum curam (Alexander post prælium Issicum) omisit. Nonnulli enim qui de rebus gestis Alexandri scripserunt, auctores sunt, eadem ipsa nocte, qua ab insequendo Dario redierat, quum in tabernaculum Darii, quod ipsi selectum asservatumque erat, intrasset, muliebrem ejulatum. atque similem quendam tumultum audiisse non procul a tabernaculo, ac quæsisisse quænam essent hæ mulieres, et cur in tam vicino tabernaculo; statimque renuntiassent quempiam, « Mater Darii, ο rex, ejusque uxor et liberi, quod nuntiatum illis est te et arcum et amiculum regium habere, posteaque etiam scutum Darii allatum esse, tamquam mortuo Dario ejulatus

edunt. » Alexandrum ea re cognita Leonnatum, unum ex amicis, ad eas misisse, jussum dicere, Darium superstitem esse; arma vero et amiculum ab illo fugiente in curru relictum esse; ea solum penes Alexandrum esse. Leonnatum tabernaculum ingressum, Darii statum exposuisse, præterea ut regio etiam cultu famulatuque illis uti liceret reginæque appellarentur, ab Alexandro illis concedi. Neque enim inimicitiarum causa sibi adversus Darium bellum susceptum, sed pro imperio Asiæ legitime decertasse. Hæc quidem Ptolemæus et Aristobulus tradunt.

7.

Ptolemæus Lagi filius auctor est dracones duos, clamore edito, agmen præcessisse, et Alexandrum ducibus imperasse, ut prodigio acquiescentes dracones sequerentur, qui eos in oraculi sedem et duxerint et inde etiam reduxerint. Aristobulus autem, cui plurimi assentiunt, duos corvos ante exercitum volitasse scribit, eosque Alexandro itineris duces exstitisse. Ego affirmare ausim ipsum aliquo prodigio adjutum fuisse, verisimile enim omnino hoc est; at rei veritatem scriptorum modo sic modo aliter narrantium discrepantia obscuravit.

GEIER : « Quæritur quomodo factum sit ut Ptolemæus alioquin ab ejusmodi fabulis alienissimus tam miræ narrationi locum dederit. Vera causa et ratio fortasse hæc fuerit. In commentatione nostra De Ptolemæi vita, c. III, p. 44 sqq. expositum est, Rhodios, ubi Lagidæ auxilio a molestissima Demetrii Poliorcetæ obsidione liberati essent, ut gratos huic regi animos singulari quodam documento testificarentur, missis legatis Ammonem deum consuluisse, an divinis honoribus Ptolemæum patriæ servatorem (Σώτηρα) fas esset venerari. Quod quum lubenter oraculum Rhodiis annuisset, quid mirum quod Ptolemæus, tanto munere deo obstrictus, bene cavebat ne in Alexandri itinere ad eundem deum describendo in dubitationem vocare videretur divini auxilii miraculum, quo Ammon pater Alexandri filii caritatem olim demonstrasse credebatur. Quare hæc fabula non ex cæco isto, quod in aliis Alexandri rerum scriptoribus denotatur, miraculorum studio deducenda, nec tam ad Alexandri quam Ammonis dei adulationem quandam est referenda. Quodsi cogitamus, Ptolemæo, novo Ægypti regi, hujus potissimum dei gratia quanti fuerit æstimanda, facile in pia hac fraude Lagidæ connivebimus. » Quæ quidem non tantum frigent, quantum videntur Hüllemanno. Cf. ejusdem Geieri comment. *Die Alexander-Mythen vergl. mit den sogen. Evangel. Mythen* in Illgenii Ephem. theolog. historicæ, tom. II, fasc. 3, nr. 4 (1838 Lips.).

8.

Idem III, 4, 5 : Ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος τόν τε χῶρον ἐθαύμασεν καὶ τῷ θεῷ (Jovī Ammonī) ἐχρήσατο· καὶ ἀκούσας ὅσα αὐτῷ πρὸς θυμοῦ ἦν, ὡς ἔλεγεν, ἀνέζευξεν ἐπ' Αἰγύπτου, ὡς μὲν Ἀριστόβουλος λέγει, τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδὸν, ὡς δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἄλλην εὐθεῖαν ὡς ἐπὶ Μέμφιν.

Ptolemæi testimonium præfert Droysenius l. I. p. 214, not. 12. — « Quæ legitur ap. Arrianum

8.

Alexander loci naturam admirans oraculum consuluit; acceptoque responso sibi, ut dicebat, grato, in Ægyptum rediit, eodem, ut Aristobulus auctor est, quo venerat itinere : ut vero Ptolemæus scribit, rectiore via Memphin versus.

9.

Alexander Susis cum exercitu movens, Pasitigrim cum exercitu transgressus, Uxiorum regionem ingreditur. Et Uxii quidem plana incolentes, quum Persarum satrapæ parerent, Alexandro deditioem fecerant : at vero Uxii, quos montanos vocant, Persis subditi non erant. Hi Alexandro nunfiant, se nequaquam passuros, ut cum exercitu in Persas transiret, nisi tantundem daret quantum a Persarum regibus pro transitu accipere soliti essent. (*Post hæc clade*

Ammonii descriptio, ad quam proxime accedit Auct. Itin. Al. c. 51, tota videtur ex Ptolemæi Commentariis hausta esse. « GEIER. Cf. Van d. Chys. Comment. geogr. in Arrian. p. 55.

9.

De loco pugnae ad Arbela commissæ vide Aristobul. fr. 11.

Plutarch. Alex. 46. Ptolemæus nihil habet de Amazonibus, quas nonnulli ad Alexandrum venisse dicunt. Vide Onesicriti fr. 5.

Arrian. l. I. III, 17, 1 : Ἄρας δὲ (Ἀλέξανδρος) ἐκ Σούσων καὶ διαβάς τὸν Πασιτίγρην ποταμὸν, ἐμβάλλει εἰς τὴν Οὐζίων γῆν. Οὐζίων δὲ οἱ μὲν τὰ πεδία οἰκοῦντες τοῦ τε σατράπου τῶν Περσῶν ἤκουον καὶ τότε Ἀλεξάνδρῳ σφᾶς ἐνέδοσαν· οἱ δὲ ὄρειοι καλούμενοι Οὐζιοὶ Πέρσαις τε οὐχ ὑπήκοοι ἦσαν, καὶ τότε πέμψαντες παρ' Ἀλεξάνδρον, οὐκ ἄλλως παρήσειν ἔφασαν τὸν ἐπὶ Πέρσας ἰόντα σὺν τῇ δυνάμει ἢ λαβεῖν ὅσα καὶ παρὰ τῶν Περσῶν βασιλέως ἐπὶ τῇ παρόδῳ ἐλάμβανον. — Jam insigni clade Uxii prosternuntur. — Ταῦτα τὰ γέρα παρ' Ἀλεξάνδρου λαθόντες χαλεπῶς εὗροντο δεόμενοι παρ' αὐτοῦ τὴν χώραν τὴν σφῶν ἔχοντες φόρους ὅσα ἔτη Ἀλεξάνδρῳ ἀποφέρειν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου λέγει τὴν Δαρείου μητέρα δεηθῆναι ὑπὲρ αὐτῶν Ἀλεξάνδρου δοῦναί σφισι τὴν χώραν οἰκεῖν. Ὁ φόρος δὲ ὁ συνταχθεὶς ἦν ἵπποι ἐς ἔτος ἑκατὸν καὶ ὑποζύγια πενταχόσια καὶ πρόβατα τρισμύρια.

Curtius V, 3 : *Omnes et deditos et captivos libertate et immunitate donavit* (ex Clitarchi declamatiunculis)

10.

Idem III, 26 : Ἐνταῦθα καὶ τὴν Φιλώτα ἐπιβουλήν τοῦ Παρμενίωνος ἔμαθεν Ἀλέξανδρος, καὶ λέγει Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος ὅτι προηγγελμένην ἤδη οἱ καὶ πρότερον ἐν Αἰγύπτῳ, οὐ μόντοι πιστὴ γε ἐφάνη τῆς τε φιλίας τῆς πάλαι εἶνεκα καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἐς Παρμενιῶνά τε τὸν πατέρα τὸν Φιλώτα τιμῆς καὶ ἐς αὐτὸν Φιλώταν πίστεως. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου λέγει εἰσα-

ab Alexandro afficiuntur)... Hac mercede accepta, ægre multis precibus ab Alexandro impetrarunt ut agrorum suorum possessione ipsis relicta annua tributa penderent. Ptolemæus Lagi filius auctor est, Darii matrem pro iis Alexandro supplicasse, agrumque ejus rogatu illis incolendum esse datum. Tributum annuum iis impositum ejusmodi fuit : equi centum, jumenta quingenta, pecudum triginta milia.

10.

Ibi Alexander Philotam Parmenionis filium vitæ suæ insidiari cognovit. Ptolemæus et Aristobulus auctores sunt, quum antea in Ægypto ei de insidiis significatum fuisset, veteris amicitiae causa, et honoris quem Parmenioni Philotæ patri habebat, simul etiam fiducia causa quam de Philotæ conceperat, nequaquam ipsi verisimile id visum fuisse.

χθῆναι ἐς Μακεδόνας Φιλώταν· καὶ κατηγορῆσαι μὲν αὐτοῦ ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρον, ἀπολογήσασθαι δὲ αὐτὸν Φιλώταν· καὶ τοὺς μηνυτὰς τοῦ ἔργου παρελθόντας ἐξελέξαι Φιλώταν τε καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἄλλοις τε ἐλέγχοις οὐκ ἀφανέσι καὶ μάλιστα δὴ ὅτι αὐτὸς Φιλώτας πετύσθαι μὲν ἐπιβουλὴν τινα Ἀλεξάνδρῳ παρασκευαζομένην συνέφη, ἐξηλέγχετο δὲ κατασιωπήσας ταύτην πρὸς Ἀλέξανδρον, καίτοι δις ἐπὶ τὴν σκηνὴν ὁσημέραι τὴν Ἀλεξάνδρου φοιτῶν· καὶ Φιλώταν μὲν κατακοντισθῆναι πρὸς τῶν Μακεδόνων καὶ ὅσοι ἄλλοι μετέσχον αὐτῷ τῆς ἐπιβουλῆς, ἐπὶ Παρμενίωνα δὲ σταλῆναι Πολυδάμαντα, ἓνα τῶν ἐταίρων, γράμματα φέροντα παρ' Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς στρατηγούς τοὺς ἐν Μηδίᾳ, Κλέανδρον τε καὶ Σιτάλκην καὶ Μενίδαν· οὗτοι γὰρ ἐπὶ τῆς στρατιᾶς ἧς ἦρχε Παρμενίων τεταγμένοι ἦσαν. Καὶ πρὸς τούτων ἀποθανεῖν Παρμενίωνα, τυχὸν μὲν ὅτι οὐ πιστὸν ἐδόκει εἶναι Ἀλέξανδρος Φιλώτα ἐπιβουλεύοντος μὴ ζυμμετασχεῖν Παρμενίωνα τῷ παιδὶ τοῦ ἐπιβουλεύματος, τυχὸν δὲ ὅτι, εἰ καὶ μὴ ζυμμετέσχε, σφαλερὸς ἤδη ἦν Παρμενίων, τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ἀνηρημένου, ἐν τῷ αὐτῷ ὧν ἀξιώσει παρὰ τε αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐς τὸ ἄλλο στρατεύμα, μὴ ὅτι τὸ Μακεδονικόν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ξένων, ὧν πολλὰκις καὶ ἐν μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος κατὰ πρόσταξιν τὴν Ἀλεξάνδρου ζῆν χάριτι ἐξηγεῖτο.

Ἐνταῦθα] sc. ἐν τῇ Δραγγῶν χώρᾳ. Cf. Diodor. XVII, 78, Strabo XV, p. 724, Curtius VI, 6. — Καὶ πρότερον ἐν Αἰγύπτῳ] cf. Plutarch. Vit. Alex. c. 48 sq. — « Ceterum jure mireris, quod Arrianus ipsa Philotæ conjuratione prorsus prætermissa et ne verbo quidem mentione facta Dimni, Nicomachi, Cebalini, ejus sociorum, satis habet attu-

At Ptolemæus Lagi filius Philotam ad Macedones adductum scribit, graviterque in concione ab Alexandro accusatum fuisse : ac Philotam quidem se purgasse; deinde indices accessisse et criminationem adversus Philotam atque suos instituisse, idque quum aliis non obscuris argumentis, tum præcipue quod Philotas quidem se de quibusdam insidiis Alexandro paratis audiisse confessus esset, quas celsæ Alexandrum convincebatur, quum alioqui bis per singulos dies Alexandri tabernaculum adire solitus esset : ac Philotam ceterosque omnes insidiarum conscios a Macedonibus jaculis confossos esse. Ad Parmenionem vero missum Polydamanta, unum ex amicis, literas ab Alexandro ad duces exercitus qui in Media erat ferentem. Hi erant Cleander, Sitalces et Menides; qui quidem in exercitu, cui præerat Parmenio, duces erant constituti, et ab his Parmenionem interfectum : sive quod haud verisimile videretur Alexandro, quum Philotas sibi insidias struxisset, Parmenionem patrem ejus consilii ignarum fuisse : sive, ut maxime conscius non esset, quod periculosum videretur illum interfecto filio superesse; præcipue quum tanta esset ejus auctoritas tum apud Alexandrum tum apud universum exercitum non solum Macedonum sed etiam exterorum, quibus sæpenu-mero seu ordine ipsum vocante seu etiam extra ordinem jussu Alexandri summa cum gratia præfuerat.

lisse quæ de illius condemnatione et supplicio in Lagidæ Commentariis scripta essent. Secus videmus a Curtio factum esse, quippe qui Clitarchi, ut solet, vestigia premens, in hoc potissimum argumento rhetoricas artes exercuerit. » Geier.

II.

Arrian. III, 29, 6 sqq. : Περὰσας δὲ τὸν Ὠξον ποταμὸν (Alexander) ἤγε κατὰ σπουδὴν ἵνα Βῆσσον εἶναι ζῆν τῇ δυνάμει ἐπυθάνετο· καὶ ἐν τούτῳ ἀφικνοῦνται παρὰ Σπιταμένους καὶ Δαταφέρνου πρὸς αὐτὸν ἀγγέλλοντες ὅτι Σπιταμένης καὶ Δαταφέρνης, εἰ πεμφθεῖν αὐτοῖς καὶ ὀλίγη στρατιὰ καὶ ἡγεμῶν τῇ στρατιᾷ, ξυλλήψονται Βῆσσον καὶ παραδώσουσιν Ἀλεξάνδρῳ· ἐπεὶ καὶ νῦν ἀδέσμῳ φυλακῇ φυλάσσεσθαι πρὸς αὐτῶν Βῆσσον. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν Ἀλέξανδρος, αὐτὸς μὲν ἀναπαύων ἤγε τὴν στρατιὰν σχολαίτερον ἢ πρόσθεν. Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου ἀποστέλλει τῶν τε ἐταίρων ἱππαρχίας τρεῖς ἄγοντα καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς ξύμπαντας, πεζῶν δὲ τὴν τε Φιλώτα τάξιν καὶ τῶν ὑπασπιστῶν χιλιαρχίαν μίαν καὶ τοὺς Ἀγριῶνας πάντας καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, σπουδῇ ἐλαύνειν κελεύσας ὡς Σπιταμένην τε καὶ Δαταφέρην. Καὶ Πτολεμαῖος ἤει ὡς ἐτέτακτο, καὶ διελθὼν ἐν ἡμέραις τέσσαρσι σταθμοὺς δέκα ἀφικνεῖται ἐς τὸ στρατόπεδον οὗ τῇ προτεραίᾳ ἠύλισμένοι ἦσαν οἱ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην βάρβαροι.

C. 30. Ἐνταῦθα ἔμαθε Πτολεμαῖος ὅτι οὐ βεβαία τῷ Σπιταμένη καὶ Δαταφέρνῃ ἡ γνώμη ἐστὶν ἀμφὶ τῇ παραδόσει τοῦ Βῆσσου. Τοὺς μὲν δὴ πεζοὺς κατέλιπε, προστάξας ἔπεσθαι ἐν τάξει, αὐτὸς δὲ ζῆν τοῖς ἱππεῦσιν ἐλάσας ἀφίκετο πρὸς κόμην τινα, ἣν ὁ Βῆσσος ἦν ζῆν

11.

Oxo amne trajecto Alexander celeriter eo exercitum duxit, ubi Bessum cum copiis esse acceperat. Interea nuntii ad eum a Spitamene et Datapherne veniunt, pollicentes, si aliquem ex ducibus suis cum aliquantis copiis mitteret, sese Bessum comprehensum Alexandro tradituros esse. In custodia enim illum, citra vincula tamen, teneri. Qua re cognita, Alexander relaxationem dans lentius quam antea exercitum duxit. Ac Ptolemæum quidem Lagi filium cum tribus amicorum equitum turmis et hastatis equitibus omnibus, ex peditibus vero cum Philotæ agmine et scutatis mille, Agrianisque omnibus ac sagittariorum dimidia parte, ut ad Spitamenem et Dataphernem celeriter contendat jubet. Ptolemæus imperata facit, et decem mansionum iter quadriduo emensus, eo pervenit ubi pridie barbari cum Spitamene castra habuerant.

Ibi certior factus est, dubiam esse Spitamenis et Dataphernis de tradendo Besso sententiam. Peditibus itaque relictis et composito agmine sequi jussis, ipse cum equitatu progressus ad vicum quendam venit in quo Bessus cum paucis militibus agebat. Nam qui cum Spitamene erant, jam inde abierant, quod eos Bessus tradere pudebat. Ptolemæus, pago equitibus circumsesso (erat enim pagus muro et portis cinctus), barbaris paganis denuntiari jubet, inco-

δλίγοις στρατιώταις. Οἱ γὰρ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην μεταχωρήσαντες ἤδη ἐκείθεν, καταιδεσθέντες αὐτοὶ παραδοῦναι τὸν Βῆσσον. Πτολεμαῖος δὲ περιστήσας ἐν κύκλῳ τῆς κόμης τοὺς ἰππέας (ἦν γὰρ τι καὶ τεῖχος περιβεβλημένον καὶ πύλαι κατ' αὐτό) ἐπεκηρυκεύετο τοῖς ἐν τῇ κόμῃ βαρβάρους, ἀπαθεῖς σφᾶς ἀπαλλάσσεσθαι παραδόντας Βῆσσον. Οἱ δὲ ἐδέχοντο τοὺς ξὺν Πτολεμαίῳ ἐς τὴν κόμην· καὶ Πτολεμαῖος ξυλλαβὼν Βῆσσον ὀπίσω ἐπανήει· προπέμψας δὲ ἤρετο Ἀλέξανδρον ὅπως χρῆ ἐς ὄψιν ἄγειν Ἀλεξάνδρου Βῆσσον· καὶ Ἀλέξανδρος γυμνὸν ἐν κλοιῷ δῆσαντα οὕτως ἄγειν ἐκέλευσε καὶ καταστήσαντα ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ ἣ αὐτὸς τε καὶ ἡ στρατιὰ παρελάσσεσθαι ἐμελλε. Καὶ Πτολεμαῖος οὕτως ἐποίησεν.

Ἀλέξανδρος δὲ ἰδὼν τὸν Βῆσσον, ἐπιστήσας τὸ ἄρμα ἤρετο ἀνθ' ὅτου τὸν βασιλέα τὸν αὐτοῦ καὶ ἄμα οἰκεῖον καὶ εὐεργέτην γενόμενον Δαρεῖον τὰ μὲν πρῶτα ξυνέλαβε καὶ δῆσας ἤγεν, ἔπειτα ἀπέκτεινε; Καὶ ὁ Βῆσσος οὐ μόνῳ οἱ ταῦτα δόξαντα πρᾶξι ἐφη, ἀλλὰ ξὺν τοῖς τότε ἀμφὶ Δαρεῖον οὖσιν, ὡς σωτηρίαν σφίσι ἐυρέσθαι παρ' Ἀλεξάνδρου. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τοῖσδε μαστιγοῦν ἐκέλευεν αὐτὸν καὶ ἐπιλέγειν τὸν κήρυκα ταῦτ' ἐκεῖνα ὅσα αὐτὸς τῷ Βῆσσω ἐν τῇ πύστει ὠνείδισε. Βῆσσος μὲν δὴ οὕτως αἰκισθεὶς ἀποπέμπεται ἐς Βάκτρα ἀποθανούμενος. Καὶ ταῦτα Πτολεμαῖος ὑπὲρ Βῆσσου ἀνέγραψεν. Ἀριστόβουλος δὲ (fr. 18) κ. τ. λ.

Ptolemæum vel Arrianum ante oculos habuit Auct. Itin. Alex. c. 78; Aristobuli narrationem reddunt Diodor. XVII, 83, Curt. VII, 4 sq.; cf. Plut. Alex. c. 43, Justin. XII, 5, Ste.-Croix l. 1. p. 315 sqq., Droysen. p. 308. — In postremis Hüllemannus scribendum suspicatur ἐς Βάκτρα, εἴτ' ἐς Ἐκβάτανα ἀποθ., quoniam *Ecbatanis* pœnam luit, Arr. IV, 7, 3.

12.

Arrian. IV, 3 : Τὴν δὲ ἐβδόμην πόλιν ἐξ ἐφόδου ἔλαβε, Πτολεμαῖος μὲν λέγει ὅτι αὐτοὺς σφᾶς ἐνδόντας, Ἀριστόβουλος (fr. 20) δὲ ὅτι βία καὶ ταύτην ἐξεῖλε, καὶ ὅτι πάντας τοὺς καταληφθέντας ἐν αὐτῇ ἀπέκτεινε. Πτολεμαῖος δὲ κατανεῖμαι λέγει αὐτὸν τοὺς ἀνθρώπους τῇ στρατιᾷ, καὶ δεδεμένους κελεῦσαι φυλάττεσθαι ἔστ' ἂν ἐκ τῆς χώρας ἀπαλλάττηται αὐτὸς, ὡς μηδένα ἀπολείπεσθαι τὴν ἀπόστασιν πραξάντων.

« Septem urbes Sogdianæ, inter quas Gaza et Cyropolis, a Spitamene potissimum reliquisque Bessi sociis concitatae seditione facta Macedonum præsidia trucidaverant. Quarum sex vi recuperatae et deletæ pœnas dederunt, de septima h. l. agitur. — Auctor Itin. Al. c. 82, 83 etiam in his Ptolemæum secutus : *septima civitas exempli metu ad modestiam ducta est.* » GEIER. Cf. Ste.-Croix p. 331; Droysen. p. 317; Mützell. ad Curt. VII, 6 (VII, 25', 1).

13

Idem IV, 14, 1, de Hermolai et Sostrati conjuratione : Ἀριστόβουλος μὲν λέγει ὅτι καὶ Καλλισθένην ἐπᾶραι σφᾶς (Ἐρμόλαος καὶ Σώστρατος) ἔφασαν ἐς τὸ τολμημα· καὶ Πτολεμαῖος ὡσαύτως λέγει. Οἱ δὲ πολλοὶ οὐ ταύτη λέγουσιν, ἀλλὰ διὰ μῖσος γὰρ τὸ ἤδη ὄν πρὸς Καλλισθένην ἐξ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅτι ὁ Ἐρμόλαος ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτήδειος ἦν τῷ Καλλισθένει, οὐ χαλεπῶς πιστεῦσαι τὰ χεῖρω ὑπὲρ Καλλισθένους Ἀλεξάνδρον. — Cf. Curt. VIII, 6 sqq., Plutarch. Al. c. 55.

14.

Idem IV, 14, 3 : Καλλισθένην δὲ Ἀριστόβουλος μὲν λέγει δεδεμένον ἐν πέδαις ξυμπεριάγεσθαι τῇ στρατιᾷ, ἔπειτα νόσῳ τελευτῆσαι, Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου στρεβλωθέντα καὶ κρεμασθέντα ἀποθανεῖν. Οὕτως οὐδὲ

lumes eos abituros, si Bessum tradant. Barbari Ptolemæum cum suis copiis intromittunt. Ptolemæus capto Besso ad Alexandrum revertitur, nuntiumque præmittit, qui percontetur quomodo illum in conspectum suum adduci velit. Alexander nudum capistro alligatum adduci jubet, et ad dextrum viæ latus, qua sibi cum exercitu transeundum esset, sisti. Ptolemæus ita ut imperatum ei est facit. Alexander Bessum conspicatus, currum sistens, rogavit quam ob causam Darium regem suum pariter atque amicum et optime de se meritum, comprehensum et in vinculis ductum interfecisset. Cui Bessus, non ex suo unius consilio id factum esse, sed omnium qui tum temporis Dario adfuissent, ut ea ratione salutem sibi apud Alexandrum invenirent. Tum Alexander Bessum flagris cædi jussit, ac per præconem pronuntiari eadem illa quæ ipse inquirens Besso exprobrarat. Bessus ita flagellis cæsus, Bactra pœnas capite persoluturus remittitur. Hæc Ptolemæus de Besso.

12

Septimiam urbem primo impetu Alexander cepit, deditio-
ne, uti Ptolemæus scribit; Aristobulus vero hanc quoque

vi captam tradit, omnesque in ea comprehensos interfectos esse. Ptolemæus captivos in exercitum distributos narrat, vinctosque custodiri jussos, donec ipse ex ea regione discederet, ne quis eorum, qui defectionem fecerant, relinqueretur.

13.

Aristobulus auctor est illos (Hermolaum et Sostratum) hoc quoque dixisse, se a Callisthene ad facinus adeundum incitatos fuisse. Quod Ptolemæus quoque affirmat. Plurimi tamen aliter hac de re scribunt, nimirum Alexandrum, quod odio Callisthenis laboraret, et quod magna Hermolao cum Callisthene familiaritas intercederet, facile ad sinistram de Callisthene suspicionem a delatoribus adductum.

14.

Aristobulus Callisthenem compedibus vinctum in exercitu circumductum fuisse ac postea morbo interiisse scribit. Ptolemæus illum tortum ac deinde crucifixum vitam finisse ait. Adeo ne ipsi quidem scriptores, quorum magna fides est, quique tum temporis Alexandro aderant, de rebus ma-

οἱ πάνυ πιστοὶ ἐς τὴν ἀφήγησιν καὶ συγγενόμενοι ἐν τῷ τότε Ἀλεξάνδρῳ ὑπὲρ τῶν γνωσίων τε καὶ οὐ λαθόντων σφᾶς ὅπως ἐπράχθη ξύμφωνα ἀνέγραψαν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὑπὲρ τούτων αὐτῶν ἄλλοι ἄλλως ἀφηγήσαντο.

Cum Ptolemæo faciunt Curtius VIII, 29 et Auct. Itin. Al. c. 92; cum Aristobulo Chares ap. Plut. Alex. c. 55 (fr. 9)

15.

Idem IV, 25, 4 : Καὶ λέγει Πτολεμαῖος ἀνθρώπους μὲν ληφθῆναι τοὺς πάντας ὑπὲρ τετρακισμυρίου, βοῶν δὲ ὑπὲρ τὰς τρεῖς καὶ εἴκοσι μυριάδας· καὶ τούτων τὰς καλλίστας ἐπιλεξάμενον Ἀλέξανδρον, ὅτι διαφέρουσαι αὐτῷ κάλλει τε καὶ μεγέθει ἐφαίνοντο, πέμψαι ἐθέλειν ἐς Μακεδονίαν ἐργάζεσθαι τὴν χώραν.

« Narrata sunt in antecedentibus proelia cum Indiæ superioris incolis ad Choaspem sive Euaspla flumen, quibus Lagida maximam partem ipse dux interfuerat (cf. Arr. l. l. 23, 24) : quare quæ apud Arrianum de his pugnis conscripta sunt, ex Ptolemæi potissimum Commentariis hausta esse non miraberis. Ptolemæum secutus Auctor Itin. Al. c. 115 hæc habet : *Ducenta denique triginta boum millia illic capta formæ merito destinat Alexander una captivis Macedoniæ cultum agros suorum et suosce.* » GEIER.

16.

Arrian. V, 14, 5 : Alexandro ex insula Hydaspis fluvii in ripam citeriorem trajicienti Pori filius cum manu occurrit. — De hac re postquam Aristobuli (fr. 27.) aliorumque narrationes commemoravit, pergīt hunc in modum : Ἀλλὰ Πτολεμαῖος δὲ Λάγου, ὅτῳ καὶ ἐγὼ ξυμφέρομαι, ἄλλως λέγει· ἐκπεμφθῆναι μὲν γὰρ τὸν παῖδα ὑπὸ τοῦ Πύρου λέγει καὶ

οὗτος, ἀλλ' οὐχ ἐξήκοντα μόνα ἄρματα ἄγοντα. Οὐδὲ γὰρ εἰκὸς Πῶρον ἀκούσαντα ἐκ τῶν σκοπῶν ὅτι δὴ ἦ αὐτὸς Ἀλέξανδρος διαβέβηκε τοῦ Ὑδάσπου τὸν πόρον, ἢ μέρος γέ τι τῆς στρατιᾶς, σὺν ἐξήκοντα ἄρμασι μόνοις ἐκπέμψαι τὸν αὐτοῦ παῖδα· ἀ δὴ ὡς μὲν ἐπὶ κατασκοπῆν ἐκπεμπόμενα, πολλά τε καὶ οὐκ εὐζῶνα ἐς τὴν ἀποχώρησιν ἦν, ὡς δὲ εἰς τὸ εἰρξάει τε τοὺς οὐπω πεπεραχότας τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἡδὴ ἐκβεβηκόσιν ἐπιθέσθαι, οὐδαμῆ ἀξιομάχα. Ἀλλὰ δισχιλίουσιν γὰρ λέγει ἵππεας ἄγοντα ἀφικέσθαι τὸν Πύρου παῖδα, ἄρματα δὲ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι· φθάσαι δὲ περάσαντα Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐκ τῆς νήσου τὸν τελευταῖον πόρον.

Cap. 15. Καὶ ἐπὶ τούτους τὰ μὲν πρῶτα ἐκπέμψαι Ἀλέξανδρον καὶ οὗτος λέγει τοὺς ἵπποτοξότας, αὐτὸν δ' ἄγειν τοὺς ἵππεας· προσάγειν γὰρ οἰηθῆναι Πῶρον ζῦν τῇ δυνάμει πάσῃ· τὴν δὲ ἵππον ταύτην προτεταγμένην αὐτῷ προπορεύεσθαι πρὸ τοῦ ἄλλου στρατοῦ· ὡς δὲ κατέμαθεν ἀτρεκῶς τὸ πλῆθος τὸ τῶν Ἰνδῶν, ἐνταῦθα δὴ ὀξέως ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς ζῦν τῇ ἀμφ' αὐτὸν ἵππῳ· τοὺς δὲ ἐγκλιῖναι, ὡς Ἀλέξανδρον τε αὐτὸν κατεῖδον καὶ τὸ στίφος ἀμφ' αὐτὸν τῶν ἵππέων, οὐκ ἐπὶ μετώπῳ, ἀλλὰ κατ' ἴλας ἐμβεβληκός. Καὶ τούτων ἵππεας μὲν πεσεῖν ἐς τετρακοσίους, πεσεῖν δὲ καὶ τοῦ Πύρου τὸν παῖδα· τὰ δὲ ἄρματα αὐτοῖς ἵπποις ἀλῶναι ἐν τε τῇ ἀποχωρήσει βαρέα γενόμενα καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ ὑπὸ πηλᾶ χρεῖα.

Pro Ptolemæo militant etiam ea quæ leguntur ap. Plut. Alex. c. 60, nisi quod differunt in numero copiarum. Cf. Curtius VIII, 14, ibique interpret. De tempore proelii disserit Hüllemanus p. 40 sqq.

17.

Idem V, 20, 2 de gente Indica : Ὄνομα δὲ ἦν τῷ ἔθνει Γλαυγανίται, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ὡς δὲ Πτολεμαῖος Γλαῦσαι.

nifestis, quæque quo pacto gestæ essent eos nequaquam latebant, inter se consentiunt. Multa vero etiam alia alii de hisce rebus diversa que scripserunt.

15.

Ptolemæus auctor est hominum quadraginta millia capta esse, boum ultra ducenta et triginta millia : e quibus Alexandrum præstantissimas quasque delectas, quod eximia pulchritudine et magnitudine excellere viderentur, in Macedoniam, regionis colendæ causa, mittere voluisse.

16.

Ptolemæus, Lagi filius, cui ego assentior, aliter sentit. Nam hic quoque filium a Poro missum esse scribit, non autem sexaginta solum currus ducentem. Neque enim verisimile Porum, quum jam per speculatores certior factus esset, aut ipsum Alexandrum aut certe partem exercitus Hydaspem transiisse, filium suum cum sexaginta tantum curribus emisisse. Qui quidem si ad speculandum missi forent, nimis multi, neque ad receptum expediti fuissent : si ad arandum hostes nondum transgressos, aut cum iis jam transgressis confligendum, nequaquam pares fuissent. Verum

duo millia equitum secum duxisse Pori filium scribit, currus centum et viginti. At priusquam eo pervenisset, Alexandrum etiam ultimum ex insula vadum transiisse.

Idem Ptolemæus narrat Alexandrum primo sagittarios equestres in illos emisisse, ipsum vero equites duxisse, existimantem Porum cum omnibus copiis adventare : equitatum vero primo loco positum reliquum exercitum præcessisse. Postquam autem ex speculatoribus numerum hostium Indorum certe cognosset, tum acriter cum equitatu, quem penes se habebat, in eum invectum esse; illos in fugam versos, simulac Alexandrum ipsum equitumque qui ei aderant agmen non exporrecta acie, sed furmatim in sese ferri vidissent. Ex his equites quidem quadringentos captos esse, atque in iis etiam Pori filium, currusque una cum equis captos, quod et tardiores in fuga essent, et limus currus impediret.

17.

Nominatur populus Glauganicæ, uti Aristobulus tradit, ut vero Ptolemæus ait, Glausæ.

« Vocabulum Γλαυγανίαι græca terminatione videtur corruptum esse » GEIER.

18.

Arrian. V, 20, 8 : Τούτου τοῦ Ἀχεσίνου ποταμοῦ τὸ μέγεθος μόνου τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἀνέγραψεν· εἶναι γὰρ ἵνα ἐπέρασεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῶν πλοίων τε καὶ διφθερῶν ζῆν τῆ στρατιᾷ τὸ μὲν ρεῦμα ὄξυ τοῦ Ἀχεσίνου πέτραις μεγάλαις καὶ ὄξειαις, καθ' ὧν φερόμενον βία τὸ ὕδωρ κυμαίνεσθαι τε καὶ καχλάζειν· τὸ δὲ εὖρος σταδίους ἐπέχειν πεντεκαίδεκα. Καὶ τοῖς μὲν δὴ ἐπὶ τῶν διφθερῶν περῶσιν εὐμαρῆ γενέσθαι τὸν πόρον· τοὺς δὲ ἐν τοῖς πλοίοις διαβαίνοντας ἐποκειλάντων πολλῶν πλοίων ἐπὶ ταῖς πέτραις καὶ ξυναραχθέντων οὐκ ὀλίγους αὐτοῦ ἐν τῷ ὕδατι διαφθαρῆναι.

19.

Idem V, 28, 4 : Ἐνταῦθα δὴ (ad Hyphasin) λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι ἐπὶ τῆ διαβάσει οὐδὲν μείον ἐθύετο (ὁ Ἀλέξανδρος), θυομένῳ δὲ οὐκ ἐρίγνετο αὐτῶν τὰ ἱερά· τότε δὴ τοὺς πρεσβυτάτους τε τῶν ἐταίρων καὶ μάλιστα τοὺς ἐπιτηδείους αὐτῶ συναγαγὼν, ὡς πάντα εἰς τὴν ὀπίσω ἀναχώρησιν αὐτῶ ἔφερον, ἐκφαίνει ἐς τὴν στρατιὰν ὅτι ἔγνωσται ὀπίσω ἀποστρέφειν.

Sacrificia illa præter Nostrum unus innuit Strabo XV, p. 697 extr. Cf. Droysen. p. 415.

19 a.

Idem. VI, 2, 4 : Ἦν τὸ ξύμπαν πλῆθος τῶν νεῶν (in Hydaspes fl.), ὡς λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ᾧ μάλιστα ἐγὼ ἔπομαι, τριακόντοροι μὲν ἐς ὀγδοήκοντα· τὰ δὲ πάντα πλοῖα σὺν ταῖς ἵππαγωγῶν καὶ ὄσα ἄλλα ποτάμια ἢ τῶν πάλαι πλεόντων κατὰ τοὺς ποτα-

18.

Acesinis amnis solus ex Indicæ fuminibus magnitudinem Ptolemæus Lagi filius descripsit. Esse enim ea parte, qua Alexander eum navigiis et pellibus cum exercitu transmisit, rapidum Acesinis cursum magnis asperisque cautibus interjectis, quibus illisæ et repercussæ undæ ingentes æstus vorticesque concitent; latitudinem vero esse quindecim stadiorum. Atque iis quidem qui pellibus transportati sint facilem trajectum fuisse: eorum vero, qui navibus transvecti sint, quum pleræque cautibus illisæ rumperentur, non paucos in amne periisse.

19.

Ibi (ad Hyphasin), ut Ptolemæus Lagi tradit, nihilominus Alexander pro transitu sacrum fecit. Quum vero exta infaustos eventus portendissent, convocatis amicis, qui et ætate grandiores maximeque familiares ei erant, quoniam omnia illum ab ulteriore profectioe revocarent, exercitui declarasse, statutum sibi esse domum reverti.

19 a.

Navium copia universa (in Hydaspes fl.) secundum Ptolemæum Lagi, quem ego potissimum sequor, ita sese ha-

μους ἢ ἐν τῷ τότε ποιηθέντων οὐ πολὺ ἀποδέοντα τῶν δισχιλίων.

Nearchus classis præfectus ap. Arr. Ind. c. 19 numerat naves 800; ap. Diodor. XVII, 95 et Curtium IX, 3, sunt 1000. Quare Hullemanus ad h. l. scribendum proponit χιλίων pro δισχιλίων.

20.

Idem VI, 10 init. de Alexandro apud Mallos vulnerato: Ἀλέξανδρος δὲ βάλλεται καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στῆθος τοξεύματι ὑπὲρ τὸν μαστὸν, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος, ὅτι καὶ πνεῦμα ὁμοῦ τῷ αἵματι ἐκ τοῦ τραύματος ἐξεπνεῖτο. Cf. Aristobuli fr. 28 a; Clitarch. fr. 11; Diodor. XVII, 99.

Ibid. c. 11, 7: Καὶ οἱ μὲν ζύλω πληγέντα κατὰ τοῦ κράνους Ἀλέξανδρον, καὶ ἰλιγιάσαντα πεσεῖν, αὐθις δὲ ἀναστάντα, βέλει διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στῆθος· Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου ταύτην μόνην τὴν πληγὴν πληγῆναι λέγει τὴν ἐς τὸ στῆθος. Τὸ δὲ δὴ μέγιστον πλημμέλημα τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον, ἐκεῖνο τίθεμαι ἔγωγε· Πτολεμαῖον γὰρ τὸν Λάγου ἔστιν οἱ ἀνέγραψαν ξυναναθῆναι τε Ἀλέξανδρῳ κατὰ τὴν κλιμακία ὁμοῦ Πευκέστα, καὶ ὑπερασπίσαι κειμένου, καὶ ἐπὶ τῷδε Σωτῆρα ἐπικληθῆναι τὸν Πτολεμαῖον· καίτοι αὐτὸς Πτολεμαῖος ἀναγέγραφεν οὐδὲ παραγενέσθαι τούτῳ τῷ ἔργῳ· ἀλλὰ στρατιᾶς γὰρ αὐτὸς ἡγούμενος ἄλλας μάχεσθαι μάχας καὶ πρὸς ἄλλους βαρβάρους.

Ob mendacium istud Clitarchum (fr. 11) et Timagenem vel Curtius (IX, 5.) reprehendit. Cf. Ste-Croix p. 407; Droysen. p. 440.

21.

Arrian. VI, 23, 3. Vide Aristobuli fragm. 36.

Arrian. VII, 26, 2. Vide fragm. Eumenis Cardiani 2 extr.

buit: triginta remis instructæ erant circiter octoginta; omnes verò naves tam quæ equos vehebant quam ceteræ quotquot fluviales, quæ aut jam antea in fluyiis navigaverant, aut tum temporis constructæ fuerant, haud multum abfuit, quin duorum millium numerum explerent.

20.

Alexander etiam ipse thorace sagitta discusso supra mamam in pectore vulnus accepit, quod quidem, ut Ptolemæus tradit, ejusmodi fuit, ut una cum sanguine spiritum etiam ex vulnere sufflaret.

Alii Alexandrum fuste ad galeam ictum, caligine oculis oborta procidisse scribunt. Quumque se denuo erexisset, thorace trajectum sagittam pectore excepisse. Ptolemæus Lagi in pectore solum vulneratum fuisse tradit. In eo autem præcipue errasse apparet qui Alexandri res scripserunt, quod Ptolemæum Lagi filium una cum Alexandro et Peucesta scalam conseendisse scribant, jacentemque objecto scuto protexisse, ideoque Ptolemæum Soterem (servatorem) a militibus appellatum esse: quum tamen Ptolemæus ipse scribat se huic pugnae non interfuisse, sed eo tempore copiarum ducem adversus alios barbaros pugnasse.

ARISTOBULUS CASSANDRENSIS.

Aristobulus, Aristobuli f. (*), qui Alexandrum in Indiam secutus est (Arrian. proœm.), ubi natus sit, non constat. Senex vixit Cassandreæ (fr. 1. 3. 28^b), quam urbem Ol. 116, 2. 315 condiderat Cassander ad id fortasse usus opera Aristobuli nostri, cui simile Cyri sepulcrum restaurandi negotium Alexander olim mandaverat (fr. 37). Inter militum duces Aristobulus nusquam memoratur, neque accensendus iis esse videtur. Certe Commentariorum reliquiæ virum arguunt, cui non tam militarium rerum expositio curæ cordique fuerit quam accurata luculentaque descriptio terrarum, populorum, plantarum, fluviorum et si qua huc pertinent alia. Historias Alexandri post Ipsense demum prælium conscriptas esse patet ex fragm. 39 extr. Quod convenit cum iis, quæ tradit Lucianus De Macrob. c. 12 (p. 643 Didot.) : Ἀριστόβουλος δὲ ὁ Κασσανδρεὺς ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη λέγεται βεβιωκέναι, τὴν ἱστορίαν δὲ τέταρτον καὶ ὀγδοηχοστὸν ἔτος γεγονῶς ἤροξάτο συγγράφειν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας λέγει.

De auctoritate Aristobuli quid sentiat Arrianus, vidimus supra (v. Vit. Ptolemæi), atque libenter nos in iudicio viri sobrii acquiescimus, probatissimis Aristobulum rerum Alexandri scriptoribus annumerantes; quamquam est ubi fidem ejus nutare dixeris. Contra alia omnia suadere videtur Lucianus Quom. Hist. scr. c. 12 (p. 259 Didot.): Οὐδὲ τυγχάνουσιν, αἱ (sc. qui benevolentiae captandæ gratia mendacia scribunt), οὗ μάλιστα ἐφίενται· οἱ γὰρ ἐπαινούμενοι πρὸς αὐτῶν μισοῦσι μᾶλλον καὶ ἀποστρέφονται ὡς κόλακας, εὖ ποιοῦντες, καὶ μάλιστα ἦν ἀνδρώδεις τὰς γνώμας ὧσιν· ὡς περ Ἀριστόβουλος μονομαχίαν γράψας Ἀλεξάνδρου καὶ Πύρου, καὶ ἀναγνόντος αὐτῷ τοῦτο μάλιστα τὸ χωρίον τῆς γραφῆς — ὦρετο γὰρ χαριεῖσθαι τὰ μέγιστα τῷ βασιλεῖ ἐπιφευδόμενος ἀριστείας τινὰς αὐτῷ καὶ ἀναπλάττων ἔργα μείζω τῆς ἀληθείας — λαβὼν ἐκεῖνος τὸ βιβλίον — πλέοντες δὲ ἐτύγγανον ἐν ποταμῷ τῷ Ὑδάσπῃ — ἔρριψεν ἐπὶ κεφαλὴν ἐς τὸ ὕδωρ ἐπειπὼν, « Καὶ σὲ δὲ οὕτως ἐχρῆν, ὦ Ἀριστόβουλε, τοιαῦτα ὑπὲρ ἐμοῦ μονομαχοῦντα καὶ ἐλέφαντας ἐνὶ ἀκοντίῳ φονεύοντα. » Quæ quum ab Aristobulo Arriani abhorreere prorsus viderentur, errasse Lucianum, atque cum Aristobulo confudisse Onesieritum vel alium quempiam statuerunt Sainte-Croix (*Ex. crit.* p. 42), Heerenius

(*) Alius procul dubio Aristobulus est, cujus Ἱταλικὰ laudat Plutarch. in Par. min. c. 32. Ab hoc non diversus fuerit Aristobulus, qui Περὶ λίθων scripsit, teste Plutarcho De flu. c. 14, 3. Mitto Aristobulum Judæum.

(De font. Plut. p. 92), C. Hermannus (ad Lucian. l. 1.), Westermannus (ad Voss. p. 89), Creuzerus (*Hist. Kunst* p. 370). Contra Schmiederus (præf. ad Arr. Exp. A. p. XXIV) : « Quidni credamus, inquit, eundem Aristobulum Alexandro vivo fortunæ suæ per adulationem subvenire voluisse, qui eo mortuo veram ejus historiam ipse senex scribe-ret? » Similiter statuunt Geierus et Hüllemanus. Idque recte fieri censeo. Nam quamvis ipsam istam historiam, quæ Luciani temporibus adhuc circumferebatur, in dubium vocare possis, non omni tamen res fundamento caruisse videtur : siquidem Anonymus apud Walz. in Rhett. Gr. III, p. 610 rhetorices genera enumerans, Πέμπτη (sc. ῥητορικὴ), inquit, ἡ κολακευτικὴ, ἧς ἠγάθατο Δημάδης καὶ Ἀριστόβουλος. Quæ quum procul dubio ad nostrum Aristobulum spectent, satis aperte indicant eum fuisse ex eorum numero oratorum, qui viles se Philippi et Alexandri adulatōres præstiterint. Consentaneum vero est Anonymum cogitasse de orationibus Aristobuli, non autem de opere historico, quod in Hydaspen Alexander projecisse dicitur, neque de altero, quod Arrianus laude dignissimum esse censuit. Obvia sane quædam in reliquiis, quæ studium quoddam Alexandri arguere videri possint : nam primum absolvit regem a crimine violentiæ, deinde cum Ptolemæo credidit corvos viam ad Ammonium monstrasse, Callisthenem vero suasorem fuisse conjurationis. Sed postrema condonanda facile dixeris, quum alterum Græcorum credulitate, alterum veri iudicii difficultate excusari videatur. Deinde vero alia exstant, quibus se reliquis scriptoribus juniorem ostendit. Neque enim gladio nodum Gordium Alexander dissecuit heroica audacia et simplicitate, sed solvit communi usus artificio (fr. 4). Porro in Cilicia rex morbo corripitur, non quod in Cydni undas glaciales se præcipitaverit, sed ὑπὸ καμάτου. Quæ quum ita sint, Aristobulum historicum per me licet adulatoribus regis aggregari, modo addas qui minus talem se ostenderit reperiri neminem. Alium se præbuerit vivente adhuc Alexandro, alia egerit vir, cujus ingenium senectus defæcaverat, et qui, quum Cassandreæ degeret, haud dubie a partibus stetit Cassandri, quem adversarium fuisse Alexandri constat. — Ceterum facundia, qua olim ad adulationem abusus esse videtur, ne seni quidem defuit. Enituisse eam in elegantissimis regionum descriptionibus inque aliis quibusdam narrationibus, quas Alexandri hi-

storiis intexuerat, disertis veterum testimoniis declaratur. Namque Tyrum urbem πρὸς ἠρόνην καὶ ὠφέλειαν legentium descriptam esse dicit Menander (fr. 7b.). Plutarchus vero (fr. 1 a), Τίς ἂν, quærit, ἡσθεὶς συναναπαυσάμενος τῇ καλλίστῃ γυναικὶ μάλλον ἢ προσαγρυπνήσας οἷς γέγραφε περὶ Πανθείας Ξενοφῶν, ἢ περὶ Τιμοκλείας Ἀριστόβουλος, ἢ Θήβης Θεόπομπος;

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

I.

Lucian. Macrob. c. 22 : Ἀριστόβουλος ὁ Κασσανδρεὺς... τὴν ἱστορίαν τέταρτον καὶ ὀγδοηκοστὸν ἔτος γεγονῶς ἤρξατο συγγράφειν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας λέγει.

I. a.

Plutarch. Non posse suav. vivi etc. c. 10, p. 1093, C (p. 1337 Didot.) : Τίς δ' ἂν ἡσθεὶς συναναπαυσάμενος τῇ καλλίστῃ γυναικὶ μάλλον ἢ προσαγρυπνήσας οἷς γέγραφε περὶ Πανθείας Ξενοφῶν, ἢ περὶ Τιμοκλείας Ἀριστόβουλος, ἢ Θήβης Θεόπομπος; Historiam narrat Plutarchus De mulier. virt. p. 259, E, p. 320 Did. (coll. Vit. Alex. c. 12, Polyæn. VIII, 39) :

Θεαγένης ὁ Θηβαῖος, Ἐπαμινῶνδρα καὶ Πελοπίδα καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσι τὴν αὐτὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως λαβῶν διάνοιαν, ἔπεισε περὶ τὴν κοινὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος ἐν Χαιρωνείᾳ, κρατῶν ἤδη καὶ διώκων τοὺς κατ' αὐτὸν ἀντιτεταγμένους. Ἐκεῖνος γὰρ ἦν ὁ πρὸς τὸν ἐμβοήσαντα, Μέχρι ποῦ διώκεις; ἀποκρινάμενος·

1.

Aristobulus Cassandrensis historiam scribere coepit ætatis anno octogesimo quarto, ut ipse initio operis testatur.

1 a.

Quem magis juvet dormire cum formosissima muliere, quam invigilare iis, quæ de Panthea Xenophon, de Timoclea Aristobulus, de Theba scripsit Theopompus?

Theagenes Thebanus de civitate eandem cum Epaminonda, Pelopida aliisque optimis viris sectatus sententiam, in communi Græciæ ad Chæroneam clade occubuit, quum jam vicisset et persequeretur sibi oppositos. Is enim fuit qui vociferanti, Quousque persequeris? respondit: Usque ad Macedoniam. Mortuo ei soror superfuit, quæ testaretur et ipsum virtute generis et natura magnum illustremque factum virum: huic tamen mulieri contigit fructum percipere suæ virtutis præclarum, ut tanto facilius ferret quantum in ipsam ex publicis redundavit calamitatibus. Quum enim Thebas in potestatem redegisset Alexander, alique alias urbis partes pervagantes diriperent, domum Timocleæ occupavit homo nihil minus quam modestus; sed insolenter injuriosus atque stolidus, Thraciæ cuiusdam turmæ dux, Alexandri cognominis, sed plane cetera dissimilis. Is neque

Μέχρι Μακεδονίας. Ἀποθανόντι δ' αὐτῷ περὶ τὴν ἀδελφῆ, μαρτυροῦσα κάκεινον ἀρετῇ γένους καὶ φύσει μέγαν ἄνδρα καὶ λαμπρὸν γενέσθαι· πλὴν ταύτῃ γε καὶ χρηστὸν ἀπολαῦσαι τι τῆς ἀρετῆς ὑπῆρξεν, ὥστε κουφότερον, ὅσον τῶν κοινῶν ἀτυχημάτων εἰς αὐτὴν ἦλθεν, ἐνεγκεῖν. Ἐπεὶ γὰρ ἐκράτησε Θηβαίων Ἀλέξανδρος, ἄλλοι δ' ἄλλα τῆς πόλεως ἐπόρθουν ὡς ἐπιόντες, ἔτυχε τὴν Τιμοκλείας οἰκίαν καταλαβῶν ἄνθρωπος οὐκ ἐπιεικῆς οὐδὲ ἡμερος, ἀλλ' ὑβριστῆς καὶ ἀνόητος· ἦρχε δὲ Θρακίου τινὸς Ἰλῆς, καὶ ὁμώνυμος ἦν τοῦ βασιλέως, οὐδὲν δὲ ὅμοιος. Οὐτε γὰρ τὸ γένος, οὐτε τὸν βίον αἰδεσθεῖς τῆς γυναικὸς, ὡς ἐνέπλησεν ἑαυτὸν οἴνου, μετὰ δεῖπνον ἐκάλει συναναπαυσομένην. Καὶ τοῦτο πέρας οὐκ ἦν· ἀλλὰ καὶ χρυσὸν ἐζήτει καὶ ἄργυρον, εἴ τις εἴη κεκρυμμένος ὑπ' αὐτῆς, τὰ μὲν ὡς ἀπειλῶν, τὰ δὲ ὡς ἔξων διὰ παντὸς ἐν τάξει γυναικὸς. Ἡ δὲ δεξαμένη λαβὴν αὐτοῦ διδόντος, Ὄφελον μὲν, εἶπε, τεθνήσκει πρὸ ταύτης ἐγὼ τῆς νυκτὸς ἢ ζῆν, τὸ γοῦν σῶμα πάντων [ἀπολλυμένων] ἀπείρατον ὑβρεως διεφύλαξα· πεπραγμένων δὲ οὕτως, εἴ σε κηδεμόνα καὶ δεσπότην καὶ ἄνδρα δεῖ νομίζειν, τοῦ δαίμονος διδόντος, οὐκ ἀποστερήσω σε τῶν σῶν· ἑμαυτὴν γὰρ ὅτι βουλήσῃ ὀρῶ γεγεννημένην. Ἐμοὶ περὶ σῶμα κόσμος ἦν, καὶ ἄργυρος ἐν ἐκπύμασιν, ἦν τι καὶ χρυσοῦ καὶ νομίσματος. Ὡς δὲ ἡ πόλις ἤλίσκετο, πάντα συλλαβεῖν κελεύσασα τὰς θεραπαινίδας ἔρριψα, μάλλον δὲ κατεθέμην εἰς φρέαρ ὕδωρ οὐκ ἔχον· οὐδ' ἴσασιν αὐτὸ πολλοί· πῶμα γὰρ ἔπεστι, καὶ κύκλω περιπέφυκεν ὕλη σύσκιος. Ταῦτα σὺ μὲν εὐτυχοῖς λαβῶν, ἐμοὶ δ' ἔσται πρὸς σὲ μαρτύρια καὶ γνωρίσματα τῆς περὶ τὸν οἶκον εὐτυχίας καὶ λαμπρότητος. Ἀκούσας οὖν ὁ Μακεδὼν, οὐ περιέμεινε τὴν ἡμέραν, ἀλλ' εὐθὺς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἡγουμένης τῆς Τιμοκλείας· καὶ τὸν κῆπον ἀποκλιεῖσαι

genus, neque vitam mulieris reveritus, quum sese vino implevisset, a cena dormire Timocleam secum coegit. Neque hunc injuriarum finem fecit, sed præterea aurum argentumque requirebat, si quid horum ea reconditi haberet, adhibitis partim minis, partim pollicitationibus, quod habiturum se eam perpetuo uxoris loco diceret. Illa ansam ab eo sibi præbitam arripiens: *Utinam vero, inquit, hanc noctem mors mea antevertisset! ut omnibus rebus perditis saltem corpus contumeliæ inexpertum conservassem. Nunc quando res ita acta est, et te divinitus mihi tutorem, dominum virumque datum existimare debeo, non spoliabo te tuis rebus: nam me quidem id futuram video, quod tu volueris. Habui mundum muliebrem, et pocula argentea, nonnihil etiam auri et numismatis: quum autem urbs caperetur, ancillis mandavi ut omnia convasarent, abjecique, aut potius deposui in puteum aqua carentem paucisque notum; est enim tectus operculo, umbrosumque circa nemus occultat. Hæc tibi accipienti fausta sint: mihi quidem apud te erant argumenta et indicia fortunarum ac splendoris familiæ meæ.* His auditis Macedo, non exspectata die, confestim ad locum perrexit, ducente Timoclea, et hortum claudi jussit ne quis sentiret, tunicatusque in puteum descendit. Horribile au-

κελεύσας, ὅπως αἰσθοῖτο μηδεὶς, κατέβαιναν ἐν τῷ χιτῶνι. Στυγερά δὲ ἤγειτο Κλωθὴ τιμωρὸς ὑπὸ τῆς Τιμοκλείας ἐφεστῶσης ἄνωθεν. Ὡς δ' ἤσθετο τῆ φωνῇ κάτω γεγονότος, πολλοὺς μὲν αὐτῆ τῶν λίθων ἐπέφερε, πολλοὺς δὲ καὶ μεγάλους αἰ θεοραπαινίδες ἐπεκυλίνδουν ἄχρις οὗ κατέκοψαν αὐτὸν καὶ κατέχωσαν. Ὡς δ' ἔγνωσαν οἱ Μακεδόνες, καὶ τὸν νεκρὸν ἀνείλοντο· κηρύγματος ἤδη γεγονότος, μηδένα κτείνειν Θηβαίων, ἦγον αὐτὴν συλλαβόντες ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ προσήγγειλαν τὸ τετολημμένον. Ὁ δὲ καὶ τῆ καταστάσει τοῦ προσώπου καὶ τῷ σχολαίῳ τοῦ βαδίσματος ἀξιωματικόν τι καὶ γενναῖον ἐνιδὼν, πρῶτον ἀνέκρινεν αὐτὴν, τίς εἶη γυναικῶν. Ἡ δ' ἀνεκπλήκτως πάνυ καὶ θαρβῆρότως εἶπεν· Ἐμοὶ Θεαγένης ἦν ἀδελφός, ὃς ἐν Χαιρωνείᾳ στρατηγῶν καὶ μαχόμενος πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἔπεσεν, ὅπως ἡμεῖς μηδὲν τοιοῦτον πάθωμεν· ἐπεὶ δὲ πεπόνθαμεν ἀνάξια τοῦ γένους, ἀποθανεῖν οὐ φεύγομεν· οὐδὲ γὰρ ἄμεινον ἴσως ζῶσαν ἑτέρας πειρᾶσθαι νυκτός, εἰ σὺ τοῦτο μὴ κωλύσης. Οἱ μὲν οὖν ἐπιεικέστατοι τῶν παρόντων ἐδάκρυσαν, Ἀλεξάνδρῳ δ' οἰκτεῖρειν μὲν οὐκ ἐπῆει τὴν ἀνθρωπον ὡς μελίζονα, θαυμάσας δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν λόγον εὖ μάλα καθαψάμενον αὐτοῦ, τοῖς μὲν ἡγεμόσι παρήγγειλε προσέχειν καὶ φυλάττειν, μὴ πάλιν ὕβρισμα τοιοῦτον εἰς οἰκίαν ἐνδοξον γένηται· τὴν δὲ Τιμόκλειαν ἀφῆκεν, αὐτὴν τε καὶ πάντας ὅσοι κατὰ γένος αὐτῆ προσήκοντες εὐρέθησαν.

I b.

Plutarch. Demosth. c. 23 : Post captas Thebas εὐθύς δ' Ἀλέξανδρος ἐξήτει πέμπων τῶν δημαγωγῶν δέκα μὲν, ὡς Ἰδομενεὺς καὶ Δοῦρις (fr. 9) εἰρήκασιν, ὅκτῳ δ', ὡς οἱ πλεῖστοι καὶ δοκιμώτατοι τῶν συγγραφέων, τούσδε, Δημοσθένην, Πολύευκτον, Ἐφιάλ-

την, Λυκοῦργον, Μοιροκλέα, Δήμωνα, Καλλισθένην, Χαρίδημον. Ὅτε καὶ τὸν περὶ τῶν προβάτων λόγον ὁ Δημοσθένης, ὡς τοῖς λύκοις τοὺς κύνας ἐξέδωκε, διηγησάμενος αὐτὸν μὲν εἶκασε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κυσὶν ὑπὲρ τοῦ δήμου μαχομένοις, Ἀλέξανδρον δὲ τὸν Μακεδόνα μονόλογον προσηγόρευσε. Ἐτι δ' « ὥσπερ, ἔφη, τοὺς ἐμπόρους ὀρῶμεν ὅταν ἐν τρυβλίῳ δεῖγμα περιφέρωσι, δι' ὀλίγων πυρῶν τοὺς πολλοὺς πιπράσκοντας, οὕτως ἐν ἡμῖν λανθάνετε πάντας αὐτοὺς συνεχιδιδόντες. » Ταῦτα μὲν οὖν Ἀριστόβουλος ὁ Κασσανδρεὺς ἱστορήκε.

Num inter δοκιμωτάτους illos qui octo rhetores recensebant, etiam Aristobulus fuerit jure dubites, quum Arrianus novem neque plane eosdem ac Plutarchus enumeret.

Suidas v. Ἀντίπατρος : Finito bello Lamiaco ἦται τοὺς δέκα ῥήτορας, οὓς ἐξέδοσαν Ἀθηναῖοι, Δημοσθένην, Ὑπερίδην, Λυκοῦργον, Πολύευκτον, Ἐφιάλτην, Θρασύβουλον, Χάρητα, Χαρίδημον, Διότιμον, Πατροκλέα, Κάσσανδρον.

Postrema Ruhnkenius corrigi voluit ita : Στρατοκλέα, οὕτως Ἀριστόβουλος ὁ Κασσανδρεὺς. Nam pro decem recensentur undecim. Aliter Toupius : « Excidit, ait, hic articulus, opinor, ita redintegrandus : Ἀντίπατρος Κασσάνδρου, ubi egerat Suidas de Antipatro Cassandri filio ; neque enim Cassandrum inter rhetores recensitum legisse memini. » Toupio recte assentiuntur Bernhardt, Geier, et Hüllemann. ad h. l. Cf. Westermann. De litibus quas Demosthen. oravit p. 72 ; not. ad Duridis fr. 9.

I c.

Plutarch. De fortun. Alex. or. I, c. 3 (pag. 402 Didot.) : Contra Persas Alexander in Asiam trajecit τοῖς τρισμυρίοις πεζοῖς καὶ τετρακισχιλίοις ἵππεῦσι πι-

tem eum ducebat ad supplicium Parca Vindex, sub persona Timocleæ superne instantis. Quæ, quum e voce sensit eum in imo esse, multos ingessit lapides, multos etiam magnosque advolutos ancillæ injecerunt, donec eum contuderunt atque obruerunt saxis. Macedones ubi de ea re facti sunt certiores, sublato cadavere, quum jam edictum esset ne quis Thebanorum occideretur, captam Timocleam ad regem adduxerunt, facinusque narraverunt. Alexander ex vultus constantia lentoque incessu gravitatem generosamque indolem ratiocinatus, principio quæsit quænam esset mulier. Illa vero impavide prorsus et confidenter, *Mihi*, inquit, *frater fuit Theagenes, qui ad Chæroneam dux exercitus et contra vos pro libertate Græciæ dimicans cecidit, ne quid nobis tale accideret : quum autem perpessa sim genere meo indigna, mori non recuso ; potius enim hoc est, quam viventem aliam talem experiri noctem, nisi tu id prohibeas.* Humanissimus quisque astantium ad hæc lacrimas emisit. Alexandro miserari mulierem, ut miseratione superiorem, non subiit : admiratus autem virtutem orationemque, qua satis graviter se notatum sentiebat, ducibus mandavit ut attenderent præsta-

rentque, ne porro talis contumelia familiæ alicui illustri inferretur : Timocleam autem dimisit, omnesque qui eam cognitione attingere inventi sunt.

I b.

Extemplo deposcit per legatos Alexander ex oratoribus, ut Idomeneus et Duris tradidere, decem ; ut plerique et probatissimi scriptores, octo hosce : Demosthenem, Polyectum, Ephialtem, Lycurgum, Mæroclem, Demonem, Callisthenem, Charidemum. Tum fabulam Demosthenes narravit de ovibus, quemadmodum lupis canes dederint : atque se sociosque canibus assimilavit pro populo propugnantibus, et Alexandrum Macedonem unicum lupum appellavit. Præterea « Ut mercatores videmus, ait, quum in patella circumferunt specimen, per grana tritici pauca magnum vendentes numerum, ita nobiscum una vos omnes necopinantes ipsi proditis. » Hæc Aristobulus Cassandrensis tradidit.

I c.

(Alexander in Asiam transjecit ut Persarum regnum everteret) fretus triginta peditum et quattuor equitum mil-

στεύσας· τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν, ὡς Ἀριστόβουλος φησιν... Ἐὸ δὲ λαμπρὸν αὐτῷ καὶ μέγα παράσκευασθὲν ὑπὸ τῆς τύχης ἐφόδιον, ἐβδομήκοντα τάλαντα ἦν, ὡς φησιν Ἀριστόβουλος· ὡς δὲ Δοῦρις, τριάκοντα μόνον ἡμερῶν ἐπισιτισμός.

Ἐβδομήκοντα τάλ.] Eadem denuo affert Plut. in orat. II, c. 11, et in Vit. Alex. c. 15. Cf. Ptolem. fr. 4; Duris fr. 10. Jul. Valer. I, 15: *Tunc via sumptum a Philippi thesauris collatisque studentium rebus suis auri talenta LX cum CCCC quattuorque et decem milibus cogit.* Cf. etiam Arrian. VII, 9, 6; Curtius X, 2, 24.

2.

Plutarch. Alex. c. 16 de prælio ad Granicum: Λέγονται δὲ πεζοὶ μὲν δισμύριοι (μύριοι nonnulli codd.) τῶν βαρβάρων, ἵππεῖς δὲ δισχίλιοι πεντακόσιοι πεσεῖν. Τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον Ἀριστόβουλος φησι τέσσαρας καὶ τριάκοντα νεκροὺς γενέσθαι τοὺς πάντας, ὧν ἑννέα πεζοὺς εἶναι.

δισμύριοι] μύριοι Diodor. XVII, 21, ubi vide. — τέσσαρες κ. τριάκοντα κτλ.] «Aristobuli locus non ad omnes omnino Macedones, sed ad eos tantum spectat, qui ex singulari Alexandri sodalium agmine perierunt» Hæc Geier., qui eo modo componit, quæ Aristobulo cum Arriano (I, 16, 7) intercedere videtur, sententiarum discrepantiam. Eodem modo statuit Hülleman. Justin. XI, 6: *De exercitu Alexandri novem pedites, centum viginti equites cecidere.*

3.

Athenæus II, p. 43, D: Ἀριστόβουλος δ' ὁ Κασανδρεὺς φησιν ἐν Μιλήτῳ κρήνην εἶναι Ἀχιλλεῖον καλουμένην, ἧς τὸ μὲν ρεῦμα εἶναι γλυκύτατον, τὸ δ' ἐφ' ἐστηκὸς ἄλμυρόν· ἀφ' ἧς οἱ Μιλήσιοι περῖβράσθαι φασὶ τὸν ἥρωα, ὅτε ἀπέκτεινε Τράμβηλον, τὸν τῶν Λελέγων βασιλέα.

Ἀχιλλεῖον] præter hunc fontem, aliunde non notum, Ἀχιλλεῖον oppidum in hisce regionibus

libus. Tot enim fuisse Aristobulus affirmat... Splendidum vero illud magnumque, quod fortuna comparaverat ei viaticum, talentorum erat septuaginta, ut Aristobulus tradit.

2.

In prælio ad Granicum cecidisse dicuntur barbarorum pedites vicies mille, equites bis mille et quingenti. Eorum autem, qui circa Alexandrum erant, Aristobulus in univ. versum occisos esse tradit triginta quattuor, quorum novem fuissent pedites.

3.

Aristobulus Cassandrensis scribit Mileti fontem esse, Achilleum appellatum, cujus profluens aqua dulcissima sit, quod vero in fundo resedit, salsum: eo fonte, aiunt Milesii, heroem (Achillem) sese lustrasse interfecto Trambelo, Lelegum rege.

memoratur ap. Xenoph. Hell. IV, 8, 17. Vide Meinek. *Exercit. in Athen.* p. 5. — Τράμβηλον] Eustath. p. 343, 7. Libri στράμβηλον. Ejus historiam diversis modis narrant Tzetzes ad Lyc. 467 et Parthenius Erot. c. 206.

4.

Plutarch. Alex. c. 18 de nodo Gordio: Ἀριστόβουλος δὲ καὶ πάνυ λέγει βράδιαν αὐτῷ (Ἀλεξάνδρῳ) τὴν λύσιν γενέσθαι ἐξελόντι τοῦ ῥυμοῦ τὸν ἔστορα καλούμενον, ᾧ συνείχετο τὸ ζυγὸδεσμον, εἴθ' οὕτως ὑφελκύσαντι τὸν ζυγόν.

Arrian. Exp. Al. II, 3, 7: Ἀριστόβουλος δὲ λέγει (τὸν Ἀλέξανδρον) ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπὰξ συνεχῶν τὸν δεσμὸν, ἐξελκῦσαι ἕξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν.

Hæc cum reliquorum scriptorum narratione comparata et quæ sequenti fragm. leguntur, sic cum et frigidum Aristobuli scribendi genus arguere videntur Geiero. De re cf. Droysen. *Alex.* p. 152.

5.

Arrian. Exp. Al. II, 4, 7: Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν (sc. Tarsi).

Cf. Plutarch. Alex. c. 19: νόσον, ἣν οἱ μὲν ἐκ κόπων, οἱ δὲ λουσαμένῳ προσπεσεῖν λέγουσι. Etiam Diodorus XVII, 31 morbum hunc memorans de Alexandrō in Cydno fluvio se lavante tacet. V. Curt. III, 5; Justin. XI, 8 ibiq. interpr; Itin. Al. c. 28; Jul. Valer. II, 32; Droysen. *Gesch. Alex.* p. 155.

6.

Athenæus XII, p. 530, A: Ἀριστόβουλος δ' «Ἐν Ἀγγιᾷ, ἣν ἐδείματο (φησὶ) Σαρδανάπαλλος, Ἀλέξανδρος ἀναβαίνων εἰς Πέρσας κατεστρατοπεδεύσατο. Καὶ ἦν οὐ πόρρω τὸ τοῦ Σαρδανάπαλλου μνημεῖον, ἐφ' οὗ ἑστάναι τύπον λίθινον, συμβεβληκότα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοὺς δακτύλους, ὡς ἂν ἐπικροτοῦντα. Ἐπιγεγρα-

4.

Aristobulus ait facillimam fuisse istam nodi Gordii solutionem; scilicet Alexandrum e temone exemisse paxillum, quo astrictum erat vinculum, atque sic jugum subtraxisse.

Aristobulus tradit Alexandrum exempto paxillo temonis (erat is clavus ligneus per medium temonem trajectus, cui vinculum astrictum erat) jugum temoni detraxisse.

5.

Secundum Aristobulum præ nimio labore Alexander (Tarsi) in morbum incidit.

6.

Aristobulus ita scribit: «Anchialæ, quam condidit Sardanapallus, castra posuit Alexander, quum in Persas copias duceret. Erat autem haud procul inde monumentum Sar-

φθαι δὲ αὐτῶ Ἀσσυρίους γράμμασι » Σαρδανάπαλλος, Ἀνακυνδάρῳ παῖς, Ἀγχιάλῃν καὶ Ταρσὸν ἔδειμεν ἡμέρη μιῇ. Ἔσθιε, πῖνε, παῖζε· ὡς τᾶλλα τούτου οὐκ ἄξια, » Τοῦ ἀποκροτήματος ἔοικε λέγειν. Quæ antecedunt ap. Athen. v. in Amyntæ fr. 2, Clitarch. fr. 2.

Strabo XIV, p. 672 : Εἶτ' Ἀγχιάλῃ, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, κτίσμα Σαρδαναπάλλου, φησὶν Ἀριστόβουλος· ἐνταῦθα δ' εἶναι μνημα τοῦ Σαρδαναπάλλου, καὶ τύπον λίθινον, συμβάλλοντα τοὺς τῆς δεξιᾶς χειρὸς δακτύλους, ὡς ἂν ἀποκροτοῦντα· ἐνιοὶ δὲ καὶ ἐπιγραφὴν εἶναι φασιν Ἀσσυρίους γράμμασι τοιάνδε· « Σαρδανάπαλλος δ' Ἀνακυνδάρῳ παῖς Ἀγχιάλῃν καὶ Ταρσὸν ἔδειμεν ἡμέρη μιῇ· ἔσθιε, πῖνε, παῖζε· ὡς τᾶλλα τούτου οὐκ ἄξια, » τοῦ ἀποκροτήματος.

Eadem narrat, non citato auctore, Arrian. II, 5, 2. Cf. schol. Aristoph. Av. 1021, Suidas v. Σαρδαν. Plutarch. De fort. Alex. II, 3. Plura vide in not. ad Callisth. fr. 32.

6 a.

Arrian. Exp. Al. II, 12. de Alexandri prælio Issico victoris in regiam familiam clementia, vide Ptolem. fr. 6.

7.

Plutarch. Alex. c. 21 : Ἄλλ' Ἀλέξανδρος, ὡς ἔοικε, τοῦ νικᾶν τοὺς πολεμίους τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ βασιλικώτερον ἡγοῦμενος οὔτε τούτων (γυναικῶν γενναίων γενομένων αἰχμαλώτων) ἔθιγεν οὔτ' ἄλλῃν ἔγνω γυναῖκα πρὸ γάμου πλὴν Βαρσίνης. Αὕτη δὲ μετὰ τὴν Μέμνονος τελευτὴν χήρα γενομένη περὶ Δαμασκὸν ἐλήφθη πεπειδευμένη δὲ παιδείαν Ἑλληνικὴν καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικῆς οὔσα καὶ πατρὸς Ἀρταβάζου γεγονότος ἐκ βασιλέως θυγατρὸς ἐγνώσθη, Παρμενίωνος προτρεψαμένου

danapalli, in quo stetisse ait figuram lapideam junctos habentem dextræ manus digitos, veluti digitis crepitantem : incisa autem lapidi fuisse Assyriis literis hæc verba : « Sardanapallus Anacyndaraxæ filius, Anchialen et Tarsum condidit una die. Ede, bibe, lude : reliqua enim non sunt tanti. » *Tanti* videtur dixisse, quanti digitorum crepitus.

Anchialen, paullo supra mare sitam, a Sardanapallo conditam Aristobulus ait, ibique Sardanapalli esse monumentum et imaginem lapideam, dextræ manus digitos ita compositos habentem, ut crepare iis videatur. Sunt qui Assyriis literis inscriptum monumento esse dicant hocce : « Sardanapallus, Anacyndaraxæ filius, Anchialen et Tarsum die ædificavit una. Ede, bibe, lude. Reliqua digna ne tanti quidem, » sc. ne crepitus quidem digitorum.

7.

Alexander temperare sibi quam hostes vincere magis regium ducens, nec has attigit nec mulierem ante nuptias cognovit ullam exæonta Barsine. Hæc post Memnonis mor-

τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς φησὶν Ἀριστόβουλος, καλῆς καὶ γεννεῖας [καὶ τὸ κάλλος] ἄψασθαι γυναικός.

Καὶ τὸ κάλλος absque sensu; καὶ αὐτὸν καλὸν Geier.; alii aliter emendarunt, aut verba hæc ejecerunt. Hüllemanus verba καὶ τὸ κάλλος loco suo mota esse statuens, scribi vult καὶ τὸν τρόπον [addiderim τε] ἐπιεικῆς οὔσα καὶ τὸ κάλλος, καὶ πατρὸς κτλ. De Barsine cf. Justin. XI, 10; XIII, 2; Diodor. XX, 28; Curt. X, 6. — Cf. fr. 38.

7 b.

Menander De encom. II, 1 (Rhet. Gr. tom. IX, p. 160 Walz.) : Εἰ νῆσον ἐπαινοίης (δεῖ τοὺς ἐπαίνους ποιεῖσθαι) καὶ πρὸς ἡδονὴν καὶ πρὸς ὠφέλειαν, ὡς περ Ἀριστείδης ἐν τῷ Νησιωτικῷ, εἰ δὲ νήσω ἐοικυῖαν, ἃ τε περὶ Τύρου Ἀριστόβουλος ἱστόρησε καὶ περὶ Κυζίκου Ἀριστείδης κτλ.

« Unde apparet (?) ex Aristobuli potissimum commentariis hausta esse quæ de Tyri obsidione et expugnatione prodidit Arrianus II, c 15—25. Maxime vero huc spectant c. 18, 3 : Καὶ γὰρ καὶ μέγα ἔργον τῆς Τύρου ἢ πολιορκία ἐφαίνετο· νῆσός τε γὰρ αὐτοῖς ἢ πόλις ἦν καὶ τείχεσιν ὑψηλοῖς πάντῃ ὠχύρωτο. » Geier. Cf. Chares fr. 2.

8.

Arrian. III, 3, 3, de Alex. ad Ammonis oraculum proficiscente : Μέχρι μὲν δὴ Παραιτονίου παρὰ θάλασσαν ἦει δι' ἐρήμου, οὐ μέντοι δι' ἀνύδρου τῆς χώρας, σταδίου ἑς χιλίους καὶ ἑξακοσίους, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος.

9.

Idem III, 3, 6 : Ἀριστόβουλος δὲ καὶ ὁ πλείων λόγος ταύτη κατέχει, κόρακας δύο προπετομένους πρὸ τῆς στρατιᾶς, τούτους γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ τοὺς ἡγεμόνας. Cf. Ptolem. fr. 7.

tem vidua Damasci capta est. Cum ea, institutione Græca fruita, et moribus formaque probata, patre denique nata Artabazo ex filia regis prognato, concubuit Alexander, instigante eum, ut Aristobulus tradit, Parmenione, ut formosam atque nobilem mulierem attingeret.

7 b.

Si insula laudanda tibi, laudatio jucunditatem habeat et utilitatem, ut apud Aristidem in Insulari oratione, sin urbs insulæ similis laudanda, dicas ut de Tyro Aristobulus, de Cyzico Aristides dixerunt.

8.

Usque ad Parætonium Alexander juxta mare per solitudinem non tamen aqua prorsus carentem profectus est, ad stadia mille et sexcenta, ut Aristobulus tradit.

9.

Aristobulus, cui plurimi assentiunt, duos corvos ante exercitum volitasse scribit, eosque Alexandro itineris duces exstitisse.

10.

Arrian. III, 4, 5 : Καὶ ἀκούσας (a sacerdote Ammonis) ὅσα αὐτῷ πρὸς θυμοῦ ἦν, ὡς ἔλεγεν, ἀνέζειυξεν ἐπ' Αἰγύπτου, ὡς μὲν Ἀριστόβουλος λέγει, τὴν αὐτὴν δόξω δδόν, ὡς δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἄλλην εὐθεῖαν ὡς ἐπὶ Μέρμιν.

11.

Idem VI, 11, 5 : Ἀρβηλα δὲ τοῦ χώρου ἐν ᾧ τὴν ἐσχάτην μάχην Δαρεῖός τε καὶ Ἀλέξανδρος ἐμαχέσαντο, οἱ μὲν τὰ πλεῖστα συγγράψαντες λέγουσιν ὅτι ἑξακοσίους σταδίου ἀπέχει, οἱ δὲ τὰ ἐλάχιστα, ὅτι ἐς πεντακοσίους. Ἀλλὰ ἐν Γαυγαμήλοις γὰρ γενέσθαι τὴν μάχην πρὸς τῷ ποταμῷ Βουμῶδι λέγει Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος. Πόλις δὲ οὐκ ἦν τὰ Γαυγάμηλα, ἀλλὰ κώμη μεγάλη, οὐδὲ ὀνομαστὸς ὁ χῶρος, οὐδὲ εἰς ἀκοὴν ἠδὲ τὸ ὄνομα. Cf. Diodor. XVII, 53; Curt. IV, 9; Plut. Alex. c. 31; Strabo XVI, p. 738 (quem Aristobulum ob oculos habuisse recte, puto, censet Hülleman.); Itiner. Alex. c. 57; Droysen. I. I. p. 221.

12.

Idem III, 11, 3, de proelio ἐν Γαυγαμήλοις commisso : Ἐτάχθη δὲ αὐτῷ (sc. Δαρεῖω) ἡ στρατιὰ ὧδε· ἐάλω γὰρ ὕστερον ἡ τάξις, ἦντινα ἔταξε Δαρεῖος, γεγραμμένη, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. Sequitur aciei descriptio, quam apud ipsum legas Arrianum.

13.

Athenæus XII, p. 513, F : Κληθῆναι δὲ τὰ Σοῦσά ρησιν Ἀριστόβουλος καὶ Χάρης διὰ τὴν ὠραιότητα τοῦ τόπου· σοῦσον γὰρ εἶναι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ τὸ κρίνον.

10.

Accepto responso sibi, ut dicebat, grato, Alexander in Ægyptum rediit eodem, ut Aristobulus tradit, quo venerat itinere; ut vero Ptolemæus scribit, rectiore via Memphim versus.

11.

Arbela ab eo loco, in quo Darius et Alexander postremo dimicant, qui plurimum prodidere, dicunt abesse sexcentis stadiis : qui minimum, quingentis. Sed apud Gaugamela ad flumen Bumodum pugnam eam commissam Ptolemæus et Aristobulus tradunt. Ceterum Gaugamela non oppidum est, sed vicus non magnus, neque locus celebris aut gratum auribus nomen præ se ferens.

12.

Instruxerat Darius (ad Gaugamela) exercitum hoc modo. Descriptio enim aciei, qualem Darius adornaverat, postea in manus venit hostium, ut narrat Aristobulus.

13.

Susa urbem Aristobulus et Chares nomen habere dicunt ex loci amœnitate : suson enim Græce liliū sonare.

14.

Strabo XI, p. 509 : Φησὶ δ' Ἀριστόβουλος ὑλώδη οὔσαν τὴν Ὑρκανίαν ὄρυν ἔχειν, πεύκην δὲ καὶ ἐλάτην καὶ πίτυν μὴ φύειν, τὴν δ' Ἰνδικὴν πληθύνειν τούτοις.

Cf. Diodor. XVII, 89.

Plutarch. Al. c. 46 : Aristobulus nihil tradidit de Amazonibus, quas ad Alexandrum venisse alii narant. Vide Onesicrit. fr. 5.

15.

Arrian. III, 26, de conjuratione Philotæ. Vide Ptolemæi fr. 10.

16.

Arrian. III, 28, 5 : Τὸ δὲ ὄρος ὁ Καύκασος ὑψηλὸν μὲν ἐστὶν ὥσπερ τι ἄλλο τῆς Ἀσίας, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ψιλὸν δὲ τὸ πολὺ αὐτοῦ τό γε ταύτη. Μακρὸν γὰρ ὄρος παρατέταται ὁ Καύκασος, ὥστε καὶ τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος, ὃς δὴ τὴν Κιλικίαν τε καὶ Παμφυλίαν ἀπείργει, ἀπὸ τοῦ Καυκάσου εἶναι λέγουσι, καὶ ἄλλα ὄρη μεγάλα διακεκριμένα ἀπὸ τοῦ Καυκάσου ἄλλη καὶ ἄλλη ἐπωνυμῖα κατὰ ἔθνη τὰ ἐκάστων. Ἀλλὰ ἐν γε τούτῳ τῇ Καυκάσῳ οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ τέρμινθοι πεφύκασιν καὶ σίλφιον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπωκεῖτο πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ πρόβατα πολλὰ καὶ κτήνη ἐνέμοντο, ὅτι καὶ χαίρουσι τῷ σιλφίῳ τὰ πρόβατα, καὶ εἰ ἐκ πολλοῦ πρόβατον σιλφίου αἴσθοιτο, καὶ θεῖ ἐπ' αὐτὸ καὶ τό τε ἄνθος ἐπινέμεται καὶ τὴν ῥίζαν ἀνορύττον καὶ ταύτην κατεσθίει· ἐπὶ τῷδε ἐν Κυρήνῃ ὡς μακροτάτῳ ἀπελαύνουσι τὰς ποιμένας τῶν χωρίων ἵνα αὐτοῖς τὸ σίλφιον φύεται· οἱ δὲ καὶ περιφράσσουσι τὸν χῶρον, τοῦ μηδ' εἰ πελάσαιεν αὐτῷ τὰ πρόβατα, δυνατὰ γενέσθαι εἴσω παρελθεῖν, ὅτι πολλοῦ ἄξιον Κυρηναίοις τὸ σίλφιον. Cf. interpr. ad Curt. VII, 3.

14.

Aristobulus ait Hyrcaniam silvosam esse et quercum ferre, picea, abiete et pinu carere, quibus India abundaret.

16.

Caucasus nulli montium, qui in Asia sunt, altitudine secundus est, ut Aristobulus tradit, nudus tamen ut plurimum, in hac saltem parte. Nam latissime porrigitur Caucasus, adeo ut vel Taurum montem, qui Ciliciam Pamphyliamque disternat, a Caucaso duci velint aliosque montes permagnos, a Caucaso sejunctos alios alia denominatione pro varietate gentium, quæ singulos inhabitant. At in hoc Caucaso nihil præter terebinthum et silphium nascitur, uti tradit Aristobulus. Nihilominus multos incolas habebat, multæque in eo pecudes et armenta pascebantur, quod pecudes silphium amant; et si ex longinquiore loco id per odoratum senserint, citatim eo feruntur, depastoque flore radicem etiam suffodiunt atque arrodunt; eamque ob causam Cyrenæi greges ovium quam longissime ab iis locis arcant, quibus silphium ipsis nascitur : nonnulli etiam sepem obducunt, ne si pecudes propius accedant, ad interiora loca penetrare possint : magno enim apud Cyrenæos in pretio est silphium.

Court. in Annal. Societ. Asiat. Bengal. fasc. 55, 1836.

17.

Strabo XI, p. 509 : Ἀριστόβουλος δὲ καὶ μέγιστον ἀποφαίνει τὸν Ὠξὸν τῶν ἐωραμένων ὑφ' ἑαυτοῦ κατὰ τὴν Ἀσίαν, πλὴν τῶν Ἰνδικῶν· φησὶ δὲ καὶ εὐπλοῦν εἶναι (καὶ οὗτος καὶ Ἐρατοσθένης παρὰ Πατροκλέους λαβῶν) καὶ πολλὰ τῶν Ἰνδικῶν φορτίων κατάγειν εἰς τὴν Ὑρκανίαν Θάλασσαν, ἐντεῦθεν δ' εἰς τὴν Ἀλβανίαν περαιοῦσθαι· καὶ διὰ τοῦ Κύρου καὶ τῶν ἐξῆς τόπων εἰς τὸν Εὐξείνιον καταφέρεσθαι.

Eadem, non laudato Aristobulo, Arrian. III, 29, 3, coll. VII, 16, 3. Cf. Varro ap. Plin. VI, 19 : *Adjicit... devehit merces.*

18.

Arrian. III, 30, 5 : Ἀριστόβουλος δὲ (ἀνέγραψε) τοὺς ἀμφὶ Σπιταμένην τε καὶ Δαταφέρην Πτολεμαίῳ ἀγαγεῖν Βῆσσον καὶ παραδοῦναι Ἀλεξάνδρῳ γυμνὸν ἐν κλοιῷ δῆσαντες. Cf. Ptolemæi fr. 11.

19.

Arrian. III, 30, 7 : Ἐνθεν δὲ ἐπὶ τὸν Τανάιν ποταμὸν προῆι (Ἀλέξανδρος). Τῷ δὲ Τανάϊδι τούτῳ, ὃν δὴ καὶ Ἰαξάρτην ἄλλῳ ὀνόματι πρὸς τῶν ἐπιχωρίων καλεῖσθαι λέγει Ἀριστόβουλος, αἱ πηγαὶ μὲν ἐκ τοῦ Καυκάσου ὄρους καὶ αὐτῷ εἰσιν, ἐξίησι δὲ καὶ οὗτος ὁ ποταμὸς ἐς τὴν Ὑρκανίαν θάλασσαν.

Cf. Strabo XI, p. 509; Plin. H. N. VI, 16, 18; Itiner. Alex. c. 79; Droysen. I. I. p. 314; Mützell. ad Curt. p. 586 b.

20.

Arrian. IV, 3, 5, de sorte incolarum urbis eujusdam, quam in Sogdiana post seditionem incolarum Alexander recuperaverat. Vide Ptolemæi fr. 12.

17.

Aristobulus scribit nullum sibi in Asia majorem (Oxo) fluvium visum esse, exceptis fluviis Indicis. Navigatione etiam commodum dicit et hic et Eratosthenes (qui sua e Patrocle sumpsit), multasque Indicas merces per eum devehit in mare Caspium, indeque in Albaniam transportatas, per Cyrum et loca, quæ deinceps sunt, in Pontum Euxinum deferri.

18.

Aristobulus tradit eos qui cum Spitamene et Datapherne erant Bessum Ptolemæo adduxisse, atque ita nudum capistro vinctum Alexandro traditum esse.

19.

Inde ad Tanaim fluvium Alexander profectus est. Hujus fluminis, quod alio nomine Iaxartem a finitimis barbaris appellari Aristobulus ait, fontes ex eodem proveniunt Caspico. Hic quoque fluvius in Hyrcanium mare exit.

21.

Arrian. IV, 6, 1, de clade Macedonum ad Maracandam contra Spitamenem missorum : Ἀριστόβουλος δὲ ἐνέδρα τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς διαφθορῆναι λέγει, τῶν Σκυθῶν ἐν παραδείσῳ κρυφθέντων, οἱ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπεγένοντο τοῖς Μακεδόσιν ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἵνα τὸν μὲν Φαρνούχην παραχωρεῖν τῆς ἡγεμονίας τοῖς ζυμπεμφθεῖσι Μακεδόσιν, ὡς οὐκ ἐμπείρως ἔχοντα ἔργων πολεμικῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ καθομιλῆσαι τοῖς βαρβάροις μᾶλλον τι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἢ ἐπὶ τῷ ἐν ταῖς μάχαις ἐξηγεῖσθαι ἐσταλμένον, τοὺς δὲ Μακεδόνας τε εἶναι καὶ ἐταίρους βασιλέως. Ἀνδρόμαχον δὲ καὶ Κάρανον καὶ Μενέδημον οὐ δέξασθαι τὴν ἡγεμονίαν τὸ μὲν τι ὡς μὴ δοκεῖν παρὰ τὰ ἐπηγγελμένα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου αὐτοῦς τι κατὰ σφᾶς νεωτερίζειν, τὸ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ δεινῷ οὐκ ἐθελήσαντας, εἰ δὴ τι πταισίειαν, μὴ ὅσον κατ' ἄνδρα μόνον μετέχειν αὐτοῦς, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸ πᾶν αὐτοῦς κακῶς ἐξηγησαμένους. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ θορύβῳ τε καὶ τῇ ἀταξίᾳ ἐπιθεμένους αὐτοῖς τοὺς βαρβάρους κατακόψαι πάντας, ὥστε ἰππέας μὲν οὐ πλείονας τῶν τεσσαράκοντα ἀποσωθῆναι, πεζοὺς δὲ ἐς τριακοσίους.

« Hoc fragmentum cum antecedentibus ita fere cohæret : Alexander ad Tanaim contra Scythas pugnans quum certior esset factus, Macedones Maracandæ relictos a Spitamene oppugnari, contra eum mittit Andromachum, Caranum, Menedemum duces, quibus Pharnuchen Lycium præficit (c. 3, 13 sqq.). Qui quum Spitamenem a Maracandæ oppugnatione recedentem audacius essent insecuti (c. 5, 3 sqq.), secundum ceteros auctores in Polytimeti fluvii insulam compulsi misere perierunt. Eadem exstat narratio apud Auct. Itiner. Alex. c. 86. Ab his igitur Aristobuli fragmentum paululum discrepat; Curtius VII, 7, 31 eatenus certe consentit, quod Spitamenem ad Macedones opprimendos insidiis usum esse perhibet, quamquam Cur-

21.

Aristobulus scribit magnam exercitus partem insidiis oppressam fuisse a Scythis, qui in hortis abditis Macedonibus in ipso conflictu ex improvise supervenerunt. Quo quidem loci Pharnuchen præfecturam suam Macedonibus, qui una cum eo missi erant, cedere voluisse, quippe quum rei bellicæ parum peritus esset, quique potius ad sermones cum barbaris conferendos ab Alexandro missus esset, quam ut proelio ducem ageret : ipsos vero et Macedones et regis amicos esse. Andromachum autem et Caranum et Menedemum imperium recusasse, partim ne viderentur aliquid novi præter mandata regis moliti esse, partim quod in ipso periculo id accipere nolissent, non ignari nimirum si res male gereretur, non tantum pro se quemque mali participem futurum, sed tanquam toto exercitu male administrato culpam in sese redundaturam. In hoc tumultu et perturbatione rerum Scythas in eos irruisse, omnesque occidisse, ita ut equites quadraginta tantum, equites trecenti evaserint.

tium ex Aristobuli commentariis hæc hausisse minime equidem cum Mützellio (ad h. l.) dixerim. Cf. Droysen. Hist. Al. p. 322, n. 53. » GEIER. Mützellium errasse Hüllemanus quoque statuit.

22.

Strabo XI, p. 518 : Τὸν δὲ διὰ τῆς Σογδιανῆς ῥέοντα ποταμὸν Πολυτίμητον Ἀριστόβουλος λέγει, τῶν Μακεδόνων θεμένων (καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ, τὰ μὲν καινὰ ἔθεσαν, τὰ δὲ παρωνόμασαν), ἄρδοντα δὲ τὴν χώραν ἐκπίπτειν εἰς ἔρημον καὶ ἀμμώδη γῆν, καταπίνεσθαί τε εἰς τὴν ἄμμον, ὡς καὶ τὸν Ἄριον τὸν δι' Ἀρίων ῥέοντα.

Cf. Arrian. IV, 6, 10, quem sua ex Aristobulo habere patet; Curtius VII, 10, 2; Droysen. l. l. p. 323 n. 53; Mützell. l. l. p. 704.

23.

Arrian. IV, 8, 9, de Cliti cæde : Ἀριστόβουλος δὲ θέν μὲν ἡ παροιμία ὠρμήθη, οὐ λέγει Κλείτου δὲ γενέσθαι μόνου τὴν ἀμαρτίαν, ὃν γε ὠργισμένου Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀναπηδήσαντος ἐπ' αὐτὸν ὡς διαχρησομένου, ἀπαχθῆναι μὲν διὰ θυρῶν ἔξω ὑπὲρ τὸ τεῖχος τε καὶ τὴν τάφρον τῆς ἄκρας, ἵνα ἐγένετο πρὸς Πτολεμαίου τοῦ Λάγου τοῦ σωματοφύλακος· οὐ καρτερήσαντα δὲ, ἀναστρέψαι αὐθις, καὶ περιπετῆ Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι Κλείτον ἀνακαλοῦντι, καὶ φάναι, Ὅτι οὗτός τοι ἐγὼ δ Κλείτος, ὃ Ἀλέξανδρε· καὶ ἐν τούτῳ πληγέντα τῇ σαρίσση ἀποθανεῖν.

« De Cliti cæde aliis aliter narrata cf. Arr. l. c. 8 init.; Curt. VIII, c. 1, 3 sqq.; Justin. XII, 6; Itiner. Alex. c. 90; Suid. s. v. Μεταξύ. Ad Aristobuli autem narrationem proxime accedunt quæ leguntur apud Plutarch. Vit. Alex. c. 50, 51, qui similiter de ea re existimat atque Arrianus l. c. 9 init. Cf. Cic. Tusc. IV, c. 27 et 37; Seneca De ira c. 17. Epist. 84; Valer. Max. IX, 3; Oros. III, 18; Tatian. Or. ad Græc. c. 3. Quod vero Santo-Cru-

22.

Amnem per Sogdianam fluentem Polytimetum appellari Aristobulus ait, quod nomen Macedones ei dederint (qui etiam alia multa nomina aut nova invenerunt aut vetera commutarunt); eum rigata tellure in solitudinem et arenosam exire terram, absorberique sabulo, sicuti Arium, qui per Ariorum regionem labitur.

23.

Aristobulus unde hæc debacchatio orta sit, non dicit, omnem autem culpam in uno Clito fuisse dicit, quippe qui, quum jam Alexander ira percitus in eum interfectorus prosiliret, ipse per ostium ultra muros et fossam arcis subductus a Ptolemæo Lagi filio corporis custode, continere se non potuerit quin reverteretur : quumque in Alexandrum Cliti nomen inclamantem incidisset eique respondisset, En tibi Clitum, Alexander : tum sarissa ictum periisse.

cus Exam. crit. p. 347 Aristobuli narrationem eo potissimum consilio fictam esse opinatur, ut omnis ab Alexandro culpa removeatur, ab Aristobuli et indole et fide est alienissimum. Accedit quod etiam secundum reliquos auctores si non sola, gravissima tamen culpa Clito est tribuenda, quod recte vidit Droysenius Hist. Alex. p. 336 sqq., Alexandri culpam rhetorica Curtii expositione quamvis egregia mirifice auctam esse concedit etiam Mützellius in ann. ad Curt. VIII, 5, 52 (p. 730 a). » GEIER.

23. a.

Athenæus X, p. 434, D, de superbia Callisthenis qui poculum Alexandri repudiavit, vide Charitidis Mytilenæi fr. 7.

24.

Arrian. IV, 13, 5, de conjuratione Hermolai ejusque sociorum : Ὡς οὖν περιῆκεν εἰς Ἀντίπατρον ἡ νυκτερινὴ φυλακὴ, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ξυγκείμενον εἶναι ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον, κοιμωμένῳ ἐπιπεσόντας· ξυμβῆναι δὲ οἱ μὲν αὐτομάτως λέγουσιν, ἔστε ἡμέραν πίνειν Ἀλέξανδρον. Ἀριστόβουλος δὲ ὧδε ἀνέγραψε· Σύραν γυναῖκα ἐφομαρτεῖν Ἀλεξάνδρῳ, κάτοχον ἐκ τοῦ θείου γιγνομένην, καὶ ταύτην τὸ μὲν πρῶτον γέλωτα εἶναι Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτόν· ὡς δὲ τὰ πάντα ἐν τῇ κατοχῇ ἀληθεύουσα ἐφαίνετο, οὐκέτι ἀμελεῖσθαι ὑπ' Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' εἶναι γὰρ τῇ Σύρᾳ πρόσδοον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ καθεύδοντι πολλάκις ἤδη ἐπιστῆναι. Καὶ δὴ καὶ τότε ἀπαλλασσομένου ἐκ τοῦ θείου ἐντυχεῖν, καὶ δεῖσθαι ἐπανελθόντα πίνειν ὅλην τὴν νύκτα· καὶ Ἀλέξανδρον θεῖόν τι εἶναι νομίσαντα ἐπανελεῖν τε καὶ πίνειν, καὶ οὕτω τοῖς παισὶ διαπεσεῖν τὸ ἔργον.

Fusius hæc narrat Curtius VIII, 6, 16. Cf. Itiner. Alex. c. 93, qui sua ex Arriano sumpsisse videtur.

24.

Quum nocturnæ custodiæ vices ad Antipatrum revolutæ essent, ea nocte statutum fuisse Alexandrum dormientem opprimere. Contigisse vero ut sua sponte, quemadmodum nonnulli scribunt, Alexander ad lucem usque potaret. At Aristobulus auctor est mulierem quandam Syram numine correptam Alexandrum secutam; atque hanc quidem initio Alexandro ejusque amicis risui fuisse. Quum vero in illa numinis afflacione omnia vera vaticinaretur, non amplius ab Alexandro contemptui habitam, sed liberum Syrae ad regem et noctu et interdiu accessum fuisse, ac sæpenumero etiam dormienti adfuisse. Hanc tum forte regi e computatione discedenti numine afflatam occurrisse, atque ut reversus totam noctem potando traduceret orasse. Alexandrum divinos monitus esse suspicatum ad pocula rediisse et ita puerorum conatus irritos fuisse.

25.

Arrian. IV, 14, 1, de Callisthene conjurationis socio. Vide Ptolemæi fr. 13.

26.

Arrian. IV, 14, 5, de Callisthenis obitu. Vide Ptolemæi fr. 14; Introd. ad fragm. Callisthenis.

27.

Arrian. V, 14, 3, de Alexandro ex insula Hydruntis in alteram ripam trajiciente : Ἀριστοβούλος δὲ τὸν Πύρου παῖδα λέγει φθάσαι ἀφικόμενον ξὺν ἄρμασιν ὡς ἐξήκοντα, πρὶν τὸ ὕστερον ἐκ τῆς νήσου τῆς μικρᾶς περᾶσαι Ἀλέξανδρον. Καὶ τοῦτον δυνηθῆναι ἂν εἶρξαι Ἀλέξανδρον τῆς διαβάσεως, χαλεπῶς καὶ μηδενὸς εἴργοντος περαιωθέντα· εἰπεροῦν καταπήδησαντες οἱ Ἰνδοὶ ἐκ τῶν ἄρμάτων προσέκειντο τοῖς πρώτοις τῶν ἐκβαινόντων· ἀλλὰ παραλλάξαι γὰρ ξὺν τοῖς ἄρμασι, καὶ ἀκίνδυνον ποιῆσαι Ἀλέξανδρον τὴν διάβασιν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἀφείναι Ἀλέξανδρον τοὺς ἵπποτοξότας, καὶ τραπῆναι αὐτοὺς οὐ χαλεπῶς πληγὰς λαμβάνοντας.

Μακρᾶς] ita bene Sintenis, quum eadem insula in antecedentibus dicatur μεγάλη; libri μικρᾶς. Facius legit μείζονος, quod recepit Krüger. Geier. tuebatur μικρᾶς, altero loco scribi volebat οὐ μεγάλη, collato Plutarch. Al. c. 60; Hüllemannus scr. μικροτέρας. De re cf. Ptolemæi fr. 16.

28.

Arrian. V, 20, 3 (2), de Glausis, populo Indico. Vide Ptolemæi fr. 17.

28. a.

Plutarch. De fort. Alex. or. II, c. 9 (p. 418 ed. Didot.) de Alexandro apud Mallos vulnerato : Ἐν Μαλλοῖς τοξεύματι διπήχει διὰ τοῦ θώρακος εἰς τὸ στῆθος * ὑπελάσας [ὑπέρου πληγὰς] ἔλαβε κατὰ τοῦ αὐχένος, ὡς Ἀριστοβούλος ἰστόρηκε.

« Post v. στῆθος lacuna esse videbatur Reiskio; Wyttenbachius autem ὑπέρου δὲ πληγῇ pro ὑπελάσας scribendum putat secundum Or. I, c. 2 : ἐν

27.

Aristobulus auctor est Pori filium cum sexaginta curribus eo venisse, priusquam per longam illam insulam Alexander exercitum transmisisset. Atque hunc quidem Alexandrum transitu prohibere potuisse, quippe qui difficulter etiam nemine obsistente transiisset, si modo Indi a curribus desilientes impetum in primos quosque transeuntes fecissent. An illum cum curribus prætergressum, tutum Alexandro transitum reliquisset. In quos quum Alexander equestres sagittarios immisisset, in fugam facile vertisset.

28^a.

In Malli sagitta dicubitali per thoracem in pectus [penetrante vulneratus est, et pistilli ictus] accepit in cervicem : auctor Aristobulus.

28^b.

Aristobulus Cassandrensis ait Dioxiippum Atheniensem,

δὲ Μαλλοῖσι βέλει μὲν ἀπὸ τόξου τὸ στέρνον ἐνερεισθέντι καὶ καταδύσαντι τὸν σίδηρον, ὑπέρου δὲ πληγῇ παρὰ τὸν τράχηλον, ὅτε προστεθεῖσαι τοῖς τεύχεσιν αἱ κλίμακες ἐκλάσθησαν, et Vit. Alex. c. 63 : Αὐτὸς δὲ (ὁ Ἀλέξανδρος) τραύματα πολλὰ λαμβάνων, τέλος δὲ πληγὴς ὑπέρου κατὰ τοῦ τραχήλου προσήρεισε τῷ τεύχει τὸ σῶμα βλέπων πρὸς τοὺς πολεμίους. Nobis autem et ex horum locorum comparatione et ex nostri loci nexu desiderari videtur : Ἐν Μαλλοῖς τοξεύματι διπήχει διὰ τοῦ θώρακος εἰς τὸ στῆθος, ὑπέρου δὲ πληγὰς ἔλαβε κατὰ τοῦ αὐχένος, ὡς Ἀριστοβούλος ἰστόρηκε. Ceterum cf. Ptolemæi fr. 20 » GEIER.

28. b.

Athenæus VI, p. 251 A : Ἀριστοβούλος δέ φησιν ὁ Κασσανδρεὺς Διώξιππον τὸν Ἀθηναῖον παγκρατιαστήν, τρωθέντος ποτὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ αἵματος βέοντος, εἰπεῖν·

Ἰχώρ οἷός περ τε βέει μακάρεσσι θεοῖσιν.

Versus Homeri II, V, 340, quem Callistheni tribuit Seneca Suas. I, p. 6 ed. Bip. Anaxagoræ dictum vindicat Diog. L. IX, 60.

29

Strabo XV, p. 691 sqq. de India : Ἀριστοβούλος δὲ μόνα καὶ ὑεσθαι καὶ νίφεσθαι τὰ ὄρη καὶ τὰς ὑπὸ νείφου φησὶ· τὰ πεδία δὲ καὶ ὄμβρων ὁμοίως ἀπηλλάχθαι καὶ νίφετῶν· ἐπικλύζεσθαι δὲ μόνον κατὰ τὰς ἀναβάσεις τῶν ποταμῶν· νίφεσθαι μὲν οὖν τὰ ὄρη κατὰ χειμῶνα· τοῦ δὲ ἔαρος ἀρχομένου καὶ τοὺς ὄμβρους ἐνάρχεσθαι, καὶ αἰεὶ καὶ μᾶλλον λαμβάνειν ἐπίδοσιν· τοῖς δ' ἔτησίαις καὶ ἀδιαλείπτως νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐκχεῖσθαι καὶ λάβρους ἕως ἐπιτολῆς Ἀρκτούρου ἐκ τε δὴ τῶν χιόνων καὶ τῶν ὑετῶν πληρουμένους ποτίζειν τὰ πεδία. Κατανοηθῆναι δὲ ταῦτα καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων φησίν, ὠρμηκότων μὲν εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἀπὸ Παροπαμισαδῶν μετὰ δυσμᾶς Πληιάδων καὶ διατριψάντων κατὰ τὴν ὄρεινὴν ἐν τε τῇ Ἀσπασίων καὶ τῇ Ἀσσακανοῦ (vg. Ἰππασίων καὶ τῇ Μουσικανοῦ) γῇ τὸν χειμῶνα, τοῦ δ' ἔαρος ἀρχομένου κα-

pancratiasten, vulnerato aliquando Alexandro, manante sanguine, dixisse :

Ichor qualis quidem diis fluit beatis.

29.

Aristobulus dicit solos montes et montium ima pluviam et nives sentire : campos vero tum imbrum tum nivium esse expertes, sed incrementis tantum fluminum inundari. In montibus per hiemem ningere, vere incipiente imbres quoque incipere, ac semper magis augeri, et quo tempore Etesiae flant die nocteque indesinenter et copiose effundi usque ad Areturi exortum. His igitur nivibus et imbribus aucta flumina campos irrigare. Quæ omnia et a se et ab aliis observata dicit, quum ex Paropamisadis in Indian continentibus post Pleiadum occasum in terris montanis Aspasiogrurum et Assacani hiemem degissent, vere autem incipiente in campos

ταβεθηκότων εἰς τὰ πεδία καὶ πόλιν Τάξιλα εὐμεγέθη, ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Ὑδάσπην καὶ τὴν Πύρου χώραν· τοῦ μὲν οὖν χειμῶνος ὕδωρ οὐκ ἰδεῖν, ἀλλὰ χιόνας μόνον· ἐν δὲ τοῖς Ταξιλοῖς πρῶτον ὑσθῆναι· καὶ ἐπειδὴ καταβάσιν ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ νικήσασι Πῶρον ὁδὸς ἦν ἐπὶ τὸν Ὑπαννίον πρὸς ἔω, ἀκαχεῖθεν ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην πάλιν, ὑεσθαι συνεχῶς, καὶ μάλιστα τοῖς ἐτησίαις· ἐπιτείλαντος δὲ Ἀρκτούρου γενέσθαι παῦλαν· διατρίψαντας δὲ περὶ τὴν ναυπηγίαν ἐπὶ τῷ Ὑδάσπην καὶ πλεῖν ἀρξαμένους πρὸ δύσεως Πληϊάδος οὐ πολλαῖς ἡμέραις, καὶ τὸ φθινόπωρον πᾶν καὶ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἐπιὸν ἔαρ καὶ θέρος ἐν τῷ κατάπλω πραγματευθέντας ἐλθεῖν εἰς τὴν Πατταληνὴν περὶ Κυνὸς ἐπιτολήν· ὁδὸς μὲν δὴ τοῦ κατάπλου γενέσθαι μῆνας, οὐδαμοῦ δ' ὑετῶν αἰσθῆσθαι, οὐδ' ὅτε ἐπήκμασαν οἱ ἐτησῖαι· τῶν δὲ ποταμῶν πληρουμένων τὰ πεδία κλύζεσθαι· τὴν δὲ θάλατταν ἄπλου εἶναι τῶν ἀνέμων ἀντιπνεόντων, ἀπὸ γαίας δὲ μηδεμιᾶς πνοῆς ἐκδεξαμένης.

Τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ καὶ ὁ Νέαρχος λέγει· περὶ δὲ τῶν θερινῶν ὄμβρων οὐχ ὁμολογεῖ, ἀλλὰ φησὶν ὑεσθαι τὰ πεδία θέρους, χειμῶνος δ' ἀνομβρα εἶναι. Λέγουσι δ' ἀμφοτέρω καὶ τὰς ἀναβάσεις τῶν ποταμῶν. Ὁ μὲν γε Νέαρχος τοῦ Ἀχεσίνου πλησίον στρατοπεδεύοντάς φησὶν ἀναγκασθῆναι μεταλαβεῖν τόπον ἄλλον ὑπερδέξιον κατὰ τὴν ἀνάβασιν, γενέσθαι δὲ τοῦτο κατὰ θερινὰς τροπὰς. Ὁ δ' Ἀριστόβουλος καὶ μέτρα τῆς ἀναβάσεως ἐκτίθεται τετταράκοντα πήχεις, ὧν τοὺς μὲν εἴκοσιν ὑπὲρ τὸ προὔπαρχον βάθος πληροῦν μέχρι χείλους τὸ ρεῖθρον, τοὺς δ' εἴκοσιν ὑπέρχουσιν εἶναι εἰς τὰ πεδία. Ὁμολογοῦσι δὲ καὶ διότι συμβαίνει νησιζειν τὰς πόλεις, ἐπάνω χωμάτων ἰδρυμένας, καθάπερ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Αἰθιοπία· μετὰ δὲ ἀρκτοῦ-

ρον παύεσθαι τὴν πλήμμυραν ἀποβαίνοντος τοῦ ὕδατος· ἔτι δ' ἡμίφυκτον σπείρεσθαι τὴν γῆν, ἀπὸ τοῦ τυχόντος ὀρύκτου χαραχθεῖσαν, καὶ ὅμως φύεσθαι τὸν καρπὸν τέλειον καὶ καλόν. Τὴν δ' ὄρουζάν φησὶν ὁ Ἀριστόβουλος ἐστάναι ἐν ὕδατι κλειστῷ· πρασίας δ' εἶναι τὰς ἐχούσας αὐτήν· ὕψος δὲ τοῦ φυτοῦ τετράπηχυ, πολυσταχὺ τε καὶ πολύκαρπον· θερίζεσθαι δὲ περὶ δύσιν Πληϊάδος καὶ πτίσσεσθαι ὡς τὰς ζεφύρας· φύεσθαι δὲ καὶ ἐν τῇ Βακτριανῇ καὶ Βαβυλωνίᾳ καὶ Σουσίδι· καὶ ἡ κάτω δὲ Συρία φύει. (Interponuntur quaedam ex Megillo et Onesicrito.)

Τὴν δ' ὁμοιότητα τῆς χώρας ταύτης πρὸς τε τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ πάλιν τὴν ἐναντιότητα παραθεῖς ὁ Ἀριστόβουλος διότι τῷ Νεῖλῳ μὲν ἐκ τῶν νοτίων ὄμβρων ἐστὶν ἡ πλήρωσις, τοῖς Ἰνδικοῖς ποταμοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν, ζητεῖ, πῶς οἱ μεταξὺ τόποι οὐ κατομβροῦνται· οὔτε γὰρ ἡ Θηβαῖς μέχρι Συήνης καὶ τῶν ἐγγύς Μερῶς, οὔτε τῆς Ἰνδικῆς τὰ ἀπὸ τῆς Πατταληνῆς μέχρι τοῦ Ὑδάσπου· τὴν δ' ὑπὲρ ταῦτα τὰ μέρη χώραν, ἐν ἧ καὶ ὄμβροι καὶ νιφετοί, παραπλησίως ἔφη γεωργεῖσθαι τῇ ἄλλῃ τῇ ἔξω τῆς Ἰνδικῆς χώρα· ποτιζέσθαι γὰρ ἐκ τῶν ὄμβρων καὶ τῶν χιόνων. Εἰκὸς δ' οἷς εἶρηκεν οὗτος, καὶ εὐσειστον εἶναι τὴν γῆν, χαυνομένην ὑπὸ τῆς πολλῆς ὑγρασίας, καὶ ἐκρήγματα λαμβάνουσαν, ὥστε καὶ ρεῖθρα ποταμῶν ἀλλάττεσθαι. Περμφθεῖς γοῦν ἐπὶ τινὰ χρεῖαν ἰδεῖν φησὶν ἐρημωθεῖσαν χώραν πλειόνων ἢ χιλίων πόλεων σὺν κώμαις, ἐκλιπόντος τοῦ Ἰνδοῦ τὸ οἰκεῖον ρεῖθρον, ἐκτραπομένου δ' εἰς τὸ ἕτερον ἐν ἀριστερᾷ κοιλότερον πολὺ καὶ οἶον καταβράξαντος, ὡς τὴν ἀπολειφθεῖσαν ἐν δεξιᾷ χώραν μηκέτι ποτιζέσθαι, ταῖς ὑπερχύσεσι μετεωροτέραν οὔσαν, οὐ τοῦ ρεῖθρου τοῦ καινοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπερχύσεων.

et ad Taxila, urbem maximam, atque hinc ad Hydaspem ac Pori regionem descendissent. Tum igitur hieme quidem aquam non vidisse, sed nives solum; primo pluisse Taxilis: ac postquam ad Hydaspem venissent et devicto Poro iter ad Hypanim fecissent orientem versus, atque inde ad Hydaspem rursus, continue pluisse, praesertim flantibus Etesiiis: Arcturi autem exortu cessasse: et quum navium fabricationi ad Hydaspem immorati essent, et non multis diebus ante Pleiadum occasum navigare coepissent, totum autumnum et hiemem et ver et adventantem aetatem in navigatione occupantes, circiter Canis exortum in Pattalenam pervenisse. Quum itaque decem menses navigando consumpsissent, nunquam tamen per id tempus aquam sensisse, ne tum quidem quum vigerent Etesiae: fluminum vero eluvione campos inundatos esse; mare autem propter contrarios ventos, quia nullus a terra flatus prosequeretur, navigari non potuisse.

Idem Nearchus affirmat. De aestivis autem imbris non consentit: sed aestate complui campos, hieme non item, asserit. De fluminum exundatione convenit inter eos. Nearchus, quum prope Acesinemi castra posuissent, coactos ait fuisse, aquis se extollentibus, in arduum magis locum ea subducere: idque circa aestivum solstitium contigisse. Aristobulus exundantiae mensuram cubitorum quadraginta

tradidit, quorum viginti alveum implerent supra priorem profunditatem usque ad labrum, reliqui autem viginti in campos effunderentur. Id quoque uno ore dicunt, insularum in morem aquis ambiri urbes, aggeribus impositas, quemadmodum in Aegypto etiam et Aethiopia. Post Arcturum autem jam aqua subsidente, cessare inundationem. Addit etiam, terram semisiccam et a quolibet fossore leviter scissam seri, et fruges optimas gigni. Aristobulus dicit oryzam in aquis eluvionis stare, factis alveolis quibusdam eam continentibus: stirpis altitudinem esse quatuor cubitorum, ipsam multarum spicarum, multique fructus; meti sub Pleiadum occasum, et zeae more contundi. Nasci etiam in Bactriano agro et in Babylonio et in Suside et in inferiore Syria.

Porro Aristobulus, exposita et similitudine, quae huic terrae cum Aegypto et Aethiopia intercedit, deinde vero etiam diversitate, quandoquidem Nilus austrinis impleatur, Indici autem fluvii septemtrionalibus imbris, causam quaerit cur intermedia loca imbris careant: nam nec inter Thebaica usque ad Syenen et loca Meroae proxima, neque in Indicae partibus a Pattalene usque ad Hydaspem pluit: superiorem vero regionem, in qua et pluat et ningat, perinde excoli dicit atque reliquam, quae sit extra Indiam sita, quum imbris nivibusque humectetur. Porro ex iis

Τὰ πεδία δὲ καὶ ὄμβρων κτλ.] Strabo XV, p. 695 : Τοῦτο δ'οἱ μὲν περὶ Ἀριστόβουλον οὐχ ἂν συγχωροῖεν, οἱ φάσκοντες μὴ ἕσθαι τὰ πεδία. V. Onesicrit. fr. 17. — Ἐν τε τῇ Ἰππασίων καὶ τῇ Μουσικανοῦ γῆ] ε. τ. τ. Ἀσπασίων κ. τ. Ἀσσακανοῦ γῆ corrigat Hüllemann. Ἀσπασίων jam conjecerat Schmieder. ad Arr. Ind. c. 6. Ἰππασίων pro ὑπ' Ἀσίων codd. dederat Scaliger. Cum eodem Hüllemanno delevi particulam καὶ quæ vulgo legitur ante διατριψάντων. Rationes emendationum positæ in rerum temporibus. Cf. Müttzell. l. 1. p. 797 et quos laudat.

30.

Strabo XV, p. 694 : Κατὰ δὲ τὸν Ἀκεσίην καὶ τὴν συμβολὴν τὴν πρὸς Ἰάρωτιν καὶ Ἀριστόβουλος εἶρηκε περὶ τῶν κατακαμπτομένους ἔχόντων τοὺς κλάδους (δένδρων), καὶ περὶ τοῦ μεγέθους ὡς ὑφ' ἐνὶ δένδρῳ μεσημβρίζειν σκιαζομένους ἰππέας πεντήκοντα ὅστος δὲ (sc. Ὀνησίκριτος) τετρακοσίους. Λέγει δὲ ὁ Ἀριστόβουλος καὶ ἄλλο δένδρον οὐ μέγα, μεγάλους λοβοὺς ἔχον, ὡς ὁ κύαμος, δέκα δακτύλους τὸ μῆκος, πλήρεις μέλιτος, τοὺς δὲ φαγόντας οὐ βραδίως σώζεσθαι. (Ἀπαντας δ' ὑπερέβληνται περὶ τοῦ μεγέθους τῶν δένδρων οἱ φήσαντες ἐωρᾶσθαι πέραν τοῦ Ἰαρωτίδος δένδρον ποιοῦν σκιάν ταῖς μεσημβρίαις πενταστάδιον.) Καὶ τῶν ἐριοφόρων δένδρων φησὶν ὅστος τὸ ἄνθος ἔχειν πυρῆνα· ἐξαιρεθέντος δὲ τούτου ξαίνεισθαι τὸ λοιπὸν ὁμοίως ταῖς ἐρέαις. Ἐν δὲ τῇ Μουσικανοῦ καὶ σῆτον αὐτοφυῆ λέγει πυρῆ παραπλήσιον, καὶ ἄμπελον, ὡς οἰνοφορεῖν, τῶν ἄλλων ἄοινον λεγόντων τὴν Ἰνδικήν ὡς τε μήτ' αὐτὸν εἶναι κατὰ τὸν Ἀνάχαρσιν, μήτ' ἄλλο τῶν μουσικῶν

quæ refert verisimile est, terram facile motibus concuti ab humiditate nimis laxatam, et facile rumpi, adeo ut etiam fluminum alvei immutentur. Ipse quidem ad rem quandam gerendam se missum vidisse affirmat mille vel amplius urbium et vicorum regionem desertam, quum Indus proprium alveum reliquisset, et ad sinistram conversus esset et quasi perrupisset in alium longe profundiorum, adeo ut regio ad dextram relicta non amplius effusionibus irrigaretur, quum non modo alveo recente sublimior esset, sed etiam omni fluminis inundatione.

30.

Aristobulus quoque ad Acesinem ejusque cum Hyaroti confluentes arbores nasci dicit, quæ ramos ad terram deflectos habeant, tantæque sint magnitudinis, ut in unius arboris umbra meridiari possint equites quinquaginta. Ille (i. e. Onesicritus fr. 11, de quo in antecedentibus Strabo dixerat) quadringentos ait. Porro aliam esse Aristobulus narrat arborem haud magnam, quæ magnas habeat siliquas, fabarum similes denorum digitorum longitudine, mellis plenas; quas qui ederint, eos haud facile mortem effugere. (Omnes vero, qui de arborum magnitudine dixerunt, superantur ab iis, qui trans Hyarotin arborem visam fuisse tradunt, quæ meridie umbram faceret quinque stadiorum.) Porro Aristobulus narrat lanigerarum arborum florem habere nucleum, quo exempto, reliquum lanæ in

ὀργάνων μηδὲν πλὴν κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ κροτάλων, ἃ τοὺς θαυματοποιοὺς κεκτῆσθαι. Καὶ πολυφάρμακον δὲ καὶ πολυβρίζον τῶν τε σωτηρίων καὶ τῶν ἐναντίων, ὡς περ καὶ πολυχρώματον καὶ οὗτος εἶρηκε καὶ ἄλλοι γε. Προστίθησι δ' οὗτος, ὅτι καὶ νόμος εἶη τὸν ἀνευρόντα τι τῶν ὀλεθρίων, εἰ μὴ προσανεύρη καὶ τὸ ἄκος αὐτοῦ, θανατοῦσθαι ἀνευρόντα δὲ, τιμῆς τυγχάνειν παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν. Ἐχειν δὲ καὶ κινάμωμον καὶ νάρδον καὶ τὰ ἄλλα ἀρώματα τὴν νότιον γῆν τὴν Ἰνδικήν ὁμοίως ὡς περ τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Αἰθιοπίαν, ἔχουσάν τι ἐμπερὲς ἐκείναις κατὰ τοὺς ἡλίους· διαφέρειν δὲ τῷ πλεονασμῷ τῶν ὑδάτων, ὡς τ' ἐνικμον τὸν ἀέρα εἶναι, καὶ τροφιμώτερον παρὰ τοῦτο καὶ γόνιμον μᾶλλον ὡς δ' αὐτως καὶ τὴν γῆν καὶ τὸ ὑδωρ ἢ δὴ καὶ μείζω τὰ τε χερσαῖα τῶν ζώων καὶ τὰ καθ' ὑδάτος τὰ ἐν Ἰνδοῖς τῶν παρ' ἄλλοις εὕρισκεσθαι. Καὶ τὸν Νεῖλον δ' εἶναι γόνιμον μᾶλλον ἐτέρων, καὶ μεγαλοφυῆ γεννᾶν καὶ τᾶλλα καὶ τὰ ἀμφίβια· τὰς τε γυναῖκας ἔσθ' ὅτε καὶ τετράδυμα τίκτειν τὰς Αἰγυπτίας.

Cf. Plinius H. N. VII, 2, 21, p. 6 Techn. : *Arbores tantæ proceritatis traduntur, ut sagittis superari nequeant. Hæc facit ubertas soli, temperies cæli, aquarum abundantia; si libeat credere, ut sub una ficu turmæ condantur equitum.* Cf. Onesicrit. fr. 15; Nearch. fr. 11; Bohlen. l. 1. I, p. 39.

31.

Strabo XV, p. 701 : Ἰστάτης δὲ τῆς Πατταληνῆς (sc. νήσου ἐκράτησεν Ἀλέξανδρος), ἣν ὁ Ἰνδὸς ποιεῖ, σχισθεῖς εἰς δύο προχοάς. Ἀριστόβουλος μὲν οὖν εἰς χιλίους σταδίους διέχειν ἀλλήλων φησὶν αὐτάς· Νέαρχος

modum carminetur. In Musicani autem regione etiam frumentum sponte nasci dicit tritico assimilè, itemque vites : ut itaque vinum proferat India, quam carere eo ceteri auctores produnt, adeo ut secundum Anacharsim neque tibia ibi audiatur neque aliud instrumentum musicum præter cymbala et tympana, quibus uti præstigiatores soleant. Præterea Indiam multa medicamenta habere ac multas radices tum salubres tum noxias, sicuti etiam multos colores, et Aristobulus dixit et alii complures. Ille vero addit legem quoque esse, ex qua si quis exitiale aliquid invenerit, nisi etiam remedium ejus reperiat, morte plectendus sit; sin vero repererit, honore a regibus afficiatur. Porro cinnamomum, nardum et reliqua aromata australes Indiæ regiones proferre similiter atque Arabiam et Æthiopiam, cui quod ad solis calorem similes quodammodo sint, sed differre eas aquarum abundantia, unde aer udus fiat et secundior proinde atque ad nutriendum uberior; neque aer solum, sed eodem modo etiam terra et aqua. Quapropter animalia tum terrestria tum aquatilia apud Indos quam apud ceteros majora reperiri. Similiter Nilum fecunditate præstare et prægrandia producere tum reliqua tum amphibia; mulieres quoque Ægyptias interdum quadrigeminas parere.

31.

Ultimam ex Indi regionibus Alexander subegit Pattalen, quam Indus facit in duos divisus alveos, quos Ari-

δ' ὀκτακοσίους προστίθῃσιν. Cf. Arrian. VI, 17, 4; Onesicrit. fr. 19; Mützell. l. l. p. 864.

32.

Strabo XV, p. 706 sq. de Indi et Nili animalibus : Ἀριστόβουλος δὲ τῶν θρυλουμένων μεγεθῶν οὐδὲν ἰδεῖν φησιν· ἔχιδναν δὲ μόνον ἐννέα πηγῶν καὶ σπιθαμῆς. (Καὶ ἡμεῖς δ' ἐν Αἰγύπτῳ κομισθεῖσαν ἐκεῖθεν τηλικαύτην πῶς εἶδομεν.) Ἐχεις δὲ πολλοὺς φησι πολλὸν ἐλάττους καὶ ἀσπίδας, σκορπίους δὲ μεγάλους· οὐδὲν δὲ τούτων οὕτως ὀγλεῖν, ὡς τὰ λεπτὰ ὄφειδια οὐ μείζω σπιθαμιαίων· εὐρίσκεισθαι γὰρ ἐν σκηναῖς, ἐν σκεύεσιν, ἐν θρίγκοις ἔγκεκρυμμένα· τοὺς δὲ πεληγέντας αἰμορροεῖν ἐκ παντὸς πόρου μετὰ ἐπωδυνίας· ἔπειτα ἀποθνήσκειν, εἰ μὴ βοηθήσει τις εὐθύς. Τὴν δὲ βοήθειαν ραδίαν εἶναι διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν Ἰνδικῶν ριζῶν καὶ φαρμάκων. Κροκοδείλους τε οὔτε πολλοὺς οὔτε βλαπτικὸς ἀνθρώπων ἐν τῷ Ἰνδῷ φησιν εὐρίσκεισθαι· καὶ τὰ ἄλλα δὲ ζῶα τὰ πλεῖστα τὰ αὐτὰ ἄπερ ἐν τῷ Νεῖλῳ γεννᾶσθαι, πλὴν ἵππου ποταμίου. (Ὀνησίκριτος δὲ φησι καὶ τοῦτον γεννᾶσθαι.) Τῶν δ' ἐκ θαλάττης φησὶν Ἀριστόβουλος εἰς μὲν τὸν Νεῖλον ἀνατρέχειν μηδὲν ἔξω θρίσσης καὶ κεστρέως καὶ δελφῖνος, διὰ τοὺς κροκοδείλους, ἐν δὲ τῷ Ἰνδῷ πλήθος· τῶν δὲ καρίδων τὰς μὲν μικρὰς μέχρι ὄρους ἀναθεῖν, τὰς δὲ μεγάλας μέχρι τῶν συμβολῶν τοῦ τε Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Ἀκεσίνου.

33.

Strabo XVII, p. 824 : Φησὶ δ' Ἀριστόβουλος, μηδὲν ἀνατρέχειν ὄψον εἰς τὸν Νεῖλον ἐκ τῆς θαλάττης, πλὴν κεστρέως καὶ θρίσσης καὶ δελφῖνος, διὰ τοὺς κροκοδείλους· τοὺς μὲν δελφῖνας διὰ τὸ κρείττους εἶναι,

τοὺς δὲ κεστρέας τῷ παραπέμπεσθαι ὑπὸ τῶν χοίρων παρὰ γῆν κατὰ τινὰ οἰκείωσιν φυσικῆν· τῶν δὲ χοίρων ἀπέχεσθαι τοὺς κροκοδείλους, στρογγύλων ὄντων καὶ ἐχόντων ἀκάνθας ἐπὶ τῇ κεφαλῇ φερούσας κίνδυνον τοῖς θηρίοις· ἀναθεῖν μὲν οὖν ἕαρος τοὺς κεστρέας γόνον ἔχοντας· μικρὸν δὲ πρὸ δύσεως Πλειάδος καταβαίνειν τεξομένους ἀθρόους, ὅτε καὶ ἡ ἄλωσις αὐτῶν γίγνεται περιπιπτόντων τοῖς φράγμασιν ἀθρόων.

« Eadem fere narrantur apud Arrian. Ind. c. 6 et Exped. Al. VI, 1; cf. Onesicriti fr. 7, Nearch. fr. 14 et 15; Wesseling. ad Diodor. XVII, 90; Interpr. ad Curt. IX, 1, 4 et 12; Plin. H. N. VIII, 14, 14. His egregie respondent quæ leguntur apud Bohlen. De vet. Ind. I, p. 41—43. Cf. Droysen. Hist. Alex. p. 388. » GEIER.

34.

Strabo XV, p. 714 : Ἀριστόβουλος δὲ τῶν ἐν Ταξιίλοις σοφιστῶν ἰδεῖν δύο φησὶ Βραχμᾶνας ἀμφοτέρους, τὸν μὲν πρεσβύτερον ἐξυρημένον, τὸν δὲ νεώτερον κομήτην, ἀμφοτέροις δ' ἀκολουθεῖν μαθητὰς· τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον κατ' ἀγορὰν διατρέβειν, τιμωμένους ἀντὶ συμβούλων ἐξουσίαν ἔχοντας ὅτι ἂν βούλωνται τῶν ὠνίων φέρεσθαι δωρεάν· ὅτῳ δ' ἂν προσίωσι, καταχεῖν αὐτῶν τοῦ σησαμίνου λίπους, ὥστε καὶ κατὰ τῶν ὀμμάτων ρεῖν· τοῦ τε μέλιτος πολλοῦ προκειμένου καὶ τοῦ σησάμου μάζας ποιουμένους τρέφεσθαι δωρεάν· παρερχομένους δὲ καὶ πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρου τράπεζαν παραστάντας δειπνεῖν [καὶ] καρτερίαν διδάσκειν παραχωροῦντας ἐς τινὰ τόπον πλησίον· ὅπου τὸν μὲν πρεσβύτερον πεσόντα ὑπτιον ἀνέχεσθαι τῶν ἡλίων καὶ τῶν ὀμβρῶν· ἤδη γὰρ ἕιν ἀρχομένου τοῦ ἕαρος· τὸν δ' ἐστάναι μονοσκελῆ, ξύλον ἐπηρμένον ἀμφοτέροις

stobulus ad mille stadia distare inter se dicit; Nearchus his addit octingenta.

32.

Aristobulus nullum animal istius, quam jactitant, magnitudinis se vidisse ait, sed viperam solum novem cubitorum et dodrantis. (Nos quoque in Ægypto vidimus ejusdem fere magnitudinis viperam inde allatam.) Multas vero vipersas se vidisse affirmat, multo tamen minores, et aspides itemque scorpiones prægrandes. Sed nihil horum tam infestum esse homini quam serpentes palmari longitudine, qui in tabernaculis, in vasis et in sepibus occulti inveniantur. Ictos ab iis sanguinem ex omni meatu cum dolore emittere, deinde mori, nisi cito subveniatur. Remedium vero propter vim herbarum et radicum Indicarum esse facile. Porro crocodilos neque multos neque infestos hominibus in Indo dicit inveniri; ceteraque animalia in Indo maximam partem eadem quæ in Nilo nasci, præter equum fluviatilem (Onesicritus tamen hunc quoque in eo gigni dicit). Ex marinis piscibus Aristobulus tradit in Nilum ascendere nullum, præter alosam et mugilem et delphinum, crocodilorum causa, contra in Indum permultos. Et e squillis quidem parvas usque ad montes ascendere, magnas usque ad Indi et Acesinis confluentes.

33.

Aristobulus tradit nullum piscem e mari in Nilum ascendere, crocodilorum metu, præter mugilem, thrissam et delphinum; hunc, quia crocodilo sit præstantior; mugiles, quia a porcis secus terram deducantur stipati ob naturalem quandam familiaritatem; crocodilos vero a porcis abstinere, qui quum rotundi sint et spinas in capite habeant, periculum ipsis creent. Ascendere itaque mugiles vere, quum prægnantes sint, descendere autem paullo ante Vergiliarum occasum confertim parituros, ac tum in septa incidentes capi frequentes.

34.

Aristobulus sophistarum, qui Taxilis sint, se vidisse dicit duos, Brachmanes ambos, alterum seniore comatum, alterum juniorem comatum; utrumque discipulis comatum fuisse. Hos reliquo tempore in foro versari solitos, iisque ut consiliariis honorem hunc habitum, ut quidquid ex rebus venalibus vellent, id gratis auferre liceret, et ad quemcunque accesserint, eum oleo sesamino illos perfudisse, adeo ut vel ad oculos flueret; eosque ex parata mellis et sesami copia panem conficere atque sic nutriri gratis. Quumque etiam ad Alexandri mensam accederent, assistentes cœnasse, et tolerantiam docuisse in propinquum quandam

ταῖς χερσίν, ὅσον τρίπηχυ· κάμνοντος δὲ τοῦ σκέλους ἐπὶ θάτερον μεταφέρειν τὴν βᾶσιν καὶ διατελεῖν οὕτως τὴν ἡμέραν ὅλην· φανῆναι δ' ἐγκρατέστερον μακρῶ τὸν νεώτερον· συνακολουθήσαντα γὰρ μικρὰ τῷ βασιλεῖ ταχὺ ἀναστρέψαι πάλιν ἐπ' οἴκου, μετιόντος τε, αὐτὸν κελεῦσαι ἤκειν, εἴ του βούλεται τυγχάνειν· τὸν δὲ συναπαῖραι μέχρι τέλους, καὶ μεταμφιάσασθαι καὶ μεταθέσθαι τὴν δίαίταν, συνόντα τῷ βασιλεῖ· ἐπιτιμώμενον δ' ὑπὸ τινων λέγειν ὡς ἐκπληρώσειε τὰ τετραράκοντα ἔτη τῆς ἀσκήσεως, ἃ ὑπέσχετο. Ἀλέξανδρον δὲ τοῖς παισὶν αὐτοῦ δοῦναι δωρεάν.

Τῶν δ' ἐν Ταξίλοις νομίμων καινὰ καὶ ἀήθη λέγει, τό τε τοὺς μὴ δυναμένους ἐκδιδόναι τὰς παιδας ὑπὸ πενίας προάγειν εἰς ἀγορὰν ἐν ἀκμῇ τῆς ὥρας κόχλω τε καὶ τυμπάνοις, ὅσπερ καὶ τὸ πολεμικὸν σημαίνουσιν, ὄχλου προσκληθέντος· τῷ δὲ προσελθόντι τὰ ὀπίσθια πρῶτον ἀνασύρεσθαι μέχρι τῶν ὠμων, εἶτα τὰ πρόσθεν· ἀρέσασαν δὲ καὶ συμπεισθεῖσαν ἐφ' οἷς ἀνδοκεῖ συνοικεῖν. Καὶ τὸ γυψὶ ρίπτεσθαι τὸν τετελευτηκότα· τὸ δὲ πλείους ἔχειν γυναῖκας κοινὸν καὶ ἄλλων. Παρά τισι δ' ἀκούειν φησὶ, καὶ συγκατακαίόμενας τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσιν ἀσμένους· τὰς δὲ μὴ ὑπομενούσας ἀδοξεῖν· εἴρηται καὶ ἄλλοις ταῦτα.

De gymnosophistis cf. Onesicrit. fr. 10; Nearch. fr. 7; Arrian. Ind. c. 11, Exp. Al. VII, 1; Diodor. XVII, 102; Curtius VIII, 9, 31 sqq.; Plin. H. N. VII, 2; Cic. Tusc. V, 25; Bohlen. l. 1. I, p. 319, 279. II, 181; Creuzer. *Symbol.* I, p. 482 sqq. ed. tert.; Lassen. De nominibus quibus a veteribus appellantur Indorum philosophi, in *Rhein. Mus.* 1, p. 170.

locum abeuntes, ubi senior supinus in terram recumbens solem et imbres sustinisset; jam enim pluisse vere incipiente; juniorem autem in altero pede stantem lignum fere tricubitale ambabus manibus sustinuisse sublime, ac pede defesso innixum alteri, atque ita totum diem perseverasse. Ex his longe continentiorem visum fuisse juniorem, qui, quum aliquāndiu regem secutus esset, domum statim reversus est, persequentique jussit, ut si quid vellet, ad ipsum veniret; seniorem vero usque ad extremum secutum, et vestem et victum apud regem immutasse, et, quum propterea a quibusdam increparetur, respondisse quadraginta exercitacionis annos se complevisse, quos promisisset. Alexandrum denique filiis ejus donum dedisse.

Porro idem Aristobulus Taxilensium miros quosdam et insolentes mores affert. Sic eos, qui filias præ inopia locare non possint, in ætatis flore in forum eas producere ait, et postquam tuba et tympanis, quibus etiam classicum canere soleant, multitudinem convocaverint, puellam accedenti primum posteriora humero tenus detegere, deinde, vero anteriora, et, si placuerit, probatis conditionibus, nubere. Item mortuos vulturibus projici; porro eos plures uxores habere, quod cum aliis quibusdam commune habent. Dicit etiam audivisse apud quosdam uxores sponte pati se cum

34 b.

Plutarch. De nobil. c. 19 : Ἰνδικοὺς κύνας δῶρον πεμφθέντας Ἀλεξάνδρῳ φησὶν Ἀριστόβουλος πρὸς μὲν τοὺς ἀγρίους ταύρους καὶ ὄρεις ἀδμήτους προβαλλομένους ἀκινήτους καταχεῖσθαι, πρὸς δὲ τὸν εἰσηγμένον λέοντα ἐκθορήσαντας εἰς μάχην ἐπεβρίφθαι.

Cf. Plut. De sollert. anim. c. 15; Diodor. XII, 92; Strabo XV, p. 700; Ælian. H. N. VIII, 1.

35.

Arrian. VI, 22 : (Ἀλέξανδρος) σὺν τῇ στρατιᾷ τῇ πολλῇ προὔχῳρι ὡς ἐπὶ Γαδρωσοῦς ἔρημον τὴν πολλήν. Καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτη λέγει Ἀριστόβουλος σμύρνης πολλὰ δένδρα πεφυκέναι, μείζονα ἢ κατὰ τὴν ἄλλην σμύρναν· καὶ τοὺς Φοίνικας τοὺς κατ' ἐμπορίαν τῇ στρατιᾷ ξυνεπομένους ξυλλέγοντας τὸ δάκρυον τῆς σμύρνης (πολὺ γὰρ εἶναι, οἷα δὲ ἐκ μεγάλων τε τῶν πρέμων καὶ οὐπω πρόσθεν ξυλλελεγμένον) ἐμπλήσαντας τὰ ὑποζύγια ἄγειν. Ἔχειν δὲ τὴν ἔρημον ταύτην καὶ νάρδου ρίζαν πολλήν τε καὶ εὐοσμον· καὶ ταύτην ξυλλέγειν τοὺς Φοίνικας· πολὺ δὲ εἶναι αὐτῆς τὸ καταπατούμενον πρὸς τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀπὸ τοῦ παταυμένου ὄσμῃν ἠδεῖαν κατέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· τὸ σόνδε εἶναι τὸ πλήθος. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλα δένδρα ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸ μὲν τι δάφνη εὐκοκὸς τὸ φύλλον, καὶ τοῦτο ἐν τοῖς προσκλυζομένοις τῇ θαλάσῃ χωρίοις πεφυκέναι· καὶ ἀπολείπεσθαι μὲν τὰ δένδρα πρὸς τῆς ἀμπώτεως ἐπὶ ξηροῦ, ἐπελθόντος δὲ τοῦ ὕδατος ἐν τῇ θαλάσῃ πεφυκότα φαίνεσθαι· τῶν δὲ αἰεὶ τὰς ρίζας τῇ θαλάσῃ ἐπικλύζεσθαι, ὅσα ἐν κοίλοις χωρίοις ἐπεφύκει, ἔνθεν περ οὐχ ὑπενόσσει τὸ ὕδωρ, καὶ ὁμοίως οὐ διαφθεῖρεσθαι τὸ δένδρον πρὸς τῆς θαλάσσης. Εἶναι δὲ τὰ δέν-

viris comburi : quæ id non ferant, inglorias esse. Quod etiam ab aliis narratur.

34^b

Indicos canes Alexandro dono missos Aristobulus tradit tauris feris mulisque indomitis si objicerentur, inmotos jacuisse; sin leo introduceretur, exsilientes ad pugnam in eum irruisse.

35.

Ipsæ Alexander cum majore exercitus parte in Gedrosorum regionem maxima ex parte desertam contendit. In hac solitudine tradit Aristobulus multas myrrhæ arbores nasci vulgari myrrha majores. Phœnices, qui mercaturæ causa exercitum comitabantur, collecta lacrima myrrhæ (ingenitem enim ejus copiam fuisse, quum et rami essent magni et nunquam antea quidquam ex iis collectum esset) jumenta onerasse. Habere præterea eam solitudinem magnam nardi odoratæ radicem copiam, et Phœnices hujus quoque magnam vim legisse. Multum etiam ab exercitu proculcatum fuisse, atque ex ea protrititione suavissimum odorem late diffusum: tantam ibi ejus esse copiam. Alia præterea ibi nasci arborum genera, quarum folia lauri foliis sint similia. Atque eas quidem iis locis, quos mare alluit, nasci, et recedente æstu in sicco destitui, accedente vero æstu in mar-

δρα ταύτη πῆχεων καὶ τριάκοντα ἔστιν ἂ αὐτῶν, τυ-
χεῖν τε ἀνθοῦντα ἐκεῖνη τῇ ὕρα, καὶ τὸ ἄνθος εἶναι τῷ
λευκῷ μάλιστα ἴω προσφερέες, τὴν ὁδμὴν δὲ πολὺ τι
ὑπερφέρων· καὶ ἄλλον εἶναι καυλὸν ἐκ γῆς πεφυκότα
ἀκάνθης, καὶ τούτῳ ἐπεῖναι ἰσχυρὰν τὴν ἀκανθάν,
ὥστε ἤδη τινῶν καὶ παριππευόντων ἐμπλακεῖσαν τῇ
ἐσθῆτι κατασπάσαι ἀπὸ τοῦ ἵππου μᾶλλον τι τὸν ἵπ-
πέα, ἢ αὐτὴν ἀποσχισθῆναι ἀπὸ τοῦ καυλοῦ.

36.

Arrian. VI, 28 : Ἦδη δὲ τινες καὶ τοιάδε ἀνέγρα-
ψαν, οὐ πιστὰ ἐμοὶ λέγοντες, ὡς συζεύξας δύο ἄρμα-
μάξας (Ἀλέξ.), κατακείμενος ξὺν τοῖς ἐταίροις καταυ-
λούμενος, τὴν διὰ Καρμανίας ἤγεν κτλ. — Ταῦτα δὲ οὐ-
τε Πτολεμαῖος ὁ Λάγου οὔτε Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστο-
βούλου ἀνέγραψαν, οὐδέ τις ἄλλος ὄντινα ἱκανὸν ἂν τις
ποιήσαιτο τεκμηριῶσαι ὑπὲρ τῶν τοιῶνδε· καὶ μοι ὡς οὐ
πιστὰ ἀναγεγράφθαι ἐξήρκεσαν· ἀλλ' ἐκεῖνα ἤδη Ἀριστο-
βούλῳ ἐπόμενος ξυγγράφῳ, θῦσαι ἐν Καρμανίᾳ Ἀλέξαν-
δρον χαριστήρια τῆς κατ' Ἰνδῶν νίκης καὶ ὑπὲρ τῆς
στρατιᾶς, ὅτι ἀπεσώθη ἐκ Γαδρωσίων, καὶ ἀγῶνα διαθεῖ-
ναι μουσικόν τε καὶ γυμνικόν· κατατάξαι δὲ καὶ Πευκέ-
σταν ἐς τοὺς σωματοφύλακας, ἤδη μὲν ἐγνωκότα σα-
τράπην καταστήσαι τῆς Περσίδος, ἐθέλοντα δὲ πρὸ
τῆς σατραπείας μηδὲ ταύτης τῆς τιμῆς καὶ πίστεως
ἀπείρατον εἶναι, ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ· εἶναι δὲ
αὐτῷ ἐπὶ εἰς τότε σωματοφύλακας, Λεοννάτον Ἀν-
τέου; Ἡφαιστίωνα τὸν Ἀμύντορος, Λυσίμαχον Ἀγα-
θοκλέους, Ἀριστόνουν Πεισαίου· τούτους μὲν, Πελ-
λαίους· Περδίκχαν δὲ, Ὀρόντου, ἐκ τῆς Ὀρέστιδος·

Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου, καὶ Πείθωνα Κρατεᾶ,
Ἑορδαίους· ὄγδοον δὲ προσγενέσθαι αὐτοῖς Πευκέσταν,
τὸν Ἀλεξάνδρῳ ὑπερασπίσαντα. — Ἦδη δὲ τινες κτλ.]
Vide Plut. Alex. c. 67, De fort. Alex. I, 15; Dio-
dor. XVII, 106; Curtius IX, 10 ibique Mützell.;
Droysen. I. I. p. 483.

37.

Arrian. VI, 29 : Ἐλύπησε δὲ αὐτὸν (Ἀλέξανδρον)
ἢ παρανομία ἢ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι
διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου
τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· εἶναι γὰρ ἐν Πα-
σαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκεῖνου
τάφον, καὶ περὶ αὐτὸν ἄλλος πεφυτεῦσθαι δένδρων παν-
τοίων, καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον, καὶ πόαν βαθεῖαν
πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ
κάτω λίθου τετραπέδου ἐς τετράγωνον σχῆμα πεποιῆ-
σθαι· ἄνωθεν δὲ οἴκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον,
θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἴσω στενήν, ὡς μάλιστα ἂν ἐνὶ ἄν-
δρῳ οὐ μὲν ἄλλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν· ἐν δὲ
τῷ οἴκῳ πύελον χρυσοῦν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ
Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην παρὰ τῷ πυέλῳ· πόδας δὲ
εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους, καὶ τάπητα ἐπι-
βλημάτων Βαβυλωνίων, καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑπο-
στρώματα· ἐπεῖναι δὲ καὶ κἀνδύς καὶ ἄλλους χιτῶνας
τῆς Βαβυλωνίου ἐργασίας· καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ
στολαὶ ὑακινθινοβαφεῖς [λέγει] ὅτι ἔκειντο, αἱ μὲν πορ-
φυρᾶς, αἱ δ' ἄλλης καὶ ἄλλης χροῶς, καὶ στρεπτοὶ καὶ
ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητὰ, καὶ
τράπεζα ἔκειτο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἢ πύελος

nata videri. Nonnullarum radices semper mari allui, quot-
quot scilicet in concavis atque sinuosis locis nascantur, ubi
mare non recedat; neque iis quidem locis natas arbores a
mari corrumpi. Arborum altitudinem interdum esse triginta
cubitum: ac tum quidem temporis floruisse: florem albæ
violæ persimilem esse, odoris tamen suavitate longe supe-
rare; alium quoque spinæ esse caulem e terra ortum, eique
adeo validam spinam adnasci, ut si cujus adequitantis vesti
implicata fuerit, eques citius equo detrahatur quam ipsa
a caule avellatur.

36.

Sunt etiam qui scribant (quod mihi quidem verisimile
non videtur) Alexandrum duobus curribus junctis, inter
amicos musicis modulationibus aures ejus demulcentes
stratum per Carmaniam exercitum duxisse etc. Hæc neque
Ptolemæus Lagi neque Aristobulus Aristobuli filius neque
alius quispiam auctor, cui hac in parte fides haberi possit,
memoriæ prodidit; suffeceritque a me tamquam indigna
fide relata esse. Illa vero Aristobulum secutus scribo, Ale-
xandrum in Carmania gratias diis agentem sacrum fecisse
ob victoriam de Indis partam et ob exercitum ex Gedrosiis
servatum: ludos etiam musicos et gymnicos edidisse; præ-
tereā Peucesten in corporis sui custodes ascripsisse, quem
quidem jam Persidis satrapam constituere decreverat, sed
antequam illi satrapæ munus deferret, ne hoc quidem ho-
nore fideique testimonio carere voluit, ob eximiam ejus

operam apud Mallos præstitam. Fuisse autem illi tum tem-
poris septem corporis custodes, Leonnatum Antei, Hephæ-
stionem Amyntoris, Lysimachum Agathoclis, Aristonoum
Pisæi filios; hos Pellaos; Perdiccam Orontis ex Orestide;
Ptolemæum Lagi et Pythonem Crateæ filios, Eordenses:
octavum vero iis accessisse Peucesten, qui Alexandrum
scuto suo protexerat.

37.

Ægerrime Alexander ferebat scelus in Cyri Cambysis filii
sepulcrum admissum. Quod quidem perfractum spoliatum-
que reperit, ut auctor est Aristobulus. Esse enim apud
Pasargadas in hortis regiis Cyri illius sepulcrum, et circum
id lucum omnis generis arboribus consitum aquisque in ri-
guum, atque alto gramine hortum refertum esse: sepul-
crum ipsum ab ima parte saxo quadrato structum quadran-
gularem formam præ se ferre. In editiore parte ædiculam
esse lapideo fornice contectam, portulamque habere quæ
in eam ducit, ita angustam ut ægerrime unus aliquis, ne-
que is magnæ staturæ, ingredi possit. In ædicula loculum
aureum esse positum, in quo Cyri corpus conditum serve-
tur: lecticam solio astare, cujus pedes ex solido auro
fabricati sint. Hanc tapetis Babylonis stratum, stragulis
purpureis substratis. Lecticæ candyn regiam aliasque vestes
Babylonii operis impositas esse; femoralia etiam Medica;
stolas quoque hyacinthino colore tinctas ibi positas fuisse;
atque has quidem purpurei, alias varii coloris; torques

ἔκειτο ἢ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα· εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῆ ἀναβάσει τῆ ἐπὶ τὸν τάφον φερούση οἶκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἳ δὴ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον, ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενοι τὴν φυλακὴν. Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλέως, καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν τῷ Κύρῳ. Ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι· ἐδήλου δὲ Περσιστὶ τάδε· Ὡ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρος εἶμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσας καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας. Μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος.

Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε ἔλοι Πέρσας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἳ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔλωθσαντο, ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου, καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὐογκὸν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτῃ εὐφορον, τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυθλιῶντες αὐτῆς· ὡς δὲ οὐ προϋχῶρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον. Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι παρ' Ἀλεξάνδρου κοσμησάμενος ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον· καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσαπερ ἔτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον, καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι· ὅσα δὲ λελώθητο αὐτῆς χαιορῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τᾶλλα ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο κατ' ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι, καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι, τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα· καὶ ἐπιβαλεῖν τῇ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν.

Strabo XV, p. 730 : Εἴτ' εἰς Πασαργάδας ἦκε (ὁ Ἀλέξανδρος), καὶ τοῦτο δ' ἦν βασιλείου ἀρχαῖον. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν Κύρου τάφον εἶδεν ἐν παραδείσῳ, πύργον οὐ μέγαν, τῷ δάσει τῶν δένδρων ἐναποκεκρυμμένον, κάτω μὲν στερεὸν, ἄνω δὲ στέγην ἔχοντα καὶ σηκὸν στενὴν τελῶς ἔχοντα τὴν εἴσοδον· δι' ἧς παρελθεῖν εἴσω φησὶν Ἀριστόβουλος, κελεύσαντος τοῦ βασιλέως, καὶ κοσμησάμενος τὸν τάφον· ἰδεῖν δὲ κλίνην τε χρυσὴν καὶ τράπεζαν σὺν ἐκπώμασι καὶ πύελον χρυσῆν καὶ ἐσθῆτα πολλὴν κόσμον τε λιθοκόλλητον. Κατὰ μὲν οὖν τὴν πρώτην ἐπιδημίαν ταῦτ' ἰδεῖν· ὕστερον δὲ συληθῆναι, καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐκκομισθῆναι, τὴν δὲ κλίνην θραυσθῆναι μόνον καὶ τὴν πύελον, μεταθέντων τὸν νεκρὸν δι' οὗ δῆλον γενέσθαι, διότι προνομευτῶν ἔργον ἦν, οὐχὶ τοῦ σατράπου, καταλιπόντων ἂ μὴ δυνατὸν ἦν βραδίως ἐκκομίσαι· συμβῆναι δὲ ταῦτα καίπερ φυλακῆς περικειμένης Μάγων, σίτισιν λαμβανόντων καθ' ἡμέραν πρόβατον, διὰ μηνὸς δ' ἵππον. Ἄλλ' ὁ ἐκτοπισμὸς τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς εἰς Βάκτρα καὶ Ἰνδοῦς πολλά τε ἄλλα νεωτερισθῆναι παρεσκεύασε, καὶ δὴ καὶ τοῦθ' ἐν τῶν νεωτερισθέντων ὑπῆρξεν. Οὕτω μὲν οὖν Ἀριστόβουλος εἶρηκε, καὶ τὸ ἐπίγραμμα δὲ ἀπομνημονεύει τοῦτο· Ὡ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρος εἶμι, ὁ τὴν ἀρχὴν τοῖς Πέρσας κτησάμενος, καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσ(ας)· μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος.

Cf. Onesicrit. fr. 31; Eustath. ad Dion. P. 1069; Plutarch. Alex. 69; Curtius X, 1, 30 et quæ ibi congressit Mützell.; Ste-Croix *Ex. crit.* p. 421; Droysen. I. I. p. 489.

quoque ac gladios et in aures auro et gemmis ligatos. Mensa præterea ibi posita erat; in media vero lectica locus corpus Cyri continens. Esse præterea intra ambitum in ipso ad sepulcrum ascensu exiguam quandam ædiculam Magis exstructam, qui sepulcrum custodiebant, jam inde a Cambyse Cyri filio custodiae munere a patribus in filios transmissa. Atque his quidem ovis in singulos dies a rege dabatur, vini que et farinæ certus modus: singulis etiam mensibus equus, quem Cyro sacrificarent. Titulus sepulcri Persice scriptus hoc significabat: *O homo, ego Cyrus sum Cambysis filius, qui Persis regnum constitui Asiæque imperavi. Itaque ne meo monumento invidias.*

Alexander (incesserat enim eum cupido jam tum quum Persas vicerat adeundi istius sepulcri) reliqua omnia furto sublata præter loculum et lectum reperit. Nonnulli ne ipsius quidem corpori pepercerant; sublato enim solii operculo corpus eiecerant: ipsum vero loculum imminuere conati fuerant, ut commodius auferri posset, partim præscindentes partim contundentes atque confringentes: quumque opus non succederet ex sententia, relicto tandem loculo abierunt. Aristobulus ab Alexandro designatum se fuisse ait, qui sepulcrum de integro instauraret, corporisque partes quæ supererant in loculo conderet operculoque tegeret, quæque corrupta essent reficeret, lectum tæniis in-

tenderet et reliqui ornatus pristinum modum et numerum restitueret, ad hæc ædiculæ portam lapide et calce obstrueret, regio signo illi impresso.

Deinde Pasargadas venit (Alexander), ubi erat antiqua regum sedes. Hic Cyri monumentum in hortis vidit, turrim haud ita magnam, arborum densitate occultam, a parte inferiore solidam, superiore parte tabulatum habentem et sepulcri sacellum perangusto aditu. Per eum Aristobulus introiisse se ait jussu regis atque sepulcrum exornasse. Vidisse autem auream lecticam et mensam cum poculis et loculum aureum et vestem plurimam mundumque gemmis distinctum. Verum hæc vidisse affirmat primo adventu, postea directa fuisse: ac cetera quidem asportata, lecticam vero et loculum contracta, cadavere loco moto; unde apparuerit non hoc satrapæ, sed prædatorum opus fuisse, qui ea reliquerant quæ asportare non potuerunt. Evenisse vero hæc quantumvis Magorum custodia imposita esset, qui quotidie ovem acceperint in alimenta, singulisque mensibus equum (Cyro sacrificandum). Verum longinqua Alexandri in Indiam et Bactros expeditione factum est ut multa novo exemplo fierent, de quibus hoc quoque fuit. Hæc igitur Aristobulus narrat, qui inscriptionem quoque monumenti hanc affert: *O homo, ego Cyrus sum, Asiæ rex, qui Persis imperium constitui et rex Asiæ fui. Ne igitur mihi monumentum invidias.*

38.

Arrian. VII, 4, 4 : 'Ο δὲ (Ἀλέξανδρος) καὶ γὰρ αὐτὸς μὲν τῶν Δαρείου θυγατέρων τὴν πρεσβυτάτην Βαρσίνην ἠγάγετο, ὡς δὲ λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτην, τῶν Ὠχοῦ θυγατέρων τὴν νεωτάτην Παρύσατιν· ἤδη δὲ ἦν αὐτῷ ἠγμένη καὶ ἡ Ὀξυάρτου τοῦ Βακτρίου παῖς Ῥωζάνη.

Βαρσίνην] Ἀρσινόην correxit Blancardus, quum Ἀρσινόην Darii hanc filiam dicat Photius p. 68, 7. Alia est Barsine, Artabazi f., Memnonis vidua, de qua v. fr. 7. Nostra Barsine a Diodoro XVII, 107, Curtio IV, 5, 1, Justino XII, 10, Plutarcho Alex. 70 dicitur Statira. Persicum nomen (Statira) cum Græco (Arsinoe) commutaverat, iudice Droyse-nio l. l. p. 497.

39.

Arrian. VII, 17, 5 : Ὅμως δὲ τὰ γε τῆς ἐπιστροφῆς τῆς κατὰ τὴν εἴσοδον τὴν ἐς τὴν πόλιν (Βαβυλῶνα) ἐθελῆσαι (Ἀλέξανδρον) αὐτοῖς (Χαλδαίοις) πεισθῆναι λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τῇ πρώτῃ μὲν παρὰ τὸν ποταμὸν τὸν Εὐφράτην καταστρατοπεδεῦσαι, ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν ἐν δεξιᾷ ἔχοντα τὸν ποταμὸν παρ' αὐτὸν πορεύεσθαι, ἐθέλοντα ὑπερβάλλειν τῆς πόλεως τὸ μέρος τὸ ἐς δυσμὰς τετραμμένον, ὡς ταύτην ἐπιστρέψαντα πρὸς ἑὸν ἄγειν· ἀλλὰ οὐ γὰρ δυνήθησαν ὑπὸ δυσχωρίας οὕτως ἐλάσαι ξὺν τῇ στρατιᾷ, ὅτι τὰ ἀπὸ δυσμῶν τῆς πόλεως εἰσιόντι, εἰ ταύτην πρὸς ἑὸν ἐπέστρεφεν, ἐλώδη τε καὶ τεναγώδη ἦν· καὶ οὕτω καὶ ἐκόντα καὶ ἄχοντα ἀπειθῆσαι τῷ θεῷ.

Cap. 18 : Ἐπεὶ καὶ τοιόνδε τινὰ λόγον Ἀριστόβουλος ἀναγέγραφεν Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀμφιπολίτην τῶν ἐταίρων τῶν Ἀλεξάνδρου, στρατηγὸν τῆς στρατιᾶς, ἦν παρὰ

Μαζαίῳ τῷ Βαβυλῶνος σατράπῃ ἀπέλιπεν Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ συνέμιξεν ἐπανιόντι αὐτῷ ἐξ Ἰνδῶν, δρῶντα πικρῶς τιμωρούμενον τοὺς σατράπας ὅσοι ἐπ' ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ χώρᾳ τεταγμένοι ἦσαν, ἐπιστεῖλαι Πειθαγόρᾳ τῷ ἀδελφῷ (μάντιν γὰρ εἶναι τὸν Πειθαγόραν τῆς ἀπὸ σπλάγχχνων μαντείας) μαντεύσασθαι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τῆς σωτηρίας, ἀντεπιστεῖλαι δὲ αὐτῷ Πειθαγόραν πυνθανόμενον τίνα μάλιστα φοβούμενος χρήσασθαι ἐθέλοι τῇ μαντεία· τὸν δὲ γράψαι αὐθις ὅτι τὸν τε βασιλέα αὐτὸν καὶ Ἡφαιστίωνα· θύεσθαι δὲ τὸν Πειθαγόραν πρῶτα μὲν ἐπὶ τῷ Ἡφαιστίῳ· ὡς δὲ ἐπὶ τοῦ ἥπατος τοῦ ἱερείου ὁ λοβὸς ἀφανῆς ἦν, οὕτω δὲ ἐγγράψαντα καὶ κατασημνηάμενον τὸ γραμματίον πέμψαι παρὰ τὸν Ἀπολλόδωρον ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἐκβάτανα, δηλοῦντα μηδὲν τι δεδιέναι Ἡφαιστίωνα· ἔσεσθαι γὰρ αὐτοῖς ὀλίγου χρόνου ἐκποδῶν. Καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν λέγει Ἀριστόβουλος καμίσασθαι Ἀπολλόδωρον μιᾷ πρόσθεν ἡμέρᾳ ἢ τελευτῆσαι Ἡφαιστίωνα· αὐθις δὲ θύεσθαι τὸν Πειθαγόραν ἐπὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ γενέσθαι καὶ ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ ἄλοβον τὸ ἥπαρ τοῦ ἱερείου· καὶ Πειθαγόραν τὰ αὐτὰ καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου γράψαι Ἀπολλοδώρῳ· Ἀπολλόδωρον δὲ οὐ κατασιώπῆσαι, ἀλλὰ φράσαι γὰρ πρὸς Ἀλέξανδρον τὰ ἐπεσταλμένα, ὡς εὖνοιαν μᾶλλον τι ἐπιδειζόμενον τῷ βασιλεῖ, εἰ φυλάττεσθαι παραίνεσαι μὴ τις αὐτῷ κίνδυνος ἐν τῷ τότε ξυμπέσοι. Καὶ Ἀπολλοδώρον τε λέγει ὅτι Ἀλέξανδρος ἐπήνεσε καὶ τὸν Πειθαγόραν, ἐπειδὴ παρῆλθεν εἰς Βαβυλῶνα, ἤρετο ὅτοι γενομένου αὐτῷ σημείου ταῦτα ἐπέστειλε πρὸς τὸν ἀδελφόν· τὸν δὲ εἰπεῖν ὅτι ἄλοβόν οἱ τὸ ἥπαρ ἐγένετο τοῦ ἱερείου· ἐρομένου δὲ ὅ τι νοεῖ τὸ σημεῖον, μέγα εἰπεῖν εἶναι χαλεπόν. Ἀλέξανδρον δὲ τοσοῦτου δεῖσαι χαλεπῆναι τῷ Πειθαγόρᾳ, ὡς καὶ δι' ἐπιμελείας ἔχειν αὐτὸν πλείονος, ὅτι ἀδόλως τὴν ἀλήθειάν οἱ ἔφρασε. Ταῦτα αὐτὸς Ἀριστόβουλος λέγει παρὰ Πειθαγόρου πυθέσθαι·

38.

Alexander nuptias quoque Susis celebravit tum suas tum amicorum, atque ipse quidem Barsinen (*Arsinoen*?) ex Darii filiabus natu maximam uxorem duxit et præter hanc aliam, ut Aristobulus tradit, Parysatim ex filiabus Ochi natu maximam : jam antea vero Roxanen quoque Oxyartim Bactrii filiam duxerat.

39.

Aristobulus auctor est Alexandrum Chaldæorum consilio de circumagendo itinere in Babylonem urbem acquiescere voluisse, ac primo quidem die ad Euphratem fluvium castra posuisse : postridie vero quum flumen ei ad dextram esset, juxta ipsum processisse, cupientem prætergredi eam urbis partem, quæ occasum spectabat, ut inde orientem versus se converteret : sed ob difficultatem locorum ita cum exercitu ingredi non potuisse; quod nimirum, quum ab occidentali urbis parte ad orientalem se convertere vellet, paludosis ἕκαστουque locis impediretur : atque ita partim volentem partim nolentem Beli oraculo non paruisse.

Porro Aristobulus aliud quippiam hujuscemodi narrat. Apollodorum Amphipolitam, ex amicis Alexandri, præ-

tothem exercitus, quem Alexander Mazæo Babyloniorum satrapæ reliquerat, quum Alexandrum ex Indis reversum convenisset, vidissetque eum in satrapas, qui aliis atque aliis provinciis præfuerant, severius animadvertentem, Pithagoræ fratri suo scripsisse (vatem enim fuisse Pithagoram ex eorum genere, qui exta consulunt) et de salute sua eum consuluisse : Pithagoram ejus literis respondisse, rogasseque cujus potissimum metu vaticinio uti vellet. Qui quum respondisset, se ab Alexandro et Hephæstione sibi metuere, Pithagoram primum pro Hephæstione exta inspexisse; quumque jecinori fibræ deessent, literas rursus scripsisse, easque obsignatas ad Apollodorum Babylone Ecbatana misisse, quibus monebat, ne quidquam ab Hephæstione metueret, propediem enim e vivis sublatum iri. Quam quidem epistolam ait Aristobulus Apollodorum accepisse pridie quam Hephæstio exiret e vita. Tum Pithagoram, quum rursus exta pro Alexandro consulisset, fibræque etiam pro Alexandro deesse reperisset, idem fratri suo de Alexandro scripsisse. Apollodorum vero id non subfucuisse, sed Alexandro quæ acceperat indicasse, ut benevolus erga regem animo esse videretur, monens ut imminens periculum caveret. Atque Alexandrum quidem Apol-

Καὶ Περδίκκα δὲ μαντεύσασθαι αὐτὸν λέγει καὶ Ἀντιγόνῳ χρόνῳ ὕστερον· καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἀμφοῖν γενομένου Περδίκκαν μὲν ἐπὶ Πτολεμαῖον στρατεύσαντα ἀποθανεῖν, καὶ Ἀντίγονον ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Σέλευκον καὶ Λυσίμαχον τῇ ἐν Ἰψῶ γενομένη.

De Pithagora vide Plutarch. Alex. c. 73 (ubi Puthagoras), Appian. Bell. Civ. II, c. 152, qui ex Aristobulo sua habere videtur. De Apollodoro cf. Arrian. III, 16, 7; Diodor. XVII, 64. Ceterum v. Ste-Croix l. 1. p. 487, Droysen. l. 1. p. 568.

40.

Arrian. VII, 19, 3 : Κατέλαβε δὲ ἐν Βαβυλῶνι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τὸ ναυτικὸν τὸ μὲν κατὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἀναπεπλευκὸς ἀπὸ θαλάσσης τῆς Περσικῆς, ὅτιπερ σὺν Νεάρχῳ ἦν, τὸ δὲ ἐκ Φοινίκης ἀνακεκομισμένον πεντήρεις μὲν δύο τῶν ἐκ Φοινίκων, τετρήρεις δὲ τρεῖς, τριήρεις δὲ δώδεκα, τριακοντόρους δὲ ἐς τριάκοντα· ταύτας ζυγτηθεῖσας κομισθῆναι ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐκ Φοινίκης ἐς Θάψακον πόλιν, ἐκεῖ δὲ ζυμπηχθεῖσας αὖθις καταπλεῦσαι ἐς Βαβυλῶνα. Λέγει δὲ ὅτι καὶ ἄλλος αὐτῷ ἐναυπηγεῖτο στόλος τέμνοντι τὰς κυπαρίσσους τὰς ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ· τούτων γὰρ μόνων τῶν δένδρων εὐπορίαν εἶναι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀσσυρίων, τῶν δὲ ἄλλων ὅσα ἐς ναυπηγίαν ἀπόρως ἔχειν τὴν γῆν ταύτην. Πληρώματα δὲ ἐς τὰς ναῦς καὶ τὰς ἄλλας ὑπηρεσίας πορφυρέων τε πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ἐργάται τῆς θαλάσσης ἀφῆχθαι αὐτῷ ἐκ Φοινίκης τε καὶ τῆς ἄλλης παραλίας· λιμένα τε ὅτι πρὸς Βαβυλῶνα ἐποίει ὄρυκτὸν ὅσον χιλίαις ναυσὶ μακρᾶς ὄρμον εἶναι, καὶ νεωσοίκους ἐπὶ τοῦ λιμένος· καὶ Μίχαλος ὁ Κλαζομένιος μετὰ πενταχοσίων ταλάντων

lodorum collaudasse narrat : quumque Babylonem venisset, percontatum esse Pithagoram quo signo edoctus fratri suo talia de se scripsisset. Qui quum respondisset, quod hostiæ jecinora absque fibris inventa essent, Alexandrum rursus interrogasse, quid hoc portenderet : et Pithagoram magnum malum portendi dixisse. Alexandrum vero tantum abfuisse ut Pithagoræ succensuerit, ut eum deinceps cariorem habuerit, quod citra dolum simpliciter ei rem dixisset. Hæc Aristobulus se a Pithagora audiisse testatur : ac postea Perdiccæ quoque et Antigono eundem vaticinatum esse. Eodem enim prodigio edito Perdiccam adversus Ptolemæum bellantem mortuum esse, Antigonom vero in pugna adversus Seleucum et Lysimachum ad Ipsum commissa.

40.

Babylone Alexander, ut Aristobulus tradit, classem navalem recepit, quæ partim per Euphratem fluvium e Persico mari subvecta erat Nearchō duce, partim ex Phœnicæ appulerat; Phœnicum quidem quinqueremes duas, quadriremes tres, triremes duodecim, triginta remorum naves ad triginta. Hæ in partes dissolutæ ex Phœnicæ ad Euphratem in Thapsacum urbem vectæ sunt, ibique rursus compaginatæ Babylonem navigarunt. Dicit idem Alexandrum aliam quoque classem construxisse cæsis in Babylonia cupressis : harum enim tantummodo arborum in Assyria

ἐπὶ Φοινίκης τε καὶ Συρίας ἐστέλλετο, τοὺς μὲν μισθῷ πείσων, τοὺς δὲ καὶ ὀνησόμενος ὅσοι θαλάσσινοι ἀνθρώποι· τὴν τε γὰρ παραλίαν τὴν πρὸς τῷ κόλπῳ τῷ Περσικῷ κατοικίξειν ἐπενόει καὶ τὰς νήσους τὰς ταύτης· ἐδόκει γὰρ αὐτῷ οὐ μείον ἢ Φοινίκης εὐδαίμων ἢ χώρα αὕτη γενέσθαι. Ἦν δὲ αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ ἢ παρασκευῆ ὡς ἐπὶ Ἀραβας τοὺς πολλοὺς, πρόφασιν μὲν, ὅτι μόνοι τῶν ταύτης βαρβάρων οὔτε πρεσβείαν ἀπέστειλαν οὔτε τι ἄλλο ἐπιεικὲς ἢ ἐπὶ τιμῇ ἐπέπρακτο Ἀραψιν ἐς αὐτὸν, τὸ δὲ ἀληθὲς ὡς γέ μοι δοκεῖ, ἀπληστος ἦν τοῦ κτᾶσθαι τι ἀεὶ Ἀλέξανδρος.

« His simillima sunt, quæ leguntur Fragm. 41 inde a verbis : καὶ στόλους καὶ ὄρητῆρια ἤδη κατεσκευάσθαι, e quibus etiam apparet, quod Arrianus hoc loco tamquam ex sua sententia pronunciatum affert (ὡς γέ μοι δοκεῖ), Alexandrum nempe non alia causa commotum, sed immensa avaritia stimulatam Arabicam parasse expeditionem, id non Arriano, sed ipsi Aristobulo tribuendum esse. » GEIER. Cf. Androsten. fr. 2; Droysen. l. 1. p. 571.

41.

Strabo XVI, p. 741, de Alexandro in Euphrate navigante : Φησὶ δ' Ἀριστόβουλος, τὸν Ἀλέξανδρον αὐτὸν, ἀναπλέοντα καὶ κυβερνῶντα τὸ σκάφος, ἐπισκοπεῖν καὶ ἀνακαθαίρειν τὰς διώρυγας μετὰ τοῦ πλήθους τῶν συνακολουθησάντων· ὡς δ' αὕτως καὶ τὰ στόμια ἐμφράττειν, τὰ δ' ἀνοίγειν· κατανοήσαντα δὲ μίαν τὴν μάλιστα συντείνουσαν ἐπὶ τὰ ἔλη καὶ τὰς λίμνας τὰς πρὸ τῆς Ἀραβίας, δυσμεταχείριστον ἔχουσαν τὸ στόμα, καὶ μὴ βραδίως ἐμφράττεσθαι δυναμένην διὰ τὸ εὐένδοτον καὶ μαλακόγειον, ἄλλο ἀνοίξει καινὸν στόμα ἀπὸ

copiam esse, reliquarum quæ conficiendis navibus aptæ sint inopia hanc regionem laborare. Supplementa etiam in naves aliaque ministeria, et purpuras piscantium aliorumque marinorum operariorum multitudinem ex Phœnicæ atque reliqua maritima ora ad eum venisse. Portum præterea apud Babylonios effodi curavit, qui mille naves longas caperet, et navalia portui adjunxit. Misitque Miccalum Clazomenium cum quingentis talentis in Phœnicen et Syriam, qui quoscumque maritimos posset mercede alliceret vel conduceret. Scilicet in Persici sinus oram ejusque insulas colonias deducere statuerat; æque enim opulenta fore hæc regio atque Phœnicæ ei videbatur. Classem vero in Arabes populosam istam gentem parabat, verbo tenuis, quod soli ex barbaris illius regionis neque legationes ad eum misissent, neque quidquam officii aut honoris sibi detulissent : sed revera, ut mihi videtur, quod nulla eum conquirendi ditiones satietas capiebat.

41.

Narrat Aristobulus Alexandrum ipsum navigantem et scapham gubernantem fossas inspexisse, easque comitantis multitudinis opera expurgasse, et ora quædam obstruxisse, nonnulla aperuisse. Quumque fossam quandam ad paludes et lacus, qui sunt Arabiam versus, proxime tendere animadverteret os habentem intractabile et obstructu diffi-

σταδίων τριάκοντα υπόπετρον λαβόντα χωρίον, κάκει μεταγαγεῖν τὸ ρεῖθρον· ταῦτα δὲ ποιεῖν προνοοῦντα ἅμα καὶ τοῦ μὴ τὴν Ἀραβίαν δυσείσβολον τελῶς ὑπὸ τῶν λιμνῶν ἢ καὶ τῶν ἐλῶν ἀποτελεσεσθῆναι, νησιζούσαν ἤδη διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ὕδατος· διανοεῖσθαι γὰρ δὴ κατακτᾶσθαι τὴν χώραν ταύτην, καὶ στόλους καὶ ὀρμητήρια ἤδη κατεσκευάσθαι, καὶ πλοῖα τὰ μὲν ἐν Φοινίκῃ τε καὶ Κύπρῳ ναυπηγησάμενον διάλυτά τε καὶ γομφωτά, ἃ κομισθέντα εἰς Θάψακον σταδίοις ἑπτὰ, εἶτα τῷ ποταμῷ κατακομισθῆναι μέχρι Βαβυλῶνος· τὰ δ' ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ συμπηξάμενον τῶν ἐν τοῖς ἄλσεσι καὶ τοῖς παραδείσοις κυπαρίττων· σπάνις γὰρ ὕλης ἐνταῦθα· ἐν δὲ Κοσσαίοις καὶ ἄλλοις τισὶ μετρία τίς ἐστὶν εὐπορία. Σκῆψασθαι μὲν οὖν αἰτίαν τοῦ πολέμου φησὶν (in plurimis codd. φασὶν), ἐπειδὴ μόνοι τῶν ἀπάντων οὐ πρεσβεύσαιντο οἱ Ἄραβες ὡς αὐτὸν τὸ δ' ἀληθές, ὀρεγόμενον πάντων εἶναι κύριον· καὶ ἐπεὶ δύο θεοὺς ἐπυθάνετο τιμᾶσθαι μόνους ὑπ' αὐτῶν, τὸν τε Δία καὶ τὸν Διόνυσον, τοὺς τὰ κυριώτατα πρὸς τὸ ζῆν παρέχοντας, τρίτον ὑπολαβεῖν ἑαυτὸν τιμῆσεσθαι, κρατήσαντα καὶ ἐπιτρέψαντα τὴν πάτριον αὐτονομίαν ἔχειν, ἣν εἶχον πρότερον. Ταῦτά τε δὴ πραγματεύεσθαι περὶ τὰς διώρυχας τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τοὺς τάφους σκευωρεῖσθαι τοὺς τῶν βασιλέων καὶ δυναστῶν· τοὺς γὰρ πλείστους ἐν ταῖς λίμναις εἶναι. Cf. Arrian. VII, 20 sqq.; Diodor. XVII, 116.

42.

Arrian. VII, 22, 2 : Λόγος δὲ λέγεται τοιόσδε. Τῶν βασιλέων τῶν Ἀσσυρίων τοὺς τάφους ἐν ταῖς λίμναις τε εἶναι τοὺς πολλοὺς καὶ ἐν τοῖς ἔλεσι δεδομημέ-

νους· ὡς δὲ ἔπλει Ἀλέξανδρος κατὰ τὰ ἔλη (κυβερνᾶν γὰρ αὐτὸν λόγος τὴν τριήρη), πνεύματος μεγάλου ἐμπεσόντος αὐτῷ ἐς τὴν καυσίαν καὶ τὸ διάδημα αὐτῇ συνεχόμενον, τὴν μὲν δὴ βαρυτέραν πεσεῖν ἐς τὸ ὕδωρ, τὸ διάδημα δὲ ἀπενεχθὲν πρὸς τῆς πνοῆς σχεθῆναι ἐν καλάμῳ· τὸν κάλαμον δὲ τῶν ἐπιπεφυκώτων εἶναι τάφῳ τινὶ τῶν πάλαι βασιλέων. Τοῦτό τε οὖν αὐτὸ πρὸ τῶν μελλόντων σημῆναι καὶ ὅτι τῶν τις ναυτῶν ἐκνηξάμενος ὡς ἐπὶ τὸ διάδημα, ἀφελὼν τοῦ καλάμου αὐτὸ μετὰ χεῖρας μὲν οὐκ ἤνεγκεν, ὅτι νηχομένου ἂν αὐτοῦ ἐβρέχετο, περιθεὶς δὲ τῇ κεφαλῇ τῇ αὐτοῦ οὕτω διήνεγκε. Καὶ οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἀναγραφάντων τὰ Ἀλεξάνδρου λέγουσιν ὅτι τάλαντον μὲν ἐδωρήσατο αὐτῷ Ἀλέξανδρος τῆς προθυμίας εἵνεκα, ἀποτεμεῖν δὲ ὅτι ἐκέλευσε τὴν κεφαλὴν, τῶν μάντεων ταύτῃ ἐξηγησαμένων, μὴ περιθεῖν σώαν ἐκείνην τὴν κεφαλὴν ἥτις τὸ διάδημα ἐφόρησε τὸ βασίλειον, Ἀριστόβουλος δὲ τάλαντον μὲν ὅτι ἔλαβε λέγει αὐτὸν, ἀλλὰ πληγὰς λαβεῖν τῆς περιθέσεως ἕνεκα τοῦ διαδήματος. Ἀριστόβουλος μὲν δὴ τῶν τινα Φοινίκων τῶν ναυτῶν λέγει ὅτι τὸ διάδημα τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐκόμισεν, εἰσὶ δὲ οἱ Σέλευκον λέγουσι. Cf. Diodor. I. I.; Appian. Syr. c. 56, B. C. II, 153

43.

Strabo XVI, p. 766 : Πεζέμποροι δ' εἰσὶν οἱ Γερβραῖοι τὸ πλεόν τῶν Ἀραβίων φορτίων καὶ ἀρωμάτων. Ἀριστόβουλος δὲ τοῦναντίον φησὶ, τοὺς Γερβραῖους τὰ πολλὰ σχεδίασι εἰς τὴν Βαβυλωνίαν ἐμπορεύεσθαι, ἐκεῖθεν δὲ τῷ Εὐφράτῃ τὰ φορτία ἀναπλεῖν εἰς Θάψακον, εἶτα πεζῇ κομίζεσθαι πάντῃ.

cillimum pròpter terram mollem et cedentem : aliud novum os aperuisse triginta a priore stadiis, delecto loco petroso et alveo traducto. Idque ideo fecisse, ut praeceperet, ne Arabia omnino difficilis esset ingressu propter lacus et paludes, quum jam insula quodammodo esset propter aquae multitudinem. Nimirum occupare eam terram molitum esse, jamque ad hoc et classem et receptacula parasse, quum navigia in Phœnice et Cypro construxisset clavis compacta et dissolubilia, quae per septem stadia Thapsacum transportata, flumine deinde Babylonem deduci curasset, quumque alia compegisset in Babylonia ex lucorum et hortorum cupressis. Ligni enim ibi inopia est, apud Cossæos vero et nonnullos alios mediocris copia. Causam huic bello Alexandrum prætendisse quidem dicit hanc, quod Arabes ex omnibus gentibus legatos ad eum non misissent : revera autem dominandi in omnes cupiditate fuisse impulsus : et quum duos tantum deos apud illos coli audisset, Jovem scilicet et Bacchum, qui eorum quae ad vitam pertinent potissima largirentur ; se tertium existimasse cultum iri, si post partam victoriam libertatem patriam, qua antea essent gavis, restituisset iis. Ceterum Alexandrum tum hæc circa fossa effecisse dicit, tum vero etiam curiose excussisse sepulcra regum principumque, quae plurima in lacubus istis sint.

42.

Narratio circumfertur hæc : Assyriorum regum sepul-

cra longe plurima in his paludibus et stagnis esse exstructa. Quumque Alexander in paludibus istis navigaret (ipsum suae triemis gubernatorem fuisse aiunt), obortum ventum ingentem causiam et diadema ei alligatum abrupisse, atque illam quidem, utpote graviorem, in aquam procidisse, diadema vero vento ablatum arundine uni ex monumentis regum priscorum adnascente retentum esse. Hoc ipsum Alexandrum futuri casus habuisse signum ; quendam vero ex nautis enatasse, et diadema ab arundine avulsum non manu gestasse, sed, ne natans madefaceret, capiti impositum attulisse. Jam plerique eorum qui res Alexandri scripserunt, regem tradunt dono ei dedisse talentum prompti studii præmium, deinde vero jusse, ut caput eidem præcideretur, vatibus Chaldaicis, qui rem interpretati essent, admonentibus, ne sineret salvum esse caput istud, quod diadema gestasset regium. Aristobulus vero eum talentum accepisse non tradit, sed vapulasse, quod diadema capiti imposuisset. Idem Aristobulus unum ex Phœnicibus nautis fuisse dicit, qui diadema Alexandro reportasset : alii Seleucum fuisse narrant.

43.

Gerrhæi negotiatione terrestri ut plurimum tractant Arabum mercēs et aromata. Aristobulus contra ait Gerrhæos plerumque ratibus Babyloniam ire mercatum, hinc per Euphratem Thapsacum cum mercibus adnavigare, postea quo libeat pedestri itinere eas ferri.

« Gerrham urbem ejusque incolas eo loco ab Aristobulo esse memoratos, ubi de navigatione Archiæ, missi ab Alexandro ad oram Arabiæ cognoscendam (cf. Arr. Exp. Alex. VII, 20), mentio facta esset, non est quod dubitemus; minus tamen equidem pro certo venditaverim id quod narrat Droysenius in Hist. p. 573, Alexandrum ab Archia certiore esse factum, insulam quandam (Icari nomine appellatam, cf. fragm. 44) ab eo conspectam ad sinum Gerrhæ urbis sitam esse. Tametsi enim ex comparatione Strabonis l. c. p. 381 et Arriani l. c. jure colligitur, insulam istam haud procul a Gerrha urbe abfuisse, in Archiæ tamen quæ legitur apud Arrianum relatione Gerrhæ urbs ne verbo quidem memoratur. De incolis hujus urbis cf. etiam Diod. Sic. III, c. 42. Ceterum totus ille Strabonis locus ex Eratosthenis Geographicis fluxit. Cf. Bernhardt Eratosthen. T. I, fragm. 119. De geographicis hujus regionis rationibus cf. Ritter *Erdk.* vol. X, p. 39 sqq. »
GEBIER. Cf. Androsthene fr. 2.

44.

Arrian. VII, 20, 4, de insula quadam ad Euphratis ostia : Καὶ ταύτην τὴν νῆσον λέγει Ἀριστόβουλος ὅτι Ἰκαρον ἐκέλευσε καλεῖσθαι Ἀλέξανδρος ἐπὶ τιμῇ τῆς νήσου τῆς Ἰκάρου τῆς ἐν τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ, ἐς ἣντινα Ἰκάρου τὸν Δαιδάλου, τακέντος τοῦ κηροῦ ὅτῳ προσήρτητο τὰ πτερὰ, πεσεῖν ὁ λόγος κατέχει, ὅτι οὐ κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρὸς πρὸς τῇ γῆ ἔφερετο, ἀλλὰ μετέωρος γὰρ ὑπὸ ἀνοίας πετόμενος παρέσχε τῷ ἡλίῳ θάλασσαν τε καὶ ἀνεῖναι τὸν κηρὸν, καὶ ἀπὸ ἑαυτοῦ τὸν Ἰκαρον τῇ τε νήσῳ καὶ τῷ πελάγει τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκαταλιπεῖν, τὴν μὲν Ἰκαρον καλεῖσθαι, τὸ δὲ Ἰκάριον. Cf. Droysen. l. l. p. 573.

45.

Arrian. VII, 24, 1 : Ἀλλὰ γὰρ αὐτῷ ἤδη Ἀλεξάν-

44.

Hanc insulam (ad Euphrati ostia sitam) ait Aristobulus Icarum ab Alexandro vocari jussam ab insula Icaro in Ægæo mari sita, in quam Icarum, Dædali filium, iquata cera, quæ sibi affixerat, procidisse aiunt, quod non, prout pater ei imperaverat, vicinus terræ volasset, sed stolidè sublimem aeris regionem petens, liquata solis radiis cera, nomen insulæ et mari de suo nomine dedisset : illam enim Icarum, mare vero Icarium appellatum esse.

45.

Jam Alexandri mors imminabat, quam hoc quoque prodigio significatam fuisse Aristobulus scribit. Copias enim, quæ cum Peucesta ex Perside, et a mari cum Philoxeno et Menandro venerant, eum in Macedonicos ordines distribuisset, quumque sitim sentiret, nonnihil a sella recessisse, regiumque solium vacuum reliquisset. Fuisse vero ab utraque solii parte lectos argenteis pedibus innixos, quibus amici circa eum insidere solebant. Quendam vero obscu-

rum ἐγγύς ἦν τὸ τέλος. Καὶ τι καὶ τοιόνδε πρὸ τῶν μελλόντων σημεῖον λέγει Ἀριστόβουλος καταλοχίζειν μὲν αὐτὸν τὴν στρατιὰν τὴν ξὺν Πευκέστῃ τε ἐκ Περσῶν καὶ ἀπὸ θαλάσσης ξὺν Φιλοξένῳ καὶ Μενάνδρῳ ἤκουσαν ἐς τὰς Μακεδονικὰς τάξεις, διψήσαντα δὲ ἀποχωρῆσαι ἐκ τῆς ἐδρας, καταλιπόντα ἔρημον τὸν θρόνον τὸν βασιλείον. Εἶναι δὲ κλίνας ἐκατέρωθεν τοῦ θρόνου ἀργυρόποδας, ἐφ' ὧν οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι ἐκάθηντο. Τῶν τινα οὖν ἡμελημένων ἀνθρώπων (οἱ δὲ καὶ τῶν ἐν φυλακῇ ἀδέσμων ὄντα λέγουσιν) ἔρημον ἰδόντα τὸν θρόνον καὶ τὰς κλίνας, περὶ τῷ θρόνῳ δὲ ἐστηκότας τοὺς εὐνούχους, καὶ γὰρ καὶ οἱ ἑταῖροι ξυνανέστησαν τῷ βασιλεῖ ἀποχωροῦντι, διελθόντα διὰ τῶν εὐνούχων ἀναβῆναι τε ἐπὶ τὸν θρόνον καὶ καθέζεσθαι· τοὺς δὲ οὐκ ἀναστῆσαι μὲν αὐτὸν ἐκ τοῦ θρόνου κατὰ δὴ τινα νόμον Περσικόν, περιβρῆξαμένους δὲ τύπτεσθαι τὰ τε στήθη καὶ τὰ πρόσωπα ὡς ἐπὶ μεγάλῳ κακῷ. Ταῦτα ὡς ἐξηγήθη Ἀλεξάνδρῳ, κελεῦσαι στρεβλωθῆναι τὸν καθίσαντα, μήποτε ἐξ ἐπιβουλῆς ξυντεταγμένον τοῦτο ἔδρασε γινῶναι ἐθέλοντα· τὸν δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐξείπειν ὅτι μὴ ἐπὶ νοῦν οἱ ἐλθὼν οὕτω πράξει· ἦ δὲ καὶ μᾶλλον ἐπ' οὐδενὶ ἀγαθῷ συμβῆναι αὐτῷ οἱ μάντιες ἐξηγοῦντο.

Eadem ex alio fonte narrant Diodor. XVII, 116, et Plutarch. Alex. c. 73.

46.

Plutarch. Alex. 75 : Ἀριστόβουλος δὲ φησιν αὐτὸν (Ἀλέξανδρον) πυρέττοντα μανικῶς, διψήσαντα δὲ σφόδρα πιεῖν οἶνον· ἐκ τούτου δὲ φρενιτιάσαι, καὶ τελευτῆσαι τριακάδι Δαισίου μηνός. De die quo mortuus sit Alexander (a. d. III id. Jun. anni 323 a. C.) v. Clinton. F. H. p. 175; Ideler. in *Abhandl. d. Berlin. Acad.* 1820 et 1821. Cf. Droysen. l. l. p. 584.

47.

Arrian. VII, 28, 1 : Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλεξάν-

rum hominem (nonnulli aliquem eorum, qui in libera custodia erant, fuisse dicunt), quum regiam sellam lectosque vacuos videret et eunuchos utrimque thronum circumstantes (nam amici regem discedentem comitati erant), per medios eunuchos transiisse, soliumque conscendisse et in eo consedissee. Eos vero a solio eum detrahere non ausos esse Persica quadam lege prohibitos, sed laceratis vestibus pectora faciemque contudisse magnum aliquod malum ominatos. Quæ ubi Alexandro nuntiata essent, eum in quæstionem dari hominem jussisse, num forte ex compositis insidiis id fecisset exploraturum. Illum vero nihil confessum, nisi quod quoniam in mentem ei venisset istud fecisse : tantoque majus malum vates inde portendisse.

46.

Aristobulus dicit Alexandrum vehementissima febre correptum, quum sitiret magnopere, bibisse vinum, inde vero in mentis incidisse delirium atque vitam finiisse Dæsiis mensis die tricesimo.

ορος τῆ τετάρτη καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐπὶ Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη, καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος.

48.

Arrian. VII, 29, 9 : Καὶ οἱ πότοι δὲ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ τοῦ οἴνου ἕνεκα μακροὶ αὐτῶ ἐγί-

γνοντο (οὐ γὰρ πίνειν πολὺν οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς εἰς τοὺς ἑταίρους.

Cf. Plutarch. Alex. 23 : ἦν δὲ πρὸς οἶνον ἥττον ἢ ἐδόκει καταφερῆς κτλ., quæ ex Aristobulo fluxerint; et Orat. de Alex. II, 5. At idem hæc refellit in Sympos. I, 6, 1, testimonio usus Ἐφημερίδων βασιλικῶν. Reliqui omnes vinolentiam regis perstringunt. Vide Curt. V, 7, 2; Ælian. V. H. III, 23; XII, 26; Athen. X, p. 434, B; p. 437; Justin. IX, 8; Liv. IX, 18.

47.

Decessit Alexander Olympiade centesima decima quarta, archonte Athenis Hegesia. Vixit annos triginta duos mensesque septem, uti tradit Aristobulus.

48.

Computationes Alexander, ut Aristobulus dicit, non vini amore in longum protrahebat (neque enim multum vini regem potare solitum esse), sed in amicos benevolentia.

CHARES MYTILENÆUS.

Chares Mytilenæus quum ab Alexandro aulae Persicæ instituta adoptante εἰσαγγελεὺς (*) regis constitutus esset, uti ab armorum strepitu remotior, ita optime instructus erat, ut ea quæ ad personam regis vitamque privatam pertinerent, accurate tradere posset. « Atque huc (Geieri verbis utor) omnia fere spectant, quæ a Plutarcho potissimum et Athenæo ex ejus commentariis deprompta sunt, quum de rebus gestis, præliis, expeditionibus, populis ac terris Alexandri imperio subjectis ad Charetis auctoritatem nemo veterum auctorum ita provocaverit, ut his rebus conscribendis una cum reliquis scriptoribus eum operam dedisse hinc liceat conjectare. Tametsi miraremur profecto, præsertim in tanto librorum ambitu (liber decimus laudatur fr. 16 et 17), si omni earum rerum mentione Chares supersedisset, quæ ad primarium argumentum vel illustrandum vel ornandum in suam rem converti posse viderentur, qualia sunt quæ de oraculi Ammonii origine (fr. 3), de Indorum venatione (fr. 12), de Soroadeo numine Indico (fr. 13), de Susorum urbis nomine (fr. 5), et immensa Persicorum regum luxuria (fr. 10) exposita sunt. Plura etiam Plinium in Historia Naturali ex ejus libris hausisse docemur non solum fragmento 3, sed elenchis etiam librorum XII et XIII. Quam scite autem atque eleganter ejusmodi excursus commentariis intexuerit, luculento est documento lepidissima illa Persarum de Zariadre et Odati fabula (fr.

(*) Ita enim nominatur a Plutarcho Alex. c. 46 (fr. 5). Míror Hüllemanum, qui Charetem non Alexandri, sed Darii εἰσαγγελέα fuisse opinatur. De hoc munere, quod familiarissimis reges demandare solebant, vide quæ afferuntur et laudantur in Steph. Thesaur. v. Εἰσαγγελεὺς. — *Chares Parius*, ap. Aristot. Polit. I, 4, 4, Περὶ γεωργίας scripsit. — *Chares grammaticus* ap. schol. Aristoph. Av. 877, ubi v. Dübner.; sch. Arat. 254; schol. Hom. Il. ζ, 4, Od. η, 80; Bachm. An. gr. I, 249; Sext. Empir. C. M. p. 16 B. m.; Phot. Lex. et Etym. M. v. Ἡ δ' ὅς. — Alius Chares ap. S. Maxim. II, 597. — Alius in Bekk. An. p. 191, 28 sqq. De confusis inter se Charone et Chæride grammaticis v. Hüllemanus ad fragm. Charetis Mytil. p. 145 sq. Idem reliquos homines, quibus Χάρης nomen, recensere instituit.

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Locum Alexandro fortuna præbuit, verum hic acie instruenda ad victoriam obtinendam vicit beneficia fortunæ; qui quum tanto barbarorum numero esset inferior, non dedit illis facultatem circumdandi se. Ipse dextero cornu quam sinistro productiore et exporrecto oppositos sibi barbaros in fugam vertit ante signa dimicans, ac vulnus in femore accepit, ut Chares ait a Dario. cum ovo manus contulisset

17), quæ nullius profecto animum non summa voluptate inter legendum delinierit. » Cf. Plehn. Lesbiac. p. 211.

Quod fidem narrationis attinet, Charetem melioris notæ scriptoribus accensendum esse, inde colligas quod istud de Amazonibus, quæ ad Alexandrum venerint, commentum prorsus prætermisit (fr. 5). Contra quod Alexander prælio Issico ab ipso Dario vulneratus dicitur (fr. 1), id aperte in gratiam regis excogitatum est. Neque plus equidem tribuerim iis, quæ de somniis Alexandri (fr. 2) exponuntur. Reliquis nihil inest, quod quominus bene de Charete sentiamus, impediatur.

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

1.

Plutarch. Alex. 20, de prælio Issico : Ἀλεξάνδρῳ δὲ τὸν μὲν τόπον ἢ τύχῃ παρέσχεν, ἐστρατήγησε δὲ τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ὑπαρχόντων πρὸς τὸ νικῆσαι βέλτιον, ὅς γε τοσοῦτῳ πλήθει τῶν βαρβάρων λειπόμενος ἐκείνοις μὲν οὐ παρέσχε κύκλωσιν, αὐτὸς δὲ τῷ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον ὑπερβαλὼν καὶ γενόμενος κατὰ κέρας φυγὴν ἐποίησε τῶν καθ' αὐτὸν βαρβάρων ἐν πρώτοις ἀγωνιζόμενος, ὥστε τρωθῆναι ξίφει τὸν μηρὸν, ὡς μὲν Χάρης φησὶν, ὑπὸ Δαρείου (συμπεσεῖν γὰρ αὐτοὺς εἰς χεῖρας), Ἀλέξανδρος δὲ περὶ τῆς μάχης ἐπιστέλλων τοῖς περὶ τὸν Ἀντίπατρον, οὐκ εἶρηκεν ὅστις ἦν ὁ τρώσας, ὅτι δὲ τρωθεῖν τὸν μηρὸν ἐγχειριδίῳ· δυσχερὲς δ' οὐδὲν ἀπὸ τοῦ τραύματος συμβᾶν γέγραφε.

Id. De fort. Alex. II, 9, p. 341, B : Ἐν Ἴσσω ξίφει τὸν μηρὸν (πληγείς), ὡς Χάρης φησὶν, ὑπὸ Δαρείου τοῦ βασιλέως εἰς χεῖρας αὐτῷ συνδραμόντος· αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ἀπλῶς γράφων καὶ μετὰ πάσης ἀληθείας πρὸς Ἀντίπατρον· Συνέβη δέ μοι, φησὶ, καὶ αὐτῷ ἐγχειριδίῳ πληγῆναι εἰς τὸν μηρὸν. Ἄλλ' οὐδὲν ἄτοπον οὔτε παραχρῆμα οὔτε ὕστερον ἐκ τῆς πληγῆς ἀπήνητησεν. Cf. idem De fort. Alex. I, 2; Arrian. II, 12, 1; Diodor. XVII, 34; Curt. III, 11, 10, 12, 2; Justin. XI, 9.

Alexander. Ceterum Alexander de hac pugna ad Antipatrum scribens non meminit ejus qui sauciaverat ipsum: vulneratum quidem femur gladio, sed nihil ex vulnere periculi scribit accidisse.

Apud Issum gladio femur ei vulneratum est a Dario manum cum ipso conserente, ut Chares scribit: ipse simpliciter et verissime scribit ad Antipatrum: *Mihi quoque, inquit, usu venit ut pugione femur sauciarer; sed neque tum neque postmodo quicquam mali ex eo vulnere evenit.*

2.

Plutarch. Alex. 24 : Τύρον δὲ πολιορκῶν ἑπτὰ μῆ-
 νας χῶμασι καὶ μηχαναῖς καὶ τριήρεσι διακοσίαις ἐκ
 θαλάττης ὄναρ εἶδε τὸν Ἡρακλέα δεξιούμενον αὐτὸν
 ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ καλοῦντα. Τῶν δὲ Τυρίων πολλοῖς
 κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξεν ὁ Ἀπόλλων λέγειν, ὡς ἄπεισι
 πρὸς Ἀλέξανδρον· οὐ γὰρ ἀρέσκειν αὐτῷ τὰ πρασό-
 μενα κατὰ τὴν πόλιν. Ἄλλ' αὐτοὶ μὲν ὥσπερ ἄνθρω-
 πον αὐτομολοῦντα πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπ' αὐτοφῶρῳ
 τὸν θεὸν εἰληφότες σειράς τε τῷ κολοσσῷ περιέβαλλον
 αὐτοῦ καὶ καθήλουν πρὸς τὴν βᾶσιν Ἀλεξανδριστὴν κα-
 λοῦντες. Ἐτέραν δὲ ὄψιν Ἀλέξανδρος εἶδε κατὰ τοὺς
 ὕπνους. Σάτυρος αὐτῷ φανείς ἐδόκει προσπαίξειν
 πόρρωθεν, εἶτα βουλομένου λαθεῖν ὑπεξέφυγε· τέλος δὲ
 πολλὰ λιπαρήσαντος καὶ περιδραμόντος ἤλθεν εἰς χεῖ-
 ρας. Οἱ δὲ μάντιες τοῦνομα διαιροῦντες οὐκ ἀπιθάνως
 ἔφασαν αὐτῷ· « Σὰ γενήσεται Τύρος. » Καὶ κρήνην
 δὲ τινὰ δεικνύουσι πρὸς ἣν κατὰ τοὺς ὕπνους ἰδεῖν ἔδοξε
 τὸν Σάτυρον. Διὰ μέσου δὲ τῆς πολιορκίας ἐπὶ τοὺς
 Ἄραβας τοὺς προσοικοῦντας τῷ Ἀντιλιβάνῳ στρατεύ-
 σας ἐκινδύνευσε διὰ τὸν παιδαγωγὸν Λυσίμαχον· ἐξη-
 κολούθησε γὰρ αὐτῷ λέγων τοῦ Φοίνικος οὐκ εἶναι χεῖ-
 ρων οὐδὲ πρεσβύτερος. Ἐπεὶ δὲ πλησιάσας τοῖς ὄρει-
 νοῖς καὶ τοὺς ἵππους ἀπολιπὼν πεζὸς ἐβάδιζεν, οἱ μὲν
 ἄλλοι πολὺ προῆλθον, αὐτὸς δὲ τὸν Λυσίμαχον, ἐσπέ-
 ρας ἤδη καταλαμβανούσης καὶ τῶν πολεμίων ἐγγὺς ὄν-
 των, ἀπαγορεύοντα καὶ βαρυνόμενον οὐχ ὑπομένων
 ἀπολιπεῖν, ἀλλ' ἀνακαλούμενος καὶ παρακομίζων ἔλαθε
 τοῦ στρατεύματος ἀποσπασθεὶς μετ' ὀλίγων καὶ σκότους
 ἅμα καὶ ῥίγους σφοδροῦ νυκτερέων ἐν χωρίοις χαλε-
 ποῖς. Εἶδεν οὖν πόρρω πυρὰ πολλὰ καίόμενα σπο-
 ράδην τῶν πολεμίων. Θαρρῶν δὲ τοῦ σώματος τῆ

2.

Tyrum urbem dum per menses septem aggeribus, machinis,
 atque ex mari triremibus ducentis oppugnat, per quietem
 Herculem vidit ex muro sibi manus tendentem incitantem-
 que. Tyrionum vero multis visus in somniis Apollo est dicere
 ad Alexandrum se transire : neque enim sibi cordi esse ea
 quæ in urbe agerentur. Illi vero sicut transfugæ sceleris
 comperti Apollinis simulacrum devinxere catenis, clavisque
 basi affixere, Alexandri fautorem appellantes. Alia species
 est noctu Alexandro obversata. Satyrus ei oblatu est.
 Visus est hic procul ei alludere : quem quum corripere co-
 naretur, subducere se; tandem post preces multas et
 circumcursationes venire in manus ipsi. Ei vates dissecto
 nomine non absurde responderunt : Tua erit Tyrus, quod
 σὰ græce tua significat. Ostendunt fontem, apud quem
 videre per quietem visus est Satyrum. Dum tenet
 obsidio, movet in Arabas, qui Antilibanum accolunt. Ibi
 in periculum venit pædagogus causa Lysimachi : qui comi-
 tabatur eum, jactans se Phœnice neque inferiorem neque
 ætate esse graviorem. Postquam jam ad montana pervenit,
 ac relictis equis iter fecit pedibus ; alii longe præcesserant,
 ipse vero nocte ingruente atque non longe ab hostibus fati-
 scentem et defessum haud sustinens deserere Lysimachum,

κουφότητι καὶ τῷ πονεῖν αὐτὸς ἀεὶ παραμυθούμενος
 τὴν ἀπορίαν τῶν Μακεδόνων, προσέδραμε τοῖς ἐγγιστα
 πῦρ καίουσι· καὶ περικαθημένους τῇ πυρᾷ δύο βαρ-
 βάρους πατάξας τῷ ἐγχειριδίῳ καὶ δαλὸν ἀρπάσας ἤκε
 πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ κομίζων. Ἐγκαύσαντες δὲ πῦρ πολὺ
 τοὺς μὲν εὐθὺς ἐφόβησαν, ὥστε φυγεῖν, τοὺς δ' ἐπιόν-
 τας ἐτρέψαντο καὶ κατηλίσθησαν ἀκινδύνως. Ταῦτα
 μὲν οὖν Χάρης ἱστόρηκεν.

Ex Plutarcho sua hauserunt Eustath. ad Dion. P.
 911, Zonaras p. 134. Cf. Arrian. II, 18, 1; 20, 5
 sqq.; Curtius IV, 2, 7; 3, 21 sqq.; Diodor. XVII, 41.

3.

Plinius H. N. XXXVII, 11 : *Theophrastus in
 Liguria effodi (sc. electrum) dixit, Chares vero
 Phaethontem in Æthiopia Hammonis obiisse; ob id
 delubrum ibi esse atque oraculum electrumque gigni.*

Cf. Welcker. *Æsch. Trilog.* p. 582 not. Chares
 Mytilenæus memoratur etiam in elencho auctt. ad
 Plin. lib. XII et XIII, ubi de arboribus agitur.

4.

Athenæus VII, p. 277, A : Χάρης δ' ὁ Μυτιλη-
 ναῖος ἱστορεῖ ὡς κάλλιστα μῆλα εὐρών δ' Ἀλέξανδρος
 περὶ τὴν Βαβυλωνίαν χώραν, τούτων τε πληρώσας τὰ
 σκάφη μηλομαχίαν ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιήσατο, ὡς τὴν
 θέαν ἠδίστην γενέσθαι.

4 a.

Plutarch. Phocion. 17 : Τὸν Φωκίωνα ποιησά-
 μενος (Ἀλέξ.) αὐτοῦ φίλον καὶ ξένον εἰς τοσαύτην ἔθετο
 τιμὴν ὅσῃν εἶχον ὀλίγοι τῶν ἀεὶ συνόντων. Ὁ γοῦν
 Δοῦρς εἶρηκεν, ὡς μέγας γενόμενος καὶ Δαρείου κρα-

dum excitat eum et trahit, ab exercitu imprudens cum
 paucis est distractus, noctemque in tenebris et acri gelu
 asperis locis egit. Quum autem frequentes pyras apud hostes
 sparsim lucentes videret, fretus corporis sui agilitate, atque
 in partem ipse laboris semper veniendo perplexitatem Ma-
 cedonum leniens, accurrit ad proximum ignem; barbarisque
 duobus, qui assidebant, gladio confossis ac correpto titione
 rediit ad suos. Tum ingenti accenso igne alios extemplo ex-
 terruerunt, ut fugam capesserent; alios, qui ipsos invasere,
 profligarunt, ac tutam noctem transegere. Hæc scripta re-
 liquit Chares.

4.

Chares Mytilenæus narrat Alexandrum, quum pulcherrima
 mala in agro Babylonio reperisset, navigia iis implevisse,
 et pomorum pugnam e navibus instituisse ita, ut jucun-
 dissimum esset spectaculum.

4 a.

Phocionem quum amicum haberet Alexander, tanto ho-
 nore affecit quanto perpauca ex iis, qui circa eum esse
 solebant. Certe Duris tradit Alexandrum, quum ad potentiam
 fastigium post devictum Darium venisset, in epistolis Sa-
 lutem illud omisisse, exceptis tamen iis, quas ad Phocio-

τήσας ἀφείλε τῶν ἐπιστολῶν τὸ Χαίρειν, πλὴν ἐν δσαις ἔγραφε Φωκίῳνι· τοῦτον δὲ μόνον ὡσπερ Ἀντίπατρον μετὰ τοῦ Χαίρειν προσηγόρευε. Τοῦτο δὲ καὶ Χάρης ἰστόρηκε.

Eadem narrat Ælian. V. H. I, 25, celato fonte. Ceterum Plut. locum etsi haud eleganter expressum, recte tamen contra vv. doctorum conjecturas defendit Hüllemanus ad Duridem l. 1.

5.

Athenæus XII, p. 513, F : Κληθῆναι δὲ τὰ Σοῦσά φησιν Ἀριστόβουλος (fr. 13) καὶ Χάρης διὰ τὴν ὠραιότητα τοῦ τόπου· σοῦσον γὰρ εἶναι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ τὸ κρίνον.

Apud Plutarch. Alex. c. 46 Chares ὁ εἰσαγγελεύς inter eos nominatur, qui nihil tradiderint de Amazonibus Alexandrum convenientibus. V. Onesicrit. fr. 5.

6.

E LIBRO TERTIO.

Athenæus IV, p. 171, B : Χάρης γοῦν ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Ἱστοριῶν Πτολεμαῖον φησὶ τὸν Σωτῆρα ἐδέατρον ἀποδεχθῆναι Ἀλεξάνδρου.

ἐδέατρον] V. Brisson. De reg. Pers. I, c. 93; Steph. Thesaur. s. v. Cf. Geier. De vit. Ptol. Lag. p. 13.

7.

Athenæus X, p. 434, D : Καλλισθένης δὲ ὁ σοφιστής, ὡς Λυγκεύς ὁ Σάμιός φησιν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι καὶ Ἀριστόβουλος καὶ Χάρης ἐν ταῖς Ἱστορίαις, ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τῆς τοῦ ἀκράτου κύλικος εἰς αὐτὸν ἐλθούσης, ὡς διωθεῖτο, εἰπόντος τινὸς αὐτῷ Διὰ τί οὐ πίνεις; Οὐδὲν δέομαι, ἔφη, Ἀλεξάνδρου πίων τοῦ Ἀσκληπιῦ δεῖσθαι.

nem scriberet. Hunc enim solum eodem modo quo Antipatrum in epistolis præmisso *Salutem* alloquebatur. Idem Chares quoque narrat.

5.

Susa Aristobulus et Chares nomen habere dicunt a loci amœnitate : σοῦσον enim Græcorum lingua significare liliū.

6.

E LIBRO TERTIO.

Chares libro tertio Historiarum tradit Ptolemæum Soterem ἐδέατρον (epularum ministerio præfectum) constitutum esse Alexandri.

7.

Callisthenes sophista, ut Lynceus Samius narrat in Commentariis et Aristobulus et Chares in Historiis, quum in convivio Alexandri meri calix ad illum pervenisset, isque eum recusasset, interroganti cuidam cur non biberet, respondit : Nolo, postquam Alexandri poculum bibero, poculo Æsculapii indigere.

Cf. Plutarch. Sympos. I, 6 : Δοκεῖ δὲ καὶ Καλλισθένης ἐν διαβολῇ γενέσθαι πρὸς αὐτὸν (Ἀλέξανδρον), ὡς δυσχεραίνων δειπνεῖν διὰ τὸν πότον· ἐπεὶ καὶ κύλικα λεγομένην Ἀλεξάνδρου μεγάλην ἐλθοῦσαν ἐπ' αὐτὸν ἀπέωσατο, φήσας οὐκ ἐθέλειν Ἀλεξάνδρου πίων Ἀσκληπιῦ δεῖσθαι. Idem De cohib. ira c. 3 extr. : Καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Καλλισθένης (παρώξυνεν) εἰπὼν, τῆς μεγάλης κύλικος περιφερομένης· « Οὐ βούλομαι πίων Ἀλεξάνδρου Ἀσκληπιῦ δεῖσθαι. »

8.

Plutarch. Alex. 54 : Χάρης δὲ ὁ Μυτιληναῖός φησι, τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ συμποσίῳ πίνοντα φιάλην προτεῖναι τινα τῶν φίλων· τὸν δὲ δεξάμενον πρὸς ἐστίαν ἀναστήναι καὶ πίνοντα προσκυνῆσαι πρῶτον, εἶτα φιλῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον καὶ κατακλιθῆναι. Πάντων δὲ τοῦτο ποιούντων ἐφεξῆς, τὸν Καλλισθένην λαβόντα τὴν φιάλην, οὐ προσέχοντος τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ Ἑφαιστῖωνι προσδιαλεγομένου, πίνοντα προσεῖναι φιλήσοντα, Δημητρίου δὲ τοῦ προσονομαζομένου Φεῖδωνος εἰπόντος « ὦ βασιλεῦ, μὴ φιλήσης· οὗτος γὰρ σε μόνος οὐ προσκεκύνηκε, » διακλῖναι τὸ φίλημα τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν δὲ Καλλισθένη μέγα φθεγγάμενον εἰπεῖν « Φιλήματι ταῖνον ελασσον ἔχων ἄπειμι. » Cf. Arrian. IV, 12.

9.

Id. ibid. 55 : Ἀποθανεῖν δὲ αὐτὸν (Καλλισθένην) οἱ μὲν ὑπ' Ἀλεξάνδρου κρεμασθέντα λέγουσιν, οἱ δὲ ἐν πέδαις δεδεμένον καὶ νοσήσαντα, Χάρης δὲ μετὰ τὴν σύλληψιν ἑπτὰ μῆνας φυλάττεσθαι δεδεμένον, ὡς ἐν τῷ συνεδρίῳ κριθείη παρόντος Ἀριστοτέλους· ἐν αἷς δὲ ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἐν Μαλλοῖς Ὄξυδράκαις ἐτρώθη, περὶ τὴν Ἰνδιάν ἀποθανεῖν ὑπέρπαχυν γενόμενον καὶ φθειριάσαντα. Cf. Vit. Callisthenis p. 5.

8.

Chares Mytilenæus Alexandrum narrat in convivio quodam, quum bibisset, phialam uni ex amicis porrexisset; illum, phiala accepta, ad aram versus surrexisse, ac postquam bibisset, adorasse primum, deinde osculatum Alexandrum, mox accubuisse. Postquam id omnes deinceps fecerint, cepisse phialam Callisthenem, ac non attendente rege, sed cum Hephæstione confabulante, bibisse atque ad ferendum regi osculum accessisse. Ibi quum Demetrius cognomine Phidon dixisset : « Cave, rex, osculeris eum, nam unus hic non adoravit te; » Alexandrum osculum declinasse, Callisthenem vero dixisse alta voce : « Uno ergo osculo minus ferens abibo. »

9.

Mortuum Callisthenem alii ab Alexandro suspensum, in vinculis alii morbo affectum dicunt. Chares tradit, postquam comprehensus fuerit, septem menses in vinculis custoditum, ut in concilio, præsentem Aristotele, judicaretur; ac quo tempore in Mallis Oxydracis Indiæ sauciatus sit rex, ex corpore supra modum turgido et morbo pediculari illum excessisse.

10.

E LIBRO QUINTO.

Athenæus XII, 514, E : Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν, « Εἰς τοῦτο (φησὶν) ἤχον τρυφῆς οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς, ὥστε ἔχεσθαι τῆς βασιλικῆς κλίνης ὑπὲρ κεφαλῆς οἴκημά τι πεντάκλινον, ἐν ᾧ χρυσοῦ πενταχισχίλια διὰ παντὸς ἔκειτο τάλαντα· καὶ τοῦτο ἔκαλεῖτο προσκεφάλαιον βασιλικόν. Καὶ πρὸς ποδῶν ἕτερον οἴκημα τρίκλινον, οὗ τάλαντα τρισχίλια ἔκειτο ἀργυρίου, καὶ προσηγορεύετο βασιλικὸν ὑποπόδιον. Ἦν δ' ἐν τῷ κοιτῶνι καὶ λιθοκόλλητος ἄμπελος χρυσοῦ ὑπὲρ τῆς κλίνης. » Cf. Brisson. l. l. I, c. 77; Amyntæ fr. 4.

11.

Athenæus III, p. 124, C : Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν ταῖς Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστορίαις καὶ ὅπως δεῖ χιόνα διαφυλάττεσθαι εἴρηκε, διηγούμενος περὶ τῆς πολιουρχίας τῆς ἐν Ἰνδοῖς πόλεως Πέτρας, ὀρύξαι φάσκων τὸν Ἀλέξανδρον ὀρύγματα τριάκοντα συχνὰ, ἃ πληρώσαντα χιόνος παρεμβαλεῖν δρυὸς κλάδους· οὕτω γὰρ παραμενεῖν πλείω χρόνον τὴν χιόνα.

« Droysenius in Hist. Alex. p. 380, not. 29 hanc Charetis narrationem fortasse ad Aorni saxi expugnationem pertinere conjicit. » GEIER.

12.

E LIBRO SEPTIMO.

Athenæus III, p. 93, C : Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν ἐβδόμῃ τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν φησι· « Θηρεύεται δὲ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν, ὡσαύτως δὲ

καὶ κατὰ τὴν Ἀρμενίαν καὶ Περσικὴν καὶ Σουσιανὴν καὶ Βαβυλωνίαν, παρόμοιον ὄστρέω· τὸ δ' ἐστὶν ἄδρον καὶ πρόμηκες, ἔχον ἐν αὐτῷ σάρκα καὶ μεγάλην καὶ λευκὴν, εὐώδη σφόδρα. Ἐξ ὧν ἐξαιροῦντες ὄστᾶ λευκὰ προσηγορεύουσι μὲν μαργαρίτας, κατασκευάζουσι δ' ἐξ αὐτῶν ὀρμίσκους τε καὶ ψέλια περὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας· περὶ ἃ σπουδάζουσι καὶ Πέρσαι καὶ Μηδοὶ καὶ πάντες Ἀσιανοὶ πολὺ μᾶλλον τῶν ἐκ χρυσοῦ γεγενημένων. Cf. Androsth. fr. 1· Bohlen. D. alte Ind. II, p. 121, 174.

13.

Athenæus I, p. 27, D : Ὅτι παρ' Ἰνδοῖς τιμαῖται δαίμων, ὡς φησι Χάρης ὁ Μυτιληναῖος, ὃς καλεῖται Σοροάδειος· ἐρμηνύεται δὲ Ἑλλάδι φωνῇ οἰνοποιός.

Σοροάδειος] indice *Suradévas, vini deus*. V. Bohlen. l. l. I, p. 141, cl. Schlegel. *Ind. Bibl.* p. 250.

13 a.

Idem I, p. 32, B : Χαιρίας (Χάρης?) δὲ ἐν Βαβυλῶνι οἶνον φησὶ γίνεσθαι τὸν καλούμενον νέκταρ. De Chærea qui Hannibalis res narravit cogitari vix potest; Charetem in antecedentibus laudatum intellexerim; nisi mavis Chæream de quo Plin. XX, 23, 99 et Auctor R. R. lat. p. 54, 164.

14.

Gellius N. A. V, 2 : *Equus Alexandri regis et capite et nomine Bucephalas fuit. Emptum Chares scripsit talentis tredecim et regi Philippo donatum : æris nostri summa est H. S. CCCXII.*

15.

Plutarch. Alex. 70 : Ὅ δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τῆς (Καλάνου) πυρᾶς γενόμενος καὶ συναγαγὼν πολλοὺς

10.

E LIBRO QUINTO.

Chares Mytilenæus quinto libro Historiarum Alexandri : eo luxuriæ, inquit, progressi sunt Persarum reges, ut a capite lecti regis esset ædicula quinque lectorum capax, in qua constanter quinque millia talentorum auri erant reposita : appellabantque illud cervical regis. Aliaque erat a pedibus ædicula trium lectorum capax, in qua deposita erant tria talentorum millia : idque scabellum regis nominabatur. Erat vero in illius cubiculo super lecto, etiam vitis aurea gemmis distincta.

11.

Chares Mytilenæus in Historiis Alexandri etiam qua ratione conservanda sit nix exposuit, ubi Petræ oppidi Indorum obsidionem enarrat. Scribit enim jussisse Alexandrum fossas triginta parum inter se distantes excavari easque nive repleri, simul injectis quercuum ramis : sic enim plurimum tempus duraturam esse nivem.

12.

E LIBRO SEPTIMO.

Chares Mytilenæus septimo libro Historiarum Alexandri scribit : « Capitur in Indico mari, similiter vero etiam in Armenia, Perside, Susiana, Babylonia, animal ostreo simile : cui testa est grandis, oblonga, habens intra se carnem amplam et candidam, suavis admodum odoris. Ex his eximunt ossa candida, quas margaritas vocant, e quibus monilia conficiunt et armillas, manuum pedumque ornamenta; quæ Persæ, Medi Asiaticique omnes pluris aestimant quam quæ ex auro confecta sunt. »

13.

Apud Indos deus colitur, qui, Charete auctore, vocatur *Soroadeus*, quod in Græcam linguam translatum *vini auctorem effectoremque* sonat.

15.

Regressus a rogo (Calani) Alexander, frequentius amicis et præfectis ad cœnam invitatus, certamen et præmium proposuit potandi meri. Qui plurimum hausit, Promachus ad quattuor congios progressus est, relatoque pro victoriæ pretio talento triduum superstes fuit. Ex ceteris, ut Chares auctor est, unus et quadraginta ex temulentia examinati, quum excepisset ingens gelu crapulam.

τῶν φίλων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐπὶ δεῖπνον ἀγῶνα προὔθηκε καὶ στέφανον ἀκρατοποσίας. Ὁ μὲν οὖν πλεῖστον πῖων Πρόμαχος ἄχρι χῶν τεσσάρων προῆλθε, καὶ λαβὼν τὸ νικητήριον [στέφανον] τάλαντον ἡμέρας τρεῖς ἐπέζησε. Τῶν δὲ ἄλλων, ὡς Χάρης φησί, τετραράκοντα καὶ εἷς ἀπέθανον πίνοντες, ἰσχυροῦ τῆ μέθη κρύους ἐπιγενομένου.

Athenæus X, p. 347, A : Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν ταῖς Περι Ἀλέξανδρον ἱστορίαις περὶ Καλάνου εἰπὼν τοῦ Ἰνδοῦ φιλοσόφου ὅτι ρίψας ἑαυτὸν εἰς πυρὰν νενημένην ἀπέθανε, φησὶν ὅτι καὶ ἐπὶ τῷ μνήματι αὐτοῦ διέθηκεν Ἀλέξανδρος γυμνικὸν ἀγῶνα καὶ μουσικὸν ἐγκωμίων. « Ἔθηκε δὲ (φησί) καὶ διὰ τὴν φιλοινίαν τῶν Ἰνδῶν καὶ ἀκρατοποσίας ἀγῶνα. Καὶ ἦν ἄθλον τῷ μὲν πρώτῳ τάλαντον, τῷ δὲ δευτέρῳ τριάκοντα μναῖ, καὶ τῷ τρίτῳ δέκα. Τῶν οὖν πίνοντων τὸν οἶνον παραχρῆμα μὲν ἐτελεύτησαν ὑπὸ τοῦ ψύχους τριάκοντα καὶ πέντε· μικρὸν δὲ διαλιπόντες ἐν ταῖς σκηναῖς ἕξ. Ὁ δὲ πλεῖστον πῖων καὶ νικήσας ἔπιε μὲν ἀκράτου χάος τέσσαρας καὶ τὸ τάλαντον ἔλαβεν, ἐβίωσε δὲ ἡμέρας τεσσαρας (τρεῖς?), ἐκαλεῖτο δὲ Πρόμαχος. »

Cf. Ælian. V. H. II, 41, qui sua sumpserit ex Athenæo. Pro ἐγκωμίων, Hüllemann conj. ἐγχώριον quod adjectivum loco suo motum ponendum sit ante ἀκρατοποσίας deleto καί. Qua quidem conjectura nihil opus est.

16.

E LIBRO DECIMO.

Athenæus XII, p. 538, B : Χάρης δ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Περι Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν, « Ὅτε (φησὶν) εἶλε Δα-

Chares Mytilenæus in Rebus Alexandri postquam de Calano verba fecit, Indico philosopho, quem narrat in exstructum rogam sese projecisse, atque ita vitam finisse, refert deinde ad ejus sepulcrum instituisse Alexandrum certamen gymnicum itemque musicum certamen encomiorum. Proposuit vero, ait, propter Indorum bibacitatem etiam meri potandi certamen. Eratque præmium primo victori talentum, alteri triginta minæ, tertio minæ decem. Ex illis igitur, qui vinum biberunt, continuo mortui sunt frigore triginta et quinque; et paullo post in tentoriis sex. Qui autem plurimum bibens vicit, is meri congia biberat quattuor, talentum accepit, et vixit inde dies quattuor: nomen ei fuit Promachus.

16.

E LIBRO DECIMO.

Chares decimo libro Historiarum De rebus Alexandri scribit: « Sublato Dario Alexander nuptias celebravit, quum suas tum amicorum omnium nonaginta duobus uno in loco thalamis exstructis. Cæcus erat centum lectis instructus: lecti singuli nuptiali cultu ornati, argentei; regis vero lecto aurei pedes erant. Adhibuit autem in convivium etiam privatos hospites cunctos, eosque ex adverso sibi et reliquis sponsis recumbere fecit: simul vero et totum qui aderat exercitum, quum pedestrem tum nauticum,

ρεῖον, γάμους συνετέλεσεν ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων φίλων, ἐνενήκοντα καὶ δύο θαλάμους κατασκευασάμενος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. Ἦν δὲ ὁ οἶκος ἑκατοντάκλιος, ἐν ᾧ ἐκάστη ἦν κλίνη κεκοσμημένη στολῇ γαμικῇ εἰκοσι μῶν ἀργυρᾶ· ἡ δὲ αὐτοῦ χρυσόπους ἦν. Συμπαρέλαβε δὲ εἰς τὸ συμπόσιον καὶ τοὺς ἰδιοξένους ἅπαντας, καὶ κατέκλινεν ἀντιπροσώπους ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις νυμφίοις· τὴν τε λοιπὴν δύναμιν, πεζὴν τε καὶ ναυτικὴν, καὶ τὰς πρεσβείας καὶ τοὺς παρεπιδημοῦντας ἐν τῇ αὐλῇ. Κατεσκευάστο δὲ ὁ οἶκος πολυτελῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἱματίοις τε καὶ ὀθονίοις πολυτελέσιν, ὑπὸ δὲ ταῦτα πορφυροῖς καὶ φοινικοῖς χρυσοῦφеси. Τοῦ δὲ μένειν τὴν σκητὴν ὑπέκειντο κίονες εἰκοσαπήχεις περιχρῦσοι καὶ διάλιθοι καὶ περιἀργυροί. Περιεβέβληντο δ' ἐν τῷ περιβόλῳ πολυτελεῖς αὐλαῖαι ζωωτοὶ καὶ διάχρῦσοι, κανόνας ἔχουσαι περιχρῦσους καὶ περιαργύρους. Τῆς δὲ αὐλῆς ἦν τὸ περίμετρον στάδιοι τέσσαρες. Ἐγένετο δὲ τὰ δεῖπνα πρὸς σάλπιγγα, τότε μὲν ἐν τοῖς γάμοις, καὶ ἄλλως δ' αἰεὶ ὅτε τύχοι σπονδοποιούμενος, ὥστε πᾶν εἰδέναι τὸ στρατόπεδον. Ἐπὶ πέντε δὲ ἡμέρας ἐπετελέσθησαν οἱ γάμοι, καὶ ἐλειτούργησαν πάνυ πολλοὶ καὶ βαρβάρων καὶ Ἑλλήνων καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς. Θαυματοποιοὶ δὲ ἦσαν διαπρέποντες Σχύμνος Ταραντῖνος καὶ Φιλιστίδης Συρακόσιος, Ἡράκλειτός τε ὁ Μυτιληναῖος. Μεθ' οὗς ἐπεδείξατο ῥαψωδὸς Ἀλεξίς Ταραντῖνος. Παρῆλθον δὲ καὶ φιλοκιθαρισταί, Κρατῖνος Μηθυμναῖος, Ἀριστάνυμος Ἀθηναῖος, Ἀθηνόδωρος Τῆσιος· ἐκιθαρώδησάν τε Ἡράκλειτός τε ὁ Ταραντῖνος καὶ Ἀριστοκράτης ὁ Θηβαῖος. Αὐλωδοὶ δὲ παρῆλθον Διονύσιος ὁ Ἡρακλεώτης, Ὑπέρολος Κυζικηνός. Παρῆλθον δὲ καὶ αὐληταί, οἱ πρῶτον τὸ Πυθικὸν ἠῶλησαν, εἰθ' ἕξῃς μετὰ τῶν χορῶν Τιμόθεος, Φρόνιχος,

epulis accepit, et legationes aliosque peregrinos qui in aula aderant. Erat autem æcus sumptuose magnificeque instructus veste et aulæis magni pretii; sub quibus alia erant purpurea et punicea, auro distincta. Firmitatis causa sustinebatur tabernaculum columnis cubitorum viginti altitudine, quæ aureis argenteisque laminis obductæ erant et gemmis distinctæ. In circuitu expansa erant aulæa pretiosa, variis figuris et auro distincta, quorum baculi aureis argenteisque laminis erant obducti. Aulæ circuitus stadiorum quattuor fuit. Signo tuba dato cœnabatur, et in illis nuptiis et alias semper quoties solenne sacrificium rex faceret, adeo ut universus exercitus rem cognosceret. Quinque autem continuis diebus celebratæ sunt illæ nuptiæ; ad quas ministeria sua conferebant multi et barbari et Græci, atque etiam ex India. Aderant præstigiarius artifices in arte ista eminentes, Scynnus Tarentinus et Philistides Syracusius et Heraclitus Mytilenæus. Post quos artis suæ specimen edidit rhapsodus, Alexis Tarentinus. Prodierunt porro nudam citharam pulsantes Cratinus Methymnæus, Aristonymus Atheniensis, Athenodorus Teius. Cantantes citharam pulsaverunt Heraclitus Tarentinus et Aristocrates Thebanus. Ad tibiam canentes prodierunt Dionysius Heracleota et Hyperbolus Cyzicenus. Tibicines aderant, qui prius Pythicum cecinerunt et deinde cum cho-

Καφισίας, Διόφαντος, ἔτι δὲ Εὐίος ὁ Χαλκιδεύς. Καὶ ἔκτοτε οἱ πρότερον καλούμενοι Διονυσοκόλακες Ἀλεξανδροκόλακες ἐκλήθησαν διὰ τὰς τῶν δώρων ὑπερβολάς, ἐφ' οἷς καὶ ἦσθη ὁ Ἀλέξανδρος. Ὑπεκρίθησαν δὲ τραγωδοὶ μὲν Θεσσαλὸς καὶ Ἀθηνόδωρος καὶ Ἀριστόκριτος, κωμωδοὶ δὲ Λύκων καὶ Φορμίων καὶ Ἀρίστων. Παρῆν δὲ καὶ Φασίμηλος ὁ ψάλτης. Οἱ δὲ πεμφθέντες, φησὶ, στέφανοι ὑπὸ τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ταλάντων ἦσαν μυρίων πεντακισχιλίων. »

Eadem ex Athenæo Ælianus (V. H. VIII, 7) in nonnullis negligentiore. Cf. Arrian. Exp. Alex. VII, 4; Diodor. XVII, 107; Plutarch. Alex. 70, De fort. Alex. I, 7; Curtius X, 3; Justin. XII, 10.

17.

Athenæus XIII, p. 575, A : Οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν εἰ ἐξ ἀκοῆς τινες ἠράσθησάν τινων, ὅποτε Χάρης ὁ Μυτιληναῖος ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν Ἱστοριῶν τῶν περὶ Ἀλέξανδρον φησιν ἐνεῖρατι θεασαμένους τινὰς οὓς μὴ πρότερον εἶδον ἔρασθῆναι αὐτῶν. Γράφει δὲ οὕτως· « Ὑστάσπη νεώτερος ἦν ἀδελφὸς Ζαριάδρης, περὶ ᾧ λέγουσιν οἱ ἐπιχώριοι ὅτι ἐξ Ἀφροδίτης καὶ Ἀδώνιδος ἐγεννήθησαν. Ἐκυρίευσεν δὲ ὁ μὲν Ὑστάσπης Μηδίας καὶ τῆς ὑποκάτω χώρας, ὁ δὲ Ζαριάδρης τῶν ὑπεράνω Κασπίων πυλῶν μέχρι τοῦ Ταναΐδος. Τῶν δὲ ἐπέκεινα τοῦ Ταναΐδος Ὀμάρτη βασιλεῖ Μαραθῶν θυγάτηρ ἦν ὄνομα Ὀδάτις· περὶ ἧς ἐν ταῖς Ἱστορίαις γέγραπται ὡς ἄρα κατὰ τὸν ὕπνον ἰδοῦσα τὸν Ζαριάδρον ἔρασθειν· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο ἀκείνῳ πάθος συμπεσεῖν πρὸς αὐτήν. Διετέλουν γοῦν ἀλλήλων ἐπιθυμοῦντες διὰ τὴν κατὰ τὸν

ὕπνον φαντασίαν. Ἦν δὲ ἡ Ὀδάτις καλλίστη τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν γυναικῶν, καὶ ὁ Ζαριάδρης δὲ ἦν κάλος. Πέμποντος οὖν τοῦ Ζαριάδρου πρὸς τὸν Ὀμάρτην καὶ φιλοτιμουμένου γῆμαι τὴν ἀνθρωπιον, οὐ συνετίθετο ὁ Ὀμάρτης διὰ τὸ εἶναι ἀββένων παίδων ἔρημος· ἤθελε γὰρ αὐτὴν δοῦναι ἐνὶ τῶν περὶ αὐτὸν οἰκείων. Καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ὁ Ὀμάρτης συναγαγὼν τοὺς ἐκ τῆς βασιλείας δυνάστας καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς ἐποίητο τοὺς γάμους οὐ προειπὼν ὅτι μέλλοι δίδοναι τὴν θυγατέρα. Ἀκμαζούσης οὖν τῆς μέθης εἰσκαλέσας τὴν Ὀδάτιν ὁ πατὴρ εἰς τὸ συμπόσιον εἶπεν ἀκουόντων τῶν συνδείπνων· « Ἡμεῖς, ὦ θυγάτηρ Ὀδάτι, νῦν ποιούμεθα τοὺς σοὺς γάμους. Περιβλέψασα οὖν καὶ θεωρήσασα πάντας, λαβοῦσα χρυσῆν φιάλην καὶ πληρώσασα δὸς ᾧ θέλεις γαμηθῆναι· τούτου γὰρ κλήση γυνή. » Κἀκείνη περιβλέψασα πάντας ἀπήει δακρύουσα, ποθοῦσα τὸν Ζαριάδρον ἰδεῖν· ἐπεστάλκει γὰρ αὐτῷ ὅτι μέλλουσιν οἱ γάμοι συντελεῖσθαι. Ὁ δὲ στρατοπεδεύων ἐπὶ τοῦ Ταναΐδος καὶ διαλαθὼν τὴν στρατοπεδείαν διέβη μετὰ μόνου τοῦ ἄρματηλάτου, καὶ νυκτὸς ὁρμήσας ἐπὶ τοῦ ἄρματος διῆλθε διὰ τῆς πόλεως, διώξας περὶ τοὺς ὀκτακοσίους σταδίους. Πλησίον δὲ τῆς κωμῆς γενόμενος ἐν ἧ τὸς γάμους συνετέλουν καὶ καταλιπὼν ἐν τινὶ τόπῳ αὐτῷ ἄρματι τὸν ἄρματηλάτην, προῆγεν ἐνδεδυκὸς στολὴν Σκυθικὴν. Καὶ παρελθὼν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἰδὼν τὴν Ὀδάτιν ἐστηκυῖαν πρὸ τοῦ κυλικείου καὶ δακρύουσαν κερνῶσάν τε βραδέως τὴν φιάλην, εἶπε πλησίον στάς παρ' αὐτήν, « ὦ Ὀδάτι, πάρειμι δὴ σοι, καθάπερ ἠξίωσας, ἐγὼ Ζαριάδρης. » Ἡ δὲ κατανόησασα ξένον ἄνδρα καὶ καλὸν

nis modulati sunt, Timotheus, Phrynichus, Caphisias, Diophantus atque Euius Chalcidensis. Et ab eo inde tempore, quos olim Dionysocolaces nominare consueverant, Alexandrocolaces dicti sunt, ob munerum magnificentiam, quibus etiam gavisus est Alexander. Porro fabulas agebant tragædi Thessalus et Athenodorus et Aristocritus; comædi vero Lycon et Phormio et Ariston. Aderat etiam Phasimelus psalter. Missæ autem, ait, tunc temporis coronæ partim per legatos, partim ab aliis, talentis quindecies mille sunt aestimatae. »

17.

Neque vero mirari oportet si qui de auditu in amorem quarundam inciderunt; quandoquidem Chares Mytilenæus decimo libro Historiarum de rebus Alexandri narrat, fuisse etiam qui in amorem inciderint eorum, quos per somnum vidissent, nunquam autem oculis antea conspexissent. Scribit autem ita : « Hystaspi frater erat natu minor Zariadres : quos perhibent indigenæ ex Venere et Adonide natos esse. Dominus autem erat Hystaspes Mediæ et subjectæ regionis; Zariadres vero imperium habebat eorum tractuum qui sunt supra Portas Caspias usque ad Tanaim. Fuit autem Marathorum regi Omartæ trans Tanaim filia, nomine Odati, de qua scriptum in Historiis est ex oblata ipsi per somnum specie Zariadris, amore illius fuisse captam, atque idem prorsus accidisse Zariadri respectu Odatidis. Ex illa igitur specie per somnum oblata mutuo desiderio ambo constanter ducebantur. Erat autem Odati pulcherrima o-

mnia Asiæ feminarum, et Zariadres quoque formosus sane erat. Qui quum ab Omarte per legatos impense et operose petisset, ut illam sibi daret uxorem, non sensit ille, quia mascula prole carens alicui e suis familiaribus aut cognatis collocatam illam cupiebat. Igitur haud multo post convocatis ex omni regno suo dynastis et amicis et cognatis, convivium nuptiale instituit, non prædicens cui eam vellet in matrimonium collocare. Dein quum ferverent pocula, Odatim in cœnaculum vocatam coram convivis omnibus sic allocutus est : « Nos, o filia Odati, tuas nunc celebramus nuptias. Igitur circumspice et intueere singulos, ac dein auream capiens phialam infunde vinum, et ei trade cui nubere volueris : illius enim uxor nominaberis. » Et illa, omnes circum intuita, abiit lacrimabunda, desiderans scilicet Zariadren videre : nam per nuncios ipsa ei significaverat, celebratum iri nuptias. Ille vero castra ad Tanaim metatus, clam omnibus, qui in castris erant, transjecerat flumen uno aurigâ comite, et citato itinere noctu per urbem transvectus est, circiter octingentis stadiis continuo cursu confectis. Quum vero prope vicum venisset in quo celebrabantur nuptiæ, relicto in certo quodam loco aurigam cum curru, Scythicam stolam indutus perrexit. Tum atrium ingressus et Odatidem conspicatus ante abacum stantem lacrimabundam et cunctanter miscentem pateram, prope illam consistens dixit : « Odati, en tibi adsum, quem admodum mandasti, ego Zariadres. » Illa vero conspecto

καὶ ὅμοιον τῷ κατὰ τὸν ὕπνον ἑωραμένῳ περιχαρῆς γενομένη δίδωσιν αὐτῷ τὴν φιάλην· καὶ ὅς ἀρπάσας αὐτὴν ἀπήγαγεν ἐπὶ τὸ ἄρμα καὶ ἔφυγεν ἔχων τὴν Ὀδάτιν. Οἱ δὲ παῖδες καὶ αἱ θεράπαιναι συνειδυῖαι τὸν ἔρωτα κατεσιώπησαν, καὶ κελεύοντος τοῦ πατρὸς καλεῖν οὐκ ἔφασαν εἰδέναί ὅπου πεπόρευται. Μνημονεύεται δὲ ὁ ἔρωτος οὗτος παρὰ τοῖς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦσι βαρβάροις καὶ περισσῶς ἔστι ζηλωτὸς, καὶ τὸν μῦθον τοῦτον ζωγραφοῦσιν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς βασιλείοις, ἔτι δὲ ταῖς ἰδιωτικαῖς οἰκίαις· καὶ ταῖς ἑαυτῶν θυγατράσιν οἱ πολλοὶ τῶν δυναστῶν ὄνομα τίθενται Ὀδάτιν. »

viro peregrino et formoso, ei simili quem per somnium viderat, gaudio elata pateram ei tradit : et ille raptam Odatin ad currum abduxit, et cum ea aufugit. Famuli vero et ancillæ, amoris conscia, conticuere : et jubente patre vocari filiam, aiebant nescire se quorsum ivisset.

Hæc cum descriptione nuptiarum Susianorum (fr. 16) cohærere, atque unam vel alteram puellarum, quas amicis Alexander elocavit, Odatidis nomine insignem fuisse, recte sine dubio statuit Geierus. Cf. Droysen. *Alex.* p. 280, 3, et Aristot. in *Massil. Rep.* ap. Athen. XIII, p. 576, A.—[Μαραθῶν] « Quum de Marathis illis apud alios omnes auctores altum sit silentium, Holstenius ad Steph. Byz. p. 196 suspicatus est, Μαιωτῶν fortasse aut Σαρματῶν scriptum oportuisse. » SCHWEIGHÆUSER.

Celebratur igitur iste mutuus amor apud barbaros Asiam incolentes, et singulariter mirantur eum omnes, et fabulam hanc pictam exhibent in templis, in regis et privatorum in ædibus : atque etiam plerique dynastæ filiabus suis nomen imponere consueverunt Odatin.

EUMENES CARDIANUS

ET

DIODOTUS ERYTHRÆUS.

Eumenes Cardianus, Alexandro ἀρχιγραμματεύς, Ephemerides Regias scripsit, quarum jacturam sane est cur doleamus. Vitam Eumenis narant Cornelius Nepos et Plutarchus. Cf. De Geer. De Eumene Cardiano a ceteris Alexandri ducibus rite distinguendo, Utraj. 1838; Paulys *Real-encyclop.* s. v. De Diodoto Erythræo, quem Eumeni jungit Athenæus X, p. 434, B (fr. 1), aliunde non constat; eum ex Alexandri γραμματέων numero fuisse suspicatur Geierus. — Præter Eumenem et Diodotum etiam *Strattis* quidam *Olynthius* Ephemerides Alexandri scripsisse perhibetur. Ita enim Suidas : Στράτις Ὀλύθιος, ἱστορικός· Περὶ τῶν Ἀλεξάνδρου ἐφημερίδων βιβλία πέντε· Περὶ ποταμῶν καὶ κρημῶν καὶ λιμνῶν· Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς. — Verum quum de morte Alexandri Ephippum Olynthium egisse compertum habeamus, hunc cum Stratti confundi adeo ut non solum istud de morte regis scriptum, sed etiam Diaria regia ad Ephippum referenda sint, nescio an recte opinatur Ste-Croix. *Exam. crit.* p. 45 (*).

(*) Cet ouvrage (sc. Eumenis), à en juger par quelques fragments qui nous en restent, doit être regardé comme un journal très-exact et fort circonstancié des actions et de la vie privée d'Alexandre. Strattis d'Olynthe en avait donné un abrégé (?), en cinq livres. Suidas in v. Στράτις. Cet auteur pourrait avoir confondu Strattis avec Ephippus. Il attribue du moins au premier l'ouvrage sur la mort d'Alexandre, qui appartient au dernier. Peut-être même cet ouvrage n'était-il que l'extrait des Ephémérides (?) dont Suidas parle. Du reste je ne réfuterai pas les paradoxes de Dodwell sur les Ephémérides et l'abrégé attribué à Strattis, *De Cyclis* p. 471, 472. Ce savant Anglais y fait, comme

REGIA DIARIA.

1.

Dii mensis quinta die, ut ferunt, perpotavit apud Eumæum (*Medium?*), deinde sexto crapulam edormivit, neque plus illo die vixit, quam ut surgens cum ducibus de crastina profectioe ageret, dicens eam summo mane futuram. Septimo deinde die convivio acceptus est apud Perdiccam, seque rursus vino ingurgitavit et octavo dormivit. Decimo quinto autem die ejusdem mensis, etiam tunc potavit, ac sequenti fecit quæ potationi m sequi solebant. Vigesimo septimo cœnavit apud Bagoam. Distabat a regia Bagoæ domus stadiis decem. Dein vigesimo octavo dormi-

ΒΑΣΙΛΕΙΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

I.

Ælian. V. H. III, 23 : Δίου μηνός, φασί, πέμπτη ἔπινε παρ' Εὐμαίῳ *· εἶτα ἕκτη ἐκάθευδεν ἐκ τοῦ πότου, καὶ τοσοῦτον ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἔζησεν ὅσον ἀναστὰς χρημάτισαι τοῖς ἡγεμόσιν ὑπὲρ τῆς αὐρίου πορείας λέγων ὅτι ἔσται πρῶτῃ. Καὶ ἐβδόμη εἰσιτιᾶτο παρὰ Περδίκκᾳ καὶ ἔπινε πάλιν, καὶ ὀγδόη ἐκάθευδε. Πέμπτη δὲ ἐπὶ δέκα τοῦ αὐτοῦ μηνός καὶ ταύτῃ ἔπινε, καὶ τῇ ἐπομένῃ τὰ εἰθισμένα ἔδρα τὰ ἐκ τοῦ πότου. Παρὰ Βαγῶα δὲ ἐδείπνησε τετράδι μετὰ εἰκάδα (ἀπειχε τῶν βασιλείων ὁ Βαγῶα οἶκος δέκα σταδίου). εἶτα τῇ τριτῇ ἐκάθευδε. Δυοῖν οὖν θάτερον, ἢ Ἀλέξανδρος κακῶς τοσαύτας τοῦ μηνός ἡμέρας ἑαυτὸν ζημιοῖ διὰ τὸν αἴνον. ἢ οἱ ταῦτα γράψαντες ψεύδονται. Ἐξεστὶ δὲ ἐκ τούτων ἔννοεῖν, καὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου τὰ ὅμοια αὐτοῦ λέγοντας, ἦν καὶ Εὐμένης ὁ Καρδιανός (καὶ) ἐκεῖνός ἐστι.

Athenæus, X, p. 434, B : Ἐπινε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος πλεῖστον, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς μέθης συνεχῶς κοιμᾶσθαι δύο ἡμέρας καὶ δύο νύκτας. Δηλοῦται δὲ τοῦτο ἐν ταῖς Ἐφημερίσιν αὐτοῦ, ἃς ἀνέγραψαν Εὐμένης ὁ Καρδιανός καὶ Διόδωτος ὁ Ἐρυθραῖος.

Plutarch. Sympr. I, 6 : Λόγος ἦν περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, ὡς οὐ πολὺ πίνοντος, ἀλλὰ πολὺν χρόνον ἐν τῷ πίνειν [καὶ] διαλέγεσθαι τοῖς φίλοις ἔλκοντος. Ἀπεδείκνυε δὲ αὐτοῦς φλυαροῦντας Φίλιμος ἐκ τῶν Βασιλικῶν Ἐφημερίδων, ἐν αἷς συνεχέστατα γέ-

dans beaucoup d'autres endroits, un étrange abus des arguments négatifs.

vit. Ex duobus igitur alterum : aut Alexander male tot diebus istius mensis se ipse multavit per vinolentiam, aut qui hæc tradiderunt mentiuntur. Ex illis autem colligere licet, eos etiam de reliquo tempore similia dicere, in quibus etiam Eumenes Cardianus ille est.

Bibebat Alexander plurimum, adeo ut post ebrietatem indesinenter dormiret per duos dies duasque noctes. Tradit hoc in Diariis regis Eumenes Cardianus et Diodotus Erythræus.

Sermo inciderat de rege Alexandro, quod is non biberet multum, sed inter pocula disserendo cum amicis multum extrahere temporis solitus esset. At dicentes hoc vanitatis convicit Philinus ex Diariis regis, in quibus creber-

γραφται καὶ πλειστάκις, ὅτι « τήνδε τὴν ἡμέραν ἐκ τοῦ πότου ἐκάθευδεν », ἔστι δ' ὅτε « καὶ τὴν ἐφεξῆς. » (Διὸ καὶ πρὸς τὰς συνουσίας ἀργότερος ἦν, ὅξυς δὲ καὶ θυμοειδής· ἀπερ σωματικῆς ἐστὶ θερμότητος. Λέγεται δὲ καὶ τοῦ χρωτὸς ἡδιστον ἀποπνεῖν, ὥστε καταπιμπλάναι τοὺς χιτωνίσκους εὐωδίας ἀρωματιζούσης· ὃ δοκεῖ καὶ αὐτὸ θερμότητος εἶναι).

Δίου μνηδός] Gesner., Perizonius; libri δι' οὗ; Scheffer. voluit Δαισιίου. « Possit in mentem venire alicui, non mensis, sed auctorum nomen subesse syllabis δι' οὗ μνηδός, atque legendum esse Διόδοτος καὶ Εὐμένης φασί. Ita enim melius certe intelligitur, quid velint ad finem capituli verba ὧν καὶ Εὐμένης ὁ Κ. καὶ ἐκεῖνός ἐστι. » GEIER. — Εὐμαίῳ] De hoc non constat. Εὐμένει conj. Scheffer., Μηδίῳ Perizonius, Πτολεμαίῳ Geier. — Ceterum ne malignius de crebris istis computationibus iudices, quas per Dæsiium mensem rex instituisse fragm. 2 et 3 traditur, tenendum est Dæsiium haud dubie fuisse mensem epularem, uti θεοδαίσιον Cretensem (Etym. M. p. 252, 30 : Δαίσιμον, ἐδώδιμον. Δαίσιος μὴν παρὰ Μακεδόσιν σιτογόνος. Plura v. ap. C. Hermann. Ueber. gr. Monatskunde p. 53). Monuit hæc cl. Creuzerus *Hist. Kunst* p. 398.

2.

Arrian. Exp. Al. VII, 25 : Καὶ αἱ Βασιλῆιοι Ἐφημερίδες ὧδε ἔχουσι. Πίνειν παρὰ Μηδίῳ αὐτὸν κωμάσαντα· ἔπειτα ἐξαναστάντα καὶ λουσάμενον καθεύδειν τε καὶ αὖθις δειπνεῖν παρὰ Μηδίῳ καὶ αὖθις πίνειν πόρρω τῶν νυκτῶν· ἀπαλλαχθέντα δὲ τοῦ πότου λούσασθαι· καὶ λουσάμενον ὀλίγον τι ἐμφαγεῖν καὶ καθεύ-

δειν αὐτοῦ, ὅτι ἤδη ἐπύρεσεν. Ἐκκομισθέντα δὲ ἐπὶ κλίνης πρὸς τὰ ἱερὰ θῦσαι ὡς νόμος ἐφ' ἐκάστη ἡμέρᾳ, καὶ τὰ ἱερὰ ἐπιθέντα κατακεῖσθαι ἐν τῷ ἀνδρῶνι ἔσσε ἐπὶ κνέφας, ἐν τούτῳ δὲ τοῖς ἡγεμόσι παραγγέλλειν ὑπὲρ τῆς πορείας καὶ τοῦ πλοῦ, τοὺς μὲν ὡς πεζῆ ἰόντας παρασκευάζεσθαι ἐς τετάρτην ἡμέραν, τοὺς δὲ ἅμα οἱ πλέοντας ὡς εἰς πέμπτην πλευσομένους. Ἐκεῖθεν δὲ κατακομισθῆναι ἐπὶ κλίνης ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ πλοίοι ἐπιβάντα διαπλεῦσαι πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸν παράδεισον, καὶ κεῖ αὖθις λουσάμενον ἀναπαύεσθαι. Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν λούσασθαι τε αὖθις καὶ θῦσαι τὰ νομιζόμενα· καὶ εἰς τὴν καμάραν εἰσελθόντα κατακεῖσθαι διαμυθολογοῦντα πρὸς Μῆδιον· παραγγεῖλαι δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἀπαντῆσαι ἑωθεν. Ταῦτα πράξαντα δειπνῆσαι ὀλίγον· κομισθέντα δὲ αὖθις ἐς τὴν καμάραν πυρέσσειν ἤδη ξυνεχῶς τὴν νύκτα ὄλην. Τῇ δὲ ὑστεραία λούσασθαι καὶ λουσάμενον θῦσαι. Νεάρχῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι παραγγεῖλαι τὰ ἀμφὶ τὸν πλοῦν ὅπως ἔσσει ἐς τρίτην ἡμέραν. Τῇ δὲ ὑστεραία λούσασθαι αὖθις καὶ θῦσαι τὰ τεταγμένα, καὶ τὰ ἱερὰ ἐπιθέντα οὐκέτι ἐλιννύειν πυρέσσοντα. Ἀλλὰ καὶ ὡς τοὺς ἡγεμόνας εἰσκαλέσαντα παραγγέλλειν τὰ πρὸς τὸν ἔκπλοον ὅπως αὐτῇ ἔσσει ἔτοιμα· λούσασθαι τε ἐπὶ τῇ ἑσπέρᾳ, καὶ λουσάμενον ἔχειν ἤδη κακῶς. Τῇ δὲ ὑστεραία μετακομισθῆναι ἐς τὴν οἰκίαν τὴν πρὸς τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ θῦσαι μὲν τὰ τεταγμένα, ἔχοντα δὲ πονήρως ὅμως ἐσκαλέσαι τῶν ἡγεμόνων τοὺς ἐπικαιροτάτους καὶ ὑπὲρ τοῦ πλοῦ αὖθις παραγγέλλειν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ μόγις ἐκκομισθῆναι πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ θῦσαι, καὶ μηδὲν μείον ἔτι παραγγέλλειν ὑπὲρ τοῦ πλοῦ τοῖς ἡγεμόσιν. Ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν κακῶς ἤδη ἔχοντα ὅμως θῦσαι τὰ τεταγμένα. Παραγγεῖλαι δὲ τοὺς μὲν στρατηγούς δια-

rime et continenter scriptum est : *Hanc diem a computatione dormivit*; aliquando etiam, *et posteram*. (Itaque ad venerem quoque fuit segnior, alias acer et iracundus : quæ calorem corporis arguunt. Ac dicitur corpus ejus suavissime oluisse, ita ut tuniculæ fragrantia replerentur aromatum odorem æmulante : quod idem a calore provenire videtur.)

2.

Diaria regia ita habent : Alexandrum apud Medium comessatum bibisse, deinde quum surrexisset seque abluisset, dormisse : rursumque edisse apud Medium et in multam noctem bibisse, quumque e convivio discessisset, lavisse; lotum nonnihil mandisse, ibique cubuisse, quod jam febricitaret : deinde lectica ad sacrificia delatum sacrificasse, ut consueverat per singulos dies; sacrificiisque peractis in androne jacuisse ad vesperam usque. Inter hæc iter navigationemque ducibus pronuntiasse, et quidem eos, qui pedites profecturi erant, in quartum diem; qui vero secum navigaturi essent, ut in quintum diem parati essent jussisse. Post hæc lectica delatum flumen versus, conscensa nave flumen trajecisse in hortum amœnissimum, ibique rursus lotum requievisse. Postridie denuo lotum consueta sacrificia diis fecisse; ingressumque cubiculum jacuisse cum Medio colloquentem, imperasseque ducibus

ut mane adessent. His peractis cœnasse modice, rursusque in cubiculum delatum continue per totam noctem febricitasse. Postridie lavisse, lotumque sacrificasse, et Nearcho reliquisque ducibus navigationem in tertium diem indixisse : postero quoque die lotum consueta sacrificia diis fecisse, sacrificiisque factis febrim non cessasse. Nihilominus tamen convocatis ducibus præcepisse, ut omnia ad navigationem parata essent; lotumque sub vesperam pejus habuisse. Sequente luce in ædes balneis vicinas translatum esse, consuetaque sacrificia peregissee. Quumque jam vis morbi invaluisset, primarios tamen duces evocasse, deque navigatione rursus mandata dedisse. Altero die difficulter admodum ad sacrificia delatum sacrificasse, nihilo secius navigationem imperasse. Postridie, quum jam pessime haberet, tamen a consuetis sacrificiis non destitisse. Jussisse vero ut duces circa aulam versarentur : et eos qui mille, quique quingentis militibus præfecti essent, pro foribus custodiam agere. Quumque jam plane langueret, ex horto in regiam translata. Ingressis ad eum ducibus, agnovisse quidem eos, alloqui tamen non potuisse, nullamque vocem edidisse, et tota illa nocte ac sequenti die gravissima febris correptum esse.

Ita in Diariis regis scriptum legitur : deinde vero milites desiderio ejus videndi captos esse; et nonnullis vivum (er-

τρέβειν κατὰ τὴν αὐλὴν, χιλιάρχας δὲ καὶ πεντακοσιάρχας πρὸ τῶν θυρῶν. Ἦδη δὲ παντάπασι πονήρως ἔχοντα διακομισθῆναι ἐκ τοῦ παραδείσου εἰς τὰ βασιλεια. Εἰσελθόντων δὲ τῶν ἡγεμόνων γνῶναι μὲν αὐτοὺς, φωνῆσαι δὲ μηδὲν ἔτι, ἀλλ' εἶναι ἀναυδον· καὶ τὴν νύκτα πυρέσσειν κακῶς καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἄλλην νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν. Οὕτως ἐν ταῖς Ἐφημερίσι ταῖς βασιλείοις ἀναγέγραπται· καὶ ἐπὶ τούτοις ὅτι οἱ στρατιῶται ἐπόθησαν ἰδεῖν αὐτὸν, οἱ μὲν, ὡς ζῶντα ἔτι ἴδοιεν, οἱ δὲ, ὅτι τεθνηκένοι ἤδη ἐξηγγέλλετο, ἐπικρύπτεσθαι δὲ αὐτοῦ ἐτόπαζον πρὸς τῶν σωματοφυλάκων τὸν θάνατον, ὡς ἔγωγε δοκῶ· τοὺς πολλοὺς δὲ ὑπὸ πένθους καὶ πόθου τοῦ βασιλέως βιάσασθαι ἰδεῖν Ἀλέξανδρον. Τὸν δὲ ἄφωινον μὲν εἶναι λέγουσι παραπορευομένης τῆς στρατιᾶς, δεξιουῖσθαι δὲ καὶ ὡς ἐκάστους τὴν τε κεφαλὴν ἐπαίροντα μόλις καὶ τοῖν ὀφθαλμοῖν ἐπισημαίνοντα. Λέγουσι δὲ αἱ Ἐφημερίδες αἱ βασιλειαὶ ἐν τῷ τοῦ Σεράπιδος ἱερῷ Πείθωνά τε ἐγκοιμηθέντα καὶ Ἄτταλον καὶ Δημοφῶντα καὶ Πευκέσταν, πρὸς δὲ Κλεομένην τε καὶ Μενίδα καὶ Σέλευκον, ἐπερωτᾶν τὸν θεὸν εἰ λῶιον καὶ ἄμεινον Ἀλεξάνδρῳ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ κομισθέντα καὶ ἰκετεύσαντα θεραπεύεσθαι πρὸς τοῦ θεοῦ· καὶ γενέσθαι φῆμιν τινὰ ἐκ τοῦ θεοῦ, μὴ κομίζεσθαι εἰς τὸ ἱερὸν, ἀλλ' αὐτοῦ μένοντι ἐσεσθαι ἄμεινον. Ταῦτά τε ἀπαγγεῖλαι τοὺς ἐταίρους καὶ Ἀλέξανδρον οὐ πολὺ ὕστερον ἀποθανεῖν, ὡς τοῦτο ἄρα ἤδη ὂν τὸ ἄμεινον. Οὐ πόρρω δὲ τούτων οὔτε Ἀριστοβούλῳ οὔτε Πτολεμαίῳ ἀναγέγραπται.

3.

Eadem brevius, sed singulos dies accuratius notans tradit Plutarch. Alex. 76 : Ἐν δὲ ταῖς Ἐφημερίσιν οὕτως γέγραπται τὰ περὶ τὴν νόσον. Ὀγδὴ ἐπὶ δεκάτῃ Δαισίου μηνὸς ἐκάθευδεν ἐν τῷ λουτρῶνι διὰ

τὸ πυρέξει. Τῇ δὲ ἐξῆς λουσάμενος εἰς τὸν θάλαμον μετῆλθε καὶ διημέρευσε πρὸς Μῆδιον κυβεύων. Εἴτ' ὀψὲ λουσάμενος καὶ τὰ ἱερά τοῖς θεοῖς ἐπιθείς, ἐμφαγὼν διὰ νυκτὸς ἐπύρεξε. Τῇ εἰκάδι λουσάμενος πάλιν ἔθυσσε τὴν εἰθισμένην θυσίαν· καὶ κατακείμενος ἐν τῷ λουτρῶνι, τοῖς περὶ Νέαρχον ἐσχόλαζεν, ἀκρωόμενος τὰ περὶ τὸν πλοῦν καὶ τὴν μεγάλην θάλατταν. Τῇ δεκάτῃ φθίνοντος ταῦτά ποιήσας μᾶλλον ἀνεφλέχθη, καὶ τὴν νύκτα βαρέως ἔσχε, καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐπύρεττε σφόδρα. Καὶ μεταρθεὶς κατέκειτο παρὰ τὴν μεγάλην κολυμβήθραν, ὅτε δὴ τοῖς ἡγεμόσι διελέχθη περὶ τῶν ἐρήμων ἡγεμονίας τάξεων, ὅπως καταστήσῃσι δοκιμάσαντες. Ἐβδόμη σφόδρα πυρέττων ἔθυσεν ἔξαρθεὶς πρὸς τὰ ἱερά. Τῶν δ' ἡγεμόνων ἐκέλευε τοὺς μεγίστους διατρέβειν ἐν τῇ αὐλῇ, ταξιάρχους δὲ καὶ πεντακοσιάρχους ἔξω νυκτερεύειν. Εἰς δὲ τὰ πέραν βασιλεια διακομισθεὶς, τῇ ἕκτῃ σμικρὸν ὑπνωσεν· ὁ δὲ πυρετὸς οὐκ ἀνῆκεν. Ἐπελθόντων δὲ τῶν ἡγεμόνων, ἦν ἄφωινος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πέμπτην· διὸ καὶ τοῖς Μακεδόσιν ἔδοξε τεθνάναι, καὶ κατεβῶων ἐλθόντες ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ διηπειλοῦντο τοῖς ἐταίροις, ἕως ἐβιάσαντο. Καὶ τῶν θυρῶν αὐτοῖς ἀνοιχθεῖσων, ἐν τοῖς χιτῶσι καθ' ἓνα πάντες παρὰ τὴν κλίνην παρεξῆλθον. Ταύτης δὲ τῆς ἡμέρας οἱ περὶ Πύθωνα (Πείθωνα sec. Arrian.) καὶ Σέλευκον εἰς τὸ Σαραπεῖον ἀποσταλέντες ἠρώτων, εἰ κομίσουσιν ἐκεῖ τὸν Ἀλέξανδρον· ὁ δὲ θεὸς κατὰ χῶραν ἔαν ἀνεῖλε. Τῇ δὲ τρίτῃ φθίνοντος πρὸς δείλῃν ἀπέθανε. Τούτων τὰ πλεῖστα κατὰ λέξιν ἐν ταῖς Ἐφημερίσιν οὕτω γέγραπται.

Hæc Ephemeridum testimonia inter se conciliavit et de morbi qui Alexandrum abstulit natura peritissime disseruit medicus doctiss. E. Littré in commentatione *Sur la maladie d'Alexandre le Grand*, cujus nondum editæ epitomen habes in

nere cupientibus, nonnullis, quod jam mortuus esse diceretur, mortemque ejus a custodibus corporis celari (mea sententia) suspicantibus, plerosque præ dolore ac desiderio regis vi ad illum videndum irrupisse. Sed jam regem, ingrediente exercitu, vocem defecisse : capite tantum ægre sublevato atque oculis indicium aliquod animi facientibus, singulis dextram præbuisse. Iisdem Diariis continetur, in Serapidis æde pernoctasse Pithonem, Attalum, Demophonem et Peucestam, præterea Cleomenem et Menidam ac Seleucum. Et percontantibus deum, an melius satiusque esset Alexandrum in templum suum, ut a se curaretur, deferri, oraculum redditum, non oportere eo deferri, sed melius ei si ibi maneat fore. Idque amicos Alexandro renuntiasset, neque multo post Alexandrum decessisse, quasi id magis in rem ipsius esset. His ulteriora neque Ptolemæus neque Aristobulus consignerunt.

3.

In Diariis ad hunc modum de morbo Alexandri scriptum est : Octavo decimo die mensis Dæsii in balneo febris causa cubavit ; postero die lotus contulit se in cubiculum, eumque diem aleæ ludo cum Medio transegit. Inde vespere lotus et sacris operatus, postquam cibi nonnihil sumpserat, nocte

febre afflictus est. Die vicesimo lotus solenne sacrum iterum peregit, decumbensque in balneo Nearchi vacavit navigationem suam et quid vidisset in Oceano exponenti. Vigesimo primo quum idem fecisset, aggravavit febris, noctemque egit gravem, ac postridie est acri febrī tentatus; translatusque decubuit juxta magnum natatorium. Eodem tempore cum ducibus egit, quemadmodum ordines vacuos explerent cum iis deliberans. Vigesimo quarto, ingravescente vi morbi, sacris operatus est ad quæ est deportatus, ac præcipuos duces in aula jussit commorari, centuriones et tribunos excubare pro foribus. Delatus in ulteriorem regiam vigesimo quinto die paullisper quievit, febris non remisit. Quum adiissent eum duces, jam vocem amiserat. Pari modo vigesimo sexto egit. Unde Macedones mortuum rati ad fores magno strepitu accesserunt, minisque amicos regis coegerunt, ut admitterentur; ac foribus apertis tunicati ad unum omnes præter lectum ejus transierunt. Eodem die Python et Seleucus ad templum Serapis missi consuluerunt deum, an deportarent eo Alexandrum. Deus, ne eum moverent loco, respondit. Vigesimo octavo sub vespere exspiravit. Hæc fere in Diariis perscripta ad verbum sunt.

SINNERI editione Vitæ Plutarchæ (Paris, 1842), p. 133—138, ubi hæc : « Alexandre, quoi qu'on ait dit, n'est pas mort du poison, mais de la fièvre; la fièvre à laquelle il succomba est la fièvre continue ou pseudo-continue des pathologistes des pays chauds; ou bien encore, si nous nous tenons dans la pathologie antique, c'est la fièvre synèque, *ξυνεχής*, d'Hippocrate. »

« Dans le premier livre des *Épidémies* 3, 11 (tom. II, p. 676 du texte grec de la nouvelle édition), Hippocrate divise la fièvre synèque, quant à sa marche, en trois catégories : « Chez certains malades, dit-il, elle est vive dès le début, acquiert toute sa violence et tend au plus mal, puis elle s'atténue à l'approche de la crise et au moment de la crise; chez d'autres, elle débute mollement et d'une manière lente, s'accroissant et s'exaspérant chaque jour; puis, à l'approche de la crise et pendant la crise, elle éclate dans toute son intensité; chez d'autres enfin, débutant avec bénignité, elle s'accroît et s'exaspère; puis, arrivée jusqu'à un certain point, elle se relâche de nouveau jusqu'à la crise et pendant la crise. »

« C'est dans la seconde de ces trois catégories qu'il faut placer la fièvre continue qui emporta Alexandre. »

« Reste à connaître les causes qui amenèrent cette maladie. Si l'on met de côté les causes purement hypothétiques de Sainte-Croix, qui accuse l'intempérance du roi, ou celles du docteur Vincent, qui y joint la violence de ses passions, la tension continuelle de son esprit et le développement constant de toutes ses facultés, on trouvera que la cause efficiente de la fièvre est toute entière placée dans l'influence climatologique. En effet, le climat chaud de Babylone suffisait pour donner à Alexandre une fièvre continue et rémittente, genre de maladie naturel à de semblables contrées. A cette cause efficiente on doit ajouter, comme cause prédisposante, l'excès des boissons, qui a pu rendre le roi plus sensible à l'influence maligne du ciel où il se trouvait. D'un autre côté la catastrophe fut accélérée par les sacrifices, les bains, le jeu et le soin des affaires, qui ne pouvaient que fatiguer Alexandre... Or, un mal dont le traitement exigeait du repos ne pouvait qu'être augmenté par

un régime contraire. Alexandre sacrifia le premier jour de sa maladie, il sacrifia encore le second, le troisième, le quatrième, quoiqu'il fût déjà dans un état fâcheux; le cinquième, il fut porté avec peine au lieu du sacrifice, qu'il fit cependant; le sixième, il accomplit encore la cérémonie malgré le mal qui l'accablait, et ce ne fut qu'après avoir ainsi persévéré jusqu'à l'extrême limite de ses forces qu'il cessa les sacrifices ordonnés, mais déjà il avait perdu la parole. Les bains qu'il ne manqua pas de prendre les six premiers jours de sa maladie ne lui furent pas moins funestes, d'autant plus qu'ils étaient contraires au traitement à suivre dans sa maladie. Enfin le traitement auquel Alexandre fut soumis, le genre de vie qu'il mena durant sa maladie, devaient le faire succomber; les médecins eux-mêmes, dont Diodore de Sicile fait seul mention, ne purent lui être d'aucun secours. Et l'on ne peut s'empêcher de réfléchir que le vainqueur de l'Asie, que le roi qui avait exécuté de si grandes choses et qui en méditait de plus grandes encore, fut, soit par sa propre opiniâtreté, soit par le défaut d'attention de ceux qui le soignèrent, plus mal dirigé dans les périls d'une affection grave, que n'aurait pu l'être quelque soldat de son armée. »

Præter Ephemerides Eumenes etiam *Epistolas* reliquit, quarum mentionem faciunt Plutarchus in Vita Eumenis c. 2 (εἰπεῖν δὲ οὐ δεινός, αἰμύλος δὲ καὶ πιθανός, ὡς ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν συμβάλλειν ἐστίν) et Lucianus Pro laps. inter salut. c. 8 (p. 206 Didot.), ubi hæc : Ὅτε Ἀλέξανδρος τὴν ἐν Ἰσσοῦ μάχην ἀγωνιῆσθαι ἔμελλεν, ὡς Εὐμένης ὁ Καρδιανός ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολῇ λέγει, ἔωθεν εἰσελθὼν εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ὁ Ἡφαιστίων, εἶτ' ἐπιλαθόμενος εἶτ' ἐκταραχθεὶς ὡσπερ ἐγὼ, εἶτε καὶ θεοῦ τινος τοῦτο καταναγκάσαντος, ταῦτόν μοι ἔφη, Ὑγίαινε, βασιλεῦ, καιρὸς ἤδη παρατάττεσθαι. Ταραχθέντων δὲ τῶν παρόντων πρὸς τὸ παράδοξον τῆς προσαγορεύσεως καὶ τοῦ Ἡφαιστιῶνος ὀλίγου δεῖν ὑπ' αἰδοῦς ἐκθανόντος, Ἀλέξανδρος, Δέχομαι, εἶπε, τὴν κληδὸνα· τὸ γὰρ σώους ἐπανήξειν ἀπὸ τῆς μάχης ἤδη μοι ὑπέσχηται.

EPHIPPIUS OLYNTHIUS.

Ephippus (*) Olynthius quattuor locis Athenæi laudatur Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος μεταλλαγῆς et Περὶ τ. Ἀ. κ. Ἡ. ταφῆς (**). Præterea nomen Ephippi occurrit in elencho auctorum ad Plinii lib. XII et XIII, ad quos consarcinandos fere omnibus Alexandri rerum scriptoribus Romanus auctor usus est. — Ceterum quem *Olynthium* Athenæus dicit, eundem Arrianus (Exp. III, 5, 4), siquidem vera est Geieri conjectura, *Chalcidensem* nominat (***). Verba Arriani hæc sunt : Φρουράρχους δὲ τῶν ἐν Μέμφει μὲν Πανταλέοντα κατέστησε (Ἀλέξανδρος) τὸν Πυθναῖον, ἐν Πηλουσίῳ δὲ Πολέμωνα τὸν Μεγακλέους Πελλαῖον, τῶν ξένων δὲ ἄρχειν Λυκίδαμ Αἰτωλὸν, γραμματέα δὲ ἐπὶ τῶν ξένων Εὐγνώστον τὸν Ξενοφάντου τῶν ἐταίρων, ἐπισκόπους δὲ αὐτῶν Αἰσχύλον τε καὶ Ἐφιππον τὸν Χαλκιδέως. Sic codd. optimi; alii Χαλκιδάως, ut patris nomen corruptum latere videatur; edit. Bas. dedit Χαλκιδόνα; edit. Vulc. et Blanc. Χαλκηδόνα; Geierus corr. Χαλκιδέα.

(*) Ἐφιππος pro Ἐφορος olim legebatur ap. Suid. s. v. De Ephippo comico non est quod dicamus.

(**) Vid. Diodor. XVII, 114 sqq.; XVIII, 26 sqq., quem ex Ephippo fortasse sua petiisse suspicio est Santo-Crucii (*Exam. crit.* p. 45) et Geieri. Ceterum de morte Alexandri *Strattis Olynthiuss* crispisse dicitur ap. Suidam s. h. v., quem cum Ephippo male confusum esse suspicatur Ste-Croix p. 45. Vid. fragm. Eumenis Cardiani. Jam quum idem *Strattis* ap. Suid. etiam Ἀλεξάνδρου ἐφημερίδων βιβλία πέντε composuisse perhibeatur, hoc quoque opus Ephippo nostro aliquis vindicaverit, adeo ut *Strattidi* nihil relinquatur nisi libri Περὶ ποταμῶν καὶ κρηνῶν καὶ λιμνῶν. At si Ephippus in Ægypto a rege relictus est, Diaria regia scribere vix potuit.

(***) Similiter Dionysium Chalcidensem et Olynthium esse unum eundemque suspicatus sum. V. fragm. Dionysii Chalcidensis.

quorum magistratuum ab Alexandro esse constitutum, eundem etiam post Alexandri mortem, Ptolemæo Lagida huic provinciæ præfecto, hac in terra remansisse præsentemque splendidis interfuisse funeribus in magni regis honorem institutis, postea vero ab eo descriptis, haud absonum videatur. — Quod ad Ephippi commentariorum argumentum fidemque attinet, maximopere ille quidem in Alexandri Magni vita privata ac moribus describendis videtur elaborasse, ita tamen, ut neque exaggerationibus neque fabulis fictis abstineret. »

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΗΦΑΙΣΤΙΩΝΟΣ ΜΕΤΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΤΑΦΗΣ.

I

E LIBRO PRIMO.

Athenæus III, p. 120, E : Μακεδόνες δ' ὡς φησιν Ἐφιππος ὁ Ὀλύνθιος ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος ταφῆς, οὐκ ἠπίσταντο πίνειν εὐτάκτως, ἀλλ' εὐθέως ἐχρῶντο μεγάλαις προπόσεσιν, ὥστε μεθύειν ἔτι παρακειμένων τῶν πρώτων τραπεζῶν καὶ μὴ δύνασθαι τῶν σιτίων ἀπολαύειν.

2.

Idem IV, p. 146, C : Ὁ δὲ μέγας Ἀλέξανδρος δειπνῶν ἐκάστοτε μετὰ τῶν φίλων, ὡς ἱστορεῖ Ἐφιππος ὁ Ὀλύνθιος ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος μεταλλαγῆς, ἀνήλισκε τῆς ἡμέρας μναῖς ἑκατὸν δειπνούντων ἴσως ἐξήκοντα ἢ ἑβδομήκοντα φίλων.

Cf. Dinonis fr. 19; Brisson. De regio Pers. imp. I, c. 88 sq.

3.

Idem XII, p. 537, D : Περὶ δὲ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ πάνου τρυφῆς Ἐφιππος μὲν ὁ Ὀλύνθιος ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἡφαιστίωνος καὶ Ἀλεξάνδρου τελευτῆς φησιν ὅτι

DE ALEXANDRI ET HEPHÆSTIONIS MORTE ET SEPULTURA.

1.

E LIBRO PRIMO.

Macedones, ut ait Ephippus Olynthius libro primo De Alexandri et Hephæstionis sepultura, modeste bibere nesciverunt, sed initio statim ita largis utebantur propinationibus, ut jam ebrii essent primis adhuc apposis mensis, et perire cibis non possent.

2.

Alexander Magnus cum amicis cœnans, ut tradit Ephippus Olynthius in libro De Alexandri et Hephæstionis obitu, centum minas impendebat quotidie, cœnantibus circiter sexaginta aut septuaginta amicis.

3.

De Alexandri Magni luxuria Ephippus Olynthius in libro De Hephæstionis et Alexandri obitu ait : In hortis ipsi statutum fuisse aureum solium et lectos argenteis fultos pedibus, in quibus cum amicis sedens responsa dabat.

ἐν τῷ παραδείσῳ ἔκειτο αὐτῷ χρυσοῦς θρόνος καὶ κλι-
ναι ἀργυρόποδες, ἐφ' ὧν καθεζόμενος ἐχρημάτιζε μετὰ
τῶν ἐταίρων. Sequitur locus Nicobules.

Id. ib. p. 537, E : Ἐφιππος δὲ φησιν ὡς Ἀλέξαν-
δρος καὶ τὰς ἱεράς ἐσθῆτας ἐφόρει ἐν τοῖς δείπνοις· ὅτε
μὲν τὴν τοῦ Ἄμμωνος πορφυρίδα καὶ περισχιδεῖς καὶ
κέρατα καθάπερ ὁ θεὸς, ὅτε δὲ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, ἣν
καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρματος ἐφόρει πολλακίς, ἔχων τὴν Περ-
σικὴν στολὴν, ὑποφαίνων ἄνωθεν τῶν ὤμων τό τε τόξον
καὶ τὴν σιβύνην· ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν τοῦ Ἑρμοῦ· τὰ μὲν
ἄλλα σχεδὸν καὶ καθ' ἐκάστην ἡμέραν χλαμύδα τε
πορφυρᾶν καὶ χιτῶνα μεσόλευκον, καὶ τὴν καυσίαν
ἔχουσαν τὸ διάδημα τὸ βασιλικόν· ἐν δὲ τῇ συνουσίᾳ
τά τε πέδιλα καὶ τὸν πέτασον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ καὶ τὸ
κηνύκειον ἐν τῇ χειρὶ· πολλακίς δὲ καὶ λεοντῆν καὶ ῥό-
παλον, ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς...

Ἐβῆρνε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ μύρω σπουδαίῳ καὶ
οἴνῳ εὐώδει τὸ δάπεδον· ἐθυμιάτο δὲ αὐτῷ σμύρνα καὶ
τὰ ἄλλα θυμιάματα· εὐφημία τε καὶ σιγὴ κατεῖχε
πάντας ὑπὸ δέους τοὺς παρόντας· ἀφόρητος γὰρ ἦν καὶ
φονικός· ἐδόκει γὰρ εἶναι μελαγχολικός. Ἐν Ἐκβα-
τάνοις δὲ ποιήσας τῷ Διόνυσῳ θυσίαν καὶ πάντων θα-
ψιλῶς ἐν τῇ θοίνῃ παρασκευασθέντων *, καὶ Σατραβά-
της ὁ σατράπης τοὺς στρατιώτας εἰστίασε πάντας.
« Ἀθροισθέντων δὲ πολλῶν ἐπὶ τὴν θέαν, φησὶν ὁ Ἐφιπ-
πος, κηνύγματα ἐγένετο ὑπερήφανα καὶ τῆς Περσικῆς
ὑπεροψίας αὐθαδέστερα· ἄλλων γὰρ ἄλλο τι ἀνακη-
ρυττόντων καὶ στεφανούντων τὸν Ἀλέξανδρον, εἷς τις

τῶν ὀπισθοφυλάκων ὑπερπεπαικῶς πᾶσαν κολακείαν,
κοινωνσάμενος τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ἐκέλευσε τὸν κήρυκα
ἀνειπεῖν ὅτι Γοργὸς ὁ δπλοφύλαξ Ἀλέξανδρον Ἄμμω-
νος υἱὸν στεφانوῦ χρυσοῖς τρισχιλίοις, καὶ ὅταν Ἀθήνας
πολιορκῇ, μυρίαίς πανοπλίαις καὶ τοῖς ἴσοις καταπέλ-
ταις καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις βέλεσιν εἰς τὸν πόλεμον
ἵκανοῖς. »

Lacunam post vocem παρασκευασθέντων indica-
vit Schweighæuserus.

4.

Athenæus X, p. 434, A : Ἐπιπε δὲ καὶ Πρωτέας
ὁ Μακεδῶν πλείστον, ὡς φησὶν Ἐφιππος ἐν τῷ Περὶ
τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστῆϊνος ταφῆς, καὶ εὐρώστωι
τῷ σώματι διῆγε, καίτοι τῷ πιεῖν ἐγγεγυμνάσμενος ὦν.
Ἀλέξανδρος γοῦν αἰτήσας ποτὲ ποτήριον δίχουν καὶ
πιῶν προὔπιε τῷ Πρωτέᾳ. Καὶ δε λαβὼν καὶ πολλὰ
ὑμνήσας τὸν βασιλέα, ἐπιεν ὡς ὑπὸ πάντων κροταλισθῆ-
ναι. Καὶ μετ' ὀλίγον τὸ αὐτὸ ποτήριον αἰτήσας ὁ Πρω-
τέας καὶ πάλιν πιῶν προὔπιε τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ Ἀλέ-
ξανδρος λαβὼν ἔσπασε μὲν γενναίως, οὐ μὲν ὑπήνεγκεν,
ἀλλ' ἀπέκλινεν ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον, ἀφεις τῶν χει-
ρῶν τὸ ποτήριον. Καὶ ἐκ τούτου νοσήσας ἀπέθανε, τοῦ
Διόνυσου, φησὶ, μηνίσαντος αὐτῷ, διότι τὴν πατρίδα
αὐτοῦ τὰς Θήβας ἐπολιόρχησεν.

Cf. Ælian, V. H. XII, c. 26, Curtius VIII, 1,
21.

Ephippus scribit Alexandrum etiam sacras vestes in
cœnis gestasse, modo Ammonis purpuram et fissiles soleas,
et cornua sicut ipse deus; modo Dianæ, cujus cultum sæpe
etiam sumebat quum curru veheretur, Persica quidem
stola indutus, sed ita ut supra humeros arcus deæ et spicu-
lum emereret; subinde etiam Mercurii cultum. Alias fere
ac quotidie chlamydem purpuream et tunicam medio albo
intertexto, et causiam, cui diadema regium circumpositum;
ubi vero cum amicis una esset, talaria, et petasum in capite
et caduceum in manu: sæpe vero etiam leoninam pellem et
clavam, veluti Hercules.

Rigabat Alexander exquisitissimis unguentis et fragranti
vino pavementum: adolebatur vero illi myrrha et reliqua
suffimenta: favebantque linguis qui aderant omnes cum
alto silentio præ metu. Sanguinariùs enim erat, nec ferenda
ejus ira. Videbatur enim esse melancholicus. Ecbatanis
quum Baccho solenne sacrificium perageret, omnibus ad
epulum abundantissime comparatis, ** et Satrabates præ-
fectus milites omnes epulis accepit. « Ad quod spectaculum
quum multi confluisissent, ait Ephippus, superba multa
edebantur præconia et vel Persica arrogantia insolentiora.
Nam quum alii alia per præcones edicerent et coronis

honorarent Alexandrum, unus aliquis e novissimi agminis
ductoribus, omnes assentatione supergrediens, re cum
Alexandro communicata hæc edicere præconem jussit:
Gorgus, armorum custos, Alexandrum Ammonis filium
corona donat trium millium aureorum: et quando Athenas
oppugnabit, decem millibus armaturarum, et telis omnibus
instrumentisque ad belli usum facientibus. »

4.

Bibebat plurimum etiam Proteas Macedo, ut scribit
Ephippus in libro De Alexandri et Hephæstionis sepultura,
robustoque corpore vitam traduxit, quamvis se strenue
in bibendo exercisset. Alexander igitur aliquando, quum
poculum poposcisset bicongium, bibens propinavit Proteæ;
quod ille sumptum, multis laudibus regem prosecutus,
ebibit plaudentibus cunctis. Et haud multo post idem pocu-
lum poscens Proteas, rursusque bibens propinavit regi.
Alexander vero, accepto poculo, hausit quidem fortiter,
at perferre non potuit, sed reclinatus in pulvinar, e manu
dimisit poculum. Et ex eo tempore morbo correptus obiit,
quum infensus ei esset (ut ait idem auctor) Bacchus, quod
patriam ipsius Thebas oppugnasset.

CYRSILUS PHARSALIUS

ET

MEDIUS LARISSÆUS.

De Cyrsilo (*) Pharsalio nihil constat. Quæ de Medio traduntur, Geierus comprehendit hisce : « Medius, Oxythemidis filius, patria Larissæus (Arrian. Ind. 18, 9), ab omnibus quidem quotquot ejus mentionem fecerunt veteribus auctoribus inter eos appellatur Alexandri Magni amicos, qui regi inprimis cari fuissent atque familiarissima consuetudine juncti (v. Arrian. VII, 24, 4), a Plutarcho (De adulat. et amic. disc. 35, p. 78 ed. Didot.) autem vel in eorum habetur numero qui adulationis illecebris pravisque consiliis Alexandri animum corrupissent et ad injustitiam crudelitatemque stimulassent. Huic enim si fidem habemus, ἦν ὁ Μήδιος τοῦ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον χοροῦ τῶν κολάκων οἷον ἔξαρχος καὶ σοφιστῆς κορυφαῖος ἐπὶ τοὺς ἀρίστους συντεταγμένος. Ἐκέλευεν οὖν θαρβόυντας ἀπτεσθαι καὶ δάκνειν ταῖς διαβολαῖς, διδάσκων ὅτι, κὰν θεραπέυση τὸ ἔλκος ὁ δεδηγμένος, ἢ οὐλὴ μένει τῆς διαβολῆς. Atque hinc potissimum Plutarchus dicit factum esse, ut Callisthenes, Parmenio, Philotas occiderentur, Bagoas contra, Demetrius eorumque similes adultores honoribus cumularentur. At vero cave ne nimium tribuas ponderis huic Plutarchi narrationi, quippe quæ ex eodem fluxisse videatur fonte, unde vana ista orta est suspicio, eundem Medium veneno Alexandri necem maturasse (Arrian. VII, 27, 3). Ceterum paullo ante diem supremum identidem Alexandrum apud Medium amicum cœnatum esse satis constat. Post regis autem obitum una cum Nearcho Medius ab Antigoni regis stetit partibus ejusque classi præfectus per varia illorum temporum discrimina fortiter ac strenue pugnavit (Diodor. XIX, 69, 75). Itaque pugna etiam navali ad Cyprum Salaminiam facta (306 a. C.), qua Ptolemæi Lagidæ classis magna clade a Demetrio, Poliorcetæ cognomine postea appellato, victa est, Antigoni filium comitatus consilio et sollertia Medius adjuvit (Diodor.

XX, 50), eodemque anno funestæ calamitati interfuit, qua Antigonus et Demetrius Ptolemæum in ipsa Ægypto adorientes afflicti sunt (Diod. XX, 74 sqq). Fideliter enim etiamtum Antigoni rebus consuluisse atque operam dedisse Medium, satis apparet ex fatali isto somnio, quo tristem expeditionis eventum præ sagiebat (Plutarch. Demetr. 19). Neque improbable est ipsum fortasse Medium ea clade oppressum occubuisse, quum nusquam post hæc tempora ejus mentio facta sit. Fallitur enim Meinekius (Exercitat. in Athen. p. 33) quod eum supra Antigoni ætatem vixisse intelligi opinatur ex Lucian. Macrob. c. 11, ubi hæc leguntur : Ἀντίγονος δὲ υἱὸς μὲν ἦν Δημητρίου, υἱωνὸς δὲ Ἀντιγόνου τοῦ μονοφθάλμου· οὗτος τέσσαρα καὶ τσσαράκοντα Μακεδόνων ἐβασίλευσεν ἔτη, ἐβίωσε δὲ ὀγδοήκοντα, ὡς Μήδιός τε ἱστορεῖ καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς. Quare hoc quidem loco quum de Antigono Gonata agatur, quem circa annum demum 239 a. C. mortuum esse constat (cf. Droysen *Hellenism.* II, p. 399 not. 94), non Medium Alexandri amicum, sed alium quendam ejusdem nominis auctorem, de quo nihil præterea cognitum habemus, intelligendum esse luce clarius est. [Medius quidam Stoicus memoratur ap. Porphyry. Vit. Plotin. c. 20.] Ceterum quod addit vir eruditissimus : « Fuitque haud dubie cognationis vinculo conjunctus cum illo Medio, qui Ol. 96, 2 cum Lycophrone, Pheræorum tyranno, de principatu Thessaliæ bellavit (v. Diodor. Sic. XIV, 82, cll. Buttman. *Mythol.* II, p. 286), » hoc neque affirmare ausim neque refellere. — Hunc igitur Medium historici operis fuisse auctorem, recto quidem est testimonio Strabonis locus infra ascriptus. Præterea vero quum nusquam apud veteres vel Medii vel Cyrsili una cum Medio citati, de quo præter nomen nihil cognitum est, liber commemoretur, de ejus argumento, pretio, fide quidquam statuere non licet, neque illud quidem compertum habemus, utrum data opera de Alexandri rebus ille egerit, an tractaverit potius quæ ab ejus successoribus (διαδόχοις) gesta sint. »

(*) Cyrsilus quidam memoratur ap. Harpocration., Phot. et Suid. s. v. : K., ὃν Ἀθηναῖοι κατέλευσαν, διότι ὑπακούειν Πέρσαις προὔτρεπετο, ex Demosth. p. 296, 9. Cf. Cic. de off. III, 11; Walz. Rhet. gr. tom. III, p. 352; VI, 443; VIII, 171.

[TA KAT' AΛEΞANΔPON.]

Strabo XI, p. 530 : Ἀρχαιολογία δέ τις ἔστι περὶ τοῦ ἔθνους τοῦδε (Ἀρμενίου) τοιαύτη. Ἀρμενος ἔξ Ἀρμενίου (Ὀρμενίου), πόλεως Θετταλικῆς, ἣ κείναι μεταξὺ Φερῶν καὶ Λαρίσσης ἐπὶ τῇ Βοίῳ, καθάπερ εἴρηται, συνεστράτευσεν Ἰάσονι ἐς τὴν Ἀρμενίαν· τούτου φασὶν ἐπώνυμον τὴν Ἀρμενίαν οἱ περὶ Κυρσίλον τὸν Φαρσάλιον καὶ Μήδιον τὸν Λαρισσαῖον, ἄνδρες συνεστρατευκότες Ἀλεξάνδρω. Τῶν δὲ μετὰ τοῦ Ἀρμενίου τοὺς μὲν τὴν Ἀχιλίσην οἰκῆσαι τὴν ὑπὸ τοῖς Σωφηνοῖς πρότερον οὖσαν, τοὺς δὲ ἐν τῇ Συσπριτίδι ἕως τῆς Καλαγηνῆς καὶ τῆς Ἀδιαβηνῆς ἔξω τῶν Ἀρμενιακῶν ὄρων. Καὶ τὴν ἐσθῆτα δὲ τὴν Ἀρμενιακὴν Θετταλικὴν φασιν, οἷον τοὺς βαθεῖς χιτῶνας, οὓς καλοῦσιν Αἰτωλικούς ἐν ταῖς τραγωδίαις καὶ ζωνύουσι περὶ τὰ στήθη, καὶ ἐφαπτίδας, ὡς καὶ τῶν τραγωδῶν μιμησαμένων τοὺς Θετταλούς· ἔδει μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐπιθέτου κόσμου τοιοῦτου τινός. Οἱ δὲ Θεσσαλοὶ μάλιστα βαθυστολοῦντες, ὡς εἰκός, διὰ τὸ πάντων εἶναι Ἑλλήνων βορειοτάτους καὶ ψυχροτάτους νέμεσθαι τόπους, ἐπιτηδειοτάτην παρέσχοντο μίμησιν. Τὴν τῶν

ὑποκριτῶν δὲ διασκευὴν ἐν τοῖς ἀναπλάσμασι καὶ τὸν τῆς ἰππικῆς ζῆλον φασὶν εἶναι Θετταλικόν, καὶ τούτοις ὁμοίως καὶ Μήδοις. Τὴν δὲ Ἰάσονος στρατείαν καὶ τὰ Ἰασόνια μαρτυρεῖ, ὧν τινα οἱ δυνάσται κατέσκαψαν παραπλησίως ὥσπερ τὸν ἐν Ἀβδήροις νεῶν τοῦ Ἰάσονος Παρμενίων.

Τὸν δὲ Ἀράξην κληθῆναι νομίζουσι κατὰ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς τὸν Πηνειὸν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀρμενον ὁμωνύμως ἐκείνῳ· καλεῖσθαι γὰρ Ἀράξην κακεῖνον διὰ τὸ ἀπαράξει τὴν Ὀσσαν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, ῥήξαντα τὰ Τέμπη· καὶ τοῦτον τὸν ἐν Ἀρμενίᾳ δὲ ἀπὸ τῶν ὄρων καταβάντα πλατύνεσθαι φασὶ τὸ παλαιὸν καὶ πελαγίζειν ἐν τοῖς ὑποκειμένοις πεδίοις, οὐκ ἔχοντα διέξοδον· Ἰάσονα δὲ μιμησάμενον τὰ Τέμπη ποιῆσαι τὴν διασφάγα, δι' ἧς καταράττει νυνὶ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Κασπίαν θάλατταν· ἐκ δὲ τούτου γυμνωθῆναι τὸ Ἀραξηνὸν πεδίον, δι' οὗ συμβαίνει ῥέων ἐπὶ τὸν καταρράκτην ὁ ποταμός.

De hisce Thessalorum scriptorum commentis vide Müller. *Min.* p. 281 sq. — Αἰτωλικούς] Θετταλικούς cong. Coray.

[DE REBUS ALEXANDRI.]

Quod ad antiquitatem gentis Armeniorum attinet, talis fertur narratio. Armenus, oriundus ex Armenio Thessaliæ oppido, sito inter Pheras et Larissam ad Bæben lacum, uti diximus, Iasoni expeditionis in Armeniam comitem se præbuit. Ab hoc nomen habere Armeniam affirmant Cyrsilus Pharsalius et Medius Larissæus, qui castra Alexandri sunt secuti. Eorum qui cum Armeno fuerint, alios sedes posuisse in Acilisenâ, quæ antea sub Sophenis fuerit; alios in Syspiritide usque ad Calachenam et Adiabenam, quæ extra fines sit Armeniæ. Vestes quoque Armeniacas esse dicunt Thessalicas, scilicet tunicas demissas, quas Ætolicas in tragædiis vocant et cingunt circa pectus, atque paludamenta, qualia tragædi quoque habeant imitati Thessalos: nam ascititio tali aliquo ornatu indigebant. Thessali autem maxime proluxa stola utentes (quod nimirum omnium Græcorum maxime sunt septentrionales et frigidissima

loca incolunt), commodissimam imitandi occasionem præbuerunt. Hunc igitur histrionum in figmentis ornatum nec non rei equestris studium dicunt Thessalicum esse, Thessalisque cum Medis commune. Porro Iasonis expeditionem etiam Iasonia sive sacella Iasonis testantur, quorum nonnulla reges everterunt similiter ac Parmenio Iasonis templum, quod erat Abderis.

Iidem auctores Araxem ob similitudinem cum Peneo fluvio ab Armeno ejusque comitibus eodem nomine appellatum esse. Nam Peneum item vocari Araxem a verbo ἀπαράξει, quod scilicet Ossam ab Olympo perrumpens Tempe vallem diremisset. Similiter Araxem in Armenia a montibus descendente antiquitus aiunt in latum se effudisse inque subjectis stagnasse campis, quum nullum haberet exitum: Iasonem autem, Tempe imitatum, meatum aperuisse, per quem nunc aqua in Caspium mare se præcipitat: exinde detectum esse Araxenum campum, per quem fluvius catarractas fertur.

POLYCLETUS LARISSÆUS

ET

POLYCRITUS MENDÆUS.

POLYCLETUS LARISSÆUS.

Polycletum *Larissæum* (fr. 8) De rebus Alexandri scripsisse opus octo minimum libros complexum (fr. 8), etsi disertis verbis nemo tradidit, tamen ex argumentis fragmentorum colligitur. Inter comites Alexandri cum fuisse coniecit Reinesius; idque veri simillimum esse mihi quoque videtur. Ac nescio an auctor noster sit idem cum Polycleto Larissæo, patre Olympiadis, quæ Demetrio ei, qui Cyrenen occupavit, Antigonum Dasonem peperit (263 a. C.). Vid. Euseb. Chron. p. 180 ed. Mai., coll. Droysen. *Hellenism.* II, p. 296. Alium Polycletum Larissæum, patrem Eunomi Thessalorum prætoris, memorat Eusebius l. l. p. 181. Unde hoc certe patet genuinum nomen scriptoris historiæ Alexandri *Polycletum* esse, non vero *Polycritum*, quod libri Plutarchi in Alex. 46 (fr. 6) et Strabonis p. 735 (fr. 4) exhibent.

Reliquiæ operis maximam partem spectant ad geographica, de quibus multus admodum auctor fuisse videtur. Quæ iis insunt erronea haud presserim, quum eadem et similia erraverint scriptores notæ optimæ. Majoris momenti est, quod cum Onesicrito et Clitarcho manifestum narravit mendacium (fr. 6).

POLYCRITUS MENDÆUS.

Exstant præterea loci quattuor vel quinque ex opere petita, quo res Dionysii junioris et alia ad Siculam historiam pertinentia exposita erant. Ejus auctorem Diodorus et Athenæus dicunt Πολύκλειτον; Diogenes, Pseudo-Aristoteles et Antigonus in Hist. mir. præbent Πολύκριτον; Plinius denique eadem quæ Antigonus narrans *Polyclytum* nominat. Hunc eundem esse cum Polycleto Larissæo censuit Wesseling. ad Diodor. XIII, 83, p. 609 ed. Bip., quem secuti sunt Heynius De fontt. Diod. p. 87, Droysen. *Hellen.* II, p. 63, alii. Argumentum tamen sententiæ attulerunt nullum. Neque mihi quærenti idoneum se obtulit. Ipsa Polykriti et Polycleti nominum confusionis frequentia suadet potius, duos existisse auctores, alterum Polycletum

Alexandri historiæ auctorem, alterum Polycritum, cui vindicanda sint quæ de rebus Siculis traduntur. Ille Larissæus fuit, hic, ut Diogenes testatur (fr. 2), *Mendæus*. Atque Mendæi scriptoris nomen non *Polycletum* sed *Polycritum* fuisse, vel inde collegeris, quod Plutarchus quoque in Arttox. c. 31 memorat Mendæum Polycritum, medicum Artaxerxis Memnonis, qui una cum Ctesia in aula regis Persarum servatus sit.

Siculorum auctorem e Sicilia oriundum esse pro explorato ponerem, si recte se haberent, quæ vulgo leguntur apud Stephanum Byz. : Μενδαί, πόλις Σικελίας ἐγγὺς Παλίκων· Ἀπολλόδωρος ἐν β' Χρονικῶν (fr. 50). Τὸ ἐθνικὸν Μενδαῖος, ὡς Λύκαι, Λυκαῖος. Sed ibi scribendum esse Μενάι.. Μενάιος, uti Ptolemæus III, 9 habet, jam vidit Cluverus, cujus conjecturam firmat Stephani codex Rhedigeranus, ubi exaratum : Μενδιῶ.. Μενάιος (*). Jam fieri quidem potuit ut apud Diogenem quoque mendose libri Μενδαῖος pro Μενάιος præbeant; sed quum Plutarchus quoque *Mendæum* Polycritum memoret, atque probabile sit si non eundem hominem (**), patriam certe eandem signari, verisi-

(*) Apud Diodorum quoque XI, 88, 6, pro Νέας scribendum esse Μενὰς in versione latina l. l. significavi.

(**) Certe tempora non refragentur quominus circa annum 398 Polykritus una cum Ctesia apud Artaxerxem versatus sit, postea autem in Siciliam profectus Dionysio fortasse artis suæ operam præstiterit. Accedit quod *Polyclytum* medicum Phalaridis tyranni memorat auctor Epistol. Phalaridis. Suspiciari inde licet notum in Sicula historia fuisse Polycletum sive Polycritum medicum, fabrum vero Epistolarum Phalaridi tribuisse hominem qui Dionysii tyranni fuerit. Ceterum locus Plutarchi (Arttox. c. 31) hic est : Ἐπεμψεν (Κόνων) ἐπιστολὴν βασιλεῖ (Ἄρτοξέρξῃ Μέμνονι) περὶ ὧν διενοεῖτο. Καὶ ταύτην ἐκέλευσε τὸν κομίζοντα μάλιστα μὲν ἀποδοῦναι διὰ Ζήνωνος τοῦ Κρητὸς ἢ Πολυκρίτου τοῦ Μενδαίου (τούτων δ' ἦν ὁ μὲν Ζήνων ὄρχηστὴς, ὁ δὲ Πολύκριτος ἰατρός)· ἂν δ' οὗτοι μὴ παρῶσι, διὰ Κτησίου τοῦ ἰατροῦ. Jam quum ἰατρός ἰατροῦ sicuti κεραμεὶ κεραμεὺς, invidere soleat, non novi hoc Polykrito aptiorem hominem, qui malignos istos de Ctesia rumores sparserit. Nam quæ Plutarchus l. l. de fraude Ctesiae in medium profert, ita comparata sunt, ut ab eo tantum, qui simul cum Ctesia apud regem degisset, cum veri aliqua specie contendere possent. Ab hoc fortasse sua accepit Dinon, de rebus minimis ac tantum non sub oculis Ctesiae gestis ausus obloqui.

mile sane est recte se habere verba Diogenis, ideoque Polycritum oriundum esse ex Mende urbe Thracica. Non prætermittendum tamen est in latina Diogenis interpretatione pro *Polycritus Mendæus* legi *Polycritus Mendesius*; quod si scripturæ varietate nititur (sed vix crediderim), novam dubitationem injiceret.

Ætatem scriptoris indicare videtur Diodorus (fr. 1). Nimirum Diodorus quæ Agrigentorum ante eversionem urbis (406 a. C.) opulentia fuerit exponens, inter alia describit Gelliæ cellam vinariam, testem adducens Polycletum, qui in Historiis suis dicat se ipsum eam vidisse, *dum militans Agrigenti substitisset* (λέγων ὡς διαμείναντος αὐτοῦ στρατευομένου ἐν Ἀκράγαντι τεθεωρηκένας sc. τὸν πιθεῶνα). Simplicissime hæc ita intelliguntur, ut Polycritum inter eos fuisse statuamus, qui Syracusis vel Camarina vel Gela profecti sub Dinocrate Lacedæmonio peregrinorum duce auxiliarem Agrigentinis contra Pœnos operam navarunt (cf. Diodor. XIII, 85, 86). Atque ita recte, opinor, statuit Reinesius in Epist. ad Rupert. 77, p. 316. Quanquam obloquitur Wesselingius ad l. 1. Diodori. « Id mihi conclusione, ait, non admodum persuasibili confecisse vir doctissimus videtur. Potuit enim Polycletus multis post Agrigentum a Pœnis eversum annis in Sicilia militare et cellam eam videre. Namque urbs ita desolata non fuit, quin multa veteris magnificentiæ argumenta durarent: ad hoc cella illa ex saxo erat excisa, neque adeo nisi magno opere corrumpi potuit; præterea ex ruinis Agrigentum paullatim recidivum succrevit, nomenque aliquod inter Siculas civitates nactum fuit. Quæ quidem a me impetrant, ut et hac in parte ab eruditissimo Reinesio dissentiam, Polycletumque Larissæum eum esse opiner de quo Diodorus. » Ceterum quo tempore contra Himilconem stipendia meruit, siquidem vere meruit, Polycritus juvenis adhuc fuisse, Dionysii autem historias senex admodum scripsisse debet. Nam quæ fragm. 2 leguntur scribi non potuerunt ante annum 356, quo Dionysius regno expulsus est.

Præter Dionysii junioris historiam, cujus librum primum citat Diogenes, etiam antiquiorem Siciliae historiam a Polycrito tractatam esse ex Diodoro l. 1. colligas, etsi non plane certo argumento. For-

tasse prima operis pars res amplectebatur Dionysii senioris, cujus tyrannidis initia (406 a. C.) cum Agrigenti eversione arcte conjuncta sunt (v. Diodor. XIII, 91 sq.).

Quod denique apud Pseudo-Aristotelem in Mir. Ausc. c. 122 (fr. 4) Polycritus dicitur ὁ τὰ Σικελικὰ γεγραφὼς ἐν ἔπεσιν, id, si vitio verba carent, num ad Dionysii historiam, quam adulator tyranni metro heroico composuerit, referendum sit, haud dijudico. A vero tamen propius abesse mihi videor statuens ἔπη ista fuisse de Siciliae rebus mirabilibus. Sic Archelaus Ægyptius ap. Antigonum Mir. c. 19 fuisse dicitur unus τῶν ἐν ἐπιγράμμασιν ἐξηγουμένων τὰ παράδοξα Πτολεμαίων; sic etiam Polystephanum sua Paradoxa versibus scripsisse novimus. V. not. ad fr. 4.

ΠΟΛΥΚΛΕΙΤΟΣ.

[ΤΑ ΚΑΤ' ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.]

1.

Strabo XV, p. 742, A: Πολύκλειτος δὲ φησι μὴ πλημμυρεῖν τὸν Εὐφράτην· διὰ γὰρ πεδίων φέρεσθαι μεγάλων, τὰ δ' ὄρη τὰ μὲν δισχίλιους ἀφεστάναι σταδίους, τὰ δὲ Κοσσαῖα μόλις χιλίους, οὐ πάνυ ὑψηλὰ, οὐδὲ νιφόμενα σφοδρῶς, οὐκ ἀθρόαν ἐπιφέροντα τῇ χιόνι τὴν τῆξιν· εἶναι γὰρ καὶ τὰ ὑψη τῶν ὄρων ἐν τοῖς ὑπὲρ Ἑκκατάνων μέρεσι τοῖς προσβορειοῖς· ἐν δὲ τοῖς πρὸς νότον σχιζόμενα καὶ πλατυνόμενα πολὺ ταπεινοῦσθαι, ἅμα δὲ καὶ τὸ πολὺ τοῦ ὕδατος ἐκλέχεσθαι τὸν Τίγριν. — Τὸ μὲν οὖν ὕστατον ῥηθὲν φανερώς ἄτοπον κ. τ. λ., quæ apud ipsum Strabonem legas. Cf. Forbiger. *Alt. Geogr.* II, p. 70 sqq.

2.

Strabo XV, p. 728, D: Φησὶ δὲ Πολύκλειτος εἰς λίμνην τινὰ συμβάλλειν τὸν τε Χοάσπην καὶ τὸν Εὐλαῖον καὶ ἔτι τὸν Τίγριν, εἴτ' ἐκείθεν ἐς τὴν θάλατταν ἐκδιδόναί· πρὸς δὲ τῇ λίμνῃ καὶ ἐμπορεῖον εἶναι, τῶν ποταμῶν μὲν οὐ δεχομένων τὰ ἐκ τῆς θαλάττης, οὐδὲ καταπεμπόντων· διὰ τοὺς καταβράχτας ἐπίτηδες γενομένους, πεζῇ δ' ἐμπορευομένων.

POLYCLETUS.

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Polycletus negat Euphratem exundare. Etenim per campos maximos ferri, montesque ab altera parte duobus millibus stadiorum abesse, ab altera ad mille stadia Cossæos non admodum altos, nec multa tectos nive nec quæ con-

fertim liquetur; maximam enim montium altitudinem in borealibus partibus esse ultra Ecbatana, versus austrum vero scissos ac dilatatos plurimum deprimi; tum maximam aquæ partem a Tigri excipi.

2.

Polycletus Choaspem et Eulæum et Tigrim in lacum quendam confluere, atque ex eo inde in mare exire dicit. Juxta lacum emporium esse, quum flumina a mari merces non recipiant nec emittant propter catarractas de industria factos, sed pedestri itinere merces perferantur.

3.

Strabo XV, p. 728, A, de Susorum urbe : Λέγεται κτίσμα Τιθωνοῦ τοῦ Μέμνονος πατρὸς, κύκλον ἔχουσα ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων, ... τὸ δὲ τεῖχος... ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, καθάπερ εἰρήκασί τινες. Πολύκλειτος δὲ διακοσίων φησὶ τὸν κύκλον καὶ ἀτείχιστον.

Muris urbem caruisse etiam ex iis colligas, quæ leguntur ap. Polyb. V, 48, 13. Pausanias Messen. c. 13 de arcis bene munitæ (v. Polyb. l. l.) moeniis cogitaverit. V. Forbiger. *Alt. Geogr.* II, p. 585.

4.

Idem XV, p. 735 : Ταῦτα μὲν τὰ ἔθνη (sc. τῶν Περσῶν). Ἔστι δ' ἴσως καὶ ταῦτα τῶν ἐθίμων, ἃ φησι Πολύκριτος (1. Πολύκλειτος).

Ἐν γὰρ Σούσοις ἑκάστῳ τῶν βασιλέων ἐπὶ τῆς ἄκρας ἰδία πεποιῆσθαι οἰκησιν καὶ θησαυροὺς καὶ παραθέσεις ὧν ἐπράττοντο φόρων, ὑπομνήματα τῆς οἰκονομίας· πράττεσθαι δ' ἐκ μὲν τῆς παραλίας ἀργύριον, ἐκ δὲ τῆς μεσογαίας, ἃ φέρει ἑκάστη χώρα, ὥστε καὶ χρώματα καὶ φάρμακα καὶ τρίχα ἐρέαν, ἥ τι τοιοῦθ' ἕτερον, καὶ θρέμματα ὁμοίως. Τὸν δὲ διατάξαντα τοὺς φόρους Δαρεῖον εἶναι τὸν Μακρόχειρα, κάλλιστον ἀνθρώπων, πλὴν τοῦ μήκους τῶν βραχιόνων καὶ τῶν πῆχεων· ἀπτεσθαι γὰρ καὶ τῶν γονάτων· τὸ δὲ πλεῖστον καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐν κατασκευαῖς εἶναι, νομίσματι δὲ οὐ πολλῷ· πρὸς τε τὰς δωρεὰς ἐκεῖνα κεχαρισμένα νομίζειν μᾶλλον, καὶ πρὸς κειμηλίων ἀπόθεσιν· τὸ δὲ νόμισμα τὸ πρὸς τὰς χρεῖας ἀρκοῦν ἱκανὸν εἶναι, κόπτειν δὲ πάλιν τὸ τοῖς ἀναλώμασι σύμμετρον.

3.

Susorum urbs a Tithono Memnonis patre condita fertur, ambitum habens stadiorum centum. Muri extructi sunt e coctili latere et bitumine, quemadmodum nonnulli referunt. Polycleetus vero eam ducentorum stadiorum ambitu esse, murisque carere dicit.

4.

Ac Persarum quidem mores sunt huiusmodi; quibus addenda fortasse sunt, quæ Polycleetus narrat. Etenim regum cuique, ait, suum in arce domicilium est, et thesaurus et tributorum quæ exegerint tabulæ, rei administratæ monumenta. Exigere eos ex ora maritima argentum, ex mediterraneis, quæ quæque regio ferat, ut colores, medicamenta, lanam, vel aliud tale, aut pecora. Distribuisse hoc modo tributa Darium Longimanum, qui omnium hominum pulcherrimus fuisset, dempta brachiorum et cubitorum longitudine vel genua contingentium. Maximam auri et argenti partem in supellectile esse, in numis perexiguam; supellectilem enim ad dona facienda aptiorem putare et diligentius reponi et asservari; numos, quot' ad præsentis usus satis sit, sufficere; semperque tantum, quantum postulet impensa, excudi.

5.

Strabo XI, 509, D : Προσεδοξάσθη δὲ καὶ περὶ τῆς θαλάττης ταύτης (τῆς Ὑρκανίας) πολλὰ ψευδῆ διὰ τὴν Ἀλεξάνδρου φιλοτιμίαν· ἐπειδὴ γὰρ ὁμολόγητο, ὅτι ἐκ πάντων διείργει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ὁ Τάναϊς ποταμὸς, τὸ δὲ μεταξὺ τῆς θαλάττης καὶ τοῦ Τανάϊδος πόλυ μέρος τῆς Ἀσίας ὄν, οὐχ ὑπέπιπτε τοῖς Μακεδόσι· στρατηγεῖν δ' ἐγνώριστο, ὥστε τῇ φήμῃ γε κακείνων δόξαι τῶν μερῶν κρατεῖν τὸν Ἀλέξανδρον· εἰς ἐν οὖν συνῆγον τὴν τε Μαιώτιν λίμνην τὴν δεχομένην τὸν Τανάϊν καὶ τὴν Κασπίαν θάλατταν, λίμνην καὶ ταύτην καλοῦντες, καὶ συντετρῆσθαι φάσκοντες πρὸς ἀλλήλας ἀμφοτέρας, ἑκατέραν δὲ εἶναι μέρος τῆς ἐτέρας. Πολύκλειτος δὲ καὶ πίστει προσφέρεται περὶ τοῦ λίμνην εἶναι τὴν θάλατταν ταύτην· ὄφεις τε γὰρ ἐκτρέφειν καὶ ὑπόγλυκυ εἶναι τὸ ὕδωρ· ὅτι δὲ οὐχ ἐτέρα τῆς Μαιώτιδος ἐστὶ, τεκμαιρόμενος ἐκ τοῦ Τανάϊν ἐς αὐτὴν ἐμβάλλειν· ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν ὄρων τῶν Ἰνδικῶν, ἐξ ὧν ὅ τε Ὠχὸς καὶ ὁ Ὠξὸς φέρεται καὶ ἄλλοι πλείους, καὶ ὁ Ἰαξάρτης, ἐκδίδωσί τε ὁμοίως ἐκείνοις εἰς τὸ Κάσπιον πέλαγος, πάντων ἀρκτικώτατος. Τοῦτον οὖν ὠνόμασαν Τανάϊν· καὶ προσέθεσαν τούτῳ πίστιν, ὥστ' εἴη Τάναϊς, ὃν εἶρηκεν ὁ Πολύκλειτος· τὴν γὰρ περαίαν τοῦ ποταμοῦ τούτου φέρειν ἐλάτην· καὶ οἰστοῖς ἐλατίνοις χρῆσθαι τοὺς ταύτη Σκύθας· τοῦτο δὲ τεκμήριον τοῦ τὴν χώραν τὴν πέραν τῆς Εὐρώπης εἶναι, μὴ τῆς Ἀσίας· τὴν γὰρ Ἀσίαν τὴν ἄνω καὶ τὴν πρὸς ἑὼ μὴ φύειν ἐλάτην. Quod in seqq. refellitur ex Frastosthene.

De re adi Forbigerum *Alt. Geogr.* tom. II, p. 77. Probabiliorem causam Iaxartis cum Tanai apud veteres passim confusi attulit Humboldt. ap.

5.

Etiam de Caspio mari, ut ambitioni Alexandri satisfecerent, multa invenerunt mendacia. Quando enim in confesso erat, Asiam et Europam omnem dividi Tanai fluvio, ac magnam Asiæ portionem quæ inter Tanaim est et mare, non venisse in Macedonum potestatem; decreverant aliqua id arte conficere; ut saltem fama jactaret, istas quoque partes fuisse subactas : his inducti rationibus, in unum conduxerunt Mæotidem paludem, quæ Tanaim excipit, et mare Caspium, illam quoque paludem nuncupantes, dicentesque meatu quodam effosso eas inter se conjungi, et unam esse alterius partem. Polycleetus etiam argumenta profert, quibus fidem faciat Hyrcanum mare paludem esse; nam et serpentes nutrire et aquam habere subdulcem. Porro eandem cum Mæotide esse inde colligit, quod Caspius lacus Tanaim recipiat. Etenim ex iisdem Indicis montibus, unde Ochus et Oxus et alii plurimi profluant, Iaxartes quoque labitur, utque reliqui in Caspium mare exit, ex omnibus septemtrioni proximus. Hunc ergo Iaxartem Tanaidis nomine insigniverunt; atque confirmare etiam aggressi sunt eum esse Tanaim, quem Polycleetus dixit; nam cis sitam regionem ferre abietem, ibique degentes Scythas abiegnis uti sagittis : quod certissimum sit indicium, eam Europæ esse, non Asiæ par-

Ideler, ad Aristot. *Meteorolog.* p. 131. Cf. Ritter. *Erdk.* II, p. 658; Eichwald *Alt. Geogr. d. Casp. Meeres* p. 57; Cephalides *Hist. mar. Casp.* p. 357.

6.

Plutarch. *Alex. c.* 46 : Ἐνταῦθα δὲ πρὸς αὐτὸν (sc. τὸν Ἀλέξανδρον) ἀφικέσθαι τὴν Ἀμαζόνα οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὧν καὶ Κλείταρχός ἐστι καὶ Πολύκριτος (1. Πολύκλειτος) καὶ Ὀνησίκριτος καὶ Ἀντιγένης καὶ Ἴστρος.

7.

Ælian. *N. A.* XVI, 41. : Πολύκλειτός γε μὴν φησιν ἐν τῇ αὐτῇ γῆ (in India) σαύρους γίνεσθαι μεγίστους καὶ πολυχρόους, καὶ βαφαῖς τισιν εὐανθέσι τὰς δορὰς πεποικίλθαι δεινῶς, εἶναι δὲ καὶ ἄψασθαι ταύτας ἀπαλωτάτας.

Πολύκλειτος] Πολύκλητος cod. Paris. n. 1694.

In elencho auctorum, quos Plinius de Indiæ etc. arboribus agens libris XII et XIII adhibuit, bis nominantur *Polycritus* (sic) et *Onesicritus*. — Locum Plinii H. N. XXXI, 14 de fonte Ciliciæ memorabili vide in fragm. 5 Polycriti Mendæi

8.

E LIBRO OCTAVO.

Athenæus XII, p. 539, A : Πολύκλειτος δὲ ὁ Λαρισσαῖος ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν Ἱστοριῶν καὶ ἐπὶ χρυσῆς κλίνης κοιμᾶσθαι φησι τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ αὐλητρίδας αὐτῷ καὶ αὐλητὰς αἰεὶ ἔπεσθαι ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ πίνειν ἄχρι τῆς ἑω.

tem : nam Asiam superiorem et orientalem non producere abietes.

6.

Ibi Amazonem ad Alexandrum venisse plurimi tradunt, inter quos sunt Clitarchus, Polycritus (*Polycletus*), Onesicritus, Antigenes et Ister.

7.

Polycletus prodit in India nasci lacertos maximos variisque coloribus; pellem eorum floridis quibusdam picturis mirum in modum distinctam, tactuque esse mollem admodum teneramque.

8.

E LIBRO OCTAVO.

Polycletus Larissæus libro Historiarum octavo Alexandrum in lecto aureo dormivisse, eumque viros mulieresque tibiis canentes ubique in castris secutos esse, et computationes ejus ad auroram usque protractas esse tradit.

POLYCRITUS MENDÆUS.

ἹΣΤΟΡΙΑΙ.

1.

Diodorus XIII, 83, 2 : Agrigentini ante urbis eversionem opulentia inter omnes conspicui; Agrigentinarum vero ditissimus Gellias fuit (v. Timæi fr. 111) : Καὶ Πολύκλειτος ἐν ταῖς Ἱστορίαις ἐξηγεῖται περὶ τοῦ κατὰ τὴν οἰκίαν πιθεῶνος, λέγων ὡς διαμείναντος αὐτοῦ στρατευομένου ἐν Ἀκράγαντι θεωρηκένοι. (3) Εἶναι δ' ἐν αὐτῷ τριακοσίου μὲν πύθους ἐξ αὐτῆς τῆς πέτρας τετμημένους, ἕκαστον ἑκατὸν ἀμφορεῖς χωροῦντα· κολυμβήθραν δὲ παρ' αὐτοῖς ὑπάρχειν κεκονιαμένην, χωροῦσαν ἀμφορεῖς χιλίους, ἐξ ἧς τὴν ῥύσιν εἰς τοὺς πίθους γίνεσθαι. Γεγονέναι δὲ φησι (φησι?) τὸν Γελλίαν τὸ μὲν εἶδος εὐτελεῖ παντελῶς, τὸ δὲ ἦθος θαυμαστόν.

ΤΑ ΠΕΡΙ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΤΟΝ ΝΕΩΤΕΡΟΝ.

2.

E LIBRO PRIMO.

Diogenes L. II, 63, de Æschine Socratico : Φησὶ δὲ Πολύκριτος ὁ Μενδαῖος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν περὶ Διονύσιον, ἄχρι τῆς ἐκπτώσεως συμβιδῶναι αὐτὸν τῷ τυράννῳ, καὶ ἕως τῆς Δίωνος εἰς Συρακούσας καθόδου λέγων εἶναι σὺν αὐτῷ Καρχίνον τὸν κωμωδοποιόν. Φέρεται δὲ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Διονύσιον Αἰσχίνου.

POLYCRITUS MENDÆUS.

HISTORIÆ SICULÆ.

1.

Polycletus (*Polycritus*) in Historiis suis narrat de cella in domo Gelliae vinaria, quam se, dum militans Agrigenti subsisteret, vidisse testatur. Fuisse in illa dicit trecenta dolia ex ipso saxo excisa, quorum unumquodque centum amphoras cepisset. Juxta vero labrum exstitisse incrustatum mille amphorarum capax, ex quo liquor in vasa defluxerit.

DE REBUS DIONYSII JUNIORIS.

2.

E LIBRO PRIMO.

Polycritus Mendæus libro primo De Dionysio Æschinem Socraticum vixisse apud Dionysium tyrannum dicit usque ad ejus expulsionem atque adventum Dionis. Addit fuisse cum eo Carcinum voetam comicum.

3.

Athenæus V, p. 206, E, Moschion navem Hiero-
nis Syracusani descripturus ait : Τίμαιος δὲ (sc. θαυ-
μαζέτω) ἐπὶ τῇ πυρᾷ τῇ κατασκευασθείσῃ Διονυσίῳ
τῷ Σικελίας τυράννῳ... Πολύκλειτος δ' ἐπὶ τῷ λυχνίῳ
τῷ κατασκευασθέντι τῷ Πέρσῃ. Ὁ δὲ Ἱέρων κτλ.

Quid sibi velint ista : τῷ Πέρσῃ, obscurum. In-
telligas *regem Persarum*, fragmentumque vindica-
veris Polycleto Larissæo. Verum num tam vage
Moschion de re locutus esset, cujus nusquam nos
mentionem factam esse reperimus? Nisi fallor cor-
ruptus locus est; pro τῷ Πέρσῃ fuerit τοῖς Ταραντί-
νοις vel τῷ Πρυτανείῳ τῶν Ταραντίνων. Nam ita
Athenæus XV, p. 700, D : Εὐφορίων δ' ἐν Ἱστορι-
κοῖς ὑπομνήμασι Διονυσίῳ φησι τὸν νεώτερον Σικελίας
τύραννον Ταραντίνους εἰς τὸ Πρυτανεῖον ἀναθεῖναι λυ-
χνεῖον δυνάμενον καίειν τοσοῦτους λύχνους, ὅσος ὁ τῶν
ἡμερῶν ἐστὶν ἀριθμὸς εἰς τὸν ἑνιαυτόν.

4.

Aristoteles Mir. Ausc. c. 122 (112 Westrm.) :
Φησὶν εἶναι ὁ Πολύκριτος ὁ τὰ Σικελικὰ γεγραφῶς ἐν
ἔπεσιν ἐν τινι τόπῳ τῆς μεσογείου λίμνιόν τι ἔχον ὅσον
ἀσπίδος τὸ περίμετρον. Τοῦτο δ' ἔχει ὕδωρ διαυγὲς μὲν,
μικρῶ δὲ θολερώτερον. Εἰς τοῦτ' οὖν ἐάν τις εἰσβῆι λού-
σασθαι χρεῖαν ἔχων, αὐξῆσθαι εἰς εὖρος, ἐάν δὲ καὶ
δεύτερος, μᾶλλον πλατύνεται· τὸ δὲ πέρασ εἰς πεν-
τήκοντα ἀνδρῶν ὑποδοχὴν μείζον γενόμενον διευρύνε-
ται, ἐπειδὴν δὲ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν λάβῃ, ἐκ βάθους
πάλιν ἀνοικοῦν ἐκβάλλειν μετέωρα τὰ σώματα τῶν
λουομένων ἔξω ἐπὶ τὸ ἔδαφος· ὡς δ' ἂν τοῦτο γένηται,
εἰς τὸ ἀρχαῖον πάλιν σχῆμα τῆς περιμέτρου καθίστα-
ται. Οὐ μόνον δ' ἐπὶ ἀνθρώπων τοῦτο περὶ αὐτὸ γίνεται,
ἀλλὰ καὶ ἐάν τι τετράπουον εἰσβῆι, τὸ αὐτὸ πάσχει.

Ἐκβάλλειν κτλ.] Eadem cecinit Philostephanus
ap. Tzetzen Hist. VII, 670 :

3.

Timæus admiretur rogum Dionysio tyranno exstructum ..
Polycletus (*Polycritus*) admiretur candelabrum, quod
Persæ (Tarentinorum prytaneo) constructum est.

4.

Polycritus, qui Sicula (versibus) scripsit, in loco quo-
dam regionis mediterraneæ parvam esse paludem dicit cli-
pei ambitu. Ea aquam habet limpeditatis ambigua, in quam
si quis lavatum ingrediatur, augeri paludis latitudinem,
eamque, si etiam alter aliquis ingrediatur, magis etiam ex-

καὶ Φιλοστέφανός φησιν ἕτερα μὲν καὶ μυρία,
καὶ Σικελῆ γῆ ῥίπτουσαν λίμνην τοὺς λουομένους.
« Γαίη δ' ἐν Σικελῶν Τρινακρίδι χεῦμα δέδεικται
αἰνότατον λίμνη, καίπερ ἐοῦσ' ὀλίγη,
ἰσχυρὸν δίνησιν· ὁ πρὶν ποσὶ παῦρα τινάξῃς,
αἰφνιδίως ξηρὴν σ' ἤλασεν ἐς ψάμαθον. »

Cf. Sotion c. 30 (p. 188 ed. Westerm.), qui Σίλλαν
λίμνην περὶ Γέλαν dicit.

5.

Antigonus Mirab. 150 (135 Westerm.) : Πολύ-
κριτον δὲ καταγεγραφέναι (sc. Καλλιμαχός φησι) τὸν
μὲν ἐν Σόλοις οὐ ψευδῶς ὠνομάσθαι Λίπαριν, ἀλλ' οὐ-
τως ἀπολιπαίνειν ὥστε μὴ προσδεῖσθαι ἀλείμματος· τὸν
δὲ ἐν Παμφυλίᾳ Μούαβιν ἀπολιθοῦν, ἐάν τις ἐμβάλῃ
στοιβὴν ἢ λίθον (λύγον conj. Meurs., φλεών Bentl.,
σχίδιον Jacobs.).

Plinius H. N. XXXI, 14 : *Polycritus explere olei
vicem juxta Solos Ciliciæ fontem. Theophrastus hoc
idem fieri in Æthiopia ejusdem nominis fonte.*

Eadem plenius reddidit Vitruv. VIII, 3, 8 : *Alii
autem perpingues terræ venas profluentes, uncti oleo
erumpunt, uti Solis flumen nomine Liparis, in quo
natantes aut lavantes ab ipsa aqua unguantur. Si-
militer in Æthiopia lacus est, qui unctos efficit, etc.*
Cf. Isidor. Orig. XIII, 13.

Ceterum Plinii libri habent *Polyclytus*; quod in
Polycritus mutavit Harduinus.

Ad Ciliciæ fontem Polycritus aberraverit a fon-
tibus Siciliæ : fortasse eo loco, ubi sermo erat de
Lipara insula, quam Μελιγουνίν olim dictam esse
ferunt, quamque ipsam etiam a soli fertilitate et
fontium præstantia (v. Diodor. V, 10) nomen ha-
bere auctor noster censuerit. Ceterum argumentum
fragmenti etiam Polycleto Larissæo conveniret.

tendi, et sic porro usque dum quinquaginta homines exce-
perit. Hunc vero ubi attigerit numerum, aquam ex profundo
turgescens corpora lavantium in siccum ejicere : quo
facto in pristinam ambitus formam redire. Neque hæc ho-
minibus tantum accidunt, sed etiam quadrupedibus, si quæ
ingrediantur.

5.

Polycritum scribere Callimachus ait fontem, qui juxta
Solos sit, haud immerito Liparim (*oleo unctum*) vocari,
quum adeo unguat lavantes, ut unguento nihil opus sit.

BÆTON. DIOGNETUS.

AMYNTAS. ARCHELAUS.

De vita Bætonis et Diogneti, qui Alexandro menses itinerum fuerunt, nihil traditur. Commentarii eorum, Σταθμοὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας inscripti, quales fuerint, conijcere licet ex comparato Itinerario Alexandri M., quod primus edidit Ang. Maius (*). Ceterum Diognetus (***) semel tantum citatur una cum Bætone (fr. 2). Cum eodem Bætone (fr. 1) Athenæus componit Amyntam, alium Σταθμῶν Ἀσίας auctorem, cujus sæpius apud ve-

(*) Ste-Croix. *Exam. crit.* p. 46 : « L'itinéraire de l'armée macédonienne, décrit par Bæton et Diognète, arpenteurs employés à la mesure de ses marches et des contrées que cette armée parcourut, aurait pu répandre un grand jour, non-seulement sur les campagnes d'Alexandre, mais encore sur la géographie de l'Orient : malheureusement cet ouvrage n'a point survécu aux ravages du temps. On ne doit pas le confondre avec la description, qu'Alexandre avait chargé des gens habiles de faire des provinces de son empire. Patrocle assurait qu'elle lui avait été communiquée par Xénoclès, garde du trésor royal (Strabo II, p. 68). »

(**) Diognetum (sic enim scribendum) Erythræum auctorem nescio quem memorat Hyginus Poet. astron. II, 30 : *Diognetus* (libri *Diogenetes* et *Diogenes*) *Erythræus ait, quodam tempore Venerem cum Cupidine filio in Syriam ad flumen Euphratem venisse, et eodem loco repente Typhona giganta, de quo supra diximus, apparuisse; Venerem autem in fluvium se projecisse, et ibi figuram piscium forma mutasse : quo facto periculo esse liberatos. Itaque postea Syros, qui his locis sunt proximi, destitisse pisces esitare, quod vereantur eos capere, ne simili causa aut eorum præsidia impugnare videantur, aut eos ipsos captare.* Cf. Hegesiae fr. 4.

Quæ quominus ex opere De Alexandri itineribus desumpta aliquis putet, nihil adeo obstat. Alium Diognetum Erythræorum ducem memorant Plutarchus De virtut. mul. p. 254, B; Parthen. Erot. c. 9; Polyæn. VIII, 36. Diognetum Antiochi M. ducem habes ap. Polyb. V, 43, 59 sqq.; D. Rhodium architectum ap. Vitruv. X, 22; Carthaginiensem, Clitomachi patrem ap. Steph. Byz. v. Καρχηδῶν; pictorem Antonini ap. Jul. Capitol. c. 4 et 6; Megarensem ap. Polyæn. I, 27; Cretensem ap. Ptolem. Hephæst. in Phot. Bib. cod. 190 p. 151, 20; archontem Atheniens. in Marm. Par. init., alios duos ap. Demosth. p. 992, 26 et 641, 6; alium in Grut. Inscript. p. 107, 9. *Demognetus* ἐν τῷ Περὶ Κνιδίου (I. Κνιδίου) citatur ap. Herodian. II. μον. λ. p. 11 loco corruptissimo. Fortasse reponendum Διόγνητος. Nam Demogneti nomen alias frustra quæsiui. — Bætonem alterum habes in Antholog. Pal. VI, 27, 28.

teres fit mentio. Opus ejus sat amplum fuisse ex subjectis colligitur fragmentis, quorum ne unum quidem ad definienda spatia itinerum pertinet, sed in describendis locorum populorumque rebus memorabilibus versantur omnia. Comitibus Alexandri Amyntam nostrum annumerandum esse etsi probabile est, confirmari tamen veterum testimonio nequit. Multo etiam minus constat de Archelao, quem τὸν χωρογράφον τῆς ὑπ' Ἀλεξάνδρου παρθείσεως γῆς fuisse ex uno novimus Diogene L. II, 17. Alexandrum regem comitatum esse suspicatur Vossius (p. 96), idque verisimile esse videtur. Idem Vossius (p. 399) statuit chorographum eundem esse cujus Περὶ ποταμῶν opus laudant Plutarchus De fluv. c. 15. et Stobæus Floril. 100, 15. At qui De fluviis scripsit procul dubio est idem cum eo, qui Περὶ λίθων opus composuit (Plut. De fluv. c. 9). Hunc autem esse Archelaum regem Cappadociæ postremum discimus ex Plinii H. N. XXXVII, s. 11, 18, 25, 32. Sed cur eundem putemus χωρογράφον terrarum, quas Alexander peragraverit, causam idoneam non video.

BÆTON.

ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΟΡΕΙΑΣ.

I.

Athenæus X, p. 442, B : Βαίτων γοῦν, ὁ Ἀλεξάνδρου βηματιστής, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Σταθμοὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας, καὶ Ἀμύντας ἐν τοῖς Σταθμοῖς, τὸ τῶν Ταπύρων ἔθνος φησὶν οὕτω φίλοιον εἶναι, ὡς καὶ ἀλείμματι ἄλλῳ μηδενὶ χρῆσθαι, ἢ τῷ οἴνῳ. Τὰ δ' αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Κτησίας (fr. 97) ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν φόρων.

Cf. Ælian. V. H. III, 18.

2.

Plinius H. N. VI, s. 21 : *Junguntur inter se Imaus, Emodus, Paropamisus, Caucasus, a quibus tota (India) decurrit in planitiem immensam et Ægypto similem. Verum ut terrena demonstratio intelligatur, Alexandri Magni vestigiis insistamus.*

MANSIONES ITINERIS ALEXANDRI.

1.

Bæton, Alexandri mensor itinerum, in libro qui Mansio-

nes itineris Alexandri inscribitur, et Amyntas in Mansionibus, Tapyrorum gentem ita vino deditam tradunt, ut ne ad unguendum quidem alia re ulla quam vino ulatur. Eadem Ctesias quoque narrat ubi agit de tributis Asiaticis.

Diognetus et Bæton itinerum ejus mensores scripserunt, a portis Caspiis Hecatopylon Parthorum quot diximus millia esse, inde Alexandriam Arión quam urbem is rex condidit, DLXVI mill., inde ad Prophthasiam Drangarum CXCIX mill., inde ad Arachosiorum oppidum DXV mill., inde Ortospa-num CCL mill., inde Alexandri oppidum quinquaginta M. In quibusdam exemplaribus diversi numeri reperiuntur; hanc urbem sub ipso Caucasio esse positam. Ab ea ad flumen Copheta et oppidum Indorum Peucolaitin CCXXVII mill., inde ad flumen Indum et oppidum Taxila sexaginta mill., ad Hydaspem fluvium clarum CXX mill., ad Hypasin non ignobiliorem XXIX. CCCXC, qui fuit Alexandri itinerum terminus, exsuperato tamen amne arisque in adversa ripa dicatis. Epistolæ quoque regis ipsius consentiunt his.

Quod diximus millia esse sc. sect. 17 ubi hæc : *Ipsius vero Parthiæ caput Hecatopylos abest a portis CXXXIII M. passuum. Quæ ibi sequuntur ex eodem fonte fluxisse videntur.*

Strabo XV, p. 723 : Ὅριζέσθαι γάρ φησι (sc. Ἐρατοσθένους fr. 115 Bernh.) τὴν Ἀριανὴν ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἑὸν τῷ Ἰνδοῦ, πρὸς νότον δὲ τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ, πρὸς ἄρκτον δὲ τῷ Παροπαμισῷ καὶ τοῖς ἐξῆς ὄρεσι μέχρι Κασπίων πυλῶν, τὰ δὲ πρὸς ἑσπέραν τοῖς αὐτοῖς ὄροις, οἷς ἢ μὲν Παρθυηνῇ πρὸς Μηδίαν, ἢ δὲ Καρμανία πρὸς τὴν Παιτακηνην καὶ Περσίδα διώρισται. πλάτος δὲ τῆς χώρας τὸ τοῦ Ἰνδοῦ μῆκος, τὸ ἀπὸ τοῦ Παροπαμισῷ μέχρι τῶν ἐκβολῶν μύριοι καὶ δισχιλιοὶ στάδιοι. οἱ δὲ τρισχιλίους φασὶ μῆκος δὲ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν, ὡς ἐν τοῖς Ἀσιατικοῖς σταθμοῖς [sc. Βαίτωνος, Διογνήτου, Ἀμύντου?] ἀναγέγραπται, διττόν.

De re vide quæ disputat Salmas. in Exercitt. Plin. p. 357, C, sqq., ubi ex iisdem Bætonis et Diogneti commentariis fluxisse censet quæ ex Eratosthene affert Strabo XI, p. 514 : Τὰ δὲ διαστήματα οὕτω λέγει· ἀπὸ μὲν τοῦ Κασπίου κτλ.

3.

Plinius H. N. VII, 2, 2 : *Super alios autem Anthropophagos Scythas in quadam convalle magna Imai montis regio est, quæ vocatur Abarimon, in*

2.

Eratosthenes ait Arianam ab oriente Indo terminari, ab austro mari magno, ab aquilone Paropamiso et montibus usque ad Caspias portas. Ab occidente iisdem finibus, quibus Parthia a Media, Carmania a Parætacena et Perside distinguitur. Regionis latitudo est Indi longitudo, a Paropamiso usque ad ostia, duodecim millia stadiorum : sunt qui tredecim millia faciunt : longitudo a Caspiis portis duplex est, ut in Asiaticis Mansionibus (*Bætonis, Diognetis, Amyntæ*?) scriptum est.

qua silvestres vivunt homines aversis post crura plantis, eximie velocitatis, passim cum feris vagantes. Hos in alio non spirare caelo ideoque ad finitimos reges non pertrahi, neque ad Alexandrum Magnum pertractos Bæton itinerum ejus mentor prodidit. Cf. Gellius N. A. IX, 4. Augustin. C. D. 16, 8.

4.

Plinius H. N. VI, s. 22 : *Ab iis (Prasiis) in interiore situ Monedes et Suari, quorum mons Maleus, in quo umbræ ad septentrionem cadunt hieme, æstate in austrum, per senos menses. Septentriones eo tractu semel in anno apparere, nec nisi quindecim diebus, Bæton auctor est, hoc idem pluribus locis Indiæ fieri, Megasthenes.*

Solin c. 52 : *Septentriones in eo tractu in anno semel, nec ultra quindecim dies apparent, sicuti auctor est Bæton, qui perhibet, hoc in pluribus Indiæ locis evenire. Negligenter hæc e Plinio exscripta.*

Eadem etiam Martianus lib. VI, cap. de India, notante Harduino ad Plin. l. 1., ubi simul de errore Bætonis pluribus agit. — Ceterum nomen Bætonis legitur etiam in Plin. elench. auct. lib. V.

AMYNTAS.

ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΣΙΑΣ.

I.

E LIBRO PRIMO.

Athenæus XI, p. 500, D : Ἀμύντας ἐν τῷ πρώτῳ τῶν τῆς Ἀσίας σταθμῶν, περὶ τοῦ ἀερομέλιτος καλουμένου διαλεγόμενος, γράφει οὕτως· « Σὺν τοῖς φύλλοις δρέποντες συντιθέασιν εἰς παλάθης Συριακῆς τρόπον πλάττοντες, οἱ δὲ σφαίρας ποιοῦντες. Καὶ ἐπειδὴν μέλλωσι προσφέρεισθαι, ἀποκλάσαντες ἀπ' αὐτῶν ἐν τοῖς ξυλίνοις ποτηρίοις, οὗς καλοῦσι ταβαίτας, προβρέχουσι, καὶ διηθήσαντες πίνουσι. Καὶ ἔστιν ὁμοιον, ὡς ἂν τις μέλι πίνῃ διεῖς· τοῦτο δὲ καὶ πολὺ ἥδιον. »

Fuse hunc locum tractat Salmasius in Exercitt. Plin. p. 717. Cf. etiam Casaubonus ad Athenæum l. 1.

MANSIONES ASIÆ.

1.

E LIBRO TERTIO.

Amyntas primo libro De Asiæ Mansionibus de *acreo melle*, quod vocatur, verba faciens ita scribit : « Colligunt una cum foliis, componuntque ita, ut fingant in modum massæ Syriacæ, nonnulli vero in globi formam. Ubi frui volunt, decerptam massæ partem aqua diluunt in ligneis poculis, quas tabætas vocant; dein colant bibuntque. Estque potus similis ac si quis mel dilutum bibat, sed sapore multo jucundiore »

2.

E LIBRO TERTIO.

Athenæus XII, p. 529. E : Ἀμύντας δ' ἐν τρίτῳ Σταθμῶν ἐν τῇ Νίνῳ φησὶν εἶναι χῶμα ὑψηλόν, ὅπερ κατασπάσαι Κῦρον ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἀναχωνύοντα τῇ πόλει. Λέγεσθαι δὲ τὸ χῶμα τοῦτ' εἶναι Σαρδαναπάλλου τοῦ βασιλεύσαντος Νίνου, ἐφ' οὗ καὶ ἐπιγεγράφθαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Χαλδαϊκοῖς γράμμασιν, ὃ μετενεγκεῖν Χοιρίλον ἔμμετρον ποιήσαντα. Εἶναι δὲ τοῦτο « Ἐγὼ δὲ ἐβασίλευσα, καὶ ἄχρι ἐώρων τοῦ ἡλίου φῶς, ἔπιον, ἔφαγον, ἠφροδισίασα, εἰδὼς τὸν τε χρόνον ὄντα βραχύν, ὃν ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, καὶ τοῦτον πολλὰς ἔχοντα μεταβολὰς καὶ κακοπαθείας, καὶ ὧν ἂν καταλίπω ἀγαθῶν, ἄλλοι ἔξουσι τὰς ἀπολαύσεις. Διὸ καὶ γὰρ ἡμέραν οὐδεμίαν παρέλιπον τοῦτο ποιῶν. »

Χοιρίλος] sc. Iasensis, comes Alexandri. Vid. Næke in fragm. Choerili p. 210. Cf. Callisthen. fr. 35, ibique notata.

E LIBRIS INCERTIS.

3.

Athenæus II, p. 67, A : Ἀμύντας ἐν Σταθμοῖς Περσικοῖς φησὶ « Φέρει τὰ ὄρη τέρμινον, καὶ σγῖνον, καὶ κάρυα τὰ Περσικά, ἀφ' ὧν ποιοῦσι τῷ βασιλεῖ ἔλαιον πολὺ. »

4.

Athenæus XII, p. 514, F, de vite aurea, quæ ad lectum regis Persarum posita erat (V. Chares fr. 10 : Τὴν δὲ ἄμπελον ταύτην Ἀμύντας φησὶν ἐν τοῖς Σταθμοῖς καὶ βότρυας ἔχειν ἐκ τῶν πολυτελεστάτων ψήφων συντεθειμένους, οὐ μακρὰν τε ταύτης ἀνακεῖσθαι κοκτῆρα χρυσοῦν, Θεοδώρου τοῦ Σαμίου ποίημα. Cf.

Brisson. De regio Pers. pr. I, c. 77 extr., ubi ex Himerio ἐν μελέταις apponit hæc : ἄμπελος Ἄρταξέρξη χρυσοῦ, Θεοδώρου Σαμίου ποίημα. De Theodoro v. Müller. *Archæol.* § 60.

5.

Athenæus X, p. 442, B, de gente Tapyrorum. Vide Batonis fr. 1.

6.

Ælian. H. A. XVII, 17 : Ἀμύντας ἐν τοῖς ἐπιγραφόμενοις οὕτως ὑπ' αὐτοῦ Σταθμοῖς, κατὰ τὴν γῆν τὴν Κασπίαν καὶ βοῶν ἀγέλας λέγει πολλὰς, καὶ κρείττονας ἀριθμοῦ εἶναι, καὶ ἵππων ἐπιλέγει δὲ ἄρα καὶ ἐκεῖνα, ἐν ὧρων τισι περιτροπαῖς μυῶν ἐπιδημίας γίνεσθαι πλήθος ἄμαχον. Καὶ τὸ μαρτύριον ἐπάγει, λέγων, τῶν ποταμῶν τῶν ἀεννάων σὺν πολλῶ τῷ ροίῳ φερομένων, τοῦσδε καὶ μάλα ἀτρέπτως ἐπινηχέσθαι τε αὐτοῖς καὶ τὰς οὐρὰς αὐτῶν ἐνδακόντας ἔρμα τοῦτο ἴσχειν, καὶ τοῦ διαβάλλειν τὸν πόρον σύνδεσμόν (σφισιν Wyttenb.) ἰσχυρότατον ἀποφαίνειν τόνδε. Ἐς τὰς ἀρούρας δὲ ἀπονηχάμενοι, φησὶ, καὶ τὰ λήϊα ὑποκείρουσιν, καὶ διὰ τῶν δένδρων ἀνέρπουσιν, καὶ τὰ ὠραῖα δεῖπνον ἔχουσιν· καὶ τοὺς κλάδους δὲ διακόπτουσιν, οὐδὲ ἐκεῖνους κατατραγεῖν ἀδυνατοῦντες. Οὐκοῦν ἀμυνόμενοι οἱ Κάσπιοι τὴν ἐκ τῶν μυῶν ἐπιδρομὴν τε ἄμα καὶ λύμην, φείδονται τῶν γαμψωνύχων· οἵπερ οὖν καὶ αὐτοὶ κατὰ νέφη πετόμενοι εἶτα αὐτοὺς ἀνασπῶσιν, καὶ ἰδία τινὶ φύσει τοῖς Κασπίοις ἀναστέλλουσι τὸν λιμόν. Ἀλύπεκες δὲ αἱ Κάσπιαι, τὸ πλήθος αὐτῶν τοσοῦτόν ἐστιν, ὥς καὶ ἐπιφοιτᾶν οὐ μόνον τοῖς ἀλλοίοις τοῖς κατὰ τοὺς ἀγρούς, ἤδη γε μὴν καὶ ἐς τὰς πόλεις παριέναι· καὶ ἐν οἰκίᾳ ἀλώπηξ φανεῖται, οὐ μὰ Δία ἐπὶ λύμῃ, οὐδὲ ἀρπαγῇ, ἀλλὰ οἷα τίθασος· καὶ ὑποσαίνουσί γε οἱ Κάσπιοι (τοῖς Κασπίοις;) καὶ ὑπαικάλλουσι τῶν παρ' ἡμῖν κυνιδίων (add.

2.

E LIBRO TERTIO.

Amyntas tertio libro Mansionum ad urbem Ninum ait tumulum esse præaltum, quem diruit et solo æquavit Cyrus, quum urbem obsideret et aggerem contra eam excitaret : perhiberi autem tumulum illum fuisse Sardanapalli, regis Nini, incisumque habuisse in columna lapidea Chaldaicis literis epigramma, quod a Chæriilo Græcis versibus redditum sit. Fuisse autem scriptum in hanc sententiam : « Ego regnavi et quamdiu lucem solis vidi, tamdiu bibi, comedi, veneri indulsi, gnarus breve esse tempus, quo vivunt homines, habereque illud multas conversiones et adversitates ; et quæ relicturus sim bona, iis alios esse fruituros. Quare nullam ego diem prætermisi, quin illud agerem. »

3.

E LIBRIS INCERTIS.

Amyntas in Persicis Mansionibus scribit : « Ferunt montes terebinthum, lentiscum et Persicas nuces, e quibus regi copiosum oleum paratur. »

4.

Regis vitem ait Amyntas in Mansionibus uvas habere e pretiosissimis lapidibus compositas : indeque non procul positum esse craterem aureum, Theodori Samii opus.

6.

Amyntas in Mansionibus, quas sic inscripsit, in terra Caspia tradit boum et equorum greges esse innumerabiles. Idem hoc quoque dicit, certis temporibus infinitam murium multitudinem accedere. Ejusque rei testimonium affert inquam in perennibus fluviiis rapide præcipitantibus intrepide eos innatare, et caudas inter se mordicus tenentes hoc firmamento uti, eoque ceu validissimo vinculo fluvios transmittere. Quum autem in arationes transierint, segetes succidunt, et in arbores ascendentes fructus edunt ; et quos vorare nequeunt ramos frangunt. Caspii ut ab infestis eorum incursionibus se defendant, parcent avibus quæ aduncos habent ungues. Hæ igitur tantis et ipsæ gregibus, ut nubes esse videantur, advolantes mures corripunt et suo proprio quodam naturæ munere a Caspiis famem depellunt. Porro vulpium Caspiarum ea est multitudo, ut non modo agrestia stabula adeant, sed urbes quoque ac domos ingre-

δίχην s. τρόπον). Οἱ δὲ μῦς οἱ τοῖς Κασπίοις ἐπίδημοι ὄντες κακῶν (ἐπιδήμιον ὄντες κακὸν Reisk.), μέγεθος αὐτῶν ὅσον κατὰ γε τοὺς Αἰγυπτίων ἰχνεύμονας δρᾶσθαι, ἄγριοι δὲ καὶ δεινοί, καὶ καρτεροὶ τοὺς ὀδόντας, καὶ διακόψαι τε καὶ διατραγεῖν οἷοί τε εἰσι καὶ σίδηρον. Τοιοῦτοι δὲ ἄρα καὶ οἱ μῦς οἱ ἐν τῇ Τερηδόνι τῆς Βαβυλωνίας εἰσιν, ὧν περ οὖν καὶ τὰς δορὰς [ἴσασιν] οἱ τούτων κάπηλοι [καὶ] ἐς Πέρσας ἄγουσι φόρτον· εἰσι δὲ ἀπαλαὶ καὶ συνερραμμέναι, χιτῶνές τε ἅμα γίνονται καὶ ἀλεαίνουσιν αὐτούς· καλοῦνται δὲ ἄρα οὗτοι καναυτᾶνες, ὡς ἐκείνοις φίλον. Θαυμάσαι δὲ τῶν μυῶν τῶνδε ἄξιον ἄρα καὶ τοῦτο· ἐὰν ἀλῶ μῦς κύουσα, κᾶτα ἐξαιρεθῆ τὸ ἔμβρυον, αὐτῆς δὲ διατμηθείσης ἐκείνης, εἶτα μέντοι καὶ αὐτὸ διανοιχθῆ, καὶ ἐκεῖνο ἔχει βρέφος.

Ἄλώπεκες δὲ αἱ Κάσπιαι..] « Animal *Shacal* appellatum intelligi vult *Schneider*. V. ad *Ælian*. I, 7; XII, 48. — ἰχνεύμονας] planum est intelligi speciem aliquam mustelæ aut viverræ. *Schneider*. « Idem in Edit. mures Caspios ad sciuros pertinere censebat. » *JACOBS*. — ἴσασιν et καὶ in nonnullis codd. omittuntur, sine ullo damno. Mures *Teredonii* intelligendi mustelæ ermineæ aut similes. — καναυτᾶνες] « Καννάκας malebat *Gesner*., eamque emendationem probat etiam *Jungermannus* ad *Polluc*. VII, 13, p. 727, ubi est : Βαβυλωνίων ἐστὶν ὁ καυ-

νάκης. Hoc *Persici vestimenti nomen* occurrit etiam in *Aristoph. Vesp.* 1149. *Philes* c. 68 καναυτᾶνες tamquam *Indorum dialecti vocem* ponit. » *SCHNEIDER*.

7.

Ælian. H. A. V, 14 : Ἐν τῇ Πάρῳ (scr. Γυάρῳ) τῇ νήσῳ Ἀριστοτέλης λέγει μῦς εἶναι, καὶ μέντοι καὶ τὴν γῆν σιτεῖσθαι τὴν σιδηρίτιν· Ἀμύντας δὲ καὶ τοὺς ἐν Τερηδόνι, γῆ δὲ ἐστὶν αὕτη τῆς Βαβυλωνίας, τὴν αὐτὴν τροφὴν προσφέρεισθαι λέγει.

« Ex *Antigon*. c. 21, *Plin*. VIII, 57, s. 82 Γυάρῳ scribendum esse docuerunt *S. Holst*. ad *Steph. Byz.* p. 88, *Bochart Hieroz.* II, p. 540, *Beckm.* de mir. Ausc. c. 24, p. 56. *SCHNEID*. *Suidas* in Γυάρῳ· λέγεται ὅτι ἐν ταύτῃ διατρώγουσιν οἱ μῦες τὸν σίδηρον. Vid. *Theophr.* Opp. tom. I, p. 834, et *Schneider*. ibi *Tom.* IV, p. 814. *Miraculum* imminuit *Ælianus* non σίδηρον dicens, sed γῆν σιδηρίτιν a muribus degluttiri.

8.

Schol. Nic. Ther. 815 : Ἀμύντας φησὶ τὴν μυγαλῆν ἐκ μὸς καὶ γαλῆς γίνεσθαι· χαλεπὸν δὲ εἶναι τὸ δῆγμα αὐτῆς, ὅταν δάκη.

diantur; nihil tamen hercle nocentes, neque rapientes, sed ciciures Caspiis tamquam caniculæ adulantur. Mures autem Caspiis infesti neque magnitudine inferiores quam *Ægyptii* ichneumones, itemque feri sunt et acerbi, et robore dentium non aliter ferrum dissecare et devorare possunt, quam mures in *Teredone* *Babyloniæ*; quorum pelles molles institores ad *Persas* vehunt, quibus vestes consuuntur, et corpus optime fovetur; hosque suo sermone canautanas appellant. Hoc etiam in muribus admiratione dignum est : si mus præ-

gnans capta dissecetur et eximatur foetus, in eo quoque dissecto foetus reperitur alter.

7.

In *Gyaro* insula *Aristoteles* ait mures terram ferrariam edere; et *Amyntas* in *Babylonica* *Teredone* mures eodem cibo uti ait.

8.

Amyntas dicit murem araneum nasci ex mure et mustela morsum ejus gravem esse.

HEGESIAS MAGNES.

Strabo XIV, p. 648 : Ἄνδρες δ' ἐγένοντο γνώριμοι Μάγνητες, Ἡγησίας τε ὁ ῥήτωρ, ὃς ἤρξε μάλιστα τοῦ Ἀσιανοῦ λεγομένου ζήλου, παραφθείρας τὸ καθεστηκὸς ἔθος τὸ Ἀττικόν· καὶ Σίμος ὁ μελοποιός.

Cicero Brut. c. 83 : *Et quidem duo fuerunt per idem tempus dissimiles inter se, sed Attici tamen : quorum Charisius multarum orationum, quas scribebat aliis, quum cupere videretur imitari Lysiam ; Demochares autem, Demosthenis sororis filius etc.. At Charisii vult Hegesias esse similis, isque ita se putat Atticum, ut veros illos præ se pæne agrestes putet. At quid est tam fractum, tam minutum, tam in ipsa, quam tamen consequitur, concinnitate puerile ?*

Hinc igitur patet Hegesiam Charisio (*) et Demochare juniorem fuisse. Accuratus ætatem viri definire Vossius instituit. Scilicet quum dictum quoddam, quod Hegesias (fr. 1) tribuit Plutarchus (Vit. Alex. c. 3), Timæo tribuatur a Cicerone, Siculum scriptorem id a Magnete mutuatum esse censet. « Plutarchus, ait, vir immensæ lectionis et cui, quum Vitas istas scriberet, ad manus semper erant Timæus atque historici alii, nunquam Hegesias illud dictum tribuisset, quod Timæo assignat Tullius, nisi prior Hegesias dixisset, aut si saltem circa eadem tempora ita uterque scripsisset. Quod si est, extremis Ptolemæi Lagi et primis Philadelphii temporibus vixerit Hegesias. »

Scriptis Hegesias (***) præter orationes etiam historiam Alexandri, et fortasse alia quædam argumenti historici. Fabulis et ineptis commentis auctorem indulsisse haud obscure indicat Aulus Gellius (N. A. IX, 4), qui tamquam rerum inauditârum et incredularum scriptores componit Aristeam Proconnesium, Isigonum Nicæensem, Ctesiam, Onesieritum, Polystephanum, Hegesiam. Ad fabularum studium accedit narratio oratorio fuco et af-

(*) De Charisio oratore parum noto v. Quintil. X, 1, 70 : *Nec nihil profecto viderunt, qui orationes, quæ Charisii nomine eduntur, a Menandro scriptas putent.* Fragmentum ejus servavit Rutil. Lup. I, 10. Cf. Westermann. *Gesch. d. gr. Bereds.* p. 100, n. 34.

(**) Distinguendus a rhetore *Hegesias Cyrenæicus philol.*, Platonis fere æqualis, de quo v. Diog. L. II, 88 ; Cic. Tusc. I, 32 ; Valer. Max. VIII, 9 ; Suidas v. Ἀρίστιππος. — *Hegesias Maronites*, qui De re rustica scripsit, Auct. De R. R. p. 54, 164. — *Hegesias (Hegias?) Atheniensis* sculptor ; Lucian. Rhet. præc. c. 9 ; Quintil. XII, 10. Ceterum de permutatione nominum Hegesias et Hegias aliorumque v. Welcker. *Cycl. Hom.* p. 278, 304.

fectato isto et exsanguis Asianorum dicendi genere deformata. Nam quod de orationibus Hegesias Cicero dicit, idem etiam in historiarum libros cadere fragmenta comprobant luculentissime. Placuit oratio Nostri Varroni (*Habes Hegesias genus, quod Varro laudat*, Cic. Ep. ad Att. XII, 6) ; ab reliquis omnibus vehementer vituperatur. Quæ huc spectant veterum testimonia hæc sunt :

Cic. Orat. c. 67 : *Quam (numerosam comprehensionem) perverse fugiens Hegesias, dum ille quoque imitari Lysiam vult, alterum pene Demosthenem, saltat incidens particulas : et is quidem non minus sententiis peccat quam verbis, ut non quaerat quem appellet ineptum, qui illum cognoverit.*

Id. ibid. c. 69 : *Sunt etiam qui illo vitio, quod ab Hegesias maxime fluxit, infringendis concidentisque numeris in quoddam genus abjectum incidant Siculorum simillimum.*

Theon. Progymn. 2 : Ἐπιμελητέον δὲ καὶ τῆς συνθέσεως τῶν ὀνομάτων, πάντα διδάσκοντα ἐξ ὧν διαφεύζονται τὸ κακῶς συντιθέναι, καὶ μάλιστα δὲ τὴν ἔμμετρον καὶ εὐρυθμον λέξιν, ὡς τὰ πολλὰ τῶν Ἡγησίου τοῦ ῥήτορος καὶ τῶν Ἀσιανῶν καλουμένων ῥητόρων.

Dionysius Hal. De verb. compos. c. 4, tom. V, p. 30 R., historicos qui aptam verborum compositionem plane neglexerint, recenset, Phylarchum, Duridem, Polybium, Psaonem, Demetrium Callantianum, Hieronymum, Antiochum, Heraclidem, Hegesiam Magnetem. In antecedentibus (p. 27 R.) demonstratur quomodo mutatus verborum ordo characterem orationis immutat, Herodotea verba (ex initio libri I) ita transponit : « Ἀλυάττου μὲν υἱὸς ἦν Κροῖσος, γένος δὲ Λυδῶς, τῶν ἐντὸς Ἄλως ποταμοῦ τύραννος ἐθνῶν· ὃς, ἀπὸ μεσημβρίας ῥέων Σύρων τε καὶ Παφλαγόνων μεταξὺ, πρὸς βορέαν ἐξείσι ἄνεμον εἰς τὸν καλούμενον πόντον Εὐξείνου. » Quibus addit : Ἡγησιακὸν τὸ σχῆμα τοῦτο τῆς συνθέσεως, μικρόκομψον, ἀγεννές, μαλθακόν. Τούτων γὰρ τῶν λήρων ἱερεὺς ἐκεῖνος ἀνὴρ, τοιαῦτα γράφων· « Ἐξ ἀγαθῆς ἑορτῆς ἀγαθὴν ἄγομεν ἄλλην. » — « Ἀπὸ Μάγνησίας εἰμὶ τῆς μεγάλης Σιτυλεύς. » — « Οὐ γὰρ μικρὰν εἰς Θηβαίων ὕδωρ ἔπτυσεν ὁ Διόνυσος· ἡδὺς (sc. ὁ Ἴσμηνός) μὲν γὰρ ἐστὶ, ποιεῖ δὲ μαίνεσθαι. » Adde quæ idem Dionysius disputat in fragm. Heges. 3 (*).

(*) Cum Hegesias aptissime Bœckhius (Ind. lectt. univ. Berolin. 1824 sem. hibern. p. 4) componit Pausaniam. « Aut fallimur magnopere ait, aut unde stilum suum Pau-

Longinus De sublim. c. 3, 3, postquam de Clitarchi aliorumque dictionis inani tumore dixerat, addit: Τά γε μὴν Ἀμφικράτους τοιαῦτα καὶ Ἥγησιου καὶ Μάτριδος· πολλαχοῦ γὰρ ἐνθουσιᾶν ἑαυτοῖς δοκοῦντες, οὐ βακχεύουσιν, ἀλλὰ παίζουσιν.

Talis quum fuerit Hegesias, haud inepte cognominatus esse dicitur ἀγριμελίσσα, *apis silvestris*, teste Hesychio. (Cf. Suidas: Ἀγρία μέλισσα, ἐπὶ τῶν σφόδρα πονηρῶν καὶ ὤμων.)

ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

1.

Plutarch. Alex. 3: Ἐγενήθη δ' οὖν Ἀλέξανδρος ἰσταμένου μηνὸς Ἐκατομβαιῶνος, ὃν Μακεδόνες Λῶον καλοῦσιν, ἕκτη, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἐνεπρήσθη νεώς· ὃ Ἥγησίας ὁ Μάγνης ἐπιπέφρωνηκεν ἐπιφώνημα κατασβέσαι τὴν πυρκαϊᾶν ἐκείνην ὑπὸ ψυχρίας δυνάμενον· εἰκότως γὰρ ἔφη καταφλεχθῆναι τὸν νεών, τῆς Ἀρτέμιδος ἀσχολουμένης περὶ τὴν Ἀλεξάνδρου μαίωσιν.

saniem certe magna ex parte formaverit, simplicissima via invenimus. Quippe in forma orationis nihil magis mentem ferit quam numerus: quodsi, qualis numerus sit recte constitueris, stili ipsius proprietatem definiveris: cetera enim ut plurimum in eundem modum composita reperiuntur. Jam vero cujus aures Atticis numeris assueverint, dum Pausaniam viva voce recitat, ne unam quidem periodum apte cadentem deprehenderit; ita omnia fracta, concisa, inversa, perturbata sunt; denique verborum collocatio ea est, ut auctor legentes quasi deludere videatur, ne recte intelligi possit. Præterea dictio jejuna, exilis, exsanguis est: quod ante nos alii notarunt. Ut uno verbo omnia comprehendamus, stilus *Asianus* et *Hegesiacus* est; quem excoluit *Hegesias Magnes Sipyleus*, hoc est Pausaniae popularis: sive, quod verisimillimum, hæc rhetorum secta in Hegesiae patria usque ad Pausaniam perduravit, eaque hic institutus domi est, sive Pausanias popularis sui stilum sponte amplexus eum in patriæ honorem opere suo celebrare voluit: ut, quum nullum paullo amplius Asianæ dictionis specimen supersit, illa qualis fuerit, jam ex ipso potissimum Pausania cognoscendum videatur. »

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Natus est Alexander die sexto Hecatombæonis mensis, quem Loum appellant Macedones. Eodem illo die templum Dianæ Ephesiæ conflagravit. Quam rem narrans Hegesias Magnes dictum adjecit adeo frigidum, ut incendium istud potuisset extinguere. Scilicet haud mirandum dicit templum flammis consumptum esse, quum Diana tum obsteritricio opere circa Alexandrum occupata fuisset.

2.

Hegesias, sæpius memorans eversiones urbium, laborat exilitate. Nolens enim temporibus accommodate dicere, studens vero in rebus austeris leporem ostendere, assequitur quidem aliquatenus quod vult, a dignitate vero rei tractandæ longe aberrat; uti ex orationibus ejus manifesto apparet,

Eadem Timæo tribuit Cicero De nat. deor. II, 27: *Concinne, ut multa Timæus: qui quum in historia dixisset, qua nocte natus Alexander esset, eadem Dianæ Ephesiæ templum deflagravisset; adjunxit, minime id esse mirandum, quod Diana, quum in partu Olympiadis adesse voluisset, abfuisset domo.* Sane hoc concinne dictum, sed a gravitate historici prorsus alienum, ut merito rideatur a Plutarcho. Cf. Ruhnken. Hist. crit. orat. p. 184.

2.

Agatharchides in Præfat. ad lib. V De mari rubro (ap. Phot. cod. 250, p. 446 ed. B.): Ἥγησίας μὲν οὖν πολλάκις τῆς ἀπωλείας μεμνημένος τῶν πόλεων εὐτελής ἐστίν. Ὅ γὰρ μὴ θέλων τοῖς καιροῖς οἰκείως διαλέγεσθαι, ζητῶν δὲ ἐξ ἀνάγκης ἐν αὐστηρῶν πράγματι κομψότητα διαφαίνειν, τοῦ μὲν ἰδίου ζηλώματος ἐπὶ ποσὸν τυγχάνει, τῆς δὲ τῶν ὑποκειμένων ἀξίας οὐ στοχάζεται· ὥσπερ οὗτος ἐν τοῖς αὐτοῦ φωρᾶται λόγοις· οἷον « Ὅνομα κατελάβομεν, πόλιν καταλιπόντες. » Σκόπει τοίνυν. Τοῦτο πάθος μὲν οὐδαμῶς ποιεῖ, ἀλλὰ συνάγει πρὸς τὴν ἔμφασιν καὶ ποιεῖ ζητεῖν τί λέγει. Οὗ γὰρ ἂν τις τῇ γνώμῃ διασταγμὸν ἐνεργάσθαι, ἐκεῖσε ἀπὸ τοῦ λόγου τὸ δεινὸν ἀφῆκε. Διὰ τί; ὅτι τὸ ῥηθὲν ἐν τῇ σαφῶς γινῶναι καὶ τὴν συμπάθειαν ἔστι λαβεῖν· ὁ δ' ὑστερήσας τοῦ σαφοῦς ἀπολέλειπται καὶ τῆς ἐναργείας. Εἶτα ὁμοιον περὶ Θηβαίων φησί· « Τὸν γὰρ μέγιστα φωνήσαντα τόπον ἄφωνον ἢ συμφορὰ πεποίηκε. » Πάλιν ἐπ' Ὀλυθίων· « Ἐκ μυριάδου πόλεως ἐξῆλθον, ἐπιστραφεῖς δ' οὐκέτ' εἶδον. » Ἐζήτει δὲ τί; τὸ μὲν γὰρ ῥηθὲν, ὑπὸ τοιαύτην ἔμφασιν πεπτωκὸς, πεπλάνηκεν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ προκειμένου τὴν γνώμην. Δεῖ δὲ τὸν οἰκτιζόμενον ἀφέντα τοὺς ἀστεῖσμούς, τὸ πρᾶγμα σημαίνειν ὃ οἰκείωται τὸ πάθος, εἰ μέλλοι μὴ τῆ λέξει διακοσμεῖν, ἀλλὰ τῷ τῆς συμφορᾶς αἰτίῳ προσεδρεύειν. Ἄλλ' ἐφ' ἕτερον ἰτέον· « Ἀλέξανδρε, καὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν νόμισον, ὁρῶντα τὰ λεί-

verbi causa ubi dicit: *Urbe relicta nomen acquisivimus.* Specta igitur hoc: affectionem nequaquam movet, sed ad quaerendam verborum significationem nos adducit. Nam ubi quis dubitationem animo injicit, ibi gravitatem orationi demit. Quare? Quia si dictum clare perspicitur, animus lectoris commoveri potest; postposita autem perspicuitate, vis quoque verborum imminuitur. Hinc de Thebanis ad eundem modum dicit: *Locum enim altissima voce locutum nutum calamitas reddidit.* Rursum de Olynthiis: *Ex urbe decem virorum millia capiente profectus sum; conversus non amplius vidi.* Quæris quidnam? Dictum ita expressum a re præsentī animum abducit. Oportet vero miserantem, misso festivitatis studio, rem designare, quæ affectioni propria est, siquidem non dictioni ornatum quaerere, sed calamitatis causæ servire ve-

ψάνα τῆς πόλεως, παρόντα μοι συνικετεύειν. » Αἴτημα μὲν μειρακιῶδες καὶ μεταφορὰ σκληρὰ, τὸ δὲ σκυθρωπὸν τῆς πράξεως ἄρρητον. Ἄλλο· « Βασιλικῆ μανίᾳ προσπταίσασα πόλις τραγωδίας ἐλεινοτέρα γέγονε. » πρὸς πᾶν μᾶλλον ἢ τὸ καθῆκον σοφιστῆ ἠτοιμάσθαι φαίνεται, ὅθεν οὐ λίαν ἄπτεται τοῦ προκειμένου· χαλεπὸν γὰρ οἶμαι χαλεποῖς πράγμασιν μωκωμένην διάλεκτον ἐφορᾶσθαι. Ἄλλο· « Τί δεῖ λέγειν Ὀλυνθίους καὶ Θηβαίους, οἷα κατὰ πόλεις ἀποθανόντες πεπόνθασιν; » Ἔτερον παραπλήσιον κολακείας οὐκ εὐσχήμονος καὶ εὐηθείας ἐχόμενον· « Ὅμοιον πεποίηκας, Ἀλέξανδρε, Θήβας κατασκάψας, ὡς ἂν εἶ ὁ Ζεὺς ἐκ τῆς κατ' οὐρανὸν μερίδος ἐκβάλοι τὴν σελήνην· ὑπολείπομαι γὰρ τὸν ἥλιον ταῖς Ἀθηναίσις. Δύο γὰρ αὐταὶ πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἦσαν ὄψεις. Διὸ καὶ περὶ τῆς ἐτέρας ἀγωνιῶν ὡν· ὁ μὲν γὰρ εἷς αὐτῶν ὀφθαλμὸς ἡ Θηβαίων ἐκκέκοπται πόλις. » Ἐμοὶ μὲν οὖν σκώπτειν ὁ σοφιστῆς δοκεῖ διὰ τούτων, οὐκ ὀλοφύρεσθαι τῶν πόλεων τὴν τύχην, καὶ σκοπεῖν πῶς ἂν τάχιστα συγκόψαιτο τὸν λόγον, οὐ πῶς τὸ πάθος ὑπὸ τὴν ὄψιν ἀγάγοι διὰ τῆς ἐναργείας. Ἔτερον ὅμοιον· « Αἰ δὲ πόλεις αἰπλοῦσιον ἔκλαιον τὴν πόλιν, ὀρωῖσαι τὴν πρότερον οὔσαν οὐκέτ' οὔσαν. » Εἴ τις οὖν τοῖς Θηβαίοις καὶ τοῖς Ὀλυνθίοις παρ' αὐτὴν τὴν ἄλωσιν τὰς περιόδους ταύτας συναχθόμενος ἔλεγε, δοκοῦσιν ἂν μοι γελάσαι τὸν γράψαντα καὶ τρόπον τινὰ αὐτῶν ὑπολαβεῖν ἀθλιώτερον. Ἄλλου γένους ἀψώμεθα τὸν αὐτὸν ἡγούμενοι σοφιστῆν. « Δεινὸν τὴν χώραν ἄσπο-

ρον εἶναι τὴν τοὺς Σπαρτοὺς τεκοῦσαν. » Ἄλλ' οὐχ οὕτως ὁ Δημοσθένης, οὗ τὴν γνώμην οὗτος ἐπὶ τὸ χεῖρον μετέθηκε· γράφει δὲ δεινὸν μηλόβοτον γενέσθαι τὴν Ἀττικὴν, ἢ πρώτη τοῖς ἄλλοις ἐξήνεγκε τὸν ἡμερον καρπὸν. Ὁ δὲ φήσας δεινὸν εἶναι τὴν γῆν ἄσπορον γενέσθαι τὴν τοὺς Σπαρτοὺς τεκοῦσαν, ἐκ τῶν ὀνομάτων τὴν ἐναντίωσιν εἶληφεν, οὐκ ἐκ τοῦ πράγματος. Διὸ καὶ ψυχρότητα ἐσχάτην ἐμφαίνει, ὡσπερ καὶ Ἑρμησιάνης ὁ τὴν Ἀθηνᾶν ἐγκωμιάσας οὕτως· « Ἐκ γὰρ τῆς τοῦ Διὸς γεγεννημένη κεφαλῆς εἰκότως ἔχει τῆς εὐδαιμονίας τὸ κεφάλαιον. » Τοιοῦτον καὶ τὸ « Τίς δ' ἂν δύναίτο ποιῆσαι τὴν Κύρου δόσιν ἄκυρον; » καὶ τότε δὲ ὅμοιον· « Τόπος δὲ πῶς γένοιτ' ἂν ἄβατος βάτου περιειμένου; » Πάντα, φησὶν ὁ Ἀγαθαρχίδης, τὰ τοιαῦτα ἀδόκιμα· ἀλλ' εἰ μὲν πρὸς ἐλεινολογίαν λέγοι, ἐγγὺς τοῦ πρόποντος ἴσταται, εἰ δὲ πρὸς πᾶσαν ἰδέαν λόγου, οὐκ ὀρθῶς τῆ κρίσει ἐπέβαλε. Πλὴν προστίθησι καὶ ἕτερα τῶν εἰρημένων ὅμοια, ὑπὸ τὴν αὐτὴν καὶ ταῦτα φέρων διαβολὴν, οἷον· « Θηβαῖοι ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἀνετράπησαν. » Ὡ καλῆς ἐμφάσεως! ἄνθρωποι τοσοῦτοι παραλόγως ἀνατετραμμένοι. Καὶ πάλιν· « Τῆς μὲν πόλεως κατασκαφείσης οἱ μὲν ἄνδρες παίδων συμφορὰς ὑπομένουσιν, αἱ δὲ γυναῖκες μετέχθησαν εἰς Μακεδονίαν, τὴν πόλιν θάψασαί τινα τρόπον. » Ἔτερον ὅμοιον· « Ἡ δὲ φάλαγξ τῶν Μακεδόνων εἰσβιασαμένη τοῖς ὄπλοις ἐν τὸς τεῖχους τὴν πόλιν ἀπέκτεινεν. » Ἐκεῖ μὲν ταφὴ πόλεως, ἐν ταῦθα δὲ θάνατος· λοιπὸν

lit. Sed ad alia procedendum. *Alexander, Epaminondam puta conspectis urbis reliquiis presentem tecum comparari.* Petitio puerilis, translatio dura est, rei vero atrocitas minime exprimitur. Aliud: *Regiæ insanix quum impigisset se urbs, tragædiâ miserabilior fuit.* Hoc ad quodvis potius quam ad id quod aptum est, adornasse sophista videtur; unde fit ut rem propositam minime attingat. Nam acerbum est, opinor, rebus acerbis ridiculum accommodari sermonem. Aliud: *Quid attinet commemorare Olynthios et Thebanos, quæ per singulas urbes morientes perpassi sint?* Aliud simile, quod invenustam stultamque adulationem continet: *Simile quid, Alexander, fecisti Thebas diruens, ac si Juppiter ex suo cæli loco lunam sustulisset; relinquo enim Athenis solem. Nam duæ hæc civitates Græciæ erant ocelli. Quapropter etiam de altero nunc anxius sum; nam unus oculorum evulsus est urbs Thebarum.* Mihi quidem joculari sophista hæc videtur, non deplorare urbium fortunam, atque spectare quomodo brevissime orationem abscindat, non quomodo sub aspectum ducat calamitatem verborum perspicuitate. Aliud quid simile: *Urbes vicinæ deflebant urbem, quæ quum antea fuisset, videntes jam non amplius esse.* Si quis igitur Thebanis aut Olynthiis sub ipsam eversionem huiusmodi periodos condolens recitasset, viderentur mihi scriptorem derisuri et quodammodo miseriorem ipsis existimaturi fuisse. Aliud genus attingamus ex eodem so-

phista: *Grave, regionem non consitam esse, quæ satos homines genuit.* Sed non sic Demosthenes, cujus ille sententiam in deterius mutavit. Scribit enim, grave esse Atticam ovium fieri pascuam, quæ prima omnium mitiorem tulerit fructum. Ille vero dum dicit grave esse terram non consitam esse, quæ satos homines produxerit, ex verbis, non ex re oppositionem petivit. Hinc quammaxime friget, sicuti etiam Hermesianax, qui Minervam laudans dixit ita: *Ex Jovis enim capite prognata merito tale habet caput felicitatis.* Idem: *Quis possit Cyri donationem reddere ἄκυρον (irritam)?* Et similiter: *Locus quomodo esse possit, invius (ἄβατος) sentibus (βάτω) cinclus?* Talia omnia, Agatharchides ait, sunt ab usu remota; sin ad commiserationem movendam dicta, non procul a decore absunt; si quis vero ad omnem orationis formam ea adhibet, haud recte iudicium instituit. Præterea alia allatis similia apponit eademque criminatione prosequitur, uti istud: *Thebani in prælio contra Macedones commisso plus quam decem millia subverterunt.* O pulcram demonstrationem! Tot homines præter rationem subversi. Et iterum: *Urbe eversa, viri quidem liberorum calamitates sustinuerunt, mulieres vero in Macedoniam translatae sunt, urbem quodammodo sepelientes.* Aliud simile: *Phalanx Macedonum vi armorum intra muros irruens urbem interfecit.* Illic sepulcrum urbis, hic vero mortem habes; restat ut adjuncta funeris elatione, epigrammate utamur, et integra

ἐκφορὰν δεῖ προσθέντας ἐπιγράμματι χρῆσασθαι, καὶ παντελῆς ἢ πρᾶξις. Πλὴν τῆς μὲν τούτου κομιψότητος, ἵνα μὴ μανίας εἰπὼν πικρότερος φανῶ, διεληλύθαμεν, φησὶ, τὰ πλεῖστα. Εἰσάγει δὲ μετὰ σαφηνείας καὶ τῆς πρεπούσης λόγῳ κοσμιότητος εἰς τὸν ὅμοιον εἰπόντας τόπον Στρατοκλέα μὲν οὕτως· « Ἄροῦται καὶ σπείρεται τὸ Θηβαίων ἄστυ, τῶν συναγωνισαμένων ὑμῖν τὸν πρὸς Φίλιππον πόλεμον. » Ἄμα, φησὶ, τὸ πάθος τῆς πόλεως εὐσήμως ἐξέθηκε, καὶ τῆς τῶν ἡτυχηκότων φιλίας ὑπεμνήσθη· τὸ δεινὸν γὰρ εὐνοία παράτεθ' ἐμβριθεστέρους εἴωθε τοὺς οἴκτους ποιεῖν. Μετὰ Στρατοκλέα ὁμοίως Αἰσχίνην εἰσάγει λέγοντα· « πόλις ἀστυγείτων ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἠφάνισται. » Ἄριστα, φησὶ, τῆς μὲν ἀπωλείας τὸ τάχος τῆ μεταφορᾷ σημήνας, τοὺς κινδύνους δὲ ἐφιστὰς ἐκ τοῦ τὸν πεπονθότα τοῖς ἀκούουσι δεικνύειν ὄμορον ὑπάρχοντα. Ἄλλὰ γὰρ ὁ Δημοσθένης, φησὶ, μετενέγκας τοὺς λόγους ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον οὕτω δεδήλωκε· « Τὴν μὲν πόλιν ἐξώρυξεν ἐκ τῶν θεμελίων, ὥστε μηδὲ ἐπὶ ταῖς ἐστίαις καταλιπεῖν τὴν τέφραν, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας τῶν ἡγησαμένων τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τὰς σκηνὰς τῶν βαρβάρων διένειμε. » Πικρῶς καὶ σαφῶς καὶ βραχέως ἀφ' ἐκάστου τῶν εἰδῶν εἰληφῶς τὴν ὑπερβολὴν ὅμως τῆς διδασκούσης τὸ πρᾶγμα ἐναργείας οὐκ ἐπελάθετο. Πάλιν ἐπ' Ὀλυνθίων δ' αὐτὸς ῥήτωρ· « Ὀλυνθον δὴ καὶ Μεθώνην καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις τῶν ἐπὶ Θράκης, ἅς πάσας οὕτως ὡμῶς ἀνήρηκεν,

ὥστε εἰ μηδὲ πώποτε ἐκτίσθησαν βᾶδιον εἶναι προσελθόντας εἰπεῖν, » κτλ.

3

Dionys. Hal. De comp. verb. tom. V, p. 120 R. : Οἷς δὲ μὴ ἐγένετο πρόνοια τούτου τοῦ μέρους (aptæ verborum compositionis), οἱ μὲν ταπεινάς, οἱ δὲ κατακεκλασμένας, οἱ δ' ἄλλην τινὰ αἰσχύνην ἢ ἀμορφίαν ἐχούσας ἐξήνεγκαν τὰς γραφάς. Ὡν ἐστὶ πρῶτος καὶ τελευταῖος καὶ μέσος ὁ Μάγνης σοφιστῆς Ἑγησίας· ὑπὲρ οὗ, μὰ τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς ἅπαντας, οὐκ οἶδ', ὅτι χρὴ λέγειν, πότερον τοσαύτη περὶ αὐτὸν ἦν ἀναισθησία καὶ παχύτης, ὥστε μὴ συνορᾶν, οἵτινές εἰσιν εὐγενεῖς ἢ ἀγενεῖς ῥυθμοί, ἢ τοσαύτη θεοβλάβεια καὶ διαφθορὰ τῶν φρενῶν, ὥστ' εἰδότα τοὺς κρείττους, ἔπειτα αἰρεῖσθαι τοὺς χείρονας· ὃ καὶ μᾶλλον πείθομαι. Ἀγνοίας μὲν γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ κατορθοῦν πολλαχοῦ· προνοίας δὲ τὸ μηδέποτε. Ἐν γοῦν τοσαύταις γραφαῖς, ἅς κατατέλειπεν ὁ ἀνὴρ, μίαν οὐκ ἂν εὖροι τις σελίδα συγχειμένην εὐτυχῶς· ἔοικε δὲ ταῦτα ὑπολαβεῖν ἐκείνων κρείττω, καὶ μετὰ σπουδῆς αὐτὰ ποιεῖν, εἰς ἃ δι' ἀνάγκην ἂν τις ἐμπεσῶν ἐν λόγῳ σχεδῶν δι' αἰσχύνης ἔθετο φρόνημα ἔχων ἀνὴρ. Θήσω δὲ καὶ τούτου λέξιν ἐξ Ἱστορίας, ἵνα σοὶ γένηται δῆλον ἐξ ἀντιπαραθέσεως, ὅσῃ μὲν ἀξίωσιν ἔχει τὸ εὐγενές ἐν ῥυθμοῖς, ὅσῃ δ' αἰσχύνην τὸ ἀγενές.

Τί δὲ ὃ λαμβάνει πρᾶγμα ὁ σοφιστῆς; τοιόνδε. Ἀλέξανδρος πολιορκῶν Γάζαν, χωρίον τι τῆς Συρίας πᾶν ἰσχυρὸν, τραυματίας τε γίνεται κατὰ τὴν προσ-

res est. Festivitatē hujus scriptoris, ne insanīe dicens acerbior videar, ait, recensimus plurima. Introducit vero etiam cum perspicuitate et justo orationis ornatu de eadem re dicentes; Stratoclem quidem ita: *Aratur jam et seritur Thebanorum civitas, qui nobiscum contra Philippum arma sumpserunt*. Simul, ait, casum urbis evidenter exposuit, et infeliciam amicitiae recordatus est. Durum enim benevolentiae appositum majorem solet commiserationem movere. Post Stratoclem similiter Aeschinē inducit dicentem: *Urbs contermina e media Graecia sublata est*. Optime, dicit, celeritatem excidii metaphora significat et instans periculum monstrat eo, quod qui ista perpessi sint auditorum finitimos esse dicit. Verum Demosthenes, inquit, ad Alexandrum sermonem transferens ita rem elocutus est: *Urbem funditus evertit, ut ne cinerem quidem reliquerit; liberos vero et uxores eorum, qui Graeciae principatum obtinuerant, per tabernacula barbarorum distribuit*. Acriter et clare et breviter de singulis speciebus usus hyperbolicus, non oblitus tamen est quae rem docet perspicuitatis. Rursum de Olynthiis idem orator: *Olynthum et Methonem et Apolloniam et duas et triginta urbes Thraciae quas omnes ita crudeliter evertit, ut nunquam conditas esse facile accedentes dicere possint*.

3.

Qui vero in componendis verbis nullam adhibuerunt curam, illi aut humilia aut fracta aut turpitudinem aliam quandam ac deformitatem habentia in lucem scripta protu-

lerunt. Quorum primus et ultimus et medius est Magnesius sophista Hegesias: de quo, per Jovem et ceteros deos omnes, quid sit dicendum plane nescio: utrum ei adeo stupidum fuerit et crassum ingenium, ut perspicere non potuerit, qui numeri generosi aut ignobiles, an tanta diis iratis eum occupaverit stoliditas mentisque depravatio, ut, melioribus perspectis, deteriora tamen praeferreret: quod quidem ego magis existimo. Ignorantiae enim est etiam recte dicere saepenumero, nunquam vero, id est consilii et prudentiae. Jam inter tot scripta, quae nobis vir ille reliquit, ne pagellam quidem unicam inveneris felici structura ornatam: hos utique pedes illis praestantiores judicabat, et de industria visus est adhibere; in quos si prudens quispiam necessitate exactus inciderit, idque in oratione facta ex tempore, non poterit a rubore sibi temperare. Hominis vero sermonem ex historia sumptum ante oculos ponam, ut tibi ex mutua comparatione appareat, quantum dignitatis illud in numeris generosum habeat, quantumque sordeat ignobilis structura.

Quam vero rem enarrandam sibi sophista sumit? Hujusmodi est. Alexander, dum Gazam obsidione cingeret, castrum Syriae munitissimum, vulnus inter oppugnandum accepit, nec eam, nisi longo post tempore, in potestatem redegit. Ira itaque accensus omnes, quos in urbe vivos invenit, gladio sustulit, Macedonibus permissis, ut quemvis occiderent obvium: ipsum autem imperatorem, quem ceperat, summam tam fortuna quam corporis praestantia

βολήν, καὶ τὸ χωρίον αἰρεῖ χρόνῳ φερόμενος. Ὁ δ' ὑπ' ὀργῆς τοὺς τ' ἐγκαταληφθέντας ἀποσφάττει πάντας, ἐπιτρέψας τοῖς Μακεδόσι τὸν ἐντυχόντα κτείνειν, καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτὸν αἰχμάλωτον λαβὼν, ἄνδρα ἐν ἀξιώματι καὶ τύχῃ καὶ εἶδους, ἐξ ἀρματείου δίφρου δῆσαι κελεύσας ζῶντα, καὶ τοὺς ἵππους ἐλαύνων ἀνά κράτος, ἐν τῇ πάντων ὄψει διαφθείρει τοῦτον. Οὐκ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν δεινότερα πάθη, οὐδ' ὄψεις φοβερωτέρας. Πῶς δὴ ταῦτα ἡρμήνευκεν ὁ σοφιστής, ἄξιον ἰδεῖν, πότερον σεμνῶς καὶ ὑψηλῶς, ἢ ταπεινῶς καὶ καταγελάστως; « Ὁ δὲ βασιλεὺς (erat Βάτις, κρατῶν τῆς Γαζαίων πόλεως, Arrian.) ἔχων τὸ σύνταγμα προηγεῖτο, καὶ πῶς ἐβεβούλευτο τῶν πολεμίων τοῖς ἀρίστοις ἀπαντᾶν εἰσιών. Τοῦτο γὰρ ἔγνωστο, κρατήσασιν ἐνὸς συνεκβάλλειν καὶ τὸ πλῆθος. Ἡ μὲν οὖν ἐλπίς αὐτῆ συνέδραμεν εἰς τὸ τολμᾶν, ὥστ' Ἀλέξανδρον μηδέποτε κινδυνεῦσαι πρότερον οὕτως· ἀνὴρ γὰρ τῶν πολεμίων, εἰς γόνατα συγκαμφθεὶς, ἔδοξε τοῦτ' Ἀλεξάνδρῳ τῆς ἰκετείας ἕνεκα πρᾶξαι. Προέμενος δ' ἐγγὺς μικρὸν ἐκνεύει τὸ ξίφος ἐνέγκαντος ὑπὸ τὰ πτερυγία τοῦ θώρακος, ὥστε γενέσθαι καὶ τὴν πληγὴν οὐ καιριωτάτην· ἀλλὰ τὸν μὲν αὐτὸς ἀπώλεσε, κατὰ κεφαλῆς τύπτων τῇ μαχαίρᾳ· τοὺς δ' ἄλλους ὀργῇ πρόσφατος ἐπίπρατο. Οὕτω γὰρ ἐκάστου τὸν ἔλεον ἐξέστησεν ἢ τοῦ τολμήσαντος ἀπόνοια, τῶν μὲν ἰδόντων τῶν δ' ἀκουσάντων, ὥστε ἐξακισχιλίους ὑπὸ τὴν σάλπιγγα ἐκείνην τῶν βαρβάρων κατακοπήναι. Τὸν μέντοι βασιλεῖα αὐτὸν ἀνήγαγον ζῶντα Λεόννατος καὶ Φιλωτᾶς· ἰδὼν δὲ πολύσαρκον καὶ μέγαν, ὡς βδελυρώτατον (μέλας γὰρ ἦν καὶ τὸ χρῶμα), μισήσας ἐφ' οἷς ἐβεβούλευτο, καὶ τὸ εἶδος, ἐκέλευσε διὰ τῶν ποδῶν χαλκοῦν ψαλλίον διεύραντας ἔλκειν κύκλῳ γυμνόν. Πιλούμενος δὲ κακοῖς περὶ πολλὰς τραχύτητας ἔκραζεν. Αὐτὸ δ' ἦν, ὃ λέγω, τὸ συνάγον ἀνθρώπους. Ἐπέτεινε μὲν γὰρ ὁ πόνοσ,

existimationis virum, curru bijugo alligari jussit, atque equis vehementer incitatis omnium in conspectu interemit. Enimvero calamitatem crudeliorem enarrare, aut quidquam aspectu horribilius, nemo poterit. Quomodo vero hæc oratione sophista illustraverit, operæ pretium erit videre; an dictione sublimi et plena gravitatis, an humili prorsus et ridenda. « At Batis cum instructo agmine præibat, et primoribus hostium aliquo modo occurrere constituit, prælium ingressus. Hoc enim putabat, uno superato, reliquam una ruituram multitudinem. Hæc igitur spes regem comitans impulit ad audendum, adeo ut majori nunquam antea in periculo versaretur Alexander. Vir quidam ex hostium numero, in genua procidens, fidem fecit Alexandro supplicandi animo id egisse. Eum ergo admittens propius, vix declinavit gladium, quem transfuga sub ipsas loriceæ pinnulas intulerat, ut non acciperet vulnus letale. Sed eum quidem impacto in caput ferro ipse rex interemit: ceteris vero militibus ex integro ira exarsit: nam singulorum usque adeo misericordiam immutarat hominis audacia perditâ, non solum eorum, qui præsentibus viderant, sed qui ab aliis rem acceperant, ut ad illum tubæ sonitum sex millia barbarorum interficerentur. Ipsum vero Batin regem Leonnatus et Phi-

βάρβαρον δ' ἐβόα δεσπότην καὶ ἰκετεῦων· γελᾶν δὲ ὁ σολοικισμὸς ἐποίει· τὸ δὲ στέαρ καὶ τὸ κύτος τῆς γαστρὸς ἐνέφαινε Βαβυλώνιον ζῶον ἕτερον ἄδρῶν. Ὁ μὲν οὖν ὄχλος ἐνέπαιζε, στρατιωτικὴν ὕβριν ὑβρίζων εἶδεχθῆ καὶ τῷ τρόπῳ σκαιὸν ἐχθρόν. »

Deinde Dionysius, comparationis causa appositis versibus Homeri de Achille in corpus Hectoris sævientie (Il. X, 395 sqq.), pergit ita:

Οὕτως εὐγενῶς ἅμα καὶ δεινῶς πάθη λέγεσθαι προσῆκεν ὑπ' ἀνδρῶν φρόνημα καὶ νοῦν ἐχόντων· ὡς δὲ ὁ Μάγνης εἶρηκεν, ὡς ὑπὸ γυναικῶν ἢ κατεαγότων ἀνθρώπων λέγοιτ' ἂν, καὶ οὐδὲ τούτων μετὰ σπουδῆς, ἀλλ' ἐπὶ χλευασμῶ καὶ καταγέλωτι. Τί οὖν αἴτιον ἐκείνων μὲν τῶν ποιημάτων τῆς εὐγενείας, τούτων δὲ τῶν φλυαρημάτων τῆς ταπεινότητος; ἢ τῶν ῥυθμῶν διαφορά μάλιστα, εἰ καὶ μὴ μόνη.

Historiam ab Hegesia narratam vide ap. Curtium (IV, 6), qui secutus haud dubie est Clitarchum, quem etiam Hegesiam ob oculos habuisse et narrationis atrocitate superare studuisse videtur (cf. Clitarch. fragm. introduct. p. 76). Eunuchus Gazæ rerum tum potitus ap. Curtium audit *Betis*, ap. Arrian. II, 25, 8 Βάτις, quod ipsum nomen fortasse ap. Dionys. pro βασιλεὺς reponendum est. Ceterum manca esse narratio videtur; adeo est inconcinna.

4.

E LIBRIS INCERTIS.

Hyginus Poet. astron. III, 41: *Piscis qui Novius appellatur. Hic videtur ore aquam excipere a signo Aquario, qui laborantem quondam Isim servasse existimatur: pro quo beneficio simulacrum*

lotas vivum adduxerunt. Quem ubi obesum conspexit Alexander, et vasto corpore, ut nihil sædius (erat enim etiam nigro colore), odio non tantum ob ea quæ molitibus esset facinora, sed etiam ab formam conceptio, jussit ut unco pedes trajectus æreo nudus in orbem raptaretur. Quibus malis gravatus, nimia doloris acerbitate clamorem sustulit. Hoc autem erat, quod dico, cur undique conflueret multitudo. Quum vero magis magisque dolores invalescerent, barbara voce clamabat *Dominum*, supplicatione adhibita; factoque solæcismo omnes in risum egit: ipsa autem adipe et ventris cavitate saginatum aliquod animal Babylonium oculis spectantium subjecit. Insultabat itaque multitudo, ac militari affecit contumelia deformem aspectu et moribus rudem hostem.»

Ea qua Homerus dignitate et gravitate enarrandi sunt affectus ab hominibus ingenio judicioque præditis. Non secus autem Magnesius ille, ac si quid a mulierculis diceretur aut insanis et male feriatis hominibus; idque quum rem haud serio agerent, sed per jocum risumque. Quid ergo rei est cur generosa videantur hæc Homeri carmina, ista autem nugamenta quam vilissima? numerorum scilicet pedumque differentia potissimum, et ea non unice causa est.

piscis et ejus filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non esitant, sed eorum simulacra aurata pro diis penatibus colunt. De hoc Hegesias scribit. Pro Hegesias Munckerus scribi vult Ctesias, quia de eadem re Ctesias laudatur in Eratosth. Cataster. 38. Verum quum aliter rem tradat Diodoreus Ctesias (fr. 5), probabile potius est in Eratosthenis loco reponendum esse Hegesiam. Ceterum istam Syrorum religionem Hegesias memoraverit in Historia Alexandri. Cf. De eadem re Diognetum p. 134 not. In Ctesiae fr. p. 13, l. 17 dele vocem recte.

(5).

Plutarch. Vit. X oratt. c. 8, 2, p. 844, B, de Demosthene : Ὄς δὲ Ἡγησίας ὁ Μάγνης φησίν, ἐδεήθη τοῦ παιδαγωγοῦ, ἵνα Καλλιστράτου, Ἐμπεδου, Ἀφιδναίου, ῥήτορος δοξίμου καὶ ἱππαρχήσαντος καὶ ἀναθέντος τὸν βωμὸν τῷ Ἐρμῇ τῷ ἀγοραίῳ, μέλλοντος ἐν τῷ δήμῳ λέγειν, ἀκούσῃ· ἀκούσας δὲ, ἔραστῆς ἐγένετο τῶν λόγων.

« Scripsit (Plutarchus) vel certe scribere voluit ὡς δὲ Δημήτριος ὁ Μάγνης φησίν. Nam Demetrium Magnetem in libris Περὶ δμωνύμων de Demosthene scripsisse, intelligitur ex Plutarcho in Demosth. c. 15 et c. 27, Photio cod. 265, p. 1478, et ipso Pseudo-Plutarcho p. 846, E. » RUHNKEN ad Rutil. Lup. I, 8; — Ἐμπεδου] sic Pausan. VII, 16, 4; vulgo Ἐμπαίδου; Reiskius Εὐμηλίδου; Wyttenbachius Καλλικράτους. » Empedi filius jam Ol. 91, 4 in Sicilia occubuerat. Errorem detexit Ruhnken. Hist. crit. or. p. 59 » WESTERMANN. ad h. l.

6.

Plinius H. N. VII, 5. 57 : *Longa nave Iasonem primum navigasse Philostephanus auctor est, Paralum Hegesias.* Hæc ad nostrum Hegesiam spectare videntur. Alium Hegesiam Maroneum laudat Plinius in ind. auctor. libri VIII. Is de agricultura scripserat. V. Auct. lat. Rei Rust. p. 54, 164.

7.

Strabo IX, p. 396 : Ἀλλὰ γὰρ, εἰς πλῆθος ἐμπί-

5.

Hegesias (?) Magnes scribit Demosthenem precibus a prædago impetrasse, ut sibi liceret audire Callistratum, Empædi filium Aphidnæi, oratorem nobilem et qui aliquando magister equitum fuisset, ac Mercurio forensi aram dedicasset, verba tum ad populum facturum. Quem ubi audivit, amore dicendi est captus.

7.

In multitudinem incidens eorum, quæ de Athenarum urbe cantantur et in ore hominum versantur, vereor ne,

πτων τῶν περὶ τῆς πόλεως ταύτης ὑμνουμένων τε καὶ διαβωμένων, ὀκνῶ πλεονάζειν, μὴ συμβῆ τῆς προθέσεως ἐκπεσεῖν τὴν γραφὴν. Ἐπεισι γὰρ ὁ φησὶν Ἡγησίας, « Ὅρῳ τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ περὶ τῆς τριαίνης ἐκεῖ σημεῖον· ὀρῶ τὴν Ἐλευσίνα, καὶ τῶν ἱερῶν γέγονα μύστης· ἐκεῖνο Λεωκόριον· τοῦτο Θησεῖον· οὐ δύναμαι δηλῶσαι καθ' ἐν ἑκάστον· ἡ γὰρ Ἀττικὴ θεῶν ἐστὶ κτίσμα καὶ προγόνων ἡρώων. » Ἄλλ' οὗτός γε ἐνός μόνου ξοάνου τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει μέμνηται· Πολέμων δὲ ὁ περιηγητῆς τέτταρα βιβλία συνέγραψε περὶ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει· τὸ δ' ἀνάλογον συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας. Ἐλευσίνα τε εἰπὼν (sc. Hegesias) ἕνα τῶν ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα δήμων, πρὸς δὲ καὶ τετάρων, ὡς φασιν, οὐδένα τῶν ἄλλων ὠνόμαξεν.

Hæc igitur scriptionem Hegesiae de Athenis vel Attica arguunt, quæ tamen minus justa periegesis, quam oratio epidictica de claritate Athenarum fuerit.

8.

Vitruvius VIII, 4 : *Theophrastus, Timæus, Posidonius, Hegesias, Herodotus, Aristides, Metrodorus, magna vigilantia et infinito studio locorum proprietates, aquarum virtutes ab inclinatione cæli ita distributas esse scriptis declararunt.*

Hoc quo pertineat parum liquet.

9.

Rutil. Lup., I, 7 : *Hegesiae : Miseremini mei, judices, quem conjurata tanta vis inimicorum oppugnat. Miseremini solitudinis, cui ne in summo quidem tempore periculi liberos adhibere ad communem calamitatem deprecandam licitum est. Miseremini senectutis, quæ me etiam sine ceteris malis graviter defatigat.*

10.

Idem II, 2 : *Hegesiae : Diversa studia adolescentium animum adverteramus, tametsi fratres erant, uno atque eodem sanguine ori. Alter in*

si copiosior sim, ab instituto meo scriptio aberret. Venit enim mihi in mentem quod Hegesias dixit : « Video arcem; signum ibi est tridentis : video Eleusinem, sacrorumque mystes sum; ibi est Leocorium, hic Theseum : non possum singula exponere : est enim Attica deorum opus et priscorum heroum. » Verum hic quidem unius tantum in arce simulacri mentionem fecit; Polemo autem Periegetes quattuor libros conscripsit de donariis in arce dedicatis : quam proportionem requirunt etiam reliquæ urbis et agri partes. Porro Eleusinem unam ex centum et septuaginta quattuor curiis dicens Hegesias, reliquarum nullam nominavit.

studio laudis versabatur, et industria viam gloriosam, sed laboriosam sequebatur : alter in augenda pecunia occupatus et habendi cupiditate depravatus, summas divitias summam virtutem existimabat : hic nimirum magis erat laboriosus, qui laborem condendi ; non utendi causa suscipiebat.

II.

Idem II, 10 : *Hegesiae* : *Non hæc est, ut vulgari verbo appellatur, calamitas. Quid igitur? Quod proprium imponam, nescio, nisi illud unum, tantam esse ærumnæ magnitudinem, ut omnem fortunæ superbissimam crudelitatem ingenii miseria superarit.*

MENÆCHMUS SICYONIUS.

Suidas : Μάναιχμος, Σικυώνιος (*), υἱὸς Ἀλκιβίου ἢ Ἀλκιβιάδου, ἱστορικός. Γέγονε δὲ ἐπὶ τῶν διαδόχων. Ἐγραψεν ἱστορίαν τὴν κατὰ τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρον. Cf. Eudocia p. 299. — Veram nominis formam esse Μέναιχμος ex Athenæo et Schol. Pindari colligitur; corruptam præter Suidam habet Stephanus Byz. (fr. 1). Ceterum Alexandri Historia expressis verbis nusquam laudatur. Ejusdem vero, ut videtur, auctoris afferuntur libri *De rebus Sicyoniorum* (fr. 2 sq.), *De artificibus* (fr. 5 sq.), *De toreutice* (10), et Λόγος Πυθικός (11)

TA KAT' AΛEΞANΔPON.

1.

Steph. Byz. : Τηλέφιος, δῆμος καὶ Τηλέφου κρήνη, Λυκίας. Μέναιχμος (cod. Rhedig. Μενέμαχος; vulgo Μενέμαιχμος) γὰρ φησιν ὅτι ἀπὸ ἐπτὰ στάδιων Πατάρων Τηλέφου κρήνη δεικνύται, διὰ τὸ Τηλέφον ἀπονίψασθαι ἐκεῖ τὸ τραῦμα, θολερὰν δὲ εἶναι. Ἔστι καὶ δῆμος Τηλέφιος.

Probabiliter hæc ad Alexandri Historiam refert Kiessling. (De Menæchmo Sicyonio et Hieronymo Rhod. Comment. Cizæ 1830, p. 6) collato loco Plutarchi in Alex. c. 17 : Ἔστι δὲ τῆς Λυκίας κρήνη περὶ τὴν Ξανθίων πόλιν, ἧς τότε λέγουσιν αὐτομάτως περιτραπίσης καὶ ὑπερβαλοῦσης ἐκ βυθοῦ δέλτον ἐκπεσεῖν χαλκῆν τύπους ἔχουσαν ἀρχαίων γραμμάτων, ἐν

(* Alii : Suidas : Μάναιχμος, Ἀλωπεκοννήσιος, κατὰ δὲ τινὰς Προικοννήσιος, φιλόσοφος Πλατωνικός· ἔγραψε φιλόσοφα· καὶ εἰς Πλάτωνος Πολιτείας βιβλία γ'. Menæchmus mathematicus, Eudoxi disc., ap. Plutarch. Mor. p. 718 D (876 Didot.), Proclus ad Euclid. p. 19, 21, 22, 31, 68, ap. Eutoc. ad Archimed. sphær. p. 21 sq. ed. Basil. (v. Bernhardt). Eratosth. p. 174, 180, Jacobs ad Anthol. vol. I, p. II, p. 315 sqq.) — Menæchmus statuarius Naupactius ap. Pausan. VII, 18, 10, (cf. Müller. *Archæol.* § 82; 85, 1, Tiersch. *Ep. d. Kst.* p. 102.

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Menæchmus septem stadiis a Patariis monstrari dicit fontem Telephi, qui inde nomen habeat, quod Telephus ibi vulnus abluerit; eum turbidum esse addit.

DE REBUS SICYONIORUM.

2.

Menæchmus quoque in libris de rebus Sicyoniorum nar-

SCRIPTORES RER. ALEX.

οἷς ἐδηλοῦτο παύσεσθαι τὴν Περσῶν ἀρχὴν ὑπὸ Ἑλλήνων καταλυθεῖσαν. Alexandri historias etiam Plinius ante oculos habuerit, qui cum reliquis rerum Alexandri scriptoribus etiam Menæchmum recenset inter eos, ex quibus libros XII et XIII de plantis Asiæ consarcinavit.

ΣΙΚΥΩΝΙΑΚΑ.

2.

Athenæus VI, p. 271, D : Ἱστορεῖ καὶ Μέναιχμος ἐν τοῖς Σικυωνιακοῖς κατωνακοφόρους καλεῖσθαι δούλους τινὰς, παραπλησίους ὄντας τοῖς ἐπευνάκτοις. Eadem Theopompus fr. 195. De re cf. Müller. *Dor.* II, 41.

3.

Schol. Pind. Nem. IX, 30 : Μέναιχμος δὲ ὁ Σικυώνιος οὕτω γράφει· « Χρόνου παρελθόντος πολλοῦ Πρώναξ μὲν ὁ Ταλαοῦ καὶ Λυσιμάχης τῆς Πολύβου βασιλεύων Ἀργείων ἀποθνήσκει, καταστασιασθεῖς ὑπὸ Ἀμφιαράου καὶ τῶν Ἀναξαγοριδῶν. Ἄδραστος δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πρώνακτος φυγὼν ἦλθεν εἰς Σικυῶνα καὶ τὴν Πολύβου μητροπάτορος βασιλείαν λαθὼν ἐβασίλευσε τῆς Σικυῶνος, καὶ τῆς Ἡρας τῆς ἀλεξάνδρου καλουμένης ἱερὸν καθ' ὄνπερ ὄκει τόπον ἰδρύσατο. Τὴν δὲ ἐπωνυμίαν ἔλαβε ταύτην τὸ ἱερὸν διὰ τὸ φεύγοντα τὸν Ἄδραστον ἰδρύσασθαι καὶ καλεῖσαι ἱερὸν Ἡρας ἀλεξάνδρου· τὸ δὲ φυγεῖν τινες ἀλάσθαι ὠνόμαζον.

Καταστασιασθεῖς] codd. κατασταθείς. Cf. *Ælian.* V. H. IV, 5 : Οἱ ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας Πρώνακτι καὶ ἐκεῖνοι χάριτας ἀπέδοσαν· διὰ γὰρ αὐτοὺς ἀπολοῦμένου τοῦ Πρώνακτος τὸν ἀγῶνα ἔθεσαν ἐπ' αὐτῶ, ὃν οἱ πολλοὶ οἶονται ἐπ' Ἀρχεμόρω τεθῆναι ἐξάρχῳ. — Anaxagoridæ aliunde vix noti. Num fuit τῶν ἄλλων Μελαμποδιδῶν?

4.

Plinius H. N. IV, 12, 21 : (Eubœa) antea voci-

rat κατωνακοφόρους (catonaca veste indutos) dicit servos quosdam eorum similes, qui ἐπευνάκτοι dicantur.

3

Menæchmus Sicyonius ita scribit : « Multo post Pronax, Talai et Lysimachæ Polybo natæ filius, rex Argivorum moritur seditione ab Amphiarao et Anaxagoridis (?) oppressus. Adrastus vero frater Pronactis fuga sibi consulens Sicyonem venit ad Polybum, avum maternum, qui regnum Sicyonis ei tradidit. Ibi ad domum suam templum exstruxit Junonis quam ἀλέξανδρον vocant, propterea quod fugitivus id dedicasset : nam fugere nonnulli ἀλάσθαι dicebant. »

tata est, ... ut Menæchmus, Abantias. — Unde æc fluxerint, incertum.

ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΙΤΩΝ.

5.

Athenæus XIV, p. 635, B : Μέναιχμος δ' ἐν τοῖς Περὶ τεχνιτῶν τὴν πηκτίδα, ἣν τὴν αὐτὴν εἶναι τῇ μαγάδι, Σαπφῶ φησιν εὑρεῖν.

Idem, p. 635, E : Πηκτίς δὲ καὶ μάγαδις ταῦτόν, καθά φησιν ὁ Ἀριστόξενος καὶ Μέναιχμος ὁ Σικυώνιος ἐν τῷ Περὶ τεχνιτῶν. Καὶ τὴν Σαπφῶ δὲ φησιν οὗτος, ἥτις ἐστὶν Ἀνακρέοντος πρεσβυτέρα, πρώτην χρῆσασθαι τῇ πηκτίδι.

6.

Idem XIV, p. 637, F : Τὴν δὲ ψιλὴν κιθάρισιν πρῶτόν φησι Μέναιχμος εἰσαγαγεῖν Ἀριστόνικον τὸν Ἀργεῖον, τῇ ἡλικίᾳ γενόμενον κατὰ Ἀρχίλοχον, κατοικήσαντα ἐν Κορκύρα.

7.

Idem XIV, p. 638, A : Δίωνα δὲ τὸν Χίον τὸ τοῦ Διονύσου σπονδεῖον πρῶτον κιθαρίσαι Μέναιχμος (φησίν).

8.

Idem II, p. 65, A : Ὅτι τὸ εἰς Ὅμηρον ἀναφερόμενον ἐπύλλιον, ἐπιγραφόμενον δὲ Ἐπικιχλίδες, ἔτυχε ταύτης τῆς προσηγορίας διὰ τὸ τὸν Ὅμηρον ἄδοντα αὐτὸ τοῖς παισὶ κίχλας δῶρον λαμβάνειν, ἱστορεῖ Μέναιχμος ἐν τῷ Περὶ τεχνιτῶν.

9.

Schol. Pind. Nem. II, 4 : Μέναιχμος ἱστορεῖ τοὺς ραψωδοὺς στιχῶδους καλεῖσθαι διὰ τὸ τοὺς στίχους

DE ARTIFICIBUS.

5.

Menæchmus libro De artificibus, pectidem, quæ eadem cum magadi est, a Sapphone inventam dicit.

Pectis et magadis idem instrumentum, uti dicit Aristoxenus et Menæchmus Sicyonius, qui Sapphonem, quæ Anacreonte est antiquior, primam pectide usum esse tradit.

6.

Assa cithara canere, Menæchmus ait primum instituisse Aristonicum Argivum, qui Archilochi vixerit ætate et Corcyræ habitaverit.

7.

Dionem Chium, Menæchmus ait, primum fuisse, qui Bacchi spondeum cithara caneret.

8.

Breve carmen, quod Homero auctori tribuitur Epicichli-

ράβδους λέγεσθαι ὑπὸ τινων. Cf. Welcker. *Cyclus* p. 362 not.

ΠΕΡΙ ΤΟΡΕΥΤΙΚΗΣ.

(10 ?)

Plinius H. N. XXXIV, 8, 19 : *Menæchmi vitulus genu premitur replicata cervice : ipseque Menæchmus scripsit de sua arte.*

In auctorum elencho lib. 33 et 34 recensentur : « Antigonus qui de toreutice, Menæchmus qui item, Duris qui item. » Utrum hic Menæchmus idem cum nostro Sicyonio necne incertum est. Cf. Müller. *Archæol.* § 35, 1. Diversum esse suspicor.

ΠΥΘΙΚΟΣ.

II.

Schol. Pind. Pyth. IV, 313 : Ἐξ Ἀπόλλωνος δὲ φορμικτὰς] Ἀπόλλωνος τὸν Ὀρφέα φησὶν εἶναι, ὃν καὶ αὐτὸς ὁ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι Οἰάγρου λέγουσιν... Παρατίθεται (Χαῖρις) καὶ χρῆσμόν τινα, ὃν φησὶ Μέναιχμον ἀναγράψαι ἐν τῷ Πυθικῷ. Ἔχει δὲ οὕτως·

Πιέρης αἰνοπαθεῖς, στυγνὴν ἀποτίσετε λώβην
Ὀρφέ' ἀποκτείναντες Ἀπόλλωνος φίλον υἱόν.

Καὶ Ἀσκληπιάδης ἐν ἔκτῳ Τραγωδουμένων ἱστορεῖ Ἀπόλλωνος καὶ Καλλιόπης Ὑμέναιον, Ἰάλεμον, Ὀρφέα.

Haud absurdum videtur Menæchmum Sicyonium Pythicon λόγον composuisse, quum in patria urbe Apollinis cultus tantopere celebraretur. Lucas Holstenius etiam Stephani locum (fr. 1) ex hoc libro petitum esse censuit. KIESSLING. De Menesæchmo oratore (v. Westermann. *Gr. Bereds.* 54, 30) nemo cogitaverit.

des inscriptum, eo sortitum id nomen esse narrat Menæchmus in libro De artificibus, quod Homerus pueris illud carmen canens turdos ab his in præmii locum acceperit.

9.

Menæchmus narrat rhapsodos appellatos esse stichodos, quod stichi (versus) a nonnullis rhabdi dicerentur.

DE PYTHICO ORACULO.

11.

Chæris grammaticus oraculum affert, quod Menæchmum literis tradidisse ait in tractatu De oraculo Pythico. Verba ejus sunt :

Pierides gravia perpessæ, tristem ulciscemini injuriam
Orpheum interficientes Apollinis carum filium.

ANTICLIDES ATHENIENSIS.

Anticlides Atheniensis (fr. 2. 8) qua vixerit ætate certius definiri nequit. Duridi (fr. 4) et Istro (fr. 6) præponitur a Plutarcho : unde sub primis Ptolemæis eum floruisse conicias. Scripsit *Δηλιακά*, *Νόστους*, opus amplissimum, et *Ἐξηγητικά*. Quorum argumenta virum ostendunt præ ceteris versatum in expositione fabularum antiquitatumque, quæ ad urbium origines, res sacras aliaque instituta pertinent. Præterea opus composuit *De rebus Alexandri*, cujus semel tantum diserta fit mentio. Verum vel ex tenuissimis istis fragmentis colligimus etiam in Alexandri historia Anticlidem data occasione ostendisse illum rerum prisicarum scrutatorem, quem ex reliquis ejus operibus cognovimus.

ΤΑ ΚΑΤ' ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

1.

E LIBRO SECUNDO.

Diogen. L. VIII, 11 : Τοῦτον (sc. Πυθαγόραν) καὶ γεωμετρίαν ἐπὶ πέρας ἀγαγεῖν, Μοίριδος πρῶτον εὐρόντος τὰς ἀρχὰς τῶν στοιχείων αὐτῆς, ὡς φησιν Ἀντικλείδης ἐν δευτέρῳ Περὶ Ἀλεξάνδρου. Cf. Wilkinson. *Manners and Customs*, tom. III, p. 342; Bunsen. *Ægypten*, tom. II, p. 205.

2.

Plinius. H. N. VII, 57 (p. 47 Tauchn.) : *Anticlides in Ægypto invenisse (sc. literas) quendam nomine Menona tradit, quindecim annis ante Phoroneum antiquissimum Græciæ regem : idque monumentis approbare conatur.* Bekker. *Anecd.* p. 783, 12 : Ἀντικλείδης δὲ ὁ Ἀθηναῖος Αἰγυπτίοις τὴν εὕρεσιν [τῶν γραμμάτων] ἀνατίθησι.

Hæc quoque ex opere de rebus Alexandri petita esse ex fragm. 1 collegeris. Menon si idem est cum Mene, quem vulgo dicunt, Anticlides systema chronologicum secutus est, quod a reliquis, quæ

novimus, longe recedit. *Amenophin* qui Memnon Græcis dicitur, regem dynastiæ XVIII vel XIX, intelligi voluit Rask., improbante Bæckhio *Manetho u. d. Hunds-sternperiode* p. 294. Sec. Manethonem Phoronei tempora ad regnum pastorum referri possunt. Fortasse igitur Menon idem est cum rege *Bnon*, *Anon*, *Mæon* (sec. Syncell.). qui pertinet ad dyn. XVII Eusebii. Alius ejusdem dyn. rex ap. schol. Platonis p. 424 anni solaris rationes primus ordinasse narratur. Cf. *Maneth.* fr. 49.

3.

Plutarch. *Alex.* c. 46 post Ptolemæum et ante Duridem ponit Anticlidem in eorum numero, qui quæ de Amazone Alexandrum conveniente narrantur, πλάσμα esse dixerunt. Cf. *Onesicrit.* fr. 5.

ΔΗΛΙΑΚΑ.

4.

E LIBRO SECUNDO.

Schol. Apollon. Rhod. I, 1207 : Ἀντικλείδης (Διοκλείδης cod. Paris.) δὲ ἐν τοῖς Δηλιακοῖς ἰστορήσεν, οὐ τὸν Ὑλαν εἰς τὴν ὑδρείαν ἐξεληλυθέναι, ἀλλὰ τὸν Ὑλλον, καὶ ἀνεύρετον γενέσθαι.

Idem I, 1298 : Ἰδίως δὲ Ἀντικλείδης ἐν τῷ β' τῶν Δηλιακῶν, Ὑλλον φησὶ τὸν Ἡρακλέους υἱὸν ἀποβάντα ἐφ' ὕδωρ, μὴ ὑποστρέψαι.

5.

Plutarch. *De mus.* c. 14 : Ἡ ἐν Δήλῳ δὲ τοῦ ἀγάλματος αὐτοῦ (sc. Ἀπόλλωνος), ἀφίδρουσις ἔχει ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ τόξον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ Χάριτας, τῶν τῆς μουσικῆς ὀργάνων ἐκάστην τι ἔχουσιν ἢ μὲν γὰρ λύραν κρατεῖ, ἢ δ' αὐλοῦς, ἢ δ' ἐν μέσῳ προκειμένην ἔχει τῷ στόματι σύριγγα. Ὅτι δ' οὗτος οὐκ ἐμὸς ὁ λόγος, Ἀντικλῆς (Ἀντικλείδης recte Reines.) καὶ Ἴστρος (fr. 35) ἐν ταῖς Ἐπιφανείαις περὶ τούτων ἀφηγήσαντο· οὕτω

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

E LIBRO SECUNDO.

Pythagoram excoluisse geometriam, sed inventa prima ejus elementa a Mœride esse tradit Anticlides libro secundo De Alexandro.

2.

Anticlides Atheniensis inventionem literarum tribuit Ægyptiis.

DELIACA.

4.

E LIBRO SECUNDO.

Anticlides in Deliacis non Hylam, sed Hyllum aquatum exiisse et disparuisse narrat.

Anticlides in Deliacorum libro secundo Hyllum Herculis f., ad aquam hauriendam profectum non rediisse dicit.

5.

Simulacrum Apollinis in Delo positum in dextra manu arcum, læva Gratias habet, quarum quævis aliquod musicum instrumentum tenet; lyram una, alia tibias, media fistulam ori admotam. Neque meus est hic sermo; sed An-

δὲ παλαιὸν ἔστι τὸ ἀφίδρυμα τοῦτο, ὥστε τοὺς ἐργασα-
μένους αὐτὸ τῶν καθ' Ἡρακλέα Μερόπων φασὶν εἶναι.

Ad Deliacā referre licet etiam fr. 25.

—•••—
ΝΟΣΤΟΙ.

6.

E LIBRO SECUNDO.

Athenæus IV, p. 157, F: Ἡμῖν δὲ αὐτάρκης μερίς, ἣν
ζὴν παρ' ὑμῶν λάβωμεν, καὶ οὐ χαλεπαίνομεν ὡς ἔλατ-
τον φερόμενοι, καθάπερ ὁ παρ' Ἀντικλείδῃ Ἡρακλῆς.
Φησὶ γὰρ οὗτος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Νόστων: « Μετὰ
τὸ συντελέσαι τοὺς ἄθλους, Ἡρακλέα, Εὐρυσθέως θυ-
σίαν τινὰ ἐπιτελοῦντος, συμπαραληφθέντα, καὶ τῶν τοῦ
Εὐρυσθέως υἱῶν τὰς μερίδας ἐκάστῳ παρατιθέντων, τῷ
δ' Ἡρακλεῖ ταπεινοτέραν παραθέντων, ὁ Ἡρακλῆς,
ἀτιμάζεσθαι ὑπολαβὼν, ἀπέκτεινε τρεῖς τῶν παίδων,
Περιμήδην, Εὐρύβιον, Εὐρύπυλον. »

Perimedes et Eurybius sec. Apollodorum II, 8,
1, post mortem Herculis ab Atheniensibus prælio
cum Eurystheo commisso interfecti sunt. Eury-
pylum Eurysthei filium non habet Apollodor.
I. c., nec aliunde novi. Notus vero Eurypylus Ne-
ptuni f., Coi insulæ rex, quem Troja rediens
Hercules interfecit (Apollod. II, 7, 1), cujusque
filia Chalciopè Thessalum Herculi peperit. Hoc
quum aptum Nostis argumentum sit, fortasse hac
occasione de altero Eurypylo item ab Hercule in-
terfecto verba fecit.

7.

E LIBRO DECIMO SEXTO.

Athenæus XI, p. 466, C: Ἀντικλείδης δ' ὁ Ἀθη-

tielides et Ister in libris quos De apparitionibus deorum
scripsit, hæc retulerunt.

—•••—
REVERSIONES.

6.

E LIBRO SECUNDO.

Nobis suffecerit portio, quamcunque a vobis accipiamus,
neque ægre feremus tanquam minus ferentes, quemadmo-
dum apud Anticlidem Hercules. Ait enim hic secundo libro
Reversionum, Herculem laboribus suis defunctum, quum
sacrificium aliquod celebraret Eurystheus, ad convivium
cum aliis esse adhibitum. Ubi quum filii Eurysthei portio-
nes unicuique apponerent, Herculi vero apposuissent te-
nuiolem et viliolem, occidisse Herculem tres ex pueris,
Perimedes, Eurybium, Eurypylum.

7.

E LIBRO DECIMO SEXTO.

Anticlidem Atheniensem decimo sexto Reversionum, ubi
de Gra loquitur, qui cum aliis regibus in Lesbum insulam
coloniam duxit, quibus oraculo mandatū fuerat, ut inter
navigandum Neptuno virginem in mare projicerent, post

ναῖος ἐν τῷ ἐκκαίδεκάτῳ Νόστων, περι Γρᾶ διηγούμε-
νος, τοῦ τὴν ἀποικίαν εἰς Λέσβον στείλαντος σὺν ἄλλοις
βασιλεῦσι, καὶ ὅτι χρησμὸς ἦν αὐτοῖς, δηλώσας καθεῖναι
διαπλέοντας τῷ Ποσειδῶνι εἰς τὸ πέλαγος παρθένον.
γράφει καὶ ταῦτα: « Μυθολογοῦσι δὲ περὶ τῶν ἐν Μη-
θύμνῃ τινὲς περὶ τῆς ἀφειθείσης εἰς τὴν θάλασσαν παρ-
θένου, καὶ φασιν, ἐρασθέντα αὐτῆς τῶν ἡγεμόνων τινᾶ,
ὃ ἦν τούνομα Ἐναλος, ἐκκολυμβῆσαι, βουλόμενον
ἀνασῶσαι τὴν παιδίσκη. Τότε μὲν οὖν, ὑπὸ κύματος
αὐτοῦς ἀμφοτέρους κρυφθέντας, ἀφανεῖς γενέσθαι, χρό-
νῳ δ' ὕστερον, ἤδη τῆς Μηθύμνης οἰκουμένης, παρα-
γενέσθαι τὸν Ἐναλον, καὶ διηγεῖσθαι τὸν τρόπον, καὶ
ὅτι ἡ μὲν παρθένος παρὰ ταῖς Νηρηΐαι διέτριβεν, αὐτὸς
δὲ τὰς τοῦ Ποσειδῶνος ἕβσοχεν ἵππους· καὶ ποτε καὶ,
κύματος ἐπιφερομένου μεγάλου, συγκολυμβήσαντα αὐ-
τὸν ἐκβῆναι, ἔχοντα κύπελλον χρυσοῦ οὕτω θαυμασίου,
ὡς τὸν παρ' αὐτοῖς αὐτῷ παραβαλλόμενον οὐδὲν διά-
φορον εἶναι χαλκοῦ. »

Eandem historiam ex Myrsili Lesbiacis (fr. 12)
paullo aliter narrat Plutarchus. De sollert. anim.
c, 36 et in Sympos. c. 20. Cf. Müller. Min. p.
466. De critica hujus loci ratione ad Schweighæu-
serum. — Cum Æolicæ migrationis historia pro-
babiliter conjungenda sunt quæ leguntur fr. 21.

8.

E LIBRO SEPTUAGESIMO OCTAVO (?).

Athenæus IX, p. 384, D: Ἀντικλείδης δ' ἐν ἑβδο-
μηχοστῷ ὀγδῶν Νόστων, « Ἐν δειπνῳ, φησὶ, μελλόντων
Χίων ὑπ' Ἐρυθραίων ἐξ ἐπιβουλῆς ἀναιρεῖσθαι, μαθὼν
τις τὸ μέλλον γίγνεσθαι, ἔφη·

Ἦ Χῖοι· πολλὴ γὰρ Ἐρυθραίους ἔχει ὕβρις·
φεύγετε δειπνήσαντες ὑὸς κρέα, μηδὲ μένειν βοῦν. »

alia hæc scribit: « Nonnulli vero priscas de rebus Methym-
nensium et de projecta in mare virgine fabulas referentes
aiunt unum e ducibus, nomine Enalum, virginis amore
captum in mare prosiluisse servaturum puellam: ac tunc
quidem undarum fluctibus opertos ambos evanuisse; ali-
quanto post vero, quum jam colonis frequentata Methymna
esset, comparuisse Enalum, et quid interim accidisset,
quove pacto, narrasse, dicentem apud Nereidas versari vir-
ginem, ipsum vero Neptuni equos pascere; fluctu autem
aliquando ingenti excitato, cum eo enatantem ipsum mari
egressum esse, manu tenentem poculum ex auro tam ad-
mirabili, ut quod apud Methymnæos reperitur cum illo
collatum nihil ab ære differret. »

8.

E LIBRO SEPTUAGESIMO OCTAVO (?).

Anticlidem libro septuagesimo octavo Reversionum hæc
scribit: « Chios Erythræi inter cœnandum ex insidiis inter-
ficere paraverant. Quorum consilium quum comperisset
quispiam, dixit:

Ο Χῖοι! ἰγὸς vobis scelus ab Erythræis imminet: [nam.] »
fugite postquam suillam comederitis, neu manete bovi-

Ἐν ἑβδομηκοστῷ ὀγδόῳ] « Cogitemus de hoc numero : nam quale id poema (!) fuerit, quod contineret libros LXXVIII aut etiam plures? » CASAU-BONUS. » Fortasse vero non tam per justæ magnitudinis libros quam per singulos νόστους, i. e. singulorum virorum notabilium *reditus*, distributum erat. « SCHWEIGHEUSER. Certiori iudicio pronuntiarum aliquid posset, si compertum haberemus quousque narrationibus suis Anticlides descenderit. Num etiam tempora historiæ luce clara tractavit, viros principes gentesque recensens, qui bello aliisve de causis moti vel coacti patriam reliquerunt, deinde vero recuperarunt aut recuperare studuerunt? Minime hoc improbable est. Nam excessisse Nostrum fines, quibus Nosti epici (V. Welcker. *Cycl. Hom.*, p. 273—287) continebant se, id extra dubitationem positum est fragmento libri decimi sexti. Igitur exemplum secutus fuerit Clitodemi, quem ἐν ὀγδόῳ Νόστων (fr. 24) de reditu Pisistrati egisse scimus. Eodemque modo post Anticlidem egerit Lysimachus, quamquam hoc ex ipsis reliquiis minus clare apparet. Laudatur sane Lysimachus (fr. 14) ἐν β' Νόστων (ap. Photium et Suid. v. Σαμίων ὁ δῆμος) de Polycrate tyranno; sed quum reliqua, quæ e libro secundo et tertio afferuntur, omnia spectent ad Troica tempora, auctor data occasione ad Polycratis res excurrere censeatur. At nescio an pro ἐν β' scribendum sit ἐν η' (frequens litt. β et η in mss. permutatio) vel ἐν ιβ'. Ut ut est, si ad Medica usque Anticlides νόστων recensum perduxit, ad octoginta fere libros moles operis excrescere potuit. Fortasse igitur fragmentum nostrum referas ad bellum Chiorum, quod Herodotus (I, 18) innuit verbis : Καὶ γὰρ δὴ πρότερον οἱ Μιλήσιοι τοῖς Χίοισι τὸν πρὸς Ἐρυθραίους πόλεμον συνδιήνεικαν. Sin corruptum esse libri numerum mihi concedis, ita ut pro ἐν τῷ οη' olim fuerit ἐν τῷ ιη', Anticlidæ loco admoverim narrationem Hippici Erythræi (ap. Athen. VI, p. 258 F.) Tradit Hippias Cnopum, Codri filium regemque Erythræorum, interfectum esse ab Ortyge, qui ipse Chiorum satellitio fisus sæva Erythræos presserit tyrannide. Mox vero filium Cnopi, Hippotem, qui Colophonem aufugerat, in patriam reversum esse et Erythræorum operam usum amicos tyranni, dum festa agerent, truci-

dasse atque sic recuperasse regnum paternum. Quod quidem argumentum et Νόστων operi, et fragmento nostro optime convenit.

9.

E LIBRIS INCERTIS.

Clem. Al. Protr. c. 3, p. 12, 34 Sylb. (I, 36 Kl.) : Λυκτίους γὰρ (Κρητῶν δὲ ἔθνος εἰσὶν οὗτοι) Ἀντικλείδης ἐν Νόστοις ἀποφαίνεται ἀνθρώπους ἀποσφάττειν τῷ Διί. Exscripsit Euseb. P. E. p. 157, C. Cf. Müller. *Min.* p. 163.

10.

Schol. Ar. Nub. 144 : Exstant veteres χρησμοὶ iambicis metris concepti, ut ἐν Λέσβῳ Ναπαίου Ἀπολλωνος ὁ δοθεὶς Πέλοπι, αἰτοῦντος αὐτὸν ἀνάθημα τοῦ θεοῦ τὴν ἄρνα τὴν χρυσοῦν, ἕτερα παρέχοντι κειμήλια. Ἔστι (ἔχει Dindf.) δὲ οὕτως·

Ὁ βούλομαι δὸς, μὴ δίδου δ' ὁ μὴ θέλω.

Φέρει δὲ τὸν χρησμὸν τοῦτον Ἀντικλείδης ἐν τοῖς Νόστοις.

Eadem ex schol. Arist. transcripsit Suidas v. Ἀνάθημα et Ἀντικλείδης.

De Apolline Ναπαίῳ a Lesbiis culto v. Macrob. Sat. I, 17. Suidas : Νάπη, πόλις Λέσβου, ὅθεν Ἀπολλων Ναπαῖος. Quam glossam omittunt codd. Paris. et Leid. (A et V. ap. Bernhardy.). Cf. Suidas v. Ἀνάθημα. Ceterum de historia, unde hæc desumpta fuerint, mihi non constat.

11.

Tzetzes Lyc. 464 : Ἀντικλείδης δὲ ὑπὸ Πάριδος φησι τοξευθέντα ἀποθανεῖν (sc. τὸν Αἴαντα). Sic etiam Dares Phrygius 35 et Hypothesis ad Soph. Ajac. extr. : Οἱ μὲν γὰρ φασιν, ὅτι ὑπὸ Πάριδος τραθεις ἦλθεν εἰς τὰς ναῦς αἰμορροῶν; alii pro Paride posuerunt Ulyssem (Cic. De invent. I, 8; Quinctil. IV, 2, 13). V. Lobeck. ad Ajac. p. 377; Wunder. ad Aj. p. 18.

12.

Schol. Hom. Od. δ', 355 : Ἀντικλείδης ἱστορεῖ, ὅτι ποθοῦσα Μενέλαον Ἑλένη λάθρα ἔξεισι τῆς πόλεως, καὶ Καρικὸν εὐροῦσα πλοῖον παρακαλεῖ τὸν ναύκληρον, ὃς ἐκαλεῖτο Φάρος, εἰς Λακεδαίμονα αὐτὴν ἀποκατα-

9.

Lyctios in Creta insula Jovi mactare Anticlides narrat in Reversionibus.

10.

In Lesbo Apollo Napæus oraculum Pelopi dedit, quo jussit ut agnam illam auream ipsi donarium voveret, quum alia Pelops deo dona offerret. Verba oraculi ita se habent :

Quod volo da, ne des quod nolo.

Affert hoc oraculum Anticlides in Reversionibus.

11.

Anticlides Ajacem a Paride sagitta confossum periisse dicit.

12.

Anticlides narrat Helenam Menelai desiderio captam clam urbem reliquisse; et quum Caricum deprehendisset navigium, rectori ejus, cui Pharo nomen, jussisse ut in Lacedæmoniam transportaret ipsam. Verum tempestate de-

στῆσαι. Χειμασθέντες δὲ ἦγον εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐνόησαν
τῆς νσὸς ἀποβάντα τὸν Φάρον ὄφεις ἀναιρεῖ. Ἡ δὲ θά-
ψαα αὐτὸν, οὕτως ὠνόμασε τὴν νῆσον.

ΕΞΗΓΗΤΙΚΟΝ

sive

ΕΞΗΓΗΤΙΚΑ.

Ejusdem tituli et argumenti librum composuit
Clidemus, Atthidum scriptorum vetustissimus. Vide
Fragm. Histor. Prolegg. p. LXXXVII.

13.

Athen. XI, p. 473, B : Καδίσκος Ἀγγεῖον δ' ἐσ-
τὶν, ἐν ᾧ τοὺς κτησίους Δίας ἐγκαθιδρύνουσιν, ὡς Ἀν-
τικλείδης φησὶν ἐν τῷ Ἐξηγητικῷ, γράφων οὕτως·
« Διὸς κτησίους σημεῖα ἰδρύνεσθαι χρὴ ὧδε. Καδίσκον
καινὸν δίωτον ἐπιθηματοῦντα * στέφαντα ὧτα ἐρίω λευ-
κῷ, καὶ ἐκ τοῦ ὤμου τοῦ δεξιῷ, καὶ ἐκ τοῦ μετώπου
τοῦ κροκίου *, καὶ ἐσθεῖναι, ἕ τι ἂν εὐρύης, καὶ εἰσχεῖαι
ἀμβροσίαν. Ἡ δ' ἀμβροσία ὕδωρ ἀκραιφνές, ἔλαιον,
παγκαρπία. Ἄπερ ἔμβαλε.

Locus vix sanabilis. Casaubonus postrema cor-
rigi voluit : Ἐκ τοῦ μετώπου ἄωτον κρόκινον κρεμαν-
νῦναι, καὶ ἐννυθῆσαι ὅ τι ἂν εὐρύης, εἴτ' αἱ Χεῖραι ἀμβρο-
σίαν κτλ. Latine locum expressit ita : « *Jovis Ctesii
signa ita statuenda : Cadiscum novum utrinque
ansatum operculo tegendum : simulacri (!) auribus
coronam e lana alba imponito : ex humero ejus
dextro lanam suspendito coloris crocei : amicitio
etiam ut erit tibi commodum. Deinde ambrosiam
illi affundito; est autem ambrosia, aqua pura,
oleum, et fructuum omne genus; hæc omnia misce
ad ambrosiam (!) Jacobsius conj. : Καὶ ἐκ τοῦ ὤμου
τοῦ δεξιῷ τοῦ θεοῦ κ. ἐ. τ. μ. κρόκινον κάλυμμα ἐσθη-
ναι. » Villebrunius vertit : *on fera pendre de l'é-
paule droite et du front (de la statue) quelque étoffe
ou bande couleur de safran, telle qu'on la trouve-
ra, etc.**

Lacunas indicavi post κροκίου, quæ vox nihili
est, et post ἐπιθηματοῦντα (ἐπίθημα ἔχοντα?), vocem
item suspectam, quam pro adjectivo habet Schnei-

derus. Ceterum verba ἐκ τοῦ ὤμου κτλ. non retu-
lerim ad simulacrum vasi imponendum, sed ad
hominem consecraturum imaginem. Is, puto, ut
purus sanctusque rem sacram perageret, lunæ fila
(κρόκας, κροκίδας) habebat ab humero dextro et a
fronte dependentia. Similiter mystæ lanæ fila in
bracchio dextro pedequè dextro gerebant. Photius
Lex. p. 180, f. v. Κροκοῦν : Οἱ μύσται, ὡς φασί, κρό-
κῃ τὴν δεξιάν χεῖρα καὶ τὸν πόδα ἀναδοῦνται· καὶ
λέγεται τοῦτο κροκοῦν· οἱ δὲ ὅτι ἐνίοτε κρόκῃ καθαίρον-
ται. Scribi itaque possit καὶ ἐκ τοῦ ὤμου τ. δ. κ. ἐ.
τ. μ. σοῦ κρόκας καθεῖναι, καὶ ἐσθεῖναι κτλ. Fortasse
etiam in verbis τοῦ κροκίου mentio latet τοῦ δίου
κροκίου vel Διὸς κροκίου. Istud enim vellus purgato-
rium et lustrale in sacrificiis Διὸς Κτησίους adhibitum
fuisse scimus ex Apostol. Pr. VII, 10. Usus harum
pellium varius; et pedibus substernebantur, et ca-
pitis indumenta ex iis parabantur, et vestis in mo-
dum circumjiciebantur. V. Lobeck. Aglaoph.
p. 185 sq.; Preller. ad Polem. p. 141. — Quæ
sequuntur ἐσθεῖναι ὅτι ἂν εὐρύης, si sana sunt, intel-
ligo de rebus variis, quas quisque tamquam docu-
menta donorum Διὸς Κτησίους sub manu habebat.
Comparaverim τὸ κέρνος Cereris, de quo Polemo
(p. 141 Pr.) ap. Athen. p. 478, C, egit in libro
περὶ τοῦ Διὸς κροκίου. Τοῦτο δ' ἐστὶν, αἰτ, ἀγγεῖον κε-
ραμεῖον, ἔχον ἐν αὐτῷ πολλοὺς κοτυλίσκους κεκολλη-
μένους· ἐνὶ δ' ἐν αὐτοῖς ὄρμινοι, μήκωνες λευκοί, πυ-
ροί, κριθαί, πισοί, λάθυροι, ὦχροι, φακοί, κύαμοι,
ζεαί, βρόμος, παλάθιον, μέλι, ἔλαιον, οἶνος, γάλα,
οἶον ἔριον ἄπλυτον.

14.

Plutarch. Nic. c. 23 de Atheniensibus in Sici-
lia subito lunæ defectu perterritis : Τῶν περὶ ἥλιον
καὶ σελήνην ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐποιοῦντο φυλακὴν, ὡς
Ἀντικλείδης διέγραψεν ἐν τοῖς Ἐξηγητικοῖς.

15.

Harpocratio v. Ὁξυθύμια. Δίδυμος δὲ Ἀντικλείδου
λέξιν παραγράφας ἐκ τῶν Ἐξηγητικῶν φησὶν Ὁξυθύμια
τὰ καθάρματα λέγεται καὶ ἀπολύματα· ταῦτα γὰρ ἀπο-
φέρεσθαι εἰς τὰς τριόδους, ὅταν τὰς οἰκίας καθαίρωσιν.

latos esse in Ægyptum, ubi Pharum nave egressum serpens
interemerit. Sepelisse eum Helenam et de nomine ejus
Pharum insulam appellasse.

EXEGETICA.

13.

Cadiseus, vas est in quo collocant Joves Ctesios (rei fa-
miliaris præses), ut ait Anticlides in Exegetico, ubi scri-
bit : « Jovis Ctesii signa ita consecrare oportet. Cadiscum

novum utrinque auritum.. cingere aures lana candida, et ex
humero dextro et e fronte... imponere quidquid inveneris,
et infundere ambrosiam. Est vero ambrosia, aqua pura,
oleum, promiscui fructus. Hæc injice. »

14.

Quæ circa solem et lunam acciderent per tres dies Athe-
nienses observarunt, ut Anticlides in Exegeticis scribit.

15.

Didymus Anticlidæ in Exegeticis verba apponens Ὁξυθύ-
μια vocari ait purgamenta et refrimenta, quæ domos pur-
gantes in triviis deponant.

16.

Idem : Παλαμναῖος. Τοὺς αὐτοχειρίᾳ τινὰς ἀνελόν-
τας, τῇ παλάμῃ, παλαμναίους ἐκάλουν, ὡς καὶ Ἀντι-
κλείδης ἐν Ἐξηγητικῷ ὑποσημαίνει.

17.

Idem : Προκώνια... ἔοικε δὲ ἐκ πυρῶν τε καὶ κρι-
θῶν γίνεσθαι, ὡς Ἀντικλείδης ἐν τοῖς Ἐξηγητικοῖς
ὑποσημαίνει.

Tribus hisce Harpocr. locis Bekkerus e suis codd.
edidit Ἀυτοκλείδης pro Ἀντικλ.

18.

Schol. Hom. Od. π, 471 : Ἑρμαῖος λόφος] Ἑρ-
μῆς κατὰ Διὸς κέλευσιν ἀνελὼν Ἄργον τὸν τῆς Ἰοῦς
θύλακα, ἤχθη ὑπὸ δίκην, ἕρας αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων
ἀγαγόντων θεῶν εἰς κρίσιν, ὅτι πρῶτος ἐπιβεβλήκει
δαιμόνων θνητῶν μιάσματι καὶ τὸν Ἄργον ἀνηρήκει.
Κρίνοντας δὲ τοὺς θεοὺς εὐλαβεῖσθαι μὲν τὸν Δία (διὰ)
τὸ ὑπόδικον γεγενῆσθαι τὸν Ἑρμῆν ταῖς αὐτοῦ παραγ-
γέλαις, ἅμα δὲ ἀφωσιωμένους τὸ ἄγος καὶ τῆς ἀνδρο-
φονίας ἀπολύοντας, αἷς εἶχον ὄργαις προσβαλεῖν αὐτῶν
τὰς ψήφους, καὶ οὕτω ἐπισωρευθῆναι πρὸς τοῖς ποσὶ
τοῦ Ἑρμοῦ ψήφων πλῆθος. Ὅθεν καὶ τοὺς ἀνθρώπους
ἄχρι τοῦ νῦν εἰς τιμὴν Ἑρμοῦ κατὰ τὰς ὁδοὺς, διὰ τὸ
τὸν θεὸν εἶναι τοῦτον καθηγεμόνα καὶ ἐπίτροπον τῶν
ἐκδημούντων (sic Barn. et Buttm. ; vgo καὶ τρόπον
τῶν ἐκδικούντων), σωροὺς ποιεῖν λίθων καὶ διάγοντας
προσβάλλειν λίθους, καὶ τούτους καλεῖν Ἑρμαῖους λό-
φος· ἔστι δὲ λόφος πᾶν τὸ εἰς ὕψος μετέωρον. Ἡ ἱστο-
ρία παρ' Ἀντικλείδῃ.

Cf. Xanthi fr. 9. Hæc ex Exegetico deprompta
haud dubium. Idem valet de fragm. sequente.

16.

Qui sua παλάμῃ sive manu aliquem interfecit, παλαμναῖος
dicebatur, ut Anticlides in Exegetico subindicat.

17.

Προκώνια (sc. ἄλφιστα), farina ex tritico et hordeo, ut
videtur, parata. Id enim Anticlides in Exegeticis significat.

18.

Mercurium quum Jovis jussu Argum occidisset Iūs cu-
stodem, in judicium vocatum aiunt a Junone reliquisque diis
propterea, quod Argum interficiens primus se dæmonis
mortalis cæde polluisset. Verum judicantes deos Jovem esse
reveritos, quippe cujus jussa perficiens Mercurius reus fa-
ctus sit. Simul igitur detestantes piaculum et tamen cædis
crimine deum absolventes, qua fuerint ira calculos in eum
conjecisse, atque sic ad pedes Mercurii multitudinem cal-
culorum esse acervatam. Unde mortales etiam nunc in
honorem Mercurii ad vias (nam dux et patronus viatorum
Mercurius est) cumulos facere lapidum, et trajicientes ad-
jicere lapides. Eosque vocari Ἑρμαῖους λόφος, cumulos Mer-
curii; nam λόφος omne est quod in altum se attollit. Histo-
ria legitur apud Anticlidem.

19.

Schol. Hom. II. η', 44 : Μυθεύεται τῶν ἐξ Ἑκά-
βης γεγονότων Πριάμῳ παίδων Ἑλενον καὶ Κασσάν-
δραν διδύμους γεγενῆσθαι. Τῶν δὲ γενεθλίων αὐτοῖς
συντελουμένων ἐν τῷ τοῦ Θυμβραίου Ἀπόλλωνος ἱερῷ
λέγεται τὸν Ἑλενον καὶ τὴν Κασσάνδραν ἐν τῷ ναῷ
παίζοντας κατακοιμηθῆναι, ὑπὸ δὲ μέθης ἐκείνων ἐκλα-
σομένων περὶ τῶν παίδων οἴκαδε χωρισθῆναι· τῇ δὲ
ὑστεραίᾳ ἐλθόντας εἰς τὸ ἱερὸν θεάσασθαι τοὺς παῖδας
ταῖς τῶν ὄφειν γλώτταις τοὺς πόρους τῶν αἰσθητηρίων
καθαιρομένους. Ὡς οὖν διὰ τὸ παράδοξον αἱ γυναῖκες
ἀνέκραγον, συνέβη ἀπαλλαγῆναι τοὺς ὄφεις καὶ κατα-
δῦναι ἐν ταῖς παρακειμέναις δάφναις, τοὺς δὲ παῖδας
ἀμφοτέρους τῆς μαντικῆς οὕτω μεταλαβεῖν. Ἡ ἱστορία
παρὰ Ἀντικλείδῃ.

20.

Hesychius : Ἀλευροδοῦντες, πέμματος γένος παρ'
Ἀντικλείδῃ. « Ubi fortasse αλευροῦντες legen-
dum, ut σησαμοῦντες. Glossa ipsa ex Anticlidis
Exegetico vel alio rei sacrificialis commentario
sumpta videtur, ut pleraque liborum et placentarum
vocabula a grammaticis relata. » LOBECK. Aglaoph.
p. 1060.

FRAGMENTA SEDIS INCERTIORIS.

21.

Strabo V, p. 211 : Ἀντικλείδης δὲ πρώτους φησὶν
αὐτοὺς (τοὺς Πελασγούς) τὰ περὶ Λῆμνον καὶ Ἴμβρον
κτίσαι· καὶ δὴ τούτων τινὰς καὶ μετὰ Τυρρηνοῦ τοῦ
Ἄττος εἰς Ἰταλίαν συνᾶραι.

19.

Inter liberos, quos Priamo Hecuba peperit, geminos
fuisse narrant Helenum et Cassandram. Quorum quum na-
talitia celebrarentur in templo Apollinis Thymbræi, Hele-
num dicunt et Cassandram inter ludum obdormiisse, illos
vero propter ebrietatem rem non animadvertentes absque
liberis domum rediisse. Postero autem die in templum re-
versos conspexisse serpentes, qui linguis suis meatus sen-
suum liberis expurgaverint. Quo miraculo exterritæ mu-
lieres quum clamorem ediderint, serpentes aufugientes in
lauros adjacentes se abscondidisse, liberos vero inde vatici-
nandi facultate præditos esse. Historiam narrat Anticlides.

20.

Ἀλευροδοῦντες, placentæ genus, cujus meminit Anti-
clides.

FRAGMENTA SEDIS INCERTIORIS.

21.

Anticlides ait primos Pelasgos Lemno et Imbro vicina co-
lonis frequentasse, quosdamque eorum cum Tyrreno
Atyis filio in Italiam navigasse.

Cf. not. ad fr. 7. Müller *Min.* p. 438. Hæc probabiliter e Nostis petita.

22.

Plutarch. De Is. et Os. c. 37 : Ἐὼ καὶ Ἀντικλείδην, λέγοντα τὴν Ἴσιν Προμηθεῶς οὕσαν θυγατέρα Διονύσω συναικεῖν. Hæc ad Exegetica retulerim.

23.

Harpocratio : Καλαυρία... νῆσός ἐστι πλησίον

Τροϊζῆνος... Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Εἰρήνη ἢ Καλαυρία, καθά φησιν Ἀντικλείδης.

24.

Plinius H. N. IV, 21 : *Rhene, quam Anticlides Celadussam vocat, item Artemin Hellenicus.* Hæc probabiliter vindicanda Deliacis. Laudatur Anticlides etiam in Indice auct. ad Plin. H. N. lib. XII et XIII.

NICANOR. ARISTUS.

SALAMINIUS ET ASCLEPIADES.

NICANOR.

ΤΑ ΚΑΤ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

Schol. Platon. p. 315 Bekk. : Σίβυλλα μὲν γέγονασι δέκα, ὧν πρώτη ὄνομα Σαμβήθη· Χαλδαίαν δὲ φασιν οἱ παλαιοὶ λόγοι, οἱ δὲ μᾶλλον Ἑβραίαν... Καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα προειπεῖν (αὐτὴν φασιν)· ἥς καὶ μνήμην Νικάνωρ ὁ τὸν Ἀλεξάνδρου βίον ἀναγράφας πεποίηκε.

Eadem fere Suidas v. Σίβυλλα et Cramer. in Anecd. Parisin. I, p. 332, 23 : Πρώτη (Σίβυλλα) ἢ καὶ Χαλδαία, ἢ καὶ Περσίς, ἢ καὶ πρὸς τινων Ἑβραία ὀνομαζομένη... ἢ περὶ τῶν κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα λεγομένων προειρηκυῖα, ἥς μνημονεύει Νικάνωρ ὁ τὸν Ἀλεξάνδρου βίον ἱστορήσας.

Lactantius De fals. rel. I, 6 : *Primam* (Varro Sibyllam ait) *fuisse de Persis, cujus mentionem fecerit Nicanor, qui res gestas Alexandri Macedonis scripsit.*

Qui fuerit hic Nicanor a Varrone laudatus difficile dictu. Frequens id nomen apud Macedones fuit. Nicanorem Balacri patrem qui Alexandrum comitatus est, memorant Arrianus II, 12, 3 et Diodorus XVIII, 22, 1. Filium Balacri Nicanorem

afferunt Harpocratio, Photius et Suidas v. Νικάωρ. Nicanoris, Hephæstionis filii, sæpius meminerunt scriptores rerum Alexandri. Nicanorem Stagiritam Alexandri comitem habes ap. Diodorum XVIII, 39, 6. Idem memorat Nicanorem fratrem Cassandri, alium ducem Cassandri, alium Ptolemæi I ducem, etc. In tanta Nicanorum copia non erat sane cur ad Seleucum *Nicatore* fortasse opus de Alexandro referendum esse suspicaretur Vossius (p. 474). Neque felicius est altera ejusdem conjectura. « Fortasse, ait, est *Leander Nicanor*, Alexandrinus grammaticus, quem de Alexandria commentatum dicebamus lib. II, 12. Potuit enim idem et de urbe agere et de conditore. » At qui de Alexandria scripsit Nicanor est Hermiæ filius (*). Hic vero sub Hadriano floruit æqualis Hermippi Berytii (**), neque potuit a Var-

(*) Steph. Byz. v. Ἀλεξάνδρεια. Νικάνωρ δὲ ὁ Ἑρμείου ἐν τῇ Περὶ Ἀλεξανδρείας πρώτῃ ταῦτα πάντα κυροῖ καὶ τὸ Ἀλεξανδρῖνος καὶ τὸ Ἀλεξανδρίτης, οὐ μέντοι τὸ Ἀλεξανδρεώτης.

(**) Suidas : Νικάνωρ, ὁ Ἑρμείου, Ἀλεξανδρεὺς, γραμματικός, γεγονὼς ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ Καίσαρος, ὅτε καὶ Ἑρμιππος ὁ Βηρύτιος. Stephan. Byz. v. Ἀθλίβις, πόλις Αἰγύπτου· ὁ πολίτης Ἀθλίβιτης. Νικάνωρ δ' ὁ Ἑρμείου, ἐν ἧ πρὸς Ἀδριανὸν γράφων διὰ τοῦ ρ φησὶν Ἀθλίβις. Laudat eum Stephan.

22.

Mitto Anticlidem, qui dicit Isidem, Promethei filiam, nupsisse Dionyso.

23.

Calauria, prope Trœzenem insula, prius Irene vocata est, ut Anticlides tradit.

Sibyllæ fuerunt decem, quarum primæ nomen erat Sambethæ. Chaldæam perhibent veteres historiae; alii vero Hebræam potius fuisse dicunt. Inter alia etiam de Alexandro Macedone vaticinia edidisse fertur. Meminit ejus Nicanor, qui Vitam Alexandri scripsit.

rone citari. Quod denique auctorem Vossius dicit *Leandrum Nicanorem*, secutus est Stephanum Byz. v. Ὑδῆ, ubi sic: Λεάνδρος δ' ὁ Νικάνωρ παρατίθησιν ἐν Μετονομασίαις (*), τὴν αὐτὴν Ὑδῆν καὶ Σάρδεις φησίν. Verum monstrosum istud nomen tollendum scribendo Λεάνδρος δὲ, ὃν Νικ. κτλ. Leandrum intellige *Milesium*, de quo v. Vossius p. 461. Nicanor vero Μετονομασιῶν auctor quum *Cyrenæus* dicatur ap. Athenæum VII, p. 296, D, minime liquet hunc esse eundem cum Hermiæ filio, Alexandrino. Immo si Hermias ille idem est cum Hermia, cujus Ægyptiaca laudat Plutarchus De Is. et Osir. c. 37 et 42, multo verisimilius est filium ejus Nicanorem in Ægypto natum esse. Quæ quum ita sint, fieri possit ut Cyrenæus ille De Alexandro opus scripsisse putetur. At præferendus fortasse est homo Macedo, *Nicander Miezensis sive Miezæus*, quem invenio ap. Stephan. Byz.: Μίεζα, πόλις Μακεδονίας, ἣ Στρυμόνιον ἐκαλεῖτο... τὸ ἔθνικόν Μιεζεύς καὶ Μιεζαῖος· οὕτω γὰρ χρηματίζει Νικάνωρ, καθὰ Λούσιος (sic edd.; καθαλούμιος codd.). Pro Λούσιος scribo Λούκιος, intelligoque Lucium Tarrhæum, cujus meminit Stephan. v. Τάρρα, quemque v. Κάλαρνα et Θεσσαλονίκη rectius nuncupat Λούκιλλον. Scripsit ille Lucillus præter Proverbia (quæ Hadriani temporibus Zenobius in compendium redegit) etiam historiam Thessalonices ur-

v. Τίβορις, et fortasse aliis locis, ubi simpliciter citatur Νικάνωρ. Ceterum cf. Bernhardy ad Suid. l. l. Matter. *Essai s. l'école d'Alex.* I, p. 253.

(*) Μετονομασίαις Nicanoris præter Athenæum l. l. et Steph. Byz. v. Ὑδῆ expresse laudant Harpocrat. v. Ἄκη et Steph. B. v. Πάρος. Ad idem opus referenda sunt quæ ex Nicanore habet Steph. v. Διοσκουριάς (olim Αἴα); Ὀλυμπία (olim Πίσα et Ἀρπίνα); Παρρασία (olim Παρμασία). Schol. Apoll. Rh.: Ægyptii omnium antiquissimi sunt; apud eos prima urbs condita Thebæ: καὶ Νικάνωρ δὲ τούτοις συμφωνεῖ καὶ Ἀρχέμαχος ἐν τοῖς Μετωνυμίαις. Hæc ex Metonomasiis petita suadet vicinia Archemachi. Lobeck. in Aglaoph. putat esse hunc Nicanorem Cyprium, quem laudat Arnob. IV, 29. Quod si verum est, ap. schol. scribendum puto Νικαγόρας (v. supra), præsertim quum ipse schol. Apoll. ad II, 269 habeat hæc: Νικαγόρας φησὶν ἀπὸ τῶν ἀντοίκων αὐτὸν (τὸν Νεῖλον) βεῖν. — Sequentia num ex Μετονομασίαις an ex Samii περὶ ποταμῶν opere, an ex Nicanoris Hermiæ f. scriptis fluxerint, dubitari potest: St. B. Τάναϊς. Τινὲς δὲ καὶ τὸν ποταμὸν Ἀκασίνην εἶναι καὶ Ἰαξάρτην, ἡλληνίσθαι δὲ τὰ πολλὰ τῶν βαρβάρων ὀνομάτων, ὡς Ν. φησὶ (De his etiam Alexandri rerum scriptores agere solebant). Id.: Ἰμέρα.. ἔστι καὶ ποταμὸς Ἰμέρας, ὡς Ν. — Idem: Ἀλάβαστρα, π. Φρυγίας: ἐν ταύτῃ λίθος διάσημος. Ex hoc loco Westermannus ad Voss. p. 474 colligi vult Nicanorem Samium etiam De lapidibus scripsisse. — Νικάνωρ (Μετονομασιῶν auctor) forte reponendus ap. Eustath. ad Dionys. 178, pro Νικίας. V. Bernhardy p. 872.

bis, et Didymo paullo antiquior fuisse videtur (v. Schneidewin. in Parœmiogr. præfat. p. XII). — Præterea laudatur etiam *Nicanor Samius* Περὶ ποταμῶν ap. Plut. De fluv. c. 17, 2. Porro *Nicanor Cyprius* memoratur ap. Arnob. IV, 29: *Possemus... omnes istos, nobis quos inducitis atque appellatis deos, homines fuisse demonstrare, vel Agrigentino Euhemero replicato... vel Nicanore Cyprio vel Pellæo Leone vel Cyrenensi Theodoro*, etc. (Eadem fere Clemens Protr. p. 7, 12.) At pro *Nicanore* alii exhibent *Nicagora*; idque præferendum puto, quum nomina in ἀγόρας desinentia apud Cyprios frequentissima sint, atque de Cypri loco Nicagoras laudetur apud Antigonum in Hist. Mir. 173 (157 Westerm.).

ARISTUS SALAMINIUS.

Aristus Salaminius ex Cypro insula (Strabo XIV, p. 682: Σάλαμις, ὅθεν ἦν Ἄριστος ὁ συγγραφεύς), qui res Alexandri (fr. 3), et fortasse etiam alia (fr. 5) scripsit, Aristobulo et Onesicrito πολὺ νεώτερος fuit, teste Strabone (fr. 1). Idque vel ex iis colligas, quæ fragm. 3 leguntur de Alexandro futuram Romanorum potentiam vaticinato. Accuratius ætatem scriptoris definire non ausim. Polemone paullo antiquior fuerit, si recte se habent quæ notavi ad fragm. 4. Vossius Aristum nostrum eundem esse suspicatur cum Aristo Academico, quem Cicero (Brut. 97) hospitem suum et familiarem dicit.

Aristo Arrianus (fr. 3) jungit Asclepiadem, qui num fuerit Myrleanus ille grammaticus, Pompeii æqualis, an Cyprius, quem de patria et de Phœnice scripsisse scimus, an alius, sciri nequit.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑ.

I.

Strabo XV, p. 730, postquam de Cyri sepulcro Aristobuli (fr. 37) et Onesicriti (fr. 31) testimonia apposuit, pergit ita: Ἄριστος δ' ὁ Σαλαμίνιος πολὺ μὲν ἔστι νεώτερος τούτων· λέγει δὲ δίστεγον τὸν πύργον καὶ μέγαν, ἐν δὲ τῇ Περσῶν διαδοχῇ ἰδρῦσθαι, φυλάττεσθαι δὲ τὸν τάφον· ἐπιγράμμα δὲ τὸ λεχθὲν Ἑλληνικὸν, καὶ ἄλλο Περσικὸν πρὸς τὸν αὐτὸν νοῦν.

1.

Aristus Salaminius, qui Aristobulo et Onesicrito multo junior est, sepulcrum Cyri refert magnam turrim fuisse duorum tabulatorum, quam sequentes Persarum reges

exstruxerint; monumento custodiam appositam esse; porro inscriptionem habere eam quam diximus Græcam, atque aliam Persicam, quæ eandem sententiam exprimat.

2.

Clemens Alexandr. Protr. IV, p. 16, 27, postquam de regibus dixit qui deorum nomina assumpserint, ut Mithridates Dionysus, *Alexander Ammonis filius*, addit: Τί με δεῖ καταλέγειν Ἀλέξανδρον; γραμματικὸς οὗτος τὴν ἐπιστήμην γεγονώς, ὡς ἱστορεῖ Ἄριστος ὁ Σαλαμίνιος, αὐτὸν κατεσχημάτιζεν εἰς Ἥλιον.

Alexarchi epistolam citat Aristo ὁ τὴν Ἀθηναίων ἀποικίαν γεγραφώς ap. Plutarch. De Is. et Osir. c. 37. Num forte ille Aristo noster est Aristus? Alexarchus quidam historicus, Ἰταλικῶν auctor, memoratur ap. Servium ad Virgil. Æn. III, 334 et Plutarch. Par. min. c. 7.

3.

Arrianus VII, 15, 5: Ἄριστος δὲ καὶ Ἀσκληπιάδης τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου ἀναγραφάντων καὶ Ῥωμαίους λέγουσι ὅτι ἐπρέσβευσαν. Καὶ ἐντυχόντα ταῖς πρεσβείαις Ἀλέξανδρον ὑπὲρ Ῥωμαίων τι τῆς ἐσομένης ἐς τὸ ἔπειτα δυνάμειως μαντεύσασθαι, τὸν τε κόσμον τῶν ἀνδρῶν ἰδόντα καὶ τὸ φιλόπονόν τε καὶ ἐλευθέριον, καὶ περὶ τοῦ πολιτεύματος ἅμα διαπυθνανόμενον. Cf. not. ad Clitarchi fr. 23. Auctoribus ibi nominatis haud dubie addendus est Timagenes historicus, quem Clitarchi sectatorem fuisse novimus (cf. Clitarchi fr. 11). Contra hunc enim disputare putandus est Livius IX, 16 sqq., ubi inter alia dicit: *quem (Alexandrum) ne fama quidem illis (Romanis) notum arbitror fuisse*. Vide introductio ad fragm. Theagenis.

4.

Athenæus X, p. 436, E: Ἐπιπε δὲ πλεῖστον καὶ Ἀλκέτας ὁ Μακεδὼν, ὡς φησιν Ἄριστος ὁ Σαλαμίνιος,

2.

Quid opus est (commemorare) Alexarchum, qui arte grammaticus Solem se ipse nominavit, uti tradit Aristus?

3.

Aristus et Asclepiades, qui Alexandri historiam scripserunt, Romanos quoque legatos misisse dicunt, et Alexandrum audita eorum legatione de futura Romanorum potentia aliquid auguratum esse, quum et cultum horum virorum et diligentiam et generositatem admiratus esset, atque reipublicæ administrandæ rationem comperisset.

4.

Plurimum bibebant etiam Alcetas Macedo, ut Aristus Salaminius tradit, et Diotimus Atheniensis, qui etiam In-

καὶ Διότιμος ὁ Ἀθηναῖος. Οὗτος δὲ καὶ Χώνη ἐπεκαλεῖτο· ἐντιθέμενος γὰρ τῷ στόματι χώνην, ἀπαύστως ἔπιπεν, ἐπιχεομένου οἴνου· ὅθεν καὶ Χώνη ἐπεκλήθη, ὡς φησι Πολέμων (fr. 79 Preller.). Quæ antecedunt apud Athenæum de Arcadione et Erasixeno strenuis potatoribus item ex Polemone petita sunt. Unde conjicio Aristi testimonium fluxisse ex eodem Polemone, ut qui antiquiorum et æqualium scriptorum locos cumulare ubique consueverit. — Χώνη] Similiter Philonides Tarentinus (de quo v. Dionys. Hal. Exc. Vat. p. 504 Mai.) dictus est Κοτύλη, monente Prellero ad Polemon l. 1.

5.

Zenobii Prov. VI, 50: Ὡσπερ Χαλκιδικὴ τέτοκεν ἡμῖν ἡ γυνή: Ταύτης Πολύζηλος μέμνηται ἐν Μουσῶν γοναῖς, ἐπὶ τινος πολλὰς θυγατέρας ἀπογεννώσης· ἐπειδὴ Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας πόλιν φασὶ ποτὲ ἀνθῆσαι

δόρασί τε καὶ πλήθει τετρώρων ἀρμάτων.

Οἱ δὲ φασὶν οὐ τὴν πόλιν, ἀλλὰ ἡρωίδα Χαλκίδα εἰρῆσθαι. Κόμβην γὰρ φασὶ, τὴν ἐπικληθεῖσαν Χαλκίδα, ἐπειδὴ ὄπλα χαλκᾶ ἐποίησατο, πρώτην συνοικήσαν ἀνδρὶ ἑκατὸν παίδων γενέσθαι μητέρα, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ τὰ Εὐβοϊκὰ συγγράψαντες καὶ Ἄριστος ὁ Σαλαμίνιος.

De Combe, Curetum matre, v. Hesych. s. v.; Welcker. *Trilog.* p. 197, n. 317; Lobeck. *Aglaophan.* p. 209, 1134. Ceterum ex quonam Aristonis scripto hæc petita sint, non discerno. Certe ab Alexandri historia aliena esse videntur.

fundibulum dictus est propterea, quod infundibulo in oreposito vinum infusum absque intervallo bibebat.

5.

Quemadmodum Chalcidica hæc nobis mulier peperit. Hujus proverbii Polyzelus in Musarum Natalibus meminit; scilicet Chalcidem Eubœæ urbem olim florisse aiunt

hastis et multitudine curruum quadrijugorum.

Alii contra non urbem, sed heroinam Chalcidem intelligendam esse dicunt. Nam Comben, quæ quum arma ærea (χαλκᾶ) fabricaret, Chalceis cognominata esset, primam ex marito suo evasisse centum matrem liberorum, uti narrant qui de rebus Euboicis scripserunt atque Aristus Salaminius.

DOROTHEUS. NICOBULE. ANTIGENES.

DOROTHEUS.

ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

E LIBRO SEXTO.

1.

Athenæus VII, p. 276, F : Φιλόμεηλοι δ' ἦσαν Φίλιππος τε ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ὡς Δωροθέος φησιν ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν Περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν. Sequitur fragm. 4 Charetis.

Qui fuerit hic Dorotheus, haud liquet. Santo Crucio (*Exam. crit. d. hist. d' Alex.* p. 63) dicitur : *Dorothee d' Ascalon*, mira confidentia (*). — Idem Dorotheus aut (quod malim) alius ejusdem nominis scriptor composuit *Sicula* et *Italica*. Nam utraque ab eodem auctore profecta esse, tum ex

(*) De *Dorotheo Ascalonita* grammatico vid. Stephanus Byz. v. Ἀσκάλων; Athenæus VII, p. 329 D : Δ. ἐν ῥγ' Περὶ λέξεων συναγωγῆς (coll. Eustath. ad Il. 23, 230, p. 1297). Eisdem libros signare videtur Schol. Hom. Il. 10, 252, ubi : Δ. περὶ τῆς Ἀττικῆς λέξεως (Cf. Villoison. prolegg. p. 30); Photius Bibl. cod. 156 : Δ. περὶ τῶν ξένως λεγομένων λέξεων; Schol. Ven. Gl. 9, 90 : ὄλου βίου (βιβλίου correx. Coray ad Hippocrat. Περὶ ἀέρων p. 305) ἐδεήθη Δωροθέω τῷ Ἀσκαλωνίτῃ εἰς ἐξήγησιν τοῦ παρ' Ὀμήρου κλισίου (cf. Wolf. Prolegg. p. 193); Athenæus XIV, p. 662, F : Δωροθέω τῷ Ἀσκαλ. σύγγραμμα (ἐκδέδοται) ἐπιγραφόμενον Περὶ Ἀντιφάνους καὶ περὶ τῆς παρὰ τοῖς νεωτέροις κωμικοῖς ματιότης (cf. Fuhr. Dicæarch. p. 63, not. 39); Idem XIV, p. 658, E. Eundem grammaticum intellige ap. Athenæum IX, p. 409, F (cf. Müller. *Dor.* II, p. 246; *Eumenid.* p. 163, 20); XI, p. 481, D, ubi de poculorum generibus sermo est. Idem p. 497, C, de ῥυτῶν forma laudat Δωροθέον τὸν Σιδώνιον, qui fortasse ab Ascalonita non diversus fuit. Adde Etym. M. p. 87, 49, ubi ex Dorotheo explicatur vox ἀμφιγνοῖεν. — *Dorotheus Atheniensis*, qui laudatur in indice auctt. ad Plinii H. N. lib: XII et XIII, idem fuerit cum *medico*, cujus mentio fit lib. XXII, 45, cujusque Ἰπομνήματα citat Phlegon in Hist. Mir. c. 26, p. 140 Westerm. — *Dorotheum quendam rhetorem* introducit Plutarch. in Moral. p. 807 ed. Didot. — Reliquos Dorotheos, quorum permagnus est numerus, recenset Fabricius in Bibl. Gr.

DE REBUS ALEXANDRI.

E LIBRO SEXTO.

1.

Pomis delectabantur Philippus Macedo ejusque filius Alexander, ut Dorotheus scribit libro sexto Historiarum Alexandri.

ipsis argumentis probabile fit, tum inde colligas, quod qui fragmenta eorum nobis servarunt, ex iisdem fontibus haurire solent. Ceterum Dorotheus Italicorum auctor Diodoro antiquior esse non potuit (v. fr. 3), probabiliter vero multo fuit junior. Cf. not. ad fragm. 5.

ΣΙΚΕΛΙΚΑ.

E LIBRO PRIMO.

2.

Stobæus Floril. 49, 49 : Δωροθέου ἐν α' Σικελικῶν.

Φάλαρις Ἀκραγαντίνων τύραννος, ἀπότομος καὶ ἀπαθῆς ὑπάρχων, ξέναις καὶ παρευρημέναις βασάνοις ἔτρυχε καὶ ἐστρέβλου τοὺς ὁμοφύλους. Πέριλλος δὲ τῇ τέχνῃ χαλκοῦργος κατασκευάσας δάμαλιν, ἔδωκε τῷ βασιλεῖ ὄωρον, ἵνα τοὺς ξένους εἰς αὐτὴν βάλλων κατακαίῃ ζῶντας· μυκηθμὸν δ' ἢ δάμαλις ἀνεδίδου τῷ φυσικῷ παρόμοιον. Φάλαρις δὲ τότε μόνον γενόμενος δίκαιος, αὐτὸν τὸν τεχνίτην πρῶτον ἐνέβαλεν. Eadem Apostolius Prov. XX, 13.

Cf. Plutarchus Paral. c. 39 : Φάλαρις, Ἀκραγαντίνων τύραννος, ἀποτόμως τοὺς παριόντας ξένους ἐστρέβλου καὶ ἐκόλαζε. Πέριλλος δὲ τῇ τέχνῃ χαλκοῦργος, δάμαλιν κατασκευάσας χαλκῆν, ἔδωκε τῷ βασιλεῖ, ὡς ἂν τοὺς ξένους κατακαίῃ ζῶντας ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ μόνον τότε γενόμενος δίκαιος, αὐτὸν ἐνέβαλεν. Ἐδόκει δὲ μυκηθμὸν ἀναδιδόναι ἢ δάμαλις· ὡς ἐν δευτέρῳ Αἰτίων.

« Utriusque congruentiam fragmenti probe sentis nec minus e priore posterius videri opera tumultuaria expressum; quæsi veris autem, cur, celato Dorothei nomine, ἐν β' Αἰτίων hæc haberi dicantur. Fabricio Plutarchi Αἴτια βαρβαρικὰ hic laudari opinanti assentitur Wernsdorfius (Comment. I ad

SICULA.

E LIBRO PRIMO.

2.

Phalaris Agrigentorum tyrannus crudelis sævusque novis et inauditis tormentis cives torquebat et excruciebat. Perillus, faber ærarius æream buculam confecit tyrannoque obtulit, ut in ea peregrinos vivos cremaret. Mugitum bucula illa edebat naturali adsimilem. Phalaris tum tantum justus ipsum fabrum primum inject.

Plut. Qu. Gr. p. 2); Lennepius (Ad Phalarid. Epp. p. 24 Gron.) in Plutarchi loco vitium inesse suspicatus, Dorotheum restitui in integrum cupit; Ruhnkenius (ad Fragm. Callim. p. 487 Ern.) Callimachi Ἀΐτια significari putat, cui iudicio Burmanus cum Wyttenbachio accedunt. Ego hoc Anonymi fragmentum e Dorotheo factum arbitror: is autem, qui hæc Parallela concinnavit, quum Callimachus in re tradita Dorotheo consentiret, transcripsit quidem in farraginem suam locum Dorothei pedestri oratione conceptum, verum testem citavit non ignobiliorem Dorotheum, sed edoctum poetam Callimachum, captansne elegantioris doctrinæ laudem an memoriola vacillans non interpretor. » EBERT. in Σικελ. p. 88. Ipse fortasse Dorotheus Ἀΐτια Callimachi aut Philostephani laudaverat.

ΙΤΑΛΙΚΑ.

E LIBRO QUARTO.

3.

Plutarchus Par. min. c. 20. : Μάριος πρὸς Κίμβρους πόλεμον ἔχων, καὶ ἡττώμενος, ὄναρ εἶδεν, ὅτι νικήσει, εἰάν τὴν θυγατέρα προθύσῃ· ἦν δ' αὐτῷ Καλπουρνία· προκρίνας δὲ τῆς φύσεως τοὺς πολίτας, ἔδρασε καὶ ἐνίκησε. Καὶ ἔτι καὶ νῦν βωμοὶ εἰσι δύο ἐν Γερμανία, οἱ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦχον σαλπύγγων ἀποπέμπουσιν· ὡς Δωρόθεος ἐν τετάρτῳ Ἰταλικῶν.

Eadem brevius Clemens Alex. Protrept. c. 3, p. 12, 40 Sylb.; Euseb. P. E. p. 157.

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

4.

Idem ibid. c. 25 : Φώκου ὄντος ἐκ Ψαμάθης Αἰακῶ, καὶ στεργομένου, Τελαμῶν ἦγεν ἐπὶ Θήραν· καὶ συὸς ἐπιφανέντος κατὰ τοῦ μισουμένου ἐπαφῆκε τὸ

δόρυ, καὶ ἐφόνευσεν. Ὁ δὲ πατὴρ ἐφυγάδευσεν ὡς Δωρόθεος ἐν πρώτῳ Μεταμορφώσεων. [Hic legendum Θεόδωρος. Dübner.]

ΠΑΝΔΕΚΤΑΙ.

E LIBRO PRIMO.

5.

Clem. Alex. Strom. I, 21, p. 144, 24 Sylb. : Φασὶ δὲ τὴν Μόψου καλουμένην μαντικὴν συντάξαι τὸν Κυρηναῖον Βάττον, Δωρόθεός τε ἐν τῷ πρώτῳ Πανδέκτῃ ἀλκυόνος καὶ κορώνης ἐπακοῦσαι τὸν Μόψον ἱστορεῖ.

Metamorphoseôn et Pandectôn libros refero ad auctorem Italicôn. Et quum Plutarchus in Parallelis eosdem fere auctores citat, quorum in libro De fluviis mentionem injicit, nescio, an Dorotheus noster idem sit cum D. Chaldæo, qui scripsit De lapidibus. Certe Italica si ab Asiatico homine scripta putes, fabulam fr. 3 narratam minus miraberis.

Dorotheus Chaldæus.

ΠΕΡΙ ΛΙΘΩΝ.

E LIBRO SECUNDO.

6.

Plutarch. De flav. 23, 3 : Καὶ λίθος δὲ γεννᾶται, Σικύωνος καλούμενος, μελάγχρους. Οὗτος ὅταν τις χρησμός ἀνθρωποκτόνος ἐμπέσῃ, τοῖς βωμοῖς τῶν ἀποτροπαίων θεῶν ὑπὸ δυοῖν ἐπιτίθεται παρθένων. Τοῦ δὲ ἱερέως αὐτοῦ τῇ μαχαίρᾳ θιγόντος, αἵματος ἔκλυσις γίνεται δαψιλῆς. Καὶ τούτῳ τῷ χρόνῳ τὴν δεισιδαιμονίαν τελέσαντες μετ' ὀλολυγμῶν ἀναχωροῦσι, τὸν λίθον πρὸς τὸν ναὸν προσενέγκαντες· καθὼς ἱστορεῖ Δωρόθεος ὁ Χαλδαῖος ἐν β' περὶ Λίθων. Lapis ille in Araxe fluvio reperitur.

ITALICA.

E LIBRO QUARTO.

3.

Victus bello Cimbrico Marius, somnio monitus est victorem se fore, si filiam suam Calpurniam immolaret. Fecit hoc ille, civium salutis naturæ vinculo posthabito, ac vicit. Atque etiamnum duæ sunt in Germania aræ, quæ sub id tempus sonum tubarum edunt. Dorotheus quarto Italicorum.

METAMORPHOSES.

4.

Phocum Æaci e Psamathe filium, dilectumque patri Telamon eduxit venatum; aproque oblato hastam in fratrem quem oderat contorsit, eumque interfecit. Pater exilio multavit Telamonem. Scribit hoc Dorotheus primo Transformationum libro.

PANDECTÆ.

5.

Aiunt Battum Cyrenæum composuisse eam quæ Mopsi dicitur divinationem. Et Dorotheus in primo Pandectarum refert Mopsum audiisse Aleyonem et Coronem.

NICOBULE

[TA KAT' AΛEΞANΔPON.]

1.

Athen. X, p. 434, C: Νικοβούλη δὲ, ἣ δ' ἀναθεὶς ταύτη τὰ συγγράμματα, φησὶν ὅτι παρὰ Μηδεῖω τῷ Θεσσαλῷ δειπνῶν ὁ Ἀλέξανδρος, εἴκοσιν οὖσιν ἐν τῷ συμποσίῳ, πᾶσι προὔπιε, παρὰ πάντων τὰ ἴσα λαμβάνων, καὶ ἀναστὰς τοῦ συμποσίου μετ' οὐ πολὺ ἀνεπαύετο.

Quæ fuerit Nicobule vel is qui hujus nomine librum de historia Alexandri, vel certe opus in quo sæpius de Alexandro sermo erat, edidit, dicere ego nihil habeo.

2.

Idem, p. 537, D: Νικοβούλη δὲ φησὶν, ὅτι παρὰ τὸ δειπνῶν πάντες οἱ ἀγωνισταὶ ἐσπούδαζον τέρπειν τὸν βασιλέα, καὶ ὅτι ἐν τῷ τελευταίῳ δειπνῶ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπεισόδιόν τι μνημονεύσας ἐκ τῆς Εὐριπίδου Ἀνδρομέδας, ἠγωνίσαστο, καὶ τὸν ἄκρατον προθύμως προπίνων, καὶ τοὺς ἄλλους ἠνάγκαζεν.

DE REBUS ALEXANDRI.

1.

Nicobule, aut is qui huic libros illos supposuit, ita scribit: « Apud Medium Thessalum cœnans Alexander, quum viginti una essent convivæ, omnibus propinavit, et ab omnibus vicissim propinationes accepit: deinde e convivio discedens, paullo post quieti se dedit. »

2.

Nicobule ait, inter cœnandum musicos et ludiones omnes oblectare solitos regem: et in novissima cœna ipsum Alexandrum episodiam aliquod ex Euripidis Andromeda, quod memoria tenebat, tragædorum more declami-

ANTIGENES.

1.

Plutarchus Alex. 46: Ἐνταῦθα δὲ πρὸς αὐτὸν (Ἀλέξανδρον) ἀφικέσθαι τὴν Ἀμαζόνα οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὣν καὶ Κλείταρχος ἐστὶ καὶ Πολύκριτος καὶ Ὀνησίκριτος καὶ Ἀντιγένης καὶ Ἴστρος.

2.

Herodianus II. μον. λέξ. p. 41, 26 ed. Ddf.: Ζύσχος, ποταμὸς Μακεδονίας, ὡς Ἀντιγένης. De Zysco fluvio aliunde vix constat. Suspicio scribendum esse Φύσχος. Certe urbem hujus nominis in Macedonia fuisse constat. Steph. Byz.: Φύσχος... Ἔστι καὶ ἄλλη Μακεδονίας, ἧς μέμνηται Θεαγένης (quod nomen fortasse etiam ap. Herodianum reponendum) ἐν Μακεδονικοῖς (Cf. Pinedo ad h. l.). Fluvius ejus nominis in Caria erat.

Plinius ind. auctor. ad lib. V (quo Africam et Asiam describit) inter fontes suos recenset Eudoxum, *Antigenem*, Callicratem, etc.

Incerta res est num historicis an geographis Antigenes annumerandus sit. Antigenem Alexandri comitem argyraspidum ducem probe novimus. Vix tamen erit qui hunc eundem cum auctore nostro esse putaverit.

tasse; et merum sedulo propinantem ceteros quoque ad bibendum coegisse.

ANTIGENES.

1.

Ibi Amazonem ad Alexandrum venisse tradunt plurimi, inter eosque Clitarchus, Polycritus, Onesicritus, Antigenes, Ister.

2.

Zyscus, fluvius Macedoniae, ut Antigenes tradit.

IASON NYSÆENSIS

ET

IASON ARGIVUS.

Suidas : Ἰάσων, Μενεκράτους, Νυσαεὺς ἐκ πατρὸς, ἀπὸ δὲ μητρὸς Ῥόδιος, φιλόσοφος, μαθητὴς καὶ θυγατριδοῦς καὶ διάδοχος τῆς ἐν Ῥόδῳ διατριβῆς Ἰσοσειδωρίου τοῦ φιλοσόφου. Ἐγραψε Βίους ἐνδόξων, καὶ Φιλοσόφων διαδοχὰς, καὶ Βίον Ἑλλάδος ἐν βιβλίοις δ' κατὰ τινας. Οὗτος ἔγραψε καὶ Περὶ Ῥόδου.

Ἰάσων Ἀργεῖος, νεώτερος Πλουτάρχου τοῦ Χαιρωνέως, γραμματικός. Ἐγραψε Περὶ τῆς Ἑλλάδος βιβλία δ' ἔχει δὲ ἀρχαιολογίαν Ἑλλάδος, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν Μηδικῶν τὰ τε κατ' Ἀλέξανδρον ἕως τελευτῆς αὐτοῦ, καὶ τὰ μέχρι Ἀθηναίων ἀλώσεως τῆς γενομένης ὑπ' Ἀντιπάτρου τοῦ πατρὸς Κασσάνδρου.

Cf. Eudoc. p. 244, ubi verba κατὰ τινας. Οὗτος omittuntur. Quæ sequuntur post ἐν βιβλίοις δ' usque ad verba βιβλία δ', exciderunt in duobus Suidæ codicibus (B et E ap. Bernhardy.).

Menecrates, pater Iasonis, procul dubio est Aristarchi discipulus, quem inter claros Nysæenses recenset Strabo XIV, p. 650; neque alius esse videtur Menecrates quem ad Pindari carmina laudant schol. Olymp. II, 16 et Nem. III, 104 et schol. ad Sophocl. Trachin. 254 et Eustath. ad Il. II, 2 et II. Tzetzes ad Lyc. 662 citat Menecratem τὸν περὶ Νικαίας γεγραφότα; sed quæ ibi affert manifesto petita sunt ex schol. Pind. Nem. III, 104, ubi de Nicææ Historia ne verbum quidem. Scilicet obversabatur Tetzæ locus Plutarchi in Thes. c. 26, ubi memoratur Μενεκράτης τις ἱστορίαν περὶ Νικαίας ἐκδεδωκώς: nam legisse Tetzem, sed negligentissime, locum hunc Plutarchi patet ex scholiis ejus ad Antehom. p. 238 ed. Jacobs. (v. Herodori fr. 15).

Filius Menecratis, Iason quando vixerit, ex patris et Posidonii temporibus intelligitur. Ex scriptis ejus De vitis clarorum virorum (*), De philosophorum successionibus, et De Rhodo insula nihil tulit ætatem. Quartum opus, quod a nonnullis Nysæensi

(*) Bernhardy ad Suidæ verba Βίους ἐνδόξων] « Non addito miror nomine quopiam, idque dubito an defendi possit. Itaque suspicor divulsa fuisse quæ olim cohæserant: βίους καὶ διαδοχὰς ἐνδόξων φιλοσόφων. » Verum Βίους ἐνδόξων, nullo addito nomine, habes etiam v. Θησεύς et Νικαγόρας.

ascribatur, Βίος Ἑλλάδος ἐν βιβλ. δ', aperte idem est cum libris quattuor, quos Iason Argivus Περὶ Ἑλλάδος composuisse dicitur. Verum auctorem esse Nysæensem Iasonem censet Fuhr. ad Dicæarch. p. 95, 4, qui ut ipsis Suidianis dubitationem eximat, interpungi vult ita: ἐν βιβλίοις δ'. Κατὰ τινας οὗτος κτλ. Cujus mutationis causam idoneam desidero. Quum de neutro Iasone aliunde aliquid compertum habeamus, nisi ludere velis, in Suidæ verbis qualia codices præbent acquiescendum est. Hæc vero eo nos ducunt, ut plurimos opus illud de Græcia Iasoni Argivo historico attribuisse censeamus; nec aliud quidpiam præter libros Περὶ Ἑλλάδος, quos eisdem cum Βίῳ Ἑλλάδος esse res clamare videtur, ei attribuitur. — Titulo operis et fortasse etiam rerum tractatione notum scriptum Dicæarchi imitatus est (*). Atque hæc ipsa veterum titulorum, sicuti veteris sermonis, imitatio vel potius affectatio quammaxime cadit in historicos, qui Adriani seculo floruerunt. — Ceterum divisionem operis Sainte-Croix (*Exam. critiq.* etc. p. 58) et Schoell. (*Gesch. d. gr. Lit.* II, p. 425 ed. Berolin.) ex Suidæ verbis ita constituunt, ut liber primus continuerit τὴν ἀρχαιολογίαν Ἑλλάδος, alter τὰ ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, tertius τὰ κατ' Ἀλέξανδρον ἕως τελευτῆς αὐτοῦ, quartus τὰ μέχρι Ἀθηναίων ἀλώσεως. Quæ quum per se admodum probabilia sint, refellerentur tamen loco Stephani, si recte ibi secundum codicem Rhedigeranum (quem Westermannus expressit) de Alexandria a Macedone condita laudaretur Ἰάσων ὁ τὸν Βίον τῆς Ἑλλάδος γράψας ἐν δ' βιβλίῳ. At præferenda haud dubie lectio vulgata: ἐν τέτταρσι βιβλίοις, ita ut commode hæc ad tertium librum referri possint. Idque confirmari etiam videtur loco Athenæi, qui Ἰάσων ἐν τρίτῳ, αἰτ, περὶ τῶν Ἀλεξάνδρου ἱερῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φησὶν κτλ. Hæc enim ex citandi ratione satis frequente de Vitæ libri tertii eo loco, quo de sacrificiis Alexandri Iason locutus est, intelligenda esse videntur. Atque ita Fuhr. quoque videtur (l. l. p. 115, 5). Sainte-Croix l. l. peculiare opus

(*) Cf. Varronis opus *Vita populi Romani* inscriptum.

de sacrificiis regis Iasonem scripsisse opinatur, quippe qui ipse sensisse videretur, narrationem in Vita Græciæ nimia laborasse brevitate (*).

Præterea semel laudatur Iason ἐν τοῖς Περὶ Κνίδου; quod opus cuinam Iasoni adscribendum sit non liquet. Suspicerer profectum esse ab eodem qui Περὶ Ῥόδου scripsisse dicitur. Denique tertium Iasonem, *Byzantium*, Θρακικῶν auctorem affert Plutarchus De fluviis. Quartum *Cyrenæum* tanquam fontem suum citat auctor libri de Maccabæis. Grammatica quædam ex Iasone produnt Zonaras Lex. I, p. 367; Etym. M. p. 184, 27 (ἄψ... Ἰάσων δὲ λέγει αὐτὸ εἶναι ἄψ, τὸ μὴ ὀπτόν); Anti-Atticist. p. 19, ubi : ἀθετεῖν φασιν οὐ δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἀναιρεῖν. ἴασιν (i. e. Ἰάσων) οὖν ὁ γραμματικὸς μέμφεται ἐπὶ τῇ λέξει Ἀρίσταρχον. Hæc ad Iasonem Argivum pertinere colligas ex Suida, qui eum et historicum appellat et grammaticum, quamquam ex divulsis vocibus ἱστορικὸς... γραμματικὸς, turbatum aliquid esse et fortasse aliena misceri nascitur suspicio.

(*) « De quel secours, inquit, pouvait être un abrégé de ce genre, où tout se pressait, et où rien n'était suffisamment développé? Il est probable que l'auteur le sentit, et que pour avoir occasion d'en parler plus en détail, il composa un traité sur les sacrifices d'Alexandre, dont Athénée cite le troisième livre. On voit par les éphémérides du prince Macédonien, qu'il ne passait aucun jour sans sacrifier aux dieux. Croyait-il par là expier le crime d'immoler journellement tant de milliers d'hommes à son ambition et à sa fureur de la renommée? C'était de pareils sacrifices que Jason aurait dû s'occuper : il aurait fallu que son ouvrage en eût offert l'affreux calcul; peut-être aurait-ce été un moyen efficace de le faire passer à la postérité; du moins se serait-il immortalisé lui-même par son ouvrage vraiment philosophique (!).

VITA GRÆCIÆ.

1.

Telos, una ex Cycladibus insulis, nomen habet a Telo conditore; alio nomine appellabatur Agathussa, uti Iason tradit.

2.

E LIBRO TERTIO.

Iason, qui Vitam Græciæ quattuor libris scripsit, habet hæc: De loco urbis condendæ Alexander per somnium oraculo edoctus est ita:

insula deinceps quædam est undoso in ponto, ante Ægyptum sita, quam Pharum vocitant. Jussitque Alexander architectos formam urbis delineare.

BIOΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ἐν βιβλίοις δ'.

1.

Stephan. Byz. : Τῆλος, νῆσος τῶν Κυκλάδων ἀπὸ Τήλου οἰκιστοῦ. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀγαθοῦσσα, ὡς Ἰάσων. Hæc e libro primo, uti videtur.

2.

E LIBRO TERTIO.

Stephan. Byz. v. Ἀλεξάνδρεια. Ἰάσων δὲ ὁ τὸν Βίον τῆς Ἑλλάδος γράψας ἐν τέτταρσι βιβλίοις φησί: « Τὸν μὲν οὖν τόπον τῆς πόλεως ὄναρ ἐχρησιμοδοτήθη οὕτω:

Νῆσος ἔπειτά τις ἐστὶ πολυκλύστῃ ἐνὶ πόντῳ, Αἰγύπτου προπάροιθε, Φάρον δὲ ἐκικλήσκουσιν.

Ἐκέλευσε δὲ διαγράψαι τὸ σχῆμα τοὺς ἀρχιτέκτονας· οὐκ ἔχοντες δὲ λευκὴν γῆν, ἀλφίτοις διέγραψαν· ὄρνιθες δὲ καταπτάντες τὰ ἀλφίτα αἴφνης διήρπασαν· παραχθὲς οὖν Ἀλέξανδρος, οἱ μάντιες θαρρεῖν ἔλεγον· πάντων γὰρ τὴν πόλιν τροφὸν γενήσεσθαι. » Ταῦτα καὶ Ἀρριανὸς (III, 2). Ἐκλήθη δὲ Ῥακῶτις καὶ Φάρος καὶ Λεοντόπολις διὰ τὸ τὴν τῆς Ὀλυμπιάδος γαστέρα ἐσφραγίσθαι εἰκόνι.

ἐν τέτταρσι βιβλίοις] ἐν δ' βιβλίῳ cod. Rhedig. De re v. Plutarch. Alex. c. 26; Curtius IV, 21; Valer. Max. I, 4; Eustath. ad Dion. p. 37.

3.

Περὶ τῶν Ἀλεξάνδρου ἱερῶν.

Athenæus XIV, p. 620, D : Ἰάσων δ' ἐν τρίτῳ, περὶ τῶν Ἀλεξάνδρου ἱερῶν ἐν Ἀλεξάνδρεια φησὶν ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ ὑποκρίνασθαι Ἠγησίαν τὸν κωμωδὸν τὰ Ἡροδότου, Ἐρμόφαντον δὲ τὰ Ὀμήρου.

Sin recte hæc ex Vita Græciæ depromta esse suspicatus sumus, in ejusdem tituli opere Dicæarchus narraverit, quæ leguntur ap. Athenæum XIII, p. 603, A : Φιλόπαις δ' ἦν ἐκμανῶς καὶ Ἀλέξανδρος ὁ

Hi quum terram albam ad manum non haberent, farina delinearunt. Sed aves devolantes farinam confestim abstulerunt. Turbatus inde Alexander; vates bono animo esse jusserunt; omnium enim hanc urbem fore nutricem. Eadem Arrianus quoque. Nominabatur Alexandria etiam Rhacotis et Pharos et Leontopolis. Hoc propterea, quod leonis signo Olympiadis venter obsignatus fuerit.

3.

DE SACRIFICIIS ALEXANDRI.

Iason libro tertio de Alexandri sacrificiis (templis voluit Toup.) loquens Alexandria ait in magno theatro Hægesiam comædum Herodoti historias, Hermophantem Homeri carmina recitasse.

βασιλεύς. Δικαίαρχος γοῦν ἐν τῷ περὶ τῆς ἐν Ἰλίῳ θυσίας Βαγῶου τοῦ εὐνούχου οὕτως αὐτόν φησιν ἡττᾶσθαι, ὡς ἐν ὄψει θεάτρου ὄλου καταφιλεῖν αὐτὸν ἀνακλάσαντα, καὶ τῶν θεατῶν ἐπιφωνησάντων μετὰ κρότου οὐκ ἀπειθήσας πάλιν ἀνακλάσας ἐφίλησεν. De his Fubrius ad Dicæarch. p. 114 : « Hunc librum vel partem alius cujusdam libri ita inscriptam de solemnii Alexandri ad Trojam sacrificio exposuisse (cum Fabricio) conjicimus. Alexandri vero ipsius in titulo disertam mentionem non factam esse, aut ex festinatione scriptoris qui citat Athenæi repetere debemus, aut etiam æqualibus, in quorum potissimum usum Dicæarchus illam solemnitatem descripsit, eo additamento opus non fuit. Ceterum plane non liquet, utrum quæ memoratur dissertatio περὶ τῆς ἐν Ἰλίῳ θυσίας, singularis liber exstiterit, annon potius partem operis de Alexandro, vel etiam de sacrificiis ritibusque sacris universis effecerit. »

ΠΕΡΙ ΚΝΙΔΟΥ.

4.

Schol. Theocrit. XVII, 69 : Τὸ δὲ Τριόπιον ἀχρωτήριον τῆς Κνίδου, ἀπὸ Τρίοπος τοῦ Ἀβάντος, ὡς ἐν τοῖς Περὶ Κνίδου Ἰάσων φησίν.

IASON BYZANTIUS.

ΘΡΑΚΙΚΑ.

5.

Plutarchus De fluv. 11, 2 : Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ (sc. ἐν τῷ Στρυμῶνι) λίθος παυσίλυπος καλούμενος, ὃν ἐὰν εὕρη τις πένθων, παύεται παραχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς, καθὼς ἱστορεῖ Ἰάσων ὁ Βυζάντιος ἐν τοῖς Τραγικοῖς (Θρακικοῖς em. Jonsius Scr. hist. ph. III, 2, 2). Nescio an pro ἱστορεῖ Ἰάσων fuerit ἱστορεῖ Λέων ὁ Βυζάντιος, quæ quidem nomina majusculis literis exarata facile confundi poterant. Leo Byzantinus ἐν τοῖς Περὶ ποταμῶν laudatur a Plutarcho l. l. c. 24. Ejusdem citantur Βοιωτικὰ ibid. c. 2, quæ partem fuisse statuo operis Περὶ ποταμῶν, in quo fluviorum mirabilia secundum terras distributa erant; id quod in alios multos similis generis titulos cadere existimamus.

IASON CYRENÆUS.

« Iason Cyrenæus floruit sub Ptolemæo Philometore Ol. 150 et post. Hic gesta Asmonæorum sive Maccabæorum quinque libris est complexus. Eos in compendium redegit scriptor secundi Maccabæorum libri, cujus cap. II, 24 sic legas : Ὑπὸ Ἰάσωνος τοῦ Κυρηναίου δεδηλωμένα διὰ πέντε βιβλίων πειρασόμεθα δι' ἐνὸς συντάγματος ἐπιτεμεῖν. » Vas-sius p. 173. Cf. Schœll. l. l. II, p. 281; Clinton. F. H. III, p. 531.

DE CNIDO.

4.

Triopium Cnidi promontorium a Triope Abantis filio nomen habet, ut in libris De Cnido Iason tradit.

THRACICA.

5.

In Strymone lapis reperitur, quem pausilypum (incero-rem sedantem) appellant; quem si quis mœrens invenerit, statim liberatur qua opprimitur calamitate. Ita narrat Iason Byzantius in Thracicis.

AMYNTIANUS. PRAXAGORAS.

ANTIDAMAS.

AMYNTIANUS.

Photius Bibl. cod. 131 p. 97 ed. Bekk. : Ἀνεγνώσθη Ἀμυντιανοῦ εἰς Ἀλέξανδρον· προσφωνεῖ δὲ τὸν λόγον τῷ αὐτοκράτορι τῶν Ῥωμαίων Μάρκῳ, καὶ ἐπαγγέλλεται μὲν ἀξίως εἰπεῖν τῶν Ἀλεξάνδρου πράξεων, ἐδείχθη δὲ προϊὼν ὡς ἐπαγγεῖλαι μὲν ἐστὶν ἐνθερμος καὶ τολμητής, πληρῶσαι δὲ τὴν ἐπαγγελίαν ψυχρὸς καὶ δειλός· πολὺ γὰρ καταδεέστερον καὶ τῶν ἐμπροσθεν εἰρηκότων λέγει περὶ αὐτοῦ, ἀτόνω δὲ καὶ ἐκλύτῳ χαρακτῆρι χρῆται. Τοῦ μέντοι σαφοῦς οὐ διαπίπτει, πολλὰ δὲ τῶν ἀναγκαίων παραλιμπάνει.

Ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἑτέρους λόγους ἔγραψε διαφόρους, καὶ Παραλλήλους συνέθηκε βίους, ὡσπερ Διονυσίου καὶ Δομιτιανοῦ ἐν δυσὶ λόγοις, Φιλίππου τε Μακεδόνων καὶ Αὐγούστου ἐν ἑτέροις δυσὶν· ἔτι δὲ καὶ περὶ Ὀλυμπιάδος τῆς Ἀλεξάνδρου μητρὸς λόγον ἔγραψεν.

Amyntianus ἐν τῷ Περὶ ἐλεφάντων laudatur a schol. Pindar. Olymp. III, 52 et schol. Tzetz. Chil. ap. Cramer. Anecd. tom. III, p. 357. Is num idem sit cum historico, qui sub Marco Antonino vixit, nescimus.

PRAXAGORAS ATHENIENSIS.

Photius Bibl. cod. 62, p. 20 ed. Bekk. : Ἀνεγνώσθη Πραξαγόρου τοῦ Ἀθηναίου τῆς κατὰ τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον ἱστορίας βιβλία δύο.

(Sequuntur horum librorum excerpta, quæ non exscribimus.)

Ἔτος δὲ τῆς ἡλικίας ἦγε δεύτερον καὶ εἰκοστὸν Πραξαγόρας, ὡς αὐτὸς φησιν, ὅτε ταῦτα συνέγραψε. Συνεγράψατο δὲ ὁ αὐτὸς καὶ ἕτερα βιβλία δύο περὶ τῶν

Ἀθήνησι βασιλευσάντων, ἔτος ἀνύων ἑνεακαιδέκατον. Συνέταξε δὲ καὶ ἕτερα βιβλία ἕξ εἰς τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα Ἀλέξανδρον, τριακοστὸν πρῶτον ἐλαύνων ἐνιαυτόν. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν σαφῆς καὶ ἡδύς, ὀλίγον δὲ τοῦ δέοντος ἀτονώτερος. Κέχρηται δὲ Ἰωνικῇ διαλέκτῳ.

Nihil superstes.

ANTIDAMAS HERACLEOPOLITES.

HISTORIA ALEXANDRI.

Fulgentius Exp. serm. ant. p. 168 ed. Munk. : *Vispillones dicti sunt bajuli; quamvis Antidamas Heracleopolites vispillones dixerit cadaverum nudatores, sicut in historia Alexandri Macedonis scripsit: « Plus quam trecentos cadaverum vispillones reperiens crucibus affixit. Mnaseas (fr. 16.) tamen etc.*

Antidamas] cod. Leid. vulgo *Antidamus*. Qui sit auctor et quid spectet res narrata, parum liquet. (De canibus ἐνταφιασταῖς Bactrianorum cf. fr. 6 Onesicriti Astypalæensis)

MORALIA.

Idem ibidem : *Antidamas in Moralibus libris ait: « Fabre compactum animal hominem quis ferat sic ire pecuatum? et averruncassit igitur tam Aricinas (Aretinas?) hominum mentes ».* Porro *averruncare dixit pro eradicare; Aricinas vero testas vel argillaceas; et pecuatum, stultum.*

Aricinas] sic codd.; *Eretinas* vett. edd. *Aretinas* conj. Munk.

FINIS.

PSEUDO-CALLISTHENES

PRIMUM EDIDIT

CAROLUS MULLERUS.

ACCEDIT

ITINERARIUM ALEXANDRI.

PRÆFATIO.

Ptolemæo et Aristobulo jungentes Pseudo-Callisthenem veremur sane ne quis ad aliena nos aberrasse et quadrata junxisse rotundis clamitet. Quod si crimen est, excusari id Græculorum exemplo nolumus; verum putabamus complura fabulis nostris inesse, quæ etiam severior historia non aspernatura sit. Sin minus, valeat superbum istud vulgus historicorum, qui adunco naso quemvis suspendunt, nisi canat archontes et respublicas. Nunc nos eos unice diligimus, quibus Candaces placent cubicula, qui mirantur Alexandri vultum leoninum et quæ in oriente ultimo rex viderit monstra et prodigia.

Narrationes istæ quam late per orbem terrarum diffusæ sint, et quæ factum, ut illis temporibus, quibus Europa sancto furore percita Asiam invasit, ex fabulosis Alexandri historiis carmina nascerentur in paucis insignia: sæpius hoc et præclare viri docti explicarunt. Supererat ut in origines et progressus harum fabularum penitus inquireretur. Id vero quominus rite peragerent plurimi hucusque impediabantur. Nam constabat antiquissima nostra italica, gallica, germanica e latinis, latina e græcis exemplaribus ducta esse; græca autem in bibliothecarum pluteis jacebant inedita. Sane quidem fragmenta aliquot e codicibus Parisinis, Leidensibus et Turinis publici juris fecerat doctissimus BERGERUS DE XIVREY (*V. Notices et Extraits d. Manuser. tom. XIII, p. 162 sqq. et Traditions tératologiques p. 350 sqq.*). Verum hæc non restinguendo desiderio sed excitando erant. Igitur Firminus Didot, de nullo literarum genere non meriturus, adiit virum clarissimum ex eoque petivit, ut si quæ de Pseudo-Callisthene elaborata in promptu haberet, ea secum vellet communicare. Annuit Bergerus de Xivrey et pro insigni liberalitate sua Firmino Didot tradidit codicis Parisini 113 (Suppl.) apographum, cui ad capita nonnulla etiam lectionis varietatem ex aliis libris adscripserat. Atque hoc ipsum exemplar typis expressum foret, nisi, comparatis reliquis duobus codicibus Parisinis, statim ab initio apparuisset codicem 113, etsi scri-

bam prodat attentioem vincatque rerum acervo, tamen ut ætate infimus est, sic etiam oratione et historiæ indole esse pessimum. Tantoque magis nobis rejiciendus erat, quum pretium ejusmodi librorum non ex copia narratorum (quæ tantum non omnia dudum novimus) metiendum sit, sed is censeatur optimus, qui literarum historiam investiganti utilissimus esse possit. Itaque res flagitabat, ut ad codicem antiquissimum (N° 1711) nos converteremus. Hic autem quum omne genus corruptelis et lacunis fœde mutilus esset, nos vero ante omnia verborum contextum exhibere deberemus, qui quantumvis barbarus, legi tamen posset: unus relinquebatur codex 1685, qui medium inter alteros duos locum obtinet. Hoc igitur fundamento nostræ editionis constituto, ita egimus, ut primum narrationis diversitatem e reliquis libris enotarem, eamque, si paucis continebatur, in annotatione exscriberemus, sin multa erat, in textum reciperemus, uncis a reliquo historiæ corpore seclusam. Deinde ubi narratio in omnibus libris eodem modo procedebat, lectionis varietatem præcipuam consignavimus. Levissimas quasque differentias cur in medium proferremus causa non suberat, uti ex iis quæ de ratione codicum infra dicemus, quisque intelliget. Denique quæ in codice 1685 corrupta vel manca leguntur, reliquorum librorum ope corrigere et resarcire tentavimus. Præterea argumenta singulis capitibus e codice 113 præfigere cœperamus. Quod institutum relinquere inde a capite XXIII libri I nos coactos vidimus, quoniam argumenta ista in narrationem codicis 1685 non amplius cadebant.

Versionis loco subjecta sunt latina Julii Valerii. Lacunas codicis Ambrosiani ex libris Parisinis supplevimus; reliqua locis quam plurimis correximus e codice Reg. 4880.

Valerio in codice Ambrosiano jungitur Anonymi Itinerarium Alexandri. Quod quoniam ab altera parte cum Arriano, ab altera cum Pseudo-Callisthene componendum est, non ingratis lectoribus fore putavimus, si denuo typis excuso ad calcem hujus voluminis locum concederemus. Ceterum tale fere dedimus, quale Majus magna cum laude constituit, auctum tamen correctionibus clarissimi Letronii, quibus nostra quædam addidimus. Vale.

CAROLUS MÜLLER.

PARISIIS mense decembri MDCCCXLVI.

INTRODUCTIO.

I. DE CODICIBUS GRÆCIS PSEUDO-CALLISTHENIS.

JULIUS BERGERUS DE XIVREY, vir clarissimus, qui (in *Notices et Extraits des Manusc. de la Bibl. roy.* tom. XIII, p. 198 sqq.) data opera collegit quæcunque de libris manuscriptis historiæ Pseudo-Callisthenæ innotuerunt, codices græcos recenset quattuordecim. Ex iis tres asservantur Parisiis in Bibliotheca Regia, N° 1711, sæc. X, N° 1685, sæc. XIV, N° 113 supplementi, sæc. XVI. De his antequam curatius dicam, reliquos enumerabo, quos inspicere mihi non licebat.

1) *Codex Leidensis* N° 93 in-4°, papyraceus, in Sicilia scriptus sæculo decimo quinto. Quo volumine continentur : 1. Stephanites; 2. vita Æsopi; 3. fabulæ Æsopi; 4. Alexandri historia, Βίος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνοϋ καὶ πράξεις. 5. Compendium historiæ universalis inde a mundi initio usque ad Alexandrum, paginis tribus.

Alexandri historiæ initium ex eo codice dedit Berkelius ad Stephanum Byzantium v. Βουκεφάλεια, et Berger. de Xivrey l. l. (Vide not. ad lib. I, 1 init.). Hæc excerpta ad narrationem antiquissimi codicis Parisini proxime accedunt, minusque corrupta sunt. Lectionis varietatem ad alia capita nonnulla Bergerus ad marginem apographi sui enotavit (Vid. not ad II, 16).

2) *Codex Florentinus*, N° 37, in-4°, pergamentus sæc. XII, palimpsestus, foliorum 47, initio et fine mutilus. — Ex eo libro L. DE SINNER, vir egregius, quum Florentinam bibliothecam anno 1831 excuteret, in usum Bergeri exscripsit epistolam Alexandri ad Darium (lib. I, c. 38), quam Bergerus dedit l. l. p. 249. Verba exhibet codd. Parisin. 1685 et 113, sed corruptiora lacunisquæ deformatæ. Quare male de hoc libro auguramur. — De reliquis codicibus ipsum audiamus Bergerum l. l. p. 203 :

« Nous ajouterons d'abord ceux que cite Montfaucon. »

3, 4) « *La Bibliothèque de Saint-Marc de Venise* possédait de son temps deux manuscrits grecs de cette histoire (*Bibl. bibliothecarum*

tom. I, p. 478 et 483), dont l'un écrit à Rome, en 1469, par ordre du cardinal Bessarion, avait un titre beaucoup plus long que les nôtres : Ἐξηγήσεις ἱστορικὴ κατὰ λεπτὸν ἔχουσα τὴν γέννησιν, ἀνατροφὴν καὶ πράξεις Ἀλεξάνδρου, μέγιστα κατορθώματα καὶ τελευτὴν, τῇ τούτου παρ' Αἰγυπτίων ἐκ πάλαι καλῶς παραδοθείσα (sic) (Græca D. Marci Bibl., p. 198, chez M. Favre in *Biblioth. universelle de Genève*, tom. III, p. 329). Mais il est présumable que ce titre avait été fait par Bessarion, qui a pu même être l'auteur d'une espèce de préface pompeuse, commençant par ces mots, qui sont donnés comme les premiers du texte : ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, ἐκεῖνος ὁ γίγας, ὁ περίφημος, ὁ συνετὸς ἐν λόγοις. — Venaient ensuite, dans ce manuscrit de Bessarion, les œuvres de Josèphe.

5) Un manuscrit de la *Bibliothèque du Vatican* (*Bibl. bibl.* I, p. 3) contenait aussi la même histoire, commençant par ces mots : Βουλόμενοι οὖν τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος... , ce qui me ferait croire qu'il y manquait le premier ou les deux premiers feuillets, car c'est à la fin du fol. 2 verso que notre manuscrit 113 du supplément parle de cette foule de peuples barbares, qui, par leur irruption en Égypte, forcèrent Nectanébo à quitter son empire [V. lib. I, c. 2, ed. nostræ].

6) La *Bibliothèque Ambrosienne de Milan* possédait également un de ces manuscrits grecs (*Bibl. bibl.* I, p. 528), probablement le même qu'écite M. Mai (ad. Jul. Valer., præfat. p. 105) sous le numéro O. 117, part. suppl., et qu'il regarde comme très-différent de celui dont se servit Sainte-Croix, c'est-à-dire du N° 1685.

7) Au contraire, celui de la *bibliothèque du cardinal Ridolfi* paraît en avoir été la copie ou l'original, puisque l'histoire d'Alexandre y était, de même, suivie des fables d'Ésope (*Bibl. bibl.* II, p. 772).

8) La *bibliothèque de Saint-Remi de Reims* possédait aussi cette histoire dans un manuscrit grec du onzième siècle, écrit sur papier de coton (*Ibid.* p. 1289; *Catal. gr. mss. abbat. St.-Remig. Rhem.*, cod. 427). Mais on sait que cette belle bibliothèque, où se trouvait entre autres raretés un des deux manuscrits latins, qui nous

ont conservé les fables de Phèdre, fut entièrement consumée par un incendie en 1774.

9-11.) D'autres manuscrits grecs de cette histoire sont cités par quelques auteurs. Draudius (Bibliotheca classica) parle de deux qui existaient, l'un dans la *bibliothèque de Strozzi*, l'autre dans celle du cardinal de Saint-Ange. Nous avons vu aussi Léon Allatius (*Catal. libror. mss. etc. Lips. 1830, in-4°, p. 927.*) citer un passage de cette histoire, qu'il avait lu dans un manuscrit, peut-être le même qu'un des précédents, car le grand rapport de cette citation avec le texte des manuscrits 1685 et 113 du supplément nous fait penser que cet exemplaire de Léon Allatius pourrait être celui du cardinal Ridolphi, ou bien celui de la Bibliothèque du Vatican, dont Léon Allatius avait la garde. M. Hænel en cite un dans sa *Bibliothèque de l'Escurial* (*Plut. VII, arm. Z, n° 4.*) »

Hactenus Bergerus. Jam videamus *codices Parisinos.*

12) N° 1711 (nobis cod. A.), pergamenteus in-fol., sæculi undecimi, in quo Chronographiis Nicephori, Georgii Syncelli, Theophanis et Leonis grammatici subjicitur inde a fol. 375 *recto* Βίος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνοσ, foliis 33. Incipit verbis: Οἱ σοφώτατοι Αἰγύπτιοι, θεῶν ἀπόγονοι; verba ultima: ἐτελεύτησε δὲ Φαρμουθὶ τετράδι-

δύσεως. Narratio distincta in libros tres, sicuti apud Julium Valerium. Libro primo subscriptum: Ἀλεξάνδρου πράξεων μέρος α'; et similiter ad calcem libri secundi; libri tertii postrema, quæ initio folii legebantur, exciderunt. Præterea in medio codice lacuna est unius folii (V. not. 27 ad lib. I, 41).

13) N° 1685 (nobis cod. B.), chartaceus in-fol. min., anno 1469 p. C. scriptus eleganter. Continet *Vitam Alexandri*, fol. 1—53, et fabulas Æsopi, fol. 54—60. Titulus rubris literis majusculis exaratus: Καλλισθένης ἱστοριογράφος ὁ τὰ περὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραψάμενος. Οὗτος ἱστορεῖ Ἀλεξάνδρου πράξεις. Ad finem, fol. 53 *verso*, leguntur hæc: Τῶν (non τὸ ut Bergerus scriptum esse ait, p. 199 n° 3) δόντι τέρμα δόξα, τιμὴ καὶ κράτος. Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς Νεκταρίου ἱερομονάχου τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου τῶν Κασούλων τῆς πόλεως Ὑδρούσης (*Otrante*), ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ, ε' ἡμέρα, σαββάτῳ, ὥρα β' τῆς ἡμέρας, ἐν ἔτει 5703' (6977 a. m. = 1469 p. C.), ἰνδ. β'.

14) N° 113 Supplementi (nobis cod. C.), chartaceus, in-4°, foliorum 205, scriptus anno 1567 ab Eustathio hierodiano (vid. p. 152). Titulus: Βίβλος Ἀλεξάνδρου. Historia in capita distincta; singulis capitibus præfixa argumenta (1).

Jam si libros inter se contenderis, liquet non

(1) *Latini codices* Bibliothecæ Regiæ, etsi a nobis alieniores sunt, alioque loco accuratius de iis agere propositum est, paucis tamen etiam hoc loco recenseantur:

1) N° 6041, sæc. XIV, fol., pergam., post alia scripta fragmentum *Vitæ Alexandri* exhibet.

2) N° 6831, sæc. XIII, in-4°, pergam., quo continetur: 1. *Origo, ortus, vita et actus Alexandri M.* 2. *Alexandri epistola ad Aristotelem de situ et mirabilibus Indiæ.* 3. *Ejusdem epistola ad Brachmanos et horum responsum.* 4. *Dindymi et Alexandri colloquium.*

3) N° 8501, in fol., pergam.; *Vita Alexandri* prosa oratione et deinde versibus elegiacis, a Quilichino composita anno 1236.

4) N° 8514, in-4°, pergam. et chartaceus, scriptus anno 1465. *Vita Alexandri et epistola quam ad Alexandrum scripsit Marchochus Judæorum princeps.* Hi quattuor a græcis nostris longius recedunt, linguaque scripti barbara. Propius ad nos pertinent libri sequentes:

5) N° 8518, sæc. XI vel, Bergero judice, sæc. X, in-8°, pergamenteus, paginarum 96; post paginam 12^{nam} excidit folium unum. Continet *Vitam Alexandri* (p. 1—62) et *epistolam Alex. ad Aristotelem magistrum de itinere et situ Indiæ.* — Is codex post Valerii codicem Ambrosianum, qui est sæculi IX, omnium quos novimus antiquissimus. Epitome est Valerii uberioris: narrationis enim tenor atque ordo idem plane est atque apud nostrum Valerium. Prima historiæ pars sive fabula de Nectanebo, quam ex hoc codice supplevimus (p. 1—7 ed. nostr.), ad græca cod. A. proxime accedit, ejusdemque est ambi-

tus. Postea historiam in arctius contrahit, satis habens narrationis capita paucis commemorasse; verba, quantum ejus in epitome fieri potest, eadem plerumque sunt quæ in nostro Valerio.

6) N° 5819, sæc. XIII, in-8°, pergamenteus, foliorum 56. continet *Vitam Alexandri* (fol. 1—31), et *Epilogum de mirabilibus quæ vidit Alexander, ad Aristotelem magistrum*, fol. 32—49; *De itinere ad paradysum*, fol. 49 sqq. *Vita Alexandri* eadem est quæ in cod. 8518, nisi quod interdum paullo uberius, et in unum minus corruptus est cod. 5819. Utrique libro antiquior Valerii epitome subesse debet.

7) N° 5062, sæc. XIII, in-fol., pergamenteus, fol. 104. Continet *Vitam Alex. et epistolam ad Aristotelem.*

8) N° 8520, sæc. XIV, in-8°, pergamenteus, foliorum 13. Primi quaternionis folia septem exciderunt. Iis continebatur *Alex. de situ Indiæ epistola*, cujus ultima verba leguntur in primo folio superstite. Deinde sequitur *Historia Alexandri*; cui subjecta *Epistola Cornelii ad Crispum in Troja*. Initio hujus libri vir doctus annotavit quædam de auctoribus qui Pseudo-Callisthenis mentionem faciant. Laudantur Casanbonus, Salmasius, alii.

9) N° 8155, apographum libri antecedentis, sæculo XVII exaratum ab eodem viro docto, qui codici 8520 notulam memoratam adscripsit. Is de suo præfixit titulum hunc. *Callisthenes De origine, vita et rebus gestis Alexandri M., latine, ut pulo, redditus ab Æsopo, qui versionem suam Constantino, Constantini M. filio, dedicavit.*

10) N° 4877, sæc. XIII, in-fol., pergamenteus, continet

eam esse rationem eorum, quæ est codicum Arriani vel alius cujusvis scriptoris antiqui, ubi omnis fere discrepantia vocum nonnullarum vel depravatione vel omissione continetur. Immo nihil impediēbat, quominus nostrorum codicum exaratores conjungerent scribæ munera et auctoris. Neque enim historiæ severitas neque nomen celebrati scriptoris coarcebat, neque unquam narrationis forma exstitit adeo perfecta et absoluta, ut nihil nisi accuratissimam ejus quasi ex ore imaginem exprimere senioribus relinquēretur. Homero suo Alexandri historia caruit, neque magis, immo multo minus fixa certisque circumscripta finibus est, quam historiunculæ, quæ per populi ora vagabundæ errant. Itaque singuli codices eatenus similes vel dissimiles sunt, quatenus scriba vel acquiescere relatis, vel mutare accepta augendo, amputando, miscendo, duxerit satius. Atque ita factum est, ut nostri codices tres non tam ejusdem libri sint apographa, quam diversæ ejusdem historiæ recensiones, quæ quo temporis intervallo eadem fere etiam orationis et tractationis differentia separantur.

Codex A. scribam arguit vel plane rudem et negligentissimum, vel cujus oculis subjectum erat exemplar turpissimis vitiis ubique inquinatum. Adeo pleraque corrupta et lacera sunt.

Nihilominus facile perspicitur subesse recensionem historiæ, cujus oratio etsi barbara ac talis fere qualem sæculo nono vulgus usurpaverit, tamen delectu verborum et compositione elegantior erat quam in codd. B. et C. Ipsa denique narratio uberius est de iis rebus, unde quæ prisca ejus forma fuerit intelligere liceat. Posterioris ævi additamenta aut ommissa prorsus, aut ita exhibita, ut rudia quasi saxa appareant, quæ sequior ætas dolaverit et historiæ ædificio inseruerit.

Cum codice A. componenda sunt *latina*, quæ *Julio Valerio* tribuuntur. Quod si Majus nusquam diserte indicavit Valerii opus nihil nisi versionem esse Pseudo-Callisthenis, id inde explicarim, quod græca Vaticani ætatis sunt infimæ. Scilicet Valerius, si nonnulla exceperis, et historiæ tenore et singulis ut plurimum sententiis eandem reddit narrationem quæ subest codici A. Idem quum integrior ad nos pervenerit, et forma orationis nexuque sententiarum græcis nostris superior sit, sæpenumero ad explenda quæ in cod. A. manca vel male contracta sunt, adhiberi debet. Contra ab altera parte ex codice A. supplendus est Valerius. Sat multa enim codex A. suppeditat, quæ apud Valerium desiderantur, neque ejusmodi sunt ut seniora additamenta existimari possint. Sic, ut unum

opera quinque. Quartum est: *Vita Alexandri M.* quæ Callistheni tribuitur; quintum: *Alexandri ad Aristotelem epistola de situ Indiæ.*

11) N° 4880, sæc. XIV in fol., pergamenteus. Præter Orosium continet: *Julii Valerii res gestæ Alexandri Macedonis translatae ab Æsopo græco.* (Ita enim titulus exhibetur ad finem libri primi et secundi). Deinde sequitur *Alexandri epistola de itinere suo.* Initium historiæ Alexandri deest, similiter atque in codice Ambrosiano, ex quo Majus Valerium edidit. Minor tamen in nostro libro lacuna est. Verum audiamus clarissimum Letronnium, qui de hoc codice optime meruit. Is enim (in *Journal des Sav.* 1818, p. 609) ita dicit: « Il est également acéphale; mais le nombre des pages qui manquent, est moindre que dans le manuscrit Ambrosien. A la marge sont des chiffres qui se rapportent aux pages d'un autre manuscrit. C'est ce dont il n'est pas possible de douter, d'après l'égalité des intervalles qui séparent chacun de ces chiffres. Le premier chiffre indique le nombre huit, ce qui prouve, qu'il manque sept pages et demie. Le commencement de l'édition de M. Mai tombe entre les pages 9 et 10: ainsi notre manuscrit contient deux pages de plus. Par un hasard singulier, en cherchant dans les livres manuscrits qui traitent d'Alexandre, nous avons trouvé un fragment dans le manuscrit 5873, et que le catalogue indique en ces termes: *Fragmentum vitæ Alexandri quæ Callistheni tribuitur.* Ce fragment ne consiste qu'en un seul feuillet. En le comparant avec le manuscrit 4880, il nous

a été facile de voir que c'est la même écriture, la même distribution; que la marge porte également des chiffres, et que ces chiffres correspondent juste à ceux du manuscrit; car le premier est, comme je l'ai dit, le chiffre 8, et le dernier, dans le feuillet dont je parle, est le chiffre 7. En outre notre manuscrit commence par le mot *erat*, le fragment finit par *nam et nox* (v. p. 15 ed. nostr.), ce qui forme la phrase entière: *nam et nox erat.* Il demeure donc évident que ce fragment est un feuillet du manuscrit 4880, détaché d'abord par hasard, et relié dans un volume différent. Au moyen de ce feuillet, il n'y a plus au commencement qu'une lacune de quatre pages, au lieu de seize, qui manquent dans l'édition de M. Mai. » Ceterum cod. 4880 Ambrosiano inferior. Plura in arctius contrahit, alia, longiores maxime descriptiones, prorsus omittit. Porro interponit aliena, uti lib. III, cap. 27, ubi capita aliquot Josephi, atque ea omnia quæ apud Orosium de Alexandro leguntur, in mediam Valerii narrationem intrusit. Minora quædam additamenta suis locis notavi. Verba eadem atque in Cod. Ambros., paucis exceptis; corruptelarum numerus major, quamquam multis locis Ambrosianum ex nostro corrigere licuit. Lacunas Valerii, quas nos ecodd. 5818 et 4880 supplevimus, Majus in altera sua Valerii editione supplevit e cod. Vaticano; is vero non nisi epitome Valerii est. Quare postea Majus (in *Spicilegio Romano* tom. VIII) nova supplementa dedit ex uberiore narratione codicis Turinensis. His uti non potui.

proferam, pro triginta versibus, quos Valerius (I, 46) ex Ismeniae carmine affert, codex A. exhibet fere centum et quinquaginta. Quamquam etiam hi nonnisi centones sunt longioris carminis, quod in communi utriusque fonte legebatur. Similiter habent quæ de Alexandriæ originibus narrantur; alterum ex altero supplere licet, verum etiam in unum conjunctos ab fontis sui ubertate longe abesse patet.

Codici A. et Valerio simillimam esse suspicor versionem Armenicam, quam viri harum rerum periti sæculo quinto p. C. scriptam esse statuunt (1).

Codices B. et C. uti ætate non ita longe separati, sic oratione simillimi. Ubi res easdem eodem modo narrant, iisdem etiam verbis uti solent. Cetera indole valde differunt. Nimirum codex B. narrationem habet quam cod. A. brevior. Alia omittit, alia contrahit, quædam mutavit et transposuit; nova præbet perpauca. — Contra codex C. voluminis mole reliquos longe superat. Fundus narrationis ea est recensio quam sequitur cod. B. Nam quæ cod. B. habet, eadem eodem ordine iisdemque verbis in C. leguntur pæne omnia. At intercalata iis sunt alia multa, quæ ex diversis plane fontibus auctor corrasit. Pleraque ætatem redolent infimam, multa ineptissima; ac tanta est scriptoris negligentia, ut non modo pugnantia inter se proferat, sed eadem etiam bis vel ter repetat.

Hactenus in universum de codicibus nostris dictum esto. Jam seriem narrationis per capita ita adumbrabo, ut ea quæ non in omnibus

nostris libris græcis et in Valerio leguntur, uncis includam, præfixa nota codicis vel codicum, quibus debentur.

II. ARGUMENTUM HISTORIÆ.

[AV. LIBER PRIMUS.]

[V. Ortus Alexandri.]

I. [BC : Procœmium. Alexander, virtute et fortuna clarissimus, non Philippi sed Nectanebi filius.] [AV : Ægyptii sapientia et solertia omnes homines superant. Hæc A. fusius persequitur.] Inter eos Nectanebus rex artis magicæ scientia insignis, qua hostium conatus irritos reddere solitus erat.

II. Denuo hostes imminere ei nuntiat famulus de futuris anxius, quem ridet rex arte sua fisus.

III. At ea ipsa docetur jam adversari deos Ægyptiis. Itaque mutata veste ac facie clam aufugit in Macedonium, ubi astrologum Pellæ confitetur. [ABC : Quærentibus regem Ægyptiis Serapis respondet eum fugisse, at rediturum pro sene juvenem. Id oraculum statuæ Nectanebi insculpitur.]

IV. Olympias ob sterilitatem divortium timens, absente marito astrologum consulit. Is amore mulieris captus, adhibita constellatione prædicat ei filium ex Ammone deo suscipiendum.

(1) Quæ de eo comperta habeo, Geiero debeo, qui de Callisthene historico loquens (Script. Alex. p. 230) in nota affert hæc :

« Nos autem hoc quidem loco ea certe silentio præterire noluimus, quæ quum per *Ferdinandum Rankium* litteris certiores facti essemus, Venetiis nuper editam esse Vitam Alexandri Magni Armenice scriptam, quam ipse vidisset apud *G. Petermannum*, virum doctissimum harumque litterarum peritissimum, ad litteras nostras, quibus rogabamus Petermannum, ut si quid esset, quod in libro isto Armenico ad propositum nostrum spectare videretur, id nobiscum vellet communicare, respondit vir humanissimus. Scribit enim : « Die Armenische Biographie ist, wie Sie ganz richtig vermuthet hatten, der *Pseudo-Callisthenes*, derselbe aber in der ältesten Gestalt, oder wenigstens in derjenigen, welche der ältesten zunächst steht, ohne die vielen spätern meist widersinnigen Zusätze, ob er gleich auch wie alle andern Recensionen desselben des Wunderbaren Vieles enthält. Uebrigens ist diese Biographie, wie die armenischen Herausgeber ausdrücklich in der Vorrede bemerken — und wir müssen sie, die gelehrten Mechitaristen (sie erschien Ve-

nedig 1842, 8.), als die competentesten Richter in dieser Beziehung anerkennen — schon im 5ten Jahrhundert unserer Zeitrechnung übersetzt worden; auch hegen sie die Vermuthung, dass *Moses Chorenensis*, der berühmteste Armenische Geschichtsschreiber, der Uebersetzer derselben sei, so wie sie meinen, dass ebenderselbe auch die Chronik des Eusebius in das Armenische übertragen haben moege. — Auf der 73ten Seite (das Ganze hat 198 Seiten) steht als Unterschrift : « Hier ist vollendet die Geburt und die Thaten Alexanders des Macedoniers von dem weisen *Aristoteles*; wir beginnen nun (zu sprechen) auch von seinem Zuge nach Plataeæ, einer Stadt der Athener. » [Ex his igitur patet librorum divisionem eandem esse quæ est in cod. A. et in Valerio.] Pag. 186 schliesst die eigentliche Biographie, es folgen dann aber noch Lobreden (sic!) auf den Tod Alexanders von *Chatschatur* aus *Ketscharru* (?) enthaltend Klagen des Alexander selbst, dann der Olympias, der Roxane, seiner Feldherrn und Soldaten, und endlich ermahnende Worte Alexanders an seine Freunde. Man könnte aber auch dies wohl besser deuten als « Reden in Beziehung auf den Tod Alexanders. »

V. — VII. Nectanebus arte magica aliisque machinis efficit, ut primum per somnium regina se Ammonis in complexibus videat, deinde etiam vigilans fruatur deo, quem ab astrologo non diversum esse haud perspexit.

VIII. Ne miretur Philippus uxorem gravidam reperiens, Nectanebus immisso somnio regem de divinitate seminis, quod utero uxor gestet, edocet.

IX. Itaque redux Philippus uxorem erubescens consolatur, ad deum quæ erant referens.

X. Mox tamen suspectat mulierem; suspicionem novo machinamento Nectanebus diluit.

XI. Ostento Philippus de futuri filii gloria et morte præmatura admonetur.

XII. [ABC: Partum edituram Olympiadem inhibet astra consulens Nectanebus, nec eniti fœtum sinit ante horam qua cosmocratorem natum iri sidera nuntiant. *Hæc paucis BC, multis prosequitur cod. A, poema apotelesmaticum exscribens.*] Prolabente puero tremit terra, coruscant fulgura.

XIII. Cur Alexandri nomen puer acceperit. Ejus forma, educatio, magistri. [V. Locus Phavorini de majoribus Alexandri.] Philippo affertur Bucephalus carnivorus.

XIV. Nectanebus ab Alexandro in præcipitium detruditur. Moriens se patrem Alexandri confitetur; splendido funere honoratur.

XV. Philippus oraculum Delphicum de successore interrogat. Bucephali domitorem Pythia respondet.

XVI. Alexander puer ingenium prodit responso sapientiæ præcoci.

XVII. Bucephalum per Pellam urbem agit. Gaudet Philippus oraculi memor.

XVIII. Alexander ludos Olympicos adit. Ejus cum Nicolao, Acarnaniæ regulo, jurgium.

XIX. Ludorum descriptio (*Cod. C. uberius hæc describit ex fonte juniore. Quæ ibidem de Laomedonte narrantur, ignorant ABV.*). Perit Nicolaus ab Alexandro devictus. Eam victoriam aliarum multarum fore præludium e nomine victi anguratur sacerdos.

XX. XXI. [C. Alexander secum in Macedoniam ducit Laomedontem. Carmen, quod Macedones in honorem Alex. composuerunt.] Domum redux Philippum, repudiata Olympiade, cum Cleopatra nuptias agentem offendit. Alexandri indignatio, cum patre gravis altercatio, in convivas et Lysiam scurræ furor.

XXII. In gratiam redit cum patre, cui Olympiadem reconciliat.

XXIII. Contra Methonæos rebellantes mittitur. [ABV. Inde reversus, Darii legatos a Philippo tributum annuum exigentes re infecta redire jubet (*Hæc cod. C alio loco et alio modo narrat. Vid. c. 26*). Deinde mittitur contra Thraciæ urbes seditiosas.] [C: Contra Scythas, qui Macedoniae imminabant, proficiscitur; strategemate eos vincit; victos clementer habet.]

XXIV. [ABV: Pausanias (*Ἀνάξαρχος ὁ καὶ Πανσανίας cod. C, hoc modo diversas narrationes miscens*) Thessalonicensis Olympiadis amore captus, absente Alexandro, Philippum in theatro confodit. Jamque Olympiadem vi abducturus est, quum redux Alexander spiranti adhuc patri Pausaniam offert trucidandum. Mors Philippi; luctus Alexandri. *Fusius hæc exponit cod. A. Diversam plane de morte Philippi narrationem habet cod. C. Vid. p. 25.*]

XXV. Alexandri concio de bello contra Persas suscipiendo.

XXVI. [C: Darii legati re infecta dimittuntur *Cf. cap. 23*]. Copiæ Alexandri recensentur.

[ABV: Alexander contra Thraciæ populos, Illyrios, Pæones, Triballos expeditionem suscipit.] [Pro his C: Contra Thessalonicenses proficiscitur, quorum tyrannus Polycrates, Anaxarchi (*Ἀναξάρχου τοῦ καὶ Πανσανίου cap. 24*) filius, submittere se Alexandro tradit Charimedem filium.]

XXVII. [B: Græcia rebellat; Athenienses excitat Demosthenes; Thebani præsidium urbe ejiciunt; quare Thebæ diruuntur. Flagrante urbe Ismeniam tibiis cecinisse jussu Alexandri ferunt. Tum metuentes sibi reliqui Græci Alexandrum imperatorem creant.]

[Pro his C: Rebellante Græcia Alex. primum contra Athenienses proficiscitur; urbem obsidet, capitque; deinde Thebas diruit. Hinc in Italiam transgressus Romanorum obsequia admittit. Auxiliares copias adducit Laomedon, quem Alexander regem subactorum in his regionibus populorum constituit. Dein meridiem versus pergit usque ad oceanum, Monstra quæ ibi viderit (*eadem plane postea in India collocat*). Ad lævam se convertens septentrionem versus in Macedoniam redit.]

XXVIII. XXIX. [BC: Alex. e Macedonia in Asiam transgressus ad Granicum vincit; Ioniam, Cariam, Lydiam, subjicit; mare Pamphylium recedit prætereunti. Aspendum venit: hinc solvit in Siciliam; inde in Italiam transit.] Romanorum obsequia et honores in Alexandrum ab iis collati.

XXX. In Africam transgressus a Carthagi-

niensibus tributa accipit. Ammonis templum adiens oraculum petit de loco condendæ urbis *ἀειμνήστου*. Dei responsum.

XXXI. XXXII. Parætonium condit. In Ægyptum venit. Alexandriæ origines (*locus de Alexandria in BC paucis, fusius in V, uberrime in A tractatur.*)

XXXIII. Serapeum Alexander quærens quomodo invenerit. Datum a deo oraculum.

XXXIV. Memphim venit, ubi more regum Ægyptiorum ἐνθρονιάζεται. Conspicit Nectanebi statuem et inscriptum ei oraculum reditum Nectanebi pro sene juvenis prænuntians. Patrem suum fassus ratum facit vaticinium. Oratio Alexandri ad Memphitas.

XXXV. In Syriam profectus a Tyrii arcetur; Gazam capit; denuo Tyrum aggreditur, de successu conaminis somnio prædoctus; urbem captam excindit. Tripolim constituit.

XXXVI. [*C*: Duces Alexandri Seleucus et Antiochus Nicatoriam et Antiochiam condunt.] Legati Darii literas afferunt, quibus Alexander puerulus ad matrem redire jubetur.

XXXVII. Concione Alexander animos militum firmat. Legatis ostendit quomodo Græcus rex a Barbarorum tyranno differat. Darium prodituro aures non præbet.

XXXVIII. Responsum ad Darii literas.

XXXIX. Darii literæ ad Satrapas, quibus corripit Alexandrum jubet et verberibus affectum ad matrem remitti. Spinther et Hydaspes satrapæ data ad regem epistola auxilia petunt. Responsum Darii ignaviam eorum castigantis.

XL. Usque progredienti Alexandro denuo literas scribit Darius veniam delictorum promittens, si jussis Alex. obtemperet.

XLI. Quæ omnia quum frustra fuissent, exercitum contra Alexandrum ducit. [*BC*: Alexander in Cydno natans morbum contrahit; a Philippo sanitati restituitur.] Prælium Issicum. Fugit Darius; ejus curru, armis, familia Alexander potitur.

XLII. Dario novam expeditionem parante, Alexander supplementa copiarum e Macedonia adduci sibi jubet. In Pieriam venit, ubi sudans Orphei statua novas laborum ærumnas portendit. In Phrygia ad Scamandrum fl. alterum Achillem agit. [*V*: Præcipue colit Achillem, cui cognatus erat; apponitur stemma ex Alexandriade nescio qua.]

XLIII. Amphipolim venit, deinde Abderam, quam urbem non ingreditur Abderitis obsecutus.

XLIV. Chalcidensium regionem vastat. Omnes

urbes usque ad Pontum Euxinum sibi subjicit. Ad Mæotim paludem Neptuno sacra facit. Fame exercitum premente, equos mactare jubet. Quare indignatos milites concione placat.

XLV. [*AV*: Ad Locros venit; Tegyream oraculum edit.]

XLVI. [*AV*: Thebani resistunt; urbs eorum obsessa et diruta. Excidium describitur (*e fonte poetico*). Ismenias cantilena Alexandrum flectere studet frustra.]

XLVII. [*AV*: Datum Thebanis de urbis restitutione oraculum. Alexander Corinthum proficiscitur, ubi ludis Isthmiis præsidens, Clitomacho Thebano pancratiastæ hanc habuit gratiam, ut Thebas restaurari juberet.]

[*AV*. LIBER SECUNDUS.]

[*V*. Actus Alexandri.]

I. [*AV*: Alexander Plateas venit, ubi a Proserpinæ sacerdote fausto responso excipitur. Stasagoram Plateensium præfectum a munere removet. Ægre id ferunt Athenienses. Alexandri ad Athenienses literæ.]

II. [*AV*: Atheniensium responsum. Rescriptum Alexandri rhetores expostulantis. Atheniensium deliberatio. Cedendum Alexandro suadet Æschines. Contra disputat Demades.]

III. IV. [*AV*: Demadem refellit Demosthenes, ejus sententiam populus ratam habet.]

V. [*AV*: Athenienses legatos mittunt ad Alexandrum. Hujus ad Athenienses epistola.]

VI. [*AV*: Alexander proficiscitur contra Lacedæmonios, qui primum resistere conati mox se dedunt.] Hinc denuo in Asiam transit.

VII. Darii deliberatio. Copiæ.

VIII. Alexander post natationem in Cydno in morbum incidit. A Philippo sanatur (*Cf. I, 41*).

IX. Euphratem transgressus, pontem rescindit. Id. haud æque ferentes milites oratione erigit. Insidiis Persæ Macedonica veste induti in vitæ venit discrimen. Persam comprehensum cum laude dimittit.

X. Satrapam, qui Darium proditurus erat, indignatus recedere jubet. Spintheris et Hydaspæ ad Darium literæ. Darii ad Alexandrum, et Alexandri ad Darium literæ.

XI. Darii epistola ad satrapas, et horum responsum.

XII. Darii ad Porum literæ.

XIII. Alexandri strategema. Ammon ei per quietem apparet.

XIV. Dei suasu ipse Mercurii vestitu indu-

tus tamquam nuntius Alexandri ad Darium proficiscitur.

XV. Convivio a Dario adhibitus agnoscitur; fuga feliciter ad suos evadit.

XVI. Prælium ad Strangam fluvium. Clades Persarum. Darii fuga et lamentatio.

XVII. Darii literæ, quibus regni partem et opes Alexandro offert. Oblata non accipienda esse Alexander censet, contra sententiam Hephæstionis. Arcem Persepolitam incendit.

XVIII. Nabonassari et Cyri sepulera visit. Græcos captivos a Persis misere mutilatos generoso animo sublevat.

XIX. Darius novam expeditionem parans a Poro auxilia petit.

XX. Bessus et Artabazanes Darium necant. Spiranti adhuc supervenit Alexander. Darii morientis verba et mandata.

XXI. Alexander, funerato Dario, res Persarum constituit (*de his uberius narrationis cætones præbet cod. A.*), Darii interfectores punit.

XXII. Alexander Aduliten Persis satrapam dat. Literæ Alex. ad Rodogunen, Statiram et Roxanen; harum responsum. Alteræ literæ Alexandri ad easdem et ad Olympiadem. Nuptias Roxanes celebrat. [*AV*: Deinde in Porum exercitum ducit. *Finis libri secundi.*]

XXIII. [*BC*: Epistola Alexandri ad Olympiadem et Aristotelem, quibus narrat quæ gesserit inde a pugna Issiaca usque ad mortem Darii et suas nuptias. *Hucusque epistola pertinet in cod. C; in cod. B ultra progreditur, in eaque recensentur mirabilia, quæ in ultimis orientis regionibus rex viderit. Hæc eadem iisdem plerumque verbis, epistola in narrationem historici dissoluta, exponit cod. C inde a cap. XXXII.*]

XXIV. [*C*: Alexander in Judæam proficiscitur. Judæos eorumque religionem summopere honorat.

XXV. [*C*: In Ægyptum pergat. E balneo morbum contrahit. Philippi medici historia repetitur.]

XXVI. [*C*: Ægyptii primum resistentes Alexandro mox se dedunt, suadente numine.]

XXVII. [*C*: Nectanebi statua capiti Alexandri coronam imponit, in manus dat globum mundi imaginem.]

XXVIII. [*C*: Alexander urbem eximiam (*Alexandriam*) condit; priscorum deorum cultum antiquat, verum deum unicum, mundi creatorem, venerans.]

XXIX. [*C*: Ad longinquiores populos pergat. Offendit mulieres horrendas, quæ canum ope fugantur. Inde per desertum euntes infestantur

formicis miræ magnitudinis. Deinde ad flumen veniunt.]

XXX. [*C*: Flumen istud, modo aquam modo arenam volvens, quomodo ponte Alexander junxerit.]

XXXI. [*C*: Deinde reperit homines staturæ minimæ, et prope lacum Sesonchosis statuum, cui inscriptum erat ultra non posse procedi. Inscriptionem veste tegit, ne legant milites.]

XXXII. [*C*: Boream versus tendit. In silva obviam fiunt homines ingentes.]

XXXIII. [*C*: In planitie reperit homines nigros miræ indolis, quibuscum manum conserunt. Alexandri ad exercitum ultra progredi nolentem cohortatio.]

XXXIV. [*C*: Ad Herculis et Semiramidis stelas veniunt. Homines sex manibus pedibusque instructi igne fugantur. Cynocephalorum terra. Cancri ingentes.]

XXXV. [*C*: Insula Brachmanum sive Oxydracum gymnosophistarum. In eam primus transit Philon, deinde ipse Alexander. *Sequuntur de Brachmanibus eadem omnia quæ in codice A leguntur lib. III, 5 sqq.*]

XXXVI. [*C*: Ex insula ad suos reversus iter continuat. Arbores una cum sole orientes et evanescentes. Lapidés miræ virtutis; serpentes; pisces non igne, sed aqua frigida coquendi; aves miræ.]

XXXVII. [*C*: Regio tenebrosa; animalia ἑξάποδα, τριόφθαλμα. Regio arenosa; animalia sexocula; Cynocephali ichthyophages; phocæ. Redeundum esse dicitant amici. Alexander usque ad fines terræ penetrandum censet.]

XXXVIII. [*C*: Inde deserta, nullo sole colostrata. Ad maritima cancrum capiunt ingentem, in quo dissecto margaritæ reperiuntur pulcherrimæ. Horum desiderio captus Alexander in maris profunda descendit vano conatu.]

XXXIX. [*C*: Præcipitium structo ponte superat. Senis consilio usus in regionem tenebrosam penetrat. Regionis miracula.]

XL. [*C*: Avium voce monetur, ut jam redeat, quum beatorum terram mortali adire non liceat. Ad lucem revertitur.]

XLI. [*C*: Nova miracula. Historia Andreae coqui et Cales Alexandri filia. Quomodo Alexander per aerem vectus sit.]

XLII. [*C*: Ad lacum venit, cujus aqua melle dulcior. In piscis stomacho lapidem reperit luculentem, quo lampadis loco utitur. Mulieres, quæ noctu e lacu emergunt suavissime canentes. Pugna cum Hippocentauris.]

XLIII. [*C*: Epistola ad Olympiadem et Ari-

stotelem, in qua narrata inde a cap. 24 paucis recensentur.]

XLIV. [C: In Indiam tendens venit ad Solis arbores fatidicas, quæ mortem regi prænuntiant. Offendit homines unipedes, perniciosissimos.]

[AV. LIBER TERTIUS.]

[V. *Obitus Alexandri.*]

I. Alexander contra Porum proficiscitur per loca deserta et infesta. Militum animos oratione erigit.

II. Pori literæ ad Alexandrum. Alexandri ad milites concio et ad Porum epistola.

III. Pori exercitus propter elephantum copiam metum Macedonibus injicit. [BC: Alexander, mutato vestitu, Pori urbem ingreditur hostis copias exploraturus.] Elephantum impetum strategemate eludit. In pugna cadit Bucephalus. Præ mœrore Alexander bellum negligit. Persarum haud pauci in Pori castra transeunt.

IV. Quapropter Alexander bellum decernendum censet certamine singulari; quo commisso Porum occidit. [A: Musicani (*sic leg. pro Πανσαλίου*) aliorumque regiones sibi subjicit. Aornum petram expugnat; aliam Indiæ urbem oppugnans e summo vitæ discrimine a Peuceste et Ptolemæo eripitur. *Postrema hæc narrat etiam Valerii cod. Reg. 4880 initio cap. XVII.*] — [ABV: Deinde ad Brachmanes gymnosophistas visendos proficiscitur.]

V. [ABV: Brachmanum ad Alexandrum literæ. Terra eorum et vivendi ratio describuntur.]

VI. [ABV: Brachmanum sapientiæ specimina.]

VII.—XVI. [A: Interponitur Palladii libellus de situ gentibusque Indiæ et Brachmanibus.] *Codex C ea quæ leguntur in ABC cap. V et VI, cum iis quæ cod. A e Palladio apponit inde a cap. XII, commiscuit et in alium locum transposuit. Vide II, 35.*

XVII. [AV: Epistola Alexandri ad Aristotelem de Indiæ miraculis (*Hanc epistolam codd. BC in narrationem historicam dissolverunt, omisis tamen compluribus*): A Brachmanibus veni in Prasiacam urbem. Deinde ad homines molles, Sabæos, ad insulam magicam. Philonis interitus. Hebdomadarium. Redii in Prasiacam. Vidi solis et lunæ eclipsin. Darii regnum perambulavi initio facto a Portis Caspiis. Urbs in fluvio sita. Calami ingentes. Aqua amara. Lacus aquæ dulcissimæ. Sesonchosis titulus. Bestiæ castra infestantes. Redii in Prasiacam. Solis et Lunæ arbores

fatidicæ. Oraculum ab iis editum. Jam e Prasiaca pergo ad Semiramidis regiam.]

XVIII. Alexander ad Semiramidis regiam venit. Epistolæ Alexandri ad Candacem, et Candacæ ad Alexandrum.

XIX. Candace Alexandri imaginem clam rege sibi procurat. Candaules, Candaces filius, cui Bebrycum rex uxorem rapuerat, ad castra Alexandri defertur. Ptolemæus regem agens Alexandro tamquam Antigono duci jubet, ut illatam Candaulæ injuriam vindicet.

XX. Alexander-Antigonus Euagridem Bebrycum tyrannum bello petens uxorem Candaulæ restituit.

XXI. Alexander-Antigonus cum Candaule ad Candacem proficiscitur. Loca *ἔνθεα*.

XXII. Candaces regia describitur. Alexander a regina agnoscitur, nec tamen proditur.

XXIII. Alexander magnum periculum prudentia sua effugit. Muneribus cumulatus ad exercitum redit.

XXIV. In reditu Alexander deorum præsentia et convivio fruitur. Ejus cum Sesonchosi colloquium. Serapidis oraculum. (*Hæc cod. C narravit cap. 21*).

XXV. Alexander ad Amazones pergit. Literæ ad Amazones, harumque responsum.

XXVI. Alteræ literæ ad Amazones; Amazonum rescriptum et obsequium. [C: Alexander Eurymithræ Belsyrorum regi bellum infert. Viginti duos populos impuros intra Caspias Portas includit.]

XXVII.—XXIX. [V: Iter in Prasiacam molestum. Epistola Aristotelis ad Alexandrum.] — [VAB: Epistola Alexandri ad Olympiadem. *Cod. C epistolam dissolvit in narrationem historici; deinde capita hujus narrationis in epistola breviori recenset. Nostra hæc epistola in aliis codicibus aliter adornata hunc in modum:*]

[B: Iter ad Hypanim fluv. molestum. *Hæc rectius Valerius præmittit epistolæ.*] — [ABV: Herculis stelæ. Mare rubrum. Atlas fluvius. Acephali aliaque monstra. Solis urbs. Tanais fluvius. Cyri et Xerxis regiæ et quæ iis insint miranda.] — [B: populi impuri ab Alexandro seclusi.]

XXX. Alexandro Babyloniam ingresso foetus affertur prodigosus. Unde imminentem regi mortem vates nuntiant.

XXXI. Antipatri de Alexandro tollendo consilia. In convivio rex haurit poculum venenatum.

XXXII. [A: Alexander quin in Euphratem se præcipitet a Roxane impeditur. Testamen-

tum scribit. Quid interea Perdicas et Ptolemæus inter se pacti sint.] [BC: Macedonum exercitus præter lectum regis morientis præteriens.] [A: Alexander testamentum apud Rhodios deponendum Orciæ tradit. Testamenti apographum.]

XXXIII. [C: Accurrit Bucephalus, lectumque regis lacrimis irrigat.] [CB: De provinciarum distributione regis verba paucissima.] [C: Bucephalus puerum, qui venenum Alexandro dederat conspicit, comprehensum dilaniat, dein ipse ad pedes regis expirat.] [CBV: Morienti regi signa cœlitus edita.]

XXXIV. [VCB: Regem in Perside Persæ, Macedones in Macedonia sepeliendum censent. Rixam componit responsum Jovis Babylonii, quo Memphim corpus deportari jubetur. Eo delatum sacerdos jubet Alexandriam transferri.] [V: Ibi corpore in templo Alexandri deposito, Ptolemæus recitat testamentum, quod eatenus Valerius exhibet quatenus ad provinciarum distributionem pertinet.]

XXXV. Quot annis Alexander vixerit et regnaverit; quo die sit mortuus, quot vicerit populos. [AVC: Alexandriæ urbes ab Alexandro conditæ enumerantur.]

III. DE ORIGINE ET INCREMENTIS HISTORIÆ ALEXANDRI FABULOSÆ.

Accedimus ad eum locum qui est de historiæ nostræ originibus ac incrementis. Huic autem tutissime et commodissime tractari censeo, si primum eam telæ partem, quam oculis adhuc subjectam habemus, retro resolvamus, ac tum demum conjectando et tenuiora vestigia legendo ad ipsa ascendamus initia. Primum igitur ab antiquissimo codice A et a Valerio proficiscentes paucis exponemus cujusnam generis sint mutationes et additamenta, quæ in codicibus B et C deprehendimus.

Quæ in codice B mutata videmus, maximam partem sunt ejusmodi, ut auctorem prodant, qui fabulosa interdum ad veræ historiæ seriem revocare studuerit. Tribus id exemplis probatur. Ac primum quidem in codice A et apud Valerium expeditio contra Thebas et reliqua quæ in Græcia Alexander egit, eo tempore facta esse narrantur, quo rex ex Italia, Ægypto et a prælio Issico redux secundam contra Darium expeditionem parabat. Ita autem rem jam ab Alexandrinis auctoribus adornatam esse, inde colligitur, quod Demosthenes, cedendum esse Macedoni civibus persuadens, multis verbis evehit

Alexandriam urbem recens conditam et felicitatem Ægyptiorum jussis regis benignissimi lubentissime obtemperantium. Ac probabile est eo ipso consilio Alexandrinum auctorem hanc historiæ partem ad secundæ expeditionis initium ponere maluisse, ut etiam Ægyptiorum exemplo Athenienses ad obsequium Alexandro præstandum inducti esse viderentur. Contra in codice B. statim post debellatos Thraciæ populos Alexander in Græciam proficiscitur, totusque hic locus, in antiquioribus libris uberrime expositus, verbis paucissimis ex veterum historicorum narratione absolvitur, atque adeo criticum se hoc loco auctor ostendit, ut Ismenia historiam voce φέρεται in dubium vocaverit.

Deinde codex A et Valerius Alexandrum ex Europa in Italiam transjecisse et in *Lycaoniam* sive *Lucaniam* appulisse tradunt. Ac hæc quidem ratio, introducta semel expeditione Italica, omnium simplicissima erat. Contra in cod. B (I, 28) Alexander, rebus Græciæ constitutis, in Asiam transit, ad Granicum vincit, Asiamque minorem subigens deducitur usque in Pamphylia (in regionem *Lycaoniæ* Asiæ proximam). Hinc deinde transfretatur in Lycaoniam sive Lucaniam, ut Valerius dicit, vel uti est in cod. B, primum in Siciliam, deinde in Italiam.

Similiter historiam de Alexandro in Cydno natante codex B (I, 41) cum antiquis historicis ponit ante prælium Issicum, quum cod. A et Valerius (II, 8) ponant ante pugnam ad Arbela commissam. Sed quoniam posteriore loco cod. B eandem historiam denuo narrat, hinc colligas correctiones illas non ab auctore cod. B, sed ab antiquiore aliquo profectas, deinde ab alio cum prisca adoratione commixtas esse.

Hæc de præcipuis mutationibus, quæ in cod. B occurrunt. Alia quædam minoris momenti silentio prætermitto. Quod deinde additamenta attinet, item seriorem ætatem redolent. Versantur maxime in miraculis Indicis. Hæc enim quum in antiquioribus libris modicis finibus contineantur, posteriorum erant deliciae, eodemque modo augebantur, quò negligebantur historica illa de originibus Alexandriæ, de rebus Persarum ab Alexandro constitutis, de testamento regis et quæ alia ejusmodi sunt parum jucunda. Etenim quum in codice A et Valerio mirabilia duabus maxime epistolis absolvantur, quæ post narratum bellum Indicum et expeditionem contra Amazones susceptam apponuntur, auctor cod. B jam invenit tertiam epistolam (II, 23 ubi v. not.), quæ quum majorem partem circa gentes orientis ultimi sit, inæpto plane loco

statim post narrationem de morte Darii nuptiisque Alexandri intruditur. Ceterum quum in ea complura legerentur eadem atque in prima epistola cod. A, posteriorem hanc deinde in narrationem historicam dissolverunt, omittentes quæ omittenda erant. Porro uti lib. II, 23 nova plane epistola intruditur, sic antiqua illa, quæ legitur II, 27 sqq., in cod. B. augetur narratione de populis impuris (II, 29), quos Alexander munitis Portis Caspiis a reliquis seclusisse dicitur. Apertum hoc Judæi vel Christiani hominis additamentum. Verum etiam in hisce narrationibus omnibus auctor codicis B sobrium se et brevitatis studiosum ostendit: neque enim dubium est quin quæ de iis uberrime tradita accepit in arctius contraxerit: unde factum, ut narratio sæpe sit obscurior maleque cohæreat.

Videamus deinceps codicem C. Is igitur quum fundum narrationis suæ eandem habeat recensionem quam sequitur cod. B, quæ in hoc mutata vel aliunde assumpta diximus, præbet et ipse. Reliqua quæ addit vel mutat ex recensione fluxerunt, tum rerum tractatione tum orationis indole ab altera facile distinguenda. Auctor ejus Judæus vel Syrus Christianus fuisse videtur. Ex hoc fonte petita descriptio ludorum Olympicorum lib. I, 20 et quæ ibi de Laomedonte memorantur, expeditio Alexandri contra Scythas et narratio de morte Philippi. In hac quum interfector Philippi non esset Pausanias, sed Anaxarchus, diversa hæc in cod. C ita conjunguntur, ut homo iste sit Πανσανίας ὁ καὶ Ἀναξαρχος. Simili modo aliis locis in cod. C introducuntur Φίλων ὁ καὶ Βύζας, Φίλιππος ὁ καὶ Πτολεμαῖος, Ὡχος ὁ καὶ Σεσόγχοσις etc. Oratio in his sicuti in reliquis plurimis verbosa et aniliter garrula. Narratiuncularum, quas *Märchen* Germani vocant, colorem habent quæ c. 26 de Darii legatis leguntur, multum illa ab antiquioris historiæ simplicitate recedentia. Præterea hunc locum ita transposuit, ut legati isti advenisse dicantur jam parante Alexandro expeditionem Persicam, atque eo modo minas Alexandri statim sequatur effectus. — Ex eadem recensione deinde arrepta expeditio contra filium *Anaxarchi* Polycratem. Qui ibi memoratur filius Polycratis *Charmedes*, eundem denuo introduci videmus libro tertio, ubi de morte regis (p. 150) et de statua Alexandri (p. 151, not. 4) sermonem facit, ut dubium non sit, utraque ex eodem fonte afferrî. — Similiter *Laomedon*, quem Alexander regionum occidentalium regem constituisse narratur (I, 27, p. 26 sq.), eundem auctorem prodit, ex quo Laomedon ludis Olympiis una

cum Alexandro certans memoratur. — Hinc igitur etiam petita sunt quæ de expeditione in Italiam et reliquas occidentis terras ad Oceanum usque leguntur, senioris ævi commenta. Ceterum adeo negligens Noster est, ut subjungat his ea, quæ in codd. ABV. de expeditione Italica exstant, ideoque ex parte bis exponat eadem. — Quæ cap. 36 interseruntur de Nicatoria et Antiochia conditis, haud premerem, nisi hæc quoque procedere viderentur auctorem Syrum, quem aliunde agnoscimus. Præcipuam vero operam auctor cod. C navavit narrationi quæ est de orientis mirabilibus. Suprà jam monuimus hanc partem in cod. A et V rudem admodum esse, ac duabus epistolis contineri, in quibus non tam referuntur jam narrata, quam nova exhibentur, ita ut epistolæ in historicæ narrationis locum succedant. Codex B auxerat hæc addita alia epistola sed alieno prorsus loco inculcata. Hæc igitur omnia in ordinem redigit simulque novis divitiis thesaurum jam accumulatum donat codex C. Scilicet epistolas cod. A et Valerii in historiæ formam transducit, prima verbi persona in tertiam mutata, servatisque reliquis. Deinde vero novas epistolas excudit, quæ nonnisi summaria rerum narratarum exhibent. Tertiæ autem epistolæ, quam codex B. habet, initium solum retinet, ut quod retineri absque incommodo poterat; reliqua item in historiam convertit, ejusque epitomen in epistolio ad Olympiadem perferendam curat. Ita igitur ex ordine res procedunt. Additamenta autem in hac parte sunt plurima, adeo ut novam plane faciem historia induat. Nam post mortem Darii Alexander pedem refert in Syriam, unde tantam Judaicæ religionis admirationem aufert, ut deinde denuo in Ægyptum transgressus, iterumque condita Alexandria; paganorum deos foras eiciat, nec alium quemvis agnoscat præter Jehovah. Hæc Judæum vel Christianum redolent longissime. Aliaque ejusmodi complura, quæ enumerare tædet, passim occurrunt. Unde supra de auctore hujus recensionis conjecturam feci. Deinde postquam, Cydno in lacum Ægyptium transformato, Philippi medici historiam, quam semel ac iterum jam narraverat, denuo auctor exposuerat, orientem nobis reserat, videmusque Alexandrum, antequam ad Porum veniret, jam adisse limina paradisi. Memorabile inter alia illud est, quod de Brachmanibus in cod. C legitur. Præclarum enim exemplum præbent rationis, qua ea, quæ in antiquioribus libris tamquam documenta quædam ad historiam Alexandri pertinentia narrationi subjecta

vel etiam inserta, nec tamen juncta erant, a senioribus ipsi historiae Callisthenae incocta sint. Id enim auctor codicis C fecit Palladii opusculo, quod integrum praebet cod. A.—Denique postremam narrationis partem de morte Alexandri ex eadem recensione fluxisse, unde Polycratis historia in libro primo depromta est, paullo ante jam monui. Ac nemo puto non agnoscat nostrum ineptiarum aucupem in praeclearis illis de Bucephalo redivivo, domini vindice, ac demum morte sua beatum Argi canis memoriam refricante. Hactenus de textura codicis C.

His igitur accrementis resectis, videndum est de codice A deque Valerio. Nam hi quoque inter se differunt, nisi quod discrepantiae tanto rariores, quanto propius auctores ab antiquissima historiae forma absunt. Mitto eos locos, ubi alter altero uberior est, quod alter altero plura vel accuratiora e communi fonte depromsit. Quo pertinent v. c. illa, quae codex A. (I, 12) habet de Nectanebo partum Olympiadis inhibente usque dum fausta luceant sidera. Haec enim Valerius Ambrosianus omittit. Quamquam ea omissio non nisi scribae codicis esse videtur, nam centones quidam hujus loci supersunt in Valerii cod. Reg. 8519 (Vide p. 11, not.). Ac nescio an similiter statuendum sit de aliis locis Valerii, ubi nunc justo breviora legimus, ut de Alexandriae originibus (II, 31 sqq.) et de rebus Persarum (II, 21). Certe in universum patet, eundem latinorum Pseudocallisthenae historiae quam graecorum librorum esse rationem. Ut ut statuas, eximendus ex hoc genus locis sunt ea, quae Valerius de testamento Alexandri profert. Haec quoque multo breviora sunt, quam quae codex A exhibet, sed non Valerii culpa, verum consilio ejus Alexandrini, quem Valerius expressit. Nam totius hujus loci alia adornatio in Valerio, alia in codice A. De quibus fusius dicemus infra. Alius autem generis sunt loci tres, quos habet Valerius, non habet codex A. Eorum primus est de proavis mythicis Alexandri ex Phavorini Historia miscellanea repetitus (I, 13); cui similis argumento est alter, ubi ex Alexandriade nescio qua recensentur majores Alexandri materni inde ab Achille (I, 42, p. 48); tertio denique affertur Aristotelis ad Alexandrum epistola (III, 27). Qui quidem omnes, quum non solum desiderentur in codice A, sed abesse etiam absque ullo historiae damno possint, se-

riorum sunt additamenta, quae jam Valerius in graecis suis repperit. Cum iisque componendus est Palladii libellus in cod. A et Josephi et Orosii loci qui in Valerii codice Reg. 4880 in mediam Pseudo-Callisthenis historiam intruduntur. Nimirum corrasit quisque et adscripsit quae ad illustrandam vel etiam ad corrigendam Nostrae historiam idonea esse censuit. Neque dubium est, quin eodem consilio in codice Ambrosiano Callistheni jungatur Anonymi Itinerarium Alexandri, cujus locum de Halicarnassi obsidione deque Ada regina etiam cod. 4880 ad Valerium I, 42 in margine adscripsit; neque mirarer si in alio libro idem locus in ipsum verborum contextum receptus legeretur.

His subjiciam, quae leguntur in codice A., non leguntur apud Valerium, de subacto Musicano aliisque Indiae regulis, de Aorno petra expugnata, et de Alexandri Mallorum urbem obsidentis facinore (I) et periculo (II, 4), deinde vero de Alexandro, qui morbo fatali correptus in Euphratem se dejecturus erat, et de pactis, quae Perdiccas et Ptolemæus inierint, dum testamentum rex scriberet (III, 32, n. 1).

Igitur haec quoque seriorum additamenta esse putaveris. Sed quod posteriorem locum attinet, Valerii silentium omnino nihil probat, quoniam postrema haec historiae pars vel ab antiquissimis auctoribus vario modo adornata esse videtur, atque alia ejus recensio codici A, alia Valerio subest. Deinde autem ea quae de Ptolemæo narrantur ejusmodi sunt, ut optime convenient Alexandrinorum studiis, quae tanto clarius elucet, quo propius ad initia historiae nostrae accedas. Etenim ita habet codex A. l. 1. : 'Ο δὲ Περδίκκας ὑπονοήσας τὸν Ἀλέξανδρον καταλελοιπέ- ναι τὰ πράγματα τῷ Πτολεμαίῳ διὰ τὸ πολλάκις πρὸς αὐτὸν εἰρηκέναι ὑπὲρ τῆς Πτολεμαίῳ γενέσεως, ἔτι δὲ Ὀλυμπιάδα εἰρηκέναι φοβεράν, ὡς ἦν ἐκ Φιλίππου, λαβὼν τὸν Πτολεμαῖον κατὰ μόνας ἐξορκίζει, εἰ γίνοιτο Ἀλεξάνδρου πραγμάτων διάδοχος, μερίζειν τὰ πράγματα αὐτῷ τὰ κοινῇ συγκριθέντα. Τὸν ὄρκον ὑπομείνας Πτολεμαῖος καὶ οὐδεμίαν ἔννοιαν ἔχων ὑπὲρ ὧν ὁ Περδίκκας ὑπενόει, καὶ αὐτὸς νομίζων τὸν Περδίκκην διάδοχον εἶναι τῶν πραγμάτων, ... ὀρκίζει αὐτὸν τὸν αὐτὸν ὄρκον ἐν μέρει. Haec igitur quin jam in antiquissimis nostrae historiae exemplaribus locum habuerint, nihil obstat. Major dubitatio esse de altero loco potest. Nam quae de Alexandro apud Mallos

(1) Pag. 99, not. 11, pro ὑπὸ τῶν μαζῶν scribendum putavi ὑπὲρ τὸν μαζὸν; praestat ὑπὸ τὸν μαζὸν; nam sic etiam Diodorus XVII, 99, 3.

vulnerato codex A exhibet, eodem plane modo legis in Itinerario Alexandri c. 115, p. 167, adeo ut aut alter alterum exscripsisse aut uterque ex eodem fonte hausisse debeat. Porro eadem, etsi brevius, Itinerarii verbis, sed alio minusque apto loco præbet etiam Valerii codex Reg. 4880 (1). Attamen græca nostra e latinis fluxisse per se parum est probabile, contra vero scriptorem Itinerarii præter melioris notæ auctores etiam fabulosam Alexandri historiam ante oculos habuisse patet. Nimirum cap. 119 dicit: *Cujus (Alexandri) ne casus prius quam laudium memor sim, ea quoque memorem, quæ per diligentiam laboravit.* Narrat deinde quomodo Alexander diebus nonaginta (95 Valer. III, p. 141) *continuis emensa via ad Herculis stelas venerit, earumque pretium terebro exploraverit.* Leguntur hæc initio epistolæ ad Olympiadem (III, 27, p. 139 sq.). Deinde in Itinerario sequuntur: *Verum enim revertens prærupta per loca cælo inlucido ut juxtim se viantes vix mutuo noscerentur, tandem Thermodonta amnem* ** (Reliqua desiderantur). Quæ quidem etiam proprius quam latina Valerii accedunt ad ea, quæ deinceps in codice A leguntur: Ἐντεῦθεν δὲ ἀναζευγύων δι' ἐρήμου καὶ κρημνώδους χώρας ὑπὸ τῆς θμίγλης οὐκ ἦν ἰδεῖν τὸν παρεστῶτα ὅστις ποτέ ἐστιν κτλ. Dubium itaque non est, quin reliqua quoque hujus epistolæ auctor Itinerarii narra- verit. Suspicioque ipsam hanc epistolam in causa fuisse, ut totum Itinerarium ab aliquo Pseudo-Callistheni jungeretur, et fortasse primum hoc loco historiæ nostræ interponeretur (sicuti in cod. Valerii 4880 eodem loco longissima excerpta Orosii et Josephi afferuntur), deinde vero ab aliis ad calcem relegaretur, quemadmodum etiam epistolæ in cod. 5819 e narrationis contextu ad finem rejecta videmus. Ceterum itari possit Itinerarii auctorem nonnisi epistolam ad Olympiadem ante oculos habuisse, quum ejusmodi epistolæ etiam separatim circumferrentur. Verum id ne nobis persuadeamus, obstant aliæ quædam Itinerarii fabulæ, quas eadem Pseudo-Callisthenes narrat. Sic in utroque legimus Alexandrum venisse ad Paludem Mæotidem (Itin. c. 16, Ps.-Call. I, 44 Val.), porro Olympiadem Amphipolim usque Alexandrum comitatam esse (Itin. c. 18, Ps.-Call. I, 42 Val.). Historia quoque de Aorno petra, cujus proceritudinem fuisse ait stadiorum *quadringentorum* (c. 112), e Pseudo-Callisthene potius quam ex alio quovis auctore fluxerit.

Jam igitur, ubi resecaveris omnia, quæ vel in antiquissimis nostris libris extrinsecus addita esse videntur, sponte nascitur quæstio, num quod restat historiæ corpus tale fere quale habemus inde ab initio fuerit, atque uni eidemque auctori debeat, necne. Perlustratis autem singulis, eo, puto, adducemur, ut statuamus historiæ nostræ formam antiquissimam, e diversis plane elementis conflata opus esse Alexandrinorum, apud ipsos vero Alexandrinos complures exstitisse ejus recensiones, quarum vestigia nonnulla etiamnum agnosci possint.

Primum dicamus de variis subsidiorum generibus, quæ auctores nostri in usum suum converterint. — Jam ab antiquissimis rerum Alexandri scriptoribus multa inflatius dicta, multa fabulosa vel narrata vel digito monstrata esse nemo nescit. Verbo memorasse sufficit notissima illa de ortu Alexandri divino, de Amazonibus, de certamine singulari quod cum Poro rex inierit, de Indiæ miraculis, de Antipatri insidiis, de mandatis Cratero datis, de testamento Alexandri et si qua sunt similia. Neque negaverim Pseudocallisthenem nonnulla ex ipso Clitarcho, Onesicrito, Megasthene, similibus depromsisse. Quamquam ea perpauca fuisse puto. Longe plurima atque ea maxime, unde proprium suum historia nostra colorem traxit, ex aliis plane fontibus hausta sunt. Quorum genera distinguere licet quattuor hæc: epistolas, narrationes ἐπιχωρίους quas *locales* dicimus, poemata, declamationes denique rhetorum philosophorumque. De singulis dicam accuratius.

Epistolas clarorum virorum, qui ex antiquitate ad nos pervenerunt, fere omnes suppositicias esse, eodemque loco habendæ, quo orationes, quæ scriptis historicis inseruntur, satis constat. Fabri vero epistolarum sophisticæ dum in eo omnes operam ponunt, ut orationem huic scribendi generi accommodatissimam adhibeant et ingenia eorum, quorum nomine scriptæ epistolæ, recte expriment, eo tamen differunt, quod alii historiâ tradita presse sequuntur, præsertim si fallere publicum et coemptores propositum erat, alii vero in sophisticis his exercitiis historiæ pro consiliis suis ingenue immutant. Illius generis epistolæ sunt, quibus tamquam optimæ notæ fontibus Plutarchus in Vitis uti consuevit, sicut in Alexandri vita epistolis regis ducumque præcipuorum; quas quidem etiam nunc multi genuinas esse dictitant. Alteri generi

(1) Vide p. 120, ubi pro *urgente hoste lege vergente die*; deinde pro (l. *dejectis*) scribe (l. *desup. r*); τὸ πρὸς ὀππυγνάντες ser. *repugnantes*. Ita enim *Itin. Alex.*, unde locum ductum esse postea demum vidi.

accensendæ sunt, opinor, quæ in nostra historia leguntur epistolæ Darii ad Alexandrum et ad Darium Alexandri. Harum pleræque merito suo minime carent ac meliora utique tempora sapiunt, ut eas ante historiæ nostræ coagmentationem separatim editas esse persuasum sit.

Aliud epistolarum genus ei consilio inserviebat, ut historiæ fictæ et incredibiles familiaritate commercii epistolici reprehensionem publicæ subduceretur. Qua adoratione auctores similiter sibi cavebant atque illi, qui, sicuti Eumerus aliique reconditarum historiarum narratores, stelarum inscriptionibus aliorumque monumentorum auctoritate se muniebant. Pertinet huc epistola de Indiæ miraculis, quæ sub Crateri nomine circumferebatur. Ita enim Strabo XV, p. 702: Ἐκδέδοται δέ τις καὶ Κρατέρου πρὸς τὴν μητέρα Ἀριστοπάτραν ἐπιστολὴ πολλά τε ἄλλα παράδοξα φράζουσα καὶ οὐχ ὁμολογοῦσα οὐδενί, καὶ δὴ καὶ τὸ μέχρι τοῦ Γάγγου προελθεῖν τὸν Ἀλέξανδρον· αὐτὸς τέ φησιν ἰδεῖν τὸν ποταμὸν καὶ κήτη τὰ ἐν αὐτῷ καὶ μεγέθους καὶ πλάτους καὶ βάθους πόρρω πίστεως μᾶλλον ἢ ἔγγυς (1). Similes epistolæ de eodem argumento in nostram historiam receptæ et in narrationis historicæ locum substitutæ sunt. Vel serioribus temporibus ejusmodi literæ tamquam peculiaria opera Pseudo-Callistheni jungebantur. Quarum quæ dudum edita est, eadem fere continet atque nostræ, sed plenius et distinctius. Fundus earum sunt narrationes Megasthenis aliorumque qui Indica condiderunt; his deinde ex Paradoxôn scriptoribus, e Plinio, Solino et deinde e fabulis Judaicis et Christianis diversicolor farrago addita est. Megasthenis memoriam

præ ceteris revocat epistola (lib. II, 17 sqq.), in qua Alexander a Prasiourum urbe (Palimbothris) iterum iterumque excurrens Asiæ regiones explorasse narratur.

Hactenus de epistolis. Multo majoris momenti sunt narrationes quæ ex studiis populorum, quos Alexander sibi subjecerat, profectæ sunt. Quomodo Judæi Alexandrum ita efformaverint, ut ab Israelis filio nihil differret, e codice C intelligere est. Semina narrationis præbuit Josephus. Verum hæc ab antiquissimis nostris aliena sunt. Tanto clarius ibi elucent studia Ægyptiorum, quæ per totum opus adeo regnant, ut Alexandrinum ejus auctorem nemo non agnoscat.

Etsi enim Alexandria urbs ac regis sepulcrum præ ceteris populis Ægyptios Alexandro sociaverant, non tamen hæc exurere ipsis videbantur ignominiam jugi ab alienigena rege impositi. Rationem vero qua mitigari talia vel dilui possent a majoribus acceperant. Nam quum antea Persarum imperata facere coacti fuissent, nihil iniqui se pati dicitabant; videlicet Cambysem matre fuisse Ægyptium. Ac hæc quidem jam Herodoto (III, 2) narrarunt (Cf. Dinon et Lyceas Naucratica ap. Athenæum XIII, p. 560, E). Quid mirum igitur si simili modo in Alexandri affinitatem se traduxerunt, adeo ut Nectanebi successori legitimo parere viderentur. Ansam commento præbuisse vides fabulam de Olympiadis draconte, quo dei attributo fidem asserbant iis, quæ de divina regis origine humana vanitas et servilis oraculorum adulatio sparsebant (2). Neque dubium, quin ipsi æquales

(1) Fortasse etiam alia ejusdem Crateri epistola de fabuloso argumento ad Philam uxorem scripta circumferebatur. Quæ suspicio mihi nascitur e Photii Bibl. cod. 166 (p. 111, b. 3, ed. Bekk.), ubi Antonius Diogenes initio operis sui introduxisse narratur Βάλαγρον πρὸς τὴν οἰκείαν γυναῖκα Φίλαν (θυγάτηρ δὲ ἦν Ἀντιπάτρου αὐτῆ) γράφοντα. Scripsit autem Balager Dinæ et Dercyllidis fata et errores per terras ultimas; quorum historiam consignatam reperit in sepulcris Tyriis quo tempore ibi cum Alexandro versabatur. Jam vero Balagram (vel rectius Balacrum), nescio quem (conjecturas vid. ap. Droysen. *Hell.* I, p. 98, 207), uxorem habuisse Philam, quam anno 323 Cratere, et post hujus obitum Demetrio nupsisse constat, neque traditur neque probabile est. Itaque censeo Βάλαγρος corruptum esse ex Κράτερος, et figmento Diogenis subesse memoriam epistolæ cujusdam de rebus mirabilibus, quæ Cratere tribuebatur.

(2) Ab altera parte mortalem regis naturam explicasse videntur ex placitis doctrinæ, quam Euhemeristicam vocamus. Inter sectatores ejus Arnobius IV, 29 una cum Nicagora Cyprio, aliis, recenset *Leontem Pellæum*.

Scripsisse hunc Leontem de mythologumenis Ægyptiorum constat ex Hygino (Poet. astron. II, 20), Clemente Alexandrino (Strom. I, 21 p. 139 Sylb.), Tertulliano (De cor. mil. 7). Porro Augustinus (De civ. d. VII, 27) postquam de Iside et Osiride eorumque parentibus utpote mortalibus dixerat, lectorem relegat ad epistolam quandam Alexandri ad Olympiadem scriptam, in qua rex Leontis *sacerdotis* auctoritate probare studuerit, deos olim homines fuisse. Hæc probabiliter eadem est epistola, in qua, referente eodem Augustino (VIII, 5), Alexander Olympiadi scribit *sibi a Leone quodam antistite sacrorum Ægyptiorum metu potestatis suæ proditum esse qui dii vulgo haberentur, eos homines fuisse*. Quod in his Pellæus scriptor dicitur *sacerdos Ægyptius*, id commentum est fabri epistolarum, ut recte monuit Jablonsky (Panth. Prolegg. XXX.). Ceterum uti patet quæstionem de divinitate Alexandri ex Euhemerismi placitis tractatam in his epistolis esse, sic verisimillimum est idem jam fecisse quem laudant Leontem. Idque pro certo fere posuerit, si verba scholiastæ ad Apollon. Rhod. IV, 262, ubi de Ægyptiis omnium mortalium antiquissimis citatur

Alexandri istam fabulam jam venditaverint. Nam Justinus, qui ejus meminit lib. XIII, 16 (cf. IX, 5), Clitarchum exprimere solet. Eratosthenes vero (ap. Plut. Alex. 3) eandem tangit utpote rem omnibus notam. Quonam autem tempore in dei locum substitutus *magus Nectanebus* sit, accuratius dici nequit. Disertam rei mentionem faciunt Moses Chorenensis (II, 12), Syncellus (p. 256 B. ed. Par. p. 487 ed. Bonn.), Cedrenus (p. 264 ed. Bonn.), Malala (p. 241 ed. Ox. p. 189 ed. Bonn.), Glycas (II, p. 141). Quorum vel antiquissimus Moses Chorenensis opus Pseudo-Callisthenis quale nos habemus, novisse putandus est, etiamsi versionem Armenicam alii auctori adjudicare malis. Hinc igitur nihil proficimus. Plutarchus (Alex. c. 2) narrat Philippum per somnum se vidisse ἐπιβάλλοντα σφραγίδα τῆ γαστρὶ τῆς γυναικός. Quæ narratio per se Ægyptium auctorem redolet, ac Alexandrina ejus origo clarius etiam apparet, si cum Pseudocallisthene (lib. I, 8), qui sigillo isti *leonis* imaginem insculptam fuisse dicit, comparaveris Stephanum Byz. v. Ἀλεξάνδρεια, ubi propter leonis hanc imaginem Alexandria olim *Leontopolis* nuncupata esse refertur (V. Iasonis fr. 2 p. 160, quo auctore in his usus esse Stephanus videtur). Præterea etiam de *magicis præstigiis* Plutarchus loquitur (1), non ita tamen ut hæc ad nostram historiam transferenda esse liqueat. Porro Nectanebus tamquam vir artis magicæ peritus commemoratur in papyris græcis, monente Letronnio (*Statue vocale de Memnon*, p. 80) (2). Sed hæc quoque ad definiendum tempus, quo orta fabula sit, parum idonea. Verum quum eo consilio sit inventa, ut Alexander regibus Ægyptiis jungeretur, Ptolemæi autem successores Alexandri in Ægypti regno haberentur, in eumque finem Ptolemæum I utpote Philippi filium etiam in familiam Alexandri introduxissent: ipsa res clamat excogitatam Nectanebi fabulam esse regnantibus Ptolemæis, sive illis temporibus quibus vim suam exercere

adhuc posset. « Je pense, Letronnius l. l. ait, qu'elle remonte à l'époque des Ptolémées, et qu'elle a été imaginée par les Égyptiens eux-mêmes pour rattacher Alexandre à leurs dynasties nationales. » Porro quum Ptolemæo Philippi filio jungatur commentum de pactis Ptolemæi et Perdiccæ (V. supra p. xvii), secundum quæ uterque ex æquo imperare debebat, consilium autem hujus commenti in eo procul dubio positum sit, ut jus Ptolemæi contra Perdiccam armamentoventis tuerentur: hæc ejusmodi sunt, ut sub primis potius quam sub ultimis Ptolemæis inventa esse censeantur. Quod denique fabulam de Nectanebi magi et Olympiadis commercio attinet, monuisse sufficiat similes narrationes de mulieribus, quæ magicis præstigiis deceptæ e diis se gravidas factas esse putaverint, jam secundo ante Christum sæculo in compendiis mythologicis exhibitas esse.

Ceterum probabile est auctores nostros etiam tempora rerum conciliare inter se studuisse. Jam quum Alexander natus sit an. 356 a. C., Nectanebus vero Ægyptum reliquerit an. 341 a. C., Nostri fugam Nectanebi in annum 351 removisse, eidemque anno natales Alexandri assignasse videntur. Idque eo facilius locum habere potuit, quum horum temporum rationes apud veteres auctores mirum in modum corruptæ sint; ac nescio an Alexandrinorum maxime opera turbæ istæ sint excitatæ. Utut est, constat Diodorum (XVI, 51) Nectanebi fugam pessime referre ad Ol. 107, 3. 350 a. C. Cum Diodoro facit Eusebius Hieronymi ed. Scaliger; apud Vallarsium e codd. res notatur ad Ol. 107, 1. 352, et iterum ad Ol. 107, 3; in versione Arm: ad Ol. 108, 1, 348. Deinde vero in Pseudocall. cod. A (III, 35, n. 1.) legimus hæc: Ἐβίωσε μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἔτη λ[β'], ἀπὸ ἐ' ἐτῶν ἀρξάμενος πολεμεῖν ἐπολέμησεν ἔτη ιζ'. Malala p. 175 ed. Bonn. Pseudocallisthenem exscribens habet: Ἐβίωσε ἔτη λς', ἐβασίλευσε τὰ πάντα ἔτη ιζ'. Igitur si in cod. A verba ἀρξάμενος πολεμεῖν

λέων ἐν πρώτῳ πρὸς μητέρα, cum Lobeckio (Aglaoph, p. 1000) ita intelligenda sunt ut significant: Leon in libro primo mythologiæ Ægyptiacæ, quod opus matri Alexandri Olympiadi dedicavit. Ceterum de Ægyptiis qui Macedonem nostrum in Osiridem mutaverunt, v. cl. Letronnius: *La statue vocale de Memnon*, 1833, p. 81.

(1) Plutarch. Alex. 2: Ὁφθη δὲ ποτε καὶ δράκων καιμωμένης τῆς Ὀλυμπιάδος παρεκτεταμένος τῷ σώματι καὶ τοῦτο μάλιστα τοῦ Φιλίππου τὸν ἔρωτα καὶ τὰς φιλοφροσύνας ἀμαυρῶσαι λέγουσιν, ὡς μηδὲ φοιτᾶν ἔτι πολλάκις παρ' αὐτὴν ἀναπαυσόμενον, εἶτε δεῖσαντά τινος μαγείας ἐπ' αὐτῷ καὶ

φάρμακα τῆς γυναικός εἶτε τὴν οὐμίλιαν ὡς κρείττονι συνούσης ἀφοσιούμενον.

(2) Somnium Nectanebi, quo deos rex ipsi iratos esse cognoscit, atque interitus regni Ægyptii portendebatur, exstat in fragmento papyri græci. V. Leemann. Papyri gr. Mus. Leid. p. 122 sqq. Cf. Bœckh. *Manethon*. p. 373. — Quod Lynceus vel potius Lyceas (uti Bœckhius l. l. p. 374 monet) narrat regem Ægyptium ab Ocho superatum ad convivium ab victore vocatum esse, si ad Nectanebum, uti videtur, referendum est, hinc quoque probatur variis modis Nectanebi historiam adulteratam esse.

ita intelligimus ut significant etiam ἀρξάμενος βασιλεύειν (1), annumque 336 a. C. utpote initium regni retinemus : natales Alexandri incidunt in annum 351, ideoque ex Eusebii calculis cum fuga Nectanebi componi possunt. Igitur inter fugam Nectanebi et regnum Alexandri intercederent anni circiter XV. Quibuscum comparanda quæ affert Syncellus p. 269 D, ubi de Vetere, quod dicunt, Chronico Ægyptio verba faciens, ultimam ejus dynastiam finire dicit an. m. 5147 (354 a. C.), ἤτοι πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος κοσμοκρατορίας ἔτη που ιε'. Annus primus vero κοσμοκρατορίας Syncello est annus septimus regni Alexandri in Macedonia, sive an. m. 5162 (p. 260 D sq.). Verum cum hoc computo Syncellus l. l. miscet alium a priore distantem annis septem, ex quo Nectanebi finis tribuitur anno m. 5140 (361 a. C.). V. Bæckh. *Manetho* p. 137 sqq., ubi accuratissime hæc exponuntur. Hinc igitur jure colligitur Syncellum accepisse inde a fine regni Ægyptii usque ad regnum Alexandri numerari annos fere XV, dubium autem hæsisse utrum anni isti quindecim usque ad regnum Alexandri Macedonicum an ad κοσμοκρατορίαν ejus pertineant. Quare hæc quoque ad Pseudocallisthenis rationes traduci possent. Hactenus de Nectanebi fabula, cui vereor ne justo diutius immoratus sim.

Alterum caput quod Alexandrinum auctorem luculentissime prodit, de originibus est urbis Alexandriae. Quod utinam integrum ad nos pervenisset. Nam codex A et Valerius nonnisi uberius narrationis fragmenta narrationemque a plurimis excerptoribus male contractam exhibent. Quodsi vero apparet primum ejus aucto-

rem fabulosa multa admiscuisse (sicuti illa de ambitu ingenti, quem primo consilio rex urbi condendæ destinasset (2)), porro etymologiarum ineptiis indulsisse, temporaque temere miscuisse : probe nosti hæc quasi innata periegetis atque Κτίσεων scriptoribus esse vitia, quæ arte critica facile absterguntur. Ceterum Alexandrinum se scriptor fatetur I, 31, n. 12 verbis : Καὶ παραγίνεται (Ἀλέξανδρος) ἐπὶ τούτου τοῦ ἐδάφους, et I, 31 extr. ap. Valerium : *Ejusdem mos ad nos usque prolapsus Sacrum inter nostros heroôn dicitur*. Cf. I, 33 p. 33 : Ἐποίησεν ἀπέναντι τοῦ ἡρώου βωμὸν μέγαν, ὃς νῦν (l. καὶ νῦν, *adhuc* Val.) καλεῖται βωμὸς Ἀλεξάνδρου; III, 42 p. 146 : *erigitur ædes... quod etiam nunc Alexandri vocatur* (3). Pertinent huc etiam mensium nomina Ægyptia (Τυβὶ et Φαρμουθὶ) in cod. A. I, 32 not. 10 et III, 35 not. 2.

Tertium caput, quod ad Alexandriam proxime pertinebat de sepultura Alexandri in nostris libris absolvitur verbis paucis; olim plenius tractatum fuerit. Ceterum loci quos recensuimus tres de ortu Alexandri, de origine Alexandriae et de sepultura regis, quasi fundum esse uberius nostræ narrationis facile concedes. Neque improbabile est exstitisse olim minoris ambitus historias, quibus hæc fere sola uberius exponerentur. Attamen μονόβιβλον quod de vita Alexandri sec. Socratem (H. Eccl. III, 23) Adrias quidam vel Andrias, vel secundum Nicephorum (H. Eccl. IX, 4), qui Socratis locum exscripsit, Alexandrinus quidam (οἱ Ἀλεξάνδρεϊς) scripsisse narratur, absque causa idonea ad nostram historiam referri censeo (4). Ut ut est, patet nostræ historiae non ea tantum

(1) Apud Valerium Alexander regnum suscipit annos natus XVIII; in cod. B. annos natus XX, uti historia postulat.

(2) Jam si deinceps cod. A (I, 32 n. 45) Alexandriae ambitum, qualis revera erat, cum aliis urbibus comparans refert Antiochiam fuisse stadiorum 8, Carthaginem stad. 10, Babylonem stad. 12, Romam stad. 14, Alexandriam omnium maximam stad. 16 : tale quid ab Alexandrino scriptore proficisci omnino non potuit (ut etiam de Valerio loquens monuit Letronnius in *Journal des sav.* 1818, p. 618.); e contrario augeri immodice numeros ab Alexandriae præcone expectabas. Quare nisi totus hic locus inepti hominis additamentum est, suspicor mensuram Ægyptiam in stadia Græcorum abisse, sicuti mensuram nominibus Ægyptiis Romana nomina substituuntur. Probabiliter vero stadiorum loco memorati erant *schœni*, μέτρον ἄστατον, quod alii 60, alii stadiorum 30, alii aliter definiebant. Schœni duodecim stadiorum 30, optime quadrarent in decantata illa Babylonis urbis stadia 360 vel 365. Ceterum vitium græcis inesse jam Valerius sensisse vide-

tur, qui stadiorum numerum de *longitudine* urbium intelligit, id quod græca nostra minime indicant, neque unquam indicasse videntur.

(3) In græcis p. 151 pro σῶμα Ἀλεξάνδρου lege σῆμα ἄλλ.

(4) Scilicet apud Westermannum in *Pauly's Realencyclopædie v. Callisthenes*, p. 14 reperio hæc : *Friedländer (Bibliothèque universelle. 1818 litt. p. 322 ff. Eundem librum laudat Berger de Xivrey, at virum doctum de Pseudocallisthene ibi disserentem appellat M. Favre.) setzt sie (sc. die Entstehung des Textes, welcher jetzt noch existirt) mit Beziehung auf Socrates (Hist. Eccl. III, 23) bis vor das fünfte Jahrhundert.* — Socrates l. l. in Libanium, qui Christianorum religionem riserat, invehens ostendere studet quam inepta et ridicula sint quæ pagani de diis eorumque oraculis tradant. Relegat lectorem ad ineptas deorum historias in compendiis mythologicis, ut in Pemplo Aristotelis, in Stephano Dionysii, in Polymnemone Rhegini. Deinde oracula nonnulla, quibus mortalibus divini honores decernuntur in medium

quæ cum Ægyptiorum terra arctius conjuncta sunt, sed etiam reliqua si non omnia, certe plurima ab Alexandrinis profecta esse. Id enim colligis e lib. II, 39, ubi Alexander de agonibus apud Persas instituendis loquens inter alia dicit: Τόσον οἱ τῶν ἀγῶνων ἐπίτροποι ἔστωσαν οἱ ἡμέτεροι Ἀλεξάνδρεῖς (*ex Alexandria mea viri Ægyptii* Val.). Eodem facit Alexandriae laus in oratione Demosthenis (II, 4); porro pertinent huc loci, quibus Alexander cum Sesostride vel Sesonchosi componitur, ut III, 34, 1; coll. III, 17, p. 122; II, 31, p. 86; et II, 24, p. 135, e quo loco simul intelligas jam apud Alexandrinos diversas historiae nostrae recensiones exstitisse. Nam quæ II, 24 de Serapidis oraculo leguntur aperte non ab eodem auctore profecta sunt, qui eandem rem de Ammonis oraculo refert lib. I, 23.

Præter Ægyptiaca, quæ modo recensui, unum superest caput, quod ab Alexandrinis quidem alienius est, sed item debetur consiliis politicis, quæ patriæ historiae scriptores rebus Alexandri adhibere solebant. Testamentum dico Alexandri. Quod etsi ex antiquo fonte fluxit, in nostram tamen historiam sero demum illatum esse mihi videtur. Id enim colligo comparata narratione codicis A et Valerii. Scilicet auctor codicis A (III, 33, p. 147) Alexandrum moribundum narrat, dimissis reliquis Macedonibus, coram Perdicca, Ptolemæo et Olcia sive Orcia recitari testamentum jussisse. Post hæc, Ἔστι δὲ, pergit, τοῦ με-

ρισμοῦ τῆς διαθήκης ἀντίγραφον τὸ ὑποτεταγμένον, ὃ ἔλαβε παρὰ Ἀλεξάνδρου Ὀλκίας. Deinde, appositis verbis testamenti, subjicit: Οὐ τοσοῦτους δὲ βασιλεῖς Ἀλεξάνδρος πολεμῶν ἐνίκησε, ὅσους τελευτῶν κατέλειψεν. Ἐβίωσε μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἔτη λ' κτλ. Omittit igitur omnia quæ apud reliquos de ipsa morte et sepultura regis narrantur, sive quod ea non repperit, sive potius quod omisit, novi documenti interruptione prisecam narrationem turbante. Ipsum vero testamentum advenam peregrinum vel eo sese prodit quod cum reliqua historia non concinit, Thebarumque restaurationem jubet, quæ dudum Pseudo-Callisthenes imperarat. Offendit præterea Olcias, homo plane novus, quem in testamenti historia cum Perdicca et Ptolemæo componi, cuique res maximas a rege commissas esse videmus. Jam comparemus Valerium. Is enim post mortem regis primum exponit Macedonum et Persarum altercationem, quam Jovis Babylonii oraculum composuerit; deinde quomodo corpus Alexandri Memphim, hinc Alexandriam transportatum sit, ac tum demum *Ptolemæum* introducit testamentum regis publice recitantem. Testamentum vero idem atque cod. A exhibet, ita tamen, ut priorem ejus partem, quæ ad Rhodios, Olciam, Thebanos pertinet, omittat, ne scilicet incongrua inter se proferantur.

Testamentum apud Rhodios depositum esse præter Nostrum unus tradit Diodorus, neque tamen libro XVIII, quo de mandatis Cratero

profert. Inter ea de Alexandro legitur hocce: Τοῦ δὲ Μακεδόνων βασιλέως Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διαβαίνοντος, οἱ Ἀμφικτύονες Ἀλεξάνδρῳ ἐχαρίζοντο, καὶ ἀνεῖλεν ἡ Πυθία ταῦτα.

Ζῆνα θεῶν ὑπατον καὶ Ἀθηνᾶν τριτογένειαν
τιμᾶτε βροτέων ἐν σώματι κρυπτὸν ἀνακτα,
ὃν Ζεὺς ἀρίσταῖς (ἀρρήτοισι Val.) γοναῖς ἔσπειρεν ἄρωγον
ἐυνομίης θνητοῖσιν Ἀλέξανδρον βασιλέα.

Ταῦτα τὸ ἐν Πυθαῖ δαιμόνιον ἐχρημάτισεν, ὃ καὶ αὐτὸ τοῖς δυνάσταις κολακεύον θεοποιεῖ. Deinde alio simili oraculo de Cleomede pugili relato, addit hæc: Κυζικηνοὶ δὲ τρισκαίδεκατον θεὸν Ἀδριανὸν ἀνηγόρευσαν· αὐτὸς δὲ Ἀδριανὸς Ἀντίνοον τὸν ἑαυτοῦ ἐρώμενον ἀπεθέωσε. Καὶ ταῦτα γέλωτα καὶ φλύαρον οὐκ ὀνομάζει Διθάνιος, καίτοι καὶ τοὺς χρησμοὺς καὶ τὸ μονόβιβλον ὃ Ἀδρίας (Ἀνδρίας cod. Florent., Ἀλεξάνδρεῖς Nicephor. IX, 4) εἰς τὸν Ἀλεξάνδρου βίον ἐπέγραψεν, ἐπιστάμενος· οὐδὲ ἐγκαλύπτεται καὶ αὐτὸν ἀποθεῶν τὸν Πορφύριον, κτλ. Igitur dicit Socrates: «Ista Libanius non censet ridicula esse, quamquam probe novit et oracula modo allata et libellum de vita Alexandri (in quo præter citatum oraculum etiam alia ejusdem in regem adulationis documenta auctor exhibuerit). Immo tantum abest, ut vilem istam adulationem reprobet, ut ipse potius imitetur eam.» De

Alexandro Nectanebi Ammonem mentiti filio et de Pseudocallisthenis historia nostra cogitari omnino nequit. Ceterum qui auctor μονόβιβλου fuerit nescimus. Nicephori lectionem Ἀλεξάνδρεῖς rejecerunt omnes; Ἀνδρίας vel Ἀνδρέας nomen non infrequens; novimusque Andream Siculum historicum. Pro Ἀδρίας latinus interpres dedit *Arrianus*, recte fortasse. Nam seniorum libri de Alexandro sæpius *Arriano*, scriptori notissimo, vindicati esse videntur. Exemplo est opusculum de Alexandro Gymnosophistas adeunte, quod Palladius *Arriano* Epicteteo tribuit. Ad *Hadrrianum*, quem *Alexandreidem*, poema amplissimum, composuisse scimus, etiam μονόβιβλον referendum censuit Lange ad Niceph. I. I., et Sainte-Croix. *Exam.* p. 162 not., ubi hæc: «Après avoir bien médité, et en m'attachant plus ausens qu'à la lettre, j'y vois qu'Adrien, ayant apothéosé Antinous, chercha à s'en justifier par l'exemple d'Alexandre, dans un livre, où il avait rassemblé tous les oracles concernant la divinité du conquérant macédonien.» Rejicienda etiam sententia Valesii, qui legendum putavit Λουκιανόν. «Intelligit, ait, librum Luciani, qui vulgo Ἀλέξανδρος ἢ ψευδόμαντις inscribitur. Quo in libro fraudem et præstigias Alexandri cujusdam Paphlagonis, qui oraculum callide machinatus fuerat, perstringit.» Quod a nostro loco prorsus alienum est.

datis et de morte Alexandri sermonem facit, sed data occasione in libro XX, 81 (ad. Ol. 108, 4. 305), ubi belli, quod Rhodii contra Antigonum et Demetrium gesserunt, narrationem exorditur. Ducem Diodorus in Diadochorum historia præ ceteris sequi videtur Hieronymum Cardianum, id quod acuta argumentatione evicit Brücknerus (*Zeitsch. f. Alt.* 1842, p. 253 sqq.). Attamen belli Rhodiorum historiam, quam uberrime Diodorus exponit (XX, 81—100), ex eodem auctore depromi neque Brücknerus affirmare ausus est, neque ego probabile esse censeo. Etenim quum Hieronymum ab Antigoni partibus stetisse ac paullo infensiolem reliquis regibus fuisse comperit habeamus, tantum abest ut ejusmodi quid insit narrationi Diodoreæ, ut Rhodium potius scriptorem res patrias tractantem agnoscere mihi videar. Quod si recte sentio, nomen auctoris ipse Diodorus suppeditaverit. Nam lib. V, 55 sqq. antiquiorem Rhodi historiam Diodorus tradit ex Zenone Rhodio (v. cap. 56, 7). Quoties in ea patriæ gloriæ consulere fabulis novis auctor studuerit, testatur Heliopolis in Ægypto a Rhodiis condita, testantur astrologi Ægyptii, qui omnem sapientiam a Rhodiis item acceperunt (c. 57, 2). Neque alium Zenonem se in suæ ætatis historia ostendisse, verbosa diatribe docet æqualis ejus Polybius (Exc. Val. XVI, 14—20). Is enim quum ῥοπὰς διδόναι ταῖς ἑαυτῶν πατρίσι τοὺς συγγραφέας condonet, Zenonem tamen πατρίδος ἔνεκεν contraria plane rebus gestis tradere, et magis orationis rotunditati quam veritati historiæ studere demonstrat. Hunc igitur Zenonem exprimere Diodorus l. l., ubi testamenti Alexandri mentionem facit, existimo. Verba autem ita habent: Ἐπὶ δὲ τούτων Ῥοδίοις ἐνέστη πόλεμος πρὸς Ἀντίγονον διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. Ἡ πόλις ἢ τῶν Ῥοδίων ἰσχύουσα ναυτικαῖς δυνάμεσι καὶ πολιτευομένη κάλλιστα τῶν Ἑλλήνων, περιμάχητος τοῖς δυνάσταις καὶ βασιλεῦσιν ἦν, ἐκάστου σπεύδοντος εἰς τὴν αὐτοῦ φιλίαν προσλαμβάνεσθαι. Προορωμένη δὲ πόρρωθεν τὸ συμφέρον, καὶ πρὸς ἅπαντας κατ' ἰδίαν συντιθεμένη τὴν φιλίαν, τῶν πρὸς ἀλλήλους τοῖς δυνάσταις πολέμων οὐ μετεῖχε. Διόπερ συνέβαινε αὐτὴν τιμᾶσθαι μὲν ὑφ' ἐκάστου βασιλικαῖς δωρεαῖς, ἄγουσαν δὲ πολλὴν

χρόνον εἰρήνην, μεγάλην ἐπίδοσιν λαβεῖν πρὸς αὔξησιν. Ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ προεληλύθει δυνάμει, ὥστ' ὑπὲρ μὲν τῶν Ἑλλήνων ἰδίᾳ τὸν πρὸς τοὺς πειρατὰς πόλεμον ἐπαναιρεῖσθαι, καὶ καθαρὰν παρέχεσθαι τῶν κακούργων τὴν θάλατταν, τὸν δὲ πλεῖστον ἰσχύσαντα τῶν μνημονευομένων Ἀλέξανδρον προτιμήσαντ' αὐτὴν μάλιστα τῶν πόλεων καὶ τὴν ὑπὲρ ὅλης τῆς βασιλείας διαθήκην ἐκεῖ θέσθαι καὶ τᾶλλα θαυμάζειν καὶ προάγειν εἰς ὑπεροχὴν. Οἱ δ' οὖν Ῥόδιοι πρὸς ἅπαντας τοὺς δυνάστας συντεθειμένοι τὴν φιλίαν, διετήρουν μὲν ἑαυτοὺς ἐκτὸς ἐγκλήματος δικαίου, ταῖς δ' εὐνοίαις ἔβρεπον μάλιστα πρὸς Πτολεμαῖον. Συνέβαινε γὰρ αὐτοῖς τῶν τε προσόδων τὰς πλείστας εἶναι διὰ τοὺς εἰς Αἴγυπτον πλέοντας ἐμπόρους, καὶ τὸ σύνολον τρέφεσθαι τὴν πόλιν ἀπὸ ταύτης τῆς βασιλείας, κτλ. Egregie hæc illustrant testamentum, in quo inter alia ad Rhodum pertinentia, Rhodii ab extero præsidio liberi sui que arbitrii esse, verum braβεύειν εἴ τις τῶν ἐπιμελητῶν ἢ διαίρεσις jubentur, Ptolemæo autem demandatur ut curam gerat Rhodiorum. Simul autem attendas quam mire hæc cadant in historiam, quam Diodorus l. l. expositurus est. Scilicet quum Antigonus in suas partes trahere Rhodios vellet, hi recusant; dein bello exorto, a Ptolemæo sustentantur servanturque; tandem pace composita impetrant ut αὐτόνομοι sint et ἀφρούρητοι: adeo ut nihil nisi Alexandri mandata reges exsecuti esse videantur. Jam quum severior disquisitio eo nos ducat, ut omnia quæ de testamento Alexandri ferebantur, commenticia esse censemus (1), nullus dubito, quin Nostra vel circa tempora belli modo memorati a Rhodio aliquo, vel postea ab ipso Zenone sint excogitata.

Missis reliquis, quæ testamentum nostrum misere lacerum disceptanda suppeditat, hoc unum quæro, quinam intelligendus sit *Olcias* ille sive *Orcias*, Cleonices frater, cui testamentum apud Rhodios deponendum Alexander tradidit, et quem Illyriæ regem designasse dicitur. Corruptum esse nomen satis liquet. De Glaucia Illyriæ rege, qui primum in mentem mihi venit, cogitari nequit. Ad verum nomen propius accedere censeo formam Ὀρκίας, i. e. Ἀρχίας. Intel-

(1) Curtius X, 10 : *Credidere quidam testamento Alexandri distributas esse provincias; sed famam ejus rei, quamquam ab auctoribus tradita est, vanam fuisse comperimus.* Sancti-Crucius, p. 573 : « Au contraire, elle était très-fondée; et Quinte-Curce en serait venu lui-même, s'il eût réfléchi sur l'intérêt qu'eurent les successeurs d'Alexandre à l'étouffer. » At fieri omnino non potuit, quin id ipsum Curtius legeret apud eos, qui

mentionem testamenti fecerunt. Sed de his h. l. disputare longum est. Nunc non nisi apud auctores aut dubiæ aut nullius plane de his rebus auctoritatis mentio testamenti fit, sc. in Maccab. Hist. I, 1; ap. Am. Marcellin. XXIII, 6; Mosem Chorenens. II, 1; Jornandem De reb. Get. c. 10; Malalam VIII, p. 249. Mitto Persas et Arabes. V. Sancti-Crucius, p. 575 sq.

ngendus est Archias, Anaxidoti filius, Pellæus, τῶν ἐν αἰνῇ εἶναι Μακεδόνων. V. Arrian. Ind. 27, 8; 18, 3; 28, 3; 34, 6. Exp. Al. VII, 20, 17; De Succ. Alex. § 20.

Hactenus de iis, quæ ex studiis historicis sive politicis repetenda sunt. Videamus deinceps de carminibus, quorum reliquiæ in narratione supersunt. Ac primum quidem supra jam citavimus versus de majoribus Alexandri maternis; quod Alexandreidis fragmentum, ab uno Valerio servatum, serius demum additum esse statuimus. Cuinam poetæ sit vindicandum, non liquet. Nimirum de auctoribus, sex vel septem numero, quos Alexandri res cecinisse comperimus, non nisi tenuissima quædam traduntur. Inter comites Alexandri novimus Chœrilum Iasensem (1) atque Agim Argivum, qui *pessimorum carminum post Chœrilum conditor* appellatur apud Curtium (VIII, 5. Cf. Arrian. IV, 9.). Præterea Anaximenes Lampsaceni circumferebantur ἔπη εἰς Ἀλέξανδρον, quæ spuria esse recte procul dubio censuit Pausanias (X, 18, 5. Vid. Anaxim. fr. p. 34). Attalorum temporibus vindicaverim Arrianum (2). Postea Hadrianus (3) exemplo suo illustri alios complures poetas excitasse videtur. Memorantur Nestor Larandensis (4), Severi imp. æqualis, et Soterichus Oasita, Diocletiani coætaneus. Hic si non ipsam Alexandriam urbem inhabitavit (5), certe ignotus esse Alexandrinis nostris scriptoribus non potuit. Dignus igitur sit, cujus memoriam renovemus. Suidas ita habet: Σωτήριχος Ὀασίτης, ἐποποιός, γεγονώς ἐπὶ Διοκλητιανοῦ. Ἐγκώμιον εἰς Διοκλητιανόν, Βασσαρικὰ ἢ Διονουσιακὰ βιβλίους δ' (Cf. Suid. v. Βασσαρικὰ), Τὰ κατὰ Πάνθειαν τὴν Βαβυλωνίαν, Τὰ κατ' Ἀριάδην, Βίον Ἀπολλωνίου τοῦ Ἰουανέως, Πύ-

θωνα ἢ Ἀλεξανδριακόν (ἔστι δ' ἱστορία Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, ὅτε Θήβας παρέλαβε) καὶ ἄλλα. Inter alia illa fuere Καλυδωνιακὰ, uti liquet ex Tzetze ad Lyc. 486: Ἀγκαῖος ἐπὶ τὸν Καλύδωνιον κάπρον ἐξεληθὼν ἀνηρέθη ὑπ' αὐτοῦ· τὸ δὲ πλάτος τῆς ἱστορίας Ὀμηρός φησι, καὶ Σωτήριχος ἐν τοῖς Καλυδωνιακοῖς λέγει· «Ὁ δὲ Καλυδώνιος σὺς πρότερον περὶ τὴν Οἴτην διατρίβων ὕστερον ἤλθεν εἰς Αἰτωλίαν Ἀρτέμιδος μήνιδι, ὅτι οὐχ ἔθυσεν αὐτῇ ὁ Οἰνεύς» (Eadem iterum tangit Tzetzes in Chil. VII, 102 vs. 773 (6). Hæc igitur si auctoris sui verba accurate Tzetzes reddidit, prosa oratione scripta erant. Addendus iis liber *De rebus patriæ*. Ita enim Stephanus Byz.: Ὑασίς, πόλις Λιβύης· λέγεται καὶ Ὀασίς, καὶ ὁ πολίτης Ὀασίτης. Ὁ ποιητὴς Σωτήριχος ὁ καὶ τὰ πάτρια γεγραφώς.

Jam quod Ἀλεξανδριακόν, sive carmen de Thebarum excidio attinet, nullus dubito quin magnam ejus partem Pseudo-Callisthenes in usus suos converterit. Videlicet ex poemate fluxisse omnia, quæ lib. I, 46 de Thebis eversis leguntur, admonitione non eget; auctorem vero poematis fuisse Soterichum quum per se probabile sit, tum clarius etiam intelligetur, si titulum carminis, Πύθων ἢ Ἀλεξανδριακόν, cum sentiis nonnullis quæ apud Nostrum leguntur, composueris. Etenim p. 51 inter alia exstant hæc: ἸΠολλῶ δὲ λύθρω ἀνθρωπίνω κατεβράχη τὰ πρωτοπαγῆ Καδμεῖα θεμέλια... Ἐχαίρετε Κιθαιρῶν καὶ θρήνοις οἰκεῖοις καὶ πόνοις ἐπιτεροπόμενος. Deinde ubi rex preces Ismeniae non modo non exaudivit, verum etiam sævis tibicinem verbis increpuit istis: Ὡ παγκάχιστον ἐκλόχευμα Καδμεῖων, ... ὦ τῆς ἐπ' Ἰσμηνοῦ (7) σὺ λείψανον λύπης, atque jussit, ut peragatur excidium, canente tibi Ismenia: tum vero,

(1) De hac v. Næckium in libro De Chæriilo Samio, p. 100 sqq.

(2) Suidas: Ἀρριανός, ἐποποιός, Μετάφρασιν τῶν Γεωργικῶν τοῦ Βεργιλίου ἐπικῶς ποιήσας· Ἀλεξανδριάδα· ἔστι δὲ [τὰ] κατὰ τὸν Μακεδόνα ἐν βραψωδίαις εἴκοσι καὶ τέτταρα· Εἰς Ἄτταλον τὸν Περγαμηνὸν ποιήματα. Magnopere vereor ne aliena Suidas miscuerit. Metaphrastes Georgicorum Virgilio haud dubie distinguendus est ab antiquiore qui Attali res cecinit. Huic adscripserim Alexandriadem, quam fortasse Attalo dedicaverat. Ne putes Arrianum confundi cum Adriano, solenni horum nominum confusione, hoc impedit quod Adriani carmen non potuit complecti libros XXIV, quum libro septimo jam de rebus Indicis sermo fuerit. Ceterum ex Westermanno Βιογρ. p. 70 disco Meinekium de hoc Arriano poeta disserere in Anal. Alex. p. 370.

(3) Stephan. Byz.: Ἀστραία, πόλις Ἰλλυρίας. Ἀδριανός

Ἀλεξανδρειάδος α'. Idem: Σανεία, πόλις Ἰνδικῆ, ὡς Ἀδριανός Ἀλεξανδρειάδος ἐβδόμω.

(4) Stephan. Byz. Ὑστάσπαι, ἔθνος Περσικόν. Νέστωρ δ' ἐν πρώτῳ τῆς Ἀλεξανδρειάδος **. Intelligo Larandensem poetam, qui scripsit Ἰλιάδα λιπογράμματος et Μεταμορφώσεις φυτῶν καὶ ὄρνων (Hesychius Mil. et Suidas. v. Νέστωρ; Menander rhet. De encom. II, 4). Ejusdem epigrammata duo exstant. Vid. Jacobs. Anthol. tom. III, p. 54; XIII, p. 9.

(5) Uti Soterichus Alexandrinus, cujus sæpius meminit Plutarchus De mus. p. 1383, 1388, 1401 ed. Didot.

(6) Ad eundem spectare videtur Tzetz. in Prolegg. ad Hes. Opp. p. 13, ubi viros celebres recensens ex humili conditione progressos, postquam Lucianum nominaverat, addit: καὶ οἱ λοιποὶ, ὡσπερ καὶ παρ' ἡμῖν ὁ χρυσοργκώμων ἐκεῖνος Σωτήριχος.

(7) Ita enim corrigendum est pro ἐπ' Ἰσμήνης, quod codex præbet.

poeta ait, πάλιν χαίρων ἐπεχόρευε Θεβαίοις Ἴσμηγὸς αὐτὸς αἱματοφόρτος βρύσας. Hæc igitur mutuam sibi lucem affundunt. Nimirum Python, ni egregie fallor, Sotericho erat draco, quem in Cithærone ad fontem Ismeni Cadmus olim occiderat. Hanc ob cædem succenset deus, dolebit eam Cithæron, plorabit Ismenus donec occisor ac prosapia ejus piaculum expiaverint. Quod quomodo sit eventurum nuntiavit procul dubio dei oraculum. Thebas sane, dixerit, condi in fatis est, neque potest impediri quin ad lyræ sonos saxa murorum consurgant. At veniet, etsi sero, ultor injuriæ dei que vindex, Alexander, qui muros istos ad musicos item sonos dejiciet; et qui nunc Pythonis cæde pollutus luget Ismenus, tunc gaudio exsultabit sanguine tinctus Cadmeorum. Jam ecce Macedonem, et quæ adventum ejus fatalem portenta multifaria prædixerunt, etc. — Hoc fere modo rem adornaverit Soterichus, fortasse antiquioris poetæ carmen lyricum vel dramaticum imitatus. Semina fabulæ condiderit Clitarchus, quem exprimere solet Justinus, qui lib. XI, 4 Cleadam Thebanum captivum pro civibus orantem introducit. Ibi inter alia leguntur hæc: *Privata etiam regem superstitione deprecatur geniti apud ipsos Herculis: unde originem gens Æacidarum trahat, etc.* Ceterum carmen Ismeniae, quod in nostris libris mancum et corruptissimum est, supplere et corrigere licebit e codice Laurentiano, in quo (uti refert Montefauconius Bibl. Manusc. p. 307 A.) hic legitur titulus: *Quibus verbis uteretur Ismenias tibicen coactus ab Alexandro tibiis canere super Thebarum eversione.* Unde simul discimus hæc etiam peculiari libello exhiberi solita esse. Ac talis primum ad nostram historiam accesserit. Ab antiquissimis enim libris poetica hæc aliena fuisse vel eo indicari videtur, quod si nostrum locum exceperis, nusquam poemata in historicæ narrationis locum succedunt. Nam quæ præterea in cod. A poetica leguntur, alius sunt generis, continenturque oraculis atque iis, quæ Nectanebus musa astrologica afflatus canit Olympiadi (I, 12). — Quod historiam de Thebarum restauratione attinet (I, 46), eam a Soterichi carmine alienam fuisse ipsa oratio ad pedestrem exilitatem rediens testatur. Subjecta vero (serius tamen, puto) excidio urbis est, ut conjungerentur quæ ad idem pertinerent argumentum. Unde fit ut Alexander Thebis Corinthum proficiscatur, hinc revertatur in Bœotiam. Scilicet historia in ejusmodi narrationibus ubique locum cedit consiliis poeticis. Iisdem debetur narratio de Alexandri

victoria Olympica, ceterarum victoriarum præ-sagio. Eodem modo Λυσίας, quem tamquam dæmonem malignum nubentes veritæ esse videntur, in scurram mutatur Cleopatrarum nuptias turbantem. Sic Pausaniæ facinus ex amoris affectu deducitur, ut romantico, quem dicunt, colore historia ornetur. Alia ejus generis omitto. Simile quiddam subest loco, ubi *M. Æmilius* Romæ in Capitolio Alexandrum coronasse dicitur. Neque enim fasti consulares id nomen supeditabant, sed a poeta advocatum est, ut Paulo Æmilio, qui Macedones Romanorum imperio subjecit, ex eadem familia consul opponeretur, qui Romanorum nomine olim Macedonum regi jurasset obsequium. Atque hoc quidem commentum sat antiquum esse puto.

Aliud genus fontium, unde nostra historia coaluerit, supra posui declamationes rhetorum philosophorumve, et similia, quæ uno verbo *didactica* dicere licet. Huc pertinent quæ leguntur I, c. 16 de Aristotele discipulos suos interrogante; item quæ (lib. III, c. 6) ab Alexandro Brachmanibus quæstiones propinantur, horumque responsa, quorum nonnulla jam Plutarchus affert (Alex. c. 64), alia complura peculiaribus libellis circumferebantur (V. Ἀποκρίσεις φρονιμῶν in Fabric. Bibl. gr. XIII, p. 585 sqq. ed. pr.); porro Dandamidis declamationes (III, 11 sqq.), quæ a Christiano aliquo compositæ Arriano Epicteteo tribuebantur. Plura ejusmodi e latinis codicibus una cum Palladio edidit Bissæus. Ac omnino exstitisse apud seriores videntur Alexandri historię, in quibus didactica hæc præ ceteris tractarentur, adeo ut totum opus virtutum regiarum quasi speculum esset.

Jam quæ in antecedentibus disputavimus, ita comprehendamus, ut progressus historię ad seriẽm chronologicam revocentur. Ea igitur narrationis pars, quæ ex ambitione Ægyptiorum enata est, jam Ptolemæorum priorum temporibus egit radices. Deinde expeditio Italica e consiliis regis in res gestas translata esse haud ita multo post subactam a Romanis Macedoniam videtur. His vero duabus partibus semel conjunctis, adornatio historię, quatenus in duas dispescebatur Alexandri expeditiones, erat delineata. Persica et Indica suppeditarant epistolarum collectiones, quas muco historico conglutinasse sufficiebat. Hæc igitur jam primo ante Christum seculo in unum historię corpus conjuncta apud Alexandrinos delitescere poterant. Apud eosdem etiam per sequentiã seculã duo compages hæc variis modis dilatata est. At quid limi quæque generatio deposuerit dici nequit

Candaces historiam serius additam esse supra suspicati sumus. Idem fortasse de Amazonum historia valet. Testamentum Alexandri item postea demum receptum est. Quæ deinde a secundo maxime seculo grassari cœperant studia superstitiosa magicæque de lapidibus gemmisque doctrinæ, ad locupletandum miraculorum thesaurum imprimis contulisse consentaneum est. — Initio seculi quarti inseri poterat carmen Soterichi Oasitæ. Iisdemque temporibus fama nostræ historiæ adeo jam percrebuerat, ut fabulas ejus cum severiore historia misceret auctor Itinerarii, æqualis Constantii. Quæ quum ita sint, vix opus est, ut moneamus Alexandrinum, cui si non plurima nostra, certe ea debentur, quæ ad Alexandriam pertinent, omnino non potuisse his temporibus esse posteriorem. Nam supra vidimus ætate ejus adhuc viguisse Alexandriæ templum Serapidis, tumulumque Alexandri superstitem fuisse. « Jam vero constat (Maji verbis utor) Serapeum anno 387 p. C. Theodosii imperatoris edicto solutum esse (Marcellinus Comes in Chronico Timasio et Promoto coss.); divus autem Johannes Chrysostomus (Homil. 26 in epist. II ad Corinth., tom. X, p. 625) Alexandri sepulcrum de medio sublatum ejusque annuam memoriam inter homines extinctam sua jam ætate testatur. » — Quæ postea inde a Constantii fere ævo nova accesserunt, Byzantinis tribuenda sunt. Inter ea numerandum Palladii opusculum in cod. A, quod versus finem seculi quarti addi potuit. Cur multum ultra hæc tempora removeamus historiæ recensionem quam exhibet codex A, causam non video. Initio seculi quinti Armenius, sive Moses sive alius fuerit, Pseudo-Callisthenem fecisse Armenicum statuitur. Circa eadem fere tempora conditam puto Valerii versionem latinam. De ea Majus (Præfat. ad Valerium) ita : « Omissa græci exemplaris quod periit mentione, si quis interpretis Julii Valerii stilum et quasi formam considerabit, is hunc etiam latinum auctorem intra tertium aut quartum Christiani ævi seculum prorsus continebit. Vocabula enim et elocutio et tota scripti natura (si quid sensu callemus et aure) illam utique ætatem clamitare videntur. » Aliter statuit clarissimus Letronnius (in *Journal des Sav.* 1818, p. 620) : « Il suffit de lire avec attention plusieurs pages de la rhapsodie du faux Callisthène (sc. codicis 1685 sive B), pour s'assurer que le style est très-moderne, et qu'on ne saurait le juger d'une époque plus an-

cienne que le VIIe ou le VIIIe siècle. Or, s'il est vrai (et nous en doutons à peine) que la version de Julius Valerius soit une traduction libre de l'ouvrage grec, traduction surchargée, comme nous l'avons vu, de quelques circonstances étrangères, il faut bien que cette traduction soit elle-même, non pas, comme l'a cru M. Mai, un ouvrage assez ancien, mais la production pseudonyme de quelque traducteur obscur du moyen âge. Il faut convenir que le style, quoi qu'en dise M. Mai, est presque partout d'une étrangeté très-propre à corroborer cette opinion. » Sane quidem narratio codicis B seculum octavum superare vix potest, immo junior esse mihi videtur. Valerio autem ipsum Letronnium nunc majorem concessurum antiquitatem esse crediderim, quum pateat Valerium non expressisse codicem B, sed græca ante oculos habuisse, iis quæ codici A subsunt simillima. Orationi Valerii fateor multos inhærere nævos, quos in citeriora secula rejiciendos existimaveris; verum si reputes rationem, quæ inter codices Valerii intercedit, facile largieris majorem macularum partem scribarum licentia et negligentia per temporum decursum esse aspersam. Quorum haud paucas vel ejus, quem nos contulimus libri, etsi haud optimi, auctoritate abstergere licuit. Missis autem vocabulorum monstris locisque corruptis vel male contractis, si ad interiorem orationis formam respicis, negari nequit eam et pressam et satis rotundam esse, et rhetoricum quiddam spirare, in iis maxime conspicuum quæ circa epistolas sunt et orationes. Scilicet has aut plane omiserunt superiores aut intactas fere reliquerunt, dum in ipsa rerum enarratione suo quisque ingenio indulgebant. Quapropter nihil adeo impedire videtur, quominus πρωτότυπον, quod latini nostri codices exprimunt, ad finem seculi quarti vel ad sequentis initium referendum esse censeamus. Ceterum quod de versionis depravatione modo diximus, idem multo magis de græcis codicibus A valere, tam est manifestum ut demonstratione non egeat.

Superest ut verbo moneamus de auctorum nominibus, quæ inscribere nostris historiis placuit.

Callistheni opus tribuitur in codice B et apud Tzetzem in Hist. I, 323 (de Ismenia tibiis canere jusso); III, 885 (de Candacis historia); III, 550 (de Besso et Ariobarzane Darii percussoribus) (1). In codice, quem Leon Allatius (*De en-*

(1) Præterea Tzetzes III, 100 narrat quomodo Sesosiris ab uno captivorum regum Egyptiorum de fortunæ in

gastromytho synt. c. 11, p. 423, citante Bergero i. l. p. 190) inspexit, pro Καλλισθένης corrupte scriptum esse videtur Ἀντισθένης. Nam *Pseudo-Antisthenem* auctorem Allatius appellat. Ceterum Callisthenem omnium minime aptum fuisse, cui nostra historia adscribi posset, liquet. At notum Callisthenes et vulgare negotium.

Aristoteles auctor historiæ nominatur in versione Armenica. V. supra p. X not. Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ περὶ Ἀλεξάνδρου, qui laudatur ap. Eustath. ad Dion. Per. (V. fragm. rerum Al. præfat. p. V), ab his alienus est; etsi fabulosa Alexandri historia, quæ sub Aristotelis nomine circumferebatur, in causa fuisse potest, cur Arriani nomen l. l. in Aristotelis abiret.

Ptolemæi nomen, si indolem nostræ historiæ spectes, omnium aptissimum erat, quod præfigeretur. Idque factum esse videtur, etsi discretis verbis non traditur. Nimirum in cod. A folium quod initium historiæ præcessit, nunc excisum est. Exhibuisse autem videtur regis Ptolemæi imaginem, quam illustrabant versus qui in antecedente pagina adscripti (non tamen ejus manu, qui codicem exaravit) leguntur hi:

Οὗτος βασιλεὺς ὁ Πτολεμαῖος, ξένη,
ὅς εἶχεν ὡς τὰςδε προσκαθημένας
ἄγνοιαν ἀπάτην τε, διττὴν κακίαν (1).

Quæ probabiliter præfixa propterea sunt, quod Ptolemæus auctor habebatur Historiæ Alexandri *fabulosæ et in fraudem hominum confictæ*. Quamquam dici etiâ possit versus profectus esse ab Judæo aliquo vel Christiano, qui Ptolemæum suum novit e Chronicis, ubi rex hisce introduci solet verbis: Πτολεμαῖος ὁ Λάγου δόλω

παραλαβὼν τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπάτη πολλοὺς ἐκ τῆς Ἰουδαίας μετέβησεν εἰς Αἴγυπτον (Synzell. p. 271 C. ex Eusebio). — Cum his cf. quæ Bergerus l. l. p. 193 ait: M. Favre (*Bibl. univ. VIII, p. 335*) parle d'une autre histoire fabuleuse d'Alexandre en hébreu. « On dit même, ajoute-t-il, qu'elle renferme plus de détails que celle du faux Joseph. Elle porte aussi le titre d'*Histoire des générations d'Alexandre*. Mais quelques rabbins la regardent comme la traduction d'un ouvrage grec, composé par *Ptolémée*, fils de Lagus.»

Quod denique *Æsopum* attinet, qui tamquam Græcus historiæ auctor laudatur in latinis Valerii, acu rem tetigisse censeo Bergerum l. l. p. 190. « Le nom d'Ésope, inquit, pourrait venir simplement de ce que le roman d'Alexandre se trouve joint dans plusieurs manuscrits aux fables d'Ésope, également répandues pendant le moyen âge. Ces deux ouvrages sont réunis dans le manuscrit grec de la Bibliothèque du Roi n° 1685, dans celui de la bibliothèque du cardinal Ridolfi n° 17, dans celui de la bibliothèque de l'université de Leyde n° 93.» — Idem ib.: « M. Hase soupçonne que ce pouvait être quelque *servus literatus*, comme il y en avait dans presque toutes les grandes maisons de Rome. Ils étaient la plupart Grecs, et *Æsopus* est un des noms qu'ils portaient.»

De *Julio Valerio* nihil constat. Fictum item nomen esse suspicatur Letronnius l. l. De aliis quibusdam nominibus, quæ latinis passim præfiguntur, *Eusebii, Ethici Istri, Solini historiographi*, v. Berger. l. l. Ad nos nunc hæc parum pertinent.

constantia admonitus sit. Testes vero historiæ laudantur Ctesias (fr. 3, p. 14, ubi locum exscripsi), Herodotus et Diodorus (qui temere citantur), Dion, καὶ Καλλισθένης, Σιμόκαττος καὶ ἄλλοι. At in nostris Callisthenis libris de his nihil legitur. — Callisthenis locus non nominato fonte exscribitur ap. Tzetzem XI, 97:

Ὁ βασιλεὺς ὁ μέγιστος Ἀλέξανδρος Φιλίππου, γλαυκὸν τὸν ἓνα ὀφθαλμὸν ἔχειν θρυλεῖται πᾶσι, μελανὰ δὲ τὸν ἕτερον. Τοῖς ὀφθαλμοῖς τοιοῦτος. Ὑν δὲ καὶ σιμοτράχηλος καὶ παρατραχηλῶν δὲ, ὥστε δοκεῖν πρὸς οὐρανὸν ἐνατενίζειν τοῦτον. τοιοῦτον καὶ ὁ Λύσιππος ἐκείνον ἐχλακούργει.

Cf. Pseudo-Call. I, 13, not. 10.

(1) Paulo infra in eadem pagina alterum carmen habes hocce:

Ὡ ναξ ῥωμανὲ τῆς ὅλης οἰκουμένης,
ἀπῆλθες, ἐστράτευσας, ὡπλίσω πάλιν,
ἀλλ' ἀντανῆλθεν ἡ στράτευσις εἰς φόνους
βουλῆ πονηρᾶ τῶν κρατῶντων (sic) ἀνθρώπων·
βέβηλος ὡςπερ ἐστερήθης ὀμμάτων,
βίου τε τὴν στέρησιν ὑπέστης ἀνάξ·
γελῶσι νῦν ἅπαντες ἔχθροὶ συντόμως
γέλῳτ' ἄθεσμον (γέλῳτα θεσμὸν cod.), οὐχ' ὄρον κεκτημένον·
ὅστις γὰρ οὐκ εἴωθε γεύεσθαι κακῶν
φέρει μὲν, ἀλγεῖ δ' ἀυχέν' ἐντιθείς ζυγῶ,
θανῶν δ' ἂν εἶην μᾶλλον εὐτυχέστερος
[ἢ ζῶν]· τὸ γὰρ ζῆν μὴ καλῶς μέγας πόνος·
καγὼ γὰρ ἦν ποτ', ἀλλὰ νῦν οὐκ εἶμ' ἐτι (cod. οὐκέτ' εἶμῖ)
τὸν πάντα δ' ὄλθον ἡμαρ ἐν μ' ἀφείλετο.

ANGELI MAII PRÆFATIO

DE ITINERARIO ALEXANDRI.

Quo tempore imperator Constantius, Constantini Magni filius, bellum adversus Persas summis opibus administrabat, quidam ex iis fortunatis, qui remoti a studiis ambitionis atque a militiæ muneribus vacui, otium et tranquillitatem vitæ sequuntur (Itin. 1), rem dextri omnis atque utilis magisterii se facturum putavit componendo duplici Itinerario duorum principum eodem opere gloriosorum, Alexandri Magni videlicet et Trajani. Sic enim Constantio Cæsari præclarissima exempla objiciebat, eundemque iis vestigiis sistebat, quæ si persequi posset, bellicæ laudis fastigium sine controversia teneret; ipse autem auctor domestico hoc labore publicorum vacationem officiorum compensabat (Itin. 6.). Jam Trajani Itinerarium, egregium ut credo opus et exoptabile, neque in Ambrosianis codicibus superest, atque arsisse communi videtur incendio; Alexandri vero quod mihi se obtulit, non mediocriter gaudeo. Nam primum in genere historico magnopere mihi placet ipsa ratio et titulus Itinerarii. Equidem, si paulo attentius consideres, hæc est primigenia historiæ natura, ut res nimirum gesta nude ordinateque narretur. Revera si orationes et epistolas et consiliorum explicationes locorumque descriptiones latiores tollas, quid aliud superest de Curtio, aut de Arriano, aut de Xenophonte, vel Livio, nisi quædam vel actorum ipsorum vel agentium hominum itineraria? Sane Thucydidem quo loco res gestas in Græcia a Xerxe fugato usque ad bellum Peloponnesiacum summam persequitur, cui propius compares, quam Itinerario cuidam Atheniensium rerum? Porro ejusmodi brevitate quis reprehendat, quum in omni scripto magis offendant nimium quam parum? Fuit autem singularis quodammodo potiorque causa, quamobrem facta Alexandri ad Itinerarii rationem describerentur. Etenim *Macedonum spes*, ut meus inquit Fronto (Princip. Hist. fragm. I), *torrentis modo magna vi ortæ, brevi die occiderunt, quorum unius humanæ prolis ætate imperium extinctum est.* Incredibilis

illa celeritas, qua magnus Alexander terrarum orbem percurrit ac domuit, vix aptiore specie potuit exprimi quam Itinerarii. Præterea quum tot ille regiones cum victore exercitu adierit, qui breviter ejus historiam complecti velit, is haud aliter suo fungetur officio, quam diligenti itinerum notatione. Itaque hoc institutum scribendi de Alexandro, non primitus sub Constantio exortum est, sed jam inde a pervetustis temporibus excogitatum. Diodotus Erythræus, Eumenes Cardianus, Strattisque Olynthius, æquales ut creditur Alexandri, ephemeridas ejusdem, quarum et supersunt fragmenta, concinnaverunt. Itinerarium Alexandri scripserunt item Bæton et Diognetus stationum ejus menses, ejusque operis reliquiæ laudantur a Plinio atque Strabone. Idem scripserat et Archelaus quidam, uti narrat Laetius: denique et ille fortasse Amyntas quem laudat Athenæus. Tum Nearchi, quem Alexander ad cursum maritimum misit, ephemeridas pæne integras in Indica historia Arrianus exhibet. Nunc insigni felicitate contingit, ut Alexandri prodeat Itinerarium ab homine satis antiquo diligenterque confectum, cum tot illa monumenta et subsidia, quibus Alexandri historia nitebatur, nondum ætas consumpserat. Et quidem ipse scriptor (c. 2) sancte testatur, se *non de loquacium numero vilibus usum auctoribus, sed quos fidei amicissimos vetus censura pronunciaret.* Itaque perinde fortasse est ac si Diodoti, Eumenis, Strattios, Amyntæ, Archelai, Diogneti atque Bætonis sive compendium, sive excerptum quoddam legamus, nudatum omni ornatu orationis tanquam veste detracta. Et quamquam cum Arriano plerumque consentit Itinerarium, id tamen ipsa rerum potius veritate, quam sequelæ studio aut imitationis conficitur. Nam quum et Arrianus apprime sit φιλαλήθης, et noster item auctor nihil antiquius narrationis fide habeat, necessaria quadam ratione consequitur, ut sæpenu-mero assentiantur inter se. Alioquin multi sunt loci, qui satis docent, auctori Itinerarii haud

raro Arrianum neque ad exscribendum neque ad imitandum fuisse propositum (1). Cæterum utriusque auctoris hoc est commune institutum, ut circumcisis omnibus, quæ de Alexandri pueritia atque educatione tradita ab aliis fuerant, bellicam tantum ejusdem expeditionem post Philippi necem scriptis exsequantur.

ITINERARII VERACITAS.

Jam vero quum innumeri historici, quod quisque fere voluisset, in vitam Alexandri olim contulissent, noster quidem auctor grave munus et arduum, ut puto, sustinuit tot scripta purgandi, tantamque libidinem reseccandi. Onesicritus, Clitarchus, Callisthenes, Chares, Megasthenes, Duris, Daimachus, Memnon, Hegesias, Æsopus aliique perveteres Alexandri scriptores, portenta litteris commendaverunt. Itaque et Cæsar Julianus res Alexandri poetica licentia ab his exornatas existimavit (2). Ipse Aristobulus, quem tamen Arrianus in paucis miratur, Alexandri res eidem viventi legens, ab eo propter fabulas non sine stomacho rejectus traditur. Quid sequiorum tempore credulitatem seu potius figmenta narrem? Opus nostra ætate præclarum molitus est in Gallia doctissimus Sanctierucius qui critica copiosaque de scriptoribus Alexandri quæstione instituta multam fabularum atque errorum illuviem detersit, tempora constituit, geographiam restituit, atque illustrissima luce hanc veteris historiæ partem aspersit. Nunc autem gratissimum eruditis fore auguramur, quod priscus auctor Alexandri historiam omni errore purgatissimam afferat. Sane Anonymus (ut cuique prudenti constabit) studium suum ad id potissimum dirigit quod simillimum veri videtur, tantaque specie veritatis scribit, ut prorsus rapiat legentis assensum. Modestia ipsa et candidi professio animi fidem auctori conciliat (Itin. 2). Quam arroganter Arrianus sub initio historiæ ingenium suum et genus et patriam et honores et litteras jactat! Is quidem ob eam ingenii levitatem omnibus eruditis risui est. Ast

Anonymus procemium suum miro pudore conspergit. Tum quod externi ingenii nitatur viribus, vir sincerus fateri mavult, ne videatur tacitus aliena surripere. Neque tamen se alienis adfirmationibus, etsi probabilibus, passim venditat, sed et assensum interdum sustinet, et prudentiam declarat his fere verbis *fertur*, vel *ferunt*, vel *relatum est*; vel *si quis aurem ad fidem dicentis inclinaret*: tantaque semper cautio ne utitur, quanta si testimonium diceret: scriptor sine arrogantia gravis, sine segnitia verecundus. Et ipse (c. 2 et 7) quidem aperte ait, se de re magis quam de verbis laborare; interim vero non mediocre sapientiam simulatione rudis stili tegit. Hujus certe simplicitas atque ordinata brevitatis imitabilis videatur esse existimanti, sed experienti non item. Quis enim pro dignitate admiretur hominem, qui tantas res paucis explicavit chartis, doctis profecto, ut cum Catullo loquar, et laboriosis? quique in tanta scribentium licentia numquam a veritate se abduci passus est, numquam a fide decessit. Omnino (nisi me inventi mei fallit amor) rerum Alexandri scriptorem hunc laudare possum pæne religiosissimum. Quam nimirum ob laudem præponendum etiam hoc in libro curavi, licet in codice post opus Julii Valerii jungatur. Mihi enim veritas rei cuivis semper prævertenda videtur.

ITINERARII STILUS.

Nunc etsi difficile est stilum et formam (sive *χαρακτήρα* ut Græci loquuntur) exponere auctoris nondum publico voto judicati, tamen ut meo more aliquid timide dicam, is mihi quidem videtur ejusmodi, cujus sive latinitatem sive elocutionem docti homines non contemnant, dignusque scriptor qui in litterarum luce cognoscatur. Linguam quidem hujus nemo barbaram dicat, quoniam sæculi quarti auctores adhuc in exemplis latinitatis laudamus: hic autem ante dimidium ejus sæculi scribendi laude cluebat. Porro etsi latina ingenia pressit in pejus imperii

(1) Nemo Anonymi Itinerarium arbitretur Arriani servile quoddam compendium. Arrianus tres filios Pausaniæ cæsos non narrat, Lacedæmonum in Peloponnesiaco conventu aliud responsum refert, nihil de Mæotide ab Alexandro adita narrat, alium copiarum numerum Alexandro eunti in Asiam adjungit, neque Olympiadem Amphipolim usque ducit, neque septem, sed sex Asiæ satraparum meminit, neque Parmenionem, sed Amyntam præmissum ab Alexandro scribit. Atque has varietates sub ipsis historiæ primordiis notare libuit: reliquas plurimas perse-

qui otiosum est. Obiter tamen moneo, sicui vacat, ut conferat Itinerarii cap. 44, cum Arriani, lib. II, cap. 25; Itin. cap. 53, cum Arr. lib. III, cap. 6; Itin. cap. 66, cum Arr. lib. III, cap. 17; Itin. cap. 70, cum Arr. lib. III, cap. 23; Itin. cap. 83, cum Arr. lib. IV, cap. 3. Soporitem, quo Alexander Itin. lib. 34, ante pugnam gravatus dicitur, nulla ab Arriano mentio fit.

(2) Vide orationem I, in Constant. editam Lipsiæ anno 1696, tom. I, p. 10. B.

inclinatio, ita ut scriptorum gradus et genera ipsis distinguantur ætatibus; Constantinianum tamen ævum nondum omnem florem elocutionis infrægerat: illa tantum facilitas aureæ dictionis flumenque vocabulorum et quasi spontaneitas evanuerat: poeticis jam pæne tropis, audacioribus verbis, adipata quadam compositione, concisis sententiis, interdum etiam non satis apertis, scriptores utebantur (erat enim fere tempus ejusmodi quum recte loqui putabant esse inusitate loqui): cujus sermonis quæ facies fuerit ex hoc Itinerario vel in primis intelligi potest. Anonymus enim temporibus suis consuetudinique plane servivit. Itaque et mœstiam quamdam sequitur orationis, severeque plerumque agit, ac pugnaciter quodammodo scribit. Ammianus certe Marcellinus vix simulacrum sibi aptius hoc historico inveniat. Symmachi tamen, etsi annis aliquantis junioris, mollior mihi videtur et fluentior oratio: neque enim semper, ut quisque ætate postremus, ita linguæ infantia princeps fuit. Verum, ut dixi, Ammianus haud fere se comptius exornat. Nonne Anonymus (c. 1-11) aditum ad opus suum facit illustrem? Nonne Alexandri imaginem satis graphice effingit (c. 13-15)? Nonne ejusdem natationem Tarsensem consecutumque morbum evidentissime narrat (28-30)? Pugnas vero tres ad Granicum (20-23), ad Issum (32-35), et in Causamelis (57-64) sollerter etiam prolixèque conscribit. Quid? Hammonii fani pictura (50-52), nonne hilariter eleganterque laborata est? Besi item persecutionem (69-78), Oxi annis transmissionem (77), Alexandri luxum atque iracundiam quæ interdum, et in amicos detonuit (89-94), alia denique, ut puto, quædam vix tibi Ammianus feliciter componeret. Sed ut finem judicandi jam faciam, hic mihi quidem auctor talis est, ut quum alios lego, qui meliore tempore floruerunt, videatur longe inferior: quum autem ipsum lego sine comparatione, non modo feram, verum etiam sensim probem, eoque delecter.

ITINERARII AUCTOR HACTENUS INCERTUS. ITINERARII AUCTOR NEC CHRISTIANUS, NEC INTERPRES.

Unius adhuc mihi capitis reliquam feci vestigationem, quisnam sit videlicet hujus Itinerarii auctor, quem hæcenus Anonymum nuncupavi. Primum igitur indicia quædam exponar, quibus si fidas, Julii Valerii opus existimes: tum eadem refutabo, telamque omnem ita retexam,

ut plane controversiam in medio relinquam. In codice quidem Ambrosiano post tertium Julii Valerii librum, nullo limite spatii interposito, immo eadem mediaque in pagina unoque versu scribuntur hæc: EXPLICIT OBITVS ALEXANDRI. INCIPIT ITINERARIVM EIVSDEM. Tum ipsum consequitur Itinerarium. Quem locum videbis in specimine codicis quod ære incidendum curavi. Ea facies codicis et ea verba quemvis facile in eam opinionem pertrahant, ut utrumque opus a Julio Valerio se habere arbitretur. Præterea Carolus Cangius, in Glossario mediæ et infimæ græcitatæ, voc. ἐβέλλιμος, loco quodam Callisthenis, ut ipse ait, producto, hæc addit: *Æsopus ejusdem Callisthenis interpres, qui et versionem suam Constantio Constantini M. filio dicavit, tamarisci virgam vertit.* Jam vero nisi et Julius Valerius opus suum Constantio dicavit (quod secus videtur), sequitur ut Cangius codicem viderit Ambrosiano similem, in quo Itinerarium Constantio dicatum conjungebatur cum Æsopo, seu Julio Valerio; idemque existimaverit, utrumque opus ad Æsopum (rectius ad Julium Valerium) esse referendum. Quare de Cangii quidem sententia Itinerarii parens videretur idem qui operis in codice præcedentis, nempe, ut nos scribimus, Julius Valerius. Denique et Claudius Chiffletius in vita Ammiani Marcellini ait, huic synchronum fuisse Julium Valerium. Unde id porro cognovit Chiffletius? non aliunde putem, quam ex lecto codice Julii Valerii cum addito Itinerario (cujusmodi codicem habet bibliotheca Ambrosiana), ex cujus Itinerarii (quod item Julii Valerii judicavit) præmio ætatem Julii Valerii collegerit. Sed enim hisce sive indiciis, sive argumentis ego enimvero levissime moveor. Et quod quidem ad codicem Ambrosianum attinet, quoniam in altero opere ad cujusque libri caput et calcem nomen Julii Valerii accurate præscribitur, in Itinerario non item, idcirco vehementi dubitatione deterreor, quominus utrumque opus unius auctoris esse putem. Jam Cangius tot pæne errores, quot verba. Nam Callisthenem dicit qui Æsopus est, Æsopum autem qui est Julius Valerius. Tum fieri potuisse jam monui, ut sive Cangius, sive etiam Chiffletius, fallaci codicis specie decepti, alter quidem Itinerarium tribuerit Julio Valerio, alter ex Itinerario, quem putabat Julii Valerii, hujus ætatem definiverit: ideoque argumenta ex Cangio et Chiffletio a nobis nuper prolata nullam fere auctoritatem præ se ferre videntur. Utrum Julius Valerius tres libros suos ad Constantium scripserit, necne, codex quidem Am-

brosianus, quia caret initio, non docet. Id tamen integriores Julii Valerii codices aliquando definiunt. Tum vero, si ad Constantium scriptum esse opus constiterit, Cangius et Chiffletius de Auctore Itinerarii non videntur locuti; si minus illud constiterit, Cangii rursus et Chiffletii auctoritas, ut dixi, incerta est. Adde quod Itinerarii non res solum, sed stilus a Julio Valerio satis differre videtur, quod alibi latius disputabo. Ergo Itinerarii, quod nunc editur, auctor hactenus quidem latet. Duo præterea super hoc auctore observare me memini: scilicet ipsum et ethnicis religionibus fuisse obnoxium (1), et hanc lucubrationem non ex aliena lingua ad latinam transtulisse, sed per se conflagasse, quod postremum ostendit, cum dicit, se et pluribus usum auctoribus (c. 2), et operi suo nomen ITINERARII sponte indidisse (c. 3). Hæc habui de novi libri auctore quæ dicerem. Nunc jam famigeratum illud, lector optime, mihi liceat usurpare:

... Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti; si non, his utere mecum.

Subjungimus quæ de Itinerario Alexandri disputavit clarissimus LETRONNIUS in *Journal des savants*, 1818, p. 402 sqq.

« Cet opuscule a été connu et cité par Du Cange et Chifflet; mais personne n'avait pensé jusqu'ici à le publier: seulement Muratori en avait inséré le premier tiers environ dans ses *Antiquitates Italicæ* (2), d'après un manuscrit de la bibliothèque Ambrosienne; ce qui donnerait à penser que ce manuscrit est peut-être celui dont s'est servi M. Mai. Mais, en collationnant l'édition de ce savant avec la portion imprimée par Muratori, nous avons trouvé de si grandes différences, qu'il est évident que ce dernier a eu sous les yeux un autre manuscrit qui aura échappé aux recherches du laborieux éditeur (3).

L'auteur de cet opuscule est inconnu; et les savantes recherches de l'éditeur n'ont abouti qu'à prouver qu'il est bien difficile de le décou-

vrir: mais l'époque à laquelle il a écrit est clairement indiquée par les premières phrases du préambule; d'où il résulte qu'il a rédigé l'*Itinerarium* à l'occasion d'une expédition de Constance contre les Perses (4).

M. Mai pense qu'il s'agit de celle que Constance fit dans la première année de son règne, l'an 338 de J.-C. (pag. 1); et plus loin il est obligé de convenir que la rédaction de l'*Itinerarium* est postérieure à l'an 340 (pag. 4): cette opinion présente quelques incohérences. Voici celle qui résulte des faits tels qu'ils nous sont transmis. Les mots *orso feliciter jam accinctoque etc.* (c. 1) montrent clairement que l'anonyme rédigeait son ouvrage pendant qu'on faisait les préparatifs de cette expédition, et immédiatement avant le départ de l'empereur. C'est une donnée qu'il ne faut pas perdre de vue; mais on voit un peu plus bas (c. 4) que Constantin, frère de Constance, était déjà mort; or il est certain que Constantin, frère de Constance, mourut le 9 avril 340 (5). Il ne s'agit donc point, dans le premier passage, de l'expédition de l'an 338; ainsi la guerre de Constance contre les Perses, dont il est question, ne peut être que la seconde, qui date de l'an 345; c'est à cette année qu'il faut rapporter la rédaction de l'*Itinerarium*. Quant au passage, qui suit (6), l'induction chronologique que M. Mai veut en tirer ne nous paraît pas fondée. « Constance, dit-il, naquit « en 317 de J.-C.; Alexandre a vécu trente-deux « ans: donc, à moins que notre auteur n'ait « voulu donner qu'un à-peu-près, cet écrit a « été rédigé en 349, c'est-à-dire, la 32e année « du règne de Constance. » Ce n'est pas là, selon nous, ce qu'entend l'anonyme; il ne s'agit point du temps qu'a vécu Alexandre: l'auteur compare l'âge de Constance, au moment de son expédition, avec celui qu'avaient Alexandre et Trajan lorsqu'ils ont entrepris la leur; il veut flatter l'empereur, et lui faire croire que, de ces deux célèbres conquérants qui avaient porté leurs armes contre les Perses, l'un ne le surpassait pas en sagesse, et l'autre n'était pas plus jeune que lui; deux éloges à peu près aussi

(1) Confer certe Itinerar. capp. 4, 12, 48, 50, 51, 55, 97, 114.

(2) Tom. III, p. 957, C et suiv.

(3) M. Mai, comme l'a déjà observé l'auteur d'un très-bon article inséré dans la Bibliothèque universelle (mars 1818) n'a point su que Muratori avait imprimé ce fragment, qui, sans doute, lui aurait donné l'idée de chercher dans la bibliothèque Ambrosienne le manuscrit dont Muratori a fait usage.

(4) Dextrum admodum sciens. . . . cum amore succubui. On voit également . . . que l'anonyme avait aussi composé un *Itinéraire de Trajan*. . . . Espérons qu'on le découvrira quelque jour.

(5) *Annal. Baron. ad ann. J. C. 340.*

(6) *Quoniam ætas quoque alterius . . . quo . . . vixit ætatem*, cap. 8.

justes l'un que l'autre; car Constance n'était pas tout à fait un Trajan, et Alexandre n'était âgé que de vingt-deux ans lorsqu'il passa l'Hellespont, tandis que Constance en avait vingt-huit (1).

Dans ce préambule, l'anonyme ne donne aucun renseignement précis sur les auteurs qu'il a copiés ou extraits; il n'en cite même qu'un seul, Varron; encore n'est-ce que pour établir une sorte de parallèle entre la position de Varron avec Pompée et la sienne à l'égard de l'empereur; à cette occasion, il donne (c. 6) sur l'ouvrage de ce savant romain, intitulé *Ephemeris navalis*, des détails plus circonstanciés que ceux que nous possédions jusqu'ici. Du reste, il se contente en général de dire qu'il a consulté les auteurs les plus dignes de foi (c. 2); et quand on le compare avec Arrien, on voit qu'il a particulièrement suivi cet historien; sa marche est à peu près la même; en certains endroits il semble le traduire, partout ailleurs il ne fait que l'extraire. Nous ne présenterons donc pas à nos lecteurs l'analyse de cet *Itinerarium*.

De même qu'Arrien, l'anonyme a passé sous silence l'entrevue d'Alexandre avec le grand-prêtre Iaddus; on peut en conclure, ou qu'il n'avait point connaissance de l'ouvrage de Hécatée d'Abdère, ou qu'il n'a point jugé à propos de faire mention de cette entrevue, parce qu'il n'était pas chrétien. En effet, tout prouve, comme l'a remarqué le savant éditeur, que l'anonyme était demeuré attaché au paganisme, ainsi que la plupart des historiens de ce temps.

On ne peut toutefois s'empêcher de reconnaître qu'il avait sous les yeux d'autres écrivains, puisque son récit offre des circonstances dont Arrien n'avait point fait mention. Ainsi cet historien n'a point dit qu'Olympias, mère d'Alexandre, accompagna son fils jusqu'à l'embouchure du Strymon: *Eo usque a matre deductus accitur ad gloriam* (§ 18). Il n'a point dit non plus, et nous ne croyons pas qu'on trouve ailleurs, qu'Alexandre, à son avènement au trône, fit périr les trois fils de Pausanias, assassin de son père (§ 12). Sans parler d'autres différences peu importantes, nous remarquerons que, selon l'anonyme, Alexandre, dans son expédition en Thrace, poussa ses armes jusqu'aux Palus-Méotides (c. 16). Ce serait là, il faut en con-

venir, un fait remarquable; malheureusement il n'offre aucun caractère de probabilité. Arrien, si précis et si exact sur tout ce qui concerne cette expédition, dit bien qu'Alexandre poursuivit les Gètes, les Illyriens au delà de l'Ister; mais ce ne fut qu'une très-courte excursion; et, le même jour, Alexandre rejoignit son camp. L'anonyme dit de même qu'Alexandre fit au delà des Palus-Méotides, une excursion d'un jour, *codem die regressus ad suos*; d'où l'on voit qu'il n'a fait que transporter aux bords de cette mer le théâtre du combat qu'Alexandre livra contre les Gètes au delà du Danube; et l'on ne saurait douter qu'il n'ait puisé ce fait dans un des nombreux romans sur Alexandre, puisqu'on le retrouve dans l'ouvrage de Jul. Valerius, traduction de l'ouvrage du faux Callisthène, comme je le prouverai dans un second article. Il en est de même d'un prétendu voyage aux colonnes d'Hercule, dont il est fait mention dans les deux derniers paragraphes de l'*Itinerarium*. Quoique le savant auteur cherche à rendre ce voyage moins invraisemblable, en montrant qu'il peut être question des colonnes d'Hercule sur les bords du Pont-Euxin (2); ce n'est pas moins un conte, que J. Valerius a reproduit (*lib.* III, § 81); les romanciers ont transformé en une expédition réelle une expédition simplement projetée (Curt. X, 1, 17).

Mais un fait curieux pour l'histoire de la géographie se trouve consigné dans une courte phrase perdue au milieu d'une description de l'Inde, fort embrouillée (c. 110); il résulte de cette phrase que la mer Érythrée aurait été appelée *Hippalun* (ou *Hippalicum*) *mare*. Nous savions bien, par le témoignage combiné de Pline (VI, 23) et de l'auteur du Périples, que la mousson qui portait directement du cap Syagrus à Patala s'appelait *Hippalus*, du nom de l'intrépide marin qui l'avait connue le premier; mais personne n'avait encore dit que la reconnaissance pour cette heureuse découverte avait été jusqu'à faire donner à la mer Érythrée elle-même le nom d'*Hippalus*. Comme ce fait, d'ailleurs très-vraisemblable, n'est pas de ceux que les compilateurs et abrégiateurs inventent, on ne peut douter que l'anonyme ne l'ait trouvé consigné dans quelques-uns des auteurs dignes de foi qu'il dit avoir consultés.

(1) Constance était né le 13 août 317; il avait donc vingt-huit ans en 345, époque de la seconde expédition contre les Perses.

(2) Servius ad Æneid. XI, v. 262.

ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ

Ἱστοριογράφος ὁ τὰ περὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραψάμενος. Οὗτος ἱστορεῖ Ἀλεξάνδρου πράξεις *.

BIBLION A'.

ΚΕΦ. Α.

Διήγησις ὠραία καὶ διάταξις πολεμικῆ Ἀλεξάνδρου βασιλέως Μακεδόνων, υἱοῦ Φιλίππου καὶ Ὀλυμπιάδος (1).

Ἄριστός μοι (2) δοκεῖ γενέσθαι καὶ γενναιότατος Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, ἰδίως πάντα ποιησάμενος (3), συνεργούσαν αὐτῷ εὐρὴν αἰεὶ ταῖς ἀρεταῖς τὴν πρόνοιαν· τοσοῦτον γὰρ (4) ἐν ἐκάστῳ τῶν ἔθνῶν πολεμῶν (5) καὶ μαχόμενός διήγαγε (6) χρόνον, ὅσος οὐκ ἤρκει τοῖς βουλομένοις τὰς πόλεις ἀκριβῶς ἱστορηῆσαι (7). Τὰς δὲ Ἀλεξάνδρου πράξεις καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ σώματος αὐτοῦ

καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ἐν τοῖς ἔργοις εὐτυχίαν καὶ τὴν (8) ἀνδρείαν ἤδη λέγομεν, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ ποιούμενοι, καὶ τίνος πατὴρ ἦν υἱός. Ἀπατωῦνται γὰρ οἱ (9) πολλοὶ λέγοντες αὐτὸν εἶναι Φιλίππου τοῦ βασιλέως (10) υἱόν· οὐκ ἀληθές δὲ τοῦτο· οὐ γὰρ ἐκείνου ἦν παῖς, ἀλλὰ τοῦ Νεκτανεβῶ λέγουσι τοῦτον εἶναι οἱ σοφώτατοι τῶν Αἰγυπτίων, ὅτε τῆς βασιλικῆς τιμῆς ἐξέπεσεν (11). Οὗτος ὁ Νεκτανεβῶς τῇ μαγικῇ τέχνῃ ἔμπειρος ἦν, καὶ τῇ δυνάμει ταύτῃ χρώμενος, πάντων τῶν ἔθνῶν τῇ μαγείᾳ περιγενόμενος εἰρηνικῶς διῆγεν. Εἰ γὰρ ποτε τούτῳ δύναιμις ἐπέθε

* In cod. A titulus : Βίος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνοσ (καὶ πράξεις addit cod. Leid.) ; cod. C nihil nisi : Βίος Ἀλεξάνδρου. || Cap. I. 1. Caputum argumenta adscivimus e cod. C. Absunt in A B. || 2. μοι om. B ; in seqq. C : δοκεῖ καὶ γενν. γενέσθαι Ἄλ. ὁ Μακεδόνων βασιλεύς. || 3. πονησάμενος C. || 4. γὰρ om. B. || 5. πολεμῶν om. C. || 6. διήγε C. || 7. βουλομένοις τοὺς ἀλλοὺς ἀκριβῶς ἰσώσασθαι. Ἄλλ' ἀκριβῶς ἱστορήσαντες τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις κτλ. C. || 8. τὴν om. C ; mox id. υἱὸς ἦν. || 9. οἱ om. C. || 10. τοῦ βασ. Φιλ. B. || 11. οὐκ ἀληθές... ἐξέπεσεν] Hæc nos in brevius contraxit. Cod. C ita : ὅπερ οὐκ ἀληθές, ἀλλὰ τοῦ Νεκτανεβῶ ἐκ τῆς Φιλίππου γυναικός. Τὸν δὲ τρόπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ οὐκ ἀληθεύουσιν ἱστοροῦντες τοῦτου υἱὸν γενέσθαι. Οἱ γὰρ σοφώτατοι τῶν Αἰγυπτίων, θεῶν ὄντες ἀπόγονοι [καὶ τὰ τοῦ Νεκτανεβῶ ἱστοροῦντες], οὐρανόθεν ἀστέρων ἀριθμήσαντες, γῆς καὶ θαλάσσης μέτρα καταλαβόντες, ἔδοξε τούτοις μὴ λαθάνειν οὐδέν. Λέγουσι γὰρ ὅτι ὁ Νεκτανεβῶς τῆς βασιλικῆς τιμῆς ἐξέπεσε, καὶ μαγικῇ δυνάμει χρώμενος καὶ ἀστρονομίας ἀκριβῶς ὦν πεπαιδευμένος, ὥστε διὰ μαγικῆς προγνώσεως γινώσκων πάντα, καὶ πάντων τῇ μαγείᾳ περιγενόμενος τῶν ἔθνῶν εἰρηνικῶς διάγειν. Εἰ γὰρ ποτε κτλ. Inde a verbis οἱ γὰρ σοφώτατοι τῶν Αἰγ. incipiunt cod. Paris. 1711 (quem lit. A signamus) et cod. Leidensis 93. Hujus prima capita exscripsit vir clar. Julius Berger de Xivrey. in *Notices d. Manuscr. tom. XIII*, p. 220. Eadem et paulo plura jam dederat Berke lius ad Stephan. Byz. v. Βουκεράλια (p. 480-483 ed. Lips. 1825). Utriusque codicis narratio e communi promanavit fonte. Quod ut intelligatur, simulque aperiat ratio quæ hisce libris cum codd. B et C intercedat, exordium narrationis exhibeo sec. cod. A, interposita lectionis varietate, quam præbet codex Leidensis : Οἱ σοφώτατοι Αἰγύπτιοι, θεῶν ἀπόγονοι, γῆς μέτρα καταλαβόμενοι, θαλάσσης κύματα ἡμερωσάμενοι (καθημερωσάμενοι Leid.), ποταμὸν Νεῖλον διαμετρησάμενοι (π. Ν. διαμετρ. om. L.), οὐρανοῦ ἀστροθεσίαν διαψηφισάμενοι (ψηφισάμενοι L.), παραδεδώκασιν τῇ οἰκουμένῃ, ἐπὶ στρατείας ἀληθὲς λόγου, ῥύσεως μαγικῆς δυνάμεως (παραδεδ. τὴν οἰκουμένην ἐ. στρ., ἀρχὴ λόγου ῥύσεως, μαγικῆς δυν. L. ; locus luxatus. Fuerit tale quid : παραδεδώκασιν σφίσι τὴν οἰκ. οὐχὶ στρατείας s. ἐπιστρατείας, ἀλλὰ ἀληθὲς λόγου καὶ γνώσεως vel ῥύσεως μ. δ.). Φασὶ γὰρ τὸν Νεκτανεβῶ (Νεκταβῶ L.), τὸν τελευταῖον τῆς Αἰγύπτου βασιλεία, μεθ' ὃν ἡ Αἰγύπτος ἐξέπεσεν τῆς τριαυτῆς τιμῆς, τῇ μαγικῇ δυνάμει πάντων περιγενέσθαι. Τὰ γὰρ κοσμικὰ στοιχεῖα λόγῳ πάντα αὐτῷ ὑπετάσσεται· εἰ γὰρ ἀφνιδίως πολέμου νέφος ἐπεληλύθει, οὐκ ἔσκυλλεν τὸ (ἔσκυλε στρατ. L.) στρατόπεδον, οὐδὲ ὄπλων πομπεύματα, οὐδὲ σιδήρου ἀκονήματα, οὐδὲ πολεμικὰ (ἀκ. οὐδὲ πολ. om. L.) μηχανήματα *· ἀλλ' εἰσήρχετο εἰς τὰ βασίλεια καὶ ἐλάμβανεν χαλκῆν λεκάνην (cod. A ubique λαικάνην), γεμίσας (ἐμπλήσας L.) αὐτὴν ὕδατος ὀμβρίου * καὶ ἐπλανεν (I. ἐπλάττεν ex L.) ἐκ κηροῦ πλοιαρίδια μικρὰ καὶ ἀνθρωπάκια, καὶ ἔβαλλεν αὐτὰ εἰς τὴν λεκάνην, καὶ ἔλεγεν αἰοδῆν, κρατῶν ἐβεννικῆν (ἐβεννίην L.

LIBER PRIMUS.

E cod. Reg. 5818.

I. Ægypti sapientes sati genere divino primi feruntur permensique sunt terram ingenii pervicacia et ambitum cœli stellarum numero assecuti. Quorum omnium Nec tanabus prudentissimus fuisse comprobatur; quippe qui quod alii armis, ipse ore potuisse convincitur. Denique mundi elementa ei parebant, adeo ut, si motus bellicus ei

immineret, non exercitum, non machinamenta Martia moveret: quin potius ingressus aulae penetralia regiaeque secreta, ibi se solitarium abdebat, invecta secum pelvi. Quam dum ex fonte limpidissimo impleret, ex cera imitabatur navigii similitudinem, effigiesque hominum illuc collocabat. Quæ omnia cum supernatare cœpissent, mox moveri ac vivere visebantur. Adhibebat etiam et virgulam ex ligno ebeni et per incantamina loquebatur, quibus vocaret deos superos inferosque. Sicque laborabat pelvi naviculam mergi.

πολεμίων (12), στρατόπεδα οὐκ ἠτρέπιζεν (13) οὐδὲ ὑπερασπιστὰς ἔσकुλλεν (14) εἰς παρατάξεις πολεμικὰς (15), ἀλλὰ τιθεὶς λεκάνην ἐποίει λεκανομαντείαν, καὶ τιθεὶς ὕδωρ πηγαῖον εἰς τὴν λεκάνην (16) ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἔπλασεν ἐκ κηρίου πλοῖαρια καὶ ἀνθρωπάρια κήρινα· ἐτίθη δὲ εἰς τὴν λεκάνην, καὶ ἐστόλισεν (17) ἑαυτὸν στολὴν προφήτου, καὶ (18) κατέχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ῥάβδον ἐβελινὴν (19) καὶ στὰς ἐπεκαλεῖτο ὡσανεὶ τοὺς θεοὺς τῶν ἐπωδῶν (20), καὶ τὰ ἀέρια πνεύματα καὶ (21) τοὺς καταχθονίους δαίμονας. Καὶ τῇ ἐπωδῇ ἔμπνοα ἐγίνοντο (22) τὰ ἀνθρωπάρια ἐν τῇ λεκάνῃ, καὶ οὕτως ἐβαπτίζοντο (23). Εὐθέως δὲ, βαπτιζομένων αὐτῶν, τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ ἀληθῆ πλοῖα τῶν ἐπερχομένων πολεμίων διεφθείροντο (24) διὰ τὸ πολυπέριον εἶναι τὸν ἄνδρα τῇ μαγικῇ δυνάμει (25). Ἐν εἰρήνῃ οὖν διετέλει αὐτοῦ τὸ βασίλειον.

ΚΕΦ. Β΄.

*Ἐνθα οἱ σατράπαι Νεκτανεβῶ προσελθόντες εἶπον, πλήθη πολεμίων ἐπέρχεσθαι αὐτῷ διὰ τὴ γῆς καὶ θαλάσσης. Ὁ δὲ θαρρῶν τῇ αὐτοῦ μαντείᾳ κατέγνω αὐτῶν.

Χρόνου δὲ ἱκανοῦ γενομένου ἐξπλωράτορες τινες (1) οὕτω καλούμενοι παρὰ Ῥωμαίοις, κατὰ δὲ Ἑλληνας (2) κατάσκοποι, παρῆσαν τῷ Νεκτανεβῶ νέφος πολὺ πολεμίων ἀπαγγέλλοντες (3) αὐτῷ, ἀναριθμητῶν ἀνδρῶν μαχητῶν στρατόπεδα (4). Καὶ προσελθὼν τῷ Νεκτανεβῶ ὁ στρατάρχης αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ (5)· « Ζῆθι βασιλεῦ, παραπεμφάμενος νῦν τοὺς εἰρηνικοὺς πάντας τρόπους ἐπὶ τὰς ἐν πολέμοις παρατάξεις γίνου ἕτοιμος· μέγα γὰρ νέφος (6) βαρβάρων ἐπίκειται ἡμῖν· οὐ γὰρ ἐν ἔθνος ἡμῖν ἐπέρχεται, ἀλλὰ μυριάδες λαοῦ· εἰσὶ γὰρ οἱ ἐπερχόμενοι ἡμῖν Ἴνδοι, Εὐωνυμίται (7), Ὀξύδρακες, Ἴβηρες, Καύκωνες (8), Ἀελλόποδες (9), Βόσποροι, Βα-

ράβδον, καὶ ἐπεκαλεῖτο τοὺς ἀγγέλους καὶ θεὸν Λιθύης Ἀμμωνα· καὶ οὕτω τῇ τοιαύτῃ λεκανομαντείᾳ τὰ ἐν τῇ λεκάνῃ πλοῖα [supple e codd. B et C : ἐβάπτιζε, καὶ εὐθὺς ἐβαπτίζοντο τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ ἀληθῆ πλοῖα] τῶν ἐπερχομένων πολεμίων (πολεμίων corr. Berger.), [adde καὶ οὕτως] ἀπολλυμένων ἀνθρώπων, (ἀνθρωπίων L.) περιεγένετο· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπιτήδεια [sic : 1. ἐποίει κατὰ τῶν διὰ] γῆς ἐρχομένων ἐχθρῶν (τὸ δὲ αὐτὸ καὶ [κατὰ] τῶν διὰ γῆς ἐπερχομένων cod. L.). || 12. πολεμίων B. πολεμίων C. || 13. addit C : μηχανήματα πολεμικὰ οὐ κατεσκευάζεν. || 14. ἔσकुλλεν C. *defatigavit*. vocem tuentur etiam A et Leid. Addita eis π. (pro ἐν π.) movisse Bergerum videntur, ut mallet ἐστολλεν. || 15. εἰς παρατάξιν πολεμικὴν C, qui addit : ὀλίγον δὲ στρατὸν ἐξυπηρετοῦντα ἐκέκτητο, καὶ τοῦτον διὰ [suppl. τὸ τὰ] κνηγέσια καὶ τοῦ [1. τὸ] τὰς βίγλας (vigilias) φυλάττειν καὶ ἐξυπηρετεῖν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ. Deinde concinnius quam cod. B habet sic : Τοὺς δὲ ἐπερχομένους κατ' αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ ἀπελογεῖτο τοιῶδες τρόπον· τιθεὶς λεκάνην (καὶ) ἐν αὐτῇ ὕδωρ πηγαῖον ἔχεν, καὶ ταῖς χερσὶν αὐτοῦ πλάττων ἐκ κηροῦ πλοῖαρια καὶ ἀνθρωπάρια, ἐτίθη ταῦτα εἰς τὴν λεκάνην κτλ. || 16. λεκάνην, καὶ ταῖς χ. B : *delevi* καὶ; *mox* abundat κήρινα. || 17. ἔπλασεν C. ἐστόλισεν B. || 18. καὶ addidi e C. || 19. sic C. ἐβελινὴν B. || 20. τῶν Αἰγυπτίων C. *Mox* καὶ ἀέρια B, τὰ ἀναίρια C. || 21. καὶ om. C. || 22. ἐγίνοντο τὰ ἀναίσθητα ἀνθρ. C. || 23. καὶ οὕτως ἐβάπτιζε τὰ πλοῖα ἐν τῇ λεκάνῃ C. || 24. τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ. διεφθείροντο *assumsi* e cod. C; τὰ ἐν τῇ θαλ. πλοῖα καὶ τὰ πολέμια τῶν ἐπερχομένων αὐτῷ ἀπόλωντο B. || 25. τῇ μαγικῇ ἐπιτροῖᾳ (ἐμπειρίᾳ?) καὶ δυνάμει C., addens deinde : Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸν τῆς ἑρῆς λαὸν κατ' αὐτοῦ ἐπερχόμενον τοιῶδες τρόπον ἐποίει· καὶ οὕτω ἀπόλωντο ῥαβδίως.

Cap. II. Codex A (et Leidensis) pergunt ita : Οὕτως οὖν διὰ τῆς πολυκαιδίας (I. πολυπειρίας ex L.) τοῦ ἀνδρὸς τοῦ βασιλεῖος (βασιλέως L.) διαμένουτος, μετὰ ἱκανὸν χρόνον ἐκ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις ἐκπλωρατόρων (ἐκφρουρατόρων L.), παρὰ δὲ τοῖς Ἑλλήσι κατασκόπων, παρὼν ποτὲ τις οὕτως εἶπεν τῷ βασιλεῖ (τις παρὰ τῷ βασιλεῖ, οὕτως εἶπε L.)· « Μέγιστε Νεκτανεβῶ, παραπεμφάμενος πάντα τὸ ἐν εἰρήνῃ εἶναι ἐπίσκεψαι (παραπ. τὸ ἐν εἰρήνῃ εἶναι τοῦτο ἐπισκέψαι L.). Ἐπίκειται (γὰρ σοι add. L.) νέφος οὐκ ὀλίγον μυρίων ἐχθρῶν· εἰσὶ γὰρ Σῖδοι (I. Ἴνδοι v. Σίνδοι) καὶ Ἀραβες (I. Ἀράβιοι v. Ἀραβες) καὶ Ὀξύδρακες (I. Ὀξύδρακες vel rectius Ὀξύδρακαιοὶ) καὶ Δακίσιρες καὶ Κουσάνοι καὶ Ασπάτες καὶ Βούσποροι καὶ Ἀργεῖοι καὶ Ζάλθοι καὶ Χαλκάλιοι καὶ Μεσοπάτες [I. κ. Ἴβηρες κ. Καύκωνες κ. Αἰολεῖς (?) κ. Βοσποριανοὶ κ. Ἀγχινοὶ κ. Ἀζανοὶ κ. Χάλυβες sive Χαλδαῖοι κ. Μεσοποτάμιοι, Συροὶ] καὶ Ἀγριοφάγοι καὶ Εὐωνυμίται [cod. L. : εἰσὶ γὰρ Σκύθες, Κένσιρες, Καυκῶνες, Ἴβηροι, Στόδιοι (Σκόδοροι?) Κυκλωσανοὶ (Κολχοὶ, Ἰνύχοι?) καὶ Ασπάτες καὶ Σποροι (i. e. Βόσποροι) καὶ Ἀργεῖοι καὶ Ζάλθοι καὶ Χαλδαῖοι καὶ Μεσποπότερες καὶ Ἀγριοφάγοι καὶ Εὐωνυμίται] καὶ ὅσα ἐστὶν ἔθνη ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς μεγάλῃς ἀναριθμητῶν στρατῶν ἔχοντα μύρια σπυδροντα τὴν σὴν Αἴγυπτον καταλαβεῖν. [Addit L. : Ὑπειτελέθει σοὶ τὸ ὀμηρικὸν διστίχιον· « Οὐ χρῆ πανύχιον εὐθεὶν βουληφόρον ἄνδρα, ὃ λαοὶ ἐπιτετράραται καὶ τόσσα μέμηλεν ».] Οὕτως εἰπόντος τοῦ στρατάρχου, μειδιάσας (μειδιῶν L.) ὁ Νεκτανεβῶ εἶπεν· « Σὺ καλῶς καὶ ἐπαγρύπνως ἦν πεπίστευσαι φρουρὰν φυλάσσει· δειλῶς γὰρ καὶ οὐ στρατιωτικῶς ἐφθέγγω (σὺ μὲν κ. καὶ ἐ. ἦν βεβούλευσαι φρ. φυλάσσει· δειλῶς δὲ κτλ.). οὐχὶ δύναιμι ἐν ὄπλῳ (I. ὄχλῳ ex L.) φαίνεται, ἀλλ' ἐν τῇ προθυμίᾳ. Καὶ γὰρ εἰς λόγος (λόγος?) πολλοὺς ἐλάυναι, χειρὶ τῇ ἀγαθῇ πολυπληθεῖαν καλύψας (καλύψων L., addens : καὶ γὰρ εἰς κύων πολλὰς ἐλάρους ἐχειρώσατο, καὶ λύκος εἶ; ἀγέλην ποιμνίων ὠλέσατο. Ὅστε σὺ πορεύου ἅμα τοῖς ὑποταγεῖσι στρατιώταις, καὶ τὴν σεαυτοῦ παρατάξιν φυλάττε· λόγῳ γὰρ ἐγὼ τὴν τῶν βαρβάρων ἀνάριθμον πολυπληθεῖαν πελάγου κύμασιν ὑποκαλύπτω.) Οὕτως εἰπὼν ἀπέπεμφεν αὐτόν. — 1. ἐξ πλοστῆρες B. ἐξ πλωράτορες C. || 2. παρὰ δὲ Ἑλλήσι C. || 3. τῶν πολ. ἀναγγ. C. || 4. addit C : τῇ Αἰγύπτῳ ἐπερχόμενα. Deinde in cod. B sequitur Ἐνθα οἱ σατράπαι κτλ., quae tamquam summarium huius capiti praefiguntur in cod. C; deinceps ponuntur : καὶ ὄρα τοὺς Αἰγυπτίους θεοὺς... ὡς προφήτης Αἰγύπτιος, quae huc transmigrarunt ex initio capitis tertii. || 5. λέγει πρὸς αὐτόν C. || 6. νέφος C. ἔθνος B. || 7. ἡμῖν ἐπερχ. om. C. καὶ Νοκυμαῖοι B; Νωκυμαῖοι C. Reposui Εὐωνυμίται ex cod. A et Leid. *Eunomitas* dicit Callisth. in latin. cod. 8518. || 8. Καύκωνες C. Καύσαντες B. Κουσάνοι A. || 9. Ἀελλοπόδες B, Ἀελοπες C. καὶ Ασπάτες A et L; num Αἰολεῖς s. Αἰολιώται, sive, ut

Ex quo fiebat, ut simul cum submersione ceræ et cereis insessoribus etiam omnes hostes, si qui adesse prænuntiabantur, pelago mergerentur. Itaque multo tempore regno ac securitate potitus est.

II. Quodam igitur tempore nuntiatum ei est multas adversus eum gentes unâ conspiratione atque eadem voluntate consurrexisse, scilicet Indos, Arabes, Phœnices, Parthos et Assyrios, nec non et Scythas, Alanos, Oxydra-

σταρνοί, Ἄζανοί, Χάλυβες καὶ ὅσα ἄλλα ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς παράκεινται ἔθνη μεγάλα, ἀναριθμητῶν ἀνδρῶν στρατόπεδα, ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ἐπερχόμενα. Ὑπέρβες (10) οὖν τὰ πολλὰ, καὶ σεαυτὸν ἐπίσκεψαι. »

Τοῦ οὖν στρατάρχου ταῦτα εἰπόντος τῷ Νεκτανεβῶ, ἐπὶ πολὺ γελάσας (11) ὁ βασιλεὺς Νεκτανεβῶς εἶπε· « Σὺ μὲν καλῶς καὶ ἐπεικῶς ἢ ἐπιστεύθης φρουρὰν ταύτην φυλάττειν δοκεῖς (12)· δειλῶς (13) δὲ καὶ οὐ στρατιωτικῶς ἐφθέγγω· οὐ γὰρ ἐν ὄχλῳ ἢ δύναμις, ἀλλ' ἐν προθυμίᾳ ὁ πόλεμος· καὶ γὰρ εἰς λέων πολλὰς ἐλάφους ἐθηρεύσατο (14), καὶ εἰς λύκος πολλὰς ἀγέλας προβάτων (15) ἐσκύλευσεν. Ὡστε οὖν πορευθεὶς ἅμα τῷ ὑπὸ σοὶ στρατοπέδῳ (16) τὴν ἰδίαν παράταξιν φύλαττε· λόγῳ (17) γὰρ ἐνὶ τῶν βαρβάρων ἀναριθμητῶν πληθος πελάγει ἐπικαλύψω. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Νεκτανεβῶς ἀπέπεμψε τὸν στρατάρχην αὐτοῦ (18).

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐνθα Νεκτανεβῶς μαντευσάμενος καὶ ἰδὼν τοὺς θεοὺς τῶν Αἰγυπτίων τὰ τῶν ἐναντίων πλοῖα διεπόντας, χρυσίον ἐγκολπωσάμενος καὶ ξυρησάμενος τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν γενειάδα, φυγὰς ἔψχετο. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐπυνθάνοντο τοῦ θεοῦ περὶ αὐτοῦ τί γέγονεν.

Αὐτὸς δὲ ἀναστάς εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ, καὶ μόνος γενόμενος πάλιν τῇ αὐτῇ (1) ἄρωγῇ χρησάμενος ἠένισεν εἰς τὴν λεκάνην.

Καὶ ὄρᾳ (2) τοὺς τῶν Αἰγυπτίων θεοὺς κυβερνῶντας τὰ πλοῖα τῶν πολεμίων βαρβάρων καὶ τὰ στρατόπεδα αὐτῶν ὑπὸ θεῶν ὀδηγούμενα. Ὁ δὲ Νεκτανεβῶς τῇ μαντείᾳ (3) πολὺπειρος ὢν ἄνθρωπος, καὶ εἰθισμένος τοῖς θεοῖς αὐτοῦ ὀμιλεῖν, μαθὼν παρ' αὐτῶν ὅτι τὰ ἔσχατα τῆς Αἰγύπτου βασιλείας ἤγγισεν, ἐγκολπωσάμενος χρυσίον πολὺ καὶ ξυρησάμενος τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πώγωνα αὐτοῦ καὶ μεταμορφώσας ἑαυτὸν ἐν (4) ἑτέρῳ σχήματι, ἔφυγεν διὰ τοῦ Πηλουσίου καὶ ἀποπλεύσας παραγίνεται εἰς Πέλλην (5) τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκαθίζετο ἐκεῖ ἐν τινὶ (6) τόπῳ ὡς ἰατροσοφιστῆς (7) πολλοῖς ἀστρολογοῦμενος ὡς προφήτης Αἰγύπτιος.

[Τῶν (8) δὲ πολεμίων ἤδη καταλαβόντων, καὶ τοῦ σφοδροῦ πολέμου ἐπιτεθέντος τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν μῆπω εὐρισκομένου, ἐν πάσῃ ἀμηχανίᾳ καὶ ἀδημονίᾳ διτῆγον. Καὶ δὴ προσέρχονται] οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἠξίουσαν τοὺς ὠσανεὶ θεοὺς αὐτῶν, τί ἄρα γέγονεν ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου· ἢ γὰρ πᾶσα ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τῶν βαρβάρων πορθηθεῖσα. Ὁ δ' ἐν τῷ ἀδύτῳ τοῦ Σεραπειοῦ θεὸς αὐτῶν λεγόμενος ἐχρησιμοδότησεν αὐτοῖς εἰπόν, « Οὗτος (9) ὁ φυγὼν βασιλεὺς ἔξει πάλιν ἐν Αἰγύπτῳ, οὐ γηράσκων, ἀλλὰ νεάζων, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν (10) Πέρσας ὑποτάξει. » Καὶ συνεζήτησαν τί ἄρα θέλει (11) τὸ εἰρημένον αὐτοῖς. Καὶ μὴ εὐρόντες γράφουσι τὸν δοθέντα (12) αὐτοῖς χρησμὸν ἐπὶ τὴν βάσιν (13) τοῦ ἀνδριάντος Νεκτανεβῶ.

cum Nostro loquar, Αἰολιῶτες? Mox deb. Βοσποριανοί. || 10. ὑπόβες C. ἐπίσκεπται B. ἐπισκέπτου C. || 11. ἐπὶ π. γελ. om. C. || 12. λέγεις B. δοκεῖς scripsi sententiae causa; unde venerit λέγεις indicat C, ubi: φρουρὰν φυλάττων (1. φύλαττε), καὶ μὴ ταῦτα λέγε· δειλῶς γὰρ κτλ. || 13. δῆλος B. || 14. ἐχειρώσατο C. || 15. ποιμνίων C. || 16. ἅμα τὸ ὑπὸ σὲ στρατόπεδον B. ἅμα τοῖς ἐν ὑποταγῇ σοὶ στρατιώταις C. || 17. λόγῳ ἐπικαλύψω e cod. C; B habet ita: πολλάκις γὰρ καὶ βαρβάρων ἀναριθμητῶν πληθὴ πελάγος ἐν κατεκάλυψεν. || 18. ἀπ' αὐτοῦ B.

Cap. III. Codd. A (et L.): Αὐτὸς δὲ εἰς τὰ βασιλεία ἀποστρέψας ἐκέλευσε πάντας ἐκ μέσου γενέσθαι. Μονάσας (μόνος L.) δὲ καὶ τὴν λεκάνην θείσει μεσσοῖ [εἰς μ. om. L.] ἐπλήσεν (ἐπλήσατο L.) ὕδατος· βαλὼν (δὲ add. L.) ἐπάνω τὰ κήρινα πλοιαρίδια, ἀράμενος κατὰ χεῖρα τὴν βάρβαν τῷ δυναμικῶ λόγῳ ἐχρήσατο. Ἀτενίσας (ἀτενίζων L.) δὲ εἰς τὴν λεκάνην εἶδεν (ἴδε L.) τοὺς τῶν αἰχμαλώτων (τῶν Αἰγυπτίων L.) θεοὺς τὰ τῶν πολεμίων βαρβάρων πλοιαρίδια (πλοῖα L.) διακυβερνῶντας. Ὁ δὲ στοχάσας (στοχασθεὶς L.) τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα (τὸ τ. Α. βασιλείον L.) ὑπὸ τῶν μακάρων ἤδη προδοσίαν ἐσχηκέναι (ἔχειν L.), ξυρησάμενος τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πώγωνα πρὸς τὸ ἀλλομορφῆσαι, ἐγκολπωσάμενος χρυσὸν ὅσον ἡδύνατο βραστάσαι, ἔφυγε τὴν Αἴγυπτον διὰ τοῦ Πηλουσίου. Πολλὰ δὲ περιμαστεύσας ἔθνη εἰς Πέλλην τῆς Μακεδονίας παρεγένετο, ὁθόνῃ ἀμφοτεροῦσιν οἷα προφήτης Αἰγύπτιος ἀστρολόγος. Καὶ ἐκαθίζετο δημοσίᾳ (δημόσια lib.) τῶν προσερχομένων ** (τὸν προσερχόμενον σκέπτεσθαι. Καὶ ταῦτα μὲν L.) οὕτως. Ἐν δὲ τῇ Αἰγύπτῳ ἀφανοῦς γενομένου τοῦ Νεκτανεβῶ, ἠξίουσαν οἱ Αἰγύπτιοι τὸν προπάτορα τῶν θεῶν Ἰφαιστον, τί ἄρα ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐγένετο. Ὁ δὲ ἐπεμψεν αὐτοῦς διὰ χρησμοδίας πρὸς τὸν ἀόρατον τοῦ Σινωπίου (sic L.; in cod. A verba τοῦ Σινωπίου desunt. Fuerit olim: π. τ. ἱερέα τοῦ θεοῦ Σινωπικοῦ), ὅστις ἐχρησιμοδότησεν αὐτοῖς: « Οὗτος Αἰγύπτου ἐκφυγὼν κρατερός, ἀλκιμος, πρέσβυς, βασιλεὺς, δυνάστης ἔξει μετὰ χρόνον νέος (h. v. om. L.) τὸ γηραλκίον ἀποβαλὼν, τόπον, εἶδος, κόσμον κυλεύσας, ἐπὶ τὸ Αἰγύπτιον πεδίον, ἐχθρῶν ὑποταγῇ [ἀληθῶν addit L.] διδοὺς ἡμῖν. » Οὗτος δοθέντος τοῦ χρησμοῦ τούτου, μὴ νοήσαντες τὴν λύσιν, εἰς τὴν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Νεκτανεβῶ βάσιν (h. v. om. A) γράφουσιν τοὺς στίχους καὶ κοῖλα ποιοῦσιν (τ. σ. κ. π. om. L.) εἰς μνήμην ποταποῦ (ποταμοῦ L.) ἐκησομένου τοῦ χρησμοῦ (τούτου aij. L.). — 1. Τοιαύτη B. τῇ αὐτοῦ C. || 2. καὶ ὄρᾳ... προφήτης Αἰγύπτιος, in codice B loco sumpta legebantur in cap. II. || 3. μαγεῖα C. || 4. ἐν om. C. || 5. πόλιν B. C; corr. ex A et L || 6. ἐν ἐνὶ B.C. || 7. ἱατρὸς σοφιστῆς B. || 8. Includa adscivi ex C; cod. B post verba προσφ. Αἰγύπτιος pergit: Οἱ οὖν Αἰγύπτιοι ἠξίουσαν τοὺς ὠσανεὶ θεοὺς κτλ || 9. εἰπὼν οὕτως C. || 10. ἡμῶν B || 11. θέλει εἶναι C. || 12. τὸ δοθέν B. || 13. τῇ βάσει B.

ces, Seres atque Caucones, Hiberos, Agriophagos, Eumomitas et quaecunque sunt Orientis barbaræ gentes. Quibus ille auditis plausum dans manibus, magno risu dissolutus est.

III. Igitur ad consuetam artis confugit peritiam, et more solito adhibuit sibi pelvem atque omnia alia instrumenta.

Quibus intellexit se vincendum atque ab hostibus capiendum, nisi fugæ consuleret. Mox autem, raso capite et barba, collectisque omnibus quæ sibi erant pretiosarum opum, appulit Macedoniae. Ibique amictus veste linea, astrologum professus, vim peritiæ suæ cum magna admiratione commendabat.

ΚΕΦ. Δ'.

Ἐνθα Ὀλυμπιάς ἐρωτήσασα τὰ περὶ αὐτῆς καὶ ἀναμαθοῦσα, πλανᾶται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀπατάται, ὡς θεῶ θέλουσα συμμιγῆναι καὶ τεκεῖν υἱὸν ἐκδικικὸν αὐτῆς γενόμενον.

Εἰς (1) δὲ τὴν Μακεδονίαν πᾶσαν ἐμφανῆς γενόμενος ὁ Νεκτανεβῶς ἀκριβῶς πᾶσιν ἐσκέπτετο, ὥστε (2) καὶ τὴν βασιλίσσαν Ὀλυμπιάδα ἀκούσασαν περὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν, ἀποδημοῦντος Φιλίππου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἰς πόλεμον. Καὶ μαθοῦσα παρ' αὐτοῦ ὅπερ

ἐζήτηι ἀνεχώρησε· καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας μετεστείλατο αὐτὸν (3). Ὁ δὲ Νεκτανεβῶς θεασάμενος αὐτὴν πᾶν ὥραιαν οὖσαν ἐπιθυμίαν * ἔσχε τοῦ κάλλους αὐτῆς. Καὶ προτείνας (4) τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἔφη· « Χαίροις Μακεδόνων βασιλίсса. » Ἡ δὲ εἶπεν· « Χαίροις, ἀγαθώτατε προφῆτα, διαβάς (5) καθέσθητι. » Καὶ εἶπεν αὐτῇ· « Σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος μαθηματικὸς, εἰς ὃν οἱ δοκιμάσαντες (6) εὖ-ρον πᾶσαν τὴν (7) ἀλήθειαν· καὶ γὰρ δὲ ἐπέισθην παρὰ σοῦ (8)· ποία οὖν σκέψαι χρώμενος τὰ ἀληθῆ ἀπαγγέλ-

Cap. IV. 1. Cod. A et L: Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ οὖν φανερὸς γίνεται πᾶσιν (πάσῃ L.) ὁ Νεκτανεβῶς ἀκριβῶς σκεπτόμενος (ἀκρ. σκ. om. L.) ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα θελήσασθαι σκέψασθαι (sic) ὑπ' αὐτοῦ. Καὶ μετεκαλέσατο αὐτὸν, ἀποδήμου τοῦ Φιλίππου πρὸς πόλεμον τυγχάνοντος. || 2. cod. C post vocem ἐσκέπτετο pergit ila: Τοῦ οὖν Φιλίππου βασιλείως ἀτέκνου μετὰ τῆς Ὀλυμπιάδος τυγχάνοντος, καὶ μέλλων χρονίαν ἀποδημίαν ποιήσασθαι ἐν πολέμῳ, προσκαλεσάμενος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Ὀλυμπιάδα καὶ γενόμενος μετ' αὐτῆς, ἔφη· « Ὁ γύναι, τοῦτο γίνωσκε (γινώσκουσα cod.) ὅτι ἐὰν μὴ μοι τέξης τέκνον, ἐπανιόντος μου ἐκ τοῦ πολέμου, οὐκ ἔτι τοῖς κόλοις μου προσπελάσεις. » Διαφρασύσης (corr. Berger. pro διαφραύσης) οὖν τῆς ἡμέρας, ἤρχετο (εἶχετο cod.) ὁ Φίλιππος ἐπὶ τὸν πόλεμον σὺν παντὶ τῷ στρατῷ αὐτοῦ. Ἡθῦμαι οὖν ἡ Ὀλυμπιάς καὶ διηπόρει ἐπὶ τῇ λόγῳ Φιλίππου. Μῖα δὲ τῶν ἡμερῶν μαθοῦσα τὴν αἰτίαν δι' ἧς Ὀλυμπιάς ἐδυσφόρει, ἡ ταύτης θεραπαίνης ἔφη πρὸς αὐτὴν· « Δέσποινα, ἔχω τι πρὸς σὲ διηγῆσασθαι· καὶ εἰ ἦν μοι ἀκίνδυνον, εἶπον ἂν σοὶ τι ἀγαθόν. » Ἡ δὲ πρὸς αὐτὴν· « Ἀλήθειαν οὐ γὰρ ἔστι σοι κίνδυνος· ἀλλ' εἰ ὅλως τῆς ἐπιθυμίας τύχομι, καὶ χάριτας σοι ὀφείλειν ὁμολογῶ (ὀφείλω ὁμολογεῖν cod.). » Ἡ δὲ φησιν· « Ἔστιν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ἄνθρωπος Αἰγύπτιος, δυνάμενος πάντα τὰ ἐν τῇ ψυχῇ σου πληρῶσαι, εἰ ὅλως ἀξιοῖς τοῦτον θεαθῆναι σοι. » Ἡ δὲ μὴ ἀμελήσασα ἤλθε πρὸς αὐτὸν νυκτὸς· καὶ μαθοῦσα παρ' αὐτοῦ ὅπερ ἐζήτηι, ἀνεχώρησεν καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας μετεστείλατο αὐτὸν καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὴν. || 3. Cod. A (et L.) pergit: « Ὅς παραγενόμενος εἰς τὰ βασιλεία ἰδὼν αὐτῆς τὴν εὐμορρίαν τῆς σελήνης (Ἐλένης?) διαφορωτέραν, ἄλλως καταφερῆς εἰς τὰς γυναῖκας τυγῶν, ἀπὸ τῆς ἐρωτικῆς (ἀπάτη ἐρωτικῆ B.) ἐπιθυμίας τὸν νοῦν ἀκονήσας, προτείνας τὴν χεῖρα ἡσπάσατο· « Χαίροις Μακεδόνων βασιλίσσα (Μακεδόνας βασιλείου B. M. βασιλεία L.) μὴ καταξιώσας (καταξίωσεν L.) δέσπονον εἰπεῖν, τὸν βασιλικὸν ἔχω λογισμόν. Ὀλυμπιάς δὲ εἶπε· « Χαίροις, ἀγαθώτατε μαθηματικὴ, καὶ παραβάς καθέζου. » Ὁ δὲ ἐκάθισεν. Ὀλυμπιάς εἶπε· « Σὺ τυγχάνεις Αἰγύπτου ἀληθινὸς; Νεκτανεβῶς δὲ εἶπεν, « Ὡς οἱ δοκιμάσαντες λέγουσιν. » Ἡ δὲ εἶπεν· « Ποία σκέψαι χρώμενος τὸ ἀληθὲς ἐπαγγέλλεις; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Καλῶς ἀπεφῆνω, ὦ βασιλίσα· πολυσχιδῆς γὰρ ἔστι τῆς σκέψεως ἡ κρίσις (ῥῆσις B. scr. σκέψεως αἴρεσις)· εἰσὶ γὰρ ὄνειροκρίται, σημειολύται, ὄρνεοσκόποι, μάντις, ἀμουμάντις (sic), γενεθλιαλόγοι, μάγοι (h. v. om. L. pro ea praebens ἀπροθεται; numi προφῆται?), ἀστρολόγοι· ἐγὼ δὲ πάντων τούτων (h. v. om. A) ἐφαπτόμενος, κατ' ἐξοχὴν προφήτης ὡν Αἰγύπτιος, καὶ μάγος εἰμὶ καὶ ἀστρολόγος. Καὶ ταῦτα λέγων δριμύτατα αὐτῇ ἔβλεψεν, ἧτις σημειωσαμένη τὸ βλέμμα εἶπε· « Τί λογιζόμενος οὖν (h. v. om. A), ὦ προφῆτα, κατ' ἐξοχὴν περιέργως οὕτως μοι ἀπέβλεψας (τί περὶ ἔργων με οὕτως περιέβλεψας L.); » Νεκτανεβῶς εἶπε· « Ὑπομηθηθεὶς χρησμοῦ, βασιλίсса (βασιλικῷ L.)· ἤκουσα γὰρ ὑπὸ τῶν ἰδίων θεῶν ποτὲ ὅτι βασιλίδα σε δεῖ σκέψασθαι, καὶ ἅπερ λέγει (λέγω L, I. ἔλεγον) ἀληθινὰ (ἀληθῆ L.) εὐρεθῆναι (scr. εὐρέθη εἶναι). » Ἀμα δὲ τῷ ταῦτα εἰπεῖν προσενεγκάμενος πίνακα πολιτίμητον καὶ [h. vocem ante πολυτιμ. ponit L.; om. A] βασιλικὸν, ὃν ἐρμηνεύσαι ὁ λόγος (λόγον A. τίς πστε L.) οὐ δύναται, ἐξ ἐλέφαντος καὶ ἔβελλιον (ἔβεννίου L.) καὶ χρυσοῦ (χρυσίου L.) καὶ ἀργύρου, τριχάρακτον ζώναις, ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου κύκλου δεκανοὺς ἔχοντα τοὺς λού, ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου ζωδια [τά] ἰθ', ἐπὶ δὲ τοῦ μέσου ἥλιον καὶ σελήνην, ἔθηκεν ἐπὶ δίφρου· εἶτα γλωσσοκόμον ἀνοίξας (ἀθροίσας L.) ἐλεφάντινον καὶ αὐτὸν (sic uti videtur A; ὡς αὐτως L.) μικρὸν ἐκκενώσας τοὺς ἐπτά (ἔξ A) ἀστέρας καὶ τὸν ὠροσκόπον ἐξ ὀκτῶ λιθοτέχων [ἔξ ἰσοτέχων A.] μεταλλῶν συντέθηκε (ἔθηκε L.) τὸν τηλικούτον οὐρανὸν ἐν ὀλίγῳ κύκλῳ περιφωτίσας, προθεῖς (προσθεῖς L.) τὸν ἥλιον χρυστάλλου λίθου, τὴν δὲ σελήνην ἀδάμαντος λίθου, τὸν Ἄρα (ἄρα A.) αἱματίτου λίθου, τὸν Ἑρμῆν σμαράγδου λίθου, τὸν Δία αἰθερίτου λίθου, τὴν Ἀφροδίτην σαπφείρου λίθου, τὸν Κρόνον ὀφίτου λίθου, τὸν ὠροσκόπον λυγδίνου λίθου. Καὶ εἶπε· « Λέξον μοι, βασιλίσσα, ἐνιαυτὸν, μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν (νύκτα A) τῆς σεαυτῆς γενέσεως. » Τῆς δὲ εἰρηκυίας, Νεκτανεβῶς ψηφίζει τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν αὐτῆς γένεσιν, εἰ συναστρεῖ (L. addit εὐνοῖσαι, scr. ἐνοήσων), ἰδὼν δὲ εὐ χειμένην τὴν ἀστροθεσίαν (ἀστρονομίαν L.), φησὶ· « Τί θέλεις ἀκούσαι, βασιλίсса; » Ἡ δὲ εἶπε· « Τὰ περὶ τὸν Φίλιππον μαθεῖν θέλω· φημίκεται γὰρ μοι μετὰ τὸν πόλεμον ἀποθαλεῖν με καὶ γαμεῖν ἄλλην. » Νεκτανεβῶς εἶπε· « [Suppl. Οὐ] ψευδῆς ἡ φήμη γέγονε, βασιλίσσα. Quae proxime sequuntur, nihil praeter ea, quae praebent codd. B et C, suppeditant. || * ἐπιθητῶς (i. e. ἐπιθυμητικῶς) ἔσχε C. || 4. προτείνας sqq. e cod. C; προτεινάσα τὴν χεῖρα αὐτῆς ἔφη· Χαίροις ἀγ. κτλ. B. || 5. praestat παραβάς, ut A et L. || 6. δοκιμασθέντες B. εἰς ὃν pro ἐν ἢ ut passim. || 7. τὴν om. B. || 8. Verba κάγω... παρὰ σοῦ om. C, post vocem ἀλήθειαν pergens ita: καὶ ὅστις δύνασαι διὰ τῆς προσηκούσης σοι ἐπιστήμης διαλύσαι δέσμα ἀτέκνου μήτρας, καὶ ψυχὴν ἀγαθῶναι πρὸς φίλτρον ἐμόν; Εἰ τοῦτο ἀληθὲς πέφυκε, τάχιστά μοι διακόνησον· καὶ τὸν κόπον

IV. Ergo Nectanabus jam longe celebratior apud Macedones erat, adeo ut fama illius ne Olympiadem quidem (1) reginam lateret. Enimvero Philippus tunc bello forte aberat; coepitque regina consulere peritiam viri. Qui ut ad eam ingressus est, non eam dominæ appellatione dignatus est, qui se quondam dominum fuisse meminisset. Moxque ejus pulchritudinem admiratus, amore illius ca-

ptus est. Cum ergo jussus sedisset, ait regina ad eum: « Tunc, inquit, es Nectanabus ille matheseos sciens? Dic ergo quanam usus peritia adeo veri amicus clueris (2). » Ad id respondit: « Multifida quidem, o regina, haec nostra vaticinandi scientia; neque est [in uno tempore omnium meminisse; nam et] (3) interpretes sunt somniorum et astrici, quibus omnis divinandae ratio reseratur; multaue praeter

1. Sic cod. Vat., nisi quod nec pro ne. cod. A. ut etiam fama illius nec Ol. quoque. || 2. Adeo vir amicus A; clueris aut veri dei es amicus B. || 5. Includa desunt in cod. A.

λεις; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Πολυσχεδὴς μὲν ἔστιν ἡ τῆς σκέψης αἴρεσις (9), ᾧ βασιλίσσα· εἰσι γὰρ ὠροσκόποι, σημειολύται (10), ὄνειροπόλοι, ἐγαστρύμυθοι, ὄνειρομάντιες, γενεθλιολόγοι, οἱ καλούμενοι μάγοι, οἷς τὰ μαντεῖα ἐπέστρωται (11). » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐνέβλεψε δριμύτῃ Ὀλυμπιάδι. Εἶπε δὲ αὐτῇ ἡ Ὀλυμπιάς· « Προφῆτα, πέπηγας ἰδὼν με; » Ὁ δὲ ἔφη, « Ναὶ κυρία· ὑπεμνήσθην γὰρ χρησμοῦ θεθέντος μοι ὑπὸ τῶν ἰδίων θεῶν, ὅτι δεῖ με (12) βασιλίδι σκέψασθαι, καὶ ἰδοῦ, τοῦτο ἀληθὲς ἐγένετο· ὥστε λοιπὸν λέγε μοι ὃ βούλει. » Καὶ λαβὼν τὴν χειρὰ αὐτοῦ ἔνδον τοῦ κόλπου (13) αὐτοῦ ἐξήγαγεν πινακίδιον, ὅπερ ὁ λόγος ἐρμηνεύσαι οὐ δύναται, χρυσίῳ μὲν καὶ ἐλεφαντίνῳ διακεῖμενον, ἔχον [δὲ] ἄστέρως ἑπτὰ καὶ ὠροσκόπον, ἥλιον καὶ σελήνην. Καὶ ὁ μὲν ἥλιος χρυστάλλινος, ἡ δὲ σελήνη ἀδαμαντίνη, ὁ δὲ λεγόμενος Ζεὺς ἀέρινος, ὁ δὲ Κρόνος ὀφίτης (14), ἡ δὲ Ἀφροδίτη σαπφίρινος (15), ὁ δὲ Ἐρμῆς σμαράγδινος, ὁ δὲ ὠροσκόπος λυγδίνος. Θαυμάσασα δὲ ἡ Ὀλυμπιάς τὴν τοῦ πινακιδίου πολυτέλειαν (16), παρακάθηται τῷ Νεκτανεβῶ, κελεύσασα πάντας ἀποστῆναι (17), καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· « Προφῆτα, σκέψαι περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ Φιλίππου τὴν γένεσιν (18)· ἐφημίζετο γὰρ περὶ ἐμαυτῆς (19) ὅτι εἴαν παραγίνηται Φίλιππος ἀπὸ τοῦ πολέμου, ταύτην ἀποβάλλεται (20) καὶ ἐτέραν γαμεῖ. » Ὁ δὲ Νεκτανεβῶς εἶπε πρὸς αὐτήν· « Θεὸς τὴν σὴν γένεσιν τε καὶ τὴν τοῦ (21) Φιλίππου. » Καὶ τί λοιπὸν ποιεῖ ὁ Νεκτανεβῶς; τίθησι καὶ (22) τὴν ἑαυτοῦ γένεσιν πρὸς

τὴν (23) Ὀλυμπιάδος, καὶ σκεψάμενος εἶπε πρὸς αὐτήν, « Οὐκ ἔστι ψεῦδος (24) ἣν ἀκούεις φήμην περὶ σοῦ· δύναμαι δὲ σοι ὡς Αἰγύπτιος προφήτης βοηθῆσαι τοῦ μὴ ἀπόβλητόν σε γενέσθαι ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. » Ἦ δὲ εἶπε· « Πῶς δύνασαι; » Ὁ δὲ ἔφη· « Δεῖ σε θεῶ ἐπιγεῖω συνελθεῖν καὶ ἐκ τούτου συλλαβεῖν καὶ τεκεῖν υἱὸν καὶ ἀναθρέψαι, τοῦτον δὲ ἐκδικῶν σὲ ἔχειν (25) τῶν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου γενομένων πρὸς σὲ ἀμαρτημάτων. » Καὶ λέγει αὐτῇ ἡ Ὀλυμπιάς· « Ποῖω θεῶ; » Ὁ δὲ εἶπε· « (26) Τῷ τῆς Λιθύης (27) Ἄμμωνι. » Καὶ λέγει αὐτῇ ἡ Ὀλυμπιάς· « Ποταπὸς ἄρα ἔστιν ὁ θεὸς οὗτος; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Τὴν μὲν ἡλικίαν μεσῆλιξ, καὶ χρυσόκομος τὴν χαίτην καὶ τὰ γένηια, κέρατα ἔχων ἐκ τοῦ μετώπου πεφυκότα, καὶ ταῦτα χρυσῶ παραπλήσια. Ἐτοιμασθῆναι οὖν σε δεῖ, ὡς βασιλίσσαν, περὶ αὐτοῦ· σήμερον γὰρ ἐν ὄνειρῳ θεωρήσεις τὸν θεὸν τοῦτον συγγινόμενόν σοι. » Καὶ ἡ Ὀλυμπιάς λέγει αὐτῷ· « Ἐὰν ἴδω τὸν ὄνειρον τοῦτον, οὐχ ὡς μάγον, ἀλλ' ὡς θεόν σε προσκυνήσω. »

ΚΕΦ. Ε΄.

Ἐνθα Νεκτανεβῶς ἐν σχήματι θεοῦ Ἄμμωνος, ἐν ὄραματι συγγινόμενος αὐτῇ, λέγει· Γύναι, κατὰ γαστροῦς ἔχεις ἄρρενα παῖδα ἐκδικῶν σου γινόμενον.

Ἐξέρχεται οὖν ἀπὸ τῆς βασιλίσσης ὁ Νεκτανεβῶς, καὶ λαμβάνει βοτάνας ἀπὸ τῆς ἐρήμου, ἅς ἠπίστατο (1) πρὸς ὄνειροπολίαν, καὶ πάντας γυλώσας (2) ἔπλασε κη-

λάβης πολυπλάσιον παρ' ἐμοῦ. Ποῖα οὖν σκέψαι κτλ. || 9. πολυσχεδής, B. C; εὔρεσις C. || 10. scripturæ vitio συμβολόται C. unde Bergerus fecit συμβολολύται. || 11. ἐπέστρωται B, ὑπέστρωται C. ἐπιτέτραπται? || 12. σε B. C, scripsi me; possis etiam σοι aut σε βασιλίδα, ut cod. L. et A. In latinis cod. 3518: quod oporteret me regina vera dicere. || 13. τοῦ κόλπου om. B. || 14. ἀέριος ὁ δὲ Κρόνος, quod om. B et C, adscivi ex A. Pro ὀφίτης C habet ὀμφίτης. Præterea Martis mentio excidit; cf. cod. A. || 15. σαπφίρινος C, σαπφίριμος B. || 16. πολυτέλειαν C. || 17. ἀναχωρῆσαι C. || 18. γέννησιν C; mox tamen γένεσιν. || 19. αὐτῆς C. B. || 20. ἀποβάλλεσθαι... γαμεῖν B. || 21. τὴν om. C; τοῦ om. C. || 22. καὶ om. C. || 23. πρὸς τὴν C; μετὰ καὶ τῆς B. || 24. ψεῦδος C. || 25. σοι γενέσθαι C. || 26. εἶπε om. C, et similiter in seqq. || 27. τῷ τ. Λιθύης om. C.

Cap. V. 1. ἐπίστατο C. || 2. χυλώσας B, γηλώσας C. Codex A de his multo brevior: Ἐξέρχεται Νεκτανεβῶς ἐκ τῶν βασιλείων, ἀναβολὴν δὲ οὐδὲ μίαν ποιησάμενος, ἐπὶ τὴν ἐρημον ὄραμῶν τίλλει βοτάνας τὰς πρὸς ὄνειροπομπίας ἀρμοζούσας, δι' ὧν μαγεύσας τὸν Ὀλυμπιάδος ὕπνον, ὄνειρον ἀναγενῶς ἢς ἦθελεν πράξειωσ· ὥστε ἀληθῶς κατ' ὄναρ (καθ' ὄναρ cod.) ἰδεῖν

hæc sunt; quibus uti ad præscientias solemus. » His dictis, cum acrius in vultum reginæ intueretur, Olympias ait: « Quid ita defigeris, o propheta, ubi me intueris? » « Recordor, inquit, oraculi illius quod apud Ægyptum a diis acceperam, quod oporteret me reginæ vera prædicere. Quare consule super his quæ cupis. » Et cum verbo promit tabulas, quas hujus peritiæ docti pinacem nominant. Auro enim et chore variatum prælium (3) cum sui operis admiratione contenderat. Tum promit etiam septem stellas, et horoscopum pariter (4), quibus singulis sui metalli (5) species inerat. Jovem quippe viseres aerino (6) lapide nuncupatum, solem cristalloy, lunam adamante, Martem dici sub lapide hematite, Mercurium smaragdy Venus autem saphirina erat, Saturnus in ophite; at vero horoscopus lygdinus erat. Exinde mirans Olympias stellarum mirabilem varietatem et propius se sistens. « O, inquit, tu intueri, quæso, meam et Philippi congruentiam: nam multa

fama est, quod, si ex hoste rediens affuerit, abjecta me, velit in alteram transmigrare. » Cui Nectanebus statim suam adhibet constellationem, exploraturus ea quæ regina petiverat. Quo facto, ait: « Non vana ista ad te fama pervenit, sed enim vera est. Ego enim ac si propheta ex Ægypto opitulabor, ne quid de divortio formidaveris. Nam fatale tibi est, secundum quod prospexi; misceri te deo, genituramque filium ultorem omnium, si qua in te Philippus audebit. » Tum illa, « Et cuinam, inquit, deo ad torum debeor. » Respondit: « Ammoni deo Libyæ. Quare præparaveris te velim, ut feminis mos est et reginæ decorum, ad hujusmodi nuptias. Videbis ante et somnium et in somnio nuptias tibi cum deo futuras esse. » At illa, « Hoc, inquit, somnium si somniabo, jam non ut mago utar te, enimvero honore dei venerabor. »

V. Progressus inde Nectanebus herbas querit ad somniorum imperia necessarias. Quibus carptis atque in succum

5. Pretium Vatican. præcio A, prætiore B; mox: suis A. et confederat Vat. || 4. Horosco ponit pariter A.; horoscopum id est circulos signorum pariter. B. || 5. Sic B. singuli metalli A. || 6. Aereos A.

ρίον θηλυκόσωμον, καὶ ἐπέγραψεν αὐτῷ (3) τὸ ὄνομα τῆς Ὀλυμπιάδος· καὶ ἄψας λύχνον * ἀπὸ τῶν βοτανῶν * (4) ἐπεκαλεῖτο ὄρκοις τοὺς πρὸς τοῦτο (5) πεποιημένους δαίμονας, ὥστε φαντασιοῦσθαι τὴν Ὀλυμπιάδα. Καὶ θεωρεῖ περιπεπλεγμένον αὐτῇ τὸν θεὸν Ἀμμωνά ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἀναστάντα ἀπ' αὐτῆς εἰπόντα αὐτῇ. « Γύναι, κατὰ γαστρὸς ἔχεις ἄρβρα τὸν ἑκδικόν σου γινόμενον (6). »

ΚΕΦ. Γ'.

Ἐνθα ἡ Ὀλυμπιάς παρακαλοῦσα τὸν Νεκτανεβῶ [εἶπεν αὐτῷ (1)] συγγενέσθαι αὐτῇ τὸν θεὸν δ' ἐν ὄνειρόν εἶδεν· ὁ δὲ ἤτῃσθε αὐτὴν (2) δοθῆναι αὐτῷ κοιτῶνα πλησίον αὐτῆς, ἔνεκεν τοῦ χωρὶς φόβου προσελθεῖν αὐτῇ τὸν θεόν.

Ἀναστᾶσα δὲ ἡ Ὀλυμπιάς ἐκ τοῦ ὕπνου ἐθαύμασε· καὶ ταχὺ πέμψασα ἤγαγε (3) τὸν Νεκτανεβῶ, καὶ λέγει αὐτῷ. « Εἶδον τὸν ὄνειρον, καὶ ὃν εἶπες (4) μοι θεὸν Ἀμμωνά· ἀλλ' αἰτοῦμαί σε, προφῆτα, πάλιν συναμιγῆναι (5) αὐτῷ, καὶ μελησάτω· σοι πότε μέλλει συνεισελθεῖν (6) μοι, ἵνα καὶ γὰρ (7) ἑτοιμοτέρα τῷ νυμφίῳ

φανῶ. » Ὁ δὲ εἶπε· α Πρῶτον μὲν, δέσποινα, οἶδας οἶος (8) ὄνειρός ἐστιν· ὅτε δὲ αὐτὸς αὐθεντὶ ἐπέλεθ' σοι, χρεῖαν σοι ποιήσει (9). Ἀλλ' εἰ κελεύει τὸ κράτος σου, χώρημά μοι δὸς τοῦ κοιμηθῆναι με (10), ὅπως αὐτὸν ἰλεώσωμαι (11) περὶ σοῦ. » Ἡ δὲ εἶπεν· « Ἴδου, ἐν τῷ κοιτῶνί μου δεῖξαι χώρημα. Καὶ ἐὰν ἐπιτύχω τῆς συλλήψεως τοῦ θεοῦ τούτου, μέλλω σε τιμῆσαι ὡς βασιλισσα (12), καὶ χρήσομαι σοι ὡς πατέρι (13) τοῦ παιδίου τυγχάνοντι. » Λέγει αὐτῇ ὁ Νεκτανεβῶς· « Δεῖ (14) σε δὴ γινώσκειν, δέσποινα, πρόδρομος τοῦ εισέρχεσθαι τὸν θεὸν ἐστὶ τὸ σημεῖον τοῦτο· ἐὰν καθεζομένη τῇ ἐσπέρᾳ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνός σου ἴδῃς (15) δράκοντα ἐρπίζοντα ἐπὶ σε, κέλευσον πάντας τοὺς παρόντας (16) ἐξελθεῖν· σὺ δὲ μὴ ἀποσθέσης (17) τὰ φῶτα τῶν λύχνων, ὧν ἐγὼ σκευάσας εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ ἄπτειν, καθὼς ἐπίσταμαι, δώσω (18) σοι· ἀλλὰ ἀνελθοῦσα ἐπὶ τῆς βασιλικῆς κλίνης σου (19) ἑτοιμος γενοῦ, καὶ συγκαλύψόν σου τὸ πρόσωπον· καὶ ὄρα (20) τὸν θεόν, ὃν εἶδες ἐν ὄνειρόν ἐρχόμενον πρὸς σέ. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Νεκτανεβῶς ἐξέρχεται. Καὶ τῇ ἐπαύριον δίδωσιν αὐτῷ ἡ Ὀλυμπιάς ἐγγίστα τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς κοιτῶνα.

τῇ Ὀλυμπιάδᾳ περιπλακέντα αὐτῇ τὸν Ἀμμωνά καὶ συνεργόμενον. Ἀνιστάμενος δὲ λέγει « Γύναι, κατὰ γαστρὸς ἔχεις σὸν ἑκδικὸν γινόμενον. || 3. ἐν αὐτῷ B. || 4. Lacunæ signa posui. Integriora habes in latinis. Verba ἀπὸ τῶν βοτανῶν supersunt ex illis, quibus auctor dixit : *et succum ex herbis expressum super imaginem istam effudit*. || 5. τούτοις C. malim τοῖς πρὸς τοῦτο πεποιημένοις. || 6. γινόμενον A. quod etiam in argumento cap. repositum. γενόμενον B. C.

Cap. VI. 1. inclusa de meo addidi. || 2. αὐτῇ cod. || 3. Codex A : Ἀναστᾶσα οὖν τῶν ὕπνων ἡ Ὀλυμπιάς καὶ τὸ σύμφωνον τοῦ λόγου θαυμάσασα μετεπέμψατο τὸν μαθηματικὸν, καὶ ἔρη· « Εἶδον ὃν εἶπες μοι θεὸν καὶ συνῆλθ' μοι καθὼς μάκαρ ἰδίως· ὥστε με βούλεσθαι ἐγρηγοροῦσαν αὐτῷ κοινωνεῖν καθ' ἡμέραν· σοὶ δὲ μελήσῃ καὶ τοῦτο. [Ἡὼς δὲ σὲ τοῦτο λανθάνει θαυμάζω. Hæc alieno loco inculcata ex iis quæ cap. VII narrant B et C.] » Ὁ δὲ εἶπε· « [Οὐδὲν με λανθάνει.]· Ἐπειδὴ σὺ ἐγρηγοροῦσα ὁμολογεῖς θέλειν αὐτῷ συνέρχεσθαι, δεῖ τινα πρὸς τοῦτο γενέσθαι σκέψιν· ἄλλο ὄνειρος, ἄλλο αὐτοψία· λογίζομαι οὖν χωρημάτιον λαβεῖν ὑπὸ σοῦ πλησίον τοῦ κοιτῶνός σου, ὅπως ἐρχομένου τοῦ θεοῦ πρὸς σέ, φόβῳ τῷ ἐμῷ περισιθῆς (sic) ὑπουργοῦντός μου ταῖς ἐμαυτοῦ ἐπαοιδαῖς. Ὁ γὰρ θεὸς οὗτος ἐρχόμενος πρὸς σέ, γίνεται πρῶτον δράκων ἐπὶ γῆς ἐρπιων συρισμόν πέμπτων· εἶτα ἀλλάσσεται εἰς κεράον Ἀμμωνά· εἶτα εἰς ἄλκιμον Ἡρακλέα, εἶτα [εἰς] Θυρσόκομον (conjicias Θυρσοφόρον; cf V. Suidas V. Λύσιππος) Διόνυσον, εἶτα συνελθὼν ἀνθρωποειδῆς θεὸς ἐμφανίζεται τοὺς ἐμοὺς τύπους ἔχων. » Ὀλυμπιάς εἶπε· « Καλῶς λέγεις, προφῆτα· λάβε τὸν κοιτῶνα. Ἐπὶ δ' ἐγρηγοροῦσα τοῦτον ἴδω, μάθω δὲ τὴν θεοῦ σποράν κατεσχηκυῖα ἐμαυτῇ, τιμῆσω σὲ καθὼς βασιλεῖς (sic)· καυχήσομαι δὲ σε ὡς πατέρα τοῦ παιδὸς τυγχάνοντα ». Ὁ δὲ εἶπεν· « Προσιπόν σοι τὸν τοῦ δράκοντος συρισμόν· μὴ πτύρης τὸ κῆτος· μάλλον δὲ προσηνῆς αὐτῷ καὶ ἀδειλος ἴσθι (ἀδηλος ἐστι cod.). Quæ sequuntur ad sequens caput pertinent. || 4. εἶπας B. || 5. συναμιγνύναμι B. || 6. συνελθεῖν C. || 7. καὶ γὰρ ἵνα C. || 8. ἂ οἶδας ὄνειρός ἐστι C. || 9. χρεῖαν καὶ ποιήσει B; pro his C : γνωρίσει. || 10. μοι C. || 11. ἐξιλεώσωσωμαι C. || 12. malim βασιλέα, etsi ferri vulgata potest. || 13. πατέρα-τυγχάνοντα B et C; quod si retinere velis, pro καὶ χρήσομαι σοι scribendum καὶ καυχήσομαι σε, uti est in cod. A. Post τυγχάνοντα, in cod. C leguntur, καθὼς προσιπόν σοι. Cf. cod. A. || 14. Πρὸς τὸ γινώσκειν σε B, quæ verba si genuina sint, alia quædam excidisse oportet. Mox pro τὸν θεόν in B est τῶν θυρῶν. || 15. ἰδεῖς B. || 16. παρεστῶτας C. || 17. μὴ σθέσεις τὰ λύχνα τῶν φῶτων, ὃν ἐγὼ σκευάσας B. μὴ ἀποσθέσης τὰ φῶτα τῶν λύχνων σου, ὧν ἐγὼ νῦν σκευάσας C. || 18. δούς B. || 19. ἐν τῇ βασιλικῇ σου κλίνῃ B. || 20. καὶ ὄρα C; similiter in latinis *explora vultum*, sc. oculo per velum penetrante; in quo offendisse videtur auctor cod. B, qui scripsit καὶ γὰρ ὄρασεις. Ceterum hæc ex sequentibus h. l. inculcata videntur.

pressis, effigiat ex cera corpusculum feminae, eique nomen reginae adscribens lectulum ei fabricatur, cui illa effigies supraponitur; juxtaque lucernis accensis, succum herbarum potentium superfundit, carmenque indicit efficax et secretum, quo effectum est, ut quidquid ille simulamini cereo loquebatur, id omne fieri sibi regina per somnium sit opinata. Videt enim se in complexibus dei, et post complexus audierat sibi ipsum loquentem factam se et utero gravem, genituramque filium vindicem.

VI. Moxque dehinc illa surgens e lectulo hominem ad se vocat, eique somnii retulit visionem. Cui ille : « Hoc,

inquit, somnium est verum; ejus effectus cito subsequetur. Quapropter secus cubiculum tuum secreto mihi lectum preparari jubeto, ut si forte aliquis tibi met repentinus irruerit metus, possim tibi spes esse subsidii ». Promisit regina, et vicinum cubiculo recessum mago tribuit, pollicens honores multos, si conceptu sit potita. Tum magus : « Præcursor tibi, inquit, dei ipsius aderit, cum sedenti superveniet draco reptabundus. Tu vero, eo viso, omnes qui aderunt egredi jubeto. Et quum te lecto collocaveris, explora vultum illum quem jam in somno pervidisti, si is sit. »

¹ Deus ipse aderit, nam cod.

ΚΕΦ. Ζ΄.

Ἐνθα Νεκτανεβῶς ἀπατήσας αὐτὴν ἐν σχήματι θεοῦ, συγγίνεται αὐτῇ. Ἡ δὲ ἔγκυος γινομένη, φοβηθεῖσα ἀπαγγέλλει αὐτῷ, δευμένη βοηθείας. Ὁ δὲ ἀπαγγέλλεται αὐτῇ ὄνειρον πέμπειν Φιλίππῳ (1) ἀθωοῦντα αὐτὴν τοῦ τοιοῦτου ἐγκλήματος.

(2) Ὁ δὲ Νεκτανεβῶς ἠτοίμασεν ἑαυτῷ πόκον κριοῦ ἀπαλώτατον (3) σὺν τοῖς κέρασι τῶν κροτάφων αὐτοῦ, καὶ ταῦτα χρυσῷ παραπλήσια, καὶ σκῆπτρον ἐθέλλινον (4) καὶ ἱμάτιον λευκόν, καὶ τρίβωνα καθαρῶτατον δρακοντιοῦντα (5), καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνα, ἔνθα ἦν ἐπὶ κλίνης ἡ Ὀλυμπιάς κατεσκεπασμένη, ἄκρω δὲ τῷ ὀφθαλμῷ ἔβλεπε· καὶ ἐρᾷ αὐτὸν εἰσερχόμενον, καὶ οὐκ ἐδειλίασεν· αὐτὸν γὰρ προσεδόκα εἶναι τὸν θεὸν (6) καθὼς καὶ ἐν ὄνειρῳ εἶδεν. Οἱ δὲ λύχνοι ἦσαν φέγγοντες (7), καὶ συνεκάλυψεν (8) ἡ Ὀλυμπιάς τὸ πρόσωπον ἑαυτῆς. Ὁ δὲ Νεκτανεβῶς ἀποθέμενος τὸ σκῆπτρον ἀναβαίνει ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτῆς καὶ συγγίνεται αὐτῇ, καὶ φησι πρὸς αὐτήν· « Διάμεινον (9) γύναι, κατὰ γαστρὸς ἔχεις ἄβρβρα παῖδα ἕκδικόν σου γινόμενον καὶ πάσης τῆς οἰκουμένης κοσμοκράτορα βασιλέα. » Καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος ὁ Νεκτανεβῶς, ἄρας τὸ σκῆπτρον, καὶ ἀπέκρυψεν (10) πάντα ἃ εἶχε πλανικά. Πρωίας δὲ γενομένης ἐγείρεται (11) ἡ Ὀλυμπιάς καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν

κοιτῶνα ἔνθα ἦν ὁ Νεκτανεβῶς, καὶ διυπνίζει αὐτόν. Ὁ δὲ διυπνισθεὶς εἶπε· « Χαίροις, βασίλισσα, τί μοι ἀναγγέλλεις; » Ἡ δὲ εἶπε· « Πῶς σε λανθάνει ταῦτα, προφήτα, ἐγὼ θαυμάζω. Ἄρα παραγίνεται ὁ θεὸς οὗτος πρὸς με ἔτι (12); ἠδέως αὐτὸν ἔσχον. » Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτήν· « Ἄκουσον, βασίλισσα, ἐγὼ προφῆτης εἰμὶ τοῦ θεοῦ· ὅταν οὖν βούλη, παράσχου μοι τὸν τόπον τοῦτον εἰς τὸ κοιμᾶσθαί με (13) ἀπαρενόχλητον, ἵνα τὸν συνήθῃ αὐτῷ καθαρμὸν (14) ποιήσω, καὶ ἐλεύσεται πρὸς σε, ὅταν βούλη. » Ἡ δὲ εἶπεν· « Ἔχε τὸν τόπον τοῦτον ἀπάρτι. » Καὶ ἐκέλευσε δοθῆναι αὐτῷ τὰς κλεῖς τοῦ κοιτῶνος. Ὁ δὲ ἐν ἀποκρύφῳ τόπῳ ἀπέθετο ἃ εἶχε, καὶ εἰσήρχετο πρὸς αὐτήν (15) ὁσάκις ἂν (16) ἠθούλετο ἡ Ὀλυμπιάς, ὑπονοούμενος παρ' αὐτῆς θεὸς εἶναι ὁ Ἄμμων (17). Ἡμέρα δὲ καὶ ἡμέρα ὠγχοῦτο ἡ γαστήρ αὐτῆς, καὶ λέγει τῷ Νεκτανεβῷ ἡ Ὀλυμπιάς· « Ἐὰν παραγενόμενος Φίλιππος εὔρη με ἔγκυον, τί ποιήσω; » Λέγει αὐτῇ Νεκτανεβῶς· « Μηδὲν φοβηθῆς (18), ἐν τούτῳ γὰρ βοηθήσει σοι (19) ὁ θεὸς Ἄμμων, ἐπιστάς Φιλίππῳ δι' ὄνειρου (20), καὶ μηνύων αὐτῷ τὰ γενόμενα ὥστε (21) ἀνέγκλητόν σε ποιήσειν ἀπὸ Φιλίππου. » Οὕτως μὲν ἡ Ὀλυμπιάς ἐπλανᾶτο ὑπὸ τοῦ Νεκτανεβῶ διὰ τῆς μαγικῆς τέχνης (22).

Cap. VII. 1. Φίλιππον cod., πρὸς Φίλιππον dederat Berger. de Xiv. || 2. Paucis hoc caput absolvit auctor cod. A, qui pergit ita : Γενομένων οὖν τούτων τῶν προειρημένων, οὐκ ἐδειλίασεν ἡ βασίλισσα, ἀλλὰ θαρσεῖα ἤνεγκε τὰς τοῦ θεοῦ μεταμορφώσεις. Ὁ δὲ πάλιν ἀνιστάμενος ἀπ' αὐτῆς, τύψας αὐτῆς τὴν γαστέρα εἶπε· « Σπέρματα ἀνίκητα καὶ ἀνυπότακτα διαμείνατε. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέρχεται πρὸς τὴν ἰδίαν ὑπομονήν. Γίνεται οὖν τῷ τοιοῦτῳ. Συνήθησεν λοιπὸν, ἠδέως αὐτῆς ἔχουσης καὶ ὑπὸ δράκοντος, [καὶ ὑπ'] Ἄμμωνος, Ἡρακλέους, Διονούσου πανθεοῦ (πανθεᾶς?) περιλαμβανομένης. Ὡς δὲ ἡ γαστήρ ὠγχοῦτο, βλέψασα (malim ἐμβλ.) τῷ Νεκτανεβῷ εἶπε· « Προφήτα, τί μέλλω ποιῆν, ἐὰν παραγενόμενος ὁ Φίλιππος ἔγκυόν (ἔγκυόν cod.) με εὔρη; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Μηδὲν φοβηθῆς, βασίλισσα· ἐν τούτῳ βοηθὸς ἔσται ὁ τρίμορφος θεὸς Ἄμμων· ὄνειρον αὐτῷ δείξω, ὥστε ἀνέγκλητόν σε ὑπ' αὐτοῦ μείναι. » Οὕτως μὲν ἡ Ὀλυμπιάς ἐπλανᾶτο, ἀνθρωπίνῳ θεῷ μαγικῶ συνερχομένη, πλὴν Αἴγυπτίῳ βασιλεῖ. || 3. ἀπαλωτάτου B et C. || 4. ἐθελτικόν B. ἐθέλλινον C. || 5 C post καθαρῶτατον habet : κατέχων τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρακοντιοῦντα. Si sana est vox nova, desideratur substantivum; sin minus, possis δράκοντιοῦντα (fuscum). Lectionem cod. B. ad vestem signis dracones referentibus distinctam spectare aliquis conjecerit. Ego variarum narrationum centones hic male consui puto. Sic etiam ista τρίβωνα καθαρ. post ἱμάτιον λευκόν abundant; nec sunt in latinis; deinde in græcis desiderantur latina illa : efficitque ex scientia reliquum corpus veluti draconem. Cod. 7517 fol. 7 : « Et quant la première heure de la nuit fut passée, si se transfigura Nectanebus en dragon par les enchantemens de l'art magique, et alla soufflant entour le lit de la royne, puis entra au lit et baisa la royne et se deduirent grant piece ensemble ». || 6. εἶναι τὸν θεὸν om. B. || 7. οἱ λύχνοι ἦπτον C. || 8. Κατεκάλυψε κτλ. male h. l. intruduntur. || 9. διάμεινον, vox h. l. inepte posita; accita ex narratione cod. A, cum qua cf. version. gallic. cod. 7517. || 10. ἀποκρύβει B. ἀπέκρυψε C. || 11. ἡδ' ἐγείρεται C. || 12. ὅτι B. οὗτος ἔτι, ὅτι C. || 13. με om. C. || 14. καθαρμὸν C. || 15. αὐτῇ C. || 16. ἂν om. C. || 17. ὁσάκις ἂν ἠθούλετο ἡ δὲ Ὀλυμπιάς ὑπονοούμενη ὡς παρ' αὐτῆς θεὸς ἦν ὁ Ἄμμων. B. || 18. φοβηθῆς B. C. corr. Berger. || 19. σοι om. C. || 20. ὄνειρων B. || 21. ὡς.. ποιήσῃ ὑπὸ C. || 22. τῆς αὐτοῦ δυνάμεως C.

VII. Insequenti igitur die locus destinatur mago, isque providit ex arte vellus arietis mollissimum simul cum cornibus et sceptrum et amictum candidum, efficitque ex scientia reliquum corpus veluti draconem, vespere adventantem ad feminam. Quo illa viso cunctos egredi jussit, deditque sese mox lectulo, et operto capite, solo oculo ad superventum opinati dei curiose intendebat. At ille sceptro deposito, conscensoque lecto nuptias agit. Exinde manu superjecta utero, ait : « Gaudeto, o mulier, te gravidam ex me, filiumque parituram qui universo orbis dominio potiatur. » Receptoque sceptro exivit. Mane autem facto, mulier alacrior in cubiculum Nectanebi irrupit; isque somno excitatus, ut nescius rei, causam quaerit adventus. Tum illa : « Facta, inquit, sunt omnia quae promises. » Et ille in hoc se gaudere respondit. Rursus mulier :

« Ergone ultra adesse dignabitur? Nam est mihi ad tales nuptias amor. » Tum magus : « Audi, inquit, o regina : hujus dei minister ego sum; et tu quum volueris talis mariti conventum, dicito mihi, atque ego procurabo quo ad te saepius veniat. » At illa mox claves cubiculi mago dari jubet; ex quo promptior illis erat in id quod cupiverant commeatus. (*Sequentia petita e cod. Reg. 5873, fol. 61.*)

Sed jam alvo et lateribus excrescentibus, « Quidnam, inquit, o propheta, mihi fiet, quidve nunc facto opus est, si adveniens Philippus cum isto me onere deprehendat? » « Ne metueris, ille respondit; opitulabitur enim Ammon ei vitio quod suasit, eumque per somnium super facto docebit, ne quid tibi succenseat, quoniam sciatis deos hominum potentes esse. » In hunc igitur [modum] Olympias magici artibus ducebatur.

ΚΕΦ. Η'.

Ἔνθα Φίλιππος ἐνυπνιασθεὶς, ὄνειροπόλον προσεκαλέσατο καὶ εἶπεν αὐτῷ, πῶς ἐν ὄνειρῳ εἶδέ τινα θεὸν συγγινόμενον τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἔφη· « Ἄληθής ἐστιν ὁ ὄνειρος, καὶ ἡ γυνή σου τέξει σοι υἱόν, ὃς κυριεύσει τὸν κόσμον πάντα. »

(1) Καὶ δὴ λαβὼν θαλάσσιον (2) ὁ Νεκτανεβῶς ἰέρακα, τοῦτον ἐμάγευσεν, καὶ ὅσα ἐβούλετο εἰπεῖν (3) ἐν ὄνειροις τῷ Φιλίππῳ, ὃ ἰέραξ ἔλεγεν αὐτῷ, μαγικαῖς κακοτεχνίαις παρασκευάσας αὐτὸν ἵπτασθαι (4). Ὁ δὲ θαλάσσιος ἰέραξ σταλεὶς ὑπὸ τοῦ Νεκτανεβῶ ἤλθεν διὰ τῆς νυκτὸς ἔνθα ἦν Φίλιππος, καὶ ἐπέστη αὐτῷ ἰέραξ λαλῶν ἐν ὄνειρῳ. Θεωρήσας δὲ Φίλιππος τὸν ἰέρακα λαλοῦντα αὐτῷ, καὶ διυπνισθεὶς (5) μετεκαλέσατο τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν ὄνειρολυτῶν, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς τὸν ὄνειρον λέγων αὐτοῖς. « Εἶδον (*) κατ' ὄναρ (6) τινα

θεὸν ὠραῖον (7) πάνυ, πολὺν δὲ τὴν χαίτην καὶ τὸ γένειον (8) [καὶ] ἔχοντα κέρατα (9) πρὸς τοῖς κροτάφοις αὐτοῦ χρυσοῦ παραπλήσια, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ σκῆπτρον κατέχοντα, νυκτὸς ὑπαισερχόμενον τῇ γυναικί μου Ὀλυμπιάδι, καὶ ἀνακλιθέντα καὶ συγγινόμενον αὐτῇ· καὶ ἀναστὰς εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, συνέλαβες παῖδα ἄρρενα, ὃς ἐγκαρπύσεται (10) καὶ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἐκδικήσει. Ὑπενόησα δὲ καὶ γὰρ (11) καταρράπτειν βιβλίῳ εἰλέῳ [αὐτὸν τὴν φύσιν αὐτῆς] (12), καὶ τήνδε σφραγίζειν τῷ ἐμῷ (13) σφραγιστῆρι· ἦν δὲ ὁ δακτύλιος χρυσοῦς ἔχων λίθον, καὶ ἐν τῷ λίθῳ ἐκτύπωμα ἡλίου καὶ κεφαλὴν λέοντος καὶ δοράτιον. Καὶ ταῦτα ὑπονοοῦντός μου (14) ἔδοξα ἰδεῖν ἰέρακα ἐπιστάντα, ὃς ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ (15) ἐξήγειρέ με τοῦ ὕπνου. Ἐρωτῶ (16) οὖν καὶ ζητῶ μαθεῖν τὴν τοῦ ὄνειρου ἐπίλυσιν. » Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ὄνειροκρίται· « Φίλιππε βασιλεῦ, ζῆθι· ἀληθής ἐστιν ὁ ὄνειρός σου· (17) τὸ γὰρ σφραγίζειν

Cap. VIII. 1. Codex A : Καὶ δὴ λαβὼν ἰέρακα πελάγιον καὶ τοῦτον μαγεύσας ὄνειροπόμιον ποιεῖ τῷ Φιλίππῳ. Εἶδε γὰρ θεὸν εὖμορφον, πολὺν, κερατὸν, τρόπον Ἄμμωνος, συγκοιμώμενον τῇ Ὀλυμπιάδι, [καὶ] ἀνιστάμενον τῆς κοίτης λέγειν αὐτῇ· « Κατὰ γαστρὸς ἔχεις ἐξ ἐμοῦ παῖδα, καὶ σοῦ καὶ τοῦ πατρὸς Φιλίππου γινόμενον ἐκδικόν. » Ὑπενόησε δὲ καὶ τὴν φύσιν αὐτῆς Ἴλωα βίβλον (scr. εἰλέῳ βίβλου seu βιβλίῳ, funiculo papyraceo) καταρράπτειν αὐτὸν καὶ σφραγίζειν δακτυλίῳ χρυσοῦ ἐν λίθῳ γλυφῆν ἔχοντι κεφαλὴν λέοντος, ἡλίου κράτος καὶ δοράτιον. Ἔδοξε δὲ ἰέρακα ταῖς πτέρυξιν διυπνίζειν αὐτόν. Ταῦτα ἰδὼν ἀνίστατο, καὶ μετεπέμψατο ὄνειροπόλον, [καὶ] διηγείτο τὸν χρησμόν (ὄνειρον?). Ὁ δὲ ἔφη· « Βασιλεῦ, ἀληθῆ σὺ θεάσσω ὄνειρον· ἔγκυος (ἐγκυος cod.) Ὀλυμπιάς, πλὴν ὑπὸ θεοῦ· τὸ γὰρ σφραγίζειν τινα τὴν φύσιν αὐτῆς πίστεως γέμει· οὐδεὶς γὰρ κενὸν ἀγγεῖον σφραγίζει, ἀλλὰ μεστόν. Ἐπειδὴ δὲ βίβλω καταραφεῖσα ἦν ἡ φύσις, Αἰγυπτία ἦν ἡ σπορά· οὐδαμοῦ γὰρ βίβλος γεννάται εἰ μὴ ἐν Αἰγύπτῳ· πλὴν οὐ ταπεινὴ, ἀλλὰ γὰρ λαμπρὰν τύχην καὶ ἐνδοξὸν καὶ πιστὴν (nisi forte verbum exciderit, repone λαμπρὰ, εὐτυχῆς κτλ.) διὰ τὸν χρυσοῦν δακτύλιον. Τί γὰρ χρυσοῦ ἐνδοξότερον, δι' οὗ καὶ θεοὶ προσκυνοῦνται; Ὁ δὲ λίθος ὁ τῆς γλυφῆς κεφαλὴν λέοντος [καὶ ἡλίου] κράτος καὶ δοράτιον [ἐχοῦσης] λόγον ἔχει τοιοῦτον (τοι οὗτον cod.)· ὁ γὰρ γεννώμενος (cod. γενόμενος) μέχρι τῆς ἀνατολῆς φθάνει (1. φθάσει) ὡσπερ λέων δορυαλώτους τὰς πόλεις ποιούμενος. Τὸ δὲ τὸν θεὸν κριοκέρατον [καὶ] πολὺν εἶναι ὃ τῆς λιθύης ἐστιν Ἄμμων θεὸς ὁ** (duo verba evanida). » Οὕτω κρίναντος τοῦ ὄνειροπόλου, συμπαθῆς ἐγένετο Φίλιππος εἰς τὸ ὅλως συνεληφέναι τὴν Ὀλυμπιάδα κύειν θεοῦ. Ceterum cum iis quae hoc capite narrantur confer Plutarch. Alex. c. 1 et Stephan. Byz. v. Ἀλεξάνδρεια. || 2. *sacrum* in latin. Intellige *circum* accipitrem, quem Plinius H. N. X, 8, *prosperrimi augurii nuptialibus negotiis* dicit; monet hoc Bergerus, addens : « Le texte grec moderne à cet endroit de l'histoire d'Alexandre dit : ἕνα ποῦλιον λεγόμενον Κουκουβάγια. » || 3. εἰπεῖν τὸν ἰέρακα C. || 4. καὶ ἐλάλησε τῷ Φιλίππῳ ἐν ὄνειρῳ, καθὼς προσετάθη παρὰ τοῦ Νεκτανεβῶ. Ὁ οὖν Φίλιππος θεωρήσας C. || 5. διυπνισθεὶς ἐν πολλῇ ταραχῇ, ἀποστείλας εὐθὺς ἤγαγεν ὄνειροπόλον τινα Βαβυλωνίων ἐπίσημον ὄντα, καὶ λέγει αὐτῷ C. || * . ἰδοὺ B. || 6. κατ' ὄνειρον C. || 7. εὖμορφον C. || 8. καὶ γενιῶντα (γενιῶντα correx. Berger.) χρυσοῦ παραπλήσιον, καὶ κέρατα κριοῦ ἔχοντα χρυσοῦ καὶ αὐτὰ παραπλήσια C. || 9. Post κέρατα B addit καὶ αὐτὰ, quae delevi. Irrepserunt ex narrative cod. C, ubi : καὶ αὐτὰ παραπλήσια. Verum totum locum ad verba codicis C revocare non ausus sum, quoniam ex antecedentibus patet auctorem cod. B. duas certe narrationes ante oculos habuisse, quas pro lubito miscuerit. || 10. Παιδίον ἄρρεν, ὃς ἐγκαρπύσεται καὶ τ. θάνατον B; παῖδα ἄρρενα ὃς καὶ θάνατον C. || 11. δὲ ἐγὼ C. || 12. καταρράπτειν βιβλίον ἐλῶν καὶ τήνδε σφρ. B; καταρράπτειν βιβλίον τήνδε καὶ σφρ. C. Verba τὴν φύσιν petivi ex sqq. et ex cod. A. Bergerus conjecit βύβλω Νειλώα τήνδε, καὶ; ingeniose, modo tum statuas vocem Νειλώα, quae deest in cod. C., a scio ad ditam esse, quum haec explicatio ὄνειροπόλῳ reinquenda sit. || 14. v. τῷ ἐμῷ abesse debebant. || 15. μου, ὑπενόουν. ἔδοξα C. || 16. ὃς κατεπτέρυξέ μου καὶ ἐξέγειρέ με C. || 17. Pro his cod. C : Τί μοι λέγει τοῦτο; Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ὄνειροπόλος

VIII. Sed Nectanebus sibi *sacrum* accipitrem parat, eumque secretius monet ire ad Philippum; quem per noctem assistens mandatis opinionibus complet. Quippe territus somnio, evocatoque rex somniorum interprete, sic ait : « Vidi, inquit, per quietem deum quandam, facie formosum, et canitie caesariatum capitis et genae, arietis tamen cornibus insignitum, supervenisse Olympiadi conjugii meae, seque illi nuptiis miscuisse. Quibus patris hoc etiam verbo addiderat : « Excepisti, inquit, o mulier, marem filium, qui adserat te, et patris ultor esse laudetur. » Tum mulieris virginal biblo contegere, signareque annulo aureo videbatur, cui insculptio erat solis effigies et Leonis caput hastili subjecto. Quae cum vidissem, accipiter superveniens ex-

citare me pulsu videbatur alarum. Quid istud est igitur quod portenditur? » Tum interpretes : « O Philippe, verum istud est, nec in aliud interpretandum, ut assolet, opinabile. Quod enim vidisti signari virginal feminae, fidem rei visae testatur. Consignatio enim fides est atque veritas, ex quo pernosti quod illa concepit : nemo enim vas vacuum consignaverit. Ut haec * biblo, quippe cum biblus ista vel carta nullibi gentium nisi in nostra tellure gignatur : Aegyptium igitur semen est, quod conceptum est; non tamen humile, sed clarum plane et regium, propter aurei annuli visionem. Hoc enim metallo nihil scimus esse pretiosius : in quo etiam deorum effigies veneramur. Sed quoniam signaculum quod solis forma visebatur, [et] subter leonis

τὴν φύσιν τῆς γυναικός σου πίστευός ἐστι δηλωτικὸν ὅτι καὶ (18) συνέλαβεν ἡ γυνή σου, οὐδεὶς γὰρ (19) κενὸν ἀγχεῖον σφραγίζει, ἀλλὰ μεστόν· περὶ δὲ τὸ (20) καταρῥάπτειν βυβλίω (21), οὐδαμοῦ βύβλος γεννᾶται εἰ μὴ ἐν Αἰγύπτῳ· Αἰγυπτία οὖν (22) ἡ σπορὰ τυγχάνει, οὐ ταπεινὴ, ἀλλὰ λαμπρὰ καὶ ἐνδοξος (23) διὰ τὸν χρυσοῦν δακτύλιον· τί γὰρ χρυσοῦ ἐνδοξότερον; διὸ καὶ οἱ προσκυνοῦντες (24) τοὺς θεοὺς ἐν αὐτῷ τιμῶσιν. Ἡ δὲ σφραγὶς ἡ τὸν ἥλιον ἔχουσα καὶ ὑποκάτω κεφαλῆν λέοντος καὶ δοράτιον· οὗτος ὁ γεννώμενος (25) παῖς μέχρι τῆς ἀνατολῆς φθάσει πάντας καταπολεμῶν (26) ὥσπερ λέων καὶ δορυαλώτους ποιῶν (27) τὰς πόλεις, διὰ τὸ ὑποκείμενον δοράτιον. Τὸ δὲ ἔωρακέναι σέ (28) θεὸν καὶ κριοῦ κέρατα καὶ πολιὰν τὴν χαίτην ἔχοντα, οὗτος ἐστὶν ὁ τῆς Λιβύης θεὸς Ἄμμων. » Οὕτως οὖν διακρίναντος τοῦ ὄνειροπόλου (29), οὐχ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουσεν ὁ Φίλιππος. Ἠγωνία (30) οὖν Ὀλυμπιάς οὐ θαρβροῦσα τῷ Νεκτανεβῶ ἐπὶ τῷ γενομένῳ (31) δι' αὐτοῦ περὶ τοῦ Φιλίππου.

ΚΕΦ. Θ'.

Ἐνθα Φίλιππος φοβουμένην Ὀλυμπιάδα πληροφορῶν, ὡς ἐκ θεοῦ ἐστι καὶ οὐκ ἐξ ἄλλου τινὸς τὸ τῆς συλλήψεώς σου.

Ἐλθὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ τοῦ πολέμου εἶδε

Φίλιππε κτλ. || 17. ἀληθὲς ἐστὶν ὅπερ εἶδες ἐν ὄνειρῳ C. || 18. καὶ ὅτι B. || 19. οὐδεὶς κενὸν B. || 20. περὶ τοῦ C. || 21. uterque codex : καταρῥάπτειν σε βιβλίον. || 22. γὰρ C. || 23. καὶ ἐντιμος καὶ ἐνδοξος C. || 24. δι' οὐ καὶ οἱ θεοὶ προσκυνοῦνται C. A. || 25. γενόμενος C. || 26. πάντα πολεμῶν B; deinde ὥσπερ λέων addidi e cod. C. || 27. ποιήσει C. || 28. σε om. B. || 29. Debebat B. διακρίναντων τῶν ὄνειροπόλων. Miscet diversa. || 30. ἡγωνία B et C; correx. Berger. || 31. γενομένη B, γενναμένῳ C. Ceterum postremis his facile careres.

Cap. IX. Codex A pergit : Νικήσας οὖν τὸν πόλεμον εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐποιήσατο τὴν ἐπάνοδον. Ὡς δὲ ἦλθεν εἰς τὰ βασιλεία, ἐνυπόπτως ἡ Ὀλυμπιάς ἠσπάσατο αὐτόν· ἢ καὶ καταβλέψας Φίλιππος εἶπεν ἐτέρῳ evanida hæc] παρεδόθης, Ὀλυμπιάς (« *Royne, tu a pechie, quant tu as ce donné à autre que à moi; et elle commença à muer couleur. Et quant le roi l'apperceut, si lui dist: Certes tu n'en dois estre reprise, car tu souffris ceste force de dieu.* Cod. 7517. fol. 8 ad nostrum etiam in aliis proxime accedens. » * ὅτι ἀμαρτήσασα οὐχ ἡμαρτες· θεὸς γὰρ σε εἰς τοῦτο ἐθιάσατο. Καὶ ἐκ θεοῦ γεννήσασα παῖδα, Φιλίππου πατρὸς ἀναγορεύσεις αὐτόν· πάντα γὰρ τὰ περὶ σου δι' ὄνειρων ἐθεασάμην. Οὕτως εἰπὼν εὐθυμον τὴν Ὀλυμπιάδα ἀποκατέστησεν. || 2. εἰς πάντα C. || 3. τοῦ δήμου τ. ὅς C. || 4. γενομένα C.

Cap. X. Cod. A : Ἐν τοσούτῳ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις κρύφα διάγων ὁ Νεκτανεβῶς ἤκουσε Φιλίππου λέγοντος Ὀλυμπιάδι· « Ἐπλάνησάς με, γύναι· οὐ γὰρ ἐκ θεοῦ σύλληψιν ἔχεις, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρωπίνης φύσεως. » Ὡς δὲ εὐωχουμένων αὐτῶν, ἀλλάξας ἑαυτὸν διὰ τῆς μαγείας εἰς δράκοντα πολὺ μείζονα τοῦ πρώτου ἦλθεν καὶ διὰ μέσου τοῦ τρικλίνου ἐσύριζεν ἐξακουστὸν καὶ φοβερὸν σύρισμα, ὥστε φόβον τινὰ καὶ ταραχὴν τοῖς κατακειμένοις ἐμβάλλεσθαι. Ἡ δὲ τὸν ἴδιον ἐραστὴν ἰδοῦσα Ὀλυμπιάς προσέτεινε (1. προέτεινε) τὴν δεξιάν· ὁ δὲ ἐξεγείρας ἑαυτὸν ἐπέθηκεν ἑαυτοῦ τὸ γένειον εἰς τὴν χεῖρα (χεῖραν cod.), τὸ δὲ ὅλον σῶμα πρὸς τὸν κόλπον προσβάλων [καὶ] τὴν δίχληον (δίχειλον cod.) γλῶτταν [suppl. προβαλὼν ἐπίλησεν αὐτὴν] τεκμήριον (τὲ

τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τεταραγμένην πάνυ, καὶ λέγει αὐτῇ· « Γύναι, τὸ γενομένόν σοι παρὰ τὴν σὴν αἰτίαν συνέβη· ἀλλότριον γὰρ τὸ ἀμαρτήμα, καθὼς μοι ἐδηλώθη κατ' ὄναρ, ἵνα σὺ ἀνέγκλητος ἔσῃ πρὸς πάντας (2) γὰρ δυνάμεθα οἱ βασιλεῖς, πρὸς δὲ τοὺς θεοὺς οὐ δυνάμεθα· οὔτε γὰρ τινος τοῦ δήμου (3) ἠράσθης, ἀλλ' οὔτε τινὸς τῶν εὐπρεπεστάτων χαρακτήρων. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Φίλιππος εὐθυμον τὴν Ὀλυμπιάδα κατέστησεν· ἡ δὲ Ὀλυμπιάς ἠὲ χαρίσται τῷ προμηνύσαντι προφήτῃ τὰ γενοτά (4) τῷ Φιλίππῳ.

ΚΕΦ. Ι'.

Ἐνθα Φίλιππος ὄνειδίζει τὴν Ὀλυμπιάδα ὡς πλανηθεῖσαν, καὶ οὐχ ὑπὸ θεοῦ ἔχουσαν κατὰ γαστρούς. Ἡ δὲ ἀπαγγέλλει τῷ Νεκτανεβῶ· ὁ δὲ μεταμορφωθείς εἰς δράκοντα, ἐμπροσθεν Φιλίππου, πληροφορῶν αὐτόν, φιλεῖ αὐτήν.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας συνὼν (1) τῇ Ὀλυμπιάδι Φίλιππος ὁ βασιλεὺς λέγει πρὸς αὐτήν· « Ἐπλάνησάς με, γύναι, οὐχ ὑπὸ θεοῦ συλλαβοῦσα, ἀλλ' ὑπὸ τινος ἑτέρου· καὶ ἐμπειεῖται εἰς τὰς χεῖράς μου. » Ἀκούσας δὲ ταῦτα Νεκτανεβῶς, δείπνου μεγάλου ὄντος ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ πάντων εὐωχουμένων σὺν τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ διὰ τὴν τούτου ἐπιδημίαν, μόνου δὲ τοῦ βασιλέως Φιλίππου κατηφοῦς ὄντος διὰ τὸ ἔγκυον εἶναι

caput hastile quoque adjacens erat, sic ipse, quisque nascetur, in Orientis usque veniet possessionem, omnia audens, quæ natura est leonis, idque vi et hasta faciet, quoniam una vidisti. Enimvero quoniam deum capite arietino festaris eundemque canum esse, deus Libyæ Hammonis nomine. » Hanc interpretationem interpretis tunc non æquo satis animo Philippus accepit, quodque homine concepisse mulierem credidisset.

IX. Festinata igitur re bellica, Macedoniam ad sua redat. Quo reditu mulier audito trepidatior erat, solatiis tamen ejus Nectanabus assidebat. Tandem igitur adveniens Philippus ut ingressus est, reginam, quum diffidentius sibi occurrere conjugem intueretur, in hæc verba solatus est : « Me quidem clam res gesta non est, libensque te venia

impertio, quippe tibi non inhærente culpa, sicuti præscivi sompnio defensante quod factum est, ab omni culpa quam adlani (*quo ablavi?*) posses. Regibus quoque sicuti in alios vis est, ad deos tamen potentia fixerit (*fixa erit Berg.; fluxa erit?*). Neque tescio popularis alicujus amori servisse, enimvero dei deorum pulcerrimi. » His dictis animum mulieris instauraverat. Agit ergo gratias uxor veniæ eique qui sibi spem ejus videbatur prophetare, Nectanabo.

X. Igitur agebat interim Philippus cum muliere conjugaliter. Nectanabo vero præsens quidem, sed invisitatus, una agebat; neque videri se ex arte magica concesserat. Denique et interfuit aliquando effervescenti jam Philippo et conjugem increpanti, quod ille conceptus non ex deo mulieri foret. Quod quum auribus Nectanabus usurpasset,

Ἄλυμπίαδα τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἐπὶ πάντων (2) ὁ Νεκτανεβῶς μεταβαλὼν ἑαυτὸν εἰς δράκοντα μείζονα τοῦ πρώτου εἰσήλθε μέσον τοῦ τρικλίνου (3), καὶ ἐσύρισε φοβερὸν ὥστε τὰ θεμέλια σεισθῆναι τοῦ παλατίου. Οἱ δὲ συνεσθιόντες τῷ βασιλεῖ θεωρήσαντες τὸν δράκοντα ἐπήδησαν (4) φόβῳ συνεχόμενοι ἢ δὲ Ἄλυμπίας ἐπιγνοῦσα τὸν ἴδιον νυμφίον, προσέτεινε τὴν δεξιὰν αὐτῆς χεῖρα, καὶ ἐξεγείρας ἑαυτὸν ὁ δράκων ἐπέθηκε τὸ γένειον καὶ ἐκύκλωσεν πάντως, καὶ εἰσήλθεν ἐπὶ τὰ γόνατα Ἄλυμπίαδος καὶ προβαλὼν τὴν δίκηλον (5) αὐτοῦ γλῶσσαν κατεφίλησεν αὐτήν, τεκμήριον στοργῆς ὁ δράκων πρὸς τοὺς θεωροῦντας ποιούμενος· καὶ τοῦ μὲν Φιλίππου ἅμα μὲν φοβουμένου ἅμα δὲ θαυμάζοντος καὶ ἀκροέστως προσέχοντος, μεταβάλλεται (6) ὁ δράκων εἰς ἀετὸν καὶ ἵπταται καὶ ἀποχωρεῖ. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐκ τοῦ φόβου ἀνανοήσας (7) εἶπε· «Γύναι, τεκμήριον τοῦ περὶ σὲ ἀγῶνος ἔθεασάμην τὸν θεὸν βοηθοῦντά σοι ἐν τῷ κινδύνῳ· τίς δὲ ὁ θεός, οὐκ οἶδα· ἔδειξε δὲ ἡμῖν καὶ θεοῦ Ἄμμωνος (8) μορφήν καὶ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀσκλη-

πιού. «Ἡ δὲ Ἄλυμπίας εἶπεν αὐτῷ· «Καθὼς (9) ἐδήλωσεν αὐτὸς ὅτε μοι συνῆλθεν, ἀπάσης Λιβύης θεὸς (10) Ἄμμων ἐστίν.» Ὁ δὲ Φίλιππος ἰδὼν ταῦτα ἑμακάριζεν ἑαυτὸν, θεοῦ σπορὰν μέλλοντα καλεῖν (11) τὸ τικτόμενον ἐκ τῆς ἰδίας γυναϊκός.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ἐνθα Φίλιππος καθεζόμενος, ὄρνις ἀνελοῦσα ἔτεκεν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ ὄν· τὸ δὲ πεσὸν καὶ κλασθὲν, ὄφρις ἐξ αὐτοῦ διήλθε. Σημειολύτην δὲ προσκαλεσάμενος, διηγέται αὐτῷ τὸ σημεῖον· ὁ δὲ ἐπέλυσε αὐτῷ πάντα.

Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς καθεζομένου τοῦ Φιλίππου ἐν τινι τῶν βασιλικῶν συμφύτων (1) τόπων, ὄρνέων διαφόρων πλήθη ἐνέμοντο ἐπὶ τῷ τόπῳ, καὶ (2) αἰφνιδίως ὄρνις ἀλλομένη εἰς τὸν κόλπον Φιλίππου τοῦ βασιλέως ἔτεκεν ὄν. Καὶ ἀποκυλισθὲν ἐκ (3) τοῦ κόλπου αὐτοῦ πεσὸν εἰς τὴν γῆν ἀπερράγη, ἀφ' οὗ ἐξέπεσε μικρὸν δρακόντιον, ὅπερ πολλακίς κυκλεῦσαν ἔξω τοῦ ὠοῦ (4), πάλιν ἐξήκει εἰσελθεῖν ὅθεν ἐξῆλθεν. Καὶ βαλὼν ἔσω (5) τὴν κε-

καὶ ἥριον cod.) στοργῆς καὶ φιλίας πρὸς τοὺς θεωρούμενους καὶ αὐτὸν τὸν Φίλιππον ἐπιδεικνύμενος. Καὶ ταῦτα πράξας πρὸς ἐνδειξὴν ἀφανῆς ἐγένετο. Τοῦτο ὁ Φίλιππος θεασάμενος ἔφη· «Τοῦτον τὸν δράκοντα εἶδον εἰς (ἴδιον εἶναι cod.) τὸν πύλεμον πρὸς τοὺς ἀντιδίκους συνέχρου (συνεκτρέχοντα vel tale quid) καὶ συρῶν τὸ πλήθος αὐτῶν (τῷ πλήθει σαυτόν cod.) ἀναποδίξεν ποιούντα (Eadem tangit cod. 7517 fol. 9 : le roy dist : Beauux seigneurs, sachiez vrayment que je vi ce dragon le jour que je me combati à mes ennemis. ». Ἐμακάριζε μὲν οὖν ἐπὶ τούτῳ λοιπὸν [ἑαυτὸν] ὁ Φίλιππος θεοῦ σπορὰς μέλλων καλεῖσθαι σπέρμα. (Postrema corrige et supple e cod. B.). || 1. συνῶν B. || 2. ἐπὶ πάντων ὄρνέων C. || 3. μέσον τῆς κλίτης B. μέσως τοῦ τρικλίνου C. || 4. malim ἐξεπῆδησαν. || 5. δίχειλον B. δύχειλον C.; correx. Berger. || 6. μεταβάλλεται ἑαυτὸν B; in C. locus ita habet : ποιούμενος· καὶ τοῦ μὲν Φιλίππου... προσέχοντος. Ταῦτα δὲ πράξας Νεκτανεβῶς πρὸς ἐνδειξὴν ἀφανῆς ἐγένετο, μεταβαλὼν ἑαυτὸν ἐκ δράκοντος εἰς ἀετὸν· καὶ τὸ ποῦ ἐχώρησε περιττόν ἐστι λέγειν. Qua orla sunt ex conflatiss narrationibus cod. B et A., etsi demta particula καὶ ante τοῦ μὲν Φιλίππου verba bene procederent. || 7. νοήσας C. ἀγανακτήσας B. || 8. Haec igitur in antecedentibus omisit auctor. || 9. μοι add. C. || 10. θεὸς om. B. || 11. καλεῖσθαι C.

Cap. XI. Codex A : Μετ' ὀλίγας παντελῶς ἡμέρας ἐν τινι συμφύτῳ (συγγύτῳ cod.) τόπῳ βασιλείων (βασιλείου cod.) καθεζομένου τοῦ Φιλίππου, παντοίων ὄρνέων παρ' αὐτοῦ τρεφομένων καὶ ἐν τῷ χωρίῳ νεμομένων (νεμομένου cod.), πρὸς τὴν ἡσυχίαν ἐν φιλόλογοις βιβλίοις γενομένου αὐτοῦ, ὄρνις ἡμερὸς νεοττός (νόθος cod.) εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ ἀλλομένη ἔτεκεν ὄν· ὃ (καὶ) κυλισθὲν ἐπὶ τῆς γῆς ἐρράγη· ἀφ' οὗ ἐξεπῆδησε μικρὸν δρακόντιον· κυκλεῦον δὲ τὸ ὄν, ὅθεν ἐξῆλθεν, κατεισελθεῖν βουλόμενος, πρὶν βάλειν ἔσω τὴν κεφαλὴν ἐτελεύτησε. Τούτου γενομένου, ταρχθεις οὐ μετρίως ὁ Φίλιππος μετοπέμψατο τὸν κατὰ ἐκείνους τὸν χρόνον ἐπίσημον σημειολύτην Ἀντιφῶντα, καὶ ὑφηγέτο αὐτῷ τὸ γεγόμενον. Ὁ δὲ πρὸς τοῦτο * Ἀντιφῶν εἶπε· «Υἱός σοι ἔσται ὃς βασιλεύσει καὶ περιελεύσεται τὸν ὅλον κόσμον τῇ ἰδίᾳ δυνάμει πάντας ὑποτάσσει· οὗτος δὲ εἰς τὰ ἴδια συστρέφων ὀλιγοχρόνιος τελευτήσει. Ὁ γὰρ δράκων βασιλικὸν ἐστὶ ζῷον· τὰ δὲ ὄντα παραπλήσιον κόσμῳ (κόσμου cod.), ὅθεν ὁ δράκων ἐξήκει· κυκλεῦσας δὲ τὸ ὄν καὶ συστρέψαι βουλόμενος, πρὶν βάλειν (βάλλει cod.) τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν γεγεννηκυῖαν αὐτὸν πατρίδα ἔξωθεν (1. ἔφαθεν) τελευτήσει». Οὗτος μὲν οὖν ἐπιλύσας τὸ σημεῖον δοματισθεὶς ἐξείη (δωρατισθεὶς s. δωρηθεὶς ἐξήκει). || 1. συμφύτων om. B. || 2. καὶ om. C. || 3. ἀπὸ B. || 4. κυκλεῦσαν τὸ ἔξωθεν τοῦ ὠοῦ C. || 5. ἔσωθεν C. || 6. ἀφηγγήσατο

conviviumque celebre et regium pararetur ob reversionem scilicet Philippi [votum ac reditum], omnium erat visere dapabilem satis diffusamque lasciviam, nec tamen Philippum frontem in lælitiam explicasse, quod prægnantem mulierem admodum suspectaret. Ergo ut jam tempus convivandi erat, statim se reficit Nectanabus et reformat in illum draconis quidem seductiorem (prod. p) aliquantulum tractum, eoque reptabundus triclinium penetrat, tum spectabili specie, tum majestate corporis totius, tum etiam acumine sibilorum adeo terribili et divino, ut fundamenta etiam parietesque conclavis quati ac motari viderentur. Ceteris igitur persultantibus ac delabentibus metu, una Olympias, quo fidem faceret divino commercio, manum protendit ad bestiam. At vero draco, ut lubentiam sui proderet, et caput in sinum mulieris extendit, et omne

agmen in spiram mansuetius colligit, et genibus [sinum] mulieris insidens promptum os porrigit, et [cum ibi], sulco linguæ vibrato, osculum uxoris affectat, ne quid omnino conjugali fidci decesset apud eum maritum, cui talis visio proderetur. Hic Philippus una metu unaque admiratione discedit. Sed ultra Nectanabus inspicens (inspicenti?) draconem vertit in aquilam et volatu facessit e medio. Tunc ex admiratione sobrius Philippus : « O conjux, ait, patuit vero argumentum divini circa te cultus. Vidimus enim deum auxiliantem tibi periclitanti, quamvis quis is sit nesciam : quippe ut Jovem credas ex aquila, ut Hammonem ex dracone. »

XI. Enimvero pavens cum in quadam regie parte Philippus sessitaret, in qua aves plurimæ circumerrarent, isque intentus rebus agendis animum occupavisset, repente gal-

φαλὴν ἔτελεύτησεν. Ταραχθεὶς δὲ Φίλιππος μετεστεύλατο
τινά σημειολύτην καὶ ὑψηλάστο (6) αὐτῷ τὸ γεγονός (7).
Ὅ δὲ σημειολύτης εἶπεν (8) ἐμπνευσθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ·
« Βασιλεῦ, ἔσται σοι υἱός, ὃς περιελεύσεται τὸν ὅλον (9)
κόσμον πάντας τῇ ἰδίᾳ δυνάμει ὑποτάσσων, ὑποστρέφων
δὲ εἰς τὰ ἴδια ὀλιγοχρόνιος τελευτήσει (10)· ὁ γὰρ δράκων
βασιλικὸν ζῶον ἐστί· τὸ δὲ ὠν παραπλήσιον τῷ κόσμῳ,
ὅθεν ὁ δράκων ἐξῆλθεν. Κυκλεύσας (11) οὖν τὸν κόσμον
καὶ βουλόμενος ὅθεν ἐξῆλθεν εἰσελθεῖν οὐκ ἔφθασεν, ἀλλ'
ἔτελεύτησεν. » Ὁ μὲν οὖν σημειολύτης ἐπιλύσας τὸ ση-
μεῖον καὶ δῶρα λαβὼν (13) παρὰ τοῦ βασιλέως Φιλίππου
ἐξῆλθεν.

ΚΕΦ. IB'.

Ἐνθα Ὀλυμπιάς γεννώσα τὸν Ἀλέξανδρον ἤν. Ὁ δὲ Νεκ-
τανεβῶς αὐτὸς μαντεύει τὴν γέννησιν αὐτοῦ.

Καὶ τελεσθέντος τοῦ χρόνου τοῦ τεκεῖν, ἡ Ὀλυμ-
πιάς καθίσασα ἐπὶ τὸν κυοφόρον δίφρον (1) ὠδῖνε (2) πα-
ραστῶς δὲ (3) ὁ Νεκτανεβῶς, καὶ καταμετρήσας τοὺς οὐ-
ρανίους δρόμους ἐψυχαγώγει αὐτὴν τοῦ μὴ σπεῦσαι (4)
ἐπὶ τῷ τοκετῷ, καὶ συγκλονήσας τὰ κοσμικὰ στοιχεῖα
τῇ μαγικῇ τέχνῃ χρώμενος ἐμάνθανε τὰ ἐνεστῶτα (5) τῇ
φύσει καὶ λέγει αὐτῇ· « Γύναι, ἐπίσχευε σαυτὴν, ἔαν γὰρ
νῦν ἀποκυήσῃς, ὑπόδουλον καὶ αἰχμαλώτον τέξεις (6). »
Πάλιν οὖν τῆς γυναικὸς ὑπὸ τῶν ὠδῖνων ὀχλουμένης καὶ
μηκέτι δυναμένης κατασχεῖν τοὺς ἐκ τῶν ὠδῖνων πό-
νους (7), ὁ Νεκτανεβῶς (8), « Καρτέρησον, ἔφη, ὀλίγον,

B. Antiphon codicis A est ταραχοστόπος ille, de quo veterum testimonia collegit Ruhnkenius sive Van Spaan in Diss. De Antiphonte orat. cap. IV. || 7. τὰ γενόμενα C. || 8. ἐμπν. ὑπὸ τ. θ. εἶπεν αὐτῷ C. || 9. ὅλον τὸν C. || 10. καὶ πάντα. ὑπο-
τάξει, ὑποστρέφων καὶ εἰς τ. ἴδια, ὀλιγοχρόνιος δὲ τελευτήσει B. Dedi verba cod. C, nisi quod cum B et A omisi vocem βα-
σίλεια post ἴδια. || 11. κυκλεύσας scripsit Berger. || 12. λαβὼν post vocem Φιλίππου ponit C.

Cap. XII. Codex A uberius narrationis praebet centones, adeo tamen mancos et dilaceratos, ut scriba ne verbum quidem eorum, quae exararet, intellexisse videatur. Persanari locus sine meliorum librorum praesidio non potest. Τοῦ δὲ χρόνου τῆς κηΐσεως πληρωθέντος, καθίσασα ἡ Ὀλυμπιάς εἰς τὸν σωτήριον κυοφόρον δίφρον ὠδῖνων ἤρατο· παραστῶς δὲ αὐτῇ ὁ Νεκτανεβῶς καταμετρήσας τοὺς οὐρανίους τῶν ἀστέρων δρόμους πρὸς τὴν τῶν ζωδιακῶν κύκλων κίνησιν εἶπε· « Ἀνάστηθι μικρὸν ἐκ τοῦ δίφρου [τὴν ὥραν] περιπατοῦ λαμβάνουσα. Ὁ γὰρ ὁ καρπὸς (leg. ὁ γὰρ καρπίνος) καὶ ὁ παμφαῆς ἥλιος* τετρά-
ζυγον πληθὸς ἰδεῖν αἰθερίων ζώων* κατοῖνι ἴοντα τὸν γεννώμενον ταύτῃ τῇ ὥρᾳ* πάντα ἀπὸ οὐρανοῦ καταστρέψει. Περι-
κρατὴς σεαυτῆς [supple ἴσθι vel γενού], ὧ σεβασμῖα, καὶ τοῦτον τὸν ἀστέρα* ὁ γὰρ καρπίνος* καὶ Κρόνος ἀπὸ τῶν ἰδίων τέκνων
ἐπιθουληθεῖς, διδύμην σπορὰν ἀρχαίης (ἀρχαίης;) στάχως ἐκτεμῶν (ἐκτεμῶντων;) * ἐπιποντομέδοντα Ποσειδῶνα καὶ νερέ-
ριον Πλουτῶνα μνησκόμενος οὐράνιον Διὸς ἀμφῶ (ἀμφιόντας;) τὸν ὄρονον. Ταύτῃ τῇ ὥρᾳ γενήσῃς αἰμελιαῖον Ἴνω (ἰσχυο;) τὸ
βραχὺ καὶ ταύτης τῆς ὥρας· ἡ γὰρ κερασοφόρος μνηὶ ταῦρα ζυγῶ (I. Μῆνη ἐν ταύρων ζυγῶ vel ταυροζύγος) προλιποῦσα τὸν ὕψιστον
ἐπὶ γῆς κατέβη οὐ κόλως (I. καλῶς), εὐδουμῖαν (I. Ἐνδυμώνα) εὐκαλον περιπτύξασα παῖδα, Διὸς τὰ χρήσιμα, πυρὶ φλέγει
τελευτᾷ (τελευταίῳ?). Οὐδ' οὕτως ἐστὶν ὁ αἰθερίης ἰλαρὸς τόκος· ἡ γὰρ φιλοθάλαμος Ἀφροδίτη, ἥρωτος τοξότη (I. Ἐρωτος το-
ξότου) μήτηρ, ἀπολέσει σοι ὀπληγόν (I. ἀπ. συσπληγῶν) Ἄδωνιν. Ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ὁ γεννώμενος βιβλιάδων (ὡσπερ ὁ Βύβλιος
Ἄδωνις;) γυναικῶν σέλας λαβὼν διεγειρεῖ κοπετὸν παρ' (I. περὶ) αὐτοῦ. * καὶ τὸν λέοντος Ἄρεος θυμὸν* οὐ γὰρ φίλιππος καὶ
πολέμιος, νῦν δὲ ἀνοπλος, γυμνὸς ἐφ' (I. ἀφ') ἡλίου ἐπὶ λέκτρας μοιχιλίαις (μοιχιλίαις) αἰνιγματῖσθω (sic) ὅθεν καταφρονήθησεται
ὁ γεννώμενος ταύτῃ τῇ ὥρᾳ. Ἐπιμῆνιν (ἐπίνειμον;) ἐπὶ (ἐτι) τοῦτον τὸν Ἑρμοῦ ἀστέρα, βασιλεῖ (I. βασιλίσσα) τὸν αἰγιόκρωτα·
περὶ τὸν δυσώνυμον. Οὕτως γενήσῃς πολυγράμματον ἔραστην (ἐριστήν;) ὕστεροφρονούντα (Vacuum spatium scriptor cod. reli-
quit quinque fere verborum) τὸν ἴδιον παῖδα, ταύτῃ τῇ ὥρᾳ τέρως γεννᾷς. Κάθισον εὐκόπως νυκτὶ δὴ, βασιλεῖ (βασιλίσσα), πρὸς
τὸν εὐεργεσίας (Εἰλειθυίας? nisi Εὐεργ. Junonis epitheton) δίφρον, καὶ διδου περισσοτέρως καὶ εὐτονοτέρως τὰς γεννητηρίας
ὠδῖνας· ὁ γὰρ φιλοπάρθενος Ζεὺς μηροτράφιτον (μηροτραφή?) εὐδίας Διόνυσον ἀναδείξας εὐδῖον, μεσουρανίας κριδὸς Ἄμμων γε-
νόμενος ἐπὶ τὸν εἰδύχρσον ἰσχυὸν (γεν. εἰλύχρ. ἰσχύον;) Αἰγύπτιον ἀνθρωπον κοσμοκράτορα βασιλέα ἀποκαλισθᾷ· ταύτῃ τῇ
ὥρᾳ γέννησον. Ἄμα δὲ τῇ τοῦτο εἰπεῖν πεσόντος ἐπὶ γῆς τοῦ βρέφους, ἀστραπὴ γέγονεν, βροντὴ ἐξήχησε, σεισμὸς ἐγένετο,
ὥστε τὸν πάντα κόσμον συγκινηθῆναι. || 1. δίφρον om. B. || 2. ὠδῖνει C. || 3. δέ om. B. || 4. σπένδειν τὸν τοκετὸν B. || 5. τῇ
φύσει om. C. || 6. ἡ μέγαν τέρως add. C. || 7. μηκέτι κατασχεῖν δυναμένης τῶν πλείστων πόνων C. || 8. ὁ N. ἔφη καρτ. C.

lina supersiliens ejus in sinum confidensque enixa est ovum. Sed ovum illud, evolutum sinu ejus, humi concrepuit. Cujusque testula dissultante, dracuncululus, ut pote tantilli conclavis, protinus egredi visitur; isque saepe circumcurrans et ambiens ovi testulam velle se rursus eo unde emergerat condere; sed priusquam cupitum ageret, morte praeventus est. Ea visio parvum [I. *haud parvum*] scrupulum Philippo in animum injecerat. Rex denique Antiphontem, qui conjector id temporis egregius habebatur, arcessiri jubet, ei que aperit rem visitatam: gallinam, ovum, dracuncululum, circuitum, mortem dracunculi. Sed enim Antiphon, ad incrementum peritiæ suæ dei adminiculo inspiratus, infit

regem docere: filium mox ei fore qui omnem mundum obiret, omnemque ditioni subjugaret; hunc post ambitum mundani laboris, domum jam se vertente, occasu celeri periturum. « Draco quippe, ait, est regale animal. Ovum vero forma mundialis est. Ex quo quum draco erupisse videatur, post omnem rotunditatis illius ambitum circuisse atque ingredi eo unde ortum habuerat cupivisse, prius quidem mortuus quam id fieri perveniret: cuncta hæc quæ prædicta sunt portendisse liquet. » Et his quidem in hunc modum interpretamenti sui fidem fecerat apud Philippum.

XII. Appetente autem jam partitudinis tempore, consererat Olympias, oneri partus levando*. Et mugitu omni

(*) Post hæc ita pergunt cod. 8519 fol. 7: Sed assistens Neclanabus, inspectansque cœlitus cursus motusque astrorum, « Mane, ait, quæso, mi mulier, et vim partitudinis vince. Quippe si nunc fit editus partus, servilem quidem captivumque illum futurum astra minantur. » Atque quum obdurasset mulier, ac secundis aculeis pulsaretur, rursus admonet magus: Nunc etiam, quæso, inquit, obdura parvulum, mi mulier; quia si nunc editu victa fueris, gallus et semivir erit qui nascitur. » At tunc demum intuen-

γύναι· ἐὰν γὰρ νῦν ἀποκνήσῃς, γάλλος ἔσται καὶ ἀπρόκοπος ὁ γεννώμενος (9). » Τινὰ (10) δὲ παρηγορίαν καὶ χρηστοὺς λόγους Νεκτανεβῶς παρῆχεν, καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα ἐδίδασκειν τὰς χεῖρας τοῖς φυσικοῖς πόροις ἐπέχειν αὐτὸς. δὲ τῇ ἰδίᾳ μαγεῖα χρώμενος κατεῖχε (11) τῆς γυναικὸς τὸν τοκετόν. Πάλιν οὖν κατανοήσας τοὺς οὐρανίους δρόμους τῶν κοσμικῶν στοιχείων ἐπέγνω τὸν σύμπαντα κόσμον μεσουρανοῦντα, καὶ λαμπηδόνα τινὰ ἐξ οὐρανοῦ ἐθεάσατο ὡς τοῦ ἡλίου μεσουρανοῦντος, καὶ ἔφη πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα, « Δίδου νῦν πρὸς τὸν τοκετόν (12) φωνήν. » Καὶ αὐτὸς δὲ ἐπένευσεν αὐτῆς τὸν τοκετόν, καὶ εἶπεν αὐτῇ. « Βασιλίσσα (13), ἄρτι τέξεις κοσμοκράτορα. » Ἡ δὲ Ὀλυμπιάς μεῖζον βόας μυκησαμένη ἀπεκύησε παῖδα ἄρβυρα σὺν ἀγαθῇ τύχῃ. Τοῦ δὲ παιδὸς πεσόντος εἰς τὴν γῆν, ἐγένοντο βροντῶν τύποι ἀλλεπάλληλοι καὶ ἀστραπῶν φωτισμοί, ὥστε τὸν σύμπαντα κόσμον κινεῖσθαι.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἐνθα Φίλιππος οὐκ ἤθελε θρέψαι τὸ τεχθέν· ἀλλ' ὡς θεοῦ σπορὰν ἔθραψεν αὐτὸ εἰς μνήμην τοῦ πρώτου αὐτοῦ παιδὸς. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀνατραφεῖς, εἰς πολέμους ἐσχόλαζε· καὶ τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ οἱ ἵπποφορβοὶ φέρουσι τὸν Βουκέφαλον ἵππον.

Πρωτῆς δὲ γενομένης, ἰδὼν Φίλιππος τὸ τεχθέν παι-

δίον ὑπὸ Ὀλυμπιάδος ἔφη· « Ἡβουλόμην μὲν αὐτὸ μὴ ἀναθρέψαι διὰ τὸ γέννημα ἐμὸν μὴ εἶναι· ἀλλ' ἐπειδὴ ὄρω τὴν μὲν σπορὰν οὔσαν θεοῦ, τὸν δὲ τοκετόν ἐπίσημον καὶ (1) κοσμικόν, τρεφέσθω εἰς μνήμην τοῦ τελευτήσαντός μου παιδὸς γεννηθέντος (2) ἐκ τῆς προτέρας μου γυναικὸς· καλείσθω δὲ Ἀλέξανδρος. » Καὶ οὕτως εἰπόντος τοῦ Φιλίππου, πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἐλάμβανε τὸ παιδίον· στεφανηφορία δὲ καθ' (3) ἑλὴν τὴν Μακεδονίαν ἐγένετο (4) καὶ τὴν Πέλλην καὶ τὴν Θράκην. Καὶ (5) ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ βραδύνω τὸν λόγον περὶ τῆς ἀνατροφῆς Ἀλεξάνδρου· ἀπογαλακτισθεὶς (6) ἀναβιβάζεται τῇ ἡλικίᾳ. Ἄνδρωθεὶς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν χαρακτῆρα οὐχ ὅμοιον εἶχε Φιλίππῳ οὐδὲ (7) Ὀλυμπιάδι τῇ μητρὶ (8) ἀλλ' οὐδὲ τῷ υπείραντι, ἀλλ' ἰδίῳ τύπῳ κεκοσμημένος, μορφὴν μὲν εἶχεν ἀνθρώπου, τὴν δὲ χαίτην λέοντος, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς ἑτερογλαύκους (9), τὸν μὲν δεξιὸν κατοφερῆ (10) ἔχων, τὸν δὲ εὐώνυμον γλαυκόν· ὄξεις δὲ τοὺς ὀδόντας ὡς δράκοντος (11), ὄρμη δὲ ἀνέφηγε λέοντος ὄξειαν (12). Κατὰ χρόνους δὲ αὐξήσας εἰς τὰ μαθήματα ἐμελέτα. Ἐγένετο δὲ αὐτοῦ τροφὸς Λανίκη (13) ἢ Μελάντος ἀδελφή, παιδαγωγὸς καὶ ἀνατροφεὺς Λεωνίδης, διδάσκαλος γραμμάτων Πολυνείκης (14), μουσικῆς δὲ Λεύκιππος Λήμνιος (15), γεωμετρίας δὲ Μενεκλῆς (16) ὁ Πελοποννήσιος, ῥητορικῶν δὲ λόγων Ἀναξιμένης (17), φιλοσοφίας δὲ Ἀριστοτέλης. Ἀλέξανδρος δὲ πᾶσαν παιδείαν καὶ ἀστρο-

|| 9. ὁ γενόμενος C. || 10. διὰ τινὰ B; πότε δὲ παρηγορίαις καὶ χρηστοῖς λόγοις ὁ N. ἀνίστατο ταύτην, καὶ ταῖς χερσὶ τοὺς φυσ. πόρους ἐδίδασκε ἐπέχειν τὴν Ὀλ. C. || 11. κατέσχε τὸν τῆς γεν. τοκ. C. || 12. πρὸς γέννησιν C. aptius. || 13. βασιλέα B et C.

Cap. XIII. 1. Καὶ om. C. || 2. γενομένου C. || 3. ἐφ' C. || 4. ἐγένετο C. || 5. ἵνα οὖν C. || 6. ἀπεγαλακτίσθη καὶ ἀναβιβάζεται B. || 7. ἀλλ' οὐδὲ C. || 8. αὐτοῦ add. C. || 9. Codex A Alexandrum fuisse dicit ἑτερόφθαλμον· τὸν (τὸ cod.) μὲν γὰρ εἶχε γλαυκόν, τὸ δὲ μέλαν. Atque sic etiam Tzetzes Histor. XI, 368. || 10. κατοφερῆ B et C; κατωφερῆ scripsit Berger.; aliud quiddam requiritur, nisi dixeris quosdam alterum oculum κατωφερῆ alterum ἀνωφερῆ inepte finxisse, aut superesse vocem κατωφερῆ ex deperdito narrationis loco, ubi de cervice regis εἰς εὐώνυμον deflexa verba facta sint. Ego puto n. l. fuisse v. κυανοθλέφαρον, vel potius κυανοκόρην (*alteri nigra quasi pupilla est*, in latin.). Gallus in cod. 7517: *P'un estoit noir, et l'autre vair*. || 11. ὡσπερ πασσαλίσκου cod. A. || 12. ὄρμη δὲ ἀνέφηγε λ. ὄξυ B; τὸ δὲ ὄρμημα λέοντος ἀγρίου A, ubi deinceps adduntur: πρὸδῆλον εἶχε τὴν φύσιν ὅποιος ἀποθήσεται. || 13. Λεάνη C. Λευκάνη B. Vid. Athenæus IV, p. 129 A. In cod. A, fœdis vitiis ubique inquinato, locus hic ita ad verbum habet: ἐπεὶ δὲ τῆς παιδικῆς τάξεως παιδαγωγῶσιν αὐτῷ Λακρητῆτις (*Alacrinis* in latinis) Μελανὸς* τροφὸς· Λεωνίδης· διδάσκαλος δὲ γραμμάτων Πέλλης Πολυνείκης· μουσικῆς δὲ Λίμνιος (*Lemnius* lat.). Ἀλκιππος, γεωμετρίας παιδοπονήσιος Μένιππος, ῥητορικῶν δὲ λόγου Ἀθηναῖοι Ἀριστομένης (scr. Ἀναξιμένης Ἀριστοκλέους), φιλοσοφίας δὲ Μιλήσιος Ἀριστοτέλης ὁ πλοκτύπιος (ὁ πολὺκλειτος?) δὲ Χαμψάκης ὁ σαρωτᾶς. || 14. Hic Ἡελαῖος (sic enim scribendum) in cod. A dicitur. Fortasse indicatur Periander Pellæus, Marsyæ pater; si recte Bernhardus conjecit Periandrum, non vero Marsyam γραμματοδιδάσκαλον Suidæ (v. Μαρσύας) dicendum fuisse. V. fragm. Hist. Alex. p. 41 not. || 15. Ἀλκιππος A et latina, qui in his, ut in reliquis, incorruptiora, puto, præbent; Λιμναῖος C, Λυμναῖος B, λίμνιος A, *Lemnius* latin. || 16. Μέλεμος B. C, quod nihili est; e latinis dedi Μενεκλῆς; Μένιππος cod. A. || 17. Ἀξιμένης. C. Ἀξιομένης· *Anaximenes Aristoclis* (quod patris nomen ex uno præterea Suida v. Ἀναξ. novimus),

ingemiscens vehementius exegit puerum, qui vi ad humum lapsus est. Motus protinus terræ insequitur, et tonitruum crepor ventorumque conflictus, tum etiam fulgurum coruscatio, prorsus ut viseres omnem mundum una cum illa partitudine laborantem.

XIII. Ergo ait et Philippus post solatia gratulatoria: « Equidem mihi fuisse, o mulier, consilium profitebor non nutriendi quod natum est, propterea quod id de meo semine non provenerit; sed enim cum videam sobolem esse divinam, editationemque ipsam elementis et diis pariter cordi fuisse,

votis educationis accedo; inque memoriam ejus filii qui mihi natus occubuit de prioribus nuptiis, Alexandri ei nomen dabo. » Post vero regalius et competentius alebatur. Nam et coronaria obsequia eidem undique confluebant; tum Macedonia, tum Pella, tum Thracia multigenisque aliis gentibus in id certantibus. Atque in his exegit spatia lactandi. Vultu formaque omni alienus a Philippo; ne matri quidem ad similitudinem congruus; ei quoque cujus semine creabatur, facie diversus: sed suo modo [et filii] pulcerri-mus: subcrispa paululum et flavente cæsarie; et comæ sic-

astrorum cursus motusque elementorum, sic ait: « En tempus est quo [adde: quod] editum erit, totius[que] mundi dominio celebrabitur. Tunc ipsa vehementius ingemiscens, exegit puerum, etc.

νομίαν μελετήσας καὶ ἀπολυόμενος ἐκ τῶν μαθημάτων, τοὺς συμμαθητὰς αὐτοῦ ἐδίδασκε κατὰ μέρος, καὶ εἰς πόλεμον αὐτοὺς [ἐδίδασκε κατὰ μέρος, καὶ εἰς πόλεμον αὐτοὺς] ἤθροϊζε, καὶ μόνος συνῆπτε τὴν μάχην. Ὅποτε δὲ ἐωράκει μέρος ἠττώμενον ὑπὸ τοῦ ἐτέρου, εἰς τὸ ἠττώμενον μέρος μετέβαινε, καὶ ἐβόηθει καὶ πάλιν ἐνίκα, ὡς φανερόν ἦν ὅτι αὐτὸς ἦν (18) ἡ νίκη. Οὕτως μὲν οὖν (19) Ἀλέξανδρος ἀνετρέφετο. Καὶ μετὰ τῶν στρατευμάτων ἐπὶ τὸ καμπικὸν ἔτρεχεν μελέτημα (20) καὶ τοῖς ἵπποις ἐναλλόμενος ἵππευεν. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν κομίζουσιν οἱ τοῦ Φιλίππου ἵπποφορβοὶ ἐκ τῶν ἵπποφορβίων αὐτοῦ πῶλον (21) ὑπερμεγεθέστατον [δυσὶν ἀλύσεισι δεδεμένον] (22) καὶ παρέστησαν αὐτὸν Φιλίππῳ τῷ βασιλεῖ, λέγοντες· « Δέσποτα βασιλεῦ, τοῦτον τὸν ἵππον ἐν τοῖς βασιλικοῖς ἵπποφορβοῖσι εὗρομεν γεννη-

θέντα, κάλλει διαφέροντα τοῦ Πηγάσου (23)· ὃν κομίζομέν σοι, δέσποτα. » Θεασάμενος δὲ αὐτοῦ τὸ μέγεθος Φίλιππος (24) ἐθαύμασε. Βίᾳ δὲ φερόμενος ὑπὸ πάντων κατείχετο. Οἱ δὲ ἵπποφορβοὶ εἶπον· « Μέγιστε βασιλεῦ, ἀνθρωποφάγος ἐστίν. » Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος εἶπεν· « Ἀληθῶς ἐν τούτῳ πληροῦται τὸ ἐν τοῖς Ἑλλησι παροίμιον (25), ὅτι ἐγγὺς ἀγαθοῦ πέφυκε κακόν· ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸν ἐνηνόχατε, λήψομαι αὐτόν. » Καὶ ἐκέλευσε τοῖς ἐπὶ τοῖς ἵπποις (26) αὐτοῦ ποιῆσαι σιδηροῦν κάγκελλον καὶ τοῦτον ἐγκλιῆσαι (27) ἀχαλίνωτον· « καὶ τοὺς μὴ ὄντας ὑπηκόους τῆς ἐμῆς βασιλείας, ἀλλ' ὑποπίπτοντας τῷ (28) νόμῳ ἀπειθοῦντας ἢ ἐπὶ ληστεία ληφθέντας αὐτῷ παραβάλλετε. » Καὶ ἐγένετο ὡς (29) ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς.

Lampsacenus, in versione latin. Hinc emendavi cod. A; in quo etiam ista: Λαμψάκης ὁ σαρωτὰς (Λαμψακηνὸς ὁ νεώτερος?) ad Anaximenem retrahenda fuerint. Vox Μιλήσιος olim pertinuerit ad mentionem Anaximenis, nam *Milesium* Anaximenem magistrum Alexandri fuisse etiam Cedrenus p. 130 ait. Quamquam infra. quoque c. 16 cod. A. Aristotelem Milesium dicit. || 18. ἦν om. C. || 19. οὔτος B; οὖν om. C. Totum hunc locum usque ad κομίζουσιν οἱ τοῦ Φιλ. non habet cod. A. || 20. ἐπὶ τὸν κ. ἔ., omisso μελέτημα, B. || 21. ἵππον C. Cod. A. ita: καὶ δὴ κομίζουσι ποτὲ [πρὸς Φίλιππον] δῶρον οἱ τῆς Καππαδοκίας ἄρχοντες ἐκ τῶν ἵπποφορβίων (ἵπποφορῶν cod.) πῶλον ὑπερμεγέθη πολλοῖς περιφρουρούμενον δεσμοῖς· ἀνθρωποφάγον αὐτὸν ἔρασαν εἶναι. Ὅν ὑποβλέψας Φίλιππος καλὸν τυγχάνοντα, εἶπεν· Ἀληθῶς ἐν τούτῳ κτλ. || 22. δ. ἀλ. δ. om. B. || 23. τῷ μὲν κάλλει διαφέροντα τοῦ Πηγάσου, τῇ δὲ γνώμῃ δράκοντος ἀνημέρου. Καὶ πολλοὺς ἐξ ἡμῶν κατέφαγε. Μόλις δὲ ἠδυνήθημεν περιγενέσθαι αὐτοῦ, ὃν κομίζομεν κτλ. add. C. Senioris cujusdam additamentum agnoscis ex sequentibus ubi: βασιλεῦ, ἀνθρωποφάγος ἐστι. || 24. Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅτι βοὸς κεφαλὴν ἔχει ἐκτετυπωμένην [ἐν] τῷ δεξιῷ μηρῷ καὶ κέρασ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἐθαύμασε C. Bucephali nominis explicationem cap. XV repetit cod. C, una cum cod. A et B. Nostro igitur loco serius demum addita haec sunt. || 25. προίμιον B. C. corr. Berger.; mox ἀγαθῶν.. καλὸν B. || 26. τοῖς προπολοῖσι (l. τ. προπόλοισι) C. || 27. ἐγκλιῆσαι C. || 28. sic A; ὑποπ. ὑπὸ τῷ νόμῳ B; ὑποπ. ἢ τῷ νόμῳ C. || 29. καθὼς C.

ut Leoninae; oculi egregii decoris, alteri admodum nigra quasi pupilla est, laevo vero glauca atque caeli similis; profususque omni spiritu et impetu quo leones, ut palam viseres quid de illo puero natura promitteret. Crescebat ergo ut corporis gratia ita studiorum quoque et prudentiae majestate et cum his una regiae disciplinae. Ejus nutrix Alacrinis erat, paedagogus atque nutritor nomine Leonides, literaturae Polynicus magister, musices Alcippus (Alcispus cod.) Lemnius, geometriae Meneclis Peloponnesius, oratoriae Anaximenes Aristoclis Lampsacenus, philosophiae autem Aristoteles ille Milesius.

Enim de milite (*de disciplina s. institutione regis disserere?*) quia hic longa res est et propositum inturbat, de[que] ea, si quid inquirere curiosius voles, sat tibi lector habeto, graecum Favorini librum, qui Omni genere historiae superscribitur. Illic etiam generis Alexandri inveneri seriem, cui generis principium praestitisse ferunt Oceanum et Thetidem, exinque fluxisse per Acrisium Danaumque atque Persea multosque alios in Perdicae genera vel Philipporum. Nam ne Olympiadi quidem secus propago generosa est: cui diligentia pari a mundi principio per Saturnum atque Neptunum, tum etiam Telamona seriem generis attexit, ad tertiumque Neoptoleum docet prosapiam defluxisse, cujus [*uxor*] Anasafia (*sic*) mater Olympiadis cluit. Igitur ad Alexandrum mens recurat.

Erat quidem ille ad omnes litteras jam peritus, et sibi quisque ludus in puero imperiale aliquid fuerat meditamentum. Nam sicubi tempus cum labore lectionis solverat, et judicare solitus inter aequales, et industriari quoties inter hos argumenta jurgii nascerentur: ac tunc alteri jurgantium favens, ubi partem illius ingenio sublevasset, solitus in contrariam resultare, rursusque contra eam cui paullo ante prius fuerat dicere. Itaque cum saepe utrique parti utilis favior ac strenuus victor foret, opinionem non frustra sibi spectabilis ingenii confirmarat. Interea viri qui armenta vel equitia curabant, equum spectabilis formae pulcritudine absolutum regi deducunt, aiuntque illum armenti quidem regalis genus [*tum*] forma tum pedibus ad Pegasi fabulam opinabilem, et si quis fuisse Laomedonti ejusmodi praedicatur. Nec secus senserat Philippus. Nam et actu corporis et linea pulcritudinis movebatur. Sed addit equisius: « Haec quidem, o rex, sunt in hoc equo talia: sed est ei vitium beluile, namque homines edit, et in hujusmodi pabulum saevit. » Et « Heu, rex ait, numnam illud in isto proverbium est, quod semper [propter] rebus bonis deteriora commutant? Enimvero quoniam deductus est, claudi eum atque ali curabit, sed claustris scilicet praeferratis. Quisque enim succubuerit legibus tristioribus, hujusmodi melius objectabitur lanienae. » Et haec quidem rex, et cum dicto jussa complentur.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος ῥίψας κατὰ τοῦ κρημνοῦ τὸν Νεκτανεβῶ καὶ ἐπι ἐμπνέοντα αὐτὸν εἰπόντα, ὡς πατὴρ σου τυγχάνω· καὶ βαστάσας αὐτὸν ἄπεισι πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος προέκοπτε τῇ ἡλικίᾳ, καὶ γενόμενος ἐτῶν δώδεκα μετὰ τοῦ πατρὸς εἰς τὰς παρατάξεις (1) τῶν στρατευμάτων παρεγένετο καὶ καθώπλιζεν ἑαυτὸν καὶ συνώρμα τοῖς στρατεύμασι, καὶ τοῖς ἵπποις ἐφῆλλετο, ὥστε δρῶντα τὸν Φίλιππον εἰπεῖν· « Τέκνον Ἀλέξανδρε, φιλῶ σου τοὺς τρόπους καὶ τὸ γενναῖον, οὐ τὸν χαρακτῆρα, ὅτι οὐχ ὁμοίός μοι (2) τυγχάνει (3). Λυπηρὰ δὲ ταῦτα πάντα τῇ Ὀλυμπιάδι ἐτύχχανε. Καλεῖ οὖν (4) τὸν Νεκτανεβῶ πρὸς ἑαυτὴν ἢ Ὀλυμπιάς καὶ λέγει αὐτῷ· « Σκέψαι τί βούλεται περὶ ἐμοῦ Φίλιππος. » Θεῖς δὲ τὸν πίνακα καὶ τοὺς ἀστέρας σκέπτεται περὶ αὐτῆς. Παρακαθήμενος (5) δὲ αὐτοῖς ὁ Ἀλέξανδρος φησι πρὸς τὸν Νεκτανεβῶ· « Πάτερ (6), οὓς τοίνυν (7) λέγεις ὧδε ἀστέρας ἐν τῷ οὐρανῷ φαίνονται; » Ὁ δὲ « Καὶ μάλα, ἔφη, τέκνον. » Καὶ λέγει αὐτῷ Ἀλέξανδρος· « Οὐ δύναμαι αὐτοὺς ἰδεῖν; (8) » Ὁ δὲ εἶπε·

« Ναί, τέκνον, δύνασαι. » [Ὁ δέ· « Πότε; » Ὁ δέ· « Ἐσπέρας. »] Ἐσπέρας δὲ γενομένης παραλαβὼν Νεκτανεβῶς τὸν Ἀλέξανδρον φέρει αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως εἰς ἔρημον τόπον· καὶ ἀναθλέπων εἰς τὸν οὐρανὸν ἐδεῖκνυε τῷ Ἀλεξάνδρῳ τοὺς οὐρανίους ἀστέρας. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατέχων αὐτοῦ τὴν χεῖρα φέρει αὐτὸν εἰς βόθυνον καὶ ἀποκυλίζει αὐτὸν κάτω (9). Πιστῶν δὲ Νεκτανεβῶς λαμβάνει φοβερὸν [τραῦμα] (10) κατὰ τοῦ ἰσχίου αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· « Ἀλέξανδρε, τί σοι ἔδοξεν τοῦτο ποιῆσαι; (11) » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτόν· « Σεαυτὸν μέμφου, μαθηματικέ. » Ὁ δὲ ἔφη· « Διὰ τί, τέκνον. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φησιν· « Ὅτι τὰ ἐπὶ γῆς μὴ ἐπιστάμενος τὰ ἐν οὐρανῷ ἐκζητεῖς (12). » Καὶ λέγει αὐτῷ Νεκτανεβῶς· « Φοβερὸν (13) εἴληφα, τέκνον, τὸ τραῦμα, ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδὲν θνητὸν (14) κατανικῆσαι τὴν εἰμαρμένην (15). » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Διὰ τί; » Λέγει αὐτῷ Νεκτανεβῶς· « Ὅτι (16) ἐμοιρολόγησα ἑμαυτὸν καὶ εὖρον ὅτι ὑπὸ τοῦ ἰδίου τέκνου ἀναιρεθῆναι με δεῖ· καὶ οὐκ ἐξέφυγον τὴν μοίραν, ἀλλ' ὑπὸ σου ἀνηρέθην. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη· « Ἐγὼ οὖν υἱός σου εἰμι; » (17) Τότε διηγῆσατο Νεκτανεβῶς τὴν Αἰγύπτου αὐτοῦ βασι-

Cap. XIV. 1. Παρατάξεις A, τάξεις B. C. || 2. ἄνoμοιος τῇ φύσει A. || 3. τυγχάνεις C. Ceterum eadem repetuntur cap. 16. || 4. Ἀποδήμου δὲ ὄντος Φιλίππου, μετεκαλεῖτο ἢ Ὀλ. τὸν Νεκτ. A. || 5. παρακαθημένου οὖν αὐτῆ τοῦ Ἀλ., φησὶ B; παρακαθημένου αὐτοῖς τοῦ Ἀλ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Νεκτ. C; παρακαθηζόμενος δὲ ὁ Ἀλ. εἶπεν A. || 6. προφήτα add. C. || 7. ἢ τοίνυν οὗτοι οὓς ἀστέρας ὧδε λέγεις ἐν τῷ οὐρανῷ φαίνονται πολλάκις ἐρωτῶ C. οὗτοι οὓς λέγεις ἀστ. ἐν οὐρ. φαίνονται; A. || 8. ἰδεῖν A. εἰδέναι B. C. Mox uncis inclusa addidi ex cod. A, deinceps additamentum scribæ cujusdam inserente sic: καὶ παραλαβὼν ὁ N. τὸν Ἀλέξανδρον ἐσπέρας γενομένης (καὶ ὁ τηλικαῦτα διανύσας προφήτης διὰ τῆς ἑαυτοῦ μαγείας, ἀστρολογίας (ἀστρολόγος I.) δὲ οὐ μικρὸς, καὶ προορῶν μέλλοντα ἔσεσθαι, εἰς Ἀλεξάνδρου χεῖρας ἐμπεισῶν οὐ προέγνω τότε τὴν προκειμένην αὐτῷ συμφορὰν) ἄγει (γὰρ) αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως ὁ Νεκτ. κτλ. || 9. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἄρας αὐτὸν ἐπ' ὤμοις (hoc ex seqq. illatum) κατεκένωσε [leg. κατεκύλισε] εἰς κρημνῶδη τόπον. Ὁ δὲ καταπιπτόμενος λαμβάνει φοβερῶς (I. τραῦμα φοινικὸν vel φοβερὸν) κατὰ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ εἶπεν A. || 10. φανερώς B; φοβερώς C et A; possis etiam φοινικὸν, nam in latinis: *letalit iclu*. Dein addidi τραῦμα, quod excidit; mox κατὰ τὸ ἰσχίον C. *cervicis* in latinis, quæ ubique fere ad cod. A propius accedunt. || 11. μοι addit C. || 12. εἰδέναι add. A. || 13. φοβερώς C et A qui ita habet: « Τελευτῶ, Ἀλέξανδρε· φοβερώς εἴληφα τὸ πρᾶγμα (sic). || 14. οὐδένα A. || 15. ἡμαρμένη C. || 16. ὅτε ἐμ. ἐμ. εὖρον C; ὡς γὰρ ἐμοιρολογισάμην ἑμαυτὸν, εὖρον εἰμαρμένον μοι ὑπὸ ἰδίου τέκνου ἀναιρεθῆναι. A. || 17. Τί πρὸς με τοῦτο; μὴ ἄρα υἱός σου εἰμι ἐγώ; C; ἐγὼ οὖν σου υἱός τυγ-

XIV. Sed interea Alexander jam annum duodecimum appellens, et comes patri fiebat, et usu armorum indui meditabatur, simulque cum exercitibus visis gaudebat, et equis insiliens et reliqua omnia miles ut poterat: adeo ut Philippushæc mirans sic ad illum: « O puer, aveo quidem et vultu fruens et moribus tuis, eorumque aliud duco ad similitudinem nostri, aliud vero ac tuis (*alio vero non ita uteris?*) ut si ex nostra natura. [Sed ne mihi ad proximam usque iteres civitatem.]

Quod dictum cum Olympias etiam usurpasset, profectusque Philippus foret, non simili affectu quo solitum Nectanabum protinus repetit, eumque consultit super clandestino mariti consilio. Qui cum, assidente sibi Alexandro, ex arte illa astrica loqueretur, interpellat puer, et « Heus tu, inquit, istæne, quas stellas appellas, agitant nunc in cælo ibique visuntur? » Et Nectanabus ita esse respondit. Pergit igitur Alexander: « Possumne istas videre atque oculis usurpare? Annuat posse. Tempus exigit. Vesperam pollicetur. Quæ ubi advenerit, « Comitare, inquit, una mecum ad campestrum locum, easque tibi in cæli choro lu-

centes ostendam. » Recipit ita sese facturum velut cupidus puer. Ergo ubi tempus est progressus oppidò, dabat Alexandro videre quæ cupiverat. Enim non una sedulitas discenti puero cum magistro. Namque paulatim Alexander ad præscisam fossam hominem appellens, impulsum improviso præcipitat; ibique letali ictu cervicis Nectanabus afflictus hæc est conquestus: « Mi, inquit, fili, Alexander, quidnam hujus facti tibi consilium fuit? » At ille respondit: « Conquerendum igitur tibi est de arte ista, quam noveras. Quippe nescius quæ te impenderent, humi rimare ea quæ cæli sunt. » Ad hæc magus: « Equidem, inquit, Alexander, læsum me letaliter sentio, sed profecto nulli mortalium contra fatum permissa est fuga. » Tum ille: « Cur ista inquis? » Respondit magus: « Olim quippe per hanc scientiam videram fatale mihi fore a filio interfectum iri. Ea igitur præscita non effugi. » Et Alexander: « Anne ego sum filius tuus? » Ita esse confitetur, et fabulæ reliquam subserit seriem, tum Ægypti fugam tum ingressum ad Olympiadem, et tractatum et amorem, et quam arte potitus uxore sit ad similitudinem dei. Et in his dictis

λείαν, καὶ τὴν ἀπὸ Αἰγύπτου φυγὴν αὐτοῦ (18), καὶ τὴν πρὸς Ὀλυμπιάδα εἰσοδὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν σκέψιν αὐτῆς, καὶ πῶς εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν ὡς θεὸς Ἄμμων, καὶ πῶς συνεμίγη (19) αὐτῇ. Λέγων δὲ ταῦτα ἐξέπνευσε τὸ πνεῦμα (20). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀκούσας ταῦτα παρ' αὐτοῦ καὶ πεισθεὶς (21), τὸν ἴδιον πατέρα τελευτήσαντα ἰδὼν κατενύγη, καὶ φοβηθεὶς οὐκ εἶασεν αὐτὸν ἐν τῷ βόθρῳ, μήπως θηριόβρωτος γένηται. Νῦξ γὰρ ἦν καὶ ἔρημος ὁ τόπος. Καὶ στοργὴν λαβὼν πρὸς τὸν σπείραντα (22) διεσώσατο, καὶ ἀναλαβὼν αὐτὸν ἐπιτίθησι (23) αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ γενναίως καὶ ἀπάγει (24) πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα αὐτοῦ. Καὶ θεασαμένη ἡ Ὀλυμπιάς εἶπε πρὸς Ἀλέξανδρον· « Τί τοῦτο, τέκνον; » Ὁ δὲ εἶπε· « Νέος Αἰνείας τὸν Ἀγχίσην βαστάζω (25). » Καὶ διηγῆσατο αὐτῇ πάντα λεπτομερῶς ἃ ἤκουσε παρὰ τοῦ Νεκτανεβῶ. Ἡ δὲ θαυμάσασα κατέγνω ἑαυτῆς ὡς (26) πλανηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ καὶ μαγικαῖς κακοτεχνίαις μοιχευθεῖσα. Στοργὴν δὲ λαβοῦσα ἔθαψεν αὐτὸν πεπόντως ὡς πατέρα Ἀλεξάνδρου (27). Καὶ τάφον ποιησάμενη ἐκεῖ αὐτὸν ἔθετο. Θαῦμα (28) δὲ τῆς προνοίας ἐστὶ δόκιμον, τὸν μὲν Νεκτανεβῶ Αἰγύπτιον τυγχάνοντα εἰς τὴν Μακεδονίαν Ἑλλαδικῇ ταφῇ κηδευθῆναι, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον Μακεδόνα τυγχάνοντα εἰς Αἰγυπτιακὴν ταφὴν κηδευθῆναι.

χάνω; Ἐφη αὐτῷ οὖν [ἔτι] τέκνον. Ὁ δὲ εἶπεν· Πῶς γέγονε τοῦτο; Ὁ δὲ Νεκτανεβῶ διηγῆσατο αὐτοῦ τὴν ἀπὸ Αἰγ. φυγὴν κτλ. A. || 18. καὶ τὴν εἰς Ἑλλήν αὐτοῦ ἐπιδημίαν C, quod A et B omittunt. || 19. συγεμίγει C. || 20. τὸ πν. om. A et C. || 21. πιστεῖς B; πεισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ. τελευτήσαντα κατενύγη C; μαθὼν οὖν Ἀλέξανδρος αὐτοῦ πατέρα τὸν τελευτήσαντα εἶναι, ἐφοβήθη αὐτὸν ἀφείναι ἐν τῷ βόθρῳ, μὴ θηριόβρωτος γένηται A. || 22. Post v. σπείραντα cod. A. pergit· ἔφη πρὸς αὐτὸν· « Οὐκ εὖ ἐποίησας, πάτερ, aliaque plura satis corrupta interponit, quibus Alexander Nectan. meritas fraudis suæ pœnas dare exponit. || 23. ἐπιτίθησι excidit in B. || 25. Hanc ineptiam ignorat cod. A et versio latina. || 26. ἑαυτῆς ὡς B. ἑαυτήν... ὡς πλανηθεῖσα μαγείαις καὶ προδοθεῖσα ἀνοήτως cod. A; αὐτήν... πλανηθεῖσαν... μοιχευθεῖσαν C. || 27. λάθρα Φιλίππου add. C. || 28. Quæ sequuntur non habet A.

Cap. XV. 1. Ποιθία B; ἡ δὲ κατὰ τῆς Πυθίας ἰέρεια C; Ἐπανελλῶν δὲ ὁ Φίλιππος εἰς τὰ ἴδια βασιλεία, ἔπεμψεν εἰς Δελφοὺς χρησμὸν ληψόμενος, τίς ἄρα κτλ. A. || 2. ἀλλόμενος post v. πόλεως ponit A. || 3. ἐμφαίνοντα (1. ἐμφαίνον) add. C. || 4. Ἐρακλῆν B. Ἐρακλέα C. A.

Cap. XVI. 1 Ἀριστοτέλει, τῷ Μιλησίῳ σοφιστῇ, καθηγ. A. || 2. τῶν π. AC. || 3. παιδείας om. C; μοχ καὶ παρ' αὐτῶν B; post v. υἱῶν cod. C pergit: ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν προσκαλεσάμενος Ἀριστοτέλης πάντας τοὺς παῖδας ἐκείνους, οἵτινες ἐτύγγαρον υἱοὶ βασιλέων, ἡρώτα ἕνα ἕκαστον αὐτῶν λέγων· ἐὰν κτλ. Cum cod. B facit cod. A, ubi: εἶπε οὖν πρὸς ἕνα ὁ Ἄρ. || 4.

animam exestuavit. Hinc Alexander comperto eo, quod pater sibi quem interfecerat fuit, metuit eum in illo defosso insepultum et prædam bestiis relinqui. Nam et nox

[Codex Reg. 4880, fol. 65.]

erat, et secreta (deserta?) quo venerant. Naturali igitur monitus affectu, superponit hominem humeris; quem valentissime revectat in regiam. Ut autem reversus ad matrem est, cuncta narrat, quæ sibi supremo colloquio pater dixerat. Hoc demirata est mulier, et secus de se quam voverat iudicavit, quod tot annis scilicet artibus lusa probri rem fecerat. Nihilominus et sepelit cum honore Nectanabum, et patri filius sepulcrum erigit operosissimum. Fuitque inde prænosse quod huic genito ad vitæ clausulam deberetur: cum Nectanabus Ægypto oriundus Macedonia sit sepultus; cum tantumdemque spacii de diverso Alexander Macedonia [oriundus], morte sua [se] foret Ægypto traditurus.

ΚΕΦ. ΙΕ΄.

Ἐνθα Φίλιππος ἐρωτῶν τὴν Πυθίαν, τίς μετ' αὐτὸν ἄρξεται τῆς βασιλείας.

Ἐπανελλῶν δὲ Φίλιππος ἀπὸ τῆς ἀποδημίας ἐξῆλθεν εἰς Δελφοὺς χρησμοδοτηθῆναι εἰς ἄρα μετ' αὐτὸν βασιλεύσει. Ἡ δὲ ἐν Δελφοῖς Πυθία (1) δεξαμένη τοῦ Κασταλίου νάματος διὰ χθονίου χρησμοῦ οὕτως εἶπε· « Φίλιππε, ἐκεῖνος ὅλης τῆς οἰκουμένης βασιλεύσει καὶ δόρατι πάντα ὑποτάξει ὅστις τὸν Βουκέφαλον ἀλλόμενος (2) διὰ μέσης τῆς πόλεως διοδεύσει. » Ἐκλήθη δὲ Βουκέφαλος, ἐπειδὴ ἐν τῷ μηρῷ εἶχεν ἔγκραυμα βοῶς (3) κεφαλῆν. Ὁ δὲ Φίλιππος ἀκούσας τὸν χρησμὸν προσεδόξα νέον Ἐρακλέα (4).

ΚΕΦ. ΙΣ΄.

Ἐνθα Ἀριστοτέλης τοὺς μαθητὰς ἐνερωτῶν αὐτοῦ, εἰ ἄρα βασιλεύσουσι, τί αὐτῷ δῶρον χαρίζονται.

Ἀλέξανδρος δὲ Ἀριστοτέλει (1) τῷ καθηγητῇ μόνῳ ἐκέχρητο καὶ ἱκανῶν ὄντων παίδων (2) τῷ Ἀριστοτέλει εἰς μάθησιν παιδείας, ὄντων δὲ (3) παρ' αὐτοῖς καὶ βασιλέων υἱῶν, εἶπεν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν πρὸς ἕνα αὐτῶν Ἀριστοτέλης· « Ἐὰν κληρονομήσης τοῦ πατρὸς τὸ βασιλείον, τί μοι χάριση (4) τῷ καθηγητῇ σου; » Ὁ δὲ εἶπεν·

XV. Enim Philippus Delphos misit super regni sui sollicitus successorem; responsumque accepit in hunc modum: « O Philippe, is demum tuis omnique orbe potietur, et hasta omnia subjugabit, quicumque Bucephalum equum insiliens medium Pellæ transierit. » Vocabatur enim equus quem supra diximus illo nomine: [nam eo modo] quod corniculata fronte terribilis foret, et quod iniustio etiam fortuita quædam ejus coxæ veluti taurini capitis imitamen insederat. Sed hac sorte recepta, rex opinionem fovebat prædici sibi Herculem juniorem ex famula sibi natum.

XVI. At vero Alexander cum Aristotele jam tantum Milesio uteretur, forte præceptoris istius ad puerorum ingenia colligenda tale periculum exstiterat. Quippe cum plerique essent filii regum et optimatum nobiles, sigillatim ab his sententias rimabatur, et quod sibi quisque polliceretur, si modo ad regnum patri succederet. Aliisque opes, aliis gratiam dignitatesque amplissimas verbis laxioribus pollicen-

« Ἔση παρ' ἐμοὶ συνδίαίτος⁽⁵⁾ καὶ ἔνδοξόν σε παρὰ πάν-
τας⁽⁶⁾ ποιήσω. » Ἐτέρου δὲ ἐπύθετο· « Εἰ δὲ σὺ πα-
ραλάβῃς τὸ βασίλειον τοῦ πατρός σου, πῶς χρήσῃ μοι
τῷ καθηγητῇ σου; » Ὁ δὲ εἶπε· « Διοικητὴν σε ποιήσω,
καὶ τῶν ὑπ' ἐμοῦ κρινομένων πάντων σύμβουλόν σε κα-
ταστήσω. » Εἶπε δὲ καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον· « Εἰ δὲ
σὺ, τέκνον Ἀλέξανδρε, παραλάβῃς τὸ βασίλειον ἐκ τοῦ
πατρός σου Φιλίππου, πῶς μοι χρήσῃ τῷ καθηγητῇ
σοῦ; » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Μελλόντων πραγμά-
των πέρι ἄρτι πυνθάνῃ⁽⁷⁾; τῆς⁽⁸⁾ αὔριον ἐνέχυρον μὴ
ἔχων τότε δώσω σοι τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ὥρας ἐλευσομέ-
νης. »⁽⁹⁾ Καὶ λέγει αὐτῷ Ἀριστοτέλης· « Χαίροις, Ἀλέ-
ξανδρε, κοσμοκράτωρ, σὺ γὰρ μέγιστος βασιλεὺς ἔσῃ⁽¹⁰⁾. »
Ὑπὸ πάντων δὲ Ἀλέξανδρος ἐφιλεῖτο ὡς φρενήρης καὶ

πολεμιστής· ὑπὸ δὲ Φιλίππου ἐν ἀμφιβολίᾳ ἦν⁽¹¹⁾.
ἔχαιρε γὰρ ὄρων τοιοῦτο ἀριμάνιον πνεῦμα τοῦ παιδός,
ἐλυπεῖτο δὲ μὴ ὅμοιον αὐτὸν ὄρων τῷ ἑαυτοῦ χαρακτήρι.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος τὸν Βουκέφαλον ἵππον ἀγαλίνωτον ἐπιβάς
διὰ μέσης τῆς πόλεως διήλθεν. Ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ Φίλιπ-
πος ἰδὼν ἐχάρη θεασάμενος τὸν αὐτὸν διαδεξόμενον.

Ἐγένετο δὲ Ἀλέξανδρος ἐτῶν δεκαπέντε⁽¹⁾, καὶ ἐν
μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔτυχε διέρχεσθαι αὐτὸν τὸν τόπον⁽²⁾
ἐνθα ἦν ὁ Βουκέφαλος ἵππος ἐγκεκλεισμένος· καὶ
ἤκουσε χρεμετισμοῦ⁽³⁾ φοβεροῦ, καὶ ἐπιστραφεὶς πρὸς
τοὺς φίλους⁽⁴⁾ εἶπε· « Τίς οὗτος ὁ χρεμετισμὸς ἵππου⁽⁵⁾; »
Ἀποκριθεὶς δὲ Πτολεμαῖος ὁ στρατάρχης⁽⁶⁾ εἶπε· « Δέ-

παρέξεις Α. || 5. συνδίαίτος κοσμοκράτωρ Α. συνδιαιτώμενος μονοκράτωρ Β. || 6. πᾶσιν Α. || 7. περὶ μελλόντων μοι πραγμάτων
πυνθάνῃ; Α. περὶ τῶν μ. π. ἄρτι μὴ πυνθάνῃ C. Insolita verborum structura in cod. B. prodit fontem poeticum. || 8. τῆς
αὔρ. C. τίς α. Α. τί ὅτι α. Β. || 9. τότε δώσω ἐάν μοι δόξῃ, τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ὥρας τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ παρασχεῖν ἐπιτρέχόν-
των Α. In cod. B et C vox τότε melius abesset. || 10. addit C : ἀπιθι, θεοῖς μαθητεύθητι· οὐκ ἔτι χρεῖα σοι παρ' ἐμοῦ μα-
θεῖν τι. Τὰ νῦν ἔχων παρὰ σοῦ σημείον, τοῦ καιροῦ ἐπανιόντος καὶ τῆς ὥρας, τότε μοι ποιήσεις χάριν. || 11. ὑπὸ δ. Φ. ἀμφι-
βολία ἦν Α. Eadem jam legimus cap. 14. Quæ deinde in latinis sequuntur, infimam ætatem redolentia, a græcis nostris
absunt.

Cap. XVII. 1. δεκατεσσάρων Α. || 2. εἰς τὸν τόπον C. || 3. χρεμετισμοῦ C; χρεμετισμοῦ Β. eodem modo in sqq. || 4. φίλους
Α, προπόλους C, πάλους Β. || 5. τοῦ ἵππου Β. C; εἶπε· ἄνδρες, οὗτος ὁ χρεμετισμὸς ἵππου ἢ λέοντος βρύχημα; Α. || 6. Παρεπό-

tibus, ubi ad Alexandri sententiam ventum est, ut ipse, si
foret quoque Philippi successor, super futuro polliceretur :
« Haud equidem mihi, ait, ut a sapiente ista hæc senten-
tia sederit. De futuris enim instabilibus et incertis fixam
dicere sponsonem, errantis est, benignitatis et fabilis (*fa-
voris?*) cum crastino ratum pignus nullus facile possederit.
Dabo tibi tunc quod facultas et tempus hortabitur. » Probat
Aristoteles benevolentiam circumspectam, et « Ave, inquit,
sane tu rex profecto mundane cum isto prudentiæ tuæ pi-
gnore! » Atque hæc ei fuerat sententia de magistro. At
vero vulgo, ut qui spurcius ea (*prudens et?*) vi mentis
calentior, [*in amore*] habebatur; quam quis * Philippus
jam sincerius plecteretur. Videbat enim plenam indolem
martiis desideriis regalibusque : eo admordebatur solo quod
nihil de se vultu et similitudine mutaretur.

[Cum igitur pleraque ex his quæ in studentem pater lar-
gius conferebat, ipse quoque liberalitate transcriberet, Zeu-
xidos quondam, [*non*] celebris illius ad pingendum, sed
enim adseclæ regalis, tales literæ deferuntur : « Zeuxis Phi-
lippo et Olympiadi salutem plurimam dicit. Est scire vos
ea quæ Alexandro destinatis non illi ad frugi custodiam
retineri, enim labi omnia facilitate donandi. Quare quod
sat sit estimatote dispensandum. » Ad hæc reges Aristoteli
scribunt : « Nuntiat Zeuxis is qui sumptibus Alexandri est
præfectus, ea quæ ad ejus usus largiamur ab eo facile di-
labi, quia sit inconsideratior dilargitor. Ergo tu missa sus-
ceperis, atque ex sententia dispensabis. » Ad hæc Aristo-
teles : « Ratum quidem habeo, mi rex, nostris Alexandrum
instituti nihil sese nobisque indignum factitare : idque mox
coram indole ejus inspecta vestra quoque sententia suæ
doctrinæ*. Quæ si vobis cordi est experiri, subjeci consi-

lium. » Ad hæc reges scribunt rursus ad Zeuxim : « Lite-
ras tuas Aristoteli quas super Alexandro feceras intimavi-
mus, quidve ad hæc ille responderit, præsto est tibi. Igitur
ex utroque collige quid facto opus arbitrare. » Id tamen
scriptum cum suspectasset Aristoteles, aliud in hunc modum
Alexandro refert : « Scripsere mihi Philippus et Olympias,
parentes tui, ea quæ tibi sumptui mitterent inconsultius
deperire. Neque accedo sententiæ, quicquam te indignum
nobis ac parentibus sapere. » Ad hæc puer : « Scire te par
est, mi magister, ea quidem quæ ad nos a parentibus desti-
nantur indigna esse illorum opibus et nomine, sed secus
tamen de institutione regali reges pariter ac parentes quam
decorum fuerat commoveri si fortunam hanc fragilitate po-
pulari*. » Sunt etiam literæ utriusque parentis ad filium
ad hunc modum : « Sumptus tibi qui fortuna nostra digni
mittuntur, ne prodigeris, fili, nec literarum Aristotelis de
te perverteris testimonium. Enim frugi te esse parcimonia
comprobato. » His respondit Alexander : « Equidem mis-
sorum a vobis, mi parentes, modum nomine vestro dignum
non confitebor. Expensam tamen eorum fieri pro necessi-
tate regii nominis fateor. Neque vero de me magistri literæ
claudicabunt ejus præceptis non dignum a me nihilum fieri
noscens; enim vos malle neque adversus istæc aures malis
sermonibus reseruisse; veritatemque hanc decentius conver-
tisse in eos qui id facere audent, et nostri curam regiam
agere pro illa populari malitis. »]

XVII. Id jam tempus, decimum quartum annum Alexan-
der appellebat. Qui cum quadam die locum, quo clausus
equus Bucephala fuerat, præteriret, conversus ad amicos
hoc ait : « O viri, himitusne aures meas, annon rugitus
aliquis leoninus offendit? » Ad hæc Ptolemæus qui Soter

σποτα, οὗτός ἐστιν ὁ λεγόμενος Βουκέφαλος ἵππος, ὃν ὁ πατήρ σου ἐνέκλεισε ἐνταῦθα (8) διὰ τὸ ἀνθρωποφάγον αὐτὸν εἶναι. » Ἀκούσας (9) δὲ ὁ ἵππος τῆς Ἀλεξάνδρου λαλιᾶς, ἐχρημέτισεν ἐκ δευτέρου, οὐχ ὡς πάντοτε φοβερόν (10), ἀλλὰ μειλίχιον (11) καὶ λιγυρόν, ὡς (12) ὑπὸ θεοῦ ὑποτασσόμενος. Ὡς οὖν ἤγγισε τῷ καγκέλλῳ (13) ὁ Ἀλέξανδρος, εὐθέως ὁ ἵππος προέτεινε τοὺς ἐμπροσθίους (14) πόδας τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ (15) τὴν γλῶτταν αὐτοῦ προχαίνων (16) αὐτῷ, ὑποφαίνων τὸν ἴδιον αὐθέντην (17). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος θεασάμενος τὴν θαυμαστὴν τοῦ ἵππου πρόσοψιν (18) καὶ λείψανα πολλῶν ἀνθρώπων βιαίῳ θανάτῳ (19) ὑποκείμενα αὐτῷ, παραγκωνισάμενος τοὺς φύλακας τοῦ ἵππου, ἤνοιξε τὸν κάγκελλον καὶ δραξάμενος τοῦ τένοντος αὐτοῦ (20) [ὑπετάγη αὐτῷ καὶ] ἤλλατο εἰς αὐτὸν ἀχαλίνωτον, καὶ διῆγε διὰ μέσου τῆς πόλεως Πέλλης. Δραμῶν δὲ τις τῶν ἵπποφόρων ἀπήγγειλε [τὸ γεγονός] (21) τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ ἔξω ὄντι τῆς πόλεως (22). Ὁ δὲ Φίλιππος ὑπομνησθεὶς τοῦ χρησμοῦ εὐθέως ἀπήντησε τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἡσπάσατο αὐτὸν

εἰπών· « Χαίροις, Ἀλέξανδρε κοσμοκράτορ. » Καὶ ἀπὸ τότε ἰλαρὸς ἦν (23) Φίλιππος ἐπὶ τῇ τοῦ τέκνου ἐλπίδι.

ΚΕΦ. ΙΙΙ΄.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος ἀπελθὼν εἰς Πίσαν ἐπὶ τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα διαλέγεται τῷ Νικολάῳ βασιλεῖ τῶν Ἀκαρνάνων καὶ μάχονται περὶ τοῦ ἀγῶνος μετὰ ἀλλήλων.

Μιᾶ (1) οὖν τῶν ἡμερῶν εὖρεν εὐκαιροῦντα τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, καὶ καταφιλήσας αὐτὸν εἶπε· « Πάτερ, δέομαί σου, ἐπίτρεψόν (2) μοι εἰς Πίσαν πλεῦσαι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων. » Ὁ δὲ Φίλιππος εἶπε πρὸς αὐτόν· « Καὶ ποῖον ἀσκημα ἀσκήσας τοῦτο (3) ἐπιθυμεῖς (4); » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Ἀρματηλατῆσαι βούλομαι (5). » Ὁ δὲ φησὶ· « Τέκνον, προνοήσομαί σοι ἵππους ἐκ τῶν ἐμῶν ἵπποστασίων ἐπιτηδεύουσ· καὶ οὗτοι μὲν ἐπιμεληθήσονται (6)· σὺ δὲ, τέκνον, γύμναζε σεαυτὸν ἐπιμελέστερον· ὁ γὰρ ἀγὼν ἐνδοξὸς ἐστίν. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Πάτερ, σὺ ἐπίτρεψον μόνον (7) ἀπελθεῖν εἰς τὸν ἀγῶνα· ἔχω γὰρ ἵππους ἐκ νέας ἡλικίας, οὓς ἐμαυτῷ

μενος δὲ τούτῳ Πτολεμαῖος, ὁ ὕστερον Σωτὴρ ἐπικληθεὶς, φησὶν A. || 8. ἐνταῦθα om. A et B. || 9. ἐπακούσας A. || 10. καὶ γοερὸν add. A. || 11. μειλίχιον C et B; μειλίχιον A, qui om. καὶ λιγυρόν || 12. τάχα A. || 13. καγκέλλῳ C. || 14. τ. ἐμπροσθεν π. C; τοὺς π. ἐμπροσθεν A. || 15. om. hæc A. ubi ita locus habet: προτείνας τοὺς πόδας [τοὺς] ἐμπροσθεν κατὰ πάντα ἐκίνησεν. ὡς τῷ ἴδιῳ δεσπότῃ λιτανείας ὑποφαίνων. Eadem expressit interpret latinus. || 16. προσχαλὼν C. || 17. δεσπότην C. || 18. φορῆν C; τὴν κενὴν [καινήν] πρόσοψιν A. || 19. βίῳ θανάτῳ B; om. C; ἀνθρώπων βίῳ [I. βιαιῶς] θανατησάντων, ἠέλησεν ὡς ἄνθρωπος. Παραγκωνισάμενος [δὲ] τοὺς φίλους ὄντας, ἠνέφξεν τὸν κάγκελον τῇ ἑαυτοῦ τάξει πεποιθώς A. || 20. δραξάμενος τῆς τοῦ ἵππου χαιτή, ὑποτεταγμένου αὐτῷ γεννήσει δ' ἀνἀχαλίνωτον [ὑποτεταγμένον αὐτῷ ἦγεν Πέλλης διὰ μέσου ἀχ.]. Δραμῶν δὲ κτλ. Mox in cod. B et C pro πρὸς dedi εἰς. Que antecedent in clausi utpote abundantia vel certe non suo posita loci. || 21. τὸ γεγονός addidi ex cod. A. || 22. ἀγνούμην (?) τῷ στρατῷ αὐτοῦ ποιοῦντι addit C. || 23. γεγηθότως διετέλει A.

Cap. XVIII. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πεντεκαίδεκαετῆς γεγονώς ἐν μιᾷ τῶν ἡ. εὐκ. τ. π. εὐρῶν, καταφιλήσας εἶπε A. Codex C ita: Μιᾶ οὖν τῶν ἡμερῶν Ἀλέξανδρος μετὰ τῶν συνηλικιωτῶν αὐτοῦ συνὼν, λόγους ἐν λόγοις προτεινάντες, εἰσφέρειται λόγος, ὡς ὅτε εἰς Πίσαν ἀρματηλατοῦσιν οἱ δοκιμώτεροι τῶν βασιλέων παῖδες, καὶ τῷ νικῆσαντι ἄθλα διδοῦσιν ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπίου Διός· ὅς δ' ἂν ἠττηθεὶς, παρὰ τῶν νικησάντων θανατοῦται. Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἔρχεται πρὸς Φίλιππον δρομαῖος, καὶ εὐρίσκει αὐτὸν εὐκαιροῦντα καὶ καταφιλήσας αὐτὸν εἶπε· Πάτερ κτλ. || 2. ἐπίτρεψόν μοι ἵππηλατῆσαι ἐν τῷ πλεῦσαί με εἰς Πίσαν εἰς τ. ἀγ. τ. Ὀλ. B; correxi ex cod. C et A; cod. C subjungit: ἐπειδὴ ἀγωνίσασθαι βούλομαι. || 3. πούτους C. || 4. Addit C: οὐ συγχωρῶ σοι ταῦτα πράξει. Addit A: οἶδα γὰρ ὅτι, ὡς βασιλέως υἱός, οὐδὲν πλὴν (πλέον cod.) πολεμικῶν ἀσκημάτων ἀγωνίζη· οὔτε γὰρ πάλιν οὔτε παγκράτιον οὔτε ἕτερόν τι τῶν γυμναστικῶν ἐγυμνάσω. Similia Valerius. || 5. addit C: καὶ εἰ τοῦτό μοι οὐ συγχωρεῖς, μετ' ὀλίγον ὄψῃ με θανούμενον. || 6. καὶ οὗτοι συμπαρακολουθήσουσιν εὐθέως A. || 7. μόνον dedi pro μοι ex cod. A ubi: σὺ μὲ μόνον ἐπίτρεψον, ἐγὼ γὰρ ἔχω ἐμαυτῷ ἵππους, οὓς ἐκ ν. ἡ. ἐθρεψα.

postea appellatus est: « Imo vero hic ille est equus Bucephala, quem ob vehementiam pariter et sævitudinem dentium hactenus claudi rex pater jussit. » Et inter hæc rursus alius equi ejusdem hinnitus auditur, acutus ille quidem, sed nihil inereps ad formidinem pristinam, enim mite aliquid et mansuetum prorsus, ut diceres alloquia illa ad hominem esse morigera, non equi hinnitum sævientis. Nam et pedes priores extenderat, et gesticulam mansuetudinis luserat, et supplicis quodam motu blanditus est. Quod ubi intuitus est Alexander, fuisset in illo antehac tam truculentum officium edendis hominibus demiratur. Denique custodibus evitatis, claustrisque dimotis, animal educit, jubamque ejus cum læva apprehendisset, audacius nescias an facilius, tergum quadrupedis insultat, effrenemque eum, sed morigerum tamen imperiosis moribus aurigabundus hac atque illac Alexander circumducit. Quod cum admirationi visentibus foret, ex cursu quidam rem periculi hujus nuntiat Philippo. Sed ad memoriam ille revocans monitus oraculi oc-

currit ad puerum, et salutatur inde ut orbis integri dominum; Quare lætior quidem spe filii pater Philippus tunc agebat.

XVIII. Sed Alexander quintum et decimum ingressus annum, explorato temporis opportuno, cum veniam e paternis auribus pigriorato osculo impetrasset, precario petit ut sibi Pisas apud Olympia certaturo iter largiretur. « Et quid, inquit, laboris vel artis genus est, quod tibi ad certamina præparatur? Neque enim reor non regum te nominis memorem hanc gloriam cupivisse. » Tum ille quidem quæ sint parum liberalia munera refutat ac negat, pugillatus scilicet atque luctatus [et] quæ vilem cestibus sive cursu plebicula vivat [I. plebiculam juvant]. « Enimvero, inquit, quadrigis ut certem. » Sedet patri professio adolescentis, et « Equos, ait, ad hos tibi usus jubeo protinus deduci, de quibus tibi (Incipit codex Ambrosianus) ad votum proclivitas fiat: neque enim improbo hujusce desiderii gloriam. » Tunc filius: « Gratiam equidem tibi, pater, hujusce muneris facio: habeo quippe equos quos exacta tutela recenti ad hæc

ἀνέθρεψα. » Καταφιλήσας δὲ αὐτὸν Φίλιππος καὶ θαυμάσας αὐτοῦ τὴν προθυμίαν φησὶ πρὸς αὐτόν· « Τέκνον, εἰ βούλει (8), βιάδιζε ὑγιαίνων (9). » Ἀπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν λιμένα ἐκέλευσε ναῦν καινὴν καθελκυσθῆναι (10) καὶ τοὺς ἵππους ἅμα τοῖς ἄρμασι ἐμβληθῆναι (11)· ἐπενέβη δὲ καὶ αὐτὸς (12) ἅμα τῷ φίλῳ αὐτοῦ Ἡφαιστίῳνι, καὶ εὐπλεύσας (13) παρεγένετο (14) εἰς Πίσαν. Ἐξελθὼν δὲ καὶ λαθῶν ξενίαν (14) ἐκέλευσε τοῖς παισὶ περὶ τῶν ἵππων ἐπιμέλειαν (15) γενέσθαι, καὶ αὐτὸς ἅμα τῷ φίλῳ Ἡφαιστίῳνι ἐπὶ τὸν περίπατον (16) ἐξῆλθεν. Ὑπήντησεν αὐτοῖς Νικόλαος (17) ὁ υἱὸς Ἀρείου (18) βασιλέως Ἀκαρνάνων πλούτῳ καὶ τύχῃ, δυσὶ θεοῖς ἀστάτοις (19), φρυαττόμενος, [ἀνὴρ εὐμεγέθης καὶ ἀλκιμώτατος λίαν (20)] καὶ τῇ τοῦ σώματος δυνάμει πεποιθώς. Καὶ προσελθὼν ἠσπάσατο τὸν Ἀλέξανδρον (21) εἰπὼν· « Χαίροις, μεираκίον. » Ὁ δὲ· « Χαίροις καὶ σὺ, ὅστις ἂν εἴης καὶ πόθεν τυγχάνοις (22). » Ὁ δὲ Νικόλαος εἶπε τῷ Ἀλεξάνδρῳ· (23) « Ἐγὼ εἰμι Νικόλαος ὁ βασιλεὺς Ἀκαρνάνων. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτόν· « Μὴ οὕτω γαυριοῦ, Νικόλαε βασιλεῦ, φρυαττόμενος (24) ὡς ἐνέχυρον (25) ἔχων

τῆς αὐρίον ζωῆς· τύχη γὰρ οὐχ ἔστηκεν ἐφ' ἐνὸς τόπου· ῥοπή δὲ τοὺς ἀλαζόνας κατευτελίξει (26). » Ὁ δὲ Νικόλαος ἔφη· « Λέγεις μὲν ὀρθῶς, ὑπονοεῖς δὲ οὐχ οὕτως (27)· τί δὲ παρεγένου ἐνταῦθα, θεατῆς ἢ ἀγωνιστῆς; ἔμαθον γὰρ ὅτι Φιλίππου εἶ τοῦ Μακεδόνο υἱός. » Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Ἐγὼ (28) πάραιμι ἀγωνίσασθαι σοὶ τὸν ἵππαστικὸν ἀγῶνα, μικρὸς ὢν τῇ ἡλικίᾳ. » Νικόλαος εἶπε· « Μᾶλλον παλαιστῆς ἢ παγκρατευτῆς ἢ ἱμαντομάχος ἦκεις. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πάλιν ἔφη· « Ἀρματηλατῆσαι βούλομαι. » Ὑπερξέσας δὲ τῇ χολῇ Νικόλαος καὶ καταφρονήσας Ἀλεξάνδρου, θεωρήσας τὸ νέον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, οὐ μαθὼν δὲ τὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εὐθυμον (29) ἐνέπτυσεν αὐτῷ εἰπὼν· « Μηδὲν σοὶ καλὸν (30) γένοιτο. Ὅρατε εἰς τίνα ἐλήλυθε τὸ Πισαῖον (31) στάδιον. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δεδιδαγμένος ὢν (32) τῆς φύσεως ἐγκρατεῦσθαι, ἀπομαζάμενος τὸν ἐν ὕβρει πτύελον, καὶ μειδιάσας θανάσιμον φησίν· « Νικόλαε, ἄρτι σε νικήσω (34), καὶ ἐν τῇ πατρίδι σου Ἀκαρνάνων δόρατί σε λήψομαι. » Καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἀλλήλων διαδακνόμενοι.

|| 8. sic A; ὅπου βούλει C; εἰ τούτου βούλει B. || 9. Post ὑγιαίνων cod. C addit: καὶ ποιήσας (1. ἐποίησε) αὐτῷ (αὐτὸν cod.) στολὴν, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος διωρίσατο· ὡς περ τις θεάσαιτο (θεάσαι cod.) τῷ ἡλίῳ ἀνατείλαντι, τοῦτο ἦν ἡ χροία (χρεία cod.) τῆς στολῆς· κατακοσμήσας αὐτὴν μαργάρῳ καὶ λίθοις τιμίοις. || 10 sic. A; κατασκευασθῆναι B C. || 11. θῆναι B; pergit C: καὶ στρατιώτας παραλαθὼν ἐπέβη ἅμα τ. φ. || 12. sic A; ἐπέβη δὲ Ἀλεξ. B. || 13. εὐπλοήσας A; ἀποπλεύσας B. C. || 14. sic A; παραγίνεται B. C. || 14. ξενία πολλά B. C; ἐμβᾶς (1. ἐκβάς) καὶ λαθῶν ξενίαν ἐκέλευσε τοῖς θεράπουσι γενέσθαι περὶ τῶν ἵππων ἐπιμέλειαν, καὶ αὐτὸς ἅμα τῷ Ἡφαιστίῳνι ἐπὶ περίπατον ἐξῆι A. || 15 πᾶσι τῶν ἵππων ἄμειψιν B. C. || 16. ἅμα τῷ Ἡ. περιπατῶν ἐξῆλθεν B. C. || 17. Νικ. ὀνόματι ἀνδροφυῆς τῇ ἡλικίᾳ A. || 18. Ἀρδέου C; βασιλ. ἀθέσιος Ἀκαρνάνων A. « Dans le grec moderne ce Nicolas est fils de Darius, roi de Perse. » Berger de Xivrey ad marg. Ms. sui. || 19. ἀστ. addidi ex A; deinde in cod. C: φρυαττόμενος. || 20. inclusa addidi ex C. || 21. ἅμα ἐπὶ τί παρῆι θέλων μαθεῖν add. A. || 22. ὅστις ποτέ τυγχάνεις A. || 23. ὁ δὲ ἔφη· τίνα που ἐμὸν προσαγορεύσεις; ἐγὼ κτλ. A. cf. latina. || 24. καὶ φρυάττου C. || 25. μὴ ὡς δεκανὸν ἔχει (sic) περὶ τῆς αὐρίον ἐνέχυρον ζωῆς A, unde in nostris refinxit ὡς ἐνέχυρον pro ὡς τὸ ἱκανὸν. || 26. melius A: ῥοπή δὲ μεταβάλλει τοὺς ἀλ. [καὶ] ἀνυχνίζει. || 27. ὑπονοεῖς δ. οὐχ οὕτ. om. A, uti Valerius; mox pro τί cod. A ἐπὶ τί. || 28. Codex A: ὁ δὲ εἶπεν· πάραιμι ἀγωνισόμενος τὸν ἵππαστικὸν, καίπερ (καὶ γὰρ cod.) ἔτι μικρὸς εἰμι τῇ ἡλικίᾳ, οὐδὲ συνωρίδος οὐδὲ ἕτερόν τι τούτων. Ὁ δὲ εἶπε· τί οὖν βούλει; Ὁ δὲ· ἄρμαλατῆσαι θέλω. Διαξέσας τῇ χολῇ ὁ Νικ. || 29. sic C; τὸ τῆς ψυχῆς εὐθυμα (εὐθυμον?) A; τὸ τ. ψ. πλάτος B. || 30. καλὸν C. || 31. τὸ τῆς πίστεως στ. B; ceterum verba ὄρατε... σταδίων om. A. || 32. ἦν C. deinde ὑπὸ τῆς φ. B. C. Latina laborant. || 33. sic A; τὸν ἐν ὕβρει σύελον B; τὸν ἐνουβριστάλον (quæ vox delenda in Steph. Thes.) C. || 34. addit C: μείζων γὰρ Ἀρεως καὶ Ἡρακλέους σοὶ μνησσομαι, καὶ παρ' ἐμοῦ τὸ ζῆν ἀπολέσεις. In A. locus ita habet: Νικόλαε, ὄμνυμι ἀγνήν τοῦ ἐμοῦ πατρὸς σποράν καὶ μητρὸς γαστέρα ἱερὸν, ὡς καὶ ἐνθάδε ἄρματι νικήσω, καὶ ἐν τῇ πατρίδι Ἀκαρνάνων δόρατί σε λήψομαι. Ταῦτα εἰπόντος, ἀπέστησαν ἀπ' ἀλλήλων διαδακνόμενοι (διαμαχόμενοι C; om. B.).

mihī studiosius pręparavi. Hęc quoque professio Philip-pum juvat, laudatumque studii filium facile permittit, cum primum sibi deduci ad navigia currus et arma jussisset. Igitur escensa navi comitatusque Hephęstione amico, secunda admodum tempestate Elim appellitur. Quo in loco cum equorum curam famulis mandavisset, atque ipse visum loca deambulatumque procederet, obviat forte Nicolao cuidam adolescenti regulo ex Acarnania. Celsius quidem illo et sublimius se ferente (quippe qui duplici eoque perflabili deorum adminiculo levaretur opulentia scilicet et fortuna), habebat tamen Nicolaus ipse quod sibi de suis viribus polliceretur. Nihilominus salutando Alexandro pręstitit se priorem, nescius etiam tunc itus illius causas et certaminis studium. Fuit tamen non sine contumelia salutatio: nam et Ave, inquit, o puer: nec ille sedulo resalutat. Tunc secundo Nicolaus, Et quem, inquit, arbitrere te tam incuriosius salutasse? Quippe ego Nicolaus ille sum rex Acarnanum.

Alexander refert: Istam arrogantiam non probo. Quid enim te juvabit imperii vana jactatio de secundis crastinis fluctuantem? Non enim vides ut stare fortuna hominum nesciat, utque in his fragilior habeatur quicumque illa dea victitant nixabundi? Ad hęc Nicolaus: Hęc quidem, inquit, non invenuste: enimvero velim scire cur adsis? nam te Philippi filium fama pręlocuta est. Fatetur Alexander sese ad certamina quadrigarum studio coronę venisse. Tum Nicolaus felle de nimia indignatione suffusus, despectansque ejus ætatulam, neque vim animi considerans, consputum adolescentulum et maledictis increpitum dereliquit. At vero Alexander qui omnium disciplinarum continentiam magistro ostentare didicisset, abstersit clementer sputamenta, injuriamque arridens, ait: Juro equidem tibi, Nicolae, patris mei pariter ac matris majestatem, ut te et in hoc pręsenti certamine et Acarnanię telo superabo. Hinc soluta est fabulatio.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος τὸν Ἱππικὸν ἀγῶνα σὺν τῷ Νικολάῳ ἀγωνίζεται μετὰ τῶν ἄλλων, τοῦ Νικολάου ἀποθανόντος.

Μετὰ δὲ ἡμέρας ὀλίγας ἐπέστη ἡ τοῦ ἀγῶνος προοσμία· καὶ εἰσῆλθον ἀρματηλάται ἑννέα, οἱ μὲν τέσσαρες βασιλέων υἱοὶ τυγχάνοντες, αὐτὸς Νικόλαος ὁ Ἀκαρνᾶν (1), καὶ Ξανθίας ὁ Βοιωτίας (2) καὶ Κίμων (3) ὁ Κορινθίος καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδῶν· οἱ δὲ λοιποὶ στραπτῶν καὶ στρατηγῶν υἱοὶ ἦσαν. Ἐτέθησαν (4) λοιπὸν τὰ τοῦ ἀγῶνος πάντα, καὶ ἡ κάμπη ἐκκληρώθη. Ἐλαχε πρῶτος Νικόλαος, δεύτερος Ξανθίας, τρίτος Κίμων, τέταρτος Κλειτόμαχος (5) Ἀχαιῶς, πέμπτος Ἀρίστιππος

Ἰολύνθιος, ἕκτος Περίερος Φωκαεὺς, ἕβδομος Λάκων Λύδιος, ὄγδοος Ἀλέξανδρος Μακεδῶν, ἑννατος Κλινόμαχος Λοκρός. Ἐστησαν λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἵππασίαν (6)· ἠλάλαξεν ἡ σάλπιγξ τὸ ἐναγώνιον μέλος· ἐξῆλθον (7) αἱ ταβλώσεις τῶν ἵππων, ἠνοίγησαν οἱ ἀφετῆρες τῶν καγκέλλων, προεπήδησαν πάντες ὀξεῖ ὀρμηματι (8) χρησάμενοι· πρῶτον καμπτήρα περιῆλθον (9), δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον. Οἱ μὲν οὖν ὑστεροῦντες ἠτόνησαν (10) τῶν ἵππων λιποψυχασάντων· τέταρτος ἦν Ἀλέξανδρος ἐλαύνων, ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ ὁ Νικόλαος, οὐχ οὕτως ἔχων τὸ νικῆσαι ὡς τὸ ἀναιρῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον· ἦν γὰρ ὁ πατήρ τοῦ Νικολάου ὑπὸ Φιλίππου ἐν τῷ πολέμῳ ἀναιρεθεὶς (11). Τοῦτο οὖν γνοὺς ὁ φρενήρης Ἀλέξανδρος, πεσόν-

Cap. XIX. 1. Ἀκαρνᾶσις B; om. A et C. || βιόσιος B; om. C. || 3. Κήμων B, Κίμος A, Κόμων C, Conon Valerius Maji, at in cod. Reg. 4880 recte legitur Cimon; vocem ὁ κορινθίος om. C. || 4. A: ἐτέθη ὕδρια καὶ ἐκκληρώθη, καὶ ἔλαχε α' κτλ. || 5. sic BC et Valerius, Κλινόμαχος A, addito patriæ nomine, quod et hoc l. et in sqq. reliqui codd. omittunt. Sequentia nomina dedi ex A, quum in B et C corrupta sint et ita adornata ut non novem sed decem numerentur. Quintus Valerio est Balcheus, quod ortum ex antecedente Ἀχαιῶς, ut deinceps sextus fiat qui esse debet quintus et sic porro. In B et C quintus recte est Aristippus; sextus Ὀλυνθος C., Ὀλυθδος B, quod ortum ex antecedente Ἀρίστιππος Ὀλύθιος; ita jam septimus in codd. B et C est Πιήριος (Pierus Valer.), octavus in B Λακωνίδης (i. e. Λακ. Λύδιος), in C Λαομέδων et infra Λαομέδων ὁ Λύθιος; in Valer. Alcan. Nonus est Alexander; quibus superadditur in B C Νικόμαχος ἄκρος. Hunc omittit Valerius, quem ex allatis corrigere licet. || 6. ἵπποασίαν A. addens ἐποχευόμενοι τοῖς ἄρμασι. || 7. Pro his A: ἀφέθη ἡ ἀφετῆρα· προεπήδησαν κτλ. || 8. ἄρματι B. ὄρμη μεταχρησάμενοι C. || 9. π. om. B et A || 10. ὑστερήσαντες ἀτονησάντων τ. i. A; aptius scriberetur οἱ μὲν οὖν ὑστέρησαν, ἀτονησάντων τ. ἰ καὶ λιποψ. Ceterum post v. λιποψηχησάντων (sic) cod. C præpostere intercalata habet nescio unde hæc: Καὶ ἰδοῦ Νικόλαος τῆ οὐρανία (οὐρανίῳ cod.) ἐξωσμένους ἐσθῆτι, καὶ σὺν αὐτῷ Κίμων (Κύμ. cod.) ὁ Κορινθίος ἡκασίᾳ (εἰκασίᾳ ser. Berger, interpretans: Cymon également en costume de représentation (?)). Postulatur color vestis, quo a ceteris Cimnon distingueretur. Conjecerim πρασίῳ vel πρασίῳ (viridi). Sic πράσινον σχῆμα Malala commemorat p. 173 ed. Bonn. de diversicoloribus certatorum vestibus verba faciens) καὶ αὐτὸς ἐξωσμένος, μετὰ δὲ τούτους (τούτοις cod.) Λαομέδων ὁ Λύθιος (Λύθιος?) ἦν τέταρτος. (Igitur unum nomen excidit, Alexandri scilicet.) Καὶ μεγίστου θρόλλου (θρήλου cod. corr. Berger.) γενομένου, οἱ τοῦ Ὀλυμπίου μέρους φυλέται (sic Berger; φυλῆται cod.) πρὸς Λαομέδοντα ἐπεθῶν· « Τί τὴν ψυχὴν συμπάσχεις, ὦ Λαομέδον, καὶ σὺν μειρακίῳ ἦλθες μαχέσασθαι; μὴ κατάνευε ἀρματηλατῶν. » Ὁ δὲ Λαομέδων φησὶ πρὸς αὐτούς· « Ὑμεῖς οἱ τοῦ Ὀλυμπίου ἄπιτε (ἀπιτε cod.) ἀπ' ἐμοῦ· κἀγὼ παρὰ τοῦ μειρακίου ἐκδέχομαι στεφάνους ἐκ τοῦ μελίου (τεμένους s. μελιχίου?) Διός. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φησὶ πρὸς αὐτὸν· « Ναί, οὕτως ἔχει· ἀπὸ γὰρ τοῦδε τοῦ ἀγῶνος καὶ ἡ τοῦ πατρὸς πραγματεύεται μοι βασιλεία. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ κατεφίλησεν αὐτὸν, λέγων· « Ἴδε καὶ νέος Οἰνόμαος (sic Berger. pro Ἰνόμαος). » Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἕκαστος τὸ ἴδιον (τῷ ἰδίῳ cod.) περιεποιεῖτο σκεῦος, Ἀλέξανδρος ἔχων δ' (δέκα cod.) ἵππους βασιλικούς (βασιλίους cod.) δαγαλίους (Θεσσαλικούς? certe Bucephalus erat Thessalus. v. Plutarch. Al. 6), δεξιὸν μὲν τὸν Βουκέφαλον, ἀριστερὸν δὲ τὸν Πεγάσιον (πετάσιον cod.). Καὶ ἐστήκεισαν κατ' ἀξίαν, ὥστε πάντας λέγειν ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις γεννηθῆναι τοὺς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἵππους. Παριστήκειμα πάριος (Berger. conj. par' εἰστήκημα Πάριον, quæ significare posse auguratur: les assistants étaient placés près d'un monument de marbre de Paros: Scribendum παριστήκει μαππάριος, adstilit is, qui mappa signum certatoribus dare solet)· συμπάρησαν οἱ βλέποντες· οἱ σπένδοντες ἐπεθῶν· « Ζεὺς ἄνωθεν εἴωρα. » Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς ἀθλοθέτης ἐκάθητο. Ὁ ὄχλος τῶν θεωμένων (θεωρεῖν cod.) προσεπήγετο ἰδεῖν τὸ ἀποθησόμενον. καὶ ἦν ἰδεῖν μυριάριθμον ὄχλον ὀφθαλμῶν ἕνα ἔχοντας, καὶ αὐτὸν (τοῦτον?) πρὸς Ἀλέξανδρον. Μεταξὺ δὲ τούτου Ἀλέξανδρος τὴν σημασίαν ποιεῖται· καὶ διὰ τῆς χειρὸς τοῖς ὄχλοις ἐμήνυε. Οἱ δὲ ὄχλοι εὐφῆμον· καὶ πολλοῖς ἔρις συνέπεσε (?)· σιγῇ δὲ τοῖς πᾶσιν ἐξίσου ἐγένετο. Καὶ ἰδοῦ οἱ καγκέλλιδες ἀφῶ ἀνέωχθησαν· τὸ θάμβος εἶχε τοῖς πᾶσιν. Ἐξῆλθον δὲ ἅμα Νικόλαος καὶ Καλλισθένης (in anteced. pro Callisthene Olynthio vidimus Aristippum Olynthium) μέσον τὸν Ἀλέξανδρον ἔχοντες, ὡς κἀκεῖς περισκοποῦντες τὸ πῶς αὐτὸν θανατώσουσιν. Ἦγετο δὲ Ἀλέξανδρος μέσον αὐτῶν, καθάπερ χειμαζομένη ναῦς. Καὶ ὁ μὲν Καλλισθένης πλαγίως ἐκ δεξιῶν, ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ ἦν Νικόλαος οὐχ οὕτως ἔχων τὸ νικῆσαι et cett., ut in B et A. || 11. πότε add. C; deinde pergīt ita: ὡς δὲ τὸν ἐπὶ τῇ σφενδόνῃ (cod. ἐπὶ σφενδῶνα) κατέλαθον τόπον, ἐνδίδῶσι τὰς ἡνίας Ἀλέξανδρος· καὶ ὁ Βουκέφαλος περικυλίσι (περικλύει cod.) τοὺς ἵππους καὶ τὸν μὲν Καλλισθένην περιδραμῶν τῇ σφενδόνῃ (σφενδῶνι cod.) ἀπερρίψατο· τὸν δὲ Νικόλαον συνεχώρησε προαπελθεῖν αὐ-

XIX. Non multo autem post cum dies certaminis advenisset, aurigandique professio studio excitaretur, novem quidem omnes, sed regii juvenes [quatuor] competeabant: quorum sortito primo Nicolaus astitit carcere, secundo Xanthias, tertio Cimon, quarto Clitomachus, Balcheus quinto, Aristippus sexto in loco, Pierus septimo, Alecan octavo, Alexander post nono. Hi cum ex more artis atque certaminis institissent curribus, lituoque signum solemniter increpasset, cuncti una prosiliunt. Enimvero Alexander erat quartus a primo, Nicolao propius insequente, et spe

transitus et infesto consilio, ut si prætervehi queat, non absque periculo Alexandri consulturus. Id quidem illum non satis fugerat. Nam et causa odii commonebat, quod bello Nicolai patrem Philippus oppressisset. Igitur astu se dedebat Alexander a Nicolao præteriri. Quippe jam ceteri, qui cursu prævenerant, alii alio casu prolapsi primam spem potius palmæ Nicolao dabant. Qui cum finem certaminis jam sperasset, infert sese Alexander voto præterlabendi. Ad nunc conatum equis Nicolai concurrentibus, titubans dexter e mediis cernuantique persimilis, implicatos reliquos secum

των τῶν πρώτων (12) ἔλαυνόντων ὑπ' ἀλλήλων, συνεχώρησε τὸν Νικόλαον παρελθεῖν αὐτόν· ὁ δὲ Νικόλαος ἀγνοῶν τὴν ἐνέδραν διέβη, ἔχων τὴν δόξαν τοῦ στεφανωθῆναι (13)· καὶ λοιπὸν ἤλαυσε πρῶτος, μετὰ δὲ δύο καμπτήρας (14) σκονδυλίζει ὁ δεξιὸς ἵππος τοῦ Νικολάου ὁ ἐπὶ τῷ ῥυμῷ τοῦ ἄρματος (15), καὶ συμπεσόντων τῶν ἵππων καταπίπτει ὁ Νικόλαος. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἐπιμένει (16) τῇ ὁρμῇ τῶν ἵππων ἑαυτοῦ, καὶ παρερχόμενος ἐπιλαμβάνεται τῶν ἀξόνων (17) τῶν ὀπισθίων τοῦ Νικολάου· καὶ σὺν τῷ ἡνιόχῳ καὶ τοῖς ἵπποις τελευτᾷ ὁ Νικόλαος. Καὶ διαμένει λοιπὸν ὁ Ἀλέξανδρος μονώτατος· καὶ γίνεται τῷ τελευτήσαντι ἡ παροιμία ἢ λέγουσα· ὅς ἄλλῳ κακὰ τεύχει ἑαυτῷ κακὸν τέτευχεν (18).

Στεφανοῦται λοιπὸν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἀναβαίνει (20) τὸν νικητικὸν (20) ἔστεμμένον στέφανον· στεφανοὶ γὰρ αὐτὸν ὁ Ὀλύμπιος τὸν κότινον στέφανον παρὰ τῷ Ὀλυμπίῳ Δίῳ. Καὶ (21) λέγει αὐτῷ ὁ τοῦ Διὸς μάντις· « Ἀλέξανδρε, προμηνύει σοὶ ὁ Ὀλύμπιος Ζεὺς ταῦτα· θάρσει· ὡς περ γὰρ Νικόλαον ἐνίκησας, οὕτω πολλοὺς νικήσεις ἐν πολέμοις. »

τὸν κτλ. ut in cod. B. || 12. malim τῶν πρὸ αὐτοῦ || 13. νικηθῆναι C. ἐλπὶδα ἔχων στεφανωθῆναι ὡς νικητῆς A. || 14. μετὰ δὲ β' καὶ γ' στάδια A. μετὰ δὲ ταῦτα C. || 15. ἐπὶ τῷ πρώτῳ ἄρματι C; ἐπὶ τῷ ἄρματι τῷ πρώτῳ B, quæ sic inepta sunt, vel certe supervacanea. Quod substitui, indicavit Valerius: *titubans dexter e mediis* (sic reposui e codice Regio 4880; cod. Ambrosianus habet *dexteræ medis*; unde Majus fecit *dexter equus*). Cod. A. nihil nisi hæc: σκονδυλίζει ὁ ἵππος Νικολάου, καὶ καταπίπτει ὅλως τὸ ἄρμα σὺν αὐτῷ τῷ ἡνιόχῳ· ὁ δὲ ἐπιβάς τῇ ὁρμῇ τῶν ἵππων Ἀλέξανδρος παραυτὰ ἀνήρηκε τὸν Νικόλαον || 16. ἐπιβαίνει C. || 17. τῷ ἄξονι C. dein καὶ et mox τοῖς ἵπποις om. B. || 18 ἔτευχεν C addens: ὡς παρ' Ἡσιόδῳ (Opp. 265.)· « Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων. || 19. διαβαίνει B. || 20. τῷ νικητικῷ ἔστεμμένον στεφάνῳ A. Quæ sequuntur in B στεφανοὶ γὰρ... Δίῳ non habet C; in cod. A. locus ita habet: καὶ ἀναβαίνει ἔστεμμένον τὸν κότινον (i. κότινον) παρὰ τῷ Ὀλυμπίῳ Δίῳ. Ὁ δὲ νεοκόρος ἔφη αὐτῷ· Ἀλέξανδρε, ὡς Νικόλαον ἐνίκησας κτλ. || 21. Delevi quæ antecedunt in cod. B: καὶ λέγει αὐτῷ ὁ τοῦ Διὸς μάντις Ἀλέξανδρε προμηνύει σοὶ ὁ Ὀλύμπιος τὸν κότινον στέφανον παρὰ τῷ Ὀλυμπίῳ Δίῳ.

Cap. XX. 1. Cod. C: νικηφόρος ἀνεστρέφετο πρὸς τὴν Μακεδονίαν μετὰ πλήθους λαοῦ, καὶ ὁ Λαομέδων ὁ συναρμαθλατήσας αὐτῷ· οὐκ ἐβούλετο γὰρ καταλεῖψαι αὐτόν. Οἱ δὲ λαοὶ θαυμάζοντες ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ τῇ ἀνδρείᾳ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὕμνον ὑπὸ πλέκουσιν ἔχοντα οὕτως·

Στίχοι πρὸς εὐφημίαν Ἀλεξάνδρου·

Αὔχη, Φίλιππε· τέρπου, Μακεδονία.
ὁ μὲν γεννήτης ἐντυχῶν Ἀλεξάνδρου,
ἢ δὲ πατρὶς τυχοῦσα τοιοῦτου κάλλους,
αὐτὸν δ' ὑπαντήσαντες στεφανώμενον,
νικητὴν ἀήττητον γασούχον μέγαν·

ἀνατείλας γὰρ κατηγλάισε ῥώμην,
καὶ πάντας ἠμαύρωσε λοιποὺς ἀστέρας.
Δέχου οὖν αὐτόν, λαμπρὰ Μακεδονία,
καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀμῦναι ἐν τούτῳ δίδου·
Ἀλέξανδρος γὰρ ἐστὶν ὁ κοσμοκράτωρ.

Ταῦτα λέγοντες, τὴν ὁδὸν περιεῖον (sic) δάφνην ἔχοντες ἐν ταῖς χερσὶν ταῖς τούτων. Post hæc pergīt: Ἀλέξανδρος δὲ ἐλθὼν εἰς Μ. εὐρίσκει κτλ. ut supra. || 2. Cod. A: γαμοῦντα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Κλεοπάτραν; ubi pro αὐτοῦ reponendum Ἀττάλου, quod nomen etiam Valerio e cod. restitui, quamquam Attalus revera non ἀδελφὸς Cleopatrarum sed θεῖος fuit. Historiam quæ hoc capite et sequenti narratur habes ap. Plutarch. Alex. c. 9. Noster quo consilio Attalo Lysiam substituerit, patet e cap. sequente. || 3. ἐπιτελουμένων A. || 4. Cod C pergīt ita: Ἀλέξανδρος τοῖς βασιλείοις ἐπισέρχεται στεφανώμενος, σκῆπτρον νίκης τῇ χειρὶ κατέχων καὶ τῷ πατρὶ τὴν προσήκουσαν ἀπεδίδου τιμὴν· καὶ παρ' αὐτοῦ τῇ τραπέζῃ ἐκελεύθη καθεσθῆναι. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔχων τὸν νικητικὸν στέφανον λέγει τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ· κτλ. || 5. εισέρχεται καὶ ἀνακλιθεὶς λέγει· πάτερ κτλ. A || 6. præstaret ἐκδίδωμι; cod. A. ἐκδύσαιμι (sic). || 7. Ὀλ. β. ασ. ε. om. A. || 8. καλέσω σε εἰς τοὺς ἐμῆς μητρὸς γάμους. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐπὶ τοῖς εἰρημένους ἐτέρυχετο A. || 9. Post αὐτοῦ C addit γελωτοποιὸς (γελοποιός B). Quod delevi, quum pertine-

moratur. Enim tunc Alexander subiens, præteracto prolapsoque Nicolao supervectus, rem belli sub stadio transegit. Exin victor corona redimitus escenso templo cum Jovem Olympium salutaret, æstimatione rei gestæ aut instinctu dei, sacerdotem ferunt sic fortunam victoriæ interpretatum, ut quod primo certamine Nicolaum [i. e. νικολάων] vicisset, esset sibi conjecturæ, perfacile multos eum populos vinciturum, universitatique dominio potiturum.

XX. Hisce ergo omine atque lætitia ovans repatriat Ma-

cedoniam. Sed offendit forte, ex licentia regia spreto conjugio Olympiadis, Philippum tunc in Cleopatrarum nuptias demutantem Attali alicujusdam non ignobilis filiarum. Die igitur nuptiarum irruens regis triclinium coronatus: Sume, inquit, hunc primum, o pater, laboris mei fructum: et una coronam in caput patris transtulit. Tunc adjecit, Gaudeo quidem quod in præsentem latamini: et ego cum matrem aliis regalibus nuptiis conjugabo, vos quoque participabo convivio: et una cum dictis adversum Philippum decumbit. Sed

ΚΕΦ. Κ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος ὑποστρέψας ἀπὸ τῆς Πίσσης εὗρε Φίλιππον γήμαντα Κλεοπάτραν τὴν τοῦ Λυσίου ἀδελφὴν.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος λαβὼν τὴν κληδόνα ταύτην, νικηφόρος ἀναστραφεὶς (1) εἰς Μακεδονίαν εὐρίσκει τὴν μητέρα αὐτοῦ Ὀλυμπιάδα ἀπόβλητον γενομένην ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ βασιλέως, τὸν δὲ Φίλιππον γήμαντα (2) τὴν ἀδελφὴν Λυσίου Κλεοπάτραν τούνομα. Ταύτη δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἀγομένων (3) τῶν γάμων Φιλίππου (4), ἔχων τὸν νικητικὸν καὶ Ὀλυμπιακὸν στέφανον ὁ Ἀλέξανδρος εἰσηλθεν (5) εἰς τὸ δεῖπνον, καὶ λέγει τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ· « Πάτερ, δέξαι μου τῶν πρώτων ἰδρώτων τὸν νικητικὸν στέφανον, καὶ ὅταν μέντοι καγὼ δίδωμι (6) τὴν ἑμαυτοῦ μητέρα Ὀλυμπιάδα βασιλεῖ ἐτέρῳ (7) πρὸς γάμον, καλέσω σε εἰς τὸν γάμον (8) Ὀλυμπιάδος. » Καὶ ταῦτα εἰπόντων Ἀλέξανδρος ἀνεκλίθη ἐναντίον Φιλίππου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (9). Φίλιππος δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις παρὰ Ἀλεξάνδρου ἐτέρυχετο (10).

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος ὑβρισθεὶς ὑπὸ Λυσίου τοὺς ἐν τῷ δεῖπνῳ πάντας ἡμισφαγεῖς ποιήσας τὸν Λυσίαν ἀπέκτεινε.

Ὁ δὲ Λυσίας (1) συνανακείμενος (2) τῷ Φιλίππῳ εἶπε· « Φίλιππε βασιλεῦ (3), νῦν γάμον σοι τελοῦμεν Κλεοπάτρας τῆς ἀδελφῆς ἐμῆς (4), ἐξ ἧς παιδοποιήσεις γνησίους παῖδας (5) ὁμοίους ὄντας τῷ σῶ πρόσωπῳ. » Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος παρὰ Λυσίου ὀργίζεται, καὶ ὡς εἶχε τὴν κύλικα ἐνέτεινε (6) τῷ Λυσίᾳ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ (7) κατὰ τοῦ κροτάφου καὶ ἀναιρεῖ αὐτόν. Ἰδὼν δὲ Φίλιππος τὸ γενόμενον ἀνίσταται ξιφῆρης μανικὸν (8) ἔχων τὸ ξίφος κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ πίπτει σκελισθεὶς ὑπὸ (9) τῆς κρηπίδος τοῦ ἀκουσίτου (10). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος γελάσας εἶπε πρὸς Φίλιππον· « Ὁ τὴν Ἀσίαν ὅλην σπεύδων παραλαβεῖν (11) καὶ τὴν Εὐρώπην ἐκ βάρων καταστρέψαι οὐκ ἠτόνησε (12) βῆμα ἐν ἀνελθεῖν. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἤρπασε τὸ ξίφος ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Φιλίππου, καὶ πάντας τοὺς ἀνακεκλιμένους (13) ἡμισφαγεῖς ἐποίησεν (14). Ἦν δὲ ἰδεῖν Κενταύρων ἱστορίαν· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ὑπὸ τοὺς κλιντήρας ἔφυγον, οἱ

ὅς ταῖς τραπέζαις ὡς ὄπλοις ἐχρήσαντο (15), ἄλλοι δὲ ὑπὸ σκοτεινοῦς τόπους ἀνεχώρουν (16), ὥστε θεωρεῖν νέον ἄλλον (17) Ὀδυσσεὰ τὸν Ἀλέξανδρον τοὺς τῆς Πηνελόπης (18) μνηστῆρας ἀναιροῦντα.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἐνθα Ἀλέξανδρος πρὸς φίλιαν συνάπτει Φιλίππῳ τὴν Ὀλυμπιάδα.

Ἐξέρχεται οὖν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ φέρει τὴν μητέρα αὐτοῦ (1) εἰς τὸ παλάτιον, τὴν δὲ ἀδελφὴν Λυσίου Κλεοπάτραν φυγάδα ἐποίησεν ἐκδικῶν (2) τὸν αὐτῆς γάμον. Βαστάσαντες δὲ οἱ ὄρουφοροι τὸν Φίλιππον κατέκλιναν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ κραββάτου (3) κακῶς (4) ἔχοντα. Καὶ μετὰ ἡμέρας δέκα εἰσέρχεται Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Φίλιππον, καὶ παρακαθεσθεὶς αὐτῷ εἶπε· « Φίλιππε βασιλεῦ (τῷ ὀνόματί σε καλέσω, μήπως ἀηδῶς ἔγῃς τῷ ὑπ' ἐμοῦ πατέρα σε φωνεῖσθαι), εἰσῆλθον πρὸς σε οὐχ ὡς υἱός σου, ἀλλ' ὡς φίλος, μεσίτης ὢν (5) ὑπὲρ τῶν ὑπὸ σου ἀδίκως πρὸς τὴν σὴν (6) γυναῖκα καταπραχθέντων. (7) » Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· « Κακῶς ἐποίησας, Ἀλέξανδρε, ἀναιροῦν

at vox ad Lysiam, uti patet ex cod. A. Deinde cod. C pergit: Ὁ δὲ Φίλιππος θεασάμενος αὐτὸν σκυθρωπὸς γίνεται καὶ μεταμελεῖται ἐφ' οἷς ἐπραξεν εἰς Ὀλυμπιάδα. Ἄμα δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις παρὰ Ἀλεξάνδρου ἐτρύχετο. Οἱ δὲ συνανακείμενοι αὐτῷ διέγνωσαν ἐκ προσώπου αὐτοῦ τὸ τούτου ἐνθύμιον· καὶ δὴ κύλικα φέρουσι τῷ Φιλίππῳ· ὁ δὲ οὐκ ἤθελε πίνειν.

Cap. XXI. 1. Ἀλυσίας B; Ἦν δὲ τις γελωτοποιὸς ὀνόματι Λυσίας. Οὗτος ἔφη· « Μὴ ἔσω (ἔστω) τεταραγμένος, ἀλλὰ θάρσει ἐπὶ τῇ νεότητι τῆς νῦν σοι γαμουμένης, ἐξ ἧς παιδοποιήσεις γνησίους, ἀμειψισίους (1. ἀμοιχιδίους v. ἀμοιχευτοὺς) παῖδας, ὁμοίους τῷ σῶ χαράγματι. A Cf. Plutarch. Al. c. 9: ὁ Ἄτταλος ἐν τῷ πότῳ μεθῶν παρεκάλει τοὺς Μακεδόνας αἰτεῖσθαι παρὰ θεῶν γνήσιον ἐκ Φιλίππου καὶ Κλεοπάτρας γενέσθαι διάδοχον τῆς βασιλείας. et Justinus IX, 7. || 2. ἀνακείμενος ἔλεγεν τῷ Φιλίππῳ B. || 3. addit C: πάσης πόλεως δυνάστα || 4. τῆς αἰδεσίμης C. || 5. ἀμοιχευτοὺς add. C. || 6. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἄλ. ὠργίσθη, καὶ ὡς εἶχε τὴν κύλικα ἐπετίναξε [ἐπὶ] τὸν Λυσίαν, καὶ πάραυτα ἀνήρηκεν αὐτόν A. || 7. αὐτὸν C. || 8. malim μανικῶς v. μανικῶς; om. A. || 9. ἀπὸ B. || 10. ἀκοσίτου C; σκελλισθέντος δὲ αὐτοῦ καὶ πεσόντος ἐγγὺς τῆς κλητηρίας (1. κλιντηρίας), εἶπεν Ἀλέξανδρος· « Ὁ τὴν Ἀσίαν Φίλιππος σπεύδων λαβεῖν καὶ τὴν Εὐρώπην ἐκ βάρων *, οὐκ ἠδυνήθη βῆμα ἀλλάξασθαι. Plutarchus l. I.: οὗτος μένοι.. εἰς Ἀσίαν ἐξ Εὐρώπης παρασκευάζεται διαβαίνειν, ὅς ἐπὶ κλίνης ἀπὸ κλίνης διαβαίνων ἀνατέτραπται. || 11. sic C: ὁ τὴν Ἀσίαν νικήσας ὅλην κ. τ. Ε. ἐ. β. σπεύδων κ. cod. B, ad quem accedit Valerius. || 12. εὐτονήσας ἐν βῆμα ἐλθεῖν C. || 13. sic A. κεκλημένους B.C. || 14. πεποιήκε B. ποιεῖ A, qui deinde pergīt: καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ ἔρχεται πρὸς τὴν μητέρα, missa descriptione ista Centauro-machiae || 15. addit aliunde C: καὶ ἄλλοι τοῖς τοίχοις προσέκρουον, καὶ ἔτερον τοῦ παλατίου ἐκρημνίζοντο, καὶ οὐς μὲν ἐφόνευσεν, οὐς δὲ ἡμιθανεῖς ἐποίησεν || 16. ἄλλοι δὲ ὑ. σκ. τ. ἐλθόντες τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο C. || 17. νεώτερον B. || 18. τοὺς ἐπὶ τῇ Η., B.

Cap. XXII. 1 addit C: ἐκδικίως αὐτῆς γενόμενος. Cod. A haec et quæ sequuntur usque ad verba μετὰ ἡμέρας δέκα non habet. || 2. ἐκδ. τ. ἄ. γ. om. h. I. C. || 3. κλιντήρος C. || 4. ἐσχάτως C. || 5. μεσιτεύων A. || 6. ἰδίαν C. || 7. addit A: μηδὲν σοῦ ἀδι-

rex asperatus ad dicta intus in animo sæviebat.

XXI. Aderat tunc inter multas regalesque delicias Lysias quidam risui excitando quam facetissimus, qui cum in gratiam regis admordere adolescentulum vellet: Potiare, inquit, o rex, Cleopatras, potiare: e qua tibi spero privatos filios atque incommunicatos alteri proventuros: eosque qui vultibus tuis et felici respondeant semini. Hæc ubi dicta sunt, irritatior juvenis protinus poculum, quod sibi præ manu erat, in Lysiam jaculatur, eumque vulnerat. Sed rex, effervescente iræ professione, prosiliens in Alexandrum labitur, crureque læso et vulnerato procumbit. Tum parum temperans voci juvenis: En, inquit, ille qui Asiam Europamque subjecit, unius lectuli spatium sine periculo non emensus est! Et cum dicto rapit gladium, omnesque qui forte sese veluti ad comprehendendum irruerant, dissicit: prorsus ut nihilum de Centauro-rum Lapitharumque convivio

demutaret: aut quod illi rei sit proximum, procos diceret cum ultore Ulixæ decernere.

XXII. Egressus igitur concedit ad matrem. Enim qui aderant Philippum non absque discrimine vulneratum cubiculo inducebant, lectoque deponunt. Sed is cum post complusculos dies jam bonam spem curationi promitteret, ingreditur amica sollicitudine tunc Alexander, assidensque lectulo: « Quæso, inquit, o Philippe (adhuc enim te hoc et communi nomine alloquor, ut amicus, donicum patris in te animum recognovero), quid tandem hoc rei est, quod te avertit a conjuge? Aveo enim scire, vindex et ultor futurus in matrem, si culpa meruit quod evererat. Huc adde, si placeat, probesne illam Lysias in Alexandrum petulantiam? probesne etiam patris in filium truculentiam? Quid enim uterque commeruimus a patre et marito? Abjecta Olympias conjux et Alexander filius incursatur. Quin ergo surge, et

τὸν Λυσίαν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις (8) ὑπ' αὐτοῦ ῥήμασιν ἀπρεπέσιν. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Σὺ δὲ καλῶς ἐπραξας (9) ξιφῆρης ἐπαναστάς (10) τῷ σῷ τέκνῳ θέλων ἀναλωταί με καὶ γαμῆν βουλόμενος ἐτέραν, μηδὲν ἀδικηθεὶς ὑπὸ τῆς προτέρας γυναικὸς Ὀλυμπιάδος· ἐξανάστηθι (11) οὖν καὶ περὶ σεαυτὸν γενοῦ· οἶδα γὰρ διὰ τί νωθρεύει σου τὸ σῶμα (12)· καὶ λήθην δῶμεν ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις· καγῶ δὲ παρακαλέσω Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα μου διαλλαγήναί σοι· πεισθήσεται γὰρ τῷ υἱῷ αὐτῆς, καὶ σὺ οὐ θέλῃς πατήρ μου καλεῖσθαι. » (12*) Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἐξέρχεται, καὶ ἔλθων πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα αὐτοῦ λέγει αὐτῇ· « Μητέρα, μὴ ἀγανάκτει ἐπὶ (13) τοῖς γινομένοις ὑπὸ τοῦ σοῦ ἀνδρός· ἐκεῖνον γὰρ (14) λανθάνει τὸ ὑπὸ σου γενομένον ἀμάρτημα, ἐγὼ δὲ ἔλεγχός σου τυγχάνω (15), Αἴγυπτίου πατρὸς ὦν υἱός· ὥστε οὖν ἔλθε παρακαλοῦσα αὐτὸν διαλλαγήναί σοι· πρέπον γὰρ ἐστὶ γυναικὶ τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ ὑποτάσσεσθαι. » Καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς Φίλιππον τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ

εἶπε· « Πάτερ, ἐπιστράφηθι πρὸς τὴν γυναῖκά σου· νῦν (16) πατέρα σε φωνήσω, ὅτι καὶ σὺ τῷ τέκνῳ σου ἐπέειπθης (17)· πάρεστι (18) σοι ἡ μήτηρ μου πολλὰ παρακληθεῖσα παρ' ἐμοῦ τοῦ ἔλθειν (19) πρὸς σε καὶ ἀμνήμονα γενέσθαι τῶν παραχθέντων· λοιπὸν (20) περιπλάκῃτε ἀλλήλοις· αἰσχρὸν γὰρ οὐκ (21) ἐστὶν ὑμῖν ἐπ' ἐμοῦ (22)· ἐξ ὑμῶν γὰρ ἔφυγ (23). » Καὶ ταῦτα εἰπὼν διήλλαξε τοὺς γονεῖς, ὥστε αὐτὸν ὑπὸ πάντων θαυμάζεσθαι τῶν Μακεδόνων. Τὸ (24) δὲ ὄνομα τοῦ Λυσίου ἔκτοτε παραιτοῦνται οἱ γαμοῦντες ὀνομάζειν, μήποτε αὐτοῦ ὀνομασθέντος διάλυσιν λάβωσιν.

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ἦν δὲ ἡ πόλις Μεθώνη (1) ἀντάρασα τῷ Φιλίππῳ. Πέμπει οὖν Φίλιππος τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ πολλῆς στρατιᾶς τοῦ πολεμῆσαι αὐτήν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παραγεγόμενος ἐπὶ τὴν Μεθώνην, λόγους συνετοῖς ἔπεισε τούτους ὑπηκόους γενέσθαι (2). Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ Με-

κηθέντος ὑπ' αὐτῆς. || 8. εἰρ. om. B; ὑπ' om. C. || 9. ἐποίησας C. || 10 ἐπαν. assumpsi e cod C; ἐπὶ BC. || 11. ἀναστάς οὖν π. σ. γ. C; ἀνάστα καὶ π. σ. γ. A. || 12. Disertius cod. A: οἶδα γὰρ διὰ τί νωθρεύη, οὐ τὸ σῶμα λέγω, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ ἀδαιμονεῖς. Cf. latina. In seqq. cod. A manca habet. || 12* Pergit A: ὁ δὲ Φίλιππος μᾶλλον πληγείς ὑπὸ τῆς προτέρας ἀρρωστίας διὰ τὴν τοῦ νέου νοθεσίαν τε καὶ κατάγνωσιν, ἐρεισάμενος (ἡγήσ.?) φρονιμώτερον εἶναι τὸ σιωπήσαντα μὴ ἀποκρίνεσθαι τοῖς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ῥηθεῖσιν, συμμετρήσας τὰ πάντα ἀχανῆς διέμεινεν. Ὁ δὲ Ἀλέξ. ἐξελθὼν κτλ. || 13. ὑπὸ B. C. || 14. γὰρ om. B. || 15. ὑπάρχω C; ἀλλ' ἐγὼ μέντοι ἔλεγχός σοι ἔσομαι· ὥστε σὺ πρώτη εἰσελθε πρὸς αὐτόν· πρέπον γὰρ ἐστὶ κτλ. cod. A. || 16. καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν C. || 17. πεισθεὶς B C. || 18. παρέστη C. || 19. εἰσελθεῖν πρὸς σε C., qui deinde pergīt ita: καὶ Φίλιππος εἰς χαρὰν ἄμα καὶ γέλωτα μετετρέπη· καὶ « Οἶον, ἔφη, παιδίον τοῖς τῶσάντοισι καὶ τηλικούτοις κατεκυρίευσεν ἀνδράσιν· μικροῦ δὲ [δεῖ] θρηνηθῆναι (θρονηθῆναι cod.) κάμπε πεποίηκε. » Καὶ ἀπλώσας τὴν χεῖρα κατέσχευεν Ἀλέξανδρον, καὶ τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ περιπλακεῖς ἠδέως κατησπάζετο. Ἀντασπαζόμενος δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἔφη· « Ὀλυμπιάς συνανασσέτω σοι. » Καὶ Φίλιππος ἀπεκρίνατο· « Καὶ συνανασσέτω, τέκνον μου, καὶ συνθησκέτω μοι δίχα λόγου τινός, καὶ σέ μου τῆς βασιλείας διάδοχον καθίστημι· σύγγνωθι δέ μοι τῷ πατρὶ σου ἅπερ ἐπραξα εἰς Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα σου. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη· « Μηδαμῶς μοι ὑπαίσχυθη· παῖς γὰρ σου τυγχάνω. Καὶ εἰ πληροφορησαί μοι θέλεις, κατ' ὄψιν μου κοιμηθῆναι σὺν τῇ μητρὶ μου τῇ νυκτὶ ταύτῃ. » Ὁ δὲ Φίλιππος· « Οὐ τὴν νύκτα ταύτην, ἔφη, ἀναμείνωμεν, ἀλλὰ τῇ ὥρᾳ ταύτῃ πληροφορήσω σοι· σφόδρα γὰρ λελύπημαι περὶ τῶν ὑπ' ἐμοῦ παραχθέντων εἰς αὐτήν, ὦν συγγνώμην αἰτῶ παρ' αὐτῆς. » Καὶ ταῦτα διαπραξάμενος Ἀλέξανδρος διήλλαξε τοὺς γονεῖς κτλ., ut in cod. A et B. || 20. ἀλλὰ A. || 21 οὐκ supplevi ex A || 22. ἐμοῦ ἐναντίον add. A. || 23 ἔφην B. || 24. Postrema hae om. A.

Cap. XXIII. Caput hoc in cod. C inscribitur: Ἐνθα Ἀλέξανδρος ἐν Μεθώνῃ παραγίνεται, καὶ ταύτην ὑποτάξας εἰς Σκύθας παραγίνεται. At de expeditione Scythica nihil legitur neque in codd. A et B neque in Valerio, qui quidem omnes postquam Methonem ab Alexandro subactam dixerunt, subjungunt narrationem de Persarum legatis annum a Philippo tributum exigentibus. Secundum cod. C tributorum isti exactores adveniunt post mortem Philippi, quum Alexander exercitum in Asiam ducendum jam collegisset. Vide infra. || 1. Μεθώνη B. Μεθόνη A. Μαθώνη C. || 2. addit A: τὴν τῶν ὄπλων δύναμιν παραλείψας. Οἱ δὲ ἀσμένως ἐδίδουσαν φόρους, τάλαντα γ', στρατιώτας διαχιλίους. Jam sequitur in codice C expeditio contra Scythas: Τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ ἡμερῶν τινῶν διελοουσῶν, πόλεμον οἱ Σκύθαι ὑπλίζουσιν κατὰ Μακεδονίαν. Καὶ Φίλιππος ἀκούσας τὸν στρατὸν ἐπισκέπτεται· καὶ γνοὺς μὴ αὐταρκῆ ἔχειν στρατὸν πρὸς ἀντιπαρατάξιν τούτων (πολὺ γὰρ τὸ τῶν

confirmato corpuseculo, animum etiam labantem una curaveris, adeo tibi Olympiadem tuam in gratiam una atque in cubiculum jam deducam. Geret enim morem perfecto Alexandro filio, cujus tu pater, ut video, esse fastidis. » His dictis, transit ad matrem, Philippo jam inter pudorem poenitentiamque distento, et ad eam: « Ne, inquit, quaeso, ne moveare, mi mater, super hisce quae in te egerit maritus. Etenim ipsa quamvis clam habeas quod commerueris, age tamen morem conscientiae tuae, cujus memet testem habes, qui hanc tibi concordiam suadeo. Quaeso remees ad conjugem, et redde te marito morigeram. » Cedit auctoritati suadentis filii Olympias, et duce tali revenit ad maritum. Tunc Alexander: « En tibi, pater, Olympias tua (jam enim te paterno nomine usurpabo, cujus adeo libens fueris audi-

tor). Igitur et precator ad eam fui, et remittit tibi meritum tuum abolitione omnis injuriae. Agite igitur, quaeso, post iram integrationem conjugalis affectus. Nec sit pudendum, si filius sim parentibus copulator. » His dictis, impetrat quod laborat: idque ei largiter apud omnes patriae proceres bonum admodum testimonium fuit. Placeat denique Lysiae nomen conjugalibus ritibus in perpetuum aboleri: quod appellatio illa solutioni coepti cum Cleopatra conjugii fuisset.

XXIII. At his ferme diebus, quibus haec acta videbantur, descivisse obsequio Mothana civitas nunciabatur. Ad quam animo Philippus incitatus, cum adhuc viribus corporis deficeretur, optimum ratus ultionem non distulisse, numerum qui forte adesset militum ducere Alexandrum jubet, idque adolescens properanter exsequitur diligenterque: subactam

θύνης Ἀλέξανδρος καὶ εἰσελθὼν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ Φίλιππον, ὄρθ' ἐπάνω (3) αὐτοῦ ἐστῶτας ἄνδρας βαρβαρικῶ στολισμῶ ἠμφιεσμένους, καὶ ἐξετάζει τὰ περὶ αὐτῶν, λέγων· « Τίνες εἰσὶν οὗτοι; » Ὁ δέ· « Σατράπαι, » εἶπε, « Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φησι πρὸς αὐτούς· « Τί ὄδε παραγεγόνατε; » Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· « Τοὺς συνήθεις φόρους ἀπαιτῆσαι τὸν πατέρα σου. (4) » Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἀλέξανδρος· « Εἰ ταῦτα οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις δεδώκασι εἰς διατροφὴν δωρεάν, Δαρεῖος τὴν τῶν θεῶν δωρεάν νοσφίζεται. (5) » Εἶτα λέγει αὐτοῖς πειράζων· (6) « Τί δὴ εἶη τὰ διδόμενα; » Λέγουσιν αὐτῷ· « Ὡς χρυσᾶ ἕκατον ἀπὸ λιτρῶν εἴκοσι χρυσίου. » Ἀποκριθεὶς δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν αὐτοῖς· « Οὐ

δίκαιόν ἐστι Φίλιππον τὸν βασιλέα Μακεδόνων τοῖς βαρβάροις φόρους παρέχειν· οὐ γὰρ ὁ θέλων τοὺς Ἑλληνας εἰς δουλείαν ὑποτάσσει. » Λέγει οὖν Ἀλέξανδρος τοῖς σατράπαις Δαρείου· « Πορεύεσθε καὶ εἶπατε Δαρείῳ ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου παῖς δηλοῖ σοι, ὅταν (7) ᾦν αὐτὸς Φίλιππος μόνος, φόρους ὑμῖν ἐτέλει· ὅτε δὲ ἐγέννησεν υἱὸν Ἀλέξανδρον, φόρους ὑμῖν οὐκέτι δίδωσιν· ἀλλὰ καὶ οὐς ἔλαβες παρ' αὐτοῦ, ἐγὼ ἔλθων πρὸς σε λήψομαι. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπεμψε τοὺς πρέσβεις Δαρείου, μηδὲ γραμμάτων ἀξιῶσας τὸν πέμψαντα αὐτοὺς βασιλέα. Ἐχαιρε δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ Φίλιππος ὄρων ταῦτα τολμῶντα τὸν Ἀλέξανδρον.

Σκυθῶν πλῆθος ἦν, ὡσεὶ χιλιάδες τετρακόσαι), ἐν ἀμχανία [οὖν] ὑπῆρχε Φίλιππος· καὶ προσκαλεσάμενος πάντας τοὺς μεγιστάνους αὐτοῦ καὶ φίλους, διηγορεῖτο περὶ τοῦ πολέμου, ὡς ἂν τί διαπράξεται. Καὶ φησὶν Ἀριστοτέλης· « Ὡς δέσποτα Φίλιππε, δὸς τὸν πόλεμον Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ἡ τύχη διαπράξοιτο. » Καὶ παρευθὺς προσκαλεῖται Φίλιππος τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ λέγει αὐτῷ· « Ἰδοὺ, καιρὸς ἀγῶνος ὑπὲρ πατρίδος, Ἀλεξάνδρε. Ἐκκληρώθη σου τῆ τύχη ὁ πόλεμος· φράσον δὴ πῶς ἂν ἔχη περὶ αὐτοῦ· παροίμιον γάρ σου τῆς εὐτυχίας ὁ λόγος προθέβηται· σκόπει οὖν τὰ περὶ τοῦ πολέμου. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἴστατο μετὰ πάντων· ἴσταμένος δὲ ἐμαεδία, καὶ μειδιῶν ἐθρασύνετο, καὶ χαρίεντι τῷ προσώπῳ τῷ πατρὶ ἀντεφθέγγατο· « Τί ἔτι μοι ταῦτα οὐ πρὸ πολλοῦ ἔλεξας (cod. ἤλεγξας), ἀλλ' εἰς ἀθυμίαν καὶ λύπην τοιαύτην κατένευσας δι' ἀθροισμὸν μυρμύκων (sic Berger de Xivrey, pro μυρμύγγων.) πολλῶν; Ἐξελεύσομαι δὴ καὶ πολεμήσω αὐτοὺς, καὶ τοὺς δυνατοὺς αὐτῶν θήσω εἰς ἀραπισμὸν· οὐ γὰρ ἐν πλήθει αἱ νίκαι γίνονται, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνωθεν δεδωρῆνται προνοίας. » Ἐπὶ τούτοις πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἠτένιζον· καὶ θαυμάζεται παρὰ πάντων. Ἰστατο δὲ μέσον πάντων ὡς ἀστὴρ ἐκλάμπων. Ὁ δὲ Φίλιππος φησὶν· « Ἄπιθι, τέκνον, καὶ ὅσα ἡ πρόνοια τίθησιν ἐν τῇ ψυχῇ σου, ταῦτα ποίει. » Ἐξῆλθε δὲ Ἀλέξανδρος καὶ μετ' αὐτοῦ τριάκοντα χιλιάδες νεανίσκων, καὶ ὄρμησε Σκύθας πολεμεῖν. Καὶ ἡ μὲν Σκυθῶν παράταξις ἀναριθμητὸς ἦν, ἡ δὲ τύχη Ἀλεξάνδρου ἀκαταγώνιστος. — Καὶ δὴ λαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ὀλίγους τινὰς καὶ καταλαμβάνει τὴν (τινα?) ἀκρωρείαν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων κατανοῶν ἐπιτήδειον σκέπτεται τόπον, ὅς δυνατὸς ἦν αὐτοῖς, τοῖς δὲ Σκύθαις ἄγνωστος. Καὶ στραφεὶς παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἅπαν τὸ πλῆθος· καὶ διίστησι γύρωθεν τοῦ τῶν Σκυθῶν φουσάτου (fossali) κατὰ τὸν καιρὸν τῆς νυκτός. Ἐν δὲ τῷ δυσβάτῳ τόπῳ ἐνέδραν τίθησιν (cod. ἄδειαν ἀφίησιν)· ἐπιλέκτους ἄνδρας ὡς δισχιλίους ἐν αὐτῷ (cod. τῷ) κρύπτεσθαι προσέταξεν· ἐκέλευσε δὲ τοὺς κύκλωθεν πάντας ἀνὰ τριακόνα ὀκτώ καὶ πλείους καμίους ἀνάπτειν. Τούτου δὲ γενομένου, πάντοθεν οἱ Σκύθαι περισκοπήσαντες ὄρωσι ἐν τῷ τόπῳ, οὐ δὲ Ἀλέξανδρος τὸ ἐνέδρον ἐποίησεν, ὡς δῆθεν ἄδειαν τῶν λαμπάδων (dicere voluit auctor: ὄρωσι... ἄδειαν εἶναι ἀπὸ τῶν πολεμίων, ὡς δῆθεν λαμπάδων ἐκεῖ οὐ καιομένων), καὶ ὡς εἶδον τὸ πλῆθος τῶν Μακεδόνων φοβηθέντες, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς διὰ νυκτὸς φυγῆ χρυσάμενοι ἐκεῖθε διασωθῶσιν. Παραρηγῆμα δὲ καταλιπόντες τὴν πᾶσαν ἀποσκευὴν εἰς φυγὴν ὄρμησαν. Ἀλέξανδρος δὲ θεασάμενος ἀφορῆ αὐτῶν ἠκολούθη (ἀφορητὴ αὐτοῖς ἠκολούθησε) μετὰ πάντων τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ.

Ὡς δὲ ἐν τῷ τόπῳ ἐγένοντο οἱ Σκύθαι καὶ τῷ χωνεύματι (ser. φωλεύματι) εἰσθάντες, σαλπίζει ὀπισθεν αὐτῶν Ἀλέξανδρος, καὶ βοῶσι Μακεδόνες, καὶ Σκύθαι ἀλλήλους κατωθοῦσι, καὶ τὸ ἐνέδρον ἐκ τῶν ἐμπροσθεν ὑπεξέρχεται καὶ ἀνωθεν εἰσθάλλουσι, καὶ ἴσαντο οἱ Σκύθαι μηδὲν ἄλλο εἰ μὴ τὸν θάνατον ἐκδεχόμενοι. Φωνὰς δὲ ἱκετηρίας προσέφερον· καὶ πάντες ἀδεῶς ἐσφάζοντο ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. Ἐπικάμπτεται τούτοις Ἀλέξανδρος· καὶ παρευθὺς ἀπέχεσθαι τοῦ πολέμου προσέταξε· πάντας δὲ εἶπε δεθῆναι καὶ ἄγεσθαι ἐν τῷ φουσάτῳ αὐτοῦ, ὡς ἂν καὶ περὶ αὐτῶν σκέψηται. Καὶ δὴ ἀπελθόντες ἐν τῷ κελυσοθέντι τόπῳ, Ἀλέξανδρος τοὺς προύχοντας αὐτῶν παριστᾶναι ἐκέλευσε. Παρίσαντο δὲ τρέμοντες, καὶ φησὶ πρὸς αὐτούς Ἀλέξανδρος· « Ἰδατε ὡς ἡ πρόνοια παρέδωκεν ὑμᾶς εἰς χεῖρας τῶν Μακεδόνων, καὶ οὐκ ἠδυνήθητε ἀντιστῆναι τὰ ἴχνη τῶν « ποδῶν ἡμῶν. Ἔσταί μοι δοῦλοι ἡ οὐ; » Οἱ δὲ μετὰ φόβου εἶπον· « Δοῦλοί σου ἐσμὲν, δέσποτα, καὶ δουλεύσομέν σοι εἰς « τὸν αἰῶνα κατὰ τό σοι βουλήτόν. » Καὶ πρηνεῖς πεσόντες εἰς γῆν προσεκύνησαν αὐτῷ. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἂν εἶη φιλοφρονούμενος αὐτοῖς, ἐκέλευσε τῶν δεσμῶν ἀρελθῆναι καὶ σὺν αὐτῷ εἰς τὴν πόλιν Φιλίππου εἰσεργεσθαι, ὡς ἐπινίκιον ἐπιδείξασθαι νίκης (νίκος cod.), ἔπειτα δὲ καὶ συγχωρηθῆναι ἀπελθεῖν εἰς τὰ ἴδια καὶ φόρους ἐτησίους τελεῖν ἐκέλευσε πρὸς τοὺς Μακεδόνους. || 3. sic etiam cod. A. || 4. pergit A: Ὑπὲρ τίνος, ἔφη, ἀπαιτεῖτε τοὺς φόρους; Οἱ δὲ « Γῆς γῆς ὑμῶν ὑπὲρ Δαρείου. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρός φησι· Εἰ ταῦτα κτλ. || 5 ἐρανίζεται C et A. || 6. Quæ sequuntur usque ad verba πορεύεσθε ignorat cod. A. || 7.

enim populatamque ad vindictæ ostentationem raptim Mothanam reversus annunciat. Sed enim cum illo reditu de Mothana ingressus ad patrem foret, videt ibi assistentes habitu barbaro viros, percontansque agnoscit Persæ Darii satrapas: causam autem adventus esse, quod ex more regi petitum pecunias a Philippo venissent, pretium scilicet aquæ atque terræ: his enim nominibus subjectos obsequi sibi Persæ deposcunt. Miratus igitur Alexander et petendi morem et titulum: « Hæcine inquit, elementa Persæ mortalibus venditant, quæ cunctis deus in commune largitus est? » Dolebat ergo, altiusque adolescentuli vim carpebat,

quod viri Græci nominis ac dignitatis vectigales barbaris fierent: quæ res esset pendentibus jugiter ad magisterium servitutis. Tum igitur paululum barbaris indidem separatis, ferre a se mandata ad Darium jubet: hæc illi Alexandrum nunciare et dicere: boni consuleret, et ab hac petendi consuetudine temperaret: quippe quem ipse morem petendis pecuniis indixisset, hunc a se profinus exactum iri; unaque cum his, quæ ante dispensa sint, propria quæcumque sint Persis Alexandrum petiturum. Cum his dictis exigit homines proficisci, ne litterarum quidem regem responsione dignatus. Ad animi ejus magnificentiam Philippum erige-

Οἱ (8) δὲ Πέρσαι λαβόντες ἀργύριον δεδώκασί τινα φίλῳ αὐτοῦ ζωγράφῳ, καὶ κατεσκεύασεν αὐτοῖς εἰκόνα τῆς μορφῆς Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀπήγαγον αὐτὴν Δαρείῳ ἐν Βαβυλώνι, ἀπαγγέλλοντες αὐτῇ πάντα τὰ πραχθέντα τοῖς παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Πάλιν οὖν ἑτέρας πόλεως ἀτακτοῦσης τῶν Θρακῶν τῷ Φιλίππῳ, πέμπει ὁ Φίλιππος τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ πλήθους στρατιωτῶν πολεμῆσαι αὐτήν (9).

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ἦν δέ τις ἐκεῖ Πausanias ὄνομα, ἀνὴρ μέγας καὶ πλούσιος σφόδρα, καὶ ἐξάρχων πάντων Θεσσαλονικέων (1). Οὗτος οὖν εἰς ἐπιθυμίαν ἑλθὼν Ὀλυμπιάδος τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου, ἔπεμψε πρὸς αὐτήν τινας ὡς δυναμένους πείσαι αὐτὴν καταλεῖψαι Φίλιππον τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῆναι αὐτῷ, πέμψας αὐτῇ χρήματα πολλά. Τῆς δὲ Ὀλυμπιάδος μὴ κατανευσάσης, ἑλθὼν Pausanias (2)

ἐνθα ἦν Φίλιππος, γνοὺς τὸν Ἀλέξανδρον ἐπὶ πόλεμον πορευθέντα, [εἰσῆλθεν] ἀγῶνος τελουμένου θυμελικοῦ, καὶ τοῦ Φιλίππου ἐν τῷ Ὀλυμπίῳ θεάτρῳ ἀγωνοθετοῦντος, ἐπεισέρχεται ξιφῆρης [ὁ Pausanias] εἰς τὸ θέατρον μετὰ καὶ ἑτέρων γενναίων ἀνδρῶν ἀνελεῖν βουλόμενος τὸν Φίλιππον, ἵνα τὴν Ὀλυμπιάδα ἀρπάσῃ, καὶ ἐπιβὰς αὐτὸν ἐπληξεν αὐτὸν ξίφει κατὰ πλευράν, οὐ (μέντοι) ἀνῆεν αὐτὸν. Γίνεται οὖν θρύλλος μέγας ἐν τῷ θεάτρῳ. Ὁ οὖν Pausanias ἔσπευσεν εἰς τὸ παλάτιον ἀρπάσαι τὴν Ὀλυμπιάδα (3). Συνέβη οὖν νικηφόρον ἐπανελθεῖν τὸν Ἀλέξανδρον αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐκ τοῦ πολέμου, καὶ ὄρᾳ μεγίστην ταραχὴν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἠρώτησε τὸ γεγονός. Λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Pausanias ἐν τῷ παλατίῳ ἐστὶ θέλων ἀρπάσαι τὴν Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα αὐτοῦ. Καὶ εὐθέως εἰσέρχεται μεθ' ὧν ἐτύγχανεν ὑπερασπιστῶν αὐτοῦ, καὶ συλλαμβάνει (4) τὸν Pausaniam κατέχοντα τὴν Ὀλυμπιάδα μετὰ βίας μεγάλης κραυγάζουσαν. Καὶ

A : εἶπατε Δαρείῳ, ὅτε μόνος ἦν Φίλιππος φόρους σοι ἐχορήγει· ὅτε δὲ ἐγένετο αὐτὸς υἱὸς Ἀλεξάνδρος, οὐκέτι (οὐ cod. B.) δίδωσιν. || 8. οἱ δὲ... παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου unus B exhibet. || 9. addit A : ὁ δὲ παραγενόμενος λόγῳ ἔπεισε αὐτοὺς ὑπηκόους εἶναι, τῇ τῶν ὅπλων δυνάμει ἀποταξάμενος, καὶ λαθὼν παρ' αὐτῶν φόρους ἀνέστρεψεν.

Cap. XXIV. 1. Θεσσαλονικεὺς, πλείστην δυνάμιν καὶ μεγάλην περὶ ἑαυτὸν ἔχων A. || 2. ἐπιβουλίαν μελετᾷ ὁ Π. πυνθανόμενος περὶ Ἀλεξάνδρου, εἰ ἄρα εὖροι αὐτὸν ποτὲ ἀποδημοῦντα. Καὶ δὴ χρόνου ἐμπροσθέντος, καὶ ἐπὶ πόλεμον ὄντος Ἀλεξάνδρου εἰς τινας πόλεις, καὶ ἀγῶνων ἐπιτελουμένων θυμελικῶν, μαθὼν ὁ Π. τὸν Ἀλέξανδρον ἀποδημοῦντα καὶ τὸν Φίλιππον ὄντα ἐν ταῖς θεωρίαις ἐπέρχεται ξιφῆρης κτλ. A. || 3. cod. A : ἔσπευσεν εἰσελθεῖν εἰς τὰ βασιλεία, ἔτι ζῶντος τοῦ Φιλίππου, βουλόμενος ἀρπάσαι τὴν Ὀλυμπιάδα. Καὶ δὴ εἰσῆλθεν, ἔτι ἐμπνέοντος τοῦ Φιλίππου ἐσγάτῳ πνεύματι καὶ ὀδυνομένου μᾶλλον ὑπὲρ τὴν ὀδύνην ἣς εἶχεν πληγῆς, ἅμα δὲ καὶ οἰμώζοντος καὶ σθένοντος, ὅτι ἔτι ζῶντος αὐτοῦ ἡ τούτου γυνὴ εἰς ἕτερον ἄνδρα ἐνυμφεύσατο μετὰ πολλῆς τῆς βίας· ἅμα δὲ καὶ ἐπεθύμει τὸν Ἀλέξανδρον ἰδεῖν ἐκ πολλοῦ χρόνου ἐκδημήσαντα, μεμνημένος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀγχισίας καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἀνδρείας, λέγων τοῖς μετ' αὐτοῦ, ὅτι τοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος οὐκ ἐπεχείρησε ἀν' ἐχθρὸς κατὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τι ποιῆσαι· εἰ δὲ καὶ ἐπεχείρησε ἀπὸ κακῆς γενέσεως παρελασθεῖς, ἐτελεύτα. Νῦν δὲ μετὰ πολλῆς ὀδύνης καὶ ἀθυμίας πλείστης τὰ ἔσχατα τοῦ βίου ὁμιλῶ· ὑμῖν δὲ λέγω, ἐλθόντος τοῦ υἱοῦ μου Ἀλεξάνδρου, εἶπατε αὐτῷ, ὅτι ὁ πατήρ σου Φίλιππος ἀξιοῖ ἐκδικηθῆναι διὰ τῆς ἐμβριθείας σου χειρὸς τὸν τε αὐτοῦ θάνατον καὶ τὴν Ὀλυμπιάδος τῆς μητρὸς σου ἀρπαγὴν. Αὐτῇ δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰσῆρχετο et cetera ut in cod. B. || 4 Cod. A : καὶ ὄρᾳ τὸν Pausaniam μεσολεαθηκότα τὴν Ὀλυμπιάδα· κρατεῖ δὲ τὴν διβολίδα· ἐβούλετο κατ' αὐτοῦ ἐκκοντίσειν, ἀλλὰ δόδοικει μὴ ἄρα συνανακρεθῆ ἢ Ὀλυμπιάς. Μαθὼν οὖν περὶ τοῦ πατρὸς ὅτι ἔτι ζῆ, προσαγαγὼν αὐτῷ τὸν Pausaniam ἔφη· « Ἦκου πάτερ ἀμυνόμενος τοὺς ἐχθρούς σου· ζῆθι, βασιλεῦ· ἀθάνατόν σοι ἐστὶ τὸ ὄνομα· βλέπε τὸν ἐχθρὸν Pausaniam δεδεμένον παρεσχηκότα σοι καὶ τρομάζοντα. » Βλέψας δὲ εἰς αὐτὸν Φίλιππος καὶ μηκέτι δυναμένος λέγειν, ἔνευσεν ξίφος αὐτῷ δοθῆναι. Δεδωκότος δὲ αὐτῷ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ποιεῖ τῷ Pausaniam καιρίαν ταῖς ἰδίαις χερσὶν πληγὴν, καὶ ἀναίρει αὐτὸν παραυτὰ. Προασπετίλας τὸν ἐχθρὸν ἑαυτοῦ, ἀναρρώσας ὁ Φίλιππος διὰ τὴν παρουσίαν Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν ἐν τάχει ἐκδίκησιν, εἶπε· « Τέκνον Ἀλέξανδρε, σὲ δέδοκται κοσμοκράτορα εἶναι· μνημόνευε τοῦ πατρὸς σου Φιλίππου, καὶ μὴ ἀπάρνησαι με πατέρα σου καλεῖν· ἐμοῦ γὰρ τὸ πεπρωμένον πεπλήρωται. » Ταῦτα εἰπὼν ἐξέλιπεν τὸ πνεῦμα. Θρηγῶν δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος εἶπε· « Πάτερ, βασιλεῦ, βασιλεῦ, Φίλιππε, ἐν τῇ ζωῇ σου οὐδεὶς καταφρονήσας σου ἐχάρη· ὑπὲρ ἀδεξιοβόλους (ut videtur,) παρασπιστῆς ὁ βραχίων σου ἀποτυχία πλουσίου γέγονε. Πῶς ἀπώλετο τρωθεὶς αὐτοκράτωρ; Ὁ Κύκλωψ Pausanias εἰς θεοὺς σὲ πρὸ μοίρας παρέπεμψεν· ᾧ δὴ ἡ δίκη παραυτὰ τὸν ἴδιον μισθὸν ἀποδέδωκε. » Καὶ τοῦτον θρηγῶν ἐπειπὼν, κοσμήσας αὐτῷ τάφον πολυτελεῖ, κατέθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ· ἐπ' αὐτῷ δὲ τῷ τάφῳ καθίδρυσε ναόν. Τῆς οὖν Ὀλυμπιάδος συμφοραζούσης ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι, καὶ τῶν Μακεδόνων ἀτάκτως ἐχόντων, παρεμυθεῖτο αὐτοῦς ἡ Ἀλεξάνδρου παρουσία. Καὶ δὴ μεθ' ἡμέρας εἰς εὐστάθειαν ἐλθόντων etc. quæ sequente capite narrantur. — Aliam de morte Philippi narrationem secutus est auctor cod. C. Is enim post ea quæ in antecedentibus adscripsi-

batur, quod adeo confidentem et intrepidum eum naturæ suæ bona asserere intueretur. Igitur cum vicina rursus civitas de obsequio vacillaret, datur Alexandro expeditio. Pergitque quo jussus est.

XXIV. Enimvero interea Pausanias quidam nomine, tum divitiis affluens tum opibus potens, ex oppido Thessalonicae nobilis, in Olympiadis desiderium amoremque animo prolapsus est. Qui cum per internuncios adtemptasset, ut mulier consentiret, ut deserto Philippo ad sese transuberet, neque id ex sententia provenisset, comperiens filium Philippi, cujus adeo formidolosum in omnes accolae erat nomen, peregre profectum, certamenque thymelæ tunc agi

a Philippo præsidente; repente satellitio stipatus, strictis gladiis theatrum irruit, Philippumque vulnere prævenit. Qui cum altius et letaliter ictus esset, veluti cædis absolute securus ad regiam Pausanias properato festinat, raptu scilicet Olympiadis desiderio consulturus. Igitur cum populus adhuc in theatro turbaretur, Pausanias vero, ut diximus, raptum moliretur; forte, rebus ex sententia perpetratis, Alexander supervenerat, offenditque turbas et vim et vulnera Philippi. Quibus, ut res erat, cognitis, auctoremque earum rerum Pausaniam hæc designasse, irruens regiam in ipso raptu matris Pausaniæ violentiam deprehendit: eumque cum jaculo destinaret, tenereturque formidine

ἡβουλήθη Ἀλέξανδρος μετὰ λόγῃς ἀναιρήσαι αὐτόν· ἐφοβήθη δὲ μή πως καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ πατάξῃ· κατείχε γὰρ αὐτὴν βία πολλῇ. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀποσπάσας τὸν Πausanίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, [ἐπληξεν τῇ λόγῃ, ἣν κατείχε.] μαθὼν τὸν Φίλιππον ἔμπνουν (ἔτι) ὄντα, προσελθὼν λέγει αὐτῷ. « Πάτερ, τί βούλει περὶ τοῦ Πausανίου; » Ὁ δὲ λέγει, « Ἀνένευκέ μοι αὐτὸν ὄδω. » Καὶ [ἀγαγὼν αὐτόν,] λαθὼν Ἀλέξανδρος μάχαιραν ἀνέθηκεν εἰς τὴν χεῖρα Φιλίππου, καὶ προσήγαγεν τὸν Πausanίαν· καὶ κρατήσας αὐτὸν Φίλιππος ἔσφαξεν αὐτόν· καὶ λέγει τῷ Ἀλεξάνδρῳ· « Τέκνον, οὐ λυποῦμαι ὅτι τελευτῶ, ἐξεδιχῆθην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνελῶν τὸν ἐχθρόν μου. Καλῶς οὖν εἶπεν ὁ Ἄμμων, ὁ Λιθύης θεός, Ὀλυμπιάδι τῇ μητρί σου· Ἐξεῖς ἄρβρενα

παῖδα, ὃς ἐκδικήσει τὸν πατρός ἐαυτοῦ θάνατον. » Καὶ οὕτως εἰπὼν Φίλιππος ἀπέπνευσε. Θάπτεται οὖν βασιλικῶς, ὅλης τῆς Μακεδονίας συνελθούσης.

ΚΕΦ. ΚΕ΄.

Ἐλθούσης δὲ τῆς πόλεως Πέλλης εἰς εὐστάθειαν (1), ἔρχεται Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀνδριάντα, καὶ βοήσας μέγα εἶπεν· « ὦ παῖδες Πελλαιῶν καὶ Μακεδόνων καὶ Ἑλλήνων Ἀμφικτυόνων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Κορινθίων [καὶ Θηβαίων καὶ Ἀθηναίων (2)] καὶ πάντων τῶν Ἑλληνικῶν ἔθνῶν, συνέλθετέ μοι τῷ συστρατιώτῃ ὑμῶν καὶ ἐμπιστεύσατέ μοι ἑαυτοὺς, ὅπως καταστραστευσώμεθα τοῖς βαρβάροις καὶ (3) ἑαυτοὺς ἐλευθερώσωμεν τῆς τῶν Περσῶν δουλείας, ἵνα μὴ Ἐλ-

mus pergit ita : Καὶ δὴ τὴν πόλιν (sc. Πέλλαν) καταλαθόντες (sc. Alexander et ejus socii e Scythia reduces), θόρυβος καὶ βοή ἐγένετο. Καὶ προὔπαντῶσιν Ἀλέξανδρον, καὶ τὰ συμβάντα διηγοῦνται αὐτῷ· ὡς τις Ἀνάξαρχος ὁ καὶ Πausanίας, ὁ τῶν Θεσσαλονικέων τύραννος, ποτὲ παριῶν ἐξενίζετο παρὰ Φιλίππου· καὶ ξενισθεὶς θεωρεῖ Ὀλυμπιάδα καὶ ἔκτοτε φιλικῶς εἶχε πρὸς αὐτήν. Μαθὼν δὲ τὴν τῶν Σκυθῶν κατὰ Μακεδόνων ἐφοδόν, ὡσεὶ δώδεκα χιλιάδας λαθὼν ἀνδρῶν μεθ' ἑαυτοῦ, φθάνει Μακεδονίαν τοιούτου τρόπου ἔχων ἐν ἑαυτῷ, χάριν συμμαχίας ἐλθεῖν (suppl. λέγων)· καὶ εἰ μὲν δυνήθη ἀρπάσαι Ὀλυμπιάδα, ἦδη καλόν· εἰ δὲ μὴ δυνήθη, ὡς σύμμαχος πάλιν λογισθῆ, καὶ ἀντιστραφήσεται. Ἢ δὲ τύχη εὐάλωτον τίθησι τὴν Ὀλυμπιάδα. Μαθὼν γὰρ Φίλιππος τὴν Ἀλεξάνδρου πρὸς Σκύθας νίκην, λαθὼν τὴν Ὀλυμπιάδα ἐξέρχεται εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ· καταλιπὼν δὲ αὐτὴν ἐν τινι προαστείῳ, ἐκεῖνος μεθ' οὗ ἐπεφέρετο στρατοῦ ἐξῆλθε τοῦ μετωρισθῆναι. Ἀνάξαρχος δὲ ταῦτα μαθὼν ἐπεισέρχεται· καὶ ἀρπάσας τὴν Ὀλυμπιάδα ἀνθυποστρέφει. Φίλιππος δὲ μαθὼν διώκει αὐτὸν μεθ' οὗ ἐπεφέρετο ὀλίγου στρατοῦ.

Ταῦτα μαθὼν Ἀλέξανδρος μετὰ σπουδῆς ἐκτείνει τὴν φάλαγγα καὶ καταδιώκει Ἀνάξαρχον, λαθὼν μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ὀκτακισχιλίους ἵππους. Προκαταλαμβάνει δὲ τοῦτον Φίλιππος. Συνάπτουσι πόλεμον μετ' ἀλλήλων· καὶ λαθὼν πληγὴν κατὰ τοῦ στέρνου ἐκπεπτόκει τοῦ ἵππου. Εὐρῶν δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐρρίμενον καὶ ἰδὼν ἐτι ἐμπνέοντα, ἔσας αὐτὸν ὤχρητο ἐπὶ τὸν πόλεμον· καὶ περικυκλώσας αὐτοὺς ἀρχεται κόπτειν ἀφειδῶς. Οἱ δὲ μετὰ Ἀναξάρχου εἰς φυγὴν τρέπονται, ἀφέντες τὴν Ὀλυμπιάδα· καὶ λαμβάνουσιν αὐτὴν οἱ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπασπισταί. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τινα τῶν (cod. ἵνα τὸν) Ἀναξάρχου κρατήσας ἔφη· « Ὑπόδειξόν μοι Ἀνάξαρχον, καὶ τὸ ζῆν σοι, μὰ τὴν πρόνοιαν, χάρισσομαι. » Ὁ δὲ δεικνύσιν αὐτὸν λέγων· « Βλέψον ἐν μέσῳ τῆς φάλαγγος· καὶ ὅν ἂν ἴδῃς λευκὴν ἔχοντα στολὴν καὶ περικεφαλαίαν χρυσοῦν, καὶ ποικίλῳ ἵππῳ ἐποχοῦμενον, αὐτὸς ἐστὶν Ἀνάξαρχος. » Σημειωσάμενος οὖν Ἀλέξανδρος εἶδεν αὐτόν. Καὶ παραλαθὼν μεθ' ἑαυτοῦ τετρακοσίους ἵππεας εἰς μέσον τῆς φάλαγγος ὤρμησε. Πάντας δὲ [ἐν τούτῳ] τῷ τόπῳ τῷ θανάτῳ εἰδούσαν, καὶ καταλαμβάνει Ἀνάξαρχον μόνον. Ἐγγρατῆς δὲ γενόμενος τούτου Ἀλέξανδρος οὐδεμίαν ἄλλην εἶχε φροντίδα, ἀλλ' αὐτὸν μόνον λαθὼν πρὸς τὸν πατέρα ἐπάνεισιν. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ὦν, φησὶ πρὸς αὐτόν Ἀλέξανδρος· « ὦ πάτερ μου, ἀνάστηθι καὶ ἀμύου τὸν ἐχθρόν σου ἐν τῇ χειρὶ σου. » Καὶ τίθηται κατενώπιον αὐτοῦ Ἀνάξαρχον τὸν καὶ Πausanίαν δεδεμένον· καὶ μάχαιραν τίθησιν εἰς τὰς χεῖρας Φιλίππου. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐτι ἐμπνέων πῆξας ταῖς χερσὶν ἀνίσταται καὶ κατασφάττει αὐτόν. Ἐκ δὲ τοῦ αἵματος αὐτοῦ λαθὼν ἐπιρραντίζει Ἀλέξανδρον λέγων· « Οὕτω γενέσθω πᾶσι τοῖς ἀνθεστηκόσιν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Μακεδόσιν. » Καὶ ἐπὶ τῷ ὄχλῳ Μακεδόνων εἶπεν· « Ἀλέξανδρον πάντες γινώσκετε· ὑπὸ τὴν σήμερον ἔστω ὑμῖν βασιλεὺς, καὶ τῆς βασιλείας μου διάδοχος σὺν τῇ μητρί σὺ τοῦ Ὀλυμπιάδι. » Ὀλυμπιάς δ' ἐστήκει πενθοῦσα. Ἐμβλέψας δὲ πρὸς αὐτὴν μόλις καὶ πού λέγει· « Χαίροις, Ὀλυμπιάς, καὶ σὺ, ὡς θαυμαστὸν τοιοῦτον τέξασα παῖδα. » Ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ δὲ τὸ ὄμμα ἐκτείνας, καὶ αὐτοῦ τῷ τραχίλῳ ἐφραψάμενος καὶ τῇ κεφαλῇ αὐτῷ ἐπικλίνας εἶπε· « Τέκνον, οὐ λυποῦμαι ὅτι τελευτῶ· ἐξεδιχῆθην γὰρ ἐγὼ αὐτὸς ἀνελῶν τὸν ἐχθρόν μου. Καλῶς οὖν εἶπεν Ἄμμων ὁ Λιθύης θεός, Ὀλυμπιάδι τῇ μητρί σου· Ἐξεῖς γὰρ ἄρβρενα παῖδα ὃς ἐκδικήσει τὸν ἑαυτοῦ πατρός θάνατον. » Καὶ οὕτως εἰπὼν Φίλιππος ἐξέπνευσε. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πενήσας τὸν Φίλιππον σὺν παντὶ τῷ στρατῷ, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ὀλυμπιάδος, ἄγουσιν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐπὶ χρυσοῦ κραβάτου, καὶ θάπτουσιν αὐτόν (καθὼς ἔθος ἐστὶν), ὅλης τῆς Μακεδονίας συνελθούσης. Οἱ δὲ Σκύθαι μετὰ τὸ παύσασθαι τὸν καιρὸν τοῦ θρήνου προσῆλθον Ἀλεξάνδρῳ αἰτοῦντες τὸ δοκοῦν αὐτῷ. Ὁ δὲ ἀποστείλας αὐτοὺς εἰς τὰ ἴδια εἶπεν· « Ἀπελθόντες εὐτρεπίσατε ὡσεὶ χιλιάδας τριάκοντα πάντας τοξότας. Ὅποταν δὲ πρὸς ὑμᾶς ἀποστείλω, τούτους μοι ἐκπέμψατε τάχιον. Εἰ δὲ [τοῦτο] μὴ βούλεσθε γενέσθαι ἡμῖν εἰς συμμαχίαν, ὅποταν ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, τὴν γῆν ὑμῶν ἐκδαφίσω. » Ἐπὶ τούτοις οἱ Σκύθαι προσκυνούσιν Ἀλέξανδρον, καὶ θεὸν αὐτὸν ἀναγορεύουσιν, οἰκαδε ἀναχωρήσαντες, συνταξάμενοι αὐτῷ δουλικῶς διακεῖσθαι μέχρι καὶ πέμπτης γενεᾶς.

Cap. XXV. 1. Ἐλθούσης δὲ ἀπάσης τῆς χώρας εἰς συμπάθειαν C. male. || 2. Includa addidi ex C. || 3. Καὶ ἑαυτοῦς... δου-

matris vulnerandæ, Olympias sic adhortatur : « Jaculare, inquit, fili, jaculare ne dubites; habeo enim præsidem Ammonem et protectorem. » Enimvero Alexander nullo impetu vinci. Sed cum spirare etiam tunc patrem Philippum comperisset, eundem advehi illorsum jubet, gladiumque quem gerebat ipse conlatum in dexteram patris misit, quo manu ejus oppeteret Pausanias, cui poenam quamque pro tacto debuerat. Ergo jam moriens Philippus, « Nihil nunc sane est, inquit, quod me vitæ finis aut hujuscemodi mors

contristet : ultus enim auctorem injuriæ libens oppetam. Atque ideo illa et nunc ab Ammone dicta reminiscor, quæ tunc matri tuæ Olympiadi filium fore talem prægnanti dixerant, qui non ejus modo assertor esset, sed vindex quoque patris foret futurus. » Et cum his dictis moritur. Curatur igitur Philippo regia sepultura, in memoriam ejusdem omni Macedonia et reliqua Græcia conspirante.

XXV. Ubi igitur jam animi hominum illa rerum noyitate quietiores visi esse potuerunt, scandit Alexander paternæ

λῆγες ὄντες βαρβάρους δουλεύσωμεν. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἐκτίθεται κατὰ πᾶσαν πόλιν διατάγματα βασιλικά (4). Συναθροισθέντες δὲ ἐκ πασῶν τῶν χωρῶν παρεγένοντο εἰς Μακεδονίαν αὐθαίρετοι πάντες ὡς ὑπὸ θεοπνεύστου φωνῆς μετακληθέντες (5). Ἀνοίξας δὲ Ἀλέξανδρος τὰς τοῦ πατρὸς ὀπλοθήκας μετέδωκε τοῖς νέοις τὴν πανοπλίαν· συνήγαγε δὲ καὶ πάντας (6) τοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Φιλίππου ὑπασπιστὰς (7) γηραιοὺς τυγχάνοντας ἤδη (8) καὶ λέγει αὐτοῖς· « Πρεσβῦται καὶ ἄλκιμοι συστρατιῶται, καταξιῶσατε (9) κοσμηῆσαι τὴν τῶν Μακεδόνων στρατιάν, καὶ συστρατεῦσαι ἡμῖν εἰς τὸν πόλεμον. » Οἱ δὲ εἶπον· « Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, ἡμεῖς προσέβημεν (10) τῇ ἡλικίᾳ συστρατευόμενοι τῷ πατρί σου Φιλίππῳ, καὶ οὐκέτι (11) ἐστὶν ἡμῖν σθεναρὸν τὸ σῶμα (12) πρὸς ἀντιπάλους· διὸ παραιτούμεθα τὴν ἐπὶ σοῦ στρατείαν (13). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ἄλλ' ἐγὼ μᾶλλον συστρατεύσομαι ὑμῖν (14),

εἰ καὶ (15) γηραλιοὶ (16) τυγχάνετε· πολὺ γὰρ τὸ γῆρας ἰσχυρότερον τῆς νεότητος· ἢ γὰρ νέα ἡλικία πολλάκις (17) πεποιθυῖα τῇ τοῦ σώματος ἀλκῇ (18) ἐκτραπέῖσα εἰς ἀβουλίαν ἔρχεται (19) καὶ ἐξάπινα κινδυνεύει· ὁ δὲ πρεσβύτερος πρότερον λογισάμενος ἐπὶ τὸ δρῦν καθυστερεῖ (20), τῇ γνώμῃ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου. Ἡμεῖς οὖν, πατέρες, συστρατεύσεσθε ἡμῖν οὐχ ὡς ἀντιτασσόμενοι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ προτρεπόμενοι τοὺς νέους γενναίως ἀντιπαρατάττεσθαι (21)· ἀμφοτέρων γὰρ ἡ βοήθεια συνεπισχύσει ταῖς φρεσὶ τὸ στρατόπεδον· πρόδηλον γὰρ ἐστὶ (22) ὅτι καὶ ὑμῶν (23) ἡ σωτηρία τῆς περὶ πατρίδος ἐστὶ νίκη· οἱ γὰρ πολέμιοι, ἡττηθέντων (24) ἡμῶν, ἐπὶ τὴν ἀχρηστον ἡλικίαν ἐπελεύσονται (25), νικησάντων δὲ, ἡ νίκη ἐπὶ τὴν τῶν συμβουλευσάντων γνώμην (26) ἀναλάμψει. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος (27) καὶ τοὺς ὑπεργηραθέντας ἔπεισε διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ ἀκολουθῆσαι αὐτῷ.

λεύσωμεν om. A. || 4. διάταγμα κατὰ πόλιν προστίθησι A. || 5 φωνῆς μεγάλης κληθέντες A, Deinde B. addit : καὶ ἐστρατεύοντο, quae delevi. Codex C post μετακληθέντες addit haec : Παραχρῆμα δὲ προστάσσει ἐπισυναχθῆναι πάντας τοὺς ἐν οἴᾳ δήποτε τεχνουργία ἐγκεχειρισμένους, ἐν τε σιδήρῳ καὶ χαλκῷ καὶ ξύλοις. Καὶ τοῖς μὲν χαλκεῦσι προστάσσει θώρακας καὶ περικεφαλαίας καὶ ξίφη καὶ δόρατα ποιεῖν, τοῖς δὲ ξυλουργοῖς ἀσπίδας καὶ τόξα καὶ δοράτων ἀστάς. Ἀνοίξας δὲ κτλ., ut in B et A. || 6. πάντας om. BA. || 7. sic C. ὑπασπιστὰς B, παρασπιστὰς A. || 8. ἤδη om. BA. Post v. τυγχάνοντες cod. A, uti Valerius, statim subiicit : οἱ εἶπον· ἡμεῖς προσέβημεν κτλ. || 9. Ἄξω (I. ἀξιῶ) ὑμᾶς κοσμηῆσαι τὴν τῶν Μακ. στρατιάν καὶ συστρατεῦσαι μετ' ἡμῶν C. || 10. ὅτε προσέβημεν C. || 11. ἄρτι οὐκ ἐστὶ C. || 12. διὰ τὸ γῆρας add. C. πρὸς ἀντ. om. A. || 13. παραιτούμεθα τοῦτο C; pro στρατείαν cod. B. στρατιάν. || 14. συστρατεύσω μετ' ὑμῶν B ἐτι μᾶλλον ὑμᾶς στρατεύσω A. || 15. εἰ γὰρ καὶ C. || 16. γηραλίοι B; idem post νεότητος addit ἔφη. || 17. Sic A. ἢ γὰρ πολλάκις ἡλ. νεάζουσα B; ἢ γὰρ π. νεάζουσα ἡλ. C. || 18. δυναμί A. || 19. εἰς ἀβουλίαν τε κακῶς (sic) A. || 20. στερεῶ τὴν γν. ἀπαλ. C; καθυστερεῖ τὴν γν. μεταλλαγῆναι τοῦ κ. B; λογιζόμενος τί ὄρυξ καθυστερεῖται τῇ γνώμῃ μεταλλαγῆναι τοῦ κ. A. Infinitivum subintellecto ὥστε explicaris est paullo durius; verbum, ut βουλόμενος v. σπεύδων, exciderit. || 21. ἀντιπ. excidit in B; deinde voc. γὰρ om. || 22. adduntur in C. et B : πρὸς τὴν μάχην γινώσκοντες, quae delevi; γινώσκοντες eorum fuit, qui sicuti A. scripserunt ita : ταύτη (αὕτη cod.) γὰρ ἀμφοτέρων βοήθεια (βοήθεια cod.) συνεπισχύσετε ταῖς φρεσὶ, γινώσκοντες, ὅτι καὶ ὑμῶν ἐστὶ σωτηρία τὸ ὑπὲρ τῆς πατρίδος νικῆσαι· ἡττηθέντων γὰρ (δὲ cod.) αὐτῶν (intellige τῶν νέων), οἱ πολέμιοι ἐπὶ τὴν ἀτακτον ἡλικίαν ἐλεύσονται· νικησάντων δὲ, τὸ (τῷ cod.) νικᾶν ἐπὶ τὴν τῶν συμβουλευτῶν γνώμην ἀνατρέχει. || 23. αὐτῶν BC. || 24. ἡτ. abest in. BC. || 25. ἀπελεύσεται B. || 26. νίκην B, νίκην ἀνακαλύψει C. || 27. Ἄλ. κατέπεισε διὰ τῶν αὐτοῦ λόγων συνελθεῖν μετὰ γε τοὺς νέους καὶ τοὺς πρεσβύτερας, μεγάλης ὠφελείας ἕνεκα. C; ἔπεισε καὶ τοὺς ὑπεργῆρους αὐτῷ ἀκολουθῆσαι A, qui deinde pergit (uti Valerius) : Ὁ δὲ συναγαγὼν τὴν προτέραν Φιλ. στρατιάν κτλ.

statuae suggestum, et propter illam assistens in haec verba concionatur : « O Pellae proles et Macedonum et Atheniensium Corinthique progenies, ceterarumque Graeciae gentium nomina, en tempus est quisquis Alexandro sese cupiat militare, ut scilicet nunc nomen labori fateatur. In eos quippe militabimus barbaros, qui nos jampridem re, nunc vero spoliare pergunt etiam libertate. Igitur eamus ducere in servitatem Persas. Hi, quibus turpe erat servientibus non subvenire, enim nunc etiam ipsi servimus. » Et haec quidem dicta praesentibus edicit. Tamen it eadem illa sententia et per singula oppida civitatesque, ut una cum clasibus ii, qui armorum desiderio tenerentur, ad sese confluerent. Igitur ut si incentivum aliquod divina voce intonavisset quo facilius ad ejusmodi opus studia hominum exardescerent, ita votum certamenque erat Macedonibus militandi. Alexander aedibus reseratis, quibus condita patris arma militaria visebantur, his quos inermes viderat dilargitur. Sed enim quisque armiger Philippi aetate provecior, diu militiae laborisque pertaesus, negabat se idoneis conatibus fore, aetate scilicet sua praesentibus refra-

gante. Ad haec Alexander : « Equidem, inquit, veridicentiae isti testis accedo, nec labores vestros quos praetenditis non astipulor. Enimvero militiae jus ejusmodi res est; uti magisterio callentium ordinata, mox fiducia virium exsequenda sit. Peritia quippe veteris usus rudis manus audacia dirigenda est : quorum alterum vos, alterum juvenus existimatur. Nam ut ille juvenutis fervor ad audaciam promptior, ita inconsultior ad cautionem : ac sic eorum bona caepa plerumque malos eventus reperiunt. At vero ista maturitas vestra etiam arduis quibusque faciles exitus parit et desideratos eventus, quoniam perito consilio manum duci commodat obsecuturam. Par est igitur, inquit, vos meo commilitio numerari : non ut ipsi bellorum urgentia subire cogamini, sed ut junioribus manibus consilium vos fiat. Alterum quippe alterius egere quis dubitet? Cum, nisi per prudentiam vestram illorum titubantia sit directa, perfracto praesidio juvenutis, in seniores periculum vadat. Contra autem si recti per vos voto fruantur, vos quoque gloriae parte potiore celebremini. » His dictis eos quoque, quos senium jam obsederat, in sententiam suam ducit.

ΚΕΦ. Κ Ϛ'.

Παραλαμβάνει οὖν (1) Ἀλέξανδρος τὴν βασιλείαν Φιλίππου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, περὶ (2) ὀκτωκαίδεκα γενόμενος ἔτη. Τὸν δὲ θόρυβον τὸν γενόμενον μετὰ (3) τὸν τοῦ Φιλίππου θάνατον Ἀντίπατρος κατέπαυσε, συνετὸς καὶ φρόνιμος ἀνὴρ καὶ στρατηγικός (4). Προήγαγε γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον ἐν θώρακι εἰς τὸ θέατρον καὶ πολλὰ διεξῆλλε τοὺς Μακεδόνας εἰς τὸ τῆς εὐνοίας μετακαλούμενος (5). Ἦν δὲ, ὡς ἔοικεν, τοῦ πα-

τρὸς Φιλίππου εὐτυχέστερος Ἀλέξανδρος, καὶ περὶ μεγάλων εὐθέως ἠμφισβῆται πραγμάτων, καὶ πάντων ἐκράτει. Καὶ συνάγων τὴν προτέραν στρατιὰν Φιλίππου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἠρίθμησεν αὐτοὺς, καὶ εὗρε Μακεδόνα [πεζοὺς μὲν (6)] μυριάδας δύο καὶ ἥμισυ (7) ἵππεις δὲ ἀνδρας ὀκτακισχιλίους, Ἀμφικτυόνων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Κορινθίων εὗρε μυριάδας τρεῖς (8). Συνάριθμήσας δὲ πάντας τοὺς παρόντας αὐτῷ καὶ οὐς εἶχεν ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Φιλίππου τοξότας ἑξακισχιλίους πεντακοσίους, [εὗρε χιλιάδας ἑβδομήκοντα ἑπτὰ (9)],

Cap. XXVI. 1. Sic C; καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, παραλ. Ἀλ. B. || 2. καίπερ.. ἐτῶν B. || 3. διὰ C. || 4. στρατηγικώτατος C. || 5. "Ὁς προῆγε τὸν Ἀλέξανδρον ἐν θώρακι μέσον τοῦ θεάτρου, καὶ πολλὰ διελέξατο μετὰ τῶν Μακεδόνα περὶ αὐτοῦ C. Quae sequitur in B. sententia (ἦν δὲ... ἐκράτει) non est in C, qui antequam cum cod. B. recenseat copias in Asiam traducendas, hoc loco interponit narrationem de legis Darii tributum annuum a Macedonibus exacturis. Verba sunt :

Τούτων οὕτως ἔχόντων, ἀπὸ ἀνατολῶν Δαρείος ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἀγγέλου πρὸς Μακεδόνα ἐξέπεμψε περὶ τῶν ἐτησίως διδομένων φόρων ὥστε αὐτοὺς ἀναλαβεῖσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν τάχος ἀνυποστρέψαι. Ὡς δὲ τὴν Φιλίππου πόλιν κατέλαθον, ὡς ἔθος ἦν αὐτὸν τὸν βασιλεῖα ὑπεξέρχεσθαι καὶ δουρικῶς τοῖς Περσικοῖς γράμμασι προσκυνεῖν καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς τοὺς ἀγγέλους ἀποδεχθῆναι, τοῦτο Ἀλέξανδρος οὐκ ἐποίησεν. Ἄλλ' ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τινὰ τοῦνομα Ἀντιόχον, παραπλήσιον δὲ αὐτοῦ τυγχάνοντα καὶ αὐτὸν νεανίσκον ὡσεὶ χρόνων δεκατριῶν, καὶ μετ' αὐτοῦ τινὰς τῶν μεγιστάνων, τοὺς πάντας χρυσίοις περιβεβλημένους θώρακι, καὶ τὸ δόρυ Ἀλεξάνδρου ἐν ταῖς χερσίν Ἀντιόχου ἐπιφερόμενον. Ὡς δὲ τὴν πόλιν ἐπήεσαν (cod. ἐξησαν), ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς Ἀντιόχος ἀγγελον λέγοντα αὐτοῖς: « Τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον ἔστω, οἱ ἀπὸ Δαρείου ἀποσταλέντες ὡς ἂν πρὸς ἡμᾶς καταλάβητε, πεσόντες προσκυνήσατε τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου δόρυ. Εἰ δὲ τοῦτο ὑμῖν οὐ δόξει ποιεῖν, παραυτίκα θανάτῳ ὑμᾶς ἀπολεῖ. » Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τοῦ Δαρείου ἀγγελοὶ τὰ ἀσυνήθη, ἀπροσδόκητα ῥήματα, καὶ ἐκπλήξουσιν γενόμενοι, καὶ μὴ θέλοντες τὰ προσταχθέντα ἐποιεῖν, καὶ προσελθόντες προσεκύνησαν τὸ δόρυ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀσπάζονται τοὺς πόδας Ἀντιόχου. Καὶ ἐξ ἀναλόγου ταῦτα ἐγένοντο· ἃ γὰρ ὑπὸ Δαρείου σταλέντες ἐποίησαν, τοῦτο μάλιστα παρὰ τοῦ βασιλέως ἠλπίζον λαβεῖν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τινος τόπου μετῴρου καθήμενος, παρεστήκεισεν αὐτῷ παῖδες Μακεδόνα χρυσοῦσσι καὶ σφραγίστοι. Αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ἀνατέλλον (2) ἔσθητα ἦν ἠμφισβῆτος, καὶ στέφανον ἐπὶ τῆ κεφαλῇ αὐτοῦ [εἶχεν] ἐκ χρυσοῦ καὶ λίθου καὶ μαργάρου, νικητικῶν ἀνθῶν ἔχοντα σημεῖον, οἷος ἦν ὁ Ζεὺς· καὶ οὐκ ἦν αὐτὸν συνεικάζαι οὐδενὶ ἢ μὴ τῷ Δίῃ. Οἱ δὲ περὶ αὐτὸν ὡς δίκην ἀστέρων ἦσαν ἀκλάμποντες. Ἀπὸ δὲ τῆς πύλης τῆς πόλεως μέχρις Ἀλεξάνδρου ἴσταντο πλήρη πάμπολλα, πάντες ἐνοπλιοι. Ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἦχοί τε καὶ κρότοι καὶ σαλπίγγων φωναὶ καὶ εὐφημῖαι καὶ ἄσματα καὶ συνδρομοὶ πληθῶν. Ὡς δὲ τὴν πόλιν ἐμελλον εἰσιέναι οἱ παρὰ τοῦ Δαρείου, κελεύει Ἀντιόχος σὺν αὐτοῖς εἰσθατῶς (?) ἄγεσθαι πρὸς Ἀλέξανδρον. Αὐτοὶ δὲ τὰ προστασσόμενα ἐποιεῖν. Μέγας οὖν φόβος αὐτοὺς εἶχε καὶ ἐκπλήξεις· τὰ γὰρ παρ' ἐλπίδα ἐρχόμενα φοβερὰ τοῖς ἀπείροις ἐφαίνοντο. Ὡς δὲ τὴν πόλιν διήρχοντο, οὐδὲν εἶχον πρῶτον θεωρεῖν· πάντα γὰρ αὐτοῖς ἔθαυμάζοντο. Ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον κατέλαθον, ἐπ' αὐτοῦ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμβλέψαντες ἔδοξάν τινὰ θεὸν θεωρῆσαι. Πεσόντες δὲ προσεκύνησαν Ἀλεξάνδρῳ. Καὶ δὴ ἀναστάντες οὐκ ἤθελον ἐξ αὐτοῦ ἀνταίρειν τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ εἰ ἤθελον, οὐκ ἠδύναντο. Πρὸς γὰρ τὴν γῆν βιαζόμενοι βλέψαι, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀντανακλώμενοι πρὸς Ἀλέξανδρον ἀτενίσκον αὐτὸν κατηνάγκασον· οὐ γὰρ ἦν αὐτοῖς κόρος τῆς θέας. Τρισσῶς δὲ προσκυνήσαντες, τὴν ἐπιστολὴν Δαρείου τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὑπέδειξαν. Ἀντιόχος δὲ ταύτην λαθὼν, ἀνέισι τῷ τῇ σπίζι (3).

Τὰ δὲ τῇ ἐπιστολῇ ἐμφερόμενα τάδε ἦν
 « Ἐπειδὴ τὸ τῆς μοναρχίας κράτος μόνῳ Δαρείῳ τῷ θεῷ δέδοται (καὶ τίς θεὸς πλην Δαρείου;), ὃς ἐγκρατὴς τῆς ὑπ' οὐρανὸν ἐκ τῆς περὶ αὐτοῦ ἀπείρου δυνάμεως ἐγένετο, ἄρχει δὲ βασιλείων καὶ τοπαρχῶν· ἐπὶ τούτῳ γινωσκέτω τὸ ἡμέτερον κράτος μὴ λανθάνειν Μακεδόνας· εἰ δὲ καὶ τέως ἔλαθεν, διὰ τῶν παρόντων τῶν νῦν ἀποσταλθέντων παρ' ἡμῶν οὐρανίων ἀνθρώπων πάντα τὰ περὶ ἡμῶν ἀναδειχθῆσονται. Καὶ παρὰ τῆς θείας ἡμῶν προνοίας τὸ ἄρχειν Μακεδόνα ἐγκρατῆς, δουρικῶς τὸ σέβας τῷ κράτει ἡμῶν ἀπονειμάτω· καὶ τοῖς παρ' ἡμῶν ἀποσταλθεῖσι τοὺς ἐτησίους φόρους παρέχειν· συγχωρηθῆναι δὲ παρὰ τῆς θεότητος ἡμῶν ἐν τῷ τέως ἄρχειν. »

Ὡς δὲ ταῦτα ἀνεγνώθη Ἀλεξάνδρῳ, [καὶ] τὴν ἐπιστολὴν τῇ χειρὶ λαθὼν, διέρρηξε ταύτην ἐπ' ὄψει τῶν ἀποσταλμένων, καὶ τῷ ἐδάδει ἀπορρίψας εἶπεν· « Ὑπερ τίνος ὑμεῖς φόρους ἀπαιτεῖτε; » Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ σατράπαι Δαρείου· « Ὑπερ τῆς γῆς Δαρείου τοῦ βασιλέως. » Λέγει αὐτοῖς Ἀλέξανδρος· « Εἰ ταύτην οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις δέδωκαν δωρεάν εἰς διατροφάς, Δαρείος τὴν τῶν θεῶν δωρεάν ἐρανίζεται; » Καὶ λέγει αὐτοῖς πειράζων· « Τί γὰρ ἂν εἴη ἃ λαμβάνετε; » Λέγουσιν αὐτῷ· « Ὡς χρυσᾶ ἑκατὸν ἀπὸ λιτρῶν εἴκοσι χρυσίου. » Ἀποκριθεὶς δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Πορεύεσθε καὶ εἶπατε Δαρείῳ, ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου παῖς δηλοῖ σοὶ τὰ πρὸς πόλεμον· εὐτρεπίσθητι (cod. εὐπρεπίσθητι), εἰ μὴ τάχιον δώροις εἰς τὰ ἄγνοια γραφέντα μοι ἐκμειλίξῃ· αἶται (cod. ἐκμειλίξῃται). Γινωσκέτω ταῦτα Δαρείος, ὅτι Ἀλέξανδρος βασιλεύει, καὶ Μακεδόνας φόρους οὐτελοῦσιν. Ἀλλὰ οὐς αἰετὸν ἐλαθεὶς ἐγὼ παρὼν πρὸς σέ λήψομαι. Ἄπιτε [εἶπατε] καὶ τὸ συμφέρον μετὰ Δαρείου τοῦ βασιλέως ὑμῶν (sic Berg). d. X. pro ἡμῶν) σκέψασθε. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπεμψεν αὐτοὺς, μηδὲ γραμμάτων ἀξιόσας τὸν πέμψαντα αὐτοὺς βασιλεῖα. Οἱ δὲ πεσόντες προσεκύνησαν Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ἐξελθόντες τὴν ὁδοπορίαν πρὸς τὸν Δαρεῖον ἐποίησαντο. Post hæc: Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος συναγαγὼν τὴν προτέραν κτλ. ut in B. || 6. Πεζοῦς μὲν de meo addidi || 7. Καὶ Θρακάς πεντακισχιλίους add. C, qui mox Ἀμφικτυόνων om. C.|| 8. τρεῖς B. τέσσαρας C; || 9. Includa supplevi ex cod. C; eandem fere summam cod. A; alitèr Valerius, cujus tamen numeri corrupti esse videntur. In nullo codice singuli numeri summam appositam efficiunt. Ceterum

XXVI. Communeratis igitur et veteri milite et quos ipse recens scripserat, congregat Macedonas quinque et decem milia pedites, auxiliaque diversa in octo milibus, equites vero indigenas septingentos et duo milia, levis quoque armaturæ Thracas numero octingentos. Unde hoc numero cum veterano milite congregato DCLIV ad LXX (l. LXXVII.) milia militantium erant. Tunc viæ sumptum a Philippi thesauris collatuque studentium rebus suis auri talenta LX cum CCC

οἱ, Ἰλλυριῶν (ΙΟ) τε καὶ Παιόνων καὶ Τριβαλλῶν τῆς ἀρχῆς ἀποστάντων, ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατεύσαντο. Πολεμοῦντος δὲ αὐτοῦ τοῖς ἔθνεσι τούτοις, ἐνεωτέρισεν ἡ Ἑλλάς.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Φήμης δὲ γενομένης ὅτι τέθνηκεν ἐν τῷ πολέμῳ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς, λέγεται ὅτι Δημοσθένης τραυ-

ματίαν τινὰ ἄνθρωπον εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τινὰ Ἀθηναῖον ἐωρακέναι αὐτὸν λέγοντα κείμενον Ἀλέξανδρον. Τοῦτο πυθθανόμενοι Θηβαῖοι τὴν φρουρὰν ἐξέκοψαν ἣν μετὰ Χαιρώνειαν εἰς τὴν Καδμείαν Φίλιππος εἰσήγαγε. Φασὶ δὲ ὅτι τοῦτο αὐτοὺς ἔπεισε Δημοσθένης. Ἀγανακτήσας δὲ Ἀλέξανδρος καὶ διὰ τάγους εἰσελθὼν προσέπεσε ταῖς Θήβαις. Σημεῖα δὲ τοῖς Θηβαίοις τῶν μελλόντων κακῶν ἐγένετο· τὸ γὰρ

cod. C ita habet : Συναριθμήσας δὲ πάντας τοὺς παρόντας αὐτῶ, οὓς εἶχεν ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Φιλίππου, εὗρε χιλιάδας ἑβδομηκοντα ἑπτὰ καὶ τοξότας ἑξακισχιλίους πεντακοσίους. Ἀπέστειλε δὲ καὶ πρὸς Σκύθας ἄγγελον, ὡσάν, εἰ βούλοιντο, ἐλεύσονται πρὸς αὐτὸν εἰς συμμαχίαν. Στέλλουσι δὲ πρὸς αὐτὸν Σκύθαι ἄνδρας ἱππεῖς τοξοτῶν χιλιάδας ἑβδομηκοντα, πάντας νεανίσκους ἐκλέκτους. Καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ δύναμις Ἀλεξάνδρου χιλιάδες ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἑπτὰ. — Cod. A ita : Συναριθμήσας τὴν προτέραν Φιλίππου στρατιάν ἠρίθμησε καὶ εὗρε Μακεδόνων πεζοὺς μὲν, β' (72000), ἱππέας δὲ Μακεδόνων β' (2800; Valerius : 2700), Θράκας καὶ Παφλαγόνας καὶ Σκύθας οἷς ἔχαρίσατο (ἐγρήσατο?) προδρόμοις ὡ' (sic etiam Valerius). Συναριθμήσας δὲ τοὺς παρόντας σὺν οἷς παρελήφει, εὗρε, ρζ καὶ Δ ψ' (77650). Καὶ τούτους ὀπίστας μετ' ὧν εἶχε ἀπὸ τοῦ πατρὸς στρατιωτῶν λαμβάνει παρὰ τῆς Μακεδονίας χρυσοῦ νενομισμένου τάλαντα ο' (Valerius 1460 talenta, corrupte.). Καὶ ναυπηγήσας τριήρεις ἔτι τε κυβερνήταις (ser. ἔτι τε καὶ λίβερνα), διαπεράσας ἀπὸ Μακεδονίας διὰ τοῦ Θερμώδοντος ποταμοῦ εἰς τὴν ὑπερκειμένην Θράκην ὑπήκουον φύσει τυγχάνουσαν διὰ τοῦ πατρὸς Φιλίππου δύναμιν, ἐκείθεν παραλαβὼν αὐτοὺς καὶ ἀργυρίου τάλαντα φ' ὄχητο ἐπὶ Λυκαονίαν. Hæc expressit Valerius. || 10. Codex C horum loco exhibet hæc :

Καὶ ἐπάρας αὐτοὺς (milites modo recensitos), ὤρμησεν εἰς Θεσσαλονίκην. Ὁ δὲ τηλικαῦτα τύραννος πρὸ τοῦ πλησιάζαι Ἀλέξανδρον τοῖς ὀρίοις Θεσσαλονίκης ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις εἰρήνην αἰτούμενος. Καὶ συνεκπέμπει χρυσίον τε καὶ ἀργύριον καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ γράψας ἐπιστολὴν τοιάνδε·

« Τῷ δεσπότη τῆς οἰκουμένης Ἀλεξάνδρῳ τῷ θειοτάτῳ Πολυκράτης ὁ ἀνάξιος ἰκέτης χαίρειν. Ἐπειδὴ περ τῆς προνοίας ἀδυνατοῖ οὐδὲν, πάντα [δὲ] τῆς τύχης ὑποτάσσεσθαι χρέος ἐστί (cod. δὲ δὴ), καὶ σὲ τὸν θειοτάτον ἡμῶν βασιλεῖα ἀκριβῶς εἰδότες ἐκ θείας προνοίας γεγονότα, καὶ ὡς (cod. ὡς καὶ) τὰ δοκοῦντά σοι εὐχερῶς ἡ τύχη πεποίηκεν· δουλικῶς κἂν μὴ θέλωσιν οἱ τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἅπαντες κατοικοῦντες τῷ κράτει σου τὸ σέβας ἀπονεμέτωσαν. Ὅθεν ἀγῶ ἀκριβῶς ἐπίσταμαι τὰ σὰ εὐτυχῆ πλεονεκτήματα, καὶ τὴν πρὸς σέ μου δούλευσιν (sic Berg. d. X. pro cod. δούλωσιν) διὰ τοῦδε τοῦ εὐτελοῦς γραμματίου μου ἀνήγαγον. Ἐν ἀκριβεῖα δὲ πιστῶσαι βουλόμενος τῷ κράτει σου, πέπομφά σοι καὶ ὃν μοι ἡ τύχη μονογενῆ παῖδα ἔχαρίσατο, σὺν οἰκτροτάτοις δώροις. Δέξαι δέησίν μου ἰκετηρίαν τελείως, καθὼς ἐστὶν ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. Ἐβῶσο ὁ ἡμέτερος δεσπότης, καὶ τὰ δοκοῦντά σοι δὴλα ἡμῖν τοῖς δούλοις σου ποιήσον. »

Δεξιόμενος οὖν τὴν ἐπιστολὴν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἀναγνοὺς, ἐπικάμπτεται τῇ δεήσει Πολυκράτους. Καὶ τοὺς μὲν ἀπεσταλμένους φιλοφρονεσάμενος, ἀπέστειλε πρὸς Πολυκράτην, γράψας αὐτῷ ἐπιστολὴν τοιάνδε·

« Ἐπειδὴ περ ἐκ θείας προνοίας δέδοται ἡμῖν ἡ ἀρχή, καὶ ὅτι τῆς τύχης ὑποτάσσεσθαι χρὴ, ταῦτα ἐν ἀληθείᾳ ἔλεξας (καὶ γὰρ ἐγὼ πέπεισμαι τῇ διδαχῇ τῆς ἄνω προνοίας)· ἐπὶ τούτῳ τὸ δοκοῦν ἡμῖν ἐξιλίωσας, καὶ τὴν ὑπ' Ἀναξάρχου τοῦ πατρὸς σου ἐξανθεῖσαν ὄργην κατέσβεσας, οὐ τοῖς ἀποσταλθεῖσιν ἡμῖν δώροις σου, ἀλλὰ τῇ παρακλήσει τοῦ γράμματος καὶ τῇ τοῦ υἱοῦ σου ἀποστολῇ. Καὶ ἔστω Χαριμήδης ὁ παῖς σου σὺν ἡμῖν, τὴν σὴν ἀναμιμνήσκων μοι εὐγνωμοσύνην. Ἐβῶσο. »

Μετὰ δὲ τὸ ὑποταγῆναι αὐτὸν τὴν Θεσσαλονίκην, τὴν πορείαν ἐποιεῖτο ἐπὶ τοῖς ἄνω Σκύθαις. Καὶ τριῶν ἡμερῶν παρελθουσῶν, πρέσβεις ἤκασιν ἐκ Σκυθίας φάσκοντες δουλικῶς διακεῖσθαι αὐτῷ, καὶ [δεόμενοι] συγχωρεῖν τοῦ μὴ ἐπιβῆναι αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φησι πρὸς αὐτούς· « Ἄπιτε ἐν τῇ γῇ ἡμῶν, καὶ ἀποστείλατέ μοι ἄνδρας τοξότας ἐμπείρους εἰς συμμαχίαν χιλιάδας ὅσας ἂν βούλεσθε. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς Λακεδαιμονίαν ἀπέρχομαι. Ἐλεύσονται δὲ μοι ἡ ὑμετέρη συμμαχία δι' ἡμερῶν ἑξήκοντα· τῆς δὲ προθεσμίας παρελθούσης, κἂν μήπω οἱ προσδοκώμενοι ἤξωσιν, ἐφ' ὑμᾶς ἐπεκτενῶ τὴν φάλαγγα, καὶ οὐ μεταστραφήσομαι. » Οἱ δὲ Σκύθαι συνετάξαντο πάντα τὰ προσταχθέντα δουλικῶς ποιεῖν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς φιλοφρονεσάμενος εἰς τὰ ἴδια.

Cap. XXVII. Quæ hoc capite in cod. B. traduntur, a veterum historicorum narratione nihil fere differunt. Alia agunt cod. A et Valerius. Apud hos Thebarum eversio et regis cum Atheniensibus negotia tum demum memorantur, ubi jam absoluerat rex priorem expeditionem, qua Italiam, Africam, Ægyptum subegerat Dariumque uno prælio ad incitas adegerat, novamque contra eum expeditionem parabat. Hæc suo loco adscribemus. — Codex C eodem atque Noster ordine utitur, sed aliter res narrat ac deinde nova haud pauca subjungit. Etenim primum Athenas Alex., deinde Thebas capit; post hæc in Italiam transgressus, Romanorum obsequia admittit, reliqua occidentis regna accipit, regemque eorum Laomedonte constituto, meridiem versus pergit usque ad oceanum; hinc ad sinistram conversus retro agit, atque orbe circumfacto in Macedoniam revertitur. His absolutis auctor cod. C ad Nostri narrationem rediens, eadem iisdem verbis narrat quæ leguntur inde a cap. 28, adeoque denuo Alexandrum in Italiam ducens ex parte eadem narrat iterum. Patet igitur antecedentia ex alio libro interposita esse. Cujusmodi ineptias jam supra vidimus, uti illo loco, quo de ludis Olympicis sermo erat. Ibi etiam de Laomedonte quædam legimus, quæ codex B et reliqui ignorabant. Jam quum eundem Laomedontem de novo in hac narrationis parte introduci videamus, non dubium est, quin ea, quæ jam apponimus, ex eodem isto libro sint accessita. Ecce verba codicis C: Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατὰ Ἑλλήνων ὤρμησεν. Ἀκουστὸν δὲ ἐγένετο πᾶσι, καὶ φόβος αὐτοῖς καὶ τρόμος ὑπέπεσεν. Καὶ διηπόρουν τὸ τί ἂν διαπράξοιεν· καὶ δὴ καταλαμβάνουσιν ἅπαντες οἱ τῶν πόλεων ἑξαρχοὶ εἰς Ἀθήνας· ἐκείσε γὰρ ἦν αὐτῶν ἡ ἀρχή. Δώδεκα δὲ ῥήτορες τῷ τότε καιρῷ διεῖπον πᾶσαν ἀρχὴν Ἑλλάδος. Συνήρχοντο δὲ πάντες ὁμοῦ, καὶ βουλὴν ἐδίδουσαν τί περὶ Ἀλεξάνδρον διαπράξοιεν.

Ἐπὶ τρισὶ δὲ ἡμέραις διαπορούμενοι καὶ τὸ συμπερόν διεφρονῶντες, οὐκ ἦν αὐτοῖς τὸ ἀρέσκον τὸ σύνολον. Ἄλλοι μὲν αὐτῷ ἀντιπαρτάξασθαι Ἀλέξανδρον ἔλεγον· ἄλλοι δὲ τὸ ἀνάπαλι βεβῶνουν· καὶ τὴν αὐτῶν ἄωρος ἡ τύχη. Καὶ δὴ πάντων συμβου-

quatuorque et decem millibus cogit. Classi ergo elaborata | Thraciam, quæ sibi patris Philippi virtute quæsitæ heredi-
in Macedonia tam longis quam onerariis navibus, transit in | tariam studium deberet atque deferret.

τῆς Δήμητρος ἱερὸν ἀράχνη περιεκάλυψε, τό τε τῆς δὲ ὁ βασιλεὺς κατέσκαψε τὴν πόλιν πᾶσαν, τηρήσας Δίρκης καλούμενον ὕδωρ αἱματώδες ἐγένετο. Λαβὼν μόνην οἰκίαν τὴν Πινδάρου. Φασὶ δὲ ὅτι καὶ τὸν αὐλητὴν

λευομένων μάχεσθαι Ἀλεξάνδρῳ, Διογένης ἀντεφθέγγετο· « Καὶ ποῦ ἡμῖν ἐλπίς νίκης; τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὑπέικειν [δεῖ]. » Οἱ δὲ περὶ Ἀντισθένην καὶ Παρμενίδην φασὶν· « Ἐχομεν λόγους ἐκ προγόνων, ὁπόταν τῇ πόλει ἡμῶν ἐπῆλθε Διόνυσος, ὁ πᾶσαν ὑποτάξας γῆν· ἀλλὰ ἀντίπεπον αὐτῷ Ἀθηναῖοι, καὶ μέγιστα κατ' αὐτοῦ ἦσαν τρόπαια, καὶ ἀχρεῖον αὐτὸν ἀποστρέφουσι ὡσεὶ ἀδράνιον (cod. ἀδρανίων). Καὶ μὴ κρείσσων Ἀλέξανδρος Διονύσου. » Ἐπὶ τούτοις Διογένης παρῶν ἀκούει τὰ λεγόμενα καὶ περιστραφεὶς εἶπεν· « Εἶπατε δέ μοι, οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐξαρχοὶ, ἐν τῇ τότε καιρῷ τίς ὑπὲρ Ἀθηναίων ἀγωνιζόμενος, καὶ τίνες οἱ τότε στρατηγοί; » Οἱ δὲ εἶπον· « Ὁ μὲν πρόμαχος Ἄτρεὺς μετὰ τῶν στρατῶν ἦν, καὶ ὁ θυμαστός Ὀϊλεύς, δεῦ καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων πρῶτον ἐνδείκνυται. » Καὶ ὁ Διογένης ἐπὶ τούτῳ γελῶν ἐφη· « Καὶ ὡς φοβᾶς ὦλην ἐξ αὐτῶν παραστήσατε μόνον, καὶ ἐρῶ ὑμῖν Ἀλεξάνδρον ἀντιπαρατάξεσθαι. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσετε, οὐ μόνον Ἀλεξάνδρον οὐ μαχέσεσθε, ἀλλὰ καὶ τὴν Θῆβαν ἐθαφίσετε. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν διῆλθεν. Ἄλλ' οὐκ ἐπειθεν ὄμιλον εὐλογον λέγειν. Ἰστατο αὐτῶν ἡ βουλή τὰ πρὸς μάχην εὐτρέπιζεσθαι. Ἐπὶ τούτοις καταλαμβάνει Ἀλέξανδρος καὶ παρεκτείνει τὴν φάλαγγα, καὶ τὰ εἰς εἰρήνην αὐτοὺς ἐρωτᾷ. Αὐτοὶ δὲ μάλλον ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐθρασύνοντο· καὶ ἀποστρέφουσι τοὺς πρέσβεις Ἀλεξάνδρου, οὐ μετρίως [ὡς] ἐχθροὺς τούτους ὑβρίσαντες. Ἀλέξανδρος δὲ τῶν ἐκεῖσε ὑποχωρεῖ μικρὸν τι ἐκ τῆς πόλεως εἰπὼν αὐτοῖς· « Καὶ, ὦ ὑμεῖς, ἐξ ἐσχάτου μετανοήσαντες οὐδὲν ὠφρα λήσετε. » Καὶ δὴ ὡς ἀπὸ σταδίων δώδεκα ἐπέηκετο φουστάτον αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ἐκδεχόμενος τὸν τῶν Συκυθῶν ἐπερχόμενον αὐτῷ λαόν. Μετ' οὐ πολλὰς δὲ ἡμέρας φθάνουσι οἱ προσδοκώμενοι, οἱ πάντες καταστήσαντες ἀσπίδας, ἄλυσιδωτάς, λευκάς, (λευκὰς, ἄλυσιδωτοὺς θώρακας;) καὶ τόξα καὶ φαρέτρας καὶ δόρατα. Ἐπισκεφάμενος οὖν αὐτοὺς εὔρε χιλιάδας οὐδορήκων πέντε.

Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ὥραν ἐπὶ Ἀθήναις ἐκτείνει τὴν φάλαγγα, καὶ ἐπέστη τῇ πόλει, καὶ ἤρξατο πολιορκεῖν αὐτήν. Καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τῶν τοξοτῶν· ἀπὸ γὰρ τῆς βολῆς ὁ ἥλιος οὐκ ἐφαίνεται. Πολεμοῦντος δὲ αὐτοῦ τούτοις, ἐνεωτέρησεν ἡ Ἑλλάς. Φήμης δὲ γενομένης ὅτι τέθνηκεν ἐν τῷ πολέμῳ Ἀλέξανδρος, κτλ. Sequuntur eadem, quae leguntur in cod. B usque ad verba αἱματώ-

des ἐγένετο. Deinde pergīt :

Καὶ ἦν ἰδεῖν θαῦμα μέγιστον ἐν Ἀθήναις. Οἱ γὰρ ἐν τοῖς τείχεσι χάριν τοῦ πολέμου ἰστάμενοι δίκην φύλλων ἐκ τοῦ τείχους κατήρχοντο· καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀνθιστάμενος Ἀλεξάνδρῳ. Παραλαβὼν δὲ ταύτην ὁ βασιλεὺς κατέσκαψε πᾶσαν τὴν πόλιν. Ὡς δὲ ἐπαύσατο ὁ πόλεμος, ἵστατο Ἀλέξανδρος περισκοπῶν τὰ ἀναθήματα. Καὶ ἐντυγχάνει Διογένη τῷ φιλοσόφῳ ἐν τινι ἡλιακῷ καθεζομένῳ τόπῳ, καὶ φησὶν· « Οὗτος δὲ τίς; » Οἱ δὲ περὶ αὐτὸν ἔρασαν. « Οὗτός ἐστι, δέσποτα, Διογένης ὁ φιλόσοφος, ὁ πολλὰκις συμβουλευόμενος Ἀθηναίους τῷ σφὶ μὴ μάχεσθαι κράτει. » Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος καταλαμβάνει τὸν τόπον εἰς ὃν ὁ Διογένης καθεζόμενος ἡλιάζετο· καὶ φησιν Ἀλεξάνδρῳ· « Ὡ Διόγενες, τί σοι χαρίσομαι; » Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· « Οὐδὲν, ἐφη, ἄλλο εἰ μὴ τὸν ἥλιον χαρίσαι ἀπὼν ἀπ' ἐμοῦ, ἵνα τὸ παρὸν θερμανθῶ. » Ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος θαυμάσας ὡς τῶν γηγίνων μὴ ἐφιέμενος*. (Quae sequuntur de Thebarum expugnatione concinunt cum iis quae leguntur in codice A, fusius tamen rem exponente.)

Ἐκειθεν δὲ ἦλθεν εἰς τὰς Θῆβας καὶ τὰς ἄλλὰς πόλεις τὰς ἐκτὸς τῶν ἡμερῶν ταρ' αὐτῶν ἄνδρας στρατεύσαι, ἀπέκλεισαν τὰς πύλας τῶν τειχῶν, καὶ οὐδὲ πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ παρατάξάμενοι καθωπλιζόντο πολεμεῖν Ἀλεξάνδρῳ· καὶ πέμπουσι πρὸς αὐτόν πεντακοσίους ἄνδρας, κηρύττει αὐτῷ [ἐπεμπον ἐνόπλους ἀπὸ τῶν τειχῶν κηρύσσειν Ἀλεξάνδρῳ cod. A melius.]· « Ἢ πολέμει ἡ ἀπεχε τῆς πόλεως ἡμῶν Θῆβης, ὅτι οὐκ ὅμοιοι ἐσμεν Ἀθηναῖοις. » Ἀλέξανδρος δὲ μειδιάσας εἶπε πρὸς αὐτοὺς· « Ὡ γενναῖοι Θηβαῖοι, τί ἀποκλείσαντες ἑαυτοὺς ἐν ταῖς τῶν τειχῶν πύλαις παρακαλεῖσθε πολεμεῖν Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ; ἐγὼ οὖν μαχέσομαι ὑμῖν, οὐχ ὡς πρὸς γενναίους τινὰς καὶ ἐμπειροὺς πολέμου, ἀλλὰ πρὸς ἰδιωτικὰς (ιδιώτας cod. A. melius) καὶ δειλὰς « πεπληγμένους (cod. δεινὰς πεπλησμένους) γυναικάς. Ἐαυτοὺς γὰρ ὡς γυναικάρια ἀποκλείσαντες ἐντὸς τῶν τειχῶν προσφωνεῖτε « ἡμῖν. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐκέλευσε χιλίους (τετρακισχιλίους A.) ἱππεῖς διατρέχειν ἔξω τῶν τειχῶν καὶ τοξεύειν τοὺς ἐφεστῶτας ἐν τῷ τείχει τῆς πόλεως· καὶ ἑτέρους χιλίους στρατιώτας ἀξίναις διστόμοις καὶ μακροτάμοις μοχλοῖς σιδηροῖς (καὶ ὄνυξι μακροτάτοις καὶ μ. σ. A.) ὀρύσσειν τὰ θεμέλια τοῦ τείχους τῆς Θηβῶν πόλεως, πῦρ δὲ ταῖς πύλαις προσάπτειν καὶ τοὺς καλούμενους κηρύττει μετὰ βίας ἐρείδασθαι. Πρὸ τῶν τειχῶν δὲ ὄργανα διὰ τροχῶν ὑπὸ στρατιωτῶν βία συνωθούμενα μακρόθεν ἐξαφίετο πρὸς τὰ τείχη· καὶ τοὺς πάντας (πύκνωσ add. A) ἀρμολογηθέντας τοίχους διέλυον. Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ ἑτέρων χιλίων σφενδονιστῶν καὶ λογχοθόλων διέτρεχε. Περιεῖχτο δὲ πάντῃ πῦρ· καὶ λίθοι καὶ βέλη καὶ δόρατα ἤκοντιζόντο. Ἀπὸ δὲ τῶν τειχῶν οἱ Θηβαῖοι κατέπιπτον τιτρωσκόμοι, μὴ δυνάμενοι ἀντιπαρατάξασθαι Ἀλεξάνδρῳ. Διὰ δὲ τριῶν ἡμερῶν πᾶσα ἡ Θηβαίων πόλις ἐπυρπολεῖτο. Πρῶτη δὲ διαρρήσεται ἡ καλουμένη Καδμεία (cod. Καλμία) πύλη, ἐνθα ἦν Ἀλέξανδρος ἐφεστῶς, καὶ εὐθέως εἰσῆλθε Ἀλέξανδρος πρῶτος, τοὺς μὲν τιτρώσκων, τοὺς δὲ ἐκφοβῶν καὶ συνταράσσων. Ἐπεισέρχονται δὲ καὶ διὰ τῶν ἄλλων πυλῶν πλήθης στρατιωτῶν. Ἦν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος ὡσεὶ τετρακισχίλιοι ἄνδρες, καὶ πάντας ἀναιροῦσι, τὰ δὲ τείχη διέλυον· ὄζυτάτα γὰρ τὸ Μακεδονικὸν στράτευμα τὰ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου κελυόμενα πάντα ἐξετέλουν, πολλῶν δὲ λύθρῳ ἀνθρωπίνῳ (sic A; πολλῶν δὲ θρ.. λλων ἀνθρωπίνων cod. C.) κατεβρέχετο ἡ γῆ. Πολλοὶ δὲ Θηβαῖοι συνέπιπτον εἰς τὸ ἔδαφος μετὰ τῶν πύργων. Λάθρως δὲ κατακακιομένης πυρὶ τῆς τῶν Θηβαίων πόλεως χειρὶ Μακεδονικῇ, τότε τῆς τῶν Θηβαίων, τῆς αὐλομωφείας ἐμπειροὺς ἀνθρωπος καὶ σοφὸς τῇ γνώμῃ τυγχάνων, ἰδὼν τὰς Θῆβας καταπιπτομένας καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἀναιρουμένην, στενάξας ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, καὶ δόξας (cod. δειξας) διὰ τῆς τῶν αὐλῶν ἐπινοίας ἀρυστεύειν, ἤρξατο προσπίπτειν καὶ ἱκατεύειν τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ ἔρχεται πρὸς τὸ πόδας αὐτοῦ γονυκλινῆς γενόμενος καὶ οἰκτρὸν τι καὶ καταδεδὸς καὶ ἐλεημονικὸν μέλος ἀναμεψάμενος (cod. ἀναπεψάμενος), ὅπως (cod. οὔτω) διὰ τῆς τῶν αὐλῶν δεήσεως καὶ θρηνηθείας μελωδῶν δυνηθεὶς ἐξιλεώσασθαι τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ πολλῶν δακρύων. Καὶ ἀρχεται λέγειν τοιάδε· « Ἀλέξανδρε, βασιλεὺ μέγιστε, φείσαι ἡμῶν εὐτελῶν· μὴ [δὲ] τοιοῦτω κινδύνῳ τὴν πόλιν ἡμῶν εἰς τέλος ἀφανίσῃς· Νῦν πειραθέντες [τῷ] σὸν ἰσθόθεν κράτος Σεβόμεθα. » Φοβηθέντες οὖν οἱ Ἕλληνας χειροτονοῦσιν ἡγεμόνα τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑλλάδος αὐτῷ παρέδωκαν.

Ἀπάρας οὖν τῶν ἐκεῖσε Ἀλέξανδρος ὦχετο τῆς ὁδοῦ. Καὶ [τὴν Ῥώμην κταλαβὼν, καὶ σχεδὸν] προῦπαντῶσιν αὐτῷ πρέσβεις ἐκ πάντων [σχεδὸν suppleo ex prioribus sumens] τῶν ἐθνῶν, καὶ προσκυνοῦσιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἄγοντες δῶρα αὐτῷ χρυσὸν καὶ ἀργυρον ὅσον οὐκ ἦν ἀριθμὸς. Συνέρχονται (συνερχόμενοι cod.) δὲ αὐτῷ πάντες εἰς συμμαχίαν. Καὶ δὴ καταλαμβάνει τὴν Ῥώμην καὶ προῦπαντῶσιν αὐτῷ οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ χορῶν καὶ τυμπόνων, κλάδους δάφνης ἔχοντες ἐν ταῖς χερσίν αὐτῶν, καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπισειόντες, βασιλέα κοσμοκράτορα τοῦτον ἀναγορεύουσι. Εἰσελθὼν δὲ ἐν τῇ πόλει ἀπεισιν ἐν τῷ Καπετωλίῳ Διός. Καὶ ὁ ἱερεὺς τοῦ Διὸς δέχεται αὐτόν, καὶ ξενίζεται παρ' αὐτοῦ. Διατριψάντων οὖν ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἰδοὺ καὶ ὁ Λαομέδων ὁ συναρματηλατήσας αὐτῷ σὺν χιλιᾷσι πενητήκοντα ἦκεν εἰς συμμαχίαν Ἀλεξάνδρου, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ δῶρα ἐν τε χρυσίῳ καὶ λίθοις, καὶ μαργάραις. Δέχεται δὲ τοῦτον Ἀλέξανδρος καὶ γνησίως αὐτόν κατασπάζεται· καὶ « Ὡ γενναῖε, εἶπεν, ἦγκάς μοι καὶ μετὰ Δαρείου μαχομένην σύμμαχος εἶναι.

Ἀπάρας οὖν πάλιν ἀπὸ Ῥώμης, ὠρμησε κατὰ δυσμῶν· καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ ὁ ἀνθιστάμενος. Καὶ προῦπαντῶσιν αὐτῷ πᾶσαι αἱ βα

ἐπηνάγκασε ἐπαυλῆσαι τῇ πόλει κατασκαπτομένη. Φιλοβηθέντες δὲ Ἕλληνας ἡγεμόνα χειροτονοῦσιν Ἀλέξανδρον, καὶ τὴν ἀρχὴν παρέδωκαν τῆς Ἑλλάδος.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Ὁ δὲ παραγεγόμενος εἰς τὴν Μακεδονίαν τὰ πρὸς τὴν ἀνάβασιν τὴν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἡτοιμάζετο, ναυπηγήσας λιβέρνους καὶ τριήρεις καὶ ναῦς μαχίμους ποιήσας (1), καὶ ἐκέλευσεν ἐμβῆναι ἐν αὐταῖς πάντα τὰ στρατεύματα καὶ τὰ ἄρματα αὐτῶν σὺν τεύχεσι παντοδαποῖς· καὶ λαβῶν χρυσοῦ τάλαντα μυριάδας πέντε (2) καὶ ἐπιβάς πανστρατί, νότου πνεύσαντος οὐρίου, ἔρχεται εἰς τὰ Θρακίᾳ μέρη, κἀκεῖθεν παραλαβὼν ἐπιλέκτους πενταχιλίους καὶ χρυσοῦ τάλαντα πεντακόσια. Πᾶσαι δὲ αἱ πόλεις ὑπεδέχοντο αὐτὸν στεφανοῦσαι. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀφῆλλατο ἀπὸ τῆς νεῆς (3) ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ πλήξας τῷ δόρατι δορυκτῆτον ἔφη τὴν Ἀσίαν ἔχειν. Ἐνθεν (4) οὖν ἦκεν Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν καλούμενον Γρανικὸν ποταμόν· τοῦτον δὲ ἐφύλαττον σατράπαι Δαρείου. Γενναίας δὲ μάχης γενομένης ἐκράτησεν Ἀλέξανδρος, καὶ λάφυρα λαβῶν ἐξ αὐτῶν ἔπεμψε ταῖς Ἀθήναις καὶ τῇ μητρὶ

᾽Ολυμπιάδι δῶρον. Δόξαν (5) δὲ αὐτῷ τὰ παρὰ τῇ θαλάσῃ πρώτα ὑποτάξαι, τὴν Ἰωνίαν ἀνεκτήσατο, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν Καρίαν, μεθ' ἣν τὴν Λυδίαν· καὶ τοὺς ἐν Σάρδεσι θησαυροὺς ἔλαβεν· εἶλε δὲ Φρυγίαν καὶ Λυκίαν τὴν τε Παμφυλίαν, ἐν ἣ παραδόξον ἐγένετο. Ναῦς γὰρ (6) οὐκ ἔχων Ἀλέξανδρος μεθ' ἑαυτοῦ, μέρος τι τῆς θαλάσσης ὑπεχώρησεν, ἵνα ἡ περὶ τὴν δύναμις διέλθῃ.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Καὶ διελθὼν ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσπενδὸν (1), ἐνθα αἱ τῶν πλωτῶν αὐτοῦ δυνάμεις. Καὶ διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς Σικελίαν. Καὶ τινες ἀντιθέτους (2) αὐτῷ ὑποτάξας διεπέρασε (3) εἰς τὴν Ἰταλικὴν χώραν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι (4) πέμπουσιν αὐτῷ διὰ Μάρκου στρατηγῶν αὐτῶν στέφανον πεπλεγμένον (5) διὰ μαργαριτῶν καὶ ἐτέρων τιμίων λίθων, λέγοντες αὐτῷ· « Προσεπιστεφανοῦμέν σε, Ἀλέξανδρε, Ῥωμαίων βασιλεῦ καὶ πάσης γῆς, » προσάγοντες αὐτῷ καὶ χρυσοῦ λίτρας πεντακοσίας. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὑποδεξάμενος αὐτῶν τὴν εὐχαριστίαν ἐπηγγείλατο μεγάλους αὐτοὺς ποιεῖν τῇ δυνάμει καὶ λαμβάνει ἐξ (6) αὐτῶν στρατιώτας τοξότας δισχιλίους (7) καὶ τάλαντα (8) τετρακόσια.

σιλεῖται δυσμῶν. Καὶ δώροις ἐκμειλίσσονται αὐτὸν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν μὴ ἐπιβῆναι τοῖς ὄροις αὐτῶν. Καὶ λαβῶν τὰ δῶρα ἀνθυποστρέφει, καταλείπων αὐτῶν πάντων κύριον τὸν Λαομέδοντα, συνταξάμενος φόρους αὐτῷ τελεῖν μέχρι καὶ χρόνων δώδεκα. Ἐκεῖθεν δὲ τοῖς τοῦ νότου πέρασιν ἐπιβαίνει· καὶ ὑπέταξεν ἔθνη πολλὰ καὶ ποικίλα· καὶ διῆλθε τὴν οἰκουμένην, καὶ εἰσῆλθεν τὴν αἰοικητὸν γῆν, καὶ διώδευσε μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ ποταμοῦ. Καὶ εὗρεν ἐν τοῖς τόποις ἐκεῖνοις ἀνθρώπους δικεφάλους, καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτῶν, καὶ ἤττησεν αὐτοὺς κατακράτος· καὶ ἔφυγον ἀπ' αὐτοῦ. Ἐκεῖθεν οὖν διελθὼν εὗρε γυναῖκας δυσθεωρήτους καὶ λίαν μεγίστας καὶ πάντων ὧν διῆλθον δυσμαχοτέρας. Αὐταὶ δὲ ἐν τῷ τρέχειν τοὺς μασθοὺς αὐτῶν ἐν τοῖς ὤμοις τιθέασιν. Ἐνδυμα δὲ αὐτῆς ἡ τῶν τριχῶν δασύτης. Αὐταὶ δὲ ἐπελθοῦσαι περὶ τοὺς εἶχον πετόμεναι. Εἰς παντελῆ δὲ ἀπορίαν ἦλθον οἱ Μακεδόνες ταύτας ὡς θεάσαντο πετομένας καὶ πρὸς αὐτοὺς μαχομένας. Ἀλέξανδρος δὲ ταύτας ὡς εἶδεν, ἐκέλευσε πῦρ ἀνάπτεσθαι καὶ ὑπεράνωθεν μαχεῖν. Αἵτινες τὴν φύσιν τοῦ πυρὸς ἀγνοήσασαι ἀσκόπως κατέπεσον ἐπ' αὐτοὺς καὶ τῶν πτερῶν καέντων οὐκέτι ἀνασχέσθαι (cod. ἀνάσχει) ἴσχυσαν· πεπτωκυῖαι δὲ ἀνηρέθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῖς ξίφεσιν. Ἀνεῖλον δὲ αὐταὶ τοῖς ὄνουσι στρατιώτας ἑκατόν. Τοιῶδες τῷ τρόπῳ χρησάμενοι μόλις διῆλθον αὐτάς. Τῶν ἐκεῖσε δὲ οὐκέτι διελθεῖν ἔχοντες, τοῦ ὠκεανοῦ ποταμοῦ κωλύοντος τῆς εἰσόδου, τὴν ἀριστερὰν παράλιον πιάσαντες τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν περιπατήσαντες τὴν οἰκουμένην κατέλαβον. Πολέμους δὲ πλείστους μετὰ βαρβάρων ποιήσαντες καὶ πάντα τὰ ἐσπέρια καταλαβόντες ὑπέταξαν αὐτὰ παντελῶς. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀναζεύξας παραγίνεται εἰς Μακεδονίαν κτλ. ut in cod. B.

Cap. XXVIII. 1. Πλήσας B. || 2. Post v. πέντε B pergit : κελεύει καὶ ἔρχεται εἰς τὰ Θρ., quibus quæ substitui, præbet C. || 3. cod. B : ἀφῆλατό τις νέος; quæ mutavi. Diodor. XVII, 17, 2 : πρῶτος τῶν Μακεδόνων ἀπὸ τῆς νεῆς ἠρόντιζε μὲν τὸ δόρυ, πλήξας [ap. Callisth. quoque ser. πλήξας τὸ δ.] δ' εἰς τὴν γῆν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς νεῆς ἀφαλλόμενος, παρὰ τῶν θεῶν ἀπεφαίνεται τὴν Ἀσίαν δεχέσθαι δορυκτῆτον. Cod. Ch. l. mancus : γεν. δ. περι τ. Ἐ. ἀφίκετο τῶν νῆων ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν. || 4. ἐνθεν C; ἔθεν B. || 5. addidi δὲ et mox τὰ; deinde ser. ὑποτάξαι pro εἰκτάξαι. C. sic habet : δόξαν δὲ αὐτῷ ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν Ἰωνίαν θάλασσαν καὶ τὰ παραθαλάσσια ὑποτάξαι πρῶτον, τὴν Ἰωνίαν ἐκτῆσατο. || 6. γὰρ addidi e C. De paradoxo illo vide Callisthen. fr. 25.

Cap. XXIX. 1. sic ser. pro Ἄμπουσαν (B) et Ἄμουσαν (C). || 2. ἀντιθετοῦντας B. || 3. καὶ ἦλθεν add. B. || 4. Ῥωμαίων ἀρχηγοὶ C; Ῥ. στρατηγοὶ A. || 5. πεπλ. addidi ex A. || 6. παρ' C et A. || 7. τρισχιλίους C. || 8. sic A. ἄρματα BC. Scilicet inde ab hoc capite ad Nostrum redit A, qui in brevius rem contrahens Alexandrum statim ex Thracia in Italiam et Siciliam trajecisse narrat. Comparata autem narratione codd. A et BC, patet cur ex Pamphilia potissimum Alex. transiisse finxerint. Ibi versans rex proximam habebat Lycaoniam; igitur cod. A. Lycaoniam facit Lucaniam, ne immutato quidem nomine Lycaoniæ. Ceterum subest fabulæ Alexandri Molossi in Lucanos expeditio, et quæ de Alexandri Italiam invadendi consilio, deque Romanorum legatione inde a Clitarcho circumferebantur. Verba cod. A, ad quem propius Valerius accedit,

XXIX. Unde illic etiam rebus ad ordinem redactis, quod sibi ea gens studiosius obsequeretur, lectissimos quosque et argenti talenta CCCC viribus suis cum adjecisset, pergit ad Lycaoniam, cui nunc ætas recens nomen Lucaniæ dedit. Igitur ejus loci magistratibus ad amicitiam communi sacrificio foederatis, transmittit protinus ad Siciliam, atque ibi si qua forte ab obsequio refragarentur oppida recepit; exinque Italiam transiens, legatione pariter et honore potitur

Romanorum. Per Æmilium quippe tunc consulem corona ei auri pondo C insignita etiam margaritis honoraria datur ad argumentum amicitiae perpetuo post futurae: idque Alexandro magnæ gloriæ fuit, amicitiamque amplectitur, et verbis liberalibus Æmilium honoratum remittit. Addunt tamen Romani et militum II milia et argenti talenta CCCC, eoque amplius fore duros sese respondent, nisi bellum adversus Carthaginienses intentissimum ageretur.

ΚΕΦ. Α'.

Κάκειθε διαπεράσας τὸ μεταξὺ πέλαιος (1) παρα-
γίνεται εἰς Ἀφρικὴν. Οἱ δὲ τῶν Ἀφρῶν στρατηγοὶ
ὑπήντησαν αὐτῷ καὶ ἰκέτευσαν αὐτὸν ἀποστῆναι ἀπὸ τῆς
πόλεως αὐτῶν Καρθαγένης (2)· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὴν
ἀδράνειαν (3) αὐτῶν καταγνοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ἡ
κρείττονες γίνεσθε ἢ τοῖς κρείττοσιν ὑμῶν φόρους τε-
λεῖτε. » [Καὶ ἔλαβε παρ' αὐτῶν φόρους (4)].

Κάκειθεν ἀναζεύξας (5) πᾶσαν τὴν Λιβύην ὑπερθέμε-
νος (6) εἰς τὴν Ἀμμωνιακὴν παραγίνεται· καὶ ἐμβαλλό-
μενος τὰ πλεῖστα (7) πλήθη τῶν στρατοπέδων εἰς τὰς ναῦς
κελεύει αὐτοὺς ἀποπλεῖν καὶ περιμένειν αὐτὸν (8) εἰς τὴν
Πρωτηίδα νῆσον (9). Αὐτὸς δὲ (10) θύσαι τῷ Ἀμμωνι ἀπῆλ-
θεν, ὑπομνησθεὶς (11) ἐξ Ἀμμωνος εἶναι αὐτὸν γεγεννη-
μένον· καὶ προσευχόμενος εἶπεν· « Πάτερ, εἰ ἀληθεύει ἢ
τεκοῦσά με, ὡς ἐκ (12) σοῦ γεγενῆσθαι, χρησμοδοτήσόν

μοι. » Καὶ (13) θεωρεῖ Ἀλέξανδρος τὸν Ἀμμῶνα τῇ μητρὶ
αὐτοῦ Ὀλυμπιάδι περιπλακέντα καὶ λέγοντα αὐτῷ· « Τέ-
κνον Ἀλέξανδρε, ἐμῆς σπορᾶς πέφυκας. » Μαθὼν δὲ τὴν
ἐνέργειαν τοῦ Ἀμμωνος Ἀλέξανδρος [ἐπισκευάζει (14)
αὐτοῦ τὸ τέμενος καὶ τὸ ξόανον αὐτοῦ περιεχύρωσε,
καὶ τῇ αὐτοῦ ἐπιγραφῇ ἀφιέρωσε· « Πατρὶ θεῷ Ἀμμωνι
Ἀλέξανδρος. »]. Πξίου δὲ καὶ χρῆσμον λαβεῖν παρ' αὐ-
τοῦ, ποῦ κτίσει πόλιν κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ (15), ἕπως
ἀειμνημόνευτος (16) μένη ἢ πόλις. Καὶ εἶδεν αὐτὸν τὸν
Ἀμμῶνα, γηραιὸν (17), χρυσοχαίτην, κριοῦ κέρατα (18)
ἔχοντα κατὰ τῶν κροτάφων (19), ὃς λέγει αὐτῷ·

[Ὡ βασιλεῦ, σοὶ] Φοῖβος ὁ μηλοκέρως ἀγορεύω·
εἶγε θέλεις αἰῶσιν ἀγηράτοισι νεάζειν,
κτίσει πόλιν περιφῆμον ὑπὲρ Πρωτηίδα νῆσον,
ἧς δαίμων προκάθηται Πλουτώνιος ἀνάστων,
[πενταλόφοις κορυφαῖσιν ἀτέρμονα κόσμον ἐλίσσων.]

Τοῦτον δὲ τὸν χρῆσμον λαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος (20) ἀνε-

haec sunt : Ἐκεῖθεν (e Thracia) παραλαβὼν αὐτοὺς καὶ ἀργυρίου τάλαντα φ', ὄχητο ἐπὶ Λυκαονίαν, καὶ συνθήσας (sic) τοῖς ἐκεῖ
στρατηγοῖς, διεπέρασε ἐπὶ Λυκαονίαν (i. e. Λευκανίαν), καὶ τινὰς ἀπειθήσαντες αὐτῷ ὑποτάξας διαπορβμεύεται (ἰδία πορβμ.
cod.) [εἰς] τὴν Ἰταλίαν χώραν. Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὶ πέμπουσι διὰ Μάρκου Αἰμιλίου τὸν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς στέφα-
νον πεπλεγμένον διὰ μαργαριτῶν, λέγοντες· Προσεπιστεφανοῦμέν σε καθ' ἔτος, Ἀλέξανδρε, χρυσοῦν στέφανον ὀκτῆς λιτρῶν (ὀκτασιά-
τρων cod.) ρ'. Ὁ δὲ παραδεξάμενος αὐτῶν τὴν εὐπειθειαν ἐπηγγείλατο αὐτοὺς μεγάλους ποιήσειν. Λαμβάνει δὲ παρ' αὐτῶν στρατιώ-
τας ,α καὶ τάλαντα υ'. Ἐλεγον δὲ καὶ πλείονος αὐτῷ δώσειν στρατιώτας, εἰ μὴ τὸν πόλεμον συνήπτον τοῖς Καρχηδονίοις (Χαλκ. cod.).

Cap. XXX. 1. Περάσας B; τὸ μετ. π. add. ex A. || 2. ἀποστῆναι Ῥωμαίου (Ῥωμαίους?) τῆς πόλεως. Cf. Valerius. || 3.
ἀνδρείας B. || 4. inclusa addidi e cod. C. || 5. μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν addit A cum Valerio. || 6. ὑποτάξας B. || 7. πλεῖστα
om. B; in cod. A exciderunt verba τὰ πλ... στρατοπέδων. || 8. αὐτὸν add. ex A. || 9. sic C.; εἰς τινὰ νῆσον B; εἰς τὴν Φαρί-
τιδα νῆσον A. || 10. cod. A : αὐτὸς δὲ προσκυνήσας τὸν Ἀμμῶνα καὶ θύσας αὐτῷ, ὑπομνησθεὶς [τίς] ὡς ἐξ Ἀμμωνος ἐγεννήθη. || 11.
ὡς B; ὑπομνησθεὶς accessivi ex A. || 12. ei... ὡς ἐκ exciderunt in B. || 13. A : καὶ εἰπὼν ταῦτα τὴν [μὲν] ἡμέραν ἐμετεώρῃσε,
[τὴν δὲ νύκτα] ἐκοιμήθη (sc. ἐν ναφ) καὶ εἶδεν κατὰ τοὺς ὕπνους [τὸν θεόν] τῇ Ὀλυμπιάδι περιπεπλεγμένον. Ἀνίστας οὖν καὶ
μαθὼν τὴν τοῦ θεοῦ ἐνέργειαν, κατασκευάζει τὸ τέμενος ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἐπιγραφῆς· « Πατρὶ θεῷ Ἀμμωνι Ἀλέξανδρος ἔθηκε. || 14.
Inclusa e cod. C petivi; pro his in cod. B unum verbum ἀνέθετο habes. Ceterum ἐπισκευάζει verbum in C scriptum ἐπι-
σκιάζει; quamquam id de τεμένει arboribus consito intelligi possit. || 15. Κατὰ τὸ ὄνομα τῆς ὀνομασίας αὐτοῦ B; ἐπὶ τῷ ὀνό-
ματι αὐτοῦ C; ποῦ τῆς ὀνομασίας ἑαυτοῦ ἀειμνηστον πόλιν κτίσει A. || 16. ἀγει μνημονεύοντος B; ὅπως αἰεὶ ἂν εἰς τὰς μετέπειτα
γενεὰς μνημονεύηται διὰ τῆς πόλεως C. || 17. γηρ. add. ex C. || 18. κηρίκιον C. κηρί B. καὶ ὄρᾳ κατὰ τοὺς ὕπνους αὐτῷ λέγοντα·
A. || 19. Post κροτάφων B pergīt : ὁ μηλοκέρως ἀγορεύων· εἰ δὲ θέλεις κτλ.; cod. C : καὶ λέγει αὐτῷ· βασιλεῦ, ὁ Φοῖ-
βος εἰμὶ ὁ μηλόκερος καὶ προσαγορεύω σοι εἰ θέλεις αἰῶσιν ἀγηράτοις (ἀγηράτοις A) κτίσαι π. π. περὶ (ὑπὲρ AB) Πρωτηίδαν
(πρῶτη δὲ B, πρῶτη ἢ δὴν A) νῆσον (νήσω B), ἐν ἣ (ἢ B. ἧς A) προκαθέζεται (προκάθηται A) αἰὼν (quem vocem om. A)
Πλουτώνιος (πλουτίνιος AB) αὐτὸς ἀνάστων. Hinc quattuor erui hexametros, quorum in secundo prava vocis ἀγηράτοις
prosodia auctori relinquenda erat. Oraclum redit cap. XXXIII, unde petivi versum quintum. Valerius pro μηλοκέρως
egisse videtur μηνοκέρως. Ceterum quæ in anteced. Ammon dicit, τέκνον Ἀλέξανδρε κτλ., ad dodecasyllabum revocarim pro
πεφ. scribens ἔφυς. || 20. addit B : θύσας πάλιν τῷ Ἀμμωνι, quæ delevi cum C, quum mox recurrant. || 21. στρατόπεδα C.

XXX. Indidem Tyrreno transmissa cum Africam quo-
que appulisset Alexander, ejus gentis illi magistratus ob-
viantes precari sunt ausi ut a se vis Romani exercitus amo-
liretur. Sed hæc dicta non modo ad favorem regis animum
non convertunt, verum ignaviae increpitos tali responsione
dimittit : Quod boni Carthago consuleret, si aut melior ho-
stibus foret, aut potioribus præcepta dependeret. Hinc igitur
pergens paucis admodum comitatus omnem Libyam
peragrat; itaque ad Hammona, qui locus deserto Ægypti
celebratur, ipse contendit. Enimvero exercitus multitudi-
nem navibus superpositam Pharum destinat. Ipse ergo Ham-
mona veneratus, operatisque largioribus ibidem sacrificiis,
præsidium sibi operis et cœptorum veluti a deo patre depo-
scit : quippe ejus fabulæ tenax, quod hujusce dei cum ma-
tre per somnium fuerit conjugatio. His denique verbis
deum convenit : « O pater Hammon, inquit, si quid materni

seminis est verum, eaque mater conceptus nostri ex te prin-
cipium est sortita, quæso uti istud astipulare præsentī mihi
ut filio præstes. » Igitur doctus evidentibus monitis, non
absque numen illud esse cura sui, et templum deo operosius
et augustius fabricatur, et ad prodendam militibus confiden-
tiam, PATRI HAMMONI id fecisse inscriptione testatur. Tunc
responsum etiam quæsitum a deo est, quo sibi monimen-
tum imperii sui aliquod instaurare fas esset? Animo quippe
conceperat urbis quam maximæ conditum. Ergo per so-
mmium sic ejusdem dei alloquio fruitur :

Hæc tibi, rex, Phœbus lunatis cornibus edo.
Nomen si pergas ævo celebrare perenni,
Urbs tibi condenda est qua stat Proteia tellus,
Præsidet et numen cui Dite potentius ipso,
Vertice quinquejugo rerum secreta gubernans.

Ad hæc doctus Alexander tali responso, omni diligentia ri-

ζήτει ποίαν νῆσον δηλοῖ τὴν Πρωτηίδα, τίς δ' ἔστιν ὁ προκαθεζόμενος αὐτῆς θεός. Ὡς δὲ ἀνεζήτει Ἀλέξανδρος, θύσας πάλιν τῷ Ἀμμωνι τὴν ὁδοιορίαν ἐποιεῖτο ἐπὶ τινα κώμην τῆς Λιβύης, ἐν ἣ τὰ στρατεύματα (21) ἀνέπαυσεν.

ΚΕΦ. ΛΑ'.

Καὶ δὴ περιπατοῦντος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔλαφος μεγίστη παρελθοῦσα (1) εἰς τινα φωλεὸν ἔδυσσε. Φωνήσας δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τοξότην ἐκέλευσε τοξεύειν (2) τὸ ζῷον. Ὁ δὲ τοξότης τείνας (3) τὸ τόξον οὐκ ἐπέτυχε τῆς ἐλάφου· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν αὐτῷ· « Ἀνθρωπε, παράτονον σοι γέγονεν. » Ἐνθεν οὖν (4) ὁ τόπος ἐκεῖνος ἐκλήθη Παρατόνιον (5) διὰ τὴν Ἀλεξάνδρου εὐφώνησιν. (6) Κτίσας οὖν ἐκεῖ πόλιν μικρὰν καὶ καλέσας ἐκ τῶν ἐγ-

χωρίων τινὰς (7) λαμπροὺς ἄνδρας, κατώκισεν αὐτοὺς ἐκεῖσε, καλέσας αὐτὴν Παρατόνιον.

Ἐκεῖθεν δὲ δεύσας ἦλθεν εἰς Ταπόσιριν (8). Ἐπυθάνατο οὖν παρὰ τῶν ἐγχωρίων διὰ τί τὸ ὄνομα τὸ τοιόνδε (9). Οἱ δὲ ἔφησαν, τάφον Ὀσίρεως (10) εἶναι τὸ ἱερόν. Καὶ θύσας κακέϊθεν τὸ ἐφεξῆς (11) ἐποιεῖτο τῆς ὁδοιορίας· καὶ παραγίνεται ἐπὶ τούτου (12) τοῦ ἐδάφους, καὶ ὄρθ' ἰσθμὸν μέγα εἰς ἀπειρον ἐκτείνον (13), δώδεκα κώμαις (14) συνεχόμενον. Ἀπὸ οὖν τῆς Πανδύσεως (15) μέχρι τοῦ καλουμένου Ἡρακλεωτικῆς στόματος (16) τὸ μῆκος τῆς πόλεως Ἀλέξανδρος ἐχωρογράφησε· τὸ δὲ πλάτος ἀπὸ τοῦ Βενδιδείου (17) μέχρι τῆς μικρᾶς Ἐρμούπολεως. Οὐ καλεῖται δὲ Ἐρμούπολις ἀλλὰ Ὀρμούπολις, ὅτι πᾶς ὁ κατερχόμενος ἐκ τῆς (18) Αἰγύπτου καὶ ἀνερχόμενος ἐκεῖ προσορμεῖ.

Cap. XXXI. 1. Ἐπελθοῦσα B; ἔλ. μεγ. εἰς τινα φωλεὸν ἐνέμετο A. || 2. τοξεύειν A; τοξήθησαι BC. || 3. γεμήσας BC; ὁ δὲ ὀκνηρότερον τείνας τὸ τόξον καὶ τὸ βέλος τινάξας εἰς ἄχος (?) ἀφῆκε παρ' αὐτὸ τῆς θηρὸς μὴ εὐστοχῆσας A || 4. ἐνθα νῦν B.; dein ἐκεῖνος om. B. || 5. παράτονον B, παρατόνη C, παρατόνιον A; debeat Παρατόνιον || 6. ἐκνόησιν A. || 7. μικρὰν καλέσας... χωρίων λαμπροὺς B. || 8. Ταπόσιριν A, Ταφωσήριον B, Ταψουρι.. C. Ταπόσιρις ap. Dioscor. 3, 24, Procop. De aedib. 6, 1; Ταπόσειρις Strabo, alii. || 9. τὸ ὄνομα τοῦ τόπου τοῦτο C. In A hæc exciderunt. || 10. ἱερέως B. || 11. τὴν ἀφίξιν B; τὴν ἀφῆξιν C; θύσας τὴν ἀφίξιν ἐποιεῖτο τὸ τῆς ὁδοιορίας A. || 12. sic cod. A.; ex quibus colligas Alexandria hæc scripta esse; ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ νῦν C; τοῦ ναοῦ C. || 13. ἐκτείνον om. B. || 14. χώρας B. Ceterum numerus δώδεκα non pertinet ad κώμας, sed ad fluvios hujus regionis, ut patet ex Valerio, qui de his multo uberius. Plura etiam præbet codex A, qui nomina vicorum sedecim, et alia quædam tradit, sed corruptissima. Etenim post vocem συνεχόμενον codex pergīt ita: Ἦσαν δὲ αὐτὰς (I. αὐτὰ) Στεираμφεῖς, Φανέντι καὶ Εὐδημας, Ἀκάμης, Ἀπύρος, Ταρακώτης (I. τε Ῥακώτης S. Ῥακώτις), Ἠγῶσα, Ἰγπονης, Κραμβεῖ τε (Κράμβουτις?), Κραπαθεῖς καὶ Λυιδίαις, Παύσας, Τέρσεις τῷ (τε?) Νεφέλῃ τε Λημνία τε (νεῖ μνημῖα τε) Πέλασος. Ἡ δὲ Ῥακώτης ἦν ἐπίσμος· ἐτύγχανεν γὰρ μητρόπολις οὖσα. Αἱ δὲ ἰς κώμαι εἶχον ποταμοὺς ἰσ', ἐξερρευομένους εἰς τὴν θάλατταν· καὶ μέχρι νῦν αἱ διεκδρομαί, (supple καίπερ) πεφραγμέναι ἐστίν (I. δῆλαι vel φανεραὶ εἰσι). ἐχώσθησαν οἱ ποταμοί· καὶ αἰγὲ (sic) τῆς πόλεως καὶ αἱ πλατεῖαι (I. πλατεῖαι) ἐγεννήθησαν (i. e. et ex iis factæ sunt urbis plateæ). Δύο δὲ μόνον διέμειναν, αἱ καὶ ἀπόρρυσιν (I. ἀπόρρυσιν ἔχουσι v. ἀπορρέουσι) εἰς τὴν θάλατταν. ** (Excidisse videtur: ceteri nomina partibus urbis præstiterunt.) Ἐπικάμενοι (ἐπικαλούμενοι?) Ῥακώτη τις (Ῥακώτις) ποταμὸς, ὁ (I. ὅς) νῦν δρόμος τοῦ μεγάλου θεοῦ Σαράπιδος τυγχάνει· εἴτα διορύσει (I. διερρῆ) τοῦ Ἀγορίου (I. Ἀγοραίου). Πλατῆς (I. πλατῆς) καὶ μέγιστος ποταμὸς [ὁ] καλούμενος ζυλέρω (sic), νῦν Ἀσπενδία (quæ urbis pars memoratur ap. Athen. p. 174 d.) τυγχάνουσα· εἴτα διορύσει (I. διερρῆ) τῷ Τυχέρῳ (I. τοῦ T.). Καὶ μέγιστος ποταμὸς Νεφερῶ τις (Νεφερωῖτις?), τὰ νῦν Ἐκθέματα οὗ ἐστίν· καὶ ἰδιὸς τις Νεφερῶν, πρωτόκτιστον (πρωτοκτίστης?) Ἀλεξανδρείας. Καὶ μέγιστος πάντων τῶν ποταμῶν Ἀργέος (sic) καλούμενος, οὗ ἐστίν Ἀργέου στόλος· καὶ διώρυξ (διερρῆ) κατὰ τὸν Κανωπικὸν ἐκβάλλουσα (I. ἐκβάλλων) κατὰ τοῦ Ζεφυρίου. Καὶ μέγιστος ποταμὸς [***] Ἐως τοῦ] Ἡρακλείου στόματος τὸ μῆκος τῆς πόλεως ἐχωρογράφησε· τὸ δὲ πλάτος ἀπὸ τοῦ Μενδίου ἕως τῆς μικρᾶς Ἐρμούπολεως. || 15. sic B. συνδήσεως C; fortasse fuit ἀπὸ Πηνθίνης, vel etiam ἀπὸ Δυσμῶν, (de situ hujus loci v. quæ leguntur in Periopl. mar. magni in Gail. Geogr. II, p. 435). || 16. στόλου B. || 17. Βενδηλαίου C; Βενδῆλου B, Μενδίου A; Interdidium

mabatur quam Proteiam insulam deus vellet, quidve illi numinis præsideret. Quæ etiam tunc animo volutans, peractis rite sacrificiis indidem proficiscitur. Multo denique itineris exantlato, apud vicum Astrata fessum commilitium refecit.

XXXI. Ibi autem rex cum forte in agro, ut assolet, spatiaferetur, cervam intuitus pascuis occupatam, unum ex his qui destinandis sagittis sollertior habebatur, jaculari bestiam jubet. Qui cum non ex opinione præjudicata fecisset, leviusque ictum animal evasisset, exclamasse Alexander fertur græco scilicet verbo, quod remissior arcus et intentio sagittam inbecillius exegisset, para tonon istud factum videri. Ex eoque dicto Paratonium etiam post frequentatæ urbi nomen ibidem datum.

Hinc porro ad locum, qui vulgo Taposiris diceretur, apulit. Inquirens autem nominis causam accipit ab indigenis sepulchrum Osiridos illic esse, quod a veteri compositione corruptum Taposiridus dictus esset. Operatus igitur illicce deo, ad id loci transit, quem extensum quidem

magni et uberis æquoris pulchritudine miratur, frequentem autem commanentium conventiculis. Sedecim quippe et instar urbium vicis decoriter admodum distinctis atque dispositis consistit; quorum magnitudini honor et cura deferebatur. His sedecim desessilibus flumina quoque duodecim intererrabant, pariter omnia vergentia juxtim in mare, sicuti nunc etiam ad memoriam veteris insulcationis datur visere. Quippe quamvis congestu postea sint ad æquoris uniti faciem exæquata, quisquis tamen ille ductus fluminis fuit, is nunc plateis apud Alexandriam tractus est: sed duo tantum ingressus fluminum reservati: ceteri nomina partibus oppidi præstiterunt. Igitur omne spatium [ab] eo loco, cui Interdidium vetus nomen est, usque ad Hermopolim urbis ejus ambitu occupatum est! Sed enim nomen hoc longe secus ac se veritas habet in usu appellationis resedit, Hormo enim polis, non Hermopolis, dicta est, quod portuosus illic alveus Nili latiusque in latera descendens fidam stationem navibus per sese labentibus faceret.

Μέχρις οὖν ἐκείνου τοῦ τόπου (19) ἐχωρογράφησε τὴν πόλιν (20) Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς· ὅθεν μέχρι τῆς δεῦρο Ἀλεξανδρέων ἡ χώρα ἀναγράφεται (21).

Συμβούλευσε δὲ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ Κλεομένης (22) ὁ Ναυκρατίτης καὶ Δεινοκράτης (23) ὁ Ῥόδιος μὴ τῷ μεγέθει τούτῳ κτίσαι τὴν πόλιν· οὐ γὰρ δυνήσῃ αὐτὴν γεμίσαι ὄχλου· ἐὰν δὲ καὶ γεμίσης, οὐ δυνήσονται οἱ ὑπηρεταί (24) τὴν χρεῖαν αὐτῇ παρασχεῖν τῶν ἐπιτηδείων· (25) πολεμήσουσι δὲ ἑαυτοὺς οἱ ἐν τῇ πόλει κατοικοῦντες, ὡς (26) ὑπερμεγέθους τυγχανούσης καὶ ἀπείρου· αἱ γὰρ μικραὶ πόλεις εὐσύμβουλοι (27) εἰσι πρὸς τὰ συμφέροντα τῇ πόλει ποιεῖν (28)· ἐὰν δὲ οὕτως ὡς διεγράψω (29) μεγίστην ταύτην κτίσης, οἱ κατοικοῦντες διχοστατήσουσιν (30) εἰς ἀλλήλους μαχόμενοι καὶ (31) διαφερόμενοι, ἀπείρου ὄχλου τυγχάνοντος.

Πεισθεὶς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέτρεψε τοῖς ἀρχιτέκτοσιν

οἷς βούλονται μέτροις τὴν πόλιν κτίζειν. Οἱ δὲ κελευσθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου χωρογραφοῦσι τὸ μῆκος τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ Δράκοντος τοῦ κατὰ τὴν Ταφοσιριακὴν ταινίαν (32) μέχρι τοῦ Ἀγαθοδαίμονος ποταμοῦ τοῦ κατὰ Κάνωθον (33)· καὶ ἀπὸ τοῦ Βενδιδαίου (34) μέχρι τοῦ Εὐρυλόχου (35) καὶ Μελανθίου, τὸ πλάτος. Καὶ κελεύει Ἀλέξανδρος μεταβῆναι τοὺς κατοικοῦντας ἐν τοῖς τόποις τούτοις καὶ εἰς τὰς κώμας ἀπιέναι πρὸ τριάκοντα μιλίων τῆς πόλεως ἔξω (36), χωρήματα αὐτοῖς χαρισάμενος, προσαγορεύσας αὐτοὺς Ἀλεξανδρεῖς. Ἦσαν δὲ ἀρχιτέκτονες (37) τῶν κωμῶν (38) Εὐρυλόχος καὶ Μελάνθιος, ὅθεν καὶ ἡ ὀνομασία ἔμεινεν.

Σκέπτεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἑτέρους ἀρχιτέκτονας τῆς πόλεως, ἐν οἷς ἦν Ἦρων Λιθυκὸς (39), [ὑδατικός] λατόμος, καὶ Κλεομένης (40) μηχανικός, Ναυκρατίτης, καὶ Κράτερος (41) Ὀλύθιος. Εἶχε δὲ ἀδελφὸν

Valer. De Bendideo Alexandriae loco ad mare sito v. quae laudantur in Steph. Thes. s. v. || 18. εἰς τὴν C. || 19. pro ἐκ. τοῦ τόπου in B est τὴν πόλιν. || 20. τὸν τόπον B. || 21. Ἀλεξανδρέας χώρα γράφεται B; ὅθεν καὶ Ἀλεξανδρέου χωρίον ἀναγρ. A; ἢ Ἀλεξανδρέων χώρα ἐπικέκληται. C. || 22. sic recte C et Valerius. Κλεομένης A, Κλεομήδης B. || 23. Ἐρμωκράτης C. *Dinocrates*, Valerius. Hoc architecti nomen habes etiam ap. Ammian. 22, 16, Vitruv. praef. lib. II., Valerius Maxim. I, 4 (Novimus etiam poetam Dinocratem Rhodium); ap. Plin. 5, 10 et 34, 42 est *Dinochares*; in cod. A et B. nomen viri excidit, servata tamen sunt verba ὁ Ῥόδιος. In Ambrosiano Callisth. cod. gr. est Ἰπποκράτης, monente Maio ad Valerium. || 24. ἔμποροι A. || 25. πρὸς τὴν τροφήν add. A. || 26. ὡς τιαυτῆς ὑπερμ. τυγ. B; ὑπερμεγ. τυγ. C; ὡς τηλικαύτης οὔσης A. || 27. σύμβουλοι B; εὐσ. C; εὐσύμβουλεύτοι A. || 28. sic. A; καὶ πρὸς τὰ σ. τῇ πολ. συμβουλεύουσι B. C. || 29. ὡς διὰ τὴν μεγ. B. || 30. διαναστήσ. B. || 31. μαχ. καὶ om. B. || 32. ταφοσιριακὴν τενέαν C; ταροσυνιακὴν τενέαν B. τάφον σηριακὴν ταινίαν A. *Intellige angustum illum tractum, qui inter mare et lacum Mareoticum Taposiris versus extenditur. In eo erat Necropolis.* || 33. μέχρι τῆς Ἀ. ποταμοῦ τοῦ κατὰ νόθον B; μέχρι τοῦ Ἀ. π. τ. κ. νότον C; τοῦ κατὰ τὸν *κάνωθα* A. *Intellige portam Canobicam, vel locum prope eam, quo Canobus sepultus esse ferebatur (Epiphanius Ancorat. § 108, Opp. tom. II, p. 109 ed. Petav.); ceterum vox ποταμοῦ num recte se habeat, quaero. Num τόπου. τεμένους?* || 34. Βενδιδαίου B. Βενδησιού C. Μενδησιού A. Valerius auctorem suum expressit pessime. || 35. τῆς Εὐρόφου B; μεχρὶ τοῦ Εὐρυλόφου C; ἕως τῆς Εὐρυλόχου A. || 36. καὶ κελεύει τοῖς κατοικοῦσι κωμάνοις μηταθαίνειν πρὸ (ἀπὸ?) λ' μιλίων τῆς πόλεως, χώρημα αὐτοῖς χαρ. A. || 37. sic C; ἀρχεπόδες B; ἀρχεπόδοι A. || 38. τότε add. A. || 39. ἦν Νουμήμιος v. Νουμίσιος C et B; quod corruptum ex ἦν Ἦρων ὀνόματι, λιθυκός, uti ex Valerio et cod. A intelligitur; est haud dubie avus Heronis Alexandrini, celebris mathematici; vox ὑδατικός, si recte se habet, neque, ut puto, ex Λιθυκός corrupta est, quaeritur an non certe senioris aevi Heron ὁ ὑδραυλικός cum Nostro confundatur. || 40. Κλεομήδης B. || 41. Κάρτερος B. καρτερικός C. *Erataeo* Valerius; in cod. A locus ita habet: ἐσκέπετο δὲ καὶ ἑτέροις ἀρχιτέκτονας τῆς πόλεως, ἐν οἷς Κλεομένην τὸν Ναυκρατίτην καὶ Κράτον (sic) Ὀλύθιον καὶ Ἦρωνα ὀνόματι λιθυκόντα (1. λιθυκὸν ὄντα?), ὅς εἶχε ἀδελφὸν ὀνόματι Ὑπόνομον. Hinc dedi Κράτερον; nam ita olim in Callisthene scriptum fuisse e varia lectione eruitur. At verum nomen fuerit Κράτης, intelligendusque est celebris ille ταφρώρχος (quod nomen fort. latet in Καρτέριχος codicis C), ὁ Ἀλεξάνδρῳ συνών (ut Diog. L. ait IV, 23.), de quo v. Steph. Byz. v. Ἀθῆναι et Strabo X, p. 407, ubi ἀνὴρ Χαλκιδεὺς dicitur, eodem, opinor, modo quo Ehippus et Dionysius historici ab aliis Olyn-

Hanc igitur urbem nominis sui appellatione dignatus in omnem, quantum visi datur, magnificentiam laboravit, quamvis Cleomenes ac Neucratus (i. e. ἐκ Ναυκρ.) et Dinocrates Rhodius in eam sententiam non accederent, ut tantam illam urbem, quanta nunc est, niti deberet: quod neque repleri aedificiorum spatia et tecta turbis competentibus opinarentur, nec repleta ali facile potuissent. Ex quo fore arbitrabantur bella frequentia vel necessitate quaerenda alimoniam ab ipsis incolentibus ineunda, seu opulentia praevalerent seu viribus deficerent, dum aut impeterent aliquid aut peterent. Quippe moderatum urbium statum et consiliis facilius cedere, et ad sustentationem sui promptius occurrere: amicam siquidem multitudinem, nec facilis sui apud omnes singula dinoscentia, atque etiam difficilis et conspiratio.

Quamquam igitur longe auctius rex melitus locorum

PSEUDO-CALLISTHENES.

amplitudinem foret, famen ad sententiam persuadentium ire aliquanto contractius sicut ambitus lineam. Quare faccesserat magnificentiae animo contemptae. Longitudinem quidem urbi procurat ab eo loco cui Draco nomen est: (est autem pars supradicti Taposiris usque ad locum cui Agathodæmonos appellatio manet.) Latitudini vero indulget a Canopo usque ad locum qui Eurylochi vel Melanthium dicitur. Jubet igitur omnes quique per ambitum usque ad lapidem tricesimum coluissent, universos eodem commigrare, locumque omnem unde ad oppidum convenissent, suae editioni (*aedificationi?* Mai.) servire. Et haec quidem super spatio urbis ejus accipimus.

Adhibitibus autem rex architectoribus, qui ex arte nobiles et celebratiores habebantur, ut Cleomene de Neucrato (i. e. ἐκ Ναυκρ.) et Olynthio, et Erataeo (*Cratero Olynthio*), Herone etiam Libii (Libye) qui cum fratre Eponymo (*Hy-*

δ^ο Πρων (42) ὀνόματι Ὑπόνομον. Οὗτος συνεβούλευσεν Ἀλεξάνδρῳ τὴν πόλιν ἐκ θεμελίων κτίσαι (43), ἐν αὐτῇ δὲ ὑδραγωγούς πόρους καὶ ὀχετηγούς ἐπιβρέοντας (44) εἰς τὴν θάλασσαν. Καλεῖται δὲ Ὑπόνομος διὰ τὸ ὑποδείξει αὐτὸν ταῦτα (45).

ΚΕΦ. ΛΒ'.

Κελεύει οὖν Ἀλέξανδρος χωρογραφῆσαι τὸ περίμετρον τῆς πόλεως πρὸς τὸ θεάσασθαι αὐτό. Οἱ οὖν ἀρχιτέκτονες (1) ἄλευρον σίτου λαβόντες ἐχωρογράφησαν τὴν πόλιν. Καταπτάντα δὲ ὄρνεα παντοδαπὰ

κατεβοσκήθησαν τὰ ἄλευρα καὶ ἀνέπτησαν. Πυθανόμενος (2) δὲ Ἀλέξανδρος περὶ τούτων, τί ἄρα δηλοῖ τὸ σημεῖον, μετεπέμψατο σημειολύτας καὶ εἶπεν αὐτοῖς τὸ γεγονός· οἱ δὲ ἔφασαν ὅτι ἡ πόλις, ἣν ἐκέλευσας κτισθῆναι, βασιλεῦ, ὄλην τὴν οἰκουμένην θρέψει, καὶ πανταχοῦ ἔσονται οἱ ἐν αὐτῇ γεννηθέντες (3) ἄνθρωποι· τὰ γὰρ πετεινὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περικυκλοῦσιν (4).

Ἐκέλευσεν οὖν κτίζεσθαι τὴν πόλιν. Θεμελιώσας δὲ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως Ἀλέξανδρος καὶ χωρογραφῆσας, ἐπέγραψε γράμματα πέντε· Α, Β, Γ, Δ, Ε. τὸ μὲν Α Ἀλέξανδρος, τὸ δὲ Β βασιλεὺς, τὸ δὲ Γ γένος, τὸ δὲ Δ Διὸς, τὸ δὲ Ε ἔκτισε πόλιν ἀείμνηστον. Ὑπο-

thii, ab aliis Chalcidenses vocantur. || 42. Νουμήνιος BC. || 43. ὀρύξει τὴν πόλιν ἐκ θεμ. Α. || 44. ξηρεύοντας τὴν θάλ. Α. || 45. cod. Α sic: Καλ οὖνται δὲ ὑπόνομοι διὰ τὸ [τὸν] ὑποδείξαντα Λιευκὸν Ὑπόνομον καλεῖσθαι. Omisit hæc Valerius, alia quædam suppeditans quæ in græcis nostris desiderantur, nisi quod in cod. Α post ξηρεύοντας τὴν θάλ. leguntur hæc: πεισθεῖς ὁ Ἀλέξανδρος ἐκέλευσε γενέσθαι ὅπερ οὐδεμία πόλις εἶχεν. Quod deinde apud Valerium sequitur de magnitudine urbium maximarum, ita habet in cod. Α: Οὐ μέντοι γε ἑτέρα πόλις ἐστὶ μείζων Ἀλεξανδρείας. Πᾶσαι γὰρ ἐχωρογραφῆθησαν καὶ ἐμετρήθησαν. Ἢ δὲ μεγίστη πόλις ἐν Συρίᾳ Ἀντιόχεια· αὕτη ἐστὶν σταδίων ἡ καὶ ποδῶν ὀβ'· ἢ δ' ἐν Ἀφρίκῃ Καρχηδὸν σταδίων ις' (decem Valer., quod præstat, nam a minoribus ad majores auctor progreditur), ποδῶν μ' (ut vid.). Ἢ δὲ ἐν τοῖς βαρβάρους Βαθυλῶν σταδίων ιβ' καὶ ποδῶν ση' (σκ' sec. Valer.)· ἢ δὲ Ῥώμῃ σταδίων ιδ' καὶ ποδῶν κ'· ἢ δὲ Ἀλεξανδρεία σταδίων ιβ' (scr. ις' ex Valerio) καὶ ποδῶν τζ' ε' (τοζ' sec. Val.). Longe aliter Strabo p. 793, sec. quem Alexandriæ diameter stadiorum circa 30; sec. Diodor. et Plin. stad. 40. De suo tempore Callisthenes loqui videri possit. Post hæc cod. Α pergit:

Παραγενόμενος οὖν Ἀλέξανδρος εἰς τοῦτο τὸ ἔδαφος, εὔρε τοὺς ποταμούς καὶ τὰς κώμας συνεστύσας. Ἐπὶ δὲ τῆς γῆς ἐπὶ τῆς θαλάσσης νῆσόν τινα ἐθεάσατο, καὶ πυθάνετο τίς καλεῖ τὴν νῆσον. Οἱ δὲ ἐγχώριοι εἶπον· « Φάρον Πρωτεύς (Πρωτεύς δὲ ἰοδ.)· αὕτη δὲ κατοικήσις (κατοικήσις cod.) τὸ μνημα τοῦ Πρωτεύος ἐστὶν τὸ παρ' ἡμῖν θρησκευόμενον. » Ἐπί τινος ὑψηλοτάτου θρόνου ἤνεγκαν αὐτὸν εἰς τὸ νῦν καλούμενον ἤρῳν, καὶ ἐπέδειξαν τὴν λάρνακα. Θύσας δὲ τῷ ἤρῳ (τῷ ἤρῳ τὸ ἤρῳν) ἵπποτευεῖ (ἐποπτεύει?), καὶ ἰδὼν ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ (στύλου?) καταπεπτωκὸς τὸ μνημα ἐκέλευσε αὐτὸ ταχέως ἀνορθῶσαι.

Cap. XXXII. 1. Ἀρχιτεχνίται BC. || 2. ξυμφοραζόμενος C; voluit ξυμρ. καὶ πυθανόμενος; cod. Α. ξυμφοραζῶν μετεπέμψατο. Cf. Plutarch. Alex. c. 26. || 3. ἐνωθέντες B. || 4. Post hæc cod. Α (et Valerius) præbent hæc: Ἦρξαντο δὲ οἰκοδομεῖν τὴν

ponomo) erat, accepit omne magnificentiæ hujusce monumentum in eo posse tuto consistere, si antea quam fundamenta urbi jacerentur, subductiones aquæ purgamentisque relinquendas procuraret: quibus jugiter ablutis dirivatisque atque in mare perpetuo dilabentibus, neque ædificiis perniciem aliquam remansuram, et ab hisce, quæ intervenire corrupendo aeri soleant, purgatus oppidum fore. Elaboratis igitur his cloacis, quibus haud facile capaciores ulla urbs habeat, omnis post id operum imposita molitio.

Quare cum hæc urbes, quæ in omni orbe terreno maximæ celebrantur, in hæc spatia numeratæ sint; Syriæque sit civitas vel amplissima Antiochia extenta stadiis octo, pedibus septuaginta duobus; Carthago vero, quæ principatum Africæ tenet, stadiis decem porrecta videatur stadiique parte quarta; Babylon porro stadiis duodecim longa sit et pedibus CC atque XX; ipsa quoque domina omnium gentium Roma quatuordecim stadiis et pedibus C atque XX longa primitus fuerit, nondum adjectis his partibus, quæ multum congeminasse majestatis ejus magnificentiam visuntur; Alexandriam mensi sunt sedecim quidem stadiis, pedibus vero CCC atque LXXV.

Occupato igitur omni solo, quod prædictis alveis atque vicis olim consitum mox urbs una contexit, videt insulam eminens perbreve rex, cui nomen Pharus esse cum diceretur, coluisse vero Pharus istam Protea; conlapsam etiam ibidem cerneret Proteos sepulchrum; id quidem protinus et reformari ad faciem novitatis et coli religiosius

mandat: exinque civitas Pharus est; ejusque mos ad nos usque prolapsus Sacrum inter nostros Heroon dicitur.

XXXII. Additur tamen ad fabulam metatæ primum discretæque urbis hujusce, quod cum lineæ ductæ ab architectis forent, quibus spatium et descriptio metatæ urbis notaretur, subjecta sit lineæ farina pro pulvere. Sed ubi id factum fuerit, mox congreges multi numeri et generis aves eodem advolavisse, raptimque omnem illam de farina lineam obligurisse. Id ergo portenti turbulentius Alexandrum formidantem consuluisse protinus peritissimos conjectorum, eorumque sententia rescivisse, civitatem hanc non suis modo, verum peregrinis etiam populis ad alimoniam uberrimam fore. Ut enim in illo avium numero non solum indigenæ, verum advenæ etiam atque undique versus adlapsæ, jacto polline avidè pastæ sint; ita hominibus quoque et incolentibus et appellentibus urbem hanc fructuosissimam fore.

Ædificandi tamen Alexandriam constat principium ex meditullio esse factum, idque etiam nunc nomen in ea urbe retinere, quod Mesonpondio vocetur. Cœptis autem molitionibus, surgere visitur draco quidam terribilis magnitudine ac majestate, qui plerumque opifices incursabat, ejusque nonnihilum impediri opera videbantur non minus metu visentium quam religione. Quod cum in aures Alexandri perventum foret, jubet insequenti sub die, sicubi forte sacra illa bellua videretur, omnes undique confluentes necem draconi moliri: idque naviter factum oppressus-

ζύγια δὲ καὶ ἡμίονοι εἰργάζοντο. Ἰδρυμένου δὲ τοῦ πυλῶνος τοῦ ἱεροῦ (6) ἐξαίφνης πλάξ μεγίστη ἐξέπεσεν ἀρχαιοτάτη πλήρης γραμμάτων (7), ἐξ ἧς ἐξῆλθον ὄφεις πολλοὶ, καὶ ἐρπύζοντες εἰσῆλθον εἰς τὰς ὁδοὺς (8) τῶν ἤδη τεθεμελιωμένων οἰκιῶν. [Τὴν πόλιν γὰρ (9) ἔτι παρῶν (10) Ἀλέξανδρος καθίδρυσεν τῇ αὐτοῦ δυνάμει ἰαννουαρίου πρώτη καὶ αὐτὸ τὸ ἱερόν.] Ὅθεν τούτους τοὺς ὄφεις σέβονται οἱ θυρωροὶ ὡς ἀγαθοὺς δαίμονας εἰσιόντας εἰς τὰς οἰκίας· οὐ γὰρ εἰσὶν ἰοβόλα ζῶα (11).

Στεφανοῦσι δὲ καὶ τὰ κτήνη, ἀνάπαυσιν αὐτοῖς παρεχόμενοι (12)· ὅθεν καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τοῦτο τὸ νόμιμον φυλάττουσιν οἱ Ἀλεξανδρεῖς, πέμπτη καὶ εἰκάδι τὴν ἑορτὴν τελούντες.

ΚΕΦ. ΛΓ'.

Εὐρε (1) δὲ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς ὑψηλοῖς βουνοῖς (2) ναὸν ἰδρυμένον καὶ ἡλίου στύλου (3) κατὰ (4) τὸ ἡρώϊον.

Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ μέσου πεδίου, καὶ ἔσχε ὁ τόπος τὴν προσωνομίαν ἄχρι νῦν διὰ τὸ ἀπ' ἐκεῖθεν ἄρξασθαι τὴν τῆς πόλεως οἰκοδομήν. Τὴν δὲ περὶ αὐτὸν τρεπομένην δράκων σύνθητος (εἰνέτο ὅς;) παραγενόμενος ἐξεφόβει τοὺς ἐργαζομένους. Καὶ ἐκκοπήν ἐποιούντο τοῦ ἔργου διὰ τὴν τοῦ ζώου ἐπέλευσιν. Μετεδόθη δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τοῦτο. Ὁ δὲ ἐκέλευσε τῇ ἐπερχομένῃ ἡμέρᾳ ὅπου ἂν καταληφθῆ χειρώσασθαι, ἐνός εἰργάζοντο (sic). Καὶ δὴ λαθόντες ἐπιτροπὴν παραγενομένου τοῦ θηρὸς κατὰ τῆς νῦν καλουμένης Στοᾶς, τοῦτου περιεγένοντο καὶ ἀνεῖλον. Ἐκέλευσε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐκεῖ τὸ τέμενος γενέσθαι, καὶ θάψας κατέθετο. Καὶ πλησίον ἐκέλευσε στεφάνους στέφασθαι εἰς μνήμην τοῦ ὀφθέντος ἀγαθοῦ δαίμονος. Ἐκέλευσε δὲ μηδαμοῦ ἀλλαχοῦ βάλλεσθαι τὴν ὀρυγὴν τῶν θεμελιῶν εἰ μὴ εἰς ἓνα τόπον· καὶ ἐστὶν ἕως ἄρτι ὄρος μεταφαινόμενος, ὃ καλεῖται Κοπρία. Θεμελιώσας δὲ τὰ πλεῖστα τῆς πόλεως μέρη κτλ., ut in codd. B et C. || 5. sic A; Ἀμμωνι ἀμίμητον C; ἀμίμητον ἢ Ἀμμωνι B. || 6. τοῦ ἱεροῦ πυλῶνος C; καθιδρυμένου δὲ τοῦ ἡρώϊου ἐπὶ ἐν ἐπιστύλιον ἐξεπήδησεν πολλὰ ὕλη [***] καὶ ἐκλύσαντες εἰσέδραμον εἰς τὰς οἰκίας τὰς ἤδη γενομένας ὁ. Α. || 7. γραμμ. quid sibi velit, non video; scripserim τρυμάτων, foraminibus. || 8. εἰς τ. ὁδ. exciderunt in C. || 9. Hæc cum antecedentibus male coherent. Quare aut exciderunt nonnulla, aut nostra alieno loco sunt posita. Apte legerentur post verba πέμπτη καὶ εἰκάδι τὴν ἑορτὴν τελούντες. || 10. ἐπιπαρῶν B; in A locus ita habet: ἐπεὶ παρῶν ὁ Ἀλέξανδρος καθίδρυσεν τύθη κέ (supple τὴν πόλιν) καὶ αὐτὸ τὸ ἱερόν. Pro τύθη lege τύβι, i. e. Tybi mensis, qui fere respondet Januario nostro, die vicesimo quinto. In cod. B. C. est ἰαννουαρίου πρώτη, quod an errore cum computo nitatur, nescio; postea etiam B et C diem XXV ^{mm}, non addito tamen mensis nomine, notant. || 11. addit A: ἀλλὰ καὶ τὰ δοκοῦντα εἶναι ἰοβόλα ἀπελαύνουσι· καὶ θυσιά τελεῖται αὐτῷ τῷ ἡρώϊ [αὐτοῖς ἐν τῷ ἡρώϊω?]. || 12. addit A: διὰ τὸ συνεργῆσαι ἀχθοφοροῦντα εἰς τὴν καθίδρυσιν τῆς πόλεως. Ἐκέλευσε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τοῖς φύλαξι τῶν οἰκῶν σῆτον δοθῆναι. οἱ δὲ λαθόντες, ἀλήσαντες καὶ ἀθηροποιησάμενοι τὴν ἡμέραν (I. ταύτη τῇ ἡ.) τοῖς ἐνοικοῦσι θάλλους διδόασιν· ὅθεν καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τοῦτον τὸν νόμον φυλάττουσι παρ' Ἀλεξανδρεῦσι, Τύβι (τύθη cod.) κέ τὰ μὲν κτήνη στερανοῦσθαι, θυσιάζεσθαι [δὲ] τοῖς ἀγαθοῖς δαίμοσι τοῖς προνοουμένοις τῶν οἰκιῶν, καὶ διασώσεις (διαδόσεις;) τῶν ἀθρῶν ποιεῖσθαι.

Cap. XXXIII. 1. Ὁρᾶ B. Male decurtatam esse narrationem patet ex Valerio. Quamquam ne hic quidem integram Græci auctoris narrationem reddidisse videtur. In cod. A supersunt hæc: Εὐρε δὲ ἐπὶ πέντε ὑψηλοτάτας λοφίας, αἵπερ (ὅπερ cod.) εἰσὶν ἡμίονοι καὶ ἡλίου στύλοι (ἡλίω στύλλοι cod.), καὶ τὸ ἡρώϊον. Ἐξήτει καὶ τὸ Σεραπεῖον κατὰ τὸν χρησμὸν τὸν δοθέντα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀμμωνος καὶ τὸν πάντων δυναμικώτατον θεόν. || 2. τόποις C. || 3. σιρήγους πόρους B; σίλωνος στύλους B; dedi ἡλίου ex cod. A; quamquam aliud quippiam auctor scripserit; fortasse Ὅσιριδος vel Ὅσιρίωνος. || 4. codd. καὶ; κατὰ ἡρ. est e regione heroi (Agathodæmonis), ut ap. Valerium, et infra ἀπέναντι τοῦ ἡρώϊου. Locus interpretandus ita: Reperit colles quinque, unum maximum Solis nuncupatum et e regione Heroi situm, et alios quattuor, qui columnæ Solis appellabantur. || 5. supra (c. 30) erat ἀγορεύω. Reliqua eodem modo leguntur ac supra, nisi quod προκάθηται h. l.

que eo loci est draco ubi nunc Stoam vocant: et sepulchrum famen draconi consurgit opere admodum laborato et juxtim Alexander jubet coronarias quoque opificinas adiacere: ut quod hæc bestia famulitium quoddam templis præstare videbatur **ΔΕΜΟΝ** MELIOR appellaretur, ipse quoque divina quadam religione coleretur. Quæ cum multa sint Alexandriae et alia vel miranda, mons quoque propter illic visitur ex congestu, quem incuriosi vetustatis naturalem etiam opinantur. Sed ea moles egestis undique terra atque ruderibus, quibus fundamenta sint manibus exhausta vacuataque, eoque collatis ac superfusis, hujusmodi erecti et ardui montis magnitudinem sumpsit.

Omnem autem manium varietatem distinxit nominibus, et secrevit sub appellatione Græcorum elementorum primarumque quinque litterarum, non utique quod hoc regi sit tantummodo libitum, verum uti ex hisce litteris sui nominis perpetuitas in urbis partibus celebraretur: significante scilicet prima littera nomen Alexandri, secunda vero regis ex Græco, tertia porro generis, quarta etiam Jovis, quinta sese fecisse. Sic enim si quis hasce quinque orationis partes usurpaverit Græca lingua, inveniet his nomi-

nibus ac verbis pronas has litteras fuisse præpositas, quod **ALEXANDER REX GENUS JOVIS FECISSET.**

Sepulchro autem draconis illius jam perfecto, cum trabes quædam qua ad gressum ejus columnas impresserat, casu repentino corruisset dissiluisseque, angues conpluseuli indidem emersisse sunt visi, bique reptabundi prout cuique ad lubentiam impetus fuit, constructarium domuum penetrantia invasere. Quod cum ipsum quoque terribile admodum videretur, non cunctanter arioli pronunciavere, hos quoque dæmonas et præsules locorum esse, domibusque singulis colendos pro diis penatibus tradi oportere; ejusque mos vivit et adhuc Alexandriae religiosus est sub penatium deorum honore, et ætatis (*statis*) diebus suetus coli more religionis ejusmodi. Polentam ex tritico quod sit esui anguibus jaciunt, et coronatis optimatum mos est templum Herois scandere, cui talia scilicet anguina obsequio famulentur.

XXXIII. Quod autem oraculum regi somnio dato quinqueverlicem fore urbem somnio pronunciavisset advertens diligentius, invenit ejus unius loci esse eminentias quinque, quibus in cetero æquore extuberantibus decus urbis est

Ἐξήτει δὲ καὶ τὸ Σαραπεῖον κατὰ τὸν αὐτῷ δοθέντα χρησμόν ὑπὸ τοῦ Ἀμμωνος εἰπόντος αὐτῷ διὰ τοῦ χρησμοῦ οὕτως·

Ἦ βασιλεῦ, σοὶ Φοῖβος ὁ μηλόκερως ἀγορεύει· (5)
εἴ γε θέλεις αἰῶσιν ἀγῆράτοισι νεάζειν,
κτίζε πόλιν περίφημον ὑπὲρ Πρωτηΐδα νῆσον,
ἧς δαίμων προκάθηται Πλουτωνεῖος ἀνάστων,
πενταλόφους κορυφαῖσιν ἀτέρμονα κόσμον ἐλίσσων.

Ἐξήτει οὖν Ἀλέξανδρος τὸν θεὸν τὸν πάντα δεχόμενον· καὶ δὴ ἐποίησεν (6) ἀπέναντι τοῦ ἱεροῦ βωμὸν μέγαν, ὃς νῦν καλεῖται βωμὸς Ἀλεξάνδρου, πολυτελῆ· ἐν ᾧ θυσίαν ἐθέσπισε· καὶ προσευξάμενος (7) εἶπεν·

Ὅστις ποτ' οὖν τυγχάνεις προνοούμενος (8)
ταύτης τῆς γῆς, καὶ τὸν ἀτέρμονα κόσμον
ἐπιδέρχῃ, παράδεξαι τὴν θυσίαν
καὶ βοηθός μοι γενοῦ εἰς τοὺς πολέμους.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπέθηκε τὰ ἱερεῖα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ.

Αἰφνιδίως δὲ μέγιστος ἀετὸς καταπτὰς ἤρπασε τὰ σπλάγγνα τοῦ θύματος καὶ διὰ τοῦ ἀέρος ἐφέρετο, καὶ ἀφῆκεν αὐτὰ ἐπὶ τινος ἐτέρου βωμοῦ. (9) Κατασκοπήσας (10) δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν τόπον, παραγενόμενος ἐν τάχει, εἶδε τὰ σπλάγγνα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ κείμενα, τὸν δὲ βωμὸν ὑπὸ ἀρχαίων καθιδρυθέντα καὶ σηκὸν καὶ ξόανον ἔνδον προκαθεζόμενον, καὶ τῇ δεξιᾷ χειρὶ κομίζον θηρίον πολύμορφον, τῇ δὲ εὐωνύμῳ σκῆπτρον κατέχον, (11) καὶ παρεστήκει τῷ ξοάνῳ κόρης ἀγαλμα μέγιστον. Ἐπυθάνετο οὖν τῶν ἐκεῖσε κατοικούντων τίς ἄρα ὁ ἐνταῦθα θεὸς τυγχάνει· οἱ δὲ ἔφασαν μὴ εἰδέναι μὲν, παρεληφέναι δὲ ὑπὸ τῶν προπατέρων, Διὸς καὶ Ἥρας ἱερὸν εἶναι· ἐν ᾧ καὶ τοὺς ὀβελίσκους ἐθεάσατο τοὺς μέχρι τοῦ νῦν κειμένους ἐν τῷ Σαραπεῖῳ, ἔξω τοῦ περιβόλου τοῦ νῦν κειμένου (12), ἐν οἷς ἦν κεχαραγμένα γράμματα ἱερογλυφικὰ (13) περιέχοντα οὕτως· * « Τὸ

etiam cod. C exhibet, idemque pro πλουτώνιος h. l. scribit πλωτίρος. Versu quinto cod. B πενταλόφων βουνῶν κορ. || 6. Καὶ δὴ ποιήσας μέγιστον βωμὸν ἀντικρὺς τοῦ ἱεροῦ, ὃ νῦν καλεῖται βωμὸς Ἀλ., πολυτελῆ θυσίαν ἐπετέλεσεν, Α., melius. || 7. ἐπευξ. Α. || 8. sic cod. A nisi quod h. l. post vocem τυγχάνεις addit θεός. Cod. B et C sic: ὅτι μὲν οὖν τυγχάνει θεός πρ. τ. τ. χθονός, καὶ τὸν ἀτ. κ. ἐπιδέρχει, φανερόν τοῦτο· αὐτὸς οὖν π. μου τὴν θυσίαν κτλ. || 9. ἐν ἐτέρω βωμῷ BC. || 10. κολλήσαντες (sic) οἱ κατάσκοποι ἐσήμαναν τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ τὸν τόπον· ὁ δὲ τάχει ἐκεῖ παραγενόμενος Α. || 11. addit Α: οὗ θνητὴν φύσιν οὐχ εὖρε ἀπαγγεῖλαι, παρεστήκει δὲ τῷ ἀφθάρτῳ ξοάνῳ κόρης ἄγ. μ. || 12. τοῦ ν. κειμ. om. C. || 13. ἐν οἷς ἦσαν κεχαραγμένα γράμμασιν ἱερατικοῖς cod. A. Quæ sequuntur in B et C. centones sunt narrationis, quam exhibet codex A cum Valerio. Verba sunt: Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπέθετο, τίνες εἰσὶν οἱ ὀβελίσκοι. Οἱ δὲ εἶπον ἔλεγον· Βασιλέως κοσμοκράτορος Σεσογγώσεως κεῖται ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἱερατικοῖς γράμμασιν· « Βασιλεὺς Αἰγύπτου Σεσόγγωσις τῷ προστάτῃ (τὸ προφανῆ cod.) τοῦ κόσμου ἀνέθηκε. » Εἶπε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἀποθλέψας εἰς τὸν θεόν· « Μέγιστε ὦ Σέραπι, εἰ σὺ τυγχάνεις τοῦ κόσμου θεός, δῆλωσόν μοι **. » Ἦφθη δὲ αὐτῷ διὰ τῶν ὑπῶν ὁ μέγιστος θεός εἰπὼν· « Ἀλέξανδρε, ἐξέλαθου τί εἶπες ποιῶν τὴν θυσίαν; Οὐ σὺ εἶπες· Ὅστις (ὃς cod.) ποτ' οὖν τυγχάνεις προνοούμενος ταύτης τῆς γῆς, καὶ τὸν ἀτέρμονα

maximum, constructa ara quam maxima in eo colli, qui adversim Heroi locum visitur erigi. In ea igitur ara Deo summo rerum præsi opulentioribus sacris et religiosius operabatur cum prece tali :

Quisquis tu Deum rex es, qui præstare diceris
Huic terræ mundumque istum interminem regis,
Recipias quæso sacrum hoc, litantique mihi
Auxilio fias rebus pacis et bellicis.

Et his dictis exta flammis ex more inferebat. Enimvero involans invisitatæ magnitudinis aquila exta quidem e manibus Alexandri præripit, transverso volatu quam tranquillissimo aeris intersitum spatium [secans] et alteri cuidam aræ procul exta quæ præripuerat superponit. Quem depositi locum cum quidam e speculatoribus regi nunciasset, properato eadem venit, agnitisque extis quæ sacra ales advexerat, videt templum illic vetus magnitudinis religiosæ, quodque ævi longinquitas superasset ac diruisset, simulacrumque intrinsecus sedens ex ea materia figuratum, quam dinoscere homini virium non est. Sed propter sedentarium deum adstiterat puellaris effigies spectabili magnitudine et pulchritudine veneranda. Cumque ejus religionis numina percunctaretur, sese quidem accolæ certim scire rennuebant : accepisse tamen traditu veteri, Jovis ac Junonis templum illud fuisse. In eo obeliscos quoque duos videt proceritudinis erectissimæ, qui adhuc Alexandriae perseverant in Serapis templo circum septa extrinsecus assistentes

ejus templi, quod ætas junior laboravit, sed hæc saxa (quos diximus obeliscos, quod ad veru ferreum saxi sublimitas quadret) insignita sunt et inscripta Ægyptiis ac sacris litteris. Eorum causam et originem cum requisisset, Sesonchosim regem eorum auctorem esse dicebant, qui potitus universitatis ad sui monumentum esse voluisset, quos diis religiosus consecraverat. Lectæ denique per interpretem litteræ continere sunt proditæ hujusmodi gratiam :

REX ÆGYPTI SESONCHOSIS ORBIS POTENS
PRÆSULI MUNDI TOTIUS DEO SERAPI CONSECRAT.

Adit ergo Alexander prece maxima deposcitque, uti si ista rata esset fama quæ scripta sit, sese numen illud mundi totius dominum recognosceret, et eidem evidentius intimaret. Ergo quietis proximo tempore eidem deus confessus se regi magnitudine pariter ac majestate sic ait : « Nonne, inquit, memineras, Alexander, sacrificantem te cum primum exta sacris inveheres, totius mundi orbisve domino sacravisse, ejusque auxilia petivisse? Quæ cum dicata mihi merito quoque sint in meam aram transvecta, quid dubitationi relictum erat, quin eum me crederes, quem auxiliatorem tibi religionibus captasses?

Ad hæc Alexandro de urbis perpetuitate quærenti, et an nominis sui inhæsuræ appellatio videretur, visus est deus manu sese apprehendisse, exinque ad editum celsumque admodum montem una duxisse, atque ibidem consistenti « Potesne, ait, o fortissime, molem hanc montis in diversa

μὲν γῆρας αὐτῆς τῆς πόλεως * καλλίνας, ὑπερφέρουσα | ἐγὼ δὲ προστάτης ταύτης γενήσομαι, ὅπως μὴ τὰ χα-
 πληθῆι ὄχλων πολλῶν, ἀέρος εὐκρασίαις ὑπερβάλλουσα. | λεπὰ τελέως αἰεὶ ἐπιμεῖνη, ἣ λιμὸς ἢ σεισμὸς, ἀλλ' ὡς

κόσμον Ἐπιδέρκη, παράδεξαι τὴν θυσίαν, Καὶ βοηθός μοι γενοῦ εἰς τοὺς πολέμους· καὶ αἰφνιδίως ἀετὸς καταπτὰς ἀρπάσας τὰ
 σπλάγχνα ἐθήκε ἐπὶ τοῦ βωμοῦ; Οὐκ ἦν σὲ ἐπιγνώωνι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ πάντων ἐπινοοῦμενος θεός; » Τοῦ δὲ κατὰ τοὺς Ὀμήρου
 (I. Ὀμηρικούς στίχους) παρακαλοῦντος τὸν θεὸν καὶ λέγοντος· « Εἰ διαμενεῖ ἡ πόλις αὕτη ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου κτιζομένη Ἀλε-
 ξάνδρεια, εἴτε μεταβληθήσεται μοι τὸ ὄνομα εἰς ἑτέρου βασιλέως (βασιλεῖαν cod.) ὀνομασίαν, μῆνυσόν μοι » Ὁρᾶ δὲ τὸν θεὸν
 κρατοῦντα αὐτὸν τῆς χειρὸς καὶ φέροντα παρὰ τι ὄρος μέγιστον, καὶ λέγοντα· « Ἀλέξανδρε, δύνασαι μεταθεῖναι τοῦτο τὸ ὄρος εἰς τοῦτο
 τὸ μέρος; » Ὑπενόησε λέγειν· « Οὐ δύναμαι. » Καὶ ὁ θεὸς εἶπεν· « Οὕτως οὐδὲ τὸ σὸν ὄνομα δύναται εἰς ἑτέρου βασιλέως ὀνομα-
 σίαν μεταβληθῆναι, ἀλλὰ καὶ αὐξήθησεται ἀγαθοῖς Ἀλεξάνδρεια, αὔξουσα (I. ἀμαυροῦσα) τὰς προγενεστεράς αὐτῆς πόλεις. » Ὁ
 δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Καὶ ἐτι τοῦτό μοι δῆλωσον, πότε καὶ πῶς μέλλω μεταλάσσειν. Ὁ δὲ θεός (Τὸ δὲ θεῖον cod.) λέγει·

Ἄλυπὸν ἔστιν καὶ καλὸν καὶ τίμιον
 θνητὸν γεγονότα μὴ προειδέναι πότε
 ἔστιν τὸ τέρμα τῆς τελευταῖας τοῦ βίου·
 βροτοὶ γὰρ ὄντες οὐ νοοῦσιν ἐν φρεσὶν
 ἀθάνατον εἶναι τὸν βίον τὸν ποικίλον,
 ὅταν ἔχωσιν ἄγνοϊαν τῶν συμφορῶν. [(δοκεῖ c.) ·
 Τὸδ' αὐτὸ (τῷ δ' αὐτῷ c.) καὶ σοι τοῦτο κάλλιστον δοκεῖ
 τὸ μέλλον ἐντὸς μὴ προειδέναι φίλει (φίλει c.) .
 Ἐπεὶ δ' ἐρωτᾷς αὐτὸς ἐκμαθεῖν θέλων,
 ἔν ἐστι πείσαι συντόμου σε τούτῳ τότε.
 (ἔνεστι πείσαι· συντόμως δ' ἐρῶ τὸδε·?) [cod.]
 Σὺ μὲν ταγαῖσι (ταγέσι c.) ταῖς ἐμαῖς νεδὸς γεγῶς (γεγονῶς
 τὰ φύλα πάντα καθυποτάξεις βαρβάρων,
 ἧξεις δὲ πόλιν ποθητὴν ***
 *** κόσμου κόσμον ἔνθεν ***
 Καιρῶν δὲ πλείστων καὶ χρόνων προβαιόντων
 Καυτὴ προβήσεται ἔν ἀγαθοῖς, κοσμουμένη
 ναοῖσι πολλοῖς καὶ τεμένεσι ποικίλοις,
 κάλλει τε, μεγέθει, τῶν ὄχλων εὐπειθείᾳ.
 Καὶ πᾶς ἐς αὐτὴν εἰσελεύσεται μένειν
 πρὶν τῆς (τῆς πρὶν?) τεκούσης ἐκλελησμένος γῆς.
 Ἐγὼ δὲ ταύτης ἔσομαι προστάτης (I. προστάτης γενήσομαι.)

ἔθε ** (lacuna in cod.; deinde hæc corruptissima :)
 προκαθίσας ἀοράτοις τὴν γῆν ἐδράσας·(ιδρύσας?) καὶ τάξας
 πόλον μένειν βύθοις ὀπλώσας καὶ τὸ πῦρ ἐκφοβήσας, [μερον,
 νῶτον (I. νότον) δὲ θάμβην (θαυβῶν) μὴ πνένη (πνέειν) δυσή·
 ὅπως (ὅπου cod.) τὰ χαλεπὰ τῶν πονηρῶν δαιμόνων
 μηδὲν δυνήθῃ διαπρᾶξαι (διαπαράξαι) τὴν πόλιν.
 σεισμὸς γὰρ ἔσται πρὸς ὀλίγον λιμὸς οὐ θαμαλὸς
 μοσύμος * πόλεμος οὐ βανύς (οὐκ ἄνευ?) φόνων,
 ἀλλ' ὡς ὄνειρον διαδραμοῦνται τὴν πόλιν.
 Πολὺ (πολλοὶ) δὲ διαβιοῦσι πάντη πάντοτε, *
 καθὼς θεοῦ γεγονότα προσκυνήσουσιν.
 Σὺ δ' ἀποθεωθεὶς προσκυνηθήσῃ ὡς θεός (I. πρ. νεκρός)
 καὶ δῶρα λήψῃ βασιλέων σὺ πάντοτε.
 Οἰκήσεις αὐτὴν καὶ θανῶν καὶ μὴ θανῶν·
 τάφον γὰρ ἔξεις αὐτὴν ἣν κτίξεις πόλιν.
 Πειράζε (sic B. πείσω A) δ' Ἀλέξανδρε, τίς πέφυκ' ἐγὼ :
 Δίς ἑκατὸν ἤδη καὶ μίαν ψῆφον συνθές,
 εἴθ' ἑκατὸν, ἀλλας καὶ μίαν, τετράκις εἴκοσι, καὶ δέκα,
 (ἑκατὸν, μίαν, καὶ τετράκις εἴκοσι καὶ δέκα : sed duo potius
 [versus fuerint.]
 πρῶτον δὲ λαβῶν (I. λαβ. δὲ πρ.) πρᾶγμα (i. e. γράμμα) ποιή-
 και τότε νοήσεις τίς πέφυκ' ἐγὼ θεός. [σον (ποιῆς) ἔσχατον·

transducere? » Negitante Alexandro, addidisse : « Hæc ergo
 simil' tudo est ejus scilicet difficultatis, quam de tui nomi-
 nis mutatione quæstisti. Ut enim naturæ viribus spes ista
 deficit, quod mons tantus loco mutari queat, ita possibi-
 litate res caret, inolitum nomen tuum urbi nunc conditæ
 olim posse mutari. »

Ibi adhuc petente Alexandro, ut sibi de fine vitæ deus
 aliquid fateretur, in hæc responsum est :

Præ cuncta vita commodum est mortalibus
 Nescire quibus metis fata claudantur sui.
 Mens quippe homulli non videt variantia,
 Quæ reformat perpes ævi æternitas.
 Nam si cessat casuum scientia,
 Læta est timoris omnis ignoratio.
 Quare id putato tute commodissimum,
 Si spes futuri nullo fædetur metu.
 Ergo hisce quæ fas est instruare et præcias.
 Tu nam levatus nostra præpotentia
 Quæcumque gens sit obvia sternes manu.
 Tuncque hæc revises animo liber tuo.
 Urbs vero quam nunc erigis mundi decus
 Nitoris arguet, cunctis exoptabilis
 Sæclis, virescens temporum recursibus,
 Unaque semper fulta beatitudine,
 Frequens deorum templis atque numine,
 Decusque vincens civium concordia :

Oblata sedes vitæ quale tum sapit
 Cunabulisque gratior genitalibus,
 Quippe ipse lætis cæctibus præsul Chao
 Interminatis sæculorum cursibus
 Fundata quod sit tellus hisce legibus,
 Ridens sereno vel corusco lumine.
 Quippe astris solum sontibus jam liberum
 Flabris fovetur blandæque aspirantibus,
 Nequit potentum vis meditulla dæmonum
 Exim nocere imperioso numine.
 Est namque fatum motibus nutantibus
 Telluris hujus penita contremiscere
 Famemque nosse celere perfuncta metu,
 Tractus luales atque bella percita.
 Enim facessent ista ceu si somnium.
 Reges multigenarum gentium honorem
 Divinum summo cultu exambient
 Astris receptum cælitumque congregem.
 Quorum frequente cultu is beator
 Tuosque præstas numine augustissimo.
 Hæc quippe sedes corpori est cælum tuo.
 Nunc ipse qui sim mente bibula percipe,
 Nomenque nostrum hisce numeris collige.
 Sub grata primum bis centena littera
 Unum reponere numerum, et centum dehinc
 Unumque post id : tunc quater viginti sint
 Decemque juxtim : eaque sit novissima
 Quæ prima fixa est, idque sit nomen mihi.

ἐν ονειρῷ διαδραμοῦντα (διαμαρτοῦντα cod.) τὴν πόλιν. Πολλοὶ δὲ βασιλεῖς ἤξουσιν εἰς αὐτὴν, οὐ πολεμήσοντες ἀλλὰ προσκυνῆσαι βουλόμενοι. Σὺ δὲ ἀποθεωθείς προσκυνήθησθαι νεκρὸς, καὶ δῶρα λήψῃ ἐκ πολλῶν θανῶν καὶ μὴ θανῶν. Τάφον γὰρ ἔξεις αὐτὴν ἣν κτίξεις πόλιν. Πείραζε δ', Ἀλέξανδρε, τίς πέφυκα συντόμως· Δίς ἑκατὸν καὶ μίαν ψῆφον συνθές, εἶτα [ἑκατὸν καὶ μίαν] καὶ τετράκις εἴκοσι καὶ δέκα, τὸ πρῶτον δὲ λαβῶν γράμμα ποιήσεις ἔσχατον, καὶ τότε νοήσεις τίς ἔφυν θεός.

Ταῦτα οὖν χρηματίσας [ὁ θεός] εἰς ἑαυτὸν ἀπεχώρησεν· Ἀλέξανδρος [δὲ] ὑπομνηθεὶς τὸν χρησμὸν ἐπέγνω ὡς ὁ Σάραπις εἶη. Καὶ τὰ μὲν τῆς διαταγῆς τῆς πόλεως οὕτως εἶχε καθὼς διέταξεν Ἀλέξανδρος· ἐκτίζετο δὲ ἡ πόλις ἡμέρα καὶ ἡμέρα κρατυνομένη.

ΚΕΦ. ΛΔ'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος (1) παραλαβὼν τὰ στρατεύματα ἐπέγετο εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπελθεῖν. Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς Μέμφιν τὴν πόλιν ἐνεθρόνιασαν οἱ Αἰγύπτιοι αὐτὸν εἰς τὸν τοῦ Ἡραίου θronιστήριον (2) ὡς Αἰγύπτιον βασιλέα. Ἰδὼν δὲ Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Μέμφει ὑψηλὸν ἀνδριάντα ἀνιερωμένον ἐκ μέλανος λίθου

Ὁ μὲν οὖν θεὸς χρηματίσας ὡς ἑαυτὸν ἀπεχώρησε· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος διεγερθεὶς τῶν ὑπνῶν καὶ ἀναποδίσας τὸν χρησμὸν ἐπέγνω τὸν τῶν ὄλων θεὸν μέγαν Σάραπιν. Βωμὸν δὲ μέγαν ἰδρυσάμενος ἱερά τε ἅξια τῷ θεῷ ἐκέλευσε κομίζεσθαι καὶ ἀποσφάξαντας ἀποβάλλειν ἐπὶ τὸν βωμὸν· λίθον δὲ πλήθος καὶ ἀραμμάτων παντοίων σωρηδὸν ἐπιβάλλειν ἐκέλευσε [καὶ] εὐωχεῖσθαι πάντας. Κελεύει δὲ καὶ Παρμενίωνι (μοχ Παρμενίσκος appellatur) ἀρχιτέκτονι ξόανον κατασκευάσαι δουρησάμενον τέμενος· ἐμφερὲς τοῖς Ὀμηρικοῖς στίχοις· ὡς εἶπεν ἐκεῖνος· ἔσθ' ὅπου (II. 1,528) αἰοίδιμος Ὀμηρος·

Ἦ, καὶ κυανέησιν ἐπ' ὄφρυσι νεῦσε Κρονίων·
ἀμβρόσια δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
κρατὸς ἀπ' ἀθανάτιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον.

Ὁ μὲν οὖν Παρμενίσκος κατασκεύασε τὸ καλούμενον Παρμενίσκου Σαραπεῖον. Καὶ τὰ μὲν τῆς κατασκευῆς τῆς πόλεως οὕτως ἔχει. ||

Cap. XXXIV. 1. Cod. A : Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παραλαβὼν τὰ στρατεύματα ἐπήγετο εἰς τὴν Αἴγυπτον, πέμψας τὰ λίβερνα περιμένει αὐτὸν εἰς Τρίπολιν. Ἐκαμνεν δὲ τὸ στρατεύμα, τῆς ὁδοιπορίας δυσχεροῦς οὐσης. Ὑπήντων δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ κατὰ πᾶσαν πόλιν οἱ προφηταὶ τοὺς ἰδίους θεοὺς κομίζοντες, [καὶ] ἀνηγόρευον αὐτὸν νεὸν Σασόγχωσιν κοσμοκράτορα. Ἐπειδὴ δὲ εἰς Μέμφιν παρεγένετο ἐνεθρόνιζον αὐτὸν εἰς τὸν τοῦ Ἡραίου ἱερὸν θronιστήριον καὶ ἐστόλιζον ὡς Αἰγύπτιον βασιλέα. || 2. θρόνον C. ||

Hoc igitur oraculo per quietem edoctum Alexandrum deus cum somno dereliquit. At ille expergitus recollisque verbis ac memorie confirmatis, hunc demum esse, quem quareret, scilicet Serapim mundi totius dominum rectoremque confirmat. Ara igitur vel maximo opere laborata, largioribus sacris tam animantium stratu quam odorum profusione munificus, convivia etiam exsequitur ibidem quam lætissima. Tunc Parmenioni architecto laborandi scilicet simulacra cura mandatur, ut ne illis Homeri versibus demutaret, qui sic elocuntur :

Cærulea hinc olli Saturnius annuit arce,
Aurea cæsaries quæ signat mentibus almis.

Et Parmenion quidem jussa complet, ipse quoque non in honoris hoc labore. Quippe templum etiam nunc Serapion Parmenionis appellatur. Enimvero tibi super civitatis illius conditum dictum habebis.

XXXIV. Alexander porro coacto omni exercitu exim ad

ἔχοντα ἐπιγραφὴν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ βάσιν οὕτως· Ὁ φυγὼν βασιλεὺς ἤξει πάλιν εἰς Αἴγυπτον, οὐ γηράσκων ἀλλὰ νεάζων, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν Πέρσας ὑποτάξει. Ἐπύθετο οὖν Ἀλέξανδρος, τίνος ἄρα ἐστὶν ὁ ἀνδριὰς οὗτος. Οἱ δὲ προφηταὶ εἶπον αὐτῷ· « Οὗτός ἐστιν ὁ ἀνδριὰς τοῦ ἐσχάτου τῆς Αἰγύπτου βασιλείας Νεκτανεβῶ, ὃς ἐλθόντων τῶν Περσῶν τὴν Αἴγυπτον πορθῆσαι, εἶδε διὰ τῆς μαγικῆς δυνάμεως τοὺς θεοὺς τῶν Αἰγυπτίων τὰ στρατόπεδα τῶν ἐναντίων προδοηγούντας καὶ τὴν Αἴγυπτον ὑπ' αὐτῶν πορθουμένην. Καὶ γνοὺς τὴν μέλλουσαν ἐσεσθαι ὑπ' αὐτῶν προδοσίαν ἔφυγε. Ζητούντων δὲ ἡμῶν αὐτὸν καὶ ἀξιούντων τοὺς θεοὺς ποῦ ἄρα ἔφυγεν ὁ βασιλεὺς ἡμῶν Νεκτανεβῶς, ἐχρησιμοδόγησαν (3) ἡμῖν ὅτι οὗτος ὁ φυγὼν βασιλεὺς ἤξει πάλιν εἰς Αἴγυπτον οὐ γηράσκων ἀλλὰ νεάζων, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν Πέρσας ὑποτάξει ». Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος ἐμπηθήσας εἰς τὸν ἀνδριάντα περιπλέκεται αὐτῷ λέγων· « Οὗτος πατήρ μου ἐστίν, τούτου υἱὸς ἐγὼ εἶμι. Οὐκ ἐψεύσατο ὑμᾶς ὁ τοῦ χρησμοῦ λόγος. Καίτοι (4) θαυμάζω πῶς παρελήφθητε ὑπὸ τῶν βαρβάρων, τείχη ἔχοντες ἀκαταμάχητα (5), μὴ δυνάμενα ὑπὸ τῶν πολεμίων καταβληθῆναι (6)· ἀλλὰ τοῦτο τῆς ἀνω προνοίας

Ægypti ulteriora contendit, classi jussa sese apud Tripolim opperiri. Sed iter longe laboriosissimum militi fuit, quippe ob locorum et itineris difficultatem. Omnes tamen accolæ, qua perrexisset Alexander, una cum diis deorumque simulacris religiosisque operationibus obviam pergere festinabant, juniorem Sesonchosim prædicantes. Quare cum Memphin venisset, inductum eum in ædem templumque Vulcani Ægyptii regni veste dignati sunt et sella ac sessibile dei. Tum ibi Alexander statuam quandam nigro lapide intuetur, cum ista super Nectanabo inscriptione, imperatorem scilicet eum qui fuga indidem abfuisset, rursus Ægyptum revertenturum, non seniore, enim juniorem, eumque fore loci illius hostium subjugatorem. Statim igitur scripti istius causas diligentius quærit, refertque responsum, hunc illum Nectanabum fuisse, qui, infestantibus Persis, cum deorum monitu præscivisset fortunæ suæ lapsum, locum casuum declinasset. Tum sese

ἐστὶ καὶ τῆς τῶν θεῶν δικαιοσύνης, ἵνα ὑμεῖς οἱ ἔχοντες εὐφορον γῆν καὶ γόνιμον ποταμὸν (7) ἀχειροποιήτων ὑποτεταγμένοι ἦτε τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι τοῖς μὴ ἔχουσι ταῦτα. » (8) Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἤτησε παρ' αὐτῶν φόρους, οὓς τῷ Δαρείῳ παρεῖχον, (9) εἰπὼν αὐτοῖς οὕτως· « Δότε μοι φόρους (10), οὐχ ἵνα εἰς τὸ ἴδιον ταμιεῖον εἰσενέγκωμαι, ἀλλ' ἵνα δαπανήσω εἰς τὴν πόλιν ὑμῶν Ἀλεξάνδρειαν τὴν κατ' (11) Αἴγυπτον, μητρόπολιν οὖσαν ὅλης τῆς οἰκουμένης. » Οὕτως αὐτοῦ εἰπόντος, ἀσμένως οἱ Αἰγύπτιοι δεδώκασι αὐτῷ χρήματα πολλὰ, καὶ μετὰ φόβου (12) καὶ τιμῆς μεγάλης ἀπέπεμψαν αὐτὸν διὰ τοῦ Πηλουσίου.

ΚΕΦ. ΛΕ'.

Καὶ παραλαβὼν τὰ στρατόπεδα (1) αὐτοῦ τὴν ὁδοπορίαν ἐποιεῖτο εἰς Συρίαν (2), κάκειθεν στρατολογήσας δισχιλίους ἀνδρας καταφράκτους παραγίνεται εἰς Τύρον. Καὶ ἀντιτάσσονται αὐτῷ οἱ Τύριοι οὐκ ἔδῶντες αὐτὸν διὰ

τῆς πόλεως αὐτῶν διελθεῖν (2*), διὰ χρησμόν τινα ἀρχαῖον δοθέντα αὐτοῖς τοιοῦτον· « Ὄταν διέλθῃ ὑμεῖς, (3) Τύριοι, βασιλεὺς, ἐπ' ἐδάφους ἢ πόλις ὑμῖν γενήσεται (4). » Ὄθεν καὶ ἀντέστησαν αὐτῷ τοῦ μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν. Ἀντιτάσσονται οὖν αὐτῷ περιτειχίσαντες ὅλην τὴν πόλιν, καὶ κραταίας μάχης γενομένης μεταξὺ αὐτῶν (5), πολλοὺς ἀνεῖλον οἱ Τύριοι τῶν Μακεδόνων· καὶ ἠττηθεὶς Ἀλέξανδρος ὑποστρέφει εἰς τὴν Γάζαν, καὶ ἀνακτησάμενος αὐτὴν (6) ἐξήτει τὴν Τύρον ἐκπορθῆσαι. Ὁρᾷ δέ τινα κατ' ὑπνοῦς λέγοντα αὐτῷ· « Ἀλέξανδρε, μὴ δόξῃ σοι γενέσθαι ἄγγελον ἑαυτοῦ εἰς Τύρον. » Ἀναστὰς δὲ τοῦ ὑπνοῦ ἐπεμφεν εἰς Τύρον πρέσβεις μετὰ γραμμάτων αὐτοῦ ἐχόντων οὕτως· « Βασιλεὺς (8) Ἀλέξανδρος, υἱὸς Ἀμμωνος καὶ Φιλίππου τοῦ βασιλέως παῖς (9), καὶ αὐτὸς δὲ (10) βασιλεὺς μέγιστος Εὐρώπης τε καὶ πάσης Ἀσίας, Αἰγύπτου καὶ Λιβύης, Τυρίοις τοῖς μηκέτι οὔσι λέγει (12)· Ἐγὼ μὲν τὴν πορείαν ποιούμενος ἐπὶ τὰ μέρη Συρίας, μετὰ εἰρήνης καὶ

3. ἐχρημάτισε ἡμῖν ὁ ἐν τῷ ἀδύτῳ τοῦ Σινωπέου θεοῦ A. || 4. καὶ C; om. B. || 5. ἀχειροποιήτων A. || 6. addit A: ποταμοὶ γὰρ εἰσι κύκλωθεν οἱ φυλάττοντες ὑμῶν τὴν πόλιν, καὶ τρίβοι σχολιοὶ δύσκαμπτοι, ὡς μὴ δύνασθαι πλῆθος στρατιᾶς ἐπιμεῖναι· καὶ γὰρ ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς μετ' ὀλίγων ἐρχόμενος ἔκαμνον διὰ τὴν δυσέκβατον ὁδόν· ἀλλὰ τοῦτο τῆς τῶν θεῶν προνοίας καὶ δικαιοσύνης ἐστίν, ἵνα ὑμεῖς οἱ ἔχοντες τὴν γῆν εὐφορον καὶ ποταμὸν γόνιμον ὑποτεταγμένοι ἦτε τῶν τούτων μὴ ἐχόντων ἐξουσίαν· εἰ γὰρ μετὰ τούτων ὧν ἔχετε δωρεῶν καὶ βασιλεύετε, ἔθνησκον ἂν οἱ βάρβαροι ταῦτα μὴ κεκτημένοι· ὅθεν οἱ μὲν μὴ ἔχοντες ταῦτα, δύναμιν ἔχουσι πολεμικὴν, οἱ δὲ ἔχοντες τέχνην γεωργικὴν ὑμεῖς δουλεύετε τοῖς μὴ ἔχουσι· καὶ οἱ μὴ ἔχοντες παρὰ τῶν ἐχόντων λαμβάνουσι. Οὕτως εἰπὼν Ἀλέξανδρος κτλ. || 7. καὶ ποταμὸν C. || 8. καὶ βασιλεύετε, ἐθνησκον γὰρ οἱ βάρβαροι ταῦτα μὴ ἔχοντες inerte addit C. || 9. ἠτοιμήκασι A: || 10. δ. μ. φορ. om. AB. || 11. πρὸς AB. || 12. φόβου καὶ non habet A.

Cap. XXXV. 1. Ἀναλαβὼν τ. στ. ἀναξεύξας A. || 2. addit A: ὑπηκόους δὲ ἔσχε τὰς ἐγγύστα πόλεις || 2*. παρελθ. C; εἰσελθ. A. || 3. sic A; ἐπέλθῃ ὑμῖν BC. || 4. ἐπὶ ἐδ. ὑμῖν ἐρχεται ἢ πόλις A. || 5. πολλοὺς ἀνεῖλον μέσον αὐτῶν C; μετ' αὐτ. om. A. || 6. ἑαυτὸν BC. || 7. μὴ γένῃ εἰς αὐτοὺς (1. σὺ αὐτὸς) ἄγγελος εἰς T.A. || 8. μέγιστος add. C; post Ἀλεξ. C. addit Μακεδόνων. || 9. παῖς om. BC. || 10. pro κ. αὐτὸς δὲ, C ἐγὼ δὲ. B ἐγὼ; μοχ τε καὶ πάσης et Αἰγύπτου καὶ om. A. || 12. λέγει om. B;

quærentibus civibus oraculum datum, quod sub illa statua legeretur. Igitur Alexander, his auditis, involat statim statuæ complexum ac parentem salutatur, ejusque se filium profitetur, ut congrueretur de responsione cum spe Alexandrum demirantium. « Unum tamen mihi de civitate vestra miraculum est, ait, quod vis barbara adversus hujusmodi muros potuerit obtinere, quos coram cerno supra humanarum manuum violentiam pulchritudine pariter ac firmitate congestos: præsertim undique fluminibus convalantibus, ut murorum quoque ipsorum hæc sit firma munificatio: aditus porro tenues angustique, quique agminibus militaribus inviabiles, atque exim occursum perfaciles habeantur. Cujus quidem rei ipse periculum certius fecerim, quamvis huc manu parva, non congregato exercitu, commearum. Enimvero hæc est illa æquitas ac providentia, ut vos qui ex ubertate terræ præcluatis, atque his fluminibus obvallemini, eorum violentiam sentiat qui ista non habeant. Quippe ad hanc opulentiam rerum si vis quoque et militare vobis exercitium adfuisse, nulla profecto gens foret, quæ duabus hisce fortunæ viribus obviaret. Est igitur natura descriptum, ut quis ista rerum opulentia sit donata, idem careant bellicis viribus: ut si quid illi, qui armis et manibus indulgent, de solo genitili indigebunt, hujusmodi affluentibus petant. » Hisce dictis exigit pro-

tinus ab Ægyptiis, ut quidquid illud pensuros se Dario recepissent, id sibimet inferrent: quod quidem eo se petere testatus est, non ut opibus suis indidem incrementi aliquid pareretur, enimvero ut extruendæ urbis foret substantia largior. Haud cunctanter in hæc Ægyptii obsecuntur, datisque pecuniis et honorata deductione per Pelusium properantem votis pariter et vero amore prosecuntur.

XXXV. Rursus igitur recepto omni exercitu et in Syriam itinere destinato, urbes eas per quas sibi transitus foret nomini suo addit; unde mille etiam cum cataphractis viros accipit, quod armaturæ genus orientis inventio est: ac tum Tyrum advenit. Sed enim Tyrii mœnibus obsecratis ab ingressu oppidi arcere Alexandrum obfirmaverant, non contemptu scilicet virium tanti nominis, sed oraculi cujusdam memores, quo docerentur, quod si rex urbem Tyriam invectus cum exercitu transivisset, fortuna lapsam tunc oppido minaretur. Alexander tamen cum admolitus violentiam oppidum cuperet subjugare, ancipiti prælio, multis etiam Macedonum cæsis ac vulneratis pedem refert. Præter illud igitur prius magnanimitatis suæ studium jam etiam indignatione ferventior excidium Tyrii minabatur: deque ea re somniat moneri sese ne legationem sui Tyrum per sese faciat: id enim animo prædestinabat.

Missis igitur internuntiis litteras dat Tyriis perferendas,

εὐνομίας ἠβουλόμην τὴν εἴσοδον πρὸς ὑμᾶς ποιήσασθαι· εἰ δὲ ὑμεῖς οἱ Τύριοι (13) πρῶτοι τυγχάνετε ἀντιτάσσεσθαι τῇ εἰσόδῳ ἡμῶν πορείαν ποιουμένων, μόνων δι' ὑμῶν μαθήσονται καὶ οἱ λοιποὶ, πόσον σθενοῦσι Μακεδόνες πρὸς τὴν ὑμῶν ἀπόνοιαν. Ἔσται δὲ ὑμῖν καὶ ὁ δοθεὶς χρησμὸς ἀσφαλῆς (14)· διελεύσομαι γὰρ ὑμῶν τὴν πόλιν, καὶ καταπεσεῖται (15). Ἐρῶσθε σωφρονοῦντες, εἰ δὲ μὴ, ἔρῶσθε δυστυχοῦντες. » Ἀναγνόντες δὲ τὰ γράμματα τοῦ βασιλέως οἱ πρωτόβουλοι αὐτῶν ἐπιτρέπουσιν εὐθέως τοὺς ἀποσταλέντας ἀγγέλους παρὰ Ἀλεξάνδρου βασιλέως μαστιζέσθαι (16) λέγοντες αὐτοῖς· « Ποῖος ὑμῶν ἐστὶν ὁ Ἀλέξανδρος; » Τῶν δὲ λεγόντων μηδέν· εἶναι (17), ἀνεσταύρωσαν αὐτούς. Ἐζήτει δὲ Ἀλέξανδρος διὰ ποίας (18) ὁδοῦ δεῖ εἰσελθεῖν καὶ καταλαβεῖν τοὺς Τυρίους· ἄλογον γὰρ ἠγεῖτο αὐτῶν τὴν ἦταν. Καὶ ὄρᾳ κατὰ τοὺς ὕπνους ἕνα τῶν τοῦ Διονύσου (19) προπύλων Σάτυρον τυρὸν ἀπὸ γάλακτος ἐπιδιδόντα αὐτῷ· τὸν δὲ λαβόντα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ τοῦτον καταπατῆσαι. Ἀναστὰς δὲ τοῦ ὕπνου Ἀλέξανδρος διηγήσατο τὸν ὄνειρον ὄνειροπόλῳ τινί. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ·

« Βασιλεύεις Τύρου δλης, καὶ ὑποχειρίος (20) σοι γενήσεται διὰ τὸ τὸν Σάτυρόν σοι δεδωκέναι Τύρον, σὺ δὲ τοῖς ποσὶ σου αὐτὸν καταπατῆσαι (21). » Καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς συλλαβὼν Ἀλέξανδρος τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ μετὰ τῶν τριῶν κωμῶν τῶν ἔγγιστα καὶ τῶν συμμαχομένων (22) τῷ Ἀλεξάνδρῳ γενναίως, νυκτὸς ἀνοίξαντες τὰς πύλας (23) εἰσῆλθον καὶ τοὺς παραφύλακας (24) ἀνεῖλον· καὶ ἐξεπόρθησεν Ἀλέξανδρος πᾶσαν τὴν Τύρον (25) καὶ ἐπ' ἔδαφος αὐτὴν κατήνεγκεν, καὶ μέχρι τῆς σήμερον λέγεται· Τὰ ἐν Τύρῳ κακά. Τὰς δὲ τρεῖς κόμας τὰς συμμαχουμένας αὐτῷ εἰς μέτρον πόλεως μιᾶς ἀνεγράψατο καὶ Τρίπολιν αὐτὴν ὠνόμασεν.

ΚΕΦ. Λς' .

Καταστήσας εἰς Τύρον σατράπην τῆς Φοινίκης (1) καὶ ἀναζεύξας Ἀλέξανδρος παρὰ τὴν Συρίαν ὄδευσε (1*), καὶ ὑπήνητησαν αὐτῷ Δαρείου πρέσβεις· κομίζοντες αὐτῷ ἐπιστολὰς καὶ (2) σκῦτος καὶ σφαῖραν καὶ κιβώτιον μεστὸν χρυσοῦ (3). Δεξάμενος (4) δὲ Ἀλέξανδρος τὰ γράμματα Δαρείου τοῦ βασιλέως Περσῶν καὶ ἀναγνοὺς

πέμπω C. || 13. A. εἰ δὲ ὑμεῖς, Τύριοι τυγχάνοντες (scr. Τύριοι πρῶτοι τυγχ.) οὐ τῇ πολιτείᾳ ἀλλ' ἐγὼ ἀλλὰ (ἀλλὰ τῷ?) τῇ εἰσόδῳ τῆς ὁδοπορίας ἀντιτάσσεσθαι μοι, δι' ὑμῶν μαθήσονται καὶ οἱ λοιποὶ πόσον... ἀπόνοιαν. B: οἱ δὲ ὑμεῖς οἱ T. (ὑμεῖς δὲ οἱ T. C.) πρ. τυγχάνοντες.. ποιουμένων καὶ μόνων δ. ὑ. μαθόντες καὶ οἱ λοιποὶ... ἀπόνοιαν (ἀσθένειαν C) πτήξουσιν ὑποτασσόμενοι (μαχόμενοι C) ἡμῖν. || 14. ἀκριθῆς B. || 15. καὶ καταπ. add. ex A. || 16. ἀναρτίζεσθαι BC. || 17. sic A; μὴ εἰδέναι B; μηδέν· εἶναι ἐξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐκεῖνός ἐστι μέγας καὶ ἔνδοξος βασιλεὺς· οἱ δὲ ἀνεστ. α. C. || 18. πῶς καταβᾶλη τοὺς Τυρίους A. || 19. Διδὸς BC. || 20. ὑπὸ χεῖρά σου B. || 21. addit A: οὕτως μὲν οὖν ἔκρινεν τὸ ὄνειρον ὁ ὄνειροπολίτης (sic). || 22. συμμαχουμένων B. αμείνων C. || 23. τὰς πόρτας τῶν τειχεῶν C. || 24. φυλάσσοντας B. || 25. καὶ ἐκ βάρῃων αὐτὴν κατέσκαψεν add. C. ||

Cap. XXXVI. 1. Καὶ κατέστησε Τύρου ἐπιμελητὴν τὸν τῆς Φοινίκης σατράπην A. Addit. C: Καὶ ἀντικρὺς αὐτῆς Σέλευκος ὁ στρατάρχης αὐτοῦ πόλιν οἰκοδομῆ, ἣτις ἐκλήθη Νικατορία· καὶ Ἀντίοχος τὴν κατ' Ἀσίαν κτίζει Ἀντιοχείαν. Ἐν τούτοις Ἀλέξανδρος θυμομαχῆσας εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκοῦν καταλιπόντες Μακεδονίαν διήλθομεν τὸν σύμπαντα κόσμον καὶ ἐν Ἀσίᾳ καταλαβόντες κτίστας Μακεδόνας μαθεῖν καταναγκάζομεν (sic) τὸ στρατιωτικὸν ἀποβαλόμενοι φρόνημα; || 1* Alia complura, quae excidisse in B: videntur, addit cod. C: Καὶ καταλαβὼν τὴν ὁδοπορίαν κατὰ ἀνατολὰς ποιεῖται. Καὶ ὅσοι μὲν προυπήντων αὐτῷ, συγγνώμης ἠξιοῦτο, ὅσοι δὲ τὸ σύνολον ἀντιλέγειν ἐτόλμων, τὰς πόλεις αὐτῶν ἐκ βάρῃων κατέσκαπτε καὶ ἡ ῥομφαία αὐτοῦ διήρχειτο ἐπ' αὐτούς, καὶ δὴ φόθος καὶ τρόμος πᾶσαν τὴν ἑῴαν κατέτρεχεν, ὡς καταλιμπάνειν τὰς πόλεις αὐτῶν καὶ φεύγειν. Ἐφθασε δὲ καὶ πρὸς Δαρείον ἢ τοιαύτη φήμη παρὰ τῶν οἰκαδὲ φευγόντων. Καὶ « Ὡ δέσποτα, εἶπον, οὐκ ἐστὶν ἡμῖν ἐλπίς σωτηρίας ἀπὸ τοῦδε τοῦ Μακεδονικοῦ στίφους· ὥς δ' ἡμῖν ὑποληπτέον, καὶ τὰ ἐνταῦθα κατεπίεγεται φθάσαι. » Ἀκούσας δὲ ὁ Δαρεῖος τῶν λεγομένων παρ' αὐτῶν, ἀπέστειλε πρὸς Ἀλέξανδρον πρέσβεις μετὰ γραμμάτων. Πορευομένου Ἀλεξάνδρου, ὑπήνητησαν αὐτῷ οἱ Δαρείου πρεσβευταὶ κτλ. || 2. ἐπιστ. καὶ addidi ex A; mox B et C. σκῦτον et h. l. et in seqq. || 3. κιβ. χρυσοῦν B. || 4. ἀνασφραγίσας

quarum sententia haec est: « Macedonum rex, filius Hammonis Philippique, rex regum maximus Asiae seu Europae vel Libyae, Tyriis haec dicit. Equidem Graecum et imperiale videbatur cum clementia pariter ac iustitia inveni urbem vestram. At enim vos primi omnium extitistis qui mihi insolentius obviaretis. Igitur per vos ceteris etiam magisterium procurabitur, quid virium sit in Macedonia dexteris ac fortitudine: neque enim vos juvabit oracli illius iactatio. Transgrediar enim oppidum vestrum, sed dirutum atque disiectum. Valete si sapitis: non enim valebitis, si perseveratis. »

His litteris lectis Tyrii primates legatos protinus corripere iubent, eisque multatis pergunt exigere tormentis, quisnam eorum ipse Alexander foret. Sed de hoc, ut res erat, negitantes crucibus adfixere. His igitur incentivis extimulatus Alexander irruptionem oppidi acrius agitabat, et rursus in somnio Satyrum conspicatur assem sibi tyrum

porrigentem, eumque projectum sese pedibus protrivisse. Quod interpretibus haud difficile in enodando fuit. Tyrum enim proteri mox pedibus haberi principis respondere. Ex quo sive admonitu sive impetu suo adgressus oppidum vehementius capit pariter ac vastat, indiscrete satis sexibus et aetatibus interemptis. Tres vero vicos, quorum navi auxilio ad operam bellicam usus erat, ad magnitudinem confrequentat urbis, Tripolimque appellari iubet.

XXXVI. Tyriis ergo satrapam praeficit, atque inde Syriam pergens accipit litteras Darii Persae in hanc sententiam scriptas: « Rex regum, et consanguineus Deorum, consessorque dei Mithrae, unaque oriens cum sole, Darius ipse Alexandro famulo meo jubeo dicoque haec. Mando tibi reverti ad parentes tuos, famulos scilicet meos, atque illic in gremio matris cubantem doceri virile officium. Ad quam rem habenam Scythicam tibi et pilam loculos-

εὔρε περιέχοντα οὕτως· « Βασιλεὺς βασιλέων καὶ θεῶν συγγενῆς (5) καὶ συνανατέλλων τῷ ἡλίῳ, ἐγὼ αὐτὸς θεὸς Δαρεῖος Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐμῷ θεράποντι τάδε προστάττω καὶ κελεύω σοι· ἐπαναστρέφειν σέ (6) πρὸς τοὺς γονεῖς σου τοὺς ἐμοὺς δούλους ὄντας (7) καὶ κοιτάζειν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρός σου Ὀλυμπιάδος· ἐτι γὰρ ἡ σὴ ἡλικία παιδεύεσθαι θέλει καὶ τιθηνεῖσθαι (8), διὸ ἐπεμψά σοι σκῦτος καὶ σφαῖραν καὶ κιβώτιον χρυσοῦ, ἵνα αἰρήσῃ ὁπότερον (9) βούλει, τὸ μὲν σκῦτος μηνύον σοι ὅτι ἐτι παιδεύεσθαι ὀφείλεις, τὴν δὲ σφαῖραν, ἵνα μετὰ τῶν συνηλικιωτῶν σου παίζῃς, καὶ μὴ ἀγερώχως (10) ἡλικίαν τοσούτων νέων ἐκπέιθῃς (11), ὥσπερ ἀρχιληστῆς μετὰ σεαυτοῦ ἄγων (12), τὰς πόλεις ἀνατάρσων (13)· οὐδὲ γὰρ (14) ἐὰν ἡ σύμπασα οἰκουμένη ἀνδρῶν εἰς σε συνέλθῃ, δύναται καθαιρεθῆναι τὸ τῶν Περσῶν πλῆθος· τοσαῦτα γὰρ μοί ἐστι πλῆθη στρατοπέδων ὅσα οὐδὲ ψάμμον ἐξαριθμῆσαι τις δύναται (15). Χρυσὸς δὲ καὶ ἄργυρος πολὺς (16), ὥστε πᾶσαν τὴν γῆν καταστρώσαι. Ἐπεμψά σοι καὶ κιβώτιον χρυσοῦ μεστὸν, ἵνα ἐὰν μὴ (17) ἔχῃς τροφὰς δοῦναι τοῖς συλλησταῖς σου, δώσεις αὐτοῖς τὴν χρεῖαν, ὅπως ἕκαστος αὐτῶν δυνήθῃ (18) εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἐπανακάμψαι (19).

Εἰ δὲ μὴ πεισθῆς τοῖς κελευομένοις σοι ὑπ' ἐμοῦ (20), ἐκπέμψω κατὰ σοῦ καταδιώκοντας, ὥστε συλληφθῆναι ὑπὸ τῶν ἐμῶν στρατιωτῶν· καὶ οὐχ ὡς Φιλίππου παῖς παιδευθήσῃ, ἀλλ' ὡς ἀποστάτης ἀνασταυρωθήσῃ ».

ΚΕΦ. ΑΖ'.

Καὶ ταῦτα ἀναγινώσκοντος Ἀλεξάνδρου ἐπὶ πάντων τῶν στρατοπέδων, ἐδειλίασαν ἅπαντες. Καὶ νοήσας Ἀλεξάνδρος τὴν δειλίαν αὐτῶν εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ἄνδρες Μακεδόνες καὶ συστρατιῶται, τί ἐταράχθητε ἐπὶ τοῖς γεγραμμένοις ὑπὸ Δαρεῖου, ὡς ἀληθινὴν ἐχόντων τὴν δύναμιν τῶν κομπηγόρων αὐτοῦ γραμμάτων; Καὶ γὰρ τινες τῶν κυνῶν ἀδυνατοῦντες τῇ ἀλκῇ τοῦ σώματος μεγάλα (1) ὑλακτοῦσιν, ὡς (2) δυνάμενοι διὰ τοῦ ὑλαγμοῦ τὴν ἔμφασιν τοῦ δύνασθαι ἐμφαίνειν. Τοιοῦτος καὶ ὁ Δαρεῖος· ἐν τοῖς ἔργοις μὴδὲν δυνάμενος ἐν τοῖς γράμμασι δοκεῖ τις εἶναι, ὥσπερ καὶ οἱ κύνες ἐν τοῖς ὑλάγμασι. Συνθώμεθα δὲ καὶ ἀληθῆ εἶναι τὰ γεγραμμένα, ἐφωταγωγῆθημεν ἂν δι' αὐτῶν ἵνα ἴδωμεν πρὸς τίνα ἔχωμεν γενναίως πολεμεῖν περὶ νίκης, ἵνα μὴ (3) ἡττηθέντες αἰσχυνθῶμεν.

A. || 5. addit A : σύνθρογός τε θεῶ Μίθρα || 6. σε particulam omittunt codd. C. A. || 7. sic A; γονεῖς σου, ἐμοὶ δὲ δουλεύειν B C. || 8. τιθηνίζεσθαι A. || 9. πρότερον τί βούλει B. ἵνα ἄρης ὅτι ποτε β. A. || 10. ἀγερώχων B C. || 11. ἀναπειθήσῃ A. ἐκπέιθῃς B || 12. μετὰ σ. ἄ. om. A; μετὰ σ. φέρεις καὶ οὕτω τάρσσεις C || 13. sic A; τάρσσεων B. Deinde C. addit hæc : Ἀκκήκοα γὰρ ὡς πᾶσαν παραδραμῶν γῆν Ἑλλάδος, τελείως αὐτὴν κατηδάφθησας καὶ μέχρι Ῥώμης καὶ ταῖς ἐνδοτέραις βασιλείαις τῶν δυσμῶν ἐπέβησ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μέχρι Ὀκεανοῦ τῆς κατὰ νότου ἄκρας ὠδεύσας, καὶ πολλὴν σεαυτῷ συνήθρυσας πλοῦτον. Τοῦτοις δὲ πᾶσι μὴ ἀρκεσθεῖς, ἐπὶ τὴν Ἀσίαν καὶ Φρυγίαν ἐπέβησ. Καὶ ταῦτα μὲν πεπραχῶς κατεφρονήθησ παρ' ἡμῶν, ὡς μὴ φροντίδα περὶ Ἑλλάδος ἔχειν ἡμᾶς. Σὺ δὲ ἐπὶ πλεῖστον θρασυνθείς κατετόλμησας ὅλως καὶ τῇ εἰώ ἐπιβῆναι, καὶ ληστρικῶς περιῶν λεηλατεῖς τὰς πόλεις ἐπιλαθόμενος τῆς δουλικῆς τύχης, καὶ ὅτι τῷ Περσικῷ κράτει πάντες δουλεύουσι, καὶ οὐκ ἐστὶν ὁ ἀντιλέγων. Λοιπὸν τοὺς τῇ σῇ μωρία ὑπαχθέντας Μακεδόνας ἀντίστρεψε καὶ τῆς Ἑλλάδος ἄρχειν ἀρκέσθητι· οὐτε γὰρ αὐτὴ ἡ σύμπασα κτλ. || 14. οὐδὲ γὰρ... Περσῶν πλῆθος] sic A; οὗτοι γὰρ αὐτοὶ καὶ σύμπασα ἡ οἰκουμένη ἀνδρῶν δυνήσεται κατελθεῖν εἰς τὴν Περσῶν βασιλείαν B. οὐτε γὰρ αὕτη ἡ συμπ. οἰκ. δυνήσεται καθελεῖν τὴν Π. βασ. C. || 15. ὅσα οὐδὲ ψάμμω μετρήσει τις ἀριθμῶ A. || 16. πολὺς om. A, qui dein : ὥστε πάντα τὰ πεδία τῆς γῆς καταστρώσαι. || 17. ἵνα ἐὰν μὴ ἔχῃς πῶς συστρέψῃς, ἐπίδοσιν δῆς τοῖς ἑαυτοῦ συλλησταῖς A. || 18. ἔχῃ ἀνασθῆναι εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα A. || 19. addit C : καὶ μετὰ ταῦτα εἰσβαλὼν ἐν αὐτῇ τοὺς ἐτησίους φόρους ταχέως μοι ἀποστειλον, συγγνώμην αἰτούμενος τῶν πρώην σοῦ ἀγνοημάτων. || 20. cod. C pergīt : ἐλεύσομαι ἐπὶ σέ ὡς κτλ Περσικῷ ἀντέροντα κράτει, καὶ ἡ ῥομφαία μου διευρηνήσει σε, καὶ οὐκ ἔσται σοι τόπος καταφυγῆς, καὶ συλληφθήσῃ ὑπὸ τῶν ἐμῶν στρατιωτῶν, καὶ οὐχ ὡς Φιλίππου, etc., sicuti in B.

Cap. XXXVII. 1. Μάχεσθαι, μέγα A. || 2. ἔμφασιν τινὰ τῆς δυνάμεως διὰ τοῦ ὑλαγμοῦ ἐνδεικνύμενοι C. Cum B facit A, nisi quod B pro ἐμφαίνειν habet ποιούμενοι. || 3. ἵνα μὴ ἀπροσδόκητα ληφθέντες ἡττηθῶμεν, ἀλλὰ γενναίως μαχεσάμενοι στεφ-

que cum aureis misi : quorum habena admonet te disciplinæ videri indigentem; pila vero quod ejus congruat cum tua ætatula lusitatio, non hæc opera quam latrocinantium ritu cum tuis similibus es adgressus. Neque enim si omne ejusmodi hominum genus ad te pari conspiratione conduxeris, adtemptare quaterve Persarum imperium queas. Tanta quippe mihi multitudo exercituum adest, ut quis promptius arenæ quam nostri numeros adsequatur. Auri porro argentique ea copia, ut humum ipsam, si libitum est, consternere indidem possim. Quare tibi oculos auri refertissimos misi, ut si indigebis sumptibus ad reversionem, tibi tuisque habeas quod suffecerit. Quod si hisce monitis ac præceptis ulterius refragare; mittam protinus qui te comprehensum huc transferant : non enim ut Philippi filius coercere.

XXXVII. His lectis ab Alexandro publicatisque, metus

plurimos quætiebat dictorum magniloquentiam contemplan-tes. Quod ubi Alexander mente intuitus est, in hæc verba concionatur : « O Macedones nostri, quid tandem adeo dictis barbaricis perturbamini? quæ arrogantia quidem vanitatisque habent testimonium, confidentia vero carent probatione. Nam et canibus inbecillioribus mos est quanto plus defuerit virium, tanto cristas acere sublimius et latratibus irritatoribus indulgere. Hæc mihi visa est competentior ad Darii jactantiam comparatio : quod præstare viribus non potest, verbis indulget. Ego tamen aëvo cuncta proinde a vobis existimari, ut verbis etiam exprimuntur. Malo enim nos præsuspectantes aliquid difficultatis, animis fortius præparatis in rem bellicam vadere, quam fiducia hostium molliorum inopinatas offendere difficultates. »

Et ubi hæc dicta sunt, corripi internuntios jubet cruci-

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκέλευσεν ἐξαγκιωνίζεσθαι τοὺς γραμματοφόρους Δαρείου καὶ ἀπενεχθέντας (4) ἀνασταυρωθῆναι. Τῶν δὲ φοβηθέντων καὶ (5) λεγόντων· « Ἴί ἡμεῖς σοι κακὸν ἐπράξαμεν, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε; ἄγγελοί ἐσμεν· τί κελεύεις ἡμᾶς κακῶς ἀναιρεθῆναι; » εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἀλέξανδρος· « Μένψασθε τὸν βασιλέα ὑμῶν Δαρεῖον καὶ μὴ ἐμέ· ἔπεμψε γὰρ ὑμᾶς Δαρεῖος μετὰ γραμμαμάτων τοιούτων οὐχ ὡς πρὸς βασιλέα, ἀλλ' ὡς πρὸς ἀρχιληστήν· ἀναιρῶ τοίνυν ὑμᾶς ὡς ἐλθόντας πρὸς αὐθάδη ἄνθρωπον, καὶ οὐχὶ βασιλέα. » Οἱ δὲ εἶπον· « Εἰ καὶ Δαρεῖος μὴδὲν ἰδὼν ἔγραψε σοὶ τοιαῦτα, ἀλλ' ἡμεῖς δρωμεν τοιαύτην βασιλείαν καὶ (6) παράταξιν, καὶ νοοῦμεν μέγιστον καὶ φρενήρη βασιλέα σὲ εἶναι [ἐκ τῶν ἀληθινῶν φαινομένων (7)] τὸν υἱὸν βασιλέως Φιλίππου. Δεόμεθά σου οὖν, δέσποτα βασιλεῦ, ἀποχάρισαι (8) ἡμῖν τὸ ζῆν. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτούς· « Νῦν ἐδειλιάσατε τὴν κόλασιν ὑμῶν (9), καὶ ἰκετεύετε τοῦ μὴ ἀποθανεῖν διὰ τοῦτο ὑμᾶς ἀπολύσω (10), οὐ γὰρ προαιρέσεως εἰμὶ ἀπολέσαι ὑμᾶς (11), ἀλλ' ἵνα ἴδῃτε τὴν διαφορὰν Ἑλλήνος βασιλέως καὶ βαρβάρου τυράννου· ὅστε μὴδὲν κακὸν προσδοκᾶτε ὑπ' ἐμοῦ παθεῖν· βασιλεὺς γὰρ ἄγγελον οὐ χτείνει (12). Καὶ οὕτως εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἐκέλευσεν αὐτοῖς, δείπνου γενομένου, συμπαρακληθῆναι (13) αὐτῷ. Τινῶν (14) δὲ τῶν γραμ-

ματοφόρων βουλομένων λέγειν Ἀλεξάνδρῳ, πῶς (15) ἐνέδρα λάβῃ τὸν Δαρεῖον, ποιήσας πρὸς αὐτὸν πόλεμον, εἶπεν αὐτοῖς· « Μὴδὲν μοι εἶπατε· εἰ μὴ γὰρ ἀπέρχεσθε πρὸς αὐτὸν, ἐμάνθονον ἂν παρ' ὑμῶν· ἐπειδὴ δὲ πρὸς αὐτὸν πορεύεσθε, οὐ θέλω, ἵνα μὴ τις ἐξ ὑμῶν διαβάλλῃ Δαρεῖῳ τὰ εἰρημένα, καὶ εὐρεθῶ (16) παραίτιος ὑμῖν κολάσεως. Σιωπήσατε οὖν, ἵνα ἡσυχῆ παραέλθωμεν. » Ἐτίμησαν οὖν αὐτὸν οἱ γραμματοφόροι Δαρείου φωναῖς πολλαῖς, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν στρατευμάτων ἐπεφῆμιον αὐτόν.

ΚΕΦ. ΛΗ'.

Μετὰ δὲ ἡμέρας τρεῖς γράφει Ἀλέξανδρος γράμματα Δαρεῖῳ, ἅπερ καὶ (1) ὑπανέγνω τοῖς ἰδίῳις στρατεύμασι λάβρα τῶν γραμματοφόρων Δαρείου, περιέχοντα οὕτως·

« Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος υἱὸς βασιλέως Φιλίππου καὶ μητρὸς Ὀλυμπιάδος βασιλεῖ βασιλέων καὶ συνθρόνῳ θεῶν (2) καὶ συνανατέλλοντι τῷ ἡλίῳ, μεγάλῳ Περσῶν βασιλεῖ χαίρειν. Αἰσχρόν ἐστι τηλικούτον βασιλέα (3) Περσῶν Δαρεῖον καὶ τηλικαύτη δυνάμει ἐπαιρόμενον, ὄντα δὲ καὶ σύνθρονον θεῶν καὶ συνανατέλλοντα τῷ (4) ἡλίῳ, ὑπὸ ταπεινὴν δουλείαν πεσεῖν ἀνθρώπῳ τινί ποτε Ἀλεξάνδρῳ· αἱ γὰρ τῶν θεῶν ὀνομασίαι εἰς ἀνθρώ-

νωθῶμεν Α. || 4. ἀπαχθέντας Α; ἀπενεχθῆναι εἰς τὸ σταυρωθῆναι C. || 5. δὲ φοβ. καὶ addidi ex Α. || 6. βασ. καὶ om. Β. || 7. σε et ἐκ τῶν ἀλ. φ. τὸν om. C. || 8. χάρισαι C. || 9. ἡμῶν Β. || 10. ἀπολύσω om. C. || 11. πρ. εἰμὶ κακῆς τοῦ ἀναιρέσαι ὑμᾶς, ἀλλ' ἐνδείξασθαι τὴν διαφορὰν etc. C; οὐ γὰρ προθέσεως εἰμὶ τοῦ ὑμᾶς κολάσαι, ἀλλ' ἐνδείξασθαι τὴν δ. Α. || 12. ἐκτίνει Β. || 13. συνανακληθῆναι C. || 14. τῶν δ. γρ. || 15. BC. πῶς.. λάβῃ.. ποιήσας Α; ὅποια δεῖ.. λαβεῖν.. ποιήσασθαι Β; τὸ πῶς ἰσχύσει ἐν. λαβεῖν τὸν Δαρεῖον λαθὼν αὐτὸς, εἶπεν αὐτοῖς C. || 16. καὶ παραίτιος ὑμῖν τῆς κολάσεως γένωμαι ἐγὼ παρασχόμενος ὑμῖν παρ' ἐμοῦ μὴ κολασθῆναι. ἐπὶ τούτοις ἐτίμησαν οἱ σατράπαι (1. στρατιῶται) τὸν Ἀλ. καὶ οἱ γραμματοφόροι Α.

Cap. XXXVIII. 1. ἅπερ καὶ om. Β. || 2. ἡλίῳ θεοῦ καὶ ἐγγόνῳ (ἐκγόνῳ) θεῶν καὶ συναν. Α. || 3. αἰσchr. ε. τῷ τηλικαύτῳ δ. ἐπαιρομένῳ.. συνανατέλλοντι Β; verba ὄντα.. θεῶν om. etiam C; in Α desunt καὶ συνανατ. τ. ἡλίῳ || 4. ἀνθρ. et ποτὲ om. Β.

busque suffigi. Cujus supplicii merita cum a sese barbari defensarent, ac jus legationis intemeratum sibi vellent, et non; « Non, inquit Alexander, ex sententia vel moribus meis est forma præcepti; enim quoniam ut ad latronem a vobis ista suscepta legatio est, uti latronis etiam vehementiam iniquitatemque sentialis. » Tum illi, nec Darium omnia pro merito ejus potentiae cognovisse, et se pariter opinione deceptos esse, cum dicerent; magnificis verbis ejus exercitum prædicare, viresque cœpere confiteri tantas, quantas si rex quoque sedulo rescivisset, moderaturum profecto verbis fuisse. Tum Alexander, neque sibi verum interficiendorum hominum consilium fuisse profitetur, et maluisse potius ostendere quid iniquitas soleat tyrannorum, quam justitia Græca permittat.

Et post hæc curari homines liberalius jubet, participatque convivio dapsili et affluente. Ejus convivii tempore cum unus e numero legatorum proditionem quoque illi regis Darii subsereret, prohibitus ab eodem est, ulterius super hac re addere quam promiserat: præsertim cum is qui ista dixisset, mox ad regem rediturus fortunæ posset ansam inprosperam dare, ne qua ab illo quoque proditio aut pro-

ditionis causa quæreretur, « Id enim demum ago, inquit, non tam mei commodi cura quam vestri, metuoque ne cuiquam mali semen ac principium videar præstitisse. » Ad hæc Persæ verbis honoratioribus gratias confitentur: neque detenti ultra donatique auro omni quod secum in loculis advexerant, ad regem cum litteris remittuntur, quæ fuere hujusmodi:

XXXVIII. « Rex Alexander patris Philippi, matris Olympiadis, regi regum, et consessori dei Mithræ, simulque cum sole orienti, maximo Persarum domino Dario salutem dicit. Turpe mihi admodum videri solet, tantum regem Darium, et hisce viribus confisum, deorum, ut prædicat, consessorem, sub ditionem homullorum, ut retur, contemptibilium deventurum, et inter eos abjecto cuidam ac latroni Alexandro serviturum. Quippe ista magnificentia nominum ubi semel cuiquam sit persuasa, corpora membratim vel spiritus eriguntur in prudentiam. Magno dolore tibi fore ista quæ pronuntiantur intelligo; ac si superna cælitum vis abusione hujusmodi in ultionem contumeliæ suæ facile consurgat, equidem spero priora esse quæ spondeo, quam quæ tu minaris. Quare adero ut mortalis mortalem violentiam experturus: in-

πους χωροῦσαι μεγάλην δύναμιν καὶ φρόνησιν (5) αὐτοῖς παρέχουσιν. Ἀλλὰ πῶς (6) τῶν ἀθανάτων θεῶν ὀνόματα εἰς φθαρτὰ σώματα κατοικοῦσί ποτε (7); Ἴδού δὴ καὶ (8) ἐν τούτῳ κατεγνώσθησ παρ' ἡμῶν ὡς μηδὲν (10) δυνάμενος (11), ἀλλ' ὡς ταῖς τῶν θεῶν ὀνομασίαις συγχρώμενος καὶ τὰς ἐκείνων δυνάμεις ἐπὶ τῆς γῆς ἑαυτῷ περιτιθεῖς, ὅπως (12) ἡμᾶς εἰς δειλείαν βάλλῃς· ἀλλ' οὐχ ἡμεῖς τοιοῦτοί ἐσμεν, ὥστε ἐκφοβεῖν ἡμᾶς τὰ σὰ μορμολύκεια· ἐγὼ γὰρ ἔρχομαι πρὸς σέ πολεμῆσαι (13) οὐχ ὡς θεὸν ἀλλ' ὡς ἄνθρωπον κομπηγόρον καὶ θνητὸν ὑπάρχοντα· ἡ δὲ βροπὴ τῆς νίκης ἐκ τῆς ἄνω προνοίας ἐστί. Τί δὲ καὶ (14) ἔγραψας ἡμῖν τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον χρυσὸν σε (15) καὶ ἄργυρον κεκτῆσθαι, ἵνα τοῦτο μαθόντες ἡμεῖς γενναιότερον πολεμήσωμεν, ὅπως ταῦτα ληψόμεθα (16). Καὶ ἐγὼ μὲν ἐπὶ νικῆσω, περιφημὸς (17) ἔσομαι καὶ μέγας βασιλεὺς παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις, ὅτι τὸν τηλικούτον δυνάστην (18) Δαρεῖον ἀνεῖλον· σὺ δὲ μὲ ἐὰν ἠττήσῃς (19), οὐδὲν γενναῖον ἔπραξας, ληστήν γὰρ ἤττησας (20), καθὼς σὺ ἔγραψας ἡμῖν (21), ἐγὼ δὲ βασιλέα βασιλείων καὶ μέγαν θεὸν Δαρεῖον ἠττήσας (22) μέγας ἔσομαι. Ἀλλὰ καὶ σκύτος

καὶ σφαῖραν καὶ κιβώτιον χρυσοῦ ἐξέπεμψάς μοι· καὶ σὺ μὲν ταῦτα ἔπεμψας ἀγγέλων μοι κακότητα (23), ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀγαθὰς ἀγγελίας (24) ἐδέξάμην· τὸν μὲν γὰρ (25) σκύτον ἔλαβον, ἵνα ταῖς ἐμαῖς λόγχαις καὶ ὅπλοις δείρω τοὺς βαρβάρους καὶ ταῖς ἐμαῖς χερσὶν εἰς δουλείαν καθυποτάξω· τῇ δὲ σφαίρα ἐσήμανάς μοι ὡς τοῦ κόσμου ἐπικρατήσω· σφαιροειδῆς γὰρ καὶ στρογγύλος ὁ κόσμος τυγχάνει· τὸ δὲ κιβώτιον τοῦ χρυσοῦ μέγα σημεῖον ἔπεμψάς μοι· ὑποταγὴν γὰρ ἑαυτοῦ ἐμήνυσάς μοι· νικηθεὶς γὰρ ὑπ' ἐμοῦ φόρους μοι τελέσεις (26) ».

ΚΕΦ. ΛΘ'.

Ταῦτα οὖν ἀναγνοὺς Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς τοῖς ἑαυτοῦ στρατεύμασι καὶ σφραγίσας δέδωκε τοῖς γραμματοφόροις Δαρείου· καὶ τὸ χρυσίον ὅπερ ἤγαγον ἐχαρίσατο αὐτοῖς. Οἱ δὲ ἀποδεξάμενοι τὴν μεγαλοφροσύνην Ἀλεξάνδρου ἀνεχώρησαν (1) καὶ ἦλθον πρὸς Δαρεῖον. Ὁ δὲ Δαρεῖος ἀναγνοὺς τὰ γράμματα Ἀλεξάνδρου ἐπέγνω τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν· καὶ ἐξετάσας ἀκριβῶς τὰ περὶ τῆς συνέσεως Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς πρὸς πόλεμον παρασκευῆς αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐπὶ τούτοις

5. σφίαν C. || 6. πῶς γὰρ B; ἀλλὰ ποῦ C; in cod. A sic legitur: ἀλλὰ μάλλον ἀγανακτήσωσιν ὅτι εἰς φθαρτὰ σώματα ἀνθρώπων (1. θεῶν) ὀνόματα κατοικεῖ, ὥστε κατεγνώσθησ ἡδὴ παρ' ἐμοὶ ὡς μηδὲν δυνάμενος, ἀλλὰ καὶ τῶν θεῶν ὀνομασίαις ἑαυτὸν περικοσμῶν καὶ τὰς ἐκείνων οὐρανίας δυνάμεις ἐπὶ γῆς σεαυτῷ περιτιθεῖς· ἐγὼ δὲ ἔρχομαι κτλ. || 7. πότε om. B. || 8. καὶ om. cod. C. || 10. μὴ B. οὐδὲν C. || 11. παρ' ὑμῖν add. B. || 12. ὅπως... μορμολύκεια om. B et A. || 13. πολεμῆσαι ὡς θνητὸν ὑπάρχοντα B; nostra dat C. || 14. καὶ om. C. || 15. σε om. B C. || 16. ὅπως τὰ σὰ ἡμέτερα γενήσονται A. || 17. περιφημιστος C. || 18. βασιλέα δυνάστην C. || 19. νικήσῃς C. || 20. ἠττήσω C. || 21. καὶ οὐ βασιλέα add. C. || 22. ἠττήσω C, missis reliquis; ἠττήσας νικήσω μ. ἔσομαι B. || 23. ἔπ. μοι ἀνελών με B; om. haec A. || 24. ταῦτα ὡς χλευαζόμενος ἀγαθὰ σημεῖα ἐπεδεξ. A. || 25. καὶ τὸν μὲν σκ. B. || 26. addit C: Καὶ ὅτι ἔγραψας τὰ περὶ τῆς Ἑλλάδος, μὴ φρόντιζε, ἀλλ' οὐδὲ τῶν κατὰ δυσμῶν βασιλείων. Ταῦτα καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς ἐπιστάμεθα. Πᾶς γὰρ ὁ τὰ κρεῖττονα ἔχων, τὰ χειρόνων οὐκ ἐφίεται. Ὁ δὲ τῶν χειρόνων περιγενόμενος σπουδάζει καταλαθεῖν καὶ τὰ κρεῖττονα. Τὰ τοιαῦτα οὖν καὶ ἐν ἡμῖν παρηκολούθησε· τὰ γὰρ χείρονα καταλαθόμενος καὶ τῶν κρεῖττόνων περιγενέσθαι σπουδάζομεν. Ἀλλ' εἰ καὶ ὡς ἀνηλίκους ἡμᾶς καταφρονεῖς, ὑπὲρ τὸν ἀδάμαντά σοι λίθον ἐπελεύσομαι. Καὶ μηδαμῶς σοι περὶ τούτου φροντίς, θαρρῶν γὰρ τῇ προνοίᾳ ἐλεύσομαι ἐπὶ σε, καὶ κύριος γενήσομαι τῶν σῶν, κἂν μὴ δοκῇ σοι, καὶ οὐχ ὑποστήσῃ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν μου, καὶ ἔμπροσθεν παίδων Μακεδόνων ἐξουδενωθήσῃ.

Cap. XXXIX. 1. ἀπέστησαν cod. A, qui deinde pergīt ita: αὐτὸς δὲ τὰ στρατεύματα παραλαβὼν τὴν Συρίαν ὅλην ὑποτάξας ἐπορεύετο εἰς τὴν Ἀσίαν. Λαβὼν δὲ τὰ γράμματα Δαρείου καὶ ἐπὶ τούτοις κινήσει γράφει ἐπιστολὴν τοῖς ἑαυτοῦ σατράπαις

clinationisque ejus vis ac potestas est penes superiores. Nam illud quaeso te, quorsum tanto opere congestum est, auri te argenti opibus aestuare? An ut his cognitum, si modo eorum amor nobis est, spe praedae obstinatius et audacius dimicarem? atque hinc fiat, ut superato te, hinc quidem nobis in commune quaestus et emolumentum victoriae fiat? Mihi vero istud quo tute gloriari Persidos cunctae orbisque totius accedet imperium. Sin tibi [fors] fuerit, nihilum amplius quam oppressum latrocinium gratulabere. Adde nunc illud, misisse te mihi habenam unam, et pilam, loculosque auri refertos: de quibus quamvis tu quae visa fuerint dictitaris, ego tamen mihi ut auspiciato cuncta ex te concessa ac sponsa profitebor. Accepi enim habenae scilicet potestatem, ut habeam qua in subjectos uti scientius possim; pilae vero simulamen, quoniam ex ambitu sui et rotunditate orbis imago videatur, haud dubie mihi universitatis ipsius per te imperium repromittit. Quodque hic tertium est, loculos ego auri ac si opum tuarum factam mihi accepi cessionem, subje-

ctumque te viribus meis annum istud mihi fore pretium servituti deponsurum. »

XXXIX. His igitur litteris palam lectis atque signatis, redire internuntios jubet. Ipse autem omni mox Syria superata, ac redactis ejus gentibus in potestatem, ad Asiam ire contendit. Enimvero acceptis Alexandri litteris rex Darius, eisque gravius et arrogantius motus, ad satrapas suos ultra Taurum regentes talem continentiam scribit: « Nuntiatum sibi Alexandrum Philippi, insanientem admodum adolescentem, Asiam incursantem. Igitur illos oportere eum protinus obviantes compertum ad sese dirigere: esse enim regi consilium, uti affectus verberibus puerilibus amictusque post veste purpurea cum tabellis et crepitaculis matri reddatur: sic enim Macedonum pueros lusingere. Tum fore ut, cum illi praefectus ad observantiam disciplinae Persa aliquis comitaretur, virile officium rectius disceret. Igitur oportere satrapas quidem classem ejus una cum navitis alto submergere, milites vero cunctos ferro vinctos ad Rubri maris ulteriora transduci, ut illic colere

ἐκινήθη (2), γράφει τοῖς ἑαυτοῦ σατράπαις ἐπιστολὴν περιέχουσαν οὕτως·

« Βασιλεὺς Δαρεῖος τοῖς ἐπέκεινα τοῦ Ταύρου στρατηγῶς χαίρειν. Ἐπιστέλλουσί μοι ἐπαναστάντα Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου παῖδα (3)· τοῦτον οὖν συλλαβόντες ἀγάγετέ μοι μηδὲν κακὸν ἐργασάμενοι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὅπως ἐγὼ ἐκδύσω αὐτὸν τὴν πορφυρέαν στολὴν, καὶ πληγὰς ἐπιθεῖς (4), αὐτὸν ἀποστείλω εἰς Μακεδονίαν τὴν πατρίδα αὐτοῦ πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Ὀλυμπιάδα, δούς αὐτῷ κρόταλα (5) καὶ ἀστραγάλους, ὡς οἱ Μακεδόνων παῖδες (6) τελοῦσι παίγιον. Καὶ συναποστελῶ (7) αὐτῷ ἄνδρας πάσης σωφροσύνης (8) διδασκάλους. Ἰὰς δὲ ναῦς αὐτοῦ εἰς βυθὸν θαλάσσης καταποντίσατε, στρατηγούς δὲ τοὺς συνακολουθήσαντας αὐτῷ σιδηρώσαντες ἀναπέμψατε ἡμῖν· τοὺς δὲ λοιποὺς στρατιώτας ἐκπέμψατε εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν οἰκῆσαι· ἵππους δὲ καὶ σκευηφόρα καὶ (9) ὄπλα πάντα ὑμῖν δωροῦμαι καὶ τοῖς φίλοις ὑμῶν. Ἐρρωσθε. »

Ἀντέγραψαν δὲ καὶ οἱ (10) σατράπαι Δαρείω οὕτως· « Θεῶ (11) μεγάλῳ βασιλεῖ Δαρείω χαίρειν. Τοσοῦτου ἔθρους ἐπανελθόντος ἡμῖν, θαυμάζομεν πῶς σε λανθάνει μέχρι τῆς δεῦρο. Ἐπέμψαμεν δὲ σοι ἐξ αὐτῶν οὓς εὔρομεν παρ' ἡμῖν ῥεμβομένους (12), τούτους

μη τολμήσαντες ἐξετάσαι πρότερόν σου (13) Ἐν τάχει οὖν ἔλθῃ (14) μετὰ δυνάμεως πολλῆς, ἵνα μὴ λάφυρα γινώμεθα. »

Ταῦτα οὖν τὰ γράμματα δεξάμενος Δαρεῖος ἐν Βαβυλῶνι τῆς Περσίδος καὶ ἀναγνοὺς ἀντέγραψεν αὐτοῖς ταῦτα·

« Βασιλεὺς βασιλέων, μέγας θεὸς Δαρεῖος, πᾶσι (15) τοῖς σατράπαις καὶ στρατηγῶς χαίρειν. Παρ' ἐμοῦ (16) μηδέποτε ἔχοντες ἐλπίδα τινὰ, ἐὰν μεταβῆτε τῆς χώρας, καὶ τῶν ἀπολωλότων αἰχμαλώτων*, τοῦτο δὲ ἐπίσημον τῆς ἀνδρείας ὑμῶν ἐπεδείξατε. Ποταπὸς ἐπεπήδησε θῆρ καὶ ἐθορύβησε ὑμᾶς; Οὐ δυνάμενοι κεραυνοὺς ἀποσθέσαι, ἀνδρὸς ἀγεννοῦς βρόμον οὐκ ὑπενέγκατε; Τί ἔχετε λέγειν; ὅτι τέθνηκέ τις ἐξ ὑμῶν ἐν παρατάξει; τέτρωται δὲ τις βαλλόμενος ἢ αἰχμάλωτος ἐλήφθη παραγενόμενος; Τί βουλευέσονται περὶ ὑμῶν; ἐπεὶ τὴν ἐμὴν βασιλείαν κατησχύνατε ἄνεσιν δεδωκότες ἀνδρὶ ληστῇ. »

ΚΕΦ. Μ'.

Πυνθανόμενος οὖν ὁ Δαρεῖος πλησίον ὄντα τὸν Ἀλέξανδρον κατεστρατοπέδευσε πρὸς τῷ Πινάρῳ (1) ποταμῷ, καὶ γράψας ἐπιστολὴν ἐπέστειλεν Ἀλέξανδρῳ μετὰ τῶν πρέσβειων αὐτοῦ περιέχουσαν (2) οὕτως· « Βασιλεὺς βα-

οὔτως. || 2. ἐκινήθη B. C. || 3. addit A : μαινόμενον διαβάνα εἰς Ἀσίαν πορθεῖν ἐμὴν χώραν. || 4. πληγὰς δούς A. || 5. κροτάλην B. C. || 6. οἱ Μακεδόνων τελ. B; οἱ Μακεδόνες C; οἱ Μακεδόνων παῖδες παίζουσι A. || 7. cod. A : Καὶ συναποστελῶ αὐτῷ ἄνδρα Πέρσην παιδαγωγὸν σωφροσύνης διδάσκαλον, σκῦτος ἔχοντα, ὅς οὐκ ἐπιτρέψει αὐτῷ ἀνδρὸς φρόνημα ἔχειν πρὶν (πρῶτος cod.) ἀνδρὰ γενέσθαι. Τριῆρεις δὲ ἅς ἤγαγε σὺν τοῖς ἀνδράσιν εἰς βυθὸν τῆς θαλάσσης καταποντίσατε, στρατιώτας δὲ τοὺς κακῶς ἀκολουθήσαντας αὐτῷ ἀναπέμψατε εἰς τὴν Ἐρ. θαλ. κτλ. uti supra. || 8. σόφιας cod. B. || 9. καὶ addidi; σκεύη διάφορα C. || 10. οἱ ἀπ' ἐκείνων τῶν τόπων A. || 11. Ὑδάσπης καὶ Σπίγγθρη (Σπίνθηρ) θεῶ Δαρείω χαίρειν A. || 12. ῥομβ. B C; addit A : ἀνδρας σιδηρῶ καὶ κέρασι δεδωμένους. || 13. addit C : καὶ νῦν ἰδοὺ γινώσκει τὸ ἀληθὲς ὑπ' αὐτῶν || 14. παραγενοῦ C. || 15. Ὑδάσπη καὶ Σπιγγθῆρι καὶ τοῖς ὑπ' ἐμὲ σατράπαις χαίρειν A. || 16. παρ' ἐμοῦ... ἀνδρὶ ληστῇ dedi e cod. A. In B et C. sic habent : Παρ' ἐμοῦ μηδέποτε ἐλπίδα ἔχοντες τὸ ἐπίσημον τῆς ἀνδρείας ἐνδείξαθε. Ποταπὸς οὖν ἐπεδήμησεν εἰς ὑμᾶς καὶ ἐθορύβησεν ὑμᾶς τοὺς δυναμένους κατασθέσαι κεραυνοὺς καὶ ἀνδρὸς ἐνός (ἀνδρὸς ἀγνώστου τρόπον C.) οὐχ ὑπενέγκατε ἀποδείξει (ἀποδιῶξαι ἀποδείξατε C). Τέθνηκέ τις ἐξ ὑμῶν ἐν παρατάξει; τί βουλευέσονται περὶ ὑμῶν; οἱ τὴν ἐμὴν βασιλείαν κατέχοντες πρόφασιν δίδοτε ἀνδρὶ ληστῇ, μὴ βουλόμενοι αὐτὸν συλληφθῆναι. Νῦν οὖν, ὡς ἔφατε, ἐγὼ παραγενόμενος συλλήψομαι αὐτόν. »

Cap. XL. 1. Τινάγρω A. Πιναρῷ B C; V. Arrian. II, 7, 2; Plutarch. Alex. c. 20; Itin. Alex. c. 55. || 2. μετὰ... περιέ-

juberentur : equos ceteraque militum impedimenta sibi ipsos habere privos, amicisque largiri. »

Sed hisce litteris nihilum ad metum satrapæ moti regi respondere : « Hystaspes et Spinther deo Dario salutem dicunt. Miramur satis, latuisse te, rex, tantæ multitudinis impetum supervenire nostratibus, qui quales quantique sint quo facilius noscitaras, quinque quos forte indidem captos haberemus vinctos transmisimus, non ausi eorum ultra aliquid inquirere quæ sint fortassis melius regi præscitui. Boni igitur consules, quamprimumque cum exercitu vel potentissimo eidem obviabis. »

Sed nec sic quidem abjiciendam molliendamve Darius arrogantiam putat. Enim respondet ducibus memoratis : « Ultra illis spem vitæ agendæ jam deponendam, si modo creditis sibi finibus abscessissent. Quippe virtutes hosticas magnifice executos nihilum periculi monstravisse, quare scire Macedonum fortitudinem potuissent. Et quem enim

vulneratum, inquit, vestrum, quemve interemptum audiens hoc conjectem? Nihil igitur superesse, quam uti probro fuisse hujusmodi duces Persarum regno sentiret. »

XL. Sed inter hæc jam Alexandrum juxtim posuisse castra noscit, propterque vicinum fluvium mansitare. Igitur ad ipsum rursus, et nominum arrogantiam et deorum consortium sibi vindicans, gentiumque se centum atque viginti dominum prædicans ita scribit :

« Latuitne te solum, Alexander, Darii nomen honosque ille, quo nos donat atque participat supera majestas? eo-que ausus es transmisso mari Persas veluti hostis appellere? non beatissimum ratus, si contentus imperio Pellæ ac Macedoniæ esses, si audaciam tuam inter proximos jactitares? Enimvero usurpas et regium nomen, et congregata tibi ad societatem sceleris parilium conspiratione hostem te nostri profiteris, cui quam longe præstantius foret id inter Græculos jactitare, quos Græcos fere ut inutiles Persarum re-

σιλέων καὶ μέγας θεὸς Δαρεῖος (3) καὶ πάντων ἔθνῶν κύριος Ἀλεξάνδρῳ τῷ τὰς πόλεις λεηλατοῦντι (4) τάδε προστάσσω. Δοκεῖ σε (5) λανθάνειν τὸ Δαρείου ὄνομα, ὅπερ καὶ οἱ θεοὶ τετιμῆκασιν, οἱ (6) σύνθρονοί μοι εἶναι οὐκ ἀπηξίωσαν· καὶ οὐ μακάριον (7) ἡγήσω σε λανθάνοντά (8) με βασιλεύειν τῆς Μακεδόνων χώρας χωρὶς τῆς ἐμῆς κελεύσεως· ἀλλὰ διτῆλος ἀδεσπότης (9) χώρας καὶ πόλεις Ἑλληνίδας, ἐν αἷς σεαυτὸν ἀνηγορεύσας βασιλέα, συλλέξας ἄνδρας ὁμοίους σου ἀνεπίστους, καὶ πολεμεῖς πόλεις ἀπειροπολέμους (10), ἃς ἐγὼ εὐλαβηθεὶς αἰεὶ δεσπόζομαι περισσὰς ἡγούμην ὡς ἀπερριμμένας, καὶ ἐπεζήτησας φόρους παρ' αὐτῶν λήψεσθαι ὡς ἐρανεζόμενος. Πείθῃ (11) οὖν καὶ ἡμᾶς τοιούτους εἶναι ὁποῖος εἶ, καὶ τόπους δὲ οὐς εἴληφας αἰεὶ καυχᾶ σε εἶξιν (12). Κάκιστα οὖν πεφρόνηκας περὶ τούτων· πρῶτον μὲν γὰρ ὄφειλες τῆν ἄνοιάν σου διορθώσασθαι καὶ πρὸς ἐμὲ τὸν κύριόν σου Δαρεῖον ἐλθεῖν, καὶ μὴ ἐπισωρεύειν ληστρικὰς δυνάμεις (13)· ἔγραψα δὲ σοὶ ἐλθεῖν καὶ προσκυνεῖν Δαρεῖῳ τῷ βασιλεῖ· σὺ δ' ἐὰν (14) τῆς ἄλλης ἐννοίας ἀντέχη, κολάσομαί σε θανάτῳ ἀνεκλαλήτῳ· χεῖρον δὲ σοὶ καὶ οἱ σὺν σοὶ λησταὶ ἀπαθανοῦνται (15) οἱ μὴ περιτιθέντες σοὶ σωφροσύνην.

Τοῖνον (16) ἐλθὲ πρὸς με τὸν κύριόν σου. Ὅμνυμι δέ σοι Δία (17) θεὸν μέγιστον καὶ ἐμὸν πατέρα μὴ μνησικακῆσαι σοὶ ἐφ' οἷς ἔπραξας ».

ΚΕΦ. ΜΑ'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δεξάμενος τὰ γράμματα Δαρείου καὶ ἐντυχῶν οὐκ ἐπειράτο (1) ἐπὶ τοῖς κομπηγόροις λόγοις Δαρείου, ἀλλὰ μεγάλως αὐτοῦ κατεγέλασεν. Καὶ ἀπέστειλε (2) τοὺς πρέσβεις αὐτοῦ πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ Δαρεῖος παρευθὺς προστάσσει τοὺς ὑπ' αὐτὸν πάντας βασιλεῖς τε καὶ τοπάρχας ἄρχοντάς τε καὶ σατράπας πάντας ὑφ' ἐν ἐπισυναχθῆναι. Καὶ δὴ σκέπτεται τούτους Δαρεῖος καὶ εὖρεν ἄνδρας ἵππεις καταθωρακισμένους ἐπιλέκτους χιλιάδας ὀκτακοσίας καὶ πεζικοὺς χιλιάδας τριακοσίας. Καὶ ἀναλαβόμενος τούτους πάντας κατέβαινε μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῆς ἰδίας μητρὸς· περὶ δὲ αὐτὸν ἦσαν οἱ ἀθάνατοι καλούμενοι μύριοι· ἐκαλοῦντο δὲ ἀθάνατοι διὰ τὸ φυλάττεσθαι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ (3) εἰσαγαγεῖσθαι ἄλλους ἀντὶ τῶν τελευτώντων. Ἀλέξανδρος δὲ διοδεύσας (4) τὸν Κιλικίον Ταῦρον ἦχεν εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας μητρόπολιν, καὶ θεασάμενος τὸν ἐν αὐτῇ βέοντα

χουσαν om. B. || 3. Καὶ... Δαρεῖος om. C; μοχ πάντων om. B. || 4. ὁ τὰς π. λεηλατῶν δοκεῖς B. || 5. δοκεῖς λανθ. B. C; σὲ μόνον ἔλαθε τῶν ἐπὶ γῆς τοῦ Δαρείου ὄνομα, ὅπερ καὶ οἱ θεοὶ τετιμῆκασιν, καὶ σύνθρονον ἑαυτοῖς ἔκριναν. Καὶ ἐτόλμησας θάλασσαν διαπερᾶσθαι, καὶ οὐ μακάριον ἡγήσω λανθάνοντα σε βασιλεύειν Μακεδονίας χώρας τῆς ἐμῆς οὐ ταγγῆ (χωρὶς τῆς ἐμῆς ταγγῆς?), ἀλλ' ἀδέσποτον χώραν εὐρῶν σεαυτὸν βασιλέα ἀπέδειξας, συλλέξας ἑαυτῷ ἄνδρας ὁμοίους σου ἀνεπίστους, καὶ ἐπιστρατεύσας πόλεσι Ἑλλήσι ἀπειροπολέμοις, καὶ εὐλαβηθεὶς εἰς τὸ δεσπόζομαι, ἃς ἐγὼ περισσὰς ἡγούμαι ὡς ἀπερριμμένας καὶ οὐκ ἐπεζήτησα φόρους παρ' ἐκείνων A. || 6. καὶ cod. C; in B. om. verba οὖν... ἀπηξίωσαν. || 7. μακρὰν B C. || 8. λανθάνειν με C. λαμβάνειν B. || 9. ἀδῆλους codd. B C; μοχ iidem ἄλλοτρίας, pro quo scr. Ἑλληνίδας, monstrante cod. A. || 10. ἀπίστους BC. || 11. τίθει A, πάθος C, πείθει B. || 12. codd. οὐ καυχῆση ἔχειν. || 13. καὶ ἐπισωρ. πλείστας μητροπόλεις A, qui dein exhibet hæc: ἀλλ' οὖν γε μέχρι τούτου ὡς θεὸς ὄφειλον ἀνθρώποις συγγνωμονεῖν, ἐπεὶ δὲ καὶ ἐς τοῦτό με ἦκειν * ὥστε καὶ ἐπιστολὴν παρὰ Δαρείου ἐπιουνητεῖν (ὥστε καὶ ἐπιστολὴ ἐμὲ Δαρεῖον σε ἐπινουθετεῖν?). || 14. σὺ δὲ τῆς ἄλ. ἀνοίας ἀνέχη... κολάσομαί σε οὖν B C; correxi ex A. || 15. χεῖρονα. οἱ σὺν σοὶ λ. παθοῦνται C. || 16. τοῖνον.. κύρ. σου om. A B. || 17. διὰ B C.

Cap. XLI. 1. Multo brevius A (et Valerius): Ταύτης δὲ τῆς ἐπιστολῆς ἀναγνωσθέντος, Ἀλέξανδρος οὐκ ἐπύρη τῶς κομ., πηγόροις λόγοις, ἀλλὰ παρωξύνθη, καὶ ὠρμησεν ἐπὶ τὸν πόλεμον διὰ τῆς Ἀραβίας. Οἱ δὲ περὶ τὸν Δαρεῖον ὄραντες τὸν Ἀλέξανδρον ἐπ' αὐτοὺς ἐπάγοντα τὴν στρατιάν, οἰόμενοι τοῖς ὄρεπανηφόροις ἄρμασι κατανικᾶν, φθάνοντες τοὺς πλαγίους τόπους κατεβίβασαν. κτλ. || 2. Καὶ ἀπέστειλε.. τούτους πάντας om. B. || 3. καὶ εἰσαγ. ἄλλ. om. B. || 4. διοδεύσας τῆς Κιλικίας μητρόπολιν, καὶ θεασάμενος C. || 5. ἐκ τοῦ σκύτους αὐτοῦ addit C. || 6. διενίψατο, καὶ ψυχῆς εἰς ἔσχατον B. Historiam h. l. omissam

gna non quærunt. Sat igitur habeo vel hoc tantum imprudentiæ signum, quod ratus nos vestratibus similes huc contendisti. Quin ergo errata corrige, nec addas hujusmodi facinoribus incrementum. Est enim scire, nos quibus deorum pariter et prudentia et dignitas favet, peccatis istis ut hominum subvenire. Censeo igitur uti ad adorandum me venias, ne contra inobsequens pœnam pro venia merearis. Quod ut tibi ratum sit, Jovem juro et parentes meos, omnem tui injuriam protinus e meo pectore recessuram. »

XLI. Et hæc quidem scripta regis Alexander legerat. Enim ulterius non verbis, sed gladio agenda rem ratus, per Arabiam exercitum ducit, atque in æquore, quod agenda rei opportunius videbatur, aciem extendit. Qua inspecta Darius spem primam eamque vel maximam in falcatis curribus ponit: qui ut facilius aciem hostium incurserent, a latere conlocantur. Sed id consilium Persæ dissicit Alexander facilius; inopinatum incurrentibus curri-

bus per acies phalangasque locum transitui pandi prædicat, tumque in transvehentes peditum suorum jacula torqueri: eoque perfectum est, ut brevi omnis ille curruum numerus teneretur una equis et aurigantibus fixis. Igitur sedata formidine quam Persæ de curribus intentaverant, æquatam omne prælium videbatur. Agebat porro Alexander in dextro cornu, quod lævo scilicet Persico obviabat. Incenso igitur equo, signum increpari bellicum mandat; unaque coeuntium clamor attollitur ancipiti satis prælio ac diurturmo: cum interea sinistrum cornu Macedonum a Dario, qui in dextris suorum agebat, vi majore pelli conspicatur, implicatosque ordines universos non tam discriminum necessitate quam multitudinis inconsulto, suppetiari laborantibus properaverat.

Exim pari utrimque oborta cæde cum spes exitus fluctuaret, repentino forte imbri procidente, vel adversari sibi cælitus id Persæ interpretati, vel ad elementi ejus injuriam molliores, fuga facessunt, unaque his Amyntas

ποταμὸν Κύδων, ρεόμενος τῷ κατὰ τὴν ὄδοιπορίαν ἰδρῶτι, ἀποθείς τὸν θώρακα (6) ἐν τῷ ποταμῷ διενήξατο (6). Ὀντος δὲ ψυχροτάτου τοῦ ὕδατος ἐψυχράνθη, καὶ εἰς ἔσχατον ἤλθεν κίνδυνον, καὶ μόλις θεραπεύεται. Ὁ δὲ θεραπεύσας αὐτὸν Φίλιππος ἦν τῶν ἐνδόξων ἰατρῶν. Ῥωσθεὶς δὲ προῆγεν ἐπὶ Δαρεῖον. Δαρεῖος δὲ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Ἴσσον (8) τῆς Κιλικίας ἐστρατοπέδευσε (9). Πλησίον δὲ γενομένων τῶν ἀμφοτέρων, ὡς χωρίζεσθαι ἀπ' ἀλλήλων ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς, παροξυνθεὶς (10) Ἀλέξανδρος ὤρμησεν ἐπὶ τὸν πόλεμον εἰς τὸ πεδίον (11) καὶ παρετάξατο τῷ Δαρείῳ. Οἱ δὲ περὶ τὸν Δαρεῖον ἰδόντες τὸν Ἀλέξανδρον ἐπάγοντα αὐτοῖς τὴν δύναμιν τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ, καθ' ὃ μέρος ἤκουον Ἀλέξανδρον (12), ἔστησαν τὰ ἄρματα καὶ ὄλην τὴν πολεμικὴν δύναμιν. Καὶ δὴ σταθέντων ἐπὶ συμβολῇ (13) τοῦ πολέμου ἐκατέρων τῶν μερῶν, οὐ συνεχώρησεν Ἀλέξανδρος οὔτε ἐντὸς τῆς φάλαγγος διακόψαι αὐτοὺς, οὔτε διίππεῦσαι, οὔτε ὑποστρέψαι. πάλιν (14). Ἀλλὰ τὸ πολὺ μὲν τῶν ἁρμάτων, πάντοθεν ἐξακοντιζομένων τῶν ἀναβατῶν, διεφθείρετο καὶ διεσκεδάσθη, [τὰ δὲ καὶ διεξέπεσε]. Καὶ ἀναβάς ἐφ' ἵππον Ἀλέξανδρος ἐκέλευσε σαλπῖσαι τοὺς σαλπιστὰς τὸ πολεμικὸν μέλος. Καὶ κραυγῆς μεγάλης γενομένης τῶν στρατο-

πέδων, γίνεται πολλή μάχη. Ἐπὶ πολὺ δὲ ἄκροις τοῖς κέρασιν ἐμβάλλοντες (15) καὶ τοῖς δόρασιν ὑπ' ἀλλήλων (16) τυπτόμενοι διεβιβάζοντο ἐνταῦθα καὶ ἐνταῦθα. Ἐκάτεροι οὖν τὸ νίκος ποιησάμενοι ἐχωρίζοντο. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐξεώθουν τοὺς περὶ τὸν Δαρεῖον, καὶ κατακράτος ἔθραυον αὐτοὺς πλησσομένους καὶ περιπίπτοντας ἀλλήλοις διὰ τὸ πλῆθος τῶν στρατευμάτων (17). Οὐδὲν δὲ ἦν ὄραν ἐκεῖ εἰ μὴ ἵππους χαμαὶ κειμένους καὶ ἀνδρας ἀνηρημένους· καὶ οὐκέτι ἦν (18) διακρίναι οὔτε Πέρσῃν (19) οὔτε Μακεδόνα οὔτε συμμάχους οὔτε σατράπας οὔτε ἱππέας οὔτε πεζοὺς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κονιορτοῦ· οὔτε γὰρ ὁ ἀήρ ἐφαίνετο, οὔτε ἡ γῆ ἔθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν πολλῶν λύθρων (20) καὶ σωματίων καὶ ἁρμάτων ἐρριμμένων χαμαί. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἥλιος συμπαθήσας τοῖς γινομένοις καὶ μὴ κρίνας θεωρεῖν τὰ τοσαῦτα μιάσματα συνεφῆς ἐγένετο. Τροπῆς (21) δὲ ἰσχυρᾶς γενομένης τῶν Περσῶν, εἰς φυγὴν ὤρμησεν οἱ Πέρσαι. Ἦν δὲ μετ' αὐτῶν Ἀμύντας ὁ Ἀντιόχου (22), ὃς πέφευγε πρὸς Δαρεῖον, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις Μακεδόνων ὢν [τύραννος.] (23). (Ἐβόηθει (24) γὰρ καὶ τὸ τῆς ὥρας· ἦδη γὰρ τὸ πρὸς ἐσπέραν ἦν.) Ἐπειδὴν δὲ σκοτία ἐγένετο, Δαρεῖος ἐργωδῶς φοβηθεὶς (25) αἰεὶ ἔμπροσθεν ἀπήει· Εὐεπίγνωστον δὲ ἦν τὸ (26) ἄρμα

cod. A et Valerius narrant ubi de secunda contra Darium expeditione sermo est. Ibiq̄ repetunt eam cod. B et C. || 8. νῆσον B. || 9. ἐστρατεύετο. Παροξυνθεὶς δὲ ὁ Ἄλ. B. || 10. καὶ παροξ. C. || 11. περσὸν B. παισὸν C; ser. πεδίον innuente Valerio. || 12. ἤκουεν Δαρεῖον, ἔστησαν (ἔστησεν C) B. Possis etiam ser. ἤκουεν Δαρεῖος τὸν Ἀλέξανδρον, ἔστησαν. || 13. συμβουλῇ B C. || 14. οὔτε ἐπιστρατεύσαι ἑαυτοῖς B C. Quæ dedi, advocavi ex cod. A, qui post ea quæ not. 1 adscripsimus pergīt ita : καὶ ἐξ ἐναντίας ἔστησαν (ἔπεσον cod.) τὰ ἄρματα καὶ ὄλην τὴν πολεμικὴν παράταξιν· καὶ διάγειν (διῆγεν cod.) τῇ φάλαγγι (i. e. διὰ τῆς φ.) οὐκ ἐφήκεν (ἀφήκεν cod.) [sc. ὁ Ἀλέξανδρος], οὔδὲ διίππεῦσαι (ίππεῦσαν cod.) δι' αὐτὴν, οὔδὲ (οὐκ cod.) ὑποστρέψαι πάλιν· ἀλλὰ τὸ μὲν πολὺ (ἀλλ' ἀγωμεν πολὺ cod) τῶν ἁρμάτων διεφθείρετο (διαφεροῖτο cod.), πάντοθεν ἐξακοντιζομένων (-όμενος cod.) τῶν ἀναβατῶν, τὰ δὲ καὶ διεξέπεσε (διασκευασθέντα cod.). Cf. Arrian. III, 13 extr : Τὰ μὲν γὰρ.. κατηκόντισαν οἱ τε Ἀγριαῖνες, ... ἔστι δὲ ἅ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· δίσχον γὰρ.. ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα. Ex cod. A intuli in codd. B C. πάντοθεν ἐξακ. τῶν ἀναβατῶν, pro πάντοθεν ἐξακωνιζόμενον, quamquam ferri fortasse hoc potest; deinde supplevi τὰ δὲ καὶ διεξέπεσε, uti flagitat particula μὲν in cod. B. (in C omittitur). Deinde pergīt A : Παρὸν δὲ ἐπὶ τῶν λοιπῶν μέσος Ἀλέξανδρος καὶ ποιήσας ἐξ ἴσου τὸ τῶν Περσῶν εὐώνυμον ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρασ ἐν τούτῳ γὰρ συμβεβῆκει Ἀλέξανδρον εἶναι παρατεταγμένον· καὶ ἀναβάς αὐτὸς ἐπὶ τὸν ἵππον (ἀναβάντα.. τῶν ἵππων cod.) σημαίνειν [ἐκέλευσε] τοὺς σαλπιστὰς [τὸ] πολεμικὸν μέλος. Ὁμοῦ δὲ οἱ σαλπισαντες ἐμήνουν καὶ κραυγῇ ἦν μεγάλη (ὅμως ὡς σαλπ. μὴνύειν κραυγὴν cod.) καὶ πολλή μάχη ἐγένετο. Οἱ δὲ μετὰ πολλῆς ἀγωνίας ἐμάχοντο πολὺν χρόνον· ἄκροις τοῖς κέρασιν (σκόλασιν cod.) ἐμβάλλοντες εὐρώστως ἀντέκειντο· τοῖς δόρασιν ὑπ' ἀλλήλων τυπτόμενοι διεβιβάζοντο ἐνταῦθα [καὶ ἐνταῦθα] etc. ut supra. || 15. βάλλοντες B C. || 16. ὑπ' ἀλλ. τύπτοντες καὶ τυπτόμενοι B C; scribendum ut feci, aut ejice ὑπ' ἀλλ. || 17. sic. A; οὐκ ἦν δὲ B C. || 18. addit A : πολλὰ μὲν ὑφ' ἑαυτῶν ἐπασχον, πολλὰ δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων. || 19. οὔτε Π. τοξότην, οὔτε Μ. στρατιώτην A. || 20. λύθων B. λύ.. C. Sequentia καὶ σωμα... χαμαί om. A B. || 21. ἀνατροπῆς.. γενομένης, εἰς φυγὴν A. Plura excidisse arguit Valerius. || 22. Ἀντιοχέως B C; V. Arrian. I, 17. II, 6; Curtius III, 11; Plutarch. Al. c. 20. Dein cod. C : πεφοιτῆκει pro πέφευγε. || 23. τύραννος non habet A. || 24. Includa interposui ex cod. A. || 25. locus turbatus. Possis φυγῇ εἰς

Macedo Antiochi filius, qui olim transfuga Darii amicitiam cooptaverat. Quippe fugientibus et tempus ore blandiebatur quod vesperascens fœditatem fugientium pariter et periculum protexisset. Darius autem ratus delicatior illa fuga et vehiculo regali periculum evitare, quodque e suggestu regiae turris promptius conspicabilis foret, currum quidem in loca quædam abduendum mandat et avertendum : ipse autem equo conscenso properantiæ consulit.

Sed enim Alexander hanc sibi peculiarem gloriam appetens, si rex fugiens comprehenderetur, animosius insecutus, currus quidem armaque regalia matremque una et uxorem cum virginibus filiabus, emensis stadiis sexaginta,

comprehendit : ipsum vero Darium non minus tenebrosior nox quam cursus velocitas liberaverat : quippe jam primum in hæc et hujusmodi fortunaria dispositis equis et itinere proviso. Macedones vero potiti victoria in castra Persica migravere, unaque Alexander tentoriis regiis superveniens expertus ibi primum est una cum militibus suis fortunæ illius ac victoriæ emolumentum.

Neque mage uspiam continentis animi moderamen Alexander potuit ostentare, quam quod in hoc fortunæ favore ex æquo suæ atque adversæ partis iniit rationem, non secus scilicet probatis hostium navioribus, qui pro patria fortiter oppetissent, quam si quis suorum strenuus extitisset

αὐτοῦ. Καταλείψας οὖν αὐτὸ, εἰς ἵππον ἐπέβη, καὶ ἔφυγεν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φιλοτιμούμενος Δαρεῖον καταλαβεῖν, ἐδίωκε προφθᾶσαι τοῦ μὴ ὑπὸ τινος αὐτὸν ἀναιρεθῆναι. Τὸ οὖν ἄρμα καὶ τὰ τόξα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας καὶ αὐτὴν τὴν μητέρα Δαρείου ἐπὶ σταδίοις ἐξήκοντα διώξας ὁ Ἀλέξανδρος κατέλαβεν, αὐτὸν δὲ τὸν Δαρεῖον ἡ νύξ διέσωσεν· καὶ πρὸς τούτοις ἵππους ἔχων νέους ἐκ διαδοχῆς ἔφυγεν (27). Ἀλέξανδρος δὲ καταλαβὼν τὴν τοῦ Δαρείου σκηνὴν ἐσκήνωσεν ἐν αὐτῇ. Κρατήσας δὲ τῶν ἐναντίων καὶ τοῦ τριλικούτου ἀξιώματος καταξιωθεὶς οὐδὲν ἔπραξεν ὑπερήφανον, ἀλλὰ τοὺς ἀνδρωδεστάτους καὶ εὐγενεῖς τετελευτηκότας τῶν Περσῶν ἐκέλευσε θάπτεσθαι, τὴν δὲ μητέρα Δαρείου καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα μεθ' ἑαυτοῦ ἤγαγεν ἐντίμως· ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς (28) τῶν αἰχμαλώτων παραινέσας ἀνέψυξεν. Τῶν δὲ πεσόντων Περσῶν ἦν τὸ πλῆθος πολὺ σφόδρα ὡς μυριάδες ἀνδρῶν τέσσαρες (20)· τῶν δὲ Μακεδόνων οἱ πεσόντες εὐρέθησαν πεζοὶ μὲν πεντακόσιοι, ἵππεις δὲ ἑκατὸν ἐξήκοντα, τραυματισθέντες δὲ τριάκοντα πεντήκοντα (30)· τῶν δὲ βαρβάρων οἱ τραυματισθέντες μυριάδες δύο. Ἐλαφυραγωγῆθησαν καὶ ἀνδρῶν χιλιάδες τέσσαρες.

ΚΕΦ. ΜΒ'.

Ὁ δὲ Δαρεῖος φυγὼν καὶ ἀνασωθεὶς ἐπεστράτευσε πλείους δυνάμεις (1), καὶ γράφει τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἔθνεσιν (2), ὅπως μετὰ μεγάλης δυνάμειος παραγίνονται πρὸς αὐτόν. Μαθὼν δὲ τις κατάσκοπος Ἀλεξάνδρου συναθροίζοντα στρατὸν τὸν Δαρεῖον, ἔγραψεν Ἀλεξάνδρῳ περὶ τῶν ἐνεστώτων. Καὶ ἀκούσας ταῦτα Ἀλέξανδρος γράφει Κασσάνδρῳ (3) τῷ στρατηγῷ αὐτοῦ οὕτως·

« Ἀλέξανδρος βασιλεὺς Κασσάνδρῳ τῷ στατηγῷ ἡμῶν χαίρειν. Τὰς ὑπὸ σε φάλαγγας καὶ πᾶσαν δύναμιν ἔχων (4) τάχιον παραγενοῦ σὺν αὐταῖς πρὸς ἡμᾶς. Οὐ γὰρ μακρὰν λέγονται εἶναι οἱ βάρβαροι. » Αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν ἦνπερ εἶχε δύναμιν, τὴν ὁδοιπορίαν ἐποιεῖτο, καὶ ὑπερπεράσας τὸν καλούμενον Ταῦρον, καταπήξας δόρυ μέγιστον εἰς τὴν γῆν εἶπεν· « Εἴ τις σθεναρὸς τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν βαρβάρων ἢ τῶν ἄλλων βασιλέων βαστάσει τοῦτο τὸ δόρυ, ἑαυτῷ χαλεπὸν σημεῖον (5) ἔξει· ἢ γὰρ πόλις αὐτοῦ ἐκ βάρων βασταχθήσεται. Παραγίνεται οὖν εἰς τὴν Πιερίαν (6) πόλιν τῆς Βεβρυκίας, ἐνθα ἦν ναὸς καὶ ἄγαλμα τοῦ Ὀρφέως καὶ αἱ Πιερίδες Μοῦσαι καὶ τὰ θηρία αὐτῶν

τὸ αἰεῖ ἔμπρ; neque tamen hoc sufficit. Cod. A. ita pergit : Δαρεῖος μὲν τὸ (γὰρ) ἄρμα φοβηθεὶς ὅτι ἔμπροσθεν (μακρόθεν ?) εὐεπίγνωστον ἦν, ἔργῳ νυκτὸς ἤλασε εἰς τόπον στενὸν, καὶ τὸ μὲν ἄρμα καταλείψας, ἵππον ἀναλαβὼν (ἀναβαίνων ?) ἔφυγεν. || 26. τὸ ἠττημένον. (ἠγεμονικόν. ?) C. || 27. Post hæc cod. A : Οἱ δὲ Μακεδόνες ἀνεώρουν (ἀνεχώρουν καὶ λάφυρον ?) ἐποιοῦντο τῶν Περσῶν στρατόπεδα, μέσης τῆς νυκτὸς γενομένης, καὶ ἐπὶ τὴν νεκρὰν (τοῖς νεκροῖς ?) ἐστρατοπέδευσαν. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν Δαρείου σκηνὴν καταλαβὼν, παρελθὼν εἰς αὐτὴν ἐσκήνωσεν. Deinde unum folium excidit, quod supplendum ex Valerio. || 28. πολλούς C. || 29. πολὺ et ὡς... τέσσαρες (τεσσάρων cod. C.) om. B; longe aliter Valerius. || 30. πεντ. om. B. Cap. XLII. 1. πλείστας C; post δυνάμεις excidisse videtur συνάγων vel tale quid. || 2. καὶ σατράπαις add. C. || 4. Σκαμάνδρῳ codd. et Valerius, ubi probabiter *Cassandro* (qui Antipatri loco ponitur) emendavit Majus. || 4. ἔχοντα codd. || 5.

Cunctos igitur, quos in bello nobilitaverat militiae experimentum, et mors inelytos fecerat, inquiri prostratos et magnifice sepeliri et sepulcris honorari jubet. Matrem vero Darii una cum uxore filiabusque cultu regio prosequabatur : ac si qui praeterea in postestatem hostium devenissent, fortuna pristina dignabatur. Enimvero cecidisse tunc Macedonum satis constat peditum quidem septingentos, equitum porro centum et sexaginta, sed vulneratorum numerum in duobus milibus extitisse. Contra Persarum desiderata quidem centum et viginti milia : praedae autem, una serviitiis pecuisque et quae vehebant, pecunia fuit talenta quatuor milia.

XLII. Sed Darius fuga reversus, longe auctiore numero contracto, in Alexandrum moliebatur, suisque undique convenire, in quantum manus armari potuerat, jubet. Id autem comperiens Alexander ex hisce exploratoribus qui in ditionem Macedonum devenissent, omniaque illa Darii milia juxta Euphraten castraposuisse : ipse quoque ad Cassandrum ducem suarum partium, quique curabat tunc Macedoniam sese profecto, scribit omnis phalangas quas armaret, aut si quid praeterea in auxiliis virium foret, propere admoliretur : neque enim hostes longius adsidere. Quae dum pro commodo festinantur, ipse una exer-

citu Achaia peragrata, multisque praeterea civitatibus receptis aut quaesitis, etiam centum et septuaginta milia collegit armatorum, Taurumque transducit. Tumque summo in culmine Tauri montis hasta defixa dixisse fertur : « Quisquis illam rex milesve Graecus aut barbarus humo evellere ausus foret, edictum sibi urbis ac patriae suae suisque excidium meminisset. »

Ipse autem ad civitatem Pieriam, quae Babruciae urbs habetur, iter exim fecit : qua in urbe et templum opiparum et simulacrum Orphei erat admodum religiosum. Ibidem Musae etiam Pierides consecratae videbantur, unaque omnigenum figmenta viventium Orphei musicam demirantia. Cum igitur admirationis studio simulacrum illud Alexander intueretur, sudor repente profluere, et per omne simulacri illius corpus manare visus non sine admiratione videntium fuit. Motus ergo portentis novitate, conjectatorem vel celebratissimum Melampodam sciscitatur, quid tandem ille sudor sibi simulacri minaretur? Tum ille : « Sudor sane largus labor est qui prolixissimus tibi quoque in rebus praesentibus, o rex, erit; quippe gentium peragratio et operum difficultates tete manent, quod illi quoque Orpheo fuit, qui peragrans urbes Graecas et barbaras ad favorem sui animos admirantium flexerit. »

περιεστῶτα τὰ ξόανα. Βλέποντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὸ ἀγάλμα τοῦ Ὀρφέως, ἰδρῶσε τὸ ξόانون αὐτοῦ θλον. Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου ζητοῦντος τί τὸ σημεῖον τοῦτο, λέγει αὐτῷ Μελάμπους ὁ σημειολύτης· « Καμεῖν ἔχεις, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, μετὰ ἰδρώτων καὶ κόπων (7) τὰ τῶν βαρβάρων ἔθνη τὰς καὶ τῶν Ἑλλήνων πόλεις καθυποτάσσω. Ὡσπερ γὰρ ὁ Ὀρφεὺς λυρίζων καὶ ἄδων Ἐλληνας ἔπεισε, βαρβάρους ἔτρεψε, τοὺς θῆρας ἡμέρωσεν, οὕτω καὶ σὺ κοπιάσας δόρατι πάντας ὑποχειρίους (8) ποιήσεις. » Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος τιμήσας μεγάλως τὸν σημειολύτην ἀπέλυσε. Καὶ παραγίνεται εἰς Φρυγίαν, καὶ ἔλθων εἰς τὸν Σκάμανδρον ποταμόν, ἐνθα (9) ἤλλατο Ἀχιλλεὺς, ἐνήλλατο καὶ αὐτός. Θεασάμενος δὲ τὸ ἐπταβόειον Ἀλέξανδρος οὐ πάνυ μέγα, οὐδὲ οὕτω θαυμαστόν καθὼς συνέγραψεν Ὀμηρος, εἶπε· « Μακάριοι ὑμεῖς οἱ ἐντυχόντες (10) τοιοῦτου κύρηκος, τοῦ Ὀμήρου, οἵτινες ἐν μὲν τοῖς ἐκείνου ποιήμασι μεγάλοι γεγονάτε, ἐν δὲ τοῖς ὀρωμένοις οὐκ ἄξιοι τῶν ὑπ' ἐκείνου γεγραμμένων ». Καὶ

προσελθὼν αὐτῷ ποιητῆς τις εἶπεν· « Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, κρείττονα ἡμεῖς γράφομεν (11) ». Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Βούλομαι παρ' Ὀμήρῳ Θεοσίτης εἶναι ἢ παρὰ σοὶ Ἀγαμέμνων. »

ΚΕΦ. ΜΓ'.

Ἐλθὼν δὲ ἐπιτόμως ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν (1), καὶ συνάξας τὴν Μακεδόνων στρατιάν σὺν οἷς ἠχμαλώτευσεν ἐν τῷ πολέμῳ Δαρείου, τὴν ὀδοιπορίαν ἐποιεῖτο εἰς Ἀβδηρα (2). Οἱ δὲ Ἀβδηρῖται ἀπέκλεισαν τὰς πύλας τῆς πόλεως αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπὶ τούτῳ ὀργισθεὶς ἐκέλευσε τῷ στρατηγῷ αὐτοῦ ἐμπρῆσαι τὴν πόλιν αὐτῶν. Οἱ δὲ πέμπουσιν αὐτῷ πρέσβεις λέγοντας· « Ἡμεῖς ἀπέκλεισαμεν τὰς πύλας, οὐχ ὡς ἀντιτασσόμενοι τῷ σῷ κράτει, ἀλλὰ δεδοικότες τὴν τῶν Περσῶν βασιλείαν, μὴ πως Δαρεῖος ἐπιμείνας τῇ τυραννίδι πορθήσῃ ἡμῶν τὴν πόλιν, ὡς παραδεξαμένων σε. Ὡστε σὺ παρελθὼν ἀνοιξὼν τῆς πόλεως τὰς πύ-

σημεῖον om. C ; deinde C ἤξη pro ἔξει. || 6. Ἰππορίαν B. Ἰππερίαν τῆς Εὐρυκίας cod. Marcianus, notante Majo ad Valerium. Scripsi cum Valerio Πιερίαν; quamquam id non urbis sed regionis est nomen; urbis nomen est Αἰθήρα vel Αἰθήρα. V. Arrian. I, 11; Plutarch. Alex. 14; Tzezes Chil. IX, c. 91. || 7. post κόπων in cod. C. legitur ἐλεῖν (ser. ἐλών), missis deinde verbis πόλ. καθυποτάσσω. Alia respondit Aristander ap. Plutarch. l. 1. || 8. ὑπὸ χειρὰ σου B. || 9. ὀπου C. || 10. ἐντετυχηότες B. || 11. κρείττονας ἡμεῖς γράφομεν τὰς πράξεις Ὀμήρου C.

Cap. XLIII. 1. Codd. πύλιν. Scripsi Ἀμφίπολιν. Cf. Itinerar. Alex. c. 18 : *agmen. classi vehabatur. quæ Amphipoli in Strymonis litore erat. Eo usque a matre deductus* (v. Valerius). *Igitur ipse per Abderam etc.* || 2. Αἰθήρα C.

Hæc auditis, Alexander honore quam largo Melampodam muneratur, (*) eximque in Phrygiam venit atque illic Hectora Achillemque unaque alios heroas divum honore participat. Præcipue tamen Achillem muneratur, ac rogat, uti sibi et ipse faveat, et dona quæ ferret dignanter admittat. Hæc enim a sese, non ut ab externo ac superstitioso, verum ut consanguineo ac religioso dedicari :

Hinc primus exstat Æacus Jovis proles,
Atque inde Peleus Phthiæ regna possedit,
Quo tu subortus inclita cluis proles;
Pyrrhusque post id nobile adserit sanguen,
Quem subsecuta est Pielî fama non dispar;
Pielique proles Eubius dehinc regnat.
Post Nessus ardens excipit domus nomen,
Argusque post id, qui potens fuit Xanthi.
Ex hoc Arete nobilis genus ducit.
Areta natus Priami nomen accepit,
Tryinus (Triynus R.) unde, et Erimachus post illum,
Ex quo Lycus sit dives, et dehinc Castor.
Castore natus est Dromon, qui dat Phocum.
Atque hinc suborta est Metrias quæ suscepit
Ncoptolemei nominis vicem dignam;
Cui substitutus Charopus. Hic Molossorum
Regni politus auctor exstitit stirpis nostræ:
Sicque (erique Reg.) justum inclitum (.. tæ R.) matris
E qua subortus vestro sanguini adnector. [genus],
Quæ oque nomen adseras tuum nobis,
Bellisque præstes gloriasque sublexas,
Velut feracis seminis fructum*,
Quod cuncta late spatia terræ pervadat:
Unaque metis nostra fac Phaethonteis
Regna explicari, mundus adserat totus.

(* Hic cod. Reg. 4880 ad marginem « ex alio auctore » memorat Malicarnassi obsidionem regnumque Adæ reginæ redditum, cujus se filium dici Alex. passus sit.

Hæc precatus in istum Alexander modum, ibidem flumen Scamandrum cum videret, clypeumque Achilli templo Herculis consecratum, nec alvei illius latitudinem demiratus, nec magnificentiam clypei pondusve famosum, « O te beatum Achillem, fertur sæpe dixisse, qui Homero prædicatore celebraris! » His auditis ab eodem, cum multi admodum litterati studiosius erga amicos religioneve tracti iter ejus prosequerentur, parique sese stilo opera ejus prosecuturos esse promitterent, optasse se dixit, vel Thersitem apud Homerum magis, quam apud scriptores ejusmodi Achillem putari maluisse. Huc usque autem comes ejus itineris ac laboris mater Olympias fuit. Sed exim participato convivio cum illam ad Macedoniam remisisset, dat una ducere comitatum spectabilis multitudinis optimatum captivorum : ipseque devertens iter institit ad Darium.

XLIII. Igitur cum sibi per urbem Abderam transitus foret, obseratis urbis suæ claustris Abderitæ eum ne reciperent, obfirmaverant. Id contumeliam ratus, et convenire protinus milites, et urbem illam igni vastare mandavit. Sed legatione Abderitæ docent, sese illud non odio contemptive Græci regis ejusque justissimi factitare; enim metuere impetum barbarorum motusque Darii inconsultiores : cui si potestatis aliquid in sese relictum foret, non absque pœna Abderitarum fore, quod Alexandrum in amicitiam contra Persæ commoda receptassent : « Igitur reverso tibi, aiunt, et victori parebimus. » Ad hæc, rex illum quem conceperint de Dario metum abjicere suppli-

λας (3)· τῷ γὰρ ἰσχυροτέρῳ βασιλεῖ ὑποτασσόμεθα ». Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ὑπεμειδίασε καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἀποσταλέντας παρ' αὐτῶν (4) πρέσβεις· « Δεδοίκατε τὴν Δαρειοῦ βασιλείαν, μήπως ὕστερον ὑμᾶς ἐκπορθήσῃ ἐπιμένων τῇ βασιλείᾳ· πορεύεσθε καὶ ἀνοίξατε τὴν πόλιν ὑμῶν (5), καὶ κοσμίως πολιτεύεσθε· οὐ γὰρ εἰσελεύσομαι εἰς τὴν πόλιν ὑμῶν (6) ἕως ἡττήσω δὲ δεδοίκατε Δαρεῖον βασιλέα, καὶ τότε ὑμᾶς ὑποχειρίους λήψομαι. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν πρὸς τοὺς πρέσβεις τὴν ὁδοιορίαν (7) ἐποιεῖτο.

ΚΕΦ. ΜΔ'.

Καὶ παρεγένετο ἐν δυσὶν ἡμέραις εἰς τὴν Βοττεῖαν (1) καὶ τὴν Ὀλυθον, καὶ ἐξεπόρθησεν ὅλην τὴν χώραν τῶν Χαλκιδέων (2) καὶ τοὺς σύνεγγυς αὐτῶν (3) ἀνείλεν. Κακείθεν ἤλθεν ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον πόντον, καὶ πάσας τὰς πόλεις ἔσχεν (4) ὑπηκόους τὰς ἔγγιστα. Οὐκ εἶχε (5) δὲ τοῖς Μακεδόσι τὰ ἐπιτήδεια τῶν τροφῶν, ὅστε λιμῶ πάντας (6) τελευτᾶν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔργον ἐπινοίας μεστὸν (7) ταῖς φρεσὶν ἐρευνήσας τότε, πάντας τοὺς ἵππους τῶν ἱππέων ἀπέσφαξεν καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐκδείρας ἐκέλευσεν (8) ὀπτᾶν καὶ ἐσθίειν.

Καὶ ἐκορέσθησαν καὶ τοῦ λιμοῦ ἀνέψυξαν (9). Καὶ τῶν μὲν λεγόντων (10)· « Τί ἔδοξεν Ἀλεξάνδρῳ τοὺς ἵππους ἡμῶν ἀναίρησαι; ἰδοὺ πρὸς μὲν γὰρ τὸ παρὸν ἐκορέσθημεν τροφῆς, ἀνοπλοὶ δὲ ἐσμεν πρὸς μάχην, τῶν ἵππων ἡμῶν ἀποσφαγέντων. » ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος εἰσῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον (11) καὶ εἶπεν· « Ἄνδρες Μακεδόνες συστρατιῶται, τοὺς μὲν ἵππους ἀπέσφαξαμεν καίτοιγε ἀναγκαιοτάτους ὄντας πρὸς πόλεμον, ὅπως ἡμεῖς κορεσθῶμεν (12). Τὸ γὰρ κακὸν μετριωτέρῳ κακῷ ἀντισηκούμενον μετρίαν (13) ἔχει τὴν λύπην· ἑτέρας γὰρ γῆς ἐπιθάντες φιλανθρωποῦ ἑτέρους μὲν ἵππους βραδίως εὐρήσομεν· ὑμῶν δὲ ἀπολομένων ἐκ τοῦ λιμοῦ ἑτέρους Μακεδόνας ἐς τὸ παρὸν οὐχ' εὐρήσομεν. [Οὕτως πραύνας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ τὴν ὁδοιορίαν ἐποιεῖτο εἰς ἑτέραν πόλιν (14)].

[ΚΕΦ. ΜΕ'.]

Ὅθεν πραύνας τὸ στρατεύμα τὴν ὁδοιορίαν ἐποιεῖτο. Παραπεμφάμενος δὲ ἑτέρας πόλεις ἤλθεν εἰς Λοκρούς. Ἐπιμεινάντων δὲ ἐκεῖ τῶν στρατευμάτων ἡμέραν μίαν παραπεμφάμενος ἤλθεν ἐπὶ τοῦ Ἀκραγαντινοῦ. (1) Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἡξίου τὴν Φοιβολάλον (2) αὐτῷ μαντεύσασθαι. Ἦς δὲ λεγούσης μὴ χρη-

Ἄνδρα Β. || 3. θύρας Β. || 4 || αὐτῷ C. || 5. τὴν π. ὁ. om. Β. || 6. οὐ γὰρ... ὑμῶν om. Β. || 7. αὐτοῦ addit C.

Cap. XLIV. 1. Βοττεῖαν C. Βοτυίαν Β. || 2. Χαλδαίων codd. || 3. αὐτῶν om. Β. || 4. αὐτῷ add: C. || 5. ἔλειψε C. || 6. πολλοὺς ε. πλείστοις? || 7. Hinc denuo incipit cod. A, sec. quem hæcce dedi; in BC ita legitur: ἔργον ἐπινοίας μέγιστον ταῖς φρεσὶν ἐποιήσατο. ἐρευνήσας γὰρ πάντας εἰς. || 8. ἐκέλ. τῷ στρατῷ τὰς σάρκας ὑπὸντας τροφῇ κορεσθήσονται. Οἱ δὲ τῆς λιμοῦ ἀναγκαιοσύνης ἐχρῶντο. Α. || 9. ἀνένευσαν Β. || 10. θρυλλούντων δὲ τῶν στρατιωτῶν καὶ λεγόντων Α. || 11. αὐτοῦ μέσον add. C. || 12. ὁμεῖς τῆς τροφῆς κορεσθήτε Α. || 13. μετριωτέραν Α. || 14. τὰ στρατ. αὐτοῦ ὠρμήσεν ἐπὶ τὰ μέρη τῶν βαρβάρων διὰ τῆς Κιλικίας. C.

Cap. XLV. Quæ inde ab hoc capite leguntur usque ad lib. II cap. 4, inseruimus h. l. e codice A. Confer not. ad cap. 27, 1. || 1. Sic cod.; *Agragantum* Valerius; in aliis duobus codd. latin. locus scribitur *Tragacintes* et *Traganes*, notante Majo, qui significari censet *Agriantum*, *Ætolia* urbem ceterum ignotam quam memorat Steph. Byz. Parum hoc probabile. Corruptum potius nomen est. Indicatur haud dubie *Tegyra*, quæ Bæotia urbs ad viam sita ex Loeride

ces jubet, neque ulterius ejus vim atque impotentiam formidare. Nec tamen se velle, respondit, urbem quam confidentissime reserent: se in præsentī oppidum haud ingressurum: « enim cum revenero, inquit, non hospes vobis, sed amicus ero. »

XLIV: His dictis, iter ad Euxinum tendit, omnesque sibi urbes ejus litoris vendicat. Equestri denique Neptuno sollemniter operatus ad Mæotim paludem venit asperam satis et inviabilem præ rigore. Quæ circa occupatus omnibus hisce deficitur quæ ad alimoniam requiruntur. Igitur fame obsessis ita præsentibus consulit, uti equos militum interfici jubeat, eisque milites vesci. Enimvero quamquam id consilium ex necessitate sequerentur, tumultus tamen et indignatio omnium congruebat, veluti studio factum, ut necessitate præsentī spes sibi futura laberetur. Quare cum omnis militaris observantia solveretur, neque ad custodiam solitam vigiliæ ceteraque munia servarentur, rex motus in hæc verba concionatur:

« Neque me fugit, fortissimi milites, rem militiæ necessitatibusque bellicæ prima subsidia equos haberi oportere, quos ego interfici jusseram, et de usu illorum ad alimoniam victumque proficere. Sed cum in ea re duorum nominum

periculum versaretur, ut aut equis aliti viveremus, aut hisce servatis vel priores vel pariter oppeteremus: secutum me fateor consilium, quod pro deteriore melius videbatur. Quippe spem foveo, diis cœpta juvantibus, fore uti cum primum gentem aliquam et subsidium uberius nacti fuerimus, equos quoque haud deterioris usus parare sit nobis facultas. Quippe si vos, quod omnes superi difflaverint, detestabili illa necessitate famis animas poneretis, milites quidem forsitan possem, sed Macedonas milites ubinam repperissem? Quare animos reformate in melius, vobisque suadete, nullum esse vestrum adeo sui amantem atque sollicitum, quem non præsumo me mea cura prævertere. » Hisce dictis sedati erant animi militum, revocatisque viribus ad officia castrensia sese converterant.

XLV. Quare percussis plurimis civitatibus, iter in Locros protinus vertit: qua in urbe refectis animis omnium, Agragantum tendit. Eam urbem ingressus, nihilum moratus scandit Apollinis templum, sacerdotemque, quæ ibidem antistabat, solitam vaticinari in id ipsum cœpit urgere. Enimvero cum gates, dei in se spiratione cessante, nihil tale se posse fateretur, Alexander motus, ni faceret interminatur tripodem quoque se ad Herculis fabulam sublaturum. Et

σμοθετεῖν αὐτῷ το μαντεῖον, ὀργισθεῖς ὁ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Εἰ μὴ βούλει μαντεύσασθαι, βαστάξω καὶ γὰρ τὸν τρίποδα ὡσπερ ὁ Ἡρακλῆς ἐβάσταξε τὸν Φοιβόλαλον τρίποδα, ὃν Κροῖσος ὁ Λυδῶν βασιλεὺς ἀνέθετο. » Ἦλθεν δὲ αὐτῷ φωνὴ ἀπὸ τοῦ ἀδύτου· « Ἡρακλῆς, Ἀλέξανδρε, τοῦτο ἐποίησε θεὸς θεῶν· σὺ δὲ θνητὸς ὢν μὴ ἀντιτάσσου θεοῖς· αἱ γὰρ πράξεις σου μέχρι θεῶν ἐληλύθασι (3). » Τῆς οὖν φωνῆς ἐνεχθείσης εἶπεν ἡ Φοιβόλαλος μάντις· « Αὐτὸς ὁ θεὸς σοι ἐμαντεύσατο τῷ ἰσχυροτέρῳ σε ὀνόματι προσαγορεύσας· ἐβόησε γὰρ ἐξ ἀδύτου· « Ἡρακλῆς Ἀλέξανδρε. » Τοῦτό σοι προμηνύω ὅτι ἰσχυρότερον πάντων δεῖ σὲ γενέσθαι ἐν ταῖς πράξεσι, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας μνημονεύεσθαι. »

[ΚΕΦ. Μ Σ΄.]

Παραγενομένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὰς Θήβας καὶ αἰτοῦντος τοὺς Θηβαίους στρατεύεσθαι ἄνδρας, α (1) ἀρίστους, ἀπέκλεισαν οἱ Θηβαῖοι τὰς πύλας καὶ μήτε πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον [ἀποστείλαντες] (2) μήτε δεξάμενοι, καθώπλιζον στρατεύμα πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἀνερχόμενον. Ἐπεμπον δὲ ἐνόπλους ἀπὸ τῶν τειχῶν κηρύσσειν τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἢ πολεμεῖν ἢ ἀπέρχεσθαι ἀπὸ τῆς πόλεως. Ὁ δὲ μειδιάσας εἶπεν· « Γενναῖοι Θηβαῖοι, τί ἑαυτοὺς ἀποκλείσαντες [ἐντὸς] τῶν τειχῶν, τοῖς ἐκτὸς παρακελεύετε (3) ἢ πολεμεῖν ἢ ἀπέρχεσθαι; μαχέσομαι οὖν, νῆ τὸν Δία, οὐχ ὡς πρὸς πολεμικοὺς (4)

οὐδὲ ὡς πρὸς γενναίους καὶ ἐμπείρους ἄραι εἰς μάχας, ἀλλ' ὡς πρὸς ἰδιώτας καὶ δειλοὺς· πάνυ γὰρ ὑπὸ τὸ δόρυ πάντας ἔχω ἑαυτοὺς ἐγκλείσαντας ἐντὸς τῶν τειχῶν. Ἀρίστων (5) γὰρ ἔστιν ἀνδρῶν ἐν ἐλευθέρῳ πεδίῳ μάχεσθαι, γυναικῶν δὲ ἔργον κατακλείεσθαι (6).

Ταῦτα εἰπὼν ἐκέλευσε τετρακισχιλίους ἵππεῦσι διατρέχειν ἔξωθεν τὰ τεῖχη καὶ τοξεύειν τοὺς ἐφροστώτας (7), ἐτέροις δὲ δισχιλίους ἐκέλευσεν ἀξίνησι (8) καὶ πέλυξι διστόμοις καὶ μακροτάτοις ὄνουξί τε [καὶ] σιδηρίοις μογλοῖς ὀρύσσειν τὰ θεμέλια, καὶ τοὺς ὑπὸ τῆς Ἀμφίονος λύρας ἄρμολογηθέντας (9) λίθους διαμοχλεύοντας καταρίπτειν, πῦρ τε ταῖς πύλῃσι (10) προσφέρεισθαι καὶ τοὺς καλουμένους κριοὺς ἐρείδεσθαι πρὸς τὴν τῶν τειχῶν διάλυσιν, ἔτι τε τὰ ὄργανα διὰ τε σιδήρου καὶ ξύλων κατεσκευασμένα διὰ τροχῶν ἀπὸ τῆς τῶν στρατιωτῶν βίας συνωθούμενα μάκροθεν (11) ἐξαφιέναι πρὸς τὰ τεῖχη, καὶ τάχει τοὺς πάνυ πυκνῶς ἄρμολογηθέντας (12) λίθους [διαλύειν]. Αὐτὸς δὲ μεθ' ἐτέρων χιλίων σφενδονιστῶν (13) καὶ λογχοθόλων κατασκάψας περιέρχεται. Πῦρ μὲν οὖν ἦν πάντη, καὶ λίθοι καὶ βέλεμνα (14) καὶ δοράτων ἀκμαὶ ἠκοντίζοντο. Ἀπὸ δὲ τῶν τειχῶν οἱ Θηβαῖοι κατέπιπτον τιτρωσκόμενοι· ὡσπερ ἐκ αἰθερίων (15) βολῶν θεόληπτοι σφενδονούμενοι ἐτελεύτων· οἱ δὲ κατήρχοντο μὴ δυνάμενοι ἀντιτάσσεσθαι. Ἐντὸς μὲν οὖν τριῶν ἡμερῶν πᾶσα ἡ Θηβαίων ἐπυρπολεῖτο (16) πόλις. Πρῶτον μὲν διαράσσεται ἡ Καδμεία πύλη καλου-

Thebas petenti, et Apollinis oraculo clarissima erat (vide Callisthenis fr. 2). Fortasse scriptum olim fuit : ἐπὶ τοῦ Τεγύρας μαντεῖου. || 2. Φοίβην λαλεῖν cod. || 3. λαληθῶσιν cod. Ex Valerio scripseris : ἐὰν τὰς πρ. ἐλθεῖν θέλης.

Cap. XLVI. 1. α dedi pro δέ. || 2. ἀποστ. supplevi, sicuti mox vocem ἐντὸς. || 3. παρακομίζετε cod. || 4. πολ' cod; praestaret ejicere vv. πρὸς πολ. οὐδέ. || 5. ἀρίστην γ' εἶναι cod. || 6. codex addit δίνας τοὺς μέλλοντας. || 7. ἐστῶτας cod. || 8. ἐν ἀξίνεσι cod. || 9. ἀρμολογεῖσας τοὺς λ. cod. || 10. πύλεσσι cod. || 11. μακρ. δὲ cod || 12. τοῦ π. π. ἀρμολογήσας cod; verbum excidit. || 13. σφενδοναρίων cod. || 14. βελίανα cod. || 15. ἀθρίου βολῶν cod. || 16. ἐκυρτάνετο cod. ἐσυρτάνετο? || 17. διὰ βραχύτη-

cum dicto aufert scilicet tripodam, quem Cræsus quidem opulentissimum consecravit : sed per eum divino spiritu commeante vaticinari antistitem fas erat. Tum fertur ex adyto vox ad Alexandrum :

Id quidem quod tu facis,
Hercules fecit et ille deus
Et divinitati jam destinatus.
Quare et te par est nihil
In nostri contumeliam niti;
Si modo virtutibus tuis
Ex favore numinum consulis.

Hiscæ dictis ex adyto, addit et vates :

En vides, rex, quod illa tibi
Numinis præstigiât divinationo,
Quæ et Herculem et Alexandrum vocat
Igitur prænuntio tibi fore actus tuos
Humanorum omnium fortiores,
Nomenque per sæcula porrigendum.

XLVI. Hinc cum Thebas Alexander transcendisset, peteretque Thebanos indidem armatorum mille comitatum, Thebani portas post hæc præcepta clausurunt : factique ejus te-

meritatem cum supplicatione non excusassent, arma sumpsere, et ad resistendum violentiæ Alexandri sese paravere; adduntque his illud; quingentos armatos e suis muris insistere ac voce maxima clamare jussere atque Alexandro dicere, uti aut veniret ad prælium, aut de mœnibus et obsidione discederet. Sed adhæc ridens Alexander, « O vos stultissimos dixerim, qui cum ipsi custodiam vestri murorum vallo teneatis, nobis præcepta bellandi præbetis! » Igitur gerendum his ait morem, præliaturumque se minatur, non ea tamen opinione qua cum fortibus disceptaret.

Etenim protinus jubet mille quidem equites circumvallare eos qui in muro constiterant; pedites vero securibus vectibusque aggredi claustra portarum ac fundamenta subruere murorum. Non enim difficile esse id ædificium armis excidere, quod per lyræ cantus et musicam tumultuario convenisset; et statim injici flammâs arietesque admoliri jubet, quorum crebro et vehementi admodum pulsu non difficile nec diu casus omnium est moratus. Ipse vero cum mille funditoribus totidem obire discursim, adeo ut omni telorum genere fatigatos aut prosternerent Thebanos, aut vulnerarent. Atque ita tertio fere die, conlapsis omnibus

μένη, ἔνθα ἦν ὁ Ἀλέξανδρος ἐφεστώς. Εὐθὺς δὲ ὁ βασιλεὺς διὰ βραχύτητος βιτιμίδος (17) εἰσῆλθεν μόνος. Πολλοὶ δὲ τῶν ὑπ' αὐτῆ Ἰσθμίων (18) φυγῆ ἀπέτρεχον· τοὺς μὲν γὰρ ἐτίτρωσεν ὁ Ἀλέξανδρος, τοὺς δὲ καὶ φόβῳ συνετάρασε. Συνεπέρχονται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἐτέρων πυλῶν οἱ ἐπίλοιποι στρατιῶται σὺν ὅπλοις καὶ ἵπποις (19), πάντες ὄντες τὸ πλῆθος τρισχίλιοι· καὶ πάντας ἀναιροῦσιν. Ἦδη δὲ τὰ τεῖχη διελύοντο [καὶ] κατέπιπτον· ὁ δὲ γὰρ τὸ Μακεδονικὸν στρατεύμα πρὸς τὰ ὑπ' Ἀλεξάνδρου κελευόμενα πάντα. Πολλῶ δὲ λύθρῳ ἀνθρωπίνῳ κατεβράχη (20) τὰ πρωτοπαγῆ Καδμεῖα θεμέλια; καὶ πολλῶν Ἰσθμίων σώματα στεινὸς ἐπετήρει χῶρος, ἔχαιρέ τε Κιθαιρῶν ἐπὶ θρήνοις οἰκείοις καὶ πόνοις ἐπιτερπόμενος· κατέπιπτε γὰρ οἰκία πᾶσα, καὶ πυρὶ κατεφλέγετο πᾶσα Ἰσθμίων πόλις χειρὶ Μακεδονικῆ· οὐκ ἔμεινε τὸν πολυσφαγῆ σίδηρον αἱματόεσσα (21)· ἀβοήθητοι δὲ Ἰσθμιοὶ φρενομανεῖς ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἀπώλοντο.

Καὶ τότε Ἰσμηνίας τις Ἰσθμιοῦ, τῆς αὐλομελωδίας ἔμπειρος ἄνθρωπος καὶ σοφὸς τῆ γνώμῃ τυγχάνων, ὄρων τὰς Ἰσθμίας καταρριφείσας καὶ κατασκαπτομένας καὶ πᾶσαν ἡλικίαν αἰρουμένην, στενάξας ὑπὲρ πατρίδος, διὰ τῆς τῶν αὐλῶν ἔμπειρίας ἀριστεύων (22) ἐνενοήθη τοὺς αὐλοὺς βαστάξας παρὰ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως γονυκλινῆς γενέσθαι, καὶ οἰκτρὸν καὶ καταδέξαι καὶ ἐλεημονικὸν μέλος ἀναμέλψαι, ὅπως διὰ τῆς τῶν αὐλῶν δεήσεως καὶ διὰ τῆς τοιαύτης μελωδίας καὶ μουσικῆς θρήνοις μελωδῶν δυνηθεῖν εἰς ἔλεος καταγαγεῖν τὸν Ἀλέξανδρον. Ἐκρινε δὲ πρῶτον δεητικὸς [λόγους] τῷ δυνάστη προσενέγκασθαι, καὶ τὴν χεῖρα προτείνας μετὰ πολλῶν δακρύων ἄρχεται λέγειν οὕτως·

Ἀλέξανδρε, [βασιλεῦ (23) μέγιστε, φείσαι ἡμῶν εὐτελῶν· μὴ τοιοῦτῳ κινδύνῳ τὴν πόλιν ἡμῶν εἰς τέλος ἀφκνίσῃς].

Νῦν πειραθέντες τὸ σὸν ἰσθμεῖον κράτος σεβόμεθα· ἐπίσχες τὰς ἀνικητούς χεῖρας ἀπὸ Ἰσθμίων ἐπιδοξοτάτοις θεοῖς (21) ***

καὶ προγονικῆς μίσεως ἀρχίγονον βλάστημα Διὸς τε καὶ Σεμέλης πυρὶ λόχευτος Διόνυσος ἐν Ἰσθμίοις [ἔφυ], [καὶ] Ἡρακλῆς Διὸς καὶ Ἀλκμήνης σπορά (25). Οὗτοι πᾶσιν ἀνθρώποις κληθῆ * καὶ ἐν εἰρηνικῇ σωτηρίᾳ φύλακες ἐφάνησαν. Σοῦ δὲ τυγχάνουσιν, Ἀλέξανδρε, προπάτορες ὄντες.

Τούτους σὲ χρῆ μιμήσασθαι εὐεργετῶν (26)· ἐκ θεῶν γενόμενος μὴ ὑπερίδης τοῦ Διονύσου καὶ Ἡρακλέους τρόφους (27)· μηδὲ τὸ βοόκτιστον ἄστρῳ κατασκάψης· ὄνειδος γὰρ (28) Μακεδόσιν γενήσεται. Ἄγνοεῖς, Ἀλέξανδρε, Ἰσθμιοῦ [ἄνθρωποι] καὶ οὐχὶ Ἰσθμίων (29) ἢ Ἰσθμίων χώρα σὲ λιτανεύει διὰ τῆς ἐμῆς φωνῆς τοὺς σοὺς προπάτορας κομίζουσα θεοῦς. Λυαῖος (30) εὐφροσύνης καὶ χορῶν θεός *, *** Ἡρακλῆς

δίκαιος ἔργοις καὶ βοηθὸς ἀνθρώποις. Ἦδη μιμητῆς τῶν σῶν προγόνων [γενοῦ]· εἰς εὐεργεσίαν τρέπε τὰ τῆς ὀργῆς, καὶ πρὸ τοῦ κολάζειν τὸ ἐλέειν ἔχε· μὴ θῆς ἐρήμους τοὺς σε σπεύραντας θεοῦς· τῶν σῶν γενεαρχῶν μὴ καθαιρήσης πόλιν· ἰδίαν σου πατρίδα μὴ ἀγνοῶν κατασκάψης. Ὅρας τὰ τεῖχη ταῦτ' ἃ δεδομηχασιν (31) Ζῆθος ὁ ποίμην καὶ ὁ λυρῶδός (32) Ἀμφίων, οἱ Ζῆνος (33) υἱοί, οὓς λάθρα τέκεν νύμφη ἢ Νυκτέως [ποτ'] ἐν χρόνοις πλανηθεῖσα. Τὰ θεμέλια ταῦτα καὶ τὸ πλοῦσιον δῶμα (34) Πύργου καὶ Κάδμου ** Ὁ δὲ λαμβάνει τὴν νύμφην Ἀρμονίαν, ἣν ἔτεκεν ἀφρογενῆς Κύπρις ** τῷ κλεψικοίτῃ Ἰσθμίου συνελθοῦσα. Τὴν σὴν ἄρουραν ἀκρίτως μὴ ἐρημώσης· μὴ καταφλέξῃς πάντα Ἰσθμίων τεῖχη. Πλαγίου (35) τέ ἐστιν ἄδωμα· ὁ δὲ τί δὲ δυσδαίμων πατὴρ ψόγον τὴν ἡδύπνου λυγρὰ μήτηρ.

τὸς βιτιμίδος cod.; fortasse βιγίμινος (v. Hesych. s. v.), quod proxime accedit ad traditas literas; possis etiam ὁ. βραχυτάτου βιγίμινος. || 18. τῶν ὑπ' αὐτῶν Ἰσθμίων cod. || 19. σ. ὅπλοις ἵππευσιν cod. || 20. κατεστράφη cod. || 21. αἱματώσασα cod. || 22. ἀριστεύειν ἄρχεται, ἐνενοήθει cod. || 23. Quod sequitur carmen lacerum sine meliorum codicum ope restitui nequit. Versuum ratio non ubique eadem fuisse videtur: trimetri justae mensurae a scribis aevi sequioris in versus dodecasyllabos mutati sunt. Ceterum fons narrationis fuerit ὁ Ἀλεξανδρικός (ἔστι δὲ ἱστορία Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, ὅτε Ἰσθμίας παρέλαβε. Suidas.) Soterichi poetae Oasite. — Initium declamationis usque ad verbum σεβόμεθα jam legimus in cod. C. cap. 27. Hinc supplēvi verba quae unciis includuntur; inde etiam assumpsi versus quartum, qui in cod. A sic habet: νῦν πείρα μαθόντες τὸ σὸν σθενοκράτος. Articulum τὸ non erat cur p̄. 29 unciis includerem. || 24. versus excidisse videtur; sin minus, scripserim Ἰσθμίων ἐπιδοξοτάτων θ. προγονικῆς γὰρ, etc. || 25. Διὸς τε κ. Ἡ. κατασπαρεῖς cod. In antec. supplēvi ἔφυ et καί. Quae sequuntur corrupta sunt. || 26. καὶ εὐεργετῆν, ὡσπερ ἐκ θ. cod. || 27. Ἰσθμίας ἀπολλύμενος; addit codex. || 28. ὑπερῶν add. cod. || 29. Ἰσθμίας πόλις (Ἰσθμιοπολίτην;) σε Ἰσθμίων χ. λιταν. cod. || 30. λύσαι οὓς εὐφρ. καὶ χωρὶς θιασώτας, Ἡρακλῆς δίκ. ἔργοις καὶ βοηθῆ ἀνθρώποις. ἦδη καὶ μιμ. τ. σ. π. καλῶν καὶ ἀγαθῶν ὄντων τὸ πλεῖον, εἰς ἐργασίαν μετατρέπει τὰ τ. ὀργῆς πρὸ τὸ προχειρότατον τοῦ κολάζειν κτλ. cod. || 31. ταῦτα δεδομημένα cod. || 32. ὁ λοιδορὸς Α. cod. || 33. Ζήνωνος οὓς λ. ἔτεμεν cod. || 34. δόγμα; paullo post in cod. legitur τῷ κλεψικοίτῃ Ἰσθμίου. || 35. Sensus loci fuerit: τοῦ Λυαίου τόδ' ἐστὶ τὸ δῶμα, ἐν ᾧ ἔτεκε

quae obstabant, invehitur Alexander Thebas, easque diripere excindereque festinat tot scilicet saeculis et Cadmi ceterorumque imperiis nobiles.

Ad quam fortunam ceteris praestupescens praevi vi maiorum, uni tibicinum forte consilium subit aptare tibias, et melos quam posset flebile canere regis pedibus provoluto. Quod cum Alexander videret acuto et religioso consilio

efficax multum atque ad movendam sui misericordiam esse provisum; tunc aulædus ille manibus extensis:

Hancine tu urbem, maxime regum Alexander,
Properabis excindere, quam tibi dii
Immortales prosapiae tuae principes
Pepererunt? nonne te subit hinc Liberum
Ortum? hanc Hercules esse nutricem

Ἡρακλέους τέμενος ἦν τὸ μὲν πρῶτον
 Ἀμφικτύονος οἶκος· ὁ δ' ἐκοιμήθη
 τρεῖς νύκτας ὁ Ζεὺς εἰς μίαν [συν]αθροίσας.
 Ὅρας ἐκείνους τοὺς πεφλεγμένους οἴκους;
 ἀκμήνδε ἐτεκατάζοντες οὐρανοῦ (36)
 * μῆνην ἐκ κεραυνοῦ **
 τὴν ποθουμένην βάλλει Σεμέλην (ποτὲ) ὁ Ζεὺς·
 ὁ δὲ μέσου τοῦ πυρὸς τὸν εἰραφιώτην (37)
 ἀπεκύησεν λινεόχην (38)**
 Ὁ δ' Ἡρακλῆς μένηεν ἐν θεοῖς τρηθείς (sic)
 Μεγάραν ἀνεῖλεν τὴν γυναῖκα τοξεύσας.
 Ὁ βωμὸς οὗτος ἐστὶν ὃν βλέπεις Ἡρας·
 ὑψήλα (sic) κέμηκεν* * [κλῆς
 Ὁ βωμὸς [οὗτος] ἀρχαῖος (βωμὸν ἀρχαῖον c.), ἐνθ' Ἡρα-
 χιτῶνα σάρκα δαρδάπτοντα**
 καθηλώθη * δὲ χερσὶν τοῦ Φιλοκτῆτου.
 Ταύτη (38*) Φοιβολόγου Τειρεσίου δῶμα,
 ὃς τρεῖς γέρων γίνεται μάντις (39) **,
 ὃν εἰς γυναῖκα μετετύπωσε Τριτωνίς.
 Ἀθάμας μανεῖς ἐνταῦθα παῖδα Λέαρχον (40)
 τόξοις ἀνεῖλεν εἰς πλευρὰν (41) τυπωθέντα.
 Ἐνθεν δ' Ἰνώ (42) ἤλλατο εἰς βυθοῦ κῦμα
 σὺν τῷ Μελικέρτῃ τῷ νεογόνῳ λυσσώδης. (43)
 Ἐνθεν ὁ πηρὸς Οἰδίπους ἀπηλάσθη
 ταγαῖς Κρέοντος (44). Οὕτω (οὗτος?) βάκτρον Ἰσμήνην **
 Οὗτος ἀπόρρους ἐκ μέσου Κιθαιριῶνος
 Ἰσμηνός ἐστι Βακχεῖον φέρων ὕδωρ.
 Ἐλάτην ὄρας εἰς ὕψος ἀρθείσαν κλάδοις;
 Ἐνθάδε Πενθεὺς (45) τοὺς χοροὺς κατοπτέυων
 πρὸς τῆς τεκούσης δυστυχῶς (46) διεσπάσθη.
 Πηγὴν ὄρας (47) βρύουσαν ἔμμοχθον (48) ὕδωρ,
 ἐξ ἧς βοὸς μύκημα δεινὸν ἤχεται;
 τουτέστιν αἵματι σεσυρμένης Δίρκης.
 Ὅρας ἐκείνην * στάτην (49) ἀκρώρειαν,
 τὴν ἐξέχουσαν αὐτοῦ τῆς ἀταρπιτοῦ (50);
 ἡ Σφιγξ (51) ἐπ' αὐτῆς ἔζευτ' ἡ τεράστιος,
 πρόσταγμα προστάττουσα δημῶταις πᾶσιν,

ἦν Οἰδίπους ἀνεῖλ' ὁ πολλὰ μερμήρας (52).
 Αὕτη θεῶν πηγὴ (53) καὶ ἱερὰ κρήνη,
 ἐξ ἧς ἀναβλύζουσιν ἀργυραὶ νύμφαι·
 εἰς τὰ λιθάδια Ἄρτεμις κατελοῦσα
 φαιδρύνει χρῶτας· ὁ δὲ δύσαγνος Ἀκταίων
 ἂ μὴ θέμις κατεῖδε λουτρὰ Δικτύνας (54).
 [ἀπ]αλλαγεῖς ἐς ἔλαφον (55) ἀκλεῶς σῶμα
 κυσὶν ὁμοδιαίτοις (56) διὰ τὸ λουτρὸν ἠγρεύθη

 Ἐν πᾶσιν Ἄρης ἐπολέμησεν τὰς Θήβας.
 Ἐνθα Πολυνεϊκῆς ἤρξε Ἀργείου λεῶ
 στράπτων λοχαγός· Ἐνθα Τυδεὺς λόγχη (57).
 Ἐνταῦθα Καμπανεύς περὶ τὸ χεῖλος (58) ἐφλέγθη·
 τὰς μὲν πύλας καλοῦσι τὰς Ἐλεκτρίδας (59).
 Πύλαις δὲ ταύταις προστεθείσαις ἡμῖν (60)
 ἀρρήκτες Ἀμφιάρων χαίρουσα δεχοιοῖτε γαῖα
 ὠγυγίαις πύλεσι ἐν τρίταις
 κληῖθε πομῆδοντα τὸν μέγαν εὐσθενῆ τ'
 εἶπε τὸ κηδίστεσιν παρὰ πύλαις
 παρθενοποιός· ὅτε ἦν μόλην* ὡς πύλαις
 ὀλώλς μυριέσιν ἐκλήθη.
 Θανέντ' ἔθαψεν τὸν λαύαγον (λοχαγόν?) Ἄργεῖος
 ἠδῶναις ἀγνὰ λίσε τεῦσαι Καδμείαν,
 αὐταὶ λυέου (Λυαίου) τοῦ φιλεα υἱὸς ὡς (ὦν),
 οὗ Ἰθθαὶ αὐταὶ πέφυκάν ας ἐπὶ σεσώπῳ (Αἰσώπῳ) βακ-
 [χίους,

ἀς σὺ κελεύεις ἐκ βάθρων καθαιρεῖσθαι;
 Ὅρας σὺ σηκὸν Ἡρακλέους προῦμα.
 τοῦ σοῦ γενεάρχου καὶ πατρὸς Φιλίππου;
 σεαυτοῦ τεμένη ἀγνοῶν θέλεις φλέξει;
 τί τοὺς γονέας τοὺς τεκόντας ὑβρίζεις;
 Ἡρακλέους γένος [τε] καὶ κλυτοῦ Βάκχου.

Οὕτως μὲν ἱκετεύσας Ἰσμηνίαις ἔπεσεν παρὰ ποσὶν
 Ἀλεξάνδρου βασιλέως. Ὁ δὲ Μακεδῶν ὄμμα πρὸς αὐ-

δυσδαίμονα πατροκτόνον τὸν Οἰδίπουν λυγρὰ μήτηρ. || 36. Ἀκμήνης τῆς καταζούσης ἐξ οὐρ. ? || 37. ἡριφαότην cod. || 38. Δικνίτην? || 38. ταύταις τῇ Φοίβου λόγια cod. || 39. μάντις cod. ; fortasse Tiresias Manthus pater; mox Τρίταννα cod. || 40. δὲ ἄρχον cod. || 41. νεῦρον cod. ; fortasse νῶτον. || 42. δ' ἐκεῖνο ἤλλατο cod. || 43. λυσσώτην cod. || 44. ἀπελάσθη τὰ γεοκρίον-
 τος cod. Pro οὕτω fortasse fuit ὁδοῦ βάκτρον sc. ἔχων κτλ. Deinde cod. : οὕτω ἀπότομος εἰς μέσον Κιθαριῶν ὡς ἐσμίνοῦ ἐστὶν
 βακχεῖον φέρον. || 45. ἐντὶ δὲ Πενθεῦσιν cod. || 46. δυστύχοις cod. || 47. τὴν Ἀγῆνορος cod. || 48. ἔμμοχθον cod. || 49. ὑστάτην, ἐσ-
 χάτην? || 50. τῆ σαρτάπη τοῦ cod. || 51. εἰσφῆξ. τεραστία cod. || 52. μέρμηρας cod. || 53. π. θεῶν ἐστὶν cod. || 54. δίστωας
 cod. || 55. ἀλλαγεῖς ἔλαφος cod. || 56. κυρινομοδιαίτοις cod. || 57. θυρέων λόγχην cod. || 58. Καμπ. sic cod. ; dein fortasse fuit
 κήλοισ Διὸς ἐφλ. vel Καμπανῆ πυρὸς κήλον φλέγει vel Καμπανεύς περὶ τὸν κλίμακ' (v. περὶ τὸ τεῖχος) ἐφλέγθη. || 59. τὰς δὲ
 ὑλοκῦρας cod. || 60. A sequentibus manum abstinui. Primos versus in hanc fere sententiam refinxerim.

Πύλαις δὲ ταύταις προστεθέντα Προίτισιν (sic Eurip.)
 ἀρρηκτον Ἀμφιάρων χαινούσα γῆ
 ἐδέξατ'. Ὀγυγίαις παρὰ πύλαις Ἰσμαρος
 ἀνεῖλεν Ἰππομέδοντα τὸν μεγασθένη.

ἔπεσεν δὲ Νηίτησι (sic Eurip.) παρὰ πύλαις *
 * Παρθενοπαῖος **
 ὁ δ' ἐν Ὀμολοίῃσιν πύλαις ὀλώλ' ἀνήρ
 Ἐτέοκλος ἐκλήθη.

Hinc illa orgia et praestantissimos
 deorum cultus diffusos esse per mundum?
 Boni igitur consules, ac facesse
 Ab hac tam sacrilega voluntate.
 Neque enim, si quid impatientibus
 Ira belli mandavit, non mox te
 Ad paenitentiam [arbitror] reversurum.

Addebat etiam :

Hos tibi muros, haec moenia Zelhus ille,
 Vel Amphion stirpis tuae pars maxima,
 Apolline Musisque adminiculantibus
 Fecit. Nec vides, in rem tuam tuique
 Generis gloriam te saevire? Quid quod

Idem illi dii praestites et majores tui
 Laetiam suis et ultionem ex hostibus,
 Pacem denique cum ignotis
 Majestate sui et virtutibus pepererunt?
 Hoc Liber ex India, hoc nobis Hercules
 Ex omni terrarum orbe procurat :
 Quorum te malo imitatore potius
 Quam invidentem fuisse. An tibi putas
 Sine sacrilegio rem futuram
 Locum istum ferrò et igni postulari,
 In quo Semelen suam rex deum Jupiter
 Maritaverit, in quo Alcumenam quoque
 Idem Jovis [nuptiis] dignatus sit?

τὸν μηχανάσας καὶ τοὺς ὀδόντας τοῖς ὀδοῦσι συντρίζων, ὄργην ἀναπνέων τοῖον εἶπε τὸν μῦθον·

Ὡ παγκάκιστον ἐκλόγευμα Καδμείων,
ὦ παγκάκιστον ζῶον καὶ θεοῖς μῖσος,
ὦ δημίω * βλάστημα βαρβάρου ῥίζης
ὦ τῆς ἐπ' Ἰσμήνης σὺ λείψανον λύπης,
σοφιστικούς μοι καὶ πεπλασμένους μύθους
εἰπὼν ὑπέλαβες ὅτι πλανᾷς Ἀλέξανδρον;
ἔν γὰρ πρὸς **.

** πᾶσαν τὴν πόλιν καθαιρήσω
καὶ πυρὶ τεφρώσω καὶ πάντας ὑμᾶς μετὰ
πάτρας κατασκάψω. τὴν τῶν γονέων * *

(lacuna in codice)

Εἰ γὰρ σὺ γινώσκεις μοῦ τὴν σποράν πᾶσαν,
καὶ πόθεν ἔφυσα καὶ τίνες λοχεύσαντες,
οὐκ ἦν σε [τοῖς] Θεβαίοις ταῦτα κηρύττειν;
« ὅτ' ἔστιν ἡμῖν συγγενῆς Ἀλέξανδρος·
μὴ πρὸς πολίτην ἀποκατάστωμεν. δῶμεν
στρατηγίαν καὶ ὤμεν σύμμαχοι (61).
ἡμεῖς, πολῖται, συγγενεῖς Ἀλεξάνδρου.
δόξα ἔστιν ἡμῖν τῆς γεραιοτάτης ῥίζης,
ἔάν οἱ Μακεδόνες ἐπιπλακῶσι Θεβαίοις. »

Ὅτε δ' εἰς ἄμυναν οὐδὲν ἠτονήσατε,
καὶ τὸ θράσος ὑμῶν τῆς μάχης κατησχύνθη,
τότε [δὴ] μεταβολὴ καὶ δέησις ἀγνώμων,
μὴ δυναμένη συνεχόντων ἀναρήση (62),
ὅτι οὐ δύνασθε πρὸς μάχην Ἀλεξάνδρου.
ἀλλ' οὐδὲ Θεβαῖοι [ἐτ'] εἰσὶ· σὺ δὲ, σὺ
πρῶτος, κάκιστε (63), τοῦ τέλους αὐθέντης [εἰ].

*** Θήβας δ' αὐτὸς καταφλέξω·

καὶ εἰς μανίαν (Ἰσμηνίαν) σε τὸν κάκιστον αὐλήτην
τῶν ἡμιφλέκτων δωμάτων ἐφεστῶτα,
οὕτω σε κελεύω διδύμων ὀργάνων
ἦχος διὰ τὴν ἀνάλωσιν (64) αὐλήσαι.

Οὕτως εἰπὼν ἐκέλευσε στρατοῖς κατασκάπτειν Ἐπτάπυ-
λα τείχη καὶ πόλισμα Θεβαίων. Πάλιν ἐκεῖ χαίρων ἐπε-
χόρευε Θεβαίοις Ἰσμηνὸς αὐτὸς αἱματοκύρτος (65) βρέυ-
σας· Βέβλητο τείχη καὶ πόλισμα Θεβαίων· Καὶ πᾶσα
γαῖα ταῖς σφαγαῖς κοπωθεῖσα· Καταρριφέντων δωμάτων
πολυκαύστων Βαρύστονος [βρόμος] ἀπελθὼν ἐμυκᾶτο.
Ἰσμηνίας δὲ διδύμων ὀργάνων ἦχος Ἦν ἄρμωσάμενος
τοῖς ἐρειπίοις ἐστῶς, Ὅπερ ἐκέλευσεν ὁ Μακεδὼν Ἀλέ-
ξανδρος.

Ἐπεὶ δὲ τείχη πάντ' ἐπιπτε Καδμείων, Καὶ μέλαθρα

61. σύμμαχοι γεννηθῶμεν cod. || 62. μὴ δυναμένη τὰ συμπεσόντ' ἀναρῆσαι? || 63. πρωτοκράτιστα cod. || 64. fortasse κατάλυ-
σιν, vel πόλεως ἄλωσιν. In seqq. versus partim adhuc integros partim in prosam orationem dissolutos non erat cur distin-
gueremus. Initio refingere licet: οὕτως κελεύει τοῖς στρ. κ. || 65. αἱμόκυρτος cod.; mutavi dodecasyllabi causa. || 66. μελο-
θρολόκου καὶ τὸ βδοακοῦ cod. Quæ deinceps leguntur, turbata et manca. || 67 Post. ὁ παιδείας e cod. B. (v. c. 27, p. 29.)
supplere licet τηρήσας μόνην οἰκίαν τὴν Πινδάρου; sequentia quomodo restituenda sint nescio.

Cap. XLVI. 1. || 2. Κλητόμαχος cod. Clitom. et Clytom. codd. latin. || 3. τὰ τρίτων cod. || 4. αὐτοὺς cod. || 5. κοκκινούς cod.

Addebat et fabulas, quæcumque Thebanæ sunt, et me-
morias religiosas, quas vetus historia commendat. Sed hic
commotior rex « Quam vellem, inquit, ὁ tu, qui civium
tuorum infortunio suffragaris, cōsultor potius fuisses in
melius, et illic tuam prudentiam exercuisses, ubi cautione
opus fuerit, non huiusmodi experimento! Quare neque ti-
biis vinci pectus martium potest, nec contumelia militaris
tam artificio quam supplicatione sopitur. » Et post hæc per-
agi excidium jubet.

XLVI. Sed Thebani quicumque fugæ contra eversionis

Λύκου (66) καὶ τὸ Λαβδάκου δῶμα, Εἰς εὐσέβειαν τῆς
πάροιθε παιδείας τὴν Πινδάρου * κάτανα (67) τύμβον, ἐν
ᾧ ἦλθεν πεσὼν καὶ μετέσχε ταῖς Μούσαις, Πρὸς τὸν λυ-
ρωδὸν τὸν γέροντα φοιτήσας. Πολλοὺς μὲν ἄνδρας περὶ
πάτραν κατασφάζας, Ὀλίγους κατέλιπε παντελῶς ἐτι ζῶν-
τας, Καὶ τοῦ νοῦ * αὐτῶν τοῦ γένους ἀπέλειψεν. Θήβας
γὰρ εἶπω μηκέτι λαλεῖν Θήβας, Ἄλλ' ἄπολιν αὐτῶν τὴν
πόλιν γεννηθῆναι. * ὡς ἔννομον εἶναι τὸν τοιοῦτον ἄνθρω-
πον *. συνέβη δὲ ταῖς Θήβαις ὑπὸ γενναίων *. Πρῶην γὰρ
κατασκευαζομένων τῶν τειχῶν καὶ τελουμένων, ἡ Ἄμ-
φίονος λύρα μελωδοῦσα ἐτέλεσε τὰ τείχη· κατασκαπτο-
μένων δὲ αὐτῶν ὡσμηνίας ἐπηκολούθει. Τὰ οὖν ὑπὸ
μουσικῆς μελωδίας κατασκευασθέντα ὑπὸ μουσικῆς με-
λωδίας πάλιν κατέπεσεν.

Ἄπαντες οὖν Θεβαῖοι σὺν τῇ πόλει ἀπώλοντο. Ὀλί-
γων δὲ καταλειφθέντων, ἐκήρυξεν Ἀλέξανδρος ὅτου ἂν
ἐπιβῶσι πόλεως Θεβαῖοι, ἄπολεις αὐτοὺς εἶναι. Κάκει-
θεν ὠδευσεν ἐπὶ τὰς ἄλλας πόλεις.

[ΚΕΦ. Μ ς'.]

Οἱ δὲ καταλειφθέντες Θεβαῖοι ἐπεμψαν εἰς Δελφοὺς,
χρησμὸν λαθεῖν, εἰ ὅλως πότε ἀνακτήσονται Θεβαῖοι.
Ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐχρησμάδησεν αὐτοῖς οὕτως·

Ἐρμῆς τ' Ἀλκίδης καὶ ἱμαντόμαχος Πολυδεύκης
οἱ τρεῖς ἀθλήσαντες ἀνακτήσουσί σε, Θήβη·

Οὕτω τοῦ χρησμοῦ δοθέντος, ἐξεδέχοντο οἱ Θεβαῖοι τὸ
ἀποθησόμενον.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παραγίνεται εἰς Κόρινθον, καὶ
καταλαμβάνει ἐκεῖ τὸν Ἰσθμῖον τῶν ἀγῶνων ἀγόμενον.
Παρακαλοῦσι δὲ αὐτὸν οἱ Κορίνθιοι ἄξει τὸν ἀγῶνα.
Ὁ δὲ πεισθεὶς ἐκάθισε. Καὶ εἰσελθόντων τότε τῶν
ἀγωνιστῶν, καὶ στεφανουμένων τῶν νικόντων ὑπὸ
Ἀλεξάνδρου ἔτι τε καὶ δωρεὰς αὐτοῖς διδόντος τοῖς
καλῶς ἀθλήσασιν, εἷς τῶν ἀθλητῶν, παράδοξος ἀνὴρ,
Θηβαῖος τῷ γένει, Κλειτόμαχος ὀνόματι, ἀπεγράφατο
πάλην, παγκράτιον καὶ πυγμὴν (2). Καὶ ἐν μὲν τῷ
σταδίῳ [κατὰ] τὴν πάλην πολυποικίλοις παλαίσμασι
χρησάμενος ἔρρηξεν τοὺς ἀνταγωνιστὰς, ὥστε ἔπαινον

suæ impetum consuluerant, ubi tempus fuit, congregati
sciscitatum Apollinem mittunt, ecquid sibi redintegrare
urbem Thebanam fata permetterent? Ad hæc igitur huius-
modi Apollinis est responsum :

Maiugena, Alcides, et Pollux cestibus auctor
Arte sua Thebis reditum cultumque dedere.

Hac sorte data opperiebantur Thebani, si quid tale prove-
niret.

Alexander vero cum Corinthum devenisset, eamque oc-
cupavisset, forte acciderat sollemne certamen gymnicum

λαβεῖν παρὰ Ἀλεξάνδρου. Ἐπελθόντος δὲ αὐτοῦ (4) στεφανωθῆναι τὸν τῆς πάλης στέφανον, εἶπεν αὐτῷ Ἀλέξανδρος· « Ἐὰν καὶ τὰ ἄλλα δύο νικήσης ἄπερ ἀπεγράψω, στεφανώσω σὲ τοὺς τρεῖς στεφάνους, καὶ αἴτημά σοι δίδωμι ὅπερ ἂν αἰτήσῃ. » Νικήσαντος οὖν αὐτοῦ καὶ τὴν πυγμὴν καὶ τὸ παγκράτιον, ἔτι μὴν καὶ τὴν πάλην, ἤλθεν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον στεφανωθῆναι τοὺς τρεῖς στεφάνους. Τοῦ δὲ κήρυκος πυθομένου αὐτοῦ τίς καλεῖται, καὶ ποίας πόλεως τυγχάνεις, ἵνα σὲ ἀγορεύσω, εἶπεν· « Κλειτόμαχος μὲν καλούμενος, πόλιν δὲ οὐκ ἔχω. » Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν· « Ὡ γενναῖε, τοιοῦτος τυγχάνων ἐνδοξὸς ἀθλητῆς, ἔπαινος σταδίου, τὰ τρία νικήσας,

πάλην, πυγμὴν, παγκράτιον, στεφανωθείς δὲ ὑπ' ἐμοῦ κοτίνους (5) στεφάνους, πόλιν οὐκ ἔχεις; » Εἶπεν δὲ Κλειτόμαχος· « Εἶχον πρὶν γένηται Ἀλέξανδρος βασιλεὺς· γενομένου δὲ Ἀλεξάνδρου βασιλέως, ἀπώλεσά μου τὴν πατρίδα. » Νοήσας Ἀλέξανδρος ὁ λέγει καὶ τί μέλλει αἰτεῖσθαι, εἶπεν· « Ἄνακτιζέσθωσαν Θῆβαι εἰς τιμὴν θεῶν τριῶν, Ἑρμοῦ, Ἡρακλέους, Πολυδεύκους, ἵνα ἐξ ἐμοῦ γένηται δωρεὰ καὶ μία αἴτησις. » Καὶ οὕτως ἀπέβη ὁ χρησμὸς τοῦ Ἀπόλλωνος·

Ἑρμῆς τ' Ἀλκίδης καὶ ἱμαντομάχος Πολυδεύκης,
οἱ τρεῖς ἀθλήσαντες ἀνακτήσουσί σε, Θῆβη.

Ἀλεξάνδρου πράξεων μέρος α'.

BIBLION Β'.

[ΚΕΦ. Α'.]

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ Κορίνθου διοδεύσας εἰς Πλαταιάς, πόλιν Ἀθηναίων, ὅπου τὴν Κόρην σέβονται, καὶ εἰσβάς εἰς τὸ τέμενος τῆς θεοῦ, ὑφαινομένου ἱματίου ἱερατικοῦ αὐτῇ τῇ θεῷ, καὶ θεασάμενος κατέμαθεν*. Ἡ δὲ ἱέρεια εἶπεν· « Καλαῖς ὥραις εἰσῆλθες, μέγιστε βασιλεῦ, διάσημος ἔση κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ διαλάμψεις. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐτίμησεν αὐτὴν χρυσῷ. Μεθ' ἡμέρας δὲ Στασαγόρας ὁ τῶν Πλαταιέων στρατηγὸς εἰσέρχεται εἰς τὸ τῆς θεοῦ τέμενος, καὶ εἶπεν ἡ ἱέρεια· « Στασαγόρα, καθαιρεθῆναι ἔχεις. » Ὁ δὲ ἐν ὀργῇ γενόμενος εἶπεν· « Ὡ ἀναξία τῆς προφητείας, Ἀλεξάνδρῳ εἰσελθόντι προσηύξω, ἐμὲ δὲ καθαιρεθῆ-

σεσθαι (1) εἶπες. » Ἡ δὲ εἶπεν· « Μὴ χαλέπαινε ἐν τούτῳ· πάντα γὰρ οἱ θεοὶ διὰ σημείων δεικνύουσι τοῖς ἀνθρώποις, μάλιστα τοῖς διασήμοις· ὅτε γὰρ Ἀλέξανδρος ἐνταῦθα εἰσῆλθεν, ἔτυχεν πορφύραν εἰς τὸν χιτῶνα τῆς θεοῦ βαλέσθαι, ὅθεν ἀπεφηνάμην αὐτῷ οὕτως· σὺ δὲ τετελεσμένου τοῦ χιτῶνος καὶ καθαιρομένου τοῦ ἱστοῦ εἰσέβης· χρῆ οὖν φανερόν σοι εἶναι [ὅτι] καθαιρεθῆσῃ. » Καὶ ὁ μὲν ἐκέλευσε καθαιρεθῆναι αὐτὴν τῆς ἱερωσύνης εἰπών· « Σὺ αὐτὴ ἀπλευσή. » Τὸ σημεῖον ἀκούσας Ἀλέξανδρος παραυτὰ μετέστησεν αὐτὸν τῆς στρατηγίας, τὴν δὲ ἱέρειαν εἰς τὸν ἴδιον τόπον ἀποκατέστησεν.

Ὁ δὲ Στασαγόρας λαθὼν τὸν Ἀλέξανδρον ἀπέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας· ἦν γὰρ ἀπ' αὐτῶν (2) κατασταθεὶς τῇ

Cap. I. 1. καθαιρέσειν cod. || 2 . γὰρ αὐτῷ cod. || 3. καὶ τοῦ μὲν προθύμου ἀνηγορευθῶσι cod. || 4. κλήματα cod. ||

apud illos agitari : unde Corinthii quoque, uti adesset, atque illi certamini praesideret magnopere contendunt. Annuat igitur rex : cumque plurimos pro merito coronis donisque largissimis muneretur, Thebanus quidam, cui Clitomachus nomen esset, certamen luctae proficitur, idemque de cestibus pugnam, atque identidem pugilatum : denique tria ista certamina idem proficitur et subit. Ergo cum primum luctando adversario praestitisset, coronamque laboris exegisset, jubet Alexander cetera quoque eundem prius exsequi quae promisisset, quaeque si pari fortuna obtineret, nihil omnium fore quod sibi petenti rex negaret. Igitur usus fortitudine atque fortuna, cum esset cestibus potior et pugilatu felicior foret, revertitur ad regem coronandus. Sed ab eo cum quaereret praeco more sollemni, quis esset nomine, quemve se civem profiteretur, ut illud ex more praedicaretur, Clitomachus quidem se appellari ait, civitatem vero habere desisse. Sed id cum coronis redditus jam deesse diceret Alexander gloriae victoris illius, addit Clitomachus, olim se habuisse etiam civitatem, sed priusquam Alexander regnum adeptus foret ; eo vero imperante sibi

patriam deperisse. Hinc intellecto quo pergeret intentio deprecatur, uti suum esset quod ille foret pro patria petiturus, edicere praconem jubet, condi Thebas esse permisum in honorem scilicet trium deorum, Mercurii qui repertor luctandi cluat, Herculisque qui pugilatus invenerit, Pollucis etiam qui cestibus sit magister : eoque effectum est, uti oraculum Apollinis congrueret cum Alexandri pronuntiatione.

LIBER SECUNDUS.

I. Igitur Alexandro iter e Corintho Plataeas erat, urbem quidem illam operis maximi populique, enimvero religioni intentam Proserpinæ deæ, cujus templum etiam erectum ad magnificentiam visitur. Sed forte illo in tempore annuo sacro tegmen numini parabatur. Conjectura vaticinandi sacerdoti ejusmodi fuit, multum ad gloriam gestarum rerum et gerendarum eidem Alexandro auspiciari, quod illo in tempore sacri supervenisset : idque responsum et ad spem et gaudium illi fuit ; liberaliterque acceptam vatem a se dimittit. Enim et aliud testimonium vati ad veridicentiam

στρατηγία· καὶ διηγεῖται αὐτοῖς μετὰ δακρῶν τὴν καθαίρεσιν. Οὐκ ὀλίγον δὲ ἀγανακτήσαντες ὑβρίζοντο τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ταῦτα μαθὼν ἔπεμψεν αὐτοῖς ἐπιστολὴν περιέχουσαν οὕτως·

« Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀθηναίοις λέγει· ἐγὼ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν λαθῶν τὴν βασιλείαν καὶ καταστείλας τὰς πρὸς τῇ δύσει πόλεις καὶ πλείονας χώρας ἐπιστολαῖς, καίτοι ὄντων μοι ἐτοίμων εἰς συμμαχίαν, τούτους μὲν ἀποδεξάμενος παρήνουν εἶναι ἐπ' αὐτοῖς τοῖς Μακεδόσι. Καὶ τούτων μὲν προθύμως με ἀναγορευόντων (3) βασιλέα, τῇ ἀνδρείᾳ τούτων κατέστειλα τὰ τῆς Εὐρώπης κλίματα (4). Καὶ Θηβαίους μὲν κακῶς πράξαντας ἀπώλεσα ἐκ βάρων, ἄρας τὴν τούτων πόλιν. Νῦν δὲ ἀναβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν, ἔλεγον Ἀθηναίους ἀξιοῦσθαι με, ** καὶ αὐτὸς πρῶτος ἤδη γράφω ὑμῖν οὐ πολλῶν λόγων οὔτε γραμμάτων πλήθη, ὡς ὑμεῖς ἠτακτήσατε, ἀλλὰ τὰ κεφάλαια· οὐ προσήκει τοῖς κρατούμενοις, ἀλλὰ τοῖς κρατοῦσι [ταῦτα]. πρέπει καὶ ἐπιτάττειν καὶ ποιεῖν τοῦτο· ἔστιν ἐμοὶ Ἀλεξάνδρῳ ὑπακούεσθαι· ἀρτίως μὲν ἢ κρείττονες γίνεσθε ἢ τοῖς κρείττοσι ὑπακούεσθε· καὶ δώσετε φόρους κατ' ἔτος τάλαντα χίλια. »

[ΚΕΦ. Β'.]

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καταγνόντες ἀντιγράφουσιν αὐτῷ· « Ἀθηναίων ἡ πόλις καὶ οἱ ἀριστοὶ δέκα ῥήτορες Ἀλεξάνδρῳ λέγομεν· Ἡμεῖς καὶ τοῦ πατρὸς σου ζῶντος μεγάλως ἔλυπούμεθα, καὶ ἀποθανόντος μεγάλως ἐχάρημεν, Φιλίππου τριχάκου μεμνημένοι. Ταῦτα καὶ ἐπὶ σου νενομικῆναι *, καὶ Φιλίππου τολμηρότατε. Φόρους ἀπαιτεῖς Ἀθηναίους ἐνιαύσια τάλαντα χίλια, τούτεστιν πολεμῆν βουλόμενος ἀνδρείον φρόνημα ἔχων· εἰ γοῦν φρονεῖς (1) τι, παραγενοῦ· ἔτοιμοί ἐσμεν. »

Ἀντέγραψεν δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀθηναίοις· « Πέπομφα πρότερος τὸν ἡμέτερον ἐν τάχει Λεόντην (2), ἵνα τὰς γλώσσας ὑμῶν ἀποτεμῶν κομίση, ἵνα τοὺς ἄφρονας παρ' ὑμῖν ῥήτορας ἀπάξη, οὓς οἱ περὶ φόρους ** καὶ πειράσομαι ὑμᾶς καὶ τὴν σύμμαχον Ἀθηναίων περιφλεγῆ ποιῆσαι, ὅτι τὰ ἐπιταττόμενα οὐ ποιεῖτε. ** Παράδοτε οὖν τοὺς πρωτεύοντας δέκα ῥήτορας, ἵνα βουλεύσωμαι (3) περὶ τῶν ὑμῖν συμφερόντων, ἔλεῃσας τὴν ὑμῶν πατρίδα. » Οἱ δὲ ἀντέγραφον· « Οὐ ποιοῦμεν. » Καὶ μεθ' ἡμέραν ἐκκλησιάζουσιν βουλευόμενοι τί πρακτέον αὐτοῖς. Αὐτῶν δὲ βουλευομένων ἀνίσταται Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ καὶ εἶπεν·

Cap. II. 1. Φθονεῖς cod. || 2. λόγον cod. || 3. βουλεύσονται τὰ περὶ τῶν ὑμῖν διαφερόντων cod. || 4. μεταβάλλετε τ. γν.,

forte tale provenerat. Stasagoræ quippe magistratui Plataensium postea ingresso templum locumque eum in quo idem tegmen numini texeretur, cum ei perexiguum superesset, adversum ea vates quæ secunda Alexandro præcinerat, illi respondit, cumque ait magistratu suo protinus deponendum. Quod cum inclementius vir ceteroqui melioris conscientiae accepisset, in iram commotionemque conversus, increpare vatem falsidicentiae cœperat. Verum ad hæc sacerdos : « Ne sane, inquit, moveare his dictis, o vir : nam cuncta ista quæque hominibus divinitus prænoscentur, colligi conjecturis argumentisque prænosci diis sedet. Accipe denique argumentorum vias. Quippe ut illud melioris spei Alexandro diceretur, id temporis supervenerat, quo insigniri vestis intextu purpuræ cœperat. Id enim demum ad ornamentum rei præparatæ adhibebatur. Enim vero, ut vides, jam textu ferme completo et labore operis absoluto, tumet ingressus. Igitur quod ista vestis ab opere laboris pausam haberet, idcirco non ab re visum est tibi quoque terminum magistratus futurum. » Id cum altius animum Stasagoræ descendisset simulque metu ponendæ potentiæ ageretur, quod vates sibimet, non Stasagoræ, contraria prædixisset, ipsam illam sacerdotio deduci jubet. Quod cum Alexandro nuntiatur, adversum iudicium et gratiam suam Stasagoram nisum, graviter infestus, eundem illum, ut prædicatum fuerat a sacerdote, spoliat magistratu, sacerdotemque loco restitui jubet.

Quod igitur Stasagoræ magistratus ab Atheniensibus datus foret, eo recurrit, ibique injuriam facti dellens, opem ab his, a quibus dignitatem illam acceperat, imploravit. Animo incitatore Athenienses ne verbis quidem a regis contumelia

temperavere. Quibus acceptis, Alexander in hanc sententiam litteras ad Athenienses dedit :

« Equidem me scio, post susceptum patris mei regnum procuratione fortunæ jam pridem occiduo orbe disposito, idque per litteras, paratisque his partibus et ad auxilium mei commilitio copulatis, gratiam reliquis ejus studii fecisse, contentum his modo qui mecum a Macedonia inierant hunc laborem, quorumque comitatu Europa nobis omnis accesserat. Sed ex his omnibus Thebanos quidem non levi de causa occidione interemi : de Atheniensibus vero spes mihi erat dextros mihi satis et obsequentes futuros. Enim cum secus dictis vos insolentibus velitatos audierim, accipite sententiam meam non verborum scilicet agmine gloriantem (quod decentius fieret a potentiore), verum uti sciatis, boni vos consulturos, si præceptis mandatisque nostris libentem operam commodetis. Aut enim meliores esse oportet, aut melioribus obsequentes. E qua re mille annua talenta dependi mihi ab Atheniensibus jubeo. »

II. Ad hæc illi rescribunt : « Non nos diffitemur, et patris tui vita diu offensos, et ejus morte gavisos esse, quod idem jam cœpimus de te quoque velle, juvenis inconsultissime, cum tibi ab Atheniensibus dependenda mille talenta scripseris, uti scilicet inter nos principium bellandi pareres. Quod si tibi tanta est confidentia, paratioribus occursabis. »

His rescribit Alexander in hæc verba : « Jam quidem miseram Leontam qui vos excisos linguis ulcisci vecordiae potuisset, vestrosque una oratōres ad me perducere. Enim consultius visum est ipsum me ad evértendas Athenas pro-

« Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί τὸ βράδος τῆς βουλῆς; εἰ προαιρεῖσθε πέμπειν ἡμᾶς, θαρροῦντες πορευόμεθα. ** Ἀλέξανδρος γάρ ἐστι Φιλίππου· Φίλιππος δὲ ἀνετράφη ταῖς τῶν πολεμίων αὐθαδείαις, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ταῖς τοῦ Ἀριστοτέλους παιδείαις, καὶ προέτεινεν [ἡμῖν] τὰς χεῖρας παιδευόμενος· ὅθεν ἐντραπήσεται ἰδὼν τοὺς διδασκάλους, ἐρυθριεῖσει ὄρων τοὺς καθηγουμένους αὐτὸν περὶ τῆς βασιλείας· μεταβαλεῖ (4) τὴν γνώμην [ἣν] ἔχει πρὸς ἡμᾶς εἰς εὐμένειαν. »

Λέγοντος τοῦ Αἰσχίνου ἀνίσταται Δημάδης, γενναῖος ῥήτωρ, καὶ ἀποκόπτει τὸν Αἰσχίνην εἰπὼν· « Μέχρι πότε, Αἰσχίνη, μεμαλοθακευμένους καὶ δειλιῶντας ἡμῖν εἰσφέρεις λόγους, ὥστε μὴ ἀντιτάξασθαι αὐτῷ πρὸς πόλεμον; Τί παρῆσελλήλυθας δαιμόνιος ταῦτα φέγγασθαι; Ὁ τηλικαύτας συνηγορίας ποιησάμενος, ὁ προτρεψάμενος τοὺς Ἀθηναίους πολεμεῖν πρὸς τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, νῦν εἰς δειλίαν Ἀθηναίους ἐμβάλλεις καὶ

τρέμειν ποιεῖς μειράκιον τύραννον αὐθάδη (5), τὴν τοῦ πατρὸς ἀναλαβόντα τόλμην; Τί δὲ δειλιῶμεν αὐτῷ συμμαχεῖν; Οἱ Πέρσας διώξαντες καὶ Λακεδαιμονίους ἠττήσαντες καὶ Κορινθίους νικήσαντες, ἔτι τε Μεγαρεῖς φυγαδεύσαντες καὶ Φωκεῖς πολεμήσαντες καὶ Ζακυνθίους πορθήσαντες δεδοίκαμεν πολεμεῖν Ἀλεξάνδρῳ; Ἀλλὰ λέγει Αἰσχίνης « Αἰσθήσεται ἡμῶν τῶν καθηγητῶν, καὶ αἰδεσθήσεται ὑμῶν τὰς ὄψεις βλέπων (6) ». Ἄπαντας ἡμᾶς ὕβρισε καὶ μετέστησε (7) Στασαγόραν τῆς στρατηγίας, ὃν ἀπεκατέστησαμεν, καὶ Κιθώοντα (8) τὸν ἐμὸν ἐχθρὸν ἀπεκατέστησε ἀρχιστρατηγὸν, ἡμῶν οὔσης τῆς πόλεως. Ἦδη δὲ ὁ αὐτὸς ἐξεδίκησε Πλαταιάς, καὶ σὺ λέγεις ὅτι θεασάμενος ἡμῶν τὰς ὄψεις αἰδεσθήσεται; μᾶλλον γυμνοὺς ἡμᾶς λαβὼν χολάσεται· ὥστε πολήσωμεν ἀγνώμονι Ἀλεξάνδρῳ καὶ μὴ πιστεύσωμεν. Εἰ * περιέκειται ἡ ἡλικία· καὶ γὰρ ἄπιστος ἡ ἡλικία· δύναται γὰρ γενναίως πολεμεῖν, οὐ δικαίως σωφροεῖν. Tu-

ἔχει κτλ. cod. || 5. αὐθάδης.. ἀναλαβὼν cod. || 6. τελύων cod.; infra ὄψεις θεασάμενος. || 7. scr. ὕβρισε μεταστήσας, si genuinum ἄπαντας, neque ex Valer. mut. in ἀπόντας || 8. Κηφισοφῶντα? || 9. ἐξέπρευσαν cod. || 10. ὁμοίως cod. || 11. Mnesi-

tinus militare, quæ jussis nostris objecerint contumaciam. Si igitur declinando huic experimento consulitis, decem oratores vestros ad me deduci patiemini. Hoc enim modo reliquorum urbis vestræ habebitur ratio. » Hisce Alexandri litteris cum hoc tantum, non se facturos esse superscripsissent, eandem epistolam referri protinus mandavere. Qua de causa cum mox curiam contraxisset deliberationi præsentium necessariam, orator Æschines in hæc verba concionatus est :

« Etsi video, Athenienses viri, quantum nos impendeat ex præsentī, propiusque et salutī vestræ communi et voluntatibus stare [non] dedi nos Alexandri voluntati; tamen comprehendisse me sentio, nihil neque commodis vestris, neque quod ad nos pertinet salutī propius videri, quam si in hac sententiā perseveretis, uti conditionibus regiis præceptisque pareamus. Non enim inani jactantia periculum periclitandī videor mihi hanc fovere sententiā, sed quod intuear spem cupiti firmiorem, cum et Alexandri institutionem et Philippi vehementiam recordor atque considero. Etenim Philippo adrogantiæ mos prior erat, Alexandro vero adsunt Aristotelis disciplinæ. Neque in hoc ducor, ut qui illius educationibus laboravit, non his reverentiam deferat, a quibus ortæ sunt sibi hæ disciplinæ, ipsique ars regnandi sit tradita. Quare fiet, profecto fiet ut omnem intentionem animi, quæ ad nos atmasse videbatur, in benivolentiam protinus vertat, nisi mavultis magis arma hominis experiri. »

In hanc fere sententiā cum Æschines perorasset, Demades e numero oratorum, viribus haud contemnendus, intervenit, atque hinc exoritur : « Quousque tandem, Æschines, meditatīs hisce et ad mollitiem effeminatioribus verbis timiditates nobis et dissolutiones Atheniensibus struis, territans nos et avertens a belli studiis, quibus incliti semper atque inopinabiles fuimus? Aut quæ te tam infesta caelestium vis in hæc verba sollicitat, cum tu suase-

ris et merito olim constanterque persuaseris arma nos sumere adversum Persas, et in illa tot hostium milia instructos ferme sola animi virtute militasse? At nunc contra, quasi intentos arcus, sic idem obfirmatas sententias nostras remittendas ac relaxandas putes? Censesne igitur vitandam declinandamque nobis pueritiam cum tyrannide (duo nomina inconsultissima) freti temeritate sola et audacia patris confidentissimi? Deinde illi nos horum tela atque aciem perhorrebimus, qui Xerxæ milia verterimus, Lacedæmonios vicerimus, Corinthios straverimus, Megarenses in fugam verterimus, Zacynthios exciderimus? Nosne ergo Alexandro illi quem dixi, ut Æschines suadet, vitabimus obviare? Enimvero ait memorem illum magisterii vestri disciplinarumque, quas apud nostros peritos acceperit, et pudore flectendum et reverentia molliendum, vultusque ipsos nostros religione præteritæ consuetudinis minime aspernaturum. O rem ridiculam, et puerilis, medius fidius, abjectæque sententiæ! Absentes nos contumeliis lacessivit, et ad supplicium dedi sibi tyrannico spiritu postulat, et interitum nostrum moliens civitatis præludit exitio is, a quo præsentī nobis humanitatem istam et amicitiam hario-lamini. Neque illud magis nunc ante oculos venit, Stasagoram nostrum Plataensium magistratu dejectum? in cuius scilicet contumelia nostra injuria continetur : quod illud quidquid nostrum universitati molitur, in illo priore signaverit. Is ergo expectabitur, ut præsentia nostra moveatur, quem Stasagore purpura et magistratus fascesque ininime moverunt? Cum in illius unius nominis dignitate puero isti universæ Atheniensium curiæ majestas obviaret, atque oculis ejus sese et vultibus ostentaret, siquid tamen recte sapere didicisset, is ergo nostram præsentiam mitius opperietur? An magis, cum semel in ejus manus potestatemque venerimus, dedet supplicii ultionibusque pœnali-bus? Et hæc quidem sint dicta de moribus. Huc tamen

ρίους, φησὶ, ἐξεπόρθησεν (9)· ἀδύνατοι γὰρ ἦσαν. Θηβαίους κατέσκαψεν· ἀλλὰ ἀπὸ πολλῶν πολέμων καμόντας. Πελοποννησίους ἐξηγμαλώτισεν· οὐκ αὐτὸς, ἀλλὰ λοιμὸς καὶ λιμὸς αὐτοὺς διέφθειρεν. Εἶτα δὲ Ξέρξης ἐξήρτησε τὴν θάλασσαν ναυσὶ καὶ κατέσπειρε τὴν ὄλην γῆν στρατεύμασι καὶ ἐσχέπασε τοῖς ὄπλοις τὸν ἀέρα καὶ ἐπλήρωσε τὴν Περσίδα τῶν αἰχμαλώτων, καὶ ὅμως (10) ἡμεῖς αὐτὸν ἀπεδιώξαμεν καὶ τὰς ναῦς ἐπρήσαμεν [ἐπὶ] Κυναιγείρου καὶ Ἀντιφῶντος καὶ Μνησοχάρους (11) καὶ τῶν ἄλλων ἀρίστων μαχησάμενοι (12). * * Ἀλεξάνδρῳ πολεμῆσαι παιδὶ τολμηρῷ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν οὔσι σατράπαις καὶ παρασπισταῖς καὶ αὐτοῦ ἀσφρονεστέροις (13); Εἶτα πέμπειν ἡμᾶς βούλεσθε οὐς ἡτήσατο δέκα ῥήτορας; Ἄ συμφέρει λογίσασθε (14). Τοῦτο μέντοι γε ὑμῖν προμηνύω, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολλάκις οἱ κύνες γενναίως ὑλακτοῦντες ὄλας τὰς ἀγέλας, τῶν ποιμένων δειλῶς φερομένων, πρὸς τοὺς λύκους οὔτοι ἔσωσαν. »

[ΚΕΦ. Γ'.]

Οὕτω τοῦ Δημάδου ἐκκλησιάσαντος, παρεκάλουν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Δημοσθένην ἀναστάντα συμβουλεύειν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ὁ δὲ ἀναστὰς εἶπεν· « Ἄνδρες πολῖται· οὐ γὰρ ἐρῶ Ἀθηναῖοι· εἰ γὰρ ἦν ὑμῶν ξένος, ἔλεγον [ἂν] Ἀθηναῖοι· νῦν δὲ κοινὴ μὲν ἡμῶν ἐστὶν πάντων σωτηρία παρὰ τοῦ πολεμεῖν ἢ ὑπέκειν Ἀλεξάνδρῳ. Δισχίνης γὰρ ἐχρήσατο κεκραμμένῳ λόγῳ, μήτε προτρεπόμενος πολεμεῖν ἡμᾶς μήτε ἀντιδικεῖν, ἄνθρωπος σώφρων (1) καὶ πολλαῖς ἐκκλησίαις συνηγορήσας. Δημάδης δὲ νέος τυγγάνων κατὰ τὸ τῆς ἡλικίας φρόνημα οὕτως εἶπεν· « Ἀπεδιώξαμεν Ξέρξην, Κυναιγείρου καὶ τῶν ἄλλων ἀριστευόντων ». Ἀλλὰ, ὦ Δημάδη, δὸς (2) ἡμῖν τούτους καὶ νῦν, καὶ πολεμοῦμεν πάλιν πιστεύσοντες ἡμᾶς αὐτοὺς τῷ σθένει τῶν ὀνομασθέντων (3)· εἰ δὲ μὴ ἔχομεν ἐκείνους πάλιν, μηδαμᾶ εἰσπολεμοῦμεν. Ἐκαστος γὰρ καιρὸς ἰδίαν δύναμιν

charmō Valer. Ambr.; Mnesicramo cod. Reg. || 12. ἀριστεῶν μαχησάμενοι cod.; fortasse scr. ἀριστευόντων μ. || 13. καὶ σφρονεστέρης αὐτοῦ cod. || 14. ἢ συμφέρει λ. cod.; fortasse εἰ σ.

Cap. III. 1. vel γέρων vel tale quid; ἄνθρ. λέγω cod. || 2. Δημάδημος cod. || 3. πιστεύσωμεν αὐτοὺς τὸ σθενίτης ὄνο-

addite aliquid etiam de ejus ætate, in qua æstimatu perfacile est, quod ille dimicare forsitan confidentius, consulere dementius possit. Enimvero, ait, Tyrios excidit: neque enim poterant illi forsitan restitisse. Thebanos evertit, non illos quidem inertes aut belli artibus alienos, sed enim frequentibus admodum discriminibus fatigatos. Peloponnesios, ait, captivitate subjecit, neque hoc addit, non bello, non felis, enimvero lue corruptos et fame. Hic nunc, si placet, hic sane proferte in medium nostra Xerxique experimenta, qui mare inolibus presserit, qui altum illud navibus straverit, qui terram illam omnem exercitu suo texerit, qui aera ipsum felis jaculisque velaverit. Deinde illum quidem Persen adeo spirantem et confidentem abegimus, incensis ejus navibus aut etiam superatis: et tot illa milia exercitus ab hac civitate repulimus, Cynægiro et Antiphonte et Mnesicharmo aliisque non multis illi violentiæ occurrentibus. Nunc autem nos, quorum duces roburque virium enumerare difficile est, reniti Alexandro declinabimus puero confidenti, et hisce noxiis satellitibus, qui imprudenti imprudentius obsequentes, temeritatem ejus præcipitare mage poterunt quam fulcire? « Ad quos (id per deos deliberate) quid tandem destinandos Æschines censeat decem pariter oratores? Eosne omnes quorum singulis sæpe salutis vestrae consilia rexistis? Neque hoc videtis Alexandrum vobis subtili quodam et clandestino consilio monstrasse, quid illud sit tandem, quo ipse quoque intelligat se disparem Atheniensibus fore? Quippe cum in rebus agendis bellicisque pariter atque civilibus omne factum fundari stabilisque videatur utilitate consilii, ut tunc demum rectius atque consultius manuum opera subsequatur; id ipsum vobis avertere ac prævenire conatur; ut veluti inermem ratem: ollertia gubernantis, sic vos urbemque Atheniensium totam

desertos consiliariis vestris opprimat et incurset. In quo ne quid a militibus de oratoribus dixerim: equidem puto vel canes decem solo latratu suo et infestissimis lupis et ceteris bestiis terrori esse, etiamsi in illos dente nil valeant; his vero quiescentibus aut facessentibus, vel ignavissimam bestiam totis gregibus perniciosam satis atque infestam esse consuesse. »

III. In hanc fere sententiam Demades dixerat. At vero Athenienses Demosthenis tunc consilia flagitabant, quod scilicet ejus viri orationisque majestas sæpe eorum commoda consiliaque rexisset. Tum dicitur is orator consurrexisse, manuque de populo tumultuante silentium poscens in hæc erupit: « O cives viri (placet enim in præsentia vos hac communi nostrum appellatione nominare, ut scilicet sub nomine adfectus hujusmodi intelligi promptius sit, quidquid omnium dixerō, id non meo mage, quam communi scilicet vestrum commodo profuturum)! Agitur enim hæc curia; ut video, super tractatu utrumnè vobis arma adversum Alexandrum sint sumenda, an vero nobis ejus conditionibus obsequendum. In quo quidem accedere me laudareque Æschini sententiam non segniter profitebor. Usus est enim oratione admodum modesta et temperantissima, ex qua videtur neque viribus nostris diffidere, si bellandum foret, neque contemplatione harum præsentia commoda neglexisse. « Enimvero quoniam hæc illo dicente a multis audio sic accepta, ut segnis cujusdam et alieni de bello sententiam; interim nunc ad orationem eam transeam, qua Demades usus; robustus sane ille vir ac disertissimus ita in suadendo peroravit, ut nos putaret exemplis olim felicitium gloriarum ad præsentia quoque pericula producendos. Ait enim nos Xerxem finibus eiecisse, Cynægiro scilicet duce et hisce qui una cum ipso militabant. Ad quam partem orationis quaeso, Demade, ut paulisper ea, quibus

καὶ ἐπιταγὴν ἔχει· δυνάμεθα γὰρ δημηγοροῦντες μὲν οἱ ῥήτορες, ὅπλα δὲ λαβεῖν ἐσμὲν ἀδύνατοι. Καίτοι Ξέρξης τὸ μὲν πλῆθος μέγας ἦν, ἀλλὰ βάρβαρος, καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων φρονήσεως ἠττήθη (4), Ἀλέξανδρος δὲ ἐστὶν Ἑλλήν καὶ ἤδη τρισκαίδεκα πολέμους συμβαλὼν οὐδαμοῦ ἠττήθη, ἀλλὰ καὶ αἱ πλείονες πόλεις χωρὶς μάχης αὐτὸν προσεδέξαντο. Ἀλλὰ φησὶν εἶναι ἀσθενεῖς [τοὺς Τυρίους· ἀλλὰ (5)] οἱ Τύριοι πρὸς Ξέρξην ναυμαχίησαντες καὶ νικήσαντες τὰς τούτου νῆας ἐνέπρησαν. Πῶς δὲ καὶ Θηβαῖοι ἀδύνατοι, οἵτινες ἀφ' οὗ ἐκτίσθησαν οὐδεπώποτε ἠττήθησαν, νῦν δὲ Ἀλεξάνδρῳ ἐδουλώθησαν. Πελοποννήσιοι [φησὶν] οὐκ ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ λιμῶ ἠττήθησαν. [Ἀλλὰ] τότε ἔπεμψεν αὐτοῖς ἀπὸ Μακεδονίας σῆτον Ἀλέξανδρος. Ἀντιγόνου δὲ τοῦ σατράπου εἰπόντος· « Οἷς μέλλεις πολεμεῖν σῆτον πέμπεις; » εἶπεν ὁ Μακεδὼν, « Ἴν' ἐγὼ μαχομένους νικήσω αὐτούς, καὶ μὴ λιμῶ ἀναιρεθῶσι. » Καὶ νῦν ἀγανακτεῖτε ὅτι Στασαγόρας μετετέθη ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ πρῶτος αὐτὸς ἐστασίακε· καὶ γὰρ τῇ ἱερείᾳ εἶπε διὰ τὸ σημεῖον· « Ἐγὼ δὲ σὲ μεθιστάνω τῆς προφητείας ». Ὁ δὲ γνοὺς αὐτὸν ἀφρονήσαντα (6) μετέστησε τῆς στρα-

τηγίας. (7) Οὐκ ἦν γὰρ δίκαιον ἀγανακτεῖν τῷ βασιλεῖ. Ἀλλ' ἐναντίος, φησὶ, Στασαγόρας τῷ βασιλεῖ ἐγένετο· καὶ γὰρ ἔννης * ὁ βασιλεὺς καὶ στρατηγός. Τί δὲ μέμφεσθε τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι καθεῖλε Στασαγόραν; Ἀλλὰ Ἀθηναῖος ἦν, φησὶν. Ἡ γὰρ προφήτις ἡ ὑπὸ Στασαγόρου καθαιρεθεῖσα μήτι οὐκ ἦν Ἀθηναία; Καίτοι ἡμᾶς ἐκδικῶν Ἀλέξανδρος τοῦτο ἔπραξε· τῇ γὰρ ἡμετέρᾳ (8) προφήτιδι ἀπέδωκε τὴν προφητείαν. »

[ΚΕΦ. Δ'.]

Οὕτω Δημοσθένους εἰπόντος, πολὺς ἔπαινος παρ' Ἀθηναίους ἐγένετο, καὶ θροῦς ἀκατάληκτος. Καὶ ὁ μὲν Δημάδης ἐσιώπα, Αἰσχίνης δὲ ἐπήνει, καὶ Λυσίας ἐμαρτύρει, καὶ Πλάτων (2) συνετίθετο, καὶ οἱ Ἄμφικτύονες ἐψηφίσαντο, καὶ οἱ Ἡρακλέες (3) οὐκ ἀντέλεγον, τῷ δὲ ὄλω δῆμῳ συνεδόκει τοῖς ὑπὸ Δημοσθένους εἰρημένους. Ὁ δὲ Δημοσθένης λέγει· « Ἐτι τοῦτο ἀπολογήσομαι. Λέγει Δημάδης ὅτι Ξέρξης ἐτείχισε τὴν θάλασσαν ταῖς ναυσὶ, κατέσπειρε δὲ τὴν γῆν στρατοπέδοις, καὶ τοῖς ὅπλοις τὸν ἀέρα ἐσκέπασε, καὶ τὴν Περσίδα αἰχμαλώτων Ἑλλήνων ἐπλήρωσε. (4) Καὶ

μασθέντα cod. || 4. ἠττηθέντα cod. || 5. uncis inclusa supplevi, ut passim || 6. ἀναφρονήσαντα cod. || 7. γοῦν? aut γάρ. τῇ ἱερείᾳ? || 8. ἡμέρα π. ἀπέδοτο cod.

Cap. IV. 1. ἀκατάλληλος cod. || 2. Πλάτων cod. || 3. quid hoc? || 4. ὅπλοις ἀέρα ἐπλήρωσε καὶ τὴν Π. αἰχμαλώτων Ἑλ. cod.

magnopere consulebas, mecum conferre tractareve ne dubites. Quid enim tandem mihi diceres, si a te exactum iri vellem, uti tales aliquos etiam nunc mihi duces promeres, ac tum demum in Alexandrum hortarere? Quod si illi non assunt tales aut tot, utique nobis quoque sunt consilia tutioris commodi volutanda, considerandumque prae omnibus, an praesentibus commodis periculorum gloria praeroptanda sit. Non enim si orationis plusculum in curiam detulerimus, aut compta satis atque ornatiores verba promiserimus, exim nobis aliquid virium accessurum est, et arma fabricata nova de verbis. At dices magnum illum et potentissimum regem Xerxem fuisse, sed eundem nostro apparatu superatum. Donamus. Et quamquam haud dubium profitendum sit nos illius viribus minores longe fuisse, consilio vero et prudentia potiores; nunc tamen intelligo videoque, ne illud quidem Alexandro deesse, quo a nobis Xerxes potuerit superari. Tredecim ferme jam numero ejus bella pariter et victoriae numerantur, civitatesque illi innumerae, quin immo provinciae consensere, aut quae contumacius sponte cedere detrectaverint, subjugatae. Quae quam dant consiliis viam nisi ut periculo careamus? Videlicet Tyrii inbelles, ut ait Demades, fuere et idcirco superati. Illi sunt Tyrii, qui adversum classem innumeram Xerxi confidentissime restiterunt, atque eam deinceps incenderunt. Inermes, inquit, Thebani. Illine qui omne aevum omnemque aetatem suam non in bellis modo, verum in victoriis consumpserunt? » Addit etiam, Peloponnesios non ab illo victos, sed fame lueque superatos: quibus quidem Peloponnesiis Alexandrum satis constat frumenta

quoque laborantibus direxisse, adeo ut Antigono duce Alexandri resistente, quod hisce vires et alimonias destinaret, cum quibus mox foret bello et praелиis decernendum, Alexandrum respondisse sit palam: « Ut, inquit, intrinsecus eos et inter se decertantes bello vincam, nec gloriae meae palmam luis sibi aut famis nomina vindicent. » Et haec quidem ita sint. Mirari tamen vos interim non oportet, Stasagoram magistratu esse dejectum, cum indignatio illa vobis utilitatisque communi proficiat. Nam si Atheniensis Stasagoras aequae ac sacerdos illa templi nostratis est, quam magistratus ille privaverat sacerdotio; nonne praevenisse indignationem vestram et sententias videtur Alexander, cum illam injuriam in auctorem verterit, quam Stasagoras fecerat in sacerdotem? omniaque quae ille in contumeliam nostri fecerit proinde ultus sit, ut a nobis quoque ulciscenda esse praesumeret? »

IV. In hisce etiam nunc Demosthenis oratio versabatur, et adclamatio protinus nimia Amphictyonum erat, et tumultus incongruus, ac Demadi silentium jubebatur: laudari vero nonnunquam Aeschines etiam ab optimo quoque. Sed enim consurgens ait [iterum Demosthenes]: « Xerxem maria quidem inuro munisse, profundum etiam navibus constraxisse, exercitu Graeciam complevisse, aera ipsum subtexisse jaculis et sagittis, gentem Persidos denique superduxisse captivitatibus Graeciae. Laudamusne igitur ejus potentiam qui haec fecerit, an execramur, quod urbes Graeciae spoliens suam barbariam frequentaverit? Quid ergo ad haec exempla Alexandrum provocamus? qui Graecorum quidem quisque sibi restiterit non captivitate duxerit, sed

νῦν δικαίως ἐπαινεῖται (5) ὁ βάρβαρος ὑπὸ Ἀθηναίων, ὅτι τοὺς Ἑλληνας ἠχμαλώτισεν; ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Ἑλληνας ὄντας καὶ Ἑλληνας συλλαβόμενος, τοὺς ἀντιταξαμένους αὐτῷ οὐκ ἠχμαλώτευσεν, ἀλλ' ἐστράτευσε καὶ τοὺς αὐτῷ γενομένους πολεμίους συμμάχους [πρὸς ποιεῖσθαι] ἠξίωσε, οὕτως δημοσίᾳ εἰπὼν. « Τοῦ παντὸς ἔσομαι περικρατῆς τοὺς μὲν φίλους εὐεργετῶν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς φίλους ποιῶν. » Καὶ νῦν Ἀθηναῖοι φίλοι τυγχάνοντες καὶ καθηγηταὶ Ἀλεξάνδρου, ἐχθροὶ ** λαληθήσεσθαι καὶ οὐ δύνασθαι (6). Δισχρὸν γὰρ ὑμᾶς τοὺς διδασκάλους ἀμαθεῖς φανῆναι; καὶ τὸν ὑμῖν μαθητεύσαντα ὑμῶν τῶν διδασκάλων σωφρονέστερον φανῆναι. Οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων βασιλέων ἐπέστη (7) τῇ Αἰγύπτῳ, εἰ μὴ μόνος Ἀλέξανδρος· καὶ ταῦτα οὐ πολεμήσων, ἀλλὰ χρησιμὸν αἰτησάμενος τοῦ τῆς ὀνομασίας ἑαυτοῦ ἀείμνηστον πόλιν κτίσῃ. Καὶ ἔλαβε καὶ ἤδη ἔθεμελίωσε καὶ ἀνήγειρε· παντὸς γὰρ ἔργου σπουδαίως γενομένης τῆς ἀρχῆς, πρόδηλόν (8) ἔστι ταχέως καὶ τὸ τέλος ἤξειν. Ἐπέβη τῇ Αἰγύπτῳ βασιλευσόμενη ὑπὸ Περσῶν καὶ ἀξιούτων τῶν Αἰγυπτίων συστρατεύσασθαι αὐτῷ (9) πρὸς τοὺς Πέρσας, ἀπεκρίνατο ὁ φρηνήρης παῖς· « Ἀμεινότερόν ἐστιν ὑμᾶς Αἰγυπτίους ὄντας τὴν τοῦ Νεῖλου πλημμυρίαν καὶ τὴν τῆς γῆς γεωργίαν ἀπεργάζεσθαι ἢ τὴν τοῦ Ἄρεως τόλμην καθοπλίζεσθαι. »

Καὶ λόγῳ ὑπέταξεν ἑαυτῷ (10) τὴν Αἰγυπτὸν. ** Οὐδὲν γὰρ ἔστιν βασιλεὺς, εἰ μὴ πρὸς φόρον γῆν ἔχοι. Πρῶτος οὖν Ἑλλήνων Ἀλέξανδρος ἔλαβε Αἰγυπτὸν, ὅστε καὶ πρῶτον αὐτὸν γεννηθῆναι Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων. Πόσα στρατόπεδα θρέψει ἐκείνη ἡ χῶρα; οὐ μόνον τοὺς ἐγγυὲς καθεζομένους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν πολέμῳ μαχομένους. Πόσας πόλεις καὶ νήσους (11) ἀναπληρώσει ἀνδρῶν εἰς κατοικήσεις; ὡς περ γὰρ πολὺ πυρὸς ἔστιν, τοσοῦτον καὶ πολὺ ἀνδρῶν. ** ὁ γὰρ ἂν αἰτεῖ ὁ βασιλεὺς, εὐκταίως διαδώσει. Καὶ ὑμεῖς βούλεσθε Ἀθηναῖοι πολεμεῖν Ἀλεξάνδρῳ τοσαύτην ἔχοντι τὴν χορηγίαν (12) πρὸς πᾶσαν χρεῖαν τῷ στρατοπέδῳ; ἦν γὰρ καὶ ὑμῖν ἡδίστον καὶ εὐκταῖον ** (13) [πόλειων Ἀλεξάνδρου τοσαύτην ἔχων τε τὴν χορηγίαν πρὸς πᾶσαν χρεῖαν τῷ στρατοπέδῳ], ἀλλ' ὁ καιρὸς οὐκ ἀπταιεῖ ** ».

[ΚΕΦ. Ε΄.]

Οὕτως εἰπόντος Δημοσθένους ἐξ ὁμοιοῦς πάντες ἐπεισθησαν πέμπειν Ἀλεξάνδρῳ νικητικὸν στέφανον λιτρῶν πεντήκοντα μετὰ ψηφισμάτων εὐχαριστικῶν καὶ ἐτέρων πρέσβειων ἐνδόξων· οὐ γὰρ ἔπεμφαν αὐτοὶ τοὺς ῥήτορας. Οἱ δὲ πρέσβεις παρῆσαν εἰς Πλαταιὰς καὶ ἀναδιδοῦσι τὰ ψηφίσματα τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ

Correxī ex antecedd. || 5. ὑπαινέει cod. || 6. Vide Valerium. || 7. ἀπέστη cod.; fortasse ἐπέβη. || 8. γενομένην ἀρχὴν πρόδηλος cod. || 9. αὐτοῖς. || 10. αὐτῶν cod. || 11. νήσους cod. Mox πολὺ πειρος cod. || 12. χορηγίαν cod. || 13. εὐκταίων cod. Locus mancus. Uncis inclusa aperte repetita sunt ex antecedentibus πολεμεῖν Ἀλεξάνδρῳ τ. ἔχοντι κτλ.

victoriæ liberalitate correxerit, unaque secum coegerit militare, professus palam id esse votum regno et potentiae suæ, ut amicos quidem adficeret beneficiis, inimicos vero transduceret ad amicitias. Quod si id illi votum et propositum fuit, Athenienses nos qui amici Alexandro fuerimus, qui magisteria nostra eidem præiverimus, inimici tanto viro quod malumus esse quam amici, id vero ego dici turpe Atheniensibus puto, fieri posse porro non arbitror. Turpe enim est, nos quidem, qui illi magistri fuerimus, consilio imprudentissimo deprehendendi; illum autem qui a nobis has scientiarum artes acceperit, prudentia nos et sapientia prævenire.

« Sed hæc omittamus. Ad illa nunc animos advertite. Quis rex tyrannusve, quisque Græcorum imperator Ægyptum aliquando aggredi aut irruere ausus esset, quod ille solus cum deorum auctoritate fecisset? Clementia sua seapse sic et beneficiis commendavit, ut tantam illic urbem condiderit ac fundaverit, quantam sub omni orbe terrarum nullam fama distulerit: idque in his regionibus factum quæ nuper agerè Persæ sub ditione videbantur. Enimvero ipsis indigenis id petentibus ac deprecantibus, qui cum Alexandro belli fortunam subire deligerent, ille Alexander, ille, inquam, quem vos mente captum et percitum nominatis, hæc Ægyptios oratione compressit qua diceret, idcirco se illis tantam civitatem urbemque condidisse, ut ipsis exercentibus terram et quieti indulgentibus ac remissis, ille pro

universis subditis militaret. Perfecit igitur partim experimentis et ostentatione virtutis, partim et oratione prudenti, ut non solum parere ei libentibus sit Ægyptiis, verum etiam ad ea pendenda, quæcumque sint regibus necessaria, faciles animos habeant et voluntatem. Vident denique quanta primus omnium apud Ægyptum imperii sui jecerit fundamenta. Quot enim exercitus milia urbs illa alere possit haud dubium est, neque his modo sufficiens quæ manibus suis atque gremio teneantur, sed procul etiam laborantibus et dimicantibus idonea sustentatrix, una viris unaque his omnibus quæ sint multitudini necessaria opulens et abundans, facilis ad obedientiam regis, prudentia ejus scilicet, qui sic instituerit obsequentium mores. Alimonia petit? protinus parent. Auro indiget? sunt vectigalia ditia. Militem quærit? animis volentibus præsto sunt. Et hisce nos opponemus periculum nostrum, quibus utique per concordiam copulati auctiores esse instructioresque poterimus? lacessitis vero, ne quid infaustius dicam, semper in armis et proeliis? »

V. In hanc sententiam Demostheni omnis Atheniensium numerus congruebat. Decernit denique coronam auream Alexandro esse mittendam pondo L, consultumque ordinis fit quo gratiarum actio videretur, una legatis qui honoratissimi forent ejus urbis, dummodo ab illa oratorum transmissione temperarent. Profecta ergo legatio cum apud Plateas regem Alexandrum offendisset, insinuassetque

ἀναγνοὺς καὶ μαθὼν τὴν Αἰσχίνου συνηγορίαν καὶ τὴν Δημοσθένους ἐκκλησίαν καὶ τὴν τῶν Ἀμφικτυόνων συμβουλίαν ἔγραψεν αὐτοῖς ἐπιστολὴν οὕτως·

¶ « Ἀλέξανδρος υἱὸς Φιλίππου καὶ Ὀλυμπιάδος μητρὸς· οὐπω γὰρ ἔρω βασιλεὺς μέχρι τοῦ πάντας τοὺς βαρβάρους τοῖς Ἑλλησιν ὑποτάξαι. Ἐγὼ μὲν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς πεμφθῆναί μοι τοὺς ῥήτορας, οὐχ ἵνα αὐτοὺς κολάσωμαι, ἀλλ' ἵνα ὡς καθηγητὰς ἀσπάσωμαι. Οὐκ ἐπέτρεψα γὰρ ἑμαυτῷ μετὰ στρατιᾶς ἀνελθεῖν, ὅπως μὴ πολεμεῖν με ὑπολάβητε, ἀλλὰ μετὰ τῶν ῥητόρων ἀντὶ τοῦ στρατοῦ, ἵνα παντὸς δέους ὑμᾶς ἀπαλλάξω. Ὑμεῖς δὲ ἄλλως ἠνέγκάτε πρὸς ἐμὲ, ἐλεγχομένοι ὑπὸ τῆς ἰδίας ἑαυτῶν ἀβουλίας· ὅσα καὶ εὐλαβούμενοι διέθεσθε (1) Μακεδόνας. Πολεμοῦντος γὰρ τοῦ πατρὸς μου Φιλίππου πρὸς Ζακυνθίους, ὑμεῖς σύμμαχοι Ζακυνθίοις γεγένησθε· ὑμῶν δὲ πολεμουμένων ὑπὸ Κορινθίων, Μακεδόνες σύμμαχοι ὑμῶν γενόμενοι ἀπήλασαν Κορινθίους. Καὶ τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς * * καθηρήσατε. Δίκαια τὰ ἀντιμίσθια ἀπελάβομεν παρ' ὑμῶν ἀνθ' ὧν ἡμεῖς ὑμῖν ἐποιήσαμεν. Ὅθεν μὴ θαρροῦντες τῇ γνώμῃ ἐφ' οἷς ἡμαρτήσατε δειλῶς ἔχετε, μὴ τῇ βασιλικῇ διεπαρθεῖς ἑμαυτὸν ἐξ ὑμῶν ἀμυνόμε-

νος *· μόλις δὲ τοῦτο ἢ βουλὴ ποιῆσαι, εἰ μὴ ἤμην καὶ αὐτὸς Ἀθηναῖος * * Πότε γάρ τι καλῶς ἐβουλεύσασθε περὶ τῶν παρ' ὑμῖν δοξάντων; Εὐκλείδην ἐν φυλακῇ ἀπεκλείσατε ἄριστα ὑμῖν συμβουλευόμενα· Δημοσθένην (2) ἐφυγαδεύσατε· πρεσβεύσαντα ὑμῖν τὰ συμφέροντα πρὸς Κῦρον Ἀλκιβιάδην ἐξυβρίσατε ἀγαθὸν ὑμῶν γενόμενον στρατηγόν· Σωκράτην ἀνείλετε (3), τὸ παιδευτήριον τῆς Ἑλλάδος· Φιλίππου ἠχαριστήσατε τῷ ἐν τρισὶ πολέμοις συμμαχήσαντι ὑμῖν· Ἀλέξανδρον μέμφεσθε ἔνεκα Στασαγόρου στρατηγοῦ ἀδικήσαντός με καὶ ὑμᾶς· αὐτὸς γὰρ τὴν ἰέρειαν τῆς θεοῦ οὔσαν Ἀθηναίοις καθεῖλε· ἐγὼ δὲ αὐτῇ ἐδωρησάμην (4) τῇ προφητείᾳ. Ἀποδεχόμεθα δὲ τὴν (5) τῶν ῥητόρων πρὸς ὑμᾶς συνηγορίαν, Αἰσχίνην μὲν εἰκότα (6) ἡμῖν συμβουλευόμενα, Δημάδην δὲ γενναίως ἐκκλησιάσαντα, Δημοσθένην δὲ πρὸς τὰ συμφέροντα ὑμῖν συμβουλευόμενα. Ἔσεσθε οὖν πάλιν Ἀθηναῖοι (7)· καὶ μηδὲν ὑπ' ἐμοῦ εὐλαβεῖσθε παθεῖν κακόν· ἄτοπον γὰρ ἐμοὶ δοκεῖ εἶναι ἐμὲ περὶ ἐλευθερίας μαχόμενον πρὸς τοὺς βαρβάρους τὸ τῆς ἐλευθερίας θέατρον Ἀθήνας καθαιρήσαι. (8) »

Cap. V. 1. conj. δειλιᾶσθε, quod verbum accusativo seriores jungunt. Infra in eadem sententia est δειλῶς ἔχετε. || 2. ἱπποσθένην cod. || 3. ἀνήλατε cod. || 4. αὐτῇ ἐλωρησ. τῇ φ. cod. || 5. τῇ cod. || 6. εἶκοντος cod. || 7. Ἀθῆναι cod. || 8. καθηρήσατε cod.

mandata, et Demosthenis una suasionē consensum Amphictyonum universorum; ad ejusmodi responsum regis benevolentia protinus transfertur:

« Scriberem vobis, Athenienses, ut rex, sed ab hac me appellatione distulerim, donec omni barbaria subjugata effectus hic meus nomini Græco proficiat. Enim quoniam jampridem scripseram decem oratores vestros ad me destinari, quod eorum culpa inobsequentiae argueremini, scire vos par est, non eo me istud consilio fecisse quo potentiam meam in eos, quorum disciplinis institutus essem, aliquis experiretur. Etenim si id facto opus esset, utique una cum exercitu martioque terrore ad vestra mœnia transcendissem. Sed quoniam hæc ostentatio inimica vel hostica est, idcirco prudentissimos vestrum convenire colloquio meo malui, ut cum his communis commodi disceptator subsicui metus vos formidine solverem. Enimvero vos qui conscientia premeremini, nihil omnino semel erga mea obsequia consultant, quin etiam explorantes idoneum tempus quo meos Macedonas infestaretis id animi prodidistis, quod adversum nos tunc etiam habuissetis, cum patre meo Zacynthios oppugnante auxiliares diversæ parti fueritis. Contra autem cum vos a Corinthiis oppugnaremini, Macedonum auxiliis et suffragiis potiti Corinthiorum vim a vobis repulsam esse meministis. Rursusque nobis Minervæ simulacrum ritu nostro erigentibus in Macedonia, vos simulacra et imagines patris mei e templis ac sacris vestris deponendas esse dixistis. Egregiam igitur vicem pro tot et talibus beneficiis a vobis accepimus. Quæ profecto

vos etiam ad præsentem discordiam memoria iniquitatis vestræ ducebat, non sinens utique animo nostro benignitatis confidere, ob id vel maxime, ne quando majestate hac regia sublimatus ad ultionem præteritæ injuriæ magis quam ad affectum civicum raperer. Verum id neque mihi a natura est, neque civica religio permittit, qui et apud vos studuerim, et ipsi Atheniensem esse malueritis, et ego nomine hoc participato me glorier gloriatumque sim. Enim intelligo naturale vobis esse sic sapere, cum præterita quoque exempla in eos, quorum consiliis uteremini, hostili vos animo fuisse testentur. Sic Euclidem prædicatum apud vos sinceritate suadendi clausum carcere necavistis. Sic Demosthenem porro, cujus urbs vestra oratione pariter staret et cura, in exilium projecistis. Tum Alcibiadem legationes vestras naviter apud Tyrum et efficaciter persecutum curiæ vestræ consortio abrelegastis. Sapientiæ denique totius apud vos Socratem magistrum injustissima morte multastis. Ingrati Philippo qui tribus bellis auxilio vobis et suppeditis fuit: quique queramini de Alexandro velut ob Stasagoræ injuriam, quæ omnis vindictæ vestræ profecerat. Idem enim Stasagoras sacerdotem Atheniensem sacerdotio privaverat. Enimvero quoniam ista hæc nunc omnia ex animo et memoria nostra placuit aboleri, sic vobis ad præsentia mihi responsum habetote: probatas mihi satis laudatasque esse suasiones Æschinis: Demadem quoque non improbari, quod constantiam suam civibus curiæ probatam vellet: sed enim laudari præcipue Demosthenem, qui unus veræ utilitatis et commodi vestri tenax

[ΚΕΦ. ε']

Ταῦτα δὲ πεμψάμενος καὶ τὰ στρατεύματα παραλαβὼν εἰς Λακεδαίμονα παραγίνεται. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι θέλοντες αὐτῷ ἐνδείξασθαι τὸ γενναῖον καὶ καταισχυῖναι τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι ἐφοβήθησαν αὐτὸν, ἀπέκλεισαν τὰς πύλας καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν (1). μᾶλλον γὰρ ναύμαχοι ἦσαν ἢ ἐπὶ γῆς πολεμῆσαι (2). Μαθὼν δὲ αὐτῶν τὴν παράταξιν πρῶτον πέμπει ἐπιστολήν·

« Ἀλέξανδρος Λακεδαιμονίοις γράφει· πρῶτον συμβουλεύω ἦν εἴχετε ἀπὸ προγόνων φήμην φυλάσσειν· τὸ γὰρ χαίρειν ἐν ὑμετέρῳ ἔστιν· ἄνπερ ἦτε ἄξιοι καὶ πολεμισταὶ ἀήττητοι, δρᾶτε μὴ νῦν καθαιρεθῆτε τῆς δόξης, μηδὲ ἐνδείξασθαι βουλόμενοι τὸ σθεναρὸν Ἀθηναίοις, ὑπ' αὐτῶν καταγελασθῆτε· ὥστε ἀποβῆναι τῶν νηῶν ἐκόντες, ἵνα μὴ τὸ πῦρ ὑμᾶς καταφλέξῃ. »

Οὕτως ἀναγνωσθεῖσης τῆς ἐπιστολῆς, οὐκ ἐπέστησαν, ἀλλὰ ὤρμησαν εἰς μάχην, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ τῶν τειχῶν μαχομένους τοῖς ὅπλοις καταπεσεῖν, τοὺς δὲ ἐν ταῖς ναυσὶ καταφλεγθῆναι. Οἱ δὲ περιλειφθέντες ἤλθον ἰκέται καὶ δεόμενοι τοῦ [μὴ] αἰχμαλωτισθῆναι. Ὁ δὲ εἶπεν· « Ὅτε ἐγὼ πείθειν ὑμῖν προσήλθον, οὐκ

ἐπέισθητέ μοι· ὅτε δὲ ναῦς ἀνθραξ ἐγένετο, τότε πάρεστε δεόμενοί μου. Ἄλλ' οὐ μέμφομαι ὑμᾶς· ἔχοντες γὰρ κατὰ γνώμην ὅτι Ξέρξην ἠπειλήσατε (3), ὑπενοεῖτε καὶ Ἀλέξανδρον τοῦτο ποιεῖν· ἀλλ' οὐχ ὑπεμείνατε τὰ ὅπλα τὰ ἡμέτερα χωρῆσαι. Οὕτως ἀποφηνάμενος καὶ συνθήσας τοῖς στρατηγοῖς Λακεδαιμονίοις, τὴν πόλιν ἀπολέμητον κατέλιπε καὶ ἀφορολόγιστον. Κάκειθεν ὤρμησεν εἰς τὰ μέρη τῶν (4) βαρβάρων διὰ τῆς Κιλικίας.

[ΚΕΦ. Ζ'.]

Δαρείος δὲ συνηθορίζετο (1) τοὺς ἡγεμόνας Περσῶν (2). Καὶ συνεβουλεύοντο τί δέον αὐτοῖς πράξει. (3) Ἐλεγε δὲ Δαρείος· « Ὄς (4) δρῶν κατὰ προσθήκην ὁ πόλεμος εἰς δύναμιν ἐπιβαίνει (5)· καὶ γὰρ μὲν τὸν Ἀλέξανδρον ληστρικὰ φρονεῖν ὑπενόουν, αὐτὸς δὲ βασιλικὰ ἔργα ἐπιχειρεῖ. Καὶ καθὼς οὖν (6) ἡμεῖς μεγάλοι δοκοῦμεν εἶναι Πέρσαι (7), οὕτω (8) μείζων Ἀλέξανδρος τῆ φρονήσει τυγχάνει (9)· ἡμεῖς δὲ ἐπέμψαμεν αὐτῷ σκῦτος καὶ σφαῖραν ἐπὶ τὸ παίζειν καὶ παιδεύεσθαι (10)· ὥστε σκεψόμεθα τὰ συμφέροντα εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν πραγμά-

Cap. VI. 1. ἐπρησαν cod. V. Valerius. || 2. πέμπει ἐπιστ. πρώτην cod. || 3. ἀπελάσατε? || 4. Hæc verba in cod. C. postrema sunt capituli 44 lib. I, nisi quod in cod. A est τὰ μέρη κατὰ τῶν β.

Cap. VII. Hic cod. A redit ad narrationem eodd. B C, quam inde a lib. I. cap. 45 reliquimus. || 1. συνήθροισε C. || 2. πρὸς πόλεμον add. C. || 3. συνεβουλεύετο αὐτοῖς τί δέον ἔστιν αὐτῷ διαπραξασθαι C. || 4. ὡς om. B. || 5. ἐκβαίνει A. || 6. καθ' ὅσον A. || 7. Ἀλεξάνδρου καὶ Ἑλλήνων addit C, quasi in antec. esset μείζωνες || 8. οὕτω et ἡμῶν om. B; μείζ. ἡμῶν φρένι C; || 9. A: τολμῇ φαίνεται pergit A: καὶ τάχα ἐμοῦ αὐτοῦ πέμψαντος σκῦτος κτλ. || 10. addit A: αὐτὸς δὲ τελείως παιδευθεὶς ἐπ' ἐμὲ τὸν καθηγῆσθαι ἔσται τὰ ὅπλα νικῆσων. || 11. malim μὴ; cod. A hæc om. usque ad v. δέδοικα. || 12. καὶ καθ. B. || 13. ὁ μείζων

ca vobis quæ essent ad amicitiam nostram suaserit. Sit igitur Atheniensibus dignitas quæ cluebat, neque ex me quicquam dubium formidaverint, cujus hæc est vel maxima summa sententiæ, ut cum mihi adversum barbaros pro libertate communi bellum et inimicitias elegerim, eam præcipue urbem Atheniensium tuear, quæ theatrum quoddam et communis curia videatur esse Græciæ universæ. »

VI. Cum in hanc sententiam Alexander Atheniensibus respondisset, collecto exercitu Lacedæmona proficiscitur. Id enim sibi vel opportunissimum tempus Lacedæmonii adrogabant, quo virium suarum potentiam demonstrarent in Alexandri inimicitias, cujus concordiam tunc Atheniensium civitas maluisset. Adventanti igitur Alexandro ad urbem suam objecta sunt claustra portarum, classemque armis et militibus instruxere, quod utrimque terra vel mari formidolosos se fore Alexandro arbitrarentur.

His rex conpertis, primum ad eos per epistolam loquitur, qua moneret uti boni consulerent, eamque gloriam bellicam, quam majores sibi strenue peperissent, nullo turpi periculo amitterent solverentque. Etenim si quid eorum fortuna in præsentibus vacillaret, cunctæ quoque præscarum memoriæ gloriarum una sibi perituræ viderentur: eventurumque profecto, ut dum Atheniensibus obstinationem suam pergerent ostentare, risui potius inimicis, quam periculo hostibus forent. Igitur oportere eos, navibus dereli-

ctis armisque depositis, amicitia suæ potius quam armorum capere experimentum. Ceteroqui si quos sententia melior indidem non deduxisset, flammis et incendio deponendos.

Acceptis igitur hisce mandatis non modo flexi Lacedæmonii non sunt, sed confidentius in arma concurrunt. Cæpto autem atque exercito per biduum prælio non difficile Alexandro fuit flammis injectis excidii periculum Lacedæmoniis ostentare. Quare tunc demum supplices summissique, ne illud excidium sibi et captivitas perseveraret, procedunt. Ad quos rex ait: « Equidem scio, me integris etiam tunc rebus hæc consulere voluisse; at enim vos cum post classis vestrae urbisque incendia supplicetis, non improbo vel serum pœnitendi consilium. Sed enim utique vos exempla ducebant perinde arma nostra ut Xerxi Persica posse propelli. Sat igitur sit quid de utroque diversum fortunæ senseritis. » Et cum his dictis facessere protinus militem suum ab expugnatione urbis Lacedæmonis jubet, liberamque eam et ad formam pristinae majestatis civibus haberi permittit.

VII. Tunc rebus Græciæ sic compositis, ire in barbaros tendit itinere per Ciliciam ordinato. At vero Darius conductis in unum satrapibus universis et ducibus bellandi consilia quærebat, frequenter admodum recolens, ut se opinio super Alexandro frustrata foret. Quippe illum incrementis bellicæ rei audiebat cotidie sublimari, quem

των, μὴ ἐξουθεοῦντες ὡς μηδένα ὄντα τὸν Ἀλέξανδρον καὶ (11) ἐπαιρόμενοι τῇ τηλικαύτῃ τῶν Περσῶν βασιλείᾳ καθ' (12) ὅλης τῆς γῆς, καταληφθῶμεν. Καὶ δέδοικα μὴ ὁ μείζων (13) τοῦ ἐλάττονος ταπεινότερος (14) εὐρεθῆ, τοῦ καιροῦ καὶ τῆς προνοίας μεταβολὴν (15) τοῦ διαδήματος παραχωρούσης (16). Καὶ νῦν συμφέρον ἡμῖν ἐστὶ παραχωρῆσαι τὴν Ἑλλάδα (17), ἵνα τῶν ἰδίων βαρβάρων ἄρχωμεν, καὶ μὴ ζητοῦντες τὴν Ἑλλάδα λυτρώσασθαι ἀπωλέσωμεν καὶ τὴν Περσίδα.»

Ὁξυάθρης (18) δὲ ὁ ἀδελφὸς Δαρείου λέγει πρὸς αὐτόν· « Ἦδη μέγαν ποιεῖς τὸν Ἀλέξανδρον καὶ θάρσος αὐτῷ παρέχεις ἐπιβῆναι τῇ Περσίδι, παραχωρήσας αὐτῷ τὴν Ἑλλάδα· μίμησαι οὖν καὶ αὐτὸς τὸν Ἀλέξανδρον (19), καὶ οὕτως κρατήσεις (20) τῆς βασιλείας· ἐκεῖνος γὰρ οὔτε στρατηγὸς οὔτε σατράπαις ἐπίστευσε (21) τὸν πόλεμον, ὡσπερ σὺ, ἀλλὰ πρῶτος ὁρμῶν εἰς τοὺς πολεμίους καὶ προασπίζων τῶν στρατοπέδων αὐτοῦ καὶ μαχόμενος ἀποτίθεται τὴν βασιλείαν, νικήσας δὲ ἀναλαμβάνει τὸ διάδημα (21*) τὸ βασιλεῖον. » Ὁ δὲ Δαρεῖος εἶπε· « Τί οὖν ἡμεῖς αὐτὸν μιμησώμεθα; » Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἕτερος στρατηγὸς αὐτοῦ· « Τούτῳ πάντων περιεγένετο (22)

Ἀλέξανδρος μὴδὲν ὑπερτιθέμενος, ἀλλὰ πάντα γενναίως ποιῶν. Κατὰ δὲ τὴν γενναίαν αὐτοῦ τόλμαν καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ ἐστὶν· ἅπαντα γὰρ λέοντος ἔχει. » Ὁ δὲ Δαρεῖος εἶπεν αὐτῷ· « Πόθεν σὺ οἶδας ταῦτα; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Ὅταν ἐπέμψθην ὑπὸ σου, βασιλεῦ, πρὸς Φίλιππον εἰς φιλίαν (23), ἔβλεπον τοὺς χαρακτῆρας Ἀλεξάνδρου ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τὴν μορφήν αὐτοῦ καὶ τὴν φρόνησιν. Ὅστε οὖν καὶ σὺ, βασιλεῦ, μεταπέμψαι τῆς ὅλης ἡπείρου τοὺς σατράπας (24), καὶ ὅσα ἔθνη σοὶ ἐστὶ Περσῶν καὶ Πάρθων καὶ Μήδων καὶ Ἑλυμαίων (25) καὶ Βαβυλωνίων καὶ τῶν κατὰ τὴν Μεσοποταμίαν (26)· ἐστὶ γὰρ σοὶ ἔθνη πολλά· καὶ στράτευσον ἐξ αὐτῶν ἄπειρα πλήθη (27), καὶ δυνατόν ἐστὶ σοὶ, εἰ τοὺς θεοὺς ἔχεις εἰς συμμαχίαν, ἠτῆσαι τοὺς Ἑλληνας· ἴσως τῷ πλήθει μέντοιγε (28) τῶν ὄχλων καὶ τῶν ὄπλων θαμβήσομεν τοὺς πολεμίους ἡμῶν (29). » Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Δαρεῖος εἶπε· « Καλῶς συνεβούλευσας· ἀλλὰ γὰρ μία (30) ἐνθύμησις Ἑλλήνων κατανικᾷ τοὺς ὄχλους τῶν βαρβάρων, ὡσπερ εἷς κύων (31) ἀγέλην ποιμνίων (32) ἀποδιώκει. » Καὶ οὕτως εἰπὼν Δαρεῖος κελεύει συναθροίζεσθαι τὰ πλήθη.

petivi e cod. A. || 14. ὑψηλότερον B. || 15. μεταβολὴ B. C. || 16. παραχωρήσης C. || 17. παραχ. τ. Ἑλλ. advocavi ex A. || 18. Ὁξυδέρκης BC. || 19. κατὰ πάντα add. C. || 20. κατακρατήσεις C. || 21. ἐπίστασθαι ἐπίστευσε εἰ ἐπ. κατεπιστεύσατο BC. || 21*. τὸ διαδ. om. C; τὸ βασιλ. om. A. || 22. τοῦτο αὐτῷ πάντων γὰρ περιγεγόμενος Ἄλ. καὶ μὴδὲν ὑπερθέμενος BC || 23. τοὺς φόρους ἀπαιτήσαι A. || 24. βασιλεῦ, τοιοῦτους σατράπους B, quæ mancis his substituiimus, habet cod. A. In. cod. C ita est: βασιλεῦ, μίμησαι τοῦτον· ἐστὶ γὰρ ὑπὸ τὴν χεῖρα σου ἔθνη πολλά, Πέρσαι καὶ Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλυμαῖοι etc. || 25. Ἑλαμυτῶν B. || 26. addit A: καὶ τὴν Ἰλλυρίαν χώραν, ἵνα μὴ σοὶ τὰ Βακτρῶν καὶ τὰ Ἰνδῶν, καὶ τὰ Σεμιράμειως μελάθρων εἶπω· ἐστὶ γὰρ ἔθνη τούτων ῥπ'. στράτευσον ἐξ αὐτῶν etc. Cod. C ita pergīt: καὶ μέσων ταβακτρῶν καὶ ταίρων τὸ ὄνομα σοὶ ἐστὶ καὶ ἄλλων ὧν σὺ δεσπόζεις πολλῶν γὰρ ἐθνῶν κύριος εἶ. || 27. ἄπειρα πλήθη addidi ex C. || 28. μέντοιγε addidi ex C. || 29. addit C: καὶ οὕτως ἠτῆσομεν κατὰ κράτος αὐτούς. || 30. μία γὰρ, omisso ἀλλὰ, B; ἀλλ' ἀνάξια, μία γὰρ A. || 31. κύων Λακωνικὸς cod. A. || 32. λαγωῶν ἢ ποιμνίων C.

sæpe latrunculum nominasset: neque jam sese nescire anceps sibi et viribus hostium et imperii majestate fieri certamen. Quippe etsi sibi auctior numerus militantium obsequeretur, audaciam tamen fortitudinemque se Alexandri demirari. Denique pudorem suum haud dubie fatebatur, quod ei viro pilam habenamque misisset, quæ cuivis magis quam illi ad virtutum meritum juxta essent. Ergo jubebat omnes in commune concipere quid facto melius repperissent. Neque enim cessatione aut desidia opus esse, in hosce proventus Alexandri virtutibus procurrentibus, cumque in sese paulatim vices utriusque nominis demutarent, quas sic in contrarium resultare non absque divina providentia arbitrabatur, ut omne illud diadematis Persici decus ferme jam in Macedonia regna transisset. Et hæc quidem Darius ad suos.

At vero ejus frater Oxyathrus velut indigna mage quam si vera dicerentur « Heu, inquit, o frater, o rex, quid hoc tandem rei est, quod tantum Alexandro isti laudator testis accedis? Anne, inquit, hæc tibi jam meditata sententia est, ut illi regno tuo cesseris, Macedoniam ejus tibimet non vindicaris? Quin potius imitare industriam hostis tui: quod ille facturum ad nos pergīt ac properat, id nos bellum Græcis inferamus. Neque ego hoc in loco ut ignaviae testis

Alexandrum deformavero: quin hortor uti exemplis ejus utare tu quoque. Tu illum videas nec ducibus nec præcursoribus confidentem, sed sibimet laboris omnis officia vindicantem, hæc agere quæ tanta sunt: quæ tu quoque, si recta sapias, per te feceris. Viden ut primus irruat in prælia? prior intonet bellicum? prior periculum subeat? depositis quidem insignibus regiis, dum est miles, recuperatis vero, cum victor est: nihilum omnium cunctabundus aut differens, enimvero labore præsentī semper consilia subsecutus. » Ad hæc Darius, « Et ubinam, inquit, hæc tibi de Alexandro est comprehensa notitia? » Tum Oxyathrus ejus temporis memoriam refert, quo ad Philippum missus petitum pecunias, ab Alexandro adolescentulo etiam tunc minas ejusmodi excepisset, quas de præsentibus experiretur. Quare boni consuleret rex Darius, et satrapas omnium gentium, quæve indidem cogi possent exercituum milia laboraret, non Parthis scilicet Elymisve, non Babylo-niis aut Mesopotamiæ data militiæ evocatione, enimvero armanda tum Bactra, Indos etiam et Semiramidos regna censebat, omnesque centum et octoginta gentes, quas sibi subditas sciret, ad commilitium exercitare, ut si nihilum amplius, certe vel ostentatio multitudinis terrore quodam Græcorum animis obsisteret. Hæc sententia placebat qui-

ΚΕΦ. Η΄.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος διοδεύσας διὰ Κιλικίας ἤλθεν ἐπὶ τὸν ἐν αὐτῇ ποταμὸν τὸν λεγόμενον Κύδνον (1)· καθαρὸν δὲ τὸ ὕδωρ (2) ἐστὶ, καὶ ἰδὼν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεθύμησε λούσασθαι ἐν αὐτῷ. Καὶ ἀποδυσάμενος ἐνήλλατο· ψυχροῦ δὲ ὄντος σφόδρα τοῦ ὕδατος, οὐκ (3) ἐγένετο αὐτῷ σωτήριον· εὐθὺς γὰρ (4) ἤλγησε τὴν κεφαλὴν καὶ πάντα τὰ ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ χαλεπῶς διέκειτο (5). Οἱ δὲ Μακεδόνες, κατακειμένου τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀργοῦντος, αὐτοὶ ἐνόσουν καὶ ἐδεινοπάθουν (6) τὰς ψυχὰς, μήπως ἐπιγνοὺς Δαρεῖος τὴν νόσον Ἀλεξάνδρου ἐπέλθῃ αὐτοῖς· οὕτως μία ψυχὴ Ἀλεξάνδρου τσοσάυτας ψυχὰς τῶν στρατοπέδων ἔθραυσε. Καὶ δὴ τις Φίλιππος ὀνόματι, φίλτατος Ἀλεξάνδρῳ (7) ἰατρὸς τυγχάνων, ἐνετείλατο τῷ Ἀλεξάνδρῳ δοῦναι καταπότιον, καὶ ἀπαλλάξαι αὐτὸν τῆς νόσου ἐπηγγείλατο (8). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πρόθυμος (9) ἐγένετο τοῦ δέξασθαι· καὶ ὁ Φίλιππος ἠϋτρέπειζε τὸ φάρμακον. Ἐπιστολὴ δὲ ἐδόθη τῷ Ἀλεξάνδρῳ πεμφθεῖσα (10) ὑπὸ Παρμενίωνος στρατηγοῦ ὑπάρχοντος Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, ὡς ὅτι Δαρεῖος εἶπε Φιλίππῳ τῷ ἰατρῷ, ἵνα σκέπῃ εὐκαιρίαν (11) φαρμάκῳ ἀναιρῆσαι Ἀλέξανδρον (12), ἐπαγγειλάμενος δοῦναι αὐτῷ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Δαδιφάρταν (13) πρὸς γάμον καὶ κοινωνὸν ποιῆσαι αὐτὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ὑπέχετο Φίλιππος ποιῆσαι· « φύλασσε οὖν σεαυτὸν, βασιλεῦ, ἀπὸ Φιλίππου. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν οὐκ ἔταράχθη· ἤδει γὰρ τὴν γνώμην Φιλίππου οἷα ἦν πρὸς αὐτόν.

Ἔθετο οὖν τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τῆ κεφαλῇ αὐτοῦ. Προσελθὼν δὲ Φίλιππος ὁ ἰατρὸς ἐπέδωκα τῷ Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ τὴν κύλικα τοῦ φαρμάκου εἰπόν· « Πίε, δέσποτα βασιλεῦ, καὶ (14) ἀπαλλάσῃ τῆς νόσου. » Λαβὼν δὲ Ἀλέξανδρος (15) τὴν κύλικα καὶ κρατήσας τῆ δεξιᾷ χειρὶ, ἔβλεπεν ἐπὶ πολὺ τῷ Φιλίππῳ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· « Φίλιππε, πῶς σοι ἑμαυτὸν πιστεύσω; Ὁ δὲ Φίλιππος· « Πίε, βασιλεῦ, καὶ μηδὲν εὐλαβηθῆς· ἀνέγκλητόν ἐστι τὸ φάρμακον. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Ἰδοὺ πίνω, » καὶ εὐθέως ἔπιε, καὶ μετὰ τὸ πιεῖν τότε ὁ ἔδωκεν (16) αὐτῷ τὴν ἐπιστολὴν. Ὁ δὲ Φίλιππος ἀναγνοὺς καθ' ἑαυτὸν εἶπεν· « Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, οὐκ ὅμοιον εὐρήσεις με τοῖς γεγραμμένοις. » Περισωθεὶς (17) δὲ Ἀλέξανδρος τῆς νόσου περιεπλάκη τῷ Φιλίππῳ (18) καὶ εἶπεν αὐτῷ· « Ἐμαθες ποίαν γνώμην ἔχω πρὸς σε, Φίλιππε (19)· πρότερον γὰρ τὴν ἐπιστολὴν εἶληφα τοῦ φαρμάκου, καὶ τότε ἔπιον τὸ φάρμακον πιστεύσας (20) ἑμαυτὸν τῷ ὀνόματί σου· ἤδειν γὰρ ὅτι Φίλιππος κατὰ Ἀλεξάνδρου οὐδὲν χαλεπὸν ἐβουλεύσατο. » Ὁ δὲ Φίλιππος εἶπε· « Δέσποτα βασιλεῦ, νῦν κόλαζε τὸν πέμψαντά σοι τὴν ἐπιστολὴν Παρμενίωνα ἀξίως· αὐτὸς γὰρ πολλὰκις πείσαι ἐζήτησε φαρμάκῳ ἀναιρῆσαί σε, ἐφ' ᾧ λάβῃ (21) τὴν ἀδελφὴν Δαρείου Δαδιφάρταν (22) πρὸς γάμον· καὶ ἀρνησάμενου μου, ἴδε οἷω χαλεπῶ με παρέθετο (23) παρά σοι θανάτῳ. » Καὶ ταῦτα ἐξετάσας Ἀλέξανδρος καὶ εὐρῶν ἀνάιτιον Φίλιππον, τὸν Παρμενίωνα διαδέχεται καὶ κολάζει (24).

Cap. VIII. Ὠκεανὸν AB; om. C. || 2. κατάρρουν καὶ διαυγέστατον A. || 3. οὐκ... σωτήριον C. καὶ ἐγεν. α. θανάσιμον B. || 4. εὐθὺς γὰρ addidi e cod A. || 5. ἔθετο B. ἔκειτο C. || 6. K. ἐδεινοπο. addidi ex C. || 7. φιλ. Ἄλ. add. ex A. || 8. ἐπηγ. add. ex A. || 9. sic C. ὑπεύθυνος B. ἔτοιμος A. || 10. πεμφθ. Ἀλεξάνδρου excid. in B; addidi ex C, nisi quod ibi est Παρμενίου τινος pro Παρμενίωνος. || 11. εὐκαιρίας B. ἵνα δῶ εὐκαιρίαν φαρμ. ἀνελεῖν σε C; ἵνα ἐὰν λάβῃ εὐκαιρίαν, φαρμ. ἀνέλῃ Ἀλεξάνδρον. || 12. Ἀλέξ. add. ex A. || 13. Δαδ. add. ex A et C, ubi scribitur Δαδιφάρταν. || 14. καὶ μηδὲν εὐλαβηθῆς, ἀνέκλητον (sic) εἶη τὸ φάρμακον καὶ ἀπαλλάσῃ τ. v. C. || 15. λαβ. δὲ Ἀλέξ. εἶπεν· ἰδοὺ πίνω καὶ εὐθέως ἔπιε C. || 16. ἐπέδωκεν BC. || 17. sic A. ἀνασωθεὶς C. ἐπιρρώσθεις B. || 18. τὸν Φ. B. || 19. φίλιας add. C. || 20. πιστεύσας τοῖς λόγοις σου καὶ ἑμαυτὸν ἐκδώσας τῷ ὀνόματί σου C. || 21. λάβοιμι C. || 22. Δαδιφάρταν B. || 23. ἐπέθετο C. omisso οἷω || 24. καὶ κολάζ. om. C; διαδέχεται v. om. A.

dem admodum regiis, et adstipulabantur etiam plerique praesentes, nisi quod eis unum esse praeter ceteris viribus penes Graecos constabat, quod plus prudentia mentis quam valentia corporum possit. Ergo secundum haec Darius jubet omnem undique armatam multitudinem convenire.

VIII. Alexander vero iter per Ciliciam agens, cum multum spatii sub aestivo sole armis onustus pedibus exegisset, forte Cydnum haud cuiquam secundum flumen vel magnitudine vel perspicui agminis nimio rigore cum ponte transiret, delectatus ejus evidentia pariter et magnitudine, una cum armis praecipitat ponte ac natabundus exit. Sed id factum etiamsi ejus ad testimonium fortitudinis plurimum contulit, valitudinem tamen discriminosis vicerat. Quippe calente etiam tunc et sudante corpore incidens aquae illius vehementiam vel rigorem, tantam nervis injuriam perniciemque tradiderat, ut undique protinus doloribus con-

currentibus morbi causa contracta vix expiabilis videretur. Quare cum tempus plurimum laberetur, neque medentibus sedulo curatio illa pareret, Philippus quidam nomine sciens artis ejusdem et sedulitate acceptissimus regi conficit (*) poculum quod diceret fecundaturum [ei plurimum profuturum. Vatic.]. Id cum die statuto Alexander haustus foret, forte Parmenion quidam e ducibus regis, enim infestus Philippo medico, hujusmodi sententiae Alexandro litteras mittit, quibus Philippum hunc clandestina tractasse cum Dario consilia commoneret, uti per poculum saluti Alexandri insidiaretur; ejus rei mercedem Philippo fore, ut sororem Darii partemque regni cum Dario pepigisset; boni igitur consuleret rex et ab illa curationis spe temperaret. Suspectans Alexander proinde ut res erat, epistolam quidem intrepidus vultu et animo ad caput lectuli protinus ponit. Accepto autem poculo, cum id jam haustui admo-

(*) Inde ab hoc loco codex Ambrosianus magnam habet sedecim paginarum lacunam, quam Majus e codice Vaticano, nos e cod. Reg. 4880 supplevimus.

ΚΕΦ. Θ'.

Ἐκεῖθεν οὖν παραλαβὼν τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ (1) ὁ Ἀλέξανδρος παραγίνεται εἰς τὴν τῶν Μήδων χώραν. Ἡπείγετο δὲ καταλαβεῖν τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν, καὶ ταύτην δουλωσάμενος ὠδεύσειεν ἱκανὰς ἡμέρας ἀνδρῶν τόπους καὶ φαραγγώδεις, καὶ διὰ τῆς Ἀρειανῆς παραγίνεται εἰς Εὐφράτην ποταμὸν, καὶ τοῦτον γεφυρώσας καὶ ψαλίσιν καὶ σιδηραῖς κνήμαις (2), ἐκέλευσε τὰ στρατόπεδα περᾶσαι. Ὡς δὲ εἶδεν αὐτοὺς δειλιῶντας, κελεύει τὰ κτήνη καὶ τὰ κάρνα (3) καὶ τὰς τροφὰς πάντων πρῶτον διαπερᾶσαι, καὶ τότε τὰ στρατόπεδα· οἱ δὲ δειλῶς εἶχον ὄρωντες τὴν ἐπίρροιαν τοῦ ποταμοῦ, μήπως λυθῶσιν αἱ ψαλίδες. Μὴ τολμώντων δὲ αὐτῶν περᾶσαι, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ Ἀλέξανδρος τοὺς ὑπερασπιστὰς πρῶτος διέβη (4)· διήλθεν οὖν καὶ ἡ παράταξις αὐτοῦ πᾶσα. Καὶ εὐθέως ἐκέλευσε τὰ ζεύγματα διαλυθῆναι τοῦ Εὐφράτου· ὁ δὲ στρατὸς ἅπας ἐδυσχέρησεν ἐπὶ τούτῳ, καὶ

πλεῖον ἐδειλιῶν λέγοντες· « Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, εἰ γένοιτο ἡμᾶς πολεμοῦντας ἀνατραπῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, πῶς ἔξομεν τὴν σωτηρίαν ἡμῶν (5) τοῦ διαπερᾶσαι; Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἰδὼν τὴν δειλίαν αὐτῶν, καὶ ἀκούσας τὸν εἰς αὐτοὺς γερόμενον θρύλλον, συναΐξας ἅπαντα τὰ στρατεύματα ἀπεφῆνατο αὐτοῖς οὕτως· « Ἄνδρες συστρατιῶται, καλὰς μοι ἐλπίδας παρέχετε τῆς νίκης, τοῦτο ἔχοντες (6) κατὰ γνώμην ἠττημένοι ὑποστραφῆναι· διὰ τοῦτο οὖν ἐκέλευσα ἐκκοπῆναι τὴν γέφυραν, ἵνα πολεμοῦντες νικήσητε (7)· οὐ γὰρ ἐστὶν ὁ πόλεμος τῶν φευγόντων, ἀλλὰ τῶν διωκόντων· ἡμῶν γὰρ τὴν νίκην καὶ τὴν ἐπάνοδον εἰς Μακεδονίαν ποιήσαντες (8) νικηφόροι ὑποστρέψομεν· ἡ γὰρ συμβολή (9) τοῦ πολέμου παίγνιον ἡμῖν ἐστίν. » (10) Καὶ οὕτως ἀποφηνάμενος Ἀλεξάνδρῳ τιμὰς ἐπιδίδωσι τὰ στρατόπεδα (11), καὶ εὐθέως τῷ πολέμῳ ἐπέβαινον, καὶ σκηνοποιούμενοι ἐκαθέζοντο.

Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Δαρειοῦ στρατόπεδον ἐκαθέζετο

Cap. IX. 1. διαταξάμενος addit C. || 2. κνήμασι C. || 3. πρόβατα A. || 4. Interponit A scholion margini olim ut videtur adscriptum : ἐστὶ δὲ Τίγρις ποταμὸς καὶ Εὐφράτης διὰ τῆς Μεσοποταμίας καὶ Βαβυλωνίας, οἵτινες ἀπορρέουσιν εἰς τὸν Νεῖλον ποταμὸν· φασὶ γὰρ ὅτε Νεῖλος εἰς τὴν Αἴγυπτον ἔρχεται, τότε οὗτοι οἱ ποταμοὶ κενουνοῦνται· [supple ὅτε δὲ ὁ Νεῖλος] ἀποβαίνει τῆς Αἴγυπτου, [τότε οὗτοι] πλημμυροῦσιν. || 5. εὐρεῖν add. C. || 6. ἔχετε B || 7. ἵνα ἢ πολ. νικήσωμεν ἢ ἠττηθέντες ἀπολλώμεθα A. || 8. τὴν νίκην ποιήσαντες τὴν ἐπάνοδον ποιήσομεν, νικ. ὑποστρ. B; ἡμῶν γὰρ τὴν ἐπ. εἰς Μακεδονίαν ποιήσαντες νικηφόροι ὑποστρέψομεν C. ὅμνυμι γὰρ τὴν ἐπάνοδον τὴν εἰς Μακεδονίαν γινόμενὴν μοι, ὡς νικήσαντες τοὺς βαρβάρους εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑποστρέψομεν· ἡμεῖς μόνον θαρροῦμε τῇ γνώμῃ· καὶ ἡ συμβολή (εἰ συμβῆ cod.) τοῦ πολέμου παίγνιον ἡμῖν ἐστίν. Οὕτως αὐτοῦ θαρσύνοντος, ἐτίμων αὐτὸν τὰ πλήρη καὶ ἐσκηνοποιούοντο. A. || 9. συμβουλή B. idem mox ἡμῖν. || 10. addit C : μὴ οὐκ εἰμι καὶ γὰρ εἰς ἐξ ὑμῶν; οὐ πρῶτος ἐν πολέμοις ἐπιβαίνω; μὴ γὰρ ἐγὼ οὐκ ἐπιθυμῶ θεάσασθαι τὴν ἐμὴν παθεινοτάτην μητέρα Ὀλυμπιάδα; τῷ ὀνόματι γὰρ καὶ τῷ ἀξιώματι διαφέρω ὑμῖν, τοῖς δ' ἄλλοις πᾶσιν ὁμοίως ὑμῶν τυγχάνω. || 11. οὕτως ἀποφηνάμενος τιμὰς ἐπιδίδωσι τὰ στρατόπεδα B; τιμὰς ἐδίδου τοῖς αὐτοῦ στρατεύμασι C; || 12. Τίγριος C. Τίγριδος A. || 13.

visset, eodem momento etiam epistolam Philippo legendam dat. Cumque uno in tempore et ille potum quem acceperat transmisisset, et hic litteras perlegisset, facile dedit medico intellexisse quid de sedulitate ejus opinionis habuisset. Denique cum curatio illa ad pristinum statum Alexandrum deduxisset, Philippusque ultionem mendacii flagitaret, ut insidiatus regi Parmenio poenas capite dependit.

IX. Igitur recepta valetudine Alexander per Medos exercitum ducens iter illud multis admodum diebus per deserta regionis emensus est, multamque aquæ penuriam toleravit. Tandem denique ad Euphratem veniens fluvium magnitudine haud cuique facile secundum, eoque constrato navibus atque ponte, cujus iter suis incunctantibus persuaderet, primus omnium pontem emensus auctoritatem cunctis audaciæ præstitit. Omni igitur jam multitudine impedimentisque transmissis, illico solvi pontem compactarumque ob id navium jubet vincula. Id cum exercitus universus indignantius accepisset, quod enim pervium sit impedimentum illud intra natabula fluminis projecisset; et utile arbitrentur secundæ meminisse fortunæ: accepto hoc murmure et indignatione militum, rex in hæc verba concionatur: « Equidem fateor, milites, duas pariter res in animo esse divisas, spem scilicet et pudorem, quarum alterum prærogativam præteritæ virtutis ostendit, aliud vero importuni metus opinionibus adumbratur. Quis enim non videt abolendam prorsus memoriam esse victoriæ præcedentis, si

præsenti vestræ indignationi commodetis fidem, qua regem vestrum Alexandrum inconsulte fecisse opinamini, quod ad fugam nobis infaustissimum iter pontis dissolutione sustulerit? Aut quid prorsus de spe victoriæ residebit, si id verum est? Vel quid mage contrarium foret hujusmodi votis, quam si quid animo præcepistis, id vobis tuto pareret? præsertim cum in opere militari formidinis incertivum sit spes tutius evadendi. Sed id quidem dies (*deus*) et virtutis vestræ gloria procul fecerit. Enim ego qui tot præliis, tot victoriis doctus nihil aliud nisi de incremento vestræ gloriæ cogitaverim, profecto fecisse mihi videor cum sententia fortiorum, quod ignaviæ intempestivo reditu amputato, solius prorsus victoriæ viam dextris et gladiis reserandam esse monstraverim. Neque id dissimulabo, quod sentio adjuvare me votis fortunam ejusmodi, ut si ignaviæ reditus requireretur, longe sit melius hic occumbere gloriose quam post nomen victoriæ præcedentis dedecorosius evasisse. Quin legem nobis fortitudinis dicimus, solis esse militandum, qui cursum noverint ad insequendum hostem potius quam ad periculi fugam. Quam cum perpetuo ignoraveritis, deos ego vobis immortales polliciti ac spei meæ vates (*vades*) dixerim, nihil omnino posse oboriri impedimenti quin, si solita vobis utamini fortitudine, debitam victoriam capessatis. » Ad hæc Alexandri verba et favor militum et animus excitatus nihil omnino præter victoriæ desiderium conceperat.

ΚΕΦ. Γ.

Λειφθέντες δὲ οἱ βάρβαροι τῇ ἐπιχειρήσει τῶν σιτιῶν ἀποστραφῆν (1) ἐποίησαν εἰς τὴν Βακτριανὴν χώραν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπέμεινε ἐκεῖ κρατήσας ὄλον τὸν τόπον. Ἐτερος δὲ σατράπης Δαρείου προσελθὼν Ἀλεξάνδρῳ εἶπεν· « Ἐγὼ σατράπης Δαρείου εἰμι καὶ μεγάλην αὐτῷ κατώρθωσα πράγματα ἐν πολέμῳ, καὶ οὐκ ἠὲ χάριστηθην παρ' αὐτοῦ· δός μοι οὖν μυρίους στρατιώτας ἐνόπλους, καὶ δίδωμί σοι τὸν ἐμὸν βασιλεῖα Δαρεῖον (2). » Εἶπε δὲ αὐτῷ Ἀλέξανδρος· « Πορεύου καὶ βοήθει τῷ ἑαυτοῦ βασιλεῖ· οὐ γὰρ πιστεύω σοι τοὺς ἄλλοτριούς, τῷ προδιδόντι τοὺς ἰδίους. Ἐγραψαν οὖν οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ σατράπαι (3) Δαρείῳ περὶ Ἀλεξάνδρου οὕτως·

« Δαρείῳ μεγάλῳ βασιλεῖ χαίρειν. Καὶ πρότερον μὲν ἐν σπουδῇ φανεράν σοι ἐποιήσαμεν τὴν Ἀλεξάνδρου ἐπίβασιν τὴν γενομένην τῷ ἔθνει ἡμῶν, καὶ νῦν σοι πάλιν φανερόν ποιοῦμεν, πεφαγκέναι (4) αὐτὸν καὶ πολιορκεῖν τὴν χώραν ἡμῶν· καὶ ἀνείλεν ἐξ ἡμῶν πλείστους, καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ κινδυνεύομεν (5) τοῦ ἀπολέσθαι. Τάχυνον οὖν μετὰ δυνάμει πολλῆς τοῦ προφθάσαι αὐτὸν καὶ μὴ συγχωρῆσαι αὐτῷ ἐπελεθεῖν σοι· δυναμικὸν γὰρ καὶ πλείστον ἐστὶ τὸ Μακεδονικὸν στρατεύμα καὶ κατισχύει ἡμῶν. Ἐρρωσο. »

ἐπάνω τοῦ Τίγριδος (12) ποταμοῦ. Συνέβαλλον δὲ ἀλλήλοις εἰς πόλεμον, καὶ ἀμφοτέρω τὰ στρατεύματα (13) γενναίως ἐπολέμουν πρὸς ἀλλήλους. Καὶ τις τῶν Περσῶν ὄπισθεν Ἀλεξάνδρου ἔλθων καὶ ἀναλαβὼν Μακεδονικὸν ὄπλον, ὡς σύμμαχος Μακεδόνων· γενόμενος, κατήνεγκεν τὸ ξίφος (14) κατὰ τῆς κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου καὶ ἔθραυσεν αὐτοῦ τὴν κορυφὴν (15). Εὐθέως δὲ συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατοπέδων Ἀλεξάνδρου παρίσταται αὐτῷ δέσμιος. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος νομίσας αὐτὸν Μακεδόνα εἶναι, λέγει αὐτῷ· « ὦ γενναῖε, τί σοι ἔδοξε τοῦτο ποιῆσαι; » Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· « ὦ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, μὴ πλανήσῃ σε τὰ Μακεδονικὰ ὄπλα μου· ἐγὼ γὰρ Πέρσης εἰμι, Δαρείου σατράπης· καὶ προσελθὼν Δαρείῳ εἶπον αὐτῷ· « Ἐάν σοι κομίσω Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν, τί μοι χαρίζεις; » Αὐτὸς δὲ ἐπηγγειλατό μοι χώραν βασιλείας (16) καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ πρὸς γάμον. Ἐγὼ οὖν παραγενόμενος πρὸς σε ἀναλαβόμενος σχῆμα Μακεδονικόν, ὃ ἠλπιζον οὐκ ἐπέτυχον (17). » Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος ματαπεμφθῆσας ὄλον τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ, θειρῶντων πάντων, τοῦτον ἀπέλυσε· εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἴδιον στρατόν· « Ἄνδρες Μακεδόνες, τοιοῦτους δεῖ στρατιώτας εἶναι (18).

τάγματα C. || 14. τὸ ξ. add. ex A. || 15. κεφαλὴν B. || 16. χώρας βασιλικῆς A. || 17. ἐγὼ οὖν παραγενόμενος πρὸς σε ἀνέλαβον σχῆμα M., ἵνα μὴ (μοι cod.) ἀποτύχω· τανῦν δὲ μὴ ἐπιτυχῶν τοῦ σκοποῦ, ἵσταμαι δέσμιος ἐνώπιόν σου C; om. hæc A. || 18. sic A; στρ. πρὸς πόλεμον B; στρατ. εἶναι πρὸς πόλεμον τολμηρούς C.

Cap. X. 1. συστροφῆν A C. || 2. τοὺς ἡμετέρους στρατιώτας καὶ σατράπης καὶ αὐτὸν τὸν Δαρεῖον A. || 3. ἐγρ. δὲ οἱ ἀπ' ἐκείνων τόπων σατράπαι τῷ Δαρείῳ· « Ὑδάσπης καὶ Σπιγχιθῆρ θεῶν μεγάλῳ Δαρείῳ χαίρειν A. || 4. πεφθάνοντι C; cod. A sic: φθάνομέν σοι τὸ πρότερον δηλοῦντες Ἀλεξάνδρου ἐπίβασιν γενομένην, καὶ νῦν σοι φανερόν ποιοῦμεν φθάσαντα αὐτὸν ἐπὶ τὸν τόπον καὶ πολιορκεῖν τὴν χώραν καὶ ἀναρῆσθαι ἡμᾶς πλείστους· ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ κινδυνεύομεν σφόδρα. || 5. κινδυνεύοντες B. ||

Sed enim cum omnis Darii exercitus propter Tigridis alveum locatus adventum Macedonum exspectaret, nec cunctabundus Alexander acie instructa sese hostibus obtulisset, coepto conflictu ferventique re bellica unus e Persis armis Macedonicis indutus, evitata hoc astu dinoscentia, propter similitudinem scilicet munimenti, a tergo Alexandrum ense infesto adoritur ac ferit. Sed ictus propter galeæ fortitudinem frustra habitus dissiluit, et comprehendendum profinus virum satellites properantes regi offerunt. A quo cum Alexander requisisset causas ausi hujus, « Primum, inquit, Alexander, nec te clam sit, non ego ex numero tuo sum, enim vestratibus armis Persa vestitus. Verum cum satrapes sim, dignitatem ejusmodi gloriæ apud Darium præmium pactus sum, ut si interfecto te tantæ rei compendium procurassem, cum regni parte filiam quoque regis ad conjugium promererer. Quæ profecto haud dubie forent, (fierent Vat.), ni tecum fortuna potius quam mecum stétisset. » His auditis Alexander multis suorum præsentibus iterare eum jubet sermonem promissi et audaciæ, laudatum denique fidei ac fortitudinis ad suos ire jubet, quod exemplo strenui utilisque præcepti apud milites suos id esse vellet, si pari fide in se quoque sui satellites uterentur.

X. Sed hoc quidem die inclinatione tantum leviter pro

Macedonum partibus ostentata, uterque exercitus ad castra discedit. Cumque reficiendo corpori ciboque capiendo essent, rursus alius satrapa Alexandro se offert cum dignitatis quidem illius professione, sed qui diceret se multa magnaque rei bellicæ opera pro Dario gessisse, enimvero sibi haud parem gratiam repensatam. Si igitur sese susciperet, fore sibi admodum facile, ut cum decem millibus reliqua Darii satrapas incursaret et caperet, una etiam ipsum Darium facile comprehensurus. Ad hæc Alexander reverti hominem, et si quid valeret, auxiliari regi suo mandat. « Qua enim, inquit, spe alienos tibi milites tuto commiserim cives tuos propriosque prodenti? »

Id tamen temporis etiamtum res, absente rege Dario, per ejus satrapas agebantur. Hystaspes denique et Spinter (Spinther) scribunt regi: jam pridem quidem se super Alexandri exercitu ea quæ compererant nuntiasse, enimvero nunc longe auctioribus viribus invasisse partem Persici regni, pluribusque interfectis et captis, non sine periculo ac discrimine sese vexare; oportere igitur se quam primum una cum omni exercitu ad confligendum Alexandro præsto esse.

His litteris Darius acceptis ipse quoque ad Alexandrum scribit in hanc sententiam: « Video tibi laboratum ne quid

Λαβὼν δὲ Δαρεῖος καὶ ἀναγινούσας τὰ γράμματα αὐτῶν πέμπει ἐπιστολὴν Ἀλεξάνδρῳ περιέχουσαν οὕτως· «Δαρεῖος (6) βασιλεὺς Ἀλεξάνδρῳ. [Ἐγραψας ἡμῖν (7) ἐπιστολὴν ὑπερήφανον, δι' ἧς ἡμᾶς ἐπιζητεῖς. ** Ἐν τύχῃ οὐχ οὕτως ἤδη ἔξεις ἀν τὴν ἀγκυραν, ὥστε οὖν ἀπ' ἀνατολῶν θεοὺς εἰς δύσμας κατοικεῖν.] ** Μαρτύρομαι δέ σοι ** ἐφ' οἷς με εἰργάσω * τὴν [γὰρ] μητέρα μου εἰς θεοὺς πεπορευῆσθαι (8) ἠγοῦμαι, γυναῖκα δὲ μὴ ἐσχηκέναι, μηδὲ τέκνα μου γεγενῆσθαι· ἐγὼ δὲ οὐ παύσομαι τὴν ὕβριν μου ἐκδικῶν (9)· ἐγράφη γάρ μοι ὅτι δικαίως καὶ εὐσεβῶς διέθου (10) πρὸς τοὺς ἐμούς· εἰ ἄρα καὶ δικαίως ἐποίησας καὶ τὰ πρὸς ἐμὲ δίκαια ἐφύλαξας, (11) ἔξεστί σοι λοιπὸν (12) τῶν ἐμῶν μὴ φείδεσθαι· κακούχει δὲ αὐτὰς καὶ τιμῶρει (13)· πολεμίων γὰρ τέκνα τυγχάνουσιν· οὔτε γὰρ εὐεργετῶν αὐτὰς ἔξεις με φίλον, οὔτε κακοποιῶν αὐτὰς ἐχθρόν· [ἐν γὰρ (11) τῇ αὐτῇ κεῖται μοι ἀμφότερα. Ἐσχάτην οὖν ἀπόκρισιν δῆλωσον, ἵνα ἴδωμεν.] » Δεξάμενος δὲ Ἀλέξανδρος καὶ ἀναγινούσας τὰ γράμματα Δαρείου ἐμειδίασε καὶ ἀντέγραψεν αὐτῇ ταῦτα· « Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς Δαρεῖῳ χαίρειν. Τὰς κενὰς (15) σου ἀπονοίας καὶ φλυάρους καὶ ματαίας δμιλίας οἱ θεοὶ ἐμίσησαν μέχρι τέλους. Καὶ οὐ παύσῃ ἔτι βλασφημῶν καὶ κενὰ (16) ὑπονοῶν· οὐ γὰρ φοβούμενός σε τετίμηκα τοὺς ποτε

σοὺς (17), οὔτε ἐλπίζων ἐλθεῖν σε (18) εἰς διαλλαγὴν πρὸς ἐμὲ, ἵνα παραγενόμενος εὐχαριστήσης ἡμῖν. Μὴ παραγίνοῦ (19) οὖν πρὸς ἡμᾶς· οὐ γὰρ ἄξιόν ἐστι τὸ ἐμὸν διάδημα τοῦ σοῦ διαδήματος· οὐ μὴν κωλύσης τὴν πρὸς ἅπαντάς μου εὐσέβειαν (20), ἀλλὰ καὶ περισσώτερον (21) πρὸς τοὺς ποτε σοὺς ἐνδείξομαι ἀγαθὴν γνώμην. Ἐσχάτην οὖν σοὶ ἐπιστολὴν γράφω ταύτην (22) γνησίως ἔχων πρὸς σε. »

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Καὶ ταῦτα γράψας Δαρεῖῳ Ἀλέξανδρος ἑτοιμὸς γέγονε πρὸς πόλεμον, καὶ ἔγραψε τοῖς σατράπαις αὐτοῦ πᾶσιν οὕτως·

« Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σατράπαις πᾶσι τοῖς ὑποτεταγμένοις μοι Φρυγίας (1) καὶ Καππαδοκίας, Παφλαγονίας, Ἀραβίας καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις χαίρειν. Βούλομαι ὑμᾶς χιτῶνας κατασκευάσαι πλήθους πολλοῦ καὶ στεῖλαι ἡμῖν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας· τὰς δὲ ὀπλοθήκας ἅς ἐσκευάσατε, ἀποστείλατε ἡμῖν· διατεταγμένοι γάρ εἰσι κάμηλοι τρισχίλιοι ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ μέχρις Ἀντιοχείας τῆς Συρίας πρὸς τὸ διακονεῖν καθὼς προσετάξαμεν, ἵνα ἀκαθυστέρητον τὴν ὑπουργίαν εὐρωμεν. Ἐν σπουδῇ οὖν (2) παραγίνεσθε πρὸς ἡμᾶς. »

Ἐγραψαν (3) δὲ καὶ οἱ σατράπαι Δαρεῖῳ οὕτως· « Δα-

6. Δ. β. Ἀ. om. C. || 7. Initium hujus epistolae in Graecis misere truncatum esse ostendunt latina. Quae uncis inclusi, addita sunt ex cod. A. || 8. πορευῆσθαι BC. || 9. ἐπεκδικῶν A. ἐκζητῶν BC. || 10. διετέθης BC. || 11. addit A : τοὺς ἰσοθέους τιμὰς ἀπονέμων τοῖς ἐμοῖς || 12. sic A ; ἔστι δέ σοι τῶν B. || 13. αὐτὰς τιμωρίας C. || 14. Includa addidi ex A. || 15. κενὰς φλυαρίας σου καὶ ἀπονοίας ματαίας τε μανίας A. Quae sequuntur, καὶ ματαίας ἔτι, om. B. || 16. οὐ παύη βλασφημιῶν καὶ κακὰ ὑπ. C. || 17. sic C ; τοὺς ὑπὸ σὲ υἱούς B. τοὺς σοὺς υἱούς A. || 18. ἐλθεῖν εἰς δ. πρὸς σε BC ; cod. A ita : οὐδὲ ἐλπίζων ἐλεύσεσθαι σε ἐκὸν λάκευσα, ἵνα παραγενόμενος εὐχ. ἡμῖν (ἡμᾶς cod.) || 19. παραίνου B ; μοχ δόγμα pro διάδημα cod. A. || 20. ἀρετὴν καὶ εὐσ. C. || 21. περισσώτερος B. — αν C ; cod. A manca haec : οὐ μὴν τῆς περὶ πάντας εὐσεβείας μου * περισσώτερον καὶ τοὺς σοὺς καλέσας ἐξ οὐρανοῦ εἰς τὸ ἔδαφος πεπτωκότας. Ἐσχάτην οὖν σοὶ ἐπιστολὴν γράφω. Εὐλοπώτερον εἶναι (ἔστιν?) ἄλλος (ὄπλοις?) με πολεμεῖν σοὶ ἢ πλησίον ἔχειν πρὸς σε. Καὶ πέμψας ἑτοιμὸς ἐγένετο. || 22. μόνον γν. ἔχω C.

Cap. XI. 1. Συρίας [καὶ] Κιλικίας A. || 2. ἐν σπουδῇ οὖν καὶ διὰ πόλεμον Δαρείου παραγίνεσθε π. ἡ. C. || 3. οἱ δὲ σατράπαι

omnium faceres quod tibi apud nos veniam polliceretur. Ita et arrogans litteris, elatus ac audax in hac eadem temeritate extitisti, ut quidvis horum ad animum meum venerit excitare me potius ad ultionem quam ad misericordiam queat flectere. Non igitur adeo pertæsos deos regni mei et orientis sui esse sedis existimo, ut ad occidua tecum pariter migraturi sint. Quos ego testes facio juroque ultioni meae debitæ non defuturos. An tu putas servire te mihi artificii isto obsequio, quod matri conjugive ac liberis meis clemens es? Equidem puto matrem mihi in deos abisse, filios vero ne susceptos quidem habeo, nec conjugem habuisse. Quin magis omnia hæc ferro et vindicta prosecuturus sum. Quippe si faceres ac velles eorum aliquid, quod iracundiæ meæ mederi potuisset, ipse ad me supplex venires ac pœnitens; foret enim, ut vertente ad veniam animo his te honoribus prosequeremur, quibus te diis equantum (*requandum* l.) esse gratularere. Quod si non facias, sane sævias, quantum libuerit, in meos. Neque enim mater aut conjux neque liberi habiti clementius ad mansuetudinem me prævenerint. Habes igitur mandata hæc atque suprema; respondeo quod voles, alterumque optato vel expectato, id est veniam mali an pœnam. »

Hæc cum lætior Alexander audisset suisque legisset, ipse quoque respondit, non minus sibi pertæsas esse vaniloquentias et jactantias barbari quam sperare illum diis quoque infestis hæc dicere, quippe qui timens et metu percitus constantiam verbis inconsultioribus fingeret, verum ageret rem timentis. Quod ergo affectus ejus eorumque reverentiam spectet, non Dario illud, sed communi humanitati præstare. Se tamen protinus ad ipsum esse venturum, modo si adventus ille ceteris Persis placeret, quibus utique præterita experimenta displiceant; quare a se quoque suprema litteras datas, cetera vero manu esse complenda.

XI. Hic uterque exercitus bello paratur. Quem Alexander cum plurimum conscripsisset, satrapis Phrygiæ vel Cappadociæ Ciliciamque aut Paphlagoniam vel Arabiam obtinentibus vestium militarium protinus ad competentem militantium numerum et armorum quam maximum numerum jubet; in quos usus tria millia camelorum apud Syriam agi mandaverit, ne quid eorum quæ usui forent belli commodo moraretur:

Eodem sane tempore Darii duces multas ejusmodi litteras misitavere, quibus fatigare sese multosque admodum optimatium interemptos, quosdam etiam ad Alexandrum

ρείω μεγάλῳ βασιλεῖ χαίρειν (4). Εὐλαβῶς ἔχομεν τοιαῦτα γράφειν σοι, ἀναγκαζόμεθα δὲ ὑπὸ τῶν πραγμάτων (5). Γίνωσκε, βασιλεῦ, ὅτι ὁ ἡγούμενος Μακεδόνων Ἀλέξανδρος δύο ἡμῶν τῶν μεγιστάνων πεφόνηκε, τινὲς δὲ τῶν μεγιστάνων διέβησαν πρὸς Ἀλέξανδρον σὺν ταῖς παλλακαῖς. » Γνοὺς δὲ ταῦτα Δαρεῖος γράφει τοῖς ἔγγιστα στρατηγοῖς ἤτοι σατράπαις αὐτοῦ, γενέσθαι ἐτοιμοὺς καὶ παρεμβολὴν τιθέναι. Ἐγραψεν δὲ καὶ τοῖς ἔγγιστα βασιλεῦσιν οὕτως· « Δαρεῖος βασιλεὺς βασιλέων τοῖς ἐμοὶ πεφιλημένοις βασιλεῦσι (6) χαίρειν. Ὡς μέλλοντες ἡμῶν ἰδρῶτα ἀπομάξασθαι, ἀγωνίσασθαι μέλλομεν πρὸς ταλαίπωρόν τι ἔθνος Μακεδονικόν (7). » Προσέταξε δὲ καὶ τῷ Περσικῷ στρατοπέδῳ ἐτοιμοὺς εἶναι (8). Ἐγραψε δὲ καὶ Πῶρῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν, δεόμενος βοήθειας τυχεῖν παρ' αὐτοῦ (9).

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Δεξάμενος δὲ Πῶρος ὁ βασιλεὺς τὰ γράμματα Δαρείου καὶ ἀναγνοὺς τὰς συμφορὰς τὰς γενομένας αὐτῷ ἐλυπήθη (1), καὶ ἀντιγράφει αὐτῷ οὕτως· « Πῶρος βασιλεὺς Ἰνδῶν βασιλεῖ Περσῶν Δαρείῳ χαίρειν. Ἀναγνοὺς τὰ γεγραμμένα ἡμῖν ὑπὸ σου ἐλυπήθη σφόδρα, καὶ ἀπορῶ θέλων μὲν (2) συντυχεῖν καὶ βουλεύσασθαι περὶ

τῶν συμφερόντων, κωλυόμενος δὲ ὑπὸ τῆς συνεχούσης με σωματικῆς νόσου. Εὐθύμως οὖν δίαιγε ὡς ἡμῶν συμπαρόντων σοι καὶ μὴ δυναμένων στέγειν τὴν ὕβριν ταύτην. Πρὸς δ' οὖν βούλει γράφον ἡμῖν· σοὶ γὰρ (3) παρακείσονται αἱ ὑπ' ἐμὲ δυνάμεις πᾶσαι, καὶ τὰ πορρωτέρῳ ὑπακούσονται ἔθνη. Ἐρρωσο. » Μαθοῦσα δὲ ταῦτα ἡ μήτηρ Δαρείου διεπέμψατο Δαρείῳ κρυφίως γράψασα οὕτως· « Δαρείῳ βασιλεῖ τῷ ἐμῷ τέκνῳ χαίρειν (4). Ἀκούω σε συναθροίζοντα ἔθνη καὶ βουλούμενον ἕτερον πόλεμον συνάψαι πρὸς Ἀλέξανδρον· μὴ οὖν τάρáξης (5), τέκνον, τὴν οἰκουμένην· τὸ γὰρ μέλλον ἀδηλόν ἐστίν· ἔασον οὖν τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τὸ κρεῖττον, καὶ μὴ ἐν ἀποτόμῳ (6) χρησάμενος ἀμφιβολῶς (7) τοῦ ζῆν στερηθῆς· ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν ἐν μεγίστῃ τιμῇ παρὰ Ἀλέξανδρον βασιλεῖ, καὶ οὐχ ὡς πολεμίου μητέρα ἔσχαμε (8), ἀλλὰ ἐν μεγάλῃ δορυφορίᾳ, ὅθεν ἐλπίζω εἰς συνθήκας καλὰς ἡμᾶς ἐλεύσεσθαι. »

Ἀναγνοὺς δὲ τὰ γράμματα Δαρείου ἐδάκρυσεν ἀναμνησκόμενος τῆς ἑαυτοῦ συγγενείας· ἄμα δὲ ἔταράσσετο καὶ ἔνευε πρὸς πόλεμον (9).

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος (1) ἔχων δύναμιν πολλὴν παραγίνεται ἐν τῇ Περσικῇ χώρᾳ. Τὰ οὖν τεῖχη τῆς

Ἀλεξάνδρου ἐποίησαν ὡς προσέταξεν αὐτοῖς. ἔγραψαν δὲ καὶ οἱ σ. C. || 4. Δαρείῳ.. χαίρειν excid. in B. In cod. A : γράφει δὲ καὶ σατράπης Δαρείῳ περὶ τῶν ἐνεστῶτων· « Οἰμητάδης Δαρείῳ θεῶ χαίρειν. || 5. Pergit A : Αὐτὸς γὰρ τετραυματίσμαι· δύο μεγιστάνοι ὄλοντο· Κωμάρξης δὲ τραυματίας γενόμενος ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ἴδιον σκῆνωμα, Νανίας δὲ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν μεγιστάνοι διέβησαν πρὸς Ἀλέξανδρον· εἰσοδίας (εἰσόδοις?) λαβόντες καὶ βασιλικὰ χωρία παρέδωκαν σὺν ταῖς ἐνούσαις παλλακαῖς καὶ Ὀλυμπιάδα τὴν τοῦ Ουριδάτου ἀδελφὴν· καὶ τὰ χωρία ἐνεπύρισαν. » Γνοὺς δὲ ταῦτα Δαρεῖος ἔγραψεν τῷ ἔγγιστα σατράπῃ Πηνγάλῳ (sic) γενέσθαι ἐτοιμον καὶ παρεμβολὴν θεῖναι || 6. ταῖς... βασ. add. ex C. || 7. πολεμεῖν addunt B. C. || 8. ἐτ. εἰν. add. ex C ; προσέταξεν δὲ καὶ τοῖς περὶ Κοθάρξην ὀδεύειν καὶ προάγειν. A. || 9. Ipsam epistolam Darii, quam neque A neque B habet, serioris hominis factum, inseruit C, ita pergens : Καὶ ὁ Δαρεῖος εὐθὺς γράφει πρὸς Πῶρον βασιλεῖ Ἰνδῶν ἐπιστολὴν περιέχουσαν οὕτως· « Τῷ ἐν θεοῖς θεῶ μεγάλῳ βασιλεῖ Πῶρῳ Δαρεῖος ὁ δυστυχῆς χαίρειν. Τὰ περὶ τῶν ἡμετέρων δυστυχημάτων πάντα (cod. καὶ) γράφειν ἀδύνατον· οἶμαι δὲ σε τὸν ἐμὸν δεσπότην ἀκηκοέναι τῶν πολλῶν ὀλίγα, ὡς παῖς Μακεδονικὸς εἰς ἡμᾶς ἐπιβὰς ληστρικῶς καταναγκάζει, καὶ μεταναστὰς τῶν οἰκείων (γενέσθαι) τὴν δουλικὴν ἠθετηκῶς τύχην δεσποτικῶς ἡμᾶς διάγει, καὶ σπουδάζει διατεθῆναι καὶ τὴν τῆς ἐώας ἀρχὴν ταῖς δυσμαῖς παραπέμψασθαι. Τοῦτον Πέρσαι δεδιότες, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀντιστῆναι τῇ μάχῃ οὐ δύνανται. Ἐπὶ τοῦτο δέομαι τῆς σῆς μεγαλειότητος, μὴ ἀνέχεσθαι ταῦτα, ἀλλὰ χεῖρα βοήθειας ἐξαποστεῖλαι τῷ σῷ δούλῳ· ἔτι δὲ καὶ τοῦτο ἄπαξ ὑπεξέλιθις τοῖς Μακεδόσιν εἰς πόλεμον, ἵνα γνῶσι τὰ κατὰ θεῶν ὀπλιζέσθαι. Ἐπίσταμαι γὰρ ἀκαταμάχητον εἶναι τὸ τῶν Ἰνδῶν στίφος. Ἐπικάμψθητί μου τοῖς γράμμασι, καὶ τὴν ἐκ ψυχῆς αἴτησιν πλήρωσον, καὶ τοὺς κατεπείγοντάς με Μακεδόνας ἀμύνασθαι θέλησον. Σπλαγχτίσθητι ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δυστυχήμασι. Ἐρρωσο. »

Cap. XII. 1. addit C : Καὶ τὴν κεφαλὴν κατασεισας βύθιον τι καὶ περιπαθὲς ἐνεστέναξε καὶ δακρύων ὀχετοὺς ἐξ ὀφθαλμῶν κατέχευεν ὡς προσδοκῶν καὶ αὐτὸς τοιαῦτα ὑποστῆναι, φη καὶ (καὶ ἐρη?)· Ὁ τῇ τύχῃ ποτὲ μὲν ἴσα θεοῖς (ισόθεος?) Δαρεῖος νῦν ὑπὸ Μακεδόνων ἐλαύνεται ; » Προσκαλεσάμενος δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατηγοὺς καὶ τοπάρχας φησὶ· « Λαβόντες μεθ' ἑαυτῶν πεντήκοντα χιλιᾶδας ἀνδρῶν ἰπέων ἅπιτε τῷ Δαρείῳ εἰς συμμαχίαν· « Ἐὰν δὲ Ἀλέξανδρον καταλάβητε (Ἀλέξανδρος καταλάβηται cod.), ἔγραφαί Μακεδόνων γενόμενοι, τοῦτον ζῶντα πρὸς ἐμὲ ἀγάγετε, ὅπως ἴδω αὐτόν· ἔφεσις γὰρ μοὶ ἐστίν τοιοῦτον θεά-

transisse nuntiarent. Hæc omnia in id Darium excitabant, ne quid segnius prætermitteret. Igitur ad Porum quoque scribit Darius petitque sibi auxilia plurima.

XII. Sed Porus valitudine corporis excusata atque in tempus dilata petita rescripserat. His compertis Darii mater quæ una cum Alexandro erat, clam litteras facit easque ad filium destinat scriptas in hanc sententiam : « Rogodune, mater Dario filio salutem dicit. Fama est te coacto exercitu ad prælium tendere, profecto nescientem quod orbis quoque vires ad sese venientes rex Alexander facile contempserit. Nollem igitur, nate mi, incertum futurum a te

præoptari præsentibus, cui fortasse sit promptius degere te aliquid vel amicitia consultare. Quid enim omnium est quod te excitet ad indignationem, cum ipse nos quoque quibus fortuna timebatur tristior, honore quo domi nulliusque indigentes agitemus. Boni igitur consules, si de pactionibus videris. » His lectis Darius illacrimat ; hoc ipso tamen ad indignationem excitemento utebatur, quod putaret indicij injuriam viribus suis, si de pactionibus meditaretur.

XIII. Alexander nihilominus propius jam Persas adierat, adeo ut in conspectu eorum etiam muros haberet. Enimvero æstimationem intellectam adventus sui in hunc mo-

πόλεως ὑψηλὰ τυγγάνοντα τοῖς Μακεδόσι δῆλα (2) ἐγένοντο. Ἐπινοεῖ οὖν τι (3) ὁ φρενήρης Ἀλέξανδρος· τὰ γὰρ ἐκεῖ νεμόμενα ποιμνία τῶν νομῶν ἀποσπάσας καὶ ἐκ τῶν δένδρων κλάδους ἀποκόψας ἐπέδησεν εἰς τὰ νῶτα αὐτῶν, καὶ ὅπισθεν τῶν στρατοπέδων ἐβάδιζε τὰ ποιμνία. Συρόμενοι δὲ ἐπὶ τῆς γῆς οἱ κλάδοι ἀπεώθουν τὴν κόνιν ἣν ἐσάλευον, καὶ ἀνῆρχετο ὁ κονιορτός ἕως Ὀλύμπου (4), ὥστε τοὺς Πέρσας ἀπὸ τῶν τειγῶν ὀρῶντας ὑπονοεῖν πλῆθος ἄμετρον τὸ στρατόπεδον τυγγάνειν. Ἐσπέρας (5) δὲ γενομένης ἐκέλευσε δεθῆναι εἰς τὰ κέρατα τῶν ποιμνίων δᾶδας καὶ κηρία, καὶ ταῦτα ἀναφθῆναι καὶ καίειν. Ἦσαν γὰρ πεδινοὶ οἱ τόποι, καὶ ἦν θεωρούμενον τὸ πεδίον ὅλον ὡς πυρὶ καιόμενον. Καὶ ἐδειλίασαν οἱ Πέρσαι. Ἦλθον οὖν πλησίον τῆς πόλεως Περσίδος ὡς ἀπὸ σημείων [ἡμερῶν] πέντε (6)· καὶ ἐξίτηι Ἀλέξανδρος τινα πέμψαι πρὸς Δαρεῖον μηνύοντα αὐτῷ πότε τὴν συμβολὴν τοῦ πολέμου ποιήσουσι (7). Κοιμᾶται οὖν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ ὄρα καθ' ὕπνου τὸν Ἄμμωνα ἐν σήματι Ἐρμου αὐτῷ παρεστῶτα, ἔχοντα κηρύκιον καὶ γλαμῦδα καὶ βάρβδον καὶ Μακεδονικὸν πηλῖον (8) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, λέγοντα αὐτῷ· « Τέκνον Ἀλέξανδρε, ὅτε καιρός ἐστι βοθηθείας, συμπάρειμί σοι· σὺ οὖν ἐὰν πέμψῃς ἄγγελον πρὸς Δαρεῖον, προδώσει σε·

σὺ δὲ αὐτὸς γενοῦ ἄγγελος καὶ πορεύου ἀναλαβὼν τὸ σήμα ὅπερ ἔχειν δεῖς με. » (9) Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Ἐπικίνδυνόν μοι ἐστὶ βασιλέα ὄντα ἑαυτοῦ ἄγγελον γενέσθαι. » Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ (10)· « Ἀλλὰ θεοῦ βοηθοῦ τυγγάνοντος οὐδὲν βλαβερόν ἐπακολουθήσει σοι. » Λαβῶν δὲ τοῦτον τὸν χρησμὸν Ἀλέξανδρος ἀνίσταται χαίρων καὶ μεταδίδωσι τοῖς σατράπαις αὐτοῦ (11). Οἱ δὲ συνεβουλεύσαντο αὐτῷ τοῦτο μὴ ποιῆσαι.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Παραλαβὼν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ Εὐμηλον (1) τοῦνομα σατράπην, ἄρας μεθ' ἑαυτοῦ τρεῖς ἵππους εὐθέως ὄδευσε, καὶ παραγίνεται εἰς τὸν καλούμενον Στράγγαν (2) ποταμόν· οὗτος δὲ ὁ ποταμὸς πῆγγυται ταῖς χιόσιν, ὥστε ἐδαφοῦσθαι αὐτὸν καὶ πετρώδῃ γίνεσθαι, καὶ διαπερᾶσθαι ἐπάνω αὐτοῦ (3) τὰ κτήνη καὶ τὰς ἀμάξας· εἶτα μεθ' ἡμέρας λύεται καὶ γίνεται βαθύρρους ὥστε καταφθεῖραι (4) τοὺς συλληφθέντας τῷ βέεματι διαπερῶντας. Εὐρεν οὖν παγέντα τὸν ποταμὸν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ἀναλαβὼν τὸ σήμα ὅπερ εἶδε δι' ὄνειρου φοροῦντα τὸν Ἄμμωνα, καὶ καθίσας εἰς τὸν Βουκέφαλον ἵππον διαπερᾶ μόνος· τοῦ δὲ Εὐμήλου παρακαλοῦντος αὐτὸν σὺν αὐτῷ διαπερᾶσαι, μὴ γίνηται αὐτῷ τις ἀνάγκη βοη-

σασθαι παῖδα. » Γράφει δὲ καὶ ἐπιστολὴν πρὸς Δαρεῖον περιέχουσαν οὕτως· || 2. θέλειν B; θέλω οὖν... κωλύομαι δὲ C. || 3. sic dedimus e cod. A; cod. B. ita: γράψον· ἡμεῖς γάρ σοι παρακείμεθα καὶ αἱ ὑποτεταγμένοι δυνάμεις καὶ τὰ πορρωτέρω ὄντα ὑπακούσονται μου (δυνάμεις). cod. C: Πλὴν ὁ οὖν βούλει γράψον ἡμῖν· εἰ μὴ γὰρ οὐκ ἀρκούσιν αἱ παρακείμεναι δυνάμεις, καὶ τὰ πορρωτέρω δὲ ὄντα ὑπακούσονται μου ἔθνη. || 4. Δαρεῖω... χαίρειν add. ex C; Ῥοδογούνη ἡ μήτηρ Δαρεῖω τέκνω χαίρειν A. || 5. ταραξῆς ἢ σαλεύσης A. || 6. ἐν ἀποτομία A; ἐν ἀποτόμῃ C. || 7. ἀμφιβάλλων B. || 8. ἔσχημαι B. || 9. ἐταράσσετε τῇ ψυχῇ καὶ τὴν τῶν Βακτριανῶν χώραν προαχῶνα (sic) ἔσχεν. A.

Cap. XII. 1. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὴν πορείαν ἐγγιστα τῆς Περσίδος ἐποιεῖτο, ὥστε τὰ τῆς πόλεως τεῖχη ὑψηλότατα ὄντα τοῖς Μακεδόσι κατάδηλα γίνεσθαι. A. || 2. διάδηλα C. || 3. τί οὖν ἐπινόει C. || 4. ὁ κονιορτός μέχρι νεφῶν ἐφθασεν A. || 5. Ἐσπέρας δὲ... ἐδειλίασαν οἱ Πέρσαι om. A. || 6. sic C; Περσίδος ἀποσημείου ἡμερῶν πέντε. B, ἡμερῶν unciis inclusi. Sensus: accesserunt usque ad quintum ab urbe lapidem. Cod. A: ἐπεὶ δὲ ἀπῆλθεν τῆς Περσίδος ἡμέρας πέντε || 7. ποιήσονται B. || 8. πηλῖον A, παλῖον B, πάλλιον C. || 9. ἔχειν ὄρωμεν B. || 10. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ h. l. om. B. post ἐπακολουθήσει σε addens: λέγει τῷ Ἀλεξάνδρῳ || 11. addit C: καὶ οὐδενὶ διηγήσατο τὸν ὄνειρον, ἀλλὰ μόνον εἶπεν ἄγγελον αὐτοῦ πρὸς Δαρεῖον ἀπελθεῖν. Οἱ δὲ σατράπαι διεκώλυον αὐτὸν τοῦ μὴ ποιῆσαι τοῦτο.

Cap. XIII. 1. Ἐρμηλον B. || 2. Σαράγγαν? || 3. διαπ. εἰς αὐτὸν C. τὰ κτήνη καὶ om. B. || 4. κατασύρην (κατασύρειν) τοὺς

dum ludit; pecua multigena seu armenta quæ illis in pascuis abundarent coæta comprehendi, eorum cornibus frondentes et auctiusculos ramos adnecti jubet; tumque aliis ramulis adnexis ad caudas pecudum singularum agi præimpedita hactenus mandat, utramque speciem pariter imitatus, ut et erectis frondibus quæ adnexæ frondibus ferebantur silvestrem quandam speciem præ se agerent, ex qua oculi insequentem exercitum foret, et tractis ramulis pulvis excitus omnem dinoscentiam veri eminus confudisset. Et hoc igitur ex pulvere nebulaque, quæ per immensum latius agebatur, obstupefacti jam primum, tum etiam opinione magni exercitus territi Persæ stupore defixi sunt. Jam per internuntios facultatem belli dari sibi decreverat Alexander postulare, eaque cura depressus in somnum est, somniatque sibi deum Ammonem adstitisse omnem habitum, quo deum Mercurium pingi visisset, sibimet porrigentem cum his mandatis: « En tibi, fili Alexander, adsum in tempore, moneoque ab illo te quem legare institueras ad Darium prodi-

potuisse. Enimvero forti animo age teteque ipso pro te utere internuntio, videlicet hoc omni habitu adornatus quem nunc a me tibi offerri consideras. Id enim etsi parum consultum aliis videtur regem sui ipsum pro se nuntium fieri, tibi tamen istud auxilio nostro proclive est. »

XIV. Paret rex monitis dei protinusque Eumelo (*Eumelo*) comitante equo vectus, præterea alio subsidiario sibi ascito, mandat agit. Igitur cum ad Strangam fluvium devenisset, qui plerumque ex vehementia nivium adeo stringitur et congelascit, ut instar saxi viabilem sese transeuntibus viris, carris etiam quam onustissimis præbeat. Atque ex hoc ingenio sui etiam tunc gradabilis fuit. Ibidem accepto habitu quem deus monitor præmonstraverat, ipse quidem uno usus equo ceptum iter agit, Eumelum porro cum equis duobus ibidem subsistere ac se operiri jubet. Igitur transmissis flumine, cujus latitudo est haud minus stadii mensura, ad ipsa regis tentoria penetrat. Sed cum habitum viri Persæ demirarentur, opinionemque sibi ferme de deo ipso

θείας (6), λέγει δ' Ἀλέξανδρος· « Ὡδε μείνον μετὰ τῶν δύο πύλων, ἔχω γὰρ βοηθὸν τὸν χρησιμοδοτήσαντά με ἀναλαβεῖν τὸ σχῆμα τοῦτο, καὶ μόνον με πορευθῆναι. » Ἐἶχε δὲ ὁ ποταμὸς τὸ πλάτος μέτρον σταδίου ἑνός. Καὶ ἀποβάς Ἀλέξανδρος ὠδευσε καὶ ἦλθεν ἔγγιστα τῶν πυλῶν Περσίδος· καὶ οἱ ἐκεῖ φρούραρχοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τούτῳ σχήματι ὑπενόουν θεὸν αὐτὸν εἶναι. Κατασχόντες δὲ αὐτὸν ἐπυθάνοντο περὶ αὐτοῦ τίς ἂν εἴη· εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἀλέξανδρος· « Τῷ βασιλεῖ Δαρείῳ παραστήσατέ με· αὐτῷ γὰρ ἐπαγγελῶ τίς εἰμι, καὶ ἐπὶ τί πρὸς αὐτὸν (6) ἀπεστάλην. » Οἱ δὲ θαυμάσαντες τὴν αὐτοῦ θαρσαλέαν ἀπόκρισιν παρέστησαν αὐτὸν τῷ Δαρείῳ· ἔξω γὰρ ἐπὶ λόφῳ (7) ἦν Δαρεῖος στρατοὺς (8) ὀρύσσειν καὶ φάλαγγας συντάσσειν διὰ τὴν (9) τῶν Μακεδόνων ἐπέλευσιν. Συναθροίσας (10) δὲ Ἀλέξανδρος τὴν θεωρίαν τὴν ξένην πάντως, (11) παρ' ὀλίγον προεκύνησεν αὐτὸν Δαρεῖον, θεὸν νομίσας αὐτὸν εἶναι ἐξ Ὀλύμπου κατελθόντα, καὶ βαρβάρων στολαῖς κεκοσμηῆσθαι. Ἐκαθέζετο δὲ Δαρεῖος ἐπὶ τινος ὑψηλατάτου δίφρου (12), διάδημα φορῶν ἐκ λίθων πελυτιμῶν, ἐσθῆτά τε σηρικὴν Βαθυλωνίους ὑφάσμασι καὶ χρυσοσήμασι ὑφασμένην (13) καὶ πορφύραν βασιλικὴν χρύσεα (14) τε ὑποδήματα διὰ λίθων κεκοσμημένα (15) μέχρι τῶν κνημῶν αὐτοῦ· χρύσεα (16) δὲ λυχνίδια ἐπάνωθεν αὐτοῦ ἤπτοντο, ἕτερα δὲ περὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καὶ κύκλω αὐτοῦ πε-

ρίεστραπτον λυχνία· σχῆπτρα δὲ ἐκατέρωθεν, στίφη δὲ μυριάδων περίξ αὐτοῦ (17). Ὁ δὲ Δαρεῖος ἐπυθάνετο αὐτοῦ τίς ἂν εἴη, θεωρήσας αὐτὸν φοροῦντα σχῆμα ὁμηδέποτε εἶδεν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν αὐτῷ· « Ἄγγελός εἰμι Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. » Καὶ λέγει αὐτῷ Δαρεῖος· « Καὶ τί πάρει πρὸς ἡμᾶς; » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Ἐγὼ σοι μηνύω (18), ὡς παρόντος Ἀλεξάνδρου, πότε (19) τὸν πόλεμον συνάπτεις· γίνωσκε οὖν, βασιλεῦ Δαρεῖε, ὅτι βραδύνων εἰς μάχην βασιλεὺς ἤδη πρόδηλος ἐστὶ τῷ ἀντιδίκῳ (20) ἀσθενῆ ἔχων τὴν ψυχὴν εἰς τὸ πολεμεῖν. Ὡστε οὖν μὴ ἀμελεῖ (21), ἀλλ' ἀνάγγειλόν μοι πότε βούλει συνάψαι τὸν πόλεμον ». Ὁ δὲ Δαρεῖος ὀργισθεὶς εἶπε τῷ Ἀλεξάνδρῳ· « Σοὶ οὖν συνάπτω τὸν πόλεμον ἢ Ἀλεξάνδρῳ (22); οὕτω γὰρ εἶ θρασυνόμος ὡς Ἀλέξανδρος τυγχάνων· τολμηρῶς ἀποκρίνη ὡς ἐμοῦ ἔταιρος τυγχάνων (23). Ἐπὶ οὖν τὸ σύνθηες δεῖπνον ἐλευσόμεθα (24), καὶ συνδείπνησόν μοι, διότι καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος δεῖπνον ἐποίησε τοῖς ἐμοῖς γραμματοφόροις. » Καὶ οὕτως εἶπεν Δαρεῖος, καὶ κρατήσας ἐκ τῆς χειρὸς Ἀλεξάνδρον ἦλθεν ἔνδον τοῦ παλατίου αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο δὴ τὸ σημεῖον ἀγαθὸν ἔσχεν Ἀλέξανδρος, ὅτι εἰς (25) τὸ δεῖπνον Δαρείου ἐχειραγωγῆθη ὑπὸ τοῦ τυράννου. Καὶ εἰσελθὼν ἔνδον εὐθέως πρῶτος ἐκηρύχθη εἰς τὸ δεῖπνον Δαρείου.

συλλ. καὶ διαπ. τῷ θεύματι C. || 6. ἐνεκεν χάριν τινος addit C. || 6. καὶ ἐπὶ τί (ἐπειδὴ καὶ πρὸς αὐτὸν cod.)... τῷ Δαρείῳ supplevi ex C. In cod. A post verba θεὸν αὐτὸν εἶναι statim subiecitur : ἐμάνθανον δὲ ἄγγελον Ἀλεξάνδρου αὐτὸν ὄντα || 7. εἶ δὲ ἐ. λόφῳ B. || 8. στρατάς B C. || 9. Pro his C : ὡς ἡρώων ὄντων τῶν Μακεδόνων. || 10. A : Ὁ δὲ ἀθροίσας τὸ πολὺ θαῦμα Δαρείου, παρ' ὀλίγον αὐτὸν προσεκύνησε ὡς θεὸν Μίθραν, νομίζων οὐρανοῦ κατελθόντα τοῖς βαρβάρους πέπλοισι ἐγκοσμηθέντα· ἦν γὰρ κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον τὸ πρόσχημα. || 11. τῇ θεωρίᾳ τῇ ξένη πάντως B C. || 12. ἐπὶ.. δίφρου om. B. || 13. ὑφ. om. B. || 14. χρυσεῖς.. ὑποδήμασι B C. || 15. κειμένων B. || 16. χρύσεα.. λυχνία om. B. Pro λυχνίδια C ἀγγελίδια. In cod. A totus hic locus misere mutilatus. || 17. addit C : ὡς οὖν εἶδεν Ἀλέξανδρος μικρὸν τι ἐδεδαίει· ἀλλ' οὖν πάλιν ἀνέθωρον (I. ἀνεθάρρει) ὑπομιμηνησκόμενος τοῦ χρησιμοῦ. || 18. σημαίνω σοι C. || 19. πότε.. συνάπτεις. Haec alieno loco hic inculcata esse videntur. Cod. A ita : ὅτι οὖν πάρειμι ἄγγελος αὐτοῦ σοι μηνύω· παρὼν Ἀλέξανδρος ἐνθάδε ταῦτα λέγει δι' ἐμοῦ· ὀφείλεις εἶδέναι, βασιλεῦ Δαρεῖε, ὅτι βραδύνων εἰς μάχην βασιλεὺς ἤδη πρόδηλος ἐστὶ τῷ ἀντιδίκῳ κτλ. || 20. τοῖς ἀντιδίκῳ B; τῷ ἀντικειμένῳ C. || 21. μὴ μένε A. || 22. Σοὶ.. Ἀλεξάνδρῳ cod. B ponit post verba Ἀλεξ. τυγχάνων. || 23. ὡς ἐμοῦ τε ἕτερος τυγχ. cod. B; desunt in C. In A locus hic ita habet : Δαρεῖος εἶπε· Μὴ τι σὺ Ἀλέξανδρος; οὕτως γὰρ μετὰ θράσους μοι διαλέγεις· οὐχ ὡς ἄγγελος, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος· ἀλλ' οὐ με ταραξείς· ἀλλ' ἐπὶ τὸ σύνθηες δεῖπνον διατελειούσθαι (sic) καὶ γὰρ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ** τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἰσήνεγκεν ἔνδον τὸ βασιλεῖον· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔσχεν ἐν καρδίᾳ τὸ σημεῖον· ἤδη κρατήσας τὸν τυράννον νικῶν. Ὁ δὲ εἰσελθὼν (I. εἰσῆλθε) ἐπὶ τὸ δεῖπνον εἰς τὰ μέλαθρα Δαρείου καὶ ἐπὶ τὸ δεῖπνον εὐθέως ἐκηρύχθη. Πρῶτος δὲ ἀνακλινητὴς ἦν Δαρείου, δεῦτερος δὲ ἀδελφὸς ἦν Ὀξυάρτης Δαρείου, τρίτος δὲ ὁ σαπράτης Ὀξυδράκης [αν], εἶτα πάλιν Δουρίτης ὁ ἐκπισσύσης, καὶ Φαλαρτής μετ' αὐτὸν, Μιθριάδης ἕκτος κατεκλίθη, καὶ Γεριδάνης τοξοτῶν πρῶτος, ἐπὶ τε Κανδαύλης ὁ νυκτιγῶρος ἕκτος, Μένωπος ἐπανέκειτο Αἰθιοπῶν ἀναξ πολυάρης, ἔγγιστα ἡγεμὸν μέγας Ὀρνίφατος, Ὀδιώνης, Καρτερόρωτος, Συναρίτης, Δελεάκλιθες. Τοῖς δὲ ἀντικρὺς αὐτῶν (sic) μόνος ἀνέκειτο ἐπὶ μίᾳς κλινῆς πάντα ἀριστος Μακεδῶν. Οἱ μὲν Πέρσαι ἀπεθάρραζον τὴν τοῦ σώματος σμικρότητα κτλ. || 24. ἐλευσομαι B. || 25. εἰς τὸ... εὐθέως supplevi ex C.

suaderent, nihilominus equis foret quaeritans, et volentem convenire regem protinus illo deducunt. Enimvero forte Darius tunc visendi exercitus sui causa processerat, hortandisque animis suorum de ignavia Macedonum concionabatur. Jamque aderat Alexander et habitum illum pompamque regiae magnificentiae mirabatur. Denique non absque ea dubitatione egit utrumne adorandus sibi idem rex foret, ita omni cultu tum capitis tum vestitus, sceptro etiam et indumentis pedum magnifice adornabatur. Aderantque et satellitum millia stupore barbarico regem suum ut deum praesentissimum demirati. Sed viso habitu ejusmodi rex Darius cum officium quoque quod simulaverat Alexander cogno-

visset, idem Alexander prior : « En tibi adsum internuntius quidem, enimvero quem nihilo secius ipsi Alexandri praesentia opinere. Verbaque ejus et mandata sint talia : Ego, inquit, arbitror eum regem qui parum festinanter contendit ad proelium, jam ipsum suae ignaviae et diffidentiae testem esse. Quare ne ultra cessaveris, quin protinus respondeo, quod tempus nobis agitando proelio dederis. » Ad hanc confidentiam dicti cum excitatus animo Darius « Numnam quaeso, dixisset, tu ipse Alexander ades, qui adeo nihilum reverens nostri confidentissime loqueris? » responsum accepit sese quidem internuntium esse, enim pro ipso Alexandro uti praesente loqui oportere. Accepit haec Darius dicta

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι ἔβλεπον θαυμάζοντες τὸν Ἀλέξανδρον διὰ τὴν τοῦ σώματος σμικρότητα (1), ἀλλ' ἠγνόουν ὅτι ἐν μικρῷ ἀγγεῖῳ τύχης (2) οὐρανίου ἦν δόξα. Τῶν δὲ πινόντων (3) πυκνότερως ἐν τοῖς σκύφοις, Ἀλέξανδρος τοιαύτην ἐπίνοιαν ἐποίησεν· ὅσους σκύφους ἔλαβε μετὰ τὸ πιεῖν (4) ἔσωθεν τοῦ κόλπου ἔβαλεν. Οἱ δὲ (5) βλέποντες αὐτὸν ποιῶντα οὕτως (6), εἶπον Δαρείῳ. Ἄναστας δὲ Δαρείος εἶπεν· « ὦ γενναῖε πρὸς τί ταῦτα ἐγκολπίζεις (7) κατακείμενος ἐν δείπνῳ; » Νοήσας δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ σχήματος τῆς ψυχῆς * εἶπε· « Μέγιστε βασιλεῦ, οὕτως (8) Ἀλέξανδρος, ὅταν δείπνων ποιῇ τοῖς ταξιάρχαις καὶ ὑπερασπισταῖς (9) αὐτοῦ, τὰ κύπελλα δωρεῖται· ὑπενόουν δὲ καὶ σε τοιοῦτον εἶναι, ὁποῖος ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἠγησάμην πιθανότητι τοῦτο ποιεῖν. » Ἐπὶ λόγῳ οὖν Ἀλεξάνδρου οἱ Πέρσαι ἐκπλαγέντες ἐθαύμαζον· πλαστός (10) γὰρ αἰεὶ μῦθος ἐὰν ἔχη πίστιν, εἰς ἕκστασιν φέρει (11) τὸν ἀκούοντα. Πολλῆς οὖν σιγῆς γενομένης (12), ἀνεγνώρισε τὸν Ἀλέξαν-

δρον Πασαργῆς (13) τις τοῦνομα (14), ὁ γενομένος ἠγεμὼν ἐν τῇ Περσίδι· ἤδει γὰρ ἀληθῶς τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ πρόσωπον, ἠνίκα (15) τὸ πρῶτον ἦλθεν εἰς Πέλλην τῆς Μακεδονίας ὑπὸ Δαρείου πεμφθεὶς πρεσβύτης τοῦς φόρους ἀπαιτεῖν, καὶ ἐκωλύθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου· ἀπὸ τούτου (16) οὖν ἐγίνωσκεν ἀκριβῶς τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ κατανοήσας αὐτὸν ἐπιεικῶς εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· (17) « Οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ Φιλίππου παῖς, εἰ καὶ τοὺς τύπους αὐτοῦ διήλλαξεν· πολλοὶ γὰρ ἄνθρωποι τῇ φωνῇ γινώσκονται, κὰν ἐν σκότει διάγῳσιν. » Οὗτος οὖν πληροφορηθεὶς ὑπὸ τῆς ἰδίας συνειδήσεως, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Ἀλέξανδρος, προσανακλιθεὶς τῷ Δαρείῳ, εἶπεν αὐτῷ· « Μέγιστε βασιλεῦ καὶ δυνάστα πάσης χώρας (18), οὗτος ὁ πρεσβύτης Ἀλεξάνδρος ἐστίν ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς ὁ πάλοι Φιλίππου γεγονώς ἀριστεύων. » Ὁ δὲ Δαρείος καὶ οἱ συνέστιοι αὐτοῦ ἦσαν οἰνούμενοι (19) σφόδρα. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἀκούσας (20) τὸν λόγον τὸν βηθέντα περὶ αὐτοῦ τῷ Δαρείῳ ἐπὶ τοῦ δείπνου, συννοήσας γνωστὸν ἑαυτὸν γενέσθαι, πλανήσας πάντας, ἤλλατο ἔχων ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ τοὺς χρυσοῦς

Cap. XV. 1. addit C : μάλλον δὲ τὰς αὐτοῦ ἀποκρίσεις τὰς γενομένας μετὰ συνέσεως καὶ θάρρους πρὸς τὸν Δαρείον. || 2. ἐκχυμα ψυχῆς ἐστίν A. || 3. cod. A : οἱ μὲν οὖν πινεγχύται (πηνεγγ. cod.) πυκνότερον ἐν τοῖς σκύφοις (κούφοις cod.) διηκόνουν. Μεσάσαντος δὲ τοῦ πότου, ἐπισοῖ τι ὁ Ἀλέξανδρος· οὐς γὰρ ἐλάμβανε σκύφους ἔσωθεν ἔκρυβε. κτλ. || 4. μ. τ. π. add. ex C. || 5. οἱ δὲ Πέρσαι C. οἱ τὲ πινεγχύται (πηνονέγχοι cod.) A. || 6. ποιῶντα οὕτ. add. ex C. || 7. ἐγκολπίξῃ C. || 8. βασιλεῦ, ὁ ἐμὸς δεσπότης Ἄλ. C. || 9. ὑπασπ. C. παρασπ. A. || 10. πᾶς γὰρ μῦθος B; παντὶ γὰρ αἰεὶ μῦθος C; πλαστός αἰεὶ μῦθος A. || 11. ἐν ἕκστασει ποιεῖ C. ἐκσταῖναι πεποίηκεν A. || 12. addit C : ἅπαντες ἐθαύμασαν τὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου προτερήματα. Ἀνεγνώρισε δὲ κτλ. || 13. Παράγης C. Παράγωγος B. Ἀσαργᾶς A, infra Παρασαργᾶς || 14. addit B : καὶ λέγει τῷ βασιλεῖ, quæ exrupxi. || 15. ἠνίκα γὰρ B. || 16. sic C; τοῦτον ἐπέγνωκε καὶ κατανοήσας ἐπιεικῶς τῷ Ἀλεξάνδρῳ εἶπεν etc. B; non habet hæc A. || 17. ὃ οἷον ἐώρακα σήμερον, ἄρα οὗτός ἐστιν κτλ. C; οὐκ ἐστίν οὗτος ὃν λέγουσιν Ἀλεξάνδρος; ἀσφαλῶς ἐστὶ μὴ (μοι;) τοὺς τύπους ἐπιγνώσθαι· καὶ κατανοήσας ἐκ δευτέρου εἶπεν· αὐτός ἐστιν ἀσφαλῶς· ἡ φωνὴ γὰρ αὐτὸν ἐδήλωσε καὶ ὁ τύπος αὐτόν. A. || 18. C : ἔχω σοί τι καινὸν διηγήσασθαι. Ὁ δὲ Δαρείος τί; φησὶν· καὶ ὁ Παράγης· γίνωσκε βασιλεῦ, ὅτι οὗτος ὁ πρεσβύτης ὁ Μακεδονικὸς αὐτός ἐκεῖνός ἐστιν Ἄλ. βασιλεὺς ὁ τοῦ Φιλίππου υἱός, εἰ καὶ τοὺς τύπους αὐτοῦ ἤλλαξεν. Ἀρέμβας δὲ τούτῳ ἐπετίμα ὡς οὐκ εἰδότες τὰ λεγομένα. Ὁ δὲ Δαρείος, etc. || 19. οἱ νομῆνοι B. μεθύοντες C.; om. hæc A. || 20. A : ὡς δὲ ἐνοήθη ἐγνωσμένον ἑαυ-

clementius, et, « Quum, inquit, morem legationis huius Alexander quidem secus honoratur, ad sacrificium hinc ac deinceps ad convivium convertamur. » Post hæc dicta quum manu rex Alexandrum apprehendisset, atque in regiam ingressi forent, id quoque sibi auspiciato fieri Alexander arbitratus est, quod volente rege in ejus regiam deducebatur.

XV. Igitur ubi tempus cœnandi fuit rexque accubuit ceterique secundum ordinem dignitatis, ut illis mos erat, discubere, adversum tamen Darium cœnare sedentarius jussus Alexander honore legati omnium oculos in se facile convertebat. Quamquam enim brevi corpore neque ad Persicam magnitudinem haberetur (plerique ferme auctiusculi sunt), tamen et filo oris et reliquorum membrorum situ admirabilis visentibus erat. Igitur convivio jam procedente, ejusmodi quid facere Alexandrum subit. Poculum enim, ut quodque ad bibendum acceperat, ubi strinxisset, vas ipsum in sinum sibi condere atque ut proprium cœperat delinere. Quod ubi a ministris regi est indicatum, incertum id damnumne an contumeliam ratus insurgensque Darius, « Ecquid, inquit, hoc est quod pocula hoc furatrinæ genere avertisti? » Sed ubi de motu corporis Alexander intel-

lexit, quid in Dario mobilitatis animi foret (hac enim ex causa id consilium exsequebatur) : O rex, ait, morem ratus hic quoque Alexandri nostri servari, id quod apud nostros didiceram exsequutus sum; quippe illi liberalitatis hæc forma est, uti principibus ac ducibus suis, quos tali convivio dignatur, privata pocula fieri sinat quæcumque acceperint haurienda. Quod ergo magnanimitate illi te quoque parem ducerem non in contumeliam traxeris. Hoc blandimento responsionisque ejus gratia cum rex ceterique permulsi essent, admirationis sui silentium ferme ad periculum vergit. Unus quippe ex convivantibus, cui vocabulum Pasarges (Pasargeus Vat.) erat, olim Philippi hospitio receptus ac ibidem Alexandrum etiam puerum conspiciatus, paulatim in memoriam relabens eundem ipsum esse quem opinabatur animo confirmat. Sensim igitur Dario quem comprehenderit Pasarges intimatum venit. Eoque permotus rex præque magnitudine * prosultans, quid illud esset quod tantopere excitaretur, nulli magis quam ipsi Alexandro prodit, id (enim) quod evenerat jam pridem animo suspectanti. Unaque cum poculis quæ sinu gestans habebat conclave procurrat, ibique pro foribus offendit unum e Persis equum quo advectus fuerat delinquentem. Ne

σχύφους, καὶ ἐξῆλθεν λαθραίως ἐγκαθίσας τῷ πώλῳ αὐτοῦ ὥστε φυγεῖν τὸν κίνδυνον. Καὶ εὐρῶν πρὸς τὸν πυλῶνα Πέρσῃ φύλακα ἀνεῖλεν αὐτὸν, καὶ ἐξῆλθε τὴν Περσικὴν πόλιν. Ὁ δὲ Δαρεῖος διαγνοὺς ἐξέπεμψε Πέρσας ἐνόπλους τὸν Ἀλέξανδρον καταλαθεῖν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπροθυμοποιεῖτο (21) τὸν πῶλον, διευθύων αὐτῷ τὴν ὁδόν· ἦν γὰρ νύξ βαθεῖα καὶ σκότος κατέλαθεν (22). Πλεῖστοι δὲ αὐτὸν κατεδίωκον καὶ οὐ κατέλαβον αὐτόν· οἱ μὲν γὰρ εἶχον τὴν ὀδευτικὴν ὁδὸν (23), οἱ δὲ ὑπὸ σκότους συνέπιπτον εἰς τοὺς κρημνοὺς· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἦν ὡσπερ ἀστήρ λαμπρὸς ἐξ οὐ-

ρανοῦ ἀνῶν τὴν ὁδὸν μόνος, ἔχων φῶς ἀπειρον ἔμπροσθεν (4), καὶ εἰς οὐδέν φεύγων ἠγειτο τοὺς Πέρσας. Δαρεῖος δὲ συνεφοράζετο ἐπὶ τοῦ κλινητῆρος αὐτοῦ καθεζόμενος. Πρὸς τούτοις δὲ ἐθεάσατό τι σημεῖον· ἡ εἰκὼν γὰρ Ξέρξου τοῦ βασιλέως ἐξαίφνης ἐκ τοῦ ὀρόφου ἐξέπεσεν, ἦν πάνυ ἡγάπα Δαρεῖος, ὅτι ἦν εὐπρεπεστάτη γραφή. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος διασωθεὶς νυκτὶ φεύγων ἦλθεν ἐπὶ τὸν Στράγγαν ποταμὸν (25), καὶ ἅμα τῷ διαπεράσσει αὐτὸν, παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ ἐλθόντος τοῦ πώλου καὶ τοὺς ἔμπροσθίους πόδας θέντος ἐπὶ τὴν γῆν, ὁ ποταμὸς διελύθη (26) ὑπὸ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, καὶ

τὸν Ἀλέξανδρος καὶ πολλὸν ὄρσιν περὶ τὸ βασιλικὸν δεῖπνον γενόμενον, ἀνήλλατο ἔχων τὸ χρυσίον ἐν τοῖς κόλποις καὶ ἐξεπήδησεν. Ἐκτὸς δὲ τῶν βασιλείων ἰδὼν τινα Πέρσῃ παραφυλάσσοντα δᾶδα μετὰ χεῖρας ἔχοντα, ταύτας βασταξάξας ἐσφαγίασε τὸν ἀνδρα εὐθὺς καὶ καθίσας τὸν πῶλον ἐφέρετο. *Fusius rem narrat C* : Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος τοῦτο ἐπιγνοὺς καὶ τὸν λόγον αὐτῶν στοχασάμενος, ἐδόκει ἀναγνωρισθῆναι καὶ διεσκόπει ἐν ἑαυτῷ πῶς ἂν δυναθῆι τὸν κίνδυνον διεκφυγεῖν. Ἐπὶ τούτοις Δαρεῖος κελεύει τοῦ δεῖπνου ἐξίειναι, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ξενίζεσθαι ἐν τῷ ἀφορισμένῳ αὐτῷ τόπῳ· τῆς δὲ ὥρας καταλαθούσης οἱ Πέρσαι πάντες ἦσαν οἰνούμενοι σφόδρα καὶ κεκραυπαλικότες (*sic*) ἐξ οἴνου. Ἀλέξανδρος δὲ ὑποδὺς ἐν τόπῳ τινὶ, ἐκδιούσκειται τὴν θερηματίνην στολὴν καὶ τὴν τῆς κεφαλῆς ἐπικάλυψιν, καὶ ἔμεινε μεθ' ἧν ἐπορεύετο Περσικὴν στολὴν, καὶ ὡς εἰς τῶν Δαρείου ἐγνωρίζετο· καὶ δὴ ἐξελθὼν ὄλον τὸν ἐκαίσε λαὸν Δαρείου ἔρχεται ἔξω, πλανήσας πάντας, πρὸς τὸν φρουράρχην· καὶ εὗρεν αὐτὸν καθεζόμενον ἐν τῇ διεξόδῳ τοῦ φοσάτου καὶ δᾶδα κρατοῦντα καὶ διερευνῶντα τοὺς εἰσιόντας καὶ ἐξιόντας· καὶ λέγει αὐτῷ· τὴν δᾶδα μοι πάρεχε· παρὰ Δαρείου γὰρ ἀπέρχομαι ἐν τινὶ δουλείᾳ. Ὁ δὲ οὐκ ἐδίδου αὐτῷ. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν δᾶδα δραξάμενος κρούει αὐτὴν κατὰ τῆς ὀψέως καὶ ἀπέσπασεν ἑαυτὸν ἐξ αὐτοῦ· καὶ ἐπιθῶς ὄξεια τῷ πώλῳ αὐτοῦ ἤλλατο ἔχων ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ καὶ τοὺς χρυσοὺς σκῆψους, καὶ λαθραίως ὤχετο φεύγων τὸν κίνδυνον. Ὁ δὲ Δαρεῖος εἰς αἰσθησιν ἐλθὼν ἀπὸ τοῦ πολλοῦ οἴνου, διενοεῖτο περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου· καὶ τὸ πανούργον αὐτοῦ ἐν ἑαυτῷ λαθών, ἔνα τῶν ὑπ' αὐτὸν προσεφθέγγετο· τὸν παῖδα τοῦτον ἀσφαλίσασθε, μήπως Ἀλέξανδρος ὦν, πανούργουσάμενος ἡμᾶς, ἐκφύγη, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἐλπίς σωτηρίας. Ἡρέξαντο δὲ ἐπιζητεῖν Ἀλέξανδρον, καὶ οὐκ εὐρίσκειτο. Καὶ τρέχουσι ἐν τῇ ξενίᾳ αὐτοῦ, καὶ οὐκ εὗρον οὐδένα· καὶ θεοῦθεν γενόμενος τρέχουσι πρὸς τὸν φρουράρχην ἐρωτῶντες. Ὁ δὲ φρουράρχης εἶπεν· Ὁ ὑμεῖς, Ἀλέξανδρος ἡμᾶς ὑπεξέφυγε· καὶ βλέπετε αὐτὸν ἀπιόντα. Σπουδάσατε οὖν καὶ καταλάβετε αὐτόν· τὴν γὰρ δᾶδα ἐκ τῆς χειρὸς μου ἀφαρπάσας καὶ κατὰ τῆς ὀψέως μου τύψας ἀπέηε. Ἀκούσας δὲ ταῦτα Δαρεῖος ἐξέπεμψε Πέρσας ἐνόπλους τὸν Ἀλέξανδρον καταλαθεῖν κτλ. || 21. *cod. A* : ὁ δὲ Ἀλ. ὑπὸ τοῦ θεοῦ βοηθούμενος ὄξυνε τὸν ἵππον πτερινίσας καὶ προέβαλλεν τὴν πύκην καὶ ἐφωταγῶγει τὸν πῶλον || 22. καὶ σκότος κατ' Ὀλύμπου πρὸς ὄρθρον *C*. || 23. γῆν *C*. || 24. ἀνῶν μόνον ἔχων φῶτ' ἀπειρον ἔμπροσθεν *B*; ἔχων-ἐμπρ. *om. C*. || 25. ἐπὶ τὸν Στράγγαν τὸν καλούμενον καὶ Ἀρσινόην ποταμὸν *C*. || 26. *cod. C* : ὁ ποταμὸς ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτοῦ διελύετο ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀκτίνος· μικροῦ ἔδει καὶ Ἀλέξανδρον κατασχεῖν· γνοὺς δὲ τὴν τοῦ κρούου σύμπτωσιν, ὡς ὁ ἵππος αὐτοῦ ἤρατο χαλαρῶν, εὐθὺς ἔστη ὄρθριος ἐν τῇ ἔδρᾳ καὶ πρὸς τὴν γῆν ἐξεπήδησεν. Ὁ δὲ πῶλος ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐφέρετο. Τοιαύτην γὰρ φύσιν [ἔχει] ὁ ποταμὸς, ὥστε αὐτὸν καὶ ἀφνω παγοῦσθαι καὶ ἀφνω διαλύεσθαι· ὁξύτατος γὰρ ἦν ὑπὲρ χελστρίου (*sic*) τοῦ ἐν Μήδοις (μήλοις *cod.*) τῷ βρέυματι· ὁπότεν γὰρ τὸ κρῦος (ὁ βορέας;) ἐπήρχετο, εὐθὺς τῷ παγετῷ ἐπήγγυτο· νότου δὲ πάλιν ἐρχομένου (νότος γὰρ π. ἐρχόμενος *cod.*), τὰ βρέυματα ταχέως ἢ θερμῆ κατελάμβανε καὶ παραχρῆμα διελύετο. Ἔρχονται οὖν οἱ ἐπιδιώκοντες καὶ τὸν ποταμὸν ἀπέραστον εὗρωσαν, Ἀλέξανδρον δὲ διαπεράσαντα βλέπουσι, καὶ ἀθρόως ἐξεπλάγησαν ἀπορούντες τὴν τοῦ ποταμοῦ διάσασιν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· Ὁ ἄνδρες, τί ἐστήκατε διαπορούμενοι; εἰ πρὸς Μακεδόνας Δαρεῖος ὑμᾶς συνήθροισε μάχεσθαι, τῶδε τῷ ποταμῷ ἐδεδείχθη; καὶ τὸ βεῖθρον τοῦ βρέυματος εἰ ὄλωσ τοῦτο ἐκροθεῖ ὑμᾶς, μηδ' αὐμῶς Μακεδόσι μάχεσθαι κατατολήθητε. Ἐν γὰρ τῷ βρέυματι τούτῳ ἡμεῖς διαπεράσαμεν· ὑμῖν δὲ τὸ περᾶσαι ἀδύνατον. Λοιπὸν ἅπιτε καὶ εἶπατε Δαρεῖῳ, ὅτι Ἀλέξανδρος Ἀρσινόου τοῖς βρέυμασιν ἐπιθῶς διεπέρασε καὶ πρὸς τὸ Μακεδονικὸν διασέσωσται στήφυς. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Πέρσαι, εἰς παντελεῖ θελίαν ἐμπίπτουσι· καὶ πρὸς Δαρεῖον ἀνιστραφέντες τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου διηγοῦνται. Ἐν ἀμηνανίᾳ οὖν γενόμενος Δαρεῖος τῶδε προσεφθέγγετο· « Ὁ οἶον γαυρίαμα παιδίου Μακεδόνας, ὅς οὐκ ἐφείσατο τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἔθετο ἀποθανεῖν ἢ τὴν ἡμῶν κατασκοπεῦσαι δύναμιν » Ἐπὶ τούτῳ θελίᾳ τοῖς Πέρσαις ἐνέπεσε, καὶ εἶπεν ἕκαστος τῷ πλησίον· « Τίς πρὸς τοιοῦτον ἀντιπαρατάξεται στρατόν; φύγωμεν δὴ ἀπ' αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἐστιν ἡμῖν ἐλπίς νίκης. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πεζεύσας ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, εὗρεν Εὐμηλον κτλ. .

quid igitur impropriter in re tali fecisse, custodem equi gladio perfodit, accenso autem eo fugæ consulit. Quod ubi Persis visum intellectumque est, quaqua partim (raptim) arma capere, ipsam quæque fugientem insequi properabant. Enim et illis molitio tardior et Alexandro efficacior fuga erat, eo quod intempesta jam nocte eaque nullis lunæ adminiculis inlustri aliquanto cunctantius regi gradienti suppedita est forte etiam lampas ex obvio. Quæ cum sibi prælucens facesseret, eo et ipse properantius, et nullo tali subsidio Persæ tardius agitabant. Sed enim Darius mæstior damno elapsi hostis cum inter spem metumque animum volutare, casu ejusmodi ad majorem formidinem confirmatur.*

Forte in conclavi eo, in quo tunc rex agebat, imago quædam Xerxis sublimius posita, vel ob memoriam majorum vel depicturæ gratia Dario spectabilis acceptissima erat. Ea repente fatiscente compactu procidit dissilitque. Id Darius, ut res erat, conjectans animo macerabat. Enimvero Alexander omne intersitum spatium jam mensus ubi ad Strangam fluvium accessit, ratus fore uti eum pariter ut venerat perviaret, equum quo vehabatur impellit primitias congelationis invadere. Sed exesa videlicet vel soluta super omni crassitudine ac gelu, cecit æquoris facies ad pondus equitantis. Utrique igitur cernuantes in profundum fluminis ruunt. Sed enim equum agmen violenti gurgitis pes-

ὁ μὲν πῦλος ἐφέρετο ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἀρπαγεῖς, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἔρριψεν εἰς τὴν γῆν· οἱ δὲ Πέρσαι· οἱ δὲ διώκοντες τὸν Ἀλέξανδρον ἤλθον παρὰ τὸν ποταμὸν, ἤδη διαπεράσαντος τοῦ Ἀλεξάνδρου· αὐτοὶ δὲ μὴ δυνηθέντες διαπερᾶσαι ὑπέστρεψαν· ὁ γὰρ ποταμὸς ἀπέραστος ἦν πᾶσιν ἀνθρώποις. Οἱ οὖν Πέρσαι τῷ Δαρείῳ ἀπήγγειλαν τὸ εὐτύχημα Ἀλεξάνδρου· ὁ δὲ Δαρεῖος καταπληττόμενος τῷ παραδόξῳ σημείῳ ἐλυπήθη πάντῃ· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος περάσας ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εὔρεν Εὐμηλον καθεζόμενον μεθ' ὧν κατέλιπε δύο πύλων, καὶ ἀφηγήσατο αὐτῷ πάντα τὰπραχθέντα.

ΚΕΦ. Ις'.

Ἐλθὼν (1) δὲ εἰς τὴν παρεμβολὴν τῶν στρατευμάτων εὔρε τὸν ἀριθμὸν χιλιάδας ἑκατὸν εἴκοσι, καὶ στάς ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου τινὸς παραινέει αὐτοὺς λέγων· « Ἄνδρες συστρατιῶται, εἰ καὶ βραχὺς ὁ ἀριθμὸς, ἀλλὰ φρόνησις μεγάλη παρ' ἡμῖν, καὶ θράσος καὶ δύναμις ὑπὲρ (2) τοὺς Πέρσας τοὺς ἐναντίους ἡμῶν· μηδεὶς οὖν ἡμῶν ἀσθενέστερόν τι λογίσσεται θεωρῶν τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων· εἷς γάρ τις ἐξ ἡμῶν σπάθην (3) γυμνώσας τῶν

ἀντιμάχων χιλίου ἀναιρήσει· μηδεὶς οὖν ὑμῶν δειλιάσει, πολλὰ γὰρ εἰσι μυριάδες μυιῶν λειμῶνας θλίβουσαι, ὁπόταν δὲ ταύταις ἐμπέσωσι σφῆκες, σοβοῦσιν αὐτὰς (4) ταῖς πτέρυξιν· οὕτω καὶ τὸ πλῆθος οὐδὲν ἐστὶ πρὸς ἡμᾶς (5)· σφηκῶν γὰρ ὄντων, οὐδὲν εἰσὶν αἱ μυῖαι. » Καὶ οὕτως εἰπόν ἐθράσυνε τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, καὶ (6) ἠνδραγάθουν καὶ ἠυφήμουν τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁδεύσας οὖν (7) ἔρχεται ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ Στράγγα (8) ποταμοῦ. Ὁ δὲ Δαρεῖος (9) ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἔρχεται καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸν Στράγγαν ποταμὸν· καὶ ἰδὼν ὀλιγοστὸν ὄντα καὶ παγέντα, περάσας διώδευσε (10) καὶ διήρχετο διὰ μέσης τῆς ἐρήμου, βουλόμενος πρῶτος ὑπεισθελθεῖν τοῖς στρατεύμασιν Ἀλεξάνδρου (11), ὅπως εὐρωσιν αὐτοὺς ἀπαρασκευάστους καὶ τούτους τροπώσωνται (12). Κήρυκες δὲ εἰς μέσον ἐλθόντες ἐκήρυξαν καλοῦντες εἰς μάχην τοὺς ἀριστέας (13). Ὁ δὲ στρατὸς Δαρείου ἐθωρακίσαντο πανοπλίαν. Ὁ δὲ Δαρεῖος ἦν ἐφ' ἄρματος ὑψηλοῦ, καὶ οἱ σατράπαι αὐτοῦ ἐπὶ δρεπανηφόρων ἀρμάτων ἐκαθέζοντο, ἄλλοι δὲ ἐκόμιζον ὄπλα πανουργικὰ καὶ δόρατα μηχανικά. Τῶν δὲ στρατοπέδων τῶν Μακεδονικῶν προηγεῖτο Ἀλέξανδρος, καθεζόμενος ἐπὶ τὸν

Cap. XVI. Inde ab hoc loco Bergerus de Xivrey, vir clariss., per duodecim fere capita lectionis varietatem enotavit e cod. Lugdunensi 93. Unde nos quoque ea quæ momenti alicujus sunt exscribimus. — 1. Cod. C : Εἶτα ἤλθεν εἰς τὴν παρεμβολὴν τῶν στρατευμάτων. Καὶ εὐθέως ἐκέλευσε τὰς φάλαγγας τῶν Ἑλλήνων ἐξ ὀνόματος καθοπισθῆναι καὶ ἐτοίμους (ἐτοίμως L.) [εἶναι εἰς τὸ] παραστῆναι Δαρείῳ. Αὐτὸς δὲ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἔστηκε θαρσύνων (παρὰθρασύνων L.) αὐτοὺς, καὶ συναθροίσας πάντα τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ, εὔρε τὸν ἀριθμὸν χιλιάδας διακοσίας ὀγδοήκοντα (ἑκατὸν εἴκοσι L. B.), καὶ στάς etc. ; Cod. A ita : Ἀναλαβὼν δὲ ἑαυτὸν καὶ ἔωθεν συναθροίσας τὸν στρατὸν, αὐτὸς ἐν μέσῳ ἑστὼς, ὁποῖος Ζεὺς τοὺς οὐρανίους δαίμονας διακρίνων, καὶ εἰς ἀριθμὸν ποιησάμενος διὰ τὸ θεωρημένον αὐτῷ Περσικὸν πλῆθος, πάντας τοὺς ἑαυτοῦ ἀριθμῆσας εὔρε χιλιάδας (1. μυριάδας) ιβ'. Καὶ ἦν μὲν αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς βραχὺς λίαν, ἀλλὰ ὅτι φρονήρης ἦν, ἀνεθάρσυνε. Ἀνελθὼν οὖν ἐπὶ τινος ὑψηλοῦ τόπου ἐθάρσυνε τὴν στρατιάν λέγων. || 2. ὑπὸ C L. || 3. ὑμῶν χεῖρα L. B. || 4. ταῖς πτέρυξιν... ἡμᾶς om. B ; βομβῶσι πρὸ σοβοῦσι L. || 5. οὐδὲν ἐστὶν πλὴν πλῆθος A. || 6. τὰ δὲ στρατόπεδα C. || 7. add. C : μετὰ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς || 8. Στράγγα ποταμοῦ, τουτέστιν ἐπὶ τὰ νῶτα αὐτοῦ C. πολλὰς οὖν χέρσους καὶ ποταμοὺς διόδεύσας (στομοὺς διευθύντας cod.) εὔρε τὸν ὄχλον ἐπὶ τὰ νῶτα τοῦ Στρατοῦ (sic.) A. || 9. ὁ δὲ Δαρεῖος... Στράγγαν ποτ. om. B. || 10. ἐν σπουδῇ addit C, qui om. deinde καὶ διήρχετο... ἐρήμου. || 11. Δαρείου B. || 12. addit C : καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶς στρατὸς Δαρείου ἐθωρακίσαντο ἐν πανοπλίᾳ : quæ eadem fere B paullo post ponit aptius ; L A omnino non ponunt. || 13. addit C : οὐοίως καὶ ὁ στρατὸς ἅπας Ἀλε-

sum tractum averterat; rex vero natatu quam valentissimo emensus periculum alterius ripæ jam potiebatur, cum eminus videt insecutos sese Persas jam littori advenisse, sed frustra habitos spe transgressus, desperata etiam comprehensione, reditui consultare, quippe cum Persæ non modo adnatus hujusmodi audere non soleant, sed ne navigabile quidem ob nimiam vehementiam flumen hoc habeant. Igitur stupenti Dario demirantique quæ gesta sint, cassum laborem referunt insecutores. Alexander vero menso alveo offendit Eumelum, quem una cum equis duobus ibidem sibi subsidiarium deliquerat. Tum illi et gestæ rei seriem explicat, et ubi ad exercitum redit duces quoque ketos facto participat.

XVI. Omnem exercitum sibi jam jamque adesse instructum armis jubet. Qui cum omnes in centum et viginti millia numerarentur, « Ne, inquit, ne sit vobis aliquid, milites, quod cunctemini. Quæcumque fuerant ex hostibus noscenda, ipse per me præsens oculis deprehendi. Neque, si foret periculum de multitudine ignavorum, non prompte vobis fidem rei compertæ dixissem. Sunt enim illis inex-

plicabilia hostium millia, sed enim seges prorsus facilisque materia manibus ac virtutibus nostris, nisi cui vestrum arduus quidem et fugiendus hic labor, o Macedones, videatur, si vobis tanta sit cædendi materia quantum renuat ac recuset victricis dexteræ fatigatio. Ad hæc dicta gratulantium voces et lætitia militum congruebat omni scilicet alacritate bellum sibi desiderantium expectantiumque. Aciebus igitur ordinatis præter latus fluminis Strangæ, Darium etiam eodem Macedones adventare cum omni suo agmine jam intrepidi cernebant, omni scilicet parte terrarum, qua visentium oculi vagarentur, phalangis ejus atque ordinibus confluentibus. Enim cum illa Strangæ mobilitas naturalis rursus ad glaciem convenisset et stratum alvei tenacissimum fidele etiam transeuntibus polliceretur, Darius prior haud dubitans ejus ordines suos perinde ut in acie constiterant transgredi flumen intersitum jubet. Emensis igitur universis quicquid de Stranga metui potuisset, idem Darius e curru regio, cujus suggestu altius eminus cunctis visi consuerat, demutat ad currus quibus præliis utebatur, itidemque cuncti satrapæ et optima-

Βουκέφαλον ἵππον· προσεγγίσει δὲ τούτῳ τῷ ἵππῳ οὐδεις ἠδύνατο· Ὡς δὲ ἐκάτερον μέρος ἠλάλαξε (14) πολεμικὸν μέρος, οἱ μὲν λίθους ἔβαλλον, οἱ δὲ τόξα ἔπεμπον ὡς ὄμβρον ἀπὸ οὐρανοῦ φερόμενα (15), ἕτεροι δὲ βολίδας (16) ἐσφενδόνιζον ὥστε ἐπικαλύπτειν τὸ τῆς ἡμέρας φέγγος. Πολλή δὲ σύγχυσις ἦν (17) τυπτόντων καὶ τυπτομένων· πολλοὶ μὲν τοῖς βέλεσι τρωθέντες (18) ἀπέθνησκον, ἄλλοι δὲ ἡμισφαγεῖς ἔκειντο· γομφερὸς δὲ ἦν ὁ ἀήρ καὶ αἵματώδης. (19) Πολλῶν δὲ Περσῶν ὀλεθρίως τελευτησάντων ὁ Δαρεῖος φοβηθεὶς ἀπέστρεψε τὰς ἡνίας (20) τῶν ἀρμάτων τῶν ὄρεπανηφόρων καὶ τροχιζόντων τοὺς ἑαυτοῦ ὄχλους καὶ θεριζόντων· αὐτὸς γὰρ ἐθέριζε τοὺς πολλοὺς ὄχλους τῶν Περσῶν ὡς ἐπ' ἀρούρας στάχους ἀγρόται κείροντες. Καὶ ἐλθὼν ὁ Δαρεῖος ἐπὶ τὸν Στράγγαν ποταμὸν, αὐτὸς μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ φεύγοντες διεπέρασαν εὐρόντες παγέντα τὸν ποταμόν· τὸ δὲ πλῆθος τῶν Περσῶν καὶ βαρβάρων βουληθέντες (21) διαπερᾶσαι καὶ φευγεῖν εἰσηῆλον εἰς τὸν ποταμὸν ἅπαντες (22)· καὶ διελύθη καὶ ἤρπασε πάντας ὄσους εὗρεν (23). Οἱ δὲ λοιποὶ Πέρσαι ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἀναιροῦνται (24). Ὁ δὲ Δαρεῖος φυγὰς γενόμε-

νος ἤλθεν εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ, καὶ ῥίψας ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔδαφος ἀνοιμύξας σὺν δάκρυσιν ἐθρήνει ἑαυτὸν, ἀπολέσας τοσοῦτον πλῆθος στρατιωτῶν, καὶ τὴν Περσίδα ὄλην ἐρημύσας. Συμποραῖς δὲ τοιαύταις συνεχόμενος ἐθρήνει ἑαυτὸν λέγων· « Ὁ (25) τηλικούτος βασιλεὺς Δαρεῖος, ὁ τοσαῦτα ἔθνη ὑποτάξας καὶ πάσας τὰς πόλεις καταδουλωσάμενος καὶ θεῶν σύνθρονος γενόμενος καὶ τῷ ἡλίῳ συνανατέλλων, (26) νῦν φυγὰς ἐγενομὴν ἐρημος· ἀληθῶς (27) τὸ μέλλον οὐδεις ἀσφαλῶς βουλευεται· ἡ γὰρ τύχη βραχεῖαν ἐὰν λάβῃ ῥοπήν ἢ τοὺς ταπεινοὺς ὑπεράνω τῶν νεφελῶν ἀναβιβάσει ἢ τοὺς ἀφ' ὕψους (28) εἰς ζόφον (29) κατάγει. » Ἐκειτο οὖν Δαρεῖος ἐρημος ἀνθρώπων, ὁ τοσοῦτων δεσπότης γενόμενος.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ὀλίγον οὖν διαναστάς καὶ διανήψας (1) καὶ εἰς ἑαυτὸν (2) γενόμενος ἐτύπωσεν ἐπιστολὴν καὶ πέμπει Ἀλεξάνδρῳ περιέχουσαν οὕτως· « Δαρεῖος Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐμῷ δεσπότῃ χαίρειν. Πρῶτον (3) γίνωσκε ὅτι ἀνθρώπος ἐγεννήθης· ἱκανὸν δὲ τοῦτο ὑπόμνημα [εἰς]

ξάνδρου ἐθωρακίσαντο ἐνόπλιος, quæ in B. ponenda forent post vocem πανοπλίαν. || 14. ἐλαγγεῖν C, ἐκραξε L. || 15. οἱ δὲ ξίφη (ζύγενας L.) ἔβαλλον add. C L. || 16. μολίβδας L. || 17. τότε add. C. || 18. τρωθέντες om. B. || 19. ἦν γὰρ καὶ τὸ παισὶ (I. παιδῶν) ὄλον αἵματος πεπληρωμένον ὡσπερ θάλασσα. add. C (et L ut. videtur). || 20. A: ἀπέστρ. τὰς ἡν. τοῦ ἰδίου ἀρματος· καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν εἰς φυγὴν ὤρμα. ὄρεπανηφόρων δὲ πολλῶν ἀρμάτων τρομαζόντων, οἱ πεζοὶ ἐθερίζοντο, ὡσπερ σῖτος ὑπὸ ἀρότρῳ. || 21. βουληθέντα B. || 22. εἰσηῆλον... ἅπαν τὸ πλῆθος B. || 23. ἀρπάσας... εὗρεν, τούτους διεφθειρεν C. || 24. ἴσταντο ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἀναιρούμενοι καὶ βρωθέντες· Ὀλεος, Ὀλεος γενοῦ ἡμῖν, ὦ Διὸς παῖ, καὶ μὴ εἰς τέλος κατασφάζῃ ἡμᾶς ἢ ῥομφαία σου· σπλαγγνίσθητι ἐφ' ἡμᾶς, καὶ μὴ δίκην κτηνῶν ἀπολέσειας· ἀρκέσθητι τοῖς Περσικοῖς αἵμασι τοῖς μέχρι τοῦ νῦν δίκην ὑδάτων ἐκχυθεῖσιν. Ὁ δὲ Ἀλεξάνδρος ἐλεήσας αὐτοὺς μηκέτι σφάζειν αὐτοὺς προσέταξεν, καὶ ἀπέλυσεν εἰπὼν· φεύγετε πρὶν ἢ τὸ πλῆθος ὑμᾶς καταλάβῃ, καὶ οὐ δυνήσομαι ἐξ αὐτοῦ διασῶσαι ὑμᾶς. Αὐτῶν δὲ ταῦτα παρ' Ἀλεξάνδρου ἀκουσάντων, οἷα θεὸν προσκυνουῦσιν αὐτὸν καὶ φεύγουσιν ἀνεπιστρέφως καθύλου τοῖς ὀπισθεν μὴ τολμῶντες ὑποστρέφασθαι. Hinc unus C. || 25. A: Ποῖος ἀστὴρ οὐράνιος ἔβαλε τὴν Περσικὴν βασιλείαν, ἵνα Δαρεῖος ὁ τοσαύτας πόλεις καὶ ἔθνη ὑποτάξας καὶ νήσους καταδουλώσας κτλ. || 26. ἀνατείλας A. B. L. || 27. ἀλλὰ τὸ μέλλον... ἀσφ. ἐπίσταται C. || 28. τοὺς ὑψηλοὺς C. || 29. ἄδην L.

Cap. XVII. 1. sic etiam L A.; ἀνανήψας Δαρεῖος καὶ ἀναστάς C. || 2. ἐν ἑαυτῷ A. || 3. πρῶτον... Ξέρξης addidi ex A. || 4. ὑπε-

les ejusdem imitati fecere, multis jam exercitus intercurrentibus, qui virtuti solitæ singulos et necessitatum præsentium commonerent. E diverso autem cum longe tranquillius doctiusque Alexander Macedonas in cornua prætendisset, ipse Bucephalo suo vectus imperatoriis officiisungebatur. Tandem igitur bellicum lituo præcinente, utrinque pro cursu partes in sese procurrunt. Primum xauxis (*sarissis*?) ac missilibus jaculati, mox ensibus etiam strictis cominus præliant. Multa denique diei parte consumpta ubi non discriminis parilitate protrahi bellum Darius jubet (*videt*): enim vero quod unum id more Macedonibus videretur, ut metendis Persicis militibus tantummodo laborarent: quo res periculi tenderet haud dubie interpretatus fugam capessit, ut cursu sese quam properiter posset præsentibus liberaret. Strangam denique etiam tunc fortitudine stratum perviabili transmittit atque exit, et ipse quidem ad regiam properat. Jam vero turbatis Persicis rebus cum omnis pariter atque ille ad flumen confugerent phalanges, quæ tamen ferri hostiumque nondum expertæ essent, sive ex illa facilitate naturæ sive inconsulto agminis pariter irruentis, Stranga suum officium deficit ingressosque submergit

omnesque quos alveo acceperat necat. Reliquos porro insecuti Macedones obtruncant, nec fere fit aliquid ex illis omnibus reliqui, quo semesa curtaque Alexandri victoria videretur. Tum ergo Darius omni spe meliore deposita cum ingressus regiam suam humi sese ejulabundus miserabiliter prorsus et ignobilis constravisset, merebat (*lugebat*) quidem et eorum mortes qui sibi adeo infauste milifassent, merebat etiam damnum regni quod ad incitas deduxisset, tunc nomen et gloriam et parta tot seculis deformataque, nunc Persidos regna lugebat, recursabantque eum et captæ urbes et subjugatæ nationes et æquatio sui atque deorum immortalium, vires solisque ortus, quem consessorum sibi dixerat gloriator; hic quidem nunc profugus desertusque et inops omnium foret: « Profecto, dicens, nulli est hominum rara (*rata*) vel stabilita fortuna, quæ si parvam inclinationem status sui nacta sit in contrarium protinus resultare et quosque de culmine ad profundas tenebras urgere. Indulgens ergo lamentis ejusmodi humi porrectus inops solatorum deum miseriter agitabat.

XVII. Tandem tamen ubi satietas eum præsentium cepit, veluti sobrius mæstitudinis factus confecit litteras ad

τὸ μὴ μεγαλοφρονεῖν. Καὶ γὰρ καὶ Ξέρξης ὁ τὸ φῶς μοι δεῖξας ὑπερφρονήσας (4) μέγαν ἔρωτα ἔσχεν εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατεύσασθαι, ἀπληστος χρυσοῦ γενόμενος καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας τῆς ὑπαρχούσης ἡμῖν ἐκ πατέρων. Ἀπέθανεν οὖν (5) τὸ πολὺ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον καὶ πολλὰς σκητὰς ἀπολέσας ὑπὲρ Κροῖσον τὸν Λυδὸν πλουτήσας, καὶ τὸν ἐνεστῶτα θάνατον οὐκ ἐξέφυγε. Τοίνυν, Ἀλέξανδρε, σὺ κατανοήσας τὴν τύχην καὶ τὴν νέμεσιν τὸ μέγα φρονεῖν εἰς οὐδὲν λελογίσαι (6). Οἴκτειρον οὖν ἡμᾶς πρὸς σε καταφεύγοντας. Πρὸς Διὸς (7) καὶ τῆς ἄλλης ἡμῖν ὑπαρχούσης εὐγενείας τῶν Περσῶν, ἀποδός μοι τὴν μητέρα καὶ τὰ τέκνα, μνησθεὶς τῶν πατέρων ἐλπίδων. Καὶ ἀντὶ τούτων ὑπισχνουμαι (8) σοι διδόναι τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἐν Μῆδιᾳ (9) τῇ χώρᾳ καὶ ἐν Σούσοις καὶ ἐν Βάκτροις (10), οὓς οἱ πατέρες ἡμῶν παρέθεντο τῇ γῆ, ὑπισχνουμαι σοι καὶ τῆς τῶν Περσῶν καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν χώρας κυριεύειν (11) πάντα τὸν χρόνον. Ἐρρωσο (12). »

Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνοὺς Ἀλέξανδρος τὴν δύναμιν συνήθροισε, πᾶν τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ καὶ τοὺς μεγιστάνους, καὶ ἐκέλευσεν ὑπαναγνωσθῆναι αὐτοῖς τὰ γράμματα Δαρείου. Καὶ ταύτης τῆς ἐπιστολῆς ὑπα-

ναγνωσθείσης, εἶπεν εἰς τῶν στρατηγῶν Παρμενίων ὀνόματι « Ἐγὼ, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, ἔλαβον ἂν (13) τὰ χρήματα καὶ τὴν χώραν τὴν δεδομένην σοι, καὶ ἀπέδωκα ἂν Δαρείῳ τὴν μητέρα καὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα, κοιμηθεὶς μετ' αὐτῶν (14). » Μειδιᾶσας δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτόν « Ἐγὼ μὲν, Παρμενιε, πάντα λαμβάνω παρ' αὐτοῦ, ἐθαύμασα δὲ ὅτι Δαρείος διὰ τῶν ἐμῶν (15) χρημάτων ἀξιοῖ λυτρώσασθαι τοὺς ἰδίους, πολὺ δὲ μᾶλλον ὅτι καὶ τὴν χώραν τὴν ἐμὴν ὑπισχνῆταί μοι ἀποδοῦναι. Ἄγνοεὶ δὲ τοῦτο Δαρείος ὅτι, εἰ μὴ νικήσει με μαχόμενος, ταῦτα πάντα ἐμά ἐστι μετὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ (16)· πλὴν αἰσχρὸν ἐστὶν ἡμᾶς τοὺς ἄνδρας νικήσαντας ὑπὸ γυναικῶν ἡττηθῆναι. Ἡμεῖς οὖν πρὸς ἐκείνους τὴν μάχην ὀτρύνομεν περὶ τῶν ἡμετέρων· ἐγὼ γὰρ τὸ σύνολον εἰς τὴν Ἀσίαν οὐκ ἂν ἤλθον, εἰ μὴ ὑπελάμβανον αὐτὴν ἐμὴν εἶναι. Εἰ δὲ πρότερον αὐτῆς ἐκείνος ἤρχε, τοῦτο κερδαίνετω, διότι χώραν ἔχων ἀλλοτρίαν τοσοῦτον χρόνον οὐδὲν ἔπαθε κακόν. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς πρέσβεις Δαρείου, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀπελθεῖν καὶ ταῦτα Δαρείῳ ἀπαγγεῖλαι, γράμματα (17) αὐτοῖς μὴ διδοῦς. Κελεύει οὖν Ἀλέξανδρος τοὺς τραυματισθέντας ἐν τῷ πολέμῳ στρατιώτας θεραπεύεσθαι πάσῃ σπουδῇ (18),

φρονήσας καὶ καταφρονήσας μεγάλως ἔρωτα ἔσχεν εἰς τὴν ἐλπίδα, ἀπληστος ὢν χρυσοῦ καὶ πραγμάτων. Τί γὰρ αὐτὸν ἦν τῶν ἄλλων λείπον, χρυσὸς ἢ λίθος ἢ ἀγάλματα, ἅπερ καὶ αὐτὸς παρ' ἡμῖν οἶδας. Ἀλλὰ γε σκοπήσας τὴν τύχην, οἴκτειρον ἡμᾶς πρὸς σε καταπερευγότας. Πρὸς Διὸς ἰκεσίῳ καὶ τῆς ἄλλης ἐνυπαρχούσης ἡμῖν εὐγενείας ἀπὸ Περσίδος, ἀποδός τὴν μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα. Ἀντὶ τούτων δὲ ὑπισχνουμαι σοι τοὺς θησαυροὺς δεῖξαι κτλ. Α. || 5. sic C; ἀπεθέμην πολὺ χ. κ. πολὺ ἀρ. Β. || 6. sic C; κατανοήσας τετυχηκένοι με τὸ μέγα γρ. ὑπεστήσω Β; κατανοήσω τύχει καὶ νεμέσει τ. μ. φρ. ὑπεστήσω L. || 7. προςδεεῖς Β L; προσδεεῖς. μέμνησαι καὶ C. || 8. ὑπίσχημι Β. || 9. τοὺς ἐν Μινυάδι χ. Α; ἐν Μυσιάδι χ. C L. || 10. ὑπάρχοντας add. C. || 11. κυκλεύειν π. τ. χ. δεσπόζειν C. || 12. Ζεὺς σε ποιεῖτω μέγαν. ἔρρωσο Α. || 13. ἐλάμβανον Β C L. || 14. κοιμ. μ. αὐτῶν bene om. Α. || 15. Δ. χρημάτων Β; διὰ δώρων καὶ χρ. C; corr. ex Α. || 16. μετὰ τῶν ἰδίων ἂ. om. Α. Mox Β: αἰσχρὸν ἡμᾶς

Alexandrum in hanc sententiam : « Darius domino Alexandro hæc dicit : Ante omnia quidem unum moneo, uti te in hac fortunæ beatitudine esse tamen hominem recognoscas, siquidem fatis idoneum argumentum ad id consilii tibi ego præsto sum, quo profecto docere nil homines quicquamque præsentia sua præsumere oportere. Neque enim id modo de me primum fortuna commenta est. Jam pridem istud in parente meo illa dea Xerxe monstraverat. Is quippe pari arrogantia cupidorum cum in vestros militiam delegisset, alioqui avidior rerum quæ regum glorias trahunt, pro his omnibus quæ petebat, opes suas totque militantium millia attrita pariter amissaque ad pœnitudinem vertit. His igitur usus exemplis doctusque talibus pro Græco nomine atque clementia competentius feceris, si miseratione hos impertias quos tibi fortuna supplices procuravit. Igitur ego per favitores tui deos nostrique adversatores quæso obsecroque, uti mecum matris quoque et conjugis, ut te dignum est, filiorum quoque nostrorum meminisse non aspernare. Ejus tibi benevolentiae vicissitudinem spondeo uti thesauros, quos ex vetusto nobis reges parentes suffosos humi abditosque latebris reliquerint, ipse quoque eorum referam indicemque, tuncque tibi Persarum deos prosperos et imperium Medorum etiam et reliquarum

gentium deprecabor digno profecto tali favore cœlestium, si in aliis quoque relevandis tuimet memineras ut mortalis. »

His litteris sumptis Alexander concionem protinus optimatum ac præsentium cogit. Enim vero tunc unus assistentium Parmenion in eam sententiam vadit, uti nec humanitatem Alexander supplicii denegaret et ea quæ sibi promiserat libentius amplexaretur, redditurus scilicet matrem pariter et conjugem una cum filiabus mercede promissi. Sed enim ad hæc Alexander, « Atqui, inquit, o Parmenion, mihi contra consilium est respondere Dario frustra se his illum in nos liberalitatibus jactitare, quod thesauros suosuaque regna pollicetur. Non enim videt cuncta ista hæc quæ nobis litteris largitur, jure belli nostra perfecta, neque ille super his aliquando bellum induxerat. Enim quod ipsi quæcunque Darius possederat et obtinebat, nostra esse, id est virtutis præmia, arbitraremur, idcirco in hæc ipsa se militavisse, neque sibi in Asiam transeundi aliam quis dixerit esse causam nisi quod cuncta hæc mihi ac mee præjudicaveram possessioni. Sat sit igitur Dario, si videatur id modo unum lucri habere quod imperterritum his omnibus veluti alienissimis incubaverit. » Et in hanc sententiam dictatas litteras ferri ad Darium jubet. Ipse vero transit ad hujusmodi diligentiam, uti et vulnerati competentius cura.

τούς δὲ τελευτήσαντας κηδεύειας τυγχάνοντας θάπτεσθαι. Μείνας οὖν ἐκεῖ τὸν χειμῶνα (19) προσέταξε. ἐμπυρίζεσθαι τὰ Ξέρξου βασιλεία ὄντα κάλλιστα κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, μικρὸν δὲ πάλιν μετανοήσας (20) παύσασθαι (21) ἐκέλευσεν.

ΚΕΦ. ΙΙ΄.

Ἐθεάσατο δὲ καὶ τοὺς τῶν Περσῶν τάφους χρυσοῦ κεκοσμημένους· εἶδε καὶ τὸν Ναβουχοδονόσωρ κατὰ τὴν Ἑλλάδα φωνῆν, καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν Ἰουδαίων ἐκεῖ κείμενα, καὶ τοὺς κρατῆρας τοὺς χρυσοῦς, ὡς ἡρώων εἶναι τὴν θέαν. Παραπλήσιον δὲ θεάσατο καὶ τὸν Κύρου τάφον· ἦν δὲ πύργος αἰθριος δωδεκάστεγος, ἐν δὲ τῇ ἄνω στέγῃ ἔκειτο αὐτὸς ἐν χρυσοῦ πυέλῃ (2), καὶ ὕψος περιεκέχυτο αὐτῷ, (3) ὥστε τὸ τρίχωμα αὐτοῦ φαίνεσθαι καὶ αὐτὸν δὲ ὄλον διὰ τοῦ (4) ὕψους.

Ἐνταῦθα δὲ ἦσαν Ἕλληνες ἄνδρες εἰς τὸν τάφον Ξέρξου (5) λελωθήμενοι, οἱ μὲν χειῖρας, οἱ δὲ (6) πόδας, οἱ δὲ ῥίνας, ἕτεροι δὲ τὰ ὠτα αὐτῶν, δεδεμένοι πέδαις καὶ ἠλωθέντες (7), ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Συνελθόντες οὖν ἄθροοι ἐξεβοήσαν Ἀλεξάνδρῳ ὥστε σῶσαι αὐ-

τούς. Ὁ δὲ Ἀλεξάνδρος ἰδὼν αὐτοὺς ἐδάκρυσεν· ἦν γὰρ τὸ θέαμα (8) δεινόν. Βαρέως οὖν ἤνεγκεν ἐπὶ τούτῳ καὶ προσέταξε λυθῆναι τούτους τῶν δεσμῶν καὶ δοθῆναι αὐτοῖς χίλια δίδραχμα, καὶ ἀποκαταστῆναι αὐτοὺς εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας. Οἱ δὲ λαβόντες τὸ ἀργύριον ἠξίωσαν Ἀλεξάνδρῳ χώραν αὐτοῖς ἀπομερισθῆναι ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, εἰς δὲ τὰς πατρίδας αὐτῶν μὴ ἐκπεμφθῆναι καὶ οὕτω διαχειμένους ὄνειδος εἶναι τοῖς οἰκειοῖς. Καὶ ἐκέλευσεν ἀπομερισθῆναι αὐτοῖς γῆν (9) καὶ δοθῆναι αὐτοῖς σῖτον (10) καὶ σπέρματα ἐκάστῳ ἐξίσου (11), καὶ πρόβατα καὶ πάντα ὅσα ἦν χρήσιμα πρὸς γεωργίαν καὶ ἕτερα χρῆματα (12).

ΚΕΦ. ΙΘ΄.

Ὁ δὲ Δαρεῖος ἠὺτρεπίζετο εἰς ἕτερον πόλεμον συμβαλεῖν Ἀλεξάνδρῳ. Γράφει οὖν Πύρῳ βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν οὕτως· « Βασιλεὺς Δαρεῖος βασιλεῖ Ἰνδῶν Πύρῳ χαίρειν. Ἐπὶ τῇ γενομένῃ καταστροφῇ τοῦ οἴκου μου ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις καὶ νῦν δηλῶ σοι, ἐπειδὴ ἐπιβάς μοι ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς, θηρὸς ἀγρίου ψυχῆν ἔχων, οὐ βούλεται τὴν μητέρα μου καὶ τὰ τέκνα ἀποδοῦναι μοι· ἐμοῦ δὲ ἐπαγγελαμένου θησαυροὺς καὶ

ἔστιν συνκοιτασθῆναι αὐτάς, τοὺς ἄνδρ. v. || 17. γρ. α. μ. διδ. om. AC. || 18. ἐπιμειλία C. τοὺς τραυματίας θεραπείας ἔχεσθαι A. || 19. μείνας δὲ τὸν ἀρκαιότατον χειμῶνα καὶ ποιήσας τοῖς ἐγγωρίοις θεοῖς θυσίας προσέταξε κτλ. A. || 20. καταν. C. || 21. σθεσθῆναι A.

Cap. XVIII. 1. Ναβουχοδονόσωρ... κεκλημένους excid. in B; supplevi ex L; εἶδε δὲ κ. τὸν τοῦ Ναβουχοδονόσωρος τάφον καὶ τὸν (1. τὸν καὶ) Ναβουχοδονόσωρ καλοῦμένου, καὶ τὰ ἀναθ. C. || 2. ἔκειτο χρυσοῦ πυέλῃ, ὕψος B. || 3. αὐτῷ om. B. || 4. διὰ τοῦ om. B. || 5. εἰς τ. τ. Ξ deest in A. || 6. οἱ μὲν χ. οἱ δὲ deest in B. || 7. ἠλωθέντες B; μοχ συνελθ. ο. ἄθρ. addidi ex A. || 8. sic A. δεώρημα αὐτῶν χαλεπόν B. θεωρία α. δεινή C. || 9. εἰς τρεῖς τόπους add. C. || 10. καὶ σιτ. om. C. || 11. ἐξ ἴσ. om. C, qui deinde: καὶ βόας ἐκάστῳ ἐξ (sic etiam A) καὶ πρόβατα. || 12. add. C: καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

rentur et desiderati vallo sepulcri ad meritum decorarentur. Atque in hæc occupatus hiemis spatia transegit, quidquid interea temporis fuerit diis præstitibus sacrificiis obsecutus. Atque cum interea motu quodam animi repentino jussisset regiam Xerxis, quæ opulentissima et pulcherrima videbatur, injecto igni concremari, id quoque mox per pœnitentiam reformatam exstingui atque ad faciem pristinam retineri præcepit.

XVIII. Fuit eidem inter hæc cura ut sepulera Persarum et sepulta eorum olim corpora intueretur, quod in his sepulcris multæ pateræ aureæ multaque pecunia condita ad templorum magnificentiam diceretur. Sed egregie ceteris anteibat Cyri ædes, quæ scilicet turris ad faciem levi quadroque lapide in summam altitudinem exstructa processerat. Ipsi vero Cyri conditorium erat lapide visendo, cujus sive natura perpiscua, sive insculptio adeo tenuis erat, ut nihilo prorsus quicquid interesset impediret intuentium diligentiam, adeo ut propter saxi illius evidentiam capilli etiam conditi cadaveris viserentur.

Sed propter hoc sepultum flebile spectaculum Alexander protinus conspicatus. Erant enim Græci idemque complures, quos cum variis ex causis diversisque temporibus captivitate rex aut reges subegissent, præsectis naribus auribusque et quæcumque hominum vultibus decorum natura prævidit, suppliciali post servitio devincti circa hæc

sepulcra custodes agitabant. Hi igitur omnes ubi justitiam Alexandrum agere sensere, pari voce et ejulatu suæ gentis Græcisque supplicationibus obsecrantes audientem linguæ propriæ insignia facile permoverunt. Quare productos cum videret adeo flebiliter mutilatos atque laniatos, fideliterque causas et ritum Persicum cognovisset, misertus eorum dederat quidem volentibus facultatem, uti viatico sumptuati si vellent ad patriam remearent. Enim cum sese ignobiles fœdatosque latere melius conspectum popularium quam ad ludibrium forsitan occursuros civibus præsentirent, hujus quidem rei gratiam fecere regi, sibi tamen et locum quem colerent et vitam ab indigentia laxiorem pecuniis impetravere. Dat igitur his et agros et * dapsiles et cetera etiam quæ ad agrorum exercitia secundarent pro supplicum civium contulit voluntate.

XIX. Sed inter hæc rursus Darius comparando exercitu scribendisque militibus animum confirmarat. Scribit denique Poro Indiæ regi talia: « Clam me non est indignationem tuam deducere quidquid nos ex hostico patiamur; ferinam etenim expertus hostium rabiem vel ipsis orbatus affectibus ex illa regia beatitudine in extimam veni Darius ille miserationem, cum mihi non mater amantissima, non uxor conspirantissima, non suavissimi filii propter sunt, quin hæc cuncta adversantibus serviunt. (Rursus incipit cod. Mediolan.) « Quare pollicentem me

ἄλλα τινὰ πλείονα παρέχειν αὐτῷ, οὐ πείθεται. Ὅθεν οὖν βουλόμενος ἐκπορθῆσαι αὐτὸν ἐφ' οἷς ἔπραξε, συνίστημι αὐτῷ καὶ ἕτερον πόλεμον μέχρις ἂν ἀμύνωμαι τελείως αὐτὸν καὶ τὸ ἔθνος αὐτοῦ. Δίκαιον οὖν ἔστι καὶ σε ἀγανακτῆσαι ἐφ' οἷς ἔπαθον καὶ ἐπέξελθεῖν σε ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὕβρει (1), μνησθέντα τῶν γονικῶν ἡμῶν δικαίων. Συνάθροισον οὖν πλείστα ἔθνη καὶ γίνου (2) ἐπὶ τὰς Κασπιακὰς πύλας. Τοῖς δὲ συναγομένοις ἀνδράσι χορήγησον (3) χρυσίον πολὺ καὶ σίτον καὶ χορτάσματα. Πάντων δέ σοι τὸ ἡμισυ τῶν λαφύρων, ὧν ἂν λάβω ἐκ τῶν πολεμίων, χαρίσομαι, καὶ τὸν λεγόμενον Βουκέφαλον ἵππον σὺν τοῖς βασιλικοῖς χωρίοις καὶ τὰς παλλακὰς (4) αὐτοῦ. Δεξάμενος οὖν τὰ γράμματα ἡμῶν, ἐν πολλῇ σπουδῇ ἄθροισον πλήθη καὶ ἀπόστειλον ἡμῖν. Ἐρρωσο. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος μαθὼν ταῦτα ὑπὸ τινος τῶν τοῦ Δαρείου προπεφυγόντων παρ' αὐτὸν, εὐθὺς ἀναλαβὼν ἄπασαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ τὴν πορείαν ἐποιεῖτο πρὸς τὴν Μηδίαν (5). Ἦκουσε δὲ Δαρεῖον εἶναι ἐν Ἐκβατάνοις (6) ** ἐπὶ τὰς Κασπιακὰς πύλας καὶ σύντονον ἐποιεῖτο τὸν διωγμὸν καὶ εὐτολμότερον.

ΚΕΦ. Κ'.

Οἱ δὲ σατράπαι (1) Δαρείου ἔγνωσαν τὸν Ἀλέξανδρον

ἐγγίζοντα, ὅτε Βῆσσοσ καὶ δ' Ἀριοβαρζάνης καὶ παρατραπέντες οὗτοι τὰς φρενοβλαβεῖς γνώμας, ἐβουλεύσαντο Δαρεῖον ἀναιρῆσαι, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, ὅτι ἐὰν ἀνελώμεν τὸν Δαρεῖον, ληψόμεθα παρὰ Ἀλεξάνδρου χρήματα πολλὰ, ὡς ἀναιρήσαντες τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ. Οὗτοι οὖν κακῶς βουλευσάμενοι ἐπηνέχθησαν (2) ξιφῆρεις Δαρεῖω. Ὡς δὲ εἶδε τούτους ὀρμήσαντας Δαρεῖος ξιφῆρεις, εἶπεν αὐτοῖς « Ὡ ἐμοῦ δεσπότηι, οἱ πρὶν μου δοῦλοι· τί ὑμᾶς ἠδίκησα, ἵνα ὑμεῖς ἀνελήτέ με βαρβάρω τολμήματι; Μὴ πλέον ὑμεῖς Μακεδόνων τι δράσετε; Ἐάσατέ με οὕτως ἐπὶ τὰ μέλαθρα ριφέντα ἀναστενάζειν τὴν ἀνώμαλόν μου τύχην. Ἐὰν νῦν ἐλθὼν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς Μακεδόνων εὕρη με σφαγέντα (3), ἐκδικήσει τὸ αἷμά μου (4). » Οἱ δὲ μηδαμῶς πεισθέντες ταῖς ἱκεσίαις Δαρείου φόνους αὐτὸν ἀμύναντο. Ὁ δὲ Δαρεῖος ταῖς δυσὶ χερσίν (5) αὐτοῦ κρατήσας, τὸν μὲν Βῆσσον τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ εἰς τὴν γῆν κατασχὼν καὶ τῷ εὐωνύμῳ γόνατι εἰς τοὺς βουβῶνας αὐτοῦ ὑποκλίνας ἐκράτει· τὸν δὲ Ἀριοβαρζάν τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐπισχὼν ἐκράτει (6) τοῦ μὴ ἐπιφέρειν αὐτῷ τὸ ξίφος· λόγχοι δὲ αὐτῷ αἱ πληγαὶ ἐτύγγανον. Τῶν δὲ δυσσεβῶν μηκέτι ἰσχυόντων αὐτὸν ἀναιρῆσαι, ἐπάλαιον μετ' αὐτοῦ ἦν γὰρ ἰσχυρὸς ὁ Δαρεῖος. Οἱ οὖν Μακεδόνες τὸν Στράγγαν (7) ποταμὸν παγέντα εὐρόντες διεπέρασαν, καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἀλέξαν-

Cap. XIX. 1. σοὶ τὴν ἐμὴν ὕβριν B. || 2. καὶ γίνου add. ex A. || 3. χορηγήσω ἀνδρὶ εὐώνῳ (i. e. πεζῷ) χρυσοὺς ἢ ἵππεϊ δὲ χρυσοὺς ε' A. || 4. τῶν παλλακῶν B L. καὶ τὰς ἐνοῦσας τούτοις παλλακὰς ρη' μετὰ τοῦ ἰδίου κόσμου A. || 5. Μειδίαν B. Μιδίαν A. || 6. sic A., Βατάνοις B C. Deinde exciderunt nonnulla. Sententiam explere licet ex Valerio. Cod. A. pro more manea praebet haec: ... ἐν Ἐκβατάνοις· ἠκούετο δὲ βασιλεύειν τὴν Ἀσίαν Ἀλέξανδρος, εἰ μὴ κατεφρόνησε τοῦ Δαρείου ὀνόματος· προσαγγέλλει δὲ αὐτῷ ὅτι εἴη πεφευγὰς ἐπὶ τὰς Κασπίας πύλας· σύντομον δὲ ἐποιεῖ τὸν διωγμὸν· ἀκούσας παρὰ τινων ὅτι πλησίον εἴη ὁ βασιλεὺς, τοῦ εὐνούχου αὐτομολήσαντος, πάντα πρὸς ἀλήθειαν, εὐτολμώτερον τὸν διωγμὸν ἐποιεῖτο.

Cap. XX. 1. sic cod. C; ἀπάγων (ὡς δὲ ἐπέγγνον A) δὲ Βύσσον καὶ Ἄρ. καὶ παρατρ. etc. B. || 2. ὑπεισέρχονται λάθρα C. || 3. τεθνηκότα B C.; σφαγέντα ληστρικῇ γνώμῃ A. || 4. addit A: οὐ θέμις γὰρ ὀφθῆναι βασιλεῖα δολοφονηθέντα οἰκτίστων. deinde sic: καὶ ὁ μὲν Δαρεῖος ἀντέειχε πρὸς τοὺς πονηροὺς· αὐτοῦ δὲ τὰς χεῖρας ἀντέχοντος, αἱ πληγαὶ τοῦ ξίφους οὐκ ἐγένοντο καιριοί, ἀλλὰ πλάγιοι ἐγένοντο. Οἱ δὲ Μακεδόνες etc. || 5. χερσίν ἐπάλαιον αὐτούς, τὸν μὲν BC. || 6. μόνος add. B. || 7. τὸν

non modo thesaurus opesve regales, sed regni quoque nostri quam amplissimam portionem, spretis Macedo supplicibus ejusmodi, una tantum suorum arrogantia delectatur. Ergo, mi Pore, jam opibus fatigatus, animo tamen ad sententiam milito, si modo faveas. Rursus enim proelium meditor, si quos quidem ad communionem duco sententiae. Quod si tu quoque tam justae indignationi nostrae accesseris, tuamque injuriam existimaveris, quae in me grassata est, ita probabis te, ut te dignum erit et majorum nostrorum, et isti conspirationi consulere, tuisque commodis non deesse. Igitur ex opinione nostra feceris, si gentes quam plurimas congreges, quamque primum queas ad portas Caspiae tendas. Enim ne sit militia tibi militantium inhonora, dabuntur a me singulis armatorum aurei tres pedestri, equiti vero quinque, ceteraque quae alimoniis abundarint. Praedae quoque bellicae pars ex medio vestra fiat. At enim tibi privum munus istud habebis, quod indidem regalissimum est, Bucephalam equum scilicet una cum regni phaleris regioque cultu, concubinisque omnibus, quas octoginta centumque numerant, qui noverunt: eas omnes ac tales cum ornatibus propriis consequere. Quare acce-

ptis his litteris, ne versaveris, quaeso, verterisve tale consilium: quin properato ad nos venias una cum hisce, ut dixi, gentibus, quae circa Indum colunt. » Et haec quidem Darius. Sed Alexandrum ista nequaquam latuere doctum ex transfuga Persa quodam. Quare coacta manu ad regiones Medicas tendit, conperiens Darium in Bathanis agere, quod nomen genti est. Omissa denique Asia, iter quod instituerat, festinabat, satis adserentibus internuntiis, quod si Darius fugiens portas Caspiae intravisset, inefficacem illam insecutionem Alexander laboraret. Quae quidem etiam tum, veluti parum fideli sermone acciperet, dubia rex arbitrabatur; sed cum Bazanus quidam eunuchus regius transfugisset, isque certius enarrasset Darium protinus fugiturum, addita est Alexandro properatio.

XX. Aderant tunc Dario fugam molienti satrapae duo, quorum nomen alteri Besus erat, alius vero dictus Ariobarzanes. Hi, cum jam rumoribus calidioribus adesse Alexander nuntiaretur, rati se plurimum in gratiam provisuros esse victoris, si necem Dario intulissent, regem suum in sua regia solitarium opprimunt et letaliter vulnerant, ac si jam mortuum derelinquunt: cautissimum confirmantes,

δρος εἰς τὰ βασίλεια Δαρείου. Μαρόντες δὲ (8) οἱ ἀσεβεῖς Βῆσσοι καὶ Ἀριοβαρζάν τὴν εἴσοδον Ἀλεξάνδρου, ἔφυγον καταλείψαντες Δαρείον ἡμίπνου.

Καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὸν (9) Ἀλέξανδρος εὔρεν (10) αὐτὸν ἡμίπνου, ἐκκεχυμένου τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκ τῶν πληγῶν· ἀνοιμώζας δὲ μέγα ὁ Ἀλέξανδρος καὶ Ὀρηνηδῖαν μεγάλην ἐπ' αὐτῷ ποιησάμενος λύπης δάκρυα ἐξέχεεν ἐπ' αὐτῷ, καὶ τῇ γλαμῦδι αὐτοῦ ἐσχέπαζε τὸ σῶμα Δαρείου, τὰς χεῖρας δὲ ἐπιθεῖς ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, ἐλέους γέμοντας λόγους ἐπ' αὐτῷ ἔλεγεν· « Ἀνάστα, βασιλεῦ Δαρεῖε, καὶ τοῖς σοῖς (11) βασιλεὺς καὶ τῶν σεαυτοῦ δεσπότης γενοῦ· δέξαι τὴν τυραννίδα (12)· ὄμνυμί σοι τὴν ἄνω πρόνοιαν ὡς ἀληθῶς καὶ οὐ πεπλασμένως φράζω σοι. Ἦντες δὲ εἰσὶν οἱ πληξάντες σε; μῆνυσόν μοι αὐτοὺς, ἵνα ἐκδικῶν ἔχῃς (13). »

Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, στενάξας

Δαρεῖος καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνας ἐπησπάσατο Ἀλέξανδρον καὶ περιπλακεῖς εἶπεν αὐτῷ· « Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, μήποτε ἐπαρθῆς τῇ τυραννικῇ δόξῃ, ὡς ποτε καὶ γὰρ, ἰσόθεον ἔχων κράτος, χερσὶν ἐμαῖς οὐρανὸν ἠθέλησα ψαῦσαι (14). Σκόπει καὶ αὐτὸς τὸ μέλλον· ἡ τύχη γὰρ οὐκ οἶδε (15) βασιλέα οὔτε μὴν πλῆθος ἔχοντα· ἀκρίτω δὲ γνώμη πανταχόθεν ῥέμβεται. Ὀρᾶς τίς ἤμην καὶ τίς γέγονα· ἀποθνήσκοντός μου, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, ταῖς χερσὶ σου θάψον με· κηδευσάτωσάν με Μακεδόνες καὶ Πέρσαι (16)· μία γενέσθω συγγένεια Δαρείῳ καὶ Ἀλεξάνδρῳ· τὴν δὲ ἐμὲ τεκοῦσαν (17) παρατίθημί σοι, καὶ τὴν γυναῖκά μου ὡς ἐμὲ οἰκτερον, (18) τὴν δὲ θυγατέρα μου Ῥωξάνην δίδωμί σοι εἰς γυναῖκα, ἵνα ἐν ὑστέροις τοῖς καιροῖς ἐπὶ μνήμῃς λήψῃ (19) τέκνα, οἷς καυχώμενοι ὡς ἡμεῖς ἐπὶ τέκνοις, σὺ μὲν Φιλίππῳ, Ῥωξάνῃ δὲ Δαρείῳ μνήμην τελεῖτε

Ἀρσινόην τὸν καὶ Στράγγην λεγόμενον B. || 8. ὡς δὲ ἤκουσαν Ἀλέξανδρον ἐγγίσαντα οἱ φόνεῖς Δαρείου ἀφέντες τὸν Δ. ἡμίπνου ἔφυγον C. || 9. εἰσελθ. πρῶτος Ἀλ. C. || 10. καὶ εὔρον α. ἢ. ἐκκεχυμένον ξίφει τὸ τοῦτου αἷμα, ἀνοιμώζας Ὀρηνην ἄξιον λύπης δάκρυα ἐξέχεεν C. || 11. τῆς σῆς γῆς C. || 12. δέξαι σου τὸ διαδῆμα τοῦ Περσικοῦ πλῆθους ἀνάστων· ἔχε σου τὸ μέγεθος τῆς τυραννίδος (τῆς τυραννικῆς δόξης A) C. Eadem A, qui pluribus etiam verbis haec persequitur || 13. sic A; ἵνα σε νῦν ἀναπαύσω B; et L, qui in plurimis ad cod. B accedit; ἵνα σε νῦν θεραπεύσω C. || 14. φθάσαι cod. B; δόξῃ, ὅπταν ἰσόθεον κατορθώσης ἔργον, καὶ χερσὶν ταῖς σαῖς οὐρ. θέλεις φθάσαι ἀλλὰ σκ. τὸ μ. C; cod. A ita: μὴ ἐπαρθῆς τῇ βασιλικῇ τάξει· ὅτε γὰρ ἔργον ἰσόθεον κατορθώσεις, κ. χ. τ. σ. οὐρανοὺς δόξεις ψαῦειν, σκόπει τὸ μέλλον· ἡ γὰρ τύχη οὐκ οἶδεν βασιλέα ἢ ληστήν οὔτε πλῆθος, ἀκρίτω δὲ ροίῳ πάντα κακῶς ἐκρίπτεται. || 15. εἶδε C; seqq. corrupta; scripserim οὔτε ληστήν πλῆθος ἔχοντα. || 16. Post haec cod. C interponit haec: Ὁ σύμπασαν δοκῶν κυριεύειν γαῖαν, νυνὶ, ὡς ὄρᾳς, γυμνὸς εἰς γαῖαν ἔρριμμαί, ὅ ποτε ὑπὸ μυριάδων δορυφορούμενος καὶ οἷα θεὸς δοξαζόμενος, ἀπροστάτετος, μόνος καταλείμμαι. Μνήσθητι, Ἀλέξανδρε, οἷας δόξης ἄφνω ἐξέπεσα, σὺ αὐτόπτης γενόμενος· καὶ μὴ ἐάσης ὅπως ἐν ταύτῃ τῇ ταλαιπωρίᾳ τελευτήσῃ με· ἐπίσταμαι γὰρ σπλάγχχνα ἔχειν σε· Ἕλλην γὰρ εἶ σὺ, καὶ οὐκ ὤμῳ Πέρσης ὡς οἱ παρ' ἡμῖν. » Προστάσει οὖν Ἀλέξανδρος, καὶ φέρουσι τὴν μητέρα Δαρείου καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ῥωξάνην. Ὡς δὲ εἶδεν αὐτὰς Δαρεῖος εὐθὺς ἀπόλωλεν καὶ ἀφασία συσχεθεῖς καὶ δακρύων πληρωθεῖς ὅπως καὶ σφόδρα τὴν καρδίαν πονήσας, καὶ τὴν ψυχὴν λίαν λυπηθεῖς ὑπὲρ τὸ δέον ἐν πολλῇ ταπεινώσει, καὶ ἀπενίσας ὀφθαλμοὺς δακρύων πλήρεις, μόλις κινήσει λόγον ἐφθέγγετο πρὸς Ἀλέξανδρον· « Εὐχαριστῶ σοι, ὦ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε », καὶ περιπλακεῖς πάντας λύπης ἀξίας ἐκίνησε. Μὴ δυνάμενοι οὖν στήσαι δακρύων τοὺς σταλαγμοὺς πάντες τῆς ἑαυτῶν δόξης ἐταλάνισαν καὶ τελευταῖον ἀσπασμὸν πρὸς αὐτὸν ἐχόρτασαν. Καὶ ἀναψυχὴν λαβὼν Δαρεῖος καὶ καρδίας θεραπείαν, καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα κρατήσας εἶπε· « Ταύτην, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, δέχου ὡς δῶρον· ἔσται δὲ σοι δούλη σὺν τῇ μητρὶ· μία γενέσθω ἢ συγγένεια etc. ut in codd. B A L. || 17. τὴν δ. ε. τ. ὡς σε τεκοῦσαν L; τὴν δὲ μητέρα μου ὡς σε τεκοῦσαν ἀνατίθημί σοι C. || 18. sic C; ὡς σὺν ἐμοὶ οἰκτερον B; ὡς σύνεμον οἰκέτην A; fuerit ὡς συνήμονα οἰκέτην. || 19. λύπη B; δίδωμί σοι γυναῖκα καὶ συναφήσῃ ἐπ' ἀγαθοῖς καιροῖς καὶ ἐπὶ μνείαις

si tantisper a conspectu Alexandri recessissent, donecum illud facinus quod perpetrassent victor perpenderet et divulgaretur.

Jamque exercitus Macedonum rursus Strangæ memorati fluente transmiserat, et Alexander protinus superveniens regiam in qua observari Darium conpererat cursim inrumpit, eumque recens vulneratum atque adhuc spirantem miseriter offendit. Sed id Alexandro ultra opinionones omnium flebile et luctuosum admodum fuit. Videns enim participem illius regii neminis ac majestatis adeo misere vivendi clausulae reluctantem, flens ejulansque jacenti homini circumfunditur, eumque amplexabundus et contegens regia chlamyde in haec verba solatur: » Erige te, quæso, Daries, nec deseras: si quid enim ex animo est quod jusseris, ratum habeto regna te tua recepturum, futurumque rursus illum qui fueris. »

Sed ad hæc Darius exsanguis jam corpore cum voce etiam ad primum impetum deficeretur, manus supplices tendens, adtrectansque genua Alexandri adsistentis, et

circumplexus ut poterat, tandem talibus loquitur: « Licet mihi jam, Alexander victoriosissime, in hac constituto fortuna liberalius aliquid quam quæ victi sunt loqui, idque a me amicum tibi, non hosticum putes. Inter hæc verba blanda disceptes. Numquam igitur te regii nominis decus tollat: nec si quid blandius fortuna promiserit, idcirco te cæli competem arbitrare. Enimvero consultius futuris quam præsentibus consules. Nihil enim interest, quod dispescat regiam nostram et plebiculae dignitatem. En tibi ille Darius, nosti quippe qui fuerim dominus et deus scilicet hujus mundi existimatus, ut flebilem mortem oppeto. Sed habeo obitus hujusce grande solatium, quod in tuis manibus hunc spiritum jam effundam. Quare, quæso, non invidias sepulturam, quam mihi una cum Persis tui Macedones exsequantur. Tum Rogodunen matrem meam commendatam tibi ad honorem dignum nomine nostro habeto, utque participem Olympiadi tuæ. Colito uxorem etiam meam: filiam vero Roxanen hac prece tibi in manum do, quæsoque eam dignam conjugio

συγγηροῦντες χρόνοις. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν Δαρεῖος ἐξέπνευσε τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς χερσὶν Ἀλεξάνδρου.

ΚΕΦ. ΚΑ΄.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος συμπαθῶς κλαύσας τὸν Δαρεῖον ἐκέλευσε τὸ σῶμα αὐτοῦ βαστάζεσθαι, θάψαι δὲ αὐτὸν Περσικῷ νόμῳ ὡς βασιλέα (1). Κελεύει δὲ πρώτους Πέρσας διάγειν, Μακεδόνας δὲ ὀπισθεν ἐνόπλους· αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ὑποθεῖς τὸν ὄμιον αὐτοῦ ἐβάστασε μετὰ τῶν σατραπῶν τὸ σῶμα Δαρείου. Οὐ τοσοῦτον δὲ ἔστενον οἱ ἀκολουθοῦντες (2) ἐπὶ Δαρείῳ ὅσον ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ βαστάζοντι. Ἀποθείς δὲ Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν τάφον Δαρεῖον τὸν βασιλέα, βουθυτήσας (3) ἐκεῖ μνημεῖον ἐποίησε Δαρείῳ, καὶ νόμους ἔθετο κατὰ πόλιν, ἅμα δὲ καὶ προστάγματα περιέχοντα οὕτως· « Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος υἱὸς (4) Φιλίππου βασιλέως καὶ βασιλίσσης Ὀλυμπιάδος, τοῖς κατὰ τὴν Περσίδα πᾶσαν ἐν τε ταῖς πόλεσι καὶ χώραις ταῦτα κελεύω. Εὐκτὸν (5) μὲν

ἦν μοι τὰς τοσαύτας μυριάδας ἀνθρώπων μὴ κακῶς ἀπολέσθαι· εἰ δὲ ἡ εὐδαιμονία ποιεῖ με κατὰ Περσῶν νικηφόρον, εὐχαριστῶ τῇ προνοίᾳ. Γινώσχετε δὲ ὅτι καθιστῶ ὑμῖν σατράπας, οἷς ὠφείλετε ὑπακούειν ὡς ἐπὶ Δαρείου καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν κατεχομένων. Μὴ ἴδητε δὲ βασιλέα εἰ μὴ Ἀλέξανδρον μόνον. Χρᾶσθε δὲ τοῖς ἰδίοις ἔθεσι καὶ συνηθείαις καὶ ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι καὶ εὐωχίαις καὶ βουθυθείαις, καθάπερ καὶ ἐπὶ Δαρείου. Ἐκαστος ὑμῶν τῇ ἰδίᾳ μονῇ βιώτω· ἐὰν δὲ Πέρσης καταλείψῃ τὴν ἰδίαν πόλιν ἢ χώραν ἢ τόπον, καὶ ἀλλοδαπῇ κατοικήσῃ, ὡς ἀποστάτης κολαζέσθω (6). Τῶν δὲ ὑπαρχόντων ὑμῖν συγχωρῶ ἐκάστῳ κυριεύειν τῶν ἰδίων πλὴν χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου (7)· τὸν γὰρ χρυσὸν καὶ τὸν ἀργυρον κελεύω ἀναφέρεσθαι ταῖς πόλεσις ἡμετέραις (8)· νομίσματα (9) δὲ ὅσα ἔχετε συγχωροῦμεν ἐκάστῳ τοῖς ἰδίοις χρᾶσθαι. Πᾶν δὲ ἀμμунτήριον ὄπλον κελεύω ἀναφέρεσθαι εἰς τὰς ὑποδεδειγμένας ὀπλοθήκας. (10) Οἱ δὲ σατράπαι μενέτωσαν

λήψῃ τέχνα, οἷς καὶ ὑμεῖς καυχώμενοι ὡς ὑμῶν τέκνοις, σὺ μὲν ἐπὶ Φιλ. βασ., 'Ρ. δ' ἐπὶ Δ. μνήμη ἐπιτελεῖτε συγγηροῦντες εἰς χρόνους. C; εἰς γυναικὰ ἐχθιδώμι σοι, ἵνα ἐπὶ τοῖς ὀρωμένοις κ. ἐ. μ. ἔσεσθαι πάντων· καὶ ἐπὶ τέχν. καυχῆσεσθε ὡς ποτε καὶ ἡμεῖς· σὺ μὲν ἐπὶ Φιλ., 'Ρ. δ. ἐ. Δ. καὶ ἡμῖν μνήμας τελεῖτε χρ. συγγηρώντες L; δίδωμι σοι, ἵνα εἰ τι καὶ ἐν φθιτοῖσι λείπεται γνῶμη, σὺ δύο γενεαῖς ἐπὶ τέκνοις κάχονται (sic), σὺ μὲν Φιλίππῳ, 'Ρ. δ. Δαρείῳ. A.

Cap. XXI. 1. ὡς βασιλέα om. B; deinde post κελεύει δὲ lacunam habet unius lineæ, quam explevi ex C. || 2. ὄραν add. B; οἱ ἐπακολουθοῦντες ὄραν C; superest ὄραν ex disertiore narratione. Cod. L ita: ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐθρήνον οὐ τοσοῦτον ἐπὶ Δαρείῳ ὅσον ἐπὶ Ἀλ. (ὅσον συνεπάθου καὶ ὑπερῆ γάπων τὸν Ἀλέξ. cod. A.), ὄρωντες αὐτὸν βαστάζοντα τὴν κλίνην. Κηδευθεῖς οὖν κατὰ τοὺς τῶν Περσῶν νόμους, ἀπέλυσε τοὺς ὄχλους· εὐθὺς δὲ κατὰ πόλιν δόγμα ἐξέθετο περιέχον οὕτως· || 3. βουθυτήσας ἀγωνά τε ἐπιτάξιον ἄξας, νόμον τε καὶ πρόσταγμα ἔθετο Πέρσαις τοιοῦτον A. || 4. ἐκ βασιλέως Θεοῦ Ἄμμωνος A. || 5. εὐκταῖον A; καλὸν C; οὐ βούλομαι γὰρ τος. μ. L. || 6. τοῖς κυσὶ βρῶμα γενήσεται L. || 7. addit A: ἐν ᾧ γαυριῶνται ἀγαθὸς τε καὶ κακός; νόμισμα δὲ ὃ ἔχετε συγχωρῶ. || 8. τοῖς κατὰ πόλιν καὶ χώραν ἡμετέροις ὄροις (ἐφόροις?) C. || 9. νομάς... ὅσα B; νομάς.. ὅσον L; νομάς.. ὅσας C. || 10. pergit A: τοῖς δὲ σατράπαις οἷς ἐὰν (I. οὖς ἂν) δοκιμάσω, τοῦτοις καὶ ἀριθμὸν δυνάμειος ἐπιμετρήσω καὶ μέτρον καθοπλισμοῦ· ἀγωνά τε ὡς ἔθος ἐστὶν ἀγεσθαι χρήσονται θέλοντος τοῦ σατράπου. ἔθνος δὲ ἐπ' ἔθνη οὐκ ἐπιμιγήσεται, εἰ μὴ ἐμπορίας χάριν, καὶ ταῦτα ἕως κ' ἀνδρῶν, ἢ ὡς πολέμιος Περσικῷ νόμῳ κολασθήσεται· ἔμποροι δὲ πάντες τῇ αὐτῇ ἐργασίᾳ προσγράσθωσαν, ὡς ἐπὶ Δαρείου· τέλη δὲ ἀγρῶν καὶ τῶν φυτικῶν πάντων

tuo censeas. Erit enim illi ad solatium largiter, nihil sibi de regia conjunctione defuisse.» Et in hisce verbis Darius spiritum transigit.

XXI. Multis igitur lacrimis miserationem regiam Alexander prosecutus, auferri cadaver et ad magnificentiam debitam proque sui dignitate, ritu Persarum sepeliri jubet. Denique corpori regio transvehendo cum bajulos quosque nobilissimos suorum atque indigenas esse jussisset, ut illis officium tale non dedignantibus fieret, primus ipse onus feretri subiit. Quo viso cuncti quoque illud honoris privi maximum testimonium competebant. Infertur igitur sepulcris majorum omnium tum Darius: ac paulo post aedes ipsi templumque construitur: et lex dii religiosaque solemnitas datur more præscripto, uti dies ille annuus Persis celebratissimus fieret, non sacris modo et læticia hominumque congregatu, verum spectaculis etiam atque certamine, tum ad mulcedinem aurium solitis procurari, tum ad delectationem oculorum. Nam et fortitudine decertantibus et voluptate sua cuique præmia et honores annuos statuit. Postque hæc, quod ex incerto regie incitationis multi victoris animum formidarent, eoque vagis terroribus agitentur, quo cunctorum animos deliniret,

edicat in verba, quorum sententia hæc fuit: « Rex Alexander Ammonis et Olympiadis filius Persis dicit. Ea quidem quæ jure belli transacta sunt, nullum profecto sapientium puto procul merito putaturum. Etenim ista sententia est, quam exsequi mortalibus sit necesse. Quare super his quidem habeo gratias favioribus meis. Enim nunc quoniam vos quoque nostra cura esse cœpistis, scire vos par est, satrapas quidem regionibus constitutos, quibus ex more parebitis haud secus prorsus ac sub Dario mos erat: eoque id consultavi, ne incerta regentium observatio plus penes vos haberet formidinis quam veritatis. Utimini igitur legibus vestris pariter ac moribus. Idem enim vobis conventus, eadem solemnitates et suavia, nec vagum quemquam a regione vel sedibus suis aberrasse quopiam probaturus sum. Quippe quibus patrimonia priva habere permiserim, exceptis auro pariter et argento, quæ communis hic usus magi esse regia confitetur. Reliqua vero omnis moneta, quæcumque est, domino permittetur. Armamentaria sane privata, si in usum publicum satrapæ necessaria viderint, his quoque eos uti oportere mandavi. Agmina pariter peregrinare, inque aliena transire interdixerim, nisi quod tuendi sui gratia usque ad decem vigintive hominum nu

ἐν τῇ αὐτῶν τάξει· ἔθνος δὲ ἔθνεϊ οὐκ ἐπιβήσεται εἰ μὴ ἐμπορίας χάριν, καὶ ταῦτα δὲ ἕως εἴκοσιν ἀνδρῶν (11). Καγὼ τὸ μέρος λήψομαι κατὰ τοὺς νόμους ὡς ἐπὶ Δαρείου. Βούλομαι δὲ τὰς χώρας ὑμῶν ἐν εὐθηνείᾳ (12) καταστῆσαι, τὰς δὲ ὁδοὺς Περσίδος ἐμπορεύεσθαι (13) καὶ πραγματεύεσθαι μετὰ πάσης εὐσταθείας, ὅπως οἱ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐμπορεύονται πρὸς ὑμᾶς (14)· ἀπὸ γὰρ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς διαβάσεως τῆς ἐπὶ τὸν Τίγριν ποταμὸν ἕως Βαβυλῶνος (15) ὁδοποιήσω καὶ σημεῖα ποιήσω (16), ὅπου ἡ ὁδὸς φέρει, καὶ τοῦτο δῆλον ἔσται ἐν ταῖς ὁδοῖς. Δαρεῖον δὲ ἐγὼ οὐκ ἀνεῖλον. Τίνες δὲ εἰσιν ἀγνοῶν ὅς ὀφείλω σατραπείας ἅς ἂν βούλωνται χαρίσασθαι καὶ χώρας αὐτοῖς μεγίστας ἀποδοῦναι, ὅτι τὸν ἐμὸν ἐχθρὸν ἀνεῖλον.» Καὶ ταῦτα εἰπόντος Ἀλεξάνδρου τὸ Περσικὸν πλῆθος ἐταράχθη, ὡς μέλλοντος Ἀλεξάνδρου τὴν Περσίδα κατασκάπτειν.

Γνοὺς δὲ Ἀλέξανδρος τοῦ πλῆθους τὴν λύπην, εἶπε πρὸς αὐτούς· «Τί ὑπονοεῖτε, ὦ Πέρσαι, (17) ὅτι τοὺς ἀνελόντας Δαρεῖον ἐγὼ ἐπιζητῶ; εἰ γὰρ ἔζη Δαρεῖος, ἐπεστράτευσέ μοι πόλεμον· νῦν δὲ πᾶς πόλεμος πέπαυται· εἰ τοίνυν οὖν Μακεδῶν ἔστιν ὁ ἀναιρήσας Δαρεῖον, προσερχέσθω θαρρῶν καὶ λαμβανέτω εἰς ἀριστείας ὅ, τι ἂν αἰτήσῃται παρ' ἡμῶν· εἰ δὲ καὶ Πέρσης [ἦ] ἄλλος τις τυγχάνει, μὴ παρακρυπτέσθω (18)· ὄμνυμι γὰρ τὴν ἄνω πρόνοιαν καὶ τῆς μητρός μου τῆς Ὀλυμπιάδος τὴν σωτηρίαν, ὡς ἐπισήμους καὶ περιφανεῖς αὐτοὺς (19) ποιήσω.» Καὶ οὕτως εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸ μὲν πλῆθος ἐδάκρυσεν, οἱ δὲ κάκιστοι οἱ ἀνελόντες Δαρεῖον ὅ τε Βῆσσοι καὶ ὁ Ἀριοβαρζάν, ὡς ληψόμενοι μέγα δῶρον παρὰ Ἀλεξάνδρου, αὐτομάτως προσῆλθον αὐτῷ λέγοντες· «Δέσποτα Ἀλεξάνδρε, ἡμεῖς ἔσμην οἱ Δαρεῖον ἀναιρήσαντες ἐχθρὸν σου τυγχάνοντα.»

κατὰ τὸ ἔθος * βούλομαι γὰρ etc. || 11. μεγίστων (I. μέγιστον) add. C. || 12. εὐθηνία B C. || 13. τὰς δὲ ὁδοὺς τ. Π. πραγματεύεσθαι εἰρηνηκῶς, ὅπως καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εὐκόπως εἰς ὅποιαν ἂν βούλωνται πόλιν τῆς Περσίδος πορεύονται A. || 14. καὶ ὑμεῖς πρὸς αὐτούς add. L. || 15. ἕως Μηδείας Βαβ. C. || 16. κ. σ. π. οἰμ. C. Codex A uberioris narrationis centones præbet hunc in modum (intacta omnia reliqui) : Ἀπὸ γὰρ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ καὶ τῆς διαβάσεως καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ὁδοῦ δι' ἡμισχοίνου ἐκάστη σατράπη ἀπέστειλα ὁδὸν ποιῆσαι διαχοίνου, καὶ ἐνέγραψα ὅπου ἡ ὁδὸς φέρει καὶ τί σημεῖον ἰδοῦ δὲ αἱ ὁδοὶ κατ' αὐτὸ τύχοιεν ἢ πλείους ὡς περ εἰσὶν ἀπληθοὶ ὁδοί. ἐπεὶ οὖν τὰς ἐν ταῖς ὁδοῖς γεγονυίας φροντίδας τὰς ἐπὶ Δαρείου συντάξεις εἰθισμένως εἰς τέσσαρα χαρίζομαι τοῖς θεοῖς, μάλιστα δὲ ὡς ἄθαρτι καὶ δι. ἐπειδὴ ἀξίως κατέναντι τῶν Κύρου γενεσίων τὰ ἐμὰ βούλεσθε ἄγεσθαι, συντάξαί μου Ἀχούλῳ τῷ σατράπῃ ἵνα καὶ ταῦτα καὶ τὰ Κύρου γενεσία ἀγῆτε μετὰ εὐωχίας καὶ ἀγώνων. τότε ἀγωνίμου θεωροὶ ἔστωσαν Πέρσαι, καὶ ἀθλοτεθήσονται Πέρσαι ἐπεὶ χρήζει. βουλόμενος δὲ τὴν παρθένον τὴν στεφανουμένην, ἐὰν πολίτης ἢ ἡμετέρα, ἄχρι τέλους λαμβάνειν εἰς τιμὴν ἐνιαυσιαίαν τοῖς ὄντως στεφάνῳ καὶ μένειν αὐτὴν ἄχρι τέλους ἱερὰν· ἐὰν δὲ αὐτὴν ἢ φύσις καταλάβῃ καὶ γυναῖκα ποιήσῃ, δοθῆναι αὐτῇ τὸ τίμημα εἰς λόγον προικός· τοῦτο γὰρ δίκαιον καὶ τὴν παραλαμβανούσῃ τὴν ἱερωσύνην. τὸ δὲ γυμνάσιον γενέσθω ἐν ἐπισήμῳ τῷ ὅπῳ ὡς ἐν Πέλλῃ τῇ πόλει· τὰς δὲ αἱρέσεις ἐγὼ αὐτὸς ποιήσομαι ἄχρι περιέμι· μετὰ δὲ τὴν ἐμὴν τελευτὴν οἶμαι τὴν χώραν τήνδε δεδοικῆ δύνασθαι· δοθήσεται δὲ ἄρμα τι πολεμιστηρίῳ φιάλῃ χρυσᾷ ἐχουσῇ οἴκου στατήρα καὶ ἄλλαι ἐνάργυραι, ἐκάστη χωροῦσα μέτρον, ἀπ' οὗ δύνησεται ἄνθρωπος σώφρων μεθυσθῆναι· ἵππη πολεμιστῇ φιάλῃ ἰσόσταθμος καὶ σικῆ καὶ εἰς τὸ Ἀλεξανδρινὸν δεῖπνον διὰ βιοῦ ὡς δ' ἂν λαχὼν νικήσῃ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον στέφανον ἕξει χρυσοῦ· ἀρτήρ ἢ στολὴ Περσική· λιτῆ καὶ ζώνη χρυσοῦ καὶ φιάλαι δύο, ἀνά στατήρας ρύ· καὶ τὰς ἐπινεῖας ἐξέστω εἰς τὸ Ἀλεξανδρινὸν ἱερὸν ζητεῖσθαι σατράπας πάντας τοὺς ἐμοὺς ὄντας ἐν Περσίδι ἄρχοντας, οὐ τυράννους ὄντας· τόσον οἱ τῶν ἀγώνων ἐπίτροποι ἔστωσαν οἱ ἡμέτεροι Ἀλεξανδρεῖς, οἱ καὶ ἱερεῖς τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ μόχυλλο δὲ ὁ κτίσας τὸ Ἀλεξανδρινὸν ἱερὸν φέροι στέφανον χρυσοῦν καὶ στολὴν πορφυρὰν καὶ μάλιστα ταῖς ἐπισήμοις ἡμέραις· ἔτεροι δὲ μὴ εἰσιέτωσαν εἰς τὸ ἱερὸν· κατὰ πάντα δὲ τρόπον ἐξοικιστον εἶτω τὸ Μηδικὸν γένος. βούλομαι δὲ μὴ ἐν ἑαυτοῖς κρίνειν ὅσον τις ἡμῶν ἔχει πρὸς ἕτερον, οὐδὲ ἐφ' οὗ βούλεσθε καὶ μάλιστα παρακεφαλικῶ· ἐὰν δὲ τις φανῆ ἐκτὸς βουλευτηρίου συνάγῃ ἢ σατράπας ἢ συμμάχους, ὡς πολέμιος ἀπολέσθω. ἐπεὶ δὲ πάλιν ταῦτα ἐτέλεσε, συνέγραψεν Ἀλέξανδρος λέγων μέγαν δυνάστην καθεῖλον ἐμὸν ἐχθρὸν, ἐμὸν κύριον Δαρεῖον, οὐκ ἐγὼ δὲ αὐτὸν καθεῖλον etc. || 17. τί ὑπ., ὦ Π., ὡς μέλλοντος μοῦ καταλιπεῖν ὑμᾶς ἀδόξους καὶ ἀσήμους, ὅτι ἐπιζ. etc. B C; verba ὡς μελλ... ἀσήμους cod. L. omittit, recte; Cod. A : εἶπε

merum congreges facient. Cetera multitudo pro rebellionem et hostico punietur. Mercaturarum versuræ sint iidem ut sub Dario, pateantque commercia vel Græcis in Persas, vel Persis etiam ad Græcos. Quippe provisum est, ut per satrapas etiam dimensa spatia viæ publicæ consternantur. Solemnitates vobis et certamina gymnica erunt : sed hisce omnibus præsidēs dedi ex Alexandria mea viros Ægyptios, quibus aureæ quoque coronæ, gestamen et amictus purpureus est permissus : præterque eos ingressus ceteros sacri templique prohiberi [placuit.] Judicia etiam quæ vulgo privatim quisque faciebat, nisi per curiam publicam civitatum celebrari non licebit. Ac si præter hæc aliquis ausus erit, hostis supplicio punietur. » Et hæc quidem Alexander usibus publicis. Quod vero ad comprehendendos eos qui Darium vulneribus incesserant, dicit hæc : « Equidem me gaudeo hostem maximum Darium servitio subjugasse, ejusque mortem licet ipse exsecutus non sim, habeo tamen hisce

qui id fecerint gratiam. Quare quod benivolentiæ suæ erga mei studium protestati sunt, ii qui sunt auctores hujusce, hortor ac moneo, uti se prodant mihi que indicent, præmia debita recepturi. Neve istud in ambiguum dubiumque quis transferat, juro majestatem patris Ammonis et Olympiadis matris meæ, quique hi fuerint eos me sublimes ac notissimos omnibus effecturum. Neque enim non maximo digni præmio, qui ejus consilia præverterint, qui rursus bellum et nova mihi proelia meditabatur »

Ad hoc edictum multis quidem fletu res digna videbatur. Sed enim Besus et Ariobarzanes auctores scilicet cædis Darii Alexandro sese obvios ferunt, et professi facinus sponsonem præmii repetunt. Tunc viros protinus comprehendi, et quam editissimo in loco cruci subfigi jubet. Quod cum præter spem omnibus accidisset, patefecit rex dignum se suo nomine existimasse, si quid de regia libertate subtraxerit, dum Dario modo ultio debita procuraretur. Neque

Ἀκούσας δὲ παρ' αὐτῶν ταῦτα Ἀλέξανδρος ἐκέλευσε αὐτοὺς συλληφθῆναι καὶ ἐπὶ (20) τὸν τάφον Δαρείου σταυρωθῆναι. Τῶν δὲ βωόντων καὶ λεγόντων, « Οὐχ ὄμοσας ἡμῖν· τοὺς ἀναιρήσαντας Δαρεῖον περιφανεῖς καὶ ἐπισήμους ποιήσω· καὶ πῶς νῦν κελεύεις ἡμᾶς σταυρωθῆναι, παραβὰς τοὺς ὄρκους οὓς ἐποίησω; » λέγει αὐτοῖς Ἀλέξανδρος· « Οὐχ ὑμῶν ἕνεκα ἀπολογοῦμαι, ὧς κάκιστοι, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν στρατευμάτων. Ἄνδρες Πέρσαι, οὐκ ἄλλως ἦν μοι οὕτω βραδίως εὐρεῖν καὶ ἐμφανεῖς αὐτοὺς ποιῆσαι πᾶσιν, ἔάν μὴ πρὸς ὀλίγον ἠπειλήσα τὸν Δαρείου θάνατον· τοῦτο γὰρ ἦν εὐκταῖον τὸ τοὺς ἐκεῖνον ἀναιρήσαντας μεγίστη τιμωρία παραδοθῆναι· οἱ γὰρ τὸν ἴδιον δεσπότην ἀναιρήσαντες πολλῶν μᾶλλον ἐτόλμων καὶ εἰς ἐμὲ φθάσαι (21). Εἰς ὑμᾶς μὲν, ὧς κάκιστοι, οὐκ ἐπιώρκησα· ὄμοσα γὰρ περιφανεῖς καὶ ἐπισήμους ὑμᾶς ποιῆσαι πᾶσι, τουτέστιν ἀνασταυρωθῆναι, ἵνα ἅπαντες ὑμᾶς θεωρῶσι. » Καὶ οὕτως εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπεφήμησαν αὐτὸν πάντες, καὶ οἱ μὲν κάκιστοι φονεῖς ἀνασταυροῦνται ἐπὶ τὸν τάφον Δαρείου.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Ἀποκαταστήσας δὲ Ἀλέξανδρος ἐν εἰρήνῃ τὴν πόλιν εἶπεν αὐτοῖς· « Τίνα βούλεσθε σατράπην εἶναι τῆς πόλεως ὑμῶν; » Οἱ δὲ εἶπον· « Ἀδουλίτην (1) τὸν τοῦ Δαρείου πατράδελφον. » Καὶ συνεχώρησεν Ἀλέξανδρος τοῦτο γενέσθαι. Γράφει (2) δὲ πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ θυγατέρα Δαρείου οὕτως· « Βασιλεὺς

Ἀλέξανδρος Στατειρά (3) καὶ Ῥοδογούνη (4) καὶ Ῥωξάνη τῇ ἐμῇ γυναικὶ χαίρειν. Ἀντιταξάμενον ἡμῖν Δαρεῖον οὐκ ἡμυνάμεθα· τοῦναντίον· (5) ἠδύχομη γὰρ ἐγὼ ζῶντα ὑπὸ τὰ ἐμὰ σκῆπτρα κατέχειν· ἐλάχιστον δὲ ἔχοντα πνεῦμα τοῦτον κατέλαβον (6), ὃν ἐλεήσας τῇ ἐμῇ χλαμύδι περιέστειλα· ἐπυθανόμη (7) δὲ παρ' αὐτοῦ τι ἀκοῦσαι περὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδέν μοι εἶπε πλὴν, « Παρακαταθήκη ἔχε Ῥωξάνη τὴν ἐμὴν θυγατέρα, καὶ συμβιώσει σοι; » περὶ δὲ τῶν εἰς αὐτὸν γενομένων οὐκ ἔφρασε μοι ὀμιλῆσαι. Τοὺς μὲν οὖν αἰτίους τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἡμυνάμεν ἀξιοπρεπῶς· οἶμαι δὲ ἀκηκοῦναι καὶ ὑμᾶς τὴν ἀγγελίαν αὐτῶν. Προσέταξα δὲ καὶ μνημεῖον (8) αὐτῷ γενέσθαι παρὰ τοὺς πατέρας αὐτοῦ ἤρωας (9). Καὶ ὑμεῖς δὴ τῆς λύπης αὐτοῦ παύσασθε· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἀποκαταστήσω εἰς τὰ ἴδια βασίλεια· ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος διατρίψατε ἐφ' ᾧ τόπῳ ἐστὲ, μέχρις ἂν καὶ τὰ ἐνθάδε καταστήσω πράγματα (10). Κατὰ γοῦν τὰς διατάξεις Δαρείου Ῥωξάνη τὴν ἐμὴν γυναῖκα καὶ σύνθρονόν (11) μου εἶναι βούλομαι· ἔάν καὶ ὑμεῖς μοι συμπνεύσητε, προσκυνεῖσθαι αὐτὴν ὡς Ἀλεξάνδρου γυναῖκα βούλομαι καὶ κελεύω. Ἐρρωσθε.

Δεξάμεναι δὲ τὰ γράμματα Ἀλεξάνδρου ἀντέγραψαν ταῦτα· « Ῥοδογούνη καὶ Στατειρά (12) Ἀλεξάνδρω βασιλεῖ χαίρειν. Ἡυξάμεθα ἂν οὐρανόις θεοῖς (13) τοῖς κλίνασι τὸ Δαρείου ὄνομα (14) καὶ τὸ τῶν Περσῶν καύχημα αἰώνιον σε καταστήσαι τῆς οἰκουμένης βασιλέα λογισμῶ (15) καὶ φρονήσει καὶ δυνάμει ὑπερέ-

τοὺς ἀνελόντας ἐχθρόν μου μέλλετε τιμᾶν; εἴ τις οὖν Μακεδῶν κτλ. || 18. παραβήτω C. || 19. πᾶσιν ἀνθρώποις add. C. || 20. παρὰ A. || 21. vix sanum; οἱ γὰρ ἑαυτῶν δ. ἀνελόντες πῶς ἐμὲ φείσονται; L.

Cap. XXII. 1. sic C. Ἀδουλήτην A, Λίτην B L. || 2. Μετὰ δὲ ταῦτα γράφει C; Ἦν δὲ καταλιπὼν τὴν μητέρα Δαρείου καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐν τῇ (τινί?) πόλει ἀπεχούση (ἀπεχούσαν cod.) διάστημα ἡμερῶν δύο. Γράφει οὖν πρὸς αὐτὰς οὕτως L. || 3. Στατήρα B C. Στατήρι A. || 4. Ῥωδῶ B C; Δωρωγυνή A, qui Roxanen non memorat. || 5. ἀλλὰ μᾶλλον τοῦναντίον εὐχομ. C; Cod. A ita: ἀντιταξάμενον ἡμῖν Δαρεῖον ἡμυνάμεθα ὡς τὸ θεῖον ἐβουλεύσατο· ὃν ἐγὼ ἤθελον ζῶντα ὑπὸ τὰ ἐμὰ σκῆπτρα εἶναι· καὶ γὰρ πεπτωκότα αὐτὸν τραυματικῶν ὑπὸ τῶν ἰδίων εὐρον ἐλάχιστον πνεῦμα ἐμπνέοντα· ὃν καὶ ἐλεήσας τῇ ἑαυτοῦ χλαμύδι συστειλάς ἐπυθανόμη τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ· ὃ δὲ μοι παραθήκη Ῥωξάνη τὴν θυγατέρα καὶ εἰς συμβίωσιν ἔδωκεν, περὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐκ ἔφθη μοι ὀμιλῆσαι. || 6. ἐλάχιστος δὲ ἔχοντος (ἐλάχιστου δὲ ἔχοντα. C) ἐπὶ τοῦ πνεύματι αὐτοῦ, τοῦτον κατέλαβον ἐν ἐσχάτῃ ἀναπνοῇ B C; ἐσχάτον δὲ τοῦτον κατέλαβον ἔχοντα, ὃν κτλ. L. || 7. ἐπόθουν C. ἐπειθόμη δὲ π. α. μαθεῖν τίς ἐστὶν ὁ πλῆξας, ἀλλ' ὅμως οὐδέν μοι εἶπε πλὴν τοῦτο· παρατίθημί σοι τὴν ἐμὴν τεκοῦσαν καὶ τὴν ἐμὴν σύμβιον, ἐξαιρέτως δὲ Ῥωξάνη τὴν ἐμὴν θυγατέρα καὶ σύμβιον σου. Περὶ δὲ τῶν συμβάντων αὐτῶ οὐκ ἔφρασε μοι ὀμιλῆσαι L. || 8. ἤρωον A; cod. L post v. ἀξιοπρεπῶς pergit: Προσέταξεν δὲ ἡμῖν τοῦτον κηδεῦσαι παρὰ τοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ τάφους· ὃ καὶ γέγονεν. οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ταῦτα πάντα ἀκηκοῦναι. Παύσασθε οὖν τῆς λύπης αὐτοῦ. || 9. addit A: ἐπεμψα δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀνερωθῆναι. || 10. addit A: ἐμάνησαν (sic) γὰρ τινες ἐτι ἀπειθοῦντες. || 11. σύμβιον B. || 12. Ῥωδῶ καὶ Στατήρα (Στατήρα B) C B L. || 13. οὐρ. 0. add. ex A; εὐχόμεθα τοῖς κλινούσι B. || 14. διάδημα A. || 15. ὡς λ. κ. φ. κ. δ.

tamen hisce ipsis de perjurio se reum fore, cum sublimes eos notissimosque omnibus fore edicto promiserit, quos quidem facile sit visere in illo suggestu crucibus adfixos. Tunc omnibus et oratio placuit et regis benignitas comprobata est.

XXII. Sed hisce gestis, et ex voto Persarum illic satrapa constituto, qui patruus Dario fuisset, ejusmodi litteras Alexander ad Rogodunen matrem Darii facit: « Ea quidem cuncta quæ mihi adversum Darium fuere, perinde ut diis libuit, sunt transacta. Enimvero ego votis petivi, ut ejus incolumitatem nactus socio ipso uterer atque amico. Sed is quoniam suorum insidiis Besi vel Ariobarzanis sit interfectus, nihil a me reliqui fuit quod ad prosequen-

dum ejus funus ultionemque dignum foret. Verum quoniam supremo Darii alloquio filiam suam Roxanen mihi in conjugio esse mandavit, voto ejus et precibus accessi. Itaque e re est de litteris jam præsciri. »

Ad hæc Rogodunæ mater Alexandro sic respondit: « Nobis quoque id voti maxime fuit, ut quoniam diis inclinare Darii nomen ab illa potentia libuisset, in te nobis et illius dignitas et spes omnis incolumis servaretur, quem virtutum scilicet et sapientiæ merito dignum fortuna sua nullus addubitet. Id ergo ut cunctis, ita nobis præcipue voluptati est, quas et in illo versu fortunæ nihilum triste experiri contenderis, et habitas pro veteri ac tui nominis dignitate

χοντα. Οἶδαμεν δὲ ὑπὸ τὰς σὰς ἀγκάλας οὔσαι ὅτι καλῶς ζῶμεν, καὶ ἐπευχόμεθα σοι κάλλιστα παρασχεῖν τοὺς θεοὺς (16) τὸ καλλίστως (17) τῆς οἰκουμένης ὅλης δεσπόζειν ἐν ἀναριθμήτοις χρόνοις, ὅτι οὐχ ὡς αἰχμαλώτοις προσέσχεες (18) πεπτωκυῖαις ὑπὸ τὰς σὰς ἀγκάλας (19). Ἐλέγχῃ (20) δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὅτι ἐξ ὑπεροχῆς γεγενημένος ὑπάρχεις (21). Ἡμεῖς μὲν νῦν οὐκέτι αἰχμαλῶτοί ἐσμεν ἐν οἷς (22) τεταπεινωμένοι ὑπάρχομεν· νῦν οἶδαμεν Ἀλέξανδρον βασιλέα νέον Δαρεῖον γεγονέναι ἡμῖν· Ἀλεξάνδρῳ προσκυνοῦμεν τῷ μὴ καταισχύναντι ἡμᾶς. Ἐγράψαμεν δὲ τῷ τῶν Περσῶν παντὶ ἔθνει· Ἰδοῦ (23) νέον νῦν Δαρεῖον οἶδαμεν Ἀλέξανδρον μέγιστον βασιλέα· ἡ τύχῃ Ἀλεξάνδρῳ βασιλεῖ πάσης τῆς οἰκουμένης Ῥωξάνῃ πρὸς γάμον ἄγει πάντες οὖν προσαγάγετε (24) Ἀλεξάνδρῳ εὐχαριστίας ἀξίας, ὅτι τῶν Περσῶν τὸ καύχημα μειζόνως (25) νῦν ὑψώθη· ἀγαλλώμεθα (26) νῦν μέγιστον βασιλέα Ἀλέξανδρον ἀναγορεύοντες. Ἐρρωσο.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δεξάμενος τὰ γράμματα αὐτῶν

ἀντιγράφει αὐταῖς οὕτως· « Ἐπαινῶ ὑμῶν τὸ φρόνημα πειράσομαι οὖν ἄξια τοῦ γένους ὑμῶν φροντίσαι· καὶ γὰρ φθαρτὸς ἄνθρωπος γεγένημαι (27). Ἐρρωσθε. » (28) Ἐν ὑστέρω (29) δὲ Ἀλέξανδρος ἔγραψε καὶ Ῥωξάνῃ ἐπιστολὴν περιέχουσαν οὕτως· « Ἀλέξανδρος βασιλεὺς Ῥωξάνῃ τῇ ἐμῇ συνεύω (30) χαίρειν. Γράφων (31) Ὀλυμπιάδι τῇ ἐμῇ μητρὶ περὶ ἄλλων τινῶν ἀνηκόντων ἡμῖν πραγμάτων προσενετείλαμην ἐν τῇ γραφῇ τὸν γυναικεῖον κόσμον καὶ τὸν ἱματισμὸν Ῥοδογούνης (32) τῆς μητρὸς Δαρείου καὶ τῆς τούτου γυναικὸς Στατείρας πεμφθῆναι ἡμῖν, [καὶ τὸ τίμημα (33) πεμφθῆναι αὐτῇ παρ' ἐμοῦ]. Πειρῶ δὲ καὶ σεαυτὴν ἀντάξια φρονεῖν Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸν φόβον ἔχειν καὶ τὴν πρὸς Ὀλυμπιάδα τιμὴν· ταῦτα γὰρ πράττουσα καὶ σεαυτῇ καὶ ἡμῖν τιμὴν μεγάλην καὶ εὐσχημοσύνην περιποιήσεις. Ἐρρωσό μοι φιλάτῃ (34).

Ἐγραψε (35) δὲ καὶ τῇ ἰδίᾳ μητρὶ Ὀλυμπιάδι τοῦ ἀποστεῖλαι τὸν γυναικεῖον κόσμον αὐτῆς καὶ τὸν ἱματισμὸν. Δεξαμένη οὖν τὰ γράμματα ἡ Ὀλυμπιάς εὐθέως

σὸρροπος πέφυκας τοῖς Ὀλυμπίαις θεοῖς A. || 16. ἐπευχ. σοι κάλλιστα παρὰ σεαυτὸν εἶναι C. τῇ τύχῃ ἐπευχόμεθα τὰ κάλλιστα σοι παρασχεῖν καὶ ζῆν ἀναρ. χρόνοις A.; ἐπευχόμεθα οὖν τῇ ἀνω προνοίᾳ καὶ ἔτη κάλλιστα παρασχεῖν σοι τοῦ δεσπόζειν χρ. ἀν. L. || 17. καὶ τῶν καλλίστων C. || 18. προσέρχῃ (προσῆλθες A) πεπτωκυῖαις ἡμᾶς C; om. hæc L. || 19. εἰς τὰ σὰ σιγήπτρα A. || 20. sic C; ἐλέγχει δὲ αὐτῶν τ. π. ἢ ἐνδείξεις ὕπερ ἐξ ὑ. γ. ὑ. B; ἐλέγχει δὲ σοι τὰ ἔργα, ὅτι ἐξ ὑπερεχούσης φυλῆς (I. ὕλης) γεγενημένος ὑπάρχεις L. || 21. A post v. σιγήπτρα pergit: ἀλλ' ἔχεις (I. προσέχεις) ταῖς ἐν ὑπεροχῇ γεγενημέναις μετέπειτα δὲ ταπεινωμέναις· νῦν δὲ οὐκ ἐσμεν αἰχμ. || 22. αἱ νῦν ταπ., ἀλλὰ νῦν οἶδαμεν C. || 23. ἴδιον, B; ἴδιον, omisso νέον, C; cod. L: ἔγρ. δὲ πανταχοῦ τὸ τῶν II. πληθους· ἴδοῦ νῦν Δαρεῖος τελευτήσας εὗρεν Ἀλεξ. μ. βασιλέα· ἡ γὰρ τύχῃ Ῥωξάνῃ ἄγει πρὸς γάμον Ἀλεξάνδρου βασιλέως τ. οἰκ. Cod. A: ἔγρ. δὲ τῷ II. ἔθνει ὅπως ἐρωτήσωσι τοὺς ἐν Περσίδι θεοὺς σὲ συνθρονισθῆναι τῷ Διὶ καὶ προσκυνεῖσθαι. Ῥωξάνῃ δὲ, ἣν ἔκρινας σύνθρονον εἶναι σοι, ὡς ἐκέλευσας, προσκυνοῦμεν, ὅταν Ζεὺς αὐτὴν εἰς τοὺς γάμους ἄξει etc. || 24. προσάγετε C. || 25. μειζ. om. B. || 26. ἀγαλλόμεθα B C; ἀγαλλεσθε οὖν σὺν ἡμῖν μ. β'. A. ἀγορεύσαντες. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς Πέρσας ἐδηλώσαμεν. ἔρρωσο. L. || 27. Cod. A ita: Ὁ δὲ Ἀλέξ. μεταλαθὼν εἶπεν· Παραιτοῦμαι τῶν σῶν θεῶν τιμὰς· ἐγὼ γὰρ ἄνθρωπος φθαρτὸς γεγένημαι, καὶ εὐλαθεῖναι τὸ τοιοῦτον· κίνδυνον γὰρ φέρει τὸν περὶ ψυχῆς. Ἐπαινῶ δὲ καὶ ἔγνων ὑμῶν τὸ φρόνημα. Τί δράσομαι οὖν ἄξιον ὑμῶν τοῦ εὐγενοῦς; Ἐρρωσθε. || 28. pergit A: Ἐγράψα δὲ καὶ τῇ μητρὶ Ὀλυμπιάδι, καὶ ἐδεξίωσα τοὺς γάμους. ἐπεμψεν ἐν Μακεδονίᾳ ὑστέρον δε. Ἐπιστολὴ Ἀλεξάνδρου Ῥωξάνῃ. || 29. ἐν ἐτέρῳ ἔγραψε B. || 30. γυναικὶ C τῇ ἀδελφῇ A. || 31. γράφων... τινῶν, et mox ἐν τῇ γραφῇ... πεμφθῆναι αὐτῇ παρ' ἐμοῦ om. B. || 32. sic A; ἱματ. τῆς μητρὸς Δ. καὶ τῆς μητρὸς σου Ῥόδου πεμφθῆναι C. || 33. κ. τ. τιμ... παρ' ἐμοῦ om. A, qui eorum loco hæc habet: ἀποπέπομφα κομίζοντα Κάρανον. μήτε Ὀλυμπιάδι αὐτῇ θεοὺς εἰς διακόσμησιν μήτε τὸν Στατήρας. Φοβούμεναι δὲ προσκυνεῖτε τὴν παντέφοπτον Νέμεσιν καὶ Δίην, καὶ τὸν ἰσχυρὸν καὶ μακρὸν ἀπὸ ἑαυτῶν φθόνον ἀποβάλλεσθε, ὅταν ἐνταῦθα· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους δίκαιόν ἐστιν, τὸ μὴ ἐπιθαίνειν τύχῃ. Πειρῶ δὲ etc. || 34. cod. A: ἔρρωσο. » Θύσας δὲ τοῖς ἐγγχωρίαις θεοῖς καὶ ἀναλαθὼν τὴν δύναμιν, μαθὼν Πῶρον συμμαχῆσόντα Δαρεῖω τὴν ὁδοπορίαν ἐποιεῖτο πρὸς Ἰνδοῦς. — Ἀλεξάνδρου πραξέων μέρος β'. Deinde in cod. A sequitur expeditio Indica, quæ in cod. C narratur inde a folio 152, dum nostrum caput legitur fol. 93. || 35. Ταῦτα οὖν τὰ γράμματα ἔγραψε Ῥωξάνῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· ὅπως (I. ὁμοίως) ἔστειλεν ἐπιστολὴν τῇ ἰδίᾳ μη-

nunc etiam regno participes. Igitur nobis quoniam, Alexander, quod Darius es; in te nobis deos et deorum beneficia numeramus: hancque gratiam ut tibi confessæ, ita Persarum quoque proceribus palam fecimus; ipsorum etiam votis deorum immortalium numeris et consortio congregere, Quare tecum una, quod jubes, Roxanen quoque deinceps venerabimur. »

Et hæc quidem mulieres ad regem. Eaedem autem satrapis et optimatibus talia: « Agamus largiter diis immortalibus gratias, quod Dario desinente Darii nobis beneficia non desunt. Nam et Roxanen Alexander suam fecit, eamque conjugii honore dignatur: qua cuncti de gratia, una cum id in commune proficiat, confiteamur: cum eos, in quos dominus factus est, mutari gaudium suum maluerit, quam exercere. »

Sed ad ejuscemodi legationes Alexander gravabatur. Neque enim se parilibus cum diis honoribus æquabat: quin in nullo meminisse semper mortales suimet oportere admonerat. Nihilominus, ut quisque in hæc officia venisset, laudatos atque donatos honoratius dimittebat. Itaque quod de Roxanes nuptiis consulisset, cum matre participat Olympiade, jubetque id quod ex priori præda mundi regii fuerat Rogodunes atque Roxanes, id referri ad eas protinus. Enim ut affluerent regalibus copiis, ita monet verecundiæ quoque disciplinæque Græcæ meminissent, colentes scilicet Olympiadem ita ut se rege et marito dignum foret: id enim uxore faciente, nihil fore quod magis esset Alexandro placitum. Atque his ita institutis et factis, ordinatoque omni regno Persarum, in Porum ducit exercitum.

ἡτοίμασε τὴν βασιλικὴν αὐτῆς (36) ἐσθῆτα, καὶ πάντα κόσμον τίμιον ὑπερήφανον (37) ὑπὲρ πᾶσαν βασιλικὴν θεωρίαν διεπέμφατο Ἀλεξάνδρῳ ἀπὸ Μακεδονίας. Τούτους δὲ γάμους ἐν ἐτοιμῳ πεποικηότες, τελείας (38) καὶ πολλῆς ἀγαλλιᾶσεως γενομένης περὶ τὰ βασίλεια, Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ῥωξάνῃ ἐτέλεσαν (39).

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Μετὰ δὲ ταῦτα γράφει Ἀλέξανδρος Ὀλυμπιάδι τῇ αὐτοῦ μητρὶ οὕτως· « Βασιλεὺς (1) Ἀλέξανδρος Ὀλυμπιάδι τῇ γλυκυτάτῃ μου μητρὶ καὶ Ἀριστοτέλει τῷ τιμιωτάτῳ μου καθηγητῇ χαίρειν. Ἀναγκαῖον ἡγησάμην γράψαι ὑμῖν περὶ τῆς συστάσεώς μου τῆς γενομένης πρὸς Δαρεῖον. Ἀκούσας αὐτὸν μετὰ πολλῶν ὄντα βασιλέων καὶ σατραπῶν περὶ τὸν Ἰσσιακὸν (2) κόλπον, συλλαβὼν αἴγας πλείστας καὶ συνδήσας λαμπάδας (3) εἰς τὰ κέρατα αὐτῶν ἐξῆπτε (4) νυκτός· οἱ δὲ ἰδόντες ἡμᾶς εἰς φυγὴν ἐτράπησαν, δόξαντες (5) πολὺ εἶναι τὸ στρατόπεδον.

Καὶ οὕτω τὴν κατ' αὐτῶν νίκην ἐτροπίωσαμεν (6), ἐφ' ᾗ τὴν πόλιν ἔκτισα Αἰγὰς (7) προσονομάσας, καὶ ἐν τῷ Ἰσσιακῷ κόλπῳ ἔκτισα πόλιν Ἀλεξάνδρειαν τὴν κατὰ Ἰσσόν. Κἀκεῖθεν πάλιν ὠδεύσαμεν (8) μέχρι τῆς ὁδοῦ τῆς τῶν Ἀρμενίων χώρας, οὗ ἐστὶ καὶ (9) τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος ποταμοῦ ἡ πηγὴ. Περικατάληπτος δὲ γενόμενος Δαρεῖος ἀναιρεῖται ὑπὸ Βήσσου (10) καὶ Ἀριοβαρζάν τῶν Μηδίας σατραπῶν. Ἐγὼ δὲ λίαν ἐλυπήθην περὶ τούτου· νικήσας γὰρ αὐτὸν (11) οὐκ ἠβουλόμην φονεῦσαι, ἀλλ' ἔχειν αὐτὸν ὑπὸ τὰ ἐμὰ σκῆπτρα. Ἐμπνουν δὲ τοῦτον καταλαβὼν (12) περιελόμενος τῇ ἐμαυτοῦ χλαμύδι (13) ἐσκέπασα· εἶτα περιβλεψάμενος (14) τὰ τῆς ἀδήλου τύχης ἐπὶ τὸ προκειμένον ὑπόδειγμα, ἐκῆδυσα (15) Δαρεῖον, καὶ τιμὴν μεγίστην (16) ποιήσας ἐν (17) ἐξόδῳ τοῦ βίου ἐκέλευσα ἀποτμηθῆναι ῥίνας καὶ ὠτα τῶν φυλασσόντων αὐτοῦ τὸ μνῆμα κατὰ τὴν συνή-

θειαν (18) τῶν Περσῶν. Καὶ ἐκέλευσα τάγματα (19) ὑποτάξας (20) τὴν Βήσσου καὶ Ἀριοβαρζάνου καὶ Μαλακοῦ βασιλείαν, καὶ Μηδίαν καὶ Ἀρμενίαν καὶ Ἰθνηρίαν (21) καὶ πᾶσαν τὴν Περσικὴν χώραν, ἧς ἐβάσιλευσε Δαρεῖος ὁ Πέρσης.

[Μετὰ δὲ ταῦτα (22) διὰ συνθήκης Δαρείου ἔλαβον Ῥωξάνην τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα καὶ ἐποίησα αὐτῆς τὸν γάμον μετὰ τοῦ πλήθους Περσῶν καὶ Μακεδόνων. » Μεταξὺ δὲ τούτων προστάσσει Ἀλέξανδρος Σελεύκῳ τῷ ἄρχοντι ἅπαν τὸ Περσικὸν ἐπισυναΐσαι στράτευμα. Μετὰ (23) δὲ πολλοῦ τοῦ τάχους τοῦ λαοῦ ἐπισυναχθέντος, εὐρέθησαν τριάκοντα μυριάδες πεζῶν· τὸ δὲ λοιπὸν (24) πλήθος ἐν τοῖς πολέμοις διεφθάρη. Τούτους δὲ Ἀλέξανδρος σὺν τῷ Μακεδονικῷ στρατῷ ἐνώσας τὴν κατ' Αἴγυπτον ἐποιεῖτο πορείαν.]

[ΚΕΦ. ΚΔ'.]

[Καταλαμβάνει δὲ Ἀλέξανδρος τὴν Ἰουδαίων γῆν· οἵτινες ἀντιστῆναι βουλευθέντες ἐκπέμπουσι κατασκόπους, ὡς δῆθεν πρέσβεις εἶναι τούτους. Ταῦτα δὲ ὅμως οὐκ ἔλαθεν Ἀλέξανδρον (1)· καὶ προστάσσει τινὰς τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος νεανίσκους λίαν μαχιμωτάτους (2) ἐν τῇ παρακειμένη φάραγγι ἑαυτοὺς ἀκοντίσαι. Οἱ δὲ τὸ προσταχθέν αὐτοῖς σπουδαίως ἐπλήρωσαν· δεξὺ γὰρ τὸ Μακεδονικὸν στίφος εἰς τὸ κελευόμενον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς κατασκοπῆσαι (3) βουλομένους εἶπεν· « Ὅρατε, τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους πρέσβεις, πῶς ἀντ' οὐδενὸς τῷ στρατῷ Μακεδόνων ὁ θάνατος. Ἄπιτε οὖν καὶ τὸ συμφέρον ὑμῖν πραγματεύεσθε· ἐγὼ δὲ τὴν αὐρίον ἐπελεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὡς τῇ προνοίᾳ δεκτὸν πράξω. » Οἱ δὲ ἀπελθόντες τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν εἶπον· « Ὑπέικειν Ἀλεξάνδρῳ καὶ σώζεσθαι χρεῶν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἡμῖν ἐλπίς σωτηρίας· ἕξω γὰρ φύσεως ἀνθρώπων ὁ Μακεδόνων στρατός· ὡς γὰρ ἐν ἡμῖν φοβερός καθέστηκεν ὁ θάνατος, τοῖς Μακεδόσιν οὐχ οὕτως, ἀλλὰ

τρι Ὀλυμπιάδι. Δεξαμένη οὖν καὶ ἡ Ὀλυμπιάς τὰ γράμματα κτλ. C. || 36. τιμίαν add. C. || 37. ὑπ. om. C. || 38. τελείως C. || 39. addit C : ἐλθούσης καὶ αὐτῆς μετὰ τῆς μητρὸς καὶ μετὰ τῶν συγγενίδων αὐτῆς. Ὡς δὲ τοῦτο ἐν Περσίδι πᾶσι δῆλον ἐγένετο, εἰς ὁμόνοιαν ἔρχονται Πέρσαι τοῖς Μακεδόσιν, ὡς ἀδελφικῶς ἀλλήλοις διακεισθαι.

Cap. XXII. 1. C : Ἀλέξανδρος Ὀλ. τῇ γλ. μητρὶ χαίρειν. Ἀναγκαῖον. etc., missa mentione Aristotelis. Ceterum literam hanc e cod. B. exscriptam jam dedit Berger. de Xivrey in Traditions teratolog. p. 350 sqq. || 2. νησιακῶν κόλπων B. Ἰσσιακὸν κ. C. || 3. δάδας C. || 4. ἐξῆλθον B, ἐξῆψαν C. || 5. εἰκάσαντες C. || 6. ἐτροπωσάμην B. || 7. Αἰγας B. || 8. κἀκεῖθεν ὠδεύσαντες B. || 9. καὶ om. C. || 10. B ubique Βύσσου || 11. αὐτὸν ὑπὸ τὰ ἐ. σκῆπτρα, missis intermediis, C. || 12. κατέλαβον B. || 13. τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα B. || 14. ἀποθλέψ. C. || 15. κηδεύσας B. || 16. μεγ. om. B. || 17. τῆς ἐξόδου B. || 18. μν. τῇ συνηθείᾳ C || 19. δόγματα B. προστάγματα C. || 20. ὑποτάξας τὴν Περσικὴν βασιλείαν καὶ Ἰθνηρίαν καὶ πᾶσαν χώραν ἧς ἐ. Δ ὁ Π. C. || 21. Βέρροϊαν B. || 22. Μετὰ δὲ ταῦτα (τούτων cod.) Postrema hæc epistolæ pars et quæ sequuntur capita unice inclusa in uno leguntur codice C. Codex B. post verba Δαρεῖος ὁ Πέρσης pergit : Ἐκεῖθεν οὖν παραλαβὼν τοὺς πλείονας ὁδηγούς ἠθλόγησα εἰσελθεῖν εἰς τὰ ὀπίσω μέρη τῆς ἐρήμου κατὰ τὴν ἄμαξαν τοῦ πόλου. Deinde Al. paucis recenset quas ibi videntur gentes monstrosas aliaque miraculosa. Quæ eadem iisdem verbis leguntur in cod. C, inde a cap. XXXII, nisi quod ibi pro prima persona ponitur tertia. Unde colligitur totam hanc epistolam aliunde assumptam præpostere h. l. esse intrusam, aut duas epistolas in unam esse conflatas, omissa quæ inter utramque intercedebat narratione rerum gestarum. Ceterum postrema hæc epistolæ pars sicuti antecedentia post superiores literas ad Olympiadem datas absurda sunt. Huc accedit quod vel ea quæ de Ægis conditis memorantur, aliam plane atque quam nos in antecedentibus legimus narrationem subesse arguunt. Quod denique attinet quæ in cod. C sequuntur de expeditione contra Judæos et Ægyptios, ea ex diversa plane narratione petita et ab auctore pro more suo et ingenii crassitudine h. l. inculcata esse demonstratione non eget. Post hæc in cod. C sequitur narratio de miraculis eodem plane ordine, sed fusior et multo auctior, quam epistola cod. B exhibet. De his accuratiora suis locis monebimus. || 23. κατὰ cod. || 24. λιπὸν cod.

Cap. XXIV. 1. Ἀλεξάνδρῳ cod. || 2. λίαν μαχιμωτάτους cod.; possis etiam μαχητικωτάτους, vel. λ. μαχητικούς || 3. κατα-

καὶ λίαν εὐκαταφρόνητος. Ὑπολαμβάνομεν δὲ τούτους ἐριστικῶς ἔχειν πρὸς τὸ θανεῖν, ὡς ἂν τις εἴποι πρὸς ἀναγκαῖόν τι χρῆμα ἀπέργεσθαι. Ἐξέστησαν γὰρ ἡμᾶς ἐν τῇ φάραγγι τῇ μεγάλῃ ὡς ὑποβρύχιον ἑαυτοὺς ποιήσαντες Μακεδόνων παῖδες· ἅμα γὰρ Ἀλέξανδρος ἐκέλευσε καὶ (4) εὐθὺς τὸ ἔργον ἐτελέσθη. Καὶ οὐ τοσοῦτον ἡμᾶς ἢ τοῦ θανάτου ἐθρόγησε τόλμη, ὅσον τὸ (5) μὴ κερδᾶναί τί προσδοκᾶν αὐτούς (6)· οὕτως εὐχερῶς πρὸς τὸ θανεῖν αὐτομόλησαν· ἂν δὲ καὶ κέρδος ἐλπίσωσιν, οὐκ (7) ἂν τις ἀντιστήναι αὐτοῖς. Λοιπὸν ἡμεῖς μὲν ἅπερ ἐθεασάμεθα εἶπομεν ὑμῖν· γενέσθω δὲ τὸ δοκοῦν ὑμῖν πρὸ τοῦ Ἀλέξανδρον ἡμᾶς καταλαβεῖν, ἢ (8) πᾶσα ἀκυρωθήσεται βουλή ἄστατος. » Ὡς οὖν ταῦτα ἤκουσαν, Ἀλεξάνδρῳ ὑπέεικιν βουλευόνται. Ταῖς ἱερατικαῖς οὖν στολαῖς οἱ τούτων ἱερεῖς ἐνδυσάμενοι καθυπαντώσιν Ἀλεξάνδρῳ σὺν τῷ παντὶ πλήθει αὐτῶν. Τούτους δὲ Ἀλέξανδρος ἰδὼν ἐδεδῖει τοῦ σχήματος· καὶ τούτους μῆκετι προσεγγίσει αὐτῷ ἐκέλευσεν, ἀλλ' ἐν τῇ πόλει ἀναστρέφεσθαι. Προσκαλεσάμενος δὲ ἓνα τῶν ἱερέων λέγει αὐτῷ· « Ὡς θεοειδὲς ὑμῶν τὸ σχῆμα· φράσον δὴ μοι καὶ τίνα ὑμεῖς σέβεσθε θεόν· οὐ γὰρ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν θεοῖς τοιαύτην εὐταξίαν εἶδον ἱερέων ». Ὁ δὲ φησί· « Θεῷ (9) ἡμεῖς ἐνὶ δουλεύομεν, ὃς ἐποίησεν οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· οὐδεὶς δὲ αὐτὸν ἐρμηνεῦσαι ἀνθρώπων δεδύνηται. » Ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος ἔφη· « Ὡς ἀληθινοῦ θεοῦ θεραπευταὶ ἄπιτε ἐν εἰρήνῃ, ἄπιτε· ὁ γὰρ θεὸς ὑμῶν ἔσται μου θεός· καὶ εἰρήνη μου μεθ' ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ διεξέλθω ὑμᾶς, καθὼς ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν, ὅτι θεῷ ζῶντι ὑμεῖς δεδουλεύκατε. » Λαθόντες δὲ χρημάτων πλήθη ἔν τε χρυσῷ καὶ ἐν ἀργύρῳ, ἤγαγον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησε λαβεῖν αὐτὰ εἰπὼν αὐτοῖς· « Ἔστωσαν ταῦτα καὶ ὁ ἐμοὶ ἀφορισμένος φόρος κυρίῳ τῷ θεῷ· ἐγὼ δὲ [τὰ δῶρα] οὐ λήψομαι ἐξ ὑμῶν οὐδέν. »

[[ΚΕΦ. ΚΕ'.]]

Ἀπελθὼν δὲ Ἀλέξανδρος καὶ παραλαβὼν τὴν Ἰουδαίαν καταλαμβάνει τὴν Αἴγυπτον. Ἐδοξεν οὖν τοῖς Αἰγυπτίοις μὴ ὑποκύπτειν Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν αὐτῶν πόλιν κατοχυρώσαντες εὐτρεπίζονται πρὸς μάχην. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὴν φάλαγγα ἐπεκτείνας περικυκλοῖ τὴν πόλιν· καὶ πῆξας τὰς σκηνὰς τοῦ φοσάτου διῆγεν ἀναπαύων τὸν στρατόν. Καύσιονος δὲ πολλοῦ γενομένου, ἐξέρχεται ἀναψυχῆσας μετ' ὀλίγων ἱππέων. Καὶ δὴ καταλαμβάνει λίμνην καθαρὸν καὶ διαυγές (1) ἔχουσαν ὕδωρ, καὶ κατελθὼν τοῦ ἵππου λούεται ἐν αὐτῇ. Τὸ δὲ ψυχρὸν τοῦ ὕδατος ἐποίησεν Ἀλέξανδρον ἀρρωστῆσαι. Ὡς δὲ ἡ νόσος ἐπεκτείνεται, ἤλγουν (2) οἱ Μακεδόνες, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ οἱ Πέρσαι. Κατάδηλον δὲ

τοῖς Αἰγυπτίοις ἐγένετο ἤδη Ἀλέξανδρον ἀρρωστῆναι καὶ ἀποστέλλουσί τινες τῆς πόλεως πρὸς Φίλιππον τὸν ἰατρὸν λέγοντας· (3) « Εἰ Ἀλέξανδρον δυνηθείης φαρμάκῳ ἀνελεῖν, σὺ ἡμῶν ἔση βασιλεύς. » « Καί, ὦ ὑμεῖς, Φίλιππος ἔφη, τί ἀπεφήνασθε περὶ Ἀλεξάνδρου; ὡς οὐκ ἔστιν ὁ κόσμος μιᾶς τριχῆς τούτου ἀντάξιος ». Οἱ δὲ τοῦτο βουλευσάμενοι, θεασάμενοι Φίλιππον μὴ συγκαταθεῖναι αὐτοῖς θελήσαντα, καὶ τῆς αἰτήσεως ἀποτυχόντες, τοιόνδε νόημα ἐνοοῦσι, καὶ ὡς φιλοφρονούμενοι τῷ Ἀλεξάνδρῳ γράφουσιν αὐτῷ ἐπιστολὴν, καὶ λάθρα διὰ τοῦ τεύχους διδύασι τῷ Ἀντίοχῳ εἰπόντες· « Τῆνδε τὴν ἐπιστολὴν ἐν χερσὶ δὸς (4) Ἀλεξάνδρου ». Ἡ δὲ ἐπιστολὴ πανουργίας ἦν πλήρης μεμεστωμένη (5), ὥστε συνταγῆναι Φίλιππον δῆθεν τοῖς Αἰγυπτίοις δολοφονῆσαι Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ Ἀντίοχος λαβὼν ἄγει αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον. Καὶ ἀναγνοὺς αὐτὸς τίθησι αὐτὴν ἐν τῇ προσκεφαλίδι αὐτοῦ. Ἔωθεν δὲ Φίλιππος ἔρχεται, κύλικα φέρων ἐν χερσὶν ἐσκευασμένου βοηθήματος, καὶ φησίν· « Ἀναστάς, δέσποτα, καὶ τοῦδε τοῦ βοηθήματος πιὼν, τῆς νόσου ταχέως ἀπαλλάγηθι. » Ἀναστάς δὲ Ἀλέξανδρος καὶ τὴν κύλικα λαβόμενος, σὺν δάκρυσιν ἔφη· « Πίομαι Φίλιππε. » Ὁ δὲ· « Πίε, δέσποτα, εἶπε, καὶ τῆς νόσου ἀπαλλάγηθι. » Ὁ δὲ παρευθὺς ἔπινε· καὶ λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν δίδωσι τῷ Φιλίππῳ οὕτως εἰπὼν· « Ἐγὼ εἶδον ὅτι Φίλιππος κατὰ Ἀλεξάνδρου ἀδόλως ἔχει. » Λαβὼν δὲ καὶ Φίλιππος τὴν ἐπιστολὴν, « Ὡς δέσποτα, ἔφη, σοῦ ὁ σύμπας κόσμος οὐκ ἀντάξιος μιᾶς τριχῆς ἐστὶ τῆς ἐκπιπτούσης ἐκ τῆς κεφαλῆς σου. Καὶ ποῦ μοί ἐστιν ἐν κόσμῳ ἕτερος Ἀλέξανδρος; καὶ εἰ σὲ τοῦ ζῆν ἐπιβουλεύομαι, μὴ γένοιτο· μήτε ὑπόφερε τοῦτο ἀκοῦσαι τὸ σύνολον, δέσποτα. Ἄλλ' ὅμως ἐπεὶ οὕτως ἔδοξεν Αἰγυπτίοις, ἰδοῦ τὸ φάρμακον πέπωκας· ἀνάστηθι οὖν καὶ πείραν αὐτοῖς ἅπαξ ἐπίδειξον, ἵνα μάθωσι Μακεδόνας μὴ ὑπερφρονεῖν. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθε, σιγὴν γενέσθαι διαταξάμενος. Τούτου δὲ γενομένου, εἰς ὕπνον ἠδύτατον Ἀλέξανδρος μετετρέπη· καὶ ἔμεινε τὴν πᾶσαν ἡμέραν κοιμώμενος. Ἐσπέρας δὲ ἤδη καταλαβούσης, ἔξυπνος γενόμενος, ὄλωσ ἦν ὑγιής· καὶ προσκαλεσάμενος Ἀντίοχον ἔφη· « Ὡς Ἀντίοχε, Φιλίππου φάρμακον ἦπιον (6)· καὶ ὁ Φίλιππος ἀνὴρ πιστὸς πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων· κάλεσον δὴ αὐτόν. » Καὶ ἐξελθὼν Ἀντίοχος ἐκάλεσε Φίλιππον. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη αὐτῷ· « Ὀλωσ ὑγιῆς γέγονα, Φίλιππε. » Καὶ λαβόμενος αὐτὸν τοῦ τραχήλου κατεφίλει αὐτόν.

[[ΚΕΦ. ΚΣ'.]]

Καὶ ἀναστάς Ἀλέξανδρος κελεύει τὰ στρατεύματα εὐτρεπίζεσθαι πρὸς πόλεμον. Ἄρτι δὲ τοῦ ἡλίου ἀνατείλαντος, καὶ τὰς ἀκτῖνας ταῖς ἀκρωρείαις (1) περιαιγεῖς ἐκλάμ.

σκοπῶσαι cod. || 4. καὶ addidi || 5. τοῦ cod. || 6. προσδοκῶντες cod. || 7. verbum excidisse videtur. || 8. καὶ cod. || 9. θεὸν ἓνα cod. || 10. καθὼς καὶ cod.

Cap. XXV. 1. Καθαρὸν κ. διαυγῆ cod. Lacum istum pro Cydno iudaeus posuit. || 2. ἤγουν cod. || 3. τινες... λέγοντες cod. || 4. δὸς cod. || 5. aut del. πλήρης, aut μεμ. mutandum in verbum memorandi vel declarandi. || 6. ἦσαι cod.

Cap. XXV. 1. ἀκρωρείαι cod. || 2. οἱ παντῆως cod.; num recte coniecerim nescio. || 3. περιπατοῦντες cod. || 4. εἰκάσαι

ψαντος, ἅπαν τὸ Μακεδονικὸν καὶ τὸ Περσικὸν στράτευμα ἔνοπλοι τῇ πόλει κύκλωθεν παρειστήκεισαν, οἱ πάντες (2) ἦσαν χρυσοῖς κατατεθωραχισμένοι θώραξιν, ὥστε τὸν ἥλιον τοῖς θώραξιν ἀντικρούοντα ἐδόκει ἐξαυθίς τὴν ἡμέραν ἀνταγλαΐζεσθαι. Τὰ δὲ πλήθη τῶν τόξων τὰς ἡλιακὰς ἐκάλυψεν αὐγάς· οἱ δὲ ὀπλίται τοῖς δόρασιν ἄραντες ἐώκεισαν ὄρεσι περιπατοῦσι (3)· ὡς δὲ καὶ φωνὴν ἀφίεσαν, εἰκάσαι τις τὸν οὐρανὸν συγχυθῆναι (4) καὶ πεπτωκέσαι. Καὶ λοιπὸν πᾶσα ἡ σοφία ἀπόλωλεν Αἰγύπτου. Ὡς οὖν εἶδον οἱ Αἰγύπτιοι, μὴ ἔχοντες τί ἂν διαπράξοιντο, ἔρχονται ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος μαντεῖῳ καὶ πυθάνονται (5) τί ἂν γένοιτο περὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας καὶ πῶς (6) τοῦ κινδύνου ἐκφύγοιεν. Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς χρησμὸς τοιοῦτος· « Ἀλαΐα (7) θνητοῖς ἀστατεῖ ἢ φρενή. Ὡ γεραιοὶ ὑπέικεσθε γέραρῳ. Ἄπιτ' ἐς δόμον ἐμόν· μνήμην τῶν πάλαι ἐχόντων ποιήσασθε· Ἀλεξάνδρῳ ὑπέικειν (8) ἐφετμεύω. » Οἱ δὲ τὸν πάλαι χρησμὸν ἐν νῷ λαβόντες, ὡς Νεκτεναβῶς τῆς Αἰγύπτου ἀπέδρα, ἐπινοοῦσι παῖδα εἶναι αὐτοῦ τὸν Ἀλέξανδρον. Ὡς δὲ οἱ ὀπλίται καὶ λοχαγοὶ τῷ τείχει προσήεσαν, ἔνδον φωναὶ ἤκούοντο. Αἱ δὲ φωναὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπεφήμουν (9). « Ὁ βασιλεὺς ζήτω Ἀλέξανδρος », ἔλεγον, κατ' ὑπεράνω τοῦ τείχους αἱ βοαὶ ἤκούοντο. Οὐδεὶς δὲ τῶν ἔσωθεν τῆς πόλεως προκύψαι ἐτόλμα διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιφερομένων βελῶν. Ἀκούουσι ταῦτα Μακεδόνας καὶ γελᾶν παραχρήμα ἐπιχειροῦσι· τὸ δὲ γέλος εἰς ἅπαν τὸ πλῆθος ἐπεφέρετο· καὶ ἦν ὁ πόλεμος γελοίων (10) ἀνάμικτος. Ἔρχεται τοίνυν ὁ λόγος πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ ὅτι αὐτὸν ἔνδοθεν εὐφημίζουσι· καὶ Ἀλέξανδρος παρακλίνεται, καὶ κελεύει ἄνεσιν δοῦναι τῷ πολέμῳ. Τούτου δὲ γενομένου καὶ τοῦ πολέμου ἀναχωρῆν (11) λαβόντος, προκύψαι τοῦ τείχους μικρὸν κατατολμῶσιν οἱ Αἰγύπτιοι, ἰκετηρῖαις φωναῖς τὸν Ἀλέξανδρον καθικετεύοντες, καὶ « Ἐλέησον, ὦ δέσποτα, ἔφασκον, τὴν πάλαι πατρίδα σου, καὶ μὴ εἰς τέλος ὀργίζου τοῖς δούλοις σου. » Ὡς οὖν ἤκουσε περὶ πατρίδος Ἀλέξανδρος ἔννοος (12) γενόμενος, κελεύει παντελῶς ἀναθεῖναι τὸν πόλεμον, καὶ (13) τοὺς βουλομένους ἐξιέναι τῆς πόλεως. « Καὶ περὶ τοῦδε ἡμῖν ἐρμηνεύετε, (14) φησὶν, τοῦ λόγου· οὐ γὰρ ἔσχον πατρίδα τὴν Αἴγυπτον· Μακεδονία γὰρ μοι πατρίς· καὶ πῶς ὑμεῖς φατέ πατρίδα ἔχειν τὴν Αἴγυπτον; » Οἱ δὲ προσπεσόντες τὰ τοῦ χρησμοῦ διηγοῦνται, καὶ ὡς Νεκτεναβῶ βασιλέα ποτε εἶχον, καὶ ὡς (15) ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ εὐτυχῆς ἦν ἡ Αἴγυπτος. « Τανῦν πάλιν ἐθέσπισε κοσμοκράτορα, ὦ δέσποτα, ὁ χρησμὸς· διὰ γὰρ σου πάλιν ἡ Αἴγυπτος φιλαρχήσειεν, καθάπερ ἡμῖν νενόμισται. Ἔχε οὖν τὴν πόλιν σου καὶ τὸ δοκοῦν σοι πράττε, ὃ ἂν ἐν ἡμῖν γένοιτο. » Ὡς δὲ τὰ

τοῦ χρησμοῦ ἀνηγγέλη Ἀλεξάνδρῳ, εὐθέως εἰς νοῦν τὰ περὶ ἑαυτοῦ ἔλαβε· καὶ συστολὴν τοῦ πολέμου κελεύει γενέσθαι, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως ἐξιέναι προστάττει, καὶ σὺν αὐτῷ εἰσιέναι καὶ ἄγειν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐν μελάθοις Νεκτεναβῶ. Καὶ ταῦτα μετὰ πολιοῦ τοῦ τάχους ἐγένοντο.

[ΚΕΦ. ΚΖ'.]

Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ὁμῶς ἐξήεσαν καὶ δουλικῶς Ἀλεξάνδρῳ προσπίπτουσι καὶ σὺν αὐτῷ ἐν μελάθοις Νεκτεναβῶ εἰσβαίνουσι· καὶ ἀντὶ λύπης μᾶλλον ἔχαιρον· ἐπὶ γὰρ πόλις πολιορκουμένη προκαταλάβηται, λοιπὸν τοῖς κατοικοῦσιν ἄμετρος ἐπιεσέρχεται λύπη ἢ μᾶλλον θλίψις, ὡς τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις παραληφομένην βλέποντες· ταῦτα δὲ μᾶλλον οἱ Αἰγύπτιοι ὄρωντες, ἐκ θλίψεως εἰς χαρὰν μετέησαν (1), οὐχ ὡς πολεμίους αὐτοὺς ἠγούμενοι, ἀλλ' ὡς τὸν βασιλέα αὐτοῖς ἐπιφέροντας (2). Εὐφημοῦντες δὲ καὶ χαίροντες « Πάλιν ἄρχει Αἴγυπτος » ἔλεγον. Ὡς δὲ τοῖς βασιλείοις εἰσῆει Ἀλέξανδρος, τὸ τοῦ Νεκτεναβῶ ὁμοίωμα πρὸ τῶν θυρῶν ἵστατο. Καὶ ἦν ἐστοιχειωμένον στέφανον ἔχον ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ, τῇ δὲ ἐτέρᾳ σφαιροειδὲς τι προδεικνύον, ἐν αὐτῷ δὲ ἡ σύμπασα τῆς οἰκουμένης περιεγέγραπτο κτίσις· ἐν δὲ τῷ στήθει τῆς εἰκόνας τάδε ἦν γεγραμμένα· « Ὁς ἂν τοῖς ἐμοῖς ἐφέρπει (3) δόμοις, [καὶ ὧ] τόδε τὸ στέφος θήσομαι τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ, τοῦτον παῖδα ἐμόν πάντες εἶναι νοεῖτε· τὴν δὲ ἅπασαν αὐτὸς νοστήσει* γαῖαν· τοῦδε τοῦνομα δοθῆ πόλει τῆδε. »

Ἄμα δὲ τὴν πύλην Ἀλέξανδρος εἰσέδου, [καὶ] τὸ ἐμφερόμενον στέφος διατίθεισιν ἢ εἰκὼν πρὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Περιστραφεὶς δὲ τὸ συμβᾶν ὡς θεάσεται, καὶ τὴν χεῖρα ἐκτετακῶς περὶ τὸν ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ τεθέντα ἤδη στέφανον, κάτω κατεχομένη τῇ λαίᾳ χειρὶ τὸ σφαιροειδὲς ἐκεῖνο τίθεισιν ἢ εἰκὼν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ὥστε θαυμάσαι τὸ γεγονός πάντας τοὺς ἐντυγχάνοντας. Ὡς οὖν τῇ εἰκόνι προσέσχεν Ἀλέξανδρος, τὸ ὁμοίωμα θεασάμενος ἔγνω μὲν τὸ μὸρφωμα τοῦ Νεκτεναβῶ εἶναι· ἐπὶ δὲ τὸ στήθος ἀποβλέψας, καὶ τοῖς γράμμασιν ἐντυχῶν, ταῦτα μὲν αὐτοχείρως ἠμβλυσε (4), τὴν δὲ εἰκόνα ὡς τὰ τῆς ἀρχῆς αὐτῷ μαντευσαμένην ἐτίμησεν, περιχρυσώσας αὐτήν· οὐκ ἤθηλε γὰρ Ἀλέξανδρος Νεκτεναβῶ παῖς λογιζέσθαι, ἀλλὰ Φιλίππου μὲν, ἐκ θεῶν δέ· οὕτως καὶ τοῖς πᾶσιν ὁ λόγος ἐγνωρίζετο.

[ΚΕΦ. ΚΗ'.]

Διατρίψας οὖν ἐκεῖσε Ἀλέξανδρος χρόνον τινὰ, πόλιν οἰκοδομεῖν ἐγχειρίζεται κίσις τε πλείστοις αὐτὴν κατακοσμήσας καὶ τὰ τείχη πύργοις εὐμήχεσι καὶ μεταρ-

τινὰ τὸν οὐρ. εἶναι καὶ συσχεθῆναι. cod. || 5. πείθονται cod. || 6. καὶ τοῦ κ. cod. || 7. ἕα αἶα cod. Olim verbis conceptum oraculum fuit. || 8. ὑπέικεν cod. || 9. sæpius hac forma utitur codex. || 10. γελίων cod. || 11. ἀναχωρῆν cod. || 12. ἐννεός cod. || 13. fortasse καὶ ἔαν τοὺς β., nisi potius pro τοὺς βουλομένους [fuerit τ. βουλευόντας (senatores)]; paullo infra : τοὺς πρώτους τῆς πόλεως ἐξιέναι προστάττει. || 14. ἐρμηνεύσει τοῦ λ. cod. || 15. δς pro καὶ ὡς cod.

Cap. XXVII 1. μετίεσαν cod. || 2. ἐπιφέροντες cod. || 3. ἔρπει cod. || 4. ἠμβλυσε cod.

σίοις κατοχυρώσας, ἐν δὲ τῇ κατὰ ἀνατολὴν πύλῃ μεταρσιώτατον πάντων ἕνα πύργον οἰκοδομήσας, ἐν αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ στήλην ποιήσας ἴδρυσε, περὶ αὐτὸν δὲ Σελεύκου καὶ Ἀντιόχου καὶ Φιλίππου τοῦ ἱατροῦ· καὶ τὴν μὲν Σελεύκου κέρας ἔχουσαν γνωρίζεσθαι πεποίηκε, διὰ τὸ ἀνδρεῖον καὶ δυσμάχητον αὐτὸν εἶναι, Φιλίππου δὲ ἔχειν σχῆμα ἱατρικὸν καὶ πολεμικόν, Ἀντιόχου δὲ δορυφόρῳ ἐμφέρεσθαι. Τῶν πάντων τοίνυν τελειωθέντων ἔργων καὶ τῆς πόλεως περικαλλεστάτης ἐν παντὶ ὀφθαλμῷ ἀνθρώπων γεγυμνάσας, ἀνεῖσιν Ἀλέξανδρος ἐν τῷ πύργῳ καὶ πάντας ἐξουθένησε τοὺς θεοὺς τῆς γῆς καὶ μόνον ἕνα θεὸν ἀληθινὸν ἀνεκῆρυξεν ἀθεώρητον, ἀνεξιχνίαστον, τὸν ἐπὶ τῶν Σεραφίμ ἐποχούμενον καὶ τρισαχίῳ φωνῇ δοξαζόμενον. Ἐν τούτῳ στάς Ἀλέξανδρος ἠΰξατο καὶ «Ὡ θεὲ θεῶν, εἶπε, καὶ δημιουργὲ δρατῶν καὶ ἀοράτων συνεργός μου φάνηθι ὧν πράττειν μέλλω.» Κατιῶν δὲ τοῦ πύργου εἰς τὰ βασιλεία ὤχετο. Καὶ Σέλευκον μὲν ἀρχοντα τῶν Περσῶν καθίστησι, Φίλιππος δὲ Αἰγυπτίων προετέτακτο. Ἀλέξανδρος δὲ Μακεδονίους ἐπεστήριχτο, καὶ ψυχαὶ Μακεδόνων Ἀλεξάνδρῳ ἐκρέμαντο.

[ΚΕΦ. ΚΘ΄.]

Καὶ δὴ συναριθμήσας Ἀλέξανδρος πάντα τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ, ὥρμησε κατὰ τῶν ἐνδοξοτέρων (1) ἔθνων καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐδούλωτο, καὶ φόρους αὐτῷ ἐδίδοσαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιστάμενος αὐτῷ, ὅτι πάντες αὐτὸν ἐφοβήθησαν. Διελθὼν δὲ τὴν ὑψηλίον πᾶσαν, οὐκ ἦν οἰκεῖσθαι τὴν γῆν ἔτι. Κελεύει οὖν πάντα τὸν λαὸν ἀπαρτισμὸν ἐξαμηνιαίου χρόνου βαστάσαι, ὡς ἂν τῇ ἀοικίῳ ἐπιβῆναι βουλευσάμενος. Τούτου δὲ γενομένου, ὡσεὶ πορείαν ἡμερῶν δέκα ἐμπεριπατήσαντες, ἐν ἐρήμοις καὶ λείοις κατήνησαν τόποις. Καὶ ἰδοῦ γυναῖκες ἀφνω ἐφάνησαν, φοβεραὶ τῷ εἶδει καὶ ἄγριαι τοῖς προσώποις· τὸ δὲ ὄλον σῶμα αὐτῶν τετριχωμένον, ὡς ἂν τις εἶπη σὺ ἀγρίῳ. Αἱ δὲ κόμαι τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατήρχοντο μέχρι τῶν κνημῶν αὐτῶν· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν οἶκον ἀστέρων κατέλαμπον· οὐδὲ ὡς παντὸς ἀνθρώπου εἶχον τὴν θέασιν, ἀλλὰ κατήρχοντο ἀπὸ τοῦ μετώπου ἐπὶ τὸ πρόσωπον· οἱ δὲ ὄνυχες αὐτῶν εὐμήκεις ἀνὰ πῆχους μιᾶς, καὶ οἱ πόδες αὐτῶν ὡς ὄναγρου. Τὸ δὲ μέγεθος τοῦ σώματος αὐτῶν ὡς ἀνδρῶν μεγίστων τριῶν. Ὡς δὲ ταύτας οἱ στρατιῶται ἐθέασαντο, καὶ ἀσκόπως ἐπέδραμον αὐταῖς, ἀνθυποστρέψασαι ἀνεῖλον ἐκ τῶν στρατιωτῶν τέσσαρας τοῖς ὄνυξι διασπαράξασαι, καὶ πορευθεῖσαι τούτους κατεθινήσαντο (2) ἐπ' ὄψεσιν ἡμῶν. Ἀπορουμένων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ θεωρίᾳ, ἰδοῦ εἰς πλῆθος ἐφαίνοντο καὶ τῇ φάλαγγι ἐπιβάσαι, μήκον θεν ταῖς χερσὶν ἐκτετακυίας ἤρπαζον τοὺς στρατιώτας ἐκ μέσου τῆς φάλαγγος καὶ κατεθινῶντο αὐτούς. Εἰς παντελῆ δὲ ἀπόγνωσιν πάντες ἦλθον. Καὶ δὴ Ἀλέξανδρος διανοεῖται, καὶ κύνας πλείστους ἐκ τοῦ φοσάτου ἐπισύναζε· πᾶν γὰρ ἐν τῷ κυνηγεῖν πλῆθος κυνῶν ἕκα-

στος ἐκέκτητο. Ἐπισυνάξας δὲ ἀπλῶς εἶπεῖν πάντας τοὺς κύνας, ἐπικινεῖ πρὸς αὐτάς Ἀλέξανδρος. Αὐταὶ δὲ τοὺς κύνας θεασάμεναι εἰς φυγὴν τρέπονται καὶ τὸ πλῆθος ἐπάχθη καὶ ἀνεῖλον ἐξ αὐτῶν ἱκανάς· αἱ δὲ λοιπαὶ ἔφυγον καὶ ἀφανεῖς ἐγένοντο.

Ἐκεῖθεν δὲ διασωθέντες δι' ἡμερῶν τριάκοντα καταλαμβάνουσι γῆν ἄμμον ἔχουσαν. Διερχόμενοι δὲ τὴν γῆν ἐκείνην, μύρμηκες ἀνελοθόντες ἤρπαζον ἵππους καὶ ἀνδρας καὶ ἀνεχώρουν. Πῦρ δὲ ὅμως ἐν τούτοις ἀνάψαντες τῆς τούτων διασώζονται βλάβης. Ἐκεῖθεν οὖν διελθόντες ὡς ποταμὸν κατέλαβον παμμεγέθη· πλάτος αὐτοῦ πορῖα ἡμερῶν τριῶν. Διελθόντες οὖν ἐπὶ τὸν ποταμὸν καὶ τοιοῦτον τέρας θεασάμενοι, ἐν ἀμηχανίᾳ πολλῇ διῆγεν Ἀλέξανδρος.

[ΚΕΦ. Λ΄.]

Καθίσας οὖν παρὰ τὴν ὄχθην ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκεῖθεν τὸ φοσάτον εἶπεν ἐμπαγῆναι. Τούτου δὲ γενομένου, ὡς διανοεῖτο ὁ Ἀλέξανδρος τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν, ἐξαίφνης τὸ ὕδωρ ἐξηράνθη, καὶ ἀντὶ ὕδατος ἄμμος ἐρρήη. Τούτου δὲ ἰδὼν Ἀλέξανδρος τὴν τοῦ ποταμοῦ ἐπέγνω διάβασιν· καὶ κελεύει κατασκευασθῆναι ἐκ ξύλων τετραγώνων ἄρχλας καὶ βληθῆναι ἐν τῇ ῥοῇ τοῦ ποταμοῦ. Ὡς δὲ τὴν πρώτην ἴεσαν, λίθοις αὐτὴν εἶπε γεμισθῆναι· καὶ τούτου γενομένου ἀμετακίνητος ἔμεινε καὶ στερεά. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ διαπεραιούμενοι κελεύει ἐνεχθῆναι ξύλα εὐμήκη, ὡσεὶ ὄργυιων τεσσάρων ἢ καὶ ἐξ, καὶ τεθῆναι αὐτὰ ἐν τῇ πρώτῃ ἄρχλῃ, διαχωρίσαι δὲ τὴν δευτέραν ὄργυϊας τέσσαρας· ἐνέγκαντες δὲ καὶ τὴν δευτέραν ἄρχλαν κενὴν τιθέναι ἐπάνωθεν τῶν ξύλων· καὶ ἀκοντίσαντες αὐτὴν κατῆλθεν ἐν τῇ ῥοῇ τοῦ ποταμοῦ ἀπέχουσα τῆς πρώτης ὄργυϊας τέσσαρας. Εὐθέως δὲ καὶ ταύτην ἐγεμίσαντο· ἔμεινε δὲ καὶ αὐτὴ στερεὰ καὶ ἀμετακίνητος. Ὡσαύτως καὶ τὴν τρίτην καὶ τὴν τετάρτην καὶ τὰς λοιπὰς ποιήσαντες λοιπὸν γεφυροῦσι τὸν ποταμὸν καὶ περᾶ πᾶς ὁ λαὸς δι' ἡμερῶν τριῶν. Ὅν διαβάς Ἀμμόρρουν ποταμὸν τοῦτον ἐκάλεσε· τρεῖς γὰρ ἡμέρας ὕδωρ ἦν βέρον καὶ τρεῖς ἄμμον.

[ΚΕΦ. ΛΑ΄.]

Διελθὼν δὲ τὸν Ἀμμόρρουν ποταμὸν Ἀλέξανδρος, κόσμον ἄλλον κατέλαβε. Ἀνθρώπους μὲν εὖρεν εὐτελεῖς καὶ λίαν σμικροτάτους ὡς εἶναι τὸν τέλειον ἄνθρωπον [οὐχὶ ἀλλὰ] πῆχύν τε καὶ ἡμισυ. Ὡς δὲ ἐθέασαντο, ἦλθον πρὸς Ἀλέξανδρον γονυπετοῦντες καὶ λέγοντες ἴλεον γενέσθαι αὐτοῖς. Ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος ἐμβλέψας εἰς τὴν ἑαυτῶν ταπεινώσιν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ εἰπὼν· «Ἄπιτε μηδεμίαν παρ' ἡμῶν ἐκδεχόμενοι βλάβην.» Ἐκεῖθεν οὖν διατρίψας ἱκανὰς ἡμέρας ὥρμησε πάλιν τὴν ἀοικητὸν γῆν, καὶ δι' ἡμερῶν δέκα φθάσει τινὰ πεδινὸν τόπον, τῷ τε μήκει καὶ τῷ πλάτει ἀνάικαστον. Ἐν αὐτῷ δὲ ἀναπαῦσαι τὸν στρατὸν ἔδοξε· καὶ περιβλεπόμενος

Cap. XXIX. 1. malim ἐνδοξέρων. || 2. κατεθινοῖσαντο cod. || Cap. XXX. V. Arrian. Exp. III, 7. 1. διαπορούμενοι cod.

Cap. XXXI. 1. Σεσονχῆς οὐτινος νῦν κοσμοκράτορος cod. De eadem Sesonchosis stela exstat narratio in cod. A, ubi

ὑδωρ ἐζήτει. Καὶ δὴ ὄρα λίμνην· ἐγγὺς δὲ ταύτης γε- νόμενος, ὄρα στήλην παμμεγέθη σφόδρα ἐν πέτρῃ ἐκ ψήρων ἐνιδρυμένην· ἡ δὲ στήλη γράμμασιν Ἑλληνι- κοῖς ἐπεφέρετο· ἡ δὲ γραφή τῆς στήλης ἐνέργειαν ἐδή- λου τοιαύτην: Σεσογχόσιος (3) νῦν κοσμοκράτο- ρος. Τὸ δὲ ὁμοίωμα ἦν ἀνδρὸς νεαροῦ, τὰ πάντα Ἀλεξάνδρῳ ἀφομοιούμενου. Ἐγεγράφει δὲ μέχρι τῶν ἐκεῖσε καταλαβεῖν τινα τῶν ἀνθρώπων, ὅς πᾶσαν πε- ριέλωτο γαῖαν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπέκεινα μὴ δύνασθαι ἐλθεῖν, «ὡς καὶ με ἀπορήσαντα μὴ δυνηθῆναι προσέρχεσθαι· ἀν- θυπέστρεψα δὲ ἐνταῦθα, [τοῦ μὴ] τοῦ ζῆν ἐξιέναι, Σεσόγ- χοςις (4) ἐγὼ κοσμοκράτωρ.» Ταῦτα ἀναγνοὺς Ἀλέξαν- δρος εὐθέως τὴν γραφίδα περιεκάλυψε πέπλοις, ὡς δῆθεν τὴν εἰκόνα τιμῶν. Τοῦτο δ' ἐποίει διὰ τὸ μηδένα τῶν Μακεδόνων τοῖς γράμμασι ἐντυχεῖν, καὶ δειλίαν αὐτοὺς καταλαβεῖν· ἔλεγε δὲ μᾶλλον χρησμὸν ἐκ τῆς εἰκόνης δέξασθαι· «Ἐὰν τῶν ὧδε διέλθοις, Ἀλέξανδρε, ἕτερον κό- σμον εὐρήσεις κρείσσονα, ὃν ἄλλος οὐ διῆλθε τῶν ἀν- θρώπων.» Ταῦτα δὲ ἔλεγεν ἵνα τὸ στρατόπεδον προθυ- μότερον ἀπεραγγίζοιτο. Διατρίψας οὖν ἐκεῖσε ὁμοῦς ἡμέρας τρεῖς ἀπάρας ὄψετο τῆς ὁδοῦ.

[ΚΕΦ. ΑΒ'.]

Καὶ δὴ παραλαβὼν Ἀλέξανδρος πλείονας (1) ὁδηγοὺς ἠθέλησεν εἰσελθεῖν εἰς τὰ ὀπίσω μέρη τῆς ἐρήμου κατὰ τὴν ἀμαξάν τοῦ πόλου. Ἐκείνοι δὲ (2) ἔλεγον ἐν ἐκεί- νοις τοῖς τόποις ἀνθρώπους ἀγρίους καὶ θηρία πονηρὰ καὶ τερατιώδη εἶναι. Ὡς οὖν ἤθελεν Ἀλέξανδρος μαθεῖν τοὺς τόπους τούτους καὶ τοὺς ἀνθρώπους θεάσασθαι, δι' ἡμε- ρῶν (4) δέκα ἐμπεριπατήσας, καταλαμβάνει τόπον τινὰ φαραγγώδη, οὗ ἦν ὁδὸς φάραγξ (5) βαθυτάτη, ἣν ὠδευ- σεν ἡμέρας ὀκτώ, θεωρῶν ἐρήμους τόπους καὶ θηρίων ἄλλα καὶ ἄλλα γένη (6). Ἐλθὼν οὖν εἰς τινα τόπον περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, εὔρεν ὕλην πολλὴν δέν- δρων καλουμένην Ἀνάφαντον (7) καρπὸν ἐχόντων μῆλοις παρεμφερῆ. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὕλῃ ἀνθρωποὶ παμμεγέθει, τὸ ὕψος ἀνά πῆγεις εἴκοσι τέσσαρας, μακροὺς δὲ τραχή- λους ἔχοντες, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας πρὸς παρεμ- φερεῖς, οἵτινες ἐπειστήθησαν τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος λίαν ἐλυπήθη ἰδὼν τοιαῦτα ζῶα· ἐκέλευσεν

οὖν συλληφθῆναι ἐξ αὐτῶν. Ὁρμηγάντων δὲ αὐτῶν πρὸς ἐκείνους μετὰ κραυγῆς καὶ σαλπείγων, ἰδόντες αὐτοὺς εἰς φυγὴν ὤρμησαν. Ἐφρόνευσαν δὲ ἐξ αὐτῶν οἱ στρα- τιῶται τριακοσίους τριάκοντα δύο· ἐκ δὲ τοῦ στρατοπέ- δου αὐτοῦ ἔθانون ἑκατὸν ἐξήκοντα πέντε (8). Ἐμεινεν οὖν ἐκεῖ σὺν τῷ στρατῷ ἐσθίοντες τοὺς καρπούς· αὐτοὺς γὰρ εἶχον μόνον τροφήν.

[ΚΕΦ. ΑΓ'.]

Ἐκεῖθεν οὖν ἀναχωρήσας Ἀλέξανδρος καταλαμβάνει τόπους πάνυ λείους. Ὡς δὲ αἱ φάλαγγες ἀπεξετάθησαν τῇ πεδιάδι, Μακεδόνες ἐπισπαρέντες, ἀνθρωποὶ τού- τοις ἐμφαίνονται ἀγριοὶ ἐπὶ πετρῶν καταζόμενοι, γυμνοὶ μὲν, δασεῖς δὲ, φοβεροὶ, εὐμεγέθει, μέλανες ἀλλ' οὐ κατακράτος· τρίχες δὲ αὐτοῖς χονδραὶ τεταμέναι· μέγε- θος ἐκάστου πηχέων τεσσάρων, ἰσχυροὶ λίαν, ἐτοιμότατοι πολεμῆν. Ἄμα δὲ καὶ Μακεδόνες ἐπεισέρχονται αὐτοῖς, ἐκείνοι δὲ ἐκ τόπου εἰς τόπον μεταβαίνοντες ἐκάθευδον καὶ τὸν σκοπὸν ἐν ταῖς φάλαγξιν εἶχον. Ἐλθόντες δὲ Μακεδόνες ταῦτα τῷ Ἀλεξάνδρῳ λέγουσιν. Ὁ δὲ Ἀλέ- ξανδρος τῆς φάλαγγος ἐξεληθὼν, κατέλαθεν ἐνθα οἱ ἄνδρες ἐκάθευδον. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτοὺς πάνυ ἀμερίμνως περὶ αὐ- τὸν ἔχοντας, καὶ μόνον ταῖς φάλαγξιν σκοποῦντας, κε- λεύει κόρην εὐειδῆ ἐνεχθῆναι. Ἐνεχθείσης δὲ, λέγει αὐτῇ ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τινα ἐξ αὐτῶν πλησιάσαι, ὅπως ἴδῃ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου θέασιν, εἰ ὅλως ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐν αὐτῷ ἐστίν. Ἡ δὲ γυνὴ πλησίον αὐτοῦ γενομένη, ὡς περιστραφεῖς εἶδεν αὐτὴν, κατεσθίειν ἤρξατο. Ἀλέξαν- δρος δὲ ἰδὼν, κελεύει τοῖς στρατιώταις διὰ τάχος ταύ- την ἀφελίσθαι τοῦ θηρός. Οἱ δὲ στρατιῶται ἐπιδραμόντες αὐτῷ, οὐκ ἐφρόντισε τὸ σύνολον περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ στόμα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μηρῶν τῆς κόρης ἔχων δίκην κυνὸς αὐτὴν κατήσθιεν. Εἷς δὲ τῶν στρατιωτῶν τῷ δόρατι τοῦτον πλήξας, καταλιπὼν τὴν κόρην ἡμιθανῆ ἔτρεχε, καὶ κυνὸς φωνῆ ἔλαλει. Οἱ δὲ λαβόμενοι τὴν κόρην πρὸς Ἀλέξανδρον ἤγαγον, καὶ τῇ φάλαγγι ἐπεκόμισαν. Πα- ραχρῆμα δὲ πλήθη ἐμφαίνονται ἄπειρα ἐκ τῶν ἀγρίων ἀνθρώπων ἐκείνων, ζύλα ταῖς χερσὶν ἔχοντες καὶ λίθους, καὶ τῇ πρώτῃ πλησιάσαντες φάλαγγι γενναίως ἐμάχον- το. Ὡς δὲ Ἀλέξανδρος θεάσατο, κελεύει ἄμα τοῖς ὀπλί-

inscriptio est: Σεσόγχοσις κοσμοκράτωρ ὑδρευμα ἐποίησα τοῖς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν πλοισιζόμενοις (V. infra) || 3. Σεσονγὸς οὔτινος ν. κοσμοκράτορος cod. || 4. Σεσόνχος ἤς cod.

Cap. XXXII. Quae hoc capite leguntur, eadem iisdem verbis leguntur in postrema parte epistolae, quam praebet cod. B. Vide cap. XXIII, 22. || 1. τοὺς πλείονας B. || 2. οἱ δὲ ἐντόπιοι B. || 4. καὶ δι' ἡ. δ. ἐ. C.; B. haec om. || 5. φάραξ B. C; λίαν βαθ. B. || 6. θηρία ἀλλὰ κ. ἄ. γ. C; θηρία κ. ἄλλα γ. B. || 7. ἀνάφαντον B. ἀναφάνδα cod. Leid., ἀναφνήτων C. || 8. τρεῖς C.

Cap. XXXIII. 1. Aliter res narrat cod. B, qui in epistola sua pergīt ita: Καὶ ἐκεῖθεν ἀναχωρήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν χλοῖ- κὴν (sic) χώραν, οὗ ἦσαν ἀνθρωποὶ γήγετες (γίγασι;) παρεμφερῆς τῷ μεγέθει, στρογγύλοι, δασεῖς, πυρροὶ, ὕψει ἔχοντες ὡς λέοντες, καὶ ἄλλοι λεγόμενοι Ὀχλιστοί, τρίχας μὴ ἔχοντες, τὸ μήκος ἔχοντες πῆγεις τέσσαρας, τὸ δὲ πλάτος ὡσεὶ λόγχη. Ἦλθον δὲ πρὸς ἡμᾶς σώματα περιεζωσμένοι, ἰσχυροὶ, λίαν ἐτοιμότατοι πολεμήσαι ἄνευ λογγῶν καὶ βελῶν, ἀλλὰ ξύλοις μόνοις ἐτυπτον τὸ στρατόπεδον καὶ ἀνεῖλον πολλούς. Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀπολλυμένων, ἐκέλευσα πυρὰν ἀνάψαι καὶ τῷ πυρὶ αὐτοὺς μάχεσθαι· καὶ οὕτως ἀνεχώρησαν οἱ ἀκλιμώτατοι ἄνδρες, στρατιῶται δὲ ἀπώλοντο οὗ, καὶ ἐκέλευσα πλοῖσις ἀναθεῖναι καὶ τὰ περιλει- φθέντα αὐτῶν ὅσα εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν πεμψθῆναι. Ἐκείνοι δὲ ἀφανεῖς ἐγένοντο. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἠθελήσαμεν ἀπελθεῖν εἰς τὰ σπήλαια αὐτῶν, καὶ εὔρωμεν θηρία προσδεδεμένα ταῖς θύραις τῶν εἰσόδων. Ἦσαν δὲ ὡς κύνες μεγάλοι, οἱ παρ' ἡμῖν κα- λούμενοι δάνδηκες, τὸ μήκος ἔχοντες πῆγεις τέσσαρας, τριφθαλμοὶ, παχόμοιοι (πανόμοιοι Berger.; πάγκομοι, παχύκομοι?). Εἶδομεν δὲ ἐκεῖ ψύλλας ὡς τοὺς παρ' ἡμῖν βατράχους πηδῶντας. Ἐκεῖθεν δὲ ἀναχωρήσαντες ἤλθομεν εἰς τινα τόπον, ὅθεν ἐξέβαινε πηγὴ πλουσιωτάτη καὶ κρατίστη· καὶ ἐκέλευσα παρεμβολὴν γενέσθαι καὶ τάφρους καὶ σκοτοτάφρους περιτεθῆναι, ἵνα ἀβλαβῶς τὰ στρατόπεδα διαμένῃ. Καὶ ἤλθομεν ἕως τῶν Μηλοφάγων. Εἶτα ἐφάνη ἡμῖν περὶ ὥραν ἐνάτην ἀνὴρ δασὺς ὡς περ

ταις καὶ τοξευταῖς πρὸς μάχην παρατάξασθαι. Πολέμου δὲ συγκροτηθέντος, ὡς ἂν τις ἐξ αὐτῶν ἐπιτρῶσκειτο, εὐθέως ὑπὸ τῶν ἐτέρων διεμερίζετο καὶ κατησθίετο. Καὶ ὅσον ὁ πόλεμος συνήπτετο, τοσοῦτον εἰς πλήθος ἐγίνοντο, καὶ ἐπικρατέστεροι μᾶλλον καὶ προθυμότεροι. Δειλία δὲ Μακεδόνας κατέλαβε· φόβος καὶ τρόμος εἶχεν αὐτούς. Ἀλέξανδρος δὲ εἰστήκει ἐννοῶν, πῶς ἂν αὐτοὺς τροπώσῃται. Ἐπὶ πάσαις οὖν ταῖς συμβολαῖς τριάκοντα στρατιῶται ἀνηρέθησαν, ἐξ αὐτῶν δὲ πλήθη πολλὰ· καὶ ὅσον ἀπέθνησκον, ἐπὶ πλεῖον συνήγοντο. Ὁ δὲ φρενήρης Ἀλέξανδρος, προστάσσει πῦρ ἄφνω ἀνάψαι. Καὶ ἐπέδραμον ἐπ' αὐτούς. Ὡς οὖν εἶδον τὸ ἀσύνητες τοῦ θαύματος, εὐθέως εἰς φυγὴν τρέπονται. Καὶ καταδιώκουσιν ὀπισθεν ἅπαν τὸ πλήθος τῶν στρατευμάτων. Οὐ κατέλαβον δὲ ἐξ αὐτῶν οὐδένα· ἦσαν γὰρ κουφοὶ τοῖς ποσὶ δίκην χελιδόνος χαμαὶ ἵπταμένης· μόλις δὲ Ἀλέξανδρος τῷ Βουκεφάλῳ ἐποχούμενος ἵππῳ, καταφθάνει ἐνὸς παιδὸς, καὶ τούτου γενόμενος ἐγκρατῆς ἄγει αὐτὸν ἐπὶ τὸ στρατεύμα. Ἦν δὲ χρόνιον τὸ δοκεῖν ὡσεὶ δώδεκα, ἀλλ' ὑπῆρχεν ὑπεράνω παντὸς ἀνθρώπου.

Τῆς δὲ νυκτὸς ἤδη καταλαβούσης καὶ τοῦ φοσάτου σκηνοποιούντος, τὰ πρὸς ἀνάπαυσιν ἦσαν πάντες εὐτρεπισμένοι· ἦσαν γὰρ ἐκ τοῦ πολέμου κεκοπιακότες. Δεινῶς δὲ ἔχοντες πρὸς Ἀλέξανδρον ἦλθον λέγοντες· «Μηκέτι, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, τὰ πρόσω χωρεῖν· οὐ γὰρ δυνασόμεθα τοιοῦτους τόπους διεξελθεῖν· καὶ μήπω τῆς τύχης ἡμᾶς καταλάβῃ τὸ πέρας. Ὅποτε κόσμον ὑπετάξαμεν, μήπω κορεσθέντες ἑαυτοὺς βορὰν οὐκ ἀνθρώπων ἀλλὰ θηρίων πεποιήκαμεν. Καὶ τοῦτο ἡμῖν διπλοῦν τὸ κακόν, ὅτι οὐδὲ μνήμη ἡμῶν ἐν κόσμῳ γενήσεται.» Ἐπὶ τούτοις ἀγανακτῆσας Ἀλέξανδρος ἔφη· «Οὐκ ἐμὸν τὸ ἀντιστρέφασθαι, ἀλλὰ τῇ τύχῃ δοτόν· καὶ γὰρ πολλάκις βουλευθεὶς τοῦτο οὐ συγκεχώρημα. Χρεὼν δὲ ἐστὶν ἡμῖν καθυπείκειν τῇ τύχῃ, καὶ μηδεὶς ἀναβαλλέτω.» Ἐπὶ τούτοις πάντες ἐσίγησαν ἐπιδώσοντες ἑαυτοὺς τῇ τύχῃ.

[ΚΕΦ. ΛΔ'.]

Ἔωθεν οὖν ἀναστὰς τὴν ὀδοιπορίαν ἐποιεῖτο. Διεληθὼν δὲ τὴν τῶν ἀγρίων ἐκείνων χώραν δι' ἡμερῶν πέντε, εἰς ἐτέραν κατέλαβε γῆν, ἐνθα στῆλαι εἰστήκεισαν δύο χρυσαῖ, μία μὲν ἀνδρὸς, ἡ δὲ ἐτέρα γυναικός· αἷς περιτυχῶν Ἀλέξανδρος ἔφη· «Ἡρακλέως στῆλαι αὗται, καὶ Σεμιράμεως.» Ἐκεῖσε οὖν διελθόντες ὀλίγον τι τὰ Σεμιράμεως εὗρωσαν βασιλεία, ἀόικητα δέ. Εἰσῆει οὖν

Ἀλέξανδρος ἐντὸς μετὰ τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ καὶ μόνου· Πέρσαι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι περίξ διανεπαύσαντο ἡμέρας τρεῖς. Καὶ τῶν ἐκεῖσε διεξελθόντες δι' ἡμερῶν δέκα εὗρισκει ἔτι ἐτέρους ἀνθρώπους ἐξάχειρας καὶ ἐξάποδας, πλήθος ἀναρίθμητον· καὶ οἱ πάντες γυμνοὶ· οἷτινες ἰδόντες τὸ πλήθος τῆς φάλαγγος ἤρξαντο εἰς πλήθος συνάγεσθαι. Φοβερόν τι καὶ παράδοξον καὶ ξένον τοιούτους βλέπειν μόνον· καὶ οἴου σχήματος ἦσαν. Ὡς οὖν εἶδε τούτους Ἀλέξανδρος, τὴν ὄρμην ἴσως γνωρίζων ἐκέλευσεν εὐθὺς πῦρ ἀνάπτειν καὶ ἐπέρχεσθαι αὐτοῖς. Τούτου δὲ γενομένου, οὐ φέροντες δρᾶν ἢ δέχεσθαι τὴν τοῦ πυρὸς δύναμιν, εὐθέως αὐτοὶ ἅπαντες ἔφυγον, καὶ ὄρομαῖοι ἐν σπηλαίοις κάτωθεν εἰσῆλθον τῆς γῆς. Ἐκράτησαν οὖν ἐξ αὐτῶν ἓνα ζῶντα, καὶ ἦν ἰδεῖν Οαῦμα μέγιστον. Ἐχοντες δὲ αὐτοὶ ὄδον ἡμέρας μιᾶς καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτὸν μετὰ τινος συνδιαιτοῦντος αὐτῷ ἐξαίφνης συντρομάξας καὶ βοήσας ἀπέψυξε. Μετὰ οὖν ὄδον ἡμερῶν τριῶν, ὁ Ἀλέξανδρος κατέλαβε χώραν Κυνοκεφάλων· αὐτοὶ οὖν τὰ πάντα ἀνθρώποι ἦσαν, πλὴν ἡ κεφαλὴ αὐτῶν ὑπῆρχε κυνός· καὶ φωνὴ αὐτοῖς μέρος μέντοι ἀνθρωπίνη, μέρος δὲ κυνός· οἷτινες παραταξάμενοι ἐτοίμως ὄρχοντο εἰς πόλεμον. Ἄλλ' οὖν καὶ αὐτοὺς Ἀλέξανδρος τῷ πυρὶ ἐτροπώσατο, καὶ ἐδίωξαν αὐτῶν τὰ πλήθη. Καὶ δι' ἡμερῶν δέκα μόλις τὴν τῶν Κυνοκεφάλων διήλθωσαν χώραν, καὶ καταλαβόντες τόπον τινα παραθαλάσσιον, ἐκεῖ ἔδοξε τὸν στρατὸν Ἀλεξάνδρῳ ἀναπαῦσαι. Καὶ τοῖς ὀπλίταις ἐκέλευσε κύκλωθεν τοῦ φοσάτου ταῖς ἀσπίσι φρουρεῖν ὑπεράνωθεν τῆς διώρυγος. Τινὸς δὲ ἵππον συνέβη τελευτῆσαι καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ῥιφῆναι. Καρκίνος δὲ τῆς θαλάσσης ἀναδύς καὶ ἐκ τοῦ χαλινοῦ τὸν τεθνεῶτα ἵππον ἀρπάσας, πάλιν τὴν θάλασσαν εἰσέδου· καὶ οὗτοι πλήθος ἐλθόντες, Μακεδόνες ἐδειλίασαν· ὡς δὲ ὁ λόγος ἦλθεν ἐπὶ Ἀλέξανδρον, αὐτὸς κελεύει πῦρ ἀνάπτεσθαι κύκλωθεν τοῦ φοσάτου. Τούτου δὲ γενομένου, τῆς τῶν ἐναλίων ζῶων ἐπιδρομῆς ἐλυτρώθησαν.

[ΚΕΦ. ΛΕ'.]

Ἐκεῖθεν δὲ διελθόντες καταντῶσιν εἰς τινα τόπον ἀλσώδη μὲν παντοίων ὀπώρων καρποὺς ἔχοντα, παράλιος δὲ ἦν ὁ τόπος ἐκεῖνος. Ὡς οὖν εἶδεν Ἀλέξανδρος, ἐκεῖ διαναπαῦσαι τὸν στρατὸν διακελεύεται πάντα. Τοῦ δὲ φοσάτου παγέντος, ἐξῆει Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ δὴ ὄρᾳ νῆσον ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκείνῃ, ὡς ἀπὸ σταδίων ἕξ τῆς γῆς ἀπέχουσιν· ἔδοξε δὲ αὐτὸν εἰσελθόντα τὴν νῆσον θεάσασθαι. Ἦν δὲ ἡ νῆσος τῶν

γῆρας, καὶ ἐφροσθήμεν ἰδόντες τοιαῦτα ζῆα, καὶ κελεύω αὐτὸν συλληφθῆναι. Ὁ δὲ συλληφθεὶς ἀναιδῶς ἡμᾶς κατόπτεισε. Καὶ κελεύω ἐκδιθῆναι γυναῖκα καὶ προσενεχθῆναι αὐτῷ ἵνα ἐν εὐθυμίᾳ αὐτῆς γένηται. Ὁ δὲ ἀρπάσας αὐτὴν καὶ ὄρομαίως (ὄρομαίως ἀπελθόν;) ταύτην κατήσθιεν. Συνδραμόντων δὲ αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν καταλαβεῖν αὐτὸν, ἐταρτάρῃσεν (ἐγαργάρισεν conj. Berger. et là gellait il tres-oribles eris, que chascun en avoit paour. Ms. 7518) ἐν τῇ γλώττῃ αὐτοῦ· καὶ ἀκούσαντες οἱ λοιποὶ πάντοσοι (πάροισκοι conj. Berger. fortasse latet gentis nomen, ut Παδαῖοι vel Παδαῖοι, de quibus carnivoris v. Herodot. III, 90 ibiq. interpr.) αὐτοῦ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ἔλους ἄνδρες ὡσεὶ μύριοι. Ἡμεῖς μὲν ἤμεθα μυριάδες τέσσαρες, καὶ κελεύω καθῆναι τὸ ἔλος, καὶ θεασάμενοι τὸ πῦρ ἔφυγον καὶ αὐτοί. Διώξαντες αὐτοὺς ἐδήξαμεν ἐξ αὐτῶν ἄνδρας τριακοσίους, οἱ καὶ ἀποκρατήσαντες τῆς τροφῆς διεβάρησαν· οὐ γὰρ ἐλάτουν, ἀλλ' ὡς κύνας ὤλάτουν. Post hæc pergit cod. B : ἐκεῖθεν δὲ ἀναχωρήσαντες ἤλθωμεν εἰς τινα ποταμὸν· ἐκέλευσα οὖν παρεμβολὴν γενέσθαι etc, quæ eadem leguntur in cod. C cap. 36, ubi vide. Ac omnino reliqua omnia quæ in hac epistola leguntur, propter nimiam brevitatem sæpe obscuriora, cod. C (c. 36—41) fusus exhibet eodem ordine, intermixtis et subjunctis aliis, quorum in epistola hæc nulla fit mentio.

Βραχμάνων ἤτοι τῶν Ὀξυδράκων· εἶχε δὲ αὐτοὺς ἢ νῆσος ἐκείνη, οὐχὶ ὡς ὄντας πολεμιστὰς τῷ πλήθει, ἀλλὰ γυμνοσοφιστὰς ὑπὸ καλύβας καὶ σπήλαια οἰκοῦντας. Κελεύει δὲ ξύλα ἐνεχθῆναι καὶ ναῦν κατασκευασθῆναι. Καὶ διὰ πολλοῦ τοῦ τάχους οἱ Αἰγύπτιοι τὴν ναῦν κατεσκευάσαν. Μέλλων δὲ Ἀλέξανδρος εἰσιέναι εἰς αὐτήν, καὶ πρὸς τὴν νῆσον ἐκπλεῦσαι, ἐκώλυσε τοῦτον Φίλων ὁ φίλος αὐτοῦ εἰπών· «Μηδαμῶς τοῦτο ποίει, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, ἀλλὰ πρῶτον ἐγὼ ἀπέλω τὴν νῆσον θεάσασθαι, καὶ εἰ μὲν σωθησόμενος ἐπανήξω, τότε καὶ σὺ ἐπιβάς τὰ δοκοῦντά σοι ποίει.» Ἐπὶ τοῦτο ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τῷ Φίλωνι ἔφη· «Ἄλλ' οὐδ' ἐγὼ σε θελήσαιμι πρῶτον εἰσελθεῖν τὸν ἐμοὶ περίλημένον, μήπως καὶ σὺ δυστυχῆσης. Καὶ τίς μοι φίλος ἕτερος ἢ σὺ ἐν κόσμῳ, ἢ τίς μοι τῇ σῇ παρηγορήσει ἐν λύπῃ.» Ὁ δὲ Φίλων φησίν· «Εἰ μὲν Φίλων ὁ φίλος τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου τελευτήσειεν, εὐρεῖν ἂν ἔχη ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος φίλον ἕτερον Φίλων· εἰ δὲ Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ συμβῆ τι τῶν ἀπροσδοκῆτων, ὅλος ἐδυστύχησεν ὁ σύμπας κόσμος.» Ὡς οὖν ταῦτα εἶπεν ὁ Φίλων, εἰσέδου τὴν ναῦν καὶ τὴν νῆσον καταλαβὼν εὗρεν ἀνθρώπους ὁμοίους ἡμῖν κατὰ πάντα, τῇ Ἑλληνικῇ φωνῇ διαλεγομένους. Θεασάμενος δὲ ὁ Φίλων εὐθέως πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα παραγίνεται τὰ τῆς νήσου διηγούμενος αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος, ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ πεντήκοντα ἄνδρας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ναῦν, Ἀντιόχον δὲ ἀντ' αὐτοῦ καταλιπὼν ἠγεισθαι τὸν στρατὸν μέχρις ἂν ὑποστρέψειεν, καὶ ἐν ἐκείνῳ προσκαρτερεῖν τῷ τόπῳ διὰ τὸ ἐπιτηδέειον εἶναι εἰς διατροφήν λαοῦ, καὶ τὴν νῆσον καταλαβὼν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὕλας πολλὰς καὶ δένδρα πολλὰ etc. quæ leguntur etiam in cod. B, qui sicuti cod. A locum de Brachmanibus ex antiquiore historiae nostræ recensione ponit post expeditionem contra Porum regem. Quare quæ in cod. C. jam sequuntur de Brachmanibus (cod. fol. 112 recto — fol. 134 vs.) hoc loco omitentes, lectorem relegamus ad librum tertium. Deinde pergit cod. C. fol. 134 :

[ΚΕΦ. Λς'.]

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀκούσας ταῦτα πάντα καὶ ἰδὼν καὶ θαυμάσας σφόδρα καὶ κατανογείς ἐπὶ τοῖς σοφοῖς καὶ ἀληθινοῖς λόγοις τοῦ Δανδάμεως, καὶ τοῦτον ἀσπασάμενος ἀπῆλθε φέρων πάντα ὅσα ἐνηνόχει διῶρα πλὴν τοῦ ἐλαίου, ὃ ἀνήλωσε τὸ πῦρ, καὶ τὴν ναῦν ἐπιβάς μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ καταλαμβάνει τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον. Οἱ δὲ πάνυ περὶ αὐτοῦ ἀσχολούμενοι καὶ τῆς ἰδίας ἀπολεγόμενοι σωτηρίας· ὡς οὖν εἶδον αὐτὸν ἐρχό-

μενον, οὐ μετρία ἐπληρώθησαν χαρᾶς. Καταλαβὼν δὲ Ἀλέξανδρος τὴν ἰδίαν φάλαγγα πάντας γνησίως κατησπάζετο, καὶ καθεσθεις πάντα διηγῆσατο αὐτοῖς ὅσα ἤκουσε παρὰ τοῦ Δανδάμεως. Ἀπάρας δὲ τῶν ἐκεῖσε ὄρχετο τῆς ὁδοῦ.

Καὶ δι' ἡμερῶν πέντε ἦλθοσαν εἰς τινα ποταμὸν, κακεῖ ἐκέλευσε Ἀλέξανδρος παρεμβολὴν γενέσθαι καὶ καθοπλισθῆναι τῇ συνθειᾷ τὰ στρατεύματα (1) αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ ἐν τῷ ποταμῷ δένδρα, καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνατέλλοντι (2) καὶ τὰ δένδρα ἠΰξανον μέχρις ὥρας ἑκτῆς, ἀπὸ δὲ ἐβδόμης ὥρας ἐξέλειπον, ὥστε μὴ φαίνεσθαι ὅπως δάκρυα (3) δὲ εἶχον ὡς περ συκῆς στακτὴν, πνοὴν δὲ πάνυ ἡδυτάτην καὶ καλὴν. Ἐκέλευσεν οὖν Ἀλέξανδρος ἐκκόπτεσθαι τὰ δένδρα καὶ σπόγγους ἐκλέγεσθαι τὰ τούτων δάκρυα. Αἰφνιδίως δὲ (4) οἱ ἐκλέγοντες αὐτὰ ἐμαστιγοῦντο ὑπὸ τινων δαιμόνων ἀοράτων (5). Καὶ τῶν μὲν μαστιγούτων ὁ φόφος ἠκούετο, καὶ τὰς πληγὰς ἐπὶ τῶν νώτων ἐρχομένας ἐβλεπον· τοὺς δὲ τύπτοντας οὐκέτι τις ἐωράκει (6). Φωνὴ δὲ τις ἤρχετο λέγουσα μήτε ἐκκόπτειν μήτε συλλέγειν· εἰ δὲ μὴ παύσησθε, γενήσεται ἄφωνον τὸ στρατόπεδον. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φοβηθεὶς ἐκέλευσεν μήτε ἐκκόπτειν μήτε συλλέγειν τινα ἐξ αὐτῶν. Ἦσαν δὲ ἐν τῷ ποταμῷ λίθοι μέλανες. Ὅσοι οὖν ἤπτοντο τῶν λίθων τούτων, τὴν ἴσῃν χροίαν ἐλάμβανον τοῖς λίθοις. Ἦσαν δὲ καὶ δράκοντες ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ ἰχθυὺν πολλὰ γένη, ἅτινα πυρὶ οὐχ ἠψῶντο, (7) ἀλλ' ἐν ὕδατι ψυχρῷ πηγαίῳ (8). Εἷς οὖν τῶν στρατιωτῶν λαβὼν ἰχθὺν καὶ ἐκπλύνας καὶ βαλὼν εἰς ἄγγος (9) ἀφῆκε, καὶ εὗρε τὸν ἰχθὺν ἠψημένον. Ἦσαν δὲ ἐν τῷ ποταμῷ ὄρνεα παρεμπερῆ τοῖς ὄρνείοις τοῖς παρ' ἡμῖν· εἰ τις οὖν αὐτῶν ἐθίγγανε (10), πῦρ ἐξέβαινε ἐξ αὐτῶν.

[ΚΕΦ. Λζ'.]

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὠδεύσαν πλανώμενοι. Ἐλεγον δὲ οἱ ὀδηγοὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ· «Οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγωμεν, δέσποτα βασιλεῦ Ἀλέξανδρε· ὑποστρέψωμεν, ἵνα μὴ εἰς χεῖρονας τόπους ἡμεῖς ἐκπέσωμεν (1).» Αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος οὐκ ἐβούλετο ὑποστρέψαι· καὶ δι' ἡμερῶν δέκα διελθὼν, τὸ τῆς ἡμέρας οὐκ ἦν φέγγος, ἀλλ' ἐπὶ ὥρας μιᾶς μικρὰ τις ἐφαίνετο αὐγὴ (2). Ὑπήντα δὲ αὐτοῖς θηρία πολλὰ καὶ ἐξάποδα καὶ τριόφθαλα καὶ πεντόφθαλα (3), τὸ μῆκος ἔχοντα πῆχεις δέκα, καὶ ἄλλα πολλὰ γένη θηρίων· καὶ ἃ μὲν ἀνεχώρου φεύγοντα, ἃ δὲ καὶ ἐφήλλοντο αὐτοῖς. Εἶτα ἔλθων Ἀλέξανδρος εἰς ἀμμώδη τινὰ τόπον, ὅθεν ἐξῆλθον θηρία ὅμοια δνάγροις, ἔχοντα ἀνὰ πῆχεις εἴκοσι· οὐκ εἶχον δὲ ἀνὰ δύο ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ ἀνὰ ἕξ, τοῖς δὲ δυσι μόνους ἐβλεπον.

Cap. XXXVI. 1. τὰ συνήθη στρατεύματα B. || 2. τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος C. || 3. δάκρυα.. στακτὴν om. C, deinde exhibens πνοὴν δὲ εἶχον πάνυ etc. || 4. καὶ ἐφνιδίως C. || 5. ὑπὸ τινος δαιμόνος ἀοράτου C. ποικ μαστιγούμενων C. || 6. τ. δὲ τύπτοντας οὐκ ἐβλεποῦμεν B. || 7. sic B; ἠψῶντο C. || 8. πιγημαίῳ (i. e. πηγμαίῳ) B. || 9. ἄλος B, quod Bergerus II. p. 362 mutavit in ἄλας. || 10. ἦσθιεν ἐξ αὐτῶν πῦρ ἐξέβαινε ἐξ αὐτοῦ B.

Cap. XXXVII. 1. ἵνα... ἐκπέσωμεν om. B. || 2. καὶ δι' ἡμερῶν.. αὐγὴ om. B. || 3. καὶ πεντόφθαλα om. B. || 4. addit B: ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς γῆς ὕδνα ἔχοντες ἀνὰ λίτρας εἴκοσι πέντε τὸν σταθμόν. || 5. ἐρχομένας B.

Οὐκ ἦσαν δὲ μάχιμα, ἀλλὰ ἤπια. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ κατέβαλλον τοῖς τόξοις οἱ στρατιῶται. Κάκειθεν ἀναχωρήσας Ἀλέξανδρος ἦλθεν εἰς τινα τόπον, ἐνθα ἦσαν ἄνθρωποι κυνοκέφαλοι, λαλοῦντες δὲ ἀνθρωπίνως τῇ ἰδίᾳ γλώσσει, ὀφθαλμοί, δερματοφόροι, ἰχθυοφάγοι· θαλασσίους δὲ ἰχθύας ἀγρεύοντες ἐκόμιζον τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ ἐκ τῆς παρακειμένης αὐτοῖς θαλάσσης (4)· φῶκας δὲ πλείστας καὶ μεγάλας εἶδον ἐρπούσας (5) ἐπὶ τῆς γῆς. Πολλὰ δὲ οἱ φίλοι τῷ Ἀλεξάνδρῳ συνεβούλευσαντο ὑποστρέψαι· ἀλλ' οὐκ ἠβουλήθη θέλων ἰδεῖν τὸ τέλος τῆς γῆς.

[ΚΕΦ. ΛΗ'.]

Ἐκεῖθεν οὖν ἀναλαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος ἔρημον ὕδρευσεν ἐπὶ θάλασσαν, μηκέτι μηδὲν ὄρων μήτε πετεινὸν μήτε θηρίον, εἰ μὴ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Τὸν δὲ ἥλιον (1) οὐκέτι ἐθεώρουν, ἀλλὰ μαῦρον τὸν ἀέρα ἐπὶ ἡμέρας δέκα· ἔλθων δὲ εἰς τινα τόπον παραθαλάσσιον, καὶ τὰς σκηνάς ἐκεῖθεν καὶ τὴν παρεμβολὴν κελεύσας παγῆναι, ἀνῆλθεν σὺν τοῖς στρατιώταις εἰς πλοιαρία, καὶ κατέπλευσαν εἰς τινα νῆσον τῆς θαλάσσης, οὐ μακρὰν δὲ οὔσαν ἀπὸ τῆς γῆς, ἐν ἣ ἦκουον λαλιάς ἀνθρώπων· Ἑλληνικῇ διαλέκτῳ λαλούντων· τοὺς δὲ ἀνθρώπους τοὺς λαλοῦντας οὐδεὶς εἶδεν. Τινὲς δὲ στρατιῶται παραβουλεύσασθαι κολύμβῳ διῆλθον ἀπὸ τοῦ πλοιαρίου εἰς τὴν νῆσον τοῦ ἱστορήσαι αὐτὴν, καὶ εὐθέως καρκίνους ἐξεληθόντες εἴλκυσαν αὐτούς εἰς τὸ ὕδωρ. Φοβηθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος ὑποστραφῆναι εἰς τὴν γῆν ἐκέλευσεν. Ἐξεληθόντες δὲ (2) τῶν πλοίων, ἐνθεν περιπατῶν Ἀλέξανδρος παρὰ τὴν ὄχθη τῆς θαλάσσης εὔρε καρκίνους ἐξεληθόντας εἰς τὴν ξηρὰν τὸ μέγεθος μέγα σφόδρα. Οἱ δὲ ἐμπρόσθιοι πόδες οἱ λεγόμενοι δίχηλοι ἐκλύοντο. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ στρατιῶται καὶ βάλλοντες δόρασιν, ἀνεῖλον αὐτὸν μετὰ βίου (3)· σίδηρος γὰρ οὐκ εἰσῆρχετο ἐν τῷ ὀστέῳ αὐτοῦ· τοῖς γὰρ ἐμπροσθίοις ποσὶ συνέτριβε τὰ δόρατα αὐτῶν. Ἀνελόντες δὲ αὐτὸν καὶ ἀναπτύξαντες εὔρον ἐν αὐτῷ μαργαρίτας ἑπτὰ μεγάλης τιμῆς ἀξίους· οὐδεὶς γὰρ τῶν ἀνθρώπων τοιούτους μαργαρίτας πώποτε ἐθεάσατο. Τούτους ἰδὼν Ἀλέξανδρος ὑπέλαβεν ἐν τῷ τῆς ἀπλεύστου θαλάσσης βυθῷ αὐτοὺς γενέσθαι, ὅθεν ὑπενόησεν κλωβὸν (4) σιδηροῦν γενέσθαι μέγαν, ἔσωθεν δὲ τοῦ κλωβοῦ εἰσενεχθῆναι παμμεγέθη ὑέλινον πίθον, ἔχοντα τὸ πάχος σπιθαμῆν μίαν. Ἐκέλευσεν οὖν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ πυθμένι τοῦ πίθου γενέσθαι τρυμαλιὰν (5) ὡς χωρεῖν ἀνθρώπου χεῖρα. Βουλόμενος δὲ κατελθεῖν καὶ μαθεῖν τί ἐστὶ ἐν τῇ θαλάσσει, ἔχει (6) κελκυσμένην τὴν τρυμαλιὰν τὴν οὔσαν ἐν τῷ πυθμένι ἔσωθεν, ὅπως κατελθόντος αὐτοῦ [δυνηθεῖη] εὐθέως

ἀνοίξας καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτοῦ τὴν χεῖρα διὰ τῆς τρυμαλιᾶς καὶ εὐθέως λαβεῖν ἐκ τῆς παρακειμένης ψάμμου τὸ εὐρεθὲν ἐν τῷ πυθμένι τῆς τοιαύτης θαλάσσης, καὶ πάλιν εἰσενεχεῖν τὴν χεῖρα καὶ φράξει τὴν τρυμαλιὰν. Ὁ καὶ πεποίηκεν. Ἐκέλευσε δὲ γενέσθαι ἄλυσιν (7) ὡσεὶ πηγῶν διακοσίων ἢ ὀργυιῶν, καὶ προσέταξε ἵνα μηδεὶς ἀνελκύσει αὐτὸν, ἐὰν μὴ πρῶτον ἢ ἄλυσιν ταραχθῆ· (ἵνα ὅταν κατέλθῃ ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης, εὐθέως ταραξῆ τὸν κλωβὸν, καὶ τότε οὗτοι ἀνάγωσιν αὐτόν.) Μετὰ γοῦν τὸ κατασκευασθῆναι πάντα, εἰσῆλθεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ ὑελῷ πίθῳ μετὰ τοῦ κλωβοῦ βουλόμενος ἐπιχειρεῖν ἀδυνάτοις· εἰσελθὼν δὲ, διὰ μολύβδου ἐκλείσθη ἡ εἴσοδος. Καὶ κατελθὼν πήχεις ἑκατὸν εἴκοσι, ἰχθὺς μέγας διῆλθε καὶ τῇ κέρκῳ αὐτοῦ κρούσας τὸν κλωβὸν, ἀνήγαγον αὐτὸν διὰ τὸ τὴν ἄλυσιν ταραχθῆναι. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος προσέταξε πάλιν καταγαγεῖν αὐτόν. Καὶ αὖθις τὸ αὐτὸ ἐγένετο. Τρίτον οὖν καταβάς ὡσεὶ πήχεις διακοσίας, ἔβλεπεν διὰ τοῦ ὑέλου περικυκλοῦντα αὐτὸν πλήθη ἰχθύων· καὶ ἰδοῦ ἐλθὼν παμμεγεθέστατος (8) ἰχθὺς ἔλαβεν αὐτὸν σὺν τῷ κλωβῷ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν μακρόθεν τῶν πλοιαρίων μιλίου ἑνός. Ἦσαν δὲ οἱ κατάγοντες αὐτὸν ἑκατὸν πεντήκοντα· καὶ πάντας εἴλκυσεν ὁ ἰχθὺς σὺν τοῖς τέσσαρσι πλοιαρίοις. Φθάσας δὲ σὺν τῷ κλωβῷ ἐν τῇ ξηρᾷ καὶ τοῖς ὁδοῦσι τὸν κλωβὸν ἀποτινάξας ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ξηρὰν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἡμίπνοος ὄλος καὶ σύντρομος ἐξελθὼν καὶ νενεκρωμένος ἐκ τοῦ φόβου αὐτοῦ, ἠὲ χαρίσθη τῇ ἄνω προνοίᾳ τῇ φυλαξάσῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ πονηροῦ θηρὸς ἐκείνου· ὁμῶς εἶπε πρὸς ἑαυτόν· « Ἀπόσχου, Ἀλέξανδρε, ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν, μήπως ἐρευνῶν ἀνιχνεύτοις βυθοῖς καὶ τοῦ ζῆν στερηθῆς. » Καὶ εὐθέως προσέταξε τὸ στρατόπεδον ἐκεῖθεν ἀπᾶραι καὶ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν πορεύεσθαι.

[ΚΕΦ. ΛΘ'.]

Ἐκεῖθεν οὖν πάλιν ὕδρευσεν Ἀλέξανδρος μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ· καὶ ἀναχωρήσαντες εἰς τόπον τινὰ ἐπίπεδον· μέσον δὲ τῆς πεδιάδος φάραγξ ἦν διαχωρίζουσα. Ἐκείνην οὖν Ἀλέξανδρος γεφυρώσας ἔγραψεν ἐν αὐτῇ γράμματα Ἑλληνικὰ καὶ Περσικὰ καὶ Αἰγυπτιακὰ· αἱ δὲ γραφαὶ διηγόρευον ταῦτα· « Ἐνθάδε Ἀλέξανδρος εἰσελθὼν ἠγείρειν ἀψίδα, ἐν ἣ πανστρατὶ διαβάς, ἄκρας θέλων γαίας καταλαβεῖν, ὡς τῇ προνοίᾳ ἔδοξε. » Καὶ διὰ τριῶν (1) ἡμερῶν ἦλθεν εἰς τόπους ὅπου ὁ ἥλιος οὐ λάμπει. Ἐκεῖ οὖν ἐστὶν ἡ καλουμένη μακάρων χώρα. Καὶ καταλείψας (2) Ἀλέξανδρος τὴν ἀπαρτίαν τοῦ φοσάτου καὶ τὸν πεζὸν λαὸν μετὰ τῶν γερόντων

Cap. XXXVIII. 1. οὐρανὸν B; et mox μελκνόν pro μαυρόν· || 2. Quæ sequuntur inde ab ἐξεληθόντες δὲ usque ad finem hujus capitis non habet cod. B, qui pergit verbis: καὶ πάλιν ἦλθον μετὰ δύο ἡμερῶν εἰς τόπους ὅπου ὁ ἥλιος οὐ λάμπει etc. (v. cap. 39 init). || 3. sic cod.; conj. βίας, quamvis ne hoc quidem genuinum sit. || 4. κλωβὸν cod.; corr. Berger de Xivrey in Notices et Extr. des Manusc. tom. XIII, p. 185, ubi locum hunc exscriptum habes. || 5. τρυμαλιὰν cod.; corr. Berger. || 6. ἔχειν δὲ cod. || 7. ἄλυσσον cod. || 8. παμμεγεθέστος cod.

Cap. XXXIX. 1. δύο B. || 2. B. nihil nisi hæc: καὶ θέλοντός μου ἱστορήσαι καὶ ἰδεῖν τοὺς τόπους ἐκείνους ἐπεχείρησε λαβεῖν

καὶ τῶν γυναικῶν, ἠθέλησε παραλαβεῖν ἐπιλέκτους νέους τοῦ ἱστορῆσαι καὶ ἰδεῖν τοὺς τόπους ἐκείνους. Καλλισθένης δὲ τις φίλος αὐτοῦ συνεβουλεύσατο αὐτῷ εἰσελθεῖν σὺν φίλοις τεσσαράκοντα καὶ παισὶν ἑκατὸν καὶ στρατιώταις χιλίους διακοσίους. Ἐπορεύθη οὖν (3) Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς σὺν αὐτοῖς παραγγείλας μὴ συνακολουθῆσαι τινα γέροντα μεθ' ἑαυτῶν. Εἷς δὲ τις γέρων περιέργο, ἔχων δύο υἱοὺς γενναίους καὶ ἀληθεῖς στρατιώτας, λέγει πρὸς αὐτούς· « Τέκνα, ἀκούσατε τοῦ πατρὸς ὑμῶν, καὶ λάβετε με μεθ' ὑμῶν, καὶ οὐχ εὐρεθήσομαι κενὸς ἐν τῇ ὁδῷ· οἶδα γὰρ ὅτι ἐν καιρῷ περιστάσεων ζήτησις μέλλει γενέσθαι γέροντος· ὑμεῖς οὖν οἱ ἔχοντές με μεθ' ὑμῶν ἐκεῖ μεγάλως τιμηθήσεσθε παρὰ τοῦ βασιλέως ἡμῶν. Μήπως εὐρεθέντες παραβαίνειν τὸ πρόσταγμα αὐτοῦ, τοῦ ζῆν στερηθῆτε, νῦν ἀναστάντες κείρατέ μου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πῶγωνα· καὶ ἀλλάξας τὰς τρίχας καὶ τὸ σχῆμα πορεύσομαι μεθ' ὑμῶν, καὶ ἐν καιρῷ δέοντι μεγάλως ὑμᾶς ὠφελήσω. » Οἱ δὲ ποιήσαντες τὸ κελευθὲν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἀπῆραν μετ' αὐτῶν τὸν γέροντα τὸν πατέρα αὐτῶν. Καὶ οὕτως ὠδευσαν σὺν τῷ Ἀλέξανδρῳ, καὶ εὗρον τόπον ὀμιχλώδη. Μὴ δυνάμενοι δὲ πορρωτέρω προβῆναι διὰ τὸ ἄβατον εἶναι τὸν τόπον, ἀπῆραν ἐκεῖθεν τὰς σκηνὰς αὐτῶν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ λαβὼν τοὺς χιλίους ἐνόπλους, εἰσῆλθεν ὁ Ἀλέξανδρος μετ' αὐτῶν ἱστορῆσαι, μήπως ἐνταῦθά εἰσι τὰ ἄκρα τῆς γῆς. Καὶ εἰσελθὼν ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσιν εἶδε μέρος τόπου φωτεινότερον· καὶ ὠδευσε τόπους ἐρήμους καὶ κρημνώδεις ἕως ἡμέρας ἡμισυ. Τοῦτο δὲ οὐκ ἐκ τοῦ ἡλίου ἐπέγνω, ἀλλὰ σχοινοῖς ἐμέτρα τὴν ὁδὸν κατὰ τὴν γεωμετρίαν, καὶ ἐπέγνω τὴν ὥραν. Μετὰ δὲ ταῦτα φοβηθεὶς ὁ Ἀλέξανδρος, ὑπέστρεψε διὰ τὸ τὴν ὁδὸν ἄβατον εἶναι. Ἐξελθὼν δὲ ἠβουλήθη ἔλθειν ἐν τοῖς δεξιῶν μέρεσιν· ἦν γὰρ πεδῖον ὀμαλὸν, πλὴν ζοφώδες καὶ σκοτεινόν. Αὐτὸς οὖν ἐν ἀμηχανίᾳ γενόμενος, ὅτι οὐδεὶς τῶν νέων συνεβούλευσεν αὐτῷ εἰσελθεῖν ἐν τῷ ζοφώδει τόπῳ· μήποτε γὰρ τῶν ἀρρένων ἵππων διὰ τοῦ σκότους τῆς μακρᾶς ὁδοῦ κοπιασάντων, οὐ δυνήσονται ὑποστρέψαι· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ὡ γένναῖοι στρατιῶται, πάντες ἐν τοῖς πολέμοις νῦν ἐγνώκατε, ὅτι ἀνευ βουλῆς καὶ συνέσεως οὐδὲν ἐστι γενναῖον· καὶ γὰρ ἔλθων γηραιὸς συνεβούλευεν [ἀν] ἡμῖν (4) πῶς δεῖ εἰσελθεῖν ἐν τῷ ζοφώδει τόπῳ τούτῳ. Ἄλλ' οὖν τις ἐν ὑμῖν γενναῖος ἀπελθὼν ἐν τῇ παρεμβολῇ ἡμῶν ἐνεγκάτω (5) μοι γέροντα καὶ λήψεται παρ' ἐμοῦ χρυσίον πολὺ. » Οὐδεὶς δὲ ἠῦρέθη ἐξ αὐτῶν τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος καὶ διὰ τὸν ἀέρα ἀφεγγῆ εἶναι. Καὶ προσελθόντες οἱ υἱοὶ τοῦ γέροντος λέγουσιν

αὐτῷ· « Εἰ ἀνεξικακῶς ἀκούεις ἡμῶν, βασιλεῦ, ἐροῦμέν τι πρὸς σε. » Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος εἶπεν· « Ὅτι δ' ἂν βούλησθε, εἶπατε· ὄμνυμι γὰρ τὴν ἄνω πρόνοιαν τοῦ μὴ ἀδικῆσαι ὑμᾶς. » Οἱ δὲ εὐθέως διηγήσαντο αὐτῷ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτῶν· καὶ ὁραμόντες παρέστησαν αὐτῷ τὸν γέροντα. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἰδὼν κατησπάσατο αὐτὸν, καὶ βουλήν ἠτεῖτο δοῦναι αὐτοῖς. Ὁ δὲ γέρων ἔφη· « Ἐξεστὶ σοι, ὦ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, τοῦτο γνῶναι, ὅτι εἰ μὲν ἵπποι εἰσέλθωσιν, οὐκέτι τὸ φῶς ὄψει. Ἐπίλεξον οὖν ἵππους θηλείας ἐχούσας πώλους, καὶ τοὺς μὲν πώλους ἔασον ἐνταῦθα, ἡμεῖς δὲ εἰσελθόντες μετὰ τῶν θηλείων ἵππων, ἄξουσιν ἡμᾶς αὐταὶ ἐκεῖσε. » Ζητήσας οὖν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ἐκείνοις πᾶσι τοῖς οὔσι μετ' αὐτοῦ, οὐχ εὗρεν εἰ μὴ ἑκατὸν ἵππους θηλείας μετὰ τῶν πώλων αὐτῶν. Λαβὼν οὖν αὐτὰς καὶ ἑτέρους ἑκατὸν ἐπιλέκτους, ὁμοίως καὶ ἄλλους πλείστους βαστάζοντας τὰς τροφὰς αὐτῶν, εἰσῆλθον κατὰ τὴν βουλήν τοῦ γέροντος, ἔασαντες ἕξω τοὺς πώλους. Ὁ δὲ γέρων παρήγγειλε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ὅτι δ' ἂν εὕρωσι μετὰ τὸ εἰσελθεῖν ἐπὶ τῆς γῆς κείμενον, τοῦτο συνάγειν καὶ βάλλειν ἐν τοῖς μαρσίποις αὐτῶν. Καὶ εἰσῆλθον μετὰ Ἀλεξάνδρου τριακόσιοι ἐξήκοντα (6) στρατιῶται. Καὶ οὕτως εἰσερχόμενοι ὁδὸν σκοτεινὴν ἐπὶ σχοίνοισι δεκαπέντε, εἶδον τινα τόπον, καὶ ἦν ἐν αὐτῷ πηγὴ διαυγῆς, ἧς τὸ ὕδωρ ἤστραπτεν ὡς ἀστραπή· ἦν δὲ ὁ ἀὴρ ἐκείνος εὐώδης καὶ πάνυ γλυκύτατος (7). Πρόσπεινος δὲ γενόμενος Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἤθελε γεύσασθαι ἄρτου, καὶ καλέσας τὸν μάγειρον αὐτοῦ ὀνόματι καλούμενον Ἀνδρέαν (8), εἶπεν αὐτῷ ἵνα εὐτρεπίσῃ προσφάγιον. Ὁ δὲ αὖτον τάριχον (9) λαβὼν ἐπορεύθη ἐπὶ τὸ διαυγὲς ὕδωρ τῆς πηγῆς ἐκπλῦναι τὸ ἔδεσμα. Καὶ εὐθέως βραχὲν (10) ἐν τῷ ὕδατι ἐψυχώθη καὶ ἐξέφυγε τῶν χειρῶν τοῦ μαγείρου (11). Ὁ δὲ μάγειρος οὐδενὶ ἐδήλωσε τὸ γενόμενον· αὐτὸς δὲ λαβὼν (12) ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ἐν σκεύει τινὶ ἀργυρέῳ ἐφύλαξεν· ἦν γὰρ πᾶς ὁ τόπος ἐκείνος βρύων ὕδατα, ἐξ ὧν πάντες ἔπιον καὶ ἔλαβον τροφῆς.

[ΚΕΦ. Μ'.]

Μετὰ δὲ τὸ λαβεῖν βρώσεως, πάλιν ὀδεύσας Ἀλέξανδρος σχοίνοισι τριάκοντα, εἶδε λοιπὸν αὐγὴν ἀνευ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἀστρῶν· καὶ ἐθεάσατο τρία (1) ὄρνεα πετόμενα καὶ μόνον ἔχοντα ὄψεις ἀνθρωπίνας, Ἑλληνικῆ δὲ διαλέκτῳ ἐξ ὕψους κραυγάζοντα αὐτῷ· « Ἡ χώρα ἦν (2) πατεῖς, Ἀλέξανδρε, τοῦ Θεοῦ μόνου ἐστίν· ἀνάστρεφε δεῖλαιε· μακάρων χώραν πατεῖν οὐ δυνήσῃ (3). Ἀνάστρεφον οὖν, ἄνθρωπε, καὶ τὴν δεδομένην σοι γῆν πάτει, καὶ μὴ κόπους πάρεχε σεαυτῷ (4). »

τοὺς ἰδίους μου δούλους καὶ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτούς. Καλλισθένης δὲ κτλ. || 3. *Sequentem narrationem paucis indicat epistola cod. B ita pergentis*: ἐξω δὲ μετὰ (sic) τὴν ὁδὸν ἐπενοήσαμεν ὄνους θηλείας ἐχούσας πωλάρια εἰς τὴν παρεμβολὴν τοῦ φοσάτου κρατηθῆναι. Καὶ οὕτως εἰσερχόμεθα ὁδὸν σκοτεινὴν ἐπὶ σχοίνοισι δεκαπέντε etc. ut in cod. C. || 4. συνεβούλευσεν ἡμῖν cod. || 5. ἀπελθεῖν.. ἐνεγκει cod.; possis etiam: ἐάν.. ἐνεγκῆ.. λήψεται || 6. ἐξήκοντα cod. || 7. ἦν δὲ ὁ ἀὴρ.. γλυκύτατος iterum om. B. || 8. nomen coqui om. B. || 9. ὠσάριχον C. τάριχον B. || 10. τὸ ἔδεσμα add. B. || 11. addit B: ἦσαν δὲ πάντες οἱ τόποι ἐκεῖνοι ἐνυγροί, quae paullo post significat C. || 12. haec om. B pergens: πάλιν οὖν ὀδεύσαντες σχοίνοισι λ' etc.

Cap. XL. 1. δύο B rectius. || 2. ποίαν χώραν πατεῖς, A., τὴν Θεοῦ μόνον B. || 3. μ. συνάπτειν οὐ δύνασαι B. || 4. καὶ τοῖ,

Σύντρομος δὲ γενόμενος Ἀλέξανδρος τάχιστα ὑπήκουσε τῆς φωνῆς τῆς ὑπὸ τῶν ὀρνέων αὐτῷ δεδομένης. Τὸ δὲ ἕτερον ὄρνεον πάλιν ἐφθέγγατο (6) αὐτῷ· « Ἐκκαλεῖ σε ἡ ἀνατολή, Ἀλέξανδρε, καὶ ἡ Πύρου βασιλεία νίκη ὑποταχθήσεται σοι. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν τὸ ὄρνεον (6) ἀνέπτη. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐξιλωσάμενος (7) τῇ ἄνω προνοίᾳ, ἐκέλευσεν Ἀντιόχῳ τοῖς στρατιώταις ἐπισημηῆναι· « Ἐκαστος ὃ βούλεται τῶν ὧδε ἀράτω, εἴτε λίθον εἴτε πηλὸν ἢ καὶ ξύλον. » Καὶ τοῖς μὲν ἔδοξε τοῦτο ποιεῖν, τοῖς δὲ λῆρος ἔδοκει τὸ ῥῆμα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὡς δὲ πορευόμενοι, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος τῷ Φίλωνι· « Κάτελθε τοῦ ἵππου καὶ ὃ ἐν τῇ χειρὶ σου τύχῃ ἂν ἀνάλαβε τοῦτο. » Κατελθὼν δὲ ὁ Φίλων λίθον εὔρεν ὡς εἴκοι κοινὸν τῶν ἀχρήστων. Ἄρας δὲ τοῦτον ὄγχετο μετὰ Ἀλεξάνδρου. Πολλοὶ οὖν καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐκ τῆς παρακειμένης ὕλης ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἔλαβον ἕκαστος ὃ εὔρεν. Ἐξαιρέτως δὲ κατὰ τὴν κέλευσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, οἱ υἱοὶ τοῦ γέροντος ἐπλησαν τοὺς μαρσίπους αὐτῶν, μηκέτι περιπατεῖν ἰσχύοντες. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔχων τοὺς ὀδηγούς (8), τὰς ὄνους ἔμπροσθεν ἔβαλλε· καὶ πάλιν κατὰ τὴν ἀμαξαν ἐπορεύετο τῶν ἀστέρων, καὶ διὰ τινῶν ἡμερῶν (9) ἐξῆλθε πρὸς τὴν φωνὴν τῶν θηλείων ἵππων (10). Καὶ οὕτως τῆς παννυχίου (11) ἐκείνης ἐξήεσαν γῆς.

[ΚΕΦ. ΜΑ΄.]

Ὅτε οὖν ἐξῆλθον (1) εἰς τὸ φῶς ἔνθα ἦσαν οἱ ἕτεροι στρατιῶται, καὶ ἀλλήλους θεασάμενοι εὔρον μαργαρίτας καὶ λίθους τιμῆς ἀξίους. Τούτους ἰδόντες πάντες μετεμελήθησαν οἷτινες οὐκ ἔλαβον· ὅσοι δὲ ἔλαβον ὑπερηύχοντο πάντες τῷ γέροντι καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ διὰ τὴν ἀγαθὴν αὐτῶν βουλήν. Ὁ δὲ Φίλων τὸν λίθον πρὸς Ἀλέξανδρον ἤγαγε, καὶ ὄλος ἦν χρυσὸς εὐροῖζος. Τότε οὖν καὶ ὁ μάγειρος ὑψηγήσατο πῶς ἐψυχώθη τὸ ἔδεσμα. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὀργισθεὶς ἐκέλευσεν αὐτὸν δεινῶς μαστιγωθῆναι. Ὅμως εἶπε πρὸς αὐτὸν· « Τί σοι ὄφελος, Ἀλέξανδρε, μεταμεληθῆναι ἐπὶ πράγματος παρελθόντος; » Οὐκ ἔφη δὲ ὅτι ἐπιεν ἐκ τοῦ ὕδατος, ἢ ὅτι ἐφύλαξεν αὐτό. Τοῦτο δὲ ὁ μάγειρος οὐχ ὁμολογήσαι εἶχεν, εἰ μὴ ὅτι ἐψυχώθη τὸ ταρίχιον (2). Προσελθὼν δὲ ὁ πονηρὸς μάγειρος ἐκεῖνος τῇ θυγατρὶ Ἀλεξάνδρου τῇ ἐκ τῆς παλλακῆς Οὔνης γεννηθείσῃ καλουμένῃ Καλῇ, ἐπλάνησεν αὐτὴν ὑποσχόμενος δοῦναι πιεῖν ὕδωρ ἐκ τῆς θανάτου πηγῆς· ὃ καὶ ἐποίησεν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τοῦτο μαθὼν, ἐφθόνησε τὴν ἀθανασίαν αὐτῶν. Καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα προσκαλεσάμενος, εἶπεν αὐτῇ· « Λαβοῦσα τὸν ἱματισμόν σου ἐξελθε ἀπεντεῦθεν· ἰδοῦ γὰρ γέγονας δαίμων ὡς ἀθανατισθεῖσα· ἔση δὲ καλου-

μένη Νηρεΐς, ὡς ἀπὸ τοῦ ὕδατος τὸ αἰδίου σχοῦσα, καὶ ἐνταῦθα κατοικήσεις »· Ἡ δὲ κλαίουσα καὶ ὀδυρομένη ἐξῆλθε τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθεν ἐν ἐρήμοις τόποις μετὰ τῶν δαιμόνων. Τὸν δὲ μάγειρον προσέταξε δεθῆναι λίθῳ ἐν τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ καὶ ῥιφθῆναι ἐν τῇ θαλάσῃ. Ὁ δὲ ῥιφθεὶς ἐγένετο δαίμων καὶ κατώκησεν ἐκεῖ ἐν τινὶ τόπῳ τῆς θαλάσσης· ἀφ' οὗ ἐκλήθη ὁ τόπος Ἀνδρεαντικός. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ μαγείρου καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὑπέλαβε διὰ τῶν σημείων τούτων ἐκεῖσε εἶναι τὰ ἄκρα τῆς γῆς. Ὡς δὲ ἐφθασαν εἰς τὴν ἀλιίδα ἦν ἔκτισεν Ἀλέξανδρος, ἔγραψε πάλιν ἐν αὐτῇ οὕτω διὰ γλυφίδος· « Οἱ βουλόμενοι εἰσελθεῖν ἐν τῇ τῶν μακάρων χώρα δεξιᾷ πορευέσθωσαν. »

Προσέταξεν οὖν συλληφθῆναι ἐκ τῶν ὀρνέων τοῦ τόπου ἐκείνου δύο. Καὶ ἦσαν πάνυ μέγιστα καὶ ἀλκιμώτατα καὶ ἡμερα· βλέποντα γὰρ τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἔφευγον. Τινὲς δὲ τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐπέβαλον ἐν τοῖς ὤμοις αὐτῶν, τὰ δὲ βαστάζοντα ἀνίπτοντο· ἤσθιον δὲ καὶ ὀῆρας ἀγρίους· ἐνθέντι καὶ πλεῖστα τῶν ὀρνέων ἦλλον πρὸς αὐτοὺς διὰ τοὺς ἵππους θνήσκοντας. Δύο δὲ ἐξ αὐτῶν κρατήσας ὁ Ἀλέξανδρος προσέταξε μὴ φαγεῖν βρώματα μέχρι τριῶν ἡμερῶν· τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ προσέταξε κατασκευασθῆναι ξύλον ὅμοιον ζυγῷ καὶ τοῦτο προσδεθῆναι ἐν τοῖς τραχήλοις αὐτῶν. Εἶτα ἔλθων αὐτὸς ἐν μέσῳ τοῦ ζυγοῦ ἐκράτησε τὸ δόρυ ὡσεὶ πῆχυν τὸ μῆκος ἔχον ἐπάνω ἤπαρ. Εὐθύς οὖν ἀναπτάντα τὰ ὄρνεα τοῦ φαγεῖν τὸ ἤπαρ, ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ ἀέρι εἰς τὸ ὕψος. Πάνυ δὲ ἔτρεμε διὰ τὴν τοῦ ἀέρος ψυχρότητα τὴν ἐκ τῶν ὀρνέων ἐκείνων γεγεννημένην. Εἶτ' εὐθύς συναντᾷ αὐτὸν πετεινὸν ἀνθρωπόμορφον, καὶ λέγει αὐτῷ· « Ἀλέξανδρε, τὰ ἐπιγεια μὴ γινώσκων, πῶς τὰ οὐράνια καταλαβεῖν ἐπιζητεῖς; ὑπόστρεψον οὖν διὰ τάχους ἐπὶ τὴν γῆν, μήπως ὀρνέοις τούτοις κατάβρωμα γενήσῃ. Καὶ πάλιν, φησὶ, πρόσχες ἐπὶ τὴν γῆν κάτω. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος μετὰ φόβου προσεῖχε, καὶ ἰδοῦ εἶδεν ὅτι ὄφεις μέγας κύκλω, μέσον δὲ τοῦ ὄφειος ἄλων (3). Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ συναντήσας· « Γινώσκεις τί ἐστὶ ταῦτα; ἢ ἄλων ἐστὶν ὁ κόσμος, ὃ δὲ ὄφεις ἢ θάλασσα ἢ κυκλοῦσα τὴν γῆν. » Αὐτὸς δὲ ὑποστρέψας τῇ βουλῇ τῆς ἄνω προνοίας κατῆλθεν ἐπὶ τὴν γῆν μακρόθεν τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ ὁδὸν ἡμερῶν ἑπτὰ. Εἶχε δὲ ἐκεῖ σατράπην αὐτοῦ, καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ ὁδὸν ἡμερῶν ἑπτὰ, εἶχε κακεῖ σατράπην αὐτοῦ· καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ τριακοσίους ἵππεῖς ἐπορεύθη σὺν αὐτοῖς καὶ ἦλθεν εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Οὐκέτι οὖν προσέθετο ἀδυνατοῖς ἐπιχειρεῖν. Ὡς εἶδον οὖν οἱ μετ' αὐτοῦ ἐκ τῆς τῶν μακάρων χώρας

σύν σοι add. B; mox τάχιστα Berger. corr. pro κάλλιστα. || 5. ἑλληνικῆ φωνῆ add. B. || 6. εἰπόντα τὰ ὄρνεα B. || 7. ἐγὼ δὲ ἐξιλωσάμενος καὶ κρατῶν τοὺς ὀδηγούς τῶν ὄνων ἔμπροσθεν βάλλοντας πάλιν κατὰ τὴν ἀμαξαν etc. B, missis intermediis. || 8. τὸν ὀδηγόν C. || 9. δι' ἡμερῶν εἰκόσι δύο B. || 10. τῶν πάλων καὶ τῶν μητέρων αὐτῶν B. || 11. πανηγίου C; B. hoc om.

Cap. XLII. 1. Cod. B: Καὶ ἐξεληθέντων ἡμῶν πρὸς τὸ φῶς εὐρέθησαν χρυσίον δόκιμον λαβόντες. Τότε οὖν καὶ ὁ μάγειρος διηγῆσατο πῶς ἐψυχώθη τὸ ἔδεσμα· ἐγὼ δὲ ὀργισθεὶς ἐκόλασα αὐτόν. Ἐρρωσο. Haetenus litera. Deinde pergit: Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν ὀδοποιρίαν ἐποιεῖτο Ἀλεξ. etc., quae leguntur initio libri tertii. || 2. τὸ ὀταράχιον cod. || 3. ἄλων cod.; idem mox ἄλων.

ἐξελλόντες στρατιῶται ὅτι Ἀλέξανδρος ἐβράδυνεν, ἤλθον καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ εὖρον αὐτὸν ἐκεῖ. Κακῆϊσε διαναπαυσάμενοι ἀνθυποστρέφουσι καὶ διαπερῶσιν Ἀλεξάνδρῳ ἀνθρωποειδῆ ὄρνεα λέγοντα· «Ὁς τὴν δεξιὰν ἀνθυποστρέψει ὁδὸν, θαυμάσια ὄψεται.» Ὁ καὶ ἐποίησεν Ἀλέξανδρος.

[ΚΕΦ. ΜΒ'.]

Καὶ μετὰ ταῦτα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ὁ Ἀλέξανδρος διοδεύσας ἐν τινι κατέλαβε λίμνη. Ἐκεῖ δὲ τὸ φοσάτον διανεπαύσατο· τὸ δὲ ὕδωρ ἐκεῖνο μέλιτος ἀνθρώμοιον ἦν. Ἐν δὲ τοῖς ἄκροις λίμνης εἰσβάς ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ διὰ τὸ διαυγῆς τοῦ ὕδατος ἰχθὺς τοῦτον θεασάμενος ὠρμησε κατ' αὐτοῦ· ὅπερ ἰδὼν ὁ Ἀλέξανδρος, εὐθέως τῆς λίμνης ἀπεπήδησεν. Ὁ δὲ ἰχθὺς τῷ τάχει τοῦ πηδήματος συνεπαρθεὶς ἐκ τοῦ ὕδατος ἐξερρίφη. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἀντιστραφεὶς ἐπληξε τῷ δόρατι. Ἦν δὲ θέαμα τῷ μεγέθει. Κελεύει δὲ τοῦτον ἐπ' ὄψεσιν αὐτοῦ ἀνατεμεῖν, ὡς ἂν ἴδῃ τὴν τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ διάθεσιν. Τούτου δὲ γενομένου, ἐξελαμψε λίθος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ, ὡς πάντας δοκεῖν λαμπάδιον εἶναι. Λαθὼν δὲ τὸν λίθον ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ χρυσῷ ἐνθεὶς τοῦτον ἐν ταῖς νυξὶν ἀντὶ φανοῦ ἐχρᾶτο. Ἐν δὲ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ γυναῖκες τῆς λίμνης ἐξήεσαν, καὶ κύκλῳ τοῦ φοσάτου περιουῶσαι μέλος τι τερπνότερον ἔλεγον, ὥστε θεαθῆναι πᾶσι καὶ τῶν ἀσμάτων ἐκείνων ἀκοῦσαι· καὶ πάλιν ἀφανεῖς ἐγένοντο. Τῆς δὲ ἕω καταλαβούσης, τὴν προκειμένην ὁδὸν ἐποιεῖτο. Τὴν ἐκεῖσε οὖν διελθὼν πορείαν ἡμέρας μίᾳς, κατέλαβε τόπον τινά· ὁ δὲ τόπος ἦν λεῖος· καὶ δὴ ἀνθρωποειδῆ ζῶα ἐφαίνοντο· ἀπὸ μὲν κεφαλῆς μέχρι τοῦ ὀμφοῦ τέλειοι ἄνθρωποι ὑπῆρχον, κάτωθεν δὲ ἵπποι. Καὶ αὐτοὶ εἰς πλῆθος ἦσαν, τόξα ταῖς χερσὶν ἔχοντες. Τὰ δὲ βέλη αὐτῶν οὐκ ἦν σίδηρος, ἀλλ' ἀντὶ σιδήρου λίθοι ὀξεῖς. Καὶ αὐτοὶ πρὸς μάχην ἦσαν ἔτοιμοι. Ὡς δὲ ἐθεάσατο ὁ Ἀλέξανδρος, κελεύει τὸ φοσάτον ἐκεῖσε παγῆναι, καὶ κύκλῳ τῆς φάλαγγος παμμέγεθες ὄρυγμα γενέσθαι καὶ τοῦτο στεγᾶσαι καλάμοις καὶ χόρτῳ προσέταξεν. Ἐωθεν δὲ πλησίον τῆς διώρυγος ὀλίγους ἔστησε τοξότας· ἐν δὲ τοῖς οἰστοῖς εἶπε μὴ ἔχειν σίδηρα, ἀλλὰ μόνα τὰ ξύλα. «Ὁπόταν δὲ τῇ μάχῃ πλησιάσωσι, τοὺς οἰστοὺς ἐπ' αὐτοὺς εὐστόχως τινάξατε (1)· τὰ γὰρ βέλη ἐπιτυχόντα καὶ μὴ ἐνεργήσαντα, θρασεῖς ἀπεργάζονται αὐτούς· καὶ ὡς ἂν ἴδητε τούτους ἐπιχυθέντας πρὸς ἡμᾶς, μὴ δειλιάσητε, ἀλλ' ἐνδότερον ποιήσασθε φεύγειν· μήπως τῷδε τῷ τρόπῳ τινὰς ἐξ αὐτῶν θηρεῦσαι δυναθῶμεν.» Καὶ ἐποίησαν οὕτω καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς. Τῆς δὲ ἡμέρας ἄρτι καταλαβούσης, ἰδοῦ παρίστανται οἱ ἀμφίπυλοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, καὶ τὸ φοσάτον κυκλώσαντες ἴσταντο μήκωθεν το-

ξεύοντες. Ἰδόντες δὲ μηδεμιᾶς πληγῆς ἐνεργητικὰ (2) εἶναι τὰ Μακεδονικὰ βέλη, πάντες ἐπισυναχθέντες τὴν τούτων ὡς δὴ κατεγέλων ἀδρανίαν· καὶ βουλήν ἑαυτοῖς ποιησάμενοι, ὠρμησαν δημοθυμαδὸν κύκλῳ τοῖς Μακεδόσιν ἐπιχυθῆναι· ὅπου γὰρ ἀνθρωπίνῃ μορφῇ οὐκ εἰς τέλος ἐφαίνετο ἀνθρώπου, οὐδὲ τὸ φρονεῖν ἀκέραιον πέφυκε· καὶ ὡς μὲν ἄνθρωποι τὸ ἀνεέργητον κατεφρόνησαν τῶν βελῶν, ὡς δὲ κτήνη τὴν ἀνθρωπίνην οὐκ ἐνόησαν πανουργίαν. Ἀσκοπῶς οὖν κατὰ τοῦ φοσάτου ὀρμήσαντες, οἱ ἀντιμαχόμενοι τούτοις ὡς δῆθεν ἔδοξαν φεύγειν. Καὶ εἰς ἄκραν ἐκχυθέντες τῇ διώρυγι πεπτώκασιν. Ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, εὐθέως ὁ Ἀλέξανδρος ὑπεξίεναι αὐτοῖς ἅπαν τὸ πλῆθος ἐνόησε ἐκέλευσε. Καὶ τότε πείραν ἔλαβον οἰοῖς ξίφεσιν οἱ Μακεδόνες κέχρηται, ἰσχυροτάτοις λίαν καὶ θανατηφόροις. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐφυγον· ἐξ αὐτῶν δὲ τινὰς βουληθεὶς ὁ Ἀλέξανδρος περιποιήσασθαι, καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην ἀγαγεῖν, ἄχρι πενήκοντα τῆς διώρυγος ἐξήγαγεν· οὐσπερ διασώσας μέχρις ἡμερῶν κβ' καὶ τὴν αὐτῶν μὴ ἐπιγινώσκων δίαιταν, ἅπαντες ἐτελεύτησαν. Τῶν ἐκεῖσε οὖν διελθόντες δι' ἡμερῶν ἐξήκοντα τὴν οἰκουμένην κατέλαβον· καὶ δὴ ἐπανεπαύσαντο τοῦ κόπου.

[ΚΕΦ. ΜΓ'.]

Καὶ τότε οὖν ἔδοξε τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπιστολὴν γράψαι ἐν Μακεδονίᾳ Ὀλυμπιάδι τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ Ἀριστοτέλει τῷ καθηγητῇ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ γεγραμμένα τάδε.

Ἀλέξανδρος, βασιλεὺς Ὀλυμπιάδι μητρί μου καὶ Ἀριστοτέλει τῷ καθηγητῇ χαίρειν (1).

Χρόνος ἤδη παρωχῆκει πολὺς, ὧ μῆτερ, τὰ περὶ ἡμῶν τῇ σῇ μὴ ἀναδιδραχθῆσθαι στοργῇ. Ἐπὶ τούτῳ γινώσκω ἀδημονεῖν σε καὶ φροντίζειν περὶ ἐμοῦ καὶ ἀσθενεῖν σὲ τῇ ψυχῇ πλείστοις λογισμοῖς, ὡσπερ χειμαζομένη ναῦς, καὶ ταῖς νυξὶ συνιέναι καὶ τὰ περὶ ἐμοῦ μελετᾶν. Πολλάκις δὲ καὶ δυστυχοῦντά με ὁ ὄνειρος παραδείκνυσιν. Οἶδά σε τοιγαροῦν ποτὲ μὲν τῇ δυστυχίᾳ ὀλιβομένην ἐν τῷ ὄνειρῳ, διεγερθεῖσαν δὲ ἐξ αὐτοῦ χαρῆναι τῷ τοῦ ψεύδους φαντάσματι, λυπηθῆναι δὲ καὶ ἐπὶ τῇ τῆς ἀποδημίας στερήματι· τῷ αὐτῷ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναντίου ἐν τῷ ὄνειρῳ συνιοῦσα χαίρεις (2) τῆς εὐτυχίας καὶ θεωρίας τοῦ υἱοῦ ἐμπιπλαμένη· τοῦ δὲ ὄνειρου ἀναστᾶσα οὐ μετρίως λελύπησαι ἐν τοιαύτῃ (3) οὐσὰ χαρᾶ τοῦ ὄνειρου· ἐπίσταμαι γὰρ στοργὴν μητρὸς εἰς ἀποδημοῦντα υἱόν. Ταῦτα δὲ καὶ ἐμοὶ πολλάκις ἐμφαίνεται· ἐξ ἑμαυτοῦ γὰρ καὶ τὰ σὰ ἐπίσταμαι, μῆτερ ἐμή. Ἐν τούτοις δὲ πᾶσιν ἴλεως ἔσο μοι τοῖς ἀγνοήμασι· καὶ τὰ ἐμοὶ συμβεβηκότα διὰ τῆσδέ μου ἀνάγνωθι τῆς ἐπιστολῆς.

Cap. XLII. 1. τινάξαντες cod. || 2. ἐνεργητικῆς cod.

Cap. XLIII. 1. Hanc quoque epistolam Berger. de Xivrey publici juris fecit libro laud. p. 334 sqq. || 2. χαίρειν ὅσης cod. || 3. τῇ αὐτῇ cod. || 4. Αἰγυπτῶν cod. corr. Berg. || 5. ἥιος cod. ἡγουν Berg. || 6. ἦνπερ cod.

Καὼς γὰρ πρώην σοι ἀνεδίδαξα τὰ περὶ Δαρείου, ὡς αὐτὸν συμβολαῖς ἠττήσαμεν τρισὶ, μετὰ δὲ τὸ ἠττηθῆναι αὐτὸν, ἐγκρατῆς γενόμενος πάσης Περσίδος τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, ὡς προέφη, γυναῖκα εἰλόμην καὶ ὁμόνοιαν Πέρσαις καὶ Μακεδόσιν ἐκ τούτου πεποίηκα τοῦ δράματος. Τοὺς δὲ πάντας ἀναλαβόμενος τὴν κατ' Αἴγυπτον ἐποίησάμην ὁδόν. Καὶ δὴ χώρας πλείστας καὶ πόλεις ὑποτάξας, [εἰς] τὴν Ἰουδαίαν παρήμην γῆν. Οὔτινες (οἱ ἐκεῖσε) ζῶντι Θεῷ ἔδοξαν λατρεύειν, ὃς ἐμὲ ἐποίησε πρὸς αὐτοὺς ἀγαθὴν ἔχειν γνώμην, καὶ ὅλη μου ἡ ψυχὴ πρὸς αὐτὸν ἦν. Τούτους δὲ ἐχαρισάμην τὰ τε δῶρα καὶ τοὺς ἐτησίους φόρους· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν Περσικῶν λαφύρων πλείστα τούτοις ἔδωκασάμην. Παρ' αὐτῶν δὲ βασιλεὺς κοσμοκράτωρ ἀνηγορεύθη καὶ διελθὼν τὴν αὐτῶν χώραν δι' ἡμερῶν ἰκανῶν τὴν Αἰγυπτίων κατέλαβον γῆν, ἐν ᾗ διατρίψας καιρὸν ὀλίγον, πᾶσά μοι ἡ χώρα ὑπετάγη. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν αὐτῶν πόλιν, βασιλέα με καὶ αὐτοὶ κοσμοκράτορα ἀνηγόρευσαν. Διὰ δὲ τὸν χρησμὸν αὐτῶν, πόλιν ἑμαυτοῦ τὴν Αἰγύπτου (4) ὠνόμασα, ταύτην ἐκ βάθρων οἰκοδομήσας καὶ παμποικίλοις κίοσι καὶ ἀνδριάσι κατακοσμήσας αὐτήν. Κάκεισε πάντας τοὺς θεοὺς ἐξουθένισα, ὡς οὐκ ὄντας θεοὺς, τὸν δὲ ἐπὶ τῶν Σεραφίμ θεὸν ἀνεκέρυξα. Στήλην δὲ ἐμὴν καὶ τῶν ἐμῶν φίλων ἐν αὐτῇ ἴδρυσα τῇ πόλει, ὡς (5) Σελεύκου, Φιλίππου καὶ Ἀντιόχου. Ταῦτα οὖν ποιήσας ἔδοξέ μοι τὴν ἀκραν τῆς γῆς καταλαβεῖν· καὶ τὸ ἐννόημα ἔργον ἦν. Ἐπὴν δὲ τὴν ὑψήλιον οἰκουμένην διήλθον, εἰς τόπους δυσβάτους καὶ ἀγρίους κατηντήσαμεν. Ὡς οὖν τοὺς δυσβάτους ἐκείνους τόπους διήλθομεν δι' ἡμερῶν τριάκοντα, εἰς πεδῖον κατηντήσαμεν πάνυ λεῖον· ἐν αὐτῷ δὲ ἀγρίους ἀνθρώπους εὔρομεν, καὶ τούτους ἐτροπώσαμεν. Ὡς δὲ ἐνδοτέρων εἰσελθόντες τὰς Ἡρακλέους εὔρομεν στήλας καὶ τὰ μέλαθρα Σεμιράμειος· καὶ ἐκεῖ ἀναπαυσάμενοι ἡμέρας τινὰς, διελθόντες εὔρομεν ἀνθρώπους ἐξάχειρας καὶ ἐξάποδας, οὓς καὶ τροπώσαμενοι τῶν ἐνδοτέρων διήλθομεν, καὶ κατελάβομεν τόπον παράλιον. Ἐκεῖσε οὖν ἀναπαυσάμενοι, καρκίνος θαλάσσιος ἐκβάς ἵππον νεκρὸν ἀναλαβόμενος τὴν θάλασσαν εἰσέδου. Ἐπέστησαν δὲ ἡμῖν πληθὸς ἐναλίων θηρίων, ὡς μὴ ἰκανοὺς ἡμᾶς ἐνὸς καρκίνου περιγενέσθαι. Πυρὸς δὲ φλόγα ἀνάψαντες τῶν ἐκεῖσε διεσώθημεν. Ἐκεῖθεν οὖν διελθόντες ἕτερον κατελάβομεν τόπον, καὶ αὐτὸς παράλιος ἦν. Καὶ νῆσος ἐφαίνετο κατὰ τὴν θάλασσαν. Ναῦν δὲ κατασκευάσας τὴν νῆσον εἰσῆλθον· κάκεισε εὔρον ἀνθρώπους ὁμοίους τῇ ἡμῶν διαλέκτῳ, σοφοὺς μὲν, γυμνοὺς δὲ πάντας ὡς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶν. Καὶ δὴ τῶν ἐκεῖθεν ἐξελθόντες καὶ διελθόντες ἡμέρας τινὰς, εὔρομεν ἀνθρώπους ἐξάποδας καὶ τριοφθάλμους, καὶ τούτους διελθόντες εὔρομεν ἀνθρώπους κυνοκεφάλους· μόλις δὲ καὶ τούτους διεκφυγόντες κατελάβομεν ἐν πεδίῳ παμμεγέθει. Κατὰ μέσον δὲ τῆς πεδιάδος φάραγξ ἐσπήρικτο· καὶ ταύτην γεφυρώσας καὶ περάσαντες

πανστρατὶ διήλθομεν ἐκεῖθεν. Ἐκτοτε δὲ οὐκέτι εἶχομεν τὸ τῆς ἡμέρας φῶς, καὶ ὡς ἔθος ἦν ἐμπεριπατήσαντες ἡμέρας τινὰς κατελάβομεν ἐν τῇ πανυχίῳ γῆ. Ἐνθα ἐστὶ ἡ τῶν μακάρων χώρα. Καταλαβόντα δὲ πρὸς με δύο ὄρνεα ἀνθρωπόμορφα, ἱπτάμενα, συνεβουλεύσαντό μοι· « Οὐκ ἔξιστί σοι, Ἀλέξανδρε, τῶν ὧδε διέρχεσθαι. » Ἐκεῖθεν οὖν ὑποστρέψαντες, τοῖς πᾶσι παρεκελευσάμην μετὰ χεῖρας λαβεῖν τινὰ τῶν ἐκεῖσε· ὀλίγοι δὲ τὸ προσταχθέν ἐξετέλεσαν. Ὀπηνίκα οὖν τῷ φωτὶ κετελάβομεν, ἅπαντες μετενόησαν οἱ μὴ ἄραντες. Καὶ δὴ τῶν ἐκεῖθεν ἐξήλθομεν, δεξιόις μέρεσι τὴν ὑποστροφὴν ποιούμενοι. Διελθόντες δὲ ἡμέρας τινὰς τοὺς Ἴπποκενταύρους ἐπολεμίσσαμεν. Καὶ τούτους τροπώσαμενοι, δι' ἡμερῶν πεντήκοντα τὴν οἰκουμένην κατελάβομεν, πολλοὺς κινδύνους διελθόντες. Ταῦν δὲ πρὸς Πῶρον τὸν τῶν Ἰνδῶν βασιλέα εὐτρεπιζόμεθα πολεμίσει. Καὶ ὅσα περὶ ἡμῶν ἡ θεία εὐδοώσειεν πρόνοια, ταῦτα γενέσθω. Τὴν δὲ ἀπογραφὴν τῶν θεαθέντων πραγμάτων ἐνδον εὐρήσετε τῆς ἐπιστολῆς, ἥπερ (6) ἐντυχόντες τὰ ἡμῶν κατ' ὅπως ἀναδιδαχθήσεσθε. Ἐρρωσο μήτερ σὺν τῷ καθηγητῇ μου ὑπὲρ ἡμῶν τὸ θεῖον ἐξιλεούμενοι.

Ταύτην οὖν τὴν ἐπιστολὴν γράψας Ἀλέξανδρος ἀπέστειλε τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

[[ΚΕΦ. ΜΔ'.]]

Ἐκεῖσε οὖν διατρίψας Ἀλέξανδρος ἡμέρας πέντε, ἀνεζωπύρησε πᾶν τὸ στρατόπεδον καὶ ἀπάρας τῶν ἐκεῖ ὄρμησε κατὰ Ἰνδῶν. Καὶ δὴ τὴν Ἡλίου καταλαβόμενος χώραν, εἰσῆλθεν αὐτῇ πόλει. Ἱερὸν δὲ ἐλέγετο αὕτη τοῦ ἡλίου εἶναι, καὶ ἱερά τινα δένδρα ἦσαν, ἐκεῖσε δὲ τὸν Ἀπόλλωνα χρησμούς ἀποτελεῖν. Ἐλθὼν δὲ Ἀλέξανδρος ἐν αὐτοῖς ἐκαθέσθη, καὶ δὴ φωνῆς μὲν ἤκουεν, ἐώρα δὲ οὐδενός. Ἡ δὲ φωνὴ χρησμὸς ἦν. Ὁ δὲ χρησμὸς τὸν Ἀλεξάνδρου ὑπέφηνε θάνατον. Περίλυπος οὖν γενόμενος ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ διελθὼν τῶν ἐκεῖσε ἔρημόν τινα κατέλαβε τόπον. Καὶ τῆς φάλαγγος παρεκταθείσης, ἐκ τῶν παραφυομένων θάμνων ἀνθρωπάρια ἀνίσταντο· καὶ αὐτοῖς [ἀνά] εἰς πούς ὑπῆρχεν· οὐρὰ δὲ αὐτοῖς ἦν δίκην προβάτου. Τὰς δὲ χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ἕνα ἐκεῖνον πόδα ὅμοιον εἶχον ἀνθρώποις. Ὡς δὲ ἐξανίσταντο, κοῦφοι λίαν ὑπῆρχον τοῖς πηδήμασι. Καταδραμόντες δὲ ἐπ' αὐτοὺς περιεγένοντο, καὶ μόλις ὀλίγους πιάσαντες πρὸς Ἀλέξανδρον ἤγαγον. Κελεύει οὖν ὁ Ἀλέξανδρος πλησιεστέρους αὐτοὺς ἐνεχθῆναι. Ἐπεὶ δὲ πλησίον αὐτοῦ ἔστησαν, λόγοις ἐλεεινοῖς αὐτὸν παρεκάλουν· « Ἐλέησον, δέσποτα, ἔλεγον, τοὺς ὁμοίους σοι ἀνθρώπους· καὶ γὰρ διὰ τὴν ἀδρανίαν ἡμῶν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ κατωκίηταμεν. » Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀλέξανδρος ἐπικάμπτεται καὶ κελεύει αὐτοὺς ἀπολυθῆναι. Οἱ δὲ ἀπολυθέντες καὶ εἰς ἀκρωρείας ἀνελθόντες πετρῶν, μήκοθεν ἤρξαντο καταγελᾶν Ἀλεξάνδρου λέγοντες· « ὦ τῆς ἀπει-

ρίας σου· οὐκ εἶ (1) ἄξιός ἡμῶν γεύσασθαι κρίσεις. Οἱ γὰρ φρενῶν καθὼς καὶ ὑμεῖς ἐλλειπόμενοι, ἡμῶν περιγενέσθαι οὐ δύνανται. » Ταῦτα λέγοντες καὶ ὀρχοῦμενοι πηδῶντες Ἀλεξάνδρου κατέπαιζον. Αὐτὸς δὲ ἀκούων

καὶ θεωρῶν τὸ σκυθρωπὸν ἐνήλατο (2), καὶ γελᾶν ἐνεκεχείριστο· ἀφ' οὗ γὰρ τὸν χρησμὸν ἦν λαβῶν, οὐδέπω αὐτὸν γελᾶσαντα εἶδομεν μέχρι τῆς αὐτῆς ὥρας· καὶ γὰρ γέλωτος ἄξια ἦν τὰ λεγόμενα (3).

BIBLION Γ'.

ΚΕΦ. Α'.

Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν ὁδοιπορίαν ἐποιεῖτο Ἀλέξανδρος ἀναλαβῶν τὴν δύναμιν αὐτοῦ πρὸς Πῶρον τὸν βασιλέα Ἰνδῶν. Πολλὴν οὖν ἔρημον ὁδεύσαντες καὶ τόπους ἀνύδρους καὶ φαραγγώδεις (1), ἔλεγον οἱ ἔξαρχοι τῶν στρατευμάτων πρὸς τὰ στρατόπεδα· « Ἀρκετὸν ἡμῖν μέχρι Περσίδος ποιήσασθαι (2) τὸν πόλεμον καὶ ὑποτάξαι τὸν Δαρεῖον ὡς ἀπαιτοῦντα τοὺς Ἕλληνας φόρους· τί ἄρτι κάμνομεν πορευόμενοι πρὸς Ἰνδοὺς εἰς θηριώδεις τόπους καὶ μὴ προσήκοντας τῇ Ἑλλάδι; ἔάν Ἀλέξανδρος τῇ ἰδίᾳ μεγαλοφροσύνῃ πολεμιστῆς τυγχάνῃ, καὶ θέλῃ ὑποτάσσειν βαρβάρων ἔθνη, τί αὐτῷ ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν; πορευέσθω μόνος καὶ πολεμεῖτω (3). » Ἀκούσας

δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος, διαχωρίσας τὸ Περσικὸν πλῆθος καὶ τὸ τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, εἶπε πρὸς αὐτοὺς· « Ἄνδρες συστρατιῶται καὶ σύμμαχοι (4), Μακεδόνες καὶ πάντες οἱ τῶν Ἑλλήνων δυνάσται (5), οὗτοι οἱ Πέρσαι πολέμιοι ὑμῶν ἦσαν καὶ ἐμοῦ, ** καὶ νῦν (6) διαγογγύζετε· ἤδη γὰρ διετάξασθέ (7) με μόνον πορευέσθαι πρὸς πόλεμον καὶ πολεμεῖν βαρβάροις. Τοῦτο μέντοι ὑμᾶς ὑπομιμνήσκω (8) ὅτι κακείνους τοὺς πολεμίους ἐγὼ (9) μόνος ἐνίκησα, καὶ (10) ὅσους βούλομαι λαβεῖν τῶν βαρβάρων (11) πάλιν μόνος νικήσω· ἐμὸν γὰρ (12) ἐν βούλημα πρὸς τοὺς πολέμους (13) τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἀπάντων (14) ἐθράσυνεν. Ἦδη ἀδρανῶν ὄντων (15) πρὸς τὰ Δαρείου πλήθη, οὐκ ἐγὼ μόνος τῆς στρατιᾶς ἐν τοῖς πολέμοις ὑπερήσπιζον (16); οὐκ ἐγὼ

Cap. XLIV. 1. ἡ cod. || 2. τὸ σκυθρωπὸν ἀφεις ἐνήλατο? τὸ σκυθρωπὸν ἀπελήλατο? || 3. Hactenus pertinent quæ ex cod. C inde a fine capituli XXIII exscriptimus. Sequentia eadem leguntur in cod. B et A.

Cap. I. Hinc tertius liber incipit in Valerio et cod. A, quem reliquimus inde a cap. XXII, 34. || 1. A: διοδεύσας τόπους φαρ. νόπας τε ἔκαμνε μετὰ τῶν στρατευμάτων ὥστε τοὺς ἐξάρχους αὐτῶν λέγειν· Ἀρκετῶς ἔχομεν μέχρι Περσῶν ποιήσασθαι τὸν πόλεμον κτλ. || 2. ποιῆσαι B. || 3. addit A: μηδὲ ἡμᾶς συναπαγέσθω συμμαχοὺς ἑαυτοῦ τοὺς κάμοντας ἐν τοσοῦτοις πολέμοις, κεχημῶτας ἤδη ταῖς πολλαῖς μάχαις καὶ τοῖς ἐπαλληλοῖς*. Πίπτοντες δὲ ἐπὶ τὸ ἔδαφος ὠδύροντο, τὰ τε ὄπλα ἐδείκνυον τεθραυσμένα καὶ δεδαπανημένα ἐσθῆτάς τε τετριμμένας ἡμφιεσμένας. δώδεκα γὰρ ἔτη διανυέντα τοῖς πολέμοις (διήνυεν τὸ τοῖς πολ. cod.) καθήριθμοῦντο, οἱ μὲν ἀδελφοὺς ἀπολωλότες, οἱ δὲ υἱοὺς, οἱ δὲ πατέρας. Ἀκούσας ταῦτα Ἄλ. κτλ. || 4. ἄνδρες... σύμμαχοι om. B. || 5. καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνας A. || 6. νῦν τί δ. καὶ ἤδη δ. C. || 7. διετάξατε C. Cod. A ita: οὗτοι γὰρ οἱ Πέρσαι πολέμιοι ὑμῖν ἐγένοντο· εἰ δὲ διαστάζετέ με μόνον, πορευέσθε πρὸς τοὺς βαρβάρους. Τοῦτο μέντοι κτλ. || 8. ὑπομιμνήσω B C. deinde ὡς ὅτι B. || 9. πῶς ἐγὼ μ. C; dein ὑπερνήκησα B. || 10. καὶ τούτους πάλιν μόνος νικήσω C. || 11. Περσῶν B. || 12. τοίνυν B; ἐν γὰρ μου σοφὸν βούλευμα A. || 13. π. μάχην A. || 14. ἀπ. add. ex A. || 15. ἤδη ἀνεγρᾶν οὖν τὰ πρὸς τὰ Δ. π. A;

LIBER TERTIUS.

I. *Pergens autem in Indiam per terras desertas et aquarum indigentissimas bestiolarum quoque examinibus infestas, quas phalangia vocant, multo labore ipse atque exercitus fatigantur: in eademque jam duces ejus colloquia conferebant, quod sibi satis esse deberet usque ad Persarum proelia laborasse. His quoque subditis et Dario, consultum quantum oportuerit Græciæ, si modo vectigales Persas patriæ fecissent. Quo vero ille tenderet labor in Indiam properantibus, adeo infestis omnibus locis feritate bestiarum? Quod si in tantum ardore rei bellicæ Alexander urgeretur, non sane videri consilium inconsultæ isti cupidini si comes fieret reliqua multitudo. Iret ergo quo vellet, duceretque qui vellet: se tamen missos facere deberet tot jam bellis exercitos ac fatigatos. Enimvero his Alexander cognitis, advocatoque omni tam Persico scilicet quam Macedonico exercitu, in hæc verba concionatur: « Unus mihi idemque est sermo apud utrumque vestrum, o fortissimi milites, quive mecum Macedones huc venistis,*

quive Persæ experti imperium post victoriam nunc mihi commilitium profitemini. Igitur in commune vobis dictum hoc habetote, quod si me solum ire in Indos eorumque bella decrestis, faciam id quidem intrepidus ac libens. Enimvero unum admoneam quod adtestemini, nihil esse mirum si ad futura quoque discrimina solus ire compellar, cum prioribus quoque solus animi virtute subfecerim. Neque mihi est arduum, Macedones mei, eadem consulere nunc quibus vos rectos in hanc solus possessionem victoriæ duxerim, sola ferme cura imperatoria militans in hisce, quas confecerim, expeditionibus. Nisi forte istud a me arrogantius ac non verius dictum esse miremini: cum unum quodvis imperatorium sapiens prudensque consultum præstet manum multorum inconsultius laborantium. Recognoscite igitur pariter et recensete, an vos umquam sufficere potuisse tot illis Darii milibus ac fortitudini putaretis, qua ego princeps semper militiæ laborisque semper dux in preliis insuperavi. Nisi forte aliis addubitantibus timentibusque, egomet ipse legationem mei apud Darium

ἑμαυτοῦ (17) ἄγγελος εἰσῆλθον (18) πρὸς Δαρεῖον; οὐ παρεβουλευσάμην ἑμαυτὸν τοῖς κινδύνοις (19); εἶτα δὲ ἐβουλεύσασθε εἰς Μακεδονίαν μόνοι ἀφικέσθαι (20); ἅπιτε καὶ διασώσασθε ἑαυτοὺς, καὶ μὴ ἀμφισβητήσατέ τι εἰς ἀλλήλους, ἵνα μάθητε ὡς οὐδὲν δύναται στρατιὰ ἄνευ (21) φρονήσεως βασιλέως. » Καὶ οὕτως εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἰκέτευον αὐτὸν λῆξι τῆς ὀργῆς, ἔχειν δὲ αὐτοὺς συμμάχους ἕως τέλους (22) μεθ' ἑαυτοῦ (23).

ΚΕΦ. Β'.

Καὶ δὴ παραγενομένου αὐτοῦ σὺν πάσῃ τῇ δυνάμει αὐτοῦ εἰς τοὺς ὄρους (1) τῆς Ἰνδικῆς χώρας, ἀπήντησαν αὐτῷ γραμματοφόροι σταλέντες παρὰ Πύρου βασιλέως Ἰνδῶν, καὶ ἐπέδωκαν αὐτῷ τὰ γράμματα Πύρου βασιλέως· καὶ λαβὼν Ἀλέξανδρος ἀνέγνω ἐνώπιον τῶν στρατοπέδων αὐτοῦ οὕτω περιέχοντα· « Πῦρος βασιλεὺς Ἰνδῶν Ἀλεξάνδρῳ τῷ τὰς πόλεις λεηλατοῦντι.

Προστάσω σοι ἀναχωρεῖν (2)· ἄνθρωπος γὰρ ὢν τί δύνασαι πρὸς θεόν; τί δέ σοι καὶ τοῖς συνοῦσι χιμασίαν (3) παρέχεις, ἀσθενέστερος ὢν πρὸς μάχην, δοκῶν σθεναρώτερός μου εἶναι; Ἐγὼ οὖν ἀήττητός εἰμι· οὐ μόνον ἀνθρώπων τυγχάνω βασιλεὺς, ἀλλὰ καὶ θεῶν (4)· καὶ παρόντα γὰρ Διόνυσον, ὃν λέγουσι θεόν, ἀπήλασαν τῇ ἰδίᾳ δυνάμει οἱ Ἰνδοί. Ὡστε οὖν οὐ μόνον συμβουλεύω, ἀλλὰ κελεύω σοι (4*) διὰ τάχους ἐπανελθεῖν εἰς τὴν Ἑλλάδα· οὐ γὰρ ἐκφοθήσει με ἢ πρὸς Δαρεῖόν σου μάχῃ, οὐδὲ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὅσα κατὰ τὴν ἐκείνων ἀδράνειαν ἐγένετο τυχηρά (5)· οὐ γὰρ δοκεῖς σθεναρώτερός μου ὑπάρχειν (6)· ὥστε οὖν ἀπελθε (7) εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰ γὰρ χρεῖαν εἴχομεν τῆς Ἑλλάδος, πάλαι ἂν πρὸ (8) Ξέρξου κατεδουλωσάμεθα αὐτὴν οἱ Ἰνδοί· νῦν δὲ ὡς ἀχρεῖον ἔθνος τυγχάνον καὶ παρ' αὐτοῖς μηδενὸς ἀξίου βασιλικῆς θεωρίας ὑπάρχοντος, οὐκ ἐπεστράφημεν ἐπ' αὐτούς (9)· πᾶς γὰρ τὸ κρεῖττον ἐπιθυμεῖ ἔχειν, οὐ τὸ ἔλαττον (10). »

Οὕτως οὖν δημοσίᾳ ἀναγνοὺς Ἀλέξανδρος τῷ στρα-

ῆ. διαδραμόντων ὡς Δ. π. Β; ἦ. ἀνδρανεῖς ὄντες πρὸς τὰ Δ. π. C. || 16. τὴν στρατιάν. συνεισερχόμεν B. || 17. sic A; αὐτός B; om. C. || 18. ἐγενόμεν C. || 19. οὐ. κινδύνοις om. C. || 20. sic C; εἶτα δ. ἐ. πορευθῆναι; καὶ νῦν πορεύεσθε εἰς Μακ. μόνοι, καὶ διασώσατε B. || 21. δίχα A. || 22. sic C; εἰς τέλος B; μέχρι τ. A. || 23. addit A: ἐπέτρεψεν δὲ τοῖς γεγρακόσιν ἀπιέναι ἀποπεμψάμενος αὐτούς· ἀπέστειλε δὲ τοῖς Ἑλλησιν, ὅπως ἀκμαζόντων ἀνδρῶν στρατὸν πέμψωσιν αὐτῷ.

Cap: II. 1. εἰς τὰς σύρας B; εἰς τὸ ὄρος C; καὶ μεθ' ἡμέρας εἰς τοὺς τῆς Ἰνδικῆς ἐγένοντο A. || 2. addit C: καὶ μὴ ἢ κατὰ Δαρεῖον νίκη εἰς ὑπεροψίαν μεζονά σε θαρσύνῃ (ἐθάρσυνε cod.) καὶ κατὰ θεοῦ ἀρης (θεὸν ἦρας cod.) τὸ δόρυ σου, ἀπείρως ἔχων ὅση παρ' ἐμοὶ δύναμις, καὶ ὅτι τῷ θυμῷ τῷ ἐμῷ οὐχ ὑποστήσεται πᾶσα ἢ ὑπ' οὐρανόν. Σὺ γὰρ ἄνθρωπος ὢν κτλ. || 3. num χειμασίαν οὐ παρ., an ἀτυχήματα vel καμάτους, συμφορὰν vel tale quid? τί δὲ τοῖς σὺν σοι συμμαχί (sic) παρέχεις C; τί δὲ τοῖς (sic) τῶν ἐτέρων εὐτύχημα ἀπώλεσας, ἀσθενεστέροις συμβαλὼν εἰς μάχην; δοκεῖς σθεναρώτερος ἐτέρων εἶναι· ἐγὼ γὰρ ἀήττητός εἰμι A. || 4. sic A; ἀλλὰ καὶ Διόνυσον ἔχων ἐνταῦθα ἀπειλοῦντά σοι, ὃν λέγουσι θεόν. ὥστε κτλ. B C. || 4*. προστάσω σοι ἵνα τῷ κράτει ἡμῶν φόρους ἐξαποστείλης, καὶ πρὸς Μακεδονίαν φυγῶν διασωθήσῃ. οὐ γὰρ φοθήσει κτλ. C. || 5. στυχηρά C; στυχηρός A; τυχηρῶς B. || 6. οὐ γὰρ. ὑπάρχειν om. C. || 7. ἀπάραι C. || 8. πρὶν B A. || 9. τυγχάνον βασιλικῆς θ. οὐκ ἐπ. B; supplevi ex C et A. || 10. ἐχ. οὐ τ. ἐ addidi ex A; πᾶς γὰρ τοῦ κρεῖττονος ἐπ. C, qui deinceps addit: Τούτοις δὲ τοῖς προτάγμασι τοῖς κελευθεῖσί σοι ὑπ' ἐμοῦ πεισθῆναι [εἰ] μὴ θελήσεις, οὐ μόνον ἐν Μακεδονίᾳ φυγῶν [οὐ] διασωθήσῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν συμπαντα κόσμον διερευνησῶ σε καὶ οὐκ ἐκφεύξει τοῦ θυμοῦ μου. Cod. A addit: ὥστε οὖν ἰδοῦ τρίτον σοι λέγω· σύστρεφε, καὶ ὢν μὴ

facere dubitavi. Nisi uspiam me cunctantem aut residem in proelio denotastis. Si ergo vobis ista sunt amica consilia uti deserto me solitarii ad Macedoniam repeditis, ite sane: libens vos votis properantibus prosequar: modo si concordii animo id facere possitis, neque dissidentes in nulla pericula prolabamini, ex quis facile noscatis, omnem exercitus fortunam atque virtutem consistere in animo sapientis imperatoris. » His auditis, cunctos pariter poenitentia fatigabat. Confirmatis denique animis, quæ sunt et sedare iracundiam regis, et uti se obsecutoribus ad cupita.

II. Atque ita fines Indiæ ingressis obvii fuere legati, quos rex Porus ad Alexandrum cum litteris miserat, quarum sententia hæc erat: « Porus rex Alexandro dicit hæc: Incursanti infestantique tibi fines ac civitates meas mando, Alexander, dicoque, uti cum te hominem memineris, nihil ad deos inconsultius moliare. Neque enim urgere te debent ad ausa temeraria fortunæ hominum imbecilliorum, hortarique uti Indos incessas, quod tibi fuerit in Persas fortunā proclivior. Non enim te ex eo juvari speraverit virtus tua, cum primum nostri ceperis experimentum. Patet quippe cuivis nosse, quis ille sim Porus, et an ulli adversum nos licuerit ex fortitudine. Quippe non homines

modo verum etiam deos viribus antestemus, quibus diis inefficacem audaciam fuisse adversum nos, documenta sunt antiquissima vel vestra. Quippe cum illum ipsum Liberum vestrum, qui apud vos deus existimetur, temere in hæc irrumpentem, irritum superatumque hinc Indi in fugam verterint. Quare non modo suadeo, verum jubeo quoque abire te hinc ad tuas Græcias contentum Darii fortuna et paribus gentibus viribusque ad illam vestri nominis mediocritatem. Neque enim si nobis Græcia vestra opus jam foret, non olim atque ante Xerxæ conatus subacta Indis foret. Enimvero quoniam inutilis nobis est, nihilque dignum opibus nostris aut amœnitatibus habet, neque quæsita est, neque quaeretur. Is enim demum labor suavis est præliantibus, ex quo sit etiam idonea spes præmiorum. Neque est nostrum, in magno conatu digno operæ pretio caruisse. Quare id tertio jam prædico ac denuntio tibi, uti facessas ex his, quibus imperare non possis. »

His litteris publice recitatis, Alexander ait: « Nunc quoque vos moneo, sanctissimi milites, ne quid rursus magnificentia ista barbarica animos vestros inconsultius turbet. Auditis enim litteris Pori, revocate illam quoque litterarum Darii memoriam, videteque num arrogantia dispar, num

τοπέδῳ αὐτοῦ τὰ γράμματα Πύρου, εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ἄνδρες συστρατιῶται, μὴ πάλιν ὑμᾶς ταρασσέτω τὰ ἀναγνωσθέντα Πύρου γράμματα· μιμνήσκεσθε (11) οὖν καὶ ὧν ἔγραψε Δαρεῖος· ἀληθῶς γὰρ μία φρόνησις ἐστὶ τοῖς βαρβάροις ἢ ἀναισθησία (12)· ὥσπερ γὰρ τὰ παρ' αὐτοῖς (13) ζῶα, τίγριδες, λέοντες, ἐλέφαντες, γαυρούμενοι τῇ περὶ αὐτοὺς γενναιότητι (14), βραδίως ὑπὸ ἀνθρωπίνης φρονήσεως (15) κυνηγοῦνται, οὕτω καὶ οἱ βασιλεῖς τῶν βαρβάρων γαυρούμενοι τῇ πλήθει τῆς στρατιᾶς βραδίως ὑπὸ τῆς φρονήσεως τῶν Ἑλλήνων χειροῦνται. » Καὶ οὕτως ἀποφηνάμενος Ἀλέξανδρος πρὸς τὸ θρασῦναι τὴν στρατιὰν αὐτοῦ ἀντιγράφει Πύρῳ ἐπιστολὴν περιέχουσαν οὕτω·

« Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος βασιλεῖ Πύρῳ χαίρειν. Ἐτι μᾶλλον (16) περισσοτέρως ἡμᾶς εὐπροθύμους ἐποίησας πρὸς μάχην ὀτρυνθῆναι (17) λέγων τὴν Ἑλλάδα μηδὲν ἄξιον ἔχειν βασιλικῆς θεωρίας, ἀλλ' ὑμᾶς τοὺς Ἰνδοὺς πάντα κεκτηῖσθαι καὶ πόλεις καὶ χώρας· οἶδας (18) δὲ ὅτι πᾶς ἄνθρωπος τὸ κρεῖττον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν, καὶ οὐ τὸ ἔλαττον ἔχειν (19)· ἐπεὶ οὖν οἱ Ἕλληνας ταῦτα οὐκ ἔχομεν, ὑμεῖς δὲ οἱ βάρβαροι κήκτησθε αὐτὰ, ἐπιθυ-

μοῦντες τῶν κρειττόνων θέλομεν ταῦτα ὑφ' ὑμῶν κτήσασθαι (20). Γράφεις δὲ καὶ θεὸν σεαυτὸν εἶναι καὶ ἀπάντων ἀνθρώπων βασιλέα, ὥστε καὶ τοῦ θεοῦ σε μείζονα δύνασθαι· ἐγὼ δὲ πρὸς ἀνθρώπων μικρὸν συνάπτω τὸν πόλεμον, καὶ μάλιστα βάρβαρον, καὶ οὐχὶ πρὸς θεόν (21)· θεοῦ γὰρ μίαν πανοπλίαν οὐ δύναται ὑπενεγκεῖν πᾶσα ἢ οἰκουμένη, βροντῆς ἤχον, ἀστραπῆς φωτισμὸν, κεραυνοῦ ὄργην. Ὡς οὖν σε οὐ θαμβοῦσι τὰ ὑπ' ἐμοῦ πολεμηθέντα ἔθνη (22), οὐδὲ ἐμὲ δειλαίνουσι οἱ σου κομπῶδεις λόγοι. »

ΚΕΦ. Γ'.

Ὁ δὲ Πύρος δεξάμενος τὰ γράμματα Ἀλεξάνδρου καὶ ἀναγνοὺς ὠτρύνθη φρόδρα, καὶ εὐθέως συνήγαγε τὰ πλήθη τῶν βαρβάρων καὶ ἐλέφαντας καὶ ἕτερα θηρία πολλά, ἅτινα συνεμάχοντο τοῖς Ἰνδοῖς. Ὡς δὲ ἦλθον ἐγγὺς οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Πέρσαι, ἰδὼν Ἀλέξανδρος τὴν παράταξιν τοῦ Πύρου ἐφοβήθη, οὐ τοὺς ὄχλους, ἀλλὰ τοὺς ὀήρας (1)· ἀνθρώποις γὰρ εἶχεν ἔθος μάχεσθαι, οὐ θηρίοις.

Γίνεταί οὖν Ἀλέξανδρος πάλιν ἑαυτοῦ ἄγγελος, καὶ

δύνασαι ἄρχειν μὴ ἐπιθύμει. || 11. μέμνησθε δὲ C. || 12. φρόνησις τοῖς βαρβάροις νίκην ποιεῖ· ὥσπερ τὰ etc. C. || 13. ὑπ' αὐτοῖς C. ὑπ' αὐτοῦ B. || 14. καὶ τῇ ποικιλίᾳ τοῦ σώματος addit A. || 15. φύσεως C; ὑπὸ ἀνθρωπίνης... βραδίως excid. in B. || 16. cod. C praemittit hæc: Ἄ εἶπας ἡμῖν ὡς τῇ κατὰ Δαρεῖου νίκη θρασυθέντες καὶ ἐν ὑπεροφίᾳ τὸ δόρυ ἡμῶν ἤραμεν, τοῦτο μετὰ ἀληθείας ἔλεξας. Ἄλλ' ἐπεὶ οἶσθα ὅτι καὶ κατὰ θεὸν ἐγκρατῆς γέγονα, σὺ ἐν τίνι ἰσχύεις; μὴ καὶ θεῶν σὺ ἀλκιμώτερος εἶ; εἰ δὲ καὶ ἀλκῆς μετέχεις θεῶν, διὰ (ἵνα cod.) τί Δαρεῖον οὐκ ἔσωσας; καίπερ βουλευθεὶς οὐκ ἠδυνήθης. Ἄλλ' ἐτι μᾶλλον περισσοτέρως κτλ. || 17. ἐτι προθυμότερος ἡμᾶς ἐποίησας εἰς μάχην σοὶ ὀτρυνθῆναι A. || 18. οἶδα B C. || 19. λαβεῖν et ἔχειν om. C. || 20. διὰ τοῦτο ἐπιθυμοῦμεν λαβεῖν αὐτὰ παρ' ὑμῶν C. || 21. ἐγὼ δὲ σοὶ οὐχ ὡς θεῶ ἐπελεύσομαι, ἀλλ' ὡς ἐνὶ ἀνθρωπίσκῳ ἀδρανεῖ καὶ πολέμου ἀμνήτω C; ἐγὼ οὖν ὡς πρὸς ἀνθρώπων κομπήγορον καὶ βάρβαρον συμβάλλω τὸν πόλεμον, οὐχ ὡς πρὸς θεόν A. Deinde addit corrupta hæc C: Σὺ δὲ μὴ τῇ ἰσῆι δυνάμει θεῶν ἀντιπαρατάξασθαι σπουδάζης, ἀλλ' ὅση σοὶ ἰσχύς, μήποτε καὶ σὺ τὰ ἴσα θεοῖς (ὁ ἰσόθεος;) ἐξουδενωθήσῃ ὑπὸ στρατοῦ Μακεδονικοῦ, ὥσπερ καὶ ἄκων μεμάντευσας. ἐπίσταμαι γὰρ καὶ γὰρ ὅτι νικηθέντα σε φεύγειν, οὐ χωρήσειεν ἢ σύμπασα γῆ, ἀλλὰ παρ' ἐμοῦ κατασχεθεὶς τοῖς ἐν σοὶ ἐξουδενωθήσῃ καὶ παραπεμφθήσῃ θεοῖς οὐκ ἐν μακάρων χώρᾳ, ἀλλ' ἐν Ἄδῃ συνεῖναι Πλούτωνι καὶ Περσεφόνη. ἐκεῖ γὰρ εἶναι σε χρὴ· θεοῦ γὰρ μίαν κτλ. || 22. sic A; ἐμὲ οὖν οὐ θαμβοῦσι τὰ ὑπὸ σε λεχθέντα ἔθνη, οὕτε δειλὸν ποιοῦσιν οἱ πρὸς σου κομπῶδεις λόγοι B; ἐμὲ οὖν οὐ θαμβοῦσιν οὕτε δ. π.: οἱ ὑπὸ σου κ. τ. λ. C. ||

Cap. III. 1. addit C: θεωρήσας γὰρ τὸ ξένον τῶν θηρίων ἐθαύμασεν. Quæ sequuntur usque ad βάλλω σοὶ πολεμῶν de-

dissimilia verba? Haud sit dissimilis imprudentia. Sicut enim feræ istæ bestiaequæ, quæ apud ipsos sunt plurimæ, pardi videlicet et leones elephantique, solo illo naturæ suæ freti impetu et corporis alacritate, facile hominum sapientia subjugantur; itidem hosce barbaros intelligit fiducia multitudinis fretos, nulla tamen præditos imperatoria Græcave sapientia, perfacile mox in ditionem nostram esse venturos: atque itidem prudentia nostra ad perniciem sui uti posse, ut in feras est facilis hominibus effectus.

In hunc fere modum Alexander cum suos adhortatus esset, ipse quoque Pori litteris responsurus in hanc sententiam scribit: « Terreri nos putans, Pore, litteris tuis, magnum admodum meis consiliis incentivum præstitisti, quo nobis in vos dispositum est militare. Dicis enim nihil ejusmodi habere Græcos, quod sit dignum ad opulentiam vestram: vos vero hisce esse omnibus affluentibus quæ sint ad beatitudinem necessaria. Addis præterea operæ pretium considerari militantibus oportere, uti ne frustra laboretur.

Quibus omnibus doces, quod nos quoque alacrius ad vos tendere debeamus, unde nobis hæc cuncta, quæ adeo vos prædicatis, accesserint. Fateor enim nihil esse Græcis ejusmodi, quorum vos divitiis gloriâmini, atque idecirco indigentes meliorum a vobis petere necessaria. Illud vero ridiculum, ut cum te homunculis præferas, tum diis quoque potioem esse pronuncies: quod ni adesset litteris tuis, in reliquis fiducia fortitudinis dici posset: quoniam vero hisce non temperas, temeritas utique est intelligenda. Quare sicuti tibi constantiam fingit ille contemptus, velut earum fortuna gentium minime moveare, quæ sunt a nobis bello superatæ, ita nos quoque nihilum omnino terreat verborum ista magnificentia, quæ temeritatis vestrae index potius est quam fortitudinis. »

III. His lectis Porus ad belli studia incitabatur. Cogit ergo exercitum, et quamplurimos elephantos ceteraque genera bestiarum quibus Indi commilitant; contraque eos Macedonum et Persarum aderat multitudo. Enimvero cum illos Pori numeros Macedones intuerentur unaque his

εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ἔνθα ἦν Πῶρος, στρατιωτικῶν σχήματι ὀψώνια ἀγοράζων. Οἱ δὲ Ἴνδοὶ θεασάμενοι εὐθέως παρέστησαν αὐτὸν Πῶρω τῷ βασιλεῖ· καὶ λέγει αὐτῷ Πῶρος· « Πῶς ἔχει Ἀλέξανδρος; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Ζῆ καὶ ὑγιαίνει, καὶ ἐπιθυμῆ ἰδεῖν τὸν τοιοῦτον βασιλέα Πῶρον. » Ὁ δὲ Πῶρος ἐξελθὼν μετὰ Ἀλεξάνδρου ἔδειξεν αὐτῷ τῶν θηρίων τὸ πλῆθος, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πορευθεὶς εἰπέ τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι ἐγὼ τοῖς ὁμοίοις σὺ (2) θηρσί μέλλω σοι πολεμεῖν. »

Ἐξελθὼν δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ Πύρου θεασάμενος τὴν παράταξιν τῶν θηρίων καὶ ἐξετάσας τὸν ἴδιον λογισμὸν, πολλὴν σκέψιν ἐν ἑαυτῷ ποιησάμενος τί λοιπὸν ποιεῖ ὁ φρενήρης Ἀλέξανδρος; (3) Ὅσους ἂν εἶχεν ἀνδριάντας χαλκοῦς (4) καὶ τῶν στρατιωτῶν τὰ καταφράγματα (5) στήσας τρόπαια, τούτους ἐκέλευσε πυρωθῆναι ἐπιμελῶς, ὡς εἶναι μόνον πῦρ τὸ χάλκωμα, καὶ ἐκέ-

λευσεν αὐτοὺς ἔμπροσθεν στῆναι ὡσεὶ τεῖχος τῆς παρατάξεως τοῦ πολέμου. Ὡς δὲ ἐσαλπισαν τὸ πολεμικὸν μέλος, εὐθέως ὁ Πῶρος ἐκέλευσεν ἀπολυθῆναι τοὺς θῆρας· τὰ οὖν θηρία τῇ ὀρμῇ ἐρχόμενα ἐπεπήδων καὶ ἐδράσσοντο τῶν ἀνδριάντων, καὶ εὐθέως τὰ στόματα αὐτῶν ἀνήπτετο, καὶ οὐκέτι οὐδενὸς ἤπτοντο. Οὕτως οὖν τὴν ὀρμὴν τῶν θηρίων κατέπαυσεν ὁ νουεχῆς Ἀλέξανδρος (6). Οἱ δὲ Πέρσαι κατεδυνάστευον τοὺς Ἴνδούς καὶ τούτους ἀπεδίωκον τοξοβολίαις καὶ ἵππομαχίαις. Πολλοὶ δὲ ἀνηροῦντο (7), καὶ ἦν ἡ μάχη πολλῇ ἀναιρῶντων καὶ ἀναιρουμένων· πίπτει δὲ καὶ ὁ Ἀλεξάνδρου ἵππος ὁ Βουκέφαλος, ἐξασθενήσας τῇ γνώμῃ (7*)· καὶ τούτου γενομένου (8) ἀμελήσας τοῦ πολέμου ὁ Ἀλέξανδρος, εἴκοσιν ἡμέρας ἔμειναν πολεμοῦντες μετ' ἀλλήλων· οἱ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου φοβηθέντες ἑαυτοὺς προεδίδουσαν.

sunt in A. || 2. τοὺς ὁμ. σου θῆρας βάλλω BC || 3. ὁ φρ. Ἀλ. om. B. || 4. χαλκοῦς om. B. || 5. κατάφρακτα B. || 6. addit C : καὶ ἀπρακτα τὰ θηρία καθ' ὅλου ὑπεστράφησαν. Dein : Ὡς δὲ τὸν πόλεμον συνεκρότησαν, γενναίως ἀντέκειντο Πέρσαι καὶ Μακεδόνες τῷ Ἰνδικῷ στρατεύματι etc. || 7. addit C : τὸ γὰρ ἔμπειρον Ἀλεξάνδρου ἐνίκα τοῦ πλῆθους τὴν δύναμιν. || 7*. διαληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Πύρου, καὶ ἐξησθένησε τὴν γνώμην. A. || 8. καὶ διὰ τοῦτο ἀμελεῖτο C. Cod. A praebet hæc : Τούτου δὲ γενομένου ἀμελήσας τῆς μάχης αὐτὸς ἑαυτῷ ἔσυρον τὸν ἵππον μὴ ἀρθῆναι ὑπὸ τῶν πολεμίων. καὶ οὖν ἡμέρας ἔμειναν πολεμοῦντες, καὶ ἔκαμνε τὸ Ἀλεξάνδρου στρατεύμα, ὥστε ἑαυτοὺς παραδιδοῖναι. νοήσας δὲ κτλ. Codex C post verba πολεμοῦντες μετ' ἀλλήλων ponit hæc : Καὶ τῇ μὲν ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ συγκροτηθέντος τοῦ πολέμου, ἀφνω ἐλέφαντες ἤλθουσαν σὺν τῇ Ἰνδῶν παρατάξει ξυλίνοις ἐπιφερόμενοι τείχεσι (1. ξύλινα φέροντες τείχη), καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἄνδρες ἐνοπλοὶ ἴσταντο, δόρατα ταῖς χερσὶν ἔχοντες. Ὡς δὲ ταῦτα ἐθεάσαντο οἱ Μακεδόνες ἀπέκαμον, καὶ τῇ προγονικῇ αὐτῶν περιέπεσον δειλανδρία. Νῦξ δὲ ὅμως αὐτοὺς τοῦ πολέμου κατέπαυσε. Καὶ δὴ τὰς σκιγὰς καταλαθόντες οὐδὲν ἦν παρ' αὐτοῖς ἀγαθὸν τὸ ἐνόημα, ἀλλ' ἔδοξεν αὐτοῖς Ἀλέξανδρον παραδοῦναι εἰς χεῖρας Πύρου, καὶ παρ' αὐτοῦ τὸ ζῆν ἐξαίτησάμενους ἐν Μακεδονίᾳ διασώζεσθαι. Τοῦτο δὲ γινούς Φίλων, ὁ φίλος τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, καταμηνύει τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὴν πανουργίαν τοῦ στρατοπέδου. Ὁ δὲ ἄπαν τὸ πλῆθος προσεκαλέσατο καὶ μέσον πάντων ἴστατο συγνάζων ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ σὺν δάκρυσιν τὸ Μακεδονικὸν στρατόπεδον ἐξελιπάρει· καὶ ἦν αὐτῷ κάλλος ἡδονῆς τὰ δάκρυα. Καὶ ὦ, εἶπε, στρατὸς Μακεδονικὸς, εἰ παρ' ὑμῶν μεμίσσημαι, ὑμεῖς με τοῦ ζῆν ἀπαλλάξατε· ἡ δὲ ὑμῶν βρομφαία ἐν ἔμοις, παρακαλῶ, διεληθέτω μέλεσι· κρεῖττόν μοι παρ' ὑμῶν θανεῖν, ὦ φίλοι μου, καὶ μὴ αὐχένα τοῖς πολεμίοις υποκλίνειν ἐμόν. Ναί, καὶ κτείνατε δὴ με, πάντας ἱκετεύω, εἰ με βούλεσθε Ἴνδοις παραδοῦναι. » Ὡς οὖν ἐθεάσαντο τὸν Ἀλέξανδρον Μακεδόνες κοπετὸν ἔκοψαν ἐπ' αὐτὸν πάντες. Καὶ « ὦ δέσποτα, εἶπον, εἰ οἱ πάντες ἡμεῖς αὐριον ὑφὲν ἀποθανούμεθα, οὐκ ἂν σοῦ προτιμώμεθα μᾶς τριχὸς ἀποβολήν. Ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε καὶ τὸ δοκοῦν σοι πράττε· βεβίως γὰρ ὑπὲρ σου τὸ θανεῖν προθυμούμεθα. Ἐπὶ τούτῳ πάντα κατασπάζεται· καὶ πάντες ἐκ ψυχῆς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀπεστράφησαν· οἷδε γὰρ καὶ δακρυὶς κλίνειν

bestias memoratas, admodum animo turbari cœpere, haud dubie cunctabundi ob insolentiam ejusmodi prœlii, quod una esset cum hominibus barbaris et omnigenis bestiis agitantum. Id animi eorum non clam Alexandrum fuit. Nam ipse quoque unacum bestiarum ista novitate movebatur.

Quæsitæ ergo belli ratione, comminiscitur per astutiam, quo demum genere averti posset impetus bestiarum. Igitur statuas æreas quam plurimas advehi secum quibusque de proximis locis ad locum prœlii jubet : quod ubi factum est, ibidem igni subjecto quam plurimo calefieri eas et igniri festinat : erantque eæ statuæ post primas acies et ordines sitæ, atque ita ante belli tempus hostibus invisitatæ. Enimvero ubi signa bellica crepuere, primique concursus partium sperabantur, Indi barbari feras illas bestias per se ire dimitunt, ita scilicet doctas, ut cum primum in adversos volavissent circaque eos præliaturi hostes occuparentur, nihil Indis supervenientibus moræ fieret, quin libera jaculandi hostis trucidandique facultas pateret. Id ubi factum est, prædocti Macedonum ordines primi paululum de loco quo institerant repedantes, ignitas statuas incursantibus bestiis produnt. Quas cum falsa facie velut etiam candente colore,

impetu belli complexu et morsibus affectarent, mox sauciæ debilesque aut protinus cadere aut refugere cœpere omnino nullum auxilii ullius emolumentum dominis adferentes. Sicque Indis ab illo ferarum auxilio destitutis secunda concursio fuit, ut ipsi prælium inter sese virtutibus experirentur. Igitur Persæ cœpere sagittis Indos incessere ceteroqui nudos armorum, eminusque configere, neque minus eos equestribus præliis quam vehementissime Macedones fatigare. Cum quibus una cum ipse Alexander periculo non deesset, equus ille Bucephala, quo vehabatur, Pori dextra vulneratur, et cadit : idque Macedonibus supra omnia quæ possunt in præliis incommoda videri ingratum fuit. Quare, neglecto omni omnino opere bellandi, equum exanimem ipse cauda in partes suas retrahit, metuitque ne spoliū illud Indi suum vellent, quod esset Alexandro pudibundum. Atque ita receptis suis et prælio dissoluto, viginti ferme dies induciis dantur, quibus utrimque sepeliendis exurendisque his qui apud alteros prælio desiderati fuerant, institere. Sed hisce quibus dixi diebus haud pauci Persarum in partes Pori transire Alexandro nuntiabantur.

ΚΕΦ. Δ'.

Νοήσας δὲ Ἀλέξανδρος ὅτι μέλλει προδιδοῦσθαι, σιγὴν κελεύσας γενέσθαι τοῦ πολέμου, ἀπεφώνησε πρὸς Πῶρον βασιλέα λέγων· «Τοῦτο οὐκ ἔστι βασιλέως δύναμις, ἐὰν ἵνα ὑπὸ τῶν ἡμῶν νικήσῃ, μεταξὺ ἡμῶν τὰ στρατόπεδα ἀπολλύωνται (1), ἀλλὰ τοῦτο γενναϊότης ἔστι τοῦ ἰδίου σώματος, ἐὰν ἑκάτερος (2) ἡμῶν, ἀναπαυσαμένης τῆς στρατιᾶς, ἔλθωμεν εἰς μονομαχίαν

περὶ τῆς βασιλείας (3). Ἐχάρη δὲ ὁ Πῶρος ἐπὶ τούτῳ (4) καὶ ὑπέσχετο μονομαχεῖσθαι πρὸς αὐτὸν, δοῶν τὸ σῶμα Ἀλεξάνδρου μὴ ἀναλογεῖν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ σῶμα· ἦν γὰρ Πῶρος πηχέων πέντε, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος οὐδὲ τριῶν. Ἔστησαν οὖν ἑκάτερα τὰ πλήθη ἐπὶ θεωρίαν Πῶρου καὶ Ἀλεξάνδρου. Θόρυβος οὖν γίνεταί ἄφνω εἰς τὸ τοῦ Πῶρου στρατόπεδον· ὁ οὖν Πῶρος θροηθεὶς (5) ἔστράφη εἰς τὸ ὀπίσω ἰδεῖν τίς ὁ θόρυβος· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κοιλάνας αὐτοῦ τοὺς πόδας (6) ἐμπηδᾷ εἰς αὐτὸν

καρδίαν καὶ μεταστρέφειν ψυχὴν τῶν ἀκάμπτων καὶ (φύσιν) ἐκθρασύνει τὴν θαλασσίαν καὶ πρὸς εὐτολμον ἀντισκευάσαι γνώμην· καὶ γὰρ μάλιστα φιλίας ἔστι (γνώμη) οὐδὲν ἰσχυρότερον (τῶν ἐναντίων) πρὸς ἀντιπαράταξιν τῶν πολεμίων. Καὶ δὴ ἡμέρας καταλαβούσης τὸ Ἰνδικὸν εἰς μάχην ἐξῆλθε στρατόπεδον. Εἰς ἐλέφαντας δὲ ὡς προεῖπον ἐπιβεθῆκοτες, πόλεις ἐφαίνοντο περιπατούμενοι τοῖς τείχεσι κατωχυρωμένοι. Ὡς οὖν εἶδεν Ἀλέξανδρος, τοιαύτην διανοήθη ἐνέργειαν· τὸ γὰρ ὄξυ τοῦ νοῦς τάχιον ἐποίησε τὴν ἐνθύμησιν· ἐν τούτῳ γὰρ Ἀλέξανδρος ἐθαυμάζετο τὰ μέγιστα. Κελεύει οὖν τοῖς ὀπλίταις αὐτοῦ, ὅπου πηλίσσον γενώνται οἱ ἐλέφαντες, ἔμπροσθεν αὐτῶν ἀκοντίσαι σμικρότατα χοίρων βρέφη. Καὶ ἐποίησαν οὕτως. Ὡς οὖν ταῦτα εἶδον οἱ ἐλέφαντες γρυλλίζοντα ἔμπροσθεν αὐτῶν, εὐθέως ἄνω καὶ κάτω ἐκτιναχθέντα τὰ καστρίδια ἔρριψαν, καὶ ἀνυποστρέπτως ἔφυγον. Καὶ δειλία Ἰνδοῖς ἐκ τούτου ἐπέπεσε. «Καὶ ὡς ἡμῖν, εἶπον, ἀπὸ τούτου τοῦ μεираκίου, ὅτι καὶ τοὺς λέοντας ἀπέστρεψε καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἀπεδίωξε, ποῖα δὴ λοιπὸν ἐλπὶς ἡμῖν;» Τούτων οὕτω γενομένων, ὁ πόλεμος πάλιν συνεκροτεῖτο, καὶ ὑπερισχύουσιν οἱ Ἰνδοὶ τῆ στρατοπέδῳ Ἀλεξάνδρου. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐκεῖσε θαυμαστῶς ἐμαχῆσατο, καὶ μόλις τὸ Ἰνδικὸν ἠδυνήθη ἀποστρέψαι στίφος, ὥστε παρ' Ἰνδῶν κυκλωθέντα μόλις ἢ πρόνοια τῆ Βουκεφάλῃ (quem mortuum jam dixerat auctor) ἐπιβάντα ἴππῳ διέσωσε. Δι' ὅλης οὖν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ μάχη ἀνένδοτος ἦν ἑσπέρας δ' ἐλθούσης ἡ νύξ αὐτοὺς διεχώρισεν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τοὺς ὑπ' αὐτὸν παρεθάρσυνε, καὶ μεγαλοψύχους αὐτοὺς εἶναι παρήγει τοῖς πολέμοις, καὶ μήτε τῆ διώξει ἀσκόπως ἐπιχύνεσθαι, μήτε τῆ ἀνατροπῇ εὐχερῶς ἀποστρέφεσθαι. Ἄρτι δὲ τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, εἰς πλήθος ἀνεῖκαστον ὁ Πῶρος παρετάξατο. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς Πῶρον τὸν βασιλέα ἀπεφώνησε οὕτως· Τοῦτο οὐκ ἔστι κτλ. ut in codd. B A.

Cap. IV. 1. μεταξὺ. ἀπολλύονται excid. in B; cod. A : τοῦτο οὐκ ἔ. β. δ. ἐὰν εἰκῆ τὸ στρατεύμα ἀπόληται etc. || 2. ὑπὸ τῶν B C. || 3. καὶ πέρας ὁ πόλεμος λάβη addit C. || 4. ἐπὶ τ. om. B. || 5. πτυρεῖς A. || 6. κοιλάνας τοὺς π. Πῶρου B; om. hæc

IV. Quod cum et impune fieri pervideret, et consuetudinem haud commode gliscere fidei negligentibus, inuit consilium uti Porum ad solitarium ipse proelium provocaret, cetera dicens genera bellandi fortunam exspectare potius quam virtutem aut gloriam ducum. Enimvero sibi non indidem laudem videri imperatores captare oportere, unde subditis suis periculum fieret. Optimum ergo in utroque iudicant viri, si suis ipsimet duces manibus experirentur. Quod si Poro sederet, fortunam ejusmodi minime aspernaturum. Id barbarus sibi libenti satis offerri profiteretur, adquiescitque conditioni, quam Alexander fecerat: scilicet aestimatione barbarica de modo corporum mensuram virium metiens, cum se proceritate corporis et cetera magnitudinis congruentia longe distare ab exiguitate Alexandri pervideret, ipse quinque ferme cubitis evectior, cum Alexandrum qui visitavere vix tribus cubitis numeravissent. Hac igitur arrogantiae spe cum dies pariter et locus praelio constitisset, fieretque pugna regalis, primitus quidem anceps diu fortuna bellantibus videbatur, non minus Alexandro tempus incursandi rimante, quam Poro locum vulneris declinante. Sed cum forte apud Indos ex quadam repentina conversione Pori strepitus et conclamatio exstitisset, avertissetque os quo causam Porus illius strepitus cognovisset, involat Alexander, atque ejus inguina telo cominus transfigit, eumque prosternit. Hac indignatione Indi excitati in arma prosiliunt, instaurantque id proelium, quod absque vulgi periculo pactum inter reges erat. Enimvero Alexander saepe jam Indicam vim expertus non facilem rei bellicae, manu silentium quaerit et ab hoste patientiam petit,

paulisperque patientibus in hunc modum loquitur: « Non equidem video causas, o Indi, tam inconsulti hujusce discriminis vestri, cum nihil egerit aliud nostra inter nos praeliatio, quam uti vestro commodo consultaret. Igitur cum omnis militantium vis ei ostentationi proficiat, si, teste imperatore suo, quod singulis sit devoti animi monstraverint; quid hoc rei est quod incassum discrimina vestra profunditis, Pori jam testimonio facessente? »

Ad hæc dicta cum Indi se nolle Græcis fieri captivos, dominumque Alexandrum pati vulgi murmure testarentur, secundo etiam sermone Alexander monet, solverent hunc cordis sui metum, expectationemque curarum ejusmodi abicerent atque secluderent: et fidem rati dat jurejurando. Neque enim sibi libidinem talem aut desiderium umquam Indici imperii adstitisse: sed enim omnem illam causam praellii hanc fuisse, si experimento ipso fortitudinis suae, gentes quoque ceteræ didicissent, amicitiam suam singulos magis quam vehementiam experiri convenire. Igitur irent quisque securus in sua, nec ultra quicquam de victorum insolentia trepidarent: cum illa quoque causa ab indignatione victoris sese utique tueretur, quod plerique soleant in ultionem prioris contumeliae insequi superatos. Non Indos enim culpæ illius reos apud se fuisse, verum Porum, qui sat sibi poenarum, quæ lex belli, monuit, praestitisset. Sed ne ipsi quidem ultra jam hostis sum, ait. Quin etiam hortor moneoque vos, uti regem, ut fas exigit et vobis moris est, sepulturæ inferatis. » Ad hæc dicta Alexandri non cunctanter quidem adquieverat vis Indorum. Sed enim Alexandro non absque utili sapientia hæc humanitas

ΚΕΦ. Ε΄.

καὶ ἐντίθησι τὸ ξίφος (7) αὐτοῦ εἰς τὰς λαγόνας (8) αὐτοῦ, καὶ αὐτίκα ἀναίρει Πῶρον τὸν βασιλέα Ἰνδῶν. Ἦρξαντο οὖν τὰ στρατόπεδα ἀμφοτέρων εἰς ἀλλήλους πολεμεῖν. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος λέγει πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς· « Τάλανες Ἰνδοὶ, τί (9) πολεμεῖτε, τοῦ βασιλείως ὑμῶν ἀναιρεθέντος; » Οἱ δὲ εἶπον· « Ἴνα μὴ αἰχμαλωτισθῶμεν διὰ τοῦτο πολεμοῦμεν. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος λέγει αὐτοῖς· « Παύσασθε πολεμοῦντες καὶ ἀναστρέψαντες εἰσέλθετε εἰς τὴν πόλιν ὑμῶν ἐλεύθεροι ὄντες· οὐ γὰρ ὑμεῖς εἰς τὸ στρατόπεδόν μου ἐτολμήσατε ἐπιβῆναι, ἀλλὰ Πῶρος. » Ταῦτα δὲ εἶπεν εἰδὼς ὅτι οὐκ ἀνηλόγει τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ μετὰ τῶν Ἰνδῶν μάχεσθαι (10). Ἐκεῖθεν οὖν ἐκέλευσε τὸν βασιλέα Πῶρον θάπτεσθαι βασιλικῶς (11). Τὰ δὲ τίμια πάντα τοῦ παλατιοῦ λαθῶν (12) καὶ καταστήσας τὴν πόλιν αὐτῶν, τὴν ὀδοιπορίαν ἐποιεῖτο πρὸς τοὺς Βραχμαῖνας (13) ἧτοι Ὀξύδρακας, οὐχ ὡς ὄντας πολεμιστὰς τὰ πλήθη, ἀλλὰ γυμνοσοφιστὰς ὑπὸ καλύβας καὶ σπήλαια οἰκοῦντας.

Οἱ δὲ Βραχμαῖνες μαθόντες παραγίνεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὸν βασιλέα Ἀλέξανδρον, τοὺς ἀρίστους αὐτῶν φιλοσόφους ἔπεμψαν πρὸς αὐτὸν μετὰ γραμμάτιων. Καὶ δεξάμενος καὶ ἀναγνοὺς Ἀλέξανδρος εὖρεν οὕτω περιέχοντα· « Γυμνοσοφισταὶ Ἀλεξάνδρῳ ἀνθρώπῳ ἐγράψαμεν· εἰ μὲν παραγίνη πρὸς ἡμᾶς πολεμήσων, οὐδὲν ὀνήσει· οὐδὲ γὰρ ἔχεις τι παρ' ἡμῶν βαστάσαι· εἰ δὲ θέλεις ἀέχομεν βαστάσαι, οὐ δέεται ταῦτα πολέμου (1), ἀλλὰ δεήσεως, οὐ πρὸς ἡμᾶς ἀλλὰ πρὸς τὴν ἄνω πρόνοιαν· ἐὰν δὲ βούλη μαθεῖν τίνες ἐσμέν, ἀνθρωποὶ γυμνοὶ φιλοσοφεῖν εἰωθότες, οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν ἀλλ' ἐκ τῆς ἄνω προνοίας δημιουργηθέντες· σοὶ μὲν γὰρ ἔπεται πολεμεῖν, ἡμῖν δὲ φιλοσοφεῖν. »

Ταῦτα ἀναγνοὺς Ἀλέξανδρος εἰρηνικῶς πρὸς αὐτοὺς ἐπορεύετο (2), καὶ εἶδεν ὕλας πολλὰς καὶ δένδρα πολλὰ καὶ ὑπέρκαλα (3) μετὰ καρπῶν παντοδαπῶν, ποταμὸν (4) δὲ

|| 7. τὴν ῥομφαίαν ἄ. διὰ τοῦ λ. C. || 8. βουθῶνας A. || 9. τίνι B. || 10. addit C : Τότε δὲ πρηνεῖς πεσόντες ἀμφοτέρα τὰ μέρη τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπερήμεσαν καὶ κύριον παντὸς τοῦ κόσμου ἀνηγόρευσαν. || 11. addit C : ὡς καὶ τὸν Δαρσίον. Καὶ οὐκ ἦν Μακεδόσιν ὀφθαλμοῖς τὸ θεᾶσθαι τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ πάντες κάτω ἕνεον, ὡς ἀπὸ τινος ἐρυθριῶντες αἰσχύνης, μνήμη ποιούμενοι τοῦ παρ' αὐτοῖς ἐνουμήματος. Ὡς δὲ κύριος ὁ Ἀλέξανδρος καὶ Ἰνδοῖς ἐγεγονεῖ, τὸ σκυθρωπὸν Μακεδόνων ἐθεράπευσεν καὶ ἀμνήμων ἦν τῶν ἐναγῶν βουλευμάτων. Ὡς δὲ τοῖς βασιλείοις Πύρου ὁ Ἀλέξανδρος εἰσέδου, τὰ τίμια πάντα τοῦ παλατιοῦ αὐτοῦ παρέλαβε, καὶ πᾶσα ἡ ἀνατολὴ καὶ αἰ αὐτῆς χώραι δουλικῶς Ἀλεξάνδρῳ ὑπέκεισαν. || 12. Plura interponit cod. A : Καὶ τὰ τίμια πάντα βαστάξας τὴν ὀδοιπορίαν ἐποιεῖτο. Ὑπετάξατο δὲ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ τοὺς τῶν λοιπῶν τόπους τῆς Ἰνδικῆς βασιλείας, ἐχειρώσατο δὲ καὶ τοὺς ὑπὸ Πausanίου Ἰνδοῦς. Ἰδὼν δὲ καὶ Ἀόρην καλουμένην ἔχουσαν τὸ ὕψος εἰ καὶ ἑχτάδιον [1. ὕψος ἕνδεκα σταδίων. V. Arrian. 4, 28], Ἀόρην λεγομένην διὰ τὸ μηδὲ ὀρνέοις ἐπιβατὴν εἶναι. Ἐπὶ τὴν Ἀόρην ταύτην καὶ ὁ Διόνυσος στρατευσάμενος ἠδυνάτησε ἐλλήνων (1. εἰσὶν), ὁμοίως τε καὶ Πρακλῆς διὰ τὸ ὕψος καὶ διὰ τὴν ὀχυρότητα. Εἶδεν (εἶδεν cod.) δὲ ὁ Ἀλέξανδρος αὐτὴν τρόπῳ τοιῆδε. Ἐκελεύσατο κατασκευασθῆναι πασσάλους σιδηροῦς καὶ τούτους ἐμπεθῆναι (ἐμπαγῆναι!) εἰς τοὺς κρημνοὺς, δι' ὧν ἀναβαίνοντες οἱ Μακεδόνες ὠχυρωμένοι * τοῖς ὑπομαχομένοις Ἰνδοῖς ἰσχυρὰν καταλαβέσθαι τὴν πέτραν. Καὶ τὴν Ἀόρην οὕτω κατελάβετο. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐχειρώσατο, ἀκούων ἐν ταῖς ἰασπ. (τῷ Ἰθάσπῃ?) ποταμῷ βασιλευσάμενος πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς τοῦ ἡλίου, ἔχοντα μὲν πολὺ πλῆθος στρατοῦ καὶ ἐλεφάντων, ἐβούλετο καὶ ἐπ' ἐκείνους στρατεύειν. Προσκαλεσάμενος οὖν τοὺς Μακεδόνας παρακαλεῖ, ὅπως σὺν αὐτῷ καὶ ἐπὶ τούτους στρατεύσωνται. Ἦν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τολμηρότερος καὶ παραβουλότερος. Ἐθεν τις καταμάθη τὴν εὐτολίμην μάλιστα αὐτοῦ. Ἦν πόλις τῆς Ἰνδικῆς, εἰς ἣν πολλοὶ περευγότες τῶν ἄλλων πολεμίων ἐληλύθεισαν : [πρὸς ταύτην] ὡς ἂν μεγίστην καὶ ὀχυρωτάτην προσεβάλλοντο. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος καὶ ταύτην ἐπολέμει. Ἐπειδὴ δὲ προστεθήσαν κλίμακες, ἐπλήσθησαν [καὶ ἐκλάσθησαν add.], καὶ ἐκωλύθησαν οἱ Μακεδόνες ὑπερβῆναι εἰς τὴν πόλιν. μονάσαι δὲ [μόνη δὲ σώα?] ἔμενον ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνιδὼν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὸ γενόμενον εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ δύο φίλων Πευκέστου καὶ Πτολεμαίου. Οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει θεωρήσαντες ὤρμησαν πρὸς αὐτόν. Ἐν τούτῳ ὁ μὲν Πευκέστης καὶ Πτολεμαῖος παραστάντες αὐτῷ ἀπεμάχοντο περὶ πλείονος ποιούμενοι τὴν τοῦ βασιλείως σωτηρίαν τῆς ἰδίας. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος γενναίως ἀγωνιόμενος ἐτρώθη ὑπὸ τῶν μαζῶν (ὑπὲρ τὸν μάζον). Οἱ δὲ Μακεδόνες αἰσθόμενοι τὸ γεγονός καὶ ὑπερπηδήσαντες τὰς πύλας ἀνέρρηξαν· εἰσδραμόντες δὲ εἰς τὴν πόλιν ἄπαντας ἀνήρουν μὴ φειδόμενοι μήτε τῶν γυναικῶν μήτε τῶν νηπίων, ταύτην ὑπὲρ τοῦ βασιλείως ποιούμενοι τὴν ἐκδίκησιν. Οὕτως οὖν τῆς πόλεως παραληφθείσης, παρήνουν τὸν Ἀλέξανδρον οἱ Μακεδόνες μὴ φιλονεικίαν δεῖνῶς ἔχειν μηδὲ παραβουλεύεσθαι. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν ὀδοιπορίαν πρὸς Ὀξυράκας (sic etiam cod. B.) ἐποιεῖτο οὐχ ὡς ὄντας πολεμιστὰς etc. ut in cod. B. || 13. Quæ jam sequuntur de Brachmanibus usque ad verba καὶ εἶδεν ὕλας πολλὰς καὶ δένδρα, non habet cod. C. Quæ deinde leguntur, eadem exhibet etiam cod. C, sed alio loco, quum sedes Brachmanorum in insula fuisse statuat, quam addit rex antequam in Pori regionem venerit. Vide lib. II, cap. 35 extr.

Cap. V. 1. A : οὐ δ. τ. τολμήσαι· σοὶ γὰρ ἔπεται πολεμεῖν κτλ. missis intermediis. || 2. pergit A : καὶ ὄρα πάντας γυμνοπεριβόλους, missis intermediis et sequentibus usque ad verba τάφος οὐκ ἔχετε. || 3. sic C; ὑπέρκλαμρα B. || 4. ποταμόν.

sederat, cum et vim Indicam sæpe expertus foret, et plerumque prædæ eorum quæ secum plurima gentis suæ more Indi ad prælium vehunt, in suam potestatem sciret esse translapsa. Quare domitis hostibus avectaque præda, ad Oxydracontas, quæ gens exim colit, iter suum dirigit. Non illam quidem gentem ut hosticam incursatur (neque enim illis studia sunt armorum), sed quod celebre esset, Indos quos gymnosophistas appellant, huc in partibus versari, opum quidem omnium et cujusque prælii negligentes, solis vero diversoriis patientissimi, quæ humi manu exhauriunt adi-

tibus perangusta, enimvero subter capacibus spatiosa, quod id genus ædium neque prælii scilicet indigens, et ad flagrantiam solis æstivi aprius habebatur.

V. Ii igitur cum conperissent Alexandrum ad sese contendere, primates suos, quos scilicet a sapientiæ modo censent, obviare adventanti jubent cum litteris hujusmodi : « Gymnosophistæ Brachmanes Alexandro homini dicunt. Si tendis ad nos præliaturus inutili tibi proposito, quod nobis afferas habes, porro quod auferas nihil. Sin vero venis ut discas, quæ a nobis scilicet sciri queant,

περικυκλοῦντα ὄλην τὴν γῆν ἐκεῖνην, οὗ ἦν τὸ ὕψωρ διαφανές καὶ λευκὸν ὡς γάλα, καὶ φοίνικας πολυπληθεῖς (5) καρπῶν γέμοντας, τὸ δὲ τῆς ἀμπέλου κλῆμα ἔχον βότρυας χιλίους (6) καλοὺς λίαν εἰς ἐπιθυμίαν· καὶ εἶδεν αὐτοὺς ὁ Ἀλέξανδρος γυμνοπεριβόλους (7) ὑπὸ καλύβας καὶ σπηλαία κατοικοῦντας· ἔξωθεν δὲ αὐτῶν μακρὰν ἀπὸ διαστήματος πολλοῦ (8) εἶδε τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παῖδια αὐτῶν ὡς ποίμνια προβάτων νεμομένης (9).

ΚΕΦ. ς'.

Ἐζήτησε δὲ ἀπ' αὐτῶν Ἀλέξανδρος λέγων· « Τάφους οὐκ ἔχετε; » Οἱ δὲ εἶπον· « Τοῦτο τὸ χῶρημα ἔνθα μένομεν, ἐστὶν ἡμῖν καὶ τάφος· ὧδε γὰρ (1) ἀναπαυόμεθα ἐπὶ τὴν γῆν ταφιάζοντες ἑαυτοὺς εἰς ὕπνον· καὶ γῆ γὰρ ἡμᾶς γεννᾷ, γῆ τρέφει, ὑπὸ γῆν δὲ τελευτήσαντες κοιμώμεθα τὸν αἰώνιον ὕπνον. » Ἔτερον δὲ ἐπηρώτησε· « Τίνες ἄρα πλείονές εἰσιν, οἱ ζῶντες ἢ οἱ νεκροί; » Οἱ δὲ εἶπον· « Οἱ μὲν τετελευτηχότες πλείονες, ἀλλ' οὐκ ἔστι τῶν μὴ ὄντων μέτρον (2)· οἱ γὰρ δρώμενοι πλείονές εἰσι (3) τῶν μὴ φαινομένων. » Ἔτερον δὲ ἐρωτᾷ ἐρώτημα· « Τί ἄρα ἰσχυρότερον ὁ θάνατος ἢ ἡ ζωὴ; » Οἱ δὲ εἶπον· « Ἡ ζωὴ, ὅτι ὁ ἥλιος ἀνατέλλων

ἀκτῖνας ἔχει λαμπράς, δύνων δὲ ἀσθενέστερος δρᾷται. » Ἔτι ἠρώτησε· « Τί οὖν μείζον (4) ἢ γῆ ἢ ἡ θάλασσα; » Οἱ δὲ εἶπον· « Ἡ γῆ, καὶ γὰρ αὐτὴ ἡ θάλασσα ὑπὸ τῆς γῆς κατέχεται. » Ἔτερον δὲ ἠρώτησε· « Τί ἄρα πάντων ζῶων πανουργότερον; » Ὁ δὲ εἶπε· « Ὁ ἀνθρώπος (5). » Ὁ δὲ φησὶ, Πῶς; Ὁ δὲ εἶπε, « Τοῦτο ἀπὸ σεαυτοῦ πείθου· σὺ γὰρ θῆρ ὑπάρχων ἰδὲ πόσα θηρία μετὰ σοῦ ἔχεις, ἵνα τὴν τῶν ἐτέρων θηρίων ζωὴν σὺ μόνος ἀφαρπάσῃς. » Ὁ δὲ οὐκ ὠργίσθη, ἀλλ' ἐμειδίασεν· ἄλλο δὲ εἶπε· « Τί ἐστὶ βασιλεία; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Πλεονεξίας δύναμις ἀδίκος, τόλμη καιροῦ συνεργῶντος, χρυσοῦ φορτίον. » Ἐτέρω δὲ εἶπεν· « Τί πρότερον ἐγένετο, ἡ νύξ ἢ ἡ ἡμέρα; » Ὁ δὲ εἶπεν· « Ἡ νύξ, καὶ γὰρ τὰ γενόμενα ἐν τῇ σκότει τῆς γαστρὸς αὐξάνονται, εἶτα εἰς τὴν αὐγὴν ἀποκῦει γαστήρ τὸ βρέφος. » Ἐτέρω δὲ εἶπε· « Ποῖα κρείττονα μέρη, τὰ δεξιὰ ἢ τὰ εὐώνυμα; » Ὁ δὲ εἶπε· « Τὰ δεξιὰ, καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ ἥλιος τοῖς δεξιόις ἀνατέλλων τοῖς εὐώνυμοις μέρεσι τοῦ οὐρανοῦ περιπολεῖ· θηλάζει δὲ πρῶτον ἢ γυνὴ τῶν εὐώνυμω μαστῶ, εἶτα τῇ δεξιῷ (6). » Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἀλέξανδρος· « Ἐχετε ἀνάκτορα; » Οἱ δὲ εἶπον· « Ναὶ ἔχομεν ἡγούμενον. » Ὁ δὲ εἶ-

γάλα om. C; habet cod. Leid. || 5. πολυπάχους C. || 6. χιλ. om. C. || 7. sic A B L; γυμνοὺς τοὺς πάντας περιβόλων C. || 8. sic C; ἔξωθεν δὲ ἀπὸ μακρόθεν ἀπὸ δ. αὐτῶν B. || 9. τὰ π. π. ν. ? Post hæc codex Calia multa interponit, quorum initium ita habet : Ὡς δὲ εἶδεν αὐτοὺς ὁ Ἀλέξανδρος, οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄπαντες ἤλθοσαν πρὸς αὐτὸν ταῦτα λέγοντες· « Τί πρὸς ἡμᾶς ἦκας, Ἀλέξανδρε; τί δὲ παρ' ἡμῶν λαβεῖν ἠθέλησας; γυμνοὶ ἐσμεν ἡμεῖς πάντες, καὶ παντελῶς οὐκ ἔχομεν τι εἰ μὴ λόγων ἐνέργειαν. Εἰ δὲ τοῦτο ἐπεθύμησας, τοῦτο πολέμου οὐ δέεται. Ἐκπληκτος δὲ γενόμενος Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῇ τοῦ ὀνόματος κλήσει, ἔφη· « Καὶ τί κρείσσον λόγου; οὐδὲν, μὰ τὴν πρόνοιαν· κρείσσον γὰρ ἐστὶ λόγος εἰς ὑπὲρ χιλιάδας χρυσοῦ καὶ λίθων τιμίων καὶ πολυτελῶν. Vides plurima horum iisdem fere verbis non jam legisse in cod. B et A initio hujus capitis. Quæ luc transposuit auctor cod. C, quum quæ ipse de sedibus Brachmanorum introduxerat vel nescio unde assumserat, istam Brachmanorum legationem ad regem missam non admitterent. Quæ deinde in cod. C. leguntur : οἱ δὲ Βραχμανῶνες Ἀλεξάνδρω τῷ βασιλεῖ λέγουσιν· Ὁρεγόμενοι κτλ. assumpsit ex cod. A (v. cap. 12); deinde sequuntur ἔχετε ἀνάκτα, etc., quæ cap. 6 in B leguntur; post hæc iterum redit ad cod. A.

Cap. VI. 1. ὧδε.. αἰώνιον ὕπνον om. A. || 2. ἀλλὰ μὴ ζῆται τοὺς μηκέτι ὄντας A; ἀλλὰ μηκέτι φαινόμενοι μετρητοί (I. ἀμ.) C. || 3. δοκοῦσιν εἶναι C. || 4. πλείον A C. || 5. pergit A : Ἐτέρω ἔφη· Τίνα οὐ δυνάμεθα ψεύσασθαι, ἀλλὰ τὸν ἀληθινὸν λόγον αὐτῷ προσφέρομεν; » [Ὁ δὲ εἶπεν·] « Θεὸν, οὐ γὰρ δυνάμεθα ψεύσασθαι τὸν πάντα εἰδῶτα. Dein statim

nulla est invidentia. Etenim arbitramur inter hasce scientias nostras causam discordiæ positam; cum tibi amica res prælium, nobis vero philosophia noscatur. » His lectis, Alexander pacificum iter agere decrevit; videtque homines reliqua nudos, sed amictu simplici superjectos, deversantesque his ædibus seu sepeluncis quarum relatio supra est. Eorum filii conjugesque pascendis pecudibus occupabantur.

VI. Ergo instituit Macedo cum hisce hactenus loqui, ac primum an uspiam hujus gentis hominibus sint sepulcra? Ad hæc responsum est, idem sibi domicilium esse quod sepulcrum, eoque consuesieri his diversoriis, ut dum cotidie dormiunt, desinant aliquando vigilare : exque eo sibi esse unam domum viventi pariter et mortuo. Rursus quærit ex alio, utrumne plures vivi an mortui putarentur? Ad idque responsum est, videri quidem plurimos mortuos : sed eos numerari non oportere quum jam esse desiissent : quippe plures pronuntiari oportere eos quos videas, quam illos scilicet, quos neque oculi ulli, neque ratio conspiceret. Post quærit ex alio, utrumne vita fortior, an

vero sit mors? Vitam esse responsum est, quod solis quoque ferventior orientis vigor, marcentior vero viseretur occiduus : ortumque hominis esse quo vivitur * contraque quo frigeat. Et id addit, utrum mare spatiosius, an terra? Terram esse respondent, cujus mare gremio teneretur. Sciscitatur id quoque, quænam omnium bestia callidior et astutior? Hic vero cum risu hominem esse pronuntiant, adduntque rationem de exemplo sui, qui solus tot animantium milia illexisset, ut ad persequenda ea, quæ aliis essent, prædæ cupiditate laborarent. Non his ut ad contumeliam dictis Alexander movebatur. Enimvero addit, quid imperium illis videretur? At illi fraudis potentiam esse respondent adjutam temporis blandimento, vel, si ita mavelit, injusta audacia. Quærit etiam, utrumne dies, an vero nox prius constituta putaretur? Nihilque cunctantes noctem priorem ordine posuere : cum omnia quoque concepta vivendi auspiciam in tenebris sortiantur : post vero nata in lucis spatia transmigrent. Pergit denique sciscitari, cui nam mentiri hominem non oporteret? Responsum est,

πεν· « Ἦθελον τοῦτον ἀσπάσασθαι. » Οἱ δὲ ὑπέδειξαν αὐτῷ τὸν Δάνδαμιν ἐπὶ τὴν γῆν ἀνακείμενον. Ἦσαν δὲ ἐστρωμένα αὐτῷ φύλλα δένδρων καὶ παρατεθειμένα ἔμπροσθεν αὐτοῦ σῦκα καὶ πέπονες καὶ λοιπαὶ ὀπῶραι. Ἴδὼν δὲ τοῦτον ὁ Ἀλέξανδρος ἠσπάσατο αὐτὸν, καὶ εἶπε τῷ Ἀλεξάνδρῳ· Χαίροις. Οὐκ ἀνέστη δὲ, οὐδὲ ἐτίμησεν αὐτὸν ὡς βασιλέα. Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος, εἰ ἔστιν αὐτοῖς κτήματα; Καὶ εἶπεν· « Κτήματα ἡμῖν γῆ, δένδρα καρποφόρα, φῶς, ἥλιος, σελήνη, ἀστέρων χορὸς, ἀέρων χύσις, ὕδωρ· ὅταν οὖν πεινάσωμεν, πορευόμεθα εἰς τὰ κατάκομα δένδρα, καὶ ἐσθίομεν καρπούς αὐτομάτους· κατὰ γὰρ γένναν τῆς σελήνης ὅλα τὰ παρ' ἡμῖν δένδρα φύει καρπούς· ἔχομεν δὲ τὸν μέγαν ποταμὸν Εὐφράτην, καὶ ὀπότεν διψῶμεν, ἀπερχόμεθα πρὸς αὐτὸν καὶ πίνομεν ὕδωρ καὶ εὐφραίνομεθα. Ἐχομεν δὲ ἕκαστος τὴν ἰδίαν γυναῖκα, καὶ κατὰ σελήνης γένναν πορεύεται ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν γυναῖκα καὶ πλησιάζει αὐτῇ ἕως οὗ τέκη δύο παιδιά, καὶ λογιζόμεθα τὸν μὲν ἕνα ἀντὶ τοῦ πατρὸς, τὸν δὲ ἄλλον ἀντὶ τῆς μητρὸς. » Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος εἶπεν αὐτοῖς· « Αἰτήσασθέ με τί θέλετε, καὶ δώσω ὑμῖν. » Οἱ δὲ ἐξεβόησαν πάντες (7) λέγοντες· « Δὸς ἡμῖν ἀθανασίαν. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Τούτου ἐγὼ ἐξουσίαν οὐκ ἔχω, καὶ γὰρ θνητὸς ὑπάρχω. » Οἱ δὲ εἶπον· « Εἰ θνητὸς ὑπάρχεις, τί τοσαῦτα πολεμεῖς;

ἵνα ἅπαντας ἄρης καὶ τοῦ ἀπενέγκης; οὐ πάλιν καὶ σὺ αὐτὰ ἐτέροις καταλείψεις; » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε· « Ταῦτα ἐκ τῆς ἄνω προνοίας διόρηται, ἵνα (8) ὑμεῖς ἡμῶν διάκονοι γένησθε τῆς ἡμῶν ὑποταγῆς· οὐ γὰρ κινεῖται θάλασσα εἰ μὴ ἄνεμος πνεύσῃ, οὐδὲ σαλεύεται δένδρα, εἰ μὴ ριπίζεται (9) πνεῦμα· οὐ γὰρ ἐνεργεῖται ἄνθρωπος εἰ μὴ ἐκ τῆς ἄνω προνοίας· καὶ γὰρ οὖν παύσασθαι θέλω τοῦ πολεμεῖν, ἀλλ' οὐκ ἔῃ με ὁ τῆς γνώμης μου δεσπότης· εἰ γὰρ πάντες ὁμογνώμονες (10) ἦμεν, ἀργὸς ἂν ἐτύγγανεν ὁ κόσμος, θάλασσα οὐκ ἐπλέετο, γῆ οὐκ ἐγεωργεῖτο, γάμοι οὐκ ἐπιτελοῦντο, παιδοποιεῖα οὐκ ἦν· πόσοι γὰρ ἐν τοῖς γενομένοις ὑπ' ἐμοῦ πολέμοις ἐδυστύχησαν ἀπολέσαντες τὰ ἴδια (11); ἄλλοι δὲ ἠτύχησαν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων· πάντες γὰρ πάντων λαμβάνοντες ἐτέροις παραχωροῦσι, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν ὑπάρχει (12). »

Ταῦτα εἰπὼν Ἀλέξανδρος προσηγάγετο τῷ Δανδάμει χρήματα καὶ ἱματισμοὺς καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον· « Λάβετε ταῦτα, προφήτα, εἰς μνήμην ἡμῶν. » Ὁ δὲ Δάνδαμεις γελάσας εἶπεν αὐτῷ· « Ταῦτα ἡμῖν ἀχρηστά εἰσιν· ἀλλ' ἵνα οὖν μὴ δόξωμεν ὑπερφηανεύεσθαι, ληψόμεθα ἀπό σου τὸ ἔλαιον. » Καὶ ποιήσας σωρὸν ξύλων, ἐξῆψεν εἰς αὐτὰ πῦρ, καὶ κατέχευεν ἔμπροσθεν Ἀλεξάνδρου τὸ ἔλαιον εἰς τὸ πῦρ.

subjicit istud : Εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετε ἐξαίτησασθέ με. V. infra. || 6. Seqq. usque ad verba : αἰτήσασθε με τί θέλετε hoc loco non sunt in C. Vid. not. 12. || 7. ἐξ ἑνὸς στόματος π. ἐξεβόησαν C. || 8 : ἵνα καὶ ἡμεῖς διάκονοι γενώμεθα τῆς ἐκείνων ἐπιταγῆς C ; ἵνα ἡμεῖς ὑμῖν δ. γ. τ. ε. ε. A. || 9. ριπήση B C. || 10. ὁμόγνωμοι B C. || 11. sic A ; ἀπολέσαι ἄνδρας καὶ παιδιά B ; ἐδυστύχησαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά C. || 12. Quæ sequuntur usque ad finem hujus capituli hoc loco non sunt in cod. A, in quo post verba οὐδὲν ὑπάρχει legitur : Οὕτως εἰπὼν Ἀλέξανδρος ἀπεχώρει. Deinde sine ullo transitu subjiciuntur ea, quæ capp. VII seqq. exscribemus. Cod. C post οὐδὲν ὑπάρχει ponit quæ jam legimus in cod. B : Πάλιν ἠρώτησεν αὐτοῖς· Γυναῖκας ἔχετε πρὸς παιδοποιεῖαν; οἱ δὲ εἶπον· Ναι ἕκαστος ἔχομεν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα· καὶ κατὰ τὴν σεληνιακὴν γένναν πορεύεται ἕκαστος καὶ πλησιάζει τῇ ἰδίᾳ συνουσίᾳ, ἕως ἂν τέκη δύο παιδιά; καὶ λογίζομαι (sic) τὸν μὲν ἕνα ἀντὶ τοῦ πατρὸς καὶ τὸν ἕτερον ἀντὶ τῆς μητρὸς. Ταῦτα εἰπόντων αὐτῶν, πάλιν ἠρώτησεν αὐτοῖς· Ἐχετε ἀναχτα; Οἱ δὲ εἶπον· Ἐστὶν τις ἡμῖν Δανδάμης etc. quæ infra dabimus e cod. A:

deo, quod omnia videns ille sit atque omnium sciens. Quærit etiam, quasnam in homine partes honoratiores esse existimarent? Lævas esse responsum est, quod sol etiam oriens ex lævo dextrorsum curriculum exsequatur: tunc quod promixtio maribus ac feminis lævarum mage partium existimetur, et lactariam feminam lævi uberis primum alimenta præstare, deosque lævis humeris religione gestari, et reges ipsos indicia dignitatis læva præferre. Cumque post hæc et quid sibi a rege vellent largitum iri polliceretur, immortalitatem consoni poposcere. Sed id cum rex præter potestatem suam esse dixisset; cur ergo, aiunt, cum sis mortalis, tu tamen laboribus servis, et tantis appetentiis vinceris, quarum tibi fructus aut nullus aut brevis est, enimvero idem mox ad alios transiturus? Tum Alexander « Non hæc sane nobis, inquit, in manu sunt: enim deorum vivimus lege, quam homines exsequi sit necesse. Neque enim illi nisi navigari maria sivissent, venti quoque navigantibus prosperarent: aut virecta etiam moverentur, nisi obortis flabris impellentibus concederent. Gigni quis

neget cuncta ratione, esse ratione qua nata sunt, moxque occidere interireque ratione? Nihil denique omnino frustra reperies, quin cunctis actibus sui motus et causa sit? ut mihi quoque non utique ratio ista bellandi sit suavis, sed quoniam animum meum ardor istiusmodi voluntatis incesserit, decedo, ac ministerium meum puto, quidquid de hoc labore perfecero. Denique facessant ista de medio; quæ jam erunt inter homines discrimina fortunarum? quæ dispar ratio gloriæ? quæ diversitas dignitatum? quis voti modus? Desinet protinus coli terra, transmitti mare, desiderari successio, cum illa promptior sit naturæ hominis admiratio non videri quæ metuas, cum meminisse non desinas desideratorum. Etenim quanti qualesque meorum etiam præliis cecidere? quanti vero adepti desiderata? Non ex illorum incommodo conditionem suam, sed ex ipso proventu beatitudinem metiuntur. Hæc denique una vivendi lex est, velle unumquemque quod penes alterum videat, ut habeat ipse quoque, quod mox transmittat ad ceteros. »

[ΚΕΦ. Ζ']

Ἡ πολλή φιλοπονία σου καὶ φιλομαθία καὶ φιλοκαλία (1) καὶ φιλοεἶα, ἀνδρῶν ἀρίστων ἐγκαλλώπισμα, καὶ ἕτερον ἡμᾶς (2) προετρέψατο προσδιηγῆσασθαί (3) πρᾶγμα ὑπερβολῇ (4) σοφίας γέμον. Κινούμενοι τοίνυν ἡμεῖς τῇ σῇ φιλοκρίᾳ πρὸς τοῖς εἰρημένοισι προσεξηγησόμεθά σοι καὶ τὸν τῶν Βραχμάνων (5) βίον, ὃν μὲν (6) ἐγὼ οὔτε τὴν πατρίδα ἰστόρησα οὔτε δὲ (7) τοῖς ἀνδράσιν συντετύχηκα· πόρρω γὰρ εἰσὶν ἀπωρισμένοι, καὶ τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Σηρικῆς τῶν Γάγγη παροικοῦντες (8) ποταμῶ· ἐγὼ δὲ εἰς τὰ ἀκροτήρια (9) μόνον ἔφθασα τῆς Ἰνδικῆς πρὸ ἐτῶν ὀλίγων μετὰ τοῦ μακαρίου Μουσέως (10) τοῦ ἐπισκόπου Ἀδουλιτῶν (11). Καὶ ἀγρίω καύματι ληφθεὶς τοιοῦτον ὄντι (12) ὥστε τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς πηγῆς ἀναβλύζον ψυχρότατον εἰς ὑπερβολὴν, ληφθὲν ἐν ἀγγείοις παραγρήμα ἀναυράζειν· τοῦτο τοίνυν θεασάμενος (13) αὐθις ὑπεστρεψάμην (14) μὴ στέξας τὸν καύσωνα.

Ὁ δὲ Γάγγης οὗτος ποταμὸς καθ' ἡμᾶς ἐστὶν ὁ

καλούμενος (15) Φεισῶν, ὃ ἐν ταῖς γραφαῖς κείμενος, εἷς ὢν (16) τῶν δ' ποταμῶν τῶν λεγομένων ἐξίεναί ἐκ τοῦ παραδείσου. Διήγημα δὲ φέρεται Ἀλεξάνδρου τοῦ τῶν Μακεδόνων βασιλέως διηγησαμένου (17) ποσῶς τὸν βίον αὐτῶν· κακείνῳ δὲ τάχα ὑπῆρχε ὡς ἐκ παρακούσματος· οὔτε γὰρ αὐτὸς, ὡς αἶμαι, τὸν Γάγγην ἐπεραιώθη (18), ἀλλ' ἄχρι τῆς Σηρικῆς ἔφθασεν (19), ἐνθα οἱ Σῆρες τὸ μεταξὺν τίκτουσι, κακεί λιθίνην στήλην στήσας ἐπέγραψεν· Ἀλέξανδρος δὲ Μακεδόνων βασιλεὺς (20) ἔφθασα μέχρι τούτου τοῦ τόπου (21).

Ἐγὼ δὲ ποσῶς τὰ περὶ τῶν Βραχμάνων (22) δεδύνημαι μαθεῖν παρά τινος Θηβαίου σχολαστικοῦ ἔκουσίως μὲν τῇ ἀποδημίᾳ χρησαμένου (23), ἀκουσίως δὲ τῇ αἰγματοσίᾳ περιπεσόντος. Οὗτος, ὡς ἔλεγεν, ἀφύης ἐγεγονεί ἐν τῇ δικανικῇ, καὶ ἀκηδείᾳ ληφθεὶς ἐκίνησε (24) οὗτος τὴν τῶν Ἰνδῶν ἱστορησάμενος χώραν. Καὶ διαπλεύσας μετὰ πρεσβυτέρου (24*) ταύτην κατέλαθε πρῶτον Ἀδουλίην (25), εἶτα τὴν Αὐξούμην (26), * * * ἐν ᾗ ἦν βασιλίσκος μικρὸς τῶν Ἰνδῶν ἐκεῖ (27) καθεζό-

Cap. VII. Quod jam in cod. A abrupte interponitur de India et Brachmanibus (cap. 7 — 16) opusculum fertur τοῦ Παλαδίου περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας ἐθνῶν καὶ τῶν Βραχμάνων. Id primus edidit Joach. Cammerarius in Libello Gnomologico, deinde e codice Britannico Ed. Bissæus (Londini 1665). Camerarii editione uti mihi non licuit. Bissæanæ vero contuli exemplar e Bibliotheca Regia petitum, ejus primis capitibus vir doctus varietatem lectionis (litera R a nobis signatam) adscripsit e codice nescio quo. Versionem subjecimus S. Ambrosii, quæ etsi multis locis sit parum accurata, aliis pluribus etiam culpa scribarum depravata, habet tamen nonnulla, quæ in græcis nostris jam desiderantur. || 1. φιλοκρίᾳ ed. Lond. (quam lit. L. signabimus). || 2. ἡμῶν L. || 3. προσδιηγῆσασθαί A. Historia, cui novum hoc subjungere auctor vult, non est nostra Alexandri historia, uti videri possit, sed intelligenda procul dubio Palladii Historia Lausiaca. Et quem h. l. auctor alloquitur, idem fuerit Lausus præfectus, cui sanctorum monachorum historiam dedicaverat. || 4. ὑπερβολῇ A. || 5. Βραχμ. L. ubique. || 6. μὲν om. A. || 7. δὲ om. L. || 8. κατοικοῦντες A. || 9. ἀκροτήρια A. || 10. Μουσέω A. || 11. Ἀδουλιτῶν A; Ἀδουλιτῶν L. dein pro καὶ scripserim ἐκεῖ δὲ || 12. τοιοῦτου ὄντος L; om. A; deinde L A: ὡς τοῦ ὕδατος. ἀναβλύζοντος ψυχρότατου (ταχυτάτου L.) ἐ. ὑ. καὶ ληφθέντος (βληθέντος L.) ἐν ἀ. π. ἀναυράζοντος (βράσσοντος L. βράσαι Reg.). || 13. θεασάμενος A. || 14. ὑπεστρεψάμην A. ὑπέστρεψα L; dein μὴ στέξας om. A. || 15. ὁ καθ' ἡμᾶς καλ. L. || 16. ὢν et ποταμῶν om. A. || 17. ἐξηγησαμένου L. || 18. ποταμὸν add. L. || 19. φθάσας; ἐνθα οἱ σῆρες (σῆρικες A) L. || 20. βασ. om. A L. || 21. μέχρι τοῦ τόπου τούτου L. || 22. ἐγὼ δὲ τὸ π. Βρ. A. || 23. τὴν ἀπ. ποιησαμένου L. || 24. ἐκεῖσε A. dein οὕτως L. || (24*). μετὰ ἐμπόρων τινῶν? || 25. ἄδουλον A; ἀδολῶν εἶτα μετ' ἐκείνην τὴν A L. || 26. Αὐξίνην A. deinde indicavi lacunam.

VII. Desiderium mentis tuæ, Palladi, quæ immenso sapientiæ amore incensa, nova semper discere optat, novum etiam arduumque opus efficere nos compellit, id vero est Brachmanorum patriam, consuetudinem vitamque recensere. Ego quippe quum neque ipsos neque ipsorum viderim loca (longo enim terrarum spatio a nostra Europa sunt sejuncti), ea tibi dumtaxat, quæ ab aliis audivi et quæ a scriptoribus desumpsi, enarrare tentabo.

Brachmani a nonnullis Gymnosophistæ, a quibusdam philosophi seu sapientes Indorum appellantur. Habitant autem juxta Gangem, fluvium totius Indiæ maximum. Hic vero Ganges ille est quem scripturæ sanctæ Phison appellat, et unus de quattuor qui e Paradiso exire perhibentur. Primum igitur Musæus frater noster Adulenorū episcopus mihi retulit, quod ipse aliquot ante annos ad Indias Brachmanos visendi studio profecturus, Sericam fere universam regionem peragravit. In qua refert arbores esse, quæ non solum folia, sed lanam quoque proferunt tenuissimam, ex qua vestimenta conficiuntur quæ Serica nuncupantur. Et ibi insignem quandam conspici lapi-

deam columnam Alexandri nomine hoc titulo sculptam: « Ego Alexander huc perveni. » Et quod plurimis populorum nationibus regionibusque perlustratis, in Arianam tandem devenit provinciam prope Indum amnem: quam desertis circumdatam cernens, fervoribusque ambustam, eo quod sol omnia incenderet, (unde maxima aquæ laborabatur penuria, et si illa aliunde advehebatur, quod confestim in suis etiam vasis fervere cerneretur) et cum solis æstum locorumque incendium sufferre nequiret, protinus inchoatum iter deserere, pedem referre et in Europam remeare coactus est. Quædam ergo nova, non autem Brachmanos se vidisse affirmat.

Refert nihilominus de Brachmanis aliqua se audisse a scholastico quodam Thebæo, qui, ut ait, ob id ipsum, nempe ut ipsos Brachmanos et videret et alloqueretur, in Indias peregrinari proposuit, et quod tandem miser in captivitatem incurrit. Hic ergo, ut mihi episcopus retulit cum lenioris esset ingenii in forensis advocacionis officio, incongruæ sibi artis tædio fatigatus, Indiam videre et Brachmanorum patriam ac mores cognoscere deliberavit. Quo-

[ΚΕΦ. Η΄.]

μενος. Ἐκεῖ δὲ χρονίσας καὶ πολλὴν συνήθειαν κτη-
σάμενος (28) ἤθελθε καὶ ἐπὶ τὴν Ταπροβάνην εἰσελ-
θεῖν νῆσον, ἔνθα εἰσὶν οἱ λεγόμενοι Μακρόβιοι. Ζῶσι
γὰρ εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην καὶ ἕως ἑκατὸν πεντήχοντα
ἑτῶν οἱ γέροντες δι' ὑπερβολὴν τῆς τῶν ἀέρων εὐκρα-
σίας (29) καὶ ἀνεξερευνητῶ κρίματι θεοῦ (30). Ἐν
ταύτῃ δὲ τῇ νήσῳ καὶ ὁ μέγας βασιλεὺς κατοικεῖτο (31)
τῶν Ἰνδῶν, ἧ πάντες οἱ βασιλῆσχοι τῆς χώρας ἐκείνης
ὑπέκειντο ὡς σατράπαι, καθὼς αὐτὸς ὁ σχολαστικὸς
ἡμῖν (32) διηγῆσατο, μολῶν καὶ αὐτὸς παρ' ἑτέρου (33).
Οὐ γὰρ δεδύνηται οὐδ' αὐτὸς εἰς τὴν νῆσον εἰσελθεῖν.
Παράκεινται γὰρ ταύτῃ τῇ νήσῳ, εἰ μὴ ψευδὴς ἐστὶ
τὸ λεχθὲν, ὡς χίλια (33*) ἄλλα νῆσοι τῆς Ἐρυθρᾶς θα-
λάσσης (34) ἐμβαλλούσης εἰς αὐτάς. Ἐπειδὴ (35)
τοίνυν ὁ μαγνίτης λίθος ὁ τὸν σίδηρον ἐπισπώμενος ἐν
ἐκείναις γίνεται ταῖς νήσοις, ταῖς λεγομέναις Μανιόλαις,
δ' ἂν ἐπέλθῃ πλοῖον (36) σιδηροῦς ἔχον τοὺς ἥλους κα-
τέχεται ὑπὸ τῆς τοῦ λίθου φύσεως, μὴ δυνάμενον πα-
ρελθεῖν. Ἐστὶ δὲ ἰδικῶς (37) τὰ διαπερῶντα πλοῖα εἰς
ἐκείνην τὴν μεγάλην νῆσον ἄνευ σιδήρου ἐπιουρίοις (38)
ξύλινος κατεσκευασμένα.

Ἐχει δὲ, φησὶ, καὶ ἐ' ποταμοὺς μεγίστους (1) τῇ νήσῳ
αὕτη, ἐν οἷς νῆες διαπορεύονται. Ὡς δὲ διηγούντο αὐτῷ οἱ
ἐκεῖθεν (2), οὐδέποτε ὀπίωρα λείπει ἐν τοῖς τόποις ἐκεί-
νοις (3) ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ, φησιν (4), ὅς μὲν ἀνθεῖ κλών, ὅς
δὲ ὀμφακίζει, ὅς δὲ τρυγᾶται. Ἐχει δὲ καὶ φοίνικας καὶ
τὸ κάρυον (5) τὸ μέγιστον τῶν Ἰνδικῶν καὶ τὸ λεπτόν
τὸ ἀρωματικόν. Ζῶσιν δὲ οἱ οἰκήτορες τοῦ τόπου ἐκεί-
νου γάλακτι καὶ ὀρύζῃ καὶ ὀπίωρα. Ἐρίου μὴ τικτο-
μένου (6) παρ' αὐτοῖς ἀλλ' οὐδὲ λίνου, προβάτων (7)
δέρματα καλῶς εἰργασμένα περὶ τὴν ὄσφυν περιτίθεν-
ται (8) μόνον. Ἐστὶ δὲ τὰ πρόβατα τετριχωμένα
ἄνευ ἐρίου, γαλακτοφόρα λίαν, πλατείας ἔχοντα οὐράς.
Κέχρηται δὲ καὶ κρεωφαγία αἰγῶν καὶ προβάτων·
χοῖρος γὰρ ἀπὸ Θεβαΐδος οὐκέτι εὐρίσκειται ἐν τοῖς
μέρεσιν Ἰνδίας ἢ (9) Αἰθιοπίας διὰ ὑπερβολὴν καυμά-
των. Διηγεῖται οὖν οὗτος ὁ σχολαστικὸς ὅτι « Ἀπὸ
τῆς Αὐξούμης (10) εὐρών τινος πλοιαρίῳ διαβαίνοντας
Ἰνδοὺς ἐμπορίας χάριν, ἐπειράθη (11) ἐνδότερον ἀπελ-
θεῖν· καὶ ἔφθασα ἐγγὺς τῶν καλουμένων Βισάδων (12)
τῶν τὸ πέτερι συναγόντων. Ἔθνος δὲ ἐστὶν ἐκεῖνο πάντῃ

Vide latina || 27. τῶν Ἰνδῶν ἐκεῖ om. A. || 28. χρονίζων κ. πολλῇ συνηθείᾳ χρησάμενος A onittens deinde v. εἰσελθεῖν. ||
29. ἐκείνην ἔτη ρν οἱ γ. δι' ἀέρων εὐκρ. ὑπερβολῇ A. || 30. ἀνεξερευνητῶ κρίματος L. || 31. ἐκατοικεῖτο A. κατοικεῖ... ὑποκειν-
ται L. || 32. ἡμῖν R; οἴμ. A L. || 33. ἑτέρων R; deim οὐδὲ γὰρ L; et ἐκεῖνος pro οὐδ' αὐτὸς A. || 33*. χίλ. om. A. || 34. θαλάσσης,
αὐτῆς A. || 35. ἐπει L. ἐπ' οἷς R. || 36. Μανιόλης, ἐν αἷς ἐὰν ἐπέλθῃ τις τῶν ἐνταῦθα τόπων πλοῖον (μετὰ πλοίου R.) σιδ. ἔχων
ἥλους L. || 37. εἰς δὲ ἰδικῶς A. || 38. ἐπιουρίοις A. ἐπιούροις R. ἐν πιούροις L.

Cap. VIII. 1. μεγίστους om. A. || 2. αὐτῷ οἱ ἐ. om. A. || 3. ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ τῆς νήσου L. || 4. ἐν τῷ αὐτῷ μὲν γὰρ A.
ἐν γὰρ τ. αὐτῷ, φησὶν, οὕτε ἄμπελος ὀμφακίζει οὕτε τρυγᾶται L R. || 5. κάριον L. κάρδιον A; deinde τὸ Ἰνδικόν .. ἀρωματί-
ζον L; τὸ Ἰνδικὸν καὶ ἀρωματίζον R. || 6. ἐρέας οὐ τικτομένης L. ἐρίων οὐ ὑπαρχόντων R. || 7. πρ. δὲ A L. || 8. περιτιθέντες A.
|| 9. ἢ om. A. || 10. sic R; Αὐξουμέας L; αὐξουμαῖο A; mox εὐρε A; πλοιαρίοις R, πλοιαρίου L. || 11. sic R; ἐπειράθη AL.

circa cum quibusdam mercatoribus in Erythræo sive Rubro
mari navim conscendens navigavit primo sinum Adulicum,
et Adulitarum oppidum vidit, mox Aromata promontorium
et Troglodytarum emporium penetravit : hinc et Auxumitarum
loca attigit, unde solvens prosperis flantibus ventis,
licet plurium navigatione dierum, Muzirim totius Indiæ
citra Gangem emporium tandem pervenit : ubi quendam
Indorum regulum dominari asserebat. Immoratus igitur
ibi aliquamdiu, observataque diligenter aeris et loci quali-
tate ac hominum consuetudine per plures dies, venit ei in
mentem ad insulam, quæ Taprobane vocatur, transfretare :
in qua illi quibus Beatorum nomen est, longissimam æta-
tem vivere asseruntur (nam vitam hominum centum annis
modicam putant) propter miram aeris temperiem et incom-
prehensibilem divini dispositionem iudicii. Huic quatuor
moderantur reges seu satrapæ, inter quos unus est maxi-
mus, cui ceteri subjacent obediuntque, ut ille scholasticus
referebat. Narrabat quoque, si credere facile est, mille
insulas Arabici et Persici maris, et quas Maniolas vocant,
illi obtemperare. Hic ille quem magnetem appellant repe-
ritur lapis, qui ferri naturam ad se vi sua trahere dicitur.
Cum ergo navis aliqua clavos habens ferreos illic appli-
cuerit, illico retinetur, nec quoquam ire permittitur vi

nescio qua lapidis occulta impediante. Oh id naves ibi li-
gneis clavis construi dicebat.

VIII. Quod insula quinque habet flumina et quidem
maxima, quibus tota irrigatur fertiliorque redditur. Unde
et ob maximam cœli clementiam poma nullo unquam tem-
pore arboribus desunt; immo eodem tempore ejusdem
arboris dum ramus alter florescit, alter fructus gignit,
ceteri maturos ostendunt fructus. Insuper habet insula
hæc dactylos, nuces quas Indicas dicimus, grandes et mi-
nutas, odoriferas tamen; item et nuces quas corylos dicimus.
Homines illius terræ aluntur pomorum, oryzae et lactis cibo :
nobiles vescuntur certis quibusdam diebus etiam solemnibus
ovium caprarumque carnibus. Sues a Thebaide usque ad In-
diæ Æthiopiæque fines aiunt non inveniri ob maximos aestus.
Induunt gentes insulae ovium pelles non spernenda labo-
ratas arte; oves item non lanæ sed setarum teguntur vellere;
nec lanæ nec lini habetur ibi usus, ut narrabat scholasticus;
et quod de Æthiopiæ et Persiæ finibus et Auxumitarum
locis ibi mercatores emendi, vendendi permutandæque rei
gratia conveniunt; et quod piper ibi nascitur, in magna
colligitur copia. Ipsa autem admodum parva et inutilis
gens est, quæ intra speluncas saxæas vivit, et per præcipi-
tia magna discurrere natura patriæ edocta consuevit. Piper

σμικρότατον καὶ ἀδρανέστατον, λιθίνοις σπηλαίοις ἐνοικοῦντες, οἵτινες καὶ κρημνοβατεῖν ἐπίστανται διὰ τὴν τοῦ τόπου συστροφὴν, καὶ τὸ πέπερι οὕτως ἀπὸ τῶν θάμνων συνάγουσι. Δενδρύφια γὰρ ἐστὶ κολοβά, ὡς ἔλεγεν ὁ σχολαστικὸς ἐκεῖνος· εἰσὶ δὲ καὶ οἱ Βισάδες ἀνθρωπάρια κολοβά, μεγαλοκέφαλα (13), ἄκαρτα καὶ ἀπλότριχα. Οἱ δὲ λοιποὶ (14) Λιθίοπες καὶ Ἴνδοὶ μέλανες εἰσὶ καὶ νεανικοὶ (15) καὶ φριξότριχες. Ἐκεῖθεν δὲ (16) κατασχεθεῖς ὑπὸ τοῦ δυναστεύοντος τῶν πραγμάτων ἐπειρώμην (17) ὡς τολμήσας εἰσελθεῖν εἰς τὴν χώραν τὴν ἐκεῖ (18). Καὶ οὔτε ἐκεῖνοι (19) ἐδέχοντο τὴν ἀπολογία τὴν ἐμὴν· οὐ γὰρ ἐπίστανται (20) τὴν διάλεκτον τῆς ἡμετέρας χώρας· οὔτε δὲ ἐγὼ τὰς παρ' ἐκείνων εἰς ἐμὲ γινομένας ἐγνώριζον εὐθύνας (21)· οὐδὲ γὰρ τὴν γλώσσαν αὐτῶν ἐπιστάμην (22), μόνον δὲ ταῖς διαστροφαῖς τῶν ὄψεων ἀλλήλοις ἐστοιγῶμεν ὡς (23) γνῶριμα σημαῖα, ἐγὼ μὲν (24) τὰς ἐκείνων ἐγκλημάτωνδε φωνὰς ἐκ τοῦ ὑφαίμου τῆς χροῆς τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ ἀγρίου (25) τρισμοῦ τῶν ὀδόντων· δι' ὧν κινήσεων (26) τὴν τῶν λεγομένων παρ' αὐτῶν δύναμιν ἐστοχαζόμην· ἐκεῖνοι δὲ πάλιν (27) ἐκ τοῦ τρόμου τοῦ ἐμοῦ καὶ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀγωνίας καὶ τῆς ὀχρότητος τοῦ προσώπου τό τε (27*) τῆς ψυχῆς ἐλεινὸν καὶ τὴν (28)

τοῦ σώματος δειλίαν ἐνεργῶς κατεμάθοντο. Κατασχεθεῖς οὖν παρ' αὐτοῖς ἐξαετίαν ὑπηρετήσα τῷ ἀρτοκόπῳ (29) παραδοθεὶς εἰς ἐργασίαν. Ἦν δὲ τὸ ἀνάλωμα τοῦ βασιλέως αὐτῶν, φησὶ (30), μόδιος εἷς σίτου εἰς ὄλον αὐτοῦ τὸ παλάτιον, κακεῖνος οὐκ οἶδα πόθεν ἐργόμενος (31). Οὕτως δὲ ἡδυνήθη ἐν τῇ ἐξαετία (32) πολλὰ ἐκ τοῦ κατὰ μέρος τῆς γλώσσης αὐτῶν μαθεῖν καὶ τὰ παρακείμενα ἔθνη. Ἀπελύθη δὲ, φησὶ, ἐκεῖθεν τούτῳ τῷ τρόπῳ (33). Ἄλλος βασιλεὺς ποιήσας μάχην μετὰ τοῦ κατέχοντός με (34), διέβαλεν αὐτὸν πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα τὸν τῇ Ταπροβάνῃ προκαθεζόμενον (35), ὡς ἄνδρα ἀξιόλογον Ῥωμαῖον αἰχμάλωτον λαβὼν, τοῦτον ἔχει εἰς ὑπηρεσίαν ἀγευστάτην. Ὁ δὲ (36) πέμψας κριτὴν ἓνα καὶ μαθὼν τὸ ἀκριβές, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀσκοδορηθῆναι (37), ὡς ὑβρίσαντα Ῥωμαῖον. Λέγονται γὰρ (38) πάνυ τιμᾶν τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ φοβεῖσθαι ὡς δυναμένους τῇ χώρᾳ αὐτῶν ἐπιβῆναι δι' ὑπερβολὴν ἀνδρείας καὶ εὐμηχανίας (39).

[ΚΕΦ. Θ'.]

Ἐλεγεν οὖν ἐκεῖνος ὅτι οἱ Βραχμᾶνες ἔθνος ἐστὶν οὐκ (1) ἀποτασσόμενον ἀπὸ προαιρέσεως, ὡς οἱ μοναχοί,

mox scripsi ἐφθασα pro φθάσας || 12. sic A; βισάδων et mox βιδσάδες R. Θηβαίδων, sed infra Βηθσάδες L. Eos dicit, qui Ptolemaeo vocantur Βησᾶδοι. || 13. μελανοκ. L. || 14. οἱ δὲ λοιποὶ οἱ τε Λιθ. L. || 15 sic L. νεανία A, νεανίσκοι R. || 16. τε, φησὶ, L. || 17. ἐπηρωτώμην L. || 18. χώραν αὐτῶν L. || 19. ἐκεῖνοι om. A; τὴν ἀπ. ἐδ. τὴν ἐ. L. || 20. μὴ ἐπιστάμενοι L. || 21. γινομένας et εὐθύνας om. A. || 22. τὴν ἐκείνων ἐπιστάμην γλώσσαν, μόναις L. || 23. ὡς om. L. || 24. pro his A: ἐπὶ τῶν αἰγλημάτων ταῖς παρ' ἐκείνων· ἐκ τοῦ ὑφ' ἐμοῦ τῆς χροῆς. || 25. ἱατρείου A. || 26. δι' ὧν κ. om. A. || 27. δ' αὖ πάλιν et mox τρόπου L; dein omittit verba καὶ τοῦ φόβου. || 27*. sic L. ὄχρ. ὄψεως ποτέ A. || 28. καὶ τοῦ σ. δειλία ἐνεργον (ἐνάργως R.) κατεμ. A; διὰ τοῦ σ. δειλίας κατεμ. L. || 29. sic R. ἀρτοκοπίῳ A. ἀρτοκοπεῖψ L. || 30. sic L. βασ. ἐκείνου, ὡς ἔλεγεν, μόδιος σίτου A; mox. om. κακεῖνος. || 31. φερόμενος L. || 32. μετὰ τὴν ἐξ. A. In L et R ita: οὕτως δὲ, φησὶν, ἐν τῇ ἐξ. ἡδυνήθη ἐν πλείστα ἐκ τῆς γλώσσης αὐτῶν σημειώσασθαι, δι' ὧν καὶ τὰ λοιπὰ (τὰ παρακείμενα λοιπὸν R.) ἔθνη μεμάθηκα. || 33. ἀπολύεται οὕτος τοῦτω τ. τ. A. || 34. αὐτὸν A. || 35. ἐν τῇ Ταπροβάνῃ νήσῳ καθεζόμενον L. || 36. ὅστις L. || 37. ἀσκοδορηθῆναι A. fortasse reponendum ἀσκὸν δαρήναι. || 38. πάνυ γὰρ τιμᾶσι τε καὶ φοβοῦνται τὴν Ῥ. ἀρχὴν ὡς δυναμένην καὶ τῇ χώρᾳ αὐτῶν ἐπιβῆναι (τὴν χώραν α. ἐκπορθῆσαι R). L. || 39. εὐμαχίας A.

autem cum ramusculis suis colligitur: ipsas autem arbores quasi quasdam humiles ac parvulas stirpes esse dicebat. Nam et ipsos exiguos homunculos esse, et grandia quaedam capita asserit habere cum laevibus et detonsis (intonsis) capillis. Reliquum vero Aethiopum atque Indorum genus comis naturaliter crispatis horret. In quo loco (adjecit) ab eo qui illic plurimum poterat, ego illico abreptus atque detentus sum, qui statim coeperat mihi etiam acerbè conviciari eo quod eorum patriam solumque contingere ausus fuerim. Et illi neque excusationem neque defensionem meam aequis animis audiebant: non enim poterant linguæ meæ intelligere sermonem, nec ego criminis causam, quod mihi objiciebatur sciebam, quia illorum verba non noveram. Ex solis tantum nutibus nos mutuos intelligere videbamur: ego quidem ex adspectu torvo luminum et ex sævo dentium stridore poteram verborum significata noscere: illi vero ex pallore meo atque pavore sensus meos misericordia magis dignos suspicabantur. Sic itaque ab iis detentus per sexennium me in pistrino opus facere jusserunt. Expensa autem ex palatio regis ipsorum unius tantum

modii frumenti quolibet anno. Post sex vero annos, dum paulatim ediscerem eorundem loquelam, potui multa de vicinis nationibus locisque cognoscere. Tandem deo propitio de captivitate hoc modo ereptus sum. Rex alius supradicto huic regi inimicatus, eum apud majorem illius regionis imperatorem accusavit, quod nobilem virum civemque Romanum in teterrimam captivitatem atque extremum servitium redigisset. Quo imperator audito, confestim illuc cognitorem causæ transmisit, ac deinceps rei veritate perspecta, protinus eum qui convictus in memorato crimine videbatur, exui tota sui corporis pelle præcepit, eo quod civi Romano fecisset injuriam. Dicuntur autem non solum impensius honorare Romanorum imperatorem, sed incredibiliter timere, tamquam qui præclaro polleat ingenio ac virtute magna, et Romanos eo quod armis atque viribus adeo potentes sint, ut, si velint, ad regionis ipsorum excidium valeant pervenire.

IX. Ipse ergo ille qui ista dicebat, adjiciebat quod genus Brachmanorum non ex propria tantum voluntate sæcularibus rebus renuntiat, sed potius ut ex judicio dei pendens

ἀλλὰ ἔλαχον (2) τὸν κληῖρον τοῦτον ἄνωθεν καὶ ἐκ θεοῦ
κριμάτων. Τὴν τοῦ ποταμοῦ παροικοῦσι φυσικῶς (3) ἐν
γυμνότητι διαζῶντες. Παρ' οἷς οὐδὲν τετράποδον ὑπάρ-
χει, οὐ γεώργιον, οὐ σίδηρος, οὐκ οἰκοδομή, οὐ πῦρ, οὐκ
ἄρτος, οὐκ οἶνος, οὐκ ἱμάτιον, οὐκ ἄλλο τὶ τῶν εἰς ἐρ-
γασίαν συντελούντων ἢ πρὸς (4) ἀπόλαυσιν συντεινόντων.
Ἐχουσι δὲ ἀέρα λιγυρόν τε καὶ εὐκρατον καὶ πάνυ κάλ-
λιστον. Σεβόμενοι τὸν θεὸν καὶ γυνῶσιν μὲν ἔχοντες, οὐχ
οὕτως δὲ λεπτήν, μήτε δὲ διευκρινεῖν οὕτω τοὺς τῆς
προνοίας λόγους δυναίμενοι, ὅμως εὐχονται ἀδιαλείπτως·
εὐχόμενοι δὲ ἀντὶ τῆς ἀνατολῆς τὸν οὐρανὸν (5) ἀτενί-
ζουσι, τῇ τροπῇ τῆς ἀνατολῆς οὐ προσέχοντες. Ἐσθίουσι
δὲ τὰ παρατυγχάνοντα ἀκρόδρυα καὶ λαχάνων τὰ ἄγρια,
ὅσα ἡ γῆ ἐκφύει αὐτομάτως, καὶ ὕδωρ πίνουσι, νομά-
δες ὄντες ἐν ὕλαις (6), ἐπὶ φύλλοις ἀναπαυόμενοι. Παρ'
αὐτοῖς δὲ πολὺ τὸ περσυνὸν (7) καὶ τὸ λεγόμενον ἀκάν-
θινον· καὶ ἔτι ἕτερα ἢ χώρα καρποφορεῖ (8), ἀφ' ὧν
ἀποζῶσι. Καὶ οἱ μὲν ἄνδρες εἰς τὸ μέρος τοῦ ὠκεα-
νοῦ ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γάγγου παροικοῦσιν· οὗτος
γὰρ ὁ ποταμὸς εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐμβάλλει· αἱ δὲ γυναῖκες
αὐτῶν εἰσὶν ἐντεῦθεν (9) τοῦ Γάγγου ἐπὶ τὸ μέρος (10)
τῆς Ἰνδίας. Περαιοῦνται (11) δὲ οἱ ἄνδρες πρὸς τὰς
γυκαῖκας Ἰουλίω καὶ Αὐγούστῳ μηγί· οὗτοι (12) γάρ

εἰσι παρ' αὐτοῖς μῆνες ψυχρότεροι, τοῦ ἡλίου πρὸς
ἡμᾶς (13) καὶ ὑπὲρ βορρᾶν ὑψωθέντος· οἱ καὶ εὐκρατότε-
ροι λέγονται εἶναι οἱ μῆνες ἐκεῖνοι, καὶ οἷστρον κινεῖν.
Καὶ ποιήσαντες (14) μετὰ τῶν γυναικῶν τεσσαράκοντα
ἡμέρας (15), αὐθις ἀντιπερῶσι· γεννησάσης δὲ (16) τῆς
γυναίκος δύο παιδία, οὐκέτι ὁ ἀνὴρ (17) ἀντιπερᾶ οὔτε
πλησιάζει αὐτοῦ τῇ γυναικί. Ἀντιστήσαντες οὖν (18)
ἀλλήλων τὸ ἀντίσωμα τὸν λοιπὸν ἐγκρατεύονται βίον.
Ἐὰν δὲ συμβῆ στείραν εὐρεθῆναι ἐν αὐτοῖς γυναῖκα, μέ-
χρι πενταετίας περᾶ πρὸς αὐτὴν ὁ ἀνὴρ συγγινόμενος
αὐτῇ (19). Καὶ ἐὰν μὴ γεννήσῃ, οὐκέτι αὐτῇ προσεγγί-
ζει. Διὸ οὐδὲ εἰς πλήθος (20) πολυάνθρωπον ἐκτέ-
ταται αὐτῶν τὸ ἔθνος διὰ τε τὴν δυσζωίαν (21) τοῦ τόπου
καὶ διὰ τὴν φυσικὴν ἐγκράτειαν τῆς γενέσεως. Αὕτη
τῶν Βραχμάνων ἐστὶν ἡ πολιτεία.

[ΚΕΦ. Ι΄.]

Τὸν δὲ ποταμὸν λέγουσι δυσπεραίωτον εἶναι διὰ τὸν
λεγόμενον ὀδοντοτύραννον (1). Ζῶον γὰρ ἐστὶ μέγιστον
εἰς ὑπερβολὴν ἐνυπάρχον τῷ ποταμῷ (2), ἀμφίβιον ἐλέ-
φαντα δλόκληρον καταπιεῖν δυνάμενον. Ἐν δὲ τῷ
καιρῷ τοῦ περάματος τῶν Βραχμάνων πρὸς τὰς ἑαυτῶν
γυναῖκας, οὐκ ὀπτάνεται (3) ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις.

Cap. IX. f. οὐχ εἰ ὡς εἰ ἀλλὰ om. A. || 2. λαχόντα (λαχόν) L. || 3. φυσικῶς om. A; dein ζῶντες.) || A. 4. πρὸς addidi ex
Cedreno p. 153, qui hunc locum iisdem fere verbis conceptum exhibet. A. || 5. τῷ οὐρανῷ L. || 6. ἐν ὕλαις om. A. ||
7. περσυνὸν vel περσυνθὸν cod. A; (fuerit Περσικόν); Περσεεινὸν ξύλον καὶ τὸ λεγόμενον ἀκανθαινὸν καὶ τινα ἕτερα καρποφόρα
(ἐπιχώρια R.), ἀφ' ὧν ἄ. L. || 8. καρποφοροῦν cod.; ante χώρα addidi articulum; fortasse tamen ser. ἐπιχώρια καρποφόρα ||
9. ἐντεῦθεν om. L. || 10. τὸ μέρος τὸ τῆς L. || 11. πορεύονται A. || 12. αὐτοὶ L; mox. οἱ μῆνες L. || 13. πρ. ἢ om. A; πρὸς
ἡμᾶς καὶ R. || 14. νοήσαντες A. || 15. μῆνας ἡμέρας A. || 16. μέντοι L. || 17. οὐκ ἄρσις ἀντιπερᾶ A; οὐκέτι ὁ ἀνὴρ περᾶ πρὸς
τὴν ἑαυτὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα κοινωνίας χάριν L. Pro οὔτε πλησιάζει αὐτῇ Cedrenus l. I. habet : οὔτε μὴν ἐκεῖνη πλησιάζει
ἐτέρῳ ἀνδρὶ διὰ πολλὴν εὐλάβειαν || 18. ἀντ. ἀλλήλων τὸ ἀντὶ σωμαίων λ. ε. β. A; ἀντ. οὖν ὑπὲρ αὐτῶν τὰ ἀντίσωμα τὸν ἐπί-
λοιπον ε. χρόνον L. || 19. sic L R, nisi quod post ὁ ἀνὴρ L. addit αὐτῆς, quam vocem om. R; μ. π. παραθαρσῆσει συγγ.
τάυτῃ A. || 20. εἰς πλήθος om. A. || 21. δυσσοδίαν A. ὀλιγοδείαν Cedrenus

Cap. X. 1. ὀδὴν τὸν τύραννον R. ὀδοτύραννον, Cedrenus || 2. sic L; εἰς ὕ. ἐν τῷ ποτ. ἐνυπάρχει ἀμφ. ἐλ. καταπίνειν (κατα-

ac divinitatis ope suffultum. Naturaliter enim nudi in fini-
timis fluvii regionibus vivunt. Nulli apud eos quadrupedes,
nullus terræ cultus, nullus ferri usus, nullum instrumenti
genus, quo fieri aliquod opus possit. Habent autem illic
deliciosas atque optimas auras et saluberrime temperatas.
Colunt semper deum, cujus veram quidem ac distinctam
notitiam se habere profitentur, omnemque providentiæ ejus
ac divinitatis rationem discernere. Jugiter orant, orantes
vero non orientalem partem, unde oritur sol, aspiciunt,
sed cælum potius intuentur. Edunt autem ea, quæ super
terram pecudum more potuerint invenire, hoc est arborum
folia et olera silvestria. Abundat enim apud illos plurimum
herba, quam inulam nomine vocamus sicut et apud Persas.
Item ibi est arbor quæ acanthus nominatur. Habent et pa-
trias arbores quasdam nescio quos fructus ferentes, quibus
vesci semper solent. Viri trans ripam fluminis Gangis in par-
tibus Oceani, in quem fluvius memoratus ingreditur, de-
gunt : feminae vero citra Gangem juxta mediterraneas par-
tes morantur, ad quas earundem mariti Julio et Augusto
mense transvadere consuescunt. Isti enim menses apud
eos frigidiores videntur, eo quod tunc ad nos sol convertitur

et supra aquilonem, quem boream vocamus, vis solis eri-
gitur; quo tempore temperati aeres magis et ad concubitum
magis apti esse dicuntur. Ubi ergo quadraginta cum feminis
suis fecerint dies, mox ad propria revertuntur. At cum
enixa fuerit uxor alicujus, edideritque unum vel alterum
partum, non transit ulterius ad eam ejus maritus, nec ul-
terius cum propria concumbit uxore. Singulis enim filiis
in locum patrum substitutis, per totam de reliquo vitam a
propriis se uxoribus abstinent. Si autem acciderit ut quis-
piam sterilem sortiatur uxorem, usque ad quinque annos
maritus ipsius ad eam transit, et ei maritale præstat obse-
quium. Quæ si gravis per tempus illud reddita non fuerit,
mox ab eadem penitus separatur. Ob quod non in multòs
populos eorum diffunditur genus, tum propter locorum
difficultatem tum propter consuetudinem continendi. Hæc
est ergo vita et conversatio Brachmanorum.

X. Fluvium autem ipsum cum maxima dicunt difficul-
tate vadari, tum propter Ondoniton tyrannum (Odontoty-
rannum) loca illa infestantem, tum etiam timore cujusdam
animalis in supradicto fluvio morantis, quod tantæ magni-
tudinis esse dicunt, ut integrum possit elephantem devo-

Εἰσὶ δὲ καὶ δράκοντες μέγιστοι (1) ἐν τοῖς τόποις (5) ἐκεῖνοις, ἕως πηγῶν ἐβδομήκοντα ὧν καὶ δορὰν μίαν ἐθρασάμην ἐγὼ ποδῶν ε' (6) πλάτος ἔχουσιν. Οἱ δὲ μύρμηκες εἰσι οἱ ἐκεῖ παλαιστιαῖοι, οἱ δὲ σκορπίοι πηχυαῖοι· διὸ καὶ δυσδιόδευτοί εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ τόποι. Οὐ πᾶς δὲ τόπος τῶν ἐκεῖ ἔχει τοιαῦτα θηρία ἰοδόλα (7), ἀλλ' ἡ ἀοίκητος μόνη. Ἀγέλη δὲ ἐλεφάντων πολλή.

Ἀρριανοῦ (8) τοῦ μαθητοῦ μέντοι Ἐπικτήτου (9) τοῦ φιλοσόφου τοῦ καὶ δούλου γεγενημένου, δι' εὐφυΐαν δὲ φύσεως εἰς φιλοσοφίαν ἐλάσαντος ἐν τοῖς καιροῖς Νέρωνος τοῦ βασιλέως τοῦ τοὺς ἀοιδίμους (10) ἀποστόλους κολάσαντος, τοὺς μακαρίου Πέτρον καὶ Παῦλον, τούτου τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα ἱστορήσαντος ὁ ἐκεκτὴμην πονημάτιον ἀπέστειλα τῇ ἀνδρείᾳ (11) τῆς σῆς καλοκαγαθίας, ὑποτάξας μου τῷ (12) ὑπομνηματικῷ· ὅπερ ἀναγινώσκων νουνεχῶς (13) καὶ φροντίσας ἐμμελῶς, βιώσεις ἀσφαλῶς.

[ΚΕΦ. ΙΑ'.]

Δάνδαμις (1) ὁ τῶν Βραχμάνων διδάσκαλος διηγούμενος τὰ κατὰ τὸν Μακεδόνα ἔφη (2).

Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος οὐκ ἀνεχόμενος μόνης (3) εἶναι βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, οὐδ' ἀρκούμενος Φιλίππῳ

πατρὶ, καὶ Ἀμμωνος υἱὸν ἑαυτὸν ἔλεγεν εἶναι, καὶ τῆς γεννήσεως ἐλεγγούσης (4), ψευδεῖς ἔφερε τῆς φύσεως ἀποδείξεις, ἀνικήτους δὲ ἀγῶνας προέτεινεν (5). Ἀνέτειλε γὰρ ὡς ὁ ἥλιος ἀπὸ Μακεδονίας κατοπτεύσας πολὺν κόσμον (6) πρὶν ἔδνε κατὰ Βαβυλῶνα· τὴν δὲ Εὐρώπην τε καὶ τὴν Ἀσίαν ὡς μικρὰ χειρωσάμενος (7) χωρία, ἦλθε καὶ τὸν ἡμέτερον κόσμον κατοπτεύων καὶ ἐρευνῶν. Καὶ ἔλεγε ταῦτα (8) ὁ Ἀλέξανδρος· « Σοφία, μήτερον προνοίας, κοινωνὲ (9) τῆς πασῶν [ἀρετῶν] δυνάμεως, ἀνωτέρω ἐν ἀληθείᾳ μόνη κειμένη, τροφὴ καὶ δημιουργὴ φύσεως, λόγων δότεира, γνώσεως κοινῆς [ἐρευνητὰ], ἀδίκους μὲν ἀποτινῶσα, δικαίων δὲ φειδομένη, δὸς εὐμενῶς ἤδη μοι τῶν αἰτημάτων τυχεῖν. Βραχμᾶνας δὲ παρόντας ἐνθάδε σοφούς τε καὶ ἀγαθοὺς ἰδεῖν ἤκω, μαθὼν παρὰ Καλάνου τινὸς τῶν ἐνθάδε σπεύσαντος πρὸς με· πεισθεῖς δὲ ἦλθον, ποθῶ δὲ (10) ὅπως ἴδω καὶ μάθω σαφῶς. »

[ΚΕΦ. ΙΒ'.]

Βραχμᾶνες καὶ αὐτοὶ Ἰνδοὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ (1) ταῦτα λέγουσιν·

« Ὁρεγόμενος σοφίας, Ἀλέξανδρε (2), ἦλθες πρὸς

μη δυναμένον (1. δυνάμενον) ἐν τοῖς ποταμοῖς ἐκεῖνοις ὀφθῆναι. || 4. μεγ. om. A. || 5. ποταμοῖς L; περὶ ποταμούς τοὺς ἐκεῖνους R; deīn ὡς καὶ δ. που μίαν L. || 6. δύο L; mox ἔχουσιν om. A. || 7. τοιαῦτα ζῶα ἢ ἰοδόλα θηρία L. || 8. Ἀδριανοῦ L. ἐλεφάντων πολιαρίου A. || 9. Ἐπικτ. om. L. || 10. ἀγίους R; mox. τοὺς μακ. om. L; τὸν Μακεδόνα om. A. || 11. τῇ ἀλεξανδρ. A. || 12. ὑποτ. τὸ ὑπομνηματικὸν A. || 13. συνεχῶς A.

Cap. XI. 1. Δανδάμης A. Δανδάμιος L. || 2. καλῶς δ. τὸ κατὰ τοὺς Μακεδόνας, omisso ἔφη, L. || 3. ὡς εἶναι A. || 4. λεγούσης A. || 5. προσέτεινεν A; προέφερον L. || 6. κατοπτεύσας (κατασπεύσας L.; correx. Bissæus) π. κ. om. A. || 7. χρησάμενος L, quod correx. Bissæus; ἡγησάμενος A. || 8. ἐν ἑαυτῷ addit L. || 9. κοινῶν A; κοινωνὲ δὲ L; deinde τῆς πασῶν μητρὸς δικαιοσύνης conj. Bissæus; ἀνωτέρα L; ἐν om. A; μόνη L; κειμένη om. A; τροφὴς A; δοτήρ A L; φύσεως A; ἐρευνητὰ suppl. Bissæus; ἀδίκων μὲν ἐπιμηνῶς A L; ἀδίκους μ. ἀποτινῶσα conj. Bissæus; forte ser. ἀδίκους μὲν ἐπιμηνῶσα. || 10. διὸ ποθῶ A. ||

Cap. XII. Quæ jam sequitur Brachmanum disputatio legitur etiam in codice C, non ita tamen, ut uno tenore tota exhibeatur, sed discerptam auctor codicis reliquæ suæ de Brachmanibus narrationi inseruit. Ac prima quidem hæcce ejus pars post ea legitur, quæ adscriptimus cap. 5 not. 9, ubi vide. || 1. τῷ βασιλεῖ om. A. || 2. ἄλλ. om. A, post v. ἡμᾶς

rare. Eo vero tempore, quo Brachmani fluvium transire consueverunt, divino asserunt judicio dictum animal non videri in fluvio. Makimi etiam dracones illic esse dicuntur, habentes septuaginta per longitudinem cubitos, unde ego unius pellem vidisse me memini [quadraginta] duos in latitudine habentem pedes. Formicas etiam illic esse ad modum palmæ hominis, scorpiones vero ad cubiti humani mensuram adesse loquuntur. Propter quæ monstra periculosus est ipsorum transitus locorum. Non tamen ubique animalia ista nascuntur, sed in illis partibus tantum, quæ ab hominibus non inhabitantur. Plurimique illic elephantum greges esse dicuntur.

Hæc sunt quæ a Thebæo scholastico de Brachmanis audisse se affirmat Musæus. Quæ vero ex historiis de Alexandri vita legi et quæ ex plerisque auctoribus ad hæc facientia de illis desumpsit, nunc subnectam.

XI. Alexander imperator, quum ei Macedonia solius imperium non sufficeret, neque Philippo patre tantum posset esse contentus, Jovis Ammonis filium semet esse dicebat.

Et quamvis originem ipsius facile ipsa rei veritas comprobaret, falsis tamen quibusdam, et ut ei videbatur, invictis modis aliam sui esse naturam generis adstruebat. Itaque solemnibus bellorum apparatu, ac instructis equitum peditumque militum copiis, e Macedonia regione consurgens totum pæne peragravit mundum: et antequam in provinciam Babylonis accederet, Europam quidem et Asiam veluti quædam parva loca transcurrit; venit tandem in partes nostri quoque orbis, ut eas inspiceret, quasque cum reperisset suis conformes sensibus, ipse dicebat: « Sapientia, providentiæ mater, habens cum virtute ipsa, quæ omnium virtutum caput est, quandam communionem, in sola veritate consistens, alens omnem faciensque naturam, cujus donum est nostrorum sermo verborum, notitiam scientiamque communem scrutans et perspicens, injustis quidem tribuens quæ merentur, justis autem parcens: da mihi quæso te placidam, ut possim ad illa quæ cupio his precibus pervenire, Brachmanos vero bonitate ac sapientia præditos viros hic præsentibus cernere. Veni enim, ut aliqua cognoscerem

ἡμᾶς· ὅπερ προθυμότερον (3) ἀποδεχόμεθα Βραχμᾶνες, ὅτι ἐστὶ βασιλικώτερον ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν· τοῦτο γὰρ ἠθέλησας μαθεῖν, βασιλεῦ (4) Ἀλέξανδρε· ὁ φιλόσοφος γὰρ οὐ δεσπόζεται, ἀλλὰ δεσπόζει· ἄνθρωπος γὰρ αὐτοῦ οὐ κρατεῖ παντελῶς. Ἄλλ' ἐπειδὴ μέχρι τοῦ νῦν (5) διαβεβλημένοι ἠπιστούμεθα ὑπὸ σου, γευσόμενος νῦν (6) τῶν ἀληθινῶν λόγων ἤλθες (7). Κάλανος γὰρ κακὸς ἀνὴρ ἡμῖν γεγένηται, καὶ διὰ Κάλανον ἄνδρες Ἑλληνες Βραχμᾶνας ἔγνωτε, ἀλλ' οὐκ ἐπέγνωτε (8)· ἐκεῖνος γὰρ οὐκ ἦν ἡμέτερος, ἀπ' ἀρετῆς δραπετεύσας εἰς πλοῦτον (9). Οὐκ ἤρκησεν αὐτῷ Τιβεροβοάμ ποταμοῦ (10) πίνειν ὕδωρ σωφροσύνης (11) καὶ ἀμολγάς ἐσθίειν, ἐν οἷς αὐξάνεται νοῦς θεοπρεπῆς, ἀλλὰ (12) πλοῦτον ἔσχεν ἐχθρὸν ψυχῆς· καὶ οὕτως ἐν ἑαυτῷ δεινὸν ἀνέφλεξε πῦρ καὶ εἰς ἠδονὴν ἑαυτὸν (13) ἀπέστρεψεν ἀπὸ σοφίας. Ἡμῶν δὲ οὐδεὶς (14) ἐπ' ἀνθρώπων κυλιέται, οὐδὲ ἀλγηδῶν ἡμῶν δαπανᾷ τὸ σῶμα, ἀλλ' ἐστὶν ἡμῶν ἡ τροφή (15) ὑγείας φάρμακον. Ἄπλουτοι δ' ἐσμὲν κατὰ τὴν φύσιν· καὶ ὁμοίως πᾶσι τῷ βίῳ ἡμῶν ἐπακολουθεῖ ὁ θάνατος. Βί δὲ τῶν θνητῶν τινὲς ἀνδρῶν (16) ψευδεῖς μαθόντες λόγους, καὶ κενοῖς ἡμᾶς ὑποτοξεύουσι βέλεσιν, ἀλλὰ τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν οὐ βλάπτουσιν. Ἴσον δ' ἐστὶ τὸ ψεύδεται καὶ τὸ τάχος πείθεσθαι· ἀδικεῖ γὰρ ὁ ψευδόμενος ὅς πείθει, ἀδικεῖ δὲ καὶ ὁ πειθόμενος ψευδομένῳ προσέχων πρὶν ἢ ἀληθὲς μάθη. Διαβολὴ γὰρ μήτηρ ἐστὶ πολέμου καὶ τίκτει ὄργην (17), ἀπ' ἧς μάχονται καὶ πολεμοῦσι (18). Πλὴν οὐκ ἐστι

ἀνδρεία τὸ (19) φονεῦειν ἄνδρας· ληστοῦ γὰρ ἔργον ἐστίν. Ἀνδρεία δὲ (20) ἐστὶ τὸ πάσῃ ἀέρων κράσει μάχεσθαι γυμνῷ τῇ σῶματι καὶ γαστρὸς ἐπιθυμίας ἀναιρεῖν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πολέμους μᾶλλον νικῆσαι καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας μὴ καταγωνίζεσθαι πρὸς τὸ ὀρέγεσθαι δόξης καὶ πλοῦτου καὶ ἡδονῆς. Τούτους οὖν νίκησον πρῶτον, Ἀλέξανδρε, τούτους ἀπόκτεινον. Τούτους γὰρ ἐὰν (21) νικήσης, οὐκ ἐστὶ σοι χρεῖα πρὸς τοὺς ἔξω μάχεσθαι· τοῖς γὰρ ἔξω μάχη, ἵνα τούτοις ἐνέγκῃς φόρους (22). Οὐ (23) βλέπεις ὅτι τοὺς ἔξω νικῶν (21) ὑπὸ τῶν ἐνδον νενίκησαι; Πόσοι σοι δοκοῦσι βασιλεῖς ἀνοίας ἐν τοῖς ἄφροσι τυραννεῖν (25); γλῶσσα, ἀκοή, ὄσφρησις, ὄρασις, ἀφή, γαστήρ, αἰδοῖα, ὄλος ὁ χρώς (26). Πολλὰ δὲ καὶ ἔσωθεν, ὡς περ ἀμείλικτοι δέσποιναι καὶ τυραννίδες ἀκόρεστοι, ἀπέραντα ἐπιτάττουσιν (27) ἐπιθυμῖαι, φιλοχρηματίαι, φιληδονίαι, δολοφονίαι (28), σωματομιξίαι, φονοκτονίαι, διχοστασίαι· αἷς πάσαις ταύταις καὶ ἄλλαις πλείοσι βροτοὶ δουλεύουσι, δι' ἄσπερ φονεύουσι καὶ φονεύονται. Βραχμᾶνες δὲ νικήσαντες τοὺς ἔσωθεν (29) πολέμους πρὸς τοὺς ἔξωθεν οὐ μαχόμεθα (30)· ἀναπαυόμεθα βλέποντες ὕλας καὶ οὐρανὸν, καὶ ἀκούομεν ὀρνέων ἤχον εὐμελῆ καὶ ἀετῶν κλαγγὴν, φύλλα τε περιβεβλήμεθα καὶ ἀέρι ἐνδιαίτωμεθα (31) καὶ καρπούς ἐσθίομεν καὶ ὕδωρ πίνομεν, θεῶν ὕμνους ᾄδομεν καὶ τὰ μέλλοντα ἐπιθυμοῦμεν, οὐδενὸς μὴ ὠφελούντος ἀκούομεν· τοιαῦτα Βραχμᾶνες ζῶμεν (32), οὐ πολλοὺς λόγους λέγοντες καὶ σιωπῶντες.

ponit L; ἐνταῦθα post v. ἡμᾶς add. C. || 3. sic Bissæus; πρότερον L, omisso ὅπερ; ὅπερ πρῶτον A C; dein ἀπεχόμεθα A. || 4. βασιλεῦ A C; malim βασιλεὺς ὄν; μοχ οὐ δεσπόζεται ἀλλὰ εἰ παντελῶς om. A. || 5. μέχρι νῦν L; μ. τούτου C. || 6. γευσόμενος γὰρ τῶν C; γ. ἀληθ. A; γ. νῦν ἄλ. L. || 7. γνωθὶ C. || 8. ἀλλ' οὐκ ἐ. om. L C; pro ἔγνωτε C ἔγνωσαν. || 9. εἰς πλ. om. C; εἰς om. A. || 10. sic L; τιβήρι ποτ. A; ἐν τῇ Βαροάμ. C; Ταγαθενά legitur ap. Pseudo-Origenem philos. 24 vol. I, p. 204 ed. Par. 1733. || 11. ἀγαθὸν add. C; dein ἀμολγάς L C; γῆς post ἐσθίειν add. C. || 12. ἀλλὰ om. L A. || 13. αὐτὸν L C; om. A. || 14. τῶν Βραχμᾶνων addit C; dein: ἐπ' ἀ. πορεύεται ἢ μᾶλλον κυλιέται C. || 15. τροφή, ζωὴ L C. || 16. κακῶν ἀνδρῶν τινες A; οἱ δὲ... μαθάνουσι λ. καὶ καινοῖς ὑμᾶς ἀποτ. βέλεσιν, omissis reliquis, C. || 17. ἐν ἀνθρώποις add. C. || 18. Ἀλέξανδρε, ἀνθρωποι addit C. || 19. τὸ πολεμεῖν καὶ φον. A; οὐκ ἐστὶ τὸ φονεῦειν ἀνθρώπους ἀνδρεία C. || 20. δὲ πάλιν ἐστὶ τῷ C; ἐστὶ πρὸς τὸ (1. τὸ πρὸς) πᾶσαν L; ἐστὶ πρὸς ἀπασ. χειρῶν μ. A. || 21. ἐὰν μόνον C. || 22. τοῖς γὰρ... φόρους om. C. || 23. οὐ om. A. || 24. νικᾶς καὶ L C. || 25. καὶ ὅσοι σ. δ. βασιλεῖς ἐν τοῖς ἄ. ὅτι ὑπάρχει αὐτοῖς C. || 26. αἰδ. ὄ. ὁ. χ. om. C. || 27. ἐπιτάττουσαι L. || 28. φειδωλίαι L; σωμα. εἰ φονοκτ. om. L C. || 29. ἐνδον L. || 30. πολέμους καὶ τοὺς ἔξωθεν, λοιπὸν ὑγειῶς ἔχομεν C; πολέμους, λοιπὸν ἀνεργῶθησαν (i. e. ἀνεργῶθημεν) L. || 31. διαχεόμεθα A. || 32. τοιαῦτα.. ζῶμεν om. A; οὐ πολλὰ λέγομεν,

a Calano, incola horum locorum, qui ad me festinus accessit, quo nunc persuadente desidero ediscere cuncta plenius, et videre. »

XII. Brachmanni vero e contra Alexandro ista dicebant : « Venisti ad nos, inquit, cognoscere sapientiam cupiens : nos autem Brachmani libenter statim talem suscepimus voluntatem. Hujusmodi enim desiderium in vita ac moribus nostris regnum (*regium*) judicatur, quod nunc discere imperator ipse voluisti. Philosophus enim non dominio alterius obtemperat, sed ipse dominatur : homo enim in eum non habet potestatem. Sed quoniam nihil nobis hactenus credens (eo quod usque ad præsens tempus male de nobis apud te quidem locuti sum), nunc ad nos vera degustans venisti. Calanus enim vir apud nos pessimus fuit, per quem vos Græci homines Brachmanos agnovistis quidem, bene tamen non potuistis agnoscere. Ille

enim non fuit noster, qui ad divitias sine aliqua sui excusatione transfugit, cui non sufficit de Taberuneco fluvio aquam castitatis haurire, neque pressi lactis cibum sumere, quibus deo digna mens crescit, quam ille deo semper habuit inimicam, qua male succensus in iram exarsit, quamque de sapientiæ bonis transtulit ad vitia voluptatis. Ex nobis autem nullus in prunis ardentibus volutatur, neque ulli dolores corpora nostra consumunt, sed vita nostra medicamentum aliquod sanitatis est. Naturali autem beneficio alieni a divitiis omnibus sumus : æquo etiam vitam nostram mors fine comitatur. Et si interdum nonnulli forte mortaliū, ad quos falsorum venit doctrina verborum, percutere nos vanis tentant sagittis, ingenuitatem tamen nostram lædere ac vitare non possunt. Unum atque idem est mentiri, et credere mentienti. Nocet enim si quis alicui falsa persuadet; nocet et sibi, qui dum mendacio credit, non

Ἑμεῖς δὲ λέγετε ἃ δεῖ μὴ ποιεῖν (33), καὶ ποιεῖτε ἃ μὴ δεῖ λέγειν. Παρ' ὑμῖν δὲ (34) οὐδεὶς φιλόσοφον οἶδεν ἔαν μὴ λαλήσῃ (35)· ὑμῶν γὰρ ὁ νοῦς ἐστὶ ἡ γλῶττα, καὶ ἐπὶ τοῖς χείλεσιν αἱ φρένες. Χρυσὸν καὶ ἄργυρον συνάγετε, δούλων χρεῖαν ἔχετε καὶ μεγάλων οἴκων, ἀρχὰς διώκετε (36), ἐσθίετε καὶ πίνετε ὅσα καὶ τὰ κτήνη, οὐκ αἰσθάνεσθε (37) ὡς ἰδιῶται· περιβάλλεσθε μαλακὰ, ἐξομοιούμενοι τοῖς σκώληξι τοῖς σηρικουδιασταῖς (38), ἀδεῶς πάντα πράττετε καὶ ἐφ' οἷς πράττετε μετανοεῖτε (39), καθ' ἑαυτῶν λαλεῖτε (40) ὡς κατ' ἐχθρῶν, τῆς γλῶττης ἐξουσίαν ἔχοντες ὑπ' αὐτῆς πολεμεῖσθε· κρείττονες ὑμῶν εἰσὶν οἱ σιγῶντες, κἂν ἑαυτοὺς οὐκ ἐλέγχωσι· παρὰ προβάτων ὥσπερ αἰχμάλωτοι ἔρια δανεῖξεσθε, δόξαν τοῖς δακτύλοις ὑμῶν ὡς ξόανα περιτίθεσθε, χρυσὸν ὡς αἱ θήλειαι φορεῖτε, καὶ ἐπὶ τούτοις μεγαλύνεσθε (41), καθ' ὁμοίωσιν τοῦ κτίσαντος δημιουργηθέντες ἀνημέρων θηρίων θυμὸν τίχετε· ὅταν πολλὰς κτήσεις περιβάλλησθε, ἐπὶ τούτοις μεγαλύνεσθε (42), καὶ τοῦτο βλέποντες ὅτι πρὸς ἀλήθειαν οὐδὲν ὑμᾶς δύναται ὠφελεῖν· χρυσὸς γὰρ ψυχὴν οὐκ ἀνίστησιν, οὐδὲ σῶμα πιαίνει, ἀλλὰ τούναντίον μᾶλλον καὶ ψυχὴν

σκοτοῖ καὶ σῶμα ἐκτῆχει (43). Ἡμεῖς δὲ πρὸς ἀλήθειαν τὴν φύσιν ἐπείγοντες (44) [καὶ] τὰ ταύτη ἀποκληρωθέντα, ἐκείνων καὶ προνοοῦμεν. Πείνης παραγενομένης, ἀκροδρούοις καὶ λαγάνοις τοῖς ἐκ τῆς προνοίας ἡμῖν χορηγουμένοις ἰώμεθα ταύτην· καὶ δίψης παραγενομένης, ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἐρχόμενοι, χρυσὸν πατοῦντες (45) ὕδωρ πίνομεν, καὶ ταύτην θεραπεύομεν (46). Χρυσὸς δὲ οὐ παύει δίψαν, οὐδὲ λιμὸν παραμυθεῖται, οὐ τραῦμα θεραπεύει, οὐ νόσον ἰᾶται, οὐκ ἀπληστίαν ἐμπίπλησιν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ προσεξεγείρει ταύτην τὴν ξένην τῆς φύσεως ἐπιθυμίαν. Καὶ διψῶν μὲν ἄνθρωπος δῆλον ὅτι (47) ἐπιθυμεῖ πιεῖν, καὶ λαβῶν (48) ὕδωρ πέπαυται τῆς δίψης· καὶ ὁ πεινῶν φυσικῶς ἐπιζητεῖ τροφήν καὶ φαγῶν κορέννυται καὶ τῆς ἐπιθυμίας πέπαυται (49). Παντάσασιν οὖν δῆλον ὅτι ξένον φύσεώς ἐστι τὸ χρυσοῦ ἐπιθυμεῖν· πᾶσα γὰρ ἐπιθυμία πέπαυται βροτῶν, ὅταν λάβῃ κόρον (50), ἐπειδὴ τῇ φύσει τοῦτο συνέσπαρται (51)· ὁ δὲ τῶν χρημάτων ἔρωσις ἀκόρεστός ἐστι διὰ τὸ εἶναι τοῦτον παρὰ φύσιν. Ἐπειτα καὶ ἐν αὐτῷ κοσμεῖσθε (52) καὶ ἐπὶ τούτῳ δοξάζεσθε, τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὑπερμεγαλυνόμενοι·

σιωπῶμεν τοὺς πολλοὺς λόγους A. || 33. ἃ δεῖ π. A L. || 34. ἡμῖν γὰρ. C. || 35. sic. C; οὐδεὶς φιλοσοφῶν οὐδὲν, εἰ μὴ λαλήσωσιν L; παρ' ὑμῖν τοὺς φιλοσόφους οὐδὲν οἶδεν, εἰ μὴ λαλήσωσι A. || 36. ἐκδιώκετε C. || 37. οὐδὲ addit A. || 38. ἐξομ.... σαρ. om. C; ἀδεῶς om. A. || 39. μεγαλύνεσθε A. || 40. ἑαυτοὺς καταλαλεῖτε C. || 41. ἐπαίρεσθε C, sequentia usque ad περιβάλλεσθε omittunt; ἐπὶ τ. μεγ. latina omittunt; recte, puto; in græcis mox iterum ponuntur. || 42. ἐ. τ. μ. om. A. || 43. σκοτίζει ψυχὴν κ. σ. τῆχει C. || 44. ἐπιγόντες A. deinde addidi καὶ. || 45. χρ. πατ. om. C. || 46. θεραπεύοντες. || 47. δῆλόν τι ἐπιθυμεῖ omisso πιεῖν A; δῆλον ἐ. π. C; ἄνθρ. ἐπ. π. L. || 48. πίων C. || 49. κ. τ. ἐ. π. om. C. || 50. καιρὸν A; τοῖς βροτοῖς, ὅταν λάβωσι τὸν θάνατον κατὰ νοῦν C. || 51. συνέσπαρται A. καὶ τοῦτο συνέσπαρταται C. || 52. τὸ κοσμεῖσθαι.. δοξάζεσθαι A; ἐνδοξά-

facile ad ipsam veritatem pervenire valet. Insimulatio autem mala inimicitiarum quædam et certaminum mater est, quæ ex se iracundiam parit, ex quibus rursus jurgia et bella nascuntur. Nulla tamen virtus est occidere hominem: latronum enim iste, ut novimus, mos est. Sed nos virtutem veram vocamus contra aurarum mutationes nudo corpore dimicare, desideria ventris abscindere, et varias ipsius pugnas abstinencia patientiaque superare. Igitur prius vince hos inimicos ante omnia tuos, si fortis videris tibi, et exinde opus tibi non erit adversum quempiam certamina externa committere. Idcirco enim contra eos qui foris sunt, commoves bella, ut istis quos intrinsecus habes, alimenta et fomenta suppedites. Sed tu vides quod eos quidem, cum quibus foris dimicas, vincis, ab iis autem quos nosti, qui intra te sunt, superaris. Considera igitur quanti tyranni in stultorum cordibus degunt, oculi, aures, nares, venter, virilia, totumque corpus humanum; quam multa etiam desideria nascuntur intrinsecus, quibus omnibus genus mortale succumbit et servit, propter quæ cuncta et jugulantur et jugulant. Nos autem Brachmani, quia omnia quæ intrinsecus habemus bella superamus, jam de reliquo incolumes atque securi in summa pace requiescimus. Silvas videmus, oelumque suspicimus, aquilarum diversarumque avium gratissimas voces semper audimus, nudo sub aere arborum foliis nostra corpora contegimus, eorumque fructibus vescimur, aquam bibimus, hymnos

deo canimus, et futuri sæculi vitam desideramus, nullumque quod prodesse nobis non possit, audimus. His ergo nos Brachmani moribus contenti vivimus, paucisque sermonibus agitatæ mox tacemus. Vos autem dicitis quidem quæ debeant fieri, nec tamen facitis. Philosophum vos nullum putatis nisi eum qui noverit loqui: vester enim est omnium sensus in lingua, vobisque in oris vestri labiis tota sapientia est. Aurum argentumque colligitis, plurimis servis et magnis domibus indigetis: affectatis honores, et sectamini dignitates, editis tantum atque potatis, quantum juvat expleri, utimini æque et vestibus delicatis semper ac molibus, eaque facitis quorum pœnitentiam mox geratis: contra vos ipsos veluti contra inimicos vestros soletis loqui, cum tamen habere vos linguæ propriæ potestatem sciatis. Longe profecto meliores sunt illi qui tacere consueverunt, non enim se ipsos loquendo revincunt. Mutuam mercedem ab omnibus (ovibus) accipitis: gloriosum, ut putatis, ornamentum digitis vestris imponitis aurum: vos quoque (ut) feminas videmus ornatos, cum sciatis quod id ipsum, in quo magnopere creditis, quantum ad rem pertinet veram, vobis prodesse nihil possit. Auro enim non extolluntur animæ, neque corpora nutriuntur, sed e contra per illud utraque ista vitiantur. Nos autem qui cognoscimus veritatem ipsamque naturam, si cœperimus sitire, ibimus ad fluvium, aurumque calcantes, aquam bibemus. Auro enim nequit sedari fames, ac sitis nescit exstingui. Non ex

καὶ διὰ τοῦτο τὰ κοινὰ τῶν πάντων ἴδια ποιεῖτε (53), τὴν δμοίαν πᾶσι μίαν φύσιν τῆς φιλαργυρίας εἰς πολλὰς γνώμας λοιπὸν κατατεμενύσης. Κάλανος οὖν ὁ ψευδῆς φίλος ὑμῶν (54) ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν καταπατεῖται, καὶ ὁ παραίτιος πολλῶν κακῶν πᾶσι παρ' ὑμῖν ἐστὶν ἔντιμος (55) καὶ τιμᾶται ὑφ' ὑμῶν. Ἄνωφελῆς δὲ (56) ὢν ἡμῖν παρ' ἡμῶν παραπέμπεται ἐξουδενωθεὶς, καὶ πάντα ὅσα ἡμεῖς καταπατοῦμέν, ταῦτα ἐθαύμασεν ὁ φιλαργυρήσας Κάλανος, ὁ μάλιστα ὑμέτερος φίλος, καὶ οὐχ' ἡμέτερος· μέλεος (57) καὶ τῶν ἀθλίων ἐλεεινότερος, τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ ἀπώλεσε φιλαργυρήσας· καὶ διὰ τοῦτο ἄξιος ἡμῶν οὐκ ἐφάνη, οὐδὲ ἄξιος τῆς πρὸς θεὸν (58) φιλίας· οὐδὲ ἐνανεπαύσατο ταῖς ἐν ταῖς ὕλαις ἀμεριμνίαις, ἐν ταύταις ἐντρυφήσας, οὐδὲ ἐλπίδα (59) ἔσχε τῆς μετὰ ταῦτα προσδοκίας, τὴν ἀθλίαν ἑαυτοῦ ψυχὴν φιλαργυρία κατακτείνας (60).

[ΚΕΦ. ΙΓ'.]

Ἔστι δέ τις παρ' ἡμῖν Δάνδαμις, ὃς ἐν ὕλῃ ἀνακεῖται (1) ἐπὶ φύλλοις ἐν εἰρήνῃ ἐγγυς ἔχων πηγῆν, [ἦν] ὡς μαζὸν ἀκέραιον ἀμέλγει μητρὸς [γῆς].

Τότε Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἀκούσας ταῦτα πάντα παρεκάλεσε τοῦτον τὸν (2) διδάσκαλον αὐτῶν καὶ πρύτανιν, τοῖς λόγοις τούτου (3) συντυχεῖν. Οἱ δὲ ὑποδεικνύουσιν αὐτῷ μακρόθεν (4) τὸν τόπον τοῦ Δανδάμειος. Ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος, οὐκ εἶδεν αὐτὸν παριῶν· ἐν ὕλαις γὰρ κατέκειτο συχναῖς, ἐπὶ φύλλοις ἀναπαυόμενος ἐν εἰρήνῃ (5), ἔχων πηγὴν ἐγγυς [ἦν] ὡς μαστὸν ἀκέραιον ἡμελγε μητρὸς γῆς. Ὡς οὖν οὐκ εἶδεν ὁ Ἀλέξανδρος Δάνδαμιν τὸν τῶν Βραχμάνων ἐπιστάτην καὶ διδάσκαλον, πέμπει πρὸς αὐτὸν φίλον ἑαυτοῦ τινὰ Ὀνησικράτην ὀνόματι, λέγων τούτῳ (6)· « Σπεῦσον πρὸς τὸν διδάσκαλον τῶν Βραχμάνων, τὸν μέγαν Δάνδαμιν, ὃ Ὀνησίκρατες, καὶ ἡ αὐτὸν ἡμῖν ἄγαγε τὸν ἄνθρωπον (7), ἡ μαθὼν τὰ περὶ αὐτοῦ, ποῦ διάγει ἀνάγγελόν μοι τὸ τάχος, ὅπως αὐτὸς ἐγὼ παραγένωμαι πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ Ὀνησικράτης λέγει αὐτῷ· « Τὸ κελευσθὲν ποιήσω διὰ τάχους, βασιλεῦ· σὸν γὰρ τὸ προστάττειν, τὸ δὲ ὄραν ἐμὸν ἐστὶ (8). » Πορευθεὶς δὲ οὗτος καὶ τὸν μέγαν Δάνδαμιν εὐρών, εἶπε· « Χαίροις, διδάσκαλε Βραχμάνων· υἱὸς Θεοῦ Διὸς τοῦ μεγάλου, βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, ὃς ἐστὶ παντὸς ἀνθρώπου

ζεσθε L. || 53. ποιεῖται A; ποιοῦσι C. || 54. ἡμῶν A; ὁ ψευδῆς φίλος ἡμῶν C. || 55. ἐν τιμῇ A. || 56. γὰρ L; παρ' ἡμῶν (ὑμῶν A.) om. L. || 57. ἡμέτερον μέλος C; πῶς κακῶς ἀπώλεσε. || 58. πρὸς τὸν θεόν L; τ. πρ. θ. αὐτοῦ φιλίας. Οὗτος ὁ Κάλανος οὐκ ἀνεπαύσατο C. || 59. ἐλπίδας A; ἐλπίδα παντελῶς ἔσχε τῆς μετανοίας C. || 60. Post hæc cod. C pergit: Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος θέλων πειράσαι ἢ μάλλον εἰπεῖν περισσώτερος δοκιμάσαι τὴν τούτων σοφίαν, ἔφη πρὸς αὐτούς· Τάχους οὐκ ἔχετε etc. quæ ex codd. A B legimus cap. 6. Quibus absolutis, ad Nostra rediens Alexandrum quarentem introducit: Ἔχετε ἀνακτα; Respondent Brachmanes: Ἔστι τις ἡμῖν Δανδάμης etc., quæ seq. capite leguntur (Cf. cap. 6. not. 12).

Cap. XIII. 1. κατακεῖται L; dein ὃς εἰρήνην (κρήνην C) ἐγγυς ἔχει A L C. πηγῆν] τὴν γῆν A; μαζὸν] μαστὸν L; ἀμέλγει] ἀμέλγων A L; ἀμέλγει μ. ἰδίας γῆς C. Totus hic locus e seqq. huc translatus. || 2. τοῦτον δ. L; τὸν δ. A; ἵνα τὸν διδ... συντύχη C. || 3. τῶν λόγων τούτων A L; om. C. || 4. μακρ. om. A. || 5. ἀν. καὶ εἰρήνην A. πηγῆν et ἐγγυς om. A. || 6. πέμπει πρὸς τὸν Ὁ. δ. λέγων· Σπεῦσον A. || 7. καὶ ἡ. ἄνθρωπον om. L; τὸν ἄνθρ. om. A. || 8. ἐστὶ om. L; τὸ δὲ δρασαμένον ἡμῖν ἐστὶ A. ||

uro venit vulnere cura, non ægrotorum medicina membrorum, non ulla refrænatio cupiditatis immensæ, sed hortatus magis ac provocatio major ad novam nescio quam concupiscendi libidinem. Et sîtis quidem illa naturalis cum fuerit, cum aquam quam desideravit acceperit, sitire mox cessat: similiter etiam naturalis fames, quando escam quam quærit acceperit, conquiescit. Si igitur eodem modo eademque natura aurum quoque humanus animus desideraret, ubi primum accepisset quod optabat accipere, sine dubio cupiditas et ipsa cessaret: sed nedum ista non cessat, immo semper nova et sine aliqua intermissione desiderat, quia non ex commonitione naturæ desiderium tale procedit. Postremo, in quo apud vos homines et ornantur et gloriantur, in eodem apud nos spernuntur. Calanus amicus est vester, sed spernitur et calcatur a nobis. Qui ergo multorum malorum auctor apud vos fuerit, a vobis honoratur et colitur: quia vero est inutilis, projicitur a nobis: et illa quæ nos omnino non quærimus, Calano pro ea quam habuit erga pecuniam cupiditatem, placuerunt. Sed non erat noster hic talis, qui animum suum miserabiliter læsit ac perdidit, ob quod neque dei neque nostri amicus esse visus est dignus, neque in hoc sæculo

inter silvas habere meruit securitatem, neque illam sperare gloriam potuit, quæ promittitur in futuro.

XIII. Alexander imperator ubi venit ad silvas, Dandamim quidem ipsum in transitu videre non potuit: in silva enim jacebat, recumbens super arborum folia in securitate et pace, proximus fonti, quem quasi uber terræ matris incorruptum atque integrum in os suum emulgere consueverat. Misit autem ei Alexander amicum quendam nomine Onesieritum, dicens ei: « Onesierite, memoratum virum Dandamim ad me venire festina, aut causam propter quam venire noluerit, nuntia, ut ego ipse ad videndum eum pergam. » Cui ille respondit: « faciam cum celeritate quod præcipis. Nam sicut jubere tuum est, ita meum esse cognosco tuis jussis obtemperare. Ubi igitur supradictus ad Dandamim nuntius venit, his eum allocutus est verbis: « Dixit filius dei Jovis magni, Alexander imperator, qui est dominus generis humani, ut properes ad illum venire, quia tibi, si veneris, plurima dabit munera: si vero venire nolueris, veluti contemptorem, te capite puniet. » Quæ cum ad Dandamis aures dicta venissent, non surrexit ex foliis, quibus fultus jacebat, sed tale responsum ridens reddidit ac recumbens: « Deus, inquit, maximus parere

δεσπότης, καλεῖ σε· ὃς ἐλθόντι (9) σοι πρὸς αὐτὸν πολλὰ καὶ καλὰ παρέξει δῶρα, μὴ ἐλθόντι δὲ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖ. » Ὁ δὲ Δάνδαμις ἀκούσας καὶ μειδιάσας χαριέντως οὐδ' ἐπῆρεν ἑαυτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τῶν φύλλων, ἀλλὰ καταγελάσας τούτου κατακείμενος ἀπεκρίνατο οὕτως· « Ὁ θεὸς, ὁ μέγας βασιλεὺς, ὕβριν οὐδέποτε γεννᾷ, ἀλλὰ φῶς, εἰρήνην, ζωὴν καὶ ὕδωρ, σώματα ἀνθρώπων (10) καὶ ψυχὰς, καὶ ταύτας δέχεται, ὅταν μοῖρα λύση τὰς μὴ δαμασθείσας τῇ ἐπιθυμίᾳ (11). Ἐμὸς οὗτος δεσπότης καὶ θεὸς μόνος, ὃς φόνον ἀποστρέφεται, πολέμους οὐ κατεργάζεται. Ἀλέξανδρος δὲ θεὸς οὐκ ἔστιν, εἰδὼς ἀποθνήσκειν. Καὶ πῶς πάντων ἔστι δεσπότης, ὃς οὐ παρῆλθε ποταμὸν Τιβεροβοᾶμ (12), [οὐδ' εἰς κόσμον ὅλον τὸν ἑαυτοῦ θρόνον τέθεικεν,] ἔμπαλιν δὲ φερόμενος (13) ζῶντην Γάδου οὐδέπω παρῆλθεν, οὐδὲ τῆς μεσοπορίας ἡλίου εἶδε τὸν δρόμον· ἐν δὲ τοῖς βορείοις μεθορίοις ἡ κραστιφόρος Σκυθία οὐδὲ γινώσκει αὐτοῦ τὸ ὄνομα. Εἰ δὲ αὐτὸν οὐ χωρεῖ ἡ ἐκεῖ γῆ, διαβαινέτω Γάγγην ποταμὸν καὶ εὐρήσει γῆν δυναμένην ἀνθρώπους φέρειν (13*), εἴπερ ἡ παρ' αὐτοῖς οὐκέτι ὑπομένει βασιλεύειν αὐτόν (14). Ὅσα δὲ μοι ὁμολογεῖ Ἀλέξανδρος καὶ ὅσα ἐπαγγέλλεται παρέξει μοι δῶρα, ἐμοὶ ἀχρηστα τυγχάνει. Ταῦτα δὲ μοι φίλα καὶ χρηστὰ [καὶ χρήσιμα] τυγχάνει, οἶκος, τὰ φύλλα ταῦτα, καὶ τροφή πίων (15), αἱ παρανοῦσαι βοτάναι, καὶ ὕδωρ εἰς

πότον. Τὰ δὲ λοιπὰ χρήματά τε καὶ πράγματα μετὰ μερίμνης συναγόμενα, [καὶ οἱ συναγοντες αὐτὰ ἐν ἐκείνοις ἀπολλύμενοι (16).] οὐδὲν ἕτερον ἢ λύπην (17) παρέχειν εἴωθεν, ἧς ἔστιν ἐμπεπλησμένος πᾶς βροτός. Νῦν δὲ ἐγὼ καθεύδω ἐπὶ στρωμνῆς φύλλων κεκλεισμένοις ὄμμασιν οὐδὲν τηρῶν· χρυσὸν γὰρ ἐὰν θελήσω τηρεῖν, διαφείρω μου τὸν ὕπνον. Γῆ μοι πάντα φέρει, ὡς μήτηρ γάλα (18) τῷ τεχθέντι. Ἐφ' ἃ θέλω, ἔρχομαι, ὃ μὴ θέλω μεριμνᾶν, οὐκ ἀναγκάζομαι. Ἐὰν δέ μου τὴν κεφαλὴν ἀφέλῃ (19) Ἀλέξανδρος, τὴν ψυχὴν οὐκ ἀπολέσει, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ (20) μὲν μένει σιωπῶσα, ἡ ψυχὴ δὲ μου πρὸς τὸν δεσπότην ἀπελεύσεται, τὸ σῶμα ὡς βράχος ἐπὶ τῆς γῆς καταλιποῦσα, ὅθεν καὶ ἐλήφθη. Πνεῦμα δὲ γενόμενος (21) ἐγὼ ἀναθήσομαι πρὸς τὸν θεόν μου, ὃς ἡμᾶς κατέκλεισεν ἐν σαρκὶ καταπέμψας (22) ἐπὶ τὴν γῆν, πειράζων πῶς (23) καταβάντες ἴς προσέταξε ζήσωμεν αὐτῷ· ὃς ἀπελθόντας πρὸς αὐτὸν ἀπαιτήσῃ λόγον, δικαστῆς ὢν πάντων ὑβρισμάτων (24)· οἱ γὰρ τῶν ἀδικουμένων στεναγμοὶ τῶν ἀδικούντων κολάσεις γίνονται. Ταῦτα δὲ ἀπειλείτω Ἀλέξανδρος τοῖς θέλουσι χρυσὸν πλοῦτου (25), καὶ θάνατον φοβουμένοις· πρὸς ἡμᾶς γὰρ τὰ δύο ὄπλα (26) αὐτοῦ πέπτωκεν· οἱ γὰρ Βραχμᾶνες οὔτε χρυσὸν φιλοῦσιν, οὔτε θάνατον φοβοῦνται. Ἀπελθε οὖν (27) καὶ Ἀλεξάνδρῳ λέγε, ὅτι Δάνδαμις τῶν σῶν χρεῖαν οὐκ ἔχει. Καὶ διὰ τοῦτο πρὸς

9. ἐλθόντος σου L. || 10. σῶμα ἀνθρώπων A. σῶμα ἀνθρώπου L C. || 11. λύση ταύτας, μηδαμῶς θήσας ἐπιθυμίαν L C, nisi quod C om. ταύτας. || 12. Τιβερόναθον A; τοῦ Βεροᾶμ. C. || 13. Locus in omnibus libris corruptus. L : ἔμπαλινφόροις οὐδὲ ζῶν ἐν ἄδου οὐδέπω παρῆλθεν, οὐδὲ τ. μ. ἡ. εἶδε τ. δ., καὶ μεθορίοις κραστιφορίοις συνθία οὐδέ γ. α. τ. ὄνομα. Cod. C : ἔμπαλιν φερόμενος ζῶν δὲ ἐν ἄδου οὐδέπω π., ο. τ. μ. εἶδε τ. δ., Σκυθία δὲ οὐ γ. α. τ. δ. Cod. A : ποταμὸν Τιβερόναθον οὐδὲ Κόνουλον οὐδὲ ὄρον, ὃν ἑαυτοῦ ἐπὶ πολλοῖς πόροις οὐδὲ ζῶν ἐν ἄδῃ οὐπω παρῆλθεν, οὐδὲ τ. μ. εἶδεν τὸν τρόπον ἐν μεθορίοις καὶ μεθορίοις κραστιφόροις Σκυθία οὐδὲ γ. α. τ. ὄνομα. Ex latinis scripsi Γάδου (i. e. Γαδεῖρων). De reliquis tu videas. || 13*. χωρεῖν A. || 14. τοῦτον L C. || 15. τρυφήσιον αἱ παρ' Ἀθήνας βοτάναι A. || 16. ἀπολέσθωσαν C. scripserim τοῖς συναγ. κτλ. || 17. λύπας L C. λύπη A. mox pro ἧς, L ἧ, C εἰ. || 18. γάλα δὲ ἔστι τῷ τ. L. || 19. ἀνέλη A. ἀφαίρη C. || 20. ἀλλὰ μένει αὐτῇ μόνῃ σιωπῶσα L; ἀλλ' εἰ κεφαλὴ μένει σ. C; ἀλλὰ τὴν κεφαλὴν μόνῃ σιωπῶσα A. || 21. ὢν C. || 22. καταπέμψας L; ἐπὶ γῆν L. ἐπὶ τῆς γῆς C. || 23. ἴνα C. || 24. πάντων ἔργων καὶ λόγων C. || 25. πλοῦτον L; om. A. || 26. δὲ τὰ ἄνω ὄπλα A. || 27. pergīt C : καὶ

cuiquam nescit injuriam, sed lumen vitæ rursus iis præstat animis, quæ suo solverint fato. Meus ergo ille solus est dominus, qui homicidia velat, et qui bella non concitat. Alexander vero non est deus, quia et ipse moriturus est. Quemadmodum igitur potest esse omnium dominus, qui nondum Tyberoboam fluvium transfretavit, neque per totum mundum sedem suam locavit, non zonæ (sic) Gadem transiit, non in medio orbis cursum solis aspexit? Quare gentes plurimæ nec ejus quidem nomen adhuc nosse potuerunt. Si autem non capit eum illa quam possidet terra, fluvium transeat nostrum et inveniet solum tale, quod norit homines sustinere. Quæcumque mihi Alexander pollicetur, si ea præstiterit, cuncta inutilia mihi erunt. Ego enim habeo domum folia, herbis quoque quæ adjacent mihi vescor, et aquam poto : posthabeo alia quæcumque cum sollicitudine colliguntur ac pereunt, nihilque aliud præter tristitiam quærentibus ea atque habentibus præbent. Nunc igitur securus quiesco, clausisque oculis nil omnino custodio ; si aurum voluero servare, somnum meum dissipo : terra mihi

omnia ut lac mater infanti ministrat. Ad quemcumque accedere voluero locum, vado ; quocumque autem ire noluerō, nullius sollicitudinis necessitate compellor. Et si caput meum voluerit abscindere, animam auferre non poterit : sed caput tantummodo jacens tollet, anima vero discedens, caput veluti sui partem vestis alicujus relinquet, ac reddet ei a quo id susceperat, nempe terræ. Cum autem factus spiritus fuero, ad deum qui eum intra hanc carnem inclusit, ascendam. Qui cum hoc fecerit, tentare nos voluit, ut videret quemadmodum discedentes ab eo in hoc sæculo viveremus. Et postmodum cum ad eum fuerimus reversi, rationem vitæ hujus a nobis exposcet. Cui assistens ego videbo injuriam meam, ejusque judicium in illos qui injuriosi mihi fuerunt, intuebor : suspiria enim gemitusque læsorū incipient lædentium esse supplicia. Hoc Alexander illis minetur, qui opes desiderant, qui timent mortem, quia nos utrumque contemnimus. Nam Brachmani neque aurum diligunt, neque mortem verentur. Vade igitur, et hoc Alexandro referas : Nihil tuorum Dandamis

σε οὐκ ἐλεύσεται· εἰ δὲ σὺ Δανδάμεως χρεῖαν ἔχεις, ἔλθε πρὸς αὐτόν.

[ΚΕΦ. ΙΔ'.]

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ταῦτα ἀκούσας παρὰ τοῦ Ὀνησικράτους μᾶλλον ἰδεῖν αὐτὸν ἐπεθύμει (1), ὅτι αὐτὸν πολλὰ ἔθνη καθελόντα εἰς ἐνίκησε γυμνὸς γέρων. Πορεύεται οὖν (2) σὺν πεντεκαίδεκα φίλοις εἰς τὴν ὕλην τοῦ Δανδάμεως· καὶ ἐγγὺς γενόμενος αὐτοῦ κατέβη ἐκ τοῦ ἵππου καὶ ἀπέθετο τὸ διάδημα καὶ πᾶσαν τὴν περὶ αὐτὸν (3) ἀλαζονείαν, καὶ εἰσελθὼν μόνος εἰς τὴν ὕλην, ἔνθα ὁ Δάνδαμις ἦν, ἠσπάσατο αὐτὸν καὶ εἶπε· « Χαίροις Δάνδαμι, διδάσκαλε Βραχμάνων καὶ πρύτανη σοφίας· πάρειμι πρὸς σε ἀκούσας σου τὸ ὄνομα, ἐπεὶ σὺ οὐ (4) παρεγένου πρὸς ἡμᾶς. » Ὁ δὲ Δάνδαμις εἶπε· « Χαίροις καὶ αὐτὸς, δι' ὃν πολλὰ πόλεις ταράσσονται καὶ ἔθνη ἀκατασταεῖ. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατεσθεις (5) παρὰ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, ἐκείνην τὴν ὥραν (6) εἶδε καθαρὰν (7) τὴν γῆν ἀπὸ αἱμάτων. Καὶ ὁ Δάνδαμις εἶπεν αὐτῷ (8)· « Τί πρὸς ἡμᾶς, Ἀλέξανδρε, πάρει (9); Τί θέλεις βασιτάσαι ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐρημίας; Ὁ ζητεῖς ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν, ὧν (10) ἡμεῖς κεκτῆμεθα αὐτὸς οὐ χρήζεις. Ἡμεῖς θεὸν τιμῶμεν, ἀνθρώπους φιλοῦμεν, χρυσοῦ ἀμελοῦμεν, θανάτου καταφρονοῦμεν, ἡδονῶν οὐ φροντίζομεν (11)· ὑμεῖς δὲ θάνατον φοβεῖσθε, χρυσὸν φιλεῖτε, ἡδονῶν ὀρέγεσθε, ἀνθρώπους μι-

σεῖτε (12), θεοῦ καταφρονεῖτε. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς αὐτόν· « Ἐγὼ σοφὸν τι ἦκω μαθεῖν παρὰ σου· φασὶ γὰρ σε θεῶν προσομιλεῖν· θέλω γὰρ εἰδέναι, τί τῶν Ἑλλήνων διαφέρεις, ἢ τί περισσώτερον τῶν λοιπῶν βλέπεις ἢ φρονεῖς (13). » Ὁ δὲ Δάνδαμις πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· « Θέλω καὶ γὰρ διακονῆσαι σοι λόγους (14) σοφίας θεοῦ, καὶ ἐνθεῖναί σοι νοῦν θεοπρεπῆ· ἀλλὰ σὺ τόπον οὐκ ἔχεις ἐν τῇ ψυχῇ σου ὅστε χωρῆσαι τὴν παρ' ἐμοῦ σοι διακονουμένην δωρεάν τοῦ θεοῦ· πεπληρώκασι γὰρ σου τὴν ψυχὴν ἄπληστοι ἐπιθυμίαι καὶ ἀκόρεστος φιλαργυρία καὶ δαιμονιώδης φιλαρχία, αἵτινες μάχονται μοι νῦν, ὅτι σὲ ἐνθάδε (15) περισπῶ καὶ οὐ φονεύεις (16) ἔθνη λαῶν πολλῶν ἐκχέων αἷμα· καὶ λυποῦνται σήμερον κατ' ἐμοῦ, ὅτι πόλιν βλέπουσι μένουσαν καὶ σωζομένους ἀνθρώπους. Σὺ δὲ εἶπας καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν ἀναθήσεσθαι (17), καὶ μετ' αὐτὸν ἐπ' ἄλλην οἰκουμένην, καὶ μετ' ἐκείνην πάλιν ἐφ' ἑτέραν, καὶ σφόδρα λυπηθήσῃ ὅταν μὴ ἔχῃς οὐς νικήσεις. Πῶς οὖν δύναμαι ἐγὼ θεοῦ σοφίας σοι λόγους λαλῆσαι, τσαύτης ἀλαζονείας (18) καὶ ἐπιθυμίας ἀμετρήτου πεπληρωμένης σου τῆς διανοίας, ἣν οὐδ' ὄλος (19) ὁ κόσμος ὑπηρετῶν ἠδυνήθη πληροφορησάσαι; Βραχὺς ἐκτίσθης καὶ γυμνός, καὶ εἷς ἀνθρωπὸς παρῆλθες (20) ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἠὺξήθης (21). Διὰ τί τοὺς πάντας κατασφάττεῖς; ἵνα τὰ πάντων κληρονομήσῃς (22); Καὶ ὅταν νικήσῃς τοὺς πάντας, καὶ πᾶσαν κτήσῃ τὴν οἰκουμένην,

εἰπέ ταῦτα τῷ Ἀλεξάνδρῳ. Ὁ δὲ Ὀνησικράτης ἀπελθὼν πάλιν πρὸς Ἀλέξανδρον εἶπεν αὐτῷ, ὅτι Δανδάμις τῶν σῶν χρεῖαν κτλ.

Cap. XIV. 1. ἐπεθύμησεν L. || 2. γοῦν L; ὁ Ἀλέξανδρος addit C. || 3. αὐτοῦ A C. || 4. ἐπεὶ μὴ π. L; ἀκούσας σ. τ. ὄν. om. C. || 5. καθήσας L. || 6. ἐκείνη τῆ ὥρα L. dein καθαρὰν γῆν L. || 8. εἶπεν αὐτῷ om. A || L. || 9. παρῆς L C. || 10. & L C. || 11. ἡδ. οὐ φρ. om. A. || 12. φιλεῖτε A. || 13. Ἑλλ. διαφέρεις, missis reliquis, A. || 14. λόγον A. || 15. ἐνταῦθα C. || 16. φονεύεις ἔθνη καὶ οὐ λαῶν πολλῶν ἐκχέεις αἷμα. Σὺ δὲ εἶπας κτλ. C. || 17. ἐλθεῖν C L. || 18. τσαύτης ἀλαζονείας καὶ ἐπιθυμίας ἀ. A L. || 19. ὄλος A L. || 20. ἐκτίσθης A. || 21. αὐξήθεις L. || 22. τὰ πάντα κτλ. A; τὰ πάντων λάθης L. τοὺς πάντας λάθης C. ||

quærit : verum si aliquid ex ipsius rebus tu necessarium tibi esse credis, ad eum venire ne dedigneris.

XIV. Quæ ubi Alexander per internuntium audivit, desiderare plus cœpit ut talem virum videret, utque se, qui multas vicerat gentes, unus et nudus vinceret senex. Pergit igitur cum quinque vel (et) decem amicis ad eas, quas supra diximus, silvas, et cum venisset ad proximum, atque ex equo, quo vehebatur, exiliisset, coronam de capite deposuit, omnemque qui circa ipsum erat, superbix tumorem relinquens, ad memoratum senem ingressus est solus, et ad pedes ipsius se dedit, hoc dicens : « Salve Dandami, ego ad te veni, quia tu ad me noluisti venire. » Cui ille respondit : « Ad quid ad nos venisti? aut quid de nostris solitudinibus auferre desideras? Quod cupis ipse, nos habere non possumus : quod iterum nos habemus, necessarium tibi non est. Nos honoramus deum, et amamus hominem, negligimus aurum, contemnimus mortem, vos autem mortem timetis, honoratis aurum, odistis hominem, deum contemnitis. » Ad quem Alexander : « Doce, inquit, nos aliquid sapientiæ; plenum aiunt te divinitate, et cum ipso colloqui sæpius deo : ego vero scire desidero in qua re præstantiores Græcis vos ipsos esse dicatis, et in quo aut

melius videas quam alii homines, aut amplius scias. » At ille respondit : « Ego, inquit, vellem deferre ad te acceptum a deo sensum, sed ipse locum non habes, ubi donum tale suscipias. Impleverunt enim animam tuam avidæ atque immodicæ cupiditates, quas nunc mecum certare considero, quia te ab ipsis conor avellere; quamquam hodie plurimum mærent, eo quod morte nullius gentis vel sanguine polluaris, et quia vident adhuc homines in civitatibus commorantes. Tu ad oceanum usque vis accedere, post quem aliam iterum partem orbis cupis occupare : et tunc tristitia afficeris, cum non potueris habere quod vincas. Quomodo ergo satis facere desiderio tuo poteris, cum totus tibi serviens mundus animum tuum explere ac satiare non possit? Minor mundo longe tu factus es, et si omnia simul velis vincere, atque universa quæcunque tenent homines possidere, tandem necesse est, ut solum habeas quantum aut tu jacentem tenere me cernis, aut ego occupare video te sedentem. Ex quo iterum si ad alia transeamus, et in aliis quoque tibi similes iuvenimur. Eodem enim modo quo ipse, omnibus utor elementis, aere, aqua et terra, nec quidquam ultra habere desidero, et omnia juste habeo quæcumque possideo : et si solus omnes fluvios obtineas,

τοσαύτην γῆν καθέξεις μόνην (23), ὅσην ἐγὼ ἀνακεί-
μενος ἢ σὺ καθήμενος· καὶ τοσαύτης κυριεύοντες γῆς
ἔνθεν μεταθήσόμεθα· ὥστε καὶ οἱ εὐκαταφρόνητοι
ἡμεῖς ἄνευ μάχης καὶ πολέμου ἴσα σοι ἔχομεν τὰ πάντα,
γῆν, ὕδωρ, ἀέρα· καὶ τὰ πάντα ὅσα ἐγὼ ἔχω, δικαίως
ἔχω καὶ οὐδενὸς ἐπιθυμῶ· σὺ δὲ πολεμῶν καὶ ἐκχέων
αἷμα (24), καὶ ἀνθρώπους πολλοὺς (25) κατασφάτ-
των, ἐὰν πάντας κτήσῃ ποταμούς, ἴσον ἐμοὶ ὕδωρ πί-
νης. Τοῦτο οὖν, Ἀλέξανδρε, σοφὸν μάθε παρ' ἐμοῦ·
μηδὲν ὡς πένης (26) θέλε ἔχειν (27), καὶ πάντα ἐστὶ σὰ
καὶ οὐδενὸς δεήσῃ· ἐπιθυμία γὰρ μήτηρ ἐστὶ πενίας
(πενία γὰρ ἔργον ἀταξίας), κακῶ φαρμάκῳ θεραπευ-
μένη λύπη, μηδέποτε εὐρίσκουσα ὃ ζητεῖ, μὴ ἀνα-
παυομένη οἷς ἔχει, ἀλλ' αἰεὶ βασιανίζομένη ἐφ' οἷς οὐ
κέκτηται. Πλουτήσεις δὲ ἡδέως (28) ὡς ἐγὼ, ἐὰν
μοι συζῆν θέλῃς (29), καὶ ἐὰν μοι προσέχῃς καὶ ἀκού-
σης μου τῶν λόγων (30) καὶ κτήσῃ ἐκ τῶν ἐμῶν ἀγαθῶν.
Ὁ γὰρ θεὸς ἐμοὶ φίλος, καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀγαλ-
λιῶν προσομιλῶ, καὶ ἔμπνους ἐν (31) ἐμοὶ γίνεται.
Κακοὺς ἀνθρώπους ἀποστρέφομαι· οὐρανὸς μοι στέγη,
γῆ μοι πᾶσα στρωμνὴ, ὕλαι τράπεζα, καρποὶ τρο-
φῆς (32) ἀπόλαυσις, ποταμοὶ διάκονοι δίψης· οὐκ ἐσθίω
σάρκας ὡς λέων, οὐδὲ σήπεται ἐν ἐμοῖς ἐντέροις (33)
ζῶων κρέας, οὐδὲ γίνομαι τάφος νεκρῶν ἀλόγων· πρό-
νοια γὰρ μοι τροφὴν φέρει (34) ὡς φίλη μήτηρ τῷ τεχ-
θέντι γάλα. Ἀλλὰ σὺ ζητεῖς μαθεῖν (35) παρ' ἐμοῦ,
Ἀλέξανδρε, τί περισσὸν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων κέκτη-

μαι, ἢ τί οἶδα σοφὸν παρὰ πολλοὺς (36). Ἐμὲ δὲν (37)
βλέπεις, βιωῶ ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐκτίσθην, ζωῶ ὡς παρὰ τῆς
μητρὸς ἐτέχθην, γυμνὸς, ἄνευ πλούτου καὶ φροντί-
δος. Διὰ τοῦτο (38) ὅσα ὁ θεὸς ποιεῖ οἶδα, καὶ τί δεῖ
γενέσθαι ἐπίσταμαι. Ὑμεῖς δὲ θαμβεῖσθε μαντευό-
μενοι περὶ τῶν καθ' ἡμέραν ἐφ' ὑμῖν παρεχομένων (39),
μὴ συνιέντες τὰ καθ' ὥραν δεικνύμενα ὑμῖν ἔργα θεοῦ·
λιμούς, λοιμούς, πολέμους, κεραυνοὺς, αὐχμούς, ὄμ-
βρους καὶ καρπῶν φορὰς προγινώσκω ἐγὼ, καὶ πῶς καὶ
πόθεν καὶ διὰ τί ταῦτα γίνεται· ἐμοὶ παρέχει γὰρ γνῶ-
σιν ἢ πρόνοια· καὶ τοῦτο δὲ λίαν εὐφραίνει με (40) ὅτι
ὁ θεὸς μετὰ τῶν ἰδίων ἔργων σύμβουλον πεποίηκε
τὴν δικαιοσύνην πρὸς ἐμέ. Πολεμίων (41) φόβος ἐὰν
ἐπέλθῃ βασιλεῦσιν ἢ καὶ ἐτέρα πτόησις (42), πρὸς ἐμέ
ἔρχονται (43) ὡς πρὸς ἄγγελον θεοῦ· καὶ ἐγὼ ἐντυχῶν
τῇ προνοίᾳ τοῦ θεοῦ, πείθω αὐτὸν ἀγαθὸν τι δοῦναι τοῖς
παροῦσι πρὸς με· καὶ τὸν φόβον τούτων καταλύσας
μετὰ θάρσους αὐτοὺς ἀποπέμπω. Τί βέλτιον, εἰπέ
μοι, καταβλάπτειν ἀνθρώπους καὶ κακῆς δόξης ὄνομα
ἔχειν, ἢ μᾶλλον τούτους φυλάττειν καὶ εὐεργέτην γνω-
ρίζεσθαι; Καὶ τί πρέπει τοῖς υἱοῖς θεοῦ, πολεμεῖν καὶ
κατασκάπτειν τὰ ὑπὸ τῆς προνοίας δημιουργηθέντα,
ἢ εἰρηνεύειν καὶ προσανοικοδομεῖν (44) τὰ πεπονημένα
καὶ κατερριπτασμένα (45) ὡς τοῦ δημιουργοῦ λάτρην;
Οὐκ ὠφελήσει σέ, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, ἡ ἐξουσία αὐτή,
οὐδὲ τὸ πλήθος τοῦ χρυσοῦ ἢ οἱ πολλοὶ ἐλέφαντες (46),
οὐδὲ ἐσθλὴ ἢ ποικίλη καὶ διάφορος ἢ περὶ σε, οὐδ' ὁ

23. μόνος A L; dein καταθήσόμεθα L. μεταθήσεσθε C. || 24. αἷματα L. αἷματος C. || 25. π. om. A L. || 26. μηδενὸς πένης A. μηδενὸς πένητος L, μηδενὸς ὡς πένης C. || 27. κτᾶσθαι C. || 28. ἢ. om. L; dein ὡσπερ L. || 29. θελήσης L C. || 30. τὸν λό-
γον A. || 31. ἐμπν. ἐν om. A. || 32. τροφῆς A L. || 33. ἐν ἐμοὶ ἐντέρων A; ἐν ἐμοὶ L C. || 34. sic L.; πρ. γὰρ πάντα φέρει
καρποὺς ὡς φ. μ. A; τροφὴν φέρει καρποῦ ἢ γῆ ὡς φ. μ. C. || 35. Ἀλέξανδρε, τοῦ μαθεῖν L C. || 36. πρὸ π. L; παρὰ πολλῶν
C. || 37. ὄν om. A C. || 38. Διὰ τοῦτο ὅσα ὁ θεὸς ποιεῖ, ὡς δούλος αὐτοῦ ἐν τούτοις καταναγκάζομαι, ὡς θνητὸς χάριτι αὐ-
τοῦ· καὶ τὸ τί γενέσθαι [δεῖ] μερικῶς ἐπίσταμαι ἐκ θεοῦ προβλέπων C. || 39. ἡμῖν (ὑμῖν C) περιερχομένων L C. || 40. εὐφρ. με,
ὅτι τῶν ἰδίων ἔργων ὁ θεὸς ἐμὲ σύμβουλον πεποίηκεν, ὡς υἱὸν ἀγαπητὸν, ὅτι θεὸς μετὰ τῶν ἰδίων ἔργων σ. π. τ. δ. πρὸς με L.
|| 41. πολέμων A. || 42. πτώσις L. || 43. cod. A βασιλεῖ... ἔρχεται et cett. in singulari num. || 44. πρὸς ἀνοίαν οἰκοδομοῖν A. ||

plus tamen aquæ quam ego ex ipsis haurire non poteris. Hanc ergo si a me sapientiam discas, nihil tibi deerit: totumque habebis, si nihil desideraveris. Cupiditas enim paupertatis est mater, quæ medicamento malo, hoc est, sollicitudine, nequit curari: quæ ita semper omnia quærit, quasi invenire nihil possit: quia non in iis ad quæ jam potuit pervenire, requiescit, sed ex illis quæ necdum tenere se cernit, magis magisque cruciatur. Habebis autem maximas cum voluptate opes, si ita mecum vivere voles: et si meis acquieveris verbis, meas divitias possidebis. Amicus mihi est omnium deus, et de ipsis cum eodem rebus loquor; malorum hominum verba non audio. Cælum habeo pro tecto, terra mihi tota pro lecto est. Fluvii mihi potum ministrant, mensam silva suppeditat. Non vescor animalium visceribus, ut leones, neque intra pectora mea inclusæ quadrupedum aut volatiliū carnes putrescunt, nec sum mortuorum sepulcrum, sed providentia naturalis omnes mihi fructus ut lac mater infundit. Intelligo ipse quid quæras. Sapientem me vides, talis ut factus sum itaque vivo

ut procreatus sum, et quæ deus faciat agnosco, et quid fieri debeat scio: Vos autem vanitate magna repleti præ-
sagire vos creditis, cum tamen hæc ipsa quæ per singulos videtis dies dei opera intelligere nesciatis. Ego cuncta cognosco, et unde et quando et quomodo fiant. Pluvias, siccitates, fulmina, tempestatesque præ-
sagio: et hoc est quod me delectat et reficit, quia deus habere me commu-
nionem quandam atque consilium cum operibus suis fecit. Ad me quemadmodum angelus venit, et si quando aliquid timuerit imperator, tunc ego deprecor deum ut boni aliquid ei, cum ad me venerit, præstet, ut eum metu quo laborat, absolvat, utque ei fiduciam quandam mentis inspiret. Quid esse rectius dicis, lædere homines, an tueri atque ser-
vare? et quid magis convenit facere filiis dei, aut evertere cuncta pugnando, aut expugnata et diruta instaurare pa-
cando? Non tibi proderit, imperator, enorme pondus auri, neque elephantorum, quos sustulisti aliis, multitudo: sed hæc vox mea et is meus sermo. Tu vero etiam si me in-
terficere volueris, non timebo, ibo enim ad deum citius,

στρατὸς ὁ περὶ σε (47) περιστοιχιζόμενος, οὐδ' οἱ χρυσόχαλινοι (48) ἵπποι καὶ οἱ δορυφόροι καὶ πάντα ὅσα σὺ τῶν ἄλλων μετὰ πολέμων καὶ μάχης ἀφείλω· ἀλλ' ὀνήσει σε τὰ μέγιστα, ἐὰν πεισθῆς τοῖς ἐμοῖς λόγοις, καὶ ἐπακούσης τῆς ἐμῆς φωνῆς. Σὺ δὲ, Ἀλέξανδρε, κἄν με φονεύσης, οὐ φοβοῦμαι λέγων σοι τὰ σοι συμφέροντα· ἀπελεύσομαι γὰρ πρὸς τὸν θεόν μου, ὃς κατεσκεύασε τὰ πάντα· αὐτὸς γὰρ οἶδέ μου τὴν δίκην, καὶ αὐτὸν οὐδὲν ἔληθεν, οὗ ὄμματα πάντες οἱ ἀστέρες, ἥλιός τε καὶ σελήνη, καὶ αὐτὸς κρίνει καὶ τοὺς (49) ἀδικοῦντας· ὃν οὐ λήσῃ (50), οὐδὲ τόπον ἔξεις ποῦ φεύξῃ τοῦτον ἀναστὰς (50*), οὐδὲ τούτου τὴν δίκην παρελεύσῃ· ὥστε, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, μὴ κατάβαλλε ἃ ὁ θεὸς θέλει (51) κτίζεσθαι, μηδ' ἀφανίζειν βιάζου, ἃ ἐκεῖνος κοσμεῖν βούλεται, μηδὲ σπένδε αἷμα πόλεων, μηδὲ νέκρου ἔθνη διαβαίνειν ἐπ' αὐτά· σεαυτῷ γὰρ μᾶλλον ζῆσαι κρεῖττον ἢ περ ἄλλους κατακτείνειν· καὶ μὴ (52) θανόντα ἄλλους μακαρίζειν, καὶ ζημίαν εἶδέναι μᾶλλον τὰ τῶν ἄλλων ἀρπάζειν ἢ περ κέρδος ἡγεῖσθαι τοῦτο. Τί, μία ψυχὴ γενόμενος, τσαῦτα ἔθνη καταλύσαι θέλεις; Τί σὺ ἀφρόνως εὐφραίνόμενος, πολλῶν κακῶν τὴν οἰκουμένην ἐμπιπλῆς; Τί τὰς ἀλλοτρίας συμφορὰς ὡς ἐκυτοῦ κέρδη δρᾷς; Τί κατὰ δακρυόντων σὺ γελᾷς; [Τούτου δ' μεμνηκάς ἐν ἐρημίᾳ, σεαυτὸν ἐκέρδησας καὶ οὐ φοβήσεις πολλέμους (53).] Μνήσθητί μου τοῦ ἐπ' ἐρημίαις, ἐμοῦ τοῦ γυμνοῦ καὶ πενιχροῦ, καὶ σεαυτὸν κέρδησον, καὶ τοὺς πολέμους καταλύσας τὴν τῆς προνοίας φίλην ἄσπασαι εἰρήνην (54). Καὶ μὴ ζῆτει ἐν κακοῖς ἀνδρείαν (55) ἔχειν, ἀλλὰ μεθ' ἡμῶν ἀμέριμον βίον διάγειν (56).

Ἀπόρριψον ἀπὸ σεαυτοῦ τοὺς τῶν προβάτων μαλλοὺς καὶ μὴ κατάφευγε ἐπὶ σκέπην νεκρᾶν. Τότε τιμήσεις σεαυτὸν, μιμησάμενος ἡμᾶς, τοιοῦτος γεγονὼς ὅσος καὶ ἐκτίσθης (57)· πειράζεται γὰρ εἰς ἀρετὴν ἐν ἐρημίαις ἡ ψυχὴ. Ἐλοῦ τοιγαροῦν, ὦ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, βίον διάγειν αὔλον ἡμέτερον· οὐκ οἶδα εἰ οὕτως εἶ μακάριος ὡς δυνηθῆναι σε πεισθέντα τοῖς ἡμετέροις λόγοις σεαυτὸν εὐρεῖν. Νῦν ἀναμένουσί σε Μακεδόνες, ἵνα πολέμους καταβάλλωσι (58) καὶ ἀνθρώπους κατασφάζωσι καὶ τὰ ἐκείνων διαρπάξωσι· καὶ λυποῦνται σήμερον οἱ ἐπιθυμοῦντες (59) αἱμάτων ἀλλοτρίων, ἔθνος βλέποντες σωζόμενον· ἰδίων γὰρ πλεονεξιῶν εἰσὶ στρατιῶται σὴν (60) πρόφασιν ἔχοντες ἀδικον. Ἀλλ', ὦ Ἀλέξανδρε, τότε (61) βίον ἀμέριμον κτήσῃ, τὸν παρὰ θεοῦ σοι ἀπονεμηθέντα, ἵνα καὶ σεαυτῷ ζήτησῃ καὶ ἄλλους μὴ κατακτείνῃς. Νῦν δ' ἄρα τούτων ἀκούων τῶν λόγων τί μέλλεις λοιπὸν σεαυτῷ προσανέχειν; ἢ ζητεῖς προσαρπάξαι (62) ἀκμὴν, καὶ ταρασσῆναι ἔθνη, καὶ φονεύειν ἀνθρώπους; Καὶ ἃ μὲν εἰργάσω, ἃ δὲ πράττεις, ἃ δὲ μέλλεις ποιεῖν· ἀλλ' ἐὰν τῶν ἐμῶν μὴ ἀνάσχη λόγων, ὅταν (63) ἐνθένδε ἀπαλλαγῆς, ὢν ἐν αἰθέρι (64) ὄψομαί σε τούτων τὰς δίκας τινοῦντα καὶ στεναγμοῖς πικροῖς ὀδυρόμενόν σε, τῶν ὑπὸ σου πεπραγμένων τὰς εὐθύνας διδόντα· καὶ τότε τῶν ὑπ' ἐμοῦ σοι διακονουμένων θείων λόγων μνησθήσῃ, ὅταν μηκέτι σοι διακονοῦσι ἵπποι δεδιδαγμένοι πολεμεῖν, καὶ πλήθη τῶν δορυφόρων, τότε θρηνήσεις οἰμῶζων, ζητῶν ὃν εἰς μάτην ἀπώλεσας βίον εἰς ταραχὰς ἀτάκτους καὶ πολέμους αἱμάτων ἀθῶων, ὅταν μηδὲν ἄλλο ἔχῃς ἰδεῖν σου κύκλω-

45. κατερριπαμένα L, κατερριπόμενα C; om. A. || 46. ἢ οἱ π. ἐ. om. L C. || 47. ὁ νῦν σοι L C. || 48. χρ. om. A L. || 49. τοὺς ἄλλους C L. || 50. sic L C; οὐκ ὠνήσεις, οὐδὲ τ. ἐ. ὅπου λάθης, ὥστε μὴ κατάβαλλε etc. A. || 50*. φ. ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ C. || 51. μέλλει A. || 52. μανθάνοντα A; num κτανόντα? C omisit verba μὴ θ. ἀ. μακαρίζειν, neque sunt in latinis. || 53. inclusa omittunt C L. || 54. τὴν τῆς φιλίας πρόνοιαν ἄσπασαι καὶ εἰρήνην C. || 55. ἀνδριάντας A. || 56. ἀλλ' ὡς ἡμεῖς ἀμέριμους διάγειν C. || 57. ἐπλάσθης C. || 58. καταλάβωσι C. || 59. φονῶντες L. φονῶντες A. || 60. ἦν L. τὴν C. || 61. πότε L C; verba ἀλλ' ὦ Ἀλ. om. A L. || 62. ἀρπάζειν C L. || 63. ὅταν om. A L. || 64. ἀέρι L; ἀπαλλαγῆς καὶ ὢν AL. ἀπαλλαγῆς καὶ ὢν C. Latinus

qui et causam et vitam meam novit. Nihil est quod deum latere possit, cujus oculi sunt omnes stellæ, sol et luna, quæ omnia tu effugere non potes, neque in te iudicium ejus evadere. Noli igitur tu destruere quæ ille construxit: noli tu cupere dissipare ea, quæ ille qui ea fecit, ornare desiderat: noli immolare sanguinem civitatum, neque transire supra gentium mortuarum cadavera. Longe enim rectius feceris, si tuam caraveris vitam, quam si alienam desideraveris mortem: et si contemptis iis quæ prosequeris damnis, vera elegeris lucra. Cur cum unam possederis animam, tot simul vis extinguere nationes? Quid delectaris totius sæculi malis? Quid, aliis flentibus, rides? Hoc ipso tamen, quod memor mei, qui in solitudinibus his vivo, esse voluisti, temetipsum lucratus es. Neque nunc aut certamina pertimescis, aut lædere quemquam cupis, aut virtutem tuam in aliorum malis, quod fecisti semper, exerces. Projice igitur a corpore tuo vellera ovium mortuarum, neque defunctis volueris te operire tegminibus: magis enim ipse cum talem te feceris, honorabis, quia

temperatur anima in desertis vivens locis. Hoc igitur vitæ nostræ propositum magis elige, cujus beatitudine plus quam apud Macedones frui poteris. Qui quidem te per singulos expectant dies, ut reliquas tecum diruant civitates, et quæcunque in ipsis valuerint invenire diripiant: quosque in præsentī die tristari arbitror ac dolere, quod incolumes adhuc quasdam videant nationes, occasionem nanciscentes cupiditatum ac rapinarum suarum auctoritatem nominis tui. Quam ergo securam in deo vitam poteris obtinere, et ut tibi ipsi jam vivas, qui nunc adhuc multa cogitas rapere, multos trucidare desideras: ex quibus jam aliqua fecisti, alia in presenti facis, alia facturum te esse promittis. Ego vero cum ex hoc mundo recessero, in aere positum te videbo: et tunc quidem sermonem prædicabis meum, quia te multitudo equitum vel peditum nulla comitabitur, et cum maximo mentis tuæ dolore deflebis, hoc dicens: Sine causa perdidisti totius retroacti temporis vitam, quam in honoribus istius mundi bellisque consumpsi. Ex quibus intelliges nihil tibi aliud te reliquisse, nisi memoriam solam

θεν εἰ μὴ μνήμην κακῶν ὧν ἐσώρευσας σεαυτῷ. Οἶδα γὰρ ἐγὼ τὰς ἐκ θεοῦ ἐπαγομένας δικαίως τιμωρίας ἀνθρώποις ἀδίκους ἔχει· τότε μοι ἔρεῖς· « Ἀγαθός μοι τὸ πρὶν ἦσθα σύμβουλος, ὦ Δάνδαμι. » Ἐκεῖ γὰρ παραστήσονται σοι αἱ ψυχαὶ αἱ μάτην πεπολεμημέναι ὑπό σου (66). Πόσοις ἀρκέσεις ἀπολογούμενος τότε; Οὐδὲν δὲ ὠφελήθησθα (67) μέγας κληθεὶς καὶ φανείς, δ νῦν τὸν κόσμον νικῆσαι θέλων, νενικημένος τότε.

[ΚΕΦ. ΙΕ'.]

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πάντῃ ἡδέως αὐτοῦ ἀκούσας οὐκ ἐθυμώθη· ἦν γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ πνεῦμα θεῖον, ἀλλ' ὑπότινος δαίμονος κακοῦ εἰς φόνους καὶ ταραχὰς ἐτράπη. Καὶ σφόδρα καταπλαγεὶς ἐπὶ τοῖς παραδόξοις λόγοις τοῦ Δανδάμεως, ἀπεκρίνατο λέγων Ἀλέξανδρος· « Ἀληθινὴ διδάσκαλε Βραχμάνων Δάνδαμι, ὁ ἀναπλάττων ἀνθρώπους τῇ τῆς προνοίας σοφίᾳ τοὺς σοὶ παρατυγχάνοντας, ὃν ἐγὼ μαθὼν παρὰ Καλάνου καὶ ποθήσας συντυχεῖν εὔρον πάντων ἀνθρώπων ὑψηλότερον διὰ τὸ ἐν σοὶ πνεῦμα (1)· οἶδα ὅτι ἀληθῶς λέγεις τὰ πάντα. Ἐγέννησε γὰρ σε ὁ θεὸς καὶ αὐτός σε κατέπεμψεν ἐν τοῖς τόποις τούτοις, ἐν οἷς ἔξεστί (2) σοὶ εὐδαιμονεῖν ἀτάραχον (3) ὄντα ὅλη τῇ φύσει, πλούσιον, ἀνελλιπῆ, πολλῆς ἡσυχίας ἀπολαύοντα. Ἐγὼ δὲ τί ποιήσω, ὁ ἀδιαλείπτους φόβοις (4) συνοικῶν καὶ συνεχέσι καταντλούμενος ταραχαῖς (5); Πολλοὺς ἔχω τοὺς τηροῦντάς (6) με· φοβοῦμαι

τούτους τῶν πολεμίων μᾶλλον· χεῖρονες οἱ φίλοι τῶν ὑπεναντίων, οἱ καθ' ἡμέραν ἐπιβουλεύουσί μοι πλεόντων ἐχθρῶν μου· καὶ οὐδὲ χωρὶς αὐτῶν ζῆσαι δύναμαι, οὔτε θαρσῶ πάλιν τούτοις σὺν αὐτοῖς ὧν· οὐς γὰρ φοβοῦμαι, ὑπ' αὐτῶν τηροῦμαι· ἡμέρας μὲν ταράσσων ἔθνη, ἐπιστάσης δὲ νυκτὸς ἐκταρασσόμενος ὑπὸ τῶν λογισμῶν μου, μήτις μοι ἐπιστάς ξίφει χειρώσεται· οἱ μοι, καὶ κολάσας τοὺς ἀπειθοῦντάς μοι λυποῦμαι, καὶ μὴ κολάσας πάλιν καταφρονοῦμαι. Καὶ πῶς οἶόντε μοι ἔστι ταῦτα τὰ ἔργα ἀρνήσασθαι; καὶ γὰρ εἰ θέλωμι ἐπ' ἐρημίαις ζῆσαι, ὑπὸ τῶν ὑπασπιστῶν οὐ συγχωροῦμαι. Οὐκ ἔξεστι δέ μοι μᾶλλον, εἰ καὶ ἡδυνάμην, ἀπὸ τούτων δραπετεῦσαι, ταῦτα λαχόντι (7) τῇ ψήφῳ. Τί οὖν ἀπολογήσομαι τῷ θεῷ, ὃς γενομένῳ μοι (8) τούτον ἐπένευσε τὸν κλῆρον; Σὺ δὲ, ὦ πρεσβύτα, κτῆμα τίμιον θεοῦ, ἀνθ' ὧν ὠφέλησάς με καὶ ἠὺφρανάς με τοῖς τῆς σοφίας λόγοις σου, καὶ ἀπὸ πολέμων ἡμέρωσάς με, δέξαι μου τὰ δῶρα ἃ ἐνήνοχά σοι, καὶ μὴ με ἀτιμάσης· ἐγὼ γὰρ εὐεργετοῦμαι σοφίαν τιμῶν (9). » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Δάνδαμιν, κατένευσε τοῖς οἰκέταις αὐτοῦ (10). Οἱ δὲ προσέφερον αὐτῷ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐπίσημον καὶ ἐσθῆτα παντοῖαν καὶ ἄρτους (11) καὶ ἔλαιον. Ὁ δὲ Δάνδαμις ἰδὼν ἐγέλασε καὶ εἶπε τῷ Ἀλεξάνδρῳ· « Πείσον δὴ ὄρνεια τὰ περὶ τὴν ὕλην κελαδοῦντα λαβεῖν χρυσὸν καὶ ἄργυρον, καὶ ἄμεινον ἠχῆσαι μέλος (12)· ἀλλ' οὐ δυνήσῃ πείσαι αὐτά· σὺ τοίνυν οὐ πείσεις ἐμὲ χεῖρονα αὐτῶν (13) γενέσθαι· ὁ γὰρ μήτε ἐσθίω

|| 65. τὰς δίκας τῶν ὑπὸ σου πεπραγμένων ἐν στεναγμοῖς ὀδυρόμενον ἀποδιδόντα C. || 66. αἱ πεπ. ἀδίκως ὑπο σ. L; αἱ μάτην πολεμηθεῖσαι παρὰ σου B. || 67. ὠφελήθεις ἢ μέγας. L.

XV. 1. addit A : τῶν πασῶν δυνάμεων ὑψηλότερον || 2. οὐκ ἔξ. A. || 3. καὶ ἄ. ὁ. πάση τ. φύσει πολλῆς ἡσυχίας ἀπολαύειν. C. || 4. φόνοις L. || 5. συμφοραῖς L. || 6. τυραννοῦντάς C. || 7. ταύτην λαχόντα τῇ ψ. L. ταύτην λαχόντα τῇ ψ. C. || 8. μοι om. L; ὃς ἐμὲ γεννῶν A. || 9. εὐεργετούμενος σοφίαν τιμῶν A. || 10. φέρειν τὰ δῶρα add. C. || 11. ἐσθῆτας παντοίας κ. ἄρτον Ἀ; καὶ σῖνον add. C. || 12. μελ. om. C L. || 13. αὐτῶν addidi ex L, ubi ita locus habet : εἰ οὖν ταῦτα οὐ δύνη πείσαι, οὐδ'

malorum. Novi enim ego quæ divinitas intra se habeat, cum tamen ipse sim apud homines constitutus. Mihique tunc ista dices : Bona consilia Dandamis mihi aliquando præbebas. Tunc enim ante conspectum tuum venient omnes quas sine causa expugnaveris animas; apud quas quomodo excusare te poteris?

XV. Libenter hæc et sine ulla iracundia Alexander audiebat : erat enim in Dandami (*Alexandro*) spiritus dei : sed instigante dæmone malo inter ipsa principia mutabatur Alexander. Unde his alloquebatur Dandamim verbis : Scio vera te dicere, de divino enim genere descendens, in his constitutus es locis, ubi nunc tibi sine ulla molestia, sed cum maxima voluptate, vivere licet, et ubi naturalibus divitiis frueris, et quiete secure. Ego vero inter tumultus varios ac formidine vivo, plurimosque ex ipsis qui me custodiunt, timeo, et major mihi plerumque ab amicis metus quam ab hostibus venit, quorumque amplius quotidie quam inimicorum meorum insidias pertimesco : et neque sine ipsis degere queo, neque illis me possum credere : vivo igitur in afflictione. Quos enim vereor, eorum constipatione custodior. Diebus quidem totis varias gentes prosequor ac fatigo, noctibus

vero me somnus turbat ac vexat, ne quis in me inopinatus hostis impetum faciat. Et si occidero quos formido, tristis efficior : si rursus lenis ac mitis voluero esse, contempnor. Et quemadmodum a tantis rerum periculis me eripiam ignoro. Nam et si voluero in his desertis, in quibus vos degitis, vivere, id mihi penitus non licebit; ob quod apud deum nunc excusare me possum, quia ipse me in hujusmodi vita statu et in tali ordine hominum collocavit. Tu vero pro istis quas ego fudi querelis, quia me per omnia recreasti, ac sensus paulisper meos a conflictationibus et præliis liberasti, dona mea suscipe, neque ea quæ tibi offero, in contumeliam mei volueris recusare. Mihi enim, quando sapientiam honorare fecisti, non modicum profuisti. Hisque finitis, innuit servis Alexander ut munera quæ sponderat, exhiberent. Qui mox auri argentique optimas species, diversasque vestes cum oleo ac panibus obtulerunt. Quibus visis Dandamis risit, hoc dicens : Numquid suadere avibus istis potes; qui in locis silvestribus vivunt, ut aurum argentumque suscipiant, et melius, quam consuerunt, canant? quod cum fieri omnino non possit, me illis vis esse pejorem? Cur illud accipiam, quod neque edi a me, neque potari potest?

μήτε πίνω, οὐδὲ λαμβάνω ἀνοφελές τι κτῆμα, οὐδὲ τηρῶ ἐπιβλαβές (14) ψυχῇ κτῆμα, οὐδὲ ἐλεύθερον ἐμὸν βίον ἀπὸ πάσης μερίμνης νῦν δεσμεύσω, οὐδὲ μάτην τὴν ἐμὴν καθαρὰν διάνοιαν θολώσω· μὴ γένοιτο· ἀλλ' οὔτε ἀγοράσαι τί ζητῶ ἐπ' ἐρημίας οἰκῶν· τὰ γὰρ πάντα δωρεὰν ὁ θεὸς δίδωσί μοι, καρπούς εἰς τροφήν καὶ ὕδωρ εἰς πότον, ὕλας εἰς τόπον οἰκίας, ἀέρα εἰς αὐξησιν τῶν πάντων· οὐδὲν γὰρ ὁ θεὸς χρυσίῳ πωλεῖ (15), ἀλλὰ χαρίζεται τὰ πάντα ἀγαθὰ, φρένας δίδους τοῖς θέλουσι λαμβάνειν. Ἰμάτιον περιθέβλημαι, δ' ἐξ ὠδίνων ἔχοντά με ἡ μήτηρ ἔτεκε, καὶ ἀέρι τέρπομαι, καὶ ἡδέως ἐμαυτὸν τοιοῦτον βλέπω. Τί καταναγκάζεις με περιθέσθαι ὄλου τοῦ σώματος δεσμόν; ἐμοὶ ἡδύτερον ἢ ἀμεριμνία πάσης κτήσεως, καὶ μέλιτος γλυκύτερον τὸ ἀπὸ ποταμοῦ ποτόν, (16) ἰώμενον τὴν κατὰ φύσιν δίψαν. Εἰ δὲ καὶ οἱ ἄρτοι οὔτοι εἰς τροφήν εἰσι, τί αὐτοὺς περιέκαυσας πυρί; Οὐκ ἐσθίω ἐγὼ ἀπόβρωμα πυρὸς, οὐδὲ ἀφαιροῦμαι ἄλλοτριάν τροφήν· τὸ γευσάμενον αὐτοὺς πῦρ καταδαπανάτω. Ἴνα δέ σε μὴ ἀτιμάσω (17) τιμῶντα σοφίαν, δέχομαι τὸ ἔλαιον. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Δάνδαμις ἔλαβε τὸ ἔλαιον. Καὶ ἀναστὰς τὴν ὕλην περιῆλθε (18), καὶ συναγαγὼν ξύλα ἐποίησε σωρὸν, καὶ ἀνάψας πυρὰν εἶπε· « Δάνδαμις (18*) πάντα ἔχει καὶ τρέφεται προνοία. » Καὶ ἰκανῶς ἀνάψας (19) τὸ πῦρ, ἐπέχεεν ἕως πᾶν (20) ἔδαπανήθη τὸ ἔλαιον· καὶ ἦρεν (21) ὕμνον τῷ θεῷ λέγων· « Θεέ (22) ἀθάνατε, εὐχαριστῶ σοι ἐν παντὶ, βασιλεύεις

γὰρ τῶν ὄλων σὺ μόνος ἀληθῶς, παρέχων σου τῷ πλάσματι πάντα πλουσίως εἰς τροφήν· δημιουργήσας δὲ τὸν κόσμον τοῦτον σὺ διατηρεῖς, ἀναμένων τὰς ψυχὰς ἅς ἐξαπέστειλας ἐκεῖ, ἵνα τὰς πολιτευσαμένους ἀσφαλῶς τιμήσης ὡς θεὸς, τὰς δ' ἀπειθησάσας τοῖς σοῖς θεσμοῖς κατακρίσει παραδῶς (23). Πᾶσα γὰρ δικαία κρίσις παρά σοι, καὶ ἀπέραντος ζωῆ ἐτοίμη παρά σοι· χρηστότητι γὰρ αἰδίῳ τοὺς πάντας ἔλεεις. »

[ΚΕΦ. Ις'.]

Ὁ δ' Ἀλέξανδρος (1) ἀκούσας ταῦτα πάντα καὶ ἰδὼν, θαυμάσας σφόδρα καὶ κατανυγεῖς ἐπὶ τοῖς σοφοῖς λόγοις καὶ ἀληθινοῖς τοῦ Δανδάμεως, ἀπῆλθεν ἀποφέρων πάντα ὅσα ἐνηνόχει δῶρα πλὴν τοῦ ἔλαιου οὗ ἀνήλωσε τὸ πῦρ. Ὁ δὲ Δάνδαμις εἶπε· « Τοιοῦτοί ἐσμεν πάντες, Ἀλέξανδρε· ὁ δὲ σὸς φίλος Κάλανος ἡμῖν κακὸς ἀνὴρ ἐγένετο (2), πρὸς βραχὺν χρόνον μιμησάμενος ἡμῶν τὸν βίον· καὶ ἐπεὶ μὴ ἐτύγχανε θεοφιλῆς, καταλιπὼν ἡμᾶς ἐδραπέτευσε πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ παρὰ συνήθειαν ἰδὼν τὰ ἡμέτερα (3) μυστήρια, καὶ ταῦτα βεβήλοις ἐκπομπεύσας ἔθνεσιν (4), ἐντεῦθεν εἰς πῦρ ἀθάνατον ἑαυτὸν μετέστησε. Σὺ δὲ κακοῦ ἔθνους δεσπότης ὢν, Μακεδόνων, τὸ πρὶν ἐλοιδορεῖς Βραχμᾶνας, καὶ ἐκέλευες τούτους ἀπόλλυσθαι πεισθεὶς ψευδέσι λόγοις, ὅπερ οὐ πρέπει βασιλεῖ καὶ κηδομένῳ ἔθνῶν ἄρχειν, τὸ τοῖς (5) διαβάλλουσι πείθεσθαι· Ἡμεῖς γὰρ τοῦ ἰδίου βίου θεῷ, (6)

ἐμὲ πείσειας χεῖρω αὐτῶν γενέσθαι. Cod. C : ἀλλ' οὐδὲν δύνη π. ταῦτα· σὺ δὲ οὐ πείσης μὲ χεῖρονα ὀρνέων γενέσθαι. || 14. ἐπὶ βλαβερὸν C ; ἐπὶ βλάβης A , dein ψυχῆς A L C ; κτῆμα L ; κτῆμα καὶ χρῆμα C . || 15. οὐδὲν... πωλεῖ om. A , eorum loco ponens : τί δὲ γὰρ ὁ θεὸς χρήζει παρ' ἡμῶν ; || 16. τὸ.. πίνειν ὕδωρ A ; ὁ.. πότος C . || 17. ἵνα τιμάσω L . || 18. διῆλθε A . || 18 * . Βραχμάνος C ; Βραχμάνες.. ἔχουσι.. τρέφονται L . || 19. ἱκ. ἀναχέων L ; ἰκανῶς ἔχει τὸ ἔλαιον , ἕως πᾶν ἔδαπάνησε πυρί . || 20. ἕως ἂν A . || 21. ἦσεν A . || 22. pro θεῷ ἄ. C L : ἀθάνατε κύριε . || 23. παραδίδης A .

Cap. XVI. 1. Pro his cod. C : Καὶ ὑποστραφεῖς πρὸς Ἀλέξανδρον ὁ Δανδάμις εἶπεν· Τοιοῦτοί ἐσμεν κτλ. || 2. γεγένηται A . || 3. ἰδὼν ἕτερα μ. A . || 4. ἔθν. om. A ; τοῖς ἔθν. C ; mox εἰς πῦρ καὶ θάνατον A . || 5. τούτοις L ; καὶ τοῖς C . || 6. θεῷ om. C L .

Cur accipiam quod mihi nullatenus prosit? Aut quam ob rem id custodiam, quo uti nequeam, nisi forte ut animam meam per omnia liberam hujusmodi nexibus ligem? Cur ingenuitatem ipsius frustra jugo turpissimæ servitutis addicam? Quod ego nunquam prorsus efficiam. Sed neque emere quidquam volo, qui in solitudinibus, ubi nihil venditur, vivo. Munera mihi deus, hoc est, fructus istorum locorum præbet. Nihil enim auro homini vendit deus, sed sapientiam bonam ei qui noverit eam accipere, largitur. Veste velatus sum cum qua me matris meæ edidit partus. Aere hoc ut cibo vescor; libenter me video talem, dum nullis corpus meum nexibus gravo; omnique mihi melle dulcior est, ubi naturalis venerit sitis, aquæ potus ex fluvio. Si autem et panes istos dices habere aliquam voluptatem, cur eos incendisti flammis? Reliquias ego ignis escam facere meam nolo, neque in cibos convertere meos cupio quod de alieno ore sustulerim. Hos ergo panes ipse qui coxit ignis absumat. Sed ne aliquam tibi qui sapientiam honoras, injuriam a me æstimes irrogari, oleum tantummodo istud accipio. Quæ ubi Dandamis dixit, continuo surrexit, ac sil-

vam peragrans et colligans ligna, molem ex iis maximam fecit, quam igne succendens, his locutus est verbis: Brachmanus, inquit, omnia habet, et abunde ex omnibus, ut cupit, pascitur. Infusoque oleo mox, pyraque vehementer incensa, talem cecinit hymnum deo: Immortalis, inquit, deus, tibi ego in omnibus gratias ago.

XVI. Quæ ubi Alexander vidit, abscessit, cuncta secum præter oleum quæ exhibuerat reportans, summopere stupens. Dandamis vero hoc etiam sermonibus suis addidit dicens: Tales universi nos sumus. Calanus vero pessimus vir judicatus est a nobis, eo quod vestræ se exhibuit præsentia, et nostram non imitatus est vitam: et quia cum amator dei esse non posset, fugit a nobis, et migravit ad Græcos, contemptisque moribus nostris, se ipsum damnavit immortalibus flammis. Tu vero Macedonum malæ gentis dominum esse te dicis, Brachmanos vituperas, et interfici omnes jubes, credens[eorum] mendacibus verbis, quod bonum virum facere non oportet. Nos vero rationem vitæ propriæ deo novimus reddituros tunc, cum ad eum erimus profecti. Omnes enim ipsius sumus, gloriam vanam con-

λόγον δώσομεν, όταν πρὸς αὐτὸν ἀπέλωμεν· αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ἔργα καὶ (7) πάντες οἱ ἀντιποιοῦμενοι τῆς αὐτοῦ δικαιοσύνης καταφρονοῦμεν κενῆς δόξης τῆς παρὰ τοῖς ἄφροσιν οὔσης. Πῶς οὖν δύνασθε ὑμεῖς τὰ ἡμέτερα φρονεῖν κακῶς ζῶντες; καὶ τοῦ ὄντως καλοῦ ἀμελοῦντες; Ἡμεῖς δὲ οἱ Βραχμᾶνες μνημονεύοντες πῶς ἐγεννήθημεν τῇ φύσει, ἐκεῖνῃ (8) συζῶμεν, καὶ βλέπομεν πῶς ἀμέμπτως ζῆν δυνώμεθα, ἐν ἀμεριμνία διάγοντες, περὶ μηδενὸς φροντίζοντες· φροντὶς γὰρ βίου ὕλης βροτῶν χωρίζει νοῦν ἀπὸ θεοῦ. Ἐκαστον γὰρ ἡμῶν ἢ πρόνοια ἰδίας γνώμης ἀπαιτήσῃ λόγον· καὶ τῶν ταύτης πράξεων δίκας δώσομεν. Διὰ τοῦτο χαίρομεν ἡμεῖς ἐπ' ἐρημίαις καὶ μέσαις ὕλαις (9), [ἵνα εἰς πᾶν ἀρέσκον τῷ θεῷ ἐφιστάνωμεν τὸν νοῦν (10)], ἵνα μὴ αἰ ἀδολεσχίαι τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων τὰς ψυχὰς ἡμῶν περισπάσωσιν ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ δοξολογίας· μακάριος γὰρ ἔστιν ὁ μηδενὸς τῶν περισσῶν δεόμενος, [δόξης (11) δὲ κηδόμενος τοῦ δεσπότη τοῦ πάντων.] Δόξα δὲ κενὴ πάντων δεῖται. Τὸν γὰρ βουλόμενον ἀνθρωπον ἀρέσκειν πᾶσι (12) χρῆ καὶ δοῦλον εἶναι πάντων. Ἡμεῖς δὲ ὅπως οὐ χρεῖαν (13) ἔχομεν πόλεις ἐπιζητεῖν· σύνοδος γὰρ ληστῶν ἔστι (14) καὶ πολλῆς κακίας γεωργός. Μεγάλους δὲ ἡμῖν ὁ θεὸς οἴκους ἔκτισεν, ὄρη ὕψηλὰ καὶ ὕλας κατασκίους, ἔνθεν καθαρᾶς φύσεως τῆς δεδομένης ἐκ θεοῦ μνήμη σώζεται· καρποὺς ἐσθίοντες τούτοις ἐντρυφῶμεν, καὶ ὕδωρ πίνοντες ἀπὸ τούτου εὐφραϊνόμεθα, καὶ ἡδίστην ἀνάπαυσιν τὴν ἐπὶ φύλλοις ἔχομεν, καὶ ἐπὶ τούτοις ἀναπαυόμενοι τὸν κόπον ἀποτιθέμεθα. Πῶς οὖν ὑμεῖς πολλῶν δούλων ὄντες, τοῖς ἐν πᾶσιν ἐλευθέροις ἐπιτάσσῃν δύνασθε; Ὑμεῖς γὰρ ψυχῆς ἰδίας πολλὰ καὶ ποικίλα αἰεὶ ἐπιθυμώσεως δούλοι ἀτακτοὶ ἔστε· εἰ γὰρ πολλὰ ἱμάτια θέλετε ἔχειν, δέεσθε τοῦ ποιμένου, τοῦ ὕφαντοῦ, τοῦ κναφέως ἢ καὶ τοῦ ἀμῆττοντος (15). Καὶ

μή μοι λέγε· « Οὐ φορῶ (16) μαλακὰ ἱμάτια. » Ἴσα γὰρ ἔστι δουλεία τὸ ἐπὶ μικρῶ καὶ μεγάλῳ φροντίζειν· ὁ γὰρ ὀλίγου ὀρεγόμενος χρυσοῦ καὶ τοῦ πλείονος ἐπιθυμήσει, καὶ ὁ μικρᾶς πόλεως βασιλεῦσαι θέλων, ὁ ἄλλον ὅτι καὶ τῆς μείζονος ἀπάρξαι θελήσειεν (17). Ἀλλὰ καὶ εἰ ὀλίγη πορφύρα στιλβούση ἐν ἱματίῳ ἐναβρύνεσθε μεγάλως, τῶν Ἰνδῶν ὀλοπορφύρων ὄντων, τῶν δούλων ὑμῶν ὀλοπόρφυρα φορούντων (18)· καὶ ὑμεῖς ἐπὶ καλῶ ἡγήσθε τὴν πορφύραν, κἂν ὀλίγη χρῆσθε· εἰ δὲ καὶ τὸ ὀλίγον παρ' ὑμῖν καλόν ἔστι, τῷ ὄντι πτωχοὶ ἔστε καὶ τὰ μικρὰ θαυμάζοντες. Διὰ τί ζῶα φονεύετε, γῆς τέκνα ὄντα, καὶ αὐτὰ χρησιμώτατα ὑμῖν ὑπάρχοντα; ἅ μὲν γὰρ κείρετε καὶ τούτων τὰ ἔρια περιβάλλεσθε, ἅ δὲ ἀμέλγετε καὶ τὸ γάλα ἐσθίετε, ἐν οἷς δὲ καὶ γεωργεῖτε τοὺς καρποὺς ἐμπιπράσκοντες, ἐφ' οἷς δὲ καὶ ἐπιβεθηκότες πολεμεῖτε, ἀλλότρια ἀρπάζοντες. Καὶ ταῦτα φονεύετε ἀδίκως, καὶ τοῖς μὲν ζώοις μισθὸς ὁ τοιοῦτος παρ' ὑμῖν· τοὺς δὲ μαλλοὺς τούτων ἔξωθεν περιβάλλεσθε, τὰς δὲ σάρκας τούτων ἔνδοθεν βαστάζετε, καὶ γίνεσθε νεκρῶν ζῶων περιπατοῦντες τάφοι. Τοσαύτη τοίνυν ἀτιμία ἔργων ἀτόπων βαρυνομένη ἢ ψυχῆ πῶς δύναται νοῦν θεοῦ δέξασθαι; Ἐασον ἔξωθεν τὰ κρέα δύο ἡμέρας, καὶ ὄψι τί γενήσεται· οὐ δυνήσῃ στέρξαι (19) τούτων τὴν ὄσμην, ἀλλὰ (20) καὶ ἔξω φεύξῃ. Πόσαι εἰσδύνουσι διὰ τούτων εἰς ψυχὴν ἀκαθαρσῖαι, καὶ χωροῦσιν εἰς νεφροὺς τῶν ἐπιθυμούντων ταῦτα; Πῶς οὖν τοῦ τοιοῦτου πνεύματος θεῖον δύναται ἐπιφοιτησαί τῃ αἰσθήσει; Κρέα ἐσθίετε, ἅ σῶμα μὲν πιαίνει, ψυχὴν δὲ κατατῆκει, θυμὸν τίκει, εἰρήνην δὲ διώκει, σωφροσύνην δαμάζει, ἀκολασίαν δὲ ἐξεγείρει, ἐμετοὺς ἐκβλύζει καὶ νόσους ἐνοικίζει· διὰ τὸ σαρκობόρον (21) τῶν βροτῶν πνεῦμα ἐπαναχωρεῖ, καὶ παλαμναῖος δαίμων ἐμφιλοχωρεῖ. Καρποὶ δὲ ἀκροδρύων καὶ θινῶν (22) βοτάναι ἔξω ἀφθεῖντα (23)

|| 7. καὶ om. A, et C post πάντες pergens : ἡμεῖς δὲ καταφρονοῦμεν κτλ. || 8. καὶ ἐν ἐκεῖνῃ C; dein συζήσομεν A. || 9. ἐν ἐρ. καὶ μ. ὕ. (μέσον ὕλας L.) καθεζόμενοι C L. || 10. ἵνα... νοῦν om. A C. || 11. inclusa non habet A; δόξα... δεῖται desunt in C L. || 12. βουλ. πᾶσιν ἀρ. C L. || 13. ἢ. δὲ χρ. οὐκ ἐχ. C. ἄχρεια ἔχομεν L. || 14. σ. γ. ἐπιβουλῆς ἔστι A. || 15. ἢ κ. τ. ἀ. om. C A. || 16. ὕφορῶ L. || 17. sic C. μ. ἀρπάζει L; μ. ἴδιον (ἤδιον?) ἀρξῆ A. || 18. καὶ τῶν δούλων αὐτῶν ὁ φορούντων, ἐπιζητεῖτε κατασχέειν C. || 19. στέξει L. || 20. ἀλλὰ. om. L A. || 21. τοῦ σαρκობόρου sine praepositione, L A. || 22. θινῶν om. L C. ||

temnimus, quod stulti facere non possunt. Quemadmodum vos transire ad consuetudinem nostram valetis qui tam male vivitis, et qui semper illa quæ bona sunt, datis oblivioni? Nos vero Brachmani, memores quemadmodum procreati aliquando fuerimus, et videntes propter quæ vivere debeamus, irreprehensibilem vivendi cursum tenemus; unumquemque enim deus certo propositi ejus, cui deputatus est, fine formavit. Lætatur in desertis locis et in mediis silvis sedentes, et his tantum sensibus nostris occupati, ne unquam sermones hominum animas nostras ab institutis talibus valeant separare. Beatus est ille qui nullius indiget, et qui non alienam gloriam cupit; et qui placere vult omnibus, necesse est ut sit omnium servus. Nobis necessariae non sunt civitates, in quibus latronum multitudo colligitur: magnas vero domos nobis extruxit deus, ac præstitit montes pariter, ac silvas: ex quibus simplices sumimus fructus, et puræ dona

naturæ aquas bibimus: libenterque nosmetipsos reficientes post laborem, foliis incubamus. Quomodo potestis ingenuis hominibus imperare, cum sciatis vos in potestate multorum esse? Vos enim vestris in omnibus quæ concupiscunt, servitis animabus. Nam si multas habere vestes desideratis, non paucos qui greges ovium pascant, non paucos qui ipsas tondeant oves, et a quibus ipsæ lanæ intexantur, necesse habetis artifices. Quid excusaris quod mollia vestimenta non habeas? Æqualis enim servitus esse probatur in minoribus et majoribus rebus. Nam qui exiguum veiritur aurum, et multum desiderabit: et qui parvæ civitatis fuerit imperator, et majori cupiet imperare. Præterea etiam ex modica purpuræ portione, quæ in vestris splendet vestibibus superbitis: et cum vestris famulis fuerint indumenta purpurea, vos pulchrius esse aliquid existimantes, vestra colore altero splendere curatis. Si autem hoc apud vos

κάλλιστον ἀτμὸν ἀποζεῖ, καὶ παρὰ σοφῶν ἐστιαθέντα θεο-
πρεπῆ νοῦν κύει καὶ τὸ σῶμα ἐπιτέρπει (24). Ταῦτα (25)
ἰθεὸς ἐφύτευσεν εἰς τροφήν τὴν βροτῶν [διὰ φρόνησιν] (26).
Ἵμῶν δὲ διαπόλωλεν ὁ νοῦς τῇ ἀδηφαγίᾳ. Ἄναπνέετε
θηρίων θυμὸν, ζῶων ἐμπληρούμενοι· ἀγγεῖα διεφθαρμένα
ἐστὲ μελῶν σεσηπότεων· λύκων καὶ λεόντων καὶ πάντων (27)
θηρίων ἀνημέρων χείρονές ἐστε ὑμεῖς· λύκοι γὰρ εἰ
ἠδύναντο καρπούς ἐσθίειν, οὐκ ἂν ἐξεζήτουν (28) κρέα
[ὁμοίως καὶ οἱ λέοντες τοῦτο ἐποίουν (29)]. Ταῦροι δὲ
καὶ (30) ἵπποι καὶ ἔλαφοι καὶ ἑτέρα φύσις ζῶων πάντων
πολὺ (31) δικαιοτέραν ὑμῶν ἔχουσι τὴν τροφήν, θινῶν
βοτάναις τρεφόμενα καὶ ὕδωρ πίνοντα καὶ τοῖς ὄρεσιν
ἐνδοιαιτώμενα. Διὰ τοῦτο τούτοις φίλη ἢ ἰσχυρὸς, καὶ τὰ
νεῦρα καρτερὰ πεπήγασι. Ἔτι οὖν οὐ μιμείσθε ταῦτα τὰ
τρεφόμενα θεοῦ προνοίᾳ (32), ἀλλὰ προφάσει προσφορᾶς
θυσιῶν καὶ πυρὸς δαπάνης (32*) ἑαυτοῖς αὐτὰ ἐτοιμάζετε
τροφὴν· ὅσα δὲ ἐστὶν εὐτονα καὶ διαρκῆ, ἐπιβουλευθῆναι
παρ' ὑμῶν οὐ δύναται (33). Ὑμεῖς γὰρ ἐπιζητεῖτε δια-
τροφὴν πλείστην, καὶ πολλὰ δαπανᾶτε τὸ συγγενές διὰ
τὴν ἀπλησίαν ὑμῶν, καὶ εἰς μικρὰ ζῶα πλείστα κοπιᾶτε
δι' ὀλίγην ἠδονὴν καὶ ματαίαν. Ἄνόνητος ὁ κόπος ὑμῶν
καὶ ἐν ἀπολείᾳ. Διὰ ταῦτα πάντα ταλαίπωρος καὶ ἀτυχὴς
ὁ βίος ὑμῶν. Ἡμεῖς μὲν οὖν οὐδὲ ὕδωρ πίνομεν ἄκοντες,
δίψης μὴ παρούσης· ἐξ ἀνάγκης δὲ, παρούσης δίψης,
ταύτην ἀμυνομέθα ταῖς ἐκ φύσεως παραγενομέναις (34)

πηγαῖς ὑδάτων· καὶ μὴ πινόντων ἡμῶν, χέουσι τὰ βρεῖ-
θρα. Ὑμεῖς δὲ δι' ἠδονὴν γαστρὸς τέχνας ἐπινοεῖτε,
ἵνα καὶ μὴ πεινῶντες διὰ τῆς ποικίλης τῶν μαγεύρων
τέχνης, διαρρηγύητε τὴν ἀθλίαν γαστέρα, τὰ πρὸς γασ-
στριμαργίαν αὐτῇ χορηγοῦντες. Ἄερα θηρεύετε διὰ
φίληδονίαν· θαλάσσην δικτύοις σήθετε διὰ τὰς πολλὰς
ὑμῶν ἐπιθυμίας· ἐπὶ τὰ ὄρη στρατεύεσθε διὰ τὴν ἀπλη-
σίαν ὑμῶν, τὴν ἐπὶ τῶν κυνῶν ἀλκὴν ὀξύτατην ἀλαζο-
νεύομενοι, κακολογεῖτε (35) τὰ θηρία τὰ παρὰ τῆς
προνοίας δημιουργηθέντα, καὶ ταῦτα κακῆς ἐρημίας
ἔνοικα (36) λέγετε δυσαρεστούμενοι κατὰ τῆς προνοίας·
καὶ τὰ μὲν διώκετε· τὰ δὲ ἀγρεύειν (37) βούλεσθε, τὰ δὲ
πλείστα καὶ φονεύετε· τὰ δὲ τούτων ἀνημερώτερα συλ-
λαβόντες καὶ γαλεάγραις ἐγκλείσαντες (38), φέρετε εἰς
τὰς πόλεις, οὐχ ἵνα σπεύρητε δι' αὐτῶν, ἢ ἑτέραν τινὰ
δι' αὐτῶν χρησίμω ἐκτελέσητε ὑπηρεσίαν, ἀλλ' ἵνα (39)
ὑμῶν καὶ θεοῦ ἔργον, ἀνθρωπον, καθυβρίσαντες ἀφανί-
σητε· καὶ δεδεμένον τοῦτον δεσμοῖς βίαιαίς λελυμένω
θηρίω παραβάλλετε· καὶ ἀντικαθεζόμενοι ἐνατενίζετε
τερπόμενοι τῇ ἀνηκέστῳ συμφορᾷ τοῦ (40) τοῖς θηρίοις
καταπαλαισομένου, καὶ γελῶντες σπουδάζετε καταλύσαι
κακίστῳ μὲν τὴν κοινὴν τῆς φύσεως ὑμῶν εἰκόνα, τὴν
χειρὶ θεοῦ πλασθεῖσαν· καὶ μετὰ τὸ τοῦτον ὑπ' αὐτοῦ
διαφθαρῆναι, πάλιν τὸν θῆρα σφαγιάσαντες ὑμεῖς, πῶς
τοῦτον ἀποτρέπεσθε καὶ κακολογεῖτε, λέγοντες (41)·

23. ἀρεθεῖσαι κ. ὁσμὴν ἀποζέουσι C. || 24. ἐπιπρέπει L, ἐπιτέλει A. || 25. ταύτην L. τοιαύτην A. || 26. βρ. φρονήσει L; βρ., φρόνησιν δὲ ὑμῶν A. Nonnulli olim scripserunt: φρόνησις δὲ ὑμ. ἀπ. τῇ ἀδ. Hinc turbatio. || 27. παντοίων C. || 28. ἐζήτουν, A L. || 29. absunt hæc ab I. A. || 30. ταῦροι, ἵπποι, ἔλ. A L; ejusmodi particulas sæpius addidi e cod. C. || 31. πάντων πολλῇ A, πάνν πολλῇ L; om. C. || 32. τρ. βήματι θεοῦ A. || 32*. sic. L. δαπανῆσαι A; καὶ π. δ. om. C. || 33. addit C: μόνον διὰ τὴν ἐργασίαν. || 34. τὴν ἐ. φ. παραγενομένην A L. || 35. κακοποιεῖτε C. || 36. ἐνοικούντα L. || 37. θηρεύειν L C. || 38. συγκλ. A. || 39. ἀλλ' ἵνα μετ' αὐτῶν ἑτέρα θηρία διώκοντες ἀφανίσητε, καὶ ἵνα τὸ συγγενές etc. C || 40. τὸν L C; τῶν A, etsi sequente singu-

bonum non videtur, pauperes judicamini, dum parva mira-
mini. Animalia libenter occiditis, quæ terra progenuit:
quæ tamen ipsa plurimum vobis prodesse cognoscitis. Quæ-
dam enim ex ipsis tondentur, alia mulgentur, cum quibus-
dam agrum colitis, cum aliis dimicatis: quorum postea eo
quod funditis cruorem, gaudetis, talemque mercedem ipsis,
quæ perutilia vobis fuerint, redditis vicem: et quorum
vellera vos extrinsecus velant, eorumdem vos carnes in-
trinsecus onerant, et incipitis esse corporum mortuorum
sepulcra viventia. Tantis ergo tamque inconvenientibus re-
bus, tamque contrariis mens gravata, potest in se recipere
dei sensum? Dimitte paulisper memoratorum animalium
carnes, quæ occidis, sic jacere, et quid ex ipsis fiat intel-
lige. Num quid poteris fæctorem ipsarum ferre non fugiens?
Quantæ sordes, quantæ impuritates animabus atque corpo-
ribus inferuntur humanis, quas cum ipse tolerare non possis,
includuntur intra illos, atque ab illis inferuntur, a quibus
cibi tales desiderantur. Anima iracundiam parit, ista con-
creant vomitum; terra vero fructus et flores, qui foras
emissis bonis odoribus placent. Tales epulas nobis plan-
tavit deus ac præstitit: humanos sensus vos penitus perdi-
distis. Corpora vestra feras male olent: receptacula enim
estis pecudum mortuarum: leonibus lupisque pejores esse

cœpistis. Lupi enim, si uti terrenis pabulis possent, nun-
quam profecto carnibus vescerentur. Tauri, equi, cervi
justis herbarum pastibus vivunt, unde et validioribus mem-
bris et nervis fortioribus roborantur. Cur hæc animalia
magis non vultis imitari? cur non editis silvestria, et aquam
bibitis? Sed causa ignis hujusmodi epulas vobis præparatis.
Quascunque esse cernitis bestias fortiores, ideo vestris non
urguntur insidiis: vos enim quæritis cibos plures, expensas
plurimas facitis, et in parvis rebus plurimum laboratis
propter exiguam voluptatem: ubi nihil est nisi eorum
aperta perditio, in quibus fuerit labor vanus. Ergo nihil
est vestra infelicius vita. Nos nunquam bibimus invitati,
sed necessarium siti ex fontibus naturæ implemus officium:
qui etiam non bibentibus nobis defluunt semper. Vos vero
propter ventris voluptatem et non esurientes quæritis
judges cibos, et quibusdam artibus vobis multas atque di-
versas epulas præparatis: excurritis omne retibus mare, in
aere volitantium in montibus bestiarum venatione gaudetis,
canumque vestrorum velocitatem mirantes, ferarum repre-
henditis tarditatem, atque habitatrices eas malarum solitudi-
num nominatis. Istis igitur rebus insistitis hæc animantia in-
vestigare, hæc investigata festinatim occidere, aut viventia
caveis clausa defertis ad spectacula civitalium, non ut fruges

καχὸν θηρίον καὶ φονεῦ ἀνθρώπων.» Καὶ τὸ πάντων δὲ δεινότερον, αἱμάτων καὶ σαρκῶν ἀνθρώπων τοῦ θηρὸς ἐμφοραθέντος, τοῦτον κατασφάζαντες πάλιν ὑμεῖς ἐσθίετε, καὶ εὐρίσκεσθε τῶν πονηρῶν θηρίων ἀνημερώτεροι, αὐτὰ ταῦτα ἐσθίοντες (42) καὶ ἀκαταλλάκτους συμφορὰς ἑαυτοῖς ἐν τῇ γαστρὶ ὑμῶν σῶρεύοντες. Χώρας (43) πάλιν τοὺς πενεστέρους (44) ἀποστερήσαντες, ὑμεῖς οἰκοδομεῖτε οἰκίας, ἵνα θερμαινόμενοι βιαίως εὐπέπτητε, καὶ ἀναγκάζετε ὑμῶν τὰ ἔντερα πλατέα εἶναι τεχνῶν συνθέσει (45) ἐξ ἀμέτρου ἀκρασίας, ζωοφαγίας καὶ οἰνοφυγίας. Ἡμεῖς δὲ εὐχόμεθα μὴ δ' ὕδατος (46) διψῆσαι· ἀλλὰ περισπώμεθα γὰρ ἀληθείας (47), ὅταν σῶμα περισσῶς ποτίσωμεν ὕδατι· ὑμεῖς δὲ χαίρετε (48) ἐπὶ τὰς οἰνοποσίας συνέρχεσθαι, καὶ ἐὰν μὴ ἐκμανῆτε, πίνοντες οὐ παύεσθε· καὶ μετὰ ταῦτα χεῖρας ἐπὶ σπονδὰς ἐκτείνετε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν εἰς τὸν ἥλιον ἐπαίρετε, παντελῶς ἐκδιώξαντες ὑμῶν τὴν φρόνησιν, βαρυνόμενοι τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ οἴνου. Εὐτυχέστεροι παρ' ὑμῖν εἰσὶ μᾶλλον οἱ μαινόμενοι· ἐκεῖνοι γὰρ μεθύουσιν οἶνον μὴ

ἀγοράσαντες· ὑμεῖς δὲ μεριμνᾶτε τὴν τιμὴν τοῦ οἴνου, ἵνα τοῦτον ἀγοράσαντες, τῇ μέθῃ τὴν φρόνησιν ἐκδιώξητε, ἑαυτοῖς ἐπεισάγοντες ἔκφρονα μανίαν, κατ' ἀλλήλων χεῖρας κατακλῶντες, καὶ τραύματα ἐκάστω τῶν πλησίον ἐμφοροῦντες (49)· καὶ ταῦτα ποιεῖτε ἀναισθήτως· εἶθ' οὕτως τοῦ οἴνου διαπνευσθέντος, μανθάνετε τὰ παρ' ὑμῶν δραστηθέντα ἐκ τῶν ἀλγηδόνων. Καὶ οὐδ' οὕτως ἰσχύετε παραφυλάξαι τὴν μέθην (50). Πάλιν πολλὰ φαγόντες, οὐκ ἰσχύετε αὐτὰ πέψαι, ἀλλ' ὀψὲ ἀναχωρήσαντες τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν διὰ στόματος ἐμεῖτε, κάτωθεν ἄνω (51) στρέφοντες τὴν φύσιν· πίνοντες ἀμετρήτως πληροῦσθε ὡς ἀγγεῖα· καὶ ζέσαντος τοῦ οἴνου, τελευταῖον τοῦτον ἀναβλύζετε, ἄφρονες ἀναστρέφοντες τὸ σῶμα, ἀντὶ τῶν ποδῶν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν περιπατοῦντες· ὡς τὰ ζῶα βιάζεσθε πληροῦσθαι καὶ μετὰ ὕβρεως κενοῦσθε· καὶ νόσον προσλαμβάνοντες συντρίβετε τὸ σῶμα (52)· καὶ ἐν οἷς δοκεῖτε τὴν γαστέρα (53) θεραπεύειν, ἐκεῖθεν ἀντῆσθε· καὶ αἰεὶ κεκορησμένοι, πάσης ἡδονῆς στερεῖσθε (54)·

Iari; mox καταπαλαισόμενον L C. καταπολεμούμενον A. || 41. γοῦντες λέγετε A. || 42. ἀν. καὶ ταῦτα ποιοῦντες... σῶρεύετε C. || 43. χώρας om. L. || 44. τῶν πενήτων C; τοὺς ἀσθενεστέρους A. || 45. τέκνων συνθέται L; τέκνων συνθετὰ A; om. A C. || 46. ὕδατι L C. || 47. ἀληθῶς L. || 48. χαίροντες.. συνέρχεσθε A L. || 49. addit C: καὶ κατ' ἀλλήλων γλώσση καὶ πράξει εἰς ἄτοπα ἐμπίπτοντες. || 50. οὐδ' οὕτως δύνασθε αὐτὰ ἐκπέψαι. C. || 51. κάτωθεν ἄνωθεν A. || 52. addit C: καὶ ὅσα τούτοις πάθη

seratis, ex quibus famem*, neque ut exinde necessarium aliquod officium hominibus praebeat, sed ut proximum ac sanguinis vestri, et opus (quod est majus) dei, cum summo dedecore trucidetis, vel ut violenter vinculis illigatum ferarum morsibus ingeratis. Et hoc ipsum libenter aspicitis, quod cum hominibus fera pugnent, et quod illae partem naturae vestrae ac similitudinis devorent: postea vero illas rursus feras occiditis, et crudeles easdem, eo quod occiderint hominem, esse dicitis: et, quod adhuc scelestius videtur ac pejus, humano sanguine saturati, necdum tot tantisque malis expleti, vestrorum cupitis civium* ventres replere. Ad haec tam dedecoris tamque pravus moribus vivitis, ut et vobis calidas superaedificetis domos, quibus ad vestram explendam voracitatem comesta digeri citius compellantur. Insuper et ut proprii corporis intestina nimia ciborum repletionem distendantur, lautiores eligitis epulas, unde peritos quosque procuratis artifices condiendis atque ordinandis epulis. Nos autem precamur deum, ne aliquando sitiamus: nam hoc interdum modo a regula veritatis abstrahimur, hoc est, tunc cum necessarium potum nostro corpori damus, ob quod postea oculos et manus nostras veluti sacrificium aliquod ad radios solis agentes extollimus. At vos etiam laeti estis quotiens supra modum convivia vestra celebratis, nec ante vestris comessionibus finem imponitis, quam nimia ebrietate furere incipiat, et donec ipsum quod sapere videbamini, bibendo perdatis: et nimio vini pondere sensus vestri cordis oneratis. Feliciores profecto apud vos esse crediderim eos, qui insanire dicuntur. Illi enim semper ebrii sunt, cum tamen vinum non emerint: vos autem pro pretio vini nimiam sollicitudi-

nem geritis: quo empto vosmet ipsos ebrietate polluitis, vosque invicem verberatis, ac tandem ad sobrietatem reversi, vix potestis agnoscere quemadmodum ebrietatem vestram custodire valeatis. Audio etiam quod plurima comedentes ea digerere non potestis: et cum tandem a convivii voracitate vix recesseritis, omnia quae vos explere solent evomit: ipsamque mutantes perverso more naturam, ex eadem parte qua escas capitis, egeratis, capite, non pedibus, ambulantes. O stultissimi homines! impletis ingluvie viscera vestra atque distenditis, ut postea iterum arte medicorum corpora vestra vacuetis, turpitudinem per haec vobis maximamque aegritudinem quaerentes: adeoque estis insani, ut ipsam cupiat evertere tali curatione naturam, quae nullam penitus sentiat voluptatem, finem habentes voracitatis immodicae supplicium, non salutem: insanabilia enim membra fieri ex morbis continuo solent, tormenta comitantur, ita ut postremum quod honestae ac probae vitae ex tantis deliciis conferatur nihil habeatis. Sed jactare vos audio quia plurima possidetis: qui tamen cum aliis multa donetis, vestris admodum pauca praestatis. Unde vos magis pauperes judicamus, quia ne panem quidem ipsum parentibus datis, innumeras autem habere opes desideratis. Servi ventris vos estis; propterea maxima apud vos turba medicorum est, qui assidua vos purgatione evacuant: faciunt autem id aut jejuniis vel inedia, aut arte medicaminum: ut qui plurima vina solebatis haurire, subito ne aquae quidem modicam quantitatem possitis accipere, quotiens aegritudinum necessitate vexamini. Et sicut tunc ultra naturam multum meri bibitis, ita nunc parum quoque aquae, quod exposcit ipsa natura, desideratis. Nos

τέλος γὰρ ἀμέτρου κόρου βάσανος σώματος, καὶ οὐχ ὑγεία· κολάζεσθε γὰρ νόσοις διὰ τὴν ἀμετρίαν. Τί δ' ἐστὶν ἢ τοῦ σώματος τρυφή πρὸς ψυχῆς εὐδαιμονίαν; Εἰ δ' ἐπιδείκνυσθαι βούλεσθε ὅτι ἔχετε πολλὰ, τοῖς (55) παρ' ὑμῖν δεομένοις χαρίζεσθε τὰ περισσά. Ὡς δ' ἀκούομεν, πτωχοὶ ἐστε τῷ ὄντι, ὥστε μὴδὲ ἄρτον τοῖς αἰτιοῦσιν ὑμᾶς διδόναι. Ἄναριθμῆτους δὲ οὐσίας παρ' ἑαυτοῖς σπουδάζετε σωρεύειν, δοῦλοι ὄντες σωματῶν καὶ ἐντέρων ἀκορέστων· διὰ ταῦτα γὰρ τὰ πάθη (56) πολλοὶ ἱατροὶ ἐν ὑμῖν οἱ κενοῦντες ὑμῶν τὴν ἀπλησίαν, ἢ λιμῶν καταγχνοντες τὴν πολυφαγίαν, ἢ ἄλλαις τισὶ τέχναις τὴν νόσον (57) χαλινοῦντες, καὶ τοὺς τὸ πρὶν πολλὸν ἐκχεομένους οἶνον, ὡσεὶ ἀγγεῖον τετρημμένον (58), δαμάζοντες τῇ δίψῃ, μὴδὲ βανίδος ὕδατος τούτους καταξιοῦντες. Καὶ οἱ ποτε καρηβαροῦντες (59) νῦν βασανιζόμενοι ξηροὶ (60) διατελοῦσι, καὶ οἱ ποτε μὲν παρὰ φύσιν ἔπινον τὸν οἶνον, νῦν δὲ κατὰ φύσιν ὕδωρ ὀλίγον (61) ἐπιθυμοῦσι· καὶ οἱ ποτε μὲν πεπεδημένοι ἐπιθυμία ἀκορέστῳ, νῦν δὲ στρεβλοῦμενοι τῇ ἐγκρατεῖα τῆς ἀνάγκης. Βραχυμᾶνες δὲ οἶνον οὐκ ἐπιζητοῦμεν [οὐκ αὐθαίρετον κτώμεθα μανίαν.] ὕδωρ ὅσον θέλομεν ἔχομεν ἐκ θείας προνοίας, καὶ τούτου ἠδόμεθα (62), καὶ δι' αὐτοῦ σωφρονοῦντες θεραπεύομεν τὴν κατὰ φύσιν δίψαν· οὐ κτώμεθα μανίαν (63)· μᾶλλον γὰρ ἐλώμεθα θάνατον ἢ κατακυριευθῆναι μέθῃ (64)· Θηρὶ παραδοθῆναι πολλῶν μᾶλλον ἐστὶ βέλτιον ἢ δόξης θεοῦ ἀπορφῆναι (65) διὰ πολυποσίαν. Ὁ γὰρ μεθύων ζῶων ἀλόγων ἐστὶ χείρων (66) τεθνηκῶς τῇ φρονήσει· τὸν νοῦν γὰρ (67) ἀπολέσας τοῦ θεοῦ ἡλλοτριώθη. Τί δὲ οἱ ἐν

ὑμῖν ἐνδοξοὶ τῷ πλούτῳ; Ἄπατοῦνται (68) ψεύδη ἐνορῶντες, καὶ τὰ ἐνταῦθα μόνῃ ἔχειν προσδοκῶντες ἀλλήλους ἀδικοῦσι· τοὺς δ' ἀσθενεστέρους καὶ φονεύοντες (69) ἀποστεροῦσι καὶ ἀκέκτηνται ὀλίγα· τὸ δὲ πέρασ τούτων ἀναμένει θάνατος. Τί δὲ εἴπωμεν περὶ Ἐπικουρείων, ἀνδρῶν μυροβρόχων καὶ μαλακῇ ἐσθῆτι γυναικίζομένων (70), ἀβρωῶς περιπατούντων καὶ βεβιασμένων ἀρωμάτων χυμοῖς τὸν ἀέρα μαινόντων; Τί δὲ δεῖ καὶ λέγειν περὶ Στοικῶν λογίων φιλοσόφων (71) τῶν φιλαργυρησάντων; Τί δὲ πάλιν ἐροῦμεν περὶ τῶν Πλατωνικῶν (72) φιλοσόφων; Πάντες οὗτοι θαυμάσιοι καὶ μεγάλοι παρ' ὑμῖν, ἀλλ' οὐ παρὰ Βραχυμᾶσιν. Ἀκούομεν δὲ καὶ καινὴν ἀνθρώπων φύσιν ἐξευρεθῆναι παρ' ὑμῖν, ὅτι ἐκτέμετε τοὺς ἄρρενας, θήλειας αὐτοὺς βιαζόμενοι ποιῆσαι· καὶ γίνεται δὲ παρ' ὑμῖν ἀνθρῶπος γεννηθεὶς οὔτε σπείρων ὡς ἀνὴρ οὔτε τίκτων ὡς γυνή, ζῶν δὲ μόνον εἰς ἰδίαν ὕβριν. Τίς οὖν ὑμᾶς οὐκ ἀν ἐλεήσῃ, βλέπων ἐν ὑμῖν τοῦτον τὸν ἀφανισμόν; Οἰκτεῖραντες δὲ ὑμᾶς ἡμεῖς ὠφελοῦμεν οὐδὲν τοῦ μὴ συντρέχειν τὴν γνώμην ὑμῶν τῇ προθέσει τῶν Βραχυμᾶνων. Ἡμεῖς τοίνυν μισσοῦμεν ὑπερηφανίαν, καὶ φιλοῦμεν πᾶσαν ἀνθρωπίνην φύσιν, προκαθήμενοι τῆς ἀληθείας διδάσκαλοι καὶ ἐνδεικται δόδο δικαιοσύνης τοῖς εὐεργετῆσθαι βουλομένοις ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ὡς ἐν μεγίστῳ οἴκῳ, γυμνοὶ (73) τῇ ψυχῇ πρὸς πάντας διαζῶντες, ὥσπερ καὶ τῷ σώματι, τουτέστιν ὀλοκλήρῳ τῇ ψυχῇ πρὸς πάντα ἀνθρῶπον πλουτοῦμεν. Ἀκούομεν δὲ ὅτι ἡ Μακεδονία βιάζεται τὰ πάντα, πρότερον αὐτῇ βιασθεῖσα· τῆς γὰρ τρεπομένης τύχης (74) εἰσὶ πάντες δοῦλοι. Ἀλλὰ τοῦ-

αἰσχύνονται τοῦ λέγειν. || 53. τὸ σῶμα A. || 54. ἐστερημένοι A L. || 55. τί τοῖς.. οὐ χαρίζεσθε C. || 56. καὶ διὰ τὰ συμβεβηκότα ὑμῖν πάθη C. || 57. τὸ σῶμα A. || 58. τετρημμένον L C. || 59. ἐξ οἴνου add. C. || 60. ἄποτοι C. || 61. τὸ ὕδωρ ὀλίγον C; ὀλίγον om. A L. || 62. καὶ τούτου οἰδοῦμεθα, δι' αὐτοῦ σ. A; *qua maxime delectamur* in latin.; καὶ τοῦτο δι' αὐτῶν σωφρ. L; προνοίας καὶ δι' αὐτοῦ σωφρ. C. || 63. οὐ κτ. μανίαν om. L. || 64. ἢ μέθην A. || 65. ἀποστερηθῆναι C. || 66. sic A; *aliud subest latinis; utrumque miscere videntur* L C, qui: ὁ γὰρ μεθύων ζῶν χείρων ἐστὶν ἀλόγου κτλ. || 67. γὰρ om. L; τὸν νοῦν παρορῶν καὶ ἀπ. A. || 68. ἀπάτην L A; μοχ ὄρωντες C; ἀφορῶντες A. || 69. φονευθέντας A; *dein καὶ ὅλα κ.*, omisso ὀλίγα. || 70. γυναικῶν L C. || 71. περὶ τὸν λόγον φιλοσοφούντων A. || 72. τῶν Περιπατητικῶν L; τῶν λοιπῶν C. || 73. γυμνῇ L; γυμνῆν

vero vinum quidem omnino non quaerimus, aquam autem habemus, quam solam volumus, et qua maxime delectamur, et sapienter curamus sitim. Non furere et insanire prope-ramus, magisque nobis mortem quam ebrietatem precamur, per quam necesse est homines totis et corporibus et sensibus ferire. Ebrius enim videtur quidem vivere, sed quantum ad sapientiam pertinet, mortuus iudicatur: perdidit enim sublimem ipsam quam homini dedit deus mentem. Eequid ii qui se magnos et gloriosos putant, quam falsa spe et vanis decipiuntur illecebris, qui alternis se invicem manibus laedunt, spoliunt, jugulant, cum tandem et ipsi mortem, quae necessario eis debetur, expectent? Quid denique de illis viris, quasi de magnis quibusdam et aliorum provisoribus loquor, qui more turpium feminarum variis pigmentorum odoribus [oleo] membra perfusi foris prodire consueverunt, aeris ipsius puritatem dissolutione propria polluentes? Quid de Stoicis philosophis vestris loquar, qui cum omnes auri amore teneantur, vobis tamen admiratione vel laude

digni videntur? Audimus etiam quod a masculis vestris partem quandam corporis amputatis, in muliebremque sexum illos convertere gestialis: et quod sit apud vos talis homo, qui neque generare ut vir, neque parere possit ut mulier, et qui in suam tantum vivat injuriam. Quis talem humani generis praevagationem et tam miserabilem casum etiam cogitando non doleat? Quorum nos miseratione ducti vobis prodesse quantum possumus affectamus, quia et superbiam execramur et universam humani generis naturam diligimus ac fovemus et quasi in alto magnificae cujusdam domus sedentes loco, nudi tam mente quam corpore, quoscumque sectatores novimus veritatis, edocemus. Et hoc est in quo caeteris hominibus ditiores nos esse putamus. Macedonia vim omnibus facit, quam tamen prius ab aliis ipsa sustinuit. Omnes autem ad deteriora conversi, turpes famuli iudicantur. Sed horum omnium malorum quae nominamus, Brachmani videntur expertes. A nullo enim debellari atque expugnari queunt, quia nullius rei desiderio

των πάντων ἄπειροί εἰσι Βραχμᾶνες, ἐπ' οὐδενὸς δυνάμενοι ποτε πολεμηθῆναι· οὐδενὸς γὰρ τῶν ἐν ὑμῖν ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν. Σὺ δὲ εἰ βούλει (75), βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, τὰ ἡμέτερα φρονεῖν, παραγενόμενος εἰς Ἰνδοὺς τοὺς Βραχμᾶνας ἰδὼν, ἐπ' ἐρημίαις οἴκησον γυμνός· ἄλλως γὰρ οὐ δεχόμεθα σε ἡμεῖς (76), ἐὰν μὴ πρῶτον πάσας τὰς ἀρχὰς ἀπορρίψῃς ἀπὸ σεαυτοῦ, ἐφ' αἷς νῦν γέγηθας καὶ μέγα φρονεῖς. Ἄφονται δέ σου τότε προνοίας λόγοι, οὐσπερ πρότερον εἰρήκειν σοι, καὶ ἀγαπήσεις ἐκ καρδίας (77) σου πάντα, ὅσα τότε ἐπήνεσας θαυμάσας. Κἂν ἐμοὶ πειθῆς καὶ ποιήσῃς ταῦτα, οὐδεὶς ὄλιως οὐκέτι πολεμήσει σε· οὐδ' ἀφελέσθαι σου τίς τι δυνήσεται λοιπὸν ὧν οὐ κέκτησαι. Ἐὰν γὰρ ἐμοὶ πεισθῆς κατὰ κράτος καὶ ἀσφαλῶς, οὐδεὶς οὐδὲν τοῦ ὑμετέρου βίου εὐρήσει παρά σοι· ὕλα γὰρ σε ὀρέψουσι λοιπὸν, τῆς προνοίας σοι πάντα χορηγούσης, ὥσπερ καὶ ἡμῖν, καὶ ἐν πᾶσι πλουτήσεις μιμησάμενος Βραχμᾶνας ἀκριβῶς. Καὶ ἐμοὶ τοῦτο καταγραφῆσεται εἰς αἰώνιον χαρὰν (78) ἢ σὴ ὠφέλεια· τοῦτο γὰρ καὶ παρ' ἐμοῦ ἤτησας ἐξ ἀρχῆς. Οὐ φθονοῦμεν (79) οὖν ἡμεῖς οὐδένα τῶν βουλομένων ἀληθῶς εὐσεβεῖν εἰς τὸν θεὸν καὶ βίον ἡμέτερον ἐθέλοντα

ζηλοῦν, οἰκτείροντες πᾶσαν ἀνθρώπων φύσιν τῶν ὀνητῶν (80).

[ΚΕΦ. ΙΖ.]

Ἐπιστολὴ Ἀλεξάνδρου Ἀριστοτέλει (1).

Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀριστοτέλει χαίρειν. Τὸ συμβεβηκὸς ἡμῖν παράδοξον ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς χώρας ἀναγκαῖον ἐξεπιεῖν. Παραγενομένων γὰρ ἡμῶν εἰς τὴν Πρασιακὴν πόλιν, ἣτις ἐδόκει μητρόπολις εἶναι τῆς Ἰνδικῆς χώρας, κατελάβομεν* γὰρ τὴν* ἐνεργὲς ἀκρωτήριον τῆς θαλάσσης. Καὶ ὀρμήσαντός μου σὺν ὀλίγοις ἐπὶ τὸ προεξημένον, [καὶ] καταμαθόντες εὐρομεν νεμομένους ἐκεῖ θηλυμόρφους ἰχθυοφάγους ἀνθρώπους. Ἐμοῦ δὲ προσκαλεσαμένου τινας, εὐρον βαρβάρους τῆ διαλέκτῳ, καὶ πυθνανομένου μου περὶ τὸν τόπον, ἐσήμαναν ἡμῖν νῆσον, ἣν πάντες ἐωρῶμεν ἐν μέσῳ πελάγει, ἣν ἔφασαν πάνυ ἀρχαίου βασιλείως εἶναι τάφρον, ἐν ᾗ γρουσὸν πολὺ ἱερῶσθαι (2). Οἱ βάρβαροι ἀφανεῖς ἦσαν τὰ ἴδια πλοιαρίδια καταλιπόντες, ἄπερ ἦν ἰβ'. Καὶ δὴ Φίλωνος (3) τοῦ γνησιωτάτου μου φίλου καὶ Ἡφαιστίωνος καὶ Κρατέρου καὶ τῶν λοιπῶν φίλων μὴ ἐα-

τὴν ψ. π. π. διασώζοντες A. || 74. sic correx. Bissæus; τρεπομένης ψυχῆς A; τρεφομένης ψυχῆς L; om. hanc C. || 75. εἰ, βασ. Ἀλ., τ. ἡ. φρονεῖς L; σὺ δὲ, βασ. Α., τ. ἡ. φρονεῖν θέλε C. || 76. οὐ δυνάμεθα ἡμεῖς ὠφελῆσαι σε C. || 77. ἀγαπήσει ἢ καρδία A. || 78. χάριν A; ἢ ὠφ. ἢ σὴ L C. || 79. ἀποστρεφόμεθα C. || 80. τῶν θν. om. A; πᾶσ. φύσιν τῶν θν. ἀνθρώπων C.

Cap. XVII. Epistolam unus servavit A; in codd. B et C dissoluta est in narrationem historicam, ita tamen ut prior ejus pars de bestiis Indiæ aliisque nonnullis miraculis plane ommissa sit. Nam cod. B postquam de Pori obitu et Bragmanibus exposuerat (v. cap. 6 extr.), pergit ita: Καὶ τούτου γενομένου ὑπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν Ἀλέξανδρος καὶ ὑποστρέψας εἰς τὴν κατὰ φύσιν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Πρασιακὴν πόλιν, ἣτις δοκεῖ μητρόπολις εἶναι τῆς Ἰνδικῆς χώρας, ἐνθα Πῶρος ἦν βασιλεὺς, πάντες οἱ τοῦ Πῶρου προσεδέξαντο τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ πάντα κατὰ φύσιν διοικονομήσαντος καὶ τῶν Ἰνδῶν προθύμως συνελθόντων, ἐλεγόν τινες ἐξ αὐτῶν τῷ Ἀλεξάνδρῳ· Μέγιστε Βασιλεῦ, λήψη πόλεις etc. quæ infra legemus ex cod. A, ex cujus narratione etiam verba modo adscripta collecta esse patet. Codex C incipit verbis: Μετὰ δὲ ταῦτα ἔδοξεν αὐτῷ τὸ κατὰ βορρᾶν μέρος ὑπεξελεθεῖν καὶ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Πρασιακὴν πόλιν et reliqua ut in cod. B. Ceterum cod. C nonnulla eorum quæ in prima hujus epistolæ parte leguntur, in antecedentem narrationem transposita narravit. Ipse ioster cod. A pro more suo narrationem plurimis locis contraxit maleque truncavit, uti intelligere est ex Valerio; quamquam ne hic quidem in singulis quibusque auctorem suum reddidisse videtur, quum plura exstant in cod. A, quorum apud Valerium mentio desideratur. || 1. Sic codex sine ullo transitu. Vide Valerium, quem cum oculis lectorum subjiciendum curaverimus, in annotatione suis locis citare supersedemus. || 2. προῖρῶσθαι cod. Deinde ad nexum sententiarum supplere licet: καὶ ταῦτα σημήναντες. || 3. Φείδωνος cod. et h. l. et mox iterum. Ceterum ista Philonis verba cod. C transposuit in eum

vel amore tenentur. Tu vero, si vera vis sapere, ad Indiam veni, habita in solitudinibus nudus, omnes quas diligis et quibus ornari videris, projiciens dignitates: nam aliter non suscipieris a nobis. Et tunc amabis ea quæcumque paulo ante vidisti, quæque miratus es; neque ullus contra te ulterius dimicabit, aut quidquam tuorum tibi auferre quis poterit; neque aliena collatione, neque aliorum sudore pascaris: eris enim in omnibus dives. Et quoniam desiderare te scribis, ut in aliquo tibi proxim: non invidemus illis qui vere pium imitantur deum. Universam humanam ubique naturam volumus, quantum per nos fieri potest, meliorem evadere.

XVII. His talibus cum sese tunc Alexander oblectavisset, exim iter prorsus exsequitur arduum quidem illud et

laboriosissimum inviis locis asperitate naturæ et colentium vastitate. (*) Deque labore hoc Aristoteli scribens magistro, ut vel maximum sibi testimonium dicit: ejusque litteræ sententia talis fuit.

« Operæ pretium est, mi magister, eorum omnium quæ sint in nostris laboribus maxima, eorumque qui mecum una toleraverint opinatissima, te participare per litteras. Igitur Indicas regiones incessimus. Nam cetera tibi ad Brachmanas usque præmiseram. His denique penetratis, Prasiacæ supervenimus, quæ civitas regia quædam Indiæ cluit. Situs vero ejus loci arduus et ad promontorii faciem longe porrectior; nam et mari imminet subjacenti. Enimvero quod istum colunt hominum nescias invisitatus an inauditius genus: hique sunt promisee mares atque aliud

(*) Interponit cod. Reg. 4880 ea, quæ græce jam legimus cap. 4, not. 12 (e cod. A): « Interim cum unam civitatem Indiæ obsideret, scalas muro percelsas admoveri jubet. Quibus admotis, cum prægrandibus saxis de saxis (l. dejectis) frangerent oppugnantes, sola qua rex pugnabat, duravit. Et cum nullo auxilio idoneo socios subvenire posse videret, irruiet solus omnia hostium milia, multitudinemque urbis in se convertit; jamque urgente hoste a latere summo vulneratur, et recepto altius ferro defici viribus occipit. Id Macedones conjectati vi claustra effrangunt, regemque suum diffidentem (deficientem?) recipiunt. »

πάντων με διαβῆναι, Φίλων (4) ἔλεγεν· « Ἐπίτρεψόν μοι πρὸ σοῦ καταπλεῦσαι· ἴνα, εἰ κακόν τί ἐστι, πρὸ σου ἐγὼ κινδυνεύσω· εἰ δὲ μὴ, ἐγὼ ὕστερον [σοι] ἐπιπέμψω τὸ σκάφος· εἰ γὰρ δὴ Φίλων (5) ἐγὼ ἀπόλλυμαι, ἕτεροί σοι φίλοι εὐρεθήσονται· ἐὰν δέ σοι, Ἀλέξανδρε (6), [συμβῆτι], ὄλη ἡ οἰκουμένη ἐδυστύχησεν. » Πεισθεὶς δὲ αὐτὸς συνεχώρησα διαβαίνειν. Καὶ ἐκθάτος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν νομιζομένην νῆσον, ὥρας διελευσέως, ἄφνω ἔδυνε θηρίον (7) εἰς τὸν βυθόν. Ἡμῶν δὲ δραξάντων καὶ ἀφανοῦς γενομένου τοῦ θηρίου, οἱ μὲν κακῶς ἀπώλοντο σὺν τῷ γνησιοτάτῳ φίλῳ· καὶ λίαν ἤχθομεν. Τοὺς δὲ βαρβάρους ζητήσας οὐχ εὔρον. Ἐμείναμεν δὲ ἡμέρας ἡ' ἐπὶ τῷ ἀκροτηρίῳ, καὶ εἶδομεν (8) ἐβδομαδάριον τὸ θηρίον ἐλέφαντας ἐπ' αὐτῷ ἔχον. Ὀδοποιήσαντες δὲ ἡμεῖς (9) ἰκανὰς ἡμέρας ἀνεχωρήσαμεν εἰς τὴν Πρασιακὴν πόλιν. Τὰ δὲ πλεῖστα καὶ παράδοξα θεωρήσας, ἅπερ ἦν ἀναγκαῖα δηλώσω σοι. Εἶδον γὰρ θῆρας ποικίλους καὶ τόπους φυσικῆς θεωρίας ἐρπετῶν τε γένη. Τὸ δὲ πάντων θαυμασιώτατον, ἡλίου καὶ σελήνης λείψις χειμῶν τε πικρός. Νικήσαντες γὰρ Δαρεῖον τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα καὶ τοὺς αὐτοῦ,

καὶ ὑποτάξαντες τὴν χώραν ὄλην ἐπορευόμεθα ὀρῶντες τὰ ἀγαθὰ. Ἦν γὰρ χρυσὸς καὶ κρατῆρες [λίθοις] κεκοσμημένοι, ὡς χωρεῖν ἕκαστον κρατῆρα ἓνα ἡμισι, ἄλλον ὀκτώ *· καὶ ἕτερα πλεῖστα θεάματα. Ἀρχὴν δὲ ποιησάμενοι τῆς πορείας ἀπὸ [πυλῶν] Κασπιακῶν ὠδεύσαμεν· ἅμα δὲ γενέσθαι ὥραν ἰ' ἐσάλπιζον ἐπὶ τὸ δεῖπνον καὶ κοιμάσθαι ἐπὶ κοῖτος· ἅμα δὲ τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος, ἡ σάλπιγξ ἐσήμηνε ἕως ὥρας δ'· ὑπουργία (10) δὲ τοσαύτη ἦν περὶ τοὺς στρατιώτας, ὥστε τὸν ἓνα ἕκαστον κεκοσμηθῆσαι ὑποδήμασι (11) καὶ κνημῖσι καὶ περιμήροις δερματίνοις καὶ θώραξι τὰ σώματα αὐτῶν· προειρήκασιν γὰρ οἱ ἐντόπιοι τὴν τῶν ἐρπετῶν ἐν τοῖς ἰδίοις [τόποις] διαφορὰν, καὶ κατεκέρυξαν μηδένα ἀνευ ταύτης τῆς διασκευῆς εἶναι. Ὀδεύσαντες δὲ ἡμεῖς ἄλλων (12) ἡμερῶν ἰβ' ἤλθομεν εἰς τινὰ πόλιν, ἥτις ἦν μέση τοῦ ποταμοῦ· ὑπῆρχον δὲ ἐν τῇ πόλει κάλαμοι πηχῶν (13) δ' περίμετρον ἔχοντες, ἀφ' ὧν καὶ ἡ πόλις ἐστεγασμένη ἦν. Οὐκ ἔκειτο δὲ εἰς τὸ ἔδαφος, ἀλλ' ἐπάνω τῶν προειρημένων καλάμων. Ἐκεῖ οὖν τὴν παρεμβολὴν ἐκέλευσα πηγῆναι. Παραγενόμενοι δὲ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας καὶ προσελθόντες τῷ ποταμῷ

locum, ubi de Alexandro Braehmanum insulam adiituro sermo est. V. II, 35. || 4. Φεῖδων γὰρ cod. || 5. φείδω. cod. || 6. Ἀλέξανδρος, ὄλη cod. Cf. lib. II. c. 35. || 7. sc. insula, quæ quasi ingens bellua marina erat. || 8. καὶ δάμεν εὐδόμεινον τὸ θηρίον cod.; mutavi ex Valerio. || 9. ποιησάντων δὲ ἡμῶν cod. || 10. ὑπουργίας δ. τοσαύτης εὐσης cod. || 11. ὑποδέσι... καὶ δερμ... περιηρήκασιν cod. || 12. ἀλόγων cod. || 13. καλάμοι cod. ceterum aliter Valerius, unde conjicias fuisse: καλάμοι τὸ ὕψος πηχῶν λ', ὧν τὸ περίμετρον οὐκ ἂν ῥαδίως ἄνθρωπος περιλάβοι, uti Ctesias dicit p. 30 b. cf. p. 90 b. edit. Didot.

secus: omnes tamen ad nostratia corpora, quibus sunt femine molliores. Nam et vetus sermo eos molles Sabæos appellat. Sed nihil aliud fere ad cibum norunt, præter piscium genera, quorum illis multa et facilis abundantia est. Fuit igitur mihi ad eorum fabulas diligentia, et interpreter inventus est, qui nobis daret cum hisce barbaris fabulari. Cumque multus et varius sermo procederet, locum interea quendam insulæ monstravere (nam is etiam eminus visebatur), quod esse dicebant veteris cujusdam regis indidem monumentum: id auro esse et pretiis refertissimum conditis. Cum hoc naturalem hominum vel diligentiam in nostris vel appetentiam promovisset certatimque festinarem, pars visendæ ejusce insulæ vel sepulchri, pars vero vel plurimi auri etiam aviditate, et spe potiundi jam animis gestientibus: repente barbari qui loci ejus indices fuerant dilabuntur, eque conspectu nostro incertum quanam majestate evanescent, relictis sane naviculis admodum parvis duabus ac decem quibus vectari soliti intelligebantur. Igitur una mecum cum amici ad spectaculum properarent, Philon scilicet et Hephæstion, Craterus quoque multique alii, obstitit [*Philon*] ac periculum illud visendæ novitatis non primum a rege faciendum, verum a se modo suisque similibus, suadere persistit. Quippe amplius aliquid in hisce regionibus formidandum, in quibus viderimus hominum formas de conspectu nostro facile evanuisse. Neu si quid secus atque ut speraverant incommodaret, ejus periculi fieret de rege principium. Sese igitur iturum esse confirmat, ac si exploratio **secundasset**, tunc

demum nos tuto posse transmittere. Sedet sententia persuadentis, atque ita jussimus fieri. Consensus ergo navibus, protinus ire ad insulam tendunt: quæ quamvis propter obviare oculis videretur, ad integræ horæ tamen spatium consumpserant navigando. Tandem sunt visi insulæ institisse. Sed ubi gestum est, omne id solum repente una cum viris et sepulchro quod visebatur summersari mari et in profundo labi conspicamur. Neque enim vana formido ludebat oculos intremiscentium: enimvero illud Philonis mors et exitium eorum qui una Philonem comitati sunt, fuerat. Territi igitur detestabili morte sociorum indigenas barbaros rimabam, si quid nobis de itinere consultarent. At vero nullus uspiam visitur, locisque desertis et inhospitalibus per octo posthinc immorati dies egimus consilio confirmando. Tum in illo promontorio, cujus supra facta est mentio, bestiam quoque vidimus prægrandi admodum et inopinabili magnitudine, quam Hebdomadarion vocant, adeo immensæ potentiae, ut illi perfacile insistentes etiam super dorsum elephantos cerneremus. Hac igitur spectaculi fœditate moti iter ad Prasiacæam repedamus, per quas ubique vastitates multa ferarum nomina multasque ejusmodi sævitudinis facies erat videre: serpentium quoque genera permiranda. Illic et solis lunæque defectus comminus etiam speculati sumus, et causas hiemis et temporum differentias arbitrati. Quo primum reversi, ut inspecta sunt, vos quoque participare curavimus. Nunc nobis iter per regna Darii Persasque nostros agitur: quam cum omnem peragere regionem cordi habeamus, multo

εὔρομεν τὸ ὕδωρ πικρότερον ἐλεβόρου. Θέλοντες οὖν διαχολυμῆσαι εἰς τὴν πόλιν, ἀνῆλθον ἵπποπόταμοι καὶ ἤρπασαν τοὺς ἀνδρας. Ἀπελείπετο οὖν ἡμᾶς ἐκ παντὸς τρόπου ἀναχωρεῖν ἐκ τοῦ τόπου. Καὶ σαλπίσαντες ἀπὸ ὥρας ε' ἕως ὥρας ια', τῷ ὕδατι ἤμεν ἐμπεποδισμένοι ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε βλέπειν με (15) στρατιώτας τοῖς ἰδίους οὖροις προσχρωμένους. Ἦλθομεν δὲ κατὰ τύχην εἰς τινα τόπον, οὗ ἦν λίμνη πάμφορον ὕλην ἔχουσα· ἐφ' ἣν συνελθόντες ἐτύχομεν γλυκέος ὕδατος, ὥστε δοκεῖν μέλιτος διαφέρειν. Λίαν οὖν περιχαρεῖς γενόμενοι εἶδομεν (16) ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου στήλην ψηφίνην. Ἦν δὲ ἐγγεγραμμένα ταῦτα· « Σεσόγχοσις κοσμοκράτωρ ὕδρευμα (17) ἐποίησα τοῖς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν πλοῖζομένοις. » Ἐπέταξα οὖν παρεμβολὴν γενέσθαι καὶ τὰ πρὸς τὴν κοίτην ἀρτίζεσθαι καὶ πῦρ ἀνάπτεισθαι. Ἄμα δὲ τὴν σελήνην λαμπρὰν καὶ μετέωρον γενέσθαι περὶ ὥραν τρίτην τῆς νυκτός, συνῆλθον (18) τὰ θηρία ὅλης τῆς ὕλης ἐπὶ τὴν προκειμένην λίμνην πρὸς τὸν πότον (19). Ἦσαν δὲ σκορπιοὶ πηχυαῖοι ἀμμοδύται, οἱ μὲν λευκοὶ, οἱ δὲ πυρροί. Ἀγῶνος δὲ ἤμεν οὐ τοῦ τυχόντος. Καὶ ἤδη τιῶν ἀπολωλότων καὶ πάντα (20) προχειρώς κλαυθμῶν καὶ ὀλολυγμῶν γενομένων οὐ τῶν τυχόντων, ἀρχεται

θηρία τετράποδα (21) παραγενέσθαι ἐπὶ τὸν τόπον· ἐν οἷς ἦσαν λέοντες μείζονες τῶν παρ' ἡμῖν ταύρων, καὶ ῥινοκέρωτες· καὶ πάντα ἐκ τῆς ὕλης τῶν καλάμιων ἐξήρχοντο, σύαγροι δὲ μείζονες τῶν λεόντων (οἱ οὖν ὀδόντες αὐτῶν ἦσαν πηχυαῖοι), λύγγες (22) καὶ πάρδαλεις καὶ τίγρεις καὶ σκορπίουροι καὶ ἐλέφαντες καὶ βούκριοι καὶ ταυρελέφαντες, ἄνδρες δὲ ἐξάχειρες καὶ ἱμαντόποδες (23) καὶ κυνοπέρδικες, (24) ἄλλα τε ζῷα θηριόμορφα. Ὁ δὲ ἀγὼν ἀναβολὴν οὐκ ἔσχεν· ὥς δὲ ἤρωες (25) ἡμυνάμεθα τὰ τοιαῦτα. Νυκταλώπηκες (26) δὲ ἐκ τῆς ἄμμου ἀνεπήδων πηχῶν ι', ἄλλοι δὲ πηχῶν η', κροκόδειλοι δὲ ἐκ τῆς ὕλης, οἵτινες τὰ σκευηφόρα ἀπώλλουσιν· νυκτερίδες δὲ ἦσαν περιστερῶν μείζονες, ὀδόντας ἔχουσαι· νυκτικόρακες δὲ περὶ τὴν λίμνην ἐκάθηντο, οὓς ἐθηρεύσαμεν ἡμεῖς, καὶ μέγαν ὄψον εἶχομεν. Ταῦτα δὲ πάντα κατοικονομήσαντες ἦλθομεν εἰς τὴν κατὰ φύσιν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Πρασιακὴν γῆν. Καὶ ἐτοίμως μου ἔχοντος ἀναξεῦξαι περὶ ἕκτην ὥραν γίνεται περὶ τὸν ἄερα τοιαύτη θεωρία μηνιαία τρίτη· πρῶτον μὲν ἐξαιφνης πνοή, ὥστε τὰ σκηνώματα καταρριφῆναι καὶ ἡμᾶς ἐστῶτας εἰς τὸ ἔδαφος καταπεσεῖν· μετὰ δὲ ἡμέρας δ', τῆς ὁδοῦ δυσεκβάτου γενομένης, ἐξεύρομεν * * (27), καὶ μεθ' ἡμέρας ε' ἐκυριεύσαμεν τῆς Πρασιακῆς πόλεως· *

nihil de his Valerius, etsi in ceteris multo uberior. || 15. τοσοῦτον δὲ ἐβλεπον στρατ. cod. || 16. εἶδαμεν cod. || 17. ἡδροισμα cod. || 18. συν. οὖν cod. || 19. ποταμόν cod. || 20. παίδων cod. || 21. θηρίον τετράποδον cod. || 22. γλίγγαις cod. || 23. *immo antipodes* Valerius Maii, hinc corrig. || 24. κυλιοπέρδικες cod., *cynopendices* Valer. lidem *cynopemnae* et *cynopemnae* dicuntur in codd. Tertullian. Apolog. c. 8. || 25. οἱ δὲ ἤρωες cod. Desideratur deinde caput de odontotyranne, quod sequitur ap. Valerium. || 26. νυκτάλωπες cod. *nitalopices* Valer. cod. Reg. || 27. Uberioris narrationis centones. V. Valerium. In

ubique auro multisque crateribus abundamus, non his ex auri modo materiā pretiosis, verum longe lapidum luce majoribus. Neque tamen nobis alia quoque ab hoc genere divitiarum instrumenta sunt minora. Sed hic circuitus de quo dicimus a portis Caspiis fieri coeptus laboris ac vitæ ejusmodi. Ubi cænatum exercitui foret, statim signum dari classico et ad vesperam iniri iter oportebat, idque horis ferme nocturnis tribus agitari convenerat: sex vero insequentibus horis somno indulgere: rursusque exim ad horam diei quartam reliquum spatii transmittēbamus. Sed enim viantibus non simplex habitus, neque incuriosa munitio fuerat necessaria. Peronibus quippe crura omnia pedesque muniri, et femoralibus uti pellinis oportebat, reliquumque corpus ambire loriceis, quod illæ omnes Persicæ regiones multis admodum et vehementibus infestari serpentibus dicerentur. Idque iter continuatis diebus ferme duodecim exanclavimus, atque ita demum ad oppidum adventamus situm in insula circumflui fluminis; ibique visitur castrum consitum undique arundinibus, quæ ad triginta cubitorum spatia supercrescerent. Crassitudo vero earum supra eam quanta est hominis crassitudo. Navigia quoque plurima amni inerant, quæ mox curiosius intuentibus partes quædam fissarum arundinum nosebantur. Enim hujus fluminis liquor ad potum hominis adversus amaritudinem nimiam est cum salsitate. Quærentibus igitur quam poteramus ex accolis usum elementi memorati, aliud castrum eminus demonstratur ab stadiis ferme quatuor indidem situm: ad

quod cum audacius quidam exploraturi properassent, flumen quidem affluentem vident; sed emersi indidem hippopotami, magnitudine nescias an sævitia immaniores, nostros qui exploratum abierant, incursavere. Ac rursus ad aliam partem eadem nobis curiositate rimantibus, agmen earundem bestiarum longe numerosius occurabat. Quare omni genere fugienda loca evitandumque periculum videns, classico signum abitioni præcipio: quamvis tanta vis sitis ejusque desiderii homines incessisset, ut plerique etiam a potu urinæ ob necessitatis vehementiam non temperarent. Igitur forte fortuna cum exim stagnum quoddam dapsile reperissemus, potitque desiderato ac persuavi potu [per] prata virentia sterneremur, eminus video in quadam adjacenti eminentia titulo gemmeo superscriptam hanc sententiam: « *Aquationem hanc rex Seconchosis orbis universi præstiti cunctis Rubrum navigantibus mare.* » Igitur jussi propter hoc stagnum castra constitui, ignesque quam creberrimos fieri. Et jam noctis ferme hora tertia numerabatur, illustrisque admodum luna nihil diurni luminis demutarat, cum subito conspicamur undique ex omni silva quæ circumsteterat bestias quasdam ad ripam stagni potus gratia contententes. Erant eæ bestię scorpii quidam non minus proceritate cubitali, ammodytæ etiam albi colore vel rufi: nec non cerastæ coloribus ut supra diversis. Quare vehementi sollicitudine incitati, conspicantesque jam nostrorum aliquos interemptos, fletibus undique consonantibus, periculum opperiebamur. Insequebantur

συμπόρω (28) καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ καὶ τοὺς ἐκείνω πᾶσιν * Παμπληθῆς δὲ ἦν ἀγαθοῖς, περὶ δὲ ἡμῖν γέγραπται· γενομένου δὲ μου * καὶ [πάντα] τὰ περίξ κατὰ φύσιν οἰκονομήσαντος καὶ τῶν Ἰνδῶν προθύμως συνελθόντων (29), ἔλεγόν μοι· « Βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, λήψη πόλεις (30) καὶ βασιλείας καὶ ὄρη καὶ ἔθνη, εἰς ἃ οὐδεὶς τῶν ζώντων ἐπέβη ποτὲ βασιλεύς (31). » Τινὲς δὲ ἐκ τῶν πολυανδρίων (32) ἐλθόντες ἔλεγον· « Βασιλεῦ, ἔχομέν σοι δεῖξά τι παράδοξον ἀξιόν σου· δεῖξομεν γάρ σοι φυτὰ ἀνθρωπιστὶ λαλοῦντα. (33) » Καὶ εἰσήνεγκαν ἡμᾶς εἰς τινα παράδεισον, ἔνθα (34) ἥλιος καὶ σελήνη ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου· κατὰ δὲ αὐτοὺς φρουρὰ ἱερῶν ἡλίου καὶ σελήνης. Δύο δὲ ἦν δένδρα τὰ προειρημένα, ἃ ἦν παραπλήσια κυπαρίσσοις. Κύκλω δὲ ἦν δένδρα (35) παρόμοια τῇ ἐν Αἰγύπτῳ μυροβαλάνῳ, καὶ ὁ καρπὸς ὁμοίως. Προσηγόρευον δὲ τὰ δύο δένδρα τὰ ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου (35 *) τὸ μὲν ἄρρενικὸν ἄρρένων λογισμῶ, τὸ δὲ θηλυκὸν θηλυκῶ λογισμῶ (36). ὄνομα δὲ τοῦ

ἄρρενικοῦ (37) ἦν ἥλιος, τῆς δὲ θηλείας σελήνη, ἃ ἔλεγον τῇ ἰδίᾳ φωνῇ μουθοῦ ἔμαοῦσαι (38). Τούτοις δὲ περιβέβλητο δοραὶ παντοίων θηρίων, τῶ (39) μὲν ἄρρενι ἄρρένων, τῶ δὲ θήλει θηλείων. Παρ' αὐτοῖς δὲ σίδηρος οὐχ ὑπῆρχεν οὔτε χαλκὸς οὔτε κασσίτερος, ἀλλ' οὐδὲ πηλὸς εἰς πλάσιν (40). Ἐμοῦ δὲ ἐρωτῶντος τίνας αἱ δοραὶ δοκοῦσιν εἶναι (41), ἔφασαν λεόντων καὶ παραδάλεων. Οὐκ ἔξεστι δὲ (42) ὄδε τάφον ἔχειν εἰ μὴ τὸν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης *. Περιβολαῖς δὲ ἐγρῶντο τῶν θηρίων ταῖς δοραῖς. Περὶ δὲ τῶν δένδρων (43) τὴν αἰτίαν ἐζήτουν μαθεῖν. Οἱ δὲ ἔφασαν· πρῶτας γενομένης, ὅταν ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ, φωνὴ ἐκ τοῦ δένδρου φέρεται, καὶ [αὔθις] ὅταν κατὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ γένηται, καὶ ὅταν μέλλῃ δύνειν, τοῦτο τρίτον (44). Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς σελήνης γίνεται (45). Καὶ οἱ δοκοῦντες ἱερεῖς εἶναι προσῆλθόν μοι λέγοντες· « Εἴσελθε καθαρῶς καὶ προσκύνησον, καὶ λήψη χρησμὸν (46). » Συνεισηγόν δὲ τοὺς φίλους Παρμενίωνα, Κράτερον, Ἰόλλαν, Μαχη-

antecedentibus pro δ' ex Valerio scrib. videtur λ' || 28. Hæc intacta relinquo; in συμπόρω forte latet σὺν Πόρω. || 29. Hinc rursus incipiunt codd. B C. || 30. θαυμαστάς add. B C; mox ἔθνη omittunt. || 31. ποτὲ βασιλεύς om. A. || 32. πολυδρίων B. πολιδρίων C. || 33. φυτὰ om. A; παράδοξον ἀξιῶμα. Ὅ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς αὐτούς· Τί ὑμῖν ἔδοξε δεῖξά μοι; Οἱ δὲ εἶπον· δεῖξομέν σοι φυτὰ ἀνθρωπίνῳ στόματι λαλοῦντα. C. || 34. ἔνθα ἦν ἱερὸν ἡλίου κ. σελήνης. κατὰ δὲ αὐτοὺς ἦν φρουρὰ καὶ δύο δένδρα παραπλήσια etc. B C. || 35. προειρημένα add. A. quod delevi. || 35 *. τὰ δύο.. παραδείσῳ addidi ex C. || 36. λογ. om. A. || 37. τοῦ ἐνός A. || 38. μουθεῖα μαθούς B; quid rectius sit nescio. Cod. C pro his habet : ἃ ἐλάουον τῇ ἰδίᾳ φωνῇ. || 39. παντοίων θηρίων om. A. || 40. πηλὴ πλάσιν A. || 41. τίνας εἰσὶν αἱ σκοποῦσαι αὐτά B C. || 42. οὐκ ἔξεστι.. ταῖς δοραῖς om. B C. post σελήνης exciderit ἱερεῖα. || 43. θηρίων A B. || 44. τοῦτο τρεῖς A; om. hæc B. || 45. γίνεται om. A. || 46. καὶ λ. γ. om. A.

enim prædictas bestias etiam quadrupedes beluæ vehementes, potus scilicet consuetudine ac necessitate illo venientes, quæ quidem erant leones supra magnitudinem taurorum quos ex nostratibus maximos ducimus, rhinocerotes etiam, vel apri, vel pardi, lyncees quoque et tigrides scorpiosque una elephantis et bucriis: tunc taurelephantes, et cum his homines senis manibus portentuosi: himantopodes etiam et cynopendices, multa que formarum humanarum genera invisitata. Igitur excitabamur ad providentiam periculi imminentis. Atque ideo arma quidem quam properantissime capimus: mando vero ignes quam maximos et creberrimos fieri, silvisque ipsis conflagrare facillimis immitti incendia. Quæ res etsi plurimum quantum contra multitudinem bestiarum opitulari trepidantibus poterat, invitatur tamen nimietate luminis plurimas illo contendere: idque certamen in eosque novis vitandis periculis fuit, donec lunæ cum occasu umbrata tellure effusisque tenebris ad consueta silvarum refugia omnes illæ bestia remearent. Non prius tamen memorata sævities animantium receptui consulit, quam id animal supervenisset, quod regnum quidem tenere in hasce bestias dicitur: nomine autem Odontotyrrannum vocant: Hæc bestia facie elephantus quidem est, sed magnitudine etiam hujus animantis longe provecta, nec minor etiam sævitudine egregie sævientibus. Quare cum nostros incesset, ac ferme viginti et sex de occursantibus viros morti dedisset, tandem tamen reliqua multitudine ignibus circumvallatur et sternitur. Adhuc tamen saucius Odontotyrrannus cum indidem fugiens aquæ fluentia irrupisset, ibique exanimavisset, vix

trecentorum hominum manu [nisu] extractus de flumine est. Hactenus igitur noctis illius nobis periculi finis fuit. Longe tamen molestius (quo enim cavere difficilius erat) quod post evenit. Tenebris enim post occasum lunæ omnia obumbrantibus, nitalopicas viseres de arenis profundis emergere non minoris longitudinis cubitis X; eaque quo poterant homines involant. Tunc ex iisdem arenis crocodili etiam extantes passim invadunt quadrupedia militaria. Ad hæc alites quibus apud nos vocabulum vespertilio est, sed quæ illic super columbæ magnitudinem, dentibus autem ad humani rictus valentiam sævæ sunt, circumvolare cœpere, et quibusque incautioribus aures aut nares aut digitos præsecare. Tum rhinocoraces (sic) insecutæ, sed eæ sane neque ad homines sæviebant, neque ignes temere advolabant. Tandem igitur restitutus diei intelligensque in quanta discrimina proderemur ab hisce Indis qui sese salutares itineri futuros esse nobis polliciti erant, eos ob fraudis meritum iisdem aquis præcipites dari necarique præcepi. Atque eximi usi itinere rectiore, tandem restituimur viæ, quæ nos ad Prasiacam tuto deduceret. Igitur cum oppidum quoddam opulens sane et abundans omnibus refectioni humanæ necessariis advenissemus, recipiendis viribus ibidem dies quinque transegimus. Enimvero cum sexta jam reditui consuleremus, talis nobis obicitur admiratio. Primum quidem venti spiritus vehemens et procella adeo supra consuetam magnitudinem rapax orta est, ut non tentoria modo satis firmiter fixa convelleret, verum homines quoque stantes gradientesque prosterneret: nisi quod prope-

τήν, Θρασυλέοντα, Θεοδέκτην, Διίφιλον, Νεοκλήν, ἄνδρας ια'. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἔλεγεν· « Βασιλεῦ, σίδηρον οὐ καθήκει εἰς τὸ ἱερόν εἰσελεῖν. » Προστάσσω οὖν τοῖς φίλοις τὰ ξίφη ἀποθέσθαι ἔξω. Συνειρήθησαν δὲ μοι ἐκ τῆς δυνάμεως ἄνδρες τ'. Ἐκέλευσα οὖν τοὺς σὺν ἐμοὶ πάντα καταπτεῦσαι κύκλω τὸν τόπον. Καὶ προσκαλοῦμαι ἐκ τῶν συνακολουθησάντων μοι Ἰνδῶν, ἵνα ἐρμηνείας τύχω παρ' αὐτῶν. Ὅμνυμι δὲ (47) Ὀλύμπιον, Ἀμμωνα, Ἀθηναῖν, νικαφόρους θεοὺς

ἅπαντας, ὅτι ἐὰν δύνῃ ὁ ἥλιος καὶ φωνή μοι χρησμοῦ μὴ ἀκουσθῆ, ζῶντας ὑμᾶς ἐμπρήσω. Ἄμα δὲ τῷ δῦναι τὸν ἥλιον φωνή ἠνέχθη Ἰνδική ἐκ τοῦ δένδρου. [Καὶ ἐκέλευσα αὐτὴν] ἐρμηνευθῆναι ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν τῶν ὄντων σὺν ἡμῖν. Οἱ δὲ φοβούμενοι οὐκ ἤθελον μεθερμηνεῦσαι. Σύννοος δὲ ἐγενόμην καὶ εἵλκυσα αὐτοὺς κατὰ μόνας. Καὶ εἶπον τοῦτο οἱ Ἰνδοί (48)· Ἐταχῆ ἀπολέσθαι ἔχεις ὑπὸ τῶν ἰδίων. » (49) Ἐμοῦ δὲ καὶ τῶν παρεστηκότων μοι ἀποτερατωθέντων, ἀπὸ

Dein cod. C pergit : οἱ δὲ ἱερεῖς εἶπον αὐτῷ καὶ τοῦτο· Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, σίδηρον οὐ καθήκει εἰσελεῖν εἰς τὸ ἱερόν· Προστάσσει οὖν τὰ ξίφη ἔξω ἀποθέσθαι τοῦ περιβόλου. Συνήθησαν οὖν τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἄνδρες ἱκανοὶ καὶ κελεύει καταπτεῦσαι τὸν τόπον κύκλω. Eodem modo B, nisi quod καὶ κελεύει... κύκλω ponit ante προστάσσει τὰ ξίφη. In nominibus propriis cod. A Ἰόλλαν scripsi pro Ἰσολον. Plura nomina exciderunt, quum undecim vel decem (nam infra οἱ ι' φίλοι) esse debeant. Quindecim nominum monstra leguntur in epistola edita in Curtii edit. Basiliensi (1556) p. 443. || 47. ὁμνυσι δὲ αὐτοῖς ὅτι ἐὰν etc. B C. In cod. A verba ὅτι ἐὰν.. ἐμπρήσω excidere. Mox supplevi uncis inclusa. Codd. B C. post v. δένδρου pergunt : οἱ δὲ συνόντες αὐτῷ Ἰνδοὶ φοβούμενοι etc. || 48. Καὶ πρὸς τὸ οὗς εἶπον αὐτῷ· Ἀλέξανδρε, ἐν τάχει ἔχεις etc. B, quibus præmisit C : καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ ἀποκρύψατέ μοι ὃ ὁ χρησμός μοι λελάληκεν. Οἱ δὲ πρὸς τὸ οὗς etc. ; || 49. C pergit : ἠθουλήθη δὲ πάλιν

ranter sarcinis strictis ad tutiora oppidi concursamus. Enimvero dum ista molimur, coire nubes et in densitate nimia crassitudinis solis lumen omne cœpere subtexere, indiscretamque nobis noctem diemque confundere. Neque id breve aut transitorium fuit. Enim diebus fere V pari facie fœdatus aer in id tandem aliquando purgavit, ut sexta sub luce cum interruptis nubibus sol faciem mundo pristinam reddidisset, tantam vim nivium incubuisse videremus, ut supra trium cubitorum altitudinem densa multos quidem et nostratium interfecerit, quos forte in apertioribus locis naeta sit, plurima autem obruerit quadrupedia, quorum nihilum non stantaria morte obriguisset visitares. Eaque nivium vis cum diebus ferme triginta vix tabuisset, æquato tandem solo itinere dierum ferme quinque Prasiaca adventabamus, multo quidem labore, qui strictim dictus est, exanclato : enimvero majore præda totius Indiæ earumque gentium quacumque transmisimus convectata, nullo omnium Indo Persarumve dubitante, quin omnia nobis ad subjugandum facilia forent, quocumque animum intendissemus ; at cetera nomina pretiorum auri que opulentiam ulterius non requirendam [*existimavimus*], vix dum gravibus subvectionibus consulentes, cum tanta in his quæ subjugata sint loca vel copia vel affluentia repperiretur. Sic igitur animo laxato cum nihil jam foret quod non fortuna ex hisce appetentiis explevisset, omne demum intenderam desiderium, ut, si quid esset quod inusitatum aliis foret atque auditu mirabile haberetur, id sane resciscerem videremque. Tum quidam viri ex oppidis circumstantibus esse dignum cognitu et scientia contendebant, si modo mirum homini videri posset virecta noscere et arbusta loquacia ad humanum modum. Id primum ut impossibile alienissimumque natura arbitratum neque credideram referenti. Sed persistentibus adsestantibusque, adsensus [*sum*] tandem itineri ejus terræ, quam sol oriens visitaret. Eo ergo cum venissemus, ducor in quendam locum arboribus consitum amœnis. Hunc illi paradisum vocitavere. Enimvero conseptum viseres non materiæ circumjectu, verum arborum frequentia circumsi-

stentium. Eum sacrum soli lunæque esse dicebant : nam et ædes templa que opere naturali hisce diis ibidem intrinsecus viseres ; duas vero arbores cælum ferme proceritate intervectas, simili facie qua cupressus, plerumque etiam directiores, ex ea stirpe quod genus arbores myrobalanos habent. Sed ex hisce duabus arboribus, de quibus supra locuti sumus, marem alteram, alteram feminam esse contendunt. Et maris quidem arboris præsidem solem, feminæ vero lunam esse altricem. Harum omnis circa radices convestitas viseres tergis ac pellibus sacris ; sed ex his, quæ ex maribus essent (*ad*) marem arborem ; quæ vero ex pecudibus femineis, ad honorem feminæ sitæ. Quamvis hominibus gentis ejusce usus ferri ærisve et stanni omnifariam ignoraretur, neque esset quicquam quod ad ædificii usum ex luto fingeres. Cum igitur illa terga vel spolia bestiarum ex quis forent animantibus quærerem, comperio leonum esse sive pardorum et hujuscemodi bestiarum, et hisce tergis non ad honorem solum numinum uti consuetos, verum etiam ad operimenta abuti homines incolentes. Id tamen esse in hisce arboribus admirabile : namque oriente sole marem illam arborem itemque cursus sui meditullium possidente vel certe occiduo loquacem fieri, et consultantibus tertio respondere : idem vero nocturnis horis atque lunaribus arborem feminam. Doctus igitur ab his viris qui antistites loci sacerdotesque memorantur, uti mundus et ab omni in religioso contagio inpollutus accederem, comites mihi ejus aditionis adscisco amicos carissimos fidissimosque, Parmeniona scilicet, sed et Cretum, Ysillum (l. *Iollam*) quoque atque Machenten et Thrasileonta (l. *Macheten et Thrasyleonta*) et Machaona una Theodecto Difficili que (*Diiphiloque*), sed etiam Neocle. Momentibus igitur sacerdotibus religione prohiberi ferrum id loci invehi, ita ut prædictum est facio moneoque ; addo tamen cautelam ejuscemodi diligentia, quod octoginta viros fortitudine pariter, exploratissimos adesse circa ea loca ac nemo, quo ingrediebamur, quam sollicitissime jubeo, exploraturos etiam ecquis esset qui forte vocem de proximo subjectaret, quam nos ex illis arboribus ferri arbitramur.

(50) τῆς σελήνης ἠβουλήθη πρὸς τὴν ἀνατολὴν ὄψιας πάλιν χρηματισθῆναι. Εἰκάσας (51) δὲ τὸ μέλλον εἰσ-
 ῆλθον καὶ ἠξίωσα, εἰ ἀσπάσομαι τὴν μητέρα μου Ὀ-
 λυμπιάδα καὶ τοὺς γνησίους μοι φίλους (52). Πάλιν
 δέ μοι τῶν φίλων [παρ]εστῶτων, ἅμα τῷ τὴν σελήνην
 ἀνατεῖλαι φωνὴν τὸ δένδρον τὴν αὐτὴν ἐξήνεγκεν Ἑλ-
 ληρικῆ διαλέκτῳ· « Βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, ἐν Βαβυλῶνι
 δεῖ σε ἀποθανεῖν· ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀναιρεθήσῃ καὶ οὐ δυ-
 νήσῃ ἀνακομισθῆναι πρὸς τὴν μητέρα σου Ὀλυμπιάδα. »
 Ἐμοῦ δὲ λίαν καὶ τῶν φίλων θαυμαζόντων, ἐβουλόμην
 στεφάνους καλλίστους παραθεῖναι τοῖς θεοῖς (53). Τοῦ
 δὲ ἱερέως λέγοντος· « Οὐκ ἐξὸν τοῦτο γενέσθαι· εἰ δὲ
 βιάξεις, πράξον δὲ θέλεις· βασιλεῖ γὰρ πᾶς (54) νόμος
 ἄγραφος », περιλύπου δέ μου διαχειμένου καὶ λίαν
 δυσφοροῦντος, ὃ τε Παρμενίων καὶ ὁ Φίλιππος παρε-
 κάλουν με περὶ τῶν ὑπῶν γενέσθαι. Μὴ βουλευθέντος
 δ' ἔμοῦ, ἀναστὰς ὄρθρισα· [καὶ] περὶ τὴν ἀνατολὴν σὺν
 τοῖς ἰ' φίλοις καὶ τῷ ἱερεῖ καὶ τοῖς Ἰνδοῖς πάλιν εἰς τὸ
 ἱερὸν ἀπελθὼν καὶ διαστολάς δοὺς, προσελθὼν δὲ εἰς τὸ
 ἱερὸν σὺν τῷ ἱερεῖ, καὶ ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα πρὸς τὸ δένδρον
 ἐπηρώτησα λέγων· « Εἰ πεπλήρωται τὰ τῆς ζωῆς ἔτη,
 τοῦτο βούλομαι παρ' ὑμῶν μαθεῖν, εἰ ἀνακομισθήσομαι
 εἰς Μακεδονίαν καὶ ἀσπάσομαι τὴν μητέρα μου καὶ τὴν

γυναῖκα, καὶ τότε ἀπαναλεύσομαι (55). » Ἄμα δὲ
 τῷ γενέσθαι τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ βαλεῖν τὴν
 αὐγὴν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου, φωνὴ ἐξηύδει διαρ-
 ρήδην λέγουσα· « Πεπλήρωται σου τὰ τῆς ζωῆς ἔτη,
 καὶ ἀνακομισθῆναι οὐκ ἔχεις πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν μη-
 τέρα σου, ἀλλ' ἐν Βαβυλῶνι ἔχεις ἀπολέσθαι. Μετὰ
 δὲ ὀλίγον χρόνον καὶ ἡ μήτηρ σου καὶ ἡ γυνὴ σου κακὴν
 κακῶς ἀπολοῦνται ὑπὸ τῶν ἰδίων, καὶ αἱ ἀδελφαί σου
 (56). Καὶ περὶ τούτων μηκέτι ἀξίου· οὐ γὰρ ἀκούσῃ ἔτι
 πρὸς ἀ ἀξιῶς. » Ἐκεῖθεν οὖν ἀναζεύξας περὶ ὄραν ἀ'
 ἀπὸ τῆς Πρασιακῆς (57) παρεγενόμην εἰς Περσίδα.
 Ἐπειγόμενην δὲ ἐπὶ τὰ Σεμιράμειως βασιλεία. [Ταῦτα]
 ἀναγκαῖον ἠγησάμην δηλώσαι σοι. Ἐρρωσο.

[ΚΕΦ. ΙΗ'.]

Οὕτως γράψας τὴν ἐπιστολὴν ὁ Ἀλέξανδρος τῷ
 Ἀριστοτέλει ἐπῆγε τὰ στρατεύματα ἐπὶ τῆς Σεμιρά-
 μειως βασιλεία. Ἐπιθυμητικῶς γὰρ αὐτὰ εἶχεν θεά-
 σασθαι. Ἦν γὰρ καθ' ὅλην τὴν χώραν καὶ τὴν Ἑλ-
 λάδα περιφήμεστα. Ἐβασίλευε δὲ τῆς πόλεως γυνὴ
 ἔχουσα κάλλος ὑπερήφανον, μέσης ἡλικίας τυγχάνουσα,
 Σεμιράμειως τῆς βασιλίδος (I) [ἀπόγονος]. Πρὸς ταύ-
 την ἐπεμψεν ἐπιστολὴν Ἀλέξανδρος περιέχουσαν οὕτως·

ὁ Ἀλέξανδρος χρησμοθ. etc.; quibus præmittit cod. B : πάντων δὲ τῶν ἐνεστῶτων ἀποτερωθέντων || 50. ἀποκρυπτούσης cod.
 || 51. ἀκούσας A C. || 52. καί.. φίλους om. B C. || 53. τοῖς δένδροις B C. || 54. πᾶς om. A. || 55. ἀπαναλῦσαι cod. || 56.
 κ. α. ἀ. σ. neque Valerius neque codd. B C habent. || 57. παραγιγόμενος omisso εἰς Περσίδα A.

Cap. XVIII. Hoc quoque caput ex cod. A petivimus, quum in prima epistola codd. B et C multa omiserint. || 1. Σ. τ. β

Adhibito igitur uno ex Indis, qui interpres ditorum idoneus foret, cujus inlectu illo veneramus, juro quam sancte pœnam illum capitis non evasurum, si promissum ex arbore responsum diffamatumque tacuisset. Unde intentis ad audiendum, mox cum primum solis occasus et abitio fuit, vox auditur arbore sed lingua barbarica, ejusque interpretamenta nemo quisquam nobis edissertare audebat. Id cum obstinatius facerent, cupiditateque omni ad significantiam vocis emissæ properarem, interminatus interpreti necem, nisi sedulo mihi prædicta narrasset, perterritus tandem ejusmodi esse responsum arboris fert: quod enim obitu veloci et occasu jam proximo vitæ meæ spatia urguerentur: eamque mortem non de externis, enimvero de comitibus et proximis fore. Quæ dicta cum ex natura hominis meum quoque animum atfillarent, ac sub ortu lunæ rursus ex arbore femina oraculum mihi sciscitanti reddi deprecarer, quærens et obsecrans numnam matrem et proximis salutatis obitus mei clausulam subiturus sim; non barbara jam sed græcæ linguæ significantia lunaris arbor elocuta est, mortem mihi in Babylonia esse fatalem. Id satis triste mirumque admodum amicis adsistentibus videbatur. Ego tamen coronis atque alio religioso honore locum donare contendens sum prohibitus a sacerdotibus, quod hujusmodi munera dii indigetes abnuissent. Agebam mœstus et expectatione futuri admodum ferritus: Parmenion autem me Philippusque in somnum ac requiem hortabantur.

Sed id quoque cum omnifariam negitassem, ac jam ferme dies insequens indilucesceret, ipsum ad sacrum ire contendo adtrectansque arborem quæso percontans, ecquid si vitæ prædicto adeo urguerer, revectori tamen ad Macedoniam corpus meum dii permitterent, viderene matrem atque uxorem ultra potuissem? Sed ad hæc cum primum ortu solis lux mundo est reddita, ex vertice arboris acuta quædam vox sed enim discrebilis et intelligenda sic appulit: Completa sunt, inquit, tibi vitæ spatia quæ debebantur, nec revehi sane ad matrem, ut desideras, poteris, quum illa mors in Babylonia sit futura; sed sedes corporis longe diversa est. Verum ubi hæc tibi finis adfuerit, mox matrem quoque una et conjugem perituras esse tristiore morte non ambigas, Indis una vel Persis etiam infestantibus. His conpertis animoque ad necessaria confirmato, moratus dies ferme XII ad Prasiacam festinō: et Atilianæ (aliis Indiæ?) regionibus, quarum peragrandis oppidis præsens intentio erat, debitam diligentiam præsto. Ergo Prasiaca percursata revenio Persidam, omni studio properans Samiramidos quoque nunc regnum visere. Sed quoniam ad hunc mihi interim finem res gestæ sunt, ea te scientia participare amicum fuit. Quare vale.»

XVIII. Post hæc litteras ad Aristotelen datas pergit ire, ut scripserat, ad Samiramidos regiam, quod illo se et opulentiae fama ducebat et magnificentia pervulgata imperii satis incliti ad laborem. Quippe urbs omnis muro quam

« Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος βασίλισση Κανδαύλη τῇ ἐν Μερῷ (2) καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὴν τυράννοις χαίρειν. Πα-
ραγενόμενος εἰς τὴν Αἴγυπτον ἤκουσα παρὰ τῶν ἐκεῖ
ἱερέων περὶ τῶν τάφων ὑμῶν καὶ τῶν οἰκητηρίων δη-
λοῦντων ὅτι χρόνον τινὰ ἐκυριεύσατε Αἰγύπτου (3), καὶ
Ἄμμων μεθ' ὑμῶν ἐστράτευσεν· μετὰ δὲ ὀλίγον χρόνον
πάλιν χρηματίσαντος Ἄμμωνος, ἀνελύσατε εἰς τὴν
ἰδίαν πόλιν. Διὸ ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς τὸν τε ναὸν καὶ
τὸ ξόανον τοῦ Ἄμμωνος. Ἀγάγετε ἐπὶ τὰ ὄρια, ἵνα θύ-
σωμεν αὐτῷ· εἰ δὲ μὴ βούλεσθε ἔρχεσθαι σὺν αὐτῷ
συμμίξαντες, ἐν τάχει ἐν μέρος συμβουλευσάμενοι
πέμψατε ἡμῖν ἔνθα ἐμφαίνηται. Ἐρρωσθε. »

Ἄντέγραψεν αὐτῷ Κανδάκη· « Βασίλισσα Κανδά-
κη Μερῷ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὴν τύραννοι βασιλεῖ Ἀλεξάν-
δρῳ χαίρειν. Τότε μὲν (4) ἔχρησεν Ἄμμων στρα-
τεύειν εἰς Αἴγυπτον, νῦν δὲ μήτε αὐτὸν κινεῖσθαι μήτε
ἄλλον τινὰ ἐπιθαίνειν εἰς αὐτὴν, τοὺς δὲ παραγενομέ-
νους πρὸς ἡμᾶς ἀμύνασθαι κεχρησθαι ὡς πολεμίους.
Μὴ καταγῆς δὲ τοῦ χρώματος ἡμῶν· ἐσμέν γὰρ λευ-
κότεροι καὶ λαμπρότεροι ταῖς ψυχαῖς τῶν παρ' ὑμῶν
λευκοτάτων. Ὑπάρχομεν δὲ εἰς πλῆθος σκυτάλαι
ὀγδοήκοντα ἐν ἐτοίμῳ πρὸς τοὺς ἐπιόντας κακοποιεῖν.

Ἵρθῶς δὲ ποιήσεις Ἄμμωνα θεὸν προτιμῶν. Κομί-
ζουσι δὲ καὶ οἱ παρ' ἐμοῦ σταλέντες πρεσβεῖς χρυσᾶς
πλίνθους ὀλοσφυρήτους ρ', Αἰθίοπας ἀνήβους φ', ψιτ-
τακοὺς σ' (5), σφίγγας σ', καὶ τῷ Ἄμμωνι τῷ ἡμετέρῳ
θεῷ τῷ ἐπὶ τῶν ὀρίων τῆς Αἰγύπτου στέφανον διὰ σμα-
ράγδων καὶ μαργαρίτων ἀτρήτων (6), ἐσφραγισμένους
ὄρμαθους ι', γλωττοκόμια ἐλεφάντινα π', ἐτι δὲ τὰ πεμφ-
θέντα θηρίων γένη παρ' ἡμῶν ἐλέφαντες τη' (7), παρ-
δάλεις τ' (8), ῥινοκέρωτες ιγ', πάνθηρες δ', ἐν γαλεά-
γραις κύνες ἀνθρώποφαγοὶ τ' (9), ταῦροι μάχιμοι τ',
ὀδόντες ἐλεφάντων Ϛ', ὄραϊ παρδάλεων τ', ῥάβδοι
ἐβέννιναι αφ' (10). Πέμψον οὖς βούλει τοὺς παραληψο-
μένους ταῦτα εὐθέως, καὶ γράψον ἡμῖν τὰ περὶ σου
(11), ὅτι πάσης τῆς οἰκουμένης κεκυρίευκας. (12) Ἐρ-
ρωσο.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Δεξάμενος δὲ Ἀλέξανδρος τὰ γράμματα Κανδάκης
τῆς βασίλισσης καὶ ἀναγνοὺς ἔπεμψεν Κλεομένην Αἰ-
γύπτου ἐπιμελητὴν ταῦτα παραληψόμενον (1)· αὐτὸς δὲ
ᾤδευσε πρὸς αὐτὴν. Ἡ δὲ Κανδάκη ἀκούσασα περὶ
Ἀλεξάνδρου, πῶς (2) χειροῦται τοὺς τηλικούτους βασι-

om. B C. || 2. Βερῷ C. Βεροίη B. || 3 post hæc cod. C pergit : Διὸ ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς· βουλευσάμενοι οὖν δηλώσατε ὅ τι ἂν
φαίνηται ὑμῖν. Ἐρρωσθε. || 4. Hæc usque ad μὴ καταγῆς om. B C. || 5. ψιττάκους σ' et τῷ Ἄμμωνι.. Αἰγύπτου om. B C. ||
6. ἄ τρίτον cod. A ; ceterum hæc turbata sunt. Cod. B : στέφανον διὰ σμαράγδων λιτρῶν χιλίων χρυσῶν, μαργαρίτων ἀτρή-
των ὄρμους ι', ἐπεσφραγισμένους στατήρας ι', γλ. ἐλ. π' ; cod. C : στέφανον διὰ σμαράγδων λίθων καὶ μαργαρίων, καὶ λίτρας χρυ-
σίου χιλίας, μαργαρίτας ἀμετρήτους ὄρμαθους ι', ἐσφρ. στατήρας δέκα. || 7. τν' sec. Valer. ; ε' B C. || 8. π. ἡμέρας ι' B C.
Rhinocerotēs et pantheres om. B C. || 9. τριάκοντα B C ; idem taurorum numerus. || 10. ἐβαλίνας τρισχιλίου C ; ἐβαλλ. τ'
πρὸς δισχιλίου ἐπτακασίους B. || 11. τὰ π. σου om. A. || 12. ἐθαλίεσας B C.

Cap. XIX. Jam redimus ad cod. B. || 1. κλομητὴν B C ; παραλαβῆν B C ; αὐτὸς.. αὐτὴν add. ex A. || 2. καὶ πῶς ταῖς πόλεσιν

validissimo est circumsepta, portarum valvis ære vel ferro
ad firmitudinem vel decorem inpendio fabre possessis.
Omne vero oppidum quadratis saxis sed hisce non incuriose
lævigatis congestum et cultum visere non absque admira-
tione visentium fuit. Enimvero regina oppido erat et pul-
chritudine famosissima et commendabilis ex ætate, forte
tunc viro vidua, quamvis mater jam trium liberorum. Sed
feminae nomen Candace dicitur. Pronoptis erat hæc Semi-
ramidos supra dictæ. Ad eam igitur Alexander scribit talia :
« Ægyptum adveniens ex eorum indigenis audivi illis
ferris et domos vestras et sepulera esse defunctorum : ex
quibus palam fuit dominatores esse priscos reges vestri, In-
diamque tenuisse. Nam et relatio addidit, Ammona
quoque meum militasse una vobiscum, et id famæ adsti-
pultur etiam oraculi majestas, quod editum jubet uno
nos deo sacris obsequi. Quare religiosum est facere dei
jussa, et id moneo suadeoque rectius tibi facturæ si vene-
ris ; non vero multum peccare, si omittas. »

Ad hæc Candace scribit : « Verius nobis oraculum est
Ammonis dei neque nos in Ægyptum militare, neque In-
diam nostram hæc ex causa debere commoveri : enim si
quis huc audeat, hisce utpote hostibus occursare. Quare
dei jussis parere decretum est ac verecundum. Nec nos
æstimes ex colore : quippe cui animi liberalis species intuenda

est, non satis corporis forma præjudicat. Id ne putes arte
timoris adlatum, octoginta nobis populos scito esse vel
maximos, eosque omnis agere in armis non ob injuriam
inferendam, sed inferentibus occursuros. At vero te probō,
quod ad communionem nos sacri et obsequium voces Am-
monis dei, quem maximum et præsentissimum scimus.
Habebis ergo tibi ex nobis amicitia argumentum centum
laterculos auri grandissimos, Æthiopas impubes quingen-
tos, psittacos sex, sphingasque sex, præterque hæc Ammoni
deo nostro coronam smaragdis ac margaritis, etiam toreu-
matis pretiosiorē. His et loculos refertissimos cujusque
generis margaritarum atque gemmarum ad decem nume-
rum, eburneosque alios loculos octoginta una misi usibus
et deliciis tuis : ferarum[que] genera quæ sunt nostratia,
elephantos trecentos quinquaginta, pardos sex, rhinocero-
tas octoginta, pantheras vero quatuor, canes etiam in ho-
mines efferatissimos nonaginta, tauros trecentos, virgas
ebeni mille atque quingentas : quæ cum primum aufe-
renda jusseris, transmittentur. Et ut vales scribas ad nos
velim, qui te jam orbis universi dominum esse gratule-
mur. »

XXI. Et ad hæc quidem transferenda Alexander miserat.
Ipse vero paulo post videndi reginae studio illo profectus
est. Quod ubi Candace conperit, ejusmodi rem ex ingenio

λαῖς, ἕνα τῶν ἑαυτῆς φωνήσασα Ἑλληνα ζωγράφον ὄντα, ἐκέλευσε πορευθῆναι ὡς (3) εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἀγνωστὶ ζωγραφῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον (4). Καὶ ἐποίησεν οὕτως. Ἡ δὲ Κανδάκη λαβοῦσα αὐτοῦ τὸ ὁμοίωμα ἔθετο ἐν ἀποκρύφῳ τόπῳ. Ἐγένετο δὲ μεθ' ἡμέρας τινὰς τὸν υἱὸν τῆς Κανδάκης τῷ ὀνόματι Κανδαύλην μετὰ ὀλίγων ἵπποτῶν βίαν (5) ὑπομεῖναι ὑπὸ τῆς Βεβρυκίας τυράννου, ἀρπαγείσης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Καὶ κατατρέχει εἰς τὰς σκηνὰς Ἀλεξάνδρου φεύγων Κανδαύλης ὁ υἱὸς τῆς Κανδάκης. Οἱ δὲ φύλακες (6) συλλαβόντες αὐτὸν παριστῶσι Πτολεμαίῳ τῷ καλουμένῳ Σωτῆρι, ἔχοντι τὰ δεύτερα τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου· ἐκοιμᾶτο γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς· ἐξήτασεν οὖν αὐτὸν Πτολεμαῖος, πῶς ἀκούει, τίς τυγχάνει καὶ τίνες οἱ σὺν αὐτῷ ὄντες. Ὁ δὲ εἶπεν· « Υἱὸς εἰμι Κανδάκης τῆς βασιλίσσης. » Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Πτολεμαῖος· « Τί ὧδε ἐλήλυθας; » Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· « Μετὰ τῆς γυναικὸς μου καὶ ὀλίγης στρατιᾶς ἠρχόμεν ἑνιάσιον μυστήριον τελέσαι παρὰ τὰς Ἀμαζόνας. Ὁ δὲ τύραννος (7) τῶν Βεβρύκων ἰδὼν μου τὴν γυναῖκα, ἐξελθὼν μετὰ πλείονος δυνάμεως ἤρπασεν αὐτὴν (8), καὶ τοὺς πλείονας στρατιώτας ἀνεῖλεν. Ὑποστρέφω οὖν ὅπως πλείονα δύναμιν παραλαβὼν κατασκάψω τὴν τῶν Βεβρύκων χώραν. » Ἀκούσας δὲ ταῦτα Πτολεμαῖος εἰσήλθε πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ διύπνισεν αὐτὸν, καὶ διηγῆσατο αὐτῷ ἅπερ ἤκουσε παρὰ τοῦ υἱοῦ

τῆς Κανδάκης. Ἀκούσας δὲ Ἀλέξανδρος εὐθὺς ἐγείρετο, καὶ ἄρας τὸ ἑαυτοῦ διάδημα ἔστειψε τὸν Πτολεμαῖον, καὶ τὴν χλαμύδα αὐτοῦ περιέβαλεν (9) αὐτῷ, καὶ λέγει αὐτῷ· « Καθέξου ὡς τυγχάνων Ἀλέξανδρος, καὶ εἶπέ τῷ βεφερενδάρῳ (10) οὕτως· « Φώνησόν μοι Ἀντίγονον τὸν μέγαν ὑπασπιστήν. » Καὶ ὅταν εἰσέλθω· « Διήγησάι μοι ἅπερ εἶπες μοι, καὶ εἶπέ μοι τί βουλευσόμεθα περὶ τούτου· δός μοι συμβουλίαν. »

Προκαθέζεται οὖν Πτολεμαῖος τῷ βασιλικῷ σχήματι (11) ἡμφιεσμένος, ὃν θεασάμενα τὰ στρατεύματα συνεφοράζοντο (12) τί πάλιν ἐνθυμεῖται Ἀλέξανδρος. Ὁ δὲ υἱὸς τῆς Κανδάκης ἰδὼν αὐτὸν ἐν τῇ βασιλικῇ ἐσθῆτι ἐφοβήθη, μὴ κελεύσῃ αὐτὸν ἀναιρεθῆναι· αὐτὸν γὰρ ὑπώπτευεν εἶναι Ἀλέξανδρον. Εἶτα κελεύει ὁ Πτολεμαῖος λέγων· « Ἀντίγονόν μοι καλέσατε τὸν μέγαν ὑπασπιστήν μου. » Ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἶπεν αὐτῷ ὁ Πτολεμαῖος· « Ἀντίγονε, οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Κανδάκης τῆς βασιλίσσης· ἠρπάσθη δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Βεβρύκων. Τί οὖν μοι συμβουλευεῖς ποιῆσαι (13); » Ὁ δὲ εἶπε· « Συμβουλεύω σοι, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, καθοπλίσαντά σου τὴν στρατιάν πολεμῆσαι τοῖς Βεβρύκιν, ἵνα λυτρωσώμεθα αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ παραδῶμεν αὐτῷ εἰς τιμὴν τῆς μητρὸς αὐτοῦ. » Ὁ δὲ Κανδαύλης ὁ υἱὸς τῆς Κανδάκης ἔχαιρε ταῦτα ἀκούων (14). Εἶπε δὲ ὁ Πτολε-

ἐπιβαίνει καὶ πῶς χειροῦται etc. A. || 3. ὡς om. B C. || 4. sic A. τὸ Ἀλεξάνδρου ὁμοίωμα B C. || 5. βίαν.. τυράννου om. A; ἀρπαγείσης τ. γ. αὐτοῦ om. B. || 6. C οἱ δὲ φύλακες τῆς φάλαγγος Ἀλεξάνδρου συνελάθοντο αὐτὸν φεύγοντα καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν πόθεν καὶ τίς καὶ ποῦ ἀπέρχεται. Αὐτὸς δὲ πάντα τὰ συμβησάμενα διηγεῖται αὐτοῖς. Οἱ δὲ παραλαβόντες αὐτὸν παρίστωσι etc. || 7. Εὐαγρίδης δὲ ὁ τῶν Βεβρύκων τύραννος C. || 8. C addit: καὶ τὸν σὺν ἐμοὶ πάντα πλοῦτον. || 9. ἔβαλεν BC; || 10. τῷ βεφ. vocem non habet A. || 11. ἐνθύματι C. || 12. sic A; ἐγοράζοντο B; διελέγοντο καὶ ἔλεγον C. || 13. addit C: οὐ γὰρ μετρίως ἔπαθεν ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ ψυχὴ. || 14. addit C: καὶ, Ὡ, εἶπε, δέσποτα κοσμοκράτορ, πάντα μοι τὰ παρὰ τῆς τύχης συμβησάμενα

comminiscitur. Unum e pictoribus peritissimis ire clam obviam adventanti Alexandro jubet, eumque quam conlimatefficiat ac despingat, atque ad sese propiter picturam quam inleverit deferat. Id ubi factum est, et pictor revenit, acceptam effigiem abdito quodam et secreto ponit in loco. Sed insecuta est factum hoc ejusmodi fabula. Filius reginae Candacis, cui nomen Candaules erat, una cum equitibus admodum paucis forte accurrit ad quaedam tentoria Alexandri militum. Moti vero custodes exercitus personae novitate, ducemque illum et si qui cum ipso venerant comprehendunt, offeruntque Ptolemæo, cui cognomentum Soter erat: ejus enim dignitas veluti secunda post regis ambitum videbatur. Quod igitur Alexander id horae somno per diem teneretur, Ptolemæus quaerit ex homine quis esset, quasve haberet causas repentini illius superventus? Ad haec Candaules opinatus regem Ptolemæum, ait esse se quidem filium reginae Candacis: sed enim sese una cum conjuge civilius et incuriosius ad sacrificium annuum contendentem, superventu Amazonum a quodam Bebryciorum tyranno uxore privatum, omnes denique militum, qui una secum fuerant, interfectos. Quare commodum nunc numeris congregatis hanc se moliri militiam, ut ultioni con-

suleret. His conpertis, Ptolemæus ad regem irrumpit, eique conperta communicat: quae quidem grata Alexandro et ex voto accedere videbantur. Surgit igitur e lectulo, et diadema protinus suum in Ptolemæi caput transfert, chlamydeque augustiore vel regia circumjectum egredi jubet. Tum ubi Ptolemæus ad Candaulem egreditur, facit ad sese Antigonom satellitem vocitare. Pro quo Antigono cum ipse Alexander Ptolemæo se veluti satellitem obtulisset, ibi inquit: « Cuncta haec mihi comminus dicit, atque a me consilium super re quaerit. »

Ita ut doctus est, Ptolemæus protinus facit. Sed cuncti videntes et Ptolemæum cum insignibus regis et pro satellite Alexandrum adsistere, summa exspectatione pendebant et quid novi consilii regi sedisset. Namque ut egressus est habitu famulantis, protinus Ptolemæus: « Cerne, inquit, Antigone, hunc Candaulem: is Candacis reginae est filius, sed enim injuriam deflet conjugis raptae per insolentiam regis Bebrycis. Facies igitur obsequenter, si nos consilio juves, subiciasque ecquid nunc facto opus esse arbitrere. » Ad haec Alexander: « Dignum te sane erit, rex, ait, si armato exercitu injuriam supplicis ulciscare, eximasque ejus affectus, cujus honor matri proficiat. » His conpertis, Can-

μαῖος (16). « Εἰ τοῦτο βούλει, Ἀντίγονε, τοῦτο καὶ ποιήσον, ὡς ὑπασπιστῆς μου. Κέλευσον οὖν ἑτοιμάζεσθαι τὴν στρατιάν. »

ΚΕΦ. Κ'.

Καὶ τοῦ Πτολεμαίου κελεύσαντος Ἀντιγόνῳ, ὡς ἐκεῖνου Ἀλεξάνδρου τυγχάνοντος, τοῦτο γέγονεν. Ἐφθασε δὲ ἐπὶ τὸν τόπον Ἀντίγονος τοῦ τυράννου παρὰ μίαν ἡμέραν σὺν τῇ Πτολεμαίῳ καὶ εἶπεν Ἀντίγονος τῇ Πτολεμαίῳ· « Μὴ ὀφθῶμεν τοῖς Βέβρυξιν ἡμέρας, μὴ ποτε μαθῶν ὁ τύραννος πρὸ τῆς μάχης ἀναιρήσῃ τὴν τούτου γυναῖκα· καὶ ποῖον ἡμῖν ἐστὶ κλέος νίκης Κανδαύλου ἀπολέσαντος τὴν γυναῖκα; ἀλλὰ νυκτὸς εἰσβάλλωμεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνάψωμεν τὰς οἰκίας, καὶ αὐτοὶ ἡμῖν οἱ ὄχλοι ἀναστήσαντες παραδώσουσι τὴν γυναῖκα Κανδαύλου· οὐ γὰρ ἐστὶν ἡμῖν ἡ νίκη περὶ βασιλείας, ἀλλὰ περὶ ἀπαιτήσεως γυναικός. » Καὶ οὕτως εἰπόντος τοῦ Ἀντιγόνου, προσέπεσεν αὐτῷ ὁ Κανδαύλης καὶ εἶπεν· « ὦ τῶν φρενῶν σου, Ἀντίγονε, εἶθε σὺ ἦς Ἀλέξανδρος, καὶ μὴ ὑπερασπιστῆς Ἀλεξάνδρου. » Καὶ δὴ νυκτὸς εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν Βεβρύκων, καὶ κοιμωμένων αὐτῶν ἀνάπτουσι τὰ προάστεια. Τῶν δὲ διυπνισθέντων καὶ πυνθανομένων τί τὸ αἷτιον τοῦ ἐμπρησμοῦ, ἐκέλευσεν Ἀλέξανδρος ἐκβοᾶν, ὅτι Κανδαύλης ἐστὶ βασιλεὺς μετὰ πλείστης δυνάμεως· κελεύω ὑμῖν ἀποδοῦναι τὴν γυναῖκα, πρὶν ὄλην τὴν πόλιν ὑμῶν καταφλέξω. Οἱ δὲ προληφθέντες πάντες γενόμενοι εἰς τὰ τοῦ τυράννου οἰκήματα, τῇ δυνάμει τοῦ πλήθους ἤνοιξαν τὰ βασίλεια καὶ σύγκοιτον οὖσαν τὴν γυναῖκα τῆς Κανδαύλου τῇ τυράννῳ ἀπέσπασαν καὶ παρέδωκαν τῇ Κανδαύλῃ, τὸν δὲ τύραννον ἀνεῖλον. Ὁ δὲ Κανδαύλης εὐχαριστήσας τῇ συμβουλίᾳ καὶ τῇ ἐπινοίᾳ Ἀντιγόνου, περιπλαχεῖς αὐτῷ εἶπεν· « Ἀντίγονε, πίστευσον σεαυτόν μοι, ὅπως ἄρω σε πρὸς τὴν ἐμὴν μητέρα Κανδάκην, ἵνα σοι δώσω βασιλικά δωρήματα ἀντάξιά σου. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος περιχαρῆς γενόμενος εἶπεν αὐτῷ· « Αἰτήσαι με παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου· καὶ γὰρ ἐπιθυμῶ τῆς χώρας θεατῆς γενέσθαι. » Μετέδωκεν οὖν Ἀλέξανδρος τῇ Πτολεμαίῳ ἵνα αὐτὸν πέμψῃ σὺν αὐτῷ ὡς ἄγγελον αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Πτολεμαῖος τῇ Κανδαύλῃ· « Βούλομαι σοὶ τὴν μητέρα διὰ γραμμάτων ἀσπάσα-

σθαι· παραλαβὼν οὖν τὸν ἄγγελόν μου Ἀντίγονον ἀγαγε μετὰ σου· πάλιν δὲ σῶον αὐτὸν ἐκπεμψον πρὸς με ὧδε, ὅσπερ καὶ σεαυτὸν καὶ τὴν γυναῖκά σου πρὸς τὴν μητέρα σου σώους ἀποκαθιστῶ. » Ὁ δὲ Κανδαύλης εἶπε· « Βασιλεῦ, οὕτω παραλαμβάνω τὸν ἄνδρα τοῦτον ὡς αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον· ἐκπέμψω δέ σοι αὐτὸν μετὰ βασιλικῶν δώρων. »

[EADDEM E COD. C.]

[[Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς Ἀντίοχος ὢν, παραλαβὼν τὸν Κανδαύλην καὶ χιλιάδας ἑκατὸν ἀπὸ Ἰνδῶν καὶ Περσῶν καὶ Μακεδόνων ἐξῆλλε καὶ ὤρμησε κατὰ τοῦ Εὐαγρίδου. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν προσκαλεσάμενος τὸν Κανδαύλην διελέγετο· « Ὡς ἂν παρὰ τοῦ Εὐαγρίδου τὴν σεαυτοῦ γυναῖκα ἀναλαβόμενος παράσχω σοι, τί μοι περὶ τῆς χάριτος, ὧ Κανδαύλη, ἐστὶ δῶρον; » Καὶ ὁ Κανδαύλης ἔφη· « Οὐκ ἐστὶ μοι ἐν λόγῳ εἰπεῖν τῆς χάριτος τὴν ἀντίδοσιν, εἰ καὶ ὅλως ἀγωνίσῃ τὰ περὶ ἐμοῦ· ὀλοφύχως δ' αἰτήσομαι σε παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ σὺν ἐμοὶ εἰς τὴν μητέρα μου ἀπελεύσῃ· ἐκεῖνη δὲ σοὶ τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν περὶ ἐμὲ πεπονημένων ἀμείψεται. Φθάσαντες δὲ ἐν τοῖς Εὐαγρίδου ὄρεισι, εἰς τρεῖς ἀρχὰς τὸ στρατόπεδον διεμέρισε· καὶ ταῖς μὲν δυσὶν ἐνεδρεύειν ἐκέλευσε, τὴν δὲ μίαν ἀναλαβόμενος ὁ Ἀλέξανδρος ὡς τὸν Ἀντίοχον ὑποκρινόμενος ὤρμησε πρὸς Εὐαγρίδην. Συλλαβόμενος δέ τινας τῶν ἐγγυωρίων πρέσβεις ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν εἰπών· « Ἀπελθόντες εἶπατε τῷ Εὐαγρίδῃ, ὡς ὁ κοσμοκράτωρ Ἀλέξανδρος τὸν αὐτοῦ παῖδα Ἀντίοχον πρὸς σε ἐξαπέστειλε δοῦναι τὴν γυναῖκα Κανδαύλου καὶ ὅσον αὐτῷ ἠχμαλώτευσας πλοῦτον, ἀλλὰ δὴ καὶ τοὺς ἐτησίους φόρους· καὶ σώζου· εἰ δὲ μὴ τοῦτο θελήσειας, τὰ πρὸς πόλεμον εὐτρεπίσθητι. » Ταῦτα ἀκούσας ὁ Εὐαγρίδης κατὰ σκοπον ἀπέστειλε τῷ Ἀλεξάνδρῳ τῇ ὡς Ἀντιόχῳ γενομένῳ, κατασκοπήσαι. Ὁ δὲ κατασκοπὸς τοῦτο ποιήσας, ἀντιστρέφεται καὶ ὀλιγοστὸν τὸ Ἀντιόχου στρατεύμα ἔσεσθαι ἔφησε, καὶ τῇ ἡμετέρᾳ μὴ ἐξαρχοῦν δυνάμει. Ταῦτα εἶπε μὴ θεασάμενος τὸ ἔνεδρον. Εὐαγρίδης οὖν ταῦτα ἀκούσας, τὰ πρὸς πόλεμον εὐτρεπίζεται. Καὶ δὴ καταφθάνει τὴν Ἀλεξάνδρου παράταξιν· καὶ ὀλιγοστὴν αὐτὴν ἰδὼν κατεφρόνησε καὶ ἀκρατῶς κατὰ τῆς φάλαγγος ὤρμησεν. Ὡς δὲ ἐν τοῖς ἐνέδροις εὐθὲως ἐσάλπισαν, περικυκλοῖ

ἀντ' οὐδενὸς ἐλογισάμην· ἐντυχὼν γὰρ τῷ κράτει σου πάντα μοῦ δῆθεν.

τῆς ψυχῆς λήληθε τὰ λυπούμενα || 15. addit C : ὡς Ἀλέξανδρος

dauli gaudium. Sed Ptolemæus ad hæc respondit : » Ergo, inquit, Antigone, exsequere istud quod subjecisti consilium atque exercitum para.

XX. Faciam sane, respondit Alexander : sed enim commodum mihi, rex, ad consilium quod subjecero, bellum istud inferri Bebrycum regi seu regno non die teste : neque enim animus barbari improvisa formidine incitatus ab infectione raptæ mulieris temperabit. Erit vero frustra opem supplicii procurare, si emolumentum victoriæ dilabatur. Ergo si placet nox belli tempus, et superventus ejus-

modi confirmetur. Ubi enim flammis immisissis noctis obscuro turbari civitas cœperit, adquiescent conditionibus nostris facillime jam præventi, raptaque nobis haud difficile representabunt. » Hæc cum dixisset, et Antigonus crederetur a supplice, procidens ejus ad genua Candaulis, « Quam vellem, ait, tu ille Alexander fores cum hac tua, Antigone, sapientia ! non enim armigeri pares nobis calles industria dedisset ». Ergo, ut consilium fuit, inruunt nocte barbaricam civitatem, et jam somno deditis superveniunt : injectis denique flammis omnia conflagrare

αὐτοὺς ἀνεΐκαστον πλῆθος ἀφ' ἑκατέρων μερῶν, καὶ πάν-
τες συνελήφθησαν. Ὡς οὖν εἶδεν Εὐαγρίδης, ἑαυτὸν
τῷ ξίφει ἀνείλε τὴν Ἀλεξάνδρου βροχὴν δεδοικώς. Τῆς
δὲ νίκης γενομένης, ὁ Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος ἐν τῇ
Εὐαγρίδου παραγεγόμενος πόλει παντελῶς ταύτην ἐξη-
δάφισε, καὶ τῷ Κανδαύλῃ παραδοὺς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα
καὶ τὸν σὺν αὐτῷ πάντα ἄρας πλοῦτον, ἐπὶ τὸ στρατό-
πεδον ὑπέστρεψαν. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν περιεπλέκετο Καν-
δαύλης ὡς Ἀντίοχον τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ καταφιλῶν
καὶ ἐπαινῶν ἔλεγεν· « Οὐκ ἄρα τοιοῦτός ἐστιν ἄν-
θρωπος ἐν τῇ ὑπ' οὐρανὸν καὶ ὄντως θαυμαστοῦ βα-
σιλέως θαυμαστός στρατηγέτης ὑπάρχεις· καὶ εἶθε σὺ
ἦς Ἀλέξανδρος, καὶ μὴ ὑπερασπιστής αὐτοῦ. » Ἐπὶ
τούτοις Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος τῷ Κανδαύλῃ ἀπε-
κρίνατο, ὡς ἔσχατος πάντων τῶν δούλων Ἀλεξάνδρου
ἐστί. « Πρῶτος γὰρ παρ' ἡμῖν Φίλιππος, μετὰ δὲ
τοῦτον Σέλευκος, εἶτα Βίζας, καὶ μετ' ἐκείνων Φίλων
ὁ φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔσχατος δὲ πάντων Ἀντίοχος,
ὅς εἰμι ἐγώ. » Καὶ φησιν ὁ Κανδαύλης· « Κἂν ἔσχατος
ἦς, ἀλλ' οὖν ὑπὲρ πάντας ἔχεις τὸ φρόνημα. » Ὁ δὲ
« Μὴ γένοιτο, ἔφη, ἀλλὰ πάντων εἰμὶ ἔσχατος καὶ κατὰ
τὴν φρένα καὶ τὴν ἀνδρείαν, καὶ ἡ τιμὴ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου
δέδοται. » Καὶ ὁ Κανδαύλης ἔφη· « Εἰ σε ἔχει ὁ Ἀλέ-
ξανδρος, δικαίως τῆς οἰκουμένης ἐβασίλευσε καὶ ἐκρά-
τυνε καὶ κατεκυρίευσεν· πίστευσον δὲ σεαυτὸν μοι, ὅπως
ἄρω σε πρὸς τὴν ἐμὴν μητέρα Κανδάκην, ἵνα σοι δώσω
βασιλικὰ δωρήματα ἀντάξιά σου, καὶ ἵνα φόρους τῷ
Ἀλεξάνδρῳ κομίσης καὶ τῶν πόνων ἀμοιβὰς λήψῃ, ἃς
ἡ ἡμῶν κοινὴ μήτηρ ἀμείψεται. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος
ὡς Ἀντίοχος περιχαρῆς γενομένος φησιν πρὸς τὸν Καν-
δαύλην· « Αἴτησαί με παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου,
κἀγὼ γὰρ ἐπιθυμῶ τὴν σὴν χώραν θεάσασθαι. » Καὶ
δὴ ἐς τὸ στρατόπεδον φθάσαντες ἐδόθη τῷ Κανδαύλῃ τό-
πος σκηνῆς καταλύσαι σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ὑπη-
ρεσία παντοία. Τῆ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ προσκαλεσάμε-
νος αὐτὸν ὁ Πτολεμαῖος ὡς βασιλεὺς ἔφη· « Ἰδοῦ, Καν-
δαύλη, ἀπέλαβες (καὶ) τὴν γυναῖκά σου παρ' ἐμοῦ·
τί οὖν ἐστὶ τὸ δοκοῦν σοι; » Ὁ δὲ Κανδαύλης ἔφη·
« Ἐμοί, δέσποτα, τὸ δοκοῦν οὐκ ἐστὶ, πάντα δὲ δεκτὰ
τῷ σὺ κράτει. » Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔφη· « Ἀπελθε

πρὸς τὴν μητέρα σου, καὶ τὰ περὶ ἡμῶν αὐτῇ προσα-
γόρευσον. » Καὶ προσκαλεσάμενος Κανδαύλης τὸν
Φίλωνα ἔφη, δέομαί σου, λάλησον τῷ βασιλεῖ Ἀντίο-
χον σὺν ἐμοί ἀποστεῖλαι, ἵνα καὶ τοὺς ἐτησίους φόρους
καὶ τὰς ὑπ' ἐμοῦ ἀποκομίσει ἀμοιβὰς, καὶ ἐσόμεθα
αὐτῷ δούλοι. » Ἐπὶ τοῦτο κατένευσε καὶ εἶπε τὸν
λόγον τῷ βασιλεῖ. Καὶ δὴ ὠρίσθη ὁ Ἀλέξανδρος ὡς
Ἀντίοχος εἰσελθεῖν σὺν αὐτῷ· καὶ οὕτως ἀπεφῆναιτο
Πτολεμαῖος ὡς ὤθην Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Κανδαύλην·
« Παραλαβὼν οὖν τὸν ἄγγελόν μου Ἀντίοχον, ὃ Καν-
δαύλη, ἄγε μετὰ σου· πάλιν δὲ σῶον αὐτὸν ἄγαγε πρὸς
με, ὥσπερ καὶ σεαυτὸν καὶ τὴν γυναῖκά σου σώους ἀπο-
καθιστῶ πρὸς τὴν σὴν μητέρα. » Ὁ δὲ Κανδαύλης ἀπε-
κρίνατο· « Βασιλεῦ, οὕτω παραλαμβάνω τοῦτον τὸν ἄν-
δρα ὡς σε τὸν κοσμοκράτορα Ἀλέξανδρον, ἐκπέμψω
δὲ σοι αὐτὸν μετὰ βασιλικῶν δώρων. »

Καὶ δὴ πορευόμενος Κανδαύλης ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ
ὡς Ἀντίοχον τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἱκανὴν στρατιάν καὶ
δῶρα ἱκανά. Ὁδεύων δὲ Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος μετὰ
Κανδαύλους καὶ ἐγγίσας πρὸς αὐτὸν, λόγους αὐτῷ ἠκρί-
βαζε, πῶς ἂν ἔχει πρὸς τὴν ἐπίγνωσιν αὐτοῦ. Ὡς δὲ
παντελῶς ἀπερίεργον τοῦτον ὄντως διεγνώ, οὐκέτι ἔφερε
λόγους τοιοῦδες, ἀλλὰ καὶ μόνον ἀγαπᾶν αὐτὸν ἔλεγεν
καὶ ἀδελφικῶς χρᾶσθαι ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγωνισάμενον.
Κανδαύλης αὐτὸν μεθ' ὅρκων ἐβεβαίω, καὶ ὡς ὑπὲρ
ἀδελφοῦ καὶ μητρὸς τὴν αὐτοῦ ἔχειν στοργὴν ἐν ψυχῇ
καὶ μέχρι θανάτου. Πλησίον δὲ γενομένοι τὰ ἔνθεα
κατέλαβον σπήλαια, καὶ Κανδαύλης φησίν· « Ὡδε, Ἀν-
τίοχε, θεῶν μοναί εἰσι· καὶ εἶπερ οὐ δειλιᾶς, μικρὸν
τῆς ὁδοῦ διελθὼν τὰ συμβησόμενά σοι μαθήσῃ. » Ὡς δὲ
πάλιν πορευόμενοι ἐθαύμαζεν ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς Ἀν-
τίοχος ὦν, τὰ ποικίλα δένδρα καὶ τὰ ὄρη τῆς κρυσταλ-
λοφόρου κτλ. *uti codex B in cap. sequente.*

ΚΕΦ. ΚΑ΄.

Καὶ δὴ πορευόμενος ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ, ὡς Ἀντίο-
χον τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἱκανὴν στρατιάν· καὶ κτήνη
καὶ ἀμάξας καὶ δῶρα. Ὁδεύων δὲ Ἀλέξανδρος ἐθαύ-
μαζε τὰ ποικίλα ὄρη τῆς κρυσταλλοφόρου γῆς φθάνοντα
μέχρι τῶν τοῦ οὐρανοῦ νεφῶν καὶ τὰ δένδρα τὰ ὑψίκο-

cum septis somno nuntiarentur, causamque superventus
haud dubie cognovissent; undique inrepari classico jubet,
Candaules illum exercitum uxorem esse repetentis. Quare
boni consulerent, si regi uxor protinus redderetur: quod
ni fecissent, omnis civitas direpta hostiliter conflagraret.
Id ubi civibus palam factum est, irruunt aedes tyranni,
aedibusque praefractis mulierem protinus reddunt. Hoc
gaudio Candaules cum agendis gratiis occuparetur, ejusque
facinoris summam penes Antigonom collocaret, complexus
eum hisce alloquitur: « Da quaeso te mihi, Antigone, ait;
ad matrem usque comitato, ut pro consultis tuis a me
quoque praemiis munerere. » « Ergo, inquit Alexander,
recte feceris, si id ipsum a rege super meo nomine postu-

laris. Nam et mihi haud modicum studium est et videnda
civitatis tuae et reginae pariter salutandae. » Monet igitur
Ptolemæum, uti petitis adnueret, seseque legatum ac nun-
tium ad Candacem ire mandaret: et Ptolemæus pro jusso,
ac si petenti adveniret, facit; ac sic ait: « Et ipse sane lo-
qui per litteras habeo cum Candace, et gratiam tibi qua
uti desideras: eumque nobis quam primum sospitem redhi-
beto; hunc enim tibi ut me ipsum Alexandrum tecum mis-
sum habebis. » « Ita sane, Candaules ait, eumque tibi onu-
stum donis regalibus reddam. »

XXI. Insinuat ergo traditque Candaules Alexandro vel
maximam exercitus sui partem impedimentaue omnia,
quibus apparatus regius vehebatur. Sed enim Alexander

μα καρπῶν γέμοντα, οὐχ ὡς παρ' Ἑλλησιν, ἀλλ' ὡς ἴδια θαύματα· μηλέαι γὰρ ἦσαν χρυσίζουσαι, τὸν ὄγκον τῆς ὀπώρας ἔχουσαι ὡς τὰ παρ' Ἑλλησι κίτρα, καὶ βοτρώων σταφυλαὶ παμμεγέθει (1), κάρυα δὲ ἔχοντα περίμετρον πεπόνων, πίθηκοι δὲ τέλειοι ὡς ἄρκοι, ἄλλα τε ζῶα ποικίλα τῆ χροία καὶ ξένα τῆ μορφῇ. Ἐνιοὶ δὲ ἦσαν τόποι ἔνθεοι καὶ τοῖχοι πετρῶδεις καταβάσεις ἔχοντες (2)· εἶπε δὲ ὁ Κανδαύλης· « Ἀντίγονε, θεῶν οἰκητήρια τὰ ὧδε καλεῖται, [καὶ πολλάκις ἐν τούτοις τοῖς σπηλαίοις δρῶνται ἐπὶ κλινηρῶν θεοὶ τῶν αὐτοὺς καλέσονται βασιλεῖ, ὥστε ἐὰν θέλῃς, ἄρον σπονδὴν καὶ ποιήσον θυσίαν ἐν τοῖς τόποις καὶ φανήσονται σοι. Καὶ ὁ μὲν Κανδαύλης οὕτως εἶπε.] Τὴν οὖν πορείαν ἐποιῶντο καὶ ἔφθασαν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἀπήντησεν αὐτῶν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔμελλον αὐτῶν περιπλέκεσθαι· ὁ δὲ Κανδαύλης εἶπε· « Μὴ πρότερόν μοι περιπλάκησεσθε, ἀδελφοί, ἢ μὴ ἂν τὸν σωτήρ᾽ μου γενόμενον καὶ τῆς ἐμῆς γυναικὸς εὐεργέτην ἀσπάσασθε Ἀντίγονον, τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ἄγγελον. » Οἱ δὲ εἶπον αὐτῶν· « Τί σοι παρέσχε σωτήριον; » Ὡς δὲ διηγήσατο αὐτοῖς Κανδαύλης τὴν ἀρπαγὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Βεβρύκων, καὶ τὴν ἐξ Ἀλεξάνδρου γενομένην αὐτῶν βοήθειαν, περιεπλάκησαν αὐτῶν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ (4)· λαμπρὸν δὲ κατὰ τὰ βασίλεια γίνεται δεῖπνον.

[E COD. C : Εἶπε δὲ ὁ Κανδαύλης· « Ἀντίοχε (sic) καθὼς προεἶπόν σοι θεῶν οἰκητήρια τὰ ὧδε τυγχάνει, καὶ τὰ συμβησόμενα ἀποκαθιστῶσι, τοῦτο δὲ οὐ τοῖς πᾶσιν, ἀλλὰ τούτοις μόνοις, οἷς ἡ τύχη εὐάρμοστος πέφυκε. Πολλοὶ δὲ εἰσελθόντες σεληνιαζόμενοι ἐξῆλθον ἢ παρὰ φρονες, καὶ διὰ τοῦτο παρ' ἡμῶν παραιτεῖται. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος φησι πρὸς Κανδαύλην· « Καὶ τσαυτή σου ἢ πρὸς Ἀντίοχον ἀγάπη, ὥστε συνένευσάς μοι εἰσελθόντι σεληνιαζέσθαι καὶ παρὰ φρονεῖν; » Ἐν δὲ τούτῳ περιπλακεῖς ὁ Κανδαύλης κατεφίλησεν αὐτὸν εἰπὼν· « Μὴ γένοιτο ἐν ἐμοὶ τὰ σά, ὧ φίλτατε, δυστυχήματα· τεθαρρηκῶς γὰρ περὶ τούτου ἐφθεγγάμην· πέπεισμαι δὲ ἐσελθόντα σε μηδὲν

ἐναντίον παθεῖν· φοβερός γὰρ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ παρὰ θεοῖς ὁ Ἀλέξανδρος. » Καὶ δὴ ἐκ τῆς ὁδοῦ μικρὸν μετανάστης γενόμενος [Κανδαύλους] ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς Ἀντίοχος ὢν, εἰσῆλθεν ἔνδον μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν κατὰ τὸ ἔθος τὸ ἐκέισε θυσίαν καὶ σπονδὰς ποιῆσαι· καὶ ὄρᾳ ὀμίχλην ἀστεροφεγγῆ καὶ στίλβουσαν καὶ φαντασίαν εἰδώλων, καὶ ἐδειλίασεν ἀπορία ληφθεὶς. Ὅμως ἐπέμεινεν ἰδεῖν τὸ ἀποθησόμενον. Ὅρᾳ δὲ ἐστίαν καὶ τινὰς ἀνδρας ἀνακειμένους ἀπαστράπτοντας ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λυχοφεγγεῖς, ἓνα δὲ λέγοντα αὐτῶν ἐξ αὐτῶν· « Χαίροις, Ἀλέξανδρε· οἰδᾶς με τίς εἰμὶ; » Ὁ δὲ ἔφη· « Οὐχί, κύριε. » Ὁ δὲ εἶπεν· « Ἐγὼ εἰμὶ Ὡχος (sic) βασιλεὺς ὁ κοσμοκράτωρ, ὃς τῆ παρ' ἐμοὶ δυνάμει ἐπαρθεὶς θεὸν ἐμαυτὸν ὠνόμασα· καὶ τῷ οὐρανῷ ἐπιβῆναι σπουδάσας τὴν τούτου ἐξήτου ἀκρῶρειαν· ἐλθὼν δὲ εἰς χώραν ἀγρίων ἀνθρώπων, ἐπανίσταντο ἐπ' ἐμὲ πλήθει πολλὰ, καὶ κατεδίωξαν μέχρις ὅπου φέγγος οὐκ ἦν ἡμέρας, καὶ πολλὰ πλήθη τοῦ σὺν ἐμοὶ ἀνείλον στρατοῦ. Μόλις δὲ τούτους διεκφυγῶν τὴν λίμνην ἣν ἐώρακας κατέλαβον, καὶ τῆ ἀθυμῆα συσχεθεῖς, θανασίμῳ περιέπεσον νόσῳ, καὶ τοῦ ζῆν ἄκων ἐστερήθην. Ἐνταῦθα δὲ παρεπέμφθην δέσμιος, τοῖς ἐρήμοις πλανᾶσθαι τόποις· ὧδε γὰρ εἰσι πάντες οἱ θεοὺς ἑαυτοὺς ὀνομάσαντες, τὴν ἡτοιμασμένην ἀπεκδεχόμενοι παρὰ θεοῦ δίκην· ἀλλ' ἐγὼ δὲ καλοῦμαι καὶ Σεσονχος (sic), * οὐ τοσοῦτον δὲ εὐτύχησα ὅσον σὺ· ἔχεις γὰρ ὄνομα ἀθάνατον. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη· « Πῶς εἶπας κύριε; » Ὁ δὲ ἔφη ὅτι· « Ὅλον κόσμον ὑποτάξας καὶ τσαυτὰ ἔθνη δουλωσάμενος ἀνώνυμος εἰμι· σὺ δὲ ἔση ὀνομαστός, κτίσας τὴν περιπόθητον ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξάνδρειαν πόλιν· ἀλλ' εἰσελθε ἔνδον, ἵνα θεάσῃ τὸν προστάτην ἡμῶν. » Εἰσέρχεται οὖν ἔνδον Ἀλέξανδρος, καὶ ὄρᾳ ὀμίχλην καὶ τινὰ καθεζόμενον ἐπὶ θρόνου, ὃν ποτε εἶδε προσκυνούμενον ἐν βροτοῖς Σάραπιν. Εἶπε δὲ· « Τί τοῦτο εἶδομεν ἀφθάρτου φύσεως γένος; ὃν γὰρ εἶδον εἰς τὰ μέρη τῆς Λιβύης προκαθεζόμενον θεόν, καὶ νῦν πάλιν ὄρῳ σε ἐνταῦθα, μέγιστε θεέ. » Ὁ δὲ εἶπε πρὸς Ἀλέξανδρον· « Πανταχοῦ φαίνομαι, ὥσπερ καὶ ὁ οὐρανὸς πανταχοῦ φαίνεται ἐπὶ ἐνὸς ὑψώ-

Cap. XXI. 1. cod. A : βοτρώων σταφυλαὶ ὡς μὴ δύνασθαι ὄρακον ἐγχωρησαι (1. βῶγα τὸ στόμα ἐγχ.), κάρυα [δὲ] τὸ βαλάνων ἔχοντα περίμετρον, ὡς πεπόνων μείζονα, πλείστοι δὲ ὄρακοντες περὶ τὰ δένδρα ἐνειλοῦντο, καὶ σαῦροι ἰχθυομένων μείζονες, πίθηκοι δὲ οὐδὲν ἀποδέοντες τῶν παρ' Ἑλλησιν ἄρκων etc. || 2. sic A; τόποι τύπους πετρ. καταβάσεις ἔ. B; τόποι τοίχους π. καὶ ξένας κ. ἔ. C. Quæ mox uncis includuntur inserui e cod. A. Quæ post verba καταβάσεις ἔχοντες leguntur in. cod. C, ad finem hujus capituli adscripta habes. Cf. cap. 24.

viabundus cuncta curiosius spectans animo perlustrabat, montes scilicet arduos et congesta saxorum nivali specie candentium, quæ pleraque crystalli metalla dicebantur, frigida sane sub caeli plaga et circum omnia nubibus convestita. Enim frigus hoc fertur non obsistere ubertati. Arboreis enim procerissimas virentesque et graves pomis ubique mirabatur. Hæc poma erant vel mala grandia ad auri gratiam colorata, sed ad magnitudinem ferme quæ apud nos est citri excrescentia. Uvæ ponderis et densitatis immensæ prorsus ut singulis acinis vel implearis, si majoris [oris] hiatibus non occurras. Granatis etiam malis suam dat gratiam magni-

tudo : nam grana illis quo glandes inpetu verum, ignicantia : tam sapor ipsaque mala non minus pepone excrescunt. Enimvero potiundi horum pomorum perdifficilis occasio : ita omnia vel pleraque dracones amplexi possident haud errabundi : tum genera lacertorum haud minus ichneumonum magnitudine. Multa præterea animantium genera innoxiaque, sed enim facie peregrina, nostris experimentis aliena : et simias viseres facile magnitudinem ursarum nostratium supervectas formasque varias simiarum, quas distinguere difficile est [ab] hominibus non insignitis. Locorum vero pleraque saxis quidem aspera, sicuti dictum est,

ματος ἔστηριγμένος. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη· « Ἴσως ἂν εἴποις ἅτις ἐστὶν ἡ πόλις; » Καὶ εἶπεν αὐτῷ· « Καλὸν μὲν τὸν (I. θνητὸν. cf. I, 33, unde hæc repetuntur) ὄντα μὴ εἰδέναι ποτε τελευτᾶ· προσδεχόμενος γὰρ ἐκείνην τὴν ὥραν, ὁπότε ἔμαθεν αὐτὴν, ἐτελεύτησε· τῷ δὲ ἐν ἀγνοίᾳ ὄντι λήθην παρέχει τὸ μὴ ἔχειν κατὰ γνώμην, εἰ καὶ ὁλως τελευτᾶ. Ἦν μέντοιγε κτίσεις πόλιν περιφανῆ πᾶσιν ἀνθρώποις, τροφὸς αὐτῆς ὅλης τῆς οἰκουμένης γενήσεται· καὶ πολλοὶ βασιλεῖς ἐπιβήσονται τοῦ ἑδαφίσι αὐτὴν, ἀλλ' οὐχ' οὕτως ἐπ' αὐτῇ γένηται οἰκήσεις δὲ αὐτὴν καὶ θανῶν [καὶ μὴ θανῶν]· τάφον γὰρ αὐτὴν ἔξει ἢ κτίσεις πόλιν. » Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος τῶν ἐκεῖσε διῆλθε. Καὶ τῇ ὁδῷ εἰσβάς ὄψετο, καὶ καταφθάνει Κανδαύλην ὀδυρόμενον καὶ Ἀντίοχον ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς ἐπικαλούμενον· ἐδόκει γὰρ ὡς βραδύναντα ἐκεῖσε κρατηθῆναι καὶ μηκέτι ἐξίεναι. Ὡς δὲ εἶδεν αὐτὸν ἐρχόμενον, καταδραμὼν τῷ τραχίλῳ αὐτοῦ περιπλέκετο καὶ καταφιλιῶν ἔλεγε· « Νῦν ἐπίσταμαι ὅτι θεῶν δῆμος δεδοίκασιν Ἀλέξανδρον, ὅτι ἀσινῆ τὸν οἰκέτην αὐτοῦ διετήρησαν. » Μεταξὺ δὲ τούτου τὴν ὁδὸν διανύσαντες τὴν Ἀμαστρίδα καταλαμβάνουσι πόλιν, καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο τῇ βασιλίσῃ Κανδάκῃ, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτῆς Κανδαύλης ἦκει· καὶ ὑπήντησαν αὐτῷ ἢ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἔμελλον αὐτῷ περιπλέκεσθαι, ὁ Κανδαύλης εἶπεν· « Οὐ πρότερον ἐμοὶ περιπλέκεσθε, ἀλλὰ τὸν ἐμὸν σωτήρα γενόμενον καὶ τῆς ἐμῆς γυναικὸς εὐεργέτην. Ἀσπάσεσθε οὖν Ἀντίοχον τὸν ἄγγελον Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. » Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· « Τί σοι παρέσχε σωτήριον; » Ὡς δὲ διηγήσατο αὐτοῖς πάντα τὰ συμβησάμενα αὐτῷ ὁ Κανδαύλης, τὴν ἀρπαγὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Βερβύκων καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου γενομένην εἰς αὐτὸν βοήθειαν καὶ τὴν Ἀν-

τιόχου, ἀτενήσασα ἢ Κανδάκῃ εἰς τὸν δοκούμενον Ἀντίοχον, καὶ τὸ περιάστραπτον αὐτῷ κάλλος γεμισθεῖσα, ἐπελθοῦσα τοῦτον κατησπάσατο καὶ περιεπλάκῃ αὐτῷ μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς· καὶ παραχρῆμα ἐβρόντησεν εἰς αὐτὴν ὅτι αὐτὸν ἐκείνον εἶναι τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ φησιν· « Εἶθε μοι, Ἀντίοχε, μηκέτι ἀνακάμψαι πρὸς Ἀλέξανδρον ἐθελήσεας, ἀλλὰ σὺν ἐμοὶ ὦν μετὰ τῶν ἐμῶν συνδίατος εἴης τέκνων· ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, ἐν τοῖς ταμείοις τοῖς ἐμοῖς εἰσελθὼν, ὃ ἐστὶ σοι ἀρεστὸν τοῦτό σοι χαρίσομαι, ὑπὲρ οὗ σέσωκάς μοι τὸν υἱόν. » Καὶ τῆς χειρὸς αὐτὸν λαβοῦσα εἰσήει εἰς τὰ βασίλεια· λαμπρὸν δὲ τῆνικαῦτα ἐν τῇ παλατιῷ ποιοῦσι δεῖπνον.]

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Τῇ οὖν ἐξῆς ἡμέρᾳ ἢ Κανδάκῃ προῆλθε βασιλικῇ διαδήματι ἐμφαίνουσα, ὑπερμεγέθη τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν μορφὴν ἡμίθειον ἔχουσα, ὡς δοκεῖν Ἀλέξανδρον ὄραν (1) τὴν ἑαυτοῦ μητέρα Ὀλυμπιάδα. Ἐβλεπε δὲ τὰ βασίλεια ἀστράπτοντα χρυσοφόροις στέγαις καὶ πετρώδεσι τοίχοις· στρωμναὶ δὲ ἦσαν σηρικοῖς ὑφάσμασι τετευχνητευμένοι ποικίλως χρυσίων ἐπὶ κλιντήρων τὰς βάσεις ἔχόντων διὰ βηρύλλων (2), τὰ δὲ ἀνάκλιτα ἱμαντωμένα χρυσῷ· τράπεζαι δὲ ἐξ ἐλεφαντίνης ὕλης ἠπλωμένοι, Μηδικοὶ τε κίονες τὰς κεφαλίδας ἐλεφαντίνοις χροιαῖς ἀπαστράπτοντες· ἀνδριάντες δὲ ἦσαν ἀναρίθμητοι χαλκοί· ἄρματα δὲ δρεπανηφόρα τετορνευμένα ἐκ πορφυρίτου λίθου σὺν τοῖς πύλοις, ὥστε δοκεῖν αὐτοὺς τρέχειν· ἐλέφαντες δὲ ἐκ ὁμοίου λίθου γλυφέντες τοῖς ποσὶ συνεπάτουν τοὺς πολεμίους καὶ ταῖς προβοσκίαις εἰλίσσοντες τοὺς ἀντιδίους, ὅλοι τε ναοὶ σὺν τοῖς κίονισιν ἐκ μιᾶς ψήφου γεγλυμμένοι (3). Ταῦτα οὖν ὄρων

Cap. XXII. 1. εἶναι B C. || 2. ἐχούσας χρυσαῖς C. ἔχουσαι διὰ βηρύλλων C. δι' ὀνύων καὶ βιούλων (δι' ὀνύων κ. βηρύλλων) A. || 3. addit A (et C) : καὶ βαρβάρων θεῶν ἀγάλματα μετὰ τινος φόβου (ἐκφοβεῖν C) ἐκφαίνοντα τὴν ὄψιν εἰς τὸ αἵματῆριον (ε. τ. αἰμ. om. C), δοκοῖ τε οὐρανομήκεις τὸ ὕψος ἐστεγασμένοι, ὅσα πλάτανοι καὶ κυπάρισσοι· κατάρρυτος (κατάρρους C) δὲ ποταμὸς χρυσοφαῖς ὕδωρ διαβλύζων (διαυγάζων C), ἄλλο γένος Πιακτώλου, καὶ συγχείμενον δενδρὸν στιχηρὸν πίπερος ἀκμάσαν

sed quæ facile præsumeres haberi et incolæ posse numinibus. Quippe loca hæc domus deorum vocant, et plerumque visuntur in hisce secessibus agere dii res voluptarias. Addebat quippe Candaulæ et vocatos hominibus respondere, et vultu quoque se regibus confiteri. « Quare tu quoque, si voles, invitato sacrificiis hæc numina : nec erit difficile experimentum, quin te quoque sui conspectu dignentur. » Multa igitur ejuscemodî cum per omne iter vidisset audivissetque Alexander, tandem cum Candaulæ ad regiam Candacis venit. Quare jam primum fratres ejus, postque et regina mater cum regis pompæ comitatu Candaulæ obviantes, in complexus ejus gratulabundi irruere gestiebant. Sed enim prævenit juvenis, nec prius sibi adfectus hujuscæ obsequia deposcit, quam Antigono gratias super adjuto sese ac liberata conjuge confessi forent. Hunc enim Antigonom internuntium esse regis Alexandri secumque legatum. Tunc quærentibus gratiæ novitatem, et injuriam raptæ conjugis et ultionem provisi beneficii refert. Ergo

agunt gratias juvenes, et regina lætatur ultione pariter temerati Candaulæ et integratæ nurus illibata lætitia. Cæna denique gratulatoria, ubi id tempus, operosa et regalis apponitur. Et est videre apud illos lasciviam babaram, incubare pretiis, illudere pretiis, sed et vesci de pretiis.

XXII. Insequenti autem die, cum Candace ostentatione regia processisset, superba admodum gemmato stemmate et gemmato diademate, statura auctior, ætate veneranda (ut Alexandro recordanti ad Olympiadem matrem ejus æstimatio conveniret), dedit prorsus sciri sese et opulentiam suam. Domus vero egregio opere elaborata hisque metallis insignita erat, ut intuentibus splendor ornatus pariter et celsitudo moliminis undique sudo quodam et ignoto lumine coruscaret, nihil in sese dispar aut alienum possidens. Usquequaque lucebant omnia veste serica, colore purpurea, intexta auro, gemmis admixta quæ veste cœpta fuerant et perornata. Gemmarum vero regalium utrum magnitudines mirarere, an vero coloribus ducerere,

Ἀλέξανδρος ἐθαύμαζεν. Ἦν δὲ συνεσθίων τοῖς ἀδελφοῖς Κανδαύλου. Παρεκάλει δὲ ὁ Κανδαύλης τὴν μητέρα καὶ ἡξίου διδόναι τῷ ἀγγέλῳ Ἀλεξάνδρου ἄξια τῆς κृतῆς φρονήσεως δῶρα καὶ ἀπολύσαι αὐτόν. Τῇ δὲ ἐξῆς ἡμέρα λαβοῦσα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ Ἀντιγόνου ἢ Κανδάκης ἐδείκνυεν αὐτῷ κοιτῶνας διαυγεῖς ἐξ ἀερίτου (4) λίθου, ὥστε τὸν ἥλιον ὑπνοσεῖν ἔνδον ἀνατέλλειν διὰ τῶν μαρμαρυγῶν (5). Ἐν αὐτοῖς δὲ τρίκλινος ἐξ αἰμιάντων ξύλων, ἅπερ ἐστὶν ἄσηπτα καὶ ἄκαυστα ὑπὸ πυρὸς, οἰκία δὲ ὠκοδόμητο οὐ παγεῖσα τὸ (6) θεμέλιον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μεγίστοις τετραγώνοις ξύλοις παγεῖσα, ἐπὶ τροχῶν συρομένη ὑπὸ εἴκοσιν ἐλεφάντων· καὶ ἔνθα ἐπορεύετο ὁ βασιλεὺς πόλιν πολεμῆσαι, εἰς αὐτὴν κατέμενεν. Εἶπε δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς τὴν Κανδάκην· « Ταῦτα πάντα ἄξια ἦν θαυμάζειν, εἰ παρ' Ἑλλησιν ἦσαν καὶ οὐχὶ παρὰ σοι, ὅτι καὶ ὄρη τοιαῦτα (7) ποικίλα τυγχάνει. » Παροργισθεῖσα δὲ ἡ Κανδάκη εἶπεν· « Ἀληθῶς εἶπας, Ἀλέξανδρε. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τῷ ὀνόματι φωνηθεὶς ἀπεστράφη (8)· ἢ δὲ εἶπε·

« Τί ἀπεστράφης προσαγορευθεὶς παρ' ἐμοῦ Ἀλέξανδρος; » Ὁ δὲ ἐφη· « Ἐγὼ, κυρία, Ἀντίγονος καλοῦμαι καὶ ἄγγελός εἰμι Ἀλεξάνδρου. » Εἶπε δὲ ἡ Κανδάκη· « Κὰν Ἀντίγονος καλῆ (9), ἀλλὰ παρ' ἐμοῦ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τυγχάνεις (10). Ἄρτι δέ σοι δεῖξω τὸ συμβόλαιόν σου. » Καὶ κατασχοῦσα αὐτὸν τῆς χειρὸς εἰσφέρει εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτῆς, ἔνθα ἦν (11) τὸ εἰκόνημα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· « Ἐπιγιγνώσκεις τὸν σεαυτοῦ χαρακτῆρα; » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπιγνοὺς τὸ ἑαυτοῦ ἐκτύπωμα ἐταράχθη καὶ ἔτρεμε. Λέγει δὲ αὐτῷ ἡ Κανδάκη· « Τί τρέμεις, Ἀλέξανδρε, τί τετάραι; ὁ Περσολέτης, ὁ Ἰνδολέτης, ὁ καθελῶν τρόπαια Μήδων καὶ Πάρθων, καὶ ὄλην τὴν ἀνάτολὴν καταβαλῶν, νῦν χωρὶς πολέμου καὶ στρατιᾶς ὑποχείριος γέγονας Κανδάκης· ὥστε νῦν γίγνωσκε, Ἀλέξανδρε, ὅτι ὅστις δοκεῖ τῶν ἀνθρώπων ὑπερφρονεῖν μέγα (12), αὐτὸς τῇ προνοίᾳ καταβάλλεται, παραχωρησάσης αὐτῆς παρ' ἄλλων τοῦτον πειρασθῆναι ὡς ἀκριβῶς· ὡς οὐδεὶς παρ' ἀνθρώποις ἔχει τὸ τέλειον. » Ἀνήπτετο δὲ Ἀλέ-

δύωραν. || 4. sic A; ἀργίτου B; ἀρρήτου C. || 5. μαργάρων AB. || 6. αἰμάτων ζ. A; αἰ. λίθων, οἰκίαν δὲ οὐ παγεῖσαν etc. B. || 7. ὅτι ὄρη ἐνταῦθα C. || 8. ἀντεστράφη λέγων· ἐγὼ etc. B. || 9. sic A; εἰ καὶ A. ἐκλήθη B. || 10. addit C: σὺ δὲ Ἀντίστοχον σεαυτὸν κάλει· εἰ δὲ δυσανασχετεῖς τῇ τοῦ ὀνόματος κλήσει, ἄρτι σοι δεῖξω etc. || 11. καὶ φέρει αὐτῷ τὸ εἰκ. B. || 12. μεγάλως, καὶ ἄλλος μείζονα τούτου φρονήσει. ἐθυμαίνετο δὲ ὁ Ἀλ. καὶ ἔτρ. C; A: μέγα, ἄλλος μείζονα τούτου φρονήσιν σχῆ. Ἐθυμαίνετο etc. ut C. ||

an fulgoribus vincere, iudicium præ stupore non erat. Inter aurum sane purpureaque texta vel gemmas ebur multum, sed in ebore viseres artis pretia majora. Onyx pro saxis, et columnæ de gemmis, et earum proceritudo ubique supra nostrates arbores, sed quæ sint procerissimæ, fuerat, ebene tamen plurima interpolante: quod si sit ad cærulei speciem vel colorem lævigatio, tamen plerumque ex ea purpura aliud esse * quam si saxum ebene mentiebatur. Illic et effigies plurimæ tum e marmore vario, tum e metallo cujuscunque modi renuebant numeri æstimationem, quæ omnis curiosi diligentiam vinceret. Adeo multa erant! Quamvis in singulis figmentis fuerit superbior admiratio, currus sane falcatos e porphyrite lapide, sed conlinitissime una cum animantibus et aurigis ad veri faciem videre erat plurimos et passim ubique constitisse, quos et cursum agere opinare et moveri omnia non discredere. Ita præ corusco fulgore oculorum officio præverso labi erat opinionum intuentium. Ast alii currus quadrigæ elephantos junctos habebant, eosque ebene, cui concolor bestia veri facilius imaginem retinebat: sed subter erant impressa pedibus elephantorum captivorum corpora succumbentium, aut innexa proboscibus suspensaque. Quæ inter omnia id sane præcipuum regii operis videbatur, quod una de gemma sculptum templum indidemque columnas cerneret intersculptas, obsessum omne vel frequens horrore sacro de demonum vultibus barbaris, qui plusne formidinis an admirationis darent, haud erat hominis discernere. Inter hæc et celsa illa atque ad cælum suspicanda palatia interfluere Argyritum flumen et alium Pactolum fluvium mirabatur: sed utrumque alveum auro divitem et præ nimietate auri interfluentis aquæ quoque aurigantem colo-

rem: sed eorum litus et margines insertis arboribus convirescunt, quæ celsæ sint et odoræ: cypros denique gentiliter vocant fructu suavi et umbrosis frondibus divites. Hæc igitur cuncta cum Alexander intuitus esset, admiratione quadam debita vincebatur. Agebat in convivio cum Candaulis sororibus (l. fratribus). Enimvero quæsit quam blandius post matrem Candaulis uti Antigonom suum pro merito gratiæ regalis muneraretur, quo donatus pro fortuna tantæ reginæ ad propria protinus remearet. Comprehensum igitur Alexandrum Candace per aulam suam omniaque regiæ secreta ac penetralia circumducit, secessus quosdam ei ædium monstrans ex eo lapide, cujus quidem fulgor ignitus est (nam lychnitem etiam vocant). Intuentibus visitur opinio quædam indidem solis orientis. Triclinium quoque ibidem videt alio de saxi genere, cui cum sint igneæ quædam maculæ vel inustiones, haud secus hæc quam excandentes lapides sunt, flammea visabantur quasi cælitus septem astra discurrere, stellasque omni studio et sereno sub tempore cælestem chorum agere mirere. Erat et tectum ad instar integræ domus marmoris preciosi opere circumforaneo. Namque ædes illa rotarum lapsibus subter adjuncta a viginti elephantis ad reginæ itinera movebatur: eoque his solita regina quoque militatum pergere prædicatur. Sed enim Alexander ne victus rudi quadam admiratione videretur, ampla sane sed pro conditione opulentia gentilis atque præsentis visa sibi omnia confitetur. Quippe admirabilia videri potuisse tunc mage si apud Græcos hæc forent, apud quos essent elaborandis rebus peregrina materia. At cum sibi tanta hujuscemodi pretia servirent, segnitie condemnandos fuisse, si non haberent quibus uti ex facili licuisset. Et intelligit regina Candace ingenium viri et

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Ξανδρος τῷ θυμῷ καὶ ἔτριξε τοὺς ὀδόντας. Ἡ δέ· « Τί δύνασαι (13) ποιῆσαι; ὡς ἐκρατήθης ὁ τηλικούτος βασιλεὺς γενόμενος γυναικὸς μιᾶς ὑποχείριος. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος (14) ἠθέλησε ξίφει ἑαυτὸν ἀνελεῖν καὶ τὴν Κανδάκην· εἶπε δὲ αὐτῷ ἡ Κανδάκη· « Καὶ τοῦτο γενναῖον καὶ βασιλικὸν (15), ἀλλὰ μηδὲν ἀγωνιάσης, τέκνον Ἀλέξανδρε· ὥσπερ γὰρ σύ μου τὸν υἱὸν καὶ τὴν τούτου γυναῖκα ἀπὸ τῶν Βεβρύκων ληφθεῖσαν διέσωσας, οὕτω καὶ γὰρ σε διαφυλάξω ἀπὸ τῶν βαρβάρων, Ἀντίγονόν σε καλοῦσα· ἐὰν γὰρ γνώσωσί σε ὄντα Ἀλέξανδρον ἀναιρήσουσί σε εὐθέως, ὅτι σὺ Πῶρον τὸν βασιλέα Ἰνδῶν ἀνεῖλες· ἡ γὰρ γυνὴ τοῦ μικροτέρου μου υἱοῦ θυγάτηρ ἐστὶ Πῶρου (16). » Καὶ ταῦτα εἰπούσα εἶπε τῷ Ἀλέξανδρῳ· « Ἐγὼ μὲν Ἀντίγονόν σε καλέσω, ἐγὼ σου φυλάξω τὸ μυστήριον. »

Ἐξήλθεν οὖν σὺν αὐτῷ καὶ εἶπε· « Τέκνον Κανδαύλη, καὶ σὺ θύγατερ Ἄρπυσσα (1), εἰ μὴ κατ' εὐκαιρον (2) εὔρετε (3) τὴν στρατιάν Ἀλεξάνδρου, οὐδὲ ἐγὼ ὑμᾶς ἀπελάμβανον, οὔτε τὴν σεαυτοῦ γυναῖκα εὐρηκας· ὥστε ἄξιοι γενόμεθα τοῦ ἀγγέλου Ἀλεξάνδρου καὶ δῶμεν αὐτῷ δωρεάς. » Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἕτερος υἱὸς (4) ὁ μικρότερος· « Ἐσωσε (5) τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὴν τούτου γυναῖκα ὁ Ἀλέξανδρος (6), ἄχθεται δὲ ἡ ἐμὴ γυνὴ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Πῶρου ἀναιρεθέντος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸν ἐκείνου ἄγγελον εἰς χεῖρας ἐλοῦσα ἀναιρῆσαι θέλει τὸν Ἀντίγονον (7). » Εἶπε δὲ ἡ Κανδάκη· « Καὶ τί τὸ ὄφελος, τέκνον; ἐὰν τοῦτον φονεύσης, ἐνίκησας τὸν Ἀλέξανδρον (8); » Εἶπε δὲ ὁ Κανδαύλης πρὸς τὴν ἑαυ-

13. τί θυμαίνῃ; τί τρίχεις τοὺς ὀδόντας; τί δύνασαι ποιῆσαι; Ὁ δὲ εἶπεν Α; τί τρίχεις τ. ὀδόντας; τί δύνασαι ποιῆσαι; ὡς διανοήθης, ὁ τηλικούτος β. γενόμενος ἐπιάσθης καὶ ἐγένου ὑποχείριος μιᾶς γυναικός. C. || 14. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐὰν εἶχον τὸ ξίφος μου, ἀνήρουν σὲ πρῶτην, ἵνα μὴ ὑπῆρχον σὴ ὑποταγῇ (supra script. ἐπιταγῇ)· εἶτα ἐμαυτοῦ προδότης ἐγενόμην Α. || 15. pergit C: Ἐγὼ γὰρ αὐτοῦ τὴν βουλὴν· καὶ ὡς αὐτοῦ συνεπεπτώκει τὸ πρόσωπον, περιπλακείσα τοῦτον κατεφίλησεν εἰπούσα· « Μὴ συμπεσέτω σοι τὸ πρόσωπον, τέκνον Ἀλ., μηδὲ ἀγωνία μηδὲ λογίση κατὰ σεαυτοῦ κακόν· ὥσπερ γὰρ σύ etc. C. || 16. pergit C: Λοιπὸν, τέκνον, μὴ δοκῆσης κατὰ σεαυτοῦ τι τῶν ἀνιαρῶν· ἀλλὰ μᾶλλον πλεῖστά σοι δῶρα δοῦσα ἐξαποστελῶ σέ· οὐ γὰρ ἐμοί ἐστι θεμιτὸν τὸν τοιοῦτον καὶ τηλικούτον ἄνδρα ἐν τε φρονήσει καὶ ἀνδρείᾳ κακῶς διατεθῆναι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς τῷ ἰδίῳ ἐκπέμψω στρατῷ. Εἶθε δὲ μοι παῖδά σε ἔχοιμι, Ἀλέξανδρε, καὶ διὰ σου πάντων τῶν ἐθνῶν ἐκυρίευσον· οὐ γὰρ πολεμῶν ἐχειρώσω τοὺς πολεμίους καὶ τὰς πόλεις, ἀλλ' ἀγχινοῖά πολλῇ. Πλὴν ὡς γνησία σοι νουθετῶ μήτηρ, μηκέτι ἑαυτοῦ κατάσκοπος γίνῃ· οὕτω γὰρ, τέκνον, ἐπίστασαι τὰ τῆς τύχης ἀπόκρυφα. » Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἡ Κανδάκη κρατήσασα αὐτὸν τῆς χειρὸς ἐξῆλθεν etc.

Cap. XXIII. 1. sic C; ἄρπυσσα ἡ ἀρπαγεῖσα B., ματέρσα Α; Margie Valer. || 2. sic A; κατ' εὐθὺν καιρὸν B; κατ' εὐθείαν καιροῦ C. || 3. εὔρες B; εὐρήτη C; εὐρήκητε Α; μοχ ἀπολαμβάνω B, et δώσωμεν BC. || 4. ὁ δεύτερος ἐστὼς Α. || 5. Μῆτηρ βασιλίσα Κανδάκη, ἔσωσε C. || 6. pergit A: δῶμεν ὁ βούλει. » Ὁ δὲ τρίτος εἶπεν· Μῆτηρ, ἀπόστα, ἡ ἐμὴ γυνὴ, ἀναιρεθέντος παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ πατρὸς [ὁ πατὴρ cod.] αὐτῆς, λυτῆσαι θέλει τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐκείνου ἄγγελον etc. || 7. add. C: καὶ λυτῆσαι τὸν Ἀλ. || 8. καὶ τί σοι ὄφελος, τέκνον, ἐὰν τοῦτον ὠδε κολάσης; οὐδὲν μέλει Ἀλεξάνδρῳ, ἐὰν τοῦτον

probat sane, sed in respondendo sic ait: « Vera mihi dixisti hoc, Alexander mi. » Tum audito nomine obstupescens, « Apage, inquit, o regina, hoc a me nomen, quippe ipse Antigonus vocor: enimvero Alexander nobis rex cluit: cujus ego nunc internuntius huc adveni. » Et regina post hæc: « Esto sane, inquit, Antigonus apud ceteros, mihi tamen nomine Alexander rex eris. Neque nesciens id habeo; haud differam probationem. » Et cum dicto adprehendens in penita perducit, olimque provisam imaginem ostendit. Agnosciscne, ait, Alexandri illius quem mentiri non potes faciem? Sed quidnam intremuisti quidve turbaris ex vultu? Non ille tu Persarum potens es? non Indiæ dominus? non qui jam orientem omnem trophæum tuum feceris, Parthis et Medis imperans? An vero te pudet sine militia vel expeditione in manus feminæ devenisse? Quare conice quæso quid te juvarit tua illa famosa prudentia, cum nunc Candacem tui videris solertiore. Quod igitur huc attinet, arrogantiam nimiam prudentiæ jam deponito. » Hæc illa dicente, nec vultu constare Alexander, quin etiam infrendere dentibus videbatur. Et regina subridens: « Quid te juvat, inquit, hæc tua tacita indignatio sic sævientem vel si mavelis insanientem? » Ad hæc ille, « Una mihi, nam sane profitendum est, ait, vel maxima indignatio est, quod mihi gladius meus huc comes non sit. » « Et cuinam usui, regina respondit, gladium tibi nunc requiris? At ille: « Quod enim in hujuscemodi tem-

pore atque rebus regale admodum munus foret, interfecta te comitem me præmissæ morti præstitisse, ne quid sit fœdus quod præteritas nostras glorias obumbraverit. » « Accipio, inquit Candace, professionem dignam viro et animo sane regali: sed metum hunc abicias velim, et magnitudinem gratiæ tuæ beneficiique considerans dignam vicissitudinem spera. Quod enim filio Candauli meo in Bebryciorum ultione præstitisti, id tibi ego in tua salute præstabo, atque apud gentiles barbaros meos fidem veri clam habebō; quippe cum palam sit a cæde tui homines natura sæviore haud facile temperaturos, si quid ad fidem venerit, præsertim cum tu etiam Pori sis interfector, cujus filiam scito junioris mei filii conjugio copulatam. Quare esto Antigonus apud illos, cum mihi soli Alexander habeare. »

XXIII. Et cum hisce dictis egreditur, atque ad Candaulum sic ait: « Fili Candauile, tuque Margie nurus suavissima, gaudeo admodum quod in tempore fuit vestro Alexandri regis auxilium repperisse: ceteroqui vobis vidua jam et lugubris hic sederem. Dignum igitur fortuna nostra erit internuntium Alexandri donatum muneribus hinc remitti. » Sed adhæc junior Candaces filius Charogos nomine: « Quam vellem, inquit, o mater, nostræ quoque injuriæ meminisse! Neque enim clam te, illum quem opitulatum salutariter dicas fratri meo, mei quoque soceri interfectorem extitisse. Erit igitur memoriter ac juste etiam indignantis, si vel in hoc Alexandri internuntio ejus alciscemur inju-

τοῦ ἀδελφόν· « Ἐμὸς σωτὴρ ἐγένετο καὶ τῆς ἐμῆς γυναικός, καὶ γὰρ (9) τοῦτον διασώσας πέμψω πρὸς Ἀλέξανδρον. Οὐκοῦν ἔνεκα τούτου καὶ ἡμεῖς ὧδε συνάψωμεν μάχην πρὸς ἀλλήλους. » Ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔφη· « Ἐγὼ μὲν, ὦ ἀδελφέ μου, οὐ θέλω· εἰ δὲ σὺ τοῦτο βούλει, ἔτοιμότερός σου εἰμί. (10) » Καὶ ταῦτα εἰπόντες ἐτρέποντο μονομαχεῖσαι εἰς ἀλλήλους. Ἡ δὲ Κανδάκη ἀγωνίσασα περὶ τῶν ἑαυτῆς τέκνων, μὴ ἔλθωσιν εἰς μάχην, λαβοῦσα τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ μόνας λέγει αὐτῷ· « Ἀλέξανδρε, φρενήρης τυγχάνων (11) καὶ τοσαύτας πόλεις καταλύσας (12), οὐδεμίαν δύνασαι ἀφορμὴν φρενῶν εὐρεῖν, ὅπως μὴ διὰ σε πολεμήσωσι τὰ τέκνα μου πρὸς ἀλλήλους; » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφη· « Ἐγὼ ἐλθὼν εἰρηνεύσω αὐτούς (13)· » καὶ ἐλθὼν μεταξὺ ἀμφοτέρων Ἀλέξανδρος λέγει· « Ἄκουε * καὶ σὺ, Καυδάυλη· ἂν με ὧδε ἀναιρήσῃτε, οὐδὲν μελήσει Ἀλεξάνδρῳ· ἐγὼ γὰρ Ἀντίγονος καλοῦμαι· οὔτε γὰρ οἱ ἄγγελοι οἱ ἀποστελλόμενοι εἰς μάχην πολῦτιμοὶ εἰσὶν· ὥστε

οὖν ἐμὲ ἂν ὧδε ἀναιρήτε, ἔχει ἄλλους πλείονας Ἀλέξανδρος. Εἰ δὲ βούλεσθε παρ' ἐμοῦ λαβεῖν αἰχμάλωτον τὸν ἐχθρὸν ὑμῶν Ἀλέξανδρον, ὑπόσχεσθέ μοι τι μέρος δωρεᾶς δοῦναι ἔνταῦθα, ἵνα πρὸς ὑμᾶς καταμείνω καὶ κατεργήσω τὸν Ἀλέξανδρον ὧδε παραγενέσθαι, ὡς ὑμῶν βουλομένων ἀητοιμάσατε δῶρα κατ' ὄψιν αὐτοῦ ἀποδοῦναι· καὶ τότε τὸν ἐχθρὸν ὑμῶν ὑποχείριον λαβόντες ἑαυτοὺς ἐκδικήσαντες ἀναπαύθητε. » Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἦλθον εἰς ἀγάπην (14). Ἡ δὲ Κανδάκη θαυμάσασα τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου φρόνησιν εἶπεν αὐτῷ· « Ἀντίγωνα εἶθε ἦς μου υἱός καὶ σὺ, καὶ διὰ σου πάντων τῶν ἐθνῶν κατεκράτουν· οὐ γὰρ πολέμῳ ἐχειρώσω τοὺς πολεμίους καὶ τὰς πόλεις, ἀλλὰ ἀγχινοῖα πολλῇ. Ἡσθη (15) μὲν οὖν παρ' αὐτοῖς δορυφορούμενος, εὐκρατῶς τῆς Κανδάκης φυλασσούσης Ἀλεξάνδρου τὸ μυστήριον. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς δίδωσιν αὐτῷ ἡ Κανδάκη δῶρα βασιλικὰ, στέφανον ἀδαμάντινον πολῦτιμον καὶ θώρακα διὰ λίθων καὶ βηρύλλων καὶ χλα-

ἀνελγς. A. || 9. καὶ δεῖ με τοῦτον σῶον ἐκπέμψαι πρὸς Ἀλέξανδρον A. || 10. ἐτοιμότερόν με εὐρήσεις. Ἡ δὲ Κανδάκη etc. A. || 11. πανταχοῦ φρενήρης γενόμενος οὐδὲ μίαν δύνασαι etc. A. || 12. κ. τοσαῦτα πράγματα δράς C. || 13. pergit codex C : Ἡ δὲ Κανδάκη πάλιν ἐξεληούσα πρὸς Δορθῆ τὸν καὶ Θεόαντα καὶ Φύρμον καλούμενον, τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἔφη· Τέκνον, ὁ Ἀλέξανδρος αἰχμάλωτον ὄντα τὸν σὸν ἀδελφὸν ἐλυτρώσατο μετὰ καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικός ἐκ τοῦ τυράννου τῶν Βεβρύκων, καὶ φίλος ἡμῶν ὁ κοσμοκράτωρ κατένευσεν ἔσεσθαι, ὥστε τὸν ποιήσαντα ἔλεος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου πρέσβυν ἐξαποστεῖλαι. Καὶ ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν ὧν περ παρ' ἡμῶν ὠφείλει, παθεῖν ἀλλὰ καὶ φρονεῖσθαι τοῦτον ἀπειλεῖς; Μὴ τέκνον· καὶ γὰρ Ἀλέξανδρος φιλικῶς πρὸς ἡμᾶς διακείται, οὐπερ οὐκ ἐσμεν ἄξιοι. Καὶ μὴ τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐπάξῃς ἐφ' ἡμᾶς· ἀκηκόαμεν γὰρ μηδένα εὐρεθῆναι ἐν τῇ ὑπ' οὐρανὸν τοῦτον παροξύναντα μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Βλέπε οὖν, τέκνον, μὴ καὶ ἐν ἡμῖν τὰ ὅμοια πᾶσι συμβῆσθαι. » Δορθῆ δὲ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπειθετο, ἀλλ' ἔλεγεν ἀναμφιβόλως τὸν Ἀλέξανδρον ὡς Ἀντίοχον ἀποκτείνει· « ὡς Ἀλεξάνδρῳ λύπην, μητερ, ἐπάξω τὸν αὐτοῦ θανατώσας παῖδα Ἀντίοχον· καὶ γὰρ αὐτὸς οὐ μετρίως μὲ ἐλύπηκε Πῶρον τὸν ἐμὸν πενθερὸν ἀποκτείνας· καὶ μετὰ ταῦτα οὐδεμία μοι ἔσται φροντίς. » Ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος ὡς Ἀντίοχος παραγίνεται ἐνθα ἦν κεκρυμμένος παρὰ Κανδάκης, καὶ φησὶ πρὸς τὸν Δορθῆ· « Εἰ θέλεις θανατώσαί με, τὸ ξίφος μοι πάρεχε, καὶ γὰρ ἐμαυτὸν ἀνελῶ, οὐ γὰρ παρ' ἐτέρου ἀποθανοῦμαι· καὶ γὰρ οὐ φοβερὸς καθέστηκε τοῖς Μακεδόσιν ὁ θάνατος καθὼς ὑμεῖς τοῦτον δεδοίκατε. Τί οὖν ἀπολογῆσθαι πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐπὶ ἀνκατάλαβῃ τὸ τοῦ οἰκέτου ἐκζητήσων αἶμα· οὐ γὰρ ὀλίψις αὐτῷ περὶ ἐμοῦ, καὶ οὐ μελήσει αὐτῷ περὶ ἐμοῦ· ἐγὼ γὰρ Ἀντίοχος καλοῦμαι etc. ut in cod. B A. || 14. Post hæc C pergīt : ἐγκρατῶς δὲ τῆς Κανδάκης φυλλαττούσης Ἀλεξάνδρου τὸ μυστήριον, μετὰ δὲ ἡμέρας δέκα δίδωσιν αὐτῷ etc. Intermedia jam protulerat in antecedd. || 15. sic A; ἴσθι οὖν δορ. B.

riam. » Sed ad hæc regina Candace : « Neque, inquit, o nate, mihi ad Alexandrum istud injuriæ facit, et perfacile damnum est regibus uno milite caruisse. Tunc legationis jus et fœdus perpetuum internuntiorum in nobis claudicare non sinam. » Ad hæc Candaules etiam excipit : « Neque sane ad ista quæ justa sunt a nobis quoque aberit Antigono defensatio : neque enim ingenuæ conscientiæ est, a quo tibi salutem datam tuisque fatearis, ejus injustum exitium prodidisse. » Sed enim fortior juvenis : « Numquid ergo mavis, Candaule, super hoc Antigoni præmio bello nos decernere? Utrum enim justius sit, vide, ultionem suis an vero vicem gratiæ præstitisse? » Ibat adolescentior fervor et vis cum impetu animi regalis, et ex pari utriusque gliscens indignatio asperabatur : metuebatque mater nequid ætas illa temere consultaret. Seducto igitur Alexandro : « Nunc, inquit, tempus est tuæ celebratæ prudentiæ : repperiendum enim consilii genus, quo filiis causa civilis prælii dilabatur. » Bono animo esse reginam Alexander jubet. Quare reversus ad juvenes, « Neque me sane, ait, minæ istæ mortis magnopere terrebunt, nec regi meo damnosa satis videbitur ista jactura. Quot enim satellitum milia, et quantus animantium numerus hoc regi obsequium meliusque hoc præstare

poterit? Enimvero ego cessi Candacis gratiæ, vesterque jam fuam, si quidem ita nobis ad fidem sederit, uti ex prædicatione vestri præsertim hisce liberalitatis indiciiis faciam Alexandrum ductum huc ad vos sponte pervenire, præsertim adeo inmodice habendi cupidum atque opibus inhiantem : qui cum perexiguo comitatu vestræ se fidei commiserit, haud magni faciam quid de ejus exitio consultatis : modo ut vos gratiæ memores remuneraturosque in posterum mihi vos sedulo promittatis. » Sed et sponsionem adolescens, et Candace protinus inventi prudentiam demirabatur. Rursusque secreto : « Utinam, Alexander mi, te quoque velles ad numerum mihi addere filiorum! Quis enim dubitet, tunc demum fore Candacem orbis universi reginam, si talis quoque mater filii putaretur? Ego jam credo non te plus ferro vel præliis quam actu etiam celebris prudentiæ gentibus præstitisse. Confirmo igitur tibi rursus eandem illam fidem sponsionis meæ, neque te, ut res est, noscendum cuiquam profitebor. » Ergo post paucos admodum dies digredienti dat secretius munera coronam auream adamantibus coruscantem prorsus ac si regiam, thoraca varium ex unionibus beryllisque, chlamydem etiam purpuream intextamque auro, aliaque præterea

μόδα ἀστεροφεγγῆ ὀλοπόρφυρον διὰ χρυσοῦ (16) καὶ πάντα ἅπερ εἶχεν εὐτρεπισθέντα, ἐλέφαντας πέντε πεφορτισμένους καὶ ξύλινον κάστρον ἐπάνω αὐτῶν κείμενον καὶ τέσσαρα κώδωνας ἀργυρέους (17) ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν παμμεγέθεις, δύο ἔμπροσθεν καὶ δύο ὀπίσθεν, καὶ ὀκτὼ ἄνδρας ἐφ' ἕκαστον τῶν ἐλεφάντων· καὶ ἐκπέμπει αὐτὸν μετὰ παραδοχῆς πολλῆς καὶ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν (18).

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Ἐδοιοπορήσας δὲ Ἀλέξανδρος ἡμέρας τεταγμένας ἦλθεν ἐπ' ἐκείνους τοὺς τόπους ἔνθα εἶπεν αὐτῷ Κανδαύλης τοὺς θεοὺς ἐκεῖ διαιτᾶσθαι. [Θύσας δὲ (1) τοῖς τόποις καὶ γοὰς σπεισάμενος εἰσῆλθεν] ἔνδον μετὰ ὀλίγων στρατιωτῶν, καὶ εἶδεν [ὀμίχλην ἀστεροφεγγῆ, στίλβοντά τε ὀροφώματα ἀστέρων βολαῖς· ἔξωθεν δὲ] φαντασίαν εἰδώλων (2), καὶ πυρὸς ἀστραπήν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐδειλίασεν ἀπορία ληφθεῖς· ἐπέμεινε δὲ ἰδεῖν τὸ

ἀποθησόμενον. Ὁρᾷ δὲ τινὰς ἄνδρας ἀνακειμένους ἀστράπτοντας ἐκ τῶν ὀφθαλμοῦν ὡς λύχνου φέγγει, ἕνα δὲ λέγοντα αὐτῷ, « Χαίροις, Ἀλέξανδρε· οἰδᾶς με τίς εἰμι; » [Ὁ δὲ· « Οὐχί, κύριε. » Ὁ δὲ εἶπεν· « Ἐγὼ εἰμι Σεσόγχοσις] κοσμοκράτωρ [συνδίαίτος θεῶν γενόμενος], οὐ τοσοῦτον δὲ εὐτύχησα ὅσον σύ· ἔχεις γὰρ ὄνομα ἀθάνατον, κτίσας τὴν περιπόθητον ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξάνδρειαν. » Εἶπε δὲ Ἀλέξανδρος· « Πόσα ἔτη ζήσομαι; » Ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· « Καλὸν μὲν θνητὸν (3) ὄντα μὴ εἰδέναι πότε τελευτᾷ· προσδεχόμενος γὰρ τὴν ὄραν ἐκείνην, ὅποτε ἔμαθεν, ἐτελεύτησε· τῷ δ' ἐν ἀγνοίᾳ (4) ὄντι τῶν μελλόντων λήθην παρέχει τὸ μὴ ἔχειν κατὰ γνώμην, εἰ καὶ ὅλως τελευτᾷ· σὺ μέντοιγε κτίσεις πόλιν περίφημον πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ πολλοὶ βασιλεῖς ἐπιθήσονται τῷ ἐδάφει αὐτῆς σε προσκυνοῦντες (5)· οἰκήσεις δὲ αὐτὴν καὶ θανόν καὶ μὴ θανόν· τάφον γὰρ αὐτὴν ἔξεις ἣν κτίξεις πόλιν. » Καὶ οὕτως εἰπόντος αὐτοῦ (6) ἐξέρχεται Ἀλέξανδρος.

|| 16. διὰ χρυσοῦ om. B. Sequentia usque ad verba ἐφ' ἕκαστον τῶν ἐλεφάντων unus habet B. || 17. κώδωνα ἀργύριαι cod. || 18. addit C: Ἄμα δὲ καὶ Κανδαύλης συνεξῆλθε μετ' αὐτοῦ μέχρι τῶν ἑαυτοῦ ὀρίων, ἐπιδούς αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν αὐτοῦ παιδῶν ἄνδρας τριάκοντα, οἵτινες καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου ἦλθον σὺν Ἀλεξάνδρῳ. Ἐκεῖσε δὲ αὐτὸν γνωρίσαντες οὐ μετρίως κατεπλάγησαν. Ὁ δὲ Ἀλεξάνδρος αὐτοὺς φιλοφρονησάμενος ἀπέστειλε πρὸς Κανδαύλην εἰπών· « Ἄπιτε πρὸς τὴν βασιλίισσαν Κανδάκην, καὶ εἶπατε αὐτῇ ὅτι Ἀλέξανδρος τῷ ἰδίῳ στρατοπέδῳ διασέσωσται, καὶ ἐφ' ὑμᾶς τὴν φάλαγγα ἐπεκτεῖναι ἠβούλετο, εἰ μὴ τὸ ἐν σοὶ αὐτοῦ κατεκράτησε δέος.

Cap. XXIV. Quæ in hoc capite leguntur alio transposuit cod. C. Vide cap. 21. || 1. inclusa supplevi ex A. || 2. addit A corrupta hæc καὶ θροῦν (θροῦθην?) σιγὴν (l. σιγῆ) δεδουλωμένην. Cf. Valerius. || 3. τὸν ὄντα εἰδέναι B. Totus hic locus plenius legitur I, 23, ubi Ammon hæc vaticinatur. || 4. τὴν δὲ ἐν ἀγνοίᾳ ὄντα τῶν ὄντων τούτῳ λήθην περιέκειτο καὶ ἐφ' ἕκαστα γνῶναι εἰ καὶ καλῶς τελευτᾷ B. || 5. ἐπιθήσονται τοῦ ἐκδαφῆσαι αὐτὴν B; ἐπιθ. τῷ ἐδάφει σε προσκυνοῦντες A. || 6. εἰπόντος τοῦ ἀγγέλου A.

cum testimonio publico, quæ ad satellitem pertinerent, jubetque hominem deduci eo, et per satrapas vicissimque profectum repedare quo venerat.

XXIV. Ubi igitur ad id loci Alexander venit, quas Candaules ei deorum domus esse confessus est, sperat posse illic sibi cum diis immortalibus verba ex præsentium copia opinari; sacrificatus ibidem convivatusque, adhibet etiam ex comitibus quam paucissimos. Interea intervenire quasdam formarum effigies videt tenui quidem, sed corusco sub lumine, ut si conventu nebuloso vera primum occurrentium confundantur: tum etiam circumsistentia tecta undique consplendescere: et cum his una crescit turba formarum, et murmur præsentium usurpatur, et fit prorsus unum diis hominibusque convivium. Hic animo confusus reverentia debita Alexander trepidare: quippe intuenti videri jam clarius erat flammæ quasdam ex oculis deorum discumbentium promicantes, prodique effigies quas haud dubie divinas esse vel brutissimus sentiat. Unus ergo tandem ex his: « Ave, inquit, Alexander mi. » Tunc cum rex venerationem debitam reddidisset, quæsissetque, quis esset qui se foret hac salutatione dignatus: « Ego, inquit, Sesonchosis ille sum: sed enim, ut vides, adseitus convivio cælitum ago una cum diis, quod profecto te quoque procul dubio jam manebit. » Ad hæc Alexander cum ratum spei istius requisisset, Sesonchosis rursus: « Jure, inquit, ista tibi sperare convenit, qui inter cetera laboris et gloriæ,

ejus quoque urbis auctor extiteris, quæ rebus humanis magnificentia pariter antistet et gloria. Quare abi introrsus, ut summi quoque potentiam numinis coram salutes. » Tum audacior rex ingressus sacri loci penita, majestatis effigiem videt et fulgore ethereo nitentem; enimvero sedentarium talemque prorsus, qualem apud Rhacotin adoratum a sese summum deum præsidem Serapim meminisset. Ibi ergo cum augustissimum numen Alexander salutasset, agnitionemque confessus esset olim visitati dei, rursus Sesonchosis sic exorsus: « Numnam, inquit, tibi, Alexander, mirum est in tam longinquo dei hujus præsentiam visam esse? sed idem ubique totus ac præsens est, ait. Quod enim cæli ambitus ubique præstiterit homini, id hujus quoque numinis vis, [quæ] numquam frustra veluti per absentiam requiritur. » Tum Alexander occasionem veri audiendi ratus, protinus seiscitatur, quantum sibi ad vitæ spatia polliceretur? Sed Sesonchosis: « Et ante jam dictum fuit, inquit, tibi, nihil homini commodare præsentiam quam requiris. Quippe viventi de vitæ termino ratum dicere nihil aliud est quam longum mærorem ei et perpetem contulisse; spem vero vivendi perinde fieri longissimam, si præsentibus perfruire. Quod ergo tuum est ac beatudini tuæ proficit, urbs tellusque quam delegisti erit orbis inlustrior, eoque tibi nunc et in posterum una erit omnium veneratio: deus denique præsidebit: his etiam læteris si hominem demutaveris. » Post hoc responsum

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Καὶ παραλαβὼν τοὺς ἰδίους τὴν ὄδοιπορίαν ἐποίησατο ἐπὶ τὰς Ἀμαζόνας. » [Ἵπὴντησαν (1) δὲ αὐτῷ οἱ σατράπαι καὶ ἔστειψαν αὐτὸν τῷ διαδήματι καὶ ἔδωκαν αὐτῷ τὴν βασιλικὴν ἐσθήτα.] Καὶ γενόμενος παρ' αὐτὰς [καὶ στήσας σκηνάς] ἀπέστειλεν αὐταῖς γράμματα περιέχοντα οὕτω· « Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀμαζόσι χαίρειν. Τὴν μὲν πρὸς Δαρεῖον μάχην οἶμαι ὑμᾶς ἀκηκοῖναι· ἐκεῖθεν δὲ εἰς τοὺς Ἰνδοὺς ἐστρατεύσαμεν καὶ ἠττήσαμεν τοὺς ἡγουμένους αὐτῶν· καὶ κατεδουλώσαμεν αὐτοὺς διὰ τῆς ἄνω προνοίας· ἐκεῖθεν δὲ εἰς τοὺς Βραχυμάνας ὠδεύσαμεν τοὺς καλουμένους γυμνοσοφιστάς· καὶ λαβόντες φόρους παρ' αὐτῶν παρακαλεσάντων ἡμᾶς (2), ἀφήκαμεν ἐπὶ τὸν ἴδιον τόπον καταμένειν, καὶ ἐν εἰρήνῃ τὴν χώραν καταστήσαντες (3) παρεάσαμεν. Ἐκεῖθεν οὖν ἀναζευγνύομεν πρὸς ὑμᾶς· ὑμεῖς οὖν συναντήσαντες ἡμῖν γηθοσύνως ὑποδέξασθε· οὐ γὰρ ἐρχόμεθα κακοποιήσοντες, ἀλλ' ὀφόμενοι τὴν χώραν, ἅμα δὲ καὶ ὑμᾶς εὐεργετήσαι. Ἐρρωσθε.

Δεξάμεναι δὲ τὰ γράμματα Ἀλεξάνδρου καὶ ἀναγνοῦσαι ἀντέγραψαν αὐτῷ ταῦτα « Ἀμαζόνων αἱ κράτισται καὶ ἡγούμεναι Ἀλεξάνδρῳ βασιλεῖ χαίρειν. Ἐγράψαμεν δὲ ὅπως ἴδῃς πρὸ τοῦ σὲ ἐπιβῆναι ἐπὶ τοὺς

τόπους ἡμῶν, ἵνα μὴ ἀδόξως ἀναλύσῃς. Διὰ τῶν γραμμάτων ἡμῶν ἤδη διασαφοῦμέν σοι τὰ κατὰ τὴν χώραν ἡμῶν καὶ ἡμᾶς αὐτὰς οὐσας σπουδαίας τῇ διαίτῃ. Ἐσωθεν γὰρ τοῦ Ἀμαζονικοῦ ποταμοῦ, πέραν οἰκοῦμεν, ἐν μέσῳ δέ (4). Ἔστι δὲ τὸ περίμετρον τῆς γῆς ἡμῶν ἐνιαυτοῦ ἔχον κύκλωμα· ποταμὸς δὲ ἐστὶ κύκλωθεν (5) οὐκ ἔχων ἀρχήν. Ἔστι δὲ μία πρόσοδος ἡμῖν, δι' ἧς ἐρχόμεθα (6). Ἔσμὲν δὲ κατοικοῦσαι παρθένοι ἐνοπλοὶ μυριάδες (7) εἴκοσι ἐπτά· ἄρβρον δὲ ἐν ἡμῖν οὐδὲν ὑπάρχει, οἱ δὲ ἄνδρες πέραν τοῦ ποταμοῦ κατοικοῦσι, τὴν χώραν νερόμενοι μετὰ τῶν ποιμνίων καὶ βουκόλων ἡμῶν (8). Ἡμεῖς δὲ κατ' ἐνιαυτὸν ἄγομεν πανήγυριν, ἵπποφονίαν (9), θύουσαι τῷ Διὶ καὶ Ποσειδῶνι καὶ Ἡφαίστῳ καὶ Ἄρει ἐπὶ ἡμέρας τριάκοντα· ὅσαι δὲ βούλονται ἐξ ἡμῶν περάσαι καὶ συμμιγῆναι αὐτοῖς, καταμένουσι πρὸς αὐτοὺς· καὶ τὰ θηλυκὰ ὅσα ἂν τίκτωσι τρέφονται παρ' αὐτῶν καὶ (10) γενόμενα ἐπταετῆ διαβιβάζουσι πρὸς ἡμᾶς. Ὅταν δὲ πολέμοιο ἐπιστρατεύσωσιν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν χώραν, ἐκπορευόμεθα ἔφιπποι μυριάδες δώδεκα· αἱ δὲ λοιπαὶ τὴν νῆσον φυλάττουσι· καὶ ἐρχόμεθα εἰς συνάντησιν ἐπὶ τὰ ὄρια· οἱ δὲ ἄνδρες ὀπισθεν παρατεταγμένοι ἀκολουθοῦσιν ἡμῖν· καὶ εἴ τις ἐν τῷ πολέμῳ τραυματίας γένηται, προσκυνεῖται διὰ τῆς ἡμετέρας ἀγερωχίας, καὶ στεφθεῖσα

Cap. XXV. 1. Inclusa addidi ex A. || 2. παρ. ἡμᾶς in eod. B. leg. post καταμένειν. Cod. C verba ἐκεῖθεν δὲ.. παρεάσαμεν omisit. || 3. ἐν εἰρ. κατ. add. ex A. || 4. sic C; παρανοικοῦμεν ἐν μέσῳ δὲ B; πέραν, οἰκοῦμεν δὲ ἐν μέσῳ A. Ludit auctor de insula loquens flumine cincta. || 5. ἐστὶ κ. om. B. || 6. ἐστὶ... ἐρχόμεθα add. ex C, pro quibus B: ἐν τῇ πρόσῳδῳ αὐτῶν. Alia subobscura addit Valerius. || 7. χιλιάδες κ' A. || 8. μετὰ τῶν.. ἡμῶν add. ex C. || 9. ἵπποφονίαν.. καταμένουσι supplevi ex A

et sacrum, Alexander haud difficile ad exercitum venit, Candacis corona et insignibus comptus.

XXV. Exim ad Amazonas ire festinat, ad quas praemittit litteras in hunc modum scriptas: « Victorias nostras et in Darium bella, eximque in alios quoscumque militavimus glorias, haud dubito vobis famae ipsius magnificentiam commendasse. Nam et Pori fortunam et iter nostrum in Oxadracontas ac Brachmanas digne faceri non arbitror: in hoc nomine gymnosophistarum etiam per clementiam laudatiora: quippe quos siverim agere in pace, ac suis legibus moribusque donaverim. Quod si vobis haud displicet, accipite nos isto venientes, et, quod est amicitiae munus, diis sacrificate pro nobis: jam quippe vobis aderimus. At vos velim obviare nobis animo gratante, cum ad amicitiam iter istud, non ad periculum sit futurum. » Ad haec Amazones respondere: « Vel fiduciae munus est, vel libertatis, omnia tibi, rex, scribere quae penes nos sint: non quod fidem scriptis derogat ulla suspicio, sed ut plenius noscās, eequid operis precii sit his quicunque hostili fervore in nos cupiant militare. Commune quippe humanitatis studium esse arbitramur, in quaque dubia ausuros nihil prius quam emolumentum laboris intueri oportere. Scito igitur primum colere nos interammanum, Amazonico flumine locum omnem quo consistimus ambiente, eo fluenti circiter spatio ut una sit aditacula, eaque vix accolis nota, quae septem flumina vel inrumpi oporteat vel emergi: ejusque

alvei tanta est difficultas, quanta nos a quibusvis periculis tueatur. Hoc igitur tantillo in loco ducenta milia virginum coimus, nullo omnino maris sexu interpolato. Enimvero sicubi nobis ad naturam est consulendum, annum sacrum est quod hippophoniam vocitamus. Ejus sacri causa ad mares nostros, qui ultra amnem extrinsecus perpalantur, omnes ferme transimus, atque illic per dies XXX inter haec quae diis aguntur, ubi fuerit ad lubentiam, nubimus. Nuptias vero cum maribus derelinquimus pactis et legibus, ut quaeque exim ad sexum hunc editae fiant, eadem post septennium in exercitum dimittantur. Sed ubi venerint, erudiuntur equis et peltis, donec armis idoneae fuerint. Igitur nobis quocumque militandum, [et] XX milibus nostrum domi et in patria praetendentibus, [et] ceteris arma sumuntur; redeuntibusque mos est honorem pro vulneribus numerari. Ea nobis stipendia sunt, haec proventus: tantumque quis nostrum honore dives est, quantum cicatricibus insignitur. Quippe et corona aurea redimitae salutatur, atque adoratur a ceteris, et publicis conviviis adhibemur, et cuncta quae sint nobis ad obsequium deferuntur. Quod si in bello mortem quam voti erit nobilis virgo strenue oppetet, et funtae honores adhibentur, et adfinitati functorum largae pecuniae honoresque numerantur. Ceterum nobis aurum non est neque argentum, nisi quod sit in insignibus militaribus. Haec illa sunt in quibus inpenduntur nostra discrimina, et in quae omnia periclitandum est

αείμνηστος υπάρχει· εἴ τις δ' ἂν πέσῃ ἐν τῷ πολέμῳ ὑπερμαχοῦσα, αἱ ἐγγιστα αὐτῆς (11) χρήματα λαμβάνουσι οὐκ ὀλίγα ὄντα· ἐὰν δέ τις σῶμα ἀναγάγῃ τῶν ἐναντίων εἰς τὴν νῆσον ἡμῶν, πρόκειται ἐπὶ τοῦτο χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ σιτηρέσια ἐπὶ τὸ τοῦτο διαβιῶσαι (12), ὥστε ἡμᾶς ἀγωνίζεσθαι ὑπὲρ τῆς ἰδίας δόξης· ἐὰν δὲ πολεμίων κρατήσωμεν ἢ φύγωσιν (13), αἰσχρὸν αὐτοῖς καταλείπεται εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον ὄνειδος· ἐὰν δὲ ἡμᾶς νικήσωσιν, ἔσονται γυναῖκας νεικηκότες. Ὅρα οὖν καὶ σὺ, βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, μὴ ταυτά σοι συμβήσεται. Στεφανοῦμεν δέ σε κατ' ἐνιαυτὸν ὅσον ἂν συντάξῃς (14). Βουλευσάμενος οὖν ἀντίγραφον ἡμῖν καὶ εὐρήσεις ἡμῶν τὴν παρεμβολὴν ἐπὶ τῶν ὀρίων. Ἐρρωσο (15).

ΚΕΦ. Κ ς'.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐντυχὼν τοῖς γράμμασιν αὐτῶν καὶ μειδιάσας ἀντέγραψεν αὐταῖς οὕτω· « Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἀμαζόσι χαίρειν. Τῶν τριῶν μερῶν τῆς οἰκουμένης ἐκυριεύσαμεν, καὶ οὐ διελίπομεν ἰστώντες τρόπαια κατὰ πάντων. Αἰσχρὸν οὖν ἡμῖν ὑποληφθήσεται ἐὰν μὴ στρατεύσωμεν πρὸς ὑμᾶς. Εἰ μὲν οὖν θέλετε ἀπολέσθαι καὶ ἀοίκητον τὴν ὑμῶν χώραν γενέσθαι, μείνατε ἐπὶ τῶν ὀρίων (1), καὶ εἰ βούλεσθε εἰς τὴν ἰδίαν γῆν οἰκεῖν καὶ μὴ πείραν πολέμου λαβεῖν, διαβᾶσαι τὸν

ποταμὸν ὑμῶν ὄφθητε ἡμῖν (2). Ὡσαύτως καὶ οἱ ἄνδρες παραταξάτωσαν ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ. Καὶ ἐὰν ταῦτα πράξῃτε, ὄμνυμι ἐμὸν ἐγὼ πατέρα καὶ ἐμὴν μητέρα (3) μὴ ἀδικῆσαι ὑμᾶς· καὶ ὃν ἂν φόρον θέλητε ληψομαι παρ' ὑμῶν καὶ οὐκ ἔλευσόμεθα εἰς τὴν ὑμετέραν γῆν· ἂς δὲ ἂν κρίνατε ἐφίππους ἐξαποστείλατε ἐφ' ἡμᾶς· δίδομεν δὲ κατὰ μῆνα ἐκάστη τῶν πεμπομένων παρ' ὑμῶν ἀντιμισθίαν χρυσοῦ στατήρα καὶ σιτηρέσια· μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν αὐταὶ μὲν ἀπελεύσονται ἐπὶ τὰ ἴδια, ἄλλας δὲ ἀποστείλατε. Βουλευσάμενοι οὖν ἀντιγράψατε ἡμῖν. Ἐρρωσθε. »

Δεξάμενοι δὲ καὶ ἀναγνοῦσαι τὰ γράμματα Ἀλεξάνδρου καὶ ἐκκλησίαν ἑαυταῖς ποιησάμενοι καὶ βουλευσάμενοι ἀντέγραψαν αὐτῷ ταῦτα (4)· « Ἀμαζόνων αἰ κράτισται καὶ ἡγούμεναι βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ χαίρειν. Δίδομέν σοι ἐξουσίαν ἔλθειν πρὸς ἡμᾶς καὶ θεάσασθαι τὴν ἡμετέραν χώραν· τασσόμεθα δὲ σοι κατ' ἐνιαυτὸν δίδοναι χρυσοῦ τάλαντα ἑκατὸν, καὶ τὰς κρατίστὰς ἡμῶν πεντακοσίας ἀπεστείλαμέν σοι εἰς τὰ ὄρια εἰς ἀπάντησιν, φερούσας σοι τὰ χρήματα καὶ ἵππους γενναίους ἑκατόν. Αὐταὶ μὲν ἔσονται σοι τὸν ἐνιαυτὸν· ἐὰν δὲ τις διακορευθῇ ὑπὸ τινος ἀλλογενοῦς, μενέτω παρ' ὑμῖν· τὰς δὲ λοιπὰς ἐξαπόστειλον· λήψῃ δὲ ἄλλας. Πειθαρχοῦμεν δὲ σοι καὶ παρόντι καὶ ἀπόντι· ἀκηκόαμεν γάρ σου τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνδραγαθίας· ἡμεῖς γὰρ οὐ παρὰ

et C. || 10. τρεφ. π. α. om. B; mox ἐξ ἔτη (sic) A. In seqq. pro τὰ ὄρια in cod. est τὰ ὄρη || 11. ἢ ἐγγίζουσα, αὐτή. καταλαμβάνει BC. || 12. καὶ σίτησις διὰ βίου A. || 13. πάλιν φύγωσιν BC. || 14. στεφανοῦμεν. συντάξῃς om. B. || 15. ὄρων C.

Cap. XXVI. 1. ὀρέων C. || 2. πολέμου ὄφθηται ὑμῖν διαβάσαι εἰς τ. π. ὑ. καὶ ὄφθησεται ὑμῖν B. || (3). ὄμνυμι πατέρα ἡμῶν Δία καὶ Ἥραν καὶ Ἄρην καὶ Ἀθηνᾶν νικαφόρον A; ὄμνυμι τὴν ἄνω πρόνοιαν C. || 4. Eandem hanc epistolam ad finem hujus capituli dabimus secundum codicem C. Subjungemus quæ deinceps in cod. C leguntur, Scilicet historiam de Eurymithra Alexandri strategemate devicto auctor de novo exponit, ita tamen ut alia quædam nova subjungat, quæ codex A et Valerius omnino non habent, cod. B vero in epistola Alexandri ad Olympiadem exponit.

quicumque Amazonas bello deposcent: cujus eventum non satis arbitramur utriusque de pari. Quippe ubi Amazonibus auctor generis nostri Mars faverit, mares a feminis cæsi victique majore cum dedecore oppetent vel dilabentur. Ubi vero cum maribus steterit belli fortuna, pudenda res est, si quid hic sexus superatis feminis gloriatur. Hæc tibi igitur, rex, responsa de nobis sunt, quarum si fiduciam probas, obsequium etiam non aspernabere: siquidem te coronamus corona aurea annua, quæ sit ponderis, quanto tu jusseris. Super his quod mavelis scribito: nos enim, si secus sederit, præter amnem in acie deprehendes. »

XXVI. Hisce rex lectis delectatus admodum, sic respondit: « Qui terræ ambitum diligentius mensi sunt, ejusmodi magnitudinem universi trifariam diviserunt, easque partes Asiam vel Europam vel etiam Libyam nominavere. In hisce igitur partibus universis trophæa quoque nostra consistunt: et est pudendum, si quibus nulla omnium obstiterit difficultas, a cognitione vestri veluti sub metus infamia declinemus. Quare vestræ sit facultatis, si quid de bello consultetis. Ceteroqui obsequium atque amicitiam diligentibus vicissitudo nostri non displicebit. Neque vero resistentibus exitium gentis et patriæ, neque cedentibus amica hu-

manitas differetur. Progressæ igitur ultra qua lege vultis præter amnem, ad nos venite omnemque multitudinem vestram illic in ordines ponite. Quod ubi fuerit ex forma hujusce præcepti, ego vobis Ammona patrem meum, atque Junonem, Minervam etiam victricem juro, nihil amplius a vobis exactum iri quam si quid pro viribus offeratis. Mittite sane ad conmilium mihi strenuas quasque equites, quantas vultis, quibus singulis remuneratio erit minæ auri quinque præter cetera quæ ad hanc magnificentiam congruent. Enimvero istæ quas miseritis, ubi annum nobis obsequium emensæ sint, in propria remittentur, uti pro hisce vicarias destinatis. Super his igitur, ut vobis commodum est, consultate. »

Igitur Amazones motæ rescribunt: « Et dare se regi quam cupiat veniendi facultatem, inspiciendique terras suas. et coronare se eum annuis talentis sex: quingentas etiam equites destinasse armatas et strenuas ut poposcerit, quæ per annos scilicet permulentur. Quod si qua ex hisce ad sexum suum cesserit, eam se petere ibidem desiderare, inque ejus locum supplementum de gente postulari. Quippe Amazonibus certum esse parere viro absenti, cui cesserit omnium hominum genera didicissent.

τὴν οἰκουμένην οἰκοῦμεν, ἣν σὺ ἐπελήλυθας, ὥστε ἀντιποιεῖσθαι πραγμάτων· ἐδόκει δὲ ἡμῖν ἐπὶ τῆς ἰδίας γῆς κατοικεῖν ἡμᾶς καὶ πειθαρχεῖν σοι ὡς δεσπότη. Ἐρωσο.

[EADEM E CODICE C.]

[Ἐπιστολὴ Ἀμαζόνων σταλεῖσα πρὸς Ἀλέξανδρον.
 « Ἀμαζόνων αἱ κράτισται καὶ ἡγούμεναι βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ χαίρειν. Τὰ μὲν γράμματά σου, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, ἐδεξάμεθα· ἀ καὶ ἐδηλοποιοῦν ἡμῖν ὡς τὴν ἡμετέραν καταλαβέσθαι πολίχνην ἠθέλησας [οὔν] καὶ μετὰ γυναικείου μαχήσασθαι στίφους· καὶ τοῦτο ἡμεῖς οὐκ ἐπιστούμεθα ἐν σοι εἶναι καταθύμιον. Ὅμως ὡς τοῦ κόσμου κυρίῳ καὶ ἡμεῖς ὑπέικειν ἠθέλησαμεν· τασσόμεθα δέ σοι δοῦναι κατ' ἐνιαυτὸν χρυσοῦ τάλαντα ἑκατὸν, καὶ τὰς κρατίστας ἐξ ἡμῶν ἀποστέλλομέν σοι πεντακοσίας εἰς συνάντησίν σου, φερούσας καὶ τὰ χρήματα καὶ ἵππους γενναίους ἑκατὸν. Αὗται μὲν οὖν ἔσονται τοι τὸν ἐνιαυτὸν, εἴ τις δ' ἂν διακορεσθῇ ὑπὸ τινος ἀλλογενοῦς, μενέτω παρ' ὑμῖν· τὰς δὲ λοιπὰς ἐξαποστέλλων, ὡς γράφεις ἡμῖν, λήψῃ ἄλλας. Πειθαρχοῦμέν σοι οὖν καὶ παρόντι καὶ ἀπόντι· ἀκηκόαμεν γάρ σου τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνδραγαθίας· ἡμεῖς γὰρ οὐκ ἔσμεν παρὰ τὴν οἰκουμένην οἰκῆσαι· ἐλήλυθας δὲ ἡμῖν ὡς δεσπότης, ὥστε ἀντιποιεῖσθαι περὶ ἡμῶν. Καὶ τὰ μὲν ἡμῶν εὐτελεῖ ἀπεστέλαμέν σοι δῶρα σὺν τοῖς ἐτησίοις φόροις. Δέξαι οὖν ταῦτα καὶ τὸν καθ' ἡμῶν θυμὸν σου ἀπόστρεψον· καὶ ὁ μετὰ πλήθους ἀνδρῶν μαχησάμενος καὶ νικητὴς κράτιστος τοῖς πᾶσιν ἀναδειχθεὶς, μὴ θελήσειας καὶ γυναικείῳ χρήσασθαι αἵματι. Ἄδηλα τὰ τῆς τύχης συναντήματα, καὶ μήπω τὸ περιδότηον τῶν ἀνδραγαθημάτων σου ἐν γυναικείᾳ ἀπολέσειας μάχῃ. Ἐπὶ δὲ διελθὼν καὶ τῷ ἡμετέρῳ ὀχυρώματι μὴ ἰσχύσειας πείσαι, αἰσχύνη σοι ἀπράκτῳ ἐπιστρέφονται. Ἐπὶ τοῦτο δεόμεθά σου, ὦ δεσποτα, ἡμῶν μὴ ὑπερίδῃς τὴν βουλήν· ὡς γὰρ δοῦλαι πισταὶ τῷ ἡμετέρῳ δεσπότη τεθαρήκαμεν τὰ συμβησόμενα δῆλὰ σοι ποιῆσαι· εἰκόνα δὲ σὴν ἐξαπόστειλον ἡμῖν, ἥπερ τὸ σέβας ἀντί σου ποιησόμεθα. Ἐρωσο ὁ ἡμέτερος δεσπότης. »

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ταυτην δεξαμενος τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀναγνοὺς, ἅμα μὲν τὰ δῶρα θεασάμενος, ἅμα δὲ καὶ φόρους χρόνων τριῶν, τὴν τε τῶν γυναικῶν θέαν καὶ τὴν εἰς αὐτὰς σύνεσιν, ἐθαύμασε τοῦ τε κάλλους τὸ μέγεθος καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Ἐὶ δὲ δόρου οὖν αὐτοῦ ἐξαποστείλας εἶπεν· « Ἔστω ὑμῖν τοῦτο ἀντί Ἀλεξάνδρου. »

Καὶ δὴ τῶν ἐκεῖσε διελθὼν Ἀλέξανδρος, τῷ Εὐρυμίθρῳ τῷ ἄρχοντι τῶν Βελσυρῶν (in antec. erat Βελβρύκων) ἤκε πολεμίσων, ὡς μὴ ὑποκύψαντι δουλικῶς τῷ Μακεδονικῷ κράτει. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Εὐρυμίθρῳ τὸς ὑπ' αὐτὸν ἀναλαβόμενος ἀνδρας ὡσεὶ χιλιάδας ὀκτακοσίας πρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου παράταξιν ὤρμησεν. Ἐγγίσας δὲ πρὸς τὰς προφυλακὰς Ἀλεξάνδρου, ἐθεάθη ὑπ' αὐτῶν, καὶ δῆλα τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὰ περὶ Εὐ-

ρυμίθρην ἐγένετο. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὰς προφυλακὰς αὐτοῦ δυναμώσας, καὶ εἰς πλῆθος χιλιάδων οὐκ ὀλίγων αὐτὰς ποιήσας πάντας χρυσοῖς τεθωρακισμένους θώραξι, ταῖς πιστευθείσαις φυλακαῖς παραμένειν προσέταξε, Σέλευκον δὲ τοῦ στίφους ἡγεῖσθαι διωρίσατο. Ὁ οὖν Εὐρυμίθρῳ τῇ προλαβούσῃ νυκτὶ κατασκόπους εἰς τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀπέστειλε φοσάτον· οἵτινες κατασκοπήσαντες ἐπανῆκον, « Μηδεμίαν, εἰπόντες, μνησάν ἡμῶν ἔχουσιν οἱ περὶ Ἀλεξάνδρου. » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐστρατοπεδοπλήσατο στρατιὰν ἀνείκαστον· οἱ δὲ περὶ Εὐρυμίθρην βουλήν τοιαύτην ἔδωκαν· « Οὐ δυνησόμεθα, ὦ Εὐρυμίθρη, πρὸς Ἀλέξανδρον ἀντιπαρατάξασθαι, εἰ μὴ τὰς προφυλακὰς προκαταλαβόμενοι ἀθρόως αὐτοῖς πόλεμον ἐπιρρίψομεν· τῷ οὖν ἀπροσδοκῆτω θροηθέντες συντάγματι καὶ συναντήματι, φυγῇ χρήσονται, ἕκαστος περιποιούμενος τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν. » Ταῦτα δὲ ἐβουλεύσαντο μήπω τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου νοήσαντες ἐνεδρῶν. Κυκλοῦσιν οὖν τὰς προφυλακὰς Ἀλεξάνδρου νυκτὸς ἐπιβάντες, τὸ δοκεῖν ἀσυντάκτους πάντας θηρεῦσαι. Ὡς δὲ τὰς παρατάξεις ἐθεάσαντο Ἀλεξάνδρου, τὰ πρὸς πόλεμον ἐπιλαθόμενοι, τὰ πρὸς φυγὴν ἤρξαντο δυσανασχετεῖν. Ὡς δὲ καὶ Σέλευκος ἐπὶ τούτοις ἐκτείνει τὴν φάλαγγα, παρευθὺς πάντες ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ὡς πληρωθῆναι τὸ Ὀμηρικὸν ῥητὸν ἐν αὐτοῖς· « Ἐπέβη μὲν ὡς λέων, ἀντέβη δὲ ὡς ἔλαφος. » Ἐπιδραμόντες δὲ οἱ περὶ Σέλευκον, καὶ τὸν Εὐρυμίθρην προκαταλαβόντες, οὓς μὲν ἀνείλον, οὓς δὲ κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτῶν ὀδὸν ἡμερῶν πεντήκοντα, μέχρις ὀρέων δύο τῶν μεγάλων ἐν τῷ ἀφανεῖ κόσμῳ, ἀ προσηγόρευον Μαζοὺς τοῦ Βορρά. Ἐκεῖσε οὖν εἰσελθόντας οὐκ ἔτι αὐτοὺς κατεδίωξαν. Ἰδὼν δὲ Ἀλέξανδρος τὰ δύο ὄρη ἐκεῖνα ἐπιτήδεια εἶναι εἰς ἀποκλεισμὸν τῆς ἐξόδου αὐτῶν, ἐκεῖσε τε παραμείνας, τὸ θεῖον ἐξίλεοῦτο, ὅπως συνελθόντα τὰ ὄρη τὴν τούτων διακωλύσωσιν ἐξοδόν. Στὰς δὲ ἡῦξάτο οὕτως εἰπὼν· « Θεὸς θεῶν καὶ κύριε πάσης τῆς κτίσεως, ὁ τῷ λόγῳ σου δημιουργήσας τὰ σύμπαντα, καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ τὴν θάλασσαν· ἀδυνατεῖ δὲ οὐδὲν σοι, ὡς γὰρ δοῦλα πάντα ὑπέκει τῷ λόγῳ τοῦ προστάγματός σου· εἶπας γὰρ καὶ ἐκτίσθησαν, ἐνετείλω καὶ ἐγεννήθησαν· σὺ εἶ μόνος αἰώνιος, ἀναρχος, ἀόρατος θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν σου· ἐπὶ γὰρ τῷ σῶ ὄνοματι καὶ θελήματι καὶ γὰρ ἐποίησα ἀ ἠθέλησας, καὶ ἔδωκας ἐν τῇ χειρὶ μου τὸν σύμπαντα κόσμον· παρακαλῶ οὖν τὸ πολυῦμνητόν σου ὄνομα καὶ τήνδε μου τὴν δέησιν πληρῶσαι, καὶ τὰ δύο ὄρη ταῦτα θέλησόν συνεισελθεῖν, καθὼς ἠτησάμην σε, καὶ μὴ παραβλέψῃς με τὸν ἄθλιον τεθαρηκότα ἐπὶ σε. » Καὶ παραχρῆμα συνῆλθον τὰ ὄρη ἀλλήλοις ὡς ἀπὸ δέκα (16' cod. B.) πηχῶν, ἰστάμενα τὸ πρότερον ** (antea separati montes 46 cubitorum spatio, sec. cod. B. c. 29). Ἀλέξανδρος δὲ θεασάμενος τὸ γεγονός, τὸ θεῖον ἐδόξασε, καὶ ὠκοδόμησε πύλας χαλκείας, καὶ τὸν στενὸν τόπον τῶν δύο ὀρέων ἠσφαλίσατο, καὶ περιέχρισεν αὐτὰς ἀσικήτῳ (ἀσβέστῳ?). Ἡ δὲ φύσις τοῦ ἀσικήτου οὐτε πυρὶ καίεται

οὔτε σιδήρῳ προσάπτεται. Ἐνδοθεν δὲ τῶν πυλῶν καὶ μέχρι τῆς εὐρυχωρίας βάτον ἐφύτευσε, ἥτις ἀρδευθεῖσα τοῖς ὄρεσιν ὑπερήχμασεν. Ἐκεῖσε οὖν ὁ Ἀλέξανδρος πρότερον πρὶν κλεισθῆναι τὰ ὄρη, εἴκοσι δύο βασιλεῖς ἑναποκλείστους ἐποίησε σὺν τοῖς μετ' αὐτῶν ἔθνεσιν ἐν τοῖς πέρασιν τοῦ βορρᾶ, τὰς μὲν πύλας Κασπίας ὀνομάσας, τὰ δὲ ὄρη Μαζούσ· τὰ δὲ ὀνόματα τῶν ἔθνων ἦσαν ταῦτα· Γῶθ, Μαγῶθ, Ἄνουγοί, Ἐγεῖς, Ἐξενάχ, Διφάρ, Φωτιναῖοι, Φαριζαῖοι, Ζαρμαντιανοί, Χαλόνοιοι, Ἀγριμάρδοι, Ἀνούφαγοι, Θαρβαῖοι, Ἄλανες, Φισολονικαῖοι, Σαλτάριοι καὶ οἱ ἕτεροι. Ταῦτα ἦσαν τὰ ἔθνη, ἀ καθεστῆχασιν ἔνδον τῶν πυλῶν ὧνπερ ἔπηξεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν τούτων ἀκαθαρσίαν· ἥσθιον γὰρ μυσαρὰ καὶ κίβδηλα, κύνας, μῦας, ὄφεις, νεκρῶν σάρκας, ἐμβρυά τε τὰ οὐ τελείως γεννηθέντα, δμοίως καὶ τοὺς νεκροὺς αὐτῶν ἥσθιον. Ταῦτα δὲ πάντα θεασάμενος Ἀλέ-

ξανδρος ὁ βασιλεὺς, καὶ δεδοικῶς μήποτε ἐξέλθωσιν εἰς τὴν οἰκουμένην, κατακλείστους αὐτοὺς ἐποίησε· καὶ τῶν ἐκεῖσε παρῆλθεν.]

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Τούτων δὲ διαπεμπομένων γράφει Ἀλέξανδρος τὰ πεπραγμένα τῇ ἑαυτοῦ μητρὶ Ὀλυμπιάδι οὕτω· «Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τῇ γλυκυτάτῃ μου μητρὶ Ὀλυμπιάδι χαίρειν. Ταῖς Ἀμαζόσι παραταξάμενος (1) τὴν πορείαν ἐποιοῦμένην πρὸς τὸν Πρύτανιν ποταμὸν παραγεγόμενος δὲ ἐπὶ τὰ προάστεια, εἶδον ποταμὸν ἐκεῖ θηριώδη τέλειον ὄντα, σφόδρα δὲ εἰς ἀθυμίαν ἤλθον οἱ στρατιῶται· τῆς γὰρ ἡμέρας ἤδη μεσαζούσης ἐγένετο (2) ἐξαίφνης σκοτεινὸς ἀῆρ καὶ ζεζοφύμενος· οὐ γὰρ ἐπαύσατο ὁ ὕετός ἐπὶ τῆς γῆς, πολλοὶ δὲ τῶν πεζῶν τοὺς

Cap. XXVII. In sequentibus narrationis adornatio in aliis libris alia est. Apud *Valerium* post epistolam Amazonum legitur narratio de itinere in regionem Prasiacam ad Hypanim fluv.; deinde afferuntur literæ Aristotelis; tum paucis interjectis, incipit litera Alexandri ad Olympiadem. — *Codex A* eorum, quæ apud Valerium epistolam antecedunt, habet nihil, ipsam autem Alexandri epistolam eandem exhibet ejusdemque ambitus atque Valerius. — *Codex B*, sicuti *A*, post Amazonum epistolam statim ponit epistolam Alexandri, ita tamen ut in priore ejus parte memoret iter ad Hypanim, quod h. l. bene ignorat *A*, Valerius autem præmiserat epistolæ; deinde omittit *B* ea quæ *A* et Valerius de stelis Herculibus in epistola memorant; denique in fine literæ adjicit narrationem de populis impiis, quos intra montes Caspios Alexander incluserit. Quæ quomodo *Codex C* exponat jam vidimus. Apud Valerium et in *cod. A* de his nihil legitur. — *Codex C* eadem fere eodem ordine iisdemque plerumque verbis narrat, quæ leguntur in *cod. B*, non tamen sub forma epistolæ, sed suis historicis verbis omnia ista exponit, ac deinde addit epistolam qua Alexander res gestas suas inde a Poro certamine singulari devicto usque ad adventum in Babylonem urbem paucis recenset. Huncce ordinem ipsa rerum ratio sibi postulat. In antiquioribus codicibus epistolæ, quum non repetant jam narrata, sed nova plurima præbeant, in ipsius narrationis locum succedunt, ideoque palam faciunt miracula ista primum epistolis separatim conscripta esse, easque epistolæ, uti erant, deinceps in historiam nostram receptas esse; denique ab aliis eas in narrationem historici dissolutas esse, novasque additas literas, narrationis capita paucis complectentes. || 1. In *cod. A* initium epistolæ hoc est: « Περὶ (ὕπο *cod.*) μὲν τῶν ἐν ἀρχῇ κατασταθέντων ἡμῶν [τῶν] κατὰ τὴν Ἀσίαν πραγμάτων πέπεισμαί σε εἰδέναι ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν (ἡμῶν *cod.*) γραφέντων· ἐδόκει δὲ καὶ περὶ τῆς ἄνω πορείας βέλτιον δηλώσαι σοι. Ποιησάμενος γὰρ πορείαν ἐπὶ Βαβυλῶνα καὶ ἀναλαθὼν τῶν δυνατέων μάλιστα χιλιάδες οβ', πάλιν ἐποισάμην ἄλλην πορείαν, καὶ παραγεγόμενος ἀνὰ παρασάγγας * ἤλθον ἐπὶ τὰς Ἡρακλέους στήλας ἐν ἡμέραις κε'. ἔφασαν γὰρ τὸν Ἡρακλέα ὄρους ποιῆσαι ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν ἣ ἐπορεύετο, στήλας β', τὴν μὲν χρυσῆν τὴν δὲ ἀργυρῆν, τὸ μὲν ὕψος πηχῶν ιγ', τὸ δὲ πλάτος πηχῶν β'. Ἐμοῦ δὲ μὴ πιστεύσαντος εἰ εἰσι σφυρήλατοι, ἔδοξέ μοι ὑψαί τῷ Ἡρακλεῖ καὶ ἐκτρυπῆσαι μίαν τῶν στηλῶν· ἐφάνη δὲ μοι ὀλόχρυσος. Ἐγένετο δὲ μοι πάλιν ἀναπληρῶσαι τὸ τρίπημα, καὶ εὐρέθησαν χρυσοὶ ἀναλωθῆναι. Ἐντεῦθεν δὲ ἀναξευγνύων δι' ἐρήμου καὶ κρημνώδους χώρας ὑπὸ τῆς ὀμίχλης οὐκ ἦν ἰδεῖν τὸν παρεστῶτα ὅστις ποτέ ἐστιν. Περὶ μὲν οὖν τὸν τόπον ταῦτα· ἐθαδίζομεν δὲ ἀνὰ παρασάγγας * δι' ἡμερῶν ε', καὶ ἤκομεν ἐν ἡμέραις ζ' ἐπὶ τὸν καλούμενον Θερμόδοντα ποταμὸν, ὃς ἐξερεύεται (διεξέρχεται, *v.* ἐρεύγεται διελθὼν?) χώραν πεδινήν καὶ εὐδαίμονα· ὧδε δὲ ὄκουν Ἀμαζονίδες γυναῖκες etc., ut in *cod. B*, nisi quod multis locis mancus est *cod. A*. || 2. ἐγέ-

XXVII. (*) His acceptis, Alexander iter in Prasiacam inde pervertit, quæ quidem ejus militi peregrinatio labori admodum et plurimi periculi fuit. Nam æstatis ferme jam medio, repentini imbres fluxere adeo vehementes atque continui, ut non solum vis animantium deperiret, et quæcumque usui sunt ad militiam putrescissent, verum ipsis etiam per indigentiam calciamentorum pedum plurima pernicietas inferretur: quippe ubi nudo vestigio per loca aspera humidaque perpeti labore traherentur. Neque vero id sub isdem imbris adeo molestum, quam redeuntibus in naturam temporis solibus fuit: quamvis intemperie illa et tonitruum plurimum et jactus fulminum crebros experti essent. Nam et voces incertas resonantes audierant, et portentuosissima plurima ejusmodi experti erant. Ubi vero jam ad Prasiacam adventabant,

Hypanimque (*Trypanim cod. Med. Prytanim græca*) flumen, quod dispescit hujusmodi conlimitia, transierant, conperit ibidem super magnitudine ejus gentis ac regis potentia, qui Prasiacæ potiretur. Quippe ista Prasiaca propter oceanum sita, quo de reliqua hominum turba semotior, hoc ad multitudinem quoque largius vivit. Addebat autem fama tot elephantorum etiam milia esse regi, quot apud alios plerumque super hominibus mentiat. His igitur conpertis, Alexander limitem hujusmodi loci sensim legens, civitates ejus invadere ac ditioni suæ vindicare non negligit, et sacrificia diis immortalibus facit.

Quæ cum maxime persequeretur, ab Aristotele epistolam sumit scriptam in hunc modum. « Per mihi difficile est eligere vel laudare, Alexander mi, ex hisce omnibus aliquid,

(*) In *cod. Reg. 4880* post Amazonum epistolam interponitur locus Josephi (*Ant. Jud. XI, 5, 3 — 8, 6 extr.*): « Alexander autem ad Syriam veniens Damascus cepit (ut Josephus *sc. ait*). Subjugata Sidone Tyrum obsidebat: literas vero ad principem sacerdotum Judæorum misit invitans eum auxiliium sibi mittere et venalia exercitui præparare, etc. etc. » Quibus in fine subjicit. « Et hæc quidem Josephus refert. » Deinde sequitur excerptum ex Orosio: « Orosius presbyter de eo sic ait: Igitur Alexander patri successit in regnum, etc. etc. » Omnia exscripsit quæ libro tertio Orosius de Alexandro tradit.

πόδας ἐξήλγησαν (3), καὶ ἀστραπαὶ καὶ κεραυνοὶ ἔπιπτον (4). Μελλόντων δὲ ἡμῶν διαβαίνειν τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Πρύτανιν (5) συνέβη πολλοὺς ἀναιρεθῆναι τῶν ἐγγυρῶν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν (6). Ἐκεῖθεν ἤλθομεν ἐπὶ τὸν καλούμενον Θερμόδοντα ποταμὸν, ὃς ἐξέρχεται χώραν πεδινήν καὶ εὐδαίμονα ἐν ἧ οἰκοῦσιν Ἀμαζόνες (7) γυναῖκες τῷ μεγέθει ὑπερέχουσαι καθ' ὑπερβολὴν ἐτέρων γυναικῶν [καὶ] κάλλει καὶ εὐρωστίαις, σπουδαίαί εἰς τὸ πολεμεῖν (8), ἐσθῆτας δὲ φοροῦσαι ἀνθίας· ὄπλοις δὲ ἐρχῶντο ἀργυρέοις ἀξίνας· σίδηρος δὲ καὶ χαλκὸς οὐκ ἦν παρ' αὐταῖς· ἦσαν δὲ συνέσει καὶ ἀγχινοῖα κεκοσμημένα (9). Παραβαλλόντων δὲ ἡμῶν παρὰ τὸν

ποταμὸν ἔθνα Ἀμαζόνες οἰκοῦσιν· ἔστι (10) δὲ ὁ ποταμὸς μέγας καὶ ἀδιάβατος, ἔχει δὲ καὶ θηρία πολλά (11)· αὐται οὖν διαβάσαι παρετάξαντο ἡμῖν. Ἡμεῖς δὲ δι' ἐπιστολῶν ἐπέισαμεν αὐτὰς ὑποταγῆναι ἡμῖν.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

« Καὶ λαβόντες παρ' αὐτῶν φόρους ἐνεχωρήσαμεν ἐπὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς τὸν Τένοντα ποταμὸν (1)· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἤλθομεν ἐπὶ τὸν Ἀτλάντα (2) ποταμὸν. Ἐκεῖ δὲ οὐκ ἦν ὄρᾶν οὔτε τὴν γῆν οὔτε τὸν οὐρανόν· ἦν δὲ ἔθνη πολλά καὶ παντοδαπὰ ἐκεῖ κατοικοῦντα· εἶδομεν δὲ καὶ ἀκεφάλους (3) ἀνθρώπους, οἵτινες ὄφθαλμὸν εἶ-

νετο.. ζεζοφώμενος addidi ex C. || 3. διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀνυποδύτους add. C. || 4. ὥστε φωνὰς περιτρέχειν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν add. C. || 5. *Hypanim recte Valerius.* || 6. addit C : Ἐπυρθάνετο δὲ Ἀλέξανδρος τῶν ἐγγυρῶν τὸ (ἐν τῷ cod.) περᾶν τὸν Ὠκεανὸν ποταμὸν. Ἀπεκρίναντο ἐκεῖνοι λέγοντες αὐτῷ· « Βασιλεῦ, τοῦτον οὐ δύνασαι περᾶσαι διὰ τὸ ἀπειρον εἶναι· μόνον οἰδομένη σοι ἐλέφαντας περιφανεῖς πεντακοσίους καὶ ἄρματα [καὶ στρατιωτῶν?] μυριάδας ὅσας βούλει λαθεῖν. » Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος προενεύσατο (?) εἰς τὴν παραποταμίαν, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ πετόμασαν ἀξιοῦντες αὐτοὺς ὡς φίλους ὑπάρχειν αὐτῷ (ἀξιοῦντας αὐτὸν φίλον ὑπ. αὐτοῖς?). || 7. αἱ ἔτεραι Ἀμαζονίδες C. || 8. εἰς τ. π. om. B. || 9. τεταγμένοι AC. || 10. B. ἔστι δὲ θηρίων πλῆθος καὶ ὁ ποταμὸς μέγας ἀδιάβατος B. || 11. θηρίων πλῆθος καὶ λίθων μεγάλων C.

Cap. XXVIII. 1. Cod. A sic :... εἰς τὴν ἐρ. θάλασσαν ἐπὶ τὸν στενὸν τόπον· Ἦν δὲ ἐκ δεξιῶν τόπος καὶ ὄρος ὑψηλόν, τὸ δὲ ἀρσετερόν ἢ θάλασσα ἐπέκλυζεν. Θύσαντες δὲ τῷ Ποσειδῶνι ἵππους πολλοὺς, καὶ ἀναπαυσάμενοι ἀνεζεύξαμεν καὶ ἤλθομεν ἐπὶ τὸν Ἀτλάντα ποταμὸν. || 2. Ἄτλαν C. Πράτιον B. || 3. sic C ; κυνοκεφάλους B A ; nonnulla excidisse videntur, uti conicias

quæ te in ista militia gessisse cognovi : eamque mihi esse sententiam Jovem testem facio Neptunumque. Quare diis primum immortalibus deabusque ago gratias competentes, quod emenso tibi hasce periculi difficultates gratulationem potius quam solatium scribo. Quippe quem sciam non bellorum modo discrimina evasisse, verum temporum quoque et cæli difficultatibus non cessisse. Ex quibus colligere admodum facile esse ambigendum, utrum te prudentiæ viribus, an tolerantiam fortitudinisque magis prædicem. Certe illud tibi jam Homericum adest, quod illic sapientissimus gloriatur :

Multigenasque urbes hominum moresque notavi.

Quis enim prædicationis finis istud capit, XXX ferme vix annos emensum te orientis omnis occidentisque dominari? Bactra te vidit, Æthiopia salutavit, Scythæ tremuerunt, quodque uno ille versu percucurrit,

Quique novum cernunt Hyperiona, quique cadentem.

Neque enim quemquam non aut cæsum audivimus, aut supplicantem. » Hæc quidem Aristoteles.]

At vero Alexander collecto exercitu iter ad Babyloniam convertit, in qua susceptus honoratissime, et sacrificia diis immortalibus repræsentat, et certamen gymnasticum concelebrat : atque inde jam pacificum iter cœptans hisce litteris ad Olympiadem matrem suam scribit.

« Super has quidem quas in principiis egerimus ad Asiam usque expeditiones, omnia tibi nota sunt, mater mi. Æquum tamen fuit et de insequentibus te facere certiores.

« Profectus quippe a Babylone una cum his quos magis strenuos in exercitu habebam, quæ quidem collecta sunt centum milia, in ulteriora regionum animum intendi, pervenique ad Herculis stelas non minus itinere dierum ferme nonaginta quinque, fama de Hercule sic loquente, quod hasce metas peregrinationis suæ fixerit deus ille, qui et duas

stelas, id est, titulos sui quosdam ibidem reliquerit, quorum unus ex auro, alter vero argenteus habeatur. Sed enim altitudo eorum est titulorum cubitis ferme quindecim, crassitudo vero in cubitis duobus. Hanc molem metalli quoniam non facile erat credere solido auro esse, periculum ejus rei facere non omisi. Quare moratus ibidem diebus aliquantis reficiendo scilicet militi, sacrificatusque deo Herculi, titulum illum aureum qua potui rimatus sum foramine per omnem crassitudinem elaborato, neque claudicare fidem crassitudinis ejus inveni. Sed cum cavernam illam replere religiosum mihi videretur, ad supplementum ejus quingentis auri talentis opus fuit. »

« Hinc ergo per deserta redeuntes, multa prærupta ejusmodi incidimus loca, quæ obsessa crassioribus nubibus nebulosisve, omnem omnino aspectum hominis sustulerant ac diei. Septem denique dierum itinere per has tenebras exanclato, tandem Thermodonti supervenimus flumini haud cuiquam secundo ex magnitudine, sed enim per plana et opipara loca magno agmine pervaganti. Propter hunc Thermodonta genus Amazonum colit, mulieres magnitudine corporis pariter ac pulchritudine cetera hominum genera supervectæ, amictæ vero ut in picturis est visere unimammæ, et omnis hisce ferme amictus est arma vel ferrum. Igitur cum haud procul his ageremus, ipsarum quidem potiri haud facile erat, utrumque nostrum a congressu magnitudine fluminis dispertiente. Sed præter illius agmen, bestię quoque nonnullæ asperitatesque impedimento erant. At enim comperto illæ quod ceteræ quoque Amazones de nostra amicitia cœptassent, ipsæ etiam periculi causam donis a nobis et obsequiis redemerunt.

XXVIII. « Itemque indidem ad Rubrum mare venimus, quorum locorum dextra quidem perasperis invisque montibus recta est, læva vero mari Rubro latius fusa. Illic autem

χον ἐν τῷ στήθει καὶ τὸ στόμα, ἐτέρους δὲ ἀνδράς ἐξάχειρας καὶ ταυροπροσώπους καὶ τρωγλοδύτας καὶ ἱμαντόποδας, ἀγρίους ἀνθρώπους, ἄλλους δὲ δασεῖς ὡς αἶγας, καὶ λεοντοπροσώπους, καὶ θηρία πάνυ ποικίλα καὶ διάφορα εἰς ὄρασιν. Ἀπὸ δὲ τοῦ ποταμοῦ (1) ἐκείνου ἀποπλεύσαντες ἤλθομεν εἰς νῆσόν τινα μεγάλην ἀπέχουσαν ἀπὸ τῆς γῆς σταδίους ἑκατὸν πενήκοντα (5) καὶ εὖρομεν ἐκεῖ πόλιν τοῦ ἡλίου· πύργοι δὲ ἦσαν δώδεκα (6) χρυσίῳ καὶ σμαράγδῳ ὠκοδομημένοι (7). Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἦν ἐξ λίθων Ἰνδικῶν (8)· ἦς καὶ τὸ περίμετρον ἦν ὡσεὶ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι· ἐν μέσῳ δὲ ταύτης ἦν βωμὸς χρυσίῳ καὶ σμαράγδῳ ὠκοδομημένος (9), ἔχων ἀναβαθμοὺς ἑπτὰ (10)· ἐπάνω δὲ ἴστατο ἄρμα ἵππιον καὶ ἱππηλάτης ἐκ χρυσίου καὶ σμαράγδου· ἰδεῖν δὲ αὐτὰ (11) οὐκ ἦν ῥάδιον διὰ τὴν ὀμίχλην. Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ ἡλίου Αἰθίοψ ἦν βυσσὸν καθαρὰν ἐστολισμένος. Ἐλάλησεν ἡμῖν βαρβαρικῇ φωνῇ, ὥστε ἀναχωρεῖν ἡμᾶς τοῦ τόπου ἐκείνου. Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐκεῖθεν περιεπατήσαμεν ὁδὸν ἡμερῶν ἑπτὰ (12). Εἶτα εὖρομεν σκότος, ἀλλ' οὐδὲ πῦρ ἐφαίνετο ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις. Ἀναχωρήσαντες οὖν ἐκεῖθεν ἤλθομεν (13) εἰς

Λύσου λιμένα, καὶ εὖρομεν ὄρος ὑψηλόν, ἐν ᾧ ἀνῆλθον καὶ εἶδον οἰκίας καλὰς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου γεμούσας· εἶδον δὲ καὶ περίβολον μέγαν ἐκ λίθου σαπφείρου, ἔχοντα ἀναβαθμοὺς ρν' καὶ ἄνωθεν ἱερὸν τρογγύλον ἔχον στύλους ζ' (14) σαπφείρου, καὶ ἀναβαθμοὺς ρ'. ἔσωθεν δὲ καὶ ἐξώθεν ἀνδριάντες ἡμίθειοι ἀναγεγλυμμένοι ἦσαν, Βάκχαι καὶ Σάτυροι καὶ Μῦστιδες (15)· ὁ δὲ πρεσβύτης Μάρων ἐπὶ ὑποζυγίου ἦν καθήμενος· μέσον δὲ τοῦ ναοῦ ἔκειτο κλίνη χρυσοσφυρήλατος (16) ἐστρωμένη, ἐν ἣ ἦν ἀνακαίμενος ἀνὴρ περιβεβλημένος σινδόνα (17) βαμβυκινήν· καὶ τὴν μὲν μορφὴν αὐτοῦ οὐκ εἶδον· ἦν γὰρ περιεκαλυμμένος· τὸ δὲ σθένος αὐτοῦ καὶ τὸ μέγεθος (18) ἔβλεπον. Ἦν δὲ ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ ἀλυσίς χρυσοῦ λιτρῶν ἑκατὸν, καὶ στέφανος χρυσοῦς κρεμάμενος διαυγής· ἀντὶ δὲ πυρὸς ἦν λίθος τίμιος φῶς ἐμφαίων ἐν ὄλῳ τῷ ναῷ ἐκείνῳ. Ἦν δὲ καὶ ὄρτυγοτροφεῖον χρυσοῦν κρεμάμενον ἐκ τῆς ὀροφῆς, ἐν ᾧ ἦν ὄρνεον ἡλικόν περιστερὰ, καὶ ὡσπερ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ Ἑλληνικῇ ἐβόησέ μοι καὶ φησιν· « Ἀλέξανδρε, παῦσαι λοιπὸν τῷ θεῷ ἀντιτασσόμενος, καὶ ὑπόστρεφε εἰς τὰ ἴδια μέλαθρα καὶ μὴ προπετεῦο ἀναβαίνειν εἰς οὐ-

ex margine cod. Valerii (Nº 4880), ubi annotatur hocce: *cynocephali scilicet caninis rictibus homines vultuati, alii absque capitibus oris omnem usum pectoribus praesentans, oculos auresque et quidquid hominem integrat.* || 4. τόπου Α. || 5. σταδίους ἑπτὰ, ὃ λέγεται μίλιον ἐν C. || 6. ἰδ' Α. || 7. περιεκοσμημένοι C. || 8. ἦν Ἰνδικόν Β; Ἰνδικόν ἦν ἐξ λίθων Ἰνδικῶν C. In seqq. verba ἦς καί... ἐν μέσῳ δὲ suppl. ex C. || 9. ἀπὸ χρυσοῦ καὶ σμαράγδων περιεκοσμημένος C. || 10. ξ' C. || 11. sic A; αὐτὸν Β; τὸν ἱππηλάτην C; pro ὁμ. conj. μαρμαρυγὴν || 12. διὰ σκότους add. C, pergens: ἐπεὶ δὲ εὗρισκον φῶς ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις πάλιν ἀναχωρήσαντες etc. || 13. brevior cod. A: ἤλθομεν εἰς τὸν Τάναϊν ποταμόν, ὅς ἐστι παραρρεῖ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην. καὶ ἤλθομεν εἰς τὰ Κύρου βασίλεια καὶ Ξέρξου, καὶ κατελάβομεν πολλὰς καὶ σπουδαίας οἰκίας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου γεμούσας καὶ ἐπίσημα ποτήριά (τε) πολλὰ καὶ ἄλλα σπουδαῖα. ἦν δὲ ὁ οἶκος μέγας προμήκης, οὗ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς εἰθιστο χρηματίζειν. ἐν ᾧ ἔφασαν ὄρνέα etc. Cod. B et C. eadem bis narrant, || 14. ἔχον στύλους σαπφείρινοὺς κύκλω ρ' C. rectius puto. || 15. καὶ μῦστιδες. καθήμενος add. ex C. || 16. χρυσοσφυρήλατος Β. χρυσοφόριστος C. || 17. στόλην C. || 18. καὶ τὴν

factis Neptuno sacris immolatisque equis ritu praesenti, die secuta alio, quam veneramus, itinere repedamus; fuitque operæ pretium illas quoque nosse regiones. Multa enim hominum genera et invisitata sunt nobis cognita, quorum vel maxime nobis admirationi fuit videntibus homines absque capitibus corporatos. Namque his hominibus oculi pectoribus inhaerentes atque os omne ceteraque oris in parte corporis situm plurimum mirabamur: Illic et Troglodytas offendimus, qui subter terram domiciliis scalptis ac fossis ad serpentium instar successus sibi et habitacula laboravere. Quid ergo exim eminere visere esset? Tellurem quandam sitam velut in medio mari aestimato longius quam unius diei navigatione separatam. Eo navigatione contendimus. Reperimus in illa insula civitatem, quæ solis esse diceretur, ambitus spatio non minus sexaginta stadiis circumscriptam. Sed enim e medio civitatis constructo quodam et congesto in loco currus aureus visebatur una scilicet equis atque in-sessore aureo laboratus. Is omnis labor de auri materia et smaragdi fuit. Mira autem opificinae majestas, nec ulli in orbe terrarum operi facile contendenda. Enimvero isti regioni cum adesset sacerdos Æthiops, eo praesente soli religiosius operatus sum. Ac sic revertentes locorumne an temporis tenebras profundas offendimus. Unde cum ra-

tio ipsa suasisset ibidem mansitare et reficiendis nostris et rursus sacrificiis persolvendis deo soli, quod nullum omnino ignem ex quo luminis foret copia inveniremus, abscedere indidem confirmavimus. Tum vero divinum quoddam auxilium demorantibus praevienientes nobis quasdam effigies numinum cernere fuit cum luminibus lampadarum quas a materia argenti eminus aestimabamus, atque ita victi ductique Tanaim usque fluvium supervenimus. Is Tanais e septentrionis partibus in Caspium mare profluens Asiam fertur Europamque discernere. Laeva igitur ejus itinere peruenso ad Xerxis regna pervenimus, quæ post habita Cyri sunt ac nominata, ibique multa opum regiarum ac divitias offendimus. Nam et ædem quandam ad speciem græci operis illic magnificentissimam viseres, inque ea æde etiam responsa dare memoratum regem sciscitantibus celebrant. Et situm ibidem in templo viseres varium opus, tropheum aureum dependens aedificii de culmine, adhærebatque illi tropheo orbis quidam ad modum vertiginis caelitibus, superque orbem simulacrum columbae sessitabat, quod ubi responsa rex diceret humanis vocibus sciscitanti loqui ferretur. Id tropheum cum auferre indidem mihi cupiditas foret uti ad vos et ad nostram Græciam mitteretur, idem qui aderant, contenderunt rem sacram esse. ue-

ρανίους ἰδούς. » Βουλόμενος δὲ καθελεῖν αὐτὸ καὶ τὴν κρεμαμένην κανδήλαν (19), ὅπως ἀποστείλω σοι, εἶδον τὸν ἐπὶ τῆς κλίνης κείμενον ὡς δοκεῖν αὐτὸν κινεῖσθαι (20). Ἐφασαν δὲ οἱ φίλοι μου. « Παῦσαι, βασιλεῦ. ἱερὸν γάρ ἐστιν. » Ἐξελθὼν δὲ εἰς τὸν περίβολον εἶδον ἐκεῖ κειμένους κρατῆρας χρυσοτορνεύτους δύο χωροῦντας μετρητὰς ἐξήκοντα (21), οὓς καὶ ἐμετρήσαμεν ἐν τῷ δεῖπνῳ. Ἐκέλευσα δὲ καὶ τὴν παρεμβολὴν ἐκεῖ γενέσθαι πᾶσαν καὶ εὐωχηθῆναι. Ἦν δὲ ἐκεῖ οἶκος μέγας κατεσκευασμένος, ἐν ᾧ ἦσαν ποτήρια ἐπίσημα πολλὰ πάσης εὐπρεπείας ἄξια, ἐκ λίθων τετορνευμένα. Ἐν δὲ τῷ κατακλιθῆναι ἡμᾶς καὶ τὰ στρατεύματα πρὸς εὐωχίαν ἐπὶ δεῖπνον, ἐξαίφνης ὡσπερ βροντῆ βιαία αὐτῶν καὶ κυμβάλων πλήθους καὶ συρίγγων καὶ σαλπίγγων καὶ τυμπάνων καὶ κιθάρας ἐγένετο· καὶ τὸ ὄρος ὄλον ἐκαπνίζετο ὡσπερ κεραυνοῦ πολλοῦ πεσόντος ἐφ' ἡμᾶς. Ἡμεῖς οὖν φοβηθέντες ἀνεχωρήσαμεν τοῦ τόπου ἐκείνου καὶ ἤλθομεν ἐπὶ τὰ Κύρου βασιλεία καὶ καταλαβόμεθα πόλεις πολλὰς ἐρήμους καὶ ἐπίσημον μίαν πόλιν, ἐν ἣ ἦν οἶκος μέγας (22), ἐνθα αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐχρημάτιζεν. Ἐφασαν δὲ τινὲς μοι ἐκεῖ εἶναι ὄρνεον ἀνθρωπίνῃ φωνῇ ἐρμηνεύον. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸν οἶκον εἶδον πολλὰ θεάματα ἄξια θαύματος· ἦν γὰρ δλόχρυσος ὁ οἶκος ἐκεῖνος· ἦν γὰρ ἐν μέσῳ τῆς ὄροφης ὄρτυγοτροφεῖον ὁμοῖον τῷ πρώτῳ χρυσοῦν κεκραμένον· ἔσωθεν δὲ αὐτοῦ ἦν ὄρνεον ὡς περιστερὰ χρυσόχροος· τοῦτο δὲ ἔφασαν ἐρμηνεύειν τοῖς βασιλεῦσι διὰ τῶν προσπιπτουσῶν φωνῶν, καὶ τοῦτο ἔφασαν ἱερὸν εἶναι. Εἶδον δὲ ἐκεῖ καὶ κρατῆρα χρυσοτόρνευτον· (ταῦτα δὲ ἦσαν ἔσωθεν τοῦ βασιλείου Κύρου)· ἐχώρει δὲ μετρητὰς ξ' (23). Θαυμαστὸν δὲ ἦν τῇ κατασκευῇ πάνυ· εἶχε γὰρ εἰς τὸ κύκλευμα ἀνδριάντας καὶ ναυμαχίαν

εἰς τὸ ἄνω διάζωμα (24), εἰς δὲ τὸ μέσον αὐτοῦ εὐλογίαν· τὸ δὲ περὶ (25) αὐτοῦ χρυσοτόρνευτον ἦν. Τοῦτο δὲ ἔφασαν ἐξ Αἰγύπτου εἶναι ἐκ πόλεως Μέμφης κάκειθεν ἐνεχθῆναι, ὅτε ἐπεκράτησαν οἱ Πέρσαι τῆς Αἰγύπτου. Ἦν δὲ οἶκος κατεσκευασμένος εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ρυθμὸν (26), ἐνθα αὐτὸς ὁ βασιλεὺς εἶθιστο χρηματίζειν· ἐν τούτῳ δὲ γέγραπται ἡ ναυμαχία ἡ γενομένη Ξέρξου. Ἐκειτο δὲ ἐν τῷ οἴκῳ καὶ θρόνος χρύσεος λιθοκόλλητος, καὶ λύρα ἐναρμόνιος (27) αὐτομάτως κινουμένη· κύκλω δὲ ἐκειτο ποτηροθήκη (28) χρυσοῦ ἐξ καὶ δέκα πήγεις ἔχουσα, καὶ ἄλλη παρὰ τούτου πηχῶν κζ', ἀναβάθμους δὲ εἶχεν ὀκτώ (29)· ὑπεράνω δὲ ἔστηκεν αὐτὸς ὑπερέχων ταῖς πτέρυξι τὸ ὄλον κυλικεῖον (30). Ἦν δὲ καὶ ἀναδενδράς χρυσοῦ ἐπτάκλαδος, τὰ πάντα εἰργασμένη χρυσοῦ. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν θεαμάτων τί σοι μέλλω λέγειν ταῦτα; τοσαῦτα δὲ ἐστὶν ὥστε ἀπὸ τοῦ πλήθους μὴ δύνασθαι ἡμᾶς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐρμηνεύειν τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν (31). »

ΚΕΦ. ΚΘ'.

« Ἐτι εὔρον ἐκεῖ ἔθνη πολλὰ ἐσθίοντα σάρκα ἀνθρώπων καὶ πίνοντας αἷμα ζῶων (καὶ θηρίων) ὡσπερ ὕδωρ· τοὺς γὰρ νεκροὺς αὐτῶν οὐκ ἔθαπτον ἀλλὰ ἤσθιον. Καὶ θεασάμενος τὰ τοιαῦτα πονηρότατα ἔθνη καὶ δεδοικῶς μὴ ποτε τῇ τοιαύτῃ σιτείᾳ μιάνωσι τὴν γῆν ἐκ πονηρῶν αὐτῶν μiasμάτων, ἐδεήθη τῆς ἄνω προνοίας καὶ ἐνίσχυσεν εἰς αὐτοὺς καὶ ἀπέκτεινα ἐν ῥομφαίᾳ πλείστους ἐξ αὐτῶν, καὶ κατεδουλωσάμην τὴν χώραν αὐτῶν· καὶ φόβος πάντοθεν ἔλαβεν αὐτοὺς ἀπ' ἄκρων αὐτῶν ἕως ἐσχάτων· ἀκούσαντες δὲ ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἐνθάδε ἔρχεται, εἶπον (1)· « Ἀποκτενεῖ ἐν ῥομφαίᾳ ἅπαντας, καὶ πορθῆσαι βού-

ὀλκὴν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἔβλεπον καὶ τὸ μέγεθος C. || 19. κανδύλαν C. || 20. ἀναστήναι C. || 21. τζ' A, ut Valerius. || 22. προμήκης addit A, uti vidimus. || 23. ζ' B; posui ξ', cod. C ρξ'. Idem est poculum de quo supra; secundum Valerium scribendum τζ', atque ita cod. A., qui hoc loco addit verba: ὅν ἐμετρήσαμεν ἐν μεγάλῳ δεῖπνῳ (μεδίμνῳ cod.), ὅτε τὴν οὐσίαν ἐποίησάμεθα. || 24. ναυμαχίαν ἄνω διάζωνον B C., quæ seqq.: εἰς δὲ.. εὐλογίαν add. ex C; A hæc om. || 25. τὸ δὲ ἐξώθεν C. || 26. τὸ ἐλ. βεῖθρον BC. || 27. ἦν δὲ καὶ ἐνταῦθα ἡ Γλαύκου τέχνη, ἐναρμόνιος (ἐναρμόνει cod) λύρα αὐτομάτως κρουομένη A. || 28. κυλικεῖον (i. e. κυλικεῖον) A. || 29. ἔχων ἀναβάθμους ιθ', καὶ ἄλλος παρὰ τούτῳ πηχῶν κζ'. A. || 30. τὸν ὁ. κύκλον BC. || 31. Hic desinit epistola in cod. A et apud Valerium. In cod. C jam sequitur Alexandri epistola, in qua hucusque narrata denuo recensentur.

Cap. XXIX. Quæ jam sequuntur, cod. C. narravit in antecedentibus (vid. pag. 138.) et denuo in epistola sua Alexandri

que contemnendo periculo invadaria quopiam posse. Multa igitur alia quoque quæ miraremur offendimus, inter quæ cratera etiam argenteum capacitatis ad amphoras usque CCC et LX. Ejus capacitatis est mensuratio conperta nobis hoc modo: dies sacer cum convivium etiam celebre exhibebat, ad quod convivium tot amphoris repletum esse vas constat. Enimvero vas istud inscalptum erat atque cælatum navalibus præliis quæ Xerxes apud Peloponnesum militaverat. Erat inter illa cælamina et sella regalis scalpta insertaque operi ex auro, stellata lapidibus et ex pretio insignis. Impendebat autem etiam sellam istam vertigo quædam ad modum mundi figurata, quam ipsam quoque responsa sub præsentiam regii spiritus dare omnes pariter asserebant. Propter

vero eam est sita lyræ facies ex arte ejusmodi, ut nihil demutet ab ea lyra quæsit canora: sic ista etiam ad canendum uti solent; nam et sponte plerumque spiritu tactam canere hanc lyram noverant. Et juxta viseres veluti thecam poculorum XVI cubitis erectam, supraque eam thecam congestam effigiem altitudinis per cubita LXXX una cum gradibus LXXX. Ibi demum et fons fictus est, et aquila aurea supersistebat adeo effigiata dædale, ut pansis alis omnem illius operis ambitum tegeret. Namque et arbores scalptæ et myrti quædam ramosæ ibidem notabantur, omnes istæ de auro. Multa præterea illic fuere, quæ quoniam neque abundantia suæ neque magnitudinis prætiive facile offenderint fidem, censeo præfermittenda. Nunc vale. »

λεται τὰς ἡμετέρας πόλεις καὶ καταδυναστεῦσαι. » Καὶ οὕτως εἰς φυγὴν τραπέντες ἅπαντες κατεδίωκον (2) ἀλλήλους, καὶ οὕτως ἔθνος ἐπὶ ἔθνος αὐτῶν ἐπολέμουν καὶ (3) εἰς φυγὴν ἐσαλεύοντο. Εἰσὶ δὲ οἱ τούτων βασιλεῖς κβ', καὶ κατεδίωξα ὀπίσω αὐτῶν ἐν δυνάμει ἄχρις ἂν ἐνίσχυσαν (4) ἐν τοῖς δυσὶν ὄρεσι τοῖς μεγάλοις, ὧν ἡ προσηγορία οἱ Μαζοὶ τοῦ Βορρά, καὶ οὐκ ἔστιν εἴσοδος οὔτε ἐξοδος ἑτέρα τῶν μεγάλων ἐκείνων ὄρέων· ὑπερβάλλουσι γὰρ εἰς ὕψος τὰς τοῦ οὐρανοῦ (5) νεφέλας, καὶ οὕτως ἐκτεταμένα εἰσὶ τὰ ὄρη ὡς τείχη δύο ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων πρὸς βορρᾶν ἕως τῆς μεγάλης θαλάσσης τῆς ὑπὸ ἄνσον (6) καὶ τὸν σκοτεινὸν τόπον. Καὶ παντοίας ἐτεχνησάμην τέχνας μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἐξοδὸν ἐκτὸς οὗ εἰσῆχθησαν τόπου τῶν μεγάλων ὄρέων· ἔχει δὲ εἴσοδος μέσον τῶν μεγάλων ὄρέων βασιλικὰς πῆγεις μς'. Αὐθις οὖν ἐξελιπάρησα τὴν ἄνω πρόνοϊαν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μου; καὶ εἰσήκουσέ μου τῆς δεήσεως. Καὶ προσέταξεν ἡ ἄνω πρόνοϊα τοῖς δυσὶν ὄρεσι, καὶ ἐσαλεύθησαν καὶ περιεπάτησαν εἰς ἀμιλλαν ἕκαστον αὐτῶν πῆγεις ιβ'. Καὶ ἐκεῖ ἐποίησα πύλας χαλκείας πηγέων κβ' (1. ιβ') τὸ πλάτος καὶ ὕψος πηγέων ξ' ἀσφαλῶς, καὶ καταχρίσας τὰς αὐτὰς πύλας ἀσοκίτω (7) ἔσωθεν (8) καὶ ἔξωθεν, ἵνα μήτε πῦρ μήτε σίδηρος ἢ οἰαδήποτε ἐπίνοια δυνήσωνται ἀναχαλκεῦσαι τὰς πύλας· τὸ γὰρ πῦρ ἀγόμενον εἰς αὐτὰς σβέννυται, καὶ ὁ σίδηρος συντρίβεται. Καὶ ἔξωθεν τούτων τῶν φοβερωτάτων πυλῶν ἐθέμην ἑτέραν οἰκοδομὴν διὰ λίθων πετρῖνων, ἕκαστου ἔχοντος πλάτος πηγέων ια' καὶ ὕψος πηγέων κ' καὶ εὖρος πηγέων ξ'. Καὶ οὕτω ποιήσας κατέκλεισα τὴν τοιαύτην οἰκοδομὴν, ποτίσας τοὺς λίθους κασσίτερον σὺν μολύβδῳ σμῆξας καὶ καταχρίσας τὴν τοιαύτην οἰκοδομὴν τῷ ἀσικυτίῳ, ὅπως μὴ τι ἰσχύσῃ κατακυριεῦσαι τῶν τοιούτων πυλῶν, ἐπονομάσας καὶ τὰς πύλας Κασπίας (9). Εἴκοσι δύο βασιλεῖς ἔκλεισα ἐκεῖ [εἰς ὀκτακόσια τρία καθ' ἓν (10).] Καὶ ἐστὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐθνῶν Μάγωι (11), Κυνεκέφαλοι, Νοῦνοι,

Φονοκεράτοι, Συριασοροὶ, Ἴωνες, Καταμόργοροι, Ἴμαντόποδες, Καμπάνες, Σαμάνδρεις, Ἰππύεις, Ἐπάμβοροι. Καὶ ἐκαθάρισα τὰ μέρη τοῦ βορρᾶ ἐκ τούτων τῶν δυσσεβῶν, κλείσας καὶ ἄλλα τείχη δύο παμμεγέθη εἰς τὴν ἀνατολὴν πηγέων ρκ' καὶ εἰς τὴν δύσιν πηγέων π', καὶ εὖρος πηγέων κδ'. Διεχώρησα δὲ (12) ἀνὰ μέσον Τούρκων καὶ Ἀρμενίων, κἀκεῖθεν ὥρμησα εἰς αὐτοὺς ὡς λέων εἰς θῆρας, καὶ ἀπέκτεινα ἐν ῥομφαίᾳ ἅπαντας αὐτῶν καὶ τὸν αὐτῶν βασιλέα καὶ ἐσχύλευσα τὰ μέλαθρα αὐτοῦ, τοῦ καλουμένου Κάνου (13), καὶ ἐπέβη εἰς τὰ αὐτοῦ βασίλεια. Εὐθρον δὲ ἐκεῖ καὶ Κανδαύλην τὸν υἱὸν Κανδάκης τῆς βασιλείσης Ἰνδικῆς χώρας σὺν τῇ αὐτοῦ γυναικὶ ἐν οἴκῳ ἡσφαλισμένους. Καὶ ἐξελὼν αὐτοὺς ἐπυθανόμην παρ' αὐτοῦ πῶς ἐχειρώθη ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἀπεκρίθη λέγων, ὅτι « Πρὸς θῆραν ἐξῆλθον εὐφρανθῆναι βουλόμενος σὺν τῇ ἐμῇ γυναικὶ ἐπὶ χώρας ὀδεύοντες, ἔχων μετ' ἑαυτοῦ πεντακοσίους παῖδας μετὰ λεοντοπάρδων καὶ κυνῶν καὶ ἱεράκων· καὶ ἄφνω ἐπέβησαν εἰς ἡμᾶς καὶ ἀπέκτεινάν τοὺς σὺν ἐμοὶ ἅπαντας, ἐμὲ δὲ χειρωσάμενοι καὶ τὴν ἐμὴν σύζυγον ἤγαγον πρὸς τὸν ἑαυτῶν βασιλέα, καὶ ἐφρούρησεν ἡμᾶς βουλόμενος θυσιάσαι τῷ ἑαυτοῦ θεῷ. Καὶ νῦν καλοκαγαθία παρήγαγέ σε ἐναυθῆσα, καὶ ἰδοῦ ἐσμέν ἐνώπιόν σου, δέσποτα παγκράτιστε. » Καὶ ἐκέλευσα φυλαχθῆναι αὐτοὺς καὶ παντοίας τιμὰς ποιῆσαι αὐτοῖς, καὶ μεθ' ἡμέρας δύο ἀπέστειλα αὐτοὺς πρὸς Κανδάκην τὴν βασίλισσαν. Ἐρρωσθε.

ΚΕΦ. Α'.

Γράφει καὶ ἕτερα γράμματα Ἀλέξανδρος τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ὀλυμπιάδι γενόμενος ἐν Βαβυλῶνι, μέλλοντος αὐτοῦ ἐκλιπεῖν τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον καὶ τελευτῆσαι, περιέχοντα οὕτως (1)· Μεγάλην τινὰ φασιν τῶν δαιμόνων τὴν προβλεψίαν. Γυνὴ τις ἔτεκε βρέφος, τὰ μὲν ἄνω τοῦ σώματος ἕως τῶν λαγόνων (2) ἀνθρώπου πάντα κατὰ φύσιν, τὰ δὲ ἀπὸ τῶν μηρῶν ἕως κάτω, θηρίων ἦσαν προτομαὶ (3), ὥστε εἶναι παρόμοιον τὸ παιδίον τῇ

iisdem fere verbis ut apud nostrum, at contractius. || 1. καὶ ἀποκτενεῖσει B. || 2. καὶ κατεδ. cod. || 3. βασιλευόμενον καὶ τῶν ἐσχάτων ἔμπροσθεν εἰς φ. ἐσ. cod. || 4. ἕως εἰσηλθόν C. || 5. τῶν ἄνω B. || 6. sic cod. B; om. hæc C. || 7. ἀσοκίτων cod. B, μοx ἀσικυτίῳ; cod. C. ἀσυκῆτω et ἀσυκῆτω. Quid lateat nescio. Cf. p. 138 extr. || 8. ἄνωθεν cod. || 9. καδμίδας cod. || 10. excidisse aliqua videntur. || 11. μάγων cod. reliqua nomina omnia accusativo casu exhibet cod. Cf. nominum horum recensum nostro vix similem p. 138. Corrupta acutiores sanare tentent. || 12. Seqq. unus B. exhibet. || 13. αὐτοῦ καλούμενον κάνον cod. Cap. XXX. Sequentem quoque narrationem ex epistola petitam esse unus cod. B indicat. Cod. A pergīt ita: Ταύτης τῆς ἐπιστολῆς πεμφθείσης Ὀλυμπιάδι τῇ μητρὶ, μετ' ὀλίγων ἡμερῶν ὄντος αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι καὶ μέλλοντος μεταλλάττειν τὸν βίον, μεγάλην τινὰ ἔμφασιν ποιεῖται τὸ δαιμόνιον. || 2. τοῦ ὄμφαλου A. || 3. προνομαὶ B. θηρίων ἦσαν προνομὰς ἐχόντων C. θη-

XXX. His scriptis cum Babyloniam iret Alexander, mirum portentum atque evidens ad exitium fuit. Nunciata quippe est mulier fœtum ejusmodi peperisse, cujus prioris corporis pars pube tenus ad hominem congruebat: enimvero quæ insecula corporis, erant omnia beluina, prorsusque qualem Scyllam homines fabulantur: nisi hoc uno deverterat, non enim caninis capitibus lupinisve, enim leoninis atque pardorum, suum etiam et ursorum omnem inguinum ambitum texerat, spirantibus bestiis: etiamsi pars superna humanaque emortua jam et colore atro cum desitu spiritus

visebatur. Id monstri ubi mulier quæ facta fuerat enixa est, statim ipsa invectum ad regem detulit, Alexandroque habere mirum quod ostenderet, præjudicavit. Igitur ingressus qui regi miraculum monstraret, offendit eum in cubiculo meridiano somno tunc deditum. Sed ad strepitum irrupentis cum expergitus foret, audissetque causam, mulierem induci jubet. Ingressa igitur statim facessere universos e præsentī mulier edicit, ipsa vero revelat nudatque quod vexerat, profiteturque se peperisse. Ergo ad miraculum visionis ejusmodi jubet statim Alexander pro-

καλουμένη Σκύλλη· ἦσαν γάρ αἱ προτομαὶ (4) λεόντων καὶ ἀγρίων κυνῶν· καὶ (5) τούτων ἦσαν αἱ μορφαὶ πᾶσιν εὐδῆλοι, ὥστε γινώσκειν τὸν ἐκάστου τύπον. Ἡ δὲ τοῦ παιδίου προτομή (6) ἦν τεθηκυῖα, τὸ ἐν (7) μέρος τὸ καὶ ἀνθρώπου μορφήν εἰκονίζον· τὰ δὲ ἄλλα μέρη κινούμενα καὶ ζῶντα. Ἄμα δὲ τῷ τεκεῖν τὴν γυναῖκα τὸ βρέφος ἐμβαλοῦσα αὐτὸ εἰς τὸ βραχίον (8) καὶ κατακαλύψασα παραγίνεται ἐπὶ τὰ βασίλεια Ἀλεξάνδρου καὶ εἶπε τῷ ἀγγέλῳ αὐτοῦ· « Μήνυσόν με τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ περὶ τινος πράγματος θαυμαστοῦ, ἐπειδὴ βούλομαι αὐτῷ δεῖξαι τι (9) ». Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐτύγχανεν ἀναπαυόμενος μέσον ἡμέρας ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ· Ὡς δὲ ἠγέρθη, ἤκουσε περὶ τῆς γυναικὸς καὶ ἐκέλευσεν εἰσάγεσθαι αὐτήν. Τῆς δὲ ἐλθούσης, ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ἀποστῆναι πάντας τοὺς παρόντας. Καὶ ἐξελθόντων πάντων ἔδειξεν αὐτῷ ἡ γυνὴ τὸ γεγεννημένον τέρας, φάσκουσα αὐτὴν αὐτὸ τετοκέναί. Τοῦτο δὲ ἰδὼν ὁ Ἀλέξανδρος ἐθαύμασε, καὶ εὐθέως ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι σημειολύτας καὶ μάγους σοφούς τε. Καὶ τούτων ἐλθόντων μετὰ καὶ Χαλδαίων ἐκέλευσε τὴν σύγκρισιν ποιήσασθαι περὶ τοῦ παιδίου τούτου τοῦ γεννηθέντος αὐτοῖς, ἐπαγγειλάμενος (10) αὐτοῖς θάνατον ἐὰν μὴ εἰπωσιν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν. Ἦσαν δὲ οἱ ἐπιδοξότατοι καὶ συνετώτατοι τῶν Χαλδαίων πέντε, καὶ ὁ μὲν εἷς αὐτῶν κατὰ τέχνην πολὺ διέφερε πάντων, ὃς (11) οὐκ ἐτύγχανε κατὰ τύχην παρεπιδημῶν· οἱ δὲ παρόντες ἔλεγον (12) ἔσεσθαι τοῖς πολέμοις τὸν Ἀλέξανδρον ἰσχυρότερον πάντων καὶ κατακυριεύσειν πάντων τῶν ἐθνῶν· τὰ γὰρ ζῶα τὰ ἀλκιμώτατα

ἔ

ρίων ἀγρίων πρότερον A. || 4. προνομαὶ BC. || 5. καὶ τούτων.. γινώσκειν τὸν om. B. || 6. προνομή C. || 7. τὸ ἐν... καὶ ζῶντα om. B. || 8. προκόλιον A. || 9. ἐξ ὅτι περιχρήσιμον αὐτῷ ἐμφανίσαι A. || 10. ἀπειλήσας A. || 11. hæc om. C, eorum loco ponens : καὶ εὐστόχως ἔλεγε τὰ συμβησόμενα. οἱ δὲ ἕτεροι ἔλεγον. || 12. C. ἀπεφῆναντο ἰσχυρότατον καὶ φοβερῶτατον ἔσεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον τοῖς πολέμοις καὶ κυριεύσειν πάντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐδένα ἄλλον αὐτοῦ εἶναι καρτερώτερον. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες ἀπῆλλάγησαν. || 13. π. ἕτερος B. ὁ ἄλλος X. ἐκ τῆς ἀποδημίας A. καὶ ὁ κατὰ πολὺ διαφέρων περὶ τῆς τέχνης Χαλδαῖος C. || 14. παιδίου C. || 15. οὐκ ἔστι συγκρῖναι B C. οὐκέτι συνετοὶ (1. σὺ τοῖς) ζῶσι καταρῖθητοι (καταρῖθητος εἶ)· ἀλλὰ τὸ σῶμά σου λελυται τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει A. || 16. εὐάρμοστον.. τὸ σημ. exc. in B. || 17. add. A : κελύρισαι εἰς τοὺς μηκέτι ὄντας. || 18. ὄντα, οὔτω καὶ οἱ περὶ σε· οὔτε γὰρ φρόνησιν ἔχουσιν etc. B. || 19. subiecit A manca hæc : ὅτε δὲ πολλαῖς (πολύς αὐτοῖς;) συγκλεισμός, σοι (σου?) κατὰ τὴν οἰκουμένην (ὄντος), σοῦ [δὲ] τελευτήσαντος, τῶν περὶ σε διενεγκάντων (οἱ π. σ. δ.?) τὰ περὶ αὐτοὺς φώνουσι (φονεύσουσι?). V. Valerius. || 20. cod. A : ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀκούσας ταῦτα εἶπεν· Ὡ Ζεῦ, τὴν μὲν ἐπιβουλὴν δι' ἡς ἡμᾶς ἐπὶ τέλος ἄγειν **· διὸ οὕτως σοι ἔδοξεν, δέχου καμὲ τοιοῦτον ὄντα θνητόν. » Τοῦτο δὲ ἠβούλετο λέγειν, ὅτι καὶ Διόνυσος διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἀφ' αὐτοῦ κατεργασθέντων (suppl. θεοῖς συνέστιος) ἐστὶν, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Ἡρακλῆς, τρόπον δὲ [τινα] καὶ αὐτὸν ἔκρινε [διὰ] τῶν ἔργων [τῶν] ἀποδεδειγμένων εἰς ἅπασαν τὴν οἰκουμένην ἄξιον (τε) θεοῖς συνέστιον γενέσθαι.

Cap. XXXI. 1. A ita : Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Ὀλυμπιάδος πλεονάκις γραφοῦσης περὶ τοῦ Ἀντιπάτρου καὶ δεινοπαθούσης σκυ-

ἔφασαν εἶναι τὰ ἔθνη ὑποτεταγμένα τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι. Καὶ οἱ μὲν τοῦτο ἐσήμαινον. Μετ' αὐτοὺς δὲ παρεγένετο ὁ ἕτερος (13) Χαλδαῖος πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ ἰδὼν τὴν διάθεσιν τοῦ παιδίου (14) ἀνεβόησεν μεγάλως δακρύων καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ διέρρηξεν δεινοπαθῶν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἰδὼν αὐτὸν περιπαθῆ γενόμενον ἠγωνίασεν οὐ μετρίως, καὶ κελεύει αὐτὸν θαρροῦντα λέγειν τὰ ἐκ τοῦ σημείου θεωρούμενα· Ὁ δὲ λέγει ταῦτα· « Βασιλεῦ, οὐκέτι συγκρῖνῃ (15) τοῖς ζῶσι. » Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου ἀπαιτοῦντας αὐτὸν τὰ τῆς συγκρίσεως τοῦ σημείου ἀπεκρίθη αὐτῷ ταῦτα· « Κράτιστε βασιλεῦ πάντων ἀνθρώπων, ὁ μὲν τύπος ὁ ἀνθρώπινος σὺ εἶ· τῶν δὲ θηρίων αἱ μορφαὶ οἱ περὶ σε ὄντες εἰσὶν. Καὶ εἰ μὲν οὖν τὰ ἄνω μέρη ἔζη καὶ ἐν κινήσει ἦν, καθάπερ καὶ τὰ ζῶα τὰ ὑπὸ τούτων ὄντα, εὐάρμοστον (16) ἦν καὶ ἀγαθὸν τὸ σημεῖον· ὡσπερ [δὲ] τοῦτο μετέστη ἐκ τοῦ ζῆν, οὔτω καὶ σὺ, βασιλεῦ (17)· καὶ ὃν τρόπον τὰ θηρία τὰ ὑπὸ τούτων ὄντα (18) φρόνησιν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄγρια τυγχάνουσι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οὔτω καὶ οἱ περὶ σε ὄντες διακείνται ἀγρίως πρὸς σε (19). » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Χαλδαῖος ἐξῆλθε. Τὸ δὲ βρέφος καῆναι εἶπεν. Καὶ ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος τὰ καθ' ἑαυτοῦ διετύπου πράγματα καθ' ἡμέρας (20).

ΚΕΦ. ΛΑ΄.

Τοῦ δὲ Ἀντιπάτρου ἐπαναστάντος Ὀλυμπιάδι τῇ μητρὶ Ἀλεξάνδρου, ἐποίησεν εἰς αὐτὴν ὕπερ ἐβούλετο. Καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου πλεονάκις γραφοῦσης (1) αὐτῷ

digiorum interpretes convenire ac profiteri ecquid ejusmodi novitas minaretur, interminaturque quam sancte nisi ex fide dixerint. Unus igitur e præsentibus magno cum gemitu regi separato, « Eheu, inquit, malorum omnium, eh eu, mi rex! non enim jam bonus neque inter vivos homines ultra nominabere. » Sed cur ista sentiret interpres cum rex diligentius quæreret, hæc addit : « O quid enim, inquit, o vir summe, quicquid ex homine foetus hic habet, ad te pertinet : quod vero est subter atque beluile, quicumque tibi subditi sunt et subjecti. Si igitur ea pars quæ superna est viveret et moveretur, sicuti hæc, quæ infra sunt, faciunt, tu sane obtineres ac dominarere cunctorum. Sed quoniam secus est, in contrarium intelligendum : nisi quod ii quoque

ipsi dissidebunt, neque congruent : vides enim dispares formas, neque inter se amicas, ac prorsus beluile sævientes : atque hi quidem inter se omnes te oppetente dissentient dimicabuntque. » His dictis, interpres ierat aversurus scilicet si qua posset et exustus religiosius portentis illius minas. Alexander vero animo consternatus cum gemitu sic ait : « Pro bone Jupiter, quam bona res est ignoratio metuendorum ! » Sed hactenus illa animi commotio fuit. Ceteroqui viriliter et decore omnem expectatae mortis impetum opperiebatur. Quippe qui præter cetera eo quoque se solaretur, quod divinis honoribus haud procul foret.

XXXI. Ergo occasio moriendi talis fuit. Mater ejus ad eum scripserat super Antipatri et Divinopatri (*Cleopatras*?)

περὶ τοῦ Ἀντιπάτρου (ἤχθετο γὰρ ὡς μήτηρ περὶ Ἀλεξάνδρου) καὶ βουλομένης αὐτῆς διελθεῖν εἰς τὴν Ἑπειρόν, διεκώλυσεν αὐτὴν ὁ Ἀντίπατρος. Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου δεξαμένου τὰ γράμματα Ὀλυμπιάδος τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ γνοὺς δι' αὐτῶν τὴν ἐνεστηκυῖαν τῇ μητρὶ αὐτοῦ λύπην, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀντίπατρον Κρατερόν (2) τὸ ὄνομα εἰς Μακεδονίαν ἐπιμελητὴν αὐτῆς γενόμενον. Αἰσθόμενος δὲ Ἀντίπατρος τὴν ἐπίνοιαν Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν ἄφιξιν Κρατεροῦ καὶ εἰδὼς τοὺς στρατιώτας ἀνακομιζομένους ἀπὸ Ἀλεξάνδρου εἰς Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν, ἐνεκεν τούτου ἐφοβήθη λίαν, καὶ ἤλθεν εἰς δολοφονίαν Ἀλεξάνδρου, φοβούμενος περὶ ᾧν ἐπέγραψεν εἰς Ὀλυμπιάδα, μή ποτε εἰς παραφυλακισμὸν ἔλθῃ καὶ κακῶς τιμωρηθῆσεται (3). ἤκουσε γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιβεβηκέναι πολὺ πρὸς ὑπερηφανίαν διὰ τὰς ἐπιτελούμενας αὐτῷ πράξεις. Καὶ τοῦτο διαλογιζόμενος ἐσκεύασε φάρμακον δηλητήριο, ὃ οὐκ ἔφερεν ἄγγειον οὔτε χαλκοῦν οὔτε ὑάλινον, οὔτε κεράμιον, ἀλλ' εὐθὲς ἐρρήγηυτο· ἐν μολιβδίνῃ οὖν πυξίδι βαλὼν τὸ φάρμακον ὁ Ἀντίπατρος καὶ περικαθάψας ἄλλη πυξίδα σιδηρᾶ ἔδωκε τῷ ἰδίῳ υἱῷ, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Βαβυλῶνα Ἰόλλα (4) τῷ πιγκέρνῃ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, συλ-

λαλήσας αὐτῷ ὑπὲρ τῆς τοῦ φαρμάκου δεινότητος καὶ θανατηφόρου δυνάμεως (5), ὅπως ἐάν τι ἑαυτῷ ἐν τοῖς πολέμοις ὑπὸ τῶν πολεμίων συμβῆ, δεξάμενος καλὸν (6) τέλος λάθοι (7). Ἀφικόμενος δὲ ὁ υἱὸς Ἀντιπάτρου εἰς Βαβυλῶνα συνελάλησεν Ἰόλλα τῷ πιγκέρνῃ Ἀλεξάνδρου λάθρα περὶ τῆς τοῦ φαρμάκου δόσεως (8). Ἔτυχε δὲ Ἰόλλας τότε ἐν λύπῃ φερόμενος πρὸς Ἀλέξανδρον· πρὸ ὀλίγων γὰρ ἡμερῶν πατίσαντος Ἰόλλου, ὁ Ἀλέξανδρος βράδωι κατὰ τῆς κεφαλῆς δεδωκῶς ἐτραυματίσεν αὐτὸν δεινῶς· ὅθεν ὁ Ἰόλλας ὀργιζόμενος Ἀλεξάνδρῳ ὑπούργησε τῷ Ἀντιπάτρου υἱῷ πρὸς τὸ παρανόημα. Παρέλαβε δὲ σὺν αὐτῷ ὁ Ἰόλλας Μῆδιον τινα συνηδικημένον αὐτῷ. Διετάξαντο οὖν εἰς ἑαυτοὺς πῶς δώσουσι τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὸ φάρμακον πιεῖν. Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου ἀναπαυσάμενον ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ ἀπὸ δείπνου μεγάλου γενομένου, προσῆλθεν αὐτῷ τῇ ἐπαύριον Μῆδιος ἀξιώων αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ (9). Καὶ πεισθεὶς Ἀλέξανδρος τῇ τοῦ Μηδίου δεήσει, ἤκεν ἐπὶ τὸ δεῖπνον αὐτοῦ. Συνανεκλίθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ τινές (10). Τὸ δὲ μέλλον γίνεσθαι διὰ τοῦ φαρμάκου φόνιον ἐπιβούλευμα Περδίκκας τε καὶ Πτολεμαῖος καὶ Ὀλκιος (11) καὶ Ἀντίγονος καὶ Φίλιππος

καλιζεται μήτηρ οὔσα ἀνθρώπου. Καὶ λέγει μὲν Ἀντίπατρος ἅ βούλεται. Καταγράφει γὰρ αὐτῆς τὴν ἀτοπίαν καὶ διὰ ταῦτα πάλιν (φαιμένη) εἰς Ἑπειρόν διαδραμεῖν ἐβούλετο. Ἀλέξανδρος [δὲ], διαγνοὺς τὴν ἐνεστῶσαν πρὸς τὴν μητέρα Ἀντιπάτρου λύσιν, ἐχθρὰν καὶ μεταπέμψασθαι τὸν Ἀντίπατρον, πρὸς αὐτὴν εἰς Μακεδονίαν ἀπέστειλε Κρατερόν. αἰσθόμενος οὖν Ἀντίπατρος τὴν ἐπίνοιαν Ἀλεξάνδρου τῆς στρατιωτικῆς λειτουργίας, ἐπεβούλευεν αὐτῷ φόνον, εὐλαθούμενος μή ποτε εἰς προπηλακισμὸν ἔλθῃ etc. Quæ sequitur in cod. A pagina adeo exesas et evanidas literas habet, ut vix una alteraque vox legi queat. || 2. B et C ubique κάρτερος. || 3. κ. κ. ἐπιμ. add. ex C. || 4. Ἰούλλω... Ἰούλω codd. ubique. Mox pro πιγκέρνῃ codices B C ἐπικέρνῃ, sicuti etiam in sqq. In cod. A est ἀρχινοχόω. || 5. καὶ δεινῆς κατασκευῆς αὐτοῦ add. C. || 6. καλὸν om. B. || 7. C addit: καὶ ἐάν αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον θανάτῳ ἀπολέσῃ διὰ φαρμάκου, ἔσται μοι γαμβρὸς καὶ τὴν ἐμὴν θυγατέρα [γυναῖκα ἔξει]. || 8. καὶ δεινότητος add. C. Dein B: τοῦ Ἰούλλου οὖν ἐν λ. φερομένου π. Ἄλ. || 9. add. C: εἰς τὸ ἀνακλιθῆναι ἐν δείπνῳ. || 10. Antecedit in A: ἦσαν δὲ οἱ παρόντες κ'. Περδίκκας, Δι... ανος, Πύθων, Λεοννάτος, Κα..., Πύθετος [Πευκίστης], Πτολεμαῖος, Λυσίμαχος, Φίλιππος ὁ ἰατρός, Νέαρχος, Κριτίας, ..άνωρ, Ἰρακλείδης, Εὐρ.. πιος, Ἀρίστων Φαρσάλιος, Φιλ.. μηχανικός, Φιλώτας, (alia 3 nomina, quæ legi jam nequeunt). || 11. sic AB; Ὀλκιος C. Ὀλκίας alibi. Seqq. καὶ Ἀντίγ. (Ἀντίοχος cod.)... Λυσίμα-

simulatibus, petebatque ut ob id ipsum ad Epirum ire contenderet. Sed enim Alexander cum id virorum jurgium deduci vellet, statuit Antipatrum ad sese venire ex Macedonia, alio in locum ejus substituto. Quod ubi factum est, venenum Antipater laborat curiosum admodum efficaxque, idque per ministrum regi dari in convivio exegit potō. Igitur rex mox lectulo datur, ac diebus conpluseulis cum illa pernicie conluctatus, tandem causam ejusdem periculi esse ab Antipatro cognovit.

Id insecuta est quædam veluti indignationis cælitis ostentatio. Nebula quippe admodum crassa fœdaque interfusa omni aeri sudo die cuncta in tenebras verterat. Tum repente e nubibus draconis effigies ignitissima cælitus labitur mare usque, unaque cum illo præstantis aquilæ species volabat. Quod ubi factum est, Jovis quoque Babylonii simulacrum nutare cœpit. Et hisce factis, rursus draco una cum aquila sua ad cæli convexa remeavit, aquila sane vehens stellæ ejusdem fulgidum globum. Quod ubi homines visitavere, veluti prænuntiante divinitate quod gerebatur, Alexander quoque spiritu protinus vacuatur ac moritur.

Persis autem multa contentio erat cupientibus regem in

regno Persico sepelire, proque deo Mithra religionibus consecrare. Enimvero Macedones ad Macedoniam corpus indidem ferri, et solo patrio sepulcrisque majorum inferendum putant. Tum Ptolemæus, quod enim sciret apud Babylona Jovis oraculum esse veridicum, ejus dei sententiam differt, perinde uti jus erat (jusserit Reg.), consulturus. Deusque interrogatus sic ait:

Accipe quæ regis sedes cultusque dicetur.
Urbs colitur Nili propter umbrosa fluenta,
Æquoris in gremio, cereali dives anona,
Nomine Amazonidos quæ dicitur inclita Memphis.
Hic sibi templa dari sacrata sede recepto
Jussit cornigero genitus sub honore Lyæi.

XCI. Dato igitur hoc responso, nullus omnium refragatus est, quin ita fieret, ut deus jussisset. Igitur in Ægyptum corpus Alexandri ferebatur feretro quidem regaliter exornato, tumultuario vero conditorio e plumbi materia, quodque esset unguinibus atque pigmentis, quæ servandis corporibus sunt, tutius permanere. Ut igitur pompa vehiculoque regali ad Pelusium advelhi nunciatus est, omnes ejus regionis procures ac sacerdotes una cum diis ac religionibus

καὶ Σέλευκος καὶ Λυσίμαχος καὶ Εὐμένης καὶ Κάσσανδρος οὐκ ᾔδεισαν· οἱ δὲ ἄλλοι πάντες οἱ συνανακειμένοι Ἀλεξάνδρῳ μετεilhφεισαν τῆς παρανόμου πράξεως τοῦ φαρμάκου, καὶ συμπεφωνηκότες ἦσαν Ἰόλλᾳ τῇ οἰνοχόῳ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, δεδωκότες ὄρκους ἀλλήλοισι, ἵνα (12) διὰ τῆς κακοτέχνου ἐνέδρας ἀπαλλάξωσι τοῦ ζῆν τὸν βασιλέα Ἀλέξανδρον· ἐπεθύμουν γὰρ οἱ παράνομοι τὸν θάνατον Ἀλεξάνδρου ἰδεῖν, ὥστε κατασχεῖν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ. Συνανακλιθέντος δὲ αὐτοῖς, προσήνεγκεν αὐτῷ Ἰόλλας ποτήριον ἄδολον· λόγου δὲ προσπεσόντος διατριβῆς ἔνεκεν (13) καὶ διελυθὸς ἱκανοῦ χρόνου καὶ ἤδη τοῦ πότου παρεκτειναντος, ἐπέδωκεν ὁ Ἰόλλας ἕτερον ποτήριον ἔχον τὸ φάρμακον. Δεξιόμενος δὲ Ἀλέξανδρος σὺν τῇ συντυχίᾳ (14) καὶ πιὼν ἐξαίφνης ἀνεβόησεν ὡς τόξῳ πεπληγῶς διὰ τοῦ ἥπατος. Μικρὸν δὲ ἐπισχῶν χρόνον καὶ τὴν ὀδύνην ἐγκαρτερήσας ἀπῆει πρὸς ἑαυτὸν, ἐντειλάμενος τοῖς παροῦσιν ἐπὶ τῇ δειπνῷ μένειν.

ΚΕΦ. ΛΒ΄.

Οἱ δὲ ἀγωνιάσαντες διέλυσαν παραχρῆμα τὸ δειπνον· ἔξωθεν δὲ ἰστάμενοι ἀπεκαρᾶδόνουν τὸ συμβησόμενον (1). Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἑαυτὸν προιέμενος, « Ὡ Ῥωξάνη, φησὶ, μικρὸν ἐμοὶ χάρισαι σεαυτὴν. » Καὶ ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενος ἀπῆλθε εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ καὶ κατεκλίθη. Ἡμέρας δὲ γενομένης ἐκέλευσε τὸν Περδίκκαν καὶ Πτολεμαῖον εἰσελθεῖν πρὸς αὐτόν· εἶπε δὲ ὅπως ἄλλος τις μὴ εἰσέλθῃ σὺν αὐτοῖς, ἄχρις ἂν διαθήσεται. Ἐξαίφνης δὲ ἐκ τῶν Μακεδόνων ἐγένετο βοή καὶ συνδρομὴ πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ παλατίου τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὸ ἀνελεῖν τοὺς σώματοφύλακας αὐτοῦ, ἐὰν μὴ δεῖξωσιν αὐτοῖς τὸν βασιλέα. Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου πυνθανομένου περὶ τοῦ θορύβου, προσῆλθεν αὐτῷ Περδίκκας (2) καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. Προσέταξε δὲ Ἀλέξανδρος τὴν κλίνην αὐτοῦ ἐπαρθῆναι καὶ τεθῆναι εἰς ἓνα τόπον ὑψηλὸν

χος add. ex C. || 12. ἀλλήλοισι· ἐπεθύμουν γὰρ ἰδεῖν πραγμάτων Ἀλεξάνδρου. B. || 13. addit B : τοῦτο πιὼν ᾔδει, quae delevi, addens mox e C verba καὶ ἦδη τ. π. παρεκτ. || 14. Ἀλ., ὡς ἦν συνάρων λόγους τινὰς μετὰ τῶν ἀνακειμένων καὶ πιὼν. C. ||

Cap. XXXII. 1. Cod. C pergit ita : Καὶ εὐθὺς ὁ ἄλλῃ ἐμελανοῦτο, καὶ οἱ ἀστέρες τὸ πραχθὲν μὴ φέροντες βλέπειν τὴν ἑαυτῶν ἡμιβλυσαν λαμπρότητα. Ἐγνωκίως δὲ Ἀλέξανδρος τὸ εἰς αὐτὸν πραχθὲν, οἰμώξας σὺν δάκρυσιν ἔφη τοῖς συνανακειμένοις· « Ἀνάστητε, λέγων, ὦ φίλοι μου, λοιπὸν τοῦ καθεῦδειν· οὐκέτι Ἀλέξανδρος μεθ' ὑμῶν, οὐκέτι τῆς φωνῆς μου ἀκούσατε, οὐκέτι λοιπὸν σὺν ἐμοὶ ἔσεσθε. Οἱμοί, πρὸς ἧδην κατεπείγομαι φθάσαι. Καὶ, ὦ Ῥωξάνη, ἔφη, μικρὸν ἐμοὶ χάρισαι σεαυτὴν. » Καὶ ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενος κατεκλίθη εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ. Ταῦτα Μακεδόνες ὡς ἤκουσαν, τοῦ δειπνοῦ εὐθὺς ἐξανίσταντο, καὶ τὸν θρῆνον ἐκ πολλοῦ πόνου ἐλευινῶς ἐποίουν, καὶ « Ὡ οἶόν τι γέγονεν, ἔλεγον, καὶ τίς ἡμῶν εἶσθε τῆς ἡμέρας τὸν λύχον; Τίς τὴν τῶν Μακεδόνων καταλαβεῖν ἠθέλησε δύναμις; Τίς δὲ καὶ τὴν ἡμῶν χαρὰν εἰς πένθος μετέστραψε; Διὰ τί δὲ καὶ ἡ ἐσπέρα ταύτη γέγονεν ἢ παγκακίστη, ἢ φονεύτρια; Διὰ τί δὲ ὁ ταῦτα κατατολήσας παραχρῆμα ἀνάρπαστος οὐκ ἐγγόναι, ἀλλὰ τελευτήσαντος Ἀλεξάνδρου, αὐτὸς τοῖς ζώσι συνεῖ; Λοιπὸν Μακεδόνας ἔλαθον θρῆνος καὶ μέλος καὶ οὐαί, καὶ ἐν τούτοις πᾶσιν ἡ νύξ ἐτετέλεσθη. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸ χεῖρον προέκοπτεν, ἐκέλευσε δὲ Περδίκκαν καὶ Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν etc ut in B. Narrationem codicis A integram dare non possumus, quum initium ejus in paginam incidat ubi verba fere omnia prorsus sint oblitterata. Quae in sequenti pagina supersunt, ita se habent: ... τὸν καλούμενον Εὐφράτην, ὃς διὰ μέσης τῆς Βαθυλώνας διαρεῖ. Ταύτην ἐκέλευσε ἀνοῖξαι καὶ μηδὲνα προσεδρεύειν * πάραυτα ὃν τρόπον εἰώθησαν φυλάττειν. Ἀναχωρησάντων δὲ πάντων καὶ τῆς ὥρας μεσονυκτίου γενομένης, ἐξανάστας ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τῆς κλίνης, ἀπέσθεσε τὸν λύχον καὶ τὰς θύρας ἐξελθὼν τετραποδιστὶ ἐπορεύετο πρὸς τὸν ποταμὸν γενόμενος. Προσελθὼν δὲ πλησίον περιεβλέφατο, καὶ ἰδὼν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Ῥωξάνην προστρέχουσαν αὐτῇ, ὑπονοήσας ἐν τῇ μεταστάσει τὴν αὐτὴν πάντα διανοεῖτο εἶρην τι ἄξιον τῆς ἑαυτοῦ τόλμης. ** ἐπηκολούθει τὴν κορυφασίαν (κρυφαῖαν?) ἐξοδὸν αὐτοῦ ἐν τῷ σκ [ότρω] καὶ τὸν στεναγμὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου σπανίως μὲν ἀναφωνοῦντος, ἐξαιτοῦντος δὲ τὴν Ῥωξάνην τήνδε ἐπακολουθήσασαν. Ὡς δὲ ἡσύχασεν, ἦδε αὐτὸν παραλαβοῦσα ** εἶπεν· « Ὡ Ῥωξάνη κρ... σεαυτὴν χάρις τῆν ἐμὴν δόξαν ἀφαιρεῖσθαι [Arrian. VII, 26 : εἰργόμενον γὰρ ὑπ' αὐτῆς (sc. Ῥωξάνης) ἐποιμώξαντα εἶπειν (sc. Ἀλέξανδρον) τις εἶπεν] ὅτι ἐφθόνησεν ἄρα δόξης αὐτῇ τῆς ἐς ἅπαν ὡς θεῶν γεγενημένων.]· πλὴν ὅμως ταῦτα μηδεὶς ἀκούσῃ. » Πάλιν δὲ ὑ[π' αὐτῆς] κατεχόμενος λάθρα ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον. — Ἡμέρας δὲ γενομένης ἐκέλευσε Περδίκκαν καὶ Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον εἰσελθεῖν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὅπως ἄλλος μὴ εἰσπορευθῆ πρὸς αὐτὸν μέχρις ἂν.... περὶ τῶν πραγμάτων. Ὁ δὲ [ἐτράπετο] πρὸς τὸ γράφειν τὴν διαθήκην, παρακαθιστάμενος ἑαυτῷ Κομβάρην καὶ Ἐρμογένην ἄνθηα παιδιάρια. Ὁ δὲ Περδίκκας ὑπονοήσας τὸν Ἀλέξανδρον καταλειπεινάι τὰ πράγματα τῷ Πτολεμαίῳ διὰ τὸ πολλάκις πρὸς αὐτὸν εἰρηκέναι ὑπὲρ τῆς Πτολεμαίου γενέσεως, ἐτι δὲ Ὀλυμπιάδα [εἰ] ρηκέναι φοβεράν, ὡς ἦν ἐκ Φιλίππου, λαθὼν τὸν Πτολεμαῖον κατὰ μόνας ἐξορκίζει, εἰ γίνοιτο Ἀλεξάνδρου πραγμάτων διάδοχος, μερίζει τὰ πράγματα αὐτῷ τὰ κοινῇ συγκριθέντα. Τὸν ὄρκον ὑπομείνας Πτολεμαῖος καὶ οὐδεμίαν ἔννοιαν ἔχων ὑπὲρ ὧν ὁ Περδίκκας ὑπενόει, καὶ αὐτὸς [γομ] ἶξ [ων] τὸν Περδίκκαν διάδογον εἶναι τῶν πραγμάτων, διὰ τὸ πολὺ πρότερον παρ' Ἀλεξάνδρῳ [πρὸ] πάντων κατὰ ἀνδρείαν καὶ ὄνησιν ἠγγεῖσθαι, ὀρκίζει αὐτὸν τὸν αὐτὸν ὄρκον ἐν μέρει. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιγενομένην νύκτα γενόμενος πρὸς τὸ γραφῆναι, ἐκέλευσε πρὸς αὐτὸν καλεῖν τὸν Περδίκκαν καὶ Ὀλίαν καὶ Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον. Αὐτοὶ μὲν εἰσῆλθον, καὶ ἐξαίφνης ἐκ τῶν Μακεδόνων πάντων ἐγένετο βοή καὶ συνδρομὴ πρὸς τὴν αὐλὴν Ἀλεξάνδρου etc. ut in codd. B C. || 2. Ἀντίοχος (i. e. Ἀντίγονος) C. || 3. sic dedi ex A pro εἰς ἀγιασμὸν, quod est in B C; δι' ἑ. 0. ἐξάγειν om. C. || 4. ἐπι

suis obviam processere, juniorem Sesonchosim venerati. Vulcani quoque appellatione salutabant, quod hunc praeceteris deum illa pars arbitraretur orientis.

XCII. Enimvero exim ex sententia numinum prophetes docet, non apud Menphim sacrum corpus, verum Alexandriam pervelii oportere, quod illi loco et auctor conditus

fuerit, et tutela vel maxima perpetuo futura nosceretur. Perinde enim inexpugnabilem locum illum praesagiis nosci, ut ipse quoque indefessae virtutis est habitus. Erigitur ergo aedes quam maximo opere ad instar templi, quod etiam nunc Alexandri nominatur.

[EADDEM E CODICE A.]

Ἐπειδὴ [δὲ] παρῆλθον οἱ Μακεδόνες, μετεστήσαντο (1. μετεκαλέσατο) πάλιν τοὺς περὶ Περδίκκαν καὶ Ὀλκίαν, καὶ κατασχὼν ἐκέλευσεν ἀναγινώσκειν τὴν διαθήκην. Ἔστι δὲ τοῦ μερισμοῦ τῆς διαθήκης ἀντιγράφων (1. ἀντίγραφον) τὸ ὑποτεταγμένον, δ' ἔλαβε παρ' Ἀλεξάνδρου Ὀλκίας.

Διαθήκη Ἀλεξάνδρου.

Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος υἱὸς Ἀμμωνος καὶ Ὀλυμπιάδος Ῥοδίων τάγμασι καὶ ἄρχουσι, βουλῇ, δῆμῳ χαίρειν. Ἡμεῖς τὰς πρὸς Ἡρακλέους γόνον (1. προγόνου) ἡμῶν στήλας ωρισθ... (ὄρισθείσας ὑπερβαλόντες, τοῦ?) πεπρωνόμου (1. πεπρωμένου) μετὰ τῆς τῶν θεῶν ἐννοίας τυγχάνειν μέ[λλ]οντες [ἐκρ]ίναμεν ἐπιστήναι ἡμῖν (1. ὑμῖν) ἅπερ ἐγνώκαμεν, ἡγούμενοι μάλιστα ἡμᾶς (ὑμᾶς) τῶν Ἑλλήνων ἐπιτηδείους [φύ]λ[ακ]ας τῶν ὑπ' ἐμοῦ κατεργασθέντων πόνων, ἅμα δὲ καὶ ἀγαπῶντες τὴν ἡμετέραν (ὑμ.) πόλιν. Διὸ καὶ ἐγράψαμεν [τὴν] φρουρὰν ἐξαγαγεῖν τῆς πόλεως, ὅπως μετέχουσα τῆς παρρησίας εἰς τὸν αἰῶνα διαφυλάττειν (... ἀττή τὴν?) ἐλευθερίαν, ἅμα δὲ καλ... μενο.. διαφυλαχθῆναι παρ' ἡμῖν (ὑμῖν) τὸ ἡμέτερον τέμιον (sic)· οἶδαμεν γὰρ τὴν πόλιν ἡμῶν (ὑμ.) εὐχάριστον οὔσαν καὶ μνήμης ἀξίαν· διὸ καὶ φανησόμεθα πεφροντικότες αὐτῆς (ὥστε) οὐκ ἴσον τῆς ἰδίας πατρίδος, καὶ ἡμῖν ἄξιος (ἀξίως). [Ἐποιησά]μεθα γὰρ τὴν αἴρεσιν τῶν πραγμάτων τοιαύτην, δίδοντες μετὰ παρρησίας τὴν χώραν

ὥστε πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν στρατευμάτων παραπορευομένην ὄρᾳ αὐτὸν, εἰσάγειν (3) δὲ μόνους Μακεδόνας καὶ δι' ἑτέρας θύρας ἐξάγειν. Ποιήσαντος δὲ τοῦ Περδίκκου τὰ προσταχθέντα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, εἰσπορευόντο οἱ Μακεδόνες μόνοι καὶ ἐθεώρουν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἦν ὃς οὐκ ἐδάκρυε τὸν τηλικούτον βασιλέα (4) Ἀλέξανδρον κατακείμενον ἐν κλίνῃ ἡμιθανῆ. Ἄνῆρ (5) δὲ τις ἐξ αὐτῶν τῷ μὲν εἶδει οὐκ εὐπρεπῆς (6), ἰδιώτης δὲ (7), ἐξελθὼν πλησίον τῆς κλίνης Ἀλεξάνδρου εἶπεν (8)· « Ἐπ' ἀγαθῷ μὲν, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, Φίλιππος δ πατήρ σου ἤρξεν, ἐπ' ἀγαθῷ δὲ καὶ σὺ, βασιλεῦ· σὺ μὲν προσλαμβάνεις ἡμᾶς (9)· καλὸν οὖν ἡμᾶς σὺν σοὶ ἀποθανεῖν τῷ ποιήσαντι πόλιν Μακεδονίας ἐλευθέραν (10). » Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δακρῦσας ἐξέτεινε (11) τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐμφάσιν ποιούμενος παρακλήσεως.

ΚΕΦ. ΛΓ'.

Καὶ κελεύσας εἰσελθεῖν ὑπομνηματογράφον εἶπε περὶ Ῥωξάνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· « Ἐὰν γένηται μοι ἐκ Ῥωξάνης τῆς ἐμῆς γυναικὸς παιδίον ἀρσενικόν, ἐκεῖνος βασιλεύετω Μακεδόσι· ἐὰν δὲ θῆλυ γένηται, ἐλέσθωσαν δὲ ἂν βούλωνται βασιλέα (1). » Ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐγένετο περὶ τὸν ἀέρα ὑμίχλη καὶ ἐφάνη μέγας ἀστὴρ κατερχόμενος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ σὺν αὐτῷ ἀετός, καὶ τὸ ἀγαλμα Βαβυλῶνος, δ' ἐκάλουν Δία, ἐκινήθη. Ὁ δὲ ἀστὴρ πάλιν ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν· ἠκολούθησε δὲ αὐτῷ καὶ ὁ ἀετός. Κρυθέντος δὲ τοῦ ἀστέρος εἰς τὸν οὐρανόν, ἐκοιμήθη ὁ Ἀλέξανδρος τὸν αἰώνιον ὕπνον.

τῷ γεγονότι συμπτώματι add. A. || 5. Πευκῶς δὲ τις ἐξ αὐτῶν ἀνῆρ A. || 6. ἀπρεπῆς B C. || 7. καὶ οὐδεμίας ἀξιόσεως ὑψηλούμενος add. A. || 8. ὡς φρονήσει κεκοσμημένος εἶπεν C. || 9. ἐπ' ἀγαθῷ δὲ καὶ σὺ προσλ. ἢ. C; ἐπ' ἀγαθῷ δὲ καὶ σὺ μεταλαθὼν τὴν φω (sic), Μακεδονιστὶ εἶπεν δακρῦων, σὺ ἡμᾶς εἰ ἀπολείψης, ἀπολοῦμεν Μακεδονίαν· σοῦ δὲ τελευτῶντος καλὸν καὶ τοὺς Μακεδόνας συναποθανεῖν σοὶ τῷ ποιήσαντι Μακεδονίαν ἀξίαν τῆς Διός. || 10. τῷ ποιήσαντι πᾶσαν Μακεδονίαν καὶ πόλιν αὐτῆς ἐλευθέραν C. || 11. ἐξετείνας καὶ λαθῶν τὸν Μακεδόνα τῆς χειρὸς ἐμφασιν ἐποιεῖτο π. A.

Cap. XXXIII. Post hæc multa interponit cod. C, quæ ignorant codd. A B. Ac primum quidem introducit Bucephalum verbis hisce : Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Βουκέφαλος ἵππος μέσον πάντων δρομαῖος εἰσῆλθε καὶ πλησίον Ἀλεξάνδρου ἐπιστάς ἤρξατο τοῖς δάκρυσι καταλοῦειν τὴν κλίνην. Κοπετὸς δὲ μέγας ἐγένετο Περσῶν ὀμοῦ καὶ Μακεδόνων ἐπὶ τῇ τοῦ ἵππου δακρυροΐᾳ. Deinde sequitur epistola Alexandri ad Olympiadem, cui alia quædam subjunguntur. Sed antequam hæc exseribamus, videamus de testamento Alexandri.] Mentionem ejus codd. B et C absolvent paucissimis; plura ex eo affert Valerius, ea scilicet quæ pertinent ad distributionem provinciæ; sed ne hæc quidem integra dedit, uti colligas ex codice A quamquam alia multa quæ de iis apud Valerium leguntur omittente. Aliam vero partem testamenti apud Rhodios depositi (ut jam Diodorus tradit) unus exhibet codex A misere tamen laceram tum auctoris omnia truncantis negligentia, tum conditione codicis, ejus ultimum folium vermium morsu multis locis perforatum est, ejusque folii in altera pagina initium singularum linearum delevit is, qui folia codicis conglutinavit. Ego satis habeo verba uti leguntur transcripsisse. Igitur post verba ἐμφασιν ἐποιεῖτο παρακλήσεως cod. A pergit : Ἐπειδὴ [δὲ] παρῆλθον οἱ Μακεδόνες etc., quæ vide supra.

CXXIV. Quo ubi consecratas reliquias intulere, visum Ptolemæo est testamentum quoque quod scripserat moriens publice recitari : idque lectum est ferme ad hanc sententiam scriptum :

« Alexander rex Macedonum dicit. Primum mando jubeoque, Arrhidæum Philippi filium interim regni mei fieri successorem. Sed enim si fuerit mihi filius e Roxane, huic nomen et regnum nostrum pariter concedendum. Quod si e Roxane puella edetur, sit Macedonum optio,

quemnam sibi regem ipsi substituant. Optatus porro constitutusque rex Argiadum regiam veteremque principatum servare debet. Hisce Macedones consueta dependent, Olympiadi autem matri meæ, si ita volet, licebit Rhodi degere, vel in eo quem malebit loco, accipienti cuncta hæc quæ me superstite consequatur. Præfectum autem Macedonia Craterum fieri mando, eique Philippi filiam conjugari. ** Philotam etiam jubeo satrapie præesse Hellesponticæ universæ, uxoremque ei fieri Olci sororem. Cappadociam quo-

ἐκάστῳ ... ἐνῆ (ἐν ἤ?) * * πρῶτον ἀφ' οὗ (ἀφ' οὗ) γεννηθέντες εἰς τοῦτο προήλθομεν δόξης. Συντετάχαμεν δὲ τοῖς ἐπιμεληταῖς [τῶν χ] ωρίων ἀποστειλάντες στρατιας σὺν [χρυσοῦ] νε νομισμένου τάλαντα (ταλάντοις*) τοῖς κατ' Αἴγυπτον· καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν συνετετάχα[μεν] ... κνα ἀποκομισθῆναι· τὴν δὲ διάταξιν τῆς διασαφήσεως οἱ κατ' Αἴγυπτον κρίνωσιν ἡμεῖς συγχωροῦμεν. Ἐντελλάμεθα δὲ καὶ Θήβας [[ἄς] ἐπανορθοῦν ἐκ τῶν βασιλικῶν χρημάτων καλῶς, κρίναντες ἡτυχηκῆναι καὶ σεσωφρονισμένους ἐκ τῶν ἡμαρτημένων εἰς ἡμᾶς διδόνσθαι καὶ σῖ[τον ἐκ] Μακεδονίας Θηβαίους τοῖς κατερχομένοις εἰς Θήβας ἄχρις ἂν εὐανδρίσαι ἢ χώρα. συντετά[χαμεν] δὲ καὶ ἡμᾶς δοῦναι εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῆς πόλεως χρυσοῦ τάλαντα τε' καὶ τριηρεῖς... ὅ[πως] ἀσφαλῶς ἐλευθεροὶ ἦτε· καὶ σίτου ἐλευθερίας ἕξ Αἰγύπτου δωρεάν [κατ' Αἴγυπτον] πυροῦ μεδίμνους β, καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας διὰ τῶν οἰκονόμων καὶ ἐκ τῶν σύνεγγυς ἡμῖν τόπων πυροῦ μεδίμνους β, καὶ χώρα ὑμῖν καταμετρησάσαι, ὅπως ἔχητε ἐν τῷ χρόνῳ αὐτάρκη σίτον καὶ μηδενὸς [ἐνδῆ]εσθαι, ἔχειν (ἐνδῆσθε, ἔχητε) δὲ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀξίως. Τότε (Τόδε τῷ) ἐπὶ Μακεδονίας ἐπιμελητῆ Κρατερῷ ἐστάλαμεθα (ἐνετείλαμεθα) καὶ τῷ Αἰγύπτου σατράπῃ Πτολεμαίῳ καὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν Περδίκκῃ καὶ Ἀντι[γόνῳ]· ὑμῖν δὲ πάλιν ἐντελλόμεθα, λαβόντες τὴν ἐπιστολὴν παρὰ Ὀρκία (1. Ὀρκία) τοῦ ἀποδιδόντος ὑμῖν [αὐτὴν τὸ] συμφέρον τὸ ἴδιον σταθμωμένους μὴ ἀγνοῆτε, ὅτι δὲ ἡμῖν συνεῖται τούτους βραβεύειν [εἰς τὴν ὑμετέραν πόλιν συνάξειν· μάλιστα δὲ πέπεισμαι πειθαρχεῖν ὑμᾶς τοῖς ἐμοῖς λόγοις· Πτο[λεμαῖος δὲ] τοῦ ἐμοῦ σώματος γιγνόμενος φύλαξ καὶ ὑμῶν φροντίζει· ὅτι δὲ συνήσει (συνοίσει?) αὐτῶν δὲ κατ' ἰδίαν· μὴ οὖν νομίζετε παρατεθεῖσθαι τὴν διαθήκην ὑμῖν εἰκῆ, τοὺς δὲ ἐπιμελητάς τῆς [βασιλεί]ας βραβεύειν, εἴ τις δὲ ἐκ τίνος (sic) θεωρίας τῶν ἐπιμελητῶν ἢ διαιρέσεις (ἢ διαίσεις?). Ἀποδεικνύουσα (Ἀποδείκνυσι) βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἄμμωνος καὶ Ὀλυμπιάδος βασιλείας (βασιλέα) Μακεδονίας ἐπὶ μὲν τοῦ παρόντος Ἀραδαῖον (sic) τὸν υἱὸν Φιλίππου· ἐὰν δὲ γένηται ἐκ Ῥωξάνης υἱὸς Ἀλεξάνδρου, ἐκεῖνον εἶναι βασιλέα καὶ ὄνομα ἐπιθεῖναι αὐτῷ δ [ἂν] δόξῃ Μακεδόσιν· ἐὰν δὲ θῆλυ γεννηθῆ ἐκ Ῥωξάνης, ἐλέσθωσαν Μακεδόνες οἷον βούλωνται βασιλέα, ἐὰν μὴ βούλωνται Ἀρα-

δαῖον τὸν Φιλίππου υἱόν. Ὁ δὲ αἰρεθεὶς διαφυλαττέτω τὴν ... ἀδων ἀρχὴν, καὶ συντελείτωσαν Μακεδόνες ἀργ.... μετὰ τοῦ βασιλέως τὰ νομιζόμενα. ἔ... ἔστω Ὀλυμπιάδῃ τῇ μητρὶ Ἀλεξάνδρου κατοικεῖν ἐν Ῥόδῳ, ἐὰν Ῥόδιοι συνδοκήσωσιν· [οὐ γὰρ ἔστ]ιν ἐξουσία πράττειν τι ἄνευ Ῥοδίων· ἐὰν δὲ μὴ βούληται κατοικεῖν ἐν Ῥόδῳ, γιγνέσθω [δ' οὖ] βούληται λαμβάνουσα τὰς αὐτὰς προσόδους ἅς καὶ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐ[λάμ]βανεν· Ἄχρι τοῦ δόξαι Μακεδόσιν βασιλέα ἀποδεῖξαι, βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἄμμωνος [καὶ Ὀλυμπι]άδος υἱὸς ἀποδείκνυσι ἐπιμελητάς τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας, πάσης Μακεδονίας μὲν [Κρα]τερὸν καὶ γυναῖκα τούτῳ κοινήν τὴν Φιλίππου θυγατέρα τοῦ γενομένου βασιλέως Μα[χε]δον]ίας, Λυσίμαχον δὲ ἐπὶ Θράκης καὶ γυναῖκα τούτῳ Θεσσαλονίκη τὴν Φιλίππου τοῦ βασιλέως γενομένου Μακεδονίας θυγατέρα· εἰδῶσι δὲ τὴν ἐφ' Ἑλληστον τῷ σατράπῃ (1. Ἑλλησπόντῳ ἀπάσῃ) Ἀλεῶνα (Λεοννάτῳ) καὶ γυναῖκα τούτῳ Κλε[ον]ίχην τὴν ἀδελφὴν Ὀλκίου· Παφλαγονίαν δὲ καὶ Καππαδοκίαν Εὐμένει τῷ ὑπομνηματογράφῳ· τοὺς δὲ νησιώτας ἀφήσιν ἐλευθέρους καὶ ἐπιτρόπους αὐτῶν Ῥοδίους [εἶ]ναι· Παμφυλίαν δὲ καὶ Κιλικίαν [καὶ Καρίαν Ἀντι]γόνῳ. Τούτων δὲ πάντων μέχρι τῶν ἐντὸς Ἄλως ποταμοῦ χώρα παρεχέτω (τούτοις πᾶσα ἢ ἐντὸς ἄ. π. χ. παρεχέσθω). Τῆς δὲ Βαβυλῶ[νος καὶ] τῆς προσηκούσης αὐτῇ [σατράπῃ] εἶναι κελεύω vel tale quid] Σέλευκον ὀπλοφόρον· Φοινίκης δὲ καὶ Συρίας τῆς κοίλης καλουμένης Μελέαγρον· Αἰγύπτου Περδίκκαν, καὶ Λιβύης καὶ * Πτολεμαῖον καὶ γυναῖκα τούτου Κλεοπάτραν τὴν ἀδελφὴν Ἀλεξάνδρου· τῆς δὲ ἐπάνω τῆς Βαβυλωνίας χώρας στρατάρχην καὶ ἐπιμελητὴν Φανοκράτην καὶ γυναῖκα τούτου Ῥωξάνην τὴν Βακτριανήν. Προστάσει δὲ τοῖς ἐπιμεληταῖς τῆς βασιλείας κατασκευάσαι πύελον χρυσοῦν ἀπὸ τάλαντων σ', εἰς ἣν τεθήσεται τὸ Ἀλεξάνδρου σῶμα τοῦ Μακεδονίας βασιλέως, ἀποστειλεῖ δὲ καὶ Μακεδόνας τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἡσθηνηκότας εἰς Μακεδονίαν, καὶ εἰς Θεσσαλίαν τοὺς ὁμοίως διαχειμένους· δοθήτω δὲ χρυσοῦ τάλαντα γ' ἀποστειλεῖ δὲ εἰς Αἰγὰς τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως πανοπλίαν καὶ χρυσοῦ νενομισμένου τάλαντα (suppl. ν' ex Valer.) τῷ Ἡρακλεῖ ἀκροθίνια (τῆς) τοῦ πολέμου στρατιᾶς· ἀποστειλεῖ δὲ καὶ εἰς Δελφούς τῶν ἐλεφάντων τοὺς ὀδόντας καὶ τῶν

que et Paphlagoniam Eumeni gerendam permitti placet. Eos vero qui in insulis sunt liberos suique juris esse præcipio. Antigonus Cariae præsit, Casanderque Bæotiae, eisque omnibus præesse Antipatrum oportebit. Uton Syriae rector esto: Babyloniae vero et adjacentium regionum perficio Seleucum. Phœnicem ac Syriam Cœlen Meleagro regendam permitti decrevi, Ægyptum Perdiccae, Libyam Ptolemæo, cui etiam Cleopatram conjugari oportebit sororem meam. Regionum porro quæ supra Babyloniam sunt curam Phanocrati permitti præcepi, eique uxorem Roxanem Bactrianam dari. His igitur omnibus mando repositorium corpori meo fieri

auri magnorum talentorum sex. Quicumque autem Macedonum Thessalorumve provector sit ætate atque ad solum genitale voluerit ire, his fieri facultatem, quibus singulis tria milia drachmarum adnumerari conveniet. Argos autem mitti arma quibus ipse usus sum, et auri signati drachmas L, eaque Herculi consecrari volo. Delphos quoque mitti præcepi eboris quod in aula mea fuit, draconumque terga et pateras aureas XIII, primitias scilicet operum nostrorum. Milesiis etiam ad reformationem oppidi sui dari præcipio auri signati drachmas C et L tantumdemque auri materiae. Volo autem Perdiccam, quem Ægypto impera-

δρακόντων τὰς δορὰς καὶ φιάλας χρυσᾶς ἰγ', ἀκροθίνια τῆς στρατιᾶς. Δοθήτω δὲ καὶ Μιλησίοις εἰς ἐπισκευὴν τῆς πόλεως χρυσίου νενομισμένου τάλαντα ρη' καὶ Κινδίοις (Ι. Κινιδίοις) γέατ. Βούλομαι δὲ καὶ Περδικαν καταλιπὼν βασιλέα σὺν (ἐν?) τῇ κτιζομένη Ἀλεξανδρεία * * ὥστε μένειν μακαρίως μελλομένην τῶν πάντων δεσπύζοντι μεγάλῳ Σεράπιδι καὶ ἀνθρώπων (ἐνιαύσιον?) καταστῆναι ἐπιμελιστὴν τῆς πόλεως· κληθήσεται δὲ ἱερεὺς Ἀλεξάνδρου· καὶ προσελεύσεται μεγίστη πόλει (μεγίσταις πόλεως?) δόξαις, κεκοσμημένους χρυσέῳ στεφάνῳ καὶ πορφυρίδι, λαμβάνων ἐνιαύσιον τάλαντον· καὶ οὗτος ἔσται ἀνύβριστος καὶ πάσης λειτουργίας ἀπολυθήσεται. Λήψεται δὲ ὁ τοιοῦτος τὴν τάξιν ταύτην ὁ διαφέρων ἐν γένει τῶν ἄλλων πάντων, καὶ μένει αὕτη ἢ δωρεὰ αὐτοῖς δὲ καὶ ἐγγόνοις. Ἀποδείκνυσι βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ἰνδικῆς βασιλέα τῆς μὲν παρατεινούσης παρὰ τῷ Ὑδάσπῃ ποταμῷ Ταξιάδην ([Ταξίλην), [τῆς δὲ] περιεχομένης (ἐπεχ.) ἀπὸ τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Πῶρον, [τῆς δὲ] ἐπὶ δαλιδῶν (Παροπαμισῶ) Ὁξυδράκην (Ὁξυάρτην) τὸν Βακτριανὸν τὸν Ῥωξάνης πατέρα τῆς Ἀλέξανδρου γυναῖκος, τὴν δὲ Δρακουσίαν (Ἀραχωσίαν) καὶ δραπυάλην (Δραγγήνην) τῇ Βακτριάνῃ (καὶ τὴν Βακτριανὴν) καὶ Σουσιανὴν (Σογδ.) [ἀφίησι] Φιλίππῳ· τὴν δὲ παρουδίαν (Παρθυαίαν) καὶ τὰ ἐχόμενα αὐτῆς Συρταμίαν (τὴν ἐχομένην α. Ὑρκανίαν) Ἀρταφερνήν (Φραταφέρνη)· καρδανίαν (Καρμανίαν) δὲ Ἐλληπολέμῳ· τὴν δὲ Περσίδα Πευκῆστη σατράπῃ· Ὁξύντην (Ὁξυδάτην?) μεταστῆσαι (μεταστῆναι κελεύει) ἐπὶ τῆς Μηδίας. Ἀποδεικνύει βασιλεὺς Ἀλέξανδρος βασιλέα τῆς Ἰλλυριδος Ὀλκίαν· δίδωσι δὲ ἵππους ἄγεσθαι ἐκ τῆς Ἀσίας φ', τάλαντα γ' ἀπὸ δὲ τούτων κατασκευαζέτω ἱερὸν καὶ ἀναθέτω ἀνδριάντας Ἀμμωνος, Ἡρακλέους, Ἀθηνᾶς, Ὀλυμπιάδος, Φιλίππου· ἀνατέθωσαν δὲ καὶ οἱ τῆς βασιλείας ἐπιμεληταὶ εἰκόνας Ὀλκίου περιμέτρον ἐν ἀγγυίρας (sic) καὶ ἀνδριάντας χρυσέας ἐν Δελφοῖς· ἀναθέτω δὲ καὶ Περδικας εἰκόνας χαλκᾶς Ἀλεξάνδρου, Ἀμμωνος, Ἡρακλέους, Ὀλυμπιάδος, Φιλίππου. Τούτων δὲ πάντων (οὔτοι δὲ πάντες?) ἔστωσαν θεοὶ, ἐποίει αἱ Ὀλυμπία ἠρακλῆς (ὁποῖος ὁ Ὀλύμπιος Η.?) πρῶτος γεν ἄρης

(γενάρχης?) Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. Hactenus testamentum. Addit auctor :

Οὗ τοσούτους δὲ βασιλεῖς Ἀλέξανδρος πολεμῶν ἐνίκησεν ὅσους τελευτῶν κατέλειψεν. Ἐβίωσε μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἔτη λ' etc. quæ item leguntur in B C. cap. 35.

[E CODICE C.]

Γνοὺς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἑαυτὸν ἦδη τελευτᾶν, ἔδοξεν ἐπιστολὴν γράψαι τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἐπανάληψιν τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἐπιστολῶν οὕτως· « Ἀλέξανδρος ὁ ποτε ὢν βασιλεὺς, ὃς πᾶσαν περιενόστησε γαῖαν, καὶ πλείστας χώρας καὶ πόλεις τῷ δόρατι ἐνήλατο· ἀπὸ γὰρ δυσμῶν ἐπὶ ἀνατολῶν ἀγόμενος, οὐκ ἦν τῇ τύχῃ αὐτοῦ ὁ ἀντισταθῆναι βουλόμενος ἐν τῇ ὑφ' ἡλίῳ οἰκουμένη· Ἐπειτα τὴν αἰόικητον ἐπιβάς πολλοὺς ὑπέστη κινδύνους, χώρας ἀγρίων ἀνθρώπων διερχόμενος. Διήλθον δὲ Μακάρων χώρας ὡς δι' ἄλλης μου ἐπιστολῆς ἐδήλωσα, καὶ τὴν σκοτεινοτάτην γαῖαν διεπορεύθην, ὡσεὶ πορείας ἡμερῶν τινῶν· καὶ μέχρι θείας τινὸς ὄπτασίας οὐ παρεκελεύσθην ὑποστραφῆναι, ἀλλ' ὀδεύειν ἔμπροσθεν, καὶ θεωρεῖν ἐξαισία πράγματα. Ἀνθυποστρέψας δὲ ἐκ τούτων καὶ τὴν οἰκουμένην καταλαβὼν, τὰ περὶ Πῶρου ἠρξάμην δουλώσασθαι, ὡς προεδήλωσα, ὦ μητέρα μου, ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ. Πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτον, κἂν ὀπόση δύναμις, ἀπέκτεινα τὸν τῶν Ἰνδῶν βασιλέα. Ἐκεῖσε οὖν διελθὼν μέχρι τῆς ἐσχάτης διώδευσα θαλάσσης, ἐνθα ἡλίου ἐπονομάζεται χώρα. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀνθυποστρέψας, ὡς γέγραφα σοὶ ἐν τῇ δευτέρῃ μου ἐπιστολῇ, τὴν παράλιον διώδευσα ὁδόν. Ἐν τούτῳ κατασκοπεῦσαι τὸν τόπον Ἀμαστρίδος τῆς πόλεως ἠθέλησα. Καὶ ἀπεγνώσθην παρὰ τῆς βασιλείσης Κανδάκης, ἥτις Ἰλέος μοι ἐγένετο, καὶ ὡς μήτηρ μου ἀνεδείχθη. Καὶ οὐκ ἀπέδωκέ μοι κακὸν ἢ ὄντως καλὴ ἔνεκεν ἑνὸς μικροῦ ἀγαθοῦ, δ' ἐποίησα εἰς Κανδαύλην τὸν υἱὸν αὐτῆς, ὅτι ἐρρυσάμην αὐτὸν σὺν γυναικὶ καὶ πλούτῳ καὶ στρατῷ ἐκ χειρὸς Εὐαγρίδου τοῦ τυράννου τῶν Βεβρύκων, καὶ ἡ πολέμιος γυνὴ τὸ ἐν ἔμοι ἔκτειρε νέον. Οἱ δὲ σὺν ἔμοι τῶν ἐμῶν ἀπολαβόντες ἀγαθῶν, πικρῶ καὶ ἐνελεεὶ με παραπέμπουσι

tothem atque Alexandriæ esse jussi, sic uti imperio mandato, ne nomen meum ex oppido transferatur : quæ quidem etiam maximi deorum Serapis est sententia. Fieri porro annum oppidi sacerdotem, qui sacerdos Alexandri nominetur, eique insignia dari placet coronam auream et purpureum amictum. Is ubi functus fuerit sacerdotio, omni reliquo munere vel inquietudine sit solutus. Sed quisque ita sacerdotium nanciscitur, sit et genere nobilis et existimatione, uti sibi dignitas una cum posteris et ista proficiat. Indicæ regionis ejusque tractus qui ad Hydaspim fluvium pergit Taxiaden mando esse præfectum. Adjacentium vero regionum Apocronum Roxanes patrum uxoris meæ rectorem constitui placet. Racusiam vero regionem et Bactrianam et

Suisiam Philippo remitto, Hyrcaniam Artaphernæ, Persida Peucestæ. Illyriæ vero præficio Orciam, cui quidem ex Asia dari oportebit quingentos equos et auri drachmarum tria milia, e quibus templum constituat, eique templo simulacrum Herculis et Ammonis consecratur, Minervæ etiam et Olympiadis matris meæ, nec non etiam Philippi. Omnes etiam curatores imperii imagines consecrent et signa constituent, aurea quidem apud Delphos, ceteris vero in locis materiæ diversæ. Constitui autem effigies oportebit Perdicæ Alexandri, Ammonis, Minervæ, Olympiadis, Herculis, Philippi : quæ omnes divinis honoribus consecrabitur. » Hæc quidem summa voluntatis Alexandri est accepta.

θανάτω, μὴ οἰκτειρίσαντές με τὸ σύνολον, μῆτερ ἐμὴ, καὶ ἐπὶ τῷ πνεύματι τῆς ἄνω προνοίας τὸν σύμπαντα κατεκυρίευσσα κόσμον, τανῦν οὐ συγκεχώρημαι παρὰ τῶν ἐμῶν τὴν ἐμὴν καταλαβέσθαι πατρίδα, καὶ (1. ὅπως) σέ, ὦ μῆτέρ μου, θεασάμενος τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου διατελέσωμεν ἄμφω. Λοιπὸν, μῆτερ ἐμὴ, γνῶθι τοῦ λοιποῦ ἄτεκνον εἶναι σε. Οὐκέτι γὰρ με θεωρήσεις οὔτε τῆς φωνῆς μου ἀκούσεις, ἀλλ' οὐδ' ἐπιστολὴν παρὰ Ἀλεξάνδρου δέξῃ· τὸ γὰρ ἀποδημεῖν με ἐφικτὸν ἦν, ἐν δὲ τῇ νῦν ἀποδημίᾳ δυσχεραίνω, ὦ φίλη μοι μῆτερ· πρὸς γὰρ χρονιωτάτην καὶ ἀνήλιον καὶ ἀνυπόστροφον στρατείαν ἀπέρχομαι, καθὼς πᾶσιν ἀσυγχώρητον· λοιπὸν δὲ ἔχε, ὦ μῆτέρ μου, τὴνδε τὴν ἐπιστολὴν ἀντὶ ἐμοῦ, καὶ ἀνάγνωθι εἰς τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς σου, καὶ ὀρήνοις μνημόνευε στρέρησιν τέκνου. »

Εἴθ' οὕτω διανέμει τὴν ἀρχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῖς ἑαυτοῦ ἄρχουσιν ἡγουν Σελεύκῳ, Πτολεμαίῳ τῷ Φιλίππῳ, Ἀντιόχῳ, Φίλωνι τῷ Βύζᾳ· Σέλευκον μὲν Πέρσαις καὶ Ἰνδοῖς βασιλεύειν, Φίλιππον δὲ τὸν καὶ Πτολεμαίον Αἰγύπτου ἄρχειν, Ἀντίοχον δὲ τὴν μέσην γαίαν τῶν Ἀσσυρίων, Φίλιωνα δὲ τὸν καὶ Βύζαντα τὴν Μακεδονικὴν διέπειν ἀρχὴν, τὰ περὶ Ὀλυμπιάδος πλεῖστα παραινέσας αὐτῷ· κατασφαλισάμενος αὐτὸν ὄρκους, εἰς ἅπαν αὐτῆς συμφέρον καὶ θέλησιν ἐπιμελῶς αὐτὸν διαχειῖσθαι ὡς υἱὸν αὐτῆς. Δέδωκε δὲ καὶ Ῥωξάνῃ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, εἰπὼν αὐτῷ πρὸς Ὀλυμπιάδα τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ταύτην ἀποκομίσει σὺν τῇ μητρὶ αὐτῆς καὶ παντὶ τῷ πλούτῳ αὐτῶν. Ἐπορχισάμενος οὖν αὐτὸν ἔνεκεν τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης μὴ ἀθετῆσαι τὰ διατεταγμένα, ὡς δὲ ἐτέλεσε τοῦ λέγειν, προσκαλεσάμενος ἅμα τὸ Μακεδονικὸν στράτευμα, ἐνὶ ἑκάστῳ μετὰ δακρύων περιπλεκόμενος κατησπάζετο. Ὡς δὲ πάντας ἐτέλεσεν ἀσπαζόμενος, ὁ Πολυκράτους εἰσέρχεται παῖς, ὃς ἦν εὐδοκίμωτάτος, καὶ λίαν ἀλκιμώτατος καὶ πολλὰ εὐδοκίμησας ἐν τοῖς πολέμοις καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ποθητὸς τυγχάνων· καὶ περιπλακείς τῷ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἠβούλετο ἀπ' αὐτοῦ διελθεῖν, δεινῶς ὀλοφυρόμενος, καὶ ἀσμάτων θρῆνον ποιούμενος· καὶ ὄντως μέλος πένθους γλυκύτατον ἤρξατο, καὶ τὰς καρδίας πάντων δακρύων ἐπλήρωσεν, ὡς ἐδόκει σὺν αὐτῷ καὶ ἡ γῆ πενθεῖν. Μάλιστα δὲ τοῦ παιδὸς πρὸς τὸν Βουκέφαλον ἵππον ἀντιστραφέντος καὶ γοερῶς ἐπιφθεγξαμένου· « Καὶ σὺ δυστυχὴς ὦν, ὡς Πήγασος, Βελλεροφόντην ἀπώλεσας ἄλλον· ἀλλὰ κρείσσων Ἀλεξάνδρος Βελλεροφόντου. Οἶμοι, ποίοις ὀφθαλμοῖς τις ἐμβλέψαι δυνηθεῖη Βουκέφαλον ἄλλον ἱππέα ἔχοντα καὶ ἀναβάτην. » Ταῦτα δὲ Χαρμῆδος μετ' ὀδύμων ἔλεγε· καὶ ὁ ὄχλος ἐκόπτετο σφόδρα· καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν παῖδα ἀπολύσαι οὐκ ἠθέλην, ἀλλ' ἦν αὐτοῦ ἐπικείμενος τῷ τραχήλῳ. Καὶ μέλλων ἐκπνέειν ὁ Ἀλέξανδρος τόνδε τὸν λόγον ἔφη·

Στίχοι οὗς εἶπεν Ἀλέξανδρος ὅτε ἐξέπναι

Ὅς τὴν ἅπασαν οἰκουμένην διῆλθον
ἀοικητὸν τε καὶ σκοτεινώδη γαῖαν,
φυγεῖν οὐκ ἐξίσχυσα τὴν εἰμαρμένην·
κύλιξ δὲ μικρὰ τῷ θανάτῳ προδίδοι,
νέκυσι προπέμπουσα φαρμάκου μίξει.

Βλέπων δὲ στρατὸς θανεῖν βιαζόμενον
βοηθῆσαι θέλοντες ἀδυνατοῦσι.

Λοιπὸν ἐν Ἄδῃ κείσομαι θεταμμένος.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν παρεκάλεσε πάντας ἐν τῇ κατ' Αἰγυπτον ταφῆναι Ἀλεξανδρεῖα καὶ ὑπὸ πάντων τῷ τάφῳ παραπεμφθῆναι, εἶτα μετὰ τὸ ταφῆναι αὐτὸν ἕκαστον ἐν τῇ ἀφορισθείσῃ αὐτῷ ἀπελθεῖν βασιλεία. Παρακαλέσας οὖν ἅπαντας καὶ ἐπορχισάμενος μηδένα τῶν διατεταγμένων ἀθετῆσαι, ὡς τοῖς Μακεδόσιν ἦν περισκοπῶν καὶ πονῶν τὴν ψυχὴν περὶ αὐτῶν· ἐπὶ Χαρμῆδους οὖν ἐπικείμενος ἦν τῷ τραχήλῳ, κλαίων καὶ ὀδυρόμενος. Τοῦ δὲ Βουκεφάλου ἵππου πρὸς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ἵσταμένου, ἐφαπτοῖ τὴν χεῖρα Ἀλέξανδρος καὶ φησὶν, « ὡς καὶ σὺ τῇ ἐμῇ τύχῃ ἦσθα γεγεννημένος, ἵνα δι' ἐμοῦ καὶ σὺ δυστυχῆσῃς· ἐν γὰρ τοῖς πολέμοις εἶχόν σε συναγωνιζόμενον· τανῦν δὲ ἐν τῷδέ μοι τῷ θανατηφόρῳ οὐ συναγωνίζῃ πολέμῳ. Δοκεῖ δέ μοι ὡς θέλων βοηθῆσαι οὐ δύνασαι. » Ταῦτα τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν Βουκέφαλον σὺν δάκρυσιν λέγοντος, ὁ σύμπασις ἀνώμωξε στρατὸς, ὥστε μεγίστη γέγονε βοή. Ὁ δὲ τὸ φάρμακον σκευάσας δόλιος δούλος καὶ τὴν τῶν πάντων ἐπιβουλευσάμενος ζῶν, ἔδοξε ἐν τῇ βοῇ Ἀλέξανδρον τελευτῆσαι, καὶ δρομαῖος ἐπέρχεται θεάσασθαι. Θεασάμενος δὲ τοῦτον ὁ Βουκέφαλος, τὸ κατηφές καὶ στυγνὸν εὐθύς ἀπορριψάμενος, ὥσπερ τις τῶν λογικῶν τε καὶ γνωστικωτάτων ἀνθρώπων, οἶμαι δὲ καὶ παρὰ τῆς ἄνω προνοίας, τὴν τοῦ δεσπότου ἐκδίκησιν ἐποιήσατο. Καὶ μέσον πάντων ἐπιδραμῶν καὶ τὸν δούλον ἐκεῖνον δραξάμενος τοῖς ὀδοῦσι καὶ ἀντικρὺς Ἀλεξάνδρου τοῦτον ἀγαγὼν καὶ ἐκτινάστων ἐπὶ τούτῳ φοβερῶς ὠρύετο, ὡς ἐκδικῶν τὸν κύριον αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ποιῶν, μεταρσίῳ δὲ πηδήματι εἰς ὕψος ἀρθεῖς, παραχρῆμα δὲ σὺν τῷ δολίῳ δούλῳ καὶ δυσπίστῳ προσρίψας ἑαυτὸν τῇ γῇ, παρευθὺς ὁ μὲν δόλιος δούλος διεσκορπίσθη, ὡς ἂν τις εἶπῃ χιῶν νότιος ἀφ' ὕψηλοῦ καταπεσοῦσα στέγους· οὕτως ἐγένετο ἐνώπιον πάντων. Ὁ δὲ ἵππος ἐγερθεῖς καὶ χρεμετίσας μικρὸν ἔμπροσθεν Ἀλεξάνδρου καὶ πεσὼν εὐθέως ἐξεψύξεσθε τὴν πνοὴν ἐπαφήσας, ὥστε τὸν Ἀλέξανδρον ἐπὶ τούτῳ μειδιάσαι. Καὶ σὺν τῷ μειδιάσματι ἐγένετο περὶ τὸν ἀέρα ὁμίχλη etc., ut in cod. B.

ΚΕΦ. ΛΔ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι (1) μάχονται μετὰ τῶν Μακεδόνων βουλόμενοι τὸν Ἀλέξανδρον ἀνακομίσασθαι καὶ Μίθραν (2) ἀναγορεῦσαι· οἱ δὲ Μακεδόνες ἀντεποιοῦντο

Cap. XXXIV. 1. Cod. C: Ἐκλασαν οὖν αὐτὸν ὡς ἔθος ἦν ἡ τε Ῥωξάνη ἡ γυνὴ αὐτοῦ σὺν τῇ μητρὶ αὐτῆς καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ, ὅ τε Πτολεμαῖος καὶ Σέλευκος, Ἀντιόχος τε καὶ Φίλων καὶ Χαρμῆδος ὁ ἡγαπημένος αὐτῷ σὺν παντὶ τῷ Μακεδονικῷ καὶ Περσικῷ στρατῷ. Μετὰ δὲ τὸν κλαυθμὸν οἱ Πέρσαι ἐμάχοντο μετὰ τῶν Μακεδόνων etc. Post vel ante coram regionis vel urbis

βουλόμενοι ἀναλαθεῖν αὐτὸν εἰς Μακεδονίαν. Λέγει οὖν αὐτοῖς Φίλιππος ὁ Πτολεμαῖος· « Ἔστι μαντεῖον τοῦ Βαβυλωνίου Διός· παρ' αὐτοῦ οὖν ληφόμεθα χρησμὸν [περὶ] τοῦ σώματος Ἀλεξάνδρου, ποῦ ἂν καταστήσωμεν αὐτόν. » Ἐξημέτισε δὲ αὐτοῖς ὁ τοῦ Διός χρησμός οὕτως·

Ἐγὼ ὑμῖν φράσω τὰ συμφέροντα πᾶσιν· ἔστι πόλις ἐν Αἴγυπτῳ τοῦνομα Μέμφης κάκει δεῖ ἐνθρονίσαι τοῦτον (3) **

Τοῦ δὲ χρησμοῦ δοθέντος οὐδεὶς οὐκέτι ἐλάλησε, ἀλλὰ συνεχώρουν τῷ Πτολεμαίῳ βαδίζειν καὶ κομίζειν αὐτὸν ἐν μολυβδίνῃ λάρνακι εἰς Μέμφιν τὴν πόλιν ἐσφυρισμένον. Θέμενος δὲ αὐτὸν ὁ Πτολεμαῖος ἐπὶ ἄμαξαν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Αἴγυπτον. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Μεμφῖται ὑπήντησαν τῷ σώματι Ἀλεξάνδρου καὶ εἰσάγουσιν αὐτὸ εἰς Μέμφιν. Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιπροφήτης τῆς Μεμφίτου ἱεροῦ· « Ὡδε αὐτὸν μὴ καθυδρῖσθε, ἀλλὰ εἰς ἣν ἔκτισεν πόλιν ἐν τῇ Ῥακωτιδί· ὅπου γὰρ ἂν ἦ τὸ σῶμα τοῦτο, ἀκατάστατος ἡ πόλις ἐκείνη ἔσται, πολέμοις καὶ μάχαις ταραττομένη. Εὐθέως οὖν ὁ Πτολεμαῖος ἄγει αὐτὸν εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ ποιεῖ τάφον ἐν τῷ ἱερῷ (4) τῷ καλουμένῳ Σῶμα Ἀλεξάνδρου, κακεὶ τὸ σῶμα ἦτοι τὸ λείψανον Ἀλεξάνδρου καθίδρυσεν (5).

ΚΕΦ. ΛΕ'.

Ἐξῆσεν ὁ Ἀλέξανδρος ἔτη τριάκοντα δύο· ἐβίωσε δὲ οὕτως· ἀπὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ' (1). Πολε-

μῶν δὲ ἐνίκησεν. Ὑπέταξε δὲ βάρβαρα ἔθνη κβ'· Ἑλλήνων δὲ φυλάς ιδ'. Ἐγεννήθη μὲν ὁ Ἀλέξανδρος μηνὸς Ἰαννουαρίου νεομηνία (2), ἀνατολῆς οὐσῆς τοῦ ἡλίου· ἐτελεύτησε δὲ μηνὸς Ἀπριλλίου νεομηνία, δύσεως οὐσῆς τοῦ ἡλίου, καὶ ἐκάλησαν τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς αὐτοῦ νεομηνίαν (3) διὰ τὸν Ἀλέξανδρον νέον τετελευτηκένοι (4). Ἐτελεύτησεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ (lacuna in cod.) ἔτει, ἐν τῷ τέλει τῆς ριγ' Ὀλυμπιάδος. (Ὡ δὲ Ὀλυμπιάς ἔτη εἰσὶ δ'· τῷ δὲ τετάρτῳ ἔτει τοῦ βασιλέως Ἀχάρ πρώτη ἡ Ὀλυμπιάς ἤρξατο.) Ἀπὸ δὲ τῆς τελευτῆς Ἀλεξάνδρου ἕως τῆς τοῦ θεοῦ λόγου ἐκ παρθένου σαρκώσεως ἔτη τκδ'.

ΤΕΛΟΣ.

[E CODICE C.]

[Ἀπ' ἀρχῆς δὲ αὐτῆς τῆς κοσμοποιίας ἕως τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ὑπῆρχον ἔτη πεντακισχίλια διακόσια δέκα ἑπτὰ· ἀπὸ δὲ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἕως τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σαρκώσεως, ἔτη διακόσια ἐνενήκοντα ἑνέα, ὁμοῦ ἔτη ἕως τοῦ Χριστοῦ ἀπ' ἀρχῆς, ρφῆ'.

ΣΤΙΧΟΙ ΙΑΜΒΙΚΟΙ ΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

Οὐδὲν τὰ παιδρὰ τοῦδε τοῦ κόσμου, φίλε.
Πρὶν γὰρ φανοῦσιν, ἀφανίζονται τάχει,
Ὅς ἄνθος, ὡς ἄγρωστις, ὡς σκιάς ὄναρ.
Τὰ χείρονα στέργουσι κραιπτόνων πλέον.
Θάπτον πρὸ ὥρας τὰ καλὰ παρατρέχει.
Οὐδὲν τὸ καινὸν τῆς τροπῆς ταύτης, ξένο·
Ἄνθει μάλιστα, φθῆσι δὲ, φθάνει ταχέως

nomen exciderit. || 2. ῥμίθιον C. || 3. Versus distincti etsi mutilos; antiquiorem versuum formam servavit Valerius. || 4. παρὰ τὸ ἱερὸν C. || 5. addit C: Ἐκεῖ οὖν αὐτοῦ καὶ στήλην ἐκ λίθων φεγγίτων ὁ Πτολεμαῖος κελεύσας ἀναστήσαι, ἀφωμοίωσαν αὐτῷ τὸν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου αὐτοῦ γέλωτα καὶ Χαρμήδους τῇ χειρὶ ἐπικείμενον, ὥστε τοσοῦτον ἦν αὐτῷ τὸ ὁμοίωμα, ὡς [δοκεῖν] ἐκείνον αὐτὸν εἶναι τὸν Ἀλέξανδρον θρήνου καὶ δέους ἐπίδειξιν ἔχοντα. Οὕτως δὲ Ἀλέξανδρος πολεμῶν καὶ μαχώμενος καὶ ἐπαρθεὶς τῇ δόξῃ καὶ τῇ φρονήσει καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ὑπὲρ πᾶσαν γενεάν βασιλέων, οὐκ ἔφθασε διαπεράσας τὸν βίον καὶ τὸ ἀπροσδόκητον τοῦ θανάτου, ἀλλὰ τῆς τοιαύτης βασιλείας ὁ παμμέγιστος βασιλεὺς τὸ τῆς δόξης ἕσας γέρας ἐξῆλθε τὸν βίον.

Cap. XXXV. 1. Sic etiam C. addens ἐν τῇ περιγεῖα, omittens ista πολεμῶν δὲ ἐνίκησεν et seqq. usque ad φυλάς ιδ', pro his ponens: ἔκτισε δὲ πόλεις δώδεκα ταύτας. α' Ἀλεξάνδρειαν τὴν κατ' Αἴγυπτον. β' Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Ὀρπῃ οὔσαν. γ' Ἄλ. τὴν εἰς Κράτιστον. δ' Ἄλ. τὴν ἐν Σκυθίᾳ τῇ γῆ. ε' Ἄλ. τὴν ἐπὶ Κρηπίδος ποταμοῦ. ζ' Ἄλ. τὴν ἐπὶ Τρωάδος. ζ' Ἄλ. τὴν ἐν Βαβυλῶνι. η' Ἄλ. τὴν εἰς Περσίαν. θ' Ἄλ. τὴν ἐπὶ Βουκεφάλῳ ἵππῳ. ι' Ἄλ. τὴν ἐπὶ τῷ Πύρῳ. ια' Ἄλ. τὴν ἐπὶ Τίγριδος ποταμοῦ. ιβ' Ἄλ. τὴν ἐπὶ Μεσεγγίστα (sic). Codex A ita habet: Ἐβίωσε μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἔτη λ [β'] (triginta et tres Val.), ἀπὸ ιε (XVIII Val.) ἐτῶν ἀρχόμενος πολεμεῖν ἐπολέμησεν ἔτη ιζ'. Μέχρις κ' γεγένηται **, τὰ δὲ ἄλλα [ιβ'] ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀμεριμνίᾳ καὶ εὐφροσύνῃ ἔζησεν. Ὑπέταξεν ἔθνη βαρβάρων κβ', Ἑλλήνων ι'. Ἐκτισε πόλεις ιγ', αἵτινες μέχρι τοῦ νῦν κατοικοῦνται καὶ εἰρηνεύονται, Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐπὶ Βουκεφάλῳ ἵππῳ, Ἄλ. τὴν πρὸς Πέρσας, Ἄλ. τὴν ἐπὶ Πύρῳ, Ἄλ. τὴν ἐν Σκυθίᾳ, Ἄλ. τὴν ἐπὶ τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ, Ἄλ. τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος, Ἄλ. τὴν πρὸς Τρωάδα, Ἄλ. τὴν ἐπὶ Σούσις, Ἄλ. τὴν πρὸς Αἴγυπτον. Igitur quinque nomina urbium exciderunt. Cf. Malala p. 175 ed. Bonn.: Ἐξῆσε.. ἔτη λς', ἐβασίλευσε τὰ πάντα ἔτη ιζ', ὅ δὲ πόλεμος αὐτοῦ ἐκράτησεν ἔτη θ', ὑπέταξε δὲ βαρβάρων ἔθνη κβ', Ἑλλήνων φυλάς ιγ', καὶ ἔκτισε πόλεις αὐτὸς καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ πολλάς. || 2. Cod. A: ἐγεννήθη μὲν οὖν Τυβίου τῇ νεομηνίᾳ, ἀνατολῆς οὐσῆς· ἐτελεύτησε δὲ Φαρμουθὶ τετράδι, δυσίας ** Postrema desiderantur. Finis codicis. || 3. νεομαχίαν C B.

XXXV. Vixit autem annos triginta et tres. Sed imperium iniiit annum agens octavum decimum. Omnes autem difficultates ejus usque ad annos viginti et quinque fuere: reliqua in pace transegit. Gentes barbaras ditioni suæ subjecit numero XX et II, Græcas vero sedecim. Sed civitates condidit XII, omnes nomine suo scilicet nuncupatas, quæ sunt hæ: Alexandria quæ condita est nomine Bucephali equi, Alexandria montuosa, Alexandria apud Porum, Alexandria in Scythia, Alexandria Babylonis,

Alexandria apud Massagetas, Alexandria apud Ægyptum, Alexandria apud Origala, Alexandria apud Granicum, Alexandria apud Tigridem fluvium, Alexandria apud Troadam, Alexandria apud Sanctum, (sem. cod. R.) **, cui quinque primorum, ut dictum est, elementorum idcirco sunt data nomina, ut in hisce elementorum nominibus legeretur: ALEXANDER IMPERATOR GENUS IOVIS CONDIDIT. Obitus autem ejus diem etiam nunc Alexandriae sacratissimum habent.

Ἄκανθα· δυσώδης γὰρ ἦ κεντροφόρος,
 Ἐβλάστησε, τέθηλεν αὐτῆς τὸ κλέος.
 Ἐν ἡμαρ ἠφάνισε ταῦτα πολλάκις,
 Κενοῦς τε κατέλειπεν αὐτῶν δεσπότης.
 Ἐν τυγχάνει μόνιμον, ἄφθιτον κλέος
 Ἡ ἀρετὴ, ἧς καὶ χρόνος πανδαμάτωρ
 Γνώμην ἀγαθὴν δαμάσαι οὐκ ἰσχύει.
 Θέλεις τοιγαροῦν παρ' ἐμοῦ μαθεῖν, ξένη,
 Πρὸς τί ταῦτα ἔλεξα πρὸς σε; νῦν μάθε.
 Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ κοσμοκράτωρ,
 Ὀλυμπίας ὁ βλαστὸς, εὐανθὲς ῥόδον,
 Ἐκ βασιλικῶν αἱμάτων βεβαμμένον,
 Ἦρω·ς βριαρὸς, γεννάδας, θυμολέων,
 Οὐ μὴν σπάθην ἔφριξαν ἰταμῶν φύλα,
 Οὐ τὸ δόρ' ἐτρόμαξε περσῶν ἢ φάλαγξ,

Ὅς βαρβάρους ἅπασι πρηστῆρ ἐπῆλθεν,
 Τετραμερῆ κλίματα, τὴν γῆν, οἰκοῦσιν·
 Οὗτος φαινὸς ὄφθαις τοῖς Μακεδόσι,
 Βαβαί! πρὸ ὥρας ἐξέλιπεν, ἐκρύβη,
 Ὡς ὑπὸ τὸν μόδιον ἐκλαμπρος λύχνος.

ΤΕΛΟΣ.

Ἀνεκαινίσθη τὸ παρὸν βιβλίον, Ἀλέξανδρος, ἐν ἔτει, ζσε
 (an. 7075 aer. Constant., ii. e. 1567 a. C.) Ἰνδικτιῶνος,
 διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Εὐσταθίου ἱεροδιακόνου.

Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ διακόνου πόνος
 Γαβριήλ, τοῦ γράψαντος ἐν πολλῷ πόθῳ.
 Καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθὲ μοι.
 Ἀμήν.]

ITINERARIUM
ALEXANDRI.

ITINERARIUM ALEXANDRI.

ARGUMENTUM.

I. Propositio operis. II. Auctor quos historiae duces sequatur. III. De Itinerarii appellatione. IV. Constantinorum exempla. V. Hortatio in Persas. VI. Auctoris comparatio cum Varrone. VII. Auctoris modestia. VIII. Constantii comparatio cum Alexandro. XII. PROSAPIA ALEXANDRI. Alexandri genus et ad principatum evectio. XIII. Apparatus bellicus. Figura et virtus bellica Alexandri. XVI. Expeditio in barbaros Europæos. XVII. Orphicæ statuæ sudor. Copiæ Alexandri. XVIII. Expeditio in Asiam. XIX. Concurritur cum Persis ad Granicum. XXI. Granicum superant Macedones. XXII. Periculum Alexandri. XXIII. Victoria Macedonum. XXIV. Asiæ minoris civitates et provinciæ domitæ. XXV. Insidias vitat Alexander. XXVI. Idem Asiam minorem victor percurrit. XXVII. Arsamis satrapæ fuga. XXVIII. Alexander natat in Cydno. XXIX. Idem Tarsi ægrotat. XXX. Amicitia fidentissimæ specimen. XXXI. Alexander Dario occurrit. XXXII. Concurritur ad Issum. Hortamenta militaria. XXXIII. Copiæ Darii et Alexandri. XXXIV. Alexander ante pugnam somno gravatur. XXXV. Victoria Macedonum. XXXVI. Alexandri humanitas erga milites. XXXVII. Darii familiam captivam invisit Alexander. XXXVIII. Darius ad Euphratem, Alexander in Syriam venit. XXXIX. Darii litteræ ad Alexandrum. XL. Alexandri responsum. XLI. Alexander Damascum et legatos Græcorum capit. XLII. Idem Tyrum obsidet captamque vastat. XLIII. Darii legatio altera ad Alexandrum. XLIV. Alexandri responsum. XLV. Gaza obsidetur. XLVI. Prodigium. XLVII. Gaza capitur. XLVIII. Alexander venit in Ægyptum. XLIX. Alexandria conditur in Ægypto. L. Peregrinatio ad Hammonem. LI. Fani Hammoniæ situs amœnissimus. LII. Fontes apud Hammonem. Sal fossilis. LIII. Oraculum redditum Alexandro. LIV. Alexander iter rursus contra Darium. LV. Alexander Tigrim transmittit. LVI. Velitatio cum Persis. Copiæ Persarum quantæ. LVII. Darius copias instruit ad pugnam prope Arbelum. LVIII. Deliberationes Alexandri. Copiæ Macedonum quæ. LIX. Pugna ad Arbelum. LXI. Currus falcati. LXII. Fuga Darii. LXIII. Alexander suis laborantibus suppetiatur. LXIV. Infinita victoria Macedonum. LXV. Alexander Babylonem occupat. LXVI. Susas item et Uxiorum regionem. LXVII. Persepolim diripit. LXVIII. Persequitur Darium. LXIX. Darius a Beso captivatur et interficitur. LXX. Alexander Besum insequitur. LXXI. Mardos subigit. LXXII. Hyrcanos item, Parthos et Arianos. LXXIII. Satibarzanis defectio. LXXIV. Plurimæ gentes domitæ ab Alexandro. LXXV. Alexander Caucasum superat. LXXVI. Vana fuga Besi. LXXVII. Alexander Oxum transmittit. LXXVIII. Besus capitur. LXXIX. Sogdiana provincia occupatur. LXXX. Macedonum antecessores cæduntur. LXXXI. Abiorum Scytharum legatio. LXXXII. Septem urbes rebellant. LXXXIII. Cyropolis expugnatur. LXXXIV. Alexandria ad Tanaim ædificatio absolvitur. LXXXV. Expeditio in Scythas trans Tanaim. LXXXVI. Clades Macedonum. LXXXVII. Vindicta Alexandri. Flumina evanescentia. LXXXVIII. Besi supplicium. LXXXIX. Alexandri luxus et arrogantia. XC. Convivium. XCI. Cliti mors. XCII. Callisthenis monita. XCIII. Hermolaus puer verberatur ab Alexandro. XCIV. Hermolai conjuratio. XCV. Abiorum mores. XCVI. Pharasmenes et Amazones. XCVII. Fontes olei et vini. XCVIII. Spitamenes opprimitur. XCIX. Petra munitissima C. Capitur. CI. Alexandri nuptiæ cum Roxane. CII. Chorieni castellum deditum. CIII. Alexander denique totum Persarum imperium sibi acquirit. CIV. Taxilis regis Indi deditio. CV. Plures

Alexandri victoriæ in India. CVI. Accæ domiti. CVII. Baziphara et Hora urbes captæ. CVIII. Arx munitissima capitur. CLX. Alexander venit ad flumen Indum. CX. Indiæ descriptio brevis. CXI. Porus vincitur. CXII. Petra Aornis. CXIII. Macedonici exercitus querelæ. CXIV. Alexander oceanum explorat. CXV. Alexandri immensa audacia. CXVI. Alexander summum patitur vitæ discrimen. CXVII. Alexander redit Babylonem. CXVIII. Caussam morti suæ præbet. CXIX. Alexandri iter ad Herculis columnas.

I. DEXTRUM admodum sciens et omni (1) tibi et magisterio futurorum, DOMINE CONSTANTI, bonis melior imperator, si orso feliciter jam accinctoque Persicam expeditionem ITINERARIUM principum eodem opere gloriosorum, Alexandri scilicet Magni Trajanique, componerem: libens sane et laboris cum amore succubui: quodque meum velle enimvero id exigit suspensioque (2), quodque regentium prospera in partem subditos vocant.

II. Ac si quid ex eo javerim vel præverim, vicem sciam in me etiam redundaturam: quoniam quisque mortalium jure naturæ in eo se plus diligit, a quo ipse defenditur. Sed enim quamvis factorum egregiorum inops lingua testis ignobilis, ego tamen audacter id humeris (1) subeo, non meis fretus, verum externi ingenii viribus. Nec de loquacium numero vilibus usus auctoribus, sed quos fidei amicissimos vetus censura pronunciat, quosque istic qua potui tibi circumcisa satis curiositate collegi, adhibito sane verborum cultu restrictius, quoniam voti communis utilitas, non privatæ jactantiæ gloria petebatur.

III. ITINERARIUM denique pro Breviario superscripsi, castigans operis ejus etiam nomine facultatem, scilicet uti centrum (1) virtutibus tuis. Animo (2) quippe sitiendi laudis irritamento est, in causa olim pari scire obsecutam rationi fortunam. Præsertim quum illinc tu res martias auspicere, ubi quemque fidentiorem merita imperia sublimarint: triumphorumque tu exim stipendiis imbuere, ubi quisque felicior pro gestis apicem posivere. Scilicet ut dum juventæ conatus paternis maturitatibus admoliris, inclytorum quam maxime principum merita supervadas: quorum protinus tete in omni hac parilitate nec consilii pæniteat, nec pudeat vero fortunæ.

I, 1. omine codex. || 2. quoque id mm vel enim id exigit suspensioque Cod.

II, 1. innumeris C.

III, 1. cent. addita linea supra lit. t. C. || 2. cum animo C.

IV. Quamquam scio (1) majora longe felicioraque quæ profecto sint vobis exempla de maximis Constantinis patre et fratre; certe (quæ priora sunt tempora etiamsi meritis secunda tu feceris) ipsos illis, si quis functis (2) est sensus, voto accessuros existimo.

V. Tibi in Persas hereditarium munus est, ut qui Romana tamdiu arma tremuerint, per te tandem ad nostratum nomen recepti, interque provincias vestras civitate romana donati, discant esse beneficio vincendum (1) liberi, qui omnes illic fastibus regiis milites bello, servi pace censentur.

VI. Igitur si Terentius Varro Gneo Pompeio olim per Hispanias militaturo librum illum Ephemeridos sub nomine laboravit, ut in habiles res eidem gressuro scire esset ex facili inclinationem oceani, atque omnes reliquos motus aërios præscientiæ fide peteret, ut declinaret; cur ego (1) tibi rem nostræ salutis adgresso non ut ex bona flamma virtutum hanc facem præferam? quoniam quantum ingenio minor, tantum hoc voto Varrone sum potior: uti vel inde, quamquam corporis liber, animi tamen vobis militem viribus.

VII. Modo indicio sim, quam illi viam fortitudini straverint, quæ tibi nunc pro omnium salute carpenda est. Neque enim ego hic elegantiam sermonis affecto, cui de commodo usus ipsius laboratur: eum sit felicitas major tali in opere versanti, præisse quod prosit, quam composuisse quod placeat: ut quo segnitior fuerit dicti simplicitas, hoc et fidei plus et luminis habeat enarratio; quippe quoniam in talibus veritas palmam rapuerit eloquentiæ: quæ ubi arte protegatur, scriptor pro actore laudatur.

VIII. Sed mihi hic et materiæ parilitas blanda est et germanitas spei de te scripturo potiora tum Alexandri gloriis, tum Trajani, quibuscum tibi sane commune est fatalem hanc belli lineam tangere: quoniam ætas quoque alterius nunc penes te est, alterius vero consilium, quo vincis ætatem.

IX. Quippe Alexandro illi interim sic æquabere: magnus ille cognomine, tu vero maximi filius: eadem fere natus terræ sub parte, eodem atque ille (1) ducis exercitum numero militum par, sed melior examine: eandem ulturus injuriam es, sed disparis contumeliæ.

X. Ex quo jure sane sit præsumendum, quod æquali omine militans pari potiare fortuna: hactenus socius exemplo, ceterum pro merito felicior. Si quidem (1) deo præsidii acceptiora sunt vota quæ fas et modestia concepit, quam quæ efferis moribus inconsulta arrogantia rapit.

XI. Ille sibi soli vicisse gloriatus factusque in amicos sævior, quo felicior fructu victoriæ, calluit

ob id tumultuosos (1); salutis vero Romanæ tu militans, ei mox imperio contendens ætate, cujus te gloriæ immortalitas comitabitur. Etenim ne tibi tantis ac talibus occupato ultra obloquar, hinc exordium faciam.

PROSAPIA ALEXANDRI.

XII. Alexander, natus Olympiade, generis Æacidarum, patre ambiguus fuit, Jove Hammonæ tali de sobole et (1) Heraclide Philippo competente. Sed ubi Philippo successit, eumque ultus est, Pausania cæso cum tribus filiis, quod hi præsidem Ægensi theatro Philippum interemissent; fundato protinus imperio Macedoniæ, omnique in jus suum artibus (2) regiis Peloponneso quæsitæ, consensu cunctorum in Persas ducere exercitum meruit, solis id modo Lacedæmoniis rennuentibus, non merito indigni, verum pudore posthabiti (3) sui nominis (4): quoniam imperium sola res est, cujus pretium periculis æstimatur.

XIII. Quibus Alexander deditus ætatis anno vicesimo, ut se tanto apparatus idoneum faceret, legit militem voluntarium ac sibi voto competentem: non numero uberi, verum viribus alacritatisque usibus animatissimum. Etenim quoniam id esset commodius, sese in exemplo ponebat. Quippe ipse visu arguto naribusque subaquilinis fuit, fronte omni nuda plerumque, quamvis pinguis simbriata de exercitio ob vehementiam equitandi, cujus id arbitrio dabat, ex quo reclinam comam jacere sibi in contrarium fecerat: idque agebat decorius militi, quam si deflueret.

XIV. Statura juvenis mediocris, membris exsiccior, sed quæ nullas ferventi moras adferret: quod plus usui quam contemptui lenocinaretur. Crebrioribus quippe musculis tuberascens, miris nervorum cœtibus intendebatur. Pernix cursu quo vellet, et vehemens impetu quo minaretur (1); nimius tormento jaculandi, conlineare (2) quem destinasset peritus, fervens irruere quo audendum, constans excipere qui confideret, eminus certus, cominus violentus, eques improvidus turbidusque, pedes interritus pervicaxque.

XV. Multus ad imperia difficultatum, onerosior tamen exempli proprii irritamentis: quoniam bono opere præveniri pudibile ducebat, juventæ munus e corpore alacriter petens. Ipse barbæ acutæ durior et cetera candidus, et quæ sibi sane quisque rectius consulat, aut ipsi certe imperatori vel militi velit. Quippe ego tibi Alexandrum dixerim, tu te videto. Nam nec blandiri proposui, et nolo videri auribus gratiosus, ubi oculis judicare de te tuis omnibus licet (1).

XVI. Is igitur magnus usu sibi Peloponnesi vires

IV. jussio C. || 2. functus C.

V. 1. viventium C.

VI. 1. ergo C.

IX. 1. inde C.

X. 1. siquidem quoniam C.

XI. 1. tumultuosus C.

XII. 1. aut de C. || 2. arcibus C. || 3. posthabitu C. || 4. nominis C.

XIV. 1. miraretur C. || 2. continari C.

XV. 1. lucet C.

viritim oppidatimque multa benivolentia pigneratus est, Thracas quoque animo variantes impigre subegit ab Orbelo monte qui imminet Philippis urbi Philippæ (1), Hæmo continuus ad Istri ostia : eximque cum, mari dextro perque Euxinum militans, Mæoti transmissa, jam remeans Gothos irruisset, eos quoque superat bello, die eadem regressus ad suos : tum Dacas (2) Mæosque et Illyrios Dalmatasque omnes justis præliis superat componitque, et Thebas Bœotias diruit tumultuatas.

XVII. Itaque iter in Asiam auspicianti nuntiatur Orpheos musici statuam plurimum sudavisse : idque laboris fore ingentis indicium (1) litteratis laudes ejus cantantibus dictum. Quo magis ortu veris Hellespontum proficiscitur, mandata imperii Macedonici tum Peloponnesi Antipatro procuratione sub sui nomine : nec plus suorum quam peditum X equitumque comitatus V milibus proficiscitur.

XVIII. Agmen vero ceterum et auxilia circa gentium classi vehebantur belli usibus divite, quæ Amphipoli in Strymone in ancoris (1) erat. Eo usque a matre deductus acuitur ad gloriam. Ita nobilitas et in feminis periculis est amica. Igitur ipse per Abderam Maroniamque tum Hebrum et Melanam amnes, classis vero circuitu omni XX die Seston uterque adpulere, Abydumque transmittunt, et diis heroibus, qui apud Ilium, litant, ubi hasta humi fixa omen sibi facit Asiæ bello quærendæ quam Persa miles ea tempestate possidebat.

XIX. Exim præmittit Parmenionem et Attalum duces, qui satrapas VII omnem Asiam prætendentes irritamentis a sese diducerent spargerentque : quoniam primo conflictu de summa belli discernere, priusquam suos in hoc erudisset, Alexander declinabat. Sed enim satrapæ notam ignaviæ declinantes quam in se scirent a rege supplicio punitum iri, ubi de Alexandri adventu comperere, apud flumen Granicum congreges locant castra : quod is Granicus Idæis (1) conrivis repens præcipitio montano descendens ruensque impetu plusquam agmen navale : quo (2) sperato segnius venerat eminus (3) Macedo.

XX. Res vero erat Barbaris ceu secunda, Græcis ardua, amnem tantæ latitudinis et torrentis profundi, abruptis utrimque ripis, adversum aciem evadere, quæ multiplici numero gregatim sparsis obsisteret. Nihilominus ubi suos quoque Alexander velut ex pari obvianturos sub luce composuit, paulisper moratus, itidem ut digesta acies erat æquali fronte, vadum evincere incitat.

XXI. Ita res belli audaciane an vero fortuna plus sua peragatur, haud pronunties exemplo præsentium. Ubi ordo quippe tot alvei milibus obtentus

armatis, incerta sub soli validitate (1), divina (2) fortuna vix tamen profundo sese vultu liberi (3) dextrisque emersissent mutuo adminiculabundi : mox eis erat scutum levare, tela imminentium fundere (4), prærupta littoris complanare, trudere infestantes. Tum quisque evaserat prior, vim cavere, sequentes educere, ordines struere laborabat.

XXII. Satis tamen constat, hic quoque laudis palmam penes regem fuisse. Dirigens quippe Alexander ante omnis cornu dextrum scandensque littus obviam, cum in sese duces hostium excivisset, ferventius bello usus, dampno militiæ periclitabatur. Namque ubi ei hasta præfracta est, dum circumspicit suos dumque sibi porrigi aliam petit, irruenti Mithridati, qui gener Dario regi erat, telum quod accepit intorsit. Quo protinus strato, etiam tunc et in hæc intento a tergo supervolat Spyridates, libaveratque jam acinacem post galeam cæsam brachium bellantis Alexandri petiturus ; ni viso Clitus id faceret quod minabatur.

XXIII. Eis cæsis, aditus bellantibus datus et virtutis exemplum reliquis insequentibus. Nec (1) denique fuit mora transitui, prælio (2) ita non multo post debellato, internicione hostibus cæsis (nisi pauci qui studio fugæ arma propere abjecerant) captisque (3) aliis, quorum plerique Athenienses Persis precio militabant : quos quidem ferro vinctos Macedonia rura colere jubet. Utrisque cæsos humat (4). Prædæ pleraque jactans gloriæ matri transmittit.

XXIV. Igitur hac belli fortuna in confidentiam consequentium (1) eruditus, Lydiæ Sardis et reliquas recepit Asiæ civitates aditu indemni, Persis navale bellum frustra temptantibus, quoniam terrestribus undique sumptibus aut præsiidiis arcebantur. Fuit tamen Alexandro etiam Halicarnassi anceps bellum, quam, obsidione vix cœpit et diruit : propiciatus hinc [post] reginæ, cui mox reddidit regnum ejus urbis, ab eaque se filium dici dignantissime pactus est (2).

XXV. Exim Lyciam ac Phrygiam suas facit : cumque ageret Phaselide, audit Aeropi filium novare adversum se res velle, hortatu Darii, Asinæ internuntio, ut si is magnum Alexandrum oppressisset, regno ejus uteretur, additis sibi auri talentis mille et amicitia Persarum : quod is Alexander Aeropi, interfectoribus Philippi conscius, heredis ejus clementiam callidam suspectaret : et est creditu facile quod conscientia opinatur ad sui meritum. Ea ergo

XXI. 1. *validi* C. || 2. *divina* C. || 3. *vultu liberi idextrisque* cod. ; *vultu modo liberi* dedit Majus, quo nil sanatur; *vultu* fortasse erat *vortice*, aut latet *suffultu corporum* vel tale quid. || 4. *retundere* P Maj.

XXIII. 1. *hæc* C. || 2. *quæ prælio* C. || 3. *captisve* C. || 4. *utrique cæsos humant* C.

XXIV. 1. *insequentium* C. || 2. Verba *Fuit tamen Alexandro... pactus est* scriba cod. Reg. 4880 in margine ad Julii Valerii lib. I. c. 42. (p. 48 ed. nostr., ubi vid. not.) notavit. Pro *hinc post reginæ* ibi est *hinc reginæ, pus (pius?)*. Adde nomen desideramus.

XVI. 1. *urbe Philippæ* C. || 2. *Dahas* C.

XVII. 1. *inditis* aut *inclitis* C.

XVIII. 1. *in Strymone in ancoris* C ; *Strymonis in litore* correxit Majus. *Strymone ancoris* Letronnius.

XIX. 1. *Granica dæis* C. || 2. *in quo* C. || 3. *num exercitus* P Majus.

reprobata, ex consilio hominem amolitur, Pergenque Pamphyliae protinus transit.

XXVI. Hinc Aspendiis condicione imperata, cum Side tenderet, neque Aspendios obsequentes jussis audisset, regressus eos captivavit transitorie. Tum itinere mutato Pisidiam (1) una cum exercitu repedans, reniti ausam invitamque obsequiis Sagalassum expugnat urbem monte munitam: perque Sagarim Phrygiae amnem Euxinum venit. Eoque de Macedonia sibi eques pedesque miles adhærescit viribus quam numero magis: quo auctus protinus per Bithyniam et Galatiam tum Cappadociam, superato Tauro Tarsum Ciliciæ venit *multo* labore (2), urbem sibi pæne fatalem ex hac periculi facultate.

XXVII. Arsames satrapa magna cum manu bello in se etiam tunc paratus ferebatur, adhuc (1) Ciliciæ potens. Eo usque (2) Alexander, ut ei mos erat, armis gravis peditem suum pedes ipse in acie comitabatur. Sed enim aufugerant qui armabantur *ab* Arsame.

XXVIII. Ipse ubi Tarson invehitur, sudore et pulvere miles decens, labore et honore regali, Cydnum amnem videt urbis ejus media pervadere, cœtu civium coronatum, mundum facie, acutum frigore, nimium agmine, festinummeatus, ripis virentem (1): delectatusque tali elemento seu fluento, victus æstu ac desiderans frigoris, an ut fortitudinem sui inuentium civium theatro lactaret, saltu pontem fluminis scandit, una clypeo loricaque et (2) telo cum casside, inque amnem sese translatus alaeri saltu præcipitat, ejusque omnem, retentans arma, latitudinem natat. Ita interpretatus (3) est regiae fortitudinis formam ex se militi dare qui sese jactaverint.

XXIX. Sed minores animo corporis ei vires fuere sustinendæ injuriæ. Calens quippe omnis ac vaporatus, hausto fluminis frigore penetrabilius utique quo rarior (1), tantos febrium sibi contractu ærvorum vapores excivit (2), ipsis vitalibus vi frigoris ebriatis, ut spe bona medici laberentur, ni amore in eum diligentiores fuissent.

XXX. Tum quidem fertur illud specimen extitisse Alexandri virtutum ad amicitiam memorabile. Philippus medicus alvo ejus incitandæ potum parabat. Id Parmenion æmulus Philippo venenum noxium dicens, litteris regem uti letali prohibebat. Quas ubi Alexander haustus excucurrit, chartam medico legendam dans, ilico ipse poculum stringit, unaque vitium morbi et calumniæ diluit: docuitque, amicitias probatas secundam non recipere deliberationem.

XXXI. Post id magnæ curæ Alexandro fuit Ciliciam quoque omni hostium interpellatu purgare. Jamque Mallon urbem adpulerat Ciliciæ non ignobilem, cum Darius ei adnuntiatur omni cum belli

apparatu abesse bidui viam (1). Quæ res Macedonas itinere præversos tantum in belli ardorem spe præsumptæ victoriæ levat, ut ipso biduo gravarentur mora et tædio.

XXXII. Issum denique uterque concurrunt, aciemque angustis loci faucibus struunt. Atque hie sane operæ pretium foret, si modo suscepta opera pateretur, referre in milites utrimque regalia incitamenta: ut hinc Græcis ultionis necessitas dicta sit et sui dignitas et præjudicia fortunæ; at contra Persis adrogantia ventilata: cum summa utrobi fuerit, vitam illic relinquendam unde non victoria sequeretur.

XXXIII. Quamvis Alexander Hammonis numine, ut paterna sui procuracione, in spem uteretur militis creduli: quoniam res (1) securis dei altero tanto justius antistat, et eruditio fit audaciæ confidentia præjudicii, accedente (2) ad commodum sui quod hosti illic de loci lege ad emolumentum peribat, cuius DC milia bellatorum in parte vigesima numerabantur: verum conditio situs vires æquaverat, in faucibus loci æquis frontibus concurrentibus.

XXXIV. Hic ego (1) facinus auditu dignum non prætermittam in loco ponere. Quippe Alexandrum ferunt, ubi pernox aciem suam voto composuit stipavitque securior laterum; adeo post id pingui somno soporatum, ut adulto jam die hosteque propinquante vix ducibus excitaretur. Quæsitumque ab eo et quid causæ esset, quod sub illo discriminis tempore curæ plenus adeo solito diutius ac profundius cubitavisset? eumque dixisse lætiorem: Sane non frustra, quod insperata sit copia sibi hostium data, securum factum acie disposita pro sententia.

XXXV. Postque id ipsum dextrum cornu duxisse in confertissimos Persas: et Thessalos equites mox insecutos ac minaces maxime hostium globos ilico discidisse, acrique impetu agmen ad amnem Pinarum trusum in terga vertisse: plus multitudine sui hostibus quam metu fugave turbantibus. Ipse denique mox Darius curru relicto et in curru insignibus regiis, ægre illi fortunæ eximitur. Affectibus (2) quoque in tentoriis regiis hosti relictis: dolori dedecorique quæ spolia tam fœda quàm bello non necessaria: matre et conjuge comitantibus filiabusque duabus et filio. Opum tamen ejus minus opinione illic inventum, quoniam pleraque festinans Damasci commendaverat. Alexander tandem (3) victor ad Darii epulam et tentorium subit: isque finis bello fuit.

XXXVI. Insequenti Alexander die, etsi gravi femoris saucius vulnere, obiit tamen cunctos, et quisque desideratus uti sepeliretur et Persa ex pari jubet: quisque vulneratus ut curaretur, donatis his regie, quorum in bello ipse commilitio fortitudinis testis erat aut socius difficultatis.

XXVI. 1. *Pisidia* C. || 2. *laborem* C.

XXVII. 1. *ad hæc* C. || 2. *eosque* C.

XXVIII. 1. *ipsis virentie* || 2 *vel* C. || 3. *interastes* C.

XXIX. 1. *rarior* C. || 2. *excivit* C.

XXXI. 1. *via* C.

XXXIII. 1. *re* C. || 2. *accente* C.

XXXIV. 1. *ergo* C.

XXXV. 1. *ægregiæ* C. || 2. *effectibus* C. || 3. *tamen* C.

XXXVII. Audito tamen captarum Darii mulierum (1) ululatu, quibus visa arma Darii vel currus opinionem cæsi regis adferebant, exisse ad eas (2) fertur et honorifice vidisse, regieque observari jussisse. Ubi additur, Hephæstiona una cum vidissent indiscretius cultum (3), de auctu corporis melius opinatas, ipsum pro Alexandro salutasse. Sed enim errorem hunc matre Darii erubescente, dixisse regem, nihil eam erroris ejus pænitere debere: in utroque enim se Alexandrum salutatum.

XXXVIII. Darius tamen collectis ex fuga ferme ad III milibus equitum, Euphratem petit insequentibus interponendum. At enim Alexander præcoque properans, Cœle composita ejusque urbibus confirmatis, Pœnicis quoque Syriæ res invisit, et Stratona Gerostrati filium qui Persis navalibus præerat, supplicem recipit libenti cum venia suum factum. Ab eo aurea corona coronatus Aradum (1) multasque sibi alias adhibet civitates.

XXXIX. Ibi Darii sumit supplices litteras se culpa purgantis, neque belli causas ab se ortas, verum lacessitum obviasse. Quæ utcumque res fuerit sese nunc quæsere matrem sibi affectionesque restituat, quarum pretium facere auri talenta X milia.

XL. Verum Alexander refert: Si præcedentium memer sit, belli fortunam Persarum merito inclinasse: frustra nunc offerri sibi ceu si sint dubia quæ jure Martis jam sua sint una ipso qui largiatur. Darius vero si velit reabse fortunæ parere victorisque nosse clementiam, quid quæso interest ut manu ita et moribus sponte se (1) dedat? Neque pæniteat sui ni bellum mavelit.

XLI. Hisce responsis, Damascus capit obnisi levi opum conditorium Persicarum. Tum legatos intercepti Thebanorum et Spartanorum (1) Dario blandientes, sibi iniquos. Neque in eos inmitus consulit gentium jure, sed dans modestiam temporis.

XLII. Tyrum tandem (1) veniens, sacrificare Herculi voluit, quod secus incolæ æstimantes, internuntiis cæsis, causas belli sibi et excidii peperere. Arceri quippe rex aditu dolens, urbem obsidere instituit. Ea Tyros insula etiam tunc erat haud procul continente, adeo ut facile sibi Alexander vindicaret, quod adgestu jacto eam urbem terræ continuet. Inque id protinus e Sidone naves acciuntur, unaque his Gerostratus rex Aradi venit, relicto satrapa Autophradate et Medica amicitia: Pœnices quoque et Rhodii Soliique vecti classibus suis et una Mallonii Cypriique utiles bello navali Lyciique (2) adfuere, adgregatis etiam ex Macedonia navibus ac militibus. Justo jam denique apparatu opus cœpit: triduo facile laboratur. Hinc (3) machinamentis admotis disjunctisque muris et internicione incolis cæsis, obti-

mates tamen pauci in Herculis templo reperti honore numinis sospitantur.

XLIII. Hæc dum Tyri geruntur, Darii legatio revenit ceu si auctione regni pausam malis præsentibus petens pretii delinimento lucrique additamentis livens gloriæ competitioni, quo pars major mortalium vincitur: nam virtus in paucis est. Quippe ad decem milia talentum auri pro matre et filiis uxoreque sponsa jam pridem addebat quidquid utrique regno possidendum limes Euphratis dispesceret (1) ac muniret a se datum iri cum filiarum una quam sibi victor nuptiis delegisset ad fidei religionem.

XLIV. Hæc adeo ampla videbantur, ut Parmenion sit relatum, se sane dixisse si ipsus (1) Alexander foret, oblata petiturum: responsumque a rege, se quoque si Parmenion foret oblaturum. Renuntiari denique Dario jubet inscientiam sui (2) ridere, quæ omnis est sua, partem malle (3) quam universitatem. Nam de ejus filia, ni temperare sit pulchrius, copiam non morari: sibi ipse si consulat, sensurum (4) coram nosse victoriæ modum quisque noverit vincere. Hic Darius pace desponsa parando rursus bello incubuit cunctis suis viribus.

XLV. At vero Alexander Palæstina sibi integrata, ire Ægyptum destinat. Sed enim Gazan Batis Eunuchus advorsum transiturum armaverat, quod ea urbs suggestu ardua, harenis circa perpinguibus, ut humectis satis subsidiis, vallaretur: valida muris, difficilis accessu, ambitu maxima. Quare quoniam ad gloriam arduis res amicior quo (1) difficilior spes, hoc ardescere rex inpensius, rimarique laudem de moliminis difficultate.

XLVI. Igitur et accessus adgestu solidatur, et bellum jam sacrificio commendabat; cum ales quæpiam aræ lapidem supermittit. Quæ vates et quisquis hæc conjectare in artibus habent, et excidium urbi portendere et ruinam, et regi periculum præmouent, ni caveret. Neque res ultra differtur: eruptio quippe irruens indigestum etiam tunc militem turbat.

XLVII. Quem ubi Alexander viritim accitum obvium confirmatumque ratione quantocius ipse prævius ducit, nil prædictorum (1) memor aut magis imperii quam sui; catapultæ humerum vulneratur graviter quidem: sed enim animo vim corporis sarcians, capiendæ urbis spem vaticinii fide de suo periculo ratam sentit: et posthabito vulnere ut perdurat, admotisque obsidialibus machinamentis cum cuniculis insertis, idque assidue ac profundius, quarta demum die irruit Gazam ac diripit, colique in posterum sinit, usus ejus studio et opportunitatis, ut qui hæc talia sibi vinceret.

XLVIII. Hinc septima die Pelusium et opima

XXXVII. 1. *multorum* C. || 2 *eos* C. || 3. *cultu* C.

XXXVIII. 1. *Arabium* C.

XL. 1. *sponte sedebat* C.

XLI. 1. *et partem unam* C.

XLII. 1. *tamen* C. || 2. *navaldidii* C. || 3. *hic* C.

XLIII. 1. *Euphratre displiceret* C.

XLIV. 1. *ipsius* C. || 2. *inscientie visui* C. || 3. *male* C. || 4 *consulam sensulum* C.

XLV. 1. *quare quodam ad gloriam arduis res amicior quod* C.

XLVII. 1. *prædictum* C.

Ægypti venit, jam classe præmissa, nihil sibi Mazæe satrape ejus loci audente subsistere. Quare inde naves Memphim per Nilum suburgueri jubet, ipse per Heliopolim pedes eodem occursurus: ibique diis Ægypti sacra facit et sacros agonas exsequitur. Exim (1) Memphi defluente exercitu Canopum descendit. Quam circa, loci facie delectatus, condendæ urbis desiderio occupatur: Divum ævo re (2) proxima mortalibus insciens in opere pulchro perpetuari nomen auctoris.

XLIX. Igitur ubi solum describi conveniret, ejus scientiæ artificibus, quos architectonas vocant, limitandæ humo ferunt pulverem defuisse: eoque milites jussos, quisque secum alphita esui potuive gestitaret, ea cuncti conferrent: eximque illos solo pingendo paruisse. Sed enim mox in cetera providentia rege distento, adlapsas alites depastasque edulium aspergine liniamenti. Quod portentis conjectatores cum secus ducerent, Alexandrum sermo est pronuntiavisse, eam urbem multis circa palantibus vicinisve gentibus altricem futuram. Hæc molienti omnis quisque faverant Persis, relictis satrapis, Alexandro accessere: coramque pro merito aut voluntate laudantur.

L. Ipse Hammonis sacrum longe in desertis situm, ut illa sibi opinio patris staret, itinere incerto et inlimitatis locis magno dierum plurium labore contendit, quoniam harenis æqualibus diu non dinoscibile est. Denique duos corvos draconesve prævios ivisse aiunt inimici fabularum donicum locum sacri appulit ire, sane secretum deo et ad mira quæque credendum.

LI. Quippe per immensum illud pelagus harenarum loci facies offertur consita, arborum virens, nemoribus umbrosa, inhospita solibus, fontis affluens, tam deo quam copiis dives. Hic pratis mollis, hic floribus picta, glauca hic oleis, hic ebria Libero, hic palmis arboribus grandifera et cæsariata, interscatentibus nymphis et interloquentibus rivulis.

LII. Nec tamen illi ex ingenio nostratium fontium sunt. Quippe præcalidi noctis e medio sensim meridie frigent ad nivem gelidi: eximque tepentes in noctis medium convalescunt. Salem (1) quoque offendunt nitore quo purior crystallus, et sapore gravissimo ceu si arte condiatur, formâ terete qua ovum est, paulo majus quam ovum ex ansere, longius, crassitudine tote pervium lumine. Denique exim mola sacrificanti pro thure est odoribus efficacior.

LIII. Hinc patris dei oraculis confirmatus Memphim redit, quò sibi legationes Græcæ convenerant. Et eæ referunt cupita nihilo minus voto lætiores. Athenienses quoque captos Granici suos impetrant.

LIV. Enimvero ipse cognominis sibi urbis jam conditu adolescente, surgentibus mœnibus, tum belli rebus civibus formatis, Tyrum redit, classe præmissa: imminentemque (1) *Euphrati* receptus in urbem,

XLVIII. 1. *ac sim* C. || 2. *rem* C.

LII. 1. *sal* postulant seqq.

LIV. 1. Pro *imminentemque* Majus dedit *Thapsacumque*; ego addidi fluvii mentionem; etsi Thapsaci quoque

mox duobus pontibus amnem eum transit, quamvis Mazæus (2) missus Darii interturbaret. Eximque læva habito Euphrate montibusque Armeniæ; pro utensilium commodo itinere quæsito, Babyloniam tendebat.

LV. Ibi speculatore forte intercepto Alexander, quem in hos usus sibi Darius armaverat, noscit eum jam Tigreta (1) amnem appulisse, obstiturum scilicet transmissuris ibi longe auctiore exercitu animo numeroque. Verum cum is consilio mutato pedem de amne retulisset a tergo hosti venturus, Alexander protinus eum alveum transit præruptis difficile superabilem.

LVI. Ibi suorum viribus fotis (1) et ad futura præductis, agmen jam acie composita ducebat. Quarta denique die eminus e celsioribus speculis equitibus palabundis, ut sese videre, concursu protinus habito pars aut cæduntur aut fugantur. Sed enim (2) agminis pondus Dario ipso duce omnisque belli apparatus haud procul indidem habebatur, una omnibus gentibus barbaris, quæ nominis alienæ nostratium, sibi mutuo peramicæ sunt; erantque eis numerus in XL equitum milibus munitissimus, pedites (3) vero his tricies tantum; falcati currus ducenti et elephantum turriti, quæ (4) illis est pompa jactantiæ.

LVII. Hisque cum copiis castra conlocant juxta (1) Bumelum (2) amnem Arbelo urbe non procul, vel quod alii mavolunt in Gausamelis (3), id loci nomen est. Illic fertur orso Dario (4) suos in bellum adhortari visum eunuchum, qui una affectibus captus refugerat, commodum dixisse quo castitatis honore utque regie sui haberentur: *tunc illum* petiisse (5) divinitus pro concione, *si* sibi jam fato non liceat, Persis Alexandrum imperare. Tum locum deligit (6) tendendo *ubi* hostis visabundus erat. Id æquor inoffensius equitabile, et Issico bello (7) conditio diversa: ut (8) quod illic animi virtute provisum est, magna hic corporis rursus fortitudine peteret.

LVIII. Igitur omni quadriduo viribus suorum reflectus, exploratoque belli loco, ne qua Persarum insidiæ, sarcinis Alexander relegatis, oratione incitat suos: itaque provehit aciem silentio imperato, ut repens fragor fieret terribilior. At enim ea omni die uterque trepidi et circumspectantes, itidem ut constiterant, in acie quieverere; utendumque noctis adjutu Parmenioni consilium erat: quod Alexander dissicit specie victoriæ indecentis, reabse quia noctis fortuna confidere, ubi nihil cautioni licet, et imprudentiæ est et inscientiæ, quoniam consilia bellica longe tutius oculi metantur. Quamvis ipsi haud amplius

nomen excidisse videtur. *eminentemque* (sc. Tygrum) receptus *amnem Euphratem* transit. Letronnius. || 2. *Mazæus* C.

LV. 1. i. e. *Τίγρητα*; *Tigrim*; codex *Pigreta*.

LVI. 1. *fortis* C. || 2. *sedens* C. || 3. *pedes*. || 4. *turrique*.

LVII. 1. *junctum* C. || 2. *Bulemum* C. || 3. *Causamelis* C. || 4. *Darius* C. || 5. *nullius absque ejus græ circumpetisse* C. || 6. *diligit* C. || 7. *bellico* C. || 8. *aut* C.

equitum VII milia, id vero peditum quod Persis equitum.

LIX. Quare in hunc modum nocte superata, ubi cum die equites Scythas dextrum cornu suum irruere velle et circumplecti Alexander videt, obuius tendit; diuque ancipiti fortuna tandem tamen trusus hostis multo obdurantium dampno in terga convertit. Ultra jam Macedonum pervicacia iverat: at enim Bactris pæne frontis in medio numero cludentibus (1), convertit Alexandrum nuntius suppetiatum suis post fugientibus, qui sibi (2) imminebat. Ac sic Scythæ quoque levati insecutore, ubi a tergo vacant, integran-tes vires reversi, Bactrisque congregantur, spe audaciam nutrientes.

LX. Fitque pugna acerrima jactatum crebritate. Quippe Pannoniis (1) alacritas est amica more gentis suæ, vel obtinendum * expeditius præliantibus, quod præter scuti usum loriciæ, ut oneris, neglegunt: contra hosti, quamvis gravis, impenetrabilis tamen ac satis firma corpus omne munitio clauderet et tue-teretur. Verum sic quoque inter eos * (2) Pannoniis, nunc impete retrudentibus aut concitantibus (3) diu-que æstu martio fatigantibus, inmitti currus ju-bentur.

LXI. Eaque res et fraudi Persis fuit et spiramento (1) quippe curulum falcium, discedentibus his qui imminebant Scythis (2), Macedones præ-docti, pone ubi (3) irruere cursus intuentur, sensim in latera demissi (4) aditum quidem transituris da-bant, utrinque tamen equos bigas aurigantesque facile confixerant; idque adhuc Persis equestre tantum prælium videbatur ac velitatio levis arma-torum.

LXII. Quare Darius movet phalanga in Alexandri dextrum cornu quod ejus præsentia præponderabat, sensim tendens suos ut pauciores circumveniret. Sed ferventius obvians, re provisa, plerosque Alexander dissicit, nec obsequi consilio sinit, adeo torrenti tur-bine et alacritate, uti Darius ipse, exemplo hostis et pudore ignitor (1), etiam tunc agminis sui in medio naviter bellans, ubi incondite suos turbare videt, studio salutis neglegens existimationis in fu-gam verteret, idque curru, quod nobilius decebat. Neque difficile ceteri pedibus in sententiam secuti (2) regis exemplum, paria consultant, dum Cadusii (3), pars multitudinis Persicæ, rupta Macedonum acie in sarcinis prædarentur: qui tamen mox suorum comperta fortuna, qua via tutior, fugientibus com-petunt deminutionem (4).

LXIII. Sed hæc in Alexandri sane dextris ageban-

LIX. 1. Manca hæc. Bactri ἐκθλίβουσιν ὀλίγους ὄντας πολλῶν πλείονες Arrian. III, 13. || 2. quis imminebat C.

LX. 1. deb. Pæonibus. || 2. supple stragem edentibus vel tale quid. In cod. lacuna unius vocabuli. || 3. concinantibus C.

LXI. 1. num experimento? || 2. Scythæ C. || 3. in-suere C. || 4. deniseti C.

LXII. 1. agricior C. conjeceram calidior; at unice vera quam dedimus correctio clarissimi Letronnii || 2. secutus C. || 3. consultants quasivisia C. || 4. sic C.

tur. Lævum vero, quod Darii cornu dextro obviabat, ægre satis cura Parmenionis tuebatur: repensarent-que Persæ dampna prædicta, ni Darium Alexander insequens per internuntium nosceret Parmenionis res vergere dampno haud levi: eoque comperto et ancipiti satis bello eminus viso, regressus eidem subpetiaretur (1). Neque enim mora bello fuit a tergo hostium venienti, quin viso tali auxiliatore cuncti protinus laberentur, ut spes fugæ blandior cuique.

LXIV. Quare ipse Alexander Darium insequi sta-tuit: agmen vero transmisso Lycô flumine, quod ultrorsum est, castra vallo munire, ibique quam queant ocuis refectioni consulere jubet, secundis in-tentos. Igitur Parmenion spoliis hostium et opibus coactis opperiri Alexandrum statuit etiam ultra pro-gressum: qui ubi Arbelum venit, quæ prior civitas sta-diis belli de loco ferme sexcentis sit, Darium quidem nullum videt, ita volucer prætervolarat: opes tamen ejus et arma tum cidar, apicem regium, curru una et insignibus retrahit universis. Eo bello Macedonum desiderati sunt viri centum, equi mille, quorum pars major insequendo Dario defecerat (1); Persarum (2) vero trecenta haud minus millia, totidem captis, spoliatis universis.

LXV. Darius tamen paucis una Mediam petit, Ba-bylone Susisque vitatis, quod eas urbes inlectu no-biles victorem avidè petiturum (1) protinus sibi gloriæ opinaretur, et id conjectare perfacile erat. Denique Alexander contendens cura et facie bellatoris terri-bilis, in acie agens militem acuminatum (2) Baby-loniam accessit minax motu quantum visi eminus queat. Omnes protinus incolæ cultu nil tristi, enim læticiæ simulamento obviam una muneribus effun-duntur (3): eoque genere universi ad meritum recepti, metum obsequio mutavere, gratantes sibi, nec victore secus ad modestiam credito.

LXVI. Illic igitur primum Persarum omni regno disposito suis legibus, et ejus administratoribus datis, Susas quoque majore longe victoris (1) specie pro-ficiscitur. Exim Tigri transmisso Uxios pergit, ef-ferum hominum genus, quorum quique campestris dicto (2) audientes fuere: montium vero incolæ de soli ingenio ferocios obstituros sese obnuntiabant, ni more Darii mercedem sibi transitus dependisset. Eniamvero tunc Uxiis (3) supervenit improvisus, stratisque obviis celsiora montium scandit. Mutata de-nique adrogantiæ vice Uxii vectigales sese eidem profitentur.

LXVII. Exim relictis qui gravius armabantur, Py-las petit fauces montium Persicorum, ibique offen-dit Ariobarzanen in se armatum Darii nomine stu-dioque XL milibus peditum et equitum septingen-tis obviasse. Ubi tamen sibi ingenium loci, quam

LXIII. suppetiaretur C.

LXIV. 1. fecerat C. || 2. Persis C.

LXV. 1. inlectu nobile sere avideque petiturum C. || 2. astuminatus C. || 3. offenduntur C.

LXVI. 1. longes victum C. || 2. dictu C. || 3. jussis.]

manus hostium plus obsistit; docent captivi circuitu posse consuli difficultati: quibus auscultans, fide dicti prævise, emensis nocte stadiis LX supervenit Persis interritis aditu sui que securis. Cæsis denique obstinatoribus fugatisve, ultra inoffensus (1) transit Persepolim (2), divitiis invitantibus: Cyri denique atque Xersii illic, ceu si tutius sitis, thesauris potitur (3) et amœnitatibus aulicis: quamvis regia igni abolita, odio (4) Xersii injuriæ, tum regis voluptatibus (5), etsi jam suis, abolendis: scilicet ut vicem damni ac labis meritum, quam ille invexerat Græcis, repensaret.

LXVIII. Hinc Mediam dirigit studio Darii capiendi, qui, si ulterius urgueretur insectantium pervicacia, transire decreverat ad Hyrcaniam. Quippe Darius Bactra populatus, tum omnibus adpetendis corruptis aut amandatis (1), dampno regionis (2) contra insequentes cavebat. Ac si quid sibi regium aut de affectu regio supersederat, id omne jam Pylas Caspias relegerat (3), unaque comitantibus et utilitate devotis ut opinabatur, quos se sequi (4) coegerat, morabatur.

LXIX. Qua re conperta, duodecima demum die Mediam Alexander advolat, quod exim ultra abiturus Darius ferebatur. Sed jam digressum una thesauris insequitur unius diei reliquo intervallo: rescitque a transfuga, pertæsos comites fugæ ejus, ceu si in gratiam potioris, Darii habere sub vinculis: Besum vero, satellitem regis, ejus insignia recepisse, Igitur voto pennatior et spe voti ignitior (1) et viæ usus asperiore compendio id elaborare ad pretium moræ abscindendæ: inopinus (2) supervenit Beso, confligentemque dampno non levi dispergit et dissicit per vim clam fuga de medio (3) dilapsam. Ibi reperiunt Darii *interfectum a suis* (4) qui Beso una fugissent. Quare corpus quidem honore regali majorum ejus sepulcris inferri jubet.

LXX. Ipse vero, Hyrcanis quibus (1) visum ad ingenium loci ac temporis reversionisque commodum superpositis, Besum insequitur, sic animo firmatus, ut quadrifariam fugiens vallaretur. Denique ubi campos ingressus est, victori se dedunt Abraxares una Phratapherne satrapa: Besus elabatur. Qua cura deposita seu dilata, suos per loca belli, si quos reliquerat, congregari jubet, reffectisque his quadridui mora Xazacerta ire decernit (2) urbem illic nihil optimæ posthabendam, quam præmissi in hoc ab Alexandro moderabantur. Sed concurrunt prius etiam impedimenta agminis universi (3) loco belli relicta accitæque post id. Sic enim regia jussa præscripserant. Ac si qui (4) ab se distracti fortunam

belli meritumve victoris elegerunt, vel si qui ad ejus iudicium provocarunt (5) venia donati omnes: Græci quoque mille quingenti qui Dario mercède militabant: eosque suos facit.

LXXI. Interim tamen Mardos excurrit, et captos bello redigit in obsequium nihil omnium rennuentes (sed enim Mardis, præter arma viresque, nulla sua res est) opum cura posthabita perdurans, quæ cæteros hominum exercitos habet. Exim revertenti Spartani se offerunt, qui Darii amicitiam petierant: sed custodiri mandantur suspecti simplicis confidentiæ.

LXXII. Tum moratus Xazacertæ in Hyrcania dies quindecim, Parthos Arionosque proficiscitur, et Susiam civitatem, quod Besum illic bello studere conperisset, non regni modo, verum nominis (2) etiam Artaxersii (3) veluti ad reverentiam sibi vanitate quæsita: quoniam multi refugæ Bactriani in ejus satelliticium confluisissent electi mente jactantiæ.

LXXIII. Inque id destinanti Satibarzanes Ariorum satrapa nuntiatur, interfectis Macedonum urbis ejus ad custodiam quos acceperat, Arios pro Beso armare. Illo igitur prævertens sexcentis biduo stadiis urbem Artacoenta (1) Ariorum regiam venit. Quo viso Satibarzanes una paucis conscius meriti fugit: ceteri puniuntur mali consilii vel obsequii (2) mercede. Quis gestis, Xazacertam (3) Alexandro revertenti offertur unus Darii interfectorum, afficiturque serviliter verberibus ac morte: eductusque ab eo super consciis in Besum ducit exercitum.

LXXIV. Eo vero itinere gentes subjugat plurimas: tum Dracas, tum Arachotas barbaros vicinos Indis (1), mari Rubro imminentes: Arios quoque qui nuper obsequio defecerant: idque hieme multa iniquum militibus impeditis. Enim vero in hos ducibus inmissis, ipse Causasum tendit amore vincendæ difficultatis, et illic quoque Alexandriam sibi ad fidem laboris instituit (2).

LXXV. Quam molienti nuntiatur, Besum ultra transgressum Oxum flumen navibus superavisse, quas omnes incenderit, ne persequendi (1) sit libido. Igitur nihil moratus ipse quoque audet in Caucasum longitudine sui Tauro continuum, saxis incondite arduum, neque gradibilem, ut videbatur, intersitumque parvis (2) arboribus. Cetera terebinthum (3) illic aiunt et silphium gigni: quo facile adpasci (4) oves floris ejus esu et usu frugis et radicium delectatas: eoque et hominibus gaudet carne sola con-

C. || 4. ac si quis ad se C || 5. vel qui adjuvum iudicium putant C.

LXXII. 1. sic C. || 2. nomine C. || 3. Artaxersi C. ||

LXXIII. 1. Ἀρταχέρτα Arrian., Artacaena Curtius. || 2. obsequio C. || 4. Xazacurtam (Ζευδράκαρτα Arrian.) h. l. C.

LXXIV. 1. Tum Dracastrum Arachotas barbaras barbarorum vicinas Indis C. || 2. ad fidem laboris institutæ nominis difficultate C.

LXXV. 1. par sequentis C. « quod fortasse ferri potest. » || 2. paris C || 3. ceteraque vilio bonum illic C. || 4. ad pari C.

LXVII. 1. inoffendius C || 2. pde C. || 3. sequitur spatium unius vocabuli. || 4. abolica odito C. || 5. voluntatibus C.

LXVIII. 1. emendatis C. || 2. regi C. || 3. relegerat C. || 4. quæ secatene C.

LXIX. 1. ignotior C. || 2. inopin. C. || 3. perbis clam fugere medio C. || 4. ibique reperiunt in armasuis C.

LXX. 1. Hyrcaniæ qs C. || 2. discernit C. || 3. versi

tentis, martiis prorsus et belli usibus amicissimis.

LXXVI. Quippe hinc Besus non modo gentem (1) optaverat, verum quidquid suppetule insequentibus foret, id omne corrumpens abolensque (2) incendio, geminaverat difficultatem paria tentantibus. Sed enim frustra id quidem. Ita omnibus superatis, quod se suosque Alexander docuerat (3) fama Aorni primum, tum penes Bactra viatica esse (4), ipse quoque Oxum jam superaverat.

LXXVII. Ubi cum facultas transitui nulla esset, probat nihil ita mortalibus arduum, cui non viam per facile sapientia straverit. Quod enim alias (1) præsenti, usui suppetiari adverterat, promere suos pelles jubet, quibus subtendere (2) gignentium frivola aridaque constringi quam maxime in vinculis crebrioribus docet. His quippe pactis, substratu levium densarumque itidem et superjectu trabicularum (3) calcatu tabularum conexa utrimquese cus pellium pragmenta usum ratiū integraverant sibi que pecorique. In hunc modum sarcinis transportatis, non superstantibus tantum fida militibus, sed annantibus quoque animandis, si statio horruisset, opinione facilior transmissio fuit, cum stadiis latitudinis alveus Oxi amnis pateret.

LXXVIII. Nec tamen quisquam ausus obsistere est, quin etiam nuntiatur jam planiora perviantibus (1) Besum ibi (2) vinctum a suis communi pretium culpæ servari pro his, quibuscum fugerat, reum. Quare exim iter solito patientius (3) facit. Ptolomæum vero Lagi præire susceptum Besum ad seque perducere antemittit. Nec mora, vinctus offertur, unaque flamma (4) iræ ejus extincta. Ita increpitem perfidiæ seryilis, eoque (5) nomine verberatum, ad pœnæ conperendationem custodiri in tempora mandat. In ceteros venia liberalis.

LXXIX. Hisque in hunc modum gestis, eximi sibi equorum numerum integrat, qui admodum plurimi omni genere difficultatum varie defecerant. Ipse ire Maracunda contendit, quæ Sogdianis est regia, Tanaimque exim qui subortus e Caucasio ingressurusque Hyrcanum mare Asiam Europamque disperdit (1). Ejus pars fertur Tanaidos humo Asia paludibus Mæotis emergere denuo, causasque Euxino dare, ut cursu, quo volvitur, urgeatur.

LXXX. Eo itinere tamen præmissos Macedonum castra metatum, improvise offusi paucis indigenæ, opprimunt obruncantque, qui in triginta haud minus milibus Alexandro venienti obversari decreverant. Enim mox Alexandro ingruente, ad montium celsiora concrepant. Sed ubi eis primo conflictu fortuna blandita est, Alexandro crux sagitta

transjuncto, ulterius ausi eo usque cæduntur, ut vix octo de triginta milibus laberentur.

LXXXI. Quibus gestis, Abii Scythæ ab Homero justitiæ laudati legatione se dedunt, moremque gesturos victori profitentur, quantum solis corporibus queant, quoniam quisque pauperior liberior infestatore. Eorum denique moribus delectatus remissis adjungit, studio veri (1) discendi, qui quid (2) colerent, aut viverent, renuntiarent. Ipse progressus ad Tanaim illic quoque urbem sibi instituit haud disparem magnitudine cognominem Alexandriis: idque usui cavens, si quando post in eadem militaretur.

LXXXII. Sed inconciliantibus Besi sociis, jugumque gentium nominantibus, metu pœnæ septem urbes consulto pari græcos custodes interimunt. Quarum quæ Cyri civitas dicta Craterus multa cum militum manu mittitur obsessurus, neu quid ultra liberius queant. Ipse Gazam primo congressu aliasque quattuor biduo capit.

LXXXIII. Tum Cyri adgreditur situ murisque firmissimam, quam XV scilicet armatorum milia tuerentur, nulla victualium (1) indigentia: jamque machinis in id admotis (2), repente amnem, ut prius animo præsumserat, qui eam urbem agmine turbido (3) interfluit, transit Alexander nihilque opinantes obruncat. Tunc secure urbis ejus potitum se ratus animo defererat. Neque inpune id, aut modestiæ merito: acriter enim incolæ congregati inter primos qui inruperant Alexandrum quoque saxo caput graviter vulnerant. Sed non eo secius (4) inritatis protinus Græcis capitur civitas vastaturque, nihilo minus rege in opere fervente. Quæ vero septima civitas exempli metu ad modestiam ducta est.

LXXXIV. Verum sic quoque Maracundam contendit, ubi sui obsideri nuntiatur, et prætera Scythæ trans Tanaim obturbabant. Quare suis legat propere suppetias. Ipse vicesima die urbem, quam præcepit, substruit (2) pœna captivorum usus ad operis festinationem tali in tempore necessari: datis incolis quos ætas aut vulnera deprecabantur, item (3) militiam nolentibus, aut etiam nequeuntibus et in id idoneis peritia necessariorum.

LXXXV. Verum imminentibus Scythis superbe, is (sæpe (1) conatum cum sacrificia cohiberent, idque creberrime) vincit imperatoria indignatione, vinceret ratio quæ fato obviabat (2). Ac nocte Tanai transmissio tam facile quam audacter hostes primo incursu fugat cæditque palantes. Eos vero intemperantius persequens siti æstivæ succumbit. Neque aqua utilis reperta. Quidquid de fluviis aut rivis ab æstivo in lacunis erat, eo proni ac lingua lambentes hausto ceu necessario, latente ejus peste corrupti sunt.

LXXVI. 1. gente C. || 2. corrupta amolitasve C. || 3. docte C. || 4. viaticasset C.

LXXVII. 1. aliud C. || 2. promere suos pelles, quibus subtendere jubet eis C. || 3. a trabilacularum C.

LXXVIII. 1. Sic Letronnius; perinantibus cod. || 2. ubi C. || 3. patientibus C. || 4. offerunt una seu flamma. C. || 5. proque coque. C.

LXXIX. 1. dispergit. C.

LXXXI. 1. vero C. || 2. quidquid C.

LXXXIII. 1. nulli victualibus C. || 2. amotis C. || 3. turbi C. || 4. sed nos eos etius C.

LXXXIV. 1. si C. || 2. subruit C. || 3. idem C.

LXXXV. 1. hisæpe C. || 2. corrupta V. Arrian. IV, 4. || 3. vacuata gestu C. || 4. hostilis vitio C.

Quippe ea qualitas alvo laxandæ efficacissima. Ita omnes viribus vacuati æstu (3) intestino caloribus, ut minus nonnulli hoste *quam* vitio (4) prævenirentur. Insecuti nihilominus eorum legati veniam erratis post victoriam retulerunt.

LXXXVI. Ii porro Macedones qui in arce Maracundæ obsidebantur, ante adventum auxilii eruptione facta disjecerant hostes ac fugarant. Longius tamen eos in (1) Sogdianos insecuti, ubi de reditu consulunt amnemque Polyimetum (2) adfuere, sensim prosequentibus Scythis inexploratam adorti (3) alvei partem, limo profundius retentantur (4). Idque ubi hostis gnarus (5) locorum videt, prævenit, adortique (6) rerum imperitos ac male cedentes (7), comminus conficiunt (8) omnes, nisi quis prævenisset pedum aut visuum (9) potens. Neque amplius equitibus semiermibus XL, peditibus (10) CCC fugere.

LXXXVII. Quibus Alexander nuntiatis, Maracunda contendit, auctoremque ejus sceleris Spitamenem (1) fugientem secutus omni cum socio interfecit. Suos sepelit, vastatque regiones quas Polyimetum annis ambit aut rigat, qui progressus ulterius harenis bibitur et receptatur, facitque invia cuncta, subsidiis colentium (2) nullis: quoniam illic et alii famosi amnes hauriantur, Pardis (3) qui Mardos, Ariusque qui Hunnos (4) interfluit, et Estumandrus veniens per Evergetas. Hi omnes illic sepulti vane-scunt.

LXXXVIII. Hieme igitur apud Arimaspos declinata, dat sese legationibus obsequentium aut paciscentium quod (1) usus aut quies vellet: Besumque accitum et rursus increpitum, et verberibus punit et gloria, mutilatis tamen prius et naribus auribusque: idque supplicii genus durius visum quam severitas Græca est.

LXXXIX. Nam et cetera ejus cultus et affluentia, more Medorum, suorum plerique jam sedulo aversabantur, cum luxu mores adrogantiaque mutasset: tum mensæ modo, tum vestium pretio, tum apicis vanitate is qui utroque de latere Heraclidas sibi Æacidisque censeret, Arsacidum tamen æmulationi concesserit, victi rem passus (1), quorum moribus obsecundabat: idque ei omnes animi glorias obumbrabat.

XC. Præsertim ubi amicissimum sibi Clitum illum Granici propugnatorem ex causa convivii incitus interfecerit (die sacro quo pro (1) Libero Castoribus fecerat) qui (2) epulo accubabat una blanditoribus regis. Tum supra ipsos fortitudinis deos laudari ab adsen-

LXXXVI. 1. eos qui C. || 2. Polymetum. C. || 3. adortari. C. || 4. rere tantur C. || 5. ignarus C. || 6. adortati- que C. || 7. credentes C. || 8. fugiunt C. || 9. visum C. || 10. peditum C.

LXXXVII. 1. Spitantem C. || 2. et colentium C. || 3. Epardus ap. Arrian. IV, 6. || 4. Darius qui unos (deb. Arios) C. ||

LXXXVIII. 1. quò C.

LXXXIX. 1. passum. His C.

XC. 1. quod C. || 2. et que C.

tatoribus cœptus, patri quoque se Philippo anteferri delectabatur.

XCI. Enimvero Clitus uti Alexandrum amicum restituëret in viam, neque concederet ei malam morum adrogantiam coalescere, cui modestia et verecundia plus laudis adferret, amico liber, religiosus in Philippum, eum vero se anteferre respondit, qui hos fecerit suos animi viribus corporisque (1) cum quibus vicerit, non eum (2) qui talibus gaudeat. Quæ ubi ultra, nec pudet regem vino calentem; Cliti (3) verbis gladio respondetur. Sed enim mox in id recidit pœnitudinis, ut eum vitæ pigeret adeo inpigre intemperantis: ni amici magis id offensæ dei Liberi, quam ejus moribus darent; qui sic posthabitum (4) sollemne suum ultus furore putaretur: aut invidentia laudum earum æmulus (5).

XCII. Quare tum quidem curam corporis recipit, vitium tamen gliscit. Quippe jam adbratum se volens, salutari more mortalium neglegebat. Verum sapiens Callisthenes comes et amicus (1) arcere hominem et deducere palpo temptabat: eo quoque addito, quod quam justum sit infestari eum qui insignia regni quæ sua non sunt usurparit (2), tam a diis posse puniri abjurat qui sibi adeo faveant (3) honore jactantiæ. Sed neque proficit Callisthenes, et mox inter proditores relatus ex causa tali morte punitus est.

XCIII. Mos erat, regibus optimatum liberos ministrare (1), ad custodiam scilicet regiam et obsequia liberalia. E quis Hermolaus quoque Sopolidis (2) erat bonis moribus roboreque, quorum utrobique studens, regi de corpore, animo tamen ac disciplinis militans Callistheni, ubi eum quæres sat placebat. Is venante (3) Alexandro in aprum exspectabilis formæ, ipse prior bestiam sternit, et strata gloria-tur, utque immodestæ fortitudinis ab rege verberatur.

XCIV. Quod cum acrius merito sed ingenue dolisset Hermolaus, conjurat in regem cum Sostrato et Amynta et Antipatro Asclepiodori, tum Epimene et Anticle et Philota. His amicis in sua injuria ferverescentibus, pactum fit, nocte Antipatri conclavi regis irruerent; neque id quitum. Ita pernox rex convivio perdurarat. Sunt qui etiam prohibitum ire vatis voce, ne quidquam esset in aula multis præmonitis ratæ. Itaque Ptolomæum rem sibi proditam detulisse, Callisthenisque sententiam in discipuli facinore suspectatam, de prioris inefficacia libertatis: cum Hermolaus tamen acri in opere tormentorum præter sui verbera nihil questus sit aut confessus.

XCIV. Sed reverentiam legatio Scythica de Abiis iterum attulit, dictoque audientes fore se muneribus

XCI. 1. corporibusque C. || 2. nunc his C. || 3. dati C. || 4. post obitum solemnem C. || 5. laudantium earum æmulus C.

XCII. 1. ei amice C. || 2. usurpari ad C. || 3. ad eos faverant C.

XCIII. 1. ministrari C. || 2. Selpolidus C. || 3. venatu C.

attestabantur. Quæ munera erant filiæ regales pulchrae (1) ingenio vel cultu naturæ ejus, si suis vellet pignore fidei. Namque ad reliqua sat divites (2), sunt Abii libertatis pariter et paupertatis. Adstare (3) vero vel regem ut coram jussis auscultet. Nam et (4) missis in hoc referre volentibus erat mores abios et munditias paupertatis utque (5) sit eorum invidia potioribus de plus nihil habendo. Enim arcus Abiis (6) et sagitta (quod eis totum est) et vitæ quæstus et hereditas: sola sagitta venantibus, carne altis abunde et lacte, et munitis pellibus ad tolerantiam: cetera pro opibus hospitales et loqui blanda cum moribus.

XCVI. Sed Pharasmenes quoque Chorasmiorum rex equites adduxerat Alexandro militatum, vicinus Scythicis Unimammis, in quas sibi hostes præret si juberetur, supra viros ut sciat martias. Alexander vero his Indos præoptans (1), se ait redire in Græcias ut exim reliqua ejus belli agat. Oxum igitur et Sogdianos retractat turbare.

XCVII. Nuntiatii (1) ibi Alexandro duo fontes futuri præsignio suborti, horrore fuere præ admiratione: quorum qui olei erat, laboris atque sudoris index æstimabatur, quis mederi valet olivi unguentum (2): qui vero vini, lasciviæ et læticiæ de dei munere. Hæc quippe in id demonstrata de post gestis adsertio est.

XCVIII. Dimissis ergo qui præsentia tuerentur, Maracunda ipse festinat. Spitamenes (1) quippe, qui inde desciverat Massagetis congregatus justis belli facie jam agere nuntiabatur. Sed in vaso castello potitum præda per Sogdianos, Phiton et Aristobolus (1) cytharædus, qui una aulico ministerio illic agebant, egressi cum equitibus octoginta naviter satis et impigre incursarant quæ ducebantur. Mox tamen excepti insidiis a Spitamene plerique eorum et una Aristobolus oppetivere. Spitamenes vero post id fugiens conscientia sceleris in desertis cæditur Cratero insecurato. Ipse quoque a suis captus ut auctor culpæ arguitur, tumque Alexandro ad supplicium datur jure plectendus.

XCIX. Sed enim hac cura deposita Indos nihil sibi noxios intentus animo petram adgreditur re et nomine arduam. Id vero castellum est præruptis admodum inpositum inaccessibleibus (1) rupibus montium, quo plebs multa convenerat Sogdianorum, nullo indigentia metu, copiis ante congestis. Ubi ergo oblata sibi venia non cessere, magnum præmium publicat ausuris ejus saxi insensionem auri talentum primo, tunc precium secuturis.

XC. 1. *fila regalia pulchra C.* || 2. *ad reliqua ut alias addivites C.* || 3. *adstare C.* || 4. *et nam C.* || 5. *atque C.* || 6. *Abios C.*

XCVI. 1. *præoptatumque C.*

XCVII. 1. *nuntiato sibi C.* || 2. *unguento C.*

XCVIII. 1. *Pistamenes C.* || 2. *Aristonicus ap. Arrian. IV, 16.*

XCIX. 1. *incassis quæ C.*

C. 1. *paxillos ferreos C.* || 2. *omni C.* || 3. *ut C.* || 4. *dejectis C.*

C. Reperti omnes quadringenti viri, qui patravere rem in hunc modum. Paxillis ferreis (1) quibus pelles intendunt, prætenta face, ea parte prærupti qua fieri posset aut gelu cederet, mutuo innixi fiebant: eisque subvecti paulatim omnis (2) sub nocte tandem evadunt armis una, cumque luce inopini inruunt securos et inermes barbaros ac semisomnes, impeditosque mulierculis et infantibus præcipites agunt, nihil eorum paucitatis scientes donecum reliqui sese dederant, et aditu reserato quem inserabiliter obstruxerant, Alexander receptaretur et (3) copiæ. Nec tamen amplius viris XX desiderati, quos ascensionem molientes, ubi loci conditio fefellisset, dejectos (4) in præceptis ne sepulturæ quidem nisi nivium profunditate servarat casus aut fatum.

CI. Igitur his victor copiis fatus auctusque, quomodo si arte (1) Bactrianorum regis affectus opesque illic repperisset, ejus virginem filiam, Roxanem nomine, magno formæ merito et nobilitatis sibi conjungit. Is ille scilicet, quem Darii uxor veneriæ sane pulchritudinis femina non evicerit. Denique Oxyarten debito sibi soceri honore dignatur.

CII. Hinc ducit in aliam petram celsam stadiis viginti, sed sexaginta *ad* ambiendam faciem sunt (1), ad viabilem calli, superne æquoream virentemque, soli ubere et mollitudinis divitem. Chorieni (2) id castellum vocabant, regis nomine, qui illuc (3) confugerat, Chorieni. Verum quod ejus saxi calcem naturali vallo munitam intueretur, id primum explet cæsu (4) frondium et adgestu humi saxorumque opere pervicaci. Jam denique labore profecto scallisque admotis, Chorienus, internuntio Oxyarta, pretium veniæ victori se suosque transcribit. Eodem merito procurationem sibi accepit quod regnum habebat, quoniam victorem exercitum non labore militiæ modo adeo conperendinata, verum hiemis quoque vi et indigentia fatigatum apparatus sui largis opibus refovisset, nec decima quidem parte totius affluentia dispensata.

CIII. Ad hæc, si qui rebellium reliqui, omnibus perditis subjugatisve repedata Bactra tempore quo Callisthenes una cum insidiatoribus regis suspectatus, est. Hac (1) sub fine Alexandro Persarum imperium integratum est, quo tuendo Amyntæ dato, Bactris ipse profectus retransmittit protinus Caucasum quem eundem Taurum (2) diximus, nomine modo de continuatione mutato.

CIV. Undecima die quam super molitus est illic Alexandriam venit. Transmissis inde regionibus

CI. 1. « Ita cod. Sed enim videbatur scribendum: *quomodo si in arce Bactrianorum, regis (Persarum) affectus opesque reperisset.* Sic enim narratio congrueret cum Arriano IV, 19. »

CII. 1. « Haud scio an scribendum *facienda sunt.* » || 2. « Cod. *Chorienis*, at mox bis *Chorienus.* » || 4. *illi cod.* || 4. *esu C.*

CIII. 1. *hæc C.* || 2. *Caucasuque inremin Taurum C.*

Parapapisamidium (1), perque Nicæam oppidum et Cophœna flumen Indum petere contendit, Taxile sibi munifico, qui partes, quibus viandum, primas Indiæ tunc tenebat, eumque præmittit (2) una suis paratum Indi transmissionem conatum. Denique datum hostium ducem viantibus intercedere capiunt (3) : itaque perviant, multis aliis gentibus cæsis et oppidis captis.

CV. Nec minus Alexander agens, siquis obturbet insequentis sagitta etiam humerum superscribitur : Choeque (1) anni transmissio quisquis obviis sternitur : et Argacum (2) urbem incensam desperatamque a civibus instaurari procurat merito opportunitatis. Tum reperta hostium multitudine, trifariam superat justis omnibus præliis. Ducenta denique triginta boum milia illic capta formæ merito destinat una captivis Macedoniæ cultum agros suorum et suosce. (3)

CVI. Tum conperto gentes Accas quadraginta milia armavisse, per amnem Guræum in eos (1) ire festinat : iique in oppida discessere in id longe ante munita. Sed enim castra eminus molientes inruunt Græcos : hique (2) astu cedere simulant : converso deinde (3) agmine sternuntur : pars muro clauduntur omni præsidio munitissimo. Sed enim res haud in facili erat duplici septu munitos accedere : et ibi denique Alexander crus sagitta vulneratur. Sed die quarta belli in opere præ muro interfecto rege se dedunt. Idque Alexandro volenti admodum fuit, ut conmilitio accederent. Sed ubi producti fidem mutant, vallati cæduntur.

CVII. Hinc Cœnona ducem mittit Baziphara obsidere, Attalumque Hora urbem, ratus casu Accarum eas ad obsequium ductum iri. Sed his loco magis quam exemplo fidentibus, ipse utramque urbem, quamvis impigre obluctatas, Baziphara sive Hora (1) nullo negotio transiens capit : quamquam Bazipharæ viri contemptu paucorum advenas irruissent. Ubi tamen plerique cecidere, quisque evaserat petram munitissimam confluunt.

CVIII. Is locus petrae ducentis stadiis circumitur, erigitur decem, aditu tenui, mollis in culmine, et fontium scatens, patiensque industriam mille hominum ruricularum (1). Igitur eo veniens capit plurimas civitates. Tum petram adgresso obsidionemque molienti transfugæ duces cœpti moliminis viam præeunt ei incensus. Itaque capti deductique prædæ fuere qui bello restiterant.

CIV. 1. Sic C. || 2. prætermittit C. || 3. « Videtur sententia : Denique hostium ducem missum ad intercedendum capiunt. Suspicabar etiam locum esse corruptum intelligendumque Astem unum e præsidibus Indicis, quem præmissi cum Taxile Macedones quadam in urbe obsessum interfecerunt, uti narrat Arrianus IV, 22. »

CV. 1. Civiaque C. || 2. Sic cod. Erat Andacum, ut videtur. V. Arrian. IV, 23. Curt. VIII, 10. || 3. Machedio cultum. Agros suorum et suaci C.

CVI. 1. Poturæum eos C. || 2. hincce C. || 3. denique C.

CVII. 1. Horam C.

CVIII. 1. ruscularum cod.

CIX. At enim nuntiato rursus Accas muros (1) Indos armis oppressisse studio fidentiore, et elephantibus suos per silvestria amandasse; ubi eo venit, muros desertos incensamque urbem videt, et dilapsos omnes qua tutius lateant. Quare aliis persecutione legata, quæsitisque eorum elephantibus et captis, Indum cum exercitu venit, et his quæ longius sunt necessaria copiis reperta transitui substantia (2) non sera transmittit.

CX. India omnis orsa e septentrione, amplexaque omne quidquid est Persicum (1), Ægyptum usque Æthiopsaque continuat. Ipsa vero extrinsecus ubique oceano munitur, interfluo mari Hippalo (2), cujus sinus Persas includit. Sed enim nomen hoc Indiæ late dispersum multarum admodum gentium est ferax præcipue beluarum inter odora gignentium (3) quam sunt elephantibus draconesque jugerales : nam pardi leonesve vel tigres juxta hæc cicures fuant.

CXI. Ea vero tempestate quam loquor potens Indiæ Porus erat, stupendus satis supra hominum magnitudines, neque vero ingenio inferior quam artibus (1). Is ubi scit, Alexandrum ad sese moliri iter (2), absit obnuntiat : sed incitat mage, acrique bello superatur et capitur. Receptus tamen ad amicos Alexandri merito virtutum procurare quod erat rex recepit. Ita pars est virtutis, ea (3) quibus præfueris ut potior (4), æque sane nunc mox cessisse potiori : quoniam quisque mediocritatis est agnitor satis fecerit sese noscendo.

CXII. Exim magnas Pecanum et Musicanum regiones exsequitur, ac sibi congregat. Petram quoque quæ Aornis vocatur affectat, cujus proceritudo sunt stadii quadringenti, supra cultoribus dives haud minus locupletibus quam securis : et est ei nomen ex celsitudine, quam nec alites supervolent. Sed enim hanc (1) quoque optinet fixu vectium (2) via scansili ac insidiis appetitam (3).

CXIII. Jam (1) de magnitudine belli ortus est questus cum primatibus, quod ultra gentes bello idoneas coegisset experiri. Quo (2) adversum eas animo arderet? Milites vero ad hæc ultra laborem et pericula deprecabantur : annos XII, vulnera et suorum desideria numerantes. Data igitur fessis quiete, volentibus utitur. Succenturiari tamen dimissis alios e patria jubet. Itaque victoriæ avaritia usus oceanum venit.

CXIV. Ibi quoque inmodicus cupiditatis, quoniam (1) in navibus textis periculum vellet facere naturæ, et quid sibi vel quisque id vellet ultra liceret.

CIX. 1. Sacamuros C. || 2. substantiam C.

CX. 1. Persicam C. || 2. Hipallo C. || 3. locus turbatus. Num : inter ceteras ingentium? Pro quam Majus dedit qui.

CXI. 1. artuatus C. || 2. molinire C. || 3. his C. || 4. patior C.

CXII. 1. hic C. || 2. veccium C. || 3. acsidadaspen-titam C.

CXIII. 1. nam C. || 2. conperisset experire quæ ||

CXIV. 1. quonam C. || 2. i. e. Onesicritum et Near-chum.

rum repente cum flatu violento rediens haustus oceani solito vehementior *ad hoc* paratos inter naves confligit et mergit. Neque agnitu difficile id erat, deos voto refragari, quibus quamvis ipse obniti *negat*, nequid impium audeat temptare; mittit tamen promptos audaciæ, nihilque regi audentes negare Onomarchum et Neona (1) (congestis navi quæ cuique sic volenti in longum usui necessaria) uti circumputato oceano comperta nuntiarent.

CXV. Quippe Alexandrum (1) animo fuisse ad appetentias rigido et indomito, hic quoque considerandum reliquit. Erat civitas Indiæ, quam multi confugerant, magnitudine nimia et firmitudine inexpugnabili. Quam ubi Alexander obsidione adortur, jubet fieri scalas pro muro præcelsas: easque admotas cum grandibus saxis desuper frangerent repugnantes, sola perdurat qua rex una duobus satellitibus evicerat: ipsum quoque multis desuper ut qua quisque poterat retrudentibus. Et quamvis scalas omnis suorum comminui vidisset, neque ullo sese idoneo (2) auxilio periclitaturum, irruit tamen unius omnia hostium milia, una prædictis (Peuceste (3) scilicet et Ptolomæo) qui cunctam (4) multitudinem protinus urbis ejus in sese convertit.

CXVI. Perdius igitur diu secum satellitibus conspirantibus rem pleni exercitus agitabat, ni vergente jam die a (1) latere summo vulneraretur, et recepto altius ferro defici (2) viribus occæpisset. Id Macedo-

CXV. 1. Cf. Pseudocallisth. III, 4: not. 12 p. 99: Ἦν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τολμηρότερος καὶ παραβουλότερος. Ἐνθεν τις καταμάθη τὴν εὐτολμίαν μάλιστα αὐτοῦ. Ἦν πόλις τῆς Ἰνδικῆς, εἰς ἣν πολλοὶ πεφευγότες τῶν ἄλλων πολεμίων ἐηλυθήσαν ὡς ἂν (fort. οὔσαν) μεγίστην καὶ ὄχυρωτάτην. Προσεβάλλετο οὖν [προσεβάλλοντο. Ὁ οὖν cod.] Ἀλέξανδρος καὶ ταύτην ἐπολέμει, ἐπειδὴ δὲ προσετέθησαν κλίμακες, ἐκλάσθησαν (ἐπλήσθησαν cod.), καὶ ἐκολύθησαν οἱ Μακεδόνες ὑπερβῆναι εἰς τὴν πόλιν. Μόνη δὲ σώα (μονᾶσαι δὲ cod.) ἔμεινε ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνιδῶν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὸ γενόμενον εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ δύο φίλων Πευκέστου καὶ Πτολεμαίου. Οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει θεωρήσαντες ὤρμησαν πρὸς αὐτὸν. etc. etc. Latina Nostri contractius dat cod. Reg. 4880 (v. pag. 120): « Interim cum unam civitatem Indiæ obsideret, scalas muro percelsas admoveri jubet. Quibus admotis. cum prægrandibus saxis desuper (*de saxis* cod.) frangerent repugnantes (*oppugnantes* cod.), sola qua rex pugnavit duravit. Et cum nulle idoneo auxilio socios subvenire posse videret, irruit solus omnia hostium millia, multitudinemque urbis in se convertit; jamque vergente die a latere summo vulneratur, et recepto altius ferro defici (*decipi* cod.) occæpit. Id Macedones conjectati vi claustra effrangunt, regemque sui (*suum* cod.) diffidentem recipiunt. » || 2. *ideo* cod. correxī e cod. Reg. || 3. *Peuce* cod. || 4. *cunctantem* cod.

CXVI, 1. *die et* cod.; corr. ex cod. Reg. || 2. *decipi* cod., quod fort. retinendum.

nes conjectati qui foris rem agebant, metu nequid ulterius (occupatis in regem intramuranis universis nec desuper prohibentibus siquis irrueret) vi claustra effringunt, suppetiati que in tempore jam regem sui recipiunt diffidentem. Facti denique mox ex indignatione sæviores indiscretius dextris in ætates et sexus vires optinent internicione omnibus cæsis.

CXVII. Exim constanter suadere milites regi conspirant, ne sese ulterius periculi vilitate dampno tamen in præliis abuteretur tanti prodigus (1) sanguinis: obtinentque ne ultra, verum Babylona ut redeat: Babylonique multo cum honore suscipiunt. Per septem denique dies Alexander eo regressus diis sacrificio operatur, quos fortunæ gratus (2) repensaret.

CXVIII. Post id conviviis et voluptatibus comioribus (1) causam morti hinc dedit. Morem sibi proceres exercitus fecerant, uti mutuis sese conviviis acciperent. Enim cum forte apud Medium convivarent comessatione se illis convivam (2) Alexander facit. Statim deinde (3) Herculis Medius scyphum offert ad vina: neque is honorem dei nomine aspernatus, poculum complet stringitque continuum: eaque tantarum virtutum viro causa ad mortem fuit: ut quem tot bellis adversa vulnera non vicerant, sub fati invidia juvenilis confidentia solveret.

CXIX. Cujus ne casus priusquam laudium memor sim, ea quoque ponam hic quæ per diligentiam laboravit; quippe quamvis bellorum ultra pertæsus consulenti per se exercitui concederet, bono tamen labori nihilum pepercit. Electo denique sibi ad ejusmodi patientiam comitatu, ad Herculis stelas famæ jactantia persecutus est diebus nonaginta continuis emensa via (1).

CXX. Dignam quidem illam rem pretio tanti laboris, si quis aurem ad fidem dicentis inclinet. Ii quippe tituli alter auro pingui, alter argento proceritudinis erant XII cubitorum, crassi vero per quadrum cubitis binis: adeo immenso pondere, ut ejus periculum ipse rex fecerit terebrata crassitudine auri ejus, cujus dampnum mille quingentis mox aureis infeciverit. Verum exim revertens prærupta per loca cælo inlucido ut juxtim se viantes vix mutuo noscerentur, tandem Thermodonta amnem....

(*Reliqua desiderantur.*)

CXVII. 1. *tanta prodigii* cod. || 2. *gramen* C.

CXVIII. 1. *comittoribus* C. || 2. *convivio* C. || 3. *denique* C.

CXIX. Hæc et sequentia fluxerunt ex Alexandri epistola ad Olympiadem, quam vide in Pseudocallisthene III, cap. 27, not. 1, p. 139.

INDEX NOMINUM

IN

FRAGMENTA SCRIPTORUM RERUM ALEXANDRI, PSEUDO-CALLISTHENEM ET ITINERARIUM ALEXANDRI.

A.

- Abarimon regio, *Bæton fr.* 4 p. 135.
Abas, Triopæ pater, *Jason fr.* 4 p. 161.
Abderitæ Alexandrum arcent impune, *Pseud. Call.* I, 43.
Abii Scythæ, *Itin. Al.* 81.
Abisari regnum, *Onesicr. fr.* 70, p. 50.
Abydus, Milesiorum colonia, *Anaxim. fr.* 4. *Call. fr.* 29.
Itin. 18.
Accæ, *Itin.* 109.
Acesinis et Hyaroti confluentes, *Arist. fr.* 30 p. 104. Acesinis magnitudo, *Ptol. fr.* 18 p. 93. *Nearch. fr.* 5 p. 60.
Achæmenidæ, *Ones. fr.* 26 p. 56.
Achillem imitatur Alexander, imprimis colit, *Ps. Call.* I, 42; genus ab eo ducit, *ib. in latin.*
Achilleus fons Mileti, *Arist. fr.* 3 p. 97.
Achulus (?) satrapa, *Ps. Call.* II, 21 not.
Acilisenæ regio, *Med. fr.* p. 128.
Acinaces, *Anaxim. fr.* 16.
Acrodatus insula, *Ones. fr.* 26 p. 56.
Actæonis fabula, p. 33 not. *Ps. Call.* I, 46 p. 52.
Adonidis mortem Bybliæ mulieres lugent, *Ps. Call.* I, 12 not. Cf. Venus.
Adrastæ campus unde nomen habeat, *Call. fr.* 20.
Adrastus rex primus Nemesi templum dedicat, *Call. fr.* 20. Sicyonis regnum obtinet; Junonis Ἀλεξάνδρου templum ædificat, *Men. fr.* 3 p. 145.
Aduleni. V. Adulitæ.
Adulis, *Ps. Call.* III, 7.
Adularum episcopus, *Ps. Call.* III, 7.
Adulites, Darii πατράδελφος, satrapa Persidis ab Alexandro constituitur, *Ps. Call.* II, 22.
Æacidæ, Alexandri majores, *Itin. Al.* 89.
Æacus, *Dor. fr.* 4 p. 155. *Ps. Call.* I, 42 lat.
Ægyptiacæ fabæ in Acesine, *Nearch. fr.* 5.
Ægypti et Indiæ similitudo, *Arist. fr.* 29 p. 103.
Ægyptiorum sapientia et inventa; eorum rex Nectanebus, *Ps. Call.* I, 1. Alexandro se dedunt, *ib.* II, 25 et 26. eorum procurator Cleomenes, *ib.* III, 19.
Aellopodes, *Ps. Call.* I, 2.
M. Æmilius, *Ps. Call.* I, 29.
Æschines Socraticus ap. Dionysium jun., *Polycrit. fr.* 2 p. 132.
Æschinis oratio, *Ps. Call.* II, 2.
Æolica migratio, *Anticl. fr.* 7 p. 148.
Aeropus Alexandri pater, *Itin.* 25.
Æsopus, Thebanus fluvius, *Ps. Call.* I, 46, p. 52.
Æthicia, Macedonia regio, *Mars. fr.* 6 p. 43.
Æthiopes cur nigri et crispi sint, *Ones. fr.* 17. p. 53.
Æthria, V. Thyia.
Agatho tragicus ad Archelaum regem venit; ejus pater; alia quædam de eodem, *Mars. Ph. fr.* 6 a, p. 45.
Agathocles Lysimachi pater, *Arist. fr.* 36 p. 107.
Agathodæmon Alexandriae, *Ps. Call.* I, 31 p. 35. Ἀγαθῶν δαιμόνων festum, *ib.* I, 32.
Agathussa. V. Telus.
Agésilas Spartan. rex de Epaminondæ consilio certior redditur, *Call. fr.* 14.
Agnon suspectum Alexandro Callisthenem reddit, p. 4. b.
Agozeum, locus Alexandriae, *Ps. Call.* I, 31 not.
Agraganti (?) oraculum, *Ps. Call.* I, 45.
Ajax a Paride interfectus, *Anticl. fr.* 11 p. 149.
Alacrinis, Alexandri nutrix, *Ps. Call.* I, 13 in latin.
Alcetas Macedo, potator egregius, *Aristi fr.* 4. p. 154.
Alcibiades ab Atheniensibus male mulctatur, *Ps. Call.* II, 5.
Alcimachus Macedo, *Anaxim. fr.* 17.
Alcippus vel Leucippus, Lemnius, musicæ magister Alexandri, *Ps. Call.* I, 13.
Alcmene, *Ps. Call.* I, 46.
Ἀλευροδοῦντες, *Anticlid. fr.* 20 p. 151.
Alexander, Amyntæ f., Philippi regis frater; ejus instituta, *Anaxim. fr.* 6; mors, *Mars. fr.* 4 p. 42.
Alexander Magnus. Ejus natales, *Heges. fr.* 1 p. 139; magister Aristoteles, condiscipulus Callisthenes, p. 1; magister Anaximenes, qui rhetoricam artem ei scripsit, p. 34; ejus carminum Homericorum exemplar, *Onesicrit. fr.* 1 p. 48; contra Triballos prælium committit. *Ptol. fr.* 1 p. 87; in expeditione contra Thracas conveniunt eum Celtæ maris Adriatici accolæ, *ibid. fr.* 2; Thebas expugnat, *Ptol. fr.* 3 p. 87; *Heges. fr.* 3, p. 139; quot talenta Thebis repererit, *Clitarch. fr.* 1 a, p. 76; ejus in Timocleam generositas, *Aristob. fr.* 1 a, p. 95; Demosthenis in eum dieteria, *Aristob. fr.* 1 b; *Mars. fr.* 8 p. 43; rex oratores deposcit, *Aristob. fr.* 1 b, p. 96; numerus copiarum quas in Asiam transduxerit, *Ptol. fr.* 4 p. 87, *Aristob. fr.* 1 c, p. 96, *Anaxim. fr.* 15, *Callisth. fr.* 33. p. 24; proficiscentis viaticum, *Onesicr. fr.* 2 p. 48; prælium ad Granicum, *Callisth. fr.* 15, *Aristobul. fr.* 6 p. 97; Lampsacum invitus salvam fore juravit, p. 34; Miletum et Halicarnassum capit, *Callisth. fr.* 22; nodum Gordium quomodo solverit, *Aristob. fr.* 6 p. 97; *Marsyas Ph. fr.* 1 p. 44; mare Pamphylium regi surrexit, *Callisth. fr.* 25; Tarsi in morbum incidit, *Aristob. fr.* 5 p. 97; ad Anchialer

- castra ponit, *Aristob. fr.* 6 p. 97; proelium Issicum, *Callisth. fr.* 33, *Ptolem. fr.* 5 p. 88.; in quo ipse manum conserit cum Dario, a quo vulneratur, *Chares fr.* 2 p. 114; in captivam Darii familiam humanitas, *Ptolem. fr.* 6 p. 88; Tyrum obsidentis somnium, *Chares fr.* 2 p. 115; Gazam obsidet; urbe capta in Batim sævit, *Heges. fr.* 3 p. 141; iter ad Ammonem haud sine numine peractum, *Ptolem. fr.* 7 p. 88, *Callisth. fr.* 36, *Aristob. fr.* 8 p. 98. reditus in Ægyptum, *Aristob. fr.* 10; Jovis filium prædicant præter Ammonis sacerdotes etiam Milesiorum legati et Athenais Erythræa vates, *Callisth. fr.* 36; de loco quæ Alexandria condenda sit per somnium admonetur, *Iason. fr.* 2 p. 160; sacrificia in Ægypto facta, *ib. fr.* 3; proelium ad Gaugamela, *Aristob. fr.* 11 p. 98, *Callisth. fr.* 36; tumorem regis ægre fert Parmenio, *Callisth. fr.* 37; in Babylonia regis jussu milites pomis pugnant per ludum, *Chares fr.* 4 p. 115; Alexander φιλόμηλος, *Dor. fr.* 1 p. 155; Darii matris precibus motus clementem se Uxiis præbet, *Ptolem. fr.* 9 p. 89; arcem Persepolitam incendit, *Clitarch. fr.* 5 p. 77; in Philotam conjuratorem ejusque socios animadvertit; Parmenionem interficiendum curat, *Ptolem. fr.* 10 p. 90; Bessum punit, *ib. fr.* 11; Thalestria eum convenit, *Clitarch. fr.* 9 p. 79 (cf. Amazo); exercitus pars contra Spithamenem missa ad Maracandam a Scythis opprimitur, *Aristob. fr.* 21 p. 100; trecentos cadaverum vespillones crucibus affigit, *Antidam. p.* 162; Cliti cædes, *Aristob. fr.* 23 p. 101; luctus regis et consolatores, p. 3; animus ejus a Callisthene in diem magis abalienatur, *Chares fr.* 7. 8. 9. p. 116; cf. p. 4; Sogdianos seditiosos coercet, *Ptolem. fr.* 12 p. 91; Hermolai et Sostrati conjuratio, *Aristob. fr.* 24 p. 101, *Ptolem. fr.* 13 p. 91; rex in Callisthenem sævit, *Ptolem. fr.* 14 p. 91; Petram in India oppugnat, *Chares fr.* 11 p. 117; Nili initium se invenisse per aliquantum temporis putabat, *Nearch. fr.* 5; Hydaspem trajicit, Pori filium vincit, *Ptolem. fr.* 16 p. 92, *Aristobul. fr.* 27 p. 102; simiarum multitudine ferretur, *Clitarch. fr.* 16 p. 80; Acesinem transit, *Ptolem. fr.* 18 p. 93; Hyphasim ne transgrediretur, infaustis impeditur auspiciis, *ib. fr.* 19; quot navium classem in Hydaspes fl. habuerit, *ib. fr.* 19 a; Nearchum constituit navarchum, *Nearch. fr.* 18 p. 63; gymnosophistæ, *Aristob. fr.* 34 p. 106; Xynepolim condit, *Onesicr. fr.* 26 p. 55; nimis interdum audax, *Nearch. fr.* 17; ap. Mallos vulneratur, servatur a Peuceste, *Ptolem. fr.* 20 p. 93, *Aristob. fr.* 28 a, p. 102, *Chares fr.* 28 a, p. 102; Sambi regis ditionem in potestatem redigit, *Clitarch. fr.* 12 p. 79; molestum per Gedrosiam iter, *Nearch. fr.* 23; per Carmaniam ducit, *Aristob. fr.* 36 p. 107; corporis custodes septem, *ibid.*; Cyri sepulcrum restaurandum curat, *ibid. fr.* 37; Susis nuptias celebrat, *ibid. fr.* 38, *Chares fr.* 16 p. 118 sq. Alexandri in venere continentia, *Aristob. fr.* 7 p. 98; Babylonem ingreditur haud parens Beli oraculo, *Aristob. fr.* 39 p. 109; quid de futura Romanorum potentia legatis Rom. prænuntiaverit, *Aristi fr.* 3 p. 154. De Romano-rom legatione cf. *Clitarch. fr.* 23 p. 83. Hieronem Solensem ad Arabiam explorandam mittit, *Nearch. fr.* 28 p. 68; reliqua quæ Babylone versans egerit, *Aristob. fr.* 40 et 41 p. 110; inter navigandum diadema ei excidit, *Aristob. fr.* 42 p. 110; alio etiam modo instans fatum nuntiatur, *ib. fr.* 45 p. 112; vaticinata Alexandri res Sambethe Sibylla, *Nicanor fr.* 1 p. 152; Alexandri cœnæ, luxus, compotationes immodicæ, *Ephipp. fr.* 2. 3 p. 125, *Nicobul. fr.* 1 et 2 p. 157, *Chares fr.* 15 p. 117, *Polyclet. fr.* 8 p. 132; ipse tamen rex indole non erat vinolentus, *Aristob. fr.* 48 p. 113; ultimæ ejus compotationes, morbus et mors, *Eumen. fr.* 1 et 2 p. 121 sqq., *Ephipp. fr.* 4 p. 126, *Aristobul. fr.* 46, 47 p. 112. Quanti Phocionem fecerit, *Chares fr.* 4 a, p. 115. Quæ de Alexandro legantur in Itinerario Alex. et in Pseudo-Callisthene, vide in Summariis, quæ his libris præmissimus.
- Alexandria in Ægypto condita, *Iason fr.* 2 p. 160. locum quo condenda urbs innuit Ammonis oraculum, *Ps. Call. I, 30.* origines urbis fuse describuntur, *ib. I, 31 sqq. cf. II, 28;* urbis recens conditæ laus, *II, 4;* magnitudo *I, 31 not. 44.* Ἀλεξανδρέων χώρα quousque pertineat, *ib. I, 31.* fata urbis prænuntiat Serapis, *ib. I, 33 p. 37. cf. Itin. 49.* Alexandriæ aliæ, *Bæton, fr.* 2 p. 135; *Nearch. fr.* 27 p. 68; *Onesicrit. fr.* 26 p. 55; *Itin. Alex. 81, 74, 104;* *Ps. Call. III, 35 p. 151 not.*
- Alexandropolaces, *Chares fr.* 16 p. 119.
- Alexarchi grammatici superbia, *Aristi fr.* 2 p. 154.
- Alexis Tarentinus rhapsodus, *Char. fr.* 16, p. 118.
- Allobrogum regio, *Callisth. fr.* 47.
- Alyattæ aurifodinæ, *Callisth. fr.* 29.
- Amanicæ pylæ, *Call. fr.* 33.
- Amathus, Macedonis f., urbis cognominis conditor; *Mars. fr.* 2. p. 42.
- Amazo num ad Alexandrum venerit, *Ones. fr.* 3 p. 48. *Clit. fr.* 9 p. 78; *Polycl. fr.* 6. p. 132; *Antigen. fr.* 1 p. 157; *Anticlid. fr.* 3. p. 147. Amazonum genus, terra, mores; epistolæ ad Alexandrum, cui obsequium præstant, *Ps. Call. III, 25 sq.*
- Ammon; iter ad eum, *Ptol. fr.* 7. p. 88, *Call. fr.* 36; oraculum, *Call. fr.* 8. *Ps. Call. I, 30.* *Itin. 50.* qua via inde in Ægyptum rex redierit, *Call. 8.* Ammon per quietem Alexandro apparet, *Ps. Call. II, 14.*
- Ammorrhus fluv., *Ps. Call. II, 30.*
- Amphiarus, *Men. fr.* 3 p. 145; *Ps. Call. I, 46 p. 52.*
- Amphictyones unde dicti, *Anaxim. fr.* 2; *Ps. Call. II, 4. I, 25.*
- Amphion lyrodus, *Ps. Call. I, 46 p. 51.*
- Amphipolis unde nomen habeat, *Mars. Ph. fr. p. 45.* Amphipoli Rhesi monumentum et Clivus fanum, *Mars. Ph. fr. 6 p. 45.* Amphipolim usque Olympias Alexandrum comitatur, *Itin. Al. 18.* *Ps. Call. I, 46. p. 51.*
- Amyntas historicus, p. 134.
- Amyntas Macedo Philippi legatus Athenas venit, *Mars. fr. 7 p. 43.*
- Amyntas, Antiochi f., Macedo ad Darium confugit; eum Persis in proelio Issico, *Ps. Call. I, 40.*
- Amyntianus historicus, p. 162.
- Anacharsis, *Arist. fr.* 30. pag. 104.
- Anacyndaraxes, Sardanapalli pater, *Call. fr.* 32.
- Anaxagoras de Nili incrementis, *Call. fr.* 6.
- Anaxagoridæ, *Men. fr.* 3 p. 145.
- Anaxandridas citatur, *Call. fr.* 4.
- Anaxarchus philosophus Alexandrum consolans, p. 3.
- Anaxarchus Thessalonicensium princeps, pater Polycratis, *Ps. Call. I, 26.* Cf. Pausanias.
- Anaxilaus scriptor, p. 34 not.
- Anaximenes varii; p. 33.
- Anchiale, Japeti f., *Ptolem. fr.* 4 a p. 87.
- Anchiale urbs ab Anchiale condita, *Ptol. fr.* 4 a p. 87; a Sardanapallo condita; conditoris ibi statua, *Call. fr.* 32
- Anchialense Sardanapalli monumentum, *Arist. fr.* 6 p. 97.
- Anchurus Midæ f., pro patria se devovens, *Call. fr.* 45.
- Andanis fluv., *Nearch. fr.* 27. p. 68.
- Andreas, Alexandri coquus; dein dæmon marinus; Ἀνδραει-
τικός τόπος, *Pseud. Call. II, 41.*
- Andromachus, *Arist. fr.* 21 p. 100.
- Androsthenes, Onesicriti f., p. 47.

- Androsthene Thasius, *p. 72 sq.*
 Androtimus, pater Nearchi, *p. 58.*
 Antæus, pater Leonnati, *Arist. fr. 36 p. 107.*
 Antalcidæ pax, *p. 6 a.*
 Anticlidæ Atheniensis, *pag. 147.*
 Antigoni regis frater Marsyas, *p. 40.*
 Antigonus Gonatas, quamdiu vixerit, *p. 127.*
 Antiochia condita, *Ps. Call. I, 36 not. 1; urbis ambitus, ib. I, 31, not. 44.*
 Antiochus, Antiochiam condit, *Ps. Call. I, 31.*
 Antiochus, Amyntæ transfugæ pater, *Ps. Call. I, 40.*
 Antipater Alexandrum veneno tollendum curat, *Ps. Call. III, 31.*
 Antiphon σημειολύτης, *Ps. Call. I, 11 not.*
 Aornis petra expugnatur, *Ps. Call. III, 4 not.*
 Apollinis oracula celeberrima, *Callisth. fr. 3.* Apollo Branchidarum templum deseruit, *Call. fr. 36;* Apollinis Tauropoli templum, *Androsth. fr. 2 p. 73;* templum Lacedæm., *Call. fr. 13;* statua in Delio templo describitur, *Anticl. fr. 4 p. 147.* Apollo Thymbraeus, *Anticl. fr. 19 p. 151;* Napæus quod oraculum Pelopi dederit, *ib. fr. 10 p. 149.*
 Apollodorus Amphipolita, *Arist. fr. 39 p. 109.*
 Arabiæ chersonesus, *Nearch. fr. 28. p. 68.*
 Arachosii, *Bæton. fr. 2 p. 135. Itin. 74.*
 Aradus, *Itin. 42.*
 Arar, Celtiberi frater, fluvio nomen dat, *Call. fr. 47.*
 Arar, Galliæ fl., unde nomen acceperit, *Call. fr. 47.*
 Araxes fl., unde nomen habeat, *Med. fr. 1 p. 128.* ejus origo cursusque, *Callisth. fr. 38.*
 Arbela, *Arist. fr. 11 p. 99.* proelium ibi commissum, *Call. fr. 37. Itin. 64.*
 Arbies populus, *Nearch. fr. 20. p. 64.*
 Arbis fluv., *Nearch. fr. 20, 25, p. 67.*
 Arbis oppidum, *Ones. fr. 26 p. 55.*
 arbores Indiæ, aliæ plantæ, *Arist. fr. 30 p. 104; Nearch. fr. 8 et 10 p. 61; Onesicrit. fr. 22 a. p. 55. Ps. Call. II, 36 passim.*
 Arcades Lacedæmonios in Cromno opp. inclusos obsident, *Call. fr. 13.*
 Archelaus quot annis regnaverit, *Mars. Ph. fr. 6. p. 45;* ad eum Euripides venit et Agathon, *ib. Cf. Anaxim. fr. 8.*
 Archelaus historicus, *pag. 134.*
 Archidamicum bellum quid, *Anaxim. fr. 6.*
 Areinus, Mithropastæ pater, *Nearch. fr. 29 p. 69.*
 Arete, Xanthi f., Priami mater, *Ps. Call. I, 42 lat.*
 Argens portus, *Ones. fr. p. 55.*
 Argeus, fluvius Alexandriæ; Ἀργέου στόλος, *Ps. Call. I, 31 not.*
 Argivorum virgines a Cirrhæis raptæ, *Call. fr. 18.*
 Argonautæ a Cyzicorum accolis vexantur, *Call. fr. 40.*
 Argus, Nessi f., Xanthi pater, *Ps. Call. I, 42 lat.*
 Arimaspi, *Itin. Al. 88.*
 Arimi, *Call. fr. 30;* eorum montes, *ib.*
 Ariobarzanes Bessi socius, *Ps. Call. II, 20, 21. Itin. 67.*
 Ariomandes, Gobriæ f., Persicæ classis in pugna ad Eurymedontem præfectus, *Callisth. fr. 1.*
 Ariorum Alexandria, *Bæton fr. 2 p. 135. cf. Itin. 73.*
 Arisba, Meliorum colonia, *Anaxim. fr. 4.*
 Aristidis neptis Myrto, *Call. fr. 16.*
 Aristion Samius vel Plataënsis a Demosthene ad Hephæstionem mittitur, *Marsyas fr. 8.*
 Aristippus Olynthius, *Ps. Call. I, 19.*
 Aristobulus Cassandrensis historicus, *p. 94.*
 Aristocles Anaximenis pater, *p. 33; Ps. Call. I, 13.*
 Aristocrates Thebanus citharædus, *Char. fr. 16 p. 118.*
 Aristocritus tragicus, *Char. fr. 16 p. 119.*
 Aristomenes Messenius, *Call. fr. 11.*
 Ariston comicus, *Char. fr. 16 p. 119.*
 Aristonici Argivi ætas et inventum, *Men. fr. 6. p. 146.*
 Aristonous, Pisæi f., corporis custos, *Arist. fr. 36. p. 107.*
 Aristonymus Atheniensis, citharædus, *Char. fr. 16. p. 118.*
 Aristoteles, Callisthenis consobrinus et magister, *p. 1 sqq.* ejus recensio Iliadis, *Onesicr. fr. 1.* Aristoteli Chaldæorum observationes astronomicas Callisthenes mittit, *p. 3 not.* Cf. de Aristotele Alexandri magistro *Ps. Call. I, 13, 16, 23.*
 Aristus Salaminius historicus, *p. 153.*
 Arius fluv., *Aristob. fr. 22, p. 101; Itin. Al. 87.*
 Armenia magna, *Ps. Call. II, 9.*
 Armeniorum gentis antiquitates, *Medius fr. 1. p. 128.*
 Armenium Thessaliæ, *Med. fr. 1. p. 128.*
 Armuzia regio, *Nearch. fr. 27. p. 68.*
 Arosis (Oarotis) fluv., *Nearch. fr. 32. p. 70.*
 Arrianus Epicteteus; ei tribuitur libellus de Alexandro cum Brachmanibus colloquente, *Pseudo-Call. III, 10.*
 Arridæus, *Ps. Call. III, 33. p. 148.*
 Arsaces prælio Issico cæsus, *Ptol. fr. 5 p. 88.*
 Arsacidæ, *Itin. Al. 89.*
 Arsinoe, Darii f., *Arist. fr. 38 p. 109.*
 Artabazus, Barsines pater, *Arist. fr. 7 p. 98.*
 Artacoenta, *Itin. 73.*
 Asclepiades rerum Alex. scriptor, *Arist. fr. 3 p. 154.*
 Asines, *Itin. 25.*
 Aspasii, *Arist. fr. 29 p. 102.*
 Aspendia, vicus Alexandriæ urbis, *Ps. Call. I, 31 not.*
 Aspendus, *Itin. 26;* ibi classem in ancoris habebat Alexander, *Ps. Call. I, 28.*
 Assacani, *Arist. fr. 29 p. 102.*
 Assyriorum regum sepulcra in paludibus quibusdam, *Arist. fr. 42 p. 110.*
 Aster sagittarius Philippo oculus excussit, *Call. fr. 42.*
 Astyages quo loco a Cyro victus sit, *Anaxim. fr. 18.*
 Astyrorum aurifodinæ prope Abydum, *Call. fr. 29.*
 Atarnensium tyrannus Eubulus, *Call. fr. 41.*
 Atarnus in Lydia, *Call. fr. 29.*
 Athamania, *Mars. fr. 6 p. 43.*
 Athamas, *Ps. Call. I. 46 p. 52.*
 Athenais Erythræa vates, *Call. fr. 36.*
 Athenienses Saitarum coloni, *Call. fr. 7.*
 Athenienses diem mensis tertium Minervæ sacrum habent, *Callisth. fr. 4.* Atheniensium auxilium contra Thebanos Laconiam invadentes petunt Lacedæmonii, *Call. fr. 12.* Atheniensium et Alexandri controversiæ, *Ps. Call. II, 1—5; I, 27.*
 Athenodorus Tejus citharædus, *Char. fr. 16 p. 118.*
 Athenodorus tragicus, *Char. fr. 16 p. 119.*
 Atlas fluv., *Ps. Call. III, 28.*
 Atreus, *Ps. Call. I, 27 not.*
 Attalus, Cleopatæ frater, *Ps. Call. I, 20.*
 Attalus, *Eum. fr. 2 p. 123.*
 Atys Tyrrheni pater, *Anticl. fr. 21 p. 151.*
 aurum rarum olim apud Græcos, *Anaxim. fr. 1.*
 Autophradates, *Itin. 42.*
 Auxume urbs, *Ps. Call. III. 7.*
 aves græce loquentes, *Ps. Call. II, 40.*
 Axes Solonis, *Anaxim. fr. 14.*
 Axius fluv., *Anaxim. fr. 12.*
 Azani, *Ps. Call. I, 2.*

B.

- Babyloniorum murorum ambitus et altitudo, *Clit. fr. 4 p. 77; Ps. Call. I, 31 not. 44.* Babylone editum monstrum, *Ps. Call. III, 30.* Jovis Babylonii oraculum, *ib. III, 31 p. 145.*

- Baccho nubis Isis, *Anticlid. fr.* 22. p. 152. Bacchi spondeum quis primus assa cithara cecinerit, *Men. fr.* 7. p. 146; Bacchus Indos debellans, *Clit. fr.* 10 p. 79. Bacchus Indorum, Soroadeus, *Char. fr.* 13 p. 117. Cf. de Baccho. *Itin. Al.* 90. *Ps. Call.* I, 46 p. 51.
- Bactrorum mores, *Onesicr. fr.* 6 p. 49.
- Bactriani, *Call. fr.* 38.
- Bastarni, *Ps. Call.* I, 2.
- Bæton scriptor, *pag.* 134.
- Bagoas, *Eum. fr.* 1 p. 121.
- balænae maris Indici a Nearcho fugatæ, *Nearch. fr.* 25. 31 p. 70. *Onesicr. fr.* 30 p. 57.
- Bardylides Illyrius, *Call. fr.* 43.
- Bargylia urbs, *Call. fr.* 23.
- Barsine, Artabazi f., Memnonis vidua; cum ea concubuit Alexander, *Arist. fr.* 7. p. 98.
- Barsine (?) *Arist. fr.* 38 p. 109.
- Bastira urbs Thraciæ, *Anaxim. fr.* 11.
- Batis Gazæ præfectus ab Alexandro misere necatur, *Heges. fr.* 3 p. 142. *Itin.* 45.
- Baziphara urbs, *Itin.* 107.
- Beatorum terra, *Ps. Call.* II, 40.
- Bebrycum rex Euagrides, ubi v.
- Bebrycia, *Ps. Call.* I, 42.
- Belsyrorum rex Eurymithres, *Ps. Call.* III, 26 p. 138.
- Bendideum Alexandriæ, *Ps. Call.* I, 31.
- Berminus mons, *Call. fr.* 29.
- Besadæ. V. Bisades.
- Bessus capitur, damnatur, *Ptol. fr.* 11 p. 90 sq. *Ps. Call.* II, 20, 21. *Itin.* 69, 88.
- bitumen, *Ones. fr.* 26 p. 56.
- Bisades vel Bidsades (*Besadæ ap. Ptolem.*), piper colligentes, *Ps. Call.* III, 8.
- Bizas, *Ps. Call.* III, 20, p. 129.
- Bœoti contra Onomarchum in Coronea urbe pugnant, *Anaxim. fr.* 9.
- Boreæ *μαζοί*, montes, *Ps. Call.* III, 29, 26.
- Bosmorum Indiæ, *Onesicr. fr.* 14. p. 53.
- Bosporani, *Ps. Call.* I, 2.
- Bothynus, locus Atticæ, *Call.* 50.
- Bottea, *Ps. Call.* I, 44.
- Brachmanes, *Arist. fr.* 34 p. 105. V. Gymnosophistæ.
- Branchidarum oraculum, *Call. fr.* 36.
- Brigulus fluv., postea Arar, *Call. fr.* 47.
- Bucephalus, *Onesicrit. fr.* 9. *Chares fr.* 14. *Ps. Call.* I, 13. 17. III, 3, 34 p. 150.
- Bucarii, *Ps. Call.* III, 17. p. 122.
- Buchetus urbs Siciliæ, *Mars. fr.* 10. p. 46.
- Buchetus, Siculorum tyr., Echeti pater, *Mx rs. Ph. fr.* 10. p. 46.
- büglossus herba, *Call. fr.* 46.
- Bumodus fluv., *Arist. fr.* 11 p. 99. *Itin.* 57.
- Buræ urbs terræ motu mersa, *Call. fr.* 8.
- C.
- Cabyle Thraciæ locus, *Anaxim. fr.* 12.
- Καδίσκος quid? *Anticlid. fr.* 13 p. 150.
- Cadmi divitiæ e metallis Pangæi montis haustæ, *Call. fr.* 29.
- Caici campi, *Nearch. fr.* 3 p. 6.
- Caistrus fl., *Nearch. fr.* 3. p. 60.
- calami Indici, III, 17.
- Calanus vitam rogo finit, *Onesicr. fr.* 10. 32. *Nearch. fr.* 7. p. 60; *fr.* 37. *Chares fr.* 15 p. 118. Cf. *Ps. Call.* III, 11 sqq.
- Cale, Alexandri filia, *Ps. Call.* II, 41.
- Calauria, olim Irene; *Anticlid. fr.* 23. p. 152.
- Callinus poeta, *Call. fr.* 21.
- Callisthenes Olynthius; ejus vita et scripta, p. 1 sqq. Cf. *Itin. Alex.* 92. *Ps. Call.* I, 19. ejus mors, *Ptol. fr.* 14. p. 91; dictum, *Chares fr.* 7 p. 116. *Itin.* 103 sq.
- Callisthenes Sybarita, Γαλατικῶν auctor, p. 7. n.
- Callistratus, Androstenis Thasii pater, p. 72.
- Callistratus Aphidnæus, orator, *Heges. fr.* 5 p. 143.
- Calpurnia Marii filia, *Dorothe. fr.* 3. p. 155.
- Calycadnus, *Call. fr.* 30.
- Cambyses Cyrum patrem interficit, *Ones. fr.* 32 p. 57.
- caneri ingentes, *Ps. Call.* II, 34.
- Candace, Meroes regina. Quæ de ea narrantur v. in *Pseudo-Call.* III, 18. 19. 22. 23.
- Candaules, Candaces f., *Ps. Call.* III, 19, 20, 21.
- canes Bactrorum vespillones, *Onesicr. fr.* 6. p. 40.
- Canobica porta Alexandriæ, Canobicum Nili ostium, *Ps. Call.* I, 31.
- Caphisias tibicen, *Char. fr.* 16 p. 119.
- Capitolinus Juppiter, *Ps. Call.* I, 27 p. 29.
- Cappadoces, *Call. fr.* 28.
- capræ Lyciæ, *Call. fr.* 24.
- Caranus, Ciraronis (?) f., pater Cœni, *Mars. fr.* 3 p. 42.
- Caranus alius, *Arist. fr.* 21 p. 100.
- Carcinus poeta comicus, *Polycrit. fr.* 2 p. 132.
- Cariæ regio Pedasis, *Call. fr.* 23.
- Carmaniæ oræ longitudo, *Nearch. fr.* 27 p. 68. Carmaniæ fluvii auri, argenti ramenta volventes, montes arsenici et salis feraces, *Ones. fr.* 27, p. 56. Carmaniorum lingua, *Nearch. fr.* 26 p. 68. Cf. etiam *fr.* 20 et *Ones. fr.* 26, p. 56.
- Carthaginienses Thargelione mense a Timoleonte clade afficiuntur, *Call. fr.* 15; eorum cum Romanis bellum, *Ps. Call.* I, 29. Alexandro tributum solvunt, I, 30. urbis ambitus, *ib.* I, 31.
- Caspiae Portæ, *Bæton. fr.* 2 p. 135. *Itin.* 68. *Ps. Call.* II, 19. III, 17, 19. 26. 29.
- Caspiae terræ mures, *Amynt. fr.* 5 p. 136.
- Caspium mare, *Clit. fr.* 6 p. 77; *Polycl. fr.* 5 p. 131.
- Caspiorum mores, *Onesicr. fr.* 6.
- Cassander. Alexandri ad eum literæ, *Ps. Call.* I, 42.
- Cassandra quomodo vaticinandi donum acceperit, *Anticlid. fr.* 19 p. 151.
- Castor, v. Dioscuri.
- Castor, Lyci filius, *Ps. Call.* I, 42 lat.
- Cathæorum Indiæ mores, *Ones. fr.* 18 p. 54.
- Catreus avis, *Clit. fr.* 18 a, p. 82.
- Caucasi descriptio, *Arist. fr.* 16 p. 99. *Itin.* 75.
- Cauconitæ, *Call. fr.* 28.
- Cauconum origo, sedes urbesque, *Call. fr.* 28. cf. *Ps. Call.* I, 2.
- Celadussa. v. Rhene.
- Celænae in Phrygia, *Call. fr.* 45. ibi terræ hiatus, et Jovis Idæi ara, *Call. fr.* 45.
- Celtæ maris Adriatici accolæ amicitia jungendæ causa legatos ad Alexandrum mittunt, *Ptol.* 2 p. 87.
- Celtiberi frater Arar, *Call. fr.* 47.
- Chæronea, *Ps. Call.* I, 27.
- Chalceæ Libyæ, *Call. fr.* 35.
- Chalcidensium urbes Al. vastat, *Ps. Call.* I, 44.
- Chalcis, cognomen Combes, *Aristi. fr.* 5 p. 154.
- Chaldæorum observationes astronomicas Aristoteli mittit Callisthenes, p. 3 not.
- Chaldæi ne Babylonem Alex. ingrediatur, vetant, *Arist. fr.* 39 p. 109.
- Chalybes, *Ps. Call.* I, 2.
- Charax opp., *Ones. fr.* 26 p. 56.
- Chares Mytilenæus, p. 114.

- Charimedes, Polycratis filius, *Ps. Call. I*, 26 p. 28. *III*, 34 p. 150.
- Charopus (*Tharopus*), Neoptolemi f., Molossorum regno potitur, *Ps. Call. I*, 42 lat.
- Chelidoniae ins., *Callisth. fr. 1*.
- Chiani gens, *Ones. fr. 26*, p. 56.
- Chii quidam ab Erythraeis oppressi, *Anticl. fr. 8 p. 148*.
- Chio oriundus Homerus, *Anaxim. fr. 20*.
- Chœrilus, poeta, Alexandri comes, *Amynt. fr. 2. p. 136*.
- Choaspes fl., *Polycl. fr. 2 p. 130*.
- Choes fluv., *Itin. 105*.
- Chorienus, *Itin. 102*.
- Ciliciae Pylæ, *Call. fr. 33*.
- Cimbricum bellum, *Doroth. fr. 3. p. 155*.
- Cimmerii Sardes capiunt, *Call. fr. 21*.
- Cimonis ad Eurymedontem victoria, *Callisth. fr. 1*.
- Cimon Corinthius, *Ps. Call. I*, 19.
- Ciraron (?), Carani pater, *Mars. fr. 3. p. 42*.
- Cissybium, *Mars. Ph. fr. 8 p. 45*.
- Cithæron, *Ps. Call. I*, 46 p. 52.
- Cleander, *Ptol. fr. 10 p. 90*.
- Clearchus, Macedo, Philippi legatus, *Mars. fr. 7. p. 43*.
- Cleomenes, *Eum. fr. 2 p. 123*. Cleomenes Naucratis, mechanicus, *Ps. Call. I*, 31, Ægyptiorum procurator, *ib. III*, 19.
- Cleopatra, Attali soror. Ejus nuptiæ, *Ps. Call. I*, 20-22.
- Clinomachus Locrus, *Ps. Call. I*, 19.
- Clio Rhesi mater; ejus fanum, *Mars. Ph. fr. 6. p. 45*.
- Clitarchus historicus et Cl. glossographus, p. 74.
- Cliti cædes, *Arist. fr. 23 p. 101. Itin. Al. 90*.
- Clitomachus Achæus, *Ps. Call. I*, 19.
- Clitomachus Thebanus pancratiasta, *Ps. Call. I*, 47.
- Clupæa piscis, *Call. fr. 47*.
- Cnidi promont. Triopium, *Jason. fr. 4 p. 161*.
- Cnopus Colchus ad Caranum venit, *Mars. fr. 3 p. 42*.
- Cœnus, Carani f., *Mars. fr. 3 p. 42*.
- Colchus Cnopus, *Mars. fr. 3 p. 42*.
- Colonæ, *Anaxim. fr. 3*.
- Combe; unde Chalcis cognominata, *Aristi fr. 5 p. 154*.
- conchyliæ maris Indici, *Androsth. fr. 1. p. 72*.
- Constantinus M. *Itin. 4*.
- Constantius, *Itin. 1*.
- Cophen flumen, *Bæton fr. 2 p. 135. Itin. 104*.
- Coprius, Alexandriae monticulus, *Ps. Call. I*, 32.
- Κοπριῶτος, *Mars. Ph. fr. 4 p. 44*.
- Corinthii, *Ps. Call. I*, 47, *II*, 2.
- corvi Alexandri itineris comites, *Ptol. fr. 7 p. 88*
- Corycium antrum ubi situm fuerit, *Call. fr. 30*.
- Cossæi, *Nearch. fr. 34 p. 70*.
- Grateas, Pythonis p., *Arist. fr. 36. p. 107*.
- Crambutis, vicus Alexandrinus, *Ps. Call. I*, 31 not.
- Crapathes, vicus Alexandrinus, *Ps. Call. I*, 31 not.
- Craterus, *Itin. Al. 82. Ps. Call. III*, 17.
- Crates Olynthius, ταφρώρυχος, *Ps. Call. I*, 31.
- Cratinus Methymnæus citharædus, *Char. fr. 16 p. 118*.
- Creon Thebanus, *Ps. Call. I*, 46.
- Cretensium respublica Lacedæmoniae simillima, *Call. fr. 17*.
- Crissæi belli origo et tempora, *Call. fr. 18*.
- crocodili Indiae, *Ps. Call. III*, 17 p. 122.
- Cræsi aurifodinae, *Call. fr. 29. 21. Cræsi tripus, Ps. Call. I*, 45.
- Cromnum a Lacedæmoniis occupata, ab Arcadibus obsessa, *Call. fr. 13*.
- Cyanæ insulae, *Callisth. fr. 1*.
- Cyenus, *Anaxim. fr. 3*.
- Cydnus fluv., *Ps. Call. I*, 40, *II*, 7.
- Cyzi, *Nearchus. fr. 25 p. 66*.
- Cynægirus, *Ps. Call. II*, 2.
- Cynocephali, *Ps. Call. II*, 34, 37.
- Cyprus, *Callisth. fr. 1. Itin. 42*.
- Cyrbes Solonis, *Anaxim. fr. 14*.
- Cyrenæorum sulphium, *Arist. fr. 16 p. 90*.
- Cyrtilus Pharsali, p. 127.
- Cyri expeditio Indica, *Nearch. fr. 23 p. 65*. Cyrus Ninum obsidet, *Amynt. fr. 2 p. 136*. Pasargadas ubi condiderit, *Anaxim. fr. 18*. Cyri sepulcrum, *Aristob. fr. 1. 32. Ones. fr. 31; Pseudo Call. II*, 18. quot annis vixerit Cyrus, *ib. 32*; a Cambyse filio interlicitur, *ib. fr. 32*; Cyri regia, *Ps. Call. III*, 28 p. 141. thesauri *Itin. 67. Κύρου γενέσσια, ib. II*, 21 not.
- Cyrus, *Call. fr. 21. Itin. 82. 83*
- Cytorus, *Callisth. fr. 28*.
- Cyzici accolæ Argonautas infestantes, *Call. fr. 40*.
- Cyzicus, Milesiorum colonis frequentata, *Anaxim. fr. 4*,

D.

- Daci, *Itin. 16*.
- Damascus, *Arist. fr. 7 p. 98. Itin. 35. 41*.
- Dandamis gymnosophista. Ejus declamationes, *Ps. Call. III*, 12 sqq.
- Daochus Thessalus Philippi legatus, *Mars. fr. 7 p. 43*.
- Darius Longimanus, vir pulcer, tributorum Pers. rationem constituit, *Polycl. fr. 4 p. 131*.
- Darii ad Issum prælium, *Call. fr. 33. Itin. 35*; ad Arbela prælium, *Itin. 56*. Ejus familia benigne habita ab Alexandro, *Ptol. fr. 6 p. 88*. Ejus mater pro Uxiis ap. Alexandrum intercedit, *Ptol. fr. 9 p. 89*. Darii legati a Philippo tributum exigentes, *Ps. Call. I*, 23. Ejus copiae ad Granicum devictæ, *I*, 28; literæ ad Alexandrum et satrapas, *I*, 36, 39, 40; ad Issum victus, *I*, 40; novum bellum parat, *II*, 7; litteræ ad Alexandrum, satrapas, Porum, *II*, 10, 11, 12. Ad eum venit Alexander, *II*, 14; iterum Darius vincitur ad Strangem fluvium, *II*, 16. Ad Alexandrum literæ, *II*, 17; denuo expeditionem parat, *II*, 19; necatur; morientis verba, 20; sepelitur, *II*, 21.
- Dataphernes; *Ptol. fr. 11 p. 90; Arist. fr. 18 p. 100*.
- Delphica Lysandri statua; Dioscurorum stellæ, Lacedæmoniorum donarium, *Call. fr. 9*. Delphorum ὀσιστήρες et Bysius mens, *Call. fr. 4*. Delphicum oraculum, *Ps. Call. I*, 15.
- Delus cur terræ motu non facile concuti possit, *Call. fr. 8*.
- Deli Apollinis statua, *Ant. fr. 4 p. 147*.
- Demadis oratio, *Ps. Call. II*, 2.
- Demetrius; Phidonis f., p. 4 b.
- Demophon, *Eum. fr. 2 p. 123*.
- Demosthenes quæ in Alexandrum dicitur jecerit, *Arist. fr. 1 b. p. 96*. Aristionem ad Hæphestionem mittit reconciliationis causa, *Mars. fr. 8 p. 43*. Callistratum audiens amore dicendi captus est, *Heges. fr. 5. p. 143*. — Ejus pro Alexandro oratio; *Ps. Call. II*, 3 sq. *Cf. I*, 27, *II*, 5.
- Demotimus pater Call isthenis, p. 1.
- Dexionontani, *Ones. fr. 26 p. 56*.
- Diana in Parthenio lavatur, *Call. fr. 28*. Diana obstetricis munus agit ap. Olympiadem Alexandrum parturientem, *Heges. fr. 1 p. 139*.
- Dianenses Galatiæ, *Call. fr. 47*.
- Dicæarchi de Nili incrementis sententia, *Call. fr. 6*.
- Dicephali, *Ps. Call. I*, 27. p. 30.
- Diiphilus, *Ps. Call. I*, 31.
- Dino Clitarchi pater, p. 74.
- Dinochares Rhodius architectus, *Ps. Call. I*, 31.

Diodotus Erythræus, *pag.* 121.
 Diogenes cynicus Anaximenis magister, *p.* 33. Onesicriti
 magister, *p.* 47. Cf. *Ps. Call.* I, 27.
 Diognetus historicus, *pag.* 134.
 Dionis Chii inventum, *Men. fr.* 7 *p.* 146.
 Dionysius jun. tyrannus, *Polycrit. fr.* 2 *p.* 132. candelabrum
 construendum curavit prytaeo Tarentinorum,
Polycrit. fr. 3 *p.* 133.
 Dionysius Heracleota cantator, *Char. fr.* 16 *p.* 118.
 Diophantus tibicen, *Char. fr.* 16 *p.* 119.
 Dioscurorum stellæ aureæ post Lysandri victoriam Delphis
 a Laced. dedicatæ, *Call. fr.* 9.
 Diotimus scriptor, *Anaxim. fr.* 18.
 Diotimus Atheniensis, infundibulum, *Arist. fr.* 4 *p.* 154.
 Dioxippi dictum, *Arist. fr.* 28 *a. p.* 102.
 Dirce fons, *Ps. Call.* I, 46 *p.* 52.
 Dodonæum oraculum Lacedæmonii de eventu pugnae cum
 Thebanis pugnandæ interrogant, *Call. fr.* 9.
 Dorotheus historicus, *Doroth. fr.* 1 *p.* 155.
 Dracon, locus Alexandriæ, *Ps. Call.* I, 31.
 Drangæ, *Bæton. fr.* 2 *p.* 135. *Itin.* 74.
 Dromon, Castoris f., *Ps. Call.* I, 42 *lat.*
 Durites Persa, *Ps. Call.* II, 14 *not.*

E.

Echetus, Bucheti f., Siculorum tyrannus crudelis, lapidibus
 obruitur, *Mars. Ph. fr.* 10.
 echini permagni, *Nearch. fr.* 29 *p.* 69.
 elephanti Ind., *Nearch. fr.* 16 *p.* 62; *Ones. fr.* 21. 22 *p.*
 55. Quomodo impetum eorum eluserit Alexander, *Ps.*
Call. III, 3.
 Elymæi, *Nearch. fr.* 34 *p.* 70.
 Empædus Callistrati Aphidnæi pater, *Heg. fr.* 3. *p.* 143.
 Enali historia, *Anticlid. fr.* 7 *p.* 148.
 Endymion a Luna amatus, *Ps. Call.* I, 12 *not.*
 Enthemata, locus Alexandriæ, I, 31.
 Epaminondas Spartam urbem aggreditur, *Call. fr.* 14.
 Epardus fl., *Itin. Al.* 87.
 Ephesiæ Dianæ templi incendium, *Heges. fr.* 1 *p.* 139.
 Ephialtes axes et cyrbes ex acropoli in forum transportavit,
Anaxim. fr. 14. Ephialtes, *Callisth. fr.* 1.
 Ehippus Olynthius, *pag.* 125.
 Ephorus, *Callisth. fr.* 1.
 Epictetus philos. *Ps. Call.* III, 10.
 Epimastus Thraciæ urbs, *Anaxim. fr.* 11.
 Eratosthenis Γαλαξιά, *p.* 6 *not.*
 Erimachus, Tryini f., *Ps. Call.* I, 42 *lat.*
 Eriphylæ monile, *Anaxim. fr.* 1.
 Erythræ sepulcrum, *Nearch. fr.* 29 *p.* 69. *fr.* 26. *p.* 68.
 Erythræa vates Athenais, *Call. fr.* 36.
 Erythræi Chios (*Ortygis tyranni satellites*) opprimunt.
Anticlid. fr. 8 *p.* 148.
 Estumandrus (?) fluv., *Itin. Al.* 87.
 Euagrides, Bebrycum rex, *Ps. Call.* III, 19 *sq.*
 Eubius, Pieli f., *Ps. Call.* I, 42.
 Eubulus Atarnensis Persinum poetam male habet, *Call.*
fr. 41.
 Eudemus vicus Alexandrinus, *Ps. Call.* I, 31 *n.*
 Euergesiæ δῆμος, *Ps. Call.* I, 12.
 Euergætæ, *Itin. Al.* 87.
 Euius Chalcidensis tibicen, *Char. fr.* 16 *p.* 119.
 Eulæus fluv., *Ones. fr.* 26 *p.* 56. *Polycl. fr.* 2 *p.* 130.
 Eumelus, *Ps. Call.* II, 14.
 Eumenes Cardianus, *pag.* 121.
 Eumolpus, *Call. fr.* 44.
 Eponymitæ, *Ps. Call.* I, 2.
 Euphratis ostium, *Ones. fr.* 26 *p.* 56; insulæ ante ostia

ejus, *Nearch. fr.* 29 *p.* 69. Cf. *Ones. fr.* 28 et 29 *p.* 57.
Aristob. fr. 41 *p.* 110. *Polycl. fr.* I, *p.* 130.
 Euripidis amasius Agatho, *Mars. Ph. fr.* 6 *a. p.* 45.
 Euripidis de Nili incrementis sententia, *Call. fr.* 6.
 Eurybius, Eurythæi f., ab Hercule interfectus, *Anticlid. fr.*
 6 *p.* 148.
 Eurylochium, locus Alexandriæ, *Ps. Call.* I, 31 *p.* 33.
 Eurymedontem (ad) pugna, *Call. fr.* 1.
 Eurymithres, Belsyrorum rex, *Ps. Call.* III, 26 *p.* 138.
 Eurypylus, Eurysthei f., ab Hercule interfectus, *Anticlid. fr.*
 6 *p.* 148.
 Eurysthei filii tres ab Hercule interfecti, *Anticlid. fr.* 4
p. 147.
 Euthynus Thespiensis Agesilaum de Epaminondæ expedi-
 tione certiozem reddit, *Call. fr.* 14.

F.

Famis imago in Apollinis templo Laced., *Call. fr.* 13.
 formicæ Indiæ, *Nearch. fr.* 12 *p.* 61. *Ps. Call.* II, 29.
 fûnebres laudationes a Solone primum institutæ, *Anaxim.*
fr. 5.

G.

Galepsus urbs a Galepso nominata, *Mars. Ph. fr.* 2 *p.* 44.
 Galepsus, Thasi et Telephæ f., *Mars. Ph. fr.* 2.
 Ganges, *Call. fr.* 46. *Ps. Call.* III, 7. 9. 10.
 Gaugamela, ibique commissum prælium, *Arist. fr.* 11
p. 98. *Itin.* 57.
 Gauratæ, *Ones. fr.* 26 *p.* 56.
 Gaza ab Alexandro obsessa captaque, *Heges. fr.* 3, *p.* 141.
Itin. Al. 82; *Ps. Call.* I, 35. *Itin.* 45.
 Gedrosia, *Onesicr. fr.* 50 *p.* 57.
 Gedrosiæ myrrha, *Arist. fr.* 35 *p.* 106.
 Gedrosorum vita, *Nearch. fr.* 25 *p.* 67 *sq.*
 Gelliæ Agrigentini cella vinaria, *Polycrit. fr.* 1 *p.* 132.
 Geometriæ inventor Mæris, *Anticlid. fr.* 1 *p.* 147.
 Gerostratus, *Itin.* 38. 42.
 Gerrha urbs; incolarum commercia, *Androsth. fr.* 2 *p.* 73.
 Gerrhæi, *Arist. fr.* 43 *p.* 110.
 Glausæ v. Glausanicæ, *Aristob. fr.* 28. *p.* 102. *Ptol. fr.* 17.
p. 92.
 Glycera, Harpali amica, *Clit. fr.* 21 *p.* 83.
 Gobrias, Ariomandæ pater, *Call. fr.* 1.
 Gog populus, *Ps. Call.* III, 26 *p.* 139.
 Gordius nodus, *Mars. fr.* 1 *p.* 44. *Arist. fr.* 4. *p.* 27.
 Gorgus, armorum custos, *Ehipp. fr.* 3 *p.* 126.
 Granicum (ad) prælium quonam mense pugnatum sit,
Call. fr. 15. *Arist. fr.* 2 *p.* 97; *Ps. Call.* I, 28. *Itin.* 19.
 Granis fluv., *Ones. fr.* 26 *p.* 56.
 Gras in Lesbum coloniam ducens, *Anticlid. fr.* 7. *p.* 148.
 Guræus fl. *Itin.* 106.
 Gyalæ, poculi species, *Mars. Ph. fr.* 7. *p.* 45.
 Gyari ins. mures, *Amynt. fr.* 7 *p.* 137.
 Gygis aurifodinæ, *Call. fr.* 29.
 Gymnosophistæ, *Arist. fr.* 34 *p.* 105. *Nearch. fr.* 7, 16. *One-*
sicrit. fr. 10 *p.* 56 *sq. fr.* 33. *p.* 57. *Clit. fr.* 22 *a. Ps.*
Call. III, 4, 5, 909. II, 35.

H.

Hæmus, *Itin.* 16.
 Halicarnassus, in eam sex urbes Lelegum Pedasis regionis
 conduxit Mausolus, *Call. fr.* 23. urbs ab Alexandro cap-
 ta, *Callisth. fr.* 22.
 Halizonum sedes, *Call. fr.* 29.
 Halonnesus, de ea controversia, *Anaxim. fr.* 10.
 Harmonia, *Ps. Call.* I, 46 *p.* 51.
 Harpali luxuria, *Clit. fr.* 21 *p.* 83.

- Hebdomadariū animal, *Ps. Call. III*, 17.
 Hebrus fluv., *Itin.* 18.
 Hecatæus Eretriensis, geographus, p. 49.
 Hecatompylum Parthorum, *Bæton. fr.* 2 p. 135.
 Hegesias comædus Herodoti hist. recitavit Alexandriae *Iason. fr.* 3. p. 160.
 Hegesias Magnes, p. 138 sq.
 Hegesiosa, vicus Alexandriae, *Ps. Call. I*, 31 n.
 Helena ex Troja urbe quomodo in Ægyptum venerit, *Anticl. fr.* 12. p. 149.
 Helenus quomodo vates factus sit, *Anticl. fr.* 19, p. 151.
 Helice urbs terræ motu mersa, *Call. fr.* 8.
 Heliopolis, *Itin.* 48.
 Hellanici Persica, p. 6 b.
 Heneti, *Call. fr.* 28.
 Hephæstionem (ad) Demosthenes Aristionem mittit, *Mars. fr.* 8 p. 43. Hephæstionis mortem prædicit Pithagoras, *Arist. fr.* 39 p. 109. — Cf. *Ps. Call. III*, 17.
 Hephæstus, θεῶν προπάτωρ, *Ps. Call. I*, 3. Ejus θρονιστήριον, *ib.* I, 34.
 Heraclea Pontica, *Call. fr.* 28.
 Heracleoticum Nili ostium, *Ps. Call. I*, 31.
 Heraclidæ, *Itin. Al.* 89.
 Heraclitus Mytilenæus, *Char. fr.* 16 p. 118.
 Heraclitus Tarentinus citharædus, *Char. fr.* 16 p. 118.
 Heratemis fluv., *Ones. fr.* 26 p. 56.
 Herculis fanum Lacedæmonium, *Call. fr.* 9. Thebanum, *ibid. Ps. Call. I*, 46 p. 52. Hercules pater Hylæ, *Anticl. fr.* 4 p. 147. Ejus sacerdotes, *Mars. Ph. fr.* 7. p. 45. Hercules tres Eurysthei filios interficit; qua occasione? *Anticl. fr.* 4 p. 147. tripodem rapit, *Ps. Call. I*, 45. Hercules et Semiramidis columnæ, *Ps. Call. II*, 34. *Itin.* 119.
 Ἑρμαῖοι λόγοι, *Anticl. fr.* 18. p. 151.
 Hermippus a Callisthene excitatur, p. 4 a.
 Hermolai conjuratio, p. 4 b; *Ptolem. fr.* 13 p. 91; *Aristob. fr.* 24 p. 101. *Itin. Al.* 93.
 Hermophantus, Homeri carmina recitat ubi et quando? *Iason. fr.* 3 p. 160.
 Hermupolis, *Ps. Call. I*, 31.
 Hermus fluv., *Nearch. fr.* 3 p. 60.
 Hero, mater Callisthenis, p. 1.
 Heron Libycus, architectus, *Ps. Call. I*, 31.
 Heroum Alexandriae, *Ps. Call. I*, 33. heroum sacrum, *ib. I*, 31 *extr. latin.*
 Hieron Solensis, gubernator, ad Arabiae oram explorandam missus, *Nearch. fr.* 28 p. 68.
 Himantopodes, *Ps. Call. III*, 17. p. 122.
 Hippalum mare, *Itin.* 110.
 Hippodamus Lacedæmonius, *Call. fr.* 13.
 Hippopotami num nascantur in Indiae fluviis, *Onesicr. fr.* 12. p. 52. Cf. *Ps. Call. II*, 42.
 Historici officium, *Call. fr.* 19.
 Homerus Chius, *Anaxim. fr.* 20, Homericum carmen Epicichlides inscriptum, *Men. fr.* 8 p. 146. Laudatur Homerus *Ps. Call. I*, 33. Cf. *Itin. Al.* 81.
 Homines monstrosi, *Ps. Call. II*, 17. 31. 34. 44. *passim.*
 Hora urbs, *Itin.* 107.
 Hunni (?), *Itin. Al.* 87.
 Hyarotus fluv., *Arist. fr.* 30 p. 104.
 Hydaspes, *Ptol. fr.* 19 a. p. 93. *Nearch. fr.* 5 p. 60.
 Hydaspes satrapa, *Ps. Call. II*, 10. 39.
 Hydrax, Gedrosius; eo itineris duce Nearchus utitur, *Nearch. fr.* 23 p. 66.
 Hydrela, Cariæ urbs, *Call. fr.* 47.
 Hylæ Herculis filii mors, *Anticl. fr.* 4, p. 147.
 Hyperbolus Cyzicenus, *Char. fr.* 16 p. 118.
 Hyperis fluv., *Ones. fr.* 26 p. 56.
 Hypbasis, *Ptol. fr.* 19 p. 93. *Ones. fr.* 24 p. 55.
 Hypones, vicus Alexandriae, *Ps. Call. I*, 31.
 Hyponomus, Cratetis ταφρωρόχον frater, *Ps. Call. I*, 31.
 Hyrcaniæ natura, *Arist. fr.* 14 p. 99.
 Hyrcanium mare, *Polycl. fr.* 5 p. 131. *Clit. fr.* 6 p. 78.
 Hyrcanius campus Lydiae, *Call. fr.* 47.
 Hystaspes, frater Zariadris, Veneris et Adonidis f., Mediae dominus, *Char. fr.* 17 p. 119.
 Hytanis Carmaniae fluv., *Ones. fr.* 26. p. 56.

J.

- Japetus, pater Anchiæles, *Ptol. fr.* 4 a. p. 87.
 Jasonis expeditio, *Med. fr.* 1 p. 128.
 Jaxartes fluv., *Arist. fr.* 19 p. 100. *Polycl. fr.* 5 p. 131.
 Iberes Asiae, *Ps. Call. I*, 2.
 Icarus, Milesiorum colonia, *Anaxim. fr.* 4.
 Icarus, insula ad Euphrati ostia, *Arist. fr.* 44 p. 111.
 Ichthyophagi, *Nearch. fr.* 20 p. 64. *fr.* 25 p. 67. *Ones. fr.* 26 p. 55; *Ps. Call. II*, 37.
 Ilias Alexandri, *Onesicrit. fr.* 1.
 Illyrii ab Alexandro debellati, *Ps. Call. I*, 26.
 Imaus mons, *Bæton. fr.* 4. p. 135.
 Indiae situs et magnitudo, *Nearch. fr.* 1. 2 p. 60, *Onesicrit. fr.* 11 p. 52; pluviae, nives, fluminum exundationes, cum Ægypto similitudo, *Aristobul. fr.* 29 p. 102, *Onesicrit. fr.* 17 p. 53, *Nearch. fr.* 3 et 4 et 14; umbrarum ratio, *Onesicr. fr.* 24 et 25 *fr.* 55. oræ maritimæ indoles, *ib. fr.* 16; maris æstus, *Clitarch. fr.* 20 p. 82; elephantii, *Nearch. fr.* 16; tigres, *id. fr.* 12; formicæ, *ibid.*; canes, tauri, *Aristob. fr.* 346.; fluviorum animalia, *Onesicrit. fr.* 12; orion, catreus, aliæ aves, *Clitarch. fr.* 17 et 18 p. 81; psittaci, *Nearch. fr.* 13; simiæ, *Clitarch. fr.* 16; serpentes, *Nearch. fr.* 14 et 15, *Aristob. fr.* 32 p. 105; lacerti, *Polycl. fr.* 7 p. 132; cete marina, *Nearch. fr.* 25, *Onesicr. fr.* 30; conchyliæ, *Androsth. fr.* 1 p. 72; margaritæ, *Chares. fr.* 12 p. 117; arbores, *Onesicr. fr.* 15 p. 53 et *fr.* 22 a; *Nearch. fr.* 11; *Aristob. fr.* 30 p. 104; sindones, lana arborea, mel arboreum, linum, *Nearch. fr.* 8 et 9; bosmorum, *Onesicr. fr.* 14; salis fodinæ mirabiles, *Clitarch. fr.* 19 p. 82. Indi staturæ maximæ et longævi, *Onesicr. fr.* 25 *fr.* 55; Indorum vita et artes, *Nearch. fr.* 7 p. 60 sq.; *Aristob. fr.* 34 p. 106; medici et incantatores, *Nearch. fr.* 14 et 15; barbarorum cultus, umbracula, *ibid. fr.* 10; pompæ, *Clitarch. fr.* 17; num servis utantur, *Onesicr. fr.* 20 p. 54; eorum deus Soroadeus, *Chares fr.* 13 p. 117; Bacchi expeditio Indica, *Clitarch. fr.* 10 p. 79 — Cf. de India *Ps. Call. III*, 4, 8 sqq.
 Ino, *Ps. Call. I*, 46 p. 52.
 Insula magica, *Ps. Call. III*, 17.
 Iollas venenum regi præbet, *Ps. Call. III*, 31; necatur a Bucephalo, *III*, 38. Cf. *III*, 17.
 Irene, postea Calauria, *Anticl. fr.* 23 p. 152.
 Isis, Promethei f., Baccho nubit, *Anticl. fr.* 23 p. 152.
 Ismeniae aulædi cantilena, *Ps. Call. I*, 46, I, 27.
 Ismenium Apollinis oraculum, *Callisth. fr.* 3.
 Ismenus fluv., *Ps. Call. I*, 46 p. 52.
 Issicum prælium, *Ptolem. fr.* 5 p. 88, *Chares fr.* 1 p. 114. *Clitarch. fr.* 3 p. 177; *Ps. Call. I*, 40. *Itin.* 32.
 Isthmii ludi, *Ps. Call. I*, 47.
 Junonis ara Thebana, *Ps. Call. I*, 46.
 Juppiter e Thyia pater Macedonis, *Mars. fr.* 2 p. 42; et homines immolabantur ap. Lyctios, *Anticl. fr.* 10 p. 149; Jovis κτησίου καθίσκοι, *id. fr.* 13, Jovis Lycæi ara, *Callisth. fr.* 11; J. Idaeus ap. Celænenses, *Callisth. fr.* 45. Juppiter Herculem generans, *Ps. Call. I*, 46.

L.

- Labdacus, *Ps. Call. I*, 46 p. 53.
 Lacedæmoniorum dux Sphodrias, *Callisth. fr. 2*; moræ, *id. fr. 5*; prodigia quæ portendebant cladem Leutricam, *id. fr. 5*; post victoriam ad Ægos - potamos reportatam stellas aureas Dioscurorum Delphis dedicant, *id. fr. 9*; Thebanis Laconiam invadentibus, auxilium Atheniensium expetunt, *id. fr. 12*; eorum præsidium in Cromno oppido inclusum ab Arcadibus obsidetur. *id. fr. 13*; Lacedæmonem aggreditur Epaminondas, *id. fr. 14*.
 Lacon Lydius, *Ps. Call. I*, 19.
 Lacus mirabiles, *Ps. Call. II*, 42; *III*, 17.
 Lampsacus ab Anaximene servata, p. 34.
 Lanice, Melanthis soror, Alexandri nutrix, *Ps. Call. I*, 13.
 Laomedon, Alexandri amicus, *Ps. Call. I*, 19. 27.
 Lapidis miri, *Ps. Call. II*, 36, 42.
 Learchus, *Ps. Call. I*, 46 p. 52.
 Lebedæa Trophonio Apollinis oraculo clara, *Call. fr. 3*.
 Lebedææ inter sacra Trophonio quæ fiebant, prodigium editum, quando, *Call. fr. 9*.
 Lecanomantia, *Ps. Call. I*, 1.
 Lelegum urbes octo in Pedasi regione, *Call. fr. 23*.
 Lelegum rex Trambelus, *Arist. fr. 3 p. 97*.
 Leocorium, *Heges. fr. 7 p. 143*.
 Leonides, Alexandri educator, *Ps. Call. I*, 13.
 Leonnatus, *Ptol. fr. 6 p. 88*; *Aristob. fr. 36 p. 107*; Alexandri jussu in India Alexandriam condit, *Ones. fr. 26 p. 55*.
 Lerus, Milesiorum colonia, *Anaxim. fr. 4*.
 Lesbum coloniam ducit Gras, *Anticl. fr. 7 p. 148*.
 Lete, urbs Macedoniæ, *Mars. Ph. fr. 3 p. 44*.
 Leucippus. V. Alcippus.
 Leucosyri, *Call. fr. 28*.
 Leutrica Lacedæmoniorum clades prodigiis prænuntiata, *Call. fr. 9*.
 Limnæ, Milesiorum colonia, *Anaxim. fr. 4*.
 Linum Indicum, *Nearch. fr. 8 p. 61*.
 Liparis fons, *Polycr. fr. 5 p. 133*.
 Literarum inventor Menon, *Anticl. fr. 2 p. 147*.
 Locri, *Ps. Call. I*, 45.
 Lunæ defectus Athenienses in Sicilia terrens, *Anticl. fr. 14 p. 150*. Lunæ arbor fatidica, *Ps. Call. III*, 17. Luna Endymionem osculans, *ib. I*, 12.
 Lycæus Juppiter, *Call. fr. 11*.
 Lyciæ capræ, *Call. fr. 24*.
 Lycii Sardes capiunt, *Call. fr. 21*.
 Lycon comicus, *Char. fr. 16 p. 119*.
 Lyctii Jovi homines immolarunt, *Anticl. fr. 8 p. 149*.
 Lycus, Erimachi f., *Ps. Call. I*, 42 lat.
 Lyrnessus Pamphyliae, *Call. fr. 26*.
 Lysandri statua Delphica prodigium edidit, quando? *Call. fr. 9*.
 Lysias scurra vel Cleopatrarum frater, *Ps. Call. I*, 20.
 Lysias orator, *Ps. Call. II*, 4.
 Lysimache, Talai uxor, *Men. fr. 3 p. 145*.
 Lysimachus pater Polycrites, *Call. fr. 16*.
 Lysimachus, Alexandri pædagogus, *Char. fr. 2 p. 115*.
 Lysimachus, corporis custos, *Arist. fr. 36 p. 107*; Callisthenem suspectum Alexandro reddit, p. 4 b.
 Mæander fl.; *Nearch. fr. 3 p. 60*.
 Mæotis palus, *Polyclet. fr. 5 p. 131. Ps. Call. I*, 44.
 Magadis Sapphus inventum, *Men. fr. 5 p. 146*.
 Magicæ artes Nectanebi, *Ps. Call. I*, 1 sqq.
 Magnetes lapis naves attrahens, *Ps. Call. III*, 7.
 Magog populus, *Ps. Call. III*, 26, 29.
 Maleus mons, *Bæton fr. 4 p. 135. Ones. fr. 24 a p. 55*.
 Malli, *Arist. fr. 28 a p. 102*.
 Mandanis, gymnosophista, *Onesicr. fr. 10 p. 51*.
 Mandorum (?) gens, *Clit. fr. 14 p. 80*.
 Maniolæ insulæ, *Ps. Call. III*, 7.
 Mantinense prælium. eo usque Hellenica sua Anaximenes perduxit; p. 34. Mantinenses a Thebanis deficientes arcessunt Lacedæmonios, *Call. fr. 14*.
 Maracanda, *Itin. Alex. 79, 86, 87*.
 Marathorum rex Omartes, *Char. fr. 17 p. 119*.
 Mardi, prædones, *Nearch. fr. 34 p. 70. Itin. 79*.
 Margaritæ, *Nearch. fr. 30 p. 70. Char. fr. 12 p. 117. Androsth. fr. 1 p. 72. Ps. Call. II*, 38.
 Mariandyni, *Call. fr. 28*.
 Marius in bello Cimbrico Calpurniam filiam immolando victoriam sibi parat, *Doroth. fr. 3 p. 155*.
 Mars Thracius, *Ps. Call. I*, 46 p. 51.
 Marsyas Pellæus et Philippensis, p. 40 sqq.
 Matiani, *Call. fr. 38*.
 Mausolus sex Lelegum urbes in unam Halicarnassum conducit, *Call. fr. 23*.
 Mazæus Babyloniorum satrapa, *Arist. fr. 39 p. 109. Itin. 54*.
 Mazenes, Oaractæ insulæ præfectus, *Nearch. fr. 29 p. 69*.
 Mediæ rex Hystaspis, *Char. fr. 17 p. 119*.
 Medius, *Nicol. fr. 1 p. 157. Eum. fr. 1, 2 p. 121. Cf. p. 127. Itin. 118. cum Jolla in regem conspirat, Ps. Call. III*, 31.
 Megara, Herculis uxor, *Ps. Call. I*, 46 p. 52.
 Megisto, Pelagontis Phocensis f.; a Cirrhæis rapta, *Call. fr. 18*.
 mel Indicum, *Nearch. fr. 8 p. 61*; mel areum, *Amynt. fr. 1 p. 135*.
 Melampus vates ap. Alexandrum, *Ps. Call. I*, 42.
 Melanas fluv., *Itin. 18*.
 Melanthium, locus Alexandriæ, *Ps. Call. I*, 31 p. 33.
 Melas, Lanicæ frater, *Ps. Call. I*, 13.
 Melicertes, *Ps. Call. I*, 46 p. 52.
 Memnonis uxor Barsine, *Arist. fr. 7 p. 98*.
 Memphis, *Call. fr. 36. Ptol. fr. 8 p. 89. Itin. 48, 53. Ibi Alexander ἐνθρονιάζεται, Ps. Call. I*, 34; eo corpus Alexandri defertur, *ib. III*, 31 p. 145 sq.
 Menæchmus Sicyonius, p. 145.
 Meneclæ vel Menippus, Peloponnesius, Alexandri magister geometriæ, *Ps. Call. I*, 13.
 Menecrates Nysænsis, Jasonis pater, scriptor, p. 159.
 Menedemus, *Arist. fr. 21 p. 100*.
 Menides, *Ptol. fr. 10 p. 90. Eum. fr. 2 p. 123*.
 Menippus. V. Meneclæ.
 Menon Ægyptius literarum inventor, *Anticl. fr. 2 p. 147*.
 Meroes regina Candace, *Ps. Call. III*, 18.
 Messeniorum epigramma temporibus belli Messeniaci columnæ insculptum, *Call. fr. 11*.
 Methonæos prædatur Philippus, *Call. fr. 42. Cf. Ps. Call. I*, 23.
 Methymnæi, *Anticlid. fr. 7 p. 143*.
 Metrias, Phoci filia, *Ps. Call. I*, 42.
 Miccalus Clazomenius, *Arist. fr. 40 p. 110*.
 Midas quomodo Celænsium calamitati mederi studuerit, *Call. fr. 45. pater Anchuri ib. Midæ aurifodinæ ubi,*

M

Call. fr. 29. Ejus currus, *Mars. Phil. fr. 1 p. 44.*
 Milesii Memphim legatos mittunt ad Alexandrum, *Call. fr. 36*; eorum coloniae, *Anaxim. fr. 3, 4.* Miletus a Persis, dein ab Alexandro capta, *Call. fr. 22.* Miletus fons Achilleus, *Arist. fr. 3 p. 97.*
 Minerva τριγέννητος unde dicta, *Call. fr. 4.*
 Mithropasta, Areini f., Phrygiae olim satrapa, *Nearch. fr. 29 p. 69.*
 Mnaseas historicus, *Mars. Ph. fr. 10.*
 Moeris geometriae inventor, *Anticl. fr. 1 p. 147.*
 Moesi, *Itin. 16.*
 Molossorum regis simia sortes in oraculo Dodoneo disturbat, *Call. fr. 9.* Molossorum regno potitur Charopus, Neoptolemi f., *Ps. Callisth. I, 42 latin.*
 Monedes, *Bæton. fr. 4 p. 135.*
 Mopsus vates, *Dor. fr. 5 p. 155.*
 Mora Lacedaemoniorum quot fuerit virorum, *Callisth. fr. 5.*
 Moses (Musæus in lat.) Adulenorum episcopus, *Ps. Call. III, 7.*
 mures Caspiae terrae, *Amynt. fr. 6 p. 136.* Babylonii *ibid.* Gyari ins. *ibid. fr. 7.* aranei, *ib. fr. 8.*
 Musæus. V. Moses.
 Mulieres sirenes, *Ps. Call. II, 42;* maximae, monstrosae, *ib. II, 29.*
 Musicani terra, *Ones. fr. 15, 20 p. 54.* *Aristob. fr. 30 p. 104.* *Ps. Call. III, 4 (ubi graeca Πανσαβίου), Itin. 112.*
 Muziris, Indiae emporium, *Ps. Call. III, 7 in lat.*
 myes marini, *Nearch. fr. 21. p. 64.*
 Myndus urbs Cariae, *Call. fr. 23.*
 Myrrha, Thiantis Byblii f., *Clit. fr. 3 a, p. 77.*
 myrrha Gedrosiae, *Arist. fr. 35 p. 106.*
 Myrtanum, Thraciae castellum, *Mars. fr. 5 p. 43.* *Anaxim. fr. 13.*
 Myrto, Aristidis neptis, *Call. fr. 16.*
 Mytilenas venit Persinus poeta, *Call. fr. 41.*

N

Nabonassari sive Nabuchodonosori sepulcrum, *Ps. Call. II, 18.*
 Napæus Apollo. V. Apollo.
 Nearchus Cretensis, *p. 58 sqq.*
 Nectanebus, *Ps. Call. I, 1 sqq. I, 34. II, 28.*
 Neocles, *Ps. Call. III, 17 p. 124.*
 Νεομηνία unde dicta, *Ps. Call. III, 35 p. 151.*
 Neoptolemus, Metriae f., *Ps. Call. I, 42.*
 Nephele, vicus Alexandrinus, *Ps. Call. I, 31.*
 Nephron, fluv. Alexandriae, *Ps. Call. I, 31.*
 Nessus, Eubii f., *Ps. Call. I, 42 lat.*
 Nicagoras Cyprius scriptor, *pag. 153.*
 Nicanor, historicus rerum Alex.; alii, *p. 152 sq.*
 Nicatoria a Seleuco condita; *Ps. Call. I, 36 not. 1.*
 Nicobule, *p. 157.*
 Nicocles Salaminius, regulus luxuriosus, *Anaxim. fr. 19.*
 Nicolaus, Acarnaniae regulus, *Ps. Call. I, 18, 19.*
 Nilus olim Ægyptus nominatus et apte quidem, *Nearch. fr. p. 60.* Nili incrementorum causa, *Nearch. fr. 4; Callisth. fr. 6.* *Aristob. fr. 29 p. 103.* Nili pisces, *Arist. fr. 33. p. 105.* Nili animalia eadem quae fluviorum Indicorum, *Onesicrit. fr. 12 p. 52.*
 Ninive. ibi Sardanapalli monumentum, *Amynt. fr. 2 p. 136.*
 Nasala insula Soli sacra, *Nearch. fr. 25 p. 66 sq.*
 Nyctalopeces, *Ps. Call. III, 17.*
 Nycteus, *Ps. Call. I, 46 p. 51.*
 Nympharum cubile in Solis insula, *Ones. fr. 26 p. 55.*

Nymphis historicus. V. *Call. fr. 39.*
 Nysa Indiae, *Clit. fr. 10 p. 79.*

O

Oaracta insula, *Nearch. fr. 29 p. 69.*
 Oarotis fluv., *Nearch. fr. 32, 35.*
 Oceanus, inter Alexandri majores, *Ps. Call. I, 13 latin.* ad oceanum usque occidentalem pervenit Alex. *ib. I, 27 p. 30.*
 Ochus fl., *Polycl. fr. 5 p. 131.*
 Odatidis, Omartae f., historia, *Char. fr. 17 p. 119.*
 Odontotyrannus, *Ps. Call. III, 10. 17.*
 Œdipus, *Ps. Call. I, 46 p. 52.*
 Ogyris insula, *Nearch. fr. 29 p. 69.*
 Oileus, *Ps. Call. I, 27 n.*
 Olcias s. Olcius s. Orcius, *Ps. Call. III, 31. 33.*
 Olympias. ejus majores, *Ps. Call. I, 13. 42.* cum Nectanebo commercium, *I, 4 sqq.* Alexandrum parit, *I, 12.* repudiatur, in gratiam redit, *I, 20-22.* eam rapere tentat Pausanias, *I, 24.* quousque Alexandrum comitata sit, *I, 42.* ejus cum Antipatro discordia, *III, 31.* ejus mors prænuntiatur, *III, 17.* Quid de ea in testamento Alexandri, *III, 33.*
 Olympicos ludos Alexander adit, *Ps. Call. I, 18. 19.*
 Olympionicae e publico victum habentes, *Callisth. fr. 16.*
 Olynthii a Philippo debellantur, *Call. fr. 32.* Cf. *Ps. Call. I, 44.*
 Omartes, Marathorum rex, Odatidis pater, *Char. fr. 16. p. 119.*
 Onesicriti vita, *p. 47.* Onesicritus ad Brachmanes missus, *Ps. Call. III, 13.*
 Onomarchus in Coronea urbe pugnans, *Anaxim. fr. 9.*
 Oracla (Oaracta) ins., *Ones. fr. 26 p. 56.*
 Orbelus mons, *Itin. 16.*
 Orcius. V. Olcias.
 Oretes, Indiae gens, *Ones. fr. 24 a. p. 55.*
 Ori gens Indiae, *Ones. fr. 26 p. 56.*
 orion avis, *Clit. fr. 17 et 18 p. 81 sq.*
 Oritae, *Nearch. fr. 20 p. 64.*
 Orythiae raptus, *Call. fr. 31.*
 Orphei mors, *Men. fr. 11 p. 146.* Orphei statua sudat, *Ps. Call. I, 42. Itin. 17.*
 Orthagoras scriptor, v. *Nearch. fr. 29 p. 69.*
 Ortospanus, *Bæton. fr. 2 p. 135.*
 Ὄσιος ἥρας Delphorum, *Call. fr. 4.*
 Osiridis τάφος, Ταφόσιρις, *Ps. Call. I, 31.*
 Oxus fluv., *Aristob. fr. 17 p. 100.* *Polycl. fr. 7 p. 131*
Itin. 75.
 Oxyartes, Roxanes pater, *Aristob. fr. 38 p. 109.*
 Oxyathres, Darii frater, *Ps. Call. II, 7. 14.* Cf. *Itin. 101. 102.*
 Oxydraces, *Ps. Call. I, 2. II, 45.*
 Oxythemis, Medii pater, *p. 127.*
 Οξυθύμια quid? *Anticl. fr. 15 p. 150.*

P

Pæones, *Ps. Call. I, 26.*
 Pæsus Milesiorum colonia, *Anaxim. fr. 4.*
 Palæstina, *Itin. Al. 45.*
 Pamphylium mare Alexandro exurgit, *Call. fr. 25.* *Ps. Call. I, 28.*
 Pandorum gens Indica, *Clit. fr. 14. p. 79.*
 Pangæi metalla, *Call. fr. 29.*
 Pannonii, *Itin. 60.*
 Parætonium, *Arist. fr. 8 p. 98.* *Ps. Call. I, 31.*
 Paralus primus nave longa navigavit, *Heges. fr. 6 p. 143.*
 Pardis (Epardis) fluv., *Itin. Al. 87.*

- Paris Ajacem interfecit, *Anticl. fr.* 11 p. 149.
- Parmenides, *Ps. Call.* I, 27 not.
- Parmenionis, Philotæ patris, mors, *Ptol. fr.* 10 p. 90.
- Parmenio Alexandrum movet, ut cum Barsine concumbat, *Arist. fr.* 7 p. 98. Parmenio in proelio ad Arbela segnis, quam ob causam, *Call. fr.* 37. — Cf. *Itin.* 44. 64. *Ps. Call.* II, 8 *passim*.
- Parthenius II. unde nomen habeat, *Call. fr.* 27. ad eum usque Cauconum sedes pertinent, *ib. fr.* 28.
- Parthi, *Itin.* 72.
- Parysatis, Ochi f., ab Alexandro ducitur, *Arist. fr.* 38 p. 109.
- Pasargadæ, *Ones. fr.* 26 p. 56.
- Pasargadæ ubi a Cyro conditæ, *Anaxim. fr.* 18.
- Pasiræ Indiæ, *Ones. fr.* 26 p. 55.
- Pasitigris, *Nearch. fr.* 35 p. 71.
- Pafara, *Menæchm. fr.* 1 p. 145.
- Pattalene, *Arist. fr.* 29. 31. *p.* 104. *Nearch. fr.* 6. *Onesicrit. fr.* 19. p. 54.
- Pausaniæ amasius Agatho poeta, *Mars. Ph. fr.* 6 a. p. 45.
- Pausanias Thessalonicensis, *Ps. Call.* I, 24.
- Pausas, vicus Alexandriae, *Ps. Call.* I, 31 n.
- Pecani regio, *Itin.* 112.
- pectis idem q. magadis, *Men. fr.* 5 p. 146.
- Pedasis, Cariæ regio, in qua Lelegum urbes octo; quarum sex Mausolus in unam Halicarnassum conduxit, *Call. fr.* 23.
- Pelagon Phocensis, pater Megistûs, *Call. fr.* 18.
- Pelasgi e Lemno et Imbro in Italiam sub Tyrreno migrant, *Anticlid. fr.* 21 p. 151.
- Peloponnesiacum bellum, *Anaxim. fr.* 6.
- Pelopis aurifodinæ, *Call. fr.* 29. Pelops oraculum accepit ab Apolline Napæo, *Anticl. fr.* 10. p. 149.
- Peneus olim Araxes dictus, *Med. fr.* 1 p. 128.
- Perge urbs, *Itin.* 25.
- Periander Pellæus, Marsyæ pater, *Anaxim. fr.* 20.
- Pericles, ultra Chelidonias insulas cum classe provehitur, non obsistentibus Persis, *Callisth. fr.* 1.
- Perdiccas rex Mac., qui ante Archelaum regnavit an. 40, *Anaxim. fr.* 8.
- Perdiccas in Thebarum expugnatione, *Ptol. fr.* 3 p. 87. quid cum Ptolemæo pactus sit, *Ps. Call.* III, 32 not.
- Pergamus oppidum, *Call. fr.* 29.
- Perierus Phocensis, *Ps. Call.* I, 19.
- Perillus justo supplicio a Phalaride affectus, *Doroth. fr.* 2 p. 155.
- Perimedes, Eurysthei f., ab Hercule interfectus, *Anticl. fr.* 6 p. 148.
- Persæ ad Eurymedontem clade affecti, *Callisth. fr.* 1. Eorum res Alexander constituit, *Ps. Call.* II, 21. Persarum tributa regi pendenda, *Polycl. fr.* 4 p. 131. tiaræ regiæ et tiaræ populi, *Clit. fr.* 9 a p. 79. regis vitis aurea, et crater, Theodori Samii opus, *Amynt. fr.* 4 p. 136. regum victus sumtuosus, *Char. fr.* 10 p. 117. Persicæ nuces, *Amynt. fr.* 3 p. 136. Persicum mare quatenus pateat, *Androsth. fr.* 2. p. 72. Persica Hellanici et Callisthenis, p. 6 b.
- Persepolitana regia incensa, *Clit. fr.* 5 p. 77. *Itin.* 67.
- Persinus poeta Eubuli avaritiam perstringens, *Call. fr.* 41.
- petra Indiæ ab Alexandro oppugnata, *Char. fr.* 11, p. 117 Cf. Aornis:
- Pesteus Alexandrum servat, *Ptol. fr.* 20 p. 93. *Ps. Call.* III, 4. *Itin.* 115. corporis custos creatur, *Arist. fr.* 36 p. 107.
- Peucolaitis, *Baxton. fr.* 2, p. 135.
- πεζέταιροι qui, *Anaxim. fr.* 7.
- Phalaris Perillum cremari jubet, *Doroth. fr.* 2 p. 155.
- Phanenti, vicus Alexandrinus, *Ps. Call.* I, 31 n.
- Phaon a Venere in segete virenti abditus, *Mars. Ph. fr.* 9 p. 96.
- Pharnuchus, *Arist. fr.* 31 p. 100.
- Pharus ins. unde nomen habeat, *Anticl. fr.* 12 p. 149. *Iason. fr.* 2. p. 160. *Ps. Call.* I, 31. not. 44.
- Phaselis, *Itin.* 25.
- Phasimelus psaltes, *Char. fr.* 16 p. 119.
- Phidon, Demetrii pater, p. 4 b.
- Philippi, urbs, p. 41 not.
- Philippus rex a quo et quando oculo uno sit orbatus, *Call. fr.* 42. Quosnam Athenas legatos miserit, *Mars. fr.* 7 p. 43. Ejus frater Alexander, *Mars. fr.* 4 p. 42. Atheniensibus auxiliatur, *Ps. Call.* II, 5. de successore Pythiam consulit, *ib.* I, 15. Acarnaniæ principem bello interfecerat, *ib.* I, 19. Cleopatram ducit, mox remittit, *ib.* I, 20-22. Alexandrum mittit contra Methonæos, Thracas, Scythas, I, 23. Ejus mors, I, 24.
- Philippus medicus Alexandrum sanat, *Ps. Call.* I, 40. II, 25. *Itin.* 30.
- Philippus Theangelensis, scriptor, p. 49.
- Philippus Chalcidensis scriptor, p. 49.
- Philiscus, Onesicriti f., p. 47.
- Philistides Syracusanus, *Char. fr.* 16 p. 118.
- Philo Thebanus, scriptor, p. 49.
- Philo Alexandri amicus in Brachmanum insulam transit, *Ps. Call.* II, 35; in insulam magicam navigat, ibique perit, *ib.* III, 17.
- Philotæ, Parmenionis f., conspiratio et mors, *Ptol. fr.* 10 p. 89.
- Phison fluv. (Ganges), *Ps. Call.* III, 7.
- phocæ, *Ps. Call.* II, 37.
- Phocaides numi, *Call. fr.* 41.
- Phocion ab Alexandro summopere honoratur, *Char. fr.* 4 a p. 115.
- Phocus a Telamone fratre interfectus, *Dor. fr.* 4, p. 155.
- Phocus, Dromonis f., *Ps. Call.* I, 42 lat.
- Phœnices Persis ad Eurymedontem classem in statione habentibus naves adducturi, *Call. fr.* 1. Phœnicum commercia, *Arist. fr.* 35 p. 106.
- phœnix arbor unde nomen habeat, *Call. fr.* 35.
- Phormio comicus, *Char. fr.* 16 p. 119.
- Phrynichus Mileti expugnationem fabulæ argumentum fecit, propterea que multatus est, *Call. fr.* 22.
- Phrynichus tibicen, *Char. fr.* 16 p. 119.
- Pielus, Pyrrhi filius, *Ps. Call.* I, 42. latin.
- Pieria, *Mars. fr.* 2. p. 42. *Ps. Call.* I, 42.
- Pierus, Macedonis f., *Mars. fr.* 2 p. 42.
- Pinarus fluv., *Call. fr.* 33; *Ps. Call.* I, 40; *Itin.* 35.
- Pindari domus non diruta ab Alexandro, *Ps. Call.* I, 27. I, 46.
- piperis collectio, *Ps. Call.* III, 8.
- Pisæus, pater Aristonoi, *Arist. fr.* 36 p. 107.
- piscis mirabilis, *Ps. Call.* II, 36.
- Pisidiæ partem occupat Pedasis regio, *Call.* 23.
- Pistira Thraciæ urbs, *Anaxim. fr.* 11.
- Pithagoræ vaticinia, *Arist. fr.* 39 p. 109.
- Plataeenses Proserpinam colunt. Eorum magistratum Stasagoram destituit Alexander, *Ps. Call.* II, 1.
- Pollux, *Ps. Call.* I, 47, 1 p. 53. V. Dioseuri.
- Polybus, rex Sicyonis, pater Lysimachæ, *Men. fr.* 3 p. 145. regnum Adrasto tradit, *ib.*
- Polyces Cauconum dux, *Call. fr.* 28.
- Polycletus Larissæus. p. 129.
- Polycrite, Lysimachi f., e publico victum accepit, *Call. fr.* 16.
- Polycritus Mendæus, p. 129.

Polydamas, *Ptol. fr.* 10 p. 90.
 Polynices Pellæus, Alexandri magister, *Ps. Call. I.* 13.
 Polytimetus Sogdianæ fluv., *Arist. fr.* 22, p. 101. *Itin. Al.* 86, 87.
 Pori filius victus captusque, *Ptol. fr.* 16 p. 92. *Itin.* 111 sq.; Pori literæ ad Darium, *Ps. Call. II.* 12. cf. II; 19; ad Alexandrum III, 1. exercitus et elephantés, III, 3. prælium, singulare certamen et nex, *ib.* III, 4. Ejus filia nubit filio Candacis, *ib.* III, 23.
 Porticanus rex, *Clit. fr.* 12 p. 79.
 Posidonius de Nili incrementis, *Call. fr.* 6.
 Prasiaca urbs Indiæ maxima, *Ps. Call. III.* 17.
 Priami Trojani aurifodinæ, *Call. fr.* 29.
 Priamus, Aretes f., Tryini pater, *Ps. Call. I.* 42 lat. *προζώνια* quid? *Anticl. fr.* 17 p. 151
 Promachus, strenuus potator, *Char. fr.* 15 p. 117.
 Prometheus pater Isidis, *Anticl. fr.* 22 p. 152.
 Pronax rex Argivorum, *Menæchm. fr.* 3 p. 145.
 Prophthasia Drangarum urbs, *Bæton. fr.* 2 p. 135.
 Proserpina Platæensis, *Ps. Call. II.* 1.
 Proteas Macedo, potator, *Ephipp. fr.* 4 p. 126.
 Protei monumentum in Pharo ins., *Ps. Call. I.* 31 *extr.*
 Prytanis fluv., *Ps. Call. III.* 27.
 Psamathe, *Dor. fr.* 4 p. 155.
 psittaci, *Nearch. fr.* 13 p. 61.
 Ptolemæus Alorita, *Mars. fr.* 4 p. 42.
 Ptolemæus Lagi Bessum capit, *Ptol. fr.* 11 p. 90 sq. miro modo ab Alexandro vitæ restitutus, p. 74 *not.* ἐδέστρος Alexandri, *Char. fr.* 5 p. 116. historicus, p. 86 sq. Alexandri pueri familiaris, *Ps. Call. I.* 17. regem e summo periculo eripit, *ib.* III, 4. *Itin. Al.*; regis personam agit, *Ps. Call. III.* 19. Philippi regis filius putatur. Quid cum Perdicca pactus sit, *ib.* III, 32.
 Pura locus, *Nearch. fr.* 23 p. 65.
 Pyrauder lapidibus ab Atheniensibus obrutus cur? *Call. fr.* 44.
 Pyrrhus, *Ps. Call. I.* 42 lat.
 Pythagoræ transformationes, *Clit. fr.* 25 p. 84.
 Python Creteæ f., σωματοφύλαξ, *Arist. fr.* 36 p. 107.

R.

Racotis Alexandriæ, *Ps. Call. I.* 31 n.
 reditus Heraclidarum epocha, *Clit. fr.* 1 p. 76.
 Rhapsodi et stichodi, *Men. fr.* 9 p. 146.
 Rhene ins., olim Celadussa, *Anticl. fr.* 24 p. 152.
 Rheomithres prælio Issico cæsus, *Ptol. fr.* 5 p. 88.
 Rhesi parentes et monumentum Amphipolitanum, *Mars. Ph. fr.* 6 p. 45.
 rhinocerotes, *Ps. Call. III.* 17.
 Rhodanus fl., *Call. fr.* 47.
 Rhodii, *Itin.* 42. Apud eos testamentum Alexandri depositum. Quid in eo de Rhodiis scriptum, *Ps. Call. III.* 33 p. 147.
 Rodogune, *Ps. Call. II.* 20, 21.
 Romani legatos ad Alexandrum mittunt, *Clit. fr.* 23 p. 83. *Arist. fr.* 3 p. 154. *Ps. Call. I.* 27, 29. Romæ urbis ambitus, *ib.* I, 31 *not.* 44. Romani ab Indis timentur, III, 8.
 Rossus oppidum, ubi Glyceræ statua, *Clit. fr.* 21 p. 83.
 Roxane, Oxyartis f., Alex. uxor, *Arist. fr.* 38 p. 109; *Itin.* 101. Cf. *Ps. Call. II.* 21. III, 32 *not.*

S.

Sabæi, *Ps. Call. III.* 17. lat.
 Sabis fluv. in Carmania, *Nearch. fr.* 27 p. 68.
 Sacrum bellum a Callisthene narratum, p. 6 b.

Saitarum colonia Athenæ, *Call. fr.* 7.
 Salaminis in Cypro rex Nicocles, *Anaxim. fr.* 19.
 Salis fodinæ in India, *Clit. fr.* 19 p. 82.
 Sambis regis regio ab Alexandro subacta, *Clit. fr.* 12 p. 79
 Sambethe Sibylla, Alexandri res vaticinata est, *Nicanor. fr.* 1 p. 152.
 Sandanus fluv., *Call. fr.* 42.
 Sangada terra, *Nearch. fr.* 20 p. 64.
 Sapphus inventum, *Men. fr.* 5 p. 146.
 Sardanapalli duo; alterius monumentum in Ninive urbe et prope Anchialum; ejusque inscriptio, *Call. fr.* 32. *Aristob.* fr. 6. p. 97. *Amynt. fr.* 2 p. 136. Sardanapallus senio confectus e vita decessit, *Clit. fr.* 2 p. 76.
 Sardes capte, *Call. fr.* 21. *Itin.* 24. cf. *Ps. Call. I.* 28.
 Sardo fluv., *Call. fr.* 42.
 Sarpedonium promontorium, *Call. fr.* 30. 31.
 Satibarzanes, *Itin.* 73.
 Satrabates, *Ephipp. fr.* 3 p. 126.
 Satyrus Alexandro Tyrum obsidenti apparet, *Ps. Call. I.* 35.
 Scamander fluv., *Ps. Call. I.* 42.
 Scepsis, Milesiorum colonia, *Anaxim. fr.* 4.
 Scorpiones, *Ps. Call. I.* 42. III, 10. 17.
 Scymnus Tarentinus, *Char. fr.* 16 p. 118.
 Scythæ Macedonum copias ad Maracandum opprimunt, *Arist. fr.* 21 p. 100.
 Scythæ, *Call. fr.* 38; *Itin. Al.* 86; Abii justissimi, *Itin. Al.* 81. — Scythas Alexander subjicit, *Ps. Call. I.* 23.
 Seleucus, *Eum. fr.* 2 p. 123. Nicatoriam condit, *Ps. Call. I.* 36 n. 1.
 Semiramidis expeditio Indica, *Nearch. fr.* 23 p. 65. ejus regia; ejus ἀπόγονος Candace, *ib.* III, 18. columna, *ib.* II, 34.
 Serapis, Sinopiæ deus, *Ps. Call. I.* 3 *not.* δρόμος Σεραπίδος Alexandriæ, *ib.* I, 31. Serapeum, I, 33. dei vaticinium, *ib.* et III, 21. — Serapidis ædes Babylone, *Eum. fr.* 2 p. 123.
 Seres, *Ps. Call. III.* 7.
 serpentes Indiæ maximi, *Onesicr. fr.* 7; *Nearch. fr.* 14 p. 61; *Arist. fr.* 32 p. 105. *Ps. Call. III.* 10.
 Sesonchosis Serapidi obeliscos consecrat, *Ps. Call. I.* 33. p. 36. ejus statua in terris ultimis, II, stela gemma, III, 17 p. 122; post mortem deorum conviva, III, 24. 21.
 Sibylla Chaldæa, Sambethe, *Nican. fr.* p. 152.
 Siciliæ lacus mirabilis, *Polycr. fr.* 4 p. 133.
 Siculorum tyrannus Echetus, *Mars. Ph. fr.* 10.
 Sicyonis regnum a Polybo Adrastus accipit, *Men. fr.* 3 p. 145.
 Silphium in Caucaso monte et ap. Cyrenæos, *Aristob. fr.* 16 p. 99.
 simiæ Indiæ quomodo capiuntur, *Clit. fr.* 16 p. 80.
 Sinopiæ deus. V. Serapis.
 Sipylos mons, *Call. fr.* 26.
 Sitalces, Alex. amicus, *Ptol. fr.* 10 p. 90.
 Sitiogagus fluv., *Onesicr. fr.* 26 p. 56.
 Socratis uxor Myrto, *Call. fr.* 16; condemnatio, *Ps. Call. II.* 5.
 Sogdiani, *Itin. Al.* 86. Sogdianæ urbes septem seditionis pœnas dant, *Ptol. fr.* 12 p. 91.
 Solii, *Itin.* 42.
 Solorum fons memorabilis, *Polycr. fr.* 5 p. 133.
 Solis insula, *Nearch. fr.* 25. p. 66 sq.; *Onesicr. fr.* 26. p. 55. Solis terra, *Ps. Call. II.* 44; urbs III, 28; solis et lunæ arbores fatidicæ, *ib.* III, 17. solis et lunæ eclipsis, III, 17.
 Solon laudationes funebres ap. Athen. instituit, *Anaxim. fr.* 5.
 Sopolis, Hermolai pater, *Itin. Al.* 93.
 Soroadæus, Indorum Bacchus, *Char. fr.* 13 p. 117.

Sostratus a Callisthene in Alexandrum excitatus, *Ptol. fr.* 13 p. 91.

Spartacus, Thraciæ urbs, *Call. fr.* 47.

Sphinx Thebana, *Ps. Call. I.*, 46.

Sphodriæ, Lacedæmoniorum ducis, indoles, *Call. fr.* 2.

Spinther Darii satrapa, *Ps. Call. I.*, 39. *II.*, 10.

Spitamenes, *Arist. fr.* 18 p. 100. *Ptol. fr.* 11 p. 90. *Ilin. Al.* 87.

Stasagoras Plataënsium magistratus ab Alexandro destituitur, *Ps. Call. II.*, 1.

Statira, *Ps. Call. II.*, 21 *passim.*

Stilpon Megarensis, Clitarchi magister, p. 74.

Stiramphes, vicus Alexandrinus, *Ps. Call. I.*, 31.

Stoa Alexandriae, *Ps. Call. I.*, 32.

Stratocles orator, V. *Clit. fr.* 24 p. 84.

Strangas fluvius, *Ps. Call. II.*, 14. 15.

Straton, Gerostrati f., *Ilin.* 38; eius luxuria, *Anaxim. fr.* 19.

Strattis Olynthius, *pag.* 121.

Stræbus, Callisthenis anagnosta, p. 4 a.

Strymon Rhesi pater, *Mars. Ph. fr.* 6 p. 45.

Suagela, Lelegum urbs in Caria, *Call. fr.* 23.

Suari Indi, *Bæton. fr.* 4 p. 135.

Susorum urbis conditor, ambitus, muri, *Polycl. fr.* 3 p. 131.

Susa, *Ones. fr.* 26 p. 56. Unde nomen habeant, *Char. fr.* 5; *Arist. fr.* 13 p. 99. *Ilin.* 65. Susii, *Nearch. fr.* 34 p. 70. Susiæ ora, *Nearch. fr.* 35 p. 70, Susiana, *Ones. fr.* 26 p. 56.

Syra quædam vates, *Arist. fr.* 24 p. 101.

Syri pisces venerantur, *Heges. fr.* 4 p. 143.

Syspritidis regio, *Med. fr.* p. 128.

T.

Talaus, *Mencæhm. fr.* 3 p. 145.

Tanais fluv., *Arist. fr.* 19 p. 100. *Polycl. fr.* 5. p. 131. *Ilin. Al.* 81. 85; *Ps. Call. III.*, 28.

Tantali divitiæ unde haustæ, *Call. fr.* 29.

Taposiris vel Taphosiris, *Ps. Call. I.*, 31 *Ταποσιριακή ταίρια, ib.*

Taprobane describitur, *Ps. Call. III.*, 7, 8. Ejus elephantum, *Ones. fr.* 22. p. 55. magnitudo, *Onesier. fr.* 13 p. 52.

Tapyrorum indoles, *Bæton. fr.* 1 p. 134.

Tarsus, *Ilin.* 26. 28; a Sardanapallo condita, *Call. fr.* 32. *Arist. fr.* 6 p. 98. Tarsi habitavit Harpalus cum Glycera, *Clit. fr.* 21 p. 83.

Tauropolis Apollo, *Androsth. fr.* 2 p. 73.

Taurus mons, *Arist. fr.* 16 p. 99.

Taxila, *Arist. fr.* 34 p. 105. *Bæton. fr.* 2, p. 135. Taxilenisium mores, *Arist. fr.* 34 p. 106.

Tegea, *Call. fr.* 14.

Tegyra Apollinis oracula clara (pugna ad Tegyram commissa) *Callisth. fr.* 3. *Ps. Call. I.*, 45 not. 1.

Telamon Phoco fratre interfecto in exilium a patre ejicitur, *Dor. fr.* 4 p. 155.

Telepha mater Galepsi, *Mars. Ph. fr.* 2 p. 44.

Telephi fons ad Pataras, *Mencæhm. fr.* 1 p. 145.

Telesias saltatio Macedonica, *Mars. fr.* 3 p. 42.

Telus ins. olim Agathussa, *Iason. fr.* 1 p. 160.

Tenon (?) fluv., *Ps. Call. III.*, 28.

tenthredon insectum, *Clit. fr.* 7 p. 78.

Teredon, *Androsth. fr.* 2. p. 73.

Teredonis Babylonicæ mures, *Amynt. fr.* 6. 7. p. 137.

Terræ motuum causæ, *Call. fr.* 8.

Thais, incendii Persepolitani auctor, *Clit. fr.* 5 p. 77.

Thales de Nili inmentis, *Call. fr.* 6.

Thalestria Amazonum regina, Alexandrum convenit, *Clit. fr.* 9 p. 78.

Thapsacus, *Arist. fr.* 40. 43 p. 110.

Thargelion mensis Græcis faustus, infaustus barbaris, *Call. fr.* 15.

Thasus e Telepha pater Galepsi, *Mars. Ph. fr.* 2 p. 44.

Theagenes Thebanus, *Aristob. fr.* 1 p. 95.

Thebæi scholastici iter Indicum, *Ps. Call. III.*, 7.

Thebe Pamphyliae, *Call. fr.* 26.

Thebes campus in Asia min., *Call. fr.* 26.

Thebanum Herculis fanum, *Call. fr.* 9.

Thebarum Apollinis oraculum Ismenium, *Call. fr.* 3. Plura de monumentis fabulisque Thebanis leguntur in *Ps. Call.*

I., 46. Thebanis victoria Leucitrica prodigiis prænuntiatur, *Call. fr.* 9. Laconiam invadunt *Call. fr.* 12. Thebarum

expugnatio, *Ptol. fr.* 3. p. 87. *Heges. fr.* 2. p. 139. *Ps. Call. I.*, 46. *I.*, 27. Restaurari urbem jubet Alexander, *I.*,

47. *III.*, 33. Thebanorum mores, *Clit. fr.* 1 a. p. 76.

Themistocles ad Xerxem venit; ejus mors, *Clit. fr.* 24

p. 84.

Theocriti Chii dieterium in Anaximenem, p. 35.

Theodectis poetæ sententia refellitur, *Ones. fr.* 17. p. 54.

Theodectes inter amicos Alexandri, *Ps. Call. III.*, 17. p. 124.

Theodorus Sanius craterem Persarum regi fabricavit,

Amynt. fr. 4 p. 136.

Theophrastus, Callisthenis familiaris, p. 1, not. 5.

Thermodon, *Ps. Call. III.*, 27. *Ilin.* 120.

Thersites Homeri, *Ps. Call. I.*, 42.

Theseum Athenarum, *Heg. fr.* 7 p. 143.

Thessali milites in Alexandri exercitu, *Call. fr.* 36.

Thessalonicensium principes Anaxagoras (vel Pausanias) ejusque filius Polycrates, *Ps. Call. I.*, 24. 26.

Thessalus tragicus, *Char. fr.* 16 p. 119.

Thetis, *Ps. Call. I.*, 13 lat.

Thias Byblius, Myrrhæ pater, *Clit. fr.* 3 a p. 77.

Thraces contra eos Alexandri expeditio, *Ptol. fr.* 2 p. 87. *Ps. Call. I.*, 23.

Thrasyalcis Thasii de Nili incrementorum caussis sententia, *Call. fr.* 6.

Thrasydæus Thessalus Philippi legatus, *Mars. fr.* 7. p. 43.

Thrasyleo, *Ps. Call. III.*, 17.

Thyia (v. Æthria), e Jove mater Macedonis, *Mars. fr.* 2. p. 42.

Thynias insula. ejus nominis ratio, *Call. fr.* 39.

Tiberoam fluv., *Ps. Call. III.*, 13.

Tieum, Cauconum urbs, *Call. fr.* 28.

tigres Indiae, *Nearch. fr.* 12 p. 61.

tigris fl., *Polycl. fr.* 2 p. 130. *Ones. fr.* 26 p. 56; *fr.* 28. *Nearch. fr.* 35 p. 71 *Ps. Call. II.*, 9.

Timagenes Syrus, p. 6 not. *Call. fr.* 47.

Timocleæ historia, *Aristob. fr.* 1. p. 95.

Timoleon Carthaginienses fundit Thargelione mense, *Call. fr.* 15.

Timotheus tibicen, *Char. fr.* 16 p. 119.

Tiresias in mulierem mutatus, *Clit. fr.* 25 p. 84. *Ps. Call. I.*, 46 p. 52.

Tisamenus Atheniensis Agathonis tragici pater, *Mars. Ph. fr.* 6 a p. 45.

Tithonus, Memnonis f., Susorum conditor, *Polycl. fr.* 3 p. 131.

Tolistobii, *Call. fr.* 47.

Trajanus imp. *Ilin.* 1. 7.

Trambelus, Lelegum rex, *Arist. fr.* 3 p. 97.

Treres Sardes capiunt. *Call. fr.* 21.

Triballi, *Ps. Call. I.*, 26.

Triopas, Jason fr. 4 p. 161.

Triopium promont., *Iason. fr.* 4 p. 161.

Tripolis ab Alexandro constituta, *Ps. Call. I.*, 35.

Tripoliticus Anaximenis, *p.* 34.
Troja quonam cujusnam mensis die capta, *Call. fr.* 15.
Trophonius Lebadensis, *Call. fr.* 9.
Trophonium Apollinis oraculum, *Call. fr.* 3.
Tryinus (?), Priami filius; *Ps. Call. I, 42 lat.*
Tuberus (Tomerus), fluv. Indiæ, *Ones. fr.* 26 *p.* 55.
Tyche, vicus Alexandriæ, *Ps. Call. I, 31 not.*
Tylus insula maris Rubri, *Androsth. fr.* 3 *p.* 73.
Tymphæa; *Mars. fr.* 6 *p.* 43.
Tyri obsessio, *Arist. fr.* 76, *p.* 98. *Char. fr.* 2 *p.* 115
Ps. Call. I, 35. Cf. II, 5. Itin. 42. 54.
Tyrrhenus, Atyis f., cum Pelasgis in Italiam migrat, *Anticl. fr.* 21 *p.* 151.
Tyrrhine (?) insula *Nearch. fr.* 28 *p.* 69.
Tyrtaeus Athenis ad Lacedæmonios venit, *Call. fr.* 10.

U. V.

Une, pellex Alexandri, mater Cales, *Ps. Call. II, 41.*
Uxii latrones, *Nearch. fr.* 34 *p.* 70. ab Alex. debellati, *Ptol. fr.* 9 *p.* 89. *Itin.* 66.
Varronis Ephemeris, *Itin.* 6.
Venus quo Phaonem abdiderit, *Mars. Ph. fr.* 9 *p.* 46. Venus et Adonis, Zariadræ et Hystaspis parentes, *Char. fr.* 17 *p.* 119. Harmoniæ mater, *Ps. Call. I, 46.*

vespertilioes Indiæ, *Ps. Call. III, 17. p.* 122.
vitis aurea regis Persarum, *Amynt. fr.* 4 *p.* 136.

X.

Xanthus, Argi f., *Ps. Call. I, 42 lat.*
Xazacerta, *Itin.* 70. 72. 74.
Xenocratis mores, *p.* 2.
Xerxis I exercitus ad Eurymedontem clade affliguntur, *Calisth. fr.* 1.
Xerxes Branchidarum oraculum spoliat, *Call. fr.* 36.
Xylenopolis Indiæ, *Ones. fr.* 26 *p.* 55.
Xylerus, Alexandriæ fluv., *Ps. Call. I, 31 n.*

Z.

Zariades, Hystaspis frater, inter Tanaim et Portas Caspias regnat; quomodo Odatide potitus sit, *Char. fr.* 17. *p.* 119.
Zarotis fluv., *Ones. fr.* 26, *p.* 56.
Zephyrium Ciliciæ, *Call. fr.* 32.
Zephyrium Ægypti, *Ps. Call. I, 31.*
Zethis, Carmaniæ urbs, *Nearch. fr.* 27 *p.* 68.
Zethus et Amphion, *Ps. Call. I, 46 p.* 51.
Zoilus Amphipolitanus, Anaximenis magister, *p.* 33.
Zyscus (Physcus), Maced. fluv., *Antig. fr.* 2 *p.* 157.

BOSTON COLLEGE
3 9031 01222640 3

17317

Arrianus

Author

Opera

Title

Arrianus

BOSTON COLLEGE LIBRARY
UNIVERSITY HEIGHTS
CHESTNUT HILL, MASS.

Books may be kept for two weeks and may be renewed for the same period, unless reserved.

Two cents a day is charged for each book kept overtime.

If you cannot find what you want, ask the Librarian who will be glad to help you.

The borrower is responsible for books drawn on his card and for all fines accruing on the same.

